

**ÚRAD VEREJNÉHO ZDRAVOTNÍCTVA
SLOVENSKEJ REPUBLIKY**

**Trnavská cesta 52
P.O.BOX 45
826 45 Bratislava**

V Ý R O Č N Á S P R Á V A

**o činnosti
Úradov verejného zdravotníctva
v Slovenskej republike**

rok 2007

Obsah správy

Životné prostredie	5
Preventívne pracovné lekárstvo	165
Hygiena výživy	225
Hygiena detí a mládeže	307
Epidemiológia	345
Laboratóriá objektivizácie faktorov životného a pracovného prostredia.	573
Lekárska mikrobiológia	641
Výchova ku zdraviu	673
Ochrana zdravia pred žiarením	1009
Sťažnosti a petície	1199
Vyhodnotenie sankčných opatrení za rok 2007	1203

Životné prostredie

I. Analýza zložiek životného prostredia a životných podmienok

1. Pitná voda

1.1 Zásobovanie pitnou vodou

Zásobovanosť obyvateľstva pitnou vodou v roku 2007 je v porovnaní s predchádzajúcim rokom lepšia. V roku 2007 bolo 86,5% obyvateľov Slovenska zásobovaných pitnou vodou z verejných vodovodov. Regionálne odlišnosti však stále pretrvávajú. Kým v Bratislavskom kraji je zásobovaných pitnou vodou z verejných vodovodov 95,6% obyvateľov, v Prešovskom kraji iba 77,8% obyvateľov.

V obciach, kde nie je vybudovaný verejný vodovod, sú obyvatelia odkázaní na zásobovanie vodou z domových studní, u ktorých kvalita vody nezodpovedá požiadavkám Nariadenia vlády SR č. 354/2006 Z. z., ktorým sa ustanovujú požiadavky na vodu určenú na ľudskú spotrebu a kontrolu kvality vody určenej na ľudskú spotrebu. Ide najmä o mikrobiologickú závadnosť v ukazovateľoch všeobecného i fekálneho znečistenia a fyzikálno-chemickú závadnosť (zákal, dusičnany, dusitany, amónne ióny, atď.).

Ochranné pásma vodárenských zdrojov boli vymedzené podľa Závazných opatrení MZ SSR č. 17/1979 Zb. u všetkých vodovodov. Od 15.2.2005 nadobudla účinnosť vyhláška Ministerstva životného prostredia SR č. 29/2005 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o určovaní ochranných pásiem vodárenských zdrojov, o opatreniach na ochranu vôd a o technických úpravách v ochranných pásmach vodárenských zdrojov (zmena vyhlášky MŽP SR č. 398/2002 Z. z.).

Bratislavský kraj

V hlavnom meste SR Bratislave je hromadné zásobovanie obyvateľstva pitnou vodou uskutočňované výlučne na báze kvalitných podzemných vodných zdrojov, ktoré sa nachádzajú na území mesta a sú v správe Bratislavskej vodárenskej spoločnosti a.s.

V r. 2007 sa schválila v poradí už druhá redukcia územného rozsahu ochranného pásma II. stupňa okolo bratislavského vodného veľkozdroja Rusovce-Ostrovne lúčky-Mokrad'. Dezinfekcia pitnej vody zo všetkých vodných zdrojov pre hromadné zásobovanie obyvateľstva Bratislavy sa zabezpečuje chlórovaním plynným chlórom - s výnimkou vody distribuovanej z čerpacej stanice Karlova Ves, na ktorej funguje chlórdioxidová dezinfekčná jednotka.

V zásobovaní obyvateľstva Bratislavy pitnou vodou sa súčasná vyhovujúca situácia priebežne vylepšovala rekonštrukciami vybraných úsekov jestvujúcich potrubných rozvodov v intraviláne, preložkami, ako aj miestnymi predĺženiami verejného vodovodu do marginálnych rozvojových lokalít (hlavne IBV, nové nákupné centrá) mesta.

Aj v ostatných okresoch Bratislavského kraja (Malacky, Pezinok a Senec) je hromadné zásobovanie obyvateľstva pitnou vodou uskutočňované výlučne na báze podzemných vodných zdrojov prevažne dobrej kvality. V uvedených okresoch je väčšina verejných vodovodov (hlavne skupinové a diaľkové) v správe Bratislavskej vodárenskej spoločnosti a.s., menšiu časť prevádzkujú obce (v 7 prípadoch).

Zdravotné zabezpečenie pitných vôd zo zdrojov určených na hromadné zásobovanie obyvateľstva v uvedených 3 okresoch funguje na klasickej báze (plynný chlór, NaClO) – s výnimkou okresu Malacky, kde voda získavaná z vodného zdroja Suchohrad a voda privádzaná do vodojemu Plavecký Mikuláš (zo susediaceho okresu Senica) je zdravotne zabezpečovaná dezinfekciou na báze chlórdioxidu.

V Bratislavskom kraji nastalo zlepšenie situácie v zásobovaní obyvateľstva pitnou vodou

v súvislosti s realizáciou nových vetiev verejných vodovodov a rozsiahlejším lokálnym rozšírením, resp. predĺžením vodovodov v okresoch Malacky, Pezinok i Senec.

Trnavský kraj

Na zásobovanie pitnou vodou sú využívané podzemné vodné zdroje, vo všetkých systémoch na zdravotné zabezpečenie sa používa plynný chlór, okrem obce Šúrovce, kde zdravotné zabezpečenie vody je chlórdioxidom z prívodu skupinovému vodovodu Jelka – Galanta. V Trnavskom kraji (najmä v okresoch Galanta, Skalica, Senica) má charakter geologického podložia vplyv na kvalitu vodných zdrojov, ktoré v určitých prípadoch vykazujú prekračovanie medznej hodnoty v ukazovateľoch mangán a železo. Preto je úprava vody zameraná na odstraňovanie spomínaných ukazovateľov.

Pre zvýšený obsah dusičnanov vo vodných zdrojoch Rakovice v okrese Piešťany sú naďalej odstavené všetky studne HVV4, HVV7, HVV8 a predmetná lokalita je zásobovaná z vodného zdroja Veľké Orvište.

Trenčiansky kraj

Ako zdroj pitnej vody sa používa podzemná voda. Jediným povrchovým zdrojom pitnej vody je vodná nádrž Turček, ktorá dotuje vodou skupinový vodovod Prievidza a vodovod Handlová. Pre optimálne využitie podzemnej vody sú zachytené vodné zdroje súčasťou skupinových vodovodov. Postupne dochádza k prepojeniu týchto skupinových vodovodov, čo si vyžaduje výstavbu vodárenského dispečingu. Verejné vodovody sú prevádzkované prevažne vodárenskými spoločnosťami a časť vodovodov je v správe obcí. Zdravotné zabezpečovanie vody vo vodovodoch je riešené trvalou dezinfekciou chlórovaním (plynným chlórom alebo chlórnanom sodným). Avšak vodovody Zemianska Závada, Horná Poruba a Štyri lipy sa nedezinfikujú, keďže kvalita vody z nich dlhodobo vykazuje zdravotnú bezchybnosť. Dezinfekcia prebieha jednorázovo, podľa potreby. Pre vodovod Košecké Podhradie - Kopec naďalej platí stanovisko k dočasnému nechlórovaniu vody z dôvodu výroby stolovej vody "Šivarina" na základe preložených dlhodobo vyhovujúcich mikrobiologických výsledkov kvality vody.

V tomto roku došlo k zvýšeniu počtu zásobovaných obyvateľov v okrese Považská Bystrica celkom o 0,76 % (t.j. 1026 obyvateľov).

Nitriansky kraj

V Nitrianskom kraji je zásobovaných pitnou vodou z verejných vodovodov viac než 91% obyvateľov kraja. Na zásobovanie obyvateľov pitnou vodou sú využívané iba podzemné zdroje vody. V kraji sú v prevádzke úpravovne vody na zníženie obsahu železa a mangánu a na odstraňovanie arzénu v pitnej vode (v obci Santovka).

Vo všetkých vodovodoch sa voda dezinfikuje, predovšetkým plynným chlórom a chlórnanom sodným, v niektorých prípadoch sa zabezpečenie vody vykonáva chlórdioxidom a v prípade potreby plynným chlórom, resp. kombináciou chlóru a chlórdioxidu.

V roku 2007 boli uvedené do prevádzky úpravovne vôd Vrbová nad Váhom a Kameničná, ktoré riešia zlepšenie hodnôt fyzikálno - chemických ukazovateľov kvality vody – železa a amónnych iónov v miestnych obecných vodovodoch. V roku 2007 došlo k rozšíreniu vodovodnej siete uvedením do prevádzky viacerých vodovodov.

Žilinský kraj

V Žilinskom kraji je zásobovaných 82,6% obyvateľov z verejných vodovodov a 17,4% z individuálnych zdrojov. Verejné studne sa v Žilinskom kraji nenachádzajú.

Vodovody v správe vodárenských spoločností sú vybavené zariadeniami na dezinfekciu pitnej vody, ktorých činnosť je sledovaná centrálné. Vodovody obecných úradov sa vybavujú automatickými zariadeniami na dezinfekciu vody. Prevádzkovatelia vedú evidenciu zdravotného zabezpečenia pitnej vody, pravidelne kontrolujú množstvo voľného chlóru v sieti na vybranom odberovom mieste. Dezinfekciu pitnej vody vykonávajú poverené osoby, ktoré sú zdravotne a odborne spôsobilé.

Banskobystrický kraj

Obyvatelia Banskobystrického kraja sú zásobovaní pitnou vodou z podzemných aj z povrchových vodných zdrojov (Veľké Richňavské jazero, Starohutský potok, Prochotský potok, Zvolenský potok, VN Turček).

V kraji sa nachádzajú úpravovne vôd, ktoré svojou technológiou odstraňujú resp. znižujú obsah arzénu, železa, mangánu, dusičnanov vo vode resp. upravujú tvrdosť vody. V určitých obciach sa používa úprava vody tzv. prevzdušňovaním cez prevzdušňovacie veže z dôvodu výskytu zvýšeného obsahu radónu vo vode.

Dezinfekcia pitnej vody je uskutočňovaná chlórdioxidom, plynným chlórom a v niektorých prípadoch aj UV žiarením.

Prešovský kraj

Stav zásobovania obyvateľstva pitnou vodou v Prešovskom kraji je možné hodnotiť naďalej ako stagnačný v porovnaní s ostatnými kraji SR z pohľadu percenta obyvateľov zásobovaných z verejných vodovodov.

Košický kraj

V Košickom kraji je z verejných vodovodov zásobovaných 82,16 % obyvateľov. Zásobovanie pitnou vodou z verejných vodovodov je zabezpečené z podzemných aj povrchových zdrojov.

Celkove je v meste Košice zásobovaných z verejných vodovodov 99,6 % obyvateľov.

Dezinfekcia vody v čerpacích staniaciach a centrálnych vodojemoch je uskutočňovaná plynným chlórom, na chlórovanie vody v obecných vodojemoch sa využíva chlórnan sodný. Ozonizácia sa používa za účelom odstránenia prípadného organického znečistenia po ropných haváriách na rieke Uh.

Vodárenská úprava pitnej vody z povrchovej vody je doplnená o odstraňovanie arzénu, antimónu, mangánu, amónnych iónov, železa, dusičnanov, CHSK-Mn, nerozpustných látok. Z dôvodu výskytu nadlimitnej koncentrácie antimónu boli aj v r. 2007 odstavené vodárenské zdroje v lokalite Hatiny, ktoré patria do sústavy zdrojov Turňa – Drienovec – Košice.

Závažnou skutočnosťou je, že v okresoch Spišská Nová Ves a Gelnica dochádza k odpájaniu časti obyvateľov z rozvodov verejných vodovodov, a to najmä u sociálne slabších vrstiev, čo je spôsobené najmä cenou vody. Navyše, známym faktom je, že voda v domových studniach je prevažne nezodpovedajúcej kvality.

1.2. Zhodnotenie zásobovania pitnou vodou verejnými vodovodmi

Bratislavský kraj

V roku 2007 v hlavnom meste SR Bratislave bolo z verejného vodovodu zásobovaných 99,9 % jej obyvateľov.

V okrese Malacky v hodnotenom období bolo na verejný vodovod napojených celkom 81,9 %, v okrese Pezinok 91,7 % a v okrese Senec 82,9 % obyvateľstva. Uvedené ukazovatele v období posledných 10 rokov vykazujú postupný medziročný nárast v rozsahu 0,1 – 5 %.

V roku 2007 najvýraznejší nárast podielu obyvateľstva napojeného na verejný vodovod zaznamenal okres Senec – až o 5,72 %.

V Bratislavskom kraji z dlhodobého hľadiska možno dodávku pitnej vody v rámci hromadného zásobovania obyvateľstva charakterizovať ako kontinuálnu a kvantitatívne dostatočnú, bez potreby regulačných opatrení. Výnimkou bolo krátke obdobie regulácie dodávky pitnej vody zo strany BVS a.s., ku ktorému došlo v poslednej dekáde júla 2007 v súvislosti s predchádzajúcim dlho trvajúcim suchým rázom počasia. Postihnuté boli rekreačná oblasť Modra-Harmónia a Kučišdorfská dolina v Pezinku, čiastočne Záhorská Bystrica a Borinka. V uvedených obciach, resp. ich častiach bol vodárenskou spoločnosťou zabezpečený náhradný dovoz pitnej vody cisternami, pristúpilo sa k odstavovaniu dodávky vody v nočných hodinách alebo došlo k potrebnému presmerovaniu distribúcie vody do spotrebiska cez iné disponibilné potrubné trasy.

Tradične horšie výsledky v rámci ŠZD boli zisťované hlavne u vzoriek z nových prípojok kolaudovaných stavieb, ktoré po náležitom prepláchnutí a vydezinfikovaní hygienickým kritériám vyhoveli.

V r.2007 však nastalo zhoršenie kvality pitnej vody v spotrebisku Hamuliakovského skupinového vodovodu (obce Kalinkovo a Hamuliakovo) v okrese Senec v dôsledku nadlimitného nárastu koncentrácií železa (0,26 až 0,32 mg/l) v tejto vode, čím sa zhoršili jej organoleptické vlastnosti (farba, chuť, zákal). Situácia bola prerokovaná s BVS a.s. a starostami uvedených obcí. T.č. prebieha náhradné zásobovanie ich obyvateľstva cisternami s tým, že vodárenská spoločnosť plánuje v termíne do 31.03.2008 vybudovať úpravovňu vody, ktorá zabezpečí zachytávanie železa a distribúciu pitnej vody vyhovujúcej kvality do spotrebiska.

Trnavský kraj

Podiel zásobovaných obyvateľov v roku 2007 bol 85,60 % obyvateľov. Náhradné zásobovanie z dôvodov odstavenia vodovodného systému a regulovania dodávky pitnej vody bolo v distribučnej sieti vodovodu Jaslovské Bohunice v okrese Trnava z dôvodu mikrobiálnej kontaminácie pitnej vody.

V rámci monitoringu bolo odobratých celkovo 182 vzoriek v PM a 371 vzoriek v KM. V rámci štátneho zdravotného dozoru bolo celkovo odobratých 75 vzoriek.

Zvýšený obsah železa a mangánu v okrese Dunajská Streda bol zistený vo vodovodoch, v ktorých boli štátnym okresným hygienikom vydané časovo obmedzené povolenia na použitie vody so zvýšeným obsahom železa a mangánu.

Zvýšená fyzikálno - chemická závadnosť sa prejavovala najmä v skupinovom vodovode Kúty, a to v obciach Gbely, Petrova Ves – mierne zvýšený obsah Fe (0,58 a 0,25), čo je z pohľadu ochrany verejného zdravia zanedbateľné. Mikrobiálna závadnosť sa prejavila taktiež v Gbeloch na jednom odbernom mieste, kde nie je dostatočný odber vody.

Kvalita vody vo verejných vodovodoch okresu Senica dlhodobo vykazuje vyhovujúcu kvalitu v zmysle platných hygienických požiadaviek. V rámci monitoringu bola zistená ojedinelá fyzikálno – chemická a biologická závadnosť na dvoch odberových miestach (zákal, abiosestón). Fyzikálno-chemická závadnosť sa prejavila aj v obciach Sekule a Moravský Sv. Ján a bola spôsobená v dôsledku nových hydraulických pomerov pri novom systéme v zásobovaní vodou.

Trenčiansky kraj

V Trenčianskom kraji je z verejných vodovodov zásobovaných 85,6 % obyvateľov. Stále možno pozorovať znižovanie spotreby podzemných vôd z verejných vodovodov - znížená spotreba u maloodberateľov súvisiaca s častejším využívaním vlastných zdrojov podzemnej vody, ako aj s meraním odberov a zvyšovaním cien vodného vodárenskými spoločnosťami,

znižovaním výroby a zavádzaním nových výrobných technológií a využívaním vlastných zdrojov úžitkovej vody u veľkoodberateľov. V sledovanom roku 2007 nedošlo k situácii, kedy bol zaznamenaný dlhodobý nedostatok pitnej vody na niektorých spotrebiskách, nebolo preto ani nutné zabezpečiť náhradné zásobovanie obyvateľov pitnou vodou dovozom vody cisternami. Rovnako neboli v roku 2007 ani odstavené verejné vodovody z prevádzky (s výnimkou drobných niekoľkohodinových opráv). Nebolo zaznamenané žiadne havarijné znečistenie pitných vôd z dôvodu nesprávneho hospodárenia na území pásiem hygienickej ochrany alebo nedodržaním prevádzkového poriadku pri prevádzkovaní resp. pri opravách vzniknutých porúch. Biologická závadnosť bola zistená na vodovodoch zásobovaných vodou z povrchového zdroja Turček. Závadnosť bola spôsobená prítomnosťou vláknitých baktérií a to v 8 prípadoch (tj. 2,1,6 % vzoriek). Z dôvodu pretrvávania zvýšených koncentrácií dusičnanov nad limit stanovený vyhláškou č. 636/2004 Z.z vo vodnom zdroji Nemšová je stále venovaná pozornosť kvalite vody vo vodovodnej sieti.

Nitriansky kraj

V Nitrianskom kraji je zásobovaných pitnou vodou z verejných vodovodov 91,23 % obyvateľov kraja. Napojenosť sa pohybuje od 97 % obyvateľov okresu Šaľa až po 82% obyvateľov okresu Komárno.

V roku 2007 neboli ani v jednom z okresov Nitrianskeho kraja zaznamenané dlhodobé prípady regulovania spotreby vody, neboli vyhlasované žiadne regulačné stupne.

V Nitrianskom kraji (v okrese Komárno a Nové Zámky) bolo v sledovanom období napojených na verejný vodovod s dlhodobo nevyhovujúcou kvalitou vody 1,63 % obyvateľov. Ide o dlhodobo nevyhovujúcu kvalitu pitnej vody vo fyzikálno-chemických ukazovateľoch, a to – železo, mangán, ktoré môžu nepriaznivo ovplyvniť senzorickú kvalitu pitnej vody. V priebehu roka bola obec Strekov napojená na verejný vodovod a v obci Sikenička bola vybudovaná úpravňa vody, zatiaľ sa kolaudácia neuskutočnila.

V okrese Nitra v súvislosti s riešením prekročenia NMH v ukazovateli arzén vo vodovode obce Šurianky bolo vybudované a dané do prevádzky prepojenie vodovodu obce Hruboňovo – Šurianky s vyhovujúcou kvalitou vody.

Žilinský kraj

V Žilinskom kraji je z verejných vodovodov zásobovaných 87,4 % obyvateľov. V uplynulom roku pokračovalo rozširovanie vodovodných sietí v rámci okresu a rekonštrukcia jestvujúcich vodovodných sietí. Vodovod Terchová prameň Uhliská, posilnený o vodný zdroj Krivánska Rizňa sa v uplynulom roku projekčne pripravoval na rozšírenie smerom na Biely Potok. Tento vodovod sa po kolaudácii odovzdal do užívania aj v časti Holúbkova Roveň vrátane základnej školy. Rovnako sa projekčne pripravuje prepojenie vodovodu Varín s vodovodom Krasňany v rámci posilnenia pitnou vodou obce Krasňany a jej pripravovanej bytovej výstavby. V rámci prípravných prác je budúce prepojenie skupinových vodovodov Belá, Gbeľany. RÚVZ Žilina v uplynulom roku vydalo záväzné stanovisko na určenie ochranných pásiem vodárenského zdroja Terchová- Struháreň – prameň Balátovia a jeho využívanie na zásobovanie pitnou a úžitkovou vodou. Podzemná voda zo zachyteného prameňa Balátovia bude využívaná na zásobovanie obyvateľov pitnou vodou v údolí potoka Struháreň, od osady Balátovia po osadu Panská lúka. V rámci posilnenia verejných vodovodov v okrese Bytča a výstavby vodovodov v obciach, kde nie je celoobecný vodovod pokračuje sa na prívode pitnej vody zo skupinového vodovodu SKV Čadca – Žilina.

V Žilinskom kraji sa nenachádza verejný vodovod, ktorý by vykazoval dlhodobo nevyhovujúcu kvalitu pitnej vody v konkrétnom ukazovateli.

Banskobystrický kraj

Celkový podiel obyvateľov zásobovaných pitnou vodou z verejných vodovodov bol v roku 2007 84,38 %, pričom najnižší podiel zásobovaných obyvateľov je v okrese Rimavská Sobota (66,46 %) a najvyšší podiel v okrese Banská Bystrica (99,80 %). Oproti predchádzajúcemu roku evidujeme nárast v počte zásobovaných obyvateľov v okresoch Revúca, Žiar nad Hronom, Rimavská Sobota, Žarnovica, Poltár a naopak určitý pokles v okresoch Brezno, Banská Štiavnica, Detva a Krupina. V roku 2007 boli dané do prevádzky vodovody v obciach Vieska (okres Veľký Krtíš), Brehy (okres Žarnovica), Rašice, Držkovce (okres Revúca), Tomášovce, Mojín, Dúžava (okres Rimavská Sobota), Hliník Nad Hronom, Lehôtka pod Brehmi (okres Žiar nad Hronom). V okrese Brezno bol zlegalizovaný a daný do skúšobnej prevádzky obecný vodovod v obci Pohronská Polhora, legalizácia a kolaudácia vodovodu prebehla aj na verejnom vodovode v obci Drňa (okres Rimavská Sobota), v skúšobnej prevádzke a pred kolaudáciou je vodovod v obci Počúvadlo (okres Banská Štiavnica). Celoročná regulácia v dodávke pitnej vody z dôvodu malej výdatnosti vodných zdrojov je v obci Prihradzany (okres Revúca).

Regulácia v dodávke pitnej vody bola zaznamenaná v mesiaci január v obci Šumiac (okres Brezno), v letných mesiacoch bolo potrebné zabezpečiť náhradné zásobovanie pitnou vodou dovozom vody z iného verejného vodovodu cisternami do vodojemov verejných vodovodov v obci Beňuš a Špania Dolina z dôvodu nízkej výdatnosti vodných zdrojov.

Regulácia v dodávke vody bola z dôvodu zníženej výdatnosti potrebná v letných mesiacoch v obecnom vodovode Sása a vo vodovode Rákoš – Rákošská Baňa (okres Revúca).

V letných mesiacoch a počas vianočných sviatkov z dôvodu nedostatku zrážok resp. nárastu zásobovaných obyvateľov došlo k regulácii v dodávke pitnej vody vo verejnom vodovode Môlča (okres B. Bystrica). Náhradné zásobovanie dovozom vody z cisternách do vodojemov bolo zabezpečené v mesiaci november pre rekreačnú oblasť Banská Bystrica – Šachtičky (porucha na potrubí). Regulácia dodávky pitnej vody v okrese Žarnovica bola na verejnom vodovode Veľká Lehota, kvôli malej výdatnosti a nedostatku vody v rozvodnej sieti.

V období od 28.11.2006 do 1.3.2007 v dôsledku zníženého prítoku vody z prameňov bol prevádzkovateľ vodovodu v Šoltýske (okres Poltár) nútený zabezpečiť dovoz vody do vodojemu cisternou z vodovodu v Kokave nad Rimavicou.

V okrese Lučenec bolo v dňoch 10.10.2007 – 17.10.2007 a 21.11.2007 – 23.11.2007 v obciach Rapovce, Trebeľovce, Trebeľovce – Muľka zabezpečené náhradné zásobovanie cisternami z dôvodu poruchy na prírodnom vodovodnom potrubí. V obciach Ábelová, Polichno a Ružiná bol z dôvodu nízkej výdatnosti vody v prameňoch od 23.7.2007 do 17.9.2007 vyhlásený regulačný stupeň č. 1 a zabezpečené náhradné zásobovanie pitnou vodou cisternami. Výskyt ochorení v dôsledku používania vody dovážanej cisternami nebol zaznamenaný. Dlhodobý nedostatok vody je zaznamenaný vo verejnom vodovode Pitelová – Čierne zeme (okres Žiar nad Hronom) a rieši sa dovozom vody v cisternách do vodojemov z iného verejného vodovodu.

Náhradné zásobovanie dovozom vody do základných a materských škôl, stravovacích zariadení a ostatných zariadení občianskej vybavenosti z dôvodu nevyhovujúcej kvality pitnej vody (nadlimitné koncentrácie arzénu) bolo zabezpečené v obciach skupinového vodovodu Jasenie – Predajná -Nemecká (okres Brezno), pretože úpravňa vody na znižovanie obsahu arzénu kapacitne nepostačuje pokryť potreby zásobovania obyvateľstva pitnou vodou. Upravená voda sa mieša s neupravenou vodou z vodného zdroja „Rastová“ a tým dochádza na jednotlivých spotrebiskách naďalej k prekročovaniu medznej hodnoty arzénu v pitnej vode. Zákaz uvádzať do obehu vodu ako pitnú z vodného zdroja „Rastová“ vydaný v roku 1999 ostáva v platnosti.

V obciach Veľká a Malá Čalomija (okres Veľký Krtíš) StVPS a.s., prevádzkuje vodovod z vyšším obsahom dusičnanov s tým, že obyvateľstvo je informované, že voda nie je vhodná na pitie, varenie a prípravu potravín.

Na verejnom vodovode Ladomierska Vieska – časť Sídliisko v okrese Žiar nad Hronom bol vydaný zákaz používania zdraviu škodlivej vody pre prekročenie limitu NMH v organických ukazovateľoch tetrachlórétén a trichlórétén. Nevyhovujúca kvalita vody v tomto vodovode bola vyriešená napojením na náhradný vodný zdroj zo závodu ZSNP, a.s., Žiar nad Hronom.

Zákaz distribúcie vody ako pitnej bol vydaný pre prevádzkovateľa verejného vodovodu v obci Príbelce (okres Veľký Krtíš) z dôvodu nevyhovujúcej biologickej kvality vody od 17.9.2007 do 18.10.2007. Počas zákazu bolo zabezpečené náhradné zásobovanie obyvateľov pitnou vodou cisternami.

K prekračovaniu medznej hodnoty železa dochádza vo verejných vodovodoch so starými vodovodnými potrubiami, v dôsledku malého odberu vody, čím dochádza k dlhšiemu zdržaniu vody v rozvodnom potrubí (okresy Brezno, Revúca) a z dôvodu zavedenia technológie úpravy pitnej vody chlórdioxidom (ÚV Klenovec a ÚV Hriňová). Z fyzikálno – chemických ukazovateľov boli v odobratých vzorkách ďalej prekročené medzné hodnoty reakcie vody, farby, zákalu, mangánu, chemickej spotreby kyslíka manganistanom.

Prešovský kraj

Z celkového počtu obyvateľov 800 482 na verejné vodovody bolo napojených 622 454 obyvateľov, čo predstavuje 77,8%. V porovnaní s predchádzajúcim rokom je to o 0,4% menej. Až na okres Vranov nad Topľou v percente napojenosti sa oproti roku 2006 nevyskytli výraznejšie zmeny. Najvyššia napojenosť je v okrese Poprad (95,5%), naopak naďalej veľmi nepriaznivá situácia pretrváva v okresoch Sabinov (53,3%) a Vranov nad Topľou (60,3%), kde oproti roku 2006 sa napojenosť obyvateľov zvýšila o 3,6 % z dôvodu nárastu počtu napojených obyvateľov na existujúce vodovody. Relatívne dobrá situácia (napojenosť obyvateľstva nad 80%) je v okrese Bardejov, Humenné, Levoča, Kežmarok a Snina. Ostatné okresy majú napojenosť v rozsahu od 70 – 80 %. Okrem nízkej napojenosti obyvateľstva (v porovnaní s ostatnými krajinami) je závažným problémom aj vysoký podiel zásobovaných obyvateľov pitnou vodou z povrchových zdrojov (okres Stará Ľubovňa 71%, Snina 90%, Vranov nad Topľou 76%). Okrem vyhovujúcich povrchových zdrojov sú v okresoch Sabinov, Svidník, Stropkov a Bardejov prevádzkované zdroje, ktoré nezodpovedajú kritériám na zdroje pitnej vody. Jedná sa o povrchové toky, ktorých kvalita je nepriaznivo ovplyvňovaná v ich povodí (vyústenie splaškových vôd bez čistenia, poľnohospodárska činnosť, atď.). Zraniteľnosť takýchto zdrojov bola potvrdená po lokálnych povodniach, keď bolo nutné vyradiť z prevádzky povrchové zdroje v okresoch Sabinov, Svidník a Stropkov. V Prešovskom kraji neboli zaznamenané prípady hromadného odpájania obyvateľov z dôvodu neplatenia. V okrese Stará Ľubovňa z dôvodu nevyhovujúcej kvality dodávanej pitnej vody z verejného vodovodu v obci Litmanová boli v októbri 2007 nariadené opatrenia na predchádzanie vzniku a šíreniu prenosných ochorení vo forme zákazu používania vody podľa zák. č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov a uložená pokuta vo výške 5 000 Sk. Po vykonaní súboru opatrení zameraných na zabezpečenie zdravotnej bezpečnosti pitnej vody bola dodávka pitnej vody obnovená.

Košický kraj

V meste Košice v priebehu roka 2007 nebolo nutné regulovať dodávku pitnej vody. K regulácii dodávky pitnej vody na sídlisku Lunik IX. dochádza iba z dôvodu dlhodobého

neuhrádzania faktúr za pitnú vodu zo strany jej odberateľov. Nepretržitá dodávka je zabezpečená v základnej škole, materskej škole, zdravotnom stredisku a na obecnom úrade.

Výsledky rozborov vzoriek vôd z výkonu ŠZD, resp. monitoringu kvality pitnej vody z vodovodnej siete mesta Košice preukázali zhoršenie v mikrobiologických a fyzikálno – chemických ukazovateľoch, a to oproti roku 2006.

Išlo najmä o prekračovanie medzných hodnôt v ukazovateľoch kultivovateľné mikroorganizmy pri 22⁰C a 37⁰C v rôznych častiach mesta. Prevádzkovateľ vykonal nápravné opatrenia vo vzťahu k účinnosti dezinfekcie ako aj preplach rozvodnej siete.

Vplyvom suchého obdobia došlo k výraznému poklesu výdatnosti vodných zdrojov.

Nezodpovedajúca kvalita vody bola zisťovaná najmä v mikrobiologických ukazovateľoch. V okrese Košice – okolie bolo z dôvodu nedostatočnej výdatnosti vodných zdrojov nutné regulovať vodu v obci Štós, Kecerovce, Poproč a Čakanovce. Kolísavá kvalita vody v mikrobiologických ukazovateľoch je stále vo vodovode v obci Buzica, kde orgán verejného zdravotníctva zakázal používať vodu na pitie a varenie (dusičnany, mikrobiologické ukazovatele, nevhodne umiestnený vodný zdroj, nevyhovujúca akumulácia vody a neúčinná dezinfekcia).

Vysoké percento nevyhovujúcich vzoriek vody vo fyzikálno – chemických ukazovateľoch je spôsobené zhoršenou kvalitou vody v skupinovom vodovode Seňa – Kechnec – Milhošť. V súvislosti s realizáciou priemyselného parku bolo potrebné zvýšiť kapacitu vodných zdrojov. V obci Kechnec bol vybudovaný nový vodovod (zásobovaný z nových vrtov a pôvodného vrtu), vrátane úpravne priemyselnej i pitnej vody. Výsledky kontroly kvality pitnej vody poukázali na prekračovanie medznej hodnoty v ukazovateli mangán. V obci Jastrabie bol zdroj LT – 3 odstavený z prevádzky pre opakované prekročenie najvyššej medznej hodnoty v ukazovateli trichlórétén.

Krátkodobo bola zabezpečená regulácia dodávky pitnej vody v obciach Lipovník, Dedinky, Rudná, Rozložná, Gočaltovo a Gemerská Hôrka (nedostatok vody v zdrojoch).

1.2.1. Výnimky udelené na používanie vody ktorá nespĺňa hygienické limity ukazovateľov kvality pitnej vody

Bratislavský kraj

Pre zásobovanie obyvateľstva vodou z vodovodov s kvalitatívnymi parametrami trvalejšie nespĺňajúcimi hygienické limity je v Bratislavskom kraji orgánom verejného zdravotníctva udelených 5 výnimiek.

Pre Suchohradský skupinový vodovod (okres Malacky) bola v auguste 2005 pre BVS a.s. udelená v poradí 2. výnimka (do augusta 2008) z dôvodu zvýšeného obsahu Fe, chlórdioxidu a chloritanov. Uvedené sa t.č. dotýka celkom 1571 obyvateľov obcí Suchohrad a Záhorská Ves, čo predstavuje cca 2,9 % podiel obyvateľstva okresu Malacky, zásobovaného z verejných vodovodov v tomto okrese. Pre obecný vodovod v Závode (okres Malacky) bola v októbri 2005 pre obec Závod udelená v poradí 2. výnimka (do októbra 2008), a to z dôvodu zvýšeného obsahu Fe, Mn a amónnych iónov. Uvedené sa t.č. dotýka celkom 1759 obyvateľov obce Závod, čo predstavuje cca 3,2 % podiel obyvateľstva okresu Malacky, zásobovaného z verejných vodovodov v tomto okrese. Pre vodný zdroj Pernek (okres Malacky) bola v auguste 2005 pre BVS a.s. udelená v poradí 1. výnimka (do augusta 2008) z dôvodu zvýšeného obsahu Fe. Uvedené sa t.č. dotýka celkom cca 3000 obyvateľov. Pre Čatajský skupinový vodovod (okres Senec) bola v auguste 2005 pre BVS a.s. udelená v poradí 2. výnimka (do augusta 2008) z dôvodu zvýšeného obsahu Fe, Mn a dusičnanov. Uvedené sa t.č. dotýka celkom 3587 obyvateľov. Pre Senecký skupinový vodovod (okres

Senec) bola v auguste 2005 pre BVS a.s. udelená v poradí 2. výnimka (do augusta 2008) z dôvodu zvýšeného obsahu dusičnanov pôvodom z VZ Boldog. Uvedené sa t.č. dotýka celkom cca 1700 obyvateľov. V rámci jednotlivých konaní o udelení výnimky boli zakaždým predložené správy o hodnotení zdravotného rizika a návrhy nápravných opatrení s predpokladanými termínmi ich realizácie.

Trnavský kraj

Zvýšené hodnoty v ukazovateli železo a mangán sú vo vodovodnej sieti obce Siladice v okrese Hlohovec. K celkovému ovplyvneniu sensorických vlastností vody nedochádza. Prekročené medzné hodnoty pre ukazovateľ mangán a železo sú spôsobené vplyvom geologického podložia a je v súlade s NV SR č. 354/2006 Z.z.

Nadalej sú v platnosti druhé výnimky na použitie vody, ktorá nespĺňa hygienické limity ukazovateľov železo a mangán resp. len ukazovateľa mangán, na tri roky (do 31.7.2008), a to pre skupinovú vodovodu Baloň a Sap a pre obecné vodovody Klúčovec, Medveďov a Bodíky v okrese Dunajská Streda. Časové obdobie prvej výnimky udelenej na použitie vody z obecného vodovodu Ohrady, ktorá nespĺňa hygienické limity v ukazovateľoch železo a mangán, sa skončilo 31.8.2006. V tomto roku prevádzkovateľ predložil žiadosť o povolenie prevádzky tohto vodovodu pre časové obdobie do 31.12.2009.

Výnimky udelené pre verejné vodovody Kúty – skupinový a Sekule – obecný + Moravský Sv. Ján obecný v okrese Senica boli udelené pre železo. Podľa laboratórnych zistení v skupinovom vodovode Kúty sa tento problém stabilizoval v hraniciach medzných hodnôt.

Výnimky udelené pre verejné vodovody Kúty – skupinový, Chropov – obecný a Skalica – mestský v okrese Skalica boli udelené pre prekročenie limitných hodnôt železa. V sledovanom období boli zaznamenané len mierne prekročenia limitov, čo nepredstavuje závažné zdravotné riziko. V Mestskom vodovode Skalica v dôsledku úpravy vody na Úpravni v Holíči sa darí upraviť koncentráciu železa v rámci limitných hodnôt.

Udelenie výnimiek v roku 2007 nebolo riešené na území okresov Piešťany, Hlohovec Galanta a Trnava.

Trenčiansky kraj

V Trenčianskom kraji sa nevyskytujú vodovody, resp. vodné zdroje s nadlimitnými obsahmi látok, pre ktoré by bola udelená výnimka za dlhodobu nevyhovujúcu kvalitu pitnej vody v chemických, resp. fyzikálnych ukazovateľoch.

Jediným vodovodom, kde bol v minulosti zistený výskyt As bol verejný vodovod Dlžín v okrese Prievidza (196 obyvateľov). Vodný zdroj s nadlimitným obsahom As bol natrvalo odstavený, obsah As je dlhodobu sledovaný a hodnoty neprekračujú hygienické limity.

Nitriansky kraj

Nové výnimky neboli v roku 2007 vydané. Výnimky orgánov štátnej správy na úseku verejného zdravotníctva boli udelené v predchádzajúcich rokoch v okresoch Komárno a Nové Zámky. V okrese Komárno sa jedná o vodovody s nevyhovujúcou kvalitou vody v ukazovateľoch železo a mangán. Počet obyvateľov konzumujúcich vodu s nevyhovujúcou kvalitou z verejných vodovodov v okrese je 8 890 čo predstavuje 8,28 % z celkového počtu obyvateľov okresu. V súčasnosti už skončila platnosť všetkých udelených výnimiek. Riešenie zásobovania obyvateľov pitnou vodou s nadlimitnými hodnotami ukazovateľov kvality vody v ďalších lokalitách je v štádiu pripravovaných investičných akcií. Pre lokalitu Komárno – Kava je vydané už stavebné povolenie na líniovú stavbu, ktorou sa zabezpečí prívod kvalitnej pitnej vody z vodovodu Komárno, v lokalite Martovce sa realizuje výstavba úpravne vody. V okrese Nové Zámky platia výnimky pre železo a mangán do roku 2008. Hodnotenie

zdravotných rizík nebolo vykonané vzhľadom k tomu, že išlo o ukazovatele nižšej zdravotnej významnosti.

Žilinský kraj

V roku 2007 neboli v Žilinskom kraji udelené žiadne výnimky na užívanie vody, ktorá nespĺňa hygienické limity ukazovateľov kvality pitnej vody.

Banskobystrický kraj

V roku 2007 nebola v Banskobystrickom kraji udelená žiadna výnimka na používanie vody, ktorá nespĺňa hygienické limity. Naďalej platí zákaz používania vody z dôvodu nadlimitných koncentrácií arzénu vo verejných vodovodoch v obciach Jasenie, Predajná, Nemecká – časti Dubová, Zámotie, Nemecká (časť za Hronom) v okrese Banská Bystrica. V okrese Lučenec (obce Lehôtka a Budiná) a v okrese Veľký Krtíš sú od roku 2005 do roku 2008 udelené 1. výnimky na používanie pitnej vody so zvýšeným obsahom železa. V obciach Veľká a Malá Čalomija (okres Veľký Krtíš) naďalej platí zákaz uvádzať do obehu vodu ako pitnú pre nevyhovujúce vodné zdroje, StVPS a.s., prevádzkuje vodovod z vyšším obsahom dusičnanov s tým, že obyvateľstvo je informované, že voda nie je vhodná na pitie, varenie a prípravu potravín. Vo verejných vodovodoch v obciach Jarabá a Čierny Balog – časť obce, ktorá je zásobovaná z povrchového zdroja (okres Brezno) bola v odobratých vzorkách prekračovaná medzná hodnota železa.

Prešovský kraj

V priebehu roku 2007 neboli podané nové žiadosti o udelenie výnimky na používanie vody, ktorá nespĺňa limity ukazovateľov kvality pitnej vody. Naďalej však ostávajú v platnosti dve výnimky v okrese Stropkov udelené v predchádzajúcom období pre nevyhovujúci ukazovateľ železa a mangánu.

Košický kraj

V okrese Košice – okolie je v súčasnosti povolená 2. výnimka z dôvodu vysokej koncentrácie dusičnanov pre obec Žarnov, ktorá má 419 obyvateľov, na verejný vodovod je napojených 366 obyvateľov. Priemerná hodnota dusičnanov v r. 1999 – 2004 bola 63,85 mg/l a maximálna hodnota 98,05 mg/l. Druhá výnimka bola povolená na dobu 3 rokov. Prvé výnimky boli udelené pre dusičnany v obciach Rankovce, Nováčany a Blažice na použitie pitnej vody z verejných obecných studní. Pre skupinový vodovod Bidovce, Ďurďošík, Ďurkov, Ruskov, Trst'any (3875 obyvateľov) bola udelená 1. výnimka pre ukazovateľ arzén ešte v r. 2003. V januári roku 2007 bola pre tento skupinový vodovod udelená 2. výnimka. V súčasnosti už je nainštalovaná technológia na odstránenie arzénu, kvalita pitnej vody vyhovuje na pitné účely, a z toho dôvodu bola výnimka zrušená. V okrese Michalovce bola udelená 2. výnimka pre obec Markovce (do 31.12.2007) so stanovenou medznou hodnotou v ukazovateli dusičnany na 80 mg/l. K 31.12.2007 bol predmetný vodárenský zdroj MK – 2 zásobujúci obec Markovce pitnou vodou odstavený a obec bola napojená na skupinový vodovod Ložín.

1.3. Zhodnotenie zásobovania pitnou vodou z verejných studní

Bratislavský kraj

Verejné studne sa na území Bratislavského kraja neevidujú.

Trnavský kraj

Na území okresov Trnava, Piešťany, Hlohovec, Dunajská Streda, Senica a Skalica evidované verejné studne stratili charakter verejných studní a preto boli zaradené medzi neverejné studne. Kvalita vody väčšinou nevyhovuje požiadavkám NV SR č. 354/2006 Z.z. Občania v obciach, v ktorých nie sú dobudované verejné vodovody, resp. prípojky VV využívajú prevažne individuálne vodné zdroje ako verejné studne. Kvalita je negatívne ovplyvňovaná zlým technickým stavom studne, absenciou dezinfekcie, malej hĺbky a pod. V okrese Galanta sú evidované 2 verejné studne. Jedna studňa sa nachádza priamo v obci Dolná Streda, druhá studňa sa nachádza v extraviláne katastra obce Kajal, Kaskády – Únovce. Obe studne sú voľne prístupné, okolie je upravené s možnosťou odberu vody do spotrebiteľských obalov.

Trenčiansky kraj

V Trenčianskom kraji je celkovo evidovaných 133 verejných studní (v okresoch Považská Bystrica, Púchov, Ilava, Partizánske). Väčšina studní je pod správou odborne spôsobilých osôb (na základe konzultácii so starostami boli uskutočnené školenia a dosiahnutý zvýšený počet odborne spôsobilých osôb, vyhovujúci stav studní s vyhovujúcou kvalitou a zdravotným zabezpečením pitnej vody). Ani jedna z verejných studní nie je využívaná ako jediný zdroj pitnej vody v danej lokalite.

Nitriansky kraj

Zásobovanie vodou z verejných studní sa v kraji uplatňuje iba v menšej miere. Verejné studne sa využívajú v každom okrese v rámci kraja hlavne v obciach bez verejného vodovodu, prípadne pri poklese výdatnosti domových studní. V okrese Komárno sa eviduje využívanie verejných studní v 7 obciach. V troch z nich – v obci Iža, Martovce a Hurbanovo sa zistilo na základe laboratórnych analýz prekročenie limitov v ukazovateli amónne ióny, železo, mangán. Jedná sa o hlboké artézske studne, ktoré sú využívané len ako doplnkové zdroje, nakoľko v obciach je verejný vodovod. V niektorých lokalitách sa zisťuje pokles v ich výdatnosti. Presný počet osôb využívajúcich vodu z verejných studní nie je možné zistiť. V okrese Nitra v rámci spracovaného harmonogramu bola vykonaná kontrola 8 verejných zdrojov, najmä v obciach kde nie je verejný vodovod. Vodu z týchto zdrojov užíva cca 575 spotrebiteľov. V mesiaci októbri 2007 v rámci previerky zásobovania pitnou vodou z vlastného vodného zdroja vrtanej studne zariadenia Domova sociálnych služieb /DSS/ v obci Ľudovítová na základe objednávky prevádzkovateľa zistené prekročenie NMH v anorganickom ukazovateli arzén /0,0172 mg/l/. Keďže i opakované laboratórne analýzy potvrdili zistené prekročenie NMH v ukazovateli arzén / 0,0181 v sieti a 0,0265 v zdroji / bolo dňom 28.11.2007 zahájené voči prevádzkovateľovi zariadenia DSS Ľudovítová správne konanie na riešenie zásobovania vodou zariadenia vzhľadom na nevyhovujúcu kvalitu vodu vodného zdroja, vydané rozhodnutie o zákaze používania vody z vodného zdroja DSS ako pitnej a opatrenie na zabezpečenie dostatočného množstva vody pre dané zariadenie z vyhovujúcou kvalitou vody. Opatrenie bolo prevádzkovateľom ihneď zrealizované a to zabezpečením náhradného zásobovania zariadenia pitnou vodou dovozom vody z verejného vodovodu obce Výčapy – Opatovce z objektu MŠ pre zabezpečenie pitného režimu klientov a varenie a zabezpečuje sa doteraz. Zo strany zriaďovateľa VÚC sa pre doriešenie situácie v zariadení DSS uvažovalo s vybudovaním vodovodnej prípojky pre DSS napojením na vodovod Výčapy – Opatovce. Nakoľko v obci Ľudovítová nie je vybudovaný verejný vodovod bolo pre komplexnejšie posúdenie problematiky zásobovania vodou vykonané v spolupráci s Obecným úradom overenie kvality vody na ukazovateľ arzén zo 7 vybraných súkromných studní obyvateľov, KD v obci a z rieky Nitry. Ani v jednom prípade nebolo zistené prekročenie NMH ukazovateľa arzén. V rámci šetrenia vzniklej situácie RÚVZ nebola zistená príčina zhoršenia kvality vody uvedeného zdroja.

V okrese Nové Zámky je evidovaných 21 verejných studní. Pri kontrole bolo 11 nevyhovujúcich (73,3 %) vzhľadom na chemickú závadnosť (prekročená hodnota arzenu, amonných iónov, mangánu, železa) a 1 vzorka vykazovala mikrobiologickú závadnosť. Boli vydané pokyny pre prevádzkovateľov týchto zdrojov pri mikrobiologickej a biologickej závadnosti na zákaz ich využívania na pitné účely, označenia nevyhovujúcich zdrojov po chemickej stránke ako zdroje úžitkovej vody ako i zabezpečenia informovania obyvateľov o tejto skutočnosti. V okrese Šaľa bolo vyšetrených 10 vzoriek vôd z artézskych studní, z ktorých 9 vyhovovalo. 1 vzorka z vodného zdroja v meste Šaľa na Záhradníckej ul. vykazuje trvale prekročenú NMH v ukazovateli arzén. Prevádzkovateľ Mesto Šaľa zabezpečil označenie vodného zdroja o nevyhovujúcej kvalite a tiež dostupnými prostriedkami boli informovaní aj obyvatelia.

V okrese Topoľčany bolo v roku 2007 evidovaných 8 verejných studní, z ktorých vodu odoberá cca 100 obyvateľov. Oproti roku 2006 došlo k poklesu ich počtu o 3 zdroje. Kvalita vody z týchto zdrojov vykazovala 87,5 % závadnosť z odobratých vzoriek a to po stránke mikrobiologickej a fyzikálno – chemickej v ukazovateľoch dusičnany, železo, farba. V hodnotenom roku bol vydaný zákaz používania vody z prameňa Mechovička v k.ú. Rajčany na pitné účely pre obec Rajčany z dôvodu, že prameň využívajú obyvatelia zo širokého okolia nakoľko sa nachádza na pútnickom mieste a je verejne prístupný. Zákaz bol vydaný na základe oznámenia Obce Rajčany RÚVZ v Topoľčanoch z marca 2007 o šírení správy o závadnosti vody z prameňa a o prítomnosti dioxínov. Do doby zistenia kvality vody sa účastníkovi konania uložilo označiť prameň tabuľkou „Zákaz používania vody ako pitnej“. Po obdržaní výsledkov vyšetrenia vody vzhľadom k tomu, že sa znečistenie vody nepreukázalo, bol zákaz v júni 2007 zrušený.

Žilinský kraj

Verejné studne v okresoch Žilina a Bytča neevidujeme.

Banskobystrický kraj

V okrese Veľký Krtíš StVPS a.s., závod Veľký Krtíš spravuje 5 verejných studní s rozvodmi vody. Tieto zariadenia sa nachádzajú v malých osadách s nízkym počtom zásobovaných obyvateľov. V roku 2007 bolo prevádzkovateľom spolu vyšetrených 16 vzoriek, z ktorých 3 boli nevyhovujúcej kvality pre prekročenie medzných hodnôt železa, farby a vápnika. V okrese Lučenec je 6 verejných studní v dvoch obciach (Belina a Veľká nad Ipľom), ktoré nie sú kontrolované. Obec Belina má vybudovaný prívod a rozvod vody zo skupinového vodovodu HLF+MSV+HPL, voda však nie je do potrubia napustená z dôvodu nedostatkov na čerpacej stanici a výtlačnom potrubí a neukončenia výstavby vodojemu Radzovce.

Verejné studne v roku 2007 neboli systematicky sledované, pretože na Obecných úradoch evidované verejné studne sú s nízkou technickou kvalitou, bez vhodnej úpravy ich okolia, bez povolenia orgánu na ochranu zdravia na ich využívanie k zásobovaniu pitnou vodou a povolenia príslušného orgánu štátnej vodnej správy na odber podzemných vôd na zásobovanie pitnou vodou. Okrem uvedeného technická prehliadka studní, laboratórna analýza vody a zdravotné zabezpečenie vody zo strany prevádzkovateľov (obcí) podľa STN 75 5115 ani podľa Nariadenia vlády SR č. 354/2006 Z. z. nie je vykonávaná.

Na základe požiadania občanov boli zo zachyteného prameňa na Ul. ČA v Kokave nad Rimavicou a prehĺbeného prameňa „Lančovka“ v obci Hradište odobraté vzorky vody. Na základe výsledkov laboratórnych rozborov bolo doporučené označiť zdroj vody v obci Kokava nad Rimavicou tabuľou s nápisom „Upozornenie!, Voda je pitná len po prevarení“ a zdroj vody v obci Hradište tabuľou s textom „Voda nie je pitná ani po prevarení“. V okrese Rimavská Sobota bolo v rámci výkonu ŠZD odobratých 7 vzoriek vody z vodných zdrojov – studní, ktoré sú intenzívnejšie využívané obyvateľmi (Uzovská Panica, Bátka, Vyšné Valice,

Krokava, Hodejov). Vysoká nevhodnosť vzoriek (100,00 %) je spôsobená umiestnením studní v území, ktoré je zaťažené škodlivými látkami, nie je tu možné stanoviť ochranné pásma a o prevádzkovanie vodných zdrojov sa nikto nestará.

V okrese Revúca bola odobratá jedna vzorka vody zo studne, ktorá zásobuje vodou neštátne zdravotnícke zariadenie – oddelenie pre liečbu dlhodobých chorých v meste Tornaľa – časť Stárňa. Na základe výsledkov bolo prevádzkovateľovi zariadenia uložené opatrenie – nepoužívať vodu ako pitnú, vrátane prípravy pokrmov v uvedenom objekte a označenia výtokových kohútikov nápisom „Nepitná voda“.

V okrese Banská Štiavnica sa nachádza 6 verejných studní a to v obciach Beluj, Banská Belá – časť Halča, Vysoká, Štiavnické Bane a v časti mesta Banská Štiavnica – Podsitnianska (2 studne). Verejná studňa v obci Počúvadlo bola vyradená z evidencie nakoľko je v obci v skúšobnej prevádzke verejný vodovod. Zo všetkých studní bola v roku 2007 odobratá 1 vzorka vody, ani jedna z nich nespĺňala požiadavky na pitnú vodu po stránke mikrobiologickej.

Mesto Banská Štiavnica v decembri 2007 vyradilo verejné studne v časti Podsitnianska z evidencie z dôvodu zrealizovania predĺženia verejného vodovodu z mesta Banská Štiavnica (zdroj vody – Pohronský skupinový vodovod). Obec Banská Belá vyradila z evidencie studňu v časti Halča, nakoľko sa studňa nevyužíva ako verejná.

V okrese Žarnovica sú evidované 4 verejné studne v 3 obciach (Voznica, Hodruša – Hámre – časť Kopanice a Rudno nad Hrnou -2 studne). V roku 2007 boli odobraté na základe objednávky 3 vzorky vody. Vo všetkých vzorkách bolo stanovené prekročenie mikrobiologických ukazovateľov, jedna vzorka nevyhovovala požiadavkám na kvalitu vody aj vo fyzikálno – chemických ukazovateľoch. Vzorka vody z verejnej studne v Hodruši – Hámroch – časť Kopanice sa nedala odobrať pre poruchu na ručnej pumpe.

V okrese Žiar nad Hronom sa verejné studne využívajú na pitné účely v obciach Horná Ždaňa a Šašovské Podhradie. V sledovanom roku boli odobraté 2 vzorky vody, kvalita vody nevyhovovala požiadavkám na pitnú vodu ani v jednom prípade v mikrobiologických ukazovateľoch a v jednom prípade aj po stránke biologickej.

V okrese Zvolen sú z verejných studní zásobovaní obyvatelia v obciach Bacúrov a Dubové. V správe Obecného úradu v obci Bacúrov sú tri verejné studne, na pitné účely sa voda využíva z jednej studne cca pre 30 obyvateľov. Ostatné dve studne sa z dôvodu nevyhovujúcej kvality vody na pitné účely nevyužívajú (vydaný zákaz využívať vodu ako pitnú).

V správe Obecného úradu Dubové sú štyri verejné studne a jeden vrt. Na pitné účely sa využíva voda z vrtu a zásobuje budovu OcÚ a bytovky.

V okrese Krupina sa verejné studne nachádzajú v 3 obciach. V správe Obecného úradu Domaniky je 5 verejných studní, Obecný úrad Súdovce prevádzkuje v obci 6 studní a Obecný úrad v Žibritove 3 studne a 1 vrt.

V roku 2007 bol vydaný zákaz používať vodu na pitné účely a zdroj označiť tabuľou „Voda nepitná“ pre 2 verejné studne v obci Žibritov, 1 studňu v obci Súdoince, 2 verejné studne v obci Lišov a 2 verejné studne v správe OÚ Súdovce. Technický stav a situovanie týchto studní je nevyhovujúce, opatrenia prijímané za účelom zlepšenia kvality vody majú len krátkodobý účinok.

V roku 2006 sa začalo s realizáciou napojenia obce Súdovce na verejný vodovod vybudovaním prírodného potrubia z obce Hontianske Nemce a napojením 12 domácností na tento vodovod. Plánovaná realizácia výstavby vodovodov v ostatných obciach sa doteraz neuskutočnila z dôvodu nedostatku finančných prostriedkov.

V okrese Detva sú zásobovaní obyvatelia z verejných studní v obci Horný Tisovník. Obecný úrad spravuje štyri verejné studne a jeden vrt. Pre 3 studne bol vydaný zákaz používať vodu ako pitnú pre prekročenie medzných hodnôt mikrobiologických ukazovateľov. Vyhovujúca

kvalita vody je z vrtu (hlbka 60 m), ktorý v budúcnosti chce obec využiť pre výstavbu a zásobovanie vodovodu.

V okresoch Banská Bystrica a Brezno sa nenachádzajú verejné studne.

Prešovský kraj

Napriek nízkej napojenosti obyvateľstva na verejné vodovody v porovnaní s ostatnými krajinami v SR, verejné studne ako zdroje pitnej vody sú evidované v okresoch Poprad, Kežmarok, Levoča, Sabinov, Prešov, Stropkov a Vranov nad Topľou. Dá sa konštatovať, že pojem „verejná studňa“ nie je ponímaná všade rovnako. Ako verejné studne sú označované zdroje podzemných vôd slúžiace napríklad pre zásobovanie rekreačných zariadení, na druhej strane medzi verejné studne nie sú započítavané studne, napríklad v rómnych osadách. Z vyšetrených vzoriek pitných vôd z verejných studní je zrejmé, že sa jedná o nevyhovujúce zdroje s nedostatočným technickým zabezpečením, bez ochranného pásma, čo sa odrazí na ich kvalite vody. Celkovo bol vydaný zákaz na využívanie 4 studní ako zdrojov pitnej vody, pre mikrobiologickú a chemickú závadnosť (v okresoch Poprad, Kežmarok a Stropkov). Pred zahájením letnej turistickej sezóny boli vyšetrené hromadne využívané pramene minerálnych vôd. Z minerálnych prameňov v okrese Levoča a Bardejov bolo odobratých 14 vzoriek, 3 boli mikrobiologicky závadné a 4 chemicky závadné. Prameň v Baldovciach aj obidva pramene na Sivej Brade boli závadné pre vysoký obsah amónnych iónov. V roku 2007 sa v okresoch Prešov a Sabinov zvýšená pozornosť venovala hlavne kvalite vody lokalitám, kde obyvatelia nemajú možnosť napojenia na verejný vodovod s vyhovujúcou kvalitou pitnej vody. Celkovo sa odobralo 62 vzoriek pitných vôd na laboratórne vyšetrenie, z ktorých nevyhovovalo kritériám pre pitnú vodu 22 vzoriek vôd po chemickej stránke / chlór, mangán, dusičnany, železo/ a 7 vzoriek vôd po mikrobiologickej stránke. Využitím znalostí štátneho zdravotného dozoru z predchádzajúcich rokov bolo spracované mapové vyhodnotenie oblastí s nadlimitným množstvom dusičnanov v pitných vodách v spádovom území okresov Prešov a Sabinov.

Košický kraj

Celkovo je v okrese Košice – okolie evidovaných 9 verejných studní, 5 verejných studní je situovaných v rómnych osadách. Z dôvodu dlhodobu nevyhovujúcej kvality vody z verejnej studne v obci Bunetice bol v roku 2007 vydaný zákaz používania zdraviu škodlivej vody na pitné účely. Kvalita vody z verejných studní v obciach Blažice, Nováčany a Rankovce nevyhovuje nariadeniu vlády SR č. 354/2006 Z. z. v ukazovateli dusičnany (bola im udelená výnimka na obdobie 3 rokov). V okrese Michalovce je evidovaných 5 verejných studní – 1 verejná studňa v obci Jovsa a 4 verejné studne v rekreačných oblastiach Zemplínska Šírava a Vinianske jazero, ktoré sa využívajú len počas letnej turistickej sezóny. Kvalita vody vo verejných studniach (okrem rekreačnej oblasti Zemplínska Šírava) bola nevyhovujúca v mikrobiologických ukazovateľoch. V okrese Rožňava sa využívajú 4 studne v obciach Plešivec, Gemerská Panica, Pašková (2x) a 7 prameňov v problematických rómnych aglomeráciách v obciach. Vo väčšine prameňov a studní boli nedostatky v kvalite vody najmä v mikrobiologických ukazovateľoch. V okrese Spišská Nová Ves a Gelnica sa verejné studne nachádzajú v rómnych osadách. V okrese Trebišov je využívaných cca 10 verejných studní v piatich obciach. Zdravotné zabezpečenie – ochrana, technický stav, dezinfekcia a kvalita pitnej vody sú nevyhovujúce.

1.4. Zhodnotenie dôsledkov nevyhovujúcej kvality pitnej vody na zdravie obyvateľstva

Bratislavský kraj

V r. 2007 na území Bratislavského kraja kvalita vody z verejných vodovodov nemala negatívny dopad na epidemiologickú situáciu. Výskyt dojčenskej dusičnanovej alimentárnej methemoglobínémie a ani podozrenie na toto ochorenie sa nezaznamenal.

Podiel obyvateľstva Bratislavského kraja zásobovaného vodou s nesledovanou kvalitou, t.j. hlavne z individuálnych studní, sa pohybuje na úrovni približne 4,4 % (27007 obyvateľov).

Trnavský kraj

V roku 2007 bola zaznamenaná 1 epidémia vodou prenosných ochorení. Mimoriadna epidemiologická situácia bola od 12.07.2007 do 22.07.2007 v obci Jaslovské Bohunice v okrese Trnava. S príznakmi akútnej gastroenteritídy bližšie nešpecifikovanej etiológie ochorelo spolu 125 osôb, z ktorých bolo 6 hospitalizovaných vo FN Trnava. Faktorom prenosu nákazy bola voda z verejného vodovodu kontaminovaná závlahovou vodou (prepojenie vodovodov). Opatrenie na náhradné zásobovanie cisternami bolo vydané v obci Horné Orešany – okres Trnava v dôsledku rekonštrukcie a nepripojenia časti novej vodovodnej vetvy. V hodnotenom roku nebol hlásený ani šetrený prípad dusičnanovej alimentárnej methemoglobínémie.

Trenčiansky kraj

V priebehu roku sa v Trenčianskom kraji nevyskytli žiadne hromadné ochorenia pri ktorých by bola preukázaná ako cesta prenosu voda. Zároveň sa nevyskytlo žiadne ochorenie kojenca na methemoglobínémiu.

Nitriansky kraj

V sledovanom roku neboli v kraji zaznamenané epidémie, pri ktorých by faktorom prenosu nákazy bola voda. V jednom prípade v okrese Nové Zámky bol zaznamenaný v obci Obid prípad ochorenia 2-ročného dieťaťa s diagnózou dusičnanová alimentárna methaemoglobínémia.

V súvislosti s výskytom trichlóretylénu v studniach obyvateľov v lokalite pri bývalom podniku Calex Zlaté Moravce v roku 1974 bola preverená kvalita vody vo vybraných vodných zdrojoch obyvateľov na obsah prchavých látok. Laboratórne analýzy opätovne potvrdili výskyt týchto látok vo vodných zdrojoch. O zistených skutočnostiach bol písomne informovaný Obvodný úrad životného prostredia v Zlatých Moravciach s cieľom riešenia tejto situácie a Mestský úrad Zlaté Moravce.

Žilinský kraj

V priebehu roku sa v Žilinskom kraji nevyskytli žiadne ochorenia pri ktorých by bola preukázaná ako cesta prenosu voda. Zároveň sa nevyskytlo žiadne ochorenie kojenca na methemoglobínémiu.

Banskobystrický kraj

V Banskobystrickom kraji nebola v roku 2007 zaznamenaná epidémia vodou prenosných ochorení ani dusičnanová alimentárna methemoglobínémia.

Počet obyvateľov zásobovaných vodou s nesledovanou kvalitou je 101871 (15,62 %). Pitnú vodu s nesledovanou kvalitou najviac používajú obyvatelia v okresoch Rimavská Sobota, Lučenec a Veľký Krtíš.

Prešovský kraj

Počas roku 2007 ani jeden z regionálnych úradov nezaznamenal prípad poškodenia zdravia obyvateľstva následkom používania nekvalitnej pitnej vody. Nebol zaznamenaný výskyt prenosných ochorení ani hlásený prípad detskej methemoglobinémie. Napriek tomu treba zdôrazniť vysoké riziko poškodenia zdravia pri užívaní vôd z verejných studní, najmä v rómskych osadách. Rizikové ostávajú aj povrchové zdroje pre verejné vodovody v okresoch Svidník, Bardejov a Stropkov, do ktorých sú zaústené odpadové vody z obecných kanalizácií, často bez prečistenia.

Košický kraj

V roku 2007 nebol hlásený v Košickom kraji výskyt vodou prenosných ochorení ani ochorenie na dusičnanovú alimentárnu methemoglobinémiu.

1.5. Zhodnotenie monitoringu a štátneho zdravotného dozoru nad hromadným zásobovaním pitnou vodou

Bratislavský kraj

V Bratislavskom kraji bolo celkovo v rámci monitoringu odobratých 420 vzoriek, z ktorých 13,3% nevyhovovalo požiadavkám na kvalitu pitnej vody, z toho 8,8% vo fyzikálno – chemických ukazovateľoch, 8,3 % v mikrobiologických ukazovateľoch a 1,2% v biologických ukazovateľoch.

V rámci štátneho zdravotného dozoru bolo odobratých 435 vzoriek vody z verejných vodovodov, z ktorých 101 vzoriek vody nevyhovelo požiadavkám na kvalitu pitnej vody, čo predstavuje 23,2% vzoriek. 16,6 % vzoriek nevyhovovalo vo fyzikálno – chemických ukazovateľoch, 18,4 % v mikrobiologických ukazovateľoch a 2,1 % v biologických ukazovateľoch.

Trnavský kraj

V Trnavskom kraji bolo v rámci preverovacieho monitoringu odobratých 182 vzoriek a 371 vzoriek v kontrolnom monitoringu. V štátnom zdravotnom dozore bolo vykonaných 75 analýz. Z celkového počtu analyzovaných vzoriek bolo 13,02 % závadných vzoriek, z toho 10,31 % vo fyzikálno – chemických ukazovateľoch, 1,27 % v mikrobiologických ukazovateľoch a 2,35 % v biologických ukazovateľoch v rámci monitoringu.

V rámci štátneho zdravotného dozoru z celkového počtu analyzovaných vzoriek bolo 53,3 % závadných, z toho 42,67% vo fyzikálno – chemických ukazovateľoch, 6,67% v mikrobiologických ukazovateľoch a 5,33 % v biologických ukazovateľoch.

Trenčiansky kraj

V Trenčianskom kraji bolo odobratých v rámci preverovacieho monitoringu 181 vzoriek a v rámci kontrolného monitoringu 528 vzoriek. Z celkového počtu analyzovaných vzoriek bolo 17,1 % závadných vzoriek, z toho 2,5 % vo fyzikálno – chemických ukazovateľoch, 14,7 % v mikrobiologických ukazovateľoch a 0,3 % v biologických ukazovateľoch v rámci monitoringu.

V rámci štátneho zdravotného dozoru bolo odobratých 476 vzoriek vody z verejných vodovodov, z ktorých 138 vzoriek vody nevyhovelo požiadavkám na kvalitu pitnej vody, čo predstavuje 30% vzoriek. 13,2 % nevyhovovalo vo fyzikálno – chemických ukazovateľoch, 23,9 % v mikrobiologických ukazovateľoch a 1,9 % v biologických ukazovateľoch.

Sú riešené prípady nepovoleného prepájania prípojok verejného vodovodu s rozvodmi individuálnych zdrojov zásobovania, čo sa prejavuje nevyhovujúcou kvalitou pitnej vody u spotrebiteľa (maloodberatelia).

Nitriansky kraj

V Nitrianskom kraji bolo v rámci monitoringu kvality pitných vôd odobratých a vyšetrených spolu 930 vzoriek pitných vôd, z toho v rámci preverovacieho monitoringu bolo vyšetrených 243 vzoriek vôd a v rámci kontrolného monitoringu 687 vzoriek pitných vôd. Z celkového počtu vôd vyšetrených v rámci monitoringu bolo závadných 10,0% vzoriek. Ide o závadnosť fyzikálno-chemickú v 8,27 % vzoriek, mikrobiologickú 1,93 % vzoriek a biologickú 0,11 % vzoriek .

V rámci štátneho zdravotného dozoru bolo odobratých 145 vzoriek, z ktorých bolo závadných 10,34%. Požiadavky na kvalitu vody nespĺňalo 7,58 % vzoriek vo fyzikálno – chemických ukazovateľoch a 3,44% vzoriek v mikrobiologických ukazovateľoch.

Žilinský kraj

V Žilinskom kraji bolo odobratých v rámci preverovacieho monitoringu 215 vzoriek a v rámci kontrolného monitoringu 569 vzoriek. Z celkového počtu analyzovaných vzoriek bolo 13,26 % nevyhovujúcich požiadavkám na kvalitu pitnej vody, z toho 6,37 % vo fyzikálno – chemických ukazovateľoch, 8,67 % v mikrobiologických ukazovateľoch a 0,5 % v biologických ukazovateľoch.

V rámci štátneho zdravotného dozoru bolo odobratých 123 vzoriek, z ktorých nevyhovovalo legislatívnym požiadavkám na kvalitu pitnej vody 30,9% vzoriek. Požiadavky na kvalitu vody nespĺňalo 20,32% vzoriek vo fyzikálno – chemických ukazovateľoch a 22,76% vzoriek v mikrobiologických ukazovateľoch.

Banskobystrický kraj

V rámci monitoringu bolo v roku 2007 odobratých celkom 1021 vzoriek pitnej vody zo spotrebísk verejných vodovodov, z nich bolo 28,31 % nevyhovujúcej kvality. V preverovacom monitoringu bolo odobratých 211 vzoriek a v kontrolnom 810 vzoriek vody. Vo fyzikálno – chemických ukazovateľoch nevyhovelo požiadavkám na kvalitu pitnej vody 13,42 % vzoriek. V mikrobiologických ukazovateľoch nevyhovelo požiadavkám na kvalitu vody celkom 15,96 % vzoriek. Po stránke biologickej nevyhovelo požiadavkám na kvalitu vody 5,97 % vzoriek.

V rámci výkonu ŠZD bolo v Banskobystrickom kraji odobratých a laboratórne vyšetrených 94 vzoriek, z ktorých 55,32 % bolo nevyhovujúcej kvality. Požiadavky na kvalitu vody nespĺňalo 32,98% vzoriek vo fyzikálno – chemických ukazovateľoch, 35,11% vzoriek v mikrobiologických ukazovateľoch a 18,09% vzoriek v biologických ukazovateľoch.

V okrese Banská Bystrica boli v roku 2007 riešené podnety od občanov na nevyhovujúcu kvalitu vody vo verejných vodovodoch v obciach Vlkanová, Badín, Horné Pršany a na znečistenie tzv. verejnej studne v mestskej časti Banská Bystrica – Iliaš. Na základe opakovaných podnetov zo strany obyvateľov obce Horné Pršany bol vykonaný štátny zdravotný dozor nad hromadným zásobovaním uvedenej obce pitnou vodou u prevádzkovateľa vodovodu, kde boli prijaté opatrenia na zlepšenie kvality vody.

Prešovský kraj

V hodnotenom roku bolo v rámci monitoringu v Prešovskom kraji vyšetrených celkom 985 vzoriek, z ktorých 15,9% nespĺňalo požiadavky na kvalitu pitnej vody. Najvyššia závadnosť 12,9% bola spôsobená mikrobiologickými ukazovateľmi, 3,9% fyzikálno-chemickými a 0,7% biologickými ukazovateľmi.

Najhoršia situácia bola zaznamenaná v okrese Snina a Stropkov, kde percento nevyhovujúcich vzoriek predstavovalo viac ako 30%. Viac ako 20%-tná závadnosť v rámci monitoringu bola zistená v okresoch Prešov a v Medzilaborciach. Príčinou tohto nepriaznivého stavu (mikrobiologická závadnosť vody) bolo využívanie povrchových tokov ako zdrojov pitnej vody, ale aj nedostatky v zabezpečovaní dezinfekcie vo verejných vodovodoch obcí.

V rámci štátneho zdravotného dozoru bolo vyšetrených 211 vzoriek, z ktorých 28,4% nevyhovovalo legislatívnym požiadavkám na kvalitu pitnej vody. Požiadavky na kvalitu vody nespĺňalo 6,6% vzoriek vo fyzikálno – chemických ukazovateľoch, 23,2% vzoriek v mikrobiologických ukazovateľoch a 0,5% vzoriek v biologických ukazovateľoch.

Košický kraj

V Košickom kraji bolo v rámci monitoringu kvality pitných vôd odobratých a vyšetrených spolu 772 vzoriek pitných vôd, z toho v rámci preverovacieho monitoringu bolo vyšetrených 207 vzoriek vôd a v rámci kontrolného monitoringu 565 vzoriek pitných vôd. Z celkového počtu vôd vyšetrených v rámci monitoringu bolo závadných 25,4% vzoriek. Ide o závadnosť fyzikálno-chemickú v 16,6 % vzoriek, mikrobiologickú 11,8 % vzoriek a biologickú 0,6 % vzoriek .

V rámci štátneho zdravotného dozoru bolo odobratých 378 vzoriek, z ktorých bolo závadných 25,4%. Požiadavky na kvalitu vody nespĺňalo 18,3% vzoriek vo fyzikálno – chemických ukazovateľoch, 8,5% vzoriek v mikrobiologických ukazovateľoch a 0,5% vzoriek v biologických ukazovateľoch.

Pri výkone štátneho zdravotného dozoru boli zisťované nedostatky prevažne v aktualizácii prevádzkových poriadkov v súvislosti so zmenami v legislatíve a zmenou právneho subjektu. Nedostatky sú zisťované v nedodržiavaní režimu hospodárenia v ochranných pásmach vodných zdrojov, kde sú stále zisťované nedostatky pri ťažbe dreva, prevažne ide o približovanie dreva priamo po potoku, čím dochádza k nadmernému zákalu a znehodnoteniu kvality surovej vody, zriaďovaním skládok dreva priamo na brehoch vodárenských tokov, umiestňovaním mechanizmov v blízkosti toku a nezabezpečení čistenia skládok od organickej hmoty. Opatrenia vykonané štátnou vodnou správou nie sú dostatočne účinné.

1.6. Zhodnotenie prevádzkovej kontroly kvality pitnej vody

Bratislavský kraj

Na zabezpečenie prevádzkovej kontroly akosti vôd z vodných zdrojov i distribučných sietí verejných vodovodov v Bratislavskom kraji boli pre rok 2007 medzi RÚVZ Bratislava a ich prevádzkovateľom Bratislavskou vodárenskou spoločnosťou a.s. prerokované príslušné časové harmonogramy odberov, ako aj rozsah a početnosť kvalitatívnych vyšetrení vzoriek vôd. Analýzy sa uskutočňovali v súlade s požiadavkami nariadenia vlády SR č.354/2006 Z.z. i platnej legislatívy pre prevádzkovú kontrolu akosti upravovanej i dodávanej pitnej vody. V súčasnosti vykonávaná prevádzková kontrola zo strany BVS a.s. je na veľmi dobrej úrovni. V Bratislavskom kraji sa v r. 2007 evidovalo 7 verejných vodovodov v správe obcí, u ktorých prevádzková kontrola akosti pitnej vody svojím rozsahom nie je celkom dostatočná, a preto naďalej musela byť čiastočne suplovaná monitoringom zo strany RÚVZ Bratislava hl.m.

Trnavský kraj

Na území Trnavského kraja pôsobia nasledujúce vodárenské spoločnosti: TAVOS, a.s., Západoslovenská vodárenská spoločnosť, a.s., Nitra, Bratislavská vodárenská spoločnosť, a.s.

Medzi prevádzkovateľmi sú i obecné úrady. Prevádzkovatelia verejných vodovodov každoročne spracúvajú a predkladajú na RÚVZ programy kontroly kvality vody.

Trenčiansky kraj

V Trenčianskom kraji pôsobí Považská vodárenská spoločnosť, a.s., Považská Bystrica, Stredoslovenská vodárenská spoločnosť závod 03 Prievidza a Západoslovenská vodárenská spoločnosť Topoľčany. Prevádzkovatelia predkladali v stanovených termínoch orgánu verejného zdravotníctva výsledky laboratórnych analýz pitnej vody v zmysle schválených programov prevádzkovej kontroly kvality pitnej vody. Neboli zistené závažné nedostatky v prevádzkach verejných vodovodov pod správou vodárenských spoločností; za vodovod Zliechov bola uložená bloková pokuta.

Vykonaná bola aj prevádzková kontrola verejných vodovodov pod správou obecných úradov. Predložené plány zväčša neboli dodržané, zistené boli aj určité nedostatky, najmä v počtoch odobratých a vyšetrených vzoriek. Za zistené nedostatky boli prevádzkovateľom verejných vodovodov v obci Vršatské Podhradie, Mikušovce, Horná Poruba a Lazy p/Makytou uložené blokové pokuty.

Nitriansky kraj

V Nitrianskom kraji nebolo zistené nedodržanie programu prevádzkovej kontroly zo strany prevádzkovateľa verejných vodovodov - Západoslovenskej vodárenskej spoločnosti a.s. Nitra. Výsledky kontroly boli zo strany prevádzkovateľov pravidelne zasielané príslušným RÚVZ. Tieto korešpondovali s výsledkami sledovania orgánom na ochranu zdravia.

Žilinský kraj

V Žilinskom kraji je celkovo evidovaných 32 verejných vodovodov - v správe SeVaK a.s., Slovenských liečebných kúpeľov Rajecké Teplice a 14 vodovodov je v správe obecných úradov. Prevádzkovatelia dodržiavali program prevádzkovej kontroly a výsledky rozborov pitnej vody pravidelne predkladali RÚVZ.

V okrese Bytča bola vykonaná 1 kontrola pásma hygienickej ochrany I. stupňa – vodovod Ľudová Tvorba v obci Veľké Rovné. Pri kontrole boli uložené nápravné opatrenia týkajúce sa starostlivosti o vodný zdroj a vedenia príslušnej evidencie o zdravotnom zabezpečení pitnej vody, následne sa vykonala kontrola splnenia nápravných opatrení.

Banskobystrický kraj

Prevádzkovatelia verejných vodovodov StVPS a.s., Banská Bystrica vo všetkých okresoch a VsVS a.s., Revúca v okrese Revúca predložili v roku 2007 na jednotlivé RÚVZ v Banskobystrickom kraji na schválenie „Plány odberov vzoriek – Programy kontroly kvality vody“ a zabezpečovali odber vzoriek a laboratórne analýzy v súlade so schválenými návrhmi. Zároveň predkladali výsledky svojej prevádzkovej kontroly vo forme protokolov na jednotlivé RÚVZ.

Obecné úrady resp. mestské úrady prevádzkujú v kraji celkom 64 vodovodov, iné organizácie 8 vodovodov. Prevádzkovatelia týchto vodovodov si neplnia dôsledne svoje povinnosti vyplývajúce z predpisov na ochranu verejného zdravia. Najväčším problémom sa ukazuje zdravotné zabezpečenie vody, čo sa prejavuje zvýšeným počtom nevyhovujúcich vzoriek vody v mikrobiologických ukazovateľoch a prevádzkovanie vodovodov bez odbornej spôsobilosti či už v zmysle zákona o verejných vodovodoch alebo zákona č. 355/2007 Z. z. o ochrane podpore a rozvoji verejného zdravia a vypracovaných prevádzkových poriadkov.

Prešovský kraj

Zásobovanie obyvateľstva pitnou vodou v Prešovskom kraji zabezpečujú v prevažnej miere dve z vodárenských spoločností, a to Podtatranská vodárenská prevádzková spoločnosť a Východoslovenská vodárenská spoločnosť. Obe spoločnosti zabezpečujú prevádzku verejných vodovodov a kontrolu kvality vody v rozsahu, ktorá im vyplýva zo zákonných ustanovení. Všetky regionálne úrady verejného zdravotníctva v Prešovskom kraji pozitívne hodnotia spoluprácu s vodárenskými spoločnosťami aj pri oznamovaní porúch súvisiacich s prerušením dodávky vody a s opatreniami na zabezpečenie náhradného zásobovania. Opačná situácia je u ostatných prevádzkovateľov vodných zdrojov, najmä však u obecných úradov, ktorí naďalej nevenujú dostatočnú pozornosť vodným zdrojom. Jedná sa predovšetkým o laxný prístup k zabezpečovaniu nepretržitej dezinfekcie a bežnej údržby vodovodov. Rovnako je problém predkladania laboratórnych rozborov o kvalite vody. Príčinou je nedostatok finančných prostriedkov obecných úradov na zabezpečenie týchto povinností u akreditovaných laboratórií.

Košický kraj

V Košickom kraji patrí k majoritným prevádzkovateľom verejných vodovodov Východoslovenská vodárenská spoločnosť a Podtatranská vodárenská prevádzková spoločnosť a.s.; časť vodovodov je v správe obcí.

Pri zhodnotení prevádzkovej kontroly kvality pitnej vody vo verejných vodovodoch za rok 2006 bola v roku 2007 daná jedna sankcia za jej nedodržanie, a to obci Vyšná Kamenica.

Nedostatky v rámci prevádzkovej kontroly boli zistené v okrese Gelnica a Spišská Nová Ves v chemických ukazovateľoch, mikrobiologických ukazovateľoch a v biologických ukazovateľoch. Dve vzorky odobraté z verejných vodovodov prevádzkovateľa AQUASPIŠ boli závadné v mikrobiologických ukazovateľoch.

Prevádzková kontrola vo vodovodoch v správe obcí ukázala závadnosť jednej vzorky v mikrobiologických ukazovateľoch.

2. Voda na kúpanie

Kvalita vody na kúpanie a prevádzka kúpalísk boli v roku 2007 kontrolované orgánmi verejného zdravotníctva v zmysle platnej legislatívy - do 1. septembra 2007 podľa zákona č. 126/2006 Z.z. o verejnom zdravotníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov a nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 252/2006 Z.z. o podrobnostiach o prevádzke kúpalísk a podrobnostiach o požiadavkách na kvalitu vody kúpalísk, vody na kúpanie a jej kontrolu a po 1. septembri 2007 podľa zákona č. 355/2007 o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Pracovníci odborov a oddelení hygieny životného prostredia RÚVZ sa v poslednom štvrtroku 2007 podieľali aj na príprave a pripomienkovaní nových predpisov pre oblasť vôd na kúpanie - vyhlášky MZ SR pre umelé kúpaliská a nariadenia vlády pre prírodné kúpaliská, ktoré však do konca roku nenadobudli účinnosť.

Kvalitu vôd na kúpanie sledujú orgány verejného zdravotníctva s cieľom ochrany zdravia ľudí rekreujúcich sa pri prírodných alebo umelých vodných plochách. Monitorovanie kvality vody na kúpanie a vykonávanie štátneho zdravotného dozoru v oblasti vôd na kúpanie prinieslo v roku 2007 okrem informácií o aktuálnej situácii aj podklady pre riešenie konkrétnych situácií v praxi a prípravu novej legislatívy.

Kontrola voda na kúpanie prebieha najmä počas *letnej turistickej sezóny* (cca od 15. júna do 15. septembra), kedy zaznamenávajú vysokú návštevnosť aj prírodné kúpaliská. V roku 2007

boli maximálne využité kapacity kúpalísk v mesiaci júl, kedy sa udržiavalo dlhodobejšie slnečné počasie. Počas druhej polovice sezóny sa často vyskytovalo nepriaznivé počasie, nevhodné na kúpanie a najmä v mesiaci august boli často netermálne kúpaliská zatvorené. Pre výrazné zhoršenie počasia v 1. dekáde septembra, ukončila väčšina kúpalísk svoju sezónnu prevádzku pre oficiálnym termínom, t.j. pred 15. septembrom.

Prevádzka všetkých kúpalísk s organizovanou rekreáciou bola podmienená rozhodnutím príslušného regionálneho úradu na základe preukázania vyhovujúcej kvality vody, stavu pripravenosti kúpalísk na letnú sezónu ako aj vypracovaných prevádzkových poriadkov. V ďalšom období sa v zariadeniach sledoval hygienický režim prevádzky ako aj kvalita vody na kúpanie na základe výsledkov laboratórnych analýz rozborov vykonávaných (v stanovených intervaloch a podľa aktuálnej potreby) v rámci ŠZD a monitoringu RÚVZ ako i na základe výsledkov poskytnutých prevádzkovateľmi kúpalísk. V prípade zistených nedostatkov boli po zohľadnení miery ohrozenia zdravia nariadené opatrenia na ich odstránenie, prípadne boli uložené sankčné opatrenia - zákaz kúpania, finančná pokuta atď. Regionálne úrady zverejňovali pravidelné informácie o vode na kúpanie na svojich webových stránkach a zároveň boli občanom poskytované aktuálne informácie prostredníctvom regionálnej tlače, rozhlasu a televízie. Informácie obsahovali aj povinnosti prevádzkovateľov kúpalísk, doporučenia na koho sa obrátiť v prípade nespokojnosti návštevníkov s poskytovanými službami a pokyny a odporúčania pri návšteve kúpalísk.

Obdobie letnej turistickej sezóny bolo v minulom roku vyhodnotené podrobne v *Správě o sledovaní hygienickej situácie na prírodných a umelých kúpaliskách v roku 2007*, ktorú ÚVZ SR v Bratislave vypracoval v októbri 2007 na základe podkladov RÚVZ. Údaje získané v rámci monitoringu prírodných kúpalísk boli využité aj pri vypracovávaní *Správy Slovenskej republiky o kvalite vody na kúpanie*, predloženej Európskej komisii na základe požiadavky článku 13 Smernice Rady 76/160/EHS týkajúcej sa kvality vody určenej na kúpanie. Táto správa za rok 2007 zhodnotila podľa európskych požiadaviek 38 najviac využívaných prírodných lokalít na Slovensku, ktoré boli v roku 2005 Krajskými úradmi životného prostredia vyhlásené (všeobecne záväznými vyhláškami) za vody vhodné na kúpanie. Správu vypracoval ÚVZ SR v Bratislave v decembri 2007 na základe údajov regionálnych úradov verejného zdravotníctva.

V mesiaci december pracovníci RÚVZ začali naplňať údaje o prírodných kúpaliskách, ktoré boli vyhlásené za vody vhodné na kúpanie do nového celoslovenského *Informačného systému pre vody na kúpanie*. Systém bude od roku 2008 doplnený údajmi o všetkých prírodných a umelých kúpaliskách a bude slúžiť aj pre informovanie verejnosti.

Napriek problémom, ktoré sa riešili v priebehu roka 2007 v oblasti vôd na kúpanie možno konštatovať, že z hľadiska požiadaviek verejného zdravotníctva neboli zaznamenané závažné komplikácie, ktoré by viedli k poškodeniu zdravia rekreantov a kúpajúcich sa. Obvodnými a odbornými lekármi neboli hlásené žiadne ochorenia, ktoré by mohli vzniknúť v priamej súvislosti s kúpaním alebo pobytom v areáloch kúpalísk.

2.1. Prírodné kúpacie oblasti

Do celkového vyhodnotenia bolo v roku 2007 zaradených **73 prírodných lokalít** - ide o štrkoviská, pieskoviská a hradené vodné nádrže, ktoré majú okrem iného účelu aj rekreačné využitie. Z toho len na **26 lokalitách prebiehala organizovaná rekreácia** t.j. lokalita mala prevádzkovateľa, ktorý zodpovedal za kvalitu vody. Na ostatných lokalitách prebiehala neorganizovaná rekreácia, prípadne boli prevádzkované len okolité plážové plochy a o prevádzkovanie vodnej plochy nikto nepožiadaval. Na takýchto lokalitách, ktoré boli navštevované väčším počtom ľudí príp. sú významné z hľadiska hodnotenia v európskom meradle, boli vykonávané pravidelné kontroly kvality vody na kúpanie na začiatku

a v priebehu sezóny. Orientačné kontroly kvality vody na kúpanie sa vykonávali na vodných plochách, ktoré využíva na kúpanie malý počet rekreantov. Lokality s dlhodobou nevhodnou vodou na kúpanie, ktoré sa v minulosti sledovali, ale v súčasnosti sú využívané viac napr. na rybárske účely – ako Areál Zdravia Šahy alebo lokality s malou návštevnosťou napr. Veľké Kozmálovce v Nitrianskom kraji, neboli v tomto roku sledované ani v rámci ŠZD ani v rámci monitoringu. Ťažba štrku bola obnovená na dvoch jazerách v okrese Dolný Kubín, pri obci Kľačany, ktoré boli v minulých rokoch využívané na kúpanie.

Obce, na území ktorých sa nachádzajú vodné plochy využívané na neorganizovanú rekreáciu, boli v prípade zistenia nevyhovujúcej kvality upozornené na povinnosť označiť tieto plochy výstražnými tabuľami o nevhodnosti vody na kúpanie zo zdravotných dôvodov.

Počas sezóny bolo na prírodných kúpaliskách odobratých celkovo **550 vzoriek vôd**, z ktorých sa vykonalo 8 393 vyšetrení fyzikálno-chemických, mikrobiologických a biologických ukazovateľov kvality vody. Medzná hodnota (ďalej len MH) stanovených ukazovateľov bola prekročená v **293 vzorkách**. Najčastejšou príčinou nevyhovujúcej kvality vody nebol tak ako po minulé roky nadlimitný obsah rias, ale nevyhovujúce hodnoty celkového fosforu, chlorofylu a, zmeny vo farbe, priehľadnosti, pH a posune sapróbného indexu. Pokračoval trend z minulého roka v znižovaní výskytu siníc v sledovaných vodných plochách a ich výskyt až na niektoré výnimky bol väčšinou pod limitnými hodnotami.

V priebehu sezóny bol daný príkaz na varovné označenie so **zákazom kúpania** na jazere Malé Leváre v okrese Malacky, ktoré vykazovalo nadlimitný nárast siníc, rias, trvalé zvýšenie celkového fosforu, farby a jednorazovo i prítomnosť enterokokov a mikroorganizmov. Označením **Voda nie je vhodná na kúpanie zo zdravotných dôvodov** boli označené v súvislosti s nevyhovujúcou kvalitou vody aj prírodné lokality v okrese Galanta, ktoré sú využívané na neorganizovanú rekreáciu a rekreačná oblasť Kurinec – Zelená voda, ktorá nebola v prevádzke vzhľadom na stagnujúcu výstavbu komplexu **Aquapark Kurinec – Zelená voda**. Požiadavkám na kvalitu vody na kúpanie v roku 2007 opätovne nevyhovovalo štrkovisko **Šurany - TONA**. Na kúpanie sa využíva časť štrkoviska (cca 30 %), ktorá naväzuje vodnou hladinou na netermálne kúpalisko (1 tobogán s dojazdovým bazénom, 2 detské bazény), zriadené v uvedenej lokalite. Väčšina odberov vzoriek vody nevyhovovala pre prekročenie obsahu fenolov, farby a nedostatočného nasýtenia kyslíkom. Tabuľu s textom **Zákaz kúpania** umiestnil prevádzkovateľ i na pláži ATC Stará Hora na lokalite **VN Oravská priehrada**, kde sú v letných mesiacoch poskytované ubytovacie a stravovacie služby, ale ani jeden prevádzkovateľ - ATC Slanica v okrese Námestovo a ATC Stará Hora v okrese Tvrdošín nepožiadali o prevádzkovanie kúpateľskej plochy. Vodná plocha je využívaná najmä na vodné športy /bicyklovanie, surfovanie, plachtenie, plavby loďou/ a rybolov. Vzorky vody odobraté pri oboch ATC nevyhovovali pre nadlimitnú hodnotu fekálnych streptokokov, prekročenie medznej hodnoty farby, nasýtenia kyslíkom (iba pri ATC Stará Hora) a celkového fosforu. Začiatkom augusta bol v Oravskej priehrade zaznamenaný úhyn rýb v súvislosti s výskytom pásomnice vtácej /škárovec vtáčí/, ktorá nie je prenosná na človeka. Odobraté vzorky vody z miest najväčšieho výskytu uhynutých rýb nevyhovovala len v ukazovateľoch farba a celkového fosforu.

Po zmenách v prevádzkovaní **Zemplínskej Šíravy** boli na tejto vodnej ploche v roku 2007 prevádzkované 4 lokality: Hôrka, Biela hora, Medvedia hora a Kamenec. O prevádzkovanie strediska Paľkov obec Klokočov nepožiadala. V prevádzkovaných strediskách boli prekročené chemické ukazovatele: priehľadnosť, zápach, nasýtenie vody kyslíkom a celkový fosfor a opakovane biologický ukazovateľ chlorofyl a pri prevahe siníc. Dňa 9.8.2007 bol na stredisku Kamenec, časť Klokočov pri požičovni vodných bicyklov (mimo pravidelného odberového miesta) zaznamenaný výskyt vodného kvetu a bolo potvrdené prekročenie MH cyanobaktérií a chlorofylu a pri prevahe siníc v planktóne, čo viedlo k vydaniu zákazu kúpania na tejto lokalite. Ekotoxikologický rozbor vzoriek vôd a vodného kvetu z predmetnej

lokality potvrdil **výskyt toxického sinicového kvetu**. V období výskytu vodného kvetu na predmetnej lokalite ale ani neskôr neboli zo strany rekreatantov, ani zdravotníckych pracovníkov, hlásené žiadne zdravotné problémy súvisiace s vodným kvetom.

V Košickom kraji bolo v letnej sezóne 2007 ďalej opäť prevádzkované ako prírodné kúpalisko štrkovisko Jazero v okrese Košice IV, kde sa v uplynulých rokoch kvalita vody stabilizovala. Problematickou zostáva priehľadnosť vody, ktorá je často nižšia ako jeden meter, došlo i k prekročeniu hodnôt celkového fosforu. Voda z Vinianskeho jazera prekročila MH v chemických ukazovateľoch (priehľadnosť) a v biologických ukazovateľoch (chlorofyl a). Na vodnej nádrži **Ružín** nebol zaznamenaný problém s výskytom plávajúcich nečistôt na vodnej ploche, jednorazovo bol potvrdený výskyt enterokokov. Podobne ako i na prírodnom kúpalisku Pod Bukovcom boli prekročené medzné hodnoty ukazovateľov reakcia vody a nasýtenie vody kyslíkom. Zníženie počtu návštevníkov na tejto vodnej nádrži spôsobuje i premnoženie vyšších vodných rastlín druh Rožkatec kučeravý – *Potamogeton crispus*. Prevádzkovatelia stravovacích stánkov brehy vodnej plochy v júli mechanicky vyčistili. Kvalita vody na štrkovisku Čaňa okrese Košice - okolie v minulosti intenzívne využívaného na kúpanie a rekreáciu, naďalej nie je vhodná na kúpanie. Požiadavkám na kvalitu vody nezodpovedá ani západná časť vodnej nádrži Ružín I v okrese Gelnica, kde je vodná nádrž okrem individuálnej chatovej rekreácie a vodnolyžiarskych športov využívaná prevažne rybármi s divokým stanovaním. V lokalite vodného lyžovania a v oboch ramenách bola zistená prítomnosť baktérií – *E. coli*. Na odberných miestach v Hnileckom a Hornádskom ramene a v lokalite vodného lyžovania boli zistené zvýšené hodnoty *E. coli* a v lokalite Hnileckého ramena riasy. Tie boli jednorazovo zistené i v jednej vzorke odobratej z banského jazera Úhorná. Prítomnosť mikroorganizmov na tomto banskom jazere i banskom jazere Gelnica – Thurzov nebola zistená.

Nepovolené stanovanie, ktoré sa tak ako v predchádzajúcich rokoch odrazilo na zhoršení kvality vody bolo zaznamenané okolo vodnej **nádrže Teplý Vrch** v Banskobystrickom kraji. Následne OÚŽP v Rimavskej Sobotě nariadil dotknutým obciam, ktorých katastrálne územie sa nachádza v blízkosti vodnej nádrže opatrenia na odstránenie všetkých čiernych skládok odpadu v okolí vodnej nádrže a navrhol aby zakotvili do svojich všeobecne záväzných nariadení zákaz stanovania a kladenia ohňa v okolí VN, vrátane rozmiestnenia tabúl upozorňujúcich na tento zákaz. Na oboch plážach – Ormet i Drieňok boli prekročené boli medzné hodnoty celkového fosforu, jednorazové tiež medzné hodnoty koliformných baktérií a enterokokov. Na VN Ružiná – kúpacia oblasť v Divíne, bolo zistené len jednorazové prekročenie fyzikálno-chemických ukazovateľoch. O prevádzkovanie ďalšej časti tejto nádrže Ružiná - kúpacia oblasť Ružiná prevádzkovateľ požiadal, nakoľko jeho žiadosť nebola doplnená o potrebné doklady, povolenie na prevádzkovanie nebolo vydané. V tejto časti nádrže bolo okrem prekročenia limitných hodnôt pH a priehľadnosti zistené prekročenie mikrobiologických ukazovateľov ukazovateľoch (koliformných baktérií a enterokokov). Kvality vody vo všetkých sledovaných **banskoštiavnických jazerách** prakticky vyhovovala požiadavkám nariadenia vlády pre vodu na kúpanie. Došlo iba k jednorazovému prekročeniu hodnôt siníc vo Veľkom Kolpašskom jazere a rias v Dolno-Hodrušskom jazere a hodnôt mikrobiologických ukazovateľov: enterokoky (Veľkého Richňavské a Počúvadlianske jazer), *Pseudomonas aeruginosa* (Veľkom Kolpašskom a Vindšachtskom jazere) a *Proteus mirabilis* (Dolno-Hodrušské, Vindšachtské a Počúvadlianske jazero). Informatívne boli odobraté vzorky vody aj z nádrží, ktoré sú počas letných mesiacov využívané na kúpanie len malým počtom ľudí a to: Nová Baňa – Tajch, Hodruša Hámre – Kopanice, Banská Štiavnica - Klinger, Štiavnické Bane – Evičkino jazero, Belianske jazero v Banskej Belej, z ktorých v prvých 3 voda nevyhovovala pre prekročenie biologických alebo biologických ukazovateľov kvality vody. Úroveň vybavenosti rekreačných areálov je však nevyhovujúca a

príslušné obecné úrady zabezpečovali len uskladňovanie a likvidáciu komunálneho odpadu, v areáli Počúvadlianskeho jazera boli umiestnené aj ekologické záchody.

Prekračovanie hygienických limitov na prírodných kúpaliskách s organizovanou rekreáciou v Bratislavskom kraji (Zlaté Piesky, Kuchajda, Slniečné jazerá Senec) sa týkalo najmä ukazovateľov fosfor a farba, prípadne celkový dusík (Zlaté Piesky). U prírodných lokalít bez prevádzkovateľa (Vajnory, Čuňovo, Ivanka, Plavecký Štvrtok, Rovinka, Jazero Candell - Rusovce), ktoré boli počas sezóny intenzívne využívané bolo toto prekročenie počas celej sezóny). Jednorázovo bol preukázaný nález enterokokov na jazerách Vajnory a Rusovce.

V Prešovskom kraji je najvýznamnejšou kúpacou oblasťou **vodná nádrž Domaša**, ktorá je situovaná v okresoch Vranov nad Topľou (strediská Holčíkovce – Poľany, Holčíkovce – pláž Eva, Kvakovce – Dobrá, Nová Kelča a Nová Kelča – poloostrov Krym) a Stropkov (strediská Valkov a Tíšava). Aj v kúpacej sezóne 2007 v okrese Vranov nad Topľou sa opakovane najzávažnejší problém z predchádzajúcich sezón a to, že prevádzkovatelia na letnú turistickú sezónu si požiadali príslušný regionálny úrad verejného zdravotníctva o vydanie súhlasu k prevádzke rekreačných a oddychových plôch a pláží, bez prevádzkovania vodných plôch. Kvalita vody vo vodnej nádrži spĺňala požiadavky na vodu na kúpanie s výnimkou jednorazových prekročení mikrobiologických ukazovateľov. Ďalšou prírodnou kúpacou oblasťou v tejto oblasti s vzhovujúcou kvalitou je **Delňa v Prešove**, ktorá slúži hlavne ako prímestská kúpacia lokalita.

Jednorazové bolo i prekročenie medzných hodnôt ukazovateľov kvality vody na Plážové kúpalisko pri ATC Lipt. Trnovec na **VN Lipt. Mara**, kde výskyt vodného kvetu v roku 2007 neprekročil medznú hodnotu a nebolo potrebné vydať zákaz používania vody na kúpanie. V hodnotenom období sa v Trnavskom kraji v okrese Senica sledovali prírodné kúpacie oblasti v Senici – RO Kunovská priehrada, ktorá je hradená vodná nádrž s viacúčelovým využitím (rekreácia, rybolov, technologická voda pre priemysel) a v Šaštíne Strážoch – RO Gazarka, kde sú sledované vodné plochy predstavujúce jazerá po ťažbe piesku. Kvalita vody bola v priebehu sezóny vyhovujúca. Sledované boli aj Vojkanské a Šulianske jazerá, ktorých okolie a okraje vodných plôch zarastajú drevinami a rastlinami. Vodné plochy sú využívané rekreantmi, prichádzajúcimi za vodou cez víkendy aj rekreantmi z existujúcich chát a kvalita vody v jazerách nevyhovovala pre výskyt enterokokov a z dôvodu prekročenia ukazovateľa nasýtenie vody kyslíkom.

V nitrianskom kraji bola overená kvalita vody vodnej nádrže Jelenec, Vráble a štrkoviska Veľký Cetín, ktorá preukázala nevyhovujúcu kvalitu vody vzhľadom na chemické ukazovatele fenoly. Vodná nádrž Duchonka, ktorú využíva na kúpanie veľké množstvo ľudí a prírodné kúpalisko Bátorce – Lipovina nevyhovovali požiadavkám na vodu na kúpanie v ukazovateľoch farba, fenoly a priehľadnosť. V okrese Komárno bol zabezpečený dozor v prímestských rekreačných zónach na prírodných vodných plochách Komárno-Āpáli, Komárno-Kava a Hurbanovo-Bohatá, vo všetkých ostatných lokalitách boli nevyhovujúce ukazovatele – priehľadnosť a farba vody a na lokalite Komárno-Kava bol zaznamenaný zvýšený rozvoj rias.

Kvalita vody na kúpanie na lokalite Zelená voda – Nové Mesto nad Váhom v Trenčianskom kraji bola vyhovujúca na oboch plážach, i keď na pláži Perla nebolo pre LTS 2007 zo strany orgánu verejného zdravotníctva povolená prevádzka pre nedodanie požadovaných dokladov k prevádzkovaniu a rekreácia bola počas LTS neorganizovaná, podobne ako na pláži Simpa DM, kde bolo kúpanie i v minulosti neorganizované. Na organizovanú rekreáciu a kúpanie je využívaná vodná nádrž Nitrianske Rudno a jazero Plážového kúpaliska v Prievidzi.

Okrem týchto boli v sledovanom období na kúpanie využívané aj menšie VN Kanianka, Lazany a Malé Uherce. V týchto nebola kvalita vody sledovaná systematicky. Vo vzorkách vody z VN Kanianka bol zistený aj v roku 2006 nadlimitný obsah sínc. O tomto stave bol

informovaný obecný úrad a následne obyvateľstvo. V roku 2007 bolo odobratých 10 vzoriek z ktorých bolo 9 biologicky (zvýšený výskyt rias) a 2 mikrobiologicky závadné. Kúpanie na VN Nitrianske Rudno bolo ale aj v roku 2007 na vlastné nebezpečie nakoľko nie je možné zaručiť dlhodobú stabilitu kvality vody, keďže v povodí je veľké množstvo zdrojov znečistenia. Prevádzkovateľ nádrže túto náležite označil výstražnými tabuľkami. V kempingu pri VN bola zaznamenaná nízka návštevnosť dlhodobo ubytovaných a prevládala víkendová návštevnosť. V prírodnom jazere Plážového kúpaliska Prievidza bolo zaznamenané mierne prekročenie obsahu rias v 4 prípadoch a jazero bolo celú sezónu využívané okrem člnkovania aj na kúpanie.

Prehľad prírodných kúpalísk v jednotlivých krajoch a kvality vody v nich uvádza tabuľka č.2.1. a č.2.2.

2.2. Umelé kúpaliská

Hygienicko – prevádzkový režim na sledovaných umelých kúpaliskách zabezpečoval podľa schválených prevádzkových poriadkov a bol prevažne vyhovujúci. Zisťované nedostatky sa týkali obyčajne nevyhovujúcej kvality bazénovej vody a boli operatívne riešené uložením opatrení na zlepšení (zvýšenie koncentrácie a množstva dávkovania prípravkov a chemikálií na zdravotné zabezpečenie vody, výmena určitého objemu vody v bazéne resp. vypustenie bazénov a ich vyčistenie a dezinfekcia), pričom opätovné sprevádzkovanie kúpaliska bolo povolené až po odstránení nedostatkov a preukázaní vyhovujúcej kvality vody.

Najväčší počet nevyhovujúcich vzoriek bol zapríčinený prekročením medznej hodnoty **reakcie vody** z dôvodu jej malého rozpätia (6,5 – 7,5), ktoré nedosahuje často voda z verejného vodovodu pre napúšťanie bazénov a prekročením medzných **hodnôt voľného a viazaného chlóru** v dôsledku nedostatočného resp. nadmerného zdravotného zabezpečenia vody, nevhodnej úpravy vody a nesprávneho dávkovania chemikálií. V percentuálnom vyjadrení bolo vysoké percento nevyhovujúcich vzoriek najmä v prípadoch, keď bol vyšetrený malý počet vzoriek, prípadne bola odobratá len 1 vzorka.

Z ďalších ukazovateľov bola často prekročená medzná hodnota v ukazovateľoch zápach, zákal, teplota vody, amónne ióny, CHSK_{Mn} , amónne ióny, v biologických ukazovateľoch méby kultivovateľné pri 36°C a 44°C a v mikrobiologických ukazovateľoch *Pseudomonas aeruginosa*, *Staphylococcus aureus* a enterokoky. V súvislosti s fyzikálno-chemickými vlastnosťami termálnej vody, ktorou sa napúšťajú bazény termálnych kúpalísk naďalej dochádza k prekročeniu ukazovateľov pH, CHSK_{Mn} , amónne ióny a farba – čo je spôsobené prirodzeným zložením termálnej vody.

Pri kontrole kúpalísk bola hodnotená čistota areálu a zariadení pre návštevníkov a plnenie povinností prevádzkovateľov v starostlivosti o zdravotné zabezpečenie kvality bazénovej vody. Počas kontrol bolo vyžadované predkladanie výsledkov kontroly kvality vody a kontrolované zisťovanie a evidovanie ukazovateľov, ktoré si sleduje prevádzkovateľ denne. Okrem sporadických nedostatkov v zdravotnom zabezpečovaní bazénovej vody neboli zistené vážnejšie nedostatky.

2.2.1. Kúpaliská so sezónnou prevádzkou

V sezóne roku 2007 bolo v prevádzke **142 kúpalísk s 402 bazénmi**. Z **2195 odobratých vzoriek vôd** sa boli medzné hodnoty fyzikálno-chemických, mikrobiologických a biologických ukazovateľov medzné hodnoty ukazovateľov **prekročené v 848 prípadoch**. Najvyššie percento nevyhovujúcich vzoriek bolo najmä z dôvodu prekročenia medzných hodnôt v zdravotne nevýznamných ukazovateľoch (reakcia vody, amónne ióny, nedostatky v chlórovaní vody, teplota vody). Veľká pozornosť bola venovaná najmä termálnym kúpaliskám, ktoré majú vysokú návštevnosť. Sezóna na netermálnych kúpaliskách hlavne v severných okresoch bola pomerne krátka. Najkratšou sezónou aj v tomto roku - cca 10 dní

plnej prevádzky, sa môže pochváliť opäť netermálne letné kúpalisko v areáli Drienok Mošovce s povestou „najstudenšej vody“. Detský bazén sa napúšťal tu iba občas, v závislosti na skladbe návštevníkov, a to najmä počas víkendových dní.

Kvalita vody na kúpanie

Problémom pri prevádzke kúpalísk zostáva **nevyhovujúca mikrobiologická kvalita**, väčšinou sa však jedná o jednorazové prekročenie ukazovateľov, ktoré sa pri opakovaných odberoch nepotvrdí. Prítomnosť *Escherichia coli* a enterokokov bola zistená v tomto roku na TK Liptovský Ján, v Aquaparku Tatralandia voda nevyhovovala v ukazovateľoch *Escherichia coli* a *Pseudomonas aeruginosa* a v Thermal parku Bešeňová v ukazovateľoch *Escherichia coli*, *Pseudomonas aeruginosa* a enterokoky. Nápravné opatrenia v súvislosti s nevyhovujúcou kvalitou vody vykonal prevádzkovateľ na TK Vrbove, kde okrem nevyhovujúcich medzných hodnôt mikrobiologických ukazovateľov (*Escherichia coli*, koliformné baktérie, enterokoky, *Pseudomonas aeruginosa*) boli prekročené i fyzikálno-chemické ukazovatele (reakcia vody, teplota vody, viazaný chlór a hodnoty voľného chlóru sa vo všetkých vzorkách pohybovali pod hodnotou 0,3 mg/l). Prítomnosť *Pseudomonas aeruginosa* bola zistená vo Wellness centre v Patinciach, v rekreačnom areáli Tona Šurany, na kúpalisku Čajka Bojnice, letných kúpaliskách Topoľčany, Drienok Mošovce, Banská Bystrica, Humenné a KRA Dunajská Streda. K jednorazovému prekročeniu ukazovateľa *Staphylococcus aureus* došlo na termálnych kúpaliskách Sliach, TK Vadaš Štúrovo, Podhájska, Oravice I, v relaxačnom centre hotela Kaskády v Sliachi, ďalej na letných kúpaliskách Spišská Nová Ves, Nitra, Humenné, Čajka Bojnice atď. Na TK Podhájska bola okrem toho zistená i prítomnosť *Pseudomonas aureus* a koliformné baktérie. K viacnásobnému prekročeniu mikrobiologických ukazovateľov došlo na termálnom kúpalisku v Dolnej Strehovej v okrese Veľký Krtíš. Nevyhovujúce mikrobiologické a biologické ukazovatele kvality vody boli dôvodom pre vydanie zákazu hoteli v bazénoch na kúpalisku Zvolen - Neresnica. V mikrobiologických ukazovateľoch jednorazovo nevyhoveli i letné bazény pri ATC „Mária“ Veľaty a Motorest Dargov v okrese Trebišov.

Opakujúcim problémom najmä pri využívaní termálnych vôd je prítomnosť **améb kultivovateľných pri 36°C a 44°C**, ktorých pozitívne nálezy boli potvrdené vo vzorkách bazénových vôd i v steroch z bazénov. Problémy tohoto druhu sa priebežne riešili na termálnych kúpaliskách v Komárne, Vadaš Štúrovo, Diakovce, Thermal parku Bešeňová, Dolnej Strehovej, Sklených Tepliciach, v rekreačnom areáli Tona Šurany, na letných kúpaliskách v Topoľčanoch, Rožňave, Prievidzi, Klenovci, v Prešove, na STEZ Spišská Nová Ves a na Plážovom kúpalisku v Banskej Bystrici. Výsledky laboratórnych analýz, ktoré potvrdili nevyhovujúcu kvalitu vody z dôvodu prítomnosti améb na MKP Žilina a kúpalisku v Bytči boli k dispozícii až v septembri po ukončení sezóny na týchto kúpaliskách.

Opatrenia a zákazy kúpania

Opakovane bol zistená prítomnosť améb v 3 bazénoch Aquaparku Tatralandia, ktorá viedla k vykonaniu celého radu opatrení. Vykonanie účinných opatrení a zákaz kúpania boli vydané vzhľadom na zistené závažne nedostatky na kúpalisku EVA Piešťany – plavecký bazén a detský bazén, kde bola opakovane zistená prítomnosť *Pseudomonas aeruginosa* a améb. Opatrenia v súvislosti s pozitívnym nálezom améb boli vykonané v detskom bazéne ATC „Mária“ Veľaty a na TK Veľký Meder, kde okrem améb boli nevyhovujúce aj ďalšie mikrobiologické a biologické ukazovatele (*Pseudomonas aeruginosa*, *Staphylococcus aureus*, E – Coli, konzumenty). Na základe prekročenie medzných hodnôt v ukazovateli *Pseudomonas aeruginosa* a améby v neplaveckom bazéne Junior a améb v plaveckom bazéne bol vydaný aj zákaz používania vody na kúpanie v týchto bazénoch na kúpalisku vo Zvolene – Neresnici. Zistená prítomnosť améb bola dôvodom pre predčasné ukončenie prevádzky kúpaliska počas tohoročnej LTS aj na kúpaliskách v Modre, Malackách, Revúcej, Veľkých Uľanoch (Modrá Perla), ďalej detských bazénov na kúpaliskách vo Zvolene a NK Detva – Skliarovo.

Pokuty

V súvislosti s nesplnením uložených opatrení na odstránenie zistených nedostatkov v prevádzkovaní kúpalísk bolo počas sezóny uložených niekoľko pokút. Vzhľadom na opakujúce sa nevyhovujúcu kvalitu vody (nevyhovujúce medzné hodnoty pH, voľného chlóru, Staphylococcus aureus, producentov a améb) bolo rozhodnutím RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote uložené opatrenie na umiestnenie tabulí v okolí plážového kúpaliska v Tornali (je špecifická vodná plocha určená na kúpanie, ktorá nemá charakter prírodnej kúpacej oblasti ani umelého kúpaliska) s nápisom Voda nie je vhodná na kúpanie zo zdravotných dôvodov. Pri následnej kontrole bolo zistené, že prevádzkovateľ opatrenie nesplnil. V prevádzke kúpaliska boli zistené aj nedostatky v dodržiavaní schváleného prevádzkového poriadku, preto bola prevádzkovateľovi uložená pokuta vo výške 10 000,- Sk. Za prevádzkovanie bazénu v Penzióne Fortuna v obci Jelenec bez súhlasu RÚVZ Nitra bolo zahájené voči prevádzkovateľovi správne konanie a uložená pokuta 10.000,- Sk. Prevádzku bez kladného posudku začalo i kúpalisko v Rožňave, začo bola prevádzkovateľovi uložená pokuta v sume 10 000,- Sk. Za prevádzkovanie detského bazénu bez povolenia bola počas sezóny udelená jedna bloková pokuta vo výške 1000,- Sk prevádzkovateľovi kúpaliska Modrá Perla Veľké Úľany.

Za nevyhovujúcu vzorky vody v mikrobiologickom ukazovateli bola uložená bloková pokuta v sume 1000,- Sk prevádzkovateľovi kúpaliska WELLNESS Santovka.

Pokuta v sume 300,- Sk bola za porušenie prevádzkového poriadku kúpaliska uložená aj prevádzkovateľovi v Rekreačnom zariadení Margita – Ilona. Za zistené nedostatky boli uplatnené 4 blokové pokuty v celkovej výške 4000,- Sk na kúpaliskách v okrese Považská Bystrica. Za nedostatky v prevádzkovom režime letných kúpalísk bolo uložených 6 blokových pokút LK Nitra, TK Diakovce a ďalej na kúpaliskách v Hodruši – Hámroch a v Novej Bani. Mikrobiologickú (Pseudomonas aeruginosa, enterokoky) a biologickú (améby) závadnosť potvrdilo sledovanie kvality vody na TK Horné Saliby. I keď zistené nedostatky ohľadne nevyhovujúcej kvality vody na kúpanie boli riešené, ďalšie nedostatky vo vedení prevádzkového denníka, informačnej tabule o kvalite vody na kúpanie boli dôvodom pre udelenie blokovej pokuty vo výške 300,- Sk.

Nové a zrekonštruované kúpaliská

Najväčším novým areálom, ktorý bol v tejto sezóne uvedený do prevádzky je Termál Centrum Galandia – Galanta so 7 bazénmi. Jeho prevádzka sa dispozične člení na objekty so sezónnym využitím (relaxačný výplavový bazén s vodným delom, hojdacím zálivom, chrličom a hydromasážou, detský bazén s vodným hríbom a nerezovou šmýkalkou a plavecký bazén) a na objekt s celoročnou prevádzkou (bazén s hydromasážnymi tryskami, veľký relaxačný bazén s divokým kanálom, vodným vírom, vzduchovými lavicami, masážou chodidiel a chrličmi, detský bazén s vodným zvonom a s fontánkou a vnútorný dojazdový bazén pre tobogan). V roku 2007 bola ukončená i rekonštrukcia kúpaliska Vincov Les. V rámci dvojročnej rekonštrukcie a dobudovania bazénov a súvisiacich doplnkových zariadení sa vykonala úprava plôch vrátane jeho odvodnenia, rekonštrukcia bazénov a chlórrovne, osadenie novej technológie na recirkuláciu bazénovej vody bazén vrátane vodných atrakcií. Nový Vodný raj vo Vyhniach bol do prevádzky uvedený a pozostáva z detského, plaveckého, viacúčelového, dojazdového a výplavového bazéna a relaxačno – športového centra so saunami, masážami, soláriom a vírivými vaňami. Výplavový bazén, ktorý je umiestnený v relaxačno – športovom centre bude prevádzkovaný počas celého roka a návštevníci majú možnosť vyplávať z interiéru do exteriéru.

Kvalita vody vo všetkých 3 zariadeniach vyhovovala vo vyšetrených mikrobiologických a biologických ukazovateľoch vyhovovala požiadavkám nariadenia vlády, prekračované alebo nedodržiavané boli medzné hodnoty voľného a viazaného chlóru, pH, CHSK_{Mn}.

Nová prevádzka WELLNESS CENTRA v areáli rekreačného strediska v Patinciach bola zahájená v roku 2006 a na stavbu nadväzuje tzv. vonkajší areál Wellness centra, kde sa realizovala sa výstavba 2 nových bazénov na otvorenom teréne v nadväznosti na vnútornú prevádzku Wellness. V mesiaci júli v ňom boli uvedené do prevádzky neplavecký bazén s atrakciami a detský bazén s vysokým hygienickým štandardom.

V roku 2007 bola povolená prevádzka novovybudovaného kúpaliska Dudinka v Dudinciach so 4 bazénmi, z toho minerálny bazén je napúšťaný termálnou minerálnou vodou z prírodného liečivého zdroja.

Na kúpalisku Thermal park Bešeňová s celoročnou prevádzkou bol uvedený do prevádzky nový toboganový bazén, do ktorého sú zaústené 2 tobogany a trojitý sklz a malý termálny bazén – Čaša, ktorý je napúšťaný z geotermálneho vrtu. V tejto sezóne boli dané do prevádzky aj Letné kúpalisko Sabinov a Letné kúpalisko Lipany v okrese Sabinov a nový relaxačný bazén s atrakciami s recirkuláciou a úpravou vody na TK v Komárne s prestrešením s možnosťou celoročného využívania. Počet bazénov sa zvýšil na TK v Patinciach (do prevádzky boli uvedené tri novovybudované bazény – plavecký, oddychový a neplavecký s atrakciami s termálnou vodou, čo zvýšilo celkový štandard prevádzky kúpaliska. Na TK Nové Zámky pribudol nový sedací bazén a boli vykonané úpravy technológie pre možnosť ohrevu vody. Zrekonštruovaný bol plavecký bazén na letnom termálnom kúpalisku v Liptovskom Jáne. Pred zahájením sezóny bola vykonaná aj celková rekonštrukcia detského bazénu na Plážovom kúpalisku v Banskej Bystrici, plaveckého bazénu na TK Liptovský Ján a krytej plavárne v Krompachoch. Na kúpalisku Zlatník Košická Belá došlo k zmene zdroja na plnenie vody (nová studňa) čo prispelo k výraznému zlepšeniu kvality bazénovej vody. K vylepšeniu vybavenosti (nové brodiská so sprchami, dlažby a doplnenie atrakcií pri detskom plastovom bazéne) došlo na LK Nitra a na TK Dolná Strehová, kde by si však celkový stav kúpaliska vyžadoval rozsiahlejšiu rekonštrukciu.

Po skončení letnej turistickej sezóny prevádzkovateľ TK Horné Saliby začal od októbra so skúšobnou prevádzkou vonkajšieho talianskeho bazéna aj počas zimného obdobia. Jeho prevádzka je počas zimnej prevádzky napojená na prevádzku jestvujúceho zariadenia Agroturistickeho areálu - relaxačno-rehabilitačného centra Horné Saliby.

Neboli v prevádzke

V roku 2007 neboli v prevádzke kúpalisko Sĺňava v Piešťanoch, TK Gabčíkovo a Poľný Kesov, KRA Šamorín, RZ Mladosť Blahová, ďalej kúpaliská Koplotovce, Koprovnica, Čeladince v okrese Topoľčany, Horné Orešany – Majdánske a Hriňová. O prevádzku nepožiadali ani prevádzkovateľ bazéna v RS Zvolen Sekierska Dolina a letného kúpalisko Trenčín – Za mostami. V prevádzke neboli v tejto sezóne ani 3 bazény pri hoteli Studnička v okrese Námestovo, 2 bazény pri hoteli Altis /bývalý Hutník/ pri Oravskej priehrade v okrese Tvrdošín, bazén v City Hotel Park v meste Dolný Kubín bol v prevádzke príležitostne - všetky zariadenia sa nachádzajú v Žilinskom kraji. Z dôvodu rekonštrukcie nebolo v prevádzke TK Tvrdošovce. Pre nedostatky bolo zastavené schvaľovanie na prevádzku v zariadení Chľaba Kováčov.

Mimo prevádzku bol i jeden bazén kúpaliska Modrá Perla Veľké Úľany a jeden stavebne poškodený bazén kúpaliska Zvolen Neresnica. Na kúpalisku Vinica bol už druhú sezónu mimo prevádzky pre zlý stavebno-technický stav detský bazén a toboganový bazén bol v prevádzke iba v úvode sezóny, prevádzkovateľ pripravuje jeho rekonštrukciu. Tú pripravuje i prevádzkovateľ netermálneho kúpaliska v Hodruši - Hámroch. Z dôvodu prebiehajúcej

prestavby nebol na KRA Dunajská Streda prevádzkovaný vyplávajúci bazénu celoročného objektu.

Problematická zostáva (bez dobudovania úpravne vody s recirkuláciou) i prevádzka kúpaliska v RO Sninské rybníky v Prešovskom kraji hlavne z dôvodu nízkeho prietoku vody v potoku Bystrá v suchšom letnom období (zdroj vody). V tejto sezóne bola povolená prevádzka iba pre bazén Jana (bazén Dana je nevyhovujúci a bazén Eva bol už pred sezónou demontovaný). Bazény v Trenčianskych Tepliciach a v Trenčíne – Detské Mestečko neboli prevádzkované pre nedostatok finančných prostriedkov.

Na kúpanie nie je využívané ani umelo vytvorené jazero na Plážovom kúpalisku v Banskej Bystrici, ktoré je napúšťané vodou z Tajovského potoka. Kvalita vody v jazere nie je sledovaná a prevádzkovateľ okolo jazera umiestnil informačné tabule o zákaze kúpania, vodná plocha sa využíva na člnkovanie a bicyklovanie na vodných bicykloch.

Prehľad umelých kúpalísk a bazénov so sezónnou prevádzkou v jednotlivých krajoch a kvality vody v nich uvádza tabuľka č.2.5. a č.2.6.

2.2.2. Kúpaliská s celoročnou prevádzkou

V roku 2007 bolo na Slovensku kontrolovaných **220 zariadení s celoročnou prevádzkou s 90 termálnymi a 263 netermálnymi bazénmi**. Ide najmä o kryté plavárne a účelové zariadenia s celoročnou prevádzkou a veľmi dobrým vybavením, kde okrem možnosti kúpania a vodných atrakcií je poskytovaný široký sortiment ďalších doplnkových služieb. V rámci tejto kategórie sú kontrolované i bazény, ktoré sú súčasťou hotelových, kúpeľných a liečebných komplexov a slúžia pre uzatvorenú spoločnosť hotelových hostí a pacientov. Ide o účelové zariadenia, ktoré disponujú veľmi dobrým až nadštandardným vybavením. Časť kontrol bola zameraná na poskytovanie relaxačných a rekondičných služieb v menších ubytovacích zariadeniach, ktoré majú pre klientov k dispozícii relaxačné bazény a vírivky.

Kvalita vody na kúpanie a nariadenie opatrení

V priebehu roka bolo odobratých z kúpalísk s celoročnou prevádzkou **3564 vzoriek vôd**, z ktorých **1102 vzoriek nevyhovelo** vo fyzikálno-chemických, mikrobiologických a biologických ukazovateľoch požiadavkám platnej legislatívy. Vzorky vody v 923 prípadoch, teda najčastejšie, **nevyhoveli z dôvodu prekročenia medzných hodnôt v zdravotne nevýznamných fyzikálno – chemických ukazovateľoch** (reakcia vody, teplota, ďalej to boli nízke koncentrácie Cl_2 , v ojedinelých prípadoch aj prekročenie hygienického limitu Cl_2 , $CHSK_{Mn}$). Mikrobiologická a biologická závadnosť predstavovala len niekoľko % (potvrdená bola prítomnosť *Pseudomonas aeruginosa*, *Staphylococcus aureus*, améby kultivovateľné pri 36 °C a 44 °C). 100% závadnosť v priložených tabuľkách vystupuje v prípadoch, keď bola vyšetrená len jedna vzorka, ktorá svojou kvalitou nevyhovovala. Často je 100%-tnú závadnosť z dôvodu prekračovania pH, viazaného a voľného chlóru, pričom ani jedna vzorka nevykazovala mikrobiologickú a biologickú závadnosť, čo jednoznačne dokazuje, že nie každé prekročenie limitných hodnôt platnej legislatívy predsatvuje riziko poškodenia zdravia návštevníkov. Najčastejšie nedostatky sú zisťované v zdravotnom zabezpečovaní vody na kúpanie, kde bývajú prekračované medzné hodnoty voľného a viazaného chlóru v dôsledku nedostatočného resp. nadmerného zdravotného zabezpečenia vody, zlej úpravy vody a nesprávneho dávkovania chemikálií. Príčinou zhoršenia kvality vody bolo najčastejšie predlžovanie intervalu výmeny vody z ekonomických dôvodov (využívanie pitnej vody) a nedostatočná hygiena návštevníkov pred vstupom do bazénov.

Z biologických ukazovateľov bol v bazénových vodách ako aj v steroch zo stien bazénov vo viacerých zariadeniach detekovaný najčastejšie nález **améb kultivovateľných pri 36°C a 44°C**. V prípade nálezu améb vo vzorkách vody a v steroch boli jednotlivými RÚVZ prevádzkovateľom uložené nariadenia na bezodkladné vykonanie **opatrení pre zlepšenie kvality vody**. Prítomnosť saprofitických améb bola potvrdená v kúpeľoch Bojnice (Jánov

bazén), v kúpeľoch AFRODITA Rajecké Teplice, opakovane v bazénoch hotelov Kaskády na Sliachi a Altenberg v obci Staré Hory, v bazéne hotela Hrádok, hotela Dubná Skala v Žiline a na krytej plavárni v Žiari nad Hronom, Veľkom Krtíši a MHaSL v Trenčíne. V Aquatermali Senec, ktoré je v Bratislavskom kraji najviac využívané bola v súvislosti s výskytom améb zakázaná prevádzka 2 bazénov, ktorá bola opätovne povolená po vykonaní sanačných opatrení a preukázaní vyhovujúcej kvality vody. I napriek tomu zmene technológie úprav vody bol v decembri 2007 opäť zistený pozitívny nález améb v zariadení v Penzióne Barca. V súvislosti s výskytom améb bol vydaný zákaz prevádzky Relax centra v okrese Nové Zámky a v hoteli Mýto v obci Mýto pod Ďumbierom. V kúpeľoch Sliach, ktoré prevádzkujú celoročne liečebné 3 bazény, bol vydaný zákaz používania vody na kúpanie pre rehabilitačný bazén pre prítomnosť améb a pre liečebný bazén z dôvodu mikrobiologickej závadnosti bazéna. Opatrenie na predchádzanie ochoreniam súvisiace s výskytom améb boli vydané v Penzióne Energy v Podhájskej, v hoteli Kriváň v Podbanskom, pre krytý bazén ViOn Zlaté Moravce.

Z **mikrobiologických ukazovateľov** boli najčastejšie prekračované *Pseudomonas aeruginosa* napr. na TK Dunajská Streda, v dvoch bazénoch Relax centra v NsP Rožňava a *Staphylococcus aureus* na krytej plavárni v Spišskej Novej Vsi. Prítomnosť obidvoch ukazovateľov sa potvrdila na TK I. v Oraviciach v okrese Dolný Kubín. V súvislosti s opakovaným prekročením medzných hodnôt mikrobiologických ukazovateľov bol vydaný zákaz používania vody na kúpanie v kúpeľoch Kováčová a pre vnútorný plavecký bazén na kúpalisku EVA v Piešťanoch. Prekročenie mikrobiologických ukazovateľov kvality vody bolo zaznamenané aj v Liptovských liečebných kúpeľoch Lúčky. Napravné opatrenia v súvislosti s prekročením medzných hodnôt mikrobiologických, biologických príp. chemických ukazovateľov boli nariadené prevádzkovateľom TK Veľký MEDER, hotela Holiday Inn v Žilina a Permon v Podbanskom. Za rizikové kúpalisko možno naďalej považovať TK Podhájska vzhľadom na vysokú návštevnosť s významným zastúpením klientely vyšších vekových kategórií (nad 65 rokov) a vysokú mineralizáciu vody, ktorá spôsobuje prevádzkové problémy (usadeniny v bazénoch, problémy pri čistení bazénov, znižovanie účinnosti dezinfekcie vody).

Pre prevádzkovateľa krytej plavárne v Banskej Bystrici a v Rimavskej Sobote boli nariadené opatrenia na odstránenie nedostatkov v čistote a dezinfekcii priestorov plavárne (bazénová hala, šatne, sprchy, parná sauna) na základe odobratých sterov z prostredia. V prírodných jódových kúpeľoch Číž boli prevádzkovateľovi z dôvodu nevyhovujúcej kvality vody v rehabilitačnom bazéne a zlých sterov odobratých z priestorov balneoterapie uložené opatrenia vo veci zákazu používať vodu na kúpanie a zvýšiť celkovú dezinfekciu všetkých plôch a priestorov v časti balneoterapie.

Sankčné opatrenia formou blokovej pokuty v sume 2000 Sk,- bolo uplatnené v zariadení Creative Centrum Sport v Dúbravke pre nedostatky v prevádzkovej hygiene a kvalite bazénovej vody. Za porušenie ustanovení zákona o verejnom zdravotníctve boli uložené opatrenia a bloková pokuta v sume 1 000,- Sk prevádzkovateľovi na KP Levice a v súvislosti s výskytom améb v Park hoteli v Hokovciach v Levickom okrese. Podľa výsledkov vykonaných analýz bolo zistené prekročenie povolených limitov vody na kúpanie v troch prípadoch v okrese Považská Bystrica - Kúpele a.s. Nimnica (v biologických ukazovateľoch), QUICKTRANS Papradno-Podjavorník (v mikrobiologických a biologických ukazovateľoch) a SALUS Dubnica nad Váhom (vo fyzikálno-chemických, mikrobiologických a biologických ukazovateľoch), za ktoré boli uložené blokové pokuty v celkovej výške 10 500,- Sk. Za nedodržiavanie prevádzkového poriadku bola uložená bloková pokuta v sume 500,- Sk prevádzkovateľovi KP Dolný Kubín plavárne. Bloková pokuta vo výške 1000 Sk,- bola v súvislosti so zlou prevádzkovou hygienou uložená na plavárni SUNNY Martin. Prevádzkovateľovi KP NOVOKER v Lučenci bola uložená bloková pokuta vo výške 1000,-

Sk z dôvodu prevádzkovania krytej plavárne bez výsledkov kontroly kvality vody v bazéne (plaváreň bola zatvorená z dôvodu vykonávania opatrení na zlepšenie kvality vody vzhľadom na prítomnosť améb).

Rekonštrukčné práce prebiehali v RO Zlatnícka dolina Skalica, kde bol zrekonštruovaný pôvodný bazén, čím vznikli 3 bazény, ktoré môžu prevádzkovať nezávisle. Po stavebných úpravách bola uvedená do prevádzky v auguste 2007 plaváreň Krompachy a rekonštrukčné práce boli vykonávané aj v objekte Mestskej krytej plavárne na ul. Protifašistických bojovníkov v Košiciach.

V Leviciach bola zrealizovaná prístavba vonkajšieho schodiska k existujúcej terase krytej plavárne. V rámci rekonštrukcie rehabilitačnej časti bol zrekonštruovaný aj bazén v hoteli Grand v Demänovskej Doline. Bazén v penzióne Majk v obci Heľpa bol v prevádzke len niekoľko mesiacov z dôvodu rekonštrukcie relaxačnej a ubytovacej časti penziónu. Z dôvodu rekonštrukcie boli v Žilinskom okrese mimo prevádzky 3 bazény: rehabilitačný bazén pri NsP Žilina, bazén v hoteli MAK v Terchovej a hoteli Slovakia Žilina.

V októbri 2007 bol daný do prevádzky v rámci komplexu „Saunový svet“ v liečebnom dome Neptún masážny bazén v PJK Číž. V mesiaci december 2007 bol daný do prevádzky bazén v penzióne Limba v obci Donovaly. V hoteli Almet v obci Donovaly bola vykonaná rekonštrukcia priestorov bazénovej časti, bazén doteraz nebol uvedený do prevádzky pre nevyhovujúcu kvalitu vody určenej na kúpanie. V I. polroku 2007 bol daný do prevádzky bazén v relaxačnej časti hotela Šafran v obci Donovaly po jeho celkovej rekonštrukcii.

V roku 2007 pribudlo i nové celoročné zariadenia Termál Centrum Galandia v Galante. V Oraviciach bolo do trvalej prevádzky uvedené termálne kúpalisko Meander Park. Má 2 relaxačné bazény a 2 vírivky. Bazény sú budované aj s prechodom do vonkajšej časti areálu. Ku koncu roku 2007 prevádzkovateľ uviedol do skúšobnej prevádzky /do 31.12.2008/ plavecký bazén s vlnami, tobogánová veža, ochladzovací bazén a saunu. Kvalita vody až na obsah chlóru na začiatku prevádzky vyhovovala požiadavkám na vodu na kúpanie. Rozhodnutím RÚVZ v Liptovskom Mikuláši vydaný súhlasný posudok na rozšírenie celoročnej prevádzky Aquaparku Tatralandia o novovybudovanú krytú halu s dvoma bazénmi - detským bazénom s atrakciami (šmykačky, preklápacie vedrá, striekací had, atď.) a oddychovým bazénom s atrakciami (lehátka, masážne sedadlá, chrliče, vodný hrieb, protiprúdy a pod.). Bazény sú s recirkuláciou vody a sú napúšťané upravovanou pitnou vodou. V areáli kúpaliska je spolu 12 bazénov, z toho 8 s celoročnou prevádzkou. Vo vyšetrených vzorkách boli z fyzikálno – chemických ukazovateľov nedodržané medzné hodnoty ukazovateľov zápach (po chlóre), reakcia vody, amónne ióny, voľný a viazaný chlór. V niekoľkých vzorkách bola zistená prítomnosť mikroorganizmov Escherichia coli, Pseudomonas aeruginosa a améby kultivovateľné pri 36°C a 44°C. Pre nevyhovujúcu kvalitu vody na kúpanie vo vzorkách bol vydaný zákaz používania vody na kúpanie v 3 bazénoch cca na obdobie 6 týždňov.

Neboli v prevádzke

Pre nedoriešené majetko-právne vzťahy bola po dvoročnom pôsobení v marci 2007 ukončená prevádzka Aulandia - vodný svet v Auparku v Bratislave. Na TK Dunajská Streda bol od 12.06.2006 vyradený z prevádzky vyplávajúci bazén celoročného objektu z dôvodu začatia výstavby nového krytého bazénu s vodnými atrakciami v časti celoročného objektu. Z dôvodu nedostatku finančných prostriedkov bol v roku 2007 v prevádzke len pol roka rehabilitačný bazén v NsP Považská Bystrica a plaváreň v Nižnej bola v prevádzke až od mája 2007 i to len niektoré dni v týždni /najmä v sobotu a v nedeľu/. Bazén v mestských kúpeľoch v meste Zvolen bol mimo prevádzky 4 mesiace (jún – september). 3 mesiace bol mimo prevádzky bazén v penzióne Kerametal v obci Látky a 4 mesiace bazén v hoteli Royal v obci Látky. V roku 2007 v prevádzke neboli bazény v hoteli Golfer v meste Kremnica, v hoteli Bieň – Turová a v hoteli Kráľová vo Zvolene.

Prehľad umelých kúpalísk a bazénov s celoročnou prevádzkou v jednotlivých krajoch a kvality vody v nich uvádza tabuľka č.2.3. a č.2.4.

3. Čistota ovzdušia

3.1. Zhodnotenie stavu čistoty voľného ovzdušia

Kvalita voľného ovzdušia je významným faktorom vplývajúcim na zdravotný stav populácie. Znečistenie ovzdušia je všeobecný termín používaný pre popis zmesí látok, ktoré sú prirodzenou alebo umelou cestou vnášané do ovzdušia. Miera znečistenia môže byť veľmi významná na miestnej úrovni, najmä v prípadoch prízemných emisií. Znečisťujúce látky v ovzduší môžu byť kedykoľvek v životnom prostredí rozptýlené cestou vzduchu, vody, pôdy, žijúcich organizmov a potravín. Cesty rozptylu veľmi kolíšu v závislosti od zdroja emisií a ich zloženia. Miera a charakter rozptylu v rozsiahlom priestore sú závislé od jeho environmentálneho stavu. Rozptyl znečisťujúcich látok v ovzduší je ovplyvňovaný viacerými faktormi:

- meteorologické podmienky (hlavne rýchlosť vetra, smer vetra a stabilita atmosféry)
- výška zdroja emisie (napr. cestná doprava, komíny)
- miestne a regionálne geografické vlastnosti
- charakteristiky zdroja

Vývoj emisií hlavných znečisťujúcich látok na území Slovenskej republiky sa sleduje prostredníctvom databázy Registra emisií a zdrojov znečistenia ovzdušia (REZZO), ktorá sa od roku 1985 spracováva na Slovenskom hydrometeorologickom ústave (SHMÚ) v Bratislave. Vývoj a stav emisnej situácie sledujú okrem SHMÚ, aj Obvodné úrady životného prostredia, ktoré spolu so Slovenskou inšpekciou životného prostredia - inšpektorátom ochrany ovzdušia sledujú aj technologický stav jednotlivých zdrojov znečisťovania. Samostatné meranie znečistenia ovzdušia prevažne diskontinuálnymi metódami, vykonávali aj regionálne úrady verejného zdravotníctva. Tieto merania sa vykonávali najmä v lokalitách nezabezpečených monitorovacím systémom SHMÚ, ako súčasť štúdií a projektov na ochranu zdravia. Rozsah sledovania bol určovaný aktuálnymi potrebami. Zväčša zahrňoval stanovenie prašného spad, oxidu siričitého, oxidov dusíka, ozónu a iných škodlivín. V sledovanom období nedošlo k zásadným zmenám znečistenia ovzdušia. Výsledky meraní za jednotlivé kraje sú uvedené v tabuľkovej časti 3.1.

3.1.1 Významné zdroje znečisťovania ovzdušia v hodnotenej lokalite

Zdroje znečisťovania ovzdušia možno rozdeliť podľa charakteru na zdroje z priemyslu, dopravy, energetiky a poľnohospodárstva. V jednotlivých krajoch je rozdielne zastúpenie týchto zdrojov, s čím súvisí aj ich rozdielny podiel na znečisťovaní ovzdušia. Najviac sa na znečisťovaní ovzdušia podieľa priemysel a doprava. Nárast intenzity dopravy zvyšuje množstvo emisií z výfukových plynov, ktoré negatívne ovplyvňujú ovzdušie v dýchateľnej zóne. Sledovanie zdrojov znečisťovania ovzdušia, ich kategorizácia, ako aj stav plnenia povinností prevádzkovateľov sú zabezpečované orgánmi štátnej správy ochrany ovzdušia. Pri územnom konaní nových stavieb, pri posudzovaní zámerov podľa zákona č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a pri procese integrovaného povoľovania prevádzok sa venuje pozornosť každému potencionálnemu zdroju znečisťovania ovzdušia, požaduje sa dodržiavanie podmienok zabezpečenia dostatočného rozptylu emisií vypúšťaných znečisťujúcich látok (posudzujú sa tzv. rozptylové štúdie).

V rámci Bratislavského kraja je mesto Bratislava ako Bratislavská aglomerácia v zmysle § 9 zákona č. 478/2002 Z. z. o ovzduší zaradené medzi oblasti vyžadujúce osobitnú ochranu ovzdušia, ako oblasť riadenia kvality ovzdušia. Hlavnými zdrojmi znečisťovania ovzdušia zo stacionárnych zdrojov sú napr.: Slovnaft a.s. Bratislava, Bratislavská teplárenská a.s., OLO a.s. Bratislava, Duslo - Istrochem a.s. Bratislava, Volkswagen Slovakia a.s. Bratislava, Holcim (Slovensko) a.s. Rohožník, Swedwood s.r.o. Malacky a iné. Z chemických zlúčenín prevládali tuhé látky, NO_x a SO₂, CO. Emisie z mobilných zdrojov v Bratislave prevyšujú stacionárne zdroje znečisťovania ovzdušia.

V Trnavskom kraji na území okresu Trnava patria medzi najväčších producentov znečisťujúcich látok spoločnosti Amylum Slovakia, Wienerberger Slovenské tehelne v k.ú. Boleráz. V meste Trnava - Zlievareň Trnava, Skloplast Trnava, Sweedvod Trnava. Rozsah sledovania je určený aktuálnymi potrebami a zväčša zahŕňa stanovenie prašného spad a polietavého prachu s určením obsahu ťažkých kovov v týchto kontaminantoch, oxidu siričitého, oxidu uhoľnatého, oxidov dusíka, pH, 1% výluhu prašného spad. Na území okresu Piešťany patrí medzi najväčších producentov znečisťujúcich látok Energetické a spaľovacie zariadenie liečebných domov SLK Piešťany. V okrese Hlohovec - Poľnohospodárske družstvo Siladice, Zentiva Hlohovec, Bekaert Hlohovec. Najväčším zdrojom znečistenia ovzdušia v okrese Dunajská Streda je kotolňa cukrovaru Eastern Sugar a.s. so sídlom v Dunajskej Strede s vykurovacím médiom LVO. Cukrovar, ako veľký zdroj znečistenia ovzdušia bol v tomto roku odstavený z prevádzky.

V rámci sledovaného regiónu v Trenčianskom kraji medzi veľké zdroje znečistenia ovzdušia patria: spaľovne odpadov, chovy hospodárskych zvierat, poľnohospodárske družstvá, lakovne: PD Vlára Nemšová, CEMMAC, a.s. Horné Srnie – výroba cementu, Vetropack, s.r.o., Nemšová – výroba skla a sklárskych výrobkov, Agrokombinát a.s. Veľké Bierovce – veľkovýkrmňa hospodárskych zvierat, ENERGOSAM – tepelný zdroj na spaľovanie ZP, TANAX, a.s. Energoblok a iné. Medzi bodové zdroje patria: Cementráreň Ladce, spaľovňa NsP Považská Bystrica, Matador Púchov. Plošné zdroje - skládky odpadov : Luštek Dubnica nad Váhom, UNIKOMAS Dubnica nad Váhom, LEDROV Lednické Rovne, Skládky TKO Sverepec. Oblasť Hornej Nitry patrí medzi oblasti s veľkým zaťažením znečistenia ovzdušia. Kvalita ovzdušia je tu ovplyvňovaná činnosťou veľkých priemyselných zdrojov: ENO Zemianske Kostolany, NCHZ Nováky, Hornonitrianske bane, Pórobetón Nováky, ktoré patria k najväčším znečisťovateľom ovzdušia aj v rámci Slovenska. Štruktúra priemyslu, ktorá je tu zastúpená energetickým, chemickým priemyslom a baníctvom je charakteristická vysokou energetickou náročnosťou pri používaných technológiách so značnou produkciou a únikom emisií. Na celkovom znečistení ovzdušia sa podieľajú aj stredné a malé zdroje, ktoré zabezpečujú dodávku tepla pre bytovú a komunálnu sféru a doprava. V sledovanom období nedošlo k zásadným zmenám znečistenia ovzdušia.

Sledovanie zdrojov znečisťovania ovzdušia v Nitrianskom kraji, ich kategorizácia ako aj stav plnenia povinností prevádzkovateľov sú zabezpečované orgánmi štátnej správy ochrany ovzdušia. V regiónoch sa na znečisťovaní ovzdušia najviac podieľa doprava, energetické zdroje, čiastočne priemysel. Z významnejších zdrojov znečisťovania ovzdušia za rok 2007 možno v okrese Nové Zámky uviesť prevádzku Kappa a.s., Štúrovo, Icopal a.s. Štúrovo, prevádzky poľnohospodárskej výroby a centrálny tepelný zdroj Nové Zámky, v okrese Topoľčany – Elektrokarbon a.s., Topoľčany, Decodom a TOMA Topoľčany, Hydína s.r.o., Súlovce a Liaharenský podnik a.s. Kovarce. V okrese Zlaté Moravce sú to Danfoss Compressors Zlaté Moravce, Službyt mestský podnik Zlaté Moravce, PPD Volkovce, Lesy š.p. OZ Topoľčianky, Wienenberger Slovenské tehelne Zlaté Moravce, v okrese Šaľa - spol. QUEEN s.r.o., Neded, PD Močenok a Duslo Šaľa.

Medzi významných znečisťovateľov ovzdušia v Žilinskom kraji patria: Žilinská teplárenská, a.s., Žilina DOLVAP, s.r.o., Varín, kameňolom a vápenka a CLL Lietavská

Lúčka. Spoločnosť Žilinská teplárenská, a.s., Žilina má vypracovaný plán riadenia kvality ovzdušia zameraný na zníženie TZL, CO, NO_x a SO₂ a od roku 2001 vykonáva imisný monitorovací systém. V okrese Dolný Kubín patria medzi významnejšie zdroje znečistenia ovzdušia OFZ, a.s. Istebné - prevádzka Široká – výroba ferozliatin a TEHOS, s.r.o., Dolný Kubín. Za posudzované obdobie roku 2007 v okrese Liptovský Mikuláš, Ružomberok nepribudli nové zdroje znečistenia ovzdušia, ktoré by negatívne ovplyvňovali ovzdušie, prípadne aj zdravie ľudí. K významným zdrojom znečistenia ovzdušia stále patria prevádzky spoločnosti Mondi Business Paper SCP, a.s., Ružomberok. V katastrálnom území mesta Ružomberok je riziko prekročovania limitnej hodnoty prachových častíc vyjadrených ako PM₁₀. Okrem prachu je ovzdušie v meste Ružomberok a blízkom okolí znečistené aj ďalšími škodlivinami ako sú oxidy síry, oxidy dusíka a zápachajúce organosírne zlúčeniny. Významným veľkým zdrojom znečistenia ovzdušia v meste Martin je Martinská teplárenská, a.s. Martin, ŽOS Vrútky, a.s., Tatra nábytkáreň, a.s.. Veľký vplyv na znečistení ovzdušia má energetika, miestna tepláreň, doprava, pôdny prach a tiež regionálne pozadie prašného znečistenia vrátane diaľkového prenosu. V záujmovom území sa nachádza niekoľko stredných zdrojov znečisťovania ovzdušia napr. Probugas, Volkswagen Slovakia. Vo Vrútkach je to ŽOS a.s. Vrútky, v Sučanoch - Prefa Sučany, a.s.

Najvýznamnejšími znečisťujúcimi látkami a ich zdrojmi vo voľnom ovzduší v Banskobystrickom kraji sú:

- tuhé znečisťujúce látky - Smrečina Hofatex, s.s. Banská Bystrica, Slovenské magnezitové závody, a.s. Jelšava, Slovalco, Žiar nad Hronom Zlievarne Hronec, Ekoltech, s.r.o. Filakovo Bloomsbury Pacific Slovakia, a.s. Slovenský plynárenský priemysel, intenzívna automobilová doprava a lokálne kúreniská využívajúce pevné palivo,
- NO_x - Slovmag, a.s. Lubeník, Slovglass, a.s. Poltár, Biotika, a.s. Slovenská Ľupča, Harmanecké papierne, a.s. Harmanec. SO₂ - ZSNP a.s. Žiar nad Hronom, Petrochema, a.s., Dubová, Žiaromat a.s., Kalinovo – výroba šamotu,
- CO - Slovmag, a.s. Lubeník, Železiarne Podbrezová, a.s., Zlievarne Hronec,
- NH₃ - PD Poltár – hospodársky dvor Slaná Lehota,
- organické plyny a pary - Thorma výroba, k.s., Filakovo – technológia výroby kovov,
- fluór a jeho plynné zlúčeniny HF, HCl, As, chróm a jeho zlúčeniny okrem Cr^{VI}, olovo a jeho zlúčeniny - Slovglass, s.s. Poltár – výroba skla a sklenených výrobkov,
- fenol, formaldehyd, formalín - OTA, s.r.o. Cinobaňa – výroba zliatin.

Stav čistoty ovzdušia ani rozsah významných zdrojov znečistenia sa oproti predchádzajúcim obdobiam v Prešovskom kraji nezmenil. Regionálne úrady verejného zdravotníctva sa nepodieľali na objektivizácii znečisťujúcich látok v ovzduší. V roku 2007 bol sledovaný oxid uhličitý, oxidy dusíka, ozón, tuhé častice PM₁₀ a oxid uhoľnatý. Počas hodnoteného roku neboli zaznamenané havarijné situácie s rizikom zvýšeného ohrozenia zdravia ľudí.

V Košickom kraji najväčší podiel na znečistení prízemnej vrstvy atmosféry v meste Košice má doprava a ťažký priemysel, najmä strojárstvo, hutníctvo a metalurgia, ktorý je umiestnený v južnej časti mesta Košice a svojou činnosťou ovplyvňujú okrem mesta aj okolité obce. Medzi najvýznamnejšie zdroje znečisťovania ovzdušia patria: doprava, Slovenské elektrárne a.s., Tepelná energetika Košice, U. S. Steel Košice s.r.o., Spaľovňa odpadov KOSIT a.s. Košice, FNsP Košice, VSS a. s. Košice a iné. V okrese Michalovce sú to: Slovenské elektrárne, a.s., Bratislava, závod Vojany (tuhé znečisťujúce látky, oxid siričitý, oxid dusíka, oxid uhoľnatý) Kerko, a.s., Košice, závod Michalovce (tuhé znečisťujúce látky, oxid siričitý, oxidy dusíka, oxid uhoľnatý), Slovenský plynárenský priemysel, a.s., Veľké Kapušany (oxidy dusíka, oxid uhoľnatý), závod EVO Vojany. V okrese Spišská Nová Ves významným zdrojom znečisťovania ovzdušia v oblasti Rudňany – Markušovce bol závod

Rudňany š.p. ŽELBA Spišská Nová Ves s úpravou železnej rudy, vyťaženej v Rudňanoch a s výrobou ortuti. Zdrojom znečistenia ovzdušia v predmetnej lokalite zostáva úprava a výroba barytového koncentráту rôznej zrnitosti. Ďalšími významnými zdrojmi znečisťovania ovzdušia pevnými aerosólmi sú spoločnosti na ťažbu a spracovanie kameňa a to ŽPSV spol. s r.o. Olcava, Calmit spol. s r.o. Margecany, Východoslovenské kameňolomy a.s. Spišská Nová Ves, Novoveská Huta s ťažbou a drvením vápenca.

3.1.2 Zhodnotenie zdravotnej závažnosti znečistenia

V Bratislavskom kraji v rámci diskontinuálnych 24-hodinových meraní RÚVZ nezaznamenal na križovatkách prekračovanie škodlivín z dopravy. V horúcich letných dňoch došlo k vzostupu koncentrácií prízemného ozónu. Stupeň „upozornenie“ bol v Bratislave vyhlásený 10x v mesiacoch júl až august, signál „varovanie“ bol vyhlásený 1x. Ostatné sledované škodliviny (oxid siričitý, oxid uhoľnatý) limity neprekračovali. Všeobecne pozitívny vplyv na znečistenie ovzdušia v Bratislave má vysoká veternosť, ktorá zabezpečuje dostatočný rozptyl škodlivín a minimálny rozsah inverzií. Zo zdravotného hľadiska za najzávažnejšie sú považované emisie z dopravy, najmä jemné prachové častice PM₁₀, PM_{2,5}, ďalej PCB, polyaromatické uhľovodíky (karcinogén benzoa-pyrén) a prchavé uhľovodíky (osobitne karcinogén benzén a 1-3 butadién).

V Trenčianskom kraji bola dňa 16.10.2007 na monitorovacej stanici v Trenčíne 30-krát prekročená 24 hodinová limitná hodnota pre znečisťujúcu látku PM₁₀ – 50 µg/m³, čo môže mať nepriaznivé účinky na ľudské zdravie, ako je podráždenie horných dýchacích ciest s kašľom a kýchaním a podráždenie očných spojiviek. Túto situáciu spôsobuje najmä doprava a lokálne vykurovanie tuhými palivami. Na základe Všeobecne záväznej vyhlášky KÚ životného prostredia v Trenčíne, ktorou sa vydáva Akčný plán na zabezpečenie kvality ovzdušia, boli občania vyzvaní, aby obmedzili v rámci svojich možností vykurovanie domácností tuhými palivami, prašné stavebné práce a cestovanie individuálnou automobilovou dopravou. V regióne Prievidza sú priemyselné zdroje znečistenia situované a naviazané bezprostredne na súvislé obytné zóny a tým je ich dopad na zdravotný stav obyvateľstva závažnejší. Okrem základných znečisťujúcich látok (SO₂, NO_x, polietavý prach) je územie negatívne ovplyvňované špecifickými škodlivinami, a to arzénom, ortuťou, chlóróm a vinylchloridom monomérom. Vo vykonaných zdravotných štúdiách bol dopad na zdravotný stav relevantný u obyvateľov obcí Zemianske Kostolany, Bystričany a Nováky (cca 7800 obyvateľov).

V Nitrianskom kraji je zriadená monitorovacia stanica pre sledovanie znečistenia voľného ovzdušia v meste Nitra, ktorá zabezpečuje meranie SO₂, NO_x, TZL, PM₁₀, CO a benzén. U všetkých sledovaných ukazovateľov boli dodržané imisné limity, okrem TZL, kde sa celoročne vykazuje 10 – násobné prekročenie imisného limitu. Voľné ovzdušie je sledované iba RÚVZ so sídlom v Komárne. V tomto okrese bol v roku 2007 meraný prašný sediment v 4 vybraných lokalitách mesta Komárno, pričom stav čistoty voľného ovzdušia možno hodnotiť ako vyhovujúci. NRC pre problematiku vláknitých prachov na RÚVZ so sídlom v Nitre vykonalo v okrese Komárno - v Hurbanove meranie vláknitého prachu s obsahom azbestu vo voľnom ovzduší po sanitácii strechy obytného domu určeného na likvidáciu. Prítomnosť azbestu vo voľnom ovzduší nebola zistená.

Vo väčšine okresov Žilinského kraja stav čistoty ovzdušia nemá zásadný vplyv na chorobnosť populácie. RÚVZ so sídlom v Liptovskom Mikuláši sleduje chorobnosť na vybrané diagnózy akútnych respiračných ochorení, osobitne v okresoch Liptovský Mikuláš a Ružomberok. Podľa výsledkov je zrejmé, že chorobnosť na akútne respiračné ochorenia v r. 2004 – 2007 bola v okrese Ružomberok vyššia. Potvrdený bol vyšší výskyt komplikácií v Ružomberku po akútnych respiračných ochoreniach, ako v Liptovskom Mikuláši. Uvedené

skutočnosti síce nie je možné dať do priamej súvislosti s vplyvom znečisteného vonkajšieho ovzdušia, avšak poukazujú, že aj častice PM₁₀ a väčšie, môžu ako jeden z faktorov ovplyvňovať chorobnosť populácie na dýchacie cesty. V ukazovateľoch zdravotného stavu je okres Martin v posledných rokoch na jednom z prvých miest v SR vo výskyte akútnych respiračných ochorení; oproti celoslovenskému priemeru je zvýšená úmrtnosť na ochorenia dýchacej sústavy. Popri iných dôvodoch (znečistenie ovzdušia, životný štýl) na tomto stave výraznou mierou participujú zlé rozptylové podmienky emisií (veľký počet dní s inverzným stavom). Ďalšie ochorenie, ktoré súvisí s úrovňou životného prostredia, množstvom cudzorodých látok v ovzduší je bronchiálna astma, ktorá má v okrese Martin od roku 1989 vzostupný trend.

Úroveň znečistenia ovzdušia v Banskobystrickom kraji bola v roku 2007 sledovaná SHMÚ, ktorý má na území kraja umiestnené 4 automatické monitorovacie stanice – v Banskej Bystrici, Hnúšti, Jelšave a v Žiari nad Hronom. Vykonávajú sa na nich pravidelné merania základných znečisťujúcich látok. Výsledky meraní sú uvedené v prílohe v tabuľke č. 3.1. Na základe uvedeného možno konštatovať, že zdravotne najzávažnejšími znečisťujúcimi látkami vo voľnom ovzduší sú prachové častice PM₁₀ a to najmä v Banskej Bystrici, Hnúšti a Jelšave. Jednou z hlavných príčin je hlavne intenzívna automobilová doprava v centre mesta Banská Bystrica, ako aj priemyselná činnosť v oblastiach. Na základe údajov získaných z automatických monitorovacích staníc možno konštatovať, že v sledovanej oblasti nedošlo k výrazným zmenám v koncentráciách znečisťujúcich látok oproti roku 2006, ani nedošlo k prekročeniu priemerných ročných limitných hodnôt ani u jednej z meraných znečisťujúcich látok. Došlo k zníženiu priemernej ročnej koncentrácie PM₁₀ o 9 % a CO o 28,7 %. Doprava spôsobuje zamorenie ovzdušia oxidmi dusíka, oxidom uhoľnatým a uhl'ovodíkmi, a prispieva aj k veľkej sekundárnej prašnosti. Riziková je tiež prítomnosť troposférického tzv. prízemného ozónu, ktorý vzniká reakciou prchavých organických uhl'ovodíkov a oxidov dusíka z výfukových plynov za prítomnosti slnečného žiarenia. V okrese Rimavská Sobota bola limitná hodnota PM₁₀ (50 µg/m³) za sledované obdobie prekročená 72-krát.

Najväčšie zdravotné riziko v Prešovskom kraji aj naďalej predstavujú emisie z dopravy a priemyslu. Vzhľadom na to, že v kraji nie sú evidované lokality s extrémnym znečistením ovzdušia, nie je zabezpečené ani sledovanie zdravotného stavu z dôvodu znečistenia ovzdušia.

V Košickom kraji je v okrese Michalovce za účelom monitorovania úrovne znečistenia ovzdušia umiestnená jedna požadová monitorovacia stanica v meste Strážske, ktorej prevádzkovateľom je SHMÚ. Monitorovacou stanicou sa monitoruje: SO₂, NO-NO₂-NO_x, PM₁₀.

V okrese Spišská Nová Ves sa zdravotná závažnosť znečistenia ovzdušia v minulosti prejavila najmä v lokalite Rudňany, kde došlo k nariadeniu likvidácie obce Olšo. V súčasnom období sú snahy o opätovné osídlenie predmetného územia. Z výsledkov geologického prieskumu kontaminácie územia vyplynulo, že územie je znečistené ortuťou a kadmium v kategórii B a C a znečistenie sa prejavuje aj v spodnej vode. Z predložených výsledkov kontaminácie územia v lokalite starej elektrárne v Rudňanoch, v súvislosti s možným využitím predmetného územia na výstavbu bytov s nižším štandardom vyplýva, že pôvodná kontaminácia územia sa z povrchu vytráca (As, Sb, Hg) a v podloží zostáva kontaminácia ropnými látkami z prevádzky pôvodnej čerpacej stanice pohonných hmôt bankských lokomotív a koľajovej slučky pri drvičke rudy.

3.1.3 Zhodnotenie trendov znečistenia za posledných 5 rokov

Z hľadiska stacionárnych zdrojov znečisťovania ovzdušia v Bratislavskom kraji pokračuje trend rekonštrukcie technológií a úprav jednotlivých zdrojov znečisťovania (plynofikácia, odlučovače emisií) v súlade s požiadavkami platnej legislatívy v zmysle

požiadaviek EÚ. Súčasne sa uvádzajú do prevádzky nové technológie. Pokračuje trend budovania domových kotolní, alebo bytových kotlov a odpájanie sa od centrálného rozvodu tepla, čo sa z hľadiska ochrany ovzdušia nepovažuje za pozitívny jav. Veľké zdroje znečisťovania ovzdušia sú postupne opätovne posudzované podľa zákona č. 245/2003 Z.z. o integrovanej prevencii a kontrole znečisťovania životného prostredia, kde sa stanovujú konkrétne termínované úlohy na odstránenie nedostatkov. Nové zdroje znečisťovania ovzdušia prechádzajú posudzovaním vplyvu na životné prostredie a sú povolené na základe overenia súladu s platnými právnymi predpismi. Je evidentný pokles celkových emisií (TL, CO, NO_x, SO₂) zo stacionárnych zdrojov v Bratislave (v r. 1999 – 30 946 t/rok, v r. 2004 – 22 103 t/rok, r. 2006 – 17 780 t/rok). Podľa výsledkov meraní SHMÚ na križovatkách dochádza k prekročovaniu limitov PM₁₀, k prekročovaniu limitných hodnôt oxidov dusíka dochádzalo iba minimálne. Chýba dôslednejšie monitorovanie koncentrácií benzénu. Postupne sa zlepšuje technický stav prevádzkovaných vozidiel, narastá však ich počet.

V rámci sledovaného regiónu v Trenčianskom kraji je možné okresy Trenčín, Nové Mesto nad Váhom, Myjava, Bánovce nad Bebravou hodnotiť ako málo až stredne znečistené, vďaka absencii veľkých zdrojov priemyselnej výroby. V súčasnosti sa v sledovanom regióne nachádzajú tri monitorovacie stanice, z toho dve patria do národnej monitorovacej siete SHMÚ a jedna do monitorovacej siete mesta Trenčín. Emisie znečisťujúcich látok majú klesajúcu tendenciu z dôvodov zániku zdrojov, poklesu výroby, zmeny v palivovej základni v prospech ušľachtilých palív. Jedným z významných zdrojov znečistenia v mestách a pozdĺž hlavných ťahov v obciach sa stala doprava. V roku 2007 bol uvedený do prevádzky úsek diaľnice D1 za mestom Považská Bystrica a to Považská Teplá - Vrtižer. Nepriaznivá situácia však naďalej zostala v meste Považská Bystrica. Na základe zistených negatívnych dopadov znečistenia ovzdušia na zdravotný stav obyvateľstva boli u znečisťovateľov vykonané zmeny technológií (ENO- fluidné spaľovanie, odsírenie spalín, NCHZ- zníženie emisií VCM, karbidového prachu), ktoré sa pozitívne prejavili na kvalite voľného ovzdušia. Možno konštatovať, že po vykonaní uvedených zmien je kvalita ovzdušia stabilizovaná, nie sú zaznamenávané podstatné zmeny v emisno-imisnej situácii v sledovanom území a zmeny, ktoré sú zaznamenávané v jednotlivých rokoch sú spôsobené len vplyvom zmien meteorologickej situácie. Meranie obsahu vinylchloridu v komunálnom ovzduší vykonávali NCHZ Nováky na 3 meracích miestach.

V Nitrianskom kraji je za posledné roky evidentný pokles celkových emisií zo stacionárnych zdrojov následkom poklesu výroby resp. postupnej plynofikácie zdrojov znečisťovania ovzdušia. Zistené hodnoty prašného spadú poukazujú na mierny pokles znečistenia vonkajšieho ovzdušia vo vybraných lokalitách Komárna. V okrese Levice za posledných 5 rokov došlo k plynofikácii viacerých obcí, kotolní v mestách čím došlo výrazne k eliminácii znečisťovania ovzdušia exhalátmi a tým k vytvoreniu lepších životných podmienok pre obyvateľov. Modernizácia a ekologizácia teplárne Dusla Šaľa významne prispeje k celkovému zlepšeniu stavu v znečisťovaní ovzdušia v okrese Šaľa.

V Žilinskom kraji, ktorý patrí medzi zaťažené územie, sa kvalita ovzdušia za posledné roky zlepšuje, hlavne v imisiách SO₂. Stále však patrí medzi zaťažené územie hlavne v suspendovaných časticiach PM₁₀ a ozónu. Za uplynulé obdobie stav čistoty voľného ovzdušia kladne ovplyvňovala neustále postupujúca plynofikácia v mestách a obciach. AQUA CHEMIA sa podieľa na produkcii toluénu, trichlóretylénu, metanolu a metylmetakrylátu. Tieto koncentrácie zostávajú nezmenené za 10 ročné obdobie. V meste Ružomberok stále pretrváva nepriaznivá situácia v kvalite ovzdušia, ktorá je vyjadrovaná počtom prekročení limitnej hodnoty pre tuhé časti PM₁₀. Počet prekročení limitnej hodnoty týchto častíc má od r. 2004 stúpajúcu tendenciu. V r. 2007 sa stal Ružomberok druhou najznečistenejšou lokalitou v Slovenskej republike, v celoročných priemerných hodnotách prašnosti bol v r. 2006 na prvom mieste. Výsledky meraní ukazovateľov znečistenia ovzdušia z meracích staníc Mondí

SCP, a.s. v Ružomberku, Liskovej a Černovej, ako aj meracej stanice SHMÚ v Ružomberku ukázali, že koncentrácie organosírných zlúčenín v životnom prostredí mesta Ružomberok a jeho okolia klesli. Mondi SCP, a.s., Ružomberok v druhom polroku minulého roku ešte vykonávala meranie zlúčenín redukujúcich síru /TRS/ a sírovodíka mobilnou meracou stanicou v obciach Hrboltová a Martinček. Vývoj emisií TZL v okrese Martin má od r.1999 klesajúcu tendenciu. Na základe nameraných koncentrácií možno konštatovať, že napriek výskytu inverzných situácií nedochádza k prekračovaniu emisných limitov NO_x a SO₂, takisto pri CO nedochádza k prekračovaniu imisného limitu, vyššie hodnoty sú namerané pri inverzných stavoch počas dopravnej špičky (to isté platí aj pri NO_x). Dochádza k prekračovaniu imisného limitu pre tuhé znečisťujúce látky – PM₁₀. V meste Žilina boli za posledné obdobia inštalované meracie zariadenia na zisťovanie amoniaku.

V Banskobystrickom kraji sa v meste Banská Bystrica emisie oxidu siričitého v období rokov 2002 až 2007 sa plynule znižovali, pričom došlo k poklesu koncentrácií SO₂ o 54 %. Stúpajúca tendencia je u prachových častíc PM₁₀, čo možno zdôvodniť najmä intenzívnou dopravou a prachom z lokálnych tepelných zdrojov. Od roku 2002 došlo k zvýšeniu koncentrácie prachových častíc PM₁₀ o 15,8 % v porovnaní s rokom 2007. Stúpajúca tendencia bola zaznamenaná aj u koncentrácie oxidu uhľnatého. Oproti roku 2002, táto hodnota vzrástla o 22,8 %, avšak pri porovnaní s rokom 2006 došlo k poklesu koncentrácie CO o 28,7 %. Namerané hodnoty sú hlboko pod limitnou hodnotou. Emisie tuhých znečisťujúcich látok (TZL) a SO₂ v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi dosť výrazne znížili z dôvodu poklesu výroby a zmenou palivovej základne. V Revúcej dochádza k poklesu hodnôt tuhých znečisťujúcich látok (TZL) v oblasti závodov Slovmag, a.s., Lubeník a SMZ, a.s., Jelšava. V okrese Veľký Krtíš pri poklese výroby a spotreby energie, ako aj zmeny palivovej základne v prospech ušľachtilých palív sa dá predpokladať klesajúci trend znečisťovania ovzdušia zo stacionárnych zdrojov a znižovanie emisií tuhých látok, SO₂, CO, TOC, amoniaku. V okresoch Žarnovica a Banská Štiavnica nedošlo k významným zmenám v hlavných zdrojoch znečistenia ovzdušia za posledných päť rokov.

Intenzita dopravy má v Prešovskom kraji jednoznačne rastúci trend s negatívnym dopadom na zdravie. Zo strany orgánu verejného zdravotníctva významné opatrenia na zníženie znečistenia voľného ovzdušia v meste sa darí presadzovať a uplatňovať hlavne na úrovni posudzovania územno-plánovacej dokumentácie.

V Košickom kraji sú na území mesta Košice dlhodobo umiestnené 2 automatizované monitorovacie stanice prevádzkované SHMÚ, kde sa monitorujú koncentrácie NO₂, NO_x, CO, prízemný ozón a častice prachu PM₁₀. V lokalite ul. Štúrova sa v poslednej dobe monitoruje aj benzén. Bol zistený celkovo mierny nárast koncentrácií niektorých znečistenín vo voľnom ovzduší oproti predchádzajúcim rokom, a to NO_x a prízemný ozón. Hodnotením výsledkov monitorovania voľného ovzdušia v lokalitách ulice Štúrova a Strojárska, ktoré reprezentujú výsledky za mesto Košice, je možné konštatovať, že koncentrácie oxidov dusíka vykazujú v meste mierne klesajúcu alebo ustálenú tendenciu, koncentrácie PM₁₀ vykazujú stúpajúcu tendenciu a SO₂ vykazujú mierne klesajúcu tendenciu. Ustálený trend až mierne znižovanie koncentrácií oxidov dusíka (ul. Štúrova) zrejme spôsobujú rôzne opatrenia, ktoré sa v meste realizujú. Výsledky monitorovacej stanice lokalizovanej v obci Veľká Ida, okres Košice okolie, poukazujú na kolísavý trend koncentrácií oxidov dusíka a oxidov síry a na mierne stúpajúci trend prachových častíc PM₁₀ a prízemného ozónu za obdobie posledných 5 rokov. V okrese Michalovce, Sobrance mali tuhé znečisťujúce látky (TZL) počas 5 rokov kolísavý charakter. Od roku 2000 dochádza k postupnému poklesu emisií SO₂, NO_x a to hlavne u veľkých zdrojoch znečistenia. V rokoch 2000 až 2002 emisie CO mali kolísavý charakter. V okrese Spišská Nová Ves trend znečisťovania ovzdušia v lokalite Rudňany mal klesajúci charakter. Trend v koncentráciách TZL v ovzduší v uvedených oblastiach sa prejavuje ako ustálený, resp. klesajúci.

3.1.4 Ďalšie informácie

V Bratislavskom kraji RÚVZ Bratislava dostáva informácie o smogových situáciách „upozornenie“ a „varovanie“ a na požiadanie všetky priebežné výsledky merania od SHMÚ Bratislava. Regionálny úrad zabezpečuje krátkodobé orientačné merania čistoty ovzdušia na 4 zaťažených križovatkách (NO_x, prach a Pb) a na pozadovej stanici v Medickej záhrade (NO_x, PM₁₀ a PM_{2,5}). Vzhľadom na zistenie nadmerných koncentrácií PM₁₀ na monitorovacej stanici Trnavské mýto bol Krajským úradom životného prostredia v Bratislave spracovaný Akčný plán na zlepšenie kvality ovzdušia pre mestskú časť Bratislava – Ružinov a Nové Mesto.

Ukončením stavby cestného obchvatu okolo mesta Skalica v Trnavskom kraji sa eliminoval prejazd tranzitnej automobilovej dopravy, čím došlo k zlepšovaniu kvality ovzdušia v Skalici.

V Trenčianskom kraji je vypracovaný Akčný plán na zabezpečenie kvality ovzdušia v meste Trenčín pre znečisťujúcu látku PM₁₀. V zmysle § 9 zákona NR SR č. 478/2002 Z.z. je okres Prievidza zaradený ako zóna vyžadujúca osobitnú ochranu. Na zlepšenie kvality ovzdušia bol vypracovaný a schválený Integrovaný program na ochranu kvality ovzdušia a v rámci tohto uvedený do prevádzky Varovný a regulačný smogový systém, ktorý bol v roku 2005 novelizovaný. Údaje pre jeho činnosť poskytujú meracie stanice SHMÚ inštalované na území okresu. V roku 2007 bol jedenkrát vyhlásený 1. stupeň oznámenie o zvýšených koncentráciách.

Znečistenie ovzdušia v regiónoch Nitrianskeho kraja nie je možné hodnotiť ako zdravotne závažné. Každému potencionálnemu zdroju znečistenia ovzdušia je venovaná zvýšená pozornosť v rámci rozhodovacej činnosti orgánu verejného zdravotníctva už pri územnom konaní nových stavieb. Taktiež pri posudzovaní zámerov podľa zákona č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a pri procese integrovaného povoľovania prevádzok. I keď z hľadiska kvality ovzdušia okresy v Nitrianskom kraji nepatria medzi enormne zaťažené oblasti, narastajúca intenzita dopravy a rozvoj priemyselnej výroby výraznou mierou prispievajú k nárastu znečistenia. K najvýznamnejším opatreniam patria návrhy odvedenia tranzitnej dopravy pomocou obchvatov v mestách a obciach, ako napr. v okrese Levice, Nitra. Pracovná skupina KÚ ŽP v Nitre za účasti RÚVZ v Nitre celoročne sleduje plnenie Programu zlepšenia kvality ovzdušia v meste Nitra. RÚVZ Nitra sa zúčastnil riešenia podnetov v oblasti znečisťovania ovzdušia v okrese Zlaté Moravce, týkajúcich sa skládky odpadov v obci Žitavany, parkovania nákladných vozidiel v časti Zlaté Moravce Prílepy; v okrese Nitra to boli podnety na prašnosť z búracích prác a iné.

V Žilinskom kraji je v meste Žilina vypracovaný plán riadenia kvality ovzdušia, pričom v rámci neho bola doplnená všeobecná záväzná vyhláška KÚ ŽP Žilina o pripomienky ku krátkodobým opatreniam s cieľom zníženia tuhých znečisťujúcich látok v ovzduší. Na WEB stránke RÚVZ Žilina je uverejnená informácia „Ochrana obyvateľstva pri zhoršení rozptylových podmienok – smogová situácia“. V okrese Dolný Kubín nie je ani jedna lokalita zaradená do oblasti vyžadujúcich osobitnú ochranu. V hodnotenom roku bola daná do prevádzky stavba „Modernizácia kotolne na biomasu + skládka štiepok“ v Dolnom Kubíne. Z tejto kotolne je vykurovaný bytový fond mesta Dolný Kubín. V okrese Námestovo sú do oblastí vyžadujúcich osobitnú ochranu zaradené národné parky Malá Fatra a Veľká Fatra a chránená krajinná oblasť Horná Orava. V okrese Tvrdošín je časť lokality Západných Tatier zaradená do oblasti vyžadujúcich osobitnú ochranu. V rámci „Programu mesta Martin pre riadenie kvality ovzdušia“ boli navrhnuté opatrenia s cieľom dosiahnuť zníženie podielu spaľovania pevných palív, ktoré sú významnými zdrojmi znečisťovania ovzdušia. V decembri 2007 bola posúdená PD „Zimný štadión Martin – Autonómny systém varovania obyvateľstva a vyzrozumie osôb“, a to pred prípadným únikom čpavku na zimnom štadióne, ktorý dopĺňa

varováciu a vyzrozumieváciu časť civilnej obrany. Je to systém, ktorý monitoruje koncentrácie čpavku v technologických rozvodoch a v interiéri štadióna, ako aj vo vonkajšom ovzduší. V meste Liptovský Mikuláš bola v priebehu roka riešená sťažnosť podnikateľských subjektov na nadmerný zápach šíriaci sa z prevádzky ČOV Liptovský Mikuláš – Ondrašová. Prevádzkovateľ ČOV na zlepšenie stavu prijal viaceré opatrenia. Krajský úrad životného prostredia v Žiline vydal v r. 2007 na zlepšenie kvality ovzdušia v meste Ružomberok dve vyhlášky – Program na zlepšenie kvality ovzdušia v oblasti riadenia kvality ovzdušia pre územie mesta Ružomberok a Akčný plán na zabezpečenie kvality ovzdušia.

V Banskobystrickom kraji je lokalita Jelšava – Lubeník podľa § 9 zákona č. 478/2002 Z.z o ochrane ovzdušia zaradená do oblasti riadenia kvality ovzdušia. V okrese Revúca sa nachádza Národný park Muránska planina a je podľa citovaného zákona oblasťou vyžadujúcou osobitnú ochranu ovzdušia. Podľa § 9 zák. č. 478/2002 Z. z. MŽP SR zaradilo v okrese Žiar nad Hronom oblasť územia mesta Žiar nad Hronom a obce Ladomerská Vieska medzi oblasti riadenia kvality ovzdušia, na základe výsledkov hodnotenia kvality ovzdušia v roku 2005, z dôvodu prekročenia imisných limitov pre PM_{10} . Z toho dôvodu Krajský úrad životného prostredia v Banskej Bystrici podľa § 11 a 12 zák. č. 478/2002 Z. z. vypracoval akčný plán pre uvedenú oblasť a predložil ho na schválenie MŽP SR.

Krajský úrad životného prostredia v Prešove v spolupráci s ďalšími štátnymi orgánmi a organizáciami, vrátane orgánov verejného zdravotníctva vypracoval Program na zlepšenie kvality ovzdušia pre oblasť riadenia kvality ovzdušia, v ktorej dochádza k prekračovaniu limitnej hodnoty znečisťujúcej látky PM_{10} .

V Košickom kraji Košice patria medzi lokality s veľmi znečisteným voľným ovzduším. Mesto má vypracovaný Program na zlepšenie kvality ovzdušia. Je spracovaný pre vymedzenú oblasť riadenia kvality ovzdušia, ktorú tvorí katastrálne územie mesta Košice a katastrálne územie obcí Bočiar, Haniska, Sokolany a Veľká Ida, kde dochádza k prekračovaniu limitnej hodnoty znečisťujúcej látky PM_{10} . V riešenej oblasti riadenia kvality ovzdušia sa nachádzajú tri monitorovacie stanice. V roku 2004 Krajský úrad životného prostredia Košice vypracoval „Program na zlepšenie kvality ovzdušia v oblasti riadenia kvality ovzdušia – územie mesta Strážske“. V súčasnosti prebieha jeho aktualizácia. Od roku 2006 je územie mesta Strážske zaradené medzi vymedzené oblasti riadenia kvality ovzdušia, pre PM_{10} . V okrese Michalovce zatiaľ nebola žiadna lokalita zaradená do oblasti vyžadujúcich osobitnú ochranu. V mesiaci júl došlo k mimoriadnej situácii, keď bol hlásený výskyt Hg na miestnej komunikácii v obci Spišský Hrušov. Ku kontaminácii cesty došlo pravdepodobne pri zbere domového komunálneho odpadu v predmetnej časti obce. V roku 2007 bol v spoločnosti Kovohuty a.s. Krompachy posudzovaný vplyv navrhovanej výstavby modernizácie výroby anódovej medi vzhľadom na skutočnosť, že dôjde k zvýšeniu výrobných kapacít z 30 000 t ročne na 100 000 t ročne. Pri plánovanom náraste výroby dôjde k čiastočnému nárastu koncentrácie ťažkých kovov (Cd, As, Cr^{6+} , Co, Ni, Se, Te, Sb, Sn, Cr^{3+} , Cu, Pb, Zn), asi k 50 % - nému zvýšeniu NO_x , čiastočnému zvýšeniu TZL a CO. Predpokladá sa, že pri uvedenom náraste nebudú prekročené koncentrácie stanovené v zákone o ochrane ovzdušia.

3.2 Zhodnotenie stavu kvality ovzdušia uzatvorených priestorov nevýrobného charakteru

V roku 2007 sa sledovanie kvality ovzdušia uzatvorených priestorov nevýrobného charakteru realizovalo na základe žiadosti obyvateľov bytov o odborné posúdenie podmienok bývania z hľadiska výskytu ohrozenia zdravia, najmä z dôvodu nevyhovujúcich mikroklimatických podmienok, výskytu vlhkosti a plesní a z dôvodu neadekvátneho využívania bytu jeho obyvateľmi. Výskyt mikrobiologických a biologických znečisťujúcich

látok sa objektivizoval v rámci úloh súvisiacich so zisťovaním kvality vnútorného ovzdušia budov.

V Bratislavskom kraji väčšina meraní bola vykonaná na žiadosť fyzických a právnických osôb. Meranie formaldehydu v drevotriekovom objekte strednej odbornej školy bolo vykonané v súvislosti so zmenou prevádzkovateľa a nepreukázalo zvýšené koncentrácie tejto škodliviny v interiéri objektu. Merania amoniaku sa uskutočnili v jednom byte, kde koncentrácie dosahovali hodnoty okolo limitu, v troch kanceláriách, kde bolo zistené vysoké prekračovanie limitu a 1x v interiéri autobusu, na základe podnetu cestujúceho.

Kvalita vnútorného ovzdušia sa v roku 2007 v Trenčianskom kraji nasledovala. Ojedinele sa vyskytovali sťažnosti na výskyt plesní v miestnostiach určených na dlhodobý pobyt osôb. Nárast plesní bol viditeľný voľným okom. Vzhľadom k tomu, že výskyt plesní bol spôsobený zlým technickým prevedením stavieb, boli príslušné stavebné úrady vyzvané konať v predmetnej veci.

Kvalite ovzdušia uzatvorených priestorov nevýrobného charakteru je v Nitrianskom kraji venovaná pozornosť pri výkone štátneho zdravotného dozoru. Sledované bolo najmä dodržiavanie podmienok vetrania, vykurovania, osvetlenia, preslnenia, ako i vylúčenie prítomnosti škodlivých faktorov vo vnútornom ovzduší budov. V rámci merania znečisťujúcich látok vo voľnom ovzduší v uzatvorených priestoroch, v hodnotenom roku, NRC pre vláknité prachy – RÚVZ so sídlom v Nitre vykonalo meranie vláknitého prachu s obsahom azbestu vo vnútornom prostredí v objekte bytového domu v Komárne. Objektivizáciou sa prítomnosť azbestových vlákien nepotvrdila. V jednotlivých okresoch boli riešené podnety na prešetrovanie vlhkosti a výskytu plesní v bytoch.

V Žilinskom kraji, v okrese Žilina, boli v roku 2007 vykonané merania vo vnútornom prostredí s núteným vetraním a klimatizáciou v sále Bábkového divadla v Žiline (mikroklimatické pomery a prítomnosť plesní vo vnútornom prostredí). Výsledné limity mikrobiologických a biologických ukazovateľov vyhovovali platnej legislatíve (baktérie, plesne). Ďalej sa vykonalo meranie fyzikálnych ukazovateľov vo vnútornom ovzduší v tejto sále s negatívnym výsledkom. V 3 umelých soľných jaskyniach boli vykonané kontroly a merania mikroklimatických podmienok spojené s odbermi sterov na prítomnosť mikroorganizmov, kvasiniek a plesní, ktorých vyšetrenia preukázali vyhovujúcu kvalitu v zmysle platnej legislatívy. Sporadicky na požiadanie súkromných osôb sú vykonávané hygienické obhliadky bytových priestorov vzhľadom na výskyt plesní. V problematike boli riešené problémy s nevyhovujúcimi mikroklimatickými podmienkami v priestoroch trojpodlažného objektu Millenium v centre mesta Martin. Problémy vznikli počas mimoriadne teplých dní, kedy teplota ovzdušia v priestoroch turisticko – informačnej kancelárie na 3. NP dosahovala maximá až 38,7 °C. Pri opakovaných kontrolách a šetrení situácie bolo zistené, že projektované parametre pri výstavbe objektu neboli dodržané. Prevádzkovateľ vykonával ciele zisťovanie príčin nedostatočnej funkčnosti navrhovaného systému vzduchotechniky, klimatizácie a vykurovania v objekte. RÚVZ vydal opatrenie zákazu činnosti v predmetnom zariadení v čase prekročenia limitnej hodnoty teploty 28⁰ C vo vnútorných priestoroch s dlhodobým pobytom osôb. Ďalej bolo uložené zabezpečiť výkon práce zamestnancov tak, aby neboli prekračované dlhodobá a krátkodobá únosná teplotná záťaž na pracovisku, resp. zabezpečiť opatrenia, ktoré vylúčia alebo znížia nepriaznivé účinky faktorov tepelno – vlhkostnej mikroklímy na zdravie zamestnancov na úroveň limitu pre teplé obdobie v súlade s NV SR č. 247/2006 Z.z. o podrobnostiach o ochrane zdravia pred záťažou teplom a chladom pri práci.

V Banskobystrickom kraji bola zistená viditeľná prítomnosť vlhkosti a plesní v bytových domoch. Žiadateľom bolo doporučené vykonať komplexné opatrenia, a to opatrenia technické a opatrenia súvisiace s prevádzkou a činnosťami vykonávanými v bytoch. Vyšetrenie prítomnosti azbestu v rodinnom dome typu OKÁL bolo vykonané v spolupráci

s NRC pre problematiku vláknitých prachov na RÚVZ so sídlom v Nitre. Z 3 vzoriek stavebného materiálu bola prítomnosť azbestu – chryzotilu dokázaná vo vzorke stavebného materiálu z vonkajšieho panelu rodinného domu typu OKÁL. Žiadateľ bol v stanovisku RÚVZ ďalej informovaný, že ochrana zdravia a predchádzanie rizika vzniku ochorení v súvislosti s azbestom je založené na opatreniach zameraných na zabraňovanie mechanického poškodzovania, vŕtania, sekania stavebného materiálu. V roku 2007 bola ďalej riešená žiadosť o posúdenie kvality vnútorného prostredia bytu z hľadiska jeho osvetlenia a preslnenia z dôvodu zatienenia priestorov bytu vzrastlou zeleňou. Pre Stavebné bytové družstvo, Banská Bystrica bolo vydané stanovisko k meraniu a hodnoteniu vplyvu žiarenia z trafostaníc umiestnených v bytových domoch. V objekte ZŠ v Banskej Štiavnici bolo v roku 2007 vykonané meranie koncentrácií formaldehydu a odobraté boli vzorky ovzdušia na stanovenie koncentrácie azbestových vlákien. Výsledky meraní koncentrácií formaldehydu vo vnútornom ovzduší predmetnej ZŠ neprekračovali najvyššiu prípustnú hodnotu $60 \text{ ug}\cdot\text{m}^{-3}/24$ hod. podľa NV SR č.353/2006 Z. z. Podľa výsledkov analýz nebola zistená žiadna koncentrácia azbestových vlákien v 1 m^3 vzduchu. V súvislosti s testovaním výskytu alergénov roztočov v bytovom prachu bolo odobratých 21 vzoriek bytového prachu výkonným vysávačom s vysokou sacou účinnosťou. ACAREX testom bola stanovená prítomnosť alergénov roztočov v odobratých vzorkách prachu. 12 vzoriek prachu bolo odobratých z prostredia materskej školy v Banskej Bystrici, a to z kobercov a lôžok herní a spálni detí. Najvyššia prípustná hodnota $0,6 \text{ mg guanínu}/1 \text{ g prachu}$ (NV SR č.353/2006 Z.z.) bola prekročená v 8 vzorkách. V Domove dôchodcov a domove sociálnych služieb v Banskej Bystrici bolo odobratých 7 vzoriek bytového prachu. Najvyššia prípustná hodnota $0,6 \text{ mg guanínu}/1 \text{ g prachu}$ bola prekročená vo všetkých odobratých vzorkách. 2 vzorky bytového prachu boli odobraté z prostredia bytu bytového domu, a to z postele detskej izby a z čalúnenej sedačky v obývacej miestnosti. V oboch odobratých vzorkách bola najvyššia prípustná hodnota $0,6 \text{ mg guanínu}/1 \text{ g prachu}$ prekročená. Ďalšie vzorky bytového prachu (15) boli odobraté na testovanie prítomnosti alergénov roztočov v rámci overovania laboratórnej metodiky ACAREX testom.

4. Pôsobenie zdrojov hluku v životnom prostredí

Hluk je sprievodným javom prírodných dejov, technologických a pracovných procesov a životnej aktivity ľudí. Je jedným zo základných prvkov ovplyvňujúcich kvalitu životného prostredia. Jeho negatívne pôsobenie je častým dôvodom sťažností a podnetov obyvateľov. Systematické sledovanie expozície obyvateľstva hlukovej záťaži bolo zatiaľ na Slovensku vykonané len v aglomerácii Bratislavy a na vybraných úsekoch diaľnic a ciest I. triedy prostredníctvom strategických hlukových máp vypracovaných v súlade s ustanovením zákona č. 2/2005 Z. z. o posudzovaní a kontrole hluku vo vonkajšom prostredí a o zmene zákona NR SR č. 272/1994 Z. z. o ochrane zdravia ľudí v znení neskorších predpisov. Informácie o hlukovej záťaži v iných oblastiach pochádzajú väčšinou len z náhodných meraní vykonaných v rámci štátneho zdravotného dozoru (sťažnosti, podnety, kolaudácie stavieb a pod.).

Implementácia smernice 2002/49/ES Európskeho parlamentu a Rady týkajúcej sa posudzovania a riadenia environmentálneho hluku okrem postupného vypracovania strategických hlukových máp aglomerácií, väčších cestných komunikácií, väčších železničných dráh a letísk prináša tiež prípravu akčných plánov ochrany obyvateľov pred hlukom s návrhom opatrení na zníženie nepriaznivých dopadov environmentálneho hluku.

4.1 Zdroje hluku v životnom prostredí

Najvýznamnejším mobilným zdrojom hluku na Slovensku je cestná doprava. Negatívne pôsobenie tohto zdroja hluku zaznamenáva v súčasnosti rastúci trend, predovšetkým z dôvodu zvyšujúcej sa intenzity environmentálne najnepriaznivejšej individuálnej automobilovej dopravy. Nárast tohto druhu dopravy v poslednom desaťročí predstavuje 40%. Problémom sú predovšetkým hlavné cestné ťahy väčších miest vrátane križovatiek a kamiónová doprava v okolí priemyselných areálov, kontajnerových prekladísk a na cestách smerujúcich k hraničným priechodom (okres Skalica, Dolný Kubín a i.).

Výrazným zdrojom hluku je tiež doprava železničná. Miera hlučnosti v tomto prípade súvisí najmä s technickou zastaranosťou a nedostatočnou údržbou koľajových tratí situovaných v blízkosti obytných budov bez adekvátnych protihlukových opatrení.

Dlhodobým problémom je obratisko električiek v bratislavskej Rači, najmä v nočných hodinách, či intenzívny pohyb autobusov v uliciach Komárna zabezpečujúcich prepravu pracujúcich do Maďarska.

Letecká doprava výrazne ovplyvňuje hlukovú záťaž východnej časti Bratislavy a priľahlých obcí. Problematická je tiež situácia v mestách Košice, Trenčín a Zvolen – Sliac. Vojenské letisko je zdrojom hluku v okrese Malacky, najmä počas vojenských leteckých cvičení.

Častým zdrojom sťažností sú tiež stacionárne zdroje hluku. Okrem priemyselných objektov a veľkých obchodných centier sú to aj prvky technického vybavenia budov, ktoré sú najčastejším zdrojom sťažností. Patria sem najmä kotolne, výťahy, chladiace, klimatizačné, vzduchotechnické zariadenia a pod.

Osobitným problémom je tiež hluk zo stavebnej činnosti. Prešetrovaním sťažností bolo zistené nevykonávanie monitoringu hlukovej záťaže s absenciou opatrení na elimináciu negatívnych dopadov. Časté je tiež nerešpektovanie časových obmedzení na vykonávanie hlučných prác.

4.2 Opatrenia na zníženie hlučnosti

Regionálne úrady verejného zdravotníctva pri posudzovaní a schvaľovaní projektových dokumentácií v rámci územného konania stavieb a zariadení s potenciálnym zdrojom hluku požadujú aj predkladanie hlukových štúdií s návrhom protihlukových opatrení s cieľom predchádzať prekračovaniu prípustných hodnôt hluku ustanovených vyhláškou MZ SR č. 549/2007 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o prípustných hodnotách hluku, infrazvuku a vibrácií a o požiadavkách na objektivizáciu hluku, infrazvuku a vibrácií. Pri navrhovaní bytových objektov situovaných pozdĺž frekventovaných komunikácií, prípadne v polyfunkčných budovách s hlučnými podnikateľskými aktivitami sa vyžaduje povinnosť zabezpečiť individuálnu protihlukovú ochranu.

Hluk z cestnej dopravy sa v niektorých mestách čiastočne eliminuje výstavbou obchvatových komunikácií pre tranzitnú dopravu, prípadne výstavbou kruhových objazdov na križovatkách. K zlepšeniu situácie prišlo v uplynulom období napríklad v úseku Oravský Podzámok – Horná Lehota a na križovatke Martin – Podháj. Výstavba cestných obchvatov a kruhových križovatiek v Komárne, Žiari nad Hronom, Krupine i v ďalších mestách sa v súčasnosti pripravuje. V rámci modernizácie železničnej trate na Považí pre traťovú rýchlosť 160 km/hod. by mal investor vybudovať protihlukové bariéry na elimináciu environmentálneho hluku v obytnom prostredí.

Opodstatnené sú tiež podnety na hluk zo stacionárnych zdrojov. Na základe podnetov boli pracovníkmi RÚVZ zistené a následne riešené mnohé prípady prekračovania prípustných

hladín hluku z výrobných prevádzok. Vykonané opatrenia na elimináciu hluku môžu mať technický (modernizácia alebo výmena technologických zariadení, výmena okien na budovách a pod.) alebo organizačný (zmena v organizácii dopravy v areáli, časové obmedzenie hlučných prác) charakter. V roku 2007 boli riešené opakované sťažnosti na hluk z prevádzky MILSY v Bánovciach nad Bebravou, firmy Trachea Team v Topoľčanoch, i mnohých ďalších prevádzkovateľov. Sťažnosti na hluk z priemyselných zdrojov sú časté najmä v okresoch Banská Bystrica a Brezno.

Činnosť RÚVZ so sídlom v Trenčíne bola na základe objednávky prevádzkovateľa zameraná na objektivizáciu hluku z 36 plynových kotolní umiestnených v bytových domoch, vzhľadom na chránené miestnosti bytov nad kotolňami.

Nadmerná hlučnosť kostolných zvonov v Bratislave a v obci Tomášov bola odstránená zmenou dĺžky, frekvencie a času zvonenia. V prípade hlasného odbíjania vežových hodín na kostole v Šamoríne museli pracovníci RÚVZ pristúpiť k zákazu ich prevádzky.

II. Analýza hygienickej problematiky v objektoch, v ktorých je vykonávaný štátny zdravotný dozor

1. Hygienická problematika bývania

Urbanizácia vo veľkých mestách Slovenskej republiky je v súčasnosti ovplyvnená prílevom zahraničného kapitálu, ktorý umožňuje developérskym spoločnostiam budovať veľké polyfunkčné komplexy a obytné súbory. Ďalší bytový fond sa zabezpečuje formou výstavby nových polyfunkčných bytových domov alebo nadstavbou a celkovou modernizáciou existujúcich bytových domov. Tendencie zahusťovania existujúcej zástavby v mestách prinášajú problémy pri zabezpečovaní vyhovujúcich svetelných podmienok v okolitej zástavbe, ale aj v chránených priestoroch navrhovaných stavieb (preslnenie, denné osvetlenie). Nemenej závažnou je aj koexistencia bývania s podnikateľskými aktivitami v polyfunkčných objektoch, ktorá kladie veľké nároky na ochranu obytného prostredia (znečisťujúce látky v ovzduší z varenia a fajčenia v reštauračných prevádzkach, zvukovoizolačné zabezpečenie stavieb, hluk z technických a technologických zariadení prevádzok a.i.). Dodržiavanie tejto požiadavky je v praxi veľmi problematické, pretože aj pri dodržaní limitujúcich požiadaviek je charakter mnohých prevádzok pre obyvateľov veľmi rušivý a obťažujúci, čo je zdrojom početných sťažností obyvateľov. Na kolaudáciách jednotlivých stavieb bolo požadované preukázanie splnenia požiadaviek na hlukovú a svetelnú pohodu, mikroklimatické podmienky bývania a vyhovujúcu kvalitu pitnej vody v spotrebisku stavieb.

Hygienická problematika a rozvoj bývania v Slovenskej republike úzko súvisí s ekonomickým potenciálom jednotlivých krajov a okresov. Kým v Bratislave dochádza ku zahusťovaniu obytných zón, v niektorých lokalitách Slovenska dochádza k úpadku bytovej výstavby a problematika zabezpečovania vhodného bývania sa sústreďuje na skupiny sociálne slabších až neprispôsobivých občanov. Na území Slovenska sa budujú obytné súbory s bytmi vysokého štandardu, ale aj nájomné byty a byty s najnižším štandardom. Prínosom je obnova existujúceho bytového fondu zatepľovaním, obnovou fasád a výmenou okien.

Vo vidieckych aglomeráciách sa nová bytová výstavba uskutočňuje najmä formou individuálnej bytovej výstavby rodinných domov podľa schválených územných plánov miest a obcí, ich zmien a doplnkov alebo urbanistických štúdií zonálneho charakteru. V mnohých prípadoch, najmä v blízkosti veľkých miest, sa pod tlakom obyvateľov a investorov aktualizujú platné územné plány, v rámci ktorých sa mení funkčné využitie vybraných lokalít najmä na obytnú funkciu. Lokalizácia zástavby bola viazaná najmä na neurbanizované

územia, preto aj zásadné požiadavky boli kladené na vybudovanie podmieňujúcich investícií v predstihu pred samostatnou výstavbou, najmä vodovodov s dodávkou vyhovujúcej pitnej vody do spotrebiska. Výstavba objektov s chránenou funkciou v dotyku s areálmi živočíšnej výroby, cintorínov alebo dopravy bola podmieňovaná rešpektovaním ochranných pásiem a individuálnou protihlukovou ochranou objektov.

V hlavnom meste SR Bratislave bol v máji 2007 mestským zastupiteľstvom schválený nový územný plán mesta Bratislavy (s účinnosťou od 1.9.2007), ktorý predstavuje regulárny právny nástroj pre rozvoj a usmerňovanie investičnej činnosti na území mesta Bratislavy v časovom horizonte do r. 2030. Týmto základným dokumentom sa riadia podrobnejšie dokumentácie na zonálnej úrovni a je tiež podkladom pre územné rozhodovanie stavieb v pôsobnosti jednotlivých mestských častí.

Pôsobením veľkých developérskejších spoločností sa na území mesta Bratislavy budujú v rôznych častiach mesta obrovské polyfunkčné komplexy a obytné súbory, a to aj s vysoko nadštandardnými bytmi (napr. River Park, Eurovea na Pribinovej, Slovany /bývalý areál BEZ – dve 41-podlažné veže/, Lipový park Bottova, Retro na Nevädzovej, Dolce Vita na Vrakunskej, Twin City Mlynské nivy /Kablo/, BCT Ráztočná, Business Centrum IV na Galvaniho, Green Park Vtáčnik, Digital park Einsteinova, hotel Yasmín na Veternej ul. a.i.).

Ďalší rozvoj bytového fondu pokračoval pomerne rozsiahlou výstavbou nových polyfunkčných bytových domov, resp. nadstavbou a modernizáciou jestvujúcich bytových domov. Pre absenciu voľných rozvojových plôch naďalej pretrváva trend zahusťovania jestvujúcej zástavby a rušivé pôsobenie nových stavieb v jestvujúcej zástavbe, ako aj koexistencia bývania s podnikateľskými aktivitami je zdrojom početných sťažností obyvateľov.

V r. 2007 boli v Bratislave do užívania odovzdané mnohé významné stavby, napr. SND na Pribinovej ulici, Avion Shopping park – dostavba, Octopus Habitat a Gloria v Ružinove, obytné komplexy CBC 1 a CBC 2 Karadžičova ulica a.i.. Najintenzívnejšia projektová príprava i vlastná realizácia stavieb mimo mesta Bratislavy prebieha najmä v okresoch Senec a Pezinok.

Vo vidieckych okresoch Bratislavského kraja pokračuje tendencia výstavby rodinných domov, čo v niektorých prípadoch prináša zmeny platných územných plánov obcí. Nové územné plány boli schválené pre obce Plavecký Mikuláš, Veľké Leváre, Kostolište, Častá, Viničné a Šenkvice.

V jednotlivých krajoch Slovenska boli posudzované ďalšie návrhy na územné konanie stavieb bytových domov, polyfunkčných objektoch ako aj IBV. V okresoch Martin, Turčianske Teplice, Trenčín, Nové Mesto nad Váhom, Myjava, Bánovce n/B, Brezno sa posudzovali nové územnoplánovacie dokumentácie obcí. Do prevádzky boli uvedené viaceré polyfunkčné a bytové domy (najmä trenčianskom a nitrianskom kraji), rodinné domy (obce). V mnohých okresoch sa nová bytová výstavba (najmä formou **rodinných domov, nájomných obecných bytov**) uskutočňovala podľa schválených územných plánov miest a obcí alebo urbanistických štúdií zonálneho charakteru napr. Trnava, Rožňava, Veľký Krtíš, Trenčín, Levice, Nové Zámky, Šaľa, pričom bol kladený dôraz na rešpektovanie požiadaviek na prednostné budovanie technickej infraštruktúry pred samotnou výstavbou, ako aj rešpektovanie požiadaviek na ochranu obytnej zástavby v dotyku s areálmi živočíšnej výroby alebo dopravy.

Aktuálne zostáva riešenie bývania pre ekonomicky slabšiu časť obyvateľov – pripravované a realizované sú nájomné byty s nižším štandardom v rôznych častiach Slovenska.

V Nitrianskom kraji s cieľom poskytnúť vhodné ubytovanie pre občanov v hmotnej núdzi bol skolaudovaný objekt bytového domu nižšieho štandardu v osade Dankó Pista mesta Kolárovo a pripravená je ďalšia výstavba bytových domov nižšieho štandardu v lokalite

Orechov dvor v meste Nitra a v ďalších lokalitách kraja. V okrese Levice bola v meste Levice na Tyršovej ul. zrealizovaná rekonštrukcia dvoch bytových domov, s ubytovacím zariadením s časovo obmedzeným ubytovaním nižšieho štandardu, v obci Plášťovce prístavba k objektu Obecného úradu s 5 nájomnými bytmi, v k.ú. Levice - lokalite Ladislavov Dvor bola zrealizovaná prestavba prevádzkovej budovy na bytový dom s 8 bytmi nižšieho štandardu a príprava bytovej výstavby v Kozárovciach v areáli ZŠ. Počas roka boli opätovne riešené problémy vyplývajúce z prevádzky ubytovne nižšieho štandardu v Nitre na Novozámockej ul., ktorá slúži pre neplatičov nájomného z okresu Šaľa na dočasné bývanie s kapacitou 108 lôžok. Objekt i napriek vykonávaniu potrebnej údržby je sústavne jeho obyvateľmi devastovaný – nedostatky sú v štádiu riešenia s prevádzkovateľom objektu a Mestom Šaľa.

V Prešovskom kraji pretrváva problém s rómskou populáciou žijúcou v nevyhovujúcich podmienkach v segregovaných častiach osád bez základného hygienického vybavenia. V snahe zlepšiť jej bytovú situáciu sa s pomocou fondov Európskej únie darí budovať v niektorých obciach takzvané sociálne byty nižšieho štandardu a takzvané hygienické stanice, čo sú priestory určené na sprchovanie a pranie bielizne. Skúsenosti nasvedčujú tomu, že tieto služby sú využívané len v prípadoch, ak sa jedná o ich bezplatné poskytovanie. V prípadoch zavedenia čo i len režijného poplatku, záujem o tieto služby podstatne klesá.

V Banskobystrickom kraji v okrese Veľký Krtíš bol zaznamenaný určitý posun v riešení problematiky bývania výstavbou nových 12 b.j. vo Vinici, 8 b.j. v Neninciach, 4 b.j. v Malých Zlievcach. Pripravuje sa výstavba obecných nájomných bytov nižšieho štandardu v obci Hrušov pre občanov v hmotnej núdzi a rómskych spoluobčanov. Na území mesta vzrástol dopyt po bytoch, čo spôsobilo nárast cien, ktoré naďalej patria medzi najnižšie na Slovensku, čo je dôvodom, že neplatiči a neprispôsobiví občania z rôznych miest sa sťahujú do Veľkého Krtíša. Tento stav má za následok úpadok bytového fondu, v niektorých prípadoch sa obmedzuje prívod vody, vykurovanie a pod.

V Košickom kraji v rámci posudzovania návrhov na výstavbu bytov bolo orgánom verejného zdravotníctva so sídlom v Rožňave vydané súhlasné záväzné stanovisko k návrhu výstavby nájomných bytov 2 x 30 b.j. v Rožňave, ku kolaudácii stavby 5 obecných nájomných bytov pre Rómov v Rožňave a 5 obecných nájomných bytov v Gemerskej Hôrke taktiež pre rómske obyvateľstvo ako aj stanovisko k PD "Nájomné byty pre sociálne slabšie rodiny v Jablonove nad Turňou" a 4 súhlasné stanoviská k návrhom na zateplenie bytov v meste Rožňava.

V roku 2007 bola opäť pozornosť obecných úradov zameraná na prípravu *bytových domov nižšieho štandardu*, ktoré sú navrhované prevažne v rómskych osadách. Byty sú často využívané vyšším počtom osôb ako bolo pôvodne projektované. V navrhovanej novej rómskej osade pre obec Letanovce v lokalite Strelníky bolo odovzdaných prvých 24 b.j. . V novej rómskej osade v obci Rudňany – časť Rochus bolo skolaudovaných 29 b.j. Výstavba objektov s nižším štandardom v obci Markušovce – časť Jareček je vo výstavbe, skolaudovaných bolo 30 b.j. V obci Smižany bolo do užívania daných 16 b.j.

V štádiu projektovej prípravy je výstavba nájomných bytov pre sociálne slabších obyvateľov v Kráľovskom Chlmcí (byty nižšieho štandardu), nájomných bytov v obciach Kuzmice, Veľaty, nájomné byty v radovej zástavbe nižšieho štandardu v Trebišove a polyfunkčný bytový dom v Sečovciach.

Hygienická problematika hromadných ubytovní

V podmienkach hlavného mesta SR Bratislavy boli prevádzkované najmä:

- ubytovne pre *dlhodobé ubytovanie* pracovníkov rôznych podnikov, ktoré disponujú dobrým až veľmi dobrým hygienickým štandardom a vyhovujúcou hygienickou úrovňou poskytovaných služieb
- *ubytovne s nižším hygienickým štandardom* (spoločné zázemie pre osobnú hygienu, nedostatočné plošné výmery), ktoré slúžia najmä na krátkodobé ubytovanie pracovníkov vykonávajúcich najmä sezónne práce (stavební a poľnohospodárski robotníci).

V ostatnom období dochádza k postupnému poklesu klasických hromadných ubytovní v dôsledku prestavby časti týchto zariadení na ubytovanie hotelového typu alebo bývanie v malometrážnych bytoch. Takéto nové formy ubytovania sú poskytované zamestnancom veľkých podnikov a priemyselných parkov. Niektoré ubytovacie komplexy majú viac druhov ubytovania - hotelové a zároveň hromadné ubytovanie nižšieho i vyššieho štandardu, často sa v nich okrem ubytovania poskytujú aj stravovacie, relaxačné a regeneračné služby.

V Bratislave pre účely hromadného ubytovania slúži celkom 154 evidovaných ubytovacích zariadení s rôznym hygienickým štandardom, dĺžkou ubytovania a hygienickou úrovňou poskytovaných služieb. V rámci posudkovej činnosti bolo vydaných 16 rozhodnutí k prevádzke nových alebo jestvujúcich zariadení v rámci ich legalizácie alebo rozšírenia kapacity. Ďalej sa vypracovalo 8 záväzných stanovísk k územným konaniam (3) ako aj k zmene účelu využitia (5) priestorov pre účely ubytovania. V 4 prípadoch bolo ohlásené zrušenie jestvujúcich ubytovní.

Dozorná činnosť v počte 46 vykonaných kontrol bola zameraná na dodržiavanie zásad prevádzkového poriadku, opatrenia uložené pre 4 ubytovne (3 x pre ubytovne vo Vlčom hrdla, Star na Beckovskej) sa týkali odstránenia technických závad s výskytom plesne a znečistenia maľovky ako aj výmeny opotrebovaných zariadení predmetov v hygienickom zázemí.

Vo vidieckych okresoch **Bratislavského kraja** sa nachádza 37 hromadných ubytovní vrátane 6 nových (ubytovňa FC Rohožník, 2 v Stupave na Devínskej a Dlhej ulici, v areáli Agropartner v Plaveckom Podhradí, na Holubyho v Pezinku a v Dunajskej Lužnej), ktorých prevádzka bola schválená v r. 2007. Slúžia najmä na krátkodobé ubytovanie pracovníkov sezónnych profesií.

Väčšina ubytovacích zariadení sa postupne modernizuje (obnova hygienického zázemia, interiérov ai.), počas roka sa v nich vykonalo 28 hygienických kontrol, zistená hygienická situácia bola vyhovujúca a zodpovedala danému druhu ubytovania.

Okrem týchto ubytovní sa vykonal štátny zdravotný dozor aj v 15 sezónnych zariadeniach, ktoré sú využívané turistami v rámci cestovného ruchu a agroturizmu. Sú spravidla súčasťou rekreačných areálov prírodných jazier (Zlaté piesky – hotel Flóra, Intercamp – bungalovy, chatky autokempy, Slnčné jazerá – hotely Slovan, Amur, penzióny Tertus, Bat) alebo sú lokalizované v rekreačnej oblasti Bratislavského lesného parku a Malých Karpát (Park hotel Stupava, Kamenný Mlyn, penzióny Píla, Pod Lipou, U Jozefa v Harmónii).

Pri kontrolách (17) sa sledovalo dodržiavanie hygienického režimu podľa prevádzkových poriadkov. V hygienickej úrovni poskytovaných služieb sa nezistili žiadne nedostatky ani nebol uplatnený sankčný postih.

V **Košickom kraji** je evidovaných 26 ubytovní. V rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru bolo v roku 2007 uskutočnených 27 kontrol. V týchto prevádzkach nebolo zistené závažné porušenie hygienických požiadaviek. Najčastejšie sa vyskytujúcim hygienickým nedostatkom je neúčinné vetranie hygienických buniek resp. kúpeľní v starších objektoch a následné problémy so zamokrením a plesnivením stien a stropov. V meste Košice

pokračovali rekonštrukcie robotníckych ubytovní. Do prevádzky bola uvedená Ubytovňa na Jazernej ulici v Košiciach určená pre mužov.

V okrese Michalovce sa nachádza 6 ubytovacích zariadení, v ktorých je poskytované ubytovanie pre dospelé osoby. V okrese Rožňava je 7 hromadných ubytovní (po 2 v Rožňave a v Slavošovciach a po 1 v Gemerskej Hôrke, v Gemerskej Polome – Podsulovej a v Jablonove nad Turňou).

V Trenčianskom kraji v rámci štátneho zdravotného dozoru bolo vykonaných 27 previerok v ubytovacích zariadeniach. Pri uvádzaní ubytovacích zariadení do prevádzky sa nevyskytli závažné hygienické nedostatky, ktoré by bránili ich uvedeniu do prevádzky, žiadosti spĺňali náležitosti a požiadavky platnej legislatívy, dispozičné riešenie a vybavenosť boli na požadovanej úrovni a vo všetkých prípadoch bolo žiadateľom vyhovené.

V Banskobystrickom kraji bola prevádzky uvedená po rekonštrukcii slobodáreň v Slovenskej Lupči pre 280 ubytovaných. Ubytovacie služby sú poskytované v ubytovacích bunkách – dvoj a trojposteľových izbách so zariadením pre osobnú hygienu a príslušným zázemím.

V Žilinskom kraji sa uskutočnila legalizácia stavby „Kemp pre bezdomovcov“ na základe žiadosti prevádzkovateľa – Občianske združenie Proces 3 v Martine. Príslušný stavebný úrad vydal kolaudačné rozhodnutie, ktorým povolil existujúcu stavbu na 5 rokov. Na ubytovanie je k dispozícii 5 chatiek, vybavenie zariadenia a čistotu prostredia možno hodnotiť ako únosnú na dané podmienky. Druhým zariadením ubytovania nižšej kategórie je nocľaháreň pre bezdomovcov, ktorú zriadilo Mesto Martin v priestoroch Katolíckej farskej charity na Ul. Kollárovej. Nocľahy sú poskytované len v mesiacoch november – marec.

V Trnavskom kraji je zaznamenaný stúpajúci trend v počte ubytovacích zariadení. Výkon štátneho zdravotného dozoru bol zameraný na dodržiavanie prevádzkového režimu, hygienického štandardu, zásad osobnej hygieny zamestnancov a ich odbornú a zdravotnú spôsobilosť. Závažné nedostatky zistené neboli.

V Prešovskom kraji neboli zaznamenané žiadne významné zmeny oproti minulému roku.

V Nitrianskom kraji počas roka boli opätovne riešené problémy vyplývajúce z prevádzky ubytovne nižšieho štandardu v Nitre na Novozámockej ul., ktorá slúži pre neplatičov nájomného z okresu Šaľa na dočasné bývanie s kapacitou 108 lôžok. Objekt i napriek vykonávaniu potrebnej údržby je sústavne jeho obyvateľmi devastovaný – nedostatky sú v štádiu riešenia s prevádzkovateľom objektu a Mestom Šaľa.

2. Zariadenia občianskej vybavenosti

2.1. Zariadenia cestovného ruchu

Na území **Bratislavského kraja** je evidovaných celkom 165 zariadení cestovného ruchu, z toho 97 prevádzok (58,78%) na území hlavného mesta a 68 vo vidieckych okresoch Malacky, Senec, Pezinok.

V priebehu roka bolo vydaných 21 rozhodnutí k prevádzkam nových hotelových zariadení, v 11 prípadoch došlo k zmene prevádzkovateľa u jestvujúcich prevádzok. U väčšiny schválených zariadení išlo o novostavby (napr. hotely v Bratislave - Arcadia na Františkánskom nám., Michalská brána na Baštovej ulici, Blue Garni na Hontianskej ulici, Color pri Starom mýte, Brix na Stromovej, Bonbón na Tematínskej ulici a, Penzión na Holubyho ul. v Pezinku, Holliday Village v areáli Slnecných jazier v Senci) alebo zrekonštruované priestory jestvujúcich objektov, ktoré boli reprofilované pre účely hotelového ubytovania.

V skladbe hotelových zariadení majú zastúpenie rôzne hviezdíčkové kategórie, pričom najvyšší štandard predstavujú veľké hotelové komplexy (hotely Carlton - Radisson, Crowne Plaza, Danube, Bonbón), ktoré poskytujú širokú škálu služieb (ubytovanie, stravovanie, wellness, osobné služby, parking, servisné služby) pre domácich i zahraničných hostí účastných pri významných spoločenských, politických a komerčných podujatiach národného a medzinárodného charakteru. Ďalej sú to klasické hotelové zariadenia so základným i vyšším luxusným vybavením, hostely, penzióny, botely, motely, ubytovanie v súkromí a napokon sezónne zariadenia typu autokempingy, karavany, stanové jednotky a chatové osady (na Zlatých pieskoch v Bratislave a Slniečnych jazerách v Senci).

V zmysle platnej legislatívy nepodlieha kontrolná činnosť v týchto zariadeniach do priamej pôsobnosti úradov verejného zdravotníctva, ale podľa Vyhl. MH SR č. 419/2001 Z.z. o kategorizácii ubytovacích zariadení je kontrola vybavenia hotelov, rozsahu a kvalitatívnej úrovne poskytovaných služieb plne v náplni rezortu hospodárstva. Vykonávané boli len námatkové kontroly (najčastejšie v rámci významných podujatí), ktoré boli zamerané na dodržiavanie základných podmienok v hygienicko – prevádzkovom režime týchto zariadení. V hodnotenom období sa vykonalo 61 hygienických kontrol a šetrení, pri ktorých sa nezistili žiadne závažné nedostatky v hygienickom štandarde ani hygienickej úrovni poskytovaných služieb, okrem hotela Morava, kde v súčasnosti prebieha rekonštrukcia.

Do aktivít v rámci cestovného ruchu sa zaraďujú aj podujatia s hromadnou účasťou ľudí, pre ktoré sa preventívne stanovujú podmienky na ich hygienicko – protiepidemické zabezpečenie. V hodnotenom období sa vydalo 20 vyjadrení k usporiadaným podujatiam, z ktorých za najvýznamnejšie možno považovať koncerty zahraničných speváckych hviezd na futbalovom štadióne Interu, v areáli Incheby a v Národnom tenisovom centre. Uvedené podujatia predstavovali vysokú hlukovú záťaž pre okolité obytné prostredie, v súčasnosti sa preverujú reálne možnosti protihlukového zabezpečenia takýchto podujatí v hlavnom meste SR Bratislave.

V Košickom kraji v Košiciach sa začala rekonštrukcia dvoch najväčších hotelov a to Hotela Slovan a Hotela Hutník. V centre mesta Košice boli uvedené do prevádzky Hotel Zlatý dukát a Penzión Beryl. Pred ukončením je trojhviezdíčkový Penzión Rokoko. Vo viacerých zariadeniach došlo k zmene prevádzkovateľa. Závažné stanoviská boli vydané ku kolaudácii týchto ubytovacích zariadení: Penzión Slamený dom v Malej Ide, Nadstavba Hotela Bankov a v štádiu územného konania je 11 stavieb. Ukončená bola rekonštrukcia Rekreačného zariadenia Zlatá Idka.

Celkove je v pôsobnosti RÚVZ Košice 68 zariadení cestovného, v rámci štátneho zdravotného dozoru bolo vykonaných 60 kontrol, pri ktorých neboli zistené závažné hygienické nedostatky.

V okrese Michalovce sa nachádza 50 zariadení cestovného ruchu, v rámci ŠZD bolo vykonaných 45 kontrol, pri ktorých boli zistené nedostatky, a to v skladovaní posteľnej bielizne, nezabezpečení dostatočného upratovania v hygienických zariadeniach. Prevádzkovateľom boli na mieste uložené opatrenia na odstránenie zistených nedostatkov a zároveň boli uložené blokové pokuty. V okrese Rožňava bolo v zariadeniach cestovného ruchu vykonaných 145 kontrol, z čoho 16 kontrol bolo realizovaných v rámci posudzovania žiadosti o uvedenie zariadenia do prevádzky. V rámci výkonu ŠZD boli v 14-ich prípadoch zistené drobné nedostatky prevádzkovo-technického charakteru. V určených termínoch boli odstránené.

V jaskyniach na území rožňavského okresu boli v rámci ŠZD vykonané 3 kontroly. V Dobšinskej ľadovej jaskyni je v štádiu rekonštrukcie vstupný areál s realizáciou prívodu pitnej vody a výstavbou ČOV s termínom ukončenia 31.12.2007. Kontrola ešte nebola vykonaná. Na území Národného parku Slovenský raj boli do prevádzky uvedené ďalšie ubytovacie zariadenia (penzióny, hotely, apartmánové domy), ktoré ponúkajú ďalšie doplnkové (wellness

bowling, bazén, vitálny svet a fitnes). V roku 2007 sa posudzoval strategický dokument „Rekreačný areál Spišský raj“. Využitie predmetného územia je v ubytovacích a rekreačných aktivitách s jadrom v lyžiarskom areáli, ubytovacej dedine a v zábavnom centre s vodným parkom. V predmetnej lokalite sa navrhuje výstavba zariadení cestovného ruchu s predpokladom ich celoročného využívania.

V strediskách Krompachy – Plejsy a Brodok v Poráčskej doline v roku 2007 neboli ukončené žiadne investičné akcie. Stagnácia pretrváva v autocampingu Podlesok v Hrabušiciach a na Kláštorisku v oblasti Národného parku Slovenský raj, kde doposiaľ nie sú vyjasnené majetkové vzťahy.

V Banskobystrickom kraji bol zaznamenaný prudký rozvoj v oblasti cestovného ruchu, osobitne v stredisku CR medzinárodného významu Donovaly. Nové zariadenia vybudované a uvedené do prevádzky na Donovaloch sú tieto: Damis´apartments Donovaly, Penzión Limba (s vodným svetom), Apartmánový dom Almet a v samostatnej prístavbe zábavné centrum a zrekonštruované rehabilitačno-relaxačné centrum, Apartmánový dom Šafrán, doškoloovacie a rehabilitačné stredisko E-STATE s bazénom a saunou, Patty ski centrum s požičovňou športových potrieb, Penzión u Marsa. V meste Banská Bystrica bolo uvedené do prevádzky nové zariadenie – hotel DIXON vysokého štandardu so stravovaním, kongresovými sálami a vodným svetom, v obci Turecká penzión St. Bernard, v Lučatíne penzión Grajciar, v rekreačnej oblasti Králiky po celkovej rekonštrukcii Chata nad Králikmi.

V okrese Brezno boli do prevádzky uvedené nové zariadenia charakteru penziónu, turistickej ubytovne a ubytovania na súkromí. Do prevádzky bol daný aj rekreačný areál Bystrá so 4 chatkami po 8 ubytovaných rodinného typu. V okrese Zvolen bolo do prevádzky uvedené jedno zariadenie s celoročnou prevádzkou - Chata Orlík, Zvolenská priehrada. V okrese Rimavská sezónne zariadenia sú umiestnené pri lyžiarskych vlekoch. Pre nedostatok snehu v týchto strediskách neboli vykonané kontroly v rámci výkonu ŠZD. V okrese Lučenec bola skolaudovaná budova penziónu H5, ktorá je prístavbou hotela Reduta. Do prevádzky bolo uvedené Hotelové kongresové centrum CLAVIS. Vo Fil'akove bol uvedený do prevádzky penzión BEBEK. V okrese Poltár bol uvedený do prevádzky nový penzión Kokava nad Rimavicou. Jedná sa o polyfunkčný objekt s predajňami a reštauráciou, penzión je umiestnený v podkroví objektu. V okrese Banská Štiavnica v roku 2007 bol v meste Banská Štiavnica uvedený do prevádzky jeden penzión Cosmopolitan a dve ubytovania v súkromí. Počas letnej sezóny bol v prevádzke ATC Počúvadlianske jazero, kde sú vytvorené podmienky na stanovanie a plochy na umiestnenie obytných príviesov. V okrese Žarnovica je turistická sezóna sústredená najmä v oblasti obce Hodruša – Hámre a mesta Nová Baňa. V okrese Žiar nad Hronom v Kremnickej oblasti je letná rekreácia sústredená prevažne do oblastí Sklených Teplíc a Vyhní s využitím termálnych bazénov a zimná do oblasti Skalka a Krahule, kde sú sústredené lyžiarske strediská s potrebným vybavením a zariadením pre zimné športy.

Nedostatky zisťované pri výkone štátneho zdravotného dozoru boli riešené uložením nápravných opatrení, resp. uložením blokových pokút. Najčastejšie zisťované nedostatky pri výkone ŠZD bolo porušovanie hygienického režimu v zmysle vypracovaných prevádzkových poriadkov, a to chýbajúce alebo zrušené priestory na zabezpečovanie prevádzkovej hygieny (sklady čistiacich a dezinfekčných prostriedkov, oddelené sklady čistej a použitej bielizne, upratovacie kabíny s výlevkou a pod.), chýbajúce doklady laboratórnych rozborov vzoriek pitných vôd, neaktualizované prevádzkové poriadky pri zmenách v ubytovaní alebo doplnkových služieb (masáže, sauny, solária a pod.).

Cestovný ruch v **Žilinskom kraji** zaznamenáva naďalej neustály rozvoj. Pribúdajú nové viackapacitné zariadenia v centre mesta Žilina, dochádza k rekonštrukčným prácam na starších objektoch slúžiacich najmä na časovo obmedzené ubytovanie. Začína dominovať

vyšší štandard. Prakticky na rovnakej kvantitatívnej úrovni sú zastúpené zariadenia stredného štandardu. Nižší štandard sa na území mesta vyskytuje veľmi zriedkavo, najmä robotnícke ubytovne v súvislosti s výstavbou diaľnice. Trvalo najväčší počet zariadení poskytujúcich ubytovacie služby je situovaný v Terchovskej doline. Sú využívané najmä počas zimnej turistickej sezóny. Na opačnej strane regiónu sa rozprestiera Čičmiansko – fačkovské sedlo s podobnou charakteristikou. Rajecké Teplice ako centrum kúpeľníctva v okrese Žilina poskytujú klientom vyžitie počas celého roka. Paleta ubytovacích zariadení je rôznorodá, od luxusných hotelov s mnohými službami až po ubytovanie v súkromí poskytujúce bežný štandard.

K 31.12.2007 bolo evidovaných 154 zariadení CR v okrese Žilina s celoročnou prevádzkou a 3 autocampingy so sezónnou prevádzkou. Celkovo sa vykonalo 53 kontrol. Počas sledovaného obdobia sa nezaznamenali prípady, kedy by bolo nutné pristúpiť k sankčným opatreniam, v 1 prípade sa riešil sa podnet klienta na ubytovacie zariadenie ZAMPRAD Žilina, ktorý bol okamžite prešetrený a bola vykonaná náprava formou uloženia nápravných opatrení.

Okres Bytča je na zariadenia CR chudobnejší. K 31.12.2007 bolo evidovaných 13 zariadení CR hotelového, ale v prevažnej miere nižšieho štandardu. Teritórium regiónu Kysúc svojim reliéfom poskytuje možnosti letnej a zimnej turistiky vo svojich rekreačných oblastiach : makovská, ošadnická, skalitská, bystrická, vadičovská, neslušská dolina a centrá väčších sídiel regiónu. Spolu je evidovaných 87 ubytovacích zariadení. V uplynulom období v oblasti ubytovacích zariadení pri výkone štátneho zdravotného dozoru nenastali výraznejšie zmeny. Celkovo bolo vykonaných 19 kontrol, pri ktorých neboli zistené závažné nedostatky stavebného ani prevádzkového charakteru. V okrese Kysucké Nové Mesto do evidencie štátneho zdravotného dozoru je zaradených 14 ubytovacích zariadení sezónneho i celoročného charakteru. Celkovo bolo vykonaných 5 cielených kontrol, pri ktorých neboli zistené nedostatky stavebného ani prevádzkového charakteru. K novým zariadeniam počas roka pribudli Penzión farma Ochodnica, Penzión Šport Rudinka, Horský Hotel Hájnice Horný Vadičov, Penzión Európa Kysucké Nové Mesto, ANNE – MARY Kysucké Nové Mesto. V okrese Dolný Kubín v okrese je jedna rekreačná oblasť, v ktorej sa sústreďuje letná rekreácia – ATC Gäcel' a tri zimné rekreačné oblasti Malá Lučivná /medzi obcami Párnica a Zázrivá/, Racibor /Oravský Podzámok/ a Kubínska Hoľa. V hodnotenom roku boli vypracované stanoviská pre Ministerstvo životného prostredia k stavbám „Penzión Rovná Hora“ v Zázrivej, „Rekonštrukcia penziónu vo Veličnej“ a „Stredisko cestovného ruchu Kubínska Hoľa – rekreačné domy“, stanovisko k zámeru pre Obvodný úrad životného prostredia v Dolnom Kubíne „SKI Kubínska Hoľa - skvalitnenie poskytovaných služieb IV. etapa“ a stanoviská k územným konaniam piatich stavieb (penzióny, „Lyžiarsky areál SKI Kubínska Hoľa“). Ku kolaudačným konaniam stavieb „Chata Koliesko Kubínska Hoľa“, „Sedačková lanová dráha Racibor“ boli vydané závažné stanoviská. V rámci štátneho zdravotného dozoru bolo vykonaných 18 previerok. Úroveň zariadení CR za rok 2007 možno hodnotiť ako hygienicky vyhovujúcu. V okrese Námestovo je zimná rekreácia sústredená do obcí Oravská Lesná, Oravská Polhora a od roku 2007 aj oblasť Vasiľovská Hoľa /Hruštín/. Letná rekreácia je sústredená v okolí Oravskej Priehrady. V oblasti Vasiľovská Hoľa sa v hodnotenom roku zlegalizoval vodný zdroj, vrátane schválenia ochranných pásiem a využitia pitnej vody z vlastného vodného zdroja. Závažné stanoviská k územným konaniam rekreačných stavieb boli pre Penzión v Oravskej Lesnej, Agroturistickú ubytovňu v Oravskej Polhore, Lyžiarsky areál Vavrečka, Rozšírenie lyžiarskeho strediska Oravská Lesná /pre KORA, s.r.o. Slovakia/ a ku kolaudácii stavieb „Penzión Osada – Slanická osada“, „Penzión Zubrohlava“, „Stredisko cestovného ruchu Vasiľovská Hoľa“, „Sedačková lanovková dráha Oravská Lesná“ a „Lyžiarske stredisko Zákamenné - 2. etapa“. V rámci expertíznej činnosti RÚVZ bolo ako platená služba vypracované stanovisko k stavbe „Penzión a prístavba lyžiarskeho vleku

Krušetnica”. V hodnotenom období bolo v zariadeniach vykonaných 32 previerok. Do prevádzky boli uvedené priestory 13 rekreačných objektov. Úroveň zariadení cestovného ruchu za hodnotené obdobie možno hodnotiť ako hygienicky vyhovujúcu. Závažnejšie nedostatky z hľadiska ochrany zdravia neboli zistené. V okrese Tvrdošín rekreačnými oblasťami sú Roháče /najmä v zimnom období/ a Oravice s termálnymi kúpaliskami. Celkovo bolo vykonaných 60 previerok. Neboli pri nich zistené závažnejšie nedostatky z hľadiska ochrany zdravia ľudí. Boli vypracované 4 záväzné stanoviská k územným konaniam stavieb – lyžiarskym areálom v regióne. Do prevádzky boli rozhodnutím uvedené priestory 25 rekreačných objektov /Oravice, Zuberec, Tvrdošín, Vitanová, Roháče, Oravská priehrada, Nižná, Oravský Biely Potok/. V okrese Liptovský Mikuláš do užívania bolo odovzdaných 37 rekreačno – ubytovacích objektov. V okrese Ružomberok do prevádzky bolo odovzdaných 9 rekreačno – ubytovacích zariadení. V okresoch Martin a Turčianske Teplice pokračovala príprava výstavby lyžiarskeho strediska Martinské hole a bolo vydané stavebné povolenie na 8 – miestnu kabínkovú lanovku MT Stráne – Martinské hole. Bol posúdený návrh na umiestnenie vzdelávacieho centra s ubytovaním a tenisovým kurtom v prímestskej časti rekreačnej zóny mesta Martina začína sa s budovaním nového lyžiarskeho strediska Chleb - Juh. Rozširujú sa ubytovacie kapacity v lyžiarskych centrách, v oblastiach priamo naväzujúcich na zimné turistické areály, resp. v ich blízkosti. Ďalej boli schválené 3 sezónne zariadenia (autocampingy), pričom neboli žiadne zmeny v ich prevádzkovaní oproti predchádzajúcej sezóne. Ubytovacie zariadenia v okrese Turčianske Teplice sú väčšinou využívané počas letnej turistickej sezóny, sú to ubytovacie kapacity v blízkosti kúpalísk.

Je možno konštatovať, že prevádzkovatelia nesledujú platnú legislatívu, čo je dokumentované napríklad poznatkom, že z vlastnej iniciatívy nebol na úrad predložený ani jeden prevádzkový poriadok ubytovacieho zariadenia.

V Trenčianskom kraji bol štátny zdravotný dozor vykonaný v 45 zariadeniach. Vo väčšine ubytovacích zariadení neboli zistené závažné nedostatky. Medzi drobné nedostatky vyskytujúce sa v niektorých ubytovacích zariadeniach patrilo nedostatok čistiacich a dezinfekčných prostriedkov, absencia lekárnice v zariadení, resp. jej nedostatočné vybavenie základným zdravotníckym materiálom.

Zariadenia okrem ubytovacích služieb poskytujú aj služby stravovacie a v niektorých sú poskytované aj iné služby starostlivosti o ľudské telo /sauna, vírivá vaňa, bazén, fitness, masáže, solária.

V Trnavskom kraji najviac zariadení cestovného ruchu sa nachádza vo Veľkom Mederi v okrese Dunajská Streda, ktoré nadväzujú na celoročne prevádzkovaný areál miestneho termálneho kúpaliska. V zariadeniach cestovného ruchu bol vykonaný štátny zdravotný dozor, ale ani v jednom prípade nebolo zistené porušenie predpisov na ochranu zdravia. Do prevádzky bolo dané nové kúpalisko Termál centrum Galandia s celoročnou prevádzkou v okrese Galanta. Zariadenia cestovného ruchu v okrese Senica sa nachádzajú najmä v rekreačných oblastiach Kunovskej priehrady pri Senici a Šaštíne Strážoch Gazarke.

V Prešovskom kraji v roku 2007 oproti minulému roku nenastali podstatné zmeny. Najviac ubytovacích zariadení je sústredených v regióne RÚVZ so sídlom v Poprade - cca 54% z celkového počtu Prešovského kraja. Jednotlivé regionálne úrady verejného zdravotníctva konštatujú postupné zlepšovanie hygienickej úrovne rozsiahlymi rekonštrukciami objektov a vylepšovaním technických parametrov. Výnimku tvoria ubytovacie zariadenia v niektorých strediskách rekreačnej oblasti Domaša, kde stále nie sú doriešené problémy súvisiace so zásobovaním zariadení pitnou vodou a likvidáciou tekutého odpadu. Sankčný postih bol uplatnený v okrese Prešov voči prevádzkovateľovi Autocampingu v obci Chminianská Nová Ves z dôvodu prevádzkovania zariadenia bez rozhodnutia orgánu verejného zdravotníctva.

V Nitrianskom kraji sú v prevádzke zariadenia cestovného ruchu hlavne pre letnú rekreáciu, v južných okresoch v oblastiach, kde sa na kúpanie využíva termálna voda. Všetkým rekreačným zariadeniam v kraji je zvýšená pozornosť venovaná najmä pred začiatkom a počas sezóny cestovného ruchu. Hoci k výrazným zmenám v porovnaní s predchádzajúcim rokom nedošlo, evidentné je zvyšovanie zdravotného povedomia u prevádzkovateľov a tým aj skvalitňovanie poskytovaných služieb. Priebežne boli posudzované zámery investorov pre prípravu nových zariadení. V rámci vykonávaných kontrol neboli v ubytovacích zariadeniach zistené nedostatky.

V okrese Šaľa sa vylepšila vybavenosť jestvujúcich ubytovacích zariadení ako aj hygienických zariadení v areáli chatovej osady TK. V rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru bol v tomto okrese šetrený podnet na hotel Centrál, prevádzkovateľovi boli vydané opatrenia. V okrese Topoľčany bol v roku 2007 daný do prevádzky nový Hotel Koruna a depandance hotela v Topoľčanoch a penzión v obci Veľké Ripňany. V rámci dozoru v areáli Autocampingu Duchonka boli zistené nedostatky v prevádzkovom režime. Prevádzkovateľovi boli uložené nápravné opatrenia a blokové pokuty.

2.2. Zariadenia, v ktorých sú vykonávané epidemiologicky závažné činnosti

V Bratislavskom kraji v r. 2007 sa v rámci preventívneho štátneho zdravotného dozoru posúdilo k danej problematike celkom 578 podaní, ktoré sa týkali schválenia nových prevádzok alebo zmeny prevádzkovateľa vrátane prevádzkových poriadkov, nových pracovných miest v jestvujúcich prevádzkach príp. ich rozšírenia o ďalšie funkcie alebo zriadenia chránených pracovísk, ďalej zmien účelu využitia a kolaudácií. Uvedené je na kvantitatívnej úrovni minulého roka.

K 31.12. 2007 bolo tak v územnej pôsobnosti Bratislavského kraja evidovaných 1698 prevádzok osobných služieb (z toho 472 vo vidieckych okresoch), čo predstavuje nárast o 235 oproti r. 2006. V hodnotenom období 87 prevádzok zaniklo, najmä z dôvodu vysokého nájomného, nízkej návštevnosti alebo zmeny ich využitia na iný účel. Taktiež z finančných dôvodov je pre väčšinu prevádzok charakteristická kumulácia viacerých funkcií, ktoré zároveň umožňujú poskytovanie komplexných služieb zákazníkom. Hygienické podmienky prevádzky sú z hľadiska stavebno – technického riešenia vyhovujúce, v r. 2007 boli sporadicky riešené len problémy nedostatočného denného osvetlenia pracovísk alebo ich celkového vybavenia (napr. absencia spŕch v masérskych salónoch) s uložením nápravných opatrení.

V sortimente schvaľovaných služieb mali okrem klasických služieb zastúpenie rôzne nové druhy činností so zameraním na regeneračné procedúry (kryokomora) ako aj kozmetické skrášľovanie i formovanie štíhlej línie pomocou špeciálnej prístrojovej techniky (omladzovacie kúry pomocou intenzívneho pulzného svetla, lymfodrenáže, vakupress, hypoxi trainer ai.). Takéto pracoviská boli posudzované iba z hľadiska ochrany verejného zdravia (pracovné priestory, zdravotná odborná spôsobilosť pracovníkov, certifikáty a doklady o zhode k prístrojovej technike, prevádzkové poriadky, zdravotné kontraindikácie) s upozornením, že príslušné rozhodnutia sa nevzťahujú na akékoľvek zdravotné a liečebné účinky posudzovaných služieb.

Sústavný nárast nielen počtu, ale aj nových a u nás často neznámych druhov služieb vyžaduje profesionálne i časovo náročný prístup k povoľovaniu týchto prevádzok a veľmi starostlivé skúmanie možných dopadov v nich vykonávaných činností na zdravie klientov. V nebytových priestoroch bytových i polyfunkčných objektov sú zriaďované fitnesscentrá alebo sú súčasťou zariadení občianskej a športovej vybavenosti (v r. 2007 bolo schválených 15 nových prevádzok). Zameranie týchto centier je spravidla kombinované – športové (posilňovne), s osobnými službami, ktoré vhodne dopĺňajú charakter vykonávaných

športových aktivít (masáže, sauny, solária). V bytových domoch však nie sú povolené činnosti (aerobik, squash), ktoré predstavujú reálne riziko zhoršenia hlukovej pohody bývania. Kontrolná činnosť v zariadeniach starostlivosti o ľudské telo bola zameraná na hygienickú úroveň prevádzok v zmysle schválených prevádzkových poriadkov a pasportizácie zariadení. Celkove sa vykonalo 463 hygienických previerok a kontrol, pri ktorých sa nezistili žiadne závažné nedostatky v hygienicko – prevádzkovom režime ani osobnej hygiene pracovníkov.

Na území **okresu Košice** je v súčasnosti cca 549 takýchto zariadení. Pri posudzovaní návrhov na uvedenie zariadení do prevádzky je závažným problémom u väčšiny prevádzkovateľov neschopnosť vypracovať zodpovedajúci prevádzkový poriadok napriek existujúcej osnove a odbornom usmerňovaní zamestnancami RÚVZ.

Štátny zdravotný dozor sa v týchto zariadeniach vykonáva s frekvenciou 1x ročne, v odôvodnených prípadoch sa počet kontrol zvyšuje. Kontrola je zameraná aj na dodržiavanie zákona NR SR č. 377/2004 Z.z. o ochrane nefajčiarov. V roku 2007 dozor sa zintenzívil v prevádzkach pedikúr, ktorý sa zameral na sterilizáciu nástrojov. Vo všetkých prevádzkach boli k dispozícii doklady o vykonanej kontrole účinnosti sterilizačného prístroja nie staršie ako jeden rok. Z každej kontrolovanej prevádzky bolo odobratých 5 nástrojov. Sporadicky boli identifikované kmene *Staphylococcus sporulans* a *Staphylococcus haemolyticus*. Na základe výsledkov boli konkrétni prevádzkovatelia upozornení na dôsledné dodržanie zásad účinnej dekontaminácie.

V okrese Michalovce je 145 zariadení starostlivosti o ľudské telo. V rámci dozoru bolo vykonaných 91 kontrol, pri ktorých boli zistené nezabezpečenie tečúcej teplej vody, poškodenie povrchovej úpravy stien, nezabezpečení dostatočnej čistoty na prevádzke.

V okrese Spišská Nová Ves a Gelnica bolo v hodnotenom roku uvedených do prevádzky 30 prevádzok. Pri výkone ŠZD boli zisťované nedostatky súvisiace s udržiavaním čistoty prevádzkových priestorov, zabezpečením zodpovedajúcich mikroklimatických podmienok a dodržiavaním vypracovaných prevádzkových poriadkov.

Na území okresu Rožňava je v prevádzke 90 zariadení starostlivosti o ľudské telo. V týchto zariadeniach bolo vykonaných 44 kontrol, v 4-och prípadoch boli zistené nedostatky prevádzkovo-technického charakteru, ktoré boli zápisnične podchytené a následnou kontrolou bolo zistené ich odstránenie.

V okrese Trebišov bolo v roku 2007 v prevádzke 110 zariadení starostlivosti o ľudské telo. Do prevádzky bolo uvedených 15 zariadení. V zariadeniach sa vykonalo 46 kontrol ukončených záznamom. Závažnejšie nedostatky neboli v zariadeniach zistené.

V Banskobystrickom kraji je evidovaných 1010 zariadení, v ktorých bol vykonaný štátny zdravotný dozor 1 až 2 krát za rok. Za zistené nedostatky boli vydané pokyny, nápravné opatrenia, príp. blokové pokuty. Sankčné opatrenia zákaz činnosti a zákaz prevádzky boli uplatnené v okresoch Rimavská Sobota (3), Veľký Krtíš (1). Kontrola mikrobiálnej kontaminácie povrchov a predmetov bola vykonávaná sterovou metódou, výskyt patogénnych a podmienených patogénnych mikroorganizmov bol zistený v 10 zariadeniach v okrese Banská Bystrica - *Pseudomonas aeruginosa*, *Pseudomonas species*, *Bacillus cereus*, *E.coli*, alebo aeróbných sporulátov ako indikátorov hygienicky nedostatočnej údržby prostredia. Po vykonaných opatreniach boli výsledky kontrolne odobratých sterov negatívne. Kontrolu účinnosti sterilizátorov v zariadeniach, v ktorých sú vykonávané epidemiologicky závažné činnosti, vykonáva oddelenie HŽP len na RÚVZ Banská Bystrica. V roku 2007 bola vykonaná kontrola v 18 zariadeniach, z toho v 1 prípade bola pri kontrole účinnosti sterilizátora mikrobiologickým vyšetrením sterov zistená prítomnosť životaschopných mikroorganizmov. Účinnosť sterilizátora bola preukázaná po opakovanom testovaní. V soláriách bolo vykonaných 11 meraní ožiarenia, pričom bolo zistené prekročenie hodnôt intenzity ožiarenia na 1 opaľovacom zariadení. Následne vykonané opakované meranie prekročenie limitov UV žiarenia nepotvrdilo.

V okrese Brezno bolo vykonaných 7 meraní, pričom prekročenie hodnôt intenzity ožiarenia bolo zistené na 1 opaľovacom zariadení. Následne vykonané opakované meranie potvrdilo prekročenie limitov UV žiarenia a v rámci nápravných opatrení bola nariadená výmena trubíc.

V Žilinskom kraji v počte zariadení nedošlo k výrazným zmenám. Boli schvaľované nové prevádzky a niektoré prevádzky zanikli, čo sa zistilo v rámci kontrol, nakoľko prevádzkovatelia neohlasujú zrušenie prevádzok. Časté zmeny v prevádzkovaní sa týkali buď rozšírenia služieb v už existujúcej prevádzke, zmeny prevádzkovateľa – poskytovateľa služieb, alebo zmeny miesta prevádzky. Uvedené zmeny vyplynuli z dôvodov snahy prevádzkovateľov o zníženie réžie, resp. zvyšovania konkurencieschopnosti ponukou žiadanejších alebo atraktívnejších druhov služieb v zahusťujúcej sa sieti prevádzok s poskytovaním rovnakých služieb. V Žiline sa riešil 1 podnet, ktorý bol podaný na Holičstvo Mária na Hurbanovej ul. č. 3 v Žiline. Z vykonanej kontroly zariadenia vyplynuli opatrenia, ktorých splnenie bolo skontrolované. Dozor v jednotlivých zariadeniach bol zameraný najmä na dodržiavanie prevádzkových poriadkov, dodržiavanie dezinfekcie pracovných plôch, manipuláciu s bielizňou. V niektorých prevádzkach boli odobraté stery, pričom nebola zistená prítomnosť patogénov, s výnimkou jedného steru odobratého v prevádzke v Tvrdošíne, opakovaný ster už prítomnosť patogéna nevykazoval. Za zistené nedostatky v prevádzkovej hygiene bola uložená bloková pokuta. V šiestich prevádzkach pedikúr v okresoch Martin a Turčianske Teplice bol zistený nález podmieneného patogénu (*Bacillus cereus*, *Staphylococcus haemolyticus*, v jednom prípade *Sarcina* sp.) a 3 x nález plesní. Pozitívne nálezy sa vyskytovali na rukách, uteráku, vodovodnej páke, vaničke na nohy, spolu 13 pozitívnych nálezov.

V procese schvaľovania prevádzok, kde sa vyžaduje sterilizátor, sa značne proces predlžuje vzhľadom na situáciu s útlmom laboratórií a prijatým postupom dopravou vzoriek do spádového laboratória.

Budúci prevádzkovatelia zariadení, v ktorých sa má vykonávať EZČ, často začínajú svoje podnikanie s veľmi nízkou úrovňou pripravenosti, čo vyžaduje veľa konzultačnej a poradenskej práce zo strany odborných pracovníkov HŽP. Najviac úsilia si vyžaduje práca so zriaďovateľmi prevádzok, ktorí nadobudli odbornú spôsobilosť kurzom a majú absolvovať preskúšanie pre získanie odbornej spôsobilosti na vykonávanie epidemiologicky závažných činností. Značná odborná neznalosť bola zaznamenávaná aj u pracovníkov pedikúr.

V Trenčianskom kraji v Trenčíne bolo uvedené do prevádzky nové zariadenie – kryovital. V okrese Považská Bystrica je evidovaných 412 prevádzok. V rámci kontrol boli vykonávané aj stery z prostredia, za zistené nedostatky sa ukladali blokové pokuty, resp. nápravné opatrenia. V okrese Prievidza v minulosti zisťované nedostatky vyplývajúce z umiestňovania zariadení v neúčelových priestoroch (nevhodná svetlá výška, nevhodné dispozičné riešenie a.i.) sú na ústupe, nakoľko sa rozbehla výstavba nových účelových objektov.

V Trnavskom kraji na základe poznatkov z výkonu ŠZD možno konštatovať, že v prevádzkach je úroveň poskytovaných služieb na primeranej úrovni a úroveň prevádzok po stránke hygienickej a epidemiologickej je vyhovujúca.

V Prešovskom kraji epidemiologicky závažné činnosti sa vykonávajú v cca 1 300 zariadeniach starostlivosti o ľudské telo. Pri výkone ŠZD neboli zisťované závažnejšie nedostatky. Uloženie dvoch blokovaných pokút realizoval RÚVZ so sídlom v Bardejove. RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni a v Bardejove okrem kontrol využívali aj sterovú metódu pri kontrole stavu pracovných plôch a pracovných nástrojov. Je diskutabilná otázka, či tento spôsob kontroly pre tento druh zariadení je adekvátny.

V Nitrianskom kraji počet zariadení vzrastá v rámci kraja pomalšie ako v predchádzajúcich rokoch, často však dochádza k zmenám prevádzkovateľa, resp. priestorov

prevádzok. V sledovanom roku v zariadeniach služieb nebolo zaznamenané ohrozenie alebo poškodenie zdravia návštevníkov. V okrese Levice na základe podnetu Slovenskej obchodnej inšpekcie bolo vykonané oddelením HŽP prešetrenie druhu tetovacej farby použitej pri japonskom tetovaní na kúpalisku v Rekreačnom zariadení Margita – Ilona, ktoré bolo vykonávané bez povolenia orgánu verejného zdravotníctva. Prevádzkovateľovi bol daný okamžitý zákaz vykonávania japonského tetovania na kúpalisku a uložená bloková pokuta v sume 2 000.- Sk. V okrese Nitra tiež z podnetu Slovenskej obchodnej inšpekcie bolo vykonané šetrenie poskytovaných služieb v kaderníckom salóne Salón 23 v OD Kaufland v Nitre. Šetrením neboli zistené nedostatky ani v prevádzkovom a hygienickom režime ani v kvalite používaných prípravkov, prevádzka salónu bola povolená orgánom verejného zdravotníctva a pracovníci prevádzky preukázali odbornú a zdravotnú spôsobilosť. V rámci kontroly prevádzok, kde sa vykonávajú služby aj s laserovými pomôckami, oddelenie HŽP spolupracovalo s oddelením žiarenia RÚVZ. V zariadeniach starostlivosti o ľudské telo boli priebežne zamestnancami oddelenia HŽP vykonávané previerky spojené s odberom sterov.

2.3. Zariadenia sociálnych služieb

V Bratislavskom kraji sa evidujú zariadenia sociálnych služieb všetkých typov. Zo zariadení pre dôchodcov ide o penzióny, domy opatrovateľskej starostlivosti, domovy dôchodcov, zariadenia opatrovateľskej služby a kluby dôchodcov. V r. 2007 sme v Bratislavskom kraji evidovali 77 zariadení uvedeného druhu.

Zo zariadení ostatných typov ide o domy sociálnej starostlivosti (azylové domy, sociálne domovy, domy sociálnych služieb, stredisko civilizačných chorôb a podobné inštitúcie). Z nich 16 je v Bratislave a 13 vo vidieckych okresoch.

Všetky sledované zariadenia sú napojené na verejné rozvody inžinierskych sietí, disponujú dostatočným množstvom zdravotne bezchybnej pitnej vody. Na úseku hygieny zariadení sociálnych služieb sa v rámci preventívnej časti štátneho zdravotného dozoru vydalo celkom 11 záväzných stanovísk a ďalej 17 rozhodnutí k začatiu prevádzky a k prevádzkovým poriadkom. Zabezpečilo sa 49 iných akcií (miestne obhliadky, kolaudácie, konzultácie, odborné stanoviská a pod). V r. 2007 bolo vydané 1 nesúhlasné záväzné stanovisko, a to k návrhu na kolaudáciu Servisného centra Domu sociálnych služieb (ďalej DSS) na Mlynarovičovej ul. v Bratislave.

Vysoko prevažuje posudzovanie akcií v privátnom sektore v korelácii s nárastom podielu zariadení sociálnych služieb prevádzkovaných najmä neziskovými, charitatívnymi a cirkevnými organizáciami. Schválila sa kolaudácia zariadenia Bratislavskej katolíckej charity (Charitas) na Heydukovej ul., Rehabilitačného centra II. – Domov seniorov Archa na Rozvodnej ul., chránených dielní + chráneného bývania Lepší svet, n.o. na Osuského ul. a Strediska sociálnych služieb na Mlynarovičovej ul. v Bratislave, DSS v Budmericiach a Senior Klubu na Poštovej ul. v Slovenskom Grobe, DSS v Čataji a DDS na Lichnerovej ul. v Senci. Súhlasilo sa s uvedením do prevádzky Domova dôchodcov, zariadenia opatrovateľskej služby a ADOS v Charitase na Heydukovej ul., nového Rehabilitačného centra II. – Domov seniorov Archa na Rozvodnej ul., Chráneného bývania na Tománkovej ul., chránených dielní + chráneného bývania (autisti) Lepší svet, n.o. na Osuského ul. a Strediska sociálnych služieb na Mlynarovičovej ul. v Bratislave, Denného stacionára pre telesne postihnutých Dom svitania v Jakubove, Klubu dôchodcov v Malých Levároch a Centra podporných sociálnych aktivít na Ul. 1.mája v Malackách, DSS v Budmericiach a Penziónu Dardan, s.r.o., DSS Nový deň v Čataji a DDS na Lichnerovej ul. v Senci. Dve zariadenia boli zrušené.

Veľká väčšina z vyššie uvedených zariadení vykazuje vyhovujúci až veľmi dobrý hygienicko-prevádzkový štandard. Najväčším problémom ponajviac u starších zariadení je ich

priestorová stiesnenosť, ktorá sa stáva ešte významnejším v súvislosti s tlakom verejnosti na umiestňovanie ďalších klientov do týchto zariadení. Preto mnohé prevádzky sa snažia riešiť svoje dispozično-priestorové i prevádzkové problémy rôznymi prestavbami, dostavbami, rekonštrukciami a tiež zmenami lôžkovej kapacity alebo zamerania zariadení. Postupne prebieha modernizácia jednotlivých zariadení so zámerom zlepšiť ich štandard a konkurencieschopnosť.

Osobitnými typmi zariadení, na ktoré nie je možné úplne aplikovať požiadavky platných právnych predpisov, sú útulky pre bezdomovcov. V Bratislave ide celkom o 6 stabilných zariadení – Mea Culpa a sociálna ubytovňa s možnosťou očisty Domov pre každého vo Vrakuni, zariadenie RESOTY v Podunajských Biskupiciach a 2 útulky na Ivánskej ceste a v DSS Rozsutec na Furmanskej ul. v Lamači. Poskytuje sa tu možnosť pre osobnú hygienu, 1 teplý pokrm (dovoz) a nocľah za symbolický poplatok. Režim manipulácie s posteľnou i ostatnou bielizňou je riešený tak, aby nedochádzalo ku krížovej kontaminácii. Väčšina zariadení (cca 90 %) disponuje vlastnými práčovňami, sušiarňami i žehliarňami, veľké zariadenia majú tento komplex doplnený aj o pracoviská na opravu bielizne. Stravovanie klientov je riešené väčšinou prostredníctvom vlastných kuchýň s jedálenskými časťami. V zariadeniach opatrovateľskej služby a v kluboch dôchodcov prevažujú výdajne stravy s jej dovozom riešeným z vývarovní najbližších domovov, resp. penziónov dôchodcov alebo z cirkevných a iných charitatívnych organizácií.

Vylepšenie hygienického štandardu v starostlivosti o klientov došlo hlavne zavedením jednorazových plienok i zdravotného materiálu a pomôcok. Zdravotnícka starostlivosť o klientov sa poskytuje priamo v zariadeniach prostredníctvom vlastného alebo zmluvného personálu, alebo v blízkych zdravotníckych zariadeniach.

V zariadeniach sociálnych služieb sa v rámci štátneho zdravotného dozoru vykonalo celkom 14 previerok so vcelku dobrými výsledkami. V 1 prípade sa rozhodnutím uložili opatrenia na odstránenie hygienických nedostatkov v odvetraní bezokenných priestorov Lepší svet n. o. na Osuského ul. v Bratislave. Sťažnosť nebola riešená žiadna.

RÚVZ **Košice** vykonáva dozor v 57-ich zariadeniach sociálnych služieb. V roku 2007 bolo v týchto prevádzkach v rámci štátneho zdravotného dozoru vykonaných 31 kontrol. Pri previerkach boli zistené len drobné nedostatky, ktoré boli v stanovených termínoch odstránené. V priebehu roka bol uvedený do prevádzky nový domov dôchodcov v Poproči, klub dôchodcov na Laboreckej ulici v Košiciach, rozšírená bola ubytovacia kapacita v Krízovom centre na Alejovej ulici v Košiciach. Na zimné obdobie bola opäť uvedená do prevádzky ubytovňa s výdajom jedál pre bezdomovcov a ľudí v núdzi v objekte bývalých kasární kpt. Jaroša v Košiciach. V januári 2007 bolo dané nesúhlasné rozhodnutie na uvedenie Domova dôchodcov v obci Bunetice do prevádzky. Zariadenie nemalo k dispozícii kvalitatívne i kvantitatívne vyhovujúci zdroj pitnej vody, taktiež nebolo doriešené čistenie a odvádzanie splaškových vôd z objektu. Projekčne boli pripravené a z hľadiska podpory a ochrany verejného zdravia posúdené stavby – Domov dôchodcov v obci Ďurkov, Zariadenie opatrovateľskej služby v obci Veľká Ida a Zariadenie opatrovateľskej starostlivosti v mestskej časti Krásnej nad Hornádom.

V okrese Michalovce je 11 zariadení sociálnych služieb, kde bolo vykonaných 8 kontrol, pri ktorých neboli zistené nedostatky.

V zariadeniach sociálnych služieb nedošlo v okrese Rožňava k žiadnym hygienicky významným zmenám. Naďalej je v prevádzke Dom dôchodcov s tromi pohotovostnými dvojlôžkovými izbami a DSS. V meste Dobšiná je v prevádzke Dom opatrovateľskej služby prevádzkovaný Mestom Dobšiná a tzv. "Útulok" prevádzkovaný Domovom dôchodcov v Rožňave. V obci Plešivec je v činnosti tzv. „Stredisko osobnej hygieny“ a v Krásnohorskom Podhradí a v Slavošovciach dve zariadenia osobnej hygieny s práčovňou určené pre sociálne slabšiu skupinu obyvateľstva – Rómov.

V okresoch Spišská Nová Ves a Gelnica bolo uvedené do prevádzky zariadenie „Denný stacionár“, Spišská Nová Ves. Ostatné zariadenia sú prevádzkované bez zmeny - objekt SOS v Spišskej Novej Vsi na Slovenskej ul., Domov dôchodcov v Spišskej Novej Vsi, Domov dôchodcov v obci Nálepkovo, Domov sociálnych služieb Prakovce - Matilda Huta a nezisková organizácia Náš dom v Spišskej Novej Vsi pre mentálne postihnutých. Projekčne je pripravená Rekonštrukcia a prístavba objektu bývalej Materskej školy na Tragusovej ulici v Krompachoch na klub dôchodcov mesta Krompachy. V obci Prakovce je navrhnuté vytvorenie centra sociálnych služieb 286 - chráneného bývania a chránených dielní, Prakovce. Určené bude pre občanov nad 18 rokov veku so zdravotným postihnutím alebo duševnou poruchou.

V okrese Trebišov je v prevádzkovaných 11 zariadení (domovy dôchodcov, azylové domy, útulok pre týrané matky a zariadenie pre seniorov. Do prevádzky boli uvedené DOSS Dom sociálnych služieb Kráľovský Chlmec, SOS v Michal'anoch Ženský dom Kotva v Trebišove.

V Banskobystrickom kraji bolo uvedených do prevádzky 17 nových zariadení. Štandard poskytovania služieb sa zvyšuje uvádzaním do prevádzky nových, resp. rekonštruovaných priestorov, ktoré spĺňajú požiadavky súčasnosti na zachovanie zdravých životných, ale aj pracovných podmienok pre pracovisko týchto zariadení, ako aj požiadaviek pre komfort a pohodlie starých občanov a občanov odkázaných na pomoc, vrátane občanov bez prístrešia.

Pri výkone štátneho zdravotného dozoru neboli v zariadeniach sociálnych služieb zistené závažné nedostatky v porušovaní hygienicko-epidemiologického režimu. Uložené nápravné opatrenia boli zamerané na úpravu poškodených, znečistených stien, na výmenu poškodených podláh. RÚVZ Rimavská Sobota vydalo rozhodnutie o uložení pokuty pre zariadenie opatrovateľskej služby Jelšava vo výške 5 000,- Sk za správny delikt – nedodržiavanie prevádzkového poriadku. Nevyhovujúca priestorová situácia, ktorá negatívne ovplyvňuje celý režim prevádzky pretrváva v tých zariadeniach sociálnych služieb, ktoré boli zriaďované v neúčelových, starých objektoch. V zariadeniach sociálnych služieb (okrem útulkov, núdzových ubytovaní), kde je veľkosť podlahovej plochy v ubytovacích izbách menej ako 8m² na jedného obyvateľa a kde sú 4-5 posteľové izby (Žiar nad Hronom, Veľký Krtíš, Banská Bystrica) je možné situáciu považovať za kritickú a vyžadujúcu spoluprácu príslušných RÚVZ a prevádzkovateľov, resp. zriaďovateľov sociálnych služieb, ktorým je vo veľkej väčšine Banskobystrický samosprávny kraj. Odstraňovanie nedostatkov v súvislosti s určovaním kapacity zariadenia je zabezpečované formou postupného ukladania nápravných opatrení tak, aby sa docielila podlahová plocha v ubytovacej izbe 8m² na jedného ubytovaného.

Na území **Žilinského kraja** je evidovaných cca 40 funkčných zariadení tohto typu. Jedná sa najmä o domovy sociálnych služieb pre dospelých a domovy dôchodcov, klub dôchodcov, ďalej útulok pre bezdomovcov s nocľahárňou v zimnom období, denné azylové centrum, geriatrický stacionár, chránené bývanie pre opustené matky s deťmi.

V hodnotenom roku sme vykonali v uvedených zariadeniach 3 kontroly + 1 kontrolu plnenia nápravných opatrení, schválili sme 2 nové zariadenia – Domov sociálnych služieb Penzión Eva Trnové, Denný stacionár pre dôchodcov a telesne a duševne postihnutých Žilina-Vlčince. Na území okresu Bytča sú zriadené a fungujúce 3 zariadenia slúžiace tomuto účelu. Úroveň zariadení sociálnych služieb je primeraná.

V okresoch Čadca a Kysucké Nové Mesto boli uvedené do prevádzkovania: ADOS Svrčinovec, DOS Čadca, DD a DSS Kysucké Nové Mesto, pre Charitatívny dom Čadca bolo vydané súhlasné stanovisko k nocľahárni pre sociálne slabších občanov a 1 DD a DSS v Kysuckom Novom Meste. V uplynulom období bolo vykonaných 5 hygienických kontrol

(Čadca 3, Kysucké Nové Mesto 2). V uvedených zariadeniach možno konštatovať, že osobná a prevádzková hygiena je na vyhovujúcej úrovni.

V Domove dôchodcov a Domove sociálnych služieb v Zázrivej bola realizovaná nadstavba a rekonštrukcia strechy, čím sa v novovytvorených priestoroch vytvorili priestory pre 5 lôžok. V Dolnom Kubíne pracuje agentúra Charitas a agentúra Nádej, ktorá poskytuje základné zdravotnícke a sociálne služby prestárlym občanom.

V meste Dolný Kubín je vybudované a prevádzkované aj dočasné ubytovanie krízového charakteru Útulok STOP /12 lôžok/ a KOTVA II /64 lôžok/. Do prevádzky bolo uvedené nové ubytovacie zariadenia krízového charakteru ŠANCA /24 lôžok/. V Námestove pracuje agentúra Charitas, ktorá navštevuje a poskytuje základné zdravotnícke a sociálne služby prestárlym občanom. V obci Bobrov bola rozšírená ubytovacia kapacita v resocializačno – terapeutickom centre Z – NÁVRAT pre ľudí.

V okresoch Liptovský Mikuláš a Ružomberok boli posúdené 2 návrhy na územné konanie stavieb sociálnych služieb. V Liptovskom Mikuláši – na Podbrezinách bol do prevádzky odovzdaný hospodársky pavilón pri Domove sociálnych služieb. V tomto roku boli vydané 2 nesúhlasné záväzné stanoviská k územnému konaniu zariadení sociálnych služieb. V okrese Ružomberok bolo vydané 1 rozhodnutie na objekt sociálnych služieb – Útulok pre občanov bez prístrešia v Ružomberku.

V okresoch Martin a Turčianske Teplice vo vyhodnocovanom období bolo vydané záväzné stanovisko na územné konanie a zmenu účelu využitia rozostavanej stavby ZŠ na „ Dom opatrovateľskej služby “ v Martine, časť Priekopa, s predpokladanou kapacitou 51 ubytovaných a s trojzmennou prevádzkou. Ďalej bolo dané záväzné stanovisko k umiestneniu stavby „ Dom sociálnych služieb “ vo Vrútkach s predpokladanou kapacitou 28 ubytovaných a s trojzmennou prevádzkou ošetrovateliek a s návštevou praktického lekára. V obci Turany je navrhované ďalšie zariadenie „ Domov dôchodcov Turany. Občianske združenie Manus zriadilo v priestoroch bývalej materskej školy v Martine, miestnej časti Priekopa, Resocializačné centrum. Zariadenie bude poskytovať celoročnú odbornú starostlivosť klientom po liečbe drogovej závislosti, hlavne výchovu ku novým správnym hygienickým a zdravotným návykom za pomoci lekárskeho odborníkov. Zatiaľ prebehlo schvaľovacie konanie k zmene využívania priestorov, priestory boli posudzované v spolupráci s hygienou výživy, pričom boli poskytnuté opakované konzultácie a posudzovanie návrhov zriaďovateľa na súvisiace stavebné úpravy a riešenie priestorového vybavenia zariadenia, vyhotovenie príslušných písomností v rámci posudzovania návrhov a účasť na konaniach zvolaných stavebným úradom.

Oddelenie HDM dozoruje detské domovy a domovy sociálnych služieb pre deti. Oddelenie hygieny výživy vykonáva kontroly stravovania (stravovacie zariadenia uzavretého typu) v týchto zariadeniach.

V Trenčianskom kraji RÚVZ Trenčín vykonal štátny zdravotný dozor v 3 zariadeniach, v rámci územného konania bolo posúdených 7 projektov a do užívania boli dané 3 stavby. V okrese Považská Bystrica sa vykonali 4 kontroly, nedostatky neboli zistené.

V Trnavskom kraji v sledovanom období sa počet zariadení sociálnych služieb zvýšil o jedno zariadenie. Do prevádzky bolo dané zariadenie „Domov dôchodcov - Domov sociálnych služieb s výdajňou jedál v Pate“.

V Nitrianskom kraji v okrese Levice bol v roku 2007 uvedený do prevádzky Domov sociálnych služieb ADOS VITA v obci Podlužany v zrekonštruovaných priestoroch bývalej školy s kapacitou 20 lôžok. Na základe podnetu Okresnej prokuratúry Levice bolo vykonané oddelením HŽP šetrenie poskytovania sociálnych služieb p. Jurajom Szebenim v obci Hronovce, pri ktorej bolo zistené, že v objekte typu rodinného domu bolo ubytovaných 34 prevažne starých ľudí odkázaných na zdravotnú a sociálnu starostlivosť. Uvedené zariadenie bolo v prevádzke bez súhlasu orgánu verejného zdravotníctva, nemá vypracovaný

prevádzkový poriadok. Vzhľadom k uvedenému bolo voči p. Jurajovi Szebenimu zahájené správne konanie vo veci uloženia pokuty za správny delikt vo výške 300 000.- Sk. Voči rozhodnutiu o uložení pokuty sa menovaný odvolal. Konanie nebolo ešte ukončené.

V okrese Nitra pokračovala príprava zariadení sociálnych služieb a to v obci Mojmírovce a v meste Nitra prestavbou bývalej Detskej nemocnice na Zobori na Domov dôchodcov a domov sociálnych služieb s potrebným zázemím a službami. Do prevádzky bolo dané Senior centrum v Nitre na Baničovej ul. s denným stacionárom, klubovými priestormi pre obyvateľov mesta. Koncom roka bola riešená v spolupráci s Mestom Nitra a Charitou príprava nočľahárne nižšieho štandardu pre bezdomovcov na Štúrovej ul. v Nitre a príprava nového azylového centra pre mesto Nitra.

V okrese Topoľčany bol daný do prevádzky Domov dôchodcov a domov sociálnych služieb v Horných Obdokovciach prevádzkovaný neziskovou organizáciou Senior Horné Obdokovce a vo Veľkých Ripňanoch. –prevádzkovaný charitatívnou organizáciou Milosrdné sestry Panny Márie Jeruzalemskej Topoľčany a slúži pre prestárle ženy. V rámci ŠZD boli v jestvujúcich zariadeniach zisťované stavebno – technické nedostatky v objektoch najmä vlhkosť.

V okrese Zlaté Moravce bol v priebehu roku po rekonštrukcii a prestavbe časti objektu MŠ skolaudovaný a daný do prevádzky Domov sociálnych služieb v obci Machulince s kapacitou 11 lôžok a v meste Zlaté Moravce sa počas roka realizovala prestavba objektu Domu detí a mládeže na Sládkovičovej ul. na Domov sociálnych služieb pre rozšírenie poskytovaných služieb Domova sociálnych služieb Nádej Zlaté Moravce.

V okrese Šaľa bola posúdená príprava pre rozšírenie jestvujúceho zariadenia sociálnych služieb v obci Močenok.

2.4. Zdravotnícke zariadenia

Podľa údajov **Bratislavského samosprávneho kraja** sa v kraji ku koncu r. 2007 evidovalo celkom 1890 zdravotníckych zariadení (bez lekární). Z nich 30 je lôžkových (vrátane zariadení iných rezortov, t.j. vnútra, obrany a dopravy, pôšt a telekomunikácií), ďalej ide o 14 polikliník, 16 stacionárov, 97 zariadení spoločných vyšetrovacích a liečebných zložiek, 17 agentúr domácej ošetrovateľskej starostlivosti a 1716 ambulancií.

Nemocnice, polikliniky a zdravotné strediská sú prevádzkované súkromnými právnickými osobami, niektoré sú v správe obcí.

Na úseku hygieny zdravotníckych zariadení sa v r.2007 v rámci preventívnej časti štátneho zdravotného dozoru na území Bratislavského kraja vydalo celkom 250 rozhodnutí (k uvedeniu alebo rozšíreniu prevádzky, k návrhom prevádzkových poriadkov), 6 rozhodnutí k nakladaniu s nebezpečnými odpadmi, 47 záväzných stanovísk (umiestnenie, zmeny účelu, kolaudácie stavieb) a zabezpečilo sa celkom 378 iných akcií (miestne obhliadky, konzultácie, odborné stanoviská a pod). V jednom prípade bolo vydané nesúhlasné záväzné stanovisko.

V posudkovej činnosti vysoko prevažovalo posudzovanie akcií v privátnom sektore (až cca 95 % vybavení).

Do prevádzky boli uvedené 2 nové operačné sály vybudované v rámci rekonštrukcie a rozšírenia Komplexu operačných sál v monobloku FNsP Bratislava – Nemocnice Ružinov a v spolupráci s hygienikom ministerstva DPaT SR izolačný priestor pre osoby podozrivé z ochorenia na vysoko virulentnú nákazu na Medzinárodnom letisku M.R. Štefánika v Bratislave – Ivánke.

V rámci pokračujúcich reforiem Fakultnej nemocnice s poliklinikou Bratislava došlo na základe rozhodnutia MZ SR k zrušeniu samostatnej Špecializovanej geriatrickej nemocnice na Krajinskej ul. v Bratislave - Podunajských Biskupiciach a jej opätovnému začleneniu do sústavy zariadení FNsP Bratislava.

V rámci neštátneho sektora boli dané do prevádzky tieto zariadenia: jednodňová plastická chirurgia MEDICAL CENTRUM, s.r.o., poliklinika Euromedix, gynekologické centrum fy GPN, s.r.o. v ružinovskej poliklinike, stomatologické centrum v obytnom súbore Karloveské rameno, poliklinika PRO SANUS, s.r.o., JIS interného a chirurgického oddelenia v NsP Malacky.

V neštátnej sfére sa v r. 2007 v rámci Bratislavského kraja odsúhlasilo uvedenie do prevádzky celkom 245 pracovísk. Vo väčšine prípadov išlo o zmeny prevádzkovateľov (transformácie na právnicku osobu) už odštátnených zdravotníckych zariadení (hlavne ambulancií doteraz prevádzkovaných fyzickými osobami) a rozšírenie činnosti alebo priestorov pracovísk; menšiu časť tvorili zariadenia novovybudované (novostavby, zmeny účelu užívania). Duklianskych hrdinov v Malackách.

Aj v priebehu r. 2007 bola hygienická situácia v štátnych zdravotníckych zariadeniach naďalej negatívne ovplyvnená nepriaznivou finančnou situáciou v rezorte, ako aj neustálymi organizačnými zmenami obdobne, ako v predchádzajúcich rokoch. Viaceré zdravotnícke zariadenia v Bratislavskom kraji sa naďalej prevádzkujú v priestoroch, ktoré sú priestorovo stiesnené, stavebno-dispozične nevyhovujúce, resp. vyžadujú rozsiahlu modernizáciu. V Bratislave ide napr. o prevažnú časť pracovísk Nemocnice Staré Mesto na Mickiewiczovej ul. a niektoré kliniky a oddelenia Nemocnice akad. L. Dérera na Kramároch prevádzkované FNsP Bratislava. V okrese Malacky ide predovšetkým o NsP Malacky, v ktorej však jej súkromný prevádzkovateľ postupne vykonáva rozsiahlu rekonštrukciu. Nevyhovujúci je i stav operačných traktov v značnej časti štátnych nemocničných zariadení, kde príslušná vzduchotechnika s filtráciou vzduchu a klimatizáciou, určená na zabezpečenie čistých priestorov buď chýba, alebo jestvujúca je poruchová, resp. afunkčná (v Nemocnici Staré Mesto FNsP Bratislava na Mickiewiczovej ul., v NsP Malacky a čiastočne aj v Nemocnici akad. L. Dérera FNsP Bratislava na Kramároch). V kontrolovaných štátnych zdravotníckych zariadeniach sa nepriaznivá finančná situácia naďalej prejavuje rôznymi nedostatkami na úseku technickej údržby a maľovania, rekonštrukcií budov, ako aj v bežnej prevádzke jednotlivých pracovísk. Významnejší pozitívny posun sa zaznamenal iba u Nemocnice Modra n.o., ktorú bolo možné po vykonanej postupnej obnove preklasifikovať z kategórie „C“ do kategórie „B“.

V štátnych i neštátnych zdravotníckych zariadeniach sa na overovanie predpísaného priestorového a prevádzkovo-technického vybavenia, ako aj na dodržiavanie zásad správneho hygienicko-epidemiologického prevádzkového režimu z aspektu hygieny životného prostredia vykonalo celkom 32 previerok a vydali sa 2 pokyny na odstránenie nedostatkov. V štátnom sektore v rámci štátneho zdravotného dozoru však je naďalej mimoriadne problematické presadzovať akékoľvek požiadavky na investíciami podmienené odstraňovanie hygienických nedostatkov.

V r. 2007 bol v súvislosti s výskytom nozokomiálnej nákazy na odd. patologických novorodencov v DFNsP na Limbovej ul. v Bratislave vykonaný v tomto zariadení štátny zdravotný dozor a na základe jeho výsledkov bolo v správnom konaní vydané rozhodnutie na odstránenie zistených hygienických nedostatkov. Takisto v súvislosti s výskytom nemocničnej nákazy sa riešila situácia na I. očnej klinike FNsP Bratislava (Nemocnica Staré mesto) na Mickiewiczovej ul.; zistený dlhodobý nevyhovujúci stav viedol k vydaniu zákazu poskytovania zdravotnej starostlivosti občanom, voči ktorému sa prevádzkovateľ zariadenia síce odvolal, avšak medzičasom túto kliniku presťahoval a zlúčil s jestvujúcim očným oddelením, fungujúcim v Nemocnici Ružinov FNsP Bratislava.

Pri previerkach neštátnych ambulantných zdravotníckych zariadení zväčša nebývajú zisťované závažnejšie hygienické nedostatky. Pretrvávajúcim výrazným problémom je snaha niektorých neštátnych subjektov kumulovať v jednej ordinácii formou dodatočného prenájmu viacej druhov lekárskej praxe, pričom často ide o odbory, ktorých kombinácia z titulu rizika

infekcie je problematická až neprípustná. Takisto dochádza k presunom ambulancií bez rešpektovania zásad potreby odčleňovania pacientov v čakárňach z hľadiska ich infekčnosti.

U nešťatných zariadení za významné v pozitívnom zmysle možno považovať pokračujúce zvyšovanie stavebno-technického štandardu a vybavenia sprivatizovanej Onkologického ústavu Sv. Alžbety s.r.o. a ním prevzatej bývalej Stomatologickej kliniky FNŠP na Heydukovej ul., Ružinovskej polikliniky, a.s. na Ružinovskej ul. a bývalej Ortopedickej protetiky FN patriacej firme NEOPROT s.r.o. a Špecializovanej nemocnici ortopedickej protetiky n.o. na Záhradníckej ul., Dorastovej polikliniky na Vajnorskej ul. v Bratislave a taktiež NsP Malacky fy Nemocničná a.s. a Nemocnice Modra n.o.

V Košickom kraji posudkovú činnosť a štátny zdravotný dozor vykonáva odbor epidemiológie.

V Banskobystrickom kraji bolo v roku 2007 vydaných 219 rozhodnutí pre nové zdravotnícke zariadenia, resp. pri zmene prevádzkovateľa. Záväzné stanoviská k územným plánom boli vydané k 11 návrhom, k návrhu na kolaudáciu boli vydané 3 stanoviská. Nesúhlasné rozhodnutia regionálneho hygienika na prevádzkovanie zariadení ambulantnej starostlivosti boli vydané v RÚVZ Rimavská Sobota (3).

Najčastejšie zisťované nedostatky v prevádzke zdravotníckych zariadení boli: nedostatočné vybavenie zdravotníckych zariadení podľa platnej legislatívy (Žiar nad Hronom), nedostatočná údržba a maľovanie stien, povrchová úprava stien zdravotníckych zariadení (Žiar nad Hronom, Lučenec), výskyt améb v kúpeľnom zariadení (Žiar nad Hronom), poškodené dlažby (Lučenec), chýbanie dokladov o kontrole kvality pitnej vody z vlastného vodného zdroja (Lučenec), opatrenia na odstránenie nedostatkov formou rozhodnutia boli vydané pre NZZ v Tornali – oddelenie pre liečbu dlhodobých chorých.

Za zistené prevádzkovanie priestorov rehabilitácie v neschválených priestoroch bola Poliklinike Filákovu (Lučenec) uložená pokuta 5 000,- Sk. Za zistené prevádzkovanie zariadenia Záchrannej zdravotnej služby v Hnúšti bez rozhodnutia regionálneho hygienika v Rimavskej Sobote bolo prevádzkovateľovi tohto zariadenia – IRS s.r.o., Čierny chodník 34, Bratislava uložená pokuta vo výške 20 000,- Sk za správny delikt.

V súvislosti s anonymným podaním na prevádzku pracovne vo FNŠP F.D.R. Banská Bystrica, podľa ktorého pracovňa prevádzkuje bez akýchkoľvek povolení a perie bielizeň nielen zo zdravotníckych zariadení, ale aj z iných, napr. ubytovacích zariadení, bolo vykonané miestne šetrenie. Zistené bolo, že prevádzkovateľ pracovne Citonov, s.r.o. prevádzkuje pracovňa vo FNŠP F.D.R. Banská Bystrica bez súhlasného stanoviska RÚVZ Banská Bystrica, a to z dôvodu prebiehajúceho verejného obstarávania a chýbajúcej nájmovej zmluvy o nájme priestorov pracovne s FNŠP F.D.R. Banská Bystrica. V prevádzke pracovne nebolo zistené pranie inej bielizne ako bielizne zo zdravotníckych zariadení. Prevádzkovateľovi pracovne boli uložené opatrenia na odstránenie nedostatkov v termíne do 31.12.2007.

Nebezpečný odpad zo zdravotnej starostlivosti FNŠP F.D.R. Banská Bystrica a z ostatných zdravotníckych zariadení okresu Banská Bystrica je likvidovaný spaľovaním v spaľovacom zariadení mimo okresu Banská Bystrica na základe zmluvného vzťahu. Dôvodom je *zastavenie činnosti spaľovne NsP F.D.R. od roku 2004 na základe zistených technických nedostatkov.*

V júni roku 2007 Medika SK a.s. požiadala Obvodný úrad životného prostredia v Banskej Bystrici ako budúci prevádzkovateľ zdroja znečisťovania ovzdušia Pyrolýzna spaľovňa odpadov Nemocnice F.D.R. Banská Bystrica o vydanie rozhodnutia na užívanie stavby zdroja v skúšobnej prevádzke.

Súčasne v tomto období obyvatelia Banskej Bystrice bývajúci v blízkosti pyrolýznej spaľovne iniciovali petíciu. Po prešetrení situácie sa zistilo, že súčasný stav umožňuje dosiahnuť v rotačnej peci teplotu 950°C, v dopaľovacej peci teplotu 1250°C. V dopaľovacej komore prebieha pyrolýzny proces počas 2 hodinového zdržania spalín. Je vylepšené čistenie

spalín mokrým spôsobom cez patrónový filter, ktorý je vysoko účinný na odlučovanie znečisťujúcich látok. Podľa vyjadrenia odborne spôsobilej osoby ide o dvojstupňový spôsob spaľovania, ktorý je stále akceptovateľný a zodpovedá súčasnému stavu techniky.

Rozptylová štúdia preukázala dodržanie imisných limitov znečisťujúcich látok v ovzduší. Po realizácii technických opatrení – inštalácia tlmiča hluku na výstupe spalín bolo opakovaným meraním preukázané aj dodržanie prípustných hodnôt hluku vo vonkajšom prostredí. V súčasnosti je konanie prebiehajúce podľa zákona č.50/76 Zb. prerušené a pyrolýzna spaľovňa nie je v prevádzke.

V Žilinskom kraji V regióne Kysúc je registrovaných 256 neštátnych ambulancií odborných a prvého kontaktu. pričom prevádzkovú kontrolu v zariadeniach vykonáva oddelenie epidemiológie a pracovníci oddelenia hygieny životného prostredia sú zúčastnení ohľadom stavebného a technického stavu a dispozičného riešenia zariadení pri ich uvedení do prevádzky.

V okrese Martin je 324 a v okrese Turčianske Teplice 73 ambulantných zdravotníckych zariadení, lekární je 41 v okrese Martin a 8 v okrese Turčianske Teplice. Vo vyhodnocovanom roku zabezpečovalo oddelenie HŽP posudzovanie priestorov a vybavenia v ambulantných zdravotníckych zariadeniach, v spolupráci s odd. epidemiológie (schvaľovanie prevádzkových poriadkov a hygienicko epidemiologického režimu prevádzok). Štátny zdravotný dozor bol v ambulantných zariadeniach zameraný na dodržiavanie HER, kontrolu účinnosti sterilizačných prístrojov, skladovania vakcín, vybavenia odberovými súpravami na diagnostiku prenosných ochorení a v lôžkových zariadeniach (kontroly HER a bariérovej ošetrovateľskej techniky) vykonávalo dozor odd. epidemiológie a problematiku pracovného prostredia v rozsahu náplne svojej činnosti odd. preventívneho pracovného lekárstva.

V roku 2007 bolo vydaných v okrese Martin spolu 50 rozhodnutí k uvedeniu neštátnych ambulantných zdravotníckych zariadení do prevádzky. Bolo posúdených 6 projektových dokumentácií k výstavbe nových zariadení zdravotnej starostlivosti a k zmene účelu využitia stavby, resp. priestorov nezdravotníckeho objektu. Riešený bol 1 podnet na nevhodné priestory zdravotníckeho zariadenia v priestoroch PLK I v Martine - Rehabilitácia a 1 podnet na neposkytnutie ochranných prostriedkov pri výkone RTG zubov, taktiež v zariadení sídliacom v PLK I v Martine, na Ul. Škultétyho 6. Z obidvoch šetrení boli vyhotovené zápisnice s návrhmi opatrení.

V Psychiatrickej liečebni v Sučanoch bola vykonaná ohliadka priestorov, a to pre vytvorenie samostatnej psychiatrickej ambulancie a ambulancie praktického lekára pre dospelých, ktorý by plnil funkciu aj závodného lekára. Konanie nebolo v r. 2007 ukončené. Pre prevádzkovateľa Slovenských liečebných kúpeľov a.s. v Turčianskych Tepliciach bolo vydané rozhodnutie k uvedeniu „Liečebno- rehabilitačného centra Turčianske Teplice“ do prevádzky. Prebehlo kolaudačné konanie stavby „Prevádzková budova kúpaliska a rekonštrukcia bazénu“. Stavba bola vybudovaná v náväznosti na Liečebno – rehabilitačné centrum (prepojenie oboch objektov tvorí tzv. energomost). Zároveň boli vytvorené priestory Aquaparku, ktoré naväzujú na prevádzkovú budovu a rekonštrukciu pôvodného vonkajšieho bazéna.

V Trenčianskom kraji v okrese Trenčín v rámci územného konania bolo posúdených 13 projektových dokumentácií. Do užívania bolo uvedených 8 zariadení. Orgán verejného zdravotníctva vydal nesúhlasné rozhodnutie pre účastníka konania U.S.CENTR, s.r.o., Trenčín k uvedeniu priestorov do prevádzky ambulancie so zameraním na poskytovanie lekárskej služby prvej pomoci v odbore stomatológia. Účastník konania podal voči nesúhlasnému rozhodnutiu odvolanie. Úrad verejného zdravotníctva Slovenskej republiky, Bratislava, ako druhostupňový orgán, odvolaniu účastníka konania vyhovel a napadnuté

rozhodnutie RÚVZ so sídlom v Trenčíne zrušil a vrátil vec na nové prejednanie a rozhodnutie listom zo dňa 21.11.2007.

V okrese Považská Bystrica dozor vykonáva odd. epidemiológie. V okrese Prievidza bolo posúdených 131 zdravotníckych zariadení.

V Prešovskom kraji štátny zdravotný dozor z pohľadu dodržiavania hygienicko-epidemiologického režimu v zdravotníckych zariadeniach je vykonávaný odborom epidemiológie. Odbory hygieny životného prostredia sa podieľajú na výkone štátneho zdravotného dozoru len v prípadoch, ak sa jedná o zdravotnícke zariadenie s vlastným zdrojom pitnej vody a pri posudzovaní zdravotníckych zariadení z hľadiska územného konania, zmenou využitia priestorov, kolaudačného konania a uvádzania priestorov do prevádzky.

V okresoch Nitra, Šaľa a Zlaté Moravce štátny zdravotný dozor v zdravotníckych zariadeniach vykonáva oddelenie PPL. Zamestnanci oddelenia HŽP sa podieľajú len na posudzovaní prípravy nových stavieb z hľadiska ich umiestnenia, zásobovania vodou, odkanalizovania, režimu prania a pod. V ostatných okresoch boli v hodnotenom roku posudzované žiadosti neštátnych lekárov k uvedeniu priestorov do prevádzky v súvislosti so zmenou prevádzkovateľov z fyzickej osoby na právnickú. Kontrolná činnosť v zariadeniach sa vykonávala v spolupráci s oddelením epidemiológie.

V Nitrianskom kraji v okrese Levice bolo uvedených do prevádzky 31 zdravotníckych zariadení – ambulancie praktických lekárov a odborných lekárov, záchranná zdravotná služba, biochemicko – hematologické laboratórium, špeciálne ambulancie a schválených 36 prevádzkových poriadkov. Posúdený bol projekt na rekonštrukciu lôžkovej časti interného oddelenia a projekt na umiestnenie nových operačných sál so zázemím, JIS a chirurgického oddelenia v existujúcich priestoroch JIS v lôžkovom pavilóne NsP Levice. Zrealizovaná bola rekonštrukcia zdravotného strediska SANAT v Leviciach s ambulanciami, lekárňou, laboratóriami a jednoduchou chirurgiou. Posúdené bolo umiestnenie a uvedenie do prevádzky Dialyzačné stredisko s nefrologickou ambulanciou v samostatnom zrekonštruovanom objekte v Leviciach, v ktorom sa nachádza aj hemodialyzačná sála s kapacitou 10 lôžok. V súvislosti so zistenou prítomnosťou améb kultivovateľných pri 36 °C a 44°C vo vzorkách sterov a bazénovej vody z rehabilitačného bazénu Polikliniky v Leviciach boli uložené prevádzkovateľovi opatrenia na odstránenie zistených nedostatkov – zákaz využívania vody na kúpanie v rehabilitačnom bazéne, zabezpečenie vypustenia vody, dôkladnej mechanickej očisty a dezinfekcie bazéna. Po vykonaní opatrení a následnom preukázaní vyhovujúcej kvality vody z bazénu bola opätovne povolená jeho prevádzka. V okrese Topoľčany bolo v hodnotenom roku presťahované do nových priestorov Dialyzačné centrum v Topoľčanoch, pribudla ambulancia pracovnej zdravotnej služby v Topoľčanoch, 1 interná ambulancia a 2 lekárne – Topoľčany, Solčany.

2.5. Telovýchovné zariadenia

V Bratislavskom kraji na lokálnej úrovni jednotlivých mestských častí, resp. obcí sa na záujmovú športovú činnosť využívajú - ihriská, telocvične, viacúčelové športové haly a areály, štadióny, mobilné ľadové plochy, tenisové kurty, motokárové dráhy, nafukovacie haly. Hygienický štandard a vybavenie týchto prevádzok sa dlhodobo z finančných dôvodov nemení, časť je len zmena prevádzkovateľov. Pozitívom je plánovaná prestavba a prístavba a prestavba tribúny zimného štadióna Ondreja Nepelu (v štádiu stavebného konania) a obnova športovej haly Malina v Malackách. Širokú škálu športových zariadení môžu v budúcnosti športovej verejnosti ponúknuť pripravované zámery stavieb : Mestský park Draždiak a Polyfunkčný areál FC Artmedia v Petržalke.

V meste **Košice** je v prevádzke 47 zariadení, z toho v roku 2007 pribudli 3 zariadenia. V rámci štátneho zdravotného dozoru neboli v prevádzkovaných zariadeniach zistené hygienické nedostatky. Z hľadiska počtu i kvality zariadení je nepriaznivejšia situácia v okrese Košice - okolie, kde je takýchto prevádzok na požadovanej hygienickej úrovni nedostatok. Obce majú vo väčšine prípadov vybudované len futbalové ihriská s príslušným zázemím, ostatných telovýchovných zariadení bolo uvedených do prevádzky 11. V rámci štátneho zdravotného dozoru bolo vykonaných 5 kontrol, pri ktorých neboli zistené závažnejšie hygienické nedostatky.

V okresoch Michalovce a Sobrance je 14 telovýchovných zariadení, v ktorých bolo vykonaných 5 kontrol, bez zistenia nedostatky. Prevažná väčšina pohybovej aktivity na území okresu Rožňava prebieha v telocvičniach vybudovaných pri základných a stredných školách. V športových zariadeniach – 12 futbalových štadiónov, ihrísk (v obciach hrajúcich okresnú súťaž vo futbale) a v 2-och kolkárňach bolo vykonaných celkove 19 kontrol. V 6-ich prípadoch boli zistené menšie nedostatky prevádzkovo-technického charakteru ktoré boli v stanovených termínoch odstránené. V meste Rožňava má verejnosť k dispozícii 4 fitness, po jednom je v obci Drnava a v obci Jelšava pri Hoteli Hrádok. V okrese Spišská Nová Ves bola uvedená do prevádzky Drevená veža s hojdačkou na Podlesku a tribúna pre 300 divákov na štadióne TJ Slovan Smižany.

Projekčne je pripravená Rekonštrukcia Zimného štadióna Gelnica. Posúdená bola tiež projektová dokumentácia Prístavba zimného štadióna v Spišskej Novej Vsi. Posúdený bol tiež zámer Výstavba sedačkovej lanovky Relax Center Plejsy navrhovateľ a SKI PLEJSY, a.s. Košice. Ďalej bola znovu posudzovaná projektová dokumentácia prestavby krytej plavárne a letného kúpaliska STEZ Spišská Nová Ves.

V roku 2007 v telovýchovných zariadeniach v okrese Trebišov boli vykonané 2 previerky v rámci ŠZD a vydané 2 záväzné stanoviská k územným konaniam stavieb Jazdeckého areálu v Sečovciach a športovo – oddychového centra v obci Poľany. Do prevádzky boli uvedené tenisové kurty a bowling firmy INTEGRA v obci Dargov.

V priebehu roku 2007 došlo na RÚVZ so sídlom v **Banskej Bystrici** k pasportizácii telovýchovných zariadení v okrese Banská Bystrica a Brezno. V meste Banská Bystrica sa nachádza Zimný štadión, Štadión Dukla, športová hala Štiavničky, painbalové ihrisko, 4 tenisové kurty, 3 volejbalové ihriská, 2 hokejbalové ihriská a 10 ihrísk pre futbal.

Centrálny športový areál na Štiavničkách, t.j. atleticko-futbalový štadión (kapacita 17000 miest) a športová hala je vlastníctvom Ministerstva obrany SR v správe AŠK Dukla Banská Bystrica. Športové kluby vlastní telocvične v Sásovej a Športový klub polície vlastní jednu telocvičňu pre úpolové športy a druhú priamo v budove Krajskej správy polície.

V meste Brezno sa v priebehu roku 2007 začal renovovať zimný štadión, na ktorý bolo v marci vydané kolaudačné rozhodnutie na predčasné užívanie stavby. V súčasnosti sa využíva ľadová plocha a časť hľadiska na státie. V Rimavskej Sobote boli vykonané celkom 2 kontroly v krytej plavárni spojené s odbermi vzoriek vody. Ďalej bolo z priestorov bazénovej haly, šatní a spfch odobratých celkom 20 sterov z prostredia. Boli vydané dve rozhodnutia na schválenie prevádzkových poriadkov krytej plavárne a futbalového štadióna v Rimavskej Sobote. V okrese Žiar nad Hronom telovýchovné zariadenia sú väčšinou objekty účelové, okrem zariadení v obciach Kremnické so snahou ich dobudovať. Pri hygienických kontrolách v telovýchovných zariadeniach okresu Banská Štiavnica bolo zisťované, že technický stav objektov nevyhovuje. Objekty sú staré, steny vlhké, opadáva z nich omietka a zariaďovacie predmety sú opotrebované.

Všeobecne je možné konštatovať, že finančné prostriedky, ktoré sú pridelené telovýchovným organizáciám a športovým klubom nepostačujú na prevádzkovanie telovýchovných zariadení a zabezpečenie požadovanej úrovne objektov a zariadení pre telovýchovnú činnosť. Telovýchovné organizácie, v ktorých sú zariadenia zásobované pitnou

vodou z vlastných zdrojov (studne), nemajú finančné prostriedky na pravidelné vykonávanie odberu vzoriek vôd za účelom vykonania laboratórnych rozborov vody a zistenia kvality vody z jednotlivých zdrojov (Dolná Ždaňa, Bzenica, Repište, Lovča). Celková situácia sa zo zdravotno-hygienického hľadiska v týchto zariadeniach oproti posledným rokom nezmenila.

V **Žiline** je v prevádzke športová hala, kde prebiehajú tréningy volejbalových, tenisových, floorbalových, hokejbalových, footsallových a gymnastických družstiev. Ďalej sú tu 3 squash-centrá, Zimný štadión s pomocnou krytou halou. V budúcnosti sa pripravuje meranie mikroklimatických podmienok v uzavretých telovýchovných zariadeniach (najmä tých bez priameho vetrania, napojených na VZT zariadenia a klimatizáciu) a tiež meranie hluku.

K telovýchovným zariadeniam v Čadci využívaným dospelou populáciou možno zaradiť Športovú halu s vonkajším atletickým, futbalovým štadiónom a tenisovými kurtmi. Pre detskú populáciu sú vyčlenené vonkajšie a vnútorné športoviská v rámci školských areálov, ktoré patria do dozoru hygieny detí a mládeže. V rámci územného konania pre obec Skalité bol posúdený projekt novostavby športového centra – športová hala pre verejnosť pre halové športy. V rámci okresu Kysucké Nové Mesto bolo posudzované v stavebnom konaní Športové a ubytovacie centrum Veľké Ostré (športové vonkajšie plochy pre kolektívne hry a minigolf).

Pre mesto Dolný Kubín bolo vydané záväzné stanovisko ku kolaudácii stavby „Halový objekt pre kolkáreň alt. bowling“ a rozhodnutie k stavbe „Ihrisko s umelou trávou, vrátane šatní“. V obci Klin bola daná do prevádzky stavba „Prístavba šatní a tribúny v budove Telovýchovnej jednoty“. Pre mesto Trstená bolo vydané záväzné stanovisko k stavbe „Tribúna II. etapa“. V okrese Liptovský Mikuláš boli dané do prevádzky napr. tenisová hala v Liptovskom Mikuláši a SKI centrum v Liptovskej Porúbke. V okrese Ružomberok bolo vydané 1 rozhodnutie na prevádzku telovýchovného zariadenia.

V okresoch Martin a Turčianske Teplice boli vydané 3 rozhodnutia k uvedeniu priestorov do prevádzky: Tenisová hala“ v Martine, Fitness Sharkgym, tenisové kurty s vybavenosťou. Boli posúdené 2 projektové dokumentácie pre Zimný štadión v Martine, a to Rekonštrukcia východnej tribúny – s vybudovaním priestoru pre videorozhodcu, boxov pre kamery a reportérov, VIP priestorov a projektová dokumentácia Autonómneho systému varovania obyvateľstva a vyznamenania osôb – pri úniku čpavku z chladiacich zariadení.

V meste **Trenčín** boli dňa 28.06.2007 o 14:45 odborní pracovníci RÚVZ so sídlom v Trenčíne vyslaní na prešetrenie nahlásenej mimoriadnej udalosti – havárie (únik chlóru do ovzdušia) na Zimnom štadióne MG RINK v Trenčíne. Na mieste udalosti boli príslušníci OR PZ SR Trenčín, výjazdová jednotka HaZZ Trenčín a ďalšie zložky. Pracovník HaZZ predložil výsledky merania ovzdušia na prítomnosť voľného chlóru, ktoré priebežne vykonávali vlastným meracím prístrojom. Zistené boli zvýšené hodnoty voľného chlóru v ovzduší meraného vo výške 0,5 m nad ľadovou plochou.

Dvaja návštevníci museli byť ošetrení v zdravotníckom zariadení. Orgán verejného zdravotníctva v súvislosti s ochranou zdravia návštevníkov vydal opatrenie na zákaz prevádzky zimného štadióna do doby odstránenia zistených nedostatkov. Dňa 03.07.2007 bol zimný štadión opätovne pustený do prevádzky, nakoľko hladina voľného chlóru v ovzduší už nepredstavovala zdravotné riziko.

V rámci urbanistickej štúdie bol posudzovaný komplex Golfcentra vo Dvorci. Súčasťou návrhu golfového areálu boli aj ubytovacie zariadenia.

V **Trnavskom kraji** z telovýchovných zariadení je najvýznamnejším objektom nadregionálneho významu Zimný štadión v Skalici, kde sa hrajú hokejové zápasy Slovenskej extraligy.

V Prešovskom kraji sa výkonom štátneho zdravotného dozoru v telovýchovných zariadeniach venovala len okrajová pozornosť. Zo strany jednotlivých regionálnych úradov verejného zdravotníctva v Prešovskom kraji neboli uvádzané závažnejšie nedostatky.

V Nitrianskom kraji prevádzkovatelia telovýchovných zariadení boli upozornení na platnosť nového nariadenia vlády SR č. 313/2006 Z. z. o podrobnostiach o požiadavkách na telovýchovné zariadenia a o náležitostiach ich prevádzkového poriadku. Postupne sú schvaľované prevádzkové poriadky telovýchovných zariadení. V okrese Nitra prebiehala počas roka výstavba Športovej haly v Nitre na Klokočíne. V levickom okrese bolo posúdené vybudovanie .

2.6. Relaxačné zariadenia

V Bratislavskom kraji v hodnotenom období bolo k dispozícii 160 športovo-relaxačných zariadení (nárast o 19 nových prevádzok oproti r. 2006), ktoré sú určené na telovýchovné a športové činnosti ako aj relax a zotavenie obyvateľov v rámci krátkodobej rekreácie a pestovania životného štýlu. Na tento účel sú využívané rôzne fitness, squashové a tenisové sály, slender technika, posilňovne, relaxačné, regeneračné a rekondičné centrá . Pre nezaujatú športujúcu verejnosť 6 zariadení v okrese Bratislava II zaniklo (motokárová dráha, mobilná ľadová plocha, kolkáreň, painball, strelnica).

V r. 2007 boli schválené prevádzky bowlingu v Auparku, cvičebná sála Pilates, nový športový areál v Bernolákove. V Petržalke sa povolila sezónna prevádzka Fiesta pláže a Magio klziska na Tyršovom nábreží. Z hľadiska dostupnosti i charakteru činnosti sú obyvateľmi vyhľadávané fitness centrá, v ktorých je športové zameranie vhodne kombinované s osobnými službami zodpovedajúcimi charakteru športových aktivít (masáže, sauny, solária).

V rámci štátneho zdravotného dozoru sa vykonalo v predmetných zariadeniach 58 kontrol, pri ktorých neboli zistené nedostatky v hygienickej úrovni poskytovaných služieb s výnimkou fitnesscentra Creative Centrum Sport v Dúbravke, kde za nevyhovujúcu kvalitu bazénovej vody a nedostatky v prevádzkovej hygiene bola uložená bloková pokuta v celkovej sume 2. 000 Sk,- .

V Košickom kraji pokračovalo rozširovanie a skvalitňovanie relaxačných prevádzok, ktoré sú budované samostatne, alebo v kombinácii s telovýchovnými zariadeniami, resp. zariadeniami cestovného ruchu. Všetky nové prevádzky sú na požadovanej hygienickej úrovni. V rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru bolo uskutočnených 26 kontrol. V penzióne Pri kaštieli v Betliari bolo dané do prevádzky wellness centrum. V okrese Rožňava celkovo vzniklo celkovo 10 nových regeneračno – rekondičných služieb. V Spišskej Novej Vsi bola uvedená do prevádzky sauna pre ženy na krytom kúpalisku. Kapacita sauny je 10 osôb. Priestory sauny poskytujú relaxačné procedúry – fínska sauna, oddychový perličkový kúpeľ a inhalácia.

V Banskobystrickom kraji evidovaných 70 relaxačných zariadení (fitness centrá, regeneračno – rekondičné centrá, soľné jaskyne, soľná izba, štúdiá aerobicu, INDOOR CYCLING – druh skupinovej aerobnej záťaže na stacionárnom bicykli, rolletic štúdiá, relaxačné zariadenia, slender štúdiá, centrá na formovanie postavy). Pri výkone ŠZD neboli zistené závažné nedostatky.

V Žilinskom kraji v meste Žilina boli uvedené do prevádzky: Fitness centrum na Rázusovej ul. spolu s osobnými službami – kaderníctvom, kozmetikou, saunou, soláriom, Štúdio Perfekt line na Makovického ul. a zariadenie na regeneráciu a rekondíciu na ul. Za plavárňou. V okrese Čadca sú v prevádzke dve relaxačno-rehabilitačné centrá v mestách Turzovka a Čadca, obe zariadenia spĺňajú hygienické požiadavky personálneho a stavebno-

technického vybavenia. V Kysuckom Novom Meste bolo dané do užívania zariadenie Bazén pre postihnuté deti za účelom relaxačných služieb.

V Trenčianskom kraji v roku 2007 bol zabezpečený výkon ŠZD celkovo v 10 relaxačných zariadeniach. V štyroch prevádzkach za zistené nedostatky boli uložené blokové pokuty v celkovej výške 5500.- Sk.

V Nitrianskom kraji celkovo možno konštatovať postupné pribúdanie služieb venovaných relaxácii organizmu – sauny, klasické a rekondičné masáže, fitness centrá, anticelulitídne štúdiá a pod. V okrese Nitra bolo povolené rozšírenie poskytovaných služieb v Relaxačno – regeneračnom centre v objekte Senior centra na Klokočíne v rámci chráneného pracoviska. Povolené boli masážne služby na Mostnej ul., v objekte Zubnej polikliniky na Párovciach a na Coboriho ul. v meste Nitra. V okrese Šaľa bolo schválené rozšírenie poskytovaných služieb v salóne Harmony a v okrese Zlaté Moravce bola po splnení uložených opatrení povolená prevádzka Fitness centra Havaj. Súčasťou povolenia prevádzok bolo aj schválenie prevádzkových poriadkov zariadení. V okrese Topoľčany bolo vydané v roku 2007 rozhodnutie na zákaz používania vody na kúpanie z bazénu využívaného na kúpanie a plávanie pre batolľatá a dojčatá z dôvodu prítomnosti améb kultivovateľných pri 36°C a 44°C. Po vykonanej sanitácii bazénu a vyhovujúcich vzorkách bol zákaz zrušený. Nedostatky boli tiež zistené v prevádzky sauny na futbalovom štadióne v Topoľčanoch, kde bola uložená pokuta podľa § 39 zákona č. 126/2006 Z.z. v sume 7 000.-Sk /nebola zabezpečená prevádzková kontrola kvality vody v ochladzovacom bazéne sauny /.

2.7. Pohrebníctvo

Na území **Bratislavského kraja** je v prevádzke 105 cintorínov, 1 krematórium a 24 pohrebných služieb. V Bratislave je prevádzkovateľom všetkých pohrebísk (okrem cintorína v Jarovciach), krematória a urnového hája mestská príspevková organizácia Marianum – Pohrebníctvo mesta Bratislavy. Vo vidieckych okresoch ich v prevažujúcej miere spravujú mestá a obce, príp. aj farnosti.

Výkon pohrebných služieb zabezpečujú v celom kraji len fyzické osoby oprávnené na podnikanie a právnické subjekty. Niektoré obce riešia problém spravovania obecného cintorína odbornou spôsobilosťou starostu obce, resp. dohodou s oprávnenou odborne spôsobilou osobou.

V r. 2007 bolo vydaných 24 nových rozhodnutí k prevádzke 21 pohrebísk a 3 pohrebných služieb a bolo schválených 84 prevádzkových poriadkov.

Vzhľadom na plné gestorstvo zákona orgánmi verejného zdravotníctva riešil úrad aj podnety presahujúce odborný rámec činnosti. Išlo najmä o spochybnenie cenovej politiky pohrebných služieb, ich uprednostňovanie zdravotníckymi zariadeniami a dodatočne neoveriteľné poukázania na nevhodné správanie sa pracovníkov pohrebnej služby. V žiadnom prípade nebolo zistené porušenie zákona a nebolo potrebné uplatniť sankčné postupy.

Štátny zdravotný dozor na území mesta **Košice** sa vykonáva v 6 zariadeniach pohrebných služieb, z toho je 1 krematórium a na území Košice - okolie v 8 zariadeniach. V roku 2007 bolo vykonaných spolu 7 previerok, pri ktorých neboli zistené žiadne závažnejšie hygienické nedostatky. Na území mesta Košice je v prevádzke 8 domov smútku a 14 cintorínov a na území Košice - okolie 64 domov smútku a 124 pohrebísk. V roku 2007 bolo vykonaných 9 previerok v domoch smútku a 20 previerok na pohrebiskách a schválených bolo 66 prevádzkových poriadkov pre pohrebiská. Projekčne boli pripravené a z hľadiska ochrany zdravia ľudí posúdené stavby: Rozšírenie pohrebiska Krematórium (zámer), DS Nový Salaš, skolaudované boli domy smútku v obci Veľká Ida - Gomboš a v obci Malá Ida.

V okrese Michalovce evidujú 89 pohrebísk, 63 domov smútku, 5 pohrebných služieb. V roku 2007 bolo v týchto zariadeniach vykonaných 46 kontrol, pri ktorých neboli zistené nedostatky.

Na území okresu Rožňava evidujú 71 pohrebísk a 47 domov smútku. V tejto oblasti k žiadnym hygienicky významným zmenám nedošlo. Od 1.11.2007 boli kontroly zamerané aj na odbornú spôsobilosť pracovníkov. Prevažná väčšina obcí si nesprávne interpretovala ustanovenia zákona o pohrebníctve, pracovníkov vyslala na školenia, ale skúšky odbornej spôsobilosti neabsolvovali. Pri výkone ŠZD v 8 prípadoch boli na tento nedostatok upozornení v zápise.

V roku 2007 v okrese Spišská Nová Ves bola posudzovaná projektová dokumentácia Domu smútku v obci Žehra a bola vybavená 1 žiadosť na exhumáciu ostatkov. Bola tiež riešená sťažnosť na prevzatie ľudských pozostatkov prevádzkovateľom pohrebnej služby bez potrebných dokladov – list o obhliadke mŕtveho a štatistické hlásenie o úmrtí vystavené lekárom, ktorý vykonal prehliadku mŕtveho. Predmetná sťažnosť bola opodstatnená. V priebehu roka bolo posúdených a schválených 31 prevádzkových poriadkov pohrebísk.

V okrese Trebišov bolo prevádzkovaných v roku 2007 sedem pohrebných služieb. Pri výkone ŠZD bolo vykonaných 5 kontrol. Obce spravujúce pohrebiská boli vyzvané na spracovanie a predloženie na posúdenie prevádzkových poriadkov v zmysle zákona č. 470/2005 Z. z.

RÚVZ **Banská Bystrica** má vo svojej evidencii celkom 112 pohrebísk a 46 domov smútku. V domoch smútku okresu Banská Bystrica je umiestnených celkom 31 chladiacich zariadení s celkovou kapacitou 48 chladiacich boxov. Chladiacim zariadením nie je vybavený len jeden dom smútku v obci Králiky. V krematóriu v Banskej Bystrici je chladiace zariadenie s kapacitou 20 miest. V domoch smútku okresu Brezno je umiestnených celkom 26 chladiacich zariadení s celkovou kapacitou 55 chladiacich boxov. Všetky domy smútku v okrese Brezno sú vybavené chladiacim zariadením.

V rámci posudkového konania RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici bolo v roku 2007 vydaných 17 súhlasných rozhodnutí. Skúšok odbornej spôsobilosti na prevádzkovanie pohrebiska sa zúčastnilo 29 žiadateľov z 18 okresov Slovenska, z čoho 7 účastníkov pochádza z okresov Banská Bystrica a Brezno. 4 účastníci vykonali navyše aj skúšky odbornej spôsobilosti na prevádzkovanie pohrebnej služby.

V roku 2007 sa na RÚVZ Banská Bystrica začala príprava *Registra odborne spôsobilých osôb* ako aj *Registra odborne spôsobilých osôb na prevádzkovanie pohrebiska a pohrebnej služby*. Obidva registre boli zverejnené na internetových stránkach RÚVZ Banská Bystrica.

Kompetencie v rámci zákona NR SR č. 470/2005 Z. z. o pohrebníctve sú na RÚVZ Banská Bystrica rozdelené medzi dva odbory. Odbor hygieny životného prostredia má vo svojej pôsobnosti dohľad nad prevádzkovaním pohrebísk a domov smútku a odbor preventívneho pracovného lekárstva dohľad nad prevádzkovaním pohrebnej služby a krematória.

RÚVZ Lučenec má v evidencii 26 pohrebísk a 8 pohrebných služieb v okresoch Lučenec a Poltár. RÚVZ Veľký Krtíš vydal v rámci posudkového konania o. i. aj 3 rozhodnutia na uvedenie domu smútku, prístrešku v areáli cintorína a obradnej miestnosti do prevádzky. RÚVZ Rimavská Sobota má v evidencii celkom 178 pohrebísk. V rámci posudkového konania bolo vydaných 80 rozhodnutí na schválenie návrhov prevádzkových poriadkov pohrebísk a 2 rozhodnutia na uvedenie pohrebných služieb do prevádzky. RÚVZ Zvolen má v evidencii 75 pohrebísk. RÚVZ Žiar nad Hronom má v evidencii celkom 63 pohrebísk. Chladiacim zariadením na dočasné uloženie ľudských pozostatkov nie sú vybavené 3 obce okresu Banská Štiavnica.

K 1. 11. 2007 bola na úrade zriadená komisia pre **Žilinský kraj** na preskúšanie odbornej spôsobilosti na prevádzkovanie pohrebiska, prevádzkovanie pohrebnej služby a prevádzkovanie krematória. V zatiaľ jednom skúšobnom termíne bolo preskúšaných 6 žiadateľov. Následne im boli vydané 2 osvedčenia o odbornej spôsobilosti na prevádzkovanie pohrebnej služby a pohrebiska, 4 osvedčenia o odbornej spôsobilosti na prevádzkovanie pohrebnej služby.

V r. 2007 bolo vydaných 9 rozhodnutí k uvedeniu priestorov pohrebných služieb do prevádzky. V niektorých prípadoch boli uložené opatrenia, po ich skontrolovaní bolo možné vydať rozhodnutia. Bolo vydané rozhodnutie k uvedeniu priestorov krematória v Žiline a schválenie prevádzkového poriadku. Ďalej bolo vydaných 9 rozhodnutí o schválení prevádzkových poriadkov pohrebísk, ktoré prevádzkujú obce. Celkový počet schválených prevádzkových poriadkov pohrebísk prevádzkovaných obcami je 16.

Trom prevádzkovateľom pohrebných služieb, ktorí prevádzkujú na základe zmluvy pohrebiská pre obce, boli vydané 3 rozhodnutia o schválení prevádzkových poriadkov pohrebísk v 35 obciach okresov Žilina a Bytča. Schváleniu prevádzkových poriadkov predchádzali v každom prípade konzultácie. Školitelia predložili účastníkom školenia vzory prevádzkových poriadkov, ktoré nespĺňajú náležitosti prevádzkového poriadku pohrebiska. Nebol riešený žiadny podnet, nebola uložená sankcia.

V okrese Čadca za uplynulé obdobie bolo vydaných 6 posudkov k prevádzkovým poriadkom pohrebísk a pohrebných služieb, bolo vydané stanovisko k pohrebnému vozidlu a rozhodnutie k predĺženiu tlecej doby na pohrebisku v obci Raková. Cieľene bol vykonaný štátny zdravotný dozor v prevádzke Pohrebnej služby v Turzovke.

V okrese Kysucké Nové Mesto za uplynulé obdobie boli vydané 3 posudky k prevádzkovým poriadkom pohrebísk a 1 súhlas k tlecej dobe na pohrebisku Kysucké Nové Mesto.

Každá obec a mesto regiónu má vyhradené územie na pochovávanie zosnulých. Prevádzkovateľmi cintorínov sú samosprávy jednotlivých sídiel, prípadne podnikateľské subjekty.

Na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Dolnom Kubíne sú uverejnené vzory prevádzkových poriadkov /pohrebnej služby, pohrebiska, vrátane domu smútku/. Uvedené materiály slúžia prevádzkovateľom pri schvaľovacej činnosti poskytovaných pohrebných služieb. V roku 2007 sa počet pohrebných služieb oproti roku 2006 nezmenil. V rámci dozoru bolo vykonaných 236 obhliadok /vrátane konzultácií/ pohrebných služieb, pohrebísk a domov smútku. Na základe podnetu na používanie neúčelového pohrebného vozidla na prevoz ľudských ostatkov a ľudských pozostatkov prevádzkovateľa pohrebnej služby so sídlom v Rabči, bolo vykonané jeho šetrenie s následným zvolaním jednanja na RÚVZ so sídlom v Dolnom Kubíne. Po získaní podkladov aj od Súdno – lekárskeho a patologicko-anatomického pracoviska Úradu pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou –Martin /výpis z evidencie motorových vozidiel/, bola prevádzkovateľovi vyššie uvádzanej pohrebnej služby uložená sankcia za správny delikt.

V roku 2007 bolo v okrese Liptovský Mikuláš vydaných 5 rozhodnutí na prevádzku Domov smútku spolu s prevádzkovým poriadkom pohrebiska. Prevádzkový poriadok pohrebiska bol samostatným rozhodnutím posúdený v 3 prípadoch, 1 rozhodnutie bolo vydané na zriadenie pohrebiska a taktiež 1 rozhodnutie bolo vydané na prevádzku pohrebných služieb.

V roku 2007 bolo v okrese Ružomberok vydaných 6 rozhodnutí na prevádzku Domov smútku spolu s prevádzkovým poriadkom pohrebiska. Samostatným rozhodnutím boli posúdené 3 prevádzkové poriadky pohrebiska a 1 prevádzka pohrebných služieb. Bolo vydané 1 záväzné stanovisko ku kolaudácii Domu smútku.

V okresoch Martin a Turčianske Teplice pokračovali obecné úrady a pohrebne služby v predkladaní prevádzkových poriadkov pohrebísk na posúdenie. Spolu bolo posúdených 21 prevádzkových poriadkov pohrebísk v obciach a 4 prevádzkové poriadky pohrebných služieb. V rámci posudzovania predkladaných prevádzkových poriadkov bol dôraz kladený na dodržanie hygienických zásad pri vykonávaní pohrebných služieb, preprave zosnulých, prevádzke pohrebísk. Väčšina prevádzkových poriadkov bola vrátená na doplnenie, vzhľadom na to, že neboli spracované niektoré údaje (dĺžka tlecej doby, postup pri exhumácii, zaobchádzanie s ľudskými pozostatkami a ľudskými ostatkami, zásady ochrany a bezpečnosti pri práci a podmienky/priestory pre ich zabezpečenie a pod.). Pre vypracovanie prevádzkových poriadkov pohrebísk, vrátane domov smútku, boli každej obci zaslané vypracované osnovy ako návod pre uľahčenie a zjednotenie pri ich vypracovávaní. Ani v jednom prípade predložené prevádzkové poriadky neboli komplexne vypracované. Zvolili sme postup zasielania výziev na doplnenie a usmernení pre spracovateľov prevádzkových poriadkov, v ktorých sme podrobne uvádzali chýbajúce údaje. Boli vydané 3 vyjadrenia k žiadostiam o exhumáciu.

V Trenčianskom kraji v okrese Trenčín p posúdenie prevádzkovania pohrebných služieb požiadalo 10 spoločností, v rámci územného konania boli posúdené 2 dokumentácie.

Ďalej bolo posúdených 71 prevádzkových poriadkov pohrebiska. Pri posudzovaní prevádzkových poriadkov pohrebísk bolo zistené, že v domoch smútku v zariadeniach pre osobnú hygienu nie je zabezpečený prívod tečúcej teplej vody, v miestnostiach na úpravu ľudských pozostatkov nie je umývateľný a dezinfikovateľný povrch stien. Pohrebne služby mali zabezpečené vozidlá na prepravu ľudských pozostatkov chladiacim zariadením, a to jednak vo vlastníctve alebo zmluvne.

Na základe žiadosti obce Soblahov orgán verejného zdravotníctva im zaslal stanovisko o možnosti výstavby budov v ochrannom pásme pohrebiska. Na základe zistených skutočností pri výkone štátneho zdravotného dozoru v Dome smútku v Trenčianskych Tepliciach boli Technickým službám mesta Trenčianske Teplice uložené pokyny na zabezpečenie teplej tečúcej vody v Dome smútku, zabezpečenie umývateľného a dezinfikovateľného náteru stien v chladiacom boxe.

Na základe žiadosti Úradu pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou bola vypracovaná správa o pohrebných službách v spádovom regióne RÚVZ so sídlom v Trenčíne, ktoré vykonávajú prevoz ľudských pozostatkov a ostatkov v súvislosti s výkonom pitvy.

Orgán verejného zdravotníctva v roku 2007 posudzoval umiestnenie pietneho parku pre domáce zvieratá v k.ú. Mníchova Lehota.

Na exhumovanie telesných pozostatkov boli vydané 2 stanoviská pre pohrebisko v Novom Meste nad Váhom a v Podolí. Zároveň boli šetrené dva podnety na porušenie zákona o pohrebníctve pri pochovávaní v obci Podolie. Na žiadosť Mestského úradu v Bánovciach nad Bebravou bolo vydané odborné stanovisko k projektu pre stavebné povolenie „Rozšírenie cintorína a dom smútku Horné Ozorovce“.

V okrese Považská Bystrica boli uvedené do prevádzky a schválené prevádzkové poriadky nasledovných pohrebných služieb : CALLA s.r.o. Ilava, Anton Dado Nová Dubnica, Obecný úrad Beluša, ARCHA Papradno a Ondrej Bednár Lednické Rovne.

Prevádzkovateľmi pohrebísk v obciach regiónu sú prevažne obecné úrady (70). Celkovo bolo v roku 2007 schválených 85 návrhov prevádzkových poriadkov pohrebísk a 5 pohrebných služieb. To znamená, že je schválených 100 % prevádzok a prevádzkových poriadkov pohrebných služieb a 83,52 % prevádzkových poriadkov pohrebísk.

V tomto regióne je celkovo 103 pohrebísk, z toho má 85 pohrebísk schválené prevádzkové poriadky. Všetci prevádzkovatelia pohrebných služieb a pohrebísk majú zabezpečené ich spravovanie odborne spôsobilými osobami.

V okrese Prievidza v rámci poskytovania pohrebných služieb a pochovávaní bolo posúdených 27 prevádzkových poriadkov pohrebísk, 3 návrhy uvedenia do prevádzky pohrebných služieb a 1 žiadosť o exhumáciu. Neboli zaevidované žiadne sťažnosti na poskytovanie pohrebných služieb.

V Prešovskom kraji v roku 2007 je evidovaných – posúdených 34 prevádzok pohrebných služieb. Postupné uplatňovanie požiadaviek vyplývajúcich zo zákona o pohrebníctve do praxe prinášalo so sebou problémy, ktoré vychádzali skôr z nepochopenia zákona zo strany pohrebných služieb, miest a obcí, ale i kontrolných orgánov a verejností. Okrem posudzovacej činnosti pohrebísk, prevádzkových poriadkov a podmienok poskytovania pohrebných služieb, regionálne úrady verejného zdravotníctva sa podieľali aj na riešení sťažností (podaní). Problémom je aj vysvetlenie využitia ochranných pásiem cintorínov vo vzťahu k možnosti umiestnenia nových stavieb v prielukách medzi jestvujúcimi budovami, ktoré sú situované v ochrannom pásme. Ďalší problém sú situácie, keď pohrebná služba telefonicky vnucuje pozostalým svoje služby.

V Trnavskom kraji sa priebežne posudzovali návrhy prevádzkovateľov pohrebných služieb a pohrebísk na prevádzkovanie zariadení, vrátane prevádzkových poriadkov.

V Nitrianskom kraji sa pokračovalo v previerkach a schvaľovaní prevádzky pohrebísk a pohrebných služieb v zmysle nového zákona č. 470/2005 Z. z. Na základe miestnych šetrení neboli zistené v prevádzke pohrebísk závažné nedostatky. Prevádzkovateľom pohrebísk – obecným úradom a pohrebným službám bola poskytnutá metodická pomoc pre spracovanie prevádzkových poriadkov vzhľadom k nedostatkom pri ich predkladaní /predkladané boli všeobecné záväzné nariadenia, resp. opísaný zákon o pohrebníctve, chýbali potrebné údaje o pohrebisku, ochrannom pásme, tlecej dobe, plány pochovávaní a pod.

V priebehu roka bol v okrese Šaľa riešený podnet prevádzkovateľky Pohrebnej služby MAJA zo Šali na nedostatky v prevádzkovaní Pohrebnej služby Bogdany Šaľa – šetrením podnetu nebolo zistené porušenie ustanovení zákona o pohrebníctve ani zákone o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia. Úradu pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou bola zaslaná správa o vybavenosti pohrebných služieb a pohrebísk chladiacimi zariadeniami.

V okresoch kraja bolo v rámci posudzovania územnoplánovacích dokumentácií a územných plánov prejednávaná možnosť zabezpečenia ochranného pásma jednotlivých pohrebísk. V okrese Levice bol skolaudovaný Dom smútku na Santovke, posúdený projekt na rekonštrukciu Domu smútku a prístavbu prestrešenia na cintoríne v obci Kozárovce a zámer na rozšírenie cintorína v Leviciach. V okrese Nitra bola prevádzkovateľovi Pohrebnej služby Pieta uložená pokuta 10 000.- Sk za prevádzkovanie priestorov pohrebnej služby na Podzámskej ul. bez súhlasu orgánu verejného zdravotníctva a schváleného prevádzkového poriadku. V okrese Zlaté Moravce bolo posúdené rozšírenie pohrebiska v obci Skýcov.

III. Poskytovanie informácií verejnosti

Pracovníci odborov a oddelení HŽP na RÚVZ SR poskytovali informácie verejnosti prostredníctvom osobných a telefonických konzultácií, prostredníctvom webových stránok RÚVZ, písomnou formou ako aj cestou miestnej a regionálnej tlače a televízie. Informácie sa poskytujú aj prostredníctvom environmentálnych poradní, ktoré sú zriadené na RÚVZ v SR. Najčastejšie požadovanými informáciami boli požiadavky na jednotlivé druhy zariadení pri ich zriaďovaní, hlavne požiadavky týkajúce sa výkonu epidemiologicky závažných činností. Žiadateľmi boli zriaďovatelia zariadení, verejnosť, orgány, orgány samosprávy, projektanti. Zvýšený záujem bol hlavne zo strany prevádzkovateľov pohrebísk a pohrebných služieb. Ďalšie poskytované informácie sa týkali kvality pitnej vody a vody určenej na kúpanie,

dezinfekcie individuálnych zdrojoch vody, problematiky zložiek a faktorov životného prostredia (ovzdušie, hluk).

Na webových stránkach počas letnej kúpacej sezóny sa zverejňovali informácie o kvalite vôd na kúpanie v týždňových intervaloch. Laická verejnosť bola o aktuálnych problémoch na úseku ochrany zdravia najčastejšie informovaná prostredníctvom regionálnych médií. Tie boli využívané najmä pri príležitosti významných dní určených svetovou zdravotníckou organizáciou. Medzi najvýznamnejšie patril svetový deň vody, v rámci ktorého bola ponúknutá možnosť bezplatného vyšetrenia vzoriek vody na vybrané ukazovatele a zároveň bola ponúknutá možnosť konzultácie.

RÚVZ poskytovali informácie aj v zmysle zákona č. 211/2000 o slobodnom prístupe k informáciám písomnou formou.

IV. Prednášková a publikačná činnosť pracovníkov odborov ŽP a Z v SR

Prednášková činnosť pracovníkov odboru HŽP je vykonávaná na univerzitách, na odborných konferenciách, na medzinárodných mítingoch (Sarajevo), na akademiách vzdelávania, na školách, na besedách, na seminároch úradov verejného zdravotníctva.

Väčšina regionálnych úradov sa venuje odborným prednáškam v Akadémii vzdelávania týkajúcich sa výkonu epidemiologicke závažných činností, pohrebníctva a výkonu pohrebnej služby. Prednášky pre širokú verejnosť sa týkajú rôznych oblastí napr.: Dusičnanová alimentárna methemoglobínémia, hluk v životnom prostredí, roztoče bytového prachu ako zdraviu škodlivý faktor, stavebné úpravy pri zriaďovaní masérskych salónov a výkon epid. závažných činností v zariadeniach starostlivosti o ľudské telo, alergény v ovzduší a ich dopad na zdravotný stav detí atď.

Na Workshopoch HIA a kurze EIA boli odprednášané prednášky pracovníčkou RÚVZ hl. mesta SR Bratislava Determinanty zdravia a Základy právnej úpravy starostlivosti o zdravie ľudí, vytvárania a ochrany zdravých životných podmienok (Holíková).

Pracovníci sa aktívne zúčastňujú odborných konferencií, a to konferencii Pitná voda, Trenčianske Teplice (Ing. J. Bustinová, MPH, Ing. P. Pružinec), Martinské dni hygieny, Štrbské Pleso - Skúsenosti s úpravňou arzenu v pitnej vode v obci Višňové a iné. Na medzinárodnej konferencii o vnútornom prostredí budov predniesla príspevok **Slotová, K.**, Lafférová, J., Fatkulínová, M., Ďuricová, J.: Indoor Air Quality in Kindergartens. Indoor Climate of Buildings 2007. SSTP, SUT, 6th International Conference., ďalej Štrbské Pleso 2007., **Slotová, K.**, Pilarčík, M.: Indoor air Quality in the European Schools, implementation stage in the Slovak Republic a na medzinárodnom stretnutí The Regional Environmental Center for Central and Eastern Europe. International meeting, Sarajevo, Bosnia and Herzegovina. April 2007

Prednášky o hygienických požiadavkách na ubytovacie zariadenia v rámci cestovného ruchu boli vypracované pre Agentúru pre rozvoj vidieka v Nitre.

Prednášková činnosť na seminároch RÚVZ v rámci vzdelávania pracovníkov sa týkala napr. Epidemiologicke závažné činnosti na Orave, Roztoče bytového prachu ako zdraviu škodlivý faktor, boli prednášané aktuálne informácie o vtácej chrípke, zákon o pohrebníctve, aktuálna problematika služieb, novela stavebného zákona a mnohé ďalšie.

Pracovníci vykonávajú prednášky aj na základných školách v problematike pitných vôd a ďalšie.

Pracovníci RÚVZ Banská Bystrica prednášali na SZU FVZ Bratislava napr. Koppová, K.: Hygiena zdravotníckych zariadení, Možnosti využitia metodiky hodnotenia zdravotných rizík

vo verejnom zdravotníctve, Komunikácia a vnímanie zdravotných rizík. Riadenie zdravotných rizík v životnom prostredí. Prednášky sú zabezpečené aj na Trnavskej univerzite

Publikačná činnosť

Publikačná činnosť jednotlivých úradov je zameraná na všetky oblasti hygieny životného prostredia a je určená pre široký okruh verejnosti, podnikateľov a najmä odbornej verejnosti.

Bohatá je publikačná činnosť RÚVZ Banská Bystrica. **napr.** Schwarz, M. – Drímal, M. – **Koppová, K.:** Environmental study of the Ambient Air Quality in Kremnica Monitoring Area. Part II. Whole evaluation of Data. In: Acta Facultatis Ecological Journal of Faculty of Ecology and Environmental Sciences Technical University Zvolen, Volume 15, 55 - 65, 2007. a ďalšie 4 publikácie. V časopise Environmental Health perspectives, 2007., Simply Supplies a ďalšie odborné prednášky uverejnené v zborníkoch z odborných konferencií, napr.

Slotová, K., Lafférová, J., Fatkulínová, M., Ďuricová, J.: Indoor Air Quality in Kindergartens. Indoor Climate of Buildings 2007. SSTP, SUT, 6th International Conference, Štrbské Pleso 2007. ISBN 978-80-89216-18-5, pp.139-144.

Murenier, S., Muszynska, M., Otto, M., Rozentale, G., Rudkowski, Z., Skerliene, B., **Slotová, K.,** Suurong, L., Tur, I., K.C.von Mühlendahl.: Paediatric environmental medicine in Eastern Central Europe. International Journal of Hygiene and Environmental Health. Volume 210, No.5, October 2007, ISSN 1438-4639, pp. 509-513.

Drimal, M., **Slotová, K.,** Bartová, P., Závodský, D., Hložková, K.: Životné prostredie a zdravie I. Ovzdušie a klíma. Univerzita Mateja Bela, Banská Bystrica. Fakulta prírodných vied. ISBN 80-8083-330, 2006.

Lindberg, A.L., Goessler, W., Gurzau, E., **Koppová, K.,** Rudnai, P., Kumar, R., Fletcher, T., Leonardi, G., **Slotová, K.,** Gheorghiu, E., Vahter, M.: Arsenic exposure in Hungary, Romania and Slovakia. J. Environ. Monit., 2006, p. 8, 203-208

Odborné články boli uverejňované v časopise Revue ošetrovateľstva, sociálnej práce a laboratórnych metodík. **RÚVZ Žiar nad Hronom** v regionálnom týždenníku MY noviny žiarskej kotliny, 10. – 16. 7. 2007, č. 27, ročník 14/48, bol uverejnený článok „Slnko páli, voda volá“. Článok „Už v troch domov sa objavil lezúci hmyz“ bol uverejnený v MY noviny žiarskej kotliny, 23. – 29. 10. 2007, č. 43, ročník 14/48 o výskyte hmyzu v bytovkách na Ul. Dukelských hrdinov v Žiari nad Hronom. **Ďalšie články v regionálnej tlači sa týkali napríklad :** Kontrola pieskovísk a výsledky štátneho zdravotného dozoru, Kvalita pitnej vody vo verejných vodovodoch, Hluk z dopravy, Výskyt rias a ohrozenie zdravia pri kúpaní. V regionálnych novinách a v regionálnych televíznych vysielaniach boli uverejnené články, resp. príspevky v súvislosti s letnou turistickou sezónou 2007. Vedúca oddelenia hygieny životného prostredia **Čadca** poskytla informácie a spracovala písomné doklady pre články: Obec Staškov – Staškovské noviny, téma „Kvalita vody vo vodovode pre hromadné zásobovanie obyvateľstva v obci Staškov“ a pre časopis vydávaný Asociáciou vodárenských spoločností Vodárenské pohľady, téma „Chlórovanie vody - vhodné, nevhodné?“. Pre televíziu Markíza boli poskytnuté viaceré príspevky napríklado na tému “Dioxíny a zdravie“, „Pieskoviská a ich zdravotné riziká“. Príspevok v regionálnej TV ZOBOR na tému Zdravotné riziká kúpania so zameraním na neorganizovanú rekreáciu a kúpanie na letných kúpaliskách a príspevok v denníku Nový čas a v Rádiu Expres o situácii na letných kúpaliskách V regionálnej tlači a v Infotexte boli v okrese Rožňava uverejnené články:

k Svetovému dňu vody dňa 22. marca článok „Kvalita pitnej vody vo verejných vodovodoch okresu Rožňava v r. 2006“ a k Svetovému dňu životného prostredia dňa 5. júna článok „Účasť občanov na zabezpečovaní vyhovujúceho životného prostredia“, „Zásady ochrany zdravia obyvateľstva pri povodniach“ a „Dobehňime k zdraviu“. V súvislosti s výskytom améb na kúpalisku v Rožňave boli podané odborné informácie 2 x do regionálneho denníka a 1 x do regionálnej televízie.

V. Projekty a programy na ochranu a podporu zdravia plnené pracovníkmi odboru ŽP a Z

Regionálne ÚVZ v SR (bratislavský, trnavský, trenčiansky, žilinský, banskobystrický, košický a prešovský kraj) v rámci projektov a programov na ochranu zdravia sa podieľali na riešení nasledovných projektov:

1.4. Systém informovania verejnosti s využitím internetových stránok úradov verejného zdravotníctva

1.6. Monitoring kvality vody prírodných kúpacích oblastí v súlade s platnou legislatívou, príprava podkladov pre EÚ

1.8. Monitoring kvality vody na spotrebisku v súlade s platnou legislatívou, príprava podkladov pre správu EÚ

1.1. Akčný plán pre prostredie a zdravie obyvateľov SR III (NEHAP III)

Bratislavský kraj

Akčný plán pre životné prostredie a zdravie (NEHAP III)

Pracovníci odboru spolupracovali s odborom hygieny detí a mládeže na vytipovaní škôl, ktoré boli sledované a hodnotené v rámci projektu CEHAP. Ďalej sa v súvislosti s úlohami č. 31 a 32 podieľal odbor na vypracovaní prehľadu hlavných zdrojov znečisťovania životného prostredia v Bratislavskom kraji, najmä na úseku znečisťovania ovzdušia.

Systém informovania verejnosti s využitím internetových stránok úradov verejného zdravotníctva

V r. 2007 bol v spolupráci s RÚVZ Košice vypracovaný a celoštátne sprípomienkovaný návrh obsahu časti [www.stránky](#) úradov, ktorá sa týka hygieny životného prostredia. Návrh bol daný k dispozícii jednotlivým RÚVZ ako súčasť zápisnice z celoslovenskej pracovnej porady v Bojniciach.

Trenčiansky kraj

Program na zlepšenie kvality ovzdušia v meste Trenčín

Realizovaný Krajským úradom životného prostredia v Trenčíne. Program na zlepšenie kvality ovzdušia sa týka katastrálneho územia mesta Trenčín, ktoré je na základe zverejnenia vo vestníku MŽP SR vymedzenou oblasťou riadenia kvality ovzdušia. Riešená oblasť je mestská zóna s priemyselnými okrajovými časťami. Výsledky : navrhovaná lokalita monitorovacej stanice je súčasťou štátnej monitorovacej siete SHMÚ a na základe potreby sa výsledky meraní budú odovzdávať v rámci programu Európskej únie pre sledovanie a hodnotenie úrovne znečistenia vonkajšieho ovzdušia a diaľkového prenosu znečisťujúcich látok.

Zhodnotenie poklesu spotreby pitnej vody z verejných vodovodov a zdravotných dôsledkov

Prevádzkovateľ verejných vodovodov nám poskytol údaje o spotrebe vody v 3 obciach (Selec, Omšenie a Považany), v rokoch 1998 a 2006. V súčasnosti sa vyhodnocujú údaje, z ktorých bude možné posúdiť či dochádza k výraznému znižovaniu spotreby pitnej vody z

verejných vodovodov. Údaje o kvalite vody v studniach vo vybraných lokalitách máme k dispozícii v našej databáze.

Nitriansky kraj

Zdravé mestá – projekt sa realizuje dlhodobo v okrese Nitra v spolupráci RÚVZ Nitra, Mestským úradom v Nitre - oddelením komunálnych činností a Radou zdravia a je zameraný na sledovanie kvality verejných pieskovísk na území mesta Nitry. Pre overenie hygienického režimu a čistoty pieskovísk bolo v roku 2007 vytypovaných a preverených 31 verejných pieskovísk a to v Starom meste, sídlisku Chrenová, Klokočina a Diely s vykonaním pasportizácie, zhodnotenia ich režimu a odobratia vzoriek piesku na mikrobiologické a biologické vyšetrenie v zmysle nariadenia vlády č. 313/2006 Z. z. Laboratórne analýzy vzoriek piesku i s návrhom opatrení na rok 2008 boli zaslané oddeleniu komunálnych činností pri Mestskom úrade v Nitre. I keď možno na základe dlhodobého plnenia projektu konštatovať celkovo zlepšenie stavu pieskovísk najmä v ich údržbe, výsledky analýz potvrdili pretrvávajúce nedostatky v čistote pieskovísk najmä v ich mikrobiologickom znečistení (prítomnosť termotolerantných koliformných baktérií, E. coli, fekálnych streptokokov, enterobacter) v súvislosti s pobytom psov a mačiek a ich vybavenosti.

V letnom období bola oddelením HŽP overená aj kvalita vody pitnej fontány na Pešej zóne, v areáli Mestskej tržnice, zo studne na Svätoplukovom námestí v Nitre / napojená na verejný vodovod/, z dvoch striekajúcich fontán v meste Nitra - neboli zistené nedostatky.

Žilinský kraj

Posilniť prevenciu expozície hluku v ŽP prostredníctvom mapovanie environmentálneho hluku

V decembri bolo skolaudované Zábavno-obchodné centrum MAX na ulici Prielohy 979 v Žiline. Stavba je v tesnej blízkosti sídliska Solinky (cez ulicu) a tiež v blízkosti IBV Solinky - Juh. Investor ku kolaudácii predložil reálne merania niektorých VZT zariadení a tiež prevádzkovateľ predajne TERNO. Namerané hodnoty sú v súlade s platnou legislatívou. VZT zariadenia a výstupy zo VZT zariadení v podzemných garážiach sa mohli odmerať len v zimnom režime, preto je nutné urobiť opakované merania hluku v jarňoch a letných mesiacoch. Prevádzkovateľ predloží hlukovú štúdiu zameranú na mobilné zdroje - zásobovanie jednotlivých prevádzok počas týždňa a tiež na stacionárne zdroje umiestnené na streche objektu. Po vyhodnotení nameraných výsledkov RÚVZ Žilina prehodnotí, či realizované protihlukové opatrenia sú dostatočné alebo nie. V decembri boli skolaudované stavebné objekty súvisiace s výstavbou Diaľnice D3 Hričovské Podhradie -Kysucké Nové Mesto, časť I. Hričovské Podhradie -Žilina-Strážov. Bola predložená hluková štúdia s reálnym meraním v obci Dolný Hričov. V čase merania boli spustené do prevádzky len 2 pruhy vozovky a tak má prevádzkovateľ povinnosť v jarňoch mesiacoch premerať hladiny A zvuku z dopravy pred fasádou kolízneho rodinného domu. Na základe nameraných výsledkov a vyhodnotenia hlukovej situácie v blízkosti diaľnice D3 orgán na ochranu zdravia prehodnotí dostatočnosť zrealizovaných protihlukových opatrení.

Lokálna nepohoda v priestoroch s núteným vetraním a klimatizáciou - v roku 2007 sme vykonali merania vnútorného prostredia v sále Bábkového divadla v Žiline (mikroklimatické pomery a prítomnosť plesní vo vnútornom prostredí). Mikrobiologické vyšetrenie vnútorného ovzdušia divadelnej sály bolo vykonané sedimentačnou metódou pred začatím a počas predstavenia. Výsledné limity mikrobiologických a biologických ukazovateľov vyhovovali vtedy platnej legislatíve (baktérie, plesne). Ďalej sa vykonávalo meranie fyzikálnych ukazovateľov vo vnútornom ovzduší v tejto sále s negatívnym výsledkom.

Monitoring kvality prevádzky umelých soľných jaskýň

Od roku 2005 evidujeme v okrese Žilina 4 umelé soľné jaskyne, v roku 2006 pribudla ešte 1. Počas roka 2007 zostávajú v evidencii 4 fungujúce zariadenia. V 3 z nich boli v roku 2007 vykonané merania mikroklimatických podmienok a odbery sterov na prítomnosť mikroorganizmov, kvasiniek a plesní, ktorých vyšetrenia preukázali vyhovujúcu kvalitu v zmysle vtedy platnej legislatívy.

Banskobystrický kraj

Kvalita vnútorného ovzdušia v európskych školách; prevencia a redukcia respiračných ochorení.

Realizácia medzinárodného projektu „Kvalita vnútorného ovzdušia v európskych školách; prevencia a redukcia respiračných ochorení“ je jednou z aktivít Akčného plánu pre životné prostredie a zdravie obyvateľov Slovenskej republiky III (NEHAP III), ktorý bol schválený vo vláde SR uznesením č.10/2006. Do tohto Akčného plánu boli implementované štyri regionálne prioritné ciele Európskeho akčného plánu pre životné prostredie a zdravie detí (CEHAP). Projekt „Kvalita vnútorného ovzdušia v európskych školách; prevencia a redukcia respiračných ochorení“ je jednou z aktivít v rámci regionálneho prioritného cieľa č.3, ktorý je zameraný na prevenciu a zníženie výskytu respiračných chorôb u detí spôsobených vonkajším a vnútorným znečisteným ovzduším.

V období roku 2007 bolo na zabezpečenie plnenia úloh projektu uskutočnené:

1. Na základe informačného listu, ktorý vypracoval ÚVZ SR v Bratislave pre Ministerstvo školstva SR, zaslalo Ministerstvo školstva SR listom zo dňa 3.1.2007 podporné stanovisko k realizácii projektu.
2. K zabezpečeniu plnenia úloh sa uskutočnilo 6 pracovných stretnutí pracovníkov z RÚVZ Banská Bystrica a ÚVZ SR Bratislava z odborov HŽP, HDaM a chemických analýz, z toho jedno bolo medzinárodné pracovné stretnutie riešiteľov projektu v Sarajeve, Bosna a Hercegovina v dňoch 17.-19.4.2007 za účasti krajín: Maďarsko, Taliansko Albánsko, Srbsko a Čierna Hora, Bosna a Hercegovina, Slovensko. Za SR bol predložený stav plnenia úloh týkajúcich sa najmä nadväzovania kontaktov s jednotlivými školami, výberu škôl, rozdeľovania úloh vyplývajúcich z merania kvality ovzdušia a laboratórnych analýz medzi pracoviskami ÚVZ SR Bratislava a RÚVZ Banská Bystrica.
3. O realizácii projektu v školskom roku 2007/2008, jeho cieľoch, náplni a výstupoch riaditeľka RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici informovala listom zo dňa 26.6.2007 Mestský úrad, odbor školstva, kultúry a športu, vedúcu odboru PaedDr.J.Sýkorovú.
4. Pracovné stretnutie odborných pracovníkov RÚVZ s vedúcou odboru školstva, kultúry a športu pri MsÚ Banská Bystrica a s riaditeľmi vybraných škôl sa uskutočnilo v auguste 2007 za účelom informovania o konkrétnych úlohách súvisiacich s realizáciou projektu, a to v týchto základných školách a v meste Banská Bystrica: ZŠ Ďumbierska, ZŠ Tatranská, ZŠ Trieda SNP č.20, ZŠ Bakossova.
5. Do slovenského jazyka boli preložené 3 typy dotazníkov súvisiacich s realizáciou projektu:
 - dotazník o škole
 - dotazník o triede
 - dotazník o dýchacích a alergických príznakoch a domácom prostredí žiakov
6. V súvislosti s vyšetrovaním pľúcnych funkcií u detí bol získaný súhlas etickej komisie pri RÚVZ Banská Bystrica s realizáciou projektu.

7. Pripravený bol informačný list pre rodičov vybraných detí a formulár informovaného súhlasu na vyjadrenie súhlasu, resp. nesúhlasu rodiča s vykonaním spirometrického vyšetrenia u dieťaťa. Získaných bolo 368 súhlasov rodičov.

8. Pripravené boli technické podmienky (spirometer, prenos dát, dotazníky) na zabezpečenie merania pľúcnych funkcií u detí. Spirometrické vyšetrenie bolo vykonané u 276 detí z 3 základných škôl v meste Banská Bystrica (ZŠ Tr.SNP, ZŠ Tatranaká, ZŠ Ďumbierska). Zabezpečené boli podmienky a uskutočnené boli merania koncentrácií vybraných látok vo vnútornom ovzduší v 3 základných školách v meste Banská Bystrica (ZŠ Tr.SNP, ZŠ Tatranaká, ZŠ Ďumbierska) v tomto rozsahu:

- aktívne meranie: CO, CO₂, PM₁₀, teplota vzduchu, relatívna vlhkosť vzduchu,
- pasívne meranie: NO₂, VOC.

9. Preložená bola publikácia „Improving indoor air quality in schools – training programme“ do slovenského jazyka pre potreby tréningového programu s riaditeľmi a učiteľmi ZŠ.

Zhodnotenie poklesu spotreby pitnej vody z verejných vodovodov a zdravotných dôsledkov

Gestorom úlohy je ÚVZ SR, ktorý pripravil návrh metodiky plnenia úloh. Návrh metodiky bol predmetom rokovania pracovnej skupiny, ktorú na zabezpečenie rozpracovania úlohy menoval HH SR. Do úlohy budú v zmysle pripravovanej metodiky zapojené všetky RÚVZ v SR, údaje budú zisťované dotazníkovou metódou zo skupiny domácností vybratej náhodným výberom. V súčasnosti sa pripravuje definitívne znenie metodiky plnenia úlohy vrátane pilotnej štúdie a časový harmonogram plnenia úlohy.

Posilniť prevenciu expozície hluku v životnom prostredí prostredníctvom mapovania environmentálneho hluku

Zákon NR SR č.2/2005 Z. z. o posudzovaní a kontrole hluku vo vonkajšom prostredí a o zmene zákona NR SR č. 272/1994 Z. z. o ochrane zdravia ľudí v znení neskorších predpisov ustanovuje povinnosť merania environmentálneho hluku v mestách podľa veľkosti aglomerácií. Mestské aglomerácie v Banskobystrickom kraji budú mať povinnosť zabezpečiť úlohy vyplývajúce zo zákona po roku 2008, s povinnosťou zabezpečiť vypracovanie strategických hlukových máp do 30. júna 2012 a akčných plánov do 18 júla 2013.

Realizovať opatrenia na predchádzanie ochoreniam, ktoré súvisia s užívaním pitnej vody a s využívaním prírodných vôd na kúpanie

Návrh opatrení na predchádzanie ochoreniam, ktoré súvisia s užívaním pitnej vody vychádza zo záverov výkonu štátneho zdravotného dozoru, ako aj z výsledkov laboratórnych analýz v rámci monitoringu kvality pitnej vody a prevádzkovej kontroly.

PHIME project „Public health impact of long-term, low-level mixed element exposure in susceptible population strata“ – Vplyv expozície nízkym koncentráciám zmesi kovov na zdravie citlivých populačných skupín

Integrovaný projekt sponzorovaný grantom EC.

Koordinátor projektu: Staffan Skerfving, MD, PhD, Lund Universita, Švédsko

Číslo kontraktu: FOOD-CT-2006/016253

Trvanie projektu: 01.03.2006 – 31.12.2010

Gestor projektu v SR: RÚVZ Banská Bystrica,

Zodpovedný riešiteľ v SR: MUDr.Kvetoslava Koppová, PhD.

Riešiteľské pracoviská: RÚVZ Banská Bystrica

RÚVZ Spišská Nová Ves

Integrovaný projekt je zameraný na hodnotenie expozície ľudí zo životného prostredia a vplyvu faktorov ŽP na zdravie (osteoporóza, kardiovaskulárne ochorenia, nádorové ochorenia, vplyv na neuro-vegetatívny systém a ďalšie). Zahŕňa viaceré oblasti Európy, ale i iných častí sveta. Projektu sa zúčastňuje 31 odborných inštitúcií z 20-tich krajín sveta (štáty západnej a strednej Európy, Čína, USA, Bangladéš). Zahraničným gestorským pracoviskom je Lund Univerzita, Švédsko. Projekt, v ktorom je zapojená SR, je jeho súčasťou. Zameraný je na hodnotenie expozície citlivých populačných skupín – detí a žien nízkym koncentráciám kovov – Pb, Cd, Hg, Pt, Rh, Pd).

Obsah vybraných kovov – Pb, Hg, Cd bude stanovený vo venóznej krvi 150 detí vo veku 7-10 rokov (po 50 v každej oblasti). Vo venóznej krvi žien vo fertilmom veku bude stanovený aj obsah platiny, paládia a ródia. Analýzy budú robené v laboratóriách Lund Univerzity vo Švédsku.

V roku 2006 RÚVZ Banská Bystrica, odbor HŽP realizoval:

▪ **Prípravu základných dotazníkov a materiálov, ktoré budú slúžiť na zber údajov a získanie respondentov do štúdie v rozsahu:**

- Dotazník pre rodičov
- Dotazník pre školy
- Skriningový formulár pre dieťa
- Metodika vyplňovania dotazníka
- Formulár na udelenie súhlasu s účasťou v štúdiu
- Informovaný súhlas

Uvedené materiály boli pripravené v anglickom jazyku na základe poverenia koordinátora projektu. Prvý návrh materiálov bol rozoslaný na pripomienkovanie všetkým riešiteľským krajinám. Pripomienky boli následne zapracované do materiálov. Po schválení konečnej verzie boli všetky materiály preložené do slovenského jazyka a pripravené v definitívnej podobe do tlače.

▪ **Príprava materiálov potrebných na schválenie projektu etickou komisiou, kde boli pripravené:**

- Informačný list projektu
- Základný protokol výberu a vyšetrení detí
- Pilier III. – Kde sú problémy – preklad z hlavného protokolu

▪ **Žiadosť o schválenie projektu bola predložená Etickej komisii pri RÚVZ Banská Bystrica, ktorá zápisom č. 2007/00570 zo dňa 09.01.2007 schválila plnenie projektu v SR a etickej komisii pri RÚVZ Spišská Nová Ves, ktorá tiež schválila plnenie projektu..**

▪ V novembri 2006 bola na RÚVZ Banská Bystrica zorganizovaná **pracovná porada za účasti riešiteľov** z RÚVZ Banská Bystrica a RÚVZ Spišská Nová Ves, kde boli podrobne stanovené úlohy, ktoré budú v roku 2007 plnené riešiteľmi projektu v súlade so základným protokolom.

Ďalšie pracovné stretnutie bolo dňa 3.mája 2007, kde bolo **detailne diskutované zabezpečenie úloh v biomonitoringu detskej populácie, konkrétne:**

- bolo dopracované definitívne znenie dotazníkov a doplnenie otázok špecifických pre SR
- bol špecifikovaný výber škôl vo všetkých troch oblastiach
- priemyselná oblasť – mesto Krompachy - dve ZŠ
- mestská časť – mesto Banská Bystrica - dve ZŠ
- vidiecka oblasť – obec Polomka - jedna ZŠ

- boli pripravené odberové materiály, zdravotnícke potreby (škrtidlá, špachtle, tampóny, dezinfekčné prostriedky, vacuteinery), antropometrické pomôcky (váhy a výškomery)
- boli pripravené darčeky pre deti : staršie deti – knihy a čokoláda
mladšie deti – hračky a čokoláda
- bola zabezpečená koordinácia práce s lekármi – pediatrami, riaditeľmi škôl, rodičmi.

Samotný odber biologického materiálu – venóznej krvi sa uskutočnil podľa spoločného protokolu v mesiaci máj. Súčasne boli získané údaje formou dotazníka dieťaťa, dotazníka rodiča, dotazníka charakteristiky školy.

Spolu bolo odobratých 157 vzoriek krvi v oblastiach:

50 vzoriek v priemyselnej oblasti

57 vzoriek v mestskej oblasti

50 vzoriek vo vidieckej oblasti.

Vzorky krvi boli uskladnené v mrazničke v RÚVZ Banská Bystrica a následne transportované letecky do Univerzity v Lund, Švédsko, ktorá zabezpečuje vykonanie analýz.

Dotazníky boli skontrolované a údaje boli následne vložené do softvéru pripraveného jedným z partnerov (Slovinsko).

V súčasnosti bude spracované zhodnotenie údajov získaných z dotazníkov a pripravené scenáre na zhodnotenie expozície detí.

Po ukončení analýz v laboratóriách vo Švédsku bude vykonané zhodnotenie dosiahnutých výsledkov a následne informovanie rodičov detí.

Zabezpečenie biomonitoringu detí v SR je možné zhodnotiť ako úspešné z 10-tich zúčastnených krajín bol komplexný biomonitoring urobený len v štyroch, v rátane SR.

Ďalšia časť projektu – biomonitoring žien bude realizovaná v roku 2008.

Košický kraj

PHIME project „Public health impact of long-term, low-level mixed element exposure in susceptible population strata“ – Vplyv expozície nízkym koncentráciám zmesi kovov na zdravie citlivých populačných skupín

V okrese Spišská Nová Ves v oblasti „voľné ovzdušie“ v rámci projektu PHIME sa sledovala expozícia detskej populácie ťažkým kovom (Pb, Cd, Hg v krvi detí) a zberom údajov o kvalite vonkajšieho ovzdušia v sledovanej oblasti mesta Krompachy. Na oddelení HŽP sa pripravuje časť dotazníka o zásobovaní oblasti Krompách pitnou vodou a o kvalite ovzdušia podľa materiálov dostupných na RÚVZ a podkladov z meracej stanice SHMÚ umiestnenej v obytnej zóne mesta Krompachy. Súčasťou dotazníka sú demografické a geomorfologické údaje.

Pilotná štúdia – Monitoring zásobovania pitnou vodou v rómskych osadách

V rómskych osadách – Spišská Nová Ves Hájik a Podskala, Bystrany, Žehra, Dobrá Vôľa, Prakovce, Richnava, Krompachy bolo odobratých celkovo 11 vzoriek vôd zo studní, prameňov a verejného vodovodu, ktoré slúžia na hromadné zásobovanie pitnou vodou. Závadnosť vzoriek je veľmi vysoká – 81,9 %. Vo všetkých závadných vzorkách boli prekročené limity mikrobiologických ukazovateľov – Escherichia coli, v niektorých koliformné baktérie – Klebsiella pneumoniae a oxytoca, Enterobacter sp., kultivovateľné mikroorganizmy pri 36° a 22° C, v jednej vzorke bol prekročený limit chemického faktora – Fe. Pri riešení tejto situácie sú vykonávané krátkodobé aj dlhodobé opatrenia. Pre oblasť Richnava bol zrealizovaný záchyt prameňa – nový vodný zdroj pre rómsku osadu a pripravuje sa výstavba vodojemu a rozvodnej siete. V osade Spišská Nová Ves Hájik bola realizovaná

permanentná dezinfekcia vo verejnej studni. Pre oblasť Bystrany je vo fáze spracovania projektová dokumentácia na predĺženie siete Spišského skupinového vodovodu Spišský Hrušov - Krompachy. Pre oblasť Dobrá Vôľa, časť Spišské Vlchy je spracovaná projektová dokumentácia napojenia na vodovod Žehra.

V rámci úlohy „_Cyanobaktérie“ bola priebežne vykonávaná obhliadka vodnej plochy ZŠ a VJ. Dňa 9.8.2007 bol na stredisku Kamenec, časť Klokočov pri požičovni vodných bicyklov (mimo pravidelného odberového miesta) zaznamenaný výskyt vodného kvetu. Boli odobraté vzorky vôd na laboratórne vyšetrenie. Zároveň boli odobraté vzorky vôd a vodného kvetu za účelom vyšetrenia ekotoxicity, ktoré boli dňa 14.8.2007 doručené na ÚVZ SR Bratislava. Laboratórnym rozborom vzoriek vôd, vyšetrených v laboratóriách RÚVZ Košice bolo potvrdené prekročenie MH cyanobaktérií a chlorofylu a pri prevahe siníc v planktóne. Dňa 10.8.2007 bol prevádzkovateľ predmetného strediska, Obec Klokočov, písomne upozornený na prekročenie MH vyššie uvedených ukazovateľov a na povinnosť ustanovenú v § 12 ods. 7 zák. NR SR č. 126/2006 Z.z. o verejnom zdravotníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Zároveň dňa 10.8.2007 bol o uvedenej skutočnosti informovaný aj Krajský úrad životného prostredia Košice. Dňa 13.8.2007 bolo RÚVZ Michalovce vydané prevádzkovateľovi, Obci Klokočov, rozhodnutie – opatrenie so zákazom používania vody na prírodnom kúpalisku ZŠ, stredisko Kamenec, časť Klokočov – pri požičovni vodných bicyklov na kúpanie. Predmetné rozhodnutie bolo odvolané rozhodnutím zo dňa 22.8.2007.

Dňa 1.10.2007 boli doručené z ÚVZ SR Bratislava laboratórne výsledky ekotoxikologického rozboru vzoriek vôd a vodného kvetu z predmetnej lokality. Vzorka vody bola vyšetrovaná na testovacích organizmoch: *Vibrio fischeri* – výsledok: -57 % účinku (neistota 50%), *Thamnocephalus platyurus* – výsledok: 67 % účinku (neistota 30%), *Sinapis alba* – výsledok: 44 % účinku (neistota 30%) a vzorka vodného kvetu na testovacom organizme *Thamnocephalus platyurus* – výsledok: 100 % účinku (neistota 30%). Na základe laboratórných výsledkov a prílohy (Názory a interpelácie výsledkov skúšok) „voda aj vodný kvet vykazujú toxický účinok na *Thamnocephalus platyurus*. *Microcystin* LR (31,8 mg/kg) bol zistený vo vzorke vodného kvetu. Táto hodnota reprezentuje len 5%-ný podiel siníc rodu *Microcystis* vo vodnom kvete. Podľa výsledkov kvalitatívneho rozboru z RÚVZ Michalovce bol dominantným druhom vodného kvetu *Aphanizomenon flos-aquae* (cca 95%). Tieto sinice produkujú anatoxín, ktorého obsah nebol stanovený z dôvodu nedostupnosti chemického štandardného materiálu. Jeho prítomnosť sa ale prejavila v ekotoxikologickom teste. Na základe uvedeného možno konštatovať, že na vyššie uvedenej lokalite sa vyskytol v čase odberu toxický sinicový kvet“. V období výskytu vodného kvetu na predmetnej lokalite, ale ani neskôr, neboli zo strany rekreatantov, ani zdravotníckych pracovníkov, hlásené žiadne zdravotné problémy súvisiace s vodným kvetom.

VI. Ďalšie činnosti odboru

Pracovníci odboru hygieny životného prostredia v priebehu roku 2007

- pracovali v komisiách na preskúšanie odbornej spôsobilosti na výkon epidemiologickej závažnej činnosti v zariadeniach starostlivosti o ľudské telo,
- pracovali v komisiách na preskúšanie odbornej spôsobilosti na prevádzkovanie pohrebiska, pohrebnej služby a prevádzkovanie krematória,
- riešili množstvo opodstatnených a neopodstatnených sťažností,
- zúčastnili sa rôznych domácich i zahraničných konferencií, seminárov a pracovných ciest,
- poskytovali konzultácie a poradenské služby právnickým a fyzickým osobám,

- poskytovali informácie širokej verejnosti počas “Dňa vody”, “Dňa zeme”,
- v rámci „Svetového dňa bez tabaku“ preverovali dodržiavanie Zákona o ochrane nefajčiarov vo verejných inštitúciách, divadlách, kinách, obchodných centrách, domoch kultúry, v telovýchovných a ubytovacích zariadeniach a v zariadeniach starostlivosti o ľudské telo,
- zabezpečovali výchovno – vzdelávaciu činnosť v rámci prednášok,
- vydávali stanoviská v zmysle zákona č. 24/2006 Z.z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie (zákon EIA), zákona č. 245/2003 Z.z. o integrovanej prevencii a kontrole znečisťovania životného prostredia (IPKZ).

V Bratislavskom kraji bolo v roku 2007 riešených 6832 podaní. V rámci posudkovej činnosti bolo vydaných 1738 záväzných stanovísk, 1091 rozhodnutí k prevádzke a vykonaných ďalších 2143 iných úkonov. Dozorná činnosť sa vykonávala v evidovaných 6515 zariadeniach. Bolo vykonaných 2165 kontrol a vydaných 58 pokynov - opatrení na odstránenie hygienických nedostatkov. Bolo posúdených 132 zámerov podľa zákona EIA a 12 správ podľa zákona IPKZ. Ďalej bolo vypracovaných 12 správ a riešených 188 sťažností a podnetov na zhoršené podmienky. Odbor zabezpečoval štátny zdravotný dozor nad hromadnými podujatiami v 20 prípadoch (koncerty na štadióne Inter, v Inchebe a Národnom tenisovom centre). Na odbore bolo v činnosti Národné referenčné centrum pre zdravotnú problematiku komunálneho ovzdušia. Pracovníci odboru zabezpečovali špecializované odborné činnosti na úsekoch problematiky zdravotníckych zariadení a zariadení starostlivosti o ľudské telo.

Z dôvodu vzniku povodňovej situácie na území Trnavského kraja je zabezpečovaná súčinnosť s orgánmi civilnej obrany, protipovodňovou komisiou a krízovým štábom CO. V rámci akcie „Prostredie bez tabakového dymu“ v okrese Dunajská Streda bolo vykonaných 8 kontrol. V kontrolovaných zariadeniach (miestne a mestské kultúrne strediská, kultúrne domy) sa nezistilo porušenie zákazu fajčenia.

V Trenčianskom kraji bola v roku 2007 venovaná zvýšená pozornosť pieskoviskám. Bolo odobratých 11 vzoriek, pričom všetky vyhoveli platnej legislatíve. Na základe žiadosti jednotlivých zariadení, ktoré poskytujú ústavnú zdravotnú starostlivosť v spádovom území RÚVZ so sídlom v Trenčíne, vykonali odborní pracovníci v predmetných zariadeniach štátny zdravotný dozor, na základe ktorého im boli vydané rozhodnutia k uvedeniu priestorov do prevádzky a schvaľované prevádzkové poriadky. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru boli prijaté opatrenia z hľadiska hygienicko-epidemiologického režimu, ktoré sa týkali hlavne zosúladienia predmetných zariadení s novými požiadavkami uvedenými v nariadení vlády SR č. 331/2006 Z.z. V rámci pripravenosti ubytovacích zariadení na letnú turistickú sezónu 2007 bol vykonaný štátny zdravotný dozor v 5 ubytovacích zariadeniach, pričom neboli zistené závažné nedostatky. V roku 2007 odborní pracovníci RÚVZ so sídlom v Trenčíne riešili podnet obyvateľov mesta Trenčína na zvýšený výskyt hlodavcov.

V Nitrianskom kraji pracovníci priebežne zabezpečovali plnenie úloh rozpracovaných z Programového vyhlásenia vlády SR pre oddelenie HŽP, spolupracovali s miestnou samosprávou a špecializovanou štátnou správou, podieľali sa na šetrení podnetov obyvateľov v jednotlivých regiónoch, ktoré sa týkali problematiky výskytu holubov v obytných domoch, chovu hospodárskych zvierat a to jednak v rámci drobného chovu a tiež veľkochovu v poľnohospodárskych družstvách, likvidácie odpadu z poľnohospodárskych podnikov, zápachu z prevádzky Kafilérie Nitra, znečisťovanie obytných domov odpadom neprispôsobivými obyvateľmi a pod. Posudzované boli skládky odpadov v rámci prípravy nových stavieb, nakladanie s nebezpečnými odpadmi na základe žiadosti prevádzkovateľov, energetické, dopravné stavby a výstavba zariadení MTS, neionizujúceho žiarenia, telekomunikačných zariadení a ďalšie. Zamestnanci oddelenia HŽP sa podieľali na posudzovaní zámerov

investorov z hľadiska ich vplyvu na životného prostredie, ako boli stavby kompostární, betonární, obalovní živičných zmesí, veľkých obchodných centier, veterných parkov, na previerkach zariadení v rámci zákona o prevencii závažných priemyselných havárií, na kontrole deratizácie v meste Nitra a Šaľa vo vybraných zariadeniach a pod.

V Žilinskom kraji bolo z okresu Žilina a Bytča podaných a vybavených 24 písomných podnetov v oblasti životného a obytného prostredia, hluku a pod. Ďalej boli riešené podnety týkajúce sa kvality pitnej vody vo verejných budovách, zápachu z verejnej kanalizácie, divokej skládky odpadu, nehygienického stavu vnútorného prostredia sociálnych ubytovní, prevádzky pohrebníctva, relaxačných služieb v cestovnom ruchu. Pracovníci HŽP boli zapojení do siete RAPEX – hlásenie rýchleho systému na výmenu informácií nebezpečných výrobkov. V jednom prípade bolo vydané opatrenie zákazu distribúcie do predajnej siete. V mesiaci september bola zaznamenaná zvýšená hladina rieky Kysuce a jej prítokov a vyhlásený stav ohrozenia okresnou protipovodňovou komisiou. V okrese Dolný Kubín boli riešené podnety podmienok bývania občanov v bytových domoch pre neprispôsobivých občanov. Boli odobraté vzorky vôd z 5 studničiek (nachádzajúcich sa v blízkosti ciest), kde je predpoklad ich využívania. Vo všetkých vzorkách bola zistená mikrobiologická závadnosť, na čo boli upozornené Obecné úrady. Studničky boli označené nápisom: „Voda nie je vhodná na pitné účely“. V okresoch Martin a Turčianske Teplice boli riešené a konzultované podnety, resp. oznámenia o znehodnocovaní životného a obytného prostredia vo veci: uloženia komunálneho odpadu, odstraňovania odpadových vôd, výskytu hlodavcov, znečisťovania obytného domu, ktoré súviseli s právami a povinnosťami užívateľov bytov, úroveň poskytovania ubytovacích služieb a iné.

V Banskobystrickom kraji sa pracovníci podieľali na odbornom a metodickom usmerňovaní pracovísk odborov a oddelení RÚVZ v SR, organizovaní celoslovenských porád vedúcich odborov a oddelení HŽP, príprave odborných koncepčných materiálov a usmernení, príprave legislatívnych úprav – najmä zákona o verejnom zdravotníctve a vykonávacích predpisov.

V roku 2007 boli na RÚVZ v Banskobystrickom kraji plnené úlohy:

- Systém informovania verejnosti s využitím internetových stránok úradov verejného zdravotníctva,
- Monitoring kvality vody prírodných kúpacích oblastí v súlade s platnou legislatívou, príprava podkladov pre EÚ,
- Monitoring kvality pitnej vody na spotrebisku v súlade s platnou legislatívou, príprava podkladov pre správu EÚ.

V súvislosti s prípravou a platnosťou zákona č.355/2007 Z.z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a vykonávacích predpisov k zákonu boli priebežne prejednávané a konzultované pripomienky k návrhom, zmeny v porovnaní so zákonom č.126/2006 Z.z. Na RÚVZ boli zaslané pripomienky k predloženému návrhu koncepcie odboru HŽP. Na uvedenom úrade pracuje NRC pre hodnotenie vplyvu voľného ovzdušia a ovzdušia uzatvorených priestorov nevýrobného charakteru.

Pracovníci sa podieľali na plnení medzinárodných projektov:

- „Kvalita vnútorného ovzdušia v Európskych školách, prevencia, redukcia respiračných ochorení“. Projekt je jednou z aktivít Akčného plánu pre životné prostredie a zdravie obyvateľov Slovenskej republiky III (NEHAP III), ktorý bol schválený vo vláde SR uznesením č.10/2006. Do tohto Akčného plánu boli implementované štyri regionálne prioritné ciele Európskeho akčného plánu pre životné prostredie a zdravie detí (CEHAP). Projekt „Kvalita vnútorného ovzdušia v európskych školách; prevencia a redukcia respiračných ochorení“ je jednou z aktivít v rámci regionálneho prioritného cieľa č.3, ktorý je zameraný na

prevenciu a zníženie výskytu respiračných chorôb u detí spôsobených vonkajším a vnútorným znečisteným ovzduším.

- Pre potreby „Workshop on Indoor Air Health Priorities“, ktorý organizovala Komisia európskych spoločenstiev v Bruseli bol vypracovaný odborný materiál zameraný na zhodnotenie situácie v Slovenskej republike v oblastiach: národná legislatíva v oblasti zabezpečovania kvality vnútorného ovzdušia budov, národné monitorovanie a kontrolné programy a štúdie a výskumy na národnej úrovni zamerané na hodnotenie expozície a zdravotného stavu ľudí v súvislosti s pobytom v budovách.

V rámci špecializovanej laboratórnej činnosti, činnosť oddelenia biológie životného prostredia bola zameraná na validáciu metódy monitorovania prítomnosti alergénov roztočov v prachu, ktorá bola akreditovaná. Je to metóda, ktorú má pracovisko akreditované ako prvé a zatiaľ jediné na Slovensku. Odbor chemických analýz zabezpečoval meranie vybraných chemických látok vo vnútornom prostredí základných škôl, a to aktívnymi i pasívnymi metódami. Merania boli zabezpečované meracou technikou a metodikami meraní dodanými v rámci plnenia projektu SEARCH. V súlade so zákonom č.355/2007 Z. z. pracovisko zabezpečovalo koordináciu činnosti peľovej informačnej služby v SR. Od roku 2004 je monitorovacia stanica RÚVZ BB zaradená do Európskej siete peľových staníc. V roku 2007 pokračovala odborná spolupráca s WHO, Európskeho centra pre životné prostredie a zdravie v Bosne, a to v oblasti riešenia výskytu vlhkosti a plesní v budovách. Cieľom WHO je navrhnúť intervenčné opatrenia na redukovanie nežiadúcich účinkov prítomnej vlhkosti a plesní v budovách na zdravie ľudí.

V Prešovskom kraji sa pracovníci odboru podieľali na všetkých mimoriadnych podujatiach v rámci jednotlivých regiónov, na ktorých sa zúčastňoval väčší počet obyvateľov. Počas letnej turistickej sezóny 2007 v strediskách sústredného cestovného ruchu bol vykonávaný štátny zdravotný dozor.

V Košickom kraji boli šetrené sťažnosti na znečisťovanie životného prostredia splaškovými vodami, výskyt hlodavcov, chov domácich zvierat, chov zvierat na hospodárskych dvoroch, hluk v životnom prostredí.

VII. Tabuľky

Tab. č. 1.1 Prehľad zásobovaných obyvateľov pitnou vodou z verejných vodovodov

Kraj	Počet obyvateľov v kraji	Počet zásob.obyv. v kraji	% zásobovaných obyvateľov
Bratislavský	608586	581 579	95,6
Trnavský	555 353	475 398	85,6
Trenčiansky	580 467	530 070	91,3
Nitriansky	682 708	622 887	91,23
Žilinský	692 060	604 954	87,41
Banskobystrický	652 123	550 252	84,38
Košický	755 287	620 535	82,16 %
Prešovský	800 482	622 454	77,8
SR	5 327 066	4 608 129	86,5

Tab. č. 1.2 Prehľad kvality vody verejných vodovodov podľa výsledkov monitoringu

Kraj	Celkový počet vyšetrených vzoriek		Z toho závadných		Závadnosť vzoriek					
	PM	KM	počet	%	Fyz.chem.		Mikrobiol.		Biolog.	
					abs.	%	abs.	%	abs.	%
Bratislavský	55	365	56	13,3	37	8,8	35	8,3	5	1,2
Trnavský	182	371	72	13,02	57	10,31	7	1,27	13	2,35
Trenčiansky	181	528	121	17,1	18	2,5	104	14,7	2	0,3
Nitriansky	243	687	93	10,0	77	8,27	18	1,93	1	0,11
Žilinský	215	569	104	13,26	50	6,37	68	8,67	4	0,5
Banskobystrický	211	810	289	28,31	137	13,42	163	15,96	61	5,97
Košický	207	565	196	25,4	128	16,6	91	11,8	5	0,6
Prešovský	172	813	157	15,9	39	3,9	127	12,9	7	0,7
SR	4708	4708	1088	17,6	543	8,79	613	9,93	98	1,58

Tab. č. 1.3 Prehľad kvality vody verejných vodovodov podľa výsledkov ŠZD

Kraj	Celkový počet vyšetrených vzoriek	Z toho závadných		Závadnosť vzoriek					
		počet	%	Fyz.chem.		Mikrobiol.		Biolog.	
				abs.	%	abs.	%	abs.	%
Bratislavský	435	101	23,2	72	16,6	80	18,4	9	2,1
Trnavský	75	40	53,33	32	42,67	5	6,67	4	5,33
Trenčiansky	476	138	30	63	13,2	114	23,9	9	1,9
Nitriansky	145	15	10,34	11	7,58	5	3,44	0	0
Žilinský	123	38	30,9	25	20,32	28	22,76	0	0,0
Banskobystrický	94	52	55,32	31	32,98	33	35,11	17	18,09
Košický	378	96	25,4	69	18,3	32	8,5	2	0,5
Prešovský	211	60	28,4	14	6,6	49	23,2	1	0,5
SR	1937	540	21,8	317	12,8	346	13,97	42	1,7

Tab. č. 1.4 Prehľad verejných vodovodov s dlhodobou nevyhovujúcou kvalitou vody v chemických ukazovateľoch podľa výsledkov RÚVZ a prehľad udelených výnimiek –r. 2007

Obec	Názov vodovodu/ správca	Obec	Nevyhovujúci ukazovateľ	Priemerná zistená hodnota v hodnotenom roku	Prekročenie hygienického limitu (v priemere)	Časové obdobie výnimky (od-do)	Zásobovan é obyvateľstv o - počet
Malacky	Suchohradský skupinový vodovod / BVS a.s.	Suchohrad Záhorská Ves	železo chlóríoxid chloritany	0,294 0,22 0,28	+ 0,94 + 0,02 + 0,08	2. výnimka do 25.8. 2008	1571
Malacky	Vodný zdroj Pernek / BVS a.s.	Sídlisko Malacky- Juh	železo	0,19	-	1. výnimka do 25.08.2008	3000
Malacky	Závod - obecný vodovod / obec	Závod	železo Mn Amónne ióny	0,18 0,10 0,91	- + 0,05 + 0,41	2. výnimka do 31.10. 2008	1759
Senec	Senecký skupinový vodovod / BVS a.s.	Senec (SV časť) Boldog Reca (okres Senec)	dusičnany	49,8	-0,2	2. výnimka do 25.8. 2008	cca 1700
Senec a Pezinok	Čatajský skupinový vodovod / BVS a.s.	Čataj Igram Kaplna (okres Senec) Báhoň (okres Pezinok)	železo mangán dusičnany	0,06 0,006 30,9	- - -	2. výnimka do 25.8. 2008	3587
Trnava	Majcichov	Majcichov	dusičnany	65	15	2006-2009	1450

Obec	Názov vodovodu/ správca	Obec	Nevyhovujúci ukazovateľ	Priemerná zistená hodnota v hodnotenom roku	Prekročenie hygienického limitu (v priemere)	Časové obdobie výnimky (od-do)	Zásobovan é obyvateľstv o - počet
Dunajská Streda	Baloň	Baloň	železo	0,0357	0,1570	31.8.05- 31.7.08	736
			mangán	0,0925	0,0425		
		Čil. Radvaň	železo	0,287	0,0870		1158
			mangán	0,0925	0,0425		
	Sap	Sap	železo	2,026	1,8260	31.8.05- 31.7.08	542
			mangán	0,0853	0,0353		
		Ňárád	železo	0,335	0,1350		631
			mangán	0,063	0,0130		
	Ohrady	Ohrady	železo	0,215	0,0156	18.9.03- 31.8.06	897
			mangán	0,041	neprekr.		
Medved'ov	Medved'ov	železo	0,3058	0,1058	31.8.05- 31.7.08	567	
		mangán	0,0494	neprekr.			
Kľúčovec	Kľúčovec	železo	0,18	neprekr.	31.8.05- 31.7.08	373	
		mangán	0,066	0,0160			
Galanta	Bodfky	Bodfky	mangán	0,325	0,2750	31.8.05- 31.7.08	292
		Vozokany	mangán	0,094	0,0440	-	820
	Tomášikovo	Tomášikovo	mangán	0,063	0,0130	-	1425

<i>Obec</i>	<i>Názov vodovodu/ správca</i>	<i>Obec</i>	<i>Nevyhovujúci ukazovateľ</i>	<i>Priemerná zistená hodnota v hodnotenom roku</i>	<i>Prekročenie hygienického limitu (v priemere)</i>	<i>Časové obdobie výnimky (od-do)</i>	<i>Zásobovan é obyvateľstv o - počet</i>
Senica	Kúty	Šaštín	železo	0,15	0,0000	20.9.05- 20.9.08	4 719
		Čáry	železo	0,18	0,0000	20.9.05- 20.9.08	1 156
		Smolinské	železo	0,14	0,0000	20.9.05- 20.9.08	885
	Kúty	Gbely	železo	0,16	0,0000	20.9.05- 20.9.08	5 018
Skalica		Petrova Ves	železo	0,12	0,0000	20.9.05- 20.9.08	846
		Unín	železo	0,35	0,1500	20.9.05- 20.9.08	797
	Čičov	Čičov Trávník	železo mangán	0,336 0,039	+ 0,0136	2003-2006	1335 633
Komárno	Marcelová	Marcelová Chotín	železo mangán	0,157 0,569	+ 0,519	2003-2006	3735 723
Komárno	Martovce	Martovce	železo mangán	0,130 0,035		2003-2006	750
Komárno	Komárno-Kava	Kava	amónne ióny	1,90	+ 1,4	2002-2005	288
Komárno	Klížská Nemá	Klížská Nemá	železo mangán amónne ióny	0,801 0,209 0,558	+ 0,601 + 0,159 + 0,058	2002-2005	521

Obec	Názov vodovodu/ správca	Obec	Nevyhovujúci ukazovateľ	Priemerná zistená hodnota v hodnotenom roku	Prekročenie hygienického limitu (v priemere)	Časové obdobie výnimky (od-do)	Zásobované obyvateľstvo - počet
Komárno	Veľké Kosihy	Veľké Kosihy	železo mangán	0,985	+ 0,785	2002-2005	938
				0,177	+ 0,127		
Nové Zámky	Sikenička	Sikenička	mangán železo	0,024		5.5.2005 - 13.5.2008	478
				0,155			
Brezno	Jarabá	Jarabá	železo	0,305	+0,105	-	41
				0,32	+0,12	-	Cca 1765
Lučenec	Čierny Balog (Čierny Potok+Medved'ovo)	Č. Balog- Jánoškovka,časť pod OÚ	železo	0,29	+0,09	-	Cca 1720
				0,041	+0,031	Zákaz používania vody od r.1999	4171
Lučenec	H-L-F	Lehôtka	farba	15,0	0,0	04.2005 -	87
				0,71	+0,51	30.4.2008	
				15,0	0,0	04.2005 -	84
				0,65	+0,45	30.4.2008	
Veľký Krtíš	H-L-F	11 sídiel	železo	0,63	+0,43	30.06.2005- 30.6.2008	18 576
				81,05	+31,05	Zákaz používania vody od roku 1999	776
Žiar nad Hronom	Hliník nad Hr. Lehôtka pod Brehmi	Hliník nad Hr. Lehôtka pod Brehmi	arzen	0,025	+0,15	-	2 900
				0,016	+0,006	-	372

Obec	Názov vodovodu/ správca	Obec	Nevyhovujúci ukazovateľ	Priemerná zistená hodnota v hodnotenom roku	Prekročenie hygienického limitu (v priemere)	Časové obdobie výnimky (od-do)	Zásobované obyvateľstvo - počet
Košice – okolie	Verejný vodovod Žarnov	Žarnov	dusičnany	84,45 mg/l	+34,45 mg/l	udelená 2. výnimka od 5.6.2007 do 5.6.2010	366
Michalove	Markovce	Markovce	dusičnany	94,2 mg/l	+44,2 mg/l	18.7.2005 - 31.12.2007	862
Prešov	Cemjata, studňa hromadné zásob. DD Cemjata	Cemjata	Železo mangán	0,043 mg/l <0,021 mg/l	0 0	10. 9. 2004 - 10. 9. 2007	153

Obec	Názov vodovodu/ správca	Obec	Nevyhovujúci ukazovateľ	Priemerná zistená hodnota v hodnotenom roku	Prekročenie hygienického limitu (v priemere)	Časové obdobie výnimky (od-do)	Zásobované obyvatelstvo - počet
Stropkov	Havaj - Makovce	Havaj - Makovce	železo	0, 0535	0	10.2.2005-31.1.2008	410
	Havaj - Makovce		mangán	0,1275	0	10.2.2005-31.1.2008	410
	Havaj - Makovce		železo	0,061	0	10.2.2005-31.1.2008	139
	Havaj - Makovce		mangán	0,057	0	10.2.2005-31.1.2008	139

Tab. č. 2.1 Prehľad prírodných kúpacích oblastí využívaných na kúpanie

KRAJ Bratislavský

Okres	Názov			Rekreácia			Sezóna			Zákaz kúpania	
	Obec	Lokalita	Kúpalisko	Typ *	Organiz./kapacita	Výhláseni e rozhodnutie KÚ	Neorganizovaná	Dátum začiatku	Dátum ukončenia	Dátum vyhlásenia	Dátum ukončenia
BA	II	Ružinov	Zl.piesky	Š	15 000	áno		28.5.2005	31.8.2005		
BA	III	Nové Mesto	Kuchajda	Š	10 000	-		31.5.2005	31.8.2005	31.5.05 VT	3.8.2005
BA	III	Nové Mesto	Vajnory	Š		áno	áno				
BA	V	Petržalka	V.Draždiak	Š	7 000	-		17.6.2005			do konca sez.
BA	V	Rusovce	Rusovce	Š		-	áno				
Senec		Senec	Slnečné j.	Š	100 000	-		28.5.2005	15.9.2005		
Senec		Rovinka	Rovinka	Š		-	áno				
Senec		Iván. pri Dunaji	Iván. pri Dun.	Š		-	áno				
Malacky		Plav.Štvrtok	Plav.Štvrtok	P		-	áno			9.8.2005	do konca sez.
Malacky		Malé Leváre	Malé Leváre	P		-	áno				

Tab. č. 2.1.1.1
KRAJ Banskobystrický

Okres	Názov			Typ*	Rekreácia			Sezóna		Zákaz kúpania	
	Obec	Lokalita	Kúpalisko		Organiz./kapacita	Vyhlásenie rozhodnutie KÚ	Neorganizovaná	Dátum začiatku	Dátum ukončenia	Dátum vyhlásenia	Dátum ukončenia
Lučenec	Divín	VN Ružiná	Pláž	HN	80	áno	-	6.7.2005	27.8.2005	-	-
	Ružiná	VN Ružiná	Pláž	HN	-	áno	Neorgan	-	-	-	-
Rimavská Sobota	Teplý Vrch	VN Ormet	Pláž	HN	4 000	áno	-	1.6.2005	4.9.2005	-	-
	Teplý Vrch	VN Drieňok	Pláž	HN	500	áno	-	2.7.2005	4.9.2005	-	-
Banská Štiavnica	Kurinec	VN	Pláž	HN	2 000	áno	-	-	-	-	-
	Štiavnické Bane	Richňavské jazero	Pláž	HN	-	áno	Neorgan	25.5.2005	13.9.2005	-	-
	Banská Štiavnica	Počúvadlianske jazero	Pláž	HN	-	áno	Neorgan	25.5.2005	13.9.2005	-	-
	Banský Studenec	Veľké Kolpašské jazero	Pláž	HN	-	áno	Neorgan	25.5.2005	13.9.2005	-	-
Žarnovica	Štiavnické Bane	Vindšachtské jazero	Pláž	HN	-	áno	Neorgan	25.5.2005	13.9.2005	-	-
	Hodrušské Hámre	Dolnohodrušské jazero	Pláž	HN	-	áno	Neorgan	25.5.2005	13.9.2005	-	-

Tab. č. 2.1.2
KRAJ Košický

Okres	Názov			Typ*	Rekreácia			Sezóna			Zákaz kúpania	
	Obec	Lokalita	Kúpalisko		Organiz./kapacita	Vyhĺásenie rozhodnutie KÚ	Neorganizovaná	Dátum začiatku	Dátum ukončenia	Dátum vyhlásenia	Dátum ukončenia	
Košice-mesto	Košice	MČ Nad Jazerom	Jazero	Š	-	áno	áno	-	-	-	-	
	Bukovec	RO Bukovec	Bukovec	HN	-	áno	áno	-	-	-	-	
Košice-okolie	Košic. Belá	RO Ružín	Ružín	HN	-	áno	áno	-	-	-	-	
	Čaňa	RO Čaňa	Čaňa	Š	-	-	áno	-	5.6.2001	-	-	
	Vinné	Zemplínska Šírava	Biela H.	HN	org./1200	áno	-	-	-	-	-	
	Vinné	Zemplínska Šírava	Hôrka	HN	org./2200	áno	-	30.6.2005	31.8.2005	-	-	
	Vinné, Kaluža	Zemplínska Šírava	Medvedia hora	HN	org./700	áno	-	30.6.2005	31.8.2005	-	-	
Michalovce	Kaluža, Klokočov	Zemplínska Šírava	Kamenec	HN	org./5400	áno	-	23.6.2005	31.8.2005	-	-	
	Klokočov	Zemplínska Šírava	Paľkov	HN	org./1200	áno	-	28.6.2005	31.8.2005	-	-	
	Vinné	Vinianske jazero	Vinian. J.	HN	org./1280	áno	-	30.6.2005	31.8.2005	-	-	
	Margecany-Jaklovce	Ružín I.-Západ	Ružín	HN	-	-	áno	-	-	-	-	
Gelnica	Gelnica	Turzov	Turzov	BJ	-	-	-	-	-	-	-	
	Úhorná	Úhorná	Úhorná	BJ	-	-	-	-	-	-	-	

Tab. č. 2.1.3
KRAJ Nitriansky

Názov		Rekreácia				Sezóna		Zákaz kúpania			
Okres	Obec	Lokalita	Kúpalisko	Typ*	Organizácia	Vyhlasenie a rozhodnutie KÚ	Neorganizovaná	Dátum začiatku	Dátum ukončenia	Dátum vyhlásenia	Dátum ukončenia
Komárno	Komárno	APÁLI	ram. Váhu	R		nie	neorg.				
Komárno	Komárno	Kava	štrkovisko	Š		nie	neorg.				
Komárno	Hurbano vo	Bohatá	štrkovisko	Š		nie	neorg.				
Levice	Šahy	Šahy	Areál zdrv.	Š	org./500	áno		Nepož. o pr.			
Levice	Bátovce	Bátovce	Lipovina	HN		nie	neorg.				
Levice	Tlmače	V.Kozmálovce	V.Kozmá I.	Š		nie	neorg.				
N. Zámky	Šurany	Šurany	TONA	Š		áno	neorg.	1.7.2005	31.8.2005		
Topoľčany	Prašice	Duchonka	HN	HN	ATC/3500	nie	neorg.	1.7.2005	15.9.2005		

Tab. č. 2.1.4
KRAJ Prešovský

		Názov				Rekreácia			Sezóna			Zákaz kúpania	
Okres	Obec	Lokalita	Kúpalisko	Typ	Organizácia	Vyhĺasenie rozhodnutie KÚ	Neorganizovaná	Dátum začiatku	Dátum ukončenia	Dátum vyhlásenia	Dátum ukončenia		
Stropkov	Bžany	Valkov	pláž	HN	áno/500	áno	nie	0	0	nie	nie		
	Bžany	Tišava	pláž	HN	áno/200	áno	nie	0	0	nie	nie		
Vranov n/Topľou	Kvakovce	Dobrá	Dobrá - pláž	HN	áno/500	-	neorg.	20.7.2005	31.8.2005	0	0		
	Holíčkovce	Poľany	Poľany - pláž	HN	áno/600	-	neorg.	25.7.2005	31.8.2005	0	0		
		Holíčkovce	Eva - pláž	HN	áno/400	-	neorg.	11.7.2005	31.8.2005	0	0		
	N. Kelča	Polostrov Krym	polostrov	HN	áno/150	-	neorg.	8.8.2005	31.8.2005	0	0		
		N. Kelča	N. Kelča - pl.	HN	áno/300	-	neorg.	-	-	0	0		

Tab. č. 2.1.5
KRAJ Trenčiansky

Okres	Názov				Rekreácia			Sezóna		Zákaz kúpania	
	Obec	Lokalita	Kúpalisko	Typ*	Organiz. ./kapaci ta	Vyhláseni e rozhodnu tie KÚ	Neorga- nizovaná	Dátum začiatku	Dátum ukončenia	Dátum vyhlásenia	Dátum ukončenia
N. Mesto n/V	N. Mesto n/V	Zelená voda	Perla	Š	áno/ 300	5.5.2005	-	15.6.2005	15.9.2005	-	-
	N. Mesto n/V	Zelená voda	Quickfood	Š	-	5.5.2005	áno	15.6.2005	15.9.2005	-	-
Prievidza	N. Rudno	-	priebrada	HN	áno/250 0	-	-	3.6.2005	31.8.2005	-	-
	Prievidza	-	pláž	HN	áno/150 0	-	-	6.7.2005	31.8.2005	-	-

Tab.č. 2.1.6 Prehľad prírodných kúpacích oblastí využívaných na kúpanie v roku 2007

Tab.č. 2.1

Kraj: Bratislavský

Názov		Rekreácia			Sezóna			Zákaz kúpania			
Okres	Obec	Lokalita	Kúpalisko	Typ	Organizácia	Vyhlásenie a rozhodnutie KÚ	Neorganizovaná	Dátum začiatku	Dátum ukončenia	Dátum vyhlásenia	Dátum ukončenia
	II	Ružinov	Zl.piesky	Š	15 000	áno		6.6.2007	29.8.2007		
	III	Nové Mesto	Kuchajda	Š	10 000			31.5.2007	31.8.2007		
	III	Nové Mesto	Vajnory	Š		áno	áno	-	-		
Bratislava	V	Petržalka	V.Dražďia k	Š	7 000	áno	áno	v LTS 07	bez prevádzkovateľa		
	V	Rusovce	Rusovce	Š			áno				
Senec		Senec	Slnčné jazera	Š	100 000	áno		13.6.2007	15.9.2007		
		Rovinka	Rovinka	Š			áno	-	-		
		Iván. pri Dunaji	Iván. pri Dun.	Š		áno	áno	-	-		
Malacky		Plav.Štvrťok	Plav.Štvrťok	P			áno	-	-		
		Malé Leváre	Malé Leváre	P			áno	-	-	30.07.2007 varovné tab.	do konca sezóny

Kraj: Banskobystrický

Názov		Rekreácia				Sezóna		Zákaz kúpania			
		Obec	Lokalita	Kúpa-lisko	Typ	Organ./kapacita	Vyhlásenie rozhodnutie KÚ	Neorga-nizovaná	Dátum začiatku	Dátum ukončenia	Dátum vyhlásenia
Lučenec	Divín	VN Ružiná	Pláž	HN	80	Áno	-	3.7.2007	26.8.2007	-	-
	Ružiná	VN Ružiná	Pláž	HN		Áno	neorganiz.	-	-	-	-
Rimavská Sobota	Teplý Vrch	VN Teplý Vrch pláž ORMET	Pláž	HN	4 000	Áno	-	8.6.2007	27.8.2007	-	-
	Teplý Vrch	VN Teplý Vrch pláž DRIEŇOK	Pláž	HN	500	Áno	-	21.6.2007	27.8.2007	-	-
Banská Štiavnica	Kurinec	VN Kurinec	Pláž	HN	2 000	Áno	-	-	-	26.6.2007	-
	Štiavnické Bane	Veľké Richňavské jazero	Pláž	HN	-	áno	neorganiz.	15.6.2007	15.9.2007	-	-
	Banská Štiavnica	Počúvadlianske Jazero	Pláž	HN	-	áno	neorganiz.	15.6.2007	15.9.2007	-	-
	Banský Studenec	Veľké Kolpašské jazero	Pláž	HN	-	áno	neorganiz.	15.6.2007	15.9.2007	-	-
Žarnovica	Štiavnické Bane	Vindšachtské jazero	Pláž	HN	-	áno	neorganiz.	15.6.2007	15.9.2007	-	-
	Hodruša-Hámre	Dolno Hodrušské jazero	Pláž	HN	-	áno	neorganiz.	15.6.2007	15.9.2007	-	-

Kraj: Košický

n á z o v				r e k r e á c i a			s e z ó n a		z á k a z k ú p a n i a	
okres	obec	lokality	Kúpalsk o	typ	organiz./ka pacita	Vyhlasenie rozhodnutie KÚ	neorganiz.	dátum začiatku	dátum ukonče nia	dátum ukonče nia
Košice-mesto	Košice	MČ Nad Jazerom	Jazero	Š	áno/1500	nie	-	13.7.2007	31.8.2007	-
	Bukovec	RO Pod Bukovcom	Bukovec	HN	-	č.9/2005 zo dňa 18.5.2005	áno	-	-	-
	Košická Belá	RO Ružín - východ	Ružín	HN	-	č.9/2005 zo dňa 18.5.2005	áno	-	-	-
Košice-okolie	Čaña	RO Čaña	Čaña	Š	-	-	áno	-	-	5.6.2001
	Vinné	Zemplínska Šírava	Biela hora	HN	org./1200	č.9/2005 zo dňa 18.5.2005	-	19.6.2007	31.8.2007	-
	Vinné	Zemplínska Šírava	Hôrka	HN	org./2200	č.9/2005 zo dňa 18.5.2005	-	15.6.2007	31.8.2007	-
	Vinné, Kaluža	Zemplínska Šírava	Medvedia hora	HN	org./360	č.9/2005 zo dňa 18.5.2005	-	15.6.2007	31.8.2007	-
	Kaluža, Klokočov	Zemplínska Šírava	Kamenec	HN	org./1150	č.9/2005 zo dňa 18.5.2005	-	15.6.2007	31.8.2007	-
	Klokočov	Zemplínska Šírava	Paľkov	HN	org./1200	č.9/2005 zo dňa 18.5.2005	-	-	-	-
Michalovce	Vinné	Vinianske jazero	Vinianske jazero	HN	org./600	č.9/2005 zo dňa 18.5.2005	-	15.6.2007	31.8.2007	-
	Margecany- Jaklovce	Ružín -Západ	Ružín	HN	-	-	áno	-	-	-
	Gelnica	Turzov	Turzov	BJ	-	-	áno	-	-	-
Gelnica	Úhorná	Úhorná	Úhorná	BJ	-	-	áno	-	-	-

Kraj: Nitriansky

n á z o v			r e k r e á c i a			s e z ó n a					
Okres	obec	lokalita	kúpalisko	typ	organiz./ka pacita	Vyhlasenie rozh. KÚ	neorg.	dátum začiatku	dátum ukončenia	dátum vyhlásenia	dátum ukončenia
Komárno	Komárno	APÁLI	ramenoVáhu	R	-	nie	neorg.	podľa počasia	-	-	-
	Komárno	Kava	štrkovisko	Š	-	nie	neorg.	podľa počasia	-	-	-
	Hurbanovo	Bohatá	štrkovisko	Š	-	nie	neorg.	podľa počasia	-	-	-
Levice Nitra Nové Zámky	Bátovce	Lipovina	-	VN	-	nie	neorg.	-	-	-	-
	Tlmače	V.Kozmálovce	-	Š	-	nie	neorg.	-	-	-	-
Jelenec	Jelenec	Jelenec	vodná nádrž	VN	-	Nie	neorg.	-	-	-	-
	Vráble	Vráble	vodná nádrž	VN	-	Nie	neorg.	-	-	-	-
	Vráble	Cetín	štrkovisko	Š	-	nie	neorg.	-	-	-	-
Šurany	Tona	Tona	30%	Š	30%	KÚ Nitra z 29.4.2005	70%	4.7.2007	26.8.2007	-	-
	Prašice	Duchonka		HN	ATC/1500	nie	áno	18.7.2007	31.8.2007	-	-

Na základe nevyhovujúcich výsledkov vzoriek vody odobratých zo štrkoviska Tona Šurany bola vodná plocha označená varovným označením „Voda nie je vhodná na kúpanie zo zdravotných dôvodov“ (ústne pojednávanie v predmetnej veci dňa 20.2.2007 pod č. 497/2007/2-ZA).

Kraj: Prešovský

		Názov				Rekreácia			Sezóna			Zákaz kúpania	
Okres	Obec	Lokalita	Kúpalsko	Typ	Organiz. /kapaci ta	Vyhĺaseni e rozhodnu tie KÚ	Neorga- nizovaná	Dátum začiatku	Dátum ukončenia	Dátum vyhlásenia	Dátum ukončenia		
Stropkov	Bžany	Valkov	pláž	HN	áno	áno	nie	19.6.2007	05.9.2007	nie	nie		
	Bžany	Tišava	pláž	HN	áno	áno	nie	20.6.2007	05.9.2007	nie	nie		
Prešov	Prešov	PK Delňa	Prír. Kúpal.	HN	Organiz. 3000	č. 4/2005 zo dňa 5.5.2005	0	4.7.2007	2.9.2007	nie	nie		
	Kvakov ce	RO Domaša	Dobrá - pláž	VN	0	č. 4/2005 zo dňa 5.5.2005	áno	29.6.2007	31.8.2007	0	0		
Vranov n/Topľou		RO Domaša				č. 4/2005 zo dňa 5.5.2005	áno	nesúhlas			0		
	Holčíko vce	RO Domaša	Eva - pláž	VN	0	č. 4/2005 zo dňa 5.5.2005	áno	29.6.2007	31.8.2007	0	0		
	N. Kelča	RO Domaša	N. Kelča- pl.	VN	0	č. 4/2005 zo dňa 5.5.2005	áno	04.7.2007	31.8.2007	0	0		
		RO Domaša	Polostrov Krym	VN	0	č. 4/2005 zo dňa 5.5.2005	áno	04.7.2007	31.8.2007	0	0		

Kraj: Trenčiansky

Názov				Rekreácia			Sezóna			Zákaz kúpania	
Okres	Obec	Lokalita	Kúpalisko	Typ	Organizácia / kapacita	Vyhlásenie a rozhodnutie KÚ	Neorganizovaná	Dátum začiatku	Dátum ukončenia	Dátum vyhlásenia	Dátum ukončenia
N. Mesto n/V	N. Meston/V	Zelená voda	Perla	Š	áno / 2000	áno	-	15.6.2007	15.9.2007	-	-
			Simpa DM	Š	-	áno	áno	15.6.2007	15.9.2007	-	-
Prievidza	N. Rudno	Nitr. Rudno	VN - pláž	ATC	-	-	áno	22.6.2007	30.8.2007	-	-
			Plážové kúp. jazero	HN	áno/3000	-	-	28.05.2007	30.8.2007	-	-

Kraj: Trnavský

Názov				Rekreácia			Sezóna			Zákaz kúpania	
Okres	Obec	Lokalita	Kúpalisko	Typ	Organizácia / kapacita	Vyhlásenie a rozhodnutie KÚ	Neorganizovaná	Dátum začiatku	Dátum ukončenia	Dátum vyhlásenia	Dátum ukončenia
Galanta	Kajal	VD Kráľová - Kaskády	-	HN	-	-	neorg.	-	-	-	-
			-	HN	-	-	neorg.	-	-	-	-
	Sereď	H. Čepeň - ram. Váhu	-	Š	-	-	neorg.	-	-	-	-
			-	R	-	-	neorg.	-	-	-	-
Šintava	Šintavské bane -	Šintavské bane -	-	Š	-	-	neorg.	-	-	-	

		bagrovísko														
	Tomášikovo	Jaz. pri vodnom mlyne	-	R	-	-	neorg.									
	Čierna Voda	Čierna Voda - štrkovisko	-	Š	-	-	neorg.									
	Váhovce	VD Kráľová - pláž Váhovce	-	HN	-	-	neorg.									
Senica	Senica	Kunovs. Priehr.	pláž	HN	organ./*	2005		23.6.2007	15.9.2007							
	Šaštín Stráže	Gazarka	pláž	P	organ./*	2005		23.6.2007	15.9.2007							
Dunajská Streda	Rohovce	Šulianske jaz.	jazero	Š	-	MŽP SR	+	1.7.2007	31.8.2007							
	Vojkán/D	Vojkanské jaz.	jazero	Š	-	MŽP SR	+	1.7.2007	31.8.2007							

Kraj: Žilinský

Okres	Obec	Názov			Typ	Organiz./kapacita	Rekreácia		Sezóna			Zákaz kupania	
		Lokalita	Kúpalsko	Organiz. /kapacita			Vyhlaseni e rozhodnuti e KÚ	Neorganizovaná	Dátum začiatku	Dátum ukončenia	Dátum vyhlásenia	Dátum ukončenia	
Liptovský Mikuláš	Lipt. Trnovec	VN Lipt. Mara	Pláž. kúp. pri ATC Lipt. Trnov.	HN	Organizovaná kapacita 750 osôb	8.4.2005 VZV KÚ ŽP Žilina č. 5/2005	nie	30.06.2007	28.08.2007				
Námestovo	Oravská Priehrada	HN	ATC Slanica	pláž	Neorganizovaná	nie	áno	15.6.2007	15.9.2007				
Tvrdošín	Oravská Priehrada	HN	ATC Suchá Hora	pláž	Neorganizovaná	nie	áno	15.6.2007	15.9.2007				

Prehľad o kvalite vody prírodných kúpacích oblastí využívaných na kúpanie za rok 2007

Tab.č. 2.2

Kraj	Celkový počet vyšetrených vzoriek	Z toho závadných		Závadnosť vzoriek					
		počet	%	Mikrobiolog.		Biologické		Fyz.-chem.	
				abs.	%	abs.	%	abs.	%
Bratislavský	140	87	62,15	3	2,14	6	4,29	83	59,28
Banskobystrický	78	32	41,03	15	19,23	4	5,13	18	23,08
Košický	136	83	61,03	8	5,88	15	11,03	64	47,06
Nitriansky	46	40	86,96	0	0	2	4,35	40	86,96
Prešovský	55	7	12,7	2	3,6	0	0	7	12,7
Trenčiansky	26	10	38,5	2	7,7	9	34,6	1	3,8
Trnavský	52	28	53,85	14	26,92	1	1,92	25	48,08
Žilinský	17	6	35,2	5	29,4	0	0	5	29,4
Spolu	550	293	53,81	49	8,91	37	6,73	243	44,62

Kraj: Bratislavský

Okres	Obec	Lokalita	Celkový počet vyšetrených vzoriek	Z toho závadných		Závadnosť vzoriek					
				počet	%	Mikrobiol.		Biolog.		Fyz.-chem.	
						počet	%	počet	%	počet	%
Bratislava	Bratislava II	Zlaté piesky	27	13	48,1	0	0	0	0	13	48,1
	Bratislava III	Kuchajda	20	6	30	0	0	2	10	4	20
	Bratislava III	Vajnory	9	3	33,3	1	11,1	0	0	3	33,3
	Bratislava V	Veľký Draždiak	9	3	33,3	0	0	0	0	3	33,3
	Bratislava V	Rusovce	9	3	33,3	1	11,1	0	0	2	22,2
Senec	Bratislava V	Čunovo	9	3	33,3	0	0	0	0	3	33,3
	Senec	Slnečné jazerá	16	16	100	0	0	0	0	16	100
	Senec	Rovinka	8	8	100	0	0	0	0	8	100

	Senec	Ivanka pri Dunaji	8	8	100	0	0	0	0	8	100
Malacky	Malacky	Plavecký Štvrtok	8	8	100	0	0	0	0	8	100
	Malacky	Malé Leváre	17	16	94,1	1	5,9	4	23,5	15	88,2
	S p o l u		140	87	62,15	3	2,14	6	4,29	83	59,28

Kraj: Banskobystrický

Okres	Obec	Lokalita	Celkový počet vyšetrených vzoriek	Z toho závadných		Závadnosť vzoriek					
				počet	%	Mikrobiol.	Biológ.	Fyz.-chem.			
				počet	%	počet	%	počet	%		
Lučenec	Divín	VN Ružiná	9	4	44,44	0	0,00	0	0,00	4	44,44
	Ružiná	VN Ružiná	10	4	40,00	1	10,00	0	0,00	3	30,00
	Teplý Vrch	VN Teplý Vrch pláž ORMET	7	2	28,57	1	14,29	0	0,00	1	14,29
Rimavská Sobota	Teplý Vrch	VN Teplý Vrch pláž DRIEŇOK	7	2	28,57	1	14,29	0	0,00	1	14,29
	Kurinec	VN Kurinec	5	5	100,00	2	40,00	2	40,00	5	100,00
	Štiavnické Bane	Veľké Richňavské jaz.	8	2	25,00	1	12,50	0	0,00	1	12,50
Banská Štiavnica	Banská Štiavnica	Počúvadlianske jazero	8	2	25,00	2	25,00	0	0,00	0	0,00
	Banský Studenec	Veľké Kolpašské jazero	8	2	25,00	1	12,50	1	12,50	1	12,50
	Štiavnické Bane	Vindšachtské jazero	8	4	50,00	3	37,50	0	0,00	1	12,50
Žarnovica	Hodruša-Hámre	Dolno Hodrušské jazero	8	5	62,50	3	37,50	1	12,50	1	12,50
S p o l u			78	32	41,03	15	19,23	4	5,13	18	23,08

Kraj: Košický

Okres	Obec	Lokalita	Celkový počet vyšetrených vzoriek	Z toho závadných		Závadnosť vzoriek						
				počet	počet	Mikrobiol.	Biolog.	Fyz.-chem.	počet	počet	%	%
Košice-mesto	Košice	Jazero	6	4	66,67	0	0	0	0	0	4	66,67
	Bukovec	Bukovec	18	10	55,56	0	0	0	0	0	10	55,56
	Ružín	Ružín	20	6	30,0	2	10,0	0	0	0	6	30,0
Košice-okolie	Čaňa	Čaňa	1	1	100,0	0	0	1	100,0	0	1	100,0
	Vinné	Zem.Šírava-Biela hora	10	7	70,0	0	0	3	30,0	0	5	50,0
Michalovce	Vinné	Zemp. Šírava - Hôrka	10	6	60,0	0	0	3	30,0	0	4	40,0
	Vinné, Kaluža	Zemp. Šírava - Medvedia hora	10	6	60,0	0	0	3	30,0	0	4	40,0
	Kaluža, Klokočov	Zem.Šírava-Kamenec	9	4	44,44	0	0	1	11,1	0	4	44,44
	Klokočov	Zemp. Šírava - Pal'kov	9	5	55,55	0	0	1	11,1	0	4	44,44
	Vinné	Vinianske jazero	16	16	100,0	0	0	2	12,5	0	16	100,0
Gelnica	Jaklovce	Ružín I. SKI	5	5	100,0	2	40,0	0	0,0	0	4	80,0
	Jaklovce	Ružín I.chaty	5	2	40,0	0	0,0	0	0,0	0	2	40,0
	Jaklovce	Hornádske rameno	4	4	100,0	2	50,0	0	0,0	0	4	100,0
	Jaklovce	Hnilecké rameno	3	3	100,0	2	66,7	1	33,3	0	3	100,0
	Gelnica	Thurzov	5	1	20,0	0	0,0	0	0,0	0	1	20,0
Úhorná	Úhorná	5	3	60,0	0	0,0	1	20,0	0	2	40,0	
s p o l u				83	61,03	8	5,88	15	11,03	64	47,06	

Kraj: Nitriansky

Okres	Obec	Lokalita	Celkový počet vyšetrených vzoriek	Z toho závadných		Závadnosť vzoriek							
				počet	počet	Mikrobiol.		Biolog.		Fyz.-chem.			
				počet	počet	počet	%	počet	%	počet	%	počet	%
Komárno	Komárno	APÁLJ	4	4	100	0	0	0	0	4	100		
	Komárno	Kava	1	1	100	0	0	1	100	1	100		
Levice	Hurbanovo	Bohatá	1	1	100	0	0	0	0	1	100		
	Bátovce	Lipovina	4	4	100	0	0	0	0	4	100		
Nitra	Jelenec	Jelenec	2	2	100	0	0	0	0	2	100		
	Vráble	Vráble	2	2	100	0	0	1	50	2	100		
Nové Zámky	Cetín	Cetín	2	2	100	0	0	0	0	2	100		
	Šurany	TONA	21	16	76,2	0	0	0	0	16	76,2		
Topoľčany	Prašice	Duchonka	9	8	88,8	0	0	0	0	8	88,8		
	S p o l u		46	40	86,96	0	0	2	4,35	40	86,96		

Kraj: Prešovský

Okres	Obec	Lokalita	Celkový počet vyšetrených vzoriek	Z toho závadných		Závadnosť vzoriek							
				počet	počet	Mikrobiol.		Biolog.		Fyz.-chem.			
				počet	počet	počet	%	počet	%	počet	%	počet	%
Prešov	Prešov	Prír. Kúp. Delňa	11	1	9,1	0	0	0	0	1	9		
	Stropkov	Bžany	Valkov	7	3	42,8	1	14,3	0	0	3	42,8	
Vranov/ n.Topľou		Bžany	Tišava	7	3	42,8	1	14,3	0	0	3	42,8	
	Kvakovce	Dobrá	6	0	0	0	0	0	0	0	0		
		Holíčkovce	Poľany	6	0	0	0	0	0	0	0	0	
	Holíčkovce	Eva – pláž	6	0	0	0	0	0	0	0	0		
		N. Kelča	Nová Kelča	6	0	0	0	0	0	0	0	0	
S p o l u	N. Kelča	Polostrov Krym	6	0	0	0	0	0	0	0	0		
	S p o l u		55	7	12,7	2	3,6	0	0	7	12,7		

Kraj: Trenčiansky

Okres	Obec	Lokalita	Celkový počet vyšetrených vzoriek	Z toho závadných		Závadnosť vzoriek					
				počet	počet	Mikrobiol. počet	Mikrobiol. %	Biolog. počet	Biolog. %	Fyz.-chem. počet	Fyz.-chem. %
N. Mesto n/V	N. Mesto n/V	pláž Perla	8	0	0	0	0	0	0	0	
		pláž Quickfood	8	1	12,5	0	0	0	0	1	12,5
Prievidza	N. Rudno	VN N. Rudno	5	5	100	2	40	5	100	0	0
	Prievidza	Plážové kúpalisko - pláž	5	4	80	0	0	4	80	0	0
S p o l u			26	10	38,5	2	7,7	9	34,6	1	3,8

Kraj: Trnavský

Okres	Obec	Lokalita	Celkový počet vyšetrených vzoriek	Z toho závadných		Závadnosť vzoriek						
				počet	počet	Mikrobiol. počet	Mikrobiol. %	Biolog. počet	Biolog. %	Fyz.-chem. počet	Fyz.-chem. %	
Galanta	Kajal	VD Kráľová - pláž Kaskády	2	2	100,00	1	50,00	0	0,00	2	100,00	
		VD Kráľová - pláž Šoporňa	2	2	100,00	0	0,00	0	0,00	2	100,00	
	Sereď	Štrkovisko za H. Čepeňom	2	2	100,00	1	50,00	1	50,00	2	100,00	
		H. Čepeň - mltve rameno Váhu	2	2	100,00	2	100,00	0	0,00	2	100,00	
	Šintava	Šintavské bane-bagr.	2	2	100,00	2	100,00	0	0,00	2	100,00	
		Jaz. pri vod. mlyne	2	2	100,00	1	50,00	0	0,00	2	100,00	
	Čierna Voda	Váhovce	Č. Voda-štrkovisko	2	1	50,00	1	50,00	0	0,00	0	0,00
			VD Kráľová -	2	2	100,00	0	0,00	0	0,00	2	100,00

		pláž										
Senica	Senica	Kunovs. priehrada	8	2	25,00	2	25,00	0	0,00	0	0,00	0,00
Dunajská Streda	Šaštín Stráže	Gazarka	8	3	37,50	2	25,00	0	0,00	3	37,50	
	Rohovce	Šulianske jaz.	10	6	60,00	1	10,00	0	0,00	6	60,00	
	Vojka n/D	Vojkanské jaz.	10	2	20,00	1	10,00	0	0,00	1	10,00	
Spolu			52	28	53,85	14	26,92	1	1,92	25	48,08	

Kraj: Žilinský

Okres	Obec	Lokalita	Celkový počet vyšetrených vzoriek	Z toho závadných		Závadnosť vzoriek					
				počet	%	Mikrobiol. počet	%	Biolog. počet	%	Fyz.-chem. počet	%
Lipt. Mikuláš	Lipt. Tmovec	VN Lipt. Mara	9	2	22,2	1	11,1	0	0	2	22,2
				1	25	1	25	0	0	1	25
Námestovo	Orav. Priehr.	Hradená nádrž	4	3	75	3	75	0	0	2	50,0
				4	100	3	75	0	0	2	50,0
Tvrdošín	Orav. Priehr.	Hradená nádrž	4	6	35,2	5	29,4	0	0	5	29,4
Spolu			17	6	35,2	5	29,4	0	0	5	29,4

Prehľad umelých kúpalísk s celoročnou prevádzkou a využívania ich bazénov v roku 2007

Tab. č.2.3

Okres	Obec	Názov kúpaliska	Kapacita	Bazény	
				termálne počet	netermálne počet
KRAJ Bratislavský	BA I.	BA Staré Mesto	Hotel Devín	20	1
	BA I.	BA Staré Mesto	Hotel Crown Plaza	15	1
	BA I.	BA Staré Mesto	Hotel Danube - bazén	20	1
	BA I.	BA Staré Mesto	Hotel Danube – vírivá vaňa	8	1
	BA II.	Ružinov	Hotel Holiday Inn	15	1
	BA III.	Nové Mesto	Plaváreň Pasiensky	320	2
	BA IV.	Devínská Nová Ves	Max fit	20	1
	BA IV.	Devínska Nová Ves	Hotel Morava	6	1
	BA IV.	Dúbravka	Creative Sport Centrum	4	1
	Malacky		SH Malina	150	2
	Pezinok		Mestská plaváreň	150	2
	Senec		Aquathermal	1200	13
SPOLU				1928	27

Okres	Obec	Názov kúpaliska	Kapacita	Bazény		
				termálne počet	netermálne počet	
KRAJ Banskobystrický	Banská Bystrica	Krytá plaváreň	150	0	1	
		Hotel Šachtička	15	0	1	
		Hotel Dixon	20	0	1	
	Donovaly	Hotel Almet	20	0	1	
		Hotel Šafran	25	0	1	
		Penzión Limba	15	0	1	
	Brezno	Staré Hory	Hotel Altenberg	15	0	1
		Tále	Hotel Partizán	20	0	1

		Hotel Stupka	15	0	1
	Mýto pod Ďumbierom	Hotel Mýto	15	0	1
	Heľpa	Penzión Majk	15	0	1
	Brezno	Krytá plaváreň	100	0	2
	Závodka nad Hronom	Krytá plaváreň	30	0	1
Lučenec	Lučenec	Krytá plaváreň Novoker	150	0	1
		Relax centrum – Výstavisko	25	0	1
Rimavská Sobota	Číž	Kúpele - rehabilitačný bazén	16	0	2
	Teplý Vrch	Rekr. zariadenie SEV Drieňok	25	0	1
	Rimavská Sobota	Krytá plaváreň	120	0	2
Revúca	Predná Hora	Rekreačné zariadenie	50	0	2
Veľký Krტიš	Veľký Krტიš	Krytá plaváreň	50	0	2
Zvolen	Zvolen	Hotel Biel	10	0	1
		Hotel Kráľová	20	0	1
		Nemocnica s poliklinikou	8	0	1
		Mestské kúpele	120	0	1
	Kováčová	NRC - plavecký bazén	50	0	1
		NRC - neplav.- minerálny bazén	18	1	0
		NRC - neplav.- chodecký bazén	10	1	0
		NRC - neplav.- akupresúrny	10	1	0
		Kúpele – neplav. – liečebný bazén	23	0	1
		DLÚ Marina – liečebný bazén	10	1	0
		DLÚ Marina - rehabilitačný bazén	25	0	1
	Sliach	Kúpele - neplav. - rehabil.- muži	15	1	0
		Kúpele - neplav. - rehabil.- ženy	15	1	0

		Kúpele – rehabilitačný bazén Hotel Kaskády - vnútorný neplav.	23	0	1
			288	1	0
Detva	Hriňová	Horský Hotel Poľana	30	0	1
	Látky	Penzión Kerametal	18	0	1
Krupina	Látky - Prašivá	Hotel Royal	17	0	1
	Dudince	Kúpele Rubín - mineral.	18	1	0
		Kúpele Rubín - neplav.	45	0	1
		Kúpele Slovthermeae - mineral.	8	1	0
		Kúpele Slovthermeae - neplav.	50	0	1
		Hotel Jantár	75	0	1
		Hotel Hviezda	60	0	1
		Hotel Bučínár	32	0	1
		Hotel Flóra - neplav.	33	0	1
		Hotel Flóra - oddychový	10	0	1
Žiar nad Hronom	Žiar nad Hronom	Krytá plaváreň	81	0	4
	Vyhne	Hotel Sitno	30	1	1
		Vodný raj Vyhne – výplavový bazén	32	1	0
		Hotel Termál	10	1	0
Banská Štiavnica	Kremnica	Hotel Golfer	10	0	1
	Banská Štiavnica	Kúpele - plaváreň	90	0	2
SPOLU			2210	12	40

KRAJ Košický

Okres	Obec	Názov kúpaliska	Kapacita	Bazény	
				termálne počet	netermálne počet
Košice -mesto	Košice	Mestská krytá plaváreň	630	-	2
	Košice	Bazén v Pensióne Barca	20	-	1
	Košice	Bazén v hoteli Bankov	16	-	1
	Košice	Bazén v Relaxačno-športovom centre Jahodná	60	-	1
	Košice	Bazén v SRC, ul. Milosrdenstva	18	-	1
	Košice	Bazén v Hoteli Bristol	15	-	1
	Košice	Wellness centrum Via Vitae, ul. Diamantová	20	-	1
	Košická Belá Zlatá Idka	Vitálny svet v Penz. Sivec Vitálny svet v RZ Zlatá Idka	15 16	- -	1 1
Rožňava	Jelšava	Bazén v hoteli Hrádok	33	-	1
	Rožňava	Bazén v NsP - Relaxcentrum	50	-	1
	Rožňava	Bazénvo Fit club Progres TC	7	-	1
	Michalovce	Umelé kúpalisko Michalovce	115	-	1
	Veľké Kapušany	Krytý a nekrytý bazén v zariadení Energusun	80	-	1
Michalovce	Zempl. Šírava, k.ú. Kaluža	Bazén v hoteli Šírava,a.s.,	20	-	1
	Zempl. Šírava, k.ú. Kaluža	Bazén v ORS-Chemes-Hotel	25	-	1
	Vinné	Bazén v Penzióne STEFANIE, Vinné	33	-	1
Trebišov	Trebišov	Areál vodných športov	120	-	2
Spišská Nová Ves	Spišská Nová Ves	Krytá plaváreň	400	-	2

	Hrabušice	Bazén v hoteli Slovenský raj	8	-	1
	Smižany-Čingov	Bazén v hoteli Flóra	20-50	-	1
	Krompachy-Plejsy	Bazén v hoteli Plejsy – Vitalný svet	10	-	1
	Krompachy	Bazén vo Vitálnom svete Ascony na ul. Kúpeľ.	10	-	1
	SPOLU		1761	0	26

KRAJ Nitriansky

Okres	Obec	Názov kúpaliska	Kapacita	Bazény	
				termálne počet	netermálne počet
Komárno	Komárno	Krytá plaváreň	150	0	2
	Komárno	Termálne kúpalisko	65	2	0
	Patince	Wellness centrum	250	2	0
Levice	Levice	Krytá plaváreň	136	0	2
	Tlmače	Relax centrum	24	0	1
	Hokovce	Park hotel Hokovce	50	0	2
Nitra	Nitra	Krytá plaváreň	137	0	2
	Polný Kesov	Penzión Emília	40	1	0
	Mojmírovce	Kaštieľ s.r.o.	80	0	1
	Nové Zámky	Relax komplex	100	0	2
Nové Zámky	Podhájska	Termálne kúpalisko	230	2	1
	Podhájska	Energy I	15	1	0
	Štúrovo	Termálne kúpalisko I.	130	3	0
Šaľa	Šaľa	KP Duslo Šaľa	300	0	2
Topoľčany	Topoľčany	Krytá plaváreň	160	0	2
Zlaté Moravce	Zlaté Moravce	Hotel Vion	16	0	1
	Beladice	Hotel Tartuf	40	0	1
	SPOLU		1923	11	19

KRAJ Prešovský

Okres	Obec	Názov kúpaliska	Kapacita	Bazény		
				termálne počet	netermálne počet	
	Bardejov	Krytá plaváreň	60	0	1	
	Bardejovský Mihal'ov	Bazén hotela Bellevue	35	0	2	
	Raslavice	Školský bazén pri ZŠ	12	0	1	
BARDEJOV	Bardejovské kúpele	Rehabilitačný bazén	32	0	1	
	Stebnícka Huta	Bazén penziónu Slnecný majer	10	0	1	
	HUMENNÉ	Kúpalisko Humenné	100	0	2	
	Stará Lesná	Hotel Lesná	80	0	1	
	Stará Lesná	Hotel Kontakt	60	0	1	
	Stará Lesná	Hotel Hills	10	0	1	
	Spišská Belá	TEKO Šarpanec	16	0	1	
	Spišská Stará Ves	Hotel Eland	30	0	1	
	Veľká Lomnica	Hotel International	24	0	1	
	Tatranská Javorina	Hotel Kolowrat	35	0	1	
	Tatranské Matliare	Hotel Humik	30	0	1	
	Tatranská Lomnica	Hotel Odborár	100	0	1	
	Tatranská Lomnica	Hotel Slovakia	38	0	1	
	Tatranská Lomnica	Hotel Urán	25	0	1	
	Tatranská Lomnica	Eurocamp FICC	90	0	1	
	Tatranská Lomnica	Hotel Slovan	30	0	1	
	Tatranská Lomnica	Hotel Grand	30	0	1	
	Starý Smokovec	Hotel Grand	35	0	1	
	Starý Smokovec	ÚZ Kamzík	15	0	2	
	Starý Smokovec	Hotel Smokovec	8	0	1	
	Horný Smokovec	Hotel Bellevue	40	0	1	
	KEŽMAROK	POPRAĐ				

Horný Smokovec	ŠÚDTaRCH	24	0	1
Dolný Smokovec	ŠÚDTaRCH	11	0	1
Gerlachov	Hotel Hubert	40	0	2
Štrbské Pleso	Hotel Patria	100	0	1
Štrbské Pleso	LD Helios	26	0	2
Štrbské Pleso	Hotel FIS	100	0	1
Štrbské Pleso	Hotel Toliar	15	0	1
Nová Lesná	Penzión Amália	22	0	1
Poprad	Aquacity	2 200	8	2
Svit	Krytá Plaváreň	120	0	2
Lipovce	Plaváreň v hoteli Canyon	10	0	1
Prešov	Spojená škola, Podjavorinskej 22	1000	0	1
Prešov	PU 17.novembra	800	0	1
Prešov	ZŠ Májové nám.	800	0	1
Prešov	SPŠ strojnícka Duklianska ul.	800	0	1
Prešov	ZŠ M. Nešpora	600	0	1
Prešov	MŠ Bajkalská	60	0	1
Drienica	Krytá plaváreň	60	0	1
Sabinov	Bazén v relax. centre Golem	14	0	1
Snina	Hotel Kamei	0	0	1
Stará Ľubovňa	Krytá plaváreň	150	0	2
Ľubovnianske kúpele	Hotel Sorea „Ľubovňa“	42	0	1
Vyšné Ružbachy	Term. kúpalisko - Krytý bazén Izabela	180	1	0
Vyšné Ružbachy	Penzión San André I	30	0	1
Stará Ľubovňa	Hotel Komeko	12	0	1
Stropkov	ZŠ, Ul. Konštantínova	74	0	2
Svidník	ZŠ, Ul. 8. mája	60	0	1
Svidník	Sauna – ochladz. bazén Ihnát	3	0	1

	Svidník	Sauna- teplý bazén Ihnát	4	0	1
SPOLU:			8302	9	61

KRAJ Trenčiansky

Okres	Obec	Názov kúpaliska	Kapacita	Bazény		
				termálne počet	netermálne počet	
Trenčín	Trenčín	MHa SL m.p.o. Trenčín - KP	120	0	2	
	Trenčín	DEMY	10	0	1	
	Trenčianske Teplice	Park Hotel na Baračke	25	0	1	
	Trenčianske Teplice	Hotel Slovakia	30	0	1	
	Trenčianske Teplice	Hotel Flóra	30	0	1	
	Trenčianske Teplice	Penzión Dedovec	10	0	1	
	Trenčianske Teplice	Kúpeľno-liečebný dom Arco	2	0	1	
	Nové Mesto n/V	Stará Turá	Športové kluby mesta	60	0	1
	Myjava	Myjava	Samšport s.r.o.- KP	120	0	2
Bánovce n/B	Podkylava	Agropenzión Adam	25	0	1	
	Bánovce n/B	Byttherm s.r.o. - KP	80	2	0	
Prievidza	Bojnice	NsP	30	0	1	
	Bojnice	Kúpele	150	3	0	
	Handlová	Krytá plaváreň	200	0	2	
	Chalmová	Kúpele	60	2	0	
	Prievidza	Plaváreň	75	0	1	
	Bojnice	Hotel Kaskáda	10	0	1	
	Nováky	Nár. centrum VP	311	0	1	
	Remata - Handlová	Relax centrum	25	0	1	
	Handlová	RC Hutira	30	0	1	
Partizánske	M. Bielice	Kúpele	100	2	0	
	Partizánske	Kúpalisko Dúha	30	0	1	
P. Bystrica	P. Bystrica	krytá plaváreň	150	0	1	
	NsP P. Bystrica	rehabilitačný bayén	10	0	1	

	Podjavorník	rekreačný bazén	15	0	1
Púchov	Púchov	krytá plaváreň	150	0	1
	Nimnica	rehabilitačný bazén	80	0	1
	Bel. Slatiny	rekreačný bazén	10	0	1
	Lazy p/M-Čertov	rekreačný bazén	10	0	1
Ilava	Nová Dubnica	krytá plaváreň	80	0	1
	Dubnica n/Váhom	detský bazén	5	0	1
	SPOLU		2043	9	30

KRAJ Trnavský

Okres	Obec	Názov kúpaliska	Kapacita	Bazény	
				termálne počet	netermálne počet
Trnava	Trnava	Zátvor	50	0	1
	Trnava	STU	80	0	1
	J. Bohunice	RKC	20	0	1
Piešťany	Piešťany	Magnólia	10	0	1
	Piešťany	EVA	50	1	0
	Piešťany	Sorea	80	0	1
Galanta	Galanta	Krytá plaváreň pri maď. gymn.	školy 70 verejnost' 55	0	1
	Sereď	Krytá plaváreň pri ZŠ J.Fándlyho	40	0	1
	Šoporňa - Majšín	Rekondičné sanatórium	nestanovená	0	1
	Horné Saliby	Agroturistický areál	168	3	1
	Galanta	Termál centrum Galandcia	887	0	7
Dunajská Streda	Dunajská Streda	KRA	4000	7	0
	Dunajská Streda	Hotel Bonbón	260	0	1
	Veľký Meder	TK	4000	9	0
Senica	Senica	Krytá plaváreň	100	0	1
	SPOLU		9815	20	18

KRAJ Žilinský

Okres	Obec	Názov kúpaliska	Kapacita	Bazény	
				termálne počet	netermálne počet
Žilina	Žilina	MKP vnútorný bazén	333	0	1
	Belá Bránica	Hotel Bránica bazén + vaňa	50s - bazén 40s - vaňa	0	2
	R. Teplice	SLK KD Afrodita 2 bazény + 3 wirp. vane	200s - klud. bazén 540s - rehab. bazén po 50s - vane	5	0
	Terchová	Hotel Boboty – hotel. bazén	170s - bazén	0	1
	Žilina	Hotel Holiday Inn-Relax centrum-bazén+vaňa	100s - bazén 60s - vaňa	0	2
	Žilina	Hotel Dubná Skala - Relax centrum vaňa	60s - vaňa	0	1
	Liptovský Mikuláš	Aquapark Tatralandia	4000 – leto 2500 - zima	7	5
	Podbanské	Hotel Permon	80	0	4
	Liptovský Mikuláš	Krytá plaváreň	120	0	2
	Liptovský Ján	Krytá plaváreň Sorea Máj	80	2	0
Demän. dolina	Hotel Grand	20	0	1	
Demän. dolina	Hotel Junior	22	0	1	
Demän. dolina	Hotel Družba	10	0	1	
Demän. dolina	Hotel Repiská	20	0	1	
Liptovský Ján	Hotel Avena	20	0	1	
Záv. Poruba	SPS Hotel Bohunice	20	0	1	
Liptovský Ján	Hotel L. Dvor	13	0	1	
Demän. dolina	Hotel FIM	10	0	1	
Podbanské	Hotel Kriváň	12	0	1	
Ružomberok	Krytá plaváreň	100	0	1	
Bešeňová	TK Bešeňová	2700 – leto 1570 - zima	8	4	
Lúčky	Lipt. Liečebné kúpele	30	1	0	
Martin	Fit Klub	40	0	2	

	Martin	Sunny	60	0	1
Čadca	Krytá plaváreň		150	0	1
	Penzión Solisko-bazén		10	0	1
	Ošľadnica		5+5	0	2
Dolný Kubín	Wellness Centrum		10	0	1
	Hotel Fran-bazén		125	0	1
Tvrdošín	Krytá plaváreň		100	0	1
	Krytá plaváreň		1000	2	0
	Term. kúpalisko		600	4	0
	Oravice	Meander Park		29	42
SPOLU					
SR SPOLU			90	263	

Prehľad kvality vody umelých kúpalísk s celoročnou prevádzkou za rok 2007

Tab.č.2.4

Kraj	Celkový počet vyšetrených vzoriek	Z toho závadných		Závadnosť vzoriek					
		počet	%	Mikrobiolog.	Biologické	Fyz.-chem.			
		abs.	%	abs.	%	abs.	%		
Bratislavský	138	48	34,78	10	7,25	6	4,35	36	26,09
Banskobystrický	825	227	27,52	49	5,94	49	5,94	179	21,70
Košický	418	131	31,65	3	0,71	5	1,19	130	31,10
Nitriansky	838	179	21,3	10	1,19	12	1,43	166	19,8
Prešovský	317	153	48,26	22	6,94	2	0,63	145	45,74
Trenčiansky	420	97	23,09	42	10	31	7,38	43	10,23
Trnavský	224	129	57,58	39	17,41	12	5,35	98	43,75
Žilinský	384	138	35,9	42	10,9	11	2,86	126	32,8
Spolu	3564	1102	30,92	217	6,09	128	3,59	923	25,9

Kraj: Bratislavský

Okres	Kúpalisko Obec a názov	Celkový počet vyšetrených vzoriek	Z toho závadných		Závadnosť vzoriek					
			počet	%	Mikrobiolog.		Biologické		Fyz.-chem.	
					Abs.	%	Abs.	%	Abs.	%
	Hotel Devín	8	1	12,5	1	12,5	0	0	0	0
	Hotel CROWE PLAZA	4	1	25	1	25	0	0	0	0
	Hotel Danube	4	0	0	0	0	0	0	0	0
BA I	Hotel Danube – vírivá vaňa	3	1	33,3	1	33,3	0	0	0	0
BA II	Hotel Holiday Inn	4	1	25	0	0	0	0	1	25
BA III	Krytá plaváreň - Pasienky	7	2	28,6	1	14,3	1	14,3	0	0
	Devinská N. Ves-MAX FIT	4	0	0	0	0	0	0	0	0
BA IV	Dev. Nová Ves- Hotel Morava	2	1	50	1	50	0	0	0	0
	Dúbravka	4	2	50	2	50	1	25	2	50
Malacky	Malina	10	8	80	0	0	1	10	8	80
Pezinok	Plaváreň Pezinok	8	1	12,5	0	0	1	0	0	0
Senec	Aquathermal	80	30	37,5	3	3,8	2	2,5	25	31
	Spolu	138	48	34,78	10	7,25	6	4,35	36	26,09

Kraj: Banskobystrický

Okres	Kúpalisko Obec a názov	Celkový počet vyšetrených vzoriek	Z toho nevyhovujúcich		Nevyhovujúce vzorky					
			počet	%	mikrobiolog.		biologicky		fyz. – chem.	
					abs.	%	abs.	%	abs.	%
	Krytá plaváreň B. Bystrica	9	9	100,00	1	11,11	3	33,33	7	77,78
	Hotel Šachtička B. Bystrica	5	5	100,00	2	40,00	3	60,00	5	100,00
	Hotel Dixon B. Bystrica	0	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00
Banská Bystrica	Penzión Limba Donovaly	1	1	100,00	0	0,00	0	0,00	1	100,00
	Hotel Almet Donovaly	0	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00
	Hotel Šafran Donovaly	0	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00
	Hotel Altenberg Staré Hory	6	6	100,00	1	16,67	5	83,33	6	100,00
Brezno	Hotel Partizán Tále	4	3	75,00	0	0,00	3	75,00	3	75,00
	Hotel Stupka Tále	4	4	100,00	2	50,00	2	50,00	3	75,00
	Hotel Mýto	7	7	100,00	0	0,00	5	71,43	7	100,00
	Mýto pod Ďumbierom	3	3	100,00	1	33,33	0	0,00	3	100,00
	Penzión Majk Helfpa	11	11	100,00	1	9,09	0	0,00	11	100,00
	Krytá plaváreň Brezno									

	Krytá plaváreň Závažka nad Hronom	5	4	80,00	0	0,00	2	40,00	4	80,00
Lučenec	Krytá plaváreň Novoker Lučenec	23	8	34,78	2	8,70	1	4,35	7	30,43
	Relax centrum - Výstavisko Lučenec	2	1	50,00	0	0,00	0	0,00	1	50,00
Rimavská Sobota	Kúpele - rehabilitačný bazén Číž	8	6	75,00	1	12,50	1	12,50	4	50,00
	Kúpele - masážny bazén Číž	1	1	100,00	0	0,00	0	0,00	1	100,00
	SAŽP SEV Drienok Teplý Vrch	6	6	100,00	0	0,00	0	0,00	6	100,00
	Krytá plaváreň - plavecký bazén R. Sobota	15	5	33,33	0	0,00	1	6,67	5	33,33
	Krytá plaváreň - detský bazén R. Sobota	13	8	61,54	0	0,00	2	15,38	6	46,15
	Rekreačné zariadenie Muráň – Predná Hora	13	5	38,46	0	0,00	4	30,77	3	13,08
	Krytá plaváreň Veľký Krťis	17	11	64,71	0	0,00	2	11,76	9	52,94
	Hotel Bieln - neplav. Zvolen	0	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00
	Hotel Kráľová - neplavecký Zvolen	0	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00
	NsP - neplavecký Zvolen	0	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00
Revúca	Mestské kúpele - plavecký Zvolen	12	1	8,33	0	0,00	0	0,00	1	8,33
	NRC - plavecký Kováčová	23	6	26,09	0	0,00	1	4,35	5	21,74
	NRC - minerálny Kováčová	10	2	20,00	2	20,00	0	0,00	0	0,00
	NRC - chodecký Kováčová	11	2	18,18	2	18,18	0	0,00	0	0,00
	NRC - akupresúrny Kováčová	10	1	10,00	1	10,00	0	0,00	0	0,00
	Kúpele - neplavecký - liečebný Kováčová	53	16	30,19	8	15,09	0	0,00	8	15,09
	DLÚ Marina - neplavecký - liečebný Kováčová	27	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00
	DLÚ Marina - neplavecký rehabilitačný Kováčová	18	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00
	Kúpele - neplavecký - liečebný I. Sliach	0	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00
	Kúpele - neplavecký - liečebný II. Sliach	16	2	12,50	2	12,50	0	0,00	0	0,00

	Kúpele - rehabilitačný bazén Sliach	31	1	3,23	0	0,00	1	3,23	0	0,00
	Hotel Kaskády - vnútorný neplavecký Sliach	66	21	31,82	3	4,55	1	1,52	21	31,82
	Hotel Hviezda Dudince	35	6	17,14	1	2,86	0	0,00	5	14,29
	Hotel Jantár Dudince	33	1	3,03	0	0,00	0	0,00	1	3,03
	Hotel Bučinár Dudince	9	1	11,11	1	11,11	0	0,00	0	0,00
	Hotel Flóra - neplavecký Dudince	27	6	22,22	0	0,00	2	7,41	5	18,52
Krupina	Hotel Flóra - oddychový Dudince	27	6	22,22	3	11,11	1	3,70	5	18,52
	Slovthermae š.p. - minerálny Dudince	51	2	3,92	0	0,00	0	0,00	2	3,92
	Slovthermae š.p. - neplavecký Dudince	38	2	5,26	1	2,63	0	0,00	1	2,63
	Kúpele a.s. Rubín - minerálny Dudince	51	2	3,92	0	0,00	0	0,00	2	3,92
	Kúpele a.s. Rubín - neplavecký Dudince	28	1	3,57	0	0,00	0	0,00	1	3,57
	Horský Hotel Poľana Hriňová	9	2	22,22	0	0,00	0	0,00	2	22,22
Detva	Penzión Kerametal Látky	19	7	36,84	3	15,79	0	0,00	4	21,05
	Hotel Royal Látky - Prašivá	9	1	11,11	0	0,00	0	0,00	1	11,11
Žiar nad Hronom	Krytá plaváreň Žiar n. Hr.	20	10	50,00	5	25,00	7	35,00	4	20,00
	Hotel Sitno Vyhne	24	17	70,83	5	20,83	0	0,00	14	58,33
	Vodný raj - výplavový bazén Vyhne	4	4	100,00	0	0,00	0	0,00	4	100,00
	Hotel Termál Vyhne	5	2	40,00	1	20,00	2	40,00	0	0,00
	Hotel Golfer Kremnica	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Banská Štiavnica	Kúpele - plaváreň Banská Štiavnica	6	1	16,67	0	0,00	0	0,00	1	16,67
Spolu :		825	227	27,52	49	5,94	49	5,94	179	21,70

KRAJ Košický

Okres	Kúpalisko Obec a názov	Celkový počet vyšetrených vzoriek	Z toho závadných		Závadnosť vzoriek						
			počet	%	Mikrobiolog.		Biologické		Fyz.-chem.		
					Abs.	%	Abs.	%	Abs.	%	
Košice – mesto	<i>Mestská krytá plaváreň</i>	118	33	27,97	0	0	0	0	0	33	27,97
	<i>Bazén v Penz. Barca</i>	45	18	40,0	0	0	2	4,44	18	40,0	
	<i>Bazén v hoteli Bankov</i>	37	16	43,24	0	0	0	0	16	43,24	
	<i>Bazén v SRC, ul. Milosrdenstva</i>	29	13	44,83	0	0	0	0	13	44,83	
Košice – okolie	<i>Košická Belá - Vitálny svet v Penz. Sívec</i>	39	18	46,15	0	0	0	0	18	46,15	
	<i>Vitálny svet v RZ Zlatá Idka</i>	31	17	54,84	0	0	3	9,68	17	54,84	
	<i>Bazén v NsP – Relax-centrum</i>	1	1	100,0	1	100,0	0	0	1	100,0	
Rožňava	<i>Bazén vo Fit club Progres TC</i>	2	1	50,0	0	0	0	0	1	50,0	
	<i>Jelšava - Bazén Hrádok</i>	2	1	50,0	1	50,0	0	0	1	50,0	
	<i>Umelé kúpalisko</i>	36	1	2,78	0	0	0	0	1	2,78	
Michalovce	<i>Veľké Kapušany - Krytý a nekrytý bazén v zariadení Energusun</i>	11	4	36,36	0	0	0	0	4	36,36	
	<i>Zempl. Širava - Bazén v hoteli Širava, a.s.</i>	3	0	0	0	0	0	0	0	0	
	<i>Zempl. Širava - Bazén v hoteli ORS-Chemes-Hotel</i>	13	1	7,69	0	0	0	0	1	7,69	

	<i>Vinné – Bazén v penzionate STEFANIE</i>	16	2	12,5	0	0	0	0	0	2	12,5
Trebišov	<i>Areál vodných športov</i>	10	3	30,0	1	10,0	0	0	0	2	20,0
Spišská Nová Ves	<i>Krytá plaváreň</i>	9	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Spolu	418	131	31,65	3	0,71	5	1,19	130	31,10	

KRAJ Nitriansky

Okres	Kúpalisko Obec a názov	Celkový počet vyšetrených vzoriek	Z toho závadných		Závadnosť vzoriek					
			počet	%	Mikrobiolog.		Biologické		Fyz.-chem.	
					Abs.	%	Abs.	%	Abs.	%
Komárno	Krytá plaváreň	17	11	64,71	0	0	0	0	11	64,71
	TK	14	11	78,57	1	7,14	2	14,28	11	78,57
	Wellness centrum	29	13	44,82	2	6,89	0	0	13	44,82
Levice	Krytá plaváreň	24	1	4,17	0	0	1	4,17	0	0
Tlmače	Relax centrum	11	0	0	0	0	0	0	0	0
Hokovce	Hokovce	24	0	0	0	0	0	0	0	0
Nitra	Nitra	64	4	6,15	3	4,61	1	1,53	0	0
Polný Kesov	Polný Kesov	46	0	0	0	0	0	0	0	0
Mojmírovce	Mojmírovce	37	0	0	0	0	0	0	0	0
Nové Zámky	Nové Zámky	15	4	26,7	1	6,7	1	6,7	2	13,3
	Podhájska Termálne kúpalisko	167	46	27,6	0	0	1	0,6	45	27,0
	Podhájska Energy I	62	19	30,7	1	1,6	2	3,2	16	25,8
	Štúrovo Termálne kúpalisko I	150	19	12,7	0	0	1	0,7	18	12,0
Šaľa	Šaľa KP Duslo Šaľa	48	0	0	0	0	0	0	0	0
Topoľčany	Topoľčany Krytá plaváreň	67	46	68,6	2	4,3	0	0	46	68,6
	Zlaté Moravce Hotel Vion	33	4	12,12	0	0	2	6,06	4	12,12
Zlaté Moravce	Beladice Hotel Tartuf	30	1	3,33	0	0	1	3,33	0	0
	SPOLU:	838	179	21,3	10	1,19	12	1,43	166	19,8

KRAJ:Prešovský

Okres	Kúpalisko a názov	Obec	Celkový počet vyšetrených vzoriek	Z toho závadných		Závadnosť vzoriek					
				počet	%	mikrobiol.		biolog.		fyz.-chem.	
						abs.	%	abs.	%	abs.	%
Bardejov	Krytá plaváreň, Bardejov		10	2	20	1	10	1	10	1	10
	Hotel Bellevue, Bardejov		10	3	30	1	10	1	10	2	20
	Šk. bazén ZŠ Raslavice		8	4	50	3	37,5	0	0	3	37,5
	Rehab. bazén B. Kúpele		8	4	50	3	37,5	0	0	1	12,5
	Stebnícka Huta, Slniečny majer		2	0	0	0	0	0	0	0	0
Humenné	Humenné - Kúpalisko		22	19	86,3	5	22,7	0	0	19	86,3
Kežmarok	Stará Lesná Hotel Lesná		1	0	0	0	0	0	0	0	0
	St. Lesná Hotel Kontakt		4	0	0	0	0	0	0	0	0
	Stará Lesná Hotel Hills		1	0	0	0	0	0	0	0	0
	Spišská Stará Ves Hotel Eland		3	2	66,7	0	0	0	0	2	66,7
	Spišská Belá TEKO Šarpanec Veľká Lomnica Golf International		4	2	50,0	1	25,0	0	0	1	25,0
Levoča	0		0	0	0	0	0	0	0	0	
Medzilaborce	0		0	0	0	0	0	0	0	0	
Poprad	Tatranská Javorina Hotel Kolowrat		4	4	100	0	0	0	0	4	100
	Tatranské Matliare Hotel Hutník		4	2	50	0	0	0	0	2	50
	Tatranská Lomnica Hotel Odborár		4	1	25	0	0	0	0	1	25
	Tatranská Lomnica Hotel Slovakia		0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Tatranská Lomnica Hotel Urán		4	2	50	0	0	0	0	2	50
	Tatranská Lomnica Eurocamp FICC		0	0	0	0	0	0	0	0	0

Tatranská Lomnica Grandhotel Praha	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Starý Smokovec Hotel Grand	4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Tatranská Lomnica Hotel Slovan	1	1	100	0	0	0	0	0	0	0	0	1	100
Starý Smokovec ÚZ Kamzík	4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Starý Smokovec Hotel Smokovec	4	2	50,0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	50,0
Horný Smokovec Hotel Bellevue	4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Horný Smokovec ŠÚDTaRCH	2	1	50	0	0	0	0	0	0	0	0	1	50
Dol Smokovec ŠÚDTaRCH	2	1	50	0	0	0	0	0	0	0	0	1	50
Nová Lesná Hotel Amália	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Gerlachov Hotel Hubert	3	3	100	0	0	0	0	0	0	0	0	3	100
Štrbs. Pleso Hotel Patria	4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Štrbské Pleso LD Helios	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Štrbské Pleso Hotel FIS	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Poprad Aquacity	55	10	18,2	0	0	0	0	0	0	0	0	10	18,2
Svit Krytá plaváreň	4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Lipovce Plaváreň Canyon	11	7	63,6	0	0	0	0	0	0	0	0	7	63,6
Prešov Spojená škola, Podjavorinskej 22	11	10	90,9	0	0	0	0	0	0	0	0	10	90,9
Prešov PU 17. novembra	9	5	55,5	0	0	0	0	0	0	0	0	5	55,5
Prešov ZŠ Májové nám.	9	6	66,6	0	0	0	0	0	0	0	0	6	66,6
Prešov SPŠ strojnica	9	8	88,8	0	0	0	0	0	0	0	0	8	88,8
Prešov ZŠ M. Nešpora	10	10	100	1	10	0	0	0	0	0	0	10	100
Prešov MŠ Bajkalská	13	8	61,5	1	7,6	0	0	0	0	0	0	8	61,5
Drienica Krytá plaváreň	9	4	44,4	0	0	0	0	0	0	0	0	4	44,4
Sabinov- Bazén v relax centre Golem	12	8	66,6	3	24,9	0	0	0	0	0	0	8	66,6

Prešov

Sabinov

Snina	Snina, Hotel Kamei	8	1	12,5	1	12,5	0	0	0	0
Stará Ľubovňa	St. Ľubovňa Krytá plaváreň	8	5	62,5	0	0	0	0	5	62,5
	Ľubovnianske kúpele Hotel Sorea „Ľubovňa“	5	2	40	0	0	0	0	2	40
	V. Ružbachy – TK Krytý bazén	8	5	62,5	0	0	0	0	5	62,5
	V Ružbachy Penzión San André I	5	3	60	0	0	0	0	3	60
Stropkov	Stará Ľubovňa Hotel Komeko	1	1	100	0	0	0	0	1	100
	Stropkov - ZŠ, Konštantínova	6	6	100	2	33,3	0	0	6	100
Svidník	Svidník – ZŠ, 8.mája	2	1	50	0	0	0	0	1	50
	Svidník-sauna-ochladzo bazén	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Svidník-sauna-teplý bazén	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Vranov n/T.	Kúp.v r. 2007nebolo prevádz.	0	0	0	0	0	0	0	0	0
S p o l u:		317	153	48,26	22	6,94	2	0,63	145	45,74

KRAJ Trenčiansky

Okres	Kúpalsko Obec a názov	Celkový počet vyšetrených vzoriek	Z toho závadných		Závadnosť vzoriek					
			počet	%	Mikrobiolog.		Biologické		Fyz.-chem.	
					Abs.	%	Abs.	%	Abs.	%
	MHaSL m.p.o.Trenčín - KP DEMY	36	11	30,6	1	2,8	8	22,2	2	5,6
	Trenč.Teplice –Park Hotel Baračka	8	1	12,5	0	0	1	12,5	0	0
	Trenč.Teplice – Hotel Slovakia	11	2	18,2	0	0	1	9,1	1	9,1
	Trenč.Teplice – Hotel Flóra	11	2	18,2	2	18,2	0	0	0	0
	Trenč.Teplice – Penzión Dedovec	10	2	20	0	0	1	10	1	10
Trenčín	Trenč.Teplice – Kúpeľno- liečebný dom Arco	9	0	0	0	0	0	0	0	0
Nové Mesto n/V	Stará Turá – Športové kluby mesta	11	1	9,1	1	9,1	0	0	0	0
	Samšport s.r.o. - KP	19	0	0	0	0	0	0	0	0
Myjava	Podkylava – Agropenzión	12	2	16,7	0	0	2	16,7	0	0

		Adam												
Bánovce n/B	Byththerm s.r.o. - KP	22	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
	Bojnice - NsP	6	1	16,6	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Prievidza	Bojnice - Kúpele	58	18	31	15	25,8	3	5,1	0	0	0	0	0	
	Handlová - KP	9	6	66,6	0	0	0	0	0	0	0	6	66,6	
	Chalmová - Kúpele	24	3	12,5	0	0	0	0	0	0	0	3	12,5	
	Prievidza - plaváreň	19	4	21,0	1	5,26	1	5,26	4	21,0	1	5,26	4	21,0
	Bojnice – Hotel Kaskáda	13	10	76,9	6	46,1	6	46,1	8	61,5	6	46,1	8	61,5
	Nováky – Nár. centrum VP	15	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Handlová – Remata - Relax	13	7	53,8	4	30,8	1	7,7	5	38,5	1	7,7	5	38,5
	Handlová – RC Hutira	10	9	90	1	10	0	0	9	90	0	0	9	90
	M. Bielice - Kúpele	27	10	37,0	7	25,9	3	11	0	0	3	11	0	0
	Partizánske – Kúp. Dúha	8	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
P. Bystrica	Krytá Plaváreň	11	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
	NsP –rehabilitačný	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Púchov	Podjavorník – rekreačný b.	4	2	50	0	0	1	25	1	25	1	25	1	25
	Púchov - KP	9	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
	Nimnica – rehabilit. bazén	3	1	33	0	0	1	0	1	33	0	0	1	33
	Bel. Slatiny – rekreačný b.	15	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
	Lazy p/M-Čertov – rekreač.	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Ilava	Nová Dubnica – Krytá plaváreň	5	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
	Dubnica nad Váhom – Detský bazén	6	3	50	3	50	1	33	1	33	1	33	1	33
	Spolu	420	97	23,09	42	10	31	7,38	43	10,23	43	10,23	10,23	

Kraj Trnavský

Okres	Obec	Kúpalisko	Celkový počet vyšetrených vzoriek	Z toho závadných		Závadnosť vzoriek					
				počet	%	Mikrobiol.	Biolog.	Fyz. - Chemic.			
				abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
Trnava	Tmava	Zátvor	4	3	75,00	0	0,00	0	0,00	3	75,00
	Tmava	STU	7	6	85,71	0	0,00	1	14,29	6	85,71
	J. Bohunice	RKC	5	4	80,00	0	0,00	0	0,00	4	80,00

Piešťany	Piešťany	Magnólia	4	3	3	75,00	1	25,00	0	0,00	3	75,00
	Piešťany	EVA	8	5	2	62,50	2	25,00	0	0,00	3	37,50
	Piešťany	SOREA	4	3	0	75,00	0	0,00	0	0,00	3	75,00
Galanta	Galanta	Krytá plaváreň pri madf. gymn.	4	4	1	100,00	1	25,00	1	25,00	3	75,00
	Sereď	Krytá plaváreň pri ZŠ	4	2	0	50,00	0	0,00	0	0,00	2	50,00
	Šoporňa - Majštin	Rekondičné sanatórium	4	3	0	75,00	0	0,00	0	0,00	3	75,00
	Horné Saliby	Agroturistický areál Termál centrum Galandia	16	16	1	100,00	1	6,25	4	25,00	16	100,00
Dunajská Streda	Galanta	Termál centrum Galandia	17	16	0	94,12	0	0,00	1	5,88	16	94,12
	Dunajská Streda	KRA	19	9	7	47,37	7	36,84	0	0,00	4	21,05
	Dunajská Streda	Hotel Bonbón	26	16	3	61,54	3	11,54	0	0,00	15	57,69
	Dunajská Streda	SPOPŠ	9	1	0	11,11	0	0,00	1	11,11	0	0,00
	Veľký Meder	TK	90	37	23	41,11	23	25,56	4	4,44	16	17,78
Senica	Senica	Senica Krytá plaváreň	3	1	1	33,33	1	33,33	0	0,00	1	33,33
SPOLU			224	129	39	57,58	17,41	12	5,35	98	43,75	

KRAJ Žilinský

Okres	Kúpalsko Obec a názov	Celkový počet vyšetrených vzoriek	Z toho závadných		Závadnosť vzoriek					
			počet	%	Mikrobiolog. Abs.	%	Biologické Abs.	%	Fyz.-chem. Abs.	%
Žilina	MKP vnút. bazén	6	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0
	Belá Bránica - Hot. Bránica	17	9	52,9	3	17,6	2	11,7	9	52,9
	Rajecké Teplice SLK KD	8	2	25	0	0,0	2	25	1	12,5
	Terchová – Hotel Boboty	8	2	25	0	0,0	0	0,0	2	25
Žilina – Hotel Holiday Inn		13	9	69,2	3	23	1	7,7	9	69,2

Relax centrum-bazén+vaňa																		
Hotel Dubná Skala	11	7	63,6	0	0,0	6	54,5	7	63,6									
Aquapark Tatalandia	21	18	85,7	11	52	0	0,0	17	81									
Podbanské Hotel Permon	8	8	100	8	100	0	0,0	7	87,5									
L.Mikuláš Kryt. plaváreň	2	2	100	0	0,0	0	0,0	2	100									
Lipt. Ján Kryt. plaváreň Sorea Máj	2	2	100	0	0,0	0	0,0	2	100									
Dem.dolina, Hotel FIM	1	1	100	0	0,0	0	0,0	1	100									
Dem.dolina, Hotel Repiská	1	1	100	1	100	0	0,0	1	100									
Dem.dolina, Hotel Družba	1	1	100	0	0,0	0	0,0	1	100									
Dem.dolina, Hotel Junior	1	1	100	1	100	0	0,0	1	100									
Dem.dolina, Hotel Grand	1	1	100	0	0,0	0	0,0	1	100									
Podbanské, Hotel Kriváň	1	1	100	1	100	0	0,0	1	100									
Závažná Poruba, Hotel Bohunice	1	1	100	0	0,0	0	0,0	1	100									
Lipt.Ján, Hotel Lipt. Dvor	1	1	100	0	0,0	0	0,0	1	100									
Lipt. Ján, Hotel Avena	1	1	100	0	0,0	0	0,0	1	100									
Kryt. plav.	2	1	50	0	0,0	0	0,0	1	50									
Lúčky, Liečebné Kúpele	2	2	100	1	50	0	0,0	1	50									
Bešeňová TK	17	12	70,6	3	17,6	0	0,0	12	70,6									
Martin Fit Klub	20	6	30,0	1	5,0	0	0,0	5	25									
Martin Sunny	8	5	62,5	1	12,5	0	0,0	5	62,5									
Kryt. plaváreň	24	2	8,3	0	0,0	0	0,0	2	8,3									
Ošadnica, Penzión Solisko	1	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0									
Ošadnica, Wellness Centrum	2	2	100	0	0,0	0	0,0	2	100									
Makov-Kasárne, Hotel Fran	1	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0									
Kryt. plaváreň	30	7	23,3	0	0,0	0	0,0	7	23,3									
Nižná KP	27	8	29,6	0	0,0	0	0,0	8	29,6									
Oravice Term.kúpalisko	97	8	8,25	8	8,25	0	0,0	1	1,03									
Oravice Meander Park	48	17	35,4	0	0,0	0	0,0	17	35,4									
Spolu	384	138	35,9	42	10,9	11	2,86	126	32,8									

Liptovský Mikuláš

Ružomberok

Martin

Čadca

Dolný Kubín

Tvrdošín

Prehľad umelých kúpalísk so sezónnou prevádzkou a využívanie ich bazénov za rok 2006

Tab.č.2.5

Kraj	Bazény termálne		Bazény netermálne		Počet bazénov spolu	Počet baz. mimo prev.
	počet		počet			
	spolu	z toho mimo prevádzky	spolu	z toho mimo prevádzky		
Bratislavský	0	0	32	1	32	1
Banskobystrický	24	0	60	10	84	10
Košický	0	0	58	5	58	5
Nitriansky	36	4	38	7	74	11
Prešovský	11	0	25	3	36	3
Trenčiansky	9	2	32	4	41	6
Trnavský	15	2	33	11	48	13
Žilinský	17	0	12	0	29	1
SR Spolu	112	8	290	42	402	50

Kraj: Bratislavský

Okres	Obec a názov	Druh	V prev. áno nie	Kúpalisko		Bazény termálne		Bazény netermálne		Počet bazénov spolu	Počet bazénov mimo prev.
				spolu	z toho mimo prev.	spolu	z toho mimo prev	pozn. k neprevádz.			
									spolu		
Bratislava II	Delfín	N	áno	0	0	0	0	3	0	3	0
	Tehelné pole	N	áno	0	0	0	0	3	0	3	0
Bratislava III	Rača – Zbojníčka	N	áno	0	0	0	0	2	1	2	1
	Krasňany	N	áno	0	0	0	0	2	0	2	0
Bratislava IV	Rosnička	N	áno	0	0	0	0	3	0	3	0
Bratislava V	Matador	N	áno	0	0	0	0	4	0	4	0
Malacky	Let. Kúpal.	N	áno	0	0	0	0	2	0	2	0

Modra	Let. Kúpal.	N	áno	0	0	0	1	0	0	1	0	0
Pezinok	Častá - LK	N	áno	0	0	0	1	0	0	1	0	0
	Letné kúp.	N	áno	0	0	0	4	0	0	4	0	0
	Aquatherma I	N	áno	0	0	0	7 (4 nové)	0	0	7	0	0
Spolu				0	0	0	32	1	1	32	1	1

Kraj : Banskobystrický

Okres	Kúpalisko		V prev. áno Nie	Bazény termálne			Bazény netermálne			Počet bazénov mimo prevádzky	
	Obec a názov	Druh *		počet spolu	z toho mimo prev.	pozn. k neprevádzkovaniu	počet spolu	z toho mimo prev.	pozn. k neprevádzkovaniu		
											Počet bazénov spolu
Banská Bystrica	B. Bystrica - plážové kúpalisko	N	Áno	0	0	0	5	0	-	5	0
	Podbrezová - letné kúpalisko	N	Áno	0	0	0	2	0	-	2	0
Brezno	Bystrá - hotel Bystrá	N	Áno	0	0	0	2	0	-	2	0
	Ružiná - rekr. zar. Povodie Hrona pri VN Ružiná	N	Áno	0	0	0	1	0	-	1	0
Lučenec	Lučenec - letné kúpalisko	N	Áno	0	0	0	2	0	-	2	0
	Poltár - verejné kúpalisko	N	Áno	0	0	0	2	0	-	2	0
Rimavská Sobota	Hnúšťa - letné kúpalisko	N	Áno	0	0	0	1	0	-	1	0
	Klenovec - letné kúpalisko	N	Áno	0	0	0	1	0	-	1	0
	Kurinec - 25m	N	Áno	0	0	0	1	0	-	1	0

Zvolen - Sekierska dolina	N	Nie	0	-	2	2	nepožiadali o povolenie	2	2
Zvolen - Mestské kúpele - vonkajšie baz.	N	Nie	0	-	2	2	nepožiadali o povolenie	2	2
Kováčová - term. kúpalisko	T	Áno	4	-	0	0	-	4	0
Sliac - term. kúpalisko	T	Áno	2	-	0	0	-	2	0
Sliac - hotel Kaskády	T	Áno	1	-	0	0	-	1	0
Detva - Skliarovo - letné kúpalisko	N	Áno	0	-	3	0	-	3	0
Hriňová - letné kúpalisko	N	Nie	0	-	2	2	nepožiadali o povolenie	2	2
Dudince - Rubín	N	Áno	0	-	1	0	-	1	0
Dudince - Diamant	N	Áno	0	-	1	0	-	1	0
Dudince - term. kúpalisko Dudinka	T	Áno	1	-	3	0	-	4	0
Krupina - Tepličky	N	áno	0	-	2	0	-	2	0
Spolu			24	-	60	10	-	84	10

Kraj: Košický

Okres	Kúpalisko			bazény netermálne			bazény termálne			počet bazénov spolu	počet bazénov mimo pre-vádzky		
	Obec a názov	druh	v prevádzke áno/nie	počet	pozn. k neprevádzkovaniu			počet	pozn. k neprevádzkovaniu				
					spolu	z toho mimo prev.	nepovolená zastavená iný dôvod		spolu			z toho mimo prev.	nepovolená zastavená iný dôvod
Košice – mesto	Letný bazén Mestskej krytej plavárne, Košice	N	áno	1	-	-	-	-	-	-	1	-	
	Mestské kúpalisko na Rumanovej ulici, Košice	N	áno	2	-	-	-	-	-	-	2	-	
	TRITON, Košice	N	áno	4	-	-	-	-	-	-	4	-	
	RYBA, Košice	N	áno	3	-	-	-	-	-	-	3	-	
	ŠKP, Košice	N	áno	3	-	-	-	-	-	-	3	-	
	Kúpalisko Zlatník, Košická Belá	N	áno	2	-	-	-	-	-	-	2	-	
	Mestské kúpalisko, Moldava nad Bodvou	N	áno	2	-	-	-	-	-	-	2	-	
	Mestské kúpalisko, Medzev	N	áno	2	-	-	-	-	-	-	2	-	
	Kúpalisko pri Moteli, Košická Belá	N	nie	2	2	-	-	-	-	-	2	2	
Rožňava	Letný bazén pri hoteli Hrabina, Bukovec	N	áno	1	-	-	-	-	-	-	1	-	
	Mestské kúpal. Rožňava	N	áno	4	-	-	-	-	-	-	4	-	
	Kúpalisko Bretka	N	áno	2	-	-	-	-	-	-	2	-	
	Kúpalisko Gemers. Hôrka	N	áno	2	-	-	-	-	-	-	2	-	

	Kúpal. Vlachovo	N	áno	2	-	-	-	-	2	-	-
	Kúp. Vyš. Slaná	N	áno	1	-	-	-	-	1	-	-
Sobrance	Letné kúpalisko Sobrance	N	áno	2	-	-	-	-	2	-	-
Michalovce	Letné kúpalisko Strážske	N	áno	6	2	technické a finančné dôvody	-	-	6	2	2
	Letné kúpalisko Kaluža	N	áno	3	-	-	-	-	3	-	-
	Letné kúpalisko Klokočov	N	áno	2	-	-	-	-	2	-	-
	Letné kúpalisko Paľkov	N	áno	2	-	-	-	-	2	-	-
	Letný bazén pri hoteli Eurobus - Zemplínska Šírava	N	áno	1	-	-	-	-	1	-	-
	Letné kúpalisko Sp.Nová Ves	N	áno	3	-	-	-	-	3	-	-
Spíšká N. Ves	Krytá plaváreň Krompachy	N	áno	2	-	-	-	-	2	-	-
	Bazén pri hoteli Flóra - Čingov	N	nie	1	1	rekonštrukcia	-	-	1	-	1
	Areál vodných športov Trebišov	N	áno	3	-	-	-	-	3	-	-
Trebišov	SPOLU			58	5		0	0	58	0	5

Kraj: Nitriansky

Okres	kúpalisko	druh	v prevádzke	bazény termálne		bazény netermálne		počet bazénov spolu	počet bazénov mimo prev.
				počet	pozn. k neprevádzkovaníu	počet	pozn. k neprevádzkovaníu		
			áno	z toho spolu	mimo	z toho mimo	zastavená		
	obec a názov								

		nie	prev.	iný dôvod	prev.	iný dôvod	prev.	iný dôvod		
Komárno	Komárno Term.kúpalisko	T	áno	2	0		3		5	0
	Patince Term.kúpalisko	T	áno	5	0		0		5	0
	Patince Wellness centrum	T	áno	2	0		0		2	0
	Čalovec Letné kúpalisko	N	áno	0	0		1		1	0
Levice	Kalinčiakovo RZ Margita-Ilona	T	áno	4	0		0		4	0
	Santovka Wellness Santovka	T	áno	4	0		0		4	0
	Kalinčiakovo Kúpeľ Margita	T	áno	1	0		0		1	0
	Želiezovce Kúpalisko Želiezovce	N	nie	0	0		3	nemá prevádzkovateľa	3	3
Nitra	Nitra Letné kúpalisko	N	áno	0	0		6		6	0
	Poľný Kesov Termálne kúpalisko	T	nie	3	3	nepožiadali o súhlas	0		3	3
	Jelenec Penzión Fortuna	N	áno	0	0		1		1	0
Nové Zámky Štúrovo	Nové Zámky Termálne kúpalisko Štrand	T	áno	2	0		4		6	0

	Podhájska Termálne kúpalisko	T	áno	2	0		5	0		7	0
	Štúrovo Termálne kúpalisko I	T	áno	7	0		0	0		7	0
	Štúrovo Termálne kúpalisko II	T	áno	1	0		0	0		1	0
	Tvrdošovce Termálne kúpalisko	T	nie	1	1	nepožiadali, plánovaná rekonštrukcia	0	0		1	1
	Šurany RA TONA	N	áno	0	0		3	0		3	0
	Chľaba Kováčov	N	nie	0	0		1	1	Zastavenie konania, neodstránili nedostatky	1	1
	Radava Penzión Lagáň	N	áno	0	0		2	1	nebol v prevádzke	2	1
Šaľa	Diakovce Termálne kúpalisko	T	áno	2	0		0	0		2	0
	Topoľčany Letné kúpalisko	N	áno	0	0		3	0		3	0
Topoľčany	Topoľčany Tobogán	N	áno	0	0		1	0		1	0
	Čefadince Letné kúpalisko	N	nie	0	0		2	2		2	2
Zlaté Moravce	Zlaté Moravce Letné kúpalisko	N	áno	0	0		3	0		3	0
SPOLU:				36	4		38	7		74	11

Kraj: Prešovský

Okres	Kúpalisko			Bazény termálne			Bazény netermálne			Počet bazénov spolu	Počet bazénov mimo prev.
	Obec a názov	Druh	V prev. áno nie	Počet		pozn. k neprevádz.	počet		pozn. k neprevádz.		
				spolu	z toho mimo prev.		spolu	z toho mimo prev			
	Bardej. Kúpele – kúp. Bapos	N	áno	0	0	0	1	0	0	1	0
	Bardej. Kúpele – Na ulici, Družstev.	N	áno	0	0	0	3	0	0	3	0
	Kúpalisko Bardej. Kúpele, a.s.	N	áno	0	0	0	2	0	0	2	0
	Nížná Polianka, kúp.	N	áno	0	0	0	1	0	0	1	0
Bardejov	Kúpalisko	N	áno	0	0	0	2	0	0	2	0
Humenné	Vrbov, Term. Kúpalisko	T	áno	7	0	0	0	0	0	7	0
Kežmarok	Letné kúp. Sídln. III.	N	áno	0	0	0	2	0	0	2	0
Prešov	Let. Kúpal.	N	áno	0	0	0	2	0	0	2	0
	LK Lipany	N	áno	0	0	0	1	0	0	1	0
Sabinov	RO Rybníky	N	áno	0	0	0	2	1	0	2	1
Snina	Vyšné Ružbachy, vodný svet TK Izabela	T	áno	4	0	0	0	0	0	4	0
Stará Ľubovňa	Letné kúp.	N	áno	0	0	0	2	0	0	2	0
Stropkov	Vodný svet	N	áno	0	0	0	4	0	0	4	0
Svidník	Pavlovce - Ragleng	N	nie	0	0	0	2	2	0	2	2
	Hermanovce - bazén	N	áno	0	0	0	1	0	0	1	0
Vranov n/T				11	0	0	25	3	0	36	3
	Spolu										

KRAJ Trenčiansky

Okres	Kúpalisko		Bazény termálne				Bazény termálne				Počet bazénov mimo prev.
	Obec a názov	Druh	V prevádzke (áno/nie)	počet		Pozn. k neprevádzk. zastavená a iný dôvod	počet		pozn. k neprevádzk. (nepovolená, zastavená a iný dôvod)	Počet bazénov spolu	
				spolu	Z toho mimo prev.		spolu	Z toho mimo prev.			
Trenčín	Trenčín - SPŠ stavebná	N	áno	0	0	-	1	0	-	1	0
	Trenčín - Detské mestiečko	N	nie	0	0	nepožiadali	1	1	mimo prevádzky	1	1
	Trenčín - IX. ZŠ - Juh	N	áno	0	0	-	1	0	-	1	0
	Trenčín - LK Za mostami	N	nie	0	0	nepožiadali	2	2	mimo prevádzky	2	2
	Trenčín - LK MHaSL m.p.o.	N	áno	0	0	-	3	0	-	3	0
	Tr. Teplice - ZŠ	N	nie	0	0	-	1	1	havarijný stav	1	1
	Tr. Teplice - LK Zelená žaba	T	nie	2	2	rekonštrukcia	0	0	-	2	2
	Nemšová - LK VPS m.p.o.	N	áno	0	0	-	2	0	-	2	0
	N. Mesto n/V - ZSPŠ	N	áno	0	0	-	1	0	-	1	0
	Myjava - LK Samšport	N	áno	0	0	-	2	0	-	2	0
Myjava	Brezová p/B - LK Bradlan	N	áno	0	0	-	2	0	-	2	0
	Bánovce n/B - LK Pažiť	T	áno	2	0	-	0	0	-	2	0
Bánovce n/B	Bojnice - Kúpalisko Čajka	T	áno	2	0	-	0	0	-	2	0
	Prievidza - Plážové kúpalisko	N	áno	0	0	-	3	0	-	3	0
	Handlová - Kúpalisko Remata	N	áno	0	0	-	1	0	-	1	0
Prievidza	Chalmová - Kúpalisko	T	áno	2	0	-	0	0	-	2	0
	Nováky NCVP	N	áno	0	0	-	1	0	-	1	0

Partizánske	M.Bielice - Krytá plaváreň	T	áno	1	0	-	0	0	-	1	0
P. Bystrica	P. Bystrica - MŠK	N	áno	0	0	-	2	0	-	2	0
	Púchov - ŠK	N	áno	0	0	-	2	0	-	2	0
Púchov	Lednické Rovne - Gastro	N	áno	0	0	-	2	0	-	2	0
	Nová Dubnica	N	áno	0	0	-	1	0	-	1	0
Ilava	Plevník	N	áno	0	0	-	1	0	-	1	0
	SPOLU			9	2	-	32	4	-	41	4

KRAJ Trnavský

Okres	Obec a názov	Kúpalisko	V prev. ano nie	Bazény termálne		pozn. k neprevádz.	Bazény netermálne		pozn. k neprevádz. z.	Počet bazénov spolu	Počet bazénov mimo prev.
				Počet			spolu	z toho mimo prev			
				spolu	z toho mimo prev.						
Trnava	Trnava - Castiglione	N	ano	0	0		2	0		2	0
	Trnava - Slavia	N	ano	0	0		2	0		2	0
	Trnava - Kamenný mlyn	N	ano	0	0		1	0		1	0
	Cífer	N	ano	0	0		2	0		2	0
	Dobrá Voda	N	ano	0	0		1	0		1	0
	Horné Orešany	N	nie	0	0		2	2	nepožiadali k prev.	2	2
Piešťany	Piešťany - EVA	T	ano	2	0		0	0		2	0
	Piešťany - Slávia	T	nie	1	1		3	3	nepožiadali k prev.	4	4
Hlohovec	Koplotovce	N	nie	0	0		2	2	nepožiadali o prev.	2	2

	Hlohovec	N	áno	0	0	0	2	0	2	0	0	0
Galanta	Sládkovičovo - Vincov les	T	ano	2	1	0	3	0	5	0	0	1
	Horné Saliby	T	ano	4	0	0	0	0	4	0	0	0
	Veľké Úľany - Modrá perla	N	ano	0	0	0	2	1	2	0	0	1
Senica	Senica mestské	N	ano	0	0	0	2	0	2	0	0	0
Skalica	Skalica mestské	N	ano	0	0	0	2	0	2	0	0	0
	Skalica Zl. dolina	N	ano	0	0	0	2	0	2	0	0	0
	Holíč mestské	N	ano	0	0	0	2	0	2	0	0	0
Dunajská Streda	Blahová Madarasz	N	nie	0	0	0	1	1	1	0	0	1
	Gabčíkovo	T	nie	3	0	0	0	0	3	0	0	0
	Topoľníky	T	ano	3	0	0	0	0	3	0	0	0
	Šamorín	N	nie	0	0	0	2	2	2	0	0	2
	SPOLU			15	2		33	11	48			13

KRAJ Žilinský

okres	Obec a názov	kúpalisko druh	V prev. (áno/nie)	Bazény termálne		Bazény netermálne		Počet bazénov spolu	Počet bazénov mimo prev.
				počet spolu	Z toho mimo prev.	počet spolu	Z toho mimo prev.		
Žilina	Žilina MKP vonkajšie bazény	N	áno	0	0	3	0	3	0
	R. Teplice TK Laura	T	áno	2	0	0	0	2	0
	TK Stránavy	T	áno	2	0	0	0	2	0
	Rajec TK Veronika	T	áno	7	0	0	0	7	0
Bytča	Bytča Mestské	N	áno	0	0	1	0	1	0

	kúpalsko																	
L. Mikuláš	Lipt. Ján LTK	T	áno	4	0	-	0	0	0	0	-	4	0					
Martin	Letné kúpalsko	N	áno	0	0	-	2	0	0	0	-	2	0					
	Letné kúpalsko	N	áno	0	0	-	3	0	0	0	-	3	0					
Turčianske Teplice	Vrútky	T	áno	2	0	-	0	0	0	0	-	2	0					
	TK Vieska	N	áno	0	0	-	3	0	0	0	-	3	0					
Spolu		-	-	17	0	-	12	0	0	0	-	29	0					

Prehľad kvality vody umelých kúpalsk so sezónou prevádzkou za rok 2007

Tab.č.2.6

Kraj	Celkový počet vyšetrených vzoriek	Z toho závadných		Závadnosť vzoriek					
		počet	%	Mikrobiolog.		Biologické		Fyz.-chem.	
				Abs.	%	Abs.	%	Abs.	%
Bratislavský	98	54	55,1	1	1,02	3	3,06	47	47,96
Banskobystrický	528	215	40,72	26	4,92	26	4,92	196	37,12
Košický	319	143	44,83	7	2,19	4	1,25	138	43,26
Nitriansky	791	195	24,65	17	2,15	6	0,75	177	22,37
Prešovský	136	82	60,3	13	9,6	4	2,9	70	51,5
Trenčiansky	170	60	35,3	9	5,3	1	0,6	52	30,6
Trnavský	78	55	70,51	11	14,10	9	11,51	49	62,82
Žilinský	75	44	58,6	2	2,66	3	4,0	43	57,3
SR Spolu	2195	848	38,63	86	3,92	56	2,55	772	35,17

Kraj: Bratislavský

Okres	Kúpalisko Obec a názov	Celkový počet vyšetrených vzoriek	Z toho závadných		Závadnosť vzoriek					
			počet	%	Mikrobiolog.		Biologické		Fyz.-chem.	
					Abs.	%	Abs.	%	Abs.	%
BA II	Kúpalisko Delfín	12	3	25	0	0	0	0	3	25
BA III	Tehelné pole	12	8	66,7	0	0	0	0	8	66,7
BA III	Zbojnička	2	2	100	0	0	0	0	2	100
BA III	Krašňany	4	4	100	0	0	0	0	4	100
BA IV	Rosnička	7	5	71,4	0	0	0	0	5	71,4
BA V	MŠK Petržalka	9	8	88,9	0	0	0	0	8	88,9
Malacky	Letné kúpalisko	6	6	100	0	0	2	33,3	6	100
Modra	Letné kúpalisko	2	0	0	0	0	0	0	0	0
Pezinok	Častá-Letné kúpal.	2	2	100	0	0	1	50	1	50
Pezinok	Letné kúpalisko	4	0	0	0	0	0	0	0	0
Senec	Aquathermal	38	16	42,1	1	2,6	0	0	10	26,3
	Spolu	98	54	55,1	1	1,02	3	3,06	47	47,96

Kraj : Banskobystrický

Okres	Kúpalisko Obec a názov	Celkový počet vyšetrených vzoriek	Z toho nevyhovujúcich		Nevyhovujúce vzorky					
			počet	%	mikrobiolog.		biologicky		fyz. - chem.	
					abs.	%	abs.	%	abs.	%
Banská Bystrica	Banská Bystrica - plážové kúpalisko	21	15	71,43	5	23,81	7	33,33	9	42,86
Brezno	Podbrezová - letné kúpalisko	7	7	100,00	2	28,57	2	28,57	7	100,00
	Bystrá - hotel Bystrá	4	4	100,00	2	50,00	2	50,00	4	100,00
Lučenec	Ružiná - rekr. zar. Povodie Hrona pri VN Ružiná	3	3	100,00	0	0,00	0	0,00	3	100,00
	Lučenec - letné kúpalisko	13	8	61,54	1	7,69	1	7,69	8	61,54
Poltár	Poltár - verejné kúpalisko	17	9	52,94	0	0,00	0	0,00	9	52,90
Rimavská Sobota	Hnúšťa - letné kúpalisko	4	3	75,00	0	0,00	0	0,00	3	75,00
	Klenovec - letné kúpalisko	6	6	100,00	0	0,00	3	50,00	6	100,00
	Kurinec - 25m bazén	6	5	83,33	0	0,00	0	0,00	5	83,33
	Teplý Vrch - rekr. zar. Ormet - bazén pri tobogáne	1	1	100,00	0	0,00	0	0,00	1	100,00

	Čiž - kúpele - Vodný svet	31	27	87,10	1	3,23	1	3,23	26	83,87
Revúca	Revúca - letné kúpalisko	5	5	100,00	1	20,00	2	40,00	5	100,00
	Tornaľa - plážové kúpalisko + 50 m bazén	10	9	90,00	1	10,00	3	30,00	7	70,00
	Dolná Strehová	36	36	100,00	7	19,44	1	2,78	36	100,00
Veľký Krťš	Vinica	5	4	80,00	0	0,00	0	0,00	4	80,00
	Koprovnica	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Žarnovica	Nová Baňa - kúpalisko	6	4	66,67	0	0,00	0	0,00	4	66,67
	Hodruša-Hámre - kúpalisko	2	2	100,00	0	0,00	1	50,00	1	50,00
	Kremnica - term. kúpalisko Katarína	9	9	100,00	0	0,00	0	0,00	9	100,00
Žiar nad Hronom	Sklené Teplice - termálne kúpalisko	9	2	22,22	0	0,00	1	11,11	1	11,11
	Žiar nad Hronom - plážové kúpalisko	8	6	75,00	1	12,50	0	0,00	5	62,50
Žiar nad Hronom	Vyhne - Vodný raj	10	10	100,00	0	0,00	0	0,00	10	100,00
	Zvolen - Neresnica - plavecký	10	2	20,00	0	0,00	0	0,00	2	20,00
	Zvolen - Neresnica - neplavecký	10	3	30,00	1	10,00	0	0,00	2	20,00
Zvolen	Zvolen - Neresnica - tobogán	2	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00
	Zvolen - Neresnica - detský	8	4	50,00	0	0,00	0	0,00	4	50,00
	Zvolen - Sekierska dolina - neplavecký	0	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00
	Zvolen - Sekierska dolina - detský	0	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00
	Sliac - term. kúp. - plavec.	27	1	3,70	1	3,70	0	0,00	0	0,00
	Sliac - term. kúp. - detský	18	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00
Krupina	Sliac - hotel Kaskády - neplavecký vonkajší bazén	25	2	8,00	0	0,00	0	0,00	2	8,00
	Kováčová - termálne kúp. - detský	13	3	23,08	1	7,69	0	0,00	2	15,38
	Kováčová - termálne kúp. - neplavecký	16	2	12,50	0	0,00	0	0,00	2	12,50
	Kováčová - termálne kúp. - plavecký	16	1	6,25	0	0,00	0	0,00	1	6,25
	Kováčová - termálne kúp. - oddychový	16	3	18,75	0	0,00	0	0,00	3	18,75
	Dudince - Diamant	15	4	26,67	0	0,00	0	0,00	4	26,67

	Dudince - Rubín	13	1	7,69	0	0,00	0	0,00	1	7,69
	Dudince - termálne kúp.	18	2	11,11	2	11,11	0	0,00	0	0,00
	Dudinka - minerálny bazén	18	2	11,11	0	0,00	0	0,00	2	11,11
	Dudince - termálne kúp. Dudinka - relaxačný neplavecký bazén	18	1	5,56	0	0,00	0	0,00	1	5,56
	Dudince - termálne kúp. Dudinka - atrakciový neplavecký bazén	18	2	11,11	0	0,00	0	0,00	2	11,11
	Dudince - termálne kúp. Dudinka - detský bazén	9	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00
	Krupina - Tepličky - plavecký bazén	9	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00
	Krupina - Tepličky - detský bazén	12	1	8,33	0	0,00	1	8,33	0	0,00
	Detva - Skliarovo - letné kúpalisko - plavecký bazén	12	4	33,33	0	0,00	1	8,33	3	25,00
	Detva - Skliarovo - letné kúpalisko - detský bazén I.	12	2	16,67	0	0,00	0	0,00	2	16,67
	Detva - Skliarovo - letné kúp. - detský bazén II.	0	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00
	Hriňová - letné kúpalisko	528	215	40,72	26	4,92	26	4,92	196	37,12
	Spolu :									

KRAJ Košický

Okres	Kúpalisko Obec a názov	Celkový počet vyšetrených vzoriek	Z toho závadných		Závadnosť vzoriek					
			počet	%	Mikrobiolog. Abs.	%	Biologické Abs.	%	Fyz.-chem. Abs.	%
Košice – mesto	Letný bazén Mestskej krytej plavárne, Košice	7	3	42,86	0	0	0	0	3	42,86
	Mestské kúp. na Rumanovej ul. Košice	30	16	53,33	0	0	0	0	16	53,33
	Kúpalisko TRITON, Košice	44	17	38,64	1	2,27	0	0	16	36,36
Košice – mesto	Kúpalisko RYBA, Košice	30	16	53,33	0	0	0	0	16	53,33
	Kúpalisko ŠKP, Košice	35	11	31,43	0	0	0	0	11	31,43
Košice – okolie	Kúpal. Zlatník Košická Belá	19	8	42,11	0	0	0	0	8	42,11
	Mestské kúpal.	26	10	38,46	0	0	0	0	10	38,46

	Moldava n/B																					
	Letný bazén pri hoteli Hrabina, Bukovec	12	8	66,67	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	8	66,67
	Mestské kúpalisko Medzev	21	9	42,86	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	9	42,86
	Mestské kúpal. Rožňava	5	2	40,00	1	20,00	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	40,00
	Bretka	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Kúpalisko Gemers. Hôrka	4	4	100,00	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4	100,00
	Kúpalisko Vlachovo	2	2	100,00	2	100,00	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	100,00
	Kúpalisko Vyšná Slaná	2	1	50,00	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	50,00
	Letné kúpalisko Sobrance	6	6	100,00	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	6	100,00
	Letné kúpalisko Strážske	7	3	42,8	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	42,8
	Letné kúpalisko Kaluža	9	4	44,44	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4	44,44
	Letné kúpalisko Klokočov	9	2	22,22	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	22,22
	Letné kúpalisko Pal'kov	10	4	40,0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4	40,0
	Bazén pri hoteli EUROBUS	5	3	60,0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	60,0
	Let.kúpal. Spišská N. Ves	8	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Krytá plaváreň Krompachy	8	5	62,5	0	0	4	50,0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	5	62,5
	Kúpalisko AVŠ Trebišov	8	3	30,0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	30,0
	Kúp. v ATC Mária, Veľaty	7	4	57,0	2	28,5	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	28,5
	Kúp. pri Motoreste Dargov	4	2	50,0	1	25,0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	25,0
	Spolu:	319	143	44,83	7	2,19	4	1,25	4	138	43,26											

KRAJ Nitriansky

Okres	Kúpalisko Obec a názov	Celkový počet vyšetrených vzoriek	Z toho závadných		Závadnosť vzoriek						
			počet	%	Mikrobiolog.		Biologické		Fyz.-chem.		
					Abs.	%	Abs.	%	Abs.	%	
Komárno	Komárno TK	25	14	56,0	0	0	0	0	0	14	56,0
	Patince TK	14	7	50,0	0	0	0	0	7	50,0	
	Patince Wellness centrum	4	0	0	0	0	0	0	0	0	
	Čalovec LK	2	2	100	0	0	0	0	2	100	
Levice	Wellness Santovka	35	1	2,85	1	2,85	0	0	0	0	
	Rekreačné zariadenie Margita - Ilona	38	0	0	0	0	0	0	0	0	
	Kalinčiakovo Margita	4	0	0	0	0	0	0	0	0	
	Želiezovce	9	4	44,00	0	0,00	0	0,00	4	44,00	
Nitra	Nitra LK	65	6	9,23	1	1,54	0	0	5	7,69	
	Jelenec Penzión Fortuna	1	1	100	0	0	0	0	1	100	
	Nové Zámky TK Štrand	72	16	22,2	0	0	0	0	16	22,2	
Nové Zámky	Podhájska TK	153	40	26,1	2	1,3	0	0	38	24,8	
	Štúrovo TK I.	222	57	25,7	3	1,4	0	0	54	24,3	
	Štúrovo TK II.	12	4	33,3	0	0	0	0	4	33,3	
	Šurany RA Tona	21	8	38,1	4	19,1	1	4,8	3	14,3	
	Radava Penzión Lagán	8	3	37,5	0	0	1	12,5	2	25,0	
	Diakovce TK	45	5	11,1	3	6,66	2	4,44	0	0	
Topoľčany	Topoľčany LK	39	29	74,3	3	10,3	2	6,9	29	100	
	Topoľčany LK Tobogán	4	2	50,0	0	0	0	0	2	50	
Zl. Moravce	Zlaté Moravce LK	27	0	0	0	0	0	0	0	0	
SPOLU:		791	195	24,65	17	2,15	6	0,75	177	22,37	

KRAJ Prešovský

Okres	Kúpalisko Obec a názov	Celkový počet vyšetrených vzoriek	Z toho závadných		Závadnosť vzoriek						
			počet	%	Mikrobiolog.		Biologické		Fyz.-chem.		
					Abs.	%	Abs.	%	Abs.	%	
Bardejov	Bardejovské Kúp. Bapos	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Bardejov, kúp.Na ulici, Družstev.	9	2	22,2	0	0	0	0	2	22,2	0
	Bardejovské Kúpalisko	10	1	10	0	0	0	0	1	10	0
	Kúp. Nižná Polianka	6	4	66,6	0	0	4	66,6	0	0	0
Humenné	Humenné-kúpalisko	8	7	87,5	2	25,0	0	0	7	87,5	0
	TK Vrbov	34	14	41,2	8	23,5	0	0	7	20,6	0
Prešov	Prešov LK Sídl. III.	12	8	66,6	0	0	0	0	8	66,6	0
	Sabinov LK	10	7	70,0	0	0	0	0	7	70,0	0
Sabinov	LK Lipany	5	4	80,0	0	0	0	0	4	80,0	0
	Snina – RO Rybníky	7	5	71,4	0	0	0	0	5	71,4	0
Stará Ľubovňa	Vyš.Ružb.vod.svet Izabela	11	10	90,90	0	0	0	0	10	90,90	0
	Stropkov LK,	7	7	100	1	14,3	0	0	7	100	0
Svidník	Svidník LK Vodný svet	12	12	100	1	8,3	0	0	12	100	0
	Pavlovce-Ragleng	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Vranov n/T.	Hermanovce - bazén	2	1	50	1	50	0	0	0	0	0
	SPOLU:	136	82	60,3	13	9,6	4	2,9	70	51,5	0

KRAJ Trenčiansky

Okres	Kúpalisko Obec a názov	Celkový počet vyšetrených vzoriek	Z toho závadných		Závadnosť vzoriek						
			počet	%	Mikrobiolog.		Biologické		Fyz.-chem.		
					Abs.	%	Abs.	%	Abs.	%	
Trenčín	Mestské hospodárstvo a správa lesov Trenčín m.p.o.	19	10	53	0	0	0	0	10	53	0
	SPŠ stavebná	10	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	IX. ZŠ	7	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Verejno-prospeš.sluzh.m.p.o.	7	7	100	0	0	0	0	7	100	0
N. Mesto n/V	ZSPŠ	9	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Samšport spol. s r. o.	8	6	75	0	0	0	0	6	75	0
Myjava	Bradlan a. s.	5	5	100	0	0	0	0	5	100	0

Bánovce n/B	Pažiť	9	8	89	1	20	0	0	8	89
Prievidza	Bojnice - Kúpalsko Čajka	12	6	50,0	2	16,6	0	0	4	33
	Prievidza – Pláž.kúpalsko	18	7	38,8	0	0,6	0	0	7	38,8
	Handlová – Kúp. Remata	4	1	25,0	0	0	0	0	1	25,0
	Nováky – nár.centrum VP	6	0	0	0	0	0	0	0	0
	Chalmová - Kúpalsko	12	2	16,6	2	8,3	0	0	1	8,3
	Partizánske – Kúp. Dúha	22	3	13,6	0	0	0	0	3	13,6
P. Bystrica	Plaváreň Malé Bielice	6	1	16,6	0	0	1	16,6	0	0
	P. Bystrica - MŠK	5	1	20	1	20	0	0	0	0
Púchov	Púchov - ŠK	3	1	33	1	33	0	0	0	0
	Lednické Rovne - Gastro	3	1	33	1	33	0	0	0	0
	Košeca	3	1	33	1	33	0	0	0	0
Ilava	Nová Dubnica	2	0	0	0	0	0	0	0	0
	SPOLU:	170	60	35,3	9	5,3	1	0,6	52	30,6

KRAJ Trnavský

Okres	Kúpalsko Obec a názov	Celkový počet vyšetrených vzoriek	Z toho závadných		Závadnosť vzoriek					
			počet	%	Mikrobiolog.	Biologické	Fyz.-chem.			
			Abs.	%	Abs.	%	Abs.	%		
Trnava	Trnava - Castiglione	9	8	88,89	0	0,00	0	0,00	8	88,89
	Trnava - Slavia	2	1	50,00	0	0,00	0	0,00	1	50,00
	Trnava - Kamen. mlyn	3	3	100,00	0	0,00	0	0,00	3	100,00
	Cífer	5	5	100,00	0	0,00	0	0,00	5	100,00
	Dobrá Voda	3	3	100,00	0	0,00	0	0,00	3	100,00
Piešťany	Piešťany - EVA	14	12	85,71	6	42,86	2	14,29	10	71,43
	Hlohovec	4	4	100,00	0	0,00	1	25,00	3	75,00
Dunajská Streda	Topoľníky	6	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00
	Sládkovičovo - Vincov les	9	6	66,67	0	0,00	0	0,00	6	66,67
	Horné Saliby	11	10	90,91	5	45,45	3	27,27	9	81,82
Galanta	Veľké Úľany - Modrá perla	1	1	100,00	0	0,00	1	100,00	1	100,00
	Senica mestské	3	2	66,67	0	0,00	2	66,67	0	0,00
Senica Skalica	Skalica mestské	3	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00
	Skalica Zl. dolina	3	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00
	Holíč mestské	2	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00
SPOLU:		78	55	70,51	11	14,10	9	11,51	49	62,82

KRAJ Žilinský

Okres	Kúpalisko Obec a názov	Celkový počet vyšetrených vzoriek	Z toho závadných		Závadnosť vzoriek					
			počet	%	Mikrobiolog.		Biologické		Fyz.-chem.	
					Abs.	%	Abs.	%	Abs.	%
Žilina	Žilina MKP vonk. bazény	4	2	50	0	0,0	2	50	1	25
	R.Teplice TK Laura	3	3	100	0	0,0	0	0,0	3	100
	TK Stráňavy	5	3	60	0	0,0	0	0,0	3	60
Bytča	Rajec TK Veronika	6	4	66,6	0	0,0	0	0,0	4	66,6
	Bytča Mestské kúpalisko	3	3	100	0	0,0	1	33,3	3	100
L. Mikuláš	Lipt. Ján LTK	24	11	45,8	1	4,2	0	0,0	11	45,8
	Letné kúpalisko Martin	5	5	100	0	0,0	0	0,0	5	100
Martin	Letné kúpalisko Vrútky	7	6	85,7	0	0,0	0	0,0	6	85,7
	TK Vieska	12	4	33,3	0	0,0	0	0,0	4	33,3
Turčianske Teplice	Mošovce Areál Drienok	6	3	50	1	16,66	0	0,0	3	50
	SPOLU:	75	44	58,6	2	2,66	3	4,0	43	57,3

Tab. č. 3.1

Zhodnotenie meraní znečisťujúcich látok vo voľnom ovzduší

Kraj	Okres	Škodli- vina	Monitorujúca organizácia	Obdobie	Nameraná koncentrácia			Limit
					Priemer	Min.	Max.	
Bansko- Bystrický	Banská Bystrica	SO ₂	SHMÚ	I.-XII.2007	7,68	3	28	125/24 h
		NO ₂	SHMÚ	I.-XII.2007	47,72	7	123	200/24 h
		benzén	SHMÚ	I.-XII.2007	0,55	0,04	4,41	5/24 h
		PM ₁₀	SHMÚ	I.-XII.2007	35,05	4	195	50/24 h
		O ₃	SHMÚ	I.-XII.2007	-	-	-	120/8 h
		CO	SHMÚ	I.-XII.2007	355,4	131	2292	10 000/8
	Rimavská Sobota	SO ₂	SHMÚ	I.-XII.2007	-	-	-	125/24 h
		NO ₂	SHMÚ	I.-XII.2007	-	-	-	-
		PM ₁₀	SHMÚ	I.-XII.2007	37,66	9	178	50/24 h
		O ₃	SHMÚ	I.-XII.2007	-	-	-	120/8 h
		NO _x	SHMÚ	I.-XII.2007	-	-	-	-
		NO	SHMÚ	I.-XII.2006	-	-	-	-
	Revúca	SO ₂	SHMÚ	I.-XII.2007	-	-	-	125/24 h
		NO ₂	SHMÚ	I.-XII.2007	-	-	-	-
		PM ₁₀	SHMÚ	I.-XII.2007	38,78	4	169	50/24 h
		O ₃	SHMÚ	I.-XII.2007	82,23	8	174	120/8 h
		NO _x	SHMÚ	I.-XII.2007	-	-	-	-
		NO	SHMÚ	I.-XII.2007	-	-	-	-
	Žiar nad Hronom	SO ₂	SHMÚ	I.-XII.2007	-	-	-	125/24 h
		NO ₂	SHMÚ	I.-XII.2007	-	-	-	-
		PM ₁₀	SHMÚ	I.-XII.2007	29,32	6	134	50/24 h
O ₃		SHMÚ	I.-XII.2007	-	-	-	120/8 h	
NO _x		SHMÚ	I.-XII.2006	-	-	-	-	
NO		SHMÚ	I.-XII.2006	-	-	-	-	
Nitriansky	Komárno	prašný	RÚVZ	mesačne	6,70	1,3	14,0	12,5
		spad	Komárno					
Bratislav- ský	Bratislava	NO _x	RÚVZ	9-12 x 24 h	53,8	6	192	200 µg/m ³
		poliet. prach	BA	11-12x 24h	24	8	63	150 µg/m ³
		Pb			0,014	0,00 4	0,04 8	0,5µg/m ³
		PM ₁₀		10 x 24 h	32	15	84	50 µg/m ³
		PM _{2,5}		10 x 24 h	20	8	54	-

Vysvetlivky:

SO₂ - µg/m³prašný spad - g/m²/30 dnípolietavý prach - µg/m³PM₁₀ - µg/m³PM_{2,5} - µg/m³NO - µg/m³NO₂ - µg/m³NO_x - µg/m³O₃ - µg/m³CO - mg/m³As - µg/m²TRS - µg/m³

Tab. č. 3.2.1 **Zhodnotenie meraní znečisťujúcich látok uzatvorených priestorov nevýrobného charakteru - chemické znečisťujúce látky**

Kraj	Okres	Priestor - účel využitia	Meraný druh znečisťujúcej látky	Najvyššia nameraná koncentrácia $\mu\text{g}/\text{m}^3$	Pravdepodobný zdroj znečisťujúcej látky
Bratislavský	Bratislava	SOŠ	formaldehyd	0,0	
		SAD BA	formaldehyd	0,0	
		byt	amoniak	68	
		SAD BA	amoniak	40	
Banskobystrický	B. Bystrica	ZŠ trieda	formaldehyd	24,36	drevotriekový objekt
		ZŠ klub	formaldehyd	45,70	drevotriekový objekt
		ZŠ chodba	azbest	0 vl.m ³	drevotriekový objekt
		Rodinný dom	azbest	prítomnosť	drevotriekový objekt
				azbestu	
				CHRYZOTILU	

Tab. č.3.2.2 **Zhodnotenie meraní znečisťujúcich látok uzatvorených priestorov nevýrobného charakteru – mikrobiologické a biologické znečisťujúce látky**

Banskobystrický kraj – Banská Bystrica

objekt	Priestor - účel využitia veľkosť v m ²	Prítomnosť vlhkosti v cm ²	Prítomnosť viditeľných plesní v cm ²	Meraný druh znečisťujúcej látky	Nameraná priemerná koncentrácia v KTJ/m ³
1.	interiér auta	0	0	Stanovenie mikrobiálnej kontaminácie sterovou metódou – 8 sterov prítomnosť alergénov roztočov v prachu – 4 vzorky	Aerobné sporuláty – 5 x Staphylococcus epidermidis – 2 x negatívne – 1 x nízka prítomnosť alergénov roztočov – 3 x neprítomnosť alergénov roztočov – 1 x
2.	MŠ ml. deti-koberec	0	0	alergény roztočov bytového prachu	0,6-2,5 $\mu\text{g}/\text{guaninu}/1\text{g}$ prachu
	ml. deti spálňa - lôžka	0	0	alergény roztočov bytového prachu	0,6-2,5 $\mu\text{g}/\text{guaninu}/1\text{g}$ prachu
	ml. deti herňa - koberec	0	0	alergény roztočov bytového prachu	0,6-2,5 $\mu\text{g}/\text{guaninu}/1\text{g}$ prachu
	Stred. deti spálňa-koberec	0	0	alergény roztočov bytového prachu	<0,6 $\mu\text{g}/\text{guaninu}/1\text{g}$ prachu

	Stred. deti spálňa - lôžka	0	0	alergény roztočov bytového prachu	<0,6 µg/guaninu/1g prachu
	Stred. deti herňa - koberec	0	0	alergény roztočov bytového prachu	<0,6 µg/guaninu/1g prachu
	malé deti spálňa - koberec	0	0	alergény roztočov bytového prachu	0,6-2,5 µg/guaninu/1g prachu
	malé deti spálňa - lôžka	0	0	alergény roztočov bytového prachu	0,6-2,5 µg/guaninu/1g prachu
	malé deti herňa - koberec	0	0	alergény roztočov bytového prachu	<0,6µg/guaninu/1g prachu
	malé deti spálňa - koberec	0	0	alergény roztočov bytového prachu	2,5-10 µg/guaninu/1g prachu
	malé deti spálňa - lôžka	0	0	alergény roztočov bytového prachu	2,5-10 µg/guaninu/1g prachu
	malé deti herňa - koberec			alergény roztočov bytového prachu	2,5-10 µg/guaninu/1g prachu
3.	Domov dôchodcov a domov soc. služieb odd.- lôžka	0	0	alergény roztočov bytového prachu	0,6-2,5 µg/guaninu/1g prachu
	odd.C2,izb a č.17- lôžko	0	0	alergény roztočov bytového prachu	0,6-2,5 µg/guaninu/1g prachu
	odd.C1,izb a č.116- koberec	0	0	alergény roztočov bytového prachu	2,5-10 µg/guaninu/1g prachu
4.	Byt- detská izba - lôžko	0	0	alergény roztočov bytového prachu	2,5-10 µg/guaninu/1g prachu
	obývacia miestnosť – sedačka čalúnená	0	0	alergény roztočov bytového prachu	2,5-10 µg/guaninu/1g prachu

Žilinský kraj

Okres	Priestor –účel využitia a veľkosť v m ²	Prítomnosť vlhkosti v cm ²	Prítomnosť viditeľných plesní v cm ²	Meraný druh znečisťujúcej látky	Nameraná koncentrácia
Žilina	Bábkové divadlo (BD)- pred predstavením	53,3	neprítomné	Plesne	0-3 KTJ/PM
Žilina	BD - počas	55,4	neprítomné	Plesne	2-13 KTJ/PM

	predstavenia				
Žilina	BD - koniec predstavenia	56,6	-	-	-
Žilina	BD - po vyvetraní pred ďalším predst.	51,0	-	-	-
Žilina	Soľná jaskyňa Amazonka	56,2	neprítomné	kvasinky, plesne, mikrobiolog. obraz	0-2 KTJ/PM negatívne
Žilina Rajecké Teplice	Soľná jaskyňa, Rajecké Teplice	55,0	neprítomné	kvasinky, plesne, mikrobiolog. obraz	1-5 KTJ/PM negatívne
Žilina, Pov. Chlmec	Soľná jaskyňa, Pov. Chlmec	51,3	neprítomné	kvasinky, plesne, mikrobiolog. obraz	1-3 KTJ/PM negatívne

Tab. č.3.2.3 **Zhodnotenie meraní znečisťujúcich látok uzatvorených priestorov nevýrobného charakteru - Mikroklimatická kvalita ovzdušia**

Žilinský kraj

Okres	Priestor-účel využitia a veľkosť v m ²	Teplota vzduchu v °C	Relatívna vlhkosť vzduchu v %	Rýchlosť prúdenia vzduchu v m.s ⁻¹
Žilina	Bábkové divadlo (BD) -pred predst.	24,5	53,3	0,03
Žilina	BD - cez predstav.	25,4	55,4	0,06
Žilina	BD - koniec predstav.	25,9	56,6	0,02
Žilina	BD - po vyvetraní pred ďalším predst.	24,8	51,0	0,03
Žilina	Soľná jaskyňa Amazonka	25,4	56,2	0,04
Žilina Rajecké Teplice	Soľná jaskyňa, Rajecké Teplice	24,8	55,0	0,05
Žilina, Pov. Chlmec	Soľná jaskyňa, Pov. Chlmec	23,2	51,3	0,05

II. Analýza hygienickej problematiky v objektoch, v ktorých je vykonávaný štátny zdravotný dozor

Tab. č. 4

Štátny zdravotný dozor (preventívne aktivity)	počet	
	Súhlasné	Nesúhlasné
<i>Záväzné stanoviská podľa §10 ods. 3 zák. č.126/2006 Z.z. a podľa §13 ods.3 zákona č.355/2007 Z.z.</i>	8389	24
k územnoplánovacím podkladom	391	0
k územným plánom a k návrhom na územné konanie	3799	13
návrhom na kolaudáciu stavieb a zmenu užívania stavieb	4078	10
návrhom na určenie osobitého režimu území	75	1
návrhom na využívanie vodných zdrojov na zásobovanie pitnou vodou	46	0
<i>Rozhodnutia podľa §10 ods. 4 zákona č.126/2006 Z.z. a podľa §13 ods.4 zákona č.355/2007 Z.z.</i>	10009	45
na uvedenie priestorov do prevádzky	7511	29
o návrhoch na vodárenskú úpravu pitnej vody vrátane chemických látok používaných pri úprave pitnej vody	18	0
o návrhoch na nakladanie s nebezpečnými odpadmi a na prevádzkovanie zariadení na zneškodňovanie nebezpečných odpadov	138	0
o návrhoch na zriaďovanie a prevádzku pohrebiska, pohrebnej služby, krematória, na činnosti súvisiace s prevozom mŕtvych	529	1
o návrhoch na schválenie alebo zmenu prevádzkového poriadku	1813	15
<i>Osvedčenia o odbornej spôsobilosti na vykonávanie epidemiologicky závažných činností podľa zákona č.126/2006 Z.z. a zákona č.355/2007 Z.z.</i>	2406	1
<i>Osvedčenia o odbornej spôsobilosti na prevádzkovanie pohrebiska a na prevádzkovanie pohrebnej služby podľa zákona č.355/2007 Z.z.</i>	49	0

Tab. č. 5

Štátny zdravotný dozor	Počet	
Počet podaní	36334	
Počet zariadení ŠZD	46119	
Počet kontrol ukončených záznamom	18561	
Počet nariadených opatrení	3024	
Šetrenie sťažností a podnetov	513	
Odborné stanoviská (expertízy)	4560	
Počet odobratých vzoriek	Pitná voda	9450
	Voda na kúpanie	4830
	Stery	2605
	Biologický materiál	113
	Iné	456
Účasť na komisiách	3064	

Tab. č. 6

Sankčné opatrenia	Počet	V sume
Priestupkové konanie	10	0
Zákaz činnosti	15	0
Zákaz prevádzky	19	0
Náhrada nákladov	15	33540
Výkon rozhodnutia	13	248000
Blokové konanie	311	108520
Pokuty	48	570000

Tab. č. 7

Personálne obsadenie odboru hygieny životného prostredia							
Lekári	VŠ		DAHE	AHE	SŠ		S p o l u
	zdrav.	iní			zdrav.	ostatní	
11,5	16	58	66	57	2	6	216,5

VŠ zdrav. – zdravotnícki pracovníci s vysokoškolským vzdelaním v odbore verejné zdravotníctvo (Mgr. Bc.)

VŠ iní – iní zdravotnícki pracovníci a iní odborní pracovníci v zdravotníctve s vysokoškolským vzdelaním

DAHE – diplomovaní asistenti hygieny a epidemiológie

AHE – asistenti hygieny a epidemiológie

SŠ zdrav. – zdravotné sestry;

SŠ ostatní– iní odb. prac. v zdrav. so stredoškolským vzdelaním

Preventívne pracovné lekárstvo

1. Analýza stavu pracovného prostredia

Rok 2007 bol charakterizovaný určitým pokrokom v oblasti ochrany zdravia pri práci, k čomu prispela nielen nová legislatíva, ale aj zvýšený podiel zaangažovanosti zamestnávateľov v problematike ochrany zdravia pri práci. Stav ochrany zdravia zamestnancov a úroveň pracovných podmienok zodpovedali predovšetkým ekonomickej situácii podnikov. Prosperujúce podniky a subjekty s dobrým ekonomickým zázemím mohli do tejto oblasti vložiť viac finančných prostriedkov a vyčleniť viac personálnych kapacít, svoju činnosť vykonávali zväčša v účelových priestoroch, mali vlastných zamestnancov, ktorí sa profesionálne venovali oblasti bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, resp. starostlivosť v tejto sfére si dokázali zabezpečiť dodávateľským spôsobom u špecializovaných subjektov. Naopak niektoré podniky sa orientovali predovšetkým na zisk a ekonomické výsledky a problémy spojené s ochranou zdravia pri práci boli až druhoradé.

Na zlepšovaní pracovných podmienok sa výraznou mierou podieľali aj zahraniční investori. Renomované zahraničné firmy chápali oblasť ochrany zdravia a bezpečnosti pri práci ako neoddeliteľnú súčasť prevádzkovania firmy, ale rovnako vyžadovali dodržiavanie bezpečných postupov a opatrení na ochranu zdravia aj od svojich zamestnancov. Na druhej strane však vstup niektorých zahraničných investorov priniesol aj viaceré negatíva, pretože na Slovensko boli dovezené viaceré technológie a strojné zariadenia, ktoré boli v iných krajinách už vyradené, objavili sa technológie s využitím nových, v SR doteraz neznámych alebo nepoužívaných chemických látok, resp. látok neznámeho zloženia, boli presadzované iné spôsoby práce a odlišné pracovné podmienky a pod.

Niektoré prevádzky sa odčlenili z existujúcich veľkých podnikov, pričom nové firmy v mnohých prípadoch nepožiadali príslušný orgán verejného zdravotníctva o vydanie súhlasu na uvedenie do prevádzky. Pokračoval aj trend prepúšťania kmeňových zamestnancov a čoraz častejšie vykonávanie pracovných činností dodávateľským spôsobom osobami so živnostenským oprávnením. Zamestnávatelia sa takto snažili zbaviť zodpovednosti v oblasti ochrany zdravia predovšetkým pri profesiách, vykonávajúcich rizikové práce a prenášali zodpovednosť na samostatne zárobkovo činné osoby so živnostenským oprávnením. Samostatne zárobkovo činné osoby predovšetkým vo výrobnnej sfére predstavovali jeden z najzávažnejších problémov v oblasti ochrany zdravia pri práci najmä tým, že vykonávali pracovné činnosti na rôznych pracoviskách, často aj rizikové práce, pričom stupeň ich informovanosti o možnom ohrození zdravia a ich ochrana boli väčšinou nedostatočné. Mnohé problémy vo sfére bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci sa stali zrejme aj v dôsledku oživenia stavebníctva v ostatných rokoch.

V r. 2007 sa stále častejšie objavoval problém vykonávania prác prostredníctvom personálnych agentúr, najmä pri ochrane zdravia zamestnancov, ak vykonávali rizikové práce. Pretrvávalo nízke právne vedomie predovšetkým u malých a stredných prevádzkovateľov, ktorí dostatočne nepoznali povinnosti vyplývajúce z legislatívy v oblasti ochrany zdravia zamestnancov. V organizáciách sa opakovane zisťovali nedostatky v oblasti informovanosti zamestnancov o výskyte zdraviu škodlivých faktorov na pracovisku, o rizikách spojených s vykonávanou prácou a o opatreniach na ochranu zdravia.

Pri výkone štátneho zdravotného dozoru (ŠZD) na pracoviskách orgány verejného zdravotníctva opakovane zisťovali nedostatky týkajúce sa posudkov o riziku a prevádzkových poriadkov (napr. nesprávne postupy pri poskytovaní prvej pomoci, chýbajúce údaje o spôsoboch ochrany zdravia).

V poľnohospodárstve pokračoval prechod z poľnohospodárskej veľkovýroby na farmársku činnosť. V niektorých poľnohospodárskych podnikoch využili investície z fondov Európskej únie a nahradili pôvodné poľnohospodárske mechanizmy novými s nižšou hlučnosťou, čím sa znížil počet zamestnancov exponovaných nadmernému hluku. Mnohé

poľnohospodárske družstvá prestali vykonávať chemickú ochranu rastlín vlastnými zamestnancami a zabezpečovali ju dodávateľským spôsobom, čo malo za následok nielen zníženie objemu skladovaných chemikálií, ale aj zníženie počtu zamestnancov exponovaných nebezpečným chemickým látkam. Problémom boli samostatne hospodáriaci roľníci, ktorí vykonávali chemickú ochranu rastlín nebezpečnými chemickými látkami bez odbornej spôsobilosti. Objavil sa nový trend – ekohospodárstvo, pozitívny z hľadiska ochrany zdravia, vzhľadom na nepoužívanie chemických prípravkov na ochranu rastlín.

V lesnom hospodárstve pokračoval úbytok kmeňových zamestnancov a vzostup zamestnávania živnostníkov, ktorí vykonávali väčšinu činností spojených s nadmernou fyzickou záťažou, nevhodným režimom práce a odpočinku, improvizovanou mechanizáciou za spolupôsobenia hluku, vibrácií a nepriaznivých mikroklimatických podmienok. U týchto zamestnancov bolo takmer nemožné získať objektívne podklady o vykonávanej činnosti pre účely prešetrovania podozrení na chorobu z povolania.

Jedným z dôležitých zistení pri výkone ŠZD bolo, že zamestnávateľia si často neplnili povinnosť zabezpečiť pracovnú zdravotnú službu pre svojich zamestnancov.

2. Rizikové práce

Rizikové práce predstavujú pre zamestnancov zvýšené riziko poškodenia zdravia pri práci a ich vyhlásenie je pre zamestnávateľa spojené s povinnosťami na úseku ochrany zdravia pri práci, medzi ktoré patrí najmä vykonávanie preventívnych opatrení na zníženie alebo odstránenie rizika poškodenia zdravia pri práci a zabezpečenie cielených lekárskech preventívnych prehliadok zamestnancov pracovnou zdravotnou službou.

V r. 2007 pokračoval trend znižovania počtu exponovaných zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce, hoci tento pokles bol oveľa menší ako v predchádzajúcich rokoch. Rizikové práce vykonávalo 116 297 zamestnancov (z toho 26 721 žien), z nich najviac bolo v kategórii 3 (100 216 zamestnancov, z toho 24 474 žien). Oproti r. 2006 došlo k miernemu zvýšeniu počtu zamestnancov v kategórii 3 (o 1 353 zamestnancov), priaznivý bol pokles počtu zamestnancov v kategórii 4, ktorá je z hľadiska rizika poškodenia zdravia najzávažnejšia. U časti zamestnancov došlo k presunu ich zaradenia z kategórie 4 do kategórie 3 v dôsledku zlepšenia pracovných podmienok a následného prehodnotenia vyhlásených rizikových prác orgánmi verejného zdravotníctva (tab. č. 1).

V pracovnom prostredí dominoval hluk ako najčastejšie sa vyskytujúci škodlivý faktor. Hluku bolo exponovaných 88 419 zamestnancov, t.j. 76 % zo všetkých zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce. V počte zamestnancov exponovaných hluku bol zaznamenaný oproti r. 2006 vzostup o 1 147 zamestnancov. Ďalšími najčastejšie sa vyskytujúcimi faktormi pracovného prostredia podľa počtu exponovaných zamestnancov boli prach (exponovaných 24 290 zamestnancov - 20,8 %), chemické látky (exponovaných 9 379 zamestnancov - 8,1 %), ionizujúce žiarenie (exponovaných 7 175 zamestnancov - 6,2 %), a vibrácie (exponovaných 5 282 zamestnancov 4,5 %). V uvedených faktoroch oproti r. 2006 klesol počet exponovaných zamestnancov, naopak mierny vzostup bol v počte zamestnancov exponovaných riziku infekcie (o 105 zamestnancov), laserov (o 93 zamestnancov) a infračerveného žiarenia (o 34 zamestnancov). Počet exponovaných zamestnancov podľa jednotlivých faktorov je uvedený v tabuľke č. 2. Počet zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce podľa druhu vlastníctva je v tabuľke č. 3.

Podľa prevažujúcej činnosti podniku bolo najviac zamestnancov vystavených riziku v priemyselnej výrobe (82 314 zamestnancov, z toho 16 041 žien) a v zdravotníctve (11 206 zamestnancov, z toho 8 657 žien) – tab. č. 4. Vo väčšine ekonomických odvetví oproti r. 2006 počet exponovaných zamestnancov poklesol, s výnimkou odvetví priemyselnej výroby, ťažby nerastných surovín a rybolovu.

Najvyšší podiel rizikovej práce žien (77,2 % z celkového počtu zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce v danom ekonomickom odvetví) zostal podobne ako v minulých rokoch v zdravotníctve, čo vyplynulo zo zamestnaneckej štruktúry tohto odvetvia.

V r. 2007 vykonali orgány verejného zdravotníctva ŠZD u právnických osôb a fyzických osôb oprávnených na podnikanie a na základe ich návrhov, ak preukazateľne vykonali technické, organizačné a iné opatrenia a tým znížili expozíciu zamestnancov, priebežne prehodnocovali vyhlásené rizikové práce podľa novodefinovaných kritérií upravených v nariadení vlády SR č. 357/2006 Z. z., resp. od 1.10.2007 vo vyhláske MZ SR č. 448/2007 Z. z. o podrobnostiach o faktoroch práce a pracovného prostredia vo vzťahu ku kategorizácii prác z hľadiska zdravotných rizík a o náležitostiach návrhu na zaradenie prác do kategórií. Od r. 1994 do súčasnosti došlo k poklesu počtu zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce o 38 600 zamestnancov, t. j. o 24,9%.

**Počet zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce v Slovenskej republike
za roky 1995 až 2007 podľa kategórie rizikového faktora
(vyhlásené rezortom zdravotníctva)**

Rok	Počet exponovaných zamestnancov					
	3. kategória		4. kategória		spolu	
	celkom	žien	celkom	žien	celkom	žien
1995	121 644	37 118	33 253	5 255	154 897	42 373
1996	122 586	36 376	33 133	5 370	155 719	41 746
1997	117 825	33 568	31 493	4 972	149 318	38 540
1998	114 134	31 022	29 669	4 659	143 803	35 681
1999	109 684	29 039	26 935	4 053	136 619	33 092
2000	104 610	27 548	23 488	3 198	128 098	30 746
2001	109 147	29 424	26 072	4 386	135 219	33 810
2002	107 143	28 310	25 198	4 363	132 341	32 673
2003	103 344	26 974	23 007	3 873	126 351	30 847
2004	101 448	25 439	21 249	3 594	122 697	29 033
2005	99 374	24 538	18 762	3 159	118 136	27 697
2006	98 863	24 568	17 480	2 403	116 343	26 971
2007	100 216	24 474	16 081	2 247	116 297	26 721

Poznámka: Skutočný počet zamestnancov (fyzických osôb). Jeden zamestnanec môže byť exponovaný niekoľkým rizikovým faktorom.

Zdroj: Evidencia rizikových prác RÚVZ v SR (ASTR)

**Počet zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce v Slovenskej republike za roky 2002 až 2007
podľa druhu a kategórie rizikového faktora (vyhlásené rezortom zdravotníctva)**

Faktor	Počet exponovaných zamestnancov – celkom																	
	2002			2003			2004			2005			2006			2007		
	3.kat.	4.kat.	spolu	3.kat.	4.kat.	spolu	3.kat.	4.kat.	spolu	3.kat.	4.kat.	spolu	3.kat.	4.kat.	spolu	3.kat.	4.kat.	spolu
P prach	26 513	6 400	32 913	24 872	5 600	30 472	24 218	5 194	29 412	23 326	4 748	28 074	21 520	4 384	25 904	20 864	3 426	24 290
H hluk	76 205	16 586	92 791	73 413	15 443	88 856	72 967	14 679	87 646	73 326	13 057	86 383	74 302	12 970	87 272	76 046	12 373	88 419
V vibrácie	6 481	2 726	9 207	5 514	2 302	7 816	5 108	1 451	6 559	5 155	1 161	6 316	4 433	1 018	5 451	4 339	943	5 282
C chemické látky	14 541	1 757	16 298	13 234	1 558	14 792	12 486	1 485	13 971	10 591	1 328	11 919	9 280	1 371	10 651	8 610	769	9 379
K chem. karcinogény	3 719	1 277	4 996	3 489	1 128	4 617	3 416	983	4 399	4 097	784	4 881	3 096	291	3 387	2 938	274	3 212
D dermatotropné látky	1 763	67	1 830	1 645	53	1 698	1 512	37	1 549	1 240	30	1 270	1 379	30	1 409	1 229	58	1 287
R ionizujúce žiarenie	10 394	106	10 500	9 525	106	9 631	9 262	79	9 341	8 412	66	8 478	7 790	53	7 843	7 172	3	7 175
J jednostr. nadmer. zať.	3 732	181	3 913	3 589	106	3 695	2 840	106	2 946	2 433	106	2 539	2 348	106	2 454	2 388	0	2 388
E elektromag. žiarenie	0	7	7	0	7	7	93	7	100	0	7	7	23	0	23	23	0	23
L lasery	406	25	431	454	36	490	788	40	828	730	15	745	926	0	926	1 019	0	1 019
Z infračervené žiarenie	221	0	221	201	0	201	197	0	197	162	0	162	167	0	167	201	0	201
I infekcie	5 858	2	5 860	5 610	2	5 612	5 319	0	5 319	3 813	0	3 813	3 384	0	3 384	3 489	0	3 489
A alergény	1 663	290	1 953	1 851	280	2 131	2 110	367	2 477	2 424	77	2 501	2 102	125	2 227	2 093	132	2 225
T zvýšený tlak vzduchu	4	7	11	4	7	11	4	7	11	25	0	25	21	0	21	21	0	21
U tlak na laktový nerv	459	0	459	363	0	363	275	0	275	267	0	267	234	0	234	195	0	195
N nešpecifické faktory	4 485	829	5 314	3 971	807	4 778	4 443	818	5 261	4 768	506	5 274	5 738	285	6 023	5 874	277	6 151

Zdroj: Evidencia rizikových prác RÚVZ v SR (ASTR)

**Počet zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce v Slovenskej republike za r. 2007
podľa druhu vlastníctva (vyhlásené rezortom zdravotníctva)**

Druh vlastníctva		Počet exponovaných zamestnancov					
		3. kategória		4. kategória		spolu	
kód	názov	celkom	žien	celkom	žien	celkom	žien
1	štátne	24 121	9 952	2 788	437	26 909	10 389
2	družstevné	3 508	450	178	17	3 686	467
3	súkromné	72 587	14 072	13 115	1 793	85 702	15 865
S p o l u		100 216	24 474	16 081	2 247	116 297	26 721

Zdroj: Evidencia rizikových prác RÚVZ v SR (ASTR)

**Počet zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce v Slovenskej republike za r. 2007
podľa prevažujúcej činnosti a podľa kategórií
(vyhlásené rezortom zdravotníctva)**

Prevládajúca činnosť		Počet exponovaných zamestnancov					
		3. kategória		4. kategória		spolu	
kód	názov	celkom	žien	celkom	žien	celkom	žien
A	poľnohospodárstvo a lesníctvo	5 496	382	665	10	6 161	392
B	rybolov	74	32	0	0	74	32
C	ťažba nerastných surovín	4 534	173	1 164	78	5 698	251
D	priemyselná výroba	69 409	14 265	12 905	1 776	82 314	16 041
E	výr., rozv. elektr., plynu, vody	3 658	106	151	0	3 809	106
F	stavebníctvo	1 671	34	578	1	2 249	35
G	VO a MO, motorové vozidlá	633	77	36	6	669	83
H	hotely a reštaurácie	0	0	4	4	4	4
I	doprava, skladovanie, spoje	590	16	13	0	603	16
J	peňažníctvo a poisťovníctvo	19	14	0	0	19	14
K	obchodné služby, výskum	590	243	21	2	611	245
L	verejná správa, soc. zabezp.	213	83	0	0	213	83
M	školsťvo	610	372	11	0	621	372
N	zdravotníctvo	10 771	8 339	435	318	11 206	8 657
O	ostatné verejné služby	1 948	338	98	52	2 046	390
S p o l u		100 216	24 474	16 081	2 247	116 297	26 721

VO – veľkoobchod, MO – maloobchod

Zdroj: Evidencia rizikových prác RÚVZ v SR (ASTR)

3. Zabezpečenie pracovnej zdravotnej služby zamestnávateľmi

Pracovná zdravotná služba (PZS) poskytuje zamestnávateľovi odborné poradenské služby v oblasti ochrany zdravia pri práci výkonom zdravotného dohľadu nad pracovným prostredím, pracovnými podmienkami, spôsobom vykonávania práce a nad zdravím zamestnancov v súvislosti s prácou. Má byť garantom zabezpečenia účinnej prevencie pre zamestnancov, ako aj zníženia nákladov pre zamestnávateľov na odškodňovanie chorôb z povolania a iných ochorení súvisiacich s prácou.

Zabezpečiť preventívnu ochranu zdravia zamestnancov pri práci zdravotníckymi odborníkmi v tíme PZS je nevyhnutné pre všetkých zamestnancov bez ohľadu na veľkosť organizácie. Samozrejme prioritne je nutné zabezpečiť PZS pre zamestnancov, ktorí vykonávajú rizikové práce. Z dlhodobých poznatkov z výkonu ŠZD je však zrejmé, že aj zamestnanci vykonávajúci práce zaradené do kategórie 2, sú exponovaní faktorom práce a pracovného prostredia s možnosťou poškodenia ich zdravia. Príkladom sú práce kategórie 2 s expozíciou faktorom na hornej hranici povolených limitov alebo faktorom s bezprahovým účinkom na zdravie (karcinogénnym a mutagénnym faktorom, ionizujúcemu žiareniu) alebo s expozíciou viacerým faktorom v kategórii 2, ktorých kombinácia predstavuje riziko pre zdravie (napr. spolupôsobenie vibrácií a nepriaznivých mikroklimatických podmienok, spolupôsobenie fotosenzitívnych chemických látok a ultrafialového žiarenia).

Vytvorenie funkčného systému pracovných zdravotných služieb v SR je jedným z hlavných predpokladov na zlepšenie zdravotného stavu a kvality života pracujúcej populácie. Je nevyhnutné, aby problematiku ochrany zdravia zamestnancov pri práci pomáhali zamestnávateľom na pracovisku riešiť odborne kompetentní zdravotnícki pracovníci.

Jednou z dôležitých úloh orgánov verejného zdravotníctva v r. 2007 bolo dozerat' na zabezpečenie PZS pre zamestnancov zo strany zamestnávateľov. Jednotlivé RÚVZ v SR pri výkone ŠZD na pracovisku nepriamo kontrolovali aj rozsah činnosti pracovnej zdravotnej služby poskytovanej zamestnávateľovi.

V r. 2007 vykonali RÚVZ v SR na pracoviskách 12 980 previerok, v rámci ktorých zisťovali u zamestnávateľov zabezpečenie PZS pre zamestnancov (tab. č. 5 - 7). Z podkladov z výkonu ŠZD vyplynulo, že dodávateľským spôsobom bolo pokrytých pracovnou zdravotnou službou 167 370 zamestnancov (z toho 105 672 vykonávalo rizikové práce). Vlastnými odbornými zamestnancami zabezpečovali PZS zamestnávatelia len pre 26 480 zamestnancov (z toho 25 285 vykonávalo rizikové práce). Spolu bolo zabezpečenie PZS zistené u 193 850 zamestnancov (z toho 77 269 žien). V porovnaní s r. 2006 sa počet zamestnancov pokrytých PZS zvýšil cca 4 - násobne. V r. 2006 bolo v rámci ŠZD zistené pokrytie PZS u cca 55 tisíc zamestnancov.

Približne rovnaký počet, ako počet zamestnancov pokrytých PZS, bol aj počet zamestnancov, ktorým zamestnávatelia PZS nezabezpečili (203 306 zamestnancov).

Podľa údajov z výkonu ŠZD je v súčasnosti pokrytých pracovnými zdravotnými službami cca 10 % zamestnancov v SR. Tento údaj však možno považovať len za orientačný, vzhľadom na to, že údaje týkajúce sa PZS nie sú za všetkých zamestnávateľov v SR. Údaje sú len za organizácie, v ktorých bol v r. 2007 vykonaný ŠZD.

Zamestnávatelia sa začali intenzívnejšie zaoberať zabezpečením PZS v septembri 2007, po nadobudnutí účinnosti zákona č. 309/2007 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 124/2006 Z. z. o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci a o zmene a doplnení niektorých zákonov a zákona č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov. K ich väčšej informovanosti prispela aj rozsiahla medializácia zmien týkajúcich sa PZS v uvedených zákonoch. Zamestnávatelia, najmä

s väčším počtom zamestnancov, vstupovali intenzívnejšie do rokovaní s PZS. Vlastnými odbornými zamestnancami si zabezpečovali PZS najmä zdravotnícke zariadenia, ktoré majú odborných zamestnancov s požadovanou špecializáciou. Vo viacerých organizáciách prebiehali rokovania s právnickými osobami poskytujúcimi PZS až koncom r. 2007 a zmluvy ešte neboli uzavreté.

Z poznatkov získaných pri výkone ŠZD je možné vo všeobecnosti konštatovať, že informovanosť zamestnávateľov o zabezpečovaní zdravotného dohľadu pracovnou zdravotnou službou a o jeho význame pre zdravie zamestnancov, ešte nie je na dostatočnej úrovni. Pretrvávala snaha zamestnávateľov, najmä malých organizácií, zabezpečiť dohľad nad pracovným prostredím s využitím bezpečnostných techník a výkon lekárskech preventívnych prehliadok vo vzťahu k práci doterajším zavedeným spôsobom praktickými lekármi pre dospelých, resp. zmluvnými praktickými lekármi, bez ich cieľeného zamerania podľa vykonávanej práce. Osobitnou problematickou skupinou z hľadiska posudzovania zdravotnej spôsobilosti na prácu boli samostatne zárobkovo činné osoby, ale aj sezónni zamestnanci, zamestnanci vykonávajúci verejnoprospešné práce a zamestnanci personálnych agentúr. RÚVZ v SR aktívne napomáhali zamestnávateľom pri zabezpečovaní PZS najmä ich informovaním a usmerňovaním.

Úrad verejného zdravotníctva SR vydáva fyzickým osobám – podnikateľom a právnickým osobám od 1.7.2006 oprávnenia na vykonávanie činnosti PZS dodávateľským spôsobom na obdobie piatich rokov podľa § 5 ods. 4 písm. o) zákona č. 355/2007 Z.z. a vyhlášky MZ SR č. 458/2006 Z. z. o podrobnostiach o rozsahu a náplni výkonu pracovnej zdravotnej služby, o zložení tímu odborníkov, ktorí ju vykonávajú a o požiadavkách na ich odbornú spôsobilosť. Do 31.12. 2007 ÚVZ SR vydal oprávnenie 85 právnickým osobám a fyzickým osobám - podnikateľom.

Prehľad oprávnení vydaných ÚVZ SR od 1.7.2006 do 31.12.2007 podľa krajov:

Bratislavský kraj	21 oprávnení
Košický kraj	15 oprávnení
Trenčiansky kraj	12 oprávnení
Prešovský kraj	11 oprávnení
Banskobystrický kraj	10 oprávnení
Žilinský kraj	8 oprávnení
Nitriansky kraj	6 oprávnení
Trnavský kraj	2 oprávnenia
SPOLU:	85 oprávnení

Za neplnenie určených podmienok, na základe ktorých bolo vydané oprávnenie na výkon činnosti PZS alebo za závažné porušovanie právnych predpisov súvisiacich s činnosťou PZS môže ÚVZ SR oprávnenie odobrať. Do 31.12.2007 ÚVZ SR odobral oprávnenie za neplnenie určených podmienok, na základe ktorých bolo vydané, dvom právnickým osobám.

ÚVZ SR na základe novej kompetencie v zákone č. 355/2007 Z. z. vykonal od 1.9.2007 kontrolu nad dodržiavaním podmienok, na základe ktorých boli vydané oprávnenia na výkon PZS u 3 právnických osôb (TeamPrevent, s.r.o. Bratislava, ProBenefit, s.r.o. Púchov a Zdravie pri práci, s. r. o. Nitra). Uvedené spoločnosti poskytujú PZS zamestnávateľom cca 1,5 roka od získania oprávnenia od ÚVZ SR.

Problém týkajúci sa zabezpečenia pracovnej zdravotnej služby u zamestnávateľov a fyzických osôb – podnikateľov, ktorí nie sú zamestnávateľmi, bol nastolený a poslancami intenzívne diskutovaný aj na zasadnutí Výboru pre zdravotníctvo Národnej rady SR v decembri 2007. Na základe tohto podnetu bola zostavená pracovná skupina odborníkov MZ SR a MPSVR SR pod koordináciou štátnych tajomníkov obidvoch rezortov. Členmi pracovnej skupiny boli aj zástupcovia ÚVZ SR. Pracovná skupina začala rokovania a práce na príprave legislatívnych zmien týkajúcich sa pracovnej zdravotnej služby a zabezpečenia lekárskeho preventívneho prehliadok vo vzťahu k práci u fyzických osôb – podnikateľov, ktorí nie sú zamestnávateľmi v zákone č. 124/2006 Z.z. a v zákone č. 355/2007 Z.z.

Tabuľka č. 5

Prehľad zabezpečenia pracovnej zdravotnej služby

Organizácie (firmy), ktoré zabezpečujú PZS	PZS vo firmách					
	kde nie sú vyhlásené rizikové práce			s vyhlásenými rizikovými prácami		
	počet previerok	počet zamestnancov	z toho žien	počet previerok	počet zamestnancov	z toho žien
vlastnými odbornými zamestnancami	14	1 195	946	73	25 285	14 489
dodávateľským spôsobom	1 101	61 698	30 803	1 209	105 672	31 031
S p o l u	1 115	62 893	31 749	1 282	130 957	45 520

Zdroj: RÚVZ v SR

Tabuľka č. 6

Prehľad zabezpečenia pracovnej zdravotnej služby

Organizácie (firmy)	PZS vo firmách					
	kde nie sú vyhlásené rizikové práce			s vyhlásenými rizikovými prácami		
	počet previerok	počet zamestnancov	z toho žien	počet previerok	počet zamestnancov	z toho žien
ktoré zabezpečujú PZS vlastnými odbornými zamestnancami	14	1 195	946	73	25 285	14 489
ktoré zabezpečujú PZS dodávateľským spôsobom	1 101	61 698	30 803	1 209	105 672	31 031
ktoré nemajú PZS	8 910	163 553	58 728	1 673	39 753	24 542
S p o l u	10 025	226 446	90 477	2 955	170 710	70 062

Zdroj: RÚVZ v SR

Prehľad zabezpečenia pracovnej zdravotnej služby

RÚVZ	PZS vo firmách – VLASTNÝMI ODBORNÝMI ZAMESTNANCAMI					
	kde nie sú vyhlásené rizikové práce			s vyhlásenými rizikovými prácami		
	počet previerok	počet zamestnancov	z toho žien	počet previerok	počet zamestnancov	z toho žien
Banská Bystrica	1	188	162	1	1 945	1 541
Bardejov	0	0	0	0	0	0
Bratislava	0	0	0	5	269	43
Čadca	0	0	0	0	0	0
Dolný Kubín	0	0	0	0	0	0
Dunajská Streda	0	0	0	0	0	0
Galanta	0	0	0	0	0	0
Humenné	0	0	0	1	651	561
Komárno	0	0	0	0	0	0
Košice	0	0	0	23	16 417	8 907
Levice	0	0	0	4	46	24
Liptovský Mikuláš	0	0	0	0	0	0
Lučenec	1	32	28	0	0	0
Martin	0	0	0	24	1 690	1 372
Michalovce	1	46	36	0	0	0
Nitra	0	0	0	1	2 226	491
Nové Zámky	3	163	108	3	60	28
Poprad	0	0	0	1	1 080	844
Považská Bystrica	0	0	0	1	60	57
Prešov	4	11	5	4	74	6
Prievidza	0	0	0	0	0	0
Rimavská Sobota	0	0	0	0	0	0
Rožňava	1	36	29	0	0	0
Senica	0	0	0	0	0	0
Spišská Nová Ves	0	0	0	0	0	0
Stará Ľubovňa	0	0	0	1	365	292
Svidník	0	0	0	0	0	0
Topoľčany	0	0	0	1	36	23
Trebišov	0	0	0	0	0	0
Trenčín	0	0	0	1	345	281
Trnava	1	6	6	0	0	0
Veľký Krtíš	0	0	0	0	0	0
Vranov nad Topľou	0	0	0	0	0	0
Zvolen	2	713	572	2	21	19
Žiar nad Hronom	0	0	0	0	0	0
Žilina	0	0	0	0	0	0
S p o l u	14	1 195	946	73	25 285	14 489

Zdroj: RÚVZ v SR

Prehľad zabezpečenia pracovnej zdravotnej služby

RÚVZ	PZS vo firmách – DODÁVATELSKÝM SPÔSOBOM					
	kde nie sú vyhlásené rizikové práce			s vyhlásenými rizikovými prácami		
	počet previerok	počet zamestnancov	z toho žien	počet previerok	počet zamestnancov	z toho žien
Banská Bystrica	10	710	389	8	560	50
Bardejov	6	12	2	0	0	0
Bratislava	91	4 778	1 352	8	877	290
Čadca	9	150	91	46	2 667	1 090
Dolný Kubín	26	181	25	61	1 886	368
Dunajská Streda	5	330	42	5	446	71
Galanta	4	50	4	13	1 940	1 200
Humenné	3	83	5	14	4 114	2 034
Komárno	14	170	86	123	2 416	684
Košice	35	1 572	775	30	4 749	843
Levice	21	1 386	219	24	2 310	263
Liptovský Mikuláš	4	701	596	7	2 599	577
Lučenec	48	1 582	655	65	6 376	2 196
Martin	29	1 583	875	75	10 885	1 027
Michalovce	38	6 068	2 791	22	2 030	257
Nitra	1	2 300	941	41	3 456	541
Nové Zámky	6	116	60	17	1 532	648
Poprad	16	992	736	15	1 638	1 007
Považská Bystrica	106	3 345	1 581	94	15 211	4 086
Prešov	2	229	26	36	722	270
Prievidza	10	497	185	5	183	8
Rimavská Sobota	52	6 562	2 722	21	1 574	345
Rožňava	105	4 654	3 128	178	6 804	226
Senica	0	0	0	8	116	24
Spišská Nová Ves	2	67	25	19	714	251
Stará Ľubovňa	1	47	1	2	71	15
Svidník	2	15	5	1	195	30
Topoľčany	13	2 767	1 919	22	4 236	1 248
Trebišov	15	1 293	670	20	1 540	1 028
Trenčín	224	12 416	7 866	118	14 351	7 153
Trnava	16	1 211	404	8	4 947	1 566
Veľký Krtíš	17	734	314	13	435	68
Vranov nad Topľou	35	525	86	28	420	42
Zvolen	12	2 496	1 272	6	214	54
Žiar nad Hronom	7	1 283	521	10	1 440	497
Žilina	116	793	434	46	2 018	974
S p o l u	1 101	61 698	30 803	1 209	105 672	31 031

Zdroj: RÚVZ v SR

Prehľad zabezpečenia pracovnej zdravotnej služby

RÚVZ	PZS vo firmách – NEMAJÚ					
	kde nie sú vyhlásené rizikové práce			s vyhlásenými rizikovými prácami		
	počet previerok	počet zamestnancov	z toho žien	počet previerok	počet zamestnancov	z toho žien
Banská Bystrica	270	16 180	6 720	79	665	132
Bardejov	364	2 892	1 334	26	1 319	546
Bratislava	1 484	25 426	8 534	47	1 619	538
Čadca	75	832	529	25	522	154
Dolný Kubín	18	241	44	45	811	74
Dunajská Streda	146	2 220	604	42	310	58
Galanta	196	7 120	4230	88	3 500	1 780
Humenné	348	9 400	5 200	46	7 542	3 861
Komárno	355	13 016	4	97	2 123	693
Košice	120	2 072	882	12	822	98
Levice	216	3 002	523	111	1 034	311
Liptovský Mikuláš	336	2 057	848	39	4 812	1 669
Lučenec	28	184	63	32	373	94
Martin	223	2 633	1 487	126	4 928	2 252
Michalovce	440	6 161	2 674	23	4 364	2 059
Nitra	0	0	0	125	21 074	2 400
Nové Zámky	465	2 389	1 312	5	821	473
Poprad	61	635	526	5	26	5
Považská Bystrica	218	1 717	1 296	24	1 876	344
Prešov	327	1 616	978	17	61	24
Prievidza	230	5 955	2 569	96	5 175	373
Rimavská Sobota	311	1 353	864	14	103	25
Rožňava	105	4 654	3 128	178	6 804	226
Senica	76	601	188	60	2 638	490
Spišská Nová Ves	12	132	21	3	56	12
Stará Ľubovňa	230	4 086	2 123	32	1 024	337
Svidník	260	1 542	848	7	468	325
Topoľčany	544	12 085	*	66	441	*
Trebišov	55	1 067	402	24	315	85
Trenčín	705	12 416	2 282	77	11 630	1 780
Trnava	100	4 905	2 064	46	6 783	2 788
Veľký Krtíš	47	315	126	0	0	0
Vranov nad Topľou	183	915	322	10	325	42
Zvolen	245	11 991	5 256	32	1 020	85
Žiar nad Hronom	47	1 219	484	14	1 008	409
Žilina	70	524	263	0	0	0
S p o l u	8 910	163 553	58 728	1 673	39 753	24 542

* RÚVZ údaj neuvádzajú

Zdroj: RÚVZ v SR

4. Choroby z povolania

Výskyt chorôb z povolania a profesionálnych otráv patrí k najdôležitejším ukazovateľom starostlivosti o zdravie zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce. Odráža nielen stav primárnej prevencie klinických prejavov poškodenia zdravia z práce, ale aj ich dôsledné zisťovanie a hlásenie odborníkmi klinického pracovného lekárstva.

V r. 2007 bolo hlásených 556 chorôb z povolania u 420 mužov a 136 žien. V Slovenskej republike došlo postupne od r. 1994 do r. 2005 k výraznému poklesu počtu novozistených chorôb z povolania o 44 % (722 hlásení v r. 1994, 405 hlásení v r. 2005). Po r. 2001 došlo k stabilizácii hlásených chorôb z povolania relatívnym ustálením ročného výskytu nových chorôb z povolania. Najnižší počet hlásených chorôb z povolania bol v r. 2005 (405 hlásení). Následne bol v r. 2006 a 2007 mierny vzostup hlásených chorôb z povolania. V porovnaní s r. 1994 poklesol v r. 2007 výskyt chorôb z povolania o 23 % (o 156 priznaných chorôb z povolania).

Najväčší podiel na chorobách z povolania v r. 2007, podobne ako je tomu už od r. 1997, má choroba kostí, kĺbov, šliach a nervov končatín z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia. V r. 2007 bolo hlásených 257 profesionálnych ochorení s postihnutím najmä horných končatín. Ich podiel zo všetkých priznaných chorôb z povolania je najvyšší - 46,2 %. Od r. 1994 došlo v SR k nárastu uvedeného profesionálneho ochorenia o 112 % (zo 121 hlásených chorôb z povolania v r. 1994, na 257 v r. 2007).

Druhým najčastejším profesionálnym ochorením je už niekoľko rokov (od r. 1998), choroba kostí, zhybov, svalov, ciev a nervov končatín spôsobená prácou s vibrujúcimi nástrojmi. Jej 154 hlásení predstavuje 27,7 % z celkového počtu chorôb z povolania v SR za r. 2007. Výskyt tohto profesionálneho ochorenia v r. 2007 oproti predchádzajúcim dvom rokom výrazne stúpol. Závažnosť problému vysokého podielu výskytu profesionálnych chorôb postihujúcich podporno-pohybový systém, cievny a nervový systém zamestnancov vystavených v práci nadmernému zaťaženiu horných končatín alebo škodlivému vplyvu vibrácií zvyrazňuje skutočnosť, že tieto 2 profesionálne ochorenia tvorili v r. 2007 až 74 % z celkového počtu chorôb z povolania (spolu 411 hlásení oboch chorôb z povolania).

S výrazným odstupom od uvedených chorôb z povolania podľa ich počtu, sú nasledovné profesionálne ochorenia - poruchy sluchu z hluku, u ktorých bolo 28 hlásení (5 % z celkového počtu chorôb z povolania), choroby prenosné zo zvierat na ľudí - 19 hlásení (3,4 %) a kožné choroby z povolania dosahujúce celkový počet 18 prípadov (3 %).

V r. 2007 bolo hlásených aj 38 chorôb z povolania postihujúcich dýchací systém, z toho 17 hlásení zaprášenia pľúc prachom obsahujúcim oxid kremičitý, 12 hlásení bronchiálnej astmy, v 7 prípadoch sa jednalo o nádorové ochorenia a v 2 prípadoch o alergické ochorenia (vonkajšiu alergickú alveolitídu a alergickú rinitídu). V r. 2007 bolo hlásených 18 akútnych profesionálnych otráv.

Choroby z povolania vznikli najčastejšie v organizáciách, ktoré podľa sídla patria do Trenčianskeho kraja (37,6 %), Banskobystrického kraja (30,2 %) a Košického kraja (16,9 %). Nižší počet chorôb z povolania sa vyskytol v organizáciách Žilinského kraja (7,9 %), Bratislavského kraja (2,2 %), Prešovského kraja (1,8 %), Trnavského kraja (1,1 %) a Nitrianskeho kraja (0,9 %).

Podľa vekových skupín boli najčastejšie chorobou z povolania postihnutí zamestnanci medzi 45. - 54. rokom života, čo predstavuje 50,5 %.

Podľa jednotlivých profesií najvyšší výskyt chorôb z povolania bol u robotníkov pri ťažbe surovín a stavebných robotníkov - 44,6 % z celkového počtu chorôb z povolania. Podstatne nižší bol počet u ďalších najčastejšie sa vyskytujúcich profesií, u strojárenských robotníkov (7,7 %) a u robotníkov v poľnohospodárstve a lesníctve (6,7 %).

Podľa klasifikácie ekonomických činností EU bol v r. 2007 najvyšší výskyt chorôb z povolania v odvetví ťažba nerastných surovín - 246 hlásení (44,2 % z celkového počtu chorôb z povolania) a v priemyselnej výrobe - 177 hlásení (31,8 %). V odvetví poľnohospodárstva a lesného hospodárstva bolo hlásených spolu 74 profesionálnych ochorení (13,3 %), v stavebníctve (2,5 %) a v zdravotníctve (1,8 %).

V nových položkách zaradených do zoznamu chorôb z povolania v r. 2004 (príloha č. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov) bolo v r. 2007 hlásených len 8 chorôb z povolania.

Počet chorôb z povolania, profesionálnych otráv a iných poškodení zdravia z práce v rokoch 1994 až 2007 je v tabuľke č. 8.

Vývoj chorôb z povolania, profesionálnych otráv a iných poškodení zdravia z práce v rokoch 1994 – 2007

Čís.*	Choroba z povolania	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
1.	Choroba z olova alebo z jeho zlúčenín	2	2	6	3	4	4	4	3	3	7	2	1	2	1
2.	Choroba z fosforu alebo z jeho zlúčenín	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-
3.	Choroba z fluóru alebo z jeho zlúčenín	-	-	-	-	-	-	1	2	2	-	-	-	-	-
4.	Choroba z ortuťi alebo z jej zlúčenín	1	2	-	-	-	-	-	1	2	-	-	-	-	-
5.	Choroba z arzénu alebo z jeho zlúčenín	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-
6.	Choroba z mangánu alebo z jeho zlúčenín	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
7.	Choroba z kadmia alebo z jeho zlúčenín	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
8.	Choroba z vanádia alebo z jeho zlúčenín	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
9.	Choroba z chrómu alebo z jeho zlúčenín	-	-	-	1	-	1	2	-	-	3	-	-	1	-
10.	Choroba zo sírouhľáka	1	3	5	4	3	3	17	12	15	1	1	-	-	-
11.	Choroba zo sírovodíka	1	1	2	2	1	-	-	-	1	-	1	-	-	3
12.	Choroba z oxidu uhľnatého	5	6	54	23	6	-	1	1	3	2	2	2	4	3
13.	Choroba z kyanovodíka alebo z kyanidov	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
14.	Choroba z benzénu alebo z jeho homologov	2	3	1	1	-	1	5	2	2	-	2	1	-	5
15.	Choroba z nitrozlučenín a z aminozlučenín benzénu alebo jeho homologov	1	1	-	1	1	2	-	-	1	-	1	-	-	-
16.	Choroba z halogenizovaných uhľovodíkov	3	2	6	5	20	5	4	6	7	8	1	4	15	3
17.	Choroba z esterov kyseliny dusičnej	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1
18.	Choroba z bojových látok alebo z chemických látok s rovnakým účinkom aký majú bojové látky	7	6	2	3	-	4	32	4	1	5	2	3	3	2
19.	Choroba z ionizujúceho žiarenia a zo žiarenia s obdobným účinkom	2	2	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	2	-
20.	Choroba z elektromagnetického žiarenia vrátane laseru	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
21.	Rakovina kože	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	3	-
22.	Kožné choroby okrem rakoviny kože a prenosné kožné choroby	93	104	124	92	60	82	79	43	65	49	46	53	35	18

Čís.*	Choroba z povolania	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
23.	Rakovina pľúc z rádioaktívnych látok	14	11	9	6	9	4	6	9	6	3	3	3	5	4
24.	Infekčné choroby a parazitárne choroby okrem tropických infekčných chorôb a parazitárnych chorôb a chorôb prenosných zo zvierat na ľudí	88	82	76	58	66	48	55	50	31	39	36	27	19	11
25.	Tropické prenosné a parazitárne choroby	1	2	5	2	1	-	-	1	2	4	3	-	-	-
26.	Choroby prenosné zo zvierat na ľudí buď priamo, alebo prostredníctvom prenášačov	104	81	116	79	97	77	57	55	43	51	64	37	12	19
27.	Choroba vyvolaná prácou v hyperbarických alebo hypobarických podmienkach	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-
28.	Choroba z vibrácií – ochorenie kostí, kĺbov, svalov, ciev a nervov končatín spôsobené vibráciami	91	64	62	80	118	114	115	122	141	120	124	70	91	154
29.	Choroba z dlhodobého nadmerného a jednostranného zaťaženia končatín – ochorenie kostí, kĺbov, šliach a nervov končatín	151	95	107	164	191	174	158	145	188	154	215	122	230	257
30.	Choroba laktového nervu z mechanických vplyvov	7	5	8	11	17	10	16	7	3	7	8	5	4	8
31.	Choroba dolných dýchacích ciest a pľúc spôsobená hliníkovým prachom z hliníkových zliatin (zaprášenie pľúc hliníkom – fibróza pľúc)	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
32.	Choroba z berylia a z jeho zlúčenín	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
33.	Choroba zaprášenia pľúc prachom obsahujúcim oxid kremičitý (silikóza, silikotuberkulóza), vrátane (uhľokopskej) pneumokoniózy a) s typickými rtg. znakmi s prihliadnutím na dynamiku choroby b) v spojení s aktívnou tuberkulózou	32	34	25	35	44	30	22	33	37	28	24	11	9	16
34.	Choroba zaprášenia pľúc azbestovým prachom (azbestóza) a) s typickými rtg. znakmi b) v spojení s pľúcnou rakovinou	6	5	1	2	-	-	2	4	2	-	1	2	3	1
35.	Choroba pri výrobe tvrdokovov	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
36.	Choroba dolných dýchacích ciest a pľúc z Thomasovej múčky	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Čís.*	Choroba z povolania	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
37.	Bronchiálna astma (záduch)	18	26	33	23	20	33	22	15	13	15	22	18	10	12
38.	Porucha sluchu z hluku	74	49	67	80	56	64	47	47	26	39	31	26	27	28
39.	Sivý zákal	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
40.	Nystagmus	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
41.	Rozdrútie pľúc fúkačov skla a hudobníkov na dychové nástroje	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
42.	Ťažká hyperkinetická dysfónia a ťažká fonasténia	8	4	4	5	4	3	3	-	3	3	2	-	2	-
43.	Bronchopulmonálne choroby spôsobené prachom z bavlny (byssinóza), ľanu, konope alebo sisalu	-	-	-	1	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-
44.	Vonkajšie alergické alveolitídy a ich následky spôsobené vdychovaním organických prachov typu farmárske pľúca	1	1	-	5	3	3	4	6	3	4	1	2	1	1
45.	Alergické choroby horných dýchacích ciest s dokázanou precitlivosťou na alergény z pracovného prostredia poškodeného**											9	3	2	1
46.	Nádorové choroby vznikajúce následkom práce s dokázanými chemickými karcinogénmi v pracovnom prostredí poškodeného a prejavujúce sa u neho v príslušných cieľových orgánoch, ktoré nie sú uvedené v tomto zozname**											3	2	5	3
47.	Iné poškodenie z práce. Ide o poškodenie zdravia z práce, ktoré nie je ani pracovným úrazom, ani chorobou z povolania uvedenou v tomto zozname	9	9	9	9	9	2	6	5	4	4	5	7	3	4
	Spolu	722	601	726	697	740	673	660	577	609	551	613	405	492	556

* Číslo zoznamu chorôb z povolania (príloha č. 1 k zákonu č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov)

** Položky zaradené do zoznamu chorôb z povolania od 1.1.2004

Zdroj: Národné centrum zdravotníckych informácií

5. Prešetrovanie podozrení na chorobu z povolania

V r. 2007 pracovníci odborov a oddelení PPL RÚVZ v SR vykonávali na žiadosť pracovísk klinického pracovného lekárstva prešetrovanie vplyvu faktorov práce a pracovného prostredia na vznik profesionálnych poškodení zdravia zamestnancov u hlásených podozrení na chorobu z povolania. Výsledky prešetrovania boli dôležitým podkladom pri priznávaní choroby z povolania.

V r. 2007 bolo prešetrovaných 1 217 podozrení na chorobu z povolania (tab. č. 9), oproti r. 2006 bol nárast o 11,45 %. Z toho v 836 prípadoch podozrenia bol preukázaný súvis s vykonávanou prácou, u 356 podozrení sa kauzálna súvislosť nepotvrdila.

V r. 2007, tak ako v predchádzajúcich rokoch, bol najväčší počet prešetrení vykonaný v Trenčianskom (453), Košickom (350) a Banskobystrickom kraji (170).

V Trenčianskom kraji bol počet prešetrení v r. 2007 (453) porovnateľný s r. 2006 (456). Tak ako v predchádzajúcich rokoch, najviac z nich, približne polovicu (229), tvorili podozrenia na chorobu z dlhodobého nadmerného a jednostranného zaťaženia (DNJZ). Druhou najčastejšie prešetrovanou diagnózou v Trenčianskom kraji bola choroba z vibrácií (146). Najčastejšie prešetrovanými profesiami boli banské profesie z Hornonitrianskych baní Prievidza, a.s..

V r. 2007 bol aj v Košickom kraji zaznamenaný zvýšený počet prešetrovaných podozrení na chorobu z povolania - 350 prešetrení (o 36 prípadov viac oproti r. 2006). Vzostupný trend v počte šetrených ochorení bol zaznamenaný v položke 29 (choroba z DNJZ) – 135 prípadov, čo znamenalo oproti r. 2006 nárast o 14 prípadov. Druhým najčastejšie šetreným ochorením bolo ochorenie zahrnuté pod položku 28 (choroba z vibrácií) – 104 prípadov, t.j. o 30 prípadov viac oproti r. 2006. Medzi najčastejšie prešetrované profesie v Košickom kraji patrili banské profesie ako lamač a pomocný lamač (44 prešetrení, z toho 24 zo Siderit, s.r.o., Nižná Slaná), ďalej strojnodca, vrtár – baník, narážач, banský zámočník, banský opravár, banský údržbár a razič. V r. 2007 bolo u uvedených profesií prešetrených celkom 79 podozrení. Ďalšie najčastejšie prešetrované profesie boli hutný murár (13 položiek), žeriavnik (13 položiek, z toho 7 v U.S.Steel Košice), zámočník (18) a pilar (11). Tak ako v r. 2006 najviac prešetrovaných podozrení na chorobu z povolania bolo v rezorte kovopriemyslu a banského priemyslu.

Aj v Banskobystrickom kraji bol zvýšený počet prešetrovaní (170). Oproti r. 2006 bol nárast prešetrení o 44. Najviac prešetrení sa týkalo podozrení na chorobu z DNJZ (107, čo bolo oproti r. 2006 o 49 viac) a chorobu z vibrácií (68, čo bolo oproti r. 2006 o 29 viac). Z profesií boli najčastejšie posudzované práce v profesii lisiar, lamač a triedička suroviny (Slovmag, a.s., Lubeník) a lamač (SZM Jelšava), baník (Baňa Dolina, a.s.), fúkač, leštič a brusič skla (Slovglass, a.s., Poltár).

Najčastejšie problémy pri prešetrovaní podozrení na chorobu z povolania boli:

- nedostupnosť potrebnej dokumentácie,
- nedostatočná spolupráca zo strany zamestnávateľov, resp. správcov konkurznej podstaty v prípade zaniknutých firiem,
- nedostatočné údaje na žiadosti o prešetrenie (diagnóza, adresa zamestnávateľskej organizácie),
- priznávanie niektorých chorôb z povolania bez predchádzajúceho prešetrenia, resp. bez vyžiadania prešetrenia pracovníkmi RÚVZ,
- zánik pracovísk, v ktorých zamestnanec vykonával prácu,
- časté zmeny zamestnania u zamestnanca,
- nedostatočné, resp. nespoľahlivé údaje o vykonanej objektivizácii škodlivých faktorov pracovného prostredia,

- nedostatok objektívnych vyšetrovacích metód (napr. pri objektivizácii frekvencie pohybov a vynakladaných svalových síl pri jednotlivých pracovných úkonov),
- rozpory v údajoch zamestnanca a zamestnávateľa o vykonávaných činnostiach a s nimi spojených pracovných expozíciách,
- ťažkosti s odlišením profesionálnych príčin od neprofesionálnych pri niektorých diagnózach (najmä pri iných poškodeniach zdravia z práce, napr. pri poškodení chrbtice a pohybového aparátu),
- problémy so zabezpečením účasti všetkých zainteresovaných subjektov pri prešetrovaní podozrenia na chorobu z povolania.

Tabuľka č. 9

**Prešetrovania podozrení na chorobu z povolania
pracovníkmi odborov PPL RÚVZ v SR v roku 2007**

Kraj	Počet	Súvisí/Nesúvisí	Nejednoznačné (sporné)	Nedoriešené
Bratislavský	29	19/8	-	2
Trnavský	46	35/11	-	-
Trenčiansky	453	358/93	-	2
Nitriansky	26	22/3	-	1
Žilinský	96	69/15	10	2
Banskobystrický	170	123/47	-	-
Košický	350	185/162	3	-
Prešovský	47	25/17	-	5
S p o l u:	1217	836/356	13	12

Zdroj: RÚVZ v SR

6. Jedovaté a veľmi jedovaté chemické látky a prípravky

Štátny zdravotný dozor bol zameraný na kontrolu zaobchádzania s jedovatými a veľmi jedovatými látkami a prípravkami v organizáciách v súlade so schválenými prevádzkovými poriadkami pre prácu s nebezpečnými chemickými faktormi, a to najmä so zameraním na ich skladovanie, spôsob vedenia evidencie, spôsob manipulácie, odbornú spôsobilosť na manipuláciu s nimi, zabezpečenie preventívnej zdravotnej starostlivosti, zabezpečenie OOPP pre zamestnancov, vybavenie pracovísk lekárničkami prvej pomoci, likvidáciu prázdnych obalov a nespotrebovaných zvyškov a zaobchádzanie s nebezpečnými odpadmi.

V r. 2007 bolo vykonaných 1 124 previerok v organizáciách (tab. č 10), v ktorých sa skladujú alebo používajú veľmi jedovaté, prípadne jedovaté látky a prípravky.

V rámci posudkovej činnosti RÚVZ podľa § 13 ods. 4 písm. i) zákona č. 355/2007 Z.z. bolo vydaných 80 rozhodnutí na skladovanie a manipuláciu veľmi jedovatých prípravkov pre priemyselné, zdravotnícke, vedecko-výskumné organizácie a školské zariadenia (napr. pre Duslo, a.s. Šaľa; Ústav Experimentálnej onkológie SAV, Bratislava; Ústav Polymérov SAV, Bratislava; Ústav Molekulárnej biológie, Bratislava; Ústav organickej chémie, STU Bratislava; BA PHARMA, s.r.o., Bratislava; SOFIDA, s.r.o., Most pri Bratislave; Štátny geologický ústav D. Štúra, Regionálne centrum Košice; Tepláreň, a.s., Košice; Messer Tatragas, Košice a Labortest, s.r.o, Košice).

Možno konštatovať, že aj naďalej pokračoval trend obmedzovania týchto činností aj v dôsledku zániku poľnohospodárskych družstiev. Vo väčšej miere začali podnikat' samostatne hospodáriaci roľníci, alebo novo vzniknuté firmy, ktoré sa však okrem poľnohospodárstva zameriavali aj na iné činnosti, napr. agroturistiku. Keďže roľnícke družstvá výrazne znižovali počty zamestnancov, objednali si výkon postrekových prác u dodávateľských firiem, a teda ich zamestnanci neprichádzali do priameho kontaktu s pesticídmi. Ďalej sa zistilo, že pri chemickej ochrane rastlín sa čoraz viac používali prípravky, ktoré nie sú klasifikované ako jedovaté látky a prípravky.

Osobitná pozornosť bola venovaná skladovacím priestorom v maloobchodných predajniach ale aj v poľnohospodárskych subjektoch. Prípravky na ochranu rastlín sú sezónnym tovarom, ktorý sa najčastejšie nakupoval len podľa aktuálnej situácie na priamu spotrebu a neskladoval sa. Bolo zistené, že v maloobchodných predajniach sa jedovaté látky a prípravky vyskytovali len ojedinele, prípadne sezónne a v malých množstvách.

Nedostatky, zistené pri ŠZD v ochrane zdravia pri práci s jedovatými a veľmi jedovatými látkami, sa týkali poľnohospodárskych prevádzok, ktoré prevádzkovali svoje hospodárstvo bez kladného rozhodnutia RÚVZ. Ich činnosť bola zisťovaná náhodne pri výkone štátneho zdravotného dozoru, pričom vo väčšine prípadov ani vlastníci, ani nikto zo zamestnaných pracovníkov nevlastnili osvedčenia o odbornej spôsobilosti na prácu s jedovatými látkami a postrekové práce si väčšinou vykonávali svojpomocne.

Počas výkonu postrekovacích prác boli previerky zamerané najmä na zaobchádzanie s chemickými látkami (príprava, riedenie), ďalej na podmienky skladovania, zdravotnú a odbornú spôsobilosť zamestnancov, zabezpečenie lekárskeho preventívneho prehliadok, zabezpečenie a používanie OOPP, vybavenie lekárničiek. Z previerok vyplynulo, že postrekové látky boli pripravované v takom množstve, ktoré bolo nutné len na využitie pri prebiehajúcom postreku.

O použití chemických prípravkov na reguláciu živočíšnych škodcov bolo evidovaných 770 hlásení, čo predstavuje zníženie oproti r. 2006 takmer o polovicu. Vo všetkých prípadoch sa používali povolené prípravky a zodpovedné osoby mali doklad o odbornej spôsobilosti.

Zlepšila sa situácia pri predaji veľmi jedovatých látok a prípravkov vo veľkoobchodných prevádzkach, nakoľko títo predajcovia vyžadovali od odberateľov

preukázanie sa rozhodnutím RÚVZ na manipuláciu s veľmi jedovatými látkami a prípravkami.

Nedostatky naďalej pretrvávali najmä v organizáciách, ktoré v minulosti nepotrebovali povolenie na používanie veľmi jedovatých látok a prípravkov (zdravotnícke zariadenia, vysoké školy, vedecké a výskumné ústavy, organizácie veterinárnej služby), ale aj v iných organizáciách, v ktorých doposiaľ nemajú informácie o platnej legislatíve v oblasti zaobchádzania s jedovatými a veľmi jedovatými látkami a prípravkami. Boli to organizácie s menším počtom zamestnancov, umiestnené v prenajatých laboratóriách v areáli vysokých škôl a iných vedeckých inštitúcií, ktoré nemali rozhodnutie RÚVZ na uvedenie priestorov do prevádzky. Okrem toho bolo zistené používanie veľmi jedovatých látok bez súhlasného rozhodnutia RÚVZ vo väčších organizáciách a vedecko-výskumných inštitúciách, napr. Bratislavská vodárenská spoločnosť, Bratislava; Ústav materiálov a mechaniky strojov SAV, Bratislava; Duslo, a.s., Šaľa; OZ ISTROCHEM, Bratislava; CMS CHEMICALS, s.r.o., Bratislava; Ústavy experimentálnej onkológie a molekulárnej fyziológie a genetiky SAV, Bratislava; Výskumný ústav zvéračský – Priemyselný inštitút SR, Bratislava; Toxikologické a antidopingové centrum FaFUK Bratislava; CSS CHEMSPOL Slovakia, s.r.o., Bratislava; Brenntag Slovakia, s.r.o., Pezinok; hammeln rds, a.s., Modra.

Zistené nedostatky boli riešené jednak formou sankčných opatrení – zákazom činnosti (napr. Dezinfekčná stanica a Ústav patológie FN L. Pasteura, Košice) alebo uložením opatrení na odstránenie zistených nedostatkov.

Tieto opatrenia boli zamerané najmä na zabezpečenie účinnosti digestorov a vzduchotechnických zariadení, na vypracovanie prevádzkových poriadkov a posudkov o riziku, na vyhovujúcu likvidáciu nepoužitých látok, na zabezpečenie evidencie a špecifických podmienok skladovania týchto látok a zabezpečenie odbornej spôsobilosti zamestnancov.

Aplikácia požiadaviek na ochranu zdravia zo strany zamestnávateľa bola posudzovaná v prevádzkových poriadkoch predkladaných na schválenie orgánu verejného zdravotníctva. V r. 2007 bolo schválených 1 583 prevádzkových poriadkov pracovísk s nebezpečnými chemickými faktormi (oproti r. 2006 to bolo o 39 viac), ktoré boli spracované často na nedostatočnej odbornej úrovni a bolo ich potrebné zo strany žiadateľov opakovane dopĺňať a prepracovávať. Z toho dôvodu bolo vydaných 7 záporných rozhodnutí k predloženým prevádzkovým poriadkom, ktoré nespĺňali legislatívne požiadavky, týkajúce sa ochrany zdravia pri práci s týmito látkami.

Osobitnou činnosťou RÚVZ v rámci rozhodovacej činnosti bolo posudzovanie nakladania s nebezpečnými odpadmi charakteru jedovatých a veľmi jedovatých látok. V r. 2007 bolo posúdených a vydaných podľa § 13 ods. 4 písm. e) zákona č. 355/2007 Z.z. 166 rozhodnutí k nakladaniu s týmito odpadmi.

V r. 2007 bolo v komisiách zriadených na vydávanie osvedčení o odbornej spôsobilosti na prácu s veľmi jedovatými a jedovatými látkami preskúšaných 2 072 žiadateľov (tab. č. 11), čo bolo oproti r. 2006 viac o 1 320 žiadateľov. Najviac preskúšaných žiadateľov bolo v Trnavskom (870) a Nitrianskom kraji (669).

ŠZD bol zameraný aj na pracoviská priemyselných podnikov. Na týchto pracoviskách neboli zistené žiadne závažné nedostatky, čo možno zdôvodniť praktickými skúsenosťami a znalosťou legislatívy u zamestnancov zodpovedných za riadenie prác s jedovatými a veľmi jedovatými látkami a prípravkami.

Naďalej bola venovaná pozornosť pracoviskám v zdravotníctve (najmä v lekárňach) pri manipulácii a skladovaní veľmi jedovatých látok a prípravkov, kde sa používajú jedovaté látky ako súčasť reagenčného aparátu, ale aj ako substancie na prípravu liečivých prípravkov. Mnohé lekárne však upúšťajú od používania veľmi jedovatých, prípadne aj jedovatých látok v rámci reagenčného aparátu.

V rámci ochrany zdravia obyvateľstva boli riešené sťažnosti obyvateľov v spolupráci s Ministerstvom vnútra SR a Ministerstvom životného prostredia SR na nelegálne skladovanie pesticídov (v lokalite Buzitka – Dóra, okr. Lučenec), na nevyhovujúcu manipuláciu s jedovatými látkami (výrobňa Močenok) a na tzv. cintorín jedov (Vlčie Jabĺčko, okr. Lučenec).

Havarijná, resp. mimoriadna situácia v súvislosti s používaním veľmi jedovatých a jedovatých látok a prípravkov hlásená nebola.

Priebežne sa zabezpečovalo poradenstvo a konzultácie pre zamestnávateľov a zamestnancov v problematike ochrany zdravia pri práci s nebezpečnými chemickými látkami.

Tabuľka č. 10

**Výkony v štátnom zdravotnom dozore nad ochranou zdravia pri práci v r. 2007
(vykonávanom rezortom zdravotníctva)**

Nebezpečné chemické látky a prípravky	Počet súhlas/nesúhlas
podľa NV SR č. 355/2006 Z. z. v znení NV SR č. 300/2007 Z. z. NV SR č. 356/2006 Z. z. v znení NV SR č. 301/2007 Z. z.	
Previerky	1 124
Skladovanie a manipulácia podľa § 13 ods. 4 písm. i) zákona č. 355/2007 Z. z.	80/1
Nebezpečné odpady podľa § 13 ods. 4 písm. e) zákona č. 355/2007 Z. z.	166
Schválenie prevádzkového poriadku	1 583/7
Osvedčenia o odbornej spôsobilosti na prácu s veľmi jedovatými látkami a prípravkami a jedovatými látkami a prípravkami	2 746
Oznámenia o začatí regulácie živočíšnych škodcov podľa § 52 ods. 4 zákona č. 355/2007 Z. z. (od 1.9.2007)	770

Zdroj: RÚVZ v SR

Tabuľka č. 11

Počet vydaných osvedčení o odbornej spôsobilosti na prácu s jedovatými a veľmi jedovatými látkami a prípravkami v r. 2007

Kraj	Počet preskúšaných žiadateľov, ktorým boli v r. 2007 vydané osvedčenia
Banskobystrický	40
Košický	283
Bratislavský	27
Trnavský	870
Trenčiansky	13
Nitriansky	669
Žilinský	9
Prešovský	161
Spolu	2 072

Zdroj: RÚVZ v SR

7. Karcinogénne a mutagénne faktory

V r. 2007 bolo evidovaných v SR pri práci s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi 6 282 zamestnancov (z toho 2 361 žien), čo znamená pokles oproti r. 2006 o 1 587 zamestnancov. Najvyšší počet exponovaných zamestnancov karcinogénnym a mutagénnym faktorom (1 663, z toho 706 žien) bolo evidovaných v Banskobystrickom kraji. Počet exponovaných zamestnancov podľa jednotlivých karcinogénnych a mutagénnych faktorov je uvedený v tabuľke č. 14.

Vykonané preverky v rámci štátneho zdravotného dozoru (ŠZD) boli zamerané na plnenie povinností zamestnávateľov vyplývajúcich zo zákona č. 355/2007 Z. z. a z nariadenia vlády SR č. 356/2006 Z. z. o ochrane zdravia zamestnancov pred rizikami súvisiacim s expozíciou karcinogénnym a mutagénnym faktorom pri práci v znení NV SR č. 301/2007 Z. z..

V rámci ŠZD sa posudzovali pracoviská s výskytom týchto faktorov, najmä v odvetví zdravotníctva, chemického priemyslu, drevospracujúceho priemyslu a stavebníctva. K najčastejšie zisteným nedostatkom v rámci ŠZD, vyplývajúcim z neznalosti právnych predpisov zo strany zamestnávateľov, patrili nevypracované prevádzkové poriadky, chýbajúce posudky o riziku pri práci, nevyznačovanie kontrolovaného pásma výstražnými značkami, chýbajúce výsledky objektivizácie uvedených faktorov, nedostatočné záznamníctvo a evidencia zamestnancov exponovaných karcinogénnym a mutagénnym faktorom. Ďalšie nedostatky zistené v rámci ŠZD sa týkali stavebno-technického charakteru (nevyhovujúce digestory a odsávacie boxy najmä na pracoviskách s cytostatikami). Závažným nedostatkom zo strany zamestnávateľa bolo aj nezabezpečenie lekárskeho preventívneho prehládok pre zamestnancov, pracujúcich s karcinogénnymi a mutagénnymi látkami.

V r. 2007 bolo najviac exponovaných zamestnancov v riziku karcinogénnych faktorov v rezorte zdravotníctva, a to hlavne pri práci s cytostatikami v celkovom počte 1 403, z toho bolo 1 264 žien (tab. č. 14), aj keď sa počet oproti r. 2006 znížil. Práca s cytostatikami zaradená do pracovných procesov s rizikom chemickej karcinogenity sa vyskytovala v 73 zdravotníckych zariadeniach, najviac zamestnancov bolo exponovaných v Bratislavskom kraji (407, z toho 366 žien) a v Žilinskom kraji (255 zamestnancov, z toho 227 žien). Spotreba ampuliek cytostatík naďalej v porovnaní s údajmi v minulých rokoch niekoľkonásobne stúpla, čím sa zvýšila expozícia zamestnancov. Tieto zvýšené expozície korelovali so stúpajúcim počtom onkologických ochorení. Najčastejšie používané boli cytostatiká z kategórie dokázaných karcinogénov (kat. 1), alebo v kombinácii s inými liečivami z kategórie pravdepodobne karcinogénnych (kat. 2). Boli to najmä Etoposid, Cisplatin, Taxore, Navelbine, Endoxan, Platidiam, Gemzar, Navirel, Fluorouracil, Ca-Leukovorin, Platidiam, Endoxan, Vepesid, Adriblastina, Paelitaxol, Taxol a Vincristin.

Keďže nie je možná objektivizácia koncentrácií týchto látok v pracovnom ovzduší, expozícia sa na vybraných pracoviskách hodnotila nepriamo pomocou genotoxických vyšetrení (napr. opakované v Národnom onkologickom ústave, Bratislava), ktorých výsledky ukázali, že zamestnanci sú zaradení do skupiny zvýšeného genotoxického rizika.

V rámci ŠZD sa venovala pozornosť aj drevospracujúcim prevádzkam, kde sa pracovalo s tvrdým drevom, ktoré je zaradené medzi dokázané karcinogény (kat. 1), nakoľko počtom exponovaných zamestnancov zaujíma tento faktor druhé miesto. Väčšina týchto pracovísk sú menšie prevádzky, kde sa najčastejšie používalo dubové a bukové drevo, aj v kombinácii s ďalším karcinogénnym faktorom – formaldehydom. Boli to najmä prevádzky stolárstva a výroby nábytku na zákazku, kde sa používa tvrdé drevo (dub, buk) v malých množstvách, a tým expozícia zamestnancov neprekračuje NPEL (napr. ONERTEX, s.r.o., Beňuš; GLOBUS – MM, s.r.o., Lučatín; UNIVEX TRADE, s.r.o., Banská Bystrica). Z toho

dôvodu boli zrušené niektoré vyhlásené rizikové práce v r. 2006 (napr. Stolárstvo Dubný, Jacovce; Schlick, Nitrianska Blatnica).

Naproti tomu boli rizikové práce vyhlásené v tých organizáciách, kde sa pracuje a používa tvrdé drevo v kombinácii s formaldehydom (napr. Style Ludanice, Nitra; Urban Intarz, Spišská Nová Ves; Euro 3B, Spišská Nová Ves; Ebster, s.r.o., Michalovce; Drevonex, s.r.o. Nitrianska Streda; Ľudovít Sokol, Jacovce).

V r. 2007 bolo podľa § 5 ods. 4 písm. n) zákona č. 355/2007 Z.z. vydaných 9 oprávnení na odstraňovanie azbestových materiálov zo stavieb (tab. č. 12) pre právnické osoby, ktoré požiadali ÚVZ SR o vydanie podľa § 41 citovaného zákona. Väčšina vydaných oprávnení sa týkala odstraňovania azbestových materiálov bez súvisu s vnútornými priestormi slúžiacimi na pobyt ľudí.

Nadalej sa vo zvýšenej miere kontrolovalo dodržiavanie opatrení na ochranu zdravia zamestnancov pri vydávaní rozhodnutí pre stavby s výskytom azbestových materiálov u tých organizácií, ktoré oznámili začatie činnosti. Následne sa vykonával dozor priamo na stavbách pri búraní a demoláciách stavieb obsahujúcich azbestocementový materiál, pri rekonštrukciách a opravách objektov, pri ktorých bol použitý stavebný materiál s obsahom azbestu. Išlo o demontáž a likvidáciu najmä materiálu strešnej krytiny, stropných podhládov, obložení stĺpov, podhládových dosiek, obkladových eternitových šablón v strojovniach výťahov, tesniacich šnúr viek kotlov z kotolní zásobujúcich bytové domy teplou úžitkovou vodou. Odstraňovanie materiálov obsahujúcich azbest bolo realizované za použitia zapúzdrovacích prípravkov, ktoré vykonávali oprávnené firmy najmä: OK – plus, s.r.o., Bratislava; A.A. SERVICE, s.r.o., Bratislava; TERMOTECHNA, a.s., Bratislava; TERMSTAV, a.s., Bratislava; PR QUERKUS, s.r.o. Banská Bystrica; Š- Strechy, Banská Bystrica; Stavounia, a.s., Lučenec.

Vo viacerých objektoch v r. 2007 sa v rámci rekonštrukcie odstraňovali azbestocementové potrubia v stúpačkách bytových domov, ktoré sa podľa nariadenia vlády SR č. 253/2006 Z.z. hodnotia ako krátkodobé údržbárske činnosti, pri ktorých nie je riziko uvoľnenia azbestových vlákien a ktoré nepodliehajú oznamovacej povinnosti RÚVZ. Aj napriek tomu boli pre majiteľov (stavebné družstvá) objektov poskytnuté konzultácie, týkajúce sa dodržiavania opatrení na ochranu zdravia zamestnancov a aj obyvateľov objektov. Opakovanými kontrolnými meraniami na stavbách, ktoré realizovali napr. firmy EKO Vokup, Košice; Vincent Čider, Košice; Juraj Lemešáni, Košice bolo zistené, že pri takýchto činnostiach nedochádza pri dodržiavaní týchto opatrení k prekročovaniu TSH pre azbest. Výsledky hodnotenia zdravotných rizík, ktoré predložili spolu s prevádzkovými poriadkami boli v súlade s platnou legislatívou.

Z analýzy zistených skutočností možno konštatovať, že povinnosť plnenia opatrení vyplývajúcich z právnych predpisov na ochranu zdravia ľudí pri zabezpečovaní búracích a rekonštrukčných prác spojených s odstraňovaním materiálov obsahujúcich azbest sa už dostáva do povedomia verejnosti. Niekedy však pretrvávajú tendencie odstraňovať azbestový materiál bez splnenia príslušných opatrení na ochranu zdravia ľudí, najmä z ekonomických dôvodov, vzhľadom k finančnej náročnosti odstraňovania azbestu oprávnenou firmou. Uvedené bolo skonštatované aj v r. 2007, keď niektoré RÚVZ riešili neodbornú a neoprávnenú likvidáciu z bytových domov aj z objektov občianskej vybavenosti bez realizácie ochranných opatrení. Týmto stavebným spoločnostiam boli uložené sankčné opatrenia (napr. BSS s.r.o., Bratislava; DEKOR, Bratislava; UNICONSULTING, s.r.o. Banská Bystrica; BAVEX K2.sk, s.r.o., Košice; Správa mestskej zelene, Košice; Bytové družstvo, Spišská Nová Ves). Súčasne boli spoločnostiam uložené povinnosti, týkajúce sa preukázania zdravotnej spôsobilosti zamestnancov na práce s chemickým karcinogénom mimoriadnymi lekárskymi preventívnymi prehliadkami, vypracovania záznamov o expozícii zamestnancov prachu z azbestu, vypracovania plánu zrealizovaných prác, zabezpečenia

informovanosti zamestnancov o účinkoch azbestu na zdravie ich preškolením. Práce na stavbách boli zastavené (zákaz činnosti) až do zabezpečenia demontáže azbestocementového materiálu oprávnenou firmou v súlade s platnou legislatívou.

K umiestneniu stavby - Ťažba a spracovanie serpentinitu bol vydaný orgánom verejného zdravotníctva kladný posudok za účelom výroby oxidu kremičitého a chloridu horečnatého pre firmu SILICON s.r.o. Dobšiná. Nový závod rieši spracovanie a využitie serpentinitovej suroviny z odpadu na odvalových haldách (cca 1,3 mil. ton mikromletého serpentinitu a perspektívne i z nevyťaženej suroviny v množstve cca 3,7 mil. ton). Má byť použitá technológia spracovania na jemný prášok SiO₂, kvapalný a kryštalický MgCl₂ podľa patentovaného technologického postupu. V spolupráci s ÚVZ SR a NRC pre zdravotnú problematiku vláknitých prachov sa riešila klasifikácia Dobšinského serpentinitu z hľadiska jeho zaradenia medzi pravé azbesty alebo medzi ostatné vláknité prachy. Okrem toho sa riešila v okrese Rožňava s'ťažnosť vo veci ťažby a využitia hmoty z odvalových hald v Dobšinej firmou Silicon, s.r.o., Dobšiná (600 t). Činnosť bola okamžite pozastavená a riešená sankčným opatrením orgánu verejného zdravotníctva. Vzhľadom na to, že otázka azbestu nie je dostatočne doriešená (uznesenie zo 113. zasadania Komisie pre klasifikáciu zásob výhradných ložísk – preklasifikovanie zásob), RÚVZ so sídlom v Rožňave požiadal ÚVZ SR o spoluprácu pri riešení tejto problematiky.

Tabuľka č. 12

Zoznam právnických osôb a fyzických osôb – podnikateľov, ktorým bolo vydané oprávnenie ÚVZ SR na odstraňovanie azbestových materiálov zo stavieb v r. 2007

Názov firmy	Adresa	Číslo oprávnenia	Dátum vydania Platnosť do
Š - Strechy, spol. s r.o. *)	Kalinčiakova 14 974 01 Banská Bystrica	OPPL-3717/2007-Kr	12.4.2007 31.12.2012
CHESTREAL a.s. *)	Mierové nám. 2 903 01 Senec	OPPL-4900/2007-Kr	3.5.2007 31.12.2012
SAMP SLOVAKIA, s.r.o.	Partizánska 44 085 01 Bardejov	OPPL-6800/2007-Kr	13.8.2007 31.8.2012
Milan Marčan - COBRA	Zvolenská 22 949 01 Nitra	OPPL-7615/2007-Kr	23.8.2007 31.8.2012
PROSERVIS Strážske, s.r.o.	Mierová 101 072 22 Strážske	OPPL-7617/2007-Kr	28.8.2007 31.8.2012
KOPOS-BV, s.r.o. *)	Belehradská 1 831 04 Bratislava	OPPL-7757/2007-Kr	10.9.2007 10.9.2012
LAMA – Ladislav Magda, s.r.o. *)	Hríbová 1884/4 082 21 Veľký Šariš - Kanaš	OPPL-8043/2007-Kr	18.9.2007 18.9.2012
Ing. Roman Petrovič Staviteľ, stavebná firma *)	Jelenecká č. 232 951 01 Nitrianske Hrnčiarovce	OPPL-7916/2007-Kr	20.9.2007 20.9.2012
KOVOMAT SLOVAKIA, s.r.o. *)	Dolný Val 118/64 010 01 Žilina	OPPL-8332/2007-Kr	26.9.2007 26.9.2012

*) oprávnenie na odstraňovanie azbestových materiálov zo stavieb bez súvisu s vnútornými priestormi slúžiacimi na pobyt ľudí

Zdroj: ÚVZ SR

**Výkony v štátnom zdravotnom dozore nad ochranou zdravia pri práci v r. 2007
(vykonávanom rezortom zdravotníctva)**

Nebezpečné chemické látky a prípravky	Počet
podľa NV SR č. 253/2006 Z. z.	
Oznámenia o začatí činnosti s azbestom alebo s materiálmi obsahujúcimi azbest	186

Zdroj: RÚVZ v SR

**Počet zamestnancov exponovaných karcinogénnym a mutagénnym faktorom v SR
- najčastejší výskyt v r. 2007**

Karcinogénny a mutagénny faktor	Počet organizácií	Počet exponovaných zamestnancov (expozií)	
		celkom	žien
Cytostatiká	73	1403	1264
Prach z tvrdého dreva	90	1206	238
Formaldehyd	24	604	429
Vinylchlorid	2	640	60
Benzén	11	241	67
Chróm ⁶⁺	26	263	81
PAU	18	1019	70
Etylénoxid	5	413	56

Zdroj: RÚVZ v SR

8. Programy a projekty úradov verejného zdravotníctva v SR v oblasti ochrany zdravia pri práci na r. 2007

2.1 Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce

Cieľ

Zvýšiť odbornú úroveň hodnotenia pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce vo vzťahu k zdravotným rizikám zamestnancov. Na hodnotenie využívať odborné usmernenia ÚVZ SR. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru (ďalej ŠZD) vykonávaného RÚVZ v SR uplatňovať legislatívne úpravy v oblasti ochrany zdravia pri práci vrátane legislatívnych úprav harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev. Pomocou kontrolných listov informovanosti zamestnancov overovať poskytovanie informácií zamestnancom v oblasti ochrany zdravia pri práci zo strany zamestnávateľov.

Gestor: ÚVZ SR (úlohy č. 2.1.1, 2.1.3, 2.1.4, 2.1.5)
RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici (úlohy č. 2.1.2, 2.1.3, 2.1.6)

Riešiteľské pracoviská: RÚVZ v SR

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík – rizikové práce

Anotácia

Viesť evidenciu rizikových prác za príslušný okres, región a SR podľa nariadenia vlády SR č. 357/2006 Z. z., resp. podľa vyhlášky MZ SR č. 448/2007 Z. z. o podrobnostiach o faktoroch práce a pracovného prostredia vo vzťahu ku kategorizácii prác z hľadiska zdravotných rizík a o náležitostiach návrhu na zaradenie prác do kategórií.

Prehodnotiť vydané rozhodnutia o určení rizikových prác (resp. profesií) podľa predchádzajúcich legislatívnych úprav.

V rámci ŠZD sledovať pracovné podmienky zamestnancov, mieru expozície zamestnancov a realizáciu náhradných opatrení zo strany zamestnávateľov na pracoviskách, kde zamestnanci vykonávajú rizikové práce. V rámci výkonu ŠZD sledovať výsledky a intervaly lekárskeho preventívneho prehliadok a zaradenie zamestnancov do pracovného procesu na základe výsledkov lekárskeho preventívneho prehliadok.

Riešenie

V r. 2007 pracovníci odborov a oddelení PPL RÚVZ v SR priebežne vykonávali štátny zdravotný dozor (ŠZD) zameraný na plnenie povinností zamestnávateľa pri znižovaní zdravotných rizík pri práci. Súčasťou ŠZD bolo aj prehodnocovanie zdravotných rizík v súvislosti so zmenami v legislatíve, ktoré sa týkali najmä vykonávacích predpisov k zákonu č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov a aproximačných nariadení vlády SR, zameraných predovšetkým na ochranu zdravia zamestnancov pred chemickými, karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi.

ŠZD na pracoviskách, kde zamestnanci vykonávali rizikové práce, bol zameraný na pracovné podmienky a mieru expozície zamestnancov, realizáciu opatrení zo strany zamestnávateľov, sledovanie výsledkov a frekvencie lekárskeho preventívneho prehliadok vo vzťahu k práci, zaradovanie zamestnancov do práce na základe výsledkov týchto lekárskeho preventívneho prehliadok a pod.

V r. 2007 bolo vydaných 731 rozhodnutí na vyhlásenie rizikových prác a 112 rozhodnutí na zrušenie existujúcich rizikových prác. Pretrvávali problémy pri vyhlasovaní rizikových prác, resp. pri kontrole zdravotných rizík najmä u samostatne zárobkovo činných osôb. K najčastejším problémom u týchto osôb patrili neznalosť legislatívy, sezónnosť prác, rozdielne expozície faktorom práce a pracovného prostredia v priebehu roka alebo mesiaca a pod.

Údaje o rizikových prácach sa priebežne aktualizovali a evidovali v programe ASTR na jednotlivých RÚVZ v SR, tieto následne zasielali údaje na výsledné spracovanie celoslovenských prehľadov na ÚVZ SR.

Analýza rizikových prác za r. 2007 vrátane tabuliek je uvedená v kapitole 2. Rizikové práce.

2.1.2 Znižovanie miery zdravotných rizík z veľmi jedovatých a jedovatých látok a prípravkov

Anotácia

Uplatňovanie legislatívnej úpravy – nariadenia vlády SR č. 355/2006 Z. z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci, harmonizovanej s právom Európskych spoločenstiev, pri výkone ŠZD.

Cielene kontrolovať zabezpečenie ochrany zdravia zamestnancov pri výrobe, skladovaní, predaji a zaobchádzaní s veľmi jedovatými a jedovatými látkami a prípravkami. Zabezpečovať poradenstvo a konzultácie pre zamestnávateľov a zamestnancov. Získavanie údajov o likvidácii obalov a nepoužiteľných zbytkov od veľmi jedovatých a jedovatých látok a prípravkov a ďalej sledovať ich používanie podľa aktuálneho „Zoznamu a rozsahu použitia povolených prípravkov na ochranu rastlín a mechanizačných prostriedkov na ochranu rastlín“ vydaného na príslušný rok.

Riešenie

Vid' kapitolu č. 6.

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu

Anotácia

Uplatňovanie legislatívnych úprav – nariadenia vlády SR č. 356/2006 Z. z. o ochrane zdravia zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou karcinogénnym a mutagénnym faktorom pri práci a nariadenia vlády SR č. 253/2006 Z. z. o požiadavkách na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou azbestu pri práci, harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev, pri výkone ŠZD.

Vyhľadávať pracovné postupy a technológie s použitím chemických karcinogénov a mutagénov. Objektivizovať expozíciu, zavádzať nové meracie a hodnotiace metódy expozície týmto látkam (BET, priame, nepriame). Vytvárať a viesť databázu organizácií, v ktorých sú zamestnanci vystavení karcinogénnym a mutagénnym faktorom a pracovným procesom s rizikom chemickej karcinogenity. Cielene vyhľadávať pracovné procesy súvisiace so zvýšenou expozíciou azbestu (búracie, stavebné činnosti) a nariaďovať účinné opatrenia na minimalizáciu expozície zamestnancov a obyvateľstva a na zvyšovanie uvedomovania si súvisiacich zdravotných rizík a možností účinnej prevencie.

Riešenie

Vid' kapitolu č. 7.

2.1.4 Znižovanie psychickej pracovnej záťaže

Anotácia

Uplatňovanie legislatívnej úpravy - nariadenia vlády SR č. 359/2006 Z. z. o podrobnostiach o ochrane zdravia pred nepriaznivými účinkami nadmernej fyzickej, psychickej a senzorickej záťaže pri práci, pri výkone ŠZD.

Priebežne prehodnocovať psychickú pracovnú záťaž za účelom zaradenia prác do kategórií rizika z hľadiska nadmernej psychickej pracovnej záťaže u vybraných profesií.

Prehodnotiť vydané rozhodnutia o určení rizikových prác vo faktore psychická pracovná záťaž podľa nariadenia vlády SR č. 357/2006 Z. z., resp. podľa vyhlášky MZ SR č. 448/2007 Z. z. o podrobnostiach o faktoroch práce a pracovného prostredia vo vzťahu ku kategorizácii prác z hľadiska zdravotných rizík a o náležitostiach návrhu na zaradenie prác do kategórií.

Riešenie

Výkon ŠZD

Pri výkone ŠZD zameraného na znižovanie psychickej pracovnej záťaže sa uplatňovalo nariadenie vlády SR č. 359/2006 Z. z. o podrobnostiach o ochrane zdravia pred nepriaznivými účinkami nadmernej fyzickej, psychickej a senzorickej záťaže pri práci, resp. od 1. decembra 2007 aj vyhláška MZ SR č. 542/2007 Z. z. o podrobnostiach o ochrane zdravia pred fyzickou záťažou pri práci, psychickou pracovnou záťažou a senzorickou záťažou pri práci.

V r. 2007 boli evidované návrhy zamestnávateľov na prehodnotenie, resp. vyhlásenie rizikovej práce vo faktore psychická pracovná záťaž v RÚVZ Bratislava, Trnava, Trenčín, Považská Bystrica, Martin, Liptovský Mikuláš, Spišská Nová Ves, Čadca.

Orgány verejného zdravotníctva – RÚVZ Bratislava, Dolný Kubín, Martin, Liptovský Mikuláš, Dunajská Streda a Nové Zámky vykonali štátny zdravotný dozor na pracoviskách so zameraním na psychickú pracovnú záťaž podľa NV SR č. 359/2006 Z. z..

V rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru RÚVZ priebežne používali kontrolné listy na overenie informovanosti zamestnancov o faktore psychická pracovná záťaž a o realizovaných opatreniach zamestnávateľa na obmedzenie vystavenia tomuto faktoru. V r. 2007 bolo použitých 481 kontrolných listov, týkajúcich sa tohto faktora.

Rizikové práce vyhlásené vo faktore psychická pracovná záťaž

Vo faktore psychická pracovná záťaž vykonávalo v r. 2007 rizikové práce 2608 zamestnancov (z toho 2075 žien) - tab. č. 15. V porovnaní s r. 2006 sa zvýšil počet zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce v tomto faktore o 117 (z toho 3 ženy) - tab. č. 16. Najviac prehodnotení psychickej pracovnej záťaže s následným vyhlásením rizikovej práce už tradične vykonali RÚVZ v Žilinskom kraji.

Najviac zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce vo faktore psychická pracovná záťaž bolo v zdravotníctve (činnosti nemocníc, činnosti sociálnej starostlivosti s ubytovaním) a v školstve (základné, stredné technické a odborné školy).

Počet zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce vo faktore psychická pracovná zátťaž v SR v roku 2007

Kraj	Počet zamestnancov	
	celkom	žien
Bratislavský	101	2
Trnavský	0	0
Trenčiansky	78	35
Nitriansky	43	24
Žilinský	2 368	2 014
Banskobystrický	0	0
Prešovský	0	0
Košický	18	0
Spolu	2 608	2 075

Zdroj: Evidencia rizikových prác RÚVZ v SR (ASTR)

Počet zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce vo faktore psychická pracovná zátťaž v SR v rokoch 2000 – 2007

Rok	Počet zamestnancov	
	celkom	žien
2000	381	126
2001	1 102	845
2002	1 239	1 005
2003	1 570	1 269
2004	1 811	1 451
2005	1 783	1 444
2006	2 491	2 072
2007	2 608	2 075

Zdroj: Evidencia rizikových prác RÚVZ v SR (ASTR)

Metodické vedenie, konzultácie ÚVZ SR

Odbor preventívneho pracovného lekárstva ÚVZ SR priebežne metodicky a odborne viedol RÚVZ a konzultoval v problematike psychickej pracovnej zátťaž, sledoval a analyzoval vyhlásené rizikové práce vo faktore, podieľal sa na pregraduálnom aj postgraduálnom vzdelávaní v ochrane psychického zdravia pri práci. Priebežne tiež sledoval trendy ukazovateľov psychického zdravia populácie SR v produktívnom veku.

V priebehu r. 2007 bol na odbore vypracovaný návrh vyhlášky MZ SR o podrobnostiach o ochrane zdravia pred fyzickou zátťažou pri práci, psychickou pracovnou zátťažou a senzorickou zátťažou pri práci, ktorá nadobudla účinnosť 1. decembra 2007 (vyhláška MZ SR č. 542/2007 Z. z.).

Odbor PPL ÚVZ SR v prvom polroku 2007 v úlohe odborného supervízora pre RÚVZ Trnava prehodnotil návrh na vyhlásenie rizikovej práce vo faktore psychická pracovná záťaž (Výpočtové stredisko Univerzity sv. Cyrila a Metoda v Trnave).

Odbor PPL ÚVZ SR tiež vo februári 2007 odborne spolupracoval pri realizácii tematického kurzu na Slovenskej zdravotníckej univerzite "Hodnotenie a kategorizácia psychickej pracovnej záťaže" pre hodnotiteľov (teda aj pre PZS).

2.1.5 Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia

Anotácia

Zdokonalenie systému prešetrovania podozrení na chorobu z povolania. Zjednotiť a skvalitniť hodnotenie pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce zamestnancov vo vzťahu k výskytu ochorení z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia (DNJZ).

Riešenie

V r. 2007 vykonávalo na Slovensku rizikové práce s faktorom DNJZ spolu 2 388 zamestnancov, všetci boli zaradení do kategórie 3 (tab. č. 2). Oproti r. 2006 sa celkový počet zamestnancov v riziku DNJZ znížil o 66 zamestnancov, počet exponovaných zamestnancov v kategórii 4, t. j. v najzávažnejšej kategórii rizika klesol na nulu (v r. 2006 bolo v kategórii 4 registrovaných 106 zamestnancov).

Hoci podľa počtu exponovaných zamestnancov je DNJZ registrované až ako 9. najčastejšie sa vyskytujúci faktor práce, v poradí chorôb z povolania je položka č. 29 (choroba z dlhodobého nadmerného a jednostranného zaťaženia) už roky evidovaná ako najčastejšia choroba z povolania. Ak sme za r. 2006 konštatovali, že počet 230 priznaných profesionálnych ochorení z DNJZ predstavoval najvyšší počet chorôb z povolania v dôsledku DNJZ od r. 1994, v r. 2007 bol v tejto oblasti zaznamenaný ďalší vzostup (257 profesionálnych ochorení z DNJZ, t. j. o 27 prípadov). Profesionálne ochorenia z DNJZ predstavovali 46,2 % všetkých priznaných chorôb z povolania v r. 2007.

Pri prešetrovaní a hodnotení pracovného prostredia a podmienok práce zamestnancov, u ktorých vzniklo podozrenie na profesionálne ochorenie z DNJZ, regionálne úrady verejného zdravotníctva postupovali podľa odborného usmernenia MZ SR – hlavného hygienika SR (č. HH SR – 4802/2002-HŽPP/Hu zo dňa 22.11.2002).

V r. 2007 bolo prešetrených 546 podozrení na chorobu z povolania z dôvodu DNJZ (tab. č. 17), čo predstavuje najvyšší počet prešetrovaní minimálne od r. 1995 a potvrdenie vzostupného trendu. Najväčší podiel prešetrení vykonali RÚVZ Trenčianskeho kraja (229), Košického kraja (135) a Banskobystrického kraja (107), čo najmä v prípade Banskobystrického kraja predstavuje nárast o 48,8 % oproti r. 2006.

Najviac prešetrení podozrení na chorobu z povolania sa v r. 2007 vykonalo u nasledovných profesií:

- baníci, raziči, rubači v uhoľných a rudných baniach (127),
- šičky (25),
- operátori (20),
- robotníci pri výrobe obuvi (18),
- žeriavníci (11),
- kamenári, lámači (11),
- murári (11).

Ostatné prešetrované podozrenia na ochorenie z DNJZ tvorili rôznorodú skupinu profesií (napr. bližšie nezaradení robotníci, zvárači, zámočníci, vodiči, upratovačky, predavačky, elektrotechnici, ošetrovatelia hospodárskych zvierat a i.).

Najviac podozrení bolo prešetrovaných v podnikoch Baňa Nováky (114), Baňa Handlová (31), Yazaki Slovakia Prievidza (9) a U.S. Steel Košice (17).

Pri prešetrovaní podozrení na chorobu z povolania sa opakovane vyskytovali problémy so získavaním validných údajov najmä v prípade pracovísk, ktoré už zanikli, na ktorých došlo k podstatným zmenám, prípadne ak sa prešetrovaní zamestnanci dlhodobo zdržiavali v zahraničí. Závažným problémom bola aj absencia možnosti objektívneho hodnotenia vynakladaných svalových síl, frekvencie pohybov a pod.

V nadväznosti na vznik chorôb z povolania, resp. na ich predchádzanie boli prejednané alebo nariadené preventívne opatrenia, napr. zabezpečenie PZS a výkon cielených lekárskeho preventívnych prehliadok priamo v závode (závod SE Bordnetze, s.r.o. Nitra), vykonané spoločné previerky pracovísk s orgánmi inšpekcie práce (Teleflex Vráble) spojené s podrobnými analýzami pracovných činností z hľadiska ergonomie práce, analýzami chorobnosti, faktorov práce a pracovného prostredia a pod. Zamestnávateľia boli tiež poučení o možnostiach zníženia výskytu chorôb z DNJZ napr. využívaním organizačných opatrení a pod.

Počet prešetrení podozrenia na vznik choroby z povolania z dôvodu DNJZ v SR v rokoch 1995 – 2007 uvádza tabuľka č. 18.

Tabuľka č. 17

Prehľad prešetrení podozrení na chorobu z povolania z dôvodu DNJZ v r. 2007

Kraj	Počet
Bratislavský	6
Trnavský	3
Nitriansky	4
Žilinský	45
Banskobystrický	107
Trenčiansky	229
Prešovský	17
Košický	135
Spolu	546

Zdroj: RÚVZ v SR

**Počet prešetrení podozrenia na vznik choroby z povolania
z dôvodu DNJZ v SR v rokoch 1995 - 2007**

Rok	Počet prešetrení
1995	221
1996	281
1997	316
1998	331
1999	291
2000	341
2001	313
2002	333
2003	357
2004	343
2005	287
2006	481
2007	546
Spolu	4 441

Zdroj: RÚVZ v SR

2.1.6 Prevencia ochorení chrbtice súvisiacich s prácou a prešetrovanie podozrení na iné poškodenia zdravia z práce so zameraním na ochorenia chrbtice

Anotácia

Pri prešetrovaní podozrení na ochorenia chrbtice vo vzťahu k profesii zamestnanca overovať v terénnej praxi metodický postup, úzko spolupracovať s odborníkmi klinického pracovného lekárstva a klinickej toxikológie. Zistené ochorenia slúžia ako indikátor stavu pracovných podmienok a spôsobu výkonu práce a podnet na prijímanie účinných opatrení v prevencii vzniku takýchto ochorení u ďalších zamestnancov.

Riešenie

RÚVZ v SR v r. 2007 pri prešetrovaní podozrení na iné poškodenie zdravia z práce (položka č. 47 zoznamu chorôb z povolania), konkrétne poškodenie chrbtice, postupovali podľa osnovy pre jednotný postup posudzovania a hodnotenia pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce vo vzťahu k ochoreniam chrbtice a ďalších kritérií pre hodnotenie fyzickej záťaže.

RÚVZ v SR sa pri výkone štátneho zdravotného dozoru (ŠZD) zameriavali na aktívne vyhľadávanie prác, ktoré by mohli prispieť k vzniku ochorení chrbtice, najmä v súvislosti s ručnou manipuláciou s bremenami a s ťažkou fyzickou prácou spojenou s pôsobením otrasov a vibrácií. RÚVZ poskytovali zamestnávateľom poradenstvo a konzultácie v problematike prevencie ochorení chrbtice súvisiacich s prácou.

Jednotlivé RÚVZ šetrili podozrenia na profesionálne poškodenie chrbtice v nasledovných profesiách:

RÚVZ Banská Bystrica - ťahač rúr (Železiarne Podbrezová, a. s.)

RÚVZ Prievidza - pekár, kuchár, profesie pri výrobe obuvi (šitie a lepenie zvrškov, drásanie a úprava podrážok)

RÚVZ Trebišov – detská sestra, sestra na lôžkovom oddelení

RÚVZ Rožňava – bankský zámočník (Siderit, Nižná Slaná), obsluha v práčovni (NsP Rožňava)

RÚVZ Rimavská Sobota – robotník v drevovýrobe (Muránska píla, s.r.o. Muráň)

RÚVZ Košice – žeriavnik (4 prípady v U.S.Steel Košice, s.r.o. Košice), operátor pri výrobnej linke, betonár, brusič, kuchár, skladník, vodič, huslista, laborant, zdravotná sestra, bankský zámočník

RÚVZ Žilina – vodič ťažkých nákladných vozidiel a stavebných mechanizmov, robotník na žeriavových dráhach

RÚVZ Bratislava – zámočník opravár, vodič autobusu

V r. 2007 bola Európskou agentúrou pre bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci v Bilbao vyhlásená Európska kampaň zameraná na ochorenia a poškodenia podporno-pohybovej sústavy „Chráňte svoje zdravie – obmedzte záťaž!“. Na celoslovenskej porade vedúcich odborov a oddelení PPL konanej v júni 2007 boli RÚVZ v SR vyzvané zapojiť sa do tejto kampane organizovaním zdravotno-výchovných aktivít, seminárov, konzultácií a pod. RÚVZ zamerali zvýšenú pozornosť pri výkone ŠZD na pracoviskách na manipuláciu s bremenami, na zisťovanie podmienok práce súvisiacich s fyzickou záťažou, na zabezpečenie preventívnych opatrení a režimu práce a odpočinku na predchádzanie ochorení končatín z DNJZ a ochorení chrbtice (napr. RÚVZ Banská Bystrica vykonal previerky na pracoviskách vybraných hypermarketov).

2.2 Znižovanie rizika vzniku ochorení podmienených prácou u zamestnancov pri práci so zobrazovacími jednotkami

Cieľ

Znížiť riziko vzniku ochorení podmienených prácou a pracovnými podmienkami na pracoviskách so zobrazovacími jednotkami (ZJ) u zamestnancov, ktorí vykonávajú prácu so ZJ prevažnú časť pracovnej zmeny (t.j. viac ako 4 hodiny denne).

Gestor: ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská: RÚVZ v SR

Anotácia

Uplatňovanie legislatívnej úpravy - nariadenia vlády SR č. 276/2006 Z. z. o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách pri práci so zobrazovacími jednotkami, harmonizovanej s právom Európskych spoločností, pri výkone štátneho zdravotného dozoru. Zamerať sa najmä na umiestnenie ZJ, priestorové podmienky na pracoviskách so ZJ, denné a umelé osvetlenie, mikroklimatické podmienky, požiadavky na pracovné miesto a jeho usporiadanie a na režim práce a odpočinku zamestnancov.

Pomocou kontrolných listov informovanosti zamestnancov overiť poskytovanie informácií zamestnancov v oblasti ochrany zdravia pri práci so ZJ zo strany zamestnávateľov.

Riešenie

V r. 2007 bol výkon štátneho zdravotného dozoru (ŠZD) zameraný cielene na plnenie povinností vyplývajúcich pre zamestnávateľov z NV SR č. 276/2006 Z. z. o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách pri práci so zobrazovacími jednotkami. Orgány verejného zdravotníctva sa zameriavali na sledovanie pracovných podmienok a režimu práce a odpočinku zamestnancov pri práci so zobrazovacími jednotkami na pracoviskách, kde zamestnanci pracujú so ZJ prevažnú časť pracovnej zmeny (t.j. viac ako 4 hodiny denne).

Celkový počet previerok vykonaných orgánmi verejného zdravotníctva na pracoviskách so ZJ bol 930 (tab. č. 19). Oproti r. 2006 bol nárast vykonaných previerok o 266. Najviac previerok bolo vykonaných v Prešovskom kraji (234), Žilinskom kraji (223) a Banskobystrickom kraji (201).

Vykonané previerky boli zamerané najmä na:

- posúdenie rizík pri práci so ZJ zo strany zamestnávateľa,
- používané zariadenia (obrazovky, klávesnice a ďalšie príslušenstvo) - ich umiestnenie na pracovnej ploche, orientácia v priestore vo vzťahu k osvetľovacím otvorom a osvetľovacím telesám,
- požiadavky na pracovné miesto (pracovnú plochu a sedadlo),
- priestorové podmienky pracoviska,
- celkové a miestne osvetlenie, oslnenie a svetelné odrazy na monitoroch,
- mikroklimatické podmienky na pracovisku,
- režim práce a odpočinku zamestnancov,
- subjektívne pociťované zdravotné problémy zamestnancov v možnej súvislosti s vykonávanou prácou so ZJ,
- vykonávanie lekárskeho preventívneho prehliadok vo vzťahu k práci so zobrazovacími jednotkami,
- informovanosť zamestnancov o zdravotných rizikách pri práci so ZJ.

Pri výkone ŠZD sa zistilo, že úroveň analýzy pracovných podmienok a posúdenia rizík zamestnávateľmi bola rôzna. Hlavne chýbalo špecifické zameranie na záťaž zraku, podpornopohybovej sústavy a psychickú pracovnú záťaž.

Podľa záverov z výkonov ŠZD sa postupne zvyšuje počet organizácií, ktoré sa snažili spĺňať najmä bezpečnostné, ergonomické, ale aj zdravotné požiadavky pri práci so zobrazovacími jednotkami (napr. banky, poisťovne).

Na pracoviskách so zobrazovacími jednotkami boli pri výkone ŠZD najčastejšie zisťované nasledovné nedostatky:

- nevhodné usporiadanie a vzájomná orientácia jednotlivých prvkov pracoviska, resp. pracovného miesta, nie sú dodržané zásady fyziológie a ergonómie práce,
- nedostatočné rozmery voľnej pracovnej plochy spôsobujúce vynútenú polohu trupu a končatín zamestnancov,
- vznik oslnenia a odrazov svetla na monitoroch spôsobený chýbajúcim tienením okien, nevhodným stropným osvetlením alebo nevhodným umiestnením monitora,
- nevhodné sedadlá s fixnou výškou a operadlom bez možnosti ich nastavenia podľa individuálnych potrieb zamestnanca,
- nevyhovujúce mikroklimatické podmienky na pracovisku,
- nedostatočná informovanosť zamestnávateľov a zamestnancov o právnych predpisoch v ochrane zdravia pri práci a o zdravotných rizikách pri práci so zobrazovacími jednotkami.

Na odstránenie zistených nedostatkov bolo zamestnávateľom zo strany orgánov verejného zdravotníctva nariadené vykonať opatrenia - 26 pokynov (25 pokynov RÚVZ Bratislava, 1 pokyn RÚVZ Banská Bystrica). Pokyny na odstránenie nedostatkov sa týkali najmä usporiadania pracoviska (dodržanie vzdialeností medzi ZJ, zamedzenie odrazov svetla na monitoroch), ergonomických úprav pracovného miesta, výkonov lekárskeho preventívneho prehliadok, zabezpečenia zaškolenia a informovanosti zamestnancov a hodnotenia psychickej pracovnej záťaže.

Na základe ŠZD na pracoviskách so zobrazovacími jednotkami uplatnil RÚVZ Bratislava 9 sankcií - začatie výkonu rozhodnutia pre nesplnenie pokynov (Ľudová banka, a.s., Volkswagen Slovakia, a.s. Slovenská televízia, Združená škola polygrafická, FNŠP Bratislava, SENECA TOUR, s.r.o., Sociálna poisťovňa – ústredie, SWS Distribution, a.s., Messer Slovnaft, s.r.o.). Dôvodom bolo nepredloženie skriningového vyšetrenia očí a zraku a protokolu z merania umelého osvetlenia, nevyhodnotenie podmienok na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci osobitne z hľadiska záťaže zraku, podporno-pohybového systému a psychickej pracovnej záťaže, neoboznámenie zamestnancov s platnými právnymi predpismi na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci so ZJ.

V r. 2007 stupeň informovanosti zamestnancov o rizikách pri práci so ZJ a o zdravotných ťažkostiach v súvislosti s prácou zisťovali RÚVZ v SR použitím 2 423 kontrolných listov, najviac (531) bolo použitých v Žilinskom kraji (tab. č. 26).

Z kontrolných listov informovanosti najčastejšie vyplynulo, že nie všetci zamestnanci pracujúci so ZJ boli dostatočne poučení zamestnávateľom o rizikách vyplývajúcich z práce so zobrazovacou jednotkou. Ďalším často zisteným nedostatkom bola absencia skriningového vyšetrenia očí a zraku pred zaradením na prácu, alebo ak aj bolo vyšetrenie vykonané, nebolo na požadovanej úrovni.

Vzhľadom na to, že nie je určená špecifická náplň lekárskeho preventívneho prehliadok zamestnancov pred zaradením na prácu a počas práce so zobrazovacími jednotkami, väčšina zamestnancov absolvovala len všeobecne zamerané lekárske preventívne prehliadky.

Štátny zdravotný dozor na pracoviskách so zobrazovacími jednotkami
(podľa NV SR č. 276/2006 Z. z.)

Kraj	Previerka (ukončená záznamom)	Kontrolné listy	Pokyny na odstránenie nedostatkov (od 1.9.2007)	Sankčné opatrenia
Banskobystrický	201	241	1	0
Bratislavský	72	251	25	9
Košický	28	231	0	0
Nitriansky	100	314	0	0
Prešovský	234	321	0	0
Trenčiansky	46	415	0	0
Trnavský	26	119	0	0
Žilinský	223	531	0	0
Spolu	930	2 423	26	9

Zdroj: RÚVZ v SR

2.3 Zdravé pracoviská

Cieľ

Na základe záverov analýzy zdravotného stavu, spôsobu života zamestnancov a výsledkov objektivizácie pracovného prostredia a pracovných podmienok vybraných organizácií určiť priority, vypracovať a realizovať intervenčné programy za účelom zlepšenia pracovného prostredia a zdravotného stavu zamestnancov.

Gestor: ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská: RÚVZ Bratislava hl. m., RÚVZ Martin, RÚVZ Dolný Kubín, RÚVZ Rožňava, RÚVZ Košice, RÚVZ Trenčín, RÚVZ Nitra, RÚVZ Banská Bystrica, RÚVZ Žiar nad Hronom, RÚVZ Zvolen, RÚVZ Stará Ľubovňa, RÚVZ Poprad

Anotácia

Analyzovať riziká práce a pracovného prostredia spolu s objektivizáciou rizikových faktorov v pracovnom prostredí. Sledovať zdravotný stav zamestnancov rizikových profesií pomocou objektívnych vyšetrení rizikových faktorov životného štýlu a pomocou dotazníka. Navrhovať a realizovať intervenčné aktivity zamerané na zlepšenie pracovného prostredia a zdravotného stavu zamestnancov, ochranu a podporu zdravia zamestnancov.

Riešenie

V roku 2007 sa projekt realizoval v nasledujúcich organizáciách v SR:

Organizácia	Zameranie výroby
Whirlpool Slovakia, s.r.o., Poprad	výroba práčiek a bielej techniky
Chemosvit Fibrochem, a.s., Svit	chemická výroba
SLOVALCO, a.s. Žiar nad Hronom	výroba hliníka
MRAMOR, s.r.o. Krupina	kamenárske práce
CHIRANA T. Injecta, a.s. Stará Turá	výroba jednorazovej injekčnej techniky
Správa školských zariadení Trenčín - Kubrá	hospodárenie s majetkom škôl a školských zariadení na území mesta Trenčín, ktoré nemajú právnu subjektivitu (materská škola a jedáleň)
LEONI Autokabel Slovakia, s.r.o., Trenčín	výroba izolovaných vodičov, káblov pre automobilový a elektrotechnický priemysel
Partners, s.r.o. Častkovce	spracovanie a konzervovanie rýb, výroba rybacích výrobkov, mrazené rybacie a zeleninové polotovary
OFZ, a.s. Istebné (VEGA Martin a Kral'ovany)	výroba ferozliatin a stavebných výrobkov
MKEM, s.r.o. Stará Ľubovňa	výroba elektrických zástrčkových spojení a konektorov pre všetky druhy automobilov
Gemtex, a.s. Rožňava	výroba bielizne a voľnočasového oblečenia
SCA, Gemerská Hôrka	výroba hygienických výrobkov
SPP KS2 Jablonov n. Topľou	nákup a predaj zemného plynu
TELEFLEX Automotive Slovakia, s.r.o. Vrábce	výroba a spracovanie kovových a plastových častí (autodielov) pre automobilový priemysel
CESTY NITRA, a.s.	výstavba diaľnic, ciest, spevnených plôch, monolit.mostov
TATRANábytkáreň Martin, a.s.	výroba stoličiek
AFE FOUNDRY, s.r.o., Martin	strojárenská výroba, dokončovacie opracovanie odliatkov z oceleliatiny a chrómnikových odliatkov
Trim Leader, a.s. Košťany nad Turcom	šitie autopotaľahov pre automobilový priemysel

Dopravný podnik, a.s. Bratislava, Divízia autobusy (ťažká údržba)	zabezpečovanie pravidelnej verejnej cestnej hromadnej mestskej dopravy osôb + prevádzka opráv motorových a dopravných prostriedkov
Štátne lesy SR, odštepny závod Beňuš	ťažba a spracovanie dreva
Biotika, a.s., Slovenská Ľupča	výroba liečiv pre humánnu aj veterinárnu aplikáciu
Doka Drevo, s.r.o., Banská Bystrica	výroba debnení a drevených briekiet
Železiarne Podbrezová, a.s.	oceliarska výroba

V riešiteľských organizáciách sa realizovali nasledovné aktivity:

- **objektívizácia rizikových faktorov v pracovnom prostredí**
 - objektívizácia fluoridov v pracovnom prostredí (Slovalco, a.s. Žiar nad Hronom),
 - meranie hlukovej expozície (Mramor, s.r.o. Krupina, OFZ, a.s. Istebné - VEGA Martin a Kral'ovany, TATRANábytkáreň, a.s. Martin),
 - chemické faktory (OFZ, a.s. Istebné - VEGA Martin a Kral'ovany, TATRANábytkáreň, a.s. Martin, Dopravný podnik Bratislava, a.s.),
 - tepelno-vlhkostná mikroklima (OFZ, a.s. Istebné - VEGA Martin a Kral'ovany),
- **vyšetrenie rizikových faktorov životného štýlu**
 - fajčenie (Slovalco, a.s. Žiar nad Hronom),
 - biochemické vyšetrenia (Mramor, s.r.o. Krupina, Chirana T. Injecta Stará Turá, MKEM, s.r.o. Stará Ľubovňa, CESTY NITRA, a.s. Nitra, Dopravný podnik Bratislava, a.s., Slovalco, a.s. Žiar nad Hronom, LEONI Autokabel Slovakia, s.r.o., Trenčín, SŠZ Trenčín – Kubrá),
 - sledovanie výživového stavu (Mramor, s.r.o. Krupina, Dopravný podnik Bratislava, a.s.),
 - dotazník životného štýlu (Chirana T. Injecta, a.s. Stará Turá, Dopravný podnik Bratislava, a.s., LEONI Autokabel Slovakia, s.r.o., Trenčín, SŠZ Trenčín – Kubrá, partners, s.r.o. Častkovce),
 - prevencia srdcovo-cievnych ochorení (Chirana T. Injecta, a.s., Dopravný podnik Bratislava, a.s.),
- **intervenčné aktivity**
 - na zlepšenie pracovného prostredia boli vykonané technické, organizačné a náhradné opatrenia na pracoviskách (TATRANábytkáreň, a.s. Martin, AFE Foundry, s.r.o. Martin, Dopravný podnik Bratislava, a.s., Štátne lesy SR, odštepny závod Beňuš, Slovalco, a.s. Žiar nad Hronom, Trim Leader, a.s. Košťany nad Turcom, Biotika, a.s., Slovenská Ľupča, Doka Drevo, s.r.o., Banská Bystrica, Železiarne Podbrezová, a.s.),
 - na zlepšenie zdravotného uvedomenia zamestnancov boli vypracované zdravotno výchovné materiály a realizovala sa poradenská činnosť prostredníctvom poradní zdravia (SCA Gemerská Hôrka, SPP KS2 Jablonov n/T, Gemtex, a.s. Rožňava, Chemosvit Fibrochem, a.s. Svit, Whirlpool Slovakia, s.r.o. Poprad, Dopravný podnik Bratislava, a.s., Štátne lesy SR, odštepny závod Beňuš),
 - edukácia prostredníctvom zdravotno-výchovných príspevkov vo firemných novinách (Chemosvit Fibrochem, a.s. Svit, Whirlpool Slovakia, s.r.o. Poprad).

2.4 Analýza vplyvu škodlivých faktorov pracovného prostredia na zdravotný stav zamestnancov DZ Koksovňa, bývalé VSŽ Košice

Ciel'

Získať reálne poznatky o vplyve rizikových faktorov pracovného prostredia na zdravie zamestnancov v DZ Koksovňa. Vyhodnotiť účinnosť organizačných a technických opatrení v DZ Koksovňa na výskyt chemických škodlivín v pracovnom prostredí. V spolupráci s DZ Koksovňa navrhnúť účinné technicko-organizačné opatrenia s cieľom zlepšiť pracovné prostredie a zdravotný stav zamestnancov.

Gestor: RÚVZ Košice v spolupráci s ENVIRON, Dealth Sciences Institute Amherst, MA, USA
Riešiteľské pracovisko: RÚVZ Košice

Anotácia

Retrospektívna analýza škodlivých faktorov v pracovnom prostredí so zameraním na chemické škodliviny s karcinogénnym a mutagénnym účinkom (PAU). Retrospektívna analýza cytogenetických vyšetrení u zamestnancov v súvislosti s mierou expozície. Rozbor úmrtnosti a chorobnosti na onkologické ochorenia. Epidemiologická analýza príčinných súvislostí rizikových faktorov (karcinogénne a mutagénne faktory) a odozvy na zdraví zamestnancov (odhad rizika).

Riešenie

V r. 2007 prebiehala komunikácia RÚVZ Košice s Národným centrom zdravotníckych informácií v Bratislave. Plánuje sa získať vybrané údaje z Národného onkologického registra SR, týkajúce sa onkologických ochorení u respondentov zahrnutých do štúdie. Epidemiologickou analýzou získaných údajov bude vyhodnotený vplyv škodlivých faktorov v pracovnom prostredí na zdravotný stav exponovaných zamestnancov a vykonaný odhad karcinogénneho rizika. V rámci objektivizácie chemických faktorov bolo v pracovnom prostredí analyzovaných 25 vzoriek, v ktorých sa zisťovala prítomnosť 15 druhov PAU (určených organizáciou EPA - Environmental Protection Agency), sledovaných bolo 400 ukazovateľov a vykonaných bolo 784 analýz. V dvoch prípadoch sa zistilo prekročenie limitnej hodnoty pre benzo(a)pyrén, ktorý sa uvádza ako marker pre PAU.

2.5 Sledovanie a hodnotenie vplyvu faktorov pracovného prostredia na zdravie zamestnancov magnezitových baní v SR

Ciel'

Sledovať vývoj zdravotného stavu členov kohorty, vekovo – špecifická úmrtnosť a chorobnosť na nádorové ochorenia vo vzťahu k expozícii zdraviu škodlivým faktorom práce a pracovného prostredia.

Gestor: RÚVZ Banská Bystrica

Riešiteľské pracoviská: RÚVZ Košice, RÚVZ Banská Bystrica, RÚVZ Rožňava, RÚVZ Rimavská Sobota

Anotácia

V spolupráci s podnikom sa vytvorila kohorta zamestnancov vystavených špecifickým škodlivým faktorom v pracovnom prostredí. V spolupráci s registrom občanov SR a s národným onkologickým registrom dosledovať zdravotný stav členov tejto kohorty.

Riešenie

V r. 2007 sa uskutočnili dve pracovné porady riešiteľov úlohy. Priebežne sa upresňovalo sledovanie vitálneho statusu členov kohorty a výskytu nádorových ochorení a pokračovalo sa v sledovaní pracovných podmienok v závode SMZ Jelšava. Boli realizované cytogenetické vyšetrenia a stanovenie voľného SiO₂ v pracovnom ovzduší. Vykonali sa odbery biologického materiálu u 25 baníkov na cytogenetické vyšetrenie. Preventívnych prehliadok na Klinike pracovného lekárstva a klinickej toxikológie v Košiciach sa zúčastnilo 74 zamestnancov, ktorí pracujú v podzemí. Priebežne sa spracovávala databáza údajov zo ŽB Rožňava a SMZ Jelšava.

V rámci pracovného stretnutia na RÚVZ Rimavská Sobota sa prerokovala otázka hodnotenia zdravotného rizika z titulu expozície fibrogénnemu prachu so záverom, že na základe nových vstupných údajov sa prehodnotí výpočet rizika prašnosti realizovaný v r. 2005 Slovenskou akadémiou vied, Ústavom geotechniky Košice (v súlade so Smernicou MZ SSR č. 18/1987 Vest. MZ SSR pre hodnotenie rizika prašnosti na pracoviskách v bankých organizáciách a v organizáciách vykonávajúcich činnosť bankým spôsobom a preradovanie pracovníkov s dosiahnutou najvyššou prípustnou expozíciou na preukázateľne menej rizikové práce). Konštatovalo sa, že je potrebné pokračovať v diskusii s odborníkmi v oblasti klinického pracovného lekárstva najmä k otázkam najvyššej prípustnej pravdepodobnosti ochorenia na pneumokoniózu (pre prípad sledovaného podzemného pracoviska) a zväžiť opodstatnenie limitnej hodnoty rizika prašnosti stanovenej pre 35-ročnú expozíciu vzhľadom na predpoklad výskytu silikózy na podzemných pracoviskách SMZ Jelšava.

V r. 2007 bolo navštívených 35 obecných úradov a bolo konštatované, že podmienkou získania údajov je znalosť posledného trvalého pobytu a miesta úmrtia. Údaj o úmrtí sa eviduje v mieste úmrtia, do miesta posledného trvalého pobytu sa iba nahlási a zaznačí do matričnej knihy. Po r. 1995 sú údaje obsahujúce informácie o úmrtiach a diagnózach v okresnom archíve. Ďalšie údaje boli získané aj od 7 všeobecných lekárov pre dospelých. Z celkového počtu respondentov 398 sa zistili ďalšie údaje k 104 respondentom. Z nich sa diagnostikoval Ca v 16 prípadoch (4 prípady Ca pľúc, 2 prípady Ca pankreasu, Ca konečníka, Ca pečene). Z uvedených prípadov došlo k úmrtiu respondenta v 11 prípadoch.

Významným problémom sa javí nedostupnosť onkologického registra SR.

2.6 Spoločný medziodborový program biomonitoring zaťaženia ľudí faktormi prostredia (HBM)

Cieľ

Vytvoriť efektívny a komplexný systém monitoringu expozície ľudí chemickým faktorom zo životného a pracovného prostredia v súlade s jednotnými princípmi v štátoch EÚ.

Gestor: ÚVZ SR, RÚVZ Banská Bystrica

Riešiteľské pracoviská: ÚVZ SR, RÚVZ s laboratórnymi činnosťami

Anotácia

Sledovanie zaťaženia obyvateľstva faktormi prostredia je mimoriadne významné pre poznanie možných zdravotných rizík a pre prijímanie účinných preventívnych a ochranných opatrení a opatrení podpory zdravia. V súčasnosti prebieha rozsiahla analýza stavu biomonitoringu u ľudí v rámci Európskej únie s cieľom pripraviť jednotný a porovnateľný systém – program biomonitoringu (HBM), ktorý by bol odborne aj ekonomicky prínosom oproti roztrieštenému, čiastkovému sledovaniu, ktoré sa realizuje v súčasnosti. V rámci programu HBM sa musia doriešiť otázky aké sú najrozšírenejšie a najzávažnejšie expozície; ktoré expozície sa dajú sledovať metódou biomonitoringu – t.j. stanovenia chemických látok, alebo ich metabolitov v ľudskom materiáli, ktorým je najmä krv, moč, vlasy, stolica, resp. aj materské mlieko, tkanivá. Prioritné postavenie má stanovenie v moči, v indikovaných prípadoch v krvi.

Nutné je pokryť jednotlivé skupiny obyvateľstva relevantné z hľadiska expozície (podľa veku, pohlavia, zamestnania, bydliska, územia).

Riešenie

RÚVZ Banská Bystrica sa zúčastňuje stretnutí Implementačnej skupiny pre HBM v EÚ a s tímami odborníkov na podporu systému HBM v EÚ v rámci projektu EÚ – ESBIO. Priebežné výsledky práce sú uvádzané na web stránke: www.eu-humanbiomonitoring.org.

V prvom polroku 2007 bola na RÚVZ v Banskej Bystrici zvolaná porada gestorských pracovísk a reprezentantov odborov HŽP, PPL a OCHA, kde sa dohodol ďalší postup v uplatňovaní biologického monitoringu v rámci práce RÚVZ v SR a odsúhlasil sa postup pri prihlásení do výberového konania o grant v rámci 7RP EÚ. Riešiteľský tím zastúpený RÚVZ v Banskej Bystrici je prihlásený v projekte COPHES (Konzorcium na realizáciu biomonitoringu u ľudí v európskom rozsahu), pričom celkom sa prihlásilo 24 členských štátov EÚ v zastúpení 55 odborných inštitúcií. Ako základné expozície pre biomonitoring boli odporúčané na systematické sledovanie v EÚ aj v SR: hodnoty olova v krvi, hodnoty kadmia v moči, hodnoty metylortuti vo vlasoch (v krvi) a hodnoty kotinínu (v slinách, v moči) u pasívnych fajčiarov. Ďalších 14 ukazovateľov expozície je zahrnutých do scenára 2 vo forme validizačných programov na dopracovanie jednotných metód stanovenia (napr. PCB, dioxíny, dibenzofurány, ftaláty, brómované retardátory horenia, zlúčeniny cínu, arzén a ďalšie).

V rámci tejto úlohy bolo na RÚVZ v Banskej Bystrici v r. 2007 vyšetrených metódou cytogenetickej analýzy periférnych lymfocytov celkovo 36 zamestnancov. Z toho 8 zamestnancov exponovaných chemickým faktorom pracuje v Slovenských magnezitových závodoch, a.s. Jelšava a 28 zamestnancov exponovaných ionizujúcemu žiareniu pracuje v NsP Rimavská Sobota. Vyšetrenia pozostávali zo zistenia anamnézy formou dotazníkov a samotného odberu biologického materiálu – krvi, jej následného spracovania a vyhodnotenia.

V rámci vyššie spomenutého programu bola sledovaná expozícia PAU zamestnancov vybraných závodov Nitrianskeho kraja. Vyšetrované boli koncentrácie PAU v pracovnom ovzduší (88 vzoriek) ako aj interná expozícia PAU u 113 zamestnancov

prostredníctvom sledovania koncentrácií 1-OH pyrénu v moči. Ďalej bola sledovaná expozícia olova u 26 zamestnancov závodu Plastika Nitra stanovením hladín olova v krvi, resp. v moči.

RÚVZ Bratislava, hl. m. sledoval na pracoviskách pomocou biologických expozičných testov vzťah medzi expozíciou rizikovým faktorom a možnosťou poškodenia zdravia. Dlhodobou je sledovaná expozícia zamestnancov olova pri výrobe sklenených trubíc v prevádzke Kmenárne v organizácii Technické sklo, a.s., Bratislava, pričom bolo opakovane zaznamenané prekročenie záväznej biologickej medznej hodnoty pre olovo v krvi zamestnancov, i keď NPEL pre olovo v pracovnom ovzduší nebol prekročený.

RÚVZ Bratislava vykonal biologický monitoring u zamestnancov Slovnaft, a.s. pri výrobe a expedícii asfaltov a u zamestnancov oddelení centrálnej sterilizácie a klinickej biochémie Národného onkologického ústavu, v oboch prípadoch bola zistená zvýšená expozícia zamestnancov genotoxickým látkam.

Zaťaženie zamestnancov chemickými faktormi sa sledovalo v r. 2007 pomocou biologických expozičných testov na viacerých pracoviskách Bratislavského kraja, napr.: René Vajda -VAJDA MR, Laminovňa Pri starom letisku, Vajnory (styrén), Slovenská grafia, a.s., (toluén), BURDA S.G., s.r.o. (toluén), Ústav materiálov a mechaniky strojov SAV, (OLOVO) PROTETIKA, a.s. (toluén), Asphalt Bratislava, s.r.o. (trichlóretylén), Brenntag Slovakia, s.r.o., Pezinok (trichlóretylén), Zinkovňa Malacky, s.r.o. (OLOVO).

9. Podpora zdravia pri práci

V r. 2007 vykonávali pracovníci odborov a oddelení PPL RÚVZ v SR podporu zdravia pri práci ako súčasť zdravotno-výchovnej činnosti v oblasti ochrany a podpory zdravia pri práci v rámci práce odboru, v rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru, v spolupráci s odbormi a oddeleniami podpory zdravia, resp. zdravotnej výchovy, prostredníctvom poradní zdravia, prostredníctvom kampaní Európskej agentúry pre bezpečnosť a zdravie pri práci, v rámci projektu Zdravé pracoviská, v rámci projektu Európskeho sociálneho fondu – Iniciatíva Spoločenstva EQUAL, prostredníctvom poradenstva a prednášok pre zamestnancov a zamestnávateľov a prostredníctvom masovo-komunikačných prostriedkov.

Využívali sa rôzne metódy zdravotno-výchovného pôsobenia – individuálne, skupinové a hromadné. Väčšina RÚVZ v SR využívala ako významný nástroj zdravotno-výchovného pôsobenia svoje internetové stránky.

Osvedčeným kontrolným mechanizmom na získanie spätnej väzby od zamestnancov alebo ako podnet na vykonanie aktivít v podpore zdravia pri práci sa stalo používanie kontrolných listov (dotazníkov informovanosti zamestnancov o zdravotných rizikách pri práci). Využitie kontrolných listov na pracoviskách s rôznymi faktormi práce a pracovného prostredia jednotlivými RÚVZ v SR pri výkone ŠZD je uvedené v tab. č. 26.

V r. 2007 RÚVZ v SR použili 8 445 kontrolných listov pre zamestnancov, čo je o 1 971 menej ako v r. 2006 (10 416 kontrolných listov). Najviac bolo použitých kontrolných listov zameraných na ochranu zdravia pred hlukom v práci (2 857), na ochranu zdravia pri práci so zobrazovacími jednotkami (2 423) a na ochranu zdravia pri práci s chemickými faktormi (1 702). Naopak najmenej bolo použitých kontrolných listov zameraných na ochranu zdravia pred neionizujúcim žiarením pri práci (0), na ochranu zdravia pred biologickými faktormi pri práci (49) a na ochranu zdravia pri práci s materiálmi obsahujúcimi azbest (61). Najviac kontrolných listov použili RÚVZ Humenné (811), Bratislava (809) a Považská Bystrica (809), najmenej RÚVZ Trebišov (19), Senica (26), Veľký Krtíš (26) a Zvolen (29).

Odborné poradenstvo a konzultácie pre fyzické aj právnické osoby sa týkali najčastejšie

- ustanovení legislatívnych úprav v oblasti ochrany zdravia pri práci a ich implementácie do praxe (najmä zákon o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a jeho vykonávacie predpisy, aproximačné nariadenia vlády),
- zabezpečenia pracovnej zdravotnej služby,
- vykonávania lekárskeho preventívneho prehliadok vo vzťahu k práci,
- zabezpečenia zdravých pracovných podmienok,
- ochrany zdravia zamestnancov pri expozícii faktorom práce a pracovného prostredia,
- použitia účinných osobných ochranných pracovných prostriedkov,
- bezpečnej manipulácie s bremenami,
- chemických a biologických faktorov pri práci,
- práce so zobrazovacími jednotkami,
- chorôb z povolania,
- problematiky fajčenia na pracovisku.

Zvýšená pozornosť sa venovala pracoviskám, kde boli vyhlásené rizikové práce. Informácie boli poskytované na odboroch PPL RÚVZ v SR, formou konzultácií elektronicky alebo telefonicky, v poradniach zdravia na RÚVZ v SR, priamo na pracoviskách alebo v mobilných poradniach zdravia.

Niektoré RÚVZ v SR spracovali najčastejšie konzultované otázky alebo nové témy (napr. RÚVZ Košice vypracoval postup realizácie poradenstva so zameraním na riziko

poškodenia podporno-pohybového systému, RÚVZ Martin modifikoval dotazník informovanosti zamestnancov o ochrane zdravia pri práci so zobrazovacími jednotkami).

Pre vybrané skupiny zamestnávateľov alebo zamestnancov boli realizované prednášky v rámci seminárov a školení.

V rámci hromadného zdravotno-výchovného pôsobenia pracovníci PPL poskytovali odborné informácie v masovo-komunikačných médiách (televízie, rádiá, tlač) a na rôznych podujatiach, napríklad:

- ÚVZ SR:
 - Hluk. TA3,
 - Nápoje na pracovisku. Slovenský rozhlas,
 - Tepelná záťaž na pracovisku. Rádio VIVA,
 - Tepelná záťaž na pracovisku. STV 2, Správy a komentáre,
 - Ochrana zdravia na pracovisku pri horúčovách a pitný režim. Denník SME,
 - Pracovná zdravotná služba. Televízia Markíza,
 - Stres. Týždenník Žurnál,
 - Pracovná zdravotná služba. Rádio Expres,
 - Pracovná zdravotná služba a živnostníci. Televízia Markíza,
- RÚVZ Banská Bystrica:
 - Účinky chemických látok – formaldehydu a krezolu na zdravie, TA3,
- RÚVZ Spišská Nová Ves:
 - Azbest pri búracích prácach. Denná tlač, národné aj regionálne TV,
 - Ortuť. Denná tlač, národné aj regionálne TV,
- RÚVZ Michalovce:
 - Zdravotný stav obyvateľov okresu Michalovce. Plus 1 deň,
- RÚVZ Košice:
 - Bezpečnosť a ochrana zdravia pri práci. Slovenský rozhlas, Téma dňa.

Aktuálna zdravotno-výchovná problematika bola publikovaná aj v regionálnych médiách (napr. RÚVZ Spišská Nová Ves, RÚVZ Michalovce).

RÚVZ Trnava v spolupráci s mestom Trnava každoročne organizuje Dni zdravia.

10. Iná odborná činnosť odborov a oddelení preventívneho pracovného lekárstva RÚVZ v SR a ÚVZ SR

Iná odborná činnosť odborov a oddelení preventívneho pracovného lekárstva RÚVZ v SR a ÚVZ SR bola v r. 2007 zameraná najmä na prednáškovú a publikačnú činnosť.

V rámci pregraduálnej výchovy bola zabezpečovaná odborná prax študentov najmä Lekárskej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave, Fakulty zdravotníctva a sociálnej práce Trnavskej Univerzity, Fakulty verejného zdravotníctva Slovenskej zdravotníckej univerzity v Bratislave, Lekárskej fakulty UPJŠ v Košiciach a Technickej univerzity Zvolen.

Najviac prednášok na odborných podujatiach zabezpečili RÚVZ v Košickom, Banskobystrickom, Žilinskom, Prešovskom a v Trnavskom kraji. Prednášky boli odprezentované na rôznych odborných sympóziách, seminároch, konferenciách, kongresoch, školeniach a pracovných stretnutiach na národnej, ale aj medzinárodnej úrovni.

Články z problematiky ochrany zdravia pri práci publikovali pracovníci odborov a oddelení PPL RÚVZ v SR a ÚVZ SR v odborných domácich a zahraničných časopisoch, zborníkoch, dennej i regionálnej tlači a na svojich internetových stránkach. Verejnosť informovali aj prostredníctvom odborných rozhlasových relácií a televízie.

Medzi najvýznamnejšie zahraničné pracovné cesty v r. 2007 patrili zasadania Vedeckého výboru Komisie EÚ na stanovenie limitov expozície pri práci (SCOEL) v Luxembursku a v Španielsku a zasadanie Poradného zboru pre BOZP a Riadiacej rady Európskej agentúry pre BOZP v Luxembursku.

Tabuľka č. 20

Iná odborná činnosť odborov a oddelení PPL RÚVZ v SR (podľa krajov) a ÚVZ SR v r. 2007

Kraj	Prednášky		Publikácie v odborných časopisoch a zborníkoch (počet)	Zahraničné pracovné a študijné cesty (počet)	Iné* (počet)
	na odborných podujatiach (počet prednášok)	pre- a postgrad. výchova (počet hodín)			
Bratislavský	5	247	2	0	11
Trnavský	16	251	0	0	4
Trenčiansky	5	74	0	0	6
Nitriansky	9	16	2	0	36
Žilinský	22	314***	9	1	306**
Banskobystrický	28	170	14	12	6
Košický	48	209	4	0	13
Prešovský	18	40	0	0	47
ÚVZ SR	12	200	10	3	9
SPOLU	163	1521	41	16	438

*napr. - besedy a relácie v rozhlase, v televízii - články v denníkoch, časopisoch a v regionálnej tlači
- besedy so žiakmi ZŠ a so študentmi SŠ a SOU - články (aktivity) na internetových stránkach

** z toho RÚVZ Čadca (291 besied a konzultácií, týkajúcich sa najmä pracovnej zdravotnej služby)

*** z toho RÚVZ Martin (250 hod. úväzok na Fakulte verejného zdravotníctva v Martine)

Zdroj: ÚVZ SR, RÚVZ v SR

11. Spoločné dozorné aktivity s inými orgánmi dozoru

Na základe kompetencií vyplývajúcich zo zákona č. 355/2007 Z. z. v oblasti zdravia pri práci spolupracovali jednotlivé regionálne úrady verejného zdravotníctva s príslušnými inšpektorátmi práce pri realizácii spoločných previerok na pracoviskách so zameraním na prácu s bremenami a na pracovné podmienky pri montážnych linkách.

V r. 2007 bolo vykonaných 24 spoločných previerok orgánov verejného zdravotníctva a orgánov inšpekcie práce najmä v priemyselných organizáciách zameraných na výrobu automobilov, resp. ich súčiastok a v obchodných veľkoprevádzkach. Zámerom týchto previerok bolo zhodnotiť pracovné podmienky a presadiť účinné opatrenia v záujme prevencie ochorení podporno-pohybového systému, ktoré zaujímajú prvé miesto vo výskyte chorôb z povolania a v ochoreniach súvisiacich s prácou (tab. č. 21).

Orgány verejného zdravotníctva spolupracovali pri výkone koordinovaných kontrol dozorných orgánov aj podľa zákona č. 261/2002 Z. z. o prevencii závažných priemyselných havárií v znení neskorších predpisov. V r. 2007 bolo vykonaných 33 kontrol vo vybraných organizáciách (tab. č. 22).

Tabuľka č. 21

Spoločné previerky orgánov verejného zdravotníctva a orgánov inšpekcie práce vo vybraných organizáciách v SR v r. 2007

Kraj	Počet	Organizácia (firma)
Bratislavský	2	VOLKSWAGEN SLOVAKIA, a.s., Bratislava - Montážna hala H3
		METRO Cash & Carry Slovakia, s.r.o., Ivanka pri Dunaji
Trnavský	2	Faurecia Slovakia, s.r.o., Hlohovec
		Vetter Slovakia, s.r.o., Hlohovec
Nitriansky	4	Lesy SR, š.p. Banská Bystrica - OZ Topoľčianky
		Lesy SR, š.p. Banská Bystrica - OZ Palárikovo
		Veľkoobchodný družstevný podnik, Levice
		KROMBERG & SCHUBERT, s.r.o., Kolárovo
Žilinský	2	Johnson Controls International, s.r.o., Žilina
		Slovenská logistická, s.r.o., Žilina
Banskobystrický	2	Slovmag, a.s., Lubeník
		Hrádok Mäsokombinát, s.r.o., Lučenec
Trenčiansky	5	Domov sociálnych služieb, Adamovské Kochanovce
		Yazaki Slovakia, s.r.o., Prievidza
		Hella Slovakia Front Lighting, s.r.o., Kočovce
		Leoni Autokabel Slovakia, s.r.o., Trenčín
		HDO SK, s.r.o., Myjava
Prešovský	2	KAUFLAND Slovenská republika, v.o.s., Prešov
		GGP Slovakia, s.r.o., Poprad – Matejovce
Košický	5	VALEO Slovakia, s.r.o., Košice
		EMBRACO Slovakia, s.r.o., Spišská Nová Ves
		SHP Slavošovce, a.s., Slavošovce
		BSH Drives and Pumps, s.r.o., Michalovce
		Yazaki Wiring Technologies Slovakia, s.r.o., Michalovce
Spolu	24	

Zdroj: RÚVZ v SR

**Koordinované dozorné aktivity orgánov štátnej správy v SR v r. 2007
podľa zákona č. 261/2002 Z. z. o prevencii závažných priemyselných havárií**

Kraj	Počet	Organizácia (firma)
Bratislavský	9	PROBUGAS, a.s., Bratislava
		Messer SLOVNAFT, s.r.o., Vlčie hrdlo, Bratislava
		Letisko M.R. Štefánika -Airport Bratislava, a.s.(BTS)
		TRANSPETROL, a.s., Bratislava - Odovzdávacie stredisko ropy č. 1, Vlčie hrdlo, Bratislava
		Duslo, a.s., Šaľa - OZ ISTROCHEM Bratislava
		SLOVNAFT, a.s. - VJ Polypropylén, Vlčie hrdlo, Bratislava
		SLOVNAFT Petrochemicals, s.r.o., Vlčie hrdlo, Bratislava
		DVS Slovakia, s.r.o. (bývalý FRANS MAAS Slovakia, s.r.o.), Senec
		BRENNTAG SLOVAKIA, s.r.o., Bratislava – Obchodné stredisko Pezinok
Trnavský	6	Zentiva, a.s., Hlohovec
		SLOVNAFT, a.s. - Produktovod PS 21 Kľačany
		JAVYS, a.s., Jaslovské Bohunice
		Transpetrol, a.s., Bratislava - Prečerp. stanica č.5 Bučany
		Chemolak, a.s., Smolenice
		ENVIRAL, a.s., Leopoldov
Nitriansky	2	Duslo, a.s., Šaľa
		Messer Tatragas, s r.o., Areál Duslo, Šaľa
Žilinský	0	
Banskobystrický	1	Petrochema, a.s., Dubová
Trenčiansky	1	Progas Logistik, s.r.o., Bratislava - Výrobné stredisko Bánovce nad Bebravou
Prešovský	2	SLOVNAFT, a.s. - Terminál Kapušany
		Bukocel, a.s., Hencovce
Košický	12	Messer Tatragas, s.r.o., Bratislava – VOS Košice
		Probugas, a.s., prevádzka Haniska pri Košiciach
		U. S. Steel Košice, s.r.o.
		Transpetrol, a.s., Bratislava – Prečerpávacia stanica č. 2 Moldava n/Bodvou
		SE, a.s. - OZ Elektrárne Vojany
		SWS, s.r.o., Vojany
		Chemza, a.s., Strážske
		Hnojivá, a.s., Strážske
		Diakol Strážske, s.r.o.
		ZTR, s.r.o., Strážske
		Transpetrol, a.s., Bratislava – Sklad ropy Vojany, Prečerpávacia stanica č. 1 Budkovce
		Flaga Progas, a.s.
Spolu	33	

Zdroj: RÚVZ v SR

12. Chemická bezpečnosť v SR

Odbor preventívneho pracovného lekárstva ÚVZ SR – ako Národné kontaktné miesto chemickej bezpečnosti v SR – realizoval v r. 2007 prostredníctvom *Národného koordinátora chemickej bezpečnosti v SR* všetky činnosti v oblasti chemickej bezpečnosti na národnej a medzinárodnej úrovni v zmysle požiadaviek a odporúčaní najmä IFCS, WHO a UNEP. Tieto činnosti boli zamerané na 10 hlavných tém, z ktorých štyri boli sekretariátom IFCS zaradené do programu 6. plenárneho zasadania IFCS – Fóra VI.: „Nanotechnológie a nanomateriály“, „Substitúcia a alternatívy“, „Ťažké kovy – olovo a kadmium“, „Ekologický a integrovaný manažment“.

Najdôležitejšími aktivitami na národnej úrovni bolo riadenie, koordinácia, príprava a činnosť Medzirezortnej komisie chemickej bezpečnosti v SR a Medzirezortnej pracovnej skupiny na riešenie problematiky ilegálnej medzinárodnej prepravy nebezpečných látok.

Medzirezortná komisia chemickej bezpečnosti v SR

Komisia zasadala dňa 30. 5. 2007 a 12. 12. 2007.

Na zasadaní dňa 30. 5. 2007 boli prerokované nasledovné témy:

- Informácia oddelenia molekulárnej biológie ÚKSÚP o súčasnom stave legislatívy a využití geneticky modifikovaných organizmov v SR vo vzťahu k biologickej a potravinovej bezpečnosti. Oddelenie je od r. 1994 členom Európskej siete GMO laboratórií (ENGL) a od r. 2006 Národným referenčným laboratóriom pre geneticky modifikované organizmy (GMO). Vedúci oddelenia je členom národnej skupiny EFSA (European Food Safety Authority).
- Závery kontrol Ústredného inšpektorátu Slovenskej obchodnej inšpekcie nad dodržiavaním povinností vyplývajúcich zo zákona č. 163/2001 Z. z. o chemických látkach a chemických prípravkoch a zo zákona č. 217/2003 Z. z. o podmienkach uvedenia biocídnych výrobkov na trh a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Medzi najčastejšie nedostatky, ktoré SOI zistila, patrila najmä u biocídov nesprávna klasifikácia, chýbajúce slovné označenie špecifického rizika, chýbajúce slovné označenie na bezpečné použitie a nevypracovaná karta bezpečnostných údajov v štátnom jazyku.
- Zmeny v legislatívnych úpravách týkajúcich sa prepravy nebezpečných chemických látok, najmä povinností odosielateľa, dopravcu a prijímateľa, sprísnenia dozoru, opatrení na nápravu, pokút a vymedzenia funkcie a úloh bezpečnostného poradcu. V rámci zmien v uvedených legislatívnych úpravách odznela informácia o pripravovanej jednotnej smernici Európskeho parlamentu a Rady na spoločnú prepravu nebezpečných vecí a príprave jednotnej databázy dopravcov v SR.
- Informácia Národného kontaktného miesta v SR pre strategický prístup k medzinárodnému manažmentu chemických látok - SAICM (MŽP SR) o príprave tzv. „Implementačného Akčného Plánu“ SAICM v SR. Východným a podkladovým materiálom na jeho prípravu bude Národný profil manažmentu chemických látok v SR, ktorý bol vypracovaný na ÚVZ SR (národný koordinátor).

Na zasadaní dňa 12. 12. 2007 boli prerokované informácie o:

- zákone č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov a nových legislatívnych úpravách týkajúcich sa ochrany zdravia pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom, karcinogénnym a mutagénnym faktorom pri práci,

- činnosti Národného kontaktného miesta chemickej bezpečnosti v SR vykonávanej v súvislosti s prípravou 6. plenárneho zasadania IFCS – Fórum VI. na národnej a medzinárodnej úrovni,
- činnosti medzirezortnej pracovnej skupiny na riešenie problematiky ilegálnej prepravy nebezpečných látok na národnej a medzinárodnej úrovni,
- aktivitách EPA a OECD v oblasti testovania environmentálnych a zdravotných rizík nanomateriálov. Slovenská republika sa zúčastňuje na príprave stratégie a analýzy používaných nanomateriálov v priemysle.

Medzirezortná pracovná skupina na riešenie problematiky ilegálnej medzinárodnej prepravy nebezpečných látok

Na zasadaní dňa 16. 7. 2007 boli prerokované informácie o:

- najdôležitejších aktivitách v oblasti prevencie ilegálnej prepravy jedovatých a nebezpečných výrobkov, na ktorých sa má IFCS podieľať v nasledujúcich rokoch. Tieto aktivity boli spracované sekretariátom SAICM na základe Dubajskej deklarácie o medzinárodnom manažmente chemických látok vydanéj 6. júna 2006,
- o prioritách v oblasti chemickej bezpečnosti v r. 2008 a o legislatívnych úpravách týkajúcich sa E-odpadov.

Národný koordinátor chemickej bezpečnosti v SR plnil v r. 2007 najmä úlohy:

- vyplývajúce z členstva v Rezortnej koordinačnej skupiny MŽP SR pre oblasť súvisiacu s manažmentom chemických látok,
- vyplývajúce z prístupového procesu k Rotterdamskému dohovoru,
- vyplývajúce z členstva v Koordinačnej skupine MŽP SR pri príprave „Pozícií MŽP SR“ pre jednotlivé zasadania expertných a pracovných skupín, Environmentálnej rady EÚ a pod.,
- požadované od IFCS, WHO, SAICM, UNEP a OECD a úlohy vyplývajúce z funkcie národného koordinátora chemickej bezpečnosti v SR.

Ďalšia činnosť v problematike chemickej bezpečnosti bola v r. 2007 zameraná na:

- prípravu podkladov k národnej správe o činnosti a stave SR v oblasti ilegálnej medzinárodnej prepravy nebezpečných látok,
- spracovanie podkladového materiálu, komentára a dotazníka IFCS o ukazovateľoch pokroku priorít v oblasti chemickej bezpečnosti v SR a dotazníka Európskej Komisie k problematike REACH,
- spracovanie súhrnnej správy z dotazníkov a komentárov krajín strednej a východnej Európy k hlavným témam programu zasadania Fóra VI.,
- spracovanie dotazníka s komentárom pre Európsku Komisiu k problematike REACH,
- vypracovanie podkladových materiálov a vyhodnotenie ukazovateľov trvalo udržateľného rozvoja ku kapitole 19 Agendy 21 „Environmentálne vhodné zaobchádzanie s jedovatými chemickými látkami, vrátane nezákonnej medzinárodnej prepravy jedovatých a nebezpečných výrobkov“,
- priebežnú aktualizáciu zoznamu legislatívnych úloh súvisiacich s problematikou chemickej bezpečnosti a zoznamu publikácií, brožúr, kníh a rôznych materiálov zaslaných z medzinárodných organizácií týkajúcich sa uvedenej problematiky,
- spracovanie zoznamu odborníkov z oblasti chemickej bezpečnosti organizovaných v rôznych v komisiách, pracovných skupinách, výboroch a programoch na národnej a medzinárodnej úrovni.

13. Legislatívne úpravy v oblasti ochrany zdravia pri práci

Úrad verejného zdravotníctva SR pripravil v r. 2007 návrh zákona o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Zákon č. 355/2007 Z. z. nadobudol účinnosť 1.9.2007 a následne jeho vykonávacie predpisy - vyhlášky MZ SR

- č. 448/2007 Z. z. o podrobnostiach o faktoroch práce a pracovného prostredia vo vzťahu ku kategorizácii prác z hľadiska zdravotných rizík a náležitosti návrhu na zaradenie prác do kategórií (účinnosť 1.10.2007),
- č. 541/2007 Z. z. o podrobnostiach o požiadavkách na osvetlenie pri práci (účinnosť 1.12.2007),
- č. 542/2007 Z. z. o podrobnostiach o ochrane zdravia pred fyzickou záťažou pri práci, psychickou pracovnou záťažou a senzorickou záťažou pri práci (účinnosť 1.12.2007),
- č. 544/2007 Z. z. o podrobnostiach o ochrane zdravia pred záťažou teplom a chladom pri práci (účinnosť 1.12.2007).

Dňom 1.9.2007 bola do legislatívy SR transponovaná smernica Európskych spoločenských upravujúca problematiku minimálnych zdravotných a bezpečnostných požiadavkách na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou umelému optickému žiareniu aproximačným nariadením vlády SR č. 410/2007 Z. z.

Ďalej boli v r. 2007 doplnené aproximačné nariadenia vlády SR

- č. 300/2007 Z. z. ktorým sa mení nariadenie vlády SR č. 355/2006 Z. z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci (účinnosť 1.7.2007),
- č. 301/2007 Z. z. ktorým sa mení nariadenie vlády SR č. 356/2006 Z. z. o ochrane zdravia zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou karcinogénnym a mutagénnym faktorom pri práci (účinnosť 1.7.2007).

V r. 2007 sa pripravovala aj zmena aproximačného nariadenia vlády SR č. 329/2006 Z. z. o minimálnych zdravotných a bezpečnostných požiadavkách na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou elektromagnetickému poľu, ktorá je v súčasnosti v legislatívnom procese schvaľovania.

Ostatné aproximačné nariadenia vlády SR, ktoré upravujú zdravotné požiadavky na pracovisko, na prácu s bremenami, so zobrazovacími jednotkami a ochranu zdravia zamestnancov pred expozíciou jednotlivým faktorom pracovného prostredia (hluku, vibráciám, azbestu, biologickým faktorom) zostali v r. 2007 bez zmeny.

14. Výkony v štátnom zdravotnom dozore

Orgány verejného zdravotníctva v r. 2007 posúdili 11 632 návrhov právnických osôb a fyzických osôb oprávnených na podnikanie z hľadiska vplyvu na zdravie pri práci a vydali 10 940 kladných a 692 záporných rozhodnutí. Najčastejšie boli posudzované návrhy na uvedenie pracovných priestorov do prevádzky a prevádzkové poriadky (tab. č. 23).

Štátny zdravotný dozor vykonali orgány verejného zdravotníctva u 8 558 právnických osôb a 6 762 fyzických osôb oprávnených na podnikanie, u týchto subjektov bolo vykonaných 19 112 previerok (tab. č. 24). Na základe vykonaných previerok orgány verejného zdravotníctva vydali 2 148 pokynov a opatrení na odstránenie zistených nedostatkov.

Objektivizáciu faktorov v pracovnom prostredí v rámci ŠZD realizovali pracovníci odborov preventívneho pracovného lekárstva v spolupráci s laboratórnymi pracoviskami, vrátane pracovísk na objektivizáciu fyzikálnych faktorov, ktoré sú v ôsmich RÚVZ a v ÚVZ SR. Na objektivizáciu chemických, fyzikálnych a biologických faktorov bolo v pracovnom prostredí uskutočnených 20 391 meraní, v rámci ktorých bolo sledovaných 57 707 ukazovateľov a vykonaných 216 216 analýz sledovaných faktorov (tab. č. 27).

Na získanie spätnej väzby od zamestnancov o ich informovanosti o zdravotných rizikách pri práci sa používali kontrolné listy (dotazníky informovanosti zamestnancov). V r. 2007 použili RÚVZ v SR 8 445 kontrolných listov pre zamestnancov (tab. č. 26).

Za nesplnenie povinností uložených v legislatívnych úpravách v oblasti ochrany zdravia pri práci boli uložené fyzickým osobám oprávneným na podnikanie alebo právnickým osobám sankčné opatrenia, napr. zákaz prevádzky, zákaz činnosti, výkon rozhodnutia, náhrada nákladov a pokuty (tab. č. 28). Najčastejšie boli sankčné opatrenia uložené napr. za:

- uvedenie priestorov do prevádzky bez vydania súhlasného rozhodnutia orgánu verejného zdravotníctva,
- nevypracovanie posudku o riziku a kategorizácie prác zamestnancov,
- nepredloženie prevádzkového poriadku na schválenie orgánu verejného zdravotníctva,
- nezabezpečenie kvalitatívneho a kvantitatívneho zisťovania (objektívneho merania) zdraviu škodlivých faktorov pracovného prostredia,
- nevykonanie opatrení na odstránenie nedostatkov uložených orgánom verejného zdravotníctva,
- nepreukázanie odbornej spôsobilosti na prácu s jedovatými alebo veľmi jedovatými látkami a prípravkami,
- nezrealizovanie technických opatrení na zníženie expozície zamestnancov škodlivým faktorom pracovného prostredia,
- chýbanie posúdenia zdravotnej spôsobilosti na prácu u zamestnancov,
- odstraňovanie azbestových materiálov zo stavieb firmami, ktoré nemali oprávnenie Úradu verejného zdravotníctva SR na vykonávanie tejto činnosti.

**Výkony v štátnom zdravotnom dozore nad ochranou zdravia pri práci v r. 2007
(vykonávanom rezortom zdravotníctva)**

Štátny zdravotný dozor (preventívne aktivity)	ÚVZ SR a RÚVZ v SR
A. Rozhodnutia kladné / záporné podľa § 10 ods. 4 zákona č. 126/2006 Z. z. (do 31.8.2007) podľa § 13 ods. 4 zákona č. 355/2007 Z. z. (od 1.9.2007)	Počet
- o návrhoch na uvedenie priestorov do prevádzky vrátane návrhov na zmenu v ich prevádzkovaní a ak si to vyžaduje objektivizáciu faktorov životného prostredia alebo pracovného prostredia, o návrhoch na uvedenie priestorov do skúšobnej prevádzky	6 915*/406
- o návrhoch na schválenie prevádzkových poriadkov a návrhoch na ich zmenu	1 170/208
- o návrhoch na používanie biologických faktorov, na zmenu ich použitia a na činnosti, ktoré môžu mať za následok vystavenie zamestnancov biologickým faktorom	16**
- o návrhoch na skladovanie a manipuláciu s veľmi jedovatými látkami a prípravkami na pracovisku vrátane ich použitia pri dezinfekcii, regulácii živočíšnych škodcov a na ochranu rastlín	95/1
- o návrhoch na činnosti spojené s výrobou, spracovaním, manipuláciou, skladovaním, prepravou a zneškodňovaním chemických karcinogénov a mutagénov na pracovisku	69/1
- o návrhoch na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb	161/6***
- o návrhoch na nakladanie s nebezpečnými odpadmi a na prevádzkovanie zariadení na zneškodňovanie nebezpečných odpadov	215/17
- o návrhoch na zaradenie pracovných činností do kategórie rizikových prác / o zrušení rizikových prác	823/100
- o návrhoch na zriaďovanie a prevádzku pohrebiska, pohrebnej služby, krematória a na činnosti súvisiace s prevozom mŕtvych podľa osobitných predpisov	1/2
- ostatné	1 375/51
S p o l u:	10 940/692
B. Rozhodnutia - pokyny (od 1.9.2007) - opatrenia	2 148
C. Oprávnenia na činnosti pracovnej zdravotnej služby vydané / odobraté	54/2
D. Oprávnenia na odstraňovanie azbestových materiálov zo stavieb vydané / odobraté	9/0
E. Závazné stanoviská kladné/záporné podľa § 10 ods. 3 zákona č. 126/2006 Z. z. (do 31.8.2007) podľa § 13 ods. 3 zákona č. 355/2007 Z. z. (od 1.9.2007)	
- k územným plánom a k návrhom na územné konanie	1 415/81
- k návrhom na kolaudáciu stavieb a k návrhom na zmenu v užívaní stavieb	2 034/157
- k návrhom na využívanie vodných zdrojov na zásobovanie pitnou vodou	11/1

* z toho 251 posúdenie viacerých návrhov v rámci jedného rozhodnutia

** súčasne schválený aj prevádzkový poriadok v rámci jedného rozhodnutia

*** súčasne schválený prevádzkový poriadok aj nakladanie s nebezpečnými odpadmi v rámci jedného rozhodnutia

Zdroj: ÚVZ SR, RÚVZ v SR

**Prehľad výkonov štátneho zdravotného dozoru v r. 2007 (podľa krajov)
(vykonávanom rezortom zdravotníctva)**

Kraj	Rozhodnutia pokyny/ opatrenia	Previerky	Rozhodnutia o rizikových prácach	Posudky kladné	Posudky záporné
Bratislavský	231	2 123	36/22*	2 272	2
Trnavský	25	1 448	71/16*	581	4
Trenčiansky	12	1 819	150/6*	674	-
Nitriansky	33	2 042	85/11*	933	5
Žilinský	1 501	2 094	138/18*	1 403	18
Banskobystrický	52	2 968	169/21*	1 555	5
Prešovský	273	3 171	77/6*	1 124	653
Košický	21	3 447	97/0*	1 475	5
S p o l u	2 148	19 112	823/100	10 017	692

* rozhodnutia o zrušení rizikových prác
Zdroj: RÚVZ v SR

**Výkony v štátnom zdravotnom dozore nad ochranou zdravia pri práci v r. 2007
(vykonávanom rezortom zdravotníctva)**

Štátny zdravotný dozor (ŠZD)	P o č e t
Previerka - miestne zisťovanie (ukončená záznamom)	19 112
Šetrenie sťažností	25
Šetrenie petícií	4
Šetrenie podnetov na výkon ŠZD*	163
Odborné stanoviská (expertízy)	4 906
Konzultácie	13 723
Poradenstvo - individuálne	5 434
- skupinové	988
Iné činnosti**	3 153

* spravidla prekvalifikovanie sťažnosti podľa obsahu

** napr. šetrenie fyzickej záťaže, psychickej pracovnej záťaže, odbery vzoriek vôd a pod.

Zdroj: RÚVZ v SR

**Výkony v štátnom zdravotnom dozore nad ochranou zdravia pri práci v r. 2007
(vykonávanom rezortom zdravotníctva)**

Použitie kontrolných listov (dotazníkov informovanosti zamestnancov) pri výkone ŠZD											
RÚVZ	Počet kontrolných listov										
	A	B	C	H	K	N	P	R	V	Z	Spolu
Banská Bystrica	0	10	38	67	30	0	0	28	20	146	339
Bardejov	0	14	12	102	6	0	18	4	0	34	190
Bratislava	20	10	292	173	18	0	0	45	0	251	809
Čadca	0	0	0	82	0	0	0	0	0	68	150
Dolný Kubín	0	0	0	0	0	0	0	10	0	71	81
Dunajská Streda	4	0	108	69	4	0	53	14	0	69	321
Galanta	2	0	18	79	0	0	0	0	0	27	126
Humenné	0	0	185	475	12	0	0	38	58	43	811
Komárno	0	0	0	58	0	0	0	0	0	14	72
Košice	0	0	270	261	5	0	0	0	0	65	601
Levice	0	0	6	104	4	0	36	6	11	21	188
Liptovský Mikuláš	0	0	29	58	0	0	29	0	0	52	168
Lučenec	0	0	58	58	3	0	0	13	5	19	156
Martin	0	0	0	0	0	0	0	0	0	84	84
Michalovce	0	0	79	65	9	0	0	45	0	16	214
Nitra	0	0	31	253	0	0	0	0	0	155	439
Nové Zámky	0	0	0	12	0	0	0	90	0	89	191
Poprad	0	0	0	0	0	0	0	3	0	57	60
Považská Bystrica	0	0	272	421	0	0	0	0	0	116	809
Prešov	0	0	10	20	0	0	30	7	0	111	178
Prievidza	1	3	26	42	2	0	10	15	34	57	190
Rimavská Sobota	0	0	4	6	0	0	0	42	0	0	52
Rožňava	0	0	0	0	0	0	0	0	0	114	114
Senica	0	0	15	0	4	0	0	0	0	7	26
Spišská Nová Ves	3	0	0	24	0	0	0	18	0	30	75
Stará Ľubovňa	0	0	14	13	0	0	0	0	0	21	48
Svidník	0	0	9	13	2	0	11	5	3	35	78
Topoľčany	9	0	25	22	0	0	0	0	0	35	91
Trebišov	0	0	13	0	0	0	0	0	0	6	19
Trenčín	0	0	83	283	0	0	0	0	30	242	638
Trnava	20	0	5	48	2	0	260	0	0	16	351
Veľký Krtíš	0	0	5	2	3	0	0	0	0	16	26
Vranov n/Topľou	2	6	95	42	0	0	0	0	5	20	170
Zvolen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	29	29
Žiar n/Hronom	0	6	0	5	15	0	34	204	0	31	295
Žilina	0	0	0	0	0	0	0	0	0	256	256
Spolu	61	49	1 702	2 857	119	0	481	587	166	2 423	8 445

A – azbest

B – biologické faktory

C – chemické faktory

H – hluk

K – karcinogénne a mutagénne faktory

N – neionizujúce žiarenie

P – psychická pracovná záťaž

R – bremená

V – vibrácie

Z – zobrazovacie jednotky

Zdroj: RÚVZ v SR

**Výkony v štátnom zdravotnom dozore nad ochranou zdravia pri práci v r. 2007
(vykonávanom rezortom zdravotníctva)**

Objektivizácia faktorov v pracovnom prostredí			
Druh vzorky	Počet vzoriek	Počet ukazovateľov	Počet analýz
Ovzdušie ¹⁾ - pracovné	5 239	9 214	23 928
Biologický materiál	1 725	6 457	10 290
Genetická toxikológia	478	278	23 079
Hluk	6 001	25 515	112 764
Vibrácie	197	718	823
Optické žiarenie ²⁾	1 507	2 424	6 256
Elektromagnetické pole	1 402	4 424	14 518
Ionizujúce žiarenie	1 740	1 362	6 331
Mikroklimatické podmienky	1 690	5 729	15 915
Iné merania ³⁾	412	1 586	2 312
S p o l u :	20 391	57 707	216 216

¹⁾ chemické faktory, prach

²⁾ lasery, ultrafialové žiarenie, infračervené žiarenie, viditeľné svetlo

³⁾ hodnotenie fyzickej záťaže, psychickej pracovnej záťaže (uviesť počet vyšetrených osôb)

Poznámka: Objektivizácia faktorov v pracovnom prostredí vykonávaná v spolupráci s laboratórnymi pracoviskami, vrátane pracovísk na objektivizáciu fyzikálnych faktorov.

Zdroj: ÚVZ SR, RÚVZ v SR

**Výkony v štátnom zdravotnom dozore nad ochranou zdravia pri práci v r. 2007
(vykonávanom rezortom zdravotníctva)**

Sankčné opatrenia	Počet	V sume
Pokuty za priestupky – blokové konanie (do 1.9.2007) (§ 37 zák. č. 126/2006 Z. z.)	24	18 900.-
Pokuty za priestupky – pokuty do 50 000.- Sk (okrem blokových) (§ 38 zák. č. 126/2006 Z. z., § 56 ods. 2 zák. č. 355/2007 Z. z.)	1	1 000.-
Pokuty za iné správne delikty (§ 39 zák. č. 126/2006 Z. z., § 57 ods. 46 zák. č. 355/2007 Z. z.)	64	2 038 005.-
Iné sankcie / opatrenia – zákaz výroby (§ 40 zák. č. 126/2006 Z. z., § 55 ods. 2 písm. a) zák. č. 355/2007 Z. z.)	7	-
Iné sankcie / opatrenia – zákaz činnosti alebo prevádzky (§ 40 zák. č. 126/2006 Z. z., § 55 ods. 2 písm. g) zák. č. 355/2007 Z. z.)	8	-
Trestné oznámenie	-	-
Náhrada nákladov (§ 41 zák. č. 126/2006 Z. z., § 58 zák. č. 355/2007 Z. z.)	3	14 454.-
Zvýšenie poisťného (podľa zák. č. 413/2002 Z. z.)	-	-
Výkon rozhodnutia (§ 79 zák. č. 71/1967 Zb.) - oznámenie	45	885 000.-
- uloženie	10	102 000.-

Zdroj: RÚVZ v SR

Počet subjektov kontrolovaných v r. 2007 (rezortom zdravotníctva)

Právna forma subjektu	Počet kontrolovaných subjektov					
	rozdelenie podľa počtu zamestnancov v kontrolovanom subjekte					
	0	1 - 9	10 - 49	50 - 249	250 a viac	SPOLU
Podnikateľ-FO – nezapísaný v OR	196	1 835	124	7	-	2 162
Podnikateľ-FO – zapísaný v OR	731	2 791	452	61	8	4 043
FO – slobodné povolanie	-	303	11	-	-	314
FO – poľnohospodárska výroba	1	153	60	29	-	243
Fyzické osoby spolu	928	5 082	647	97	8	6 762
Verejná obchodná spoločnosť	-	11	27	3	1	42
Spoločnosť s ručením obmedzeným	16	2 648	2 204	722	204	5 794
Komanditná spoločnosť	-	4	15	12	4	35
Nadácia	-	5	13	11	2	31
Nezisková organizácia	-	22	10	25	8	65
Akciová spoločnosť	1	243	533	458	203	1 438
Družstvo	1	63	203	134	11	412
Spoločenstvá vlastníkov pozemkov, bytov a pod.	-	15	11	8	4	38
Štátny podnik	-	7	25	34	3	69
Národná banka Slovenska	-	-	1	-	-	1
Banka – štátny peňažný ústav	-	12	23	4	-	39
Rozpočtová organizácia	-	39	64	57	14	174
Príspevková organizácia	-	5	31	25	4	65
Obecný podnik	-	9	10	3	-	22
Fondy	-	-	-	-	-	-
Verejnoprávna inštitúcia	-	-	-	1	1	2
Zahraničná osoba	1	3	14	2	1	21
Sociálna a zdravotné poisťovne	-	-	10	11	1	22
Odštepny závod	-	2	17	15	17	51
Združenie (zväz, spolok)	-	34	15	2	1	52
Politická strana, hnutie	-	-	-	-	-	-
Cirkevná organizácia	-	5	-	1	-	6
Organizačná jednotka združenia	-	1	-	-	-	1
Komora (s výnimkou profesných komôr)	-	1	-	-	-	1
Záujmové združenie právnických osôb	-	1	2	-	-	3
Obec (obecný úrad), mesto (mestský úrad)	-	77	75	6	-	158
Krajský a obvodný úrad	-	1	1	3	-	5
Samosprávny kraj (úrad samosprávneho kraja)	-	3	4	4	-	11
Právnické osoby spolu	19	3 211	3 308	1 541	479	8 558
S p o l u :	947	8 293	3 955	1 638	487	15 320

Zdroj: RÚVZ v SR

15. Personálne obsadenie odborov a oddelení preventívneho pracovného lekárstva RÚVZ v SR a ÚVZ SR

Celkový počet zamestnancov odborov a oddelení preventívneho pracovného lekárstva RÚVZ v SR a ÚVZ SR v r. 2007 sa znížil v porovnaní s predchádzajúcim rokom o 10,1 zamestnancov. Najväčší pokles počtu zamestnancov bol v Prešovskom kraji (-5,1 zamestnancov) a v Banskobystrickom kraji (-5 zamestnancov). K poklesu o 1 zamestnanca došlo v Bratislavskom kraji, Trnavskom kraji, Trenčianskom kraji, Košickom kraji a na ÚVZ SR. Najvýraznejší vzostup počtu zamestnancov bol v Žilinskom kraji (o 4 zamestnancov). V Nitrianskom kraji došlo k vzostupu o 1 zamestnanca (v tomto kraji bol v r. 2006 pokles o 7,2 zamestnancov oproti r. 2005).

Najnižší počet zamestnancov na odboroch a oddeleniach PPL a ÚVZ SR bol v r. 2007 v Bratislavskom kraji (17), Žilinskom kraji (24) a Trnavskom kraji (24,5). Najvyšší počet zamestnancov bol v Banskobystrickom kraji (41).

Počet lekárov v porovnaní s r. 2006 klesol o 7 a zdravotníckych pracovníkov s VŠ vzdelaním v odbore verejné zdravotníctvo stúpol o 9. K poklesu došlo najmä u asistentov hygieny a epidemiológie (r. 2006 – 65,6, r. 2007 – 59,5), chemických laborantov a iných odborných pracovníkov v zdravotníctve so stredoškolským vzdelaním (r. 2006 – 11, r. 2007 – 6) a u diplomovaných asistentov hygieny a epidemiológie (r. 2006 – 64, r. 2007 – 61). Počet iných zdravotníckych pracovníkov sa v porovnaní s r. 2006 nezmenil.

Personálne obsadenie odborov PPL RÚVZ v SR podľa krajov a odboru PPL ÚVZ SR je uvedené v tab. č. 30.

Tabuľka č. 30

**Personálne obsadenie odborov a oddelení PPL RÚVZ v SR (podľa krajov)
a ÚVZ SR v r. 2007**

Kraj	Lekári	VŠ		DAHE	AHE	SŠ		Spolu
		zdrav.	iní			zdrav.	ostatní	
Bratislavský	3	1	1	9	3	0	0	17
Trnavský	3	7	3,5	6	5	0	0	24,5
Trenčiansky	6	6	4	9	2	0	1	28
Nitriansky	2	1	9	10	8	1	2	33
Žilinský	5	3	2	10	4	0	0	24
Banskobystrický	4	6	10	7	10	2	2	41
Košický	4	2	7	4	17	3	1	38
Prešovský	1	1	8	6	10,5	2	0	28,5
ÚVZ SR	3	2	2	0	0	1	0	8
Spolu	31	29	46,5	61	59,5	9	6	242

VŠ zdrav. – zdravotnícki pracovníci s vysokoškolským vzdelaním v odbore verejné zdravotníctvo (Mgr., Bc.)

VŠ iní – iní zdravotnícki pracovníci a iní odborní pracovníci v zdravotníctve s vysokoškolským vzdelaním

DAHE – diplomovaní asistenti hygieny a epidemiológie

AHE – asistenti hygieny a epidemiológie

SŠ zdrav. – zdravotnícki laboranti, zdravotné sestry

SŠ ostatní – chemickí laboranti, iní odborní pracovníci v zdravotníctve so stredoškolským vzdelaním

Zdroj: ÚVZ SR, RÚVZ v SR

Hygiena výživy, bezpečnosti potravin a kozmetických výrobkov

1. Personálne obsadenie odborov a oddelení hygieny výživy

Kraj	Lekár	IVŠ	AHE+DAHE	Spolu r.06/07
Bratislavský	4	3	11	19/18
Žilinský	2	13	17	39/32
Trnavský	2	5	14	24,5/21
Trenčiansky	2	9	14	24/25
Nitriansky	1	12	25	39/38
Banskobystrický	2	17	16	37/35
Prešovský	2	11	29	42
Košický	4	12,9	23,6	46/40,5
Spolu	19	82,9	149,5	251,5

V roku 2007 na pracoviskách hygieny výživy Regionálnych úradov verejného zdravotníctva v Slovenskej republike pracovalo spolu 251,5 pracovníkov, čo je viac o 20 pracovníkov v porovnaní s r. 2006, z toho lekárov 19, iných vysokoškolsky vzdelaných 82,9 a stredoškolsky vzdelaných pracovníkov 149,5.

2. a 3. Odborná výchova a činnosť pracovníkov

Odborná výchova pracovníkov v hygieny výživy v r. 2006 bola zabezpečovaná predovšetkým prostredníctvom samotných RÚVZ, Slovenskej zdravotníckej univerzity v Bratislave, ÚVZ SR a Európskou komisiou (Taix – v spolupráci s orgánmi veterinárnej a potravinovej správy).

Na úrovni Regionálnych úradov verejného zdravotníctva Slovenskej republiky a Úradu verejného zdravotníctva Slovenskej republiky boli organizované semináre s odbornou problematikou v hygieny výživy.

Prostredníctvom Slovenskej zdravotníckej univerzity v Bratislave naďalej pokračovali vzdelávacie kurzy v problematike auditov potravinárskych prevádzok, k potravinovej bezpečnosti a k úradnej kontrole nad potravinami.

Pod vedením ÚVZ SR sa uskutočnili 2 celoslovenské pracovné porady (v spolupráci s RÚVZ Liptovský Mikuláš a RÚVZ Košice).

4. Rozbor činnosti

4.1 Štátny zdravotný dozor

4.1.1 Posudková činnosť

V rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru a plnenia úloh vyplývajúcich z § 10 ods. 1 zákona č. 126/2006 Z. z. o verejnom zdravotníctve a o doplnení a zmene niektorých zákonov a následne § 13 ods. 4 zákona č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov sa posúdilo celkom **10 320** návrhov pre rozhodovaciu činnosť. V nadväznosti na § 10 ods. 4 písm. a) zákona č. 126/2006 Z. z. a následne § 13 ods. 4 písm. a) zákona č. 355/2007 Z. z. bolo posúdených **9721** návrhov

na uvedenie priestorov do prevádzky, z toho najväčší počet tvorili opäť zariadenia spoločného stravovania (5603 návrhov) a predajne potravín (2365). K návrhom na územné konanie a k návrhom na kolaudáciu stavieb bolo pripravených **592** záväzných stanovísk, z čoho najviac sa týkalo návrhov zariadení spoločného stravovania a predaja potravín. V rámci projektovej dokumentácie bolo vydaných **637** kladných záväzných stanovísk. Spolu bolo poskytnutých **9890** odborných konzultácií k uvedenej problematike. Konzultácie boli zamerané na problematiku zriaďovania jednotlivých prevádzok, na dodržiavanie hygienických požiadaviek a zásad správnej výrobných praxe.

Pri vydávaní rozhodnutí podľa § 10 ods. 4 písm. a) zákona č. 126/2006 Z. z. a následne § 13 ods. 4 zákona č. 355/2007 Z. z. k návrhom na uvedenie priestorov do prevádzky sa prevažne jednalo o zmenu prevádzkovateľa, prípadne o zmenu charakteru prevádzky zariadení spoločného stravovania (vrátane zariadení poskytujúcich zároveň aj ubytovacie služby) a pohostinstiev. V zariadeniach spoločného stravovania a v predajniach potravín dochádzalo k častým výmenám prevádzkovateľov. Často dochádzalo aj k zmene účelu užívania stavby, kedy nepotravinárske prevádzky boli rekonštruované na potravinárske a len veľmi ťažko boli v takýchto neúčelových priestoroch realizované opatrenia pre zabezpečenie novej funkcie.

V rámci posudkovej činnosti bolo v mnohých prípadoch potrebné prerušiť konanie z dôvodu chýbajúcich náležitostí podania, prípadne bolo konanie prerušené na základe žiadosti prevádzkovateľa z dôvodu odstraňovania nedostatkov, brániacich vydaniu rozhodnutia. Súviseli s tým administratívne prieťahy (žiadosti o doplnenie podania, prerušenie konania, predĺženie termínu na vybavenie, opakované kontroly priestorov a projektov a pod.). Uvedené nedostatky sa najčastejšie vyskytovali v rekonštruovaných priestoroch.

Medzi najčastejšie problémy zistené pri posudzovaní prevádzok patrili:

- nevytvorenie podmienok pre skladovanie a manipuláciu potravín, vzhľadom k uvažovanému objemu výroby a sortimentu, spoločné skladovanie nesúrodých potravín
- kríženie čistej a nečistej prevádzky
- nedostatočné odborné vedomosti súvisiace s technológiou výroby
- nedostatočné množstvo drezov a umývadiel v prevádzke
- nedostatok sociálnych zariadení pre zamestnancov a stravníkov (šatne, WC)
- nezabezpečenie dokladov o kvalite pitnej vody potravinárskych prevádzok zásobovaných z vlastného vodného zdroja (najmä predajní a zariadení spoločného stravovania v obciach zatiaľ bez verejného vodovodu)
- nevyhovujúca mikrobiologická kvalita vyšetrených vzoriek vôd
- nepredloženie potrebných dokladov (kolaudačné rozhodnutia, prevádzkový poriadok, zásady správnej výrobných praxe, doklady o oprávnení na podnikanie, nájomná zmluva)
- nezabezpečenie prívodu tečúcej teplej a studenej pitnej vody v prevádzke
- zriaďovanie prevádzok v rôznych obytných objektoch, administratívnych budovách a v polyfunkčných domoch s nedostatočným stavebným a technickým riešením, izoláciou proti prenikaniu škodlivých, resp. obťažujúcich vplyvov
- poddimenzovanie zázemia vo vzťahu k odbytovým častiam
- v zariadeniach zriaďovaných v nebytových priestoroch a pri rodinných domoch nezabezpečenie šatní pre zamestnancov, priestorov na uloženie čistiacich prostriedkov a náradia
- nevyhovujúce zásobovanie prevádzok
- nevhodne navrhované umyvárne stolového riadu
- predčasné podávanie žiadostí, keď pracovné priestory zariadenia neboli pripravené k ich uvedeniu do prevádzky (pred ukončením stavebných úprav, resp. vybavenia prevádzok účelovým zariadením)

- nevybavenie prevádzok potrebným a hygienicky vyhovujúcim technickým a technologickým zariadením
- nesúlad medzi požiadavkami sortimentu a prevádzkovými možnosťami
- svojvoľné zmeny dispozičného riešenia (v rozpore s hygienickými požiadavkami)
- u sezónnych prevádzok opotrebovanosť a zastaranosť objektov, vnútorného zariadenia a technologického vybavenia.

Údaje o prehľade výkonov štátneho zdravotného dozoru sú uvedené v tabuľke č. 3.

4.1.2 Kontrolná činnosť

Výkon kontrolnej činnosti bol realizovaný podľa plánu vypracovaného na oddeleniach hygieny výživy každého RÚVZ, ktorý vychádzal z kategorizácie zariadení zostavenej podľa stupňa rizikovosti a podľa aktualizovaného viacročného národného plánu pre úradnú kontrolu v r. 2007, plánu hlavných úloh, cielených úloh a projektov ochrany zdravia. Kontroly boli tiež vykonané aj na základe podnetov, sťažností, iných mimoriadnych situácií (napr. pri epidémiách alebo pri nebezpečenstve ich vzniku) a v prípade hlásenia výskytu zdravotne škodlivých výrobkov.

Do kontrolnej činnosti v rámci štátneho zdravotného dozoru sa zahŕňa i dozor vykonaný na základe žiadosti subjektov o uvedenie zariadenia do prevádzky. V rámci týchto kontrol sa pozornosť venovala pripravenosti zariadení z hľadiska stavebno–technického riešenia, vnútorného členenia, vybavenosti ako i kontrole náležitej dokumentácie (vypracované zásady správnej výrobnéj praxe, systému HACCP, prevádzkový poriadok).

Najväčší podiel kontrolnej činnosti v štátnom zdravotnom dozore, okrem posudzovanej činnosti, predstavovali **kontroly v zariadeniach spoločného stravovania**. Kontroly boli zamerané na posúdenie hygienickej úrovne prevádzok, zásobovanie pitnou vodou, výkon sanitácie, na uplatňovanie interných predpisov – HACCP, správnej výrobnéj praxe, prevádzkového poriadku v podmienkach prevádzok v praxi, vrátane kontroly nakladania so všetkými druhmi odpadov v týchto prevádzkach. Súčasťou kontrol vykonaných v rámci štátneho zdravotného dozoru bol aj odber vzoriek hotových pokrmov za účelom mikrobiologického vyšetrenia a kontroly určených chemických rizík.

Okrem kontrolnej činnosti zameranej na plnenie povinností prevádzkovateľov zariadení spoločného stravovania a zabezpečenie hygienických požiadaviek na zariadenia spoločného stravovania ustanovené v platnej legislatíve boli vykonávané aj kontroly osobitne zamerané na:

- dodržiavanie zákona č. 377/2004 Z. z. v znení zák. č. 465/2005 Z. z. o ochrane zdravia nefajčiarov (oddelenie priestorov)
- uchovávanie, evidenciu a likvidáciu organického (kuchynského) odpadu
- používanie a v jedálnych lístkoch vyznačovanie (informovanosť konzumentov) pokrmov pripravených zo surovín s GMO
- používanie a dokladovanie pôvodu mäsa a osobitne mäsa zo zveriny pri výrobe hotových pokrmov.

Medzi najčastejšie zisťované nedostatky pri výkone kontrolnej činnosti v zariadeniach spoločného stravovania patrili:

- chýbajúce doklady o zdravotnej a odbornej spôsobilosti u zamestnancov
- chýbajúca evidencia v rámci zásad správnej výrobnéj praxe (monitoring a evidencia kontrolných kritických bodov)
- nevypracovaný systém správnej výrobnéj praxe
- nevyhovujúce skladovanie nezlučiteľných potravín
- nedodržanie teplôt pri uchovávaní potravín

- chýbajúce meracie zariadenia v skladoch, chladničkách, mrazničkách
- chýbajúce označenie pracovných plôch so zreteľom na druh spracovávanej suroviny
- nedostatky v evidencii o vykonávanej sanitácii a likvidácii odpadu (evidenčné listy odpadov neboli vedené)
- kríženie čistej a nečistej prevádzky
- nedostatky stavebno – technického charakteru (znečistenie povrchov stien a podláh)
- opotrebované technologické zariadenie
- nedostatočná prevádzková a osobná hygiena
- nedodržanie teploty hotových pokrmov počas ich uchovávania
- nezabezpečenie hrubej prípravovne zeleniny
- nedodržanie technologického postupu výroby pokrmov
- nevyhovujúci spôsob umývania stolového riadu
- nezabezpečenie tečúcej teplej vody v prevádzke, v sociálnom zariadení
- skladovanie zamrazeného mäsa dodaného do zariadenia v nezmrazenom stave
- zmrazovanie hotových pokrmov a uchovávanie jedál z predchádzajúceho dňa.

Problémom je často aj preprava hotových pokrmov a potravinárskych výrobkov, ktorá sa vykonáva hygienicky nevyhovujúcimi dopravnými prostriedkami. Pri preprave dochádza často k prerušovaniu chladiaceho reťazca. Prevádzkovatelia malých prevádzok využívajú na prepravu potravín svoje osobné motorové vozidlá, čo je nezlučiteľné s určenými požiadavkami.

Kontroly zariadení boli tiež vykonané na základe šetrenia podnetov a sťažností občanov, ktoré sa týkali najmä prienikov pachov z pripravovaných pokrmov a fajčenia do okolitého obytného prostredia, nedostatočnej prevádzkovej a osobnej hygieny zariadení, výskytu hmyzu, hluku z prevádzok s hudobnou produkciou, podozrenia na porušovanie hygienických predpisov pri príprave pokrmov, nevyhovujúcej kvality podávaných jedál a pokrmov rýchleho občerstvenia, nedostatočnej výživovej hodnoty stravy z hľadiska zostavenia jedálneho lístka, nepovoleného predaja alkoholických nápojov na priamy konzum, nevyhovujúceho stavu zariadení na osobnú hygienu.

Kontrolná činnosť v **prevádzkach obchodnej siete** (obchodné reťazce, predajne potravín, sklady potravín, lekárne a drogerie) bola vykonaná najmä v súvislosti so šetrením výskytu zdravotne škodlivých potravín, obalov a predmetov prichádzajúcich do styku s potravinami a kozmetických výrobkov podľa oznámenia Úradu verejného zdravotníctva SR z hlásení v systéme RAPID ALLERT A RAPEX. Na základe týchto hlásení bolo zabezpečené preverenie výskytu zdravotne škodlivých výrobkov na trhu v rámci Slovenskej republiky a ich následné stiahnutie z trhu. V prípade potravinárskych prevádzok, ktoré patria do pôsobnosti orgánov veterinárnej a potravinovej správy, boli šetrenia vykonávané v spolupráci s pracovníkmi veterinárnej a potravinovej správy.

Zistenia z výkonu dozoru sú uvedené podrobnejšie v bode 4.2.

4.2 Úradná kontrola potravín

Orgány verejného zdravotníctva (regionálne úrady verejného zdravotníctva v Slovenskej republike, ďalej „RÚVZ“) v roku 2007 vykonávali úradnú kontrolu nad výrobou a uvádzaním na trh potravín, potravinových zložiek a obalov a materiálov prichádzajúcich do styku s potravinami v zmysle kompetencií vyplývajúcich z § 23 ods. 2 zákona č.152/1995 Z. z. o potravinách v znení neskorších predpisov a „Viacročného národného plánu pre úradnú kontrolu potravín v pôsobnosti orgánov verejného zdravotníctva“.

Úradná kontrola bola zameraná na kontrolu dodržiavania hygienických požiadaviek pri výrobe potravín, manipulácii s nimi, uvádzaní na trh, nad ich dovozom a vývozom z hľadiska ich bezpečnosti a kvality, nad skladovaním, nad označovaním potravín a nad

dodržiavaním podmienok zdravotnej a odbornej spôsobilosti zamestnancov potravinárskych prevádzok.

Úradná kontrola bola vykonávaná na úrovni každého regiónu RÚVZ podľa vlastného plánu kontrol rozpracovaného na základe strategických cieľov a princípov rizika rozpracovaných vo „Viacročnom národnom pláne pre úradnú kontrolu potravín v pôsobnosti orgánov verejného zdravotníctva“.

Podľa zákona č.126/2006 Z. z. o verejnom zdravotníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov a zákona č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov sa vykonával súčasne štátny zdravotný dozor nad zariadeniami spoločného stravovania.

Výkon úradnej kontroly bol zameraný na:

1. preskúmanie všetkých systémov kontroly, ktoré zaviedli prevádzkovatelia v oblasti potravín a získanie výsledkov z nich,
2. inšpekciu
 - pozemkov, stavieb, výrobných priestorov, kancelárskych a ostatných priestorov, zariadení a ich okolia, dopravných prostriedkov, strojov a materiálov a všetkých ostatných predmetov používaných na všetkých stupňoch výrobného procesu, prepravy, pri dovoze, manipulácii, skladovaní, doprave, pri distribúcii a v obchode
 - surovín, prídavných látok, technologicky pomocných látok a iných výrobkov používaných pri príprave a výrobe potravín
 - polotovarov
 - hotových výrobkov
 - materiálov a predmetov, ktoré prichádzajú do styku s potravinami
 - postupy používané pri príprave a ošetrovaní potravín
 - označovanie potravín, ich prezentácia a reklama,
3. kontrolu hygienických podmienok u prevádzkovateľov,
4. vyhodnotenie postupov správnej výrobnéj praxe (SVP), analýzy rizika a kritických kontrolných bodov (HACCP), berúc do úvahy použitie usmernení zakotvených v legislatíve,
5. preskúmanie podozrivých materiálov a iných záznamov,
7. odčítanie hodnôt z meracích prístrojov, resp. kontrolu záznamov registračných prístrojov,
8. vykonanie kontroly vlastnými meracími zariadeniami príslušného kontrolného orgánu za účelom overenia meraní uskutočnených prístrojmi prevádzkovateľov potravinárskych podnikov,
9. akúkoľvek inú činnosť potrebnú na zabezpečenie dosiahnutia cieľov nariadenia EP a Rady č. 882/2004 a zákona č. 152/1995 Z. z. o potravinách v znení neskorších predpisov,
10. odber vzoriek potravín a ich laboratórne vyšetrenie

Uvedené bolo realizované v oblasti:

1. epidemiologicky rizikových druhov potravín (lahôdkarské výrobky, cukrárske výrobky, zmrzlina),
2. potravín pre dojčatá a malé deti,
3. výživových doplnkov na báze vitamínov a minerálnych látok,
4. bezgluténových potravín,
5. prírodných minerálnych vôd, pramenitých prírodných vôd a balených pitných vôd,
6. potravín na báze GMO v zariadeniach spoločného stravovania,
7. potravín a pokrmov v zariadeniach spoločného stravovania,
8. potravín ošetrovaných radiačným žiarením,

9. ostatných potravín z pohľadu bezpečnosti,
10. obalov a materiálov prichádzajúcich do styku s potravinami.

Vzorky potravín a vzorky obalov a materiálov prichádzajúcich do styku s potravinami, odoberané pri úradnej kontrole, boli analyzované v 11 určených laboratóriách RÚVZ a ÚVZ SR pre úradnú kontrolu, najmä na :

- kontaminanty
- aditíva
- rezíduá pesticídov
- mikrobiologické kritériá
- alergény
- označovanie
- iné špecifické ukazovatele.

Súčasťou výkonu úradnej kontroly boli

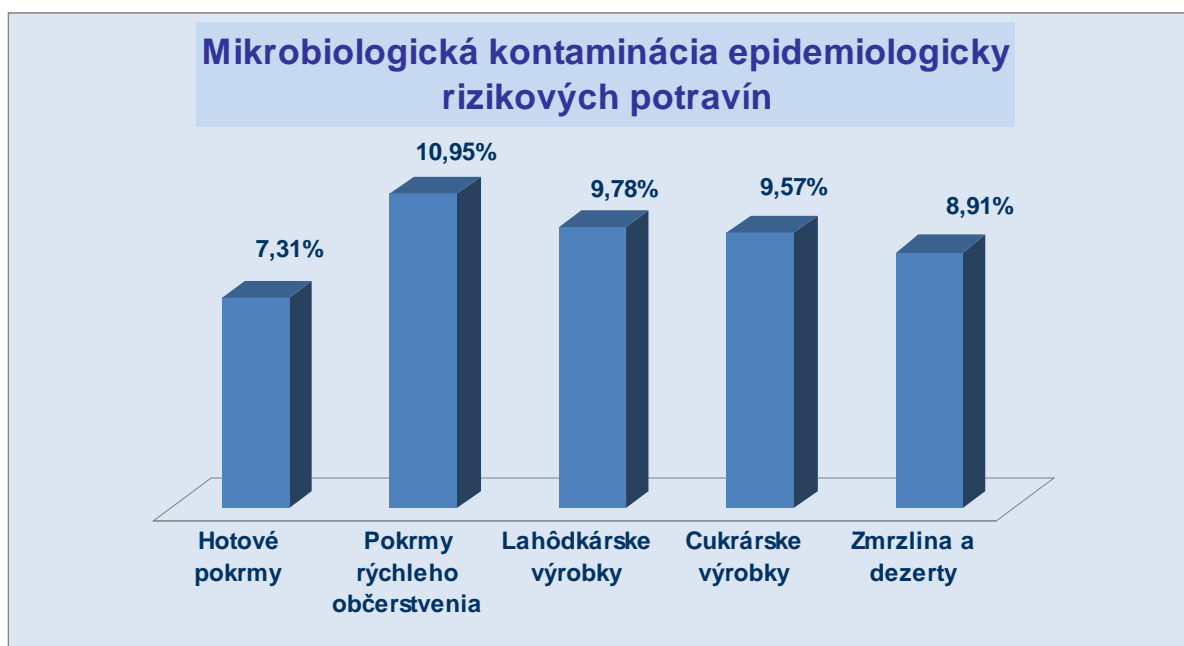
1. cielené úlohy zamerané na sledovanie mikrobiologického rizika a chemického rizika z potravín
2. mimoriadne úlohy ÚVZ SR zamerané na
 - kontrolu orientálnych reštaurácií
 - kontrolu hygieny predaja potravín a pokrmov na benzínových stanicích
 - kontrolu pripravenosti zariadení spoločného stravovania na letnú turistickú sezónu v roku 2006
 - kontrolu zdravotnej neškodnosti potravín a hygieny výroby a predaja lahôdkárskych výrobkov a hotových pokrmov v prevádzkach obchodných reťazcov
 - kontrolu opatrení vyplývajúcich z hlásení rýchleho výstražného systému pre potraviny a krmivá (RASFF).

V ý s l e d k y

I. EPIDEMIOLOGICKY RIZIKOVÉ POTRAVINY

V roku 2007 bolo laboratórne vyšetrených **23 942 vzoriek potravín**. Celkovo bolo nevyhovujúcich 1508 vzoriek potravín (6,30 %), z toho 1375 vzoriek (5,74 %) bolo nevyhovujúcich z dôvodu mikrobiologickej kontaminácie (tabuľka č.1).

Najviac nevyhovujúcich vzoriek z dôvodu **mikrobiologickej kontaminácie** vykazovali lahôdkárske výrobky – 300 vzoriek (9,78 %), ďalej zmrzlina a dezerty – 291 vzoriek (10,2 %) mäkké cukrárske výrobky – 273 vzoriek (9,57 %), hotové pokrmy - 207 vzoriek (7,31 %) a pokrmy rýchleho občerstvenia - 119 vzoriek (10,95%). Graf č. 1.

Z 3 067 vyšetrených vzoriek lahôdkárskych výrobkov, 300 (9,78%) nevyhovelo mikrobiologickým kritériám. Zistila sa prítomnosť koliformných baktérií v 168 vzorkách, *E. coli* v 116 vzorkách, kvasinky v 86 vzorkách, *Listeria monocytogenes* v 12 vzorkách, iné mikroorganizmy v 12 vzorkách, plesne v 6 vzorkách, *Staphylococcus aureus* v 5 vzorkách, *Pseudomonas aeruginosa* v 2 vzorkách a *Salmonella* spp. v 2 vzorkách.

Z cukrárskych výrobkov bolo vyšetrených 2 851 vzoriek, z toho 273 (9,57%) nevyhovelo z dôvodu mikrobiologickej kontaminácie. Bola zistená prítomnosť koliformných baktérií v 180 vzorkách, kvasinky v 94 vzorkách, plesne v 29 vzorkách, *Salmonella* spp. v 12 vzorkách, *Staphylococcus aureus* v 8 vzorkách, iné mikroorganizmy v 17 vzorkách a z jednej vzorky bola zistená prítomnosť *Salmonella* spp.

V prípade zmrzlín a dezertov bolo spolu vyšetrených 3 263 vzoriek, 291 (10,2%) nevyhovelo mikrobiologickým požiadavkám. Zistila sa prítomnosť kvasiniek v 152 vzorkách, koliformne baktérie v 137 vzorkách, plesne v 31 vzorkách, iné mikroorganizmy v 13 vzorkách a *Staphylococcus aureus* v 5 vzorkách.

Spolu bolo odobratých a vyšetrených 2832 vzoriek hotových jedál, z čoho 207 vzoriek (7,31 %) nevyhovelo stanoveným mikrobiologickým požiadavkám. V 10 vzorkách (0,003 %) sa zistila chemická a fyzikálna kontaminácia.

Zistila sa prítomnosť koliformných baktérií v 166 vzorkách, *E. coli* v 25 vzorkách, iných mikroorganizmov v 16 vzorkách *Staphylococcus aureus* v 15 vzorkách, zvýšený počet kvasiniek v 11 vzorkách, plesne v 5 vzorkách, *Bacillus cereus* v 11 vzorkách a v 1 vzorke bol *Salmonella* spp.

V prípade pokrmov rýchleho občerstvenia, z celkového počtu 1 087 vyšetrených vzoriek 119 (10,95%) vzoriek nevyhovelo z dôvodu mikrobiologickej kontaminácie. Zistila sa prítomnosť koliformných baktérií v 83 vzorkách, kvasiniek v 55 vzorkách, *E. coli* v 9 vzorkách, iných mikroorganizmov v 9 vzorkách, *Listeria monocytogenes* v 2 vzorkách, plesne v 1 vzorke a *Enterobacter sakazakii* v 1 vzorke (graf č. 2).

Graf č. 2

Výsledky laboratórných vyšetrení **chemických a fyzikálnych ukazovateľov** v potravinách poukazujú na priaznivú situáciu. Pri sledovaní obsahu histamínu v rybacích šalátoch a v rybacích konzervách bolo odobratých a vyšetrených 30 vzoriek potravín z lahôdkárskych výrobní a v zariadení spoločného stravovania, pričom neboli zistené porušenia .

Pri kontrolách **zloženia a označovania** výrobkov boli zistené nedostatky v 433 prípadoch, najčastejšie týkajúce sa nedodržovania dátumu spotreby, resp. minimálnej trvanlivosti.

II. ZARIADENIA SPOLOČNÉHO STRAVOVANIA

Z celkového počtu 37 963 prevádzok registrovaných orgánmi verejného zdravotníctva v r. 2007 bolo 23 243 prevádzok podrobených kontrole. Spolu bolo vykonaných 49 289 kontrol. Počas vykonaných kontrol boli v 13 424 prevádzkach zistené nedostatky nedodržaním ustanovení zákona č.152/1995 Z. z. o potravinách v znení neskorších predpisov. V 5473 kontrolovaných subjektoch sa zistili nedostatky týkajúce sa systému HACCP a školenia zamestnancov. Nedostatky súvisiace s prevádzkovou a osobnou hygienou zamestnancov sa vyskytli v 4006 kontrolovaných subjektoch. Pri označovaní výrobkov podrobených kontrole sa zistili porušenia v 433 prípadoch (tabuľka č 2 a graf 3).

Pozornosť bola zameraná na dodržiavanie hygienických požiadaviek pri výrobe a manipulácii s potravinami vrátane ich predaja, na kontrolu bezpečnosti potravín vyrábaných a uvádzaných na trh a na kontrolu označovania potravín.

Z celkového počtu 33 597 zariadení spoločného stravovania bolo podrobených kontrole 20 345 zariadení a spolu v nich bolo vykonaných 40 745 kontrol. V 11 816 subjektoch boli zistené nevyhovujúce výsledky.

Kontroly boli zamerané na dodržiavanie hygienických podmienok pri výrobe, manipulácii a podávaní pokrmov v stravovacích prevádzkach a pokrmov rýchleho občerstvenia pri stánkovom predaji vrátane sezónnych zariadení a hromadných podujatí. Pozornosť bola zameraná aj na technický stav miestností, vnútorné vybavenie a úroveň technologických zariadení a kontrolu dokumentácie súvisiacej s prevádzkou (rozhodnutie RÚVZ, dokumentácia správnej výrobnéj praxe), kontrolu pôvodu tovaru, dodacích listov, dokladov o zdravotnej a odbornej spôsobilosti zamestnancov. Sledovala sa úroveň prevádzkovej a osobnej hygieny, manipulácie s odpadom a dodržiavanie opatrení proti živočíšnym škodcom.

Osobitná pozornosť bola venovaná kontrole nadobúdacích dokladov diviny, používania potravín na báze sóje, kukurice a ryže z pohľadu GMO pri príprave pokrmov a prípadného vyznačenia údajov v jedálnych lístkoch o používaní takýchto surovín. V rámci zabezpečenia cielenej úlohy boli vykonané kontroly dodržiavania zákona NR SR č. 377/2004 Z.z. o ochrane nefajčiarov (najmä požiadavka oddelenia priestorov, v ktorých sa konzumujú pokrmy a nápoje).

Pri kontrolách v zariadeniach spoločného stravovania bola ako obvykle venovaná pozornosť zavedeniu systému správnej výrobnéj praxe a systému HACCP. Dokumentácia SVP respektíve príručky SVP sú často vypracované všeobecne formou vzdelávania, nie praktického použitia. V správach sa konštatuje, že v poslednom čase sa však lepšie darí realizovať zavedenie systému HACCP pri výrobe pokrmov, najmä pri zachovávaní chladiaceho a tepelného reťazca a pri vykonávaní sanitácie prevádzok. Problematická stále zostáva otázka verifikácie systému a často nedostatočné pochopenie významu monitorovania jednotlivých CCP a následne nedostatočné vedenie evidencie. Z určených kritických bodov sa venuje pozornosť najčastejšie kontrole teplôt v rámci skladovania. Ojedinele sa vyskytli i prevádzkarne, ktoré nie sú vybavené meracou technikou na kontrolu dodržiavania kritických limitov.

Sledovaním dodržiavania teplotného režimu pri výrobe pokrmov bolo zistené, že väčšina prevádzok vykonáva kontrolu iba odhadom. Kontrola teplotného režimu sledovaním meracími a regulačnými zariadeniami na ohrievacích pulloch pri podávaní pokrmov sa vykonáva hlavne v závodných kuchyniach. Zistilo sa, že nie vždy sa dodržiavala požiadavka výdaja hotových jedál do 3 hodín v zmysle NV SR č. 298/2006 Z. z.

Opakovaným problémom boli aj nasledovné nedostatky:

- nedostatky v skladovaní potravín (spoločné skladovanie nezlúčiteľných druhov potravín, nevykonávanie kontroly podmienok skladovania v chladiacich zariadeniach a skladových priestoroch a jej evidencie),
- nevyhovujúca prevádzková hygiena (znečistené steny, podlahy, pracovné plochy a technologické vybavenie),
- nedostatky v osobnej hygiene,
- prekročenie kritických limitov v skladovacích priestoroch (teplota, relatívna vlhkosť),
- zmrazovanie výsekového mäsa dodaného v nezmrazenom stave a hotových pokrmov pripravených v ZSS,
- nedostatky v kontrole a evidencii teploty pri príprave pokrmov (nie sú vybavené vpichovým teplomerom),
- uchovávanie hotových jedál a surovín na prípravu pokrmov po uplynutí dátumu spotreby,
- neoznačenie otvorených obalov surovín, priemyselne vyrobenej zmrzliny s dátumom a časom otvorenia, nevedenie evidencie rozpracovaných pokrmov,
- kríženie čistých a nečistých činností, neoznačenie pracovných plôch,
- opotrebovanosť strojno-technologického zariadenia,
- chýbajúca evidencie o výsledku kvality pitnej vody z vlastných vodných zdrojov,

- nezabezpečenie tečúcej teplej vody,
- chýbanie odbornej spôsobilosti a zdravotnej spôsobilosti u zamestnancov, nezabezpečenie školenia zamestnancov na úseku hygieny potravín.

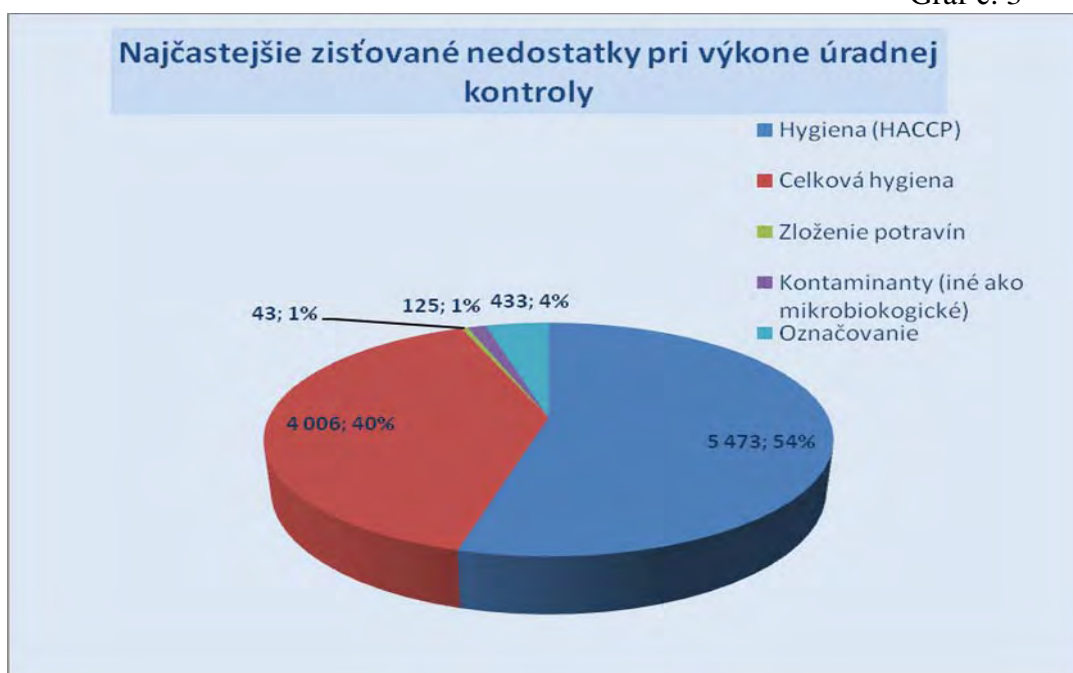
Problematické bolo aj vedenie evidencie o vykonávanej dezinfekcii, dezinfekcii, deratizácii, ako aj maľovania prevádzky.

Pri manipulácii s odpadom neboli zistené vážnejšie nedostatky. Komunálny odpad z prevádzkarní, vrátane organického odpadu a jeho vedenia evidencie, bol zhromažďovaný v kontajneroch a pravidelne odvázaný.

Kontrolovalo sa aj označovanie hotových jedál s obsahom GMO potravín na jedálnych lístkoch zariadení spoločného stravovania bez zistených nedostatkov.

Pri previerkach boli zistené nedostatky, ktoré súviseli s prevádzkovaním zariadení bez kladného rozhodnutia orgánu verejného zdravotníctva a v súvislosti so zmenou prevádzkovateľa.

Graf č. 3

III. PITNÁ VODA V POTRAVINÁRSKYCH PREVÁDZKACH

Celkovo bolo v roku 2007 vyšetrených v jednotlivých potravinárskych prevádzkach (výrobcovia a baliarne, distribútori a dopravcovia, maloobchod, sektor služieb a výrobcovia predávajúci hlavne na maloobchodnej báze) **451 vzoriek pitnej vody odobratých z hromadných zdrojov a 482 vzoriek pitnej vody z individuálnych zdrojov.**

Uvedené vzorky boli analyzované z hľadiska chemického a mikrobiologicko-biologického, pričom celkovo nevyhovelo 14,86 % vzoriek pitnej vody odobranej z hromadných zdrojov a 40,66 % vzoriek pitnej vody odobranej z individuálnych zdrojov.

Z hľadiska chemického nevyhovelo 9,72 % vzoriek pitnej vody odobranej z hromadných zdrojov a 26,54 % vzoriek pitnej vody odobranej z individuálnych zdrojov.

Z hľadiska mikrobiologicko - biologického nevyhovelo 11,52 % vzoriek pitnej vody odobranej z hromadných zdrojov a 30,51 % vzoriek pitnej vody odobranej z individuálnych zdrojov.

Pokiaľ ide o vyhodnotenie odberov pitnej vody podľa jednotlivých typov

prevádzkarní, pričom v prípade

- výrobcov a baliarní bolo celkovo vyšetrených 76 vzoriek pitnej vody, z toho 59 vzoriek odobratých z hromadných zdrojov (10,17 % z nich nevyhovelo) a 17 vzoriek z individuálnych zdrojov (35,29 % z nich nevyhovelo),
- distribútorov a dopravcov boli celkovo vyšetrené 4 vzorky pitnej vody z toho 3 odobraté z hromadných zdrojov (1 vzorka nevyhovela) a 1 vzorka z individuálnych zdrojov (nevyhovela),
- maloobchodu bolo celkovo vyšetrených 176 vzoriek pitnej vody, z toho 65 vzoriek odobratých z hromadných zdrojov (24,62 % z nich nevyhovelo) a 111 vzoriek z individuálnych zdrojov (63,06 % z nich nevyhovelo),
- sektoru služieb (zariadení spoločného stravovania) bolo celkovo vyšetrených 653 vzoriek pitnej vody, z toho 300 vzoriek odobratých z hromadných zdrojov (14,67 % z nich nevyhovelo) a 353 vzoriek z individuálnych zdrojov (33,71 % z nich nevyhovelo),
- výrobcov predávajúcich hlavne na maloobchodnej báze bolo celkovo vyšetrených 24 vzoriek pitnej vody, z toho všetkých 24 vzoriek bolo odobratých z hromadných zdrojov (všetky vyhoveli).

IV. CIELENÉ ÚLOHY

a) Chemické riziko z potravín

1. Rezíduá pesticídov v potravinách pre dojčatá a malé deti

V rámci tejto cielenej úlohy bolo vyšetrených 84 vzoriek potravín na počiatočnú výživu dojčiat, potravín na následnú výživu dojčiat ako aj výživových prípravkov pre dojčatá a malé deti na mliečnom, cereálnom alebo zeleninovom a ovocnom základe. Prítomnosť sledovaných rezíduí pesticídov, ktoré sa nesmú používať na ošetrovanie plodín určených na výrobu potravín na výživu dojčiat a malých detí nebola potvrdená v žiadnej z vyšetrených vzoriek potravín. V prípade rezíduí pesticídov, pre ktoré sú ustanovené v legislatíve špecifické maximálne limity a v prípade iných účinných látok prípravkov na ochranu rastlín (alfa-HCH, beta-HCH, gamma-HCH, 2,4'-DDT, 4,4'-DDT, 4,4'-DDE, 4,4'-DDD, metoxychlór), žiadna z vyšetrených vzoriek nepresiahla maximálny limit rezíduí stanovený v príslušnej legislatíve.

2. Dusičnany a dusitany v potravinách pre dojčatá a malé deti

Jednotlivými RUVZ bolo odobratých a laboratórne analyzovaných 761 vzoriek ostatných potravín na výživu dojčiat a malých detí s obsahom mrkvy a listovej zeleniny (prioritne výroba v SR) v lekárňach a v distribučnej sieti. Ani v jednej z vyšetrených vzoriek nebolo zistené množstvo uvedených kontaminantov, ktoré by mohlo ohrozovať zdravie detí. Podľa súčasne platnej legislatívy (nariadenie č.1881/2006 Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa ustanovujú maximálne hodnoty obsahu niektorých kontaminantov v potravinách) je pre limit 200 mg/kg stanovený pre dusičnany pre dojčenskú a detskú výživu na báze cereálií a ostatné potraviny pre dojčatá a malé deti (NPM 200 mg/kg). Pre dusitany naďalej platí monitoring, limit nie je stanovený v súčasnej platnej legislatíve.

3. Mykotoxíny

Aflatoxín B₁, patulín a ochratoxín A

Z celkového množstva **244 vzoriek** (z toho 165 vzoriek zo zahraničnej produkcie a 79 vzoriek z domácej produkcie) potravín pre dojčatá a malé deti na báze ovocia (prioritne s obsahom hrozna a jablák), ostatných potravín pre dojčatá a malé deti (baby foods), následných výživových prípravkov na báze ovocia pre dojčatá a malé deti, dietetických potravín na osobitné medicínske účely určených špeciálne pre dojčatá, odobratých lekárňach a v distribučnej sieti, bol v **1 vzorke** ostatnej potraviny na výživu dojčiat a malých detí (dojčenská výživa jablková) zistený vysoký obsah patulínu (25,86 µg/kg, pričom NPM je 10 µg/kg) a v 1 vzorke ostatnej potraviny na výživu dojčiat a malých detí (mliečna kaša) zistená prítomnosť ochratoxínu A (0,15 µg/kg).

V uvedených prípadoch boli prijaté opatrenia na stiahnutie výrobkov z trhu cez rýchly výstražný systém (RASFF).

4. PCB (polychlórované bifenyly) v potravinách pre dojčatá a malé deti

Spolu bolo odobratých a vyšetrených **44 vzoriek** potravín pre dojčatá a malé deti na báze mlieka v lekárňach a v distribučnej sieti, pričom všetky laboratórne analyzované vzorky splnili požiadavky súčasne platnej legislatívy z hľadiska najvyššieho prípustného množstva PCB.

5. Ochratoxín A a kadmium – káva, koreniny, orechy, huby

V priebehu roka 2007 boli zo zariadení spoločného stravovania odobraté na laboratórne vyšetrenie aj vzorky kávy, korenín, orechov a húb, ktoré sa používajú na prípravu hotových pokrmov. V súvislosti s uvedeným boli sledované špecifické kritériá zdravotnej bezpečnosti - chemické riziko - ochratoxín A a kadmium.. Spolu bolo vyšetrených **20 vzoriek** uvedených druhov potravín **na prítomnosť ochratoxínu A**. Obsah ochratoxínu A vo vzorkách potravín zistený laboratórnym vyšetrením v NRC pre mykotoxíny v RÚVZ Martin bol nižší, ako limit stanovený Potravinovým kódexom SR. Vyšetrené vzorky **na kadmium v počte 66** vyhovelí legislatívne stanoveným požiadavkám.

6. Potraviny ošetrované ionizujúcim žiarením

Celkovo bolo odobratých a laboratórne vyšetrených **41 vzoriek** potravín rastlinného a živočíšneho pôvodu (rôzne druhy orechov - arašidy, mandle, para orechy; rôzne druhy syrov a hydínového mäsa – kuracie, kačacie) metódou podľa STN EN 1784 Detekcia ožiarených potravín obsahujúcich tuk.

Žiadna z vyšetrených vzoriek nevykazovala vlastnosti potraviny ošetrenej ionizujúcim žiarením.

7. Obsah gluténu v bezgluténových potravinách

V oblasti kontroly bezgluténových potravín bola pozornosť zameraná na laboratórnu analýzu obsahu gluténu v potravinách určených pre celiatikov (rôzne druhy potravín označené ako vhodné pri diéte pre celiatikov, napr. múka, cestoviny, piškóty, pekárske výrobky). Spolu bolo odobratých a laboratórne vyšetrených **46 vzoriek** potravín. Z uvedených počtu vzoriek **42 vzoriek neprekročilo hodnotu 200 mg/kg gluténu** (národný limit, ktorý platil do 15. augusta 2007). V 4 vzorkách boli zistené hodnoty gluténu 288 mg/kg, 368 mg/kg, 313 mg/kg a 325 mg/kg. V súčasnosti nie je stanovený v národnej ani v európskej legislatíve limit pre

glutén v bezgluténových potravinách. Výrobca alebo ten, kto umiestňuje potravinu na trh však v súlade s § 10 ods. 1 siedmej hlavy Potravinového kódexu SR musí zabezpečiť, aby potravina pre celiatikov mala zloženie založené na spoľahlivom liečebnom princípe a zásadách pre správnu výživu a jej použitie podľa pokynov výrobcu musí byť bezpečné, užitočné a účinné pri uspokojovaní konkrétnych nárokov na výživu osôb pre ktoré sú určené, ak je to dokázané na všeobecne uznaných vedeckých poznatkoch.

b) Mikrobiologické riziko z potravín

1. Enterobacter sakazakii, Escherichia coli, Salmonella sp., Staphylococcus aureus, Listeria monocytogenes v potravinách pre dojčatá a malé deti

Celkovo bolo odobratých a laboratórne vyšetrených **384 vzoriek** potravín pre dojčatá a malé deti na mliečnom základe, pochádzajúcich zo siete lekární a predajní.

Všetky vyšetrené vzorky vyhovovali v sledovaných ukazovateľoch kritériám bezpečnosti.

2. E. coli, Salmonella sp., Listéria monocytogenes v nepasterizovaných ovocných a zeleninových šťavách na priamu spotrebu

Podľa plánu úradnej kontroly potravín v roku 2007 malo byť odobratých 72 vzoriek nepasterizovaných ovocných štiav a zeleninových štiav na priamu spotrebu určených na laboratórne vyšetrenie zamerané na sledovanie mikrobiologického (E. coli, Salmonella sp., Listéria monocytogenes) a chemického rizika (dusitany, dusičnany, ťažké kovy - Pb, Cd, Hg, konzervačné látky).

Skutočne bolo odobratých a laboratórne analyzovaných 39 vzoriek nepasterizovaných ovocných štiav a zeleninových štiav na priamu spotrebu, nakoľko v spádových oblastiach niektorých RÚVZ v SR sa uvedená komodita nepodávala v stánkoch a zariadeniach spoločného stravovania a tak nebolo možné odobrať vzorky.

Všetky vzorky porobené laboratórnej analýze vyhoveli požiadavkám zdravotnej bezpečnosti v sledovaných kritériách.

3. Escherichia coli a Salmonella sp - vo výživových doplnkoch a bylinných čajoch z liečivých rastlín, resp. zmesí rastlín uvádzaných ako výživové doplnky

Spolu bolo odobratých **173 vzoriek** na laboratórne vyšetrenie, u ktorých sa vyšetrovali mikrobiologické riziká (*Escherichia coli* a *Salmonella sp.*) a chemické riziká (*olovo, kadmium, ortuť a syntetické farbivá*). Všetky vyšetrené vzorky vyhovovali v sledovaných ukazovateľoch kritériám bezpečnosti.

U všetkých odobratých vzoriek výživových doplnkov a bylinných čajov bola zabezpečená kontrola platnosti rozhodnutia Úradu verejného zdravotníctva Slovenskej republiky s umiestňovaním na trh v Slovenskej republike a kontrola označovania jednotlivých výrobkov v súlade s platnou legislatívou. Nedostatky vážnejšie významu neboli zistené.

4. Salmonella sp. v mletom mäse a v bylinných čajoch - projekt zameraný na kontrolu a laboratórnu diagnostiku mikroorganizmu Salmonella sp

Uvedený projekt bol pripravený ako spoločný projekt s nemeckým inštitútom pre ochranu spotrebiteľa a zdravia v Bavorsku. Vzorky boli odobraté z distribučnej siete.

V Národnom referenčnom centre pre mikrobiológiu životného prostredia ÚVZ SR bolo laboratórne vyšetrených na prítomnosť *Salmonella* sp. **179 vzoriek mletého mäsa** spotrebiteľsky zabaleného. V 9 vzorkách bola zistená prítomnosť *Salmonella* sp.. U analyzovaných **186 vzoriek spotrebiteľsky balených bylenných čajov z liečivých bylín** nebola zistená prítomnosť *Salmonella* sp..

Vzorky boli otestované na porovnanie dvoma metódami na prítomnosť *Salmonella* sp. – STN EN ISO 6579 a imunochromatografickou metódou na prístroji miniVIDAS.

V. MINERÁLNE VODY, PRAMENITÉ VODY A BALENÁ PITNÁ VODA

Celkovo bolo v roku 2007 vyšetrených **624 vzoriek prírodných minerálnych vôd a 501 vzoriek pramenitých a balených pitných vôd** odobratých z obchodnej siete a plniarní.

Uvedené vzorky boli analyzované z hľadiska chemického, mikrobiologického a biologického, pričom celkovo nevyhovelo 6,57 % vyšetrených vzoriek prírodnej minerálnej vody a 10,98 % vzoriek pramenitej vody a balenej pitnej vody. Mikrobiologická kontaminácia bola zistená u 4,96 % prírodných minerálnych vôd a 8,98 % pramenitých vôd a balených pitných vôd. V dôsledku inej kontaminácie nevyhovelo 1,7 % vyšetrených vzoriek prírodných minerálnych vôd a 1,5 % pramenitých a balených pitných vôd. Chemickým požiadavkám nevyhoveli prekročením NMH mangánu dve vzorky prírodnej minerálnej vody, jedna vzorka prírodnej minerálnej vody s prekročením NMH dusitanov, jedna vzorka pramenitej vody so zisteným prekročením NMH selénu a jedna vzorka s prekročením NMH niklu. Veľkoobjemovo balené pramenité vody a pitné vody v šiestich prípadoch nevyhoveli mikrobiologickým požiadavkám a to najčastejšie pre prítomnosť *Pseudomonas aeruginosa*, živé organizmy, zvýšený obsah CPM pri 20°C a 37 °C a koliformné baktérie. Organoleptickým požiadavkám nevyhovela jedna vyšetrená vzorka prírodnej minerálnej vody zisteným netypickým zápachom po ropných produktoch.

Kontrolou označovania spotrebiteľsky balených prírodných minerálnych vôd, pramenitých vôd a balených pitných vôd bol zistený v jednom prípade nesúlad s požiadavkami výnosu MP SR a MZ SR č. 608/9/2004-100, ktorým sa vydáva hlava Potravinového kódexu Slovenskej republiky upravujúca prírodnú minerálnu vodu, pramenitú vodu a balenú pitnú vodu.

VI. MATERIÁLY A PREDMETY URČENÉ NA STYK S POTRAVINAMI

Špecifické kritériá zdravotnej bezpečnosti

Chemické riziko

Odber vzoriek v roku 2007 prebehol podľa stanoveného časového harmonogramu. Všetky odobraté vzorky boli laboratórne analyzované v laboratóriu NRC pre predmety bežného používania (PBP).

Ku každej odobranej vzorke bol vyplnený záznam o úradnej kontrole. Zároveň sa s odbermi vzoriek vykonávali aj inšpekcie zamerané na : skladovanie, zavedenie správnej výrobnéj praxe (v priemysle potravinárskych obalov) a dostupnosť dokumentácie v súlade s platnou legislatívou.

Celkovo bolo laboratórne vyšetrených 267 rôznych výrobkov (obrázok č. 1). Z toho 17 výrobkov (6,36 %) laboratórnym vyšetrením nesplnilo požiadavky piatej hlavy druhej časti

Potravinového kódexu Slovenskej republiky – Materiály a predmety určené na styk s potravinami (obrázok č. 2)

Požiadavky zdravotnej bezpečnosti nespĺnili nasledujúce výrobky (príloha č. 1) :

- plastové kuchynské pomôcky : 5 (1,87 %)
- plastové výrobky určené pre deti : 1 (0,37 %)
- sklenené poháre s farebnou potlačou zasahujúcou do ústneho okraja : 11 (4,12 %)

Uvedené výrobky boli postúpené do hlásenia Rapid Alert systém a príslušnými RÚVZ boli prijaté opatrenia na trhu na ochranu zdravia spotrebiteľa. Z uvedených 17 nebezpečných výrobkov boli 4 (0,24 %) výrobky do dnešného dňa hlásené Slovenskou republikou v systéme RASFF.

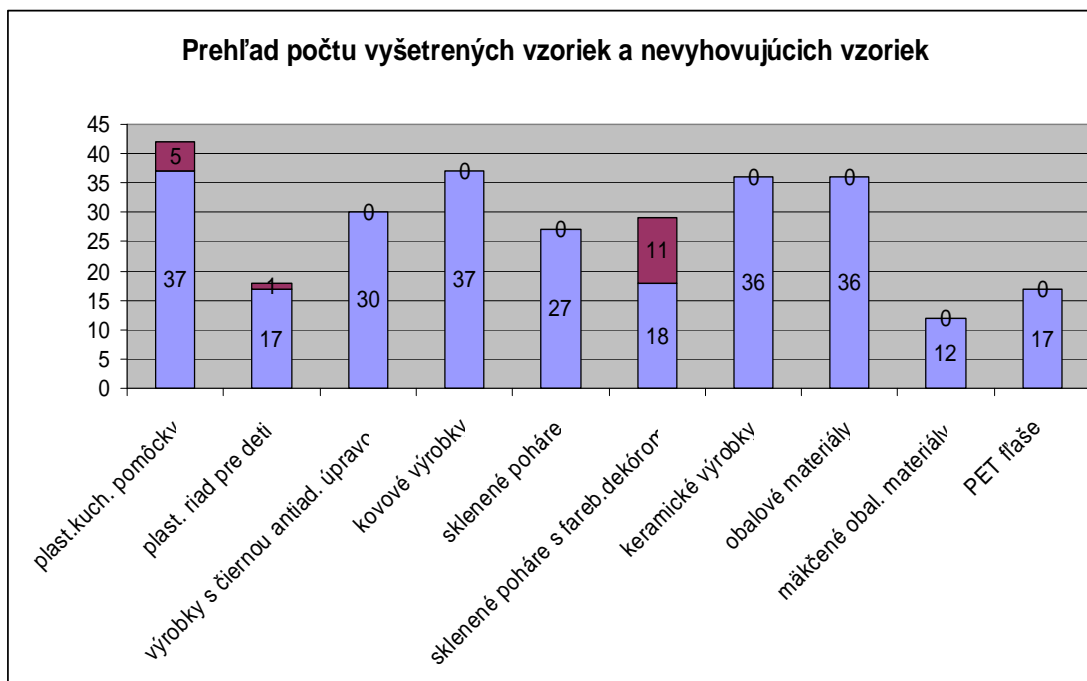
V potravinárskom priemysle bolo odobraných 6 vzoriek twist off uzáverov, ktoré boli vyšetrené v ukazovateľoch - BADGE a BFDGE. Všetky vzorky splnili požiadavky zdravotnej bezpečnosti.

V potravinárskom priemysle bola odobraná a vyšetrená 1 vzorka lakovanej konzervy, ktorá bola odporučená iba na styk s nekyslými potravinami.

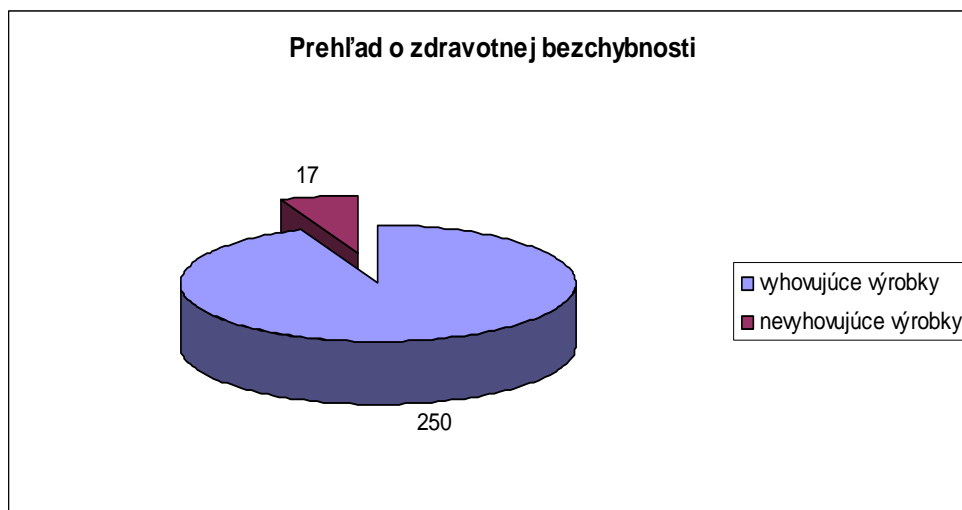
Mikrobiologické riziko

Mikrobiologicky bolo vyšetrených celkovo 17 vzoriek obalových materiálov, pričom všetky splnili požiadavky prílohy č. 19 k štvrtej hlave druhej časti Potravinového kódexu Slovenskej republiky – Mikrobiologické požiadavky na potraviny a na obaly na ich balenie.

Obrázok č. 1

Obrázok č. 2

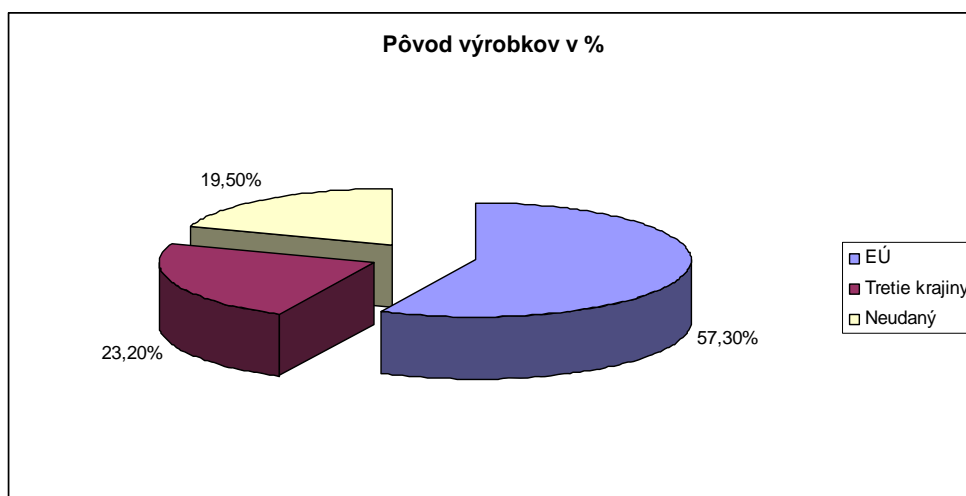
3. Kontrola pôvodu výrobkov

Z vyplnených záznamov vzoriek vyplýva, že 153 vzoriek malo deklarovaný pôvod v krajinách EÚ, 62 vzoriek pochádzalo z tretích krajín a 52 vzoriek nemalo uvedený pôvod. (tabuľka č. 4, obrázok č. 3)

Tabuľka č. 4 : Pôvod výrobkov

Výrobky	Pôvod výrobkov		
	EÚ	Tretie krajiny	Nezistený/neudaný
plastové kuchyn. pomôcky	21	8	8
plastový riad určený pre deti	10	7	0
panvice s čiernou antiadhéznou úpravou	19	4	7
kovové výrobky (príbory, hrnce)	13	15	9
sklenené poháre farebné	9	5	5
sklenené poháre s farebnou potlačou zasahujúcou do ústneho okraja	8	11	7
keramické výrobky	17	11	8
obalové materiály	33	1	2
mäkčené obalové materiály	8	0	4
PET fľaše	15	0	2
Celkový počet	153	62	52
%	57,3	23,2	19,5

Obrázok č. 3

VII. MIMORIADNE ÚLOHY VYHLÁSENÉ ÚVZ SR

1. Kontrola čerpacích staníc

V 1. polroku 2007 sa uskutočnila mimoriadna kontrola čerpacích staníc v SR, ktorá bola zameraná na:

1. rýchle občerstvenie so zameraním sa na označovanie, dátum spotreby a dodržiavanie chladiaceho reťazca spotrebiteľsky balených lahôdkárskych výrobkov,
2. prípravu a manipuláciu s teplými pokrmami so zameraním sa na výsledovateľnosť vstupných surovín, dodržiavanie chladiaceho reťazca, dátumu spotreby surovín,
3. celkovú hygienu, manipuláciu s odpadmi, odbornú a zdravotnú spôsobilosť personálu a odber vzoriek balených lahôdkárskych výrobkov a hotových pokrmov na čerpacích staniciach.

V rámci tejto cielenej úlohy bolo v Slovenskej republike spolu prekontrolovaných 452 čerpacích staníc, v ktorých sa realizuje prevažne predaj pokrmov rýchleho občerstvenia (398) a v menšom rozsahu sa zabezpečuje aj príprava a predaj teplých hotových pokrmov (83).

Uvedená kontrola nadväzovala na úlohy prijaté v národnom viacročnom pláne pre úradnú kontrolu potravín v pôsobnosti orgánov verejného zdravotníctva v r. 2007.

Výsledky z kontrol v predmetných prevádzkach boli zahrnuté do prechádzajúceho hodnotenia a boli spracované do samostatnej správy.

2. Kontrola orientálnych reštaurácií

V 1. polroku 2007 sa uskutočnila mimoriadna kontrola orientálnych reštaurácií v SR, ktorá bola zameraná na:

- kontrolu vstupných surovín, najmä netypických (výsledovateľnosť),
- kontrolu chladiaceho reťazca,
- kontrolu dátumu spotreby surovín,
- kontrolu celkovej hygieny.

Celkový počet orientálnych reštaurácií: 125. Počet prekontrolovaných zariadení: 97. Počet prevádzkarní, v ktorých boli zistené nedostatky: 40 (t.j. v 41,2 % kontrolovaných prevádzkarní boli zistené nedostatky).

Najčastejšie zisťované nedostatky boli:

Nevyhovujúce skladovanie potravín v chladiacich zariadeniach, skladovanie neoznačených potravín, chýbajúce označenie potravín určených na prípravu pokrmov v slovenskom jazyku, zmrazovanie polotovarov a hotových jedál, prevádzková hygiena, opotrebované priestory, poškodené povrchy stien a podlahy, spoločné skladovanie nezlučiteľných druhov potravinárskych komodít, zamrazovanie potravín dodaných do zariadenia v nezmrazenom stave, chýbajúca odborná spôsobilosť u časti pracovníkov, v niektorých prevádzkach neboli chladiace a mraziace zariadenia a teplé pulty vybavené meracími zariadeniami (teplomermi).

Všeobecne sa dá konštatovať, že komunikácia s prevádzkovateľmi a pracovníkmi čínskej národnosti je veľmi ťažká.

Najčastejšie používané potraviny a polotovary (netypické): sušené morské riasy, drobné sušené rybičky, nahrubo mletá koreninová paprika, nakladaný d'umbier, morské ryby na prípravu suši, grilovaný mrazený úhor, čipsy zo sušených kreviet, prírodné tvrdé tofu, čierne huby, chilli omáčka, ryžové cestoviny, glutavis, bambus, thajská ryža, sušené huby, sušené huby Mu – Err, koreniny a sójové klíčky.

Sankčné opatrenia:

Za zistené nedostatky boli v prevádzkach uložené blokové pokuty v celkovej sume 29 500,- Sk.

Na odstránenie zistených nedostatkov boli uložené nápravné opatrenia (ich počet nebol presne uvedený v správach).

Uvedená kontrola nadväzovala na úlohy prijaté v národnom viacročnom pláne pre úradnú kontrolu potravín v pôsobnosti orgánov verejného zdravotníctva v r. 2007.

Výsledky z kontrol v predmetných prevádzkach boli zahrnuté do prechádzajúceho hodnotenia a boli spracované do samostatnej správy.

3. Kontrola lahôdkárskych výrobkov a cukrárskych výrobkov pred veľkonočnými sviatkami

Mimoriadna kontrola bola zameraná na **cukrárske výrobky** (*mäkké cukrárske výrobky so šľahačkou, žĺtkovou, bielkovou, maslovou, smotanovou alebo pudingovou náplňou a iné výrobky s tekutou alebo polotuhou náplňou a mäkké cukrárske výrobky so smotanou*) a **lahôdkárske výrobky** (*šaláty miešané s majonézou i bez majonézy, zo surovej zeleniny, s mäsovou zložkou, plodov mora, rôzne druhy nátierok napr. z bryndze a syra a ostatné druhy lahôdkárskych výrobkov*).

Kontrola bola **zameraná na overenie dodržiavania hygienických požiadaviek pri výrobe a predaji uvedených výrobkov** a to predovšetkým:

- dokladov o pôvode výrobkov určených na predaj
- uchovávaní výrobkov, najmä pokiaľ ide o dodržanie chladiaceho reťazca
- označovania výrobkov, osobitne dátum spotreby
- hygieny (prevádzkovej, osobnej)
- odbornej a zdravotnej spôsobilosti zamestnancov
- vo výrobe aj na kontrola pôvodu vstupných surovín, kontrolu manipulácie s výrobkami pri expedícii a kontrolu podmienok prepravy výrobkov (vozidlá)
- námatkový odber vzoriek a laboratórne vyšetrenie v určených laboratóriách (najmä s overením mikrobiologickej kvality, podľa legislatívnych požiadaviek).

Do kontroly bolo zapojených 36 regionálnych úradov verejného zdravotníctva v Slovenskej republike. Kontrola sa uskutočnila v čase od 29. 3. do 3. 4. 2007. Uvedená kontrola nadväzovala na úlohy prijaté v národnom viacročnom pláne pre úradnú kontrolu potravín v pôsobnosti orgánov verejného zdravotníctva v r. 2007.

Výsledky z kontrol v predmetných prevádzkach boli zahrnuté do prechádzajúceho hodnotenia a boli spracované do samostatnej správy.

4. Kontrola bezpečnosti potravín a hygieny výroby a predaja lahôdkárskych výrobkov a hotových pokrmov v prevádzkach obchodných reťazcov

V nadväznosti na povinnosti vyplývajúce orgánom verejného zdravotníctva podľa § 23 ods. 2 písm. a) zákona č. 152/1995 Z. z. o potravinách v znení neskorších predpisov vo veci výkonu úradnej kontroly boli v mesiaci november 2007 vykonané z poverenia ÚVZ SR ciele kontroly v obchodných reťazcoch. Kontroly boli zamerané na zabezpečenie hygieny výroby a predaja lahôdkárskych výrobkov a hotových pokrmov, preverenie skladovania surovín použitých pri ich výrobe a hotových výrobkov pri predaji, balenie nebalených výrobkov do funkčného zdravotne neškodného obalového materiálu a používanie čistých pomôcok a náradia pri manipulácii s nimi, dodržiavanie zákazu odstraňovania, zmeny alebo zakrývania údajov na spotrebiteľskom balení lahôdkárskych výrobkov, predloženie dokladov o pôvode k surovinám použitým na výrobu, dodržiavanie zákazu predaja výrobkov po uplynutí dátumu spotreby alebo dátumu minimálnej trvanlivosti, či sa nespracúvajú suroviny pred alebo po uplynutí dátumu spotreby, resp. dátumu minimálnej trvanlivosti do lahôdkárskych výrobkov alebo hotových pokrmov, dodržiavanie uchovávanania surovín v chladiacich zariadeniach a hotových lahôdkárskych výrobkov v predajných pulloch pri teplotách stanovených výrobcom alebo ustanovených v príslušnej hlave Potravinového kódexu Slovenskej republiky a monitorovanie teplôt.

Kontrola bola vykonaná v 73 prevádzkach obchodných reťazcov BILLA, 46 prevádzkach obchodných reťazcov Tesco, 21 prevádzkach obchodných reťazcov Hypernova, 151 prevádzkach obchodných reťazcov COOP Jednota, 3 prevádzkach obchodných reťazcov Carrefour, 64 prevádzkach obchodných reťazcov Lidl, 26 prevádzkach obchodných reťazcov Kaufland. Spolu bolo prekontrolovaných **384** prevádzok obchodných reťazcov v rámci celého územia SR.

Počas vykonaných kontrol boli v prekontrolovaných prevádzkach najčastejšie zisťované nasledovné nedostatky:

- v prevádzkovej hygiene (25x)
- vo vykonávanej sanitácii (14x), v evidencii vykonávanej sanitácie (27x)
- vo vykonávanej sanitácii nákupných vozíkov a košíkov (35x) a v evidencii vykonávanej sanitácie nákupných vozíkov a košíkov (50x)
- nevyhovujúceho skladovania (13x)
- nevyhovujúceho označovania a prelepovanie výrobkov (5x)
- chýbajúca dokumentácia o vhodnosti obalov (4x)
- predaj po dátume spotreby alebo nejasné označenie dátumu spotreby (21x)
- uchovávanania nevhodných predmetov v prevádzke (6x)
- v monitorovaní teplôt v chladiacom zariadení (7x)
- nevedenia evidencie po otvorení veľkospotrebitel'ského balenia na obale výrobku (5x).

Z celkového počtu **493** vzoriek potravín odobratých a vyšetrených mikrobiologicky nevyhovela **1** vzorka lahôdkárskeho šalátu s mäsovou zložkou z dôvodu zvýšeného počtu kvasiniek. Chemicky bolo spolu vyšetrených **114** vzoriek potravín, z čoho **3 vzorky mäkkých hydínových výrobkov** nevyhoveli z dôvodu zvýšeného obsahu NaCl a 2 vzorky mäsového výrobku nevyhoveli senzoricky.

Na základe vykonaných kontrol v obchodných reťazcoch bolo za zistené nedostatky uložených **228** opatrení. Opatrenia na odstránenie nedostatkov boli uložené so stanovenými termínmi na ich odstránenie, ktoré boli následne prekontrolované. Sankčných opatrení bolo udelených **11** v celkovej sume **64 000,- Sk**, v jednom prípade bol návrh na sankciu 50 000,-

Sk, v **3** prípadoch bolo začaté správne konanie (bez uvedenia výšky sankcie. Uložených bolo **33** blokových pokút v celkovej sume **22 800,- Sk**. Nebol uložený žiaden zákaz činnosti.

Uvedená kontrola nadväzovala na úlohy prijaté v národnom viacročnom pláne pre úradnú kontrolu potravín v pôsobnosti orgánov verejného zdravotníctva v r. 2007.

Výsledky z kontrol v predmetných prevádzkach boli zahrnuté do prechádzajúceho hodnotenia a boli spracované do samostatnej správy.

5. Kontrola pripravenosti zariadení spoločného stravovania na LTS

Cielená kontrola bola zameraná na overenie pripravenosti zariadení poskytujúcich stravovacie služby počas letnej turistickej sezóny. Pozornosť bola zameraná na zariadenia nachádzajúce sa v rekreačných oblastiach a pri letných turistických trasách (napr. reštaurácie, bufety s rýchlym občerstvením, motely, penzióny, hotely).

Kontrola bola **zameraná na overenie dodržiavania hygienických požiadaviek pri výrobe a predaji hotových pokrmov, pokrmov rýchleho občerstvenia a ostatných potravín**. Previerky boli zamerané aj na kontrolu

- dokladov o pôvode potravín určených na prípravu pokrmov alebo na predaj potravín
- uchovávanía potravín a pokrmov, najmä pokiaľ ide o dodržanie chladiaceho reťazca
- označovania potravín
- manipuláciu s odpadom
- prevádzkovej a osobnej hygieny
- odbornej a zdravotnej spôsobilosti zamestnancov

Podľa poskytnutých údajov z výsledkov kontrol vykonaných regionálnymi úradmi verejného zdravotníctva v SR bolo v priebehu letnej turistickej sezóny 2007 vykonaných **3 623** kontrol v **2 516** skontrolovaných zariadeniach poskytujúcich stravovacie služby. Pred zahájením LTS 2007 bolo v priebehu mesiaca máj a začiatkom júna vykonaných **737 kontrol**.

V rámci kontrol bol vykonaný náhodný odber vzoriek hotových pokrmov a ich laboratórne vyšetrenie (najmä s overením mikrobiologickej kvality). Spolu bolo odobratých a laboratórne vyšetrených 185 vzoriek pokrmov a potravín.

Na základe vykonaných kontrol v stravovacích zariadeniach bolo vydaných **1 741** opatrení, **20** sankčných opatrení v celkovej sume **230 120,- Sk**; Uložených bolo **571** blokových pokút v celkovej sume **467 000,- Sk** a **32** zákazov činností.

Výsledky z kontrol v predmetných prevádzkach boli zahrnuté do prechádzajúceho hodnotenia a boli spracované do samostatnej správy.

Uvedená kontrola nadväzovala na úlohy prijaté v národnom viacročnom pláne pre úradnú kontrolu potravín v pôsobnosti orgánov verejného zdravotníctva v r. 2007.

Výsledky z kontrol v predmetných prevádzkach boli zahrnuté do prechádzajúceho hodnotenia a boli spracované do samostatnej správy.

VIII. SANKČNÉ OPATRENIA

V roku 2007 boli rámci výkonu úradnej kontroly potravín uložené nasledovné pokuty a sankcie:

- blokové pokuty v počte **1350** v celkovej sume **948 680,- Sk**,
- zákaz prevádzky, činnosti podľa § 19 zák. NR SR č. 152/1995 o potravinách v platnom znení v počte **12**,
- náhrada nákladov podľa § 20 zák. NR SR č. 152/1995 o potravinách v platnom znení v počte **41** v celkovej sume **60 153,50,- Sk**,

- opatrenia na odstránenie nedostatkov podľa § 19 zák. NR SR č. 152/1995 o potravinách v platnom znení v počte **139**.

Obdobne sa uplatňovali pokuty a sankcie v rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru v zariadeniach spoločného stravovania podľa zákona č.126/2006 Z. z. o verejnom zdravotníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov a zákona č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

IX. RAPID ALERT SYSTEM

ÚVZ SR a RÚVZ v SR v priebehu roka 2007 priebežne zabezpečovali opatrenia pri zistení zdravotne nebezpečných potravín, obalov a materiálov prichádzajúcich do styku s potravinami na trhu v SR v rámci rýchleho výstražného systému nad potravinami a krmovinami v SR prostredníctvom národného kontaktného bodu v SR.

X. VZDELÁVANIE ZAMESTNANCOV

V roku 2007 sa uskutočnili nasledovné vzdelávacie akcie zamestnancov vykonávajúcich úradnú kontrolu:

1. Seminár „ Prídavné látky v potravinách a úradná kontrola prvovýrobných“, organizátor TAIEX, 16. - 17. 4. 2007 Piešťany, 20 zamestnancov regionálnych úradov verejného zdravotníctva (ďalej „RÚVZ“)
2. Seminár „ Prídavné látky v potravinách a úradná kontrola prvovýrobných“, organizátor TAIEX, 23. - 24. 4. 2007 Košice, 20 zamestnancov RÚVZ
3. Seminár „ Prídavné látky v potravinách a úradná kontrola prvovýrobných“, organizátor TAIEX, 26. - 27. 4. 2007 Bratislava, 20 zamestnancov RÚVZ
4. Kurz „ Audit systému riadenia bezpečnosti potravín podľa príručky správnej hygienickej praxe“, organizátor Potravinform s. r. o. Košice v spolupráci s Úradom verejného zdravotníctva Slovenskej republiky, 16. - 18. 5. 2007 Nitra, plánovaných najmenej 26 zamestnancov RÚVZ
5. Kurz „ Audit systému riadenia bezpečnosti potravín podľa príručky správnej hygienickej praxe“, organizátor Potravinform s. r. o. Košice v spolupráci s Úradom verejného zdravotníctva Slovenskej republiky, 23. - 25. 5. 2007 Košice, plánovaných najmenej 26 zamestnancov RÚVZ
6. Celoslovenská pracovná porada zamestnancov hygieny výživy RÚVZ, vykonávajúcich potravinový dozor a štátny zdravotný dozor, organizátor Úrad verejného zdravotníctva Slovenskej republiky, 31. 5. – 1. 6. 2007 Liptovský Mikuláš, 60 zamestnancov RÚVZ
7. 1. ročník konferencie s medzinárodnou účasťou „Úradné kontroly materiálov a predmetov určených na styk s potravinami“, organizátor RÚVZ Poprad v spolupráci s Úradom verejného zdravotníctva Slovenskej republiky, 11. 6. 2007 Poprad, plánované pre zamestnancov RÚVZ, 60 zamestnancov RÚVZ
8. Tematický kurz – výkon auditov v zariadeniach spoločného stravovania a v epidemiologických prevádzkach, 17. 9. 2007, Slovenská zdravotnícka univerzita, Modra, 30 zamestnancov RÚVZ
9. Tematický kurz – výkon auditov v zariadeniach spoločného stravovania a v epidemiologických prevádzkach, 22. 10. 2007, Slovenská zdravotnícka univerzita, Modra, 30 zamestnancov RÚVZ

10. Seminár „Audit systémov HACCP a úradná kontrola GMO v sektore potravín rastlinného pôvodu“, TAIEX, november 2007, Bratislava, B. Bystrica, Košice, 60 zamestnancov RÚVZ
11. Celoslovenská pracovná porada zamestnancov hygieny výživy RÚVZ, vykonávajúcich potravinový dozor a štátny zdravotný dozor, organizátor Úrad verejného zdravotníctva Slovenskej republiky, 4. 12. – 5. 12. 2007, Košice, 60 zamestnancov RÚVZ.

4.3. Zdravotná neškodnosť potravín

4.3.1. Mikrobiologické hodnotenie

V priebehu roka 2007 sa postupovalo pri odbere vzoriek na mikrobiologické vyšetrenie podľa harmonogramu odberu vzoriek, ktorý bol vypracovaný v súlade s výkonom úradnej kontroly potravín a aj na základe cielene stanovených kritérií vychádzajúcich z mikrobiologických rizík potravín s prepočtom vzoriek na počet obyvateľstva v jednotlivých okresoch ôsmich krajov Slovenskej republiky.

V rámci odberov z výroby i z predajných a distribučných prevádzkarní z hľadiska sledovania mikrobiologickej kvality vzoriek bolo celkovo vyšetrených 20 517 vzoriek potravín, z toho 1 375 nevyhovovalo požiadavkám ustanovenými Potravinovým kódexom Slovenskej republiky a nariadeniam EK, t.j. 6,70 % (v roku 2005 to bolo 16,40 % a v roku 2006 8,38 %). Pozornosť bola zameraná na epidemiologicky rizikové potraviny (napr. zmrzlina a dezerty, lahôdkárske a cukrárske výrobky), na potraviny na osobitné výživové doplnky (detská a dojčenská výživa), na ovocné a bylinné čaje, minerálne vody, pramenité vody a balené pitné vody. V zariadeniach spoločného stravovania boli odoberané vzorky hotových jedál, chladených a mrazených hotových pokrmov, pokrmov rýchleho občerstvenia a vzorky pokrmov čerstvo pripravených bez tepelnej úpravy.

Najviac nevyhovujúcich vzoriek pri sledovaní kritérií hygieny výroby a kritérií bezpečnosti bolo zaznamenaných v komodite cukrárske výrobky pre presiahnutie najvyššie prípustného počtu koliformných baktérií, kvasiniek, plesní a pre prítomnosť patogénneho mikroorganizmu *Salmonella* sp.. Lahôdkárske výrobky nevyhovovali pre presiahnutie najvyššie prípustného počtu koliformných baktérií, kvasiniek, plesní, pre prítomnosť patogénnych mikroorganizmu *Listeria monocytogenes*. V pramenitých vodách a balených pitných vodách bol zistený výskyt *Pseudomonas aeruginosa*. V odobratých vzorkách detskej a dojčenskej výživy bol zaznamenaný výskyt patogénneho mikroorganizmu *Pseudomonas aeruginosa* len v jednej vzorke.

Výskyt mikroorganizmov v odobratých vzorkách potravín je uvedený v tabuľke č.4.

4.3.2. Chemické hodnotenie

Sledovaniu chemickej kvality boli podrobené najviac vzorky minerálnych vôd, pramenitých vôd a balených pitných vôd, lahôdkárskych a cukrárskych výrobkov, zmrzliny, kuchynskej soli, dojčenskej výživy, výživových doplnkov, čajov z liečivých bylín, zeleniny a surovín používaných pri príprave pokrmov v orientálnych reštauráciách. V uvedených komoditách bola sledovaná prítomnosť cudzorodých kontaminujúcich látok so zameraním sa na ťažké kovy, dusičnany a dusitany, rezíduá pesticídov, mykotoxíny a cudzorodých aditívnych látok (chemické konzervačné látky, sladidlá a farbivá).

Vo vyšetrovaných vzorkách bolo nevyhovujúcich 8 vzoriek pre presiahnutie najvyššie prípustného množstva olova. Jednalo sa o vzorky minerálnych vôd, pramenitých vôd a balených pitných vôd. 6 vzoriek dojčenskej a detskej výživy nevyhovelo pre presiahnutie

najvyššie prípustného množstva chrómu. Z dôvodu presiahnutia najvyššie prípustného množstva chemických konzervačných látok nevyhovelo len 5 vzoriek (lahôdkárske výrobky a nealkoholické nápoje).

Výsledky laboratórnych vyšetrení na cudzorodé látky sú uvedené v tabuľkách č. 5 a 6.

4.4. Výroba potravín

V roku 2007 bolo na Slovensku evidovaných 3365 výrobných prevádzok potravinárskych výrobkov. Ďalej bolo v roku 2007 podľa poskytnutých údajov jednotlivých správ evidovaných 37 výrobní tabaku, predmetov bežného užívania a iných nezaradených výrobní a 39 výrobní kozmetických prostriedkov (Tabuľka č. 7a). Počet evidovaných výrobných prevádzok v porovnaní s rokom 2006 (3461) mierne poklesol.

Prevažná časť kontrol pracovníkov oddelení hygieny výživy bola venovaná výrobniam epidemiologicky rizikových potravín a ďalším, ktoré spadajú pod úradnú kontrolu orgánov verejného zdravotníctva. Kontrolná činnosť v potravinárskych výrobniach, ktoré nespádajú pod úradnú kontrolu orgánov verejného zdravotníctva bola vykonaná len pred uvádzaním priestorov nových potravinárskych zariadení do prevádzky, v súvislosti s rekonštrukciami prevádzok, pri rozširovaní výroby a zmenách prevádzkovateľa, v nadväznosti na zákon č. 126/2006 Z. z. a zákon č. 355/2007 Z. z.

V roku 2007 bolo v Slovenskej republike registrovaných:

- 28 výrobní potravín na osobitné výživové účely,
- 27 výrobní polotovarov,
- 190 lahôdkárskych výrobní,
- 626 výrobní nebalenej zmrzliny,
- 8 výrobní priemyselne vyrábanej zmrzliny,
- 403 výrobní cukrárskych výrobkov.

Výsledky laboratórnych vyšetrení odobratých vzoriek hotových potravín, sterov zo zariadení prevádzok, ako aj používanej pitnej vody v rámci ŠZD a úradnej kontrolysú uvedené v tabuľke č. 7a.

Výkon kontroly bol vo všetkých krajoch tak ako po minulé roky zameraný na výrobné epidemiologicky rizikových potravín, ako sú cukrárske a lahôdkárske výrobné, výroba nebalenej zmrzliny, výrobné potravín na osobitné výživové účely a iné výrobné.

Nové prevádzky s výrobou týchto potravín vznikajú len ojedinele. Vznikajú malé výrobné lokálneho charakteru a časť lahôdkárskej výroby je vykonávaná v supermarketoch. Hygienická úroveň a zaistenie zdravotnej bezpečnosti vyrábaných potravín sa najmä vo väčších výrobniach zlepšuje. Väčšie prevádzky majú zavedený systém správnej výrobnéj praxe a principiálne dodržiavajú sledovanie kritických kontrolných bodov, občas s menšími nedostatkami. Problematické zostávajú skôr menšie prevádzky, v ktorých dochádza k nedodržaniu hygienických požiadaviek na zabezpečenie kontroly kvality a zdravotnej bezpečnosti vyrábaných výrobkov.

Najzávažnejšie problémy a nedostatky zisťované v rámci úradnej kontroly, najmä v menších výrobniach zaoberajúcich sa výrobou epidemiologicky závažných potravín boli:

- kríženie čistej a nečistej prevádzky
- nesprávne skladovanie potravín
- spracovanie tovarov po dobe spotreby alebo minimálnej trvanlivosti
- nesprávna manipulácia s potravinami
- porušovanie technologických postupov pri výrobe
- nemeranie teplôt v skladovacích a chladiacich boxoch

- chýbajúce HACCP alebo nevedenie evidencie o kontrole kritických kontrolných bodov, prípadne len ich formálna evidencia bez vykonávania merania
- nezáujem o overovanie zdravotnej neškodnosti a kvality výrobkov
- neoverovanie systému HACCP v praxi
- porušovanie chladiaceho reťazca
- nedodržiavanie technologických postupov
- nedostatočná údržba
- zamestnávanie pracovníkov bez osvedčenia o odbornej spôsobilosti.

4.5. Distribúcia a predaj potravín

V rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru boli vykonávané hygienické preverky v prevádzkach s predajom, prípadne distribúciou potravín a kozmetických prostriedkov na základe žiadostí o vydanie posudkov na uvedenie pracovných priestorov do prevádzky. Distribúcia a predaj potravín sa väčšinou realizuje prostredníctvom supermarketov BILLA, Kaufland, Tesco, Hypernova, Coop Jednota, Terno, Lidl a Metro. V menšej miere zabezpečujú distribúciu a predaj potravín okrem veľkoobchodných reťazcov aj menšie predajne.

V roku 2007 bolo evidovaných spolu 20 192 predajní potravinárskych výrobkov, kozmetických výrobkov. Počet skladov potravín bol 1119, čo predstavuje oproti roku 2006 (1224) mierny pokles.

Pri kontrole boli zistené nedostatky pri označovaní dodacích listov, napr. neuvedenie dátumu spotreby, organoleptické nedostatky, nedodržiavanie podmienok skladovania alebo spoločné skladovanie nezlučiteľných komodít. Vykonávali sa kontroly pri sťažnostiach na kvalitu a tiež v súvislosti s rýchlym výstražným systémom (RAPID ALERT SYSTEM). Ostatné činnosti vykonávané pri predaji potravín sa týkali uvádzania do prevádzky, zmeny prevádzkovateľa, rozširovania sortimentu. Problémy pri uvádzaní pracovných priestorov predajní potravín do prevádzky sa týkali predovšetkým nezabezpečenia požiadaviek podľa Potravinového kódexu Slovenskej republiky na stavebné a dispozičné členenie predajní potravín, v nebytových priestoroch obytných domov sú časté problémy predovšetkým so zriaďovaním šatní a záchodov pre zamestnancov, nezabezpečenia suchých skladov potravín a skladov prepravných obalov. Nedostatky v distribúcii potravín sa týkali neúčelových prepravných vozidiel, najmä prevádzkovateľmi menších predajní.

4.6. Turistická sezóna

4.6.1. Letná turistická sezóna

V rámci letnej turistickej sezóny bola zvýšená pozornosť venovaná prevádzkam poskytujúcim stravovacie služby na trasách cestovného ruchu. Cestovný ruch sa v tomto období sústreďuje predovšetkým pri vodných plochách, využívaných na rekreačné účely. Dozor bol zameraný na zariadenia spoločného stravovania otvoreného typu, rýchle občerstvenie, ambulantly predaj, bufety a stánky s predajom potravín, výrobu a predaj zmrzliny.

Bratislavský kraj

V letnej turistickej sezóne 2007 vykonali odborní pracovníci Bratislavského kraja kontroly v nasledovných typoch zariadení spoločného stravovania (reštaurácie, hotely, sezónne ambulantly stánky a bufety na kúpaliskách, prevádzky rýchleho občerstvenia v hypermarketoch) a v prevádzkach výroby a predaja zmrzliny.

Kontroly boli vykonané v rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru a výkonu úradnej kontroly potravín podľa plánu kontrol na rok 2007 ako aj na základe žiadostí prevádzkovateľov sezónnych zariadení o uvedenie priestorov do prevádzky.

Celkovo bolo vykonaných 453 kontrol v 397 zariadeniach. Bolo uložených 91 blokových pokút v celkovej sume 91 500,- Sk.

Najčastejšie boli zistené nasledovné hygienické nedostatky: nevyhovujúce skladovanie potravín (v chladiacich zariadeniach spoločne suroviny, hotové jedlá), chýbajúce teplomery, nedodržovanie teplotného režimu - vystavovanie potravín bez účinku chladenia, uchovávanie hotových pokrmov pri izbovej teplote, zmrazovanie potravín v prevádzke, nesprávna manipulácia s potravinami (nedodržovanie vyčlenených pracovných plôch), nedostatočná prevádzková hygiena (technologické vybavenie, pracovné plochy, podlahy, steny, mraziace zariadenia s veľkou námrazou), prevádzka bez tečúcej teplej vody – porucha ohrievača.

V rámci letnej turistickej sezóny došlo k zlepšeniu hygienického štandardu najmä na Slnčných jazerách v Senci – vybudované veľkokapacitné murované občerstvovacie zariadenia, novootvorené rekreačné centrum Holiday Village s kuchyňou a bufetom.

Trnavský kraj

V okrese Trnava ako turistická oblasť je navštevovaná vodná nádrž Buková Hrudky. V rámci pripravenosti na letnú turistickú sezónu a počas sezóny bola pozornosť zameraná na jestvujúce zariadenia, ktoré sú v prevádzke počas celého roka a sú umiestnené v zónach prímestskej rekreácie alebo v kúpeľnom meste Piešťany a sezónne zariadenia. V rámci kontroly sa preverilo 37 prevádzok so stravovacím zariadením. Rekreačné zariadenia lokálneho významu sa nachádzajú v oblasti Smoleníc - Jahodníka a vodnej nádrže Buková Hrudky (vodná nádrž však nie je vyhlásená ako rekreačná a využíva sa najmä na rybársky šport, ale nemá prevádzkovateľa). Pri vodnej nádrži sa nachádza 6 bufetov, ktorých prevádzka začína koncom júna a trvá počas letných prázdnin. V Smoleniciach - Jahodníku sa preverili 2 zariadenia. Pre miestnu rekreáciu slúži v regióne 8 umelých bazénov. V prevádzke je kúpalisko Eva v Piešťanoch, ktorého súčasťou je aj bufet s reštauráciou. Pri kontrole neboli zistené nedostatky. Kúpaliska Castiglione v Trnave, v Hlohovci a na Dobrej Vode majú bufety, nedostatky neboli zistené. V rekreačnej oblasti Striebornica Moravany nad Váhom boli v reštaurácii hotela opakovane zistené nedostatky, týkajúce sa skladovania surovín a pokrmov, ako aj zamrazovania jedál. Pri tretej kontrole sa nedostatky neopakovali. Na odstránenie nedostatkov boli uložené opatrenia v zápisnici z kontroly. Za nedostatky v prevádzkovej hygiene bolo uložených 14 blokových pokút za 11 000,- Sk. Najčastejšie boli zistené nasledovné nedostatky: nediferencované skladovanie, potraviny po dobe spotreby, nevhodný pracovný odev, pracovníci bez zdravotnej a odbornej spôsobilosti, nevypracované HACCP, nedostatočná prevádzková hygiena.

Z hľadiska cestovného ruchu sú v okrese Dunajská Streda významné Termálne kúpaliská v Dunajskej Strede, Veľkom Mederi, Gabčíkove a v Topoľníkoch a Vodné dielo v Gabčíkove. Na Termálnom kúpalisku v Dunajskej Strede stravovanie návštevníkov zabezpečili 4 reštaurácie s celoročnou prevádzkou, 11 sezónnych zariadení pokrmov rýchleho občerstvenia a 1 sezónne zariadenie s predajom nápojov. V areáli a na promenáde Termálneho kúpaliska vo Veľkom Mederi stravovanie pre návštevníkov bolo poskytované v 4 reštauráciách, 1 bufete s celoročnou prevádzkou a v 12 sezónnych zariadeniach pokrmov rýchleho občerstvenia a v 6 zariadeniach s predajom nápojov. Stravovanie návštevníkov Termálnych kúpalísk v Topoľníkoch a v Gabčíkove bolo zabezpečené z 2 – 2 predajných stánkov. V mesiaci máj osobitná pozornosť bola venovaná kontrole pripravenosti týchto zariadení na letnú turistickú sezónu a počas celej sezóny bol v nich vykonaný zvýšený dozor.

V okrese Galanta sa nachádzajú 4 rekreačné zariadenia: TK Vincov les Sládkovičovo, TK Horné Saliby, Letné kúpalisko Modrá Perla Veľké Úľany, TK Galandia Galanta, v ktorých sú pre návštevníkov poskytované aj ubytovacie služby (okrem TK Galandia). Počas letnej turistickej sezóny sa priebežne vykonávali kontroly zamerané najmä na dodržiavanie zásad skladovania surovín, predloženia dokladov o zdravotnej a odbornej spôsobilosti pracovníkov, dodržiavanie systému HACCP, vrátane monitoringu rizík, jako aj zásad osobnej a prevádzkovej hygieny. Vo všetkých zariadeniach poskytujúcich stravovanie sa vykonávali priebežné kontroly (spolu 29 kontrol), pričom najčastejšie zistené nedostatky boli vo vedení evidencie systému HACCP a nepreškolení pracovníkov bez odbornej spôsobilosti. Na TK Vincov les bolo uvedených do prevádzky 13 sezónnych zariadení poskytujúcich stravovacie služby, z toho 11 bufetov rýchleho občerstvenia, 1 stánok určený na výrobu zmrzliny studenou cestou a jej predaj, 1 stánok určený na predaj priemyselne vyrobenej zmrzliny. V areáli TK Horné Saliby boli počas letnej turistickej sezóny v prevádzke 2 reštauračné zariadenia s celoročnou prevádzkou a 2 sezónne stánky. Uvedenie priestorov termálneho kúpaliska „GALANDIA“ do prevádzky bolo realizované 01.08.2007. Stravovanie návštevníkov bolo zabezpečované cestou reštauračného zariadenia s barom s celoročnou prevádzkou a 3 bufetmi areáli TK. Na letnom kúpalisku „Modrá Perla“ Veľké Úľany je v areáli kúpaliska prevádzkované 1 vyvarujúce ZSS.

V pôsobnosti RÚVZ Senica sa strediská letnej turistiky v regióne prakticky nezmenili. V regióne evidujú celkom 4 strediská letnej turistiky (RO Gazárka v Šaštíne-Stražoch, RO – Kunovská priehrada, RO Zlatnícka dolina v Skalici, RO Tomky – Borský Svätý Jur). Vo všetkých strediskách je zabezpečený rozvod pitnej vody a prevádzkarne poskytujúce stravovacie služby sú napojené na miestnu kanalizáciu resp. vlastné nepriepustné žumpy. Ďalej bolo preverené Mestské Kúpalisko v Senici, Baťov kanál v Skalici a všetky zariadenia zaoberajúce sa výrobou a predajom zmrzliny. Mesto Gbely začína realizovať projekt na schválenie Rekreačnej oblasti Adamov. Počas roka 2007 bolo skontrolovaných 67 zariadení poskytujúcich stravovacie služby v strediskách letnej turistiky, kde bolo spolu vykonaných 81 kontrol. K najčastejšie sa vyskytovaným problémom zaradíme nedostatky v odbornej spôsobilosti pracovníkov najmä brigádnikov, nevhodné skladovanie potravín, nedostatky v prevádzkovej a osobnej hygieny a nezavedenie zásad správnej výrobných praxe. Za zistené nedostatky bol cestou správneho orgánu v 2 prípadoch uložené opatrenia na odstránenie nedostatkov. V jednom prípade bol uložený zákaz prevádzky a následne vydaný návrh na uloženie pokuty vo výške 5 000,- Sk prevádzkovateľovi zariadenia Bar Slovan, areál TJ Slovan Dubovce. Ďalej za zistené nedostatky menšieho charakteru boli 4 prevádzkovateľom uložené blokové pokuty v celkovej výške 10 000,- Sk.

Trenčiansky kraj

V krajskom meste Trenčín ako i v kúpeľnom meste Trenčianske Teplice je v letnom období pomerne silný turistický ruch. Okrem stabilných prevádzok je kontrolná činnosť rozšírená o sezónne zariadenia umiestnené na letnej plavárni. Cestovný ruch v okrese Nové Mesto nad Váhom je sústredený do dvoch rekreačných oblastí Zelená voda v Novom Meste nad Váhom a na Dubníku v Starej Turej. Ubytovacie a stravovacie služby sú poskytované v rozsahu ako v predchádzajúcom období. Okresné mesto Bánovce nad Bebravou je situované na trase E 50 napájajúcej sa na diaľnicu Bratislava - Trenčín – Žilina. Pozdĺž tejto cesty sú umiestnené navštevované reštauračné zariadenia motorest Jerichov, motorest Eso, motorest Delta. V meste Bánovce nad Bebravou je letné termálne kúpalisko. V regióne Myjava je prevádzkované kúpalisko SAMŠPORT Myjava, v časti Stará Myjava je rekreačné zariadenie Javorina, lokálneho významu je vodná nádrž Stará Myjava. V rekreačných oblastiach a na jednotlivých kúpaliskách sú prevádzkované len sezónne zariadenia.

Na území okresov Prievidza a Partizánske je v letnej sezóne 5 stredísk cestovného ruchu, kde je zabezpečovaný zvýšený hygienický dozor - Bojnice, Prievidza - plážové kúpalisko, Nitrianske Rudno-priehrada, Chalmová – kúpele, Partizánske – kúpalisko DÚHA. V týchto strediskách sa otvárajú sezónne zariadenia.

Cestovný ruch v okresoch Považská Bystrica, Púchov, Ilava je sústredený do okresných miest, Dubnica nad Váhom, Belušké Slatiny, Vršatecké Podhradie, Lazy pod Makytou.

V zariadeniach poskytujúcich stravovacie služby (kontrolovaných 200 prevádzkarní) bolo vykonaných 292 kontrol. Opakované kontroly boli z dôvodov kontroly uložených nápravných opatrení (podľa § 37 zák. č.126/2006 Z. z.)

Nitriansky kraj

Na miestach a trasách sústredeného cestovného ruchu bol vykonávaný v letnom období štátny zdravotný dozor. V kraji je evidovaných 14 stredísk sústredeného cestovného ruchu, kde sú vytvorené podmienky pre kúpanie a sú tu sústredené aj stravovacie zariadenia prevažne sezónneho charakteru, nie vždy najlepšej kvality.

V predmetných zariadeniach aj v roku 2007 bola snaha zamestnávať brigádnikov bez odbornej spôsobilosti. Je tu zanedbávaný sanitačný program. Mnohé prevádzky sú staré, pred sezónou je vylepšený len ich vzhľad, počas sezóny poskytujú služby nižšieho štandardu za súčasne vysokého epidemiologického rizika.

V ojedinelých prípadoch sú poskytované služby už aj v zariadeniach agroturistiky, pri ich hodnotení je možné konštatovať, že neboli doteraz zaznamenané vážnejšie hygienické nedostatky ani sťažnosti zo strany užívateľov.

Vo všetkých zariadeniach LTS bol dozor vykonávaný aj počas víkendov, v poobedňajších alebo večerných hodinách.

Banskobystrický kraj

Cestovný ruch sa počas letnej turistickej sezóny v Banskobystrickom kraji sústreďuje pri vodných plochách využívaných na rekreačné účely.

Na Plážovom kúpalisku v Banskej Bystrici boli v stánkoch rýchleho občerstvenia v rámci ŠZD zisťované nedostatky, ktoré prevádzkovatelia operatívne odstraňovali. Išlo najmä o chýbajúce záznamy o vykonávanej sanitácii a monitoringu teplôt chladiacich a mraziacich zariadení, o chýbajúcu meraciu techniku a chýbajúce doklady o odbornej spôsobilosti zamestnancov. V hoteli Brusno boli za opakovane zistené závažné nedostatky v prevádzkovej hygiene, spoločné skladovanie vzájomne nezlučiteľných druhov potravín, používanie surovín po uplynutí doby spotreby a znečistené chladiace a mraziace zariadenia udelené blokové pokuty v celkovej sume 6 000,- Sk. Opakovane boli uložené blokové pokuty za nesprávne skladovanie potravín, mliečne výrobky po uplynutí doby spotreby, kríženie čistej a nečistej časti prevádzky a za nesprávnu manipuláciu so surovinami v hoteli Altenberg, Staré Hory. Následne boli v oboch zariadeniach vykonané kontroly zamerané na odstránenie zistených nedostatkov. V motoreste Nemecká boli pri výkone ŠZD zistené nedostatky v skladovaní potravín, kríženie čistej a nečistej časti prevádzky, znečistené steny kuchyne a skladových priestorov, poškodené technologické zariadenie. Za uvedené nedostatky bola uložená bloková pokuta 1 000,- Sk a ich odstránenie bolo následne kontrolované.

V regióne RÚVZ Rimavská Sobota boli počas letnej turistickej sezóny v prevádzke zariadenia spoločného stravovania na plážovom kúpalisku v Tornali, v Revúcej, na súkromnej pláži ORMET na Teplom Vrchu, na Kurinci – Zelenej vode a v Číži. Kontroly v týchto

zariadeniach boli vykonané pred zahájením letnej turistickej sezóny a aj počas jej priebehu. V bufetoch pri bazénoch Vodného sveta Číž boli zistené nedostatky týkajúce sa zamestnávania brigádnikov bez predpísanej zdravotnej a odbornej spôsobilosti. Uložené boli 4 blokové pokuty v celkovej sume 2 000,- Sk.

V regióne RÚVZ Lučenec boli počas letnej turistickej sezóny využívané len vodné plochy VN Ružiná v kúpacej oblasti Divín a Ružiná a VN Ľadovo pri Lučenci. V týchto oblastiach bolo v prevádzke 17 stánkov rýchleho občerstvenia. Dvomi prevádzkovateľmi boli za zistené nedostatky uložené blokové pokuty v sume 1 000 Sk,-. Z dôvodu nevyhovujúcej kvality vody vo VN Ľadovo Lučenec bol v prevádzke len jeden predajný stánok rýchleho občerstvenia. V mesiacoch júl a august sa pri VN Ružiná konali dva hudobné festivaly s návštevnosťou 5 000 až 12 000 návštevníkov, pričom poskytovanie rýchleho občerstvenia bolo zabezpečené dodávateľskou externou spoločnosťou. V okrese Poltár bolo prevádzkované kúpalisko v časti Zelené a VN Uhorské. V uvedených oblastiach boli prevádzkované 4 predajné stánky rýchleho občerstvenia na kúpalisku a 1 prevádzka rýchleho občerstvenia pri VN, kde bol vykonávaný ŠZD.

V priebehu letnej turistickej sezóny 2007 v okrese Veľký Krtíš bola venovaná pozornosť zariadeniam spoločného stravovania otvoreného typu, ktoré sú sústredované prevažne na kúpaliskách v okrese (Termálne kúpalisko D. Strehová a Kúpalisko Vinica). Kúpalisko Koprovnica nebolo počas sezóny 2007 v prevádzke, len reštauračné zariadenie s celoročnou prevádzkou. Najčastejšie zisťovanými hygienickými nedostatkami boli chýbajúce evidencie merania teplôt v chladiacich a mraziacich zariadeniach, chýbajúca evidencia o vykonanej sanitácii, nezabezpečená teplá tečúca pitná voda v trvalom stánku s rýchlym občerstvením, chýbajúce siete na oknách v skladových priestoroch, nesprávne skladovanie potravín, nedostatky v osobnej hygiene, skladovanie odpadkov v neuzavretých nádobách, nevyhovujúca hygiena prevádzkových priestorov a technologických zariadení. Na odstránenie zistených nedostatkov boli uložené opatrenia a uložené boli 3 blokové pokuty v hodnote 2 000,- Sk. Pri následných kontrolách boli nedostatky odstránené.

V roku 2007 pracovníčky oddelenia hygieny výživy RÚVZ Zvolen vykonávali štátny zdravotný dozor v 20 sezónnych zariadeniach, a to v 16 stánkoch v areáli termálneho kúpaliska v Kováčovej, v 4 stánkoch na kúpalisku v Neresnici, v jednom bufete na kúpalisku Sliač a v Mestských kúpeľoch Zvolen. Počas letnej sezóny bolo otvorené zrekonštruované kúpalisko „Dudinka“ v Dudinciach s 3 stánkami rýchleho občerstvenia. Hygienickému dozoru podliehalo 12 stravovacích zariadení s trvalou prevádzkou, medzi ktorými boli aj zariadenia vykonávajúce predaj zmrzliny.

Cestovný ruch sa počas letnej turistickej sezóny v okrese Banská Štiavnica sústreďuje pri štiavnických jazerách, ktoré sa nachádzajú v chránenej krajinskej oblasti, preto vybudovanie požadovanej infraštruktúry (vodovod, kanalizácia) je problematické. Pri výkone ŠZD bolo v dvoch prípadoch zistené porušenie ustanovenia § 35 zákona č. 126/2006 Z. z. o verejnom zdravotníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov z dôvodu, že prevádzkovatelia prevádzok (dopravný prostriedok PIZZA BUS a stánok), v ktorých bola uskutočňovaná príprava a predaj pokrmov rýchleho občerstvenia, nepožiadali o vydanie rozhodnutia k uvedeniu priestorov do prevádzky. Boli im uložené opatrenia, ktorými boli obidve prevádzky zakázané. Napriek tomu dopravný prostriedok bol opakovane v činnosti pri Počúvadlianskom jazere. S prevádzkovateľom bolo začaté správne konanie.

Cestovný ruch sa počas letnej sezóny v okrese Žarnovica sústreďuje pri jazere Tajch v Novej Bani a pri Hodrušskom jazere v obci Hodruša Hámre. V roku 2007 pri Hodrušskom jazere nebol v činnosti žiadny stánok rýchleho občerstvenia. Pri jazere Tajch sú služby zákazníkom zabezpečované stánkovým predajom v dvoch prevádzkach, ktoré sú v činnosti

iba počas letnej sezóny. Do prevádzky bol uvedený „Penzión Tajch“, v ktorom sú poskytované ubytovacie a stravovacie služby. Zároveň bol v rekreačnej oblasti vybudovaný nový objekt – Bufet Losos, ktorý poskytuje pokrmy rýchleho občerstvenia a nápoje. Závažné porušenia predpisov neboli zistené.

Cestovný ruch sa počas letnej sezóny v okrese Žiar nad Hronom sústreďuje na termálnych kúpaliskách v Kremnici, Sklených Tepliciach, Vyhniach a na plážovom kúpalisku v Žiari nad Hronom. Vo všetkých strediskách sú služby zákazníkom zabezpečované hlavne stánkovým predajom v prevádzkach, ktoré sú v činnosti iba počas letnej sezóny. V obci Vyhne boli vykonané kontroly v dvoch zariadeniach spoločného stravovania, ktoré sú súčasťou hotelov a v jednom penzióne. Zároveň boli kontroly vykonané v motorestoch nachádzajúcich sa pri hlavnom cestnom ťahu Bratislava – Košice. V zariadeniach spoločného stravovania nebola v plnom rozsahu vedená evidencia podľa vypracovaného systému HACCP (teplota a čas uchovávania hotových pokrmov), v jednom motoreste a kuchyni hotela boli zistené suroviny na prípravu pokrmov, ktoré boli po dátume spotreby, resp. minimálnej trvanlivosti, zmrazené boli potraviny, ktoré boli do prevádzky dodané v nezmrazenom stave. Nebalené cukrárske výrobky boli v chladiacom boxe skladované spoločne s ovocím a zeleninou. Za uvedené nedostatky boli uložené blokové pokuty vo výške 1 500,- Sk a nariadené boli opatrenia na odstránenie nedostatkov. V ostatných zariadeniach závažné nedostatky pri kontrolách zistené neboli.

Žilinský kraj

RÚVZ Čadca vykonáva dozor v 44 objektoch s poskytovaním služieb spoločného stravovania, rýchleho občerstvenia a ubytovacích služieb. Bolo vykonaných 49 kontrol v 42 prevádzkach, pri ktorých bol uložený 1 zákaz prevádzky – Reštaurácia GASTON Čadca za hrubé porušenie hygienických predpisov, 19 blokových pokút v celkovej sume 9 500,- Sk, 1 opatrenie formou rozhodnutia, 46 opatrení v zázname.

V spádovom území RÚVZ Dolný Kubín pracovníci vykonávali štátny zdravotný dozor v zariadeniach spoločného stravovania v strediskách letnej rekreácie – Oravská priehrada, Oravice, Roháče, Zuberec, Habovka, Brezovica, Oravský Podzámok a Zázrivá, v rámci ktorého vykonali 56 kontrol v 53 zariadeniach. Najväčšie nedostatky sa zistili na Oravskej priehrade v lokalite Prístav – nedostatočný počet hygienických zariadení, nebol zabezpečený pravidelný odvoz tuhého odpadu. Uvedené nedostatky boli prerokované so zúčastnenými subjektmi a boli dohodnuté dátumy odstránenia nedostatkov. V priebehu sezóny sa zrekonštruovali jestvujúce zdevastované WC, čím bol problém vyriešený.

Pracovníci RÚVZ Liptovský Mikuláš v rámci letnej turistickej sezóny vykonali pracovníci 74 kontrol v 70 zariadeniach spoločného stravovania. Za zistené nedostatky boli uložené sankčné opatrenia : 8 blokových pokút v celkovej sume 7 000,-Sk, 53 opatrení na odstránenie zistených nedostatkov.

V okrese Martin počas letnej turistickej sezóny bolo vykonaných 96 kontrol v 81 zariadeniach. Za zistené nedostatky bola uložená 1 pokuta v sume 10 000,- Sk, 12 blokových pokút v celkovej sume 11 500,-Sk, 35 opatrení, 4 zákazy prevádzky.

Výkon ŠZD RÚVZ Žilina v zariadeniach poskytujúcich stravovacie služby vo vzťahu k letnej turistickej sezóne sa vykonáva od začiatku mája do konca októbra. Celkovo oddelenie fyziológie výživy vykonalo 87 kontrol v zariadeniach letného cestovného ruchu. V súvislosti s letnou turistickou sezónou bolo v meste Žilina a Bytča otvorených 21 letných terás, v ktorých bolo vykonaných 21 kontrol. Za zistené nedostatky boli v 2 zariadeniach uložené pokuty v celkovej sume 60 000,- Sk, 5 blokových pokút v celkovej sume 1 400,- Sk.

Košický kraj

Najvýznamnejšie strediská sústredeného cestovného ruchu sa nachádzajú na území okresov Michalovce (Zemplínska Šírava, Vinianske jazero a Morské oko), Spišská Nová Ves (oblasť Slovenského raja – lokality: Čingov – Džurkovec, Hrabušice – Kláštorisko, obec Spišské Tomášovce, auto camping Podlesok, Mlynky – Biele Vody, Národná kultúrna pamiatka Spišský hrad), Košice (vodná nádrž Bukovec, Ružín), v okrese Rožňava Dobšinská Ľadová Jaskyňa, Domica, Betliar, Krásna Hôrka (oblasť Slovenského raja a Slovenského krasu). Najrozsiahlejšou oblasťou s najväčším počtom zariadení poskytujúcich stravovacie služby a predaj potravín je oblasť Zemplínskej Šíravy. V oblasti Slovenského raja prevažujú sezónne predajné stánky; hygienická úroveň stravovacích zariadení v tejto oblasti je len priemerná. Nedostatok zariadení je v navštevovaných strediskách okresu Rožňava, ale tiež v prímestskej oblasti mesta Košice (na Bukovci). K čiastočnému zlepšeniu situácie došlo v rekreačnej oblasti Ružín v okrese Košice – okolie znovuo tvorením uzavretých prevádzok, resp. rekonštrukciou stálych zariadení. Vo všetkých okresných mestách sú v letnom období k dispozícii kúpaliska, v areáli ktorých sú občerstvovacie zariadenia. Úroveň prevádzkovej hygieny je ovplyvňovaná návštevnosťou kúpalísk. V priebehu letnej turistickej sezóny v oblasti Zemplínskej Šíravy a okresoch Košice – mesto a Košice - okolie boli vykonávané kontroly aj počas víkendových dní. Najčastejšie zisťované nedostatky v zariadeniach cestovného ruchu v letnom období boli: v zavádzaní a uplatňovaní zásad správnej výrobnjej praxe a HACCP, v dodržiavaní teplotných režimov, pri uchovávaní jedál a skladovaní potravín, v osobnej a prevádzkovej hygiene, v dokumentácii a evidencii.

Prešovský kraj

V rámci Prešovského kraja boli vykonané kontroly v okresoch Poprad (Vysoké Tatry, Ždiar, Smokovce), Kežmarok, Levoča, Bardejov (Bardejovské kúpele), Stará Ľubovňa (Ružbachy), Vranov nad Topľou (Domaša), Prešov (oblasť Delňa).

V zariadeniach spoločného stravovania určených na oddych a rekreáciu nie sú problémy v oblasti zásobovania pitnou vodou, neškodnosti potravín, likvidácie splaškových odpadových vôd a likvidácie tuhých odpadov. Pravidelne sa odoberajú vzorky pokrmov, potravín a vôd z individuálnych vodných zdrojov na laboratórne vyšetrenie.

V pôsobnosti Regionálneho úradu v Humennom v okresoch Humenné, Snina a Medzilaborce nie sú významné strediská cestovného ruchu.

4.6.2. Zimná turistická sezóna

Bratislavský kraj

V Bratislavskom kraji sa nachádzajú strediská zimnej turistickej sezóny na Pezinskej Babe, Zochovej chate a na Kamzíku. K dispozícii sú dve reštaurácie aj s ubytovaním a stánky s rýchlym občerstvením na vyhovujúcej hygienickej úrovni.

Trnavský kraj

Typické strediská zimnej turistiky, kde je možnosť realizácie zimných športov sa v tomto regióne nenachádzajú.

Trenčiansky kraj

Zimná turistická sezóna okresov Trenčín, Bánovce nad Bebravou, Nové Mesto nad Váhom, Myjava je organizovaná len v strediskách lokálneho významu. Jedná sa o nasledovné lokality: Bezovec Nová Lehota (RS BEZOVEC, prevádzkovateľ Zentiva a.s, Hlohovec, Šport

chata), Veľká Javorina, Lúka (Holubyho chata), Ski centrum Kálnica, kde je bufet a zariadenie verejného stravovania Salaš Kálnica, Stará Myjava (RS Javorina, Stará Myjava), Považský Inovec (chata Inovec), Závada pod Čiernym vrchom (bufet Kazarka, chata).

Zimné strediská cestovného ruchu okresu Prievidza sú vo Fačkovskom sedle pod Kľakom a v stredisku Remata pri Handlovej. Reštauračné stravovacie služby sú poskytované v 9 zariadeniach hotelov a v 4 stánkoch s rýchlym občerstvením. V okrese sú ešte 4 menšie strediská okolo lyžiarskych vlekov, ktoré však majú skôr lokálny význam.

Strediská majú vybudované vlastné vodovodné siete. Kvalita vody je kontrolovaná a vážnejšie problémy neboli zaznamenané.

Pri lokálnych vlekoch je poskytované ambulantné občerstvenie - stánky, ktoré zabezpečujú najbližšie reštauračné zariadenia.

V zariadeniach bolo vykonaných 41 kontrol. Počas zimnej turistickej sezóny 2007 nebol zaznamenaný epidemický výskyt alimentárnych ochorení.

Nitriansky kraj

V podmienkach Nitrianskeho kraja nie sú pre zimnú turistickú sezónu vytvorené prírodné ani umelé podmienky. Je evidované len jedno ZSS (Penzión Pod hradom) v lokalite zimných športov Podhradie v okrese Topoľčany. Počas zimnej sezóny 2007 bolo mimo prevádzky pre nedostatok snehu a vykonávala sa jeho rekonštrukcia.

Banskobystrický kraj

V spádovom území RÚVZ B. Bystrica boli počas ZTS v penzióne Slniečko v Tajove zistené nedostatky v prevádzkovej hygiene, znečistené chladiace a mraziace zariadenia a neboli predložené doklady o zdravotnej spôsobilosti zamestnancov. Za uvedené nedostatky boli uložené blokové pokuty v celkovej sume 1 500,- Sk. V lyžiarskom stredisku Donovaly, v horskom hoteli Donovaly bola uložená bloková pokuta 1 000,- Sk za nesprávne skladovanie hotových pokrmov, v bufete Záhradište bola tiež uložená bloková pokuta 1 000,- Sk za nedostatky v prevádzkovej hygiene a v dennom bare pri Kolibe „DAMISPORT“ bola uložená bloková pokuta 1 000,- Sk za prípravu pokrmov v nevyhovujúcich hygienických podmienkach. V rámci ŠZD boli v Pohostinstve s vývarovňou, Mýto pod Ďumbierom, opakovane zistené nedostatky v prevádzkovej hygiene kuchyne, nesprávne skladovanie potravín a kríženie čistej a nečistej časti prevádzky. Za uvedené nedostatky boli zodpovedným pracovníkom uložené blokové pokuty v celkovej sume 2 500,- Sk a následne bola vykonaná kontrola ich odstránenia. Zimná turistická sezóna 2007 v okrese Lučenec nebola organizovaná. Pri kontrolách zariadení spoločného stravovania v okrese Poltár počas zimnej turistickej sezóny bol v lyžiarskom stredisku SKI CENTRUM Kokava Línia a Háj vykonaný ŠZD v 4 predajných stánkoch rýchleho občerstvenia. Okrem uvedených predajných stánkov sa ŠZD vykonal aj v 4 stravovacích zariadeniach otvoreného typu s predajom pokrmov.

V okrese Rimavská Sobota a Revúca sa nenachádzajú typické zariadenia slúžiace len na prevádzku v zimnom období. Evidujú sa 3 zariadenia s možnosťou pestovania zimných športov (Rekreačný areál Predná Hora, Rekreačné zariadenie Krokava a Chata Hámor v Kokave nad Rimavicou), ale len pri dvoch zariadeniach sa nachádzajú lyžiarske vleky (Predná Hora, Krokava). Rekreačný areál Predná Hora prešiel rozsiahlou rekonštrukciou stravovacej aj ubytovacej časti a okrem týchto služieb poskytuje aj doplnkové služby. Pri kontrole boli zistené len drobné nedostatky prevádzkového charakteru, ktoré boli zo strany prevádzkovateľa priebežne odstraňované.

V okrese Veľký Krtíš sa nachádza iba jedno lyžiarske stredisko – lyžiarsky areál Lomník, v katastri obce Dačov Lom. V súčasnosti sú prevádzkované priestory bufetu v

novostavbe sociálno – prevádzkovej budovy – lyžiarsky areál Lomník. Predmetnú novostavbu tvorí bufet s príslušenstvom, s priestorom na prípravu a výdaj pokrmov, nápojov.

V spádovom území RÚVZ Zvolen sú dve strediská zimného cestovného ruchu v prípade dostatku snehu, a to Kráľová pri Zvolene a Sielnica – Brestová, ktorá v roku 2007 nebola prevádzkovaná. Prevádzkovateľ Hotela Kráľová MTM – Mikulčík s.r.o., má dva bufety pri lyžiarskych vlekoch v Rekreačno – športovom areáli v Kráľovej. V okrese Detva zimná turistická sezóna prebieha v Horskom hoteli Poľana s.r.o., Hriňová, Crystal, s.r.o., Biele Vody, Hriňová, Penzión Kerametal a.s., Látky – Mláky, Hotel Royal s.r.o., Horské centrum Spariny. V okrese Krupina sa nenachádzajú strediská poskytujúce zimnú turistiku. Najlepšia je situácia v hoteli Royal Látky - Spariny, ktorý má zrenovovanú kuchynskú časť, vybavenú novým nerezovým kuchynským zariadením. Obnovená bola celá jedálenská časť, vybudované nové WC pre zákazníkov. Ostatné zariadenia majú priemernú úroveň poskytovaných služieb.

Počas zimnej sezóny v okrese Žarnovica je cestovný ruch sústredovaný v obci Ostrý Grúň, v rekreačnom zariadení Kolárova a v obci Veľká Lehota, kde je poskytované ubytovanie a stravovanie v Penzióne Drozdovo. Nedostatky pri výkone štátneho zdravotného dozoru v uvedených zariadeniach zistené neboli.

V regióne RÚVZ Žiar nad Hronom majú zariadenia spoločného stravovania poskytujúce služby v turistických strediskách na Skalke pri Kremnici a na Krahuliach zväčša štandardné vybavenie. V decembri 2007 bol uvedený do prevádzky Horský hotel Minciar. Zariadenie spoločného stravovania v hoteli bolo čiastočne rekonštruované, kuchyňa bola vybavená novým technologickým zariadením. Na prízemí objektu bol zriadený bar. Uvedené zmeny prispeli k skvalitneniu poskytovaných služieb. Hotel Blaufuss v obci Krahule má od roku 2007 nového prevádzkovateľa, poskytované služby sú obmedzené na predaj nápojov.

Žilinský kraj

V Žilinskom kraji z dôvodu nepriaznivého počasia (nedostatok snehu) nepremávali lanovky, vleky a mnohé prevádzky boli zatvorené .

V regióne RÚVZ Čadca sa zariadenia cestovného ruchu nachádzajú v oblasti Makova a Turzovky, v okolí Čadce, do ktorého spadá aj Oščadnica, Skalité a región Kysuckého Nového Mesta. Je registrovaných 53 zariadení, z ktorých 39 zariadení poskytuje stravovacie služby, 34 zariadení ubytovacie služby a 14 zariadení poskytuje rýchle občerstvenie. Celkom bolo vykonaných 31 kontrol (z toho 10 zariadení bolo zatvorených). Nedostatky boli zistené v 6 zariadeniach, za ktoré boli uložené sankcie : 1 zákaz prevádzky, 2 zákazy činnosti, 4 blokové pokuty v celkovej sume 7 500,-Sk. Bolo prerušené konanie vo veci vydania rozhodnutia k prevádzkovaniu zariadenia Stánok s rýchlym občerstvením pri zjazdovej dráhe Veľká Rača Oščadnica. Konanie bolo prerušené z dôvodu nevybudovania hygienických zariadení, nedostatočné skladové priestory a chýbajúcu tečúcu teplú vodu.

V regióne RÚVZ Dolný Kubín počas zimnej turistickej sezóny bola vykonávaná kontrola rekreačných zariadení v lokalitách Roháče – Spálená dolina, Zuberec, Habovka, Kubínska hoľa, Malá Lučivná, Oravská Lesná, Oravská Polhora a Sihelné Grúniky.

Pracovníci RÚVZ Liptovský Mikuláš v rámci zimnej turistickej sezóny vykonali 16 kontrol v zariadeniach spoločného stravovania . Za zistené nedostatky bola uložené 2 blokové pokuty v celkovej sume 2 000,- Sk, v 1 prevádzke boli vyradené potraviny po dobe spotreby v sume 2 816,- Sk.

Pracovníci RÚVZ Martin vykonávali kontroly v centrách zimných športov –Martinské hole, Jasenská dolina a Valčianska dolina. Celkom bolo vykonaných 17 kontrol. Celkovo bolo vydaných 6 posudkov na uvedenie priestorov zariadení sezónneho charakteru do prevádzky.

V regióne RÚVZ Žilina bolo vykonaných 75 kontrol v lyžiarskych strediskách Terchová – Vrátna, Čičmany, Rajecká Lesná, Bytča – Súľov. V jednom zariadení bol uložený zákaz prevádzky pre nevyhovujúce dispozičné riešenie a umiestnenie objektu a nevyhovujúcu kvalitu pitnej vody.

Košický kraj

Významnejšie zimné strediská sú v okresoch Spišská Nová ves - stredisko Plejsy Krompachy, Rittenberg, Poráč – Brodok; Gelnica - Kojšová hoľa; Košice – Jahodná; v okrese Rožnava - Dedinky, Dobšinská Máša, Vyšná Slaná, Stratená; v okrese Michalovce 1 stredisko; v okrese Trebišov nie je žiadne lyžiarske stredisko. Návštevnosť uvedených lokalít úzko súvisí so snehovými, resp. lyžiarskymi podmienkami, ktoré aj v r. 2007 neboli najpriaznivejšie. Významnejšie nedostatky v zariadeniach poskytujúcich stravovanie v strediskách cestovného ruchu v zimnom období boli: v zavádzaní a uplatňovaní zásad správnej výrobných praxe a HACCP, v dodržiavaní a kontrole teplotných režimov, v skladovaní a uchovávaní potravín, v osobnej a prevádzkovej hygiene.

Prešovský kraj

Najvýznamnejšie strediská cestovného ruchu v Prešovskom kraji sú v okresoch Poprad -Vysoké Tatry, Ždiar, Smokovce, Kežmarok. V okresoch Humenné, Snina a Medzilaborce sa nachádza 5 lyžiarskych stredísk, ktoré z dôvodu nepriaznivých poveternostných podmienok neposkytovali svoje služby, podobne ako aj v okrese Prešov. Vážne hygienické nedostatky neboli zistené.

Hromadné akcie

Hromadné akcie sa tak ako po uplynulé roky aj v roku 2007 konali pri príležitosti rôznych výstavných, obchodných, kultúrnych alebo športových akcií. Netrvali spravidla dlhšie ako týždeň. Ich nebezpečenstvo spočíva v koncentrácii veľkého počtu ľudí na jednom mieste so súčasne zníženým hygienickým štandardom pri poskytovaní stravovacích služieb rýchleho občerstvenia a nízkej zdravotnej - preventívnej uvedomelosti predávajúcich. V rámci týchto podujatí bol vykonávaný stály hygienický dozor, vrátane dní pracovného pokoja.

V súvislosti s hromadnými akciami sa v **Bratislavskom kraji** poskytovalo v roku 2007 občerstvenie na ošetrovacích slávnostiach v Rači, Pezinku, Modre. Vykonaných bolo 133 kontrol, pri ktorých boli zisťované hygienické nedostatky pri skladovaní potravín, za čo boli uložené pracovníkom blokové pokuty.

V dňoch 23.11. – 23.12.2007 sa konali na území hl. m. Bratislavy „Vianočné trhy“, pri ktorých boli poskytované stravovacie služby pre návštevníkov. Išlo o stánkový predaj realizovaný na Hlavnom, Františkánskom a Hviezdoslavovom nám., v areáli Incheby a na nádvorí Ministerstva pôdohospodárstva SR. K akciám boli vydané rozhodnutia pre jednotlivých žiadateľov. V rámci výkonu úradnej kontroly potravín sa vykonalo 73 kontrol.

Za zisťované nedostatky týkajúce sa najmä nevyhovujúceho skladovania a vystavovania surovín a hotových pokrmov voľne na pulte, nepreukázania zdravotnej spôsobilosti pracovníkov boli uložené sankčné opatrenia, a to blokové pokuty v 7 prípadoch v sume 3 500,- Sk.

Z akcií s hromadnou účasťou pre obyvateľov má v **Trnavskom kraji** význam Tradičný trnavský jarmok, ktorý sa koná pravidelne v mesiaci september v meste Trnava. V centre mesta, vo vyhradených lokalitách býva v prevádzke cca 40 stánkov poskytujúcich služby spoločného stravovania. Jarmok organizuje mesto Trnava, ktoré zabezpečuje rozvod pitnej vody po jarmočísku, pre napojenie stánkov. Pri previerkach neboli zistené závažné nedostatky ohrozujúce zdravotnú bezpečnosť občerstvenia, závažné porušenia neboli zistené.

Akcie Truck a Country dni sa konali v areáli Slňava I. v Piešťanoch, koncom mesiaca jún a august. Počas akcie neboli zistené nedostatky. V mesiaci august sa po druhýkrát konala akcia HODOKVAS v areáli letiska v Piešťanoch. Organizátor akcie zabezpečil základné podmienky pre konanie akcie. Prívod pitnej vody bol z cisterny, v stánkoch boli zisťované hlavne potraviny po dobe spotreby, napr. zamrazené naložené ochutené surové mäso spotrebiteľsky zabalené, pravdepodobne pripravené na iné akcie, na ktorých sa neminulo. V meste Hlohovec sa koná pravidelne v mesiaci september alebo október Michalský jarmok. V centre mesta býva v prevádzke cca 15 stánkov poskytujúcich služby spoločného stravovania. Neboli zistené závažné nedostatky. Vianočné trhy boli organizované v meste Trnava a Piešťany. V Trnave bolo v prevádzke 7 stánkov s rýchlym občerstvením a 13 stánkov s baleným potravinárskym tovarom (oblátky, perníky, balené cukrovinky a medovina). V Piešťanoch boli v prevádzke 3 stánky s rýchlym občerstvením a 3 stánky s baleným potravinárskym sezónnym tovarom.

Ako každoročne, aj v roku 2007 bol v meste Dunajská Streda organizovaný trojdňový Žitnoostrovský jarmok, na ktorom sa zúčastnili aj podnikatelia poskytujúci stravovacie služby. Závažnejšie nedostatky neboli zistené.

Aj v roku 2007 bol Mestským úradom v Galante organizovaný XXIII. ročník Galantských trhov, počas ktorých bol predaj jedál rýchleho občerstvenia, nápojov a iného baleného potravinárskeho tovaru zabezpečovaný cestou 29 stánkov. Počas VIII. Seredského hodového jarmoku bol potravinársky sortiment ponúkaný asi zo 40 predajných stánkov. Mestom Galanta bolo zabezpečené organizovanie „Vianočných trhov“ (námestie pred budovou MsÚ Galanta). Mesto Sered' organizovalo „Stretnutie pri vianočnom stromčeku“. Pre návštevníkov bol predaj jedál rýchleho občerstvenia zabezpečený cestou 1 stánku, 2 stánky mali v sortimente prípravu smažených pekárskeho výrobkov a skalického trdelníka. Zásobovanie pitnou vodou bolo počas predvianočného predaja zabezpečené z verejného vodovodu donáškou, zariadenia pre osobnú hygienu potravínárov (1 vyčlenené WC), ako aj návštevníkov bolo sprístupnené v objektoch mestských úradov (v Galante mimo pracovných dní so súhlasom prevádzkovateľa v reštauračnom zariadení). Zber a likvidácia odpadu boli organizované cestou technických služieb. Pracovníci oddelenia hygieny výživy počas organizovania trhov vykonávali úradnú kontrolu so zameraním sa na kontrolu potrebných dokladov (zdravotný preukaz, rozhodnutie na ambulantný predaj vydaný príslušnými regionálnymi hygienikmi), dodržiavanie zásad osobnej a prevádzkovej hygieny. Celkový počet vykonaných kontrol bol 87, udelili sa 3 blokové pokuty v sume 1200,- Sk (za nedodržiavanie teploty chladiaceho reťazca, poškodený povrch pracovných plôch, predaj bez súhlasu orgánu verejného zdravotníctva).

V regióne RÚVZ Senica sa medzi tradičné hromadné podujatia radí Senický jarmok, ktorý tak konal 17. – 18.07.2007 a tak ako po minulé roky bol situovaný v priestoroch na Sadovej ulici v Senici. V predvianočnom období bola na námestí Oslobodenie v Senici vybudovaná vianočná dedina, kde svoje výrobky a produkty ponúkalo 12 predajcov. V Skalici sa konali pravidelné Skalické dni v termíne 10. – 16.09.2007. Aj v tomto roku boli situované do zrekonštruovanej pasáže v centre mesta, prilahlých uličiek a nádvorí Františkánskeho kláštora. Najväčší počet predajcov potravinárskych a nepotravinárskych výrobkov bol evidovaný cez víkend 15.- 16.09.2007 súčasťou Skalických dní bol celý rad sprievodných kultúrnych, športových a spoločenských programov.

V Holíči sa konal dňa 10.11.2007 v priestoroch Holíčskeho zámku a prilahlých uličiek Martinský jarmok. Samotnému jarmoku predchádzalo niekoľko sprievodných podujatí. V neposlednom rade treba spomenúť pravidelnú Národnú púť v Šaštíne-Stážoch. Všetky kultúrno - spoločenské podujatia boli organizované pod patronátom miest kde sa konali, bol zabezpečený rozvod pitnej vody po jarmočiisku, bol zabezpečený dostatočný počet

odpadkových nádob a ich pravidelný odvoz a na zabezpečenie hygienických podmienok boli k dispozícii prenosné sociálne zariadenia. Sortiment predaja bol povolený v súlade so zásadami epidemiologickej bezpečnosti prípravy jedál na akciách s hromadnou účasťou obyvateľstva.

Hromadné akcie v **Nitrianskom kraji** sa konali pri príležitosti rôznych výstavných, obchodných, kultúrnych alebo športových podujatí. Najzávažnejšími problémami spojenými s predajom pokrmov rýchleho občerstvenia boli chladiace zariadenia (ich nespoľahlivosť pri vyšších teplotách okolia, časté poruchy, nedosahovanie požadovaných teplôt, nedostatočná kapacita), výskyt nadmerného množstva lietajúceho hmyzu, nesprávna manipulácia s peniazmi a s potravinárskym tovarom súčasne, voda (problém napojenia sa na vyhovujúci vodný zdroj, plastové zásobné nádrže – voda neznámej kvality), nedostatočné chránenie vystavovaných druhov pokrmov pred sekundárnou kontamináciou, rozširovanie sortimentu nad rámec technických a prevádzkových možností.

Rozsahom najväčšie a najčastejšie hromadné akcie v kraji sú v Nitre, sústredené sú hlavne na výstavisko AGROKOMPLEXU, jarmoky v Leviciach a v Štúrove, iné menšie akcie vo všetkých okresoch.

Pracovníci oddelení HV zabezpečovali výkon ŠZD počas konania týchto hromadných akcií.

V **Trenčianskom kraji** pracovníci odboru hygieny výživy vykonali previerky počas nasledovných kultúrno-spoločenských akcií:

Bažant Pohoda, letisko Trenčín, IX. Nemšovský jarmok, Trenčianske vianočné trhy, jarný a jesenný Bánovský jarmok, Folklorný festival v Myjave. Rozsahom je najväčší hudobný festival Bažant Pohoda, ktorý sa uskutočňuje každoročne v mesiaci júl v priestoroch letiska Trenčín (za nedostatky zistené v prevádzkarniach ambulantného občerstvenia počas hudobného festivalu bolo celkovo udelených 12 blokových pokút v sume 11.000,- Sk).

Ďalej to boli trhové hromadné akcie (organizované mestskými úradmi) v Prievidzi, Handlovej, Novákoch, Bojniciach, Bošanoch, Považská Bystrica, Púchov, Dubnica nad Váhom, Ilava, Brezová pod Bradlom, Trenčianske Teplice, Stará Turá. V roku 2007 bolo vydaných na takéto akcie 13 súhlasných rozhodnutí pre mestské úrady a 1 pre organizovanie letného rockového festivalu „Letná pauza“ v Bojniciach. V spolupráci s organizátormi sa podmienky akcií postupne vylepšujú.

Počas hromadných akcií opakovane zisťujeme nedostatky: nevyhovujúce podmienky pre predávaný sortiment, nedodržanie doby spotreby rozpracovaných surovín, nevyhovujúca kvalita pitnej vody v zásobníkoch, nevyhovujúce opotrebované zariadenie (pracovné stoly s plastovými tenkými fóliami, staré chladiace zariadenia s poškodenými nátermi, staré sporáky a panvice), bez zázemia na odkladanie osobných potrieb, prevádzkovatelia ambulantného predaja často nemajú kompletnú dokumentáciu, predovšetkým prevádzkový poriadok, príručku správnej praxe, podľa ktorej by bolo možné posúdiť aj v iných okresoch podmienky odsúhlaseného sortimentu poskytovaných potravinárskych služieb a hlavne spôsob zásobovania stánku a skladovania surovín, pretrváva tendencia organizátorov trhových akcií t.j. mestských úradov predlžovať akcie na tri až viac dní (vianočné trhy 10 dní). V tomto období nie je možné napojiť ambulantné občerstvenie s prípravou pokrmov na zdroj tečúcej pitnej vody z dôvodu zamŕzania povrchových pripojení.

V **Žilinskom kraji** v roku 2007 bolo v okrese Žilina a Bytča organizovaných 11 hromadných akcií: Fašiangy 2007, Staromestské slávnosti, Jánošíkové dni 2007, COUNTRY FEST ROZMARÍN Terchová, Letné slávnosti v Rajeckých Tepliciach, Rajecký Jarmok 2007,

Žilinské dni zdravia, DNI PIVA ŠARIŠ, IV. Festival národnostných menšín v Žiline, IX. Michalský jarmok v Bytči, Žilinské Vianoce 2007.

Pri organizovaní hromadnej akcie sa postupovalo podľa platnej legislatívy. Na základe žiadosti bolo rozhodnutie vydané pre organizátora akcie. Pred začatím všetkých akcií sa v časovom predstihu stretli zástupcovia RÚVZ so sídlom v Žiline a organizátori akcie, kde sa určili konkrétne podmienky počas trvania akcie. Dozor bol zameraný na kontrolu vydania súhlasného posudku z miesta trvalého bydliska predajcov, osobná a prevádzková hygiena, technologické vybavenie stánku podľa činnosti a ponúkaných služieb predajcov, kontrola vybavenosti chladiacimi zariadeniami, dodržiavaním chladiaceho reťazca, osobnej hygieny, kontrola dátumu minimálnej trvanlivosti a dodacích listov pri výrobe epidemiologicky rizikových požívatín, možnosť použitia vyhradených WC pre pracovníkov stánkov s potravinárskym sortimentom.

V okrese Žilina v roku 2007 najväčšou organizovanou hromadnou akciou boli „Jánošíkové dni 2007 v Terchovej“. Stravovanie zabezpečovala firma COMPLETE PARTY SERVICE s.r.o., Prievidza, ktorá má so zabezpečovaním akcií skúsenosti. Pracovníci, ktorí zabezpečujú prípravu a predaj hotových jedál a nápojov spĺňajú požiadavky odbornej a zdravotnej spôsobilosti. Medzi väčších poskytovateľov služieb rýchleho občerstvenia počas konania hromadnej akcie je firma OMNITRADE Bratislava, ktorá prevádzkuje hotel Boboty v Terchovej. Firma poskytuje služby rýchleho občerstvenia počas trvania kultúrneho podujatia na Amfiteátri Nad Borinami.

Na hromadnej akcii bol v ponuke aj ambulantný predaj potravín, hlavne zdobených medovníkov, cukroviniek, cukrovej vaty, medoviny a iných drobných potravinárskych výrobkov a predaj pokrmov rýchleho občerstvenia. Všetci mali prekontrolované rozhodnutia k prevádzkovaniu stánkov.

Prívod vody na akciách bol zabezpečený z obecného vodovodu z obce Terchová. Účastníci akcie mali zabezpečené mobilné WC v dostatočnom počte s možnosťou umývania rúk po použití WC. V samotnom Amfiteátri Nad Borinami bol zabezpečený prívod vody cez výpustné ventily a možnosť použitia mobilných WC pre návštevníkov kultúrneho podujatia.

V roku 2007 počas konania hromadných akcií nebola zaznamenaná žiadna epidémia z akcie.

Hromadné akcie v okrese Čadca sa konali v obciach a mestách takmer vždy pod správou obecného úradu, mestského úradu a jednotlivých zložiek v obci, meste. Po obdržaní odborného usmernenia hlavného hygienika boli tieto inštitúcie oboznámené s postupom pri vydávaní rozhodnutí orgánom na ochranu zdravia. Najčastejšie boli organizované tzv. hodové jarmoky, počas ktorých bol stánkový predaj poskytovaný v rozsahu 1 – 2 dni. Predaj bol uskutočňovaný podnikateľmi z nášho okresu, prípadne z iných okresov, ale i zo zahraničia, hlavne z Poľskej republiky a Českej republiky. Najčastejšie ponúkaným sortimentom bol predaj originálne balených potravín, predaj rýchleho občerstvenia, perníkov, cukrovej vaty, hotových jedál, kozmetiky a darčekových suvenírov. Celkom bolo vydaných 13 rozhodnutí pre poriadateľov akcií a 8 rozhodnutí na požiadanie fyzickým osobám. Predaj je sústredený na tržných miestach, zriadených pri obecných a mestských úradoch, v areáloch telovýchovných zariadení a pri domoch kultúry. Sú to vyčlenené miesta v centre, objekty, v ktorých je možnosť využitia vody a sociálnych zariadení.

V spolupráci so zástupcami obce, mesta, mestskou políciou vykonávajú pracovníci RÚVZ dozor počas konania hromadných akcií. V r. 2007 boli prejednané s organizátorom akcie MsÚ Čadca nedostatky zistené počas konania Bartolomejského jarmoku v Čadci. Akcia bola spojená s kultúrnym programom, ktorého účinkujúci ponúkali v šiatrovom stánku

i predaj kysnutých koláčov, výrobkov rýchleho občerstvenia a jedál bez dodržania základných hygienických požiadaviek, s chýbajúcou zdravotnou a odbornou spôsobilosťou. Činnosť predaja bola po dohode s prevádzkovateľmi stánku priamo na mieste zakázaná a následne bolo zvolané jednanie s poriadateľom hromadnej akcie. Po prejednaní nedostatkov bola organizátorovi akcie okrem zabezpečenia hygienických požiadaviek stanovená i povinnosť nahlásiť tunajšiemu RÚVZ minimálne dva až tri dni pred konaním akcie počet stánkov a ich rozmiestnenie. Zároveň bol upozornený na plnenie legislatívnych požiadaviek týkajúcich sa hygienického zabezpečenia úpravy priestoru po ukončení akcie. Dlhodobé hromadné akcie od mája do októbra každoročne prebiehajú v Múzeu Kysuckej dediny a organizátorom akcií je Kysucké múzeum v Čadci. Lokalita, v ktorej sa múzeum nachádza, je navštevovaná vo zvýšenej miere i zahraničnými turistami a návštevnosť má stúpajúci trend, hlavne počas LTS. Z toho dôvodu bol v tomto roku zaznamenaný i stúpajúci počet stánkov s predajom rýchleho občerstvenia, ktoré ponúkajú služby okrem stabilných zariadení. Pred LTS bolo prejednané zabezpečenie hygienických podmienok priamo s organizátorom akcie. I napriek tomu počas dozoru pri kontrole stánku s predajom mliečnych výrobkov, ktorého prevádzkovateľom bola firma SLOV – KOR Žilina bolo zistené hrubé porušenie hygienických predpisov v rozsahu chýbajúcej teplej i studenej vody, vystavovanie rizikových výrobkov bez chladiacich zariadení pri t 20°, chýbajúce dodacie listy, doklady zdravotnej a odbornej spôsobilosti, chýbajúce rozhodnutie na činnosť, ktorá bola vykonávaná a podobne. V dôsledku zistených nedostatkov bola uplatnená uvedenej firme sankcia formou zákazu prevádzky a za nedostatky v osobnej hygiene bola uložená pracovníkom pokuta v blokovom konaní.

V okrese Čadca a KNM sa v r. 2007 konali nasledovné hromadné podujatia: Jakubovské hody, Kysucký festival BESKYD, Leto 2007 v Svrčinoveci, Tradičné hody v obci Čierne, XVI. Goralské slávnosti v obci Skalité, Vadičovské folklórne slávnosti a Deň detí a hodová nedeľa v Hornom Vadičove, Bartolomejský hodový jarmok v Meste Čadca, Festival BESKYD SUMMER, Kultúrne združenie Turzovka, Beskydské slávnosti a Turzovské hody, Krónerov turnaj a hody v Staškove, Hodový jarmok v Oščadnici, Vianočné trhy v Čadci.

RÚVZ so sídlom v Dolnom Kubíne vydalo Mestskému kultúrnemu stredisku v Dolnom Kubíne rozhodnutie na stánkový predaj požívatín počas Veľkonočných trhov, ktoré sa konali v dňoch 27.-28.marca 2007 v Dolnom Kubíne, v ktorom uložilo organizátorovi akcie okrem iného zabezpečiť pitnú vodu, odkanalizovanie, likvidáciu odpadu podľa predávaného sortimentu v stánkoch, WC pre zamestnancov stánkov a hostí a predložiť zoznam účastníkov akcie. Pracovníci oddelenia HV počas predmetnej akcie prekontrolovali 8 potravinových stánkov, v ktorých bol realizovaný predaj včelích produktov a originálne balených epidemiologicky nerizikových cukroví a oblátok. U jedného predajcu bol zistený predaj neoznačených potravinárskych výrobkov bez dodacích listov. Na základe tohto zistenia bol predaj predmetných výrobkov zrušený a predajca musel opustiť predajné miesto.

V rámci štátneho zdravotného dozoru pre spádovú oblasť RÚVZ so sídlom v Dolnom Kubíne bol oddelením hygieny výživy schválený predaj požívatín a občerstvenia na hromadných akciách: Preteky psích záprahov konaných v Zubereci, Veľkonočné trhy konané v dňoch v Dolnom Kubíne, Jarný jarmok v Námestove, II. ročník Furmanských pretekov v Žaškove, Žaškovský minimaratón v Žaškove, Škapuliarsky jarmok v Trstnej, XXXII. ročník Podroháčskych folklórnych slávností v Zuberci, Kubínsky jarmok v Dolnom Kubíne, Michalský jarmok v Tvrdošíne, Jesenný jarmok v Námestove, Martinský jarmok v Trstnej, Katarínske trhy v Dolnom Kubíne, Vianočné trhy v Dolnom Kubíne.

V roku 2007 sa v okrese Liptovský Mikuláš konali nasledovné hromadné akcie: Ružomerský jarmok v Ružomberoku, Stoličné dni v Liptovskom Mikuláši, Folklórny festival Východná, Folkovanie pod Skalkou v Liptovskom Hrádoku, Hornoliptovský jarmok

v Liptovskom Hrádoku, Ondrejský jarmok v Ružomberoku, Mikulášske trhy v Liptovskom Mikuláši.

Na všetkých uvedených akciách bol vykonaný štátny zdravotný dozor, celkovo bolo prekontrolovaných 213 stánkov.

Pri organizovaní hromadných akcií v okrese Martin sa spolupracovalo s pracovníkmi okresných, obecných a mestských úradov. Jednalo sa hlavne o poriadanie jarmokov a rôznych kultúrno – spoločenských, športových hromadných akcií v mestách Martin, Vrútky a Turčianske Teplice a v ďalších obciach v regióne.

V okrese Martin a Turčianske Teplice v roku 2007 boli organizované nasledovné podujatia : Kľačianska Podkova v Turčianske Kľačany, Motor Summer Fest amfiteáter Martin, Teplický jarmok v Turčianskych Tepliciach, Turčianske slávnosti folklóru – Turčiansky jarmok, Blatnica - Martinské westernové dni v amfiteátri, Martin Jarmok ľudovej tvorivosti, Vrútky Martinský jarmok, Mošovský jarmok, Dni sv. Martin – Martinské hody.

Celkovo bolo vykonaných 151 previerok. Nedostatky, ktoré boli zistené pri výkone štátneho zdravotného dozoru boli menej závažného charakteru a boli riešené priamo na mieste.

V mieste konania Vianočných trhov bola možnosť napojenia stánkov na vodu a elektrickú energiu. Likvidácia komunálneho odpadu bola zabezpečená zmluvne s firmou BRANTNER FATRA s.r.o., v rámci mesta Martin. Odpadové vody boli likvidované do verejnej kanalizácie. Hygienické zariadenia pre kupujúcich boli k dispozícii vo verejných WC mesta Martin, hygienické zariadenia pre pracovníkov potravinárskych prevádzok boli k dispozícii v zariadeniach spoločného stravovania nachádzajúcich sa v bezprostrednej blízkosti prevádzok.

V rámci konaného podujatia boli v prevádzke dva predajné stánky, v ktorých sa realizoval predaj nápojov s predajom do jednorazových obalov (medovina, varené víno, alkoholické a nealkoholické nápoje, teplé nápoje) a cukroviniek. Na vianočných trhoch prevažoval predaj nepotravinárskeho tovaru.

Pri výkone štátneho zdravotného dozoru bolo prekontrolované dodržiavanie zásad osobnej a prevádzkovej hygieny, zdravotná a odborná spôsobilosť, dodržiavanie zásad správnej výrobných praxe a povolenie na ambulantný predaj.

V prekontrolovaných zariadeniach neboli zistené nedostatky a nebolo nutné uložiť nápravné opatrenia.

V roku 2007 sa v **Banskobystrickom kraji** konali tradičné krátkodobé hromadné akcie - Radvanský Jarmok, Dni mesta Banská Bystrica, Vianočné trhy a V. ročník Európskeho pohára F.I.S.T.C. a II. Majstrovstvá strednej Európy v pretekoch psích záprahoch na Donovaloch v mesiaci február. V okrese Brezno bola organizovaná krátkodobá hromadná akcia Ondrejský jarmok v Brezne. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru počas konania uvedených krátkodobých hromadných akcií u predajcov občerstvenia neboli zistené závažné nedostatky.

V okrese Lučenec sa konali tradičné veľkonočné, gurmánske a vianočné trhy, v auguste Novohradský jarmok, ktorý je organizačne zabezpečený Mestom Lučenec.

Najväčším hromadným kultúrno – spoločenským podujatím v obci Hrušov (okres Veľký Krtíš), tak ako i po iné roky bola v mesiaci august „Hontianska paráda 2007“. Počas príprav a priebehu podujatia bol zabezpečený štátny zdravotný dozor s cieľom zmapovania hygienickej situácie v hospodárskych dvoroch (Poľovnícky, Hrušovský, Včelársky, Rybársky,

Krčmársky), v ktorých sa tradične vykonáva príprava a predaj potravín. Podmienky na prípravu a predaj potravín boli i po tento rok zabezpečené v súlade s požiadavkami na krátkodobý stánkový predaj.

Počas konania tradičných jarmokov – Jánsky, Banícky, Katarínsky a Vianočné trhy vo Veľkom Krtíši a Gaštanové slávnosti v Modrom Kameni, boli čiastočne zlepšené podmienky zo strany organizátorov. Odstránený bol dlhé roky zisťovaný nedostatok – nedostatočné množstvo záchodov pre predávajúcich a návštevníkov, ktoré boli v priebehu roka počas jarmokov zabezpečené v dostatočnom množstve. Vyriešila sa aj možnosť pripojenia sa stánkov na prívod tečúcej pitnej vody.

V priebehu roka 2007 sa v spádovom území RÚVZ Zvolen konali hromadné podujatia: Veľkonočné trhy vo Zvolene, Detvianske folklórne slávnosti pod Poľanou v Detve, Očovská folklórna hruda v obci Očová, Zvolenský jarmok vo Zvolene, Jesenný jarmok v Krupine a Vianočné trhy. Počas hromadných akcií bolo vykonaných 75 kontrol, uložené boli 4 blokové pokuty v celkovej sume 1400 Sk za nesprávne skladovanie potravín, nedostatočné množstvo chladiacich a mraziacich zariadení, čo spôsobuje obrovské problémy najmä v letnom období, nedodržovanie zásad osobnej a prevádzkovej hygieny.

V meste Rimavská Sobota sa konali tri hromadné podujatia s predajom občerstvenia – najväčším je tradične septembrový Gemersko – Malohontský jarmok, Dni mesta Rimavská Sobota a Vianočný jarmok. V porovnaní s minulými rokmi sa hromadných podujatí zúčastnili aj podnikatelia z iných okresov. V roku 2007 sa v okrese Revúca konalo 5 hromadných podujatí, z toho 3 sa konali počas roka v meste Tornaľa, 1 v Jelšave (Banícky deň) a 1 v Revúcej – Revúcky jarmok.

Najčastejšími nedostatkami bolo zamestnávanie osôb bez predpísanej odbornej a zdravotnej spôsobilosti na výkon epidemiologickej závažnej činnosti.

V okrese Žiar nad Hronom boli najpočetnejšie navštívené podujatia: „Country cros“ v obci Lovčica – Trubín a Žiarsky jarmok. Zvýšený hygienický dozor bol v čase konania jednotlivých akcií zabezpečený aj počas sviatkov a dní pracovného voľna. V roku 2007 sa v okrese Banská Štiavnica konali dve väčšie hromadné podujatia - Dni Svätého Huberta vo Svätom Antone a Salamandrové dni v Banskej Štiavnici. Priamo na podujatiach neboli zisťované závažné hygienické nedostatky. V okrese Žarnovica boli organizované tri hromadné podujatia: Plochá dráha, Žarnovický a Novobanský jarmok. Vďaka preventívnym opatreniam pracovníkov hygieny výživy a zvýšenému hygienickému dozoru aj počas sviatkov a dní pracovného voľna neboli zisťované závažné hygienické nedostatky priamo na podujatiach.

V hodnotenom roku 2007 sa vo všetkých okresných mestách, ale aj vo väčších mestách okresov konali tradičné hromadné akcie (jarmoky, vianočné trhy, veľkonočné trhy a iné slávnosti napr. v Košiciach - Dni mesta Košice, Medzinárodný folklórny festival Cassovia FOLKFEST 2007, Abovské folklórne slávnosti Euro Folk Rozhanovce 2007), spojené s predajom potravín, prípravou a podávaním pokrmov väčšinou rýchleho občerstvenia (v okrese Michalovce 8, Trebišov 10, Rožňava 7, Košice 5, Spišská Nová Ves).

Dozor spočíval v posudzovaní návrhov usporiadateľov na konanie hromadnej akcie, v posudzovaní jednotlivých návrhov účastníkov hromadných akcií a kontrolách počas konania hromadných akcií.

Pretrvávajúcim problémom konania hromadných akcií je neskoré podávanie žiadostí, resp. oznámení (1 - 2 dni pred konaním akcie, príp. aj v deň začatia akcie) nedostatočné zdokladovanie podaní, nízka odborná úroveň predávajúcich.

Počas konania hromadných akcií boli zistené ojedinelé nedostatky v osobnej hygiene, nedostatočnom vybavení stánkov a v nesprávnej manipulácii s požívatinami, nezabezpečenie likvidácie odpadu (tekutého i tuhého) hygienicky vyhovujúcim spôsobom. Za zistené nedostatky boli uplatňované väčšinou pokuty v blokovom konaní.

Z hromadných akcií v **Prešovskom kraji** prebiehali v okrese Bardejov "Šarišské slávnosti piesní a tancov" v Raslaviciach a "Bardejovský jarmok". Počas konania týchto akcií bol zabezpečený hygienický dozor a veľká pozornosť sa venovala prípravnému obdobiu, kde sa problematika prejednávala s mestskými, resp. obecnými úradmi.

Pri kontrolách boli zistené nedostatky, z ktorých väčšina bola po upozornení odstránená, v opačnom prípade sa pristúpilo k uloženiu blokových pokút. Celkovo bolo uložených 13 blokových pokút v celkovej sume 5 200,- Sk. Blokové pokuty boli prevádzkovateľmi zaplatené a nedostatky sa snažili prevádzkovatelia podľa možnosti odstrániť ihneď. Obci Raslavice bola udelená pokuta rozhodnutím RÚVZ v sume 5 000 Sk za prevádzkovanie stánku bez vydaného rozhodnutia RÚVZ na konanie hromadných akcií.

Mesto Bardejov v tomto roku po prvýkrát zorganizovalo I. ročník „Bardejovských vianočných trhov“ na Radničnom námestí. Pre predaj nápojov a jedál boli zabezpečené účelové predajné stánky s možnosťou napojenia na rozvody pitnej vody.

Z hromadných akcií sú najzávažnejšie letné a vianočné trhy usporadúvané mestskými úradmi Humenné, Snina, Medzilaborce a FKaŠ v Medzilaborciach. Zo strany účastníkov neboli zistené vážnejšie nedostatky. Zo strany usporiadateľov nebola doposiaľ zabezpečená možnosť napojenia sa na zdroj tečúcej pitnej vody.

V okresoch Poprad, Kežmarok a Levoča počas letnej a zimnej turistickej sezóny sme zabezpečovali 35 mimoriadnych hromadných akcií. Zvýšený hygienický dozor bol zabezpečovaný v popoludňajších hodinách každú stredu v týždni a počas sobôt a nedeľ.

Hromadné akcie boli zabezpečované spoločnými stretnutiami pred usporiadaním akcií s usporiadateľskými komisiami (Mestský úrad, RÚVZ), na ktorých boli riešené aktuálne vzniknuté problémy a nedostatky. Najviac hromadných akcií bolo sústredených do oblastí Vysokých Tatier, a najviac navštevovanou akciou roka je Levočská púť s kumuláciou 20 000 ľudí.

V roku 2007 sa v meste Prešov konali tradičné hromadné akcie: Hromadné spoločenské akcie na Hlavnej ulici v Prešove „Dni mesta Prešov a Trojičný jarmok, Hromadné spoločenské akcie „35 Sabinovský jarmok, Dni Sabinova“, Hromadné spoločenské akcie na parkovisku pred Mestskou halou v Prešove „ Májové trhy a Prešovské výstavné trhy, Hromadná akcia „Deň otvorených dverí“, Hromadná akcia „Deň boja proti hladu“, Hromadná akcia „Festival dobrej hudby SIGORD 2007“ v areáli prírodného kúpaliska DELŇA Prešov, Hromadná akcia „ III. Remeselné jarmočné dni „ na pešej komunikácii na ul. Hlavnej v Prešov, Hromadná akcia „ Predvianočné trhy“ na pešej zóne na ul. Hlavnej v Prešove.

V okrese Stará Ľubovňa sa uskutočnili nesledovné hromadné akcie a podujatia: Festival piesní a tancov Kamienka, Dni nemeckej kultúry v Chmelnici, Ľubovniansky jarmok, Ľubovnianske vianočné trhy.

Počas konania jednotlivých akcií bolo vykonali 26 kontrol. Úroveň hygienického zabezpečenia jednotlivých akcií bola na dobrej úrovni. V priebehu akcií sa vyskytli nedostatky z hľadiska dodržiavania hlavne prevádzkovej hygieny, chýbali doklady o odbornej a zdravotnej spôsobilosti. V niektorých prípadoch chýbali schválené prevádzkové poriadky. Za uvedené nedostatky bolo daných 5 blokových pokút v sume 2 000.-Sk.

V roku 2007 prebiehali hromadné akcie charakteristické pre tento región „Festival Rusínov a Ukrajincov“ žijúcich v Slovenskej republike a usporiadanie letných a predvianočných trhov v meste Svidník. Počas konania týchto hromadných akcií v meste Svidník bol zabezpečený stály zdravotný dozor pracovníkmi oddelenia hygieny výživy, pričom boli kontrolované stánky, v ktorých sa podávali a pripravovali pokrmy, v reštauráciách a v školských zariadeniach, hlavne pretože tam boli ubytovaní účinkujúci a zároveň sa tam aj stravovali. Pri týchto hromadných akciách dozor vykonávali aj pracovníci RV a PS Svidník, spolupráca bola na dobrej úrovni.

V meste Stropkov sa konali v roku 2007 len 2 hromadné akcie „Stropkovský jarmok“ a „Stropkovské jazdecké preteky“, pričom sme vydali samostatné rozhodnutia pre usporiadateľov na zabezpečenie hygienických aspektov, na zamedzenie nepriaznivej epidemiologickej odozvy. Pri vykonaných kontrolách závažné hygienické nedostatky neboli zistené, pretože pred akciami a počas akcií bol zabezpečený stály výkon štátneho zdravotného dozoru pracovníkmi oddelenia hygieny výživy v spolupráci s pracovníkmi RVaPS Svidník.

V priebehu roka 2007 sa konali v okrese Vranov nad Topľou 4 jarmoky, ktorých usporiadateľom bolo mesto Vranov nad Topľou a mesto Hanušovce nad Topľou. Jednalo sa o: Letný jarmok, Tradičný Vranovský jarmok, Zimný jarmok a Hanušovský jarmok. Spolu bolo vykonaných 68 kontrol. Kontroly boli zamerané na kvalitu podávaných pripravovaných a hotových jedál, na dodržiavanie osobnej hygieny pri predaji, na skladovanie predávaných potravín. Nedostatky boli zisťované v nedostatočnej prevádzkovej hygiene v stánkoch, nesprávnom uskladňovaní potravín, používaní opotrebovaných chladiacich zariadení.

5. Sankčné opatrenia

Pri zistení nedostatkov v potravinárskych prevádzkach pri výkone úradnej kontroly a štátneho zdravotného dozoru uložili pracovníci odborov a oddelení hygieny výživy RÚVZ v SR počas roka 2007:

- **pokyny** na odstránenie nedostatkov,
- **opatrenia** na predchádzanie ochoreniam spočívajúce v zákaze alebo v obmedzení činnosti,
- **zákazy** predaja, resp. uvádzania do obehu zdravotne škodlivých potravín, resp. potravinárskych surovín,
- opatrenia na predchádzanie ochoreniam podľa § 37 zákona 126/2006 Z. z., o verejnom zdravotníctve ukladané na mieste,
- **pokuty podľa §§ 38 a 39 zákona č.126/2006 Z. z.** o verejnom zdravotníctve a §§ 56, 57, 58 zákona č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a zákona č. 152/1995 Z. z. o potravinách v znení neskorších predpisov (za nesplnenie povinnosti),
- **pokuty v blokovom konaní** (za menej závažné nedostatky v osobnej a prevádzkovej hygiene, starostlivosti o potraviny, v nesprávnej manipulácii s potravinami, nezdokladovaní odbornej spôsobilosti),
- **výkony rozhodnutí podľa zák. č. 71/1967 Zb.** o správnom konaní.

Najčastejšie využívaným sankčným opatrením bolo blokové konanie. Blokové konanie ako forma sankcie bolo uplatnené najčastejšie priamo pracovníkom zúčastňujúcim sa výroby a manipulácie s potravinami, a to za neuplatnenie zásad správnej výrobnéj praxe a hygienických predpisov v rozsahu zodpovednosti uvedenej v predkladaných systéme HACCP.

Prehľad o počte a druhu uplatnených sankcií podľa krajov Slovenskej republiky

Kraj	Úhrady nákladov a náhrady nákladov počet / suma (v Sk)	z. č. 126/2006 Z. z. a z. č. 355/2007 Z. z. počet / suma (v Sk)	§ 28	Výkony	Blokové
			z. č. 152/95 Z. z. počet / suma (v Sk)	rozhodnutí počet / suma (v Sk)	pokuty počet / suma (v Sk)
Bratislava	4/6 430	-	1/30 000	27/0	307/281 900
B. Bystrica	-	6/295 000	-	5/0	449/297 800
Košice	-	22/280 000	12/141 500	5/32 000	346/203 800
Nitra	42/45 915	59/205 200	5/95 000	18/0	433/325 400
Trenčín	35/139 230	22/246 000	16/133 000	22/0	67/79 500
Trnava	1/ 4 760	7/35 000	2/8 000	7/15 000	225/225 800
Prešov	15/15 170	32/268 000	5/54 000	14/0	427/285 150
Žilina	9/27 841	20/303 500	3/25 000	28/0	347/232 200
Spolu	106/239 346	168/1 632 700	44/486 500	126/47 000	2601/1 931 550

6. Epidemický výskyt alimentárnych ochorení

V roku 2007 bolo hlásených spolu 40 prípadov hromadného epidemického výskytu alimentárnych ochorení s počtom ochorení viac ako 10 v epidemickej súvislosti. Tieto vznikli prevažne po konzumácii pokrmov v zariadeniach spoločného stravovania uzavretého typu, a to najmä v ústavoch sociálnych služieb, liečebných ústavoch, v stravovacích prevádzkach na pracoviskách a výdajniach stravy na pracoviskách, ale aj v zariadeniach spoločného stravovania otvoreného typu.

Najčastejší epidemický výskyt alimentárnych ochorení za sledované obdobie bol zaznamenaný **V Trenčianskom kraji** s celkovým počtom epidémii 13, pričom v 6 epidémiách s celkovým počtom ochorení 387 bol potvrdený pôvodca ochorenia *Salmonella enteritidis*. Predpokladaný faktor prenosu pri týchto epidémiách bol hotový pokrm vyrobený najmä v zariadeniach spoločného stravovania uzavretého typu. V prípade štyroch epidémií sa jednalo o akútne gastroenteritídy zapríčinené vírusom NORWALK (A 08.1), faktor prenosu nebol zistený. V dvoch prípadoch epidemického výskytu alimentárnych ochorení v uzavretom type ZSS boli ochorenia vykázané ako iné bakteriálne infekcie s izoláciou *Proteus*, *E.coli*, *Citrobacter*. V jednom prípade epidemického výskytu ochorení etiologický agens nebol identifikovaný a ochorenia boli zaradené do skupiny A09 - hnačka a gastroenteritída pravdepodobne infekčného pôvodu.

V Žilinskom kraji boli zaznamenané 2 epidémie alimentárnych ochorení s počtom chorých 10 a viac. V 1 epidémii išlo o salmonelózu, ktorá sa vyskytla u účastníkov uzavretej akcie v reštaurácii GASTON v Čadci s počtom chorých 38. V mesiaci máj bola evidovaná 1 epidémia u stravníkov závodnej kuchyne PUNCH v Námestove, pri ktorej ochorelo 15 pracovníkov po konzumácii obeda (bravčová roláda a zemiaky). Bol vyšetrený personál kuchyne, odobraté vzorky stravy a stery s prostredia pričom vzorky stravy vyhovovali stanoveným mikrobiologickým požiadavkám. Pôvodca nákazy zostal nezistený.

V Banskobystrickom kraji bolo zaznamenaných 7 epidémii. V mesiaci február bola hlásená epidémia alimentárnych ochorení u turistov ubytovaných v turistickej ubytovni Vesel na Donovaloch s počtom chorých 54 osôb. Pôvodca ochorenia zostal nezistený. V mesiaci júl

bola nahlásená epidémia u stravníkov závodnej jedálne Küster vo Vlkanovej s počtom chorých 43 po konzumácii hotového pokrmu - kurací paprikáš s haluškami. Etiologické agens sa nepodarilo dokázať. Ďalšie 3 epidémie alimentárnych ochorení s celkovým počtom chorých 36, pri ktorých sa pôvodca ochorenia nezistil, sa vyskytli v ústavoch sociálnej starostlivosti.

Boli zaznamenané 2 epidemické výskyty salmonelózy. Jednalo sa o stravníkov bufetu Lynde vo FNŠP F. D. Roosevelta s počtom chorých 12. V rámci vyšetrovania v ohnisku boli zistené 2 nosičstvá *Salmonella enteritidis* a 1 ochorenie u zamestnancov bufetu. Výskyt salmonelózy s počtom ochorení 13 bol v mesiaci september zaznamenaný u zahraničných pracovníkov mäsokombinátu v Mýtnej, ktorí boli ubytovaní v ubytovni chaty Poľana. Šetrením bol zistený ako faktor prenosu syr a iné syrové výrobky neznámeho pôvodu z domácej produkcie.

V priebehu mesiaca apríl bola zaznamenaná jedna epidémia v Domove dôchodcov a v Domove sociálnej starostlivosti v Žiari nad Hronom, pri ktorej ochorelo 67 ľudí. Patogénne a podmienené patogénne mikroorganizmy v odobratých vzorkách stravy neboli detekované.

V Košickom kraji bolo zaznamenaných 7 prípadov hromadného výskytu alimentárnych ochorení s celkovým počtom 183 chorých, u ktorých pravdepodobným faktorom prenosu boli hotové pokrmy pripravené a konzumované v zariadeniach spoločného stravovania uzavretého typu. V mesiaci apríl bol zaznamenaný epidemický výskyt gastroenteritíd pravdepodobne infekčného pôvodu (dg.A09) u stravníkov závodnej kuchyne v objekte Tepláreň Košice, prevádzkovateľa Gastrorekrea s. r. o., Letná 45 Košice s počtom chorých 23. Boli hlásené 3 epidémie salmonelózy. Jednalo sa o zamestnancov závodu Getrag Ford Transmissions Slovakia v Kechneci s počtom chorých 42 a výskyt ochorení u pacientov Vysoko špecializovaného odborného ústavu geriatrického sv. Lukáša na Strojárskej ulici v Košiciach s počtom ochorení 13. Výskyt hromadného ochorenia na salmonelózu bol hlásený aj u 62 stravníkov závodnej kuchyni v objekte VSE v Košiciach a v jej šiestich výdajniach stravy na pracoviskách. *Salmonella enteritidis* bola zistená aj vo vyšetrenej odloženej vzorke pokrmu – žemľovka s tvarohom a ovocím.

V októbri bol zaznamenaný výskyt stafylokokovej enterotoxikózy, ktorá sa prejavila hnačkovým ochorením u 31 stravníkov závodnej kuchyne VSS na Južnej triede v Košiciach. Mikrobiologickým vyšetrením odložených vzoriek pokrmu z pomnoženia bol vykultivovaný *Staphylococcus aureus* produkujúci toxín typ A a u dvoch pracovníčok stravovacej prevádzky bol z výterov z hrdla vykultivovaný *Staphylococcus aureus* produkujúci toxín typ A. Ďalšie 2 epidémie alimentárnych ochorení sa vyskytli v ústave sociálnej starostlivosti a v zdravotníckom zariadení, pri ktorých pôvodca ochorenia sa nepodarilo dokázať.

V Prešovskom kraji bolo zaznamenaných 16 malých rodinných epidémii salmonelóz s počtom chorých v epidémii menej ako 10. V jednom prípade išlo o hromadný výskyt ochorenia po konzumácii stravy v Liečebnom dome Ozón v Bardejovských Kúpeľoch. Ako pôvodca ochorenia bol zistený norovírus. Faktor prenosu nebol dokázaný.

V Nitrianskom kraji bolo v priebehu roku 2007 zaznamenaných 6 epidémií, pri ktorých bolo zaznamenaných 246 prípadov ochorení s epidemickou súvislosťou. V 1 prípade epidemického výskytu alimentárnej nákazy u 12 stravníkov Penziónu Adriana v Patinciach došlo k epidémii v dôsledku prítomnosti mikroorganizmu *Bacillus cereus* v konzumovanom pokrme. V 1 prípade epidémie s počtom chorých 27, ktorá sa vyskytla vo výdajni stravy Slovmedical s.r.o. Vrábľa bol preukázaný ako pôvodca ochorenia *Enterobacter*. V mesiaci marec bola zaznamenaná epidémia v Domove dôchodcov a Domove sociálnych služieb na Železničarskej ulici v Nitre. Ako pôvodca ochorenia boli preukázané norovírusy. V ďalších štyroch prípadoch epidemického výskytu alimentárnych ochorení, ktoré sa vyskytli v zariadeniach spoločného stravovania uzavretého typu etiologické agens v rámci epidémií objasnené nebolo.

V **Trnavskom kraji** boli v priebehu roka 2007 zaznamenané 4 epidémie, z toho 3 boli epidémie stafylokokovej enterotoxikózy. Explozívna epidémia stafylokokovej enterotoxikózy s počtom ochorení 24 bola zaevidovaná v podniku SACHS Slovakia Trnava, kde sa dováža strava z kuchyne podniku Johns Manville Slovakia Trnava. Potvrdeným faktorom prenosu bol hotový pokrm - maďarský guláš s varenou cestovinou, pričom bol izolovaný etiologický agens *Staphylococcus aureus* – toxinogénny kmeň a stanovený stafylokokový enterotoxín na RÚVZ v Košiciach. Druhá epidémia stafylokokovej enterotoxikózy sa vyskytla v zariadení rýchleho občerstvenia Donner Kebab v Piešťanoch s počtom chorých 12 s potvrdeným faktorom prenosu nákazy - kebab. U dvoch zamestnancov prevádzky bol z biologického materiálu izolovaný *Staphylococcus aureus*, avšak produkcia enterotoxínu sa nepotvrdila. Z odobratých 20 vzoriek stravy bol izolovaný *St. aureus*, pričom v desiatich z nich bol bližšou identifikáciou potvrdený enterotoxín SET typ A a typ C. V okrese Galanta v I.D.C. Holding, a.s. odštepny závod Pečivárne Sereď prebehla epidémia stafylokokovej enterotoxikózy u 44 zamestnancov. Pravdepodobným faktorom prenosu bol hovädzí guláš s knedľou, pričom mikrobiologickým vyšetrením vzoriek stravy neboli patogénne mikroorganizmy preukázané. Z biologického materiálu odobratého od zamestnancov kuchyne sa izoloval viackrát *Staphylococcus aureus* a 1x aj patogén *S. enteritidis*. Výsledky identifikácie enterotoxínu u izolovaných kmeňov *S. aureus* boli negatívne.

Epidemický výskyt 11 ochorení na salmonelózu v regióne Senica bol evidovaný v Domove dôchodcov v Senici. Faktorom prenosu bola zmiešaná strava.

V uplynulom roku nebol zaznamenaný ani hlásený epidemický výskyt alimentárnych ochorení v **Bratislavskom kraji**.

Epidemický výskyt alimentárnych ochorení je uvedený v tabuľke č. 8.

7. Poradne zdravej výživy

V roku 2007 poradenskú činnosť v oblasti zdravej výživy zabezpečovali Poradne správnej výživy, ktoré sú začlenené k odborom zdravotnej výchovy, odborom verejného zdravotníctva, Poradenským centram správnej výživy a úpravy hmotnosti a Poradniam zdravia RÚVZ v SR.

Bolo poskytované individuálne, skupinové a hromadné poradenstvo.

Pracovníci odborov a oddelení hygieny výživy jednotlivých RÚVZ v spolupráci s pracovníkmi poradní zdravia taktiež pokračovali v realizácii celoslovenského projektu „Sledovanie výživového stavu obyvateľov SR“.

Činnosť a aktivity poradní sa navzájom líšili v jednotlivých regiónoch.

Banskobystrický kraj

Poradňa zdravej výživy pri RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici poskytuje klientom odborné poradenstvo na základe retrospektívnej nutričnej anamnézy a dotazov klientov. Podkladom pre poradenstvo sú programom Alimenta spracované 3-dňové jedálne lístky a ich vyhodnotenie vo vzťahu k Odporúčaným výživovým dávkam pre obyvateľstvo SR. V priebehu roka 2007 boli u 80 respondentov z projektu „Sledovanie výživového stavu vybraných skupín dospeléj populácie SR“ spracované 1-dňové diétne záznamy počítačovým programom Alimenta.

Pracovníčky odboru hygieny výživy spolupracovali aj počas výjazdov do obchodnej siete v rámci svetového Dňa srdca a výstavy Šport línia. Konzultácie z oblasti výživy boli poskytované ústne, telefonicky a elektronickou poštou. Išlo najmä o informácie o zásadách správnej výživy, o nízkocholesterolovej diéte, redukčných diétach, alternatívnych spôsoboch

stravovania a informácie o obsahu vitamínov, minerálnych látok a stopových prvkov v konkrétnych potravinách.

Poradňa pre problematiku správnej výživy pracuje vo Veľkom Krtíši v spolupráci s Poradenským centrom podpory zdravia a zdravotnej výchovy. Sčasti sa charakteru tejto práci venovala poradňa zdravia. Spolupráca bola zaznamenaná v priebehu celého roka, vo zvýšenej miere opäť pri plnení projektu „Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospelaj populácie SR“. Celkovo bolo pracovníkmi poradne s problematikou správnej výživy oslovených 102 klientov. S každým sa individuálne konzultovalo o zdravotných rizikách z nesprávneho stravovania, o zlých stravovacích zvyklostiach a o možnostiach a náprave jedálneho lístka, čo treba z jedálneho lístka vyradiť a čo naopak uprednostniť na základe výsledkov vyšetrení.

Poradenstvo v oblasti výživy v RÚVZ Lučenec, Zvolen, Rimavská Sobota, Žiar nad Hronom, Žarnovica a Banská Štiavnica poskytuje základná poradňa zdravia.

Všetky poradne zdravia spolupracujú pri plnení projektu „Sledovanie výživového stavu vybraných skupín dospelaj populácie SR“.

Bratislavský kraj

V rámci plnenia Programu ozdravenia výživy obyvateľov SR sa v Poradni zdravia pokračovalo v edukačnej aktivite z oblasti zdravej výživy a životného štýlu. Formou osobných a skupinových rozhovorov s klientmi Poradne zdravej výživy a prostredníctvom masmédií sa propagovali hlavné zásady zdravej výživy a životosprávy a upozorňovalo sa na riziká vyplývajúce z možných chýb.

V roku 2007 bolo poskytnuté v rámci primárnej prevencie komplexné zdravotno-nutričné vyšetrenie a poradenstvo v Poradni zdravej výživy a na hromadných podujatiach 1836 klientom.

Komplexne bolo v poradni vyšetrených 1128 klientov, z toho 66% tvorili ženy a 34% muži. Kontrolné vyšetrenie absolvovalo 273 klientov. Podľa vekovej štruktúry bolo 25% klientov vo vekovej kategórii do 34 rokov, 64% z kategórii 35-64 rokov a 11% v poproduktívnom veku nad 65 rokov.

V spolupráci so Združením pre zdravie a výživu, Kardiologickou spoločnosťou SLS, Diabetologickou spoločnosťou SLS, poisťovňami Union, VŠZP, UniFarma, pri príležitosti výročných dní WHO, FAO (Svetový deň srdca, Deň darcov krvi, Svetový deň výživy, Most) boli realizované hromadné preventívne podujatia s vyšetrením rizikových faktorov, poskytnutím poradenstva z oblasti zdravej výživy a optimálneho životného štýlu 708 klientom.

Všetci rizikovní klienti zachytení počas preventívno – edukačných akcií boli pozvaní do Poradne zdravia.

Negatívne nálezy: Nadhmotnosť až obezita bola zistená u 48% klientov, hypertenzia u 34% klientov. Hypercholesterolémia bola diagnostikovaná u 49% klientov, znížené hladiny HDL frakcie malo 48% a zvýšené hladiny rizikovej LDL frakcie 27% klientov, hypertriglyceridémia bola zistená u 18% klientov a 29% malo zistenú hyperglykémiu. Po úprave stravovania a životného štýlu, podľa odporúčaní v Poradni zdravia bolo dosiahnuté zlepšenie lipidového spektra a rizikových indexov u 52% klientov, u 25% klientov sa dosiahla úprava hladiny glykémie a nefarmakologická úprava tlaku krvi bola dosiahnutá u 20% klientov.

V roku 2007 bolo prezentovaných 69 populárno-odborných príspevkov, z toho 32 príspevkov v audiovizuálnych médiách, 37 príspevkov v printových médiách a 5 aktívnych

vystúpení na školiacich seminároch zameraných na problematiku výživy, životosprávy, na výskyt rizikových faktorov voľnoradikálových ochorení a možnosti ich eliminácie.

Košický kraj

Poradne správnej výživy sú zriadené na RÚVZ Košice, Michalovce a Rožňava, pričom:

- na RÚVZ Košice ako Poradňa správnej výživy
- na RÚVZ Michalovce ako Poradňa zdravej výživy
- na RÚVZ Rožňava pod názvom poradenské centrum správnej výživy a úpravy hmotnosti.

V okrese Spišská Nová Ves a Trebišov výživové poradenstvo je vykonávané v rámci činnosti Poradne zdravia. Najrozvinutejšia činnosť poradne správnej výživy a úpravy hmotnosti je v Michalovciach a Rožňave.

V poradniach správnej výživy bola aj v roku 2007 poskytovaná poradenská činnosť so zameraním na zdravú výživu, úpravu hmotnosti, pitný režim a ďalšie žiadané informácie súvisiace s výživou a stravovaním. Hlavným cieľom bolo oboznámiť klientov so zdravými stravovacími návykmi v zmysle hlavných zásad a dosiahnuť ich akceptáciu, resp. uplatňovanie v praxi a tiež špeciálne podľa klienta. Poradňu navštívilo celkovo 831 klientov (Košice 85, Michalovce 464, Rožňava 93, Spišská Nová Ves 109, Trebišov 80).

V Michalovciach konzultácie vrátane doplňujúcich informácií boli poskytované klientom aj formou e-mailu.

Klientov (najmä na RÚVZ Michalovce) tvorili v prevažnej miere ženy v najčastejšej vekovej kategórii 35 - 50 rokov. Až 81 % týchto klientov malo nadváhu alebo obezitu a prejavili záujem redukovať svoju hmotnosť. U všetkých klientov boli vyšetrené antropometrické ukazovatele vrátane % telesného tuku a zistené hodnoty následne spracované počítačom v programe Body software control. Na základe toho bola každému klientovi vypracovaná optimálna energetická a výživová denná dávka potravín. V súvislosti s tým obdržali propagačný materiál - tabuľku obsahujúcu energetickú a biologickú hodnotu 450 potravín (v 100 gramoch) doplnenú o obsah cholesterolu ako aj písomný materiál - doporučené najvhodnejších pohybových aktivít s tabuľkou cca 200 druhov športov a 50 druhov najčastejšie vykonávaných iných aktivít s uvedením údajov, koľko energie sa pri ich vykonávaní odbúrava. Každý klient bol informovaný o dôležitosti správnej konzumácie balených minerálnych vôd a sortimente ich predaja v obchodnej sieti SR s odporúčaním najvhodnejšej konzumácie, nakoľko pitný režim je dôležitou súčasťou správnej výživy. Klienti s nadváhou a obezitou boli pozvaní na kontrolné vyšetrenie.

Na RÚVZ v Košiciach je zriadená aj hubárska poradňa. Poradenské služby v hubárskej poradni boli realizované v sezóne pravidelne v týždenných intervaloch. Na začiatku sezóny Poradňu navštívilo 70 osôb, pre ktorých bolo identifikovaných 149 húb.

Pre masmédiá boli poskytnuté aktuálne informácie o výskyte húb, ich zbere, predaji a spracovaní. Preskúšanie vedomostí potrebných pre vydanie osvedčenia o odbornej spôsobilosti na nákup, predaj a spracovanie húb bolo vykonané v 7 prípadoch.

Nitriansky kraj

Vo všetkých okresoch kraja spolupracujú oddelenia HV s Poradňami zdravia pri realizácii úloh súvisiacich s presadzovaním zásad správnej výživy a realizácie projektu „Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospeljej populácie SR“. Pracovníci niektorých oddelení HV zabezpečujú časť dotazníkovú a spracovanie na PC,

pracovníci poradní časť klinickú a anamnestickú. Poradňu správnej výživy navštívilo v roku 2007 616 klientov, ktorí sú aj súčasťou realizovaného projektu.

Problémom je trvalý nedostatok lekárov na oddeleniach HV v kraji. Súvisí to aj s rozvíjaním činnosti poradní správnej výživy. Pracovné miesta vedúcich poradní správnej výživy sú obsadzované t.č. absolventmi Vedeckej výživy z Nitrianskej poľnohospodárskej univerzity.

Prešovský kraj

Pri činnosti poradne správnej výživy sa vychádza z Programu ozdravenia výživy obyvateľstva SR.

Cieľom činnosti poradne bolo zlepšiť zdravotný stav, a to:

- individuálnym poradenstvom na základe zistených antropometrických a biochemických meraní,
- propagáciou správnej výživy a stravovania (znížiť spotrebu tučných druhov mäsa a syrov, soli, alkoholických nápojov a zvýšiť spotrebu obilnín, cukru, strukovín, rýb, kyslomliečnych výrobkov, zeleniny a ovocia, hydiny, húb, pitný režim),
- realizáciou intervenčných aktivít pre cieľové skupiny občanov, hlavne detí a mládež, zameraná na správnu výživu,
- poskytovaním informácií zameraných na výživu masmédiám.

Metodika poradní je založená na hodnotení stravovacích zvyklostí a to:

- hodnotení stravovacích zvyklostí individuálnym poradenstvom formou analýzy trojdňového záznamu skonzumovaných potravín,
- vyplnení dotazníka stravovacích zvyklostí písomnou formou,
- hodnotení trojdňového záznamu, ktorý sa spracuje na počítačovom programe ALIMENTA. Program vychádza z databázy výživových hodnôt potravín. Táto metóda je relatívne presná a ľahko získateľná. Vytvára obraz o stravovacích zvyklostiach klienta a je východiskom pre intervenciu.

Intervenčná časť poradní spočíva v analýze spotreby potravín, ktorá odhalí deficit a prebytok živín, ktoré sú základom výživových odporúčaní:

- zdravých klientov bez akýchkoľvek ťažkostí, ktorí sú režimom práce a odpočinku porovnateľní s priemerným jedincom svojho pohlavia, vekovej skupiny a energetickej náročnosti práce, je možné hodnotiť podľa výživových odporúčaných dávok tak, ako ich porovnáva počítačový program,
- u klientov, ktorých hodnoty prekračujú odporúčané dávky o viac ako 20%, je nutné zistiť rozborom diétného záznamu, ktoré potraviny sú príčinou prekročenia alebo nedostatku.

Podľa toho sa potom v rozhovore poskytovali konkrétne odporúčania na úpravu jedálnička.

V rámci Prešovského kraja v roku 2007 navštívilo poradne správnej výživy spolu 1061 klientov. Prevažne išlo o ženy v strednom veku. Zo záverov vyšetrení a konzultácií môžeme konštatovať, že hlavne pracujúci ľudia sa uberajú stravovaniu formou rýchleho občerstvenia. Prevláda nepravidelné stravovanie. Predovšetkým konzumujeme málo zeleniny, ovocia a mliečnych výrobkov.

V rámci poradne správnej výživy sa plnil projekt „Sledovanie výživového stavu vybraných skupín dospeléj populácie SR“. Do projektu bolo zapojených v Prešovskom kraji 560 osôb v zadaných vekových skupinách, stredne ťažko pracujúci. Projekt sa plnil v spolupráci s poradňou zdravia, kde sa vyplnil test „Zdravé srdce“. Projekt sa plní v rámci Programového vyhlásenia vlády.

Trenčiansky kraj

Poradenskú činnosť v oblasti správnej výživy zabezpečuje v rámci iných poradenských aktivít odbor ochrany a podpory zdravia, celkový počet klientov bol 470, z toho 240 bolo vyšetrených a zaradených do úlohy sledovania výživového stavu vybranej skupiny obyvateľstva. V rámci plnenia projektu „Sledovanie výživového stavu vybraných skupín obyvateľstva – stredne ťažká práca“ v roku 2007 oddelenia hygieny výživy v úzkej spolupráci s poradňou zdravia. Regionálne úrady verejného zdravotníctva so sídlom v Trenčíne, v Považskej Bystrici a v Bojniciach sledovalo celkovo 240 klientov z cieľovej skupiny stredne ťažká práca so zameraním na prácu v potravinárstve (sklady potravín, výroba lahôdkárskych výrobkov).

Trnavský kraj

Poradňa správnej výživy je súčasťou poradne zdravia, ktorá je zriadená pri odbore podpory zdravia RÚVZ so sídlom v Trnave. Odbor je personálne vhodne a dostatočne vybavený, preto je táto činnosť zabezpečovaná bez našej účasti. V spolupráci so zdravotnou výchovou sa realizoval projekt „Sledovanie výživového stavu u vybraných vekových skupín dospeléj populácie SR“ v regióne RÚVZ Trnava.

V rámci RÚVZ so sídlom v Dunajskej Strede, na oddelení podpory zdravia a poradenského centra pracuje poradňa správnej výživy, ktorú v roku 2007 navštívilo 479 osôb. Poradňu môžu navštevovať obyvatelia okresu denne individuálne alebo skupinovo. Vyšetrujú sa ukazovatele lipoproteínového metabolizmu - hladina celkového cholesterolu, HDL cholesterolu, glukózy a triglyceridov v krvi, meria sa krvný tlak a pulz, vybrané antropometrické ukazovatele, zisťujú sa anamnestické údaje. Klientom sa poskytujú rady o správnej výžive. Pre obézne osoby sa vypracováva individuálny program na zníženie nadváhy. Cieľom rozšírenia poradenských činností a motivovania osôb k správnej výžive pracuje u nás aj mobilná poradňa, ktorá vykonáva svoju pracovnú činnosť v závodoch a v rôznych inštitúciách.

Činnosť poradne v rámci RÚVZ Galanta cestou oddelenia hygieny výživy nie je zabezpečovaná. V spolupráci s odd. podpory zdravia (bývalé Poradenské centrum zdravotnej výchovy a podpory zdravia) a odborom PPL RÚVZ Galanta bol realizovaný Projekt „Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospeléj populácie SR“.

Poradňa správnej výživy na RÚVZ Senica samostatne nefunguje, je však súčasťou Centra podpory zdravia, ktoré patrí do kompetencie oddelenia zdravotnej výchovy.

Žilinský kraj

V rámci RÚVZ Čadca je poradňa správnej výživy začlenená k oddeleniu zdravotnej výchovy. Táto činnosť je pod priamym vedením lekára, 1 AHS a 1 zdravotnej sestry. Výročnú správu oddelenia zdravotnej výchovy spracováva samostatne. Niektoré úlohy sú však riešené v spolupráci s oddelením hygieny výživy, napr. zabezpečenie realizácie projektov „Sledovanie výživového stavu u vybraných skupín dospeléj populácie SR“.

V rámci RÚVZ Dolný Kubín sa široké zdravotno-výchovné aktivity zamerané na správnu výživu obyvateľov v celom regióne Oravy pracovníci RÚVZ oddelenia hygieny výživy snažili rozvíjať v priebehu realizácie projektu „Sledovanie výživového stavu u vybraných vekových skupín dospeléj populácie obyvateľov SR“, ktorého súčasťou je i poradenstvo v oblasti správnej výživy. Cieľom poradenskej činnosti bolo poskytovanie informácií klientom o správnej výžive ako jedného z najvýznamnejších faktorov podpory zdravia a dosiahnutie prevencie rozšírenia viacerých tzv. civilizačných ochorení - najmä

srdcovo cievnych so závažnými zdravotnými dosahmi. V roku 2007 bola poskytnutá poradenská služba 80 klientom, 40 mužom a 40 ženám vo veku od 19 do 54 rokov. Pracovníci oddelenia hygieny výživy informovali klientov o zásadách správnej výživy, výživovej skladbe potravín, nových druhoch potravín, o rizikách z nesprávnej skladby potravín i o alternatívnych spôsoboch výživy.

V rámci RÚVZ Liptovský Mikuláš je poradňa zdravia začlenená do oddelenia podpory zdravia, s ktorým sa pri plnení projektu „Sledovanie výživového stavu vybraných skupín dospeljej populácie SR“ úzko spolupracuje.

V rámci RÚVZ Martin je poradňa správnej výživy súčasťou Poradne zdravia, ktorá sa zameriava na zmenu stravovacích zvyklostí u klientov, ktorí poradňu navštívili a patria z hľadiska somatometrických meraní a biochemických vyšetrení do rizikovej skupiny. Poradňa správnej výživy má pravidelne vyčlenený čas určený na konzultácie na základe záujmu jej klientov. Súčasťou zmeny stravovacích zvyklostí je aj komplexná starostlivosť o klienta - napr. pohybová aktivita, zvládanie stresových situácií.

Plnenie úloh Programu ozdravenia výživy obyvateľstva so zameraním na vybrané skupiny populácie a poradňa zdravej výživy sa realizovali v spolupráci s poradňou zdravia.

V rámci RÚVZ Žilina je poradňa správnej výživy zriadená pri Poradni zdravia. V poradni správnej výživy bolo vyšetrených 80 klientov v rámci projektu „Sledovanie výživového stavu vybraných skupín dospeljej populácie SR“.

KOZMETICKÉ VÝROBKY

Regionálne úrady verejného zdravotníctva v Slovenskej republike

1. Výkon štátneho zdravotného dozoru

Výkon dozoru v oblasti kozmetických výrobkov bol v roku 2007 vykonávaný v zmysle ustanovení zákona č. 126/2006 Z.z., neskôr zákona č. 355/2007 Z.z. a nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 658/2005 Z.z. a zabezpečovaný zamestnancami ÚVZ SR a RUVZ. Pri výkone dozoru sa všetky RÚVZ riadili usmernením hlavného hygienika SR č. OHVBPKV/68/2007/Ko.

Počet zamestnancov vykonávajúcich, respektíve podieľajúcich sa na výkone dozoru nad kozmetickými výrobkami a ich dosiahnuté vzdelanie.

Odbor/oddelenie	ÚVZ SR	RÚVZ v SR			spolu
	OHVBPKV	OHV	OHŽP	PPL	
Počet zamestnancov	2	138	58	3	199
z toho VŠ vzdelanie	2	59	24	2	85
SŠ vzdelanie	0	79	34	1	114

Laboratórne analýzy boli vykonávané v laboratóriách RÚVZ Bratislava hlavné mesto, Žilina a Poprad. Dané laboratóriá boli vybrané na vykonávanie laboratórnych analýz kozmetických výrobkov v roku 2004, pretože mali na základe laboratórneho vybavenia a skúseností najvyšší predpoklad pre zabezpečenie kontrolnej činnosti v tejto oblasti. V rámci špecializácie zaviedli a validovali jednotlivé laboratóriá v roku 2007 nové analytické metódy, a to dôkaz a stanovenie potenciálnych alergénov - kumarínu, eugenolu, isoeugenolu, cinnamalu, ktorých prítomnosť v zmysle nariadenia vlády musia byť vedené v zozname zložiek, dôkaz a stanovenie farbív, ktoré sú v zmysle posledných legislatívnych úprav zakázané používať do kozmetických výrobkov - o-aminofenol, m-aminofenol, p-aminofenol, 2-metyl-rezorcinol, dôkaz a stanovenie vitamínu C ako kyselina askorbová a askorbylpalmitát, dôkaz a stanovenie vitamínu A a E (HPCL) a dôkaz a stanovenie dietylén glykolu (DEG).

Výkon štátneho zdravotného dozoru nad kozmetickými výrobkami bol v sledovanom období zameraný na:

- kontrolu zloženia kozmetických výrobkov
- kontrolu dodržiavania povinností výrobcov, dovozcov, distribútorov a predajcov kozmetických výrobkov
- kontrolu výskytu nebezpečných kozmetických výrobkov na trhu v Slovenskej republike RAPEX
- iné činnosti.

VÝSLEDKY ŠTÁTNEHO ZDRAVOTNÉHO DOZORU

KONTROLA ZLOŽENIA KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

Kontrola zloženia kozmetických výrobkov bola zabezpečovaná zamestnancami RÚVZ odberom vzoriek a ich následnou analýzou v laboratóriách podľa usmernenia HH SR. V zmysle celoslovenského plánu odberu vzoriek boli na kontrolu zloženia odoberané kozmetické výrobky pre deti a dospelých, výrobky vyrábané v Slovenskej republike, ako i výrobky dovozené z ostatných štátov, či už EÚ alebo krajín mimo územia EÚ. Vzorky boli odoberané prednostne u výrobcov, dovozcov, ďalej u distribútorov, veľkoobchode, maloobchode ako i v sektore služieb.

Celkovo bolo v rámci štátneho zdravotného dozoru odobratých 1016 vzoriek výrobkov, z toho 120 (11,8%) výrobkov pre deti a 896 (88,2%) výrobkov pre dospelých, 137 (13,5%) výrobkov domácej výroby a 879 výrobkov (86,5%) z dovozu. Z uvedeného množstva bolo 995 (97,9%) vzoriek odobratých na cielené sledovanie a zvyšných 21 (2,1%) vzoriek na iné účely, a to najmä na monitoring zubných pást vyrobených v Číne a na riešenie podnetov.

Počet analyzovaných vzoriek podľa kategórií kozmetických výrobkov

Kategória kozmetických výrobkov	Počet odobratých vzoriek	%
Krémy, emulzie, lotiony na pokožku	163	16,0
Pleťové masky, výrobky proti vráskam	48	4,7
Dekoratívna kozmetika	196	19,3
Parfumy, toaletné a kolínske vody	99	9,7

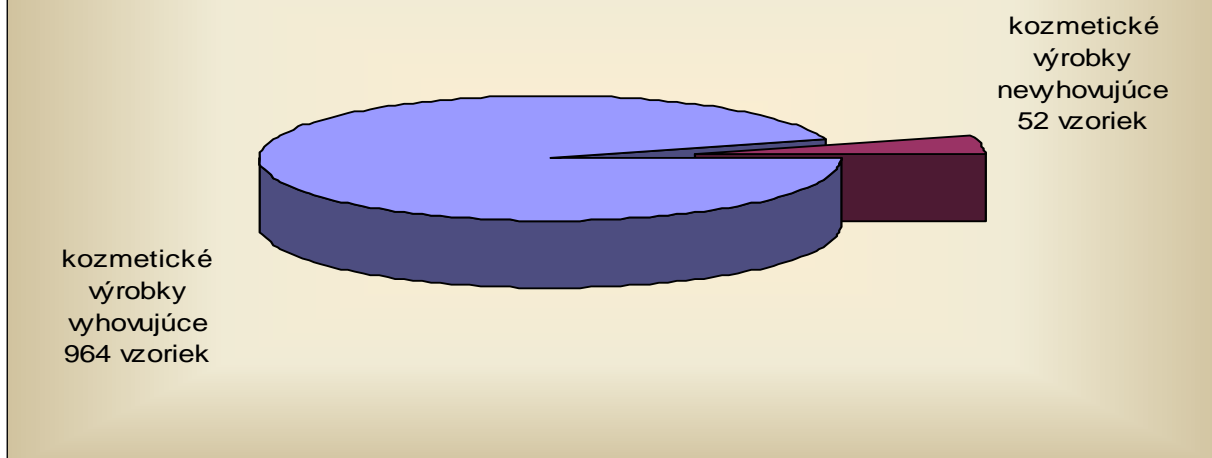
Výrobky na starostlivosť o vlasy	187	18,4
Výrobky na starostlivosť o nechty	31	3,1
Dezodoranty a antiperspiranty	5	0,5
Mydlá, výrobky do kúpeľa a na sprchovanie	39	3,8
Výrobky na hygienu ústnej dutiny	122	12,0
Výrobky na ochranu pred slnečným žiarením	95	9,4
Výrobky na depiláciu a holenie	25	2,5
Výrobky na intímnu hygienu	6	0,6
Spolu	1016	100

Z 1016 analyzovaných vzoriek nevyhovelo požiadavkám nariadenia vlády 52 výrobkov (5,1%), z toho 1 výrobok pre deti (0,1%) a 51 (5,0%) výrobkov pre dospelých, 2 výrobky (0,2%) domácej výroby a 50 (4,9%) z dovozu.

Počet	Výrobky vyrobené v SR	Výrobky dovezené do SR	Spolu
Analyzovaných vzoriek	137	879	1016
Vyhovujúcich vzoriek	135	829	964
Nevyhovujúcich vzoriek	2	50	52

Počet nevyhovujúcich a vyhovujúcich vzoriek k celkovému počtu analyzovaných vzoriek kozmetických výrobkov v roku 2007

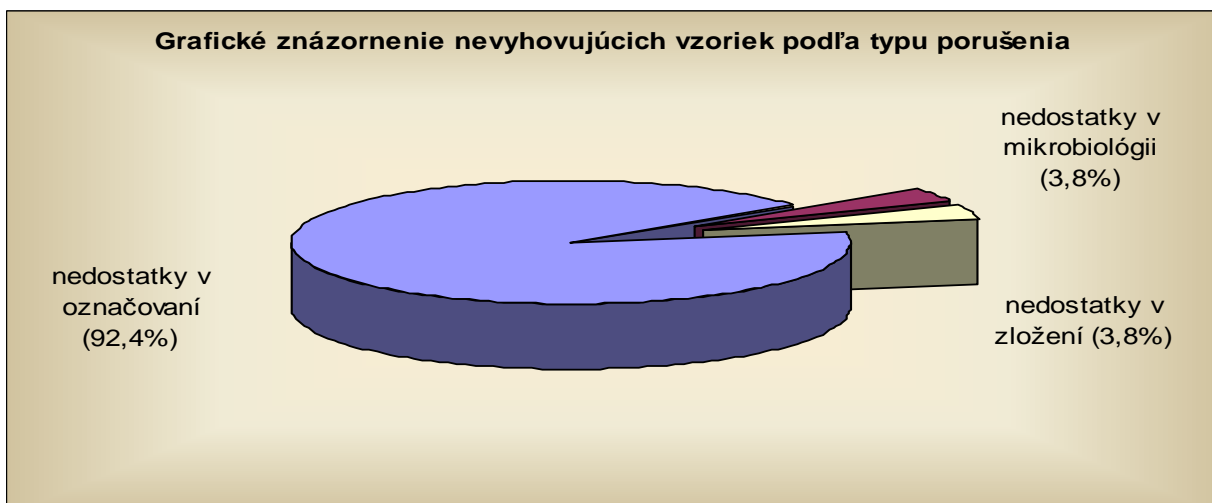

Analýza porušenosti kozmetických výrobkov

Zistené nedostatky sa v prevažnej miere týkali označovania kozmetických výrobkov (92,4%), najmä nevedenia potenciálnych alergénov v zložení výrobkov (23 výrobkov), neoznačenia povinných údajov v štátnom jazyku, nesprávneho označenia dátumu minimálnej trvanlivosti (26), zloženia - použitie nebezpečnej látky v zložení (3,8%) a mikrobiologickej kontaminácie (3,8%).

Počet	Výrobky vyrobené v SR	Výrobky dovezené do SR	Spolu
Nevyhovujúcich vzoriek	2	50	52
Porušenia mikrobiologické	0	2	2
chemické označovanie	0	2	2
	2	46	48

Grafické znázornenie nevyhovujúcich vzoriek podľa typu porušenia

Analýza porušenosti kozmetických výrobkov podľa kategórií

Druh kozmetického výrobku	Analýza porušenosti					
	mikrobiologická	zloženie	označovanie	počet analyzovaných vzoriek	počet nevyhovujúcich vzoriek	%
Krémy, emulzie, lotiony na pokožku			5	163	5	3,1
Pleťové masky, výrobky proti vráskam			2	48	2	4,2
Dekoratívna kozmetika			9	196	9	4,6
Parfumy, toaletné a kolínske vody			15	99	15	15,2
Výrobky na starostlivosť o vlasy	1		9	187	10	5,3
Výrobky na starostlivosť o nechty				31	0	0,0
Dezodoranty a antiperspiranty			2	5	2	40,0
Mydlá, výrobky do kúpeľa a na sprchovanie				39	0	0,0
Výrobky na hygienu ústnej dutiny		2		122	2	1,6
Výrobky na ochranu pred slnečným žiarením	1			95	1	1,1
Výrobky na depiláciu a holenie			6	25	6	24,0
Výrobky na intímnu hygienu				6	0	0,0
Spolu	2	2	48	1016	52	5,1

VÝSLEDKY CIELENÝCH SLEDOVANÍ

1. Vybrané zakázané látky

Všeobecne

Sú to látky, ktoré sa v procese výroby nesmú pridávať do kozmetických výrobkov a v nariadení vlády sú uvedené v prílohe č. 2. Dôvodom ich zákazu sú ich nepriaznivé účinky na ľudský organizmus, najmä ich karcinogénne, mutagénne účinky alebo účinky, negatívne ovplyvňujúce reprodukciu. Nariadenie vlády však povoľuje prítomnosť ich stopového množstva s podmienkou, že sa jeho prítomnosti v procese výroby nie je možné technologicky vyhnúť a konečný kozmetický výrobok je bezpečný za bežných alebo racionálne predvídateľných podmienok použitia.

Cielená úloha – zakázané látky v kozmetických výrobkoch pre dospelých bola vykonaná v mesiacoch máj - december 2007 a pozostávala zo štyroch častí:

1.1 akrylamid v lakoch na nechty

1.2 hormóny (estradiol, estriol, progesterol) v anti-aging výrobkoch

1.3 ťažké kovy (Zn, Pb, Cd, Sr) v dekoratívnej kozmetike

1.4 farbivá (o-,m-, p- aminofenol, o-, m-, p-aminofenol, 2,4-diaminotoluén 2-metylrezorcínol, hydrochinón) v oxidačných farbách na vlasy

Výsledky

Na laboratórne vyšetrenie bolo celkovo odobratých 288 vzoriek výrobkov pre dospelých. Z toho 16 (5,6 %) domácej výroby a 272 (94,4 %) z dovozu. Požiadavkám nariadenia vlády nevyhovela 18 (6,3%) vzorka v znaku označovanie.

1.1 akrylamid v lakoch na nechty

Na stanovenie akrylamidu bolo celkovo odobratých 31 vzoriek, z toho 1 vzorka (3,2%) domácej výroby a 30 (96,8%) z dovozu. Žiadna analyzovaná vzorka neobsahovala sledovaný akrylamid a všetky vzorky vyhovelí požiadavke na označovanie.

1.2 hormóny (estradiol, estriol, progesterol) vo výrobkoch anti-aging

Na stanovenie estriolu a estradiolu bolo celkovo odobratých 27 vzoriek. Z toho 15 vzoriek (55,6%) domácej výroby a 12 vzoriek (44,4%) bolo z dovozu. Všetky vzorky vyhoveli požiadavkám na sledované znaky a označovaniu.

1.3 ťažké kovy (Zn, Pb, Cd, Sr) v dekoratívnej kozmetike

Na stanovenie prítomnosti ťažkých kovov bolo celkovo odobratých 107 vzoriek, všetky z dovozu. Všetky vzorky vyhoveli požiadavke na mikrobiologickú čistotu a bezpečný obsah stopového množstva ťažkých kovov. Z prevereného množstva, 9 (8,4%) vzoriek nevyhovelo požiadavke na označovanie – chýbali údaje v štátnom jazyku a zoznam zložiek.

1.4 oxidačné farbivá (o-, m-, p- aminofenol, o-, m-, p-aminofenol, 2,4-diaminotoluén 2-metylrezorcínol, hydrochinón) v oxidačných farbách na vlasy

Na analýzu bolo odobratých 123 vzoriek rôznych oxidačných farieb na vlasy, všetko z dovozu. Všetky vzorky vyhoveli požiadavke nariadenia vlády na prítomnosť oxidačných farbív, avšak 9 (7,3%) z nich nespĺňalo požiadavku na označovanie. Chýbali údaje v slovenskom jazyku, bol zistený nesúlad medzi údajmi na vnútornom a vonkajšom obale alebo chýbali varovné údaje povinne uvedené v zmysle prílohy č. 3 nariadenia vlády.

2. Vybrané povolené látky

Všeobecne

Do kozmetických výrobkov možno pridať len tie konzervačné látky, farbivá a UV filtre, ktoré sú uvedené v zozname povolených látok nariadenia vlády.

Cielená úloha povolené látky pozostávala z dvoch častí:

2.1 konzervačné látky -

Sú látky, ktoré sa pridávajú do kozmetických výrobkov hlavne na účely inhibície vývoja mikroorganizmov a pre citlivých jedincov predstavujú nebezpečenstvo, pretože sú potenciálnymi alergénmi. Na konzerváciu možno použiť iba tie látky, ktoré sú uvedené v prílohe č. 6 nariadenia vlády. Niektoré z nich majú okrem konzervačných vlastností aj antimikrobiálne alebo keratolytické účinky. Takéto látky, ktoré sú v uvedenej prílohe označené symbolom "+" a možno pridávať do kozmetických výrobkov aj vo vyšších ako ustanovených koncentráciách, musia byť však použité na špecifické účely zrejme z prezentácie výrobku.

Cielená úloha - konzervačné látky v kozmetických výrobkoch pre deti a dospelých bola vykonaná v období január – apríl 2007 a pozostávala zo štyroch častí:

2.1.1 stanovenie 1,2-dibróm-2,4-dikyano-butánu (MDBGN) vo výrobkoch, ktoré sa po použití nezmyývajú

2.1.2 stanovenie ostatných konzervačných látok (kyselina benzoová, kyselina sorbová a kyselina salicylová) v rôznych kozmetických výrobkoch

2.1.3 stanovenie parabénov (kyselina 4-hydroxybenzoová, jej soli a estery) v rôznych kozmetických výrobkoch

2.1.4 stanovenie tiomersálu a solí fenylortuti vo výrobkoch na líčenie a odlíčenie očí.

2.2 UV filtre

Sú to látky určené na ochranu pokožky pred škodlivými účinkami slnečného žiarenia. Do kozmetických výrobkov možno použiť len tie ultrafialové filtre, ktoré sú uvedené v prílohe č. 7 nariadenia vlády.

Cielená úloha – ultrafialové filtre v kozmetických výrobkoch bola vykonaná v období apríl - máj 2007 a bola zameraná na:

2.2.1 *vybrané ultrafialové filtre, a to kyselina 4-amino benzoová, 1-(4-terc-butylfenyl)-3-(4-etoxyfenyl) propán-1,3-diól, 2-etylhexyl-4-etoxybenzamid, oxybenzón, oktylsalicylát, oktyl dimetyl, oktokrylén, 4-metylbenzylidénylformol, kyselina 2-fenylbenzimidazol-5-sulfónová) vo výrobkoch na ochranu pred slnečným žiarením.*

Výsledky

Celkovo sa skontrolovalo 439 vzoriek výrobkov na povolené látky, z toho 57 (13,0%) výrobkov domáceho pôvodu a 382 (87,0%) z dovozu. Z uvedeného počtu nevyhovelo 6 (1,4%) vzoriek z dovozu, i vzorka pre deti z dôvodu mikrobiologického znečistenia a 5 (1,1%) pre nedostatky v označovaní.

2.1 konzervačné látky

Na laboratórne vyšetrenie bolo celkovo odobratých 345 vzoriek, toho 36 (10,4 %) bolo domácej výroby a 309 (89,6 %) bolo z dovozu, 120 (34,8%) výrobkov pre deti a 225 (65,2%) výrobkov pre dospelých. Všetky výrobky vyhoveli požiadavke na prítomnosť povolených konzervačných látok vo výrobkoch a požiadavke na mikrobiologickú čistotu. Požiadavkám označovania nevyhovelo celkovo 5 (1,4 %) vzoriek.

2.1.1 stanovenie 1,2-dibróm-2,4-dikyano-butánu (MDBGN) vo výrobkoch, ktoré sa po použití nezmyývajú

Celkovo sa odobralo 50 vzoriek kozmetických výrobkov, z toho 7 (14%) vzoriek domácej výroby a 43 (86 %) vzoriek z dovozu, 43 (86%) výrobkov pre dospelých a 7 (14%) výrobkov pre deti. Požiadavkám nariadenia vlády v sledovanom znaku vyhoveli všetky vzorky. Nevyhoveli 2 (4,0%) vzorky z dovozu z dôvodu neoznačenia výrobnej dávky.

2.1.2 stanovenie ostatných konzervačných látok (kyselina benzoová, kyselina sorbová a kyselina salicylová) v rôznych kozmetických výrobkoch

Na stanovenie ostatných konzervačných látok bolo celkovo odobratých 100 vzoriek, z toho 15 (15%) vzoriek domácej výroby a 85 (85%) z dovozu, z toho 78 (78%) vzoriek pre dospelých a 22 (22%) vzoriek pre deti. Nevyhovela jedna vzorka (1%) z dovozu. Laboratórnou analýzou sa zistila prítomnosť kyseliny benzoovej v množstve 3867,7 mg/kg, pričom daná konzervačná látka nebola uvedená v zozname zložiek na obale kozmetického výrobku.

2.1.3 stanovenie parabénov (kyselina 4-hydroxybenzoová, jej soli a estery) v rôznych kozmetických výrobkoch

Na stanovenie parabénov bolo celkovo odobratých 150 vzoriek, z toho 7 (4,7%) domácej výroby a 143 (95,3%) z dovozu, 71 (47,3%) výrobkov pre deti a 79 (52,7%) výrobkov pre dospelých. Nevyhovela 1 vzorka (0,7%) pre dospelých z dovozu pre neoznačenie minimálnej trvanlivosti.

2.1.4 stanovenie tiomersálu a solí fenylortuti vo výrobkoch na líčenie a odlíčenie očí.

Na stanovenie tiomersálu a solí fenylortuti bolo celkovo odobratých 45 vzoriek, z toho 7 (15,6%) domácej výroby a 38 (84,4%) z dovozu. Jedna (2,2%) vzorka nevyhovela požiadavkám nariadenia vlády v označení minimálnej trvanlivosti.

2.2 UV filtre

Na laboratórne vyšetrenie bolo celkovo odobratých 94 vzoriek výrobkov, z toho 21 (22,3%) vzoriek (22,3 %) domácej výroby a 74 (77,7%) vzoriek z dovozu.

Jedna (1,1%) vzorka pre deti z dovozu nevyhovela požiadavke na mikrobiologickú čistotu, pre mikrobiologické znečistenie - prítomnosť patogénneho mikroorganizmu *Pseudomonas Aeruginosa*. O zistení bol informovaný kompetentný kontrolný orgán v Českej republike, ktorý u výrobcu zistil, že výrobok bol distribuovaný iba v Českej a Slovenskej republike a výrobca uvedenú nevyhovujúcu šaržu dobrovoľne stiahol z obehu, o čom predložil kontrolnému orgánu písomný doklad.

3. Iné regulované látky

Všeobecne

Sú to látky, ktoré môžu byť použité v kozmetických výrobkoch iba vtedy, ak spĺňajú ustanovené požiadavky uvedené v prílohe 3 nariadenia vlády (oblasť aplikácie alebo použitia, najvyššiu prípustnú koncentráciu a bezpečnostné upozornenia, ktoré je potrebné uviesť na obale výrobku).

Cielená úloha stanovenie látok, ktorých použitie v kozmetických výrobkoch je obmedzené bola vykonávaná v období september – december 2007 a pozostávala zo štyroch častí:

3.1 *chloroform, fluoridy, peroxid vodíka, dietylén glykol v zubných pastách*

3.2 *proti lupinové látky (sulfid seléničitý, a kyselina salycilová) v šampónoch na vlasy*

3.3 *kyselina šťavelová vo výrobkoch na starostlivosť o vlasy*

3.4 *vonné látky (kumarín, eugenol, izoeugenol, cinnamal) vo výrobkoch vonnej kozmetiky*

Výsledky

Na laboratórne vyšetrenie bolo celkovo odobratých 209 vzoriek rôznych výrobkov pre deti a dospelých. Z toho 50 vzoriek (23,9 %) bolo domácej výroby a 159 vzoriek (76,1 %) z dovozu. Požiadavkám legislatívy nevyhovelo 15 vzoriek (7,2 %), všetky z dovozu.

Mikrobiologickej analýze bolo podrobených 20 výrobkov, Jedna (0,5%) vzorka z dovozu nevyhovela po mikrobiologickej stránke pre zvýšený celkový počet mikroorganizmov.

3.1 chloroform, fluoridy, peroxid vodíka, dietylén glykol v zubných pastách

Celkovo bolo odobratých 90 vzoriek, z toho 28 vzoriek (31,1%) domácej výroby, 62 (68,9%) dovozu, 20 (22,2%) výrobkov pre deti a 70 (77,8%) pre dospelých. Dve (2,2%) vzorky pre dospelých z dovozu nevyhoveli pre zistený obsah dietylén glykolu.

3.2 proti lupinové látky (sulfid seléničitý, a kyselina salycilová) vo šampónoch na vlasy

V laboratóriách sa analyzovalo 25 vzoriek výrobkov, z toho 2 (8,0%) výrobky domáceho pôvodu a 23 (92,0%) z dovozu. Jedna (4,0%) vzorka z dovozu nevyhovela v znaku mikrobiologického porušenia – nedodržanie limitu celkového počtu mikroorganizmov

3.3 kyselina šťavelová vo výrobkoch na starostlivosť o vlasy

Na analýzu bolo odobratých 13 vzoriek výrobkov, z toho 1 (7,7%) domáceho pôvodu a 12 (92,3%) z dovozu. Všetky výrobky vyhoveli v sledovaných znakoch požiadavkám nariadenia vlády.

3.4 vonné látky (kumarín, eugenol, izoeugenol, cinnamal) vo výrobkoch vonnej kozmetiky

Celkovo bolo odobratých 100 vzoriek výrobkov, z toho 5 (5,0%) domácej výroby a 95 (95,0%) z dovozu. Z uvedeného počtu vzoriek nevyhovelo v znaku označovanie celkovo 23 vzoriek (23,0%), z toho 2 (2,0%) domácej výroby a 21 (21%) z dovozu. Všetky nevyhovujúce vzorky neuvádzali v zložení prítomnosť potenciálnych alergénov.

4. Pravdivosť tvrdení

Všeobecne

Na obale kozmetických výrobkov môže výrobca okrem povinných údajov uviesť aj doplňujúce údaje o použitých zložkách a o priaznivých účinkoch konečného kozmetického výrobku na ľudský organizmus. V zmysle požiadavky nariadenia vláda musia byť tieto údaje pravdivé a nesmú spotrebiteľa uvádzať do omylu pokiaľ ide o jeho vlastnosti.

Cielená úloha bola zameraná na preverenie pravdivosti označeného tvrdenia na:

4.1 prítomnosť deklarovaných vitamínov A, E, C v rôznych kozmetických výrobkoch.

Výsledky

Celkovo bolo odobratých 40 vzoriek kozmetických výrobkov, z toho 18 (45,0%) vzoriek domácej výroby a 22 (55,0%) vzoriek z dovozu. Požiadavkám na označovanie nevyhoveli 2

vzorky (5,0%) z dovozu, pre neoznačenie minimálnej trvanlivosti a bezpečnostných informácií na príslušných obaloch výrobku.

Výsledky laboratórnych analýz cielených sledovaní

Sledované znaky	Analýza vzoriek				
	Počet odobratých vzoriek		Počet nevyhovujúcich		
	spolu	SR výroba/ dovoz	spolu	SR výroba/ dovoz	% porušenosti
1. ZAKÁZANÉ LÁTKY SPOLU	288	16/272	18	0/18	6,3
akrylamid	31	1/30	0	0	0
hormóny	27	15/12	0	0	0
ťažké kovy	107	0/107	9	0/9	8,4
oxidačné farbivá	123	0/123	9	0/9	7,3
2. VYBRANÉ POVOLENÉ LÁTKY SPOLU	439	57/382	6	0/6	1,4
Konzervačné látky spolu	345	36/309	5	0/5	1,4
MDGN	50	7/43	2	0/2	4,0
ostatné konzervačné látky	100	15/85	1	0/1	1,0
parabény	150	7/143	1	0/1	0,6
tiomersál a soli fenylortuti	45	7/38	1	0/1	2,2
UV Filtre spolu	94	21/73	1	0/1	1,1
3. INÉ REGULOVANÉ LÁTKY SPOLU	228	36/192	26	2/24	11,4
chloroform, fluoridy, H ₂ O ₂ , DEG	90	28/62	2	0/2	2,2
proti lupinové látky	13	1/12	1	0/1	7,6
kyselina šťaveľová	25	2/23	0	0/0	0
vonné látky alergény	100	5/95	23	2/21	23,0
4. PRAVDIVOSŤ TVRDENÍ - VITAMÍNY	40	18/22	2	0/2	5,0
prítomnosť deklarovaných vitamínov	40	18/22	2	0/2	5,0
SPOLU	995	127/868	52	2/50	5,2

Analýza porušenosti nevyhovujúcich vzoriek pri cielenom sledovaní

Sledované znaky	Analýza porušenosti					
	Mikrobiologická analýza		Chemická analýza		označovanie	
	Spolu nevyhovelo	SR výroba/ dovoz	Spolu nevyhovelo	SR výroba/ dovoz	Spolu nevyhovelo	SR výroba/ dovoz
1. ZAKÁZANÉ LÁTKY SPOLU					18	0/18
akrylamid						
hormóny						
ťažké kovy					9	0/9
oxidačné farbivá					9	0/9

2. VYBRANÉ POVOLENÉ LÁTKY SPOLU	1	0/1			5	0/5
Konzervačné látky spolu					5	0/5
MDGN					2	0/2
ostatné konzervačné látky					1	0/1
parabény					1	0/1
tiomersál a soli fenylortuti					1	0/1
UV Filtre spolu	1	0/1				
3. INÉ REGULOVANÉ LÁTKY SPOLU	1	0/1	2	02	23	2/21
chloroform, fluoridy, H ₂ O ₂ a DEG			2	0/2		
proti lupinové látky	1	0/1				
kyselina šťaveľová						
vonné látky - alergény					23	2/21
4. PRAVDIVOSŤ TVRDENÍ					2	0/2
prítomnosť deklarovaných vitamínov					2	0/2
Spolu	2	0/2	2	0/2	48	0/48

KONTROLA DODRŽIAVANIA POVINNOSTÍ VÝROBCOV, DOVOZCOV, DISTRIBÚTOROV A PREDAJCOV KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

V rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru nad kozmetickými výrobkami v roku 2007 vykonali zamestnanci RÚVZ kontrolu 2279 fyzických a právnických osôb za účelom zistenia dodržiavania ustanovení zákona – schválenie priestorov na uvedenie do prevádzky, zdravotnú a odbornú spôsobilosť na výkon epidemiologických závažných činností a kontrolu dokumentácie o kozmetických výrobkoch u výrobcov a dovozcov, ktorí dovážajú kozmetické výrobky z krajín mimo územia členských štátov Európskej únie.

V rámci dokumentárnej kontroly sa zameriavali na to, či má výrobca/dovozca ohlásenú činnosť a rámcové zloženie výrobkov pred ich umiestnením na trh, údaje o kvalitatívnom a kvantitatívnom zložení výrobkov, špecifikáciu zložiek a konečných výrobkov, hodnotenie bezpečnosti, údaje o nežiaducich účinkoch z používania kozmetických výrobkov a či konečný výrobok alebo jeho zložky boli/neboli testované na zvieratách. Celkovo bolo skontrolovaných 15 subjektov, z toho 12 výrobcov a 3 dovozcov a dokumentácia 23 vybraných kozmetických výrobkov. 22 výrobkov kontrolovaných u výrobcov malo dokumentáciu v zmysle požiadaviek nariadenia vlády u dovozcu chýbala dokumentácia o výrobku úplne. Ďalej sa z dokumentácie zistilo, že žiaden skontrolovaný výrobok nebol testovaný na zvieratách.

Výkon ŠZD	výrobcovia a baliarne	výrobcovia predávajúci na báze maloobchodu	distribútori a dopravcovia	maloobchod	sektor služieb	celkom
Počet podnikov podliehajúcich ŠZD	37	16	165	6710	5865	12793
Počet podnikov, v ktorých bol vykonaný ŠZD	19	1	48	1166	1045	2279
Počet inšpekcií	26	1	96	4291	764	5178

Kontrolou sa zistilo, že u výrobcov, dovozcov, distribútorov, predajcov a v sektore služieb prevládajú nedostatky v

- predaj nesprávne označených kozmetických výrobkov, najmä chýbajúce údaje v slovenskom jazyku, v označovaní dátumu minimálnej trvanlivosti, neoznačenie potenciálnych alergénov
- osobnej a prevádzkovej hygiene
- výroba/poskytovanie služieb v neschválených prevádzkach
- predaj kozmetických výrobkov po uplynutí dátumu minimálnej trvanlivosti
- dokumentácii kozmetických výrobkov
- v oznamovacej povinnosti

Zistené nedostatky	výrobcovia a baliarne	výrobcovia predávajúci na báze maloobchodu	distribútori a dopravcovia	maloobchod	sektor služieb	celkom
v osobnej a prevádzkovej hygiene	5		1	1	74	76
v zložení výrobku			2		0	2
v označovaní	1		8	36	30	75
iné	3		5	15	18	41
Nedostatky spolu	9		16	52	122	196

Na základe zistených nedostatkov bolo uložených 171 opatrení na odstránenie nedostatkov, 4 blokové pokuty a boli vydaných 8 zákazov na uvádzanie kozmetických výrobkov do obehu. Ostatné nevyhovujúce výrobky boli adekvátne zisteným porušeniam doznačené poprípade dobrovoľne stiahnuté z obehu.

Uložené opatrenia

Uložené opatrenia	výrobcovia a baliarne	výrobcovia predávajúci na báze maloobchodu	distribútori a dopravcovia	maloobchod	sektor služieb	celkom
Počet uložených opatrení na odstránenie nedostatkov	10		13	23	125	171
Počet uložených blokových pokút				4		4
Počet vydaných zákazov			3	5		8

KONTROLA VÝSKYTU NEBEZPEČNÝCH KOZMETICKÝCH VÝROBKOV NA TRHU V SLOVENSKEJ REPUBLIKE - RAPEX

Slovenská republika sa po vstupe do Európskej únie zapojila do systému rýchlej výmeny informácií o nebezpečných nepotravinových výrobkoch - RAPEX. Počas roku 2007 bolo do tohto systému zaslaných 97 hlásení. Všetky regionálne úrady verejného zdravotníctva v Slovenskej republike zabezpečovali kontrolu dovozcov, distribútorov a predajcov kozmetických výrobkov vo veci zistenia výskytu uvedených výrobkov v Slovenskej republike. Kontrolou bol zistený výskyt 5 druhov nebezpečných výrobkov nahlásených do systému RAPEX. V rámci štátneho zdravotného dozoru v roku 2007 nahlásila Slovenská republika do systému 2 nebezpečné výrobky GENIAL MENTA FRESCA zubná pasta s vysoko čistiacim účinkom a DR. COOL WHITENING – zubná pasta s bieliacim účinkom, krajina pôvodu Čína pre zistený obsah dietylén glykolu.

Nebezpečné kozmetické výrobky zistené na základe hlásení RAPEX

Kozmetický výrobok	Krajina pôvodu	Typ porušenia	Výsledok/Opatrenie
GENIAL MENTA FRESH, zubná pasta	Čína	DEG	Zákaz predaja
MAXAN TRIPLE ACTION with toothbrush	Čína	Predaj po DMT	Zákaz predaja 9 ks.
SOFT COMPACT POWDER, Natural Look, Sable 2	Nemecko	Zistený obsah zakázanej látky - olovo	Predajca a distribútor dobrovoľne stiahli výrobky z predaja
AQUOLINA BAGNO	Taliansko	Možnosť zámenny s potravinou – výrobky pripomínajú ochutené mliečne nápoje	Predajca dobrovoľne stiahol z predaja 46 ks výrobkov
DR. COOL WHITENING	Čína	DEG	Dovozca dobrovoľne stiahol všetky výrobky z predaja a od spotrebiteľov

INÉ ČINNOSTI

RÚVZ sa pod gesciou ÚVZ SR podieľali na plnení nasledovných úloh:

Bezpečnosť kozmetických výrobkov

Úloha spočíva v kontrole povinnej dokumentácie u výrobcov a dovozcov kozmetických výrobkov, monitoringu dodržiavania požiadaviek pri hodnotení bezpečnosti kozmetických výrobkov pred ich umiestnením na trh a monitoringu zákazu testovania konečných kozmetických výrobkov a ich zložiek na zvieratách. Úloha je plánovaná do apríla 2008.

Sledovanie regulovaných látok v kozmetických výrobkoch.

Cieľom úlohy je sledovanie vybraných látok v kozmetických výrobkoch z dôvodu ich významného potenciálneho rizika pre zdravie ľudí. Úloha je plánovaná do apríla 2009.

Monitoring zubných pást vyrobených v Číne

Na základe hlásenia Európskej komisie o výskyte nebezpečných zubných pást v Amerike, Paname a Dominikánskej republike z dôvodu obsahu dietylén glykolu, vykonali v rámci štátneho zdravotného dozoru všetky RÚVZ v SR monitoring predaja zubných pást vyrobených v Číne, následne laboratórium v Poprade zaviedlo a validovalo analytickú metódu na dôkaz a stanovenie dietylén glykolu v kozmetických výrobkoch a v rámci cielenej úlohy – kontroly zubných pást preverilo zubné pasty pôvodom z Číny na prítomnosť uvedenej látky. Zistilo sa, že na trhu Slovenskej republiky sa predávajú výrobky, ktoré z dôvodu obsahu dietylén glykolu predstavujú riziko pre deti a ľudí chorých na pečeň a obličky.

Národná kampaň – s cieľom zabezpečenia zvýšenej ochrany zdravia spotrebiteľa vyvinula Komisia roku 2006 iniciatívu na zlepšenie systému označovania kozmetických výrobkov. Po verejných konzultáciách vydala odporúčanie, ktoré má zabezpečiť, aby sa od roku 2007 vo výrobnom priemysle uplatňovalo štandardizované, jednoduché a zrozumiteľné označovanie kozmetických výrobkov na ochranu pred slnečným žiarením a aby kozmetické výrobky na ochranu pred slnečným žiarením zabezpečovali nielen ochranu pred UVB, ale aj UVA žiarením. V zmysle naplnenia uvedeného cieľa vyhlásila Európska Komisia 21. máj 2007 za mediálny deň s cieľom informácie spotrebiteľov o:

- tejto iniciatíve a o rizikách spojených s nadmerným vystavovaním sa UV žiareniu,
- kategóriách výrobkov na ochranu pred slnečným žiarením potrebných pre určitý stupeň slnenia a určitý typ kože
- novom spôsobe označovania kozmetických výrobkov formou piktogramov.

Úrad verejného zdravotníctva SR pripravil v tejto súvislosti národnú kampaň – na web stránkach ÚVZ SR a všetkých RÚVZ v SR, v dennej tlači a vo vysielaní Slovenského rozhlasu boli spotrebiteľia informovaní o novom označovaní kozmetických výrobkov na ochranu pred slnečným žiarením a iných opatreniach vedúcich k zníženiu rizika ohrozenia zdravia spotrebiteľa pri pobyte na slnku.

Podnety a sťažnosti – v rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru riešili jednotlivé RUVZ v SR podnety spotrebiteľov na nedostatky v označení a kvalite kozmetických výrobkov.

ÚLOHY VYPLÝVAJÚCE Z VÝSLEDKOV ŠTÁTNEHO ZDRAVOTNÉHO DOZORU NAD KOZMETICKÝMI VÝROBKAMI

Ako vyplýva z výsledkov výkonu štátneho zdravotného dozoru nad kozmetickými výrobkami v roku 2007 sa na trhu Slovenskej republiky zistilo relatívne nízky počet výrobkov, ktoré nevyhoveli požiadavkám právnych predpisov ako i nebezpečných výrobkov

pre zdravie ľudí. Pre zlepšenie práce a zvýšenie ochrany zdravia a spotrebiteľa bude i naďalej potrebné:

- 1 Pokračovať v cieľných úlohách zameraných na bezpečnosť kozmetických výrobkov a ochranu spotrebiteľov.
- 2 Dobudovať vybrané laboratória, zaviesť a validovať nové laboratórne analýzy, najmä na kontrolu potenciálnych alergénov a zakázaných látok.
- 3 Spolupracovať pri výkone štátneho zdravotného dozoru nad kozmetickými výrobkami s ostatnými kompetentnými orgánmi členských štátov Európskej únie.
- 4 Implementovať a rozvíjať systém úradnej kontroly kozmetických výrobkov v súlade s princípmi politiky Európskej únie.
5. Vychovávať spotrebiteľa formou mediálnych kampaní s cieľom dosiahnutia zvýšenej ochrany zdravia.

Vyhodnotenie odberov vzoriek potravín - RÚVZ v SR (ÚVZ SR/MZ SR) za rok 2007

Tabuľka č. 1

Por. čís.	Výrobok	Mikrobiologická kontaminácia	Iná kontaminácia	Zloženie výrobku	Označenie výrobku	Iné	Počet nevyhovujúcich vzoriek	Celkový počet vzoriek	% nevyhovujúcich vzoriek
1	Syry a bryndza zo Slovenska	8	1	0	0	0	9	490	1,84
2	Ostatné mliečne výrobky	6	0	0	0	0	6	434	1,38
3	Vajcia a výrobky z vajec	2	0	0	0	0	2	159	1,26
4	Mäso a výrobky z mäsa, zverina a hydina	4	5	0	0	0	9	382	2,36
5	Ryby a morské živočíchy	0	0	0	0	0	0	318	0,00
6	Tuky a oleje	0	0	0	0	0	0	23	0,00
7	Polievky, bujóny a omáčky	6	0	0	0	0	6	131	4,58
8	Cereálie a pekárenské výrobky	3	3	0	0	0	6	525	1,14
9	Ovocie a zelenina	5	6	0	0	0	11	357	3,08
10	Byliny a koreniny	0	0	0	0	0	0	319	0,00
11	Nealkoholické nápoje	6	1	0	0	0	7	391	1,79
12	Víno	0	0	0	0	0	0	29	0,00
13	Alkoholické nápoje (iné ako víno)	0	0	0	0	0	0	24	0,00
14	Zmrzlina a dezerty	291	1	0	0	0	292	3263	8,95
15	Kakao, kakové prípravky, káva, čaje (okrem ovocných a bylinných)	10	0	0	0	0	10	330	3,03
16	Cukrovinky	0	0	0	0	0	0	134	0,00
17	Orechy a výrobky z orechov	7	0	0	0	0	7	100	7,00
18	Hotové jedlá	207	10	0	0	0	217	2832	7,66
19	Detská a dojčenská výživa	1	9	0	0	0	10	1799	0,56
20	Výživové doplnky	0	0	0	0	0	0	173	0,00
21	Ostatné potraviny na osobitné výživové účely	0	0	0	0	0	0	218	0,00
22	Prídavné látky (aditíva)	0	0	0	0	0	0	5	0,00
23	Materiály a predmety, prichádzajúce do styku s potravinami	0	6	0	0	0	6	119	5,04
24	Lahôdkarske výrobky	300	14	0	0	4	315	3067	10,27
25	Cukrárske výrobky	273	2	0	0	0	275	2851	9,65
26	Minerálne vody	31	11	0	0	0	41	624	6,57
27	Pramenité vody a balené pitné vody	45	8	0	0	2	55	501	10,98
28	Ovocné a bylinné čaje	35	0	0	0	3	38	874	4,35
29	Kuchynská soľ	0	40	0	0	0	40	1295	3,09
30	Pokrmý rýchleho občerstvenia	119	3	0	0	0	120	1087	11,04
31	Ostatné	16	10	0	0	1	26	1088	2,39
	Spolu	1375	130	0	0	10	1508	23942	6,30

Vyhodnotenie inšpekcií na mieste – RÚVZ v SR (ÚVZ SR/MZ SR) za rok 2007

Tabuľka č. 2

	Primárni výrobcovia	Výrobcovia a baliarne	Distribútori a dopravcovia	Maloobchod	Sektor služieb	Výrobcovia predávajúci hlavne na maloobchodnej báze	Spolu
Počet podnikateľských subjektov	214	872	163	2347	33597	770	37963
Počet kontrolovaných subjektov	93	688	78	1377	20345	662	23243
Počet kontrol	149	2694	133	3229	40745	2339	49289
Počet subjektov s nevyhovujúcimi výsledkami	7	661	16	493	11816	431	13424
Hygiena (HACCP, školenia)	2	257	7	169	4848	190	5473
Celková hygiena	4	222	8	102	3568	102	4006
Zloženie potravín	0	3	0	1	34	5	43
Kontaminanty (iné ako mikrobiologické)	1	2	0	2	114	6	125
Označovanie	0	51	2	39	291	50	433
Iné	3	403	5	317	8094	288	9110

Prehľad výkonov ŠZD za rok 2007

Tabuľka č. 3

P.č.	DRUH PODKLADOV PRE ROZHODOVACIU ČINNOSŤ	počet	ZSS	Výroba potravín	Výroba kozmet., tab., PBU a iné	Predaj potravín	Predaj kozmet., tab., PBU a iné	Sklady	Iné prevádzky	SPOLU
1.	Územné konanie	návrhy odvol.	310 0	57 0	0 0	131 0	3 0	39 0	52 0	592 0
2.	Technické normy	návrhy odvol.	0 0	0 0	0 0	0 0	0 0	0 0	0 0	0 0
3.	Cudzorodé látky v poživ.	návrhy odvol.	0 0	0 0	0 0	0 0	0 0	0 0	0 0	0 0
4.	Uvedenie do prevádzky	návrhy odvol.	5603 7	701 0	12 0	2365 1	285 0	186 0	569 0	9721 8
5.	Výroba, dovoz, distribúcia	návrhy odvol.	0 0	0 0	0 0	2 0	0 0	0 0	0 0	2 0
6.	Stroje a stroj. tech. zar.	návrhy odvol.	1 0	0 0	0 0	0 0	0 0	0 0	0 0	1 0
7.	Nové technol. a prac. postupy	návrhy odvol.	5 0	0 0	0 0	0 0	0 0	0 0	0 0	5 0
8.	Požiad. spoloč. strav. vybr. sk.	návrhy odvol.	0 0	0 0	0 0	0 0	0 0	0 0	0 0	0 0
9.	Projektová dokumentácia	kladné negat.	416 19	48 2	2 0	106 1	0 0	19 1	46 1	637 24
10.	Odborné konzultácie		5921	683	24	2141	184	170	767	9890
11.	Iné výkony ŠZD		4247	852	7	2108	3164	106	578	11062

Počet vzoriek, v ktorých boli izolované patogénne a toxikogénne mikroorganizmy za rok 2007

Tabuľka č. 4

P. č.	Druh potraviny	Celk. vyš.	POČET VZORIEK S IZOLOVANÝMI KMEŇMI													POČET VZORIEK S IZOL. KMEŇMI						
			Sal	Shi	Cam	Yer	Pse	CloP er	Lis	Sta	Ple	Kva	CloB ot	Bhe m	Vib	Kol	Ecol	Ent	Bac Cer	EntS ak	Iné	
1	Syry a bryndza zo Slovenska	493	0	0	0	0	0	0	2	0	2	1	0	0	0	0	2	1	0	0	0	0
2	Ostatné mliečne výrobky	434	0	0	0	0	0	0	5	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0
3	Vajcia a výrobky z vajec	158	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
4	Mäso a výrobky z mäsa, zverina a hydina	400	2	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1
5	Ryby a morské živočíchy	336	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
6	Tuky a oleje	23	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
7	Polievky, bujóny a omáčky	130	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	5	1	0	0	0	0	0
8	Cereálie a pekárenské výrobky	526	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0
9	Ovocie a zelenina	357	0	0	0	0	4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0
10	Byliny a koreniny	319	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
11	Nealkoholické nápoje	392	0	0	0	0	0	0	0	0	3	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3
12	Víno	29	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
13	Alkoholické nápoje (iné ako víno)	23	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
14	Zmrzlina a dezerty	3265	0	0	0	0	0	0	0	5	31	153	0	0	0	137	0	0	0	0	0	13
15	Kakao, kakové prípravky, káva, čaje (okrem ovocných a bylinných)	324	0	0	0	0	0	0	0	0	10	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
16	Cukrovinky	134	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

17	Orechy a výrobky z orechov	100	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
18	Hotové jedlá	2833	1	0	0	0	0	0	15	5	11	0	0	0	166	25	0	11	0	0	16	0	0	0	0
19	Deťská a dojčenskú výživa	1844	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
20	Výživové doplnky	175	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
21	Ostatné potraviny na osobitné výživové účely	230	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
22	Prídavné látky (aditíva)	5	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
23	Materiály a predmety, prichádzajúce do styku s potravinami	136	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
24	Lahodkarske výrobky	3072	2	0	0	2	0	11	5	6	87	0	0	168	116	0	0	0	0	12	0	0	0	0	12
25	Cukrárske výrobky	2853	9	0	0	0	0	8	29	94	0	0	180	0	0	1	0	0	17	0	0	0	0	17	0
26	Minerálne vody	613	0	0	0	4	0	0	0	0	0	0	0	17	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	17
27	Prámenité vody a balené pitné vody	490	0	0	0	16	0	0	0	0	0	0	0	9	0	1	0	0	0	33	0	0	0	0	33
28	Ovocné a bylinoé čaj	896	1	0	0	0	0	0	0	33	0	0	0	0	5	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
29	Kuchynská soľ	1308	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
30	Pokrmy rýchleho občerstvenia	1091	0	0	0	0	0	2	1	1	55	0	0	83	9	0	0	0	1	9	0	0	0	0	9
31	Ostatné	1084	0	0	0	1	0	0	3	3	3	0	0	10	2	0	0	0	0	4	0	0	0	0	4
	Spolu	24073	17	0	0	28	0	20	35	131	407	0	0	780	163	1	12	1	125	0	0	0	0	0	125

Cudzorodé látky k o n t a m i n u j ú c e vo vzorkách vyšetrených za rok 2007 v SR

Tabuľka č. 5

P. č.	Druh potraviny	Pb		Cd		Hg		As		Cr		Al		Cu		Ni		Sn					
		vyš.	nev.	%	vyš.	nev.	%	vyš.	nev.	%	vyš.	nev.	%	vyš.	nev.	%	vyš.	nev.	%	vyš.	nev.		
1	Syry a bryndza zo Slovenska	11	0	0,00	12	0	0,00	10	0	0,00	3	0	0,00	0	0	0,00	3	0	0,00	0	0	0,00	
2	Ostatné mliečne výrobky	20	0	0,00	19	0	0,00	17	0	0,00	0	0	0,00	0	0	0,00	0	0	0,00	0	0	0,00	
3	Vajcia a výrobky z vajec	2	0	0,00	2	0	0,00	2	0	0,00	0	0	0,00	0	0	0,00	0	0	0,00	0	0	0,00	
4	Mäso a výrobky z mäsa, zverina a hydina	3	0	0,00	2	0	0,00	1	0	0,00	1	0	0,00	0	0	0,00	0	0	0,00	0	2	0	0,00
5	Ryby a morské živočíchy	85	0	0,00	84	0	0,00	75	0	0,00	35	0	0,00	0	0	0,00	2	0	0,00	0	0	0,00	
6	Tuky a oleje	3	0	0,00	3	0	0,00	2	0	0,00	6	0	0,00	0	0	0,00	6	0	0,00	0	0	0,00	
7	Polievky, bujóny a omáčky	8	0	0,00	8	0	0,00	8	0	0,00	0	0	0,00	0	0	0,00	0	0	0,00	0	0	0,00	
8	Cereálie a pekárenské výrobky	56	0	0,00	56	0	0,00	50	0	0,00	0	0	0,00	0	0	0,00	2	0	0,00	0	0	0,00	
9	Ovocie a zelenina	84	0	0,00	88	0	0,00	57	0	0,00	0	0	0,00	0	0	0,00	0	0	0,00	0	0	0,00	
10	Byliny a koreniny	64	0	0,00	64	0	0,00	62	0	0,00	3	0	0,00	0	0	0,00	0	0	0,00	0	0	0,00	
11	Nealkoholické nápoje	133	0	0,00	127	0	0,00	108	0	0,00	31	0	0,00	1	0	0,00	3	0	0,00	33	0	0,00	
12	Víno	4	0	0,00	4	0	0,00	4	0	0,00	0	0	0,00	0	0	0,00	0	0	0,00	0	0	0,00	
13	Alkoholické nápoje (iné ako víno)	5	0	0,00	5	0	0,00	5	0	0,00	0	0	0,00	0	0	0,00	2	0	0,00	0	0	0,00	
14	Zmrzlina a dezerty	67	0	0,00	67	0	0,00	67	0	0,00	0	0	0,00	0	0	0,00	2	0	0,00	2	0	0,00	
15	Kakao, kakové prípravky, káva, čaj (okrem ovocných a bylenných)	47	0	0,00	46	0	0,00	46	0	0,00	1	0	0,00	0	0	0,00	2	0	0,00	2	0	0,00	
16	Cukrovinky	45	0	0,00	42	0	0,00	36	0	0,00	3	0	0,00	0	0	0,00	2	0	0,00	0	0	0,00	
17	Orechy a výrobky z orechov	16	0	0,00	39	0	0,00	15	0	0,00	0	0	0,00	0	0	0,00	0	0	0,00	0	0	0,00	
18	Hotové jedlá	66	0	0,00	66	0	0,00	65	0	0,00	1	0	0,00	0	0	0,00	1	0	0,00	0	0	0,00	
19	Detická a dojčenská výživa	305	0	0,00	225	0	0,00	213	0	0,00	17	0	0,00	0	0	0,00	0	0	0,00	53	0	0,00	
20	Výživové doplnky	123	0	0,00	121	0	0,00	123	0	0,00	5	0	0,00	0	0	0,00	0	0	0,00	0	0	0,00	
21	Ostatné potraviny na osobitné výživové účely	37	0	0,00	37	0	0,00	32	0	0,00	0	0	0,00	0	0	0,00	0	0	0,00	0	0	0,00	
22	Prídavné látky (aditíva)	0	0	0,00	0	0	0,00	0	0	0,00	0	0	0,00	0	0	0,00	0	0	0,00	0	0	0,00	
23	Materiály a predmety, prichádzajúce do styku s potravinami	53	3	5,66	53	2	3,77	3	0	0,00	0	0	0,00	0	0	0,00	0	0	0,00	19	0	0,00	

P. č.	Druh potraviny	Pb		Cd		Hg		As		Cr		Al		Cu		Ni		Sn		
		vyš.	nev. %	vyš.	nev. %	vyš.	nev. %	vyš.	nev. %	vyš.	nev. %	vyš.	nev. %	vyš.	nev. %	vyš.	nev. %	vyš.	nev. %	
24	Lahôdkarske výrobky	54	0,00	54	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	
25	Cukrárske výrobky	68	0,00	68	0,00	0	0,00	5	0,00	0	0,00	0	0,00	1	0,00	0	0,00	0	0,00	
26	Minerálne vody	346	0,87	350	0,00	321	0,00	295	1,34	129	0,00	5	0,00	133	0,00	311	1,32	19	0,00	
27	Pramennité vody a balené pitné vody	243	0,82	244	0,00	243	0,00	201	0,00	73	0,00	21	0,00	79	0,00	217	0,00	5	0,00	
28	Ovocné a bylenné čaje	166	0,00	166	0,00	158	0,00	12	0,00	0	0,00	0	0,00	4	0,00	1	0,00	0	0,00	
29	Kuchynská soľ	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	
30	Pokrmý rýchleho občerstvenia	27	0,00	27	0,00	24	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	
31	Ostatné	201	0,00	220	0,00	177	0,00	4	0,00	0	0,00	0	0,00	2	0,00	0	0,00	2	0,00	
	Spolu	2342	0,34	2299	0,09	2039	0,00	623	1,16	282	6	2,13	27	0,00	241	0,00	642	1,16	28	0,00

Cudzorodé látky k o n t a m i n u j ú c e vo vzorkách vyšetrených za rok 2007 v SR

Tabuľka č. 5 pokračovanie

P. č.	Druh potraviny	NO3		_RP		_MT		NEL		PCB		_NZ		EKF		_HIS		_INE		
		vyš.	nev. %	vyš.	nev. %	vyš.	nev. %	vyš.	nev. %	vyš.	nev. %	vyš.	nev. %	vyš.	nev. %	vyš.	nev. %	vyš.	nev. %	
1	Syry a bryndza zo Slovenska	7	0,00	6	0,00	0	0,00	0	0,00	5	0,00	0	0,00	0	0,00	1	0,00	13	0,00	
2	Ostatné mliečne výrobky	0	0,00	5	0,00	0	0,00	0	0,00	5	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	7	0,00	
3	Vajcia a výrobky z vajec	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	1	0,00	
4	Mäso a výrobky z mäsa, zverina a hydina	19	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	24	8,33	
5	Ryby a morské živočíchy	0	0,00	0	0,00	0	0,00	2	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	154	0,00	27	0,00	
6	Tuky a oleje	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	8	0,00	
7	Polievky, bujóny a omáčky	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	
8	Cereálie a pekárenské výrobky	0	0,00	0	0,00	1	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	23	4,35	
9	Ovocie a zelenina	158	6	3,80	1	0,00	3	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	72	0,00
10	Byliny a koreniny	1	0,00	1	0,00	26	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	1	0,00	
11	Nealkoholické nápoje	78	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	85	0,00	

P. č.	Druh potraviny	NO3		_RP		_MT		NEL		PCB		_NZ		EKF		_HIS		_INE				
		vyš.	nev.	%	vyš.	nev.	%	vyš.	nev.	%	vyš.	nev.	%	vyš.	nev.	%	vyš.	nev.	%	vyš.	nev.	%
12	Víno	0	0	0,00	0	0	0,00	0	0	0,00	0	0	0,00	0	0	0,00	0	0	0,00	5	0	0,00
13	Alkoholické nápoje (iné ako víno)	1	0	0,00	0	0	0,00	0	0	0,00	0	0	0,00	0	0	0,00	0	0	0,00	11	0	0,00
14	Zmrzlina a dezerty	1	0	0,00	0	0	0,00	0	0	0,00	0	0	0,00	0	0	0,00	0	0	0,00	36	0	0,00
15	Kakao, kakové prípravky, káva, čaj (okrem ovocných a bylinných)	0	0	0,00	0	0	0,00	24	0	0,00	0	0	0,00	0	0	0,00	0	0	0,00	3	0	0,00
16	Cukrovinky	2	0	0,00	0	0	0,00	0	0	0,00	0	0	0,00	0	0	0,00	0	0	0,00	9	0	0,00
17	Orechy a výrobky z orechov	0	0	0,00	0	0	0,00	24	0	0,00	0	0	0,00	0	0	0,00	0	0	0,00	9	0	0,00
18	Hotové jedlá	21	1	4,76	0	0	0,00	0	0	0,00	0	0	0,00	0	0	0,00	0	0	0,00	31	0	0,00
19	Detická a dojčenská výživa	821	0	0,00	87	0	0,00	201	2	1,00	29	0	0,00	1	0	0,00	0	0	0,00	679	1	0,15
20	Výživové doplnky	0	0	0,00	0	0	0,00	0	0	0,00	0	0	0,00	0	0	0,00	0	0	0,00	5	0	0,00
21	Ostatné potraviny na osobitné výživové účely	0	0	0,00	0	0	0,00	1	0	0,00	0	0	0,00	0	0	0,00	0	0	0,00	27	0	0,00
22	Pridavné látky (aditíva)	0	0	0,00	0	0	0,00	0	0	0,00	0	0	0,00	0	0	0,00	0	0	0,00	0	0	0,00
23	Materiálny a predmety, prichádzajúce do styku s potravinami	0	0	0,00	0	0	0,00	0	3	33,33	0	0	0,00	0	0	0,00	5	0	0,00	67	2	2,99
24	Lahôdkarske výrobky	6	0	0,00	0	0	0,00	0	0	0,00	0	0	0,00	0	0	0,00	0	0	0,00	99	6	6,06
25	Cukrárske výrobky	0	0	0,00	0	0	0,00	0	0	0,00	0	0	0,00	0	0	0,00	0	0	0,00	7	0	0,00
26	Minerálne vody	401	0	0,00	0	0	0,00	0	0	0,00	1	0	0,00	2	0	0,00	0	0	0,00	387	4	1,03
27	Pramenné vody a balené pitné vody	271	0	0,00	2	0	0,00	0	3	0,00	0	0	0,00	0	0	0,00	0	0	0,00	265	6	2,26
28	Ovocné a bylinné čaje	6	0	0,00	0	0	0,00	0	0	0,00	0	0	0,00	0	0	0,00	0	0	0,00	7	0	0,00
29	Kuchynská soľ	4	0	0,00	0	0	0,00	0	0	0,00	0	0	0,00	0	0	0,00	0	0	0,00	268	25	9,33
30	Pokrmny rýchleho občerstvenia	9	0	0,00	0	0	0,00	0	0	0,00	0	0	0,00	0	0	0,00	0	0	0,00	14	0	0,00
31	Ostatné	25	0	0,00	0	0	0,00	3	0	0,00	0	0	0,00	0	0	0,00	0	0	0,00	170	8	4,71
	Spolu	1831	7	0,38	102	0	0,00	283	2	0,71	37	1	2,70	62	0	0,00	6	0	0,00	2360	55	2,33

Cudzorodé látky a d i t í v n e vo vzorkách vyšetrených za rok 2007 v Slovenskej republike

Tabuľka č. 6

P. č.	Druh potraviny	Farbivá		Náhradné sladidlá		Chemické konzervačné látky		Iné prídavné látky		Kuchynská soľ		Kofeín		Chimín						
		vyš.	nev. %	vyš.	nev. %	vyš.	nev. %	vyš.	nev. %	vyš.	nev. %	vyš.	nev. %	vyš.	nev. %					
1	Syry a bryndza zo Slovenska	3	0,00	0	0,00	6	0	0,00	0	0	0,00	22	1	4,55	0	0	0,00	0	0,00	
2	Ostatné mliečne výrobky	15	0,00	2	0,00	8	0	0,00	0	0	0,00	11	0	0,00	0	0	0,00	0	0,00	
3	Vajcia a výrobky z vajec	0	0,00	0	0,00	27	0	0,00	0	0	0,00	5	0	0,00	0	0	0,00	0	0,00	
4	Mäso a výrobky z mäsa, zverina a hydina	3	0,00	0	0,00	5	0	0,00	12	0	0,00	69	3	4,35	0	0	0,00	0	0,00	
5	Ryby a morské živočíchy	1	0,00	0	0,00	6	0	0,00	0	0	0,00	3	0	0,00	0	0	0,00	0	0,00	
6	Tuky a oleje	2	0,00	0	0,00	1	0	0,00	0	0	0,00	0	0	0,00	0	0	0,00	0	0,00	
7	Polievky, bujóny a omáčky	3	0,00	0	0,00	4	0	0,00	0	0	0,00	6	0	0,00	0	0	0,00	0	0,00	
8	Cereálie a pekárenské výrobky	17	1	5,88	2	0	0,00	0	2	0	0,00	9	1	11,11	0	0	0,00	0	0,00	
9	Ovocie a zelenina	9	0	0,00	4	0	0,00	41	9	0	0,00	28	0	0,00	0	0	0,00	0	0,00	
10	Byliny a koreniny	30	0	0,00	0	0	0,00	3	0	0,00	5	0	0,00	0	0	0,00	0	0,00		
11	Nealkoholické nápoje	111	0	0,00	63	0	0,00	112	2	0	0,00	0	0	0,00	10	0	0,00	6	0	0,00
12	Víno	0	0	0,00	0	0	0,00	0	0	0	0,00	0	0	0,00	0	0	0,00	0	0,00	
13	Alkoholické nápoje (iné ako víno)	4	0	0,00	4	0	0,00	2	3	0	0,00	0	0	0,00	0	0	0,00	0	0,00	
14	Zmrzlina a dezerty	703	1	0,14	70	0	0,00	43	2	0	0,00	0	0	0,00	0	0	0,00	0	0,00	
15	Kakao, kakové prípravky, káva, čaj (okrem ovocných a bylenných)	12	0	0,00	1	0	0,00	1	0	0,00	0	0	0,00	15	0	0,00	0	0,00		
16	Cukrovinky	36	0	0,00	27	0	0,00	10	0	0,00	0	0	0,00	0	0	0,00	0	0,00		
17	Orechy a výrobky z orechov	0	0	0,00	0	0	0,00	0	1	0	0,00	0	0	0,00	0	0	0,00	0	0,00	
18	Hotové jedlá	0	0	0,00	0	0	0,00	3	0	0,00	0	0	0,00	251	9	3,59	0	0	0,00	
19	Deťská a dojčenská výživa	104	0	0,00	7	0	0,00	84	0	0,00	0	0	0,00	0	0	0,00	0	0,00		
20	Výživové doplnky	92	0	0,00	14	0	0,00	8	0	0,00	0	0	0,00	0	0	0,00	0	0,00		
21	Ostatné potraviny na osobitné výživové účely	17	0	0,00	100	0	0,00	8	15	0	0,00	0	0	0,00	0	0	0,00	0	0,00	
22	Prídavné látky (aditíva)	0	0	0,00	0	0	0,00	0	0	0,00	0	0	0,00	0	0	0,00	0	0,00		

23	Materiálny a predmety, prichádzajúce do styku s potravinami	0	0	0,00	0	0	0,00	0	0	0,00	0	0	0,00	0	0	0,00	0	0	0,00	0	0	0,00	0	0	0,00
24	Lahôdkarske výrobky	9	0	0,00	4	0	0,00	580	3	0,52	23	0	0,00	309	5	1,62	0	0	0,00	0	0	0,00	0	0	0,00
25	Cukrárske výrobky	511	1	0,20	153	0	0,00	55	0	0,00	7	0	0,00	0	0	0,00	0	0	0,00	0	0	0,00	0	0	0,00
26	Minerálne vody	0	0	0,00	1	0	0,00	2	0	0,00	0	0	0,00	0	0	0,00	0	0	0,00	0	0	0,00	0	0	0,00
27	Pramenité vody a balené pitné vody	2	0	0,00	0	0	0,00	0	0	0,00	0	0	0,00	0	0	0,00	0	0	0,00	0	0	0,00	0	0	0,00
28	Ovocné a bylenné čaje	37	0	0,00	1	0	0,00	0	0	0,00	1	0	0,00	0	0	0,00	1	0	0,00	0	0	0,00	0	0	0,00
29	Kuchynská soľ	0	0	0,00	0	0	0,00	6	0	0,00	790	15	1,90	248	0	0,00	0	0	0,00	0	0	0,00	0	0	0,00
30	Pokrmý rýchleho občerstvenia	1	0	0,00	0	0	0,00	2	0	0,00	0	0	0,00	56	3	5,36	0	0	0,00	0	0	0,00	0	0	0,00
31	Ostatné	47	0	0,00	7	0	0,00	84	1	1,19	17	1	5,88	19	0	0,00	0	0	0,00	0	0	0,00	0	0	0,00
	Spolu	1769	3	0,17	460	0	0,00	1101	5	0,45	884	16	1,81	1041	22	2,11	26	0	0,00	0	0	0,00	6	0	0,00

Hygienická situácia v potravinárskych zariadeniach za rok 2007 v SR

Tabuľka č. 7a

P. č.	Druh zariadenia	Počet zariadení	Počet kontrol		Počet vzoriek potravín,			Počet sterov			Počet vzoriek vody		
			ŠZD	ÚK	odobr.	nevyh.	%	odobr.	nevyh.	%	odobr.	nevyh.	%
1.	ZSS vyvarujúce	921	990	185	804	48	6,0	555	79	14,2	106	10	9,4
2.	uzavreté nevyvarujúce-výdajne	1979	1008	78	170	2	1,2	75	1	1,3	6	2	33,3
3.	ZSS s predajom pokrmov	7110	7791	758	2302	178	7,7	622	170	27,3	201	69	34,3
4.	otvorené iné	12316	5938	132	303	27	8,9	268	85	31,7	174	72	41,4
5.	Ústavné vyvarujúce	531	456	61	409	18	4,4	250	37	14,8	12	5	41,7
6.	stravovanie čajové kuchynky	1003	460	6	6	0	0,0	9	0	0,0	0	0	0,0
7.	Stánkový s predajom pokrmov	2657	3171	111	711	55	7,7	15	3	20,0	28	7	25,0
8.	predaj iné	1128	1232	55	10	1	10,0	0	0	0,0	2	1	50,0
9.	Výrobne chladených a mraz. pokrmov	43	16	10	89	2	2,2	15	0	0,0	0	0	0
10.	Výrobne polotovarov	27	4	2	10	0	0,0	0	0	0,0	0	0	0
11.	Výrobne dojčenskej a detskej výživy	2	1	12	38	1	2,6	0	0	0,0	1	0	0
12.	Výrobne vaječných hmôt a majonéz	6	2	5	2	0	0,0	0	0	0,0	0	0	0
13.	Výrobne lahôdkárskych výrobkov	190	35	532	1651	280	17,0	256	45	17,6	2	0	0
14.	Výrobne zmrzlín nebalených	626	364	1065	2377	297	12,5	236	83	35,2	29	4	13,5
15.	Výrobne priemyselne vyráb. zmrzlín	8	3	7	21	1	4,8	34	1	2,9	0	0	0
16.	Výrobne cukrárskych výrobkov	403	64	953	2168	277	12,8	394	78	19,8	15	1	6,7
17.	Výrobne omývaných a mäkkých syrov	33	14	4	2	0	0	0	0	0,0	15	2	13,3
18.	Výrobne bryndze	8	3	0	0	0	0	0	0	0,0	0	0	0
19.	Výrobne cestovín	78	6	2	4	0	0	0	0	0,0	0	0	0
20.	Výrobne potravín na osobit.výživ.účely	28	4	17	36	0	0	0	0	0,0	0	0	0
21.	Iné výrobné potravín	1913	275	187	645	42	6,5	71	11	15,5	95	24	25,3
22.	Výrobne kozmetických prostriedkov	39	33	0	26	0	0	0	0	0,0	0	0	0
23.	Výrobne tabaku, PBU a iné nezariadené	37	16	5	19	0	0	0	0	0,0	0	0	0

Hygienická situácia v potravinárskych zariadeniach za rok 2007 v SR

Tabuľka č. 7a

P. č.	Druh zariadenia	Počet zariadení		Počet kontrol		Počet vzoriek potravín,			Počet sterov			Počet vzoriek vody			
		ŠZD	ÚK	odobr.	nevyh.	%	odobr.	nevyh.	%	odobr.	nevyh.	%	odobr.	nevyh.	%
24.	Baliarne potravín	26	24	617	48	7,8	10	1	10,0	2	0	0,0			
25.	Sklady potravín	270	100	160	7	4,4	4	0	0,0	6	5	83,3			
26.	Predajne potravín na osob.výž.účely	58	184	189	1	0,5	0	0	0,0	0	0	0,0			
27.	Predajne čajov z liečivých rastlín	18	37	83	0	0,0	0	0	0,0	0	0	0,0			
28.	Predajne lahôdkárskych výr.	79	665	993	38	3,8	28	7	25,0	0	0	0,0			
29.	Predajne zmrzliny	234	569	791	43	5,4	48	11	22,9	3	1	33,3			
30.	Predajne cukrárskych výrobkov	155	639	656	12	1,8	17	10	58,8	1	1	100,0			
31.	Predajne mäsa a mäsových výrobkov	204	13	46	0	0,0	0	0	0,0	1	0	0,0			
32.	Predajne mlieka a mliečnych výrobkov	28	0	7	0	0,0	0	0	0,0	0	0	0,0			
33.	Predajne pekárskeho výrobkov	76	10	70	0	0,0	0	0	0,0	1	0	0,0			
34.	Predajne ovocia a zeleniny	124	6	68	2	2,9	0	0	0,0	0	0	0,0			
35.	Zmiešané predajne potravín	2247	2197	6626	143	2,2	530	82	15,5	175	79	45,1			
36.	Iné predajne potravín	496	298	476	15	3,2	51	5	9,8	5	0	0,0			
37.	Predajne kozmetických prostriedkov	3436	19	798	21	2,6	0	0	0,0	0	0	0,0			
38.	Predajne tabaku, PBU a iné nezaradené	853	183	327	12	3,7	0	0	0,0	0	0	0,0			
	SPOLU	30203	9117	23725	1565	6,6	3488	709	20,3	881	284	32,2			

Hygienická situácia v potravinárskych zariadeniach za rok 2007 v SR

Tabuľka č. 7b

P. č.	Kraje	Počet zariadení		Počet kontrol		Počet vzoriek potravín,			Počet sterov			Počet vzoriek vody	
		ŠZD	ÚK	odobr.	nevyh.	%	odobr.	nevyh.	%	odobr.	nevyh.	%	
1.	Bansko – Bystriický kraj	3953	787	2513	141	5,61	215	64	29,77	5	4	80	
2.	Bratislavský kraj	2560	446	1826	201	11	75	10	13,3	44	17	38,6	
3.	Košický kraj	3636	1999	3638	148	4,07	107	6	5,61	69	35	50,72	
4.	Nitriansky kraj	5114	1615	3902	201	5,15	705	228	32,34	108	24	22,22	
5.	Prešovský kraj	5467	1577	4087	305	7,5	1175	258	22,0	229	96	41,9	
6.	Trenčiansky kraj	2632	814	2270	195	8,6	817	43	5,3	47	13	27,7	
7.	Trnavský kraj	2838	921	2598	205	7,89	114	32	28,07	91	13	14,29	
8.	Žilinský kraj	4003	958	2891	169	5,85	280	68	24,29	288	82	28,47	
9.	S p o l u	30203	9117	23725	1565	6,6	3488	709	20,3	881	284	32,2	

Epidemiologický výskyt alimentárnych ochorení za rok 2007

Tabuľka č. 8

P. Č.	Ohnisko výskytu (zariadenie)	Dg (MKC)	Počet prípadov ochorenia	Pôvodca ochorenia (etiologické)	Faktor prenosu	Dátum výskytu ochorenia	Iné skutočnosti zistené pri šetrení v ohnisku
1	Bratislavský kraj	0	0	0	0	0	0
2	Trnavský kraj						
	SACHS Slovakia Trnava	A 06	23	staphylococcus aureus	maďarský guláš, cestovina	20.2.2007	-
	Doner Kebab, Piešťany	A 06	12	staphylococcus aureus	kebab	24.04.- 11.05.2007	-
	I.D.C. Holding, Pečivárne Sered'	A05.0	44	Staphylococcus aureus	Hovädzí guláš, knedľa	25.4.2007	Pôvodca ochorenia izolov. iba z tampónu
	Domov dôchodcov, domov-penzión	A020	11	Salmonella enteritidis	zmiešaná strava	29.9.2007	
3	Trenčiansky kraj						
	ZSS-uzatvorené, Domov sociálnych	A 08.1	39	NORO vírus	mechanizmu prenosu - kontaktom,	01.01.07- 11.01.07	
	ZSS-uzatvorené, TANAX, Bánovce nad	A 08.1	151	NORO vírus	pravdepodobný - kapustová polievka s	16.01.07- 17.01.07	
	ZSS-uzatvorené, Reštaurácia DAMI,	A 02	91	Salmonella enteritidis	pravdepodobný - fazuľová polievka s rezancami,	03.03.07- 05.03.07	
	ZSS-uzatvorené, Hotel KRYM, Trenčianske	A 08.1	57	NORO vírus	mechanizmu prenosu - kontaktom,	19.10.07 - 28.10.07	

	Nemocnica s poliklinikou, Nové	A 08.1	32	NORO vírus	mechanizmu prenosu - kontaktom,	05.12.07-10.12.07	hodnotené ako nozokomiálna nákaza
	ZSS - otvorené, stravná	A 02	45	Salmonella enteritidis	pravdepodobný - žemlovka s bielkovou	09.11. - 11.11.07	
	ZSS - uzatvorené Úrsa Minors.r.o, Prievidza	A 02	88	Salmonella enteritidis	pravdepodobný - bravčové stehno na	27.10 - 02.11.07	
	ZSS - uzatvorené Úrsa Minors.r.o, Prievidza	A 02	103	Salmonella enteritidis	pravdepodobný-hotový pokrm	14.11-16.11.07	
	ZSS - otvorené, Púchov	A 02	15	Salmonella enteritidis	pravdepodobný-hotový pokrm	24.02. 05.03.07	
	ZSS - uzatvorené, DSS a DD Považská	A 04.8	47	Proteus, E.coli	pravdepod. - hotový pokrm	17.04. - 22.4.07	
	ZSS- uzatvorené, ÚVTOS a ÚVV Ilava	A 04.8	47	Citrobacter	hotový pokrm	04.06. - 05.06.07	
	ZSS - uzatvorené, Dubnica nad Váhom	A 09	52	nezistený	pravdepodobný -hotový pokrm	23.08.- 24.08.07	
	ZSS - uzatvorené, Ilava	A 02	45	Salmonella enteritidis	pravdepodobný- hotový pokrm31.08.-02.09.07	31.08. - 02.09.07	
4	Žilinský kraj						
	Reštaurácia GASTON Čadca	A 020	38	Salmonella enteritidis	neobjasnený	30.7.2007	nízky hygienický štandard
	ZK PUNCH Námestovo		15	nepotvrdený	mäso	28.05.2007	
5	Banskobystrický kraj						
	Turistická ubytovňa Vesel /BB/	A09	54	nezistený	nezistený	30.1.-6.2.2007	
	DD Hron – Dubová /BR/	A09	18	nezistený	Susp. fazuľová pol., bravčové s karí ryžou,	16.3.2007	

	ZK Küster Vlkánová /BB/	A09	43	nezistený	Kurací paprikáš s haluškami	2.7.2007	
	Bufet Lynde – NsP F.D.R.Banská Bystrica	A02.0	12	Salmonella enteritidis	Susp. varené zemiaky	28.9.-1.10.2007	Personál -2x nosičstvo, 1x ochorenie- S.e.
	DD DSS AMBRA, Rúbanisko II, /LC/	A04.8	15	Iné špecifikované	Neznámy	10.1. –	
	Mäsokombinát /LC/ Mýtina	A 02.0	13	Salmonella typhimurium	Syry, syrové výrobky neznámeho pôvodu	24.9.– 29.9.2007	Nedostatky pri skladovaní potravín,
	DD a DSS Tornaľa /RS/	A02.0	3	bez zistení	bez zistení	19.6.-24.6.2007	13.7.2007 zistené bezpríznakové
	DD a DSS Žiar nad Hr.	A08.1	67	novovírusy	kontaminované ruky a vzduch	apríl	Vo vzorkách pokrmov neboli detekované
6	Nitriansky kraj						
	Forlife, Všeobec. nemocnica	A09	37	neobjasnené	Strava dovážaná	10.4.-17.4.2007	
	Penzión Adriana Patince	A05.4	13	Bacillus cereus	Rizoto	13.6.2007	
	VS Slovmedical s.r.o. Vráble	A04.8	27	Enterobacter	strava	7.6.-8.6.2007	
	DD a DSS Železničarska NR	A08.1	71	Norovírusy	strava	16.3.-3.4.2007	
	VS SONY Nitra s.r.o.	A09	78	Neobjasnené	strava	23.8.-25.8.2007	
	ZOS Trnovec nad Váhom	A09	9	neobjasnené	nezistený	22.2.-24.2.2007	
	DD a DOS Nádej	A08.4	11	neobjasnené	nezistený	11.3.-13.3.2007	
7	Košický kraj						

	Doliečovacie odd. NsP Trebišov	A 08.4	22	<u>nezistený</u>	nezistený	24. 1. 2007	15 pacienti, 7 personál
	FRO NsP Trebišov	A 08.0	8	<u>Rotavírus</u>	nezistený	18. 5. 2007	5 pacienti, 3 personál
	Slovenské Nové Mesto	A 02	6	<u>S. enteritidis</u>	krémeš - vajcia	3. 10. 2007	rodinná oslava
	ZK TEKO, Teplárenská 3, Košice	A 09	23	<u>nedokázaný</u>	neznámy	24. – 27. 4. 2007	
	Stravovacia prevádzka DD, Šugov	Gastroenteritída	12	<u>nedokázaný</u>	neznámy	27. 4. 2007	
	Stravovacia prevádzka VSOUG, sv. Lukáša,	A 02	13	<u>Salmonella enteritidis</u>	neznámy	18. – 21. 5. 2007	
	ZK GETRAG FORD, Kechec	A 02	42	<u>Salmonella enteritidis</u>	neznámy	od 18. 9. 2007	
	ZK v objekte VSE a.s., Hollého 3, Košice	A 02	62	<u>Salmonella enteritidis</u>	pokrm (žemľovka)	21. - 24. 9. 2007	
	ZK VSS, Južná tr. 82, Košice	Stafylokoková enterotoxikóza	31	<u>Stafylokokový enterotoxín</u>	-	18. 10. 2007	
8	Prešovský kraj						
	Bardejov	A02	2	Salm.enteritidis	nezistený	23.7.- 25.7.2007	
	Bardejov	A02	2	Salm.enteritidis	nezistený	23.8.2007	
	Bardejov	A02	2	Salm.enteritidis	vajčka	30.8.-31.8.2007	
	Bardejov	A02	2	Salm.enteritidis	hotové jedlo	6.9.-7.9.2007	
	Vaniškovce	A02	3	Salm.enteritidis	vajčka	1.10.2007	

Bardejov	A02	2	Salm.enteritidis	nezistený	21.11.2007	
Malcov	A02	2	Salm.enteritidis	nezistený	30.11.2007	
Lascov	A02	4	Salm.enteritidis	vajčka	1.12.2007	
Bardejov	A02	2	Salm.enteritidis	vajčka	5.12.2007	
Bardejovské Kúpele	A08.3	135	norovírus	nezistený	21.3.-26.3.2007	
Hotel Stavbár Tatr. Štrba	A09	6	nezistený	neznámy		
Stropkov	A02	3	Salm.enteritidis	domáce vajcia	05.8.2007	
DSS Giraltovice	A02	6	Salm.enteritidis	nedost.sprac.vaj.vý.	16.-19.3.2007	
Svidník	A02	8	Salm.enteritidis	Vaječné a mäs.výr.	7.-10.4.2007	
Šarišský Štiavnik	A02	5	Salm.enteritidis	Domáce vajcia	7.-9.3.2007	
Hunkovce	A02	4	Salm.enteritidis	Domáce vajcia	2.7.2007	
Cernina	A02	3	Salm.typhym.	Sunar	8.-10.8.2007	
Nížný Mirošov	A02	3	Salm.enteritidis	Domáce vajcia	12.10.-6.11.2007	

Hygiena dětí a mládeže

VŠEOBECNÁ ČASŤ:

1. Celkové zhodnotenie činnosti odboru HDM

Činnosť odborov a oddelení HDM na jednotlivých RÚVZ na Slovensku v r. 2007 bola vykonávaná v súlade s novoprijatou koncepciou odboru a príslušnými legislatívnymi ustanoveniami, t.j. v období do 31.8.2007 v zmysle zákona č.126/2006 o verejnom zdravotníctve, a od 1.9.2007 podľa zákona č.355/2007 o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia, ako aj v intenciách všeobecne záväzných právnych predpisov, vydaných na vykonanie uvedených zákonov a iných všeobecne záväzných právnych predpisov, upravujúcich ochranu verejného zdravia.

Všetky oddelenia a odbory hygieny detí a mládeže sa pri plnení úloh na úseku verejného zdravotníctva naďalej zameriavali na aktivity, ktoré sú z hľadiska plnenia koncepcie odborov prioritné, smerujúce k ochrane a upevňovaniu zdravia detí a mládeže, ako aj k podpore ich správneho životného štýlu.

Výkon štátneho zdravotného dozoru sa uskutočňoval v zariadeniach pre deti a mládež zaradených do siete školských zariadení, ako aj v zariadeniach mimo siete a bol zameraný na kontrolu plnenia zákonných povinností, súvisiacich s ochranou, podporou a rozvíjaním zdravia detí a mládeže.

Odborní pracovníci sa vo všetkých okresoch okrem iného podieľali na realizácii programov a projektov stanovených MZ SR a riaditeľom ÚVZ SR, ako aj regionálnych projektov, ktoré boli zamerané na ochranu a podporu zdravia s následným zdravotno-výchovným pôsobením na deti a mládež.

Vo všetkých regiónoch Slovenska naďalej pretrváva problém so zvýšeným výskytom pedikulózy na školách. Ochorenie postihuje predovšetkým deti mladšieho školského veku, pričom často ide o deti vyrastajúce v sociálne vyhovujúcich podmienkach. Problém je najmä v prístupe zo strany rodičov. Niektorí z nich sa nezodpovedne stavajú k dôkladnému doliečeniu zavšívaveného dieťaťa v domácej izolácii a nedoliečené dieťa sa po návrate do kolektívu stáva opäť ohniskom tejto parazitárnej nákazy vo vzťahu k ostatným deťom.

V súvislosti so životnými podmienkami možno spomenúť najmä usmerňovanie a kontrolu spoločného stravovania detí a mládeže, správnu technológiu prípravy jedál, zavedenie správnej výrobnéj praxe v stravovacích zariadeniach, usmerňovanie výchovno-vzdelávacieho procesu vrátane optimálnych rozvrhov hodín a režimu dňa, mimoškolskej činnosti (účelovosť zariadení, vybavenosť vnútorných a vonkajších športových plôch a pod.), podmienky ubytovania detí a mládeže (kapacita zariadenia, podmienky prevádzky ubytovacích zariadení) a ďalšie, v kontexte uplatňovania novej legislatívy. V spolupráci s odborom objektivizácie faktorov životných podmienok, resp. s odborom ochrany zdravia pri práci sa vykonávali laboratórne rozbery vzoriek vôd, potravín a objektivizácia faktorov životného a pracovného prostredia detí a mládeže.

Podľa požiadaviek MZ SR, resp. ÚVZ SR sa pripravovali podklady súvisiace s prípravou legislatívy na úseku podpory a ochrany zdravia detí a mládeže.

V súvislosti s ochranou zdravia detí a mládeže a jej všestrannej podporou pracovníci vybraných RÚVZ v SR realizovali mnohé preventívne programy a projekty, ako napr. projekt "Súčasný stav výživy a výskyt obezity u detí vo veku od 6-15 rokov života vo vybraných regiónoch Slovenska", pokračoval "Program ozdravenia výživy obyvateľov Slovenska", ďalej bol realizovaný projekt „Zdravotno - výchovné pôsobenie u detí predškolského veku- stomatohygiena“, ako aj úspešný projekt WHO „Školy podporujúce zdravie“, „Zdravé deti v zdravých rodinách“, „Zdravé materské školy“, „Zdravie očami detí“-výtvarná súťaž a "ADAMKO - hravo-zdravo", interaktívny projekt „Hrou proti AIDS“. Pracovníci jednotlivých odborov tiež participovali na projekte „Chceme dýchať čistý

vzduch“ v priemyselne znečistených regiónoch, na regionálnom projekte „ Sledovanie kotinínu- metabolitu nikotínu v moči školákov (12-15 roční)“ a tiež na medzinárodnom projekte „ Project on Lifestyle Determinants of Obesity“, ktorý bol zameraný na adekvátnu fyzickú aktivitu a správne stravovacie návyky, na celoslovenskom projekte „ Orálne zdravie“, „ Telesná zdatnosť žiakov základných škôl v Turčianskom regióne“, „ Výskyt termotolerantných améb v plaveckých bazénoch školských zariadení v okrese Žilina“, „Monitoring vnútorného ovzdušia sedimentačnou metódou v predškolských zariadeniach v okrese Žilina a Bytča“, „Analýza stravovania detí predškolského a školského veku v okrese Žilina Bytča“. Ďalším z realizovaných projektov bol „Prieskum výživy dojčiat a batoliat na území mesta Košice a okresu Košice- okolie, v kontexte s doporučením WHO“.

V rámci projektu „Prevenčia chybného držania tela u školských detí“ sa v roku 2007 realizovala jeho ďalšia etapa, zameraná na zmonitorovanie ergonomických podmienok počítačových učební na vybraných stredných školách v rámci Slovenska. Na vybraných RÚVZ prebehol pod gesciou Úradu vlády SR opakovane projekt „ Zneužívanie návykových látok(alkohol, tabak, drogy) u detí a mládeže na Slovensku) (ESPAD 2007).“

„Národný program úradnej kontroly potravín Slovenskej republiky“ bol i naďalej plnený v spolupráci s oddeleniami hygieny výživy jednotlivých RÚVZ, pričom jeho cieľom zostáva zjednocovať a usmerňovať výkon úradnej kontroly potravín, realizovaný kompetentnými autoritami.

RÚVZ Bratislava a RÚVZ B. Bystrica sa zúčastnili medzinárodného projektu v rámci CEHAPE – „ Kvalita vnútorného vzdušia v európskych školách., prevencia a redukcia respiračných ochorení“.

Nad rámec týchto aktivít boli regionálnymi úradmi verejného zdravotníctva riešené mnohé ďalšie programy a projekty.

V rámci **Trnavského** kraja boli riešené v priebehu roka 2007 prevažne celoslovenské projekty, z projektov nad rámec bol riešený napr. GYTS projekt (Global Youth Tobacco Survey), zameraný na globálne monitorovanie užívania tabaku.

RÚVZ so sídlom v **Košiciach** v priebehu roka 2007 okrem iných aktivít opakovane realizoval „Prieskum výživy dojčiat a batoliat na území okresu Košice a okresu Košice-okolie“, spoločný medziodborový program „Biomonitoring zaťaženia ľudí faktormi prostredia“ a projekt „ Hrou proti AIDS“.

RÚVZ **Nitra** okrem celoslovenských projektov riešil projekt „ Súčasný stav a spôsob výživy u detí vo veku od 6-15 rokov života vo vybraných regiónoch Slovenska“, kampaň „Vyzvi srdce k pohybu“, ďalej projekt EHIS (European Core Health Interview Survey), regionálny projekt „ Bona via“, zameraný na predchádzanie detským úrazom v súvislosti s cestnou premávkou.

V **Trenčianskom** sa okrem celoslovensky riešených projektov realizoval lokálny pilotný projekt pod názvom „ Sledovanie kotinínu- metabolitu nikotínu v moči školákov (12- 15 roční)“.

RÚVZ **Prešov** patril medzi vybrané pracoviská, kde sa realizoval pilotný projekt „Súčasný stav výživy a výskyt obezity u detí vo veku od 6 do 15 rokov života vo vybraných regiónoch Slovenska“, a taktiež bola realizovaná regionálna úloha „ Sledovanie dusíkatých látok v pitnej vode s ohľadom na prevenciu dusičnanovej methemoglobinémie u novorodencov a dojčiat“.

RÚVZ so sídlom v Humennom pokračoval v projekte „Prieskum životného štýlu stredoškolskej mládeže v meste Humenne“, a zároveň si vypracoval a realizoval vlastný projekt pod názvom „ Manažment zdravia v školskej komunite“.

RÚVZ Stará Ľubovňa pokračoval v projekte „Mám 65+ a teší ma, že žijem zdravo“, ďalej regionálny projekt „Životné podmienky a zdravie obyvateľov rómskych osád v okrese Stará Ľubovňa“. Taktiež bola realizovaná regionálna úloha „ Cielené prieskumy zamerané na

problematiku spoločného stravovania detí a mládeže v nadväznosti na súčasné ekonomické podmienky“, a „ Program podpory zdravia znevýhodnených komunít“. RÚVZ Svidník sa podieľal na úlohe „ Zvyšovanie telesnej zdatnosti žiakov stredných škôl realizovaním športových súťaží “. RÚVZ Vranov nad Topľou participoval na celonárodnom preventívne zameranom projekte „ Urobme všetko pre to, aby deti nezomierali“, súvisiaci s opatreniami na zníženie detskej úmrtnosti v rámci dopravnej nehodovosti, ďalej sa zúčastnil na aktivite „ GYTS – GLOBAL YOUTH TOBACCO SURVEY v SR“.

V rámci **Banskobystrického** kraja boli riešené nasledovné projekty: „ Primárna prevencia aterosklerózy v detskom veku“, zameraný na monitoring a individuálne hodnotenie KV rizík obezity u detí v okrese B. Bystrica, nad rámec celoslovensky riešených projektov bol realizovaný VI. Rámcový program medzinárodného projektu PHIME, pod názvom „ Vplyv dlhodobej expozície nízkym koncentráciám zmesi kovov na zdravie citlivých populačných skupín“, určený detskej populácii.

RÚVZ B. Bystrica aktívne participoval na realizácii medzinárodného projektu v rámci CEHAPE „ Kvalita vnútorného ovzdušia v európskych školách., prevencia a redukcia resp. ochorení „.

RÚVZ Rimavská Sobota vedie „Register a intervencie v rodinách chorých, hospitalizovaných na cievne choroby mozgu“.

V **Žilinskom** kraji bolo riešených viacero regionálnych projektov, napr. RÚVZ Martin realizoval spolu s Poradňou zdravia projekt „ Orálne zdravie“ v rámci vybraných materských škôl, ako aj projekt „Telesná zdatnosť žiakov základných škôl v Turčianskom regióne“. RÚVZ Žilina opakovane realizoval projekt „Výskyt termotolerantných améb v plaveckých bazénoch školských zariadení v okrese Žilina“.

Pre svoju vysokú aktuálnosť bol taktiež opakovane uskutočnený projekt pod názvom „Monitoring vnútorného ovzdušia sedimentačnou metódou v predškolských zariadeniach v okrese Žilina a Bytča“.

„Analýza stravovania detí predškolského a školského veku v okrese Žilina a Bytča“ sa realizovala pomocou inventórnej a následne laboratórnej metódy a mala za úlohu vyhodnotenie stravovania tejto skupiny populácie.

RÚVZ **Bratislava** okrem celoslovensky riešených projektov vypracoval a realizoval medzinárodný projekt „ Kvalita vnútorného ovzdušia v európskych školách, prevencia a redukcia respiračných ochorení“.

2. Činnosť presahujúca rámec štátneho zdravotného dozoru, osobitná činnosť a agenda

V tabuľke č. 1 je uvedené zhrnutie riešených úloh, spadajúcich do činnosti presahujúcej štátny zdravotný dozor.

K úlohám, ktoré presahujú rámec štátneho zdravotného dozoru, vykonávaným v r. 2007, možno zaradiť tiež pokračovanie plnenia Národného programu podpory zdravia – vykonávanie všeobecného poradenstva v zmysle odborného usmernenia MZ SR č. 33 na zriaďovanie, prevádzku a činnosť poradenských centier ochrany a podpory zdravia z 8.6.1999.

Činnosť Poradní zdravia pre deti a rodiny bola orientovaná prioritne na prevenciu kardiovaskulárnych ochorení, prevenciu obezity, aktívny životný štýl a na zvládnutie dlhodobého stresu u detí. Podpora zdravia v týchto poradniach predstavuje stratégiu, ktorá dopĺňa súčasný systém starostlivosti o deti, preto je táto činnosť obohatená aj o spoluprácu s detskými klinickými pracoviskami.

V rámci služieb poskytovaných poradňami zdravia treba podčiarknuť význam rozšírených aktivít, zameraných na zvládanie nadmerného a dlhodobého stresu u klientov všetkých vekových kategórií.

Poradne pre podporu duševného zdravia pracujú na princípe najmodernejších metódik v oblasti diagnostiky psychickej záťaže a stresu, s cieľom eliminovať resp. znížiť účinok najvýznamnejších stresorov pomocou mechanizmu biofeedback-u.

Posudzovanie zavádzania systému správnej výrobnéj praxe v zariadeniach spoločného stravovania detí a mládeže (HACCP) zaraďujeme tiež k aktivitám, ktoré presahujú rámec výkonu ŠZD .

Pokračovala aktívna spolupráca pracovníkov RÚVZ s masmédiami za účelom informovanosti obyvateľov o pôsobení faktorov životného prostredia a životného štýlu na zdravie- príkladom môže byť aktívna spolupráca niektorých RÚVZ pri hlásení nebezpečných a potenciálne nebezpečných výrobkov umiestnených na trhu v rámci európskeho rýchleho hlásneho systému RAPEX. Boli uverejňované články v masovokomunikačných prostriedkoch a podieľali sa na organizovaní odborných konferencií, seminárov a kurzov.

Nadalej prebiehala úspešná spolupráca na metodickom a organizačnom zabezpečovaní zdravotno - výchovných podujatí, zameraných na objasňovanie správneho spôsobu života, zásad racionálneho stravovania, prevenciu HIV/AIDS, predchádzanie vzniku drogových závislostí u detí a mládeže a pod. Školské i predškolské zariadenia boli informované formou edičných materiálov a informačných listov o poriadaní rôznych tématických podujatí s dôrazom na prevenciu a podporu zdravia mladej generácie.

Efektívnu formu zdravotnej výchovy predstavujú prednášky a besedy so žiakmi základných a stredných škôl a stredných odborných učilíšť s protidrogovou problematikou, problematikou prevencie AIDS a civilizačných ochorení.

Konzultačná činnosť sa týkala najmä projektovej dokumentácie na rekonštrukciu predškolských a školských objektov, posudzovania prevádzkových poriadkov, zavádzania správnej výrobnéj praxe v spoločnom stravovaní, posudzovania podmienok zlučovania základných a materských škôl, organizovania zotavovacích akcií pre deti a mládež, podmienok spoločného stravovania, podmienok výrobnéj praxe žiakov SOU, ktoré prevádzkujú fyzické a právnické osoby oprávnené na podnikanie.

Informovanie obyvateľstva o činnosti RÚVZ sa realizuje aj vydávaním zdravotno - náučných bulletinov a publikácií.

Pracovníci odboru sa podieľajú tiež na pedagogickej činnosti. Ide najmä o zabezpečovanie odbornej praxe stážistov – lekárov LPS a hygienikov pred atestáciami, študentov bakalárskych a magisterských odborov FVZ SZU v Bratislave, o konzultačnú a oponentuskú činnosť pri spracovávaní seminárnych a diplomových prác, externé vyučovanie na SZŠ a pod.

2.1. Riešené úlohy, programy, projekty a pod.

Pracovníci odborov HDM RÚVZ v SR sa v roku 2007 podieľali na riešení nasledovných projektov:

Riešené úlohy, programy, projekty a pod.

▪ RÚVZ Bratislavského kraja

Úloha „Akčný plán pre prostredie a zdravie“

Projekt „Prevencia úrazov detí a mládeže“

Projekt „Kvalita vnútorného ovzdušia v európskych školách; prevencia a redukcia respiračných ochorení“ (CEHAP)

Projekt „Zneužívanie návykových látok (alkohol, tabak, drogy) u detí a mládeže na Slovensku“

Projekt „Prevencia chybného držania tela“

Medzinárodný projekt „Projekt on Lifestyle Determinants of Obesity“

▪ **RÚVZ Banskobystrického kraja**

Projekt „Primárna prevencia aterosklerózy v detskom veku“

Projekt „Prevencia chybného držania tela u školských detí“

Projekt „Monitorovanie zdravotného stavu orálneho zdravia, zdravotno-výchovné pôsobenie u detí predškolského veku“

Projekt „Súčasný stav a spôsob výživy detí vo veku od 6 do 15 rokov vo vybraných regiónoch Slovenska“

Projekt „ESPAD“

Projekt „PHIME“

Projekt „SEARCH“ - Kvalita vnútorného ovzdušia v európskych školách; prevencia a redukcia respiračných ochorení

Medzinárodný projekt „Project on Lifestyle Determinants of Obesity“

Projekt „GYTS“

Projekt „Podporovať naplnenie bodov vládneho Programu boja proti drogám a drogovým závislostiam“

Projekt „Školy podporujúce zdravie“

Projekt „Register a intervencia v rodinách chorých hospitalizovaných na cievne choroby mozgu“

Projekt „Adamko hravo-zdravo“

▪ **RÚVZ Košického kraja**

Projekt : „Školy podporujúce zdravie a zdravé materské školy“

Projekt: „Prieskum výživy dojčiat a batoliat na území mesta Košice a okresu Košice - okolie v kontexte s doporučením WHO“.

Projekt : „Project on Lifestyle Determinants of Obesity“

▪ **RÚVZ Nitrianskeho kraja**

Projekt „ Súčasný stav a spôsob výživy u detí vo veku od 6 do 15 rokov života vo vybraných regiónoch Slovenska“

Projekt „Zneužívanie návykových látok (alkohol, tabak, drogy) u detí a mládeže na Slovensku“

Projekt „Prevencia chybného držania tela“

Projekt „Urobme všetko preto, aby deti nezomierali“

Projekt „Manažment zdravia v školskej komunite“

Projekt „Global Youth Tobacco Survey (GYTS)“

Projekt „ECHIS – European Core Health Interview Survey“

Projekt „Zdravie podporujúce školy“

Projekt „Zdravé materské školy“

Projekt „Project on Lifestyle Determinants of Obesity“

Projekt „Bona via“

Projekt „Adamko - hravo, zdravo“

▪ **RÚVZ Prešovského kraja**

Projekt „Súčasný stav výživy a výskyt obezity u detí vo veku od 6 do 15 rokov života vo vybraných regiónoch Slovenska“

Projekt „Zneužívanie návykových látok (alkohol, tabak, drogy) u detí a mládeže na Slovensku“

Projekt „Prevencia chybného držania tela u školských detí“

Projekt „Project on Lifestyle Determinants of Obesity“

Projekt „Zdravotno-výchovné pôsobenie u detí predškolského veku – stomatohygiena“

Projekt: „Školy podporujúce zdravie“
Projekt: „Zdravé materské školy“
Projekt „Chceme dýchať čistý vzduch“
Projekt „Adamko hravo-zdravo“

▪ **RÚVZ Trenčianskeho kraja**

Projekt „Zneužívanie návykových látok (alkohol, tabak, drogy) u detí a mládeže na Slovensku „ESPAD“
Projekt „Prevenca chybného držania tela“
Projekt „Sledovanie kotinínu – metabolitu nikotínu v moči školákov (vek 12 – 15 roční).“
Projekt "Project on Lifestyle Determinants of Obesity"
Projekt „Školy podporujúce zdravie“ a „Zdravé materské školy“

▪ **RÚVZ Trnavského kraja**

Projekt „Školy podporujúce zdravie“
Projekt „Zdravé materské školy“
Projekt „Zneužívanie návykových látok (alkohol, tabak, drogy) u detí a mládeže na Slovensku“
Projekt „Prevenca chybného držania tela u školských detí“
Projekt „Project on Lifestyle Determinants of Obesity“
Projekt „Global Youth Tobacco Survey“

▪ **RÚVZ Žilinského kraja**

Projekt „Koordinovať a odborne usmerňovať realizáciu projektu SZO „Školy podporujúce zdravie“
Medzinárodný projekt „Project on Lifestyle Determinants of Obesity“
Projekt „Prevenca chybného držania tela u školských detí – tretia etapa“
Projekt „ESPAD 2007 Európsky školský prieskum o tabaku, alkohole a ostatných drogách u žiakov ZŠ a študentov SŠ“

Zhodnotenie stavu vyšetrených pieskovísk v roku 2007

Predmetom výkonu štátneho zdravotného dozoru bola kontrola dodržiavania povinností, súvisiacich s prevádzkou pieskovísk zriadených v rámci detských ihrísk, resp. výchovných a výchovno – vzdelávacích zariadení pre deti a mladistvých, ktoré sú povinní plniť prevádzkovatelia pieskovísk.

Počas celej sezóny 2007 boli odoberané vzorky piesku na laboratórne vyšetrenie. Celkovo bolo odobratých 719 vzoriek piesku, z ktorých požiadavkám vyhláške MZ SR č. 521/2007 Z. z. o podrobnostiach o požiadavkách na pieskoviskách nevyhovelo vzoriek, čo predstavuje 54,4% (viď tabuľka).

Z dôvodu prítomnosti termotolerantných koliformných baktérií a fekálnych streptokokov nevyhovelo 314 vzoriek (43,7%). V niektorých prípadoch boli izolované aj niektoré podmienené patogénne mikroorganizmy (*Pseudomonas aeruginosa*, *Proteus mirabilis*, *Enterokoky* a pod.).

Prítomnosť *Salmonel* bola zistená v 4 prípadoch (1 prípad v Košiciach a 3 prípady v prešovskom kraji). Na základe zistených skutočností bol v týchto prípadoch bol vydaný zákaz používania pieskoviska do doby odstránenia nedostatkov.

Nález vajčiek helmintov, resp. iných vývojových štádií parazitov (najmä *Toxocara* spp., *Ancylostoma* spp., *Ascaris* spp., *Toxascaris leonina*) bol hlásený v 38 prípadoch

Celkový štandard areálov detských ihrísk a pieskovísk sa líši - v košickom kraji výsledky poukázali na skutočnosť, že pieskoviská sú malo udržiavané. Na základe zistených skutočností boli prevádzkovatelia školských zariadení upozornení na povinnosť prehrabávania a premývania piesku v súlade s ustanoveniami vyhlášky MZ SR.

V trenčianskom kraji naopak bolo kontrolami zistené, že prevádzkovatelia predškolských zariadení vykonávajú pravidelnú údržbu vonkajších priestorov výchovno-vzdelávacích zariadení a zároveň priebežne vykonávajú čistenie, prekopávanie a prehrabávanie piesku. Prevádzkovatelia s nevyhovujúcimi výsledkami vyšetrených vzoriek piesku vykonali výmenu piesku.

V trnavskom kraji bol štátny zdravotný dozor zameraný na stav a bezpečnosť zariadení detských ihrísk v rámci materských škôl. Medzi najčastejšie sa vyskytujúce nedostatky patrili poškodenia drevených častí železných vonkajších hračiek, drevených obkladov na betónových obrubách pieskovísk, poškodenie ochranných náterov hračiek. S výsledkami laboratórnych rozborov odobratých vzoriek piesku bol oboznámený zriaďovateľ materských škôl, ktorý bol upozornený na potrebu vykonania opatrení na predchádzanie vzniku ochorení a na zabezpečenie zvýšenej starostlivosti o prevádzku pieskovísk.

Kraj	Celkový počet vyšetrených vzoriek	Počet nevyhovujúcich vzoriek z celkového počtu vyšetrených vzoriek z dôvodu nálezu:		
		Termotolerantných koliform. baktérií a fekálnych streptokokov	Baktérie rodu Salmonella species	Vajíčka helmintov alebo iné vývojové štádiá týchto parazitov
Bratislava	95	35	0	2
Trnava	127	89	0	11
Trenčín	65	22	0	15
Nitra	121	52	0	3
Žilina	58	9	0	0
Banská Bystrica	7	2	0	7
Košice	165	64	1	0
Prešov	81	41	3	0
SPOLU:	719	314	4	38

Zhodnotenie školského mliečného programu v roku 2007

Školský mliečny program je realizovaný podľa pokynu MŠ SR č. 1227/1994-4 z 30. 7. 1999 metodického usmernenia MŠ SR č. 23/2006-R na podporu spotreby mlieka a mliečnych výrobkov.

V prevažnej väčšine škôl školský mliečny program zabezpečovali pracovníci zariadení školského stravovania. Celkove sa do ŠMP v roku 2007 zapojilo 87603 detí a žiakov, čo predstavuje oproti minulému roku nárast o 44 466 jedincov.

Ako vyplýva z tabuľky, na území Bratislavského kraja v roku 2007 sa školský mliečny program v zmysle uvedeného metodického pokynu nerealizoval. Mliečny program sa realizuje inými spôsobmi – v obvodoch II. a V. sa podávajú mliečne výrobky v rámci desiat, ktoré sú denne pripravované a podávané cez veľkú prestávku pre žiakov I.stupňa v školských jedálňach a „Školský mliečny program“ v zmysle nariadenia vlády Slovenskej republiky č.

412/2007 Z. z. o poskytovaní pomoci na podporu spotreby mlieka a mliečnych výrobkov pre deti v predškolských zariadeniach a pre žiakov s povinnou školskou dochádzkou. Tento sa zabezpečoval v 25 predškolských a školských zariadeniach a zúčastnilo sa ho 4 563 stravníkov, z toho 1 668 detí MŠ a 2 895 žiakov základných škôl. Uvedený program zabezpečuje Tatranská mliekareň a.s. Kežmarok. Podávanie mlieka a mliečnych výrobkov je súčasťou pokrmu v rámci obeda, desiatky a olovrantu.

V rámci ŠZD v súvislosti so školským mliečnym programom neboli zistené žiadne významnejšie nedostatky. Dátum minimálnej trvanlivosti mlieka a mliečnych výrobkov sa dodržiava, pracovníci manipulujúci s mliekom (pracovníci ZŠS) majú zdravotnú aj odbornú spôsobilosť, na skladovanie sú v prevažnej väčšine vyčlenené chladničky. Mlieko a mliečne výrobky sú podávané v školských jedálňach. Najčastejší zaužívaný spôsob je podávanie mlieka a nápoj k obedu. V menšej miere je zaužívané podávanie v čase desiatových prestávok a ako dezert k obedu (ochutené mlieka, jogurtové mlieka, jogurty). Likvidácia odpadu z krabicového mlieka a mliečnych výrobkov je realizovaná v rámci vlastných réžii zariadení v spolupráci s technickými službami jednotlivých miest a obcí.

Z najčastejších nedostatkov, zistených pri výkone ŠZD možno spomenúť nedostatok chladiacich zariadení, nevyhradený priestor pre predaj (predáva sa na chodbe), chýbajúca odborná a zdravotná spôsobilosť osôb vykonávajúcich predaj (pedagogickí a nepedagogickí zamestnanci), predaj bez použitia pracovného odevu a časová náročnosť pre personál ŠJ.

Hlavnými problémami pri realizácii školského mliečneho programu v niektorých regiónoch je nedostatok technického vybavenia v školských stravovacích zariadeniach, zlá ekonomická situácia rodičov, nezáujem zo strany žiakov a rodičov, nedostatok prevádzkových pracovníkov a ich finančné nedocenenie.

Hodnotenie školského mliečneho programu podľa regiónov v r. 2006 a 2007

Kraj	Základné školy		Školské jedálne		Počet detí	
	r.2006	r.2007	r.2006	r.2007	r.2006	r.2007
Bratislava	-		-	-	-	-
Nitra	43	168***		168***	7537***	19870***
Trnava	36	184	36	40	380**	859
Trenčín	30***	121***	30***	111	1697***	13439***
Banská Bystrica	151	186	95	180	11101	20079
Žilina	9	78	9	29	1487	4241***
Košice	54	94	54	94	7713	16442***
Prešov	31	15	110	15	13222	12673
S p o l u:	354	8484*	334	637	43137***	87603***

* údaj nedodaný

** počet detí sa nedá presne zistiť, nakoľko vo viacerých prípadoch je mliečny program realizovaný formou automatov

*** Spolu ZŠ + MŠ

3. Štátny zdravotný dozor

Výkon ŠZD bol aj v roku 2007 orientovaný na komplexné hodnotenie životných a pracovných podmienok detí a mládeže, pričom riešená problematika bola rôznorodá.

Najčastejšie sa vyskytovali nedostatky, ktoré pramenili z nedostatku finančných prostriedkov, z nedbalosti pracovníkov, chýbajúcej spôsobilosti pracovníkov a opotrebovaného strojného parku, pričom najmä od nedostatku finančných prostriedkov sa odvíjalo i plnenie nariadených opatrení.

Prehľad o výkonoch uskutočnených v rámci štátneho zdravotného dozoru vykazujú tabuľky č. 2 a 3.

V rámci SR bolo v r. 2007 spracovaných v zmysle zák. č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov 1460 odborných stanovísk, resp. expertíz.

Pokračuje nepriaznivý trend v oblasti výstavby nových účelových zariadení, nakoľko pretrváva nedostatok finančných prostriedkov a technické nedostatky na starých budovách sa odstraňujú ad hoc- väčšinou formou rôznych rekonštrukčných úprav.

V r. 2007 bol výkon ŠZD navyše zameraný na kontrolu dodržiavania povinností, súvisiacich s prevádzkou pieskovísk, zriadených v rámci kontrolovaných ihrísk, resp. predškolských zariadení, ako aj pieskovísk v rámci občianskej vybavenosti.

V rámci ŠZD zameraného na prevádzku zariadení pre deti a mládež bolo v r. 2007 vykonaných 15 663, v rámci ktorých bolo odobratých 4290 vzoriek vody a stravy.

Pracovníci sa zameriavali hlavne na komplexné hodnotenie zariadení pre deti a mládež, na navrhovanie a presadzovanie opatrení na znižovanie pôsobenia negatívnych vplyvov prostredia na zdravie detí a mládeže s ohľadom na zabezpečenie správnych podmienok výchovno-vzdelávacieho procesu a režimu práce a odpočinku, kvality stravovania (vrátane kontroly zavádzania systému správnej výrobnéj praxe – HACCP), rekreácie a telesnej výchovy s efektom zvyšovania odolnosti, objektivizáciu faktorov prostredia formou odberu vzoriek na laboratórne vyšetrenie, poskytovanie poradensko-konzultačnej činnosti a pod.

Sankčné opatrenia

Vzhľadom na to, že činnosť odborov HDM je orientovaná prevažne preventívne, sankčné opatrenia sú využívané minimálne. V súvislosti s novou štruktúrou celoslovenskej výročnej správy prehľad o sankčných opatreniach je uvedený v úvode správy.

ODBORNÁ ČASŤ:

1. Analýza hygienickej situácie v detských a dorastových zariadeniach

Predškolské zariadenia.

Prehľad o hygienickej úrovni objektov predškolských zariadení je uvedený v tab. č.3.

Prevádzka predškolských zariadení a úroveň starostlivosti o deti je naďalej na dobrej, resp. priemernej úrovni. Napriek tomu, že zriaďovatelia mnohých predškolských zariadení zápasia s finančnými problémami, možno konštatovať, že aj v sťažených podmienkach sa venuje dostatočná pozornosť ako dodržiavaniu hygienických zásad pri ich prevádzke, tak i postupnému odstraňovaniu zistených nedostatkov, ktoré sú prevažne materiálno-technického charakteru a súvisia s nepriaznivou ekonomickou situáciou jednotlivých zariadení.

Stúpa záujem o umiestňovanie detí predškolského veku do prevádzkarní pre starostlivosť o deti do 6 rokov. Pri výkone ŠZD pracovníci odborov často narážali na problém, keď súkromní prevádzkovatelia týchto zariadení majú problém s vhodným spôsobom zabezpečenia stravovania pre deti.

Pracovníci odboru usmerňujú spôsob a podmienky zavádzania rôznych ozdravných prvkov do výchovy v predškolských zariadeniach (výchova k zdravému spôsobu života, otužovanie, správne stravovanie, zásady psychohygieny, pohybové aktivity).

Mnohé predškolské zariadenia ponúkajú výučbu cudzieho jazyka.

V rámci racionalizačných opatrení pokračuje trend zlučovania základných a materských škôl, do jedného fyzického, resp. právneho subjektu, pričom v týchto zariadeniach sú zvýšené nároky na organizačné zabezpečenie prevádzky.

Základné školy.

V šk. r. 2007/08 je v SR 1813 s počtom žiakov 485 784, čo je o 1433 viac ako v r. 2006 (tab. č. 5).

Prehľad o hygienickej úrovni objektov ZŠ vykazuje tab. č. 3.

Celkový hygienický štandard zariadení možno hodnotiť ako primeraný. V priebehu roka 2007 sa evidovalo jeho postupné vylepšovanie dobudovaním niektorých objektov, ich rekonštrukciami a zakúpením nového materiálo - technického vybavenia. Zároveň bolo nevyhnutné priebežne investovať do opráv a údržby týchto zariadení z dôvodu ich prirodzeného opotrebovania. Technická obnova budov a zariadení je zdĺhavá a priamo súvisí s finančnými možnosťami toho - ktorého zariadenia.

Časť škôl nie je dobudovaná komplexne, dlhodobo chýbajú prevažne telocvične a účelové priestory pre školské kluby detí.

Vo viacerých okresoch pretrváva problém málotriednych základných škôl, ktoré často nezodpovedajú všetkým hygienickým požiadavkám, no ich pozitívom je bližší vzťah medzi deťmi a pedagógmi.

Pretrvávajúcím problémom je časté nedodržiavanie zásad hygieny pedagogického procesu, najmä nevhodný prestávkový režim, nerešpektovanie fyziologickej krivky výkonnosti žiakov a pod.

Školské družiny a kluby.

Vzhľadom na vysokú časovú zaneprázdnenosť rodičov je v súčasnosti trend zabezpečovať najmä deťom mladšieho školského veku pobyt v školských kluboch a družinách. Preto je snahou riaditeľov škôl vychádzať rodičom a deťom v ústrety a vytvárať priestory s novým a dôkladnejším vybavením a iniciovať vznik nových zaujímavých aktivít. V týchto zariadeniach sú vytvorené optimálne podmienky na správne využitie voľného času dieťaťa a prípravu domácich úloh, pričom ich prevádzka plynulo nadväzuje na školskú činnosť detí.

Vzhľadom na zmenu financovania mimoškolskej činnosti prostredníctvom štátu sa zvýšila ponuka záujmových krúžkov v školách a takisto záujem o ne zo strany žiakov. Na základe vzdelávacích poukazov sa zvýšil záujem o krúžkovú činnosť najmä u žiakov II. stupňa.

Mimoškolská činnosť sa v r.2007 zabezpečovala hlavne v základných umeleckých školách a centrách voľného času.

Gymnázia a stredné odborné školy.

V SR je celkovo 800 stredných škôl (o 49 menej ako v r. 2006), z čoho je 238 gymnázií, 245 stredných odborných škôl, 146 stredných odborných učilíšť, 110 združených stredných škôl a 61 špeciálnych stredných škôl. Situácia v počte škôl je oproti r. 2006 zmenená v tom zmysle, že školy sa z ekonomických dôvodov spájajú, resp. združujú.

Prehľad o hygienickej úrovni objektov je uvedený v tab. č. 3.

V rámci ŠZD boli zisťované nedostatky na úseku dodržiavania správneho režimu práce a odpočinku mládeže obdobného charakteru ako na úseku ZŠ, ako aj nedostatky v nevyhovujúcom materiálo - technickom vybavení - napr. nedostatočné priestory.

Výsledky monitoringu počítačových učební v rámci vybraných stredných škôl poukázali na ich nedostatočné technické vybavenie výpočtovou technikou (zastaralé, nevyhovujúce počítače).

Zároveň možno konštatovať, že v rezorte stredného školstva sa finančná situácia mierne zlepšila, tieto prostriedky však nestačia na komplexnú modernizáciu často zastaralých budov, pomáhajú riešiť predovšetkým havarijné stavy (zatekanie striech, plesne na stenách a pod.), ojedinele generálne opravy budov.

Práca mladistvých v rámci prípravy na povolanie.

Strediská a pracoviská praktického vyučovania pre žiakov SOU sú veľmi rôznorodé v závislosti od toho, pre akú profesiu sú tu žiaci pripravovaní, pričom od tohto faktu sa odvíja aj charakter ich problémov.

Všeobecne sa vyskytujúcim problémom práce mladistvých v súčasnosti je, že napriek svojej snahe jednotlivé SOU väčšinou nedisponujú dostatočnými finančnými prostriedkami na koncentrovanie (vytváranie), resp. rozširovanie vlastných stredísk praktického vyučovania.

Praktická výučba v súkromnom sektore sa vykonáva priamo vo výrobnom procese a je prispôbená aktuálnym požiadavkám trhu.

Všeobecne možno konštatovať, že úroveň zabezpečenia odbornej praxe žiakov sa pomaly zvyšuje, zamestnávateľi sa snažia vytvárať pre žiakov vyhovujúce pracovné podmienky v súlade s v súčasnosti platnou legislatívou.

Počas vykonávania ŠZD, ktorý bol zameraný prevažne na dodržiavanie platnej legislatívy na úseku ochrany zdravia mladistvých pri práci, na dodržiavanie organizačných opatrení, na používanie OOP a zaraďovanie prestávok, všeobecne nebolo zisťované závažnejšie porušovanie hygienických predpisov. Opakovane sa však vyskytovali nedostatky v informovanosti žiakov o výskyte rizík na tom - ktorom pracovisku. Za negatívum možno označiť fakt, že praxujúca mládež vo väčšine prípadov nevyužíva stravovanie, zabezpečené na pracovisku.

O štúdiu na odborných školách je v posledných rokoch čoraz menší záujem, nakoľko absentujú kvalifikovaní pedagógovia a technické vybavenie škôl je vo všeobecnosti nedostatočne vyhovujúce.

Vysoké školy.

K 1.9.2007 je na Slovensku evidovaných 20 verejných VŠ (univerzity), 10 súkromných VŠ a 3 štátne VŠ, prislúchajúcich rezortu MŠ SR.

Pretrvávajúcim dlhodobým problémom, ktorý nepriaznivo ovplyvňuje kvalitu vyučovacieho procesu, je situovanie jednotlivých katedier do nevyhovujúcich neúčelových, často provizórnych priestorov, ktoré dispozične nevyhovujú kritériám a nárokom, kladeným na kvalitu a úroveň vysokoškolskej výučby.

Najčastejšími problémami, zisťovanými v režime práce a odpočinku študentov sú nevhodné podmienky ubytovania, podmienky pre domáce štúdium, nepravidelné stravovanie a pod.

Vybrané ubytovacie zariadenia pre deti a mládež.

Prehľad o hygienickej úrovni objektov vykazuje tab. č. 4.

V SR je celkovo 357 (o 34 menej ako v r. 2006) ubytovacích zariadení pre deti, žiakov a študentov špeciálnych MŠ a ZŠ, gymnázií, SOŠ, SOU, špeciálnych SŠ a VŠ (tab.č.4).

Celková kapacita ubytovacích zariadení je 80 124. Počet ubytovaných je 71 822, čo predstavuje 89,6 % - tnú vyťaženosť ubytovacích zariadení (údaje o počte ubytovaných vysokoškolákov nemusia zodpovedať skutočnosti, nakoľko študenti prespávajú jednak na oficiálne zriadených prístelkách, ako aj bez ubytovacieho preukazu). V roku 2006 boli ubytovacie zariadenia vyťažené na 88,9 %.

Počet zariadení s prekročenou kapacitou v r. 2007 predstavoval 19, čo je oproti r. 2006 zvýšenie o 3. Z celkového počtu ubytovacích zariadení s prekročenou kapacitou (16) je najviac na úseku študentských domovov pri VŠ (10).

Nedostatky zistené v rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru boli prevažne stavebno-technického charakteru a sú prevádzkovateľmi postupne podľa aktuálneho prísunu finančných prostriedkov odstraňované.

Pri celkovom hodnotení ubytovacích zariadení možno konštatovať, že ich kapacita je prekračovaná vo vyššej miere ako v minulom roku. Nízky záujem o ubytovanie je zo strany študentov združených SŠ (vyťaženosť 56,2%), na druhej strane záujem študentov VŠ o ubytovanie prevyšuje celkovú kapacitu ubytovacích zariadení (vyťaženosť 99,9 %). Novým fenoménom je čoraz častejšie využívanie ubytovacích kapacít stredoškolských internátov pre potreby vysokoškolských študentov.

Zariadenia s dlhodobou starostlivosťou

Prehľad o hygienickej úrovni objektov vykazuje tab. č. 3.

Vo väčšine zariadení s dlhodobou starostlivosťou sa situácia podstatnejšie nezmenila, mnohé nie v plnej miere zodpovedajú stanoveným požiadavkám, predovšetkým pokiaľ ide o plošné parametre (celoplošne poddimenzované priestorové podmienky), technické vybavenie budov ako takých (zlý stav zastaralých inžinierskych sietí), ako aj vybavenie na úseku ubytovania a stravovania.

Viacere zariadenia však prešli pozitívnymi transformačnými zmenami, čím sa v nich vytvorili lepšie podmienky pre ubytovanie a stravovanie detí, ako aj pre ich spoločenský život.

Sporadické generálne rekonštrukcie budov sa vykonávajú za účelom zlepšenia životných podmienok detí a vytvárania stabilného prostredia pre ne.

2. Zhodnotenie zmennosti žiakov na školách

Prehľad o zmennosti na ZŠ vykazuje tab. č. 5.

Na úseku ZŠ oproti predchádzajúcemu roku nastalo mierne zníženie v percente zmenujúcich žiakov (počítané z celkového počtu žiakov v SR v danom šk. roku). Percento zmennosti je 0,97 - v roku 2006 bolo 1,05. V šk. r. 2007/2008 chodí do druhej zmeny 4713 žiakov, čo je o 373 menej ako vlani.

Z celkového počtu žiakov prvých ročníkov ZŠ v SR chodí do druhej zmeny (zmenuje) menej prvákov ako v r. 2006. Zmenuje 747 prvákov (v r. 2006 chodilo na zmeny 1037 prvákov). Počet škôl s dvojzmenným vyučovaním bol v roku 2007 54, čo je o 10 viac ako v roku 2006.

Najnižšie percento zmennosti je v Prešovskom kraji (2,4 %), najvyššie v Košickom kraji (3,2 %). V Bratislavskom, Trenčianskom, Trnavskom a Nitrianskom kraji žiaci nezmenujú.

V roku 2007 sme zaznamenali po prvýkrát zvýšenie percenta zmenujúcich žiakov oproti minuloročným sledovaniam, kedy pretrvávalo naopak znižovanie percenta zmenujúcich.

3. Zásobovanie vodou v zariadeniach pre deti a mládež

Požiadavky kladené na vodu, určenú na ľudskú spotrebu a kontrolu kvality vody, určenej na ľudskú spotrebu, upravuje nariadenie vlády SR č.354/2006 Z.z.

V súlade s týmto nariadením bol vykonávaný štátny zdravotný dozor v zariadeniach, zásobovaných z verejnej vodovodnej siete, ako aj v zariadeniach, zásobovaných vodou z vlastných vodných zdrojov.

Prehľad o zásobovaní pitnou vodou a jej hygienickej kvalite uvádza tab. č. 6. Oproti r. 2005 sa počet zariadení napojených na verejný vodovod zvýšil na 89,43%, oproti 88,45 v roku 2006.

Situácia sa mierne zlepšila v zmysle poklesu zariadení zásobovaných pitnou vodou nevyhovujúcej kvality vody (pokles z 3,44 % v r. 2006 na 2,75% v r. 2007).

Počet zariadení s donáškou vody mierne vzrástol (z 509 v r. 2006 na 550 v r. 2007).

Nedostatočné množstvo vody sa vyskytuje viac u zariadení napojených na individuálny vodný zdroj. Zo zariadení napojených na verejný vodovod má nedostatočné množstvo vody 0,03 % zariadení.

Problémy v zásobovaní zariadení pre deti a mládež pitnou vodou spôsobuje nestála kvalita vody z vlastných vodných zdrojov. Pri výkone ŠZD v takýchto zariadeniach boli zistené nedostatky zo strany prevádzkovateľov v zabezpečení kontroly ukazovateľov kvality vody ako aj nedostatky v prevádzkyschopnosti chlorátorov a denitrifikátorov.

V súvislosti s prípravou novej legislatívy sa zvažuje rozsah povinností a kompetencií jednotlivých obcí vo vzťahu k zabezpečeniu dostupného zdroja kvalitnej pitnej vody pre všetkých obyvateľov obce.

4. Výskyt dusičnanej methemoglobinémie

V r.2007 sa na Slovensku vyskytli dva prípady dusičnanej methemoglobinémie (tab. č.7), pričom jeden prípad bol výskyt ochorenia zo stravy a v druhom prípade nebol zistený pôvod ochorenia.

5. Stravovanie detí a mládeže.

Pracovníci odborov HDM v zmysle „Dohody o spolupráci orgánov na ochranu spotrebiteľa, orgánov na ochranu zdravia ľudí a orgánov veterinárnej a potravinovej správy“ ako aj Národného programu úradnej kontroly potravín vytvorili a štvrt'ročne aktualizovali zoznam kontrolovaných stravovacích zariadení, v spolupráci s odborními hygieny výživy.

Z celkového počtu 8 302 zariadení (ktoré okrem svojej hlavnej činnosti zabezpečujú aj stravovanie) zabezpečuje stravovanie z vlastného stravovacieho zariadenia 4336 (52,23 %) zariadení. Zariadenia, ktoré nemajú kuchyňu, stravu dovážajú (14,97%), alebo zabezpečujú stravovanie v inom zariadení (20,24 %), resp. nemajú zabezpečené stravovanie (10,65 %) - tab. č. 8a. Celkovo možno konštatovať, že situácia je oproti minulému roku nezmenená.

V zmysle Národného programu úradnej kontroly potravín sú vlastné stravovacie zariadenia zaradené do kategórií I. až V (tab. č. 8b). Stravovacie zariadenie a frekvencia previerok sa prehodnocuje nasledovne:

Počet získaných bodov	Kategória	frekvencia previerok
menej ako 250	I.	Raz ročne až dvojročne
251 – 350	II.	polročne až ročne
351 – 450	III.	štvrt'ročne až polročne
451 – 550	IV.	mesačne až štvrt'ročne
Viac ako 551	V.	Mesačne

Do kategórie I. je zaradených 32,75% zariadení, do kategórie II. 58,76%, do kategórie III. 7,68%, do kategórie IV. 0,81% a v kategórii V. sa nenachádzajú žiadne zariadenia.

Najviac zariadení (58,76%) je zaradených do II. kategórie, to znamená, že vykazujú drobné nedostatky v prevádzke.

Rovnakým spôsobom sú kategorizované aj výdajne stravy (tab. č. 8c), kde takisto najvyššie percento (48,8%) predstavujú výdajne zaradené do II. kategórie.

Prehľad o percentuálnom zastúpení stravovaných detí a mládeže vykazuje tab. č. 8d. Z celkového počtu 1 189 870 nami registrovaných detí v SR sa stravuje 51,83% (t. j.

o 1,12% viac ako vlani). Najmenej stravujúcich sa žiakov, resp. študentov sme zaznamenali na úseku VŠ (12,88 %), SOU (21,01 %), ZŠ (24,55 %), DM pri VŠ (29,07 %) a SOŠ (36,02%).

Školské stravovanie predstavuje rokmi overený, vyhovujúci systém zabezpečenia plnohodnotnej výživy deťom a mladistvým počas vyučovacieho procesu najmä vtedy, ak sú v plnej miere pri zostavovaní jedálnych lístkov rešpektované odporúčania odborníkov v oblasti výživy.

Situáciu teda možno hodnotiť ako relatívne stabilizovanú, aj keď ju naďalej nepriaznivo ovplyvňuje zlá ekonomická situácia v rezorte školstva.

V r. 2007 pokračoval trend racionalizácie prevádzky škôl a školských zariadení, ktorý má za následok okrem iného ich zlučovanie a rušenie vlastných kuchýň resp. vývarovní a zriaďovanie samostatných výdajní stravy.

Neustále zvyšovanie cien potravín taktiež znemožňuje vedúcim stravovní zostavovať optimálne jedálne lístky tak, aby vyhovovali pestrosťou a kvalitou stanoveným kritériám (OVD).

- V rámci výkonu ŠZD boli podobne ako v r. 2006 zisťované nedostatky, ktoré sa týkali najmä kríženia čistej a nečistej prevádzky, nedostatkov v dodržiavaní zásad osobnej a prevádzkovej hygieny, resp. nedostatky pri zostavovaní jedálnych lístkov.

V spoločných stravovacích zariadeniach pre deti a mládež sa v r. 2007 vykonával potravinový dozor v zmysle zákona NR SR č. 152/1995 Z. z. o potravinách v znení neskorších predpisov. Pri jeho výkone postupovali pracovníci odboru hygieny detí a mládeže v úzkej súčinnosti s pracovníkmi odboru hygieny výživy. Zistené výsledky sú súčasťou správy spracovanej odborom hygieny výživy.

6. Zotavovacie podujatia pre deti a mládež.

V r. 2007 evidovali pracovníci RÚVZ v SR 745 letných (s počtom 79 260 rekreovaných detí) a 108 zimných (s počtom 10 584 rekreovaných detí) zotavovacích podujatí pre deti a mládež (tab. č. 9a a 9b).

Z nedostatkov zistených pri výkone ŠZD možno spomenúť napr. kríženie čistej a nečistej prevádzky, nevyhovujúce skladovanie potravín, nesprávne odkladanie vzoriek stravy a zaraďovanie epidemiologicky rizikových požívatín, nedostatočnú prevádzkovú hygienu stravovacích a ubytovacích priestorov, nevhodné vybudovanie suchých záchodov a pod.

Pretrvávajúcim a dlhodobým problémom je časté striedanie jednotlivých turnusov, čo z hygienického hľadiska nie je optimálne.

Napriek tomu možno konštatovať, že úroveň zariadení, poskytujúcich detskú rekreáciu sa postupne zvyšuje aj vďaka tlaku konkurenčného prostredia a zvýšenému záujmu rodičov a detí o tieto služby, poskytované v rámci tretieho sektora.

Pre neúmerne vysoké ceny pobytov však často kapacity rekreačných zariadení nebývajú naplno využité, čo nekorešponduje so snahou umožniť čo najväčšiemu počtu detí absolvovanie ozdravného, resp. rekreačného pobytu mimo miesta bydliska.

7. Zhodnotenie hygienickej situácie zariadení pre deti a mládež a životných a pracovných podmienok detí a mládeže.

(Trendy zmien od r. 1998 do r.2007)

Hygienická úroveň objektov a prevádzka zariadení pre deti a mládež

V dôsledku pretrvávajúcej zlej ekonomickej situácie v rezorte školstva sa pracovníci odborov HDM pravidelne stretávajú pri výkone ŠZD s problémami pri zabezpečovaní a naplňaní ustanovení platných právnych predpisov, upravujúcich prevádzku týchto zariadení.

V r. 2007 všetkým stanoveným požiadavkám zodpovedalo (resp. vykazovalo drobné nedostatky, ktoré pravdepodobne neovplyvňujú zdravie) 95,3 % zariadení (v r. 1998 to bolo 90% a v r. 2005 93,47 % zariadení).

Nadalej pretrváva trend spájania základných škôl s materskými školami, alebo sťahovanie predškolských zariadení do nevyužívaných priestorov v objektoch základných škôl, resp. spájanie rôznych druhov stredných škôl a učilíšť do jedného právneho subjektu, s cieľom zabezpečiť ekonomickejšie a racionálnejšie hospodárenie jednotlivých subjektov.

Vo všeobecnosti možno konštatovať, že k viditeľnému zlepšeniu situácie došlo na tých školách, kde vedenie aktívne pristupuje k nastoleným problémom.

Obce v rámci plánov strategických rozvojov poskytujú podľa svojich aktuálnych možností finančné prostriedky z rozpočtu na menšie úpravy i základnú údržbu škôl. Na generálne rekonštrukcie budov, resp. výstavbu objektov sa v najčastejšie využívajú finančné prostriedky z rozvojových fondov EÚ- PHARE.

- Vo viacerých prípadoch sa vylepšil hygienický štandard objektov, resp. mikroklimatické podmienky, dobudovaním, príp. rekonštrukciou budov v rámci reálnych finančných možností.
- Hygienická úroveň prevádzok stagnuje. Sporadicky boli pridelené finančné prostriedky niektorým školám a školským zariadeniam, čo sa premietlo do zvýšenia ich celkovej hygienickej úrovne.
- Vo väčšine zariadení s dlhodobou starostlivosťou sa situácia podstatnejšie nezmenila, mnohé z nich nie v plnej miere zodpovedajú stanoveným požiadavkám, predovšetkým pokiaľ ide o plošné parametre, dispozičné riešenie interiérov a vybavenie zariadení na úseku ubytovania a stravovania. Niektoré zo zariadení prešli pozitívnymi transformačnými zmenami, ktoré prispeli ku skvalitneniu podmienok ubytovania, stravovania a spoločenského života.

Výchovno-vzdelávacia činnosť

- Situáciu na úseku predškolských zariadení možno hodnotiť ako uspokojivú. Zároveň sa však dostáva do popredia absencia detských jasí ako predškolského kolektívneho zariadenia. Vzhľadom na uvedené skutočnosti sa enormne zvyšuje záujem rodičov o prijatie detí do prevádzkárni, v ktorých sa prevádzkuje živnosť starostlivosti o deti do 6 rokov veku. Keďže uvedené prevádzkarne predstavujú nový fenomén v systéme starostlivosti o deti predškolského veku, táto skutočnosť okrem pozitív prináša so sebou i množstvo problémov, napr. nedostatky v organizácii prevádzky týchto zariadení, najmä pokiaľ ide o stravovanie, priestorové kapacity, odbornú spôsobilosť prevádzkovateľov a pod.
- Pre rok 2007 bolo charakteristické, že pokračoval trend zlučovania materských a základných škôl. Uvedené súvisí s neustále klesajúcim počtom detí, ako aj s nepriaznivou finančnou situáciou.
- Enormne stúpol záujem o mimoškolskú činnosť – zvýšil sa aj počet zariadení mimoškolskej výchovy (oproti roku 2006 stúpol o 254). Situácia súvisí s rozšírením okruhu ponúkaných aktivít a činností.
- Školské kluby čoraz častejšie navštevujú žiaci vyšších ročníkov. Činnosť klubov je zameraná na rôzne pohybové aktivity, kladie sa dôraz na správne využívanie voľného času, nie vždy sú však situované v optimálnych priestoroch (kmeňové učebne).
- Bol dosiahnutý istý pokrok v hygiene pedagogického procesu a pribúdajú školy, na ktorých sa neklasifikujú výchovné predmety. Na druhej strane, čoraz častejšie sa vyskytujú nedostatky, súvisiace s nerešpektovaním prestávkového režimu, krivky fyziologickej výkonnosti žiakov ako aj opakovaným zaradovaním tzv. nultých hodín do rozvrhu.

- Nad'alej sa rozvíja a zdokonaľuje systém integrovaného vzdelávania, t.j. včleňovania detí a mladistvých s rôznymi formami a stupňami telesného a duševného postihnutia do bežných kolektívov v záujme ich lepšej spoločenskej a sociálnej adaptácie.
- Od r. 1998 poklesla zmenuš žiakov ZŠ - z 1,4 % v r. 1998 na 0,97 % v r. 2007). Zmenuš mierne poklesla oproti minulému roku. Percento ZŠ, v ktorých je zavedené zmenuš vyučovanie sa znížilo z 3,4 % v r. 1998 na 1,9 % v r. 2007).

Práca mladistvých

- Pretrvávajúcim problémom práce mladistvých v súčasnosti je, že napriek svojej snahe jednotlivé SOU väčšinou nedisponujú dostatočnými finančnými prostriedkami na koncentrovanie (vytváranie), resp. rozširovanie vlastných stredísk praktického vyučovania. Ako pozitívny možno hodnotiť fakt, že zamestnávateelia sa vo zvýšenej miere snažia vytvárať v rámci svojich možností optimálne pracovné podmienky pre praxujúcu mládež.
- Zo strany praktických lekárov pre deti a dorast pretrvávajú opakovaný problém neadekvátneho posúdenia správnosti výberu profesie vo vzťahu k aktuálnemu zdravotnému stavu žiaka a k možným zdravotným rizikám v budúcom povolání.
- V rámci ŠZD sa okrem iného pozornosť sústreďovala na dodržiavanie predpisov na ochranu zdravia pri práci, objektivizáciu pracovného prostredia, používanie osobných ochranných pracovných pomôcok a stravovanie žiakov. Situácia v tejto oblasti je pomerne priaznivá, opakovane sa však vyskytuje problém s nedostatočným informovaním žiakov o potenciálnych rizikách, hroziacich na jednotlivých pracoviskách.
- SOU sa transformujú na združené stredné školy, čím dochádza k poklesu počtu žiakov. Sporadicky vznikajú nové SPV, resp. dochádza k modernizácii SPV.

Ubytovacie zariadenia pre deti a mládež.

- Vyťaženosť ubytovacích zariadení pre deti a mládež v sledovanom období stúpla v r. 2007 na 89,6% (88 % v r. 1998).
- Počet ubytovacích zariadení s prekročenou kapacitou významne klesol z 11 % v r. 1998 na 5,3 % v r. 2007 (v r. 2006 bol tento počet 4,1 %).
- Celková kapacita ubytovacích zariadení poklesla z 81 990 v r. 1998 na 80 124 v r. 2007, t. j. o 1 866 miest.
- Dlhodobou je zaznamenaný znížený záujem o ubytovanie stredoškolskými študentmi. Kapacity stredoškolských ubytovacích zariadení sú preto čoraz častejšie využívané vysokoškolskými, ktorých nároky na ubytovanie vysokoškolské internáty kapacitne nedokážu pokryť.

Zásobovanie vodou v zariadeniach pre deti a mládež

- Počet zariadení napojených na verejný vodovod stúpol o 4,43 % (z 85 % v r. 1998 na 89,43% v r. 2007).
- Počet zariadení s donáškou vody stúpol z 0,5 % v r. 1998 na 2,01 % v r. 2007.
- Počet zariadení zásobovaných vodou nevyhovujúcej kvality klesol zo 6 % v r. 1998 na 2,75 % v r. 2007, pričom ide najmä o nedodržanie mikrobiologických požiadaviek kvality vody.
- V sledovanom období sa počet zariadení s nedostatočným množstvom vody znížil. Ich počet je v roku 2007 na úrovni 0,01%.
- V odôvodnených prípadoch dochádza k odstávke dodávky vody z dôvodov neplatenia správcom vodovodov.

- Pomerne často sa stretávame s nedostatočnou celkovou starostlivosťou o vlastné vodné zdroje z dôvodu nedostatku finančných prostriedkov.
- Problémy v zásobovaní zariadení pre deti a mládež pitnou vodou spôsobuje nestála kvalita vody z vlastných vodných zdrojov.
Pri výkone ŠZD v takýchto zariadeniach boli zistené nedostatky zo strany prevádzkovateľov v zabezpečení kontroly ukazovateľov kvality vody, ako aj nedostatky v prevádzkyschopnosti chlorátorov a denitrifikátorov .

Stravovanie detí a mládeže

- Počet vlastných stravovacích zariadení pre deti a mládež stúpol v r. 1998 z 50 % na 52,23 % v r. 2007.
- Počet zariadení bez zabezpečeného stravovania klesol z 18 % v r. 1998 na 10,65 % v r. 2007. Počet zariadení bez zabezpečeného stravovania ovplyvňujú najmä súkromné školy, ktoré sa často zriaďujú bez stravovania. MŠ SR rieši tento problém stravovaním žiakov v štátnych školských zariadeniach Oproti r. 2005 sa však počet takýchto zariadení zvýšil na 15,38%.
- V predchádzajúcom období (od r. 1990 do r. 1997) sa počet žiakov stravujúcich sa v školských stravovacích zariadeniach znižoval. V r. 1997 sme zaznamenali mierny nárast stravníkov (o 2 %). V roku 1998 došlo opäť k poklesu počtu stravníkov z 50,3 % na 48,8 %, v roku 1999 počet opäť mierne stúpol na 52,6 % a v roku 2000 a 2001 opäť mierne poklesol na 47,8 %, resp. na 47,0 %. V r. 2002 zasa mierne stúpol na 48 %. Rovnaký počet (48 %) žiakov sa stravovalo v zariadeniach spoločného stravovania aj v r. 2003. V roku 2007 stúpilo percento stravovaných detí na 51,83 %.
- Počas celého hodnoteného obdobia sme najmenej stravujúcich sa žiakov, resp. študentov zaznamenali na úseku VŠ, SOU, ZSS, SOS a DM pri VŠ. V súvislosti s nízkym počtom stravujúcich sa vysokoškolákov treba zdôrazniť, že vysokoškoláci majú pre pravidelné stravovanie vytvorené podmienky v rámci internátnych zariadení, využívanie týchto služieb je na báze dobrovoľnosti a individuálneho záujmu.
- V r. 2007 sa vo všeobecnosti zlepšila situácia pokiaľ ide o poskytovanie stravovania praxujúcej mládeži.
- Naďalej sa zriaďujú školské bufety, k sortimentu ktorých sa odborne vyjadrujú pracovníci odd. HDM RÚVZ. Za problém považujeme fakt, že prevádzkovatelia bufetov sa stretávajú s nezaujmom o taký sortiment, akým je ovocie, mliečne výrobky, celozrnné výrobky a pod., preto tieto druhy potravín v ponuke často absentujú. Táto nepriaznivá situácia úzko súvisí s nízkou úrovňou vedomostí detí a mládeže, pokiaľ ide o tzv. zdravé stravovanie.
- Napriek pre školy nepriaznivej finančnej situácii si spoločné stravovanie detí a mládeže zachováva dlhodobo svoj dobrý štandard.

V praxi sa uplatňujú odporúčania odborníkov na výživu, pokiaľ ide o zostavovanie jedálnych lístkov s cieľom obmedziť spotrebu živočíšnych tukov, tučného mäsa a mäsových výrobkov. Zároveň sa prevádzkovatelia stravovacích zariadení pre deti a mládež snažia zvýšiť ponuku ovocia a zeleniny, najmä v surovom stave v podobe šalátov.

Zotavovacie podujatia pre deti a mládež

Od r. 1991 do r. 1997 dochádzalo k stálemu poklesu počtu zotavovacích podujatí a v súčasnosti klesol aj počet rekreovaných detí, najmä z finančných dôvodov. V roku 1998 došlo k nárastu počtu letných zotavovacích podujatí (o 366), počet rekreovaných detí však klesol (o 20 880). V roku 1999 pokračoval nárast počtu zotavovacích podujatí oproti roku 1998 (letných o 22, zimných o 11). Zvýšil sa aj počet rekreovaných detí (pri letných o 38 093, pri zimných o 4 023). V roku 2000 sme zaznamenali mierny pokles zotavovacích

podujatí (letných o 109, zimných o 73) aj rekreovaných detí (pri letných o 9 996, pri zimných o 2 895). V r. 2001 opäť stúpol počet letných zotavovacích podujatí (o 37), zimné však klesli (o 43). V roku 2007 sa však situácia mení k lepšiemu, oproti roku 2006 sa zvýšil počet letných podujatí o 174 a počet v nich rekreovaných detí o 263. Počet zimných zotavovacích podujatí sa znížil o 66 a počet rekreovaných detí sa znížil o 9273.

Prevádzkovatelia zotavovacích podujatí si dôsledne neplnia povinnosť stanovenú zákonom o ochrane zdravia ľudí tým, že nie vždy oznamujú konanie zotavovacieho podujatia orgánu na ochranu zdravia.

Činnosť súvisiaca s podporou a ochranou zdravia detí a mládeže

V oblasti legislatívy bola činnosť hlavnej odborníčky zameraná najmä na spracovávanie návrhu zákona o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ako aj na prípravu súvisiacich nariadení vlády v rámci odboru hygieny detí a mládeže. V spolupráci s MH SR boli opakovane posudzované návrhy legislatívnej úpravy EÚ týkajúcej sa obsahu ftalátov, nepovolených farbív, iných prímiesí, resp. ťažkých kovov v hračkách a v predmetoch určených na starostlivosť o deti.

Z koncepcnej oblasti možno spomenúť rozpracovanie návrhu smerov ďalšieho rozvoja odboru hygieny detí a mládeže, ako aj spracovanie a novelizácia špecializácie odborných činností.

V zmysle požiadavky riaditeľa ÚVZ SR sa prehodnotila činnosť krajských odborníkov odboru hygieny detí a mládeže s navrhnutím aktuálnych zmien.

Metodické vedenie a odborné usmerňovanie pracovníkov odborov HDM RÚVZ v SR bolo zamerané najmä na praktické uplatňovanie požiadaviek zákona NR SR č. 355/2007 Z.z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Jednotlivé regionálne úrady verejného zdravotníctva v SR boli usmernené v problematike prevádzky novovznikajúcich prevádzkarní, v ktorých sa prevádzkuje živnosť starostlivosti o deti do 6 rokov veku.

Osobitná pozornosť bola venovaná výkonu potravinového dozoru vykonávaného na úseku hygieny detí a mládeže, uplatňovaniu zásad správnej výrobnéj praxe v školských stravovacích zariadeniach a používaniu rôznych druhov potravín a nápojov v školskom stravovaní.

8. Mimoriadne protiepidemické opatrenia v kolektívnych zariadeniach pre deti a mládež.

Epidemiologickú situáciu v roku 2007 možno charakterizovať ako vcelku vyrovnanú. Jednotlivé RÚVZ hlásili v rámci svojich pôsobností sporadický, resp. epidemický výskyt bežných gastrointestinálnych alebo respiračných infekcií, parazitóz typu svrab a blchy, ojedinele sa vyskytli prípady hepatitídy A.

Celoslovensky pretrváva enormný výskyt prípadov akútneho prenosného parazitárneho ochorenia pedikulózy (zavšivavenia) v predškolských a školských kolektívoch.

Epidemiologická situácia na Slovensku je podrobne uvedená v správe o činnosti odboru epidemiológie.

Tab. 1. Špecializované úlohy úradov verejného zdravotníctva (§§ 10,11 zák. č. 355/2007 Z. z. v znení neskorších predpisov.)

	úlohy vyplývajúce z požiadaviek MZ SR, ÚVZ SR	Odborné stanoviská, expertízy	konceptná činnosť	riešené úlohy, programy a projekty/počet vyšetrených detí	odborná a metodická činnosť			účasť na odborných podujatiach	činnosť krajských odborníkov	publikačná činnosť	spolupráca s masovými komunikačnými prostriedkami	výchova ku zdraviu	iné
					5	6	7						
úsek činnosti	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
zameranie činnosti odboru	34		18	1/234	437	1	20	14	33	3	4	98	610
Legislatíva	11	4	8	1	13	5	3	2	7		1	1	56
STN													
projekty a programy ochrany zdravia	97	4	1	122/15565	152	12	35	16	7	9	1	265	82
zariadenia pre deti a mládež	153	932	9	52/6498	1991	750	75	73	14	29	44	1657	732
stravovanie detí a mládeže	18	287	3	9/313	1142	285	24	63	1	13	23	2026	1431
poradenské centrá ochrany a podpory zdravia	10		1	3/380	34		4	21	1	12	3	65	140
mimo por. centier ochrany a podpory zdravia	3		3	3/135	16			19			502	8	41
správy	313	19		12	1	1			4			8	28
iné	24	214		10/3802	69	51	61	152	16	11	10	98	486
s p o l u	663	1460	43	213/26927	3855	1105	222	360	83	77	588	4226	3606

Legenda k tab. č. 1:

1. počet úloh vyplývajúcich z požiadaviek MZ SR, ÚVZ SR
2. počet odborných stanovísk, expertíz
3. počet koncepčných materiálov
4. počet riešených úloh, programov a projektov
5. odborná a metodická činnosť – počet konzultácií
6. odborná a metodická činnosť – počet odborných usmernení
7. odborná a metodická činnosť – počet porád
8. počet úcastí na odborných podujatiach
9. počet výkonov v nadväznosti na požiadavky HO HHSR
10. počet publikovaných materiálov
11. počet výkonov vykonaných v rámci spolupráce s masovokomunikačnými prostriedkami
12. počet výkonov v rámci výchovy k zdraviu
13. iné

Tab. 2 Štátny zdravotný dozor – kontrolná činnosť

Por. č.	Zariadenie	Počet zariadení		Celkový počet výkonov				
		1	2	3	4	5	6	7
1.	Prevádzkarne do 6 rokov*	105	69	99		29	21	67
2.	Materské školy	2500	86	2335		326	543	978
3.	Spojené školy **	512	20	606		59	73	311
4.	Základné školy	1813	107	1443	189	46	167	1571
5.	Gymnázia	238	74	207		6	14	632
6.	Stredné odb. školy	245	70	229		206	9	621
7.	fakulty VŠ	150	12	29			2	21
8.	Špec. vých. zariadenia	68	14	31			3	19
9.	Detské domovy	111	8	133		81	81	48
10.	Špec. materské školy	50	6	30				9
11.	Špec. základné školy	214	10	147			8	63
12.	Stredné odb. učilištia	146	21	157		2	8	509
13.	Združené stredné školy ***	110	9	104		24	7	571
14.	Špec. stredné školy	61		34				5
15.	Domovy soc. služieb pre deti	135	17	105		10	7	77
16.	DM pri SŠ	216	18	131				30
17.	DM pri VŠ	98	11	48		1	1	32
18.	SPV	565	183	166		13	49	65
19.	PPV	4167	2397	480		118	78	55
20.	Zariadenia spol. stravovania	5254	428	4746	7	1591	2344	1648
21.	Školské bufety	881	780	603		27	44	193
22.	Zariad. mimošk. výchovy a prev. mimošk. vzdel. ****	2811	181	900			4	118
23.	Telovýchovné zariadenia*****	4895	191	1560		252	451	239
24.	Zotavovacie podujatia	486	318	688	11	76	229	126
25.	Ostatné	1530	482	652		688	147	934
SPOLU:		27361	5512	15663	207	3555	4290	8942

Legenda k tabuľke č. 2:

1. celkový počet zariadení, z toho:
 2. počet neštátnych zariadení
 3. počet kontrol
 4. počet hodnotených výsledkov analýz biologického materiálu, vrátane výkonov, ktoré nevykonali pracovníci odb. HDM (museli ich však vyhodnotiť)
 5. počet hodnotených výsledkov analýz objektívizácie prostredia, vrátane výkonov, ktoré nevykonali pracovníci odb. HDM (museli ich však vyhodnotiť)
 6. počet odobratých vzoriek (voda, strava, atď.)
 7. počet iných výkonov
- * zaraďujú sa detské jasle a prevádzkarne starostlivosti o deti do 6 rokov veku podľa § 24 ods. 1 zákona č. 355/2007 Z. z.
- ** zaraďujú sa sem školy v zmysle § 20 zák. č. 596/2003 Z. z. o štátnej správa v školstve a školskej samospráve a o zmene a doplnení niektorých zákonov
- *** zaraďujú sa školy podľa § 2 ods. 2 zákona č. 29/1984 Zb. o sústave základných a stredných škôl (školský zákon) v znení neskorších predpisov
- **** zaraďujú sa zariadenia mimoškolskej výchovy (podľa § 6 zákona č. 279/1993 o školských zariadeniach v znení neskorších predpisov) a prevádzkarne mimoškolského vzdelávania (§ 24 ods. 1 zákona č. 355/2007 Z. z.)
- ***** telových. zariadenia: patria sem - telocvične pri ZŠ, SŠ, VŠ, bazény, vonkajšie telových. plochy, a pod.

Tab.3. Prehľad o základných stavebných podmienkach a o úrovni prevádzky zariadení pre deti a mládež

Por. číslo	Druh zariadenia	počet zar.		hodnotenie zariadení								
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
1.	Prevádzkarne do 6 rokov*	105	69	82	78,1	23	21,9					
2.	Materské školy	2500	86	1257	50,3	1067	42,7	165	6,6	11	0,4	
3.	Spojené školy **	512	20	275	53,7	215	42,0	20	3,9	2	0,4	
4.	Základné školy	1813	107	884	48,8	809	44,6	118	6,5	2	0,1	
5.	Gymnázia	238	74	124	52,1	108	45,4	6	2,5		0,0	
6.	Stredné odb. školy	245	70	130	53,1	110	44,9	5	2,0		0,0	
7.	fakulty VŠ	150	12	76	50,7	72	48,0	2	1,3		0,0	
8.	Špec. vých. zariadenia	68	14	27	39,7	37	54,4	4	5,9		0,0	
9.	Detské domovy	111	8	73	65,8	37	33,3	1	0,9		0,0	
10.	Špec. materské šk.	50	6	24	48	26	52,0		0,0		0,0	
11.	Špec. základné šk.	214	10	55	25,7	137	64,0	20	9,3	2	0,9	
12.	Stredné odb. učilištia	146	21	76	52,1	63	43,2	6	4,1	1	0,7	
13.	Združené stredné školy ***	110	9	50	45,5	56	50,9	4	3,6		0,0	
14.	Špec. stredné školy	61		25	41	35	57,4	1	1,6		0,0	
15.	Domovy soc. služieb pre deti	135	17	75	55,6	55	40,7	4	3,0	1	0,7	
16.	DM pri SŠ	216	18	89	41,2	112	51,9	14	6,5	1	0,5	
17.	DM pri VŠ	98	11	48	49	46	46,9	4	4,1		0,0	
18.	SPV	565	183	205	36,3	350	61,9	9	1,6	1	0,2	
19.	PPV	4167	2397	1830	43,9	2213	53,1	124	3,0		0,0	
20.	Zar. spol. stravovania											
21.	Školské bufety	881	780	560	63,6	311	35,3	10	1,1		0,0	
22.	Zariad. mimoškolskej vých. a prev. mimošk. vzdel. ****	2811	181	1422	50,6	1286	45,7	101	3,6	2	0,1	
23.	Telovýchovné zariadenia*****	4895	191	2123	43,4	2476	50,6	278	5,7	18	0,4	
24.	Zotavovacie podujatia	486	318	272	56	203	41,8	10	2,1	1	0,2	
25.	Ostatné	1530	482	868	56,7	616	40,3	41	2,7	5	0,3	
S P O L U		22107	5084	10650	48	10463	47,3	947	4,3	47	0,2	

Legenda k tab. č.3:

1. celkový počet zariadení
2. počet súkromných zariadení (z celkového počtu)
3. počet zariadení zodpovedajúcich všetkým stanoveným požiadavkám
4. počet zariadení zodpovedajúcich všetkým stanoveným požiadavkám v %
5. počet zariadení s drobnými nedostatkami, ktoré pravdepodobne neovplyvňujú zdravie detí a mládeže
6. počet zariadení s drobnými nedostatkami, ktoré pravdepodobne neovplyvňujú zdravie detí a mládeže v %
7. počet zariadení s nedostatkami, u ktorých možno predpokladať nepriaznivý vplyv na zdravie detí a mládeže
počet zariadení s nedostatkami, u ktorých možno predpokladať nepriaznivý vplyv na zdravie detí a mládeže v %
9. počet zariadení so závažnými nedostatkami, ktoré ohrozujú zdravie detí a mládeže
10. počet zariadení so závažnými nedostatkami, ktoré ohrozujú zdravie detí a mládeže v %

- * zaraďujú sa detské jasle a prevádzkarne starostlivosti o deti do 6 rokov veku podľa § 24 ods. 1 zákona č. 355/2007 Z. z.
- ** zaraďujú sa sem školy v zmysle § 20 zák. č. 596/2003 Z. z. o štátnej správa v školstve a školskej samospráve a o zmene a doplnení niektorých zákonov
- *** zaraďujú sa školy podľa § 2 ods. 2 zákona č. 29/1984 Zb. o sústave základných a stredných škôl (školský zákon) v znení neskorších predpisov
- **** zaraďujú sa zariadenia mimoškolskej výchovy (podľa § 6 zákona č. 279/1993 o školských zariadeniach v znení neskorších predpisov) a prevádzkarne mimoškolského vzdelávania (§ 24 ods. 1 zákona č. 355/2007 Z. z.)
- ***** telových. zariadenia: patria sem - telocvične pri ZŠ, SŠ, VŠ, bazény, vonkajšie telových. plochy, a pod.

Pozn:

Úroveň zariadení spoločného stravovania sa hodnotí podľa tabuľky č. 10 b), preto sa riadok č. 20 nevyplňa

4. Vybrané ubytovacie zariadenia pre deti a mládež

por. číslo	druh zariadenia	celkový počet ubytovacích zariadení	celková kapacita ubytovacích zariadení	počet ubytovaných	percento vyt'aznosti	počet ubytovacích zariadení s prekročenou kapacitou	
						5	6
		1	2	3	4		
1.	Ubyt. zar. pri špec. MŠ	3	30	14	46,7		
2.	Ubyt. zar. pri špec. ZŠ	40	2471	1937	78,4	2	
3.	DM pri gymnáziách	15	1125	908	80,7		
4.	DM pri SOŠ	77	14977	12808	85,5	3	
5.	DM pri SOU	53	7788	5573	71,6	4	
6.	DM pri združených SŠ	50	5965	3352	56,2		
7.	DM pri špec. str. školách	21	1485	986	66,4		
8.	Študen. domovy pri VŠ	98	46283	46244	99,9	10	
SPOLU:		357	80124	71822	89,6	19	

Legenda k tab. č. 4:

1. celkový počet ubytovacích zariadení
2. uviesť celkovú kapacitu ubytovacích zariadení
3. uviesť počet ubytovaných detí a mládeže (bez iných ubytovaných)
4. uviesť percento, ktoré tvorí počet ubytovaných detí a mládeže (bez iných ubytovaných) vo vzťahu k celkovej kapacite ubytovacích zariadení
5. uviesť počet ubytovacích zariadení, ktoré majú prekročenú kapacitu z dôvodu vysokého záujmu o ubytovanie zo strany detí a mládeže
6. uviesť počet ubytovacích zariadení, ktoré majú prekročenú kapacitu z dôvodu vysokého záujmu o ubytovanie zo strany iných záujemcov

Tab. 5. Prehľad o zmennosti na základných školách

Kraj	počet základných škôl		počet žiakov v základných školách		počet žiakov v ZŠ s dvojjmenným vyučovaním			percento zmennosti
	1	2	3	4	5	6	7	
	8							
Zilina	278		70664	6598				
Trnava	245		47305	4789				
Trencin	215		44605					
Presov	449	32	90758	9781	6339	2219	506	2,4
Nitra	317		58950	6084				
Kosice	332	22	77640	9886	6019	2494	241	3,2
B. Bystrica	300		56254	4735				
Bratislava	166		39608	4291				
spolu v šk. roku 2007/08	2302	54	485784	46164	12358	4713	747	0,97
spolu v šk. roku 2006/07	2331	44	484351	47543	12822	5086	1037	1,05

Legenda k tab. č. 5:

1. Celkový počet ZŠ
2. počet ZŠ s dvojjmenným vyučovaním z celkového počtu
3. celkový počet žiakov v ZŠ
4. celkový počet žiakov v prvých ročníkoch v ZŠ
5. počet žiakov v ZŠ, kde je dvojjmenné vyučovanie
6. počet žiakov ZŠ, ktorí sa dvojjmenného vyučovania fyzicky zúčastňujú
7. počet žiakov prvých ročníkov ZŠ, ktorí sa dvojjmenného vyučovania fyzicky zúčastňujú
8. percento zmennosti žiakov (vrátane žiakov prvých ročníkov), ktorí sa dvojjmenného vyučovania fyzicky zúčastňujú

Tab.6. Prehľad o zásobovaní vodou v zariadeniach pre deti a mládež

Por. č.	druh zariadenia	počet zariadení						kvalita vody						množstvo vody				
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
1.	Prevádzk. 6 rokov*	105	105	100,00			105		0,00					0,00	105			
2.	Materské školy	2500	2156	86,24	340	4	2148	8	0,37	207	133	39,12	141	5,65	2156		338	2
3.	Spojené školy **	512	460	89,84	52		457	3	0,66	43	9	17,31	12	2,34	458	2	52	
4.	Základné školy	1813	1539	84,89	273	1	1536	3	0,20	157	116	42,49	119	6,57	1539		272	1
5.	Gymnázia	238	238	100,00			238		0,00			0,00		0,00	238			
6.	Stredné odb. školy	245	244	99,59	1		244		0,00	1		0,00		0,00	244		1	
7.	fakulty VŠ	150	149	99,33	1		149		0,00	1		0,00		0,00	149		1	
8.	Špec. vých. zariadenia	68	62	91,18	6		62		0,00	3	3	50,00	3	4,41	62		6	
9.	Detské domovy	111	102	91,89	9		102		0,00	5	4	44,44	4	3,60	102		9	
10.	Špec. materské šk.	50	49	98,00	1		49		0,00	1		0,00		0,00	49		1	
11.	Špec. základné šk.	214	206	96,26	8		205	1	0,49	6	2	25,00	3	1,40	206		8	
12.	Stredné odb. učilišťa	146	141	96,58	5		141		0,00	4	1	20,00	1	0,68	141		5	
13.	Združ. str. školy ***	110	109	99,09	1		109		0,00	1		0,00		0,00	109		1	
14.	Špec. stredné školy	61	58	95,08	3		58		0,00	3		0,00		0,00	58		3	
15.	Domovy soc. služieb pre deti	135	125	92,59	10		125		0,00	6	4	40,00	4	2,96	125		10	
16.	DM pri SŠ	216	213	98,61	3		212	1	0,47	3		0,00	1	0,46	213		3	
17.	DM pri VŠ	98	97	98,98	1		97		0,00	1		0,00		0,00	97		1	
18.	SPV	565	554	98,05	11		554		0,00	9	2	18,18	2	0,35	554		11	
19.	PPV	4167	3979	95,49	186	2	3978	1	0,03	175	11	5,91	12	0,29	3977	2	186	
20.	Zar. spol. stravovania	5254	4705	89,55	535	14	4692	13	0,28	410	125	23,36	138	2,63	4703	2	534	1
21.	Školské bufety	881	866	98,30	15		866		0,00	11	4	26,67	4	0,45	866		15	
22.	Zariad. mimoškolskej výchovy a prev. mimošk. vzdel. ****	2811	2521	89,68	290		2514	7	0,28	204	86	29,66	93	3,31	2520	1	290	
23.	Telovýchovné zariadenia *****	4895	4084	83,43	294	517	4076	8	0,20	174	120	40,82	128	2,92	4084		294	
24.	Zotavovacie podujatia	486	248	51,03	226	12	248		0,00	173	53	23,45	53	11,18	248		226	
25.	Ostatné	1530	1459	95,36	71		1457	2	0,14	53	18	25,35	20	1,31	1458	1	71	
SPOLU:		27361	24469	89,43	2342	550	24422	47	0,19	1651	691	29,50	738	2,75	24461	8	2338	4

Legenda k tab. č. 6:

1. celkový počet zariadení
2. počet zariadení (z celkového počtu) napojených na verejný vodovod
3. počet zariadení (z celkového počtu) napojených na verejný vodovod v percentách
4. počet zariadení (z celkového počtu) napojených na individuálny vodný zdroj (rozvod vody)
5. počet zariadení (z celkového počtu) bez rozvodu vody (domáška vody)
6. počet zariadení napojených na verejný vodovod s vyhovujúcou kvalitou vody
7. počet zariadení napojených na verejný vodovod s nevyhovujúcou kvalitou vody
8. počet zariadení napojených na verejný vodovod s nevyhovujúcou kvalitou vody v percentách
9. počet zariadení napojených na individuálny vodný zdroj s vyhovujúcou kvalitou vody
10. počet zariadení napojených na individuálny vodný zdroj s nevyhovujúcou kvalitou vody
11. počet zariadení napojených na individuálny vodný zdroj s nevyhovujúcou kvalitou vody v percentách
12. počet zariadení s nevyhovujúcou kvalitou vody (verejný vodovod + individuálny vodný zdroj)
13. počet zariadení s nevyhovujúcou kvalitou vody (verejný vodovod + individuálny vodný zdroj) v percentách
14. počet zariadení napojených na verejný vodovod s dostatočným množstvom vody
15. počet zariadení napojených na verejný vodovod s nedostatočným množstvom vody
16. počet zariadení napojených na individuálny vodný zdroj s dostatočným množstvom vody
17. počet zariadení napojených na individuálny vodný zdroj s nedostatočným množstvom vody

* zaraďujú sa detské jasle a prevádzkárne starostlivosti o deti do 6 rokov veku podľa § 24 ods. 1 zákona č. 355/2007 Z. z.

** zaraďujú sa sem školy v zmysle § 20 zák. č. 596/2003 Z. z. o štátnej správe v školstve a školskej samospráve a o zmene a doplnení niektorých zákonov

*** zaraďujú sa školy podľa § 2 ods. 2 zákona č. 29/1984 Zb. o systave základných a stredných škôl (školský zákon) v znení neskorších predpisov

**** zaraďujú sa zariadenia mimoškolskej výchovy (podľa § 6 zákona č. 279/1993 o školských zariadeniach v znení neskorších predpisov) a prevádzkárne mimoškolského vzdelávania (§ 24 ods. 1 zákona č. 355/2007 Z. z.)

***** telovýchovné zariadenia: patria sem - telocvične pri ZŠ, SŠ, VŠ, bazény, vonkajšie telovýchovné plochy, a pod.

Tab.7. Prehľad o výskyte ochorení na dusičnanovú methemoglobinémiu

kraj	okres	obec – miesto ochorenia:	počet ochorení				úmrčia
			1	2	3	4	5
Trenčín							
Žilina							
Nitra	Nové Zámky	Obid	1			1	
Trnava							
Košice	Trebišov	Hrčel'	1		1		
Prešov							
Bratislava							
Banská Bystrica							
spolu SR:			2		1	1	

Legenda k tab. č. 7:

1. celkový počet ochorení
2. počet ochorení (z celkového počtu) z pitnej vody
3. počet ochorení (z celkového počtu) zo stravy
4. počet ochorení (z celkového počtu) nezisteného pôvodu
5. počet úmrtí

Pozn.: V prípade, že bol zvýšený obsah dusičnanov zistený aj vo vode aj v strave označte údaj hviezdikou

Tab. 8a. Spôsob zabezpečenia stravovania detí a mládeže

por. č.	druh zariadenia	počet zar.		spôsob zabezpečenia stravovania												
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13		
1.	Prevádzk. 6 rokov*	105	29	27,62	48	45,71	16	15,24			11	10,48	1	0,95		
2.	Materské školy	2500	1865	74,60	467	18,68	115	4,60	6	0,24	47	1,88				
3.	Spojené školy **	512	407	79,49	52	10,16	46	8,98	2	0,39	5	0,98				
4.	Základné školy	1813	1041	57,42	239	13,18	435	23,99	22	1,21	76	4,19				
5.	Gymnázia	238	100	42,02	25	10,50	112	47,06			1	0,42				
6.	Stredné odb. školy	245	91	37,14	31	12,65	116	47,35			7	2,86				
7.	fakulty VŠ	150	33	22,00	34	22,67	71	47,33			12	8,00				
8.	Špec. vých. zariadenia	68	34	50,00	3	4,41	10	14,71			9	13,24	12	17,65		
9.	Detské domovy	111	28	25,23	2	1,80	2	1,80					79	71,17		
10.	Špec. materské šk.	50	6	12,00	10	20,00	34	68,00								
11.	Špec. základné šk.	214	46	21,50	32	14,95	113	52,80			23	10,75				
12.	Stredné odb. učilištia	146	65	44,52	26	17,81	41	28,08	3	2,05	11	7,53				
13.	Združ. str. školy ***	110	64	58,18	17	15,45	23	20,91	2	1,82	4	3,64				
14.	Špec. stredné školy	61	21	34,43	4	6,56	22	36,07			14	22,95				
15.	Domovy soc. služieb pre deti	135	94	69,63	21	15,56	9	6,67	1	0,74	3	2,22	7	5,19		
16.	DM pri SŠ	216	36	16,67	5	2,31	147	68,06	2	0,93	26	12,04				
17.	DM pri VŠ	98	29	29,59	9	9,18	50	51,02			10	10,20				
18.	Ostatné	1530	347	22,68	218	14,25	318	20,78	3	0,20	625	40,85	19	1,24		
Spolu:		8302	4336	52,23	1243	14,97	1680	20,24	41	0,49	884	10,65	118	1,42		

Legenda k tab. č. 8/a:

1. celkový počet zariadení
2. celkový počet vlastných stravovacích zariadení
3. počet vlastných stravovacích zariadení v percentách
4. počet zariadení s dovozom stravy
5. počet zariadení s dovozom stravy v percentách
6. počet zariadení, ktoré majú zabezpečené stravovanie v inom účelovom zariadení
7. počet zariadení, ktoré majú zabezpečené stravovanie v inom účelovom zariadení v percentách
8. počet zariadení, ktoré majú zabezpečené stravovanie v inom neúčelovom zariadení
9. počet zariadení, ktoré majú zabezpečené stravovanie v inom neúčelovom zariadení v percentách
10. počet zariadení, ktoré nemajú zabezpečené stravovanie
11. počet zariadení, ktoré nemajú zabezpečené stravovanie v percentách
12. počet zariadení, ktoré majú zabezpečené stravovanie formou rodinného strav. (napr. DD rodinného typu)
13. počet zariadení, ktoré majú zabezpečené stravovanie formou rodinného strav. (napr. DD rodinného typu) v %

* zaraďujú sa detské jasle a prevádzkárne starostlivosti o deti do 6 rokov veku podľa § 24 ods. 1 zákona č. 355/2007 Z. z.

** zaraďujú sa sem školy v zmysle § 20 zák. č. 596/2003 Z. z. o štátnej správe v školstve a školskej samospráve a o zmene a dopl. niektorých zák.

*** zaraďujú sa školy podľa § 2 ods. 2 zákona č. 29/1984 Zb. o sústave základných a stredných škôl (školský zákon) v znení neskorších predpisov

Tab. 8b. Kategorizácia zariadení spoločného stravovania detí a mláde

Por. č.	druh zariadenia	Počet zariadení		Kategorizácia zariadení spoločného stravovania detí a mládeže									
		1	2	I.	I.a	II.	II.a	III.	III.a	IV.	IV.a	V.	V.a
1.	Prevádzk. 6 rokov*	105	29	13	44,8 3	16	55,1 7						
2.	Materské školy	250 0	186 5	637	34,1 6	106 5	57,1 0	14 3	7,67	20	1,0 7		
3.	Spojené školy **	512	407	125	30,7 1	237	58,2 3	44	10,8 1	1	0,2 5		
4.	Základné školy	181 3	104 1	360	34,5 8	587	56,3 9	87	8,36	7	0,6 7		
5.	Gymnaziá	238	100	28	28,0 0	65	65,0 0	5	5,00	2	2,0 0		
6.	Stredné odb. školy	245	91	32	35,1 6	53	58,2 4	6	6,59				
7.	fakulty VŠ	150	33	13	39,3 9	19	57,5 8	1	3,03				
8.	Špec. vých. zariad.	68	34	8	23,5 3	25	73,5 3	1	2,94				
9.	Detské domovy	111	28	11	39,2 9	14	50,0 0	3	10,7 1				
10.	Špec. materské šk.	50	6	2	33,3 3	4	66,6 7		0,00				
11.	Špec. základné šk.	214	46	14	30,4 3	30	65,2 2	2	4,35				
12.	Stredné odb. učilištia	146	65	21	32,3 1	39	60,0 0	5	7,69				
13.	Združ. str. školy ***	110	64	16	25,0 0	41	64,0 6	7	10,9 4				
14.	Špec. stredné školy	61	21	6	28,5 7	15	71,4 3						
15.	Domovy soc. služieb pre deti	135	94	23	24,4 7	61	64,8 9	10	10,6 4				
16.	DM pri SŠ	216	36	13	36,1 1	19	52,7 8	4	11,1 1				
17.	DM pri VŠ	98	29	8	27,5 9	15	51,7 2	6	20,6 9				
18.	Ostatné	153 0	347	90	25,9 4	243	70,0 3	9	2,59	5	1,4 4		
Spolu:		830 2	433 6	142 0	32,7 5	254 8	58,7 6	33 3	7,68	35	0,8 1		

Legenda k tab. č. 8/b:

1. celkový počet zariadení
2. celkový počet vlastných stravovacích zariadení
- I. Počet zariadení spoloč. stravov. zaradených do kategórie I. (menej ako 250 získaných bodov)
 - I. a - detto v percentách
- II. Počet zariadení spoločného stravovania zaradených do kategórie II. (251 až 350 získaných bodov)
 - II. a - detto v percentách
- III. Počet zariadení spol. stravov. zaradených do kategórie III. (351 až 450 získaných bodov)
 - III.a - detto v percentách
- IV. Počet zariadení spoloč. stravovania zaradených do kategórie IV. (451 až 550 získaných bodov)
 - IV.a - detto v percentách
- V. Počet zariadení spoloč. stravov. zaradených do kategórie V. (viac ako 551 získaných bodov)
 - V.a - detto v percentách

Pozn.: Zariadenia spoločného stravovania sa zaraďujú do vyššie uvedených kategórií v zmysle Národného programu úradnej kontroly potravín.

- * zaraďujú sa detské jasle a prevádzkárne starostlivosti o deti do 6 rokov veku podľa § 24 ods. 1 zákona č. 355/2007 Z. z.
- ** zaraďujú sa sem školy v zmysle § 20 zák. č. 596/2003 Z. z. o štátnej správa v školstve a školskej samospráve a o zmene a doplnení niektorých zákonov
- *** zaraďujú sa školy podľa § 2 ods. 2 zákona č. 29/1984 Zb. o sústave základných a stredných škôl (školský zákon) v znení neskorších predpisov

Tab. 8c. Kategorizácia výdajní stravy v zariadeniach pre deti a mládež

Por. č.	Druh zariadenia	Počet zariadení		Kategorizácia výdajní stravy									
		1	2	I.	I.a	II.	II.a	III.	III.a	IV.	IV.a	V.	V.a
1.	Prevádzkarne do 6 rokov*	105	48	20	41,67	28	58,33						
2.	Materské školy	2500	500	161	32,20	268	53,60	67	13,40	4	0,80		
3.	Spojené školy **	512	150	91	60,67	50	33,33	9	6,00				
4.	Základné školy	1813	235	80	34,04	116	49,36	36	15,32	3	1,28		
5.	Gymnázia	238	19	13	68,42	5	26,32	1	5,26				
6.	Stredné odb. školy	245	29	12	41,38	16	55,17	1	3,45				
7.	fakulty VŠ	150	35	16	45,71	15	42,86	4	11,43				
8.	Špec. vých. zariadenia	68	3		0,00	3	100,00						
9.	Detské domovy	111	3	2	66,67	1	33,33						
10.	Špec. materské šk.	50	10	3	30,00	6	60,00	1	10,00				
11.	Špec. základné šk.	214	29	10	34,48	12	41,38	6	20,69	1	3,45		
12.	Stredné odb. učilištia	146	27	14	51,85	11	40,74	2	7,41				
13.	Združ. str. školy ***	110	17	11	64,71	5	29,41	1	5,88				
14.	Špec. stredné školy	61	5	3	60,00	2	40,00						
15.	Domovy soc. služ. pre deti	135	21	7	33,33	10	47,62	4	19,05				
16.	DM pri SŠ	216	5	3	60,00	2	40,00						
17.	DM pri VŠ	98	10	2	20,00	8	80,00						
18.	Ostatné	1530	16	7	43,75	9	56,25						
Spolu:		8302	1162	455	39,16	567	48,80	132	11,36	8	0,69		

Legenda k tab. č. 8/c:

1. Celkový počet zariadení
2. Celkový počet výdajní stravy
- I. Počet výdajní stravy zaradených do kategórie I. (menej ako 250 získaných bodov)
- I. a - detto v percentách
- II. Počet výdajní stravy zaradených do kategórie II. (251 až 350 získaných bodov)
- II a. - detto v percentách
- III. Počet výdajní stravy zaradených do kategórie III. (351 až 450 získaných bodov)
- III.a - detto v percentách
- IV. Počet výdajní stravy zaradených do kategórie IV. (451 až 550 získaných bodov)
- IV.a - detto v percentách
- V. Počet výdajní stravy zaradených do kategórie V. (viac ako 551 získaných bodov)
- V.a - detto v percentách

Pozn.: Zariadenia spoločného stravovania sa zaraďujú do vyššie uvedených kategórií v zmysle Národného programu úradnej kontroly potravín.

- * zaraďujú sa detské jasle a prevádzkárne starostlivosti o deti do 6 rokov veku podľa §24 ods. 1 zákona č. 355/2007 Z. z.
- ** zaraďujú sa sem školy v zmysle § 20 zák. č. 596/2003 Z. z. o štátnej správa v školstve a školskej samospráve a o zmene a doplnení niektorých zákonov
- *** zaraďujú sa školy podľa § 2 ods. 2 zákona č. 29/1984 Zb. o sústave základných a stredných škôl (školský zákon) v znení neskorších predpisov

Tab. 8d. Vyťaženosť zariadení spoločného stravovania pre deti a mládež
a percentuálne zastúpenie stravujúcich sa detí a mládeže

por. č.	druh zariadenia	počet detí a mládeže v zariadeniach	počet stravujúcich sa detí a mládeže	percento stravujúcich sa detí a mládeže
		1	2	3
1.	Prevádzkarne do 6 rokov*	2427	1996	82,24
2.	Materské školy	123786	116336	93,98
3.	Spojené školy **	113654	58444	51,42
4.	Základné školy	413668	247420	59,81
5.	Gymnázia	95531	49420	51,73
6.	Stredné odb. školy	79934	28791	36,02
7.	fakulty VŠ	133128	17145	12,88
8.	Špec. vých. zariadenia	2573	2377	92,38
9.	Detské domovy	4486	4486	100,00
10.	Špec. materské šk.	767	749	97,65
11.	Špec. základné šk.	17025	10944	64,28
12.	Stredné odb. učilišťa	51698	10861	21,01
13.	Združ. str. školy ***	60436	14836	24,55
14.	Špec. stredné školy	4063	2567	63,18
15.	Domovy soc. služieb pre deti	5142	4863	94,57
16.	DM pri SŠ	16954	14241	84,00
17.	DM pri VŠ	45479	13220	29,07
18.	Ostatné	19119	17994	94,12
Spolu:		1189870	616690	51,83

Legenda k tab. č. 8/d:

1. uviesť počet detí a mládeže vo všetkých zariadeniach daného druhu
 2. uviesť celkový počet detí a mládeže zo zariadení daného druhu stravujúcich sa v stravovacích zariadeniach bez ohľadu na to, že sa stravujú aj v stravovacích zariadeniach patriacich iným druhom zariadení (zahŕňajú sa sem aj prípady, v ktorých sa strava dováža)
 3. uviesť percento, ktoré tvorí počet stravujúcich sa detí a mládeže zo zariadení daného druhu (kolónka č.2) vo vzťahu ku celkovému počtu detí a mládeže v zariadeniach daného druhu (kolónka č. 1)
- * zaraďujú sa detské jasle a prevádzkarne starostlivosti o deti do 6 rokov veku podľa §24 ods. 1 zákona č. 355/2007 Z. z.
- ** zaraďujú sa sem školy v zmysle § 20 zák. č. 596/2003 Z. z. o štátnej správe v školstve a školskej samospráve a o zmene a doplnení niektorých zákonov
- *** zaraďujú sa školy podľa § 2 ods. 2 zákona č. 29/1984 Zb. o sústave základných a stredných škôl (školský zákon) v znení neskorších predpisov

Tab. 9a Prehľad o letných zotavovacích podujatiach pre deti a mládež

Por. číslo	Druh zotavovacieho podujatia	počet			
		1	2	3	4
1	zotavovacie podujatie	446	436	33	46573
2	školy v prírode	256	430	28	27632
3	Iné	43	29	12	5055
S p o l u:		745	895	73	79260

Legenda k tab. č. 9/a:

1. celkový počet letných podujatí (nie turnusov)
2. počet letných podujatí schválených orgánom verejného zdravotníctva (§13 ods. 4 písm. d/ zák. č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov)

Pozn.: zotavovacie podujatia organizované do 31.8.2007 a oznámené orgánu VZ sa vykazujú ako podujatia, ku ktorým bolo vydané rozhodnutie orgánu VZ.

3. počet letných podujatí neschválených orgánom verejného zdravotníctva

Pozn.: zotavovacie podujatia organizované do 31.8.2007 a oznámené orgánu VZ sa vykazujú ako podujatia, ku ktorým bolo vydané rozhodnutie orgánu VZ.

4. počet rekreovaných detí

Tab. 9b Prehľad o zimných zotavovacích podujatiach pre deti a mládež

Por. číslo	Druh zotavovacieho podujatia	počet			
		1	2	3	4
1	zotavovacie podujatie	70	62	8	6048
2	školy v prírode	19	18	1	3042
3	Iné	19	18	1	1494
S p o l u:		108	98	10	10584

Legenda k tab. č. 9/b:

1. celkový počet zimných podujatí (nie turnusov)
2. počet zimných podujatí schválených orgánom verejného zdravotníctva (§13 ods. 4 písm. d/ zák. č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov)

Pozn.: zotavovacie podujatia organizované do 31.8.2007 a oznámené orgánu VZ sa vykazujú ako podujatia, ku ktorým bolo vydané rozhodnutie orgánu VZ.

3. počet zimných podujatí neschválených orgánom verejného zdravotníctva

Pozn.: zotavovacie podujatia organizované do 31.8.2007 a oznámené orgánu VZ sa vykazujú ako podujatia, ku ktorým bolo vydané rozhodnutie orgánu VZ.

4. počet rekreovaných detí

Epidemiológia

Analýza epidemiologickej situácie a činnosti odborov epidemiológie v Slovenskej republike za rok 2007

Z poverenia riaditeľa ÚVZ SR vypracovali pracovníci RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici

- z programu EPIS a podkladov všetkých RÚVZ v SR
- z analýzy ÚVZ SR boli prevzaté celé kapitoly týkajúce sa chrípky, meningokokových infekcií, polyradikuloneuritídy, osýpok, ako aj niektoré výsledky kontroly očkovania k 31.8.2007
- z analýzy RÚVZ hl. mesta Bratislava – kapitola infekcie vyvolané vírusom HIV,
- z analýzy NRC pre TBC Vyšné Hágy - kapitola o výskyte tuberkulózy.

6. Ú V O D

V roku 2007 bolo z celého územia SR individuálne hlásených celkom 57650 prípadov prenosných ochorení, čo je o 11% viac ako v roku 2006. Vzostup počtu hlásených prenosných ochorení bol spôsobený najmä zvýšeným výskytom varicely a herpes zoster, vírusovej hepatitídy typu C, salmonelóz, hnačkových ochorení vírusovej etiológie. Hromadným spôsobom bolo hlásených celkom 2 059 553 prípadov akútnych respiračných ochorení a 369 559 ochorení na chrípku a chrípku napodobňujúcich ochorení, čo je o 42,4% viac ako v roku 2006.

V priebehu roku 2007 bolo hlásených 187 epidémií a to predovšetkým epidémií alimentárnych nákaz – 165. Z tohto počtu sa 72x jednalo o väčšie i malé epidémie salmonelóz, 38x o epidémie, kde sa nepodarilo objasniť etiologické agens, 38 epidémií vírusovej etiológie, z nich 7x rotavírusové, 19x spôsobené vírusom Norwalk a 12x bližšie neurčeným vírusom, 5x o alimentárne intoxikácie, 2x epidémie spôsobené šigelami. Ďalej boli zaznamenané epidémie vírusovej žltacky typu A 4x, 7 epidémií svrabu, 1x epidémia septikémií, 3x epidémia konjunktivitíd, 1x epidémia zápalu mandlí a 1x lokálna epidémia chrípky.

V 24063 prípadoch boli vykonávané v ohnisku nákazy epidemiologické vyšetovania a prijímané protiepidemické opatrenia.

V ohniskách nákaz vírusových hepatitíd bolo profylakticky chránených 6408 osôb a v súvislosti s ohrozením besnotou bolo vakcinovaných 865 osôb.

Pracovníci odborov epidemiológie vykonávali štátny zdravotný dozor v zdravotníckych zariadeniach, obsah ktorého je popísaný v kapitole „Nozokomiálne nákazy“.

Výskyt prenosných ochorení bol sprevádzaný úmrtiami, ktorých bolo zaznamenaných celkom 89, čo je rovnaký počet v roku 2006.

Z hľadiska dopadu na zdravie obyvateľstva sa za veľmi závažné javia naďalej sepsy, ktoré boli v roku 2007 sprevádzané 4,1% smrtnosťou, bakteriálne meningitídy (smrtnosť 11,2%) a Creutzfeldt - Jacobova choroba. Hospitalizovaných bolo 13713 prípadov prenosných ochorení, čo predstavuje 23,8% všetkých hlásených ochorení. Pozoruhodný je nárast počtu chronických vírusových hepatitíd a to najmä VHC s vysokou proporciou výskytu u osôb s pozitívnou drogovou anamnézou a v nezamestnaných.

Z nákaz preventabilných očkovaním si pozornosť zasluhuje výskyt vírusovej hepatitídy typu B, ktorý oproti roku 2006 klesol o 16%. Významne sa znížila chorobnosť u adolescentov, čo sa dosiahlo očkovaním tejto skupiny v r.2004 až 2007. Vyšší výskyt pretrvávajúca vo vekovej skupine mladých ľudí, ktorí neboli ešte proti VH-B očkovaní. Naďalej

klesal výskyt vírusovej hepatitídy typu A, čo možno pripísať očkovaniam proti VH-A u detí žijúcich v komunitách s nízkym hygienickým štandardom v osobitnom projekte, ktorý však bol v roku 2005 zrušený.

Z hľadiska diagnostiky prenosných ochorení analyzované výsledky naznačujú, že mikrobiologická diagnostika sa v roku 2007 zlepšila najmä na úseku virologickej diagnostiky, čo malo za následok zvýšenie počtu objasnených epidémií, kde sa v etiológii uplatnili rotavírusy, Norwalk vírusy a tiež adenovírusy. Naďalej zaostáva diagnostika bakteriálnych nákaz a to najmä kamylobakteriôz, čoho dôkazom je fakt, že zostáva stále vysoký výskyt hnačkových ochorení s neurčeným etiologickým agens – A 09 (4036 prípadov). Mikrobiologická diagnostika nemá naďalej vo všetkých regiónoch SR rovnakú kvalitu, čoho dôkazom je napr. výskyt kamylobakteriôz, kde sa zaznamenali 350 a viac násobné rozdiely v incidencii, keď 14 okresov nezaznamenalo výskyt a v niektorých okresoch bola chorobnosť 363,3/100.000 a v niektorých 1/100.000 obyvateľov. Nedostatočná kvalita mikrobiologickej diagnostiky a nedostatočné využívanie nových metód v diagnostike potvrdzuje aj fakt, že 56,9% bakteriálnych meningitíd, 98,7% vírusových meningitíd a 1,8% vírusových hepatitíd zostalo etiologicky neobjasnených.

Napriek odporúčaniam komisárov EÚ na zjednotenie systému hlásenia všetkých prenosných ochorení ani v roku 2007 neboli do systému EPIS vyčerpávajúco hlásené ochorenia na TBC i keď v tejto skupine nákaz sa spolupráca s NRC pre TBC významne zlepšila. Zaostáva hlásenie pohlavných chorôb, ktoré sa hlásia duplicitne (do systému EPIS-ÚVZ SR a NCZI SR) a do oboch systémov nevyčerpávajúco.

Jednotlivé kapitoly predkladanej správy sú rozdelené nasledovne:

6. Úvod
- Personálne obsadenie – podľa krajov
- 6.I. Demografická situácia v SR – stav k 31.12.2006
teda na začiatku analyzovaného roka 2007
- 6.II. Stručná epidemiologická charakteristika regiónu
- 6.III. Všeobecné kritériá
- 6.IV. Charakteristika epidemiologickej situácie v roku 2007
Podrobná analýza epidemiologickej situácie v SR
- 6.V. Zdravotné služby vo vzťahu k prenosným ochoreniam
- 6.VI. Analýza činností odborov epidemiológie v SR

Príloha: Tabuľky

Tlačové výstupy použité v správe ako aj ďalšie podrobné zostavy, grafy a mapy možno nájsť v aplikácii programu EPIS www.epis.epis.sk pre registrovaných užívateľov, celú správu na www.vzbb.sk a www.uvzs.sk .

Vopred ďakujeme všetkým užívateľom predkladanej analýzy za cenné pripomienky

Mária Avdičová
editor

Personálne obsadenie odborov epidemiológie v SR podľa krajov					
RÚVZ	lekári	iný vysokoškooláci	DAHE	AHS	iní SZP
Bratislavský kraj	3 + 1 MD	1	11+ 1MD	-	-
Trenčiansky kraj	2	4	3	3	1
Trnavský kraj	3 + 1 MD	3	17	-	-
Nitriansky kraj	5 + 1 MD	3 + 2 bac.	18 + 1 úväzok	5	2
Žilinský kraj	7	5	11+2 MD	6 + 1 MD	1
Banskobystrický kraj	10 + 1MD	2 + 1MD	17	6	3
Prešovský kraj	7	4 + 1 MD	5 + 1MD	15	1 MD
Košický kraj	8 + 1MD	4	13+ 1MD	1+1NV	0
UVZ SR	6	5 + 2 MD	-	-	-
S P O L U	51 + 5MD	33 + 4MD	96 + 5MD	36+2 MD/NV	7 + 1MD

MD – materská dovolenka

NV – neplatené voľno

6.I. Demografická situácia v Slovenskej republike za rok 2006

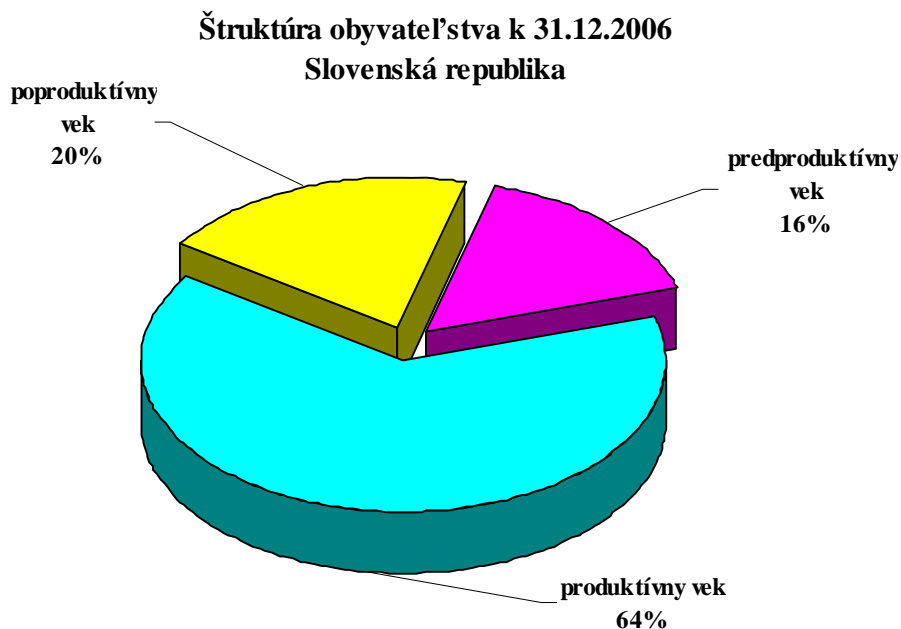
K 31.12.2006 mala Slovenská republika 5 393 637 obyvateľov. Oproti roku 2005 je to vzostup o 0,08%. Z toho bolo 2 775 353 žien (51,46%), čo predstavuje vzostup o 0,07% a 2 618 284 mužov (48,54%), čo predstavuje vzostup o 0,09%. V roku 2006 rovnako ako aj v predchádzajúcom roku pripadalo na 1 000 mužov 1 060 žien.

V roku 2006 bol zaznamenaný prirodzený prírastok obyvateľstva o 603 osôb (tzn. 0,11/1 000 obyv.) a tiež prírastok sťahovaním obyvateľstva o 3 854 osôb (tzn. 0,72/1 000 obyv.). Znamená to, že celkový prírastok obyvateľstva predstavoval 4 457 osôb (tzn. 0,83/1 000 obyv.).

Štruktúra obyvateľstva podľa základných vekových skupín bola k 31.12.2006 takáto:

- predproduktívny vek (0-14 ročný) – 870 622 obyvateľov, t.j. 16,14%
- produktívny vek (15-59 muži/54 ženy) – 3 460 263 obyvateľov, t.j. 64,15%
- poproduktívny vek (60⁺ muži/55⁺ ženy) – 1 062 752 obyvateľov, t.j.19,70%.

Graf 1

Počet obyvateľov v predproduktívnom veku poklesol o 2,65% oproti predchádzajúcemu roku, ale počet obyvateľov v produktívnom veku vzrástol o 0,17%. Nárast počtu obyvateľov bol zaznamenaný aj v poproduktívnom veku a to o 2,14%.

V roku 2006 bol priemerný vek 37,71. U žien 39,25 a u mužov 36,06.

Index starnutia dosiahol v roku 2006 hodnotu 122,07, zatiaľ čo v predchádzajúcom roku 116,34. U žien dosiahol index starnutia hodnotu 168,68 a u mužov 77,71. Pre porovnanie bol index starnutia v predchádzajúcom roku 160,16 u žien a 74,60 u mužov.

Počet živonarodených detí v roku 2006 bol 53 904, tzn., že v porovnaní s rokom 2005 klesol o 0,97%. Hrubá miera pôrodnosti predstavovala 10,04/1000 obyv., zatiaľ čo v predchádzajúcom roku bola 10,10/1 000 obyv.

Mŕtvonarodenosť v roku 2006 bola 4,03/1 000 narodených detí (živo aj mŕtvo). Pre porovnanie, v roku 2005 bolo 3,57 mŕtvonarodených/1 000 narodených detí (živo aj mŕtvo).

Rok 2006 priniesol mierny pokles dojčenskej úmrtnosti. Dojčenská úmrtnosť v roku 2006 bola 6,59/1 000 novorodencov, zatiaľ čo v roku 2005 bola 7,20/1 000 novorodencov.

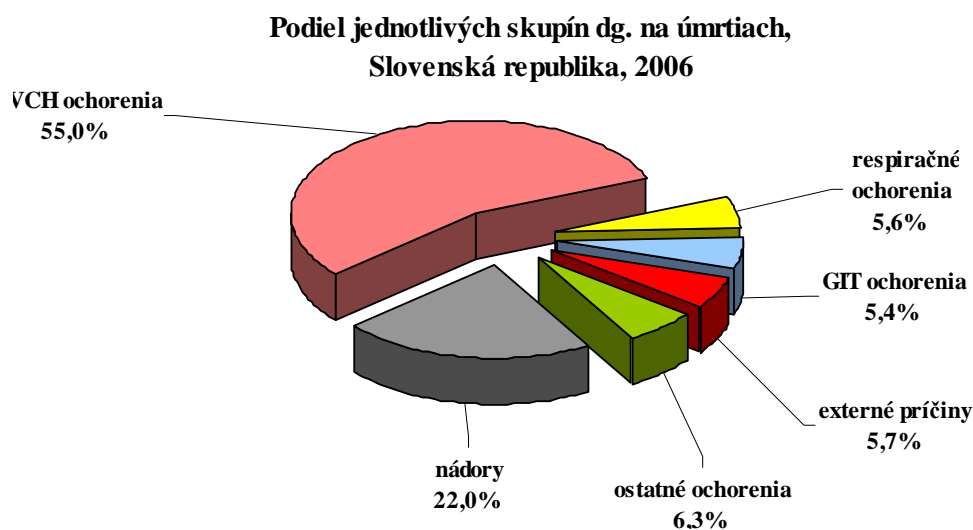
V roku 2006 zomrelo v Slovenskej republike 53 301 osôb, z toho 25 210 žien (47,29%) a 28 091 mužov (52,70%). V porovnaní s rokom 2005 počet zomretých žien klesol o 114 a počet zomretých mužov klesol o 60. Hrubá miera úmrtnosti dosiahla hodnotu 9,89/1 000 obyv., zatiaľ čo v predchádzajúcom roku bola 9,93/1 000 obyv.

Štruktúra zomretých podľa základných vekových skupín bola k 31.12.2006 takáto:

- predproduktívny vek (0-14 ročný) – 544 obyvateľov, t.j. 1,02%
- produktívny vek (15-59 muži/54 ženy) – 9 953 obyvateľov, t.j. 18,67%
- poproduktívny vek (60⁺ muži/55⁺ ženy) – 42 804 obyvateľov, t.j. 80,31%.

Najčastejšou príčinou smrti boli kardiovaskulárne ochorenia, nasledujú nádory, za nimi ostatné ochorenia, ďalej externé príčiny (úrazy, otravy), respiračné ochorenia a gastrointestinálne ochorenia. Kardiovaskulárne ochorenia sa na celkovom počte zomretých podieľali 54,97% (v roku 2005-54,5%), nádory 22,01% (v roku 2005-22,2%). Zomretí na ostatné ochorenia predstavovali 6,34% (v roku 2005-6,4%). Externé príčiny (úrazy, otravy) spôsobili 5,74% úmrtí (v roku 2005- 5,9%). Respiračné ochorenia sa na celkovom počte zomretých podieľali 5,55% (v roku 2005-5,8%) a zomretí na gastrointestinálne ochorenia tvorili 5,39% (v roku 2005-5,2).

Graf 2

V texte boli použité:

1. údaje zo Zdravotníckej ročenky okresov Banská Bystrica a Brezno za rok 2006 – spracovanej Regionálnym úradom verejného zdravotníctva so sídlom v Banskej Bystrici, 2007.

6.II. Stručná epidemiologická charakteristika regiónu

Skupina alimentárnych nákaz

V roku 2007 boli v skupine alimentárnych ochorení zaznamenaný 1 prípad ochorenia a 1 prípad nosičstva paratyfu B, čo predstavuje chorobnosť 0,04/100.000 obyvateľov.

V analyzovanom roku bolo zaznamenaných 9241 ochorení na salmonelózu, čo predstavuje chorobnosť 171,33/100.000. Výskyt je o 5% vyšší ako v roku 2006 a o 27% nižší ako je 5 ročný priemer. Charakter výskytu bol sporadický, rodinný ale aj epidemický. Zaznamenaných bolo 34 väčších epidémií, v ktorých ochorelo 1031 osôb. Hlásené boli 3 úmrtia (2x na salmonelovú enteritídu a 1x na salmonelovú septikémiu).

Na dyzentériu ochorelo 568 osôb, čo predstavuje chorobnosť 10,53/100.000, čo je o 21% vyšší výskyt ako v roku 2006 a o 20% nižší výskyt ako je 5 ročný priemer. Charakter výskytu bol sporadický, rodinný ale aj epidemický, hlásené boli 2 epidémie.

V skupine iných bakteriálnych črevných infekcií sa zaznamenal výskyt 4741 ochorení, čo predstavuje chorobnosť 87,9/100.000. Znamená to o 8% vyšší výskyt ako v roku 2006 a o 61% vyšší výskyt ako v priemer za ostatných 5 rokov. V etiológii ochorení dominoval *Campylobacter* – 72,2%. Charakter výskytu bol sporadický, rodinný ale aj epidemický, hlásených bolo 5 epidémií, v ktorých ochorelo 151 osôb.

V skupine iných bakteriálnych otráv potravinami bolo hlásených 269 ochorení, čo predstavuje chorobnosť 4,99/100.000, čo je oproti roku 2006 pokles o 63% a oproti 5 ročnému priemeru pokles o 32%. Nezaznamenali sme však ochorenie na botulizmus. Charakter výskytu bol sporadický, ale aj epidemický, hlásených bolo 9 epidémií, v ktorých ochorelo 264 osôb.

V skupine iných protozoárnych črevných infekcií bolo zaznamenaných 150 ochorení, čo predstavuje chorobnosť 2,78/100.000, charakter výskytu bol sporadický.

U hnačiek spôsobených vírusmi bolo zaznamenaných 2736 ochorení, čo predstavuje chorobnosť 50,73/100.000, čo je oproti roku 2006 vzostup o 94,9%. Charakter výskytu bol sporadický, rodinný ale aj epidemický, hlásených bolo 37 epidémií, v ktorých ochorelo 1428 osôb.

V skupine hnačiek a gastroenteritíd pravdepodobne infekčného pôvodu bolo hlásených 4036 ochorení, čo predstavuje chorobnosť 74,83/100.000, čo je oproti roku 2006 pokles o 5% a oproti 5 ročnému priemeru pokles o 1%. Charakter výskytu bol sporadický, rodinný, ale aj epidemický, hlásených bolo 28 epidémií, v ktorých ochorelo 737 osôb.

Vírusové hepatitídy

V roku 2007 bolo na Slovensku zaznamenaných 970 prípadov VH, z toho 547 akútnych foriem a 423 chronických. Okrem toho bolo hlásených 466 prípadov novozistených nosičov HBsAg.

V skupine akútnych VH došlo k poklesu výskytu o 17,9%. Do tejto skupiny VH boli zaradené tieto druhy VH: VH-A – 384 prípadov, VH-B – 103 prípadov, VH-C – 38 prípadov, iné špecifikované VH (B 17.8) – 5 prípadov a nešpecifikovaná VH – 17 prípadov.

V skupine chronických VH došlo k vzostupu oproti roku 2006 o 58,4%. K vzostupu došlo najmä v skupine chronickej VH-C.

V roku 2007 bolo v SR hlásených 384 prípadov ochorení na VH-A (chor. 7,12/100.000), čo je o 17% menej ako v roku 2006 a o 32% menej oproti 5 ročnému priemeru.

Ďalej bolo zaznamenaných 103 prípadov akútnych VHB ochorení (chor. 1,91/100 000), čo predstavuje pokles oproti roku 2006 o 16% a oproti 5 ročnému priemeru o 20%. Chorobnosť na VHB historicky prvýkrát poklesla pod hodnotu 2/100 000.

V analyzovanom roku bolo hlásených 38 prípadov ochorení na akútnu VH-C (chor. 0,70/100.000), čo je o 23% viac ako v roku 2006 a o 19% viac ako je 5 ročný priemer. Ochorenia sa vyskytli vo všetkých krajoch SR s maximom v kraji Trnavskom (1,44) a Banskobystrickom (0,91).

V skupine nešpecifikovaných vírusových hepatítid bolo hlásených celkom 17 prípadov ochorení (chor. 0,32/100.000), čo je menej ako 50% minuloročného výskytu.

V roku 2007 bolo zaznamenaných 55 prípadov ochorení na chronickú VH-B (chor. 1,02/100.000), čo je takmer 2 násobný vzostup oproti roku 2006 a 367 prípadov ochorení na chronickú VH-C (chor. 6,80/100.000), čo predstavuje nárast o 45,6% oproti roku 2006. Zlepšená hlásna služba sa dosiahla zintenzívnením spolupráce s odborními hepatológiami a laboratóriami.

Respiračné nákazy

V skupine ochorení klasifikovaných ako respiračné nákazy bolo spolu zaznamenaných 23399 ochorení a 1 nosičstvo *Corynebacterium diphtheriae*. V 21 prípadoch sa jednalo o pertussis, 263x o scarlatinu, 879x o erysipelas, 147x o herpes simplex, 3707x o herpes zoster, 16906x o varicellu, 2x o rubeolu, 5x o parotitídu, 756x o infekčnú mononukleózu, 708x o tuberkulózu, 2x o legionelózu a 8x o ochorenia spôsobené cytomegalovírusmi.

Ani v jednom prípade sa nevyskytlo ochorenie na morbilli. Osobitne boli po celý rok sledované akútne respiračné ochorenia, ktorých bolo 2 059 553 a z nich v 369 559 prípadoch sa jednalo o chrípku.

9 ochorení na TBC skončilo exitom.

Neuroinfekcie

V roku 2007 bolo zaznamenaných celkom 397 ochorení s postihnutím CNS a to 37 prípadov ochorení na meningokokovú meningitídu, 116 ochorení na bakteriálnu meningitídu, 108 ochorení na vírusovú meningitídu, 25 prípadov ochorení na nešpecifikovanú encefalitídu, 16 prípadov meningitíd a meningoencefalitíd súvisiacich so základným ochorením herpes simplex, herpes zoster a varicella. Z tejto skupiny nákaz ako klinicky najzávažnejšie sa javili bakteriálne meningitídy pre 11% smrtnosť, z nich boli najzávažnejšie bakteriálne meningitídy pneumokokové – smrtnosť 12%. Závažný klinický obraz mali prípady Creuzfeldt-Jacobovej choroby, ktorých bolo zaznamenaných 6 prípadov a všetky končili úmrtím. Z hľadiska vývoja si výskyt tejto skupiny chorôb zachoval stabilný trend.

V roku 2007 bolo v SR hlásených 23 suspektných akútnych chabých obrn z toho 6 u detí do 15 rokov. Z týchto ochorení bolo ako ACHO potvrdených 15 ochorení a to u 11 dospelých (chorobnosť 0,2 /100 000 obyvateľov) a u štyroch detí do 15 rokov (chorobnosť 0,5/1000 000 detí).

Zoonózy a nákazy s prírodnou ohniskovosťou

V roku 2007 nebol hlásený žiadny prípad ochorenia na antrax a brucelózu. Hlásených bolo:

11 ochorení na tularémiu, 18 ochorení na leptospirózu, 8 ochorení na listeriózu, 1 ochorenie na novorodeneckú (diseminovanú) listeriózu, 851 ochorení na lymeskú borreliózu, 1 ochorenie na ornitózu, 1 ochorenie na Q horúčku, 57 ochorení na kliešťovú encefalitídu, 7 ochorení na hemoragickú horúčku s renálnym syndrómom, 255 ochorení na toxoplazmózu, 2 ochorenia na kongenitálnu toxoplazmózu, 1 možný prípad choroby z mačacieho poškrabnutia, 4 ochorenia na echinokokózu, 1 ochorenie na tenidózu, 8 ochorení na trichinelózu a 11 ochorení na toxokarózu.

Ochorenie na besnotu u ľudí nebolo na Slovensku zaznamenané od roku 1990. V roku 2007 bolo hlásených 867 ohrození besnotou po kontakte osôb so zvierat'om besným alebo podozrivým z besnoty. V súvislosti s ohrozením besnotou bolo chránených (vakcinovaných) 794 osôb.

V tejto skupine nákaz boli zaznamenané 2 úmrtia a to na listeriózu a novorodeneckú (diseminovanú) listeriózu.

Nákazy kože a slizníc

V tejto skupine bolo hlásených spolu 1150 ochorení a to 1x išlo o tetanus, 4x o plynovú flegmónu a 1145x o svrab. Oproti predchádzajúcemu roku je to pokles o 45 ochorení t.j. 3,8%. Úmrtie bolo zaznamenané v 2 prípadoch a to pri dg. tetanus a plynová flegmóna.

Iné infekcie inde nezaradené

Najviac bolo hlásených iných septikémií s dg. A 41, celkom bolo zaznamenaných 1080 ochorení, čo je nárast o 14,6% oproti roku 2006.

Nákazy prenášané pohlavným stykom

V skupine nákaz prenášaných pohlavným stykom dominuje výskyt syfilisu. V roku 2007 bolo hlásených do systému EPIS 191 prípadov ochorení (3,54), čo predstavuje pokles oproti roku 2006 o 14,7%. Ďalej bolo hlásených 101 prípadov gonokokových infekcií (chor. 1,87) a 91 prípadov chlamýdiových nákaz prenášaných pohlavným stykom (chor. 1,69).

Choroby vyvolané vírusom HIV

Pokračoval stúpajúci trend vo výskyte prípadov infekcie HIV, keď 39 nových prípadov vykázaných v roku 2007 predstavuje vzostup oproti roku 2006 o 44,4% a oproti päťročnému priemeru o 124,1 %.

Nozokomiálne nákazy

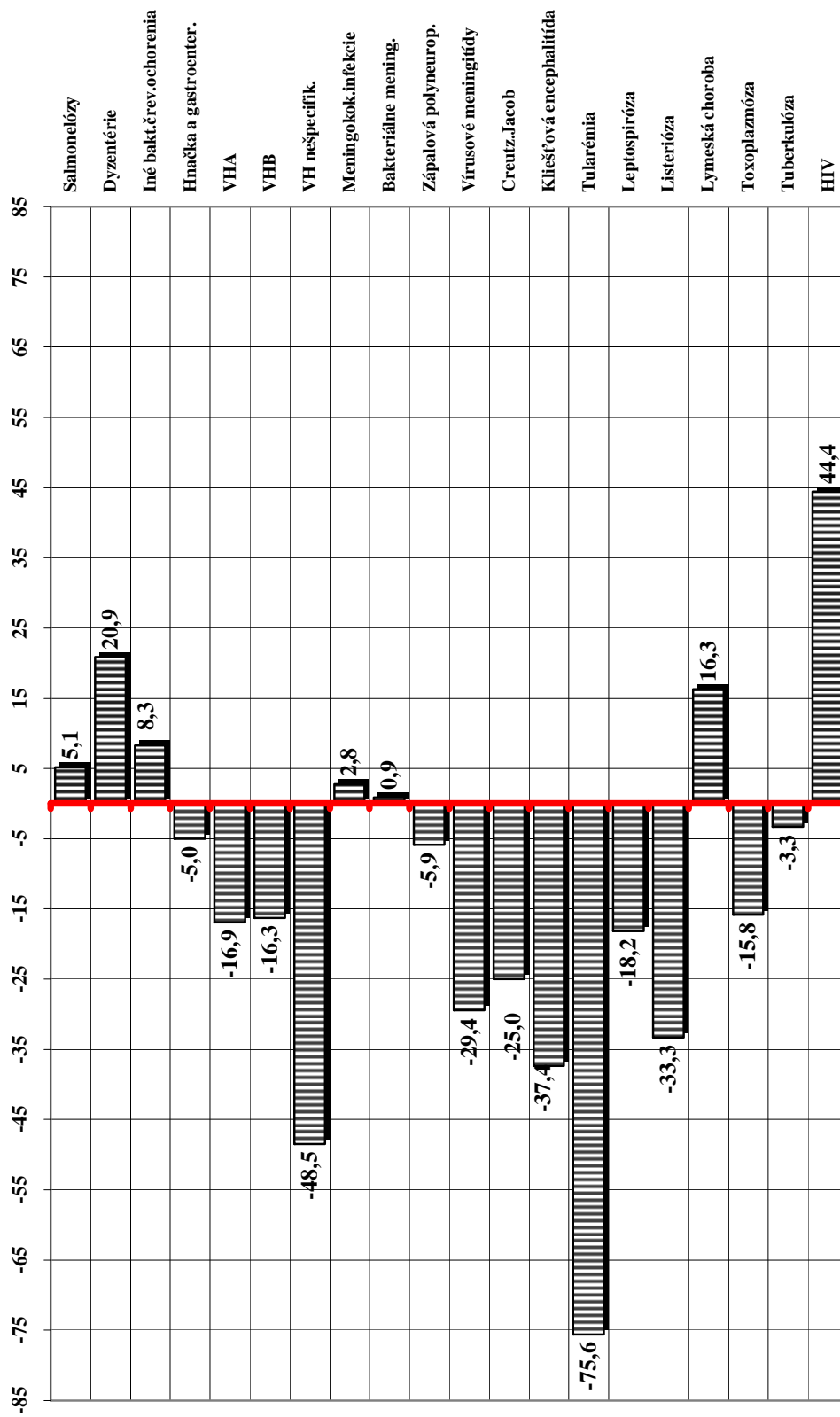
V roku 2007 bolo zo zdravotníckych zariadení v SR nahlásených 5778 nozokomiálnych nákaz, čo je nárast o 14,4% oproti r. 2006. Najvyššia incidencia bola zaznamenaná na OAIM, najväčší podiel tvoria nákazy dýchacích ciest – 28,4% zo všetkých nozokomiálnych nákaz.

6. III. Všeobecné kritériá

Výskyt vybraných prenosných ochorení v SR v roku 2007 a porovnávacie indexy

Kód MKCH	Ochorenie	Rok	Rok	Index	Priemer	Index	Chor.	Priemer
		2007	2006	2007/06	2006/02	2007/P	2007/	chor.06-02/
		abs	abs.	rel.	abs.	rel.	100 000	100 000
1	2	3	4	5	6	7	8	9
A 01	Brušný týfus	1	3	0,33	1,4	0,71	0,02	0,03
A 02	Salmonelózy	9 241	8790	1,05	12702,8	0,73	171,33	203,43
A 03	Bacilová dyzent.	568	470	1,21	706,2	0,8	10,53	11,38
A 04	Iné bak. črev. inf.	4741	4377	1,08	2947,2	1,61	87,9	38,51
A 05	Iné bak. otr. potrav.	269	733	0,37	397,6	0,68	4,99	4,67
A 05.1	Botulizmus	0	0	0,00	0,0		0,00	0,00
A 09	Hnačka a gastr.p.inf.p.	4036	4248	0,95	4064,8	0,99	74,83	59,76
B 15	Ak.hepatitída A	384	462	0,83	558,4	0,69	7,12	8,66
B 16	Ak.hepatitída B	103	123	0,84	128,0	0,8	1,91	1,92
B 17.1	Ak.hepatitída C	38	31	1,23	32,0	1,19	0,70	0,48
B 19	Nešpecifik. akútne VH	17	37	0,46	39,0	0,44	0,32	0,59
A 37.0	Pertussis	21	21	1,00	28,4	0,74	0,39	0,45
A 38	Scarlatina	263	260	1,01	393,8	0,67	4,88	6,35
B 01	Varicella	16906	14391	1,17	17896,8	0,94	313,44	279,15
B 02	Herpes zoster	3707	3226	1,15	3265,6	1,14	68,73	48,71
B 05	Morbilli	0	0	0,00	4,2	0	0,00	0,08
B 06	Rubeola	2	2	1,00	2,8	0,71	0,04	0,04
B 26	Parotitída	5	17	0,29	15,2	0,33	0,09	0,22
B 27	Inf. mononukl.	756	765	0,99	831,4	0,91	14,02	12,61
J 10	Chríпка	2059553	1446284	1,42	1534295,2	1,34	85238,5	23141,75
A 39	Meningokok.inf.	37	36	1,03	40,6	0,91	0,69	0,62
G 00	Bakt. meningit.	116	115	1,01	116,0	1,00	2,15	1,73
G 61	Zápal.polyneurop	16	19	0,84	26,2	0,61	0,30	0,42
A 40, A 41, B37.7, P 36, O 85	Septikémie	1206	1041	1,16	747,2	1,61	22,36	10,02
A 48.0	Plyn. flegmóna	4	3	1,33	5,4	0,74	0,07	0,09
A 86,85	Iné a nešpecif. encefal.	25	24	1,04	29,0	0,86	0,46	0,45
A 87	Vírus.meningit.	108	153	0,71	137,0	0,79	2,00	1,98
A 21	Tularémia	11	49	0,22	49,2	0,22	0,20	0,73
A 81	Creutz. Jacob	6	8	0,75	6,2	0,97	0,11	0,09
A 27	Leptospiróza	18	22	0,82	27,2	0,66	0,33	0,42
A 32 P 37.2	Listerióza	9	12	0,75	7,6	1,18	0,17	0,10
A 69.2, G 63.0, M 01.2	Lymeská choroba	851	732	1,16	709,0	1,20	15,78	10,46
A 84.1	Kliešťová encef.	57	91	0,63	69,4	0,82	1,06	0,95
B 58 P37.1	Toxoplazmóza	257	303	0,85	254,2	1,01	4,77	3,60
B 86	Scabies	1145	1192	0,96	1402,2	0,82	21,23	21,63
A15-19	Tuberkulóza	708	732	0,97	849,6	0,83	13,13	15,78
A51-53	Syfilis	191	225	0,85	210,6	0,91	3,54	3,08
B 24	HIV/AIDS	39	27	1,44	17,4	2,24	0,72	0,22
Z 20.3	Kontakt a ohroz. besn.	867	865	1,00	1146,0	0,76	16,07	18,09

Porovnanie výskytu prenosných ochorení v SR v roku 2007 oproti r.2006
(pokles a vzostup v %)

Vývoj vybraných prenosných ochorení v Slovenskej republike za posledných 20 rokov

Ochorenie	Hod- dg	Rok																					
		Názov	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
S k u p i n a v y b r a n ý c h a l i m e n t á r n ý c h n á k a z																							
A01	Brušný týfus paratyfus	abs. rel.	31 0,6	13 0,3	12 0,2	6 0,1	0,1 8,347	0,04 9243	2125 51,8	2727 51,8	3150 59,3	2125 40	2091 39,3	2119 40,1	2165 40,2	2399 44,5	2223 41,1	2120 39,24	1905 35,42	2816 52,34	3518 65,34	4377 81,21	4741 87,9
A02	Salmonelóza	abs. rel.	6798 131,3	5496 105,5	5683 108,2	6571 124,5	8347 158,6	9243 174,1	11719 220,8	17239 323,8	17717 330,8	18335 341,6	21471 400	18915 351,1	18143 336,3	19517 361,3	15854 293,45	14153 263,12	12667 235,44	12050 223,78	8790 163,1	9241 171,33	
A03	Shigellozá	abs. rel.	4962 95,8	7733 148,5	4295 81,8	2869 54,4	2698 51,3	2657 50	3020 56,9	3464 65,1	1899 35,5	970 18,1	1958 29,7	1075 19,9	2900 53,8	994 18,4	894 16,55	858 15,95	797 14,81	512 9,51	470 8,72	568 10,53	
A04	Iné bakt.črevné infekcie	abs. rel.	3635 70,2	1819 34,9	2125 40,5	2305 43,7	2727 51,8	3150 59,3	2125 40	2091 39,3	2149 40,1	2400 44,8	2150 40,1	2119 39,5	2165 40,2	2399 44,5	2223 41,1	2120 39,24	1905 35,42	2816 52,34	3518 65,34	4377 81,21	4741 87,9
A05	Iná bakt. otravy potravinami	abs. rel.	786 15,2	412 7,9	522 9,9	424 8	484 9,2	464 8,9	552 10,4	536 10,1	463 8,6	553 10,3	247 4,6	308 5,8	186 3,5	454 8,4	159 2,9	404 7,48	126 2,34	444 8,25	281 5,22	733 13,6	269 4,99
A09	Hnačky a gastroenter.	abs. rel.	3049 58,9	2825 54,2	1986 37,8	2445 46,3	2622 49,8	2145 40,4	2392 45,1	2923 54,9	2655 49,6	2777 51,8	2661 49,6	3543 66	2728 50,6	2918 54,1	2624 48,6	3825 70,8	4185 77,8	3627 67,42	4439 82,44	4248 78,82	4036 74,83
S k u p i n a v í r u s o v ý c h h e p a t i t í d																							
B15	Hepatitis A	abs. rel.	1760 34	2747 52,7	1735 33	1250 23,7	1627 30,9	1991 37,5	2112 39,8	1277 23,98	1346 25,1	1012 18,9	1206 22,5	676 12,6	921 17,1	1080 20	742 13,7	443 8,2	753 14	606 11,26	528 9,81	462 8,57	384 7,12
B16	Hepatitis B	abs. rel.	915 17,7	891 17,1	778 14,8	619 11,7	511 9,7	534 10,1	426 8	380 7,1	338 6,3	300 5,6	260 4,8	202 3,8	208 3,9	165 3,1	148 2,7	142 2,63	140 2,6	111 2,06	124 2,3	103 2,28	103 1,91
B17	Hepatitis C	abs. rel.				41 0,8	28 0,5	28 0,5	33 0,6	44 0,8	26 0,5	29 0,5	38 0,7	41 0,8	35 0,6	48 0,9	72 1,3	46 0,85	38 0,71	20 0,37	25 0,46	31 0,58	38 0,70
B19	VH nešpecif.	abs. rel.	4 0,1	5 0,1	22 0,4	84 1,6	202 3,6	199 3,7	187 3,5	113 2,1	106 2	140 2,6	120 2,2	91 1,7	91 1,7	81 1,5	47 0,9	28 0,52	58 1,08	41 0,76	31 0,57	37 0,68	17 0,32
S k u p i n a r e s p i r a č n ý c h n á k a z																							
A36	Diftéria	abs. rel.	0 0	0 0	0 0	0 0	0 0	0 0	0 0	0 0	0 0	0 0	0 0	0 0	0 0	0 0	0 0	0 0	0 0	0 0	0 0	0 0	0 0
A37.0	Pertussis	abs. rel.	179 3,5	47 0,9	33 0,6	194 3,7	54 1	44 0,8	353 6,7	56 1,1	10 0,2	74 1,4	55 1	8 0,1	108 2	43 0,8	3 0,1	36 0,7	47 0,9	21 0,39	17 0,32	21 0,39	21 0,39
A38	treptokokové infekcie	abs. rel.	4259 82,2	5333 102,4	5225 99,5	4315 81,8	1923 36,5	1204 22,7	1732 32,6	1538 28,9	1363 25,5	894 16,7	1036 19,3	1054 19,6	634 11,8	613 11,4	661 12,2	502 9,29	374 6,95	414 7,7	419 7,78	260 4,83	263 4,88
B01	Varicella	abs. rel.	33044 638	39695 762,1	34426 655,4	23288 441,4	15517 294,8	24880 468,5	34440 649	28334 532,1	24453 456,5	22690 423	28035 522,4	24249 451,8	18190 337,6	16743 310,3	18757 347,2	19003 351,74	16065 298,66	21038 391,41	18967 352,23	14391 267,04	16906 313,44
B05	Morbilli	abs. rel.	0 0	34 0,7	53 1	47 0,9	211 4	415 7,8	551 10,4	29 0,5	2 0,04	0 0	620 11,6	530 9,9	0 0	0 0	0 0	0 0	0 0,35	0 0,04	0 0	0 0	0 0
B06	Rubeola	abs. rel.	954 18,4	562 10,8	157 3	168 3,2	2253 42,8	74 1,4	79 1,5	67 1,3	1004 18,7	218 4,1	75 1,4	37 0,7	61 1,1	11 0,2	2 0,04	7 0,13	1 0,02	3 0,06	1 0,02	2 0,04	2 0,04
B26	Parotitis epidemica	abs. rel.	18301 353,4	25089 481,7	11254 214,3	2088 39,6	1133 21,5	552 10,4	281 5,3	136 2,6	189 3,5	256 4,8	343 6,4	160 3,8	44 0,8	32 0,6	20 0,4	11 0,2	24 0,45	14 0,26	10 0,32	17 0,32	5 0,09
J10 J11	Chripka a akútne respir. ochor.	abs. rel.	172220 32969,6	1923115 36622,9	2364424 44813,1	1746948 32975,1	1997116 37845,1	1831432 34555,2	2096658 33205,7	1711141 32000,1	2189650 40880,6	1562718 29175,8	2527662 47089,4	2389855 44522,1	2356172 43894,6	2112919 39362,9	2116227 39424,6	1585626 29539,6	1962248 36320,8	1335323 24716,5	1341995 24932	1446284 26869,7	2059533 85238,5

Vývoj vybraných prenosných ochorení v Slovenskej republike za posledných 20 rokov - pokračovanie

Ochorenie		Rok																				
dg	Názov	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
N e u r o i n f e k c i e																						
A39	Meningokok. infekcia	abs. 26	29	26	40	24	18	20	16	27	97	131	87	74	68	69	42	49	31	45	36	37
A87	Vírusová meningit.	rel. 0,5	0,6	0,5	0,8	0,5	0,3	0,4	0,3	0,5	1,8	2,4	1,6	1,4	1,3	1,2	0,78	0,91	0,58	0,84	0,67	0,69
A85	Iné a nešpec. encef.	abs. 187	135	162	162	129	86	84	103	91	137	116	114	109	225	152	112	106	188	127	153	108
A86	Bakt. zápal mozg.plien	rel. 3,6	2,6	3,1	3,1	2,3	1,6	1,6	2	1,7	2,6	2,2	2,1	2	4,2	2,8	2,1	2	3,49	2,36	2,84	2,00
G00	Zápal polyneuropat.	abs. 40	73	63	36	43	42	36	54	20	29	10	23	30	57	31	22	27	34	38	24	25
G61		rel. 0,8	1,4	1,2	0,7	0,8	0,8	0,7	1	0,4	0,5	0,2	0,4	0,6	1,1	0,6	0,41	0,5	0,63	0,71	0,45	0,46
		abs. 175	196	158	146	102	130	154	125	128	170	163	175	161	196	134	109	120	120	116	115	116
		rel. 3,4	3,8	3	2,8	1,9	2,5	2,9	2,4	2,4	3,2	3	3,2	3	3,6	2,5	2	2,23	2,23	2,17	2,14	2,15
		abs. 2	5	6	6	8	5	15	16	13	7	10	6	16	28	41	21	38	25	28	19	16
		rel. 0	0,1	0,1	0,1	0,2	0,1	0,3	0,3	0,2	0,1	0,2	0,1	0,3	0,5	0,7	0,43	0,71	0,46	0,52	0,35	0,30
Z o o n ó z y a n á k a z y s p r í r o d n o u o h n i s k o v o s ť o u																						
A27	Leptospirózy	abs. 42	69	73	29	32	33	26	36	42	26	33	26	26	45	45	38	17	24	35	22	18
A32	Listerióza	rel. 0,8	1,3	1,4	0,6	0,6	0,6	0,5	0,7	0,8	0,5	0,6	0,4	0,5	0,8	0,5	0,7	0,32	0,45	0,65	0,41	0,33
A69.2	Lymeská choroba	abs. 4	8	9	10	10	7	1	7	6	6	4	4	3	6	6	7	6	8	5	12	8
A78	Q horička	rel. 0,1	0,2	0,2	0,2	0,2	0,1	0	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,11	0,13	0,11	0,15	0,09	0,22	0,15
A84.1	Sredoeurop. kliešť. encef.	abs. 7	135	237	328	390	333	740	506	602	991	777	605	600	636	675	567	726	677	843	732	708
B58	Toxoplazmóza	rel. 0,1	2,6	4,5	6,2	7,5	6,3	13,9	9,5	11,2	18,5	14,4	11,3	11,1	11,8	12,5	10,5	13,5	12,57	15,65	13,58	13,13
B68	Tenióza	abs. 3	0	1	0	0	0	127	0	0	0	1	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1
A21	Tularémia	rel. 0,1	0	0	0	0	0	2,4	0	0	0	0,02	0	0	0	0,02	0	0	0	0	0	0,02
Z20.3	Kontakt s besnotou	abs. 24	29	18	14	24	16	51	60	89	101	76	54	63	92	75	62	74	70	50	91	57
		rel. 0,5	0,6	0,3	0,3	0,5	0,3	1	1,1	1,6	1,9	1,4	1	1,2	1,7	1,4	1,15	1,38	1,3	0,93	1,69	1,06
		abs. 231	257	228	258	314	293	288	412	504	590	485	418	452	352	257	319	234	154	261	303	255
		rel. 4,5	4,9	4,3	4,9	6	5,5	5,4	7,7	9,4	10,9	9	7,8	8,4	6,5	4,8	5,9	4,35	2,86	4,85	5,62	4,73
		abs. 117	99	126	57	39	58	39	32	24	18	24	18	13	13	6	8	4	6	2	6	1
		rel. 2,3	1,9	2,4	1,1	0,7	1,1	0,7	0,6	0,5	0,3	0,4	0,3	0,2	0,2	0,1	0,15	0,07	0,11	0,04	0,11	0,02
		abs. 1	6	6	10	7	12	17	24	151	80	28	34	37	56	22	133	26	15	23	49	11
		rel. 0,04	0,1	0,1	0,2	0,1	0,2	0,3	0,5	2,8	1,5	0,5	0,6	0,7	1	0,4	2,46	0,48	0,28	0,43	0,9	0,20
		abs. 1238	3211	2005	4208	3294	1178	1543	2009	1626	2358	1754	1918	2160	1614	1249	1331	1369	1047	1118	865	867
		rel. 46,9	61,7	78	79,8	62,6	22,2	29,1	37,7	30,4	43,9	32,7	35,7	40,1	29,9	23,1	24,64	25,45	19,46	20,76	16,05	16,07
N á k a z y k o ť e a s l i z n í c																						
A35	Tetanus	abs. 0	3	1	2	0	0	1	1	1	1	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	1
A48.0	Plyn.gangréna	rel. 0	0,1	0	0	0	0	0	0	0,02	0,02	0	0	0	0	0	0,04	0	0	0	0	0,02
B86	Svrab	abs. 2860	2381	2323	2205	2444	3193	6290	8346	6967	5286	4167	4133	3395	2685	2586	1759	1381	1446	1233	1192	1145
		rel. 55,2	45,7	44,2	41,8	46,4	60,1	118,5	156,7	130,1	98,6	77,6	77	63	49,8	47,9	32,6	25,67	26,88	22,9	22,14	21,23

6.IV. Charakteristika epidemiologickej situácie v roku 2007

6.IV.1 Skupina alimentárnych nákaz

6.IV.1.1 Brušný týfus a paratýfus – A 01 – ochorenia

Brušný týfus a paratýfus - A 01

V roku 2007 bol zaznamenaný 1 prípad ochorenia na paratýfus (chor. 0,02/100.000) z okresu Bardejov. Etiologický agens - Salmonella paratyphi B, var. Jawa. Jednalo sa o gastrointestinálnu formu ochorenia s bolesťami brucha, kŕčami, zvracaním, hnačkami a zvýšenou TT. Epidemiologická anamnéza – negatívna.

Okrem toho bol zaznamenaný 1 prípad vylučovania z okresu Prešov: Salmonella paratyphi B, var. Jawa, fágotyp 1 u 17 ročného študenta. TR braný v súvislosti s vydaním zdravotného preukazu z dôvodu vykonávania odbornej praxe na škole. Ďalšie 3 odbery biologického materiálu boli negatívne. Jedná sa o zachytené vylučovanie bez klinických príznakov. V minulosti udával pacient slabšie hnačky. Epidemiologická anamnéza – negatívna. Pacient nebol zaradený do evidencie bacilonosičov.

Stav bacilonosičov brušného týfusu a paratýfusu na Slovensku ku 31.12.2007:

Kraje	A1	C1	C4	D1	D6	E1	E1/A	E1/D	F1	J	T28	T46	defek.	nový	bez Vi.ant.	Spolu BT	paratýfy
BA	1	0	1	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	5	0
TT	1	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	2
TN	4	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	5	1
NR	3	0	1	4	0	0	4	0	0	0	1	1	0	1	1	16	1
ZA	2	0	0	2	2	2	1	0	5	0	0	0	0	0	0	14	1
BB	2	0	0	0	0	1	0	0	1	0	0	0	1	0	0	5	0
PV	0	0	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	1
KI	0	0	0	3	0	1	0	0	0	1	0	0	0	0	0	5	0
SR	13	0	2	13	2	6	6	0	6	1	1	1	1	1	1	54	6

Jedná sa o 10 mužov a 50 žien v týchto vekových skupinách: 45-54 = 2, 55-64 = 3, 65+ = 55.

V roku 2007 ubudlo z evidencie bacilonosičov spolu 6 osôb a to

- 5 nosičov brušného týfusu: v okrese Revúca – typ E1 (žena), v okrese Levoča – typ D1 a nový typ (ženy), v okrese Prešov – typ E1 (žena) a v okrese Košice – typ E1/A – muž,
- 1 bacilonosič paratýfusu – v okrese Galanta.

6.IV.1.2 Salmonelózy – A 02

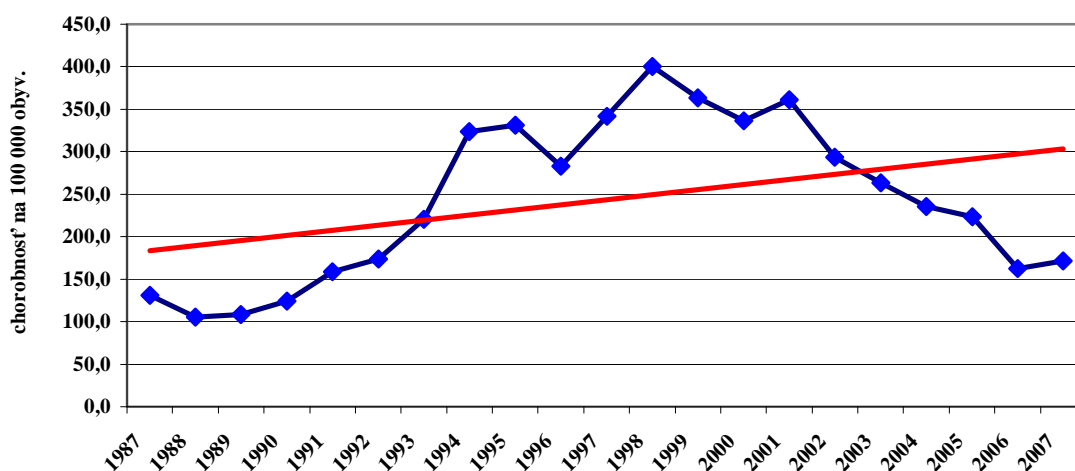
V priebehu roka 2007 bolo hlásených spolu 9241 ochorení (chor. 171,33/100.000), čo je oproti roku 2006 vzostup o 5% a oproti 5 ročnému priemeru je to pokles o 27%.

V priebehu roka bolo zaznamenaných aj 301 nosičstiev salmonel.

Ochorenia boli hlásené z každého kraja SR, pričom najvyššia chorobnosť bola zaznamenaná v Trenčianskom kraji – 243,73 a najnižšia chorobnosť v Bratislavskom – 125,09.

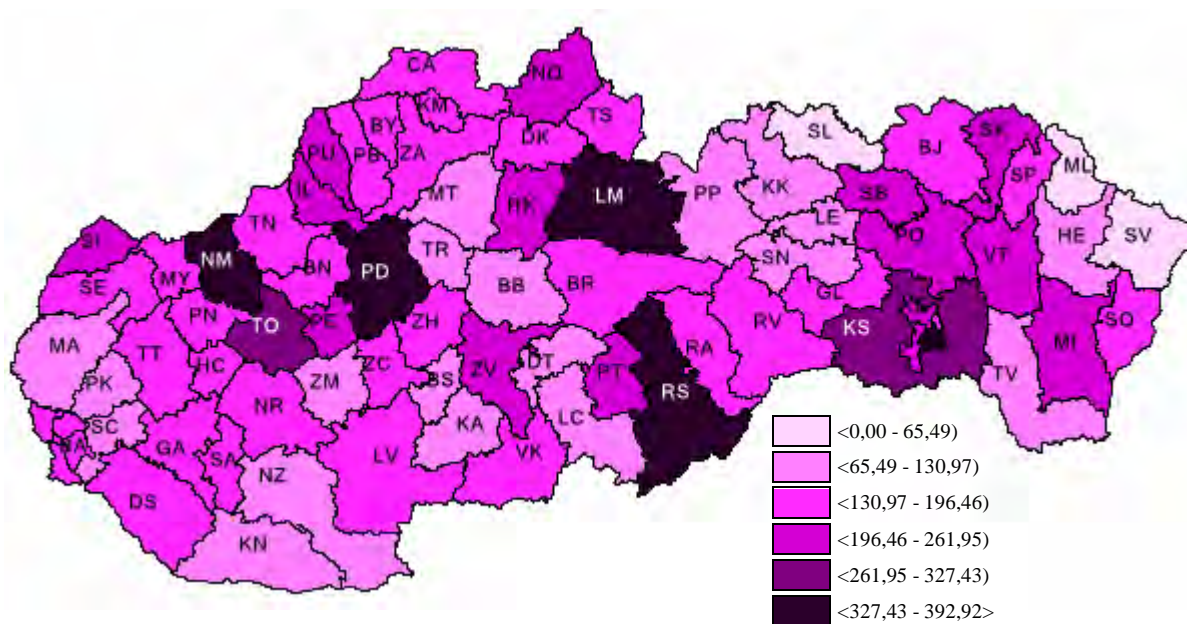
Graf 4

Výskyt salmonelóz
Slovenská republika, 1987 - 2007

Mapa 1

Výskyt salmonelóz (A 02) v SR podľa okresov v r.2007

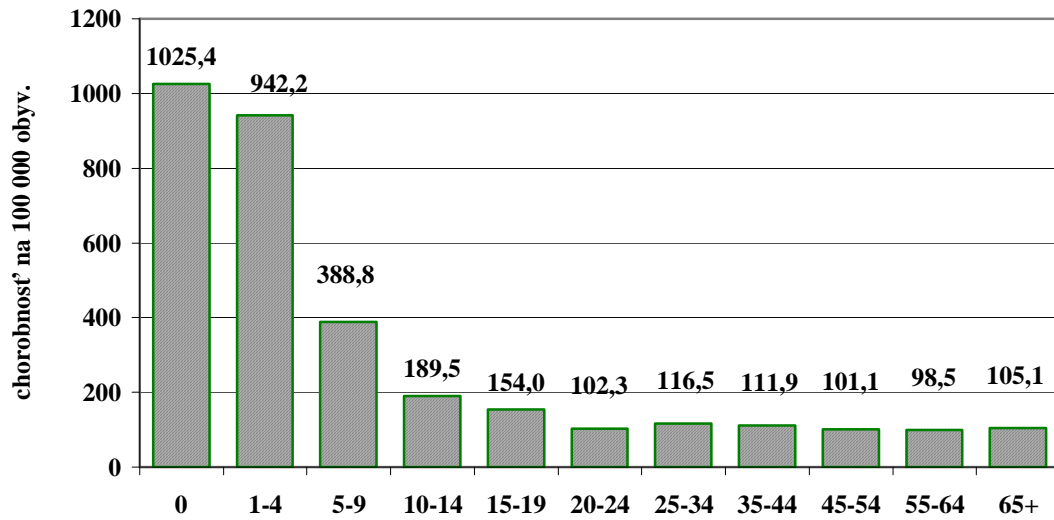
Ochorenia boli zaznamenané v každej vekovej skupine, pričom vekovo špecifická chorobnosť bola najvyššia u 0 ročných detí – 1025,41 a 1-4 ročných detí – 942,15. Najnižšia chorobnosť bola zaznamenaná u 55-64 ročných – 98,47.

Sezonalita: výskyt ochorení bol hlásený počas celého roka s maximom od júna do septembra – 4289 ochorení, t.j. 46,4%.

Ochorelo 4527 mužov a 4714 žien.

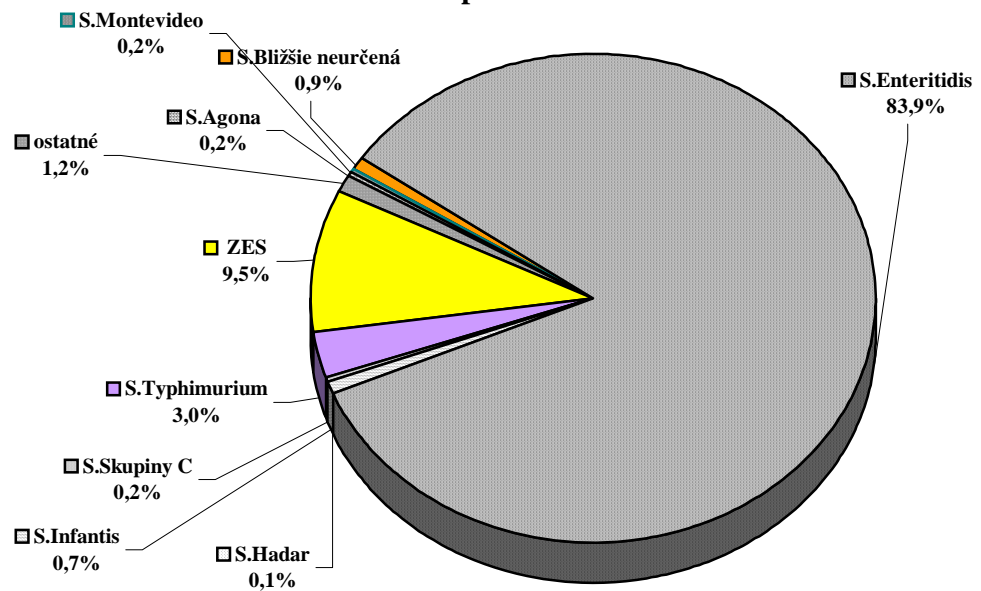
Graf 5

Salmonelóza
Vekovošpecifická chorobnosť, SR 2007

Graf 6

Rozdelenie salmonelóz podľa etiólgie
Slovenská republika 2006

V etiológii ochorení sa najčastejšie uplatnila *S. enteritidis* a to v 7756 prípadoch, t.j. 83,99%.
V etiológii nosičstiev sa tiež najčastejšie uplatnila *S. enteritidis* a to v 264 prípadoch t.j. 87,7%.

Tab.6.IV.1.1 Salmonelózy – frekvencia izolovaných typov od chorých a vylučovateľov v r.2007 na Slovensku

Typ		OCHORENIE		VYLUČOVANIE		SPOLU	
		Freq.	Perc.	Freq.	Perc.	Freq.	Perc.
S.Abony		1	0,01	0	0,00	1	0,01
S.Agona		16	0,17	0	0,00	16	0,17
S.Albany		1	0,01	0	0,00	1	0,01
S.Arizona		1	0,01	0	0,00	1	0,01
S.Bareilly		5	0,05	0	0,00	5	0,05
S.Bližšie neurčená		87	0,94	5	1,66	92	0,96
S.Blockley		3	0,03	0	0,00	3	0,03
S.Bowis morbificans		6	0,06	0	0,00	6	0,06
S.Bradford		1	0,01	0	0,00	1	0,01
S.Brandrup		1	0,01	0	0,00	1	0,01
S.Bredeney		5	0,05	6	1,99	11	0,12
S.Camberwel		1	0,01	0	0,00	1	0,01
S.Clon		1	0,01	0	0,00	1	0,01
S.Coeln		1	0,01	0	0,00	1	0,01
S.Corvallis		3	0,03	0	0,00	3	0,03
S.Derby		6	0,06	0	0,00	6	0,06
S.Enteritidis		7671	83,01	258	85,71	7929	83,07
S.Enteritidis	ALR	1	0,01	0	0,00	1	0,01
S.Enteritidis	PT 23	1	0,01	0	0,00	1	0,01
S.Enteritidis	PT 4	28	0,30	0	0,00	28	0,29
S.Enteritidis	PT 6	16	0,17	0	0,00	16	0,17
S.Enteritidis	PT 8	39	0,42	6	1,99	45	0,47
S.Essen		1	0,01	0	0,00	1	0,01
S.Falkensee		1	0,01	0	0,00	1	0,01
S.Gatow		0	0,00	1	0,33	1	0,01
S.Goldcoast		1	0,01	0	0,00	1	0,01
S.Hadar		12	0,13	0	0,00	12	0,13
S.Hartford		4	0,04	0	0,00	4	0,04
S.Heidelberg		1	0,01	0	0,00	1	0,01
S.Chester		1	0,01	2	0,66	3	0,03
S.Indiana		7	0,08	0	0,00	7	0,07
S.Infantis		66	0,71	11	3,65	77	0,81
S.Java		6	0,06	1	0,33	7	0,07
S.Kapemba		1	0,01	0	0,00	1	0,01
S.Kentucky		5	0,05	1	0,33	6	0,06
S.London		1	0,01	1	0,33	2	0,02

S.Menden		1	0,01	0	0,00	1	0,01
S.Minnesota		1	0,01	0	0,00	1	0,01
S.Montevideo		23	0,25	0	0,00	23	0,24
S.Muenchen		1	0,01	0	0,00	1	0,01
S.Newport		7	0,08	1	0,33	8	0,08
S.Ohio		2	0,02	0	0,00	2	0,02
S.Othmarshen		1	0,01	0	0,00	1	0,01
S.Pomona		1	0,01	0	0,00	1	0,01
S.Poona		3	0,03	0	0,00	3	0,03
S.Richmond		1	0,01	0	0,00	1	0,01
S.Rissen		2	0,02	0	0,00	2	0,02
S.Saint diego		1	0,01	0	0,00	1	0,01
S.Saint paul		8	0,09	1	0,33	9	0,09
S.Schwarzengrund		1	0,01	0	0,00	1	0,01
S.Skupiny C		15	0,16	0	0,00	15	0,16
S.Tennessee		1	0,01	0	0,00	1	0,01
S.Typhimurium		255	2,76	6	1,99	261	2,73
S.Typhimurium	DT001	2	0,02	0	0,00	2	0,02
S.Typhimurium	DT006	0	0,00	1	0,33	1	0,01
S.Typhimurium	DT104	10	0,11	0	0,00	10	0,10
S.Typhimurium	DT120	13	0,14	0	0,00	13	0,14
S.Typhimurium	DT193	1	0,01	0	0,00	1	0,01
S.Virchow		13	0,14	0	0,00	13	0,14
ZES		876	9,48	0	0,00	879	9,21
Spolu		9241	100,00	301	100,00	9545	100,00

Importované nákazy boli zaznamenané v 34 prípadoch (8x z Turecka, 6x z Chorvátska, 5x z Tuniska, 3x z Maďarska, 2x z Číny, 2x z Česka a po 1 prípade z Iránu, Kene, Rakúska, Maroka, Bieloruska, Bulharska, Ruska a Egypta).

Mimočrevná lokalizácia salmonel bola zaznamenaná v 37 prípadoch a to:

- z moču – 17x
- z hemokultúry – 6x
- z rany – 5x
- z pošvy – 4x
- z punktátu – 1x
- z abscesu – 1x
- z ulcusu – 1x
- z lézie – 1x
- z ucha – 1x

Charakter výskytu bol sporadický, rodinný ale aj epidemický. Zaznamenaných bolo 300 malých epidémií s počtom chorých od 2 – 9 prípadov a v nich ochorelo 1133 osôb. Väčších epidémií bolo 34 a v nich ochorelo 1031 osôb (od 10 – 143 ochorení).

Tab.6.IV.1.2 Prehľad salmonelóz v epidemiologickej súvislosti na Slovensku v r.2007

1	Obec	Dát. Vzniku	Poč.ch./vyl /expon.	Agens	Faktor	
					potvrdený	suspektný
1	Košice – Juh, MŠ Turgenevova	12.1.-17.1.	29/0/ 130	S.Enteritidis		paradajk.pol., pečené kura,
2	Púchov	24.02.-27.2.	15/0/ 112	S.Enteritidis		výrobky z vajec nedost. Spracované
3	Nové Mes. n/V., DAMI Hor. Streda	3.3.-5.3.	90/1/ 280	S.Enteritidis		kura na smotane
4	Šaľa – MŠ	21.3.-24.3.	13/1/ 107	S.Enteritidis		kura na srbský spôsob
5	Košice – VŠOÚG – strojárské	14.5.-18.5.	12/1/ 157	S.Enteritidis		kontaminované potraviny
6	Poltár – Sv.prijímanie	14.5.-15.5.	19/0/ 23	S.Enteritidis	neznámy	
7	Prievidza – gymnázium	19.5.-25.5.	143/5/ 730	S.Enteritidis	mäso-hydina	
8	Námestovo – Ľubochňa Liečebno – vých. sanatórium	18.5.-22.5.	15/0/ 57	S.Enteritidis		výrobky z vajec nedost. Spracované
9	Piešťany – LD Propatria	30.5.-5.6.	11/2/ 385	S.Enteritidis		morč.rezeň v cest., tvaroh.žemľovka
10	Košice – ZŠ Bernolákova	1.6.-5.6.	12/0/ 248	S.Enteritidis	neznámy	
11	Topoľčany – Nemečky, svadba	11.6.-14.6.	15/0/ 110	S.Enteritidis		zem.šalát
12	R.Sobota – Vyšná Myšľa, svadba	1.7.-2.7.	34/0/ 66	S.Enteritidis	zem.šalát, vypr. kuracie a bravč.rezne	
13	Partizánske – RE oslava 60-ky	22.7.-24.7.	12/0/ 32	S.Enteritidis		cukrárenské výrobky
14	Žiar nad Hronom – Trnavá Hora	15.7.-17.7.	12/0/ 18	S.Enteritidis	výrobky z vajec nedost. Spracované	
15	Čadca – Gaston	29.7.-1.8.	38/1/ 61	S.Enteritidis		cukrárenské výrobky
16	Topoľčany – Ludanice	25.08.-27.8.	15/0/ 24	S.Enteritidis		šalát, zákusky
17	Prievidza – Bojnice Centrum soc.pomoci	30.8.-1.9.	17/0/ 59	S.Enteritidis		rybie filé v cestičku
18	Ilava –Leoni Slovakia	31.8.-5.9.	45/2/ 392	S.Enteritidis		zmiešaná strava
19	Vranov n/T. – Hlinné, rod.epid.	2.9.-3.9.	21/0/ 31	S.Enteritidis	zákusky	
20	Ružomberok svadba	3.9.-7.9.	10/0/ 10	S.Enteritidis		cukrárenské výrobky
21	Námestovo – Lipt Lúžna - rod.epid.	3.9.-6.9.	18/0/ 21	S.Enteritidis		cukrárenské výrobky
22	Košice – Kechnec fy GETRAG FORD	18.9.-26.9.	42/1/ 384	S.Enteritidis	kontaminované potraviny	
23	Košice ZJ Gastrika	20.9.-21.9.	62/0/ 98	S.Enteritidis	žemľovka	
24	Partizánske – stravovňa Kajanová	9.11.-11.11.	45/0/ 52	S.Enteritidis		vajcia-obchodná sieť

25	Lučenec – Mýtna, mäsozávod	24.9.-29.9.	12/0/ 38	S.Typhimur.		kontakt s chorým
26	Banská Bystrica – Bufet FNsP FDR	28.9.-1.10.	12/2/ 50	S.Enteritidis		zmiešaná strava
27	Brezno – MŠ Mazorník	28.9.-1.10.	22/2/ 83	S.Enteritidis		vajcia-obchodná sieť
28	Senica – DD a DPD	29.9.-3.10.	11/0/ 421	S.Enteritidis		zmiešaná strava
29	Brezno – Lopej rod. oslava	29.9.-30.9.	12/0/ 12	S.Enteritidis		vajcia-domáce
30	Sabinov – Šarišské Michalany – svadba	30.9.-2.10.	13/0/ 152	S.Enteritidis		zmiešaná strava
31	Prievidza –URSA MINOR, vývar.	27.10.-2.11.	80/8/ 452	S.Enteritidis	zmiešaná strava	
32	Prievidza – Ráztočno, rod.epid.	20.10.-22.10.	10/0/ 13	S.Enteritidis	cukrárenské výrobky	
33	Prievidza – URSA MINOR vývarov.	14.11.-16.11.	102/1/ 1415	S.Enteritidis		zmiešaná strava
34	Detva – Hriňová, oslava 60-ky	24.11.-26.11.	12/2/ 36	S.Enteritidis	zemiakový šalát s rezňom	

Hlásené boli 3 úmrtia (1x na salmonelovú septikémiu a 2x na salmonelovú enteritídu).

Okres Nové Zámky – úmrtie 77 ročného dôchodcu na salmonelovú septikémiu. Pacient bol prijatý na II. internú kliniku FNsP v Nových Zámkoch pre ťažkú dehydratáciu pri akútnej salmonelovej enteritíde s kolapsovým stavom. Napriek ATB liečbe sa stav pacienta zhoršoval, pridružilo sa krvácanie do zažívacieho traktu a pacient exitoval. Salmonella enteritidis PT6 bola kultivačne potvrdená zo stolice, moču, krvi a pitevného materiálu z tenkého čreva.

Okres Košice – okolie – úmrtie 1,5 ročného dieťaťa na salmonelovú enteritídu. V klinickom obraze: kašeľ, spavosť, sťažené dýchanie, opakované zvracanie, 3x redšia stolica tmavozelenej farby, odmieta jesť a piť. Dieťa vyšetrené na LSPP a prijaté na II. KDD DFN Košice s dg. bronchitis ac. obst., dyspepsia, dehydratácia. Náhle zhoršenie klinického stavu a napriek intenzívnej terapii dieťa exitovalo. Z odberov realizovaných pri pitve vykultivovaná S. enteritidis.

Okres Liptovský Mikuláš – úmrtie 79 ročného muža na salmonelovú enteritídu. Pacient bol hospitalizovaný na internom oddelení JIS NsP v Liptovskom Mikuláši. V klinickom obraze hnačky, bolesti na hrudi a bolesti brucha, pacient opakovane resuscitovaný, došlo k zlyhaniu srdca – exitus. Výter z konečníka – Salmonella infantis.

6.IV.1.3 Bacilová dyzentéria – A 03

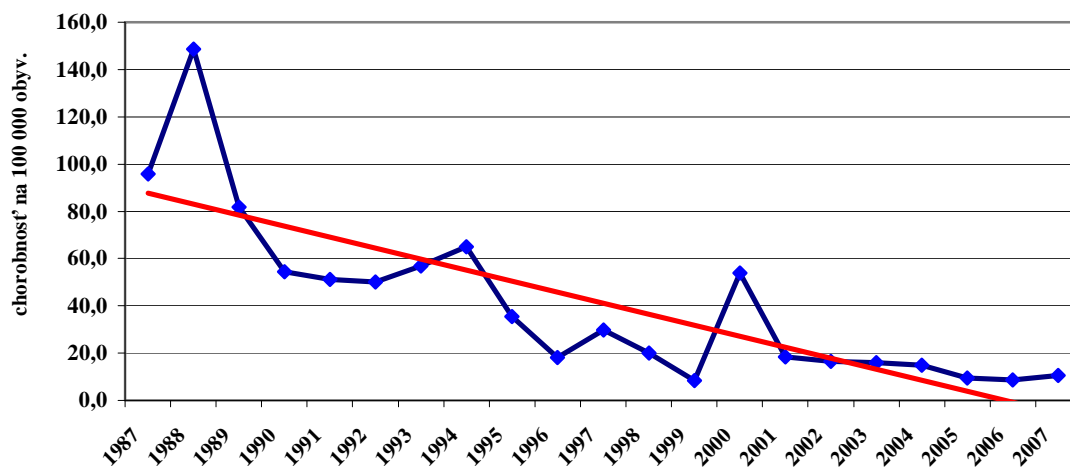
V priebehu roka 2007 bolo hlásených spolu 568 ochorení (chor. 10,53/100.000), čo je oproti roku 2006 vzostup o 21% a oproti 5 ročnému priemeru pokles o 20%. Ochorelo 247 mužov a 321 žien.

Okrem hnačkových ochorení spôsobených šigelami bolo zaznamenaných aj 26 nosičstiev (Banskobystrický kraj – 9, Trenčiansky – 5, Košický – 5, Prešovský – 4, Nitriansky – 2 a Žilinský – 1).

Ochorenia boli hlásené z každého kraja SR okrem Trnavského, pričom najvyššia chorobnosť bola zaznamenaná v kraji Prešovskom – 31,73.

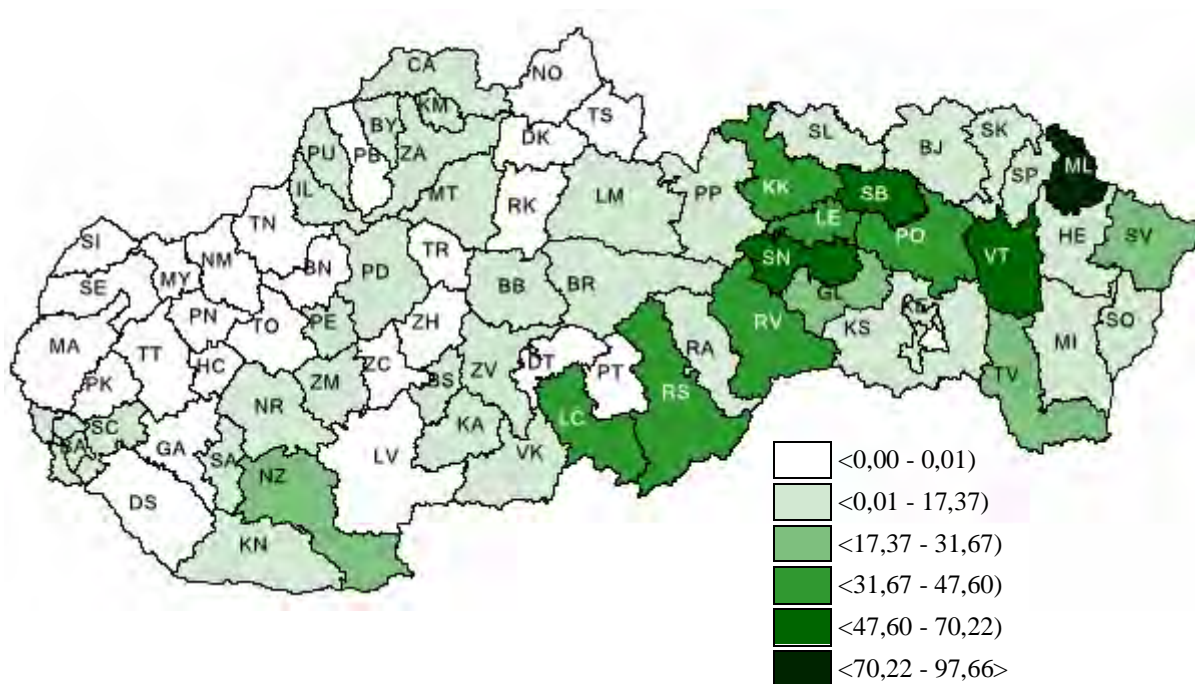
Graf 7

Výskyt shigellóz
Slovenská republika, 1987 - 2007

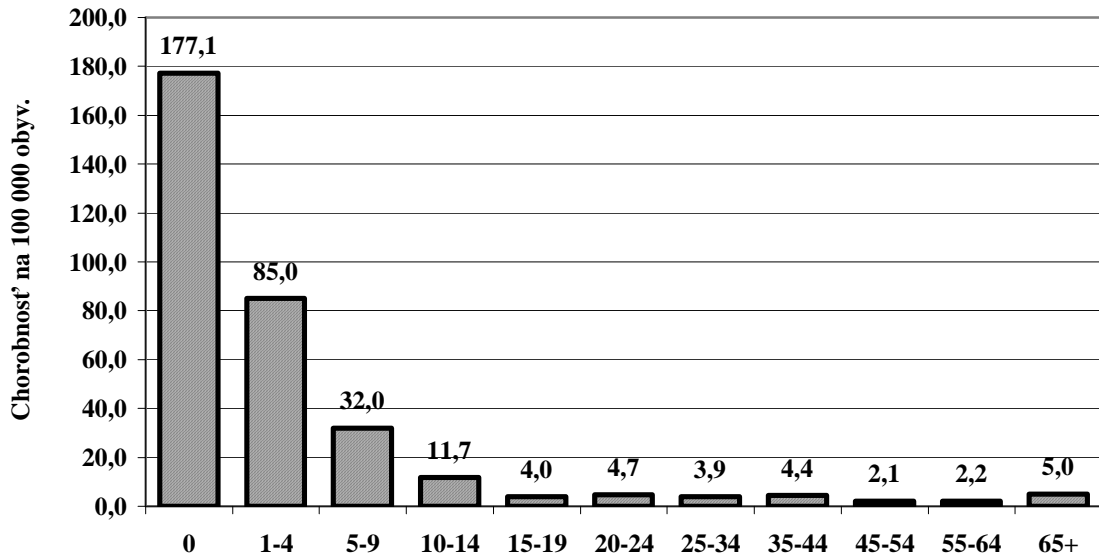
Mapa 2

Výskyt dyzentérie (A 03) v SR podľa okresov v r.2007

Graf 8

Shigelózy Vekovošpecifická chorobnosť, SR 2006

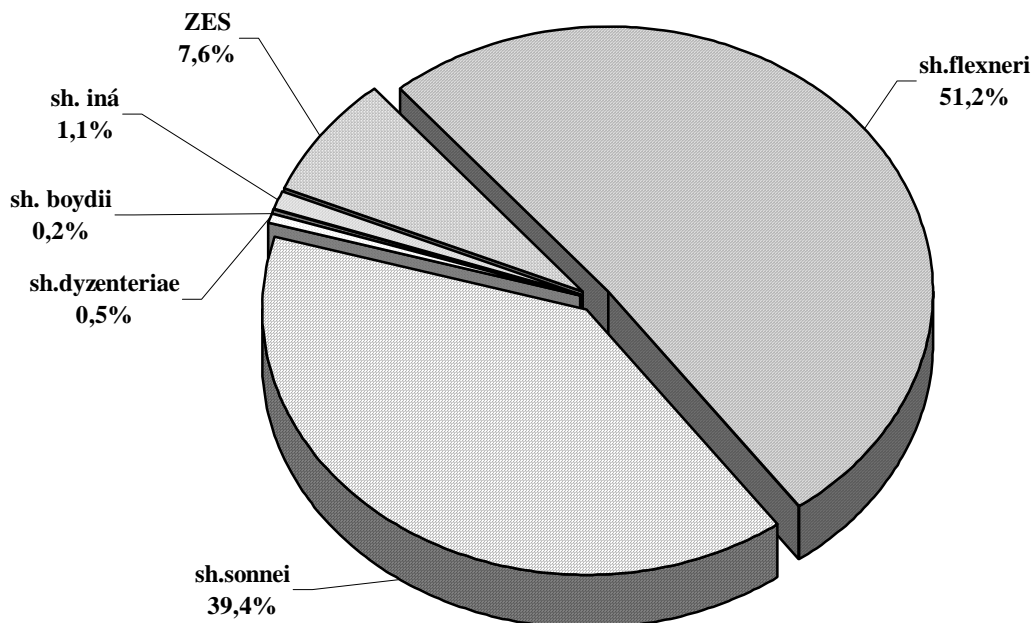

Ochorenia boli hlásené v každej vekovej skupine, pričom najvyššia vekovo špecifická chorobnosť bola u 0 ročných detí – 177,12 a 1-4 ročných detí – 85,04.

Ochorenia sa vyskytovali v priebehu celého roka, s maximom výskytu v letných a jesenných mesiacoch – jún až september, kedy sa vyskytlo spolu 299 prípadov (t.j. 52,64%).

Graf 9

Rozdelenie shigelózy podľa etiológie Slovenská republika 2007

V etiológii sa uplatnili: Sh. flexneri – 291x (51,23%), Sh. sonnei – 224x (39,44%), Sh. iná – 6x (1,06%), Sh. dysenteriae – 3x (0,53%), Sh. boydi – 1x (0,18%).

V epidemiologickej súvislosti kultivačne negatívnych bolo 41 prípadov (7,21%) a v epidemiologickej súvislosti kultivačne nevyšetrené boli 2 prípady (0,35%).

Importované nákazy boli zaznamenané v 12 prípadoch (7x z Egypta, 1x z Turecka, 1x z Maroka, 1x z Kene, 1x z Líbye a 1x z Tuniska).

Charakter výskytu bol sporadický, rodinný ale aj epidemický. Zaznamenané boli 2 epidémie:

Tab.6.IV.1.3 EPIDÉMIE DYZENTÉRIE za rok 2007 na Slovensku

	Obec	Dát. vzniku	Dát. ukon.	Poč.ch./vyl. /expon.	Agens	Faktor	
						potvrdený	suspektný
1.	NZ- Kasárenská ul.	17.6.07	26.6.07	23/1/83	Sh. flexneri		Kontakt s chorým
2.	PO- DSS Kalinov	4.12.07		12/0/116	Sh.flexneri		Kontakt s chorým

Úmrtie na túto diagnózu nebolo hlásené.

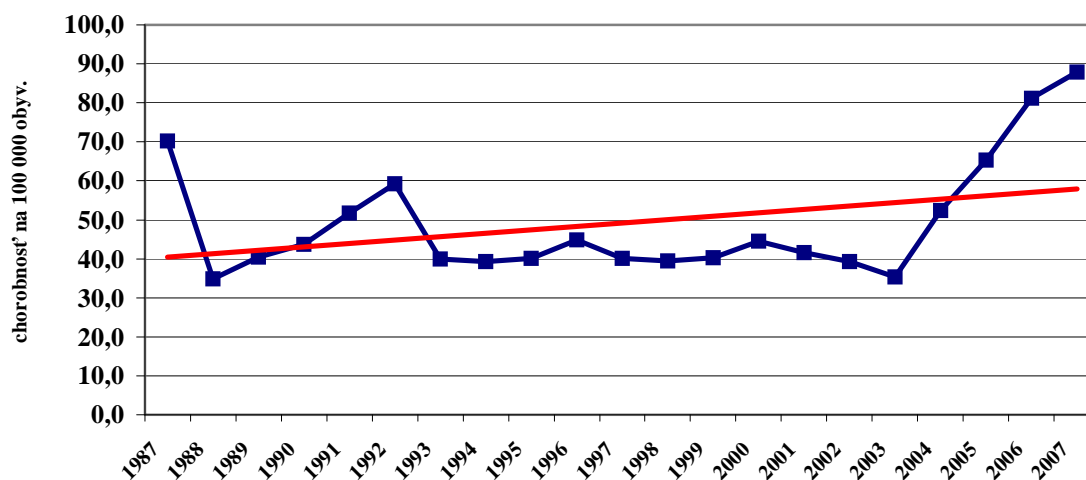
6.IV.1.4 Iné bakteriálne črevné infekcie – A 04

V priebehu roka 2007 bolo hlásených spolu 4 741 ochorení (chor. 87,9/100.000), čo je oproti roku 2006 vzostup o 8% a oproti 5 ročnému priemeru je to vzostup o 61%. Ochorelo 2522 mužov a 2219 žien.

Ochorenia boli hlásené z každého kraja SR, pričom najvyššia chorobnosť bola zaznamenaná v Bratislavskom kraji (318,09), ktorá 3,6 násobne prevyšovala chorobnosť v SR. Najnižšia chorobnosť bola zaznamenaná v Banskobystrickom kraji (17,54).

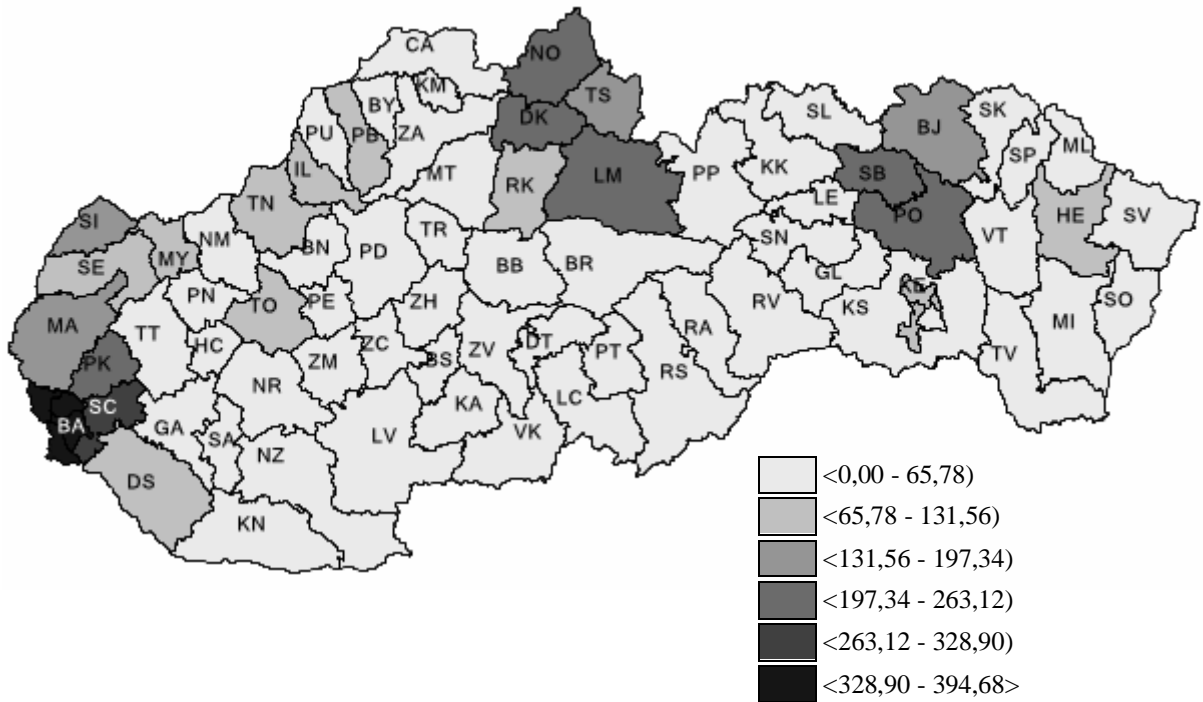
Graf 10

**Výskyt iných bakteriálnych črevných infekcií
Slovenská republika, 1987 - 2007**

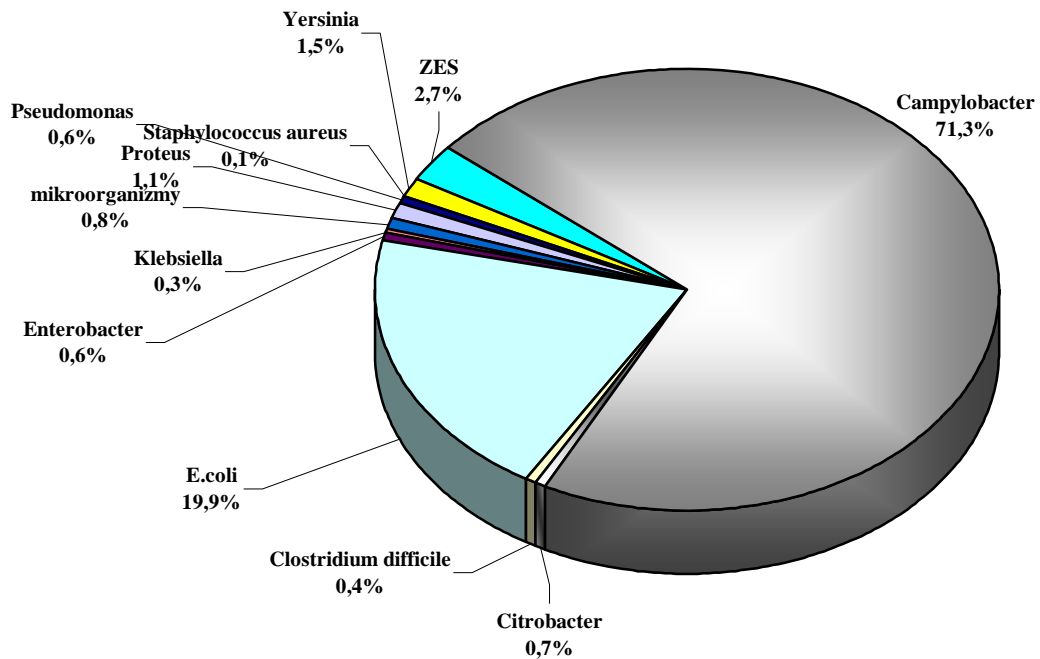
Mapa 3

Výskyt iných bakteriálnych črevných infekcií (A 04) v SR podľa okresov v r. 2007

Graf 11

Rozdelenie iných bakteriálnych črevných infekcií podľa etiológie SR 2006

Vekovo špecifická chorobnosť bola najvyššia u 0 ročných detí – 1759,98 a 1-4 ročných detí – 662,18.

Ochorenia sa vyskytovali v priebehu celého roka s maximom výskytu v júni (578 prípadov). V letných mesiacoch – jún, júl a august sa vyskytlo 33,64% celoročného výskytu (1595 prípadov).

V etiológii sa uplatnili:

- Campylobacter – 3422
- E. coli – 948
- Iné špecifikované bakt. infekcie – 261
- Yersinia – 72
- Clostridium difficile – 21
- Nešpecifikované bakt. infekcie – 17

V percentuálnom vyjadrení bolo kampylobakterom spôsobených 72,18% ochorení, E. coli - 20% a iných špecifikovaných bakteriálnych infekcií bolo 5,51%.

Tab.6.IV.1.4 EPIDÉMIE iných bakteriálnych črevných infekcií za rok 2007 na Slovensku

	Obec	Dát. vzniku	Dát. ukon.	Poč.ch./exp on.	Agens	Faktor potvrdený	Faktor suspektný
1.	Il – ÚVT Ilava	4.6.07	5.6.07	47/405	Citrobacter		Nezistený
2.	NR- Slomedical Vrábľe	7.6.07	8.6.07	27/84	Enterobacter	Kontaminované potraviny	
3.	PB-DD a DSS Pov. Bystrica	17.4.07	22.4.07	47/163	Proteus		Nezistený
4.	LC – DD, DSS Ambra Lučenec	10.1.07	15.1.07	15/122	Mikroorg.iné špecif.		Nezistený
5.	NZ – ICOPAL Štúrovo	24.4.07	25.4.07	15/46	Mikroorg. Iné bakteriálne		Zmiešaná strava

Úmrtie na túto diagnózu nebolo hlásené.

Kampylobakteriálna enteritída – A 04.5

V priebehu roka 2007 bolo hlásených spolu 3422 ochorení (chor. 63,45/100.000), čo je oproti roku 2006 vzostup o 22,4%. Ochorelo 1822 mužov a 1600 žien.

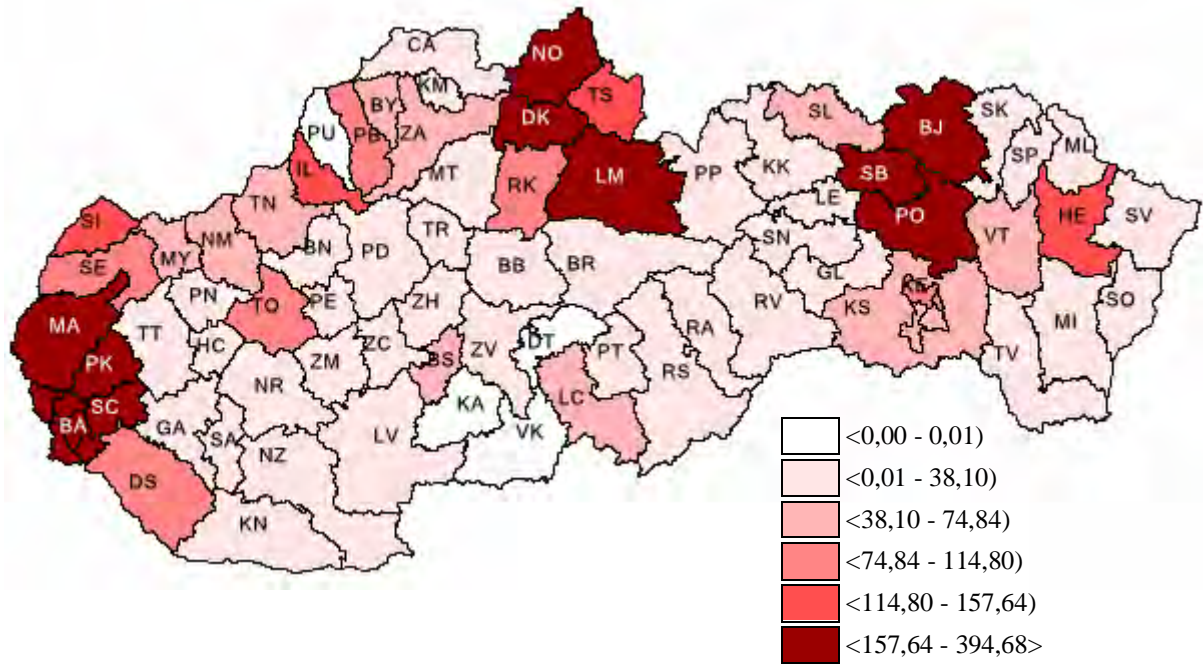
Ochorenia boli hlásené z každého kraja SR, pričom najvyššia chorobnosť bola zaznamenaná v Bratislavskom kraji – 278,7, ktorá 4,4 násobne prevyšovala chorobnosť SR. Najnižšia chorobnosť bola zaznamenaná v Banskobystrickom kraji – 7,93. 14 okresov SR hlásilo nulový výskyt.

Vekovo špecifická chorobnosť bola najvyššia u 0 ročných detí – 708,47 a 1-4 ročných detí – 471,08.

Ochorenia sa vyskytovali v priebehu celého roka s maximom výskytu v júli – 442 prípadov. V letných mesiacoch jún, júl, august sa vyskytlo 33,0% celoročného výskytu (1130 prípadov).

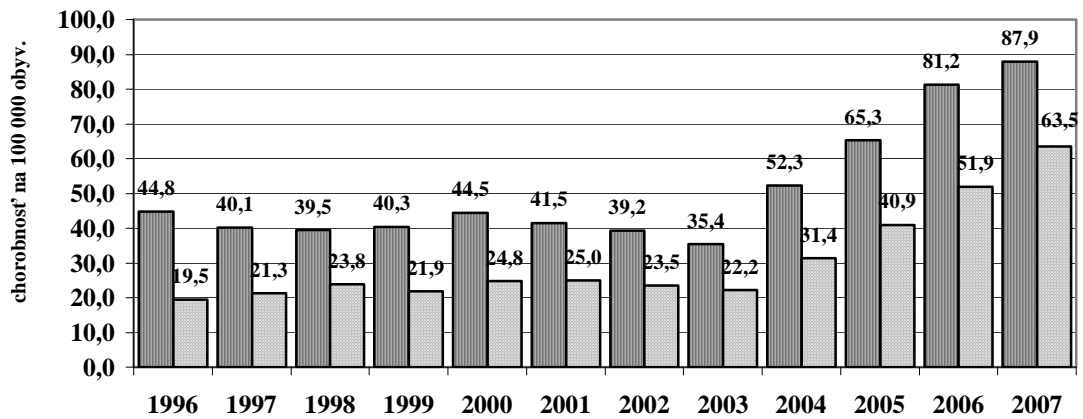
Mapa 4

Výskyt kampylobakterií (A 04.5) v SR podľa okresov, v r.2007

Graf 12

Podiel chorobnosti na kamphylobakteriálne enteritídy na chorobnosti iných bakteriálnych črevných infekcií Slovenská republika, 1996 - 2007

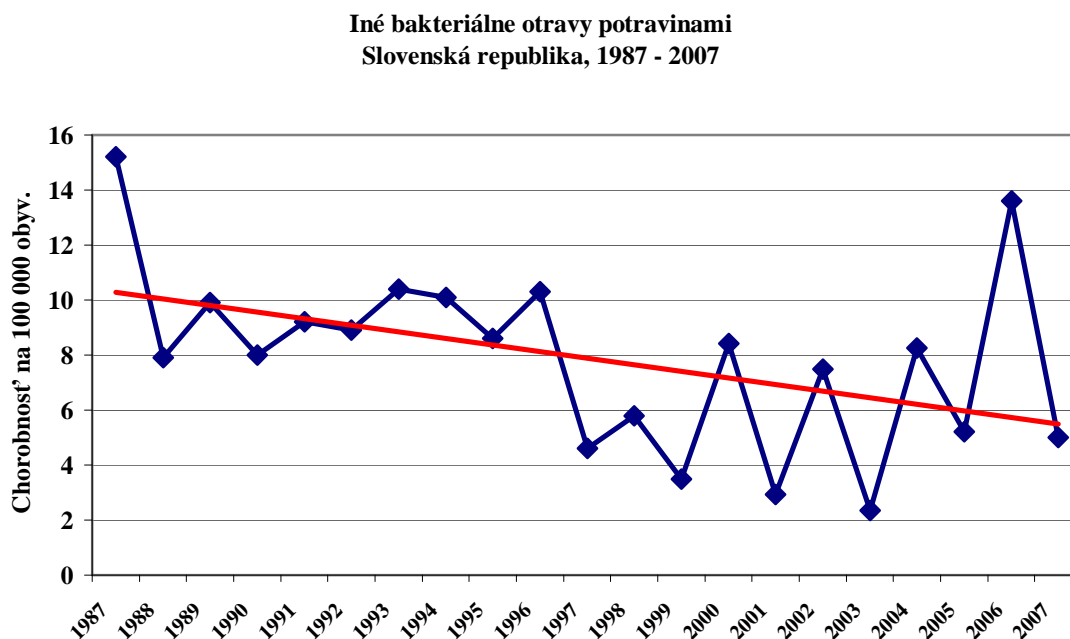

6.IV.1.5 Iné bakteriálne otravy potravinami – A 05

V priebehu roka 2007 bolo hlásených spolu 269 ochorení (chor. 4,99/100.000), čo je oproti roku 2006 pokles o 63% a oproti 5 ročnému priemeru je to pokles o 32%. Ochorelo 140 mužov a 129 žien.

Ochorenia boli hlásené z krajov: Trnavský, Trenčiansky, Nitriansky, Prešovský a Košický, pričom najvyššia chorobnosť bola zaznamenaná v Trnavskom kraji – 16,57 (92 ochorení). Bratislavský, Banskobystrický a Žilinský kraj boli bez výskytu.

Graf 13

Ochorenia boli zaznamenané v každej vekovej skupine okrem 0 ročných detí, pričom najvyššia vekovo špecifická chorobnosť bola zaznamenaná u 5-9 ročných detí – 19,29.

Ochorenia sa vyskytovali počas celého roka okrem júla, novembra a decembra s maximom výskytu v máji – 81 ochorení (30,11%).

V etiológii sa uplatnili:

- *Staphylococcus aureus* – 242x (90%)
- *Bacillus cereus* – 13x (4,8%)
- a nešpecifikovaných alimentárnych infekcií bolo 14 (5,2%).

Charakter výskytu bol najmä epidemický, vyskytli sa aj sporadické prípady. Zaznamenaných bolo 9 epidémií, v ktorých ochorelo spolu 264 osôb (t.j. 98,14%).

Importované nákazy neboli zaznamenané.

Tab.6.IV.1.5 EPIDÉMIE iných bakteriálnych otráv potravinami za rok 2007 na Slovensku

	Obec	Dát. vzniku	Dát. ukon.	Poč.ch./expon.	Agens	Faktor potvrdený	Faktor suspektný
1.	TT – SACHS Trnava	16.2.07	16.2.07	24/0/230	Staph. aureus	Kontaminované potraviny	
2.	PN – KEBAB Piešťany	20.4.07	24.4.07	12/0/100	Staph. aureus	Zmiešaná strava	
3.	MY – ZŠ Myjava	17.5.07	18.5.07	75/4/427	Staph. aureus	Zmiešaná strava	
4.	DS – MŠ Malá Lúč	24.9.07	25.9.07	11/0/15	Staph.aureus		Nezistený
5.	KE – VSS Košice	18.10.07	19.10.07	31/0/112	Staph.aureus	Kontaminované potraviny	
6.	PP – ŠVP Tatranská Lomnica	1.8.07	2.8.07	10/0/71	ZES kultiv. Negatívny		Nezistený
7.	KN – žiaci ZŠ na výlete v Patinciach	13.6.07		13/0/66	B.cereus	Rizoto	
8.	GA – I.D.C. holding Sered'	25.4.07	26.4.07	44/0/90	Staph.aureus	Hov. Guláš	
9.	RV – stravníci škol. Jedálne v Rožňave	24.1.07	26.1.07	44/0/358	Staph.aureus	Zel.polievka s krupicovými haluškami	

Úmrtie na túto diagnózu nebolo hlásené.

6.IV.1.6 Iné protozoárne črevné infekcie – A 07

V priebehu roka 2007 bolo hlásených spolu 150 ochorení (chor. 2,78/100.000), čo je oproti roku 2006 vzostup o 41,5%. Ochorelo 75 mužov a 75 žien.

Ochorenia boli hlásené z krajov: Prešovského – 57, Košického – 53, Žilinského – 34, Nitrianskeho – 4 a Trenčianskeho – 2.

Ochorenia boli zaznamenané v každej vekovej skupine, pričom najvyššia vekovo špecifická chorobnosť bola zaznamenaná u 1-4 ročných detí – 28,19 (59 prípadov).

V etiológii sa uplatnili: Lamblie – 123x (82%), iných špecifikovaných protozoárnych črevných chorôb bolo 22 (14,67%) a nešpecifikovaných protozoárnych črevných chorôb bolo 5 (3,34%).

Charakter výskytu bol sporadický.

Importované nákazy neboli zaznamenané.

Úmrtie na túto diagnózu nebolo hlásené.

6.IV.1.7 Vírusové a iné nešpecifikované črevné infekcie – A 08

V priebehu roka 2007 bolo hlásených spolu 2736 ochorení (chor. 50,73/100.000), čo je oproti roku 2006 vzostup o 94,9%.

Ochorelo 1204 mužov a 1532 žien.

Ochorenia boli hlásené z každého kraja SR, pričom najvyššia chorobnosť bola zaznamenaná v Nitrianskom kraji – 106,88 a Trenčianskom kraji – 93,02.

Ochorenia boli zaznamenané v každej vekovej skupine, pričom najvyššia vekovo špecifická chorobnosť bola zaznamenaná u 0 ročných detí – 481,01 a 1-4 ročných detí – 276,15 a najnižšou chorobnosťou u 20-24 ročných – 11,29.

Ochorenia sa vyskytovali počas celého roka maximom ochorení v januári – 582 prípadov (21,27%).

V etiológii sa uplatnili:

Norwalk vírusy – 990x (36,2%), Rotavírusy – 852x (31,1%), Adenovírusy – 59x (2,2%), nešpecifikovaných vírusových črevných infekcií bolo 660 (24,1%) a iných vírusových enteritíd bolo 175 (6,3%).

Importované nákazy boli zaznamenané v 4 prípadoch (2x zo Srbska a Čiernej Hory, 1x z Egypta a 1x z Kirgizska).

Charakter výskytu bol sporadický, rodinný, ale aj epidemický.

Zaznamenaných bolo 37 epidémií, v ktorých ochorelo spolu 1428 osôb (t.j. 52,2%).

Tab. 6.IV.1.6 EPIDÉMIE ALIMENTÁRNYCH VÍRUSOVÝCH OCHORENÍ za rok 2007 na Slovensku

	Obec	Dát. vzniku	Dát. ukon.	Poč.ch./ expon.	Agens	Faktor potvrdený	Faktor suspektný
1.	LV – Psych. Liečebňa Hronovce	17.2.07	20.2.07	8/39	Rotavírus		Nezistený
2.	TV – NsP rehabilit. Odd.	14.5.07	16.5.07	8/48	Rotavírus		Kontaminované predmety
3.	PD – Horná Ves, rekr.zariadenie MEDICA	8.5.07	11.5.07	10/66	Rotavírus		Kontaminované prostredie
4.	NR – MŠ Vansovej	25.10.07	28.10.07	11/78	Rotavírus		Nezistený
5.	NM – DSS Zemianske Podhradie	1.1.07	11.1.07	39/110	Norovírus		Nezistený
6.	VT – NsP neurolog. odd.	13.1.07	31.1.07	21/59	Norovírus		Kontakt s chorým
7.	VT – Penzión Vranov	1.1.07	6.2.07	29/125	Norovírus		Nezistený
8.	LV – NsP Šahy, int. odd.	25.2.07	2.3.07	19/66	Norovírus		Nezistený
9.	DK – DD a DSS Dolný Kubín	5.3.07	21.3.07	38/123	Norovírus		Kontakt s chorým
10.	LM – NsP Interné odd. L. Mikuláš	20.3.07	2.4.07	19/85	Norovírus		Nezistený
11.	MY – ZŠ Myjava II.	22.5.07	25.5.07	78/.	Norovírus		Nezistený
12.	TN – Trenčianske Teplice, ZVJS Omšenie	20.8.07	21.8.07	21/113	Norovírus		Nezistený
13.	BA – Nové Mesto NOÚ	28.8.07	3.9.07	70/244	Norovírus		Kontaminované potraviny
14.	TN – Kúpele Trenčianske Teplice	19.10.07	28.10.07	55/320	Norovírus		Nezistený
15.	NM – NsP Interné odd. Nové Mesto/V.	5.12.07	10.12.07	32/180	Norovírus		Nezistený
16.	SK – NsP Interné odd. Svidník	22.3.07	25.3.07	18/102	Norovírus		Nezistený
17.	ZH – DD, DSS Žiar nad Hronom	5.4.07	14.4.07	67/217	Norovírus		Kontakt s chorým
18.	NR – DD Nitra	16.3.07	3.4.07	71/310	Norovírus		Nezistený

19.	ZA – NsP Žilina	5.4.07	30.4.07	58/151	Norovírus		Kontaminované prostredie
20.	NZ – FNsP I. – 3 oddelenia	19.4.07	27.4.07	33/150	Norovírus		Nezistený
21.	PN – Psychiatrická liečebňa Sokolovce	23.4.07	4.5.07	21/93	Norovírus		Nezistený
22.	MT – DD a DSS Martin	15.5.07		35/127	Iné vírusy		Nezistený
23.	HE – Ošetrovateľské centrum Humenné	5.1.07	10.1.07	27/46	Vírus iný nešpecif.		Nezistený
24.	DS – DSS Kral'ovičove Kračany	10.1.07	12.1.07	30/62	Vírus iný nešpecif.		Nezistený
25.	TV – NsP doliečov. Odd. Trebišov	18.1.07	25.1.07	22/60	Vírus iný nešpecif.		Kontaminované prostredie
26.	SA – NsP interné odd. Šaľa	21.1.07	19.2.07	35/218	Vírus iný nešpecif.		Kontakt s chorým
27.	SA – NsP Šaľa	5.3.07	11.3.07	8/110	Vírus iný nešpecif.		Kontakt s chorým
28.	ZM – DD Nádej Zlaté Moravce	11.3.07	12.3.07	11/35	Vírus iný nešpecif.		Nezistený
29.	SA – NsP interné odd. Šaľa	18.3.07	24.3.07	4/44	Vírus iný nešpecif.		Kontakt s chorým
30.	PE – DD a DSS Partizánske	12.4.07	16.4.07	25/141	Vírus iný nešpecif.		Nezistený
31.	NR – Detský domov Nitra	12.11.07	26.11.07	23/65	Vírus iný nešpecif.		Nezistený
32.	BJ – Bardejovské kúpele, liečebný dom Ozón	21.3.07	27.3.07	135/500	Kultiv. Negat.		Nezistený
33.	NZ – DSS Maňa	7.9.07	29.10.07	26/147	Adenovírus		Nezistený
34.	NR – Nitrianske Pravno, CSP Bôrik	1.10.07	22.10.07	30/62	Vírus iný nešpecif.		Kontaminované prostredie
35.	BB – Donovaly, hotel Vesel	31.1.07	6.2.07	54/256	Kultiv. Negat.		Nezistený
36.	TT – FN Trnava	17.1.07	26.1.07	86/232	Norovírus		Nezistený
37.	BN – TANAX Bánovce nad Bebravou	16.1.07	17.1.07	151/360	Norovírus		Zmiešaná strava

Úmrtie na túto diagnózu nebolo hlásené.

6.IV.1.8 Hnačka a gastroenteritída pravdepodobne infekčného pôvodu – A 09

V priebehu roka 2007 bolo hlásených spolu 4036 ochorení (chor. 74,83/100.000), čo je oproti roku 2006 pokles o 5% a oproti 5 ročnému priemeru pokles o 1%.

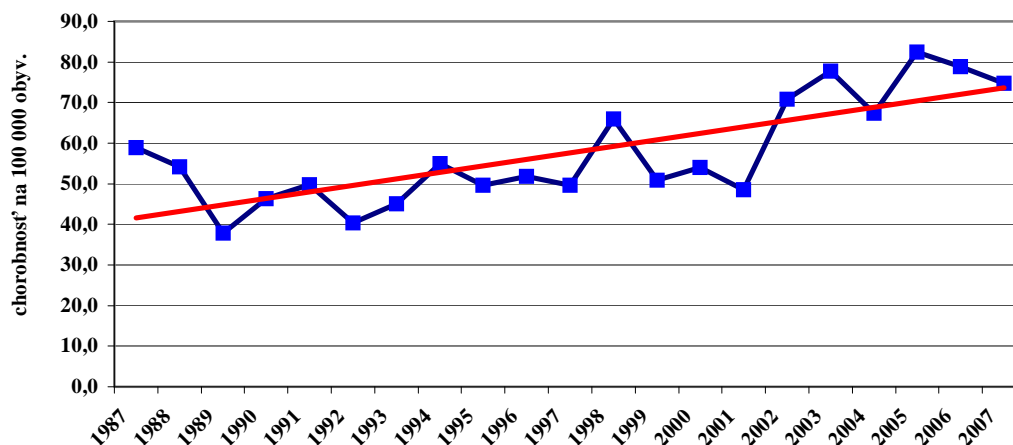
Ochorelo 1777 mužov a 2259 žien.

Ochorenia boli hlásené z každého kraja SR, pričom najvyššia chorobnosť bola zaznamenaná v kraji Košickom – 135,56 a Prešovskom – 116,68 a najnižšia chorobnosť v Žilinskom kraji – 11,65.

Ochorenia boli zaznamenané v každej vekovej skupine, pričom najvyššia vekovo špecifická chorobnosť bola zaznamenaná u 0 ročných detí – 344,91 a 1-4 ročných detí – 263,73 a najnižšou chorobnosťou u 20-24 ročných – 11,29.

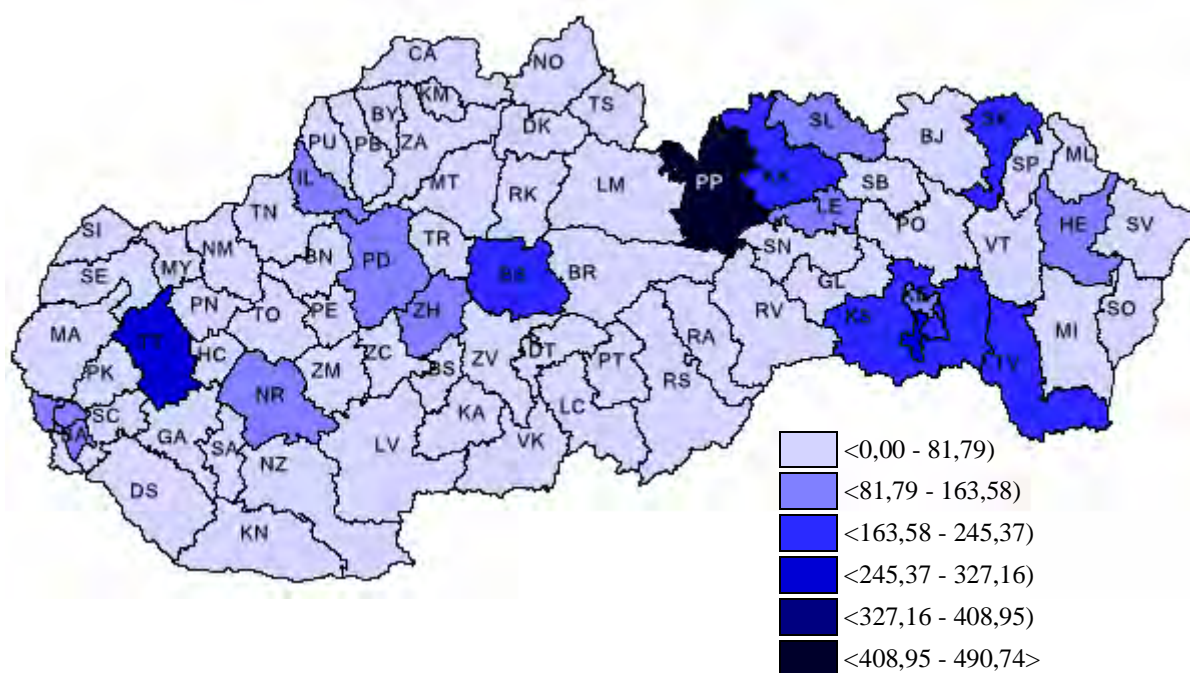
Graf 14

Výskyt hnačiek a gastroenteritíd
pravdepodobne infekčného pôvodu
Slovenská republika, 1987 - 2007

Mapa 5

Výskyt hnačkových ochorení pravdepodobne infekčnej etiológie (A 09) v SR podľa okresov v r.2007

Ochorenia sa vyskytovali počas celého roka s maximom ochorení v apríli – 579 prípadov (14,4%).

Importované nákazy boli zaznamenané v 8 prípadoch (4x z Tuniska, 1x z Česka, 1x zo Srbska a Čiernej Hory, 1x z Turecka a 1x z Bulharska).

Charakter výskytu bol sporadický, rodinný, ale aj epidemický. Zaznamenaných bolo 28 epidémií, v ktorých ochorelo spolu 737 osôb, t.j. 18,3%.

Tab.6.IV.1.7 EPIDÉMIE ALIMENTÁRNYCH OCHORENÍ PRAVDEPODOBNE INFEKČNEJ ETIOLÓGIE za rok 2007 na Slovensku

	Obec	Dát. vzniku	Dát. ukon.	Poč.ch./expon.	Agens	Faktor potvrdený	Faktor suspektný
1.	LV – Psych, liečebňa Hronovce	13.1.07	16.1.07	9/58	Negat.		Nezistený
2.	LV – Psych, liečebňa Hronovce	20.1.07	23.1.07	5/58	Negat.		Nezistený
3.	MI – FNŠP Interné II. Michalovce	14.2.07	18.2.07	13/59	Negat.		Zmiešaná strava
4.	LV – Psych, liečebňa Hronovce	10.2.07	13.2.07	7/55	Negat.		Nezistený
5.	CA – NsP interné odd.	10.2.07	16.2.07	5/48	Negat.		Nezistený
6.	ZA – NsP psychiatrické odd. Žilina	22.1.07	24.1.07	11/36	Negat.		Nezistený
7.	II – Nová Dubnica	23.8.07	24.8.08	52/111	Negat.		Mäso – hovädzina
8.	NR – SONY Nitra	23.8.07	25.8.07	78/154	Negat.		Nezistený
9.	PO – NsP geriatrické odd Prešov	30.11.07	6.12.07	11/30	Negat.		Kontakt s chorým
10.	NO – PUNCH Námestovo	28.5.07	28.5.07	15/163	Negat.		Mäso bravčovina
11.	TN FN interné odd.	11.6.07	18.6.07	20/72	Negat.		Nezistený
12.	BB – Kuster Vlkanová	3.7.07	3.7.07	43/124	Negat.		Nezistený
13.	TT – Jaslovské Bohunice	12.7.07	22.7.07	125/1500	Negat.		Kontaminovaná voda
14.	VT – chata Šírava	23.7.07	1.8.07	11/17	Negat.		Mäso hydina
15.	KK – Mlynčeky Dom SČK	7.8.07	12.8.07	30/100	Negat.		Nezistený
16.	PP – NsP geriatrické odd.	16.4.07	17.4.07	7/72	Negat.		Nezistený
17.	BA – NsP Ružinov neurologické odd.	15.4.07	27.4.07	4/.	Negat.		Nezistený
18.	PU – Kúpele Nimnica	11.5.07	13.5.07	23/133	Negat.		Nezistený
19.	LE – NsP interné odd. Levoča	8.5.07	12.5.07	9/83	Negat.		Nezistený
20.	BA – NsP Ružinov	6.3.07	29.3.07	58/320	Negat.		Nezistený
21.	SL – Kúpele Vyšné Ružbachy	17.4.07	20.4.07	35/248	Negat.		Nezistený
22.	ZH – ŠvP Repište	23.4.07	25.4.07	50/83	Negat.		Voda – individuálne zdroje
23.	KE – Tepláreň, záv. Jedáleň GASTROREKREA	24.4.07	27.4.07	23/435	Negat.		Zmiešaná strava
24.	BA – Nové Mesto, Kramáre interné odd.	24.1.07	16.3.07	18/50	Negat.		Nezistený

25.	PE – Centrum soc. starostlivosti Bošany	18.3.07	19.3.07	11/32	Negat.		Zmiešaná strava
26.	LE – NsP neurolog. odd. Levoča	17.2.07	27.2.07	9/77	Negat.		Nezistený
27.	BB – DD Dubová	16.3.07	16.3.07	18/49	Negat.		Nezistený
28.	KN – VŠN FORLIFE Komárno	8.4.07	16.4.07	37/761	Negat.		Nezistený

Úmrtie na túto diagnózu nebolo hlásené.

6.IV.2 Skupina vírusových hepatítíd

V roku 2007 bolo na Slovensku zaznamenaných 970 prípadov VH, z toho 547 akútnych foriem a 423 chronických. Okrem toho bolo hlásených 466 prípadov novozistených nosičov HBsAg.

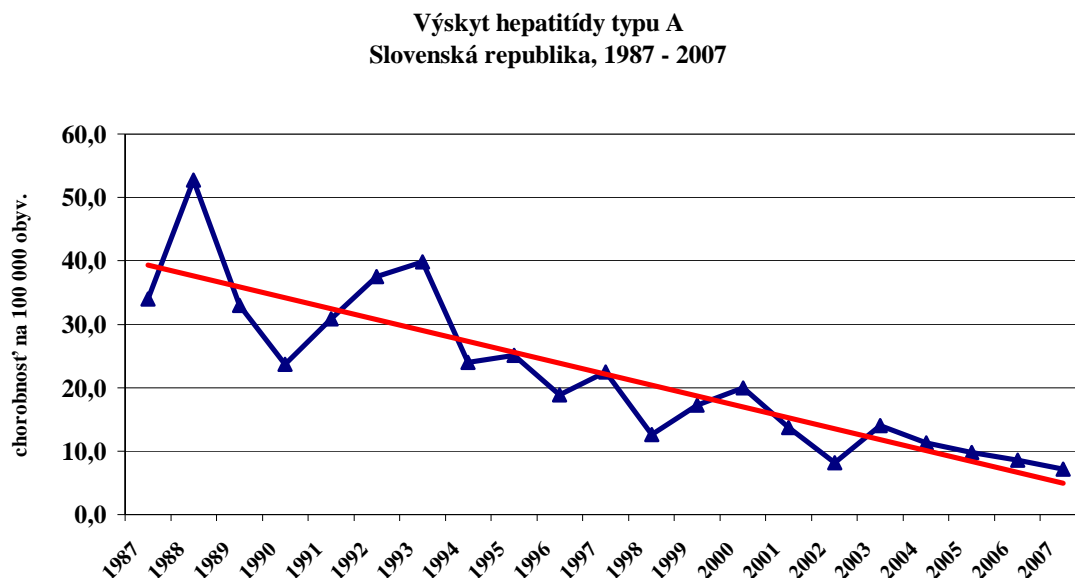
V skupine akútnych VH došlo k poklesu výskytu o 17,9%. Do tejto skupiny VH boli zaradené tieto druhy VH: VH-A – 384 prípadov, VH-B – 103 prípadov, VH-C – 38 prípadov, iné špecifikované VH (B 17.8) – 5 prípadov a nešpecifikovaná VH – 17 prípadov.

V skupine chronických VH došlo k vzostupu oproti roku 2006 o 58,4%. K vzostupu došlo najmä v skupine chronickej VH-C.

6.IV.2.1 Akútna VH-A – B 15

V roku 2007 bolo v SR hlásených 384 prípadov ochorení na VH-A (chor. 7,12/100.000), čo je o 17% menej ako v roku 2006 a o 32% menej oproti 5 ročnému priemeru.

Graf 15

Najvyššia chorobnosť bola zaznamenaná v kraji Košickom (15,5), Banskobystrickom (13,3), Žilinskom (10,5) a Prešovskom (10,0).

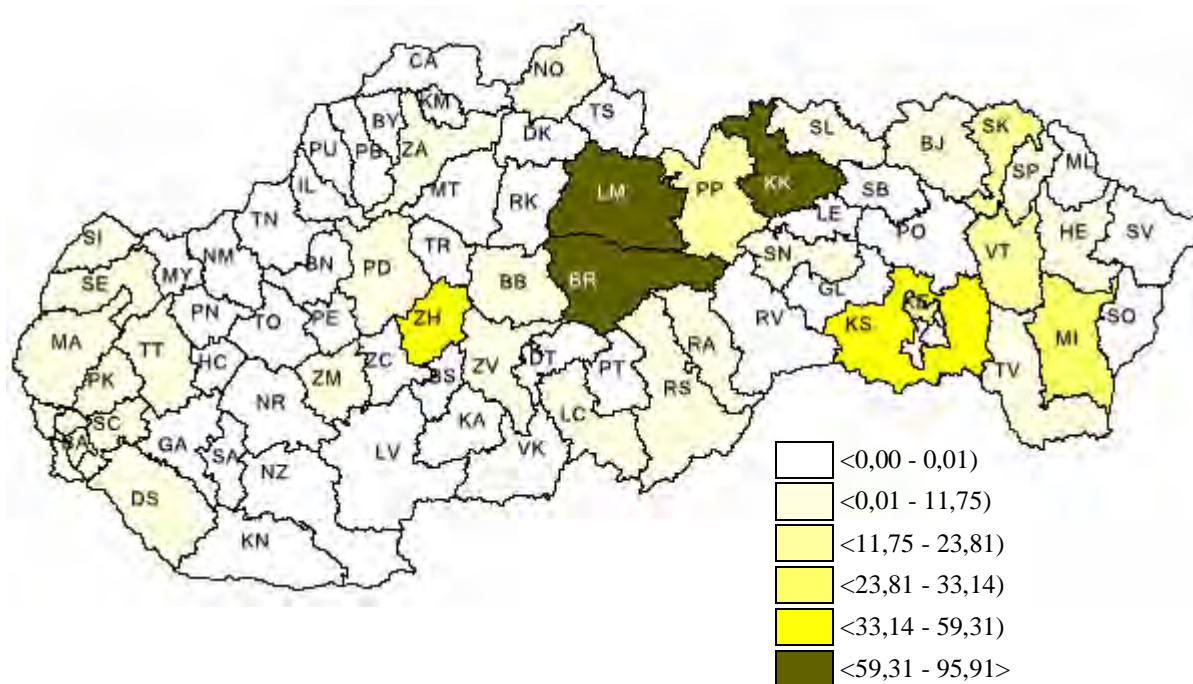
Z jednotlivých okresov mal najvyššiu chorobnosť okres Brezno (95,9), Liptovský Mikuláš (93,9), Kežmarok (60,3).

Ochorenia sa vyskytli v 41 okresoch SR (52,6%).

Ochorelo 212 mužov (55,2%) a 174 žien.

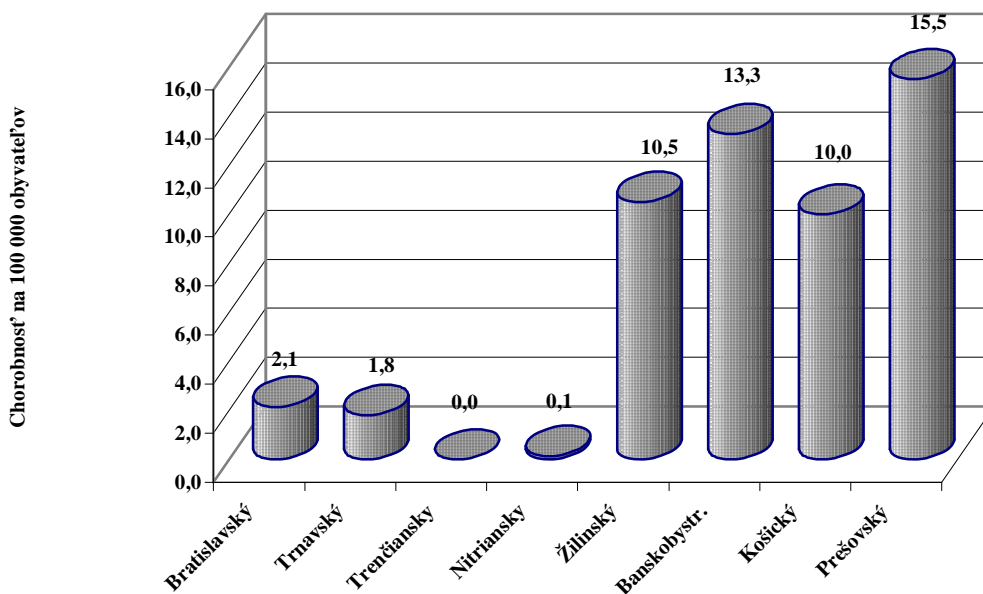
Mapa 6

Výskyt hepatitídy typu A (B 15) v SR podľa okresov v r.2007

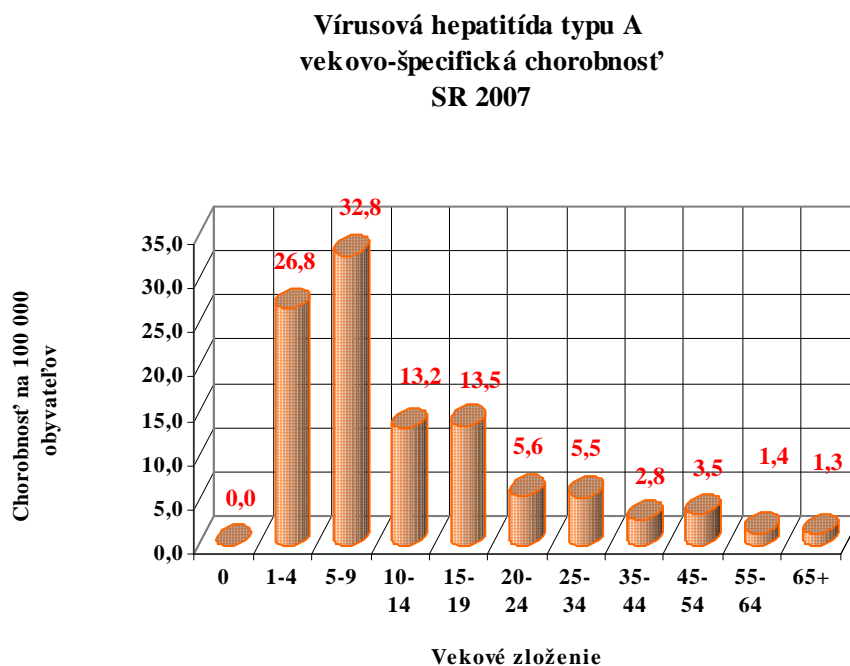
Graf 16

Výskyt VH-A v roku 2007 podľa krajov Slovensko

Najvyššia vekovo špecifická chorobnosť sa zaznamenala vo vekovej skupine 5-9 ročných detí (32,8), čo je posun oproti roku 2006 (1-4). Ochorenia sa nevyskytli u detí do 1 roka veku. Vo všetkých ostatných vekových skupinách bol výskyt ochorení zaznamenaný s poklesom chorobnosti vo vyšších vekových skupinách s minimom v kategórii 65 ročných a starších (1,25).

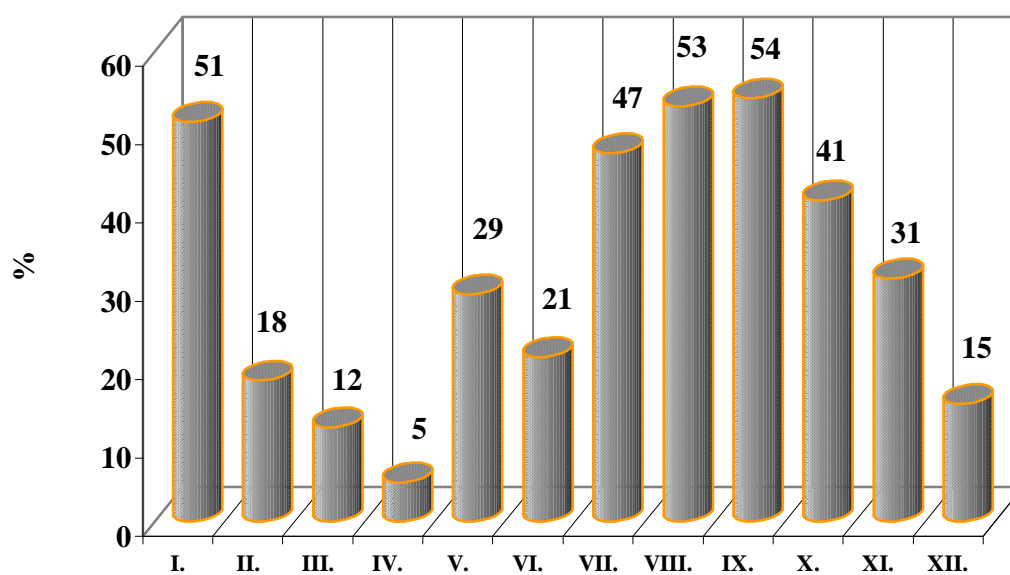
Graf 17

Graf

18

Výskyt hepatitídy typu A podľa sezonality
Slovensko - 2007

Z hľadiska sezonality najviac ochorení vzniklo od júla do novembra (60%) s maximom v septembri – 54 prípadov.

Vyskytlo sa 6 prípadov importovaných nákaz (1,6%) a to 2x z Egypta a po 1 prípade z Grécka, Ukrajiny, Pakistanu a Veľkej Británie.

Výskyt ochorení mal charakter sporadických prípadov a protrahovaných epidémií. V rámci týchto 12 epidémií ochorelo 241 osôb, tj. 62,8%.

EPIDÉMIE A PROTRAHOVANÉ VÝSKYTY VH-A za rok 2007 na Slovensku

	Obec	Dát. vzniku	Dát. ukon.	Poč.ch./expon.	Faktor potvrdený	Faktor suspektný
1.	Brezno	4.1.2007	18.12.2007	62		Nezistený
2.	Žiar nad Hronom	VIII. 2007	XII.2007	16		Nezistený
3.	Vranov - obec Banské	12.11.2006	29.1.2007	6		Kontakt s chorým
4.	Poprad – obec Ždiar	XI. 2007	XII.2007	6		Kontakt s chorým
5.	Kežmarok, rómska osada Rakúsy	9.8.2007	2.10.2007	28/2292		Kontakt s chorým
6.	Kežmarok, obec Toporec	X.2007		8		Kontakt s chorým
7.	Kežmarok, obec Matiašovce	X.2007		8		Kontakt s chorým
8.	Trebišov, obec zemplínska Teplica	2006	2007	10		Kontakt s chorým
9.	Spišská Nová Vec, obec Betlanovce	9.1.2007	27.2.2007	8		Kontakt s chorým
10.	Košice okolie, obec Boliarov	26.9.2007	3.12.-2007	7/395		Kontaminované predmety
11.	Liptovský Mikuláš – okres	I.2007	XI.2007	69		Pochutiny z mikulášskeho jarmoku
12.	Michalovce, obec Markovce	22.11.07	24.1.08	13/564		Kontakt s chorým

V epidémiách popisovaných v tabuľke dochádzalo k šíreniu nákazy prevažne kontaktom (11x), v jednej protrahovanej epidémii boli ako suspektný faktor prenosu označené produkty zakúpené na jarmoku (Liptovský Mikuláš).

Z hľadiska sociálneho prostredia sa 45,8% ochorení vyskytlo u osôb žijúcich v prostredí s nízkym hygienickým štandardom.

V ohniskách nákazy bolo chránených celkom 6408 osôb a to 5426x aktívne podaním očkovacej látky (84,7%), 650x chránených gamaglobulínom (10,1%) a 332 chránených simultánne očkovacou látkou i gamaglobulínom (5,2%). Po profylaxii ochorelo celkom 32 osôb, t.j. 0,5%, z toho len po podaní vakcíny 30 osôb, t.j. 0,55%, po simultánnom podaní vakcíny a gamaglobulínu 2, t.j. 0,62%. Po podaní gamaglobulínu neochorel nikto.

Na jeden prípad ochorenia pripadlo 16,7 chránených osôb, maximum v kraji Prešovskom (27,7/ 1 prípad, minimum v kraji Trnavskom – 5/1 prípad a kraji Košickom – 9,05/ 1 prípad.

V rámci predexpozičnej profylaxie bolo chránených 78 osôb v Banskobystrickom kraji. Z týchto neochorel nikto.

Rozdelenie podľa povolania:

- Nepracujúci – dieťa – 196
dôchodca – 17
nezamestnaný – 42
študent – 37
- Robotník – 15
- Potravinár – 7
- Pedagogický pracovník – 3
- Zdravotnícky pracovník - SZP – 6
PZP – 2
Iný – 1
- Lesnícky pracovník – 2
- Železničiar – 1
- Iné povolanie – 55

Rozdelenie podľa kolektívov:

- Predškolské zariadenie – 11
- ZŠ – 99
- Osobitná škola – 7
- OU + SŠ – 28
- Vysoká škola – 3
- Detský domov – 1
- ÚSS pre dospelých – 2
- Zdravotnícke zariadenie – 9
- Nápravné zariadenie – 1
- Iné – 3
- Mimo kolektív – 220

Profesionálne ochorenia boli zaznamenané v okrese Poprad a to u 1 zdravotnej sestry a 1 pomocnej sily infekčného oddelenie Nemocnice Poprad a.s. ako kontaktné ochorenia v súvislosti s epidémiou v obci Rakúsy.

Úmrtie na VH-A nebolo v roku 2007 zaznamenané.

Tabuľka chránených osôb v ohnisku VH-A Preexpozičná imunizácia

	Počet chránených	Z toho počet ochorení
Banskobystrický kraj	78	-
Bratislavský	-	-
Nitriansky	-	-
Košický	-	-
Prešovský	-	-
Trnavský	-	-
Trenčiansky	-	-
Žilinský	-	-
Spolu	78	-

Postexpozičná imunizácia

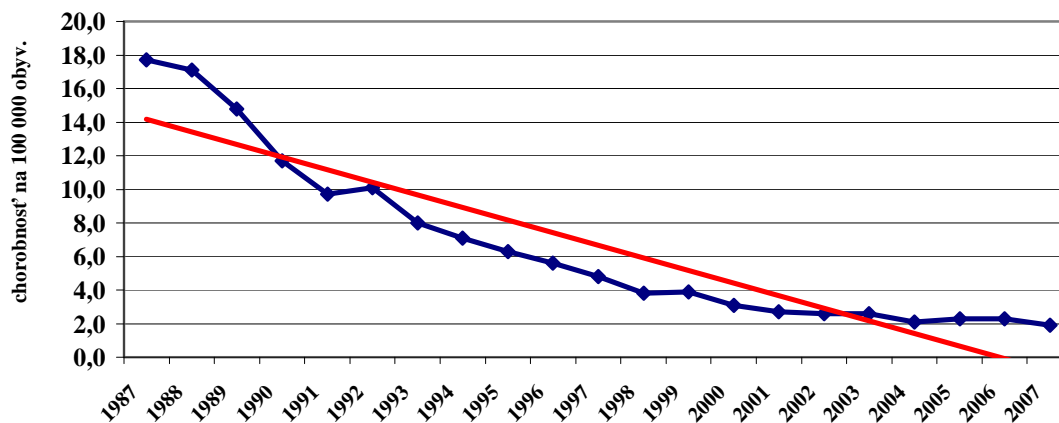
Kraj	Imunoglobulín		Očkovacia látka		Imunoglobulín + očkovacia látka		S p o l u	
	Chránených	Z toho počet ochorení	Chránených	Z toho počet ochorení	Chránených	Z toho počet ochorení	Chránených	Z toho počet ochorení
Banskobystrický	28	-	1512	5	249	2	1789	7
Bratislavský	-	-	187	-	-	-	187	-
Nitriansky	-	-	-	-	-	-	-	-
Košický	190	-	896	4	-	-	1086	4
Prešovský	432	-	1699	14	83	-	2214	14
Trnavský	-	-	50	-	-	-	50	-
Trenčiansky	-	-	-	-	-	-	-	-
Žilinský	-	-	1082	7	-	-	1082	7
Spolu	650	-	5426	30	332	2	6408	32

6.IV.2.2 Akútna vírusová hepatitída B – B 16

V roku 2007 bolo zaznamenaných 103 prípadov akútnych VHB ochorení (chor.1,91/100 000), čo predstavuje pokles oproti roku 2006 o 16% a oproti 5 ročnému priemeru o 20%. Chorobnosť na VHB historicky prvýkrát poklesla pod hodnotu 2/100 000. Z hľadiska topológie najvyššia chorobnosť bola zaznamenaná v kraji Bratislavskom (3,3), Nitrianskom (3,0) a Košickom (2,5). Najnižšia chorobnosť sa zistila v kraji Trnavskom (0,72).

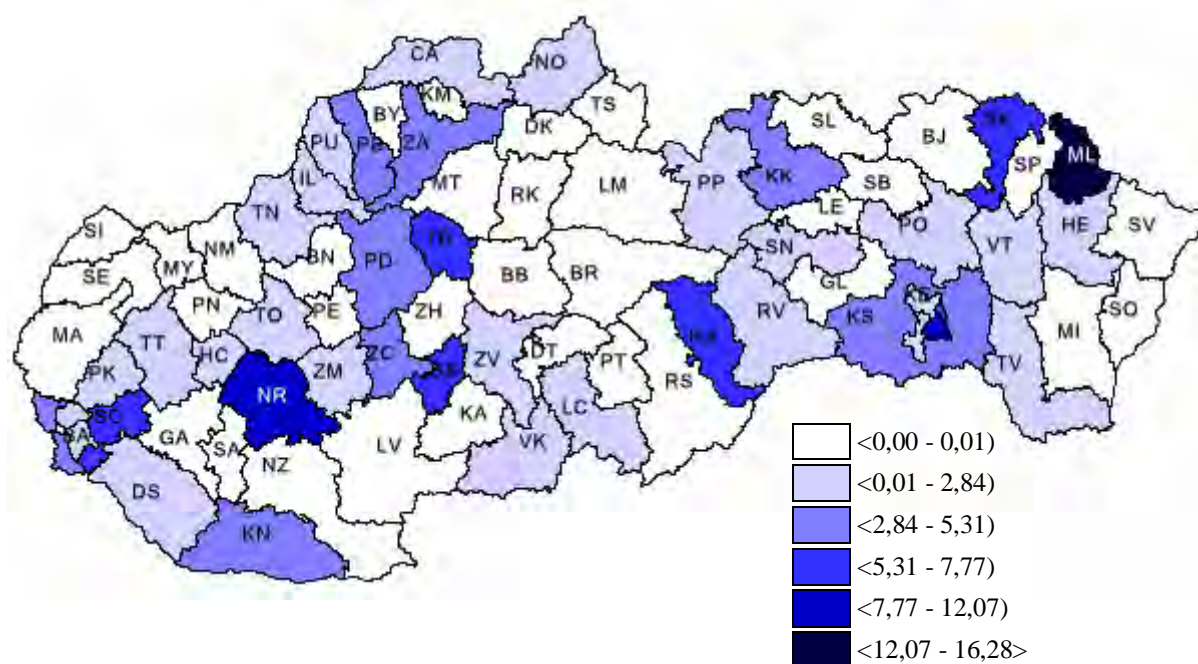
Graf 19

Výskyt hepatitídy typu B
Slovenská republika, 1987 - 2007

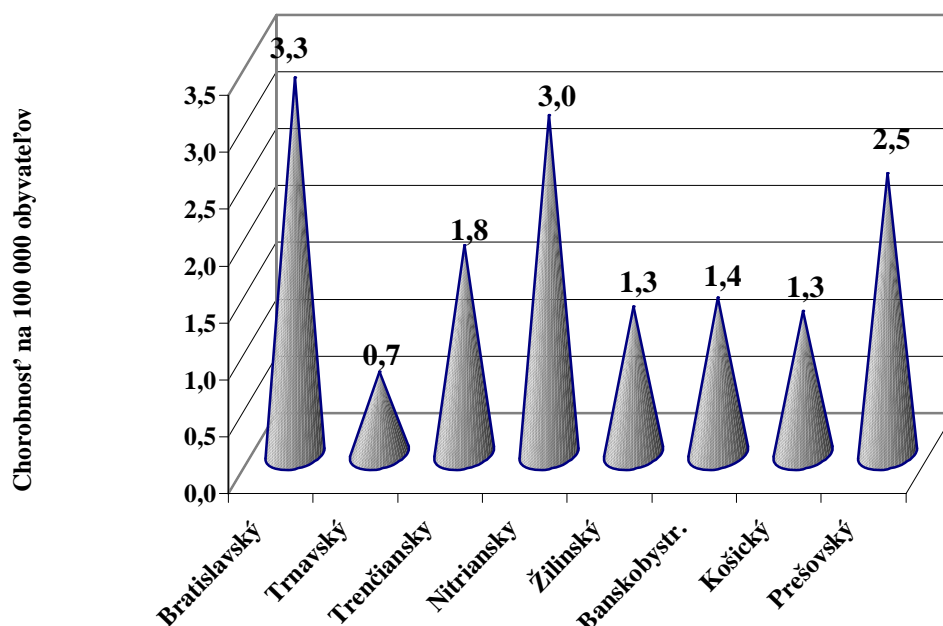
Mapa 7

Výskyt hepatitídy typu B (B 16) v SR podľa okresov v r.2007

Graf 20

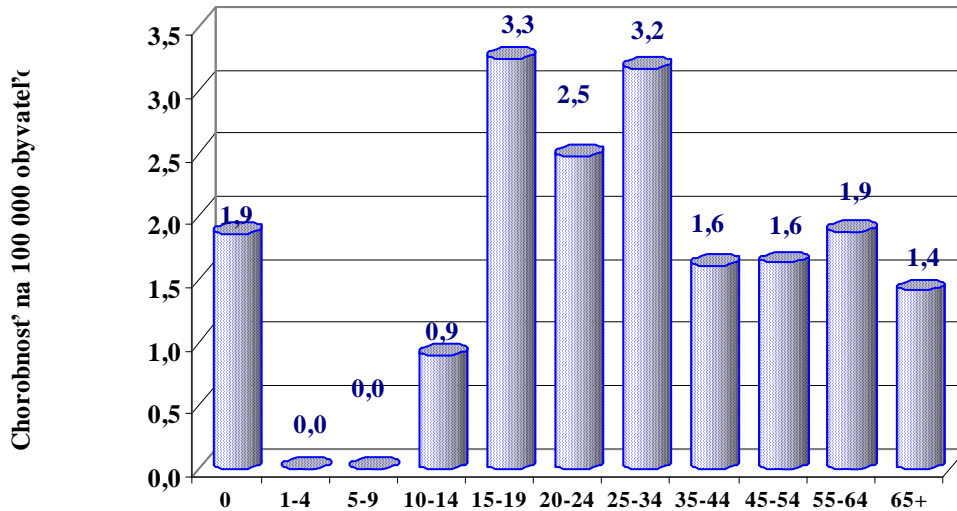
Výskyt VH-B v roku 2007 na Slovensku podľa krajov

Ochorenia sa vyskytli v 44 okresoch, s najvyššou chorobnosťou v okrese Medzilaborce (16,3) pri 2 prípadoch ochorenia a s najväčším počtom prípadov v okrese Nitra (14 prípadov). Ochorelo 64 mužov (62,1%) a 39 žien.

Graf 21

**Vírusová hepatitída typu B
vekovošpecifická chorobnosť
SR 2007**

Z hľadiska vekovo špecifickej chorobnosti najvyšší výskyt bol zaznamenaný vo vekovej skupine 15-19 ročných adolescentov (3,25), 25-34 ročných (3,17) a 20-24 ročných (2,48). Ochorenia sa nevyskytli u detí 1-9 ročných, ktoré predstavujú kohortu očkovaných detí, s ktorým sa plošne začalo v roku 1998.

Zaznamenal sa 1 prípad ochorenia u 0 ročného (11 mesačného) čiastočne očkovaného dieťaťa z okresu Trebišov, ktorému bola v 4. mesiaci života podaná 1. dávka očkovacej látky. Pri ochorení sa zistilo, že matka je HbsAg pozitívna, avšak nebola počas gravidity na prítomnosť HBsAg vyšetrená.

V roku 2007 bolo podobne ako v ostatných rokoch zaznamenané **1 úmrtie** na VH-B v okrese Prievidza u 80 ročnej dôchodkyne z Ráztočna s ikterickou formou ochorenia. Pacientka bola prijatá na interné oddelenie v Handlovej s dyspeptickými ťažkosťami, závažnou hyperbilirubinémiou a ikterom. Pre rýchlo progredujúce ochorenie preložená na infekčné oddelenie v Trenčíne, kde tri týždne od začiatku hospitalizácie exitovala na hepatálne zlyhanie. V epidemiologickej anamnéze udané operačné zákroky. Vyšetrenie HbsAg - pozit. Úmrtnosť na VH-B má hodnotu 0,02/100.000 a smrtnosť 0,97%.

Boli zaznamenané 3 prípady importovaných nákaz a to z Holandska, Rakúska a Španielska.

Rozdelenie ochorení podľa povolania:

- Nepracujúci - dieťa – 3
- dôchodca – 20
- študent – 9
- nezamestnaný - 23 (22,3%)
- potravinár – 4
- pedagogický pracovník – 2
- robotník – 1
- zdravotnícky pracovník – 1
- iné povolanie – 40

Z tohto rozdelenia vyplýva, že 1 prípad ochorenia mal pravdepodobne profesionálny charakter – jednalo sa o zubného technika. 22% ochorení sa vyskytlo u nezamestnaných osôb.

Rozdelenie podľa kolektívov:

- ZŠ – 2
- OU + SŠ – 7
- Detský domov – 1
- Domov dôchodcov – 1
- ÚSS pre dospelých – 1
- Zdravotnícke zariadenie – 2
- Iné – 6
- Mimo kolektív – 83

Z analýzy prípadov ochorení na VH-B vzhľadom na epidemiologickú anamnézu parenterálnych zákrokov vyplynulo, že v 38 prípadoch bola u pacientov epidemiologická anamnéza negatívna, drogová anamnéza má pozitívitu u 14 osôb (13,6%), stomatologické zákroky – 10 pacientov (9,7%), ambulantné ošetrenie – 19 pacientov (18,4%), z toho 1x spojené s bronchoskopiou, 4 s drobnými chirurgickými výkonmi, 1x punkcia vaječníkov. Hospitalizáciu má v anamnéze 11 pacientov, z toho 1x spojenú s transfúziou, 1x s transfúziou a operáciou, 1x s dialýzou, 4x hospitalizácia pre väčšie invazívne zákroky. V 2 prípadoch sa jednalo o kontakt s HBsAg pozitívitou v rodine, z toho 1x so sexuálnym partnerom, 1 pacient má v anamnéze akupunktúru, 2x tetovanie.

Očkovanie proti VH-B – stav k 31.8.2007:

Očkovanie proti vírusovej hepatitíde typu B (VHB) u vybraných skupín populácie vo vysokom riziku nákazy:

- Očkovanie zdravotníckych pracovníkov proti VHB

Celková zaočkovanosť zdravotníckych pracovníkov sa udržala na rovnakej úrovni ako v predchádzajúcom kontrolovanom období. Z počtu 64 350 pracovníkov podliehajúcich očkovaniu bolo očkovaných 88,1 %, s rozptylom od 73,3% (kožné oddelenia) do 98,8% (hemodialyzačné oddelenia). Kompletne tromi dávkami bolo zaočkovaných 55 316 (86%) pracovníkov z počtu podliehajúcich očkovaniu.

- Očkovanie študentov stredných zdravotníckych škôl (SZŠ), nadstavbových škôl, lekárskech fakúlt a iných fakúlt zdravotníckeho zamerania – ošetrovatelstvo, sociálna práca, verejné zdravotníctvo. Už tradične bola najpriaznivejšia situácia zistená v zaočkovanosti študentov SZŠ.

Z celkového počtu 5 605 študentov navštevujúcich v školskom roku 2006/2007 SZŠ bolo k 31.8.2007 očkovaných spolu 5 178 (92,4%) študentov, z toho 95,3% tromi dávkami. Najvyššia zaočkovanosť bola vo všetkých troch ročníkoch nadstavbového štúdia zdravotníckeho zamerania (spolu 97,3% očkovaných).

U poslucháčov lekárskech fakúlt dosiahla celková zaočkovanosť 76,9%.

Celková zaočkovanosť študentov iných fakúlt zdravotníckeho zamerania dosiahla 83,8%, pričom v jednotlivých ročníkoch sa pohybovala od 78,4% až po 94,6%.

- Očkovanie novorodencov HBsAg pozitívnych matiek

Celkový počet novorodencov HBsAg pozitívnych matiek podliehajúcich očkovaniu v oboch kontrolovaných ročníkoch bol 696, z toho najväčší podiel detí bol v Košickom (42,5%) a Prešovskom kraji (31,0%).

V oboch ročníkoch narodenia bolo očkovaných 99,7% z celkového počtu novorodencov podliehajúcich očkovaniu.

- Očkovanie pacientov dialyzačných oddelení proti vírusovej hepatitíde B

Z celkového počtu 2 250 pacientov zaradených do hemodialyzačného programu (HDP) a v peritoneálnej dialýze podliehalo očkovaniu 2 137 pacientov a z nich bolo očkovaných 2056 (96,2%).

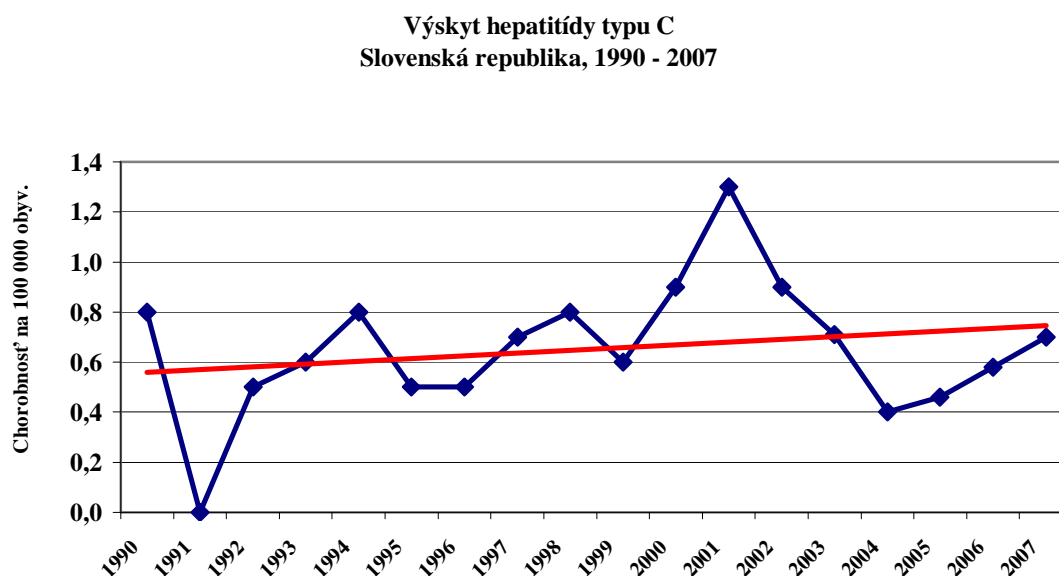
Z 907 pacientov v príprave na zaradenie do HDP a na peritoneálnu dialýzu podliehalo očkovaniu 897 a z nich bolo očkovaných 890 (99,2%).

- Očkovanie kontaktov osôb infikovaných vírusom hepatitídy typu B
V skupine kontaktov chorých na VHB bolo zaočkovaných 186 a v skupine kontaktov nosičov HBsAg 522 osôb.
- Z ďalších osôb očkovaných proti VHB bolo k 31. 8. 2007 kompletne očkovaných 406, z toho 52 chovancov zariadení pre mentálne postihnutých, 55 zamestnancov zariadení pre mentálne postihnutých (mimo zdravotníckych pracovníkov), 228 zamestnancov upratovacích služieb v zdravotníckych zariadeniach a 71 iných osôb, ktorí sú vzhľadom na charakter profesie vo zvýšenom riziku nákazy vírusom hepatitídy typu B.

6.IV.2.3 Akútna vírusová hepatitída typu C – B 17.1

V roku 2007 v tejto skupine nákaz bolo hlásených 38 prípadov ochorení (chor.0,70/100.000), čo je o 23% viac ako v roku 2006 a o 19% viac ako je 5 ročný priemer. Ochorenia sa vyskytli vo všetkých krajoch SR s maximom v kraji Trnavskom (1,44) a Banskobystrickom (0,91). Ochorelo 18 mužov a 20 žien.

Graf 22

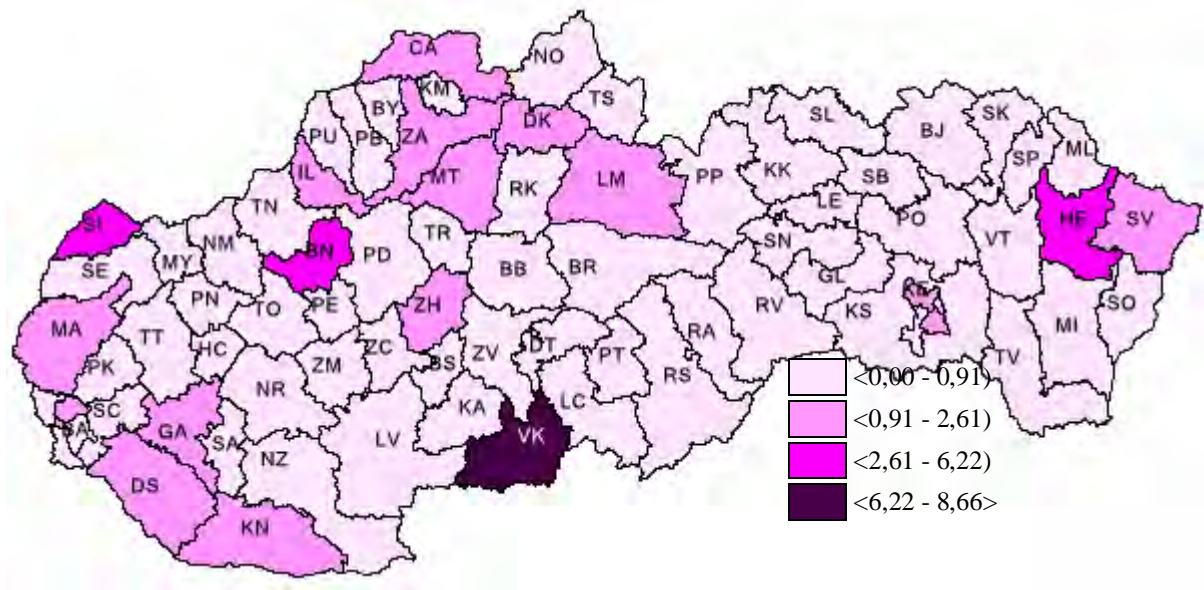
Najvyššia vekovo špecifická chorobnosť sa zaznamenala u 0 ročných (1,86), vo vekovej skupine 20-24 ročných (1,81) a 15-19 ročných (1,25). Vo veku 1-14 ročných detí sa ochorenia nevyskytli.

U 0 ročných detí sa vyskytol 1 prípad ochorenia z okresu Bánovce nad Bebravou u 2 mesačného dieťaťa pozitívnej matky – narkomanky, ktorá prekonala akútnu VH-C v roku 2006 (HCV RNA pozit).

Ochorenia sa vyskytli v 24 okresoch s maximom v okrese Veľký Krtíš (8,7).

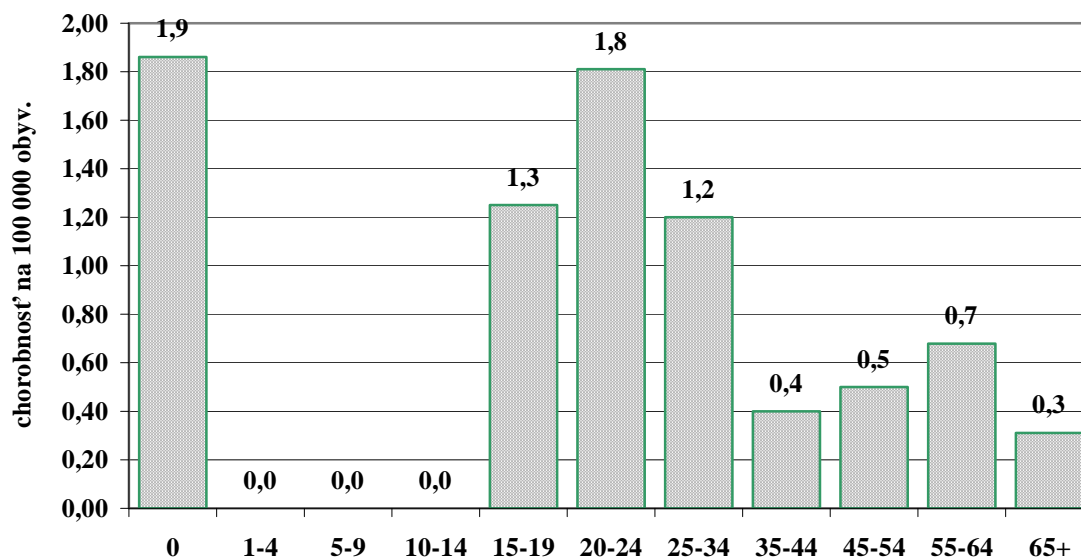
Mapa 8

Výskyt hepatitídy typu C (B17.1) v SR podľa okresov v r.2007

Graf 23

Vírusová hepatitída typu C
vekovo-špecifická chorobnosť
SR 2007

Rozdelenie výskytu podľa povolania:

- nepracujúci - nezamestnaný – 14
 - dôchodca – 7
 - dieťa – 1
- robotník – 3
- potravinár – 1
- zdravotnícky pracovník – SZP – 2
- PZP – 1
- Iné povolanie – 9

V kategórii nezamestnaný sa vyskytlo 14 prípadov, čo predstavuje 36,8%. Zaznamenali sa 3 prípady ochorení u zdravotníckych pracovníkov (2x SZP, 1x PZP), u ktorých sa pravdepodobne jedná o profesionálnu nákazu (chirurgické oddelenie PZP, ambulantly sestry – SZP 2x).

Analýza epidemiologickej anamnézy je prezentovaná v tabuľke, z ktorej vyplynulo, že 5 pacientov má pozitívnu drogovú anamnézu (13,2%), 10x bola anamnéza pravdepodobne negatívna, 3x sa jednalo o profesionálnu expozíciu v zdravotníckom zariadení.

9 pacientov má v anamnéze hospitalizáciu spojenú s rôznymi i.v. zákrokmi, 4 osoby majú parenterálne zákroky v ambulantlych zariadeniach, 1x sa jednalo o kontakt s VH-C, 1x o vertikálny prenos z matky na dieťa.

Veková skupina	VH-C spolu	Z toho pozit. anamnéza						negat. anam.
		hospit.	ambul.	kontakt s VH-C	aplik. injekcií	drogy	iné	
0	1	-	-	-	-	-	1	-
1-4	-	-	-	-	-	-	-	-
5-9	-	-	-	-	-	-	-	-
10-14	-	-	-	-	-	-	-	-
15-19	5	-	-	-	-	1	3	1
20-24	8	1	1	1	-	1	2	2
25-34	11	2	2	-	-	1	2	4
35-44	3	1	-	-	-	-	-	2
45-54	4	2	-	-	-	1	-	1
55-64	4	1	1	-	-	1	1	-
65+	2	1	-	-	1	-	-	-
S p o l u	38	8	4	1	1	5	9	10

Úmrtie na akútnu VH-C nebolo zaznamenané.

6.IV.2.4. Akútna VH-E – B 17.2

V roku 2007 nebol tento typ hepatitídy zaznamenaný.

6.IV.2.5 Akútna VH inej špecifikovanej etiológie – B 17.8

Bolo zaznamenaných 5 prípadov ochorenia (chor. 0,09/100.000) z toho 4 z kraja Nitrianskeho (0,57) a 1 prípad z kraja Košického (0,123).

Ochorenia sa vyskytli vo vekových skupinách 20-54 ročných.

Ochoreli 2 muži a 3 ženy.

3 prípady sa vyskytli u nezamestnaných osôb, 1 u študenta VŠ, 1x iné povolanie.

V etiológii ochorení bol identifikovaný 4x EB vírus, 1x CM vírus.

6.IV.2.6 Akútna vírusová hepatitída nešpecifikovaná – B 19

V tejto skupine vírusových hepatitíd bolo hlásených celkom 17 prípadov ochorení (chor. 0,32/100.000), čo je menej ako 50% minuloročného výskytu. Ochorenia sa vyskytli v 4 krajoch s maximom v kraji Nitrianskom (0,99) a Prešovskom (0,75).

Z hľadiska vekovo špecifickej chorobnosti sa ochorenia vyskytovali vo všetkých vekových skupinách s maximom vo vekovej skupine 15-19 ročných (0,5) a 1-4 ročných (0,48). Najviac prípadov – 4 sa vyskytlo v skupine 25-34 ročných.

Rozdelenie podľa kolektívov:

- ZŠ – 2
- OU + SŠ – 1
- VŠ – 1
- Mimo kolektív – 13

Rozdelenie podľa povolania:

- nepracujúci - dieťa – 3
- dôchodca – 3
- nezamestnaný – 1
- študent – 2
- potravinár – 1
- robotník – 1
- iné – 6

Rozdelenie podľa epidemiologickej anamnézy:

Analýza nešpecifikovaných vírusových hepatitíd vzhľadom na druh anamnézy – rok 2007

Veková Skupina	VH- nešpec. spolu	Z toho pozit anamnéza						negat. anam.
		hospit.	ambul.	kúpele	soc.zar	drogy	iné	
0	-	-	-	-	-	-	-	-
1-4	1	-	-	-	-	-	-	1
5-9	1	-	-	-	-	-	-	1
10-14	1	-	-	-	-	-	-	1
15-19	2	-	-	-	-	-	-	2
20-24	1	-	-	-	-	-	-	1
25-34	4	-	-	-	-	-	1	3
35-44	3	-	-	-	-	-	1	3
45-54	2	1	-	-	-	-	-	1
55-64	1	-	-	-	-	-	1	-
65+	1	1	-	-	-	-	-	-
S p o l u	17	2	-	-	-	-	3	12

Úmrtie na túto diagnózu nebolo zaznamenané.

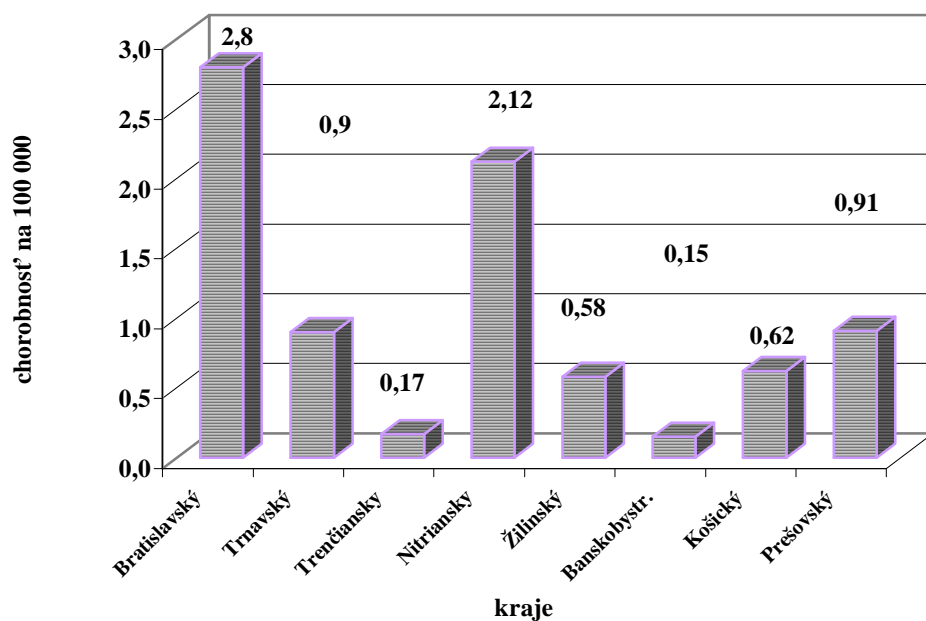
6.IV.2.7 Chronická vírusová hepatitída typu B – B 18.0 a B 18.1

V roku 2007 bolo v tejto skupine zaznamenaných 55 prípadov ochorení (chor.1,02/100.000), čo je takmer 2 násobný vzostup oproti roku 2006.

Ochorenia sa vyskytli vo všetkých krajoch s maximom v Bratislavskom (2,8) a Nitrianskom (2,12), minimom v Banskobystrickom (0,15).

Graf 24

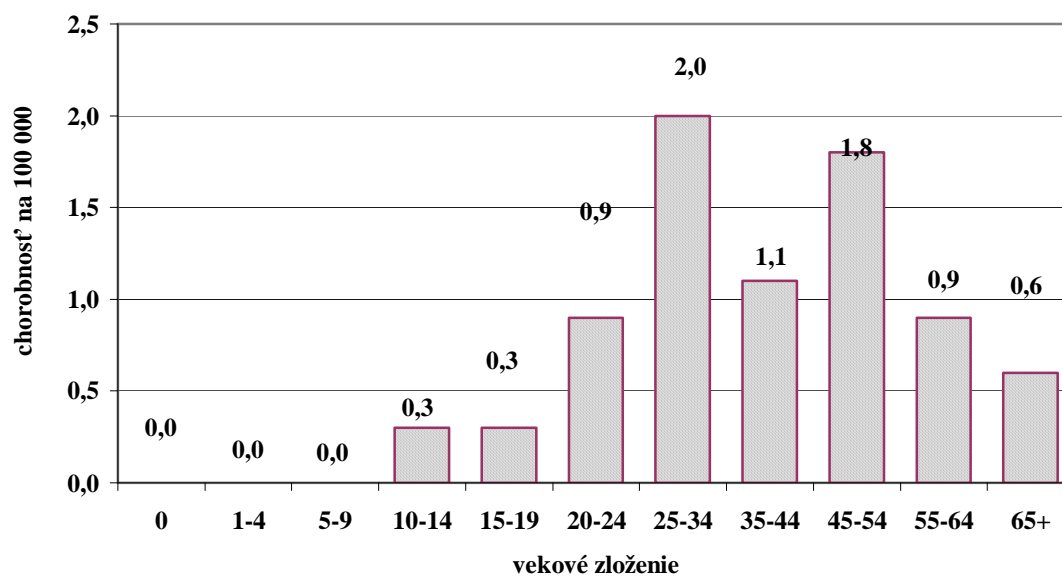
Výskyt chronickej hepatitídy typu B (B18.0, B18.1)
v roku 2007 na Slovensku podľa krajov

Z hľadiska vekovo špecifickej chorobnosti sa ochorenia vyskytovali od vekovej skupiny 10-14 ročných (1 prípad) s maximom u 25-34 ročných – 18 prípadov (1,97).

Graf 25

Chronická vírusová hepatitída typu B
vekovo-špecifická chorobnosť
SR 2007

Rozdelenie podľa povolania:

- nepracujúci – dieťa – 3
- dôchodca – 7
- nezamestnaný – 12
- robotník – 4
- zdravotnícky pracovník – SZP – 1
- iné povolanie – 28

Rozdelenie podľa kolektívov:

- predškolské zariadenie – 1
- ZŠ – 2
- nápravné zariadenie – 2
- mimo kolektív – 50

Analýzou epidemiologickej anamnézy bolo zistené, že 29x bola epidemiologické anamnéza negatívna, alebo zostala neobjasnená (4x), 2x boli v anamnéze zistené i.v. drogy, 13x hospitalizácia, z toho 5x spojená s operáciou, 1x s transfúziou, 1x s potratom, 12x úraz, 2x boli v anamnéze ambulantné zákroky. V 5 prípadoch sa jednalo o osoby, ktoré buď prekonal v minulosti akútnu VH-B (2x), alebo boli dlhodobí nosiči HbsAg (3x). 4 pacienti mali v anamnéze stomatologické výkony.

Úmrtie na túto diagnózu nebolo zaznamenané.

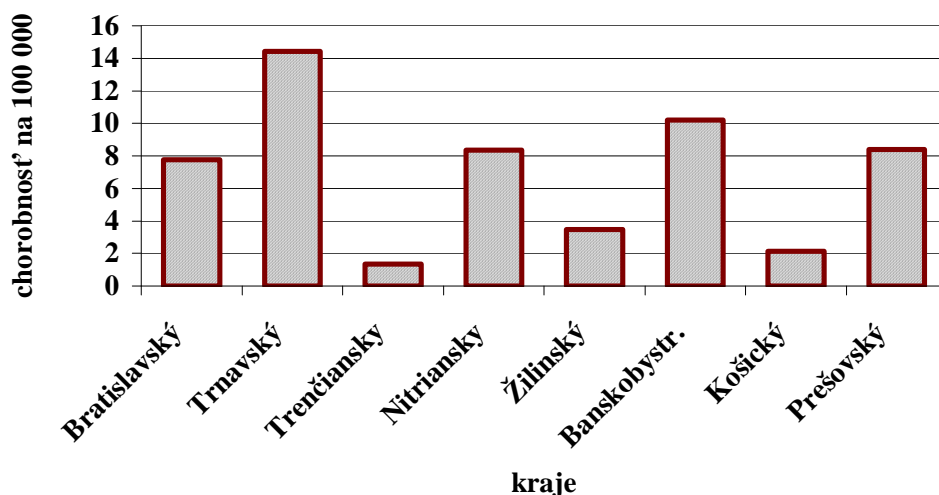
6.IV.2.8 Chronická vírusová hepatitída typu C – B 18.2

V roku 2007 bolo hlásených celkom 367 prípadov ochorení (chor. 6,80/100.000), čo predstavuje nárast o 45,6% oproti roku 2006.

Ochorenia sa vyskytli vo všetkých krajoch s maximom v Trnavskom (14,4) a Banskobystrickom (10,2), minimom v kraji Trenčianskom (1,33).

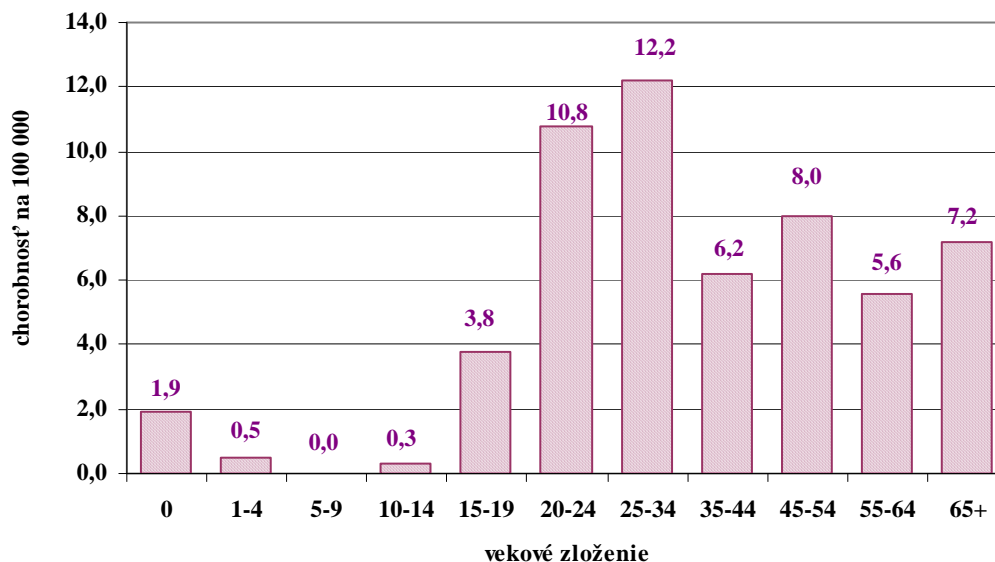
Graf 26

**Výskyt chronickej hepatitídy typu C (B18.2)
v roku 2007 na Slovensku podľa krajov**

Graf 27

Chronická vírusová hepatitída typu C
vekovo-špecifická chorobnosť
SR 2007

Z hľadiska vekovo špecifickej chorobnosti výskyt bol zaznamenaný vo všetkých vekových skupinách s výnimkou 5-9 ročných detí s maximom vo vekovej skupine 25-34 ročných (112 prípadov – 12,24) a 20-24 ročných (10,83).

U 0 ročných detí sa zaznamenal 1 prípad ochorenia v kraji Košickom, okres Košice I., u 8 mesačného dieťaťa anti HCV pozitívnej matky liečenej v Centre pre liečbu drogovu závislých. Dieťa bolo bez klinických príznakov, predpokladá sa vertikálny prenos.

Vo vekovej skupine 1-4 ročných detí tiež 1 prípad ochorenia v Banskobystrickom kraji, okres Zvolen, dieťa vyšetrené na žiadosť rodičov v gastroenterologickej ambulancii. Predpokladá sa transplacentárny prenos, nakoľko v ohnisku bola aktívne vyhľadaná matka s potvrdenou dg. B18.2.

Rozdelenie podľa povolania:

- nepracujúci
 - dieťa – 5
 - dôchodca – 76
 - nezamestnaný – 111
 - študent – 6
- pedagogický pracovník – 2
- poľnohospodársky pracovník – 1
- potravinár – 5
- iný robotník – 12
- starostlivosť o ľudské telo – 1
- terénny pracovník – 2
- väzeň vo výkone trestu – 2
- zdrav. pracovník – iný – 1
 - lekár – 1
 - PZP – 2
 - SZP – 3
- iné povolanie – 137

Z tohto rozdelenia vyplýva, že v 111 prípadoch sa ochorenie vyskytlo u nezamestnaných osôb t.j. 30,2%. 7 prípadov ochorení bolo zaznamenaných u zdravotníckych pracovníkov (1 lekár, 1 iný VŠ, 3 SZP a 2 PZP).

Analýzou epidemiologickej anamnézy sa zistilo, že užívanie i.v. drogy má v anamnéze 113 pacientov (30,8%), 85x bola anamnéza negatívna (23,1%), 56x nebola udaná (15,3%), operáciu v anamnéze malo 43 pacientov, transfúziu 32 pacientov, dialyzovaných bolo 7 pacientov, zubné ošetrovanie malo 6 pacientov, tetovanie 4 pacienti, piercing 2 pacienti, pôrod 1x, aplikácie injekcií 1x, potrat 3x, drobný chirurgický výkon 4x, odber biologického materiálu 10x.

2 prípady ochorenia mali charakter importovanej nákazy a to z Egypta a z Pakistanu.

Bolo zaznamenané **1 úmrtie** u 72 ročnej dôchodkyne z okresu Komárno, u ktorej došlo k rozvoju cirhózy pečene, krvácaniu z ezofaryngeálnych varixov a k zlyhaniu pečene. Pacientka bola dlhodobo liečená na chronickú VH-C. Pitvaná nebola.

6.IV.2.9 Chronická vírusová hepatitída iná – B 18.8

Bol zaznamenaný 1 prípad ochorenia u študentky z okresu Rožňava, v etiológii sa uplatnil CMV. Ochorenie zistené pri gynekologickej prehliadke.

6.IV.2.10 Novozistené nosičstvo HBsAg – Z 22.5

V priebehu roka bolo hlásených 466 prípadov nosičstva HBsAg, čo je o 16% viac ako v roku 2006. Nosičstvá boli hlásené zo všetkých krajov s maximom v kraji Trnavskom (17,5), Košickom (15,5) a Nitrianskom (14,4), minimum v kraji Bratislavskom (0,82).

Nosičstvá sa zistili vo všetkých vekových skupinách s výnimkou 1-9 ročných. Najvyššia incidencia bola zistená u 25-34 ročných (18,9), 35-44 ročných (12,8) a 20-24 ročných (9,25). Nosičstvo bolo zistené u 208 mužov a 258 žien.

6.IV.III. Vzdušné nákazy

6.IV.3.1 Diftéria – záškrt – A 36

Ochorenie na diftériu v roku 2007 nebolo zaznamenané. Preventívne očkovanie proti diftérii vykonáva v priebehu celého roka pediatrický úsek spolu s očkovaním proti pertussis, tetanu, hemofilovým infekciám a vírusovej hepatitíde B. Z administratívnej kontroly očkovania vyplynulo, že je na dobrej úrovni a pohybuje sa od 98,4% do 99,9%.

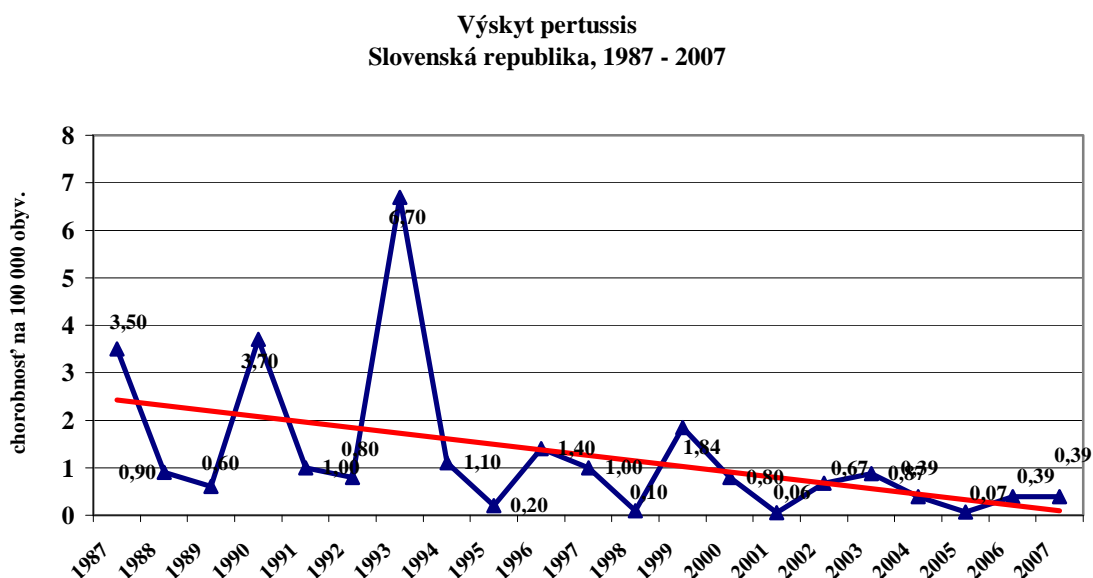
Hlásené bolo 1 nosičstvom *Corynebacterium difteriae* typ *gravis* netoxický kmeň u pacienta z Prešovského kraja. *Corynebacterium* bolo vykultivované z tampónu z rany.

6.IV.3.2 Pertussis – divý kašeľ – A 37

V celej skupine nákaz bolo v priebehu roka 2007 hlásených 36 prípadov ochorení, čo je o 16,7% viac ako v roku 2006.

V tejto skupine nákaz sa vyskytlo 21 prípadov ochorení na pertussis – A 37.0, čo je rovnaký počet ako v roku 2006 a oproti 5 ročnému priemeru je to pokles o 44%. Ďalej bolo zaznamenaných 6 prípadov ochorení na parapertussis a 9 prípadov syndrómu divého kašľa.

Graf 28

Pertussis – divý kašeľ – A 37.0

Bolo zaznamenaných 21 prípadov ochorení (chor. 0,39/100.000). Ochorenia na pertussis sa vyskytli vo všetkých krajoch SR s výnimkou Banskobystrického, s maximom v kraji Košickom (1,29), minimom v kraji Prešovskom (0,12).

Z hľadiska veku pacientov ochorenia sa vyskytli najmä u detí do 19 rokov veku s maximom vo vekovej skupine 0 ročných (5,6) a 10-14 ročných (1,8).

Ochorenia sa vyskytli u 16 očkovaných detí, 3 deti neboli očkované pre vek, 2x sa údaj nepodarilo zistiť.

Všetky prípady ochorenia boli laboratórne potvrdené a to buď aglutinačnou metódou a vzostupom titrov protilátok – 10x, pozitívitou IgM protilátok v ELISA teste – 10x, 1x PCR metódou v NRC pre pertussis.

Z kazuistiky prípadov bol pozoruhodný výskyt v okrese Trebišov. Ide o ochorenia na pertussis v jednom pediatickom obvode vzniklé od júla 2007. Ide o obvod, ktorý sa nachádza v pohraničnej časti okresu, na hranici z Ukrajinou, v meste – Čiernej nad Tisou, kde sa nachádza ambulancia je vysoká migrácia obyvateľstva do a z Ukrajiny. Všetky 3 deti mali niektoré návštevy u lekára v rovnakom období. Rodiny 2. a 3. dieťaťa sú príslušníkmi Spoločenstva svedkov Jehovových a sa stretávajú 1x týždenne na duchovných cvičeniach v Čiernej n/Tisou.

Parapertussis – A 37.1

Ochorenia na parapertussis boli zaznamenané v 6 prípadoch (chor. 0,11/100.000) v kraji Bratislavskom, Trnavskom, Nitrianskom a Žilinskom.

Všetky ochorenia boli laboratórne potvrdené dôkazom protilátok proti Bordetella parapertussis. Ochorenia sa vyskytli u 10-14 ročných detí – 2 prípady, 15-19 ročných – 3 prípady a 1 prípad vo vekovej skupine 45-54 ročných.

Syndróm divého kašľa – A 37.9

Bolo hlásených 9 prípadov ochorení u detí od 1 roka veku do 19 rokov. Tieto ochorenia sa nepodarilo etiologicky objasniť.

6.IV.3.3 Streptokokové nákazy

V skupine ochorení spôsobených streptokokmi boli sledované najmä 3 diagnózy a to scarlatina, erysipelas a sepsy.

Scarlatina – Šarlach – A 38

V priebehu roka 2007 bolo nahlásených spolu 263 ochorení (chor. 4,88/100.000). Oproti roku 2006 je to vzostup o 1,15%.

Ochorenia boli hlásené z každého kraja s najvyššou chorobnosťou v kraji Nitrianskom (6,79) a najnižšou v Bratislavskom (0,99).

Ochorenia postihovali pacientov každej vekovej skupiny s výnimkou 45-54 ročných. Najvyššia chorobnosť bola zaznamenaná vo vekovej skupine 5-9 ročných detí (50,23). Takmer 97% všetkých ochorení postihlo pacientov vo vekových skupinách od 1 do 19 rokov. Vo vyšších vekových skupinách sa ochorenia vyskytovali ojedinele.

Z hľadiska sezónneho výskytu sa ochorenia vyskytovali počas celého roka, najviac v mesiaci november (40).

Erysipelas – Ruža – A 46

Spolu bolo vykázaných 879 ochorení (chor.16,3/100.000), čo je oproti predchádzajúcemu roku vzostup o 14,9%.

Ochorenia boli hlásené z každého kraja s najvyššou chorobnosťou v kraji Trenčianskom (27,67) a Košickom (27,42).

Ochorenia postihli pacientov z každej vekovej skupiny s výnimkou 0 ročných detí a detí vo vekovej skupine 5-9 rokov. Najvyššia chorobnosť bola zaznamenaná vo vekovej skupine 65 ročných a starších (60,30). 770 ochorení t.j. 87,6% sa vyskytlo u pacientov starších ako 45 rokov.

Ochorenia sa vyskytovali počas celého roka, najviac v júli – 119 prípadov.
Ochorelo 336 mužov a 543 žien.
Z celkového počtu ochorení bolo 7 vykázaných ako nozokomiálna nákaza.

6.IV.3.4 Infekcia herpes simplex – plazivec jednoduchý – B 00

Hlásených bolo 147 ochorení (chor. 2,73/100.000), čo je oproti roku 2006 vzostup o 11,36%.
Ochorenia sa vyskytli vo všetkých krajoch s najvyššou chorobnosťou v kraji Nitrianskom (7,21), táto chorobnosť prevyšovala 2,6 násobne celoslovenskú chorobnosť. Najnižšia chorobnosť bola hlásená z Bratislavského kraja.
Ochorenia postihli pacientov v každej vekovej skupine s najvyššou chorobnosťou u 1-4 ročných detí (6,21) a 5-9 ročných detí (5,46).
Ochorenia sa vyskytovali počas celého roka s maximom v marci (19 prípadov) a apríli (17 prípadov).
Ochoreli častejšie ženy (2,2 násobne) ako muži.
Zaznamenané boli 3 ochorenia ako nozokomiálna nákaza.
V tejto skupine diagnóz bolo hlásených 5 ochorení na herpeticko vírusovú meningitídu a 7 ochorení na encefalitídu, tieto sú bližšie popísané v časti „Neuroinfekcie“.

6.IV.3.5 Herpes zoster – plazivec pásový – B 02

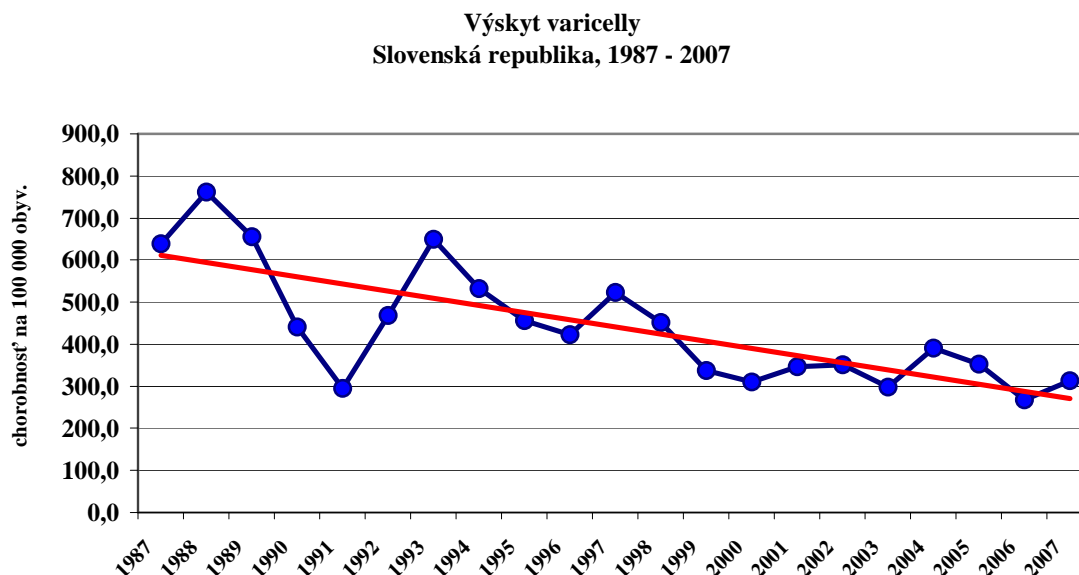
Spolu bolo v priebehu roka hlásených 3707 ochorení (chor. 68,73/100.000), čo je vzostup oproti roku 2006 o 14,9% a oproti 5 ročnému priemeru je to vzostup o 14%.
Ochorenia boli hlásené z každého kraja SR s najvyššou chorobnosťou v kraji Nitrianskom (86,95) a najnižšou v Bratislavskom kraji (15,99).
Ochorenia postihli pacientov v každej vekovej skupine s najvyššou chorobnosťou vo vekovej skupine 65 ročných a starších (188,76) a najnižšou u 0 ročných detí (3,73).
Ochorenia sa vyskytovali počas celého roka, najviac v auguste (368 prípadov).
Častejšie ochoreli ženy (2227) ako muži (1480).
Zaznamenané boli aj 3 ochorenia nozokomiálneho charakteru.
3 ochorenia boli vykázané ako zosterová meningitída. Išlo o pacientov z Trnavského, Nitrianskeho a Banskobystrického kraja. Tieto sú popísané v kapitole „Neuroinfekcie“.

6.IV.3.6 Varicella – ovčie kiahne – B 01

V priebehu celého roka 2007 bolo hlásených 16 906 ochorení (chor. 313,44/100.000). Oproti roku 2006 je to vzostup o 17,5%, oproti 5 ročnému priemeru je to pokles o 6%.
Ochorenia boli hlásené z každého kraja s najvyššou chorobnosťou v Žilinskom kraji (443,68).
Ochorenia postihovali pacientov vo všetkých vekových skupinách, najmä vekovú skupinu 5-9 ročných detí (2786,90) a skupinu 1-4 ročných detí (2503,97). Prevažná časť ochorení sa vyskytla u pacientov do 19 rokov veku a to 16417 prípadov, t.j. 97,1%. Ochorenia sa vyskytovali počas celého roka, najviac v máji (2297) a januári (2284).
Častejšie ochoreli muži (8667) ako ženy.
Charakter výskytu bol sporadický, rodinný, ale vyskytli sa aj lokálne epidémie v školských a predškolských zariadeniach viacerých okresov.

Zaznamenaná bola aj jedna neuroinfekcia s klinickým, priebehom encefalitídy a to u pacienta zo Žilinského kraja. Ochorenie je popísané v časti „Neuroinfekcie“.

Graf 29

6.IV.3.7 Morbilli – osýpky – B 05

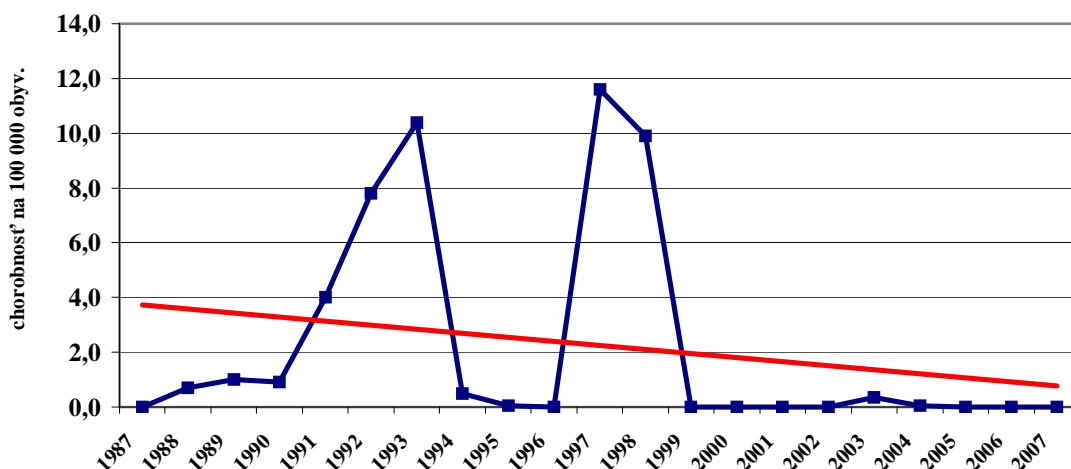
Nadalej sa zabezpečovalo týždenné monitorovanie všetkých suspektných ochorení s dôrazom na ich laboratórne vyšetrenie a s cieľom okamžitých protiepidemických opatrení v prípade podozrenia na osýpky.

V Slovenskej republike nebolo v roku 2007 potvrdené žiadne ochorenie na osýpky. Boli hlásené dve suspektné ochorenia, ktoré sa ako osýpky vylúčili. A to u očkovaného dieťaťa vo veku 3 roky z okresu Galanta, ktoré sa laboratórne nepotvrdilo a u dieťaťa vo veku 15 mesiacov z okresu Kežmarok, kde sa jednalo o postvaccinačnú reakciu (exantém a horúčka). Laboratórnym vyšetrením sa u neho zistili pozitívne IgM protilátky proti osýpkam.

Koncom roka 2007 bol pripravený „**Akčný plán na udržanie eliminácie osýpok, kongenitálneho rubeolového syndrómu (KRS) a na elimináciu rubeoly v Slovenskej republike**“. Materiál bol pripravený v súlade s cieľmi nového strategického plánu Svetovej zdravotníckej organizácie v Európskom regióne. Tento plán obsahuje aktivity, ktoré treba na Slovensku realizovať v roku 2008 a v ďalších rokoch na dosiahnutie uvedených cieľov. Aktivity spočívajú predovšetkým v zabezpečení a udržaní vysokej zaočkovanosti detskej populácie proti osýpkam a rubeole, v pravidelnej kontrole zaočkovanosti, v realizácii efektívnej surveillancie osýpok, rubeoly a KRS, v rýchlej signalizácii podozrení na tieto nákazy a v dôslednej okamžitej realizácii potrebných opatrení. Uvedený materiál nahradí doteraz platný dokument „Akčný plán na udržanie stavu eliminácie osýpok v Slovenskej republike v rokoch 2003 - 2007“ (Vestníku MZ SR čiastka 12 – 15/2003). Novelizovaný Akčný plán bol v decembri 2007 schválený gremiálnou poradou ministra zdravotníctva SR a je uverejnený vo Vestníku MZ SR čiastka 4/2008.

Graf 30

Výskyt morbil
Slovenská republika, 1987 - 2007

6.IV.3.8 Rubeola – ružienka – B 06

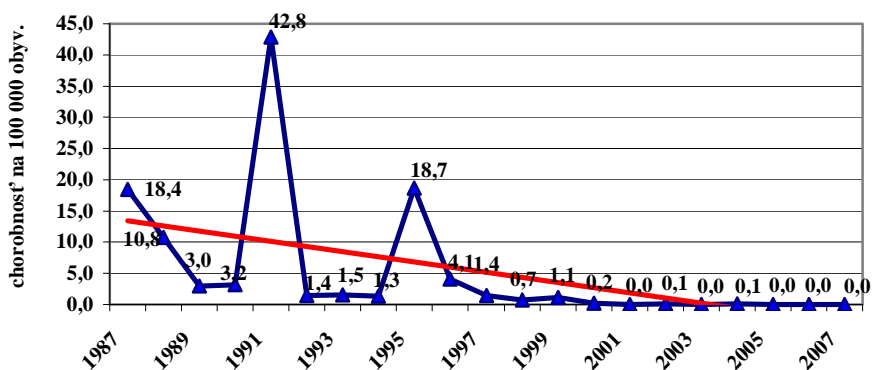
V roku 2007 boli na Slovensku hlásené 2 ochorenia na rubeolu (chorobnosť 0,03/100 000 obyvateľov). Obidve ochorenia boli u neočkovaných detí. Ochorenia neboli laboratórne potvrdené a boli diagnostikované len na základe klinického obrazu. V mesiaci november sa vyskytlo ochorenie u 7 mesačného dieťaťa z okresu Trnava a v júli vzniklo ochorenie u 4 mesačného dieťaťa z okresu Komárno.

Koncom roka 2007 bol pripravený „Akčný plán na udržanie eliminácie osýpok, kongenitálneho rubeolového syndrómu (KRS) a na elimináciu rubeoly v Slovenskej republike“ (viď osýpky).

Aj v roku 2007 Slovensko bolo zapojené do Európskej monitorovacej siete osýpok WHO – CISID. Do siete boli pravidelne mesačne zasielané všetky požadované údaje o epidemiologickej a laboratórnej surveillancie v SR.

Graf 31

Výskyt rubeoly
Slovenská republika, 1987 - 2007

6.IV.3.9 Parotitis epidemica – mumps – B 26

V roku 2007 bolo hlásených 5 prípadov ochorení (chor. 0,09/100.000), čo je viac ako 3-násobný pokles oproti roku 2006 a predstavuje to 1/3 5 ročného priemeru.

Ochorenia boli zaznamenané v kraji Trnavskom – 2 prípady, Trenčianskom – 2 prípady a 1 prípad v kraji Banskobystrickom.

Z hľadiska veku boli ochorenia zaznamenané u 1-4 ročných detí – 2 prípady, 5-9 ročných – 1 prípad, 35-44 ročných – 1 prípad a 45-54 ročných – 1 prípad.

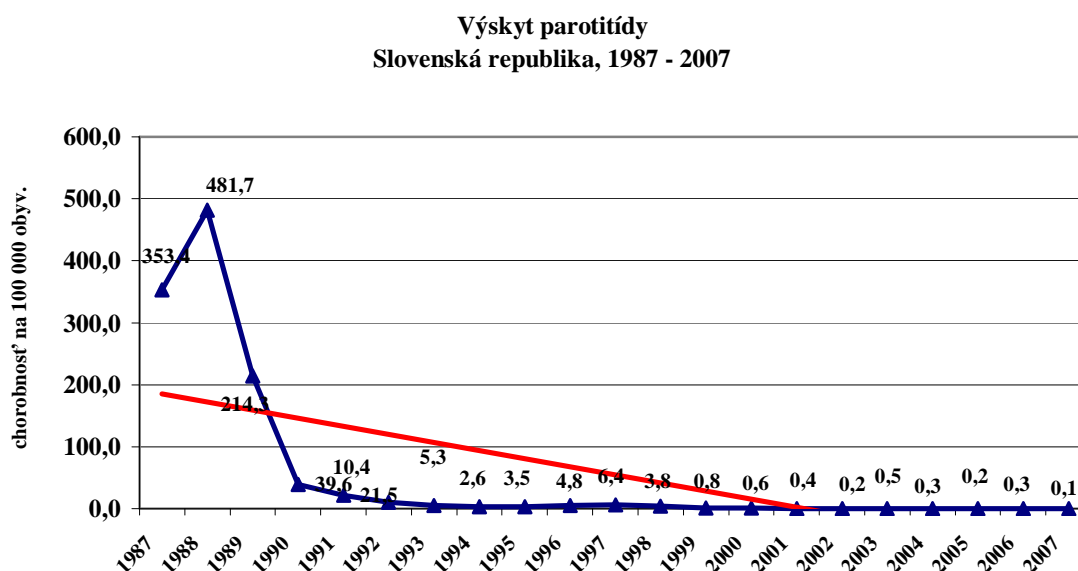
2 prípady ochorenia sa vyskytli u riadne očkovaných detí, 1 prípad u neočkovaného dieťaťa pre vek a 2x u dospelých neočkovaných osôb.

Z hľadiska klasifikácie boli 3 prípady ochorenia laboratórne potvrdené, 2x ELISA IgM pozit, 1x ELISA IgM pozit a kvantitatívnym vzostupom týchto protilátok.

2 prípady ochorenia u dospelých osôb z okresu Skalica boli vykázané ako pravdepodobné, napriek tomu, že súvislosť s potvrdeným prípadom nemali.

Koncom roka 2007 bol pripravený „**Akčný plán na udržanie eliminácie osýpok, kongenitálneho rubeolového syndrómu (KRS) a na elimináciu rubeoly v Slovenskej republike**“.

Graf 32

6.IV.3.10 Infekčná mononukleóza – B 27

V priebehu roka bolo hlásených 756 ochorení (chor. 14,02/100.000), čo je oproti roku 2006 pokles o 1,2%. Oproti 5 ročnému priemeru je to pokles o 9%.

Ochorenia boli hlásené z každého kraja s najvyššou chorobnosťou v Košickom kraji (22,25) a najnižšou v Bratislavskom kraji (0,99).

Ochorenia sa vyskytli u pacientov do veku 54 rokov, najvyššia chorobnosť bola zaznamenaná vo vekovej skupine 15-19 ročných detí (87,87) a v tejto skupine preyšovala absolútnu chorobnosť 6,3 násobne. Prevažná časť ochorení (558) sa vyskytla u detí a adolescentov od 1-19 rokov (73,8%). Ochorenia sa vyskytovali v priebehu celého roka, najviac v mesiaci máj a október – po 81 prípadov. Ochoreli takmer rovnako muži aj ženy.

6.IV.3.11 Chřípka – J 10

Akútne respiračné ochorenia (ARO)

V roku 2007 bolo na Slovensku hlásených 2 059 553 akútnych respiračných ochorení (ARO) čo predstavuje chorobnosť 85 238,5/100 000 obyvateľov v starostlivosti hlásiacich lekárov (Tab.6.IV.3.1). V porovnaní s rokom 2006 kedy bolo hlásených 1 446 284 ochorení, došlo vzostupu počtu ochorení takmer o polovicu (42,4%).

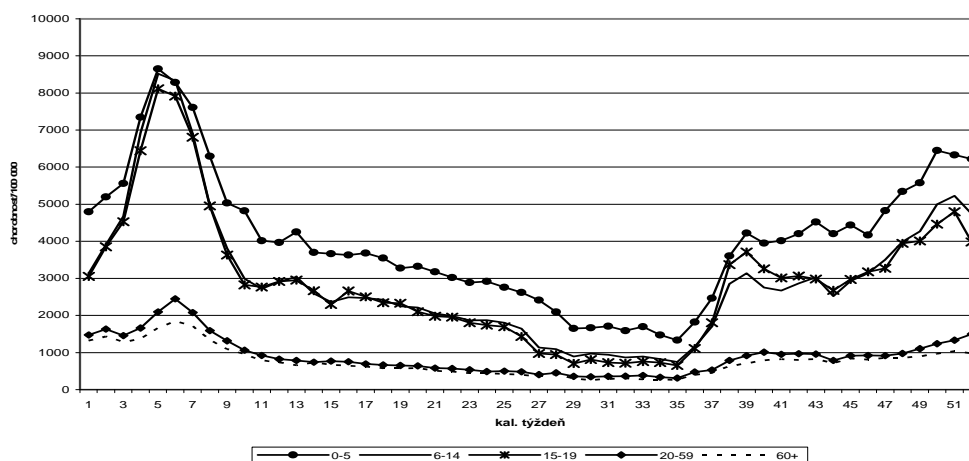
**Tab.6.IV.3.1 AKÚTNE RESPIRAČNÉ OCHORENIA, SR, 2007
POČET OCHORENÍ, CHOROBNOSŤ, KOMPLIKÁCIE A ÚMRTIA PODĽA KRAJOV**

Územná jednotka	Počet ochorení vo vekovej skupine					Spolu	Chorobnosť na 100 000
	0-5 r.	6-14 r.	15-19 r.	20-59 r.	60+ r.		
Bratislavský kraj	22 365	27 997	19 032	55 000	7 749	132 143	88 361,6
Trnavský kraj	43 891	59 851	39 104	75 671	18 647	237 164	102 533,3
Trenčiansky kraj	38 102	64 394	45 532	83 096	16 402	247 526	77 549,7
Nitriansky kraj	49 440	74 825	50 478	99 329	19 403	293 475	98 002,7
Žilinský kraj	74 827	98 501	65 963	102 778	28 616	370 685	84 580,7
Banskobystrický kraj	40 578	64 167	43 131	79 154	22 351	249 381	81 270,5
Prešovský kraj	55 096	76 637	51 628	103 405	23 935	310 701	73 118,2
Košický kraj	33 874	49 805	33 861	83 537	17 401	218 478	73 986,5
SR	358 173	516 177	348 729	681 970	154 504	2 059 553	85 238,5
Vekovo-špecifická chorobnosť	225 750,3	183 322,8	172 645,1	50 882,0	85 238,5		

Najvyššia incidencia ARO (102 533,3/100 000) bola zaznamenaná v Trnavskom kraji (Tab.6.IV.3.1) a 1,2 krát prevýšila celoslovenskú. Nad úroveň celoslovenskej chorobnosti bola chorobnosť zaznamenaná aj v Nitrianskom (98 002,7/100 000) a Bratislavskom (88 361,6/100 000) kraji. Najnižšia chorobnosť (73 118,2/100 000) bola evidovaná Prešovskom kraji.

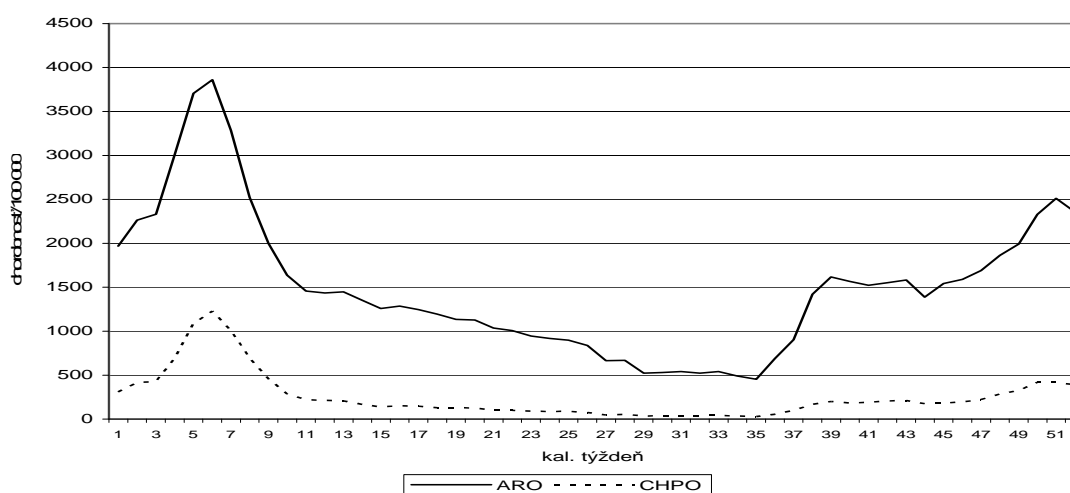
Vekovo-špecifická chorobnosť na ARO (Tab.6.IV.3.1, Graf 33) bola najvyššia vo vekovej skupine 0-5 ročných detí (225 750,3/100 000). Chorobnosť v ďalších vekových skupinách klesala.

**Graf 33 AKÚTNE RESPIRAČNÉ OCHORENIA, SR, 2007
VEKOVU-ŠPECIFICKÁ CHOROBNOSŤ PODĽA KALENDÁRNYCH TÝŽDŇOV**

Začiatkom roka 2007 došlo k prudšiemu vzostupu chorobnosti a k vzniku zimnej epidémie, ktorá trvala od 3. do 8. kalendárneho týždňa 2007. V jej priebehu bolo hlásených 630 301 ARO, čo predstavuje chorobnosť 18847,2/100 000. Vrchol epidémie bol v 5. a 6. kalendárnom týždni (Graf 34) s maximom ochorení v 6. kal. týždni, kedy ochorelo 130 580 osôb, čo je chorobnosť 3 706,5/100 000. V tomto období boli zaznamenané početné lokálne epidémie v predškolských a školských zariadeniach a v ústavoch sociálnej starostlivosti. Z dôvodu vysokej absencie žiakov v týchto zariadeniach bola prerušená ich prevádzka, zároveň bol vydaný zákaz návštev v ústavoch sociálnej starostlivosti a v nemocničných zariadeniach. Celoplošné chrípkové prázdniny boli vyhlásené iba v okrese Partizánske a Prievidza. Počnúc 9. kalendárnym týždňom, aj v dôsledku jarných prázdnin na školách, došlo k postupnému poklesu chorobnosti a incidencia sa dostala na úroveň pred epidémiou.

Graf 34 VÝSKYT ARO A CHPO PODĽA KALENDÁRNYCH TÝŽDŇOV SR,007

Z celkového počtu ARO hlásených v roku 2007 bol klinický priebeh komplikovaný u 73 828 (3,6%) chorých (Tab.6.IV.3.2). Najvyšší podiel komplikácií tvorili sinusitídy (1,6% z počtu ochorení a 44,0% z počtu komplikácií) a bronchitídy (1,3%, resp. 36,9%). Zvyšok boli otitídy.

Tab.6.IV.3.2 AKÚTNE RESPIRAČNÉ OCHORENIA, SR, 2007, komplikácie

CELKOVÝ POČET OCHORENÍ: 2 059 553

Druh komplikácie	Počet komplikácií		
	abs.	% z počtu komplikácií	% z počtu ochorení
bronchopneumónie a pneumónie	27215	36,9	1,3
otitída	14137	19,1	0,7
sinusitída	32476	44,0	1,6
SR	73 828	100,0	3,6
Celkový počet ochorení na ARO	2059553		

Počet závažných ochorení diagnostikovaných ako chrípka a chrípke podobné ochorenia (CHPO) v roku 2007 bol 369 559, čo predstavuje chorobnosť 15 294,9/100 000 obyvateľov v starostlivosti hlásiacich lekárov (Tab.6.IV.3.3). Je to 17,9% z celkového počtu ARO.

**Tab.6.IV.3.3 CHRÍPKA A CHRÍPKE PODOBNÉ OCHORENIA SR, 2007
POČET OCHORENÍ, CHOROBNOSŤ, KOMPLIKÁCIE A ÚMRTIA PODĽA KRAJOV**

Územná jednotka	Počet ochorení vo vekovej skupine					Spolu	Chorobnosť na 100 000
	0-5 r.	6-14 r.	15-19 r.	20-59 r.	60+ r.		
Bratislavský kraj	3891	5911	4142	8584	852	23380	15 633,3
Trnavský kraj	10241	16929	11088	15588	3150	56996	24 641,1
Trenčiansky kraj	5515	13883	9621	9778	1520	40317	40 317,0
Nitriansky kraj	11296	21109	14242	21321	4128	72096	24 075,7
Žilinský kraj	10152	17836	11574	13911	3268	56741	12 946,8
Banskobystrický kraj	8818	15940	10398	12791	2851	50798	16 554,5
Prešovský kraj	8081	13306	9362	10101	2433	43283	10 185,9
Košický kraj	3442	6733	5300	8808	1665	25948	8 787,2
SR	61 436	111 647	75 727	100 882	19 867	369 559	15 294,9
Vekovo-špecifická chorobnosť	38 722,0	39 652,0	37 490,1	7 526,8	5 445,2	15 294,9	

Vekovošpecifická chorobnosť na závažné ochorenia kvalifikované ako CHPO (Tab.6.IV.3.4) bola najvyššia u detí školského veku (39 652,0/100 000).

Tab.6.IV.3.4 VEKOVOŠPECIFICKÁ CHOROBNOSŤ NA ARO A CHPO, SR, 2007

Veková skupina (v rokoch)	Počet ochorení na ARO		Počet ochorení na CHPO	
	abs.	chorobnosť/ 100 000 osôb v starostlivosti hlásiacich lekárov	abs.	chorobnosť/ 100 000 osôb v starostlivosti hlásiacich lekárov
0-5	358 173	225 750,3	61 436	38 722,0
6-14	516 177	183 322,8	111 647	39 652,0
15-19	348 729	172 645,1	75 727	37 490,1
20-59	681 970	50 882,0	100 882	7 526,8
60+	154 504	42 347,2	19 867	5 445,2
Spolu	2 059 553	85 238,5	369 559	15 294,9

V priebehu roka 2007 bolo v laboratóriu NRC pre chrípku zo 449 odobratých výterov izolovaných 235 (52,3%) kmeňov vírusu chrípky (234 vírusov chrípky typu A a 1 typ B) a vírusov parainfluenzy a 5 adenovírusov.

Z 234 vírusov chrípky typu A išlo o nasledovné subtypy:

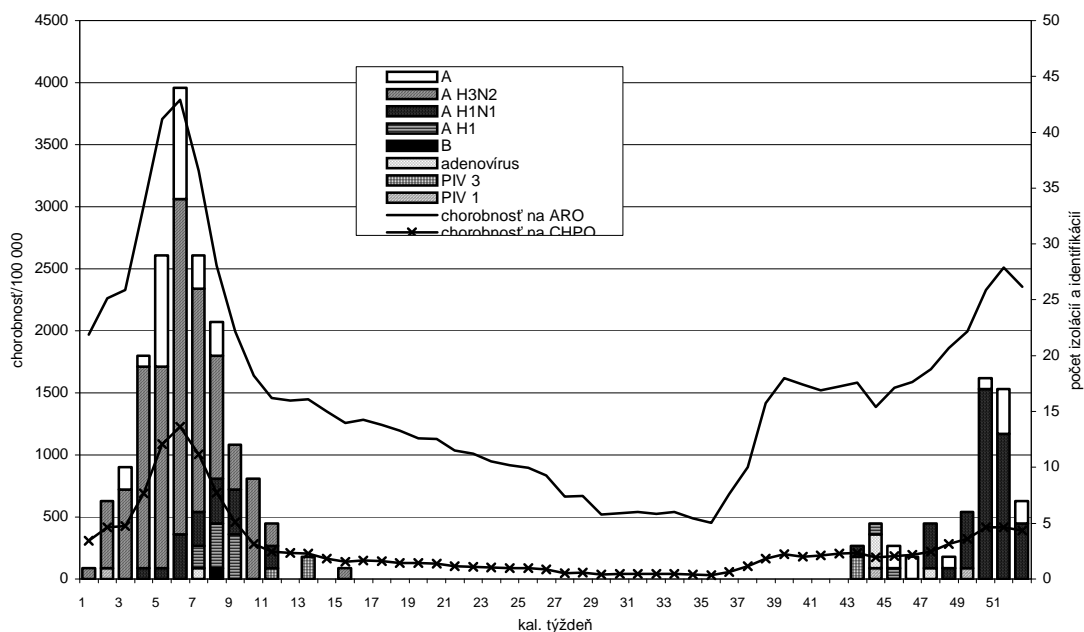
- 128x A H3N2 Wisconsin/67/2005 – like (54,7%),
- 65x A H1N1 (27,8%)
 - 19 x A H1N1 (z toho 10x A H1 reagujúce s anti A/New Caledonia 20/99-like, dokázané hemaglutinačne inhibičným testom 9x H1N1 New Caledonia 20/99-like potvrdené metódou RT-PCR),
 - 46 x A H1N1 Solomon Islands/3/2006 – like
- 41x kmeň vírusu chrípky typu A nebol bližšie určený (17,5%).

Okrem toho bolo izolovaných 13 nechrípkových vírusov, z toho 8x vírus parainfluenzy a 5x adenovírus.

Do laboratória NRC pre chrípku bolo v roku 2007 zaslaných na bližšiu identifikáciu 6 vzoriek z virologického laboratória v Banskej Bystrici, z ktorých boli určené 3 kmene ako A H3N2 Wisconsin/67/2005 – like a 3 ako A H1N1 Solomon Islands/3/2006 – like. Z virologického laboratória v Košiciach bolo zaslaných 13 vzoriek, z ktorých bolo identifikovaných 6 kmeňov vírusu ako A H3N2 Wisconsin/67/2005.

Nasopharyngeálne výtery na pokus o izoláciu vírusu sa odoberali od začiatku sezóny a ich počet sa postupne zvyšoval v súlade so vzostupom chorobnosti s maximom na vrchole epidémie v 6. kal. týždni (Graf 35).

Graf 35 CHOROBNOSŤ NA ARO A CHPO A ETIOLÓGIA CHRÍPKY (počet izolácií a dôkazov antigénu) SR, 2007

Vyhodnotenie chrípkovej sezóny 2006-2007 v Slovenskej republike

V sezóne 2006-2007 bolo na Slovensku hlásených 1 603 764 všetkých ARO, čo predstavuje chorobnosť 60 928,8/100 000 osôb v starostlivosti hlásiacich lekárov (Tab.1). V predchádzajúcej sezóne 2005-2006 bolo hlásených 1 089 600 ochorení. Z toho ako CHPO bolo hlásených 319 148 ochorení. Chorobnosť na 100 000 osôb v starostlivosti hlásiacich lekárov dosiahla u CHPO v SR hodnotu 12 124,8/100 000. Z celkového počtu hlásených ARO tvorila chrípka a chrípke podobné ochorenia 19,9%.

Tab.6.IV.3.5 AKÚTNE RESPIRAČNÉ OCHORENIA, SR, SEZÓNA 2006-2007

OCHORENIA A CHOROBNOSŤ PODĽA VEKOVÝCH SKUPÍN A KRAJOV

Kraj	Veková skupina					Spolu	Chorobnosť/100 000 osôb v starostlivosti hlásiacich lekárov
	0-5 r.	06-14 r.	15-19 r.	20-59 r.	60+ r.		
Bratislavský kraj	17 180	22 389	15 602	47 009	7 273	109 453	56 447,5
Trnavský kraj	32 844	45 605	30 666	57 471	14 043	180 629	71 469,6
Trenčiansky kraj	28 222	48 098	34 470	62 321	12 608	185 719	54 335,0
Nitriansky kraj	31 219	50 352	33 928	71 190	14 494	201 183	68 904,5
Žilinský kraj	57 078	78 923	52 300	81 188	22 568	292 057	60 847,4
Banskobystrický kraj	31 948	52 354	34 599	63 334	17 773	200 008	57 316,3
Prešovský kraj	39 960	60 707	41 799	81 926	18 876	243 268	54 314,5
Košický kraj	29 303	46 394	31 286	69 982	14 482	191 447	58 855,8
SR	267 754	404 822	274 650	534 421	122 117	1 603 764	60 928,8
Vekovošpecifická chorobnosť	158 199,4	129 471,0	124 886,2	36 141,1	30 515,4	60 928,8	

Tab.6.IV.3.6 CHRÍPKA A CHRÍPKE PODOBNÉ OCHORENIA, SR, SEZÓNA 2006-2007

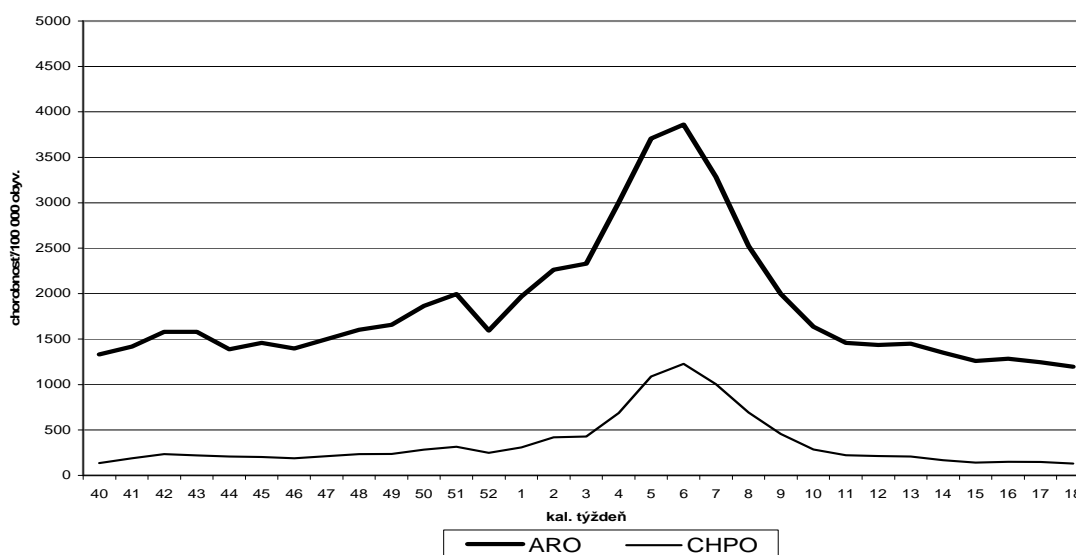
OCHORENIA A CHOROBNOSŤ PODĽA VEKOVÝCH SKUPÍN A KRAJOV

Kraj	Veková skupina					Spolu	Chorobnosť/100 000 osôb v starostlivosti hlásiaceho lekára
	0-5 r.	06-14 r.	15-19 r.	20-59 r.	60+ r.		
Bratislavský kraj	3 227	5 094	3 611	8 432	897	21 261	10 964,8
Trnavský kraj	8 443	14 091	9 619	13 139	2 737	48 029	19 003,7
Trenčiansky kraj	3 998	9 882	7 135	8 357	1 292	30 664	8 971,2
Nitriansky kraj	8 473	16 696	11 403	17 169	3 401	57 142	19 571,0
Žilinský kraj	8 102	15 266	9 701	11 412	2 623	47 104	9 813,7
Banskobystrický kraj	7 336	14 189	9 208	11 164	2 547	44 444	12 736,3
Prešovský kraj	6 835	12 347	9 189	11 858	2 975	43 204	9 646,2
Košický kraj	3 722	7 542	5 803	8 554	1 679	27 300	8 392,7
SR	50 136	95 107	65 669	90 085	18 151	319 148	12 124,8
Vekovošpecifická chorobnosť	29 622,3	30 417,3	29 860,4	6 092,1	4 535,7	12 124,8	

Krivky chorobnosti ARO a CHPO mali počas celej sezóny takmer rovnaký tvar s počiatočným miernym vzostupom chorobnosti v decembri 2006 a s typickým poklesom počas vianočných sviatkov. K prudšiemu vzostupu chorobnosti došlo začiatkom roka 2007, ktorý

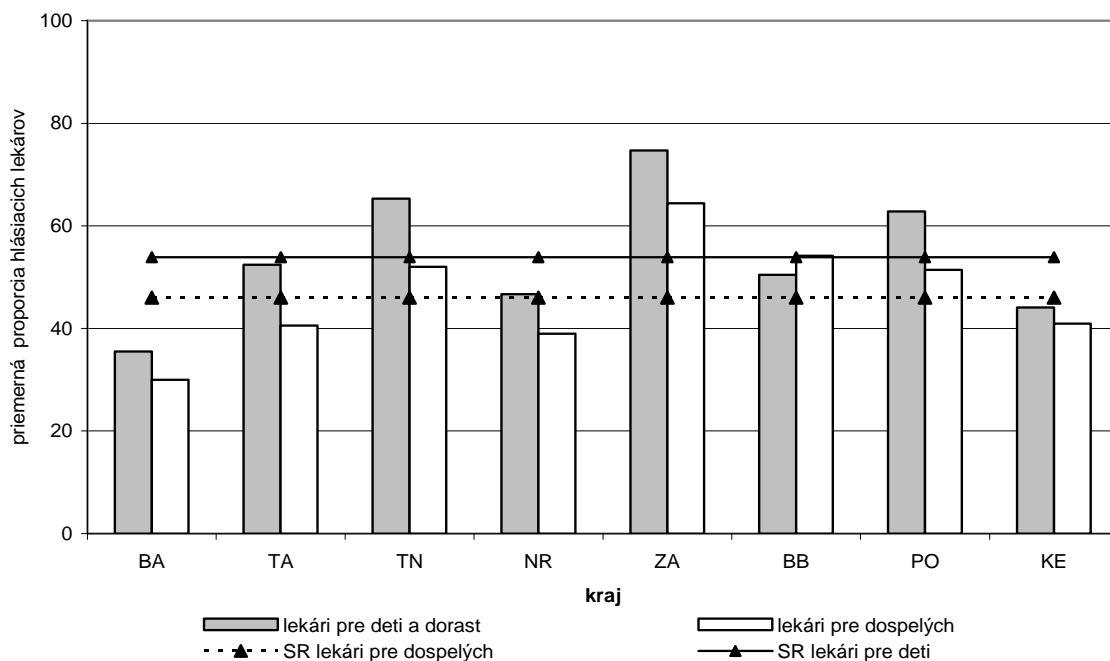
dosiahol vrchol v 5. a 6. kalendárnom týždni (Graf 36). V tomto období boli zaznamenané početné lokálne epidémie v predškolských a školských zariadeniach a v ústavoch sociálnej starostlivosti. Z dôvodu vysokej absencie žiakov v týchto zariadeniach bola prerušená ich prevádzka, zároveň bol vydaný zákaz návštev v ústavoch sociálnej starostlivosti a v nemocničných zariadeniach. Celoplošné chrípkové prázdniny boli vyhlásené iba v okrese Partizánske a Prievidza. Maximum hlásených ochorení v sezóne 2006-2007 bolo v 6. kal. týždni, kedy ochorelo na ARO 130 580 osôb, čo je chorobnosť 3 706,5/100 000. V porovnaní s počtom chorých v epidémii v predchádzajúcich dvoch sezónach to bol výrazne vyšší počet chorých. V sezóne 2005-2006 bolo na vrchole epidemického výskytu hlásených 57 208 chorých a v sezóne 2004-2005 to bolo 81 368 chorých. Možno teda konštatovať, že v sezóne 2006-2007 prebehla zimná epidémia, ktorá trvala od 3. do 8. kalendárneho týždňa. V priebehu epidémie bolo na ARO hlásených 630 301 ARO, čo predstavuje chorobnosť 18847,2/100 000. Z toho CHPO bolo 173 939, čo je chorobnosť 5201,1/100 000. Počnúc 9. kalendárnym týždňom, aj v dôsledku jarných prázdnin na školách, došlo k postupnému poklesu chorobnosti a incidencia sa dostala na úroveň pred epidémiou.

Graf 36 VÝSKYT ARO A CHPO V SR V SEZÓNE 2006-2007 PODĽA KALENDÁRNYCH TÝŽDŇOV

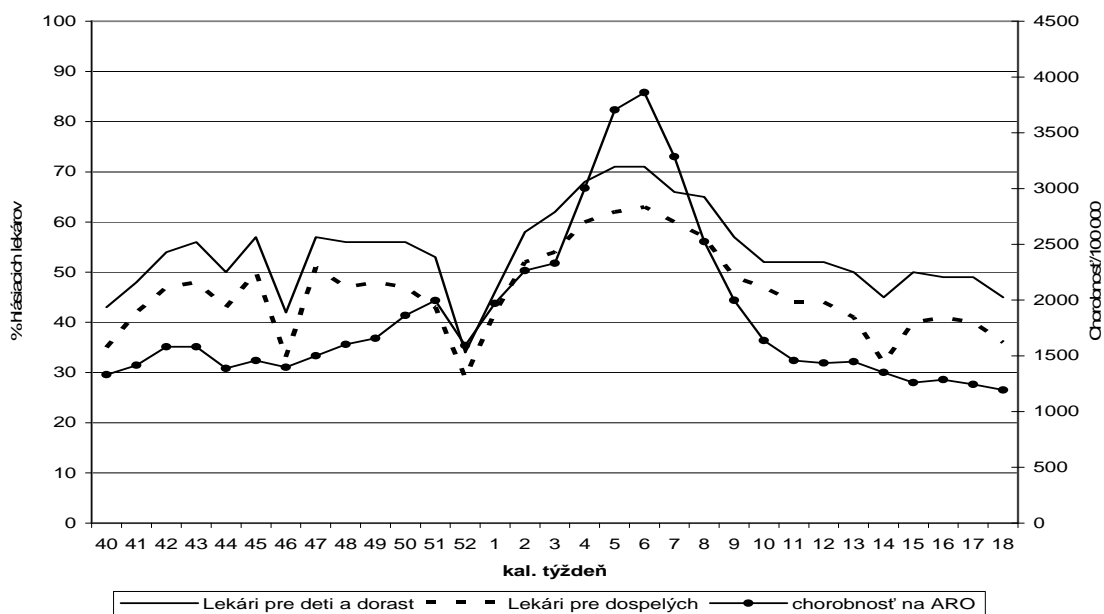
Priemerná proporcia hlásiacich lekárov na Slovensku v priebehu celej sezóny bola 53,9% u pediatrov a 46% u lekárov pre dospelých, pričom pediatri prevažovali v každom týždni. U oboch skupín lekárov bola najvyššia proporcia hlásiacich lekárov v Žilinskom a Trenčianskom kraji a najnižšia v Bratislavskom kraji. Relatívne nízka bola aj v Nitrianskom a Košickom kraji (Graf 37).

Graf 37 ÚZEMNÉ POROVNANIE PRIEMERNEJ PROPORCIE HLÁSIACICH LEKÁROV V SEZÓNE 2006-2007 V SLOVENSKEJ REPUBLIKE

Proporcija hlásiacich lekárov, tak pediatrov ako aj lekárov pre dospelých, bola najvyššia na vrchole epidémie a najnižšia, tak ako zvyčajne, počas vianočných sviatkov (Graf 38).

Graf 38 Proporcija hlásiacich lekárov v SR podľa kalendárnych týždňov v sezóne 2006 - 2007

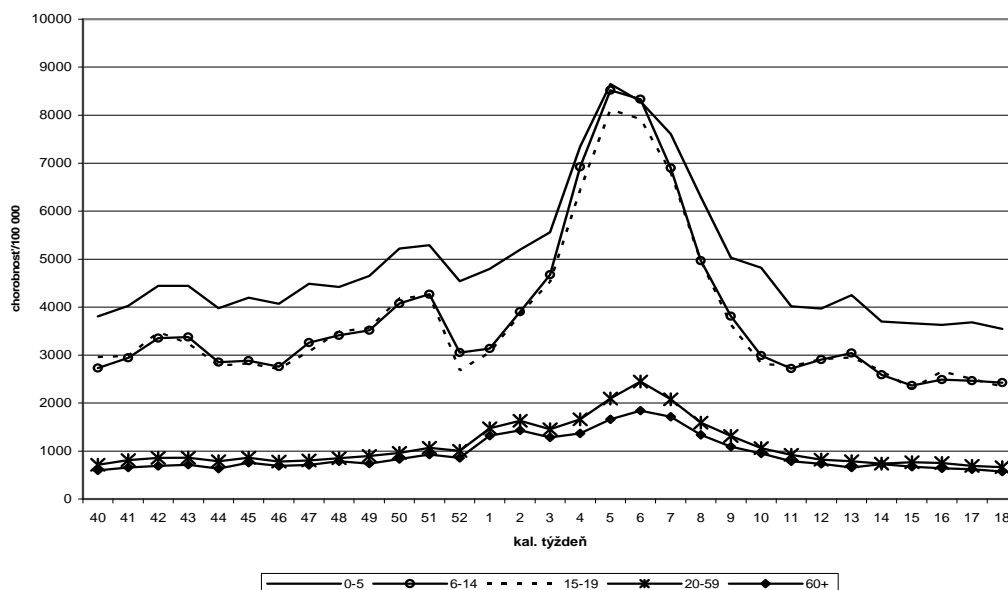
Najvyššia vekovo špecifická chorobnosť na ARO bola vo vekovej skupine 0-5 ročných, kde bolo zistených 267 754 ochorení, čo je celková chorobnosť 158 199,4/100 000. V skupine školopovinných detí 6-14 ročných bolo 404 822 ochorení, chorobnosť 129 471,0/100 000, v skupine adolescentov 15-19 ročných ochorelo 274 650, čo je

chorobnosť 124 886,2/100 000. Najnižšia vekovo špecifická chorobnosť bola v skupine 60 ročných a starších, 122 117 čo je 30 515,4/100 000 (Tab.1).

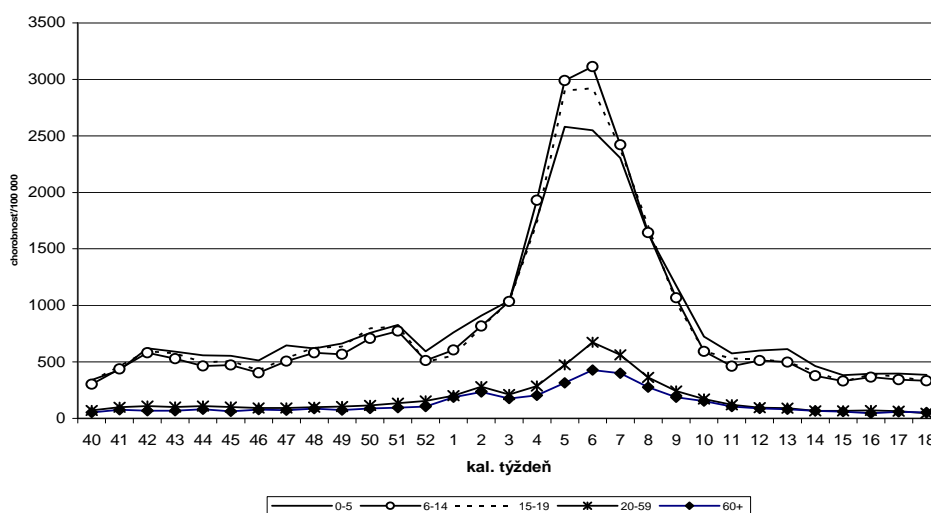
Najvyššia vekovo špecifická chorobnosť na CHPO bola vo vekovej skupine 6-14 ročných, kde bolo hlásených 95 107 ochorení, čo je celková chorobnosť 30 417,3/100 000 a v skupine mladistvých 15-19 r., kde ochorelo 65 669 osôb, čo je chorobnosť 29 860,4/100 000.

V čase vrcholiaceho výskytu ochorení bola najvyššia chorobnosť na ARO zaznamenaná u detí predškolského veku, ale u CHPO v tomto období typicky prevažovali ochorenia u detí školského veku (Graf 39, Graf 40).

Graf 39 VEKOVŠPECIFICKÁ CHOROBNOSŤ NA ARO V SLOVENSKEJ REPUBLIKE V SEZÓNE 2006-2007

Graf 40 VEKOVŠPECIFICKÁ CHOROBNOSŤ NA CHPO V SLOVENSKEJ REPUBLIKE V SEZÓNE 2006-2007

Najvyššia chorobnosť na ARO bola zaznamenaná v Trnavskom kraji (71 469,6/100 000) a vyššia ako celoslovenská chorobnosť bola zaznamenaná aj v Nitrianskom kraji (68 904,5/100 000). Chorobnosť na CHPO bola najvyššia v Nitrianskom kraji (19 571,0/100 000) a vyššia ako celoslovenská chorobnosť bola aj v Trnavskom (19 003,7/100 000) a Banskobystrickom kraji (12 736,3/100 000).

Komplikovaný priebeh ochorení bol hlásený u 64 809 chorých na ARO, čo je 4,0% z celkového počtu chorých, čo je viac ako v sezóne 2005-2006, kedy bol počet komplikácií toho istého druhu 43 877. Najčastejšie išlo o bronchopneumónie a pneumónie, ktoré z celkového počtu komplikácií tvorili takmer 43% (Tab.6.IV.3.7).

Tab.6.IV.3.7 KOMPLIKÁCIE AKÚTNÝCH RESPIRAČNÝCH OCHORENÍ, SR, SEZÓNA 2006-2007, KOMPLIKÁCIE PODĽA DRUHU

Druh komplikácie	Počet komplikácií		
	abs.	% z počtu komplikácií	% z počtu ochorení (ARO)
bronchopneumónia a pneumónia	27 727	42,8	1,7
otitída	10 583	16,3	0,7
sinusitída	26 499	40,9	1,7
SR	64 809	100,0	4,0
Celkový počet ARO	1 603 764		

Najvyššia proporcia z celkového počtu komplikácií bola vo vekovej skupine dospelých, 20-59 ročných (32,6%), ktorí pravdepodobne navštívili lekára až v prípade komplikovaného priebehu ochorenia.

Bronchopneumónia a pneumónia najčastejšie komplikovala priebeh ochorení vo vekovej skupine 60 ročných a starších. V tejto vekovej skupine sa vyskytlo 59,9% z celkového počtu bronchopneumónií a pneumónií. Na sinusitídu ochorelo najviac osôb v skupine 15-19 ročných adolescentov (51,8%). U malých detí prevažovali ochorenia komplikované bronchopneumóniou a pneumóniou a v tejto skupine bola aj najvyššia proporcia ochorení na otitídu.

Tab.6.IV.3.8 KOMPLIKÁCIE ARO PODĽA VEKOVÝCH SKUPÍN, SR, SEZÓNA 2006-2007

Druh komplikácie	Veková skupina										Spolu	
	0-5		06-14		15-19		20-59		60+			
	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
bronchopneumónia a pneumónia	5414	42,8	6563	38,4	3304	34,9	9756	46,2	2690	59,9	27727	42,8
otitída	4168	33,0	3078	18,0	1259	13,3	1786	8,5	292	6,5	10583	16,3
sinusitída	3059	24,2	7453	43,6	4905	51,8	9573	45,3	1509	33,6	26499	40,9
Spolu	12641	100,0	17094	100,0	9468	100,0	21115	100,0	4491	100,0	64809	100,0
Proporcia z celkového počtu komplikácií	19,5		26,4		14,6		32,6		6,9			

V sezóne 2006-2007 bolo v Slovenskej republike virologicky vyšetrených 631 výterov z nosa a hrdla, z toho bolo 209 (33,1%) pozitívnych. Izolovalo sa 200 vírusov chrípky a 9 iných nechrípkových vírusov. V etiológii chrípkových ochorení dominoval vírus chrípky typu A, ktorý sa zachytil u všetkých pozitívnych izolácií s výnimkou jednej, kde išlo o vírus chrípky typu B. Z vírusov chrípky išlo najčastejšie u subtypu A H3N2.

V Národnom referenčnom laboratóriu pre chrípku bolo virologicky vyšetrených 357 výterov z nosa a hrdla. Z nich 186 (52,1%) výterov bolo pozitívnych.

Vo virologickom laboratóriu RÚVZ Banská Bystrica bolo vyšetrených 176 vzoriek biologického materiálu, z nich bolo 17 (9,7%) pozitívnych.

Vo virologickom laboratóriu RÚVZ v Košiciach bolo vyšetrených 98 vzoriek biologického materiálu, z nich bolo 6 (6,1%) pozitívnych.

V NRL pre chrípku bolo izolovaných a identifikovaných 177 vírusov chrípky a 9 nechrípkových vírusov (graf 6).

Z vírusov chrípky bolo 176 identifikovaných ako vírus chrípky typu A a 1 ako vírus chrípky typu B.

Zo 176 vírusov chrípky typu A išlo o nasledovné subtypy:

- 19 x A H1N1 (z toho 10 x A H1 reagujúce s anti A/New Caledonia 20/99-like, dokázané hemaglutinačne inhibičným testom 9x H1N1 New Caledonia 20/99-like potvrdené metódou RT- PCR)
- 128 x H3N2 Wisconsin/67/2005 – like
- 29 x A bližšie neurčené

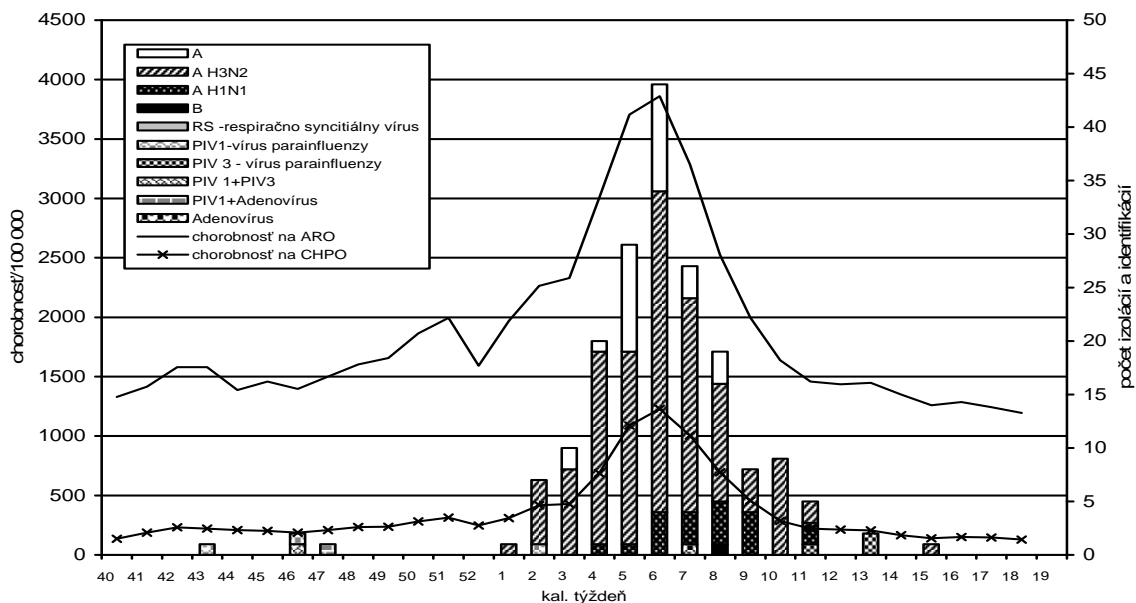
Z virologických laboratórií RÚVZ Banská Bystrica a RÚVZ Košice bolo do NRL na bližšiu identifikáciu zaslaných 11 kmeňov vírusu chrípky. Z nich bolo 9 kmeňov identifikovaných ako A H3N2 a to 3 z Banskej Bystrice a 6 z Košíc.

Izolované a identifikované vírusy chrípky boli antigénne zhodné s vakcinálnymi kmeňmi vírusov chrípky.

Nechrípková etiológia v sezóne 2006-2007 bola dokázaná len v NRL pre chrípku a to v deviatich prípadoch. Identifikované boli:

- 3 x vírus parainfluenzy typu 1 (PIV1),
- 3 x PIV 3
- 1 x zmiešaná infekcia PIV1 a PIV3
- 1 x zmiešaná infekcia PIV 1 a adenovírus
- 1 x adenovírus.

**Graf 41 ARO A CHPO V SLOVENSKEJ REPUBLIKE V SEZÓNE 2006-2007
CHOROBNOSŤ A ETIOLÓGIA PODĽA KALENÁRNYCH TÝŽDŇOV**

Nasopharyngeálne výtery na pokus o izoláciu vírusu sa odoberali od začiatku sezóny a ich počet sa postupne zvyšoval v súlade so vzostupom chorobnosti. V prvých týždňoch

chrípkovej sezóny boli dokázané len ochorenia vyvolané vírusmi parainfluenzy. Prvá izolácia vírusu chrípky bola v prvom kalendárnom týždni 2007. Najvyšší počet pozitívnych dôkazov vírusu chrípky bol v 6. kalendárnom týždni, čo korelovalo s kulmináciou epidémie.

V sezóne 2006-2007 nebolo hlásené úmrtie na chrípku.

Záver:

V sezóne 2006-2007 bolo hlásených 1 603 764 ARO, z toho 319 148 ochorení bolo kompatibilných so štandardnou definíciou chrípky. Typická zimná epidémia prebehla koncom januára a vo februári s vrcholom v 6. kalendárnom týždni. Ochorelo v nej 696 485 osôb. V tomto období vznikali lokálne epidémie najmä v predškolských a školských kolektívoch, z ktorých viaceré boli uzatvorené. Celoplošné chrípkové prázdniny boli vyhlásené len v okrese Partizánske a Prievidza. V etiológii ochorení dominoval vírus chrípky A H3N2. Komplikácie boli hlásené približne u 4% chorých. Najčastejšie išlo o zápaly priedušiek a pľúc. Úmrtia na chrípku hlásené neboli.

Vyhodnotenie zaočkovanosti proti chrípke v chrípkovej sezóne 2006-2007 v Slovenskej republike

Očkovanie proti chrípke bolo plne hrazené zdravotnými poisťovňami na základe opatrenia Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky č. OPL 0206-14487/2006-SL z 21. júna 2006, ktorým sa vydáva zoznam liečiv a liekov plne uhrádzaných alebo čiastočne uhrádzaných na základe verejného zdravotného poistenia:

- deťom od 6 mesiacov do 12 rokov veku,
- osobám 59 ročným a starším,
- osobám umiestneným v liečebniach pre dlhodobo chorých, geriatrických centrách a ústavoch sociálnej starostlivosti,
- osobám dispenzarizovaným so závažnými chronickými ochoreniami dýchacích ciest, srdcovo-cievneho aparátu, metabolickými, renálnymi a imunitnými poruchami,
- zdravotníckym zamestnancom, ktorí prichádzajú do priameho kontaktu s pacientom alebo ohniskom nákazy,
- rizikovým osobám v riziku nákazy vtáčej chrípky.

Ostatní záujemcovia o očkovanie si uhrádzajú očkovaciu látku sami.

Všetky očkovacie látky obsahovali podľa odporúčaní SZO pre chrípkovú sezónu 2006-2007 kmene vírusu chrípky podobné s kmeňmi :

- A/New Caledonia/20/99 (H1N1)
- A/Wisconsin/67/2005 (H3N2)
- B /Malaysia/2506/2004

Zloženie očkovacích látok aktualizuje Svetová zdravotnícka organizácia pred každou chrípkovou sezónou na základe výsledkov sledovania cirkulácie vírusov chrípky v populácii a analýzy ich antigénnych vlastností v rámci Globálneho programu surveillance chrípky, do ktorého je zapojené aj Slovensko

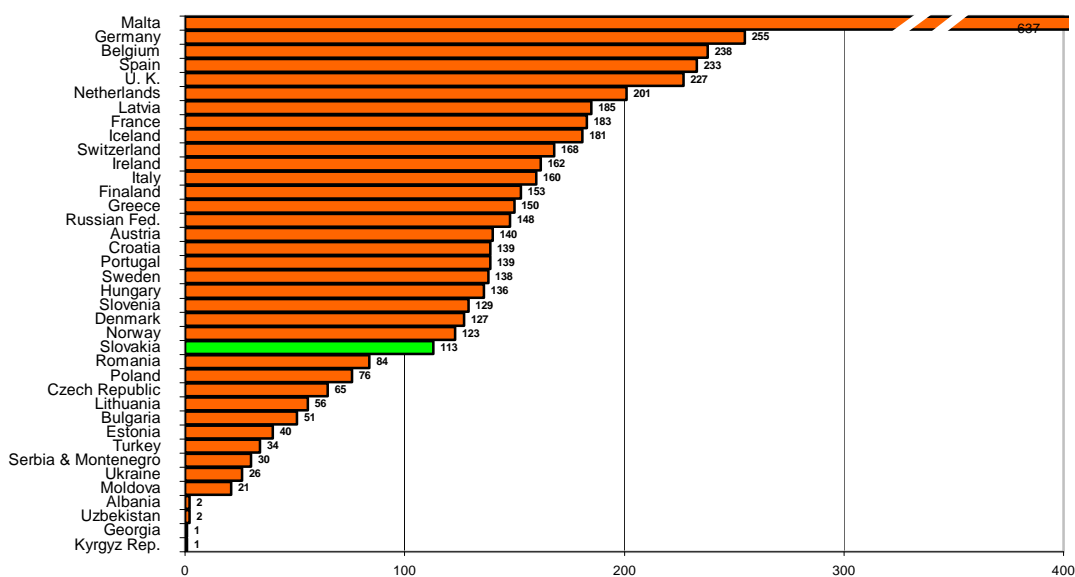
Údaje o spotrebe očkovacej látky proti chrípke na Slovensku v chrípkovej sezóne 2006/2007 vychádzali z údajov o počte dovezených očkovacích látok proti chrípke poskytnutých jednotlivými distribútormi očkovacích látok.

V sezóne 2006-2007 bolo na Slovensko dovezených 599 144 dávok očkovacej látky proti chrípke:

Očkovacia látka	Výrobca	Počet dodaných dávok
Fluarix	GlaxoSmithKline	67 840
Influvac	Solvay Pharma	382 304
Vaxigrip	Sanofi Pasteur	142 000
Vaxigrip Junior		7 000

Na základe údajov od distribútorov je možné konštatovať, že očkovaním bolo chránených v chrípkovej sezóne 2006/2007 11,1% populácie Slovenska (Tab.6.IV.3.9, Graf 43) kým v predchádzajúcej sezóne 11,4%. K poklesu zaočkovanosti došlo v dôsledku nedostatku chrípkových vakcín na Slovensku, najmä na začiatku chrípkovej sezóny. Slovenská republika dosiaľ nedosahuje úroveň zaočkovanosti krajín Európskej únie, USA, Kanady a Japonska, kde zaočkovanosť populácie dosahuje v priemere 16,5%. Cieľom Európskej únie je dosiahnuť 30% zaočkovanosť celkovej populácie. (Graf 42)

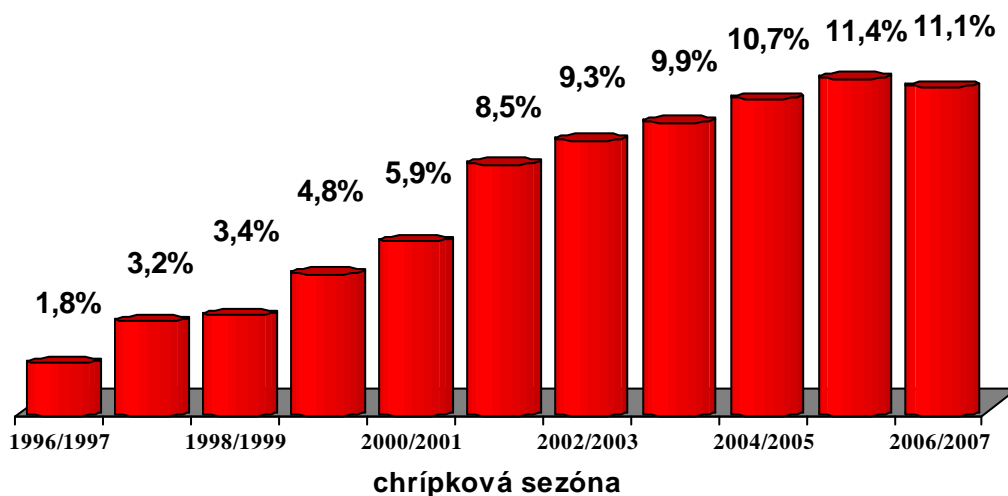
Graf 42 ZAOČKOVANOSŤ V EURÓPSKYCH KRAJINÁCH V ROKU 2005

Podľa odporúčania SZO je potrebné presadzovať zvyšovanie zaočkovanosti proti chrípke najmä u osôb vo vysokom riziku tak, aby sa u týchto skupín dosiahla zaočkovanosť 75%. Priaznivá je skutočnosť, že na rozdiel od iných krajín sa v SR podarilo zabezpečiť plnú úhradu očkovacích látok proti chrípke u všetkých detí od 6 mesiacov do 12 rokov a u dospelých osôb znížiť vekovú hranicu na tento účel zo 65 ročných a starších na 59 ročných a starších.

Predpokladom zvyšovania zaočkovanosti populácie proti chrípke je mať k dispozícii dostatočné množstvo vakcín na začiatku chrípkovej sezóny, načasovať ciele mediálnu kampaň o možnostiach a o význame očkovania proti chrípke, zapojiť do očkovacej kampane vybrané rezorty, v ktorých prichádzajú zamestnanci do užšieho kontaktu s populáciou.

GRAF 43 PROPORCIA POPULÁCIE SLOVENSKA ZAOČKOVANEJ PROTI CHRÍPKKE

Zaočkovanosť podľa veku v sezóne 2006-2007 bolo možné zistiť len u osôb, ktorým zdravotné poisťovne uhradili očkovaciu látku. V evidencii poisťovní vo vekovej skupine do 15 rokov bolo očkovaných spolu 45 010 detí (4,6% populácie tejto vekovej skupiny). V skupine 16 – 58 ročných bolo očkovaných spolu 80 655 osôb (2,3%) a v skupine 59 ročných a starších bolo zaočkovaných 237 461 osôb (25,7%) očkovacími látkami hradenými zdravotnými poisťovňami. Časť vakcín proti chrípke 236 018 dávok (39,4%) pripadla na tzv. samoplatcov vo vekových skupinách 0 -15 ročných a 16 – 58 ročných. (Tab.6.IV.3.9).

Tab.6.IV.3.9 Spotreba očkovacej látky proti chrípke v SR v chrípkovej SEZÓNE 2006-2007 PODĽA SPÔSOBU JEJ HRADENIA A VEKOVÝCH SKUPÍN

Veková skupina	Zdravotné poisťovne		Súkromné osoby		Spolu (sezóna 2006-2007)		Spolu (sezóna 2005-2006)	
	abs.	%*	abs.	%*	abs.	%*	abs.	%*
0-15 rokov	45 010	4,6	236 018	4,4	361 683	37,2	359 763,0	7,9
16-58 rokov	80 655	2,3						
59 rokov a starší	237 461	25,7	0	-	237 461	25,7	251 321,0	29,3
Spolu	363 126	6,7	236 018	4,4	599 144	11,1	611 084,0	11,4

V porovnaní so sezónou 2005-2006 došlo k zníženiu počtu očkovacích látok hradených poisťovňami o 11 940 dávok, čím sa znížila proporcia očkovaných, ktorým bola vakcína hradená zo zdravotnej poisťovne o 1,95%. Rovnako ako v sezóne 2005-2006 sa očkovanie nerealizovalo zo štátneho rozpočtu následkom decentralizovania systému zabezpečovania očkovacích látok z roku 2005. Žiadna očkovacia látka nebola hradená zo štátneho rozpočtu, očkovacie látky hradili poisťovne.

Zo zdravotných poisťovní najvyšší počet dávok očkovacej látky proti chrípke uhradila Všeobecná zdravotná poisťovňa – 272 736 dávok, Chemická zdravotná poisťovňa Apollo 46 379 dávok, Spoločná zdravotná poisťovňa 43 457 dávok a Union 554 dávok.

Záver:

V sezóne 2006-2007 bolo distribuovaných 599 144 dávok očkovacích látok proti chrípke. Z tohto množstva uhradili zdravotné poisťovne 363 126 (60,6%) dávok očkovacích látok proti chrípke a zvyšných 236 018 (39,4%) dávok pripadlo na samoplatcov. Zaočkovanosť populácie Slovenskej republiky dosiahla 11,1%. Vo vekovej skupine do 15 rokov bolo očkovaných 45 010 detí čo predstavuje 4,6% z počtu obyvateľov tejto vekovej skupiny, ktorým hradili očkovaciu látku zdravotné poisťovne. Vo vekovej skupine 16 – 58 ročných bolo zaočkovaných spolu 80 655 osôb (2,3 %) a v skupine 59 ročných a starších, ktorým v plnom rozsahu hradili očkovaciu látku zdravotné poisťovne, bolo zaočkovaných 237 461 osôb (25,7 %).

Treba konštatovať, že za posledné tri sezóny má proporcia zaočkovanosti populácie SR stagnujúci charakter, čo nie je priaznivým ukazovateľom.

Predpokladom zvýšenia zaočkovanosti populácie SR je dostatok očkovacích látok proti chrípke hneď v úvode chrípkovej sezóny, cielené načasovanie mediálnej kampane o možnostiach a význame očkovania proti chrípke v nadväznosti na realizáciu dovozu vakcín proti chrípke a zacielenie očkovacej kampane aj na tie rezorty, ktorých zamestnanci prichádzajú do úzkeho kontaktu s populáciou.

6.IV.3.12 Legionárska choroba – A 48.1

Spolu boli hlásené 2 ochorenia (chor. 0,04/100.000), čo je o 2 ochorenia menej ako v predchádzajúcom roku.

Ochorenia boli hlásené z okresov:

1. Prešov – u 28 ročného muža vodiča kamiónu, ktorý mal v anamnéze 13 dní pred ochorením ubytovanie v motoreste (časť Madridu) a zapnutú klimatizáciu v kamióne. Ochorenie bolo potvrdené aglutináciou – Legionella pneumophila sg.1, séro skupina 1.
2. Nové Mesto nad Váhom – u 27 ročného muža pracujúceho v Holandsku, kde vykonával inštalátorske práce pri rekonštrukcii domu. Od augusta 2007 mal bolesti na hrudníku, horúčky, triašky, vykašliavanie hnisavých hlienov, neskôr bol hospitalizovaný pre rozvoj empyému hrudníka. Výsledky vyšetrení: Legionella spp. Izolovaná zo spúta, moču a krvi, jedná sa o importovanú nákazu.

6.IV.3.13 Tuberkulóza – A 15 – A 19, A 31.0

V priebehu roka bolo zaznamenaných 708 prípadov ochorení na rôzne formy tuberkulózy (chor. 13,13/100.000), čo je oproti roku 2006 pokles o 24 prípadov, t.j. 3%. V porovnaní s 5 ročným priemerom je to nižší výskyt o 17%.

632 x sa jednalo o nové ochorenia a 76 x o recidívy.

Ochorenia boli hlásené z každého kraja SR s najvyššou chorobnosťou v Prešovskom kraji – 25,61, ktorá takmer 2 násobne prevyšovala celoslovenskú chorobnosť. Najnižšia chorobnosť bola zaznamenaná v Bratislavskom (6,92) a Nitrianskom kraji (7,92).

Ochorenia sa vyskytli u pacientov v každej vekovej skupine s najvyššou chorobnosťou vo vekovej skupine 84 ročných a starších (55,86).

Z celkového počtu ochorení bolo 455 mužov (chor. 17,38) a 253 žien (chor. 9,12).

V 570 prípadoch sa jednalo o pľúcnu formu TBC a v 138 prípadoch o mimopľúcnu TBC.

Z celkového počtu ochorení 9 z nich končilo úmrtím. Išlo o pacientov z okresov Rimavská Sobota, Liptovský Mikuláš, Ilava, Dolný Kubín, Košice, Nové Mesto nad Váhom – 2x

a Žilina – 2x. V 5 prípadoch sa jednalo o mužov a 4x o ženy. V čase úmrtia mali pacienti 35, 40, 45, 59, 65, 71, 73, 82 a 86 rokov.

Tab.6.IV.3.10 Počet prípadov pľúcnej a mimopľúcnej formy TBC nahlásených do NRT v r. 2007 podľa krajov

	pľúcne			mimopľúcne			Spolu		
	počet	na 100 tis. obyvateľ.	recidíva	počet	na 100 tis. obyvateľ.	recidíva	počet	nové prípady	Recidíva
Bratislavský	35	5,83	7	7	1,17	2	42	33	9
Trnavský	53	9,59	4	14	2,53	0	67	63	4
Trenčiansky	50	8,31	3	15	2,49	0	65	62	3
Nitriansky	53	7,47	2	3	0,42	0	56	54	2
Žilinský	92	13,26	13	18	2,59	1	110	96	14
Banskobystrický	41	6,22	9	5	0,76	1	46	36	10
Prešovský	148	18,60	18	57	7,16	3	205	184	21
Košický	98	12,73	13	19	2,47	0	117	104	13
Slovensko	570	10,57	69	138	2,56	7	708	632	76

Tab.6.IV.3.11 Počet prípadov TBC nahlásených do NRT v r. 2007 podľa veku a pohlavia

	muži		ženy		spolu	
	počet	na 100 000 obyvateľov	počet	na 100 000 obyvateľov	počet	na 100 000 obyvateľov
0-4	6	4,45	1	0,78	7	2,66
5-9	2	1,42	1	0,75	3	1,09
10-14	1	0,59	5	3,07	6	1,80
15-19	8	3,92	6	3,07	14	3,50
20-24	13	5,75	10	4,61	23	5,19
25-29	13	5,45	10	4,36	23	4,91
30-34	19	8,36	12	5,46	31	6,94
35-39	27	14,63	17	9,43	44	12,06
40-44	32	16,83	14	7,39	46	12,12
45-49	51	26,15	15	7,65	66	16,88
50-54	72	36,49	27	13,03	99	24,48
55-59	67	41,14	13	7,20	80	23,30
60-64	26	24,06	11	8,17	37	15,25
65-69	28	33,37	13	11,14	41	20,44
70-74	33	50,84	26	25,42	59	35,28
75-79	29	60,26	34	38,63	63	46,28
80-84	19	67,73	21	34,37	40	44,87
>84	9	66,40	17	51,53	26	55,86
Slovensko	455	17,38	253	9,12	708	13,13

Počet prípadov pľúcnej a mimopľúcnej formy TBC nahlásených do NRT v r. 2007 podľa veku

	pľúcne			mimopľúcne			spolu		
	počet	na 100 tis. obyvateľ.	recidíva	počet	na 100 tis. obyvateľ.	recidíva	počet	na 100 tis. obyvateľ.	recidíva
0-4	4	1,52	0	3	1,14	0	7	7	0
5-9	1	0,36	0	2	0,73	0	3	3	0
10-14	6	1,80	0	0	0,00	0	6	6	0
15-19	14	3,50	0	0	0,00	0	14	14	0
20-24	17	3,84	0	6	1,35	0	23	23	0
25-29	19	4,06	2	4	0,85	0	23	21	2
30-34	22	4,92	2	9	2,01	0	31	29	2
35-39	36	9,87	2	8	2,19	1	44	41	3
40-44	39	10,27	6	7	1,84	1	46	39	7
45-49	55	14,06	3	11	2,81	1	66	62	4

50-54	85	21,01	8	14	3,46	0	99	91	8
55-59	64	18,64	15	16	4,66	1	80	64	16
60-64	26	10,71	3	11	4,53	0	37	34	3
65-69	29	14,46	6	12	5,98	1	41	34	7
70-74	40	23,92	10	19	11,36	2	59	47	12
75-79	55	40,40	7	8	5,88	0	63	56	7
80-84	35	39,26	4	5	5,61	0	40	36	4
>84	23	49,41	1	3	6,45	0	26	25	1
Slovensko	570	10,57	69	138	2,56	7	708	632	76

Zaočkovanosť proti tuberkulóze

- základné očkovanie novorodencov jednou dávkou:
roč. 2006: SR - 98,1 %; kraje od 96,9 % (Košický kraj) do 99,3 % (Žilinský kraj)
- preočkovanie tuberkulín negatívnych z celkového počtu detí v 11. roku života, u ktorých bola vykonaná tuberkulínová skúška:
roč. 1995: SR – 99,5 %; kraje – od 98,5 % (Prešovský kraj) do 100,0 % (Nitriansky kraj, Banskobystrický kraj)
roč. 1994: SR - 99,5 %; kraje – od 98,0 % (Bratislavský kraj) do 99,9 % (Trnavský, Trenčiansky, Nitriansky, Banskobystrický kraj)
roč.1993: SR – 99,3 %; kraje – od 97,7 % (Bratislavský kraj) do 100,0 % (Trnavský kraj).

6.IV.3.14 Ochorenia spôsobené cytomegalovírusom – B 25.0, B 25.8, B 25.9

V tejto skupine ochorení sa vyskytlo s výnimkou cytomegalovírusovej hepatitídy 8 ochorení (chor. 0,16/100.000).

Ochorenia prebiehali pod klinickým obrazom:

B 25.0 pneumónia – 1x

B 25.8 iná – 2x (1x meningeálna, 1x kĺbna)

B 25.9 nešpecifikovaná - 5x (pričom v klinickom obraze sa popisujú febrílie 1x, uzlinová forma 1x, 1x sa jednalo o darcu krvi, ktorému bola v rámci skríningu zistená elevácia hepatálnych parametrov). V 2 prípadoch nebola forma ochorenia udaná.

Výsledky vyšetovania anti CMV sú pozitívne 6x, v 2 prípadoch (bez udania klinických príznakov) údaj o výsledkoch laboratórneho vyšetovania chýbal.

Rozdelenie podľa veku: 0 roč. = 3, 1-4 = 1, 10-14 = 1, 15-19 = 1, 25-34 = 1, 35-44 = 1.

V 5 prípadoch sa jednalo o ženy a v 3 o mužov.

Ochorenia postihli pacientov z krajov Banskobystrického 2x, Žilinského 4x a Prešovského 2x.

6. IV. 4 Neuroinfekcie

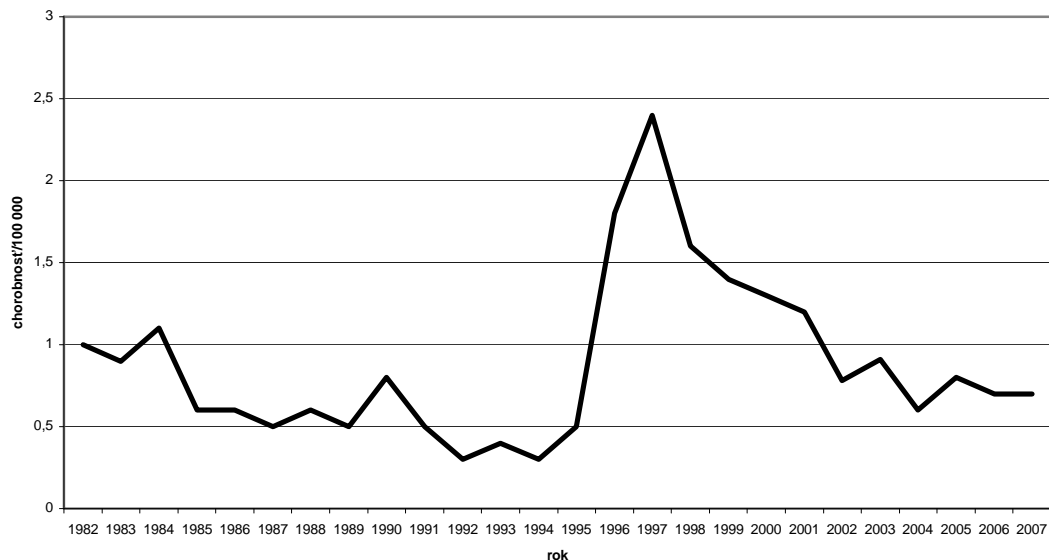
6.IV.4.1 Meningokoková meningitída A 39

V roku 2007 bolo v Slovenskej republike hlásených 37 invazívnych meningokokových ochorení čo je chorobnosť 0,7/ 100 000 obyvateľov (v roku 2006 to bolo 36 ochorení, chorobnosť 0,7). Z počtu hlásených ochorení bolo 35 laboratórne potvrdených. Úmrtia neboli hlásené. Klinicky išlo 16 x o meningitídu, 7 x o meningokokovú sepsu a 14 x o meningitídu so sepsou. Dvadsaťjeden prípadov bolo evidovaných u Rómov, čo je 56,8 % z celkového počtu ochorení. Výskyt ochorení bol sporadický.

Vývoj chorobnosti na meningokokové invazívne ochorenia od roku 1982 je znázornený v Grafe 44.

Graf 44

**MENINGOKOKOVÉ INVAZÍVNE OCHORENIA
SR, 1982 - 2007**

Ochorenia boli hlásené zo všetkých krajov Slovenska. Najvyššia chorobnosť bola v Košickom kraji (1,3/100 000) a v Prešovskom kraji (1,2/100 000). Ochorenia sa vyskytli v 24 (30,4 %) zo 79 okresov Slovenska. Najvyššia chorobnosť na 100 000 obyv. bola zaznamenaná v okresoch Banská Štiavnica (5,9) a Kežmarok (4,6), kde však evidovali iba jedno, resp. tri ochorenia.

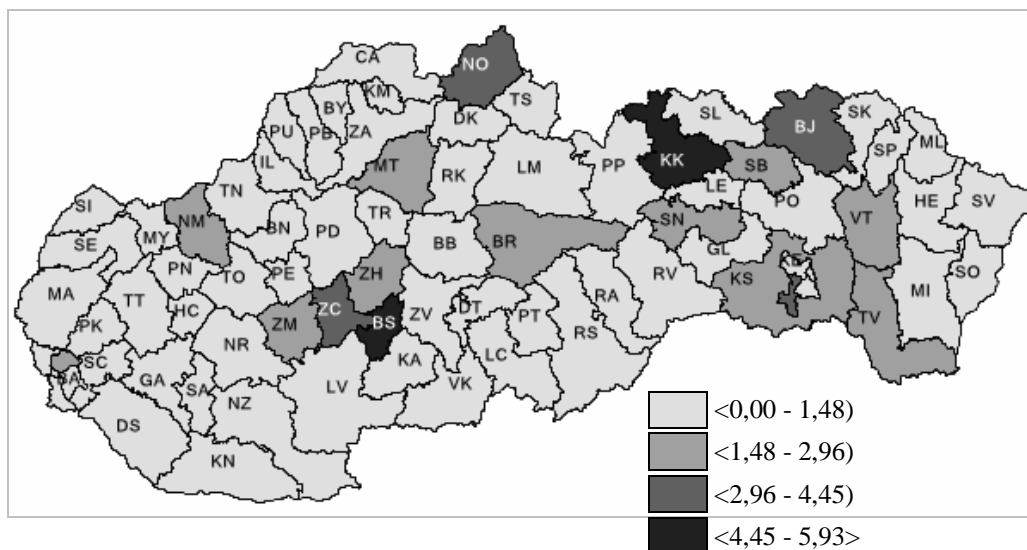
Tab.6.IV.4.1 INVAZÍVNE MENINGOKOKOVÉ OCHORENIA, SR, 2007

VÝSKYT PODĽA OKRESOV A KRAJOV

Kraj	Počet ochorení		Okres	Počet ochorení	
	abs.	chorobnosť/10 0 000		abs.	chorobnosť/10 0 000
Bratislavský	2	0,3	Bratislava I	1	0,9
			Bratislava V	1	0,8
Trnavský	1	0,2	Dunajská Streda	1	0,9
Trenčiansky	2	0,3	Prievidza	1	0,7
			Nové Mesto nad Váhom	1	1,6
Nitriansky	2	0,3	Topoľčany	1	1,4
			Zlaté Moravce	1	2,3
Žilinský	5	0,7	Martin	2	2,1
			Námestovo	2	3,4
			Liptovský Mikuláš	1	1,4
Banskobystrický	5	0,8	Banská Štiavnica	1	5,9
			Brezno	1	1,5
			Lučenec	1	1,4
			Žiar nad Hronom	1	2,1
			Žarnovica	1	3,7
Prešovský	10	1,2	Bardejov	3	3,9
			Kežmarok	3	4,5
			Prešov	1	0,6
			Sabinov	1	1,8
			Vranov nad Top.	2	2,6
Košícký	10	1,3	Košice II	3	3,7
			Košice okolie	3	2,7
			Spišská Nová Ves	2	2,1
			Trebišov	2	1,9
Slovenská republika	37	0,7	Slovenská republika	37	0,7

MAPA 9

INVAZÍVNE MENINGOKOKOVÉ OCHORENIA, SR, 2007
VÝSKYT PODĽA OKRESOV

Ochorenia boli zaznamenané vo všetkých štandardných vekových skupinách, mimo vekovej skupiny 35-44 ročných. Najvyššia vekovošpecifická chorobnosť bola rovnako ako v predchádzajúcich rokoch evidovaná u detí 0 ročných (22,4/100 000) a u 1-4 ročných (3,8/100 000).

Tab.6.IV.4.2 INVAZÍVNE MENINGOKOKOVÉ OCHORENIA, SR, 2007

VEKOVOŠPECIFICKÁ CHOROBNOSŤ

Veková skupina	Počet ochorení	
	abs.	chor.
0	12	22,4
1 – 4	8	3,8
5 – 9	4	1,5
10 – 14	1	0,3
15 – 19	3	0,8
20 – 24	3	0,7
25 – 34	2	0,2
35 – 44	0	0,0
45 – 54	1	0,1
55 – 64	2	0,3
65 +	1	0,2
Spolu	37	0,7

Analýza výskytu podľa kalendárnych mesiacov ukázala, že viac ako polovica ochorení vznikla v chladných mesiacoch roka (január, február, október až december) a to 21 z 37 hlásených ochorení s maximom v januári (9).

Tab.6.IV.4.3 INVAZÍVNE MENINGOKOKOVÉ OCHORENIA, SR, 2007

SEZÓNNY VÝSKYT OCHORENÍ

Mesiac	Počet ochorení	
	abs.	%
Január	9	24,3
Február	3	8,1
Marec	1	2,7
Apríl	3	8,1
Máj	2	5,4
Jún	3	8,1
Júl	3	8,1
August	2	5,4
September	2	5,4
Október	3	8,1
November	5	13,5
December	1	2,7
Spolu	37	100,0

U ochorení, ktoré boli laboratórne potvrdené bol etiologický agens *N. meningitidis* dokázaný 28 x kultivačne, 2x dôkazom antigénu a 5 x len mikroskopicky.

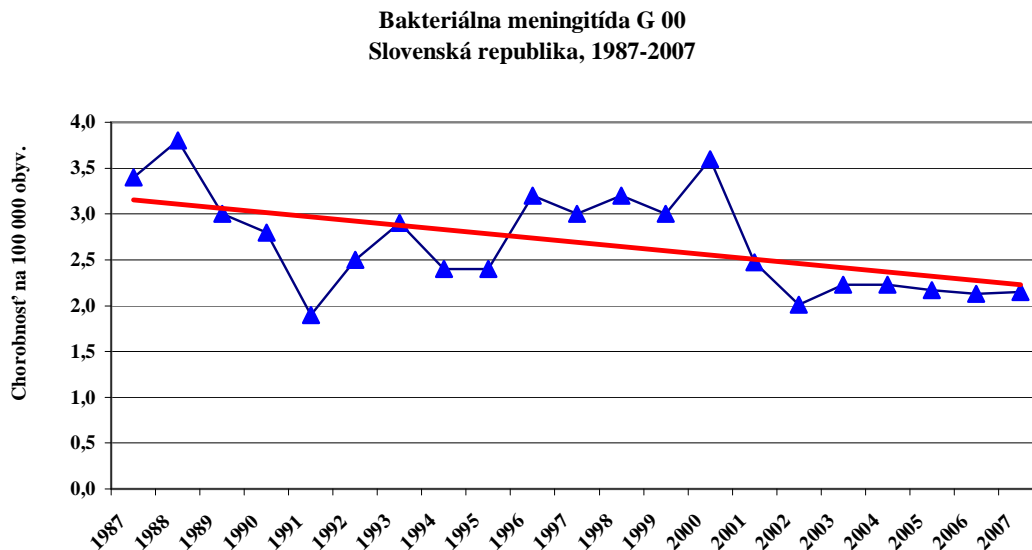
Skupinová sérotypizácia meningokokov bola robená u 29 chorých, čo je 78,4% z celkového počtu chorých, resp. 96% z 30 chorých u ktorých bola *N. meningitidis* potvrdená kultivačne, resp. aglutináciou. Až 76 % kultivačne potvrdených a skupinovo typizovaných

ochorení bola vyvolaná *N. meningitidis* séro skupiny B (22 z 29), 6x sa zistila séro skupina C a jedenkrát bola určená séro skupina Y.

6.IV.4.2. Bakteriálna meningitída – G 00

V roku 2007 bolo hlásených 116 ochorení (chor. 2,15/100.000), čo je o 1 prípad viac ako v roku 2006 a rovnaký stav ako priemer za ostatných 5 rokov.

Graf 45

Ochorenia boli hlásené zo všetkých krajov SR s maximom v kraji Košickom (3,1), minimum v kraji Prešovskom (1,12).

Ochorelo 74 mužov (63,3%) a 42 žien.

Výskyt ochorení nevykazoval závislosť na sezóne vzniku ochorenia, najvyšší výskyt bol zaznamenaný v decembri – 24 prípadov – 20,5%, minimum v novembri – 2 prípady – 1,7%.

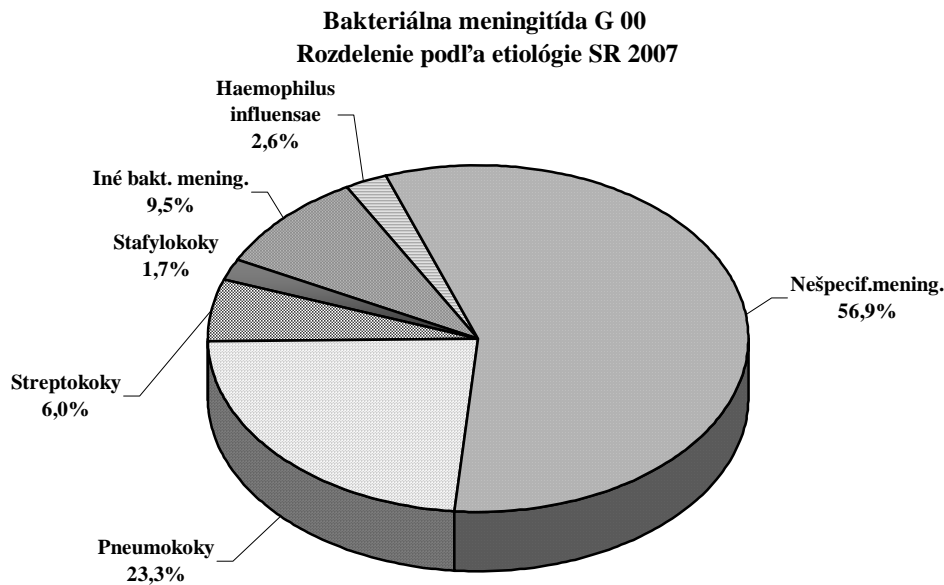
Z hľadiska vekovo špecifickej chorobnosti najvyššia chorobnosť bola zaznamenaná u 0 ročných detí (27,97), najnižšia u 20-24 ročných osôb (0,9). Ochorenia sa vyskytli vo všetkých vekových skupinách.

Z hľadiska etiológie 66 prípadov ochorení (56,9%) zostalo neobjasnených, 23,3% t.j. 27 prípadov spôsobil *Streptococcus pneumoniae*, 7 prípadov spôsobili streptokoky, 2 prípady stafylokoky, 11 prípadov iné mikroorganizmy.

11 prípadov ochorení malo nozokomiálny charakter, ochorenia boli akvirované na ARO a neurochirurgii – po 3x, 1x na oddelení chirurgickom, ORL, neurologickom, onkologickom a plastickej chirurgii.

1 prípad ochorenia bol importovaný, pravdepodobnou krajinou nákazy Maďarsko, u pacienta z okresu Rožňava.

Graf 46

Dg. G 00.0 Meningitída spôsobená Hemophilus influenzae typu B

Boli zaznamenané 3 prípady ochorenia u 3,4 a 5 mesačných detí, z ktorých 1 prípad končil úmrtím:

- 1x sa jednalo o ochorenie u 3 mesačného dieťaťa neočkovaného pre vek (Bratislava II.), ochorenie skončilo uzdravením.
- 1x ochorenie u 4 mesačného dieťaťa, očkovaného 1 dávkou vakcíny INFANRIX HIB, ochorenie končilo uzdravením
- 1x u 5 mesačného dieťaťa z okresu Trebišov, ktoré bolo očkované 1 dávkou vakcíny PENTACT HIB. Jednalo sa o dieťa z prostredia s nízkym hygienickým štandardom, ktoré ochorelo na 46. deň po podaní 1. dávky očkovacej látky. 2. dávka pre chorobu nepodaná. Choré od 2.3.2007. Pre febrilitu do 38,5 °C a angínu nasadená ATB. V noci pretrvávajú febrilitu, dieťa je dušné, opakovane zvracalo. Dňa 3.3. privolaná RZP. Dieťa bolo prijaté na detské odd. NsP Trebišov a.s.. Klinický stav pretrváva hyperpyrexia – 42,0°C, kŕče, lumbálnou punkciou diagnostikovaná purulentná meningitída. Dieťa 3.3. o 20,00 preložené na ARO do Košíc. V Košiciach dochádza 9.3.2007 **k exitu**. Z likvoru mikroskopicky, latex aglutinačnou reakciou aj kultivačne potvrdený Hemophilus influenzae.

Dg. G 00.1 Meningitída spôsobená Streptococcus pneumoniae

Bolo zaznamenaných 27 prípadov ochorení (chor. 0,5/100.000), ktoré sa vyskytli takmer vo všetkých vekových skupinách s výnimkou 15-24 ročných. Najvyššia chorobnosť bola zaznamenaná u 0 ročných detí (5,6) a 1-4 ročných detí (1,4). Preventívne očkovanie nebolo u žiadneho prípadu ochorenia udané.

Úmrtím končilo 6 prípadov (úmrtnosť 0,11/100.000, smrtnosť 22,2%) ochorení a to u:

- 0 ročného dieťaťa (9 mesačné) z okresu Rimavská Sobota, ktoré ochorelo s príznakmi meningitídy a bronchopneumónie, dieťa hospitalizované vo Všeobecnej nemocnici v Rimavskej Sobote, po zhoršení stavu preložené do DFNSP Banská Bystrica, kde na 7. deň ochorenia exitovalo. Z likvoru potvrdená etiológia Streptococcus pneumoniae.
- 57 ročnej ženy z okresu Rimavská Sobota, ktorá bola prijatá na hospitalizáciu v kritickom stave na OAIM Všeobecnej nemocnice Rimavská Sobota, kde exitovala. Z likvoru vykultivovaný Streptococcus pneumoniae.

- 43 ročnej ženy z okresu Košice-okolie, ktorá bola prijatá na Kliniku pre infekčné choroby Košice, ktorá mala v osobnej anamnéze ťažkú formu epilepsie od 17. roku. Začiatok ochorenia bol sprevádzaný ťažkými epileptickými záchvatmi, teplotou, dehydratáciou, stav sa rýchlo zhoršoval, pacientka upadla do bezvedomia a exitovala. Z likvoru vykultivovaný *Streptococcus pneumoniae*.

- 57 ročnej ženy z okresu Košice IV., ktorá v predchorobí prekonala purulentnú otitídu, odvtedy bolesti hlavy a teploty, po mesiaci ju ošetrujúca lekárka odoslala na Kliniku infekčných chorôb v Košiciach, kde sa stav ešte zhoršil a pacientka exitovala. Z hemokultúry a likvoru *Streptococcus pneumoniae*.

- 46 ročného muža z okresu Skalica – pacient prijatý na OAIM pre dezorientáciu, febrilný stav a meningizmus, na CT početné ložiská zápalu, edém mozgu. Bližšie údaje nie sú k dispozícii.

- 44 ročnej ženy z okresu Liptovský Mikuláš – pacientka bola privezená dňa 1.6.07 RZP do NsP L.Mikuláš ako febrilný stav a chronický ethylizmus. Následne po vykonanej LP preložená dňa 2.2.07 na infekčné odd. ÚVN Ružomberok, kde 4.6.07 exituje. Z haemokultúry *Strep.pneumoniae*, v likvore nález odpovedajúci hnisavej meningitíde.

Okrem meningitíd spôsobených *Streptococcus pneumoniae* bolo v rámci sledovania invazívnych pneumokokových nákaz zistený aj výskyt sepsí spôsobených *Streptococcus pneumoniae* a to v počte 7 prípadov a 3 prípady pneumónií. Sepsy sú podrobnejšie popísané v kapitole „Iné infekcie – septikémie“.

Na všetky bakteriálne meningitídy vykazované pod dg. G 00 zomrelo celkom 13 osôb, čo predstavuje úmrtnosť 0,25/100.000, smrtnosť 11,2%.

Okrem popísaných 6 prípadov úmrtí na pneumokokové meningitídy a 1 prípadu úmrtia na hemofilovú meningitídu boli popísané ešte tieto prípady úmrtí:

G 00.2 Streptokoková meningitída – celkom bolo zaznamenaných 7 prípadov, z toho 2 prípady úmrtí u:

- 72 ročného muža z okresu Trenčín, hospitalizovaného pôvodne pre LI syndróm a poruchy citlivosti HK. V priebehu hospitalizácie sa rozvinuli príznaky meningitídy (bolesť hlavy, nauzea), lumbálna punkcia – kultivačne *Streptococcus pyogenes*. Pacient napriek intenzívnej terapii exitoval.

- 58ročného muža z okresu Dunajská Streda, ktorý bol pôvodne hospitalizovaný na Neurologickom odd. Dunajská Streda, odkiaľ preložený na Infekčnú kliniku FN Trnava, kde aj exitoval. Z likvoru *Streptococcus species*.

G 00.9 Bližšie neurčená bakteriálna meningitída – celkom zaznamenaných 66 prípadov ochorení, z toho 4 exity:

- u 3 mesačného dieťaťa z okresu Veľký Krtíš, ktoré ochorelo náhle s rýchlym rozvojom meningitídy a somnolencie, preto preložené do DFNsP Banská Bystrica na oddelenie ARO, kde napriek intenzívnej terapii dieťa exitovalo. V klinickom obraze dominovali meningeálne príznaky a petechie. Preto bolo vyslovené podozrenie na meningokokový pôvod, ktorý sa nepodarilo kultivačne verifikovať, i keď patológ pri pitve popísal silné krvácanie do nadobličiek a v pitevnom protokole uváza ako príčinu smrti Waterhouseov-Friderichsenov syndróm.

- 53 ročnej ženy z okresu Dolný Kubín, ktorá bola hospitalizovaná na internom oddelení pre febrílie, postupne rozvoj kolapsu, pozitívne meningeálne príznaky, petechie a sufúzie v podkoží, lumbálna punkcia sa nepodarila preto ochorenie zostalo etiologicky neobjasnené. Pitvou ako príčina smrti určená meningitis purulenta.

- 7 mesačný chlapec z okresu Spišská Nová Ves, ktorý mal v anamnéze týždeň pred ochorením zápal HCD, avšak rodičia lekára nenavštívili až po vystúpené teplôt, lieky dieťaťu nedávali. Pri opakovanej návšteve LSPP dieťa odoslané na detské oddelenie, odkiaľ preložené

na OAIM DFNSP Košice, kde dieťa po 5 hodinách exitovalo. Pitva potvrdila WF syndróm, avšak kultivačne zostalo úmrtie neobjasnené.

- 46 ročného muža z okresu Prievidza – hlásené patológom súdneho lekárstva FN Martin úmrtie na meningokokovú meningitídu. V anamnéze príznaky sťaženého dýchania asi dva týždne pred úmrtím. Neprítomnosť teploty, bolesti hlavy a iných meningeálnych príznakov. Diagnóza vychádzala z makroskopického nálezu na mozgu, ktorý však nebol kultivačne dokázaný, preto prípad bol vykázaný pod dg: G00.9.

6.IV.4.3. Vírusová meningitída – A 87

V roku 2007 bolo hlásených 108 prípadov ochorení (chor. 2,0/100.0000), čo je o 29% menej ako v roku 2006 a o 21% menej ako je 5 ročný priemer. Ochorenia sa vyskytli vo všetkých krajoch SR s maximom v kraji Trenčianskom (3,83), s minimom v kraji Prešovskom (0,25).

Väčšina prípadov – 98,1% bolo vykázaných na základe klinického obrazu a biochemického vyšetrenia likvoru, ktorý svedčil pre pravdepodobný vírusový pôvod. 2 prípady ochorenia boli etiologicky objasnené a to:

1x u dospelého 22 ročného muža z okresu Trnava – izolované Coxackie B4, 1x u 41 ročného muža z okresu Piešťany – z likvoru PCR metódou potvrdená zosterová etiológia (varicella – herpes zoster).

Bolo zaznamenané 1 úmrtie u 45 ročného muža z okresu Žilina, ktorý po 5 dňoch hospitalizácie na infekčnom oddelení bol preložený na OAIM (podozrenie na herpetickú encefalitídu), stav sa komplikoval a pacient napriek intenzívnej terapii exitoval.

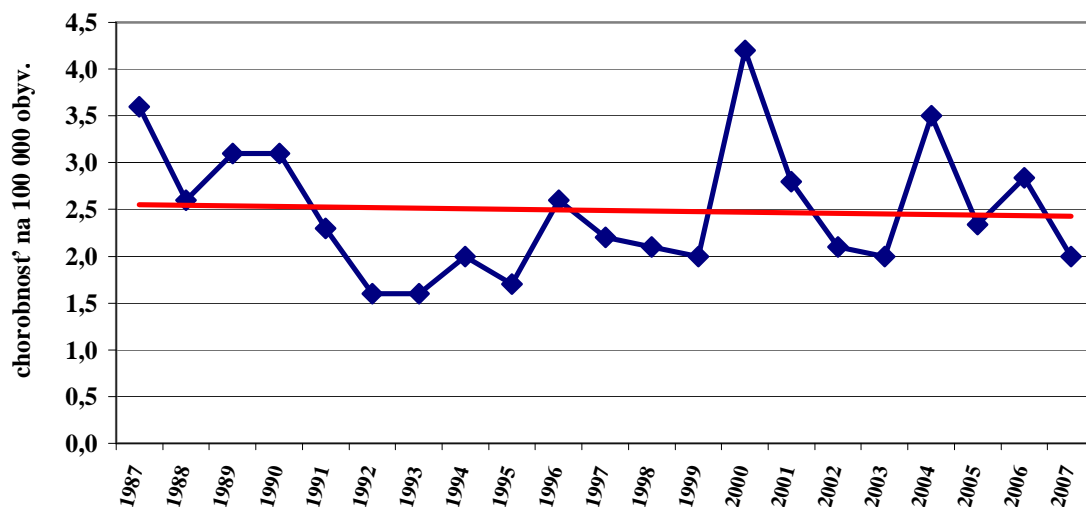
Úmrtnosť 0,02/100.000, smrtnosť 0,93%.

1 prípad ochorenia z okresu Kysucké Nové Mesto bol pravdepodobne importovaný z USA.

1 prípad ochorenia mal nozokomiálny charakter na geriatrickom oddelení.

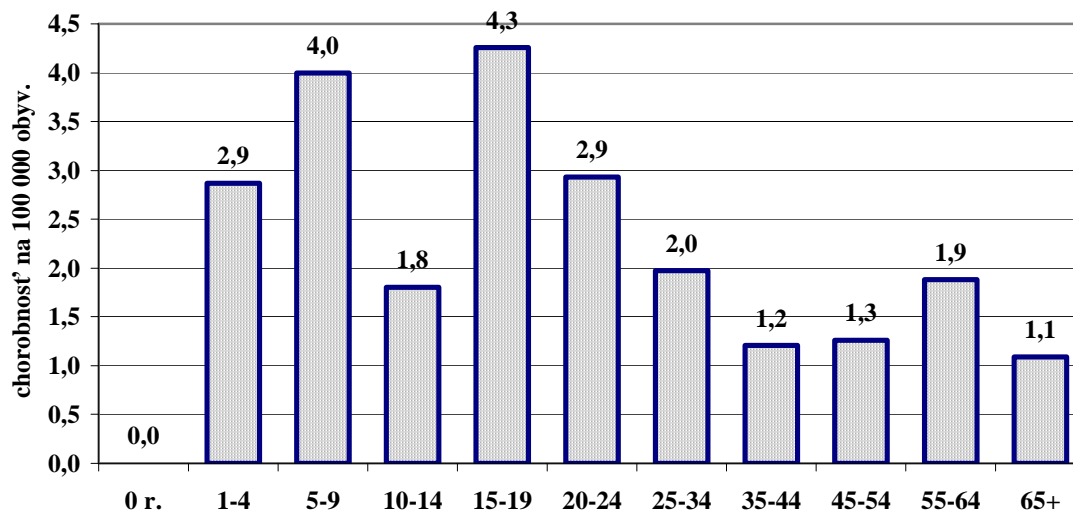
Graf 47

Výskyt vírusovej meningitídy
Slovenská republika, 1986 - 2007

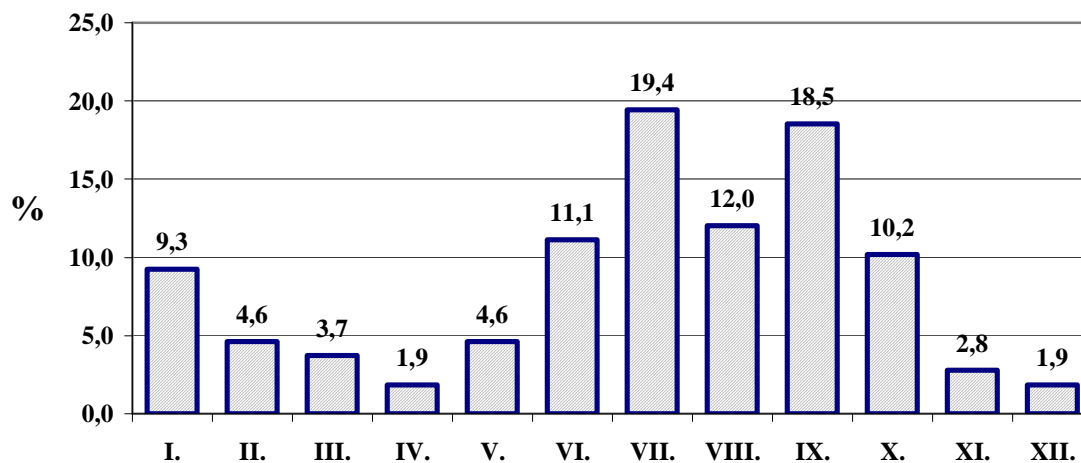
Graf 48

**Vírusová meningitída A 87
Rozdelenie podľa vekových skupín - SR 2007**

Graf 49

**Vírusová meningitída A 87
Rozdelenie podľa sezonality - SR 2007**

6.IV.4.4. Nešpecifikovaná encefalitída – A 86

V roku 2007 nebol hlásený žiaden prípad ochorenia na dg. A 85. V skupine dg. A 86 bolo hlásených 25 prípadov ochorení, čo je o 9 prípadov viac ako v roku 2006. Ochorelo 15 mužov a 10 žien. Ochorenia sa vyskytovali počas celého roka od 1 po 3 v jednotlivých mesiacoch.

Z hľadiska vekovo špecifickej chorobnosti ochorenia sa vyskytli vo všetkých vekových skupinách s výnimkou 0 ročných detí s maximom u 5-9 ročných detí (1,09).

Všetky ochorenia zostali etiologicky neobjasnené.

Bolo zaznamenané 1 importované ochorenie u 21 ročného muža z okresu Nitra pravdepodobne z Rakúska.

6.IV.4.5 Iné nešpecifikované infekcie nervovej sústavy nezaradené inde – A 89

Zaznamenali sa 3 prípady ochorenia (chor. 0,06/100.000), čo je o 3 menej ako v roku 2006. Všetky z Nitrianskeho kraja – etiologicky neobjasnené u dospelých osôb – 2 vo vekovej skupine 25-34 ročných, 1 prípad ochorenia vo vekovej skupine 35-44 ročných.

6.IV.4.6 Iné vírusové meningitídy a encefalitídy – B 00.3, B 00.4, B 01.1, B 02.1

B 00.3 Herpetickovírusová meningitída

Bolo hlásených 5 prípadov ochorení, 2 z Bratislavského a 3 z Trnavského kraja. 3 prípady ochorenia z Trnavského kraja boli potvrdené sérologicky a 2 z nich aj metódou PCR (vírus herpes simplex). 1 prípad ochorenia u 38 ročnej ženy zo Skalice končil úmrtím – hospitalizovaná v NsP Skalica na OAIM pre bezvedomie a meningizmus. Likvor kultivačne negat, v sére anti HSV IgM pozit.

B 00.4 Herpetickovírusová encefalitída

Bolo hlásených 7 prípadov ochorení (0,13) z krajov Trnavského – 3, Košického – 3, Banskobystrického – 1.

Ochorenia sa vyskytli u detí a mladistvých do 19 rokov života s výnimkou 1-4 ročných detí. 6x laboratórne dokázaná etiológia HSV, 1x len biochemické vyšetrenie likvoru v okrese Sobrance, ochorenie malo byť vykázané ako dg. A 86.

B 01.1 Varicellová encefalitída

Bol hlásený 1 prípad ochorenia na varicellu s klinickým obrazom encefalitídy u 7 ročného dieťaťa z okresu Kysucké Nové Mesto, ktoré bolo prijaté na infekčné oddelenie s ľavostrannou hemiparézou, TT do 38°C, zvracaním, slabosťou a riedkymi stolicami. Diagnóza bola uzatvorená na základe klinického obrazu, typického varicellového exantému a encefalitídy s pozitívnym biochemickým nálezom v likvore.

B 02.1 Zosterová meningitída

Boli hlásené 3 prípady ochorenia z 3 krajov u 2 mužov a 1 ženy.

- Okres Žiar nad Hronom hlásil ochorenie u 82 ročnej pacientky, ktorá bola hospitalizovaná pôvodne na internom oddelení, preložená na infekčné odd., kde bola preliečená a preložená na doliečovací odd. NsP v Žiari nad Hronom. Ochorenie nebolo etiologicky objasnené.
- Okres Levice hlásil ochorenie u 14 ročného žiaka, ktoré nebolo laboratórne potvrdené.
- Okres Dunajská Streda hlásil ochorenie 51 ročného muža, ktorý bol hospitalizovaný pre herpes zoster, ktorý sa komplikoval meningitídou. Ochorenie potvrdené etiologicky.

6.IV.4.7 Zápal mozgových plien vyvolaný inými a nešpecifikovanými príčinami – G 03

V tejto skupine nákaz bolo zaznamenaných 7 ochorení (chor. 0,13/100.000) rovnako ako v roku 2006. Ochorenia hlásili 4 kraje- Prešovský – 4, Banskobystrický, Žilinský a Košický – po 1 prípade.

Ochorenia sa vyskytli vo všetkých vekových skupinách nad 14 rokov veku.

Ochoreli 4 muži a 3 ženy.

Jednalo sa o meningeálne formy ochorenia, dg. bola potvrdená len biochemickým vyšetrením likvoru.

6.IV.4.8 Zápal mozgu alebo miechy, mozgu aj miechy – G 04

V roku 2007 bolo hlásených 20 prípadov ochorení (chor. 0,37/100.000) v 6 krajoch SR s maximom v kraji Banskobystrickom (0,91) a minimom v kraji Žilinskom (0,14). V Trenčianskom a Trnavskom kraji ochorenia neboli hlásené.

Ochorelo 13 mužov a 7 žien.

Ochorenia sa vyskytli u detí vo vekovej skupine 0 ročných – 1 prípad, 5-9 ročných – 2 prípady a u dospelých nad 25 rokov veku s maximom vo vekovej skupine 55-64 ročných.

1 ochorenie skončilo úmrtím a to u dospeljej ženy – dôchodkyne 78 ročnej z obce Hrochoť, okres Banská Bystrica. Pacientka bola hospitalizovaná na neurologickom oddelení FNŠP Banská Bystrica, kde napriek liečbe exitovala. Pitvaná nebola.

Úmrtnosť 0,02/100.000, smrtnosť 5%.

1 prípad ochorenia mal charakter nozokomiálnej nákazy akvirovanej na detsko-onkologickom oddelení DFNSP Košice, v tomto prípade kultivačne zistený v etiológii MRSA.

V ďalšom prípade bol ako etiologický agens zistený *Streptococcus bovis* gr. u dospelého muža z okresu Spišská Nová Ves.

Žiadne z ostatných ochorení sa nepodarilo etiologicky objasniť.

6.IV.4.9 Akútna vírusová meningoencefalitída – G 05.1

V roku 2007 boli hlásené 2 prípady ochorení (chor. 0,04/100.000):

- 1. prípad ochorenia bol hlásený z okresu Piešťany u dospelého muža z Vrbového. Ochorenie sa podarilo etiologicky objasniť PCR metódou (vírus varicella herpes zoster).

- 2. prípad ochorenia bol hlásený z okresu Prešov u 14 ročného dievčaťa – vrcholovej plavkyne, u ktorej bol z likvoru potvrdený HSV metódou PCR.

Obe ochorenia mohli byť pre komplexnosť vykazované ako B 00.4 a B 01.1. Tieto diagnózy jasnejšie vyjadrujú vzťah k etiologickému agens.

6.IV.4.10 Vnútrolebkový a vnútrochrbticový absces – G 06

Bolo hlásené 1 ochorenie z Banskobystrického kraja vo vekovej skupine 35-44 ročných, u ktorého CT vyšetrením zistený vnútrolebečný absces, z punkčátu vykultivované *Corynebacterium* sp. a Gram pozitívne koky.

6.IV.4.11 Poruchy tvárového nervu – G 51

V roku 2007 bolo hlásených celkom 45 prípadov ochorení (chor. 0,83/100.000) zo 7 krajov SR s výnimkou Trnavského, s maximom v kraji Košickom (2,46) a minimom v kraji Prešovskom (0,12).

Ochorenia sa vyskytli vo všetkých vekových skupinách s maximom vo vekovej skupine 1-4 ročných detí – 1,91.

Ochorelo 17 mužov a 28 žien.

6.IV.4.12 Zápalová polyneuropatia – G 61

V roku 2007 bolo v SR hlásených 23 suspektných akútnych chabých obrn z toho 6 u detí do 15 rokov. Z týchto ochorení bolo ako ACHO potvrdených 15 ochorení a to u 11 dospelých (chorobnosť 0,2 /100 000 obyvateľov) a u štyroch detí do 15 rokov (chorobnosť 0,5/1000 000 detí).

Zo šiestich suspektných ochorení u detí do 15 rokov boli potvrdené ako ACHO štyri ochorenia u troch chlapcov vo veku 6 rokov (okres Trnava), 14 rokov (okres Trebišov), 14 rokov (okres Zlaté Moravce) a jedného dievčaťa vo veku 1 rok. (okres Brezno):

- u prvého dieťaťa vznikli dňa 26. 2. 2007 obrny horných a dolných končatín. Dňa 27. 2. 2007 bolo dieťa hospitalizované na detskej klinike FN Trnava s dg. polyradikuloneuritída. V predchorobí dieťa prekonalo infekť horných dýchacích ciest. Ochorenie bolo klinikmi na RÚVZ hlásené až 48 hodín od hospitalizácie. Hneď na druhý deň od hlásenia bolo epidemiologicky vyšetrené. Laboratórne vyšetrenia adekvátne odobratých dvoch vzoriek stolice boli v pokusoch o izoláciu poliovírusov a iných enterálnych vírusov negatívne. Ochorenie skončilo uzdravením bez reziduálnych obrn. Ochorenie bolo klinicky uzavreté ako polyradikuloneuritída. Išlo o dieťa riadne očkované proti poliomyelitíde orálnou poliovakcínou (OPV), posledná dávka 13. 5. 2002,
- u druhého dieťaťa došlo k vzniku obrn dňa 12.3. 2007 s lokalizáciou na oboch dolných a horných končatinách. S obrnami a príznakmi akútnej meningoencefalitídy bolo dňa 12. 3. 2007 hospitalizované na infekčnom oddelení NsP Trebišov, odkiaľ bolo prevezené na neurologické oddelenie DFN Košice, kde dňa 14.3. 2007 došlo k poruche dýchania. Ochorenie bolo klinikmi na RÚVZ hlásené až 48 hodín od hospitalizácie. Laboratórne vyšetrenia adekvátne odobratých dvoch vzoriek stolice boli v pokusoch o izoláciu poliovírusov a iných enterálnych vírusov negatívne. Po 60 dňoch od vzniku obrny slabosť a reziduálne obrny na horných aj dolných končatinách ešte pretrvávali. Ochorenie bolo klinicky uzavreté ako polyradikuloneuritída. Dieťa bolo riadne očkované OPV, posledná dávka 22.5.2003,
- u ďalšieho dieťaťa začalo v priebehu marca dochádzať k slabosti končatín, dňa 17. 4. 2007 vznikli na všetkých končatinách chabé obrny. V ten istý deň bolo dieťa hospitalizované na detskom oddelení v DFNSP v Banskej Bystrici. Ochorenie bolo klinikmi hlásené do 24 hodín od hospitalizácie, na druhý deň bolo epidemiologicky vyšetrené. Laboratórne vyšetrenia adekvátne odobratých dvoch vzoriek stolice boli v pokusoch o izoláciu poliovírusov a iných enterálnych vírusov negatívne. Ochorenie bolo klinicky uzavreté ako polyradikuloneuritída a skončilo uzdravením. Dieťa bolo riadne očkované inaktivovanou poliovakcínou (IPV), posledná dávka 7. 4. 2006,
- u ďalšieho dieťaťa sa obrny na pravej hornej a dolnej končatiny objavili dňa 19.5. 2007. S dg. nešpecifikovaná hemiplégia bolo dňa 25. 5. 2007 hospitalizované na infekčnej klinike FN v Nitre. Ochorenie bolo klinikmi hlásené do 24 hodín, kedy bolo aj epidemiologicky vyšetrené. Na laboratórne vyšetrenie bola odobratá iba jedna vzorka stolice s negatívnym výsledkom. Ochorenie skončilo uzdravením a klinicky bolo uzavreté ako susp. demyelinizačné ochorenie CNS typu sklerosis multiplex. Dieťa bolo proti poliomyelitíde riadne očkované OPV, posledná dávka 12. 5. 2004.

Ostatných 11 ochorení u osôb vo veku 15 až 75 rokov bolo z okresov Dunajská Streda - 2 a po jednom z okresov Komárno, Banská Bystrica, Žiar nad Hronom, Námestovo, Martin,

Dolný Kubín, Zvolen, Prievidza a Košice - okolie. Ochorenia vznikli v mesiacoch február (3), marec (1), apríl (3), jún (3) a september (1). Hlásenie na RÚVZ do 24 hodín od hospitalizácie bolo urobené len v jednom prípade (9,1 % z počtu chorých). Všetky prípady boli epidemiológmi vyšetrené do 48 hodín od hlásenia, resp. zistenia ochorenia. Len u troch chorých (27,3%) boli adekvátne odobraté a vyšetrené vzorky stolice (2 vzorky do 14 dní od vzniku obrny v intervale najmenej 24 hodín). Pokus o izoláciu poliovírusov a iných enterálnych vírusov bol vykonaný u šiestich chorých s negatívnym výsledkom.

Tab.6.IV.4.4 Akútne chabé obrny v SR za rok 2007 - výskyt podľa okresov

Kraj	Počet ochorení		Okres	Počet ochorení	
	abs.	chorobnosť		abs.	chorobnosť
Banskobystrický	4	0,6	Banská Bystrica	1	0,9
			Zvolen	1	1,5
			Žiar nad Hronom	1	2,1
			Brezno	1	1,5
Košický	2	0,3	Košice okolie	1	0,9
			Trebišov	1	1,0
Nitriansky	2	0,3	Zlaté Moravce	1	2,3
			Komárno	1	0,9
Trenčiansky	1	0,2	Prievidza	1	0,7
Trnavský	3	0,4	Dunajská Streda	2	1,7
			Trnava	1	0,8
Žilinský	3	0,4	Námestovo	1	1,7
			Martin	1	1,0
			Dolný Kubín	1	2,5
Slovenská republika	15	0,3		15	0,3

Medzinárodná spolupráca pri zabezpečovaní surveillance poliomyelitídy

Týždenné analýzy ACHO u detí do 15 rokov boli zasielané elektronickou poštou do Európskeho úradu SZO. Okrem horeuvedeného zasielania týždenných hlásení do SZO, bol pre európsku regionálnu certifikačnú komisiu SZO v apríli 2007 spracovaný aktualizovaný materiál o všetkých aktivitách realizovaných v roku 2006 na udržanie stavu eradikácie poliomyelitídy v Slovenskej republike. Materiál obsahuje predpísané kapitoly o činnosti členov Národnej certifikačnej komisie, imunizačných aktivitách, výsledkoch epidemiologickej a laboratórnej surveillance, vrátane laboratórneho uchovávaní divých poliovírusov v laboratóriách v rezorte zdravotníctva, aj mimo rezortu zdravotníctva.

6.IV.4.13 Creutzfeldt-Jacobova choroba – A 81.0

V roku 2007 bolo zaznamenaných 6 ochorení (chor.0,11/100 000 obyvateľov), čo je o 2 prípady menej ako v r.2006 a oproti 5-ročnému priemeru je to menej len o 3%.

Ochoreli 3 muži (chor.0,11/100 000) a 3 ženy (chor.0,11/100 000) vo vekových skupinách: 45-54=2, 55-64=2, 65+=2 ochorenia. Všetky ochorenia skončili úmrtím.

Ochorenia boli zaznamenané v týchto okresoch:

V okrese Nové Zámky evidovali ochorenie na CJCH (genetická forma) u 53 ročného muža s negatívnou rodinnou, pracovnou a epidemiologickou anamnézou. Prvé príznaky ochorenia, ktoré sa prejavovali psychickými zmenami (zmeny nálad, sťažaná komunikácia, depresie), začala rodina pozorovať od decembra 2006. V čase od 18.1.07 do 1.2.07 bol pacient

hospitalizovaný na Neurologickom oddelení FNŠP v Nových Zámkoch. Ochorenie progredovalo do výraznej spomalenosti, zábudlivosti, pridružili sa motorické zmeny a dezorientácia. MRI mozgu potvrdila ojedinelé difúzne gliové jazvy F na bazálnych gangliách. Na oddelení bolo vyslovené podozrenie na CJCH. Odber likvoru nebol realizovaný. Dňa 9.2.2007 bol pacient hospitalizovaný za účelom stanovenia diagnózy na Neurologickom oddelení NsP v Komárne. Po 7 dňoch hospitalizácie na oddelení dochádza k rýchlej deteriorácii kognitívnych ako i motorických funkcií, somnolencii a pacient zostáva plne imobilný. Dňa 15.2.2007 bol uskutočnený preklad pacienta na OAIM NsP v Komárne z dôvodu respiračnej insuficiencie pri hypostatickej bronchopneumónii a rozvratu vnútorného prostredia. Po stabilizácii bol pacient hospitalizovaný od 23.2.2007 do 26.2.2007 na Infekčnom oddelení NsP v Komárne a od 26.2.2007 do 28.2.2007 na oddelení LDCH FNŠP v Nových Zámkoch, kde došlo dňa 28.2.2007 k zástave vitálnych funkcií a bol konštatovaný **exitus letalis**. Ochorenie bolo potvrdené histopatologickou skúškou na oddelení Priónových chorôb v NRC pre PCH a PVN v Bratislave dňa 28.3.2007. Dňa 6.3.2007 bol realizovaný odber krvi u pokrvných rodinných príslušníkov pacienta (matka, brat, dve dcéry a syn) na zistenie mutácie na kodóne 200 PRNP génu.

Okres Ružomberok – ochorel 46-ročný muž z L.Lúžnej. V tomto r.2007 mal údajne 2x prechladnutie – virózu. V zdravotnej karte má záznam o návšteve obvodného lekára 14.3.07. Dňa 29.3. absolvoval psychiatrické vyšetrenie (diagnóza – porucha psychiky a správania spôsobená alkoholom), naordinovaný Oxazepam. Dňa 12.4. došlo k zhoršeniu zdravotného stavu, 17.4. pacient hospitalizovaný na Neurologickom oddelení ÚVN RBK, kde mu bolo vykonané CT vyšetrenie a magnetická rezonancia s negatívnymi závermi. EEG z 30.4.-netypické, z 2.5. typické pre CJCH. Dňa 28.4. už kontakt s pacientom nebol možný, upadol do bezvedomia. **Exitus** 8.5.2007.

V okrese Banská Bystrica – bolo zaznamenané 1 ochorenie u 57 ročného muža, ktorý bol hospitalizovaný na neurologickom a psychiatrickom oddelení FNŠP v Banskej Bystrici. Prvé príznaky ochorenia sa objavili v septembri 2006, postupne pribúdali neurologické aj psychiatrické symptómy ochorenia – strata pamäti, orientácie, poruchy chôdze, zažívacie poruchy, poruchy správania. Diagnóza CJCH bola potvrdená v NRC pre priónové infekcie s nálezom prítomnosti mutácie priónového E 200K na kodóne 200. Polymorfizmus priónového génu na kodóne 129 je Metionín. Pacient **exitoval** a pitva diagnózu potvrdila. Pacient mal už dlhšie v anamnéze kontakt so sliepkami a ovcami. Pracoval ako murár. Rodinná genetická anamnéza je negatívna.

V okrese Banská Štiavnica - bolo zaznamenané 1 ochorenie u 65 ročnej pacientky. V klinickom obraze: triaška, poruchy pamäte, zhoršenie chôdze. Koncom januára bola hospitalizovaná na internom oddelení v Banskej Štiavnici, kde CT vyšetrením zistená centrálna atrofia bez ložiskových zmien. Vo februári 2007 bola preložená na neurologické oddelenie, kde boli vyšetrenia doplnené o EEG. Týmto vyšetrením boli opakovane zaznamenané Rademakerové komplexy, typické pre CJCH. Pacientka v marci **exitovala**. Diagnóza bola potvrdená v NRC PCH/PVN oddelenie prionových chorôb v Bratislave z DNA – mutácia prionového génu E 200K na kodóne 200 prítomná, tiež z likvoru a mozgového tkaniva.

V okrese V.Krtíš – bolo zaznamenané 1 ochorenie u 60 ročnej ženy. Prejavy ochorenia sa začali začiatkom roku 2007 ako slabosť, únava, odpadla, krvácanie z nosa. Hospitalizovaná 7 dní na internom oddelení VŠNsP vo V. Krtíši a po domácej liečbe na základe odporúčenia psychiatricky bola dňa 13.4.2007 hospitalizovaná v psychiatrickej liečebni v Hronovciach odkiaľ bola prepustená dňa 17.4.2007 do domácej starostlivosti. Neurológom naordinované 19.4.2007 CT vyšetrenie s následnou hospitalizáciou na oddelení dlhodobo chorých vo Veľkom Krtíši, 23.4.2007 absolvovala MMR v nemocnici v Lučenci a 26.4.2007 preložená na

neurologické oddelenie FNsP F.D. Roosevelta do B. Bystrice, odkiaľ bola preložená na infekčné oddelenia v B. Bystrici a následne na oddelenie dlhodobo chorých vo VŠNsP Veľký Krtíš, kde 28.5.2007 **exitovala**. Pitva nebola nariadená. Pacientka asi od 18 rokov pracovala na družstve v Záhorciach zo začiatku vo vinohrade, neskoršie ako ošetrovatelka hydiny, pracovala aj v pridruženej výrobe pri šití topánok asi 15 rokov. Na dôchodku si privyrábala pri chove kureniec, sliepok a kačiek. Diagnóza bola potvrdená na základe klinického obrazu, MMR mozgu a vyšetrenia likvoru a krvi dňa 22.5.2007 v NRC pre pomalé vírusové neuroinfekcie.

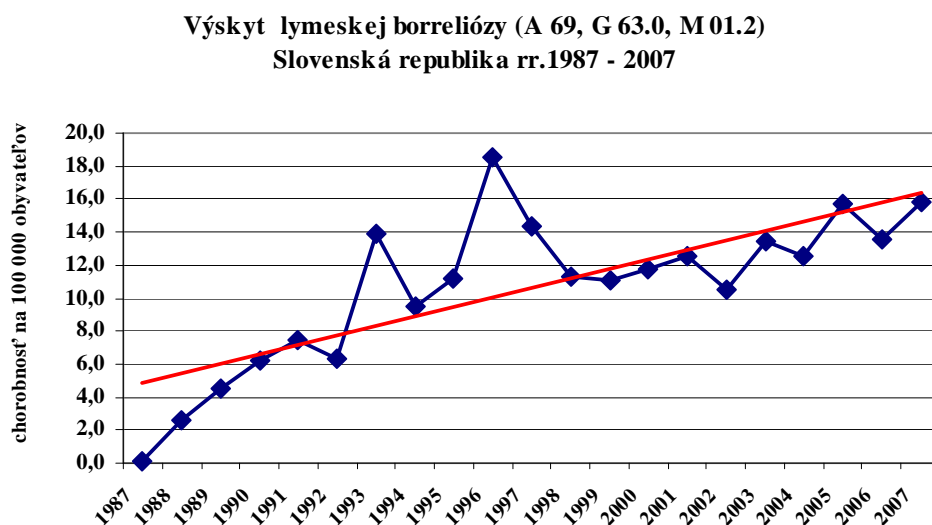
Okr. Spišská Nová Ves – zaznamenané bolo 1 ochorenie u 73 ročnej ženy, ktorá bola od marca 1998 v odbornej starostlivosti ambulantného psychiatra. Od 25.1.-7.3.2007 hospitalizovaná na psychiatrickom oddelení. Dňa 7.3. preložená s podozrením na CJCH na neurologické odd. NsP Levoča a.s., kde 11.3.2007 **exitovala**. Odber materiálu a vyšetrenia na potvrdenie dg. sa už nestihli, preto boli do NRC odoslané len pitevné vzorky. Telefonicky dg. potvrdená, sporadická forma. V anamnéze má konzumáciu všetkých druhov mäsa okrem zveriny a konzumáciu vnútorností, okrem mozgu. Doma chovala asi 2 roky ovce a býka.

V. Skupina zoonóz a nákaz s prírodnou ohniskovosťou

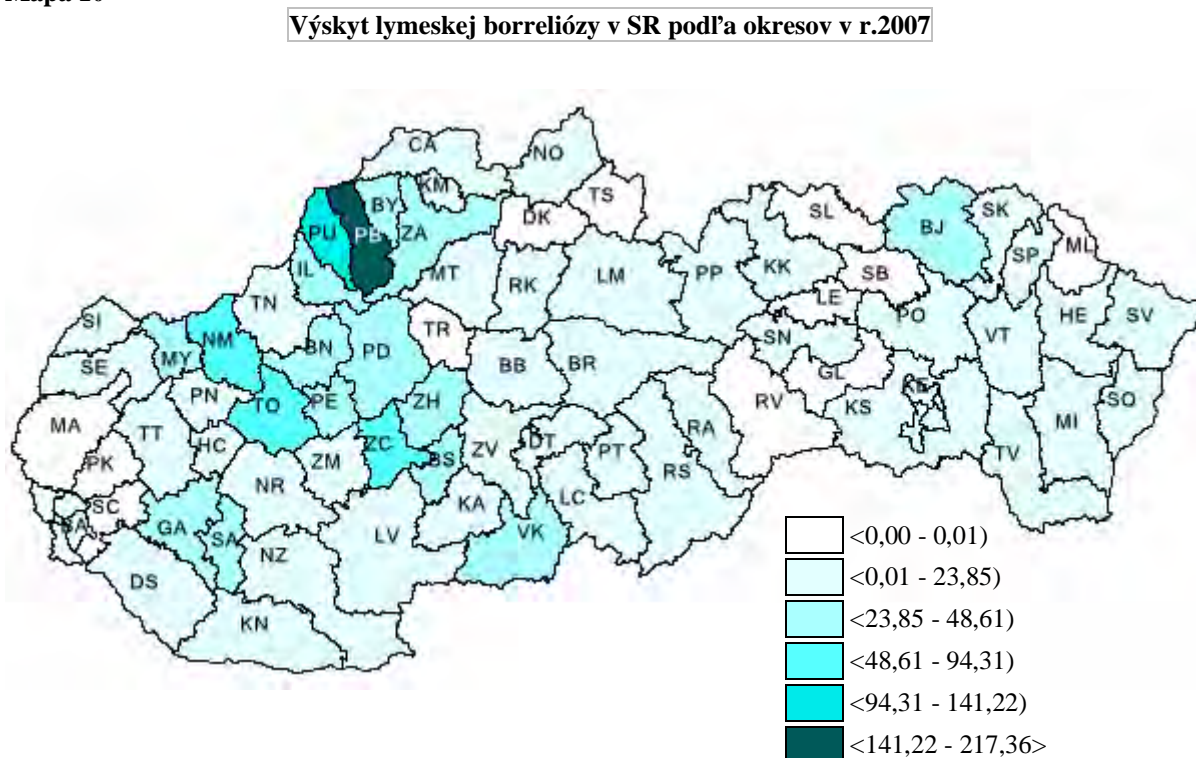
6.IV.5.1 Lymeská borrelióza – A 69.2, M 01.2, G 63.0

V priebehu roka 2007 bolo hlásených spolu 851 ochorení (chor. 15,78/100.000), čo je oproti roku 2006 vzostup o 16% a oproti 5 ročnému priemeru vzostup o 20%. Ochorelo 394 mužov (chor. 15,05) a 457 žien (chor. 16,46). Ochorenia boli hlásené zo všetkých krajov SR, pričom najvyššia chorobnosť bola zaznamenaná v Trenčianskom kraji -61,35.

Graf 50

Mapa 10

Ochorenia boli zaznamenané v každej vekovej skupine s výnimkou 0 ročných detí, pričom najvyššia vekovo špecifická chorobnosť bola vo vekovej skupine 55-64 ročných – 37,37.

Ako dg.:

A 69.2 bolo vykázaných 575 ochorení (chor. 10,66),

M 01.2 bolo vykázaných 234 ochorení (chor. 4,34),

G 63.0 bolo vykázaných 42 ochorení (chor. 0,78).

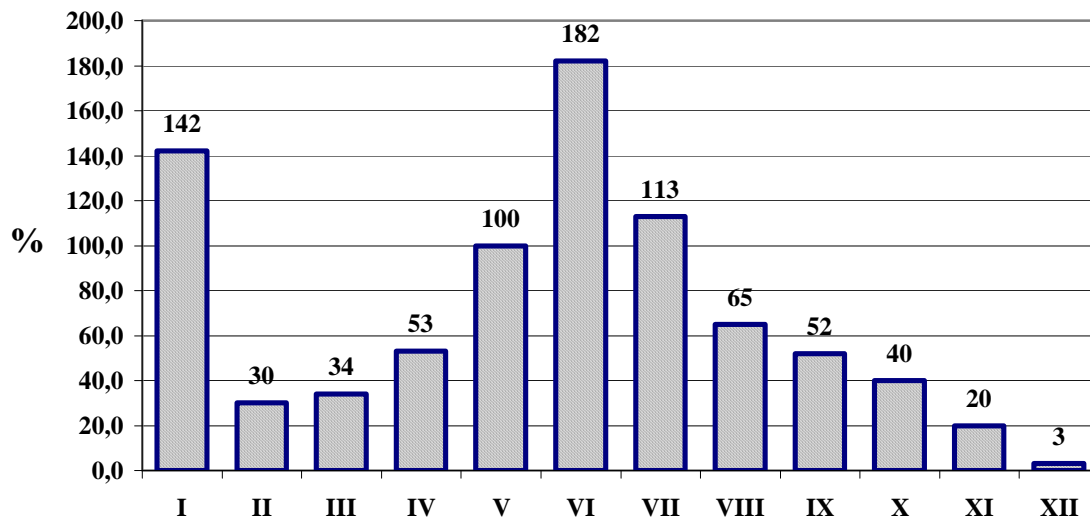
V epidemiologickej anamnéze bolo udané: zaklieštenie 605x, poštipanie neznámym hmyzom – 102x, pobyt v lese – 13x, 102 x bola epidemiologická anamnéza negatívna 29 x nebola udaná.

Ochorenia sa vyskytovali počas celého roka s maximom v júni – 182 ochorení (21,39%).

Hlásené boli 2 importované nákazy (1x z Nórska a 1x z Česka).

Graf 51

**Lymeská borrelióza - A 69.2, G 63.0, M01.2
Rozdelenie podľa sezonality, SR - 2007**

6.IV.5.2 Ornitóza – A 70

V priebehu roka 2007 bolo hlásené 1 ochorenie (chor. 0,02/100.000), čo je oproti roku 2006 o 6 ochorení menej. Jednalo sa o 17 ročného študenta z Košického kraja. V klinickom obraze zápal HCD a dlhšie trvajúca teplota do 38°C. Ochorenie bolo potvrdené sérologicky: chlamýdie pozit KFR 1:113. Epidemiologická anamnéza bola negatívna. Prvé príznaky ochorenia boli hlásené v októbri.

6.IV.5.3 Kliešťová encefalitída – A 84.1

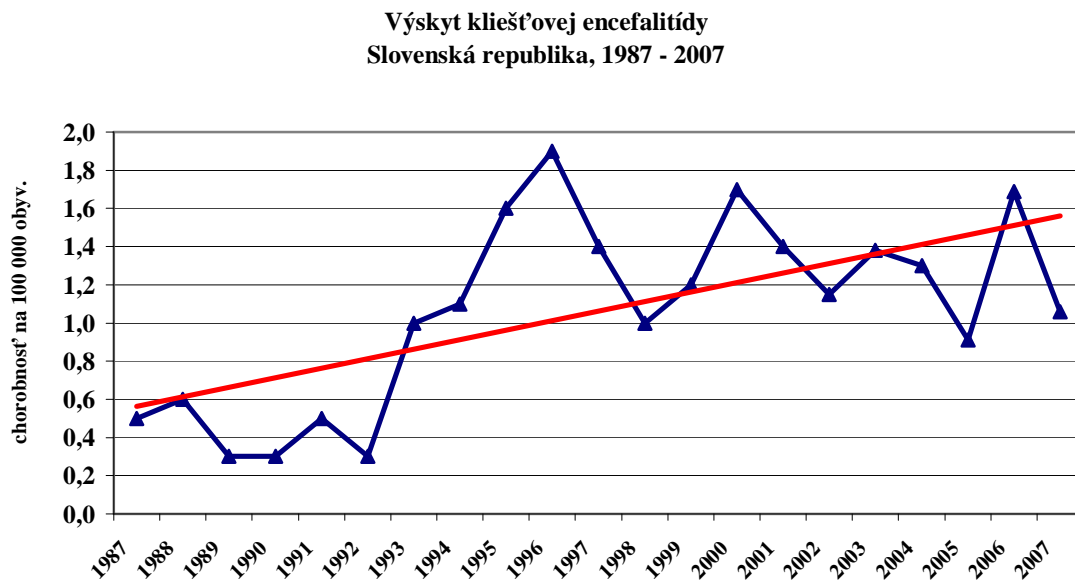
V priebehu roka 2007 bolo hlásených spolu 57 ochorení (chor. 1,06/100.000), čo je oproti roku 2006 pokles o 37% a oproti 5 ročnému priemeru pokles o 18%.

Ochorelo 37 mužov (chor. 1,41) a 20 žien (chor. 0,72).

Ochorenia boli hlásené z každého kraja s výnimkou Trnavského, s maximom v Trenčianskom kraji – 18 ochorení (chor. 3,0).

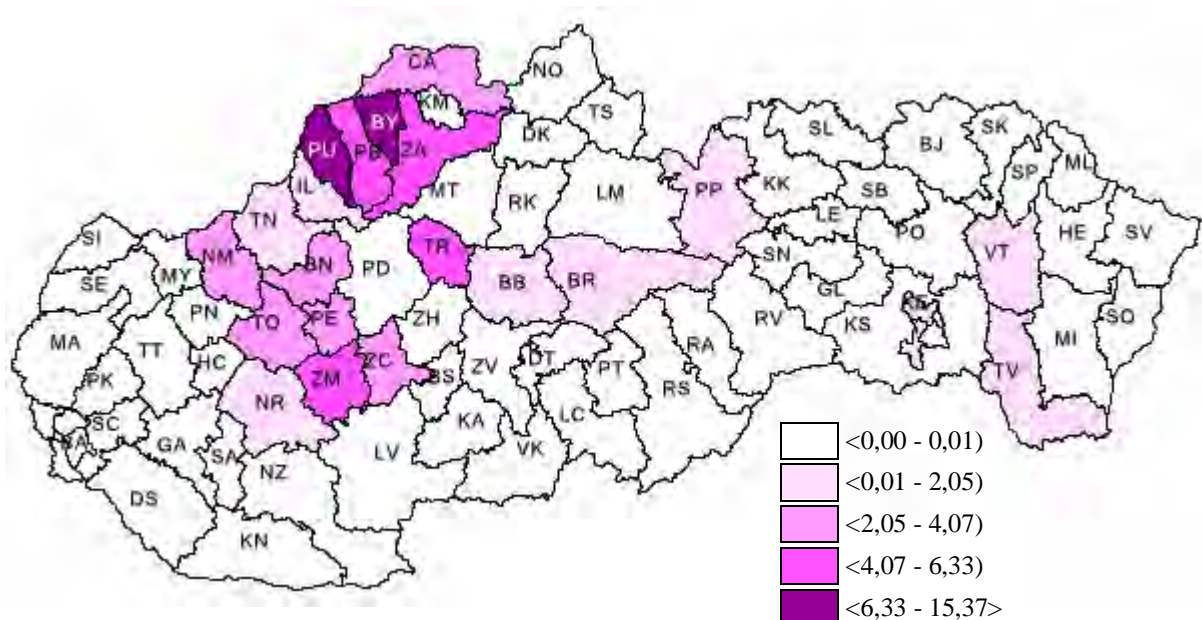
Rozdelenie chorých podľa vekových skupín: 1-4 = 1, 5-9 = 1, 10-14 = 4, 15-19 = 3, 20-24 = 2, 25-34 = 10, 35-44 = 9, 45-54 = 12, 55-64 = 9, 65+ = 6.

Graf 52

Mapa 11

Výskyt kliešťovej encefalitídy (A 84) v SR podľa okresov v r.2007

Klinické formy ochorení: meningeálna – 37x, febrilná – 11x, neurologická – 7x, pľúcna- 1x a bezpríznaková – 1x.

V epidemiologickej anamnéze bolo udané: zaklieštenie – 34x, pobyt v prírodnom ohnisku bez zaklieštenia – 3x, konzumácia surového mlieka – 3x (z toho 2x surového kozieho

mlieka), konzumácia ovčieho syra – 1x, zaklieštenie a pitie surového kozieho mlieka – 1x a v 15 prípadoch zostala epidemiologická anamnéza neobjasnená.

Ochorenia sa vyskytovali od februára do novembra s maximom v júni, kedy sa vyskytlo 18 prípadov ochorení.

6.IV.5.4 Hemoragická horúčka s renálnym syndrómom – A 98.5

V priebehu roka 2007 bolo hlásených spolu 7 ochorení (chor. 0,13/100.000) v roku 2006 nebolo hlásené žiadne ochorenie.

Ochorelo 6 mužov (chor. 0,23) a 1 žena (chor. 0,04).

Ochorenia boli hlásené z krajov: Prešovský – 6 a Trenčiansky – 1.

Rozdelenie chorých podľa vekových skupín: 25-34 = 1, 35-44 = 2, 45-54 = 1, 55-64 = 3.

V epidemiologickej anamnéze bolo udané: 6x častý pobyt v lese (z toho 1x išlo o lesného robotníka, 1x o poľovníka, 1x o colníka a 1x o telovýchovného lekára – beh v lese), 1x o upratovanie pivnice s možnou prítomnosťou hlodavcov.

V 2 prípadoch bola zároveň diagnostikovaná aj kliešťová encefalitída.

Všetky ochorenia boli laboratórne potvrdené – Hantaan vírus nebol bližšie určený ani v jednom prípade.

Prvé príznaky ochorení boli hlásené v mesiacoch: apríl – 1, júl – 2, august – 3, september – 1.

6.IV.5.5 Trichinelóza – B 75

V roku 2007 bolo hlásených 8 ochorení (chor.0,15/100 000), čo je o 3 ochorenia viac ako v predchádzajúcom roku.

Ochoreli 3 muži (chor.0,11/100 000) a 6 žien (chor.0,22/100 000).

Ochorenia boli hlásené z krajov: Prešovský – 7 a Žilinský – 1.

Vekové zloženie chorých: 10-14=1, 15-19=2, 20-24=1, 25-34=1, 35-44=1, 65+=2.

Klinické formy ochorenia: 2x febrilná, 2x uzlinová a 4x boli ochorenia zistené v epidemiologickej súvislosti.

Okrese Bardejov s hlásil 7 prípadov v 4 rodinách, kde konzumáciu diviny popierali. Doma chovajú ošípané a pravidelne vykonávajú zabíjačky ošípaných.

Všetky ochorenia boli laboratórne potvrdené.

Okres Žilina - hlásil 1 epidemiologicky neobjasnené ochorenie. Sérologické vyšetrenie Trichinella Elisa IgG viac ako 1: 3000. Epidemiologická anamnéza neobjasnená.

Prvé príznaky ochorení boli hlásené v mesiacoch : január – 3, február – 1, marec – 4.

6.IV.5.6 Toxokaróza – B 83

V roku 2007 bolo hlásených 111 ochorení (chor.2,06/100 000), čo je oproti predchádzajúcemu roku vzostup o 48%.

Ochorelo 55 mužov (chor.2,10/100 000) a 56 žien (chor.2,02/100 000).

Ochorenia boli hlásené zo všetkých krajov SR s výnimkou Bratislavského a Banskobystrického kraja s najvyššou chorobnosťou v Nitrianskom kraji 7,78.

Ochorenia sa vyskytli u pacientov vo všetkých vekových skupinách s výnimkou 0 ročných detí s najvyššou vekovo špecifickou chorobnosťou u 1-4 ročných detí – 10,03 a 5-9 ročných detí – 8,01.

Klinické formy ochorení: uzlinová – 46x, črevná – 25, bezpríznaková – 10, kĺbna – 9, pľúcna – 7, febrilná – 6, respiračná – 4, kožná – 2, neurologická – 1 a očná – 1.

V epidemiologickej anamnéze bolo udané: kontakt s domácimi zvieratami – 88x (z toho kontakt s rôznymi domácimi zvieratami – 72x, so psom – 8x, so psom a mačkou – 7x, s mačkou – 1x), nízka hygienická úroveň – 5x, práca s pôdou kontaminovanou výlučkami zvierat – 3x, kontakt s domácimi zvieratami a kontakt s pieskom – 1x, 13x bola epidemiologická anamnéza negatívna a v 1 prípade nebola udaná.

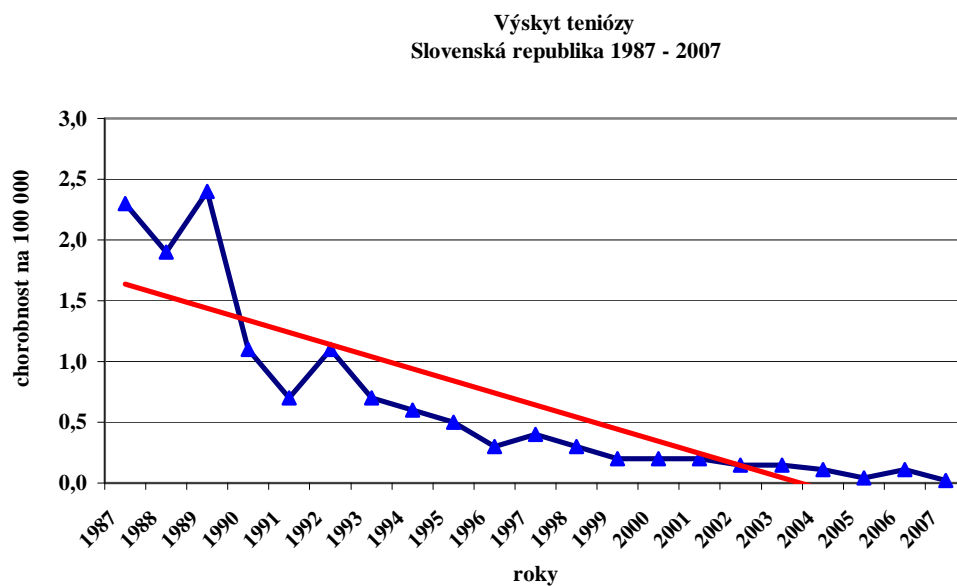
Ochorenia sa vyskytovali počas celého roka okrem decembra s maximom ochorení v januári – 19 prípadov a auguste – 18 prípadov.

6.IV.5.7 *Tenióza – B 68*

V priebehu roka 2007 bolo hlásené 1 ochorenie (chor. 0,02/100.000), čo je oproti roku 2006 o 5 ochorení menej. Jednalo sa o 47 ročnú ženu z Prešovského kraja. Klinická forma ochorenia črevná. Etiológia: *Taenia* bližšie neurčená.

V epidemiologickej anamnéze bola udaná konzumácia bifteku zo surového bravčového mäsa. Prvé príznaky ochorenia boli hlásené v mesiaci september.

Graf 53

6.IV.5.8 *Listerióza – A32, P 37.2*

V roku 2007 bolo na Slovensku hlásených 9 ochorení na listeriózu (chor. 0,17 /100 000), čo je oproti roku 2006 pokles o 25% a oproti 5 ročnému priemeru vzostup o 18,4%.

Okrem 8 získaných ochorení na listeriózu bol v priebehu roka 2007 hlásený aj 1 prípad novorodeneckej (diseminovanej) listeriózy (chor. 0,02/100.000), ktorý končil úmrtím.

Ochoreli 4 muži (chor. 0,15) a 5 žien (chor.0,18).

Vekové zloženie: 0 roč. = 1, 5-9 = 1, 25-34 = 1, 35-44 = 1, 55-64 = 3, 65+ = 2.

Ochorenia boli hlásené z krajov: Prešovský – 3, Žilinský – 2, Banskobystrický – 2,

Trenčiansky a Košický – po 1 prípade.

Klinické formy ochorení: septická – 3, uzlinová – 2, meningeálna – 1, gynekologická – 1, nezistená – 1. U novorodeneckej (diseminovanej) listeriózy sa jednalo o kožnú formu.

V epidemiologickej anamnéze bolo udané: zlé hygienické a sociálne podmienky a chov hydiny v domácnosti – 1x, v 7 prípadoch zostala epidemiologická anamnéza neobjasnená a v 1 prípade sa jednalo o vertikálny prenos z matky na dieťa.

Prvé príznaky ochorenia boli hlásené v mesiacoch: január – 1, marec – 3, máj – 1, jún – 1, júl – 1, august – 1.

Hlásené boli 2 úmrtia:

- 1 pacientka exitovala na listeriózu. Jednalo sa o 74 ročnú ženu z Trenčianskeho kraja, ktorá bola hospitalizovaná pre cefaleu, bolesti brucha, vomitus. Následné zhoršenie stavu, febrilita, blúznenie, v laboratórnom obraze hematúria. Pacientka soporózna až komatózna s hydronefrózou na 3. deň hospitalizácie exitus letalis. Z HK: *Listeria monocytogenes*. Epidemiologický záver: Listériová sepsa epidemiologicky neobjasnená.

- 1 dieťa na novorodeneckú (diseminovanú) listeriózu. Jednalo sa o dieťa 27 ročnej ženy (dg. P 37.2) narodené v 36. týždni tehotenstva ako mŕtvo narodené dieťa. Mŕtvo narodený chlapec mal pri pitve macerovanú kožu v okolí umbilika, ster z kože a ústnej dutiny – *Listeria monocytogenes*. Ster z lochie matky – tiež *L.monocytogenes*. Pri epidemiologickom šetrení zistené, že rodička počas tehotenstva neprekonala žiadne ochorenia, tehotenstvo prebiehalo bez komplikácií, išlo u nej o 5. pôrod. Žije vo veľmi zlých hygienických a sociálnych podmienkach, v domácnosti chová hydinu.

2 pacienti exitovali na základnú diagnózu (1x na alkoholické zlyhanie pečene a 1x na Ca mamae).

Úmrtnosť 0,04/100.000, smrtnosť 22,2%.

6.IV.5.9 Besnota – Rabies, Lyssa – A 82

Ochorenie na besnotu u ľudí sme nezaznamenali.

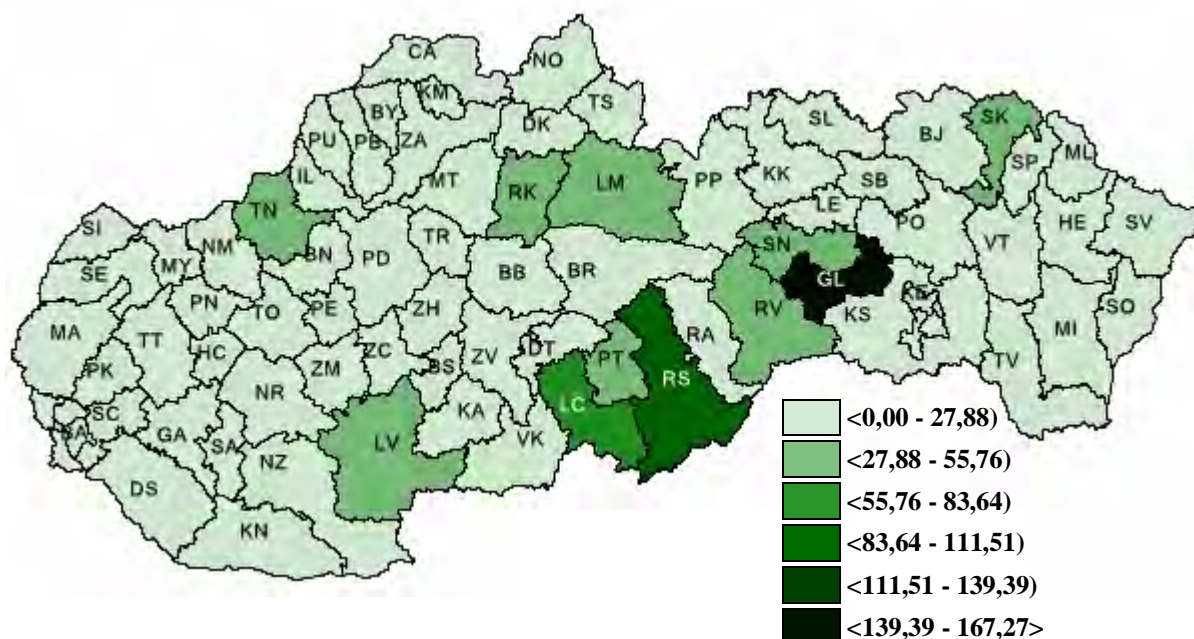
6.IV.5.10 Kontakt alebo ohrozenie besnotou – Z 20.3

V roku 2007 bolo hlásených 867 ohrození besnotou po kontakte osôb so zvieratom besným alebo podozrivým z besnoty (chor.16,07/100 000), čo je oproti predchádzajúcemu roku vzostup o 0,23% (index 1,0) a oproti 5 ročnému priemeru je to pokles o 24%.

Ohrozenia besnotou boli hlásené zo všetkých krajov SR s maximom v Banskobystrickom kraji – 209 prípadov (chor. 31,87), čo predstavuje 24,11% podiel zo všetkých prípadov hlásených v SR.

Mapa 12

Výskyt kontaktu a ohrozenia besnotou v SR (Z 20.3) podľa okresov miesta bydliska v r.2007

V 457 prípadoch sa jednalo mužov (chor. 17,45) a v 410 prípadoch o ženy (chor. 14,77). Prípady ohrozenia besnotou sa vyskytli u pacientov vo všetkých vekových skupinách s maximom výskytu u 5-9 ročných detí – 121 prípadov (chor. 44,05) a 10-14 ročných detí – 116 prípadov (chor. 34,84).

Profylaxia proti besnote bola vykonaná u 794 osôb, t.j. 91,6% ohrozených.

Tab.6.IV.5.1 Prehľad o počte exponovaných osôb besnými alebo z besnoty podozrivými zvieratami, druhoch zvierat, počte besných zvierat a počte vakcinovaných osôb

P.č.	Druh zvierat'a	počet zvierat	z toho besné	počet poranení	počet vakcinovaných
1	Pes	590		590	525
2	Mačka	157		157	151
3	Kohút	1		1	1
4	Iné domáce zviera	1		1	1
5	Kôň	2		2	2
6	Prasa	1		1	1
7	Morča	3		3	3
8	Hovädzí dobytok	0		0	0
9	Medveď	2		2	2
10	Veverička	6		6	6
11	Srnec- srnka	0		0	0
12	Líška	12		12	12
13	Krt	2		2	3
14	Kuna	2		2	2
15	Plch	0		0	0
16	Poľný zajac	0		0	0
17	Jež	2		2	2
18	Netopier	8		8	8
19	Potkan	51		51	51
20	Myš	14		14	14
21	Potkan + myš	0		0	0
22	Škrečok poľný	1		1	1
23	Plch	1		1	1
24	Diviak	1		1	1
25	Jazvec	0		0	0
26	Opica	2		2	2
27	Sova	0		0	0
28	Fretka	1		1	1
29	Iné divokožijúce zviera	3		3	3
30	Neznáme zviera	4		4	3
	SPOLU:	867	0	867	796

Tab.6.IV.5.2 Lokalizácia poranení zvierat'om

Lokalizácia	abs.	%
Tvár	27	3,1
Hlava	4	0,5
Krk	3	0,3
Trup	16	1,8
Brucho	2	0,2
Rameno	17	2,0
Predlaktie	36	4,2
Ruka	398	46,0
Stehno	28	3,2
Predkolenie + lýtko	111	12,8
Noha	209	24,1
Genitálie, gluteus	0	0,0
Kombin.poran.	10	1,2
Kontakt	2	0,2
Spolu	867	100,1

Tab.6.IV.5.4 Druh poranenia

Druh poranenia	abs.	%
Pohryznutie	804	92,8
Poškriabanie	39	4,5
Poslinenie	6	0,7
Kontakt	7	0,8
Kombinované poranenie	10	1,2
Manipulácia s inf.mater.	1	0,1
Spolu	867	100,1

Tab.6.IV.5.3 Rozdelenie poranení zvieratami podľa druhu poranenia

Druh poranenia	abs.	%
Pohryznutie	804	92,8
Poškriabanie	39	4,5
Poslinenie	6	0,7
Kontakt	7	0,8
Kombinované poranenie	10	1,2
Manipulácia s inf.mater.	1	0,1
S P O L U	867	100,1

Tab.6.IV.5.5 Počet vakcinovaných

Vakcína	791
Vakcína+sérum	3
Len sérum	0
S P O L U	794

Tab.6.IV.5.6 Počet dávok

Rabipur	1
Imovax	9
Verorab	3018

6.IV.5.11 Tularémia – A 21

V priebehu roka 2007 bolo hlásených spolu 11 ochorení (chor. 0,20/100.000), čo je oproti roku 2006 pokles o 78% a oproti 5 ročnému priemeru pokles tiež o 78%.

Ochorelo 7 mužov (chor. 0,27) a 4 ženy (chor. 0,14).

Ochorenia boli hlásené z krajov: Nitriansky – 7, Trenčiansky – 2, Trnavský a Prešovský – po 1

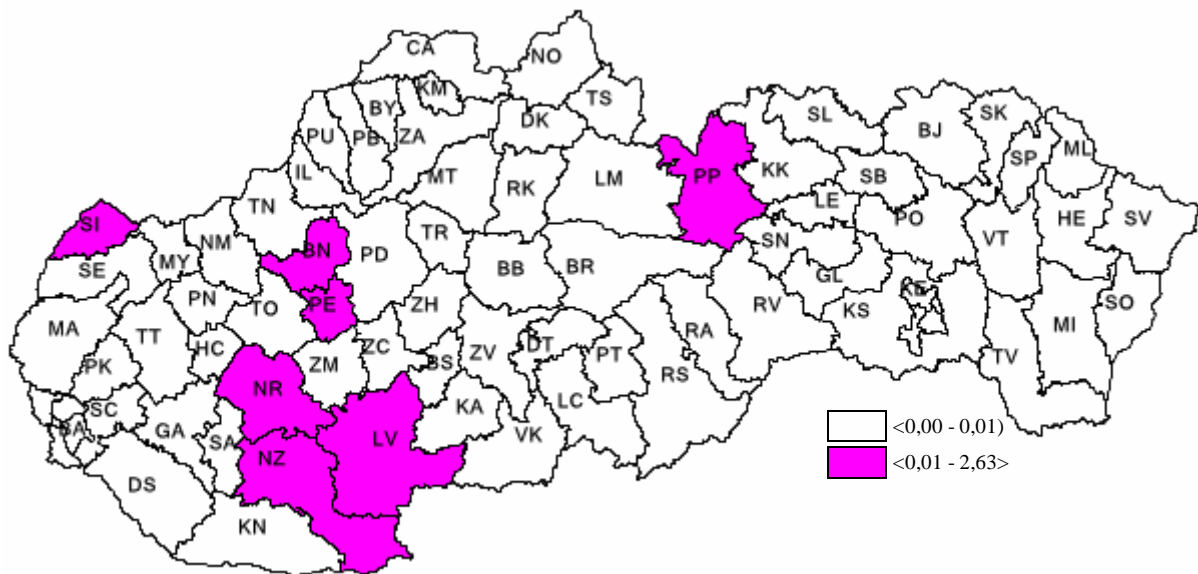
prípade.

Rozdelenie chorých podľa vekových skupín: 10-14 = 1, 15-19 = 3, 20-24 = 2, 45-54 = 3, 55-64 = 2.

Klinické formy ochorení: ulceroglandulárna – 6x, glandulárna – 3x, orálne glandulárna – 1x a pulmonálna – 1x.

Mapa 13

Výskyt tularémie (A 21) SR podľa okresov v r.2007

V epidemiologickej anamnéze bolo udané: manipulácia s krmivom a stelivom – 3x, kontakt s domácimi zvieratami – 2x, prisatie kliešťa – 2x, poštipanie neznámym hmyzom – 2x, kuchynské spracovanie kráľika – 1x a v 1 prípade bola epidemiologická anamnéza negatívna. Prvé príznaky ochorenia boli hlásené v mesiacoch: január – 1, február – 1, apríl – 1, máj – 1, jún – 2, júl – 1, august – 2, september – 1, november – 1.

6.IV.5.12 Choroba z mačacieho uškrabnutia – A 28.1

V priebehu roka 2007 bolo hlásené 1 ochorenie (chor. 0,02/100.000) u 52 ročnej ženy z Nitrianskeho kraja. Klinická forma ochorenia – kožná. V klinickom obraze zvýšená teplota, kožný výsev na oboch stehnách, bruchu a chrbte. V epidemiologickej anamnéze udané poškrabanie kocúrom na ľavom stehne. Prípadochorenia je vykázaný ako možný.

6.IV.5.13 Q horúčka – A 78

V priebehu roka 2007 bolo hlásené 1 ochorenie (chor. 0,02/100.000), v roku 2006 nebolo hlásené ochorenie. Ochorel 23 ročný muž z Prešovského kraja, ktorý mal v epidemiologickej anamnéze pobyt v USA, opakované poštipanie plošticami. V klinickom obraze prítomný exantém na koži až impetigo. Diagnóza bola potvrdená sérologickým vyšetrením v SAV, Virologický ústav Bratislava (Coxiella burnetti, titer 1:1600).

6.IV.5.14 Leptospiróza – A 27

V priebehu roka 2007 bolo hlásených 18 ochorení (chor. 0,33/100.000), čo je oproti roku 2006 pokles o 18% a oproti 5 ročnému priemeru pokles o 34%.

Ochorelo 13 mužov (chor. 0,15) a 5 žien (chor. 0,18).

Ochorenia boli hlásené v každom kraji s výnimkou Bratislavského kraja, s maximom v kraji Nitrianskom – 4 prípady (chor. 0,57).

Rozdelenie chorých podľa vekových skupín: 10-14 = 3, 20-24 = 1, 25-34 = 2, 35-44 = 2, 45-54 = 5, 55-64 = 1, 65+ = 4.

Klinické formy ochorení: febrilná – 10x, meningeálna – 3x, Weilova choroba – 2x, ikterická – 1x, očná – 1x a v 1 prípade išlo o renálne zlyhanie.

V epidemiologickej anamnéze bolo udané: profesionálna nákaza – 5x (insemináčny pracovník -1,

práce v kanalizácii – 1, lesný robotník – 1, inštalatér na družstve – 1, dojička – 1), kúpanie sa v rieke, jazere a rybolov – 4x, výskyt hlodavcov v bydlisku alebo okolí – 8x a neobjasnená anamnéza ostala u 1 pacienta.

V etiológii sa uplatnili: *L. icterohaemorrhagica* – 4x, *L. sejroe* – 4x, *L. grypotyphosa* – 2x, *L. australis* – 2x, *L. pomona* – 2x, *L. sejroe* + *L. andamana* – 1x, *L. sejroe* + *L. icterohaemorrhagica* – 1x, *L. sejroe* + *L. andamana* + *L. javanica* – 1x, a v jednom prípade sa uplatnilo až 8 druhov leptospír (*L. sejroe*, *L. icterohaemorrhagica*, *L. javanica*, *L. andamana*, *L. canicola*, *L. ballum*, *L. pyrogenos*, *L. semeranga*).

Prvé príznaky ochorení boli hlásené v mesiacoch: január – 3, marec – 1, máj – 1, jún – 1, júl – 3, august – 2, september – 1, október – 6.

6.IV.5.15 Echinokokóza – B 67

V roku 2007 boli hlásené 4 ochorenia (chor. 0,07/100.000), v roku 2006 nebolo zaznamenané ochorenie.

Ochorel 1 muž (chor. 0,04) a 3 ženy (chor. 0,11).

Ochorenia boli hlásené z krajov: Nitriansky – 2, Trnavský – 1 a Košický – 1.

Rozdelenie chorých podľa vekových skupín: 25-34 = 1, 35-44 = 1, 45-54 = 1, 55-64 = 1.

Klinické formy ochorení: 2x pľúcna, 1x febrilná, 1x črevná.

V 3 prípadoch bolo ochorenie laboratórne potvrdené (*Echinococcus granulosus* – 2x, *Echinococcus multilocularis* – 1x) a 1 prípad bol vykázaný ako možný.

V epidemiologickej anamnéze bolo udané: manipulácia so surovinami z Indie, Číny a Iraku, práca v sklade a práca v záhrade – 1x, 1x boli ako faktor prenosu udané mäsové výrobky a 2x bol faktor prenosu neznámy.

Prvé príznaky ochorení boli hlásené v mesiacoch: január – 1, marec – 1, máj – 1, september – 1.

6.IV.5.16 Toxoplazmóza – B 58 a kongenitálna toxoplazmóza – P 37.1

V roku 2007 bolo hlásených 257 ochorení (chor. 4,77 /100.000), čo je oproti roku 2006 pokles o 15% a oproti 5 ročnému priemeru vzostup o 1%.

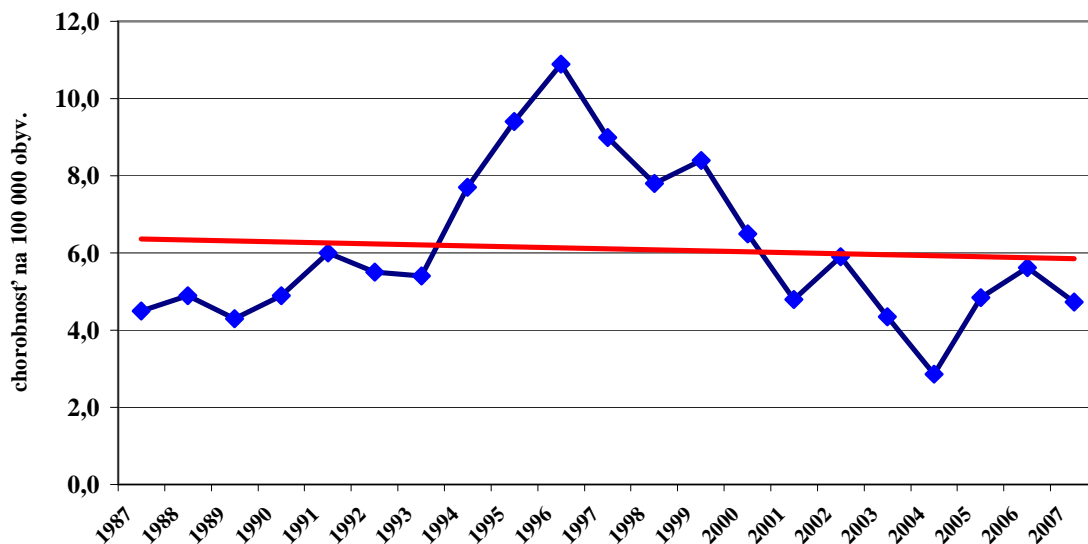
Z celkového počtu boli 2 prípady ochorení hlásené ako kongenitálna toxoplazmóza (dg. P 37.1) chor. 0,04, obidva z okresu Košice okolie.

Ochorelo 104 mužov (chor. 3,97) a 153 žien (chor. 5,52).

Ochorenia boli hlásené zo všetkých krajov SR, pričom najvyššia chorobnosť bola v kraji Žilinskom – 10,64 a Trenčianskom - 9,34.

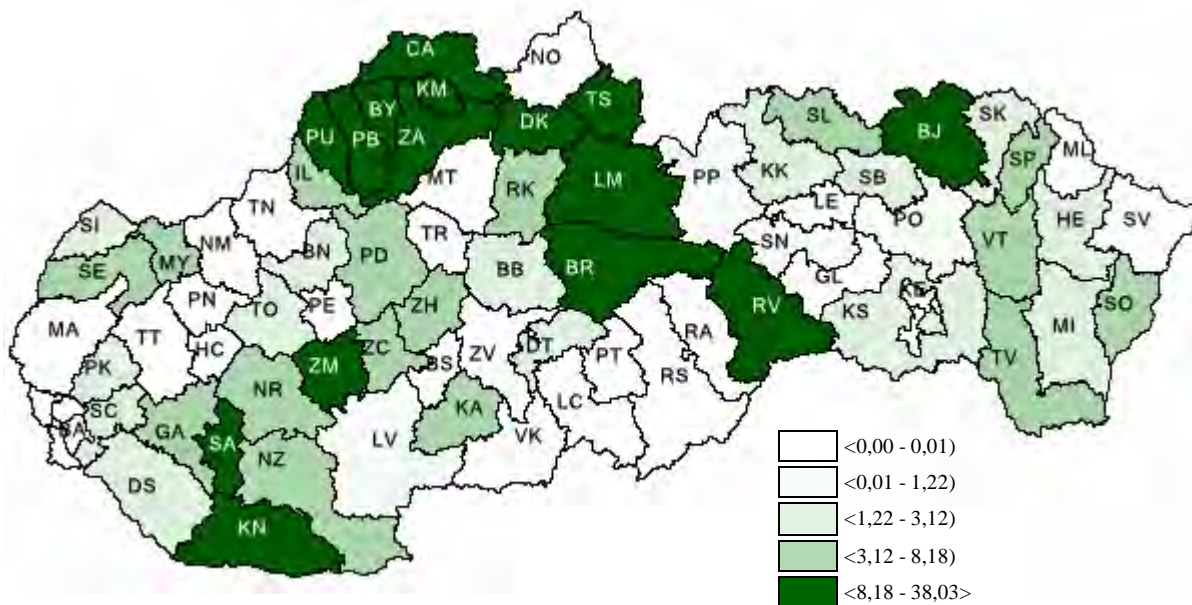
Graf 54

Výskyt toxoplazmózy
Slovenská republika, 1987-2007

Mapa 14

Výskyt toxoplazmózy (B58) v SR podľa okresov miesta bydliska v r.2007

Ochorenia boli hlásené vo všetkých vekových skupinách , pričom najvyššia vekovo špecifická chorobnosť bola u 10-14 ročných detí – 12,31, 5-9 ročných detí – 11,28 a najnižšou u 65+ ročných – 0,78.

Klinické formy ochorení: uzlinová – 198, gynekologická – 22, bezpríznaková – 16, očná – 8, febrilná – 5, únavový sy – 2, kožná – 2, kĺbna – 1 a respiračná – 1.

U 2 kongenitálnych toxoplazmóz sa jednalo 1x o očnú formu a 1x o bezpríznakovú.

V epidemiologickej anamnéze bolo udané: kontakt s domácimi zvieratami – 170 (z toho kontakt s rôznymi domácimi zvieratami – 106, s mačkou – 33, so psom a mačkou – 26, so psom – 5), kontakt s domácimi zvieratami a práca v záhrade – 10, kontakt s domácimi zvieratami a hry na piesku – 9, konzumácia nedostatočne tepelne spracovaného mäsa – 9, kontakt s domácimi zvieratami a konzumácia nedostatočne tepelne spracovaného mäsa – 6, kontakt s domácimi zvieratami a konzumácia kravského surového alebo kozieho mlieka – 5, 39x bola epidemiologická anamnéza negatívna, 7x neudaná. V 2 prípadoch bol zaznamenaný vertikálny prenos z matky na dieťa.

Ochorenia sa vyskytovali v priebehu celého roka s maximom v januári – 73 ochorení a najmenej v decembri – 5 ochorení.

Hlásená bola 1 importovaná nákaza z Tuniska

6.IV.6. Nákazy kože a slizníc

6.IV.6.1 Tetanus – A 35

V priebehu roka bol zaznamenaný 1 prípad ochorenia na tetanus (chor. 0,02/100.000), ktoré končilo úmrtím. Išlo o 73 ročnú ženu z Prešovského kraja z okresu Humenné. Pacientka pri páde na schodoch utrpela trieštivú zlomeninu ľavého zápästia. Pri ošetrovaní jej bola aplikovaná 1 dávka antitetanického anatoxínu. TEGA nebola pri poranení podaná. Pacientka bola hospitalizovaná a počas hospitalizácie sa jej stav zhoršoval, objavili sa príznaky tetanu – bolesti hrdla, problémy s prehĺtaním, risus sardonius, opozícia šije, respiračná insuficiencia, tonicko – klonické kŕče. Pacientka nakoniec exitovala.

Ochorenie sa vyskytlo v mesiaci február. Preventívne očkovanie proti tetanu sa nedalo zistiť, nakoľko dokumentácia pacientky bola k dispozícii len od roku 2000 a v nej údaj o očkovaní chýbal. Pacientka bývala v rodinnom dome s chovom hospodárskych zvierat.

6.IV.6.2 Plynová flegmóna – A 48.0

V roku 2007 boli hlásené 4 ochorenia (chor. 0,07/100.000), čo je o 1 ochorenie viac ako v roku 2006 a oproti 5 ročnému priemeru je výskyt nižší o 26%.

Ochorenia boli hlásené z krajov: Nitrianskeho a Košického – po 1, Banskobystrického – 2 s najvyššou chorobnosťou v Banskobystrickom kraji (0,30).

Ochoreli 3 muži a 1 žena.

Ochorenia postihli pacientov v 2 vekových skupinách 45-54 = 2 a 55-64 = 2.

Ochorenia sa vyskytli v mesiacoch február – 1x, jún – 2x a august – 1x.

V etiológii sa uplatnili:

Clostridium bližšie nešpecifikované – 2x

Clostridium perfringens – 1x, išlo o hemokultúry

Z výteru z rany na dolnej končatine bola kultivácia negatívna 1x.

Vo všetkých 4 prípadoch sa jednalo o nozokomiálne nákazy a to 3x z chirurgického oddelenia a 1x z cievnej chirurgie.

V 1 prípade ochorenie skončilo **exitom**. Jednalo sa o 54 ročného muža z okresu Trebišov, ktorý bol opakovane liečený pre ischemickú chorobu DK. Dňa 5.2.2007 prijatý na chirurgické oddelenie NsP Kráľovský Chlmec n.o. za účelom amputácie hallucis na ľavej DK pre gangrénu palca. Amputácia bola vykonaná 6.2.. Pre zhoršujúci sa lokálny nález bola 12.2. vykonaná amputácia v stehne vľavo. Dňa 15.2. opäť reoperácia kýpťa pre plynovú gangrénu svalov pahýlu. Nasadená ATB liečba. U pacienta od 16.2. rozvoj septického šoku. Dňa 21.2.2007 o 4,00 hod. dochádza k exitu. Výsledky odobratých výterov z DK: negatívne.

6.IV.6.3 Svrab – B 86

V priebehu roka 2007 bolo spolu hlásených 1145 ochorení na svrab (chor. 21,23/100.000), čo je oproti roku 2006 pokles o 4% a oproti 5 ročnému priemeru pokles o 18%.

Ochorenia boli hlásené zo všetkých krajov SR s najvyššou chorobnosťou v kraji Košickom (29,67), Prešovskom (27,98) a Trenčianskom (27,34). Najnižšia chorobnosť bola zaznamenaná v Bratislavskom kraji (5,77).

Ochorenia postihli pacientov vo všetkých vekových skupinách s najvyššou chorobnosťou vo vekovej skupine 5-9 ročných (50,60), najnižšou vo vekovej skupine 25-34 ročných (10,06).

Ochorelo 486 (42,45%) mužov a 659 žien (57,55%).

Ochorenia sa vyskytovali počas celého roka s maximom v marci 156 prípadov (13,6%) , pričom 512 (44,7%) ochorení sa vyskytlo v mesiacoch január až apríl.

Ochorenia mali charakter sporadický, rodinný ale aj epidemický vo viacerých okresoch. Ochorenia sa vyskytli epidemicky v domovoch dôchodcov a domovoch sociálnych služieb, liečebno výchovnom sanatóriu, chránenej dielni, ale aj v zdravotníckych zariadeniach jednak u personálu oddelení a tiež u pacientov (tieto boli vykázané ako NN). Počet chorých bol rôzny, pohyboval sa od 4 do 61 osôb.

Bol hlásený 1 prípad importovanej nákazy z Česka, ktorý hlásil okres Rožňava.

6.IV.7 Iné infekcie nezaradené inde

6.IV.7.1 Streptokokové septikémie – A 40

Hlásených bolo spolu 60 ochorení (chor. 1,11/100.000). Je to o 15,5% menej ako v predchádzajúcom roku. Ochorenia boli hlásené zo všetkých krajov, najvyššia chorobnosť bola zaznamenaná v Trenčianskom (2,50) a Nitrianskom kraji (2,40). Z okresov bola najvyššia chorobnosť zaznamenaná v okrese Trenčín (7,96) a Kežmarok (7,54).

Rozdelenie podľa veku: 0 roč. = 7, 1-4 = 3, 5 – 9 = 3, 10 – 14 = 1, 15 – 19 = 1, 45-54 = 4, 55-64 = 16, 65+ = 23.

Vekovo špecifická chorobnosť je najvyššia vo vekovej skupine 0-ročných detí (11,11).

Ochorenia sa vyskytovali v mesiacoch: I. = 12, II. = 4, III. = 7, IV. = 3, V. = 4, VI. = 5, VII. = 6, VIII. = 6, IX. = 3, X. = 6, XI. = 4.

Rozdelenie podľa etiológie:

A 40.0 Septikémia vyvolaná <i>streptokokmi sk. A</i>	1x
A 40.1 Septikémia vyvolaná <i>streptokokmi sk. B</i>	5x
A 40.2 Septikémia vyvolaná <i>streptokokmi sk. D</i>	24x
A 40.3 Septikémia vyvolaná <i>Streptococcus pneumoniae</i>	7x
A 40.8 Iná streptokoková septikémia	23x

Dg. A 40 sa vyskytla ako nozokomiálna nákazy 28x na oddeleniach:

Interné	4x
OAIM	10x
Detské	1x
Chirurgické	1x
Geriatrické	2x
Onkologické	3x
Hematologické	1x
ORL	1x
TAPCH	1x
Urologické	3x
Dialýza	1x

Úmrtia neboli zaznamenané.

6.IV.7.2 Iné septikémie – A 41

V roku 2007 bolo spolu hlásených 1080 ochorení (chor. 20,02/100.000). Oproti r. 2006 je to nárast o 14,6 %. Ochorenia boli hlásené z každého kraja, najvyššia chorobnosť bola zaznamenaná v Nitrianskom (39,3) a Trenčianskom (38,01). Z okresov bola najvyššia chorobnosť v okresoch Košice II (128,06) a Nitra (125,15).

Rozdelenie podľa veku: 0 roč. = 84, 1-4 = 223, 5 – 9 = 16, 10 – 14 = 12, 15 – 19 = 12, 20 – 24 = 24, 25 – 34 = 51, 35-44 = 72, 45-54 = 133, 55-64 = 202, 65+ = 452.

Najvyššia vekovo špecifická chorobnosť bola hlásená u 0-ročných detí (156,61) a 65 roč. a starších (70,66).

Najviac ochorení sa vyskytlo v júni – 123.

Na etiologii ochorení sa podieľali:

A 41.0 Septikémia vyvolaná <i>Staphylococcus aureus</i>	144x
A 41.1 Septikémia vyvolaná inými špec. stafylokokmi	268x
A 41.3 Septikémia vyvolaná <i>Haemophilus influenzae</i>	1x
A 41.4 Septikémia vyvolaná anaeróbnymi	3x
A 41.5 Septikémia vyvolaná Gram negat. mikroorganizmami	595x
A 41.8 Iné špecifikované septikémie	21x
A 41.9 Septikémia vyvolaná nešpecifikovanými mikroorganizmami	48x

Ako nozokomiálne nákazy bolo vykázaných 786 ochorení na septikémiu, čo je nárast o 23,0% oproti roku 2006 a ochorenia sa vyskytli na oddeleniach:

OAIM - 215, interné - 122, gynekologické - 1, detské - 14, novorodenecké - 16, LDCH - 8715, chirurgické - 74, hematologické - 49, urologické - 24, kardiochirurgické - 2, neurologické - 43, traumatologické - 11, dialyzačné - 17, rádioterapeutické - 9, ortopedické - 4, psychiatrické - 2x, kožné - 3x, infekčné - 6x, rehabilitačné - 6x, JIS - 5x, ORL - 1x, TAPCH - 9x, centrum klin.gastroenterológie - 6x, centrum popálenín a rekonštrukčnej chirurgie - 3x, pôrodnice - 2x, nedonosenecké - 34x, onkologické - 21x.

Najčastejšími príčinami nozokomiálnych sepsí boli tieto rizikové faktory: vysoký vek, imobilita pacienta, ťažké chronické ochorenie - diabetes mellitus, urologické ochorenia, imunodeficientné stavy, nádorové ochorenia, ICHS, invazívne zákroky ako zavedenie permanentného katétra, venózneho katétra, kanýl, umelá pľúcna ventilácia.

Epidemický výskyt septikémie - viď stať „Nozokomiálne nákazy“.

Úmrtím skončilo 33 septikémií, smrtnosť je 3,1 %, úmrtnosť 0,60/100.000.

Exity boli zaznamenané v okresoch:

Nitra - 4, Košice II- 2, Košice IV - 6, Prievidza - 5, Martin - 1, Ilava - 1, Nové Zámky - 1, Trenčín - 6, Kežmarok - 2, Bratislava V - 1, Piešťany - 1, Bánovce n.B. - 1, Michalovce - 1. Na etiologii úmrtí sa podieľali: *Staphylococcus aureus* - 8x, iné špec. stafylokoky - 11x, *Klebsiella sp.* - 7x, *Pseudomonas sp.* - 2x, *E.coli* - 2x, iné Gram negat. mikroorganizmy - 1, iné špecifikované mikroorganizmy - 1, nešpecifikovaná septikémia - 1.

6.IV.7.3 Bakteriálna septikémia novorodenca - P 36

Hlásených bolo spolu 22 ochorení (chor. 0,41/100.000), čo je oproti predchádzajúcemu roku nárast o 8 ochorení. Ochorenia boli hlásené z krajov Bratislavského - 11, Prešovského - 6, Trenčianskeho - 3, Banskobystrického - 1, Nitrianskeho - 1.

Najvyššia chorobnosť bola zaznamenaná v Bratislavskom kraji (1,81). Najviac ochorení sa vyskytlo v mesiaci marec a máj - po 4 ochorenia.

Ako etiologické agens sa uplatnili *Staphylococcus aureus* - 3x, iné špecifikované stafylokoky - 5x, *E.coli* - 3x, *Klebsiella pneumoniae* - 2x, *Klebsiella oxytaci* - 1x, iné špecifikované mikroorganizmy - 6x, etiolog. nezistené - 2x.

Úmrtie na túto diagnózu bolo zaznamenané 1x a to u novorodenca z okresu Bratislava III., po narodení došlo k rozvratu vnútorného prostredia, acidóze, anemizácii a následnému exitu. Etiologicky z HK *Staphylococcus aureus*.

6.IV.7.4 Puerperálna septikémia – 0 85

Hlásený bol 1 prípad (chor. 0,02/100.000), čo je o 2 menej ako v predchádzajúcom roku. Ochorenie sa vyskytlo v Banskobystrickom kraji vo vekovej skupine 25 –34 rokov. Etiologicky celkom neobjasnené, k dispozícii len výter z pošvy s kultiváciou *Klebsiella* sp.

6.IV.7.5 Kandidová septikémia – B 37.7

Hlásených bolo spolu 43 ochorení (chor. 0,80/100.000), čo je o nárast o 32 ochorení ako v predchádzajúcom roku. Ochorenia boli hlásené z krajov Košického – 18, Nitrianskeho – 10, Trenčianskeho - 6, Bratislavského – 3, Trnavského – 3, Banskobystrického – 2 a Prešovského - 1.

Rozdelenie podľa veku: 0 roč. = 2, 1-4 = 6, 5 – 9 = 6, 10 – 14 = 2, 15 – 19= 4, 20 – 24 = 1, 25 – 34 =3, 35-44 = 4, 45-54 = 2, 55-64 = 4, 65+ = 9.

Najviac ochorení sa vyskytlo v januári – 11.

Ako etiologické agens bola zistená *Candida albicans* – 13x, *Candida crusei* – 7x, *Candida guilliermondii* – 2x, , iná *Candida* – 5x, *Kvasinky* – 5x, *Fusarium sp* – 1x, *plesne bez bližšej špecifikácie* – 9x, *Micromycety* – 1x.

Prevažná väčšina – 38 ochorení, bola nozokomiálneho pôvodu, vyskytli sa na oddeleniach: OAIM – 13, detské – 15, doliečovacie – 2, chirurgické – 1, interné – 4, kožné – 1, onkologické 1, traumatologické – 1.

Zaznamenali sme **1 úmrtie** a to v okrese Košice IV., kde sa vyskytla počas hospitalizácie septikémia u 32 ročnej ženy, prijatej s polytraumou. Septikémia sa pridružila na 6.deň hospitalizácie, došlo k multiorganovému zlyhaniu a napriek intenzívnej liečbe na 27. deň došlo k exitu. Etiologicky *Candida albicans*.

6.IV.7.6 Iná parazitologicky potvrdená malária – B 53.8

V roku 2007 bolo zaznamenané 1 ochorenie (chor. 0,02/100.000) 32 ročného muža z okresu Žiar nad Hronom, pracujúceho v rovníkovej Afrike. Pacient bol hospitalizovaný na infekčnom oddelení MFN v Martine, kde bol prijatý pre 10 dňové febrility s podozrením na maláriu, na ktorú sa už v roku 2005 2x liečil. V klinickom obraze – febrility, triaška, bolesti hlavy, nechutenstvo, obojstranne bolesti v lumbálnej oblasti. Malária bola potvrdená mikroskopicky, hodnoty parazitémie 8.1. – 5%, 9.1. – 4%, 10.1. – 1-2%. Terapia: i.v. Klimicin, Quanimax. Pre patologické hodnoty hemoglobínu hematológ indikoval Erymasu. Po troch dňoch hospitalizácie prechod na p-o. Dalacin, Malrix (1 deň) a Cotexin.

6.IV.7.7 Leišmanióza – B 55

V priebehu roka 2007 bolo hlásené 1 ochorenie (chor. 0,02/100.000), u 23 ročnej ženy zo Žilinského kraja. Klinická forma ochorenia – kožná. V klinickom obraze – vred na lakti, opakovane sa chrasta otvárala a vytekal žltý obsah, neskôr sa objavili eflorescencie aj na kolene. Pacientka má v epidemiologickej anamnéze opakované poštípanie moskytmi pri výskumoch v pralese v Peru.

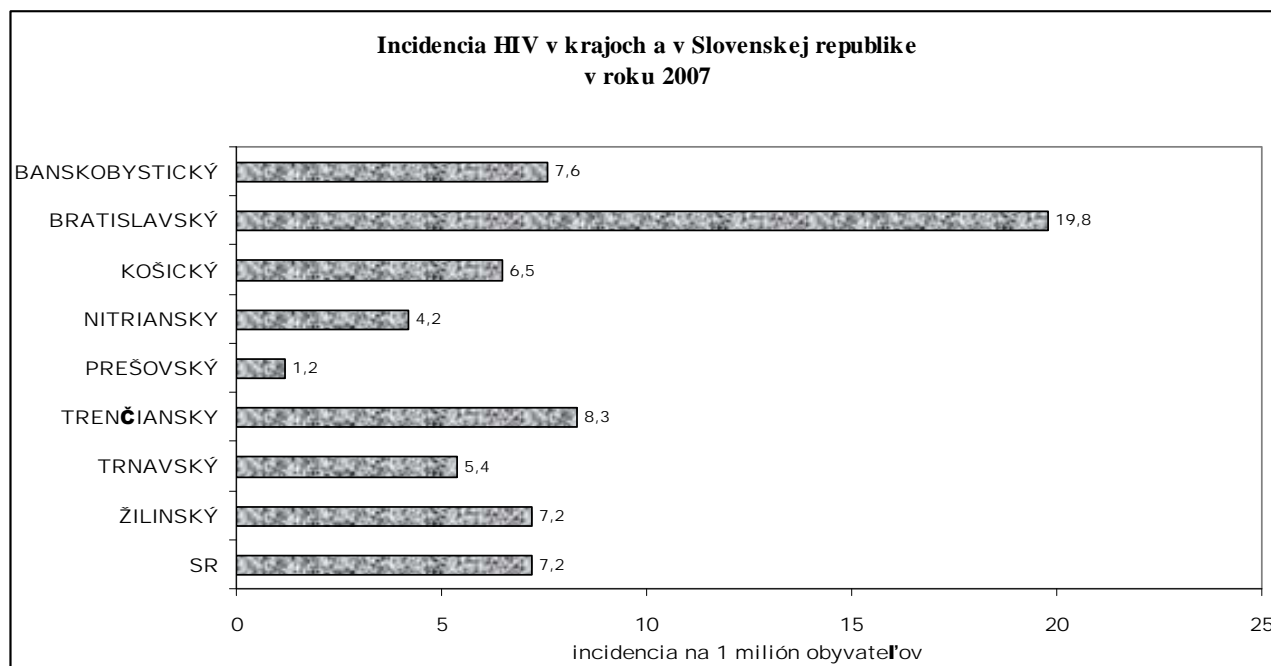
6.IV.7.8. Choroby vyvolané vírusom HIV – B20 – B24

V roku 2007 bolo vykázaných 39 nových prípadov HIV infekcie u občanov Slovenskej republiky, čo predstavuje incidenciu 7,2 / 1 milión obyvateľov SR. V porovnaní s rokom 2006 (27 prípadov, incidencia 5,0/1 milión obyvateľov SR) došlo k vzostupu vo výskyte prípadov s indexom 1,4 teda o 44,4%. V porovnaní s päťročným priemerom (17,4 prípadov) došlo k vzostupu s indexom 2,2.

Tridsaťdeväť novoregistrovaných prípadov HIV infekcie v roku 2007 predstavuje najvyšší výskyt v jednom kalendárnom roku v celom sledovanom období (od roku 1985). Druhý najvyšší výskyt bol zaznamenaný v roku 2006 (27 prípadov) a tretí najvyšší v roku 2005 (21 prípadov). V období rokov 2002 až 2007 bol v každom nasledujúcom roku výskyt prípadov infekcie HIV vyšší ako v roku predchádzajúcom.

Infekcia HIV bola registrovaná vo všetkých ôsmich krajoch. Z 39 prípadov HIV infekcie bolo 12 prípadov zistených u obyvateľov Bratislavského kraja (incidencia 19,8 prípadov na 1 milión obyvateľov kraja), po 5 prípadov u obyvateľov Trenčianskeho, Banskobystrického, Žilinského a Košického kraja (incidencia 8,3, 7,6, 7,2 resp. 6,5 prípadov na 1 milión obyvateľov kraja), po 3 prípady u obyvateľov Trnavského a Nitrianskeho kraja (incidencia 5,4 resp. 4,2/1 milión) a 1 prípad u obyvateľa Prešovského kraja (incidencia 1,2 / 1 milión obyvateľov kraja).

Graf 55

Prípady HIV infekcie boli zaznamenané u obyvateľov 28 okresov Slovenskej republiky, z toho v okrese Bratislava V boli registrované štyri prípady, v okrese Bratislava II tri prípady, v okresoch Zvolen, Bratislava III, Bratislava IV, Rožňava, Prievidza a Trnava po dva prípady a v ostatných dvadsiatich okresoch (Brezno, Rimavská Sobota, Žiar nad Hronom, Pezinok, Košice I, Košice II, Košice okolie, Komárno, Nitra, Nové Zámky, Poprad, Partizánske, Považská Bystrica, Trenčín, Senica, Čadca, Liptovský Mikuláš, Martin, Námestovo, Žilina) po jednom prípade. Najvyššia incidencia bola zistená v okresoch Bratislava V (33,7 prípadov HIV infekcie na 1 milión obyvateľov okresu), Bratislava III (32,4/1 milión), Rožňava (32,3/1 milión) a Zvolen (29,6/ 1 milión obyvateľov okresu).

V analyzovanom roku 2007 bola HIV infekcia zistená u 32 mužov vo veku 19, 20, 21, 24, 25 (4x), 26 (4x), 27 (2x), 28 (7x), 30, 32, 33, 34, 36 (2x), 45, 48, 58 a 65 rokov a u 7 žien vo veku 21, 22, 23, 24, 29, 31 a 36 rokov.

Dôvodom na vyšetrenie HIV statusu boli v 17 prípadoch choroby alebo príznaky rôznych chorôb, pričom najčastejšie išlo o príznaky chorôb indikujúcich AIDS (4x), uzlinový syndróm (3x) a syfilis (2x). V ďalších prípadoch bolo vyšetrenie súčasťou predoperačnej lekárskej prehliadky (4x), vstupnej prehliadky pred darovaním krvi (2x), trombocytov (1x) a spermií (1x). Na žiadosť pacientov sa realizovalo celkovo 12 odberov krvi, z nich 8 pre HIV infekciu sexuálneho partnera, 2 pre promiskuitu pacienta a dva odbery anonymne. Jedno vyšetrenie sa vykonalo pre potreby polície a jedno pri zistení gravidity.

Spôsobom prenosu nákazy bol 25x homosexuálny styk, 12x heterosexuálny styk a 1x nebol spôsob akvirovania infekcie stanovený. V jednom prípade došlo k nákaze pri intravenóznom vpichovaní drog mimo územia SR. Je to štvrtý prípad v histórii, po troch prípadoch zaznamenaných v rokoch 1985, 1986 a 2006.

V čase laboratórneho diagnostikovania boli infekcie HIV klinicky klasifikované ako akútna infekcia (8x), asymptomatické nosičstvo (25x), AIDS (4x) a 2x nebolo štádium infekcie stanovené.

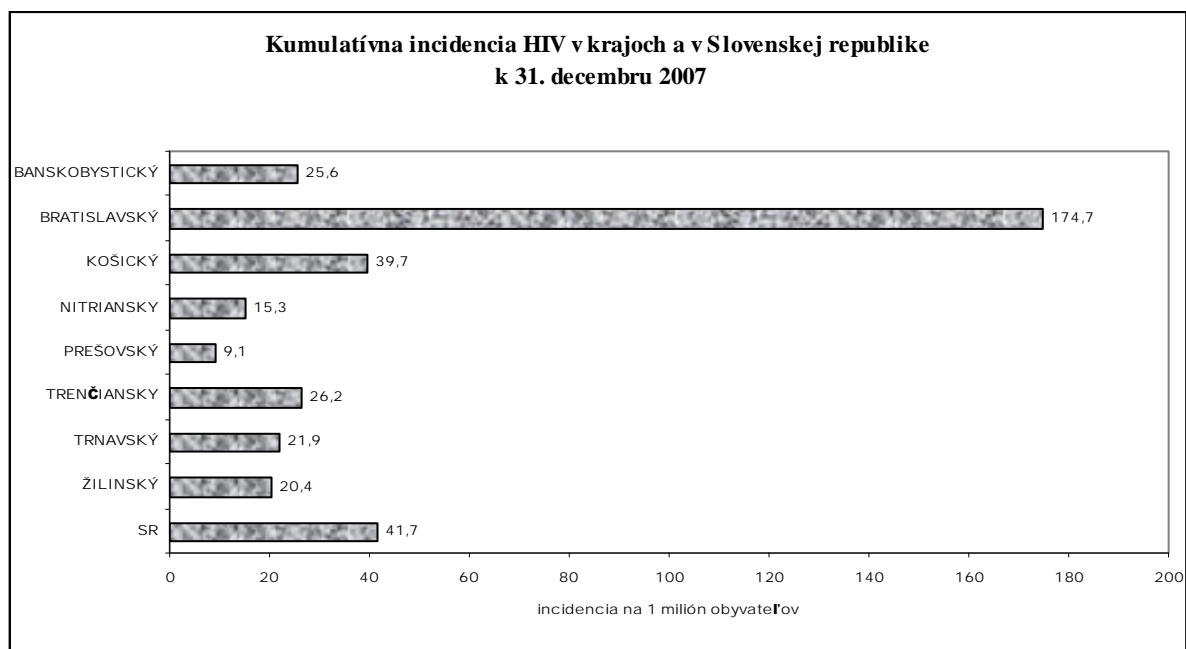
V roku 2007 bolo diagnostikovaných 6 nových prípadov AIDS čo predstavuje incidenciu 1,1 prípadov na 1 milión obyvateľov SR. V štyroch prípadoch bola HIV infekcia odhalená súčasne s diagnostikovaním syndrómu získanej imunitnej nedostatočnosti. Prvý prípad AIDS sa vyskytol u 45 ročného muža z Bratislavského kraja a indikatívnou chorobou bol Kaposiho sarkóm. Dva ďalšie prípady sa vyskytli u obyvateľov Banskobystrického kraja. U 31 ročnej ženy boli indikatívnymi chorobami kandidóza pažeráka, kandidóza priedušiek a syndróm chradnutia pri infekcii HIV a u 26 ročného muža to bola cytomegalovírusová retinitída. Štvrtý prípad sa vyskytol u 36 ročnej ženy zo Žilinského kraja a chorobami indikujúcimi AIDS boli pneumónia vyvolaná *Pneumocystis jiroveci* (carinii) a choroba vyvolaná cytomegalovírusom. Dva ďalšie prípady AIDS boli hlásené u pacientov z Nitrianskeho kraja s infekciou HIV zistenou už v minulosti. U 32 ročného muža bola HIV infekcia potvrdená v roku 2004 a chorobou, ktorá v roku 2007 indikovala syndróm získanej imunitnej nedostatočnosti bol Burkittov lymfóm. U 34 ročného muža s HIV infekciou diagnostikovanou v roku 1993 bola indikatívnou chorobou meningoencefalitída cytomegalovírusovej etiológie.

Hlásené boli 3 úmrtia pacientov so syndrómom získanej imunitnej nedostatočnosti. Išlo o 42 ročného muža z Bratislavského kraja, u ktorého bola diagnostikovaná HIV infekcia a AIDS v roku 2006, o 33 ročného muža z Nitrianskeho kraja, u ktorého bola HIV infekcia zistená v roku 2004 a AIDS diagnostikovaný v roku 2007 a o 34 ročného muža z Nitrianskeho kraja, u ktorého bola HIV infekcia diagnostikovaná v roku 1993 a AIDS v roku 2007.

V roku 2007 bol zistený jeden nový prípad infekcie HIV pri testovaní gravidných žien, u ďalších štyroch HIV infikovaných žien bola potvrdená gravidita a infikovaným matkám sa narodili dve deti. Celkovo tak bolo v Slovenskej republike do konca roku 2007 evidovaných 13 žien, u ktorých bola infekcia HIV zistená v gravidite (z toho u dvoch cudziničiek), z nich 10 porodilo na Slovensku 11 detí a v jednom prípade došlo k abortu. Z týchto 11 detí je 8 definitívne bez HIV infekcie, v jednom prípade je stav dieťaťa neznámy pre jeho odchod zo SR a dve deti narodené v roku 2007 sú v pozorovaní.

Od roku 1985 do konca roku 2007 bolo v Slovenskej republike vykázaných spolu 224 prípadov HIV infekcie u občanov SR a rezidentov, 180 mužov a u 44 žien. Kumulatívna incidencia dosiahla hodnotu 41,7 prípadov / 1 milión obyvateľov SR. Najvyššiu kumulatívnu incidenciu (174,7) dosiahol Bratislavský kraj. Po ňom nasledovali Košický (39,7), Trenčiansky (32,8), Banskobystrický (28,6) a Trnavský kraj (23,7).

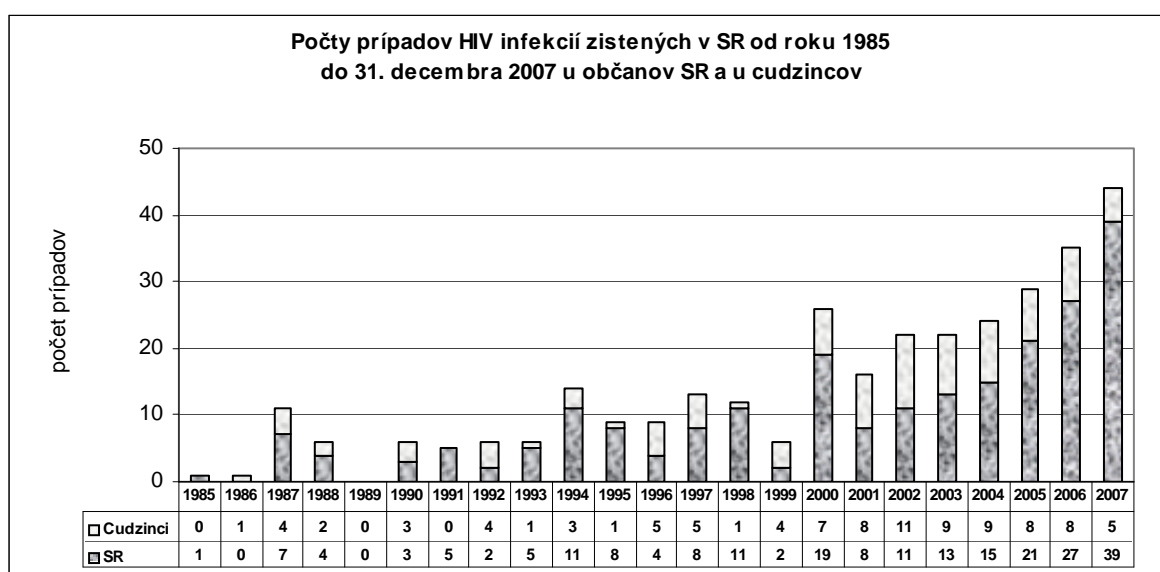
Graf 56

HIV infekcia prešla do AIDS u 50 osôb (41 mužov, 9 žien) a z nich 32 pacientov (28 mužov, 4 ženy) zomrelo. Ďalší 5 infikovaní (4 muži, 1 žena) zomreli bez prechodu nákazy do AIDS.

V roku 2007 bola HIV infekcia zistená u 5 cudzincov pri ich pobyte v SR a to u 4 mužov vo veku 10, 26 a 31(2x) rokov a jednej 23 ročnej ženy. Išlo o 2 utečencov, 2 žiadateľov o pobyt v SR a 1 cudzinca s prechodným pobytom. Títo cudzinci pochádzali z Veľkej Británie, Gruzínska, Číny, Kamerunu a Etiópie. Jeden ďalší cudzinec, ktorý sa stal občanom SR, bol v roku 2007 zaregistrovaný v kategórii občania SR a rezidenti. Od roku 1986 do konca roku 2007 bola HIV infekcia zistená celkovo u 99 cudzincov, ktorí sa podrobili vyšetreniu v SR.

Graf 57

6.IV.7.9 Syfilis – A 50 – A 53

V skupine nákaz prenášaných pohlavným stykom dominuje výskyt syfilisu. V roku 2007 bolo hlásených do systému EPIS 191 prípadov ochorení (3,54), čo predstavuje pokles oproti roku 2006 o 14,7%. Najvyššia chorobnosť bola zaznamenaná v kraji Bratislavskom (8,74), Nitrianskom (4,80) a Trnavskom (4,32). V ostatných krajoch SR bola chorobnosť pod celoslovenským priemerom .

Najvyšší podiel – 116 prípadov t.j. 60,7% mali včasné formy syfilisu, druhé v poradí boli nešpecifikované syfilisy – 62 prípadov (32,5%), 9x bol diagnostikovaný neskorý syfilis a 4x sa jednalo o vrodenú formu syfilisu zistenú pri narodení. Výskyt týchto 4 prípadov u 0 ročných detí spôsobil, že v tejto vekovej skupine bola zaznamenaná najvyššia vekovo špecifická chorobnosť (7,46). Jednalo sa o 2 prípady ochorení z Trnavského kraja a po 1 prípade z kraja Prešovského a Košického. Najvyšší počet prípadov sa zaznamenal u 25-34 ročných – 59 (6,45) a 35-44 ročných – 38 prípadov (5,11). U detí od 1 do 9 rokov veku sa prípady ochorenia nevyskytli a vo vekovej skupine 10-14 ročných sa vyskytol 1 prípad ochorenia u chlapca – azylanta z Pakistanu. Ochorenie zistené pri všeobecnom zdravotnom vyšetrení pri vstupe do azylového domu, potvrdené sérologicky – konfirmovane. Jedná sa o importovanú nákazu.

Ochorelo 92 mužov a 99 žien.

6.IV.7.10 Gonokoková infekcia – A 54

V roku 2007 bolo hlásených 101 prípadov ochorení (chor. 1,87/100.000) zo 7 krajov SR, nehlásil kraj Bratislavský. Najvyššia chorobnosť bola hlásené z Trnavského kraja (3,96). Najnižšia okrem Bratislavského (0) z kraja Banskobystrického (0,46). Ochorenia sa vyskytli vo vekových skupinách od 10-64 rokov veku s maximom vo vekovej skupine 20-24 ročných – 27 prípadov (6,09) a 25-34 ročných – 37 prípadov (4,04). V ďalších vekových skupinách chorobnosť významne klesá, u 65 ročných a starších sa ochorenie nezaznamenalo. Vo vekovej skupine 10-14 ročných sa vyskytol 1 prípad ochorenia podobne ako u syfilisu.

Ochorelo 75 mužov a 26 žien.

6.IV.7.11 Chlamýdiové nákazy prenášané pohlavným stykom – A 56

V roku 2007 bolo hlásených 91 prípadov ochorení (chor. 1,69/100.000) z 5 krajov SR, nehlásil kraj Trenčiansky, Bratislavský a Prešovský. Z hlásiacich krajov mal najvyššiu chorobnosť kraj Trnavský (10,45) podobne ako pri výskyte kvapavky.

Ochorenia sa vyskytli u osôb 15 ročných a starších s maximom v skupine 20-24 ročných (5,87) a 25-34 ročných (4,37), vo vyšších vekových skupinách chorobnosť významne klesala na 0,16 pri 1 prípade u 65 ročných a starších.

Ochorelo 23 mužov a 68 žien.

Importované nákazy

Do informačného systému EPIS bolo hlásených 107 prípadov ochorení na importované nákazy a to z krajín: Turecko – 12, Egypt – 12, Tunisko – 11, Chorvátsko – 8, Česko – 8, Maďarsko – 5, Bulharsko – 4, Pakistan – 4, Poľsko – 3, Srbsko a Čierna Hora – 3, Grécko – 2, Čína – 2, Keňa – 2, Rakúsko – 2, Maroko – 2, Rusko – 2, Thajsko – 2, Holandsko – 2, Spojené kráľovstvo – 2, Španielsko – 2, Taliansko – 2, Rumunsko, Irán., Bielorusko, Lýbia, Belgicko, Kirgizsko, Bangladéš, India, Kórea, Nórsko, Ukrajina, Benin, Peru, Nigéria a Spojené štáty – po 1 prípade.

Rozdelenie podľa diagnóz:

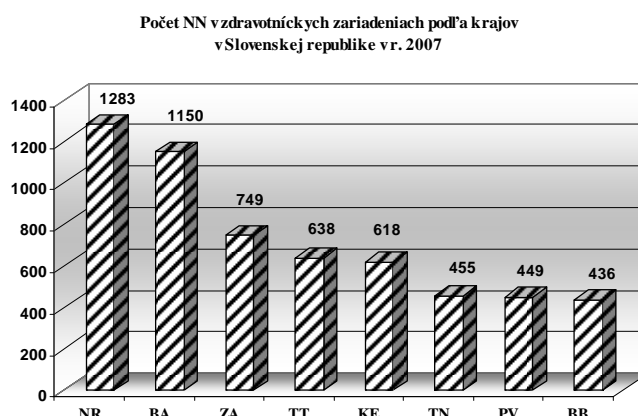
salmonelózy – 34, dyzentéria – 12, iné bakt. črevné infekcie – 10, hnačka a gastroenteritída pravdepodobne inf. pôvodu – 8, kontakt alebo ohrozenie besnotou – 7, akútna hepatitída A – 6, vírusové a iné špec. črevné infekcie – 4, iný a nešpecifikovaný syfilis – 4, akútna hepatitída B – 3, bezpríznakový stav infekcie vírusom ľudskej imunitnej nedostatočnosti – 3, chronická vírusová hepatitída C – 2, lymeská borrelióza – 2, tuberkulóza pľúc – 1, legionárska choroba – 1, gonokoková infekcia – 1, trichomonóza – 1, nešpecifikovaná vírusová encefalitída – 1, nešp. vírusová meningitída – 1, iná parazitologicky potvrdená malária – 1, kožná leišmanióza – 1, nešp. toxoplazmóza – 1, nešp. schistosomóza – 1, svrab – 1, nešp. bakteriálny zápal mozgových plien – 1.

6.IV.8 Nozokomiálne nákazy

V roku 2007 bolo zo zdravotníckych zariadení v Slovenskej republike nahlásených spolu 5778 nozokomiálnych nákaz (ďalej NN), čo je nárast oproti r. 2006 o 14,4% (Tab.6.IV.8.1). Taktiež sme zaznamenali nárast hospitalizovaných a to o 9,2 % oproti predchádzajúcemu roku.

Pri počte 1 128152 hospitalizovaných pacientov to predstavuje incidenciu 0,51% čo je len zlomok predpokladaného výskytu NN v zdravotníckych zariadeniach v SR. Absolútne počty nahlásených NN podľa jednotlivých krajov sú prezentované grafickou formou.

Graf 58

Najväčší pokles hlásených NN sme zaznamenali na nedonoseneckých a psychiatrických oddeleniach, naopak nárast na oddeleniach chirurgických, interných, FRO, ortopedických, oddeleniach pre dlhodobo chorých a OAIM.

Najvyššiu incidenciu nozokomiálnych nákaz už tradične zaznamenávame na OAIM, v roku 2007 to bolo 5,26 %, hematologických – 3,21 % a psychiatrických oddeleniach – 1,83 % z počtu hospitalizovaných pacientov. Incidencia u ošetrovateľského centra sa pre chybu malých čísel nedá seriózne hodnotiť.

Problematika výskytu NN a boj proti nim v našich zdravotníckych zariadeniach a preventívne opatrenia sa stále podceňujú aj keď sú pomerne veľké regionálne rozdiely.

Činnosť komisií pre NN v zdravotníckych zariadeniach je taktiež na rozličnej úrovni, je neustále nutný úzky kontakt s klinickými pracovníkmi, je potrebné stále upozorňovať na chyby v hygienicko-epidemiologickom režime, v dekontaminácii a v celkovej bariérovej ošetrovacej technike.

Výskyt NN podľa oddelení a lokalizácie prezentuje **Tab.6.IV.8.2, Graf 59**.

Podiel etiologických agens u nozokomiálnych nákaz v roku 2007 prezentuje **Graf 60**.

V skupine **črevných nákaz** je výskyt NN vyšší ako v roku 2006, percentuálne tvoria tieto nákazy 15,6% z celkového hláseného výskytu NN. Ochorenia sa vyskytovali najčastejšie vo forme hnačiek, hlásené boli najmä na oddeleniach detských, psychiatrických, interných, doliečovacích a neurologických.

Ako etiologické agens figurovali najčastejšie rotavírusy (12,85%), norovírusy (5,4%) salmonely (8%), 63,6% bolo etiologicky neobjasnených.

Zaznamenali sme nasledujúce epidémie črevných ochorení:

V Bratislavskom kraji v 3 epidemických výskytoch to bolo 80 ochorení:

1. V dňoch od 24.1. do 16.3.2007 sa vyskytlo 18 hnačkových ochorení (u 12 zamestnancov a 6 pacientov) I. internej kliniky FNŠP Bratislava, Nemocnica akad. L.Dérera. Z odobratých výterov z konečníka sa etiologický agens neizoloval.
2. V dňoch od 6.3. do 29.3.2007 sa zaznamenal výskyt 58 ochorení (49 pacientov a 9 zdravotníckych pracovníkov) 5 klinických pracovísk FNŠP Bratislava, Nemocnica Ružinov – interná klinika, psychiatrická klinika, ortopedická klinika, neurologická klinika a klinika fyziatrie a rehabilitácie. Dominovali hnačky a febrility. Kultivačné vyšetrenie výterov z konečníka a stolice neobjasnili etiologický agens.
3. V čase od 15.4. do 27.4.2007 sa zaznamenali 4 hnačkové ochorenia u pacientov (30, 46, 77 a 88 roční) neurologickej kliniky FNŠP Bratislava, Nemocnica Ružinov. Kultivačné vyšetrenia výterov z konečníka boli negatívne. Virologické vyšetrenie na adenovírusy, rotavírusy a norovírusy boli negatívne.
4. V čase od 28.8. do 3.9.2007 bol hlásený výskyt gastroenteritíd v Národnom onkologickom ústave v Bratislave. Z 244 exponovaných osôb ochorelo 17 pacientov, 7 pracovníkov kuchyne a 46 ostatných pracovníkov ústavu, spolu 70 osôb. Zo stolice chorých sa v 11 prípadoch podarilo izolovať Norwalk vírusy. Predpokladaným prameňom nákazy bola pracovníčka kuchyne, ktorá v čase svojho ochorenia roznášala stavu.

V Košickom kraji:

1. Na II. Klinike detí a dorastu v DFN v Košiciach, Tr. SNP č.1 bol zaznamenaný zvýšený výskyt gastroenteritídy, pravdepodobne infekčného pôvodu (dg. A09). Pracovníkmi RÚVZ so sídlom v Košiciach bola vykonaná kontrola hygienicko – epidemiologického režimu. Boli nariadené opatrenia s cieľom predchádzania možného vzniku nozokomiálnych nákaz: inštalovať dávkovače na dezinfekčný roztok a na utieranie rúk používať jednorazové uteráky.
2. Na novorodeneckom oddelení Nemocnice s poliklinikou Spišská Nová Ves a.s. bola zaznamenaná ďalšia epidémia. V dňoch 19.09.2007 a 20.09.2007 OKM NsP Spišská Nová Ves a.s. nahlásila pozitívny kultivačný nález mikroorganizmu Salmonelly skup. „B“ vo výteroch z recta u 7 novorodencov. U jedného novorodenca bol zároveň potvrzený pozitívny nález mikroorganizmu Salmonelly skup. „B“ v odobratej hemokultúre. Na oddelení bolo vykonané opakované epidemiologické šetrenie spojené s odberom materiálu na laboratórnu analýzu. Boli prijaté represívne opatrenia. U všetkých novorodencov narodených v období od 15.09.2007 do 18.09.2007 a od ich matiek bol nariadený výter z recta, bola nariadená dôkladná dekontaminácia prostredia. Zároveň bol vydaný zákaz príjmu nových rodičiek a zákaz návštev. Identický mikroorganizmus bol izolovaný vo výtere z rekta u matky rómskeho novorodenca, ktorý mal okrem gastroenteritídy diagnostikovanú aj septikémiu.
3. V NsP Trebišov a.s. boli zaznamenané dve epidémie črevných ochorení, prvá epidémia bola na doliečovacom oddelení v januári roku 2007, spolu ochorelo 22 osôb (15 pacientov, 7 zdravotníckych pracovníkov). Etiologický agens zistený nebol. Druhá epidémia vznikla na rehabilitačnom oddelení v máji roku 2007 kedy ochorelo celkom 8 osôb (5 pacientov, 3 zdravotnícki pracovníci). V tomto prípade boli v stolici dokázané rotavírusy. V obidvoch epidémiách bol na oddeleniach nariadený: zvýšený epidemiologický režim na oddelení, vylúčenie chorého personálu z práce, výter z konečníka a odber stolice od ostatných pacientov a personálu. Epidemiologické šetrenie bolo spojené s odberom materiálu za účelom objektivizácie prostredia. Výsledky laboratórnych vyšetrení boli vyhovujúce. Prameň pôvodcu nákazy a faktor prenosu pôvodcu nákazy v obidvoch epidémiách zistený nebol. Pravdepodobný faktor prenosu: kontaminované predmety.

V Nitrianskom kraji:

1. Psychiatrická nemocnica v Hronovciach nahlásila výskyt hnačkových ochorení u 10 pacientov, ktorí ochoreli od 13. do 15.1.2007. Dominujúcim príznakom boli kŕčovité bolesti brucha s následnou hnačkovitou stolicou. Pacienti boli izolovaní. Kultivačné výsledky odobratých tampónov z rekta /TR/ boli negatívne.
2. Hnačkové ochorenia sa vyskytli u 5 pacientov PN z oddelenia liečby drogových závislostí. Ochorenia sa vyskytli v období od 21.1.2007 do 23.1.2007. V klinickom obraze dominovali hnačky s bolesťami brucha, v jednom prípade aj s teplotou do 38°C a v 2 prípadoch zvracaním. TR boli odobraté od všetkých chorých – kultivačný výsledok bol negatívny.
3. Dňa 12.2.2007 primárka gerontopsychiatrie PN telefonicky nahlásila zvýšený výskyt hnačkových ochorení s príznakmi ochorenia od 10. do 13.2.2007. Exponovaných bolo 55 pacientov, z ktorých ochorelo 8. V klinickom obraze dominovali hnačky 2-3x denne, v dvoch prípadoch zvracanie, 1 pacient mal febrilitu do 38°C. TR boli odobraté od všetkých chorých pacientov s negatívnym kultivačným nálezom.
4. Na ženskom oddelení dlhodobej liečby PN Hronovce bol zvýšený výskyt hnačkových ochorení. Exponovaných bolo 39 pacientiek, z ktorých 8 ochorelo. Ochorenia prebiehali od 16. do 19.2.2007 ako hnačky bez teplôt a zvracania s výnimkou jednej pacientky. Materiál na vyšetrenie bol odobratý od všetkých chorých, v troch prípadoch rotavírusy pozitívne, 5x bol výsledok vyšetrenia negatívny.
5. Na internom oddelení vo Všeobecnej nemocnici Šaľa sa vyskytla epidémia hnačkových ochorení u pacientov a ošetrojúceho personálu. Celkovo od 21.1.2007 do 19.2.2007 ochorelo 35 osôb: 22 pacientov zo 183 hospitalizovaných, 12 osôb personálu z počtu 34 a 1 študentka LF. V klinickom obraze dominovali vodnaté hnačky, zvracanie resp. nauzea, v 4 prípadoch aj s teplotou od 37,2°C – 38,5°C trvajúce 1-3 dni. Odobraté TR od chorých pacientov na bakteriologické vyšetrenie a v 1 prípade i stolice na rota a adenovírusy boli negatívne.
6. V mesiaci marci sa na internom oddelení Všeobecnej nemocnice v Šali opäť vyskytli dve epidémie hnačkových ochorení u pacientov: V čase od 5.3. do 11.3.2007 ochorelo celkom 8 pacientov zo 110 hospitalizovaných (5 žien a 3 muži). V klinickom obraze dominovali riedke stolice a nauzea bez zvýšenej teploty, ktoré trvali 2-3 dni. Od všetkých chorých bol odobratý TR na bakteriologické vyšetrenie s negatívnym výsledkom. Na oddelení boli formou rozhodnutia nariadené protiepidemické opatrenia. Prameň nákazy sa objasniť nepodarilo.
V čase od 18.3.-24.3.2007 ochoreli 4 pacienti zo 48 hospitalizovaných pacientov. Pravdepodobným prameňom nákazy bola pacientka prijatá na interné oddelenie s dg. kolaps a gastroenteritída. Klinicky sa ochorenia prejavili riedkymi vodnatými stolicami, nauzeou a v 1 prípade teplotou 38°C. Príznaky trvali 1-3 dni. Výsledky odobraných TR od chorých pacientov boli negatívne.
7. V mesiaci február sa zaznamenal výskyt vírusových gastroenteritíd na klinike FBLR vo FN v Nitre. V čase od 19. do 20.1.2007 ochoreli 4 pacienti z celkového počtu 21 hospitalizovaných pacientov. Neochorela ani jedna osoba ošetrojúceho personálu. Klinicky sa ochorenia prejavili vodnatými hnačkami s nauzeou a zvracaním bez teplôt, trvajúce 2-3 dni. Ako prvá ochorela 92-ročná imobilná pacientka, u ktorej sa na 15. deň hospitalizácie vyskytli riedke stolice a zvracanie. Na druhý deň ochoreli ďalší traja pacienti. Kultivačné vyšetrenia boli u všetkých pacientov negatívne. Viac prípadov sa na klinike už nevyskytlo. V rámci epidemiologického šetrenia bolo odobratých 13 sterov z prostredia kliniky /ošetrovňa, izba pacientov, kuchynka, sociálne zariadenie/ a bol odobratý aj aktuálne používaný dezinfekčný prostriedok na zistenie účinnosti. Výsledky: z 13-tich odobratých sterov z prostredia bol v 9-tich izolovaný St. koaguláza negatívny.

8. V PN Veľké Zálužie ochorelo v čase od 9.11. do 13.11.2007 na hnačkové ochorenia spolu 17 pacientov z celkového počtu 93 exponovaných. Hlásenie o výskyte ochorení u 8 pacientov sme obdržali 19.11.2007. Epidemiologickým štetrením v ten istý deň bolo zistených ďalších 9 prípadov ochorení u pacientov. Klinicky sa ochorenia prejavili ako hnačky bez prímiesí, zvracenie, nauzea, bolesti brucha a v 10-tich prípadoch aj so subfebrilitami až febrilitami. Od 6-tich pacientov bol odobratý výter z rekta na bakteriologické vyšetrenie s negatívnym výsledkom.
9. Dňa 2.3.2007 z oddelenia vnútorného lekárstva VNŠP Šahy, n.o. bolo hlásených 9 hnačkových ochorení. V spolupráci s oddelením hygieny výživy bolo epidemiologickým štetrením zistené, že z celkového počtu 34 pacientov ochorelo 15 a z celkového počtu 32 osôb personálu ochoreli 4 pracovníci. Prvé ochorenia boli 25.2., posledné 4.3.2007. Klinicky sa ochorenia prejavili ako hnačky, zvracanie a subfebrility. Zo stolice bola v 2 prípadoch preukázaná prítomnosť norovírusov, 13 odberov bolo negatívnych.
10. Na FBLR vo FN Nové Zámky sa vyskytla epidémiu hnačkových ochorení u pacientov a osôb ošetrojúceho personálu. V dňoch 23. a 24.4.2007 vykonali pracovníci epidemiológie štetrenie v ohnisku nákazy. Zistené: výskyt hnačkových ochorení u pacientov a personálu bol zistený aj na ortopedickom oddelení a neurologickej klinike. Ochorenia prebiehali pod klinickým obrazom častých hnačiek, zvracania a subfebrilit. Štetrením sa vylúčila ako faktor prenosu nákazy strava. Prvý prípad ochorenia bol zaznamenaný 19.4.2007 a posledný 27.4.2007. Z celkového počtu 150 exponovaných (oddelenie FBLR – 40, neurologická klinika – 75 a ortopedické oddelenie – 35) ochorelo 33 osôb a to: oddelenie FBLR 25 osôb (11 pacientov, 10 zdravotníckych pracovníkov a 4 rodinní príslušníci pracovníkov FBLR), neurologická klinika 6 osôb (5 pacientov a 1 zdravotnícky pracovník) a 2 pacienti ortopedického oddelenia. Od chorých osôb bolo odobratých 10 TR na kultivačné vyšetrenie s negatívnym výsledkom a 18 vzoriek stolice na virologické vyšetrenie, z ktorých bolo 13 pozitívnych na norovírus (FBLR – 13 vzoriek, z nich 9 pozitívnych, neurologická klinika – 4 vzorky, z nich 3 pozitívne a ortopedické oddelenie – 1 vzorka s pozitívnym výsledkom). Z 18 ochorení nozokomiálneho pôvodu bol norovírus zistený v 8-ich prípadoch a v 10-ich prípadoch bol výsledok vyšetrenia negatívny.
11. Vo Všeobecnej nemocnici Komárno v dňoch 10. až 17. 4. 2007 z celkového počtu 761 exponovaných /605 pacientov a 156 zamestnancov nemocnice/ ochorelo spolu 37 osôb /25 pacientov a 12 zamestnancov/ na 4 oddeleniach nemocnice. Predpokladaným faktorom prenosu nákazy bola strava dovážaná do nemocničného zariadenia. Ochorenia prebiehali pod klinickým obrazom hnačiek, v ojedinelých prípadoch bolo prítomné aj zvracanie a subfebrility až febrility do 38°C.

V Prešovskom kraji:

1. Neurologické oddelenie Nemocnice vo Vranove n/T 21 ochorení z 59 exponovaných v čase od 13.1. 2007 do 31.1. 2007. Etiologické agens – norovírus.
2. Interné odd. Nemocnice Svidník 16 ochorení z 56 exponovaných v čase od 22.3. 2007 do 26.3.2007. Etiologické agens – norovírus.
3. Ošetrovateľské centrum Humenné hlásilo 20 ochorení z počtu 46 exponovaných pacientov ošetrovaných v čase od 5.1. 2007 do 10.1. 2007. Etiológia – neurčená.
4. FNŠP Prešov hlásila 11 ochorení z 30 exponovaných pacientov geriatrického odd. FNŠP. Ochorenia prebehli v čase od 30.11.2007 do 6.12. 2007.
5. Nemocnica Poprad hlásila 7 ochorení zo 43 exponovaných z geriatrického odd. Ochorenia vznikli v čase od 16.4. 2007 do 17.4. 2007.

6. Nemocnica v Levoči hlásila výskyt hnačiek na neurologickom odd. – z 37 exponovaných - 9 ochorení v čase od 17.2.2007 do 27.2.2007, (interné odd. - z 83 exponovaných - 9 ochorení v čase od 8.5. 2007 do 12.5. 2007, interné odd. - z 83 exponovaných - 9 ochorení v čase od 5.7. 2007 do 16.7.2007

V Trenčianskom kraji:

1. V čase od 05.12.2007 do 10.12.2007 prebehla epidémia spôsobená vírusom Norwalk v zdravotníckom zariadení v okrese Nové Mesto nad Váhom. Ochorenia prebiehali s prevažne ľahkým klinickým obrazom (hnačky, zvracanie a subfebrilie trvajúce zväčša 1-2 dni). Ochorelo 29 pacientov a 3 zdravotnícki pracovníci z celkového počtu 180 exponovaných. V zariadení boli nariadené protiepidemické opatrenia. Boli odobraté vzorky stravy a biologického materiálu. Vzorky stolice na adenovírusy a rotavírusy - negatívne. Vírus Norwalk bol v stolici potvrdený u 6 pacientov
2. V čase od 11.06.2007 do 18.06.2007 prebehla epidémia akútnej gastroenteritídy na internom oddelení FN Trenčín. Z celkového počtu 72 exponovaných ochorelo 11 pacientov a 9 zdravotníckych pracovníkov. Ochorenia mali ľahký priebeh. Kultivačne tampóny rekta negat.

V Trnavskom kraji:

1. V čase od 17.1. do 26.1.2007 evidovali epidemický výskyt nešpecifikovaných vírusových črevných infekcií vo FN Trnava, ktoré sa vyskytli u pacientov a zdrav.personálu na ODCH a Internej kliniky. Počet chorých bol 86, z toho 42 pacientov, počet exponovaných 232, z toho 101 pacientov a 131 zdrav.personálu. Ako etiologické agens boli diagnostikované Norovírusy potvrdené PCR diagnostikou.Prameň pôvodcu nákazy: neznámy.
2. V čase od 23.4.do 1.5.2007 v Psychiatrickej liečebni Sokolovce zaevidovali protrahovanú epidémiu gastroenteritíd vírusovej etiológie. Počet exponovaných bol 93 pacientov, z toho počet chorých: 21 V biologickom materiáli od pacientov boli potvrdené Norovírusy.Faktor prenosu nákazy neobjasnený.

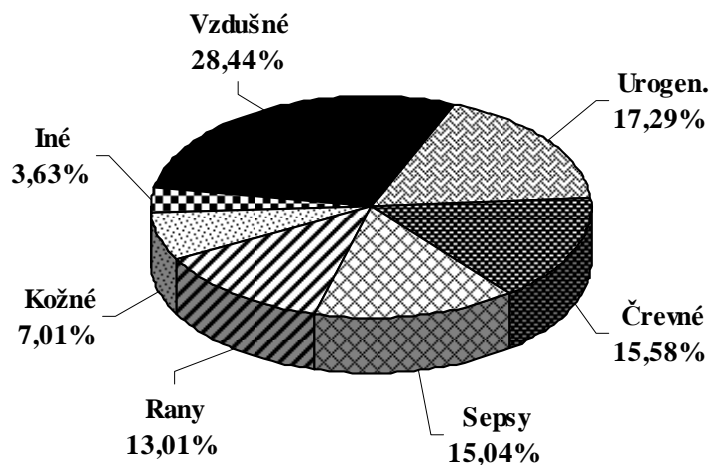
V Žilinskom kraji:

1. Nozokomiálna epidémia vírusových gastroenteritíd, spôsobená norovírusmi na internom odd. NsP L. Mikuláš.Z celkového počtu exponovaných 85 (45 personál, 40 pacienti) ochorelo v čase od 20.3. do 23.4.2007 37 osôb (34 pacientov a traja zdrav. pracovníci). V klinickom obraze ochorení dominovali hnačky, zvracanie a zvýšená teplota. Pri epid. šetrení na oddelení neboli zistené nedostatky v dodržiavaní HER. V tomto epidemickom výskyte sa podarilo odobrať 5x materiál na virologické vyšetrenie do Virologického laboratória UVZ SR, kde metódou PCR potvrdili vo všetkých 5-tich vzorkách norovírusy.
2. Nozokomiálna rotavírusová epidémia gastroenteritíd na detskom odd. NsP L. Mikuláš. Celkove ochorelo 5 detí z 56 exponovaných (36 detí + 20 personál) v čase od 24.11. do 4.12.2007. Prvé tri ochorenia nám boli hlásené 4.12. a ďalšie dva 11.12. U detí prevládali hnačky s teplotami do 39°C. Stav sa u nich upravil po liečbe a realimentačnej diéte do troch dní.
3. Epidemický výskyt alimentárnych ochorení (A 09) na Psychiatrickom oddelení NsP Žilina - Bytčica. V čase od 23.01.2007 do 24.01.2007 ochorelo 8 pacientiek oddelenia ženy. Priebeh ochorenia stredne ťažký, hnačka, nauzea, nechutenstvo, odoznenie príznakov do 48 hodín, liečba symptomatická. Odber biologického materiálu nebol vykonaný. Pravdepodobný faktor prenosu bola strava prinesená návštevníkom.

4. Epidemický výskyt alimentárnych ochorení (A08.1) bol zaznamenaný u pacientov a personálu NsP Žilina v období od 5.4.2007 do 3.5.2007 v štyroch ohniskách NsP Žilina, t. j. neurologické oddelenie, oddelenie dlhodobo chorých- LDCH 3A, oddelenie dlhodobo chorých LDCH 2B, oddelenie pľúcne. Spolu ochorelo 58 osôb z počtu 151 exponovaných (34 pacientov z počtu 74 exponovaných, 23 osôb personálu z počtu 77 exponovaných). V klinickom obraze opakované stolice, nauzea, opakované zvracanie, subfebrílie až febrílie, bolesti svalov, bolesti hlavy. Odoznenie príznakov do 24-48 hodín. Laboratórny dôkaz: TS - salmonely, shigely: negat. Stolica na virologické vyšetrenie: Norovírusy – vyšetované v ÚVZ SR Bratislava Odbery biologického materiálu: TS negat. (spolu vyšetrených 36 osôb – 34 x pacientov a 2 x personál). Stolica na virologickú etiológiu spolu vyšetrených 17 osôb – 16 x pacienti a 1 x rehabilitačný pracovník, z toho 8x pozit. Norovírusy. Prameň pôvodcu nákazy: chorý pacient, chorá osoba z personálu. Faktor prenosu: fekálno- orálny prenos – ruky, kontaminovaný vzduch, aerosol (pri toalete pacientov). Pravdepodobné šírenie nákazy v zariadení - cesty prenosu: Epidemický výskyt gastroenteritídy v štyroch ohniskách NsP Žilina bol spôsobený pravdepodobne chorým pacientom vyšetreným na príjmovej ambulancii neurologického oddelenia, z neurologického oddelenia prekladom pacienta na LDCH 3A prenos nákazy na ďalšie oddelenie, z LDCH 3A na LDCH 2B prenos nákazy cez pacientov a z LDCH 2B na pľúcne oddelenie pravdepodobne prostredníctvom akútne chorej rehabilitačnej pracovníčky.

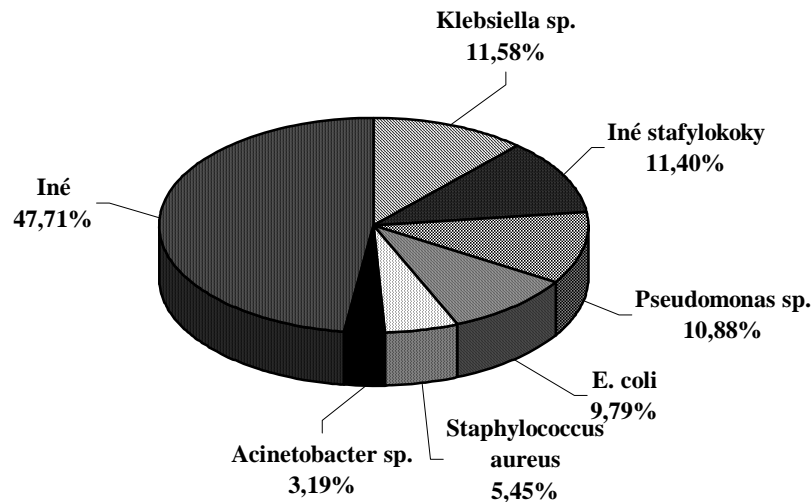
Graf 59

Výskyt NN v zdravotníckych zariadeniach SR
podľa lokalizácie v r. 2007

Graf 60

Podiel etiologických agens u nozokomiálnych nákaz v r. 2007

V skupine **nákaz dýchacích ciest** došlo k nárastu výskytu oproti r.2006, tieto nákazy tvoria 28,4 % všetkých NN. Väčšinou vyskytovali na oddeleniach OAIM, psychiatrických, doliečovacích a interných. Išlo najmä o bakteriálne bronchitídy a bronchopneumónie, často s multirezistentnou etiológiou, ktoré majú ďaleko väčší význam čo do vážnosti prognózy i možnosti prevencie.

Kultivačne z bakteriálnych agens prevládali *Pseudomonas aeruginosa*, *Klebsiella sp.*, *Proteus sp.*, *Staphylococcus aureus* a *iné stafylokoky*, *Candida albicans*. Z OAIM sú hlásené najmä purulentné bronchopneumónie u pacientov na riadenej ventilácii, pričom ich výskyt úzko súvisí s frekvenciou a kvalitou dekontaminácie servoventilátorov a ostatného príslušenstva, možnosťou vstupu na oddelenie a jednotlivé boxy v jednorázovom oblečení, maske, čiapke, s použitím rukavíc, pákových vodovodných batérií, dávkovačov mydla a dezinfekčných roztokov a papierových osušiek, čo má nenahraditeľný význam pre prevenciu vzniku a šírenia nozokomiálnych agens.

Epidémie:

V Bratislavskom kraji:

V čase od 14.2. do 14.3.2007 ochorelo na CHPO 56 pacientov (42 žien a 14 mužov) hospitalizovaných v Psychiatrickej nemocnici P. Pinela v Pezinku na Gerontopsychiatrickej, Psychosomatickej a Psychiatrickej klinike – oddelenie mužov a žien. Spolu bolo exponovaných 321 pacientov, z nich najpočetnejší výskyt – 27 (48,2%) bol evidovaný vo vekovej skupine 65 a viacročných proti chrípke neočkovaných. V popredí klinického obrazu dominovali febrility, kašeľ, bolesti svalov. Z nasopharyngeálnych výterov bol izolovaný v 10 prípadoch vírus chrípky A (7x A H3N2, 3x vírus chrípky bez bližšej identifikácie).

U močopohlavných nákaz došlo k nárastu výskytu oproti predchádzajúcemu roku a tieto nákazy tvoria 17,3% zo všetkých NN. Najväčší počet bol na doliečovacích oddeleniach, OAIM, oddeleniach psychiatrických a urologických.

Klinicky išlo najčastejšie o cystitídy po cievkovaní a pri dlhodobom zavedení permanentného katétra, t.j. 48 hodín a dlhšie. V etiológii najčastejšie figurovali *E.coli*, *Klebsiella sp.*, *Pseudomonas aeruginosa*, *Proteus sp.*

Pri previerkach hygienicko-epidemiologického režimu na oddeleniach je opätovne zisťované, že sa nedodržiava správny postup pri cievkovaní, bariérová ošetrovacia technika, správna dekontaminácia endoskopického inštrumentária.

V skupine **nákaz kože a slizníc** došlo k nárastu oproti r. 2006 a tieto nákazy tvoria 7,0% zo všetkých NN. Najčastejšie sa vyskytli na novorodeneckých, chirurgických a doliečovacích oddeleniach. Klinicky sa jednalo o konjunktivitídy, inflamované dekubity, bulózne dermatitídy, omfalitídy, scabies. Etiologicky figurovali najmä *Pseudomonas sp.*, *Staphylococcus aureus* a iné stafylokoky, *E.coli*.

Epidémie:

Výskyt 31 ochorení v čase od 20.8. do 9.9.2007 u pacientov Oftalmologickej kliniky FNŠP Bratislava, Nemocnica Staré Mesto. Zo 140 exponovaných ochorelo 19 pacientov, v anamnéze ktorých bol operačný výkon na oku a 11 ambulantne vyšetrených pacientov (kontaktné vyšetrenie oka, z toho 10x meranie očného tlaku a 1x laserokoagulácia).

Hygienicko-epidemiologická previerka poukázala na značné nedostatky v hygienicko-epidemiologickom režime kliniky (kríženie čistej a nečistej prevádzky, neprítomná vzduchotechnika) a preto bola doručená výzva na odstránenie zistených nedostatkov a rozhodnutie o pozastavení poskytovania zdravotnej starostlivosti až do odstránenia zistených nedostatkov.

Ranové infekcie tvoria už 13,1% zo všetkých NN, najviac sa ich vyskytlo na oddeleniach chirurgických a gynekologických, najčastejšie vo forme abscesov operačných rán. Na etiológii sa najviac podieľali *Staphylococcus aureus* a iné stafylokoky, *Klebsiella sp.*, *Pseudomonas aeruginosa* a *E.coli*.

Sepsy tvoria 15,0% všetkých nemocničných nákaz, najviac sme ich zaznamenali na OAIM, oddeleniach interných a doliečovacích.

U sepsí dominovali etiologicky *Staphylococcus aureus*, iné stafylokoky, *Acinetobacter*, *Klebsiella sp.*, *E.coli* a *Pseudomonas sp.* Dôležitú úlohu hrajú invazívne zákroky, pri ktorých sa zavádzajú centrálné venózne katétre, periférne kanyly, dialyzačné katétre, permanentné katétre, drény a pod.

Epidémie:

1. NsP v Leviciach hlásila 3 septické ochorenia u 9, 11 a 14 ročných detí. Dňa 25.10.2007 sa u všetkých troch vykonala rovnaký operačný výkon – extrakcia implantátu po fraktúre hornej končatiny pri použití rovnakého anestetika Propofol. Ešte predpoludním sa u všetkých troch operovaných objavili klinické príznaky septikémie, ale odobrané hemokultúry boli negatívne. Zbytok anestetika bol mikrobiologicky vyšetrený s výsledkom *Klebsiella sp.* Pri zhoršujúcom sa stave boli deti prevezené do DFNSP, kde sa ich stav časom stabilizoval. Kultivačné výsledky sterov z operačnej sály NsP Levice ani v jednom prípade nedokázali prítomnosť patogénneho alebo podmieneného patogénneho mikroorganizmu.

2. V čase od 12.11. do 21.11.2007 ochorelo 6 pacientov – novorodencov na neonatologickej klinike MFN v Martine. Prameň pôvodcu nákazy zostal neobjasnený, ako etiologické agens figurovala *E.coli hemolytica*. U detí bola dobrá odozva na atb liečbu.
3. Na oddelení detskej onkológie v DFN Košice od januára do konca apríla 2007 vzniklo 13 ochorení na mykotickú sepsu. Ako etiologické agens boli v hemokultúrach izolovaní 3x plesne rodu *Acremonium strictum*, 1x *Fusarium sp.* a 3x plesne bez bližšej špecifikácie. Prameň pôvodcu nákazy ani faktor prenosu nákazy sa nepodarilo objasniť.
4. Klinika neonatológie DFN Košice hlásila epidemický výskyt 5 septikémií novorodencov s pozitívnou kultúrou *E.coli haemolytica* EBSL pozit. Na pracovisku bola vykonaná kontrola hygienicko-epidemiologického režimu a nariadené protiepidemické opatrenia.

V skupine „**Iné nákazy**” bol výskyt vyšší ako v roku 2006 a tieto infekty tvoria 3,6% zo všetkých NN. Do tejto skupiny boli nahlásené najmä meningitídy, flebitídy, peritonitídy, mastitídy, endokarditídy a endometritídy. Najviac nákaz sa vyskytlo na oddeleniach interných, chirurgických a onkologických. Kultivačne figurovali *Staphylococcus aureus* a iné *stafylokoky*.

Ú m r t i a na nozokomiálne nákazy

Trenčiansky kraj hlásil 11 prípadov úmrtia, vo všetkých prípadoch sa jednalo o úmrtie na sepsu. Vekové rozdelenie: 35-44 = 1 pacient, 55-64 =1 pacient, 65+ =9 pacientov.

Bratislavský kraj hlásil 2 úmrtia, 1x u 84 ročnej ženy po IM, počas hospitalizácie sa rozvinula septikémia a došlo k exitu. Z HK vykultivovaný *Staphylococcus aureus*. V 2. prípade u nezrelého novorodenca nastal exitus následkom septického šoku.

Košický kraj hlásil v príčinnej súvislosti s NN úmrtie u 18 pacientov: na sepsu exitovalo 9, na bronchopneumóniu 8 pacientov a u jedného pacienta bola priama príčina smrti diagnóza plynová gangréna.

Vekové zloženie: 0-roční-1, 30-34 roční-2, 35-39 roční-2, 45-49 roční-1, 50-54roční- 3, 60-64 roční-3, 65+ - 6 úmrtí.

Nitriansky kraj hlásil 4 prípady úmrtí na sepsu vo FN Nitra.

Vekové zloženie: 55 – 64 roční - 1 úmrtie, 65+ - 3 úmrtia.

Prešovský kraj hlásil 3 prípady úmrtia u pacientov 2x na sepsu na OAIM a 1x úmrtie na bronchopneumóniu a pacientky na geriatrici.

Sterilizácia a dezinfekcia v zdravotníckych zariadeniach

Ako súčasť kontrol hygienicko-epidemiologického režimu (HER) v štátnych i neštátnych zariadeniach boli odobraté vzorky sterilného materiálu, vzorky z prostredia (Tab.6.IV.8.3).

Počet odobratých vzoriek **vysterilizovaného materiálu** bol 9680 vzoriek a klesol oproti roku 2006 o 11,5%. V posledných rokoch počet odobratých vzoriek neustále klesá. Podiel pozitívnych vzoriek predstavuje 6,04 %, klesol o celé percento oproti roku predchádzajúcemu (7,17 %). Najvyšší počet odobratých vzoriek bol na centrálnych sterilizáciách, ambulanciách, chirurgických oddeleniach a centrálnych operačných sálach.

Počet vzoriek odobratých **z prostredia** bol 25956 vzoriek, čo je prakticky ten istý počet ako v roku 2006 (25567). Mierne klesol počet nevyhovujúcich vzoriek z prostredia zo 17,18% v roku 2006 na 16,17% v roku 2007 .

Z výsledkov testovania spoľahlivosti jednotlivých druhov sterilizačných prístrojov pomocou bioindikátorov vyplýva (Tab.6.IV.8.4), že počet kontrol horúcovzduchových sterilizátorov stúpol na 63,8% v tomto roku oproti 61,8% v roku 2006. Naopak klesol u parných prístrojov na 74,1% (v r.2006 to bolo 90,2%), čiže vyše 25% autoklávov nebolo vôbec v roku 2007 kontrolovaných. Ešte horšia situácia je u formaldehydových sterilizátorov, kde proporcia kontrolovaných je len 71,2 % a najhoršie dopadli plazmové sterilizátory, keď proporcia kontrolovaných je len 27,6%.

Proporcia testovaných sterilizačných prístrojov s pozitívnym výsledkom je na úrovni predchádzajúceho roka. Ako najporuchovejšie sa javia byť formaldehydové sterilizačné prístroje. Je potešiteľné, že rastie počet plazmových sterilizátorov.

Z výsledkov previerok HER v zdravotníckych zariadeniach v SR, štátnych i neštátnych, vyplýva, že najväčšími problémami v súčasnosti sú:

Neustále podceňovanie a zanedbávanie dekontaminácie rúk personálu, hoci je to jeden z najúčinnějších prostriedkov v prevencii NN.

Zásobovanie dezinfekčnými prípravkami, určenými na dekontamináciu prostredia je neuspokojivé, v dôsledku nepriaznivej finančnej situácie bývajú financie v prvom rade krátené práve v tejto oblasti.

Vedomosti sanitárnych pracovníkov o dekontaminácii sú na nízkej úrovni.

V neštátnych zdravotníckych zariadeniach je neprimerané šetrenie finančných prostriedkov na nákup jednorazových materiálov a dezinfekčných prostriedkov. Kontroly v týchto zariadeniach ukázali, že dezinfekčné prostriedky deklarujú, ale ich bežne používajú v minimálnej miere, neriadia sa kvalitou, ale zásadne cenou.

Na operačných a zákrových sálach nie je možné dosiahnuť požadovanú úroveň čistoty priestorov pre zastaranú klimatizáciu a vzduchotechniku.

V niektorých zdravotníckych zariadeniach je neustále nedostatok jednorazových prostriedkov - dávkovačov mydla, papierových uterákov, masiek, čiapok a podobne, pričom tieto významnou mierou efektívne znižujú riziko vzniku a šírenia nemocničných nákaz.

Ako nová sa javí problematika jednodňovej zdravotnej starostlivosti, našťastie vyhláška MZ SR č.428/2006 priniesla potrebné štandardy na ich posudzovanie. Všeobecne je odbornými pracovníkmi RÚVZ zisťovaná u klinických pracovníkov nedostatočná znalosť vyhláška MZ SR č.553/2007 Z.z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o požiadavkách na prevádzku zdravotníckych zariadení z hľadiska ochrany zdravia.

Hrozivým faktorom začína byť veľká morálna a fyzická zastaranosť a poruchovosť sterilizačnej techniky, pričom sa nová kupuje len zriedka, našťastie v uvedenej vyhláške MZ SR sa upravila frekvencia kontrol sterilizačnej techniky a prístroje staršie ako 10 rokov už musia byť kontrolované minimálne raz za pol roka.

Ako novozaradené figurujú tabuľky č. 6 a 7 v ktorých sa uvádza prehľad o operáciách a operačných ranách a prehľad o výkone ŠZD v zdravotníckych zariadeniach v SR.

Tab.6.IV.8.1 Porovnanie výskytu NN podľa oddelení NsP a ostatných zdravotníckych zariadení v SR v rokoch 2006 – 2007

Typ oddelenia	Počet hlásených nákaz		Počet hospit.	Proporcia
	2006 abs.	2007 abs.	2007 abs.	%
Centrum popálenín	6	0	0	0
CPLDZ	0	0	2 590	0,00
Detské odd.	270	267	94 455	0,28
Dialyzačné odd.	16	16	76 178	0,02
FRO	54	109	12 319	0,88
Gynekologicko - pôrodnické odd.	125	154	132 076	0,12
Hematologické odd.	37	89	2 537	3,51
Chirurgické odd.	532	669	154 173	0,43
Infekčné odd.	65	71	18 570	0,38
Interné odd.	584	717	149 014	0,48
Kardiologické odd.	22	8	12 882	0,06
Kardiochirurgia	0	20	1 997	1,00
Kožné odd.	20	36	10 808	0,33
Nedonosenecké odd.	118	41	6 828	0,60
Neurochirurgické odd.	67	70	7 877	0,89
Neurologické odd.	268	308	56 152	0,55
Novorodenecké odd.	216	239	43 976	0,54
OAIM	976	1100	20 931	5,26
Oddelenie popálenín	0	4	1 102	0,36
Odelenie pre dlhodobo chorých	430	580	53 775	1,08
Očné odd.	23	63	21 145	0,30
Onkologické odd.	102	99	11 242	0,88
ORL odd.	23	40	36 253	0,11
Ortopedické odd.	68	110	27 650	0,40
Paliatívne odd.	0	11	875	1,26
Plastická chirurgia	6	2	3 628	0,06
Psychiatrické odd.	601	483	32 766	1,47
Pracovné lekárstvo / toxikológia	0	0	2 450	0,00
Rádioterapeutické odd.	0	34	7 713	0,44
Stomatologické odd.	0	0	2 997	0,00
TaPCH	62	71	20 342	0,35
Transplantačné odd.	3	14	8 785	0,16
Traumatologické odd.	161	134	30 545	0,44
Urologické odd.	144	183	26 733	0,68
Ambulancie	0	6	2 023	0,30
Kúpeľné zariadenia	28	6	10 703	0,06

Liečebné ústavy	0	4	23 695	0,02
Osobitné detské zariadenia, DD, DSS	0	0	134	0,00
Ošetrovateľské centrum	0	20	233	8,58
Iné	9	0	0	0
SPOLU	5 052	5 778	1 128 152	0,51

Tab.6.IV.1.8.2 Výskyt NN podľa oddelení a lokalizácie v NsP a ostatných zdravotníckych zariadeniach v SR v r. 2007

Typ oddelenia	Sumár	Črevné	Vzdušné	Urogen.	Kožné	Rany	Sepsy	Iné
	abs.	abs.	abs.	abs.	abs.	abs.	abs.	abs.
Detské odd.	257	163	68	4	6	1	12	3
Dialyzačné odd.	15	0	0	0	0	0	14	1
FRO	109	42	2	48	3	8	6	0
Gynekologicko – pôrodnické odd.	163	6	5	28	15	94	7	8
Hematologické odd.	90	5	11	18	1	1	53	1
Chirurgické odd.	671	23	56	82	47	378	67	18
Infekčné odd.	71	31	14	6	1	0	6	13
Interné odd.	715	241	153	83	17	12	138	71
Kardiologické odd.	18	1	3	5	1	6	1	1
Kardiochirurgia	10	0	6	0	0	0	4	0
Kožné odd.	36	0	11	5	7	2	9	2
Nedonosenecké odd.	66	14	6	0	12	0	33	1
Neurochirurgické odd.	70	1	13	33	0	19	0	4
Neurologické odd.	308	86	58	95	11	6	44	8
Novorodenecké odd.	205	12	25	3	125	0	28	12
OAIM	1102	10	671	123	13	39	238	8
Oddelenie popálenín	4	0	0	0	0	1	3	0
Oddelenie pre dlhodobo chorých	580	88	175	166	41	9	90	11
Očné odd.	63	1	8	0	52	0	0	2
Onkologické odd.	109	31	8	10	1	0	42	17
ORL odd.	40	0	18	1	7	6	2	6
Ortopedické odd.	109	16	5	23	4	58	3	0
Paliatívne oddelenie	11	6	1	2	0	0	1	1
Plastická chirurgia	2	0	0	0	0	2	0	0
Psychiatrické odd.	483	86	265	114	14	0	2	2
Rádioterapeutické odd.	34	0	2	6	10	1	13	2
TaPCH	71	14	28	9	0	2	13	5
Traumatologické odd.	144	1	18	29	7	68	12	9
Urologické odd.	186	1	8	106	1	39	28	3

Ambulancie	6	0	4	0	1	0	0	1
Kúpeľné zariadenia	7	1	0	0	6	0	0	0
Liečebné ústavy	3	0	1	0	2	0	0	0
Ošetrovateľské centrum	20	20	0	0	0	0	0	0
SPOLU	5 778	900	1 643	999	405	752	869	210

Tab.6.IV.8.3 Výsledky biologického testovania sterov z vysterilizovaného materiálu a z prostredia v NsP a ostatných zdravotníckych zariadeniach v SR v r. 2007.

Oddelenie	Sterilný materiál			Prostredie		
	testov	z toho pozit		testov	z toho nevyhovujúce	
	abs.	abs.	%	abs.	abs.	%
Detské odd.	226	25	11,06	943	163	17,29
Dialyzačné odd.	163	6	3,68	883	153	17,33
FRO	16	0	0,00	329	92	27,96
Gynekologicko - pôrodnické odd.	982	73	7,43	2534	442	17,44
Hematologické odd.	21	0	0,00	287	13	4,53
Chirurgické odd.	1028	40	3,89	2918	591	20,25
Infekčné odd.	47	5	10,64	331	28	8,46
Interné odd.	402	17	4,23	1479	323	21,84
Kardiologické odd.	21	1	4,76	80	12	15,00
Kožné odd.	23	0	0,00	282	37	13,12
Nedonosenecké odd.	98	5	5,10	211	37	17,54
Neurochirurgické odd.	26	0	0,00	79	20	25,32
Neurologické odd.	102	7	6,86	612	129	21,08
Novorodenecké odd.	269	26	9,67	1131	261	23,08
OAIM	440	61	13,86	1728	316	18,29
Oddelenie pre dlhodobo chorých	169	12	7,10	899	265	29,48
Očné odd.	201	3	1,49	473	42	8,88
Onkologické odd.	30	10	33,33	327	60	18,35
ORL odd.	228	5	2,19	507	66	13,02
Ortopedické odd.	217	16	7,37	614	156	25,41
Nukleárna medicína	5	0	0,00	46	1	2,17
Paliatívne oddelenie	3	0	0,00	34	3	8,82
Patologické odd.	0	0	0,00	20	1	5,00
Plastická chirurgia	63	0	0,00	302	19	6,29
Psychiatrické odd.	49	1	2,04	572	90	15,73
Stomatologické odd.	410	56	13,66	296	58	19,59
TaPCH	21	3	14,29	198	32	16,16
Traumatologické odd.	236	14	5,93	935	122	13,05

Urologické odd.	157	2	1,27	418	73	17,46
Ambulancie	1466	70	4,77	1859	118	6,35
Centrálny príjem	2	0	0,00	4	0	0,00
CT	0	0	0,00	12	0	0,00
Endoskopia	29	0	0,00	26	6	23,08
OCOS	1076	81	7,53	2209	230	10,41
OCS	1308	46	3,52	1091	116	10,63
OHT a KB	0	0	0,00	119	0	0,00
Osobitné detské zariadenia	0	0	0,00	35	12	34,29
Ošetrovateľské centrum	0	0	0,00	20	12	60,00
DD,ÚSS	10	0	0,00	27	5	18,52
Kúpeľné zariadenia	10	0	0,00	15	0	0,00
Laboratória OKB,OKM	10	0	0,00	93	10	10,75
Lekárne	42	0	0,00	207	17	8,21
LOGMAN	0	0	0,00	233	13	5,58
Lôžkové odd.	0	0	0,00	150	32	21,33
Neštátne odborné zariadenia	25	0	0,00	40	0	0,00
RDG	39	0	0,00	62	9	14,52
RTG	0	0	0,00	40	4	10,00
RZP-RLP	2	0	0,00	54	3	5,56
Centrálny sklad	8	0	0,00	0	0	0,00
Práčovňa	0	0	0,00	10	0	0,00
Výrobňa zdravotníckych pomôcok	0	0	0,00	182	4	2,20
SPOLU	9 680	585	6,04	25 956	4 196	16,17

Tab.6.IV.8.4 Inventarizácia sterilizačnej techniky a kontrola jej funkčného stavu v zdravotníckych zariadeniach v Slovenskej republike v r. 2007

Druh prístroja	Výsledky testovania							
	Evid. počet	Počet kontrol	Proporcia kontrol	Počet pozit.	Proporcia z počtu	Opakované kontroly	Počet opakov. pozit.	Vyradené prístroje
	abs.	abs.	%	abs.	%	abs.	abs.	abs.
HVS	6 938	4 423	63,8	131	3,0	391	16	79
AUT	1 857	1 376	74,1	21	1,5	316	5	20
ETY	5	7	140,0	0	0,0	0	0	1
FS	66	47	71,2	6	12,8	72	2	0
Plazm.	29	8	27,6	0	0,0	5	0	0
Iný (VS)	10	5	50,0	0	0,0	0	0	0

Tab.6.IV.8. 6 Prehľad o operáciách, operačných ranách a NN v Slovenskej republike v r. 2007

Oddelenie (útvár)	POČET		POČET NN	
	operácií	operačných rán bez komplikácií	infikovaných operačných rán	iných NN
Chirurgické	119 460	85 845	553	328
Urologické	25 264	19 344	51	141
Očné	31 348	25 390	11	51
Traumatologické	32 598	29 079	70	80
Gynekologicko - pôrod.	61 233	48 447	159	44
Ortopedické	17 612	14 012	61	43
ORL	33 443	28 373	7	25
Cievnej chirurgie	1 981	1 965	16	11
Neurochirurgia	3 939	2 712	8	10
Popáleninové	324	0	0	0
Plastická chirurgia	733	732	1	0
Pediatrické	1 089	0	0	20
Stomatológia	4 402	4 266	136	8
Hematologické	526	526	0	15
Jednodňová zdrav. starostl.	1 917	1 917	0	5
SPOLU	335 869	262 608	1 073	781

Tab.6.IV.8. 7 Prehľad o výkone ŠZD v ZZ Slovenskej republike v r. 2007

Zdravotnícke zariadenie	Celkový počet ZZ	Vykonaný ŠZD				SPOLU
		kompl. pr.	v súv. NN	kontr. nap. op.	iba mikr. m.	
Lôž. odd. OIKM/JIS	290	114	86	22	279	501
Lôž. odd. chirur. smer	383	236	92	69	515	912
Lôž. odd. nechir. smer	799	318	192	79	611	1200
Amb. všeobecní lekári	3361	804	0	29	44	877
Amb. odborní lekári	5719	1127	1	44	135	1307
Stomatológovia	2846	1040	0	35	166	1241
COS a CS	2	7	1	0	10	18
Dialýza	17	10	0	2	2	14
Lekárne	30	6	0	0	3	9
Spoločné vyšetrov. zložky	31	4	0	6	9	19
iné	100	152	0	0	4	156
SPOLU	13578	3818	372	286	1778	6254

V. Zdravotné služby vo vzťahu k prenosným ochoreniam

Uvádzame popis zdravotných služieb podľa jednotlivých krajov tak, ako boli uvedené vo VS, zosumarizovali sme tabuľku ambulantných zariadení a zariadení sociálnych služieb, v ktorých rovnako ako v lôžkových ZZ vykonávame ŠZD.

Kraj	počet ambulancií praktických lekárov pre deti a dospelých	počet ambulancií praktických lekárov pre dospelých	počet stomatologických ambulancií	počet odborných ambulancií	počet zariadení sociálnych služieb pre deti	počet zariadení sociálnych služieb pre dospelých	SS pre dospelých a deti
Banskobystrický	157	297	311	776	32	75	
Žilinský	168	273	329	833	29	55	
Trenčiansky	138	261	272	549	14	50	
Nitriansky	180	288	321	587	9	43	
Trnavský	128	246	277	503	8	11	
Bratislavský	137	281	527	813	4	80	6
Prešovský	188	305	350	828	32	45	
Košický	192	382	470	825	20	56	
SR	1288	2333	2857	5714	148	415	6

Banskobystrický kraj

V Banskobystrickom kraji je 14 nemocničných zariadení: Fakultná nemocnica s poliklinikou F.D.Roosevelta v Banskej Bystrici, Detská fakultná nemocnica s poliklinikou v Banskej Bystrici, Nemocnica s poliklinikou Brezno, Všeobecná nemocnica s poliklinikou Veľký Krtíš, Nemocnica s poliklinikou Hnúšťa, Revúcka medicínsko- humanitná NsP Revúca, Regionálna nemocnica Banská Štiavnica, Nemocnica s poliklinikou Nová Baňa, Mestská nemocnica s poliklinikou Krupina, Psychiatrická nemocnica prof. Matulaya Kremnica, Všeobecná nemocnica s poliklinikou Lučenec, Nemocnica s poliklinikou Vaše zdravie Zvolen, Nemocnica s poliklinikou Bratislava - Všeobecná nemocnica Žiar nad Hronom, Nemocnica s poliklinikou Bratislava - Všeobecná nemocnica Rimavská Sobota. Ďalej 6 špecializovaných zdravotníckych zariadení:

Stredoslovenský ústav srdcovocievnych chorôb Banská Bystrica, Centrum pre liečbu drogových závislostí Banská Bystrica, Špecializovaný liečebný ústav Marína Kováčová, Národné rehabilitačné centrum Kováčová, OFTAL Zvolen, Logman špecializovaná nemocnica v odbore nefrológie Banská Bystrica,

11 polikliník:

Poliklinika NovaMed Banská Bystrica, Poliklinika ProCare Žiar nad Hronom, Poliklinika Banská Bystrica, Poliklinika Banská Bystrica – Sásová, Poliklinika Detva, Poliklinika Filákov, Poliklinika Poltár, Poliklinika Tornaľa, Poliklinika Eurotrade Slovakia Zvolen, Zdravotné stredisko NsP Ministerstva vnútra SR Banská Bystrica a Poliklinika Ministerstva obrany SR Sliač.

Na území Banskobystrického kraja sa ďalej nachádzajú: Odborný liečebný ústav psychiatrický Predná Hora, Detská ozdravovňa Kremnica, Poliklinika – Liečebňa dlhodobých chorých Detva a Liečebňa Gemermed Tornaľa, kúpele Brusno a.s., kúpele Sliač, kúpele Dudince, kúpele Číž, kúpele Kováčová..

Bratislavský kraj

Ambulantnú starostlivosť pre obyvateľov Bratislavského kraja zabezpečuje 925 zdravotníckych pracovníkov (450 lekárov prvého kontaktu a 475 zdravotných sestier).

Ústavnú zdravotnú starostlivosť na území Bratislavského kraja zabezpečuje FNŠP Ružinov so svojimi 4 nemocnicami (Nemocnica Staré Mesto, Nemocnica Ružinov, Nemocnica akad. L.Dérera, Nemocnica sv. Cyrila a Metoda,) s celkovou kapacitou 2706 lôžok, Onkologický ústav sv. Alžbety (203 lôžok), NsP Milosrdní bratia (122 lôžok), Mediline (bývalé sanatórium KOCH – 66 lôžok), Špecializovaná geriatrická nemocnica Podunajské Biskupice (160 lôžok), Liečebňa sv. Františka (20 lôžok), Špecializovaná nemocnica pre ortopedickú protetiku (28 lôžok), Národný ústav srdcových a cievnych chorôb (238 lôžok), Národný onkologický ústav (248 lôžok), Nemocničná , a.s. Malacky (146 lôžok), Sanatórium Karpatia Limbach (20 lôžok), Psychiatrická nemocnica P. Pinella (461 lôžok), Nemocnica Modra n.o. (38 lôžok). Spolu 1867 lôžok. Pre deti vo veku 0 – 18 rokov zabezpečuje ústavnú starostlivosť Detská fakultná nemocnica s poliklinikou Bratislava (397 lôžok) a Detské kardiocentrum SR(47 lôžok), spolu 444 lôžok. Uvedené lôžkové zdravotnícke zariadenia poskytujú v prípade potreby zdravotnú starostlivosť aj deťom z iných regiónov.

Na území Bratislavského kraja sa nachádzajú aj špecializované nemocničné zariadenia (onkologické, kardiovaskulárne, nemocnice iných rezortov, napr. ministerstva obrany, ministerstva vnútra a pod.) s celkovou kapacitou 1 104 lôžok. Tieto zariadenia poskytujú ústavnú starostlivosť aj migrujúcim pacientom, ktorí z celého Slovenska prichádzajú do tunajších najmä vysoko špecializovaných zdravotníckych zariadení.

Vzhľadom na demografický vývoj v Bratislavskom kraji zvýšenú pozornosť si vyžaduje aj riešenie zabezpečenia zdravotnej starostlivosti pre dlhodobo chorých a 65 ročných a starších osôb.

Rýchlu zdravotnícku pomoc a dopravu pacientov zabezpečuje v rámci Bratislavského kraja 6 záchranných dopravných zdravotníckych firiem s celkovým počtom 518 zamestnancov.

Významný cestovný ruch, prítomnosť medzinárodného letiska, prístav a blízkosť štátnych hraníc sú faktory, ktoré zvyšujú riziko zavlečenia nákazy na územie Bratislavského kraja. Vysoká koncentrácia obyvateľstva dáva predpoklady na rýchle šírenie infekčných ochorení, najmä respiračných nákaz.

Košický kraj

Rezort zdravotníctva, tak ako aj ďalšie sféry verejného sektora, prechádza veľmi dynamickým transformačným procesom. Dochádza k prehodnocovaniu súčasného lôžkového fondu zdravotníctva vo vzťahu k ich efektívnemu a ekonomickému využitiu, humanizácii prostredia delimitácii zdravotníckych zariadení pod orgány samosprávy.

Zoznam zdravotníckych zariadení v zriaďovateľskej pôsobnosti Košického samospráv. kraja: NsP Štefana Kukuru Michalovce, NsP sv. Barbory Rožňava, NsP Spišská Nová Ves a NsP Trebišov.

V perspektívnej sieti sú nemocnice zaradené do troch typov. Nemocnice a nemocnice s poliklinikou I. typu budú poskytovať zdravotnícku starostlivosť v spádovom území 30 až 50 tisíc obyvateľom, nemocnice s poliklinikou II. typu v spádovom území do 200 tisíc obyvateľov a nemocnice s poliklinikou III. typu vrátane fakultných nemocníc na spádovom území v ktorom žije spravidla viac ako pol milióna obyvateľov. Niektoré klinické pracoviská budú mať aj celoslovenskú pôsobnosť. Výhľadovo sa má rozšíriť kapacita odborných liečebných ústavov a liečební v súlade s potrebami obyvateľstva a so zreteľom na prognózu demografického vývoja a vývoj chorobnosti. Najvyšší prírastok postelí treba zabezpečiť v liečebniach pre dlhodobo chorých, odborných liečebných ústavoch tuberkulózy a pľúcnych chorôb, rehabilitačných a doliečovacích ústavoch a psychiatrických liečebniach. V súvislosti s

demografickým vývojom, predlžovaním veku a zvyšovaním počtu obyvateľov v poproduktívnom veku je potrebné primerane zvýšiť počet lôžok v geriatrických centrách

Na území Košického kraja sú tieto **zdravotnícke zariadenia**:

V **okresoch Košice I.-IV. a v okrese Košice- okolie** je 6 lôžkových zdravotníckych zariadení a to: FN L. Pasteura Košice, pracoviská Tr. SNP 1 Košice, Rastislavova 43 Košice, Nemocnica Košice-Šaca, a.s. 1. súkromná nemocnica, Lúčna 57, Východoslovenský ústav srdcových a cievnych chorôb a.s. Košice, Tr. SNP 1, Východoslovenský onkologický ústav a.s. Košice, ul. Rastislavova 43, Vysokošpecializovaný odborný ústav geriatrický sv. Lukáša n.o., Strojárska 13 Košice, Detská fakultná nemocnica Košice, Tr. SNP 1.

Úrad pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou so sídlom v Bratislave má v Košiciach zriadené 2 pracoviská: Súdno-lekárske pracovisko, ul. Šrobárovej 2 Košice, Patologicko-anatomické pracovisko, ul. Rastislavova 43 v Košiciach.

Národná transfúzna služba SR, Tr. SNP1 Košice.

Zriadené sú 3 neštátne zdravotnícke zariadenia – polikliniky: ERGOMED s.r.o., Poliklinika MEDICÍNSKE CENTRUM Košice spol. s.r.o., Poliklinika MOLDAVA NAD BODVOU so 42 ambulanciami.

Na území okresu Košice-okolie evidujeme kúpeľné zariadenie - Kúpele Štós, a.s., v Štóse.

V **okrese Gelnica** je zriadená Všeobecná nemocnica Gelnica PRO VITAE n.o., v **okrese Sobrance** je 1 lôžkové zariadenie: Regionálna NsP Sobrance, n. o. V **okrese Michalovce** sú 2 lôžkové zdravotnícke zariadenia, a to: NsP Š. Kuku Michalovce, n.o. a Psychiatrická nemocnica, n.o. V okrese **Rožňava** je: NsP sv. Barbory Rožňava, a.s., Psychiatrická liečebňa Samuela Bluma Plešivec. V okrese **Spišská Nová Ves** sú dve nemocnice: Nemocnica s poliklinikou Spišská Nová Ves a.s., Nemocnica Krompachy s.r.o. V okrese **Trebišov** sú 4 lôžkové zdravotnícke zariadenia: NsP Trebišov a.s., NsP Kráľovský Chlmec n.o., Geria s.r.o. Trebišov, Detská psychiatrická liečebňa Hraň n.o.

Na území Košického kraja **dialyzačnú starostlivosť** poskytujú tieto zariadenia: Nefrologická klinika LOGMAN, a.s. – pracovisko Dialýza, ul. Rastislavova č.43, Košice, Nefrologické a transplantáčnej centrum FMC- Dialyzačné služby s.r.o., pracovisko Tr. SNP 1, Košice, NEPHRON s.r.o. Košice, ul. Sládkovičova.1, Stredisko detskej dialýzy pri I. Klinike detí a dorastu DFN Košice, Tr. SNP 1, Hemodialyzačné stredisko Logman a.s. Bratislava, sídlo v NsP Trebišov a.s., Hemodialyzačné stredisko Genea a.s. Bratislava, sídlo v NsP Kráľovský Chlmec n.o., FMC - dialyzačné stredisko (NsP Spišská Nová Ves a.s., Nemocnica Krompachy s.r.o.). V okrese Michalovce a v okrese Rožňava je pre pacientov k dispozícii hemodialyzačný stacionár.

Ku dňu 31.12.2007 na území okresov Košického kraja evidujeme **1750** neštátnych zdravotníckych zariadení, z toho **574** ambulancií praktického lekára, **470** stomatologických ambulancií, **825** odborných ambulancií, **19** laboratórií (mikrobiologické, cytologické pracovisko, OKB, biopticko – cytologické, RIA laboratórium), **6** zariadení jednodňovej zdravotnej starostlivosti, **31** ADOS, **1** HOSPIC, **4** SVALZ, **1** DOZAS, **3** stacionáre, **28** staníc záchranej zdravotnej služby a **3** LSPP.

Prešovský kraj

V poskytovaní zdravotníckych služieb v Prešovskom kraji nedošlo k podstatným zmenám v porovnaní s minulým rokom.

Nemocničná starostlivosť je poskytovaná v 14 lôžkových zariadeniach. Spolu je k dispozícii 4 560 lôžok.

V Tatrách pôsobili : 2 sanatóriá s 376 lôžkami, 4 liečebné ústavy s 1 193 lôžkami a 3 kúpeľné zariadenia s 298 lôžkami.

Infekčné oddelenia sú zriadené v 3 nemocničných zariadeniach – FNŠP Prešov – 40 lôžok, Nemocnica Humenné – 27 lôžok a Nemocnica Poprad – 50 lôžok, spolu je to 117 infekčných lôžok.

Primárna zdravotnícka starostlivosť je zabezpečovaná v 493 ambulanciách praktických lekárov pre dospelých a pre deti a dorast (188 detských a 305 dospelých), 828 ambulanciách gynekologických + odborných a 350 zubných ambulanciách.

Surveillance prenosných ochorení v okresoch Prešovského kraja je na dobrej úrovni.

Zber údajov je zabezpečený z hlásenia prenosných ochorení, pri epidemiologickom vyšetrení v ohnisku, zo zdravotnej dokumentácie, priamo v mikrobiologických laboratóriách. Odber biologického materiálu sa v jednotlivých okresoch líši.

Nový systém hlásenia ochorení cestou programu EPIS využíva minimum lekárov, skôr využívajú hlásenia chrípkových ochorení. Väčšina lekárov má počítače doma a v práci nie sú zvyknutí na využívanie moderných technológií. Súvisí to aj s vysokým vekovým priemerom zdravotníckeho personálu, ktorý poskytuje služby v ambulanciách praktických lekárov pre dospelých a deti a dorast.

Pracovníci oddelení epidemiológie Prešovského kraja v rámci svojej činnosti propagujú nový informačný systém EPIS v lekárskej obci rôznymi spôsobmi.

Trenčiansky kraj

C. Zdravotnícke služby vo vzťahu k prenosným ochoreniam:

V kraji je 10 lôžkových zariadení s 3 097 lôžkami (viď kapitola IV.8.), primárnu starostlivosť zabezpečuje 365 PLDD a PLD, 247 stomatólogov a 529 iných špecializovaných ambulantných lekárov.

V Trenčianskom kraji sa nachádza 10 lôžkových zdravotníckych zariadení s 3097 lôžkami: Fakultná nemocnica Trenčín s 916 lôžkami, NsP Myjava s 200 lôžkami, Nemocnica Bánovce s.r.o so 168 lôžkami, NsP Nové Mesto nad Váhom n.o. so 121 lôžkami, NsP Prievidza so sídlom v Bojniciach s 563 lôžkami, Nemocnica Handlová s.r.o so 147 lôžkami, Nemocnica Partizánske n.o. so 190 lôžkami, NsP Považská Bystrica so 461 lôžkami, nemocnica Zdravie s.r.o. Púchov so 66 lôžkami a NsP Ilava s 265 lôžkami a 8 neštátnych dialyzačných stredísk.

Takmer úplne je odštátnená sieť primárnej liečebnopreventívnej starostlivosti, kde evidujeme 365 ambulancií. Ďalej evidujeme 529 odborných ambulancií a 247 stomatólogických ambulancií, z ktorých väčšia časť je odštátnená.

V okrese Prievidza sú dve zariadenia jednodňovej chirurgie:

- ManusMed – zariadenie s traumatologickou a chirurgickou ambulanciou, operačnou sálou a izbou s 5 lôžkami, špecializované zameranie: chirurgia ruky a plastická chirurgia
- Cibamed – zariadenie s chirurgickou ambulanciou, operačnou sálou a izbou so 4 lôžkami, špecializované zameranie: plastická chirurgia, urológia a ortopédia.

Ďalej jedna estetická a cievna klinika Esthé klinika s.r.o, kde je ambulancia zameraná na drobné chirurgické zákroky a cievnu chirurgiu a ambulancia zameraná na akupunktúru, liečebnú rehabilitáciu a estetické zákroky a neštátne zdravotnícke zariadenie – diagnostické centrum Sv.Vincent s.r.o., ktoré zabezpečuje vyšetrenia na internej, chirurgickej, onkochirurgickej a anesteziologicko-algeziologickej ambulancii, vyšetrenia ultrasonografom a mamografom.

V rámci nemocnice Handlová je zriadená jednodňová chirurgia.

V okrese Bánovce nad Bebravou je jedno špecializované ambulantné zariadenie v odbore jednodňová chirurgia - zariadenie s chirurgickou ambulanciou a operačnou sálou so 4 lôžkami.

V Trenčianskom kraji je 8 neštátnych dialyzačných pracovísk.

V Trenčianskom kraji sa nachádzajú Kúpele v Trenčianskych Tepliciach a Bojnické kúpele.

Trnavský kraj

Zdravotná starostlivosť v kraji je poskytovaná v nemocniciach, sanatóriách, odborných ústavoch a liečebniach, ďalej v sieti štátnych a neštátnych zariadení s ambulanciami praktických a špecializovaných lekárov pre dospelých a deti. Pre rozvoj kraja majú mimoriadny význam geotermálne a liečivé pramene, ktoré sa využívajú v prírodných liečebných kúpeľoch a zároveň slúžia na rekreačné účely. Centrom kúpeľného turizmu je mesto Piešťany, kde sa na liečenie reumatických chorôb využívajú účinky termálnych vôd a sírneho bahna. Kúpeľným strediskom sú aj moderne dobudované kúpele Smrdáky, zamerané na liečenie kožných chorôb a ochorení pohybového ústrojenstva.

Žilinský kraj

Surveillance sa vykonáva v priebehu celého kalendárneho roka na úrovni primárnej i sekundárnej zdravotníckej starostlivosti v širokej škále prenosných ochorení. V rámci Žilinského kraja pracuje 273 ambulantných lekárov primárnej zdravotníckej starostlivosti pre dospelých (PLD) a 168 ambulantných lekárov PLDD. Stomatologických ambulancií v kraji - NZZ je zriadených 329. Odborné špecializované ambulancie: spolu v Žilinskom kraji: 833, z toho NZZ: 686 a ŠZZ: 156. V regióne je zriadených 5 pracovísk Jednodňovej chirurgie - všetky NZZ. Laboratória klinickej mikrobiológie: 3 NZZ a 1 ŠZZ.

Nemocničná starostlivosť: zabezpečená v regiónoch Žilinského kraja prostredníctvom nemocníc: NsP Čadca: 461 lôžok, NsP Dolný Kubín: 317 lôžok, NsP Trstená: 322 lôžok, NsP L. Mikuláš: 323 lôžok, NsP Ružomberok : 97 lôžok, Endokrinologický ústav Ľubochňa: 160 lôžok, MFN Martin : 887 lôžok, Psychiatrická liečebňa Sučany : 250 lôžok, NsP Žilina: 828 lôžok.

Výkon štátneho zdravotného dozoru v zdravotníckych zariadeniach:

Kontroly hygienicko - epidemiologického režimu vykonávané pracovníkmi RÚVZ v týchto ZZ sú zamerané buď preventívne alebo represívne, vždy podľa aktuálnej problematiky. Záznam z kontroly je pripravený podľa vzoru z ÚVZ SR a v prípade požiadavky o uvedenie priestorov do prevádzky sa postupuje podľa sylabu, ktorý zahŕňa aj podstatné charakteristiky prevádzkového režimu. Záznam z kontroly je výsledkom výkonu ŠZD na danom mieste zdravotníckeho zariadenia v súlade s riešením aktuálnej problematiky a vykonával sa v súlade s § 37 Zák. č. 126/2006 Z.z. a od 1.9.2007 v súlade s § 6 Zák.č.355/2007.

Spolu vykonaných v rámci ŠZD 249 komplexných previerok, v súvislosti s NN 29 previerok HER, kontrola nápravných opatrení: 30, mikrobiálny monitoring: 921 previerok. Spolu vykonaných 1229 previerok v roku 2007 pri počte 1428 zdravotníckych zariadení v spádovej oblasti.

VI. Analýza činností odborov epidemiológie v SR

Činnosti odborov epidemiológie v SR sú zhrnuté v tabuľke, ktorá podáva obraz o výkonoch a pracovnom zaťažení pracovníkov týchto odborov. Z sumárnej tabuľky za Slovensko je zrejmé, že pracovníci odborov vykonali

- 24.063 prvých návštev v ohnisku nákazy, 2174 opakovaných návštev. Z EPIS výstupov možno zistiť, že pri týchto návštevách vyhľadali aktívne 2817 nákaz, pričom vyšetrovali 23855 osôb. Zvýšený zdravotný dozor bol nariadený 2476 osobám, lekársky dohľad 6126 osobám, , 9006 x bol nariadené iné opatrenie, ako dezinfekcia, sanitácia zariadení,...
- V rámci usmerňovania a kontroly očkovania bolo skontrolovaných 644382 záznamov o očkovaní u očkujúcich lekárov a v súvislosti s plnením IP bolo vykonaných 4429 metodických návštev.
- Veľký objem práce bol venovaný poradenstvu a to tak pre zdravotníckych pracovníkov (9545x) v ohniskách rodinných výskytov (18810x) v kolektívoch 849x a iných preventívnych poradenstiev bolo vykonané 4694x.

Z ostatných činností si zmienku zasluhuje práca v oblasti prevencie nemocničných nákaz, v rámci ktorej sa vykonalo 3443 kontrol zdravotníckych pracovísk, a 408 opakovaných návštev pri kontrole plnenia nápravných opatrení Podrobné čísla o činnosti sú uvedené v nasledujúcej tabuľke rozdelenej podľa krajov a v SR.

**Činnosť odboru/oddelenia
epidemiológie**

Príloha č. 3

Slovenská republika

Odbor/oddelenie epidemiológie		BB_kraj	BA_kraj	TT_kraj	TN_kraj	NI_kraj	ZL_kraj	PO_kraj	KI_kraj	SR
Epidemiologické vyšetřovanie v ohniskách nákazy (okrem NN)	o prvá návšteva v ohnisku	1577	2855	1649	3001	3619	2585	2886	5891	24063
	o opakované návštevy v ohnisku	389	102	71	71	599	258	109	575	2174
	o počet vyšetřených osôb	3327	5353	2578	2243	2158	1280	2063	4853	23855
	o zvýšený zdravotný dozor	183	5	41	45	67	1406	644	85	2476
	o lekársky dohľad	2007	319	49	249	176	265	1031	2030	6126
	o iné protiepidemické ochorenia	1870	330	42	147	664	1963	1250	2740	9006
Odber vzoriek na mikrobiologické vyšetřenie (okrem NN):	o vzorky biologického materiálu celkom	799	220	293	936	763	1358	677	415	5461
	o vzorky materiálu z vonkajšieho prostredia:	230	33	51			6	700	276	1296
	o voda	143	14	35	21	21	8	3	21	266
	o potraviny	43	6	16	40	88	15	74	12	294
	o iné	2	13	81	608	102	698	641	243	2388
	o z chorobopisov	832	700	223	685	1383	803	576	2151	7353
Výpisy potrebných údajov k spracovaniu nálezov, ev. analýz	o zo zdravotných záznamov	429	186	247	424	975	375	392	682	3710
	o z laboratórnych protokolov	2537	3313	1579	1850	2233	1723	2016	1330	16581
	o iné	9		6		1267	10	52	1028	2372
	o metodické návštevy lekárov	420	147	153	308	504	399	1257	1241	4429
Imunizačný program	o kontrola očkovania (počet očkovancov)	112072	47318	38 428	59634	74001	95940	116890	100099	644382
	o kontrola skladovania očkovacích látok	232	147	85	222	184	279	429	231	1809
	o iné	1573	262	269	211	124	250	61	453	3203

Odbor/oddelenie epidemiológie		BB_kraj	BA_kraj	TT_kraj	TN_kraj	NI_kraj	ZI_kraj	PO_kraj	KI_kraj	SR
Evidencia sérologických vyšetrení	o VH	1504	106	9823	119	400	349	336	308	12945
	o ochorenia imunizačného programu	1	3	2	8	4	36	7	14	75
	o iné sérologické vyšetrenia	2569	143	262	476	824	419	772	767	6232
Analýza epidemiologickej situácie	o demná	1548	249	952	247	1231	2211	1524	752	8714
	o týždenná	314	52	208	520	364	468	414	572	2912
	o mesačná	132	12	72	120	84	108	108	178	814
	o ročná	13	1	7	16	7	11	9	16	80
	o iná	82	67	13	104	4	124	104	396	894
	o príprava podkladov	3429	217	1073	64	2409	251	555	4384	12382
Poradenstvo	o v zdravotníctve	2129	497	955	414	651	1365	1054	2483	9548
	o v ohniskách rodinných	2147	2843	1612	1892	2139	2465	2607	3105	18810
	o v ohniskách kolektívnych	122	35	110	36	103	90	157	196	849
	o v rámci prevencie (očkovanie, postupy)	1834	211	320	138	50	461	1680		4694
	o správa	220	4	76			5	479	33	817
	o rozbor	368		24		2	5	345	0	744
Odborné expertízy	o podklad	498	55	89	4	1	9	31	26	713
	o stanovisko	109	17	26	11	15	18	56	123	375
	o expertíza	406		8			2	5	607	1028
	o Prednášky	71	12	37	34	51	56	224	198	683
	o Publikácie	28	18	11	57	8	21	29	7	179
	o aktívna	13	12	11	15	4	21	2	20	98
Účasť na konferenciách	o pasívna	22	25	35	35	22	44	55	85	323

Odbor/oddelenie epidemiológie		BB_kraj	BA_kraj	TT_kraj	TN_kraj	NI_kraj	ZI_kraj	PO_kraj	KI_kraj	SR
Práca na osobitných štúdiách a programoch	o zber podkladov	636	7	1770	150	1067	304	74	150	4158
	o sumarizácia	13	1	36	4	1817	63	84	21	2039
	o analýza	7	2		2	3	8	61	19	102
	o iné (príprava)	706	8			8	41	5	720	1488
Potvrdenie o epidemiologickej situácii		108		2	3	2	53	1	17	186
Vydané certifikáty (AIDS)		94			11	21	72	18	50	266
NN – cieleňá kontrola HER a BOT v súvislosti s výskytom NN	o kontroly pracoviska	72		14	22	46	34	56	21	265
	o opakované návštevy	15		10	10	11	13	28	11	98
	o odber vzoriek zo sterilných materiálov	100		18	113	84	87	152	70	624
	o odber vzoriek z prostredia	240		298	356	231	358	417	379	2279
	o odber vzoriek z ovzdušia	40			2	9	8	0	71	130
	o odber vzoriek dezinfekčných prostriedkov	9		2	16	45	4	12	7	95
	o odber iných vzoriek	4					21	36	40	101
	o počet testovaných HVS	0			8	38	3	10	2	61
	o počet testovaných AUT	0			7	15		6		28
	o počet testovaných EO	0						0		0
NN – ŠZD - kontrola HER a BOT	o počet testovaných FS	0				1		1		2
	o iná sterilizačná technika	0						0		0
	o kontroly pracoviska	353		227	190	732	193	780	968	3443
	o opakované návštevy	92		8	28	104	27	108	41	408
	o odber vzoriek zo sterilných materiálov	1128		306	804	1278	1502	5424	3333	13775
	o odber vzoriek z prostredia	6153		1479	1952	1944	3906	4584	4132	24150
	o odber vzoriek z ovzdušia	1626		64	6	301	16	22	1417	3452

	BB_kraj	BA_kraj	TT_kraj	TN_kraj	NI_kraj	ZI_kraj	PO_kraj	KI_kraj	SR
o odber vzoriek dezinfekčných prostriedkov	11		38	102	247	71	118	109	696
o odber iných vzoriek	144		1120		11	480	66	61	1882
o počet testovaných HVS	859		367	563	1041	117	622	566	4135
o počet testovaných AUT	191		141	146	378	1	312	207	1376
o počet testovaných EO	1					9	1		11
o počet testovaných FS	15		6	5	30	6	9	4	75
o iná sterilizačná technika	0		4	1	8		0	4	17
o počet osôb	6	2	2	9	2	18	2	5	46
o počet vzoriek odobratého materiálu	0				1		0	3	4
o počet vyžiadaných potvrdení	2	11		9	1	28	4	3	58
o v okrese	572	416	357	468	364	468	308	520	3473
o v kraji	52	52	51	52	52	52	52	52	415
o štúdie projektov	20		9	34		19	65	20	167
o konzultácie	472	58	664	401	538	337	493	700	3663
o spracovanie	1029	12	196	126	298	192	59	70	1982
o kolaudácia	34		9	7		12	48	3	113
Epidemiologické vyšetrowanie v súvislosti s chorobou z povolania									
Týždenné spracovanie chrípky a chrípke podobných ochorení									
ŠZD									

Ďalšie činnosti, ako je plnenie programov, projektov, iných úloh, činností na poli mediálnej výchovy, publikačnej a prednáškovej činnosti nebolo možné zosumarizovať do jednotného výstupu za SR, preto ich uvádzame podľa jednotlivých krajov a jednotlivých RÚVZ tak, ako boli v krajských výročných správach za jednotlivé kraje spracované. Uvádzame ich v abecednom poradí.

Banskobystrický kraj

A. Úloha: Surveillance a kontrolu prenosných ochorení vo všetkých okresoch kraja, metodické usmerňovanie tieto činnosti u lekárov poskytujúcich zdravotnú starostlivosť v Banskobystrickom kraji.

V rámci surveillance jednotlivých nákaz zabezpečovali:

- organizáciu a kontrolu všetkých druhov očkovania
- epidemiologické vyšetovanie v ohniskách nákaz vrátane zabezpečovania protiepidemických opatrení
- spracovanie výskytu prenosných ochorení do informačného systému EPIS na okresnej a národnej úrovni
- surveillance nemocničných nákaz vrátane kontrol HER
- výchovu obyvateľstva v prevencii prenosných ochorení.

Plnenie:

Organizácia očkovania sa vykonávala kontinuálne počas celého roka a bola zameraná na dodržiavania správneho chladového reťazca, dodržiavanie očkovacích schém a účasti detí na očkovaní. Administratívna kontrola očkovania vykonaná v mesiaci september bola zameraná na kontrolu zaočkovanosti jednotlivých ročníkov narodenia podľa rozhodnutia ÚVZ SR. Výsledky kontroly očkovania sú popísané v osobitnej správe o „Výsledkoch kontroly očkovania“ a tiež sú spomenuté v špeciálnej časti správy o epidemiologickej situácii v jednotlivých okresoch pri popise jednotlivých diagnóz.

Výstupy: Záverečná správa o kontrole očkovania v 13- tich okresoch Banskobystrického kraja stav k 31.8.2007 bola spracovaná do 31.10.2007 a záverečná správa o výsledkoch kontroly očkovania v Banskobystrickom kraji do 30.11.2007

Epidemiologické vyšetovanie v ohniskách nákaz sa vykonávalo priebežne v závislosti na epidemiologickej situácii vo výskyte prenosných ochorení, ktorá je podrobne popísaná v kapitole EPIDEMIOLOGICKÁ SITUÁCIA.

V roku 2007 bolo spracovaných celkom v okresoch Banskobystrického kraja 5444 prípadov prenosných ochorení, najviac v okrese Banská Bystrica - 995 a v okrese Rimavská Sobota - 934. V súvislosti so zabezpečovaním protiepidemických opatrení bolo ohrozených 1577 ohnísk, v ktorých sa vydalo 2190 opatrení a rozhodnutí prevažne pre výkon lekárskeho dohľadu nad kontaktmi s prenosnými ochoreniami (2007), zvýšený zdravotný dozor (183x) a iné protiepidemické opatrenia nariadené na mieste (1870x). V súvislosti s vykonanými opatreniami bolo v ohniskách chránených 3327 osôb.

Do **informačného systému EPIS** bolo vložených všetkých 5444 prípadov. Okrem toho prebiehalo pravidelné týždenné spracovanie hlásení o výskyte chrípky a ostatných ARO – 676 záznamov, ako aj záznamy o mimoriadnych epidemiologických situáciách, z ktorých bolo vytvorených 120 záznamov s maximom v okrese Brezno 48. V systéme je zároveň spracovaných 18 epidémií od 0 po 3 v jednotlivých okresoch s maximálnym počtom chorých 57. Z toho 10x sa jednalo o epidémiu salmonelovej etiológie, 5x o epidémiu pravdepodobne infekčnej etiológie, dve epidémie vírusovej etiológie a jedna epidémia bakteriálneho pôvodu spôsobená inou baktériou..

Výstupy: 156 mesačných analýz epidemologickej situácie za jednotlivé okresy kraja a 12 mesačných analýz za Slovensko, mimoriadne informácie zverejňované na web stránkach všetkých RÚVZ v kraji a na portáli EPIS-u. www.epis.sk

Surveillance nemocničných nákaz sa vykonáva najmä v lôžkových zdravotníckych zariadeniach, ktorých je na území Banskobystrického kraja, ktorých je celkom 14 a ďalej 6 špecializovaných zdravotníckych zariadení. Podrobnejší rozpis je uvedený v kapitole „Zdravotnícke služby“. Výskyt nemocničných nákaz a úroveň hygienicko-epidemiologického režimu sa popisuje v analýze epidemologickej situácie v časti „Nozokomiálne nákazy“, kde je podrobne popísaný aj výkon štátneho zdravotného dozoru v ZZ.

Neoddeliteľnou súčasťou surveillance prenosných ochorení je **výchova obyvateľov k prevencii prenosných ochorení**, ktorá je rutinnou súčasťou práce v ohnisku nákazy a je teda určená jednotlivcom a kolektívom, v prostredí ktorých sa prenosné ochorenie vyskytlo. Okrem toho sa vykonávala výchova obyvateľstva k zdravému spôsobu života prostredníctvom všetkých dostupných mediálnych foriem.

B. Úloha: Posudkovú činnosť a výkon štátneho zdravotného dozoru v ZZ na území Banskobystrického kraja.

Plnenie: Posudkovú činnosť vykonávajú pracovníci odboru najmä pri schvaľovaní novozriadených zdravotníckych zariadení alebo pri zmene účelu ich využívania a v týchto priestoroch sa potom vykonáva aj štátny zdravotný dozor. V roku 2007 bolo posúdených celkom 109 objektov a bolo poskytnutých 406 konzultácií. **ŠZD** sa vykonával pri kontrolách HER vo všetkých typoch ZZ, zariadení sociálnych služieb a tiež pri kontrole výkonu nariadených opatrení v ohniskách nákaz.

C. Úloha: Zber údajov a vytváranie národných registrov pacientov chorých na prenosné ochorenia v SR, výstupy z národných registrov a pravidelné týždenné, mesačné a ročné analýzy ako aj výstupy podľa požiadaviek EÚ a hlásenie vybraných skupín diagnóz do ECDC v Štokholme.

Plnenie: Pracovníci odboru epidemiológie a odboru informatiky RÚVZ Banská Bystrica sú zodpovední za **zber údajov o prenosných ochoreniach na národnej úrovni**, vytváranie databáz a registrov pacientov s prenosnými ochoreniami a vykonávanie týždenných, mesačných a ročných analýz.

Súčasťou výstupov a týždenných analýz je monitorovanie celoplošného výskytu a jeho porovnávanie s dlhodobými týždennými priemerami, čím je možné postrehnúť zvýšený výskyt na väčšom území, ako je spádová oblasť RÚVZ a ktoré sa neprejaví ako lokálna epidémia. V rámci mesačných analýz sa vykonáva analýza mesačného hodnotenia epidemologickej situácie v SR s podrobnými porovnávaniami mesačných výskytov s výskytom v predchádzajúcom mesiaci a v tom istom mesiaci predchádzajúceho roka ako aj popisom mimoriadnych a závažných výskytov a epidémií.

V roku 2007 sa do ECDC zasielali údaje o výskyte prenosných ochorení (51 diagnóz) podľa nimi požadovaného formátu, vytvoril sa osobitný výstup o výskyte zoonóz pre organizáciu EFSA. Zodpovední pracovníci sa zúčastňovali rokovaní a mítingov zameraných na prípravu nového systému zberu dát pre potreby EU systému TESSY – The European Surveillance System. Prechod na nový systém TESSY si bude vyžadovať ďalšie prispôbenie skladby zbieraných údajov v SR ako aj možnosti ich exportu.

D. Úloha: Prácu v komisiách a v pracovných skupinách a to:

- v pracovnej skupine pre kategorizáciu vakcín zriadenej Ministrom zdravotníctva SR.

Plnenie: Vedúca odboru epidemiológie bola členkou pracovnej skupiny pre podporu činnosti kategorizačnej komisie pre vakcíny (J07) ako riadny člen. PS zasadla v roku 2007 4x. Vypracovávala stanoviská k vakcínam, ktoré boli navrhnuté na kategorizáciu, zmeny v použití vybraných druhov vakcín. MUDr. M. Avdičová zastupovala PSPV v kategorizačnej rade MZ SR.

- v pracovnej skupine pre program EPIS, v ktorej pracovala MUDr. Mária Avdičová ako vedúca PS, ako členovia RNDr. Františka Hrubá, Ing. Námešná a RNDr. Molčanová – všetky z RÚVZ Banská Bystrica a MUDr. Béreš Dušan z RÚVZ Rimavská Sobota.

E. Iné činnosti, ktoré boli zamerané na:

- expertíznu činnosť
- organizáciu programov WHO a to najmä:
 - imunizačný program
 - program eradikácie poliomyelitídy
 - program eliminácie morbíl a ostatných exantémových ochorení
- projekty EÚ a to
 - projekt PHARE - posilnenie surveillance prenosných ochorení v SR
 - a vstup do európskych sietí pre monitoring a surveillance vybraných prenosných ochorení
- poradenskú činnosť
- činnosť v NRC pre pertussis
- DDD činnosť
- pedagogickú činnosť
- publikačnú činnosť
- prednáškovú činnosť.

Plnenie:

Iné činnosti na odbore epidemiológie boli zamerané na nasledovné:

E.1 Expertízna činnosť - V rámci expertíznej činnosti bolo spracovaných 503 protokolov a testovaní sterilizačného prístroja.

E.2 Plnenie programov a projektov WHO a to

E.2.1 Plnenie IP vyhodnotená ako súčasť surveillance chorôb.

Jeho dôležitou súčasťou podľa odporúčaní WHO je program eliminácie morbíl a ostatných exantémových ochorení, ktorý bol v r.2007 sústredený na dosiahnutie vysokého percenta zaočkovanosti detí proti morbilám a rubeole a na aktívne sledovanie chorých s klinickými symptómami napodobňujúcich morbily a rubeolu a ich dôsledným laboratórnym vyšetrovaním. V kraji sa dosahuje vysoká zaočkovanosť detskej populácie proti osýpkam, ružienke a mumpsu. Zároveň sa venuje starostlivosť diferencijálnej diagnostike exantémových ochorení, v rámci ktorej sa zaviedli v mikrobiologickom laboratóriu RÚVZ Banská Bystrica aj PCR metódy. V roku 2007 nebolo v kraji regiónne ochorenie na morbily a rubeolu zaznamenané, ani nebolo vyslovené podozrenie na výskyt týchto ochorení.

V roku 2007 sme sa zapojili spoločne so všetkými RÚVZ v SR do „Európskeho imunizačného týždňa, ktorého cieľom bolo upriamiť pozornosť laickej verejnosti na potrebu dôsledného vykonávania očkovania podľa platných odporúčaní. Akcia bola gestorovaná SZO.

E.2.2 Enviromentálna surveillance poliomyelitídy v SR, ktorej cieľom je Monitorovanie cirkulácie divokých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov vyšetovaním odpadových vôd s osobitným zreteľom na sledovanie tzv. VDPV (Vaccine Derived Polio Viruses) pokračovala aj v roku 2007, kedy sa vyšetovanie uskutočnilo v 6 okresoch kraja. Odobralo sa 32 vzoriek odpadových vôd pred ich vyústením do čističky odpadových vôd negatívnym výsledkom.

Záver: V nami monitorovanom regióne sa cirkulácia divokých Polio-vírusov ani VDPV nepotvrdila.

E.2.3 Projekt „Hrou proti AIDS“

Cieľ

Očakávaným výsledkom sú zmeny v správaní sa mladých ľudí na základe získania relevantných vedomostí o spôsoboch prenosu HIV a možnostiach jeho akvirácie. Dôslednou realizáciou projektu očakávame zníženie chorobnosti na infekcie prenášané prevažne pohlavným stykom vrátane HIV/AIDS.

Anotácia

Projekt vychádza zo strategického cieľa Národného programu prevencie HIV/AIDS v SR. Je to interaktívny projekt primárnej prevencie HIV/AIDS, ktorého cieľom je dať mládeži možnosť netradičným jej blízkym spôsobom t.j. hrou, osvojiť si základné vedomosti o spôsoboch prenosu vírusu HIV, ale i ostatných ochorení prenášaných pohlavným stykom. Okrem toho poskytuje základné vedomosti o ochrane pred neželaným tehotenstvom. Ako aj sebareflexiu a prípadnú korekciu vlastných vzorcov správania sa a chovania sa v rôznych situáciách.

Vyhodnotenie

Gestorom projektu „Hrou proti AIDS“ bol odbor prevencie AIDS sekcie epidemiológie ÚVZ SR. Počas roku 2007 bolo do projektu zapojených 600 mladých ľudí, z toho bolo 300 stredoškôľakov a 300 žiakov ZŠ. Prevencia AIDS v regióne Banská Bystrica sa vykonávala prostredníctvom médií, prednáškami a besedami na stredných a základných školách.

E.2.4 Plnenie projektov EÚ a to najmä:

- projekt PHARE - zameraný na posilnenie surveillance prenosných ochorení a to dielčí projekt: Monitoring infekčných ochorení. V rámci tohto projektu sa v roku 2007 pokračovalo v sledovaní a vyhodnocovaní rutinne prevádzky systému EPIS. Pripravovala sa jeho harmonizácia s novým systémom monitoringu v rámci EÚ pod vedením ECDC. Na plnení tejto úlohy sa zúčastňovali MUDr. Mária Avdičová, PhD ako vedúca pracovnej skupiny pre Monitoring prenosných ochorení, RNDr. Františka Hrubá, PhD. a Ing. Námešná ako členovia pracovnej skupiny v úzkej spolupráci so všetkými RÚVZ v SR. Pokračovalo sa v odstraňovaní skrytých chýb v rámci záručných pravidiel, čo si vyžadovalo kontinuálna spoluprácu s firmou SOFTEC, ktorá vyvinula softwér. Pre skvalitnenie vkladáných údajov a optimálnejšie využívanie programu EPIS boli zorganizované 2 školiace akcie pre AHS na pôde SZU v I. polroku 2007 a následne jedná spoločná porada AHS v decembri roku 2007 na pôde RÚVZ Banská bystrica. Pre rozšírenie možností využívania nadstavbových analytických možností, ktoré poskytuje EPIS, boli zorganizované tri kurzy na využívanie „Manažérskeho informačného systému“ tzv. MIS.

E.3 Poradenská činnosť sa realizovala formou konzultácií. V rámci kraja bolo pracovníkmi odborov epidemiológie poskytnuté poradenstvo 2129x v rámci rezortu zdravotníctva, 2147x v ohniskách nákaz, 122x v ohniskách v kolektívnych zariadeniach a 1834 x v rámci prevencie pre laickú verejnosť, spolu viac ako 7000 výkonov.

- **V poradniach pre prevenciu AIDS pri všetkých RÚVZ**, v rámci ktorej funguje v Banskej Bystrici aj poradenstvo cez telefón bolo poskytnuté poradenstvo 86 klientom na zverejnenú zvláštnu linku pomoci. Poradne v priebehu roka navštívilo 424 osôb, ktorým boli poskytnuté podrobné informácie o prevencii, ochrane a ďalších špecifických problémoch vrátane odberu krvi na vyšetrenie na prítomnosť protilátok HIV, a to aj anonymne. V roku

- 2007 bol zistený jeden nový nosič HIV z okresu Brezno a jeden nosič z okresu Zvolen. Odobraných bolo 119 vzoriek krvi a vydaných 95 medzinárodných certifikátov.
- Všetky RÚVZ v kraji poskytovali osobné a telefonické konzultácie pre klientov zaujímajúcich sa o prevenciu AIDS.
 - V ambulancii pre **prevenciu tzv. cestovateľských nákaz** sa vykonávalo očkovanie osôb odchádzajúcich do cudziny v zmysle odporúčaní WHO. Ambulanciu navštívilo 72 osôb, u ktorých bolo vykonaných 144 rôznych druhov očkovaní, najčastejšie proti žltej zimnici, VHA, VHB. Ďalším 1372 osobám boli poskytnuté potrebné informácie formou telefonických konzultácií na všetkých RÚVZ v rámci kraja.

RÚVZ Rimavská Sobota:

Poradenská činnosť pri prenosných ochoreniach v rámci poradne zdravia, pri imunizácii obyvateľstva, poskytovanie odborných konzultácií v zdravotníckej oblasti: Poradňu zdravia navštívilo 54 klientov. Pokračovali sme v poradenskej činnosti a odborných konzultáciách pri prenosných ochoreniach, imunizácii telefonicky a osobne pri návštevách lekárov.

E.4 Činnosť NRC pre pertussis

V rámci NRC bola sledovaná priebežne situácia vo výskyte ochorení na pertussis a parapertussis.

Do NRC pre diagnostiku pertussis a parapertussis bolo v priebehu roku zaslaných 21 párových vzoriek krvi pri podozrení na ochorenie na pertussis. Všetky vzorky boli vyšetrené na pertussis a parapertussis aglutináciou, z nich 1x bolo potvrdené ochorenie na pertussis. 1318 vzoriek sér bolo odobratých v r.2002 v rámci imunologického prehľadu, pôvodne vyšetrených metódou KFR a tieto sa následne vyšetrujú metódou ELISA. Z vyšetrených 1318 vzoriek bolo IgG pozitívnych 1266 vzoriek, t.j. 96,1%, čo znamená, že z odobratého súboru má 96,1% protilátky po vykonanom očkovaní IgM protilátky neboli zistené ani v jednej vzorke. Metódou PCR bolo vyšetrených 45 výterov z nich bola jedna pozitívna na pertussis.

V NRC pre diagnostiku Pertussis a Papapertussis boli vyšetrené nasledovné vzorky biologického materiálu.

Vyšetrovacia Metóda	Bordetella pertussis		Bordetella parapertussis	
	Spolu vyšetrených	Pozit	Spolu vyšetrených	Pozit
Aglutinácia	31	0	31	0
ELISA IgG	1080	990	-	-
ELISA IgA	20	8		
ELISA IgM	20	3		
RT-PCR B.pertussis + B.parapertussis	64	2	62	0
Izolácia B. pertussis a B.parapertussis (kultivácia)	1	0	1	0

Z uvedeného počtu vyšetrení sa 64x jednalo o materiál zaslaný z terénu, v ostatných prípadoch sa vyšetrovali vzorky sér z imunoprehľadov zozbieraných v roku 2002.

E.5 Činnosť v oblasti DDD

V rámci DDD činnosti sa MUDr. Lokša zúčastňoval zasadania Koordinačnej komisie pre ciele mestskú deratizáciu v mestách Banská Bystrica a Brezno. Zasadnutia sa konali v mesiacoch marec, apríl, máj, september, október a november 2007, súčasne sa prejednávala problematika mestských zdivočených holubov,

nakazených newcastleovskou chorobou. Podarilo sa zrealizovať projekt stavebných úprav na sídlisku Sásová s cieľom zamedziť zahniezdovaniu holubov. Prebiehalo kontinuálne vzdelávanie pracovníkov činných v DDD, ich školenia a preskúšania odbornej spôsobilosti pracovníkov DDD firiem sa zúčastňovali MUDr. Kontrošová, MUDr. Lokša.

E.6 Pedagogická činnosť: vedúca odboru epidemiológie vyučovala v školskom roku 2006/2007 na Fakulte verejného zdravotníctva Bratislava a Fakulte ošetrovateľstva SZU Bratislava - fakulta Banská Bystrica predmet Epidemiológia. Okrem toho bola školiteľkou pre 1 rigoróznu prácu, 2 diplomové práce, oponentkou pre dve doktorandské práce, 1 minimovú prácu, 2 magisterské práce.

E.7 Publikačná činnosť,

pracovníci odboru epidemiológii pripravili spolu 28 publikácií, z ktorých niektoré uvádzam menovite:

RÚVZ Banská Bystrica

1. Avdičová Mária, Regionálny úrad verejného zdravotníctva Banská Bystrica

Organizácia NIP v SR a vo vybraných krajinách EÚ v kontexte očkovania a rovnosti v zdraví. Farmakoeconomika a lieková politika, ročník 3, číslo1.2007

2. Avdičová Mária,* Krištúfková Zuzana,** Hrubá Františka,* Námešná Jana*:

Monitoring prenosných ochorení v podmienkach SR. Revue medicíny v praxi, ročník 5, číslo 3,2007.

3. Egnerová,A.,¹ Avdičová, M.², Baráková,A.,³

Katedra epidemiológie, Fakulta verejného zdravotníctva, Slovenská zdravotnícka univerzita, Bratislava¹ Regionálny úrad verejného zdravotníctva, Banská Bystrica² Centrum zdravotníckej štatistiky a informatiky, Bratislava³

Chronické choroby - verejne zdravotný problém. Lekársky obzor, 2007

4. G.Kamensky¹, M.Avdicova², Z.Gerova³, A.Egnerova³, J.Krak⁴, J.Murin⁵, R.Sidlo⁶ - (1) University Hospital Bratislava Ruzinov, Bratislava, Slovak Republic (2) Regional Public Health Authority, Banska Bystrica, Slovak Republic (3) Regional Public Health Authority, Bratislava, Slovak Republic (4) Regional Public Health Authority, Poprad, Slovak Republic (5) University Hospital, Bratislava, Bratislava, Slovak Republic (6) Economic University Bratislava, Bratislava, Slovak Republic

Low socio-economic status predicted increased prevalence of hypertension in healthy individuals in western and eastern part of Slovakia .Summary abstract.

5. Mária Avdičová, Františka Hrubá, Regional Authority of Public Health, Banska Bystrica, *CINDI population strategies and prevalence of noncommunicable diseases risk factors in Slovakia during years 1993 – 2003.*

5th International Conference on Behavioral Risk Factor Surveillance, 24-26 October 2007.Summary abstract.

6. Mária Avdičová, RÚVZ Banská Bystrica: *Prevenčia tetanus – nové odporúčania na vykonávanie očkovania. Revue medicíny v praxi. Ročník 5,č.6/2007.*

7. Schwarzová,K., Košťanová,Z.: Cysty a toxíny borélií – možné úskalia diagnostiky Lymeskej boreliózy, XI. Slovensko-český kongres o infekčných chorobách, Abstrakty, s.61-62, Trnava, 7.-9.6.2007-11-29

8. Schwarzová,K., Košťanová,Z., Margetínová,J., Apolen,D.: Význam priamej diagnostiky v prevencii kliešťami prenosných a chlamýdiových infekcií. 24. Kongres Čs. spoločnosti mikrobiologickej, Zborník abstr., s.126, 2.-5.10. 2007, Liberec, Česká republika

9. Štefanidesová,K., Boldiš,V., Košťanová,Z., Kanka,P., Kocianová,E., Špitalská,E.: Prevalence of Anaplasma phagocytophilum and Rickettsia Helvetova in wild game from

central Slovakia. 24. Kongres Čs. spoločnosti mikrobiologickej, Zborník abstr., s.251, 2.-5.10.2007, Liberec, Česká republika

10. Elena Kocianová, Dušan Blaškovič, Katarina Smetanová, Katarina Schwarzová, Vojtech Boldiš, Zina Košťanová, Denisa Millerová & Imrich Barák: Comparison of an oligo-chip based assay with PCR method to measure the prevalence of tick-borne pathogenic bacteria in central Slovakia (publikovaný v časopise *Biológia* v januári 2008).

E.8 Prednášky: Spolu bolo odprednášaných 71 prednášok.

E.8.1 Prednášky s publikáciou abstraktov:

1. *Výskyt kampylobakteriôz v SR a v EÚ. Konferencia o vybraných zoonózach, 11.9.2007 Bratislava – publikované v zborníku abstraktov.*

2. **Avdičová, M.**, Hrubá, F., Námešná, J.: *Kvantifikácia rizika chronických chorôb v slovenskej populácii.*

3. *Výskyt VHA v SR za ostatných 10 rokov a prehľad účinnosti represívnych opatrení. Publikované v zborníku abstraktov: VI. Červenkové dni preventívnej medicíny. Liptovský Ján 6. – 8. jún 2007.*

E.8.2 Ostané prednášky:

4. *Výskyt a surveillance pertussis v SR, XIII. vakcinačný deň SR 30.9.2007 Žilina.*

5. *Pohybová aktivita u dospelého obyvateľstva modelovej oblasti pre program CINDI – výsledky skríningu zdravotného stavu v rokoch 1993-2003 alebo „Prečo intervenovať za zvyšovanie pohybovej aktivity?.*

Diskusné sústreďenie v epidemiológii chronických neinfekčných ochorení, SZU - katedra epidemiológie SZU Bratislava 16.11.2007.

6. Realizácia projektu PHARE „Posilnenie surveillance infekčných ochorení v SR“

Krištúfková, Z., **Avdičová, M.**, SZU Bratislava, RÚVZ Banská Bystrica, Slezské dni preventívnej medicíny, Karviná, 8.2.2007.

7. Zuzana Kristufkova, **Maria Avdicova**, Vladimír Olear

Regional Analysis of Pertussis, SLOVAK REPUBLIC, GPI Eastern Europe Regional Roundtable Meeting PRAGUE, CZECH REPUBLIC, DECEMBER 6-7, 2007.

8. Nový spôsob hlásenia chrípky, systém EPIS, spolupráca so všeobecnými lekármi, Krištúfková, Z., **Avdičová, M.**, Štefkovičová, M., Jubilejná 50. konferencia SSVPL SLS, Bojnice, 26.10.2007.

9. *Harmonizácia monitorovania chorobnosti na chrípku na Slovensku s EÚ, Krištúfková, Z., Oleár, V., Štefkovičová, M., Hudečková, H., Seligová, J., Ondicová, M., **Avdičová, M.**, Donovalová, A., Naďová, K., Minčíková, K., Tintová, Ľ.: KONZULTAČNÝ DEŇ NRC, Bratislava, 22. 5. 2007.*

10. Výsledky CINDI v SR r. 1993-2007.

11. CINDI program v SR a jeho vzťah k deťom.

Výročný míting riaditeľov CINDI programu v SR 22.-23.6.2007 Bratislava.

12. CINDI Management board meeting Barcelona apríl 2007: Výsledky CINDI programu v SR vo vzťahu k deťom.

13. Porada riaditeľov ÚVZ SR a RÚVZ v SR Čilistovo, 19.7.2007: Využitie a implementácia programu EPIS.

14. Porada epidemiológov SR, Martin, 5.-6.11.2007: Optimálne využívanie programu EPIS.

15. Seminár pre pracovníkov odborov epidemiológie v SR: Skvalitnenie a spresnenie údajov vkladných do systému EPIS. 2.12.2007, RÚVZ Banská Bystrica.

16. Epidemiológia rotavírusových infekcií a ich výskyt v SR.

Seminár pre pediatrov Banskobystrického kraja.

Dr.Lokša:

17. Výskyt NN v zdravotníckych zariadeniach v r.2006, Banská Bystrica, hotel Dixon, 23.4.2007.
 18. Dodržiavanie bariérovej ošetrovateľskej techniky, Banská Bystrica, FNsP F.D.R., 10.5.2007.
 19. Výskyt vírusových hepatítid u i.v. užívateľov drog, Lipt.Ján, Červenkové dni, 6.6.2007
 20. Skúsenosti s poradňou prevencie HIV/AIDS, Štrbské Pleso, 27.9.2007.
- Práca epidemiológa v mestskej komisii pre derauzáciu. Seminár vysokoškolákov RÚVZ.
21. . Problematika NN, beseda rádio Regína, 22.11.
 22. Prevencia HIV/AIDS beseda, rádio Regína, 29.11.

Dr. Morihladková Viera

23. *Výskyt sexuálne prenosných ochorení – hlásenie do medzinárodných sietí.* Červenkové dni preventívnej medicíny, Liptovský Ján.
24. *Protrahovaný výskyt vírusovej hepatitídy typu A v okrese Brezno.* Seminár vysokoškolákov RÚVZ Banská Bystrica.
25. *Protrahovaný výskyt vírusovej hepatitídy typu A v okrese Brezno.* Seminár SZP RÚVZ Banská Bystrica.

RÚVZ Rimavská Sobota

Bola zabezpečená prednášková činnosť zo strany zamestnancov oddelenia epidemiológie nasledovne:

26. Prednáška pre komunitných terénnych pracovníkov okresu R. Sobota témy: *Chráňme sa pred zahmyzením a Prevencia alimentárnych črevných ochorení.*
- 27.-29. Prednáška s témou *Prevencia AIDS* pre Združenú strednú školu a ZŠ v Rimavskej Sobote.
30. Prednáška na tému *Prevencia pred hepatítidou typu A,B,C* pre Združenú strednú školu v R. Sobote.
31. Odborný seminár pre zamestnancov RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote na tému: *Výskyt prenosných ochorení v SR.*
32. Prednáška *Protiepidemické opatrenia pri VHA - epidémia v roku 2004* na odbornom podujatí Gemersko Novohradský lekársky a zdravotnícky deň.
- 33.,34. Prednáška pre dôchodcov v rámci projektu: *Mám 65+ a teší ma, že žijem zdravo s témami Nespavosť a Depresia.*

Žiar nad Hronom

35. 60. MUDr. Striežová Eva

26x téma: Zákon č.126/2006 a 355/2007, NV SR 337/2006, Alimentárne prenosné ochorenia, Sanitácia v potravinárstve pre skupinu pracovníkov vykonávajúcich EZČ.

61.1x téma: Prenosné ochorenia všeobecne, ich rozdelenie, opatrenia na zabránenie ich vzniku a šíreniu, dekontaminácia v ZZ pre skupinu opatrovateľstvo.

62. 1x téma: Sterilizácia a dezinfekcia v Regionálnej nemocnici Banská Štiavnica pre zdravotné sestry.

RÚVZ Zvolen

MUDr. Reinhardt

63.- 71. V roku 2007 sa vykonávali prednášky z infekčnej epidemiológie v rámci kurzov ku skúškam odbornej spôsobilosti na vykonávanie epidemiologicky závažných činností pre pracovníkov v potravinárstve.

E.8.3 Účasť na vzdelávacích aktivitách, konferenciách a workshopoch (bez aktívnej účasti): RÚVZ Banská Bystrica

- 1/ Medzinárodná konferencia „Problematika nemocničných nákaz v zariadeniach poskytujúcich zdravotnú starostlivosť v SR“ - apríl 2007 Banská Bystrica.
- 2/ 11.zasadnutie „Poradného zboru“ pri ECDC - Štokholm, september 2007.
- 3/ Medzinárodný míting národných koordinátorov prevencie NCD, máj 2007 Londýn.
- 4/ Konferencia NRC Bratislava marec 2007.

RÚVZ Žiar nad Hronom

Dátum akcie	Usporiadateľ	Téma	Zúčastnený
05.02.-09.02.	SZU Bratislava	TK o nových poznatkoch v epi-demiológii infekčných	Beniaková
12.02.	SZU Bratislava	TK – využitie EPIS II	MUDr. Striežová
13.03.-15.03.	SZU Bratislava	Workshop-intervenčná epidemiológia	MUDr. Striežová
23.04.-24.04.	SEA	Problematika NN v zariadeniach poskytujúcich zdravotnú starostlivosť -	MUDr. Striežová
06.06.-08.06.	SEA	VI. Červenkové dni preventívnej medicíny -	MUDr. Striežová
19.06.	SEA	Dezinfekcia a sterilizácia – teória a prax	MUDr. Striežová
11.09.	SEA	Komplexný prístup k prevencii kampylobakteriôz	MUDr. Striežová MUDr. Košťanová
15.10.-16.10.	SLS, RÚVZ+LF Martin	V. Martinské dni preventívnej medicíny	MUDr. Košťanová
Marec - október	ÚVZ SR	Vzdelávanie pracovníkov PZ RÚVZ v SR	MUDr. Košťanová
07.06.-09.06.	ÚVZ SR	XI. Slovensko-český kongres o infekčných chorobách	MUDr. Košťanová
27.09.-28.09.	ÚVZ SR	Školenie - Hodnotenie vplyvu na zdravie (HIA)	MUDr. Košťanová
15.11.-16.11.	SZU Bratislava	Diskusné sústreďenie v epidemiológii chronických chorôb a poradenstva	MUDr. Košťanová
20.11.	RÚVZ Banská Bystrica	Školenie EPIS, užívanie MIS	MUDr. Striežová Beniaková
29.11.	RUVŽ Banská	Využívanie MIS	Beniaková

RÚVZ Rimavská Sobota:

Zúčastnili sme sa nasledovných odborných podujatí:

- Porada epidemiológov Banskobystrického kraja, RÚVZ Banská Bystrica 18.1.2007.
- Využitie nového pc. programu zameraného na monitorovanie výskytu prenosných ochorení podliehajúcich hláseniu – EPISU, SZU v Bratislave 12.2.2007.
- Intervenčná epidemiológia -vyšetrovanie epidémie, ZU Bratislava 13.3.-15.3.2007.
- Problematika NN v zariadeniach poskytujúcich zdravotnú starostlivosť, B. Bystrica 23.-24.4.2007.
- Gemersko Novohradský lekársky a zdravotnícky deň, Rimavská Sobota 25.5.2007.

- VI. Červenkové dni preventívnej medicíny, Liptovský Ján 6.-8.6.2007.
- XIII. Vakcinačný deň SR, Žilina 29.9.2007.
- Celoslovenská porada epidemiológov, Martin 5.-6.11.2007.
- Práca s programom EPIS a MIS, RÚVZ Banská Bystrica 22.11.2007.
- EPIS III, RÚVZ Banská Bystrica 29.11.2007.

F. Surveillance chronických neinfekčných ochorení v rámci CINDI programu.

Cieľ

1. prevencia chronických chorôb
2. znižovanie chorobnosti a úmrtnosti na chronické ochorenia a zlepšenie kvality života populácie
3. ochrana občanov pred ohrozeniami zdravia
4. presadzovanie štátnej zdravotnej politiky, ktorá vedie k zdravšiemu spôsobu života

Dosiahnutie cieľov si vyžaduje dostatočnú pripravenosť, koordinovaný postup odborne podložený a dobre zdokumentovaný, podporu zdravia a edukáciu verejnosti v prevencii chronických ochorení.

Plnenie úlohy:

RÚVZ Banská Bystrica

Realizácia kampane „Prestaň a vyhraj“:

V roku 2007 pod gesciou ÚVZ SR prebehlo sledovanie účastníkov súťaže z roku 2006 po roku od súťaže. Kampaň je súčasťou projektu „Slovensko bez tabaku“.

Realizácia kampane „Vzvi srdce k pohybu“:

Technická a materiálna príprava kampane, hľadanie sponzorov a ďalších spolupracovníkov sa uskutočnila v druhom polroku 2006, vlastná realizácia kampane v prvom polroku 2007.

V septembri bola kampaň vyhodnotená, prebehlo losovanie víťazov, odovzdávanie cien športového charakteru a v súvislosti s hodnotením prebehla tlačová konferencia, ktorej sa zúčastnilo 8 médií. Na tlačovej konferencii bola zároveň podporená kampaň MOST, ktorej garantom bola SKS. Preto sa TK zúčastnila aj MUDr. Kaliská, zástupkyňa riaditeľa SÚSCCH.

Zhodnotenie efektivity intervenčných aktivít určených minoritným skupinám a príprava návrhu jednotného postupu:

Do konca roku 2007 prebehol zber údajov zo všetkých zapojených RÚVZ, analýza týchto údajov. V procese prípravy je porovnanie výsledkov s majoritnou populáciou a na základe získaných výsledkov bude predložený návrh stratégií pre intervencie.

Realizácia projektov v rámci programu CINDI:

V jednotlivých projektoch sa dôraz kladie na skupinové poradenstvo na pracoviskách a komunitách žijúcich na vidieku. Realizácia individuálneho a skupinového poradenstva formou výjazdov pracovníkov Poradní zdravia.

Úloha sa plní priebežne.

1) V 2.polroku 2007 sa pripravoval „Národný kardiovaskulárny program“. Tomu predchádzala príprav tzv. „Bielej knihy“ o stave kardiálneho zdravia obyvateľov SR v spolupráci s SKS a MZ SR.

2) Príprava a realizácia 24.výročného mítingu riaditeľov CINDI programu v SR v spolupráci s MZ SR sekciou medzinárodných vzťahov a WHO -odborom chronických ochorení.

Porada sa uskutočnila v dňoch 22. a 23.6.2007 v kongresových priestoroch MZ SR. Na podujatí bola činnosť programu CINDI v SR vysoko ocenená.

Riaditeľka programu CINDI bola oslovená z WHO, aby prezentovala výsledky CINDI programu na 5. medzinárodnej konferencii o behaviorálnych rizikových faktoroch, ktorá sa konala v dňoch 23. – 26.10.2007 v Ríme.

RÚVZ Zvolen

V oblasti neinfekčnej epidemiológie sa pracovníci oddelenia epidemiológie podieľali na plnení úloh CINDI.

Vedúci oddelenia epidemiológie vedie nadstavbovú poradňu pre odvykanie od fajčenia a zároveň bol v roku 2005 vymenovaný za krajského odborníka pre kontrolu tabaku pre banskobystriický kraj.

V rámci uvedeného programu boli v priebehu roka organizované zdravotno-výchovné aktivity, ktorými sa vplývalo na zdravotné uvedomenie obyvateľov okresu Zvolen s cieľom eliminovať najvýznamnejšie rizikové faktory srdcovo-cievnych ochorení, ako je nesprávna výživa, pohybová inaktivita a fajčenie. Aktivity boli organizované v spolupráci s oddelením výchovy ku zdraviu. Jednalo sa o akcie Deň zdravia Zvolen.

G. Využitie médií pre šírenie zdravotno-výchovných informácií

RÚVZ Banská Bystrica

Dr. Avdičová Mária:

STV 2 Banská bystrica – Regionálny denník – Prevencia kliešťovej encefalitídy. Apríl 2007.

STV 2 Regionálny denník: Význam očkovania pre zdravie detí i dospelých.

STV 2 Význam zdravého spôsobu života v prevencii NCD. September 2007.

STV 2 Očkovanie proti chrípke Október 2007.

AZTV: Prevencia chrípky október 2007.

AZTV: Fyzická aktivita a zdravie.

AZTV jún 2007- význam očkovania detí i dospelých.

Rádio Regína: Význam očkovanie v ochrane zdravia detí – október 2007.

Rádio Regína: Nadmerné užívanie alkoholu a jeho dopad na zdravie – máj 2007.

Rádio One, prevencia chrípky, význam pohybovej aktivity pre zdravie, Prevencia alimentárnych nákaz.

Dr. Lokša:

Rádio Twist: Fyzická aktivita a zdravie.

22.11.2007 Problematika NN, Banská Bystrica, rádio Regína.

29.11.2007 Prevencia, liečba HIV/AIDS, Banská Bystrica, rádio Regína.

3.12. 2007 Hrou proti AIDS, beseda v týždenníku MY SMER .

Dr. Morihladková:

- Prevencia pred cestou do zahraničia. Rádio OK.

- Aké ochorenia nám hrozia počas leta. Rádio Lumen.

- Chrípka – výskyt a prevencia. STV 2.

- Je chrípka problém? Týždenník Horehronie.

- Čo je salmonelóza, epidemický výskyt salmonelózy v MŠ Brezno. Týždenník MY.

RÚVZ Žiar nad Hronom

Dr. Striežová Eva

Publikačná činnosť pre regionálne denníky spádových okresov

- Očkovanie - najúčinnější zbraň proti infekčným chorobám.
- Ako sa chrániť pred ochorením na žltáčku typu A, Prečo sa máme očkovať proti chrípke.

- Kvôli žltacke zrušili súťaž.

Pre regionálny denník My Žiara články:

Žltacka v rómskej komunite, Na žltacku ochorel žiak špeciálnej školy, Kvôli žltacke zrušili súťaž.

Relácie v mestskej televízii ATV:

- Zdravotné riziká z konzumácie konzervovaných potravín po záručnej dobe.
- Európsky imunizačný týždeň – jeho ciele a aktivity.
- Výskyt VHA – ako sa chrániť.

RÚVZ Rimavská Sobota

Tri informatívne články o vývoji chrípkovej epidémie v okrese Rimavská Sobota v dvoch regionálnych týždenníkoch (2x Gemerské Zvesti, 1x Novohradské Noviny).

Dva články o efektívnosti očkovania, z toho 1 článok o očkovaní proti chrípke uverejnené v regionálnom slovenskom a maďarskom týždenníku a www stránke (4x Gemerské Zvesti, 2x na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote).

RÚVZ Lučenec

Mestské noviny – uverejnenie článkov:

1. Európsky imunizačný týždeň (EIT)/od 16. 4. –22. 4. 2007/ - uverejnené 13. 4. 2007.
2. Význam očkovania proti chrípke a pneumokokovým invazívnym infekciám a časových možnostiach očkovania - uverejnené 12. 10.07.
3. Dosiahnutá úroveň zaočkovanosti detskej populácie k 31. 8. 2007 v okr. LC a PT v rámci pravidelného povinného očkovania detí - uverejnené 26. 10. 07.
4. Zavedenie pravidelného povinného očkovania v SR- uverejnené 23. 10.07.

Slov. rozhlas B. Bystrici:

1. Údaje o výskyte chrípky počas chrípkovej sezóny 2006/2007-uverejnené 26.1. a 9.2.2007.

Televízia JOJ Bratislava:

1. Informácia o hygienickom stave pitnej vody v obci Bulhary - uverejnené 30. 1. 2007

Slov. televízia Bratislava:

1. OVČ - informácia o výskyte infekčných ochorení - uverejnené 13. 10. 2007.

Bratislavský kraj

Výkony v štátnom dozore

V roku 2007 bolo na odbore epidemiológie v rámci štátneho zdravotného dozoru vykonaných 7 113 výkonov (odbery krvi na vyšetrenie HIV protilátok, telefonická linka pomoci a prevencie AIDS, odbery odpadových vôd, kontrola sterilizačnej techniky, preventívne výkony v rámci imunizačného programu). Celkom bolo vydaných 135 pokynov, z toho v 1 prípade išlo o prerušenie školskej dochádzky v školskom zariadení z dôvodu chrípkových ochorení. V rámci štátneho zdravotného dozoru bolo vykonaných celkom 9 626 hygienických vyšetrení pri výskyte 4 379 infekčných ochorení. Ďalších 3 463 hygienických vyšetrení bolo vykonaných pri kontrolách funkcie sterilizačných prístrojov, výkonu sterilizácie a dezinfekcie a pri meraniach mikrobiálnej kontaminácie ovzdušia.

Prehľad výkonov v štátnom zdravotnom dozore

Okres	Preventívny dozor		Bežný dozor		Počet zariadení
	Posudky	Iné akcie	Hygienické ohliadky	Pokyny	
Bratislava I	0	815	1553	10	546
Bratislava II	0	1158	2407	19	713
Bratislava III	0	844	1960	39	570
Bratislava IV	0	1118	1575	25	590
Bratislava V	0	1334	2847	13	764
Malacky	0	660	1007	0	337
Pezinok	0	629	1038	19	327
Senec	0	555	702	10	271
Kraj	0	7113	13089	135	4118

Ostatné činnosti v oblasti infekčnej a neinfekčnej epidemiológie

1. V rámci špecializácie odbornej činnosti štátnych zdravotných ústavov odbor epidemiológie celoslovensky gestoroval evidenciu prípadov HIV infekcie a prípadov AIDS v SR. Metodicky viedol hlásenie a epidemiologické vyšetrowanie prípadov HIV infekcie, prípadov AIDS a úmrtí na AIDS.
2. Pokračovala spolupráca odboru epidemiológie s Národným referenčným centrom pre HIV/AIDS na Vedeckovýskumnej základni Slovenskej zdravotníckej univerzity v Bratislave. Pre centrum boli vypracovávané pravidelné aj príležitostné epidemiologické analýzy, najmä pre EuroHIV- Európske centrum pre epidemiologické monitorovanie AIDS v Paríži, Európske centrum pre prevenciu a kontrolu chorôb v Štokholme a pre WHO/UNAIDS v Ženeve a v Kodani.
3. Zber prvotných údajov z epidemiologických, ambulantných a klinických pracovísk v Slovenskej republike na odbore epidemiológie, ich analýza a evidencia viedli aj v roku 2007 k vytváraniu registra prípadov HIV/AIDS.
4. Na ambulancii odboru epidemiológie bolo pri odberoch krvi na vyšetrenie anti HIV protilátok zabezpečované predodberové a poodberové poradenstvo v problematike HIV/AIDS. Na tejto činnosti sa podieľali v roku 2007 všetci lekári odboru.
5. Lekári odboru epidemiológie zabezpečovali na odbore poradenstvo na telefonickej linke pomoci a prevencie HIV/AIDS. Na tejto činnosti sa podieľal aj lekár z oddelenia zdravotnej výchovy obyvateľstva.

KOŠICKÝ KRAJ

Úlohy v rámci SR na plnení ktorých sa podieľali jednotlivé RÚVZ Košického kraja

V roku u 2007 sa plnili tieto úlohy:

6.1. Národný imunizačný program SR

- V roku 2007 bola očkujúcim lekárom priebežne poskytovaná metodická a konzultačná činnosť vo vykonávaní očkovania, informácie boli sprístupnené na webovej stránke RÚVZ (očkovací kalendár, informácia o stiahnutí očkovacej látky EUVAX B 20 µg 1x1 ml číslo šarže UVX 05032, exp. september 2008, výrobca LG Life Science LTD Južná Kórea, X. Východoslovenský vakcinačný deň Louisa Pasteura). Očkovacia látka EUVAX B 20 µg 1x1 ml číslo šarže UVX 05032, exp. september 2008, výrobca LG Life Science LTD Južná Kórea bola uvoľnená v zmysle prípisu ÚVZ SR č. OE/6717/2007 zo dňa 13.7.2007.

- Od začiatku roka 2007 bola zavedená do praxe zmena vakcíny s celulárnou pertusickou zložkou na acelulárnu a zmena bivalentnej vakcíny na trivalentnú na preočkovanie adolescentov proti záškrtu, tetanu a detskej obrne.
- Prípisom ÚVZ SR č. OE/6634/2007 zo dňa 10.7.2007 na základe odporúčania pracovnej skupiny pre imunizáciu ako poradnej skupiny ÚVZ bolo odporúčané zaviesť preočkovanie dospelých proti diftérii v 10 - 15 ročných intervaloch a vykonávať ho spolu s preočkovaním proti tetanu. Od 1.7.2007 sa používa očkovacia látka proti diftérii a tetanu pre dospelých IMOVAX D.T. ADULT.
- V rámci výkonu kontroly povinného očkovania u maloletých detí, boli po nahlásení detskými lekárkami vykonané kontroly na detských ambulanciách z dôvodu neplnenia si povinnosti rodičov maloletých detí. Na základe zistených skutočností boli zákonným zástupcom maloletých detí vydané rozhodnutia.
 - V zmysle usmernenia ÚVZ SR č. OE/6707/2007 zo dňa 12.7.2007 bola organizačne zabezpečená kontrola očkovania za obdobie od 1.9.2006 do 31.8.2007. Výsledky vyhodnotenia kontroly očkovania boli v termíne k 30.11.2007 predložené pre spracovanie na celoslovenskej úrovni. Celková zaočkovanosť detí pod 95% poklesla v 4 okresoch kraja.
- V roku 2007 boli na základe zistených nedostatkov v rámci administratívnej kontroly očkovania k 31.8.2007 opakovane vykonané kontroly na obvodoch s nízkou zaočkovanosťou v najmladších kontrolovaných ročníkoch a oddeleniach TAPCH, vykonávajúcich preočkovanie detí proti TBC.
- V rámci surveillance a kontroly ochorení preventabilných očkovaním zabezpečujeme kvalitný monitoring (hlásenie a laboratórnu diagnostiku) týchto ochorení.
- Zabezpečujeme vyšetrenie každého suspektného ochorenia, u ktorého sa vykonáva očkovanie. V hodnotenom období bolo hlásených 10 ochorení na pertussis u kompletne očkovaných detí, z toho 2 aktívne vyhládané.
- V rámci kampane Svetovej zdravotníckej organizácie pod názvom Európsky imunizačný týždeň v dňoch 16.4.2007 – 22.4.2007 boli realizované tieto aktivity:

Články v denníku Korzár:

- Informácia o význame očkovania proti chrípke a pneumokokovým infekciám a o možnosti očkovania proti ľudskému papilomavírusu ako špecifickej prevencii karcinómu krčka.
- Význam povinného očkovania dospelého obyvateľstva proti tetanu.

Príspevky do rozhlasového vysielania:

rádia VIVA, LUMEN:

- Informovanie laickej verejnosti o efektívnosti pravidelného povinného očkovania a očkovania osôb vo vysokom riziku nákazy proti vírusovej hepatitíde typu B.

rádio VIVA:

- Výskyt prírodných ohnísk kliešťovej encefalitídy vo Východnom Slovensku a prevencia ochorení.

rádio LUMEN:

- Riziko a prevencia stredoeurópskej kliešťovej encefalitídy

Prednášky na seminároch:

- Podpora očkovania proti chrípke s cieľom výrazne zvýšiť zaočkovanosť zdravotníckych pracovníkov
- Očkovanie rizikových skupín populácie proti chrípke – prevencia pandémie.

Prednáška v Domove dôchodcov:

- Význam očkovania proti chrípke a pneumokokovým infekciám.

6.2. Surveillance infekčných chorôb

- Boli spracované podklady a vypracovaná výročná správa za rok 2007 za Košický kraj.
- Zintenzívnila sa spolupráca s lekármi primárneho kontaktu pre dospelých, deti a dorast, ako aj spolupráca s infektológmi i s odborníkmi pre tuberkulózu, pohlavne prenosné ochorenia a laboratóriami, ktoré zabezpečujú mikrobiologickú diagnostiku.
- Pre posilnenie surveillance a kontroly infekčných ochorení sa týždenne využíva systém rýchleho varovania SR, ECDC a WHO.
- Pravidelne sa vykonávajú týždenné a mesačné analýzy a vyhodnocuje sa epidemiologická situácia v spádovom území.
- Aktuálne informácie sa pravidelne uverejňujú na webových stránkach RÚVZ.
- O rizikách infekčných ochorení je aktuálne informované obyvateľstvo prostredníctvom masmédií.
- Pracovníci odb. epidemiológie RÚVZ so sídlom v Košiciach sa aktívne podieľali na organizačnom zabezpečovaní X. Východoslovenského vakcinačného dňa L. Pasteura, konaného dňa 29.5.2007 v Košiciach.
- RÚVZ so sídlom v Košiciach aktívne organizovalo odborné semináre pre praktických lekárov pre deti a dorast dňa 17.10.2007 a pre praktických lekárov pre dospelých dňa 18.10.2007 z okr. Košice I – IV a Košice okolie.

6.3. Informačný systém prenosných ochorení

Základom kvalitnej surveillance prenosných ochorení je ich funkčný monitoring závislý od dobrej spolupráce s hlásiacimi subjektmi a vytvorenia podmienok pre rýchle a lacné vymieňanie informácií medzi zdravotníkmi povinnými hlásiť prenosné ochorenia a odborníkmi verejného zdravotníctva. K tomuto účelu slúži nový monitorovací epidemiologický informačný systém EPIS. Tento systém sa vybuďoval na moderných technológiách a jednou z významných predností tohto systému má byť zjednodušenie systému hlásenia prenosných ochorení pre zdravotníckych pracovníkov a to tak chorôb podliehajúcich hláseniu, ako aj hromadné hlásenie akútnych respiračných ochorení, chrípky a chrípku napodobňujúcich ochorení. Problémom zostáva internetové vybavenie PC poskytovateľov zdravotnej starostlivosti (PZS).

Práca v aplikácii EPIS sa stala súčasťou každodennej práce epidemiológov a pracovníkov NRC zabezpečujúcich surveillance infekčných chorôb. Systém, ktorý je v riadnej prevádzke od 1. 1. 2007, sa skladá z časti hlásenie prenosných ochorení EPIS a centrálného registra individuálne hlásených infekčných ochorení.

Do systému boli prenesené údaje od roku 1997, teda za posledných 10 rokov. Systém umožňuje štandardné analýzy v tabuľkovej, grafickej a mapovej forme na úrovni jednotlivých okresov, krajov a SR vo forme tlačových zostáv.

Vyvinutie a zavedenie epidemiologického informačného systému verejného zdravotníctva má viesť k posilneniu surveillance infekčných chorôb, zvýšeniu akcieschopnosti epidemiológov v oblasti kontroly prenosných ochorení, manažmentu epidémií a zvládania mimoriadnych situácií, k zrýchleniu a skvalitneniu zabezpečovania podkladov pre rozhodovaciu činnosť, čo je predpokladom rýchleho prijímania efektívnych protiepidemických opatrení na ochranu zdravia obyvateľov.

Jeho význam je nesporný, vyžaduje však kvalitné a dostatočné technické a personálne vybavenie odboru epidemiológie RÚVZ, i poskytovateľov zdravotnej starostlivosti.

- Do hlásenia infekčných ochorení do systému EPIS sa v súčasnosti zapojil aj Železničný zdravotný ústav.

- Pre zabezpečenie rozšírených údajov v novom systéme EPIS sa v roku 2007 komplexne spracovávalo každé ohnisko nákaz a všetky podklady sa uchovávajú pre posúdenie objemu práce v ohnisku.
- Všetky infekčné ochorenia sa denne hlásili do programu EPIS. Chrápka a ARO sa do tohto programu hlásia týždenne.
- Priebežne poskytujeme informácie a zúčastňujeme sa práce špecializovaných pracovných skupín pre riešenie problematiky závažných ochorení.
- Zdravotnícki pracovníci sú informovaní o možnosti využívania aktuálnych informácií z nového programu EPIS prostredníctvom internetového portálu tohto programu.

6.4. Nozokomiálne nákazy

- V roku 2007 boli priebežne vykonávané kontroly hygienicko-epidemiologického režimu v lôžkových zdravotníckych zariadeniach
- Vykonávala sa analýza a evidencia hlásených NN.
- Analýza etiologických agensov u izolovaných polyrezistentných kmeňov v lôžkových zdravotníckych zariadeniach (pacient, prostredie).
- Odber cielených vzoriek z prostredia, predmetov a plôch na mikrobiologické vyšetrenia a chemickú analýzu s cieľom objektivizácie vykonávaných dekontaminačných postupov.

V pravidelných mesačných intervaloch je vykonávaná analýza a evidencia hlásených nozokomiálnych nákaz.

Nemocnica Košice- Šaca, a.s., 1.súkromná nemocnica bola zapojená do pilotného programu HELICS do roku 2006, následne bola spolupráca ukončená z dôvodu časovej náročnosti plnenia programu. Ďalšie lôžkové zdravotnícke zariadenia sa do programu HELICS nezapojili.

6.6. Mimoriadne epidemiologické situácie

Týždenná výmena informácií v rámci systému rýchleho varovania.

- Priebežne sa aktualizuje vypracovaný „Podrobný plán opatrení pre prípad vtácej chrípky a pandémie ľudskej chrípky v Košickom kraji“.
- Spolupracujeme pri zabezpečovaní všeobecnej pripravenosti na očakávanú pandémiu chrípky a na činnostiach súvisiacich s prevenciou sezónnej chrípky, vrátane krízovej komunikácie.
- Spolupracujeme s ostatnými štátnymi orgánmi.
- Priebežne sa aktualizuje vypracovaný „Podrobný plán opatrení pre prípad vtácej chrípky a pandémie ľudskej chrípky v Košickom kraji“.
- Spolupracujeme pri zabezpečovaní všeobecnej pripravenosti na očakávanú pandémiu chrípky a na činnostiach súvisiacich s prevenciou sezónnej chrípky, vrátane krízovej komunikácie.
- Spolupracujeme s ostatnými štátnymi orgánmi.

S cieľom preverenia reálnosti spracovaných plánov ochrany obyvateľstva, pandemických plánov a pohotovostných plánov pre prípad ohrozenia a výskytu vtácej chrípky a súčinnosti orgánov a organizácií, ktorí sa podieľajú na realizácii opatrení na ochranu obyvateľstva a hospodárstva pri riešení hrozby pandémie chrípky sa v dňoch 30.5. – 31.5.2007 uskutočnil seminár a cvičenie „Zádiel 2007“.

V rámci organizačného zabezpečenia tohto podujatia boli pracovníkmi oddelenia infekčnej epidemiológie vykonané tieto aktivity:

- Spracovanie podkladov pre prezentáciu činnosti orgánov verejného zdravotníctva pri realizácii opatrení na elimináciu možnosti šírenia chrípky v súlade s príslušnou legislatívou a schváleným Podrobným plánom opatrení pre prípad novej pandémie chrípky v SR:
 - scenáre, kulisy, časový harmonogram činností pre farmu, obec Dvorníky –Včeláre a vstupné miesto do priestoru vyhlásenej karantény
- Spracovanie dokumentácie o pripravených opatreniach v oblasti ochrany obyvateľstva, opatrení na elimináciu možnosti šírenia chrípky, varovania obyvateľstva a vyznamenania osôb:
 - vypracovanie vzoru listu epidemiologického vyšetrenia a monitorovacieho formuláru pre ochorenie podobné chrípke
 - vzoru nariadenia opatrení v rámci lekárskeho dohľadu, zvýšeného zdravotného dozoru, nariadenia opatrení pre obyvateľstvo formou verejnej vyhlášky
 - vzoru nariadenia opatrení pre činnosť obce pri varovaní a určovaní režimov života v ohnisku nákazy a ochrannom pásme, rozhodnutia pre obec
 - informácie pre obyvateľstvo vo forme letáčikov
- Zabezpečenie OOPP v zmysle „Postupu pre zabezpečenie osôb nasadzovaných na likvidáciu možného ohniska vtáčej chrípky osobnými ochrannými pracovnými prostriedkami, zdravotníckymi pomôckami a liekmi“, schváleného uznesením č.3 Pandemickej komisie vlády SR zo dňa 15.3.2006.
- Aktívna účasť pracovníkov na cvičení - 4 VŠ a 4 SŠ.

6.7. Enviromentálna surveillance poliomyelitídy a sledovanie VDPV

- Sledovanie cirkulácie divých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov sme ukončili vyšetrením odpadových vôd v 7 lokalitách Košického kraja podľa harmonogramu vypracovaného virologickým laboratóriom RÚVZ.
- V r. 2007 boli tieto pozit. výsledky:
 - 1x z ČOV Moldava n.B., okr. Košice okolie: spodná fáza izolované CPA ECHO 6, interfáza negat.
 - 1x zo Spišskej Novej Vsi v júni kultivačne potvrdená prítomnosť Coxackie B vírusov
- Pribežne sa sleduje výskyt akútnych chabých obrn u detí do 15 rokov. V sledovanom období nebol hlásený ani jeden prípad zápalovej polyneuropatie. V okresoch Košického kraja bolo hlásených 19 prípadov ochorení spánkového nervu (G51).

6.8. Prevencia HIV/AIDS

Plnenie tohto projektu resp. úlohy je naplánované na 5 rokov od 2007-2011.

Plnenie v r. 2007:

V mesiacoch január – február 2007 bol vypracovaný metodický postup na riešenie úlohy a vypracovaný plán postupu plnenia úlohy na rok 2007.

Počas mesiaca marec obdržali jednotlivé RÚVZ, ktoré sa zúčastňujú na riešení úlohy od ÚVZ SR – Dr. Mikasa manuál „Hrou proti AIDS“, v ktorom je podrobný postup na realizáciu edukačnej akcie na škole.

Na zabezpečenie jednotného postupu pri realizácii tejto úlohy bol dňa 30.3.2007 RÚVZ Košice zorganizovaný odborný seminár pre vybraných pracovníkov zo všetkých RÚVZ v sídlach krajov a pre vybraných pracovníkov z RÚVZ Košického kraja. Spolu sa na ňom zúčastnilo 42 osôb. Vystúpili na ňom jednotliví vedúci odborov a oddelení – Dr. Seligová, epidemiológia, Dr. Kollárová, podpora zdravia, Dr. Masica, špecializované pracovisko

HIV/AIDS a Dr. Mikas, epidemiológia ÚVZ SR. Seminár bol zameraný aj na odborné zaškolenie zúčastnených pracovníkov, na praktický postup pri realizácii jednotlivých akcií na školách „Hrou proti AIDS“ a boli oboznámení s rôznymi formami dotazníkov a ich použitím pred a po akcii, a u kontrolných skupín študentov.

Dr. Mikas, poverený riaditeľom ÚVZ SR odovzdal absolventom odborného seminára menovacie dekréty o spôsobilosti viesť a organizovať projekt Hrou proti AIDS.

V marci - apríli 2007 odbor Podpory zdravia pripravil dizajn epidemiologickej štúdie, 2 typy dotazníkov na overenie efektívnosti zdravotno-výchovného pôsobenia v oblasti HIV/AIDS akciou Hrou proti AIDS, potrebných pre realizáciu a štatistický program na spracovanie získaných údajov z dotazníkov v Microsoft Excel. V rámci odborného seminára obdržali účastníci materiály potrebné na realizáciu tejto štúdie.

Jednotlivé RÚVZ, ktoré sa podieľajú na plnení úlohy nadviazali v 1. polroku spoluprácu s odborními školstva pri výbere škôl na ktorých sa uskutočnia akcie Hrou proti AIDS.

Edukačné akcie začali všetky RÚVZ v sídlach kraja. Zaradené boli aj RÚVZ v rámci Košického kraja, ale na plnení úlohy sa podieľal len RÚVZ Spišská Nová Ves. Ostatní z dôvodu nedostatku panelov sa budú podieľať na plnení úlohy v roku 2008.

Úlohy sa plnili na vybraných základných školách pre 8. a 9. ročníky a 1. a 2 ročníky všetkých typov stredných škôl. Vlastná realizácia úlohy bola od apríla do novembra 2007.

Nitriansky kraj

RÚVZ Komárno

a: Preventívne programy a projekty

Oddelenie epidemiológie sa v roku 2007 podieľalo na nasledovných programoch:

- surveillance infekčných ochorení, vykonávanie epidemiologickej analýzy hlásených infekčných ochorení v regióne,
- zabezpečenie príslušných opatrení v ohniskách nákazy podľa charakteru ochorenia,
- enviromentálne surveillance poliomyelitídy a sledovanie VDPV,
- účasť na Národnom imunizačnom programe a kontrola očkovania,
- vypracovanie plánu opatrení pre mimoriadne epidemiologické situácie,
- účasť na zdravotnovýchovných aktivitách,
- výkon ŠZD v zdravotníckych zariadeniach,
- poradenská činnosť a konzultácie v problematike prenosných chorôb,
- usmerňovanie činnosti zložiek na výkon ochrany DDD.

Oddelenie epidemiológie sa v roku 2007 zúčastnilo na projekte Agentúry na podporu vedy a techniky s názvom „Analýza tvorby biofilmu u nozokomiálnych bakteriálnych kmeňov ako základ pre prevenciu infekcií v zdravotníckych zariadeniach“. RÚVZ Komárno (oddelenie mikrobiológie a oddelenie epidemiológie) sa na projekte o ako spoluriešiteľská organizácia. Cieľom projektu je charakterizovať podmienky tvorby biofilmu u nozokomiálnych kmeňov *Pseudomonas aeruginosa*, *Klebsiella* spp. a *Acinetobacter* spp. a korelovať ich s fenotypovým profilom patogenity, virulencie a rezistencie na antimikrobiálne látky.

b: Špecializované činnosti

Oddelenie epidemiológie nebolo zapojené do špecializovaných činností.

c: Mimoriadne úlohy

V roku 2007 sme mimoriadne situácie a úlohy nezaznamenali.

RÚVZ Levice

Vedúca oddelenia v priebehu roka v okrese odprednášala 37 prednášok na základných a stredných školách v okrese, v prednáškovej miestnosti Mestského kultúrneho strediska, v Psychiatrickej nemocnici Hronovce, v SČK a v Asociácii súkromných lekárov.

Na konferencií venovanej celoslovenskej problematike nozokomiálnych nákaz konanej v Banskej Bystrici mala vedúca oddelenia aktívnu účasť s dvoma prezentáciami s názvom: „Vieme všetko o tetovaní?“ a Tuberkulóza sa vracia“.

V okresnom periodiku PRIMA noviny sa v priebehu roka 2007 publikovali články venované problémom so všami, výskytom a možnej prevencii letných turistických hnačiek a Európskemu imunizačnému týždňu. K tematike výskytu améb a Európskemu imunizačnému týždňu boli venované aj články uvedené v novinách Týždeň na Pohroní. V čase chrípkovej epidémie boli niekoľkokrát tejto tematike venované krátke, aktuálne informácie o výskyte chrípky v okrese v PRIMA novinách, Týždeň na Pohroní - Nitrianskych novinách, v Pohroní a v Slovenskej bráne.

V internetovom periodiku Slovenskej zdravotníckej univerzity v Bratislave - Verejné zdravotníctvo vedúca oddelenia odovzdala k publikácií článok s názvom: „Pemphigy – nozokomiálna nákaza na novorodeneckom oddelení“. Uvedený článok bude uverejnený v čísle 4/2007. Vedúca oddelenia je spoluautorkou publikácie Mudr. Márii Štefkovičovej: „Dezinfekcia a sterilizácia, teória a prax“.

RÚVZ Nitra

Personálne obsadenie oddelenia epidemiológie v RÚVZ so sídlom v Nitre

Na oddelení epidemiológie v RÚVZ so sídlom v Nitre pracovalo k 31.12.2007 na plný úväzok 12 asistentov hygienickej služby, z toho 10 s ukončeným štúdiom DAHE. Na 0,4% úväzok pracovala jedna lekárka, ktorá v mesiaci november nastúpila na materskú dovolenku. Odborní pracovníci poskytovali služby pre 261 047 obyvateľov okresov Nitra, Šaľa a Zlaté Moravce. ŠZD zabezpečovali v 5 lôžkových zariadeniach.

Programy a projekty:

Imunizačný program:

Podľa odporúčaní WHO je naďalej jeho dôležitou súčasťou plnenie programu eliminácie morbill a exantémových ochorení s dosiahnutím vysokého percenta zaočkovanosti detí proti morbilám a rubeole a epidemiologického šetrenia v ohnisku nákaz u chorých s klinickými symptómami napodobňujúcimi morbilli a rubeolu, vrátane laboratórneho vyšetovania. V dozorovanej oblasti RÚVZ so sídlom v Nitre sa naďalej dosahuje vysoká zaočkovanosť detskej populácie proti týmto nákazám.

Pracovníci oddelenia epidemiológie vykonali administratívnu kontrolu povinného očkovania u detskej populácie v 65-tich ambulanciách pre deti a dorast v mesiacoch september za časové obdobie september 2006- august 2007.

Environmentálna surveillance poliomyelitídy

V rámci vyhlásenia certifikácie eradikácie poliomyelitídy v Európskom regióne v okresoch NR,SA,ZM sme sledovali výskyt akútnych chabých paréz, serózných meningitíd, a encefalitíd s dôrazom na odber materiálu na diagnostiku. Vykonávali sme úlohy vyplývajúce z akčného plánu a v rámci environmentálnej surveillance polio-like. V priebehu roka podľa rozpracovaného harmonogramu sme odobrali vzorky odpadových vôd v počte 8

s negatívnym výsledkom. Cirkulácia divých Polio-like vírusov ani VDPV sa v našom dozorovanom území nepotvrdila.

Surveillance infekčných chorôb

Na oddelení epidemiológie RÚVZ so sídlom v Nitre (okres NR,ZM,SA) v rámci plnenia programového vyhlásenia vlády v oblasti surveillance a kontroly prenosných ochorení sme zabezpečovali :

- organizáciu a kontrolu všetkých druhov očkovania,
- sledovanie a dispenzarizáciu osôb vylučujúcich choroboplodné zárodky (najmä brušného týfu, paratýfu, nosičov HBsAg, anti-HCV pozit. osôb), v tomto roku pracovníci oddelenia epidemiológie vykonali kontrolu hygienického režimu v domácom prostredí u sledovaných bacilonosičov brušného týfu, vrátane odberov biologického materiálu,
- epidemiologické vyšetrowanie v ohniskách nákaz, vrátane zabezpečovania protiepidemických opatrení,
- spracovanie výskytu prenosných ochorení do informačného systému EPIS na okresnej úrovni a regionálnej úrovni
- využívame SRV na zabezpečenie výmeny informácií medzi odborníkmi v oblasti verejného zdravotníctva
- surveillance nemocničných nákaz , vrátane kontrol HER
- výchovu obyvateľstva v prevencii prenosných ochorení

Veľmi úzko spolupracujeme s klinikou lek. mikrobiológie vo FN v Nitre a s ďalšími subjektami na regionálnej, národnej úrovni (NRC v BB, BA, LF UK, SAV), ktoré zabezpečujú a zaručujú vyššiu kvalitu diagnostických možností.

Úzko spolupracujeme s lekármi primárneho kontaktu, pre dospelých, deti a dorast, ako aj s infektológmi, odborníkmi pre tuberkulózu, pohlavne prenosné ochorenia.

U kontaktov novozistených nosičov HBsAg a v ohniskách nákazy pri akútnych vírusových hepatitídach boli vykonané protiepidemické opatrenia, s odberom materiálu na sérologické vyšetrenia. Pri negatívnych výsledkoch bolo zahájené očkovanie.

V ohniskách hepatitíd boli vydávané rozhodnutia RH o lekárskom dohľade. Pozornosť sa venuje aj predchádzaniu profesionálnym nákazám v zdravotníctve sústavným sledovaním poranení ihlou a ostrými krvou kontaminovanými predmetmi.

Pokračujeme v realizácii stratégie udržania eliminácie osýpok v NR regióne s výhľadom na eradikáciu tejto nákazy a aktívne sledujeme suspektné exantematické ochorenia s následným sérologickým vyšetrením na potvrdenie diagnózy.

Kontinuálne sme sledovali a v týždenných intervaloch analyzovali výskyt chrípky a ARO v pôsobnosti RÚVZ Nitra. Údaje sme potom spracovávali aj na krajskej úrovni. Uskutočňovali sme v priebehu roka odbery od sentinelových lekárov na izoláciu vírusu chrípky u pacientov s typickými klinickými príznakmi chrípky. Zabezpečovali sme aj transport materiálu do NRC pre chrípku do Bratislavy. V prípade pandemického výskytu chrípky a vtáčej chrípky boli zriadené zásahové skupiny, boli aktualizované kontaktné adresy dotknutých orgánov. V epidemickom období sme iniciovali zasadania Pandemickej komisie, vykonávali sme aktivity na zvyšovanie zdravotnej uvedomelosti obyvateľstva v oblasti prevencie ARO prostredníctvom regionálnych médií. Bolo vyhodnotené očkovanie proti chrípke v uzavretých kolektívach.

Zároveň bola zabezpečovaná edukácia obyvateľstva v oblasti prevencie prenosných ochorení, vrátane chrípky v priebehu celého roka prostredníctvom regionálnych médií.

Informačný systém prenosných ochorení

Spracovávali výskyt prenosných ochorení do informačného systému EPIS na okresnej a regionálnej úrovni. Využívali sme všetky možnosti, ktoré poskytuje- centrálna databáza prípadov infekčných ochorení hlásených individuálne, centrálna databáza prípadov chrípky, CHPO, ARO hlásených hromadne, a týždenne sme spracovávali informácie o mimoriadnych epidemiologických situáciách na regionálnej a krajskej úrovni.

Surveillance chronických ochorení

V spolupráci s oddelením HDM sme sa podieľali na realizácii kampane „Vyzvi srdce k pohybu.“ Zaznamenali sme vysoký počet zapojených klientov so správne vyplnenými účastníckymi listami, celkom 65.

V mesiacoch apríl, máj a jún sme zabezpečili zber údajov o zdravotnom stave obyvateľstva okresov NR, ZM s cieľným zameraním na analýzu úmrtnosti –túto aktivitu robíme každoročne z Listov o prehliadke mŕtveho.

Neoddeliteľnou súčasťou surveillance prenosných ochorení je výchova obyvateľov v prevencii prenosných ochorení, ktorá je rutinnou súčasťou práce v ohnisku nákazy a je teda určená jednotlivcom a kolektívom, v prostredí ktorého sa prenosné ochorenie vyskytlo. Okrem toho sa vykonávala výchova obyvateľstva k zdravému spôsobu života prostredníctvom všetkých dostupných mediálnych foriem.

V oblasti prevencie neinfekčných ochorení pracovníci odd. epidemiológie sa podieľali aj na činnosti poradni zdravia pri akciách individuálnych aj hromadných zameraných na prevenciu ochorení a to meraním TK, cholesterolu, glukózy, telesného tuku.

Mimoriadne epidemiologické situácie

Uplatňovali sme opatrenia proti vzniku a šíreniu prenosných ochorení, vrátane mimoriadnych opatrení jednak pri:

1. hromadnom výskyte prenosných ochorení predovšetkým sa jednalo o alimentárne ochorenia – opatrenia boli zabezpečované komplexnými previerkami v spolupráci s oddeleniami HDM a HV
2. výskyte podozrenia na závažné a rýchlo sa šíriace prenosné ochorenie
3. náleze rádioaktívneho materiálu

Prevencia HIV /AIDS

Na RÚVZ so sídlom v Nitre zabezpečuje preventívne aktivity poradňa HIV/AIDS. V súvislosti s plnením Národného programu HIV/AIDS vykonávame preventívne aktivity, testovanie (sérologické odbery sme vykonali u 15 klientov, certifikátov o vyšetrení HIV/AIDS do zahraničia sme vydali 17-tim klientom a zároveň sme všetkým poskytli poradenské a konzultačné činnosti).

Projekt Hrou proti AIDS:

Zamestnankyne odd. HDM a odd. epidemiológie RÚVZ Nitra zabezpečili realizáciu jednej z hlavných úloh ÚVZ SR – projekt Hrou proti AIDS. Na plnení tejto úlohy sa podieľajú RÚVZ v sídlach krajov a RÚVZ v Košickom kraji. Do projektu bolo zapojených celkovo 327 žiakov a študentov zo škôl v územnej pôsobnosti RÚVZ Nitra: 99 žiakov 9. ročníkov dvoch ZŠ, 115 študentov 1. ročníka SOŠ, 106 žiakov 1. ročníka SOU. Žiaci

a študenti ZŠ na Beethovenovej, Gymnázia na Golianovej a SOU na Levickej v Nitre tvorili 3 samostatné „exponované“ skupiny s nasledovným postupom realizácie projektu: dotazník pred akciou, intervencia – Hrou proti AIDS, dotazník po akcii. Celkovo bolo zozbieraných v exponovaných súboroch 145 dotazníkov pred akciou, 142 dotazníkov po akcii. Žiaci a študenti ZŠ vo Vrábl'och, Hotelovej akadémii v Nitre a ZSS dopravy, obchodu a služieb v Nitre tvorili 3 samostatné „kontrolné“ skupiny, v ktorých sa intervencia realizovala po zbere dotazníkových údajov. V kontrolných súboroch bolo zozbieraných 175 dotazníkov typu 1A a 156 dotazníkov typu 1B. Celkový počet všetkých dotazníkov bol 618. Zozbierané dotazníky boli nahodené do požadovaných šablón v programe EXCEL a databáza bola zaslaná oddeleniu epidemiológie RÚVZ so sídlom v Košiciach. Projekt sa zabezpečoval v mesiacoch máj – november 2007.

Iniciovať a organizovať zdravotno-výchovné akcie pre obyvateľov s osobitným zameraním na témy a termíny odporúčané SZO

V súvislosti s kampaňou „Európsky imunizačný týždeň“, ktorý sa uskutočnil v dňoch 16.-22.4.2007 sme zrealizovali nasledujúce aktivity:

1. Na RÚVZ sme vytvorili nástennú tabuľu a pred úradom sme pripravili informačnú tabuľu s materiálom k danej akcii.
2. V regionálnom týždenníku Nitrianske noviny bol uverejnený článok o kampani „Európsky imunizačný týždeň“ a o význame očkovania.
3. Pracovníci odd. epidemiológie pripravili propagačný materiál o očkovaní pre rodičov detí navštevujúcich predškolské zariadenia (prostredníctvom e-mailu boli riaditelia MŠ vyzvaní k umiestneniu zaslaných materiálov na viditeľnom mieste).
4. Predmetný materiál bol zaslaný aj do všetkých školských zariadení v spádovom území RÚVZ so sídlom v Nitre pre pedagógov, príp. pre rodičov žiakov.
5. Zabezpečili sme uverejnenie informácií (výňatok z kontroly očkovania za rok 2006) na webovskej stránke RÚVZ Nitra - ako prílohu k mesačnému výkazu pre poskytovateľov zdravotnej starostlivosti ako i informácie o očkovaní na webovskej stránke RÚVZ pre verejnosť. Požiadali sme o spoluprácu týždenník Nitriansky Spravodaj pri zverejnení informácií s poskytnutými materiálmi kampani a význame očkovania na ich webovskej stránke.
6. V spolupráci s Ústavom romologických štúdií katedry Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre sme zabezpečili distribúciu letákov o očkovaní (získaných z ÚVZ SR) pre rómske komunity v rómskom jazyku.
7. V zasadačke RÚVZ bola zrealizovaná prednáška o očkovaní cez videoprojekciu za účasti regionálnej televízie TV Central. Pozvánka na prednášku bola uverejnená vo všetkých oslovených médiách.
8. Bolo vykonané očkovanie proti kliešťovej encefalitíde u 25-tich pracovníkov Slovenskej akadémie vied v Nitre na Akademickej ulici dňa 17.4.2005. Jedná sa o terénnych pracovníkov profesionálne exponovaných nákaze.

Činnosť odboru epidemiológie na RÚVZ so sídlom v Nitre (dozorované okresy Nitra, Šaľa, Zlaté Moravce) za obdobie od 1.1.2007 do 31.5.2007:

3891 krát bolo vykonané epidemiologické vyšetrenie v ohnisku nákazy, bolo odobratých 745 vzoriek na mikrobiologické vyšetrenie, pracovníci vykonali 2867 výpisov potrebných údajov k spracovaniu nákaz ev. analýz, 654 prípadov evidencie sérologických vyšetrení, v 3241 prípadoch bola vykonaná analýza epid. situácie, v 1245 prípadoch poradenské aktivity, kontrola HER bola vykonaná v 3139 prípadoch, spracovanie chrípky a CHPO 208 krát.

Aktivity oddelenie epidemiológie RÚVZ Nitra v roku 2007

„Normatív prac.“ – Remata Prievidza	1-2.2.07.	MUDr. Tináková
Školenie EPIS – SZU Bratislava	13.2.07	Nováková, MUDr. Bábiková
Dezinfekcia a hyg. HDS od A po Z – FN Nitra „Hyg. protiepid. režim na HDS- pohľad hygienika“	15.2.07	MUDr. Tináková
„Hrou proti AIDS“ – RÚVZ Košice	30.3.07	Nováková
Celoústavný seminár SZP	6.9.07	Bosáková, Ďuríková, Hečková, Kováčová, Kuželovská, Martinová Nováková, Sáričková, Škrlová, Valenčík
MRSA na novorod. odd. Zl. Moravce – aktívne	6.9.07	Valenčíková, Smreková
Komplexný prístup k prevencii kampylo- bakteriôz – aktívny poster ŠVaPS Bratislava	11.9.07	MUDr. Tináková Nováková, Sáričková
Posilnenie inštitucionálnych a technických kapacít na hodnotenie dopadov na zdravie MZ SR – ÚVZ SR Bratislava	27-28.9.07	MUDr. Tináková
XIII. vakcinačný deň – Žilina	29.9.07	Ďuríková, Sáričková, Smreková, Valenčíková
Školenie HIS - EPIS – Banská Bystrica	20.11.07	Nováková
Školenie EPIS – Banská Bystrica	29.11.07	Nováková, Sáričková, Valenčíková
Celoústavný seminár SZP	13.12.07	Bosáková, Ďuríková, Hečková, Kováčová, Kuželovská, Martinová, Nováková, Sáričková, Smreková, Škrlová, Valenčík Valenčíková

RÚVZ Nové Zámky**a/ Preventívne programy a projekty**

Úloha – Národný imunizačný program SR – pravidelné povinné očkovanie je vykonávané proti desiatim prenosným ochoreniam a to proti tuberkulóze, detskej obrne, záškrtu, tetanu, čiernemu kašľu, hemofilovým invazívnym infekciám, vírusovej hepatitíde typu B, osýpkam, ružienke a mumpsu, v súlade s Nariadením vlády SR č. 337/2006 Z.z. o podrobnostiach o prevencii a kontrole prenosných ochorení. Cieľom špecifickej prevencie je podstatná redukcia až eliminácia výskytu vybraných ochorení preventabilných očkovaním, pri dosiahnutí minimálne 95% zaočkovanosti na celoslovenskej, krajskej a okresnej úrovni. Okrem zaočkovanosti sa kontroluje aj evidencia a dokumentácia očkovania, postvakcinačné

reakcie, kontraindikácie očkovania a dodržiavanie chladového reťazca pri manipulácii s vakcínami. Zo záverov previerky očkovania vykonanej k 31.08.2007 vyplynuli výsledky uvedené v časti V.

Úloha – surveillance infekčných chorôb je vykonávaná v súlade s pracovným plánom na rok 2007 akčného programu Spoločenstva v oblasti verejného zdravia. Aktívnym výkonom surveillance je zabezpečovaná vysoká úroveň ochrany obyvateľov pred infekčnými ochoreniami s dodržaním etických hodnôt a kódexov správania. Je zabezpečená aktívna spolupráca s laboratórnymi zložkami v rámci okresu, i krajskými pracoviskami. K zlepšeniu hlásenia infekčných ochorení praktickými lekármi i laboratórnymi zložkami sú vykonávané pravidelné kroky. Cestou systému rýchleho varovania sú prezentované i prijímané dôležité informácie o epidemiologickej situácii v rámci SR, ako i o mimoriadnych situáciách prezentovaných cestou ECDC a WHO. K zlepšeniu informovanosti a edukácie verejnosti je aktívne prezentovaný nový informačný systém EPIS, ďalšie informácie sú prezentované na internetovej stránke RÚVZ a pravidelne uverejňované v okresnej tlači a miestnej televízii

Úloha – Informačný systém prenosných ochorení je realizovaný cestou aktívneho posilnenia surveillance a kontroly infekčných ochorení, s postupným začlenením do európskych sietí surveillance. Systém posilnenia surveillance a kontroly infekčných ochorení je vykonávaný cestou informačného systému EPIS, ktorý bol v súlade s požiadavkami EÚ inovovaný. Bol prepracovaný na základe podkladov z terénnych epidemiologických pracovísk jednotlivých vybraných RÚVZ v SR v priebehu roka 2006 a koncom roka bola zahájená jeho finálna prevádzka. Poskytuje možnosti centrálnej databázy prípadov infekčných ochorení hlásených individuálne. Taktiež centrálnej databázy prípadov akútnych respiračných ochorení a chrípke podobných ochorení hlásených hromadne. Ďalej je tu vedená centrálna databáza vykonaných vyšetrení v NRC v rámci projektu systému rýchleho varovania. Cestou novelizovaného informačného systému EPIS je zabezpečovaný systematický zber, sumarizácia a analýza informácií o infekčných ochoreniach a o monitorovaní zdravia obyvateľov. Na základe podrobných databáz údajov sú spracované kvalitné výstupy a podrobné správy - informácie o epidemiologickej situácii na Slovensku. Tieto, ako i ďalšie odborné informácie sú voľne prístupné občanom na internetovej stránke portálu Epidemiologického informačného systému. V rámci hlásenia infekčných ochorení cestou systému EPIS boli v roku 2007 do systému zaradení dvaja lekári/1 praktický lekár pre deti a dorast a 1 praktický lekár pre dospelých/, ktorí požiadali o registráciu a aktívne využívajú možnosti elektronického hlásneho systému.

Úloha – mimoriadne epidemiologické situácie je založená na rýchlej koordinovanej reakcii na mimoriadne epidemiologické situácie, hrozby a naliehavé situácie. Rozvíjajú sa stratégie a postupy pre stanovenie, testovanie, hodnotenie a revidovanie nepredvídaných udalostí na okresnej a miestnej úrovni. Tieto môžu vzniknúť v súvislosti s napr. očakávanou pandémiou chrípky, alebo nečakanými bioteroristickými aktivitami, prípadne rozšírením staronových ochorení. Prioritnú úlohu na úrovni okresnej zohrávajú stratégie spoločnej krízovej komunikácie, pripravenosť zdravotníctva, medzirezortná spolupráca, ktorá sa opiera o vypracované krízové plány na podporu všeobecnej pripravenosti a vhodnej reakcie na ohrozenie zdravia v prípade potreby. Na úrovni okresu sú spracované aktualizované materiály „Okresný havarijný plán“ a „Okresný plán pre prípad pandémie chrípky“. Všetci pracovníci oddelenia epidemiológie boli podrobne oboznámení s materiálom „Podrobný plán opatrení pre prípad pandémie chrípky v SR“ a s materiálom „Manuál pre prípad podozrenia na ochorenia vtáčou chrípkou u človeka“. Ich súčasťou je i problematika aktuálnej informovanosti obyvateľov. Dôležitú úlohu zohráva kvalitný monitoring so zabezpečením systému rýchleho varovania, ktorý je vykonávaný cestou informačného systému EPIS, v spolupráci s ECDC a WHO. V priebehu roka 2007 bola riešená v spolupráci s HaZZ, PZ SR

a ŽSR len jedna mimoriadna udalosť, nález neznámeho bieleho prášku na vlakovej stanici v meste Šurany. S uvedeným podozrivým práškom bola v kontakte upratovačka uvedenej stanice. Urgentne boli vykonané všetky adekvátne represívne opatrenia. V podozrivej zásielke sa prítomnosť pôvodcov anthraxu nepotvrdila.

Úloha – enviromentálna surveillance poliomyelitídy v SR – po úspešnej eradikácii poliomyelitídy v SR je potrebné naďalej pokračovať vo všetkých doteraz vykonávaných aktivitách surveillance poliomyelitídy, ku ktorým patrí aj vykonávanie pravidelného virologického vyšetřovania odpadových vôd na zistenie prítomnosti poliovírusov vo vonkajšom prostredí. V roku 2007 sa vyšetřovanie uskutočnilo v ČOV Nové Zámky a ČOV Štúrovo. Boli odobraté vzorky odpadových vôd pred ich vyústením do ČOV. Celkom bolo vykonaných dvanásť odberov vzoriek odpadových vôd /6x ČOV Nové Zámky, 6x ČOV Štúrovo/ na vyšetřenie prítomnosti enterálnych vírusov s nasledovnými výsledkami – ČOV Nové Zámky 1x Coxackie B4, 1x Echovirus 6, ČOV Štúrovo 1x Coxackie B2.

Špecializácia odborných činností je založená na surveillance infekčných a chronických ochorení, identifikácii príčin, príprave preventívnych a represívnych opatrení, konzultačnej a metodickej činnosti i doškoľovania. Oddelenie epidemiológie vykonáva špecializované činnosti v spolupráci s pracoviskom ÚVZ SR v Bratislave v nasledovných oblastiach:

- imunizačný program
- surveillance poliomyelitídy
- surveillance osýpok, rubeoly a parotitídy
- surveillance chrípky
- surveillance meningokokových invazívnych ochorení
- surveillance kliešťovej encefalitídy
- surveillance HIV/AIDS
- surveillance alimentárnych infekcií
- surveillance vírusových hepatitíd
- problematika bioterorizmu
- problematika chronických ochorení, vrátane CINDI
- surveillance vybraných zoonóz
- nozokomiálne nákazy
- sterilizácia a DDD
- surveillance hemofilových a pneumokokových invazívnych infekcií

Odborná výchova pracovníkov.

Bc. Matušková a Bc. Baloghová pokračovali v školskom roku 2006/2007 v externom štúdiu na SZU v odbore „verejné zdravotníctvo“.

MUDr. Benko, školiaca akcia „Využitie EPIS verejného zdravotníctva“ 12.2.2007, SZU Bratislava.

Mgr. Stehlová pracovná porada „Obvodná komisia pre prevenciu protispoločenskej činnosti kriminality a pre prácu s rómskymi komunitami v obvode Nové Zámky“ OBÚ Nové Zámky 29.3.2007.

DAHE Holbová, DAHE Korytárová, - „Tematický kurz o nových poznatkoch v epidemiológii infekčných chorôb“, SZU Bratislava 26.3. – 30.3.2007

DAHE Holbová, DAHE Korytárová, - „Tematický kurz využívanie novej verzie EPIS verejného zdravotníctva“, SZU Bratislava 22.3.2007

Mgr. Stehlová, Bc. Matušková, „Konzultačný deň NRC“ 22.5.2007, MZSR Bratislava.

Mgr. Stehlová pracovná porada „Obvodná komisia pre prevenciu protispoločenskej činnosti

kriminality a pre prácu s rómskymi komunitami v obvode Nové Zámky“ OBÚ Nové Zámky 21.6.2007.

MUDr.Benko, DAHE Holbová, DAHE Korytárová – „Komplexný prístup k prevencii Kamylobakteriôz“, ŠVaPS SR Bratislava 11.9.2007.

Mgr.Stehlová, DAHE Ferusová – „Celoslovenská konferencia sestier pracujúcich v neonatológii“, FNŠP Nové Zámky 27.9.2007.

MUDr.Benko, DAHE Holbová, DAHE Korytárová – „Aktuálna problematika chrípky“, odborný seminár ÚVZ SR Bratislava 18.10.2007.

MUDr.Benko – „Celoslovenská porada epidemiológov“ RÚVZ Martin 5.-6.11.2007.

Bc.Baloghová – „Diskusné sústreďenie v epidemiológii chronických chorôb“, SZU Bratislava 15.11.2007.

DAHE Korytárová – „Školenie MIS/EPIS“, RÚVZ Banská Bystrica 20.11.2007

DAHE Holbová, DAHE Korytárová – „Školenie EPIS“, RÚVZ Banská Bystrica 29.11.2007

Mgr.Stehlová, DAHE Ferusová, Gondžalová – „Odborné konzultácie v problematike odberov vzoriek a vyhodnocovania výsledkov mikrobiologických vyšetrení“ RÚVZ Nitra.

Prednášková a publikačná činnosť pracovníkov odboru.

MUDr. Benko, – Mestská televízia "Aktuálna situácia vo výskyte chrípky v okrese Nové Zámky“ 24.1.2007.

MUDr.Benko, - Castrum Novum „Aktuálna situácia vo výskyte chrípky“ 13.2.2007.

MUDr.Benko, - Castrum Novum „Očkovanie včera a dnes“, z príležitosti EIW 17.4.2007.

MUDr.Benko, Bc.Matušková, DAHE Holbová, DAHE Korytárová pracovný seminár „Problematika očkovania detskej a dospeljej populácie, EPIS“ – RÚVZ Nové Zámky 2. 5. 2007.

MUDr.Benko, Bc.Matušková, DAHE Holbová, DAHE Korytárová pracovný seminár „Problematika očkovania detskej a dospeljej populácie, EPIS“ – MsPK Šurany 16.5.2007.

Bc.Matušková, - Castrum Novum „Leto a salmonelôza“, 19.6.2007.

MUDr.Benko, - Castrum Novum „Očkovanie proti chrípke je najúčinnjšia prevencia ochorenia“ 5.10.2007.

Mgr.Stehlová – „Prevencia ochorení HIV/AIDS“ ZŠ Šurany, 5.12.2007.

Mgr.Stehlová – „Prevencia ochorení HIV/AIDS“ ZŠ Adyho Štúrovo, 6.12.2007.

Mgr.Stehlová – „Prevencia ochorení HIV/AIDS“ ZŠ Úľany nad Žitavou, 14.12.2007.

Vlastné seminárne školenia.

Dňa 27.2.2007 bol realizovaný pracovníkmi oddelenia epidemiológie odborný seminár s tematikou „Epidemiológia invazívneho meningokokového ochorenia v ČR“ /ČEMI/.

Dňa 10.5.2007 bola na seminári oddelenia prezentovaná informácia o výsledkoch kontroly očkovania v Slovenskej republike k 31.08.2006.

Dňa 6.9.2007 bol realizovaný pracovníkmi oddelenia epidemiológie odborný seminár s témou „Nozokomiálne nákazy v intenzívnej medicíne“ /časopis SAE Nozokomiálne nákazy/.

Dňa 9.11.2007 bol realizovaný pracovníkmi oddelenia epidemiológie odborný seminár, na

ktorom boli prezentované aktuálne informácie z pracovnej „Celoslovenskej porady epidemiológov“ konanej v Martine v dňoch 5.- 6.11.2007.

Metodická činnosť vo vzťahu k lekárom LPS.

Pred nástupom „chrípkovej sezóny“ boli všetci praktickí lekári vyzvaní osobitným listom na aktívny výkon očkovania obyvateľov proti chrípke. V priebehu epidemického výskytu ARO a chrípky bolo realizované zintenzívnené hlásenie výskytu jednotlivých ochorení podľa vekových skupín a druhov komplikácií praktickými lekármi. Zároveň sa vykonávalo v spolupráci so „sentinelovými“ lekármi sledovanie cirkulácie pôvodcov spôsobujúcich chrípku a chrípke podobné ochorenia. Praktickí lekári pre deti a dorast a praktickí lekári pre dospelých boli aktívne usmerňovaní v problematike vykonávania povinného pravidelného očkovania detí, dorastu a dospelých. Formou seminárnej porady bola opakovane ozrejmenej terénym lekárom zo spádovej oblasti PK Nové Zámky a MsPK Šurany problematika výkonu očkovania, ako i systém hlásenia infekčných ochorení a program EPIS. V rámci EIW boli všetci očkujúci lekári upozornení cestou letákov, odborných materiálov i článku v miestnej tlači na aktívny výkon očkovania hlavne u sociálne slabších vrstiev obyvateľstva. Pri pravidelnom výkone ŠZD boli praktickí lekári aktívne usmerňovaní v problematike hygienicko-epidemiologického režimu jednotlivých ambulancií. Pred nástupom letnej turistickej sezóny boli upozornení na urgentné hlásenie každého podozrenia na závažné infekčné ochorenia na VH, i hromadný výskytu hnačkových a ostatných ochorení oddeleniu epidemiológie RÚVZ.

Spolupráca s LPS.

Ako dobrú môžeme hodnotiť spoluprácu pri realizácii imunizačného programu, pri realizácii epidemiologických opatrení v ohniskách infekčných ochorení. V oblasti činnosti Komisie pre sledovanie a analýzu NN bola jej úroveň stabilizovaná. V roku 2007 sa rokovanie „Komisie“ neuskutočnilo. S vedením NsP boli operatívne riešené nedostatky zisťované pri výkone štátneho zdravotného dozoru na jednotlivých oddeleniach NsP, výsledky cielených mikrobiologických vyšetrení z prostredia, sterilného materiálu a vzduchotechniky. V spolupráci s oddelením hygieny životného prostredia bolo riešené zriadenie oddelenia cievnej chirurgie v rámci I. chirurgickej kliniky FNŠP, postupné maľovanie a čiastočná rekonštrukcia operačných sál ad. V rámci gremiálnej porady riaditeľa FNŠP dňa 26.4.2007, MUDr.Benko primárom oddelenia nemocnice prezentoval požiadavky RÚVZ na aktívny výkon hlásenia infekčných ochorení a nozokomiálnych nákaz v súlade so zák. č. 126/2006 Z.z. o verejnom zdravotníctve.

Spolupráca s rezortmi mimo zdravotníctva :

Dobrá spoluprácu máme s Mestským úradom – odborom školstva mládeže a telesnej kultúry, odborom životného prostredia, Obvodným úradom - odborom životného prostredia, regionálnou veterinárnou a potravinovou správou, ako i s riaditeľstvami stredných škôl a odborných učilíšť, i s ostatnými mestskými a obecnými úradmi v okrese Nové Zámky.

Vedecko – výskumná činnosť.

V roku 2007 pokračovali MUDr.Benko a Bc.Matušková s fi. GlaxoSmithKline z Belgicka a 9 obvodnými lekármi pre deti a dorast okresu v ukončení I. fázy štúdie OKAH 179& EXT'S /Varilrix/.

Zavádzanie nových metodík.

Na základe požiadavky oddelenia epidemiológie RÚVZ o dôsledné poskytovanie písomnej dokumentácie, /prepúšťacie správy a kompletne chorobopisy/ od pacientov hospitalizovaných vo FNŠP s akútnymi infekčnými ochoreniami a nozokomiálnymi nákazami podliehajúcimi povinnému hláseniu, bol v súlade so zákonom č. 576/2004 Z.z. doriešený s vedením FNŠP spôsob poskytovania, – prepúšťacie správy z oddelenia sú poskytnuté na

vyžiadanie a kompletná dokumentácia k spracovaniu poznámok a fotokópií je k dispozícii u námestníka riaditeľa pre ZS.

Vedľajšia pracovná činnosť.

V priebehu roka 2007 nevykonával vedľajšiu pracovnú činnosť žiaden pracovník odboru epidemiológie.

Hodnotenie hlavných úloh v teréne v roku 2007 v porovnaní s rokom 2006.

Z prehľadu výkonov vyplýva, že počet výkonov v ohniskách sa oproti roku 2006 znížil. Pokles bol spôsobený hlavne nižším výskytom črevných ochorení a ochorení prenosných zo zvierat na ľudí.

V rámci štátneho zdravotného dozoru počet previerok zdravotníckych pracovísk mierne poklesol, nakoľko sa vykonávali oveľa podrobnejšie. Počet výkonov u kontroly sterilizačnej techniky a u kontroly vzduchotechnických zariadení sa zvýšil. U odobratých materiálov na kontrolu sterility počet odberov mierne poklesol. Počet výkonov v očkovaní /Chrípka, VHB, KE a i./ bol na úrovni prechádzajúceho roka. U výkonov v skupine "Iné" /administratívna činnosť, konzultácie a pod./ ich počet výrazne stúpol.

V ohniskách bol počet zásahov nasledovný :

Rok/Dg	A02	A03	A04	B15-19	B86	Dých.	Zoon.	Iné	Spolu:
2007	137	22	2	34	-	15	53	88	351
2006	228	3	10	29	-	23	105	10	408
2005	332	7	7	21	-	21	127	26	541
2004	306	13	3	7	-	15	140	10	494
2003	262	9	12	34	1	10	187	12	527

Z prehľadu vidieť, že došlo k poklesu počtu zásahov v ohniskách inf. ochorení, najvýraznejšie v skupine črevných nákaz u salmonelózy a u ochorení prenosných zo zvierat na ľudí.

Správna činnosť.

Počas roku 2007 boli pripravené podklady pre rozhodnutia Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Nových Zámkoch nasledovne:

Rozhodnutia :	Rok 2007	Rok 2006	Rok 2005
O zvýšenom zdravotnom dozore	-	9	3
O karanténe	8	9	22
K prevádzkovým poriadkom	20	-	-
Iné rozhodnutia	58	14	23
S p o l u :	86	32	48

Pre Kliniku chorôb z povolania sme v roku 2007 nevyhotovili žiadny odborný posudok k chorobe z povolania.

Sankčné opatrenia a represívna činnosť.

Takéto opatrenia nebolo potrebné realizovať. V oblasti represívnej činnosti boli vypracované podklady pre Regionálny úrad verejného zdravotníctva - v 8 prípadoch podklad na vydanie rozhodnutia o karanténe, v 57 prípadoch podklad pre vydanie rozhodnutia k prerušeniu vyučovania v rámci chrípkovej epidémie, v 1 prípade boli vydané opatrenia pri epidemickom výskyte keratokonjunktivitíd v DSS Maňa a v 20 prípadoch bol vydaný posudok k prevádzkovým poriadkom zdravotníckych pracovísk.

Sťažnostná agenda.

Evidovali sme jednu telefonickú sťažnosť na prítomnosť ploštic v zakúpenom nábytku. V rámci prešetrenia sťažnosti v predajni nábytku FiMa Möbel neboli zistené žiadne hygienické nedostatky a sťažnosť sa nepotvrdila. Ďalšie podnety na nedostatky v životnom prostredí /výskyt hmyzu, hlodavcov/ sme riešili odstúpením kompetentným organizáciám, resp. orgánom.

Spolupráca s inými orgánmi štátneho dozoru.

Pri zabezpečovaní opatrení v ohniskách zoonóz máme dobrú spoluprácu s regionálnou veterinárnou a potravinovou správou. Aktívne spolupracujeme s vedením FNŠP, zdravotnými poisťovňami a Mestskými a obecnými úradmi, pri realizácii opatrení k zabezpečeniu priaznivej epidemiologickej situácie v okrese Nové Zámky.

Plnenie kontrolnej činnosti vedúcich pracovníkov.

Vedúci oddelenia pravidelne kontroloval plnenie pracovných úloh na operatívnych poradách i pri podpisovaní hlásení a výkazov pre nadriadené orgány. Taktiež vykonával týždenné hodnotenie pohyblivého pracovného času /kontrola dochádzky na pracovisko, kontrola odchodovej knihy/ a výstupných zostáv pre mzdové výkazy.

ZÁVEREČNÁ ČASŤ ROZBORU ČINNOSTI.

Plnenie opatrení vyplývajúcich z komplexného rozboru z roku 2006.

Navrhované opatrenia boli realizované nasledovne:

- priebežne bolo realizované materiálne – technické vybavenie oddelenia diagnostickými pomôckami, ktoré sú využívané v rámci činnosti oddelenia epidemiológie /testovacie valčeky a prúžky, výterové tampóny a dezinfekčné prostriedky, teplomery k testovaniu sterilizačnej techniky/, ako i materiál ku každodennej administratívnej činnosti odboru
- na oddelenie DDD a sterilizácie bol zakúpený výkonnejší PC
- na oddelenie epidemiológie bol zakúpený Notebook s Dataprojektorom k skvalitneniu prednáškovej činnosti
- bolo umožnené pokračovať Bc. Baloghovej a Bc. Matuškovéj v externej forme vysokoškolského štúdia na SZU v Bratislave
- bola realizovaná celoslovenská úloha „Odber odpadových vôd na poliovírusy“ v určených lokalitách a ich spracovanie na ÚVZ SR v Bratislave
- pracovníci oddelenia mali možnosť zúčastniť sa na odborných podujatiach v rámci SZU a odborných konferencií
- v rámci kompetencie vedúceho oddelenia boli vytvorené odborné, materiálne i personálne predpoklady k realizácii imunizačného programu podľa zásad na rok 2007
- pokračovalo sa v aktívnej realizácii programu EPIS a SRV

- realizovala sa evidencia spisovej agendy programom ASU
- prioritná pozornosť bola venovaná epidemiologickému zabezpečeniu stredísk cestovného ruchu a rekreácií počas začiatku letnej turistickej sezóny 2007
- vykonávala sa kompletná surveillance nákaz proti ktorým sa vykonáva vakcinácia, tiež u vírusových hepatítid, salmonellóz, invazívnych hemofilových infekcií, meningokokových meningitíd a pod.
- v súlade s Nariadením vlády SR č. 331/2006 Z.z. o podrobnostiach o požiadavkách na prevádzku zdravotníckych zariadení z hľadiska ochrany zdravia bol realizovaný výkon všetkých druhov činností dotknutých citovaným nariadením
- operatívne boli v činnosti odboru epidemiológie uplatňované jednotlivé odborné usmernenia MZ SR
- behom roku 2007 bolo zabezpečované metodické vedenie štátnych i neštátnych zdravotníckych zariadení formou mesačných výkazov a previerok v rámci vykonávaného štátneho zdravotného dozoru

RÚVZ Topoľčany

a: Preventívne programy a projekty

Plán úloh oddelenia epidemiológie pre rok 2007 vychádzal z „Programov a projektov“ ÚVZ SR:

1. Úloha	6.1. Národný imunizačný program SR (NIP SR)
2. Úloha	6.2. Surveillance infekčných chorôb
3. Úloha	6.3. Informačný systém prenosných ochorení
4. Úloha	6.4. Nozokomiálne nákazy
5. Úloha	6.6. Mimoriadne epidemiologické situácie
6. Úloha	6.7. Enviromentálna surveillance poliomyelitídy a sledovanie VDPD

b: Špecializované činnosti

c: Mimoriadne úlohy

RÚVZ Topoľčany, oddelenie epidemiológie, v roku 2007 sa nepodieľal na špecializovaných činnostiach ani mimoriadnych úlohách.

Trenčiansky kraj

1. Národný imunizačný program

V rámci plnenia hlavných cieľov bola realizovaná metodická a konzultačná pomoc očkujúcim lekárom:

- zmena celulárnej pertusickej zložky na acelulárnu,
- zmena bivalentnej vakcíny na trivalentnú na preočkovanie adolescentov proti záškrtu, tetanu a detskej obrne,
- od 01.07.2007 zmena monovalentnej vakcíny proti tetanu u dospelých na bivalentnú vakcínu proti diftérii a tetanu.

Ďalšie aktivity:

Usmerňovanie lekárov prvého kontaktu o očkovaní v povinnom pravidelnom očkovaní a v odporúčanom očkovaní.

Informácia o očkovacom kalendári na r. 2007 bola odoslaná všetkým lekárom prvého kontaktu, vyvesená na stránke RUVZ Trenčín. Informácie o zmenách v zložení vakcín a typoch vakcín boli pravidelne aktualizované na web stránke úradu a očkujúci lekári boli informovaní v mesačnom hlásení.

Informácia o zmenách v kategorizácii liekov týkajúcich sa očkovacích látok bola pri každej novej kategorizácii rozposlaná všetkým očkujúcim lekárom prvého kontaktu. Informácia o indikáciach očkovania detí proti pneumokokom, kedy vakcínu hradí ZP vrátane skrátenia očkovacej schémy konjugovanou pneumokovou vakcínou bola zaslaná všetkým očkujúcim lekárom.

Priebežne boli poskytované konzultácie v oblasti očkovania pred cestou do zahraničia pre lekárom a laickej verejnosti.

V rámci Národného imunizačného týždňa bol vytvorený stánok počas usporiadania výstavy Zdravý životný štýl na TMM v apríli 2007 pre informovanie laickej verejnosti o význame očkovania ako aj 5-minutový šot v Trenčianskej televízii a informácia v lokálnych periodikách.

Všetkým očkujúcim lekárom bola zaslaná informácia o situácii v ČR v súvislosti s výskytom parotitídy.

Vyšetrenie všetkých pravdepodobných diagnóz ochorení imunizačného programu a zabezpečenie laboratórnej diagnostiky ochorení.

Okamžite bola podaná informácia lekárom prvého kontaktu o pozastavení jednej šarže vakcíny EUVAX B pre dospelých.

Po prípade úmrtia na tetanus v SR boli všetci lekári prvého kontaktu vyzvaní k doočkovaniu svojich nezaočkovaných pacientov podľa platnej legislatívy.

2. Surveillance infekčných chorôb

V 1.Q.2007 bola vykonaná analýza prenosných ochorení za región a za kraj Trenčín, v rámci ktorej bola analyzovaná epidemiologická situácia za posledných 5 rokov, a boli zanalyzované dlhodobé trendy.

Surveillance je vykonávaná sústavne, v prípade výskytu ochorení imunizačného programu sa zabezpečuje laboratórna verifikácia diagnózy, v našom regióne tak ako v celej SR cieľ SZO č. 7 „Zdravie pre všetkých v 21. storočí“

V regióne RUVZ Trenčín je situovaný detský domov pre maloletých bez sprievodu, s vedením ktorého spolupracujeme v oblasti konzultácií pri očkovaní, vykonávame tam odber odpadových vôd na sledovanie cirkulácie poliovírusov .

V oblasti výskytu chrípky a ARO aktuálne celé chrípkové obdobie e-mailom informujeme dotknuté organizácie o aktuálnej situácii, informáciu zverejňujeme na webovej stránke a v NIS FN Trenčín. Každý rok sa vykonáva kampaň na podporu očkovania proti chrípke a pneumokokovým infekciám v lokálnych médiách, na seminároch pre verejnosť a lekárov prvého kontaktu.

V rámci skvalitnenia individuálnej prevencie obyvateľstva v oblasti prenosných ochorení zverejňujeme mesačné analýzy na webovej stránke RÚVZ a zaraďujeme na ňu informácie o aktuálne sa vyskytujúcich ochoreniach. Na web stránke RÚVZ boli uverejnené informácie o výskyte hemoragickej horúčky Chikungunya v letoviskách v Taliansku, o výskyte nového kmeňa vírusu Ebola v Afrike, odporúčania v prípade podozrenia na vtáčiu chrípku.

3. Informačný systém prenosných ochorení

Počas roka 2007 bol program EPIS plne v prevádzke, využíva sa pre manažment epidémií, mesačné analýzy, lekári prvého kontaktu majú možnosť priamo vstupovať do užívateľského portálu a 5 z nich to využilo. V programe EPIS sa zaviedol a je plne využívaný

system rýchlej výstrahy. RÚVZ sa podieľal na realizácii programu ako jeden z pilotných, skúšobných úradov a viedol špecializovanú pracovnú skupinu – nozokomiálne nákazy. RÚVZ sa podieľal na vypracovaní portálu pre verejnosť - časť transmisívne nákazy. Mesačne sú realizované výstupy z programu, ktoré sú zverejňované na webovej stránke RÚVZ Trenčín a zasielané lekárom prvého kontaktu.

4. Surveillance vybraných nozokomiálnych nákaz v programe EÚ HELICS-IPSE

RÚVZ so sídlom v Trenčíne je koordinujúcim pracoviskom pre surveillance nozokomiálnych nákaz v projekte EU IPSE - v programe HELICS. V roku 2007 boli do centrálnej databázy v Lyone zaslané údaje z troch JIS z troch nemocníc.

5. Surveillance chronických ochorení

Realizácia projektu ESNAP: RÚVZ so sídlom v Trenčíne je zapojený do pilotnej epidemiologickej štúdie nádorov pankreasu. Gestorom projektu je RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici. Pilotná fáza projektu prebieha od októbra 2007 do apríla 2008. Do úvodu štúdie bola gestorom urobená technická a materiálna príprava. Epidemiologická štúdia -časť v pôsobnosti RÚVZ so sídlom v Trenčíne bola schválena etickými komisiami RÚVZ so sídlom v Trenčíne, FN Trenčín a TSK. Gestorom projektu bola zabezpečená inštruktáž onkoepidemiológov zainteresovaných pracovísk, následne boli distribuované dotazníky a odberový materiál pre zabezpečenie plánu štúdie podľa medzinárodného projektu IARC. Štúdia prebieha formou štúdie prípad/kontrola - ku každému prípadu nádoru pankreasu alebo chronickej pankreatitídy je vybraná kontrola.

6. Mimoriadne epidemiologické situácie

Bola vykonaná aktualizácia spojovacieho poriadku pre mimoriadne udalosti, boli realizované semináre pre pracovníkov RÚVZ k pripravenosti pre prípad výskytu vtácej chrípky a pandémie chrípky.

Každoročne pripravujeme projekt PNEUMO – pre podporu očkovania proti invazívnym pneumokokovým infekciám chronicky chorých a starších obyvateľov v spolupráci s VÚC v Trenčíne ako súčasť prípravy na možný výskyt vtácej chrípky.

Bol pripravený seminár pre pracovníkov RÚVZ v Trenčíne s tematikou : Úlohy v prípade výskytu vtácej chrípky alebo pandémie chrípky.

Bola realizovaná prednáška pre členov krízového štábu KU v Trenčíne a ostatných členov krajských štábov s témou: Úlohy v prípade výskytu vtácej chrípky alebo pandémie chrípky.

7. Environmentálna surveillance poliomyelitídy a sledovanie VDPV

Plnia sa priebežne úlohy surveillance polio:

- Epidemiologické vyšetrenie každej aseptickéj meningitídy, vyšetrenie hlásenej ACHP
- Kontrola očkovania proti poliomyelitíde
- Odber odpadovej vody na zisťovanie cirkulácie poliovírusov z ČOV v Trenčíne a z DD pre maloletých bez sprievodu v Hornom Orechovom.

8. Prevencia HIV/AIDS

- **Poradňa prevencie HIV/AIDS** na RÚVZ so sídlom v Trenčíne je fungujúca poradňa prevencie infekcie HIV/AIDS, v rámci ktorej je poskytované pred a po testové

poradenstvo vrátane odberu krvi na detekciu protilátok anti HIV u osôb, ktoré o to požiadajú. Problematika HIV/AIDS je zaradovaná do všetkých školiacich akcií pre verejnosť realizovaných RÚVZ so sídlom v Trenčíne.

- **Projekt „Hrou proti AIDS“ sme realizovali:**
v mnohých základných a stredných školách spádového územia RÚVZ s vynikajúcou odozvou mládeže na systém osvedy tohto prenosného ochorenia.

Účasť na odborných podujatiach a pracovných poradách

RÚVZ TRENČÍN

MUDr. Mária Štefkovičová, PhD., MPH

Prednášková činnosť

Štefkovičová M.: Formy surveillance nozokomiálnych nákaz v Európe. Tématický kurz o nových poznatkoch v epidemiológii infekčných chorôb. SZU, Bratislava, 5.2.-9.2.2007

Štefkovičová, M.: Problematika nozokomiálnych nákaz na Slovensku, prvé skúsenosti so zapojením do programu Helics. Slezské dni preventívnej medicíny, 7.ročník, Lázne Darkov Karviná, 7.2.-9.2.2007

Štefkovičová M., Hudečková H., Litvová S.: Helics – surveillance nozokomiálnych nákaz. Participácia Slovenska v programe EU. Problematika nemocničných nákaz v zariadeniach poskytujúcich zdravotnú starostlivosť, Banská Bystrica, 23, - 24, apríla 2007

Šimurka, P., Štefkovičová, M., Juračková, L.: The occurrence of community- acquired and nosocomially –acquired rotaviral gastroenteritis in hospitalised children in Slovak Republic. III. Medzinárodný kongres prevencie nozokomiálnych nákaz, Lednice, 27. – 29. 5. 2007 (poster)

Štefkovičová, M., Litvová,S., Krištúfková, Z.: Clostridium difficile variant 027 – možné nozokomiálne riziko pre pacienta. VI. Červenkové dni preventívnej medicíny, Liptovský Ján, 6.6. – 8.6.2007

Štefkovičová, M., Šimurka, P., Krištúfková, Z.: Nozokomiálna rotavírusová infekcia – problém detských oddelení. VI. Červenkové dni preventívnej medicíny, Liptovský Ján, 6.6. – 8.6.2007

Štefkovičová M.: Dezinfekcia a zdravotnícka prax. Liptovský Mikuláš, 05.10.-06.10.2007

Štefkovičová M. : Mikróby, ktoré sú potenciálnym rizikom, 10.10.2007, Trenčianske Teplice

Štefkovičová M.: Hygienicko – epidemiologický režim a riziká infekcie v stomatologickej ambulancii. Slovenské stomatologické dni, Bratislava – Incheba, 25.10. –27.10. 2007 vyžiadaná prednáška

Publikačná činnosť:

Štefkovičová, M.: Sterilizácia. In: Poradca súkromného lekára, dr. Josef RAABE, Slovensko s.r.o., Bratislava, 2007, kapitola H 1.17. s.1-42. ISBN 80-968117-7-0

Štefkovičová, M.: Ohlasovacia povinnosť v zmysle zákona č. 355/2007 Z.z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia. In: Poradca súkromného lekára, dr. Josef RAABE, Slovensko s.r.o., Bratislava, 2007, kapitola H 1.17. s.1-42. ISBN 80-968117-7-0

Štefkovičová, M.: Dezinfekcia a sterilizácia teória a prax II, VRANA s. r. o. Žilina, 2007, 164 s. ISBN 978-80-968248-3-0.

Štefkovičová, M.: Vírusová hepatitída A, Vírusová hepatitída E. In: Špeciálna epidemiológia, Univerzita Komenského, Bratislava, 2007, s.46-52. ISBN 978-80-223-2301-7

Štefkovičová, M.: Vírusová hepatitída B, Vírusová hepatitída C, Vírusová hepatitída D. In: Špeciálna epidemiológia, Univerzita Komenského, Bratislava, 2007, s.250-264. ISBN 978-80-223-2301-7

Prymula, R., David, MP., Lefevre, I., Kohl, I., Stefkovicová, M.: The immunogenicity and reactogenicity of a new DTPw-HBV vaccine as a primary and booster vaccination course in healthy infants. Hum Vaccin. 2007 Jul-Aug;3(4):121-6. Epub 2007 Feb 28.

Boledovičová, J., Štefkovičová, M., Ondicova, M., Marková, M.: Hygiena rúk u zdravotníckych pracovníkov. Lek obz. 2007; 4, 189-194.

Účasť na seminároch, poradách

26.01.2007 – zasadanie asociačnej rady SEA

30.01.2007 – informácia o chrípkovej situácii – TN televízia

06.02.2007 – inštrukcie programu Helics - RÚVZ Bratislava

07.03.2007 – Slezké dni preventívnej medicíny

22.03.-23.03.2007 – porada riaditeľov RÚVZ v SR, Štúrovo

28.03.2007 – porada epidemiológov TN kraja

16.04.2007 – zasadanie asociačnej rady SEA

17.04.2007 – zasadanie evakuačnej komisie

19.04.-21.04.2007 – Zdravý životný štýl – výstavisko TMM

21.05.2007 – účasť v štátnickej komisii – TnUAD – odbor ošetrovateľstvo

25.05.2007 – konzultačný deň – Bratislava

30.05.- 31.05.2007 – cvičenie - vtáčia chrípka

06.06.-08.06.2007 – účasť na VI. Červenkových dňoch preventívnej medicíny, Liptovský Ján

19.06.2007 – seminár pri príležitosti vydania knihy „Dezinfekcia a sterilizácia – teória a prax II.

26.06.2007 – referovanie o riešení problematiky „havária Nováky“ – zasadanie CO štábu TN kraja

11.07.2007 – zasadanie havarijného štábu kraja

15.06.-16.08.2007 – porada riaditeľov RÚVZ v SR, Vyhne

11.09.2007 – seminár o problematike kampylobakterií

21.09.2007 – pracovné stretnutie k projektu „IARC – ESNAP“, Banská Bystrica

25.09.-26.09.2007 – porada riaditeľov RÚVZ v SR, Vyhne

29.09.2007 – Vakcinačný deň Žilina

27.10.2007 – prednáška na celoslovenskej konferencii stomatólogov, Bratislava

31.11.2007 – zasadanie vedeckej rady TnUAD
05.11.-06.11.2007 – celoslovenská porada epidemiológov
14.11.-15.11.2007 – Martinské dni verejného zdravotníctva, Martin
28.11.-29.11.2007 – porada riaditeľov RÚVZ v SR, Vyhne
04.12.2007 – zasadnutie krajskej povodňovej komisie
05.12.2007 – účasť na zasadnutí PLD TN regiónu
august, október – účasť na zasadnutiach legislatívnej rady k prijatiu vyhlášky č. 553/2007

Skúšky odbornej spôsobilosti pre epidemiologicky závažné činnosti

5.1.2007, 12.1.2007, 26.1.2007, 12.2.2007, 19.2.2007, 5.3.2007, 9.3.2007, 13.3.2007, 16.3.2007, 19.3.2007, 23.3.2007, 28.3.2007, 10.5.2007, 18.6.2007, 21.6.2007, 10.7.2007, 16.7.2007, 17.7.2007, 8.8.2007, 16.8.2007, 24.8.2007, 28.8.2007, 14.9.2007, 24.9.2007, 25.9.2007, 19.10.2007, 22.10.2007, 23.10.2007, 25.10.2007, 31.10.2007, 08.11.2007, 28.11.2007, 30.11.2007, 10.12.2007, 11.12.2007, 12.12.2007, 14.12.2007, 17.12.2007,

PhDr. Slavka Litvová

Prednášková činnosť

Štefkovičová, M.; Hudečková, H.; Litvová, S.: HELICS-surveillance nozokomiálnych nákaz. Participácia Slovenska v programe EÚ. Odborná konferencia: Problematika NN v zariadeniach poskytujúcich zdravotnú starostlivosť v SR, Banská Bystrica, 23. - 24.4.2007

Štefkovičová, M.; Litvová, S.; Krištúfková, Z.: Clostridium difficile variant O27 - možné nozokomiálne riziko pre pacienta. Červenkové dni preventívnej medicíny, Liptovský Ján, 6.-8.6.2007

Litvová, S.: Zákon č. 355/2007 o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia z pohľadu epidemiológie. Celoúradný seminár, RÚVZ so sídlom v Trenčíne, 01.10.2007

Litvová, S.: Hlásenie prenosných ochorení v programe EPIS. Očkovanie proti chrípke u detí a adolescentov. Seminár pediatrov okresu Trenčín, 10.10.2007

Litvová, S.: Hlásenie prenosných ochorení v programe EPIS. Očkovanie proti chrípke a pneumokovým infekciám v dospeljej populácii, zmeny v očkovaní dospeljej populácie a zmeny v legislatíve. Seminár PLPD, Trenčín, 17.10.2007

Litvová, S.: Hlásenie prenosných ochorení v programe EPIS. Očkovanie proti chrípke a pneumokovým infekciám v dospeljej populácii a zmeny v legislatíve. Seminár PLPD, Bánovce nad Bebravou, 24.10.2007

Publikačná činnosť

Štefkovičová, M.; Litvová, S.: Európsky imunizačný týždeň - EIT. European Immunization Week - EIW. Kampaň euroregiónu SZO zameraná na zvýšenie povedomia verejnosti ohľadne dôležitosti očkovania. Publikované v: Trenčianske noviny, Info, Myjavsko, Topoľčiansko, Trenčiansko, TDI

Štefkovičová, M.; Litvová, S.: Améby. web stránka RÚVZ so sídlom v Trenčíne

Litvová, S.: Európsky imunizačný týždeň. web stránka RÚVZ so sídlom v Trenčíne

Litvová, S.: Čo je vtáčia chrípka? web stránka RÚVZ so sídlom v Trenčíne

Litvová, S.: Epidémia horúčky Chikungunya v Taliansku. web stránka RÚVZ so sídlom v Trenčíne

Litvová, S.: Chrípka? Zaočkujte sa! web stránka RÚVZ so sídlom v Trenčíne

Litvová, S.: Rakovine krčka maternice môžeme predchádzať. web stránka RÚVZ so sídlom v Trenčíne

Účasť na ostatných odborných konferenciách a podujatiach

19.04.2007 - Ošetrovateľstvo a zdravie, Trenčín (EIT)

02.05.-04.05.2007 - Medipharm, Trenčín (edukácia zdravotníckych pracovníkov v oblasti hygieny rúk)

11.09.2007 - Komplexný prístup k prevencii kamylobakteriôz., Bratislava

21.09.2007 - Projekt IARC - ESNAP, Banská Bystrica

27.09.- 29.09.2007 - Diagnostika, terapia a poradenstvo pri infekciách HIV a i. STI., Štrbské Pleso

29.09.2007 - Vakcinačný deň., Žilina

05.11 - 06.11. 2007 - Porada epidemiológov, Martin

Pašková Janka

Publikačná činnosť

Pašková, J.: Nedovoľte, aby zápal pľúc ohrozil Váš život. web stránka RÚVZ so sídlom v Trenčíne

Účasť na seminároch a poradách

19.04.2007 - Ošetrovateľstvo a zdravie, Trenčín (EIT)

02.- 04.05.2007 - Medipharm, Trenčín (edukácia zdravotníckych pracovníkov v oblasti hygieny rúk.

29.11.2007 - Školenie EPIS, Banská Bystrica

Počas celého roka účasť na seminároch poriadaných RÚVZ a na seminároch oddelenia epidemiológie poriadaných oddelením.

Kamila Čerešňáková

Účasť na seminároch a poradách

19.04.2007 - Ošetrovateľstvo a zdravie, Trenčín (EIT)

23.04. - 24.04.2007 - Odborná konferencia: Problematika NN v zariadeniach poskytujúcich zdravotnú starostlivosť v SR, Banská Bystrica,

02.05.- 04.05.2007 - Medipharm, Trenčín (edukácia zdravotníckych pracovníkov v oblasti hygieny rúk.

Počas celého roka účasť na seminároch poriadaných RÚVZ a na seminároch oddelenia epidemiológie poriadaných oddelením.

Silvia Lamošová**Účast' na seminároch a poradách**

19.04.2007 - Ošetrovateľstvo a zdravie, Trenčín (EIT)

15.11.2007 - Školenie MIS, Banská Bystrica

29.11.2007 - Školenie EPIS, Banská Bystrica

Počas celého roka účast' na seminároch poriadaných RÚVZ a na seminároch oddelenia epidemiológie poriadaných oddelením.

Lenka Chrastinová

Počas celého roka účast' na seminároch poriadaných RÚVZ a na seminároch oddelenia epidemiológie poriadaných oddelením.

Viera Bytčánková

Počas celého roka účast' na seminároch poriadaných RÚVZ a na seminároch oddelenia epidemiológie poriadaných oddelením.

Monika Šandorčinová**Účast' na seminároch a poradách**

05.02. – 09.02.2007 - Tematický kurz o nových poznatkoch v epidemiológii, Bratislava

02.05.- 04.05.2007 - Medipharm, Trenčín (edukácia zdravotníckych pracovníkov v oblasti hygieny rúk)

Počas celého roka účast' na seminároch poriadaných RÚVZ a na seminároch oddelenia epidemiológie poriadaných oddelením.

Mgr. Zuzana Húdeková

Počas celého roka účast' na seminároch poriadaných RÚVZ a na seminároch oddelenia epidemiológie poriadaných oddelením.

RÚVZ POVAŽSKÁ BYSTRICA**RNDr.PhDr. Martina Mutalová**

02.02.2007 - Tematický kurz -3-1051- využitie epidemiologického informačného systému verejného zdravotníctva EPIS II

28.03.2007- Porada epidemiológov Trenčianskeho kraja

22.05.2007 - Konzultačný deň NRC

06.06.- 08.06.2007 - IV. Červenkové dni preventívnej medicíny

19.09.2007 -Lekári a laboratória- odborný seminár Púchov

05.11.- 06.11.2007 – celoslovenská porada epidemiológov v Martine

DAHE Zboranová Božena

05.02.-09.02.2007- Tematický kurz o nových poznatkoch v epidemiológii inf. ochorení - Bratislava

29.11.2007 - Seminárne školenie v práci s programom EPIS Banská Bystrica

DAHE Hlinková Anna**TRNAVSKÝ KRAJ****Preventívne programy a projekty**

V roku 2007 bola práca odborov epidemiológie jednotlivých RÚVZ v Trnavskom kraji zameraná na plnenie úloh imunizačného programu, kontrolu očkovania a preočkovania

vybraných skupín obyvateľstva, úlohy potrebné k udržaniu stavu bez výskytu poliomyelitídy, kontrolu preočkovanosťi dospelého obyvateľstva proti chrípke, zdravotníckych pracovníkov prvého kontaktu proti chrípke, vírusovej hepatitíde typu B, predchádzanie vzniku a šírenia nozokomiálnych nákaz, previerky hygienicko – epidemiologického režimu vo vybraných zdravotníckych zariadeniach, sledovanie a analýzu výskytu chrípky a surveillance invazívnych hemofilových nákaz.

6.1.

Národný imunizačný program SR – Trnavský kraj

Prioritnou úlohou v rámci imunizačného programu ostáva udržanie vysokej úrovne zaočkovanosťi detskej populácie proti závažným infekčným ochoreniam. Osobitná pozornosť bola venovaná koordinácii a riadeniu ochranného očkovania v Trnavskom regióne vrátane kontroly dodržania chladového reťazca pri skladovaní, distribúcii a manipulácii s vakcínami. Po vykonaní kontroly očkovania, jej spracovania a vyhodnotenia výsledkov bola správa zaslaná krajskému odborníkovi pre pediatriu.

Na základe Metodického pokynu ÚVZ SR č. OE/6707 bola vykonaná kontrola očkovania k 31. 8. 2007 za Trnavský kraj.

Výsledky kontroly očkovania v Trnavskom kraji boli nasledovné:

Vakcinácia DTP, VHB a HIB :

Základné očkovanie v ročníku narodenia **2005** sa vykonalo v jednotlivých okresoch Trnavského kraja na **99,9%** (okresná zaočkovanosť sa pohybovala od 99,6% v okrese Piešťany cez 99,8% v okresoch Senica, Skalica a Galanta, 99,9% v okrese Dunajská Streda do 100,0 % v okresoch Trnava a Hlohovec).

Prvé preočkovanie detí proti diftérii, tetanu a pertussis

Z celkového počtu 4693 detí bolo preočkovaných 4683 detí, t.j. **99,8%**, v tomto ročníku sa okresná zaočkovanosť pohybovala od 99,0 % v okrese Piešťany do 100,0 % v okresoch Dunajská Streda, Galanta a Senica.

Druhé preočkovanie detí proti diftérii, tetanu a pertussis

Z celkového počtu 4981 detí bolo zaočkovaných 4974 t.j. **99,9%**.

Okresná zaočkovanosť sa pohybovala v rozpätí od 99,6% v okrese Galanta do 100,0% v okresoch Piešťany, Senica a Skalica.

Preočkovanie žiakov proti tetanu

V ročníku narodenia **1993** bolo z celkového počtu 6686 detí očkovaných **99,7%**, t. j. 6668 detí. Okresná zaočkovanosť sa pohybovala od 99,6% v okrese Galanta a Dunajská Streda do 100,0% v okrese Skalica. Neočkovaných bolo 17 žiakov.

Z celkového počtu 6092 žiakov bolo v ročníku narodenia **1994** očkovaných 5251, t.j. **86,2%**. Okresná zaočkovanosť sa pohybovala v rozpätí od 67,6% v okrese Piešťany do 100,0% v okrese Senica a Skalica.

BCG vakcinácia :

- **novorodencov**

Z celkového počtu 4946 detí bolo BCG vakcínou zaočkovaných 4862 detí, t.j. **98,3%** .

Okresná zaočkovanosť sa pohybovala v rozpätí od 96,2 % v okrese Senica - do 99,4% v okrese Galanta.

- **tuberkulín negatívnych žiakov**

V ročníku narodenia **1993** bolo z celkového počtu 6685 detí 4863 tuberkulín negatívnych.

BCG vakcínou bolo očkovaných 4863, čo tvorí **100,0%**.

Zaočkovanosť detí v ročníku **1994** s celkovým počtom 6092 detí dosiahla **99,9%**. Zo 4450 tuberkulín negatívnych detí bolo 4448 detí očkovaných BCG. Okresná zaočkovanosť sa pohybovala v rozpätí od 99,7% v okrese Piešťany do 100,0% v okresoch Trnava, Hlohovec, Senica, Skalica, Galanta a Dunajská Streda.

V ročníku narodenia **1995** bolo z celkového počtu 5877 detí 3129 tuberkulín negatívnych detí. BCG vakcínou bolo očkovaných 3126, čo tvorí **99,9%**. Zaočkovanosť v jednotlivých okresoch sa pohybovala od 99,3% v okrese Trnava do 100,0% v okresoch Piešťany, Hlohovec, Senica, Skalica, Dunajská Streda a Galanta. V rámci iných dôvodov sa 3 deti nedostavili na preočkovanie.

Očkovanie adolescentov proti VHB

Ročník narodenia **1995** s celkovým počtom 5877 detí bol zaočkovaný na **99,7%**. Tromi dávkami bolo zaočkovaných 5620 adolescentov, dvoma dávkami 224 a jednou dávkou 17. V tomto ročníku sa okresná zaočkovanosť pohybovala od 99,3% v okrese Piešťany do 100,0% v okresoch Hlohovec a Skalica.

V ročníku **1996** bolo z celkového počtu 5534 detí zaočkovaných **86,5%** detí. Tromi dávkami bolo očkovaných 2350 detí, dvomi 1883 a jednou dávkou 551 detí. Najnižšia zaočkovanosť bola 67,3% v okrese Hlohovec, najvyššia v okrese Skalica 99,8%.

MMR vakcinácia :

- **očkovanie proti osýpkam, rubeole a parotitíde u detí predškolského veku**

Očkovanie 4973 detí v ročníku narodenia **2005** sa vykonalo vakcínou PRIORIX na **99,6%**.

Okresná zaočkovanosť sa pohybovala od 99,3 % v okrese Skalica a Galanta do 99,9 % v okrese Dunajská Streda.

Očkovanie 4969 detí v ročníku narodenia **2004** sa vykonalo vakcínou PRIORIX na **99,9%**.

Okresná zaočkovanosť sa pohybovala v rozpätí od 99,6 % v okrese Galanta do 100,0% v okresoch Piešťany, Hlohovec, Senica a Dunajská Streda.

Očkovanie 4693 detí v ročníku narodenia **2003** sa vykonalo na **99,9%**.

Okresná zaočkovanosť sa pohybovala od 99,6% v okrese Galanta do 100,0 % v okresoch Hlohovec, Senica, Skalica a Dunajská Streda.

- **preočkovanie proti osýpkam, rubeole a parotitíde v 12. roku života**

Preočkovanie 5877 detí z ročníku narodenia **1995** sa vykonalo na **99,7 %** vakcínou PRIORIX. Okresná zaočkovanosť sa pohybovala v rozpätí od 99,3 % v okrese Piešťany do 100,0% v okrese Hlohovec.

Výsledky kontroly očkovania proti poliomyelitíde sú uvedené v **hlavnej úlohe 6.2.**

Osobitné očkovanie u dospeljej populácie - proti VHB – zdravotnícki pracovníci 87,2% – HD pacienti - 100,0%. Zaočkovanosť obyvateľov DD proti chrípke bola 76,0 %.

V rámci kontroly očkovania bola vykonaná aj kontrola uplatňovania kontraindikácií u povinného pravidelného očkovania, dokumentácie očkovania, skladovania a manipulácie s očkovacími látkami.

Nakoľko nedošlo v roku 2007 k legislatívnej zmene v systéme zabezpečenia vakcín, nevypracovávali sa okresné plány zabezpečenia vakcín.

V rámci úloh NIP bola zabezpečená pravidelná informovanosť odbornej verejnosti o všetkých pripravovaných a už realizovaných zmenách týkajúcich sa očkovacieho kalendára a samotných vakcín pre očkujúcich lekárov .

V rámci Európskeho imunizačného týždňa v dňoch 16-22.4.2007 odborní pracovníci odborov a oddelení epidemiológie v Trnavskom kraji zabezpečili publikovanie článkov s tematikou významu očkovania v lokálnych médiách, v rámci zdravotno-výchovných akcií pre obyvateľov okresu Galanta boli distribuované informačné letáky o rôznych druhoch

očkovania a problematika očkovania bola zaradená do náplne školení pre pracovníkov vykonávajúcich epidemiologicky závažné činnosti. V okrese Trnava bol zabezpečený vstup epidemiológa do MTT a Mestskej televízie Hlohovec.

6.2.

Surveillance infekčných chorôb

K 10.3.2008 sme vypracovali výročnú správu odboru epidemiológie za Trnavský kraj. V priebehu roka 2007 sme vypracovávali týždenné a mesačné analýzy výskytu prenosných ochorení. O zmenách v imunizačnom programe (zahájenie očkovania dospelých populácie bivalentnou IMOVAX DITE adult), novom systéme hlásenia prenosných ochorení – EPIS ako i o aktuálnej epidemiologickej situácii u nás a vo svete boli lekári prvého kontaktu priebežne písomne informovaní.

Povinnosť hlásenia infekčných ochorení ošetrojúcimi lekármi bola pravidelne sledovaná najmä počas trvania chrípkovej sezóny.

Počas chrípkovej sezóny 2006/2007 aj 2007/2008 sme v Trnavskom kraji pokračovali v realizácii sentinelového zberu biologického materiálu na diagnostiku ochorení na chrípku a zabezpečovali sme jeho transport do NRC pre chrípku. V priebehu roka 2007 bolo odobratých 36 vzoriek biologického materiálu na virologické vyšetrenie, z toho 23 izolátov bolo pozitívnych na vírus chrípky typu A (okres Trnava 6x, okres Piešťany 2x, okres Dunajská Streda 7x, okres Galanta 8x). Najčastejším izolátom bol vírus chrípky A/H1N1 Solomon Islands /03/06 – like. Na začiatku sezóny zabezpečili epidemiológovia jednotlivých RÚVZ edukáciu verejnosti o význame očkovania proti chrípke cestou regionálnych médií a periodík. formou rozhovoru pre regionálnu TV a článkov do 4 regionálnych periodík. Počas chrípkovej sezóny sme zabezpečili dostupnosť odberových médií pre sentinelových lekárov. **Epidemický výskyt chrípky** a chrípke podobných ochorení bol zaznamenaný v 48.-50. kalendárnom týždni 2007. Pre vysokú chorobnosť bola počas tohto obdobia v Trnavskom kraji prerušená školská dochádzka v 48 MŠ, v 61 ZŠ a na 5 SŠ. Najhoršia epidemiologická situácia bola v okrese Dunajská Streda, kde bola prerušená školská dochádzka v 33 školských zariadeniach a v okrese Piešťany bolo pre chrípku zatvorených 32 školských zariadení, v okrese Trnava 25, v okrese Skalica 11, v okrese Galanta 6 a v okrese Hlohovec 5 školských zariadení a v okrese Senica 2 školské zariadenia.

V rámci Akčného plánu exantémových ochorení sme pokračovali v sledovaní suspektných prípadov týchto ochorení. V roku 2007 boli v Trnavskom kraji hlásené 3 prípady podozrenia na exantémové ochorenie – dva prípady z okresu Galanta boli diagnostikované ako šiesta choroba a 1 ochorenie 7 – mesačného neočkovaného dieťaťa z okresu Trnava bolo klinicky diagnostikované ako rubeola bez sérologického potvrdenia. V okrese Galanta bolo zaevidované 1 podozrenie na parotitídu bez laboratórneho potvrdenia a 3 ochorenia na pertussis.

V kategórii **vírusových hepatítid** bolo v roku 2007 bolo v Trnavskom kraji evidovaných 109 prípadov ochorení s chorobnosťou 19,64/100000 obyv., čím sme zaznamenali takmer

25 %-ný nárast chorobnosti v porovnaní s rokom 2006 (81). Z celkového počtu prípadov bolo diagnostikovaných ako: akútna VHA– 10 prípadov, akútna VHB- 4 prípady, akútna VHC–8 prípadov nešpecifikovaná VH– 2 prípady, chronická VHB – 5 prípadov a chronická VHC – 80 prípadov. Nárast chorobnosti oproti roku 2006 evidujeme najmä v skupine chronických VHC index – 1,48.

V roku 2007 sme v Trnavskom kraji zaevidovali 948 ochorení na **salmonelózu**, chorobnosť 170,79/100 000 obyvateľov, z toho bolo 937 prípadov manifestných ochorení, chorobnosť 168,81/100 000 obyv. a 11 inaparentných infekcií s chorobnosťou 1,98/100 000 obyv. Evidovali sme 2 epidémie v okrese Senica (mesiac október- 11 prípadov) a v okrese

Piešťany (mesiac máj 11 prípadov). V priebehu roka 2007 sme evidovali 21 rodinných epidémií na salmonelózu s celkovým počtom 93 prípadov ochorení.

V porovnaní s rokom 2006 pozorujeme stúpajúci trend chorobnosti na salmonelózy – index 1,21. Dominujúcim sérotypom u chorých a vylučovateľov bola *S. enteritidis* - 95,6 % z celkového počtu kultivačne potvrdených manifestných ochorení a 100,0 % z počtu vylučovateľov.

Z ďalších sérotypov boli potvrdené: *S. typhi* murium a *S. infantis* po 13 x, *S. hadar* a *S. newport* po 2 x, *S. bareilly*, *S. heidelberg*, *S. othmarshen* a *S. newport* boli potvrdené po 1 prípade.

Epidemické výskyty hnačkových alimentárnych ochorení s celkovým počtom 375 chorých boli v roku 2007 v Trnavskom kraji zaevidované celkom 10 x :

- o január 2007 – okres Dunajská Streda vírusové nešpecif. gastroenteritídy – 30 prípadov
- o január 2007 – okres Trnava norovírusové gastroenteritídy – 86 prípadov
- o február 2007 – okres Trnava stafylokoková enterotoxikóza (SET typ C) – 24 prípadov
- o apríl 2007 – okres Galanta stafylokoková enterotoxikóza (SET typ C) – 44 prípadov
- o máj 2007 – okres Piešťany norovírusové gastroenteritídy – 21 prípadov
- o máj 2007 – okres Piešťany stafylokoková enterotoxikóza (SET typ C) – 12 prípadov
- o jún 2007 – okres Piešťany salmonelová enteritída – 11 prípadov
- o júl 2007 – okres Trnava nešpec. gastroenteritída inf. pôvodu (z vody) – 125 prípadov
- o september 2007 – okres Dunajská Streda stafylokoková gastroenteritída – 11 prípadov
- o október 2007 – okres Senica – salmonelová enteritída – 11 prípadov

Na toxoinfekcie alimentárneho pôvodu v Trnavskom kraji sme zaevidovali spolu 92 prípadov ochorení (chorobnosť 16,57/100 000 obyv.), čo predstavuje takmer dvojnásobný pokles chorobnosti v porovnaní s predchádzajúcim rokom – index 0,51.

Nový prípad ochorenia alebo **nosičstva brušného týfu** ani paratyfu nebol v priebehu roka 2007 v Trnavskom kraji hlásený.

V roku 2007 bolo v Trnavskom kraji zaevidovaných z nemocničných zariadení jednotlivých okresov 638 nozokomiálnych nákaz, z toho 80 prebehlo pod obrazom sepsy, z toho bolo 44 prípadov týchto ochorení v okrese Galanta bolo aktívne vyhľadaných. Z okresu Trnava bolo hlásených 25 prípadov, z okresu Piešťany 5 prípadov nozokomiálnych sepsí). Počas proťahovaného výskytu stafylodermií na novorodeneckom oddelení bolo priamo z novorodeneckého oddelenia FN Trnava nahlásených 27 prípadov ochorení – u 5 detí bol potvrdený s

Počas roka 2007 sa v zdravotníckych zariadeniach Trnavského kraja vykonalo 267 kontrol hygienicko - epidemiologického režimu (Trnava 75 kontrol, Piešťany 39 kontrol, Hlohovec 25 kontrol, Galanta 70 kontrol, Dunajská Streda 15 kontrol, Senica 8, Skalica 35 kontrol) z toho bolo 14 cielených kontrol pri výskyte nozokomiálnych nákaz. Vykonalo sa 199 komplexných previerok v ambulantných aj lôžkových zariadeniach. V rámci previerok boli kontrolované zásady HER a BOT z hľadiska bezpečnosti pacientov a prevencie výskytu nozokomiálnych nákaz.

V rámci kontroly účinnosti dezinfekcie vykonanej pri preventívnych previerkach HER bolo odobratých 2205 vzoriek, z toho bolo 324 zo sterilného materiálu a 1881 z prostredia. Pozitívita bola potvrdená v prostredí vo 195 vzorkách (10,4%) a zo sterilného materiálu boli pozitívne 2 vzorky (0,6%).

Fyzikálno-biologické testovanie sterilizačných prístrojov vykonali v súlade s platnou legislatívou pracovníci odborov epidemiológie v Trnavskom kraji v roku 2007 celkom 518 x. Pri nevyhovujúcich výsledkoch bolo vydaných na RÚVT v Trnave 6 rozhodnutí na zákaz používania sterilizačného prístroja.

Na odbore epidemiológie RÚVZ v Trnave bolo v roku 2007 vydaných 89 rozhodnutí so k uvedeniu priestorov zdravotníckych zariadení do prevádzky a 6 záväzných stanovísk.

V ostatných RÚVZ Trnavského kraja sa rieši posudzovanie priestorov zdravotníckych zariadení v spolupráci s gestotrom úlohy - oddelením hygieny životného prostredia

6.3.

Informačný systém prenosných ochorení

Systém je v riadnej prevádzke od 1. 1. 2007. V roku 2007 bolo v systéme EPIS v okresoch Trnavského kraja zaevidovaných 5690 prípadov prenosných ochorení – z toho bolo 638 nozokomiálnych nákaz (t.j.11,2%). V systéme bolo zaevidovaných 10 epidémií z celkovým počtom 375 prípadov ochorení a do systému rýchleho varovania bolo vykonaných v roku 2007 spolu 357 záznamov.

V mesiaci október 2007 bol cestou odboru epidemiológie RÚVZ v Trnave iniciovaný a v spolupráci s VÚC Trnava zorganizovaný celokrajský seminár pre všeobecných lekárov, na ktorom boli prítomní oboznámení s novým zákonom č. 355/2007 Z.z. a s princípmi práce poskytovateľov zdravotnej starostlivosti s programom EPIS. Lekári, ktorí majú na svojich ambulanciách internetové pripojenie sa postupne zapájajú do elektronickej formy hlásenia prenosných ochorení . K 31.12.2007 bolo do systému EPIS v Trnavskom kraji prihlásených celkom 33 lekárov prvého kontaktu (Trnava 26, Dunajská Streda 3, Senica 2, Skalica 1, Galanta 1).

6.4

Surveillance vybraných nozokomiálnych nákaz v programe EÚ – HELICS – IPSE.

V priebehu roka 2007 bola zahájená spolupráca RÚVZ Trnava s KAIM (10 lôžok) FN Trnava na projekte EÚ HELICS – IPSE. Podľa medzinárodne stanovených kritérií v tomto projekte bolo v roku 2007 podrobne analyzovaných 35 pacientov hospitalizovaných v priebehu 3 mesiacov na KAIM a získané údaje boli vložené do programu HELICS.

6.5.

Surveillance chronických ochorení

V okrese Galanta pokračovali v realizácii programu Cindi (Celoštátny integrovaný program intervencie proti neinfekčným chorobám) formou individuálneho poradenstva v centre podpory zdravia pri RÚVZ Galanta ako aj formou skupinového poradenstva výjazdmi pracovníkov centra na pracoviská a rôzne spoločenské a hromadné akcie pre obyvateľstvo (Deň narcisov, Deň úcty k starším, Galantské trhy).

V roku 2007 poradňu RÚVZ v Galante navštívilo celkovo 1654 klientov, z toho u 1149 nových klientov sa vykonalo prvé základné vyšetrenie a 505 klientov navštívilo poradňu opakovane na kontrolné vyšetrenie. U nových klientov bola vyšetrená hladina cukru a tukových látok v krvi, krvný tlak, osobná a rodinná anamnéza, stravovacie návyky a antropometrické parametre. Na základe týchto údajov u každého klienta vykonali test zdravého srdca a následné individuálne poradenstvo v oblasti ozdravenia výživy. Väčšiu časť klientov poradne tvorili ženy - 1135, t.j. 68,6 % najmä vo vekovej skupine 45-54 ročných a 65 ročných a starších

U mužov sa zvýšená hladina cholesterolu v krvi zistila u 49,3 % najmä vo vekovej skupine 45-54 ročných, zvýšená hladina cukru u 52,6 % mužov hlavne 65 ročných a starších a nadváha u 66,1% mužov najmä 65 ročných a starších. Hypertenzia bola zistená u 25,4 % mužov najviac vo veku 65 ročných a starších a 55-64 ročných.

U žien sa zvýšená hladina cholesterolu zistila u 58,9 % najmä vo vekovej skupine 45-54 ročných a 55-64 ročných, zvýšená hladina cukru u 47,5 % žien najmä u 65 ročných a starších

a nadváha u 57,3 % najmä 65 ročných a starších. Hypertenzia bola nameraná u 21,0 % žien, najviac u 65 ročných a starších. a 55-64 ročných.

Na RÚVZ Trnava, Dunajská Streda a Senica sa vykonáva poradenská činnosť v rámci Odborov podpory zdravia.

6.6.

Mimoriadne epidemiologické situácie

Pracovníci odborov a oddelení epidemiológie v Trnavskom kraji bezodkladne uvádzali informácie o každej mimoriadnej udalosti do EPIS. Okrem 10 lokálnych epidémií sa v priebehu roka 2007 neriešila na jednotlivých RÚVZ v Trnavskom kraji žiadna iná mimoriadna epidemiologická situácia. Z dôvodu riešenia mimoriadnej udalosti - nález neznámeho opusteného odpadu pri obci Zvončín zasadal na Obvodnom úrade v Trnave krízový štáb CO, na ktorý bol prizvaný aj epidemiológ.

Na jednotlivých RÚVZ v Trnave je na odboroch a oddelenia epidemiológie zabezpečená 24 hodinová služba sedem dní v týždni na mobilných telefónoch, v rámci ktorej sa nepretržite monitoruje epidemiologická situácia na úrovni Trnavského kraja. Ak je to potrebné epidemiológovia jednotlivých RÚVZ informujú odbornú i laickú verejnosť o zmenenej epidemiologickej situácii a koordinujú potrebné opatrenia.

V dňoch 29.-31. mája 2007 sa krajský epidemiológ - MUDr. Ondicová M. zúčastnila medzinárodného cvičenia pripravenosti na pandémiu chrípky Zádiel 2007, ktorú organizoval RÚVZ Košice.

6.7.

Environmentálna surveillance poliomyelitídy a sledovanie VDPV

V roku 2007 bolo v Trnavskom kraji zrealizovaných spolu 64 odberov odpadovej vody podľa harmonogramu stanoveného ÚVZ SR - NRC pre poliomyelitídu. Odbery sa vykonali z ČOV Piešťany, Zeleneč, Galanta, Dunajská Streda, Skalica, Senica, Utečenecké tábory Medved'ov, Gabčíkovo a Rohovce.

Z celkového počtu 64 odobratých vzoriek bolo 9 vzoriek (t.j. 14,0%) pozitívnych (Trnava: 1x ECHO 6, 1x ECHO 11; Piešťany: 1x Coxackie B; Galanta: 1x poliovírus s Coxackie A 10; Dunajská Streda: 1x CAV-21, 1x enterovírus prasiat; Senica 1x Coxackie B2; Skalica: 1x Coxackie B4 .

V rámci surveillance ACHO boli v priebehu roka 2007 v Trnavskom kraji zaevidované 3 prípady **zápalových polyneuropatií s dg G61** : v okrese Trnava u 7 – ročného očkovaného chlapca (s negatívnou epidemiologickou anamnézou; materiál na virologické vyšetrenie bol odobratý s negatívnym výsledkom) a 2 žien (31 a 33 – ročnej) z okresu Dunajská Streda (materiál na virologické vyšetrenie nebol odobratý).

Očkovanie proti detskej obrne :

V roku 2007 bolo základne zaočkovaných v Trnavskom kraji z ročníka narodenia **2005** polyvalentnými inaktivovanými vakcínami spolu 309 detí.

Preočkovanie proti detskej obrne:

V ročníku narodenia **1992** bolo 5. dávkou vakcínou OPV a IMOVAX POLIO z celkového počtu 6636 detí preočkovaných **100,0%**. Okresná zaočkovanosť sa pohybovala v rozpätí od 99,8% v okresoch Skalica a Galanta do 100,0% v okresoch Trnava, Senica a Hlohovec.

Zo 6685 detí v ročníku narodenia **1993** bolo očkovaných **99,9%**. OPV vakcínou bolo zaočkovaných 16,4% detí, vakcínou IMOVAX polio bolo zaočkovaných 83,2% detí a vakcínou DULTAVAX 0,3% detí. V jednotlivých okresoch bolo v okrese Dunajská Streda očkovaných 95,6% až 100,0% v okrese Piešťany.

V ročníku narodenia **1994** s celkovým počtom 6092 detí bolo preočkovanie vykonané na **99,8%**. Na úrovni okresov sa zaočkovanosť pohybovala od 67,0% v okrese Piešťany do 99,8% v okrese Galanta.

6.8.

Prevenia HIV/AIDS

Pravidelne sa sledujú sumárne informácie zasielané z RÚVZ Bratislava – mesto a sú ďalej posielané na jednotlivé okresy Trnavského kraja. Nové prípady nosičstva HIV 1 (v roku 2007 boli v Trnave 2 prípady) sú epidemiologicky došetrené a výsledky zaslané na RÚVZ v Bratislave.

Poradňu prevencie **AIDS** RÚVZ v Trnave v roku 2007 navštívilo 250 klientov, čo je o 30 menej ako v roku 2006. Z celkového počtu klientov poradne bolo 118 žien a 132 mužov. Poradenstvo AIDS sa vykonáva 2x (pred odberom a pri odovzďavaní výsledku). Celkový počet poradenstiev za rok 2007 bol 256.

Vykonaných bolo 6 odberov na sérologické vyšetrenie HIV markerov u 4 mužov a 2 žien. Novozistená infekcia HIV 1 bez klinických príznakov bola v r. 2007 potvrdená cestou všeobecných lekárov pre dospelých u 2 mladých mužov z Trnavy.

Poradňa pomoci AIDS s poradenskou službou vyvíja činnosť v rámci odboru podpory zdravia RÚVZ Trnava od roku 1983. V roku 2007 prevencia AIDS bola vykonávaná formou prednášok a publikácií do miestnych médií ako i distribúciou zdravotno - výchovných materiálov. Do projektu Hrou proti AIDS sa zapojilo 280 žiakov.

a) Mimoriadne úlohy

OE RÚVZ Galanta v roku 2007 vykonal :

Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospelaj populácie u 80 respondentov prostredníctvom dotazníkov (zameraných na spôsob životosprávy respondentov), klinicko-somatického merania a vyšetrovania biochemických parametrov.

Mimoriadnu kontrolu očkovania:

- proti tetanu:
 - mužov ročník narodenia 1976, zaočkovanosť 80,8 %
 - žien ročník narodenia 1976, zaočkovanosť 91,6 %
- dospelých osôb proti chrípke (jedná sa o očkovanie v sezóne 2006/2007), zaočkovalo sa 5257 osôb, t.j. 7,9 % z počtu registrovaných pacientov
- zdravotníckych pracovníkov prvého kontaktu proti vírusovej hepatitíde typu B:
 - ambulancie praktických lekárov pre dospelých, zaočkovanosť 57,4 %
 - ambulancie praktických lekárov pre deti a dorast, zaočkovanosť 73,1 %
- zdravotníckych pracovníkov prvého kontaktu proti chrípke:
 - ambulancie praktických lekárov pre dospelých, zaočkovanosť 30,0 %.
 - ambulancie praktických lekárov pre deti a dorast, zaočkovanosť 50,0 %.
- zdravotníckych pracovníkov prvého kontaktu proti vírusovej hepatitíde typu A:
 - ambulancie praktických lekárov pre dospelých, zaočkovanosť 4,3 %,
 - ambulancie praktických lekárov pre deti a dorast, zaočkovanosť 15,8 %
- zdravotníckych pracovníkov prvého kontaktu proti tetanu:
 - ambulancie praktických lekárov pre dospelých, zaočkovanosť 94,3 %
 - ambulancie praktických lekárov pre deti a dorast, zaočkovanosť 97,4 %.

OE RÚVZ Trnava v roku 2007 :

- V spolupráci s NRL pro stafylokoky SZU CEMI v Prahe a s Oddelením MŽP RÚVZ Trnava zaviedol metodiku na stanovovania toxinogenity kmeňov

- Staphylococcus aureus
- Zaviedol metodiku biologickej kontroly účinnosti germicídnych žiaričov.
- Vykonal mikrobiologickú kontrolu gélov z USG pracovišk.
- Vykonal previerku priestorov novovybudovaného Pavilónu chirurgických disciplín FN v Trnave pred ich uvedením do prevádzky
- Zahájil projekt HELICS – IPSE na KAIM oddelení vo FN Trnava.
- Významnou mierou sa podieľal na realizácii Dní zdravia v Trnave.

Prednášková činnosť, účasť na pracovných poradách a akciách SPAM

OE RÚVZ Trnava :

Vzdelávanie na odbore epidemiológie

V roku 2007 pracovníci odboru epidemiológie vydali na základe preskúšania potvrdenie o odbornej spôsobilosti 59 vykonávajúcich epidemiologicky závažnú činnosť.

V rámci spolupráce s FVZ TU v r. 2007 vykonalo na odbore epidemiológie odbornú prax 30 poslucháčov II. a III. ročníka denného štúdia.

Pracovníci odboru epidemiológie sa pravidelne zúčastňovali prednášok **v rámci odborných seminárov RÚVZ** v Trnave .

Prednášková a publikačná činnosť, informácie do médií.

- **A fatal Case of Psittacosis in Slovakia, January 2006. In Eurosurveillance, 2007, vol.12, no.8, p.70802.** (KOVÁČOVÁ, Elena - MAJTÁN, J. - BOTEK, R. - BOKOR, T. BLAŠKOVIČOVÁ, SOLAVOVÁ, M. - ONDICOVÁ, M. - KAZÁR, Ján.)
- **Psittakóza - ornitóza - zriedkavo diagnostikované ochorenie u nás.** In Antibiotiká a rezistencia, roč.2, č.5, 2006, s.35-37.KOVÁČOVÁ, Elena - BOTEK, R. - BOKOR, T. BLAŠKOVIČOVÁ, H. - ONDICOVÁ, M. - MAJTÁN, J. - KAZÁR, Ján - HANZEL, S. SOLAVOVÁ, M. - DOLEŽALOVÁ, D. - MELICHÁČOVÁ, V.
- „Epidemiologická problematika stafylokokových infekcií v zdravotníckych zariadeniach „ **Medzinárodná konferencia** nozokomiálnych nákaz v Banskej Bystrici - apríl 2007(MUDr. M.Ondicová: „Nosičstvo stafylokokov - epidemiologický problém ?“, PhDr.M.Marková)
- **VI. Červenkové dni preventívnej medicíny** v Liptovskom Jáne - jún 2007 MUDr. M.Ondicová, PhDr. M. Marková: „Epidemiologická problematika stafylokokových infekcií v zdravotníckych zariadeniach a MUDr.M. Ondicová, Mgr. J.Tomovičová : „Problematika stafylokokovej enterotoxikózy v terénnej praxi“
- **Participovanie na knihe :** M. Štefkovičová a kol.: Dezinfekcia a sterilizácia – teória a prax II. (MUDr.M. Ondicová, PhDr. M. Marková)
- **„Projekt HELICS v EÚ „** – prednáška na KAIM FN Trnava (jún 2007 PhDr. Marková)
- **Medzinárodná konferencia gastroenterologickej spoločnosti** v Trenčianskych Tepliciach „Hygienicko – epidemiologický režim na gastroenterologickej ambulancii“ (MUDr. Pekárková B., MUDr. Ondicová M.)
- **Koncipovanie Vyhlášky MZSR č. 553/2007 Z.z.,** ktorou sa ustanovujú podrobnosti o požiadavkách na prevádzku zdravotníckych zariadení z hľadiska ochrany zdravia

(MUDr. M. Ondicová – Vyšší stupeň dezinfekcie, PhDr. M. Marková – Manipulácia s bielizňou)

- **Dni zdravia:** „Hygiena rúk a prevencia infekcií“ (PhDr.M. Marková)
„Infekčné ochorenie“ – nepriateľ dovolenky (MUDr. M. Ondicová)
- **Informácie o aktuálnej epidemiologickej situácii** v TT kraji vo výskyte chrípky **opakovane** : TV Markíza, STV, MTT, TASR, SITA, PRAVDA, SME, Trnavsko, MY – Trnavské noviny, Piešťanský týždeň, rádio LUMEN, Slovenský rozhlas, rádio VIVA ...
- **Prednáška pre všeobecných lekárov TT kraja** : „Nová legislatíva a systém hlásenia prenosných ochorení EPIS“ (VÚC október 2007 – MUDr. M. Ondicová)
- **Prednáška pre riaditeľky MŠ TT kraja**
„Aktuálne informácie a prevencia chrípky“(Krajský školský úrad Trnava – november 2007) .

Účasť na seminároch a na pracovných poradách :

- **13.2.2007** - tematický kurz – Využitie Epidemiologického informačného systému verejného zdravotníctva, Bratislava
- **26.3.-30.3.2007** Tématický kurz o nových poznatkoch v epidemiológii infekčných chorôb - Bratislava SZU : Mgr. Tomovičová, M. Habalová, I. Hučková, K. Miháliková, R. Lehotová, K. Šátková
- **23.-24.4.2007**– Problematika NN v zariadeniach poskytujúcich zdravotnícku starostlivosť, Banská Bystrica - aktívna účasť MUDr. M. Ondicová: prednáška „Nosičstvo stafylokokov - epidemiologický problém?“ a PhDr.M. Marková poster: „Rizikové body nemocničného prostredia „
- **18.4.2007** - porada epidemiológov trnavského kraja v Trnave
- **22.5.2007** – Konzultačný deň NRC pre surveillance infekčných ochorení v SR, Bratislava – Mgr. J. Tomovičová
- **6.-8.6.2007** – VI. Červenkové dni preventívnej medicíny, Liptovský Ján – aktívna účasť – prednášky 2x MUDr. M.Ondicová: „Epidemiologická problematika stafylokokových infekcií v zdravotníckych zariadeniach „ a „Problematika stafylokokovej enterotoxikózy v terénnej praxi“
- **19.6.2007** – Dezinfekcia a sterilizácia , teória a prax, Žilina - spoluautorstvo knihy MUDr. M. Ondicová, PhDr. M. Marková .
- **11.9.2007** – Komplexný prístup v prevencii kamylobakteriôz , Bratislava, MUDr. M. Ondicová
- **4.10.2007** - odborný seminár VÚC Trnava v EPIS pre lekárov prvého kontaktu TT,PN a HC - prednáška MUDr. M. Ondicová
- **5.-6.11.2007** – celoslovenská porada epidemiológov, Martin
- **20.11.2007** - pracovná porada používateľov programu EPIS -časť MIS, RÚVZ Banská Bystrica
- **29.11.2007** - pracovná porada pre používateľov programu EPIS, Banská Bystrica.

OE RÚVZ Galanta :

- 12 kurzov a skúšok odbornej spôsobilosti (509 osôb)
- lektorská činnosť pre 3 študentov FVZ TU univerzity a predatestačná príprava a prax pre 2 lekárov.

Prednášková činnosť:

1. Nová legislatíva v oblasti ochrany zdravia - prednáška pre praktických lekárov pre deti a dorast a praktických lekárov pre dospelých, Galanta.
2. EPIS – prednáška pre praktických lekárov pre deti a dorast a praktických lekárov pre dospelých, Galanta.
3. Rozhovor do regionálnej TV s tematikou očkovania proti chrípke.

Publikačná činnosť:

1. Európsky imunizačný týždeň – „ Je potrebné pokračovať v očkovaní?“ – odborný článok do regionálnych médií.
2. „Chrípka“ – článok do regionálnych médií.
3. „Zaočkovanosť dospelej populácie okresu Galanta proti tetanu“ poster

Pracovníci oddelenia epidemiológie sa zúčastnili seminárov a pracovných porád:

- 13.2.2007 - tematický kurz – Využitie Epidemiologického informačného systému verejného zdravotníctva, Bratislava
- 23.-24.4.2007– Problematika NN v zariadeniach poskytujúcich zdravotnícku starostlivosť, Banská Bystrica
- 18.4.2007 - krajská porada epidemiológov, Trnava
- 22.5.2007 – konzultačný deň NRC pre surveillance infekčných ochorení v SR, Bratislava
- 6.-8.6.2007 – VI. Červenkové dni preventívnej medicíny, Liptovský Ján
- 19.6.2007 – Dezinfekcia a sterilizácia – teória a prax, Žilina
- 29.6.2007 – Hepatitídy a nové trendy v liečbe, Trstice
- 24.9.2007 – stretnutie pacientov s hepatitídou a ich blízkych z príležitosti Svetového dňa hepatitídy, Bratislava
- 11.10.2007 - odborný seminár VÚC Trnava a RÚVZ Galanta, Galanta
- 5.-6.11.2007 – celoslovenská porada epidemiológov, Martin
- 15.-16.11.2007 – DS v epidemiológii chronických chorôb a poradenstva, Bratislava
- 22.11.2007 - odborný seminár MIKRO-K Galanta,
- 20.11.2007 - pracovná porada používateľov programu EPIS-časť MIS, Banská Bystrica
- 29.11.2007 - pracovná porada pre používateľov programu EPIS, Banská Bystrica.

RÚVZ Dunajská Streda a RÚVZ Senica :

13.2.2007 - tematický kurz – Využitie Epidemiologického informačného systému verejného zdravotníctva, Bratislava

22.5.2007 – Konzultačný deň NRC pre surveillance infekčných ochorení v SR, Bratislava

18.4.2007 - Porada epidemiológov Trnavského kraja v Trnave

6.-8.6.2007 – VI. Červenkové dni preventívnej medicíny, Liptovský Ján

19.6.2007 – Dezinfekcia a sterilizácia , teória a prax, Žilina

10.10. 2007 Prednáška pre všeobecných lekárov : „Nová legislatíva a systém hlásenia EPIS“

5.-6.11.2007 – Celoslovenská porada epidemiológov, Martin

20.11.2007 - pracovná porada používateľov programu EPIS-časť MIS, RÚVZ Banská Bystrica

20.11.2007 - školenie v práci s programom EPIS a užívaním MIS Banská Bystrica

29.11.2007 - Seminárne školenie v práci s programom EPIS Banská Bystrica

ŽILINSKÝ KRAJ

Preventívne programy a projekty

Preventívne projekty: v kraji sa vykonávajú 4 projekty s vyhodnotením k 30.6.2007 (do 15.7.2007) a ku 31.12.2007 (do 15.1.2008).

Hrou proti AIDS - od roku 2005 zapojený RÚVZ so sídlom v Žiline - aj koordinácia pre ostatné RÚVZ v rámci kraja.

Helics - od roku 2006 zapojený RÚVZ so sídlom v Martine.

Epidemiológia rakoviny pankreasu - projekt realizovaný ÚVZ a JLF v Martine v spolupráci s RÚVZ Banská Bystrica, RÚVZ Martin, RÚVZ Žilina, RÚVZ Trenčín a ÚVZ SR.

Projekt longitudinálnej štúdie perzistencie hladiny protilátok po očkovaní proti VHA u detí z DSS Oščadnica a Čadca - Horelica.

Projekt PHARE: zapojené všetky regionálne úrady v rámci kraja Žilina

Projekt: Hrou proti AIDS:

Prevenčia HIV/ AIDS - riešiteľské pracoviská RÚVZ v sídlach krajov:

Pracovný výkon v zmysle Usmernenia RÚVZ so sídlom v Košiciach zo dňa 21.2.2007:

Odpočet plnenia projektu za obdobie apríl - jún 2007:

Spolu vykonaných 6 výjazdov v rámci regiónu Žilina: ZŠ 3x, stredné školy 2x, iné skupiny 1x. Spolu zaškolených - informovaných v problematike 283 osôb, t.j. 165 žiakov deviatych tried ZŠ - v meste Žilina, 97 žiakov stredných škôl v meste Žilina (Stredná poľnohospodárska škola: 55 žiakov, Stredná zdravotnícka škola: 42 žiakov), Diagnostické centrum v Lietavskej Lúčke: 21 dievčat.

Odpočet plnenia projektu za obdobie september - október 2007:

V mesiaci september - október vykonané dve akcie pre stredné školy a stredné odborné školy v meste Žilina aj dotazníkovou formou práce: Združená stredná odborná škola v Žiline - zaškolených 40 žiakov, Stredná poľnohospodárska škola v Žiline - zaškolených 46 žiakov. Spolu zaškolených aj dotazníkovou formou: 86 žiakov stredných škôl.

Celkove zaškolených podľa typu škôl: ZŠ: 165 žiakov, stredné školy: 143 žiakov, stredné odborné školy: 40 žiakov., Diagnostické centrum - odvykacia liečba: 21 dievčat.

Vyplnenie dotazníkov - rozdelenie podľa skupín: skupina exponovaná: dotazník č. 1: ZŠ: 26, SZŠ: 35, SOU: 40x a dotazník č. 2: ZŠ: 26, SZŠ: 35, SOU: 40x

Skupina kontrolná: dotazník 1A: ZŠ: 62, SPŠ: 46, SOU: 35x, dotazník 1B: ZŠ: 62, SPŠ: 46, SOU: 35x. Dotazníky boli zaslané k analýze do RÚVZ so sídlom v Košiciach.

Spolu zaškolených - informovaných v problematike 165 žiakov deviatych tried ZŠ, 97 žiakov stredných škôl (Stredná poľnohospodárska škola: 55 žiakov, Stredná zdravotnícka škola: 42 žiakov, Diagnostické centrum: 21 dievčat). Počet dotazníkov: Exponovaná skupina: ZŠ 54x, kontrolovaná skupina ZŠ 61x, kontrolovaná skupina SZŠ: 39 dotazníkov. Projekt Hrou proti AIDS má úspech, prijímaný zo strany žiakov aj pedagógov s nadšením a vďakou za našu aktivitu.

Projekt PHARE : Posilnenie surveillance a kontroly infekčných ochorení v SR:

Epidemiologický informačný systém verejného zdravotníctva - zabezpečenie komunikácie so sieťami EÚ a SZO pre surveillance infekčných ochorení. Z prostriedkov PHARE boli v januári 2006 zakúpené pracovné stanice, od 1.1.2007 sa vykonáva surveillance v novom systéme práce v tomto systéme pre všetky diagnózy.

Projekt Pneumo : RÚVZ Dolný Kubín

Podpora očkovania proti invazívnym pneumokokovým infekciám staršieho obyvateľstva v spolupráci s VÚC v Žiline

Projekt HELICS: RÚVZ Martin.

Projekt zahŕňa surveillance nemocničných nákaz na vybraných oddeleniach, postupy, riešenie, analýzy vybraných diagnóz.

Projekt longitudinálnej štúdie perzistencie hladiny protilátok po očkovaní proti VHA u detí z DSS Oščadnica a Čadca - Horelica.

RÚVZ so sídlom v Čadci 10 rokov pracuje naďalej na projekte. Z dôvodu finančnej náročnosti sa sledovanie perzistencie ochranných hladiny protilátok po očkovaní bude vykonávať v 5-ročných intervaloch.

Preventívne programy:

Imunizačný program:

Monitorovanie a vyhodnotenie pravidelného očkovania detí s cieľom zabezpečiť vysokú úroveň zaočkovanosti.

V roku 2007 bola vykonaná kontrola očkovania v zmysle usmernenia riaditeľa ÚVZ SR č. OE/6707/2007 zo dňa 12.7.2007 a nariadenia vlády SR č. 337/2006 Z.z. v spádovej oblasti - kontrola v ambulantných zariadeniach Žilinského kraja. Výsledkom kontroly je vypracovanie správy : Správa " Kontrola očkovania v Slovenskej republike za obdobie od 1.9.2006 do 31.8.2007 ".

Celkový počet obvodov jednotlivých okresov Žilinského kraja so zaočkovanosťou nižšou ako 90%: ide o 84 obvodov (Martin: 45, Žilina: 20, Dolný Kubín: 9, Bytča: 5, Kysucké Nové Mesto: 3, Námestovo: 1, Tvrdošín:1) podľa druhu očkovania a ročníka narodenia bola zistená zaočkovanosť pod sledovanú hranicu 90% a to pri preočkovaní proti DiTe piatou dávkou vakcíny DiTe v ročníku narodenia 1994, proti VHB (roč.nar.1996), proti MMR (roč.nar.1996) a proti poliomyelitíde (roč.nar.1994). Príčiny nízkej zaočkovanosti pod 95 % : uplatňovanie trvalých KI stanovených vo väčšine prípadov detským neurológom, ďalším dôvodom je nedosiahnutie veku v čase kontroly očkovania, postupné preočkovanie proti TBC, VHB, MMR so značným časovým posunom. Tieto nedostatky lekári riešia priebežne.

Enviromentálna surveillance poliomyelitídy a sledovanie VDPV: V spádovej oblasti Žilinského kraja bolo realizované monitorovanie cirkulácie divokých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov vyšetrením odpadových vôd s osobitným zreteľom na sledovanie Vaccine Derived Polio Viruses. V roku 2007 sa vyšetrenie realizovalo na ČOV s odberom vody pred vyústením do čističky odpadových vôd a vyšetrenie vykonal RÚVZ B. Bystrica. Z počtu 30 vzoriek vody bol nález 30 x negatívny.

Poradenská činnosť: zahŕňa rôznu problematiku, uskutočňuje sa formou telefonickej alebo osobnej konzultácie. Ide o výkon poradenskej činnosti v oblasti problematiky AIDS, vírusových hepatítid, očkovania, sterilizácie a dezinfekcie, cestovateľskej medicíny.

Selektívna surveillance invazívnych hemofilových infekcií: NRCHI v Žiline v spolupráci s RÚVZ Martin vypracovali správu o výskyte Hib invazívnych ochorení, január 2007.

Špecializované činnosti:

Usmernenie a koordinácia práce medzi epidemiológmi a lekármi primárneho kontaktu :

Spočíva v organizovaní seminárov pre PLD a PLDD a iných odborných zdravotníckych pracovníkov na oddeleniach nemocníc, spolu za rok 2007 zorganizovaných 10 seminárov.

Problematika pandémie chrípky: vypracovanie pandemických plánov na regionálnej úrovni a na krajskej úrovni - vtáčia chrípka, klasická chrípka, mimoriadne epidemiologické situácie.

Spolupráca RÚVZ a ÚPKM - NRC pre pomalé vírusy: pri šetrení Morbus Creutzfeldt - Jacob a retrospektívnom zisťovaní údajov.

a) Mimoriadne úlohy:

Štúdie: Výskyt hepatítid u stomatólogov: RÚVZ so sídlom v Čadci pracuje na medzinárodnej štúdií v rámci EÚ. Štúdia bola rozšírená o vysoko špecializované vyšetrenie steru bukálnej sliznice u stomatólogov i SZP v počte 38 osôb. V r.2007 bol vypracovaný pre stomatólogov aj návod pre ich pracovný postup s blokadou rizika krvou prenosných ochorení.

Zdravotno - výchovné aktivity: zahŕňajú pravidelné podávanie informácií o epidemiologickej situácii za regióny v priebehu celého roka. Do miestnych a celoštátnych médií poskytli vedúci oddelení epidemiológie týždenné informácie o vývoji chorobnosti v skupine ARO infekcií, vývoj chorobnosti v skupine vírusových hepatítid, pedikulosis, bakteriálnych meningítid u športovcov.

Členstvo v komisiách: Pracovníci odboru epidemiológie sú členmi komisií zriadených v zmysle legislatívy pri úrade, napr. k odbornej spôsobilosti na vykonávanie epidemiologicky závažných činností, pre prácu s jedmi. Ich participácia pozostáva z týchto ukazovateľov: tvorba otázok k testom pre jednotlivé typy profesie, preskúšanie - písomná i ústna forma, konzultácie v odbore.

Iné:

Účasť na seminároch a odborných podujatiach: Vakcinačný deň SR Žilina, Východoslovenský vakcinačný deň Košice, Červenkové dni preventívnej medicíny, Moravské epidemiologické dni, Pečenkové epidemiologické dni, Školiace akcie v rámci zaškolenia pre program EPIS, Celoslovenské a krajské porady epidemiológov, Problematika zdravotníckych zariadení.

Prednášková činnosť: 61 prednášok

Publikačná činnosť - články: 17

PRENOSNÉ OCHORENIA NA SLOVENSKU PODĽA KRAJOV A DIAGNÓZ v r.2007

Diagnoza/Kr		BL	TA	TC	NI	ZI	BC	PV	KI	SR
A01	a	0	0	0	0	0	0	1	0	1
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,12	0,00	0,02
A012	a	0	0	0	0	0	0	1	0	1
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,12	0,00	0,02
A01		0	0	0	0	0	0	2	0	2
		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,25	0,00	0,04
A02	a	33	11	54	37	35	58	27	46	301
	r	5,44	1,98	9,00	5,23	5,03	8,84	3,37	5,95	5,58
A020	a	751	937	1451	1025	1182	1078	1245	1485	9154
	r	123,77	168,81	241,90	144,92	169,99	164,39	155,53	192,09	169,72
A021	a	3	0	3	5	0	4	1	2	18
	r	0,49	0,00	0,50	0,71	0,00	0,61	0,12	0,26	0,33
A022	a	4	0	2	0	10	3	0	0	19
	r	0,66	0,00	0,33	0,00	1,44	0,46	0,00	0,00	0,35
A028	a	1	0	6	0	0	6	5	2	20
	r	0,16	0,00	1,00	0,00	0,00	0,91	0,62	0,26	0,37
A029	a	0	0	0	0	0	16	2	12	30
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	2,44	0,25	1,55	0,56
A02	a	759	937	1462	1030	1192	1107	1253	1501	9241
	r	125,09	168,81	243,73	145,62	171,43	168,81	156,53	194,16	171,33
A03	a	0	0	5	2	1	9	4	5	26
	r	0,00	0,00	0,83	0,28	0,14	1,37	0,50	0,65	0,48
A030	a	0	0	0	0	0	0	1	1	2
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,12	0,13	0,04
A031	a	0	0	3	35	16	28	164	72	318
	r	0,00	0,00	0,50	4,95	2,30	4,27	20,49	9,31	5,90
A032	a	0	0	0	0	0	0	0	1	1
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,13	0,02
A033	a	13	0	4	16	12	47	81	64	237
	r	2,14	0,00	0,67	2,26	1,73	7,17	10,12	8,28	4,39
A038	a	0	0	0	0	0	0	3	0	3
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,37	0,00	0,06
A039	a	0	0	0	0	0	0	5	2	7
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,62	0,26	0,13
A03	a	13	0	7	51	28	75	254	140	568
	r	2,14	0,00	1,17	7,21	4,03	11,44	31,73	18,11	10,53
A040	a	207	155	27	46	190	19	179	59	882
	r	34,12	27,92	4,50	6,50	27,33	2,90	22,36	7,63	16,35
A042	a	0	0	0	0	0	0	1	0	1
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,12	0,00	0,02
A043	a	0	2	3	0	0	0	0	0	5
	r	0,00	0,36	0,50	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,09
A044	a	5	0	2	1	0	4	48	0	60
	r	0,82	0,00	0,33	0,14	0,00	0,61	6,00	0,00	1,11
A045	a	1691	150	158	98	433	52	654	186	3422
	r	278,70	27,02	26,34	13,86	62,27	7,93	81,70	24,06	63,45
A046	a	14	1	8	14	14	2	16	3	72
	r	2,31	0,18	1,33	1,98	2,01	0,30	2,00	0,39	1,33
A047	a	13	0	0	0	0	8	0	0	21
	r	2,14	0,00	0,00	0,00	0,00	1,22	0,00	0,00	0,39
A048	a	0	3	134	34	1	30	15	44	261
	r	0,00	0,54	22,34	4,81	0,14	4,57	1,87	5,69	4,84
A049	a	0	0	0	15	0	0	2	0	17
	r	0,00	0,00	0,00	2,12	0,00	0,00	0,25	0,00	0,32
A04	a	1930	311	332	208	638	115	915	292	4741
	r	318,09	56,03	55,35	29,41	91,76	17,54	114,31	37,77	87,90
A050	a	0	92	75	0	0	0	0	75	242
	r	0,00	16,57	12,50	0,00	0,00	0,00	0,00	9,70	4,49
A054	a	0	0	0	13	0	0	0	0	13
	r	0,00	0,00	0,00	1,84	0,00	0,00	0,00	0,00	0,24
A059	a	0	0	0	0	0	0	14	0	14
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1,75	0,00	0,26

Diagnoza/Kr		BL	TA	TC	NI	ZI	BC	PV	KI	SR
A05	a	0	92	75	13	0	0	14	75	269
	r	0,00	16,57	12,50	1,84	0,00	0,00	1,75	9,70	4,99
A069	a	0	0	0	0	0	0	1	0	1
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,12	0,00	0,02
A071	a	0	0	2	3	30	0	35	53	123
	r	0,00	0,00	0,33	0,42	4,31	0,00	4,37	6,86	2,28
A078	a	0	0	0	0	0	0	22	0	22
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	2,75	0,00	0,41
A079	a	0	0	0	1	4	0	0	0	5
	r	0,00	0,00	0,00	0,14	0,58	0,00	0,00	0,00	0,09
A07	a	0	0	2	4	34	0	57	53	150
	r	0,00	0,00	0,33	0,57	4,89	0,00	7,12	6,86	2,78
A080	a	54	49	134	158	83	172	96	106	852
	r	8,90	8,83	22,34	22,34	11,94	26,23	11,99	13,71	15,80
A081	a	86	109	382	123	153	67	70	0	990
	r	14,17	19,64	63,68	17,39	22,00	10,22	8,74	0,00	18,35
A082	a	1	3	14	17	1	14	6	3	59
	r	0,16	0,54	2,33	2,40	0,14	2,13	0,75	0,39	1,09
A083	a	0	0	0	2	35	0	138	0	175
	r	0,00	0,00	0,00	0,28	5,03	0,00	17,24	0,00	3,24
A084	a	0	68	28	456	5	54	27	22	660
	r	0,00	12,25	4,67	64,47	0,72	8,23	3,37	2,85	12,24
A08	a	141	229	558	756	277	307	337	131	2736
	r	23,24	41,26	93,02	106,88	39,84	46,82	42,10	16,95	50,73
A09	a	478	489	229	408	81	369	934	1048	4036
	r	78,78	88,10	38,18	57,68	11,65	56,27	116,68	135,56	74,83
A150	a	0	13	9	9	10	9	33	29	112
	r	0,00	2,34	1,50	1,27	1,44	1,37	4,12	3,75	2,08
A151	a	0	1	11	11	11	8	43	14	99
	r	0,00	0,18	1,83	1,56	1,58	1,22	5,37	1,81	1,84
A152	a	0	2	0	1	0	1	3	3	10
	r	0,00	0,36	0,00	0,14	0,00	0,15	0,37	0,39	0,19
A153	a	0	2	4	7	1	0	0	0	14
	r	0,00	0,36	0,67	0,99	0,14	0,00	0,00	0,00	0,26
A154	a	0	0	0	0	0	0	0	4	4
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,52	0,07
A156	a	0	0	4	0	1	0	2	0	7
	r	0,00	0,00	0,67	0,00	0,14	0,00	0,25	0,00	0,13
A15	a	0	18	28	28	23	18	81	50	246
	r	0,00	3,24	4,67	3,96	3,31	2,74	10,12	6,47	4,56
A160	a	0	9	11	8	9	6	43	32	118
	r	0,00	1,62	1,83	1,13	1,29	0,91	5,37	4,14	2,19
A161	a	0	0	0	1	1	0	4	0	6
	r	0,00	0,00	0,00	0,14	0,14	0,00	0,50	0,00	0,11
A162	a	0	0	0	0	0	0	3	0	3
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,37	0,00	0,06
A163	a	0	0	0	0	0	0	3	1	4
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,37	0,13	0,07
A165	a	0	0	4	1	2	0	18	4	29
	r	0,00	0,00	0,67	0,14	0,29	0,00	2,25	0,52	0,54
A167	a	0	0	0	0	0	0	3	0	3
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,37	0,00	0,06
A168	a	0	0	0	0	0	1	1	0	2
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,15	0,12	0,00	0,04
A169	a	0	0	0	0	0	0	1	0	1
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,12	0,00	0,02
A16	a	0	9	15	10	12	7	76	37	166
	r	0,00	1,62	2,50	1,41	1,73	1,07	9,49	4,79	3,08

Diagnoza/Kr		BL	TA	TC	NI	ZI	BC	PV	KI	SR
A180	a	0	0	2	0	2	1	17	6	28
	r	0,00	0,00	0,33	0,00	0,29	0,15	2,12	0,78	0,52
A181	a	0	0	2	0	4	0	9	1	16
	r	0,00	0,00	0,33	0,00	0,58	0,00	1,12	0,13	0,30
A182	a	0	1	2	0	0	1	5	0	9
	r	0,00	0,18	0,33	0,00	0,00	0,15	0,62	0,00	0,17
A183	a	0	0	0	0	1	0	0	0	1
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,14	0,00	0,00	0,00	0,02
A184	a	0	0	1	0	0	0	1	0	2
	r	0,00	0,00	0,17	0,00	0,00	0,00	0,12	0,00	0,04
A185	a	0	1	0	0	0	0	0	0	1
	r	0,00	0,18	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,02
A188	a	0	0	0	0	0	0	2	2	4
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,25	0,26	0,07
A18	a	0	2	7	0	7	2	34	9	61
	r	0,00	0,36	1,17	0,00	1,01	0,30	4,25	1,16	1,13
A190	a	0	0	0	0	1	0	0	0	1
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,14	0,00	0,00	0,00	0,02
A191	a	0	0	0	0	0	0	1	0	1
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,12	0,00	0,02
A19	a	0	0	0	0	1	0	1	0	2
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,14	0,00	0,12	0,00	0,04
A210	a	0	1	2	5	0	0	0	0	8
	r	0,00	0,18	0,33	0,71	0,00	0,00	0,00	0,00	0,15
A212	a	0	0	0	1	0	0	0	0	1
	r	0,00	0,00	0,00	0,14	0,00	0,00	0,00	0,00	0,02
A218	a	0	0	0	1	0	0	0	0	1
	r	0,00	0,00	0,00	0,14	0,00	0,00	0,00	0,00	0,02
A219	a	0	0	0	0	0	0	1	0	1
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,12	0,00	0,02
A21	a	0	1	2	7	0	0	1	0	11
	r	0,00	0,18	0,33	0,99	0,00	0,00	0,12	0,00	0,20
A260	a	0	0	3	3	5	0	0	0	11
	r	0,00	0,00	0,50	0,42	0,72	0,00	0,00	0,00	0,20
A269	a	0	0	0	2	0	0	0	0	2
	r	0,00	0,00	0,00	0,28	0,00	0,00	0,00	0,00	0,04
B26	a	0	0	3	5	5	0	0	0	13
	r	0,00	0,00	0,50	0,71	0,72	0,00	0,00	0,00	0,24
A270	a	0	1	1	2	2	0	0	0	6
	r	0,00	0,18	0,17	0,28	0,29	0,00	0,00	0,00	0,11
A278	a	0	1	2	2	1	2	1	3	12
	r	0,00	0,18	0,33	0,28	0,14	0,30	0,12	0,39	0,22
A27	a	0	2	3	4	3	2	1	3	18
	r	0,00	0,36	0,50	0,57	0,43	0,30	0,12	0,39	0,33
A281	a	0	0	0	1	0	0	0	0	1
	r	0,00	0,00	0,00	0,14	0,00	0,00	0,00	0,00	0,02
A282	a	0	0	0	0	1	0	0	1	2
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,14	0,00	0,00	0,13	0,04
A28	a	0	0	0	1	1	0	0	1	3
	r	0,00	0,00	0,00	0,14	0,14	0,00	0,00	0,13	0,06
A310	a	0	0	0	0	2	0	2	0	4
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,29	0,00	0,25	0,00	0,07

Diagnoza/Kr		BL	TA	TC	NI	ZI	BC	PV	KI	SR
A319	a	0	0	0	0	0	0	0	1	1
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,13	0,02
A31	a	0	0	0	0	2	0	2	1	5
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,29	0,00	0,25	0,13	0,09
A321	a	0	0	0	0	0	0	0	1	1
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,13	0,02
A327	a	0	0	1	0	1	0	1	0	3
	r	0,00	0,00	0,17	0,00	0,14	0,00	0,12	0,00	0,06
A328	a	0	0	0	0	1	1	1	0	3
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,14	0,15	0,12	0,00	0,06
A329	a	0	0	0	0	0	0	1	0	1
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,12	0,00	0,02
A32	a	0	0	1	0	2	1	3	1	8
	r	0,00	0,00	0,17	0,00	0,29	0,15	0,37	0,13	0,15
A35	a	0	0	0	0	0	0	1	0	1
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,12	0,00	0,02
A370	a	1	2	1	5	1	0	1	10	21
	r	0,16	0,36	0,17	0,71	0,14	0,00	0,12	1,29	0,39
A371	a	2	1	0	1	2	0	0	0	6
	r	0,33	0,18	0,00	0,14	0,29	0,00	0,00	0,00	0,11
A379	a	0	0	1	0	3	0	5	0	9
	r	0,00	0,00	0,17	0,00	0,43	0,00	0,62	0,00	0,17
A37	a	3	3	2	6	6	0	6	10	36
	r	0,49	0,54	0,33	0,85	0,86	0,00	0,75	1,29	0,67
A38	a	6	25	29	48	47	29	44	35	263
	r	0,99	4,50	4,83	6,79	6,76	4,42	5,50	4,53	4,88
A390	a	2	1	2	2	3	5	10	7	32
	r	0,33	0,18	0,33	0,28	0,43	0,76	1,25	0,91	0,59
A392	a	0	0	0	0	2	0	0	3	5
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,29	0,00	0,00	0,39	0,09
A39	a	2	1	2	2	5	5	10	10	37
	r	0,33	0,18	0,33	0,28	0,72	0,76	1,25	1,29	0,69
A400	a	0	0	0	0	0	0	1	0	1
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,12	0,00	0,02
A401	a	0	0	4	1	0	0	0	0	5
	r	0,00	0,00	0,67	0,14	0,00	0,00	0,00	0,00	0,09
A402	a	2	3	3	10	3	2	0	1	24
	r	0,33	0,54	0,50	1,41	0,43	0,30	0,00	0,13	0,44
A403	a	0	1	0	0	3	0	2	1	7
	r	0,00	0,18	0,00	0,00	0,43	0,00	0,25	0,13	0,13
A408	a	2	1	8	6	1	0	4	1	23
	r	0,33	0,18	1,33	0,85	0,14	0,00	0,50	0,13	0,43
A40	a	4	5	15	17	7	2	7	3	60
	r	0,66	0,90	2,50	2,40	1,01	0,30	0,87	0,39	1,11
A410	a	12	5	41	23	23	12	11	17	144
	r	1,98	0,90	6,84	3,25	3,31	1,83	1,37	2,20	2,67
A411	a	46	23	40	90	8	8	13	40	268
	r	7,58	4,14	6,67	12,72	1,15	1,22	1,62	5,17	4,97
A413	a	0	0	0	0	0	0	1	0	1
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,12	0,00	0,02
A414	a	0	0	2	0	0	1	0	0	3
	r	0,00	0,00	0,33	0,00	0,00	0,15	0,00	0,00	0,06
A415	a	51	56	137	133	44	51	34	89	595
	r	8,41	10,09	22,84	18,80	6,33	7,78	4,25	11,51	11,03

Diagnoza/Kr		BL	TA	TC	NI	ZI	BC	PV	KI	SR
A418	a	3	1	3	2	0	4	1	7	21
	r	0,49	0,18	0,50	0,28	0,00	0,61	0,12	0,91	0,39
A419	a	2	2	5	30	0	7	1	1	48
	r	0,33	0,36	0,83	4,24	0,00	1,07	0,12	0,13	0,89
A41	a	114	87	228	278	75	83	61	154	1080
	r	18,79	15,67	38,01	39,30	10,79	12,66	7,62	19,92	20,02
A428	a	0	0	0	0	2	0	0	0	2
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,29	0,00	0,00	0,00	0,04
A429	a	0	0	0	0	0	1	0	0	1
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,15	0,00	0,00	0,02
A42	a	0	0	0	0	2	1	0	0	3
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,29	0,15	0,00	0,00	0,06
A46	a	22	127	166	88	73	28	163	212	879
	r	3,63	22,88	27,67	12,44	10,50	4,27	20,36	27,42	16,30
A480	a	0	0	0	1	0	2	0	1	4
	r	0,00	0,00	0,00	0,14	0,00	0,30	0,00	0,13	0,07
A481	a	0	0	1	0	0	0	1	0	2
	r	0,00	0,00	0,17	0,00	0,00	0,00	0,12	0,00	0,04
A488	a	0	0	0	0	1	0	0	0	1
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,14	0,00	0,00	0,00	0,02
A48	a	0	0	1	1	1	2	1	1	7
	r	0,00	0,00	0,17	0,14	0,14	0,30	0,12	0,13	0,13
A490	a	0	0	0	0	0	0	3	0	3
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,37	0,00	0,06
A493	a	0	0	0	0	1	0	1	0	2
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,14	0,00	0,12	0,00	0,04
A49	a	0	0	0	0	1	0	4	0	5
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,14	0,00	0,50	0,00	0,09
A500	a	0	1	0	0	0	0	1	0	2
	r	0,00	0,18	0,00	0,00	0,00	0,00	0,12	0,00	0,04
A501	a	0	1	0	0	0	0	0	1	2
	r	0,00	0,18	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,13	0,04
A50	a	0	2	0	0	0	0	1	1	4
	r	0,00	0,36	0,00	0,00	0,00	0,00	0,12	0,13	0,07
A510	a	53	4	0	3	0	5	1	1	67
	r	8,74	0,72	0,00	0,42	0,00	0,76	0,12	0,13	1,24
A513	a	0	0	0	0	0	1	8	7	16
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,15	1,00	0,91	0,30
A514	a	0	0	0	1	2	0	0	0	3
	r	0,00	0,00	0,00	0,14	0,29	0,00	0,00	0,00	0,06
A515	a	0	2	0	13	0	2	2	1	20
	r	0,00	0,36	0,00	1,84	0,00	0,30	0,25	0,13	0,37
A519	a	0	1	0	6	0	2	0	1	10
	r	0,00	0,18	0,00	0,85	0,00	0,30	0,00	0,13	0,19
A51	a	53	7	0	23	2	10	11	10	116
	r	8,74	1,26	0,00	3,25	0,29	1,52	1,37	1,29	2,15
A522	a	0	1	0	0	0	0	0	0	1
	r	0,00	0,18	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,02
A528	a	0	3	1	0	0	0	1	1	6
	r	0,00	0,54	0,17	0,00	0,00	0,00	0,12	0,13	0,11
A529	a	0	0	0	1	0	1	0	0	2
	r	0,00	0,00	0,00	0,14	0,00	0,15	0,00	0,00	0,04

Diagnoza/Kr		BL	TA	TC	NI	ZI	BC	PV	KI	SR
A52	a	0	4	1	1	0	1	1	1	9
	r	0,00	0,72	0,17	0,14	0,00	0,15	0,12	0,13	0,17
A530	a	0	10	0	5	16	8	10	0	49
	r	0,00	1,80	0,00	0,71	2,30	1,22	1,25	0,00	0,91
A539	a	0	1	4	5	0	3	0	0	13
	r	0,00	0,18	0,67	0,71	0,00	0,46	0,00	0,00	0,24
A53	a	0	11	4	10	16	11	10	0	62
	r	0,00	1,98	0,67	1,41	2,30	1,68	1,25	0,00	1,15
A540	a	0	22	22	17	4	3	6	26	100
	r	0,00	3,96	3,67	2,40	0,58	0,46	0,75	3,36	1,85
A541	a	0	0	1	0	0	0	0	0	1
	r	0,00	0,00	0,17	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,02
A54	a	0	22	23	17	4	3	6	26	101
	r	0,00	3,96	3,83	2,40	0,58	0,46	0,75	3,36	1,87
A560	a	0	55	0	8	4	10	0	5	82
	r	0,00	9,91	0,00	1,13	0,58	1,52	0,00	0,65	1,52
A562	a	0	0	0	6	0	0	0	0	6
	r	0,00	0,00	0,00	0,85	0,00	0,00	0,00	0,00	0,11
A564	a	0	2	0	0	0	0	0	0	2
	r	0,00	0,36	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,04
A568	a	0	1	0	0	0	0	0	0	1
	r	0,00	0,18	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,02
A56	a	0	58	0	14	4	10	0	5	91
	r	0,00	10,45	0,00	1,98	0,58	1,52	0,00	0,65	1,69
A590	a	0	8	3	39	3	1	9	2	65
	r	0,00	1,44	0,50	5,51	0,43	0,15	1,12	0,26	1,21
A599	a	0	0	0	1	3	0	0	0	4
	r	0,00	0,00	0,00	0,14	0,43	0,00	0,00	0,00	0,07
A59	a	0	8	3	40	6	1	9	2	69
	r	0,00	1,44	0,50	5,66	0,86	0,15	1,12	0,26	1,28
A600	a	0	2	3	30	0	2	0	0	37
	r	0,00	0,36	0,50	4,24	0,00	0,30	0,00	0,00	0,69
A609	a	0	0	0	1	0	0	0	0	1
	r	0,00	0,00	0,00	0,14	0,00	0,00	0,00	0,00	0,02
A60	a	0	2	3	31	0	2	0	0	38
	r	0,00	0,36	0,50	4,38	0,00	0,30	0,00	0,00	0,70
A630	a	0	31	19	22	0	9	0	0	81
	r	0,00	5,58	3,17	3,11	0,00	1,37	0,00	0,00	1,50
A638	a	0	2	5	23	2	2	0	0	34
	r	0,00	0,36	0,83	3,25	0,29	0,30	0,00	0,00	0,63
A63	a	0	33	24	45	2	11	0	0	115
	r	0,00	5,95	4,00	6,36	0,29	1,68	0,00	0,00	2,13
A64	a	0	0	0	0	0	1	0	0	1
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,15	0,00	0,00	0,02
A692	a	23	39	210	81	58	56	54	54	575
	r	3,79	7,03	35,01	11,45	8,34	8,54	6,75	6,98	10,66
A698	a	0	0	0	1	0	0	0	0	1
	r	0,00	0,00	0,00	0,14	0,00	0,00	0,00	0,00	0,02
A70	a	0	0	0	0	0	0	0	1	1
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,13	0,02
A748	a	0	8	0	0	1	0	0	0	9
	r	0,00	1,44	0,00	0,00	0,14	0,00	0,00	0,00	0,17

Diagnoza/Kr		BL	TA	TC	NI	ZI	BC	PV	KI	SR
A749	a	0	1	0	0	0	0	1	0	2
	r	0,00	0,18	0,00	0,00	0,00	0,00	0,12	0,00	0,04
A74	a	0	9	0	0	1	0	1	0	11
	r	0,00	1,62	0,00	0,00	0,14	0,00	0,12	0,00	0,20
A78	a	0	0	0	0	0	0	1	0	1
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,12	0,00	0,02
A810	a	0	0	0	1	1	3	0	1	6
	r	0,00	0,00	0,00	0,14	0,14	0,46	0,00	0,13	0,11
A841	a	1	0	18	7	14	3	2	4	49
	r	0,16	0,00	3,00	0,99	2,01	0,46	0,25	0,52	0,91
A849	a	0	0	0	4	0	0	4	0	8
	r	0,00	0,00	0,00	0,57	0,00	0,00	0,50	0,00	0,15
A84	a	1	0	18	11	14	3	6	4	57
	r	0,16	0,00	3,00	1,56	2,01	0,46	0,75	0,52	1,06
A86	a	2	3	3	14	1	1	0	1	25
	r	0,33	0,54	0,50	1,98	0,14	0,15	0,00	0,13	0,46
A870	a	0	1	0	0	0	1	0	2	4
	r	0,00	0,18	0,00	0,00	0,00	0,15	0,00	0,26	0,07
A878	a	0	0	0	0	0	0	0	1	1
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,13	0,02
A879	a	10	9	23	6	10	22	2	21	103
	r	1,65	1,62	3,83	0,85	1,44	3,35	0,25	2,72	1,91
A87	a	10	10	23	6	10	23	2	24	108
	r	1,65	1,80	3,83	0,85	1,44	3,51	0,25	3,10	2,00
A89	a	0	0	0	3	0	0	0	0	3
	r	0,00	0,00	0,00	0,42	0,00	0,00	0,00	0,00	0,06
A985	a	0	0	1	0	0	0	6	0	7
	r	0,00	0,00	0,17	0,00	0,00	0,00	0,75	0,00	0,13
B000	a	0	0	0	1	2	0	13	0	16
	r	0,00	0,00	0,00	0,14	0,29	0,00	1,62	0,00	0,30
B001	a	0	0	2	0	0	0	5	1	8
	r	0,00	0,00	0,33	0,00	0,00	0,00	0,62	0,13	0,15
B002	a	0	0	0	0	10	1	3	0	14
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	1,44	0,15	0,37	0,00	0,26
B003	a	2	3	0	0	0	0	0	0	5
	r	0,33	0,54	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,09
B004	a	0	3	0	0	0	1	0	3	7
	r	0,00	0,54	0,00	0,00	0,00	0,15	0,00	0,39	0,13
B005	a	0	1	0	0	0	0	0	0	1
	r	0,00	0,18	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,02
B007	a	0	0	0	0	1	0	0	0	1
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,14	0,00	0,00	0,00	0,02
B008	a	0	0	1	2	3	0	8	1	15
	r	0,00	0,00	0,17	0,28	0,43	0,00	1,00	0,13	0,28
B009	a	1	1	12	48	5	5	6	2	80
	r	0,16	0,18	2,00	6,79	0,72	0,76	0,75	0,26	1,48
B00	a	3	8	15	51	21	7	35	7	147
	r	0,49	1,44	2,50	7,21	3,02	1,07	4,37	0,91	2,73
B011	a	0	0	0	0	1	0	0	0	1
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,14	0,00	0,00	0,00	0,02
B018	a	0	3	0	2	1	0	3	0	9
	r	0,00	0,54	0,00	0,28	0,14	0,00	0,37	0,00	0,17
B019	a	468	1761	2522	2510	3083	1461	2814	2277	16896
	r	77,13	317,25	420,44	354,87	443,39	222,79	351,54	294,53	313,26

Diagnoza/Kr		BL	TA	TC	NI	ZI	BC	PV	KI	SR
B01	a	468	1764	2522	2512	3085	1461	2817	2277	16906
	r	77,13	317,79	420,44	355,15	443,68	222,79	351,91	294,53	313,44
B021	a	0	1	0	1	0	1	0	0	3
	r	0,00	0,18	0,00	0,14	0,00	0,15	0,00	0,00	0,06
B022	a	0	0	0	0	2	6	13	3	24
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,29	0,91	1,62	0,39	0,44
B023	a	0	1	0	18	10	3	4	1	37
	r	0,00	0,18	0,00	2,54	1,44	0,46	0,50	0,13	0,69
B027	a	0	0	0	1	0	0	2	0	3
	r	0,00	0,00	0,00	0,14	0,00	0,00	0,25	0,00	0,06
B028	a	0	12	5	17	1	33	2	2	72
	r	0,00	2,16	0,83	2,40	0,14	5,03	0,25	0,26	1,33
B029	a	97	304	503	578	547	454	592	493	3568
	r	15,99	54,77	83,85	81,72	78,67	69,23	73,96	63,77	66,15
B02	a	97	318	508	615	560	497	613	499	3707
	r	15,99	57,29	84,69	86,95	80,54	75,79	76,58	64,55	68,73
B069	a	0	1	0	1	0	0	0	0	2
	r	0,00	0,18	0,00	0,14	0,00	0,00	0,00	0,00	0,04
B081	a	0	0	0	5	0	0	2	0	7
	r	0,00	0,00	0,00	0,71	0,00	0,00	0,25	0,00	0,13
B082	a	0	2	1	0	2	0	2	0	7
	r	0,00	0,36	0,17	0,00	0,29	0,00	0,25	0,00	0,13
B083	a	0	0	0	0	0	0	10	0	10
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1,25	0,00	0,19
B084	a	0	0	0	0	0	0	1	0	1
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,12	0,00	0,02
B088	a	0	0	1	0	0	0	0	0	1
	r	0,00	0,00	0,17	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,02
B08	a	0	2	2	5	2	0	15	0	26
	r	0,00	0,36	0,33	0,71	0,29	0,00	1,87	0,00	0,48
B09	a	0	0	0	0	66	0	0	0	66
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	9,49	0,00	0,00	0,00	1,22
B15	a	13	10	0	1	73	87	80	120	384
	r	2,14	1,80	0,00	0,14	10,50	13,27	9,99	15,52	7,12
B162	a	0	0	1	0	0	0	0	0	1
	r	0,00	0,00	0,17	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,02
B169	a	20	4	10	21	9	9	10	19	102
	r	3,30	0,72	1,67	2,97	1,29	1,37	1,25	2,46	1,89
B16	a	20	4	11	21	9	9	10	19	103
	r	3,30	0,72	1,83	2,97	1,29	1,37	1,25	2,46	1,91
B171	a	4	8	5	2	6	6	5	2	38
	r	0,66	1,44	0,83	0,28	0,86	0,91	0,62	0,26	0,70
B178	a	0	0	0	4	0	0	0	1	5
	r	0,00	0,00	0,00	0,57	0,00	0,00	0,00	0,13	0,09
B17	a	4	8	5	6	6	6	5	3	43
	r	0,66	1,44	0,83	0,85	0,86	0,91	0,62	0,39	0,80
B180	a	0	0	0	0	0	0	1	3	4
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,12	0,39	0,07
B181	a	17	5	1	15	4	1	4	4	51
	r	2,80	0,90	0,17	2,12	0,58	0,15	0,50	0,52	0,95
B182	a	47	80	8	59	24	67	17	65	367
	r	7,75	14,41	1,33	8,34	3,45	10,22	2,12	8,41	6,80
B188	a	0	0	0	0	0	0	0	1	1
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,13	0,02
B18	a	64	85	9	74	28	68	22	73	423
	r	10,55	15,31	1,50	10,46	4,03	10,37	2,75	9,44	7,84

Diagnoza/Kr		BL	TA	TC	NI	ZI	BC	PV	KI	SR
B199	a	0	2	0	7	0	0	6	2	17
	r	0,00	0,36	0,00	0,99	0,00	0,00	0,75	0,26	0,32
B205	a	0	0	0	0	0	1	0	0	1
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,15	0,00	0,00	0,02
B209	a	0	0	0	0	1	0	0	0	1
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,14	0,00	0,00	0,00	0,02
B20	a	0	0	0	0	1	1	0	0	2
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,14	0,15	0,00	0,00	0,04
B24	a	0	0	0	0	1	0	0	0	1
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,14	0,00	0,00	0,00	0,02
B250	a	0	0	0	0	0	1	0	0	1
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,15	0,00	0,00	0,02
B251	a	0	0	1	0	0	1	2	1	5
	r	0,00	0,00	0,17	0,00	0,00	0,15	0,25	0,13	0,09
B258	a	0	0	0	0	1	0	1	0	2
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,14	0,00	0,12	0,00	0,04
B259	a	0	0	0	0	3	1	1	0	5
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,43	0,15	0,12	0,00	0,09
B25	a	0	0	1	0	4	3	4	1	13
	r	0,00	0,00	0,17	0,00	0,58	0,46	0,50	0,13	0,24
B269	a	0	2	2	0	0	1	0	0	5
	r	0,00	0,36	0,33	0,00	0,00	0,15	0,00	0,00	0,09
B270	a	0	11	2	19	15	10	0	24	81
	r	0,00	1,98	0,33	2,69	2,16	1,52	0,00	3,10	1,50
B271	a	0	3	1	6	2	1	0	0	13
	r	0,00	0,54	0,17	0,85	0,29	0,15	0,00	0,00	0,24
B278	a	0	0	3	88	1	0	8	3	103
	r	0,00	0,00	0,50	12,44	0,14	0,00	1,00	0,39	1,91
B279	a	6	101	93	32	27	66	89	145	559
	r	0,99	18,20	15,50	4,52	3,88	10,06	11,12	18,76	10,36
B27	a	6	115	99	145	45	77	97	172	756
	r	0,99	20,72	16,50	20,50	6,47	11,74	12,12	22,25	14,02
B300	a	31	0	0	26	0	0	0	0	57
	r	5,11	0,00	0,00	3,68	0,00	0,00	0,00	0,00	1,06
B309	a	0	0	32	0	0	0	0	0	32
	r	0,00	0,00	5,33	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,59
B30	a	31	0	32	26	0	0	0	0	89
	r	5,11	0,00	5,33	3,68	0,00	0,00	0,00	0,00	1,65
B343	a	0	0	0	0	0	0	0	4	4
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,52	0,07
B348	a	0	0	0	0	0	0	13	0	13
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1,62	0,00	0,24
B349	a	0	0	0	0	0	0	1	0	1
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,12	0,00	0,02
B34	a	0	0	0	0	0	0	14	4	18
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1,75	0,52	0,33
B350	a	0	0	1	0	0	0	2	0	3
	r	0,00	0,00	0,17	0,00	0,00	0,00	0,25	0,00	0,06
B352	a	0	0	1	0	0	0	1	0	2
	r	0,00	0,00	0,17	0,00	0,00	0,00	0,12	0,00	0,04
B354	a	0	0	1	0	1	0	14	1	17
	r	0,00	0,00	0,17	0,00	0,14	0,00	1,75	0,13	0,32
B358	a	0	0	0	29	1	1	2	0	33
	r	0,00	0,00	0,00	4,10	0,14	0,15	0,25	0,00	0,61
B35	a	0	0	3	29	2	1	19	1	55
	r	0,00	0,00	0,50	4,10	0,29	0,15	2,37	0,13	1,02

Diagnoza/Kr		BL	TA	TC	NI	ZI	BC	PV	KI	SR
B360	a	0	0	0	0	0	0	1	0	1
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,12	0,00	0,02
B370	a	0	0	1	4	3	0	2	0	10
	r	0,00	0,00	0,17	0,57	0,43	0,00	0,25	0,00	0,19
B371	a	0	0	1	13	0	0	0	0	14
	r	0,00	0,00	0,17	1,84	0,00	0,00	0,00	0,00	0,26
B373	a	0	0	0	0	0	2	0	0	2
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,30	0,00	0,00	0,04
B374	a	0	0	0	4	0	3	0	0	7
	r	0,00	0,00	0,00	0,57	0,00	0,46	0,00	0,00	0,13
B377	a	3	3	6	10	0	2	1	18	43
	r	0,49	0,54	1,00	1,41	0,00	0,30	0,12	2,33	0,80
B378	a	0	0	0	0	0	1	0	0	1
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,15	0,00	0,00	0,02
B37	a	3	3	8	31	3	8	3	18	77
	r	0,49	0,54	1,33	4,38	0,43	1,22	0,37	2,33	1,43
B441	a	0	0	0	0	0	1	0	0	1
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,15	0,00	0,00	0,02
B538	a	0	0	0	0	0	1	0	0	1
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,15	0,00	0,00	0,02
B551	a	0	0	0	0	1	0	0	0	1
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,14	0,00	0,00	0,00	0,02
B580	a	0	2	0	1	0	1	1	0	5
	r	0,00	0,36	0,00	0,14	0,00	0,15	0,12	0,00	0,09
B588	a	0	1	43	22	16	6	2	11	101
	r	0,00	0,18	7,17	3,11	2,30	0,91	0,25	1,42	1,87
B589	a	3	8	13	28	58	8	21	10	149
	r	0,49	1,44	2,17	3,96	8,34	1,22	2,62	1,29	2,76
B58	a	3	11	56	51	74	15	24	21	255
	r	0,49	1,98	9,34	7,21	10,64	2,29	3,00	2,72	4,73
B659	a	0	0	0	0	1	0	0	0	1
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,14	0,00	0,00	0,00	0,02
B670	a	0	0	0	1	0	0	0	0	1
	r	0,00	0,00	0,00	0,14	0,00	0,00	0,00	0,00	0,02
B671	a	0	0	0	1	0	0	0	0	1
	r	0,00	0,00	0,00	0,14	0,00	0,00	0,00	0,00	0,02
B674	a	0	1	0	0	0	0	0	0	1
	r	0,00	0,18	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,02
B677	a	0	0	0	0	0	0	0	1	1
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,13	0,02
B67	a	0	1	0	2	0	0	0	1	4
	r	0,00	0,18	0,00	0,28	0,00	0,00	0,00	0,13	0,07
B689	a	0	0	0	0	0	0	1	0	1
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,12	0,00	0,02
B710	a	0	0	0	0	0	0	0	1	1
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,13	0,02
B75	a	0	0	0	0	1	0	7	0	8
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,14	0,00	0,87	0,00	0,15
B770	a	1	1	1	3	3	0	81	47	137
	r	0,16	0,18	0,17	0,42	0,43	0,00	10,12	6,08	2,54
B779	a	0	0	0	2	2	1	51	85	141
	r	0,00	0,00	0,00	0,28	0,29	0,15	6,37	10,99	2,61
B77	a	1	1	1	5	5	1	132	132	278
	r	0,16	0,18	0,17	0,71	0,72	0,15	16,49	17,07	5,15
B780	a	0	0	0	0	0	0	1	0	1
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,12	0,00	0,02
B79	a	0	1	0	1	2	0	7	16	27
	r	0,00	0,18	0,00	0,14	0,29	0,00	0,87	2,07	0,50
B80	a	0	17	0	22	86	7	78	5	215
	r	0,00	3,06	0,00	3,11	12,37	1,07	9,74	0,65	3,99

Diagnoza/Kr		BL	TA	TC	NI	ZI	BC	PV	KI	SR
B814	a	0	0	0	0	0	0	0	6	6
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,78	0,11
B818	a	0	0	0	0	1	0	0	0	1
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,14	0,00	0,00	0,00	0,02
B81	a	0	0	0	0	1	0	0	6	7
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,14	0,00	0,00	0,78	0,13
B830	a	0	7	1	55	8	0	28	12	111
	r	0,00	1,26	0,17	7,78	1,15	0,00	3,50	1,55	2,06
B850	a	16	9	49	30	13	19	55	2	193
	r	2,64	1,62	8,17	4,24	1,87	2,90	6,87	0,26	3,58
B853	a	0	0	0	0	0	1	0	0	1
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,15	0,00	0,00	0,02
B85	a	16	9	49	30	13	20	55	2	194
	r	2,64	1,62	8,17	4,24	1,87	3,05	6,87	0,26	3,60
B86	a	35	103	164	171	80	139	224	229	1145
	r	5,77	18,56	27,34	24,18	11,51	21,20	27,98	29,62	21,23
B99	a	17	0	0	0	0	0	0	0	17
	r	2,80	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,32
G000	a	1	0	0	0	0	0	1	1	3
	r	0,16	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,12	0,13	0,06
G001	a	2	2	1	6	4	4	2	6	27
	r	0,33	0,36	0,17	0,85	0,58	0,61	0,25	0,78	0,50
G002	a	1	1	1	1	0	2	0	1	7
	r	0,16	0,18	0,17	0,14	0,00	0,30	0,00	0,13	0,13
G003	a	1	0	0	0	0	0	1	0	2
	r	0,16	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,12	0,00	0,04
G008	a	0	1	1	2	1	1	0	5	11
	r	0,00	0,18	0,17	0,28	0,14	0,15	0,00	0,65	0,20
G009	a	8	5	10	11	7	9	5	11	66
	r	1,32	0,90	1,67	1,56	1,01	1,37	0,62	1,42	1,22
G00	a	13	9	13	20	12	16	9	24	116
	r	2,14	1,62	2,17	2,83	1,73	2,44	1,12	3,10	2,15
G01	a	0	2	0	0	0	1	0	0	3
	r	0,00	0,36	0,00	0,00	0,00	0,15	0,00	0,00	0,06
G03	a	0	0	0	0	1	1	4	1	7
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,14	0,15	0,50	0,13	0,13
G04	a	0	0	0	0	0	1	0	0	1
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,15	0,00	0,00	0,02
G042	a	0	0	0	0	0	0	0	2	2
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,26	0,04
Diagnoza/Kr		BL	TA	TC	NI	ZI	BC	PV	KI	SR
G049	a	1	0	0	4	1	5	6	0	17
	r	0,16	0,00	0,00	0,57	0,14	0,76	0,75	0,00	0,32
G04	a	1	0	0	4	1	6	6	2	20
	r	0,16	0,00	0,00	0,57	0,14	0,91	0,75	0,26	0,37
G051	a	0	1	0	0	0	0	1	0	2
	r	0,00	0,18	0,00	0,00	0,00	0,00	0,12	0,00	0,04
G06	a	0	0	0	0	0	1	0	0	1
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,15	0,00	0,00	0,02
G51	a	1	0	3	3	10	0	0	19	36
	r	0,16	0,00	0,50	0,42	1,44	0,00	0,00	2,46	0,67
G510	a	0	0	0	0	7	1	1	0	9
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	1,01	0,15	0,12	0,00	0,17
G51	a	1	0	3	3	17	1	1	19	45
	r	0,16	0,00	0,50	0,42	2,44	0,15	0,12	2,46	0,83
G61	a	0	0	0	1	1	0	0	0	2
	r	0,00	0,00	0,00	0,14	0,14	0,00	0,00	0,00	0,04
G610	a	0	3	1	1	2	5	0	2	14
	r	0,00	0,54	0,17	0,14	0,29	0,76	0,00	0,26	0,26

Diagnoza/Kr		BL	TA	TC	NI	ZI	BC	PV	KI	SR
G61	a	0	3	1	2	3	5	0	2	16
	r	0,00	0,54	0,17	0,28	0,43	0,76	0,00	0,26	0,30
G630	a	1	1	15	2	4	15	1	3	42
	r	0,16	0,18	2,50	0,28	0,58	2,29	0,12	0,39	0,78
H01	a	0	0	0	0	0	0	1	0	1
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,12	0,00	0,02
H10	a	0	0	0	19	7	7	4	1	38
	r	0,00	0,00	0,00	2,69	1,01	1,07	0,50	0,13	0,70
H100	a	0	7	0	2	0	0	0	0	9
	r	0,00	1,26	0,00	0,28	0,00	0,00	0,00	0,00	0,17
H103	a	0	0	0	0	0	0	1	0	1
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,12	0,00	0,02
H109	a	0	0	0	0	0	0	13	0	13
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1,62	0,00	0,24
H10	a	0	7	0	21	7	7	18	1	61
	r	0,00	1,26	0,00	2,97	1,01	1,07	2,25	0,13	1,13
H16	a	0	0	1	0	0	4	0	0	5
	r	0,00	0,00	0,17	0,00	0,00	0,61	0,00	0,00	0,09
H440	a	0	0	0	0	8	0	0	0	8
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	1,15	0,00	0,00	0,00	0,15
H441	a	0	0	0	0	2	0	0	0	2
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,29	0,00	0,00	0,00	0,04
H44	a	0	0	0	0	10	0	0	0	10
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	1,44	0,00	0,00	0,00	0,19
H66	a	1	0	1	0	0	0	0	5	7
	r	0,16	0,00	0,17	0,00	0,00	0,00	0,00	0,65	0,13
I80	a	7	0	3	3	57	0	6	1	77
	r	1,15	0,00	0,50	0,42	8,20	0,00	0,75	0,13	1,43
I800	a	0	0	1	0	0	0	1	1	3
	r	0,00	0,00	0,17	0,00	0,00	0,00	0,12	0,13	0,06
I80	a	7	0	4	3	57	0	7	2	80
	r	1,15	0,00	0,67	0,42	8,20	0,00	0,87	0,26	1,48
J00	a	5	3	12	30	7	0	14	14	85
	r	0,82	0,54	2,00	4,24	1,01	0,00	1,75	1,81	1,58
Diagnoza/Kr		BL	TA	TC	NI	ZI	BC	PV	KI	SR
J01	a	4	0	0	0	0	0	0	1	5
	r	0,66	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,13	0,09
J02	a	28	8	2	23	3	0	8	13	85
	r	4,61	1,44	0,33	3,25	0,43	0,00	1,00	1,68	1,58
J03	a	11	0	0	23	2	0	5	1	42
	r	1,81	0,00	0,00	3,25	0,29	0,00	0,62	0,13	0,78
J039	a	0	23	0	0	0	0	1	2	26
	r	0,00	4,14	0,00	0,00	0,00	0,00	0,12	0,26	0,48
J03	a	11	23	0	23	2	0	6	3	68
	r	1,81	4,14	0,00	3,25	0,29	0,00	0,75	0,39	1,26
J04	a	15	1	3	3	1	2	2	6	33
	r	2,47	0,18	0,50	0,42	0,14	0,30	0,25	0,78	0,61
J040	a	0	0	0	0	0	0	1	0	1
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,12	0,00	0,02
J041	a	1	0	0	0	0	0	0	0	1
	r	0,16	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,02
J042	a	0	0	0	3	0	0	2	0	5
	r	0,00	0,00	0,00	0,42	0,00	0,00	0,25	0,00	0,09
J04	a	16	1	3	6	1	2	5	6	40
	r	2,64	0,18	0,50	0,85	0,14	0,30	0,62	0,78	0,74
J06	a	23	16	1	80	5	0	3	5	133
	r	3,79	2,88	0,17	11,31	0,72	0,00	0,37	0,65	2,47
J060	a	0	0	1	0	0	0	1	1	3
	r	0,00	0,00	0,17	0,00	0,00	0,00	0,12	0,13	0,06
J06	a	23	16	2	80	5	0	4	6	136
	r	3,79	2,88	0,33	11,31	0,72	0,00	0,50	0,78	2,52

Diagnoza/Kr		BL	TA	TC	NI	ZI	BC	PV	KI	SR
J10	a	56	7	15	0	0	5	0	0	83
	r	9,23	1,26	2,50	0,00	0,00	0,76	0,00	0,00	1,54
J100	a	0	0	0	0	0	0	2	0	2
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,25	0,00	0,04
J101	a	0	0	0	0	0	0	25	0	25
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	3,12	0,00	0,46
J10	a	56	7	15	0	0	5	27	0	110
	r	9,23	1,26	2,50	0,00	0,00	0,76	3,37	0,00	2,04
J11	a	36	11	3	10	10	4	15	10	99
	r	5,93	1,98	0,50	1,41	1,44	0,61	1,87	1,29	1,84
J111	a	0	0	0	0	0	0	4	0	4
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,50	0,00	0,07
J11	a	36	11	3	10	10	4	19	10	103
	r	5,93	1,98	0,50	1,41	1,44	0,61	2,37	1,29	1,91
J12	a	0	0	1	0	2	0	0	0	3
	r	0,00	0,00	0,17	0,00	0,29	0,00	0,00	0,00	0,06
J120	a	0	0	0	0	0	0	3	0	3
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,37	0,00	0,06
J121	a	0	0	0	0	0	0	3	0	3
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,37	0,00	0,06
J12	a	0	0	1	0	2	0	6	0	9
	r	0,00	0,00	0,17	0,00	0,29	0,00	0,75	0,00	0,17
J13	a	0	0	1	0	0	0	2	0	3
	r	0,00	0,00	0,17	0,00	0,00	0,00	0,25	0,00	0,06
J14	a	0	0	0	0	1	0	1	0	2
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,14	0,00	0,12	0,00	0,04
J15	a	43	35	4	17	13	7	2	6	127
	r	7,09	6,31	0,67	2,40	1,87	1,07	0,25	0,78	2,35
J152	a	1	3	4	0	5	2	3	29	47
	r	0,16	0,54	0,67	0,00	0,72	0,30	0,37	3,75	0,87
J155	a	1	1	0	0	3	0	0	5	10
	r	0,16	0,18	0,00	0,00	0,43	0,00	0,00	0,65	0,19
J157	a	0	0	0	1	0	0	76	1	78
	r	0,00	0,00	0,00	0,14	0,00	0,00	9,49	0,13	1,45
J158	a	0	6	9	2	2	9	3	82	113
	r	0,00	1,08	1,50	0,28	0,29	1,37	0,37	10,61	2,10
J159	a	0	8	2	0	2	2	0	2	16
	r	0,00	1,44	0,33	0,00	0,29	0,30	0,00	0,26	0,30
J15	a	45	53	19	20	25	20	84	125	391
	r	7,42	9,55	3,17	2,83	3,60	3,05	10,49	16,17	7,25
J16	a	20	0	3	0	74	0	0	3	100
	r	3,30	0,00	0,50	0,00	10,64	0,00	0,00	0,39	1,85
J168	a	0	0	0	0	0	0	1	1	2
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,12	0,13	0,04
J16	a	20	0	3	0	74	0	1	4	102
	r	3,30	0,00	0,50	0,00	10,64	0,00	0,12	0,52	1,89
J17	a	5	0	0	11	0	1	0	0	17
	r	0,82	0,00	0,00	1,56	0,00	0,15	0,00	0,00	0,32
J18	a	23	34	2	31	4	4	9	9	116
	r	3,79	6,13	0,33	4,38	0,58	0,61	1,12	1,16	2,15
J180	a	0	0	1	0	0	0	1	0	2
	r	0,00	0,00	0,17	0,00	0,00	0,00	0,12	0,00	0,04
J18	a	23	34	3	31	4	4	10	9	118
	r	3,79	6,13	0,50	4,38	0,58	0,61	1,25	1,16	2,19
J20	a	52	19	3	55	10	2	9	21	171
	r	8,57	3,42	0,50	7,78	1,44	0,30	1,12	2,72	3,17
J201	a	0	0	0	0	0	0	0	2	2
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,26	0,04
J20	a	52	19	3	55	10	2	9	23	173
	r	8,57	3,42	0,50	7,78	1,44	0,30	1,12	2,98	3,21

Diagnoza/Kr		BL	TA	TC	NI	ZI	BC	PV	KI	SR
J21	a	1	0	0	0	1	1	0	0	3
	r	0,16	0,00	0,00	0,00	0,14	0,15	0,00	0,00	0,06
J22	a	39	1	0	0	7	1	0	2	50
	r	6,43	0,18	0,00	0,00	1,01	0,15	0,00	0,26	0,93
J36	a	0	0	0	0	0	1	0	0	1
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,15	0,00	0,00	0,02
J399	a	0	1	0	0	0	0	0	0	1
	r	0,00	0,18	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,02
J40	a	1	1	0	1	1	0	2	0	6
	r	0,16	0,18	0,00	0,14	0,14	0,00	0,25	0,00	0,11
J86	a	0	0	0	0	1	1	0	0	2
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,14	0,15	0,00	0,00	0,04
J90	a	0	1	0	0	0	0	0	2	3
	r	0,00	0,18	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,26	0,06
K12	a	0	5	0	1	3	0	4	0	13
	r	0,00	0,90	0,00	0,14	0,43	0,00	0,50	0,00	0,24
K65	a	0	1	0	2	1	0	2	2	8
	r	0,00	0,18	0,00	0,28	0,14	0,00	0,25	0,26	0,15
L00	a	0	27	0	0	10	0	0	0	37
	r	0,00	4,86	0,00	0,00	1,44	0,00	0,00	0,00	0,69
L01	a	0	0	5	35	0	28	4	0	72
	r	0,00	0,00	0,83	4,95	0,00	4,27	0,50	0,00	1,33
L02	a	12	0	0	5	64	1	7	2	91
	r	1,98	0,00	0,00	0,71	9,20	0,15	0,87	0,26	1,69
L022	a	0	0	0	0	0	0	2	1	3
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,25	0,13	0,06
L02	a	12	0	0	5	64	1	9	3	94
	r	1,98	0,00	0,00	0,71	9,20	0,15	1,12	0,39	1,74
L03	a	0	1	2	0	1	0	4	4	12
	r	0,00	0,18	0,33	0,00	0,14	0,00	0,50	0,52	0,22
L08	a	3	2	2	10	11	2	7	2	39
	r	0,49	0,36	0,33	1,41	1,58	0,30	0,87	0,26	0,72
L89	a	6	16	10	12	0	5	0	4	53
	r	0,99	2,88	1,67	1,70	0,00	0,76	0,00	0,52	0,98
L97	a	0	0	1	0	0	0	0	0	1
	r	0,00	0,00	0,17	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,02
M00	a	0	0	1	0	0	0	0	1	2
	r	0,00	0,00	0,17	0,00	0,00	0,00	0,00	0,13	0,04
M012	a	0	7	143	38	12	14	10	10	234
	r	0,00	1,26	23,84	5,37	1,73	2,13	1,25	1,29	4,34
M86	a	0	0	0	2	0	0	0	0	2
	r	0,00	0,00	0,00	0,28	0,00	0,00	0,00	0,00	0,04
N10	a	0	1	1	1	16	0	2	4	25
	r	0,00	0,18	0,17	0,14	2,30	0,00	0,25	0,52	0,46
N30	a	0	6	8	82	121	17	6	34	274
	r	0,00	1,08	1,33	11,59	17,40	2,59	0,75	4,40	5,08
N300	a	249	3	13	15	6	1	11	4	302
	r	41,04	0,54	2,17	2,12	0,86	0,15	1,37	0,52	5,60
N309	a	0	2	0	0	1	4	3	0	10
	r	0,00	0,36	0,00	0,00	0,14	0,61	0,37	0,00	0,19
N30	a	249	11	21	97	128	22	20	38	586
	r	41,04	1,98	3,50	13,71	18,41	3,35	2,50	4,92	10,86
N34	a	1	1	0	2	1	0	6	0	11
	r	0,16	0,18	0,00	0,28	0,14	0,00	0,75	0,00	0,20
N390	a	0	1	0	0	1	2	21	0	25
	r	0,00	0,18	0,00	0,00	0,14	0,30	2,62	0,00	0,46
N41	a	0	0	0	1	0	0	0	0	1
	r	0,00	0,00	0,00	0,14	0,00	0,00	0,00	0,00	0,02
N45	a	0	0	0	1	0	0	0	0	1
	r	0,00	0,00	0,00	0,14	0,00	0,00	0,00	0,00	0,02

Diagnoza/Kr		BL	TA	TC	NI	ZI	BC	PV	KI	SR
N61	a	0	0	0	0	1	0	0	0	1
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,14	0,00	0,00	0,00	0,02
N71	a	0	0	0	0	3	0	0	0	3
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,43	0,00	0,00	0,00	0,06
N72	a	0	0	0	0	0	0	1	0	1
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,12	0,00	0,02
N76	a	0	1	0	1	0	0	0	0	2
	r	0,00	0,18	0,00	0,14	0,00	0,00	0,00	0,00	0,04
O85	a	0	0	0	0	0	0	1	0	1
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,12	0,00	0,02
O86	a	1	0	0	1	3	1	0	1	7
	r	0,16	0,00	0,00	0,14	0,43	0,15	0,00	0,13	0,13
O860	a	0	0	0	0	1	2	1	0	4
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,14	0,30	0,12	0,00	0,07
O86	a	1	0	0	1	4	3	1	1	11
	r	0,16	0,00	0,00	0,14	0,58	0,46	0,12	0,13	0,20
O90	a	0	0	2	0	1	0	1	0	4
	r	0,00	0,00	0,33	0,00	0,14	0,00	0,12	0,00	0,07
O91	a	0	1	0	0	1	1	2	0	5
	r	0,00	0,18	0,00	0,00	0,14	0,15	0,25	0,00	0,09
O911	a	0	0	0	0	0	0	1	0	1
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,12	0,00	0,02
O912	a	0	0	1	0	0	0	2	0	3
	r	0,00	0,00	0,17	0,00	0,00	0,00	0,25	0,00	0,06
O91	a	0	1	1	0	1	1	5	0	9
	r	0,00	0,18	0,17	0,00	0,14	0,15	0,62	0,00	0,17
P362	a	3	0	0	0	0	0	0	0	3
	r	0,49	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,06
P363	a	1	0	0	0	0	0	4	0	5
	r	0,16	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,50	0,00	0,09
P364	a	1	0	0	1	0	0	0	0	2
	r	0,16	0,00	0,00	0,14	0,00	0,00	0,00	0,00	0,04
P368	a	5	0	2	0	0	1	2	0	10
	r	0,82	0,00	0,33	0,00	0,00	0,15	0,25	0,00	0,19
P369	a	1	0	1	0	0	0	0	0	2
	r	0,16	0,00	0,17	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,04
P36	a	11	0	3	1	0	1	6	0	22
	r	1,81	0,00	0,50	0,14	0,00	0,15	0,75	0,00	0,41
P371	a	0	0	0	0	0	0	0	2	2
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,26	0,04
P372	a	0	0	0	0	0	1	0	0	1
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,15	0,00	0,00	0,02
P375	a	0	0	0	0	4	0	0	0	4
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,58	0,00	0,00	0,00	0,07
P37	a	0	0	0	0	4	1	0	2	7
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,58	0,15	0,00	0,26	0,13
P38	a	0	6	0	1	0	0	0	0	7
	r	0,00	1,08	0,00	0,14	0,00	0,00	0,00	0,00	0,13
P391	a	0	9	7	15	8	0	4	0	43
	r	0,00	1,62	1,17	2,12	1,15	0,00	0,50	0,00	0,80
P393	a	0	0	0	0	1	0	1	0	2
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,14	0,00	0,12	0,00	0,04
P394	a	0	0	0	1	1	0	0	0	2
	r	0,00	0,00	0,00	0,14	0,14	0,00	0,00	0,00	0,04
P398	a	0	0	0	0	2	0	0	0	2
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,29	0,00	0,00	0,00	0,04
P399	a	0	0	0	0	2	0	0	0	2
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,29	0,00	0,00	0,00	0,04
P39	a	0	9	7	16	14	0	5	0	51
	r	0,00	1,62	1,17	2,26	2,01	0,00	0,62	0,00	0,95

Diagnoza/Kr		BL	TA	TC	NI	ZI	BC	PV	KI	SR
T801	a	0	21	1	14	0	0	0	0	36
	r	0,00	3,78	0,17	1,98	0,00	0,00	0,00	0,00	0,67
T802	a	0	0	4	0	1	7	0	0	12
	r	0,00	0,00	0,67	0,00	0,14	1,07	0,00	0,00	0,22
T80	a	0	21	5	14	1	7	0	0	48
	r	0,00	3,78	0,83	1,98	0,14	1,07	0,00	0,00	0,89
T81	a	0	1	0	1	0	0	3	0	5
	r	0,00	0,18	0,00	0,14	0,00	0,00	0,37	0,00	0,09
T813	a	0	4	3	0	1	0	8	0	16
	r	0,00	0,72	0,50	0,00	0,14	0,00	1,00	0,00	0,30
T814	a	160	43	69	139	52	94	52	64	673
	r	26,37	7,75	11,50	19,65	7,48	14,33	6,50	8,28	12,48
T81	a	160	48	72	140	53	94	63	64	694
	r	26,37	8,65	12,00	19,79	7,62	14,33	7,87	8,28	12,87
T827	a	0	0	0	2	0	0	0	0	2
	r	0,00	0,00	0,00	0,28	0,00	0,00	0,00	0,00	0,04
T83	a	0	0	0	0	0	1	0	0	1
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,15	0,00	0,00	0,02
T835	a	0	102	40	83	0	99	0	0	324
	r	0,00	18,38	6,67	11,73	0,00	15,10	0,00	0,00	6,01
T83	a	0	102	40	83	0	100	0	0	325
	r	0,00	18,38	6,67	11,73	0,00	15,25	0,00	0,00	6,03
T845	a	0	0	0	1	0	0	0	0	1
	r	0,00	0,00	0,00	0,14	0,00	0,00	0,00	0,00	0,02
T857	a	0	85	2	122	0	56	1	0	266
	r	0,00	15,31	0,33	17,25	0,00	8,54	0,12	0,00	4,93
T874	a	0	0	0	2	0	0	0	0	2
	r	0,00	0,00	0,00	0,28	0,00	0,00	0,00	0,00	0,04
T880	a	0	0	0	1	0	0	0	0	1
	r	0,00	0,00	0,00	0,14	0,00	0,00	0,00	0,00	0,02
Y95	a	0	0	1	0	0	1	0	0	2
	r	0,00	0,00	0,17	0,00	0,00	0,15	0,00	0,00	0,04
Z203	a	99	16	70	95	112	209	84	182	867
	r	16,32	2,88	11,67	13,43	16,11	31,87	10,49	23,54	16,07
Z205	a	0	0	49	0	0	0	0	0	49
	r	0,00	0,00	8,17	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,91
Z21	a	12	3	5	4	3	4	1	4	36
	r	1,98	0,54	0,83	0,57	0,43	0,61	0,12	0,52	0,67
Z221	a	0	0	0	0	0	0	0	8	8
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1,03	0,15
Z223	a	0	0	16	10	0	0	21	0	47
	r	0,00	0,00	2,67	1,41	0,00	0,00	2,62	0,00	0,87
Z225	a	5	97	28	102	25	26	63	120	466
	r	0,82	17,48	4,67	14,42	3,60	3,96	7,87	15,52	8,64

PRENOSNÉ OCHORENIA NA SLOVENSKU PODĽA VEKOVÝCH SKUPÍN A DIAGNÓZ ZA ROK 2007

Diagnóza/	0	01-04	05-09	10-14	15-19	20-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65+	SR
A01	a	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,25	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,02
A012	a	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1
	r	0,00	0,00	0,00	0,30	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,02
A02	a	21	33	7	11	41	22	48	33	32	15	38
	r	39,15	15,77	2,55	3,30	10,26	4,97	5,25	4,43	4,02	2,56	5,58
A020	a	547	1966	1065	629	611	449	1058	829	788	570	642
	r	1019,82	939,29	387,68	188,91	152,95	101,35	115,64	111,36	99,05	97,28	100,37
A021	a	1	1	1	1	1	0	0	0	4	1	8
	r	1,86	0,48	0,36	0,30	0,25	0,00	0,00	0,00	0,50	0,17	1,25
A022	a	0	0	0	1	0	0	2	0	2	2	12
	r	0,00	0,00	0,00	0,30	0,00	0,00	0,22	0,00	0,25	0,34	1,88
A028	a	0	1	0	0	0	2	1	2	5	2	7
	r	0,00	0,48	0,00	0,00	0,00	0,45	0,11	0,27	0,63	0,34	1,09
A029	a	2	4	2	0	3	2	5	2	5	2	3
	r	3,73	1,91	0,73	0,00	0,75	0,45	0,55	0,27	0,63	0,34	0,47
A02	a	550	1972	1068	631	615	453	1066	833	804	577	672
	r	1025,41	942,15	388,77	189,51	153,95	102,25	116,52	111,89	101,06	98,47	105,06
A03	a	1	5	2	5	3	2	3	1	2	2	26
	r	1,86	2,39	0,73	1,50	0,75	0,45	0,33	0,13	0,25	0,34	0,48
A030	a	0	1	0	0	1	0	0	0	0	0	2
	r	0,00	0,48	0,00	0,00	0,25	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,04
A031	a	66	112	40	14	9	6	18	20	13	4	16
	r	123,05	53,51	14,56	4,20	2,25	1,35	1,97	2,69	1,63	0,68	2,50
A032	a	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,17	0,02
A033	a	25	64	46	24	5	15	18	13	3	8	16
	r	46,61	30,58	16,74	7,21	1,25	3,39	1,97	1,75	0,38	1,37	2,50
A038	a	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3
	r	5,59	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,06
A039	a	1	1	2	1	1	0	0	0	1	0	7
	r	1,86	0,48	0,73	0,30	0,25	0,00	0,00	0,00	0,13	0,00	0,13
A03	a	95	178	88	39	16	21	36	33	17	13	32
	r	177,12	85,04	32,03	11,71	4,01	4,74	3,93	4,43	2,14	2,22	5,00
A040	a	516	319	9	2	4	4	12	1	4	4	7
	r	962,02	152,41	3,28	0,60	1,00	0,90	1,31	0,13	0,50	0,68	1,09
A042	a	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1
	r	0,00	0,48	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,02
A043	a	5	0	0	0	0	0	0	0	0	0	5
	r	9,32	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,09
A044	a	1	9	9	4	6	4	4	2	3	7	11
	r	1,86	4,30	3,28	1,20	1,50	0,90	0,44	0,27	0,38	1,19	1,11
A045	a	380	986	357	282	293	293	351	117	130	103	130
	r	708,47	471,08	129,95	84,69	73,35	66,14	38,36	15,72	16,34	17,58	20,32
A046	a	9	26	4	9	5	6	9	1	2	0	7
	r	16,78	12,42	1,46	2,70	1,25	1,35	0,98	0,13	0,25	0,00	1,33
A047	a	1	7	1	1	1	1	0	4	1	1	3
	r	1,86	3,34	0,36	0,30	0,25	0,23	0,00	0,54	0,13	0,17	0,39
A048	a	31	38	9	3	5	11	34	31	14	15	70
	r	57,80	18,16	3,28	0,90	1,25	2,48	3,72	4,16	1,76	2,56	10,94
A049	a	1	0	0	0	0	0	5	3	4	4	17
	r	1,86	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,55	0,40	0,50	0,68	0,32
A04	a	944	1386	389	301	314	319	415	159	158	134	222
	r	1759,98	662,18	141,60	90,40	78,60	72,00	45,36	21,36	19,86	22,87	34,71
A050	a	0	9	52	25	41	14	31	24	32	13	242
	r	0,00	4,30	18,93	7,51	10,26	3,16	3,39	3,22	4,02	2,22	4,49
A054	a	0	0	0	13	0	0	0	0	0	0	13
	r	0,00	0,00	0,00	3,90	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,24
A059	a	0	0	1	6	3	1	1	0	1	0	14
	r	0,00	0,00	0,36	1,80	0,75	0,23	0,11	0,00	0,13	0,00	0,26
A05	a	0	9	53	44	44	15	32	24	33	13	269
	r	0,00	4,30	19,29	13,21	11,01	3,39	3,50	3,22	4,15	2,22	4,99

Diagnóza/	0	01-04	05-09	10-14	15-19	20-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65+	SR
A069	a	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1
	r	0,00	0,00	0,36	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,02
A071	a	6	57	25	9	3	5	7	3	2	6	123
	r	11,19	27,23	9,10	2,70	0,75	1,13	0,77	0,40	0,25	1,02	0,00
A078	a	0	2	4	1	1	0	3	1	2	5	22
	r	0,00	0,96	1,46	0,30	0,25	0,00	0,33	0,13	0,25	0,85	0,47
A079	a	0	0	0	1	0	0	0	2	0	0	5
	r	0,00	0,00	0,00	0,30	0,00	0,00	0,00	0,27	0,00	0,00	0,31
A07	a	6	59	29	11	4	5	10	6	4	11	150
	r	11,19	28,19	10,56	10,56	1,00	1,13	1,09	0,81	0,50	1,88	0,78
A080	a	206	458	106	16	3	5	21	1	16	10	852
	r	384,06	218,82	38,59	4,81	0,75	1,13	2,30	0,13	2,01	1,71	1,56
A081	a	0	9	27	50	20	19	75	93	185	134	990
	r	0,00	4,30	9,83	15,02	5,01	4,29	8,20	12,49	23,25	22,87	59,10
A082	a	29	22	4	2	0	1	0	0	0	1	59
	r	54,07	10,51	1,46	0,60	0,00	0,23	0,00	0,00	0,00	0,17	0,00
A083	a	0	0	0	0	0	0	3	13	32	53	175
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,33	1,75	4,02	9,04	11,57
A084	a	23	89	58	52	45	25	55	36	48	49	660
	r	42,88	42,52	21,11	15,62	11,26	5,64	6,01	4,84	6,03	8,36	28,14
A08	a	258	578	195	120	68	50	154	143	281	247	2736
	r	481,01	276,15	70,98	36,04	17,02	11,29	16,83	19,21	35,32	42,15	100,37
A09	a	185	552	333	188	233	360	505	303	348	316	4036
	r	344,91	263,73	121,22	56,46	58,33	81,26	55,20	40,70	43,74	53,93	111,47
A150	a	1	1	0	2	1	3	7	13	42	12	112
	r	1,86	0,48	0,00	0,60	0,25	0,68	0,77	1,75	5,28	2,05	4,69
A151	a	0	1	0	2	3	2	7	13	16	18	99
	r	0,00	0,48	0,00	0,60	0,75	0,45	0,77	1,75	2,01	3,07	5,78
A152	a	0	0	0	0	0	0	1	0	5	2	10
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,11	0,00	0,63	0,34	0,31
A153	a	1	0	0	0	0	0	0	1	4	3	14
	r	1,86	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,13	0,50	0,51	0,78
A154	a	0	1	2	0	0	0	0	0	0	0	4
	r	0,00	0,48	0,73	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,16
A156	a	0	0	0	0	0	0	1	0	1	1	7
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,11	0,00	0,13	0,17	0,63
A15	a	2	3	2	4	4	5	16	27	68	36	246
	r	3,73	1,43	0,73	1,20	1,00	1,13	1,75	3,63	8,55	6,14	12,35
A160	a	0	2	2	1	3	1	10	24	24	21	118
	r	0,00	0,96	0,73	0,30	0,75	0,23	1,09	3,22	3,02	3,58	4,69
A161	a	0	0	0	0	1	0	0	0	2	1	6
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,25	0,00	0,00	0,00	0,25	0,17	0,31
A162	a	0	0	0	0	0	1	0	1	1	0	3
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,23	0,00	0,13	0,13	0,00	0,00
A163	a	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	4
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,13	0,00	0,47
A165	a	0	0	0	0	2	4	3	2	5	6	29
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,50	0,90	0,33	0,27	0,63	1,02	1,09
A167	a	0	3	0	0	0	0	0	0	0	0	3
	r	0,00	1,43	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
A168	a	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	2
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,11	0,13	0,00	0,00	0,00
A169	a	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,13	0,00	0,00	0,00
A16	a	0	5	2	1	6	6	14	29	33	28	166
	r	0,00	2,39	0,73	0,30	1,50	1,35	1,53	3,90	4,15	4,78	6,57
A180	a	0	1	0	0	0	0	1	1	8	7	28
	r	0,00	0,48	0,00	0,00	0,00	0,00	0,11	0,13	1,01	1,19	1,56
A181	a	0	0	0	0	1	1	0	3	3	4	16
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,25	0,23	0,00	0,40	0,38	0,68	0,63
A182	a	0	0	0	0	0	0	1	2	0	0	9
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,11	0,27	0,00	0,00	0,94
A183	a	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,17	0,00	0,02

Diagnóza/		0	01-04	05-09	10-14	15-19	20-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65+	SR
A184	a	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	2
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,13	0,13	0,00	0,00	0,04
A185	a	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,17	0,00	0,02
A188	a	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	2	4
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,13	0,13	0,00	0,31	0,07
A18	a	0	1	0	0	1	1	2	8	13	13	22	61
	r	0,00	0,48	0,00	0,00	0,25	0,23	0,22	1,07	1,63	2,22	3,44	1,13
A190	a	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,16	0,02
A191	a	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,11	0,00	0,00	0,00	0,00	0,02
A21	a	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1	2
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,11	0,00	0,00	0,00	0,16	0,04
A210	a	0	0	0	1	2	1	0	0	2	2	0	8
	r	0,00	0,00	0,00	0,30	0,50	0,23	0,00	0,00	0,25	0,34	0,00	0,15
A212	a	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,13	0,00	0,00	0,02
A218	a	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,25	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,02
A219	a	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,23	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,02
A21	a	0	0	0	1	3	2	0	0	3	2	0	11
	r	0,00	0,00	0,00	0,30	0,75	0,45	0,00	0,00	0,38	0,34	0,00	0,20
A260	a	0	0	0	0	0	0	1	2	4	2	2	11
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,11	0,27	0,50	0,34	0,31	0,20
A269	a	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	2
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,13	0,17	0,00	0,04
A26	a	0	0	0	0	0	0	1	2	5	3	2	13
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,11	0,27	0,63	0,51	0,31	0,24
A270	a	0	0	0	2	0	1	1	0	2	0	0	6
	r	0,00	0,00	0,00	0,60	0,00	0,23	0,11	0,00	0,25	0,00	0,00	0,11
A278	a	0	0	0	1	0	0	1	2	3	1	4	12
	r	0,00	0,00	0,00	0,30	0,00	0,00	0,11	0,27	0,38	0,17	0,63	0,22
A27	a	0	0	0	3	0	1	2	2	5	1	4	18
	r	0,00	0,00	0,00	0,90	0,00	0,23	0,22	0,27	0,63	0,17	0,63	0,33
A281	a	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,13	0,00	0,00	0,02
A282	a	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1	2
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,23	0,00	0,00	0,00	0,00	0,16	0,04
A28	a	0	0	0	0	0	1	0	0	1	0	1	3
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,23	0,00	0,00	0,13	0,00	0,16	0,06
A310	a	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	2	4
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,13	0,17	0,31	0,07
A319	a	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,11	0,00	0,00	0,00	0,00	0,02
A31	a	0	0	0	0	0	0	1	0	1	1	2	5
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,11	0,00	0,13	0,17	0,31	0,09
A321	a	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,17	0,00	0,02
A327	a	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	1	3
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,34	0,16	0,06
A328	a	0	0	1	0	0	0	1	0	0	0	1	3
	r	0,00	0,00	0,36	0,00	0,00	0,00	0,11	0,00	0,00	0,00	0,16	0,06
A329	a	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,13	0,00	0,00	0,00	0,02
A32	a	0	0	1	0	0	0	1	1	0	3	2	8
	r	0,00	0,00	0,36	0,00	0,00	0,00	0,11	0,13	0,00	0,51	0,31	0,15
A35	a	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,16	0,02
A370	a	3	3	1	6	5	0	0	0	3	0	0	21
	r	5,59	1,43	0,36	1,80	1,25	0,00	0,00	0,00	0,38	0,00	0,00	0,39
A371	a	0	0	0	2	3	0	0	0	1	0	0	6
	r	0,00	0,00	0,00	0,60	0,75	0,00	0,00	0,00	0,13	0,00	0,00	0,11
A379	a	0	2	3	3	1	0	0	0	0	0	0	9
	r	0,00	0,96	1,09	0,90	0,25	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,17

Diagnóza/		0	01-04	05-09	10-14	15-19	20-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65+	SR
A37	a	3	5	4	11	9	0	0	0	4	0	0	36
	r	5,59	2,39	1,46	3,30	2,25	0,00	0,00	0,00	0,50	0,00	0,00	0,67
A38	a	1	70	138	28	19	3	2	1	0	1	0	263
	r	1,86	33,44	50,23	8,41	4,76	0,68	0,22	0,13	0,00	0,17	0,00	4,88
A390	a	10	6	3	1	3	3	0	2	1	2	1	32
	r	18,64	2,87	1,09	0,30	0,75	0,68	0,00	0,27	0,13	0,34	0,16	0,59
A392	a	2	2	1	0	0	0	0	0	0	0	0	5
	r	3,73	0,96	0,36	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,09
A39	a	12	8	4	1	3	3	0	2	1	2	1	37
	r	22,37	3,82	1,46	0,30	0,75	0,68	0,00	0,27	0,13	0,34	0,16	0,69
A400	a	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
	r	0,00	0,48	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,02
A401	a	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	2	5
	r	1,86	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,34	0,31	0,09
A402	a	2	1	0	0	1	0	0	0	2	9	9	24
	r	3,73	0,48	0,00	0,00	0,25	0,00	0,00	0,00	0,25	1,54	1,41	0,44
A403	a	2	1	1	1	0	0	0	1	1	0	0	7
	r	3,73	0,48	0,36	0,30	0,00	0,00	0,00	0,13	0,13	0,00	0,00	0,13
A408	a	1	0	2	0	0	0	0	2	1	5	12	23
	r	1,86	0,00	0,73	0,00	0,00	0,00	0,00	0,27	0,13	0,85	1,88	0,43
A40	a	6	3	3	1	1	0	0	3	4	16	23	60
	r	11,19	1,43	1,09	0,30	0,25	0,00	0,00	0,40	0,50	2,73	3,60	1,11
A410	a	11	4	0	2	3	2	5	7	22	22	66	144
	r	20,51	1,91	0,00	0,60	0,75	0,45	0,55	0,94	2,77	3,75	10,32	2,67
A411	a	19	9	9	4	2	8	15	24	38	51	89	268
	r	35,42	4,30	3,28	1,20	0,50	1,81	1,64	3,22	4,78	8,70	13,91	4,97
A413	a	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
	r	0,00	0,48	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,02
A414	a	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	2	3
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,17	0,31	0,06
A415	a	52	8	5	4	5	13	27	34	68	113	266	595
	r	96,95	3,82	1,82	1,20	1,25	2,93	2,95	4,57	8,55	19,28	41,59	11,03
A418	a	1	0	1	0	1	0	1	2	2	4	9	21
	r	1,86	0,00	0,36	0,00	0,25	0,00	0,11	0,27	0,25	0,68	1,41	0,39
A419	a	1	0	1	2	1	1	3	5	3	11	20	48
	r	1,86	0,00	0,36	0,60	0,25	0,23	0,33	0,67	0,38	1,88	3,13	0,89
A41	a	84	22	16	12	12	24	51	72	133	202	452	1080
	r	156,61	10,51	5,82	3,60	3,00	5,42	5,57	9,67	16,72	34,47	70,66	20,02
A428	a	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	2
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,13	0,13	0,00	0,00	0,04
A429	a	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,13	0,00	0,00	0,00	0,02
A42	a	0	0	0	0	0	0	0	2	1	0	0	3
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,27	0,13	0,00	0,00	0,06
A46	a	0	1	0	4	4	6	27	67	156	228	386	879
	r	0,00	0,48	0,00	1,20	1,00	1,35	2,95	9,00	19,61	38,91	60,35	16,30
A480	a	0	0	0	0	0	0	0	0	2	2	0	4
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,25	0,34	0,00	0,07
A481	a	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	2
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,22	0,00	0,00	0,00	0,00	0,04
A488	a	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,13	0,00	0,00	0,00	0,02
A490	a	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	3
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,47	0,06
A493	a	0	0	0	0	0	1	0	0	1	0	0	2
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,23	0,00	0,00	0,13	0,00	0,00	0,04
A49	a	0	0	0	0	0	1	0	0	1	0	3	5
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,23	0,00	0,00	0,13	0,00	0,47	0,09
A500	a	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2
	r	3,73	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,04
A501	a	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2
	r	3,73	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,04
A50	a	4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4
	r	7,46	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,07
A510	a	0	0	0	0	0	11	25	13	8	6	4	67
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	2,48	2,73	1,75	1,01	1,02	0,63	1,24

Diagnóza/		0	01-04	05-09	10-14	15-19	20-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65+	SR
A513	a	0	0	0	0	7	6	0	0	3	0	0	16
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	1,75	1,35	0,00	0,00	0,38	0,00	0,00	0,30
A514	a	0	0	0	0	0	1	2	0	0	0	0	3
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,23	0,22	0,00	0,00	0,00	0,00	0,06
A515	a	0	0	0	0	3	1	6	5	0	2	3	20
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,75	0,23	0,66	0,67	0,00	0,34	0,47	0,37
A519	a	0	0	0	0	1	0	5	0	1	0	3	10
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,25	0,00	0,55	0,00	0,13	0,00	0,47	0,19
A51	a	0	0	0	0	11	19	38	18	12	8	10	116
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	2,75	4,29	4,15	2,42	1,51	1,37	1,56	2,15
A522	a	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,11	0,00	0,00	0,00	0,00	0,02
A528	a	0	0	0	0	0	0	3	0	0	1	2	6
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,33	0,00	0,00	0,17	0,31	0,11
A529	a	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	2
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,17	0,16	0,04
A52	a	0	0	0	0	0	0	4	0	0	2	3	9
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,44	0,00	0,00	0,34	0,47	0,17
A530	a	0	0	0	1	4	5	16	17	1	1	4	49
	r	0,00	0,00	0,00	0,30	1,00	1,13	1,75	2,28	0,13	0,17	0,63	0,91
A539	a	0	0	0	0	0	2	1	3	2	0	5	13
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,45	0,11	0,40	0,25	0,00	0,78	0,24
A53	a	0	0	0	1	4	7	17	20	3	1	9	62
	r	0,00	0,00	0,00	0,30	1,00	1,58	1,86	2,69	0,38	0,17	1,41	1,15
A540	a	0	0	0	1	16	27	36	12	5	3	0	100
	r	0,00	0,00	0,00	0,30	4,01	6,09	3,93	1,61	0,63	0,51	0,00	1,85
A541	a	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,11	0,00	0,00	0,00	0,00	0,02
A54	a	0	0	0	1	16	27	37	12	5	3	0	101
	r	0,00	0,00	0,00	0,30	4,01	6,09	4,04	1,61	0,63	0,51	0,00	1,87
A560	a	0	0	0	0	3	24	36	12	7	0	0	82
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,75	5,42	3,93	1,61	0,88	0,00	0,00	1,52
A562	a	0	0	0	0	0	1	3	0	0	2	0	6
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,23	0,33	0,00	0,00	0,34	0,00	0,11
A564	a	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1	2
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,11	0,00	0,00	0,00	0,16	0,04
A568	a	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,23	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,02
A56	a	0	0	0	0	3	26	40	12	7	2	1	91
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,75	5,87	4,37	1,61	0,88	0,34	0,16	1,69
A590	a	0	0	0	1	3	3	17	24	9	7	1	65
	r	0,00	0,00	0,00	0,30	0,75	0,68	1,86	3,22	1,13	1,19	0,16	1,21
A599	a	0	0	0	0	1	0	0	1	1	1	0	4
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,25	0,00	0,00	0,13	0,13	0,17	0,00	0,07
A59	a	0	0	0	1	4	3	17	25	10	8	1	69
	r	0,00	0,00	0,00	0,30	1,00	0,68	1,86	3,36	1,26	1,37	0,16	1,28
A600	a	0	0	0	0	6	7	10	6	6	2	0	37
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	1,50	1,58	1,09	0,81	0,75	0,34	0,00	0,69
A609	a	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,13	0,00	0,00	0,00	0,02
A630	a	0	1	0	0	13	23	22	16	4	1	1	81
	r	0,00	0,48	0,00	0,00	3,25	5,19	2,40	2,15	0,50	0,17	0,16	1,50
A638	a	0	0	0	0	9	13	5	4	3	0	0	34
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	2,25	2,93	0,55	0,54	0,38	0,00	0,00	0,63
A63	a	0	1	0	0	22	36	27	20	7	1	1	115
	r	0,00	0,48	0,00	0,00	5,51	8,13	2,95	2,69	0,88	0,17	0,16	2,13
A64	a	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,17	0,00	0,02
A692	a	0	11	33	26	27	25	49	92	117	138	57	575
	r	0,00	5,26	12,01	7,81	6,76	5,64	5,36	12,36	14,71	23,55	8,91	10,66
A698	a	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,17	0,00	0,02
A69	a	0	11	33	26	27	25	49	92	117	139	57	576
	r	0,00	5,26	12,01	7,81	6,76	5,64	5,36	12,36	14,71	23,72	8,91	10,68
A70	a	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,25	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,02

Diagnóza/		0	01-04	05-09	10-14	15-19	20-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65+	SR
A748	a	0	0	0	0	2	0	1	1	1	2	2	9
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,50	0,00	0,11	0,13	0,13	0,34	0,31	0,17
A749	a	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0	0	2
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,11	0,00	0,13	0,00	0,00	0,04
A78	a	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,23	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,02
A810	a	0	0	0	0	0	0	0	0	2	2	2	6
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,25	0,34	0,31	0,11
A841	a	0	0	1	3	3	2	8	7	11	8	6	49
	r	0,00	0,00	0,36	0,90	0,75	0,45	0,87	0,94	1,38	1,37	0,94	0,91
A849	a	0	1	0	1	0	0	2	2	1	1	0	8
	r	0,00	0,48	0,00	0,30	0,00	0,00	0,22	0,27	0,13	0,17	0,00	0,15
A84	a	0	1	1	4	3	2	10	9	12	9	6	57
	r	0,00	0,48	0,36	1,20	0,75	0,45	1,09	1,21	1,51	1,54	0,94	1,06
A86	a	0	1	3	2	1	2	4	4	2	5	1	25
	r	0,00	0,48	1,09	0,60	0,25	0,45	0,44	0,54	0,25	0,85	0,16	0,46
A870	a	0	0	2	0	1	1	0	0	0	0	0	4
	r	0,00	0,00	0,73	0,00	0,25	0,23	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,07
A878	a	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,25	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,02
A879	a	0	6	9	6	15	12	18	9	10	11	7	103
	r	0,00	2,87	3,28	1,80	3,75	2,71	1,97	1,21	1,26	1,88	1,09	1,91
A87	a	0	6	11	6	17	13	18	9	10	11	7	108
	r	0,00	2,87	4,00	1,80	4,26	2,93	1,97	1,21	1,26	1,88	1,09	2,00
A89	a	0	0	0	0	0	0	2	1	0	0	0	3
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,22	0,13	0,00	0,00	0,00	0,06
A985	a	0	0	0	0	0	0	1	2	1	3	0	7
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,11	0,27	0,13	0,51	0,00	0,13
B000	a	0	2	0	1	4	1	2	2	1	3	0	16
	r	0,00	0,96	0,00	0,30	1,00	0,23	0,22	0,27	0,13	0,51	0,00	0,30
B001	a	0	0	0	0	2	0	2	1	0	3	0	8
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,50	0,00	0,22	0,13	0,00	0,51	0,00	0,15
B002	a	0	10	1	2	0	0	0	1	0	0	0	14
	r	0,00	4,78	0,36	0,60	0,00	0,00	0,00	0,13	0,00	0,00	0,00	0,26
B003	a	0	0	0	0	1	1	1	1	1	0	0	5
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,25	0,23	0,11	0,13	0,13	0,00	0,00	0,09
B004	a	1	0	3	2	1	0	0	0	0	0	0	7
	r	1,86	0,00	1,09	0,60	0,25	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,13
B005	a	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,16	0,02
B007	a	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,23	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,02
B008	a	1	0	0	0	3	0	3	4	3	1	0	15
	r	1,86	0,00	0,00	0,00	0,75	0,00	0,33	0,54	0,38	0,17	0,00	0,28
B009	a	0	1	11	4	14	7	18	4	7	8	6	80
	r	0,00	0,48	4,00	1,20	3,50	1,58	1,97	0,54	0,88	1,37	0,94	1,48
B00	a	2	13	15	9	25	10	26	13	12	15	7	147
	r	3,73	6,21	5,46	2,70	6,26	2,26	2,84	1,75	1,51	2,56	1,09	2,73
B011	a	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1
	r	0,00	0,00	0,36	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,02
B018	a	0	2	3	1	0	1	2	0	0	0	0	9
	r	0,00	0,96	1,09	0,30	0,00	0,23	0,22	0,00	0,00	0,00	0,00	0,17
B019	a	424	5239	7652	2518	577	124	230	104	18	7	3	16896
	r	790,50	2503,01	2785,44	756,24	144,44	27,99	25,14	13,97	2,26	1,19	0,47	313,26
B01	a	424	5241	7656	2519	577	125	232	104	18	7	3	16906
	r	790,50	2503,97	2786,90	756,54	144,44	28,21	25,36	13,97	2,26	1,19	0,47	313,44
B021	a	0	0	0	1	0	0	0	0	1	0	1	3
	r	0,00	0,00	0,00	0,30	0,00	0,00	0,00	0,00	0,13	0,00	0,16	0,06
B022	a	0	0	0	2	1	1	0	0	5	4	11	24
	r	0,00	0,00	0,00	0,60	0,25	0,23	0,00	0,00	0,63	0,68	1,72	0,44
B023	a	0	0	2	1	0	0	2	0	2	7	23	37
	r	0,00	0,00	0,73	0,30	0,00	0,00	0,22	0,00	0,25	1,19	3,60	0,69
B027	a	0	0	0	0	1	0	0	0	2	0	0	3
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,25	0,00	0,00	0,00	0,25	0,00	0,00	0,06
B028	a	0	0	1	1	2	0	3	10	12	9	34	72
	r	0,00	0,00	0,36	0,30	0,50	0,00	0,33	1,34	1,51	1,54	5,32	1,33

Diagnóza/		0	01-04	05-09	10-14	15-19	20-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65+	SR
B029	a	2	20	56	170	174	168	310	268	535	726	1139	3568
	r	3,73	9,56	20,38	51,06	43,56	37,92	33,88	36,00	67,25	123,90	178,07	66,15
B02	a	2	20	59	175	178	169	315	278	557	746	1208	3707
	r	3,73	9,56	21,48	52,56	44,56	38,15	34,43	37,34	70,01	127,31	188,86	68,73
B069	a	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2
	r	3,73	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,04
B081	a	0	3	1	2	0	0	1	0	0	0	0	7
	r	0,00	1,43	0,36	0,60	0,00	0,00	0,11	0,00	0,00	0,00	0,00	0,13
B082	a	5	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	7
	r	9,32	0,48	0,36	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,13
B083	a	0	0	6	4	0	0	0	0	0	0	0	10
	r	0,00	0,00	2,18	1,20	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,19
B084	a	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1
	r	0,00	0,00	0,36	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,02
B088	a	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
	r	0,00	0,48	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,02
B08	a	5	5	9	6	0	0	1	0	0	0	0	26
	r	9,32	2,39	3,28	1,80	0,00	0,00	0,11	0,00	0,00	0,00	0,00	0,48
B09	a	2	27	33	4	0	0	0	0	0	0	0	66
	r	3,73	12,90	12,01	1,20	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1,22
B15	a	0	56	90	44	54	25	50	21	28	8	8	384
	r	0,00	26,75	32,76	13,21	13,52	5,64	5,47	2,82	3,52	1,37	1,25	7,12
B162	a	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,16	0,02
B169	a	1	0	0	3	13	11	29	12	13	11	9	102
	r	1,86	0,00	0,00	0,90	3,25	2,48	3,17	1,61	1,63	1,88	1,41	1,89
B171	a	1	0	0	0	5	8	11	3	4	4	2	38
	r	1,86	0,00	0,00	0,00	1,25	1,81	1,20	0,40	0,50	0,68	0,31	0,70
B178	a	0	0	0	0	0	1	2	1	1	0	0	5
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,23	0,22	0,13	0,13	0,00	0,00	0,09
B180	a	0	0	0	0	0	0	4	0	0	0	0	4
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,44	0,00	0,00	0,00	0,00	0,07
B181	a	0	0	0	1	1	4	14	8	14	5	4	51
	r	0,00	0,00	0,00	0,30	0,25	0,90	1,53	1,07	1,76	0,85	0,63	0,95
B182	a	1	1	0	1	15	48	112	46	64	33	46	367
	r	1,86	0,48	0,00	0,30	3,75	10,83	12,24	6,18	8,04	5,63	7,19	6,80
B188	a	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,25	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,02
B18	a	1	1	0	2	17	52	130	54	78	38	50	423
	r	1,86	0,48	0,00	0,60	4,26	11,74	14,21	7,25	9,80	6,49	7,82	7,84
B199	a	0	1	1	1	2	1	4	3	2	1	1	17
	r	0,00	0,48	0,36	0,30	0,50	0,23	0,44	0,40	0,25	0,17	0,16	0,32
B205	a	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,11	0,00	0,00	0,00	0,00	0,02
B209	a	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,13	0,00	0,00	0,00	0,02
B24	a	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,23	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,02
B250	a	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
	r	1,86	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,02
B251	a	2	0	1	0	0	0	1	0	0	0	1	5
	r	3,73	0,00	0,36	0,00	0,00	0,00	0,11	0,00	0,00	0,00	0,16	0,09
B258	a	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	2
	r	1,86	0,00	0,00	0,30	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,04
B259	a	1	1	0	0	1	0	1	1	0	0	0	5
	r	1,86	0,48	0,00	0,00	0,25	0,00	0,11	0,13	0,00	0,00	0,00	0,09
B25	a	5	1	1	1	1	0	2	1	0	0	1	13
	r	9,32	0,48	0,36	0,30	0,25	0,00	0,22	0,13	0,00	0,00	0,16	0,24
B269	a	0	2	1	0	0	0	0	1	1	0	0	5
	r	0,00	0,96	0,36	0,00	0,00	0,00	0,00	0,13	0,13	0,00	0,00	0,09
B270	a	0	7	9	12	43	5	4	0	1	0	0	81
	r	0,00	3,34	3,28	3,60	10,76	1,13	0,44	0,00	0,13	0,00	0,00	1,50
B271	a	1	2	1	2	5	0	1	1	0	0	0	13
	r	1,86	0,96	0,36	0,60	1,25	0,00	0,11	0,13	0,00	0,00	0,00	0,24
B278	a	0	7	15	11	55	9	5	1	0	0	0	103
	r	0,00	3,34	5,46	3,30	13,77	2,03	0,55	0,13	0,00	0,00	0,00	1,91

Diagnóza/		0	01-04	05-09	10-14	15-19	20-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65+	SR
B279	a	5	63	82	75	248	57	21	8	0	0	0	559
	r	9,32	30,10	29,85	22,53	62,08	12,87	2,30	1,07	0,00	0,00	0,00	10,36
B 27	a	6	79	107	100	351	71	31	10	1	0	0	756
	r	11,19	37,74	38,95	30,03	87,87	16,03	3,39	1,34	0,25	0,00	0,00	14,02
B300	a	0	0	0	0	2	4	12	11	4	8	16	57
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,50	0,90	1,31	1,48	0,50	1,37	2,50	1,06
B309	a	0	0	0	0	0	0	4	2	1	4	21	32
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,44	0,27	0,13	0,68	3,28	0,59
B343	a	0	1	2	1	0	0	0	0	0	0	0	4
	r	0,00	0,48	0,73	0,30	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,07
B348	a	0	0	0	0	0	0	0	1	2	1	9	13
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,13	0,25	0,17	1,41	0,24
B349	a	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,16	0,02
B350	a	0	0	2	1	0	0	0	0	0	0	0	3
	r	0,00	0,00	0,73	0,30	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,06
B352	a	0	0	0	0	0	1	0	0	1	0	0	2
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,23	0,00	0,00	0,13	0,00	0,00	0,04
B354	a	0	1	3	4	1	3	2	0	2	1	0	17
	r	0,00	0,48	1,09	1,20	0,25	0,68	0,22	0,00	0,25	0,17	0,00	0,32
B358	a	0	0	4	1	5	0	3	2	6	8	4	33
	r	0,00	0,00	1,46	0,30	1,25	0,00	0,33	0,27	0,75	1,37	0,63	0,61
B35	a	0	1	9	6	6	4	5	2	9	9	4	55
	r	0,00	0,48	3,28	1,80	1,50	0,90	0,55	0,27	1,13	1,54	0,63	1,02
B360	a	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
	r	1,86	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,02
B370	a	5	0	0	0	0	0	0	1	1	1	2	10
	r	9,32	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,13	0,13	0,17	0,31	0,19
B371	a	0	0	0	0	0	1	0	1	3	2	7	14
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,23	0,00	0,13	0,38	0,34	1,09	0,26
B373	a	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	2
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,23	0,11	0,00	0,00	0,00	0,00	0,04
B374	a	0	0	0	0	1	1	1	1	0	3	0	7
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,25	0,23	0,11	0,13	0,00	0,51	0,00	0,13
B377	a	2	6	6	2	4	1	3	4	2	4	9	43
	r	3,73	2,87	2,18	0,60	1,00	0,23	0,33	0,54	0,25	0,68	1,41	0,80
B378	a	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
	r	0,00	0,48	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,02
B441	a	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,16	0,02
B538	a	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,11	0,00	0,00	0,00	0,00	0,02
B551	a	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,23	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,02
B580	a	0	1	0	2	2	0	0	0	0	0	0	5
	r	0,00	0,48	0,00	0,60	0,50	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,09
B588	a	0	7	15	19	15	8	18	8	6	4	1	101
	r	0,00	3,34	5,46	5,71	3,75	1,81	1,97	1,07	0,75	0,68	0,16	1,87
B589	a	2	9	16	20	21	17	35	14	5	6	4	149
	r	3,73	4,30	5,82	6,01	5,26	3,84	3,83	1,88	0,63	1,02	0,63	2,76
B58	a	2	17	31	41	38	25	53	22	11	10	5	255
	r	3,73	8,12	11,28	12,31	9,51	5,64	5,79	2,96	1,38	1,71	0,78	4,73
B659	a	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,11	0,00	0,00	0,00	0,00	0,02
B670	a	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,17	0,00	0,02
B671	a	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,11	0,00	0,00	0,00	0,00	0,02
B674	a	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,13	0,00	0,00	0,02
B677	a	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,13	0,00	0,00	0,00	0,02
B67	a	0	0	0	0	0	0	1	1	1	1	0	4
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,11	0,13	0,13	0,17	0,00	0,07

Diagnóza/		0	01-04	05-09	10-14	15-19	20-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65+	SR
B689	a	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,13	0,00	0,00	0,02
B710	a	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1
	r	0,00	0,00	0,36	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,02
B75	a	0	0	0	1	2	1	1	1	0	0	2	8
	r	0,00	0,00	0,00	0,30	0,50	0,23	0,11	0,13	0,00	0,00	0,31	0,15
B770	a	4	71	47	11	2	0	2	0	0	0	0	137
	r	7,46	33,92	17,11	3,30	0,50	0,00	0,22	0,00	0,00	0,00	0,00	2,54
B779	a	5	77	41	9	7	0	1	0	1	0	0	141
	r	9,32	36,79	14,92	2,70	1,75	0,00	0,11	0,00	0,13	0,00	0,00	2,61
B77	a	9	148	88	20	9	0	3	0	1	0	0	278
	r	16,78	70,71	32,03	6,01	2,25	0,00	0,33	0,00	0,13	0,00	0,00	5,15
B780	a	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,16	0,02
B79	a	0	14	9	4	0	0	0	0	0	0	0	27
	r	0,00	6,69	3,28	1,20	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,50
B80	a	2	45	83	47	13	1	8	8	1	5	2	215
	r	3,73	21,50	30,21	14,12	3,25	0,23	0,87	1,07	0,13	0,85	0,31	3,99
B814	a	0	3	3	0	0	0	0	0	0	0	0	6
	r	0,00	1,43	1,09	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,11
B818	a	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,13	0,00	0,00	0,00	0,02
B81	a	0	3	3	0	0	0	0	1	0	0	0	7
	r	0,00	1,43	1,09	0,00	0,00	0,00	0,00	0,13	0,00	0,00	0,00	0,13
B830	a	0	21	22	12	9	2	7	7	15	9	7	111
	r	0,00	10,03	8,01	3,60	2,25	0,45	0,77	0,94	1,89	1,54	1,09	2,06
B850	a	0	14	61	57	13	7	2	12	6	8	13	193
	r	0,00	6,69	22,20	17,12	3,25	1,58	0,22	1,61	0,75	1,37	2,03	3,58
B853	a	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,11	0,00	0,00	0,00	0,00	0,02
B86	a	26	103	139	153	97	57	92	110	151	95	122	1145
	r	48,47	49,21	50,60	45,95	24,28	12,87	10,06	14,78	18,98	16,21	19,07	21,23
B99	a	4	6	6	0	0	1	0	0	0	0	0	17
	r	7,46	2,87	2,18	0,00	0,00	0,23	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,32
G000	a	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3
	r	5,59	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,06
G001	a	3	3	3	1	0	0	1	6	4	3	3	27
	r	5,59	1,43	1,09	0,30	0,00	0,00	0,11	0,81	0,50	0,51	0,47	0,50
G002	a	1	1	1	0	1	0	0	0	1	1	1	7
	r	1,86	0,48	0,36	0,00	0,25	0,00	0,00	0,00	0,13	0,17	0,16	0,13
G003	a	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	2
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,13	0,13	0,00	0,00	0,04
G008	a	0	0	0	0	2	0	0	1	5	1	2	11
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,50	0,00	0,00	0,13	0,63	0,17	0,31	0,20
G009	a	8	5	3	3	5	4	9	8	9	7	5	66
	r	14,92	2,39	1,09	0,90	1,25	0,90	0,98	1,07	1,13	1,19	0,78	1,22
G00	a	15	9	7	4	8	4	10	16	20	12	11	116
	r	27,97	4,30	2,55	1,20	2,00	0,90	1,09	2,15	2,51	2,05	1,72	2,15
G01	a	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	1	3
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,11	0,13	0,00	0,00	0,16	0,06
G03	a	0	0	0	0	1	1	3	1	1	0	0	7
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,25	0,23	0,33	0,13	0,13	0,00	0,00	0,13
G04	a	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,17	0,00	0,02
G042	a	1	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	2
	r	1,86	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,13	0,00	0,00	0,00	0,04
G049	a	0	0	0	0	2	0	2	5	3	4	1	17
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,50	0,00	0,22	0,67	0,38	0,68	0,16	0,32
G051	a	0	0	0	1	0	0	0	1	0	0	0	2
	r	0,00	0,00	0,00	0,30	0,00	0,00	0,00	0,13	0,00	0,00	0,00	0,04
G06	a	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,13	0,00	0,00	0,00	0,02
G51	a	1	3	1	10	8	1	1	3	4	3	1	36
	r	1,86	1,43	0,36	3,00	2,00	0,23	0,11	0,40	0,50	0,51	0,16	0,67
G510	a	0	1	0	1	0	1	0	0	2	1	3	9
	r	0,00	0,48	0,00	0,30	0,00	0,23	0,00	0,00	0,25	0,17	0,47	0,17

Diagnóza/		0	01-04	05-09	10-14	15-19	20-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65+	SR
G61	a	0	0	0	1	0	0	0	0	1	0	0	2
	r	0,00	0,00	0,00	0,30	0,00	0,00	0,00	0,00	0,13	0,00	0,00	0,04
G610	a	1	1	1	1	1	1	3	0	2	1	2	14
	r	1,86	0,48	0,36	0,30	0,25	0,23	0,33	0,00	0,25	0,17	0,31	0,26
G630	a	0	0	2	2	2	0	4	3	10	14	5	42
	r	0,00	0,00	0,73	0,60	0,50	0,00	0,44	0,40	1,26	2,39	0,78	0,78
H01	a	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,13	0,00	0,00	0,00	0,02
H10	a	25	0	0	0	0	0	0	2	2	4	5	38
	r	46,61	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,27	0,25	0,68	0,78	0,70
H100	a	7	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	9
	r	13,05	0,00	0,73	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,17
H103	a	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,16	0,02
H109	a	13	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	13
	r	24,24	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,24
H16	a	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	3	5
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,34	0,47	0,09
H440	a	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	6	8
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,34	0,94	0,15
H441	a	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	2
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,13	0,00	0,16	0,04
H66	a	4	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	7
	r	7,46	1,43	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,13
I80	a	0	0	0	0	0	1	5	4	16	14	37	77
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,23	0,55	0,54	2,01	2,39	5,78	1,43
I800	a	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	1	3
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,34	0,16	0,06
J00	a	18	1	4	1	0	5	7	9	9	6	25	85
	r	33,56	0,48	1,46	0,30	0,00	1,13	0,77	1,21	1,13	1,02	3,91	1,58
J01	a	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	3	5
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,13	0,13	0,00	0,47	0,09
J02	a	11	2	4	2	2	5	5	7	10	13	24	85
	r	20,51	0,96	1,46	0,60	0,50	1,13	0,55	0,94	1,26	2,22	3,75	1,58
J03	a	3	3	3	0	1	3	5	6	4	6	8	42
	r	5,59	1,43	1,09	0,00	0,25	0,68	0,55	0,81	0,50	1,02	1,25	0,78
J039	a	2	1	0	7	7	3	2	2	2	0	0	26
	r	3,73	0,48	0,00	2,10	1,75	0,68	0,22	0,27	0,25	0,00	0,00	0,48
J04	a	0	1	0	0	1	2	0	3	3	6	17	33
	r	0,00	0,48	0,00	0,00	0,25	0,45	0,00	0,40	0,38	1,02	2,66	0,61
J040	a	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,13	0,00	0,00	0,02
J041	a	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,16	0,02
J042	a	0	0	0	0	0	0	1	2	1	0	1	5
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,11	0,27	0,13	0,00	0,16	0,09
J06	a	9	3	2	3	4	8	8	12	16	16	52	133
	r	16,78	1,43	0,73	0,90	1,00	1,81	0,87	1,61	2,01	2,73	8,13	2,47
J060	a	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	3
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,47	0,06
J10	a	1	2	6	5	7	3	7	11	5	9	27	83
	r	1,86	0,96	2,18	1,50	1,75	0,68	0,77	1,48	0,63	1,54	4,22	1,54
J100	a	0	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	2
	r	0,00	0,00	0,36	0,00	0,25	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,04
J101	a	0	3	0	12	9	0	0	1	0	0	0	25
	r	0,00	1,43	0,00	3,60	2,25	0,00	0,00	0,13	0,00	0,00	0,00	0,46
J10	a	1	5	7	17	17	3	7	12	5	9	27	110
	r	1,86	2,39	2,55	5,11	4,26	0,68	0,77	1,61	0,63	1,54	4,22	2,04
J11	a	7	2	1	1	2	2	5	4	12	23	40	99
	r	13,05	0,96	0,36	0,30	0,50	0,45	0,55	0,54	1,51	3,93	6,25	1,84
J111	a	0	0	0	1	1	0	1	0	0	0	1	4
	r	0,00	0,00	0,00	0,30	0,25	0,00	0,11	0,00	0,00	0,00	0,16	0,07
J12	a	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	3
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,47	0,06
J120	a	0	0	1	1	1	0	0	0	0	0	0	3
	r	0,00	0,00	0,36	0,30	0,25	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,06

Diagnóza/		0	01-04	05-09	10-14	15-19	20-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65+	SR
J121	a	0	0	0	3	0	0	0	0	0	0	0	3
	r	0,00	0,00	0,00	0,90	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,06
J13	a	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	3
	r	0,00	0,48	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,31	0,06
J14	a	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0	2
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,11	0,13	0,00	0,00	0,00	0,04
J15	a	6	6	2	0	5	5	7	8	16	28	44	127
	r	11,19	2,87	0,73	0,00	1,25	1,13	0,77	1,07	2,01	4,78	6,88	2,35
J152	a	1	0	0	1	0	1	1	4	6	10	23	47
	r	1,86	0,00	0,00	0,30	0,00	0,23	0,11	0,54	0,75	1,71	3,60	0,87
J155	a	1	0	1	1	0	0	0	0	0	1	6	10
	r	1,86	0,00	0,36	0,30	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,17	0,94	0,19
J157	a	7	12	16	22	12	2	1	0	2	0	4	78
	r	13,05	5,73	5,82	6,61	3,00	0,45	0,11	0,00	0,25	0,00	0,63	1,45
J158	a	11	2	5	3	5	1	7	9	14	16	40	113
	r	20,51	0,96	1,82	0,90	1,25	0,23	0,77	1,21	1,76	2,73	6,25	2,10
J159	a	0	0	0	0	0	0	0	0	3	2	11	16
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,38	0,34	1,72	0,30
J16	a	5	1	0	0	1	1	7	6	20	21	38	100
	r	9,32	0,48	0,00	0,00	0,25	0,23	0,77	0,81	2,51	3,58	5,94	1,85
J168	a	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	2
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,13	0,13	0,00	0,00	0,04
J17	a	0	0	0	0	0	1	0	2	0	4	10	17
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,23	0,00	0,27	0,00	0,68	1,56	0,32
J18	a	4	2	1	1	0	0	2	5	11	17	73	116
	r	7,46	0,96	0,36	0,30	0,00	0,00	0,22	0,67	1,38	2,90	11,41	2,15
J180	a	0	0	0	0	1	0	0	0	1	0	0	2
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,25	0,00	0,00	0,00	0,13	0,00	0,00	0,04
J20	a	8	6	0	1	1	3	4	6	13	19	110	171
	r	14,92	2,87	0,00	0,30	0,25	0,68	0,44	0,81	1,63	3,24	17,20	3,17
J201	a	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1	0	2
	r	0,00	0,48	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,17	0,00	0,04
J21	a	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	3
	r	1,86	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,17	0,16	0,06
J22	a	9	1	0	1	0	1	4	3	3	7	21	50
	r	16,78	0,48	0,00	0,30	0,00	0,23	0,44	0,40	0,38	1,19	3,28	0,93
J36	a	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,25	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,02
J399	a	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
	r	0,00	0,48	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,02
J40	a	0	0	0	0	0	1	0	0	1	1	3	6
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,23	0,00	0,00	0,13	0,17	0,47	0,11
J86	a	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	2
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,17	0,16	0,04
J90	a	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0	1	3
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,23	0,11	0,00	0,00	0,00	0,16	0,06
K12	a	0	2	3	0	2	2	1	0	1	0	2	13
	r	0,00	0,96	1,09	0,00	0,50	0,45	0,11	0,00	0,13	0,00	0,31	0,24
K65	a	0	0	0	0	0	0	0	0	1	2	5	8
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,13	0,34	0,78	0,15
L00	a	37	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	37
	r	68,98	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,69
L01	a	0	15	25	6	9	6	6	1	2	0	2	72
	r	0,00	7,17	9,10	1,80	2,25	1,35	0,66	0,13	0,25	0,00	0,31	1,33
L02	a	0	0	0	0	0	1	1	10	19	20	40	91
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,23	0,11	1,34	2,39	3,41	6,25	1,69
L022	a	0	0	0	0	0	0	0	0	3	0	0	3
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,38	0,00	0,00	0,06
L03	a	1	0	1	0	0	0	0	0	3	3	4	12
	r	1,86	0,00	0,36	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,38	0,51	0,63	0,22
L08	a	0	0	0	1	1	1	2	4	10	9	11	39
	r	0,00	0,00	0,00	0,30	0,25	0,23	0,22	0,54	1,26	1,54	1,72	0,72
L89	a	0	0	0	0	0	0	1	5	2	5	40	53
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,11	0,67	0,25	0,85	6,25	0,98
L97	a	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,16	0,02

Diagnóza/		0	01-04	05-09	10-14	15-19	20-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65+	SR
M00	a	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1	0	2
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,25	0,00	0,00	0,00	0,00	0,17	0,00	0,04
M012	a	0	2	5	2	3	8	15	33	41	67	58	234
	r	0,00	0,96	1,82	0,60	0,75	1,81	1,64	4,43	5,15	11,43	9,07	4,34
M86	a	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	2
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,34	0,00	0,04
N10	a	1	1	1	0	1	0	1	1	0	7	12	25
	r	1,86	0,48	0,36	0,00	0,25	0,00	0,11	0,13	0,00	1,19	1,88	0,46
N30	a	1	2	1	1	3	3	9	7	28	45	174	274
	r	1,86	0,96	0,36	0,30	0,75	0,68	0,98	0,94	3,52	7,68	27,20	5,08
N300	a	0	3	0	0	0	1	10	12	24	35	217	302
	r	0,00	1,43	0,00	0,00	0,00	0,23	1,09	1,61	3,02	5,97	33,93	5,60
N309	a	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	9	10
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,23	0,00	0,00	0,00	0,00	1,41	0,19
N34	a	0	0	0	0	0	0	0	0	2	4	5	11
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,25	0,68	0,78	0,20
N390	a	0	0	0	0	0	0	0	0	3	2	20	25
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,38	0,34	3,13	0,46
N41	a	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,16	0,02
N45	a	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,13	0,00	0,00	0,02
N61	a	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,11	0,00	0,00	0,00	0,00	0,02
N71	a	0	0	0	0	1	0	2	0	0	0	0	3
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,25	0,00	0,22	0,00	0,00	0,00	0,00	0,06
N72	a	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,25	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,02
N76	a	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1	2
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,11	0,00	0,00	0,00	0,16	0,04
O85	a	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,11	0,00	0,00	0,00	0,00	0,02
O86	a	0	0	0	0	1	1	5	0	0	0	0	7
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,25	0,23	0,55	0,00	0,00	0,00	0,00	0,13
O860	a	0	0	0	0	1	0	3	0	0	0	0	4
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,25	0,00	0,33	0,00	0,00	0,00	0,00	0,07
O90	a	0	0	0	0	0	1	2	1	0	0	0	4
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,23	0,22	0,13	0,00	0,00	0,00	0,07
O91	a	0	0	0	0	0	0	5	0	0	0	0	5
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,55	0,00	0,00	0,00	0,00	0,09
O911	a	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,11	0,00	0,00	0,00	0,00	0,02
O912	a	0	0	0	0	0	1	2	0	0	0	0	3
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,23	0,22	0,00	0,00	0,00	0,00	0,06
P362	a	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3
	r	5,59	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,06
P363	a	5	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	5
	r	9,32	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,09
P364	a	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2
	r	3,73	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,04
P368	a	10	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	10
	r	18,64	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,19
P369	a	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2
	r	3,73	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,04
P36	a	22	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	22
	r	41,02	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,41
P371	a	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2
	r	3,73	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,04
P372	a	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
	r	1,86	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,02
P375	a	4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4
	r	7,46	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,07
P38	a	7	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	7
	r	13,05	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,13

Diagnóza/		0	01-04	05-09	10-14	15-19	20-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65+	SR
P391	a	43	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	43
	r	80,17	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,80
P393	a	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2
	r	3,73	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,04
P394	a	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2
	r	3,73	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,04
P398	a	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2
	r	3,73	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,04
P399	a	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2
	r	3,73	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,04
T801	a	0	2	1	1	0	0	1	3	5	6	17	36
	r	0,00	0,96	0,36	0,30	0,00	0,00	0,11	0,40	0,63	1,02	2,66	0,67
T802	a	0	0	0	0	0	0	1	2	3	2	4	12
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,11	0,27	0,38	0,34	0,63	0,22
T81	a	0	0	0	0	0	1	0	1	1	2	0	5
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,23	0,00	0,13	0,13	0,34	0,00	0,09
T813	a	0	0	0	0	0	0	0	5	2	2	7	16
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,67	0,25	0,34	1,09	0,30
T814	a	3	0	2	3	9	28	51	42	104	148	283	673
	r	5,59	0,00	0,73	0,90	2,25	6,32	5,57	5,64	13,07	25,26	44,24	12,48
T827	a	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	2
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,31	0,04
T83	a	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,16	0,02
T835	a	1	0	0	0	3	7	5	23	40	67	178	324
	r	1,86	0,00	0,00	0,00	0,75	1,58	0,55	3,09	5,03	11,43	27,83	6,01
T845	a	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,17	0,00	0,02
T857	a	10	2	0	1	5	12	20	21	41	58	96	266
	r	18,64	0,96	0,00	0,30	1,25	2,71	2,19	2,82	5,15	9,90	15,01	4,93
T874	a	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	2
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,31	0,04
T880	a	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
	r	0,00	0,48	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,02
Y95	a	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1	0	2
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,25	0,00	0,00	0,00	0,00	0,17	0,00	0,04
Z203	a	10	54	121	116	74	56	84	101	109	73	69	867
	r	18,64	25,80	44,05	34,84	18,52	12,64	9,18	13,57	13,70	12,46	10,79	16,07
Z205	a	0	0	2	0	4	5	12	12	9	5	0	49
	r	0,00	0,00	0,73	0,00	1,00	1,13	1,31	1,61	1,13	0,85	0,00	0,91
Z21	a	0	0	0	0	1	9	20	2	3	0	1	36
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,25	2,03	2,19	0,27	0,38	0,00	0,16	0,67
Z221	a	8	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	8
	r	14,92	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,15
Z223	a	11	2	3	0	6	0	4	4	3	4	10	47
	r	20,51	0,96	1,09	0,00	1,50	0,00	0,44	0,54	0,38	0,68	1,56	0,87
Z225	a	3	0	0	5	20	41	173	95	67	24	38	466
	r	5,59	0,00	0,00	1,50	5,01	9,25	18,91	12,76	8,42	4,10	5,94	8,64

PRENOSNÉ OCHORENIA NA SLOVENSKU PODĽA DIAGNÓZ A SEZONALITY v r.2007

Diagnóza	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.
A01	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0
A012	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
A02	22	16	21	13	24	39	21	40	38	25	33	9
A020	604	348	560	511	880	1025	1051	1055	1122	821	810	368
A021	1	2	1	2	1	4	3	2	1	1	0	0
A022	2	0	2	1	2	0	1	2	5	3	1	0
A028	3	2	1	2	2	0	2	0	1	1	2	4
A029	0	3	2	4	4	2	4	9	0	1	2	0
A02	610	355	566	520	889	1031	1061	1068	1129	827	815	372
A03	1	5	1	0	2	1	1	1	9	2	3	0
A030	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1	0
A031	13	9	25	23	25	57	35	40	24	26	18	24
A032	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0
A033	16	11	17	5	21	24	38	30	45	16	9	6
A038	0	0	0	0	0	3	0	0	0	0	0	0
A039	0	0	0	0	0	1	0	2	0	1	3	0
A03	29	20	43	28	46	85	73	72	69	44	31	30
A040	80	61	78	70	86	89	76	84	87	88	50	36
A042	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0
A043	0	2	0	1	0	0	0	1	1	0	0	0
A044	7	12	3	2	7	8	7	5	2	3	3	1
A045	164	179	250	231	344	391	442	354	334	325	283	123
A046	2	4	5	0	6	3	6	7	2	16	12	9
A047	0	0	1	1	5	1	4	1	2	2	2	2
A048	24	16	17	58	5	85	8	21	5	4	10	8
A049	1	0	0	15	0	0	1	0	0	0	0	0
A04	278	274	354	378	453	578	544	473	433	438	360	179
A050	43	24	0	51	80	0	0	0	12	31	0	0
A054	0	0	0	0	0	13	0	0	0	0	0	0
A059	1	0	1	1	1	0	0	10	0	0	0	0
A05	44	24	1	52	81	13	0	10	12	31	0	0
A069	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0
A071	15	3	24	8	8	3	6	9	11	10	16	10
A078	1	1	0	1	2	1	0	3	4	5	3	1
A079	3	0	1	0	0	0	0	0	0	1	0	0
A07	19	4	25	9	10	4	6	12	15	16	19	11
A080	70	64	80	96	144	78	63	38	36	80	53	53
A081	314	32	138	231	87	4	0	94	1	58	0	32
A082	3	1	3	3	6	6	5	7	10	7	6	2
A083	0	0	138	0	35	0	2	0	0	0	0	0
A084	195	64	69	62	47	19	46	34	26	27	61	10
A08	582	161	428	392	319	107	116	173	73	172	120	97
A09	285	304	409	579	393	325	542	433	226	216	166	161
A150	46	6	6	8	10	4	5	10	5	1	2	4
A151	38	8	13	4	6	7	4	7	4	2	3	0
A152	3	1	0	2	0	0	1	1	0	1	1	0
A153	2	0	2	0	1	1	2	2	4	0	0	0
A154	0	0	0	1	0	0	0	0	0	3	0	0
A156	0	1	1	2	0	0	0	2	0	0	0	0
A15	89	16	22	17	17	12	12	22	13	7	6	4
A160	32	8	5	11	13	11	10	3	9	7	8	1
A161	3	0	0	0	0	1	1	1	0	0	0	0
A162	1	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0
A163	0	0	1	1	1	0	0	0	1	0	0	0
A165	8	1	4	4	2	1	0	1	2	2	2	0
A167	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
A168	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
A169	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
A16	50	9	10	17	17	13	11	5	12	9	10	1
A180	10	2	2	2	2	4	2	0	3	0	1	1
A181	2	2	6	1	2	1	0	1	0	0	0	0
A182	2	1	0	1	1	0	0	1	1	0	0	1
A183	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
A184	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0
A185	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0
A188	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0
A18	15	7	8	4	6	6	3	2	4	0	2	2

Diagnóza	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.
A210	1	1	0	1	1	1	1	1	1	0	0	0
A212	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0
A218	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0
A219	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0
A21	1	1	0	1	1	2	1	2	1	0	1	0
A260	2	0	0	3	0	0	2	3	0	0	1	0
A269	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0
A26	2	0	0	3	0	0	2	3	2	0	1	0
A270	2	0	0	0	0	1	0	2	1	0	0	0
A278	1	0	1	0	1	0	3	0	0	5	0	0
A27	3	0	1	0	1	1	3	2	1	5	0	0
A281	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0
A282	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
A310	2	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1
A318	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
A319	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
A321	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0
A327	0	0	1	0	1	0	1	0	0	0	0	0
A328	1	0	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0
A329	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
A32	1	0	3	0	1	1	1	1	0	0	0	0
A35	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
A370	3	0	2	1	0	2	6	1	1	2	3	1
A371	0	1	1	0	1	0	1	1	0	1	0	0
A379	1	0	0	0	1	0	2	0	0	1	3	2
A37	4	1	3	1	2	2	9	2	1	4	6	3
A38	37	19	18	24	25	22	8	8	15	30	40	18
A390	8	3	0	3	2	2	2	2	2	3	4	1
A392	1	0	1	0	0	2	0	0	0	0	1	0
A39	9	3	1	3	2	4	2	2	2	3	5	1
A400	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0
A401	3	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0
A402	4	0	2	2	0	4	3	2	2	2	3	0
A403	0	0	2	1	2	0	0	1	0	1	0	0
A408	5	4	3	0	2	0	3	2	0	3	1	0
A40	12	4	7	3	4	5	6	6	3	6	4	0
A410	21	11	8	19	12	12	13	10	13	11	9	5
A411	35	9	20	25	22	31	32	20	19	23	20	6
A413	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0
A414	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	1	0
A415	68	40	55	48	57	69	62	58	50	47	33	13
A418	4	1	2	1	1	4	3	2	0	2	1	0
A419	7	3	3	7	3	7	4	3	3	4	1	2
A41	135	64	88	100	95	123	115	94	86	87	65	26
A428	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
A429	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0
A46	61	57	67	56	88	109	119	104	79	63	48	30
A480	0	1	0	0	0	2	0	1	0	0	0	0
A481	0	0	0	0	1	0	0	1	0	0	0	0
A488	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0
A490	0	0	0	0	0	0	1	2	0	0	0	0
A493	0	0	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0
A500	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
A501	0	1	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0
A50	1	1	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0
A510	14	8	7	7	9	4	2	3	5	2	1	4
A513	4	2	0	0	1	0	0	2	3	3	1	0
A514	2	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0
A515	4	3	1	0	3	2	0	0	0	4	2	1
A519	0	1	0	0	1	0	1	1	5	0	1	0
A51	24	14	8	7	15	6	3	6	13	9	5	5
A522	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0
A528	1	0	2	0	1	2	0	0	0	0	0	0
A529	1	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0
A52	2	0	2	1	2	2	0	0	0	0	0	0
A530	4	6	5	1	6	2	5	5	3	10	1	0
A539	1	1	1	3	1	0	3	1	0	2	0	1
A53	5	7	6	4	7	2	8	6	3	12	1	1

Diagnóza	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.
A540	7	3	1	1	7	6	6	7	27	14	15	7
A541	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0
A548	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0
A 54	7	3	1	1	7	6	7	7	27	14	16	7
A560	9	6	10	4	4	10	6	9	5	8	6	5
A562	4	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0
A564	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0
A568	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
A590	8	3	8	9	7	6	5	5	5	4	4	1
A599	0	0	0	0	0	0	1	1	1	0	1	0
A600	11	6	10	1	1	2	1	0	1	3	1	0
A609	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0
A630	11	7	8	9	10	5	4	11	5	6	3	3
A638	11	4	0	1	1	3	1	2	7	0	3	1
A64	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
A692	59	10	15	35	77	147	86	53	40	28	17	3
A698	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0
A70	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0
A748	2	3	0	0	0	0	0	1	0	2	1	0
A749	0	1	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0
A78	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
A810	4	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
A841	0	1	1	1	11	17	9	1	1	5	2	0
A849	0	0	0	0	0	1	2	3	1	1	0	0
A 84	0	1	1	1	11	18	11	4	2	6	2	0
A86	2	2	3	1	4	4	3	1	1	1	2	1
A870	2	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0
A878	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0
A879	8	5	4	2	5	12	21	13	17	11	3	2
A 87	10	5	4	2	5	12	21	13	20	11	3	2
A89	2	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
A985	0	0	0	1	0	0	2	3	1	0	0	0
B000	1	2	3	6	0	0	0	1	1	0	1	0
B001	0	0	3	1	0	1	0	0	1	0	0	2
B002	0	2	1	0	7	1	0	0	0	3	0	0
B003	1	2	0	1	0	0	1	0	0	0	0	0
B004	2	1	1	1	0	0	0	0	0	0	1	1
B005	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
B007	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1
B008	2	2	1	3	1	1	2	2	1	0	0	0
B009	6	8	9	5	6	7	4	3	8	10	7	8
B 00	12	17	19	17	15	10	7	6	11	13	9	12
B011	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0
B018	1	0	4	0	1	2	1	0	0	0	0	0
B019	2283	1756	1987	2055	2296	1613	720	269	255	897	1507	1369
B 01	2284	1756	1991	2055	2297	1615	721	269	255	897	1508	1369
B021	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0	1	0
B022	3	2	5	8	1	1	0	3	0	0	1	2
B023	2	2	7	3	0	3	6	4	1	4	5	0
B027	0	0	0	0	1	0	1	0	0	0	0	1
B028	13	4	6	4	2	7	8	9	11	3	4	1
B029	330	236	303	286	313	295	313	352	322	347	309	178
B 02	348	244	321	301	317	306	329	368	335	354	320	182
B069	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1	0
B081	2	1	1	1	0	1	0	0	1	0	0	0
B082	2	1	1	1	0	0	0	1	1	0	0	0
B083	1	7	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0
B084	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0
B088	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
B 08	5	9	4	2	1	1	0	1	3	0	0	0
B09	0	0	0	0	0	36	30	0	0	0	0	0
B15	51	18	12	5	29	21	47	53	54	41	31	15
B162	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0
B169	14	5	7	8	12	9	4	10	13	13	6	1
B 16	14	5	7	9	12	9	4	10	13	13	6	1

Diagnóza	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.
B171	7	2	5	4	3	6	2	3	2	1	2	1
B178	0	0	0	0	1	1	1	0	1	1	0	1
B180	1	0	0	1	1	1	0	0	0	0	0	0
B181	6	2	6	3	2	7	2	4	3	5	6	1
B182	115	37	26	19	32	30	28	25	14	22	7	2
B188	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0
B 18	122	39	32	24	35	38	30	29	17	27	13	3
B199	4	2	1	0	3	1	1	0	2	1	2	0
B205	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
B209	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0
B24	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
B250	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
B251	0	1	1	0	1	0	0	0	0	0	0	1
B258	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
B259	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	1	0
B269	1	2	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0
B270	9	2	7	11	11	14	3	1	5	14	5	0
B271	4	1	1	0	1	1	1	1	1	1	1	0
B278	14	8	11	6	5	4	6	5	12	11	19	2
B279	56	56	51	47	64	53	25	48	51	55	42	12
B300	0	0	0	0	0	0	0	23	8	26	0	0
B309	0	0	0	0	0	0	0	0	2	30	0	0
B343	0	0	0	0	2	1	0	0	0	0	0	1
B348	8	5	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
B349	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0
B350	0	0	0	0	0	1	0	1	1	0	0	1
B352	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1	0	0
B354	1	2	1	2	0	1	1	2	0	5	2	0
B358	10	4	4	4	4	1	1	2	0	2	1	0
B360	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
B370	0	0	0	2	0	1	0	1	4	0	1	1
B371	2	0	4	0	0	2	3	1	0	2	1	0
B373	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
B374	0	2	0	0	0	2	1	0	0	0	1	0
B377	11	8	4	1	0	4	6	2	0	3	2	1
B378	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0
B441	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0
B538	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
B551	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
B580	1	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0
B588	35	7	8	5	9	6	2	6	8	4	6	1
B589	36	17	13	13	17	2	5	9	11	7	7	1
B659	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0
B670	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0
B671	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
B674	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
B677	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0
B689	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0
B710	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0
B75	4	1	4	0	0	0	0	0	0	0	0	0
B770	18	14	17	11	5	16	3	7	15	15	11	5
B779	18	4	13	7	7	12	17	11	21	7	18	6
B780	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0
B79	1	2	1	2	1	4	5	2	2	4	1	2
B80	33	15	30	9	13	15	18	6	19	27	28	4
B814	0	0	1	0	1	0	1	0	1	1	1	0
B818	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
B830	19	7	3	1	16	8	8	18	10	13	6	0
B850	31	20	27	21	12	8	1	8	9	28	21	10
B853	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
B86	146	108	156	102	80	62	68	82	91	114	93	42
B99	3	0	0	1	0	1	3	3	1	2	2	1
G000	0	0	2	0	0	0	1	0	0	0	0	0
G001	6	2	3	2	1	3	2	2	3	3	0	0
G002	2	1	0	0	1	0	0	0	1	0	1	1
G003	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1
G008	2	1	2	1	1	1	0	1	2	0	0	0
G009	14	4	6	3	6	5	8	5	4	6	1	5
G 00	24	8	13	7	9	9	11	8	10	9	2	7

Diagnóza	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.
G01	0	0	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0
G03	0	0	0	0	0	1	1	1	1	1	1	1
G04	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0
G042	0	0	0	0	0	1	0	1	0	0	0	0
G049	3	3	1	3	1	1	1	0	0	2	1	1
G051	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0
G06	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
G51	4	2	4	1	3	2	1	1	7	8	2	1
G510	1	1	0	0	1	0	3	0	0	2	1	0
G 51	5	3	4	1	4	2	4	1	7	10	3	1
G61	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0
G610	0	4	4	1	0	3	0	0	1	0	0	0
G 61	0	4	4	2	1	3	0	0	1	0	0	0
G630	11	4	4	3	2	5	3	4	2	2	0	0
H01	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0
H10	2	1	6	2	3	2	4	0	4	7	7	0
H100	2	4	1	0	1	0	0	0	0	1	0	0
H103	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0
H109	0	0	1	1	1	3	1	0	0	0	1	5
H16	0	0	0	0	0	0	2	0	0	3	0	0
H440	0	0	0	1	0	0	1	0	2	4	0	0
H441	0	0	0	1	0	0	1	0	0	0	0	0
H66	3	0	0	0	0	1	1	1	0	0	1	0
I80	13	8	3	8	5	7	5	3	14	6	5	1
I800	0	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0
J00	15	12	5	9	4	1	0	1	5	7	13	12
J01	1	2	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0
J02	17	13	9	4	6	9	4	1	5	5	6	5
J03	5	3	1	2	3	4	7	0	4	5	4	4
J039	0	1	1	0	1	0	0	22	0	1	0	0
J04	15	12	2	0	0	0	3	0	1	0	0	0
J040	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
J041	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1
J042	0	3	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0
J06	32	31	7	8	8	3	5	4	4	5	16	9
J060	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0
J10	5	33	33	0	0	0	0	0	0	0	2	12
J100	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0
J101	22	2	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0
J11	46	24	2	3	3	1	1	0	0	9	5	5
J111	4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
J12	1	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0
J120	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
J121	2	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
J13	0	2	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
J14	0	0	0	0	1	0	1	0	0	0	0	0
J15	45	19	24	9	19	18	13	13	14	28	25	11
J152	1	1	4	2	1	1	3	3	1	2	1	0
J155	0	1	0	0	0	0	1	1	0	0	1	0
J157	21	17	9	7	3	0	1	3	4	1	2	0
J158	5	2	3	4	5	3	2	3	3	6	4	1
J159	3	2	0	1	0	0	3	1	3	1	1	0
J16	8	9	11	10	11	14	9	8	9	8	7	2
J168	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
J17	0	7	1	1	0	1	2	2	0	2	1	0
J18	12	11	17	15	18	17	8	7	5	7	11	1
J180	1	0	0	0	1	0	1	0	0	0	0	0
J20	47	24	12	5	12	16	7	12	12	12	13	3
J21	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1	1	0
J22	7	8	2	3	4	7	8	1	1	2	4	0
J36	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
J399	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0
J40	0	1	1	3	0	0	1	1	1	0	0	0
J86	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0
J90	0	0	1	0	0	0	1	0	0	0	0	0
K12	3	3	2	2	1	1	0	1	0	0	0	0
K65	2	0	0	2	1	0	1	1	0	1	0	0
L00	5	1	0	3	2	1	9	4	5	1	5	2
L01	3	4	2	4	5	9	11	10	12	10	1	1
L02	9	9	14	3	5	7	12	5	6	10	10	2
L022	0	1	1	0	0	0	0	0	0	1	0	0

Diagnóza	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.
L03	1	2	1	3	2	0	1	1	0	0	1	2
L08	7	5	4	0	5	3	2	3	2	5	1	2
L89	3	7	4	3	7	7	4	10	2	3	2	2
L97	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0
M00	0	1	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0
M012	72	16	15	15	21	30	24	8	10	10	3	0
M86	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
N10	2	1	1	2	3	2	2	0	3	0	7	2
N30	30	27	24	15	29	28	16	22	20	23	30	8
N300	46	28	26	36	27	10	27	33	21	23	24	1
N309	1	3	1	2	0	1	1	0	0	0	0	0
N34	0	1	2	0	1	2	2	1	0	0	1	0
N390	0	1	1	2	5	6	2	3	0	3	0	3
N41	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0
N45	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0
N61	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0
N71	1	1	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0
N72	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
N76	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	2
O85	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0
O86	2	1	2	0	0	0	0	0	0	1	1	0
O860	0	1	1	0	0	0	0	0	2	0	0	0
O90	0	2	0	0	1	0	0	0	0	0	1	0
O91	1	1	2	0	0	0	1	0	0	0	0	0
O911	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0
O912	0	0	1	0	0	0	1	0	1	0	0	0
P362	0	2	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
P363	1	0	2	1	1	0	0	0	0	0	0	0
P364	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0
P368	0	0	1	0	2	2	0	0	2	2	1	0
P369	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0
P 36	1	2	4	2	4	2	0	0	3	3	1	0
P371	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0
P372	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0
P375	0	0	0	0	0	0	0	0	3	1	0	0
P 37	1	0	0	0	0	1	0	1	3	1	0	0
P38	2	1	1	0	0	3	0	0	0	0	0	0
P391	5	3	4	6	6	6	2	2	2	2	3	2
P393	0	0	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0
P394	1	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0
P398	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
P399	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1	0	0
T801	2	5	1	2	3	4	4	6	3	2	2	2
T802	4	0	0	3	0	0	1	1	0	2	0	1
T81	1	2	1	0	0	0	0	0	0	1	0	0
T813	0	0	2	2	2	2	1	0	2	1	2	2
T814	87	41	49	66	67	66	61	36	46	60	62	27
T827	0	0	0	0	1	0	0	1	0	0	0	0
T83	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
T835	38	30	21	29	26	23	24	33	33	22	41	7
T845	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0
T857	24	26	18	20	22	18	21	30	24	25	24	10
T874	1	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0
T880	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Y95	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0
Z203	65	48	83	82	88	79	106	102	75	78	37	28
Z205	1	1	3	6	1	4	6	2	8	7	9	1
Z21	2	3	4	1	3	2	0	1	5	3	6	4
Z221	8	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Z223	10	3	1	0	3	1	7	5	1	6	7	3
Z225	86	38	49	38	31	45	45	24	32	29	41	6
Z226	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0

PRENOSNÉ OCHORENIA NA SLOVENSKU PODĽA POHLAVIA, r.2007				
Diagnoza/Pohl.		Muži	Ženy	Spolu
A01	a	1	0	1
	r	0,04	0,00	0,02
A012	a	1	0	1
	r	0,04	0,00	0,02
A02	a	106	195	301
	r	4,05	7,03	5,58
A020	a	4488	4666	9154
	r	171,41	168,12	169,72
A021	a	13	5	18
	r	0,50	0,18	0,33
A022	a	4	15	19
	r	0,15	0,54	0,35
A028	a	6	14	20
	r	0,23	0,50	0,37
A029	a	16	14	30
	r	0,61	0,50	0,56
A03	a	13	13	26
	r	0,50	0,47	0,48
A030	a	0	2	2
	r	0,00	0,07	0,04
A031	a	146	172	318
	r	5,58	6,20	5,90
A032	a	0	1	1
	r	0,00	0,04	0,02
A033	a	99	138	237
	r	3,78	4,97	4,39
A038	a	0	3	3
	r	0,00	0,11	0,06
A039	a	2	5	7
	r	0,08	0,18	0,13
A040	a	483	399	882
	r	18,45	14,38	16,35
A042	a	1	0	1
	r	0,04	0,00	0,02
A043	a	5	0	5
	r	0,19	0,00	0,09
A044	a	30	30	60
	r	1,15	1,08	1,11
A045	a	1822	1600	3422
	r	69,59	57,65	63,45
A046	a	41	31	72
	r	1,57	1,12	1,33
A047	a	12	9	21
	r	0,46	0,32	0,39
A048	a	117	144	261
	r	4,47	5,19	4,84
A049	a	11	6	17
	r	0,42	0,22	0,32
A050	a	131	111	242
	r	5,00	4,00	4,49
A054	a	5	8	13
	r	0,19	0,29	0,24
A059	a	4	10	14
	r	0,15	0,36	0,26
A063	a	1	0	1
	r	0,04	0,00	0,02
A069	a	1	0	1
	r	0,04	0,00	0,02
A071	a	68	55	123
	r	2,60	1,98	2,28
A078	a	5	17	22
	r	0,19	0,61	0,41
A079	a	2	2	4
	r	0,08	0,07	0,07
A080	a	429	423	852
	r	16,38	15,24	15,80
A081	a	406	584	990
	r	15,51	21,04	18,35
A082	a	29	30	59
	r	1,11	1,08	1,09
A083	a	79	96	175
	r	3,02	3,46	3,24
A084	a	261	399	660
	r	9,97	14,38	12,24

PRENOSNÉ OCHORENIA NA SLOVENSKU PODĽA POHLAVIA, r.2007				
Diagnoza/Pohl.		Muži	Ženy	Spolu
A01	a	1	0	1
	r	0,04	0,00	0,02
A012	a	1	0	1
	r	0,04	0,00	0,02
A02	a	106	195	301
	r	4,05	7,03	5,58
A020	a	4488	4666	9154
	r	171,41	168,12	169,72
A021	a	13	5	18
	r	0,50	0,18	0,33
A022	a	4	15	19
	r	0,15	0,54	0,35
A028	a	6	14	20
	r	0,23	0,50	0,37
A029	a	16	14	30
	r	0,61	0,50	0,56
A03	a	13	13	26
	r	0,50	0,47	0,48
A030	a	0	2	2
	r	0,00	0,07	0,04
A031	a	146	172	318
	r	5,58	6,20	5,90
A032	a	0	1	1
	r	0,00	0,04	0,02
A033	a	99	138	237
	r	3,78	4,97	4,39
A038	a	0	3	3
	r	0,00	0,11	0,06
A039	a	2	5	7
	r	0,08	0,18	0,13
A040	a	483	399	882
	r	18,45	14,38	16,35
A042	a	1	0	1
	r	0,04	0,00	0,02
A043	a	5	0	5
	r	0,19	0,00	0,09
A044	a	30	30	60
	r	1,15	1,08	1,11
A045	a	1822	1600	3422
	r	69,59	57,65	63,45
A046	a	41	31	72
	r	1,57	1,12	1,33
A047	a	12	9	21
	r	0,46	0,32	0,39
A048	a	117	144	261
	r	4,47	5,19	4,84
A049	a	11	6	17
	r	0,42	0,22	0,32
A050	a	131	111	242
	r	5,00	4,00	4,49
A054	a	5	8	13
	r	0,19	0,29	0,24
A059	a	4	10	14
	r	0,15	0,36	0,26
A063	a	1	0	1
	r	0,04	0,00	0,02
A069	a	1	0	1
	r	0,04	0,00	0,02
A071	a	68	55	123
	r	2,60	1,98	2,28
A078	a	5	17	22
	r	0,19	0,61	0,41
A079	a	2	2	4
	r	0,08	0,07	0,07
A080	a	429	423	852
	r	16,38	15,24	15,80
A081	a	406	584	990
	r	15,51	21,04	18,35
A082	a	29	30	59
	r	1,11	1,08	1,09
A083	a	79	96	175
	r	3,02	3,46	3,24
A084	a	261	399	660
	r	9,97	14,38	12,24

Diagnoza/Pohl.		Muži	Ženy	Spolu
A09	a	1777	2259	4036
	r	67,87	81,40	74,83
A150	a	86	26	112
	r	3,28	0,94	2,08
A151	a	57	42	99
	r	2,18	1,51	1,84
A152	a	7	3	10
	r	0,27	0,11	0,19
A153	a	4	10	14
	r	0,15	0,36	0,26
A154	a	2	2	4
	r	0,08	0,07	0,07
A156	a	5	2	7
	r	0,19	0,07	0,13
A160	a	76	42	118
	r	2,90	1,51	2,19
A161	a	3	3	6
	r	0,11	0,11	0,11
A162	a	1	2	3
	r	0,04	0,07	0,06
A163	a	1	3	4
	r	0,04	0,11	0,07
A165	a	21	8	29
	r	0,80	0,29	0,54
A167	a	2	1	3
	r	0,08	0,04	0,06
A168	a	2	0	2
	r	0,08	0,00	0,04
A169	a	0	1	1
	r	0,00	0,04	0,02
A180	a	18	10	28
	r	0,69	0,36	0,52
A181	a	8	8	16
	r	0,31	0,29	0,30
A182	a	2	7	9
	r	0,08	0,25	0,17
A183	a	0	1	1
	r	0,00	0,04	0,02
A184	a	2	0	2
	r	0,08	0,00	0,04
A185	a	1	0	1
	r	0,04	0,00	0,02
A188	a	1	3	4
	r	0,04	0,11	0,07
A190	a	1	0	1
	r	0,04	0,00	0,02
A191	a	1	0	1
	r	0,04	0,00	0,02
A210	a	4	4	8
	r	0,15	0,14	0,15
A212	a	1	0	1
	r	0,04	0,00	0,02
A218	a	1	0	1
	r	0,04	0,00	0,02
A219	a	1	0	1
	r	0,04	0,00	0,02
A260	a	7	4	11
	r	0,27	0,14	0,20
A269	a	0	2	2
	r	0,00	0,07	0,04
A270	a	3	3	6
	r	0,11	0,11	0,11
A278	a	10	2	12
	r	0,38	0,07	0,22
A281	a	0	1	1
	r	0,00	0,04	0,02
A282	a	0	2	2
	r	0,00	0,07	0,04
A310	a	3	1	4
	r	0,11	0,04	0,07
A319	a	1	0	1
	r	0,04	0,00	0,02

Diagnoza/Pohl.		Muži	Ženy	Spolu
A321	a	0	1	1
	r	0,00	0,04	0,02
A327	a	0	3	3
	r	0,00	0,11	0,06
A328	a	2	1	3
	r	0,08	0,04	0,06
A329	a	1	0	1
	r	0,04	0,00	0,02
A35	a	0	1	1
	r	0,00	0,04	0,02
A370	a	10	11	21
	r	0,38	0,40	0,39
A371	a	2	4	6
	r	0,08	0,14	0,11
A379	a	6	3	9
	r	0,23	0,11	0,17
A38	a	138	125	263
	r	5,27	4,50	4,88
A390	a	16	16	32
	r	0,61	0,58	0,59
A392	a	3	2	5
	r	0,11	0,07	0,09
A400	a	0	1	1
	r	0,00	0,04	0,02
A401	a	2	3	5
	r	0,08	0,11	0,09
A402	a	18	6	24
	r	0,69	0,22	0,44
A403	a	4	3	7
	r	0,15	0,11	0,13
A408	a	14	9	23
	r	0,53	0,32	0,43
A410	a	75	69	144
	r	2,86	2,49	2,67
A411	a	170	98	268
	r	6,49	3,53	4,97
A413	a	0	1	1
	r	0,00	0,04	0,02
A414	a	2	1	3
	r	0,08	0,04	0,06
A415	a	347	249	596
	r	13,25	8,97	11,05
A418	a	9	12	21
	r	0,34	0,43	0,39
A419	a	23	24	47
	r	0,88	0,86	0,87
A428	a	0	2	2
	r	0,00	0,07	0,04
A429	a	0	1	1
	r	0,00	0,04	0,02
A46	a	336	543	879
	r	12,83	19,57	16,30
A480	a	3	1	4
	r	0,11	0,04	0,07
A481	a	2	0	2
	r	0,08	0,00	0,04
A488	a	1	0	1
	r	0,04	0,00	0,02
A490	a	1	2	3
	r	0,04	0,07	0,06
A493	a	0	2	2
	r	0,00	0,07	0,04
A500	a	0	2	2
	r	0,00	0,07	0,04
A501	a	2	0	2
	r	0,08	0,00	0,04
A510	a	36	31	67
	r	1,37	1,12	1,24
A513	a	6	10	16
	r	0,23	0,36	0,30
A514	a	3	0	3
	r	0,11	0,00	0,06
A515	a	7	13	20
	r	0,27	0,47	0,37
A519	a	0	10	10
	r	0,00	0,36	0,19

Diagnoza/Pohl.		Muži	Ženy	Spolu
A522	a	1	0	1
	r	0,04	0,00	0,02
A528	a	1	5	6
	r	0,04	0,18	0,11
A529	a	1	1	2
	r	0,04	0,04	0,04
A530	a	32	17	49
	r	1,22	0,61	0,91
A539	a	3	10	13
	r	0,11	0,36	0,24
A540	a	74	26	100
	r	2,83	0,94	1,85
A541	a	1	0	1
	r	0,04	0,00	0,02
A560	a	19	63	82
	r	0,73	2,27	1,52
A562	a	3	3	6
	r	0,11	0,11	0,11
A564	a	0	2	2
	r	0,00	0,07	0,04
A568	a	1	0	1
	r	0,04	0,00	0,02
A590	a	3	62	65
	r	0,11	2,23	1,21
A599	a	1	3	4
	r	0,04	0,11	0,07
A600	a	14	23	37
	r	0,53	0,83	0,69
A609	a	0	1	1
	r	0,00	0,04	0,02
A630	a	50	31	81
	r	1,91	1,12	1,50
A638	a	12	22	34
	r	0,46	0,79	0,63
A64	a	0	1	1
	r	0,00	0,04	0,02
A692	a	250	323	573
	r	9,55	11,64	10,62
A698	a	0	1	1
	r	0,00	0,04	0,02
A70	a	1	0	1
	r	0,04	0,00	0,02
A748	a	5	4	9
	r	0,19	0,14	0,17
A749	a	2	0	2
	r	0,08	0,00	0,04
A78	a	1	0	1
	r	0,04	0,00	0,02
A810	a	3	3	6
	r	0,11	0,11	0,11
A841	a	31	19	50
	r	1,18	0,68	0,93
A849	a	6	2	8
	r	0,23	0,07	0,15
A86	a	15	10	25
	r	0,57	0,36	0,46
A870	a	2	2	4
	r	0,08	0,07	0,07
A878	a	0	1	1
	r	0,00	0,04	0,02
A879	a	58	44	102
	r	2,22	1,59	1,89
A89	a	2	1	3
	r	0,08	0,04	0,06
A985	a	6	1	7
	r	0,23	0,04	0,13
B000	a	4	12	16
	r	0,15	0,43	0,30
B001	a	3	5	8
	r	0,11	0,18	0,15
B002	a	11	3	14
	r	0,42	0,11	0,26

Diagnoza/Pohl.		Muži	Ženy	Spolu
B003	a	1	4	5
	r	0,04	0,14	0,09
B004	a	3	4	7
	r	0,11	0,14	0,13
B005	a	0	1	1
	r	0,00	0,04	0,02
B007	a	1	0	1
	r	0,04	0,00	0,02
B008	a	5	10	15
	r	0,19	0,36	0,28
B009	a	18	62	80
	r	0,69	2,23	1,48
B011	a	1	0	1
	r	0,04	0,00	0,02
B018	a	3	6	9
	r	0,11	0,22	0,17
B019	a	8663	8235	16898
	r	330,87	296,72	313,30
B021	a	2	1	3
	r	0,08	0,04	0,06
B022	a	14	10	24
	r	0,53	0,36	0,44
B023	a	12	25	37
	r	0,46	0,90	0,69
B027	a	0	3	3
	r	0,00	0,11	0,06
B028	a	22	50	72
	r	0,84	1,80	1,33
B029	a	1430	2138	3568
	r	54,62	77,04	66,15
B069	a	0	2	2
	r	0,00	0,07	0,04
B081	a	1	6	7
	r	0,04	0,22	0,13
B082	a	6	1	7
	r	0,23	0,04	0,13
B083	a	3	7	10
	r	0,11	0,25	0,19
B084	a	0	1	1
	r	0,00	0,04	0,02
B088	a	0	1	1
	r	0,00	0,04	0,02
B09	a	35	31	66
	r	1,34	1,12	1,22
B15	a	212	172	384
	r	8,10	6,20	7,12
B162	a	0	1	1
	r	0,00	0,04	0,02
B169	a	64	38	102
	r	2,44	1,37	1,89
B171	a	18	20	38
	r	0,69	0,72	0,70
B178	a	2	3	5
	r	0,08	0,11	0,09
B180	a	3	1	4
	r	0,11	0,04	0,07
B181	a	34	17	51
	r	1,30	0,61	0,95
B182	a	210	157	367
	r	8,02	5,66	6,80
B188	a	0	1	1
	r	0,00	0,04	0,02
B199	a	14	3	17
	r	0,53	0,11	0,32
B205	a	0	1	1
	r	0,00	0,04	0,02
B209	a	0	1	1
	r	0,00	0,04	0,02
B24	a	1	0	1
	r	0,04	0,00	0,02
B250	a	0	1	1
	r	0,00	0,04	0,02
B251	a	5	0	5
	r	0,19	0,00	0,09
B258	a	0	2	2
	r	0,00	0,07	0,04
B259	a	3	2	5
	r	0,11	0,07	0,09

Diagnoza/Pohl.		Muži	Ženy	Spolu
B269	a	3	2	5
	r	0,11	0,07	0,09
B270	a	38	43	81
	r	1,45	1,55	1,50
B271	a	3	10	13
	r	0,11	0,36	0,24
B278	a	49	54	103
	r	1,87	1,95	1,91
B279	a	273	286	559
	r	10,43	10,30	10,36
B300	a	17	40	57
	r	0,65	1,44	1,06
B309	a	11	21	32
	r	0,42	0,76	0,59
B343	a	0	4	4
	r	0,00	0,14	0,07
B348	a	6	7	13
	r	0,23	0,25	0,24
B349	a	0	1	1
	r	0,00	0,04	0,02
B350	a	2	1	3
	r	0,08	0,04	0,06
B352	a	1	1	2
	r	0,04	0,04	0,04
B354	a	4	13	17
	r	0,15	0,47	0,32
B358	a	18	15	33
	r	0,69	0,54	0,61
B360	a	0	1	1
	r	0,00	0,04	0,02
B370	a	6	4	10
	r	0,23	0,14	0,19
B371	a	8	6	14
	r	0,31	0,22	0,26
B373	a	0	2	2
	r	0,00	0,07	0,04
B374	a	5	2	7
	r	0,19	0,07	0,13
B377	a	24	19	43
	r	0,92	0,68	0,80
B378	a	1	0	1
	r	0,04	0,00	0,02
B441	a	1	0	1
	r	0,04	0,00	0,02
B538	a	1	0	1
	r	0,04	0,00	0,02
B551	a	0	1	1
	r	0,00	0,04	0,02
B580	a	2	3	5
	r	0,08	0,11	0,09
B588	a	39	62	101
	r	1,49	2,23	1,87
B589	a	62	87	149
	r	2,37	3,13	2,76
B659	a	0	1	1
	r	0,00	0,04	0,02
B670	a	0	1	1
	r	0,00	0,04	0,02
B671	a	1	0	1
	r	0,04	0,00	0,02
B674	a	0	1	1
	r	0,00	0,04	0,02
B677	a	0	1	1
	r	0,00	0,04	0,02
B689	a	0	1	1
	r	0,00	0,04	0,02
B710	a	1	0	1
	r	0,04	0,00	0,02
B75	a	2	6	8
	r	0,08	0,22	0,15
B770	a	65	72	137
	r	2,48	2,59	2,54
B779	a	62	79	141
	r	2,37	2,85	2,61
B780	a	1	0	1
	r	0,04	0,00	0,02

Diagnoza/Pohl.		Muži	Ženy	Spolu
B79	a	16	11	27
	r	0,61	0,40	0,50
B80	a	96	119	215
	r	3,67	4,29	3,99
B814	a	4	2	6
	r	0,15	0,07	0,11
B818	a	0	1	1
	r	0,00	0,04	0,02
B830	a	55	56	111
	r	2,10	2,02	2,06
B850	a	43	150	193
	r	1,64	5,40	3,58
B853	a	1	0	1
	r	0,04	0,00	0,02
B86	a	486	659	1145
	r	18,56	23,74	21,23
B99	a	12	5	17
	r	0,46	0,18	0,32
G000	a	2	1	3
	r	0,08	0,04	0,06
G001	a	15	12	27
	r	0,57	0,43	0,50
G002	a	4	3	7
	r	0,15	0,11	0,13
G003	a	1	1	2
	r	0,04	0,04	0,04
G008	a	7	4	11
	r	0,27	0,14	0,20
G009	a	45	21	66
	r	1,72	0,76	1,22
G01	a	1	2	3
	r	0,04	0,07	0,06
G03	a	4	3	7
	r	0,15	0,11	0,13
G04	a	1	0	1
	r	0,04	0,00	0,02
G042	a	2	0	2
	r	0,08	0,00	0,04
G049	a	10	7	17
	r	0,38	0,25	0,32
G051	a	1	1	2
	r	0,04	0,04	0,04
G06	a	1	0	1
	r	0,04	0,00	0,02
G51	a	14	22	36
	r	0,53	0,79	0,67
G510	a	3	6	9
	r	0,11	0,22	0,17
G61	a	1	1	2
	r	0,04	0,04	0,04
G610	a	9	5	14
	r	0,34	0,18	0,26
G630	a	27	15	42
	r	1,03	0,54	0,78
H01	a	0	1	1
	r	0,00	0,04	0,02
H10	a	17	21	38
	r	0,65	0,76	0,70
H100	a	5	4	9
	r	0,19	0,14	0,17
H103	a	0	1	1
	r	0,00	0,04	0,02
H109	a	12	1	13
	r	0,46	0,04	0,24
H16	a	3	2	5
	r	0,11	0,07	0,09
H440	a	4	4	8
	r	0,15	0,14	0,15
H441	a	1	1	2
	r	0,04	0,04	0,04
H66	a	1	6	7
	r	0,04	0,22	0,13

Diagnoza/Pohl.		Muži	Ženy	Spolu
I80	a	47	30	77
	r	1,80	1,08	1,43
I800	a	2	1	3
	r	0,08	0,04	0,06
J00	a	46	39	85
	r	1,76	1,41	1,58
J01	a	3	2	5
	r	0,11	0,07	0,09
J02	a	38	47	85
	r	1,45	1,69	1,58
J03	a	19	23	42
	r	0,73	0,83	0,78
J039	a	17	9	26
	r	0,65	0,32	0,48
J04	a	13	20	33
	r	0,50	0,72	0,61
J040	a	0	1	1
	r	0,00	0,04	0,02
J041	a	0	1	1
	r	0,00	0,04	0,02
J042	a	3	2	5
	r	0,11	0,07	0,09
J06	a	58	75	133
	r	2,22	2,70	2,47
J060	a	0	3	3
	r	0,00	0,11	0,06
J10	a	30	54	84
	r	1,15	1,95	1,56
J100	a	2	0	2
	r	0,08	0,00	0,04
J101	a	12	13	25
	r	0,46	0,47	0,46
J11	a	51	48	99
	r	1,95	1,73	1,84
J111	a	3	1	4
	r	0,11	0,04	0,07
J12	a	2	1	3
	r	0,08	0,04	0,06
J120	a	0	3	3
	r	0,00	0,11	0,06
J121	a	1	2	3
	r	0,04	0,07	0,06
J13	a	3	0	3
	r	0,11	0,00	0,06
J14	a	2	0	2
	r	0,08	0,00	0,04
J15	a	91	36	127
	r	3,48	1,30	2,35
J152	a	29	18	47
	r	1,11	0,65	0,87
J155	a	7	3	10
	r	0,27	0,11	0,19
J157	a	42	36	78
	r	1,60	1,30	1,45
J158	a	72	41	113
	r	2,75	1,48	2,10
J159	a	11	5	16
	r	0,42	0,18	0,30
J16	a	74	26	100
	r	2,83	0,94	1,85
J168	a	2	0	2
	r	0,08	0,00	0,04
J17	a	11	6	17
	r	0,42	0,22	0,32
J18	a	65	51	116
	r	2,48	1,84	2,15
J180	a	2	0	2
	r	0,08	0,00	0,04

Diagnoza/Pohl.		Muži	Ženy	Spolu
J20	a	80	91	171
	r	3,06	3,28	3,17
J201	a	2	0	2
	r	0,08	0,00	0,04
J21	a	1	2	3
	r	0,04	0,07	0,06
J22	a	29	21	50
	r	1,11	0,76	0,93
J36	a	0	1	1
	r	0,00	0,04	0,02
J399	a	1	0	1
	r	0,04	0,00	0,02
J40	a	2	4	6
	r	0,08	0,14	0,11
J86	a	2	0	2
	r	0,08	0,00	0,04
J90	a	2	1	3
	r	0,08	0,04	0,06
K12	a	6	7	13
	r	0,23	0,25	0,24
K65	a	5	3	8
	r	0,19	0,11	0,15
L00	a	19	18	37
	r	0,73	0,65	0,69
L01	a	35	37	72
	r	1,34	1,33	1,33
L02	a	48	43	91
	r	1,83	1,55	1,69
L022	a	1	2	3
	r	0,04	0,07	0,06
L03	a	5	7	12
	r	0,19	0,25	0,22
L08	a	18	21	39
	r	0,69	0,76	0,72
L89	a	31	22	53
	r	1,18	0,79	0,98
L97	a	1	0	1
	r	0,04	0,00	0,02
M00	a	2	0	2
	r	0,08	0,00	0,04
M012	a	117	119	236
	r	4,47	4,29	4,38
M86	a	0	2	2
	r	0,00	0,07	0,04
N10	a	16	9	25
	r	0,61	0,32	0,46
N30	a	134	140	274
	r	5,12	5,04	5,08
N300	a	88	214	302
	r	3,36	7,71	5,60
N309	a	3	7	10
	r	0,11	0,25	0,19
N34	a	10	1	11
	r	0,38	0,04	0,20
N390	a	10	15	25
	r	0,38	0,54	0,46
N41	a	1	0	1
	r	0,04	0,00	0,02
N45	a	1	0	1
	r	0,04	0,00	0,02
N61	a	0	1	1
	r	0,00	0,04	0,02
N71	a	0	3	3
	r	0,00	0,11	0,06
N72	a	0	1	1
	r	0,00	0,04	0,02
N76	a	0	2	2
	r	0,00	0,07	0,04
O85	a	0	1	1
	r	0,00	0,04	0,02
O86	a	0	7	7
	r	0,00	0,25	0,13
O860	a	0	4	4
	r	0,00	0,14	0,07

Diagnoza/Pohl.		Muži	Ženy	Spolu
O90	a	0	4	4
	r	0,00	0,14	0,07
O91	a	0	5	5
	r	0,00	0,18	0,09
O911	a	0	1	1
	r	0,00	0,04	0,02
O912	a	0	3	3
	r	0,00	0,11	0,06
P362	a	3	0	3
	r	0,11	0,00	0,06
P363	a	3	2	5
	r	0,11	0,07	0,09
P364	a	1	1	2
	r	0,04	0,04	0,04
P368	a	8	2	10
	r	0,31	0,07	0,19
P369	a	2	0	2
	r	0,08	0,00	0,04
P371	a	1	1	2
	r	0,04	0,04	0,04
P372	a	1	0	1
	r	0,04	0,00	0,02
P375	a	2	2	4
	r	0,08	0,07	0,07
P38	a	7	0	7
	r	0,27	0,00	0,13
P391	a	22	21	43
	r	0,84	0,76	0,80
P393	a	1	1	2
	r	0,04	0,04	0,04
P394	a	1	1	2
	r	0,04	0,04	0,04
P398	a	1	1	2
	r	0,04	0,04	0,04
P399	a	1	1	2
	r	0,04	0,04	0,04
T801	a	19	17	36
	r	0,73	0,61	0,67
T802	a	8	4	12
	r	0,31	0,14	0,22
T81	a	1	4	5
	r	0,04	0,14	0,09
T813	a	6	10	16
	r	0,23	0,36	0,30
T814	a	330	343	673
	r	12,60	12,36	12,48
T827	a	0	2	2
	r	0,00	0,07	0,04
T83	a	0	1	1
	r	0,00	0,04	0,02
T835	a	180	144	324
	r	6,87	5,19	6,01
T845	a	1	0	1
	r	0,04	0,00	0,02
T857	a	189	77	266
	r	7,22	2,77	4,93
T874	a	1	1	2
	r	0,04	0,04	0,04
T880	a	1	0	1
	r	0,04	0,00	0,02
Y95	a	1	1	2
	r	0,04	0,04	0,04
Z203	a	457	410	867
	r	17,45	14,77	16,07
Z205	a	8	41	49
	r	0,31	1,48	0,91
Z21	a	30	6	36
	r	1,15	0,22	0,67
Z221	a	5	3	8
	r	0,19	0,11	0,15
Z223	a	26	21	47
	r	0,99	0,76	0,87
Z225	a	208	258	466
	r	7,94	9,30	8,64

**Laboratóriá objektivizácie faktorov životného
a pracovného prostredia**

Laboratória objektivizácie faktorov prostredia sú zriadené na 11 úradoch verejného zdravotníctva: ÚVZ SR Bratislava, RÚVZ Banská Bystrica, RÚVZ hl.mesta SR Bratislava, RÚVZ Košice, RÚVZ Nitra, RÚVZ Poprad, RÚVZ Prešov, RÚVZ Trenčín, RÚVZ Trnava, RÚVZ Žilina. Okrem toho je v RÚVZ Komárno zriadené NRC pre vibrionaceae, na RÚVZ Prievidza NRC pre termotolerantné améby a NRC pre mykológiu v RÚVZ Martin, ktorého činnosť bola v druhej polovici roka ukončená a túto problematiku prevzal RÚVZ v Poprade.

CHEMICKÉ ANALÝZY

1.Organizácia a personál

Názov úradu	Názov organizačnej jednotky	Vedúci organizačnej jednotky	Počet a skladba pracovníkov CHA	NRC
ÚVZ SR	Odbor objektivizácie faktorov životných podmienok	RNDr. Mária Horecká,CSc.	25 pracovníkov: 14 VŠ, 1 Bc, 10 SŠ	NRC pre rezíduá pesticídov NRC pre expozičné testy xenobiótík
RÚVZ Bratislava hl. m. SR	Odbor hygienických laboratórií	RNDr. Mária Kralovičová, CSc.	25 pracovníkov 7 VŠ, 17 ÚSO, 1 sanitárka	-
RÚVZ BB	Odbor chemických analýz	Ing.Zuzana Vassányi	29 pracovníkov 9 VŠ, 16 SZP, 4 NZP	-
RÚVZ KE	Odbor chemických analýz	doc. RNDr. Alexander Hudák, PhD.	28 pracovníkov: 10 VŠ, 15 SZP, 3 NZP	-
RUVZ NR	Odbor laboratórnych činností	Ing.Jarmila Dubajová	20 pracovníkov 7 VŠ, 11 SZP, 2 NZP	NRC pre zdravotnú problematiku vláknitých prachov
RÚVZ PD	Laboratória RÚVZ (do 1.9.2007)	Ing. Dagmar Grexová, MPH	13 pracovníkov 3 VŠ, 8 SZP, 2 NZP	-
RÚVZ PO	Odbor laboratórnych činností	Ing. Jana Dolinská	21 pracovníkov 7 VŠ, 12 SŠ, 2 NZP	-
RÚVZ PP	Špecializované laboratórium 1 chemických analýz	Ing. Rastislav Rosipal	16 pracovníkov 5 VŠ, 9 SZP, 2 NZP	NRC pre predmety bežného používania a obalové materiály
RÚVZ TN	Laboratória RÚVZ	Ing. Magdaléna Kukučová	12 pracovníkov 4 VŠ, 7 SZP, 1 NZP (od 1.10.2007 15 pracovníkov 5 VŠ, 8 SZP, 2 NZP	-
RÚVZ TT	Odbor objektivizácie a hodnotenia faktorov prostredia	Ing. Jiří Janošek	11 pracovníkov: 3VŠ, 8 SZP	-
RÚVZ ZA	Odbor laboratórnych analýz	RNDr. Ľudmila Šošková (MD) Zastupuje Ing. Ľudmila Hložková	18 pracovníkov: 6 VŠ, 9 SZP, dokumentačný pracovník 1, 2 NZP	-

2.1 Akreditácia

Názov úradu	Prvá akreditácia	Platnosť akreditácie do	Počet akreditovaných skúšok/ ukazovateľa	Počet akreditovaných odberov/ukazovateľa
ÚVZ SR	1. 4. 2002	1. 4. 2009	116 / 326	17
RÚVZ Bratislava hl. m. SR	02.12.2004 SLP 1996	29.11.2011 13.05.2009	16 / 51 81 / 196	5 / 15
RÚVZ BB	17.5.2004	21.5.2011	49 / 209	8 / 72
RÚVZ KE	5.6.2002	18.8.2009	40/65	7/11
RÚVZ NR	2003	21.9.2010	50/96	5/27
RÚVZ PD	26.10.2001	20.1.2009	54/78	5/16
RÚVZ PO	6.12.2003	31.12.2010	64/125	1/24
RÚVZ PP	24.11.2002	24.11.2009	42/97	-
RÚVZ TN	17.5.2004	23.4.2011	45/68	3/9
RÚVZ TT	20.5.2004	14.8.2011	32/69	-
RÚVZ ZA	8.2.2002	1.4.2009	40/75	2/11

2.2 Neakreditované skúšky

Názov úradu	Neakreditované skúšky/ ukazovateľa	Neakreditované odbery
ÚVZ SR	53/61	2
RÚVZ Bratislava hl. m. SR	5/12	-
RÚVZ BB	51/90	-
RÚVZ KE	143/227	54/64
RÚVZ NR	47/70	8/17
RÚVZ PD	122/142	21/28
RÚVZ PO	59/115	1/10
RÚVZ PP	94/186	6/12
RÚVZ TN	52/52	6/6
RÚVZ TT	19/33	-
RÚVZ ZA	69/158	14/39

3. Laboratórna činnosť

Prehľad počtu analyzovaných vzoriek, počtu ukazovateľov a analýz

Názov organizácie	VZORKY	UKAZOVATELE	ANALÝZY
ÚVZ SR Bratislava	1 965	11 906	24 743
Bratislava hl. mesto	4 305	24 432	56 729
Banská Bystrica	6 531	37 576	48 559
Košice	5 154	39 436	60 647
Nitra	4 142	34 807	70 182
Prešov	5 928	41 463	70 199
Poprad	3 621	25 576	38 344
Prievidza	2 500	15 661	31 025
Trenčín	3 097	20 751	26 268
Trnava	3 133	19 267	43 107
Žilina	4 022	32 159	43 034
SPOLU	44 398	303 034	512 837

a) podľa typu analyzovaných vzoriek

Názov úradu		Typ vzorky										
		Voda pitná	Voda na kúpanie	Minerálne vody	Poživatiny	Materské mlieko	PBP	Kozmetika	Ovzdušie	Biologický materiál	Iné	Spolu
ÚVZ SR	vzorky	531	40	51	344	260	28	35	92	515	69	1965
	ukazovatele	4632	466	822	3754	399	110	152	228	970	373	11906
	analýzy	9556	718	1825	7997	995	209	288	380	2161	614	24743
RÚVZ BA hl. m. SR	vzorky	813	510	73	329	-	-	548	1578	454	-	4305
	ukazovatele	11181	2763	657	832	-	-	2043	4545	2411	-	24432
	analýzy	23486	5400	1314	1630	-	-	4139	17109	3651	-	56729
RÚVZ BB	vzorky	3133	290	102	1278	7	-	-	1458	174	89	6531
	ukazovatele	27373	1776	1318	3551	99	-	-	2570	311	578	37576
	analýzy	32117	1893	1481	4656	221	-	-	6955	469	767	48559
RÚVZ KE	vzorky	2414	715	60	618	-	-	-	1066	268	13	5154
	ukazovatele	23498	5187	1100	2061	-	-	-	6580	996	14	39436
	analýzy	34887	7787	1990	3617	-	-	-	11315	1015	36	60647
RÚVZ NR	vzorky	1643	784	216	804	3	-	-	489	203	-	4142
	ukazovatele	24676	4592	2021	2318	39	-	-	886	275	-	34807
	analýzy	50479	8721	4001	4735	39	-	-	1616	591	-	70182
RÚVZ PD	vzorky	1139	242	26	205	-	3	1	399	221	264	2500
	ukazovatele	10029	1683	231	820	-	15	1	1107	693	1082	15661
	analýzy	19994	3913	592	2046	-	42	2	1686	1383	1367	31025
RÚVZ PO	vzorky	1592	331	85	1605	22	-	10	1713	102	468	5928
	ukazovatele	21419	2979	900	6680	173	-	140	2728	744	5700	41463
	analýzy	38042	5958	1800	13065	283	-	456	4111	1488	4996	70199
RÚVZ PP	vzorky	1091	260	80	444	-	737	238	699	-	72	3621
	ukazovatele	12732	2049	910	2626	-	4228	730	1002	-	699	25576
	analýzy	13379	2401	1501	3137	-	15061	1049	1076	-	740	38344
RÚVZ TN	vzorky	1093	365	65	353	-	-	2	427	212	580	3097
	ukazovatele	13295	3305	391	807	-	-	2	540	342	2069	20751
	analýzy	16322	4878	608	1565	-	-	2	708	696	1489	26268
RÚVZ TT	vzorky	1382	171	104	1447	-	-	-	29	-	-	3133
	ukazovatele	12625	929	965	4512	-	-	-	232	-	-	19263
	analýzy	25302	1857	1981	13519	-	-	-	448	-	-	43107
RÚVZ ZA	vzorky	1730	234	135	930	-	1	284	607	101	-	4022
	ukazovatele	22262	1795	2075	3810	-	2	745	1234	236	-	32159
	analýzy	24196	2335	2341	8499	-	4	1523	3677	459	-	43034

b) Zabezpečenie kvality

Názov úradu		Typ vzorky										
		Voda pitná	Voda na kúpanie	Minerálne vody	Poživatiny	Materské mlieko	PBP	Kozmetika	Ovzdušie	Biologický materiál	Iné	Spolu
ÚVZ SR	ukazovatele	3072	860	1247	5427	401	153	70	148	1531	369	13278
	analýzy	9025	1387	2032	8974	639	339	131	304	2062	648	25541
RÚVZ BA hl. m. SR	ukazovatele	4239	54	122	992	-	-	2701	1029	557	2341	12035
	analýzy	6775	190	298	1606	-	-	2701	3424	2810	2449	20253
RÚVZ BB	ukazovatele	2765	8	119	499	44	-	-	544	99	140	4218
	analýzy	3790	13	202	630	47	-	-	680	120	191	5673
RÚVZ KE	ukazovatele	3375	585	230	872	-	-	-	493	192	-	5747
	analýzy	5081	745	236	1045	-	-	-	997	247	-	8351

RÚVZ NR	ukazovatele	5215	-	-	979	-	-	-	506	101	-	6801
	analýzy	7028	-	-	1051	-	-	-	679	134	-	8892
RÚVZ PD	ukazovatele	2287	393	53	461	-	1	1	198	128	248	3770
	analýzy	4448	871	132	793	-	2	2	198	128	305	6879
RÚVZ PO	ukazovatele	4826	353	254	3204	38	-	22	1007	136	663	10503
	analýzy	6963	574	364	4267	38	-	44	1542	272	737	14801
RÚVZ PP	ukazovatele	329	30	64	398	-	550	88	33	-	18	1510
	analýzy	484	40	131	1683	-	1483	430	33	-	30	4314
RÚVZ TN	ukazovatele	1764	279	178	471	-	-	2	195	110	722	3721
	analýzy	2171	376	231	765	-	-	2	581	406	902	5434
RÚVZ TT	ukazovatele	2862	145	345	1868	-	-	-	168	-	-	5388
	analýzy	2995	145	630	2174	-	-	-	224	-	-	6168
RÚVZ ZA	ukazovatele	3886	503	296	1363	-	2	201	751	143	-	7145
	analýzy	6523	837	504	2864	-	4	754	751	143	-	12380

4. Nové analytické metódy

Názov úradu	Typ vzorky	Ukazovateľ	Druh metódy	Pôvod metódy
ÚVZ SR	voda	Cr ^{VI+}	fotometria	STN ISO 11083
	voda	Cd, Pb, Cr, Ni, As, Se, Sb, Ag, Ba	ICP/MS	STN EN ISO 17 294 -2
	požívatina	Cd, Pb, Cr, Ni, As, Sn	ICP/MS	STN EN ISO 17 294 -2 firemný manuál
	pbp	Cd, Pb, Cr, Ni, As, Se, Sb, Ag, Ba	ICP/MS	STN EN ISO 17 294 -2
	požívatiny	histamín	HPLC UV	M.T.V-Nogues, a kol.: Liquid Chromatographic Method for Determination of Biogenic Amines in Fish and Fish Products, Journal AOAC International, Vol. 78, No.4, 1995, p.1045-1050. Stanovenie histamínu metódou HPLC, Úradné metódy laboratórnej diagnostiky potravín a krmív, príloha 59.
	požívatiny	haloxyfop	LC/MS/MS	Hans G.J.Mol. a kol.:Determination of polar organophosphorus pesticides in vegetables and fruits using liquid chromatography with tandem mass spectrometry: selection of extraction solvent, Journal of chromatography A, 1015(2023)119-127. Quality Control Procedure Residues Analysis, Document No SANCO/10232/ 2006, Mrch/2006,30., Guidance document on residue analytical methods, SANCO/ 825/00,rev.7,17.3.2004, 16s.
ÚVZ SR	požívatiny	fentin	LC/MS/MS	EPA Method 8323:Determination of organotins by micro-liquid chromatography – electrospray ion trap mass spectrometry. Quality Control Procedure Residues Analysis, Document No SANCO/825/00, Mrch/2006,30., Guidance document on residue analytical methods, SANCO/825/ 00,rev.7,17.3.2004,16s.
	požívatiny	dichlorvos	GC/PFPD	Quality Control Procedures for Pesticide Residues Analysis, Document N° SANCO/ 10232/2006, 24.3.2006, pp. 30 Non Fatty Foods-QueChERS-Mini-multi-
		diazinon		
	chlorpyrifos-methyl			

		pirimiphos-methyl		residues methods for pesticide residues employing acetonitril extraction/partitioning and determinative analysis by GC-MS and/or LC/MS/MS,2005,pp.34
		fenitrothion		
		malathion		
		chlorpyrifos		
		parathionethyl		
		profenofos		
		phosalone		
	koreniny	Sudan I,II,III,IV	TLC	AOAC Official Methods of Analysis 988.13 FD&C Color Aditives in Foods,2000, pp.2. Davídek, J. a kol.: Laboratorní příručka analýzy potravin. SNTL, Praha, 1981, s.540-542
	koreniny	ošetrenie ionizujúcim žiarením	termoluminisencia	STN EN 1788
	kozmetika	amoniak	potenciometrická titrácia	NV SR 348/2004, ktorým sa ustanovujú analytické matódy na kontrolu zloženia kozmetických výrobkov
	kozmetika	dusitany	potenciometrická titrácia	NV SR 348/2004, ktorým sa ustanovujú analytické matódy na kontrolu zloženia kozmetických výrobkov
	biol.mat.-moč	fenol,o-krezol	HPLC	Angerer, J., Schaller, K.H.: Analyses of hazardous substances in biological materials. Vol-1, WILEY VCH Verlag GmbH, D-69469 Weinheim, Germany, 1988, 42-56 Ducos, P., Berode,M., Francin, J.M., Arnoux, C., Lefevre, C.: Biological monitoring of exposure to solvents using the chemical itself in urine: application to toluene. Int Arch Occup Environ Health (2008) 81, 273-284
RÚVZ BA hl. m. SR	kozmetické výrobky	o-aminofenol m-aminofenol p-aminofenol 2-metylrezorcinol	HPLC	U. Vincent, G. Bordin, P. Robouch, A. R. Rodriguez: A reference analytical method for the determination of oxidative hair dye intermediates in commercial cosmetic formulations. EC JRC IRMM, Geel, Belgium, 2004.
	kozmetické výrobky	kumarín, cinamal, eugenol, isoeugenol	HPLC	Merck: HPLC Application Note 2064, Determination of vanilin, eugenol and isoeugenol by RP - HPLC
RÚVZ BA hl. m. SR	kozmetické výrobky	kyselina askorbová, askorbypalmitát	HPLC	Hung T., Sejb P., Kramarek K.: J. F. Sci., 52, 4, 1987, 948-974
	pitná voda	chloroform, benzén, toluén, izoméry xylénov	GC / TD	Tölgyessy, P., Hrivňák, J., Šilhárová, K.: Determination of chlorinated ethenes in water using headspace solid phase microcolumn extraction combined with thermal desorption in GC injection port, Petroleum and Coal 46, No. 3, pp. 88-94, 2004.
RÚVZ BB	vnútorné ovzdušie	formaldehyd	HPLC - UV	OSHA 1007 NIOSH 2016
	vnútorné ovzdušie	nikotín 3-etenylpyridín	GC-MS	Coresta Method 50
	vnútorné ovzdušie	UVPF FPM	HPLC – UV, FLD	Coresta Method 51
	vnútorné ovzdušie	solanosol	HPLC - UV	Coresta Method 52
	pracovné ovzdušie	metyl-metakrylát	GC-FID	NIOSH 2537

	ovzdušie (voľné, pracovné)	koronén	HPLC - FLD	Hajšlová, J. a kol.: Stanovení PAU ve vzorcích životního prostředí
	povrchová voda	celkový dusík	Spektrofotometria, rozklad vzorky v termoreaktore	STN EN ISO 11905-1 STN ISO 7890/1
	voda (pitná, minerálna)	bór	Spektrofotometria	Spectroquant® Bor-Test MERCK
	materské mlieko	vápnik	AES	Firemná literatúra AAS
	piesok	PAU (15 derivátov)	HPLC - FLD	Sbírka zákonů ČR 135/2004
	piesok	Pb, Cd, Hg, Cr, Cu, Ni, As, Zn	AAS	Metodický návod pro stanovení kovu v půde
	vnútorné ovzdušie	formaldehyd	Odber: pasívna dozimetria	OSHA 1007 NIOSH 2016
	vnútorné ovzdušie	nikotín 3-etenylpyridín	Odber: XAD-4 trubičky	ASTM D5075
	vnútorné ovzdušie	solanesol UVP, FPM	Odber: PTFE filter	ASTM D5955
RÚVZ KE	vlasý	kadmium	AAS-GTA	Firemná literatúra Varian AAS
	vlasý	olovo	AAS-GTA	Firemná literatúra Varian AAS
	požívatiný	chróm	AAS-GTA	Firemná literatúra Varian AAS
	požívatiný	železo	AAS-GTA	Firemná literatúra Varian AAS
	požívatiný	horčík	AAS-FA	Firemná literatúra Varian AAS
RÚVZ KE	minerálna voda	chróm	AAS-GTA	Firemná literatúra Varian AAS
	pitná voda	železo	AAS-GTA	Firemná literatúra Varian AAS
	pitná voda	aldrin	GC	STN EN ISO 6468
	pitná voda	dieldrin	GC	STN EN ISO 6468
	pitná voda	heptachlór	GC	STN EN ISO 6468
	pitná voda	trans-heptachlór epoxid	GC	STN EN ISO 6468
	pitná voda	benzo(a)pyrén	HPLC	STN EN ISO 17993
	pitná voda	fluorantén	HPLC	STN EN ISO 17993
	pitná voda	benzo(b)fluorantén	HPLC	STN EN ISO 17993
	pitná voda	benzo(k)fluorantén	HPLC	STN EN ISO 17993
	pitná voda	benzo(g,h,i)perylén	HPLC	STN EN ISO 17993
	pitná voda	indeno(1,2,3-cd)pyrén	HPLC	STN EN ISO 17993
	ovzdušie	benzo(a)pyrén	HPLC	Aplikačné listy LC Varian
	ovzdušie	fluorantén	HPLC	Aplikačné listy LC Varian
	ovzdušie	benzo(b)fluorantén	HPLC	Aplikačné listy LC Varian

	ovzdušie	benzo(k)fluorantén	HPLC	Aplikačné listy LC Varian
	ovzdušie	benzo(g,h,i)perylén	HPLC	Aplikačné listy LC Varian
	ovzdušie	indeno(1,2,3-cd)pyrén	HPLC	Aplikačné listy LC Varian
	ovzdušie	benzo(a)antracén	HPLC	Aplikačné listy LC Varian
	ovzdušie	antracén	HPLC	Aplikačné listy LC Varian
	ovzdušie	dibenz(a,h)antracén	HPLC	Aplikačné listy LC Varian
	ovzdušie	naftalén	HPLC	Aplikačné listy LC Varian
	ovzdušie	acetnaftyl	HPLC	Aplikačné listy LC Varian
	ovzdušie	acetnaftén	HPLC	Aplikačné listy LC Varian
	ovzdušie	fluorén	HPLC	Aplikačné listy LC Varian
	ovzdušie	fenantrén	HPLC	Aplikačné listy LC Varian
	ovzdušie	pyrén	HPLC	Aplikačné listy LC Varian
	ovzdušie	chryzén	HPLC	Aplikačné listy LC Varian
	moč	fenol	Spektrofotometria	Bardodej a kol.: Expozičné testy v priemys.toxikológii
RÚVZ NR	ovzdušie	tuhé častice o veľkosti 10 µm	gravimetria	Method update by SKC Inc. ,IP 10A
	potraviny	benzo(a)pyrén	HPLC	Manuál firmy Amedis Hajšlová, Kratochvílová, Merchank-Application note 130
	biologický materiál	kyselina mandľová, hippurová a metylhippurová	HPLC	Ogatam, Sugihara-Int. Arch. Occup Environ Health 1978
	potraviny	histamín	spektrofotometria	Manuál firmy Biopharm Ag k testu Ridascreen Histamín č.R 1604
RÚVZ PO	pitná, povrchová, rekreačná voda	meď	plameňová AAS (FAAS)	STN ISO 8288
	detská výživa	organofosforové pesticídy	GC	EPA METHOD 8141B 1998 Organophosphorus compounds by gas chromatography STN EN 1528-1 až 4: 2001 Tukové potraviny, Stanovenie pesticídov a polychlorovaných bifenylov
	pracovné ovzdušie	alkány	GC	OSHA No 07
RÚVZ PP	kozmetické výrobky	chloroform	GC/FID	Smernica komisie 80/1335/EHS
	kozmetické výrobky	chlórbutanol	GC/ECD	Smernica komisie 85/490/EHS

	kozmetické výrobky	DEG	GC/FID	U.S.FDA: Gas Chromatography-Mass Spectrometry Screening Procedure for the Presence of DEG and EG in Toothpaste (version 2.0)
	PBP a OM	BADGE, BFDGE	HPLC/FD	STN EN 15 136
	PBP a OM	zvyšky nafty	GC/FID+MS	mod. STN EN 13628-1
	PBP a OM	DEHA	GC/MS	US EPA Test Method: Phtalate Esters-Method 606
	vody	bór	Spektrometria	ČSN ISO 9390
	vody	fluoridy	Potenciometria Spektrometria	STN ISO 10 359-2 Spectroquant Merck
	vody	celkový dusík	Spektrometria	mod. STN EN ISO 11905-1
RÚVZ TN	voda	fluoridy	fotometria	STN 830520/17
		hliník	fotometria	Chem.a fyz.metódy analýzy vôd, Horáková
		chróm	AAS	STN EN 1233
		nikel	AAS	STN EN ISO 15586
		rozp. kyslík	Elektrochemická	STN EN 25814
		sírovodík	fotometria	Chem.a fyz.metódy analýzy vôd, Horáková
		sodík	AAS	STN ISO 9964-3
	požívatiný vnútorné ovzdušie	kofeín	HPLC	Macrae,R.:HPLC in food Analysis, 1988
	xylén styren	GC/MS	NIOSH	
	formaldehyd	fotometria	Kemka:Analýza ovzdušia	
RÚVZ TT	vody	kyanidy	Spektrofotometria	Aplikačný list MERCK, Spectroquant 1.09701.0001
	vody	fluoridy	Spektrofotometria	STN 757484:2007
	vody	bór	spektrofotometria	Aplikačný list MERCK, Spectroquant 1.14839.001
	moč	kreatinín	HPLC	Katalóg Machery – Nagel GmbH: HPLC Applications, Application 756 – 759, tr.203;
	moč	kyselina mandľová	HPLC	Zborník konferencie: Chemické analýzy pri zabezpečovaní ochrany zdravia obyvateľstva, str. 47 – 54, 4. – 5.10.2000, Donovaly
	moč	kyselina hippurová	HPLC	
RÚVZ ZA	voda	antimón	AAS	Aplikačný list-Analytical Methods for Grafite Tube Atomizer
	voda	striebro	AAS	Aplikačný list-Analytical Methods for Grafite Tube Atomizer
	voda	bór	fotometrická	Spectroquant Bor-Test
	voda	kyanidy	fotometrická	Spectroquant Cyanid-Test
	voda pitná	PAU	HPLC	Separation of 17 PAH OSP-2A Application Note 2 (21.2.94) +modifikácia
	voda-prírodné kúpaliska	fenoly	HPLC	Separation of 11 Phenols in Water LiChrolut Aplikation Note +modifikácia
	voda-prírodné kúpaliska	celkový fosfor	fotometrická	M.Horéková/P.Lishke/A. Grunwald, Chemické a fyzikální metody analýzy vod

	požívatiný	PAU	HPLC	Quantifikation of polycyclic aromatic hydrocarbons in fish,meat products and cheese using highperformance liquid chromatografy Dafflon,O.Gobet,H.Koch, H.Bosset,J.O. Mitt.Geb. Lebensmittelunters.Hyg.,1995,86(5),534-555+modifikácia
	kozmetické výrobky - krémy	vitamín a,e	HPLC	Separation of Fat soluble vitamins Chromatografie in det Klinischen Chemie (Merck 1982) + modifikácia
	kozmetické výrobky	chlórbutanol	GC	Smernica komisie 85/490/EHS z 11.októbra 1985
	požívatiný	akrylamid	HPLC	EUR 18702 EN
	pracovné ovzdušie	tetrachlóretylén	GC	Modifikácia MDHS 28
	pracovné ovzdušie	ozón	detekčne	GASTEC-DETEKTOR TUBE
	pracovné ovzdušie	benzén	GC	Modifikácia MDHS 17
	pracovné ovzdušie	propán-2-ol	GC	Modifikovaná NIOSH 1400

5. Odborná činnosť

a) programy, projekty, ťažiskové úlohy

Názov úradu	Číslo programu	Názov úlohy	Počet vzoriek	Počet ukazovateľov
ÚVZ SR	7.1	Cyanobaktérie	29	238
	7.3	Minerálne a pramenité balené vody	51	822
	7.4	Radiačne ošetrované potraviny	45	
	7.6	Materské mlieko	260	369
	7.7	Reziduá pesticídov v potravinách pre dojčenskú a detskú výživu	84	2 520
	7.9	Glutén v diétnych potravinách	47	47
	4/2006/n	Porfix – analýza vzoriek pórobetónových výrobkov	25	25
RÚVZ BA hl.m.	1.6	Monitoring kvality vody prírodných kúpacích oblastí v súlade s platnou legislatívou, príprava podkladov pre EÚ	137	593
	1.8	Monitoring kvality pitnej vody na spotrebisku v súlade s platnou legislatívou, príprava podkladov pre EÚ	420	6 822
	2.3	Zdravé pracoviská	39	135
	3.1	Sledovanie dusičnanov a dusitanov, mykotoxínov a patulínu a reziduí pesticídov v potravinách pre dojčatá a malé deti	19	38
	3.3	Kontrola jodidácie kuchynskej soli	24	48
	3.4	Sledovanie regulovaných látok v kozmetických výrobkoch	488	1 516
	7.3	Minerálne a pramenité balené vody	73	657
	7.12	Informatizácia laboratórných odborov	System STAR	
RÚVZ BB	1.6	Monitoring kvality vody prírodných kúpacích oblastí v súlade s platnou legislatívou, príprava podkladov pre EÚ	77	462

	1.8	Monitoring kvality pitnej vody na spotrebisku v súlade s platnou legislatívou, príprava podkladov pre EÚ	3133	27373
	2.1	Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce		
	2.2	Znižovanie rizika ochorení podmienených prácou u zamestnancov pri práci so zobrazovacími jednotkami	786	1576
	2.3	Zdravé pracoviská		
	3.1	Sledovanie dusičnanov a dusitanov, mykotoxínov a patulínu a reziduí pesticídov v potravinách pre dojčatá a malé deti	86	172
	3.3	Kontrola jodidácie kuchynskej soli	212	424
	7.3	Minerálne a pramenité balené vody	102	1 318
	7.6	Materské mlieko	7	99
	7.7	Reziduá pesticídov v potravinách pre dojčenskú a detskú výživu	28	148
	7.13	Stanovenie oxidu kremičitého v respirabilnej frakcii aerosolu	7	7
RÚVZ BB	7.14	Stanovenie PAU v ovzduší a 1-hydroxy-pyrénu v moči u pracovníkov vybraných profesií	220	1 705
	7.15	Stanovenie olova v krvi exponovaných pracovníkov	29	29
RÚVZ KE	1.6	Monitoring kvality vody prírodných kúpacích oblastí v súlade s platnou legislatívou, príprava podkladov pre EÚ	171	832
	1.8	Monitoring kvality pitnej vody na spotrebisku v súlade s platnou legislatívou, príprava podkladov pre EÚ	690	12 374
	2.4	Analýza vplyvu škodlivých faktorov pracovného prostredia na zdravotný stav zamestnancov DZ Koksovňa, VSŽ Košice	25	400
	2.6	Spoločný medziodborový program Biomonitoring zaťaženia ľudí faktormi prostredia (HBM): 1.Dopad prevádzky spaľovne Kokšov –Bakša na zdravie okoložijúcich obyvateľov 2.Prašný spad v lokalite Elektrárň Vojany	voda: 41 krv: 227 moč: 12 ovzdušie: 1 32	1 832 44
	3.1	Sledovanie dusičnanov a dusitanov, mykotoxínov a patulínu a reziduí pesticídov v potravinách pre dojčatá a malé deti	190	463
	3.2	Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospelšej populácie	9	129
	3.3	Kontrola jodidácie kuchynskej soli	171	701
	7.3	Minerálne a pramenité balené vody	60	1 100
	7.7	Reziduá pesticídov v potravinách pre dojčenskú a detskú výživu	5	50
	7.13	Stanovenie oxidu kremičitého v respirabilnej frakcii aerosolu	88	88
	7.14	Stanovenie PAU v ovzduší a 1-hydroxy-pyrénu v moči u pracovníkov vybraných profesií	40	640
	7.15	Stanovenie olova v krvi exponovaných pracovníkov	9	9

RÚVZ NR	1.6	Monitoring kvality vody prírodných kúpacích oblastí v súlade s platnou legislatívou, príprava podkladov pre EÚ	41	525
	2.1	Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce.	ovzdušie: 612 biol.mater.:203	958 275
	2.3	Zdravé pracoviská	ovzdušie: 32 biol.mater.:12	142
	3.1	Sledovanie dusičnanov a dusitanov, mykotoxínov a patulínu a reziduí pesticídov v potravinách pre dojčatá a malé deti	30	101
	3.3	Kontrola jodidácie kuchynskej soli	183	556
RÚVZ NR	7.3	Minerálne a pramenité balené vody	219	2 076
	7.5	Materské mlieko	3	39
	7.7	Reziduá pesticídov v potravinách pre dojčenskú a detskú výživu	17	68
	7.14	Stanovenie PAU v ovzduší a 1-hydroxy-pyrénu v moči u pracovníkov vybraných profesií	ovzdušie: 54 biol.mater.:45	
RÚVZ PO	1.6	Monitoring kvality vody prírodných kúpacích oblastí v súlade s platnou legislatívou, príprava podkladov pre EÚ	65	471
	1.8	Monitoring kvality pitnej vody na spotrebisku v súlade s platnou legislatívou, príprava podkladov pre EÚ Monitorovanie povrchovej vody (Torysa, Šťavica) odoberanej pre pitné účely	Kontrolný monitoring: 652 Preverovací monitoring: 187 27	7 824 6 571 931
	2.3	Zdravé pracoviská	670	
	3.1	Sledovanie dusičnanov a dusitanov, mykotoxínov a patulínu a reziduí pesticídov v potravinách pre dojčatá a malé deti	dusičnany, dusitany: 159 mykotoxíny: 6	318 6
	3.3	Kontrola jodidácie kuchynskej soli	223	669
	7.3	Minerálne a pramenité balené vody	85	900
	7.6	Materské mlieko	22	173
	7.7	Reziduá pesticídov v potravinách pre dojčenskú a detskú výživu	25	200
RÚVZ TN	1.1	Akčný plán pre prostredie a zdravie obyvateľov SR III (NEHAP III)	494	5224
	1.6	Monitoring kvality vody prírodných kúpacích oblastí v súlade s platnou legislatívou, príprava podkladov pre EÚ	365	2 290
	1.8	Monitoring kvality pitnej vody na spotrebisku v súlade s platnou legislatívou, príprava podkladov pre EÚ	402	4 623
	3.1	Sledovanie dusičnanov a dusitanov, mykotoxínov a patulínu a reziduí pesticídov v potravinách pre dojčatá a malé deti	77	142
	3.3	Kontrola jodidácie kuchynskej soli	80	80
	4.3	Zneužívanie návykových látok (alkohol, tabák, drogy)	51	
	7.3	Minerálne a pramenité balené vody	65	390
RÚVZ TT	1.6	Monitoring kvality prírodných kúpacích oblastí v súlade s platnou legislatívou, príprava podkladov pre EÚ.	42	140
	1.8	Monitoring kvality pitnej vody na spotrebisku v súlade s platnou legislatívou.	754	6962
	3.1	Sledovanie dusičnanov a dusitanov v dojčenskej a detskej výžive	246	492

	3.3	Kontrola jodidácie kuchynskej soli.	153	450
RÚVZ TT	7.3	Minerálne a pramenité balené vody.	104	965
RÚVZ ZA	1.1	Akčný plán pre prostredie a zdravie obyvateľov SR III (NEHAP III)	60	108
	2.1	Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce.	127	889
	2.6	Spoločný medziodborový program Biomonitoring zaťaženia ľudí faktormi prostredia (HBM):	97	218
	3.1	Sledovanie dusičnanov a dusitanov v dojčenskej a detskej výžive	dusičnany: 81 dusitany: 66	81 66
	3.2.	Stanovenie histamínu a akrylamidu vo vzbraných druhoch potravín	histamín: 7 akrylamid: 10	7 10
	3.3	Kontrola jodidácie kuchynskej soli.	181	543
	3.4	Sledovanie regulovaných látok v kozmetických výrobkoch	319	682
	7.3	Minerálne a pramenité balené vody	135	2 075
	7.7	Reziduá pesticídov v potravinách pre dojčenskú a detskú výživu	4	20
			Program Medzinárodnej vedecko-technickej spolupráce MŠ SR (MVTs): Udržateľné vozovky pre nové členské štáty Európskej únie	

PESTICÍDY STANOVENÉ V DOJČENSKEJ A DETSKEJ VÝŽIVE:

Sumárna tabuľka za ÚVZ SR a RÚVZ SR

ÚVZ SR	Počet vzoriek	Ukazovatele (názov)	Pôvod metódy	LOD mg/kg	LOQ mg/kg	Výt'aznosť %	Najvyššia nameraná hodnota	
Typ vzorky								
ovocné/ zeleninové detské výživy (32 ks)	84	α -HCH	STN EN	0,00024	0,00050	89	ND	
		β -HCH	1528	0,00024	0,00050	83	ND	
		HCB	časť 1 až 4	0,00021	0,00045	98	ND	
		γ -HCH	STN EN	0,00024	0,00050	90	ND	
		Aldrin+ dieldrin	12393	0,00024	0,00050	95	ND	
		sušené mliečne kaše (43 ks)	Heptachlor+Tr ans-heptachlor- epoxid	časť 1 až 3	0,00026	0,00055	94	ND
			α -endosulfan		0,00023	0,00050	95	ND
			4,4'-DDE		0,00023	0,00050	94	ND
		sušené nemliečne kaše (7 ks)	Endrin		0,00027	0,00060	92	ND
			β -endosulfan		0,00027	0,00060	96	ND
		tekuté nápoje (2ks)	4,4'-DDD		0,00023	0,00049	99	ND
			2,4' DDT		0,00040	0,00090	104	ND
4,4'-DDT			0,00049	0,0011	98	ND		
Metoxychlor			0,00034	0,00075	95	ND		

		demeton- S-methyl (Σdemeton-S-methyl, demeton-S-methyl sulfone, oxydemeton-methyl)	Multiresidue Method for Pesticides in Fatty and Non-fatty Foods, Nestle Laboratory Instr., máj 2002, 35 s.)	0,00094	0,0028	85	ND
		omethoate		0,00077	0,0023	96	ND
		dimethoate (Σomethoate a dimethoate)		0,00064	0,0019	96	ND
		ethoprophos		0,00051	0,0015	78	<LOQ
		cadusafos		0,00072	0,0022	89	ND
		terbufos (Σterbufos sulfoxide, terbufo-sulfoxide)		0,00089	0,0027	79	<LOQ
		disulfoton (Σdisulfoton sulfone, disulfoton sulfoxide)		0,00088	0,0026	85	<LOQ
		fensulfothion		0,00085	0,0025	88	ND
		nitrofen		0,00067	0,0020	104	<LOQ
		fipronil (Σ fipronil a fipronyl-desulfinyl)	Morzycka, B.: Simple method for determination of trace levels of pesticides in honeybees using MSPD and GC, Journal of Chromat. A, 982(2002) s.267-273.	0,00070	0,0020	86	<LOQ
ovocné/ zeleninové detské výživy (32 ks) sušené mliečne kaše (43 ks) sušené nemliečne kaše (7 ks) tekuté nápoje (2ks)	84	Propineb, propyléntiomoč ovina	Sottani, C. a kol.: Analytical method for the quantitative determination of urinary ethylenethio-urea by LC/ESI/MS/MS, Rapid Commun. in MS, 2003, 17, s2253-2259, Hanada, Y. kol LC/MS Studies on Characterization and Detemination	0,00013	0,00039	92,3%	ND

			of N,N'-Ethylenebisdi thiocarbamate Fungicides in Environmental Water Samples Analytical Sciences, April 2002, Vol.18, s. 441-444.				
ovocné/ zeleninové detské výživy (32 ks) sušené mliečne kaše (43 ks) sušené nemliečne kaše (7 ks) tekuté nápoje (2ks)	84	Haloxyfop	Hans G.J. Mol, Ruud C.J. van Dam, Odile M. Steiger: Determination of polar organophosphorus pesticides in vegetables and fruits using liquid chromatography with tandem mass spectrometry: selection of extraction solvent, <i>Journal of chromatography A, 1015 (2003) 119-127</i>	0,000065	0,00020	94,1	ND
ovocné/ zeleninové detské výživy (32 ks) sušené mliečne kaše (43 ks) sušené nemliečne kaše (7 ks) tekuté nápoje (2ks)	84	Fentin	EPA method 8323: Determination of organotins by micro-liquid chromatography – electrospray ion trap mass spectrometry	0,00010	0,00030	93,3%	ND
RÚVZ Košice	Počet vzoriek	Ukazovatele (názov)	Pôvod metódy	LOD mg/kg	LOQ mg/kg	Výťaž- nosť %	Najvyššia nameraná hodnota
Typ vzorky							
Mliečna výživa	5	HCB	STN EN 1528	0,0002	0,0006	90,1	ND
		Lindan		0,0002	0,0006	89,9	ND
		Heptachlór		0,0005	0,0015	82,3	ND
		Aldrin		0,0003	0,0009	83,1	ND
		p,p'DDE		0,0003	0,0009	76,6	ND
		Dieldrin		0,0004	0,0012	85,5	ND

		Endrin		0,0002	0,0006	81,2	ND
		p,p'DDT		0,0009	0,0027	94,0	ND
		Metoxychlór		0,0013	0,0039	92,8	ND
		Heptachlór-epoxid		0,0002	0,0006	86,0	ND
RÚVZ Banská Bystrica	Počet vzoriek	Ukazovatele (názov)	Pôvod metódy	LOD mg/kg	LOQ mg/kg	Výt'aznosť * %	Najvyššia nameraná hodnota
Typ vzorky							
Detské kaše (dojčenská výživa)	13	HCB Lindan Heptachlór pp-DDT metoxychlór	STN EN 1528, modifikácia (ŠPP_02, akreditovaná metóda)	0,0002	0,0005	77 87 75 108 105	ND ND ND ND ND
Detská výživa	10	HCB Lindan Heptachlór pp-DDT metoxychlór	STN EN 1528, modifikácia (ŠPP_02, akreditovaná metóda)	0,0002	0,0005		ND ND ND ND ND
Sušené mlieko (dojčenská výživa)	7	HCB Lindan Heptachlór pp-DDT metoxychlór	STN EN 1528, modifikácia (ŠPP_02, akreditovaná metóda)	0,0002	0,0005		ND ND ND ND ND
RÚVZ Žilina	Počet vzoriek	Ukazovatele (názov)	Pôvod metódy	LOD mg/kg	LOQ mg/kg	Výt'aznosť %	Najvyššia nameraná hodnota
Typ vzorky							
Dojčenská a detská ovocná výživa	1	lindan aldrin trans-chlordane dieldrin endrin	STN EN 12393-1až3	4.10 ⁻⁶ 6.10 ⁻⁶ 6.10 ⁻⁶ 8.10 ⁻⁶ 4.10 ⁻⁶	1.10 ⁻⁵ 1,4.10 ⁻⁵ 1,8.10 ⁻⁵ 2,6.10 ⁻⁵ 1,2.10 ⁻⁵	85 87 88 89 89	ND ND ND ND ND
Dojčenská a detská mliečna výživa	3	lindan aldrin trans-chlordane dieldrin endrin	STN EN 1528-1až4	4.10 ⁻⁶ 6.10 ⁻⁶ 6.10 ⁻⁶ 8.10 ⁻⁶ 4.10 ⁻⁶	1.10 ⁻⁵ 1,4.10 ⁻⁵ 1,8.10 ⁻⁵ 2,6.10 ⁻⁵ 1,2.10 ⁻⁵	80 81 81 75 77	ND ND ND ND ND
RÚVZ Prešov	Počet vzoriek	Ukazovatele (názov)	Pôvod metódy	LOD mg/kg	LOQ mg/kg	Výt'aznosť %	Najvyššia nameraná hodnota
Typ vzorky							
Nemliečna cereálna dojčenská a detská výživa	2	Oxydemeton-methyl	EPA METHOD 8141B	0,0005	0,0016	25	< 0,0016 (LOQ)
		Omethoate	STN EN 1528-1 až 4	0,0001	0,0002	38	< 0,0002 (LOQ)
		Demeton-S-metyl		0,0005	0,0014	79	< 0,0014 (LOQ)
		Ethoprophos		0,0007	0,0021	97	< 0,0021 (LOQ)
		Cadusafos		0,0004	0,0012	96	< 0,0012 (LOQ)
		Terbufos		0,0002	0,0005	95	< 0,0005 (LOQ)
		Disulfoton	0,0001	0,0004	79	< 0,0004 (LOQ)	

		Demeton-S-metyl sulfone		0,0006	0,0017	98	< 0,0017 (LOQ)
Mliečna dojčenská a detská výživa	6	Oxydemeton-methyl	EPA METHOD 8141B	0,0005	0,0016	25	< 0,0016 (LOQ)
		Omethoate	STN EN 1528-1 až 4	0,0001	0,0002	38	< 0,0002 (LOQ)
		Demeton-S-metyl		0,0005	0,0014	79	< 0,0014 (LOQ)
		Ethoprophos		0,0007	0,0021	97	0,0028
		Cadusafos		0,0004	0,0012	96	< 0,0012 (LOQ)
		Terbufos		0,0002	0,0005	95	< 0,0005 (LOQ)
		Disulfoton		0,0001	0,0004	79	< 0,0004 (LOQ)
		Demeton-S-metyl sulfone		0,0006	0,0017	98	< 0,0017 (LOQ)
Ovocná zeleninová dojčenská a detská výživa	17	Oxydemeton-methyl		EPA METHOD 8141B	0,0005	0,0016	25
		Omethoate	STN EN 1528-1 až 4	0,0001	0,0002	38	< 0,0002 (LOQ)
		Demeton-S-metyl		0,0005	0,0014	79	< 0,0014 (LOQ)
		Ethoprophos		0,0007	0,0021	97	0,0022
		Cadusafos		0,0004	0,0012	96	< 0,0012 (LOQ)
		Terbufos		0,0002	0,0005	95	< 0,0005 (LOQ)
		Disulfoton		0,0001	0,0004	79	< 0,0004 (LOQ)
		Demeton-S-metyl sulfone		0,0006	0,0017	98	< 0,0017 (LOQ)
• RÚVZ Nitra	Počet vzoriek	Ukazovatele (názov)		Pôvod metódy ^a	LOD	LOQ	Výt'aznosť (%) ^b
Typ vzorky							
Detská výživa	15	4,4-DDT		0,00143	0,00429	42	všetky vzorky pod LOQ
		4,4-DDD		0,00037	0,00112	29	
		4,4-DDE		0,00068	0,00204	37	
		Metoxychlór		0,00063	0,00190	59	
		Heptachlór		0,00014	0,00440	113	
		Hexachlórbenzén		0,00081	0,00243	49	
		Trifluralin		0,00065	0,00196	81	
		Lindan		0,00053	0,00160	108	
		Betaendosulfán		0,0005	0,0015	70	
		Alfaendosulfán		0,00054	0,00162	67	
		Endrin		0,00005	0,00151	63	
		Dieldrin		0,00053	0,00159	61	
		Aldrin		0,00059	0,00178	32	
		Disulfoton		0,00186	0,00558	43,8	
		Fensulfothion		0,00115	0,00346	43,7	
		Omethoate		0,00097	0,00292	146,2	
		Terbufos		0,00079	0,00238	147,5	
		Cadusafos		0,00145	0,00436	63,0	
Demeton-s-methyl		0,00102	0,00306	17,9			

		Demeton-s-methyl sulfon		0,00103	0,00310	27,0	
		Ethoprophos		0,00115	0,00346	51,8	

Poznámky:

* výťažnosti sa vzťahujú na všetky komodity

^a

1. Anastassiades, M., Scherbaum, E., Bertsch, D.: Validation of a Simple and Rapid Multiresidue Method (QuEChERS) and its Implementation in Routine Pesticide Analysis. In: MGPR Symposium, May 2003, Aix en Provence, France, 2003.
2. Ústne podanie, NRC SR pre RP, ÚVZ so sídlom v Bratislave, 2006.
3. Monošíková, J., Dömötörövá, M., Hercegová, A., Matisová, E.: Metódy prípravy vzorky pre analýzu rezíduí pesticídov v detskej výžive. Ústav analytickej chémie FCHPT STU Bratislava, 7. jún 2006, Zborník príspevkov, Pesticídy, bezpečnosť potravín a životné prostredie, str.52, Bratislava, Ústav analytickej chémie FCHPT STU, Bratislava, 2006, ISBN 80-227-2421-1

^b Výťažnosti RP (zo vzorky) od Disulfotonu po Ethoprophos sú prevzaté od NRC pre RP

ÚVZ SR Bratislava - Ing.Monošíková, prezentované na Konzultačnom dni 12.9.2005 v Bratislave.

b) spolupráca s NRC, inými odbormi ÚVZ SR, RÚVZ alebo zdravotníckymi zariadeniami

ÚVZ SR

Špecializované laboratóriá a NRC, v ktorých sa vykonávajú chemické analýzy spolupracovali s inými odbormi ÚVZ SR, pre ktoré stanovovali požadované ukazovatele pri vyšetrení vzoriek v rámci projektov a úloh potravinového dozoru.

NRC pre expozičné testy xenobiótík spolupracovalo s pracoviskami poľnohospodárskeho zamerania v západoslovenskom regióne, s nemocnicou Ružinov, s nemocnicou akad. Déreza Kramáre, s nemocnicou s poliklinikou MV, s klinikou pracovného lekárstva Košice a Bratislava a s pracoviskami s rôznou expozíciou chemickým faktorom, závodnými zdravotnými službami a pod.

Laboratóriá zabezpečovali spoluprácu ÚVZ SR a SZU vo výučbe študentov, organizovaním odborných cvičení, školiacich miest, kurzov a seminárov pre pregraduálne a postgraduálne štúdium.

Laboratórium kvapalinovej chromatografie spolupracovalo s NRC pre hydrobiológiu a NRC pre ekotoxikológiu pri riešení programu Cyanobaktérie vyšetrením mikrocystínov vo vzorkách vody a vodných kvetov z vodárenských a rekreačných nádrží ohrozených premnožením cyanobaktérií. V rámci tejto činnosti spolupracuje ÚVZ SR so sieťou CYANONET pre výskum a monitoring sinicových vodných kvetov.

Laboratórium AAS spolupracovalo na projekte PORFIX vyšetrením prítomnosti kovov v stavebných materiáloch, pri overovaní ekologickej neškodnosti stavebného odpadu.

Pre potreby Potravinového dozoru organizovaného odborom hygieny výživy zabezpečovali laboratóriá chemické analýzy vzoriek minerálnych vôd, vyšetrenia gluténu a potravinovej vlákniny v diétnych potravinách, vyšetrenia pesticídov v dojčenskej a detskej výžive a vyšetrenia na dôkaz ošetrovania potravín ionizujúcim žiarením.

ÚVZ SR spolupracuje TK 28 SUTN v oblasti kvality ovzdušia CEN 137 a CEN 264 a s TK 79 kozmetika a TK 27 kvalita vody. V rámci tejto spolupráce pripomienkuje obsahle medzinárodné predpisy, smernice a zahraničné a slovenské technické normy.

Pracovníci CHA sú členmi pracovných skupín hlavného odborníka pre CHA v oblasti spektrálnych metód, chromatografických metód, chémie ovzdušia a chemometrie.

RÚVZ BA hl.m.SR

Odbor hygienických laboratórií spolupracuje s NRC pre zdravotnú problematiku vláknitých prachov RÚVZ Nitra. V roku 2007 bolo v NRC analyzovaných 18 vzoriek na obsah azbestových vlákien.

V rámci spolupráce s NRC pre zdravotnú problematiku znečistenia komunálneho ovzdušia sa pokračovalo vo využívaní metódy umožňujúcej stanovenie koncentrácií benzénu v životnom prostredí na úrovni μg -mových hodnôt v m^3 vzduchu. V roku 2007 bolo analyzovaných 34 vzoriek ovzdušia, čo je 146 ukazovateľov. Metóda umožňuje okrem benzénu v jednom nástreku stanovovať aj toluén, etylbenzén, izoméry xylénov, styrén, trichlóretylén a tetrachlóretylén.

Odbor hygienických laboratórií analyzoval vzorky kozmetických výrobkov na vybrané ukazovatele v rámci štátneho zdravotného dozoru s celoslovenskou pôsobnosťou. Do hygienickej praxe boli zavedené a validované nové analytické metódy s vypracovaním príslušných validačných protokolov.

RÚVZ BB

OCHA spolupracuje s týmito NRC RÚVZ Banská Bystrica:

- NRC pre hodnotenie vplyvu ovzdušia a ovzdušia uzatvorených priestorov nevýrobného charakteru na zdravie populácie
- NRC pre hodnotenie osobnej expozície a zdravotného rizika

V roku 2007 boli v laboratóriách OCHA zavedené nové metódy pre odber a analýzu pracovného a vnútorného ovzdušia. Tieto sú uvedené v bode 4. - Nové analytické metódy. Za sledované obdobie bolo vyšetrených 1458 vzoriek ovzdušia a 174 vzoriek biologického materiálu.

Pracovníčky OCHA Ing. Alena Plížiková a Ing. Daniela Borošová, PhD. sú vedúcimi celoslovenských pracovných skupín (skupiny pre chromatografiu a skupiny pre spektrálne metódy). Každoročne organizujú pracovné stretnutia členov týchto odborných skupín a konzultačné dni, na ktoré zabezpečujú hodnotný odborný program. Ďalší pracovníci OCHA Ing. Šaligová a Mgr. Krčmová, sa aktívne zapájajú do činnosti ďalších pracovných skupín HO pre OCHA.

OCHA v rámci plnenia úloh vyplývajúcich z Programov a projektov pre úradov verejného zdravotníctva SR na rok 2007 veľmi úzko spolupracuje s RÚVZ Nitra. Týka sa to predovšetkým analýz oxidu kremečitého, 17 polyaromatických uhlíkov v pracovnom aj voľnom ovzduší, stanovenia 1-hydroxypyrenu a olova v biologickom materiáli.

OCHA RÚVZ Banská Bystrica dlhodobu spolupracuje aj s inštitúciami z rezortu školstva, konkrétne s vysokými školami pôsobiace v regióne, t.j. Technickou univerzitou vo Zvolene a Univerzitou Mateja Bela v Banskej Bystrici. V rámci tejto kooperácie prebiehajú každoročne praktické cvičenia študentov Fakulty prírodných vied UMB oboru Environmentálna chémia zamerané na odber a analýzu kontaminantov (PAU, toxické kovy) vo vodách a ovzduší. Ďalšou formou spolupráce sú stáže študentov v laboratóriách OCHA, konzultácie k diplomovým prácam a prácam študentskej vedeckej odbornej činnosti. Spoločné publikácie, ako výsledky ďalšej odbornej spolupráce s vedeckými a pedagogickými pracovníkmi týchto univerzít sú citované nižšie.

RÚVZ KE

1. NRC pre hygienickú problematiku pitnej vody, RÚVZ Košice:

V rámci spolupráce s týmto NRC bolo do našich laboratórií dodaných 237 vzoriek pitných vôd, v ktorých bolo sledovaných 2 413 ukazovateľov v rámci minimálneho resp. úplného rozboru.

2. Iné RÚVZ – Prešov, Humenné:

Bolo doručených 30 vzoriek pitnej vody a potravín na stanovenie hliníka, ortuti, olova, kadmia, niklu a TOC. Celkovo bolo stanovených 172 ukazovateľov.

3. Zdravotnícke zariadenia:

Na základe spolupráce bolo doručených z Kliniky pracovného lekárstva a klinickej toxikológie FNLP Košice 13 vzoriek krvi pacientov na stanovenie obsahu ortuti.

Z dialýzačných stredísk pričlenených ku FNLP Košice bolo dodaných 36 vzoriek vôd, v ktorých bolo celkovo sledovaných 648 ukazovateľov

4. NRC pre zdravotnú problematiku vláknitých prachov, RÚVZ Nitra:

Na analýzu do NRC bolo zaslaných 5 vzoriek na stanovenie početnej koncentrácie azbestových vlákien odobratých vo vnútornom ovzduší budov. Zaslaných bolo aj päť vzoriek materiálu na potvrdenie alebo vylúčenie prítomnosti azbestových vlákien.

RÚVZ NR

V rámci NRC pre zdravotnú problematiku vláknitých prachov sme poskytovali analýzy pre fyzické a právnické osoby zo Slovenska a Česka i pre jednotlivé RÚVZ na Slovensku. V roku 2007 bolo vyšetrených 208 vzoriek ovzdušia a 89 vzoriek stavebného materiálu, čo je 297 ukazovateľov a 330 analýz. Výsledky slúžia ako podklad pre hodnotenie a znižovanie zdravotných rizík pri práci pre zamestnávateľov v súlade s §20 ods.8 zákona č. 126/2006 Z.z.

V rámci spolupráce s inými NRC na Slovensku nám poskytli odborné konzultácie NRC pre expozičné testy xenobiotík a NRC pre predmety bežného používania a obalové materiály.

RÚVZ PO

Oddelenia chemických analýz RÚVZ Prešov zabezpečujú laboratórne vyšetrenie vzoriek okrem RÚVZ Prešov aj pre RÚVZ so sídlom v Bardejove, Humennom, Svidníku a Vranove.

Oddelenie chemických analýz vôd na základe povolenia ŠÚKL vykonáva aj vyšetrenie vôd z lekární podľa Slovenského liekopisu.

Oddelenie chemických analýz požívatin pripravilo a vyhodnotilo medzilaboratórne porovnanie výsledkov (MPV) na stanovenie jodidu, jodičnanu a ferokyanidu draselného v jedlej soli. Tohto MPV sa zúčastnili laboratória jednotlivých RÚVZ v SR, ÚVZ a laboratórium f. Solivary Prešov. V rámci úlohy „Materské mlieko“ oddelenie chemických analýz požívatin spolupracuje s bankou ženského – materského mlieka na novorodeneckom oddelení FNŠP J. A. Reimana v Prešove.

Oddelenie chemických analýz ovzdušia a BET v rámci Hlavnej úlohy – “Vyhľadávať práce spojené s expozíciou chemickým karcinogénom a mutagénom a pracovným procesom s rizikom chemickej karcinogenity v ovzduší“ realizovalo merania na 4 pracoviskách v okrese Prešov a 12 pracoviskách v ostatných okresoch Prešovského kraja, spracovalo 162 vzoriek prašnosti v okrese Prešov a 466 vzoriek prašnosti pre ostatné okresy Prešovského kraja. V rámci tohto projektu boli sledované aj chemické škodliviny a to na 7 pracoviskách, z ktorých bolo odobratých a následne spracovaných 42 vzoriek. V rámci projektu “Zdravie 21. storočia” oddelenie vykonalo objektivizáciu pracovného ovzdušia celkom na 101 pracoviskách okresov Prešovského kraja.

RÚVZ TN

OCHA ŽPaPP RÚVZ Trenčín spolupracuje s NRC pre zdravotnú problematiku vláknitých prachov pri RÚVZ Nitra. a s NRC pre expozičné testy xenobiotík ÚVZ SR Bratislava.

RÚVZ TT

V roku 2007 oddelenia spolupracovali s nasledovnými oddeleniami RÚVZ:

Oddelenie chemických analýz RÚVZ so sídlom v Nitre v oblastiach:

- stanovenia kyanidov, fluoridov a bóru vo vzorkách minerálnych a pramenitých balených pitných vôd.
- stanovenia konzervačných látok vo vzorke majonézového šalátu – medzilaboratórne porovnanie.
- stanovenia sušiny a ťažkých kovov vo vzorke sušeného kalerábu a vo vzorkách bylenného čaju – medzilaboratórne porovnania.

Oddelenie chemických analýz potravín RÚVZ so sídlom v Prešove v oblastiach:

- stanovenia jodidov, jodičnanov a feroxyanidov v jedlej soli – medzilaboratórne porovnanie.

Odbor chemických analýz RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici v oblasti:

- stanovenia konzervačných látok a sladidiel vo vzorke potravín.

RÚVZ ZA

1. Oddelenie chemických analýz spolupracuje s laboratóriami, ktoré sú našimi subdodávateľmi a sú držiteľmi osvedčenia o akreditácii.

- Výskumný ústav mliekárenský a.s.

- INGEO

2. Spolupráca s NRC pre vlákňité prachy a azbest

3. Spolupráca s NRC pre hluk a vibrácie

4. Spolupráca s NRC pre EXT

5. Ing. Tomášková, PhD - je členkou

- PS pre chemometriu HO ÚVZ SR pre OCHA

- PS pre chémiu ovzdušia HO ÚVZ SR

- Člen Poradného zboru HH SR pre odbor fyzikálnych faktorov v životnom a pracovnom prostredí

6. Mgr. Filipová Mária - je členkou PS pre AAS HO ÚVZ SR

7. Ing. Hložková Ľudmila - krajský odborník HH SR v odbore chemické analýzy

8. Spolupráca so zdravotníckym zariadením KRANKAS Žilina, pri zabezpečovaní odberov, stanovení a vyhodnotení vzoriek chemických a fyzikálnych faktorov v pracovnom prostredí pre odber a stanovenie biologických expozičných testov.

c) Publikačná činnosť

1. Publikácie, monografie, učebné texty

RÚVZ BB

1. Močková, E., Ďurníková, B., Borošová, D.: Olovo, kadmium, ortuť v sušených čajoch. Revue ošetrovateľstva, sociálnej práce a laboratórnych metodík, XIII/2007, 3, s.97-99.
2. Chrienová, E., Žabková, J., Borošová, D.: Dusitany v potravinách ako prírodné komponenty životného prostredia. Revue ošetrovateľstva, sociálnej práce a laboratórnych metodík, XIII/2007, 3, s.95-96
3. Šoučíková, M., Jelínková, H., Vassányi, Z.: Izolácia účinnej látky marihuany z potravín. Revue ošetrovateľstva, sociálnej práce a laboratórnych metodík, XIII, 3/2007.
4. Hámorská K., Balková B., Donovalová J., Plžíková A.: Špeciálna organická analýza v monitoringu pitných vôd v Banskobystrickom kraji. Revue ošetrovateľstva, sociálnej práce a laboratórnych metodík, XIII, 3/2007.

RÚVZ NR

1. Hegedús, O.- Hegedúsová, A.- Šimková, S.: Selén ako biogénny prvok. Nitra: FPV UKF Prírodovedec č. č. 269, 2007, 78 s. ISBN 978-80-8094-168-0

- Hegedúsová, A. – Musilová, J. – Jomová, K. – Bystrická, J. – Hegedús, O. 2007. Laboratórne experimenty z organickej chémie a biochémie pre špecializáciu Chémia životného prostredia. UKF Nitra, 2007, 103 s. ISBN 978-80-8094-211-3
- Fándlyová, S.-Hegedús, O.-Hegedúsová, A.: Validácia metódy stanovenia kadmia metódou ETA-AAS. Chemické listy 101, 232–235 (2007).
- Hegedús, O.-Hegedúsová, A.-Pavlík, V.-Šimková, S.-Jomová, K.: Evaluation of the ET-AAS and HG-AAS methods of selenium determination in biological samples. Journal of Biochemical and Biophysical Methods, v tlači.
- Hegedús, O.-Hegedúsová, A.-Vargová, A.-Pavlík, V.: Selenizácia pôd ako účinná forma obohatenia požívateľín selénom. Chemzi, 1/3 2007, s. 65, ISSN 1336-7242.
- Hegedúsová, A.-Švikruhová, J.-Boleček, P.-Hegedús, O.: Dekontaminácia pôd mobilizáciou kadmia využitím techniky kontinuálnej fytoextrakcie. Chemzi, 1/3 2007, s. 64, ISSN 1336-7242.
- Dubajová, J.-Klóslová, Z.-Vassányi,-Hegedús, O.: Čo ovplyvňuje kvalitu ovzdušia v meste Nitra? Chemzi, 1/3 2007, s.128, ISSN 1336-7242.
- Pavlík, V.-Hegedúsová, A.-Hegedús, O.: Arzén a podzemné vody ako zdroj pitnej vody. Chemzi, 1/3 2007, s. 224, ISSN 1336-7242.
- Hegedúsová, A.-Jomová, K.-Hegedús, O.(30%): Cvičenia z vybraných kapitol biochémie. FPV-VŠPg Nitra, 1995, 76 s.
- Hegedúsová, A.-Musilová, J.-Jomová, K.-Bystrická, J.-Hegedús, O. 2007. Laboratórne experimenty z organickej chémie a biochémie pre špecializáciu Chémia životného prostredia. UKF Nitra, 2007, 103 s. ISBN 978-80-8094-211-3

RÚVZ TN

- M. Štefkovičová a kol.: Dezinfekcia a sterilizácia teória a prax – II, Časť III. Fyzikálne a chemické faktory (str.140-150), vydavateľstvo VRANA, s.r.o., Žilina 2007.

2.Príspevky na konferenciách, publikované v zborníku

ÚVZ SR

- Šimonová, K.: Kontaminácia požívateľín obalovými materiálmi a predmetmi určenými na styk s potravinami. Zborník referátových a posterových príspevkov z XXI. vedeckej konferencie Cudzorodé látky v požívateľinách, Štrbské pleso, 24-26.9.2007, str. 82

RÚVZ BB

- Dubajová,J.-Klóslová, Z.-Vassanyi, Z.-Hegedúsová, A. : Polycyklické aromatické uhľovodíky v pracovnom ovzduší vybraných závodov Nitrianskeho kraja. VIII. česko-slovenská konference Ovzduší 2007, Brno 23.-25.4.2007, ISBN 978-80-86188-25-6.
- Dubajová, J., Klóslová, Z., Vassányi, Z., Hegedús, O.: Čo ovplyvňuje kvalitu ovzdušia v meste Nitra. – poster – 59. zjazd chemikov, Slovenská chemická spoločnosť. Vysoké Tatry 2.-6.9.2007. CHEMZI-1/3 2007. ISSN-1336-7242.

RÚVZ NR

- Hegedúsová, A., Hegedús, O., Šimková, S., Švikruhová, J.: Využívanie programu Excel vo validácii chemických analýz špecializácii chémie životného prostredia v rámci disciplíny „Zabezpečenie kvality v chemických laboratóriách“. In: Sborník příspěvků, díl 2 z Infotech 2007, Olomouc 11.9.2007, s.783 – 787, ISBN 978-80-7220-301-7
- Dubajová,J.-Klóslová, Z.-Vassanyi, Z.-Hegedúsová, A. : Polycyklické aromatické uhľovodíky v pracovnom ovzduší vybraných závodov Nitrianskeho kraja. VIII. česko-slovenská konference Ovzduší 2007, Brno 23.-25.4.2007, ISBN 978-80-86188-25-6.
- Dubajová,J.-Klóslová, Z.-Hegedús O.: Zhodnotenie zdravotných aspektov pracovníkov závodu na výrobu grafitových elektród a závodu na výrobu a kladenie

- asfaltov exponovaných polycyklickým aromatickým uhľovodíkom. In: Zborník referátov „VIII. vedecká konferencia doktorandov a mladých vedeckých pracovníkov“, 6.4.2007, FPV UKF Nitra, s.43. ISBN 80-8050-960-3
4. Šimková, S.-Hegedús O.-Hegedúsová, A.: The validation of analytical method ETA-AAS for selenium determination. In: Zborník referátov „VIII. vedecká konferencia doktorandov a mladých vedeckých pracovníkov“,6.4.2006, FPV UKF Nitra, s.29. ISBN 80-8050-960-3
 5. Švikruhová, J.-Hegedúsová, A.- Hegedús, O.-Kráľová, J.: The validation of analytical method ETA-AAS for cadmium determination. In: Zborník referátov „VIII. vedecká konferencia doktorandov a mladých vedeckých pracovníkov“, 6.4.2006, FPV UKF Nitra, s.29. ISBN 80-8050-960-3
 6. Hegedúsová, A.- Hegedús, O.: Využívanie programu Excel vo validácii chemických analýz. XX. Didmattech 2007 – matematika, informatika, algoritmy a programovanie. Díl.I. Votobia Olomouc, 2007, s. 312 – 315. ISBN 80-7220-296-0
 7. Hegedúsová, A. - Hegedús, O. - Jomová, K. 2005. Vplyv pôdnych sorbentov na elimináciu antinutričných zložiek v mrkve. In Kvalita, bezpečnosť a funkčnosť primárnych potravinových zdrojov. Piešťany : Výskumný ústav rastlinnej výroby, 2005, s. 56-59. ISBN 80-88790-41-7
 8. Hegedús, O., Hegedúsová, A., Vargová, A., Pavlík, V.: Selenizácia pôd ako účinná forma obohatenia požívateľín selénom. 59. zjazd chemikov, Tatranské Matliare, 2. – 6.9.2007
 9. Hegedúsová, A., Švikruhová, J., Boleček, P. Hegedús, O.: Dekontaminácia pôd mobilizáciou kadmia využitím techniky kontinuálnej fytoextrakcie. 59. zjazd chemikov, Tatranské Matliare, 2. – 6. 9.2007
 10. Dubajová, J.- Hegedús, O. Šmotláková, Z.: Profesionálna expozícia pracovníkov izokyanátom. V. Martinské dni hygieny-verejné zdravotníctvo. Konferencia s medzinárodnou účasťou. Martin, 14.-15.11.2007. V tlači.
 11. Hegedúsová, A.-Švikruhová, J.-Boleček, P.-Hegedús, O.: Decontamination of soil by using phytoextraction technology.

RÚVZ PO

1. BAJMÓCZIOVÁ V.: „Stanovenie vitamínu C vo farebných a zakalených nápojoch“. Konferencia „Cudzorodé látky v požívatinách“, Štrbské Pleso 24.-26.9.2007, Zborník referátových a posterových príspevkov, str.123-126.

3. Posterové prezentácie

ÚVZ SR

1. Monošíková M., Pavlíková E.: Posterová prezentácia: Stanovenie organofosforových pesticídov v detskej a dojčenskej výžive metódou GC/PFPD, Zborník referátových a posterových príspevkov z XXI. vedeckej konferencie - Cudzorodé látky v požívatinách, Štrbské pleso, 24-26.9.2007, str. 182

RÚVZ BB

1. Vassányi, Z., Klöslová, Z.: Biologické expozičné testy – monitorovanie expozície pri mimoriadnych udalostiach - poster - V. Martinské dni hygieny – Verejné zdravotníctvo, 14-15. nov. 2007, Martin
2. Dubajová, J., Klöslová, Z., Vassányi, Z., Hegedúsová, A.: Polycyklické aromatické uhľovodíky v pracovnom ovzduší vybraných závodov Nitrianskeho kraja. – poster - Medzinárodná konferencia Ovzduší 2007, Brno 23.-24.4.2007. Zborník ISBN 978-80-86188-25-6.
3. Dubajová, J., Klöslová, Z., Vassányi, Z., Hegedús, O.: Čo ovplyvňuje kvalitu ovzdušia v meste Nitra. – poster – 59. zjazd chemikov, Slovenská chemická spoločnosť. Vysoké Tatry 2.-6.9.2007. CHEMZI-1/3 2007. ISSN-1336-7242.

RÚVZ NR

1. Dubajová, J.-Klösslová, Z.-Vassányi,-Hegedüs, O.: Čo ovplyvňuje kvalitu ovzdušia v meste Nitra? 59. zjazd chemikov, Tatranské Matliare, 2. – 6. 2007
2. Pavlík, V.-Hegedúsová, A.-Hegedüs, O.: Arzén a podzemné vody ako zdroj pitnej vody. 59. zjazd chemikov, Tatranské Matliare, 2. – 6. 2007
3. Hegedúsová, A.-Švikruhá, J.-Boleček, P.-Hegedüs, O.: Decontamination of soil by using phytoextraction technology. Bezpečnosť a kvalita potravín, SPU Nitra

RÚVZ ZA

1. Ing.Tomášková D.,PhD., Augustínová A.,Mičiaková A., Monitoring chemických faktorov v pracovnom ovzduší -Žilinské dni zdravia - 20.-21.09.2007 – poster

4.Prednášky na odborných podujatiach

ÚVZ SR

1. Monošíková M.: Prezentácia o analýze rezíduí pesticídov v detskej a dojčenskej výžive pre expertov z EU, 27-28.6.2007
2. Takáčová,T.: Biologický monitoring profesionálnej expozície rôznym chemickým faktorom. Konzultačný deň NRC pre ETX, ÚVZ SR, 5.12.2007
3. Takáčová,T: Medzilaboratórne porovnania. Konzultačný deň NRC pre ETX, ÚVZ SR, 5.12.2007
4. Takáčová G.: Prezentácia techniky LC-ICP/MS, Pracovná skupina pre AAS, Bratislava 5.12.2007

RÚVZ BB

1. Borošová, D., Klösslová, Z., Dubajová, J.: Stanovenie olova v krvi exponovaných pracovníkov a zabezpečenie kvality meraní. - prednáška - V. Martinské dni hygieny – Verejné zdravotníctvo, 14-15. nov. 2007, Martin.
2. Vassányi, Z., Krčmová, E., Plžíková, A., Šaligová, D.: Možnosti objektivizácie expozície tabakovému dymu v prostredí (ovzdušie, biologický materiál) - prednáška - V. Martinské dni hygieny – Verejné zdravotníctvo, 14-15. nov. 2007, Martin
3. Borošová, D.: Toxické kovy a stopové prvky v pieskoviskách. – prednáška na pracovnom stretnutí „Prevádzka pieskovísk v materských školách“, 11.9.2007, RÚVZ Banská Bystrica.
4. Krčmová, E.: Polycyklické aromatické uhľovodíky v pieskoviskách, pracovné stretnutie dňa 11.9.2007 na tému: Prevádzka pieskovísk v materských školách, prednáška
5. Lašúťová, J., Briedoňová, R.: Bór v pitných vodách. - prednáška na konferencii Štátny zdravotný dozor v intenciách legislatívnych úprav v odbore hygieny životného prostredia, 2. máj 2007 – Trenčín
6. Močková, E., Ďurníková, B., Borošová, D.: Olovo, kadmium, ortuť v sušených čajoch. - prednáška na konferencii Riziká z potravín, 19. apríl 2007, Trenčín.
7. Chrienová, E., Žabková, J., Borošová, D.: Dusitany v potravinách ako prírodné komponenty životného prostredia. - prednáška na konferencii Riziká z potravín, 19.apríl 2007, Trenčín.
8. Mlynáriková, J., Marochničová, J., Krčmová, E.: Iónová chromatografia – prínos v analytickej praxi, Celoštátna konferencia: Štátny zdravotný dozor v intenciách legislatívnych úprav v odbore hygieny životného prostredia, 2.5.2007 Trenčín, prednáška a príspevok do zborníka.
9. Šoučíková, M., Jelínková, H., Vassányi, Z.: Izolácia účinnej látky marihuany z potravín, prednáška na konferencii Riziká z potravín, 19. apríl 2007, Trenčín.

10. Hámorská K., Balková B., Donovalová J., Plžíková A.: Špeciálna organická analýza v monitoringu pitných vôd v Banskobystrickom kraji. Konferencia SZP Trenčín (2.5.2007), prednáška.
11. Schwarz M., Vassányi Z., Tesák M.: Toxikologické aspekty v environmentálnom inžinierstve na príklade pôsobenia PAU v pracovnom a životnom prostredí – prednáška a článok v zborníku – Medzinárodná vedecká konferencia – Ekológia a environmentalistika 2007, Zvolen, 22.-23. máj 2007.

RÚVZ NR

1. Hegedús, O.-Dubajová,J.- Kadlecová, I.-Pavlík, V.: Hodnotenie validity metódy stanovenia organických rozpúšťadiel v ovzduší metódou GC-FID na prístroji Shimadzu GC-17A. Odborný seminár užívateľov analytických prístrojov f. SHIMADZU vo Vrútkach, 10.-11.5.2007.

RÚVZ PP

1. ROSIPAL, R.: Charakteristika a činnosť NRC (NRL). 1. medzinárodný seminár „Požiadavky na materiály a predmety prichádzajúce do styku s potravinami“, Praha, 13-14.2.2007.
2. ROSIPAL, R.: Nariadenie EP a Rady č.882/2004, Sieť Národných referenčných laboratórií. 1. ročník konferencie s medzinárodnou účasťou „Úradná kontrola materiálov a predmetov určených na styk s potravinami“, Poprad, 11.6.2007.

RÚVZ TN

1. M. Poláková: Úloha sestry v pracovnej zdravotnej službe. Trenčianska univerzita A. Dubčeka v Trenčíne, RÚVZ Trenčín, vedecká konferencia Ošetrovatel'stvo a zdravie, 19.4.2007 Trenčín;
2. Stanovenie kyseliny mandľovej v moči pracovníkov exponovaných styrenu u vybraných pracovných činností pri výrobe sklolaminátov, Slovenská chemická spoločnosť, Asociácia českých chemických spoločností, vedecká konferencia: 59. zjazd chemikov, 3.-6.9.2007 Tatranské Matliare;
3. Styren v životnom a pracovnom prostredí, SLP, Jeseniova fakulta UK v Martine, Ústav verejného zdravotníctva JLFUK, ÚVZR Martin, vedecká konferencia: V. – Martinské dni hygieny – Verejné zdravotníctvo, 14.-15.11.2007 Martin.

5.Autorské osvedčenia, patenty, objavy

1. Hegedús, O.-Balogh, P.: Mixture for preparing hydrophobic preparation, procedure of manufacturing thereof and utilization thereof. Prihláška US patentu, Attorney Docket Number MHOL.P-006, dátum podania 1.3.2007.
Realizátor: Izonil Slovakia, s.r.o.

6.Prístrojové vybavenie

Úrad	Vyradené prístroje	Nadobudnuté prístroje
ÚVZ SR	1. plynový chromatograf HP 5890A, Hewlett Packard	1. LC-ICP/MS, Varian, Austrália 2. prenosný plynový chromatograf HAPSITE GC MS, INFICON 3. DAD detektor s vyhodnocovacím zariadením, Varian 4. vysokotlakové pumpy ku HPLC, Varian 5. statický headspace, Tekmar
RÚVZ BA	1. automatický analyzátor na meranie oxidov dusíka API model 200	1. elektronické predvážky Denver DLT, fy Denver Instrument,

hl.m.SR	2. analyzátor na meranie ozónu API model 400 3. analyzátor na meranie oxidu siričitého API model 100 4. odberové čerpadlá Gil Air,fy Sensidyne USA	Germany 2. odberové čerpadlá Gil Air, fy Sensidyne USA
RÚVZ BB	1.elektroforetický analyzátor EA 100 (Villa LABECO) s modulom ITP a CZE	
RÚVZ KE	1.GC Varian 3300 2. AAS Varian Spectr AA 30 3. spektrofotometer IR-470	1.EcaFlow, Istran Bratislava 2. osobné odberové čerpadlo Air Check , SKC USA 4 ks 3. prietokomer, SKC USA
RÚVZ PO		1.Termoreaktor TR 420-Merck spol.s.r.o
RÚVZ TN		Prevod z RÚVZ v Prievidzi: 1.Infračervená sušička Mettler LP 16, Švajčiarsko 2.Oximeter inoLAB LEVEL 2, WTE, Germany 3Muflova pec A6X, ANETA, SR 4.Atómový absorpčný spektrometer Spectro 220Z,GTA1102, VARIAN, Austrália 5.Atómový absorpčný spektrometer SpectrAA 200,GTA100, VARIAN, Austrália 6.Plyn.chromatograf GC 8000,Head Space Autosampler HS 850, TEKMAR DOHRMANN 3100 Sample Concentrator, FISIONS instruments 5.Kvapalinový chromatograf Waters 476,996,490E, Waters, Milford USA 6.Milli-Q Gradient, Millipore S.A. France, rev.osmóza,Werner, Germany

7.Činnosť NRC

ÚVZ SR

1.NRC pre rezíduá pesticídov

Vyvíja a zavádza nové analytické metódy pre stanovenie pesticídov vo vzorkách zo životného prostredia, sleduje a zhromažďuje odborné informácie, poskytuje konzultácie a pod. Kontroluje pesticídy v detskej a dojčenskej výžive podľa požiadaviek Smerníc komisie 2003/13/ES a 2003/14/ES z 10 februára 2003, či už plynovou chromatografiou s využitím rôznych detektorov (ECD, PFPD), GC/MS, kvapalinovou chromatografiou s využitím LC/MS/MS.

V roku 2007 sa jeho činnosť špecifikovala najmä na analýzu pesticídov vo vzorkách detskej a dojčenskej výživy ako aj analýzu pitných a povrchových vôd na obsah chlórovaných fenolov. NRC pre rezíduá pesticídov zanalyzovalo 84 vzoriek rôznych druhov detských a dojčenských stráv (napr. HAMI, SUNAR, HAMILON, OVKO a pod.) na obsah 36 druhov organochlórovaných pesticídov, organofosforových pesticídov, vrátane nitrofenolu, fipronilu, haloxyfopu, propyléothioureya a fentinu. NRC zanalyzovalo 5 vzoriek pitných vôd a 1 minerálnu vodu na obsah chlórovaných fenolov. V rámci riešenia krízových situácií pri ohrození obyvateľstva 3 vzorky vôd na vopred neznáme látky.

Na základe požiadavky EU zaviedlo NRC ďalších 10 nových pesticídov: dichlorvos, diazinon, chlorpyrifos-methyl, pirimiphos-methyl, fenitrothion, malathion, chlorpyrifos, parathionethyl, profenofos a phosalone.

Nové zavedené pesticídy v roku 2007 na ÚVZ SR

Typ vzorky	Počet vzoriek	Ukazovatele (názov)	Pôvod metódy	LOD mg/kg	LOQ mg/kg	Výt'aznosť %	Najvyššia nameraná hodnota
detská a dojčenská výživa	0	dichlorvos	Non fatty foods-QuEChERS-minu-multiresidue method for pesticide residuea employing acetone/nitril extraction/partition and determinative analysis by GC-MS and/or LC/MS(MS)	0,0042	0,013	73	-
		diazinon		0,0026	0,0079	91	-
		chlorpyrifos-methyl		0,0017	0,0050	87	-
		pirimiphos-methyl		0,0018	0,0054	92	-
		fenitrothion		0,0019	0,0058	85	-
		malathion		0,0024	0,0071	87	-
		chlorpyrifos		0,0014	0,0042	91	-
		parathion-ethyl		0,0014	0,0042	95	-
		profenofos		0,0021	0,0063	79	-
		phosalone		0,0029	0,0086	93	-

2.NRC pre expozičné testy xenobiotík

Sleduje vplyv chemických faktorov na zdravie profesionálne exponovaných zamestnancov stanovovaním koncentrácií týchto látok a ich metabolitov v biologickom materiáli sledovaných osôb.

Pri vyhľadávaní prác spojených s expozíciou chemickým karcinogénom a pracovným procesom s rizikom chemickej karcinogenity bolo na pracovisku NRC vyšetrených 207 močov zamestnancov profesionálne exponovaných toluénu, styrénu, xylénom, trichlóretylénu a benzénu. V močoch sa sledovali hladiny kyseliny hippurovej, kyseliny mandľovej, kyselín 2-,3-,4-metylhippurových, kyseliny trichlóroctovej, kyseliny trans, trans-mukonovej a kreatinínu (HPLC, spektrofotometricky).

Pri sledovaní profesionálnej expozície chemickým faktorom bola vyšetrená aktivita cholinesterázy v 91 vzorkách krvi zamestnancov profesionálne exponovaných organofosforovým pesticídom a karbamátom pred a po expozícii.

Olovo bolo stanovené v krvi 243 zamestnancov profesionálne exponovaných olovu (výroba skla, elektrotechnický priemysel, drôtovne). V spolupráci s Klinikou pracovného lekárstva bolo opakovane vyšetrených 10 osôb pri podozrení na otravu

olovom a po preliečení. V močoch zamestnancov bola stanovená aj kyselina delta-aminolevulova.

Bola zavedená nová metóda na stanovenie fenolu a o-krezolu v moči metódou HPLC. NRC sa úspešne zúčastnilo 3 medzinárodných okružných testov (28 ukazovateľov) a získalo certifikát a osvedčenie.

Na NRC bolo vykonaných 10 hodnotení odhadu expozície pre operátorov, zamestnancov a náhodne vyskytujúcich sa osôb pre registráciu a reregistráciu pesticídnych prípravkov.

Konzultačný deň NRC pre expozičné testy xenobiotík, ktorý sa konal 5.12.2007 na ÚVZ SR a bol venovaný problematike biomonitoringu rôznym chemickým faktorom, medzilaboratórnym porovnaniam a novým metódam v danej problematike. Vedúca NRC - PharmDr. Takáčová sa zúčastnila Twining Light projektu Phare "Posilňovanie kontrolných systémov v oblasti bezpečnosti potravín" – posudzovanie profesionálnej a neprofesionálnej expozície pesticídom.

PharmDr. Takáčová absolvovala 3 týždňové školenie s anglickými lektormi z PSD, VB Holandsko Slovenský bilaterálny projekt: Chemické riziká-podpora pre legislatívnu a technickú implementáciu relevantných smerníc EÚ a 4 školenia s odbornými pracovníkmi RIVM, Holandsko (Tréning v hodnotení rizík v EU, Tréning zameraný na hodnotenie expozície v pracovnom prostredí, Tréning zameraný na hodnotenie expozície spotrebiteľa, Tréning v hodnotení vplyvu na ľudské zdravie, klasifikácia, označovanie) – Seminár MZ SR, WHO, ÚVZ SR – Posilnenie inštitucionálnych a technických kapacít na hodnotenie dopadov na zdravie (HIA).

RÚVZ NR

NRC pre zdravotnú problematiku vláknitých prachov

Rieši závažnú problematiku ochrany zdravia ľudí pred pôsobením vláknitých prachov. Prítomnosť azbestových materiálov v stavbách a ich dlhodobé pôsobenie na ľudský organizmus sa prejavuje výrazným vzostupom nádorových ochorení dýchacieho systému z expozície tejto škodlivine. WHO odhaduje nárast týchto ochorení minimálne do r. 2020 tzn. že ochrana pred pôsobením azbestového prachu na ľudí je stále aktuálna. NRC pre zdravotnú problematiku vláknitých prachov v RÚVZ Nitra je vybavené špičkovou analytickou technikou na zisťovanie jednotlivých druhov minerálnych vlákien a ich koncentrácií v ovzduší i v samotných materiáloch (disponuje skenovacím elektrónovým mikroskopom japonskej výroby, ktorý je ojedinelý v SR i bývalej federálnej republike).

Personálne zloženie (2 VŠ a 2 SZP) je vyhovujúce a zodpovedá kvalifikačným požiadavkám na takýto druh pracoviska. Činnosť NRC dokumentujú nasledujúce údaje:

1. Počet vzoriek: 297, počet analýz: 330

2. Konzultácie pre pracovníkov RÚVZ: 25, konzultácie pre podnikateľov: 51

3. Spolupráca so zahraničnými inštitúciami:

- Foster Bohemia, ČR – kontrola referenčných vzoriek
- JEOL Francúzsko – zavádzanie nových metódik – spôsobov hodnotenia

4. Spolupráca s inštitúciami v SR

- CLEO (centrálne laboratórium elektronovo- optických metód) Prírodovedeckej fakulty UK Bratislava – metodika zisťovania minerálnych vlákien

5. Vydanie rozhodnutí na odstraňovanie azbestových materiálov zo stavieb: 16, stanovísk: 10, odborných usmernení: 5

6. Konzultačný deň pre firmy vlastníace oprávnenie na likvidáciu azbestových materiálov.

7. MUDr. Machata sa zúčastňuje na príprave legislatívy v oblasti ochrany zdravia pri práci s azbestom a je členom skupiny ÚVZ SR na posudzovanie žiadateľov o objektivizáciu faktorov pracovného prostredia .

RÚVZ PP

NRC pre predmety bežného používania a obalové materiály

Pracovisko má 16 zamestnancov (VŠ, 9SZP, 2NZP). Pracovníci NRC sa zapájajú do činnosti medzinárodných organizácií: účasť zástupcov notifikovaných národných referenčných laboratórií pre FCM (food contact materials) na štvrtom plenárnom zasadnutí (Ispra: december). Dvaja pracovníci ŠL1CHA absolvovali týždňový kurz v Groningene (TrainSaferFood: Training courses on controls on FCM - august, september). Aktívna spolupráca v pracovnej skupine FCM (Ispra: apríl, jún) pri príprave oficiálnych smerníc na validáciu metód a podmienok skúšania.

MIKROBIOLOGIA ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

1. AKREDITÁCIA A PERSONÁLNE OBSADENIE

Pracoviská mikrobiológie životného prostredia (MŽP) boli v roku 2007 zriadené v jedenástich RÚVZ a ÚVZ SR, v RÚVZ Martin do konca roka 2007 pôsobilo NRC pre mykológiu životného prostredia a v RÚVZ Komárno NRC pre Vibrionaceae. Od 1.5.2007 začalo v ÚVZ SR pôsobiť NRC pre legionely v životnom prostredí. Všetky pracoviská MŽP okrem NRC pre Vibrionaceae, ktoré je v príprave na certifikáciu, majú osvedčenie o akreditácii podľa STN EN ISO/IEC 17025:2005.

Tabuľka č. 1: **Personálne obsadenie pracovísk MŽP v SR a stav akreditácie v roku 2007**

ÚVZ a RÚVZ v SR	Pracovníci				Akreditácia	
	VŠ	SZP	NZP	Spolu	počet skúšok/ukazovateľov	platnosť do
ÚVZ SR NRC pre MŽP NRC pre legionely v ŽP	4	3	1	8	24/61	1.4.2009
Banská Bystrica	1	8	2	11	28 / 32	
Hl.mesto SR Bratislava	2	7	1	10	26	29.11.2011
Košice	4	13	6	23	20/24	18.8.2009
Nitra	2	4	1	7	23/25	21.9.2010
Poprad	1,7	7,68	1,93	11,31	36/43	21.9.2010
Prešov	2,4	5,5	2	9,9	25/26	31.12.2010
Prievidza	2	3	0,25	5,25	21 /24	20.1.2009
Trenčín	2	5	1	8	19/25	23.4.2011
Trnava	3,6	6	1	10,6	19/22	14.8.2011
Žilina	2	4,5	0	6,5	16/22	1.4.2009
NRC pre Vibrionaceae RÚVZ Komárno	1	2	-	3	v príprave na certifikáciu	-
NRC pre mykológiu ŽP RÚVZ Martin	1,3	3		4,3		
SPOLU	27,7	68,68	17,18	117,86		

2. NÁRODNÉ REFERENČNÉ CENTRÁ A ŠPECIALIZOVANÉ ČINNOSTI

NRC pre MŽP – ÚVZ SR, zriadené rozhodnutím MZ SR s účinnosťou od 1.5.1998.

Laboratórna činnosť:

- NRC v roku 2007 mikrobiologicky vyšetřilo 3 061 vzoriek (8 235 ukazovateľov, 32 591 analýz) vôd, potravín, ovzdušia, kozmetiky, PBP a prostredia.
- V rámci výkonu úradnej kontroly potravín orgánmi verejného zdravotníctva podľa zákona č. 152/1995 Z.z. o potravinách sa sledovalo mikrobiologické riziko v komoditách:
 - prírodná minerálna voda, pramenitá voda a balená pitná voda (53 vzoriek, 424 ukazovateľov, 1 105 analýz). Vzorky sa vyšetřovali v súlade s požiadavkami Výnosu MZ a MP SR z 15. marca 2004 č. 608/9/2004-100
 - potraviny na počiatočnú alebo následnú výživu dojčiat a malých detí (28 vzoriek, 138 ukazovateľov, 445 analýz). Analýzy vzoriek boli zamerané na stanovenie počtu *Escherichia coli* a *Staphylococcus aureus* a na prítomnosť *Salmonella*, *Enterobacter sakazakii* a *Listeria monocytogenes*.
- NRC vykonalo 617 imunofluorescenčných analýz na prístroji miniVIDAS:

stanovenie <i>Salmonella</i> sp.	448 analýz
stanovenie <i>Listeria monocytogenes</i>	38
stanovenie <i>E.coli</i> O157	4
stafylokokový enterotoxín	127
- NRC sa podieľalo na riešení a úloh a projektov úradov verejného zdravotníctva:

7.3. Minerálne a pramenité balené vody

Mikrobiologicky bolo vyšetřených 51 vzoriek minerálnych a pramenitých vôd (408 ukazovateľov, 1275 analýz). Základným mikrobiologickým kritériom vyšetřovaným vo vzorkách minerálnych a pramenitých vodách je neprítomnosť pôvodcov ochorení alebo mikroorganizmov indikujúcich ich možnú prítomnosť. Splnením tohto kritéria je neprítomnosť mikroorganizmov *Escherichia coli*, koliformných baktérií, *Pseudomonas aeruginosa*, enterokokov v 250 ml a sporulujúcich sulfít redukujúcich anaeróbných baktérií v 50 ml vyšetřenej vzorky.

7.6. Materské mlieko

NRC vyšetřilo 258 vzoriek (1161 ukazovateľov, 6 119 analýz) materského mlieka odobratého v Laktáriu DFN. Mikrobiologické vyšetřenia boli zamerané na sledovanie účinnosti pasterizácie materského mlieka a na sledovanie jeho mikrobiologickej kvality: stanovoval sa celkový počet mikroorganizmov, počet koliformných baktérií, počet *Staphylococcus aureus* a prítomnosť iných patogénnych mikroorganizmov v objemovej jednotke nepasterizovaného a pasterizovaného mlieka. V pasterizovanom mlieku sa sledovala okrem uvedených ukazovateľov aj prítomnosť stafylokokového enterotoxínu imunofluorescenčnou metódou.

7.11. Typizácia patogénnych mikroorganizmov metódou polymerázovej reťazovej reakcie

V rámci tejto úlohy bola zavedená a odskúšaná genotypizačná metóda PCR určená na identifikáciu patogénnych mikroorganizmov v životnom prostredí. V spolupráci s virologickým ústavom SAV bola zavedená PCR na identifikáciu vybraných patogénov izolovaných z potravín - *Escherichia coli* O157:H7 a *Listeria monocytogenes*

Medzinárodné aktivity NRC:

1. Činnosť v EU laboratórnych sieťach

NRC je zapojené do činnosti siete Národných referenčných laboratórií členských štátov EÚ v úradnej kontrole potravín podľa čl. 33 ods. 1 nariadenia Európskeho Parlamentu a Rady č. 882/2004 o úradných kontrolách pre oblasť :

- *Listeria monocytogenes* (sídlo komunitného NRC Agence Francaise De Sécurité Sanitaire des Aliments, Maisons-Alfort, FR)

- *Koagulázapozitívne stafylokoky* (sídlo komunitného NRC Agence Francaise De Sécurité Sanitaire des Aliments, Maisons-Alfort, FR)
- *Escherichia coli* vrátane VTEC (sídlo komunitného NRC Instituto Superiore di Sanita, Roma, IT)

NRC pre MŽP pripravilo inventarizáciu svojej činnosti od roku 2000 v týchto oblastiach pre potreby komunitných NRC a zúčastnilo sa medzinárodných štúdií zameraných na štandardizáciu a validáciu EN ISO 6888 – 1,2 (november 2007) a EN ISO 11290-1,2 (december 2007).

2. NRC pre MŽP sa v roku 2007 podieľalo na riešení medzinárodného projektu:

„Laboratórna diagnostika salmonel a monitoring výskytu *Salmonella sp.* v mletých mäsových výrobkoch a bylinných čajoch“ („Bezpečnosť potravín“). Zahraničným partnerom bol Bayerisches Landesamt für Gesundheit und Lebensmittelsicherheit, Erlangen, Bavorsko. Cieľom projektu je monitoring salmonel v týchto komoditách za účelom návrhu úpravy legislatívnych kritérií, ako aj overenie alternatívnych metód s referenčnou metódou. V roku 2007 bolo v NRC pre MŽP laboratórne vyšetrených 179 vzoriek mletého mäsa a 186 vzoriek bylinných čajov domácej produkcie odobratých z obchodnej siete pracovníkmi RÚVZ v SR. Vzorky boli otestované dvomi metodikami na prítomnosť *Salmonella sp.* – STN EN ISO 6579 a imunochromatografickou metódou na prístroji miniVIDAS.

3. Pracovné skupiny Európskej Komisie

Vedúca NRC Ing. Zuzana Sirotná

- je členkou pracovnej skupiny za SR v EK DG SANCO – Working group on microbiological criteria for foodstuff. Zúčastňuje sa prípravy národnej legislatívy a legislatívy EÚ v oblasti mikrobiologických kritérií na potraviny.
- ako členka Národnej poradnej odbornej skupiny pre biologické riziká sa zúčastňovala pripomienkovania materiálov týkajúcich sa biologickej bezpečnosti potravín (materiály EFSA a FAO/WHO Codex Alimentarius)

Iná odborná činnosť

- NRC dlhoročne spolupracuje na projektoch potravinového výskumu. V roku 2007 NRC spolupracovalo s Ústavom biotechnológie a potravinárstva, Oddelenie potravinárskej technológie FCHTP na úlohe „Využitie probiotických kultúr pri výrobe fermentovaných mäsových výrobkov“.
- NRC vypracovalo oponentský posudok diplomovej práce
 - pre Ústav biochémie, výživy a ochrany zdravia FCHTP: „Dynamika rastu *Lactobacillus acidophilus* vo vybraných mliečnych produktoch a jeho vplyv na hygienicky relevantné potraviny“
 - pre Ústav biotechnológie a potravinárstva FCHTP: „Mikrobiologické a senzorické hodnotenie fermentovaných mäsových výrobkov po aplikácii natamycínu“

NRC pre legionely v životnom prostredí - ÚVZ SR, zriadené rozhodnutím MZ SR s účinnosťou od 1.5.1998.

Laboratórna činnosť

- V rámci stanovenia legionel vo vzorkách zo životného prostredia sa vyšetrilo celkovo 169 vzoriek: 4 vzorky pitných vôd, 2 vzoriek teplej úžitkovej vody, 32 vzoriek technologických vôd, 107 vzoriek ovzdušia a sterov z klimatizovaných budov. Z pozitívnych záchytov bola v 38 % vzoriek sérologicky potvrdená hygienicky najzávažnejšia *Legionella pneumophila ser. 1*.
- NRC riešilo v rámci úloh a projektov úradov verejného zdravotníctva:

7.2 Legionely a améby v zdravotníckych zariadeniach, nebytových budovách a v oddychových zónach

Sledovala sa kvalita vnútorného ovzdušia v klimatizovaných nebytových priestoroch a v oddychových zónach, kvalita vonkajšieho ovzdušia a prostredia na základe odobratých vzoriek ovzdušia a sterov. Vyšetřilo sa celkovo 99 vzoriek, z toho 36 vzoriek vnútorného ovzdušia, 3 vzorky vonkajšieho ovzdušia a 60 vzoriek sterov na celkové počty mikroorganizmov, plesní, prítomnosť patogénnych a podmienene patogénnych mikroorganizmov a legionel.

7.10 Monitoring kvality prevádzky umelých soľných jaskýň

V rámci úlohy sa sledovala mikrobiologická kvalita vnútorného ovzdušia a prostredia umelých soľných jaskýň na základe odobratých vzoriek ovzdušia a sterov v interiéri a exteriéri. Celkovo sa stanovilo 47 ukazovateľov a vykonalo 128 analýz. Sledovala sa mikrobiologická kvalita vnútorného ovzdušia a prostredia na ukazovateľoch - celkový počet mikroorganizmov, zmesná populácia plesní a prítomnosť patogénnych a podmienene patogénnych mikroorganizmov a legionel.

7.11. Typizácia patogénnych mikroorganizmov metódou polymerázovej reťazovej reakcie

V rámci tejto úlohy bola v spolupráci s virologickým ústavom SAV zavedená a odskúšaná genotypizačná metóda PCR určená na identifikáciu *Legionella pneumophila* z vodného prostredia a aerosólov.

NRC pre Vibrionaceae – RÚVZ Komárno, zriadené rozhodnutím MZ SR s účinnosťou od 15.októbra 1994 na tieto činnosti:

- zabezpečuje základnú a nadstavbovú diagnostiku baktérií z čeľade *Vibrionaceae* (*Vibrio*, *Plesiomonas*, *Aeromonas*), reidentifikáciu kmeňov vibrií zaslaných z jednotlivých laboratórií SR, je pripravené mikrobiologicky diagnostikovať pôvodcu cholery v zmysle Rozhodnutí Európskej Komisie č. 2002/253/ES a 2003/534/ES, vykonáva dôkaz cholerového toxínu a tým aj určovanie patogenity kmeňov *Vibrio cholerae*.

Laboratórna činnosť

V roku 2007 bolo v NRC vyšetřených 2195 vzoriek, z toho 76 vzoriek povrchových vôd, 7 vzoriek vôd umelých bazénov, 52 vzoriek bolo zaslaných na finálnu identifikáciu zo slovenských laboratórnych pracovísk. NRC vykonalo identifikáciu 1501 kmeňov pomocou základných identifikačných vlastností, komplexne bolo diagnostikovaných 438 kmeňov, sérologicky bolo typizovaných 24 kmeňov (*Vibrio*). Zo vzoriek vodného prostredia bolo izolovaných 86 kmeňov *Vibrio cholerae* non OI, 130 kmeňov *Plesiomonas schigelloides* a 137 kmeňov *Aeromonas sp.* Laboratórni pracovníci NRC sa podielali na vyšetřovaní epidemiologických depistáží čiastočným spracovaním materiálu určeného na izoláciu vírusu chrípky.

Iná odborná činnosť

Účasť na riešení projektov

- Analýza tvorby biofilmu u nozokomiálnych bakteriálnych kmeňov ako základ pre prevenciu infekcii zdravotníckych zariadeniach.

Projekt bol prijatý rozhodnutím MZ SR v decembri 2005, jeho realizácia je rozpracovaná v rokoch 2005 – 2008. Cieľom projektu je získať informácie o aktivite kmeňov izolovaných z rôznych oddelení nemocničného prostredia pri tvorbe biofilmu. NRC ako spoluriešiteľské pracovisko sa podieľa na izolácii kmeňov z nemocničného prostredia z chirurgických odborov nemocnice Komárno. V súvislosti s realizáciou projektu bol vypracovaný inštruktážny list pre primárov oddelení chirurgie, gynekológie, anesteziologicko – resuscitačného oddelenia a intenzívnej medicíny, infektológie a liečbu dlhodobo chorých, v ktorom boli podrobne popísané ciele projektu a úlohy, ktoré vyplývajú z jeho realizácie. Počas roku 2007 boli vyšetřených 84 materiálov s izoláciou 19 kmeňov *Klebsiella sp.*, *Pseudomonas sp.*, *Acinetobacter sp.*

- Improving Environmental Health Research and Management in Newly Associated States (NAS).

Projekt bol rozpracovaný na obdobie 2002 – 2007, gestorom projektu je SZU, ÚPKM Bratislava. Cieľom projektu je študovanie špecifickej patogenity *Plesiomonas shigelloides* u kmeňov izolovaných zo životného prostredia. Úlohou NRC je izolácia a identifikácia kmeňov plesiomonád a ich sérologická typizácia. V roku 2007 NRC izolovalo 130 kmeňov *Plesiomonas shigelloides*, ktoré budú poskytnuté ÚPKM Bratislava na ďalšie laboratórne skúšky.

- Mikrobiologické vyšetovanie ilegálnych migrantov na prítomnosť pôvodcu cholery – *Vibrio cholerae*- návrh.

Projekt bol podaný na MZ SR a má byť riešený v spolupráci Ministerstva zahraničných vecí Švajčiarskej konfederácie so Slovenskou republikou v okruhovej problematike “Systém zdravotnej starostlivosti na regionálnej úrovni“. Cieľom projektu je vytvoriť v SR a na východnej hranici Európskej únie účinnú bariéru proti zavlečeniu cholery a zabezpečiť tak ochranu obyvateľov ako aj životného prostredia..

Spolupráca s inými pracoviskami

- spolupráca s pracoviskom pre bioterorizmus a identifikáciu biologických bojových prostriedkov pri RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici. Cieľom vzájomnej spolupráce je molekulárno – biologická analýza metódou PCR, ktorá bude využitá podľa výsledkov experimentálnych prác na rýchlu identifikáciu *Vibrio cholerae* non O1 zo vzoriek životného prostredia
- spolupráca s Oddelením všeobecnej mikrobiológie ÚPKM SR, s ktorým NRC tvorí súčasť medzinárodného kolektívu (Universita Uppsala Švédsko, Universita Basilicata Potenza, Taliansko) pracujúceho v problematike ekológie, sérotypizácie a genetických štúdiách baktérií z čeľade *Vibrionaceae*. V máji 2007 v rámci uvedenej spolupráce ÚPKM Bratislava usporiadal medzinárodný európsky Workshop na tému patogenita *Plesiomonas shigelloides*, ktorého sa pracovník NRC aktívne zúčastnil
- spolupráca NRC s profesorom K. Krovacekom, Biomedical Center, Section of Bacteriology Univerzita Uppsala, Švédsko v problematike taxonómie, izolácie a diagnostiky baktérií rodov *Vibrio*, *Aeromonas* a *Plesiomonas* a sérologickej typizácie *Plesiomonas shigelloides* izolovaných v rôznych klimatických podmienkach a otázky ekologického rozšírenia *Vibrionaceae*
- spolupráca s Universita Degli Studi di Napoly, Taliansko v problematike enviromentálneho rozšírenia plesiomonád a ostatných baktérií z čeľade *Vibrionaceae*.

NRC pre mykologiu životného prostredia – RÚVZ Martin, zriadené MZ SR s účinnosťou od 24.11.1994

NRC zabezpečuje základnú a nadstavbovú diagnostiku kvasiniek a vláknitých húb, stanovenie obsahu hygienicky a zdravotne významných mykotoxínov a vykonáva expertízu, metodickú a konzultačnú činnosť.

Laboratórna činnosť

- plnenie úloh zdravia verejnosti: úloha „Sledovanie dusičnanov a dusitanov, aflatoxínu B₁ a patulínu v dojčenskej a detskej výžive“ – sumárne sa vyšetrilo 249 vzoriek dojčenskej a detskej výživy z 34 RÚVZ v SR
- zabezpečovanie základnej a nadstavbovej diagnostiky kvasiniek a mikroskopických vláknitých húb: vyšetrených 586 vzoriek životného prostredia (1267 ukazovateľov, 1638 analýz), identifikovaných 71 izolátov zaslaných z iných RÚVZ v SR.

Iná odborná činnosť

Účasť na projektoch

- v rámci plnenia úloh regionálneho projektu oddelenia PPL RÚVZ so sídlom v Martine „Sledovanie životných a pracovných podmienok v soľných jaskyniach“ bolo vyšetrených 27 vzoriek ovzdušia a 90 vzoriek sterov na mykologický rozbor
- v spolupráci s JLF UK v Martine NRC spoluriešilo projekt s názvom „Výživa matiek vo vzťahu k výskytu vybraných mykotoxínov v materskom mlieku a ich vplyv na klinické parametre novorodencov a dojčiat“. Vyšetrených bolo 76 vzoriek materského mlieka (76 ukazovateľov, 152 analýz).

Spolupráca s inými pracoviskami

Spoluúčasť pri riešení odbornej problematiky týkajúcej sa výskytu mykologických agens s Jesseniovou lekárskou fakultou UK v Martine, Martinskou fakultnou nemocnicou a Slovenskou národnou knižnicou v Martine.

Špecializované pracovisko pre stafylokokový enterotoxín - RÚVZ Košice

V špecializovanom pracovisku bolo v roku 2007 analyzovaných 167 kmeňov *Staphylococcus aureus*. Na dôkaz produkcie stafylokokového enterotoxínu bola použitá metóda reverznej pasívnej latex aglutinácie. Z uvedeného počtu 102 kmeňov (61,07%) produkovalo stafylokokový enterotoxín. Najčastejšie bol izolovaný stafylokokový enterotoxín typ C 31 vzoriek (30%), typ D 29 vzoriek (28%), typ A 15 vzoriek (15%) a typ C + TST 15 vzoriek (15%). Ostatné typy toxínov sa vyskytovali ojedinele.

3. ANALYTICKÁ ČINNOSŤ

Všetky pracoviská MŽP v SR vykonávali mikrobiologické a mykologické vyšetrenia zložiek životného prostredia v súlade s koncepciou odboru MŽP. V roku 2007 bolo na pracoviskách MŽP v RÚVZ v SR mikrobiologicky vyšetrených 164 649 vzoriek životného prostredia (okrem vzoriek, ktoré boli vyšetrené v NRC pre Vibrionaceae a NRC pre mykológiu ŽP), čo predstavuje 430 761 ukazovateľov a 1 424 915 analýz (Tab.č.1). Zvýšená pozornosť bola venovaná rizikovým skupinám potravín, ktoré sa môžu uplatniť ako faktor prenosu epidemicky závažných ochorení človeka. Pri mikrobiologických skúškach bola pozornosť orientovaná na izoláciu patogénnych a podmienene patogénnych mikroorganizmov, ktoré majú priamy vplyv na zdravotný stav širokej populácie obyvateľstva. Pracoviská MŽP sa podielali:

- na plnení úloh v rámci výkonu úradnej kontroly potravín orgánmi verejného zdravotníctva podľa zákona č. 152/1995 Z.z. o potravinách podľa jednotlivých komodít so zameraním na mikrobiologické riziko: epidemiologicky rizikových potraviny, lahôdkárske výrobky- výrobky studenej kuchyne, cukrárske výrobky, zmrzlina, hotové pokrmy zo ZSS, nepasterizované ovocné a zeleninové, prírodná minerálna voda, pramenitá voda a balená pitná voda, potraviny na osobitné výživové účely – potraviny na počiatočnú výživu dojčiat alebo následnú výživu dojčiat a výživové prípravky na báze obilia pre dojčatá a malé deti a ostatné potraviny na výživu dojčiat a malých detí, bylinné čaje z liečivých rastlín, resp. zmesi rastlín uvádzané ako výživové doplnky a materiály a predmety určené na styk s potravinami
- na riešení úloh v rámci programov a projektov úradov verejného zdravotníctva:
 - 1.6. Monitoring kvality vody prírodných kúpacích oblastí.
 - 1.8. Monitoring kvality pitnej vody na spotrebiskách.
 - 6.4. Surveillance nozokomiálnych nákaz.
 - 7.2. Legionelly a améby v zdravotníckych zariadeniach, nebytových budovách a obytných zónach.
 - 7.3. Minerálne a pramenité balené vody.
 - 7.6. Materské mlieko.
 - 7.10. Monitoring kvality prevádzky umelých soľných jaskýň.

Ďalším významným ťažiskom práce boli mikrobiologické vyšetrenia pitných vôd, termálnych a rekreačných vôd. Vyšetrovali sa vzorky piesku z detských pieskovísk na obsah termotolerantných koliformných baktérií, enterokokov, prítomnosť salmonel a vajčiek geohelmintov *Toxocara canis* a *Toxocara cati*.

Významnou súčasťou ostáva spolupráca s oddeleniami epidemiológie, kde bola v rámci primárnej prevencie nozokomiálnych nákaz v zdravotníckych zariadeniach (nemocničné oddelenia, ambulancie, lekárne) sledovaná účinnosť sanitácie a dekontaminácie povrchov plôch, predmetov, ovzdušia a kontroly sterility predmetov ako aj účinnosť sterilizačnej techniky a dezinfekčných prostriedkov.

V spolupráci s oddeleniami epidemiológie sa vykonávali mikrobiologické vyšetrenia stravy podozrivej z prenosu infekčných ochorení.

Podrobná analytická činnosť pracovísk MŽP v úradoch verejného zdravotníctva v SR je uvedená v tabuľkách 2-9

Tabuľka č. 2: **Prehľad o počte a druhu vzoriek vyšetrených na pracoviskách MŽP v SR v roku 2006**

Komodita	Počet		
	vzoriek	ukazovateľov	analýz
voda	19 709	107 223	217 017
ovzdušie	4 292	4631	14 414
potraviny	33 495	148 635	654 451
predmety bežného používania	628	2 807	8 874
dekontaminácia prostredia skúšky sterility	69 637	111616	366681
vzorky zabezpečenia kvality meraní	26615	33054	114600
iné	10 273	22 795	49 178
SPOLU	164 649	430 761	1 425 215

4. NOVOZAVEDENÉ METÓDY

V roku 2007 boli na pracoviskách MŽP zavedené nové metódy vyšetrovania vzoriek životného prostredia podľa najnovších medzinárodných štandardov a podľa aktuálnej národnej a európskej legislatívy:

ÚVZ SR- NRC pre MŽP a NRC pre legionely v ŽP

- miniaturizovaná metóda na stanovenie *Escherichia coli* v povrchových vodách a odpadových vodách podľa STN EN ISO 9308-3
- molekulárno-biologická metóda PCR na stanovenie vybraných patogénnych mikroorganizmov vo vzorkách životného prostredia (*Listeria monocytogenes*, *E.coli* O 157, *Legionella pneumophila*)
- metóda kontroly kvality zabezpečenia výkonu skúšok na referenčnom materiáli (Pasteur Institute, Lille, FR) pre *Listeria monocytogenes* a *Legionella pneumophila* ser. 1

RÚVZ Banská Bystrica

- mikrobiologické vyšetrovanie pieskov z pieskovísk (stanovenie počtu enterokokov, termotolerantné koliformné baktérie, prítomnosť baktérií rodu *Salmonella*)
- STN EN ISO 11290-2 metóda stanovenia počtu *L. monocytogenes* (rozšírenie akreditácie)
- STN ISO 10 272-1 Stanovenie termotolerantných baktérií rodu *Campylobacter* (rozšírenie akreditácie)

- stanovenie *Staphylococcus aureus* vo vodách (rozšírenie akreditácie)
- STN 560095 Stanovenie rodu *Leuconostoc* (rozšírenie akreditácie)

RÚVZ Košice

- STN EN ISO 7937 Mikrobiológia potravín a krmív. Horizontálna metóda stanovenia počtu baktérií *Clostridium perfringens*. Metóda počítania kolónií
- STN EN ISO 7932 Mikrobiológia potravín a krmív. Horizontálna metóda stanovenia počtu baktérií *Bacillus cereus*. Metóda počítania kolónií kultivovaných pri 30°C
- STN EN ISO 11290-1/A1 Mikrobiológia potravín a krmív. Horizontálna metóda na dôkaz a stanovenie počtu baktérií *Listeria monocytogenes*. Časť 1: Metóda dôkazu Zmena A1
- STN ISO 21528-2 Mikrobiológia potravín a krmív. Horizontálna metóda na dôkaz a stanovenie počtu baktérií čeľade *Enterobacteriaceae*. Časť 2: Metóda počítania kolónií
- serologické potvrdenie baktérií *Legionella pneumophila*.

RÚVZ Nitra

- stanovenie stafylokokového enterotoxínu imunofluorescenčnou metódou na prístroji miniVIDAS.

RÚVZ Poprad

STN ISO 16649-1:2007, STN ISO 16649-2:2007 - počet glukuronidáza pozitívnych *E. coli*

STN ISO 21528-2:2007 Mikrobiológia potravín a krmív. Horizontálna metóda na dôkaz a stanovenie počtu baktérií čeľade *Enterobacteriaceae*. Časť 2: Metóda počítania kolónií

RÚVZ Prešov

STN ISO 21528-2:2007 - Mikrobiológia potravín a krmív. Horizontálna metóda na dôkaz a stanovenie počtu baktérií čeľade *Enterobacteriaceae*. Časť 2: Metóda počítania kolónií

5.LEGISLATÍVNA ČINNOSŤ

ÚVZ SR - NRC pre MŽP a NRC pre legionely v ŽP

- Ing. Sirotná ako členka pracovnej skupiny pre veterinárnu legislatívu členských štátov EÚ pripomienkovala materiály :
 - Draft Comission Regulation amending Annex 1. to Comission Regulation No. 2073/2005 as regards *Enterobacteriaceae*, *Salmonella*, *Enterobacter sakazakii* and *Bacillus cereus*
 - Draft Comission Directive amending the analytical reference method for staphylococcal enterotoxins and certain sampling rules for carcasses (SANCO 1797/2006, Rev. 2)
 - Draft Comission Directive amending the list of zoonoses and zoonotic agents to be monitored in accordance with Dirrective 2003/99EC (SANCO/396/EC)
- Ing. Šimonyiová:
 - vypracovala posudok k návrhu STN 75 7841 Kvalita vody. Stanovenie koliformných baktérií a *Escherichia coli* metódou definovaného substrátu
 - pripomienkovala návrh STN EN ISO 8199 Kvalita vody. Všeobecné pokyny na stanovenie mikroorganizmov kultivačnými metódami
 - podieľala sa pri tvorbe legislatívy na včlenení ukazovateľa – legionely a ich limitov v dvoch návrhov vyhlášok: „Vyhlášky MZ SR o podrobnostiach o požiadavkách na vnútorné prostredia budov a o minimálnych požiadavkách na byty nižšieho štandardu a na ubytovacie zariadenia,“ a „Vyhlášky MZ SR o podrobnostiach o prevádzke kúpalísk a o podrobnostiach o požiadavkách na kontrolu vody kúpalísk.
- pracovníci MŽP pripravili stanovisko k posudzovaniu celkového počtu mikroorganizmov v prírodných minerálnych vodách

RÚVZ Košice

- pripomienkovanie STN ISO 5667-6 Kvalita vody. Časť 6, odber vzoriek. Pokyny na odber vzoriek z riek a potokov

RÚVZ Nitra

- pripomienkové konanie ku koncepcii odboru mikrobiologie životného prostredia.

6. METODICKÁ ČINNOSŤ

ÚVZ SR - NRC pre MŽP a NRC pre legionely v ŽP

NRC pripravili pre vedúcich pracovníkov MŽP v RÚVZ v SR dva konzultačné dni 5.6. a 11.2007

Pre SZU, Fakultu verejného zdravotníctva, pracovníci NRC zabezpečili:

- výuku a prednášky pre štyri školiace miesta špecializačného štúdia v odbore Vyšetrovacie metódy v mikrobiológii a biológii životného prostredia
- prednášky pre kurz Vyšetrovacie metódy v mikrobiológii a biológii životného prostredia
- prednášky pre TK Voda na kúpanie
- prednášky pre TK Odbery vzoriek životného a pracovného prostredia
- prednášky pre bakalárov III. ročníka denného bakalárskeho štúdia – verejné zdravotníctvo
- prednášky s exkurziou v laboratóriu pre bakalárov II. ročníka denného bakalárskeho štúdia – verejné zdravotníctvo „Mikrobiologické vyšetrovacie metódy“
- preskúšanie laborantiek MŽP v rámci špecializačnej skúšky v odbore
- výuku v laboratóriu pre poslucháčku doktorandského štúdia na SZU

RÚVZ Banská Bystrica

- prednášky a demonštrácia laboratórnych metód pre bakalárov 3. ročníka FE – humánna ekológia v Banskej Štiavnici
- prednášky pre bakalárov 3. ročníka UMB, odbor enviromentálna výchova
- odborné konzultácie pre diplomantku FEE v B. Štiavnici pri spracovaní diplomovej práce

RÚVZ Košice

- v rámci špecializačného štúdia v odbore všeobecné lekárstvo absolvovali na odbore odbornú stáž dve lekárky
- pracovníci odboru MŽP zabezpečili prednášky a cvičenia pre LF Študijný odbor verejné zdravotníctvo v rámci predmetu laboratórne vyšetrovacie metódy

RÚVZ Nitra

Študentky SPŠP v Nitre absolvovali na pracovisku MŽP dvojtyždňovú odbornú prax príprava praktickej časti diplomových prác s odbornými konzultáciami pre dvoch študentov z Katedry technológie výroby potravín hygieny a bezpečnosti potravín SPU

RÚVZ Prievidza

Výkon praktickej časti diplomovej práce (spracovanie a analýza vzoriek cukrárskych výrobkov) a odborné konzultácie pre študentky 4. ročníka Slovenskej poľnohospodárskej univerzity v Nitre, Fakulta biotechnológie a potravinárstva, odbor Agropotravinárstvo s témou „Mikroorganizmy dôležité pri výrobe cukrárskych výrobkov“
9.7-20.7.2007 Odborná prax študentiek 2. ročníka Slovenskej poľnohospodárskej univerzity v Nitre, Fakulta biotechnológie a potravinárstva, odbor Aplikovaná biológia

RÚVZ Trenčín

výkon praxe študentov Strednej zdravotníckej školy v Trenčíne
spolupráca s Trenčianskou Univerzitou Alexandra Dubčeka - odborné vedenie laboratórnej praxe a laboratórnych cvičení študentov 2. a 3. ročníka v oblasti mikrobiológie a biológie životného prostredia

RÚVZ Trnava

Praktická výučba študentov Fakulty verejného zdravotníctva Trnavskej Univerzity

RÚVZ Žilina

RNDr. Šedová pracovala ako odborný konzultant študentky vysokej školy pri príprave diplomovej práce.

Konzultácie a jednodenná exkurzia spojená s ukážkou práce a praktickým výkon činností pri mikrobiologickom skúšaní pre VŠ študentov.

7. MEDZILABORATÓRNE TESTY

NRC pre MŽP organizovalo v roku 2007 dva medzilaboratórne porovnávacie testy:

1. medzilaboratórny porovnávací test (MPT) z mikrobiológie životného prostredia MŽP-11/07 pre všetky pracoviská mikrobiológie životného prostredia Regionálnych úradov verejného zdravotníctva na Slovensku v dňoch 6.6.-23.7.2007. Predmetom MPT bola identifikácia dvoch bakteriálnych kmeňov patogénnych mikroorganizmov. Testu sa zúčastnilo 11 pracovísk MŽP ÚVZ SR a RÚVZ a NRC pre Vibrionaceae Komárno

2. medzilaboratórne porovnanie MŽP-12/2007 pre vybrané pracoviská MŽP v RÚVZ v SR dňa 6.11.2007. NRC pripravilo referenčné materiály na stanovenie celkového počtu mikroorganizmov a stanovenia kvasiniek a plesní. Všetky zúčastnené laboratóriá v medzilaboratórnom porovnaní uspeli vo všetkých ukazovateľoch.

8. PREDNÁŠKOVÁ A PUBLIKAČNÁ ČINNOSŤ

ÚVZ SR - NRC pre MŽP; NRC pre legionely v ŽP

Prednášky a poster:

STARUCH, L., SIROTNÁ, Z. : *Listeria monocytogenes* a bioprotektor Fargo 37. Odborný seminár „Bezpečnosť potravín“, Jihlava, 3.2.2007

STARUCH, L., SIROTNÁ, Z., SUCHÁNOVÁ, M.: Využitie bioprotektorov a štartovacích kultúr na inhibíciu rastu *Listeria monocytogenes*. Medzinárodná konferencia Laboralim 2007, Banská Bystrica, 7.-8.2.2007

STARUCH, L., PIPEK, P., SIROTNÁ, Z.: Aplikácia probiotických kultúr pri výrobe fermentovaných mäsových výrobkov. Medzinárodná konferencia Laboralim 2007, Banská Bystrica, 7.-8.2.2007

SUCHÁNOVÁ, M., SIROTNÁ, Z.: *Enterobacter sakazakii* v sušenej detskej výžive. Ústavný seminár, ÚVZ SR Bratislava, 25.2. 2007

ŠIMONYIOVÁ, D., SIROTNÁ, Z.: Legionely v životnom prostredí. Ústavný seminár, ÚVZ SR Bratislava, 25.2. 2007

SIROTNÁ, Z., SUCHÁNOVÁ, M., ŠIMONYIOVÁ, D.: Zdravotné riziko zo sušenej mliečnej detskej výživy. Konzultačný deň národných referenčných centier pre surveillance infekčných ochorení v SR, Bratislava, 22.5.2007

ŠPALEKOVÁ, M., V., ŠIMONYIOVÁ, D., NAGYOVÁ, V., HORECKÁ, M.: Asociácia legionel a améb ako rizikový faktor pre legionelovú infekciu. Konzultačný deň národných referenčných centier pre surveillance infekčných ochorení v SR, Bratislava, 22.5.2007

SIROTNÁ, Z.: Aktivity NRC pre MŽP v I. polroku 2007. Konzultačný deň NRC pre MŽP a NRC pre legionely, Bratislava, 5.6.2007

SUCHÁNOVÁ, M.: Inhibičné účinky bioprotektorov na prítomnosť *Listeria monocytogenes*. Konzultačný deň NRC pre MŽP a NRC pre legionely, Bratislava, 5.6.2007

SUCHÁNOVÁ, M.: Praktické skúsenosti s detekciou *Enterobacter sakazakii*. Konzultačný deň NRC pre MŽP a NRC pre legionely, Bratislava, 5.6.2007

JAVOROVÁ, E.: Zavádzanie PCR metódy na stanovenie vybraných druhov patogénnych mikroorganizmov v životnom prostredí. Konzultačný deň NRC pre MŽP a NRC pre legionely, Bratislava, 5.6.2007

ŠIMONYIOVÁ, D.: Miniaturizovaná metóda na stanovenie *E.coli* a koliformných baktérií metódou definovaného substrátu. Konzultačný deň NRC pre MŽP a NRC pre legionely, Bratislava, 5.6.2007

ŠIMONYIOVÁ, D.: Odbery vzoriek vôd na mikrobiologické vyšetrenie. Konzultačný deň NRC pre MŽP a NRC pre legionely, Bratislava, 5.6.2007

SIROTNÁ, Z., SUCHÁNOVÁ, M., ŠIMONYIOVÁ, D.: Diagnostika kamylobakterov v potravinách. Konferencia Komplexný prístup k prevencii kamylobakteriôz, Bratislava, 11.9.2007

SIROTNÁ, Z., ŠIMONYIOVÁ, D., HORECKÁ: Mikrobiologická kvalita minerálnych a pramenitých balených vôd. 24. Kongres Čsl. spoločnosti mikrobiologickej, Liberec, 2.-5.10. 2007

SIROTNÁ, Z., SUCHÁNOVÁ, M., ŠIMONYIOVÁ, D.: Zdravotné riziko zo sušnej mliečnej detskej výživy. 24. Kongres Čsl. spoločnosti mikrobiologickej, Liberec, 2.-5.10. 2007

ŠIMONYIOVÁ, D., SIROTNÁ, Z., JAVOROVÁ, E.: Porovnanie selektívnych úprav pri izolácií legionel zo vzoriek životného prostredia. 24. Kongres Čsl. spoločnosti mikrobiologickej, Liberec, 2.-5.10. 2007

SIROTNÁ, Z.: Aktivity Komunitných referenčných centier pre úradnú kontrolu potravín. Konzultačný deň NRC pre MŽP, Bratislava, 6.11.2007

SIROTNÁ, Z.: Informácia o aktualitách pracovných skupín Codex Alimentarius. Konzultačný deň NRC pre MŽP a NRC pre legionely, Bratislava, 6.11.2007

SUCHÁNOVÁ, M.: Mikrobiologická kvalita minerálnych a balených minerálnych vôd. Konzultačný deň NRC pre MŽP a NRC pre legionely, Bratislava, 6.11.2007

JAVOROVÁ, E.: Real Time PCR. Konzultačný deň NRC pre MŽP a NRC pre legionely, Bratislava, 6.11.2007

ŠIMONYIOVÁ, D.: Porovnanie selektívnych úprav pri izolácií legionel zo vzoriek životného prostredia. Konzultačný deň NRC pre MŽP a NRC pre legionely, Bratislava, 6.11.2007

Publikácie:

STARUCH, L., PIPEK, P., SIROTNÁ, Z.: Aplikácia probiotických kultúr pri výrobe fermentovaných mäsových výrobkov. Zborník z medzinárodnej konferencie Laboralim 2007, Banská Bystrica, 2007, str. 397-399

STARUCH, L., SIROTNÁ, Z., SUCHÁNOVÁ, M.: Využitie bioprotektorov a štartovacích kultúr na inhibíciu rastu *Listeria monocytogenes*. Zborník z medzinárodnej konferencie Laboralim 2007, Banská Bystrica, 2007, str. 401-405

SIROTNÁ, Z., SUCHÁNOVÁ, M., ŠIMONYIOVÁ, D.: Zdravotné riziko zo sušnej mliečnej detskej výživy. Zborník abstraktov z konzultačného dňa národných referenčných centier pre surveillance infekčných ochorení v SR, Bratislava, 2007, str. 40

NRC pre Vibrionaceae

ROSINSKÝ, J.: Majú pacienta s Creutzfeldovou Jakobovou chorobou. Podklady pre denník Nový Čas, 21.2.2007

ROSINSKÝ, J.: Serologická typizácia *Plesiomonas schigelloides*. Európsky Workshop Patogenita *Plesiomonas schigelloides*. SZU, UPKM Bratislava, 12.4.2007

ROSINSKÝ, J.: Necholerové vibriá. Konzultačný deň národných referenčných centier pre surveillance infekčných ochorení v SR, Bratislava, 22.5.2007

ROSINSKÝ, J.: Mikrobiologická diagnostika cholery. Konzultačný deň NRC pre MŽP a NRC pre legionely, Bratislava, 5.6.2007

ROSINSKÝ, J.: Činnosť NRC pre Vibrionaceae. Rozhovor pre Slovenský rozhlas rádio Regina, Bratislava, 22.8.2007

ROSINSKÝ, J.: Cholera sa vracia. Rozhovor pre článok v časopise Šarm, 4.9.2007

ROSINSKÝ, J.: Diagnostická činnosť NRC v prípade výskytu cholery. Rozhovor pre STV, 18.9.2007

ROSINSKÝ, J.: Voľne žijúce améby. Ústavný seminár RÚVZ so sídlom v Komárne, 26.10.2007

ROSINSKÝ, J.: Bioterorizmus a biologické bojové prostriedky. Krízový štáb CO okresu Komárno, 12.-13.12.2007

NRC pre mykológiu životného prostredia

ČAJDOVÁ, J., DOSTÁL, A.: Prvé výsledky analýzy ochratoxínu A v materskom mlieku na Slovensku. 3. konferencie Škola a zdraví 21 a 35. konferencie pro podporu zdraví dětí a mládeže, Brno, 27.-29.8.2007

ČAJDOVÁ, J., DOSTÁL, A.: Možnosti kontaminácie materského mlieka mykotoxínmi a naše prvé výsledky analýzy na obsah ochratoxínu A. JLF UK, Martin, 23.10.2007.

DOSTÁL, A., ČAJDOVÁ, J.: Čo sú xenohormóny. V. Martinské dni hygieny, Martin, 14.-15.11.2007.

publikácie

DOSTÁL, A., JAKUŠOVÁ, Ľ., ČAJDOVÁ J.: K problematike kontaminácie materského mlieka mykotoxínmi zo skupiny nefrotoxických ochratoxínov. In Česko-slovenská pediatrie, 2007, č. 5, s. 270-1.

DOSTÁL, A., ČAJDOVÁ, J., JAKUŠOVÁ, Ľ., HUDEČKOVÁ, H.: Prvé výsledky štúdie výskytu ochratoxínu A v materskom mlieku na Slovensku. In Peditria, 2/2007, s. 319-321.

RÚVZ Banská Bystrica

FATKULINOVÁ, M.: Bioindikátory v laboratórnej praxi. Ústavný seminár, RÚVZ BB

FATKULINOVÁ, M.: Mikrobiologická kvalita pieskovísk. Ústavný seminár, RÚVZ BB

FATKULINOVÁ, M.: Mikrobiologická kvalita pieskovísk, prezentácia výsledkov za r.2007 pracovné stretnutie RÚVZ BB a MsÚ BB na tému Prevádzka pieskovísk v materských školách

JELÍNKOVÁ, B., CVAJNIGOVÁ, M., PATRÁŠOVÁ, E: Detekcia baktérií *L. monocytogenes* v potravinách. Konferencia AHS a iných pracovníkov v problematike HV

RÚVZ Košice

TKÁČOVÁ, E., ČULÁKOVÁ, J.: Výsledky prvých skúseností z peľového monitoringu v Košiciach. Ústavný seminár, RÚVZ Košice, 22.3.2007

TKÁČOVÁ, E., DAŇKOVÁ, E.: Problematika legionel stále aktuálna. Ústavný seminár, RÚVZ Košice, 22.3.2007

LENDELOVÁ, G.: Výsledky prvých skúseností z peľového monitoringu v Košiciach. Ústavný seminár, RÚVZ Košice, 11.12.2007

RÚVZ Nitra

KUŠNIEROVÁ, M: Zhodnotenie bakteriálnych nálezov z nemocničného prostredia v Nitrianskom kraji. Krajská porada, RÚVZ Nitra

KUŠNIEROVÁ, M: Referát z konferencie Komplexný prístup k prevencii kamylobakterií. Krajská porada, RÚVZ Nitra

MAKÁŇ, R.: Zhodnotenie letnej sezóny z hľadiska výskytu améb v umelých bazénoch. Krajská porada, RÚVZ Nitra

Prešovský kraj

AKURÁTNY, A.: Enterokoky II. Ústavný seminár, RÚVZ Poprad, 19.4.2007

AKURÁTNY, A.: Stanovenie prenosu antimikrobiálnych látok v papierových obaloch určených pre priamy styk s požívateľmi. Konzultačný deň NRC pre MŽP, ÚVZ SR, Bratislava, 5.6.2007

AKURÁTNY, A.: Stanovenie prenosu antimikrobiálnych látok v papierových obaloch určených pre priamy styk s požívateľmi. Úradné kontroly materiálov a predmetov určených na styk s potravinami. I. ročník konferencie s medzinárodnou účasťou, Poprad, 11.6.2007

VIRAVCOVÁ, T.: Mikromycéty ako indikátor znečistenia pitných vôd. Ústavný seminár, RÚVZ Poprad, 13.12.2007

NÁDAŠSKÁ, B., GALLOVIČOVÁ, M.: Dôkaz baktérií rodu *Campylobacter* v potravinách. Ústavný seminár, RÚVZ Poprad, 4.9.2007

ULEHLOVÁ, A.: Indikátorové a indexové mikroorganizmy využívané pri skúmaní a posudzovaní požívatin. Seminár OMŽP, RÚVZ Prešov, 29.3.2007

KABAKOVOVÁ, M.: Mikroorganizmy a faktory spôsobujúce zhoršenie akosti požívatin. Seminár OMŽP, RÚVZ Prešov, 3.7.2007

JANEČKOVÁ, M.: Ochorenia mikrobiálneho pôvodu prenosné požívatinami. Seminár OMŽP, RÚVZ Prešov, 28.9.2007

PRIBIŠOVÁ, J.: Vplyv vonkajších a vnútorných faktorov požívatin na ich mikrobiologickú akosť. Seminár OMŽP, RÚVZ Prešov, 5.12.2007

RÚVZ Žilina

ŠEDOVIČOVÁ, D.: Mikrobiológia a biológia snehu a ľadu. Seminári Odboru hygieny životného prostredia, RÚVZ Žilina, 6.2.2007

RYBÁROVÁ, A.: Mikrobiologickí a biologickí škodcovia v potravinách. Konferencia SZP v Trenčíne, 19.4.2007

ŠEDOVIČOVÁ, D.: Peľová informačná služba a alergie. Žilinské dni zdravia, 20.–21.9.2007

ŠEDOVIČOVÁ, D.: Rizikové miesta výskytu pôvodcov nozokomiálnych nákaz. Vedecko - odborná konferencia s medzinárodnou účasťou Životné podmienky a zdravie, Štrbské Pleso, 3.-5.10.2006 (prednáška publikovaná v Zborníku z konferencie)

ŠEDOVIČOVÁ, D.: Variabilita stafylokokov v nemocničnom prostredí. Konferencia s medzinárodnou účasťou V. Martinské dni hygieny – verejné zdravotníctvo, Martin, 14. – 15.11.2007 (prednáška publikovaná v Zborníku z konferencie)

ŠEDOVIČOVÁ, D.: Zamrznutý život. Konferencia s medzinárodnou účasťou V. Martinské dni hygieny – verejné zdravotníctvo. Martin, 14. – 15.11.2007 (prednáška publikovaná v Zborníku z konferencie)

TVRDÁ, M.: PIS v rámci siete RÚVZ na Slovensku. Konferencia s medzinárodnou účasťou V. Martinské dni hygieny – verejné zdravotníctvo. Martin, 14. – 15.11.2007 (prednáška publikovaná v Zborníku z konferencie)

BÍROVÁ, L.: Plesne v životnom prostredí. Ústavný seminár, RÚVZ Žilina

MOHYLÁKOVÁ, Z.: Geneticky modifikované potraviny. Ústavný seminár, RÚVZ Žilina

Tabuľka č. 3: **Prehľad vybraných ukazovateľov vyšetrených pre potreby komunitných referenčných centier**

Ukazovateľ	počet vzoriek potravín		počet vzoriek vôd		počet vzoriek prostredia	
	vyšetrených	pozitívnych	vyšetrených	pozitívnych	vyšetrených	pozitívnych
Salmonella	17910	55	2582	2	10351	4
Listeria monocytogenes	4613	94	0	0	30	0
Escherichia coli	5777	945	18350	1980	13141	603
Escherichia coli O 157	52	1	0	0	0	0
CPS	14954	310	4141	56	17658	285
stafylokokový enterotoxín	167	39	0	0	200	123

CPS - koagulázapozitívne stafylokoky

Tabuľka č. 4: Prehľad mikrobiologických výkonov pri vyšetrení zložiek životného prostredia na pracoviskách MŽP v SR v roku 2007

Kraj/RÚVZ	vzoriek ukazovat. analýz	Druh analyzovaného materiálu						spolu	
		voda	ovzdušie	potraviny	PBP	dekontaminácia prostredia, skúšky sterility	vzorky zabezpečenia kvality meraní		iné
Banskobystrický	Počet	2064	1294	2715	5	9580	4482	460	20595
		12598	1294	11321	25	23438	7303	460	56414
		42495	2586	65948	150	82611	14584	1795	210019
Bratislava hl.m.	Počet	1635	41	1900	294	8775	798	95	13538
		7840	82	7401	1065	8816	1396	285	26885
		13563	203	29259	2329	19466	2270	950	68040
Košický	Počet	2288	831	2992	0	6729	4445	597	17882
		12001	1698	15177	0	9277	4445	1457	44055
		20572	3657	59280	0	36017	23201	2125	144852
Nitriansky	Počet	3039	443	5968	35	9990	1755	754	21984
		16984	443	29840	175	21079	1755	1318	71594
		32896	443	137351	700	48463	1755	3310	224918
Prešov	Počet	5327	1274	8960	35	16719	6200	1351	39866
		28985	2141	45017	175	30356	6200	2775	115649
		53468	4100	196631	700	84480	24956	5435	369770
Trenčiansky	Počet	1334	9	2696	11	4529	1824	13	10416
		7211	36	10130	33	8184	2567	26	28187
		10749	38	41862	34	14407	2936	27	70053
Trnavský	Počet	1531	76	4964	61	3900	2578	4889	17999
		7649	76	13761	410	10051	4850	14276	51071
		10802	76	51336	863	12557	8422	27054	111007
Žilinský	Počet	2041	139	2580	149	7943	4450	2045	19347
		10994	556	12900	745	7943	4450	2100	39688
		20814	1529	59340	3427	63544	35610	8256	192520

Tabuľka č. 5: Prehľad o druhoch a počte vôd vyšetrených na pracoviskách MŽP v SR v roku 2007

Kraj/RÚVZ		Druh analyzovaného materiálu												
		vodovody	studne	pra- mene	vrty	rieky, potoky	nádrže	štrko- viská	term.	bazény neterm	odpad. vody	iné	spolu	
Banskobystrický	vzoriek	1464	105	166	12	1	29	45	21	221	-	1376	3440	
	ukazov.	7308	525	1277	60	5	87	270	147	1547	-	1376	12606	
	analýz	21578	3468	3638	296	72	1906	3125	623	6417	-	1917	43040	
Bratislava hl.m.	vzoriek	855	255	5	-	-	-	140	-	380	-	-	1635	
	ukazov.	4080	1203	18	-	-	-	416	-	2123	-	-	7840	
	analýz	5338	2169	36	-	-	-	1391	-	4629	-	-	13563	
Košický	vzoriek	1024	418	14	-	35	109	-	-	688	-	-	2288	
	ukazov.	5220	2114	70	-	165	491	-	-	3941	-	-	12001	
	analýz	7568	3204	98	-	271	2037	-	-	7394	-	-	20572	
Nitriansky	vzoriek	1192	517	8	2	10	9	58	420	823	-	190	3229	
	ukazov.	5960	2585	40	10	57	45	290	2520	4938	-	729	17174	
	analýz	8357	3661	62	14	149	135	775	6369	12318	-	1246	33086	
Prešov	vzoriek	943	456	70	-	107	64	-	-	307	-	390	2337	
	ukazov.	4715	2280	350	-	535	320	-	-	1842	-	1170	11212	
	analýz	7102	3758	564	-	1511	1310	-	-	4858	-	1993	21096	
RÚVZ Poprad	vzoriek	523	286	119	10	7	28	-	95	138	3	71	1280	
	ukazov.	2683	1433	596	50	35	140	-	666	1002	9	207	6821	
	analýz	4033	2483	1122	71	61	552	-	1762	2520	36	800	13440	
Trenčiansky	vzoriek	216	71	43	3	-	-	-	-	141	4	2	480	
	ukazov.	1080	355	215	15	-	-	-	-	846	20	20	2551	
	analýz	1546	579	339	24	-	-	-	-	1009	53	24	3574	
RÚVZ Prievidza	vzoriek	-	-	-	-	-	-	-	5	9	-	-	14	
	ukazov.	-	-	-	-	-	-	-	30	54	-	-	84	
	analýz	-	-	-	-	-	-	-	72	105	-	-	177	
Trnavský	vzoriek	955	273	-	2	17	40	8	76	105	55	217	1748	
	ukazov.	4742	1365	-	10	52	147	40	534	696	61	1192	8839	
	analýz	6400	1911	-	14	116	202	78	859	1098	124	1723	12525	
Žilinský	vzoriek	1066	235	287	3	5	13	74	74	169	-	17	1943	
	ukazov.	5330	1175	1435	15	25	65	296	444	1014	-	62	9861	
	analýz	10660	2350	2870	30	80	208	518	1332	3042	-	118	21208	

Tabuľka č. 6: Prehľad o druhoch a počte vyšetrených vzoriek potravín, kozmetiky a predmetov bežného používania na pracoviskách MŽP v SR v roku 2007

č.	Druh potraviny	Počet		
		počet vzoriek	počet ukazovateľov	počet analýz
1	Syry a bryndza	946	4059	104350
2	Ostatné mliečne výrobky	759	2517	11678
3	Vajcia a výr. z vajec	321	1182	6017
4	Mäso a výr. z mäsa	648	1890	10155
5	Ryby a morské živoč.	474	1926	7822
6	Tuky a oleje	24	87	335
7	Polievky, bujóny, omáčky	349	1510	5329
8	Cereálie a pekárske výrobky	896	4282	15951
9	Ovocie a zelenina	650	2974	9793
10	Byliny a koreniny	418	1264	5778
11	Nealkoholické nápoje	454	2235	8196
12	Víno a alkohol. nápoje	25	113	478
13	Zmrzlina a mraz.dezerty	3960	16849	79417
14	Kakao, kakaové prípravky, káva, čaje (okrem bylinných)	330	1094	5137
15	Ovocné a bylinné čaje	1396	4254	20735
16	Pokrmy pre spoločné stravovanie	4362	19639	84113
17	Polotovary	337	1416	6467
18	Detská a dojčenská výživa	814	4285	16322
19	Výživové doplnky	374	1266	5686
20	Prídavné látky (aditíva)	47	193	867
21	Lahôdkárske výrobky	5291	22804	109427
22	Cukrárske výrobky	4144	19786	84767
23	Cukrovinky	254	1146	4907
24	Minerálne, pramenité a balené vody	965	6674	16995
25	Materské mlieko	409	1765	8344
	SPOLU	28647	125210	629066
26	PBP	366	3454	9382
27	Kozmetika	891	3995	14172
28	Ostatné	2661	7841	20276
	SPOLU	3918	15290	43830

Tabuľka č. 7: Prehľad o vyšetreniach účinnosti sterilizácie, dezinfekcie pomôcok a prostredia vyšetrených na pracoviskách MŽP v SR v roku 2007

Kraj/RÚVZ		Sanitárne mikrobiolog. testy	Kontrola sterilizač. prístrojov	Zisťovanie účinnosti dezinf.roztokov	Kontrola sterility predmetov	Ovzdušie	Iný materiál	Spolu
Banskobystrický	vzoriek ukazov. analýz	5 872	2 651	-	1 057	1 294	1 588	12 462
	Počet	17 616	2 651	-	3 171	1 294	2 872	27 604
		60 673	5 641	-	16 297	2 586	6 507	91 704
Bratislava hl.m.	vzoriek ukazov. analýz	1 122	1 217	-	395	41	-	8 775
	Počet	1 122	1 217	-	395	82	-	8 816
		10 397	7 645	-	1 223	203	-	19 466
Košický	vzoriek ukazov. analýz	4 094	906	88	1 641	831	167	7 727
	Počet	4 094	906	352	3 925	1 698	167	11 142
		23 581	3 135	704	8 597	3 657	835	40 509
Nitriansky	vzoriek ukazov. analýz	4 050	4 104	95	1 298	443	-	9 990
	Počet	4 050	12 312	380	3 894	444	-	21 079
		20 250	20 520	760	6 490	443	-	48 463
Prešovský	vzoriek ukazov. analýz	3 685	2 488	74	891	6	2	7 146
	Počet	3 685	2 488	296	1 782	12	4	8 267
		22 687	2 623	741	4 805	24	16	30 896
RÚVZ Poprad	vzoriek ukazov. analýz	4 104	3 082	82	1 195	4	361	8 828
	Počet	4 104	3 082	246	2 455	12	1 083	10 982
		41 903	3 335	858	4 987	15	1 444	52 542
Trenčiansky	vzoriek ukazov. analýz	1 246	689	-	276	9	-	2 220
	Počet	2 761	689	-	552	36	-	4 038
		5 481	692	-	828	38	-	7 039
RÚVZ Prievidza	vzoriek ukazov. analýz	1 149	1 365	-	441	0	-	2 955
	Počet	1 925	1 365	-	441	0	-	3 731
		6 714	1 392	-	509	0	-	8 615
Trnavský	vzoriek ukazov. analýz	2 205	1 573	24	98	76	222	4 198
	Počet	7 949	1 573	37	490	76	448	10 573
		9 623	1 886	312	736	76	1 328	13 961
Žilinský	vzoriek ukazov. analýz	5 970	2 028	18	1 758	139	128	10 041
	Počet	5 970	2 028	72	5 274	556	315	14 215
		47 760	8 112	144	14 064	1 529	798	72 407

Tabuľka č. 8: Prehľad významných bakteriálnych kmeňov izolovaných z vodného prostredia a ovzdušia na pracoviskách MŽP v SR v roku 2007

Názov	RUVZ												Spolu
	Banská Bystrica	Bratislava hl.mesto	Košice	Nitra	Poprad	Prešov	Prievidza	Trenčín	Trnava	Žilina	ÚVZ SR		
Salmonella	-	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	2
Legionella	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	32	-	32
E. coli	196	35	72	141	112	579	49	66	233	280	111	173	1874
Enterobacter	62	-	217	198	15	109	199	79	96	72	173	-	1220
Citrobacter	32	9	243	37	33	99	60	60	263	121	123	-	1080
Klebsiella	16	-	2	13	94	126	8	56	46	36	-	-	397
Proteus	7	-	30	5	1	5	1	13	39	29	9	-	139
Hafnia	-	-	16	-	-	7	-	-	-	18	2	-	43
Serratia	-	-	1	-	-	11	-	-	1	32	-	-	45
Pseudomonas aeruginosa	49	33	19	10	17	23	23	5	21	42	53	-	295
Aeromonas	-	-	77	13	13	16	4	-	2	-	67	-	192
Clostridium perfringes	18	-	-	-	-	2	-	-	2	-	-	-	22
Bacillus cereus	-	2	-	-	-	-	-	-	1	58	109	-	170
Pseudomonas	184	-	88	12	6	81	120	19	24	92	261	-	887
Acinetobacter	12	2	86	-	1	-	1	-	-	41	9	-	152
Staphylococcus aureus	-	12	5	6	-	23	4	-	13	-	7	-	70

Tabuľka č. 9: Prehľad významných bakteriálnych kmeňov izolovaných zo vzoriek potravín, kozmetiky a predmetov bežného používania na pracoviskách MŽP v SR v SR v roku 2007

Názov	RUVZ													Spolu	
	Banská Bystrica	Bratislava hl.mesto	Košice	Nitra	Poprad	Prešov	Prievidza	Trenčín	Trnava	Žilina	ÚVZ SR				
Salmonella	9	3	7	27	2	2	6	2	5	2	35	2	5	2	100
Shigella	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
E. coli	1950	30	265	1220	48	59	140	340	468	1006	81	1006	468	1006	5607
Enterobacter	139	-	1314	1850	143	187	415	1270	-	86	190	86	-	86	5594
Citrobacter	101	156	392	148	66	109	76	451	940	152	145	152	940	152	2736
Klebsiella	6	-	18	77	209	202	84	-	11	42	2	42	11	42	651
Proteus	111	23	55	56	0	21	16	71	14	23	29	23	14	23	419
Hafnia	8	-	11	24	2	17	-	-	2	-	-	-	2	-	64
Serratia	-	-	-	7	3	7	-	-	1	69	-	69	1	69	87
Pseudomonas aeruginosa	66	101	55	83	4	23	8	5	18	24	45	24	18	24	432
Yersinia	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Listeria monocytogenes	9	29	17	-	4	6	3	-	1	-	11	-	1	-	80
Listeria	5	69	-	12	17	31	26	-	-	-	-	-	-	-	160
Aeromonas	-	-	10	33	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	47
Clostridium perfringens	-	-	1	2	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-	4
Bacillus cereus	38	4	111	52	1	11	131	-	-	986	52	986	-	986	1386
Staphylococcus aureus	6	22	22	12	13	59	10	-	124	2	71	2	124	2	341
stafylokokový toxín	-	-	14	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	17

BIOLÓGIA ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

1. Organizácia a personálne obsadenie

Úrad	Názov pracoviska (jeho organizačné začlenenie)	Personálne obsadenie			
		Vedúci pracovník	s VŠ vzdelaním	s ÚSO vzdelaním	Sanitárky, upratovačky
ÚVZ SR Bratislava	NRC pre hydrobiológiu, organizačne začlenené v OOFŽP (Odbor objektivizácie faktorov životného prostredia)	1	2	1	1
ÚVZ SR Bratislava	NRC pre ekotoxikológiu organizačne začlenené v OOFŽP	1	2	1	0
ÚVZ SR Bratislava	NRC pre hodnotenie neskorých účinkov chemických látok metódami genetickej toxikológie organizačne začlenené v OOFŽP	1	1	1	0
RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici	Oddelenie BŽP v rámci odboru lekárskej mikrobiológie	1	1+1úväzok 5hod/týždeň (marec – august 07)	3	1
RÚVZ so sídlom v Bratislava	Laboratórium biológie v rámci odd. MŽP odboru hygienických laboratórií		1		
RÚVZ Košice	Oddelenie BŽP v rámci odboru mikrobiológie životného prostredia	1	1	2	-
RÚVZ so sídlom v Nitre	Pracovný úsek BŽP v rámci Odd. MŽP	1	1	2	1
RÚVZ so sídlom v Poprade	Pracovisko BŽP v rámci Oddelenia špecializované laboratórium 2 mikrobiologických analýz (ŠL 2 MA)		0,3	0,5	
RÚVZ so sídlom v Prešove	Pracovný úsek BŽP v rámci Odd. MŽP		0,5	0,5	
RÚVZ so sídlom v Prievidzi	Oddelenie BŽP v rámci odboru laboratórných činností	1		0,5	0,25
RÚVZ so sídlom v Trenčíne	Oddelenie mikrobiológie a biológie životného prostredia		1	1 (t. č. na materskej dovolenke)	
RÚVZ Trnava	BŽP je začlenené do oddelenia MŽP v rámci odboru OOHFP		2		
RÚVZ so sídlom v Žilina	BŽP v rámci oddelenia mikrobiológie životného prostredia		1	0	0

2. Akreditácia alebo SLP

Úrad	Názov pracoviska	Dátum 1.akredi- tácie	Platnosť akreditácie do	Predmety akreditácie	Počet akredit. ukazov.	Počet ukaz. overených v MPT
ÚVZ SR Bratislava	NRC pre hydrobiológiu	1.4.2002	1.4.2009	Voda (pitná, podzemná, povrchová), vodný kvet, ovzdušie, pôda, biologický materiál	19	13

ÚVZ SR Bratislava	NRC pre ekotoxikológiu	1.4.2002	1.4.2009	Voda, vodný kvet, chemické látky, výluhy, biotesty	4	3
ÚVZ SR Bratislava	NRC pre hodnotenie neskorých účinkov chemických látok metódami genetickej toxikológie	1.4.2002	1.4.2009	Moč, chemické látky, krv	5	5
RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici	Oddelenie BŽP	17.5. 2004	21.5.2011	Voda (pitná, balená, na kúpanie, povrchová), stery, sedimenty, ovzdušie, bytový prach	23	9
RÚVZ so sídlom v Bratislave	Laboratórium biológie v rámci odd. MŽP odboru hygienických laboratórií	02.12.2004	29.11.2011	pitná voda	7	6
RÚVZ Košice	Oddelenie BŽP	5.6.2002	18.8.2009	pitná voda, chlorofyl, améby kultivovateľné pri 36°C, 44°C	8	7
RÚVZ so sídlom v Nitre	Pracovný úsek BŽP	21.9.2006	21.9.2010	pitná voda	3	3
RÚVZ so sídlom v Prievidzi	Oddelenie BŽP	20.1.2005	20.1.2009	pitná voda, voda na kúpanie	15	7
RÚVZ so sídlom v Prešove	Oddelenie MŽP	21.12.2006	31.12.2010	pitná voda, voda na kúpanie	2	8
RÚVZ so sídlom v Poprade	ŠL 2 MA	23.9.2003	21.9.2010	Vody pitné, povrchové, bazénové	7	6
RÚVZ so sídlom v Trenčíne	Oddelenie mikrobiológie a biológie životného prostredia	17.5.2004	23.4.2011	pitná voda, voda na kúpanie	12	7 akreditova ných 2 neakredito vané
RÚVZ so sídlom v Trnave	BŽP			pitná voda rekreačná voda	14	7
RÚVZ so sídlom v Žiline	Oddelenie MŽP	február 2002	1. 4. 2009	voda	7	7

3. Analytická činnosť pracovník biológie životného prostredia podľa typu komodít.

Úrad	Vody pitné a užitkové	Vody miner.	Vody bazénové	Vody z prírodných kúpalísk	Vodné kvety	Stery	Piesok, sedimenty	Ovzdušie, pele	Biol. materiál	Skúšky zabezpečenia kvality	SPOLU
ÚVZ SR Bratislava	vzorky	638	63	21	66	22	85	281	200	57	1433
	ukazovatele	4315	258	94	1110	65	170	3965	129	510	10616
	analýzy	4852	288	94	1969	252	340	15692	516	4794	28797
RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici	vzorky	1711	146	539	74	0	235	364	0	290	3369
	ukazovatele	12092	596	850	1507	0	235	3848	0	1173	20311
	analýzy	23447	1189	6571	3335	0	908	16200	0	2558	54228
RÚVZ so sídlom v Bratislave	vzorky	1032	27	211	132	0	91	0	0	12	1601
	ukazovatele	7218	189	422	1228	0	182	0	0	53	9388
	analýzy	7218	189	422	1228	0	364	0	0	60	9675
RÚVZ so sídlom v Trnave	vzorky	1156	16	126	41	0	29	238	13	21	1807
	ukazovatele	8092	80	330	550	0	29	1883	91	93	11315
	analýzy	16184	160	1065	922	0	116	3766	1203	678	27206
RÚVZ so sídlom v Nitre	vzorky	1724	66	1243	77		114	224		257	3638
	ukazovatele	12068	264	3093	154		114	285		259	16427
	analýzy	24136	528	3490	1386		228	1140		518	31616
RÚVZ so sídlom v Trenčíne	vzorky	930	77	299	20	0	172	0	6	139	1708
	ukazovatele	6412	338	663	86	0	172	0	6	213	7958
	analýzy	12967	677	1732	552	0	344	650	12	327	17291
RÚVZ so sídlom v Prievidzi	vzorky	1388	5	438	16	0	109	25	2	107	2090
	ukazovatele	9716	35	552	316	0	167	25	6	107	10924
	analýzy	19432	70	632	632	0	501	125	27	107	21526
RÚVZ so sídlom v Poprade	vzorky	951	97	232	28	0	0	0	0	13	1321
	ukazovatele	6144	318	464	56	0	0	0	0	90	7072
	analýzy	6144	318	464	56	0	0	0	0	111	7093
RÚVZ so sídlom v Prešove	vzorky	1469	81	310	64	0	78	48	0	21	2071
	ukazovatele	10283	249	669	327	0	78	48	0	21	11675
	analýzy	10283	249	816	327	0	156	48	0	42	11921
RÚVZ so sídlom v Košiciach	vzorky	1437	21	960	106	3	447	245	-	476	3937
	ukazovatele	10053	84	1641	374	12	447	2205	-	476	15776
	analýzy	10053	84	2478	374	12	894	8820	-	952	28507
RÚVZ so sídlom v Žitne	vzorky	1683	57	243	14	0	397	74	0	23	3242
	ukazovatele	11781	171	630	336	0	397	641	0	774	14804
	analýzy	23562	342	1260	672	0	794	2564	0	1548	30890

ÚVZ SR

Programy, projekty, ťažiskové úlohy

Národné referenčné centrum pre hydrobiológiu

NRC pre hydrobiológiu vykonalo v roku 2007 analýzy 593 vzoriek pitných vôd určených pre verejné a individuálne zásobovanie. Biologické parametre pre pitnú vodu sa sledovali vo vzorkách studní, vodovodov, vrtov, dialyzačnej vody, reverznej osmózy, hydrantov, vodojemov, technologickej vody a vo vode z vodárenských nádrží – surová voda a voda po úprave.

7.1 Cyanobaktérie sa sledoval. od 10.7. do 20.8.2007. Vzorky boli odoberané zo 17 nádrží – z 12 prírodných kúpalísk a z 5 vodárenských nádrží. Vyšetrované boli prírodné kúpaliská: Plavecký Štvrtok, Malé Leváre, Šaštín Stráže, Kuchajda, Ružiná, Liptovská Mara, Zemplínska Šírava, Vinianske jazero, Košice jazero, Ivanka pri Dunaji, Zlaté Piesky, Slnčné jazera Senec a vodárenské nádrže: Hriňová, Málinec, Klenovec, Nová Bystrica, Bukovec.

Výsledky stanovenia počtu cyanobaktérií v povrchovej vode :

0 buniek /ml Klenovec, Nová Bystrica, Bukovec,

do 5 000 buniek/ml Málinec, Plavecký Štvrtok, Kuchajda, Zlaté Piesky, Ružiná, Liptovská Mara, Vinianske jazero

do 10 000 buniek /ml Malé Leváre, Ivanka, Senec

do 20 000 buniek /ml Hriňová, Zemplínska Šírava (Medvedia Hora)

do 40 000 buniek /ml Zemplínska Šírava (Biela Hora), Košice - jazero

Nad 100 000 buniek /ml Zemplínska Šírava (Kamenec 2400000 b/ml), Šaštín Stráže

Zo sledovaných 17 vodných plôch bol v 8 nádržiach stanovený vodný kvet, t.j. 47%. Z toho v 4 nádržiach dominoval rod *Microcystis* 85-98%, v jednej *Woronichinia* 90%, v jednej *Aphanizomenon* 96% a v dvoch nádržiach bolo zastúpenie *Aphanizomenon-Woronichinia-Microcystis*, *Woronichinia-Anabaena-Aphanizomenon-Microcystis*.

Na Zemplínskej Šírave – na lokalite Kamenec v blízkosti brehu bol v sledovanom období júl – august prekročený limit počtu siníc schopných tvorby vodného kvetu 100 000 buniek v 1 ml vzorky.

Na lokalite Šaštín Stráže bol viditeľný vodný kvet, - *Aphanizomenon*, *Microcystis*, obsah Chl a 43 μ g/l, toxicita 100%, mikrocystíny 37mg /kg .

V roku 2007 sa vyšetrilo 46 vzoriek povrchových vôd, z nich bolo 10 vzoriek zahustených vodných kvetov. Vo vzorkách sa vykonával kvantitatívny a kvalitatívny rozbor vody, stanovil sa sapróbny index a obsah chlorofylu-a, kvantitatívny a kvalitatívny rozbor vodného kvetu. Zo 46 vyšetrených vzoriek bolo 38 vzoriek vyšetrených pre projekt Cyanobaktérie. Výskyt vodného kvetu v prírodných kúpaliskách a vodárenských nádržiach Slovenska v rámci projektu

V rámci projektu 7.2. Legionely a améby v zdravotníckych zariadeniach, nebytových budovách a v oddychových zónach sa sledoval výskyt améb v ovzduší zdravotníckych zariadení, nebytových budov a v oddychových zónach, kde sa odobralo 80 vzoriek. Z toho bolo 25 vzoriek ovzdušia a 55 vzoriek sterov. Každá vzorka sa kultivovala pri teplotách 23 °C a 37 °C. Výsledok bol negatívny pri neprítomnosti améb alebo ich cýst pri každej kultivačnej teplote. Všetky vyšetrované vzorky ovzdušia boli negatívne. Z celkového počtu odobratých vzoriek boli pozitívne len vzorky sterov v počte 3, t.j. 4 % pozitívnych vzoriek. Pri pozitívnom stanovení améb v prevádzke boli vždy navrhnuté nápravné opatrenia.

V rámci úlohy 7.3. Minerálne a pramenité vody sa v roku 2007 pokračovalo v sledovaní kvality minerálnych a pramenitých vôd. Vyšetřilo sa 57 vzoriek minerálnych, pramenitých a balených pitných vôd. Vody sa sledovali na ukazovatele podľa Potravinového kódexu (mikromycéty stanoviteľné mikroskopicky, Fe a Mn baktérie, živé a mŕtve organizmy). Biologické parametre nespĺňalo 10 vzoriek, čo je 18% vyšetrovaných vôd.

V rámci projektov, štátneho zdravotného dozoru a platených služieb sa vyšetrilo 150 vzoriek na prítomnosť termotolerantných améb a 18 vzoriek bolo kultivovaných aj na zistenie prítomnosti saprofytických améb. Išlo o vzorky netermálnych bazénov, termálnych bazénov a ovzdušia z klimatizačných zariadení. Okrem toho sa na prítomnosť améb vyšetrovali vzorky z vodovodov, hydrantov, chladiacej vody, teplej úžitkovej vody a filtre s pieskom.

V rámci projektu 7.10 Monitoring kvality prevádzky umelých soľných jaskýň sa sledoval výskyt améb v ovzduší umelých soľných jaskýň. Spolu sa odobralo 7 vzoriek, z toho 3 vzorky ovzdušia a 4 vzorky sterov. Z celkového počtu 7 vzoriek bola pozitívna jedna vzorka steru odobratá v mieste nasávania vonkajšieho vzduchu do systému. Priamo v systéme klimatizačného zariadenia a v mieste soľnej jaskyne nebola zistená prítomnosť améb.

Národné referenčné centrum pre ekotoxikológiu

V rámci úlohy 7.1 Cyanobaktérie sa monitorovala kvalita povrchových vôd zo 17 lokalít Slovenska. Z toho bolo 12 prírodných kúpalísk, 5 vodárenských nádrží a 5 úpravni vôd. Analyzovalo sa 9 vzoriek vodného kvetu, z toho toxické účinky vykazovali vodné kvety odobraté z rekreačných lokalít: Šaštín-Stráže, Liptovská Mara, Zemplínska Šírava, Jazero Košice, Kuchajda a Ivanka pri Dunaji. Výskyt toxického vodného kvetu bol zaznamenaný na vodárenských nádržiach Hriňová a Málinec. Výskyt vodného kvetu na iných lokalitách nebol príslušnými RÚVZ hlásený.

Analyzovalo sa 27 vzoriek povrchovej vody z lokalít: Plavecký Štvrtok, Malé Leváre, Šaštín - Stráže, Kuchajda, Hriňová, Málinec, Klenovec, Ružiná, Nová Bystrica, Liptovská Mara, Šírava, Vinné, Bukovec – vodárenská nádrž, Košice – jazero, Senec, Ivanka pri Dunaji a Zlaté Piesky. Z výsledkov stanovení akútnej toxicity vzoriek vyplýva, že vzorky povrchovej vody nevykazovali toxický účinok ani na jeden z troch testovacích organizmov. Dve vzorky rekreačnej vody z lokality Senec vykazovali pozitívny toxický účinok, pričom toxicitu nespôsobil výskyt vodného kvetu, ale ide o iný zdroj znečistenia.

Vzorky vodných kvetov z jazera Kuchajda a zo Zemplínskej Šíravy vykazovali pozitívny toxický účinok na *Thamnocephalus platyurus*. Vzorky rekreačných vôd nemali toxický účinok.

Na základe požiadaviek zákazníka NRC pre ekotoxikológiu vyšetrilo 15 vzoriek odpadových vôd. Vyšetrené vzorky vykazovali negatívny účinok.

V rámci pripravenosti NRC pre ekotoxikológiu na vznik mimoriadnej situácie spôsobenej chemickým a biologickým ohrozením zložiek životného prostredia sa testovalo 8 vzoriek pitných vôd z hromadných a individuálnych zdrojov zásobovania obyvateľstva a 6 vzoriek minerálnych vôd. Testy toxicity boli vykonané na troch testovacích organizmoch *Thamnocephalus platyurus*, *Vibrio fischeri* a *Sinapis alba*. Z výsledkov ekotoxikologických skúšok vyplýva, že vo vyšetrovaných vzorkách z verejných zdrojov pitnej vody a vodovodov nebola zistená akútna toxicita, okrem jednej vzorky vodovodu, kde pravdepodobne bola toxicita vyvolaná dezinfekčnými prostriedkami, resp. ich vedľajšími produktmi. Jeden pozitívny prípad bol zaznamenaný vo vzorke vody z individuálneho zdroja pitnej vody, kde bola zistená akútna toxicita na *Thamnocephalus platyurus* ako aj *Sinapis alba*. Toxický účinok bol zistený aj u jednej vzorky minerálnej vody.

Na toxicitu bol vyšetrovaný jeden výživový doplnok z *Chlorella pyrenoides* na *Thamnocephalus platyurus* a bola zistená akútna toxicita na tento testovací organizmus.

Ďalej sa overovala metóda prípravy výluhu a citlivosť testovacieho organizmu *Vibrio fischeri* na výluhy vybraných druhov potravín a predmetov bežného použitia práškovej konzistencie. Cieľom práce bolo otestovanie metódy na jej využitie v prípade vzniku mimoriadnej situácie. Vyskúšaná metóda vyhovuje ako skriningový test akútnej toxicity na uvedenom organizme v prípade potreby vyšetrovania bielej neznámej látky v práškovej forme.

Národné referenčné centrum pre sledovanie neskorých účinkov chemických škodlivín metódami genetickej toxikológie

Genotoxikologické vyšetrenie pracovníkov profesionálne exponovaných chemickým karcinogénom v spolupráci s Priemyselným zdravotníckym centrom Slovnaft a.s. Bratislava v súvislosti s hodnotením zdravotných rizík pri práci a určovaním rizikových prác v pracovnom prostredí. Vyšetrenie sa uskutočnilo formou cytogenetickej analýzy ľudských periférnych lymfocytov, pri ktorej sa stanovili chromozomálne aberácie u 200 pracovníkov rôznych profesijných skupín:

49 pracovníkom z podniku Slovnaft a.s. profesionálne exponovaných predovšetkým etylénoxidu sa stanovili chromozomálne aberácie, 47 pracovníkom z podniku Slovnaft a.s. profesionálne exponovaných zmesi aromatických uhl'ovodíkov sa vzorky krvi spracovali na mikroskopické preparáty, ktoré sa následne aj vyhodnotili, 33 pracovníkom z podniku Slovnaft Montáže a opravy a.s. profesionálne exponovaných zmesi aromatických uhl'ovodíkov sa spracovali a vyhodnotili vzorky krvi. Po štatistickom vyhodnotení boli vyhotovené protokoly o skúškach a príloha k protokolom obsahujúca názory a interpretácie výsledkov skúšok.

Na základe požiadavky Národného onkologického ústavu v Bratislave sa spracovali vzorky krvi na mikroskopické preparáty na stanovenie chromozomálnych aberácií 28 zdravotníckych pracovníkov profesionálne exponovaných chemickým látkam z Oddelenia biochémie a sterilizácie NOÚ. Výsledky vyšetrenia budú tvoriť podklad pre hodnotenie zdravotných rizík pri práci a pre určenie rizikových prác v pracovnom prostredí.

V rámci monitorovania biologických častíc v ovzduší (aerobiologický monitoring) sa vyhodnotilo 253 trvalých mikroskopických preparátov peľových zŕn a spór plesní zachytených v lapači peľu. Výsledky formou protokolov o priebehu peľovej situácie sa týždenne zasielali na koordinačné pracovisko RÚVZ v Banskej Bystrici a vo forme tabuliek a komentáru sa uverejňovali na webovej stránke ÚVZ SR. Monitorovanie slúži pre preventívnu ochranu obyvateľstva pred záťažou peľovými alergénmi.

Pracovisko Národné referenčné centrum pre sledovanie neskorých účinkov chemických škodlivín metódami genetickej toxikológie sa zúčastnilo na spolupráci na medzinárodnom projekte „Epidemiologická štúdia nádorov a iných ochorení slinivky brušnej“ koordinovanom RÚVZ v Banskej Bystrici a IARC Lyon pri spracovaní vzoriek krvi na jednotlivé frakcie a viabilné leukocyty u pacientov z bratislavského a trenčianskeho kraja.

Metodická a konzultačná činnosť

Národné referenčné centrum pre hydrobiológiu

- V dňoch 26.3.-30.3. 2007 v rámci školiaceho miesta Vyšetrovacie metódy v mikrobiológii a biológii životného prostredia, organizovaného Slovenskou zdravotníckou univerzitou, NRC pre hydrobiológiu v spolupráci s ďalšími pracoviskami v ÚVZ SR vykonalo školenie pre pracovníkov RÚVZ.
- V dňoch 23.4.-27.4. 2007 NRC pre hydrobiológiu v spolupráci s ďalšími pracoviskami na ÚVZ SR pod záštitou Slovenskej zdravotníckej univerzity usporiadali tematický kurz Voda na kúpanie.
- V mesiaci august na pracovisku NRC pre hydrobiológiu absolvovali študenti SZU odbornú stáž v laboratórnych metódach pri vyšetrení vzoriek pitných a povrchových vôd.
- V mesiaci august NRC pre hydrobiológiu uskutočnilo medzilaboratórne porovnanie výsledkov stanovenia mikromycét pre potreby nápravného opatrenia RÚVZ Bratislava a porovnania stanovenia chlorofylu *a* a feopigmentov vo vzorke pre potreby overenia výkonu skúšky na RÚVZ Bratislava.
- V dňoch 24. - 28.9.2007 NRC pre hydrobiológiu v spolupráci s ďalšími pracoviskami na ÚVZ SR pod záštitou Slovenskej zdravotníckej univerzity usporiadali tematický kurz pre odberových pracovníkov - Odbery vzoriek zo životného a pracovného prostredia, na ktorom sa zúčastnilo 21 pracovníkov RÚVZ SROV.

- 30.10.2007 NRC pre hydrobiológiu poskytlo odbornú konzultáciu Ing. Daniele Gregorovej PhD. z Výskumného ústavu hygieny a epidemiológie v Bratislave.
- V dňoch 12.11.-16.11. 2007 v rámci školiaceho miesta Vyšetrovacie metódy v mikrobiológii a biológii životného prostredia, poriadaného Slovenskou zdravotníckou univerzitou, NRC pre hydrobiológiu v spolupráci s ďalšími pracoviskami v ÚVZ SR vykonalo školenie, ktoré absolvovali 2 účastníci.
- Počas roka 2007 pracovisko poskytlo konzultácie a odborný materiál pracovníčke RÚVZ Bratislava – RNDr. Rozália Horváthová MPH k tematike stanovenia mikromycét, chlorofylu a, feopigmentov a stanovenia vodných kvetov a biosestónu v povrchových vodách.
- NRC pre hydrobiológiu odborne usmerňovalo pracoviská RÚVZ v problematike vodných kvetov a poskytlo odbornú pomoc RÚVZ Žilina pri zavádzaní novej metódy na stanovenie vodných kvetov.

Národné referenčné centrum pre ekotoxikológiu

- 28.3.2007 NRC pre ekotoxikológiu zabezpečilo prednášku pre 3 účastníkov vzdelávacej aktivity: Školiace miesto špecializačného štúdia v špecializačnom odbore vyšetrovacie metódy v mikrobiológii a biológii životného prostredia.
- V dňoch 23.4.- 27.4.2007 pracovisko zabezpečilo prednášky a praktickú ukážku odberov vzoriek pre tematický kurz SZU – Voda na kúpanie.
- Dňa 14.6.2007 zabezpečovali NRC pre ekotoxikológiu stáž pre 1 osobu pre SZÚ.
- V dňoch 16.8. a 17.8.2007 zabezpečovalo NRC pre ekotoxikológiu prax pre 2 externé študentky FVZ SZU v Bratislave.
- V dňoch 24.9.- 28.9.2007 pracovisko zabezpečilo prednášku a praktickú ukážku odberov vzoriek pre tematický kurz – Odbery vzoriek životného a pracovného prostredia SZU, Modra, 21 účastníkov.
- V dňoch 8.10.–12.10.2007 zabezpečovalo NRC pre ekotoxikológiu prednášky a praktické ukážky pre ŠŠM Vyšetrovacie metódy v mikrobiológii a biológii životného prostredia SZU, 4 osoby.
- Dňa 30.10.2007 zabezpečilo konzultácie pre pracovníčku Vojenského ústavu hygieny a epidemiológie Bratislava.
- V dňoch 12.11.–16.11.2007 zabezpečovalo NRC pre ekotoxikológiu prednášky a praktické ukážky pre ŠM Vyšetrovacie metódy v mikrobiológii a biológii životného prostredia SZÚ, 3 osoby.

Národné referenčné centrum pre sledovanie neskorých účinkov chemických škodlivín metódami genetickej toxikológie

- Praktické cvičenia a oboznámenie sa s činnosťou NRC pre genetickú toxikológiu pre študentov 3. až 4. ročníka Fakulty zdravotníctva a sociálnej práce SZU v Bratislave, 8.2.2007.
- Konzultácie ohľadom využitia výsledkov cytogenetickej analýzy pre posúdenie rizika pre MUDr. Horvátha z NOÚ Bratislava, 13.2.2007.
- Praktické cvičenia a oboznámenie sa s činnosťou NRC pre genetickú toxikológiu pre študentov 3. a 5. ročníka Trnavskej univerzity v Trnave, 15.2.2007.
- Konzultácie ohľadom cytogenetickej analýzy pre RNDr. Kažimírovú a RNDr. Barančokovú z Vedecko-výskumnej základne SZU v Bratislave, 2.4.2007.
- Konzultácie v rámci školiaceho miesta špecializačného štúdia v odbore pracovného lekárstva pred špecializačnou skúškou na tému „Testovanie genotoxických účinkov chemických látok“ pre MUDr. Bellovú a MUDr. Žilinskú z Kliniky pracovného lekárstva FN Martin, 23.5.2007.

- Oboznámenie sa s činnosťou NRC pre genetickú toxikológiu pre MUDr. Romančíkovú v rámci predatestačnej stáže na OOFZP, 14.6.2007.
- Praktické cvičenia a oboznámenie sa s činnosťou NRC pre genetickú toxikológiu pre študentov 3. ročníka Fakulty zdravotníctva a sociálnej práce SZU v Bratislave, 10.7.2007.
- Praktické cvičenia a oboznámenie sa s činnosťou NRC pre genetickú toxikológiu pre študentov 2. ročníka Fakulty zdravotníctva a sociálnej práce SZU v Bratislave, 17.8.2007.
- Konzultácie a účasť na spracovaní vzoriek krvi pre cytogenetickú analýzu u pracovníkov z podniku Slovnaft a.s. Bratislava, pre MUDr. Jurinová z Priemyselného zdravotníckeho centra Slovnaft, a.s. Bratislava, 18.10.2007.
- Konzultácie ohľadom využitia výsledkov cytogenetickej analýzy pre posúdenie rizika, pre MUDr. Svobodovú z NOÚ Bratislava, 16.11.2007.
- február 2007 - Zámečníková M., Terenová A. – spracovanie kompletnej dokumentácie o činnosti pracovníkov NRC pre genetickú toxikológiu od augusta 2006 do januára 2007.
- 21.3.2007 - Terenová A., Zámečníková M. – vytvorenie podkladov ohľadom Informácie o peľovej situácii v Bratislave pre pravidelné uverejňovanie na webovej stránke ÚVZ SR (www.uvzsr.sk) a poskytovanie tlačovým agentúram (SITA, TASR).
- 12.4.2007 - Zámečníková M. – člen Komisie na preskúšanie odbornej spôsobilosti pre výkon práce v zdravotníctve, Fakulta verejného zdravotníctva SZU v Bratislave, pre Ing. Šmatlákovú z RÚVZ Nitra.
- 12.4.2007 - Zámečníková M., Terenová A. – vypracovanie odpovedí na otázky moderátora pre TV Bratislava ohľadom peľového monitoringu.
- Zámečníková M., Terenová A. – vypracovanie podkladov pre prednášku doc. Rovného na tému „Retrospektívy, perspektívy a úlohy peľovej informačnej služby na Slovensku v kontexte novej legislatívy“ na Celoštátnu konferenciu asistentov hygienickej služby a iných odborných pracovníkov pracujúcich na úseku HŽP, Trenčín.
- 30.5.2007 - Zámečníková M. – poskytnutý telefonický rozhovor pre redaktorku Michaličkovú zo Slovenského rozhlasu – rádio Regina o peľovej situácii v Bratislave v 21. týždni.
- 4.6.2007 - Zámečníková M. – poskytnutý rozhovor o peľovej situácii v Bratislave pre reláciu Televízne noviny v TV Markíza.
- 25.7.2007 - Zámečníková M. – poskytnutý rozhovor o peľovej situácii v Bratislave spolu s ukázkami analýzy pre reláciu Televízne noviny v TV TA3.
- 27.9.2007 - Zámečníková M. – člen Komisie na preskúšanie odbornej spôsobilosti pre výkon práce v zdravotníctve, pre Ing. Chýlikovú zo ZENTIVA Hlohovec.
- 6.12.2007 - Zámečníková M. – vypracovanie otázok z genetickej toxikológie v rámci KŠŠ – vyšetrovacie metódy, Fakulta ošetrovateľstva a zdravotníckych odborných štúdií SZU Bratislava, pre I. Sekelskú z RÚVZ Košice.

Konzultačné dni

- 4.6.2007 NRC pre hydrobiológiu v spolupráci s NRC pre ekotoxikológiu zorganizovalo konzultačné dni pre všetkých pracovníkov RÚVZ v SR. Zúčastnilo sa 16 pracovníkov RÚVZ.
- 5.11.2007 NRC pre hydrobiológiu v spolupráci s NRC pre ekotoxikológiu zorganizovalo konzultačné dni pre všetkých pracovníkov RÚVZ v SR. Na konzultačných dňoch boli účastníci informovaní o záveroch medzilaboratórnej porovnávacej skúšky BŽP-MPS-1/2007. Odznali prednášky na tému Letná kúpacia sezóna v roku 2007 a vodné kvety, ktoré boli sledované v rámci projektu Cyanobaktérie pokrývajúceho územie Slovenska, s vyčlenením hlavných kúpacích oblastí a vodárenských nádrží. Účastníci konzultačného dňa boli usmernení v postupe na spracovaní výročných správ za rok 2007. Zúčastnilo sa 17 pracovníkov RÚVZ.

- 22.10.2007 NRC pre sledovanie neskorých účinkov chemických škodlivín metódami genetickej toxikológie zorganizovalo konzultačný deň pre pracovníkov laboratórií genetickej toxikológie RÚVZ v Slovenskej republike.

Legislatívna činnosť

- Pripomienkovanie normy STN EN ISO 5667-6 Kvalita vody. Odber vzoriek.
- Pripomienkovanie normy STN EN ISO 5667-6 Kvalita vody. Pokyny na odber vzoriek z riek a potokov.
- Pripomienkovanie normy STN EN 15460 Kvalita vody. Pokyny na skúmanie makrofytov v jazerách.
- Spolupráca pri príprave Nariadenia vlády o prírodných kúpaliskách a Vyhláške Ministerstva zdravotníctva SR o umelých bazénoch
- Činnosť v technickej komisii TK 27 Kvalita a ochrana vody.

Spolupráca s inými pracoviskami

- Spolupráca so Slovenskou zdravotníckou univerzitou v Bratislave pri organizácii doškolovania zdravotníckych pracovníkov a tematických kurzov.
- Slovenský ústav technickej normalizácie, TK 27 Kvalita a ochrana vody - RNDr. Horecká, CSc., RNDr. Nagyová.
- Skúšobná komisia na účely overenia odbornej spôsobilosti potrebnej na vydanie osvedčenia na kvalitatívne a kvantitatívne zisťovanie faktorov životného prostredia a pracovného prostredia na účely posudzovania ich možného vplyvu na zdravie - RNDr. Nagyová, RNDr. Horecká,
- Skúšobná komisia na účely overenia odbornej spôsobilosti potrebnej na vydanie osvedčenia na hodnotenie zdravotných rizík zo životného prostredia na účely posudzovania ich možného vplyvu na zdravie – RNDr. Drastichová.

Členstvo v odborných spoločnostiach

- Limnologická spoločnosť – Mgr. Pilková, RNDr. Nagyová, RNDr. I. Drastichová.
- Česká a slovenská spoločnosť pre mutagenézu vonkajšieho prostredia pri Československej biologickej spoločnosti – RNDr. Zámečníková, RNDr. Terenová.

Organizovanie medzilaboratórnych porovnávacích skúšok

Národné referenčné centrum pre hydrobiológiu

V júni pracovisko organizovalo medzilaboratórne porovnanie skúšok BŽP-MPS-1/2007 na stanovenie chlorofylu-a a feopigmentov podľa STN ISO 10 260. Medzilaboratórnej skúšky sa zúčastnilo 5 laboratórií RÚVZ. Všetkých 5 laboratórií RÚVZ uspelo v ukazovateli stanovenie koncentrácie chlorofylu a. Záverečné vyhodnotenie medzilaboratórnej porovnávacjej skúšky pracovisko zaslalo účastníkom v septembri 2007.

Národné referenčné centrum pre sledovanie neskorých účinkov chemických škodlivín metódami genetickej toxikológie

NRC zorganizovalo medzilaboratórny test GT – 1/2007 na analýzu chromozomálnych aberácií pre pracoviská genetickej toxikológie RÚVZ v SR, ktorého sa zúčastnili 3 laboratóriá RÚVZ. Všetky v teste uspeli.

Nové zakúpené prístroje

Trepačka

Inverzný mikroskop

Prednášková činnosť

- Drastichová, I.: Kontrola kvality minerálnych, pramenitých a balených pitných vôd v obchodnej sieti v SR, Vodárenská biológia, Praha, 27.1.-28.1. 2007.
- Drastichová, I.: Odhad rizika, ÚVZ SR Bratislava, 3.10.2007.
- Drastichová, I.: Právny rámec a hodnotenie dopadov na zdravie v EÚ a na Slovensku, MZ SR, Bratislava, 27.9.2007.

- Drastichová, I.: Cyanobaktérie – výsledky úlohy 7.1., konzultačný deň, ÚVZ SR, Bratislava, 6.11. 2007.
- Horecká, M.: Výskyt cyanobaktérií vo vodných nádržiach a následné zdravotné riziká, 20.11.2007, Bešeňová
- Horecká, M.: Legionely a améby v teplých úžitkových vodách, 2007, Trenčianske Teplice
- Križanová, D., Zámečníková, M., Terenová, A.: Zhodnotenie rizika pri expozícii genotoxickým faktorom pri práci u zamestnancov v zdravotníctve. 28. kongres pracovného lékařství s mezinárodní účastí, Mladá Boleslav, 16.-18.5.2007.
- Nagyová, V., Šimonyiová, D., Horecká, M. a Rovný, I.: Možnosti využitia PCR metód v diagnostike mikroorganizmov v pitných vodách, Konferencia Pitná voda, Trenčianske Teplice, 10.10.2007.
- Pilková, Z.: Vyhodnotenie okružného rozboru BŽP-MT-1/2007 v rámci Konzultačného dňa 5.11.2007, ÚVZ SR
- Terenová, A., Zámečníková, M.: Cytogenetická analýza a Amesov test u zdravotníckych pracovníkov. 30. pracovné dni Spoločnosti pre mutagenézu vonkajšieho prostredia Čs. biologickej spoločnosti „Aktuální problematika genetické toxikologie“, NCO NZO Brno, 9. – 11.5.2007.
- Zámečníková, M., Terenová, A., Križanová, D.: Cytogenetické vyšetrenie pracovníkov v zdravotníctve. Ústavný seminár ÚVZ SR Bratislava, 28.6.2007.

Publikačná činnosť

- Drastichová, I., Nagyová, V., Horecká, M. a Sirotná, Z.: Kontrola kvality minerálnych, pramenitých a balených pitných vôd v obchodnej sieti v SR, Zborník konferencie Vodárenská biológia, Praha, 2007, str. 66-68.
- Drastichová, I.: Právny rámec a hodnotenie dopadov na zdravie v EÚ a na Slovensku, Zborník seminára Hodnotenie dopadu na zdravie, Bratislava, 2007, str. 1-11.
- Horecká, M., Šimonyiová, D., Nagyová, V., a Rovný, I.: Legionely a améby v teplých úžitkových vodách, Zborník konferencie Pitná voda, Trenčianske Teplice, 2007, str. 203-208.
- Horecká, M., Šimonyiová, D., Nagyová, V., a Rovný, I.: Legionely a améby v teplých úžitkových vodách, Plynár, Vodár, Kúrenár + Klimatizácia, Jeseň/2007, str. 6-10.
- Horecká, M.: Výskyt cyanobaktérií vo vodných nádržiach a následné zdravotné riziká, Seminár „Aktuálne a progresívne metódy a postupy pre úpravy pitnej vody“, Bešeňová, 20.11.2007, 4 str.
- Nagyová, V., Šimonyiová, D., Horecká, M. a Rovný, I.: Možnosti využitia PCR metód v diagnostike mikroorganizmov v pitných vodách, Zborník konferencie Pitná voda, Trenčianske Teplice, 2007, str. 183-190.
- Terenová, A., Zámečníková, M.: Cytogenetická analýza a Amesov test u zdravotníckych pracovníkov. Zborník „Aktuální problematika genetické toxikologie“, Brno 2007, s. 89. ISBN: 978-80-7013-454-2.

RÚVZ BANSKÁ BYSTRICA

Popis plnenia programov, projektov, ťažiskových úloh

Činnosť BŽP sa zameriava najmä na monitorovanie biologickej kvality pitných vôd i vôd na kúpanie v zmysle nariadení vlády, balených stolových a minerálnych vôd v zmysle platných požiadaviek Potravinového kódexu, ďalej na zabezpečenie výkonu ekotoxikologických testov, diagnostiku prítomnosti škodcov v potravinách, bytových i skladových priestoroch a iných komoditách, diagnostiku roztočov, škodcov a iného obťažujúceho hmyzu vo vnútornom prostredí budov. V rámci špecializovanej činnosti v odbore BŽP sa pracovisko zameriava na

monitorovanie prítomnosti biologických alergénov v ovzduší voľnom i vo vnútornom prostredí, t.j. peľový monitoring a stanovenie prítomnosti roztočov vo vnútornom prostredí.

V súvislosti s dlhodobými aktivitami v oblasti peľového monitoringu a práci na realizácii projektu monitorovacích staníc PIS v SR pod gestorstvom verejného zdravotníctva i koordinácii činnosti PIS v SR bolo pracovisko BŽP aj Zákomom č.355/2007 O ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov ustanovené kordinátorom PIS pri RÚVZ v SR. V roku 2007 bol podaný aj návrh na zriadenie NRC pre aeropalynologický monitoring a PIS.

Na našom oddelení v roku 2007 vykonali odbornú stáž zameranú na laboratórne metódy v biológii životného prostredia 2 VŠ pracovníci. Počas roku 2007 sme zabezpečovali prednášky pre študentov UMB Banská Bystrica, Fakulty ekológie a environmentalistiky TU Zvolen, vedenie diplomovej práce študentky FEE TU Zvolen zameranej na problematiku peľových alergénov v ovzduší; vedenie diplomovej práce študentky Fakulty zdravotníctva a sociálnej práce, Katedry verejného zdravotníctva Trnavskej univerzity na tému „Ochrana zdravia pri kúpaní v jazerách v okolí Banskej Štiavnice“ a vedenie 3 bakalárskych prác študentov biológie Fakulty prírodných vied UMB v Banskej Bystrici. V spolupráci s Katedrou environmentálneho zdravia Fakulty verejného zdravotníctva Slovenskej zdravotníckej univerzity sme sa organizačne i prednáškovou činnosťou podieľali na organizácii tematického kurzu v hygiene životného prostredia „pokračovací aerobiologický kurz – k výkonu monitorovania peľovej situácie pre preventívnu ochranu obyvateľstva pred záťažou peľovými alergénmi a pre Katedru špecializačných štúdií Slovenskej zdravotníckej univerzity boli pre alergológov odprednášané ďalšie prednášky sú zamerané na problematiku peľového monitoringu..

Celkovo bolo v roku 2007 na oddelení BŽP vyšetrených 3 189 vzoriek na 19 322 ukazovateľov a uskutočnených bolo 52 803 analýz, čo predstavuje nárast o 25% vzoriek, 21,2% ukazovateľov a 2,1% analýz.

Z toho v rámci špecializovanej činnosti bolo vyšetrené:

aerobiologický monitoring ovzdušia: počet vzoriek – 320, počet ukazovateľov – 3 804, počet analýz – 15 944. Stanovenie alergénov roztočov v bytovom prachu: počet vzoriek – 44, počet ukazovateľov – 44, počet analýz – 256.

V problematike hygieny vody sme sa naďalej podieľali na riešení úlohy – 7.3 Kontrola kvality minerálnych vôd, pramenitých vôd a balených pitných vôd. V rámci tejto úlohy bolo vyšetrených 146 vzoriek, 596 ukazovateľov s výkonom 1 189 analýz. V uplynulom roku boli zaznamenané aj vzorky nevyhovujúce v biologických ukazovateľoch (najmä ukazovateľ živé organizmy) – vo väčšine prípadov sa jednalo o vody v galónoch, čo poukazuje najmä na nedostatočné ošetrovanie a dekontamináciu opakovane používaných obalov.

Nadstavbová biologická diagnostika vôd pre RÚVZ Banskobystrického kraja bola zameraná aj na stanovenie prítomnosti améb v bazénoch umelých kúpalísk. Celkovo bolo v našom laboratóriu vyšetrených na prítomnosť améb 499 vzoriek v rámci ŠZD i platených služieb. Z celkového počtu vzoriek vyšetrených na tento ukazovateľ, bolo 156 vzoriek pozitívnych, čo predstavuje 31%. Celkovo k nárastu pozitívnych vzoriek na prítomnosť vzoriek došlo aj v súvislosti so zmenou legislatívy v roku 2006, nakoľko pridaním kultivačnej teploty 36 °C sa doplnila záchytnosť rodu *Acanthamoeba* významného hygienického hľadiska. V súvislosti s málo rozpracovanou problematikou laboratórnej diagnostiky améb boli zavedené farbiace metódy umožňujúce presnejšiu determináciu taxónov, resp. taxonomických skupín.

Aj v tomto roku pokračovala spolupráca na projekte DIAGNOSTIKA NAEGLERIA FOWLERI VO VODNOM PROSTREDÍ. V rámci tohto projektu bolo na oddelení BŽP v období od 01.01. 2007-30.06.2007 na prítomnosť améb významných z hľadiska ochrany zdravia vyšetrených 500 vzoriek, z toho 239 vzoriek bolo pozitívnych, prítomnosť patogénneho druhu *Naegleria fowleri* v nich nebola potvrdená. Zaviedli sa nové kultivačné

techniky, doplnené o axenickú kultiváciu v tekutom médiu, príprava trvalých preparátov farbením trichrómom podľa Gomoriho, príprava metodického postupu pre kryoprezerváciu.

Špecializovaná laboratórna činnosť v nadväznosti na činnosť NRC (Národné referenčné centrum pre hodnotenie vplyvu voľného ovzdušia a ovzdušia vnútorných priestorov nevýrobného charakteru na zdravie populácie) a úloh v rámci laboratórnej činnosti BŽP bola zameraná najmä na diagnostiku alergénov roztočov bytovom prachu a aeropalynologický monitoring. Zákomom č.355/2007 O ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov bolo naše pracovisko ustanovené kordinátorom peľovej informačnej služby monitorovacích staníc PIS pracujúcich pod gestorstvom verejného zdravotníctva pri RÚVZ v SR.

Značná časť činnosti bola venovaná koordinácii činnosti monitorovacích staníc pri RÚVZ, validácii metódy a diagnostiky, príprave databázy a vytváraniu najvhodnejšieho modelu medializácie peľových správ na [www. stránkach RÚVZ](http://www.stránkach RÚVZ) a portáli www.zdravie.sk

V súvislosti s dlhodobými aktivitami v oblasti peľového monitoringu a práci na realizácii projektu monitorovacích staníc PIS v SR pod gestorstvom verejného zdravotníctva i koordinácii činnosti PIS v SR bol v roku 2007 bol podaný aj návrh na zriadenie NRC pre aeropalynologický monitoring a PIS na našom pracovisku.

V súvislosti s riešením problematiky biologických faktorov v monitoringu vnútorného prostredia budov sa metóda stanovenia prítomnosti alergénov roztočov v prachu hlbšie rozpracovala a validovala.

Prednášková a publikačná činnosť

- Hochmuth, L., Lafféřsová, J., Benčaťová, B., Snopková, Z.: Peľová informačná služba na Slovensku v roku 2006 – 2007, poster - V. Martinské dni imunológie, 28. – 31. marec 2007, Martin
- Lafféřsová, J., Klement, C., Rovný, I.: Retrospektívy, perspektívy a úlohy peľovej informačnej služby v kontexte novej legislatívy., prednáška na konferencii Štátny zdravotný dozor v intenciách legislatívnych úprav v odbore hygieny životného prostredia, 2.máj 2007, Trenčín, publikované v zborníku
- Lafféřsová, J., Prítulová,A.: Roztoče bytového prachu ako zdraviu škodlivý faktor vnútorného ovzdušia budov, prednáška na konferencii Štátny zdravotný dozor v intenciách legislatívnych úprav v odbore hygieny životného prostredia, 2.máj 2007, Trenčín, publikované v zborníku
- Lafféřsová, J.: Diagnostika roztočov bytového prachu , prednáška - Celoslovenská porada vedúcich odborov a oddelení hygieny životného prostredia ÚVZ SR a RÚVZ v Slovenskej republike. Dudince, máj 2007.
- Lafféřsová, J.: Améby vo vodách na kúpanie z pohľadu verejného zdravotníctva., prednáška a príspevok v zborníku - Hydrobiologický kurz, 21.5.2007, VÚVH, Bratislava
- Hochmuth, L., Lafféřsová, J., Benčaťová, B., Snopková, Z.: Pollen season 2006 in the region of Central Slovakia, poster prezentovaný na XXVI EAACI Congress in Göteborg Sweden, , 9TH-13TH June 2007, publikované v časopise Aerobiologia
- Slotová,K., Lafféřsová,J., Fatkulínová,M., Ďuricová, J.: prednáška - Indoor Air Quality in Kindergartens. Indoor Climate of Buildings 2007. SSTP, SUT, 6th International Conference, Štrbské Pleso 2007.
- Slotová,K., Lafféřsová,J., Fatkulínová,M.: Mikrobiologické a biologické faktory vnútorného ovzdušia materských škôl. IX. dni hygieny detí a mládeže, celoštátna konferencia s medzinárodnou účasťou. Košice, október 2007.
- Lafféřsová, J., Benčaťová, B., Hochmuth, L., Klement, C.: príspevok -Monitorovanie peľových alergénov v ovzduší a peľová informačná služba pod gestorstvom verejného zdravotníctva v rokoch 2006 – 2007, VII. Odborný seminár MONITOROVANIE A HODNOTENIE STAVU ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA, 13. september 2007, Zvolen

- Lafférová, J., Benčaťová, B., Hochmuth, L., Snopková, Z.: príspevok - Priebeh peľovej sezóny vybraných alergénov podľa výsledkov peľového monitoringu v Banskej Bystrici za rok 2006 a využitie týchto údajov v praxi. VII. Odborný seminár MONITOROVANIE A HODNOTENIE STAVU ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA, 13. september 2007, Zvolen
- Lafférová, J., B. Benčaťová, L. Hochmuth, C. Klement, I. Rovný, Z. Snopková.: Peľová informačná služba na Slovensku pod gestorstvom verejného zdravotníctva. Medicínsky Monitor. č. 3/2007. ISSN 1335-0951.
- Slotová, K., Lafférová, J., Fatkulínová, M., Ďuricová, J.: Indoor Air Quality in Kindergartens. Indoor Climate of Buildings 2007. SSTP, SUT, 6th International Conference, Štrbské Pleso 2007. ISBN 978-80-89216-18-5, pp.139-144.
- Hochmuth, L., Lafférová, J., Benčaťová, B., Snopková, Z.: Peľová informačná služba na Slovensku v roku 2007 – aktualizácia. Prednáška - Medzinárodný kongres alergológov a imunológov, október 2007, Trnava
- Hochmuth, L., Lafférová, J., Benčaťová, B., Snopková, Z.: Peľová sezóna 2007 v regióne Banskej Bystrice, poster - Medzinárodný kongres alergológov a imunológov, október 2007, Trnava
- Lafférová, J., B. Benčaťová, L. Hochmuth, C. Klement, I. Rovný, Z. Snopková.: poster Peľová informačná služba na Slovensku pod gestorstvom verejného zdravotníctva., V. Martinské dni hygieny - verejné zdravotníctvo - s medzinárodnou účasťou, 14. - 15.11.2007, Martin
- Lafférová, J., Benčaťová, B., Hochmuth, L., Snopková, Z.: Využitie výsledkov peľového monitoringu v medicínskej praxi., príspevok - V. Martinské dni hygieny - verejné zdravotníctvo - s medzinárodnou účasťou, 14. - 15.11.2007, Martin
- Snopková, Z., Lafférová, J., Benčaťová, B., Hochmuth, L.: Peľová sezóna 2006 – 2007 v Banskej Bystrici, poster – POSTER DAYS, 15. november 2007, SHMÚ, Bratislava
- Snopková, Z., Repiská, V., Lafférová, J., Benčaťová, B., Hochmuth, L.: Peľová sezóna v Banskej Bystrici podľa výsledkov z monitorovacích staníc pod gestorstvom verejného zdravotníctva. In zborník ed. doc.RNDr. Igor M. Tomo, CSc., MPH.: Pokroky v biomedicíne 2007. - Slovenská biologická spoločnosť pri SAV, Bratislava 2007, ISBN: 978-80-969 225-5-0, pp.42 – 46
- Trnková, K., Fodorová M., Dvonková, M., Klimentová, V.: Laboratórna diagnostika améb, prezentácia na konferencii Štátny zdravotný dozor v intenciách legislatívnych úprav v odbore hygieny životného prostredia, 2.máj 2007, Trenčín
- Trnková, K.: Hodnotenie kvality bazénových vôd z hľadiska výskytu améb, poster, konzultačný deň NRC na MZ SR v Bratislave, 22.5.2007
- Trnková, K.: Laboratórna diagnostika voľne žijúcich meňaviek významných z hľadiska ochrany zdravia . - prednáška a príspevok v zborníku - Hydrobiologický kurz, 21.5.2007, VÚVH, Bratislava
- Trnková, K.: Časopis Hygiena, článok Je neglerióza verejno-zdravotníckym problémom?

RÚVZ hl. mesta BRATISLAVA

Programy, projekty, ťažiskové úlohy

Laboratórium biológie životného prostredia sa v roku 2007 podieľalo na plnení úlohy :

7.1 Cyanobaktérie, ktorej zadávateľom je ÚVZ SR.

Z prírodných kúpalísk bolo odobratých 140 vzoriek, ktoré boli mikrobiologicky vyšetrené na obsah daného ukazovateľa.

7.2 Legionely a améby v zdravotníckych zariadeniach, nebytových budovách a v oddychových zónach, ktorej zadávateľom je ÚVZ SR.

Mikrobiologicky bolo vyšetrených 10 vzoriek na legionely a 301 vzoriek na améby.

Nové zavedené metódy

Laboratórium BŽP zaviedlo do praxe stanovovanie sapróbného indexu vo vzorkách povrchovej vody.

RÚVZ KOŠICE

Programy, projekty, ťažiskové úlohy

1.6. Monitoring kvality vody prírodných kúpacích oblastí v súlade s platnou legislatívou, príprava podkladov pre správu EÚ. Za celý košický kraj bolo vyšetrených od začiatku kúpacej sezóny 106 vzoriek z prírodných kúpacích oblastí. Všetky vzorky boli v rámci limitov pre biologické ukazovatele podľa NV SR č.252/2006 Z.z., okrem 11 vzoriek, a to :

- prírodná vodná nádrž Čaňa (Košice –okolie), ktorá nevyhovela v ukazovateli sapróbny index

- prírodná vodná nádrž Zemplínska Šírava – v strediskách Kamenec, Biela Hora, Medvedia Hora, Hôrka a Paľkov ktoré nevyhoveli v ukazovateli obsahu chlorofylu a.

1.8. Monitoring kvality pitnej vody na spotrebisku v súlade s platnou legislatívou, príprava podkladov pre správu EÚ. Oddelenie vyšetřilo 1437 vzoriek pitných vôd určených pre verejné a individuálne zásobovanie obyvateľov. Dvadsaťdeväť vzoriek nevyhovelo limitom pre pitnú vodu podľa nariadenia vlády SR č. 354/2006 Z.z., a to prevažne v ukazovateľoch: abiosestón, živé organizmy a bezfarebné bičkovce.

7.1. Cyanobaktérie. Od začiatku kúpacej sezóny bolo v košickom kraji vyšetřených 106 vzoriek vôd z prírodných kúpalísk. Výskyt siníc v množstve presahujúcom stanovené limity pre prírodné kúpace vody bol prekročený v dvoch vzorkách z prírodnej nádrže Zemplínska Šírava – stredisko Klokočov.

7.3. Minerálne a pramenité balené vody. Oddelenie vyšetřilo 27 vzoriek minerálnych a pramenitých balených vôd, podľa platných limitov pre biologické ukazovatele, podľa 28 hlavy tretej časti Potravinového kódexu SR. Závadná v týchto ukazovateľoch nebola žiadna vzorka.

Ďalšie úlohy oddelenia BŽP

Oddelenie vyšetřilo 681 bazénových vôd v biologických ukazovateľoch, podľa NV SR 252/2006 Z.z.. Všetky vzorky vyhoveli stanoveným limitom.

Na prítomnosť kultivovateľných améb pri 36° a 44° C oddelenie vyšetřilo 726 vzoriek bazénových vôd a sterov z bazénov. Prítomnosť améb bola dokázaná v 21 prípadoch.

Oddelenie BŽP v rámci ďalších činností vyšetřilo 94 vzoriek sedimentov z bazénových vôd na prítomnosť parazitov a 148 vzoriek pieskov na prítomnosť parazitov. Výsledky rozborov boli negatívne.

V rámci peľového monitoringu bolo vyšetřených 245 vzoriek ovzdušia. Priebežné výsledky výskytu peľov a spór plesní sú týždenne uvádzané na webovej stránke nášho úradu.

RÚVZ NITRA

Programy, projekty, ťažiskové úlohy

1.6. Monitoring kvality rekreačných vôd v súlade s európskou legislatívou – vyšetřených bolo 1320 rekreačných vôd, čo predstavuje 3247 ukazovateľov.

1.8. Monitoring kvality pitných vôd v súlade s európskou legislatívou – bolo vyšetřených 1724 vzoriek pitných vôd, čo predstavuje 12068 ukazovateľov.

7.2. Legionely a améby v zdravotníckych zariadeniach, v nebytových budovách a oddychových zónach (12 vzoriek,12 ukazovateľov). Celkovo bolo vo vzorkách rekreačných vôd vyšetřených 511 vzoriek na prítomnosť améb.

7.3. Minerálne a pramenité balené vody (66 vzoriek, 264 ukazovateľov).

Nové zavedené metódy

Volumetrická metóda monitoringu koncentrácií peľových zrn a spór plesní v ovzduší.

RÚVZ POPRAD

Pracovisko BŽP v plnom rozsahu zabezpečilo hydrobiologické skúšanie vzoriek odobratých terénnymi oddeleniami v rámci plnenia úloh:

1.6 Monitoring kvality vody určenej na kúpanie

1.8 Monitoring kvality pitnej vody na spotrebiskách.

Pracovisko vykonáva entomologickú diagnostiku (počas roka identifikovalo 2x plošticu posteľnú, 2x múčniara obyčajného a 1x zrnokaza).

RÚVZ TRNAVA

Novozavedené metodiky

Kvantitatívne a kvalitatívne stanovenie peľových častíc a plesní v ovzduší.

RÚVZ PREŠOV

Monitoring pieskovísk

Biologická analýza (prítomnosť helmintov) v piesku v zmysle Nariadenia vlády SR č. 313/2006 Z.z.

Spolupráca s oddeleniami HDaM

Počet vyšetrených vzoriek 46

Kontrola kvality vôd na kúpanie

Biologická analýza vôd na kúpanie (vôd, sterov, nárastov a sedimentov bazénov umelých kúpalísk, vôd prírodných kúpalísk) v zmysle Nariadenia vlády SR č. 252/2006 Z.z.

Monitoring hromadného a individuálneho zásobovania obyvateľstva pitnou vodou

Biologická analýza podľa Vyhlášky č. 354/2006 Z.z.

RÚVZ PRIEVIDZA

Laboratórna činnosť

Celkovo bolo vyšetrených v rámci štátneho zdravotného dozoru 1 165 vzoriek.. V rámci platených služieb bolo vyšetrených 929 vzoriek.

Pitných vôd bolo celkovo vyšetrených 1 388 vzoriek čo predstavuje 19 432 vykonaných analýz. Prírodné kúpaliská predstavovali 16 vyšetrených vzoriek s 632 analýzami.

Umelých bazénov bolo vyšetrených spolu 661 vzoriek čo je 6021 analýz. Hodnoty predstavujú súčet vzoriek a analýz bazénových vôd a sterov bazénov.

NRC pre termotolerantné améby

NRC koordinuje a odborne usmerňuje diagnostiku a epidemiologickú surveillance termotolerantných améb na RÚVZ Prievidza.

Dlhodobé sledovanie hygienických podmienok na termálnych kúpaliskách. V rámci uvedeného projektu na všetkých RÚVZ v SR boli kultivované vzorky bazénových vôd na dôkaz prítomnosti termotolerantných améb (TTA). V prípade pozitívneho nálezu sú tieto odoslané na NRC, kde sa identifikujú rody Naegleria, Acanthamoeba a iné bližšie neurčené TTA. V roku 2007 sa takto vykonali identifikácie pre nasledovné úrady a organizácie:

Činnosti NRC pre TTA za rok 2007

Úrady a organizácie	Počet vzoriek	Počet ukazovateľov	Počet analýz	Identifikované rody
RÚVZ Prievidza	326	376	3627	Naegleria v 10 vzorkách Acanthamoeba v 3 vzorkách iné TTA v 12 vzorkách
RÚVZ Považská Bystrica	12	36	360	Naegleria 1 vzorke iné TTA v 2 vzorkách
RÚVZ Bratislava Ružinov	10			Iné TTA v 10 vzorkách Acanthamoeba v 2 vzorkách

		30	30	
<i>RÚVZ Košice</i>	1	3	3	Iné TTA v 1 vzorke
<i>RÚVZ Trenčín</i>	60	180	180	Acanthamoeba v 27 vzorkách Naegleria v 21 vzorkách iné TTA v 60 vzorkách
<i>RÚVZ Trnava</i>	7	21	21	iné TTA v 5 vzorkách Acanthamoeba v 1 vzorke
<i>RÚVZ Žilina</i>	9	27	27	iné TTA v 6 vzorkách Acanthamoeba v 3 vzorkách
<i>RÚVZ Nitra</i>	5	15	15	iné TTA v 5 vzorkách
<i>Mikro-K Komárno</i>	209	307	2034	Acanthamoeba v 8 vzorke Naegleria v 12 vzorkách iné TTA v 29 vzorkách
Spolu	639	995	6297	Naegleria v 40 vzorkách Acanthamoeba v 44 vzorkách iné TTA v 140 vzorkách

V bazénových vzorkách sa potvrdila najväčšia kontaminácia pieskových filtrov amébami, odkiaľ sa následne šíria a kontaminujú celý bazénový systém.

V laboratórnych pokusoch bolo dokázané, že cysty rodov *Acanthamoeba* i *Naegleria* sú veľmi odolné na pôsobenie najrôznejších dezinfekčných prostriedkov. Ako najvhodnejšie sa na zničenie cýst javí kyselina peroctová, ajatín a septonex v koncentráciách 0,5 – 1 %, s dobou pôsobenia aspoň 10 minút. Zvýšením teploty na 40 °C sa účinnosť dezinfekčných prostriedkov zvýši 10 – 100 násobne. Chlórové preparáty sú účinné až vo vysokých koncentráciách (10% chloramín za 30 minút). Cysty naeglerií sú na ich pôsobeníu citlivejšie než akantaméby. Trofozoity akantaméb sú k pôsobeniu dezinfekčných látok približne rovnako citlivé, ako bežné druhy patogénnych mikroorganizmov, k účinku chlóru sú však asi 10x odolnejšie. Pri pôsobení vyšších teplôt hynú cysty akantaméb takmer okamžite (70 °C), cysty naeglerií pri 60 °C. V zaschnutom stave prežívajú cysty akantaméb a naeglerií niekoľko mesiacov až rokov. Améby sa všeobecne najviac rozmnožujú v nárastoch na stenách a na dne bazénov a celého recirkulačného systému, najmä však v pieskových filtroch. Nárasty je treba precízne odstraňovať, pieskové filtre občas vyprať v horúcej vode, alebo zahriať parou aspoň na 60 °C. (Jírovec, O., 1977: Parasitologie pro lékaře. Avicenum, zdrav. nakladatelství, Praha: 280-285)

V NRC pre TTA boli vyšetrené aj dve vzorky z klinického materiálu. Jednalo sa o zoškrab z rohovky oka a o vyšetrenie mozgovomiechového moku na potvrdenie prítomnosti resp. neprítomnosti améb. V oboch prípadoch bol výsledok negatívny, améby boli neprítomné.

Zavedenie nových metód:

V štádiu rozpracovania je metóda „Možnosti detekcie patogénnych kmeňov *Naegleria fowleri* metódou PCR v našich podmienkach“

Metodická a konzultačná činnosť:

NRC pre TTA Poskytuovalo konzultácie pracovníkom v rezorte zdravotníctva, vodární a kanalizácií, súkromných mikrobiologických a biologických laboratórií a v rezorte školstva.

Nové zavedené metódy

Na RÚVZ Prievidza roku bola v tomto roku zavedená metodika na stanovenie prítomnosti helmintov a ich vajčiek vo vzorkách pieskov.

Prednášková a publikačná činnosť

Sinice a riasy v životnom prostredí.-seminár RÚVZ Prievidza.

RÚVZ TRENČÍN

Programy, projekty, ťažiskové úlohy

Laboratórium BŽP sa v tomto roku podieľalo na týchto hlavných úlohách terénnych oddelení:

1.8 Monitoring kvality pitnej vody na spotrebisku v súlade s platnou legislatívou, príprava podkladov pre EÚ - Vyšetrených bolo 402 vzoriek pitných vôd, všetky vyhovovali biologickým požiadavkám pre pitnú vodu.

1.6 Monitoring kvality vody prírodných kúpacích oblastí v súlade s platnou legislatívou, príprava podkladov pre EÚ- V spádovej oblasti RÚVZ Trenčín bolo odobraných 16 vzoriek z lokality Zelená voda pri Novom Meste nad Váhom. Vzorky boli odoberané v pravidelných dvojtýždňových intervaloch z 2 odberových miest počas sezóny. V 6 vzorkách bol vykonaný biologický rozbor. Vzorky spĺňali kritériá na biologickú čistotu vody na kúpanie.

7.1 Cyanobaktérie -Počas roka 2007 nebol na sledovaných lokalitách zaregistrovaný výskyt vodného kvetu..

7.3 Minerálne a pramenité balené vody- V roku 2007 bolo vyšetrených celkovo 77 vzoriek balených vôd, z toho bolo 26 vzoriek pramenitých vôd, 35 vzoriek minerálnych vôd, 14 vzoriek balených pitných vôd a 2 vzorky prírodnej liečivej vody. Kvalita všetkých vzoriek zodpovedala požiadavkám príslušnej legislatívy.

Ostatná laboratórna činnosť

Celkovo bolo vyšetrených v biologickom laboratóriu RÚVZ v Trenčíne 930 vzoriek pitných vôd z vodovodov a studní. 57 vzoriek (6,13 %) nevyhovovalo v biologických ukazovateľoch vyššie uvedeným predpisom.

Bazény

Vzoriek bazénov bolo celkovo vyšetrených 299, z toho 10 bazénov s termálnou vodou a 289 bazénov s netermálnou vodou. Okrem týchto vzoriek sme vyšetřili aj 33 vzoriek piesku z pieskových filtrov na prítomnosť améb. Z týchto vzoriek bola v 11 vzorkách identifikovaná *Naegleria* sp., v 10 vzorkách *Acanthamoeba* sp. a v ostatných pozitívnych vzorkách bola potvrdená prítomnosť améb nezarađených do týchto rodov. Vykultivované vzorky améb boli po 4. pasáži poslané do NRC pre termotolerantné améby v Prievidzi na bližšiu identifikáciu. V jednej vzorke toboganu a v jednej vzorke vody z pieskového filtra bola identifikovaná *Naegleria* sp. a v jednej vzorke hydrantu a v jednej vzorke pieskového filtra bola identifikovaná *Acanthamoeba* sp. Z 34 vyšetřených pieskov z pieskových bazénových filtrov bola v 11 vzorkách identifikovaná *Naegleria* sp., v 10 vzorkách *Acanthamoeba* sp. a ostatné kmene odoslané na identifikáciu neboli zarađené do rodu *Naegleria* a *Acanthamoeba*. Zo 172 sterov z bazénov vyšetřených na prítomnosť améb bolo pozitívnych 31, z ktorých v 5 vzorkách bola identifikovaná *Naegleria* sp., v 7 vzorkách *Acanthamoeba* sp. a u ostatných vzoriek bola potvrdená prítomnosť améb nezarađených do týchto rodov.

Povrchové vody

Celkovo bolo vyšetřených na 20 vzoriek povrchových vôd. Všetky vzorky spĺňali kritériá na biologickú čistotu vody na kúpanie.

Pieskoviská

V roku 2007 bolo vyšetřených 31 vzoriek pieskovísk. V 21 vzorkách boli identifikované vajčička helmintov – *Toxocara* sp., *Ascaris* sp., *Taenia* sp., a *Strongyloides* sp..

Iný materiál

V laboratóriu boli na prítomnosť améb vyšetřené 2 vzorky kontaktných šošoviek a 4 vzorky sterov z rohovky, zaslané z očného oddelenia nemocnice. Výsledky boli negatívne.

Nové zavedené metódy

V tomto roku bola zavedená metodika na stanovenie prítomnosti helmintov vo vzorkách pieskov.

RÚVZ ŽILINA

Programy, projekty, ťažiskové úlohy

7.2 Legionely a améby v zdravotníckych zariadeniach, nebytových budovách a v oddychových zónach. Vyšetřilo sa 135 vzoriek.

Nové zavedené metódy

Riasy v prírodných kúpaliskách – voda a vodný kvet

Sinice v prírodných kúpaliskách – voda a vodný kvet

chlorofyl *a* a feopigmenty – voda a vodný kvet

sapróbny index povrchových vôd - voda

Publikácie a prednášky

- RNDr. Dana Šedová: seminár Odboru hygieny životného prostredia prednášku „Mikrobiológia a biológia snehu a ľadu“, dňa 6.2.2007
- Andrea Rybárová konferencie SZP pracovníkov, 19.4.2007 v Trenčíne, „Mikrobiologickí a biologickí škodcovia v potravinách“
- RNDr. Dana Šedová: Žilinské dni zdravia s posterom „Peľová informačná služba a alergie“, konanom v dňoch 20. –21. 9. 2007 v Žiline
- RNDr. Ľudmila Bírová: celoodborová schôdza seminár na tému: “Plesne v životnom prostredí.“
- Mária Tvrdá: Konferencia s medzinárodnou účasťou V. Martinské dni hygieny – verejné zdravotníctvo“: „PIS v rámci siete RÚVZ na Slovensku“, Martin, 14. – 15. 11. 2007 – prednáška bude publikovaná v Zborníku z konferencie
- RNDr. Dana Šedová: Konferencia s medzinárodnou účasťou V. Martinské dni hygieny – verejné zdravotníctvo“ „Zamrznutý život“, Martin, 14. –15.11.2007

FYZIKÁLNE FAKTORY

Ťažiskové činnosti odboru:

V súlade s cieľmi ochrany zdravia obyvateľstva a zamestnancov sa v roku 2007 v rámci odboru fyzikálnych faktorov v životnom a pracovnom prostredí vykonávali tieto ťažiskové činnosti:

1. Meranie a hodnotenie týchto fyzikálnych faktorov: hluk (všetky ÚVZ) a vibrácie (všetky okrem BA, TN, ZA), tepelno-vlhkostná mikroklima (okrem TN, PD ako súčasť merania iných zložiek), lasery (len ÚVZSR), osvetlenie (všetky okrem KE, TN, ZA), ultrafialové žiarenie (ÚVZSR, BB), a infračervené žiarenie (len ÚVZSR), elektromagnetické polia (len ÚVZ SR a KE). Prehľad počtu meraní veličín fyzikálnych faktorov v životnom a pracovnom prostredí vykonaných úradmi verejného zdravotníctva v Slovenskej republike v roku 2007 je uvedený v tabuľke 1. Objektivizácia sa vykonávala pod odbornou gesciou národných referenčných centier

- NRC pre hluk a vibrácie (pri RÚVZ Bratislava hl. m. SR),
- NRC pre tepelno-vlhkostnú mikroklimu (pri ÚVZ SR),
- NRC pre neionizujúce žiarenie (pri ÚVZ SR) s pracoviskami pre optické žiarenie vrátane osvetlenia a pre elektromagnetické polia.

Meranie sa vykonávalo v pracovnom aj životnom prostredí v rámci štátneho zdravotného dozoru a tiež v rámci platených služieb na objednávku fyzických aj právnických osôb.

2. V priebehu roka 2007 spolupráca na návrhu nových predpisov, týkajúcich sa fyzikálnych faktorov v životnom a pracovnom prostredí: relevantných častí zákona NR SR č. 355/2007 Z. z., vyhlášok MZ SR č. 534/2007, 539/2007, 541/2007, 544/2007 549/2007,

554/2007, návrhu vyhlášky MZ SR o vnútornom prostredí budov (zatiaľ nenadobudla účinnosť) a aproximačného NV SR č. 410/2007.

3. V dňoch 13.,14.6.2007 sa v Poprade uskutočnil pracovný seminár pre pracovníkov RÚVZ aj ďalších odborníkov s odbornou spôsobilosťou na meranie fyzikálnych faktorov, zameraný na pripravované nové predpisy a technických normách ako aj na ďalšie aktuálne problémy v jednotlivých oblastiach fyzikálnych faktorov prostredia.

Organizačné začlenenie a zameranie činnosti jednotlivých RÚVZ:

Odbor fyzikálnych faktorov nepôsobí ako samostatná organizačná jednotka.

Pracoviská FF sú začlenené do iných zložiek v organizačnej štruktúre úradov verejného zdravotníctva..

RÚVZ SR: v rámci odboru objektivizácie faktorov životných podmienok (OOFŽP) sú tieto pracoviská: hluk a vibrácie, tepelno-vlhkostná mikroklíma, neionizujúce žiarenie (elektromagnetické polia, osvetlenie, UV a IR žiarenie, lasery). Merania sa vykonávajú prevažne ako platené služby, predovšetkým v regióne Bratislavy, podľa požiadaviek aj v iných regiónoch. Pracovisko elektromagnetického poľa sleduje rozloženie úrovne elektromagnetického poľa v okolí základňových staníc verejnej rádio-telefónnej siete T-Mobile, OrangeE a Telefónica O2, súčasných troch operátorov pôsobiacich v Slovenskej republike. Počet pracovníkov FF: 3 VŠ, 3 ÚSO.

RÚVZ Bratislava hl. m. SR: objektivizáciu vykonáva samostatné oddelenie FF prostredia (hluk a vibrácie 5 VŠ + 2 SŠ, osvetlenie 1 VŠ + 1 SŠ) a Odbor hygienických laboratórií (TVM 1 VŠ + 4 SŠ). V roku 2007 sa meral hluk v ŽP a PP, umelé osvetlenie a TVM. Merania sa vykonávali v Bratislave a v spádovej oblasti susedných okresov.

RÚVZ Banská Bystrica: FF v rámci odboru PPL – oddelenie analýz fyzikálnych škodlivín a odboru HŽP, merali sa hluk a vibrácie, TVM, osvetlenie, UV žiarenie. Najviac meraní sa vykonalo v priemyselných zariadeniach a na základe sťažností na zdroje hluku v ŽP. Vykonávalo sa meranie pomeru intenzity UVA a UVB žiarenia v zariadeniach solárií. Časť meraní TVM sa uskutočnila aj mimo regiónu – v Martine, Prievidzi, Novom Meste nad Váhom. Okrem RÚVZ Banská Bystrica nevykonáva meranie FF v Banskobystrickom kraji žiadny RÚVZ. Počet pracovníkov FF: v odbore PPL, odd. analýz fyz.h škodlivín 2VŠ, 2 SZP, Odbor HŽP: 1 VŠ.

RÚVZ Košice: FF v rámci odboru chemických analýz, odd. fyzikálnych analýz. Hlavnou činnosťou bolo meranie elektromagnetického poľa a hluku vrátane osobnej hlukovej expozície. Pretrváva menší záujem o objektivizáciu optického žiarenia a TVM. Objektivizácia fyzikálnych faktorov sa vykonávala na základe objednávok právnických a aj fyzických osôb a úloh spojených s výkonom štátneho zdravotného dozoru (prehodnocovanie rizikových pracovísk, vyšetrenie sťažností obyvateľov a pod.), podľa aktuálnych požiadaviek. Merané prevádzky sa nachádzali na území okresov Košice I – IV, Košice okolie, ako aj v iných okresoch Košického aj Prešovského kraja. Zo strany iných RÚVZ bola v r. 2007 len jedna požiadavka na meranie hluku v ŽP (RÚVZ Michalovce) a jedna na meranie vibrácií (RÚVZ Svidník). Pracovníci OFA sa v priebehu roka podieľali aj na iných aktuálnych úlohách v rámci RÚVZ. Počet pracovníkov FF: 2 VŠ, 2 SZP.

RÚVZ Nitra: Oddelenie objektivizácie faktorov pracovného prostredia, ktoré vykonáva merania aj FF v pracovnom a v životnom prostredí má nasledovné personálne obsadenie : 1 VŠ pracovník, 3 ÚSO pracovníci, pričom vyslovene FF sa zaoberajú : 1 VŠ pracovník, 2 ÚSO pracovníci. Ťažiskom práce v oblasti FF v regióne v minulom roku bolo meranie hluku v pracovnom prostredí. Bežne však vykonávajú aj merania TVM a osvetlenia. RÚVZ Nitra je v rámci kraja jediné pracovisko, ktoré vykonáva meranie FF, ostatné

RÚVZ v regióne (Topoľčany, Nové Zámky, Komárno a Levice) merania FF nevykonávajú.

RÚVZ Poprad: Pracovisko FF je začlenené do oddelenia PPL. Pracovníci FF vykonávali štátny zdravotný dozor a podieľali sa na ostatných aktivitách oddelenia. Ťažiskom práce bolo meranie a hodnotenie hluku na pracoviskách a meranie TVM ako súčasť merania chemických faktorov. Personálne obsadenie pracovísk: 1 VŠ, 2 SZP (k 1.10.2007 odišiel 1 pracovník, 27. 12. 2007 zomrel 1 pracovník), počet PZP 0.

RÚVZ Prešov: Oddelenie fyzikálnych analýz je začlenené do Odboru laboratórnych činností, ktorý je samostatným odborom v organizačnej štruktúre RÚVZ. Odbor je riadený vedúcim odborom a ten je priamo podriadený regionálnej hygieničke. Údaje o personálnom obsadení: 2 VŠ, 1 DAHE (diplomovaní asistenti hygieny a epidemiológie), 1 SZP.

RÚVZ Prievidza: Organizačné začlenenie pracoviska: odbor Laboratóriá RÚVZ, do 31.8.2007 Oddelenie laboratórií PPL; od 09/2007 NRC pre problematiku uhoľných baní Hlavná činnosť je meranie hluku. V pracovnom prostredí boli vykonané merania a hodnotenia expozície hluku zamestnancov na základe objednávky zákazníka alebo v rámci ŠZD. V životnom prostredí boli vykonané merania a hodnotenia imisií hluku vo vonkajšom a vnútornom prostredí na základe objednávky zákazníka alebo na základe podnetov a sťažností občanov. Merania vibrácií a osvetlenia boli vykonané v pracovnom prostredí. Merania TVM boli vykonané ako súčasť meraní pevného aerosólu a chemických faktorov v ovzduší a nemali samostatné centrálné číslo, samostatné meranie TVM sa v roku 2007 nerobilo. Personálne obsadenie pracovísk: 1 VŠ, 1 SZP, 0 PZP.

RÚVZ Trenčín: Z fyzikálnych faktorov v r. 2007 zabezpečovalo RÚVZ Trenčín merania hluku v pracovnom a životnom prostredí v okresoch Trenčín, Nové Mesto n. V., Myjava a Bánovce n. B. Ťažisko činností bolo v meraniach a hodnoteniach expozície hluku v pracovnom prostredí. Počet odobratých vzoriek hluku v pracovnom prostredí za r. 2007 bol 398, v životnom prostredí 90. RÚVZ Prievidza v rámci FF vykonávala merania hluku, vibrácií, optického žiarenia a TVM; RÚVZ Považská Bystrica merania nevykonáva. Celkový počet pracovníkov v oblasti FF je 3 VŠ.

- RÚVZ Žilina: Meranie FF zabezpečujú zamestnanci oddelenia laboratórií preventívneho pracovného lekárstva (LPPL), ktoré je rozdelené na dva úseky: úsek „ovzdušie, biologický materiál, tepelno-vlhkostná mikroklíma“ a úsek „hluk, osvetlenie, vibrácie“. Pracovníci oddelenia LPPL vykonávali meranie a hodnotenie hluku, osvetlenia, vibrácií v rámci celého Žilinského kraja na základe požiadaviek terénnych oddelení, objednávok od fyzických a právnických osôb v pracovnom aj v životnom prostredí – spolupráca pri riešení sťažností, meraní a vyhodnocovaní dopravného hluku (vrátane 24 hodinového meranie dopravného hluku), objektivizácia pôsobenia hluku z pracovnej činnosti na životné prostredie. V Žilinskom kraji sa merania na objektivizáciu pracovného a životného prostredia vykonávajú len na oddelení laboratórií preventívneho pracovného lekárstva na RÚVZ Žilina. Personálne obsadenie LPPL: 2 VŠ (úsek hluk, vibrácie, osvetlenie), 2 SZP (úsek hluk, vibrácie, osvetlenie). Od 1.4.2007 jeden SZP na MD, od 1.9.2007 jeden SZP rozviazal pracovný pomer – k.1.12.2007 na odd. LPPL 0 zamestancov SZP pre úsek hluk, vibrácie, osvetlenie.

Poznámka: Podrobnejšie údaje o vykonaných činnostiach, prístrojové vybavenie a ďalšie údaje sú uvedené vo výročných správach RÚVZ.

Metodická a konzultačná činnosť:

Pracoviská FF poskytovali odborné stanoviská k dokumentáciám k územným rozhodnutiam, k projektovým dokumentáciám, k zavádzaniu nových technológií, k rekonštrukciám a pod. Metodicky a odborne usmerňovali resp. poskytovali konzultácie pracovníkom iných organizácií vykonávajúcich meranie a hodnotenie fyzikálnych faktorov prostredia v oblasti hygieny.

Iné činnosti:

Okrem uvedených ťažiskových činností sa v rámci NRC a špecializovaných pracovísk na jednotlivých RÚVZ vykonávali ďalšie aktivity v oblasti fyzikálnych faktorov prostredia:

- legislatívna činnosť: pripomienkovanie návrhov technických noriem a ďalších predpisov okrem uvedených medzi ťažiskovými činnosťami v bode 2,
- prednášková a publikačná činnosť: prednášky pre poslucháčov SZU - FVZ, prednášky na rôznych kurzoch, účasť a príspevky na konferenciách, seminároch a iných odborných podujatiach, príspevky v odborných periodikách, účasť v TV a rozhlasových reláciách,
- zabezpečenie odbornej náplne skúšok odbornej spôsobilosti v špecializácii „Kvalitatívne a kvantitatívne zisťovanie faktorov životného a pracovného prostredia na účely posudzovania ich možného vplyvu na zdravie – fyzikálne faktory“ a činnosť v skúšobnej komisii.
- odborné stanoviská k odvolaniam a sťažnostiam, členstvo a práca v technických komisiách SÚTN atď.

PREHĽAD MERANÍ VELIČÍN FYZIKÁLNYCH FAKTOROV V ŽIVOTNOM A PRACOVNOM PROSTREDÍ VYKONANÝCH ÚVZ V SR ZA ROK 2007

ÚVZ	HLUK			VIBRÁCIE			OPTICKÉ ŽIARENIE (osvetlenie, lasery, UV, IR)			TEPELNO- VLHKOSTNÁ MIKROKLÍMA			ELEKTROMAGN. POLE		
	POČET			POČET			POČET			POČET			POČET		
	vzoriek	ukaz.	analýz	vzoriek	ukaz.	analýz	vzoriek	ukaz.	analýz	vzoriek	ukaz.	analýz	vzoriek	ukaz.	analýz
SR	402	2621	4151	10	39	39	417 ¹⁾	443 ¹⁾	3174 ¹⁾	138	424	2539	810	3240	12150
hl.m. SR BA	1903	1903	5760	0	0	0	470	470	4320	644	1844	5251	0	0	0
B. Bystrica	503	583	622	48	48	48	52 ²⁾	104 ²⁾	1296 ²⁾	228	624	1616	0	0	0
Košice	401	802	11117	87	261	348	0	0	0	20	120	180	592	1184	2368
Nitra	1182	8134	8134	19	242	242	191	704	1203	19	88	528	0	0	0
Poprad	205	205	2255	1	6	12	30	30	120	130	390	1647	0	0	0
Prešov	405	1188	2856	8	44	86	236	558	1012	52	477	2451	0	0	0
Prievidza	256	657	4505	1	3	21	12	12	378	154	612	612	0	0	0
Trenčín	488	1633	638	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Trnava	564	5024	5024	25	75	75	131	257	257	9	85	369	0	0	0
Žilina	551	1484	10576	0	0	0	0	0	0	623	2361	2361	0	0	0
Spolu	6860	24234	55638	199	718	871	600	1561	2970	2017	7025	17554	1402	4424	14518

počet vzoriek = počet meraných miest, napr. vysielateľ, miestnosť, pracovné miesto, stroj, stanovište apod. (označených kódovým číslom centrálného príjmu)

počet ukazovateľov = počet fyz. veličín (faktorov) zmeraných na meraných miestach

počet analýz = počet meraní

¹⁾ z toho (vzorky/ukazovatele/analýzy) osvetlenie 364/3642862, UV+IR 27/48/201, lasery 26/31/111

²⁾ z toho osvetlenie 34/68/0, UV: 18/36/1296

Lekárska mikrobiológia

Pracoviská odboru lekárskej mikrobiológie(OLM) sú zriadené ako odbory v Úrade verejného zdravotníctva SR a v Regionálnych úradoch verejného zdravotníctva so sídlom v Banskej Bystrici a v Košiciach. V OLM v SR je zriadených 13 národných referenčných centier (NRC), z ktorých je osem zapojených do EU a WHO sietí. Laboratóriá odborov lekárskej mikrobiológie v úradoch verejného zdravotníctva v SR pracujú systémom kvality akreditovanom SNAS podľa STN EN ISO/IEC 17025:2005. Spektrum laboratórnych vyšetrení NRC a špecializovaných laboratórií OLM v SR je uvedené v tabuľke č. 1
Personálne obsadenie OLM v jednotlivých úradoch verejného zdravotníctva v roku 2007 je uvedené v tabuľke č.2

Ťažiskové úlohy OLM v SR v roku 2007

- Pracoviská OLM v SR zabezpečovali bakteriologickú a virologickú diagnostiku, celoslovenskú laboratórnu surveillancu vybraných nákaz, venovali sa štandardizácii a overovaniu laboratórnych postupov a skúšok v súvislosti s podmienkami STN EN ISO/IEC 17025:2005.
- Stav akreditácie, prehľad počtu akreditovaných skúšok a ukazovateľov a účasť na externej kontrole kvality skúšok jednotlivých pracovísk OLM je uvedený v tabuľke č. 3.
- V roku 2007 bolo v NRC a v laboratóriách OLM v úradoch verejného zdravotníctva vyšetrených 81 994 vzoriek, čo predstavuje 149 177 vykonaných analýz. Prehľad druhov vyšetrení, počtu spracovaných vzoriek a vykonaných analýz je uvedený v tabuľke č. 4.
- Pracoviská OLM v SR zabezpečovali nepretržité spracovávanie podozrivých zásielok a materiálu na prítomnosť spór *Bacillus anthracis*.
- V spolupráci so Slovenskou epidemiologickou asociáciou bol dňa 22.5.2007 zorganizovaný Konzultačný deň Národných referenčných centier pre surveillancu infekčných ochorení v SR. Na konzultačnom dni pracovníci OLM v SR odprezentovali výsledky svojej odbornej činnosti.
- Pracoviská OLM v SR sa v roku 2007 podieľali na plnení programov a projektov úradov verejného zdravotníctva:
 - Úloha 6.7. Environmentálna surveillancu poliomyelitídy a VDPV
 - Úloha 8.1. Indukcia protektívnej imunity voči nadmieru variabilnému vírusu chrípky jeho konzervatívnymi antigénmi
 - Úloha 8.2. Antibakteriálna rezistencia klinických izolátov salmonel
 - Úloha 8.3. Vplyv cirkulácie coxsackievírusov v životnom prostredí na incidenciu juvenilného diabetesu (T1D) a experimentálny model patogenézy infekcie diabetogénnym kmeňom 2005/23-SZU-01
 - Úloha 8.4 Strengthening of human resources and of the EU methodology for surveillance of human enteroviruses in the Slovak Republic twinning light
 - Úloha 8.5 Diferenciálna diagnostika respiračných ochorení
 - Úloha 8.6 Diferenciálna diagnostika hnačkových ochorení
 - Úloha 8.7 Diagnostika *Naegleria fowleri* vo vodnom prostredí

Tabuľka č. 1 : Činnosť NRC a špecializovaných laboratórií OLM v SR v roku 2007

Názov pracoviska	Oblasť pôsobnosti	Spektrum výšetrení
ÚVZ SR	SR	izolácia enterálnych vírusov na BK; identifikácia: polio vírusov (PV) – VNT a non-polio enterálnych vírusov (NPEV) – VNT; dôkaz protilátok proti enterálnym vírusom - VNT;
		izolácia vír. chrípky na BK a v kuracích embryách; identifikácia izolátov vírusu chrípky (HIT); dôkaz prítomnosti protilátok proti vírusu chrípky A, B (KFR);
		sérológ. diagnostika protilátok IgM a IgG proti vírusu kliešťovej encefalitídy – ELISA a proti Hantavírusom (Puumala, Hantaan);
		Dôkaz Anti-Morbilli vírus IgM, IgG, Anti-Rubeola vírus IgM, IgG, avidity Anti-Rubeola vírus IgG, Anti-Parotitis vírus IgM, IgG a Anti-Parvovírus B19 IgM, IgG – ELISA a dôkaz vírusovej NK osýpok, rubeoly, parotitídy - PCR; izolácia vírusu: osýpok, rubeolya parotitídy na BK;
		druhovú identif. kultivačných izolátov <i>N. meningitis</i> -biochemicky; sérotypizácia <i>N. meningitis</i> latexovou a sklíčkovou aglutináciou; sérologická typizácia kmeňov <i>N. meningitis</i> (WCE); citlivosť <i>N.meningitis</i> na ATB – agarová dilučná metóda;
		identifikácia a verifikácia bakt. kmeňa; citlivosť na ATB-disková difúzna a mikrodilučná metóda podľa CLSI;
		biochemická identifikácia <i>Salmonella spp.</i> ; sérotypizácia <i>Salmonella spp.</i> metódou aglutinácie na sklíčku; stanovenie citlivosti na ATB diskovou difúznou metódou; verifikácia izolátov pred fagotypizáciou; genotypizačná analýza;
Laboratórium pre diagnostiku respiračných infekcií vírusovej etiológie		dôkaz protilátok proti <i>Mycoplasma pneumoniae</i> IgA (ELISA); <i>Mycoplasma pneumoniae</i> (KFR); Adenovírus (KFR); RSV (KFR); <i>Chlamydia psittaci</i> (KFR); vírusu parainfluenzy (KFR); vírusu LCM-lymfocytárnej choreomeningitídy (KFR);

Spektrum vyšetrení		
Názov pracoviska	Oblasť pôsobnosti	
ÚVZ SR	SR	izolácia enterálnych vírusov; identifikácia CPA; dôkaz sekrečných a včasných protilátok proti EV infekciám (ELISA), enterálnych vírusov–Rotavírusy, Adenovírusy, Norovírusy (Norwalk-like), Astrovírusy (ELISA), imunochromatografia (PCR), vírusneutralizačných protilátok voči EV (VNT); diferenciálna diagnostika vírusových hepatítid A, B, C – HbsAg, HbeAg, Anti HBs, Anti Hbe, Anti HBc IgM, Anti HBc total, Anti HAV IgM, Anti HAV IgG, Anti HCV; konfirmačný test anti HCV;
	pre potreby NRC ÚVZ SR	detekcia vírusovej nukleovej kyseliny morbíl, rubeoly a parotitídy; stanovenie mozgovej kontaminácie BK <i>Mykoplasma sp.</i> ; monitoring invazívnych kmeňov <i>N. meningitis</i> ; identifikácia <i>N. meningitis</i> ; monitoring kmeňov <i>Salmonella sp.</i> ; pulzná elektroforéza na bližšiu charakteristiku vybraných izolátov <i>Salmonella sp.</i> ; Identifikačná PCR diagnostika na prítomnosť <i>Salmonella sp.</i> v prípade problematickej biochemickej identifikácie a detekcia génu pre d-tartarát - PCR; detekcia vírusov rodu Enterovirus metódou nester. doplnenie diagnostiky Norovirus I genotyp, Norovirus II genotyp a Astrovirus v prípade hraničných hodnôt serologického vyšetrenia;
	príprava BK pre NRC: ÚVZ SR RÚVZ B. Bystrica RÚVZ Košice	príprava bunkových línií RD(A); L20B; Hep-2c; VERO; MDCK; VERO/hSLAM; RK-13;
	Západoslovenský región	dôkaz prítomnosti spór <i>B. anthracis</i> (kultivačne, RT-PCR);

Názov pracoviska	Oblasť pôsobnosti	Spektrum vyšetrení	
RÚVZ Banská Bystrica	SR	NRC pre pertusis a paraptusis	základná a nadstavbová diagnostika <i>B. pertussis</i> a <i>paraptusis</i> ; stanovenie protilátok IgG, IgA, IgM, aglutinačných; priamy dôkaz pôvodcu PCR a kultivácia; konfirmácia vyšetrení;
		NRC pre toxoplazmózu	základná diagnostika - skrining; nadstavbová diagnostika – PCR, ELISA; konfirmácia vyšetrení;
		Špecial. pracovisko pre vírusovú hepatitídu	základná a nadstavbová diagnostika: VHA, VHB, VHC, VHD, VHE; konfirmácia vyšetrení PCR, Western blot;
		Špecializované prac. pre <i>Campylobacter</i>	základná diagnostika; nadstavbová diagnostika – overovanie identifikácia kmeňov - PCR;
		NRC pre diftériu	overovanie, potvrdzovanie a stanovovanie toxicity u kmeňov <i>C.diphtheriae</i> ; identif. koryneformných kmeňov; stanovenie hladiny difterického antitoxínu;
		NRC pre listeriózu	overovanie, potvrdzovanie a sérotypizácia <i>L.monocytogenes</i> ; dôkaz protilátok proti <i>L.monocytogenes</i> ;
RÚVZ Košice	SR	NRC pre črevné parazitózy	overovanie a potvrdzovanie črevných parazitov vrátane dôkazu antigénu <i>Entamoeba histolytica</i> a dôkazu protilátok proti <i>Entamoeba histolytica</i> ;
		NRC pre syfilis	overovanie skriningových vyšetrení; nadstavbové a konfirmačné vyšetrenia;
		Špecializ. prac. pre stanovenie botulotoxín	biologický pokus na morčatách;
		Špecializ. pracovisko HIV/AIDS	dôkaz protilátok a antigénu proti HIV 1, 2;
	Východoslovenský región	Oddelenie virológie	pokus o izoláciu: poliovírusov a iných enterálnych vírusov v biolog. materiáli, vo vzorkách vonkajšieho prostredia a vírusov chrípky; dôkaz protilátok proti vybraným druhom enterálnych vírusov v SNT; priamy dôkaz vírusov chrípky v biologickom materiáli;
		Odd. antiinfekčnej imunológie	dôkaz: protilátok proti vybraným druhom respiračných vírusov; špecifických protilátok triedy IgM a IgG proti <i>Chlamydia pneumoniae</i> (ELISA);

Tabuľka č. 2: **Personálne obsadenie OLM v SR v roku 2007**

	ÚVZ SR	RÚVZ Banská Bystrica	RÚVZ Košice	CELKOM
Lekári bez špecializácie	-	-	-	
Lekári so špecializáciou	4	1	4,66	9,66
Laborant s VŠ	1	-	1	2
Laborant s VOV	1	2	-	3
Lab. bez špecializácie	4	3	3	10
Lab. so špecializáciou	12	14	11	37
AHS	-	1	-	1
Zdravot. prac. spolu	22	21	19,66	62,66
VŠ – nelekári – špec.	1	10	1	12
VŠ – nelekári – bez špec.	9	1	1	11
Iní zdr.zam.ÚSV– chem. Lab.	0	2	-	2
Iní zdr.zam.ÚSV– chem. Lab.	3	-	-	3
Iní zdr. prac. spolu:	13	13	2	28
Odb. zamestnanci ÚSV	2	-	-	2
Pomocní zamestnanci	6	8	4	18
Upratovačky	1	1		2
Iní	-	1	-	1
PRACOVNÍCI SPOLU	44	44	25,66	113,66

Tabuľka č. 3: **Akreditácia pracovísk OLM v SR a účasť na externej kontrole kvality skúšok v roku 2007**

	ÚVZ SR	RÚVZ BB	RÚVZ KE
Akreditácia od/do	od 13.6.2007 do 13.6.2010	od 21.5.2007 do 21.5.2011	od 21.8.2006 do 21.8.2009
Počet akreditovaných skúšok	30	79	9
Počet akreditovaných ukazovateľov	48	115	9
Počet absolvovaných medzilaboratórných porovnávacích testov	7	25	3

Tabuľka č. 4: **Prehľad druhov vyšetrení a inej laboratórnej činnosti, počtu vyšetrených vzoriek a analýz v laboratóriách OLM v SR v roku 2007**

Druh vyšetrenia	Počet	2007		
		ÚVZ	BB	KE
Bakteriologické zbrane/ Bakteriológia	vzoriek	25/1 289	6	7/794
	analýz	442/21 038	121	14/898
Virologická kultivácia	vzoriek	2 778	563	2 217
	analýz	14 097	12 647	11342
Antiinfekčná imunológia	vzoriek	8 029	1 655	37 462
	analýz	23 200	7 913	46 050
Parazitológia	vzoriek	-	1 434	479
	analýz	-	6 101	1 559
MŽP	vzoriek	-	20 139	-
	analýz	-	208 244	-
Mykológia	vzoriek	-	456	-
	analýz	-	1 775	-
BŽP	vzoriek	-	3 189	-
	analýz	-	52 803	-
Molekulárna biológia	vzoriek	697	884	22
	analýz	1 248	2 557	28
SPOLU	vzoriek	12 812	28 201	40 981
	analýz	60 025	292 161	59 891
Bunková banka	Počet pripravených bunko-vých suspenzií	13 868 x 10⁶	-	-
Prípravňa pôd a tekutých médií	Pevné pôdy, l	1780	1 826,3	-
	Tekuté pôdy, l	1123,3	1 736,4	121,2
	Roztoky, l	822,2	1 122,5	239,6
SPOLU		3725,5	4685,2	360,8

Odbor lekárskej mikrobiológie Úradu verejného zdravotníctva SR

OLM Úradu verejného zdravotníctva SR zabezpečoval v roku 2007 najmä tieto činnosti:

- NRC a laboratória OLM vykonávali nadstavbovú diagnostiku vybraných nákaz, zavádzali a aplikovali nové progresívne molekulárno-biologické metódy do laboratórnej praxe v zmysle nových diagnostických štandardov odporúčaných WHO,
- zabezpečoval v spolupráci s odborom epidemiológie realizáciu Imunizačného programu v Slovenskej republike a vykonával celoslovenskú laboratórnu surveillance chrípky a chrípke podobných ochorení, poliomyelitídy, ACHO, meningokokových invazívnych infekcií, morbill, rubeoly, parotitídy, salmonelóz a viedol celoslovenskú databázu rezistencie mikroorganizmov na antibiotiká,
- podieľal sa na riešení významných celospoločenských programov a prioritných úloh MZ SR,
- poskytoval suspenzie bunkových kultúr spolupracujúcim pracoviskám na RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici a v Košiciach,
- spracovával a diagnostikoval podozrivé zásielky na prítomnosť spór *B. anthracis*,
- zabezpečoval medzinárodnú spoluprácu vrátane požadovaných analýz a hlásení do regionálnych pracovísk špecifických sietí EÚ a WHO,
- metodicky a odborne usmerňoval a koordinoval ostatné regionálne úrady verejného zdravotníctva v SR pri plnení celoštátnych aj medzinárodných programov v ochrane a podpore zdravia,
- realizoval úlohy a odporúčania WHO a EK pri eliminácii a eradikácii a kontrole závažných infekčných ochorení,
- poskytoval odborné informácie, konzultácie a školiace akcie v diagnostických metódach.

Prehľad programov NRC OLM ÚVZ SR v EU a WHO sieťach pre surveillance prenosných ochorení:

- **NRC pre poliomyelitídu** (RNDr. Zdenka Sobotová)
„WHO Euro Polio Laboratory Network“- program na eradikáciu poliovírusov
Regionálne laboratórium: Referenčné regionálne laboratórium Helsinky
- **NRC pre salmonelózy** (MUDr. Dagmar Gavačová)
„ENTER-NET- International surveillance Network for Salmonella, VTEC 0157 a Campylobacter“
Regionálne laboratórium: RIVM, NRL pre salmonelózy, Bilthoven
- **NRC pre chrípku** (RNDr. Hana Blaškovičová)
„EISS-European Influenza Surveillance Scheme“
„WHO Influenza Surveillance Scheme“
Regionálne laboratórium: WHO centrum pre chrípku, Londýn
- **NRC pre MMR:** (Ing. Dagmar Laiferová)
„WHO/EURO –EMRLN“- European Measles Rubella Laboratory Network – program na elimináciu osýpok
Regionálne laboratórium: Koch Institut, Berlín
- **NRC pre meningokoky** (MUDr. Alena Vaculíková)
„EMGM“ - European Meningococcal Disease Society
Konzultačné laboratórium: NRC pre meningokokové nákazy, Praha

- **NRC pre sledovanie rezistencie mikroorganizmov ATB** (Doc.MUDr.Milan Nikš, CSc.)
 „, EARS “- Európska komisia pre racionálne používanie ATB

Organizačné členenie

Národné referenčné centrá (NRC)

NRC pre chrípku
 NRC pre poliomyelitídu
 NRC pre meningokoky
 NRC pre morbilli, rubeolu a parotitídu
 NRC pre sledovanie rezistencie mikroorganizmov na antibiotiká
 NRC pre salmonelózy
 NRC pre arbovírusy a hemoragické horúčky (od 1.5.2007)

Špecializované laboratóriá

Laboratórium molekulárnej diagnostiky
 Laboratórium bunkových kultúr
 Laboratórium so stupňom biologickej bezpečnosti pre biofaktory 3
 Laboratórium pre diagnostiku respiračných infekcií vírusovej etiológie
 Laboratórium pre diagnostiku neuroinfekcií, ochorení kardiovaskulárneho systému a zažívacieho traktu vírusovej etiológie

Úsek zabezpečenia laboratórnych a sanitárnych činností

Centrálny príjem materiálu
 Prípravovňa kultivačných pôd a roztokov
 Deštrukcia infekčného materiálu a príprava laboratórneho skla a pomocného zdravotníckeho materiálu pre bakteriológiu
 Deštrukcia infekčného materiálu a príprava laboratórneho skla a pomocného zdravotníckeho materiálu pre virológiu
 Sanitárne práce v laboratóriách a ostatných priestoroch OLM.

Ťažiskové úlohy

- Začiatkom roka 2007 bola ukončená kompletná rekonštrukcia laboratórií OLM, pričom bola ukončená úprava priestorov, montáž prístrojového vybavenia, validácia a overovanie prístrojov a priebežne sa uskutočnilo zaškolenie pracovníkov na ich obsluhu.
- Po ukončení rekonštrukčných prác sa pokračovalo v procese akreditácie OLM, ktorý bol úspešne zavŕšený v júni 2007.
- Pracovníci NRC pripravovali podklady a aktívne sa zúčastňovali na konzultáciách s pracovníkmi firmy SOFTEC, spol. s r.o. na projekte „Vývoj informačného systému pre zlepšenie dohľadu a kontroly nad infekčnými ochoreniami a dodanie aplikačného programového vybavenia pre Úrad verejného zdravotníctva SR a Regionálne úrady verejného zdravotníctva SR“ - Epidemiologický informačný systém verejného zdravotníctva (EPIS); časť NRC.
- Pracovníci sa podieľali na riešení programov a projektov úradov verejného zdravotníctva a participovali v medzinárodných projektoch.
- Pracovníci OLM zabezpečovali prednášky, exkurzie a výuku v laboratóriách pre výuku, špecializačné školenia, školiace miesta a stáže pre SZU a LF UK v Bratislave.

Analyza činnosti jednotlivých pracovísk

NRC pre chrípku

zriadené MZ SR rozhodnutím č.: 1814/1990-A/III-3 zo dňa 22.10.1993.

- V NRC bolo v roku 2007 vyšetrených 970 materiálov od 450 pacientov, čo predstavuje 7120 vyšetrení.
- V období od 1.1.2007 do 30.4.2007, čo predstavuje druhú časť chrípkovej sezóny 2006/2007, bolo prijatých 320 výterov hrdla a 320 výterov nosa na izolačný pokus vírusu chrípky, resp. niektorých iných respiračných vírusov. Bolo izolovaných 176 kmeňov. Vírus chrípky typ A, bližšie neidentifikovaný 26x. Vírus chrípky typ A/H1 21x. Vírus chrípky typu A/H3 129x.
- Pre laboratórium v Banskej Bystrici NRC identifikovalo tri izoláty vírusu chrípky typu A/H3 a pre laboratórium v Košiciach šesť izolátov vírusu chrípky typu A/H3 metódou RT-PCR.
- NRC plnilo čiastkové úlohy do projektu EISS. Sledovala sa citlivosť štyroch druhov bunkových línií k infekcii pôvodným materiálom od pacienta a vírusom už adaptovaným, pomnoženým na substráte.
- V období od 1.10.2007 do 31.12.2007, čo predstavuje prvú časť chrípkovej sezóny 2007/2008, bolo do INRC pre chrípku prijatých 130 výterov hrdla a 130 výterov nosa na izolačný pokus vírusu chrípky, resp. niektorých iných respiračných vírusov. Vírus chrípky bol izolovaný na bunkovom substráte, niektoré aj v kuracích embyách 45x a boli bližšie identifikované ako A/H1 reagujúce s antisérom A/H1N1/Solomon Islands/3/06-like. Vírus chrípky typ A, bližšie neidentifikovaný, bol potvrdený metódou RT-PCR 14x.
- Pre laboratórium v Banskej Bystrici bol identifikovaný jeden izolát vírusu chrípky typu A/H1N1/Solomon Islands/3/06-like.

Iná odborná činnosť

- NRC sa podieľalo na spoluriešení projektov:
 - APVV (2006 – 2008): Indukcia protektívnej imunity voči nadmieru variabilnému vírusu chrípky jeho konzervatívnymi antigénmi
 - Medzinárodný projekt pod vedením EISS – program Community Network of Reference Laboratories for Human Influenza (člen virologickej skupiny EISS zaoberajúcou sa Izoláciou vírusu chrípky).
- NRC uskutočnil rad pokusov vyplývajúci z úlohy v riešiteľskej skupine EISS. Testovala sa citlivosť štyroch bunkových línií na pomnoženie vírusu chrípky typu A/H1, A/H3 a B.
- V mimosezónnom období (máj-september) sa vyšetrovali výtery na prítomnosť iných ako chrípkových vírusov.

Spolupráca s mimorezortnými a medzinárodnými pracoviskami

NRC

- spolupracovalo s WHO pracoviskom v Londýne. Do tohto laboratória boli zasielané reprezentatívne izoláty resp. každý neštandardne reagujúci izolát
- spolupracovalo s WHO pracoviskom CDC v Atlante
- je stálym členom EISS (European Influenza Surveillance Scheme), z čoho vyplýva povinnosť laboratórneho a klinického sledovania chrípkových epidémií na území Slovenska. Stále členstvo bolo obhájené na základe splnených kritérií v NRC
- je zaradené do riešiteľskej skupiny Vírusových izolácií v programe EISS: Community Network of Reference Laboratories for Human Influenza
- spolupracovalo s pracoviskom na Virologickom ústave SAV v Bratislave.

NRC pre poliomyelitídu

zriadené MZ SR rozhodnutím č.: 1814/1990 – A/III-3 zo dňa 22.10.1993.

NRC je plne akreditované ako „WHO EURO Polio laboratórium“ zaradené do siete WHO Euro polio laboratórií.

V rámci WHO programu – „Globálna eradikácia poliomyelitídy“:

- surveillance ACHO a polionapodobňujúcich ochorení v SR – bolo vyšetrených 86 vzoriek stolíc, 7 výterov z nosohltanu, 38 vzoriek mozgovomiešneho moku, 1 punktát perikardu, 1 moč a 4 vzorky eluátov zo stolíc, 440 vzoriek odpadových vôd. Z uvedeného počtu materiálov bolo 12 vzoriek stolíc, 2 výtery z nosohltanu, 2x mozgovomiešny mok od 6 pacientov s dg. ACHO u detí mladších ako 15 rokov, ktoré podliehajú hláseniu do WHO. Z týchto materiálov bolo izolované 2x ECHO 6. Z biologického materiálu od pacientov s inými diagnózami bolo izolovaných 37 NPEV.
- NRC pravidelne monitoruje odpadové vody na prítomnosť poliovírusov a iných enterovírusov podľa harmonogramu odberov. Za obdobie roku 2007 boli v NRC vyšetrené odpadové vody zo 16-tich odberových lokalít - čističiek odpadových vôd (ČOV) a 4 utečeneckých táborov v Západoslovenskom regióne. Vzorky boli vyšetrené podľa štandardných metódik WHO, v pokuse o izoláciu vírusu na bunkových substrátoch. Z uvedených vzoriek bol izolovaný 29 x NPEV, 2x PV1 SL.
- Poliovírusy izolované v laboratóriu boli zaslané na intratypovú diferenciaciu do Regionálneho referenčného laboratória WHO (RRL) v Helsinkách.
- V súvislosti s izoláciou VDPV (vakcino-derivované poliovírusy) v roku 2003-2005, boli expertami WHO nariadené opatrenia súčasťou ktorých bola prídavná aktivita. Ako súčasť prídavnej aktivity sa v roku 2007 realizovalo v regióne Skalice 56 odberov odpadových vôd, čo po fázovom delení predstavuje 112 vzoriek. Izolovaný bol 1x PV1 SL, 1x ECHO 11.
- Štvrťročne sa v NRC testovala citlivosť používaných bunkových substrátov (RD-A, L20B) na poliovírusy. Bunkové línie RD-A a L20B boli zaslané do RRL v Helsinkách na testovanie kontaminácie mykoplazmami. Výsledky testovania RRL potvrdili že bunkové substráty používané v NRC nie sú kontaminované mykoplazmami.
- Pravidelne sa zasielali týždenné hlásenia o priebehu laboratórneho vyšetrenia pacientov s dg.ACHO a všetkých izolátov poliovírusov v programe LDMS do Európskeho regionálneho centra WHO a RRL v Helsinkách.
- Bol spracovaný „Check List for Annual WHO Accreditation“.
- Bola vypracovaná „National Documentation for Certification of Poliomyelitis Eradication“, pre RCC European Region of the WHO, Copenhagen- aktualizované informácie pre európsku regionálnu certifikačnú komisiu za rok 2007.
- Bol aktualizovaný „Plan of Action to Sustain Poliomyelitis Free Status“SR pre WHO, Copenhagen.

Iná odborná činnosť

NRC participuje na projektoch

- SZU č. 2005/23-SZU-01 „Vplyv cirkulácie coxsackievírusov v životnom prostredí na incidenciu juvenilného diabetesu (T1D) a experimentálny model patogenézy infekcie diabetogénnym kmeňom.“ Vedecký prínos trojročného výskumného projektu spočíva v zapájaní ÚVZ SR (NRC pre poliomyelitídu) do pilotného sledovania cirkulácie enterovírusov v populácii a incidencie juvenilného diabetu a prezentácii výsledkov súvisiacich s touto témou v publikáciách na štátnej a medzinárodnej úrovni.
- SZU č. 20030049950104-01-0018, Twinning light contract external actions of the European Community „Strengthening the Human Resources and Implementation of the EU Methodology for Surveillance of Human Enteroviruses in the Slovak Republic“. Prínos

projektu spočíva v bezplatnom teoretickom a praktickom zaškolení pracovníkov NRC pre poliomyelitídu, vrátane účasti na školeniach pracovníkov RÚVZ Košice a RÚVZ Banská Bystrica a iných pracovníkov z OLM ÚVZ SR Bratislava, v zapájani sa do procesu harmonizácie a modernizácie diagnostických a monitorovacích metód a publikácie výsledkov tohto projektu.

- MZ SR 2006/12-SZU-07, Cirkulácia enterovírusov v slovenskej populácii po zmene očkovania proti detskej obrne. Úlohou projektu je analýza cirkulácie enterovírusov v odpadových vodách po zmene očkovania proti detskej obrne.

Spolupráca s mimorezortnými a medzinárodnými pracoviskami

Činnosť NRC je koordinovaná a kontrolovaná WHO prostredníctvom Regionálneho referenčného laboratória v Helsinkách a úradovňou WHO v Kodani zastúpenou „Coordinator European Polio Laboratory Network“ – Dr. Eugenom V. Gavrilinom.

NRC pre meningokoky

zriadené MZ SR rozhodnutím č.1814 /1990 –A / III-3 zo dňa 22.10.1993.

- Celkový počet vyšetrených vzoriek v roku 2007 bol 388:

Bioch. identifikácia:	87
stanovenie MIC:	
počet kmeňov	123
počet test. ATB	407

Typizácia :	
typizácia a subtypizácia	
Whole Cell ELISA	266

Genotypizácia:	
Izolácia NK	64
RAPD PCR	231
Séroskopina PCR	11
Identifikácia PCR	11
MLST	4

Iná odborná činnosť

- Vedenie databázy všetkých relevantných údajov o meningokokových ochoreniach na území SR.
- Udržiavanie zbierky kmeňov meningokokov.

Spolupráca s medzinárodnými pracoviskami

V rámci participovania na medzinárodnej surveillance bakteriálnych meningitíd v Európe – European Monitoring Group on Meningococci (EMGM) a pracovnej skupiny pre invazívne bakteriálne infekcie (EU-IBIS), boli koordinátorom do Londýna pravidelne štvrtročne zasielané požadované údaje o výskyte invazívnych meningokokových ochorení v SR.

Národné referenčné centrum pre morbilli, rubeolu a parotitídu (MMR)

zriadené rozhodnutím MZ SR č. 568/ 1997- A zo dňa 1. 2.1997.

- NRC v roku 2007 vyšetřilo 654 materiálu, z toho vzoriek sér bolo 627 a vzoriek likvoru bolo 8. Vykonalo sa 1474 sérologických vyšetření testom ELISA na stanovenie hladín špecifických IgM a IgG protilátok voči vírusu osýpok, rubeoly, parotitídy a parvovírusu B19, a 4 vyšetření avidity IgG protilátok proti vírusu rubeoly.
- Prítomnosť špecifických IgM protilátok bola zaznamenaná v 1 prípade voči vírusu osýpok, v 6 prípadoch voči vírusu rubeoly, v 11 prípadoch voči vírusu parotitídy a v 17 prípadoch voči parvovírusu B19. Nízka avidita IgG protilátok (<40%), indikujúca infekciu v rannom štádiu, nebola dokázaná ani v jednom vyšetřenom prípade.
- Nadstavbová diagnostika NRC sa opierala predovšetkým o vyšetřovacie metódy na báze molekulárnej biológie. Metódou polymerázovej reťazovej reakcie (PCR) bolo vyšetřených

celkom 17 klinických materiálov (výtery, moč, krv, bunkový supernatant) na priamy dôkaz nukleovej kyseliny vírusu morbíl, rubeoly, parotitídy a parvovírusu B19.

- V rámci novozavedených metód na priamy dôkaz vírusu morbíl, rubeoly a parotitídy boli v NRC vyšetrené 3 klinické materiály (moč, plná krv, likvor a tampón tonzilu) metódou izolácií na bunkových kultúrach (VERO bunky).
- V rámci účasti SR na projekte Európskej séro-epidemiologickej siete ESEN bol vyšetrený referenčný panel (20 vzoriek sér) na prítomnosť špecifických IgM protilátok proti vírusom morbíl a rubeoly (40 vyšetrení).

NRC pre sledovanie rezistencie mikroorganizmov na antibiotiká (ATB)

NRC zriadené rozhodnutím MZ SR č. M/4401/2001 zo dňa 29.10.2001.

- V NRC sa spracovalo 334 vzoriek a realizovalo 949 vyšetrení.
- NRC zabezpečovalo management dát o rezistencii v SR:

Typ údajov	Počet antibiotikogramov archivovaných v databáze za rok 2007	Celkový počet antibiotikogramov archivovaných v databáze SNARS	Počet zdrojových laboratórií
Kvalitatívne testy	348 572	3 359 232	46
Kvantitatívne testy	153 757	944 492	37
Spolu	502 329	4 303 724	

Iná odborná činnosť

- NRC realizovalo pravidelnú informáciu o aktualizácii metodických postupov na in „vitro“ stanovovanie citlivosti pre potreby laboratórií klinickej mikrobiológie zaradených do siete zdravotníckych zariadení v SR podľa odporúčaní Inštitútu pre klinické a laboratórne štandardy (CLSI) USA tak pre kvalitatívne testy (Performance standards for antimicrobial disk susceptibility test), ako aj pre stanovovanie minimálnych inhibičných koncentrácií (Methods for dilution antimicrobial susceptibility tests for bacteria that grow aerobically). Aktualizácia podľa CLSI 2007 bola do laboratórií klinickej mikrobiológie v „sieti“ zaslaná cestou pravidelného informačného listu. Vzhľadom na vývoj mechanizmov rezistencie v SR bola informácia novo doplnená o odporúčania NRC pre ATB ÚVZ SR na stanovenie niektorých mechanizmov rezistencie, ktoré zatiaľ nie sú súčasťou oficiálnych postupov CLSI. Uvedené metodické postupy na stanovovanie beta-laktamáz s rozšíreným spektrom účinku (ESBL) u iných mikroorganizmov ako *E. coli*, *Klebsiella spp.* a *Proteus mirabilis*, ako aj potvrdenie ESBL v prítomnosti zvýšenej expresie chromozomálnych betalaktamáz typu AmpC, sa overovali na zbierkových kmeňoch NRC ATB s príslušnými mechanizmami rezistencie.
- V roku 2007 sa dokončila štúdia zameraná na sledovanie produkcie metalo-betalaktamáz u klinických izolátov *Pseudomonas aeruginosa*. Výsledky štúdie boli zverejnené vo viacerých prednáškach, boli súčasťou práce publikovanej v spolupráci s Ústavom fyziológie hospodárskych zvierat SAV v Košiciach a slúžili ako podklad pre metodické usmernenie NRC ATB pre laboratóriá klinickej mikrobiológie.
- Účasť na činnosti ÚK RALAP MZ SR.
- Vedúci NRC pôsobil ako člen Katalogizačnej komisie pre odbor klinická mikrobiológia MZ SR.
- Účasť na zasadnutiach a činnosti „Odbornej pracovnej skupiny J pre antiinfektíva na systémové použitie a antiparazitiká“ pri MZ SR.

- NRC sa podieľalo na príprave klasifikácie a bodovania laboratórných výkonov a na príprave dvoch odborných usmernení MZ SR, dotýkajúcich sa laboratórnej diagnostiky v klinickej mikrobiológii.

Národný informačný systém pre sledovanie rezistencie na antibiotiká SNARS SK

Počas roku 2007 sa naďalej vykonával systematický chronologický zber údajov o stave a vývoji rezistencie na antimikrobiálne liečivá v SR pre databázový systém SNARS.SK. V súčasnosti systém eviduje viac ako 38 000 000 testov citlivosti vykonaných v SR za roky 2000-2007. Údaje v roku 2007 poskytovalo 46 pracovísk v kvartálnych intervaloch. Získané dáta boli priebežne spracovávané a sú dostupné na internetovej stránke <http://www.snars.sk>. V rámci vývoja databázového systému boli aktualizované expertné analytické postupy v nadväznosti na dostupné odborné literárne údaje a aktuálny vývoj mechanizmov rezistencie v SR.

Národné referenčné centrum pre salmonelózy

zriadené rozhodnutím MZ SR zo dňa 1.5.2002 (zmenou zriaďovacej listiny z 29.4.2002, č.M/1985/2002).

- V NRC bolo na verifikáciu, identifikáciu a typizáciu spracovaných a analyzovaných 567 vzoriek. Izolátov susp. *Salmonella* spp. z biologického materiálu, zo vzoriek potravín a vzoriek prostredia bolo 555, 12 vzoriek potravín bolo zaslaných na detekciu prítomnosti salmonel metódou PCR. Spolu bolo v NRC vykonaných 18 863 vyšetrení.
- Izoláty *Salmonella* spp. pochádzali z klinických laboratórií a laboratórií a oddelení epidemiológie RÚVZ. Išlo o kmene *S. Enteritidis* izolované pri epidemickom výskyte a kmene pochádzajúce z mimočrevnej lokalizácie, izoláty *S. Typhimurium*, ako aj kmene, pri ktorých bola žiadaná verifikácia sérotypu a kmene v diagnostických laboratóriách netyповateľné. Z 541 verifikovaných kmeňov salmonel bolo v NRC pre salmonelózy identifikovaných 57 typov sérovarov.

Spolupráca s medzinárodnými pracoviskami

NRC pre salmonelózy je začlenené do svetovej medzinárodnej siete pre surveillance salmonelóz WHO Global-Salmonella-Surveillance (projekt GSS) a európskej siete ENTER-Net, (EK) spolupracujúcich laboratórií, ktoré vykonávajú laboratórne metódy izolácie, identifikácie, typizácie a testovanie rezistencie *Salmonella* spp. na antibakteriálne látky a pracovísk vykonávajúcich surveillance salmonelóz.

NRC pre arbovíruy a hemoragické horúčky

zriadené MZ SR rozhodnutím č.: 13549-1/2007-OZSO zo dňa 1.5.2007.

Kliešťová encefalitída: prijatých 529 vzoriek krvi/sér od pacientov

413 sér bolo vyšetrených na prítomnosť protilátok typu IgM, z čoho bolo pozitívnych 24.

402 sér bolo vyšetrených na prítomnosť protilátok typu IgG, z čoho bolo 31 pozitívnych.

Hemoragické horúčky s renálnym syndrómom spôsobené hantavírusom: prijatých 43 vzoriek krvi/sér od pacientov

sérotyp Puumala: jedna vzorka bola pozitívna na prítomnosť protilátok typu IgM

jedna vzorka bola pozitívna na prítomnosť protilátok typu IgG

sérotyp Hantaan: jedna vzorka bola pozitívna na prítomnosť protilátok typu IgM

jedna vzorka bola pozitívna na prítomnosť protilátok typu IgG.

Laboratórium molekulárnej diagnostiky

- Laboratórium vyšetřilo 697 vzoriek a realizovalo 1248 vyšetření.
- V rámci spolupráce s Laboratóriom bunkových kultúr bola realizovaná detekcia mořnej kontaminácie bunkových kultúr *Mykoplasma sp.* metódou PCR. Vyšetřených bolo 53 vzoriek bunkových kultúr.
- V spolupráci s NRC pre salmonely bola realizovaná elektroforéza v pulznom poli na bliřšiu charakteristiku izolátov salmonel ako aj monitoring kmeňov *Salmonella sp.* metódou RAPD PCR. Metódou PFGE bolo vyšetřených 96 izolátov. Metódou RAPD PCR bolo testovaných celkovo 90 izolátov, s ktorými bolo realizovaných 284 vyšetření. Bola zavedená PCR na identifikáciu *Salmonella sp.* v prípade izolátov, ktoré majú sporné výsledky biochemickej identifikácie. Vyšetřených bolo 63 izolátov. Taktiež bola zavedená PCR na odlíšenie izolátov schopných metabolizovať D-tartarát. Vyšetřených bolo 29 izolátov.
- Metóda RAPD PCR bola využitá aj na bliřšiu charakteristiku invazívnych kmeňov *N. meningitidis* v spolupráci s NRC pre meningokoky. Testovaných bolo 64 invazívnych kmeňov, s ktorými bolo realizovaných celkovo 231 vyšetření. Bola zavedená PCR na identifikáciu a určenie séro skupiny izolátov *N. meningitidis* v prípade polyaglutinovatelných, samoaglutinovatelných a neaglutinovatelných izolátov. Vyšetřených bolo celkovo 11 izolátov. Taktiež bola realizovaná metóda MLST (Multi Locus Sequence Typing) na bliřšiu charakterizáciu invazívnych izolátov *N. meningitidis*. Charakterizované boli 4 izoláty.
- V spolupráci s NRC pre poliomyelitídu bola realizovaná detekcia vírusov rodu *Enterovirus* metódou nested PCR. Testovaných bolo celkovo 93 vzoriek. Bola zavedená detekcia *Poliovirus* metódou PCR. Testovaných bolo 13 vzoriek.
- V spolupráci s laboratóriom pre diagnostiku neuroinfekcií a ochorení kardiovaskulárneho systému, zařivacieho traktu – vírusovej etiológie bola realizovaná detekcia *Norovirus* I genotyp, *Norovirus* II genotyp a *Astrovirus* na doplnenie diagnostiky v prípade hraničných hodnôt serologického vyšetřenia. Testovaných bolo 111 vzoriek na *Norovirus* I aj II genotyp. Prítomnosť *Astrovirus* bola zisťovaná v 74 vzorkách.

Laboratórium bunkových kultúr

- Prioritou laboratória v roku 2007 bola príprava kvalitných a štandardných bunkových substrátov pre NRC ÚVZ SR, RÚVZ BB a RÚVZ KE.
- V laboratóriu sa pracovalo so 7 bunkovými líniami, pričom každá bunková línia sa sériovo pasážovala v 2-3 paralelných sledoch.
- Priebežne boli z jednotlivých bunkových línii pripravované zásobné suspenzie do zbierky bunkových kultúr.
- Všetky pripravené zásobné bunkové línie do zbierky sa pravidelne testovali z hľadiska prítomnosti *Mykoplasma spp.*
- Laboratórium pripravilo pre virologické laboratória celkovo 13 868 miliónov bunkových suspenzií.

Laboratórium so stupňom biologickej bezpečnosti pre biofaktory 3

- Laboratórium zabezpečovalo preberanie podozrivých zásielok a materiálov z vonkajšieho prostredia zo západoslovenského regiónu a vykonávalo laboratórnú diagnostiku prítomnosti spór *B. anthracis* v týchto vzorkách. Spracovaných bolo 25 zásielok, pričom bolo realizovaných 442 špeciálnych vyšetření.
- Od júna 2007 sa pokusne zaviedlo skriningové vyšetřenie iných biologických agens prístrojom Defender TSR – antrax, ricín, botulotoxín, tularémia.

Prehľad laboratórných vyšetrení

PCR	13 vzoriek, 20 vyšetrení
Kultivačné vyšetrenie	20 vzoriek, 361 vyšetrení
Defender:	11 vzoriek, 61 vyšetrení: ANTR 16 RIC 11 BOTOX 23 TUL 11

Laboratórium pre diagnostiku respiračných infekcií vírusovej etiológie

- V laboratóriu sa vyšetrujú dvojice sér metódami: hemaglutinačno-inhibičným testom (HIT) a komplement-fixačnou reakciou (KFR) resp. metódou ELISA (*Mycoplasma pneumoniae*). Hemaglutinačno-inhibičným testom sú vyšetované séra na prítomnosť protilátok proti vírusu chrípky typu A s bližšie určenými subtypmi H1, H3 a typu B. Komplement-fixačnou reakciou (KFR) sú vyšetované séra na prítomnosť protilátok proti vírusu chrípky typu A a B, adenovírusu, respiračnému syncytiálnemu vírusu (RSV), vírusu parainfluenzy, vírusu lymfocytárenej choreomeningitídy (LCMV) a nevírusových: *Chlamydia psittaci*, *Coxiella burnetti* a *Mycoplasma pneumoniae*.
- V roku 2007 bolo v laboratóriu vyšetrených 837 materiálov.

Laboratórium pre diagnostiku neuroinfekcií, ochorení kardiovaskulárneho systému a zažívacieho traktu – vírusovej etiológie

Celkový počet vzoriek: 7192

Celkový počet vyšetrení: 12 319

- 3030 vyšetrení izolačných pokusov na bunkových kultúrach z 857 vzoriek
- biologického materiálu od pacientov
- 1422 vyšetrení hladiny protilátok proti Coxsackie vírusom zo sk.B, Coxs.A7 a A9 vírusneutralizačným testom na bunkových kultúrach.
- 1884 vyšetrení EIA z patientských sér na dôkaz IgM a IgA protilátok proti enterovírusom, antigénov a protilátok HBV, HAV, HCV
- 5983 vyšetrení vzoriek od pacientov s dg. gastroenteritídy.

Úsek zabezpečenia laboratórných a sanitárnych činností

- zabezpečil pre potreby NRC a laboratórií OLM a OOFŽP prípravu 3 725,5 l živných médií. Z toho bolo pripravených 89 000 ks tuhých pôd na platne a 250 000 ks tuhých a tekutých špeciálnych pôd do skúmaviek
- vykonával internú kontrolu laboratórných pracovísk OLM (kontrola prostredia laboratórií so špeciálnym režimom, kontrola dezinfekcie a sterilizácie) a zabezpečoval centrálny príjem a evidenciu biologického materiálu na OLM
- zabezpečoval dekontamináciu bakteriálne a virologicky kontaminovaného infekčného materiálu, čistenie, prípravu a sterilizáciu laboratórneho skla a pomocného zdravotníckeho materiálu a čistenie laboratórných priestorov.

Novozavedené laboratórne metódy

NRC pre poliomyelitídu

- molekulárno biologické metódy – RT PCR Entero
- metóda nepriameho imunofluorescenčného testu na kontrolu kontaminácie bunkových kultúr mykoplazmami

NRC pre meningokoky

- porovnanie E testov s dosiaľ používanou agarovou dilučnou a ich zavedenie pri stanovení MIC invazívnych kmeňov *N. meningitidis*. Rozšírenie testovaného spektra z 3 na 5 antibiotík
- zavedenie identifikačnej PCR *N. meningitidis* z kultúry kmeňa alebo biologického materiálu
- zavedenie PCR na stanovenie séroskupín *N. meningitidis* z kultúry alebo priamo z biologického materiálu v prípade nedostupnej kultúry kmeňa
- skúšobné zavedenie MLST: príprava invazívnych kmeňov *N. meningitidis* na sekvenáciu: prvá amplifikácia a purifikácia produktu s náväznou sekvenáciou na pracovisku poskytujúcom uvedenú službu a následnou identifikáciou sekvenčného typu v NRC

NRC pre salmonelózy

- RAPD PCR a PFGE elektroforéza v pulznom poli. Metódou RAPD PCR bolo vyšetrených 90 izolátov salmonel a vykonaných 284 analýz. Metódou PFGE bolo analyzovaných 96 izolátov z predpokladaného epidemického výskytu rôznych sérovarov salmonel
- identifikačná ID PCR metóda, ktorá umožňuje zaradenie alebo vylúčenie izolátu do *Salmonella* spp.
- detekcia kmeňov *Salmonella* spp. metabolizujúcich D-tartarát. Metóda umožňuje exaktné zaradenie jednotlivých izolátov *Salmonella* spp. do taxonomicky relevantných skupín podľa biochemickej aktivity, umožňuje diferenciálnu diagnostiku a detekciu odlišných kmeňov v rámci stanovených skupín. Uvedená metóda bude používaná aj na confirmáciu interpretácie klasickej konvenčnej skúmovkovej metódy využitia D-tartarátu

Laboratórium molekulárnej diagnostiky

- identifikácia izolátov *Salmonella* sp. metódou PCR v spolupráci s NRC pre salmonely.
- odlišenie izolátov *Salmonella* sp. schopných metabolizovať D-tartarát metódou PCR v spolupráci s NRC pre salmonely
- charakterizácia vybraných kmeňov *Salmonella* sp. metódou elektroforézy v pulznom poli v spolupráci s NRC pre salmonely
- identifikácia izolátov *N. meningitidis* metódou PCR v spolupráci s NRC pre meningokoky
- určenie séroskupiny izolátov *N. meningitidis* metódou PCR v prípade polyaglutinovatelných, samoaglutinovatelných a neaglutinovatelných izolátov v spolupráci s NRC pre meningokoky
- metóda MLST (Multi Locus Sequence Typing) v spolupráci s NRC pre meningokoky.

Účasť na medzilaboratórnych porovnávacích testoch

NRC pre chrípku

- MPT v molekulárno-biologických metódach pri zisťovaní povrchových antigénov vírusu chrípky - identifikácia neznámych vzoriek, obsahujúcich vírusy chrípky, metódou RT-PCR. Usporiadateľ: WHO External Quality Assurance Project, apríl 2007. NRC dosiahlo 100% úspešnosť.

NRC pre poliomyelitídu

- test profesionality organizovanom v rámci „WHO Euro Polio Laboratory Network“. Organizátor: Regionálne referenčné laboratórium WHO v Helsinkách. NRC dosiahlo 100% úspešnosť.

NRC pre meningokoky

- UK NEQAS - 4 kultivačné a 8 nekultivačné referenčné materiály. Kultivovateľné vzorky boli identifikované a typizované fenotypovými aj genotypovými metódami. V prípade nekultivovateľných vzoriek boli všetky metódou PCR identifikované a stanovená séroskupina. NRC si overilo a potvrdilo správnosť výsledkov v stanovení klonálnych komplexov.

NRC pre MMR

- vyšetrenie panelových vzoriek sér, každoročne zasielaných z WHO, v rámci kontrolného testovania kvality a odbornosti laboratórnej práce v sieti participujúcich národných referenčných laboratórií.

NRC pre salmonelózy

- EQAS - typizácia *Salmonella* spp. a stanovenie citlivosti na ATB - Enter-net. Organizátor: CRL pre Salmonely, RIVM, Holandsko, v spolupráci s HPA, Collindale Ave, Londýn, Veľká Británia, apríl 2007
- EQAS 2007 - Global Salmonella Surveillance a WHO-Organizátor NHI Dánsko, Institute Pasteur, CDC Atlanta a WHO Global Salm-Surv Steering Committee, december 2007. NRC dosiahlo 100% zhodu výsledkov.

Laboratórium molekulárnej diagnostiky

- UK NEQAS a Meningococcal Reference Unit, Manchester, UK: identifikačná PCR, PCR na určenie séroskupiny a MLST u kultivovateľných aj nekultivovateľných izolátov.

Organizovanie medzilaboratórnych porovnávacích testov

NRC pre chrípku

Pre laboratória RÚVZ v Banskej Bystrici a Košiciach NRC pripravilo kontrolu laboratórnej práce. Boli pripravené referenčné vzorky obsahujúce vírusy chrípky v rôznom riedení. Úlohou bolo pomnoženie vírusu a čo najbližšia identifikácia. Obidve laboratória splnili očakávané výsledky.

NRC pre poliomyelitídu

NRC organizovalo v októbri 2007 externú kontrolu kvality (EKK) pre subnárodné virologické laboratória v RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici a Košiciach. Pre každé laboratórium bolo pripravených 5 referenčných vzoriek. Vzorky boli spracované a vyšetrené na 2 bunkových substrátoch podľa doporučených postupov WHO. Požadovanú úroveň dosiahli všetky testované laboratória.

NRC pre MMR

NRC organizovalo externú kontrolu kvality laboratórnej diagnostiky osýpok a rubeoly pre subnárodné virologické laboratória v RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici a Košiciach.

NRC pre ATB

NRC organizovalo, odborne zabezpečovalo a vyhodnocovalo pravidelnú externú kontrolu stanovovania kvalitatívnej a kvantitatívnej citlivosti v 56 laboratóriách klinickej mikrobiológie, zaradených do siete zdravotníckych zariadení v SR. V roku 2007 sa zaslali 4 kruhové vzorky. Každá kruhová vzorka obsahovala 2 mikroorganizmy. Sumárne výsledky kontrolného testovania spolu s vyhodnotením sa pravidelne zverejňovali aj na internete www.szusr.sk (projekty/mikrobiológia).

NRC pre salmonelózy

NRC pokračovalo v programe externej kontroly kvality laboratórnej diagnostiky *Salmonella* spp. v diagnostických laboratóriách v SR zaslaním referenčných kmeňov *S. Hadar* a *S. Saintpaul*. Do testovania kruhových vzoriek sa zapojilo 52 z 56 laboratórií klinickej mikrobiológie v SR. Do samotného testovania citlivosti na ATB sa zapojilo 7 laboratórií.

Prednášková a publikačná činnosť

Prednášky

- Blašková, H., Adamčáková J.: Zhodnotenie chrípkovej sezóny 2006/2007. Konzultačný deň NRC, Bratislava, 22.5.2007
- Blašková, H.: Vírus chrípky, chrípka -aktuálna situácia. Seminár ÚVZ SR, 7.6.2007
- Blašková, H.: Niektoré postupy dôkazu prítomnosti vírusu chrípky v klinickom materiáli, sérologické vyšetrenia protilátok. Seminár pre Mikrobiologický ústav LFUK, Bratislava, 13.12.2007.
- Krejnosová, I., Gocníková, H., Bystrická, M., Blašková, H., Yewdell, J., Bennink, J., Russ, G.: Infekcia vírusom chrípky typu A indukuje protilátky špecifické pre PB1-F2 proteín. 24 Kongres Československej spoločnosti mikrobiologickej, Liberec, 2.-5. 10.2007
- Adamčáková, J., Forróová, J., Blašková, H.: Využitie RT-PCR a multiplex RT-PCR v diagnostike vírusu chrípky a iných respiračných vírusov. Konzultačný deň NRC, Bratislava, 22.5.2007
- Adamčáková, J.: Bál' či nebál' sa vtácej chrípky? Seminár ÚVZ SR, 7.6.2007
- Sobotová, Z., Blahová, Š., Pastuchová, K., a kol.: Laboratórny Containment divého poliovírusu. Konzultačný deň národných referenčných centier pre surveillance infekčných ochorení v SR, Bratislava, 22.5.2007
- Sobotová, Z., Blahová, Š.: Laboratórny containment divého poliovírusu v SR. XV. Moravsko-Slovenské dny, 17.-19.2007, Ostravice, ČR
- Vaculíková, A., Jančulová, V., Černická, J., Sláčiková, M.: Invazívne meningokové ochorenia v SR – súčasnosť a perspektívy laboratórnej diagnostiky v NRC pre meningokoky. Konzultačný deň NRC pre surveillance infekčných ochorení v SR, Bratislava, 22.5.2007
- Sláčiková, M., Vaculíková, A., Jančulová, V.: Epidemiology and Surveillance of Invasive Meningococcal Diseases in the Slovak Republic. 9th meeting EMGM, Rím, 29.-31.5.2007
- Nikš, M.: Rezistencia na antibiotiká - kľúčové problémy v SR. XII. Odborná konferencia Sekcie klinickej mikrobiológie SLK Aktuálne problémy mikrobiológie a infektológie Piešťany, SR 23.-25.2.2007
- Nikš, M.: Testowanie lekowrażliwości i ustalenie strategii terapii antybiotykowej. Polskie Towarzystwo Mikrobiologów Oddział w Krakowie, Krakow, PL, 29 marca 2007
- Nikš, M.: SNARS 2001 – 2006. Aktuálny stav a vývojové trendy rezistencie na antibiotiká v SR. Konzultačný deň NRC, Bratislava, 22.5.2007
- Nikš, M.: Aktuálny stav a trendy vývoja rezistencie kľúčových nemocničných patogénov v SR XI. Slovensko-Český kongres o infekčných, Trnava, 7. – 9. jún 2007
- Nikš, M.: Aktuálny stav a vývoj rezistencie kľúčových nemocničných patogénov v Slovenskej republike. XV. Moravsko-slovenské mikrobiologické dny, Ostravice, ČR, 17. - 19. september 2007
- Pracovníci NRC sa ďalej podieľali na príprave odborných programov a predniesli prednášky venované problematike racionálneho používania antibiotík na ďalších 9 regionálnych schôdzach Slovenskej lekárskej spoločnosti na Slovensku.
- Gavačová, D.: Salmonelózy ľud í- interdisciplinárny problém. Konferencia Asociácie aviárnej medicíny v SR, Nitra, 22.03.2007
- Gavačová, D.: Laboratórna diagnostika a surveillance salmonelóz. Ústavný seminár ÚVZ SR, Bratislava, 26.4.2007
- Gavačová, D., Černická, J., Fundarková, S.: Laboratórna diagnostika a surveillance salmonelóz v SR, Konzultačný deň NRC, Bratislava, 22.05.2007
- Gavačová, D.: Laboratórna diagnostika salmonelóz. Seminár pre laborantov OKM, Mikrobiologický ústav LFUK, Bratislava, 17.05.2007

Gavačová, D.: Laboratórna diagnostika a surveillance salmonelóz. Konzultačný deň NRC pre MŽP, ÚVZ SR, Bratislava, 5.06.2007

Gavačová, D., Černická, J.: Salmonelózy - Aktuality 2007. Konzultačný deň NRC pre MŽP, ÚVZ SR, Bratislava, 7.11.2007

Tietzová, J.: Laboratórna diagnostika a surveillance exantémových ochorení. Ústavný seminár ÚVZ SR, apríl 2007

Publikácie

Blaškovičová, H.: Niektoré diagnostické metódy používané v laboratóriu NRC pre chrípku. Informačný bulletin ÚVZ SR 4/2007

Blaškovičová, H.: Vírus chrípky. Lekárnik, roč.XII, č.11, 2007

Blaškovičová, H.: Posúdenie projektu č. 2/0134/08 pre Vedeckú grantovú agentúru VEGA, august 2007

Kováčová, E., Majtán, J., Botek, R., Bokor, T., Blaškovičová, H., Soľavová, M., Ondicová, M., Kazár, J.: A fatal case of psittacosis in Slovakia, January 2006. Eurosurveillance weekly releases 2007: Vol., 12/Issue 8

Sobotová, Z., Blahová, Š., Pastuchová, K. a kol.: Laboratórny Containment divého poliovírusu. Zborník z Konzultačného dňa Národných referenčných centier pre surveillance infekčných ochorení v SR, Bratislava, 22.5.2007, str.24

Jančulová, V., Lančová, J., Sláčiková, M., Sobotová, Z.: Výskyt akútnych chabých obrn a stratégia očkovania proti poliomyelitíde v Slovenskej republike. Zborník z Konzultačného dňa Národných referenčných centier pre surveillance infekčných ochorení v SR, Bratislava, 22.5.2007, str.25

Teemu Smura, Soile Blomquist, Anja Paananen, Tytti Vuorinen, Zdenka Sobotova, Veronika Bubovika, Olga Ivanova, Tapani Hovi, Merja Roivanen: Enterovirus Surveillance Reveals Proposed new Serotypes and Provides new Insight into Enterovirus 5' UTR Evolution. Journal of General Virology, sep.2007, 88:2520-2526

Vaculíková, A., Jančulová, V., Černická, J., Sláčiková, M.: Invazívne meningokové ochorenia v SR – súčasnosť a perspektívy laboratórnej diagnostiky v NRC pre meningokoky. Zborník abstraktov z Konzultačného dňa NRC pre surveillance infekčných ochorení v SR, Bratislava, 22.5.2007

Sláčiková, M., Vaculíková, A., Jančulová, V.: Epidemiology and Surveillance of Invasive Meningococcal Diseases in the Slovak Republic. Zborník z 9th meeting EMGM, Rím, 29.-31.5.2007

Nikš., M.: First report of the carbapenem-resistant *Pseudomonas aeruginosa* producing IMP-7 metallo-beta-lactamase in Slovakia. Int J Antimicrob Agents. 2007 Oct;30(4):370-1

Fundarková, S., Gavačová, D.: Surveillance salmonelóz v SR. Zborník abstraktov z Konzultačného dňa NRC pre surveillance infekčných ochorení v SR, Bratislava, 22.05.2007, str. 36.

Zahraničné služobné cesty

Blaškovičová, H.: Výročné zasadanie skupiny EISS v Malage, 9. -11.5.2007

Blaškovičová, H.: Pracovné zasadanie skupiny EISS v Malage, 5. -7.12.2007

Adamčáková, J: Stretnutie medzinárodnej ECDC skupiny pre prípravu opatrení pri chrípkovej pandémie, Cyprus, 18.-21.6.2007

Sobotová, Z.: 15th International Seminar on Global Clinical Trial Logistics and Cold Chain Management, 16. 11.2007 Copenhagen, Denmark

Vaculíková, A.: 1-týždňová odborná stáž v NRL pre meningokové nákazy, Praha, 22.-27.apríl 2007

Vaculíková, A. : 9th meeting EMGM, Rím, 29.-31.5.2007

Nikš., M.: národné zastúpenie na zasadnutí General meeting EUCAST (Európska komisia pre štandardizáciu testovania citlivosti) v rámci 17. Európskeho kongresu klinickej mikrobiológie a infekčných ochorení (ECCMID), Mnichov, Nemecko, 30.3. - 3.4.2007
Gavačová, D.: Pracovné výročné stretnutie vedúcich pracovísk participujúcich v sieti pre surveillance ENTER-Net, Viedeň, 4.7.-6.7.2007
Gavačová, D.: Pracovné stretnutie vedúcich pracovníkov NRC, Štokholm, 27.11.-30.11.2007

Členstvo

Sobotová, Z.: expert pre SNAS v oblasti lekárskej mikrobiológie a virológie, člen Poradného zboru hlavného hygienika SR pre odbor lekárska mikrobiológia.

Nikš, M.: člen výboru Sekcie klinickej mikrobiológie Slovenskej lekárskej komory, predseda výboru Slovenskej sekcie klinickej mikrobiológie Slovenskej lekárskej spoločnosti, člen Slovenskej infektologickej spoločnosti SLS

Gavačová, D.: Sekcia klinickej mikrobiológie SLK, Mikrobiologická spoločnosť SLS, Infektologická spoločnosť SLS, Chemoterapeutická spoločnosť SLS, Poradný zbor hlavného hygienika Slovenskej republiky pre odbor lekárska mikrobiológia

Tietzová, J.: Slovenská spoločnosť klinickej mikrobiológie, SLS

Babjaková, N.: SLS –SZP, Lekárska komora

Odbor lekárskej mikrobiológie
Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom
v Banskej Bystrici

OLM RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici vykonával v roku 2007 základnú a nadstavbovú diagnostiku na úseku antiinfekčnej imunológie, lekárskej virológie, lekárskej parazitológie, molekulárnej biológie, mikrobiológie životného prostredia a biológie životného prostredia pre okresy Banská Bystrica a Zvolen. Nadstavbové vyšetrenia boli vykonávané pre bývalý stredoslovenský región.

Pracoviská OLM zabezpečovali prednášok, výuku a praktické cvičenia pre študentov FPV Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici, FEE TU Zvolen, predatestačné stáže pre lekárov NsP, prednášky v rámci tematických kurzov pre SZU v Bratislave.

Organizačné členenie

Oddelenie antiinfekčnej imunológie
Oddelenie lekárskej virológie
Oddelenie lekárskej parazitológie
Oddelenie lekárskej bakteriológie, bakteriologických zbraní a bioterorizmu
Oddelenie mikrobiológie životného prostredia
Oddelenie biológie životného prostredia
Oddelenie molekulárnej biológie
NRC pre pertussis a parapertussis
NRC pre toxoplazmózu
Špecializované pracovisko pre vírusové hepatitídy
Informačné centrum pre bakteriologické, (biologické) a toxínové zbrane.

Analýza činnosti jednotlivých pracovísk

Oddelenie antiinfekčnej imunológie

- Pracovisko zabezpečovalo sérologickú diagnostiku pre Banskobystrický okres a nadstavbovú diagnostiku vírusových hepatitíd.
- Priebežne boli poskytované konzultácie klinickým pracovníkom a iným mikrobiologickým pracoviskám.
- Vyšetrených bolo celkom 1 655 vzoriek biologického materiálu čo predstavuje 7 913 analýz.
- Pracovníci sa zapojili do príprav na rozšírenie akreditovaných vybraných laboratórnych metód - ELISA metódy na diagnostiku Rubelly, Rubelly – avidita, Osýpok a Parvo B19.

Oddelenie lekárskej virológie

- Pracovisko zabezpečovalo kompletnú kultivačnú virologickú diagnostiku pre oblasť stredoslovenského regiónu.
- Poskytovanie konzultácií klinickým pracovníkom a iným mikrobiologickým pracoviskám vo virologickej diagnostike.
- Vyšetrených bolo 563 vzoriek biologického materiálu, čo predstavuje 12 647 analýz a 30 399 výkonov.

- V rámci surveillance chrípky bolo vyšetrených 296 vzoriek biologického materiálu od 166 pacientov, v ktorých bol izolovaný 2x vírus chrípky A/H1N1/Solomon Islands/3/2006 -like a 3x vírus chrípky A/H3N2/California/07/04 – like. 130 vzoriek výterov bolo vyšetrených zároveň aj na kuracích embryách, kde bola izolovaná 2x chrípka A/H3N2/California/07/04 –like.
- V rámci akčného plánu pre eradikáciu poliomyelitídy na Slovensku pracovisko plnilo úlohy:
 1. Cirkulácia vírusov poliomyelitídy vo vonkajšom prostredí - vyšetrených 84 vôd z čističiek odpadových vôd v stredoslovenskom regióne.
 2. Surveillance akútnych chabých obŕn (ACHO) - vyšetrených 44 materiálov s diagnózami ACHO, z toho bolo 25 stolíc, 5 výterov a 14 likvorov. Z dvoch stolíc bol izolovaný vírus ECHO.
- V rámci diagnostiky CMV pracovisko vykonávalo vyšetovanie herpetických infekcií u imunokompromitovaných pacientov, patologických novorodencov, pacientov pred a po transplantácii orgánov - vyšetrených 86 biologických materiálov od 56 pacientov.

Oddelenie lekárskej parazitológie

- Oddelenie zabezpečovalo parazitologickú diagnostiku pre okres Banská Bystrica. Nadstavbovú diagnostiku toxoplazmózy a niektoré vyšetrenia na tkanivové parazity sa vykonávali aj pre iné okresy stredoslovenského regiónu.
- Poskytovanie konzultácií klinickým pracovníkom a iným mikrobiologickým pracoviskám, predovšetkým v oblasti mikroskopickej diagnostiky parazitov.
- Vyšetrených bolo 1434 vzoriek biologického materiálu, čo predstavuje 6101 analýz.
- Pre potreby odboru hygieny detí a mládeže bolo vyšetrených 19 vzoriek z pieskových materských škôl a verejných pieskovísk v Banskej Bystrici.
- Pracovisko pokračovalo v práci na rozšírení akreditácie o metódy dôkazu protilátok proti tkanivovým helmintózam (larválna toxokaróza, echinokokóza, trichinelóza).

Oddelenie mikrobiológie životného prostredia

Podrobná správa je súčasťou správy mikrobiológie životného prostredia v SR a odboru objektivizácie faktorov životných podmienok v SR.

Oddelenie lekárskej bakteriológie, bakteriológie, bakteriologických zbraní a bioterorizmu

- Na pracovisku bolo vyšetrených spolu 6 rôznych materiálov podozrivých na prítomnosť nebezpečných pôvodcov bakteriologických zbraní a bioterorizmu. Všetky vzorky boli na prítomnosť týchto agens negatívne.
- Oddelenie vypracovávalo podklady a odborné posudky pre Policajné riaditeľstvá pri vyšetrovaní pri naplnení podstaty trestných činov šírenia poplašných správ, všeobecného ohrozenia, príp. bioterorizmu na území SR.
- Centrum spolupracovalo s Úradom civilnej ochrany Ministerstva vnútra SR, Vzdelávacím a technickým ústavom civilnej ochrany pri výmene informácií, materiálov a pod.
- Oddelenie vypracovalo ďalšie pracovné postupy pre izoláciu a diagnostiku zvlášť nebezpečných pôvodcov biologických zbraní a bioterorizmu: Abrín a Bungarotoxín.
- Pre potreby sledovania epidemického procesu, laboratóriá pokračovali vo vyšetrovaní vzoriek biologického pôvodu na prítomnosť pôvodcov infekcií. Z predpokladaných ohnísk nákaz spolu bolo vyšetrených 121 materiálov. V piatich prípadoch bola potvrdená prítomnosť *Salmonella enteritidis*, v siedmich prípadoch *Staphylococcus aureus* z toho

jeden kmeň s produkciou stafylokokového enterotoxínu C a jeden s tvorbou stafylokokového enterotoxínu A.

- V rámci výskumných prác oddelenie mapovalo zdravotnú situáciu u chovancov so zameraním sa na epidemiologickú situáciu nosičstva rezistentných kmeňov *Streptococcus pneumoniae*.

Oddelenie molekulárnej biológie

- Oddelenie zabezpečuje nadstavbovú diagnostiku pre oddelenia lekárskej parazitológie, lekárskej virológie, antiinfekčnej imunológie, pre oddelenie lekárskej bakteriológie, bakteriologických zbraní a bioterorizmu a pre oddelenie biológie životného prostredia a pre NRC odbor.
- V spolupráci s NRC pre toxoplazmózu bolo vyšetrených 208 materiálov na prítomnosť *Toxoplasma gondii*. V spolupráci s NRC pre pertussis a parapertussis bolo vyšetrených 65 materiálov na prítomnosť *Bordetella pertussis* a *Bordetella parapertussis* z toho 2 materiály boli pozitívne na prítomnosť *Bordetella pertussis*.
- Pracovisko spolupracuje s oddelením lekárskej bakteriológie, bakteriologických zbraní a bioterorizmu pri diagnostike materiálov podozrivých na prítomnosť agens biologických zbraní (*Bacillus anthracis*, *Brucella melitensis*, *Francisella tularensis*, *Vibrio cholerae*).
- Pracovisko ukončilo prípravné práce na zavedenie nových metodík diagnostiky pomocou pulznej elektroforézy (diagnostika *Streptococcus pneumoniae* a *Staphylococcus aureus*).

NRC pre pertussis

- V roku 2007 NRC vyšetřilo 31 vzoriek biologického materiálu mikroaglutinačnou metódou na dôkaz protilátok proti *B. pertussis* a 1080 vzoriek biologického materiálu ELISA metódou na dôkaz protilátok triedy IgG proti *B. pertussis*, z toho bolo 990 pozitívnych, 20 vzoriek biologického materiálu ELISA metódou na dôkaz protilátok triedy IgA proti *B. pertussis*, z toho bolo 8 vzoriek pozitívnych, 20 vzoriek biologického materiálu ELISA metódou na dôkaz protilátok triedy IgM, z toho boli 3 vzorky pozitívne a 31 vzoriek biologického materiálu mikroaglutinačnou metódou na dôkaz protilátok proti *B. parapertussis*.
- Do NRC prišlo 64 nazofaryngeálnych výterov na priamy dôkaz *B. pertussis* a 62 vzoriek na priamy dôkaz *B. parapertussis* metódou Real-time PCR, z toho boli 2 vzorky pozitívne na *B. pertussis*.
- NRC rozšířilo paletu vyšetření o izoláciu *B. pertussis* a *B. parapertussis* z nazofaryngeálneho výteru. Metóda bola doakreditovaná.
- NRC poskytovalo konzultačnú a metodickú činnosť pre klinické pracoviská. Metodická činnosť spočívala v poskytovaní odborných informácií pre lekárov prvého kontaktu. Na webovej stránke RÚVZ B. Bystrica (www.vzbb.sk) je zriadená stránka NRC, kde je zverejnená správa o jeho činnosti, epidemiologický prehľad o výskyte pertussis, odborné články, ako aj odkazy na iné stránky s rovnakou problematikou.

NRC pre toxoplazmózu

- NRC vyšetřilo metódou KVR na dôkaz celkových toxoplazmových protilátok 179 vzoriek sér. Na dôkaz špecifických IgM protilátok metódou ELISA bolo vyšetřených 154 vzoriek, na dôkaz IgA protilátok metódou ELISA 144 vzoriek a na dôkaz IgE protilátok metódou ELISA 126 vzoriek sér. Avidita IgG protilátok bola vyšetřená v 126 vzorkách. Za účelom zistenia prevalencie toxoplazmových protilátok v slovenskej populácii bolo vyšetřených ďalších 362 vzoriek (KVR 308 vzoriek, ELISA IgG 54 vzoriek).

- Pracovisko pokračovalo v surveillance toxoplazmózy gravidných žien, čo umožňuje vyhľadať prípady aktívnej a kongenitálnej toxoplazmózy a začať včasnú a cieleňú liečbu. Za obdobie roka 2007 bolo vyšetrených 99 vzoriek sér od gravidných žien.
- NRC zabezpečovalo metodickú činnosť, ktorá spočíva v poskytovaní odborných informácií pre lekárov prvého kontaktu. Na webovej stránke RÚVZ Banská Bystrica (www.vzbbb.sk) je zriadená stránka NRC, kde je zverejnená správa o jeho činnosti, epidemiologický prehľad o výskyte toxoplazmózy, odborné články, metodiky a odborné usmernenia, ako aj odkazy na iné stránky s rovnakou problematikou.

Špecializované pracovisko pre vírusové hepatitídy

- Pracovisko zabezpečuje diagnostiku vírusovej hepatitídy, najmä vírusovej hepatitídy C (VHC), konfirmovaním VHC reaktívnych vzoriek metódou Western-blot.
- Počet reaktívnych vzoriek v roku 2007 bol 2, ale vyšetrených bolo 18 vzoriek biologického materiálu VHC na dôkaz pozitivity metódou Western-blot . Z toho súboru bolo 11 vzoriek pozitívnych.

Novozavedené laboratórne metódy

Oddelenie lekárskej parazitológie

- metodika na parazitologické vyšetovanie pieskovísk

Oddelenie molekulárnej biológie

- kvalitatívne vyšetrenia: *Babesia microti* (divergens), *Borrelia burgdorferi*, *Vibrio cholerae* (ompW)
- dôkaz *Naegleria fowleri* zo vzoriek zo životného prostredia a z klinických vzoriek pomocou metódy real-time PCR
- diagnostika RNA vírusov pomocou certifikovaných diagnostických súprav Amplisens® firmy Interlabservice.

Účasť na medzilaboratórnych porovnávacích testoch

Oddelenie antiinfekčnej imunológie

- kontrolné vzorky (spolu 20 vzoriek) na dôkaz protilátok proti Rubeolla a Measles v spolupráci s NRC pre MMR VZ SR
- MPT organizovaný CDC pre kontrolu HIV infekcií – 6 vzoriek, stanovenie protilátok dvoma metódami (ELISA, Western Blot), január 2007
- MPT na stanovenie protilátok triedy IgG, IgA, IgM proti *B. pertussis* organizovaný fínskou spoločnosťou Labquality
- MPT na stanovenie protilátok triedy IgG, IgM proti HAV, Parvo B19 a Rubeolla s interpretáciou dosiahnutých výsledkov organizovaný fínskou spoločnosťou Labquality

Oddelenie lekárskej virológie

- externá kontrola kvality, organizátor NRC pre poliomyelitídu (ÚVZ SR Bratislava) – 5 vzoriek, 100% úspešnosť
- externá kontrola kvality, organizátor NRC pre chrípku (ÚVZ SR) – 8 vzoriek, 100% úspešnosť

Oddelenie lekárskej parazitológie a NRC pre toxoplazmózu

- dva MPT na stanovenie toxoplazmových protilátok Toxoplasma antibodies 1/2007 a 2/2007, organizátor Labquality, Fínsko
- MPT v sérologickej diagnostike toxokarózy, trichinelózy a echinokokózy, organizátor PaÚ SAV, Košice

Oddelenie molekulárnej biológie

- externá kontroly kvality, organizátor NRC pre chrípku (ÚVZ SR, Bratislava), - 8 vzoriek, október 2007

NRC pre pertusis

- medzinárodná kontrola kvality na dôkaz protilátok triedy IgG, IgM, IgA s následnou interpretáciou výsledkov ,organizátor spoločnosť Labquality - 6 vzoriek

Špecializované pracovisko pre vírusové hepatitídy

- medzilaboratórne porovnanie s NRC pre vírusové hepatitídy, dosiahnuté výsledky boli totožné s výsledkami z NRC.

Prednášková a publikačná činnosť

L. Maďarová, C. Klement, D. Kohútová, Katarína Tináková, Ľudmila Krajčíková, Margita Obernauerová: Central European Journal of Public Health First Confirmation of Bordetella pertussis Occurrence in Slovakia by Using Real-time PCR. Časopis je indexovaný/excerptovaný v EMBASE, MEDLINE/Index Medicus, Scopus, Chemical Abstracts, Biological Abstracts, Biosis Previews, Cent Eur J Publ Health 2007; 15 (1): 38–43 Bibliographia Medica Českoslovača, EBSCO Publishing ISSN: 1210-7778

Schréter I, Kristian P, Klement C, Kohútová D, Jarčuška P, Maďarová L, Avdičová M, Máderová E.: Prevalencia infekcie vírusom hepatitídy C v Slovenskej republike. Klinická mikrobiológia a infekční lekárství, Časopis je indexovaný a excerptovaný v databázich Medline/Index Medicus, Embase/Excerpta Medica Database a Scopus, Rok 2007; ročník 13, číslo 2, 54-58 s.

Klement C., Maďarová L., Rovný I.: Biologické zbrane a legislatívne nástroje ich kontroly II. Bakteriologické, (biologické) a toxínové zbrane v historickom kontexte medzinárodných zmlúv. www.verejnezdravotnictvo.sk 1./2007.

Klement C., T. Gmitterová, H. Markuš, I. Rovný: Biologické zbrane a legislatívne nástroje ich kontroly III. Zákon o zákaze biologických zbraní a o doplnení niektorých zákonov www.verejnezdravotnictvo.sk 2./2007. ISSN 1337 – 1789

Klement C., L. Maďarová.: Bioterorizmus ako výzva pre verejné zdravotníctvo, Lekársky Obzor, 56, 2007, č. 9. 399 – 405. 9/2007, ISSN 0457-4214

Klement C., Mezencev, R., Rovný, I., Maďarová, L., Sirági, P.: Verejno zdravotnícke aspekty biologických zbraní I. Slovenská zdravotnícka univerzita, Bratislava 2007, 509 s. ISBN 978-80-969611-2-2

Klement C., Nováková E., Oleár V.: Bioterorizmus, biologické zbrane a očkovacie látky. s. 76 -102. In: Nováková E., Oleár V., Klement C.: Lekárska vakcinológia nielen pre medikov, 141 s., 2007, PRO Banská Bystrica, ISBN 978-80-89057-18-4.

Nováková E., Oleár V., Klement C.: Lekárska vakcinológia nielen pre medikov, 141 s., 2007, PRO Banská Bystrica, ISBN 978-80-89057-18-4.

Laffersová, J., B. Benčaťová, L. Hochmuth, C. Klement, I. Rovný, Z. Snopková.: Peľová informačná služba na Slovensku pod gestorstvom verejného zdravotníctva. Medicínsky Monitor. č. 3/2007. ISSN 1335-0951.

Strhársky, J.: Séroprevalencia toxoplazmózy v slovenskej populácii. Konzultačný deň NRC pre surveillance infekčných ochorení, SEA, SZU a ÚVZ SR Bratislava, 22.5.2007

Strhársky, J., Avdičová, M.: Výskyt toxoplazmózy v Slovenskej republike za obdobie 2000-2006 (poster). Medzinárodná konferencia „VI. Červenkové dni preventívnej medicíny“, SEA, RÚVZ B. Bystrica, RÚVZ L. Mikuláš, Liptovský Ján, 6.-8.6.2007

Strhársky, J.: Parazitologické vyšetřovanie pieskovísk. Prednáška v rámci pracovného stretnutia „Prevádzka pieskovísk v materských školách“, RÚVZ B. Bystrica, MsÚ B. Bystrica, 11.9.2007

Strhársky, J.: Parazitologické vyšetovanie pieskovísk. Prednáška na seminári VŠ pracovníkov, RÚVZ B. Bystrica, 16.10.2007

Kissová, R.: poster „Surveillance poliomyelitídy na virologickom oddelení RÚVZ BB“, konzultačný deň NRC na MZ SR v Bratislave, 22.5.2007

Kissová, R., Maďarová, L., Feiková, S., MUDr. Klement, C.: poster na tému „Vyhodnotenie chrípkových sezón 2005/06 a 2006/07 na OLM, RÚVZ Banská Bystrica – prínos molekulárno-biologickej diagnostiky“, V. Martinské dni hygieny, 14. - 15.11.2007

Kohútová, D., Morihladková : poster Výskyt Pertussis v SR v rokoch 1991-2004, Dni NRC Bratislava, 22.5.2007

Kohútová, D., Schréter, Kristian, Maďarová, Avdičová, Máderová: Prevalencia HCV na Slovensku, Dni NRC Bratislava - poster

Kohútová, D., Klement, Truska, Rolný, Kirshner, Sedláková: Tretí diagnostický prípad HEV na Slovensku, poster, VI. Červenkové dni, Liptovský Ján 6.-8.6.2007

Kohútová, Morihladková : poster Výskyt Pertussis v SR v rokoch 1991-2004, VI. Červenkové dni, Liptovský Ján 6.-8.6.2007, poster

Valéria Oravcová: 21.2.2007- Hepatitída C- diagnostika, prehľad o výskyte, seminár SZP RÚVZ B. Bystrica

Maďarová L. Využitie molekulárno - biologických metód v mikrobiologických laboratóriách verejného zdravotníctva II. Hygiena. 2007; 4: 118-125.

Hochmuth, L., Lafféřsová, J., Benčaťová, B., Snopková, Z.: Peľová informačná služba na Slovensku v roku 2006 – 2007, poster - V. Martinské dni imunológie, 28. – 31. marec 2007, Martin

Feiková S.:Pulzná elektroforéza a jej využitie. VŠ seminár RÚVZ BB, 27.11.2007.

Lafféřsová, J., Klement, C., Rovný, I.: Retrospektívy, perspektívy a úlohy peľovej informačnej služby v kontexte novej legislatívy., prednáška na konferencii Štátny zdravotný dozor v intenciách legislatívnych úprav v odbore hygieny životného prostredia, 2.máj 2007, Trenčín, publikované v zborníku

Lafféřsová, J., Prítulová,A.: Roztoče bytového prachu ako zdraviu škodlivý faktor vnútorného ovzdušia budov, prednáška na konferencii Štátny zdravotný dozor v intenciách legislatívnych úprav v odbore hygieny životného prostredia, 2.máj 2007, Trenčín, publikované v zborníku

Lafféřsová, J.: Diagnostika roztočov bytového prachu, prednáška - Celoslovenská porada vedúcich odborov a oddelení hygieny životného prostredia ÚVZ SR a RÚVZ v Slovenskej republike. Dudince, máj 2007.

Lafféřsová, J.: Améby vo vodách na kúpanie z pohľadu verejného zdravotníctva., prednáška a príspevok v zborníku -Hydrobiologický kurz, 21.5.2007, VÚVH, Bratislava

Hochmuth, L., Lafféřsová, J., Benčaťová, B., Snopková, Z.: Pollen season 2006 in the region of Central Slovakia, poster prezentovaný na XXVI EAACI Congress in Göteborg Sweden, 9TH-13TH June 2007, publikované v časopise Aerobiologia

Slotová, K., Lafféřsová, J., Fatkulínová, M., Ďuricová, J.: prednáška - Indoor Air Quality in Kindergartens. Indoor Climate of Buildings 2007. SSTP, SUT, 6th International Conference, Štrbské Pleso 2007.

Slotová, K., Lafféřsová, J., Fatkulínová, M.: Mikrobiologické a biologické faktory vnútorného ovzdušia materských škôl. IX.dni hygieny detí a mládeže, celoštátna konferencia s medzinárodnou účasťou. Košice, október 2007.

Lafféřsová, J., Benčaťová, B., Hochmuth, L., Klement, C.: príspevok -Monitorovanie peľových alergénov v ovzduší a peľová informačná služba pod gestorstvom verejného zdravotníctva v rokoch 2006 – 2007, VII. Odborný seminár MONITOROVANIE A HODNOTENIE STAVU ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA, 13. september 2007, Zvolen

Lafféřsová, J., Benčaťová, B., Hochmuth, L.,Snopková, Z.: príspevok - Priebeh peľovej sezóny vybraných alergénov podľa výsledkov peľového monitoringu v Banskej Bystrici za

rok 2006 a využitie týchto údajov v praxi. VII. Odborný seminár MONITOROVANIE A HODNOTENIE STAVU ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA, 13. september 2007, Zvolen

Lafférová, J., B. Benčaťová, L. Hochmuth, C. Klement, I. Rovný, Z. Snopková.: Peľová informačná služba na Slovensku pod gestorstvom verejného zdravotníctva. Medicínsky Monitor. č. 3/2007. ISSN 1335-0951.

Slotová, K., Lafférová, J., Fatkulínová, M., Ďuricová, J.: Indoor Air Quality in Kindergartens. Indoor Climate of Buildings 2007. SSTP, SUT, 6th International Conference, Štrbské Pleso 2007. ISBN 978-80-89216-18-5, pp.139-144.

Hochmuth, L., Lafférová, J., Benčaťová, B., Snopková, Z.: Peľová informačná služba na Slovensku v roku 2007 – aktualizácia. Prednáška - Medzinárodný kongres alergológov a imunológov, október 2007, Trnava

Hochmuth, L., Lafférová, J., Benčaťová, B., Snopková, Z.: Peľová sezóna 2007 v regióne Banskej Bystrice., poster - Medzinárodný kongres alergológov a imunológov, október 2007, Trnava

Lafférová, J., B. Benčaťová, L. Hochmuth, C. Klement, I. Rovný, Z. Snopková.: poster Peľová informačná služba na Slovensku pod gestorstvom verejného zdravotníctva., V. Martinské dni hygieny - verejné zdravotníctvo - s medzinárodnou účasťou, 14. - 15.11.2007, Martin

Lafférová, J., Benčaťová, B., Hochmuth, L., Snopková, Z.: Využitie výsledkov peľového monitoringu v medicínskej praxi., príspevok - V. Martinské dni hygieny - verejné zdravotníctvo - s medzinárodnou účasťou, 14. - 15.11.2007, Martin

Snopková, Z., Lafférová, J., Benčaťová, B., Hochmuth, L.: Peľová sezóna 2006 – 2007 v Banskej Bystrici . poster – POSTER DAYS, 15.november 2007, SHMÚ, Bratislava

Snopková, Z., Repiská, V., Lafférová, J., Benčaťová, B., Hochmuth, L.: Peľová sezóna v Banskej Bystrici podľa výsledkov z monitorovacích staníc pod gestorstvom verejného zdravotníctva. In zborník ed. doc.RNDr.Igor M.Tomo, CSc.,MPH., : Pokroky v biomedicíne 2007. - Slovenská biologická spoločnosť pri SAV, Bratislava 2007, ISBN: 978-80-969 225-5-0, pp.42 – 46

Trnková, K., Fodorová M., Dvonková, M., Klimentová, V.: Laboratórna diagnostika améb, prezentácia na konferencii Štátny zdravotný dozor v intenciách legislatívnych úprav v odbore hygieny životného prostredia, 2.máj 2007, Trenčín

Trnková, K.: Hodnotenie kvality bazénových vôd z hľadiska výskytu améb, poster, konzultačný deň NRC na MZ SR v Bratislave, 22.5.2007

Trnková, K.: Laboratórna diagnostika voľne žijúcich meňaviek významných z hľadiska ochrany zdravia, prednáška a príspevok v zborníku - Hydrobiologický kurz, 21.5.2007, VÚVH, Bratislava

Trnková, K.: Časopis Hygiena, článok Je neglerióza verejno-zdravotníckym problémom?

Vedúci odboru lekárskej mikrobiológie h. doc. MUDr. Cyril Klement, CSc. vykonával v roku 2007 funkciu hlavného odborníka pre klinickú mikrobiológiu. Pracoval ako zástupca rezortu zdravotníctva na riešení otázok súvisiacich s Dohovorom o zákaze vývoja, výroby a hromadenia bakteriologických, (biologických) a toxínových zbraní. Súčasne bol zástupca MZ SR v pracovnej skupine pre oblasť mikrobiologickej spolupráce, Výboru pre zdravotnú bezpečnosť pri komisii Európskej únie. Biologický expert Senior Civil Emergency Palnning – Civil Protection Committee, NATO HQ, zastupujúci Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, National Focal Point of Microbiology pri ECDC.

Zahraničné služobné cesty

Klement, C:

- Účasť experta na HSC a národných koordinátorov pre pandémiu chrípky. Luxemburg, 6. – 7. 2. 2007
- Účasť experta na pilotnom kurze ETHREAT v súvislosti s riešením útokov pri použití chemických, biologických a rádiologických (CBR) agensov. Atény, 22. - 25. 5. 2007
- Účasť experta na úvodnom stretnutí nových expertov pre CIVIL PROTECTION COMMITTEE (CPC). Brusel, 3. – 6. 7. 2007
- Expertné stretnutie zmluvných strán Dohovoru o zákaze biologických zbraní Ženeva, 19. – 24. 8. 2007
- CIVIL PROTECTION COMMITTEE SEMINAR, Sofia, 16. – 20. 9.2007
- "Biological and Radio-Nuclear Preparedness and Response", Luxemburg, 15. – 16. 10. 2007
- Commission Green Paper on Bio-preparedness, Brusel, 14. – 16. 10. 2007
- Commission Green Paper on Bio-preparedness, Brusel, 4. – 5. 11. 2007
- National Microbiology Focal Point Meeting, Štokholm, 28. – 30. 11. 2007
- Stretnutie účastníckych štátov Dohovoru o zákaze biologických zbraní BWC, Ženeva, 9. – 14. 12. 2007

Odbor lekárskej mikrobiológie **Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v** **Košiciach**

OLM v RÚVZ so sídlom v Košiciach vykonával v roku 2007

- nadstavbovú mikrobiologickú diagnostiku vybraných nákaz, zavádzal a aplikoval nové progresívne molekulárno-biologické metódy do laboratórnej praxe, čím prispieval ku zvyšovaniu kvality preventívnych programov,
- podieľal sa na riešení významných celospoločenských programov a projektov MS SR a úloh vyplývajúcich z Programového vyhlásenia vlády SR,
- prostredníctvom svojich Národných referenčných centier vykonával národnú laboratórnu surveillance diftérie, listeriózy, syfilisu a črevných parazitóz,
- zabezpečoval medzinárodnú spoluprácu vrátane požadovaných analýz a hlásení do regionálnych pracovísk špecifických sietí EU a WHO,
- metodicky a odborne usmerňoval a koordinoval ostatné regionálne úrady verejného zdravotníctva v SR pri plnení celoštátnych aj medzinárodných programov ochrany a podpory zdravia,
- prostredníctvom svojho Špecializovaného pracoviska pre detekciu botulotoxínu zabezpečoval vyšetrovanie ľudských sér na prítomnosť botulotoxínu,
- v spolupráci s NRC ÚVZ SR sa podieľal na surveillance ľudských enterovírusov, respiračných vírusov, salmonelóz, morbíl, parotitídy a rubeoly,
- v spolupráci s NRC pre HIV/AIDS SZU sa podieľal pri komplexnom riešení prevencie predmetnej nákazy.

Organizačné členenie

Národné referenčné centrá

NRC pre diftériu

NRC pre listeriózy

NRC pre črevné parazitózy

NRC pre syfilis

Oddelenia

Oddelenie bakteriológie, bakteriologických zbraní a bioterorizmu

Oddelenie antiinfekčnej imunológie

Oddelenie virológie

Špecializované pracoviská

Špecializované pracovisko pre detekciu botulotoxínu

Špecializované pracovisko HIV/AIDS

Analýza činnosti jednotlivých pracovísk

NRC pre diftériu

zriadené rozhodnutím MZ SR od 15. februára 1996.

- NRC pre diftériu je členom európskej siete Diph-Net WHO.
- Do NRC bolo v roku 2007 zaslaných na identifikáciu, prípadne potvrdenie identifikácie a stanovenie toxicity zaslaných 19 kmeňov.
- Toxicita u potvrdených dvoch difterických kmeňov bola stanovovaná testom na bunkových kultúrach metódou získanou z National Institute for Biological Standards and Control, Hertfordshire, UK.

- V roku 2007 NRC spolupracovalo National Institute for Biological Standards and Control, Hertfordshire, UK. Spolupráca vyplynula z potreby zavedenia nového vyšetrovacieho postupu pre stanovenie toxicity neutralizačným testom (NT) na bunkových kultúrach (BK) u difteriálnych korynebaktérií.
- NRC spolupracuje so Štátnou zbierkou typových kultúr SZÚ–Praž.

NRC pre listeriózu

zriadené rozhodnutím MZ SR od 15.februára 1996

- V roku 2007 bolo do laboratória NRC pre listeriózu zaslaných 23 kmeňov na identifikáciu alebo verifikáciu.
- Sérologicky komplement-fixačnou reakciou bolo vyšetrených 209 sér na prítomnosť protilátok anti-*Listeria monocytogenes*, signifikantný titer bol detekovaný v 41 prípadoch.

Národné referenčné centrum pre črevné parazitózy

zriadené rozhodnutím MZ SR od 1.3.1997.

- V roku 2007 laboratórium vyšetřilo 479 vzoriek, pričom bolo vykonaných 1559 vyšetření. 453 vzoriek došlo s požiadavkou na koprologické vyšetřenie.
- NRC sa podieľalo na plnení úlohy: Primárna prevencia črevných parazitárných nákaz u detí predškolského veku v Programe podpory zdravia znevýhodnených komunít na Slovensku. V tejto úlohe pracovisko spolupracuje s odborom Výchovy ku zdraviu RÚVZ. V rámci tejto úlohy bolo vyšetřených viac ako 100 vzoriek.

Národné referenčné centrum pre syfilis

zriadené rozhodnutím MZ SR od 1.1.2002

- V roku 2007 bolo vyšetřených celkom 1753 vzoriek, z toho prvovyšetřených pacientov bolo 1130, z nich 424 (37,5%) bolo pozitívnych a bolo vykonaných 10 343 vyšetření.
- NRC poskytlo 560 konzultácií týkajúcich sa interpretácie sporných výsledkov, liečebného a dispenzárneho postupu. V konzultáciách sa požiadavky týkali hlavne prezentácie skriningových výsledkov (OKM, HTO, NTS), potrebe ich konfirmácií čo do rozsahu a tiež časového intervalu ďalších odberov. Dermatovenerológovia konzultovali monitoring pacientov, potrebu ďalšej liečby alebo realizáciu nastavbových špecifických testov, zákonných možností pri zvládnutí nedisciplinovaných a neprispôsobivých pacientov.
- NRC udržiavalo odborný kontakt a spolupracovalo s odbornými inštitúciami a pracoviskami (WHO, EÚ a NRC pre diagnostiku syfilisu v ČR).
- NRC testovalo „DIAQUICK“ test Sy Ab, ktorý možno v plnej miere odporučiť ako skriningový test na rýchle použitie v terénnych podmienkach, testy VDRL, RPR určené na kvalitatívne a semikvantitatívne stanovenie plazmových reagínov v humánnom sére a TPHA (*Treponema pallidum* hemaglutinačný test) určený na kvalitatívne a semikvantitatívne stanovenie špecifických anti-*Treponema pallidum* protilátok v ľudskom sére alebo plazme od firmy DIALAB. Testy sú vhodné pre svoju jednoduchosť a spoľahlivosť na skriningovú diagnostiku syfilisu v teréne (OKM, NTS, HTO).
- NRC spracovalo podklady pre „Request for data the WHO/CDC Technical Consultation on the global elimination of congenital syphilis“.

Publikačná a prednášková činnosť

Belyová, A: Diftéria na Slovensku–diplomová práca, Trnavská Univerzita v Trnave, katedra verejného zdravotníctva

Miková, I.: Stanovenie hladiny difterického antitoxínu neutralizačným testom na bunkových kultúrach, Konzultačný deň NRC, ÚVZ SR máj 2007.

Výchova ku zdraví

A. Organizácia a podmienky činnosti Odboru podpory zdravia vrátane Poradenského centra ochrany a podpory zdravia

1. Organizačná štruktúra

Bratislavský kraj

Organizačná štruktúra oddelenia zdravotnej výchovy v RÚVZ Bratislavy hlavné mesto je organizovaná v rámci špecifického postavenia oddelenia ako celku, preto koncepcia oddelenia je realizovaná osobitne. Odbor Podpory zdravia je zaradený do úseku služieb pre výkon štátnej správy, a to v zmysle organizačného poriadku. Odbor Podpory zdravia je rozdelený na oddelenie zdravotnej výchovy obyvateľstva, oddelenie poradenskej činnosti a oddelenie vzdelávania a výchovy.

V roku 2007 bola zriadená ďalšia Poradňa zdravia. V súčasnosti v rámci RÚVZ Bratislava hl. m. je poradenská činnosť zabezpečená poradňami :

Poradňou zdravia, ktorá sa nachádza na Ružinovskej ul. č. 8 a poskytuje poradenskú činnosť pre okresy Bratislava I – IV a Poradňou zdravia v Petržalke na Osuského ul. č. 1/3, ktorá poskytuje svoju činnosť pre obyvateľov okresu Bratislava V – Petržalka.

V prípade potreby tieto Poradne poskytujú poradenskú činnosť aj pre obyvateľov okresov Malacky, Senec a Pezinok, ktoré sú súčasťou Bratislavského kraja.

Trnavský kraj

Organizačné začlenenie a zameranie činnosti vychádza z hlavných úloh a projektov ÚVZ SR a špecifik jednotlivých regiónov.

Odbor podpory zdravia v RÚVZ Trnava má oddelenie výchovy obyvateľstva ku zdraviu a oddelenie poradenského centra podpory zdravia, v RÚVZ Dunajská Streda je OPZ začlenený do odboru komunálnej hygieny a plní aj úlohy PCZ, v RÚVZ Galanta OPZ zabezpečuje plnenie úloh na úseku výchovy k zdraviu, zdravotníckej informatiky a štatistiky, a správy knižničného fondu RÚVZ - spadá do úseku riaditeľa a je ním priamo riadené. Organizačne je k OPZ pričlenené aj PCZ. RÚVZ Senica má oddelenie podpory zdravia, ktoré zabezpečuje aj úlohy PCZ.

Trenčiansky kraj

Oddelenie podpory zdravia a Poradenské centrum ochrany a podpory zdravia pracuje pod vedením MUDr. Věry Dobiášovej, MPH.

OPZ Považská Bystrica - Organizačná štruktúra

OPZ Z RÚVZ Prievidza so sídlom v Bojniciach

Oddelenie výchovy ku zdraviu a PCOPZ sú organizačne začlenené pod Odbor hygieny životného prostredia, ktorého vedúcim je MUDr. Gabriel Šimko, MPH.

Nitriansky kraj

Oddelenia podpory zdravia v RÚVZ v kraji Nitra sú začlenené do úseku výkonu práce vo verejnom záujme. Súčasťou oddelení sú aj poradenské centrá zdravia zložené z poradne zdravia základnej nadstavbových poradní, ktoré pracujú podľa možností RÚVZ.

Žilinský kraj

V Žilinskom kraji je vytvorených celkom 5 samostatných odborov podpory zdravia - RÚVZ Čadca, Dolný Kubín, Liptovský Mikuláš, Martin, Žilina.

Odbor tvoria dva pracovné úseky - Poradenské centrum zdravia a Oddelenie výchovy ku zdraviu. Ich organizačné zaradenie a personálne vybavenie je v jednotlivých RÚVZ rozdielne.

Na všetkých pracoviskách v rámci kraja sú pracovníci spoloční pre oba úseky práce. Konkrétne personálne obsadenie PCZ a OVZ v číslach je podrobne uvedené v tab.č.1. Tabuľka č.1 o personálnom obsadení prehľadne uvádza aj počty pracovných miest spolu s konkrétnym označením pracovných úväzkov a odbornej kvalifikácie.

Banskobystrický kraj

RÚVZ v Banskej Bystrici (BB):

Odbor Podpory zdravia RÚVZ v Banskej Bystrici :

- Poradne zdravia : - základná poradňa
- nadstavbové poradne
- Zdravotná výchova

Podľa platnej organizačnej štruktúry je Oddelenie výchovy ku zdraviu spolu s Poradenským centrom ochrany a podpory zdravia organizačne začlenené do Odboru podpory zdravia. Odbor Podpory zdravia RÚVZ v Banskej Bystrici zabezpečuje poradenské a zdravotno-výchovné činnosti aj v okrese Brezno.

RÚVZ v Lučenci (Lc):

Odbor Podpory zdravia RÚVZ v Lučenci:

OPZ pracuje ako samostatné oddelenie od júna 2002.

Poradenské centrum ochrany a podpory zdravia je integrálnou súčasťou oddelenia.

RÚVZ v Rimavskej Sobote (RS):

Oddelenie podpory zdravia RÚVZ v Rimavskej Sobote:

Je začlenené do úseku odborných činností. Jeho súčasťou sú aj poradne zdravia - základná poradňa zdravia a nadstavbové poradne.

OPZ zabezpečuje aktivity na území dvoch okresov Rimavská Sobota a Revúca

RÚVZ vo Veľkom Krtíši (VK):

Oddelenie podpory zdravia RÚVZ vo Veľkom Krtíši:

Oddelenie podpory zdravia je ako samostatný organizačný útvar pod priamym vedením riaditeľa RÚVZ. Vykonáva poradenskú činnosť a zdravotno-výchovnú činnosť.

RÚVZ vo Zvolene (Zv):

Oddelenie Podpory zdravia RÚVZ vo Zvolene:

- Pracovná skupina podpory zdravia (vrátane poradne zdravia)
- Úsek zdravotníckej informatiky a štatistiky

Podľa platnej organizačnej štruktúry je v RÚVZ Zvolen vytvorené oddelenie podpory zdravia. Oddelenie sa organizačne delí na pracovnú skupinu podpory zdravia a úsek zdravotníckej informatiky a štatistiky. Súčasťou oddelenia – pracovnej skupiny podpory zdravia je aj poradenské centrum zdravia - poradňa zdravia. Oddelenie Podpory zdravia RÚVZ vo Zvolene zabezpečuje poradenské a zdravotno-výchovné činnosti aj v okresoch Krupina a Detva.

RÚVZ v Žiari nad Hronom (ZH) :

- **Oddelenie podpory zdravia**
- **Poradenské centrum zdravia (PCZ) RÚVZ v Žiari nad Hronom**

Oddelenie podpory zdravia a PCZ RÚVZ v Žiari nad Hronom zabezpečuje zdravotno-výchovné aktivity pre 3 okresy (Žiar nad Hronom, Žarnovica, Banská Štiavnica).

Prešovský kraj

RÚVZ Bardejov:

Oddelenie podpory zdravia a poradenské centrum pracujú v rámci verejnej služby regionálneho úradu verejného zdravotníctva v Bardejove.

RÚVZ Humenné:

Oddelenie podpory zdravia a Poradenské centrum ochrany a podpory zdravia organizačne patria pod Úsek ochrany a podpory zdravia, pričom sú priamo podradení regionálnej hygieničke – vedúcej služobného úradu.

RÚVZ Poprad:

V rámci organizačnej štruktúry RÚVZ so sídlom v Poprade je zriadené oddelenie Podpory zdravia, ktoré organizačne a materiálne zabezpečuje Poradenské centrum – základnú poradňu zdravia. Nadstavbové poradne (PZV, POF, PPA) organizačne a materiálne zabezpečujú zamestnanci terénnych oddelení RÚVZ, ktorí v nich pracujú

RÚVZ Prešov:

RÚVZ Prešov má vo svojej organizačnej štruktúre zriadené Oddelenie podpory zdravia zabezpečujúce činnosť zdravotnej výchovy, informatiky a štatistiky a poradne zdravia.

RÚVZ Stará Ľubovňa:

Oddelenie podpory zdravia a Poradenské centrum zdravia je v organizačnej štruktúre RÚV so sídlom v Starej Ľubovni priamo začlenené pod vedúcu služobného úradu.

Dátum vzniku Poradenského centra zdravia: 1. júl 1993

Ako prvá začala činnosť Poradňa na meranie TK.

V roku 1994 začala činnosť POF.

V roku 1995 začala činnosť PZV, POPZP, Anonymná telefónna linka AIDS.

V roku 2000 začala činnosť POPA.

V roku 2006 začala činnosť Anonymná telefónna linka poskytujúca pomoc a poradenstvo v odvykaní od fajčenia.

RÚVZ Svidník:

Podľa organizačnej schémy RÚVZ je vytvorené samostatné oddelenie podpory zdravia, ktoré zastrešuje činnosť podpory zdravia v rámci zdravotnej výchovy, činnosti základnej poradne zdravia ako aj činnosť nadstavbových poradní zdravia. Organizačné podmienky OPZ sa v porovnaní s rokom 2006 nezmenili.

RÚVZ Vranov nad Topľou:

OPZ a PCZ sú organizačne začlenené pod úsek odborných činností.

Košický kraj

V súvislosti s novelizáciou organizačnej štruktúry sa na RÚVZ Košického kraja od 1.12.2006 pôvodný názov oddelenia Zdravotná výchova zmenil na nový názov oddelenie Podpory zdravia. Do činnosti oddelenia od tohto obdobia patria aj aktivity realizované v rámci Poradenského centra ochrany a podpory zdravia, ktoré je jeho súčasťou. Rámcovo bola v roku 2007 takáto organizačná štruktúra na 4 RÚVZ v kraji.

Odlíšna situácia bola v RÚVZ Košice. Podľa organizačnej štruktúry bol zriadený Odbor podpory zdravia s dvomi oddeleniami – odd. environmentálneho zdravia a odd. epidemiológie chronických ochorení a Odbor výchovy k zdraviu sa členil na dva útvary – odd. výchovy k zdraviu a Poradenské centrum ochrany a podpory zdravia.

2. Personálne obsadenie odboru

Bratislavský kraj

Oddelenie zdravotnej výchovy (ďalej len OZV) je obsadené lekárom s atestáciou odboru riadenia a sociálnej medicíny na plný úväzok a jednou SZP – inštruktorkou zdravotnej výchovy s aprobáciou na túto činnosť a tiež ukončením ďalšieho postgraduálneho štúdia Diplomovaný asistent hygieny a epidemiológie na plný úväzok.

Poradňa zdravia nachádzajúca sa v budove úradu je zabezpečovaná lekárom s atestáciou nutricionista na plný úväzok. V Poradni zdravia v Petržalke na Osuského ul., pracuje lekárka s atestáciou II. stupňa z odboru vnútorné lekárstvo na plný úväzok a pracovníčka so stredoškolským vzdelaním v odbore zdravotná sestra, tiež s plným úväzkom. Personálne obsadenie vid' tabuľka č. 1.

Trnavský kraj

Lekár - pracovný úväzok: 2,4; počet fyzických osôb: 4

Iní vysokoškooláci - pracovný úväzok: 4,4; počet fyzických osôb: 5

SZP - pracovný úväzok: 7,5; počet fyzických osôb: 9

V Trnave a v Dunajskej Strede pracuje vedúci lekár na plný úväzok, v Galante na 0,5 úväzku, v Senici je obsadené vedúce miesto na plný úväzok absolventkou PhDr.- odbor pedagogika.

V Trnavskom kraji na úseku výchovy k zdraviu pracuje 18 fyzických osôb.

Prehľad personálneho obsadenia OPZ podľa kvalifikačných predpokladov je uvedený v tabuľke č.1.

Trenčiansky kraj

Trenčín

- MUDr. Dobiášová Věra, MPH
- PhDr. Meravá Zlatica
- Mgr. Dašková Andrea
- Dernešová Anna
- Špániková Božena

Sumár pracovných úväzkov : - vid' tab. č. 1.

Personálne obsadenie odboru **Pov. Bystrica**- vid' tab. č. 1

Prievidza

Personálne zabezpečuje chod OVZ a PCOPZ jeden lekár s atestáciou I. stupňa z vnútorného lekárstva a dve zdravotné sestry, z toho jedna so špecializáciou v odbore výchova ku zdraviu. Lekár okrem základnej poradne vedie aj nižšie spomínané nadstavbové poradne.

Nitriansky kraj

Na oddeleniach všetkých pracujú lekári a asistenti v zložení (vid' tab. č. 1) :

RÚVZ Komárno:

Vedúci oddelenia MUDr. František Molnár

Asistent Mgr. Tomáš Kiss

Asistentka Kristína Poláková

Asistentka Mgr. Denisa Masárová, t.č. MD .

RÚVZ Levice:

Vedúca lekárka MUDr. Dana Čechová

Ľubica Daubnerová

Alžbeta Moravská

Andrea Havetová

Mgr. Andrea Bizoňová-Psárska, rozviazala pracovný pomer k 31.7.2007

Ing. Erika Szabóová, t.č. MD

RÚVZ Nitra:

Oddelenie nemá obsadené miesto vedúceho, je priamo riadené regionálnym hygienikom.

MUDr. Pavlína Schultzová, MPH

PaedDr. Klaudia Klbiková, 02.09.2007 nastúpila z rodičovskej dovolenky

Júlia Dubravická – všeobecná zdravotná sestra pracuje na úväzku v základnej poradni.

Špecializované poradenstvo sa vykonáva odbornými zamestnancami príslušných oddelení ako kumulovaná činnosť v rámci pracovného úväzku.

RÚVZ Nové Zámky:

Vedúci lekár MUDr. Vladimír Karvaj

Asistentka Ingrid Kianeková

Asistentka Alena Fogelová

RÚVZ Topoľčany:

MUDr. Harineková Milada, poverená vedením oddelenia

Bielichová Svetlana

Trenčanská Mária, DAHE

MUDr. Čaniga Ľubomír

Žilinský kraj

V rámci Odboru podpory zdravia na úseku výchovy ku zdraviu pracujú lekári /6/, vysokoškolsky vzdelané sestry /4/ a diplomovaní asistenti - DAHE /3/, vyjadrené v úväzkoch je to len 12,5 pracovníka.

V tabuľke č.1 /OPZ - OVZ/ uvádzame konkrétne počty pracovníkov podľa odbornej kvalifikácie spolu s uvedením pracovných úväzkov.

Pre kvalitné a komplexné plnenie pracovných úloh na oboch odborných úsekoch a realizáciu viacerých zdravotno-výchovných projektov toto personálne obsadenie nestačí.

Banskobystrický kraj

	BB		LC		RS		VK		ZH		ZV	
	Fyz. osôb	Prac. miesto	Fyz. osôb	Prac. miesto	Fyz. osôb	Prac. miesto	Fyz. osôb	Prac. miesto	Fyz. osôb	Prac. miesto	Fyz. osôb	Prac. miesto
Lekár - vedúci odboru	1	1	1	1	1	0,5	1	0,6				
Lekár – metodológ	1	1			1	0,5					1	1
Iní VŠ I. stupňa (Bc.)	1	1			1	0,2						
Iní VŠ II.stupňa			1(Mgr.)	1	1(Mgr.)	0,5						
SZP - vedúci inštruktor ZV							1	1				
SZP - inštruktor ZV	4	3,5	1	1	2	0,8	1	1	2	2	1	1
Výtvarník									1	1		
Pracovníci spolu	5	6,5	3	3	6	2,5	3	2,6	3	3	2	2
Vedúci OPZ	MUDr. Silvia Kontrošová, MPH		MUDr. Stanová		MUDr. Janka Běrešová, MPH.		MUDr. Jana Adamová		MUDr. Zina Košťanová (epidemiologička poverená vedením OPZ)		Vedúca OPZ je Ing. z úseku ZIŠ, vedúci pracovnej skupiny podpory zdravia je MUDr. Juraj Tesár	

BB:

Na OPZ pracujú 2 lekárky (vedúca odboru – epidemiologička, MPH a telovýchovná lekárka) a 5 inštruktoriek zdravotnej výchovy, z nich je jedna rehabilitačná sestra, 4 sú zdravotné sestry, z toho 1 Bc. a 1 DAHE, v r. 2007 mala breznianska inštruktorka ZV polovičný prac. úväzok.

V 2. polroku 2007 pracovali pod vedením OPZ RÚVZ v Banskej Bystrici 3 komunitné asistentky, ktoré prešli výberovým konaním a podieľali sa na realizovaní projektov OPZ v rómskych komunitách okresov Banská Bystrica a Brezno.

Lc:

OPZ v roku 2007 tvorili vedúca odboru (lekárka - pediatrička), 1 sociálna. pedagogička a 1 laborantka.

RS:

OPZ je obsadené šiestimi zamestnancami - vedúca lekárka odboru (špecialistka HDM, MPH), lekárka bez špecializácie, 2 VŠ – VZ, 2 ZS – AHE. Ich úhrnný úväzok bol v r. 2007 2,5 pracovného miesta.

VK:

Vedúca oddelenia je od 3.7.2007 na materskej dovolenke. Okrem vedúcej lekárky, pracujúcej na 0,6 úväzok, tu pracujú na plný úväzok dve zdravotné sestry.

Zv:

Vedúcou oddelenia podpory zdravia je Ing. Elena Bohušová, pracovníčka úseku zdravotníckej informatiky a štatistiky. Pracovnú skupinu podpory zdravia tvoria 2 pracovníci – lekár MUDr. Juraj Tesár s atestáciami z interného, všeobecného a sociálneho lekárstva (vrátane organizácie zdravotníctva) a 1 zdravotná sestra, DAHE

ZH:

Na oddelení podpory zdravia pracujú 3 zamestnankyne. Po odchode vedúcej OPZ, RNDr. Emílie Turčanovej, PhD., je od apríla 2007 poverená vedením OPZ MUDr. Zina Košťanová (epidemiologička).

Prešovský kraj**RÚVZ Bardejov:**

Riadením je poverená 1 lekárka z oddelenia hygieny výživy, pracuje tu 1 zdravotná sestra a 1 AHS.

RÚVZ Humenné:

Na RÚVZ so sídlom v Humennom je vytvorené Oddelenie podpory zdravia, kde v priebehu roka 2007 úväzkovo pracovali dvaja iní vysokoškooláci, jedna zdravotná sestra a jeden pracovník s vyšším odborným vzdelaním. Pracovníci oddelenia vykonávajú úväzkovo aj poradenské aktivity v PCOAPZ, t.j. v základnej poradni pracovali dvaja iní vysokoškooláci a jedna zdravotná sestra. Poradňu zdravej výživy zabezpečoval jeden lekár a Poradňu prevencie a odvykania od fajčenia viedol jeden iný vysokoškolský pracovník a jedna zdravotná sestra.

RÚVZ Poprad:

V roku 2007 na oddelení podpory zdravia pracovali dve SZP. Ich prácu koordinovala a plnenie úloh zabezpečovala jedna lekárka z iného oddelenia. Úlohy oddelenia a poradenského centra plnili aj zamestnanci iných oddelení.

RÚVZ Prešov:

Vedúca oddelenia má vysokoškolské vzdelanie, špeciálnu prípravu pre výkon práce v zdravotníctve, funkčný kurz v zdravotnej výchove, tematické kurzy v zdravotnej výchove, kurz poradenstva pre odvykanie od fajčenia a relapsu, akreditáciu pre výcvik v poradenstve pre oblasť závislostí. Prax v odbore 28 rokov.

Odborná pracovníčka podpory zdravia, má úplné stredoškolské vzdelanie, PŠŠ v odbore zdravotná výchova obyvateľstva, prax 22 rokov.

Odborná pracovníčka Poradne zdravia, má úplné stredoškolské vzdelanie a PŠŠ pre terénnu prácu, prax 30 rokov.

Odborná pracovníčka Poradne zdravia s vysokoškolským vzdelaním v odbore ošetrovatelstvo, prax 1 rok.

RÚVZ Stará Ľubovňa:

Činnosť oddelenia podpory zdravia zabezpečujú : /tabuľka č. 1/

1 lekár – metodológ, 7 iní vysokoškooláci II. stupňa, 1 DAHE, 2 AHE, 1 iný nezdravotnícky pracovník

V rámci poradenského centra zdravia je činnosť zabezpečená nasledovne:

Základná poradňa:

vedúci lekár PCZ: MUDr. Bencová Anna, MPH,

pracovníci: Mgr. Salamonová, Mgr. Faltinová, Zahorjanová

Nadstavbové poradne:

POF

vedenie: Mgr. Salamonová Mária, vedúca oddelenia HDM.

pracovníci: Zahorjanová

PZV

vedenie MVDr. Olšavská Miriam vedúca oddelenia HV

pracovníci: Mišenková

POPZP

vedenie Ing. Slivko Štefan vedúci oddelenia PPL

pracovníci: Ing. Repka, DAHE Jakubčová

POPA

vedenie: MUDr. Anna Bencová, MPH

pracovníci: Zahorjanová

Anonymná telefónna linka AIDS:

vedenie: MUDr. Anna Bencová, MPH

pracovníci: Mikudová

Anonymná telefónna linka poskytujúca pomoc a poradenstvo v odvykaní od fajčenia-vedenie:
Mgr. Salamonová Mária, vedúca oddelenia HDM

viď. tab. č.1

RÚVZ Svidník:

Na oddelení pracuje jeden lekár - vedúci oddelenia MUDr. Ingrid Babinská, MPH, 1 zamestnanec so stredoškolským vzdelaním – AHS a jedna zdravotná sestra s bakalárskym vzdelaním. V roku 2007 došlo v personálnom obsadení k poklesu o jedného zamestnanca.

RÚVZ Vranov nad Topľou:

Oddelenie podpory zdravia a poradenské centrum zdravia tvoria v našom úrade jednotný celok činnosťou, aj personálnym obsadením. Personálne obsadenie tvorí 1 lekárka, 1 AHE a 1 zdravotná sestra.

Košický kraj

Personálne obsadenie Odborov (oddelení) podpory zdravia a Poradenských centier ochrany a podpory zdravia RÚVZ Košického kraja je uvedené v tab.č.1.

3. Technické vybavenie odboru

Bratislavský kraj

Oddelenie zdravotnej výchovy je v súčasnosti vybavené základnou technikou. V prípade potreby si zapožičiava techniku z iných odborov úradu.

Poradňa zdravia na Ružinovskej ul .má nasledovné technické vybavenie: Analyzátor krvi 2 kusy REFLOTROK, centrifúga, 2x PC s príslušenstvom, ortuťový a digitálny tlakomer, digitálnu váhu, tukomer, pripojenie na internet.

Poradňa zdravia v Petržalke má vybavenie nasledovné: Analyzátor krvi REFLOTROK, centrifúga, 2x PC s príslušenstvom, EKG, tlakový Holter, Digitálna váha, kaliper tuku, ortuťový a digitálny tlakomer, kopírovací prístroj, pripojenie na internet, samostatná telefónna linka

Trnavský kraj

Odbory podpory zdravia disponujú minimálnym a odporúčaným materiálno-technickým vybavením odvodeným od zriadených nadstavbových poradní.

Trenčiansky kraj

Vybavenie prístrojmi a počítačmi zostáva nezmenené ako v minulom roku. PCZ nutne potrebuje nový počítač, prenosnú osobnú váhu a digitálny tlakomer.

Technické vybavenie odboru Pov. Bystrica

1.	farebný televízor	1x
2.	videorekordér	1x
3.	počítač	1x
4.	tlačiareň	1x
5.	kopírovací stroj	1x
6.	meotar + plátno	1x
7.	videofilmy	62x
8.	tlakomer ortuťový	4x
9.	tlakomer digitálny	1x
10.	fonendoskop	3x
11.	resuscitačný model	1x
12.	kalkulačka	1x
13.	prenosné váhy s výškomerom	1x
14.	samostatná telefónna linka	1x
15.	reflotron	1x
16.	centrifúga	1x
17.	tukomer	1x
18.	smokerlyzer	1x
19.	pásmové meradlo dĺžok a obv.	1ks
20.	kaliper	1ks

Prievidza so sídlom v Bojniciach

Prístrojové vybavenie oddelenia zahŕňa PC so SW a tlačiarňou, video, diaprojektor, kalkulačku, resuscitačný model, videofilmy – 92 ks, CD – 4 ks a DVD – 3 ks. V poradenskom centre vybavenie zahŕňa Reflotron, centrifúgu SpinStatIII, EKG prístroj, Micro Smokerlyzer, Bodystat, digitálnu váhu a osobný počítač s programom Test zdravé srdce a tlačiarňou.

Nitriansky kraj

Oddelenia a poradenské centrá zdravia sú vybavené bežným štandardným vybavením.

RÚVZ Komárno:

OPZ v roku 2007 malo k dispozícii 2 počítače s prístupom na internet. V priebehu roka materiálno-technické vybavenie sa vylepšilo o notebook, skener a multimediálny projektor. V Poradenskom centre zdravia je k dispozícii reflatron, počítač, televízor, video, smokerlyzer, digitálny tlakomer, digitálna osobná váha, merač množstva telesného tuku.

RÚVZ Levice:

Na oddelení sa nachádzajú dva počítače, dve tlačiarne a premietací prístroj s plátnom. V poradniach sú dva počítače a notebook, dve tlačiarne, dva reflatrony, dve centrifúgy, tri digitálne tlakomery, jeden tlakomer ortuťový, videoprehrávač, DVD prehrávač, televízor, 4 osobné váhy, bodystat a EKG prístroj.

RÚVZ Nitra:

Oddelenie má pre svoju činnosť k dispozícii: REFLOTRON, 3 počítače s tlačiarňami, mikrocentrifúgu, váhu, výškomer, tukomer, 4 tlakomery, 3 digitálne a 1 ortuťový, televízor, videorekordér, smokelyzer, spirometer, Bodystat, EKG ARCOR .

RÚVZ Nové Zámky:

Na oddelení sa nachádza počítač s tlačiarňou, televízny prijímač, videorekordér, Reflotron, Bodystat, MikroSmokerlyzer – číslicová tlačiareň, glukomer, Accutrend – prístroj na meranie glukózy a cholesterolu, kopírovací stroj SHARP, meotar, spätný projektor s plátnom, 2 ortuťové tlakomery, 2 fonendoskopy, váha.

RÚVZ Topoľčany:

Oddelenie má k dispozícii televízor, videorekordér, rádiomagnetofón, počítač s tlačiarňou, spirometer, 3 tlakomery a fonendoskopy, Reflotron, váhu s výškomerom, tukomer, kaliper na meranie kožných rias, Polar – merač srdcovej frekvencie, Soehnle – kuchynská váha + software, mikrocentrifúga, digitálny TK, Smokerlyzer s príslušným vybavením, Notebook, EKG – prenosný.

Žilinský kraj

Materiálno - technické vybavenie OPZ je pre oba úseky /OVZ a Poradne zdravia/ spoločné. V základnom vybavení majú všetky pracoviská k dispozícii počítač s tlačiarňou, farebný televízor, videorekordér, Reflotron s vybavením, centrifúgu, tlakomery, Smokerlyzery, Omron, osobné váhy + výškomer, niektoré pracoviská /MT,LM/ sú vybavené stacionárnymi bicyklami, stepperom, bežiacim pásom, Bodystatom.

Vybavenie pracovísk prístrojmi, zdravotníckym materiálom i diagnostikami je závislé vždy od financií jednotlivých RÚVZ.

Banskobystrický kraj

BB:

Oproti r. 2006 nedošlo k podstatným zmenám vo vybavení pracoviska. Vybavenie pracoviska je štandardné, pracovníci majú k dispozícii 4 počítače, 3 kalkulačky, 3 čiernobiele tlačiarne, z ktorých 1 je súčasne kopírkou. Pre potreby Poradne zdravia sú využívané 3 reflatrony, 2 tukomery Omron, 6 tlakomerov, 3 váhy, z toho 1 s výškomerom, smokerlyzer, 2 spirometre, odbor má aj pomôcky potrebné pre zdravotnú výchovu – farebný televízor s videorekordérom a 131 titulmi videofilmov, rádiomagnetofón, resuscitačný model.

Lc:

OPZ má farebný televízor, videorekordér a 15 videofilmov, rádiomagnetofón, diktafón, 2 počítače s príslušenstvom vrátane tlačiarňí, farebnú tlačiareň, kopírovací stroj s ploterom, scanner, diaprojektor, kalkulačku, pre prácu v PZ reflowtron s mikrocentrifúgou, 2 tlakomery s fonendoskopmi, váhu s výškomerom, bodystat a smokerlyzer.

RS:

OPZ má postačujúce materiálno-technické vybavenie: kompletnú audio-vizuálnu techniku, vybavenie k prednáškovej činnosti, počítače s príslušenstvom, kopírovací stroj, meracie a diagnostické prístroje na vykonávanie vyšetrení klientov PC, kancelárske potreby a prístroje, zdravotno-výchovný materiál. Technické vybavenie OPZ sa v r.2007 doplnilo o prístroj OMRON pre meranie telesnej stavby ľudského tela v kombinácii s lekárskou váhou. Jedná sa o multifunkčný analyzátor, ktorý podľa zadaných údajov vypočíta BMI, vyhodnotí množstvo telesného tuku v %, medziorgánový (viscerálny) tuk a kostrové svalstvo, vypočíta hodnotu kľudového metabolizmu v kcal.

VK:

OPZ môže využívať kopírku, fotoaparát, scanner, diaprojektor a videokameru spoločne s ostatnými oddeleniami. Má tri počítače so SW vybavením a farebnou tlačiarňou, televízor a videorekordér s videofilmami, kalkulačku a samostatnú telefónnu linku. Pre poradenskú činnosť sú k dispozícii 2 Reflotrony s mikrocentrifúgami, digitálna osobná váha s výškomerom, tukomer, digitálne a ortuťové tlakomery, ergometer a 2 smokerlyzery.

Zv:

Materiálno technické vybavenie oddelenia sa v posledných rokoch postupne vylepšilo, hlavne vybavenie výpočtovou technikou. Pre potreby poradne zdravia bol koncom roku 2007 zakúpený notebook s potrebným programovým vybavením. Na oddelení je k dispozícii PC s príslušenstvom, potrebným programovým vybavením a pripojením na internet, farebná tlačiareň, kopírovací stroj s ploterom, televízor, videorekordér a 80 videofilmov, meotar a plátno, fotoaparát, videokamera, rádiomagnetofón, kalkulačka, PZ má 2 reflowtrony s príslušenstvom, 2 tukomery, 3 osobné váhy (1 s výškomerom), spirometer, smokerlyzer a 6 tlakomerov. Zariadenie telocvične sa v roku 2007 doplnilo zakúpením relaxačných fit-lôpt a činiek.

ZH:

OPZ má farebný televízor, videorekordér a 122 videofilmov (z toho 2 CD a 2 DVD), videokameru, meotar s plátnom, 2 diaprojektory so spätným projektorom, 2 diktafóny, 4 počítače, 2 farebné tlačiarne, 1 kopírovacie multifunkčné zariadenie, scanner, fotoaparát s bleskom, 3 kalkulačky, zatavovačku a materiálno – technické vybavenie pre výtvarníka. Má aj 3 Smokerlyzery, osobný spirometer MSP 3, 3 tlakomerys 2 fonendoskopmi, 2 osobné váhy, z toho 1 s výškomerom, kaliper OMRON, Polar a ergometer, Poradenské centrum ochrany a podpory zdravia je vybavené 2 prístrojmi Reflotron, 1 centrifúgou, 3 tlakomermi a 2 fonendoskopmi, 1 prístrojom OMRON, osobnou váhou a váhou s výškomerom, kalkulačkou a počítačom s farebnou tlačiarňou.

Prešovský kraj***RÚVZ Bardejov:***

Počítač, tlačiareň, Smokerlyzer, osobný spirometer, 2 ortuťové tlakomery, 2 digitálne tlakomery, 2 fonendoskopy, Reflotron, 2 kalkulačky, prenosná váha s výškomerom,

samostatná telefónna linka ,tukomer Omron, farebný televízor, videorekordér, rádiomagnetofón, diktafón, kopírovací stroj, meotar , videofilmy 70 ks, dataprojektor, notebook, DVD prehrávač.

RÚVZ Humenné:

Materiálno-technické vybavenie je spoločné s PCOAPZ, ktorého tri poradne (Základná, Poradňa zdravej výživy a Poradňa prevencie a odvykania od fajčenia) pracovali v roku 2007 2-krát v týždni. Základná poradňa začala pracovať od septembra 2007 5-krát v týždni.

Materiálno-technické vybavenie PCOAPZ:

1 Reflotron, 3 počítače, 2 tlačiarne, 1 Bodystat, 2 tlakomery, 1 fonendoskop, 2 osobné váhy, 1 pásmové meradlo dĺžok a obvodov, 1 prenosný čierno-biely televízor, 1 videorekordér, 35 videokaziet, 1 laboratórna mikrocetrifúga, 2 samostatné telefónne linky, 1 tukomer, 1 diétna váha, 1 smokerlyzer, 1 dataprojektor, 1 USB kľúč

RÚVZ Poprad:

Až na počítačovú techniku oddelenia s príslušenstvom sú pre prácu oddelenia podpory zdravia používané technické prostriedky nachádzajúce sa na RÚVZ (scanner, diaprojektor, farebný televízor, kopírovací stroj a pod.).

RÚVZ Prešov:

Počítač 3 ks , notebook 2 ks, tlačiareň , farebná tlačiareň + scanner, farebný televízor 2 ks, videorekordér DVD prehrávač, diaprojektor, meotar + plátno, smokerlyzer, Micromedical CO monitor, videofilmy 25, DVD filmy 4 ks, osobný spirometer MSP 3, reflatron 2 ks, kalkulačka, prenosná váha , prenosná váha s výškomerom, tukomer, tlakomer 4 ks, fonendoskop 4 ks.

RÚVZ Stará Ľubovňa:

Oddelenie podpory zdravia a Poradenské centrum zdravia má nasledovné materiálno – technické vybavenie:

Reflatron (1 ks), Odstredivka MPW 52 (1 ks), Farebný televízor (2 ks), Videorekordér (1 ks), Audio systém (1 ks), Diktafón (2 ks), Počítač (4 ks) + Software (4 ks) + tlačiareň (3 ks), Farebná tlačiareň (1 ks), Multifunkčné zariadenie /tlačiareň, scanner a kopírka/ (1 ks), Meotar + plátno (1 ks), Videofilmy (93 ks), CD (5 ks), DVD (6 ks), Diaprojektor, spätný projektor (1 ks), Smokerlyzer (1 ks), CO Monitor (1 ks), Osobný spirometer MSP 3 (1 ks), Tlakomer /fonendoskop (7/5 ks), Rezačka spisov (1 ks), Digitálny fotoaparát (1 ks), Kalkulačky (2 ks), Prenosné váhy s výškomerom (1 ks), Prenosné váhy digitálne (2 ks), Samostatná telefónna linka s odkazovačom (4 ks), Technické stopky (1 ks), Merač telesného tuku OMRON (1 ks), BIOPTRON Lampa + stojan (1 ks), rebrinová súprava, bradlom s hrazdou, lavičkou, viacúčelovými lavičkami, kopacím strojom, pultom na biceps, pružinovým prípravkom, stojanom a žrdou na činky, lehátkom na tlak, jednoručnými činkami, ohýbanou stavebnicou, kotúčovými závažiami, mechanoterapeutickými prístrojmi a masážnym prístrojom REDOR, lekárnička.

RÚVZ Svidník:

Materiálno-technické vybavenie sa v porovnaní s uplynulým rokom mierne zlepšilo – do pohybového centra bol zakúpený bežiaci pás a steper.

RÚVZ Vranov nad Topľou:

Pracujeme v jednej miestnosti o rozlohe 6x5m, s týmto materiálno-technickým vybavením: Reflatron IV., osobná váha, tlakomer, počítač, farebný kopírovací stroj so scannerom a

tlačiarňou, tukomer, farebný televízor, videorekordér, rádiomagnetofón, videofilmy, kalkulačka, samostatná telefónna linka, „rebriny“ a magnetický rotoped (stacionárny bicykel.)

Košický kraj

Technické vybavenie Odborov (oddelení) podpory zdravia a Poradenských centier ochrany a podpory zdravia RÚVZ Košického kraja je rôzne.

4. Priestorové vybavenie, rozpis poradní zdravia

Bratislavský kraj

OZV je priestorovo umiestnené v jednej kancelárskej miestnosti v budove úradu na Ružinovskej ulici. Zdravotno-výchovná edícia a iné materiály sú umiestnené v knižnici úradu. Poradňa zdravia na Ružinovskej ulici je umiestnená v budove úradu v jednej miestnosti a čakárňou pre klientov na chodbe. Súčasťou poradne je i jedna pracovná miestnosť pre lekárku poradne.

Poradňa zdravia v Petržalke, ktorá začala svoju činnosť 02.03.2007 je umiestnená v priestoroch Klubu dôchodcov na Osuského č.1/3. K dispozícii je čakáreň pre návštevníkov, vyšetrovňa, priestor na pohovor s lekárom, sanitárne zariadenia a jedna kancelárska miestnosť sa nachádza v budove úradu na Ružinovskej ulici.

Trnavský kraj

Priestorové vybavenie OPZ RÚVZ Trnavského kraja nie je dostatočné. Najlepšie podmienky pre činnosť má OPZ v Dunajskej Strede, ktorý je situovaný spolu s PCZ v priestoroch bývalej materskej školy s veľkým priestorom pre optimalizáciu pohybovej aktivity.

V poradenských centrách podpory zdravia pôsobia základné poradne na podporu zdravia s poradenstvom zdravej výživy a nefarmakologického ovplyvnenia tlaku krvi a nadstavbové poradne:

- poradňa odvykania od fajčenia a prevencie drogových závislostí
- poradňa k zodpovednému partnerstvu, rodičovstvu, manželstvu a prevencie HIV/AIDS a ostatných chorôb prenášaných pohlavným stykom s telefonickou linkou pomoci AIDS
- poradňa pre optimalizáciu pohybovej aktivity
- poradňa na podporu psychického zdravia a prevencie stresu
- poradňa pre deti a mládež
- poradňa ochrany a podpory zdravia pri práci

Trenčiansky kraj

Priestory pre súčasný stav pracovníkov - 3 miestnosti so sociálnym zariadením.

Priestory PCZ pozostávajú z jednej miestnosti, ktorá slúži na odber krvi, antropometrické merania a súčasne aj na poradenskú a konzultačnú činnosť lekára.

Pov. Bystrica

Priestory oddelenia PZ tvoria 2 bunky - z toho sú 2 miestnosti pre Poradňu zdravia a 2 miestnosti pre Podporu zdravia. Skladové priestory sú spoločné v rámci RÚVZ. RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici zriadil "Poradňu zdravia" v októbri 1999 v priestoroch

RÚVZ, kde sa začali vykonávať vyšetrenia spolu s poradenskou činnosťou, ktorá je zameraná na správny životný štýl - výživu, pitný režim, pohybovú aktivitu, atď. Základná poradňa pracuje každý utorok a štvrtok v dopoludňajších hodinách. V rámci základnej poradne od 1.3.2002 pracuje "Poradňa pre deti a rodiny", ktorá vznikla v náväznosti na realizáciu celoslovenského projektu "Zdravé deti v zdravých rodinách". V rámci základnej poradne zdravia je každému klientovi /aktívnemu i pasívnemu fajčiarovi/ poskytnuté poradenstvo spolu s meraním CO vo výdychu, % COHb v krvi a vyhodnotením dotazníka závislosti podľa Fagerstroma. Klientom, ktorí majú záujem o poradenstvo pri odvykaní od fajčenia /po vyšetrení v základnej poradni/ poskytujeme naďalej individuálne odborné poradenstvo.

Prievidza

Oddelenie výchovy ku zdraviu sídli v budove RÚVZ v Bojniciach. K dispozícii má jednu kanceláriu a sklad zdravotno-výchovného materiálu, poradenské centrum má samostatnú ambulanciu a čakáreň v spoločných priestoroch úradu.

Poradenské centrum v Partizánskom sídli v budove bývalej slobodárne č. 10, personálne obsadenie je rovnaké ako v Bojniciach, prístrojové vybavenie zahŕňa Reflotron a osobný počítač s programom Test zdravé srdce a s tlačiarňou. Prístrojové vybavenie tejto poradne je majetkom Mestského úradu Partizánske.

Nitriansky kraj

RÚVZ Komárno:

OPZ má k dispozícii 2 miestnosti, s pracovným vybavením. Poradenské centrum zdravia je situované v priestoroch RÚVZ v Komárne, pozostáva z 5 miestností – čakáreň, ambulancia, telocvičňa a 2 sklady.

RÚVZ Levice:

V budove RÚVZ na Ul. 29. augusta má OPZ pre svoju činnosť tri miestnosti, ďalej sa v budove nachádzajú samostatné priestory Poradne zdravia základnej, Poradne správnej výživy, Poradne na odvykanie od fajčenia a Poradne pre zvládanie stresu.

RÚVZ Nitra:

Oddelenie podpory zdravia má 2 pracovne a jednu miestnosť, ktorá je využívaná k individuálnemu a skupinovému poradenstvu a na prednáškovú činnosť. Pre základnú poradňu slúži ambulancia spolu s čakárňou.

RÚVZ Nové Zámky:

Pre potreby oddelenia v budove RÚVZ sú zriadené 2 kancelárie, 1 miestnosť zariadená ako ambulancia, prednášková miestnosť pre 75 poslucháčov, 1 miestnosť zariadená ako telocvičňa.

RÚVZ Topoľčany:

Pre oddelenie podpory zdravia slúži kancelária a ambulancia Poradne zdravia základnej. Činnosť nastavbových poradní je vykonávaná na oddeleniach, kde pracovníci pracujú.

Žilinský kraj

Všetky Poradenské centrá zdravia sú už umiestnené v samostatných priestoroch jednotlivých RÚVZ. Priestory však vo väčšine slúžia ako spoločné pre oba pracovné úseky /OVZ a PCZ/ s výnimkou OVZ Čadca, ktoré sa v r.2007 presťahovalo do nových priestorov v stávajúcej budove RÚVZ.

Isté priestorové nedostatky môžu byť problémom pri rozvíjaní ďalších odborných činností napr. v poskytovaní poradenských služieb, v rozširovaní nadstavbových poradní a pod.

Banskobystrický kraj

BB:

OPZ má od roku 2005 k dispozícii v RÚVZ BB Cesta k nemocnici 1, v pavilóne F nové priestory: ambulanciu, zasadačku, 4 pracovne a sociálne priestory. 1 veľká pracovňa slúži súčasne aj ako ambulancia pre vyšetovanie POPA a je s ambulanciou Poradne zdravia prepojená spoločnou čakárňou. Zasadačka sa používa aj ako malá telocvičňa pre POPA a ako malá seminárna miestnosť. Je v nej televízor, videoprehrávač a premietacie plátno. Je tu uložený aj zdravotnovýchovný materiál a videotéka.

V týchto priestoroch má sídlo základná Poradňa zdravia (vedúca MUDr. S. Kontrošová, MPH) a niektoré nadstavbové poradne:

- Poradňa pre odvykanie od fajčenia (vedúca Bc. T. Zvalová)
- Poradňa pre nefarmakologické ovplyvňovanie krvného tlaku (vedúca MUDr. S. Kontrošová, MPH)
- Poradňa pre optimalizáciu pohybovej aktivity (vedúca MUDr. H. Vrbanová)

Ďalšie špecializované poradne sídlia v priestoroch odborov, ktoré prináležia vedúcim týchto poradní:

- [Poradňa environmentálneho zdravia](#) - (vedúca [MUDr. Katarína Slotová](#),)
- [Poradňa zdravia pre deti a mládež](#) - (vedúca [MUDr. Magdaléna Ďateľová](#), MPH,)
- Poradňa pre zdravú výživu - (vedúca [MUDr. Ivana Sedliačiková](#), MPH,)
- Poradňa pre podporu duševného zdravia - (vedúca [MUDr. Magdaléna Ďateľová](#), MPH,)
- Poradňa pre problematiku AIDS - (vedúci [MUDr. Pavol Lokša](#),)
- Poradňa hepatálna - (vedúca [MUDr. Viera Morihladková](#),)
- Poradňa pre ochranu a podporu zdravia pri práci - (vedúca [MUDr. Jarmila Beláková](#),)

LC:

Oddelenie odboru podpory zdravia vrátane poradenského centra ochrany a podpory zdravia je umiestnené v budove RÚVZ na ulici Petöfiho 1. Priestory pozostávajú zo štyroch miestností : čakáreň pre klientov, miestnosť na biochemické vyšetrenie a dve pracovne.

Poradne: - základná poradňa zdravia
- protifajčiarska poradňa s individuálnym poradenstvom

RS:

Podmienky a priestory pre činnosť OPZ sa v roku 2007 nezmenili. Pre činnosť všetkých poradní (základnej a tiež nadstavbových) sú k dispozícii dve miestnosti. V prvej miestnosti je pracovné miesto lekára PC (anamnéza a individuálne poradenstvo), v druhej miestnosti sa nachádza prístrojové vybavenie PC (komplexné vyšetrenie klientov).

Nadstavbové poradne:

- Poradňa zdravej výživy
- Poradňa odvykania od fajčenia
- Poradňa nefarmakologického ovplyvňovania TK
- Poradňa pre deti a mládež
- Poradňa pre optimalizáciu pohybovej aktivity

- Poradňa pre odvykanie od fajčenia

Poradenskú činnosť v ZP a v uvedených poradniach vykonáva: MUDr. Janka Bérešová, MPH – vedúca lekárka, MUDr. Tímea Ostrihoňová, Zuzana Bokorová, Alena Borlášová, Erika Szabóová, Božena Vasková

- Poradňa ochrany a podpory zdravia pri práci (MUDr. Tatiana Majanová)
- Poradňa pre HBsAg pozitívne rodiny (MUDr. Nadežda Andóová, MUDr. Adriana Strečková, Miroslava Bagoľova, BC, Iveta Halajová, D.a. Mária Horenitzká)

Samostatné priestory pre výchovu ku zdraviu nie sú k dispozícii, okrem zasadacej miestnosti, ktorá je vybavená audio-vizuálnou technikou a využíva sa na prednáškovú činnosť a skupinové poradenstvo, využívajú sa aj priestory poradenského centra a ostatných oddelení RÚVZ, ktoré sa podieľajú na zdravotno-výchovných aktivitách.

VK:

V decembri 2007 sa OPZ presťahoval do nových priestorov budovy RÚVZ. K dispozícii má 2 kancelárie, samostatnú miestnosť pre zdravotnú výchovu, vyšetrovňu, ambulanciu, čakáreň, samostatné WC pre personál a klientov. Uvedené priestory sú umiestnené na samostatnom poschodí, spoločne s Poradňou pohybovej aktivity, ktorú tvorí jedna miestnosť s príslušenstvom (šatňa a sprcha).

Ostatné nadstavbové poradne – správnej výživy, nefarmakologického znižovania tlaku krvi, majú k dispozícii priestory OPZ a priestory na príslušných oddeleniach podľa vedúcich jednotlivých nadstavbových poradní.

Všetky priestory sú vzhľadom k vykonávanej činnosti primerane vybavené.

- Poradne:
- Základná Poradňa zdravia
 - Poradňa pohybovej aktivity
 - Poradňa nefarmakologického znižovania tlaku krvi
vedúca uvedených poradní je MUDr. Jana Adamová
 - Poradňa zdravej výživy: vedúca MUDr. Erika Felberová

ZV:

Od 1. novembra 2007 sa pracovná skupina podpory zdravia presťahovala z priestorov na Študentskej ulici 28 do sídla úradu na Nádvornej ulici 12. Priestory sú o niečo menšie, zlepšila sa ale komunikácia s ostatnými oddeleniami úradu. Pre činnosť oddelenia je v presťahovaných priestoroch k dispozícii kancelária, ambulancia a telocvičňa, ktorá sa t.č. zariaďuje. V RÚVZ Zvolen pracovali v roku 2007 nasledovné poradne:

- Základná poradňa zdravia – pracuje od 3. mája 1995, (MUDr. Juraj Tesár)
- Poradňa na odvykanie od fajčenia – pracuje od 1. januára 1996 (MUDr. Peter Reinhardt)
- Poradňa pohybovej aktivity – pohybovo-dychové cvičenia a cvičenie kalanetiky sa uskutočňujú od 1. januára 1994 (Alena Klimová)

ZH:

OPZ má samostatne vytvorené pracovné priestory pri RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom na ulici Cyrila a Metóda 23, pozostávajúce z troch kancelárií - v jednej má pracovné miesto jedna pracovníčka, v druhej pracuje výtvarníčka a inštruktorka ZV. Tretia kancelária je pracovňou vedúcej oddelenia. V suteréne budovy má OPZ k dispozícii sklad na zdravotno-výchovný materiál a rôzne pomôcky. V miestnosti centrálného archívu má k dispozícii jeden regálový modul. K oddeleniu patrí aj miestnosť, v ktorej je zriadená telocvičňa. Vybavená je kobercom, karimatkami, zrkadlom, vyšetrovacím lôžkom, televízorom, videorekordérom,

Rotopedom Ultrafit, gumenými posilňovačmi pre dva rôzne stupne silového zaťaženia, osobnou váhou s výškomerom, tlakomerom. K dispozícii je šatňa s umývadlom a WC pre klientov.

Poradenské centrum podpory zdravia má vyčlenené priestory v budove RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom na ulici Sládkovičova 484/9, k dispozícii má 1 miestnosť kompletne vybavenú pre účely základnej poradne zdravia. Vstupná hala pred ambulanciou slúži ako čakáreň pre objednaných klientov.

Poradne: - základná poradňa zdravia (zPZ) – vedúca MUDr. Zina Košťanová
- poradňa nefarmakologického ovplyvňovania TK
- poradňa optimalizácie pohybovej aktivity (POPA) – Miroslava Malatincová
- poradňa zdravej výživy (PZV) - vedúca MUDr. Margita Zajacová, odd. hygieny detí a mládeže
- poradňa odvykania od závislostí: fajčenie (POF), psychoaktívne látky - Elena Búryová

Nadstavbová poradňa pre optimalizáciu pohybovej aktivity, vykonávaná skupinovú formou, prebieha v priestoroch telocvične II. Základnej školy na ul. M. R. Štefánika 17 v Žiari nad Hronom, individuálna činnosť tejto poradne prebieha v priestoroch telocvične pri oddelení podpory zdravia. Ostatné nadstavbové poradne sa realizujú na pracovisku OPZ.

Prešovský kraj

RÚVZ Bardejov:

Poradenské centrum a oddelenie podpory zdravia je umiestnené na 1. poschodí budovy RÚVZ v Bardejove a má k dispozícii miestnosti: čakáreň, prijímaciu miestnosť, vyšetrovňu, prednáškovú miestnosť, telocvičňu a kanceláriu.

Rozpis poradní: Základná poradňa, Poradňa pre tehotné “Klub matiek“, Poradňa pohybovej aktivity, Poradňa zdravej výživy, Poradňa AIDS na telefonickej linke s možnosťou dohovoru termínu stretnutia.

RÚVZ Humenné:

Priestory (dve miestnosti), ktoré využíva PCOAPZ sú umiestnené v prízemnej časti budovy RÚVZ a sú spoločné s OPZ, pričom jedna miestnosť je zariadená ako ambulancia PZV, kde sa v čase od 8,00 do 12,00 hod. uskutočňovali skriningové vyšetrenia krvi na prístroji Reflotron. Na základe výsledkov týchto vyšetrení sa stanovovala výška rizika ochorenia srdca a ciev pomocou programu „Test zdravé srdce“. Individuálne poradenstvo bolo vykonávané v pracovni lekára PCOAPZ.

Okrem týchto priestorov je pre činnosť oddelenia využívaná aj pracovňa iných vysokoškolákov. Súčasťou je aj čakáreň pre klientov PCOAPZ. Plocha celého PCOAPZ predstavuje 64 m².

RÚVZ Poprad:

Pre oddelenie podpory zdravia, základnú poradňu zdravia a poradňu pohybovej aktivity sú vyčlenené samostatné priestory, poradenstvo zdravej výživy a odvykanie od fajčenia sa vykonáva v pracovných priestoroch príslušného zamestnanca.

RÚVZ Prešov:

Poradňa zdravia s nadstavbovými poradňami sa nachádza v samostatnej budove, ktorá je v areáli RÚVZ s počtom miestnosti 7 vrátane čakárne pre klientov, poradne: základná, výživová, na odvykanie od fajčenia a HIV/AIDS.

Oddelenie podpory zdravia, informatiky a štatistiky sa nachádza v budove HTČ, ktorá je v areáli RÚVZ, má 2 miestnosti so samostatným vchodom.

RÚVZ Stará Lubovňa:

Miestnosť o ploche 18,9 m² - slúži ako Poradňa zdravia, je vybavená nábytkom sektor Eva, požadovaným prístrojovým a materiálno-technickým vybavením, chodba o ploche 16,38 m² - slúži ako čakáreň, je vybavená čalúnenou lavicou, vešiakom, skriňou so zv a propagačným materiálom, skrinkou s videom a televízorom, miestnosť o ploche 13,23 m² - slúži ako pracovňa vedúcej oddelenia OPZ, miestnosť o ploche 7,14 m² - slúži ako denná miestnosť pracovníkov oddelenia OPZ, miestnosť o ploche 13,23 m² - slúži ako pracovňa pracovníka OPZ, miestnosť o ploche 9,6 m² - slúži ako pracovňa komunitných pracovníkov asistentov a komunitného pracovníka koordinátora, miestnosť o ploche 19,14 m² - slúži ako telocvičňa POPA, je vybavená rebrinovou súpravou, bradlom s hrazdou, lavičkou, viacúčelovými lavičkami, kopacím strojom, pultom na biceps, pružinovým prípravkom, stojanom a žrdou na činky, lehátkom na tlak, jednoručnými činkami, ohýbanou stavebnicou, kotúčovými závažiami, mechanoterapeutickými prístrojmi a masážnym prístrojom REDOR.

RÚVZ Svidník:

Poradňa zdravia, Pohybové centrum a čakáreň sa nachádzajú na prízemí v budove RÚVZ. Činnosť a rozsah vyšetrení v základnej poradni, poradni zdravej výživy /PZV/, poradni na odvykanie od fajčenia /POF/, poradni optimalizácie pohybovej aktivity /POPA/ a poradni nefarmakologického ovplyvňovania TK sa oproti minulému roku nezmenili.

RÚVZ Vranov nad Topľou:

Personál a priestory pre základnú, výživovú, poradňu pre nefarmakologickú úpravu TK a POF sú zhodné s vyššie uvedenými údajmi Oddelenia podpory zdravia. Poradňa HIV/AIDS a poradňa pre HbSag pozitívne rodiny pracuje v priestoroch oddelenia epidemiológie.

Košický kraj

Priestorové umiestnenie Odborov (oddelení) podpory zdravia a Poradenských centier ochrany a podpory zdravia RÚVZ Košického kraja je rôzne a rozpis poradní zdravia je riešené individuálne podľa potrieb a možností na jednotlivých RÚVZ v Košickom kraji.

B. Vzdelávanie pracovníkov

Bratislavský kraj

RÚVZ Bratislava

Vzdelávanie pracovníkov Odboru podpory zdravia sa zabezpečovalo v prevažnej časti priebežne v zmysle plánovaných aktivít, ako i s účasťou na rôznych odborných seminároch, kurzoch a konferenciách. Pracovníci odboru sa v roku 2007 aktívne podieľali na týchto akciách.

DAHE Mária Babinčáková – oddelenie zdravotnej výchovy

- Školenie opytovateľov v rámci projektu o implementácii EHIS – European Health Interview Survey, 21.8.2007, ÚVZ SR, Bratislava

MUDr. Peter Duchaj – oddelenie zdravotnej výchovy

- Pracovné stretnutie odborníkov „Strategické plánovanie rozvoja podpory zdravia“, 29.1.-31.1.2007, Ministerstvo zdravotníctva SR
- Seminár „Vyzvi srdce k pohybu“, 6.3.2007, RÚVZ Banská Bystrica
- Seminár Global Yoth Tobacco Survey – Monitorovanie užívania tabaku a postoja k užívaniu tabaku u mladej populácie, 12.4.2007, JLF UK Martin
- Školenie pracovníkov poradní na odvykanie od fajčenia pri RÚVZ v metodike práce s manuálom pre poradne, školenie operátorov telefonickej linky na odvykanie od fajčenia – Quitline, 12.7.2007, Slovenská zdravotnícka univerzita, Bratislava
- Školenie opytovateľov v rámci projektu o implementácii EHIS – European Health Interview Survey, 21.8.2007, ÚVZ SR, Bratislava
- Vedecká konferencia AHEAD – Starnutie, zdravotný stav a determinanty výdavkov na zdravie, 4.9.2007, Pálffyho kúria, Bratislava
- I. pracovné stretnutie Poradného zboru Hlavného hygienika SR pre odbor Podpora zdravia, 3.12.2007, RÚVZ Košice

MUDr. Z. Gerová, CSc.

- Seminár – medzinárodný, aktívna účasť + spoluorganizátor – Building the Capacity for Public Health and Health Promotion in Central and Eastern Europe, Koordinátor za SR v medzinárodnom vzdelávacom projekte EU, 28. - 30. januára, 2007, MZ SR, Bratislava
- Workshop – medzinárodný, .Nové trendy v prevencii aterosklerózy, 15. februára, 2007, SUZA Bratislava
- Seminár – medzinárodný, aktívna účasť, Národný program starostlivosti o deti a dorast, WHO Euro + MZ SR, 11. júna, 2007, MZ SR, Bratislava
- Seminár – medzinárodný, aktívna účasť, Chronic Disease Prevention, WHO Euro + CINDI Program SR, 22. – 23. júna, 2007, MZ SR, Bratislava
- Kardiologický kongres – medzinárodný, XII. Výročný kongres SKS, 4. – 6. októbra, 2007, Istropolis, Bratislava
- Workshop – národný, aktívna účasť, Prevencia neprenosných ochorení v SR, 23. októbra, 2007, MZ SR, Bratislava
- Seminár – školiaci, aktívna účasť, Epidemiológia a poradenstvo neprenosných chorôb, 15. novembra, 2007, SZU, Bratislava
- Výuka na SZU, Poradenský proces v podpore zdravia, 10. októbra 2007 SZU Bratislava, 17. októbra 2007 SZU Bratislava, 20. októbra 2007 SZU Bratislava, 26. novembra 2007 SZU Modra
- Spoluautorstvo, Národný program prevencie nadváhy a obezity, Schválené GP MZ SR November, 2007

Trnavský kraj

Pracovníci sú vzdelávaní na odborných seminároch v rámci RÚVZ, účasťou na odborných prednáškach a seminároch ÚVZ SR Bratislava, celoslovenských poradách poriadaných hlavným odborníkom pre VkZ, v rámci tematických kurzov a školiacich akcií SZU, ako i samostatným štúdiom odbornej literatúry.

Trenčiansky kraj

- Banská Bystrica – seminár ku kampani „Vyzvi srdce k pohybu“ /6. 3. 2007 - Účast' OPZ Trenčín, OPZ Prievidza a OPZ Považská Bystrica.
- 22. marec 2007– porada – Zasadanie poradného zboru pre prosociálnu, zdravotnú a environmentálnu výchovu pri Regionálnom kultúrnom centre Prievidza – účasť OPZ PD
- Senec – školenie ohľadne projektu „Vzdelávanie pracovníkov poradní zdravia RÚVZ“ organizovaný ÚVZ a Úradom vlády SR /prvá časť projektu 27.- 28. 3. 2007/ - Účast' OPZ Trenčín, OPZ Prievidza a OPZ Považská Bystrica.
- Košice – seminár k projektu „Hrou proti AIDS“ /30. 3. 2007/ - OPZ TN.
- ÚS SČK Trenčín – školenie pre lektorov v predlekárskej prvej pomoci. /13. 4. 2007/ - OPZ TN.
- Martin – školenie pre projekt GYTS a nové informácie o tabakovej závislosti pre POF /12. 4. 2007/ - OPZ TN.
- Kurz špec.štúdia v špec.odbore "Výchova k zdraviu"- MUDr.Hlušková /23. - 27. 4. 2007/ SZU – Bratislava – OPZ Považská Bystrica.
- Senec – školenie ohľadne projektu „Vzdelávanie pracovníkov poradní zdravia RÚVZ“. organizovaný ÚVZ a Úradom vlády SR /2. a 3. časť projektu 17. - 18. 4. 2007/ - OPZ TN, OPZ PD a OPZ PB.
- RÚVZ Trenčín - seminár na tému „riziká prenosu vtáčej chrípky“.
- Senec – školenie ohľadne projektu „Vzdelávanie pracovníkov poradní zdravia RÚVZ“. organizovaný ÚVZ a Úradom vlády SR / štvrtá časť projektu 11. - 13. 6. 2007/ - OPZ TN, OPZ PD a OPZ PB.
- Seminár v súvislosti s projektom „Vypracovanie a implementácia komunikačnej, vzdelávacej a informačnej stratégie v oblasti prevencie a kontroly tabaku na Slovensku“ Organizátor: OZ Stop fajčeniu, ÚVZ SR, Kancelária WHO a Národná koalícia na kontrolu tabaku, SZU Bratislava /12. 7. 2007/ - OPZ TN a OPZ PB.
- Školenie o projekte ECHIS - MUDr.Hlušková /21. 8. 2007/ - ÚVZ Bratislava - OPZ PB
- Senec – školenie ohľadne projektu „Vzdelávanie pracovníkov poradní zdravia RÚVZ“. organizovaný ÚVZ a Úradom vlády SR /24. - 26. 9. 2007/ - OPZ TN, OPZ PD a OPZ PB.
- Účast' na celoslovenskej konferencii „Prevencia, liečba a resocializácia v oblasti drogových závislostí a sociálno-patologických javov“, ktorá sa konala 19. 9. 2007 v Trenčíne. OPZ TN zhotovilo poster, ktorý prezentoval činnosť v protidrogovej prevencii Trenčianskeho regiónu.
- 34.dni zdravotnej výchovy MUDr.Ivana Stodolu – aktívna účasť OPZ TN a OPZ PB, MUDr.Hlušková - poster: „Výskyt obezity a dyslipoproteinémií u klientov v Poradni zdravia so sídlom v Považskej Bystrici“ / 4. 10. 2007/ - Modra Harmónia.
- Senec – školenie ohľadne projektu „Vzdelávanie pracovníkov poradní zdravia RÚVZ“. organizovaný ÚVZ a Úradom vlády SR / 16. a 17. 10. 2007/ - OPZ TN, OPZ PB a PD.
- RÚVZ Trenčín – seminár na tému „Znižovanie pracovnej záťaže /5. 11. 2007/.
- Odborný seminár s medzinárodnou súčasťou pod záštitou Lek. fakulty UK v Bratislave a Kancelárie SZO v SR pod názvom „Nové trendy vo výžive“, ktorý sa konal 6. 11. 2007 v Bratislave – OPZ PB a OPZ TN.
- Zasadnutie ÚR SČK , zhodnotenie činnosti a spolupráce s MS SČK pri RÚVZ Trenčín.

/ 12. 11. 2007/.

- Diskusné sústreďenie v epid. chronických chorôb a poradenstva - MUDr. Kapušová – OPZ PB /15. - 16. 11. 2007 - SZU Bratislava
- Odborný seminár v súvislosti s projektom „Vnímanie a postoje mládeže vo veku 15-29 rokov k prevencii fajčenia a kontrole alkoholu“, ktorý realizovali ÚVZ SR v spolupráci s Národným monitorovacím centrom pre drogy v SZU Modre /4. - 5. 12. 2007/ - Účasť OPZ TN a OPZ PB.
- Zdravotná sestra OPZ PD úspešne ukončila špecializačnú prípravu v špecializačnom odbore výchova ku zdraviu na FVZ SZU Bratislava.
- Lekár absolvoval druhú časť kurzu Výcvik v poradenstve pre oblasť drogových závislostí, ktorý bol organizovaný CPLDZ, IDZ, Hraničná 2, Bratislava. Kurz bol ukončený záverečným testom a odovzdaním certifikátu.

Nitriansky kraj

Pracovníci všetkých oddelení v kraji sa zúčastnili nasledujúcich akcií. Väčšina akcií sa týkala práce Poradenských centier zdravia.

6.3.2007	Banská Bystrica – seminár ku kampani Vyzvi srdce k pohybu
26.-28.3.2007	Senec – Vzdelávanie pracovníkov poradní zdravia RÚVZ SR
17.4.-19.4.2007	Senec – Vzdelávanie pracovníkov poradní zdravia RÚVZ SR
3.5.- 4.5.2007	Senec – Vzdelávanie pracovníkov poradní zdravia RÚVZ SR
11.6.-13.6.2007	Senec – Vzdelávanie pracovníkov poradní zdravia RÚVZ SR
21. 8. 2007	Bratislava - školenia k projektu ECHIS na ÚVZ SR
3.-4.10.2007	Modra Harmónia – 34. dni zdravotnej výchovy I. Stodolu
16.-17.10.2007	Senec – Vzdelávanie pracovníkov poradní zdravia RÚVZ SR
4.-5.12.2007	Modra Harmónia - odborný seminár pre pracovníkov poradní na odvykanie od fajčenia a prevencie drogových závislostí
15.– 16.11 2007	SZU BA diskusné sústreďenie v epidemiológii chronických chorôb a poradenstvo.

Žilinský kraj

Odborné vzdelávanie pracovníkov Odborov podpory zdravia v rámci Žilinského kraja možno hodnotiť len individuálne, pretože je priamo závislé od finančnej situácie každého RÚVZ.

I napriek nie veľmi priaznivej finančnej situácii zapájajú sa pracovníci do vzdelávacích programov v oblasti výchovy k zdraviu, zúčastňujú sa odborných seminárov a konferencií podľa plánu a ponúk ÚVZ SR BA. Svoju odbornosť si zvyšujú formou ďalšieho vzdelávania. Viacerí pracovníci sú členmi odborných pracovných skupín v rámci Slovenska - Národný koordinačný výbor pre KT- MZ SR, pracovné skupiny pri ÚVZ SR, pracovné a koordinačné skupiny v regiónoch pri MÚ a pod.

Svoju odbornosť si pracovníci zvyšujú formou ďalšieho vzdelávania :

- RÚVZ ZA - 1 lekárka je zaradená do prípravy na atestáciu II° v Hygiene výživy
- RÚVZ L.M. - 1dipl.AHE pokračuje v štúdiu na Fakulte verejného zdravotníctva - 3.roč.
- RÚVZ CA - 1 ZS pokračuje v štúdiu na JLF UK v MT - verejné zdravotníctvo - 2.roč.
- RÚVZ DK - Bc. verejného zdravotníctva študuje 5 rok na SZU v Bratislave Verejné zdravotníctvo.

Banskobystrický kraj

Účasť na celorepublikových odborných podujatiach, programoch a školeniach určených pracovníkom OPZ RÚVZ:

Vzdelávanie pracovníkov poradní zdravia RUVZ, Senec, organizované ÚVZ SR Bratislava, v dvojdnových cykloch, od marca do októbra 2007, zamerané na komunikáciu s klientom, sebazpoznanie a interpretáciu v poňatí kognitívno-behaviorálnej terapie a na sociálne poradenstvo zamerané na prevenciu závislostí.

BB: 1 inštr. ZV (zdrav.sestra) **Lc:** 1 ved.lek.odd., **RS:** 1 prac. OPZ, **Zv:** 1(zdrav.sestra)
ZH: 1 prac. OPZ

22. 2. 2007 - **Národný seminár o nerovnosti v zdraví** - Fakulta zdravotníctva a sociálnej práce Trnavskej univerzity v Trnave + RÚVZ Trnava:

BB: 2 lekárky

23. 2. 2007 - RÚVZ Poprad, **Konferencia o rómskych asistentoch**

BB: 2 lekárky

6. 3. 2007 – RÚVZ Banská Bystrica, informatívny **seminár ku 2. ročníku kampane „Vyzvi srdce k pohybu“**

BB: 2 lekárky (org., aktívna účasť), všetky inštruktorky (org.), ZV **Lc:** 1 lekárka, 1 AHS
Zv: 1 lekár, 1 zdrav. Sestra **ZH:** 1 prac. OPZ

12.4.2007 - **Martin, Metodický seminár GYTS** (Global Youth Tobacco Survey)

organizátori: ÚVZ SR Bratislava, Lekárska Fakulta Martin

BB: 2 inštruktorky ZV

20.4. 2007 - RÚVZ Poprad, **Seminár o zamestnávaní rómskych asistentov a o organizácii Odborov Podpory zdravia na RÚVZ v SR**

BB: 2 lekárky

12.7.2007 – SZU Bratislava, Limbová 12, **Odborný seminár** pre poradne na odvykanie od fajčenia – **Vypracovanie, implementácia komunikačnej vzdelávacej a informačnej stratégie v kontrole tabaku**

BB: 1 inštruktorka ZV **ZH:** 1 prac. OPZ

21.8.2007 - **odborné školenie k projektu ECHIS** (European Core Health Interview Survey) v Bratislave na ÚVZ SR

Lc: 1 AHS **RS:** 2 prac. OPZ,

27.-28.9.2007 – Bratislava, **Seminár Posilnenie inštitucionálnych a technických kapacít na hodnotenie vplyvu na zdravie (HIA)**, org. Úrad verejného zdravotníctva SR na MZ SR

ZH: 1 prac. OPZ

3. – 4. 10. 2007 **vedecká konferencia 34. dni ZV MUDr. I. Stodolu v Modre-Harmónii:**

BB: aktívna účasť- 2 lekárky, 1 inštruktorka ZV- zdr. sestra, Bc.; pas.- 1 komunitná asistentka

Lc: 1 AHS **RS:** 2 prac. OPZ s aktívnou účasťou,

14.-15. 11. 2007 - **Martin, Martinské dni hygieny – verejné zdravotníctvo** (konferencia s medzinárodnou účasťou), organizátor- SLS, LF v Martine

BB: 2 inštruktorky ZV **ZH:** pracovníčky OPZ

15.-16.11.2007 **Diskusné sústreďenie v epidemiológii chronických ochorení a poradenstva, Bratislava**, organizátor: SZU Bratislava

BB: vedúca odboru (aktívna účasť) **RS:** vedúca odd. (aktívna účasť) **ZH:** 1 prac. OPZ

4. – 5. 12. 2007 - **Modra – Harmónia, odborný seminár Vnímanie a postoj detí a mládeže k prevencii fajčenia a kontrole alkoholu**, organizátor: SZU Bratislava

BB: 1 inštruktorka ZV **RS:** 1 prac. OPZ **ZH:** 1 prac. OPZ

Ďalšie vzdelávacie aktivity:

BB:1 inštruktorka ZV, zdravotná sestra, Bc., pokračuje v magisterskom štúdiu v odbore Ošetrovateľstvo na Pedagogickej fakulte Katolíckej univerzity v Ružomberku na Ústave sociálnej práce a zdravotníctva v Ružomberku. 1 inštruktorka ZV, zdravotná sestra, študuje na SZU v Banskej Bystrici odbor Ošetrovateľstvo – bakalárske štúdium.

Všetky pracovníčky sa zúčastňovali seminárov SZP a VŠ v rámci RÚVZ, aj aktívne ako lektorky, lekárky sa zúčastnili aj niektorých odborných podujatí organizovaných SLS a SZU. Všetky inštruktorky ZV sa zúčastňovali aj odborných seminárov vo FN s P FDR.

Školenie predlekárskej prvej pomoci na RÚVZ BB absolvovali všetky pracovníčky, M. Parobeková ako lektorka s európskym certifikátom Červeného kríža (absolvovala 9.2. 2007 v Žiari nad Hronom preškolenie a obhajobu Európskeho certifikátu školiteľa 1. pomoci).

Všetky pracovníčky sa zúčastnili Konferencie „Drogy a rasizmus zabíjajú, šport spája“, ktorú dňa 19.2. 2007 organizoval Medzinárodný inštitút kultúry a športu v priestoroch Obchodnej akadémie, Tajovského ul., Banská Bystrica.

9.-10.1.2007 - Konferencia a diskusné sústreďenie Cesta k plnohodnotnému životu, Jasenie, hotel Lomnista, organizátor: VOKA – Vidiecka organizácia pre komunitné aktivity – zúčastnili sa 2 lekárky OPZ, riaditeľka RÚVZ a vedúce 2 ďalších odborov RÚVZ v rámci prípravy na projekt zamestnávania komunitných pracovníkov z radov Rómov na OPZ a v záujme zlepšenia zdravotnej výchovy v rómskych komunitách.

1. 2. 2007 sa 1 lekárka zúčastnila na informatívnom seminári Možnosti vzdelávania dospelých v novom Programe celoživotného vzdelávania, ktorý organizovala Národná agentúra Programu celoživotného vzdelávania Banská Bystrica, UMB.

Komunitné asistentky sa spolu s 1 lekárkou OPZ sa zúčastnili 15.6. 2007 Konferencie Mosty k rodine na MÚ Banská Bystrica.

10.10.2007 - MÚ Banská Bystrica, Akadémia seniorov k týždňu seniorov na MÚ – 2 lekárky, 2 zdr. sestry, akt. aj pas. účasť.

Lc:

AHS absolvovala zvyšovanie kvalifikácie na UKF Nitra, popri aktivitách uvedených v úvode kapitoly sa pracovníčky oddelenia zúčastnili 26.10.2007 odborného semináru Ochrana zdravia pri práci so zobrazovacími jednotkami, 13.11.2007 školenia BOZP a PD, 18.12.2007 na odbornom seminári Chrípka a pneumokokové infekcie. Vedúca oddelenia sa zúčastňovala 1 x mesačne odborných seminárov organizovaných Detským oddelením v Lučenci a 1 x mesačne odborné schôdze v rámci Spolku lekárov Purkyňovej spoločnosti v Lučenci.

RS:

Zamestnanci vykonávajúci činnosti OPZ majú získané základné odborné vzdelanie zo špecializácií z požadovaných odborov, jeden so špecializáciou zo zdravotnej výchovy ukončil vysokoškolské (VŠ) štúdium v odbore verejné zdravotníctvo. Jeden zamestnanec ukončil bakalárske štúdium na Slovenskej zdravotníckej univerzite (SZU) v Bratislave a pokračuje vo VŠ štúdiu. Jedna lekárka je v špecializačnej príprave na špecializačnú skúšku v odbore verejné zdravotníctvo. V hodnotenom roku sa vzdelávanie zamestnancov zabezpečovalo v rámci odborných podujatí rezortu zdravotníctva aj ostatných rezortov, ktorých sa zamestnanci zúčastňovali a dôraz sa kládol aj na individuálnu prípravu podľa študijných plánov zamestnancov: Gemersko-Novohradský lekársky a zdravotnícky deň (s aktívnou účasťou troch zamestnancov), vedecko-odborná konferencia s medzinárodnou účasťou Životné podmienky a zdravie (jeden zamestnanec s aktívnou účasťou), Odborná konferencia Problematika nemocničných nákaz v zariadeniach poskytujúcich zdravotnú starostlivosť a aktivity pre OPZ RÚVZ v úvode kapitoly.

VK:

Vedúca lekárka oddelenia je zaradená do špecializačného štúdia v špecializačnom odbore verejné zdravotníctvo, jedna pracovníčka navštevuje III. ročník externého štúdia v odbore Verejné zdravotníctvo na SZU v Bratislave. Obidve SZP pracovníčky vo februári 2007 ukončili špecializačné štúdium v špecializačnom odbore výchova k zdraviu na SZU v Bratislave.

ZV:

Pracovníci oddelenia podpory zdravia sa zúčastňovali odborných seminárov v RÚVZ Zvolen.

Lekár sa dňa 20. septembra 2007 zúčastnil na seminári „Dyslipoproteinémia a ateroskleróza“, ktorý poriada Slovenská lekárska spoločnosť vo Zvolene.

ZH:

Pracovníčky OPZ majú možnosť zvyšovať si odborné vedomosti účasťou na celoustavných odborných seminároch, účasťou na akciách organizovaných ÚVZ SR v Bratislave, SZU Bratislava, Centrom pre liečbu drogových závislostí a individuálnym štúdiom.

Na individuálne štúdium môžu pracovníci OPZ časovo neobmedzene používať i odborné materiály uverejnené na internetových stránkach. K dispozícii sú i odborné publikácie, časopisy a iné periodiká, ktoré sú umiestnené v celoustavnej knižnici. Výtvarníčka OPZ vedie i knižnicu RÚVZ.

20.-25. mája 2007 sa pracovníčka oddelenia podpory zdravia zúčastnila celoslovenského odborného kurzu organizovaného Inštitútom drogových závislostí – Centrum pre liečbu drogových závislostí v Bratislave, kde získala akreditačný diplom.

Prešovský kraj*RÚVZ Bardejov:*

Lekárka poverená riadením sa zúčastnila odborného seminára „Vypracovanie a implementácia komunikačnej, vzdelávacej a informačnej stratégie v oblasti prevencie a kontroly tabaku na Slovensku“.

V októbri sa zúčastnila vedeckej konferencii pod názvom „Životné podmienky a zdravie“ a v novembri sa zúčastnila „Diskusného sústredujúceho epidemiológie chronických chorôb a poradenstva“ na SZÚ v Bratislave.

Zdravotná sestra sa v marci zúčastnila pracovného stretnutia v Banskej Bystrici-2. ročník kampane „Vyzvi srdce k pohybu,“ a v apríli sa zúčastnila konferencii pod názvom „Ošetrovateľstvo a zdravie“ v Trenčíne.

AHS sa zúčastnila cyklu „Vzdelávanie pracovníkov poradní zdravia regionálnych úradov verejného zdravotníctva,“ v Senci, ktoré organizoval ÚVZ SR v mesiacoch marec, máj, september a október. V júni sa zúčastnila školenia „Prevencia fajčenia, kontrola tabaku“ v Modre - Harmónii. V septembri na ÚVZ SR v Bratislave absolvovala záverečné skúšky v oblasti prevencie fajčenia a kontroly tabaku a bol jej vydaný certifikát.

RÚVZ Humenné:

Pracovníci oddelenia podpory zdravia sa zúčastnili 9x školení a odborných seminárov nasledovne:

V mesiac marec sa uskutočnil odborný seminár „Vyzvi srdce k pohybu“ v Banskej Bystrici, kde sme sa tiež zúčastnili.

V mesiaci marec - jún sa dvaja pracovníci OPZ zúčastnili cyklických školení na prevenciu závislostí v Senci. Cyklus školení bol rozdelený do 6 modulov.

Jedna pracovníčka PCOAPZ sa zúčastnila na seminári poradní na odvykanie od fajčenia v oblasti zberu, sledovania a vyhodnocovania dát o činnosti poradní v Modre – Harmónii.

V mesiaci august sa pracovníčka zúčastnila školenia ECHIS v Bratislave, ktorého súčasťou bolo vyplnenie dotazníkov (17), ktoré boli zaslané na Úrad verejného zdravotníctva SR na spracovanie. Ide o projekt Európskej únie zameraný na zisťovanie zdravotného stavu a rizikových faktorov v krajinách EÚ.

V mesiaci október sme sa zúčastnili konzultácie na Poradni zdravia v Košiciach.

V mesiaci december bol uskutočnený dvojdňový odborný seminár na tému „Vnímanie a postoje mládeže k prevencii fajčenia a kontrole alkoholu“ v Modre – Harmónii, kde RÚVZ malo tiež odborného zástupcu.

RÚVZ Poprad:

Zvyšovanie odborných vedomostí sa okrem individuálneho štúdia získavalo účasťou na mesačných seminároch RÚVZ (VŠ, SZP), na celoslovenských konferenciách (Dni I. Stodolu, Životné podmienky a zdravie a pod.) a odborných podujatiach organizovaných ÚVZ SR.

Jedna pracovníčka ukončila špecializačné štúdium zo špecializačného odboru „Výchova ku zdraviu“ a bude od roku 2008 priradená na toto oddelenie.

RÚVZ Prešov:

- Koncepcia zapojenia regionálnych kapacít tvorby, realizácie a hodnotenia protidrogovej politiky – Krajský úrad Prešov, vedúca OPZ Prešov.
- Znižovanie rozdielov: stratégie pre boj s nerovnosťami v zdraví v Európe – Trnavská univerzita Trnava, vedúca OPZ Prešov.
- Riziká potravín – podpora zdravia – Slovenská lekárska spoločnosť, vedúca OPZ Prešov.
- Vnímanie a postoje mládeže k prevencii fajčenia a kontrole alkoholu – organizátor ÚVZ Bratislava, Národné monitorovacie centrum pre drogy pri Úrade vlády SR, vedúca OPZ Prešov.
- Semináre organizované RÚVZ Prešov – všetci pracovníci OPZ.
- Výcvik v poradenstve pre oblasť závislostí – Inštitút drogových závislostí Bratislava, absolvovala vedúca OPZ.

RÚVZ Stará Ľubovňa:

Základná poradňa:

V roku 2007 sa odborní pracovníci Základnej poradne zúčastnili nasledovných akcií:

- Školenia k projektu 1. etapa „Program podpory zdravia znevýhodnených skupín“ /február 2007, Poprad/
- Seminára ku kampani “Vyzvi srdce k pohybu“ /marec 2007, Banská Bystrica/
- modulu „Vzdelávania pracovníkov PZ pri RÚVZ“ /marec 2007, Senec/
- Seminára k úlohe „Prevencia HIV/AIDS“ /marec 2007, Košice/
- 2. modulu „Vzdelávania pracovníkov PZ pri RÚVZ“ /apríl 2007, Senec/
- Seminára k projektu „Program podpory zdravia znevýhodnených skupín“ /apríl 2007, Poprad/
- 3.- 4. modulu „Vzdelávania pracovníkov PZ pri RÚVZ“ /máj 2007, Senec/
- Celoslovenského odborného kurzu pre poradenskú činnosť „Výcvik v poradenstve..“ /máj 2007, Bratislava/
- Odborného seminára k projektu koncepcia zapojenia regionálnych kapacít do tvorby realizácie a hodnotenie protidrogovej politiky v PO kraji / jún 2007, Prešov/

- Školenia k projektu ECHIS /august 2007, Bratislava/
- 6. modulu „Vzdelávania pracovníkov PZ pri RÚVZ“ /september 2007, Senec/
- 34. Dni zdravotnej výchovy I. Stodolu /október 2007, Modra/
- záverečného modulu „Vzdelávania pracovníkov PZ pri RÚVZ“ /október 2007, Senec/
- Diskusného sústreďenia v epidemiológii chronických chorôb a poradenstva /november 2007, Bratislava/

Celkom sme sa zúčastnili 14 akcií

Nadstavbové poradne:

Pracovníci POPZP sa v roku 2007 zúčastnili nasledovných akcií:

- Tematického kurzu – Hodnotenie profesionálnych expozícií fyzikálnym faktorom v pracovnom prostredí /február 2007, Bratislava/,
 - Celoslovenského seminára – Hluk / jún 2007, Poprad/,
 - Celoslovenskej konferencie – Životné podmienky a zdravie /október 2007, Bratislava/
 - Krajského seminára odboru PPL /október 2007, Košice/
- Celkom 4 akcie.

PZV

Pracovníčky PZV sa v roku 2007 zúčastnili nasledovných akcií:

- Konferencie - Rizika z potravín /apríl 2007, Trenčín/
 - Seminára – Úradná kontrola materiálov a predmetov určených na styk s potravinami /jún 2007, Poprad/
 - Kurzu – Audit STN, EN ISO /september 2007, Bratislava/
 - Konferencie - Životné podmienky a zdravie /október 2007, Štrbské Pleso/
 - Tematického kurzu – Výkon auditov /október 2007, Modra/
 - Seminára – Audit systémov HACCP / november 2007, Poprad/
 - Špecializácie – MPH /október, november 2007, Bratislava/
- Celkom 7 akcií.

POF a Anonymná telefónna linka poskytujúca pomoc a poradenstvo v odvykaní od fajčenia

Pracovníci POF sa v roku 2007 zúčastnili nasledovných akcií:

- Pracovného stretnutia k vybraným aspektom kontroly tabaku v SR /apríl 2007, Martin/
 - Vzdelávania v oblasti prevencie fajčenia /september 2007, Bratislava/
 - Odborného seminára k projektu: „Vnímanie a postoje mládeže vo veku 15-29 rokov k prevencii fajčenia a kontrole alkoholu“ /december 2007, Modra/
- Celkom 3 akcie.

POPA

Pracovníci POPA sa v roku 2007 zúčastnili nasledovných akcií:

- Seminára ku kampani “Vyzvi srdce k pohybu“ /marec 2007, Banská Bystrica/
 - Národného seminára o nerovnostiach v zdraví /február 2007, Trnava/
- Celkom 2 akcie.

Anonymná telefonická linka AIDS

Pracovníci poskytujúci poradenstvo na Anonymnej telefonicknej linke AIDS sa v roku 2007 zúčastnili nasledovných akcií:

- TK – Nové poznatky v epidemiológii /marec 2007, Bratislava/
- Seminára – Hrou proti AIDS / marec 2007, Košice/
- Konferencie – Vakcinačný deň / máj 2007, Košice/
- Konferencie – Dezinfekcia a sterilizácia / jún 2007, Žilina/
- Školenia – MIS v EPIS /november 2007, Banská Bystrica/

RÚVZ Svidník:

V roku 2007 sa pracovníci OPZ zúčastnili týchto vzdelávacích aktivít:

- Seminár o nerovnostiach v zdraví v rámci projektu Európskej komisie: „Znižovanie rozdielov : Stratégie pre boj s nerovnosťami v Európe.“,
- „Výcvik v poradenstve pre oblasť závislostí“ - kurz organizovaný Centrom pre liečbu drogových závislostí a Inštitútom drogových závislostí v Bratislave,
- „Vzdelávanie pracovníkov Poradni zdravia regionálnych úradov verejného zdravotníctva SR“ – organizované ÚVZ SR v Bratislave,
- „Projekt edukačného tréningu zacielený na vzdelávanie praktických realizátorov prevencie závislostí v okrese Svidník a Stropkov“ – organizované Podduklianskym osvetovým strediskom Svidník,
- „Vnímanie a postoje mládeže vo veku 15-29 rokov k prevencii fajčenia a kontrole alkoholu.“ – odborný seminár organizovaný ÚVZ SR v Bratislave,
- školenie k projektu ECHIS - organizované ÚVZ SR v Bratislave,
- semináre v rámci vnútroústavného vzdelávania pracovníkov RÚVZ.

RÚVZ Vranov nad Topľou:

Vzdelávacie akcie organizované pre pracovníkov Oddelenia podpory zdravia a poradenského centra zdravia mali zdravotno-výchovný a metodický charakter. Okrem vlastných odborných seminárov pre pracovníkov RÚVZ (8), sme sa v tomto roku zúčastnili aj krajských odborných seminárov v Košiciach (2) a iných školiacich aktivít s celoslovenskou účasťou.

- 06.03.2007 sme sa zúčastnili jednodňového pracovného stretnutia v RÚVZ Banská Bystrica, ktorý bol znova gestom ďalšieho ročníka súťaže „Vyzvi srdce k pohybu“. Seminár mal informatívny charakter. Išlo o jednotný postup v aktivitách, pri realizácii súťaže. Predstavenie kampane z hľadiska jej významu a cieľov odznelo na tlačovej konferencii, kde sa kampaň slávnostne zahájila. Zároveň boli vyhodnotené výsledky súťaže „premierového“ ročníka 2005.
- 19.04.2007 sa pracovníčka PZ zúčastnila Konferencie AHS a iných odborných pracovníkov v zdravotníctve v Trenčíne, s ústrednou témou Zdravý životný štýl. Konferencia bola spojená s výstavou zdravej výživy.
- V súvislosti s realizáciou projektu „Vzdelávanie pracovníkov poradní zdravia RÚVZ“, ktorý organizoval ÚVZ SR pracovníčka PZ absolvovala cyklické školenie pozostávajúce zo 7 modulov, so záverečným zhodnotením a certifikátom. Základnou témou odborného vzdelávania bola: „Komunikácia s klientom, sebapoznanie a interpretácia v poňatí kognitívno-behaviorálnej terapie“ a „Sociálne poradenstvo zamerané na prevenciu závislostí“.
- 03.04.10.2007 sme sa zúčastnili 34. Dní zdravotnej výchovy MUDr. Ivana Stodolu v Modre Harmónii. Konferencia sa niesla v znamení hesla „Investícia do zdravia znamená rovnosť v zdraví pre všetkých“ a mala 6 tematických okruhov: 1. Detí a mladá generácia,

2. Zdravotne postihnutí, 3. Seniori, 4. Ľudia žijúci v rómskych komunitách, 5. Migranti, 6. Ďalšie vybrané komunity.

- K aktívnej účasti sme prispeli predstavením regionálneho projektu „Jablko za cigaretu“ vo forme posteru.
- V decembri sa pracovníčka PZ zúčastnila dvojdňového seminára v Modre- Harmónii v súvislosti s projektom „Vnímanie a postoje mládeže vo veku 15-29 rokov k prevencii fajčenia a kontrole alkoholu“. Projekt realizuje UVZ SR v spolupráci s Národným monitorovacím centrom pre drogy.
- Súčasťou ďalšieho vzdelávania boli krajské odborné semináre, kde odznali príspevky na rôzne témy. Pracovníci PZ sa zúčastnili prednášok v apríli a októbri.

Košický kraj

Pracovníci Odborov (oddelení) podpory zdravia a Poradenských centier sa zúčastňovali odborných školení na ÚVZ SR alebo SZU podľa problematiky, na ktorú sa jednotliví pracovníci špecializujú (poradenstvo v drogovej problematike v rátane fajčenia a alkoholu, výživové poradenstvo, pohybová aktivita, nové formy práce s mládežou – PEER aktivity, a iné). Aktívne sa zúčastňovali na regionálnych, krajských, republikových i medzinárodných seminároch, pracovných stretnutiach a vedeckých konferenciách v odbore podpora zdravia, výchovy ku zdraviu, prípadne v epidemiológii chronických ochorení.

Publikácie sú uverejnené v zborníkoch celoslovenských podujatí, v elektronickom časopise SZU Verejné zdravotníctvo, na internetových stránkach jednotlivých úradov.

V súvislosti s plnením rôznych projektov sa v hodnotenom období uskutočnilo mnoho odborných seminárov a inštruktáží. Podrobný zoznam účasti uvádza každý RÚVZ Košického kraja vo svojej regionálnej výročnej správe.

Významnou udalosťou pre odbor podpory zdravia bola v hodnotenom období vedecká konferencia „34. dni zdravotnej výchovy Ivana Stodolu“ (Organizátori: ÚVZ SR, MZ SR, SZU Bratislava, Kancelária SZO v SR, Slovenská lekárska spoločnosť, Slov. spoločnosť sociálneho lekárstva, LF UK Bratislava) s miestom konania na SZU Modra – Harmónia v dňoch 3. - 4. 10. 2007. Na pracovnom stretnutí prítomných odborníkov pre podporu zdravia bol predložený návrh novej koncepcie odboru.

C. Rozbor činnosti

1. Plnenie Programov a projektov úradov verejného zdravotníctva SR na rok 2007 a ďalšie roky a úloh vyplývajúcich z PV vlády SR na úseku vz na roky 2006-2010

Bratislavský kraj

OZV Bratislava hl. mesto má Hlavné úlohy v zmysle Plánu činnosti a hospodárenia na rok 2007 rozdelené na dve časti, a to na úlohy pravidelnej činnosti a Plnenie programov a projektov úradov verejného zdravotníctva v SR na rok 2007 a ďalšie roky a úloh vyplývajúcich z Programového vyhlásenia vlády SR na úseku verejného zdravotníctva na roky 2006 – 2010.

Plnenie úloh pravidelnej činnosti:

1. Realizovať zdravotno-výchovné aktivity Programu ozdravenia výživy.

OZV sa v roku 2007 zameralo v spolupráci s poradňami zdravia na rozšírenie všetkých možných foriem zdravotno-výchovných aktivít Programu ozdravenia výživy. V spolupráci s Flóra poradňou sa realizovali rôzne preventívne zdravotno-edukačné akcie v hypermarketoch. Tieto aktivity sa realizovali i v rámci projektu „Zdravé pracoviská“, a „Zdravie na magistráte“. V rámci poradenskej činnosti z oblasti výživy a životosprávy bolo vyšetrených 1 573 klientov, z ktorých 88 klientov bolo odporučených na ďalšie odborné vyšetrenie. V spolupráci s DFNSP sa riešila problematika aktuálneho spôsobu výživy a životosprávy detí vo veku od 6 do 16 rokov z 10 okresov SR.

2. Vykonávať odbornú, konzultačnú a poradenskú činnosť, najmä pre širokú verejnosť.

OZV v priebehu roka 2007 vykonávalo širokú odbornú a konzultačnú poradenskú činnosť, a to, poskytovaním informácií o kvalite zdravotne významných faktorov životného prostredia, životných podmienok nielen na území mesta, ale i pre obyvateľov Bratislavského kraja. V prípade potreby sa všetky informácie aktualizovali, a to podľa požiadaviek.

Poradne zdravia v rámci prevencie voľnoradikálových ochorení – kardiovaskulárnych a diabetu sledovali kompletne spektrum sérových lipidov a glukózy, vyhodnotili sa rizikové indexy kardiovaskulárneho ohrozenia, meral sa tlak krvi a vyhodnotil sa výskyt hypertenzie, posúdila sa primeranosť telesnej hmotnosti pomocou BMI a klientom na základe aktuálnych nálezov sa poskytlo cielečné nutričné poradenstvo. Takto v rámci poradenských činností v rámci poradní zdravia bolo poskytnuté preventívne poradenstvo 4 095 klientom.

V poradenskej činnosti pre podporu psychického zdravia bolo spolu vo všetkých poradniach poskytnuté poradenstvo 206 klientom.

Poradňa na odvykanie od fajčenia má 19 stálych klientov a 47 klientom boli poskytnuté informácie o možnostiach odvykania od fajčenia.

3. Postupne realizovať celoplošnú distribúciu zdravotno-výchovných materiálov pre územie Bratislavského kraja a mesta Bratislavy.

Distribúcia zdravotno-výchovných materiálov sa realizovala len na základe dodania z edičnej činnosti Úradu verejného zdravotníctva SR. Tieto materiály sa rozdistribuovali do zdravotníckych zariadení mesta Bratislavy. Časť materiálov bola poskytnutá samospráve a iným organizáciám a inštitúciám, včítane škôl.

4. Vytvoriť predpoklady a podľa možnosti realizovať vlastnú edičnú činnosť zdravotno-výchovných materiálov.

V roku 2007 pre nedostatok finančných prostriedkov sa nerealizovala vlastná edičná činnosť. V prípade potreby sa iba rozmnožili potrebné zdravotno-výchovné materiály

5. Uplatňovať nové, netradičné metódy v zdravotno-výchovnej činnosti.

V rámci Bratislavského kraja sa realizoval program výchovy obyvateľstva k aktívnej podpore zdravia s prihliadnutím na osobitné špecifiká v jednotlivých okresoch Bratislavského kraja.

V rámci zvyšovania pohybovej aktivity obyvateľstva sa prehĺbila spolupráca s dostupnými telovýchovnými jednotami a spolkami. Boli poskytované základné informácie občanom o možnostiach využitia jednotlivých športovísk. Podľa potreby sa poskytovali konzultácie a poradenstvo zamerané na ozdravenie výživových zvyklostí, prevencie bolesti chrbta a chrbtice, osteoporózy, zvládnutia stresu, znižovanie vysokého krvného tlaku, prevencie aterosklerózy a jej následkov vo vysoko rizikových rodinách, podpory nefajčenia a odvykania od fajčenia, prevencie patologického hráčstva a závislosti na alkohole.

OZV bolo v kontakte s lekárňami na území mesta Bratislavy, ktoré boli ochotné v rámci svojich možností zabezpečovať poskytovanie merania krvného tlaku. V súčasnosti sa meranie krvného tlaku poskytuje vo väčšine lekární.

Problematika infekčných ochorení prenášaných pohlavným stykom vrátane HIV a AIDS a výchova k partnerstvu a rodičovstvu sa realizovala v spolupráci so Slovenskou zdravotníckou univerzitou ako i s niektorými mimovládnymi zahraničnými partnermi ako ERNA (Európska sieť Národných spoločností ČK a ČP pre oblasť HIV a AIDS, drogových a iných infekčných ochorení), EATG (Európska skupina pre liečbu HIV a AIDS) a mimovládnu organizáciou spoločne s nadějí proti AIDS a drogám (SNAD).

6. Realizovať pravidelné kontakty so zástupcami masmédií, spolupracovať s inými odbornými pracoviskami a nezdravotníckymi inštitúciami v oblasti ochrany a podpory zdravia a prevencie ochorení.

Jednotlivé pracoviská podpory zdravia na tomto úseku spolupracovali s jednotlivými masmédiami. Celkove bolo poskytnutých 85 odbornoo-edukačných príspevkov, a to 33 audiovizuálnych a 52 printových.

7. Spolupracovať pri zabezpečovaní činnosti v poradniach zdravia s inými odborními Regionálneho úradu, ktoré sa podieľajú na pracovných činnostiach.

Poradne zdravia nášho úradu pravidelne spolupracujú s inými odborními najmä na poradenskej činnosti v teréne. Okrem toho Regionálny úrad verejného zdravotníctva Bratislava hlavné mesto určil svojich zástupcov do nasledovných pracovných skupín podpory zdravia, ktoré boli zriadené pri Úrade verejného zdravotníctva SR. Náš úrad má svojich zástupcov v týchto

pracovných skupinách: indikátory zdravia, sociálnoekonomické determinanty zdravia, zdravá výživa, alkohol, tabak, drogy, seniori, deti a mládež.

8. Zabezpečiť a rozvíjať pracovnú činnosť v Poradni pre podporu psychického zdravia.

V poradni pre podporu psychického zdravia sa podrobilo kompletnému vyšetreniu 38 klientov s ich súhlasom na vykonanie Bortnerovho diagnostického testu, ktorý je metódou poskytovania orientačných informácií o type správania, úrovni iritability, tenzie, hostility, interpersonálnej senzitivity a prežívaní životných situácií, ako i úrovne frustrácie. Ďalším 50 klientom boli poskytnuté informácie a poradenstvo z oblasti duševnej pohody. Poradňa zdravia v Petržalke rozšírila svoju činnosť i o poradenstvo v podpore psychického zdravia, celkove bolo vykonaných 80 konzultácií.

9. Pokračovať v poradenskej činnosti v Poradni na odvykanie od fajčenia a naďalej zabezpečiť poradenskú činnosť na podporu prác pacientov v plnom rozsahu.

V poradni na odvykanie od fajčenia je evidovaných 19 stálych klientov a 47 klientom boli poskytnuté informácie o možnostiach od odvykania od fajčenia. V Poradni pre podporu práv pacientov bolo poskytnutých 128 konzultácií, ktoré v prevažnej väčšine sa dotýkali liečobnoproventívnej starostlivosti. V Poradni zdravia v Petržalke bolo na tomto úseku vykonaných 247 konzultácií.

Plnenie úloh vyplývajúcich z Programov a projektov úradov verejného zdravotníctva v SR

- 9.2 Žiť zdravší a kvalitnejší život v staršom veku, alebo mám 65+ a teší ma, že žijem zdravo

- Zlepšiť životný štýl a zdravotné uvedomenie starších ľudí. Eliminovať sociálnu izoláciu, ktorá má negatívny vplyv na mortalitu a morbiditu starších ľudí. Využiť aktivitu vzájomne prospešnú pre zdravie seniorov.

Pracovisko oddelenia zdravotnej výchovy realizovalo projekt „Mám 65+ a teší ma že žijem zdravo“ najmä prednáškovou činnosťou. Odprednášalo sa v spolupráci s Humanitnou nadáciou zdravotne postihnutých, Jednotou dôchodcov na Slovensku, Slovenským Červeným krížom, Klubmi dôchodcov a sociálnymi zariadeniami pre starších ľudí 49 zdravotnových prednášok.

V rámci tohto projektu sa v mesiaci január 2007 vykonalo cyklické školenie určené pre občanov dôchodkového veku v mestskej časti Petržalka. Na záver školenia 21 poslucháčov získalo potvrdenie o účasti.

Poradne zdravia v roku 2007 v zmysle tohto programu poskytli 691 klientom starším ako 65 rokov odborné poradenstvo, z toho 633 klientom sa vykonali i kontrolné vyšetrenia, ktoré boli zamerané na sledovanie kompletného spektra sérových lipidov a glukózy, súčasne sa vyhodnotili

rizikové indexy kardiovaskulárneho ohrozenia, meral sa tlak krvi a vyhodnotil sa i výskyt hypertenzie. Posúdila sa primeranosť telesnej hmotnosti pomocou BMI indexu.

Plnenie harmonogramu realizačných projektov NPPZ- 2004 – 2006

9.4.

Oddelenie zdravotnej výchovy sa priebežne podieľalo s inými odborními úradu na realizácii úloh NPPZ vyplývajúcich z harmonogramu na rok 2007, oddelenie neriešilo samostatne žiadny projekt ochrany zdravia obyvateľstva. Pracovisko sa zúčastňovalo na monitorovacích aktivitách, ktoré sa zabezpečovali v rámci projektov a úloh určených pre všetky RÚVZ v SR, ako celoslovenská kampaň „Vyzvi srdce k pohybu, aktivity Svetovej zdravotníckej organizácie pod názvom Európsky imunizačný týždeň v čase od 16.-22.4.2007 dotazníkovú akciu Svetovej zdravotníckej organizácie pod názvom Global Youth Tobacco Survey, ktorá bola zameraná na monitorovanie užívania tabaku a postoja k užívaniu tabaku cielene u mladej populácie. Jednotlivé poradne zdravia v priebehu prvého polroku sa podieľali aj na monitoringu vzťahu klientov k problematike drogových závislostí a Európske zisťovanie o zdraví formou interview (European Health Interview Survey).

9.5. Aktivity pri príležitosti významných dní

- Týždeň boja proti drogám, Medzinárodný deň srdca, Svetový deň duševného zdravia, Medzinárodný deň starších ľudí, atď.

Oddelenie zdravotnej výchovy pri príležitosti významných dní v roku 2007 zabezpečilo názornú agitáciu: k Svetovému dňu tuberkulózy, k Svetovému dňu zdravia, k Svetovému dňu bez tabaku.

Poradne zdravia pri príležitosti týchto významných dní realizovali osobitné preventívne aktivity na hromadných podujatiach, a to: Svetový deň zdravia a Deň darcov krvi, Svetový deň srdca ako aj iné hromadné aktivity v rámci ktorých bolo vyšetrených 558 klientov.

9.8. Národný program prevencie chronických srdcovocievnych ochorení

Národný program prevencie onkologických ochorení

Národný program prevencie nadváhy a obezity

Národná platforma budovania kapacity v podpore zdravia v SR

- Vytvoriť regionálnu stratégiu na prevenciu chronických ochorení, a to na základe rozpracovania Programového vyhlásenia vlády Slovenskej republiky.

Poradne zdravia v priebehu roka 2007 plnili Národný program prevencie voľnoradikálnych ochorení, ktoré úzko súvisia so spôsobom výživy a životosprávy – prevencia srdcovocievnych, onkologických ochorení a prevencia nadváhy a obezity.

Poradne zdravia realizovali preventívne aktivity väčšinou v stabilnej

poradni ale tiež výjazdami na pracoviská klientov. Spolu sa vyšetrilo 4 095 klientov. Okrem toho bolo poskytnutých 1 688 klientom konzultácie v problematike výživy a rizikových faktorov pôsobiacich na celkový zdravotný stav.

9.9 CINDI program SR

Pracovisko zdravotnej výchovy sa podieľalo na realizovaní Programu CINDI prednáškovou činnosťou v spolupráci s Humanitnou nadáciou zdravotne postihnutých, Jednotou dôchodcov na Slovensku pre Bratislavský kraj, Slovenským Červeným krížom a Klubmi dôchodcov. V rámci tejto činnosti bolo odprednášaných 44 prednášok.

Poradne zdravia realizujú svoju činnosť v zmysle Programu CINDI, spolupracujú pri riešení dielčích úloh a poskytujú získané údaje na komplexné hodnotenie programu v rámci SR. Poradne zdravia spolu vyšetrili 4 095 klientov.

9.10. Iniciovať a organizovať zdravotno-výchovné akcie pre obyvateľov s osobitným zameraním na témy a termíny odporúčané SZO

Zvýšiť podiel spoločnosti na osvojení si zdravšieho spôsobu života jedinca do roku 2015 a cieľa č. 19 „V členských štátoch vybudovať zdravotný výskum, informačné a komunikačné systémy na zabezpečenie efektívneho využitia a rozširovania vedomostí na podporu zdravia pre všetkých“ v rámci programu SZO „Zdravie 21. storočia“. Oddelenie zdravotnej výchovy podľa svojich možností inicializovalo a organizovalo zdravotnovýchovné akcie pre obyvateľov s osobitným zameraním na témy a termíny odporúčané SZO.

Poradne zdravia vo svojej činnosti priebežne sledovali všetky výročné dni a témy odporúčané SZO zamerané na zlepšenie spôsobu výživy a životosprávy. V rámci tejto činnosti poradne zdravia spolu s oddelením zdravotnej výchovy vykonali 33 rozhlasových a televíznych vystúpení a 52 príspevkov v dennej tlači a týždenníkoch.

Plnenie Programového vyhlásenia vlády SR na úseku verejného zdravotníctva

č.1 Zabezpečiť plnenie projektov Národného programu podpory zdravia na všetkých úrovniach spoločnosti

- Všetky projekty budú v rámci plánu činnosti úradu dôsledne rozpracované a ich plnenie sledované a hodnotené v stanovených termínoch

Národný program podpory zdravia Programy a projekty na úseku verejného zdravotníctva boli rozpracované na podmienky Bratislavského kraja. Jednotlivé úlohy, ktoré Regionálny úrad verejného zdravotníctva Bratislava hl. m. v roku 2007 zakotvené v Pláne činnosti a hospodárenia na rok 2007 na úseku ochrany a podpory zdravia plnil priebežne. Jednotlivé úlohy boli zapracované do Plánu činnosti jednotlivých odborov a oddelenie zdravotnej výchovy s nimi spolupracuje.

č.2. Zabezpečiť zvýšenie zdravotného uvedomenia a zlepšenie zdravotného stavu u vybraných skupín populácie eliminovaním rizikových faktorov zdravia

- Venovať sa problematike zdravej výživy, fajčenia, drog, stresu a faktorov životného a pracovného prostredia. Ťažiskom bude činnosť špecializovaných poradní, ich plány činnosti budú súčasťou plánu činnosti úradu.

Pravidelne sa poskytovali informácie a odporúčania pre obyvateľov mesta Bratislavy a Bratislavského kraja o eliminácii rizikových faktorov prostredia a spôsobe života v oblasti výživy, pohybovej aktivity, prevencie stresu, fajčenia, iných toxikománií a vytvárania podmienok zdravej a bezpečnej práce.

Podľa potreby sa poskytovali konzultácie a poradenstvo zamerané na ozdravenie výživových zvyklostí, prevencie bolesti chrbta a chrbtice, osteoporózy, zvládnutia stresu, znižovanie vysokého krvného tlaku, prevencie aterosklerózy a jej následkov vo vysoko rizikových rodinách, podpory nefajčenia a odvykania od fajčenia, prevencie patologického hráčstva a závislosti na alkohole.

Jednotlivé preventívne aktivity zabezpečovali pravidelne Poradne zdravia, ktoré sledovali u klientov kompletne spektrum sérových lipidov a glukózy, vyhodnocovali rizikové indexy kardiovaskulárneho ohrozenia, merali tlak krvi, vyhodnocovali výskyt hypertenzie a posudzovali primeranosť telesnej hmotnosti. V oboch poradniach zdravia bolo takto vyšetrených spolu 4095 klientov.

V Poradni pre podporu psychického zdravia sa vyšetřilo 38 klientov prostredníctvom diagnostického testovania, ďalším 50 klientom boli poskytnuté informácie a poradenstvo. Poradňa na odvykanie od fajčenia má 19 stálych klientov a 47 klientom boli poskytnuté informácie o možnostiach odvykania od fajčenia. Ostatné nadstavbové poradne vykonávajú iba konzultačno-poradenskú činnosť, preto sú uvedené len informatívne ukazovatele. Poradňa environmentálneho zdravia poskytla informácie 256 klientom telefonicky, 56 klientom e-mailom, 22 klientom osobne a 123 občanom odpovedala písomne. Poradňa zdravia odboru preventívneho pracovného lekárstva odpovedala 61 občanom e-mailových spôsobom, 356 telefonickým spôsobom a 37 vybavila písomne.

č.3 Zabezpečiť zvýšenie informovanosti širokej verejnosti o zdravom spôsobe života – zabezpečiť šírenie informácií, formovanie vedomostí, postojov a návykov, zamerané na podporu, rozvoj a zachovanie zdravia obyvateľov.

- Komunikovať s masmédiami a pripravovať odborné populárno-vedecké informácie pre novinárov i priame vstupy do relácií televízií, rádii a dennej i periodickej tlače.
- Zabezpečovať priebežne informovanosť o problematike zdravia a zdravého spôsobu života na dotazy fyzických i právnických osôb písomnou, telefonickou i elektronickou formou

Oddelenie zdravotnej výchovy na tomto úseku spolupracovalo ako

sprostredkovateľ so Slovenskou televíziou, televíznou stanicou Markíza, televíziou TA3, Slovenským rozhlasom, rádiom Twist, Rock FM rádiom, rádiom Regína, rádiom Okey, denníkmi SME a Pravda. Poradne zdravia spolu s oddelením zdravotnej výchovy vykonali 33 rozhlasových a televíznych vystúpení a 52 príspevkov v dennej tlači a týždenníkoch. Náš úrad priebežne poskytoval informácie o problematike zdravia a zdravého spôsobu života na svojej webovej stránke. Na prípadné e-mailové a telefonické otázky odpovedal i písomnou formou.

č.6 Priebežne sledovať zdravotný stav obyvateľov SR, predkladať správu o zdravotnom stave obyvateľstva

- Sledovať zdravotný stav obyvateľov bratislavského kraja na základe rutinných štatistických údajov, vlastných sledovaní, výsledkov projektov a databáz.
- Údaje spracovať vo výročnej správe úradu, ktorá bude k dispozícii pre vypracovanie správ i pre verejnosť.

Jednotlivé odbory a pracoviská priebežne sledovali všetky údaje, ktoré sa dotýkali zdravotného stavu obyvateľstva. Údaje sa sledovali a spracovávali. V prípade potreby sa poskytli iným inštitúciám.

č.8 Zabezpečiť vzdelávanie vybraných skupín obyvateľstva v SR v podpore zdravia

- Zabezpečovať pregraduálne i postgraduálne vzdelávanie študentov a zdravotníckych pracovníkov Lekárskej fakulty UK, Slovenskej zdravotníckej univerzity a Trnavskej univerzity.
- Uskutočňovať vzdelávanie vybraných skupín populácie sa bude uskutočňovať aj formou prednáškovej a inej osvetovej činnosti.

Poradne zdravia a oddelenia zdravotnej výchovy zabezpečili pregraduálne i postgraduálne vzdelávanie študentov a zdravotníckych pracovníkov Univerzity Komenského, Slovenskej zdravotníckej univerzity a Trnavskej univerzity. Na požiadanie pracovísk uskutočňovali i vzdelávanie vybraných skupín populácie najmä prednáškovou činnosťou.

Trnavský kraj

„Materské centrá“

Do tohoto projektu sa OPZ zapojili edukačno-intervenčnými prednáškami o zdravom životnom štýle detí aj dospelých, ktoré boli odprednášané v Materskom centre Trnava, Galanta formou dialógu. Okrem toho bol distribuovaný zdravotno-výchovný materiál o zdravom životnom štýle, ktorý je tiež propagovaný na webových stránkach RÚVZ. V pilieri č. 3 sme vytvorili kurzy pre budúce mamičky v štvrtročných intervaloch, ktoré spočívajú v prednáškových blokoch (životospráva, výživa, kojenie, hygiena dieťaťa, úrazy, vhodné hračky, pohybová aktivita).

„Žiť zdravší a kvalitnejší život v staršom veku, alebo mám 65+ a teší ma, že žijem zdravo“

Projekt bol realizovaný v spolupráci s Jednotami dôchodcov Slovenska pre 40 účastníkov, podľa vypracovaného časového a obsahového harmonogramu. Projekt rieši otázky životosprávy v staršom veku, zdravotné problémy a psychologické aspekty starnutia a tiež sociálne zabezpečenie pre občanov v staršom veku. Absolventi projektu dostali osvedčenia o spôsobilosti ďalšieho vzdelávania svojich rovesníkov. Projekt bude pokračovať v súčinnosti s ďalšími Jednotami dôchodcov Slovenska.

„Zdravotno-výchovné pôsobenie pre deti predškolského veku –stomatohygiena“

Intervenčné aktivity v tejto oblasti boli uskutočňované na materských školách formou praktického nácviku správnej stomatohygieny. Naučené zručnosti boli u detí fixované pomocou vizuálneho obrazu – vo forme maľovanky. Pre rodičov a učiteľov boli zabezpečené edukačné materiály vo forme letákov a odborné prednášky stomatológa. Tento projekt bol realizovaný v súčinnosti s projektom „Adamko – hravo, zdravo“ a tiež v rámci prednáškovej činnosti o zdravom životnom štýle pre MŠ, I. stupeň ZŠ a ŠZŠ bolo zrealizovaných 53 prednášok, počet zúčastnených detí - 1382.

„Plnenie harmonogramu realizačných projektov NPPZ“

V rámci Národného programu prevencie chronických srdcovo-cievnych ochorení, onkologických ochorení, nadváhy a obezity a Národnej platformy budovania kapacity v podpore zdravia sme vytvorili v spolupráci s mestskými úradmi a školskými správami na regionálnej úrovni stratégiu na prevenciu chronických ochorení realizovaním trvalých úloh a projektov:

- Zdravé mestá
- Školy podporujúce zdravie
- Globálny projekt prevencie AIDS
- Zdravé pracoviská

Zdravé mestá

Projekty sú realizované formou dní zdravia vo všetkých RÚVZ v kraji.

OPZ RÚVZ Trnava realizoval ako jeden z hlavných účastníkov a spoluorganizátorov „Dni zdravia“ mesta Trnavy a „Deň zdravia“ mesta Hlohovec, Madunice, počas ktorých pracovali poradne:

- základná poradňa zdravia poskytovala zdravotno-výchovné individuálne poradenstvo, antropometrické vyšetrenia, biochemické vyšetrenia, štandardné meranie TK, analýzu vydychovaného vzduchu prístrojom MICRO CO a meranie percentuálneho množstva telesného tuku prístrojom OMRON. Prístrojom Reflotrón bolo vyšetrených 311 osôb.
- poradňa prevencie infekcie HIV/AIDS a ostatných pohlavne prenosných ochorení
- poradňa prevencie drogových závislostí a odvykania od fajčenia
- poradňa o telesnej aktivite
- poradenstvo podpory psychického zdravia
- poradňa hygieny výživy a pracovného lekárstva
- poradňa hygieny životného prostredia

Čakajúci na vyšetrenie mali možnosť si pozrieť videokazety so zdravotno-výchovnou tematikou, informačné tabule propagujúce zdravý spôsob života.

Charakter životného prostredia a životného štýlu sme overovali formou dotazníka o životnom prostredí a životnom štýle. Tento dotazník nám vyplnilo 160 klientov.

Zdravotno-výchovnú činnosť v zmysle prevencie ochorení, ochrany a podpory zdravia sme uskutočňovali aj formou distribúcie zdravotno-výchovného materiálu (letáky, brožúrky). Poskytli sme 69 titulov zdravotno-výchovného materiálu v celkovom počte – 2 460 ks.

OPZ RÚVZ Dunajská Streda v spolupráci s Mestským úradom, Oblastným športovým združením a SČK v Dunajskej Strede usporiadali už tradičný Deň zdravia a pohybu – „Urobte viac pre svoje zdravie“. Celá akcia bola zameraná na prevenciu srdcovo-cievnych ochorení. Prístrojom Reflotrón bolo vyšetrených 176 osôb.

OPZ RÚVZ Galanta v roku 2007 pokračoval v spolupráci s MsÚ v Galante, v Seredi, Sládkovičove, MsKS v Galante a obecnými samosprávami či vedeniami ZŠ a SŠ. Jednalo sa hlavne o organizovanie spoločných zdravotno-výchovných aktivít na vyhľadávanie rizikových faktorov u vyšetrených osôb a poradenskú činnosť. Takto boli realizované (Deň narcisov, Dni zdravia v rámci Galantských trhov, Deň zdravia pre občanov mesta Galanta a mesta Sereď).

OPZ RÚVZ Senica v spolupráci s Centrom voľného času Stonožka a Záhorským osvetovým strediskom pripravil cyklus prednášok a besied o fajčení pre žiakov ZŠ. Zúčastnilo sa 256 žiakov.

Školy podporujúce zdravie

V súčasnom období sa do projektu „Školy podporujúce zdravie“ zapojili v okresných mestách materské školy, základné školy, stredné a učňovské školy.

Tento projekt je realizovaný v spolupráci s metodickými oddeleniami Odboru školstva a kultúry. OPZ RÚVZ Trnavského kraja poskytujú odbornú-konzultačnú činnosť v otázkach prevencie a ochrany zdravia detí pre základné školy a materské školy, ktoré sú zapojené do realizácie tohto projektu. Na požiadanie boli zabezpečované prednášky s premietaním videofilmov s tematikou: prevencia fajčenia a drogovej závislosti, hygiena dutiny ústnej, zdravá výživa, pohybová aktivita, výchova k manželstvu a rodičovstvu, správny životný štýl, AIDS.

V rámci projektu bolo zrealizovaných 283 zdravotno-výchovných aktivít pre cieľovú skupinu deti a mládež.

Pracovníci odboru podpory zdravia RÚVZ v Trnave v rámci tohto projektu plnili tieto úlohy:

ZŠ a MŠ Križovany nad Dudváhom

Pri príležitosti Dňa zdravia a Dňa Zeme pracovníci odboru podpory zdravia zabezpečili prednášky s besedami na témy: zdravý životný štýl, výchova k partnerstvu a rodičovstvu, drogy a prevencia HIV/AIDS.

ZŠ s MŠ Trnava-Modranka

Po dohode s riaditeľkou školy sme realizovali žiadosť o zabezpečenie Dňa zdravia na uvedenej škole. Počas tohoto dňa sme výjazdom poradne zdravia vyšetřili 30 klientov, ktorým vyhodnotením v Teste zdravé srdce sme stanovili rizikové faktory ovplyvňujúce zdravý životný štýl. Každému klientovi bolo poskytnuté individuálne poradenstvo v oblasti racionálnej výživy, nefarmakologického ovplyvňovania vysokého TK, prevencie nadváhy a obezity, pohybovej aktivity ako i odvykania od fajčenia a zvládania stresu.

Vedenie školy vyslovilo poďakovanie všetkým pracovníkom odboru podpory zdravia, ktorí sa zúčastnili na uvedenej akcii.

ZŠ Vančurova Trnava

Prostredníctvom poradne zdravia sme sa zúčastnili na Dni zdravia s cieľom vzbudiť aktívny záujem o svoje zdravie u zamestnancov, pedagógov a rodičov školy.

Počas akcie sme zabezpečili meranie % množstva telesného tuku, meranie TK u 36 osôb s následným individuálnym poradenstvom. Poskytli sme zdravotno-výchovný materiál (5 titulov, 45 kusov).

Pracovníci odboru podpory zdravia RÚVZ v Galante v rámci tohto projektu plnili tieto úlohy:
ZŠ Pata

Poskytnutá odborná-konzultačná činnosť v oblasti prevencie a ochrany zdravia detí.

MŠ a ZŠ Šintava

Prednášky doplnené videofilmami s problematikou prevencie fajčenia a drogovej závislosti doplnené preventívnymi vyšetreniami reflowtrónom.

RÚVZ v Dunajskej Strede a v Senici zabezpečil pre žiakov, základných a stredných škôl prednášky a besedy s tematikou prevencie drogových závislostí.

Zdravé pracoviská

V rámci projektu zdravé pracoviská bol sledovaný výživový stav zamestnancov v počte 276 pracovníkov. Na pracoviskách sme uskutočnili kompletne vyšetrenie v rámci TZS so zameraním na výživový stav s následným individuálnym poradenstvom a distribúciou zdravotno-výchovného materiálu zameraného na prevenciu KVCH.

Globálny projekt prevencie AIDS

„Hrou proti AIDS“

V rámci boja proti AIDS a prevencie infekcie HIV/AIDS sme sa oboznámili s projektom, ktorý sme po dodaní kompletneho setu (panely, magnetické tabule) realizovali pre stredné školy a pre 9. ročníky základných škôl v spolupráci s Kalokagatiou – Centrom voľného času v Trnave a MKC Piešťany pre 300 žiakov. Projektom sa zameriame na prevenciu proti infekcii vírusom HIV a iných sexuálne prenosných ochorení, nechceného tehotenstva a drog. Projekt pokračuje v stanovených termínoch.

Účastníci boli informovaní o činnosti poradne prevencie HIV/AIDS, telefonickej linke pomoci AIDS a tiež o spôsobe vyšetrovania anti-HIV protilátok. Celá činnosť poradenstva bola spropagovaná v tlači, na teletexte mestskej televízie, webových stránkach RÚVZ a formou zdravotno-výchovných letákov.

Prieskum o znalostiach, postojoch a rizikovom správaní vo vzťahu k HIV/AIDS a účinnosti projektu „Hrou proti AIDS“.

Odbor podpory zdravia ako jeden z organizátorov interakčného projektu „Hrou proti AIDS“ sa zapojil do uvedeného dotazníkového prieskumu pre žiakov základných škôl a študentov stredných odborných učilíšť a gymnázií. Táto úloha ÚVZ SR, ktorej gestorom je RÚVZ so sídlom v Košiciach bola termínovaná do konca septembra 2007.

Celý súbor pozostával z 300 žiakov:

- 100 žiakov z 2 základných škôl
- 100 študentov z 2 gymnázií, resp. stredných odborných škôl
- 100 študentov z 2 stredných učilíšť

Súbor bol ďalej rozdelený na 2 skupiny (exponovaná a kontrolná). Dotazníky vyplňali žiaci a študenti pred realizáciou projektu a po realizácii projektu. Celkový počet počítačového spracovania dotazníkov bol 600 kusov. Jeden dotazník obsahoval 47 otázok (osobné údaje,

všeobecné znalosti o HIV/AIDS, postoje a rizikové správanie vo vzťahu HIV/AIDS a hodnotenie projektu Hrou proti AIDS).

Komplexné vyhodnotenie danej úlohy za vybrané RÚVZ SR uskutoční gestor úlohy RÚVZ so sídlom v Košiciach, kde boli nami spracované dotazníky odoslané.

Odpočet projektu „Hrou proti AIDS“

Anotácia

Zhodnotenie priebehu dotazníkového prieskumu o znalostiach, postojoch a rizikovom správaní vo vzťahu k HIV/AIDS a účinnosti projektu Hrou proti AIDS u žiakov základných škôl, študentov stredných odborných učilíšť a gymnázií.

Na požiadanie ÚVZ SR sme vypracovali a zaslali odpočet projektu „Hrou proti AIDS“.

Distribúcia komixu "HIV/AIDS Stand up for human rights"

Uvedený komix sme distribuovali v rámci realizácie projektu Hrou proti AIDS žiakom základných a stredných škôl.

Aktivity pri príležitosti významných dní. Iniciovat' a organizovat' zdravotno-výchovné akcie pre obyvateľov s osobitným zameraním na témy a termíny odporúčané SZO

Anotácia

Úloha je zameraná na uplatňovanie všetkých dostupných metód a foriem skupinového a hromadného pôsobenia na obyvateľstvo s využitím spolupráce odborných ambulancií a médií v oblasti zdravotnej výchovy.

Ku všetkým významným dňom sme organizovali zdravotno-výchovné akcie, na ktorých sme zabezpečili prednáškovú činnosť, názornú propagáciu – panelové výstavy a letáky. Obyvateľstvo bolo informované o týchto dňoch v regionálnej tlači, masmédiách a na webových stránkach. V prednáškach pre verejnosť sme sa zamerali najmä na správny životný štýl, prvú pomoc, na prevenciu kardiovaskulárnych a nádorových ochorení.

24.3.2007 – Svetový deň TBC

Distribúciou zdravotno-výchovného materiálu v spolupráci s NZZ – odbornou pľúcnou ambulanciou sme zabezpečili propagáciu tohoto dňa pre širokú verejnosť.

7.4.2007 – Svetový deň zdravia

Pod heslom „Investícia do zdravia znamená bezpečnejšiu budúcnosť“ – v rámci tohoto dňa sme zabezpečili pre klientov poradenstvo k zdravému životnému štýlu, vyšetrenie cholesterolu a glukózy v poradni zdravia, poradenstvo cez telefonickú linku, panelové výstavy, distribúciu zdravotno-výchovného materiálu a prednášky o zdravom životnom štýle.

13.4.2007 - Deň narcisov

Ku dňu narcisov boli zabezpečené základné vyšetrenia Poradni zdravia. Boli poskytnuté informácie o činnosti odboru podpory zdravia, o správnom životnom štýle, poskytnutý vhodný zdravotno-výchovný materiál.

10.5.2007 – Svetový deň pohybu

Zabezpečili sme prednášky s besedami na ZŠ, SŠ v regióne Trnava, Piešťany, Hlohovec. V masmédiách sme spropagovali pohybovú aktivitu formou odborných článkov. Umožnili sme poradenstvo na telefonickej linke, na webových stránkach, cez panelové výstavy a zdravotno-výchovný materiál.

31.5.2007 – Svetový deň bez tabaku – heslo „Prostredie bez tabakového dymu“

Pri príležitosti Svetového dňa bez tabaku Poradenské centrum podpory zdravia rozšírilo činnosť Poradne odvykania od fajčenia na celodenné poradenstvo v dňoch 28.5., 29.5. a 31.5. s možnosťou objektivizácie vydychovaného vzduchu prístrojom MICRO CO. V stanovených dňoch bolo tiež zabezpečené celodenné telefonické poradenstvo. Uskutočnili sa prednášky s besedami, semináre pre pedagógov aj žiakov, panelové výstavy. Bol realizovaný hip-hopový tanečný workshop pre žiakov, vyhodnotenie súťaže nefajčiarskych tried. Boli poskytnuté informácie o zákone č.377/2004 o ochrane nefajčiarov. Distribuovali sme zdravotno-výchovného materiálu, premietali sa zdravotno-výchovné videofilmy. Medializácia prebiehala tiež formou regionálnej tlače, TV a webových stránok.

14.6.2007 – Svetový deň darcov krvi

Pri príležitosti Svetového dňa darcov krvi pripravila Národná transfúzna služba v spolupráci s ÚVZ SR – HH sériu podujatí pre širokú verejnosť na podporu myšlienky darčovstva krvi. Súčasťou podujatia bola aj propagácia zdravého spôsobu života, ktorú zabezpečili regionálne úrady verejného zdravotníctva. Preto sa do tohto podujatia zapojil i náš RÚVZ – konkrétne pracovníci poradne zdravia.

Na uvedenom podujatí bolo zabezpečené vyšetrenie hladiny cholesterolu v krvi, meranie percentuálneho množstva telesného tuku, určovanie hodnôt BMI, WHR a zároveň bolo poskytnuté poradenstvo k výsledkom a rozdáný vhodný zdravotno-výchovný materiál. Podujatia sa zúčastnilo 67 občanov.

26.6.2007 – Medzinárodný deň proti zneužívaniu drog

V spolupráci s TOS a policajným zborom boli uskutočnené akcie „Polícia očami detí“ a „Drogám povedz NIE“. Ďalej boli realizované rôzne vzdelávacie podujatia formou seminárou, prednášok, besied, pričom bol distribuovaný zdravotno-výchovný materiál. Propagácia bola zabezpečená regionálnou tlačou.

30.9.2007 - Svetový deň srdca

V rámci týždňa srdca boli v lekárňach realizované vyšetrenia prístrojom Reflotrón, meranie TK. Klientom bolo poskytnuté poradenstvo ohľadom správnej životosprávy a dôležitosti pohybu ako prevencie srdcovo-cievnych ochorení a hypertenzie.

1. október - Svetový deň seniorov

Aktívna účasť prednáškou o projekte "Mám 65+ a teší ma, že žijem zdravo" na konferencii poriadanou Krajskou Jednotou dôchodcov Slovenska v Piešťanoch.

10.10.2007 – Svetový deň duševného zdravia

Propagácia týždňa duševného zdravia a Dňa nezábudiek formou novinového článku a propagačných panelov v priestoroch RÚVZ Galanta a NsP Galanta. V spolupráci s PPP v Galante bola realizovaná propagácia významu nezábudiek ako symbolu Dňa duševného zdravia spojená s ich predajom.

16.10.2007 – Svetový deň výživy

Aktivity počas tohto dňa boli zamerané na propagáciu zásad správnej výživy formou prednášok a realizovania projektu „Sledovanie výživového stavu obyvateľstva“.

20.10.2007 – Svetový deň osteoporózy

Pozornosť bola venovaná výživovému a pohybovému poradenstvu k zásadám prevencie osteoporózy a preventívnemu denzitometrickému vyšetreniu.

14.11.2007 – Svetový deň diabetikov

Poradenské centrá zdravia zabezpečili rozšírenú činnosť v Základných poradniach zdravia s možnosťou vyšetrenia hodnôt glykémie, individuálne poradenstvo a tiež distribúciu zdravotno-výchovného materiálu k problematike cukrovky.

19. - 23.11.2007 - Týždeň boja proti drogám

Výchovno-preventívne podujatie pre žiakov a študentov s odborníkmi z oblasti drogovej prevencie sa uskutočnilo formou diskusných klubov a besied na tému: „Prečo a ako povedať droge nie.“

21.11.2007 - Nefajčiarsky deň

V spolupráci s MsÚ v Trnave sme organizovali podujatie formou kampane, počas ktorej bol občanom poskytnutý zdravotno-výchovný materiál, individuálne poradenstvo s možnosťou merania analýzy vydychaného vzduchu prístrojom MICRO CO.

1.12.2007 - Svetový deň boja proti AIDS

Zdravotno-výchovné aktivity sme zamerali na prednášky spojené s besedami na základných, stredných, odborných školách, učilištiach v regióne Trnava, Piešťany, Hlohovec. Činnosť poradne prevencie HIV/AIDS bola spropagovaná v tlači a na webových stránkach RÚVZ. Poradňa a telefonická linka AIDS bola k dispozícii nad rámec časového vymedzenia. V RÚVZ Galanta si pamiatku obetí AIDS uctili sviečkovým pochodom.

Zdravotný stav a úmrtnosť špeciálnej skupiny obyvateľstva (Rómov)

Anotácia

Nevhodné životné, sociálne, ekonomické podmienky a nesprávny životný štýl - zhoršený zdravotný stav.

Spolupracujeme s Komunitným centrom v Trnave v oblasti zdravotno-výchovných aktivít (prednášky k aktuálnym problematikám, distribúcia zdravotno-výchovného materiálu) pre rómsku komunitu v oblasti zdravého životného štýlu. Úmrtnosť sme nesledovali.

„Vyzvi srdce k pohybu“

V čase od 19.marca do 10.júna 2007 sme sa zapojili do celonárodnej kampane na zvýšenie pohybovej aktivity „Vyzvi srdce k pohybu“. V rámci projektu boli oslovené okresné mestá, masmédiá. Súťaž bola spropagovaná na internetových stránkach, kde si mohli účastníci stiahnuť účastnícky list. Vzhľadom na to, že tento rok kampaň pamätala aj na naše deti a bol možný detský podporovateľ, tak sme ju spropagovali na základných a stredných školách a v ambulanciách detských lekárov. Plagáty a účastnícke listy boli sprístupnené taktiež na mestských úradoch a VÚC v Trnave, Sociálnej poisťovni, Všeobecnej zdravotnej poisťovni, Trnavskej univerzite, Fakulte verejného zdravotníctva a sociálnej práce, Materiálno technologickú fakultu SVŠT, Univerzite Cyrila a Metoda, v študentských domovoch, Poliklinike Družba, v lekárňach, v materských centrách, centrách CVČ. Vyhodnotenie tejto kampane bolo spropagované v masmédiách.

Národný program prevencie chronických srdcovo-cievnych ochorení

Národný program prevencie onkologických ochorení

Národný program prevencie nadváhy a obezity

Národná platforma budovania kapacity v podpore zdravia

Anotácia

Vytvorenie integrovanej stratégie na trvalé ovplyvnenie determinantov chronických ochorení v populácii v SR.

Tento program plníme na oddelení výchovy obyvateľov k zdraviu iniciovaním a organizovaním zdravotno-výchovných akcií pre obyvateľov so zameraním na témy a termíny odporúčané SZO a v Poradenskom centre podpory zdravia v nasledovných poradniach:

- základná poradňa na podporu zdravia
- poradňa k zodpovednému partnerstvu, rodičovstvu, manželstvu a prevencie chorôb prenášaných pohlavným stykom (HIV/AIDS)
- linka pomoci AIDS
- poradňa prevencie drogových závislostí
- poradňa na odvykanie od fajčenia
- poradňa na podporu psychického zdravia
- poradenstvo o telesnej aktivite
- poradenstvo v oblasti používania zdravotno-výchovných metodík a postupov pre orgány, organizácie, inštitúcie, hnutia, svojpomocné skupiny, kluby, školy a iné.

Personálne sa na práci jednotlivých poradní podieľajú všetci pracovníci odboru podpory zdravia. Ich konkrétna činnosť a zadelenie v jednotlivých poradniach je určená vedúcim pracovníkom odboru.

„CINDI program SR shape up“

Anotácia

Znížiť prevalenciu osôb s rizikovým životným štýlom a to najmä prevalenciu fajčiarov, osôb nezdravo sa stravujúcich, znížiť počet osôb s nedostatočnou pohybovou aktivitou, nadmerným užívaním alkoholu a neschopnosť zvládať stres. Zvýšiť informovanosť obyvateľstva o následkoch rizikových faktorov a možnostiach ako pozitívne zmeniť životný štýl.

Zdravotno-výchovná činnosť bola zameraná na zníženie chorobnosti a úmrtnosti na vybrané skupiny civilizačných ochorení so zameraním na zníženie prevalencie osôb s rizikovým životným štýlom. Cestou činnosti Centra podpory zdravia zdravotno-výchovná intervencia bola realizovaná individuálnou, skupinovú a mediálnou formou poradenskej činnosti so zameraním na správnu výživu, prevenciu fajčenia, požívanie alkoholu, nedostatočnú pohybovú aktivitu, hypertenziu, stres a zmenu životného štýlu. Ťažiskom poradenskej činnosti okrem individuálneho poradenstva bolo poskytnúť základné informácie o zdravotnom stave a poradenstvo čo najväčšiemu počtu klientov, čo bolo realizované výjazdmi základnej poradne zdravia a realizáciou ostatného poradenstva v spolupráci so školami, závodmi, sociálnymi zariadeniami a mestskými úradmi. V roku 2007 navštívilo základnú poradňu podpory zdravia v PCZ 3 465 klientov, ktorým bolo poskytované ciele poradenstvo po analýze zistených rizikových faktorov. Získané údaje z preventívnych vyšetrení boli pravidelne analyzované, výsledky sú podkladom pre ciele propagáciu a mediálnu intervenciu. V rámci aktualizovania zdravotno-hygienickej charakteristiky okresu Trnava sme dali podklady pre Profil zdravia mesta Trnava, ktorý analyzuje a vyhodnocuje údaje s dôrazom na úmrtnosť a chorobnosť na KV a onkologické ochorenia a ich rizikové faktory. Výsledky sú využívané v rámci zdravotno-výchovnej intervencie a názornej propagácie.

Kontrola tabaku

Charakteristika

V oblasti prevencie fajčenia sa odbor podpory zdravia zamerail na zdravotno-výchovné akcie a poradenstvo pre obyvateľov odporúčané v tejto oblasti WHO a Národným programom kontroly tabaku a Akčným plánom na kontrolu tabaku nasledovne:

Úlohy:

Realizácia súťaže pre fajčiarov „Prestaň a vyhraj“

Táto súťaž má motivovať fajčiarov k zmene životného štýlu a podpore nefajčenia u tých, ktorí sa neúspešne pokúšajú prestať užívať tabakové výrobky. Uvedenú súťaž spropagujeme na našich webových stránkach, na stránkach MsÚ a škôl. Súťaž sa organizuje každé dva roky, preto ju budeme realizovať v roku 2008.

Školenie koordinátorov prevencie v prevencii užívania tabakových výrobkov

- Školenie koordinátorov prevencie v prevencii užívania tabakových výrobkov;
- Quitline - telefonické poradenstvo pri odvykaní od fajčenia;
- Poradenstvo v poradni prevencie drogových závislostí a odvykanie od fajčenia vo vyhradených ordinačných a úradných hodinách s cieľom diagnostiky fajčenia (Fagerstromov dotazník, analýza vydychovaného vzduchu prístrojom MICRO CO), zmeniť chovanie fajčiara, navrhnúť adekvátnu metódu zanechania fajčenia.

Svetový deň bez tabaku - Prostredie bez tabakového dymu.

V súvislosti s organizovaním Svetového dňa bez tabaku sme naše aktivity zamerail na primárnu prevenciu fajčenia formou prednášok s besedami na základných školách s poukázaním na škodlivé účinky fajčenia pre mladistvých. Listom sme oslovili lekárov prvého kontaktu k intenzívnejšiemu zdravotno-výchovnému pôsobeniu na svojich pacientov. V rámci tohoto dňa sme poskytovali celodenné poradenstvo v poradni odvykania od fajčenia i na telefonickú linku, distribuovali sme pripravené informačné materiály. Uvedené aktivity ako i Národný program kontroly tabaku sme spropagovali v regionálnej tlači a na našich webových stránkach.

Programové vyhlásenie vlády SR na úseku verejného zdravotníctva na roky 2006-2010, oblasť podpory zdravia

Charakteristika

V oblasti **podpory zdravia**, za účelom zabezpečenia zvýšeného zdravotného uvedomenia, zlepšenia zdravotného stavu a zvýšenej informovanosti širokej verejnosti ako i vybraných skupín populácie o zdravom spôsobe života realizovali sme národné, regionálne a miestne projekty a hlavné úlohy stanovené ÚVZ SR:

Úlohy:

Zabezpečiť plnenie cieľov NPPZ na všetkých úrovniach spoločnosti na roky 2006 - 2010

Z aktualizovaného NPPZ vychádzali zdravotno-výchovné aktivity s cieľom zvýšiť informovanosť o aktívnej podpore zdravia, zlepšiť zdravotný stav obyvateľstva pozitívnym ovplyvňovaním vedomostí, postojov a správania sa - formou individuálneho a skupinového poradenstva na základe analýzy štatistických údajov o zdravotnom stave obyvateľstva, získaných monitorovaním skriningového vyšetrenia zdravotného stavu. Zdravotno-výchovné aktivity boli zamerané na jeho priority – zdravý životný štýl, starostlivosť o zdravie, zdravá výživa, alkohol, drogy a tabakové výrobky, prevencia úrazovosti, zdravá rodina, zdravé pracovné podmienky, zdravé životné podmienky, zníženie výskytu infekčných a neinfekčných ochorení, pohybová aktivita.

Pozornosť bola ďalej venovaná boju proti HIV/AIDS, pohlavným ochoreniam, výchove k partnerstvu a rodičovstvu realizáciou prednáškového činnosti, besied so zameraním na žiakov základných a stredných škôl v spolupráci s vedeniami škôl, osvetovými zariadeniami, centrami voľného času, SČK z príležitosti významných svetových dní WHO (Svetový deň

TBC, Svetový deň zdravia, Svetový deň pohybu, Svetový deň bez tabaku, Nefajčiarsky deň, Svetový deň seniorov, Týždeň seniorov, Svetový deň boja proti AIDS, Európsky týždeň boja proti drogám).

Zabezpečiť zvýšenie zdravotného uvedomenia a zlepšenie zdravotného stavu u vybraných skupín populácie eliminovaním rizikových faktorov zdravia

Zapojili sme sa do nasledovných projektov a úloh:

- Európsky informačný prieskum o zdraví u obyvateľov v našom regióne
- projekt EU - „Znižovanie rozdielov: Stratégie pre boj s nerovnosťami v zdraví v Európe“
- vzdelávanie - e-learning v primárnej zdravotníckej starostlivosti
- Škola zdravého srdca

Zabezpečiť zvýšenie informovanosti širokej verejnosti o zdravom spôsobe života

Pri príležitosti významných dní a dní vyhlásených WHO sme organizovali zdravotno-výchovné akcie pre obyvateľov s osobitným zameraním na uvedené témy a termíny:

- Svetový deň TBC,
- Svetový deň zdravia - pod heslom: Investícia do zdravia znamená bezpečnejšiu budúcnosť,
- Deň narcisov,
- Svetový deň pohybu,
- Svetový deň bez tabaku - pod heslom: Prostredie bez tabakového dymu,
- Svetový deň darcov krvi,
- Medzinárodný deň proti zneužívaniu drog
- Svetový deň seniorov - aktívna účasť prednáškou o projekte "Mám 65+ a teší ma, že žijem zdravo" na konferencii poriadanej Krajskou Jednotou dôchodcov Slovenska v Piešťanoch.
- Týždeň boja proti drogám – výchovno-preventívne podujatie pre žiakov a študentov s odborníkmi z oblasti drogovej prevencie sa uskutočnilo formou diskusných klubov a besied na tému: „Prečo a ako povedať droge nie!“
- Nefajčiarsky deň - v spolupráci s MsÚ v Trnave sme organizovali podujatie formou kampane, počas ktorej bol občanom poskytnutý zdravotno-výchovný materiál, individuálne poradenstvo s možnosťou merania analýzy vydychovaného vzduchu prístrojom MICRO CO.
- Svetový deň boja proti AIDS - zdravotno-výchovné aktivity sme zamerali na prednášky spojené s besedami na základných, stredných, odborných školách, učilištiach v regióne Trnava, Piešťany, Hlohovec. Činnosť poradne prevencie HIV/AIDS bola spropagovaná v tlači a na webových stránkach RÚVZ. Poradňa a telefonická linka AIDS bola k dispozícii nad rámec časového vymedzenia.

Ku všetkým významným dňom sme organizovali zdravotno-výchovné akcie, na ktorých sme zabezpečili prednáškovú činnosť, názornú propagáciu – panelové výstavy a zdravotno-výchovný materiál. Obyvateľstvo bolo informované o týchto dňoch v regionálnej tlači a masmédiách. V prednáškach pre verejnosť sme sa zamerali najmä na správny životný štýl, prvú pomoc, prevenciu kardiovaskulárnych, nádorových ochorení, odvykanie od fajčenia, prevenciu drogových závislostí a prevenciu HIV/AIDS.

Pripraviť Program podpory zdravia znevýhodnených skupín populácie

Tieto programy sme realizovali v rámci trvalých projektov WHO zamerané na podporu zdravia a projekty Národného programu podpory zdravia:

- Zdravé mestá (Dni zdravia)
- Školy podporujúce zdravie (Dni zdravej školy)
- Zdravé pracoviská

Spolupracujeme s Komunitným centrom v Trnave v oblasti zdravotno-výchovných aktivít (prednášky k aktuálnym problematikám, distribúcia zdravotno-výchovného materiálu) pre rómsku komunitu.

Zabezpečiť vytvorenie systému pre hodnotenie kvality, dopadu a efektívnosti podpory zdravia a preventívnych programov podpory zdravia

- Akčný program CAF
- Proces zavádzania systému manažérstva kvality podľa medzinárodnej normy STN ISO 9001:2000

Priebežne sledovať zdravotný stav obyvateľov SR

Realizovali sme:

- Projekt Global Youth Tobacco Survey monitoring užívanie tabaku na 3 ZŠ - dotazníkový prieskum u detí vo veku 13-15. Bolo zozbieraných 405 dotazníkov.
- „Zdravá výživa pre zdravé srdce“, projekt realizujeme priebežne počas celého roka vyšetrením klientov v spolupráci s oddelením hygieny výživy, ktoré sleduje výživový stav vybraných skupín populácie.
- „Vyzvi srdce k pohybu“- Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospelaj populácie.
- „Hrou proti AIDS“ celonárodný program proti prenosným ochoreniam v SR, pre stredné školy a pre 9. ročníky základných škôl.
- Projekt o prieskume a znalostiach, postojoch a rizikovom správaní vo vzťahu k HIV/AIDS a účinnosti projektu Hrou proti AIDS sme realizovali vyhodnotením 600 dotazníkov.
- Poradenstvo v poradni prevencie chorôb prenášaných pohlavným stykom HIV/AIDS.
- Telefonická Linka pomoci AIDS (033/553 1133).
- Projekt TZS – sledovanie individuálnych rizík vzniku chronických neinfekčných ochorení.

Zabezpečiť vzdelávanie vybraných skupín obyvateľov v SR v podpore zdravia

Výučba študentov TU FZaSP.

„Materské centrá“.

„Žiť zdravší a kvalitnejší život v staršom veku, alebo mám 65+ a teší ma, že žijem zdravo“.

„Zdravotno-výchovné pôsobenie u detí predškolského veku - stomatohygiena“.

„Súvislosti, otázky a odpovede“ – prevencia závislosti u detí základných škôl v Trnave a v Piešťanoch.

„Primárna prevencia drogových závislostí“, informovali sme vybrané skupiny obyvateľov o rizikách drogových závislostí.

Prevencia HIV/AIDS, vzdelávanie na ZŠ.

V oblasti vzdelávania vybraných skupín obyvateľov v podpore zdravia sme sa zúčastňovali odborných tematických kurzov: v zdravotnej výchove, zdravej výžive, nefarmakologickom ovplyvnení TK, v poradenstve pre oblasť závislosti a odvykania od fajčenia, prevencie infekcie HIV/AIDS, v pohybovej aktivite a podpore psychického zdravia.

K zásadným legislatívnym materiálom predkladaným do vlády SR

Pripomienkovali sme zákon NR SR č.126/2006 Z. z. o verejnom zdravotníctve.

Pripraviť návrh zákona o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia

Plnili sme preventívne programy a projekty ochrany podpory a rozvoja zdravia realizáciou harmonogramu projektov NPPZ a hlavných úloh daných ÚVZ SR.

Vypracovať rámcový plán úloh verejného zdravotníctva do roku 2010 z harmonogramom plnenia úloh v roku 2007-2010

- Vypracovali sme úlohy pre odbor podpory zdravia vyplývajúce z Programového vyhlásenia vlády SR na úseku verejné zdravotníctvo na roky 2007-2010.
- Plníme plán úloh verejného zdravotníctva vyplývajúci z harmonogramu vypracovaného ÚVZ SR.

Vypracovať Národný program prevencie obezity a nadváhy

Úlohy Národného programu prevencie obezity a nadváhy vypracovaného ÚVZ SR sme plnili v rámci poradenského centra zdravia, v poradni zdravej výživy a poradni pohybovej aktivity.

Politika kontroly tabaku a prevencia fajčenia

Charakteristika

V oblasti prevencie fajčenia sa odbor podpory zdravia zameril na zdravotno-výchovné akcie a poradenstvo pre obyvateľov odporúčané v tejto oblasti WHO a Národným programom kontroly tabaku a Akčným plánom na kontrolu tabaku nasledovne:

Úlohy :

Realizácia súťaže pre fajčiarov „Prestaň a vyhraj!“

Realizácia súťaže pre fajčiarov „Prestaň a vyhraj“, ktorá má motivovať fajčiarov k zmene životného štýlu a podpore nefajčenia u tých, ktorí sa neúspešne pokúšajú prestať užívať tabakové výrobky. Uvedenú súťaž sme spropagovali na našich webových stránkach, na stránkach MsÚ a škôl. Súťaž sa organizuje každé dva roky, preto ju budeme realizovať v roku 2008.

Školenie koordinátorov prevencie v prevencii užívania tabakových výrobkov

- Školenie koordinátorov prevencie v prevencii užívania tabakových výrobkov.
- Quitline- telefonické poradenstvo pri odvykaní od fajčenia.
- Poradenstvo v poradni prevencie drogových závislostí a odvykanie od fajčenia vo vyhradených ordinačných a úradných hodinách s cieľom diagnostiky fajčenia (Fagerstromov dotazník, analýza vydychovaného vzduchu prístrojom MICRO CO), zmeniť správanie fajčiara, navrhnúť adekvátnu metódu zanechania fajčenia.

Svetový deň bez tabaku - Prostredie bez tabakového dymu

- V súvislosti s organizovaním Svetového dňa bez tabaku sme naše aktivity zamerali na primárnu prevenciu fajčenia formou prednášok s besedami na základných školách s poukázaním na škodlivé účinky fajčenia pre mladistvých. Listom sme oslovili lekárov prvého kontaktu k intenzívnejšiemu zdravotno-výchovnému pôsobeniu na svojich pacientov. V rámci tohoto dňa sme poskytovali celodenné poradenstvo v poradni odvykania od fajčenia i na telefonickej linke, distribuovali sme pripravené informačné materiály. Uvedené aktivity ako aj Národný program kontroly tabaku sme spropagovali v regionálnej tlači a na našich webových stránkach.
- Zdravotno-výchovná akcia v spolupráci s Mestom Trnava a lekárom pneumológom: meranie prístrojom smokerlyzér a určenie percentuálneho množstva telesného tuku.

Ku všetkým významným dňom sme organizovali zdravotno-výchovné akcie, na ktorých sme zabezpečili prednáškovú činnosť, názornú propagáciu – panelové výstavy a zdravotno-výchovný materiál. Obyvateľstvo bolo informované o týchto dňoch v regionálnej tlači.

Trenčiansky kraj

OPZ Trenčín

- **Hrou proti AIDS** - Panely a materiály k projektu využívame na školách podľa metodických pokynov. Podľa inštrukcií, ktoré sme dostali od RÚVZ so sídlom v Košiciach ako gestora úlohy boli vybrané nasledovné školy: ZŠ Bošáca – 38 žiakov 9. roč., ZŠ Zlatovce – 64 žiakov 9. roč., SOU strojárske TN – 46 študentov, SOU Nové Mesto nad Váhom – 35 študentov a ZSSŤOaS TN – 47 študentov, Obchodná akadémia TN – 51 študentov, ktorí vyplnili dotazníky na overenie efektívnosti zdravotno-výchovného pôsobenia v oblasti HIV/AIDS. Vyplnené dotazníky i databáza boli odoslané na oddelenie epidemiológie RÚVZ so sídlom Košiciach.

Projekt „Hrou proti AIDS“ bez vyplňania dotazníkov sme realizovali na:

štyroch ZŠ v Bánovciach nad Bebravou, dvoch ZŠ v Novom Meste nad Váhom, ZŠ v Moravskom Lieskovom, ZŠ v Melčiciach, ZŠ v Trenčianskych Stankovciach, ZŠ v Bzinciach pod Javorinou, SOU odevnom v Trenčíne, SPŠ stavebnej v Trenčíne. Celkovo bol projekt realizovaný pre 24 tried základných škôl a 11 tried stredných škôl.

Zatiaľ sme sa stretli s veľkým záujmom a s priaznivou odozvou. Očakávaným výsledkom sú zmeny v správaní sa mladých ľudí na základe získania relevantných vedomostí o spôsobe prenosu HIV.

- **Monitoring orálneho zdravia** a zdravotno-výchovné pôsobenie u detí predškolského veku. /stomatohygiena/. Naďalej pokračujeme v prehľbovaní vedomostí a v nácviku správnej techniky čistenia zubov na modely u detí MŠ a ZŠ (Považany, Brezolupy, Kálnica, Lubina, Kočovce, Chocholná, Trenčín) podľa požiadaviek školských zariadení. Využívame videofilmy Zúbky, Prečo vlk šušlal. Zdravotno-výchovné pôsobenie je zamerané aj na dôležitosť správnej výživy vo vzťahu k stomatologickým ochoreniam, negatívne následky neošetreného chrupu na zdravotný stav organizmu a na dôležitosť pravidelných preventívnych prehliadok.
- Koordinácia a odborné usmernenie pri realizácii zdravotno-výchovného, multimediálneho projektu podpory zdravia „**ADAMKO hravo – zdravo**“.
- **Vzdelávanie – „e-learning“ v primárnej zdravotníckej prevencii**
Zvyšovanie zdravotného uvedomenia cestou použitia nových informačných technológií, predovšetkým internetu na rozšírenie vedomostí, na podporu, ochranu a rozvíjanie zdravia pre všetkých.
- Kampaň „**Vyzvi srdce k pohybu**“ celoštátna medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospeléj populácie/. Informáciu o prebiehajúcej kampani sme zaslali do všetkých regionálnych novín (Trenčianske noviny, Trenčiansky denný infoservis, Trenčiansko, Novomestský spravodaj, Info – Bánovce, Myjavské noviny). Informácie boli mailovou poštou zaslané na všetky základné, stredné školy a vysokú školu v našej pôsobnosti, vyzvali sme k účasti pedagogické zbory i študentov. Inštrukcie a účastnícke listy sme odovzdali v zdravotníckych zariadeniach (Fakultná nemocnica Trenčín, poliklinika), lekárnach a na okresnej porade pedagógov v Bánovciach nad Bebravou. O kampani a možnosti preventívnych vyšetrení v poradni zdravia sme informovali verejnosť pri príležitosti Výstav Zdravý životný štýl a MEDIPHARM, na ktorej bola realizovaná prednáška a umiestnený poster. Na oboch

výstavách v sprievodných konferenciách bola propagovaná súťaž medzi odbornou zdravotníckou verejnosťou z celého Slovenska cca 300 osôb. (konferencia Ošetrovateľstvo a zdravie a Nové trendy v prevencii KVO). V spolupráci s Metodicko – pedagogickým centrom bola uskutočnená prednáška o podmienkach účasti na projekte pre pedagógov ZUŠ, SŠ a CVCČ pre 62 účastníkov. Propagácia kampane formou prednášky bola uskutočnená aj pre študentov Trenčianskej univerzity – Odbor ošetrovateľstvo cca 120 študentov. Vo vestibule RÚVZ TN a v priestoroch Fakultnej nemocnice Trenčín boli nainštalované názorné propagácie spolu s účastníckymi listami. Informácie o kampani sme umiestnili i na našu stránku www.ruvztn.sk. Z Trenčianskeho kraja sa do súťaže prihlásilo 282 účastníkov. Spomedzi zúčastnených krajov sme sa umiestnili na 2. mieste.

- Projekt „GYTS“ sa zameriava okrem samotného užívania tabaku a faktorov s ním spojených predovšetkým na účinok opatrení kontroly tabaku a spoločanských aspektov tabakizmu, t. j. výskytu a postojov k pasívnemu fajčeniu (doma aj mimo domova), informácií o fajčení a postojov k nemu, masmédií, školské prostredie, dostupnosti tabakových výrobkov, mieru aktivity výrobcov a distribútorov tabaku ako aj dostupnosť informácií o tabaku a odvykaní. Cieľovou skupinou GYTS je školská mládež vo veku 13 – 15 rokov. Projekt sme realizovali na štyroch základných školách (Bánovce nad Bebravou, Dubnica nad Váhom, Melčice -Lieskové, Trenčín – 8-ročné piaristické gymnázium) v 16. vopred určených triedach. Vyplnené dotazníky boli zaslané na RÚVZ Martin.

OPZ Pov. Bystrica

1. Zabezpečiť plnenie projektov Národného programu podpory zdravia na všetkých úrovniach spoločnosti na roky 2006-2010

Školy podporujúce zdravie

- Prednáška pre 8. a 9. ročníky na VII. ZŠ v Považskej Bystrici, ktorá je zaradená do európskej siete ŠPZ, uskutočnená 8.6.2007. Prednáška bola venovaná "Sexuálnej výchove", nechýbal zdravotnovýchovný materiál k danej problematike. Záujem medzi žiakmi bol mimoriadny.
- Séria prednášok týkajúcich sa Boja proti drogám pre 6.- 8. ročníky na ZŠ Rozkvet v Považskej Bystrici, ktorá je zaradená do národnej siete ŠPZ sa uskutočnila dňa 19.11., 20.11. a 28.11. 2007. Aktivity boli zabezpečené zdravotnovýchovným materiálom k danej problematike a doplnené meraním CO vo výdychu.
- Séria prednášok týkajúcich sa Prevencie proti AIDS pre 8. a 9. ročníky na V. ZŠ Rozkvet v Považskej Bystrici sa uskutočnila v dňoch 12.12.,18.12. a 19.12. 2007. Aktivity boli zabezpečené zdravotnovýchovným materiálom k danej problematike a doplnené videofilmom.

Sledovanie výživového stavu vybraných skupín populácie

- V roku 2007 sa uskutočnilo sledovanie výživového stavu u vybraných vekových skupín dospelaj populácie v počte 80 respondentov. V Poradni zdravia boli klienti vyšetrení v rámci TZS, vyplnili sa klinicko-somatometrické dotazníky a záznamové listy pre biochemické vyšetrenie. Spracovanie získaných údajov sa uskutočnilo na OHV.

2. Zabezpečiť zvýšenie zdravotného uvedomenia a zlepšenie zdravotného stavu u vybraných skupín populácie eliminovaním rizikových faktorov zdravia - príprava

a realizácia preventívnych programov na regionálnej úrovni, zohľadňujúcich špecifiká zdravotného stavu a zdravotného uvedomenia u vybraných komunít

- V spolupráci s poisťovňou Apollo Púchov v priestoroch poisťovne dňa 22.6.2007 bol usporiadaný pre širokú verejnosť "Deň zdravia". V rámci tohoto dňa záujemcom bol meraný tlak krvi, celkové množstvo tuku v tele, množstvo CO vo výdychu a celkový cholesterol spolu s odborným poradenstvom. Sprievodnými aktivitami boli: ochutnávka celozrnných výrobkov a zeleninových nátierok, reflexná masáž, praktická demonštrácia 1. pomoci na resuscitačnom modeli a iné.
- Pracovníčky oddelenia PZ sa zúčastnili 6.6.2007 krajského kola "Na bicykli bezpečne", ktorý usporiadala VIII.ZŠ v Považskej Bystrici, Rozkvet v spolupráci s Krajským školským úradom v Trenčíne, CVC v Trenčíne, OR SAŠŠ Považská Bystrica a CVC Považská Bystrica. V rámci tohto dňa poskytovali záujemcom meranie tlaku krvi, % tuku v tele a množstvo CO vo výdychu spolu s odborným poradenstvom. Nechýbal dostatok zdravotnovýchovného materiálu, týkajúci sa zdravého životného štýlu.
- V jarných mesiacoch / apríl, máj / bola uskutočnená distribúcia metodického materiálu "Manažment zdravia v školskej komunite" riaditeľom základných a stredných škôl. Distribúcia plagátov a skladačky "Urobme všetko preto, aby deti nezomierali" bola realizovaná do čakárne detských lekárov a do Materských centier nášho regiónu.
- V spolupráci so zdravotnou poisťovňou Apollo, Dôvera, Union a Všeobecnou zdravotnou poisťovňou v mesiacoch august a september boli usporiadané zdravotnovýchovné dopoludnia pre zamestnancov DRB Slovakia, s.r.o. v Považskej Bystrici, RONA v Lednickom Rovnom, ÚP v Považskej Bystrici, Púchove a Ilave, ZTS Elektronika v Dubnici nad Váhom, ZVS Holding v Dubnici nad Váhom a Sociálnej poisťovne v Považskej Bystrici. Počas týchto dní záujemcom bol meraný tlak krvi, celkové množstvo tuku v tele, množstvo CO vo výdychu a celkový cholesterol spolu s odborným poradenstvom. Sprievodnými aktivitami zorganizovanými jednotlivými zdravotnými poisťovňami spolu s ich propagáciou boli: ochutnávka celozrnných výrobkov a zeleninových nátierok, ovocia a ovocných a zeleninových štiav.
- Pracovníčky oddelenia PZ v spolupráci s POS v Považskej Bystrici dňa 14.8.2007 usporiadali vo Vrchteplej zdravotnovýchovné dopoludnie pre účastníkov medzinárodného tábora pozorovateľov hviezd "Perzeidy". Počas tohto dňa vyšetrili záujemcov v rámci TZS a poskytli odborné poradenstvo. Nechýbal dostatok zdravotnovýchovného materiálu, týkajúci sa zdravého životného štýlu.
- V spolupráci s občianskym združením "Zdravá duša" a psychiatrickým oddelením v NsP Považská Bystrica v dňoch 8.-14. 10 2007 sa uskutočnil týždeň za podporu duševného zdravia. Počas neho boli realizované rôzne aktivity pre širokú verejnosť: poradenská služba psychiatra a psychológa, poradenstvo v sociálnej problematike, prednáška na tému "Psychiatrický pacient v remisii". Aktivity boli zabezpečené zdravotnovýchovným materiálom k danej problematike.
- V spolupráci s I. ZŠ v Považskej Bystrici sa uskutočnil v priestoroch školy deň otvorených dverí /23.10.2007/ pre rodičov a širokú verejnosť spojený s ochutnávkou celozrnných výrobkov a zeleninových nátierok. Nechýbal dostatok zdravotnovýchovného materiálu k danej problematike. V dňoch 22.,23.,29., 30.10. 2007 sa uskutočnilo vyšetrenie zamestnancov I.ZŠ v rámci TZS.
- V spolupráci s CVC ABC v Považskej Bystrici za podpory Protidrogového fondu v mesiaci november sme vyhlásili mesiac protidrogových aktivít s názvom "Droga a Ty". Aktivity boli určené najmä žiakom SŠ,ZŠ a OŠI, ale i rodičom a širokej verejnosti. Počas tohto mesiaca sa uskutočnila literárna súťaž ako forma komunikácie

na tému drogy. Besedy spojené s premietaním videoprojekcií boli zamerané na priblíženie problematiky drogy deťom mladšieho školského veku. Pre deti staršieho školského veku bol zameraný nácvik komunikačných zručností na zaujatie správneho postoja k problematike ponuky drog a samotnej drogovej závislosti. Kvíz - anketa bola určená pre širokú detskú i dospelú verejnosť. Po ukončení v decembri sa uskutočnilo žrebovanie správne vyplnených anketových lístkov. Vyžrebovaní účastníci boli odmenení vecnými cenami.

- Vyzvi srdce k pohybu - celonárodná medzinárodná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospelých. Jej cieľom bolo povzbudiť formou súťaže čo najviac ľudí, aby zaradili do svojho voľného času pohybové aktivity a žili zdravšie.

Vyhodnotenie súťaže : podľa počtu prihlásených účastníkov Trenčiansky kraj - 2. miesto, RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici - 7. miesto. Informácia o súťaži bola prístupná na našich webových stránkach -www.ruvzpb.szm.sk a uverejnená v regionálnom týždenníku "OBZOR". Názorná propagácia formou nástieniek bola realizovaná v NsP Pov. Bystrica /počet 2/, RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici /počet 2/, v propagačných skrinkách mesta Považská Bystrica /počet 25/. Distribúcia prihlášok a propagácia súťaže bola osobne realizovaná v NsP Považská Bystrica, v lekárňach mesta Považská Bystrica, na SPŠ, SOUS, V.ZŠ, SZŠ v Považskej Bystrici, na Mestskom úrade a Okresnom úrade v Pov. Bystrici, v POS v Pov Bystrici a v občianskom združení "Zdravá duša".

Spolupracovať pri vytváraní systému pre hodnotenie kvality, dopadu a efektívnosti podpory zdravia a preventívnych programov podpory zdravia

Národný program prevencie chronických srdcovocievnych ochorení - program CINDI. v RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici pracuje základná poradňa každý utorok a štvrtok v dopoludňajších hodinách. Od 1.3.2002 pracuje "Poradňa pre deti a rodiny", ktorá vznikla v náväznosti na realizáciu celoslovenského projektu "Zdravé deti v zdravých rodinách". Klientom, ktorí majú záujem o poradenstvo pri odvykaní od fajčenia, po vyšetrení v základnej poradni poskytujeme individuálne odborné poradenstvo.

V roku 2007 bola vypracovaná práca na tému : "Výskyt dyslipoproteinémií a obezity u klientov v Poradni zdravia pri RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici".

Plnenie Programov a projektov úradov verejného zdravotníctva SR na rok 2007 a ďalšie roky.

9.1. „Materské centrá“

V mesiaci apríl sa uskutočnila distribúcia dvoch druhov plagátov a jednej skladačky "Urobme všetko preto, aby deti nezomierali" za účelom prevencie detskej úrazovosti do Materských centier nášho regiónu /MC Včielka v P.B., MC Dubnické slniečko v DnV, MC Stromček v Košeckom Podhradí, MC Dubáček v Ilave/.

V mesiaci október sme nadviazali spoluprácu s materským centrom MIMČO v Ladcoch. V priestoroch MC v Ladcoch dňa 23.11. 2007 sa uskutočnila prednáška pre mamičky a širšiu verejnosť o zásadách zdravého stravovania detí - trendy a fakty. Akcia bola zabezpečená zdravotno-výchovným materiálom a pre záujemcov doplnená meraním

celkového množstva tuku v tele, zhodnotením BMI a WHR indexu spolu s individuálnym lekárskeým poradenstvom.

9.2. "Žiť zdravší a kvalitnejší život v staršom veku, alebo mám 65+ a teší ma, že žijem zdravo"

- V mesiaci marec a apríl 2007 v priestoroch PZ boli kompletne vyšetrení členovia KD v Považskej Bystrici v rámci TZS v počte 18 členov.
- V mesiacoch september-október v priestoroch PZ boli kompletne vyšetrení členovia KD v Považskej Bystrici v rámci TZS v počte 14 členov.
- Pri príležitosti Medzinárodného dňa starších pre KD v Pov. Bystrici bol zhotovený zdravotno-výchovný materiál podľa požiadavky členov klubu.

9.4. Plnenie harmonogramu realizačných projektov NPPZ

9.4.1. Školy podporujúce zdravie

Prednáška pre 8. a 9. ročníky na VII. ZŠ v Považskej Bystrici, ktorá je zaradená do európskej siete ŠPZ, bola uskutočnená 8.6.2007. Prednáška bola venovaná "Sexuálnej výchove", nechýbal zdravotnovýchovný materiál k danej problematike. Záujem medzi žiakmi bol mimoriadny.

Séria prednášok týkajúcich sa Boja proti drogám pre 6.- 8. ročníky na ZŠ Rozkvet v Považskej Bystrici, ktorá je zaradená do národnej siete ŠPZ sa uskutočnila dňa 19.11., 20.11. a 28.11. 2007. Aktivity boli zabezpečené zdravotno-výchovným materiálom k danej problematike a doplnené meraním CO vo výdychu.

Séria prednášok týkajúcich sa Prevencie proti AIDS pre 8. a 9. ročníky na V. ZŠ Rozkvet v Považskej Bystrici, ktorá je zaradená do národnej siete ŠPZ sa uskutočnila v dňoch 12.12., 18.12. a 19.12. 2007. Aktivity boli zabezpečené zdravotnovýchovným materiálom k danej problematike a doplnené videofilmom.

9.4.7. Zdravá výživa pre zdravé srdce

9.4.7.1. Sledovanie výživového stavu vybraných skupín populácie

V roku 2007 sa uskutočnilo sledovanie výživového stavu u vybraných vekových skupín dospeléj populácie v počte 80 respondentov. V Poradni zdravia sme klientov vyšetřili v rámci TZS, kde vyplnili klinicko-somatometrické dotazníky a záznamové listy pre biochemické vyšetřenie. Spracovanie získaných údajov sa uskutočnilo na OHV.

9.5. Aktivity pri príležitosti významných dní

24. 3. 2007 Svetový deň Tbc

V.ZŠ v Považskej Bystrici - prednáška pre 6. a 7. ročníky uskutočnená 5.3.2007 bola venovaná škodlivosti fajčenia a rizikám spojenými s ochoreniami dýchacích ciest (tbc, CHOCHP, astma...) doplnená meraním CO vo výdychu a zdravotnovýchovným materiálom.

ZŠ Plevník - prednáška pre žiakov 6.a 7. ročníkov uskutočnená 12.3.2007 bola venovaná škodlivosti fajčenia a rizikám spojenými s ochoreniami dýchacích ciest (tbc, CHOCHP, astma...) doplnená meraním CO vo výdychu a zdravotnovýchovným materiálom.

7. 4. 2007 Svetový deň zdravia

Názorná propagácia bola realizovaná v NsP Považská Bystrica /počet 2/ - " Zdravá päťka".

Na SZŠ v Považskej Bystrici dňa 4.4. 2007 bola uskutočnená prednáška pre 2. a 3.ročníky venovaná zdravému životnému štýlu, doplnená meraním celkového % tuku v tele, výpočtom BMI, WHR indexu a zdravotnovýchovným materiálom.

1. 5. 2007 Svetový deň astmy

Na V. ZŠ v Považskej Bystrici bola dňa 12.4.2007 uskutočnená prednáška pre žiakov 8.a 9. ročníkov na tému "Fajčenie-aktívne i pasívne a riziká spojené s ochoreniami dýchacích ciest (tbc, astma, CHOCHP...)". Doplnená bola anketou, meraním CO vo výdychu, %COHb v krvi a zdravotnovýchovným materiálom.

Na SZŠ v Považskej Bystrici bola dňa 2.5 2007 uskutočnená prednáška pre 1. ročníky venovaná ochoreniam dýchacích ciest a alergiám. Doplnená bola meraním CO vo výdychu, %COHb v krvi, anketou a zdravotnovýchovným materiálom.

10. 5. 2007 Svetový deň - pohybom ku zdraviu

Pracovníčky PZ v P.B. sa zúčastnili v mesiaci júni krajského kola "Na bicykli bezpečne", ktorý usporiadala VIII.ZŠ v Považskej Bystrici, Rozkvet v spolupráci s Krajským školským úradom v Trenčíne, CVC v Trenčíne , OR SAŠŠ Považská Bystrica a CVC Považská Bystrica. V rámci tohto dňa sme poskytovali záujemcom meranie tlaku krvi, % tuku v tele a množstvo CO vo výdychu.

Počas mesiaca marec boli uskutočnené prednášky o vplyve pohybu na zdravie na V.ZŠ a SZŠ v Považskej Bystrici (pre pedagógov, žiakov II.stupňa a študentov 2. a 3 ročníka). Názorná propagácia "Pohybom k zdraviu" bola realizovaná v NsP Považská Bystrica (počet 1).

31. 5. 2007 Svetový deň bez tabaku

Medializácia bola realizovaná v regionálnom týždenníku "Považskobystrické novinky". Názorná propagácia "Zákon o ochrane nefajčiarov" bola uskutočnená v areáli NsP Pov.Bystrica a na RÚVZ .

V rámci dní otvorených dverí 28. - 29. 5. 2007 navštívili Poradňu zdravia študenti SPŠ v Považskej Bystrici a študenti ZSSHSaO v Púchove, s ktorými bola uskutočnená beseda a meranie CO vo výdychu .

V rámci základnej poradne zdravia sa poskytuje každému klientovi aktívnemu i pasívnemu fajčiarovi poradenstvo spolu s meraním CO vo výdychu a vyhodnotením dotazníka závislosti podľa Fagerstroma.

Na SZŠ v Púchove bola dňa 31. 5. 2007 uskutočnená beseda pre žiakov II.stupňa týkajúca sa škodlivosti aktívneho i pasívneho fajčenia spojená s meraním CO vo výdychu, %COHb v krvi a zdravotnovýchovným materiálom.

26. 6. 2007 Medzinárodný deň proti zneužívaniu drog a nezákonneho obchodovania s nimi

Problematike drog sa venujeme intenzívne počas celého roka . Zdravotno-výchovné aktivity sú určené hlavne pre žiakov ZŠ, SŠ, SOU ale aj pre širokú verejnosť. V priebehu prvého polroka 2007 boli uskutočnené besedy na vybraných ZŠ, SŠ, SOU, ŠZŠ. Podľa požiadaviek poskytujeme i zdravotnovýchovný materiál, resp. umožňujeme využitie našej videotéky.

12. 8. 2007 Medzinárodný deň mládeže

V spolupráci s POS v Považskej Bystrici dňa 14. 8. 2007 bolo organizované zdravotnovýchovné dopoludnie pre mládež - účastníkov medzinárodného tábora pozorovateľov oblohy "Perzeidy" venované zdravému životnému štýlu a prevencii srdcovocievnych ochorení spojené s vyšetrovaním v rámci TZS.

24. 9. 2007 Svetový deň srdca

Názorná propagácia tejto problematiky bola realizovaná v NsP Považská Bystrica a v RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici /počet 2/.

V spolupráci so zdravotnou poisťovňou Apollo, Dôvera, Union a Všeobecnou zdravotnou poisťovňou v mesiacoch august a september boli usporiadané zdravotnovýchovné dopoludnia pre zamestnancov DRB Slovakia, s.r.o. v Považskej Bystrici, RONA v Lednickom Rovnom, ÚP v Považskej Bystrici, Púchove a Ilave, ZTS Elektronika v Dubnici nad Váhom, ZVS Holding v Dubnici nad Váhom a Sociálnej poisťovne v Považskej Bystrici. Počas týchto dní záujemcom bol meraný tlak krvi, celkové množstvo tuku v tele, množstvo CO vo výdychu a celkový cholesterol spolu s odborným poradenstvom. Sprievodnými aktivitami zorganizovanými jednotlivými zdravotnými poisťovňami spolu s ich propagáciou boli: ochutnávka celozrnných výrobkov a zeleninových nátierok, ovocia a ovocných a zeleninových štiav.

1. 10. 2007 Medzinárodný deň starších

V mesiacoch september-október v priestoroch PZ boli kompletne vyšetrení členovia KD v Považskej Bystrici v rámci TZS v počte 14 členov. Pri príležitosti Medzinárodného dňa starších pre KD v Pov. Bystrici podľa požiadaviek členov bol zhotovený zdravotnovýchovný materiál.

10. 10. 2007 Svetový deň duševného zdravia

Názorná propagácia bola uskutočnená v NsP Považská Bystrica a v RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici /počet 2/.

V spolupráci s občianskym združením "Zdravá duša" a psychiatrickým oddelením v NsP Považská Bystrica v dňoch 8.-14. 10 2007 sa uskutočnil týždeň za podporu duševného zdravia. Počas neho boli realizované rôzne aktivity pre širokú verejnosť: poradenská služba psychiatra a psychológa, poradenstvo v sociálnej problematike, prednáška na tému "Psychiatrický pacient v remisii". Aktivity boli zabezpečené zdravotnovýchovným materiálom k danej problematike.

16. 10. 2007 Svetový deň výživy

Názorná propagácia "Zdravá päťka" bola realizovaná v areáli NsP Pov.Bystrica.

Pre študentov Gymnázia v Púchove v dňoch 16. a 25.10. 2007 boli uskutočnené prednášky týkajúce sa "Zdravia a výživy" pre 2. a 3.ročníky, doplnené meraním celkového % tuku v tele, výpočtom BMI, WHR indexu a zdravotnovýchovným materiálom.

V spolupráci s I.ZŠ v Považskej Bystrici v priestoroch školy sa uskutočnil deň otvorených dverí /23. 10. 2007/ pre rodičov a širokú verejnosť spojený s ochutnávkou celozrnných výrobkov a zeleninových nátierok. Nechýbal zdravotnovýchovný materiál zameraný na zdravú výživu. V dňoch 22.,23.,29., 30.10. 2007 sa uskutočnilo vyšetrenie zamestnancov I.ZŠ v rámci TZS.

14.11.2007 Svetový deň diabetu a CHOCHP

Názorná propagácia bola uskutočnená v areáli NsP Pov. Bystrica a RÚVZ.

Priebežne počas celého roka sú rizikovní klienti na CHOCHP testovaní v Poradni zdravia. V prípade pozitívneho zistenia rizika spolupracujeme s pľúcnou ambulanciou v NsP Považská Bystrica.

15.11.2007 Medzinárodný deň bez fajčenia

V rámci základnej poradne zdravia bolo každému klientovi aktívnemu i pasívnemu poskytnuté poradenstvo spolu s meraním CO vo výdychu a vyhodnotením dotazníka závislosti podľa Fagerstroma. Klienti, ktorí majú záujem o poradenstvo pri odvykaní od fajčenia po dohode navštevujú PZ podľa potreby.

Na ZŠ v Plevníku bola dňa 16.11.2007 uskutočnená prednáška pre žiakov II. stupňa týkajúca sa škodlivosti aktívneho i pasívneho fajčenia spojená s meraním CO vo výdychu, %COHb v krvi a aktuálnym zdravotnovýchovným materiálom.

Na ZŠ Rozkvet v Považskej Bystrici bola dňa 19.11., 20.11. a 28. 11.2007 uskutočnená prednáška pre žiakov II.stupňa týkajúca sa škodlivosti aktívneho i pasívneho fajčenia spojená s meraním CO vo výdychu, %COHb v krvi a zdravotnovýchovným materiálom.

Na SOUS v Považskej Bystrici dňa 14.12.2007 bola uskutočnená séria prednášok pre 1.-2. ročníky a pre nadstavbových študentov. Prednášky boli zamerané na tému "Škodlivosť aktívneho i pasívneho fajčenia" spojené s meraním CO vo výdychu, %COHb v krvi spolu s príslušným zdravotnovýchovným materiálom.

16.11. - 22.11. 2007 Európsky týždeň boja proti drogám

V spolupráci s CVC ABC v Považskej Bystrici za podpory Protidrogového fondu v mesiaci november sme vyhlásili mesiac protidrogových aktivít s názvom "Droga a Ty". Aktivity boli určené najmä žiakom SŠ,ZŠ a OŠI, ale i rodičom a širokej verejnosti. Počas tohto mesiaca sa uskutočnila literárna súťaž ako forma komunikácie na tému drogy. Besedy spojené s premietaním videoprojekcií boli zamerané na priblíženie problematiky drogy deťom mladšieho školského veku. Pre deti staršieho školského veku bol realizovaný nácvik komunikačných zručností na zaujatie správneho postoja k problematike ponuky drog a samotnej drogovej závislosti. Kvíz - anketa bol určený pre širokú detskú i dospelú verejnosť. Po ukončení v decembri sa uskutočnilo žrebovanie správne vyplnených anketových lístkov. Vyžrebovaní účastníci boli odmenení vecnými cenami.

Problematike drog sa venujeme intenzívne počas celého roka . Zdravotno-výchovné aktivity sú určené hlavne pre žiakov ZŠ, SŠ, SOU ale aj pre širokú verejnosť. Podľa požiadaviek poskytujeme i zdravotnovýchovný materiál, resp. umožňujeme využitie našej videotéky.

1. 12. 2007 Svetový deň AIDS

Názorná propagácia bola realizovaná v NsP Považská Bystrica a v RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici /počet 2/.

Dňa 30.11.2007 bola uskutočnená prednáška na ŠZŠI v Považskej Bystrici pre žiakov II. stupňa a ich pedagógov. Aktivita bola zabezpečená zdravotnovýchovným materiálom k danej problematike a doplnená videofilmom.

Dňa 11.12.2007 bola uskutočnená prednáška na ZŠ v Plevníku pre žiakov 9. ročníka so sprievodným zdravotnovýchovným materiálom k danej problematike a videofilmom.

Séria prednášok pre 8. a 9. ročníky na V. ZŠ Rozkvet v Považskej Bystrici sa uskutočnila v dňoch 12.12.,18.12. a 19.12. 2007. Aktivity boli zabezpečené zdravotnovýchovným materiálom k danej problematike a doplnené videofilmom.

9.7. "Vyzvi srdce k pohybu "

V období od 19.3. - 10.6. 2007 prebehla celonárodná medzinárodná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospelých. Jej cieľom bolo povzbudiť formou súťaže čo najviac ľudí, aby zaradili do svojho voľného času pohybové aktivity a žili zdravšie.

Vyhodnotenie súťaže: podľa počtu prihlásených účastníkov Trenčiansky kraj - 2. miesto, RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici -7. miesto.

Informácia o súťaži bola prístupná na našich webových stránkach - www.ruvzpb.szm.sk, príspevky boli uverejnené v oblastných novinách: týždenník "OBZOR".

Názorná propagácia formou násteniek bola realizovaná v NsP Považská Bystrica/počet 2/, RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici /počet 2/, v propagačných skrinkách mesta Považská Bystrica / počet 25/.

Distribúcia prihlášok a propagácia súťaže bola osobne realizovaná v NsP Považská Bystrica, v lekárňach mesta Považská Bystrica, na SPŠ, SOUS, V.ZŠ, SZŠ v Považskej Bystrici, na Mestskom úrade a Okresnom úrade v Pov. Bystrici, v POS v Pov Bystricia v občianskom združení "Zdravá duša".

9.8. Národný program prevencie chronických srdcovo-cievnych ochorení

V RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici pracuje základná poradňa každý utorok a štvrtok v dopoludňajších hodinách. Od 1.3.2002 jeden deň v týždni pracuje "Poradňa pre deti a rodiny", ktorá vznikla v návaznosti na realizáciu celoslovenského projektu "Zdravé deti v zdravých rodinách". Klientom, ktorí majú záujem o poradenstvo pri odvykaní od fajčenia, po vyšetrení v základnej poradni poskytujeme naďalej odborné poradenstvo.

V roku 2007 bola vypracovaná práca na tému : **"Výskyt dyslipoproteinémií a obezity u klientov v Poradni zdravia pri RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici"**. Práca umožnila zistiť na regionálnej úrovni výskyt vybraných rizikových faktorov /dyslipoproteinémie a obezity/ ovplyvňujúcich rozvoj KVCH u asymptomatických osôb, ktorí absolvovali kompletne vyšetrenie v rámci TZS v základnej Poradni zdravia. Vyšetrovaný súbor tvorilo 2031 respondentov, z toho 72,6% bolo v produktívnom veku /20-54 roční/. Kontrolný súbor tvorilo 553 respondentov, z toho v produktívnom veku bolo 51,1% / 20-54 roční/ respondentov. Potvrdilo sa signifikantné zlepšenie parametrov lipidového metabolizmu po cielej intervencii do životného štýlu klienta a ukázalo sa, že osobitnú pozornosť treba venovať problematike týkajúcej sa nadváhy a obezity. Získané informácie umožnia určiť prioritné intervenčné aktivity a efektívnejšie rozvíjať a využívať rôzne formy intervencie v primárnej prevencii KVCH s cieľom dosiahnuť zníženie výskytu rizikových faktorov. Práca bola prezentovaná formou posteru na 34. dňoch zdravotnej výchovy MUDr. Ivana Stodolu v Modre-Harmónii. Práca bola spracovaná a poskytnutá aj ako príspevok do zborníka z 34. dní zdravotnej výchovy MUDr. Ivana Stodolu.

INÉ DOMÁCE PROJEKTY:

1.10. Iniciovat' a organizovat' zdravotnovýchovné akcie pre obyvateľov s osobitným zameraním na témy a termíny odporúčané SZO

V spolupráci s poisťovňou Apollo Púchov v priestoroch poisťovne dňa 22.6.2007 bol usporiadaný pre širokú verejnosť "Deň zdravia". V rámci tohoto dňa záujemcom bol meraný tlak krvi, celkové množstvo tuku v tele, množstvo CO vo výdychu a celkový cholesterol spolu s odborným poradenstvom. Sprievodnými aktivitami boli: ochutnávka

celozrnných výrobkov a zeleninových nátierok, reflexná masáž, praktická demonštrácia 1. pomoci na resuscitačnom modeli a iné.

INÉ ZAHRANIČNÉ PROJEKTY:

Projekt ECHIS- European Core Health Interview Survey - ide o projekt Európskej únie zameraný na monitorovanie zdravotného stavu a determinantov zdravia v jednotlivých krajinách EÚ. Pilotný projekt sa u nás uskutočnil v čase od 27. augusta - 14. septembra 2007. Jeho cieľom bolo nastaviť projekt na rovnaký obsah a metódy používané v SR i EÚ. Vzorka obsahovala 612 respondentov z celého Slovenska, na každý RÚVZ pripadlo 17 dotazníkov, pri ktorých boli dodržané kritéria zadania pre jednotlivé RÚVZ týkajúce sa veku, pohlavia, bydliska a vzdelania.

OPZ Prievidza

Pracovníci OVZ a PCOPZ sa podieľali na realizácii nasledovných programov a projektov úradov verejného zdravotníctva SR, ako aj na plnení úloh vyplývajúcich z Programového vyhlásenia vlády SR na úseku verejného zdravotníctva na roky 2006 - 2010:

„Materské centrá“

Séria prednášok v Materskom centre Slniečko Prievidza na témy: chrípka, starostlivosť o chrup, úrazy detí a prvá pomoc so zameraním na dopravné úrazy, pohybová aktivita detí a dospelých, prevencia srdcovo-cievnych a onkologických ochorení a akcia zameraná na vyšetrenie celkového cholesterolu a meranie krvného tlaku. Súčasťou aktivít bola aj distribúcia zdravotno-výchovných materiálov na dané témy.

Distribúcia plagátov na tému „Urobme všetko preto, aby deti nezomierali“ v dvoch verziách: Materské centrá Slniečko Prievidza, Lienka Handlová a Nováčik Nováky, praktickí lekári pre deti a dorast, školské úrady a školy.

„Zdravotno-výchovné pôsobenie u detí predškolského veku - stomatohygiena“

Projekt bol realizovaný v jarných mesiacoch v MŠ Gorkého, Prievidza a v jesenných mesiacoch v MŠ Športová, Prievidza. Išlo o sériu 8 prednášok v týždňových intervaloch určených deťom vo veku 4 – 6 rokov. Na jednotlivých prednáškach deti získavali vedomosti o chrupe ako celku, anatómii zubov, typoch zubov, o potravinách škodlivých pre zuby, ako aj o vzniku a prevencii zubného kazu. K prehľbovaniu získaných vedomostí napomáhal aj pracovný zošit venovaný danej problematike, každá preberaná téma si vyžadovala vypracovanie úlohy v tomto zošite. Súčasťou väčšiny lekcí bol aj praktický nácvik správnej techniky umývania zubov.

NPPZ – „Zdravie pre všetkých v 21. storočí“, CINDI Slovensko

Prevencia neinfekčných ochorení, stanovenie individuálneho rizika vzniku srdcovo-cievnych ochorení u klientov poradenského centra, priamo v centre bolo zrealizovaných celkovo 512 vyšetrení.

- spolupráca so ZP Union – vyšetrenie cholesterolu a stanovenie stupňa závislosti na nikotíne u zamestnancov Bane Nováky a ich rodinných príslušníkov v rámci športového dňa Bane Nováky (37 vyšetrení cholesterolu, 15 vyšetrení smokerlyzerom)
- spolupráca so ZP Apollo – vyšetrenie cholesterolu, cukru a tukov, meranie krvného tlaku a hodnotenie somatometrických parametrov u zamestnancov firmy Contitech Dolné Vestenice (celkovo 38 vyšetrení)

- spolupráca so ZP Všeobecná zdravotná poisťovňa - vyšetrenie cholesterolu, cukru a tukov, meranie krvného tlaku a hodnotenie somatometrických parametrov u zamestnancov firmy Vegum Dolné Vestenice (celkovo 39 vyšetrení)

V tomto roku sme zrealizovali dve besedy na tému zdravá výživa v ZŠ Zemianske Kostolany, jednu pre žiakov 1. – 4. ročníka, druhú pre žiakov 5. – 9. ročníka. Súčasťou aktivity bola distribúcia zdravotno-výchovných materiálov týkajúcich sa aktuálnej témy.

„Školy podporujúce zdravie“

- v rámci projektu boli realizované nasledujúce aktivity:
- vyšetrenie 29 pedagógov Združenej strednej školy chemickej Nováky v poradenskom centre v rámci programu TZS
- vyšetrenie 26 pedagógov zo ZŠ Malinovského Partizánske formou výjazdu – vyšetrenie biochemických parametrov, meranie krvného tlaku, somatometria
- prednáška na tému „Stomatohygiena“ pre deti 1. – 4. ročníka ZŠ Sebedražie
- beseda na tému „Anorexia mentalis“ pre žiačky 8. ročníka ZŠ Malonecpalská Prievidza v rámci projektu „Občan“
- „Deň zdravia“ – ZŠŠOaS Handlová – vyšetrenie pedagógov a študentov spirometrom, vyšetrenie biochemických parametrov pomocou reflatronu, meranie krvného tlaku a stanovenie somatometrických parametrov v rámci „Dňa zdravia“ organizovaného školou
- prednášky v ZŠ Nitrianske Pravno v rámci Dňa jablka počas Týždňa správnej výživy detí, prednáška v ZŠ Nitrianske Rudno v rámci Dňa zdravej výživy
- metodické usmerňovanie koordinátorov ZŠŠ, SOU, ZŠ, MŠ, distribúcia zdravotno-výchovných materiálov, vypožičiavanie a projekcia zdravotno-výchovných videofilmov

„Primárna prevencia drogových závislostí“

26. jún - Medzinárodný deň boja proti zneužívaniu drog a nelegálnemu obchodu s nimi a 46. týždeň – Európsky týždeň boja proti drogám – spolupráca s koordinátormi protidrogových projektov na školách, ich metodické usmerňovanie, názorná propagácia (panely, vývesky), projekcie zdravotno-výchovných filmov
- lektorská činnosť – prednášky, besedy
 - spolupráca s médiami – relácie, oznamy, projekcie zdravotno-výchovných filmov
 - distribúcia edukačných edičných materiálov

„Hrou proti AIDS“

1. december – Svetový deň boja proti AIDS – lektorská činnosť: prednášky, besedy, distribúcia zdravotno-výchovných edičných materiálov, názorná propagácia a projekcia zdravotno-výchovných filmov v školách
- spolupráca s médiami – v regionálnej televízii relácie, oznamy a projekcia zdravotno-výchovných filmov, aktualizácia informácií na web stránke.

„Národný program sexuálneho a reprodukčného zdravia“

- lektorská činnosť: prednášky, besedy pre stredoškolskú mládež (cca 15 – 18 rokov)
- distribúcia zdravotno-výchovných materiálov, názorná propagácia, vypožičiavanie zdravotno-výchovných filmov
- spolupráca s médiami

„Sledovanie výživového stavu obyvateľov SR“

- výskumná úloha realizovaná v spolupráci s Oddelením hygieny výživy priebežne počas celého roka.

Aktivity pri príležitosti významných dní

- konzultácie, poradenstvo a metodické usmerňovanie, lektorská činnosť: prednášky a besedy, distribúcia zdravotno-výchovných edičných materiálov, názorná propagácia
- spolupráca s médiami – regionálna tlač, regionálne televízie, web stránka RÚVZ, projekcia zdravotno-výchovných videofilmov

„Vyzvi srdce k pohybu“

- celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospelaj populácie. Na spropagovanie kampane boli využité predovšetkým regionálne médiá. Poskytované boli osobné konzultácie a poradenstvo ohľadom optimalizácie pohybovej aktivity aj vyplňania účastníckych listov. Ďalšie informácie bolo možné získať telefonicky, mailom a poštou. Súčasťou kampane bola aj distribúcia účastníckych listov, propagačných materiálov, ako aj zdravotno-výchovných edičných materiálov. Za účelom poskytnutia cien do regionálneho žrebovania boli oslovené podnikateľské subjekty sídliace v našom regióne. V závere kampane zhromaždenie účastníckych listov a analýza údajov z nich pre potreby záverečnej tlačovej konferencie pre regionálne médiá. Jej súčasťou bolo aj žrebovanie regionálnych výhercov. V našom regióne sa do kampane zapojilo 194 účastníkov (128 žien, 66 mužov), z toho v okrese Prievidza 175 (113 žien, 62 mužov) a v okrese Partizánske 19 účastníkov (15 žien, 4 muži).

„Národný program prevencie chronických srdcovo-cievnych ochorení“

MOST – mesiac o srdcových témach

30. september – Svetový deň srdca, 24. – 28. september – Týždeň srdca v lekárňach

- konzultácie, distribúcia zdravotno-výchovných edičných materiálov, informačných edukačných materiálov, názorná propagácia
- spolupráca s médiami – relácie a oznamy v regionálnej televízii, projekcia zdravotno-výchovných videofilmov, príspevky na web stránke RÚVZ

Iniciovať a organizovať zdravotno-výchovné akcie pre obyvateľov s osobitným zameraním na témy a termíny odporúčané SZO

- akcie, aktivity, prednášky, besedy, distribúcia zdravotno-výchovných edičných materiálov, názorná propagácia,
- spolupráca s médiami – publikovanie v regionálnej tlači, relácie, oznamy, vypožičiavanie a projekcie zdravotno-výchovných videofilmov, aktualizácia na web stránke

Školenie koordinátorov prevencie v prevencii užívania tabakových výrobkov

- lektorská činnosť – prednášky a besedy s koordinátormi drogových závislostí
- distribúcia edukačných edičných materiálov, vypožičiavanie a projekcia zdravotno-výchovných videofilmov

Oblasť hygieny výživy, bezpečnosti potravín a kozmetických výrobkov

Pracovníci OVZ a PCOPZ sa spolupodieľali na plnení Programu ozdravenia výživy obyvateľov SR, ako aj na skvalitnení poradenských činností zameraných na zmeny stravovacích zvyklostí obyvateľov, postojov občanov k vlastnému zdraviu, informovaní občanov o zásadách správnej výživy, výživovej skladbe potravín, nových druhov potravín a rizikách vyplývajúcich z nesprávnej výživy. Uvedené bolo realizované prostredníctvom množstva aktivít:

- individuálne poradenstvo, konzultácie, prednášky, besedy

- distribúcia zdravotno-výchovných edičných materiálov – diétny systém (prostredníctvom letákov aj web stránky RÚVZ), vzorové jedálne lístky a návody na prípravu vybraných receptov, názorná propagácia
- spolupráca s regionálnymi médiami – vypožičiavanie a projekcia zdravotno-výchovných videofilmov

Oblasť podpory zdravia

Na OVZ a PCOPZ boli plnené programy a projekty Národného programu podpory zdravia na regionálnej úrovni – vid'. vyššie.

Pracovníci OVZ sa podieľali na vzdelávaní pedagógov, laikov a dobrovoľníkov v podpore zdravia formou lektorskej činnosti (prednášky, semináre), odborného poradenstva a konzultácií, metodickým vedením a spoluprácou s koordinátormi projektov, ktoré spadajú pod NPPZ.

Oblasť hygieny detí a mládeže

Pracovníci OVZ podporovali napĺňanie bodov vládneho Programu boja proti drogám a drogovým závislostiam participáciou na protidrogových projektoch jednotlivých škôl, spoluprácou s médiami, distribúciou edukačných materiálov zameraných na danú tému. Názorná propagácia a zapožičiavanie zdravotno-výchovných videofilmov je neoddeliteľnou súčasťou aktivít v rámci danej problematiky. Realizovaná bola aj spolupráca s praktickými lekármi pre deti a dorast.

Politika kontroly tabaku a prevencie fajčenia

Pracovníčka OVZ skompletizovala výsledky kontroly dodržiavania zákona č. 465/2005 Z.z. o ochrane nefajčiarov, na základe ktorých vypracovala správu k 1.6.2007. Kontroly boli vykonané v obchodných reťazcoch, kultúrnych domoch a v kinách a nebolo zistené porušovanie zákona.

Nitriansky kraj

RÚVZ Komárno:

Klub matiek funguje pri Centre voľného času v Komárne, pracovníci oddelenia realizovali výjazd do klubu, vyšetrených bolo 15 mamičiek.

Materské centrum Eszter – Komárno dohodlo spoluprácu s oddelením PZ, pri realizovaní prednášok, poradenských aktivít, kurzov masáže detí

RÚVZ Nové Zámky:

OPZ spolupracuje s novorodeneckým oddelením NsP Nové Zámky, kde odborníčky zabezpečujú prednášky a výchovu budúcich matiek.

9.2. Žiť zdravší a kvalitnejší život v staršom veku, alebo mám 65+ a teší ma, že žijem zdravo

RÚVZ Nitra:

Organizovali v spolupráci s Okresnou organizáciou Jednoty dôchodcov na Slovensku. Na vzdelávacom programe sa zúčastnilo 5 dôchodcov a bolo odprednášaných 20 hodín. Obsah prednášok bol zameraný na ochranu a podporu zdravia starších občanov. Pracovníci vypracovali 5 odborných materiálov pre populáciu seniorského veku. 4 účastníci získali osvedčenia.

RÚVZ Topoľčany:

V roku 2007 v návaznosti na aktívnu účasť seniorov z roku 2006 sa uskutočnila prednáška venovaná zdravému životnému štýlu na tému: „Zdravý životný štýl po 60-tke“ spolu s meraním krvného tlaku a besedou v 4 mestských kluboch dôchodcov. Prednášok sa zúčastnilo 64 seniorov.

9.3. „Zdravotno-výchovné pôsobenie u detí predškolského veku – stomatohygiena“

RÚVZ Komárno:

Projekt bol realizovaný v 2 MŠ okresu. Pracovníci OPZ problematiku stomatohygieny detí pokladajú za jednu z prioritných, realizovali ďalších 8 prednášok v okrese Komárno.

RÚVZ Levice:

Projekt zameraný na deti MŠ a ich rodičov, úlohu riešilo oddelenie HDM.

RÚVZ Nitra:

Plnenie úlohy pokračovalo v spolupráci s oddelením hygieny detí a mládeže.

9.4. Plnenie harmonogramu realizačných projektov NPPZ 2004-2006

RÚVZ Komárno:

Pracovníci Poradenského centra zdravia sa podieľali na plnení úlohy „Sledovanie výživového stavu obyvateľstva“. V roku 2007 v rámci uvedeného projektu bolo vyšetrených 80 ľudí.

RÚVZ Levice:

Školy podporujúce zdravie – prednášky a besedy – 97 krát, premietanie zdravotno výchovných videofilmov – 14 titulov, distribúcia zdravotno výchovného materiálu – 12 titulov, vyšetrovanie rizikových faktorov KVO pre pedagógov – 53 vyšetrení.

Primárna prevencia drogových závislostí – prednášky a besedy pre žiakov ZŠ a SŠ – 97 krát, články v regionálnej tlači – 2 krát, zhotovovanie panelov na verejných priestranstvách – 16 krát, premietanie videofilmov pre ZŠ a SŠ – 7 krát.

Zlepšenie zdravotného stavu obyvateľov okresu Levice – podprojekt projektu CINDI. Projekt bol ukončený v roku 2006. Na základe jeho výsledkov pokračujeme v cielenej intervencii pre obyvateľov okresu s cieľom znížiť chorobnosť KVO a zvýšiť zdravotné uvedomenie obyvateľov. Služby PZ využilo 281 obyvateľov v teréne.

Sledovanie výživového stavu vybraných skupín populácie - v PZ vyšetřili 80 respondentov rozdelených podľa veku a pohlavia. Dotazníky boli spracovávané v programe ALIMENTA.

RÚVZ Nitra:

V roku 2007 pracovníci oddelenia pri realizácii úloh NPPZ vychádzali z jeho cieľa zabezpečovať ochranu a posilňovanie, ako aj trvalé zlepšovanie zdravia obyvateľov regiónu.

RÚVZ Nové Zámky:

OPZ sa do jednotlivých programov a projektov NPPZ zapája a priebežne ich plní aj v spolupráci s inými oddeleniami (HDM, HV). Zapájajú sa hlavne formou prednášok, poskytovaním zdravotnovýchovného materiálu.

RÚVZ Topoľčany:

Sledovanie výživového stavu obyvateľstva – pokračovali v realizácii projektu spolu s oddelením Hygieny výživy. Vyšetřili 80 klientov, klienti boli zaradení do databázy Poradne zdravej výživy. V indikovaných prípadoch boli odporučené ďalšie sledovanie a vyšetřenia v Poradni zdravia.

9.5. Aktivity pri príležitosti významných dní

9.10. Iniciovat' a organizovat' zdravotno-výchovné akcie pre obyvateľov s osobitným zameraním na témy a termíny odporúčané SZO

RÚVZ Komárno:

Z príležitosti významných dní OPZ realizovalo 5 panelov a 38 prednášok.

RÚVZ Levice:

Pracovníci oddelenia zhotovili na verejných priestranstvách – 25 panelov a uverejnili 6 článkov a rozhovorov v regionálnych médiách, ktoré by mali motivovať a mobilizovať obyvateľstvo k zvýšenému záujmu a zodpovednosti o svoje zdravie.

RÚVZ Nové Zámky:

Pracovníci realizovali 14 prednášok, 12 panelov.

RÚVZ Topoľčany:

Pracovníci zhotovili 7 panelov, zrealizovali 8 prednášok, uverejnili 1 článok na internetovej stránke RÚVZ.

9.7. „Vyzvi srdce k pohybu“

RÚVZ Komárno:

Pracovníci OPZ v súvislosti s kampaňou realizovali nasledovné aktivity: opakované odovšielanie rozhovoru o kampani, uverejnenie podmienok účasti v súťaži v regionálnom dvojtýždenníku Delta, distribúciu plagátov.

RÚVZ Levice:

V regióne kampaň prebiehala formou intenzívnej medializácie súťaže a sprievodných podujatí so zameraním zvýšiť informovanosť obyvateľstva o význame pohybovej aktivity v prevencii chronických neinfekčných ochorení na webovej stránke RÚVZ Levice, bol poskytnutý rozhovor pre regionálne televízne vysielanie v krajských Nitrianskych novinách, „MY na Pohroní“ – prebiehala opakovaná mediálna propagácia – za podpory týždenníka bola vyhlásená súťaž o zaujímavé ceny od sponzorov, medializácia bola na paneloch na verejných priestranstvách mesta

RÚVZ Nitra:

O kampani „Vyzvi srdce k pohybu“, boli občania informovaní prostredníctvom panelu v budove RÚVZ a osobne pri návštevách v poradni zdravia.

RÚVZ Nové Zámky:

Oddelenie sa zapojilo nasledovnými aktivitami: 18x individuálna konzultácia, 1x formou článku uverejnenom v regionálnych médiách.

RÚVZ Topoľčany:

O kampani a podmienkach prihlásenia sa do súťaže informovali na internetovej stránke RÚVZ a prostredníctvom regionálneho týždenníka „My“.

9.8. Národný program prevencie chronických srdcovo-cievnych ochorení

Národný program prevencie onkologických ochorení

Národný program prevencie nadváhy a obezity

Národná platforma budovania kapacity v podpore zdravia v SR

Vzhľadom k dlhodobu pretrvávajúcim personálnym zmenám na odbore podpory zdravia na ÚVZ SR, úloha nebola realizovaná.

Niektoré programy a projekty Podpory zdravia pre rok 2007 neboli dostatočne aktualizované. Preto pre rok 2008 by bolo vhodné stanoviť projekty, ktoré budú mať jasnú a jednotnú metodiku pre ich plnenie (úloha 9.8., 9.9.)

RÚVZ Levice:

Úlohu plnili na podklade záverov vyplývajúcich z regionálneho projektu Zlepšenie zdravotného stavu obyvateľov okresu Levice – vyšetrowanie RF v PZ spojené s cieľným poradenstvom.

RÚVZ Komárno:

Vedúci oddelení pripomienkovali Národný program prevencie nadváhy a obezity.

II. Programové vyhlásenie vlády SR na úseku verejného zdravotníctva na roky 2006 – 2010 – OBLASŤ PODPORY ZDRAVIA

Oddelenia rozpracovali úlohy pre činnosť v rámci potrieb a možností regiónov. Plnenie úloh za oddelenia je vypracované dvakrát do roka a predložené na ÚVZ SR.

V RÚVZ Komárno rozpracovali úlohy č.: 1, 2,3,5,6,7.

V RÚVZ Levice venovali pozornosť úlohám č.: 2,3,7,8.

V RÚVZ Nové Zámky rozpracovali úlohy č.: 1,3,7.

Žilinský kraj

Ťažiskom plnenia hlavných úloh Odborov podpory zdravia RÚVZ v Žilinskom kraji je program "Výchova obyvateľstva k aktívnej podpore zdravia" s orientáciou na základné ciele NPPZ a APPZ. Úlohy sú vo väčšine zamerané na oblasť prevencie srdcovo - cievnych ochorení , podporu nefajčenia, prevenciu drogových závislostí, ozdravenie výživy u detskej i dospeljej populácie a na ovplyvňovanie negatívnych zložiek životného štýlu.

Mnohé aktivity sa každoročne spájajú so špecializovanými dňami SZO /Svetový deň zdravia, Svetový deň bez tabaku, Svetový deň boja proti drogám, Svetový deň cukrovky, Medzinárodný deň starších a pod./ a realizáciu projektov "Zdravé mesto", "Zdravá škola", "Zdravá škôlka" , "Zdravé pracovisko".

V počte to predstavuje za celý Žilinský kraj 4144 aktivít.

V oblasti primárnej prevencie fajčenia a iných závislostí zdravotno-výchovné aktivity pracovníci centier orientujú hlavne na mladú generáciu. Z intervenčných metód najviac pri týchto aktivitách využívajú prednášky, besedy, na školách organizujú súťaže /výtvarné, športové/, pripravujú informačné panely, v OPZ Čadca si pripravili vlastný osvetový materiál o rizikách fajčenia. Podobný charakter majú aj aktivity v boji proti drogám. Tam, kde sú zriadené poradne pre odvykanie od fajčenia, poskytujú pracovníci pre dospelú populáciu odborné individuálne poradenstvo - RÚVZ Čadca, Žilina, L. Mikuláš.

Celkom pracovníci odprednášali 115 prednášok a pripravili 130 besied.

Poradne pre odvykanie od fajčenia v Žilinskom kraji kontaktovalo v r.2007 celkom 160 klientov /viď.tab.č.5/

Aktivity o zdraví a zdravej výžive organizujú OPZ v rámci viacerých projektov. Pri ich konkrétnej realizácii spolupracujú s mnohými inštitúciami a organizáciami - mestské a obecné úrady, zdravotné poisťovne, základné a stredné školy, mestské kultúrne strediská, zložky SČK a ďalšími. Podrobnú informáciu o projektoch poskytuje kap. PROJEKTY OPZ.

Hlavným a trvalým cieľom všetkých intervenčných aktivít Odborov podpory zdravia v Žilinskom kraji je upozorniť verejnosť na riziká životného štýlu a prispieť tak k zvýšeniu zdravotného uvedomenia v oblasti prevencie srdcovo-cievnych ochorení.

PROJEKTY OPZ /medzinárodné, národné a regionálne/.

V Žilinskom kraji sa v r. 2007 pokračovalo v riešení stálych projektov „Zdravé mesto“, „Zdravá škola“, „Zdravé pracovisko“, „Podpora nefajčenia na školách“, cieľom ktorých je ochrana a podpora zdravia detskej i dospeljej populácie s ohľadom na minimalizovanie výskytu rizikových faktorov civilizacyjnych ochorení.

V rámci personálnych a technických možností zapojili sa pracovníci Odborov podpory zdravia do viacerých programov, projektov a špecializovaných činností, ktoré boli ÚVZ SR vyhlásené. Konkrétne sa podieľali na plnení nasledovných projektov a programov :

9.1. "Materské centrá " - projekt v r. 2007 plnilo len pracovisko v L.Mikuláši. Intervenčné aktivity boli zamerané na organizovanie besied /6/ a distribúciu zdravotno-

výchovných letákov s tematikou o správnej výžive, pohybovej aktivite v prevencii bolesti chrbta, porúch správania u detí, alkoholizme matiek, zásad stomatohygiény.

9.2. " Žiť zdravší a kvalitnejší život v staršom veku, alebo mám 65+ a teší ma, že žijem zdravo " - do projektu je zapojených všetkých 5 OPZ /CA,LM,DK,MT,ZA/. Pracoviská aktívne spolupracujú s Domovmi dôchodcov, spolkami SČK , občianskymi združeniami a Akadémiou tretieho veku.

Intervencie pre seniorov pracovníci orientovali hlavne na besedy o správnej výžive, pohybovej aktivite s demonštráciou cvičení pre seniorov, nefarmakologickom ovplyvňovaní krvného tlaku spojené s meraním tlaku krvi, o posilňovaní psychickej činnosti mozgu správnou výživou a o prevencii chrípky.

Na spoločných stretnutiach so seniormi poskytovali pracovníci aj odborné poradenstvo v otázkach zdravého životného štýlu.

Celkom pracovníci zrealizovali pre seniorov 501 aktivít o zdraví.

9.3. "Zdravotno-výchovné pôsobenie u detí predškolského veku - stomatohygiéna".

V plnení projektu v r.2007 pokračovali Odbory podpory zdravia v CA, DK, MT a ZA .

Pracovníci realizovali konkrétne intervenčné aktivity pre deti predškolských a školských zariadení /1. a 2. r. ZŠ/ - praktický nácvik stomatohygiény. Praktický nácvik vždy bol doplnený o náučný videofilm.

Projekt sa realizoval v 56-ich školských a 30-ich predškolských zariadeniach.

Celkom bolo do projektu zapojených 1692 detí.

9.5."Aktivity pri príležitosti významných dní " - v roku 2007 ich pracovníci všetkých OPZ /CA, DK, LM, MT a ZA/ prioritne orientovali na prevenciu srdcovo-cievnych ochorení, prevenciu fajčenia, zdravú výživu, zdravotné riziká z potravín, podporu vlastného zdravia, zmeny v životnom štýle a aktívne sa venovali aj problematike AIDS a prevencii prenosných infekčných ochorení v rámci interaktívneho projektu "Hrou proti AIDS".

Intervenčné aktivity vo väčšine zmerali na populačné skupiny detí a mládeže, skupiny ekonomicky činného obyvateľstva a pripravovali ich hlavne k významným termínom WHO - celkom aktivít 2816 /Svetový deň zdravia , Svetový deň pohybu , Svetový deň bez tabaku, Svetový deň srdca , Medzinárodný deň bez fajčenia, Európsky týždeň boja proti drogám, AIDS.

9.7. "Vyzvi srdce k pohybu " - cieľom projektu je zlepšiť zdravotný stav obyvateľov Slovenska elimináciou jedného z najrizikovejších faktorov - pohybovej aktivity. Plnenie projektu sa začalo v r.2005 a úlohy sa realizujú v rámci kampane 1x za dva roky.

V r.2007 úlohu plnili všetky pracoviská OPZ v Žilinskom kraji. V tomto období boli obyvatelia regiónu prostredníctvom médií a pracovníkov OPZ znova podrobne informovaní o prospešnosti a význame kampane i o možnostiach, ako sa do nej zapojiť. Informácie poskytli pracovníci tiež lekárom prvého kontaktu, základným a stredným školám, plagáty rozmiestňovali do priestorov čakární na poliklinikách, do vestibulov úradov, knižníc, priestorov športovísk a športovým združeniam.

K vyhodnoteniu kampane bol pripravený odborný seminár /RÚVZ B. Bystrica/, na ktorom sa zodpovední pracovníci z jednotlivých úradov zúčastnili.

Efektivita účastníkov kampane sa bude vyhodnocovať vždy v dvojročných intervaloch.

9.8. "Národný program prevencie chronických srdcovo-cievnych ochorení, onkologických ochorení, nadváhy a obezity" - podrobne o aktivitách NPPZ a APPZ

v úvode kap. č.1 Plnenie Programov a projektov ÚVZ SR na rok 2007 a ďalšie roky. Tieto úlohy sú základom celej činnosti všetkých oddelení OPZ v Žilinskom kraji.

9.9."CINDI program SR" - cieľom projektu je znižovať celkovú úmrtnosť na kardiovaskulárne a nádorové ochorenia a tiež znižovať počet chorých na závažné neinfekčné ochorenia. Cieľovou skupinou projektu je celá populácia s hlavným dôrazom na populačné skupiny v produktívnom veku.

Konkrétny výstup o aktivitách a výkonoch všetkých OPZ RÚVZ v Žilinskom kraji :

zdravotno-výchovné intervenčné aktivity poradenských centier zdravia sú realizované individuálnou, skupinovú a mediálnou formou so zameraním na správnu výživu, prevenciu fajčenia, požívanie alkoholu, nedostatočnú pohybovú aktivitu, hypertenziu, stres a zmenu životného štýlu.

Ťažiskom poradenskej činnosti, okrem individuálneho poradenstva priamo v poradniach, je poskytovať základné informácie o zdravotnom stave a poradenstvo čo najväčšiemu počtu klientov, prostredníctvom tzv. mobilnej poradne /výjazdy s Reflotronom priamo do firiem, závodov, škôl a pod./Táto činnosť priamo závisí od záujmu klientov, ale tiež od vlastných personálnych a materiálnych možností. Takto získané údaje z preventívnych vyšetrení pracovníci analyzujú a využívajú ako podklad pre cieľnú intervenciu /mediálnu, poradenskú, názornú/.

V základných poradniach OPZ pracovníci vyšetrili v r.2007 celkom 2117 klientov, z toho žien 1490 /t.j. 70,4 %/ a 627 mužov /t.j 29,6 %.

Z celkového počtu vyšetrených bolo 53 detí - 29 dievčat a 24 chlapcov vo vekovej skupine 0-14 r. Biochemické a antropometrické vyšetrenia u tejto vekovej skupiny uskutočnili pracovníci PCZ v Čadci. V rámci spolupráce s odd. detí a mládeže zrealizovali vlastný dotazníkový prieskum o životnom štýle a stravovacích návykoch žiakov 1. až 9. ročníka na dvoch ZŠ v okrese Čadca. Vyšetrenia sa uskutočnili so súhlasom rodičov vybraných detí.

Opakovane bolo vyšetrených 542 klientov /t.j 25,6 %/. Počet 2117 vyšetrených klientov zodpovedá 32 305 -im výkonom.

Opakované návštevy klientov v poradni sú pre pracovníkov signálom, že ľudia majú záujem počúvať odborné rady, rešpektujú ich a chcú vedieť, čo je pre ich zdravie pozitívne, ak si tieto rady osvoja. To svedčí tiež o postupnom zvyšovaní zdravotného povedomia obyvateľov regiónu, o zmenách ich prístupu k úpravám životného štýlu a pre nás je to signál hodnotenia kvality práce.

Za vykazované obdobie sa ukazuje znova mierny nárast v návštevnosti našich poradní, i keď ukazovateľ nie je štatisticky významný. Oproti r.2006 stúpla návštevnosť z 1918 na 2117 klientov /o 191 klientov/.

Pozitívny a zvýšený záujem o služby vo všetkých poradenských centrách zdravia pripisujú pracovníci dobrej informovanosti obyvateľstva prostredníctvom regionálnych médií, vlastných webových stránok jednotlivých regionálnych úradov i osobným kontaktom počas cieľných i verejných aktivít.

Nadstavbové poradne pre odvykanie od fajčenia kontaktovalo v r.2007 celkom 160 klientov.

9.10 "Iniciovať a organizovať zdravotno-výchovné akcie pre obyvateľov s osobitným zameraním na témy a termíny odporúčané SZO" - konkrétne zhodnotenie aktivít v r.2007

uvádzame v kapitole č.4 "Ďalšie špecifické programy, projekty alebo úlohy riešené na regionálnej úrovni".

Odbory podpory zdravia sa ďalej podieľali na plnení úloh č.:

1.2. " Zavedenie registra sledovania úrazovosti detí a mladistvých v dôsledku vonkajších príčin v SR" - problematika je súčasťou špecializácie odborných činností. V r.2006 sa pri ÚVZ SR vytvorila pracovná skupina, ktorej členmi sú pracovníčka OPZ Žilina a lekár OPZ v Čadci. Cieľom pracovnej skupiny bolo pripraviť podklady pre celoplošné sledovanie úrazovosti detí a mládeže - Register úrazov, ako jedno z opatrení v oblasti prevencie úrazov. Úloha je rozplánovaná na dlhšie časové obdobie. Ďalšie realizačné kroky pre obdobie r.2008 pripraví ÚVZ SR BA.

3.2. "Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospelaj populácie"

- v rámci projektu pracovníci všetkých pracovísk /CA, DK, LM, MT a ZA/ realizujú monitoring a intervenčné aktivity s cieľom zlepšiť stravovacie návyky a upraviť životný štýl u vybraných skupín obyvateľstva.

Gestorom celého projektu je oddelenie hygieny výživy a fyziológie výživy, s ktorým vzájomne odbory spolupracujú.

V roku 2007 bolo vyšetrených po 80 respondentov vo vybraných vekových skupinách pri výkone stredne ťažkej práce, čo predstavuje približne 400 osôb. Každý účastník absolvoval vyšetrenie biochemických ukazovateľov, somatometrické vyšetrenie, vyplnil dotazníky o životospráve, pohybovej aktivite a vyplnil jednodňový jedálny lístok.

Rizikových klientov z tohto výberu pozvali pracovníci na kontrolnú návštevu do poradne, prípadne podľa rizikových výsledkov z vyšetrení klienta odoslali priamo k príslušnému obvodnému lekárovi.

Výsledky každoročného monitoringu sú komplexne spracovávané počítačovým programom Alimenta na jednotlivých pracoviskách HV RÚVZ a potom komplexne za celé Slovensko a príslušný rok na ÚVZ SR BA. Projekt je zatiaľ otvorený aj pre rok 2008.

6.8. "Prevencia HIV/AIDS" - cieľom projektu je poskytnúť žiakom a študentom základných a stredných škôl, prípadne iným cieľovým skupinám, čo najviac informácií a vedomostí netradičným spôsobom v danej problematike.

Do plnenia projektu sa aktívne zapojili zatiaľ len pracovníci OPZ RÚVZ Žilina a v jeho plnení pokračovali aj v r.2007.

V úzkej spolupráci s oddelením epidemiológie pracovníci OPZ ZA zrealizovali 4 aktívne zdravotno-výchovné vstupy na 4-och školských a mimoškolských zariadeniach pre 112 žiakov a niekoľko pedagógov a vychovávateľov.

Projekt má dlhodobý charakter a bude pokračovať i v roku 2008 podľa vypracovaného plánu.

Banskobystrický kraj

9.1 „Materské centrá“

Riešenie úlohy v r. 2007 pracoviskami OPZ RÚVZ v Banskobystrickom kraji:

BB: Aktivity v Materskom centre „Slniečko“ v Brezne.

Lc: Materské centrum „Nezábudka“ v Lučenci je miesto pre stretávanie sa matiek prevažne na materskej dovolenke. Umožňuje matkám s malými deťmi vyjsť z pozície sociálnej izolácie, ktorú im navodzuje celodenná náročná starostlivosť o malé deti. Po dohovore s vedúcou materského centra OPZ realizoval prednáškové bloky spojené s besedou s tematickými

okruhmi: Zásady správneho stravovania detí podľa vekových skupín detí, Hygiena dieťaťa, Úrazy malých detí, Pohybová aktivita.

VK: V regióne nie je zriadené ani jedno materské centrum, preto OPZ edukáciu matiek realizuje prostredníctvom iných projektov a aktivít, napr. v projekte „Chcem byť dobrou matkou“ alebo distribúciou vhodných zdravotno-výchovných materiálov na gynekologické a detské ambulancie.

Zv: V roku 2006 bola z personálnych dôvodov prerušená činnosť „Klubu matiek“, zameraná hlavne na pomoc mladým matkám – prvorodičkám. Klub pracoval pri PZ RÚVZ so sídlom vo Zvolene od roku 2001. Predpokladá sa obnovenie tohto druhu poradenstva v roku 2008 – ponukou spolupráce s materskými centrami v spádovej oblasti RÚVZ Zvolen.

ZH: V okrese Žiar nad Hronom je v prevádzke 1 Materské centrum „Mravenisko“. OPZ nadviazalo kontakt s pracovníkmi uvedeného centra, zatiaľ sa však nepodarilo nadviazať aktívnu spoluprácu. O prednášky alebo zdravotno-výchovný materiál zatiaľ neprejavili záujem. Prednáškovú činnosť majú zabezpečenú prostredníctvom praktických lekárov pre deti a dorast a stomatólogov z nášho okresu, ktorí im podľa našich zistení prednášajú tematické okruhy, ktoré sú zahrnuté v bodoch 1 – 10. Pracovníkmi oddelenia boli oslovení v rámci kampane „Vyzvi srdce k pohybu“.

9.2. „Žiť zdravší a kvalitnejší život v staršom veku, alebo mám 65+ a teší ma, že žijem zdravo“

Riešenie úlohy v r. 2007 pracoviskami OPZ RÚVZ v Banskobystrickom kraji:

BB: Účastníci kurzu „Mám 65+ a teší ma, že žijem zdravo“ z roku 2006 pokračujú vo svojich aktivitách, organizujú rôzne spoločensko-vzdelávacie podujatia, informujú ostatných členov o nových poznatkoch, udržiavajú kontakt s pracovníkmi OPZ. Naša pracovníčka pokračuje v Brezne v 2. fáze projektu a ako absolventka školenia školiteľov mala sériu 10 prednášok zo zdravotvedy v rámci vzdelávania seniorov.

Členovia klubov dôchodcov sa zapojili aj do kampane „Vyzvi srdce k pohybu“.

Poradňa zdravia aj v r. 2007 1x mesačne robila výjazdy do klubu dôchodcov v meste Brezno. Uskutočnili sa tiež výjazdy do iných KD a pre JD v obidvoch okresoch. Vyšetrovala rizikové faktory KVCH a následne robila individuálne poradenstvo s každým klientom za prítomnosti lekára a zisťovala profil rizika kardiovaskulárnych chorôb u každého klienta. Odbor podpory zdravia realizoval v roku 2007 preventívne programy pre seniorov, besedy a prednášky v kluboch boli venované etiopatogenéze a prevenciou najčastejších porúch zdravia vo vyššom veku, súvislosti ChOChP a fajčenia, problematike správnej výživy, pohybovej aktivity, duševného zdravia seniorov seniorov.

V priestoroch klubov dôchodcov a na plavárni UMB vedú inštruktorky OPZ cvičenia seniorov.

V októbri 2007 OPZ RÚVZ BB participoval na projekte mesta Banská Bystrica „Akadémia európskeho seniora“ prednáškou o pohybovej aktivite vo vyššom veku a meraním krvného tlaku všetkým záujemcom v rámci konferencie na MÚ.

Lc: Prebehli odborné – výchovné aktivity v domovoch dôchodcov v Lučenci a v Sušanoch, počas aktivít bolo Reflotronom vyšetrených 121 seniorov a odprednášané témy: Cukrovka v staršom veku, Chrápka a dôležitosť očkovania u seniorov, Ochorenia najčastejšie sa vyskytujúce v letnom období, Racionálna výživa v seniorskom veku.

RS: V mesiaci október pri príležitosti Medzinárodného dňa starších bol zahájený II. cyklus prednášok k projektu „Mám 65+ a teší ma, že žijem zdravo“ s účelom vyškolenia ďalších 10 seniorov. Prednášky sa realizujú v súlade s metodikou projektu, sú rozdelené do troch základných tematických celkov: zdravá životospráva, duševné zdravie a najčastejšie ochorenia seniorov. Za sledovaný rok bolo odprezentovaných deväť prednášok z celkového počtu 18. Úvodná prednáška sa uskutočnila v Klube dôchodcov v Rimavskej Sobote. Ďalšie

prednášky sa realizovali v zasadačke RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote v pravidelných intervaloch podľa rozpisu. V rámci prednáškovej činnosti sú pre účastníkov poskytované zdravotno-výchovné materiály podľa preberanej problematiky. Certifikáty budú udelené po ukončení II. cyklu prednášok v roku 2008.

VK: Projekt sa v roku 2006 realizoval s 24 členkami klubu dôchodcov v meste Veľký Krtíš. Postupne im bolo odprednášaných šesť tém (Inkontinencia, Správna výživa seniorov, Osteoporóza vo vyššom veku, Hypertenzia u starších osôb, Depresia v starobe, Diabetes mellitus vo vyššom veku), s následnými besedami. Prístrojom Reflotron im boli vyšetrené hladiny cholesterolu a glukózy v krvi, odmeraný TK, pf a % TT. Vo februári 2007 sa uskutočnili v klube dôchodcov ďalšia návšteva, na ktorej pracovníci OPZ zisťovali, ako účastníci kurzu aplikujú získané poznatky do praxe. V mesiaci október – Mesiac úcty k starším sa v Klube dôchodcov uskutočnila prednáška o význame očkovania v prevencii chrípkových ochorení.

ZV: Spolupráca s klubmi dôchodcov bola v spádovej oblasti RÚVZ Zvolen na dobrej úrovni už pred začatím realizácie projektu. Vzhľadom na pomerne veľký záujem z klubov dôchodcov v spádovej oblasti RÚVZ Zvolen sa uskutočňujú výjazdy poradne zdravia do terénu cielene zamerané na vyšetrovanie seniorov. V roku 2007 bolo uskutočnených 10 výjazdov, na ktorých sa vyšetřilo 270 seniorov. Na zdravotno-výchovných akciách – Dni zdravia mesta Zvolen, Krupina a Sliach bolo vyšetřených 80 seniorov. Ďalší seniori boli vyšetření aj priamo v ambulancii PZ. V rámci plnenia tejto úlohy sa uskutočnilo v kluboch dôchodcov 5 prednášok na tému Rizikové faktory kardiovaskulárnych chorôb. Prednášok sa zúčastnilo 130 osôb.

ZH: V roku 2007 nebol organizovaný ďalší kurz. Účastníci kurzov z roku 2006 v okrese Žarnovica(8) a Žiar nad Hronom(12) aktívne organizujú rôzne podujatia, na ktorých informujú ostatných členov o nových poznatkoch. Aktívny kontakt s pracovníkmi oddelenia podpory zdravia pretrváva naďalej. Členovia klubov dôchodcov sa zapojili aj do kampane „Vyzvi srdce k pohybu“ (Horná Ves, Žiar nad Hronom). Jednotlivé kluby využili možnosť vyšetřenia v základnej poradni zdravia – v meste Žiar nad Hronom v ambulancii PZ (18 klientov) a vyhľadáním možnosti mobilnej PZ v obci Horná Ves (19 klientov)

9.3. Zdravotno – výchovné pôsobenie u detí v predškolského veku – stomatohygiena

Riešenie úlohy v r. 2007 pracoviskami OPZ RÚVZ v Banskobystrickom kraji:

BB: V podmienkach RÚVZ BB zabezpečuje tento projekt odbor HDM, OPZ len vypomáha. V problematike stomatohygieny pracovníčky OPZ vzdelávali deti z rómskej komunity v Telgárte.

Lc: Materiál bol rozposlaný na MŠ v okrese Lučenec a Poltár. Projekt sa realizuje v 2 MŠ: Lučenec (mestská MŠ) a Cinobaňa (dedinská MŠ) - zosumarizovalo sa 43 dotazníkov od detí a 4 dotazníky vstupné a výstupné od pedagógov.

RS: V rámci plnenia projektu „**Monitorovanie zdravotného stavu orálneho zdravia a zdravotno-výchovné pôsobenie u detí predškolského veku**“ v sledovanom roku na vybraných materských školách distribuovali pracovníci OPZ RÚVZ BB jestvujúci zdravotno-výchovný materiál zabezpečený k projektu v podobe videokaziet.

VK: Projekt sa začal realizovať v roku 2006 v štyroch predškolských zariadeniach v okrese – MŠ Poľná V. Krtíš, MŠ Tučekova V. Krtíš, MŠ Želovce a MŠ Vinica. V tretej etape projektu (január – február 2007) sa žiakom premietali zdravotno-výchovné videofilmy „Zúbky“ a „Prečo vlk šušľal“. Pracovníci OPZ mali v rámci „Dňa D“ prednášku o význame hygieny ústnej dutiny spojenú s besedou a premietaním videofilmov aj v ZŠ s MŠ v Čebovciach pre žiakov 1.stupňa ZŠ.

Zv: Tento projekt prioritne realizuje oddelenie hygieny detí a mládeže. Projekt sa uskutočňuje vo viacerých etapách a RÚVZ Zvolen je do jeho riešenia zapojený od začiatku.

Projekt sa začal realizovať v školskom roku 2005/2006 v 5 materských školách okresu Zvolen. Celkovo sa do projektu zapojilo 111 detí. V roku 2007 pokračoval 3. etapou.

ZH: V roku 2007 pracovníci oddelenia podpory zdravia oslovovali neštátnych stomatológov. Mnohí z nich sa zúčastňujú vlastných aktivít (prednášky, stomatologické sledovanie u detí v MŠ a alebo ZŠ). Monitoring zdravotného stavu orálneho zdravia prebieha takmer v každej MŠ. Ich aktivity sú zamerané na dôležitosť čistenia zubov, demonštráciu správneho čistenia zubov s praktickým nácvikom, následky neošetreného chrupu na zdravotný stav organizmu, dôležitosť pravidelných preventívnych prehliadok. Pracovníci OPZ v Školskom klube mládeže pre deti 4. tried I. stupňa v Kremnici realizovali prednášky s témou Prevencia zubného kazu a správna technika čistenia zubov. Bol vykonaný monitoring evidencie detí materských škôl u stomatológov. Z prieskumu vyplynulo nasledovné: zo súboru 300 detí navštevujúcich MŠ v meste Žiar nad Hronom 159 detí navštevuje už svojho stomatológa (53%) a 141 nenavštevuje vôbec (47%). 159 evidovaných detí navštevuje stomatologické ambulancie u 22 zubných lekárov. Najvyšší počet evidovaných detí je vo vekovej skupine 4 ročných (60 čo je 37,74%) rovnako ako aj u detí nenavštevujúcich stomatológa (67 – 47,52%). V žiarskych MŠ sa súbežne realizuje projekt „Zdravý úsmev“, na ktorom spolupracuje zubná lekárka, ktorá pravidelne navštevuje MŠ a rodičovské združenia, na ktorých okrem preventívnych prehliadok chrupu vykonáva aj zdravotno-výchovné aktivity.

9.4. Plnenie harmonogramu realizačných projektov NPPZ 2004 - 2006 **Riešenie úlohy v r. 2007 pracoviskami OPZ RÚVZ v banskobystričskom kraji:**

9.4.1 Školy podporujúce zdravie

Všetky OPZ v banskobystričskom kraji spolupracovali so ŠPZ a ZMŠ, najmä formou skupinových ZV aktivít (prednášky, besedy) a poskytovaním výjazdového poradenstva.

BB: V roku 2007 Odbor podpory zdravia zrealizoval tieto aktivity :

- Distribúcia plagátov a inštruktážnych materiálov a letákov propagujúcich význam pohybu pre zdravie na základné, stredné a vysoké školy v regiónoch BB a Brezno v rámci kampane „Vyzvi srdce k pohybu“
- Vyšetrovacie výjazdy PZ na školách:
ZŠ Heľpa, SPŠ Spojevá, SOU Farmaceutické Slovenská Lupča, výjazd POPA- ZŠ Staré Hory
Pre rodičov žiakov základných škôl podporujúcich zdravie (Staré Hory, Golianova)
Poradňa zdravia robila monitoring rizikových faktorov KVCH, následne vyšetrila smokerlyzerom rodičov. Akcia bola zameraná na ochranu nefajčiarov .
- Prednášky:
 - 2 prednášky s besedami pre 4 triedy I. a II. ročníka Gymnázia Brezno (Škodlivosť fajčenia a ochrana nefajčiarov ; 1. pomoc) a meranie CO vo vydychovanom vzduchu u 45 študentov gymnázia smokerlyserom ,
 - Prednáška s besedou pre 7. ročník ZŠ Pionierska 2 v Brezne o škodlivosti fajčenia spojená s meraním CO vo vydychovanom vzduchu u 18 žiakov smokerlyserom ,
 - Prednáška s besedou pre žiakov ZŠ Beňuš o škodlivosti fajčenia spojená s meraním CO vo vydychovanom vzduchu u 22 žiakov smokerlyserom
 - 2 prednášky s besedami na tému životospráva a hygiena dospelujúceho školáka (ZŠ Tatranská - B.Bystrica)
 - Prednáška Odvykanie od fajčenia pre študentov konzervatória spojená s vyšetrovaním CO vo vydychovanom vzduchu u fajčiarov smokerlyserom
 - Prednáška o význame správneho životného štýlu na ZŠ Staré Hory pre žiakov, rodičov a starých rodičov pri príležitosti slávnostnej akadémie v rámci Mesiaca úcty k starším
 - Prednáška pre študentov SZŠ o fajčení a drogovej závislosti

- 4 kurzy 1.pomoci na školách breznianskeho okresu

• Iné aktivity pre deti a mládež:

- Olympiáda MŠ okresu Brezno – jedna pracovníčka bola prítomná ako rozhodca v zdravotníckej časti

- ZV projekty v breznianskych škôlkach „Veverička zdravotníčka pomáha“, „Evička nám ochorela“ a „Kvapôčka“

- Účasť našich inštruktoriek ZV v porote na okresných a krajských kolách súťaže SČK pre žiakov ZŠ Hliadky mladých záchranárov ČK

RS: V rámci projektu „**Školy podporujúce zdravie**“ OPZ s oddelením epidemiológie realizujú výchovno–vzdelávacie aktivity na požiadanie, najviac aktivít sa realizuje v spojitosti s výročnými svetovými dňami vyhlásenými Svetovou zdravotníckou organizáciou (SZO). Na základných a stredných školách sa realizovali besedy so žiakmi – celkovo 10 aktivít. Išlo o aktivity zamerané na prevenciu kardiovaskulárnych ochorení v Spojenej strednej škole Rimavská Sobota, Zdravá výživa – 3 prednášky pre Spojenú strednú školu Rimavská Sobota, Združenú strednú školu poľnohospodársku a potravinársku Rimavská Sobota, Základnú školu Dobšinského Rimavská Sobota. Besedy na tému prevencie HIV/AIDS – 3x pre Združenú strednú školu poľnohospodársku a potravinársku Rimavská Sobota, Základnú školu Dobšinského Rimavská Sobota, Základnú školu nábrežie Rimavy Hnúšťa, 1 beseda na tému prevencie hepatitíd – pre Združenú strednú školu poľnohospodársku a potravinársku Rimavská Sobota. Problematike prevencie fajčenia boli venované 2 besedy – pre Základnú školu Dobšinského Rimavská Sobota a Spojenú strednú školu Rimavská Sobota. V rámci prednáškovej činnosti sa distribuuje zdravotno–výchovný materiál podľa aktuálnej tematiky. Viacero škôl podporujúcich zdravie v oboch okresoch sa zapojilo do kampane „Vyzvi srdce k pohybu“, v rámci prezentácie kampane zamestnanci RÚVZ intervenovali na zvýšenie pohybovej aktivity učiteľov, žiakov a ich rodičov. Na jednom gymnáziu v okrese Rimavská Sobota zapojenom do projektu Zdravá škola sme v rámci výjazdu poradne zdravia vyšetrili pedagógov.

Zv: Projekty NPPZ sa realizujú aj naďalej. Spolupráca so školami podporujúcimi zdravie (prednášky, besedy) je trvalá.

9.4.3 Primárna prevencia drogových závislostí

Všetky OPZ sa venujú najmä prevencii tabakizmu, ale aj prevencii iných závislostí.

BB: Dňa 18.06.2007 Centrum voľného času v Brezne a Oddelenie výchovy ku zdraviu OPZ RÚVZ BB v spolupráci s Maticou slovenskou v Brezne zorganizovali protidrogové podujatie, ktoré sa uskutočnilo v okolí ZŠ Karola Rapoša na Školskej ulici v Brezne - maľovanie na panely s tematikou ochrany životného prostredia a s protidrogovou tematikou. Maľovania sa aktívne zúčastnilo 16 žiakov. Porota vyhodnotila a aj odmenila najlepšie práce, pracovníčka OvkZ navrhla zdravotnovýchovné témy a zároveň bola členkou poroty.

Dňa 22.6. OPZ a HDM RÚVZ BB uskutočnili výjazdové poradenstvo zamerané na včasné odhalenie rizikových faktorov kardiovaskulárnych, metabolických, onkologických a duševných chorôb. Vyšetrených bolo 12 žiakov SOU farmaceutického v Slovenskej Ľupči, intervencia bola zameraná na elimináciu zistených rizík úpravou životného štýlu so zdôraznením protidrogovej prevencie osvojením si správneho systému hodnôt zameraného na získavanie pozitívnych zážitkov spôsobmi priaznivými pre spoločnosť aj zdravie jednotlivcov. 6 študentov (50%) bolo kvôli tabakizmu pozvaných do Poradne pre odvykanie od fajčenia OPZ RÚVZ BB.

V mesiaci november pri príležitosti týždňa boja proti drogovým závislostiam OPZ prostredníctvom médií (STV2, rádia ONE) zameral pozornosť na problematiku fajčenia, najmä pasívneho.

Zv: V roku 2007 sa na pôde MsÚ Zvolen úspešne rozbehla činnosť Protidrogovej komisie. Táto komisia je zložená zo zástupcov rôznych inštitúcií (psychológovia, mestská polícia, pedagógovia, centrum voľného času). Na práci komisie sa aktívne podieľa aj pracovník RÚVZ Zvolen.

ZH: v mesiacoch november a december v rámci Nefajčiarskeho dňa a Týždňa boja proti drogám bolo záujemcom poskytnuté meranie prístrojom Smokerlyzer – 146 meraní, 59 prednášok a 55 besied. V oblasti predchádzania abúzu alkoholu a drog bolo vykonaných 143 aktivít (prednášky, besedy, konzultácie), z toho 25 aktivít pre dospelých.

Na školách bolo pracovníkmi OPZ odprednášaných 227 hodín na tému drogy a iné závislosti formou 221 prednášok a 200 besied pre deti a mládež (4686 účastníkov) a 13 prednášok a besied pre 151 dospelých.

9.4.6 Podpora zdravia detí a mládeže

OPZ v BB kraji zabezpečujú v rámci podpory zdravia detí a mládeže najmä skupinové ZV aktivity (prednášky, besedy, videoprojekcie, športové a zábavné zdravotnovýchovné podujatia, niekedy spájané s vyšetrovaním somatických parametrov.

RS: V termíne od 15.9.2007 do 15.10.2007 sa vykonal monitoring pracovného prostredia a zdravotného stavu žiakov – ako III. etapa projektu „*Prevencia chybného držanie tela u školských detí*“. Hodnotili sa podmienky v jednej triede v rámci ročníka na vybranej jednej SOŠ a v jednom gymnáziu. Išlo o zhodnotenie pracovného prostredia v počítačovej učebni čo do veľkosti, usporiadania, mikroklímy, osvetlenia a subjektívneho hodnotenia hladiny hluku. Ďalej sa pomocou dotazníka hodnotili požiadavky na prácu s počítačom - monitor, príslušenstvo a hlavne pracovné miesto žiaka. Celkovo sa zhodnotilo 58 pracovných miest – 24 v gymnáziu a 34 v SOŠ. U 66 žiakov vybraných škôl sa pomocou dotazníka zisťovali vybrané ukazovatele zdravotného stavu. Prvé výsledky ukázali, že v rámci počítačových učební nie sú vytvorené podmienky v súlade so zdravotno – hygienickými požiadavkami na prácu so zobrazovacími jednotkami, hlavne čo sa týka rozmerov, výšky a veľkosti pracovnej plochy – táto nevyhovuje v rozsahu od 31,03% po 36,21%. Ešte nepriaznivejšia situácia bola zistená v prípade pracovného sedadla, táto obmedzuje pohodlnú polohu a voľnosť pohybov v 43,31%, neumožňuje nastaviteľnosť až v 70,69% a chýba opora v bedrovej oblasti v 29,31%. Hodnotenie subjektívnych pocitov žiakov ohľadom stavu zdravia ukázalo, že pri počítači trávi viac ako 2 hodiny 31,38% žiakov, problém s pálením očí udáva 48,48%, únavu očí 39,4% a zhoršenie zraku udáva 9,01% .

V mesiaci november v rámci projektu „*Project on Lifestyle Determinants of Obesity*“, ktorý je zameraný na determinanty životného štýlu detí a mládeže, ktoré potencionálne ovplyvňujú vznik nadhmotnosti a obezity u tejto časti populácie, RÚVZ spolupracovalo na vyplnení dotazníka pre 15-18 ročných žiakov stredných škôl v celkovom počte 32. Dotazník bol zameraný na správnu výživu, pohybovú aktivitu a aktívne, resp. pasívne trávenie voľného času.

9.4.6.3 Epidemiologická štúdia stavu ústneho zdravia. Intervenčné zdravotno-výchovné pôsobenie u žiakov ZŠ na území SR

Zv: Tento projekt prioritne realizuje oddelenie hygieny detí a mládeže. Projekt sa uskutočňuje vo viacerých etapách a RÚVZ Zvolen je od začiatku do neho zapojený. Projekt sa začal realizovať v školskom roku 2005/2006 v 5 materských školách okresu Zvolen. Celkovo sa do projektu zapojilo 111 detí.

9.4.7 Zdravá výživa pre zdravé srdce

Informácie o správnej výžive sú súčasťou každej intervencie a poradenstva u všetkých vyšetrených klientov v základných poradniach zdravia, s veľkým dôrazom najmä u tých, ktorí

mali zistenú dyslipidémiu, abnormálnu hladinu glykémie, ďalej u klientov s hodnotami BMI, WHR, OP v rizikovom pásme a u klientov s nadmerným podielom tuku v zložení tela.

BB: Vedúca OPZ dostáva od agentúry Comm denný monitoring príspevkov o výžive v slovenských médiách, čo nám umožňuje mať prehľad o najnovších trendoch, zisteniach, názoroch, prieskumoch a sledovaniach v tejto oblasti a podávať tak našim klientom objektívne informácie a odporúčania založené na dôkazoch benefitu. Téma správnej výživy ako jeden z nosných pilierov prevencie chronických chorôb bola spomínaná a diskutovaná pri viacerých skupinových aktivitách OPZ RÚVZ BB, na prednáškach, besedách, niektoré z nich boli spestrené ukázkami a ochutnávkou zdravých potravín. V októbri na podujatí k týždňu seniorov organizovanom v spolupráci s mestským úradom odzneli prednášky o výžive seniorov (vedúca Poradne výživy) a o kritériách výberu vhodných potravín (docentka EF UMB z odboru tovaroznalectvo)

9.4.7.1. Sledovanie výživového stavu vybraných skupín populácie

V spolupráci s OHV sa realizuje projekt „Sledovanie výživového stavu vybraných skupín dospeljej populácie SR“ na OPZ RÚVZ v **BB, Lc, RS, VK, Zv, ZH**. V rámci projektu boli vyšetrení respondenti vykonávajúci stredne ťažkú prácu, vo veku od 19 do 54 rokov, v počte po 80 z každého regiónu. U respondentov sa vyšetrili vybrané somatometrické a biochemické parametre, zabezpečilo sa vyplnenie anamnestických dotazníkov TZS, stravovacích zvyklostí a jedálnych lístkov. Časť respondentov pracovníci OPZ vyšetrili priamo na ich pracovisku v rámci výjazdov poradne zdravia. Z vyplnených jednoduchých jedálnych lístkov sa pomocou programu Alimenta určila energetická a nutričná hodnota konzumovanej stravy.

9.5. Aktivity pri príležitosti významných dní

Všetky OPZ venovali pozornosť významným dňom formou násteniek a panelov, mediálnej prezentácie, informovaním na svojich webstránkach, prípravou a distribúciou zdravotno-výchovných populárno-náučných materiálov, organizovaním ZV podujatí, prednášok, besied a vyšetrovacích výjazdov PZ. OPZ RÚVZ ZH editoval k významným dňom najviac druhov pôvodných vlastných ZV materiálov (16 titulov).

7. apríl – svetový deň zdravia, Téma: Investícia do zdravia znamená bezpečnejšiu budúcnosť

BB: Poradňa zdravia robila na významné dni vyšetrovacie a zdravotno-výchovné výjazdy na MÚ B. Bystrica - Sv. deň zdravia, Deň narcisov, na Dni zdravia mesta Brezno. Na UVZ SR v rámci tlačovej konferencii z príležitosti Sv. dňa zdravia dňa 3.4.2007 bola spropagovaná vedúcou OPZ BB aj kampaň „Vyzvi srdce k pohybu“. Pri príležitosti Sv. dňa zdravia boli s lekárkami OPZ rozhovory v Slovenskom rozhlase a v rádiu Lumen.

Lc: Prednášková činnosť, distribúcia zdravotno – výchovného materiálu a propagačné zdravotno – výchovné aktivity na školách Gymnázium Lučenec, Špeciálna základná škola v Lučenci, Pedagogická škola

VK: Článok do regionálneho týždenníka o dôležitosti pohybovej aktivity v rámci prevencie kardiovaskulárnych ochorení, propagačné tabule v priestoroch RÚVZ. V mestskej knižnici výjazdové vyšetrenie 21 klientov biochemické vyš. Reflotronom a somatické parametre. V spolupráci s III.ZŠ Veľký Krtíš (ŠPZ) v uliciach mesta rozdávali zdravotno-výchovné materiály a jablká ako symbol zdravia.

RS: Prednáška pre žiakov ZŠŠ Poľnohospodársko-potravinárskej v Rimavskej Sobote v priestoroch mestskej knižnice s tematikou zameranou na správnu životosprávu ako prevenciu duševných chorôb.

Zv: Pri príležitosti Svetového dňa zdravia sa v spolupráci s MsÚ uskutočnili ZV podujatia

- Deň zdravia mesta Krupina

- Deň zdravia mesta Sliach

13. apríl – Deň narcisov

Pracovníčky OPZ sa v spolupráci s Ligou proti rakovine podieľali v BB doplnkovými aktivitami, v Brezne priamo na zbierke počas Dňa narcisov. Aktivity boli medializované v rozhlase a TV.

10. máj – Svetový deň pohybu pre zdravie – vrcholila kampaň Vyzvi srdce k pohybu a OPZ využívali poslednú možnosť zapojiť čo najviac účastníkov do súťaže, niektoré zorganizovali pri príležitosti tohto dňa rôzne podujatia.

BB: propagácia pohybu pre zdravie a výjazdové poradenstvo POPA

Lc: informácie do rozhlasu, mestských novín, preposlanie informácií elektronickou poštou na všetky obecné úrady v okrese Lučenec a Poltár, zapojenie zamestnancov RÚVZ Lučenec a zapojenie klientov z poradne zdravia do súťaže

31. máj - Svetový deň bez tabaku

BB: V týždňoch okolo 31.mája sa uskutočnilo sa viacero prednášok a besied na školách, najmä v breznianskom okrese, spojených s meraním obsahu CO vo vydychovanom vzduchu smokerlyzerom, v priestoroch RÚVZ prednáška pre študentov konzervatória s meraním smokerlyzerom, spirometrom a s testami POPA, v KD Harmónia prednáška o kauzálnom vzťahu fajčenia a rozvoja chronickej obštrukčnej choroby pľúc, ako aj onkologických a kardiovaskulárnych ochorení, spojená so spirometriou a testami POPA.

V dňoch 28.-29.5.2007 pracovníci OPZ s ostatnými odborníkmi na RÚVZ vykonali preventívne kontroly fajčenia v školách a školských zariadeniach a na dodržiavanie zákona o ochrane nefajčiarov, predovšetkým detí.

Téme bol venovaný priestor na webovej stránke RÚVZ, pracovníčky OPZ RÚVZ BB mali príspevky v slovenskom rozhlase a rádiu LUMEN.

Odbor podpory zdravia v rámci celosvetového projektu GLOBAL YOUTH TOBACO SURVEY (GYTS) v mesiaci máj zmonitoroval 483 žiakov 4 ZŠ a v jednom gymnáziu. Cieľom bolo monitorovať fajčenie u detí vo vybraných vekových kategóriách.

Lc: prednášková činnosť spojená s besedou na tému škodlivosti fajčenia, podané informácie o možnostiach odvykania od fajčenia, distribúcia zdravotno – výchovného materiálu : Obchodná akadémia, Stredná zdravotná škola, Stredná priemyselná škola stavebná v Lučenci

RS: V rámci Svetového dňa bez tabaku sa publikovali články s tematikou pasívneho fajčenia v regionálnej tlači a na internetových portáloch regiónu, názorná propagácia s vyššie uvedenou tematikou bola umiestnená v priestoroch RÚVZ. Na základných školách sa uskutočnili besedy s tematikou fajčenia. Uskutočnil sa výjazd PZ s kompletným vyšetrením a individuálnym poradenstvom zameraným na škodlivosť fajčenia k ľuďom zo znevýhodnených skupín s vysokým podielom fajčiarov.

VK: Deň otvorených dverí v Poradni zdravia využili žiaci 3.ročníkov ZŠ vo V.Krtíši. Učiteľky boli vyšetrené prístrojom Reflotron (celkový cholesterol, glukóza, triglyceridy, HDL – cholesterol a LDL cholesterol, antropometrické merania, TK, P, % TT). Žiakom zmerali výšku a váhu, premietli videofilm FIT FAMÍLIA a besedovali s nimi o zdravom životnom štýle. 15 klientom zmerali Smokerlyzerom % COHb. Propagáciu Svetového dňa bez tabaku u zamestnancov RÚVZ zabezpečili informačnými tabuľami a nástenkami v priestoroch RÚVZ a u obyvateľov okresu článkom v regionálnom týždenníku Pokrok.

ZH: poskytnutie odborného poradenstva na základe merania telesného tuku a krvného tlaku, spirometrie a merania Smokerlyzerom, počas podujatí Deň otvorených dverí 30.5.2007 na RÚVZ a dňa 31.5.2007 v OD TESCO v Žiari nad Hronom - s prípravou priestorov, propagačnej tabule, propagáciou v regionálnej tlači, regionálnej a mestskej rozhlasovej relácii a na webovej stránke RÚVZ, 6 článkov v regionálnej tlači, prednášky s tematikou o škodlivosti fajčenia na 2 základných a 2 stredných školách (Hotelová škola ZH, ČŠ

Žarnovica, ZŠ Brehy, UŠ Kremnica) spojené s meraním prístrojom Smokerlyzer a výkladom Zákona o ochrane nefajčiarov, distribúcia 4 druhov vlastných ZV letákov na podporu nefajčenia

14. jún – Svetový deň darcov krvi

BB: Aktivity v okrese Brezno: relácia v mestskom rozhlase, výstavný panel, účasť pracovníčky OPZ na prijatí BDK u primátora mesta.

26. jún - Medzinárodný deň proti zneužívaniu drog a nezákonnému obchodovaniu s nimi

BB: protidrogové podujatie v Brezne (bližšie v b. 9.4.3)

RS: Prednášky pre žiakov zamerané na prevenciu tabakovej závislosti a alkoholizmu

VK: článok v regionálnom týždenníku, informačné tabule a nástenky v priestoroch RÚVZ.

11. júl – Svetový deň ľudskej populácie

Lc: distribúcia zdravotno – výchovného materiálu o zdravej výžive , v spolupráci so zdravotnou poisťovňou Apollo, realizované biochemické vyšetrenie, štandardné meranie krvného tlaku, meranie telesných tukov v % v prevádzkach Slovglass Poltár 19 klientov a Festap Fil'akovo – 17 klientov.

30. september 2007 - Svetový deň srdca

BB: 30.9.07 OPZ zabezpečoval poradenstvo na akcii „Beh o srdce“ , ktorá bola aj široko prezentovaná vo verejnoprávnych elektronických médiách.

V septembri prebiehala kampaň MOST (*Mesiac o srdcových témach*). Pracovníčky OPZ realizovali celý rad aktivít zameraných na základné rizikové faktory KVCH, ako nesprávna výživa, obezita, fajčenie, nedostatok pohybu, stres, atď. Aktivity boli realizované pre širokú verejnosť : poradenstvo v obchodnom centre EURÓPA 15.9.07, v rámci výstavy „Šport Lína“ 20.- 22.9., výjazdy PZ na pracoviská v spolupráci so Všeobecnou zdravotnou poisťovňou (Papierne Harmanec, Tesco).

VK: článok v regionálnom týždenníku Pokrok o rizikových faktoroch KVCH, meranie TK, pľ a % TT (65 klientov) v spolupráci s lekárnou Biely lev vo V. Krtíši.

1. október – Medzinárodný deň starších ľudí

BB: v BB regióne aktivity rozšírené – Týždeň seniorov, Mesiac úcty k starším. V spolupráci s MÚ sa OPZ významne podieľal na organizácii a zabezpečení Akadémie k týždňu seniorov, Olympiády seniorov. Popritom rozsiahla prednášková a poradenská činnosť.

RS: V klube dôchodcov sa realizovala prednáška s tematikou duševná hygiena u seniorov.

10. október – Svetový deň duševného zdravia

BB: poradenské aktivity, prednáška v KD Valaská o najčastejších psychické poruchách vo vyššom veku a možnostiach prevencie

RS: článok v regionálnych printových a internetových médiách

VK: Zbierka „Dni nezábudiek“ v spolupráci s Ligou za duševné zdravie a ŠPZ (Gymnáziom A.H.Škultétyho a III.ZŠ) vo V. Krtíši. Celkový výnos zbierky bol 24 832 Sk na podporu programov pre ľudí trpiacich duševnými poruchami, článok do regionálneho týždenníka Pokrok a rozdávanie informačných letákov v meste Veľký Krtíš .

16. október – Svetový deň výživy

Lc: prednáška spojená s besedou na tému správna výživa spojená s meraním krvného tlaku – ZŠ Haličská 7 – 50 žiakov.

ZH: 31 prednášok, 27 besied a 38 konzultácií. Pri tejto príležitosti bolo vykonaných pre 275 záujemcov meranie celkového tuku prístrojom OMRON. V spolupráci s oddelením hygieny detí a mládeže bolo distribuovaných do MŠ a ZŠ 199 letákov o zdravej výžive detí.

20. október – Svetový deň osteoporózy

BB: prednáška s ukážkami – Cvičením proti osteoporóze- 2.11. v DD Slovenská Ľupča

22. - 26. októbra 2007 - Európsky týždeň bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci

RS: názorná propagácia zameraná na znižovanie rizík ochorení a poškodení podporno-pohybovej sústavy na pracovisku. Pre zamestnancov spoločnosti Slovmag a.s. Lubeník poskytli informačný balík o kampani „Chráňte svoje zdravie, obmedzte záťaž“. Pre zamestnancov firmy YMA, Guob a Barte v Rimavskej Sobotě vypracovali dotazník zameraný na informovanosť o možnostiach poškodenia podporno-pohybovej sústavy pri práci.

14. november – Svetový deň diabetu

Zv: Pri tejto príležitosti sa v spolupráci s MsÚ Zvolen uskutočnil Deň zdravia mesta Zvolen

ZH: v spolupráci so Zväzom diabetikov v mesiacoch november a december boli pracovníkmi OPZ vykonané merania prístrojom Smokerlyzer, OMRON a merania TK.

1. december – Svetový deň AIDS

Lc: prednášky na tému AIDS – hrozba budúcnosti spojená s videozáznamom ANJELI a ukončená diskusiou a meraniami krvného tlaku a telesného tuku. Prednášky boli realizované na Strednej zdravotnej škole – 50 študentov, Strednej stavebnej škole – 2x – 100 študentov, Gymnáziu B.S. Timravy – 60 študentov

RS: besedy so žiakmi základnej školy, žiakom boli poskytnuté zdravotno-výchovné materiály.

ZH: pri príležitosti dňa boja proti AIDS bolo zrealizovaných 37 prednášok a 36 besied

9.6 Zdravotný stav, úmrtnosť a edukácia špeciálnej skupiny obyvateľov – Rómov

Program bol v r. 2007 realizovaný v regiónoch BB a RS.

RS: Od marca roku 2007 sa realizuje „Program podpory zdravia pre znevýhodnenú komunitu žijúcu v segregovaných a separovaných rómskych osídleniach“, pod gestorstvom ÚVZ SR Bratislava. V mesiaci marec sa realizovalo výberové konanie pre prijatie troch rómskych komunitných pracovníkov – asistentov. V období od 12.3.2007 do 31.5.2007 asistenti pôsobili v 7 osadách v okrese Rimavská Sobota formou osvetovej činnosti v problematike osobná hygiena, manipulácia s potravinami, reprodukčné zdravie, prevencia proti šíreniu infekčných ochorení, životné prostredie, prevencia úrazov, zdravotná starostlivosť a podpora zdravého životného štýlu. Zdravotná výchova prebehla priamo v separovaných rómskych osídleniach, opakovane edukovaných bolo 4624 osôb. V rámci projektu bolo uskutočnené biochemické vyšetrenie pomocou prístroja Reflotron, antropometrické vyšetrenie a zisťovanie životného štýlu prostredníctvom dotazníka a riadeného rozhovoru u 201 respondentov (98 mužov a 103 žien) určených vekových skupín (18 - 65+) z osady Sútor, Hačava, Hnúšťa, Hostišovce a Hostice. Údaje z dotazníkov „Životný štýl“ boli vkladané do EPI – INFO a do Testu zdravé srdce v priebehu septembra 2007.

BB: Od 1. 6. 2007 do 31.12.2007 na OPZ v BB pracovali 3 komunitné asistentky, ktoré prešli výberovým konaním. Ich úlohou bolo sprostredkovať komunikáciu medzi RÚVZ, všeobecným lekárom, pediatrom, lekárom špecialistom- gynekológom a komunitou v danom regióne, zvyšovať informovanosť a šíriť zdravotnú výchovu. Prvou úlohou komunitných

pracovníkov bol prieskum zdravotného stavu a zdravotného uvedomenia znevýhodnených rómskych komunít.

Vo vyhladených osadách resp. lokalitách s prevahou chudobného rómskeho obyvateľstva navštívili jednotlivé rodiny za účelom zlepšenia ich prístupu k zdraviu, vytypovania ich potrieb v tejto oblasti a identifikácie zdravotných rizík, zistenia preočkovanosti detí, zdravotného poistenia a zdravotného stavu členov rodiny. Získali respondentov a klientov pre program „Sledovanie zdravotného stavu rómskych obyvateľov žijúcich v chudobných komunitách“ v regióne Brezno a Banská Bystrica a pomáhali pri jeho realizácii. Následne participovali na vzdelávacích a sociálnych programoch, ktoré sme zorganizovali v našom regióne pre obyvateľov rómskej osady v Telgárte a sociálneho centra Kotva v Banskej Bystrici. Nosné témy vzdelávacích programov sú 1.pomoc, zdravý životný štýl a správna výživa, odvykanie od fajčenia. V rámci tohto projektu v obci Telgárt prebiehal kurz na odvykanie od fajčenia a školenie o poskytovaní prvej pomoci pre 6 občanov komunity, ktorí budú ďalej školiť svojich spoluobčanov v danej problematike.

Ku koncu roka prebehla burza zimného ošatenia pre komunitu v Banskej Bystrici a v obci Telgárt. Pracovníci RÚVZ priniesli ošatenie pre dospelých aj deti a za symbolickú cenu (1.- do 10.- SK) boli veci predávané rómskym občanom. Za finančný zisk boli zakúpené mikulášske balíčky pre deti z danej rómskej komunity.

Nad rámec tohto projektu mala naša breznianska pracovníčka prednášku s praktickými ukážkami o 1.pomoci, úrazovej prevencii a starostlivosti o choré dieťa pre 37 Rómiok na Ponickéj Hute a ďalšie prednášky pre Rómky v Brezne na témy: Starostlivosť o dieťa v zdraví aj chorobe, Zdravá životospráva, Duševné zdravie, Komunikácia, sebaovládanie, nácvik asertivity.

9.7. „VYZVI SRDCE K POHYBU“ - Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospelaj populácie

V roku 2007 bol realizovaný 2. ročník celonárodnej kampane „Vyzvi srdce pohybu“.

Kampaň na podporu pohybovej aktivity je iniciovaná Svetovou zdravotníckou organizáciou v rámci programu CINDI a pod gesciou RÚVZ Banská Bystrica ju zabezpečovali všetky RÚVZ v SR a ÚVZ SR. Kampaň bola zameraná na zvýšenie informovanosti obyvateľstva o význame pohybovej aktivity v prevencii chronických neinfekčných ochorení a na zvýšenie úrovne pohybovej aktivity dospelaj populácie prostredníctvom súťaže, ktorá mala uľahčiť vytvorenie návyku na pravidelnú pohybovú aktivitu. V zimných mesiacoch začiatkom roku 2007 prebiehala intenzívna príprava 2. ročníka celoslovenskej kampane. Snažili sme sa získať sponzorov a pripravovali sme materiály k súťaži „Vyzvi srdce k pohybu“, ktoré boli vytlačené na náklady hlavného sponzora a distribuované na všetky okresné RÚVZ.

Dňa 06.03.2007 sa konal na RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici úvodný seminár spojený s tlačovou konferenciou, ktorou odštartovala kampaň v médiách. Súťaž prebiehala od 19.03.2007 do 10.6..2007.

Na rozdiel od prvého ročníka 2005 boli tohto roku distribuované propagačno-informatívne materiály aj na školy, s cieľom získať dospelých ľudí pre aktívny pohyb a rekreačné športovanie prostredníctvom detí. Súčasne sme sa týmto spôsobom snažili vniesť do povedomia detí dôležitosť pravidelnej pohybovej aktivity pre zdravie človeka.

Rovnako ako v r. 2005 boli materiály distribuované aj do čakární ambulancií praktických lekárov, do fitness centier, na vysoké školy, verejne prístupné miesta, do vybraných organizácii miestnej štátnej samosprávy, územnej samosprávy, na vybrané pracoviská, úrady atď.. Účasť v súťaži bola odporúčaná najmä tým klientom Poradne zdravia, ktorým by pravidelný pohyb mohol prispieť k eliminácii rizík, ale tiež tým, ktorí sa zúčastňujú pravidelných cvičení s inštruktorkami OPZ. V priebehu celej kampane bola súťaž

medializovaná na celom Slovensku prostredníctvom STV-2 a Slovenského rozhlasu, regionálne v dosahu frekvencií rádia Regina, Lumen a One. Kampaň a súťaž boli propagované aj na tlačovej konferencii UVZ SR dňa 03.04.2007, ktorá sa konala pri príležitosti „Svetového dňa zdravia.“

Na OPZ RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici bolo doručených na spracovanie 1 309 účastníckych listov (záznamov od účastníkov súťaže), čo je o 107 % viac ako v predchádzajúcom ročníku. Platných bolo 1305 účastníckych listov.

Súťaže sa zúčastnilo 955 žien a 350 mužov. Najviac účastníkov – 175 - malo trvalé bydlisko v okrese Prievidza. Víťazný okres z r. 2005 (Banská Bystrica) sa teraz s počtom účastníkov 95 umiestnil na 2. mieste. 3. miesto patrí okresu Dunajská Streda, odkiaľ sme dostali 80 účastníckych listov.

Najstaršia účastníčka mala 81,5 roka, 31 žien malo nad 70 rokov. Najstarší účastník mal 81 rokov, vek nad 70 rokov malo 19 účastníkov. Vo vekovej kategórii do 25 rokov bolo 73 žien a 43 mužov.

Do žrebovania bolo zaradených 1187 účastníkov, z nich 980 aj do žrebovania o prémie SZO. Dňa 26.9.07 bola tlačová konferencia, počas ktorej za prítomnosti notára a médií boli vyžrebované hodnotné ceny pre účastníkov kampane.

Prehľadná tabuľka počtu účastníkov súťaže z regiónov BB kraja:

okres (kraj)	spolu	správne	nespl. krit.
BB	95	64	6
BR	33	19	6
LC	51	46	
RS	29	15	11
RA	4	1	3
VK	36	16	11
ZV	20	14	2
DT	6	6	
KA	4	1	
ZH	65	44	3
ZC	1	0	1
BB kraj	344	226	43

Aktivity na podporu kampane v regiónoch BB kraja:

BB: OPZ RÚVZ BB bol gestorom kampane pre celé Slovensko. V Banskej Bystrici pripravil na začiatok súťaže a pre spropagovanie pohybu pre zdravie akciu na krytej plavárni na Štiavničkách, kde sa poskytovalo návštevníkom poradenstvo na základe vyšetrení rizikových faktorov a jednoduchších testov fyzickej zdatnosti. Reportáž z podujatia odvysielal Slovenský rozhlas.

Lc: V mestskom rozhlase v Lučenci a Poltári bola opakovane odvysielaná relácia s výzvou prihlásenia sa do súťaže, propagácia aj v mestských novinách, informačný text a prihláška boli poslané elektronickou poštou na všetky obecné úrady v okrese Lučenec a Poltár.

Prednášková činnosť na tému pohybová aktivita, propagácia zdravého životného štýlu a rozdávanie informačných materiálov na školách: Gymnázium B.S. Timravy v Lučenci, Stredná zdravotná škola v Lučenci, Obchodná akadémia Lučenec.

Zapojenie zamestnancov RÚVZ v Lučenci, pedagógov zo Špeciálnej základnej školy v Lučenci a klientov z poradne zdravia do súťaže.

Prémium Kancelárie SZO na Slovensku - týždenný rekondičný pobyt podľa vlastného výberu v hodnote 5 000 Sk – vyhrala účastníčka súťaže z Lučenca.

Zámerom projektu s dvojročnou periodicitou bolo vytvoriť u ľudí nielen dočasný, ale aj trvalý návyk k pohybu. Do kampane sa zapojilo veľa seniorov, ktorí sa snažili touto formou dať na vedomie, že pohyb vekom nekončí, ale naopak, aj vo vyššom veku ho treba rozvíjať.

RS: Medializácia prebehla cestou lokálnych internetových portálov, lokálnych novín, miestnych rozhlasov a televízie TV-LOCAL. V rámci propagácie súťaže sme sa zamerali hlavne na detskú populáciu ako iniciátorov pohybu dospelých. V základných školách s vlastným telovýchovným zariadením prebehli stretnutia s riaditeľmi a učiteľmi telesnej výchovy, ohľadom organizácie športových podujatí pre rodičov, učiteľov a deti. V rámci týchto stretnutí pracovníci OPZ rozdali informačné letáky, plagáty a účastnícke listy. Okrem základných škôl sa do súťaže zapojili fitnesscentrá a občianske združenia v okresoch Rimavská Sobota a Revúca, propagačné materiály sa rozdali aj do čakární a ambulancií všeobecných lekárov.

VK: Úvodná akcia prebiehala na priestranstve pred Kultúrnym domom vo Veľkom Krtíši, informatívne materiály a účastnícke listy boli distribuované do materských, základných a stredných škôl, ambulancií praktických a detských lekárov, na mestský úrad a do ďalších významných inštitúcií v okrese. U 34 klientov vyšetřili hodnoty celkového cholesterolu, krvného tlaku, pulzu a percenta telesného tuku. Celá kampaň bola spropagovaná v mestskom rozhlase, regionálnom týždenníku a na mestskom infokanáli. V rámci 2.úlohy oblasti Podpory zdravia Programového vyhlásenia vlády SR na roky 2006-2010 „Zabezpečiť zvýšenie zdravotného uvedomenia a zlepšenia zdravotného stavu u vybraných skupín populácie eliminovaním rizikových faktorov zdravia“ pracovníci OPZ oslovili koordinátorku Komunitného centra v Čelovciach a Rómov žijúcich v tejto osade, vysvetlili im ciele pohybovej kampane a prínos pohybovej aktivity pre zdravie. Napriek opakovanej snahe sa nikto z osady do kampane nezapojil. Na RÚVZ Banská Bystrica bolo zaslaných 36 vyplnených účastníckych listov + 4 detskí podporovatelia.

Zv: Bolo rozdaných 300 účastníckych listov. V regióne Zvolen sa uskutočnilo úvodné podujatie dňa 19.3.2007 na IX. ZŠ vo Zvolene. Verejnosť si mohla prísť zacvičiť, boli rozdávané propagačné materiály a účastnícke listy. Pracovníci RÚVZ Zvolen vyšetřovali rizikové faktory KVCH a propagovali kampaň rozdávaním propagačných materiálov a účastníckych listov. Tejto akcii predchádzala „Športová sobota“ – 17.3.2007.

ZH: V I. polroku 2007 bolo v prípravnej fáze v rámci kampane v teréne rozdaných 488 kusov účastníckych listov, ktoré boli zverejnené aj na webovej stránke RÚVZ ZH. V mestskej televízii ATV bol odvysielaný šot a niekoľko dní bola vysielaná reklama. Kampaň propagoval aj mestský rozhlas. Bol uverejnený článok v regionálnej tlači. Boli distribuované plagáty v rámci 3 okresov spádového regiónu, v lekárnach, vo fitness centrách a i., oznamy na oznamovacej tabuli mesta. Oslovené bolo aj Materské centrum „Mravenisko“, boli požiadané ZŠ o spoluprácu formou plagátov a rozhlasovou reláciou. Boli zorganizované stretnutia s členmi Jednoty dôchodcov v Žiari nad Hronom. Boli oslovení aj pracovníci mestskej polície v Žiari nad Hronom a Jednota dôchodcov v Žarnovici ako aj fitnesscentrá a lekáreň v tomto meste. Kampaň bola propagovaná aj v mestách Nová Baňa, Banská Štiavnica. Osloveným skupinám boli osobne vysvetlené pravidlá a podmienky súťaže. Zároveň boli oslovovaní aj klienti v základnej poradni zdravia. Účastníkom kampane bolo ponúknuté aj vyšetřenie v základnej poradni zdravia. V rámci kampane bolo vyšetřených v PZ 74 klientov. Realizovaný bol výjazd pracovníkov základnej poradne zdravia do obce Horná Ves, kde bolo vyšetřených 19 klientov, ktorí sa aktívne zapojili do súťaže.

Vďaka sponzorom ZH zrealizoval aj okresné žrebovanie z celkového počtu 63 účastníkov kampane. Bolo vyžrebovaných 11 výhercov, ktorým boli odovzdané vecné ceny. Vyhodnotenie spolu s fotografickými prílohami z priebehu žrebovania a odovzdávania cien boli zverejnené na webovej stránke RÚVZ v ZH.

9.8. Národný program prevencie chronických srdcovo – cievnych ochorení, Národný program prevencie onkologických ochorení, Národný program prevencia nadváhy a obezity, Národná platforma budovania kapacity v podpore zdravia v SR

Úlohy sa priebežne čiastkovo plnia prostredníctvom poradní zdravia a zdravotnej výchovy. Náležitú pozornosť venujeme informovaniu obyvateľov o vhodnom spotrebiteľskom správaní, aby sa dokázali orientovať v reklamných ponukách a vedeli si správne vybrať vhodné potraviny na základe informácií na obaloch a aby poznali správny stravovací režim. Súčasťou každej aktivity zameranej na správny spôsob života je propagovanie primeranej telesnej aktivity

9.9 CINDI program

V rámci plnenia programu CINDI poradne zdravia pokračujú vo vyhľadávaní rizikových faktorov KVCH a onkologických ochorení u návštevníkov poradne s následným individuálnym poradenstvom. Nadstavbové poradne sa venujú eliminácii špecifických rizík vyplývajúcich zo životného štýlu konkrétneho klienta. Poradne zdravia vo väčšine okresov majú aj výjazdové vyšetrovacie aktivity na pracoviskách klientov alebo na mestských a obecných úradoch, aby sa služby klientom čo najviac priblížili pri zachovaní štandardných podmienok potrebných pre vyšetrenia. Pri práci PZ sa používa biochemická analýza kapilárnej krvi reflotronom, zatiaľčo pri CINDI skríningoch a v kuratívne sa vyšetrujú vzorky venóznej krvi. Pracovisko OPZ v BB počas uplynulých skríningov zisťovalo korelácie medzi hodnotami získanými vyšetrením vzoriek venóznej krvi v laboratóriu a z vyšetrenia kapilárnej krvi toho istého klienta Reflotronom na OPZ, boli zistené len nevýznamné odchýlky. V modelovej oblasti CINDI - okresoch BB+ Brezno prebieha v r. 2007 príprava na CINDI skríning, ktorý sa uskutoční v r. 2008.

Prešovský kraj

9.1. „Materské centrá“

Aktivity RÚVZ PO – kraja v materských centrách boli zamerané na zdravú rodinu – odborné prednášky, besedy, vyšetovanie biologických rizikových faktorov u mamičiek, zdravotno-výchovný propagačný materiál.

9.2. „Žiť zdravší a kvalitnejší život v staršom veku, alebo mám 65+ a teší ma, že žijem zdravo“

V spolupráci s Jednotou dôchodcov na Slovensku sme v PO - kraji organizovali a odborne zabezpečovali prednášky (KVOCH, DM, osteoporóza, hypertenzia, respiračné ochorenia, chrípka), besedy zamerané na vybrané ciele NPPZ s využitím zdravotno-výchovných videofilmov , konzultácie, biologické vyšetrenia rizikových faktorov neinfekčných ochorení, zdravotno-výchovný materiál a taktiež sme poskytovali informácie v problematike dodržiavania liečebného režimu a životosprávy pri infekčných ochoreniach.

9.3. „Zdravotno-výchovné pôsobenie u detí predškolského veku – stomatohygienu“

Projekt bol realizovaný vo vybraných materských škôlkach v mestách (5 MŠ) a na vidieku (6 MŠ) v dvoch etapách a ukončený v júny 2007. V I. etape sme realizovali prieskum vedomostí

o stomatohygiene u rodičov (dotazník), vedomostí o stomatohygiene u učiteľov (dotazník) a obľúbenosť sladkostí u detí (dotazník). V II. etape prebiehali zdravotno-výchovné aktivity spojené s praktickým nácvikom. Na tému stomatohygiene boli realizované besedy na základných školách spojené s nácvikom techniky čistenia zubov a premietaním videofilmu.

9. 4. Plnenie harmonogramu realizačných projektov NPPZ 2004 – 2006

Ciele NPPZ

- **podpora nefajčenia a abstinencie** 412 aktivít - prednášky, besedy s využitím prístroja Smokerlyzer (meranie CO vo vydychovanom vzduchu) a distribúcia zdravotno-výchovných propagačných materiálov. Cieľová skupina deti a mládež, produktívny vek, poproduktívny vek a iné (učitelia – koordinátori prevencie drogových závislostí, Rómovia),
- **zdravá výživa** 1349 aktivít - prednášky, besedy , distribúcia letákov, poradenstvo, realizované pre všetky cieľové skupiny,
- **prevencia drogových závislostí** 300 aktivít - odborné prednášky v rámci školenia učiteľov – koordinátorov prevencie drogových závislostí, besedy pre mládež a pre rodičov,
- **výchova k partnerstvu, rodičovstvu a prevencia pohlavných chorôb vrátane HIV/AIDS** 318 aktivít –prednášky, besedy pre deti a mládež a produktívny vek distribúcia zdravotno-výchovných materiálov,
- **zvýšenie pohybovej aktivity** 336 aktivít vrátane besied na základných školách spojených s premietaním videofilmov, súťaž „Vyzvi srdce k pohybu“ – propagovanie súťaže formou osobného rozhovoru, oslovovali sme všetky cieľové skupiny v rôznych organizáciách napr. v školách, zdravotníckych zariadeniach, v soláriach, úradoch, na športových akciách a iné,
- **znižovanie krvného tlaku nemedikamentózne** - 557 aktivít v rámci akcií pre občanov realizovaných v spolupráci s inými orgánmi a organizáciami a pod.,

Projekt Škola podporujúca zdravie

Riešiteľ – MŠ SR

Je to projekt stály, (počas celého školského roku) na ktorom sa zúčastňujeme hlavne formovaním postojov mládeže k zdravému životnému štýlu v jednotlivých ZŠ, SOU, SŠ, DM (besedy, prednášky, súťaže a pod.) a prostredníctvom Metodicko-pedagogického centra v Prešove formou školenia učiteľov v zdravotno-výchovných tematikách. Vzdelávanie pre učiteľov - koordinátorov na odvykanie od fajčenia a návykových látok realizovalo RÚVZ Vranov nad Topľou v spolupráci s HZOS a s Pedagogicko – psychologickou poradňou. Plnia všetky RÚVZ PO – kraja.

Projekt Zdravé materské školy

Tento projekt plní RÚVZ Stará Ľubovňa kde je zapojených 6 materských škôl. Poskytujú poradenstvo a spolupracujú priamo s jednotlivými koordinátormi. Zdravotno-výchovne pôsobia v oblastiach zdravého životného štýlu, zdravej výživy, stomatohygiene, prevencie chrípky a infekčných ochorení.

Projekt Zdravé mesto

Realizovali ho RÚVZ Stará Ľubovňa a to vykonaním kontrol zameriavaných na dodržiavanie ust. zákona č. 377/2004 Z.z. o ochrane nefajčiarov. Vykonaním kontrol bola poverená mestská polícia.

Projekt Zdravé pracoviská

Projekt realizujú RÚVZ Poprad a RÚVZ Humenné. V Poprade sú zapojené 2 firmy Chemosvit Fibrochem a. s. Svit a Whirlpool Slovakia spol. s.r.o. Poprad. Pre tieto firmy boli v závodnej tlači uverejnené články s problematikou fajčenia od histórie až po legislatívu a zdravotno-výchovné články zamerané na Svetové dni WHO. V Humennom je to Sociálna poisťovňa, závod Chemes a Špeciálna základná škola kde realizovali skriningové vyšetrenia.

Projekt Adamko hravo – zdravo

Riešiteľ – ÚVZ SR

Je to projekt podpory zdravia pre cieľovú skupinu 5 až 8 ročné deti. V tomto projekte pracujeme ako koordinátori projektu poskytovaním poradenstva. Plnia všetky RÚVZ PO – kraja.

Projekt Hrou proti AIDS

Projekt je dlhodobý a v roku 2007 ho plnili RÚVZ Prešov, Poprad a Svidník. V Prešove sme ho realizovali na dvoch základných školách, jednej strednej škole, jednom strednom odbornom učilišti a špeciálnej internátnej škole v spolupráci s odd. epidemiológie. Súčasťou projektu bol aj vstupný a výstupný dotazníkový prieskum o znalostiach, postojoch a rizikovom správaní vo vzťahu k HIV/AIDS. Celkovo sa projektu zúčastnilo vyše 250 žiakov a študentov. V RÚVZ Poprad na Strednom odbornom učilišti v Kežmarku a vo Svidníku na 3 školách Gymnázium v Stropkove, Gymnázium v Giraltovciach a reálne Gymnázium v Giraltovciach. Spolu v PO – kraji sme projekt realizovali na 9 školách z toho 2 ZŠ, 4 SŠ, 2 SOU a 1 na Špeciálnej internátnej škole.

Projekt Chceme dýchať čistý vzduch

Realizuje RÚVZ Poprad. Hravou formou oboznamuje deti v MŠ s problematikou fajčenia v 30 predškolských zariadeniach. Oddelenie HDM plnenie projektu metodicky usmerňuje.

Projekt Prevencia chybného držania tela

Plnil RÚVZ Poprad – projekt bol zameraný na zmonitorovanie podmienok počítačových učební na stredných školách a gymnáziách. Sledovanie sa uskutočnilo v Združenej strednej škole vo Svite a v Gymnáziu J. F. Rimavského v Levoči – celkovo u 60 žiakov.

Program Ozdravenia výživy obyvateľstva SR

Na plnení programu sa podieľajú všetky PC RÚVZ PO – kraja v spolupráci s oddeleniami Hygieny výživy, bezpečnosti potravín a kozmetiky. Klientom zapojených do tohto programu boli vyšetrené rizikové faktory srdcovo-cievnych ochorení.

Pracovníčky HV poskytovali odborné poradenstvo pre vedúcich stravovacích zariadení v školách a v rámci besied na tému zdravá výživa sme propagovali potravinárske výrobky označené logom „Zdravá výživa pre zdravé srdce“. RÚVZ Poprad vykonáva celoslovenské spracovanie údajov z jednotlivých RÚVZ.

Národný program prevencie obezity

Program bol schválený na konci roka 2007. Problematiku prevencie obezity sme plnili v rámci NPPZ a bola súčasťou aktivít zameraných na zdravú výživu. Vo všetkých RÚVZ PO – kraja sa prevencii obezity venovali v poradenskej činnosti v základnej poradni zdravia a poradni zdravej výživy u klientov s rizikom nadváhy a obezity.

CINDI program SR

Plnenie programu zabezpečujú všetky poradenské centrá RÚVZ PO – kraja. Podrobný rozbor poradenstva je súčasťou tejto správy v bode 8., 8.1., 8.2..

9.5. Aktivity pri príležitosti významných dní

Aktivity sú uvedené v bode 9.10.

9.6. „Zdravotný stav a úmrtnosť špeciálnej skupiny obyvateľstva (Rómov)“

V rámci **Programu podpory zdravia znevýhodnených komunit na Slovensku** sa realizoval prieskum životného štýlu a zdravotného stavu v regiónoch RÚVZ Bardejov, Prešov, Poprad a Stará Ľubovňa. Vyhodnotenie prieskumu robilo ÚVZ SR v Bratislave.

RÚVZ Poprad

- analýza listov o prehliadke mŕtveho z okresov Poprad, Kežmarok a Levoča. V roku 2007 bolo spracovaných 921 listov okresu Poprad, 515 z okresu Kežmarok a 233 listov z okresu Levoča. Z listov sa zisťujú najčastejšie príčiny úmrtia obyvateľstva okresov ako celku a samostatne majoritnej a minoritnej (Rómskej) populácie,
 - analýza výskytu vrodených vývojových chýb z okresov Poprad, Kežmarok a Levoča zo štatistických hlásení zasielaných z novorodeneckých oddelení NsP.
- V ďalších RÚVZ PO – kraja sa úloha plní len čiastočne.

9.7. „Vyzvi srdce k pohybu“

Súťaž Vyzvi srdce k pohybu – realizovaná cez poradňu zdravia oslovením klientov a oddelením podpory zdravia osobnými intervenciami (na úradoch, inštitúciách, školách, zdravotníckych zariadeniach a iné.), zasielaním informačných listov, formou besied v základných školách (oslovenie detského podporovateľa). V regionálnych novinách jednotlivých okresov v rámci Prešovského kraja sme informovali ľudí o možnosti zapojiť sa do súťaže, ktorá trvala od 19. marca do 10. júna 2007. Gestorom tejto aktivity bolo RÚVZ BB. Prešovský kraj sa umiestnil na 3. mieste po B. Bystrickom a Trenčianskom kraji. Na 2. mieste Vranov nad Topľou a účastníčka z Prešova sa umiestnila v súťaži na 3. mieste.

9.8. *Národný program prevencie chronických srdcovo-cievnych ochorení, Národný program prevencie onkologických ochorení, Národný program prevencie nadváhy a obezity, Národná platforma budovania kapacity v podpore zdravia v SR*

V súvislosti s prípravou Národného programu prevencie nadváhy a obezity sme spracovali pripomienky k predloženému návrhu, ktoré boli zaslané na ÚVZ SR v Bratislave. V rámci prevencie chronických srdcovo-cievnych ochorení sa v PO – kraji realizovali aktivity pre všetky cieľové skupiny s využitím všetkých metód (individuálna - základné poradne) zdravotno-výchovného pôsobenia. Národný program prevencie onkologických ochorení

realizujeme v spolupráci so samosprávou, štátnou správou, občianskymi združeniami a pod., pri organizovaní aktivít pre občanov miest a obcí.

9.9 CINDI program SR

Úloha sa plní poradenskou činnosťou v poradni zdravia a nadstavbových poradniach. Na základe hodnotenia stránky www.zzz.sk sa RÚVZ Prešov umiestnilo v TOP 15 najnavštevovanejších poradní na odvykanie od fajčenia. Plnenie programu zabezpečujú všetky poradenské centrá RÚVZ PO – kraja. Podrobný rozbor poradenstva je súčasťou tejto správy v bode 8., 8.1., 8.2..

9.10. Iniciovat' a organizovat' zdravotno – výchovné akcie pre obyvateľov s osobitným zameraním na témy a termíny odporúčané SZO

- **7. apríl Svetový deň zdravia**- prednášky pre rodičov a besedy na základných školách na tému zdravý životný štýl v znení hesla „ Investícia do zdravia znamená bezpečnejšiu budúcnosť“, výjazdové poradne, individuálne poradenstvo, zdravotno-výchovné propagačné materiály – všetky RÚVZ PO – kraja.
- **Medzinárodný deň srdca** – RÚVZ Bardejov – výjazdová poradňa v obchodnom dome Centrum a prednáška pre mládež o rizikách kardiovaskulárnych chorôb z nesprávnej výživy.
- **Medzinárodný deň starších ľudí** – RÚVZ Bardejov – výjazdová poradňa a dve prednášky v domove dôchodcov.
- **Svetový deň vody** – vypracovali výzvu, ktorú zaslali organizáciám štátnej správy , samosprávy, poskytovali bezplatné odborné poradenstvo, bezplatné vyšetrenie vody pre 58 obyvateľov, nástenka v priestoroch RÚVZ.
- **Svetový deň tuberkulózy** – RÚVZ Stará Ľubovňa, besedy spojené s premietaním videofilmov.
- **31. máj Svetový deň bez tabaku** – besedy na základných a stredných školách spojené s meraním obsahu CO vo vydychovanom vzduchu, články v regionálnej tlači, propagačný materiál – všetky RÚVZ PO – kraja.
- **Svetový deň potravy** – RÚVZ Stará Ľubovňa, RÚVZ Humenné – prednášky , vyšetrenia rizikových faktorov na srdcovo-cievne ochorenia spojené s ochutnávkou zdravých jedál.
- **Svetový deň duševného zdravia** – RÚVZ Stará Ľubovňa a RÚVZ Humenné – regionálne média a bulletin Cesta k zdraviu, vzdelávacie aktivity, propagačný materiál.
- **Medzinárodný deň pohybu** – RÚVZ Svidník –beseda Deň otvorených dverí v poradenskom centre.
- **Týždeň boja proti drogám a 15. november Medzinárodný deň bez fajčenia** – besedy v školách a individuálne poradenstvo pre občanov , meranie obsah u CO vo vydychovanom vzduchu, príslušný zdravotno-výchovný materiál – všetky RÚVZ PO – kraja.
- **Svetový deň AIDS** – besedy, prednášky ,články v regionálnych novinách.

10. KONTROLA TABAKU

10.3 Sledovanie a hodnotenie výkonu kontroly zákona o ochrane nefajčiarov na základe oznámení kontrolných inštitúcií

Túto úlohu v rámci RÚVZ PO - kraja plnia oddelenia v rámci štátneho zdravotného dozoru.

10.4 Hodnotenie účinnosti súťaže pre fajčiarov Prestaň a Vyhráj 2006

Na hodnotenie účinnosti súťaže nie je k dispozícii žiadna jednotná metodika. Súťažiaci sa prihlasovali do súťaže aj individuálne. RÚVZ Stará Ľubovňa – po roku sa podarilo kontaktovať jednu účastníčku kampane, ktorá je stále nefajčiarkou.

10.5 Školenie koordinátorov prevencie v prevencii užívania tabakových výrobkov

V spolupráci s Metodicko-pedagogickým centrom v Prešove školíme učiteľov koordinátorov prevencie drogových závislostí ZŠ, SŠ Prešovského a Košického kraja. Koordinátorov skolili aj v RÚVZ Stará Ľubovňa a Vranov nad Topľou.

10.6 Vydanie učebných textov „ Prevencia fajčenia a kontrola tabaku“

RÚVZ Stará Ľubovňa spracovala 2 príspevky a to „ Poradenstvo v poradni na odvykanie od fajčenia“ a „Výchova k nefajčeniu“.

10.7 Príprava na vydanie manuálu pre prácu v poradni na odvykanie od fajčenia RÚVZ v SR

Úloha bola splnená. RÚVZ Stará Ľubovňa sa podieľala na vzniku manuálu ako spoluautor.

Úlohy vyplývajúce z Programového vyhlásenia vlády SR na úseku verejného zdravotníctva za rok 2007

1. Zabezpečiť plnenie projektov cieľov Národného programu podpory zdravia na všetkých úrovniach spoločnosti na roky 2006-2010

- **podpora nefajčenia a abstinencie** 412 aktivít - prednášky, besedy s využitím prístroja Smokerlyzer (meranie CO vo vydychovanom vzduchu) a distribúcia zdravotno-výchovných propagačných materiálov. Cieľová skupina deti a mládež, produktívny vek, poproduktívny vek a iné (učitelia – koordinátori prevencie drogových závislostí, Rómovia),
- **zdravá výživa** 1349 aktivít - prednášky, besedy , distribúcia letákov, realizované pre všetky cieľové skupiny,
- **prevencia drogových závislostí** 300 aktivít - odborné prednášky v rámci školenia učiteľov – koordinátorov prevencie drogových závislostí, besedy pre mládež a pre rodičov,
- **výchova k partnerstvu, rodičovstvu a prevencia pohlavných chorôb vrátane HIV/AIDS** 318 aktivít –prednášky, besedy pre deti a mládež a produktívny vek distribúcia zdravotno-výchovných materiálov,
- **zvýšenie pohybovej aktivity** 336 aktivít vrátane besied na základných školách spojených s premietaním videofilmov, súťaž „Vyzvi srdce k pohybu“ – propagovanie súťaže formou osobného rozhovoru, oslovovali sme všetky cieľové skupiny v rôznych organizáciách napr. v školách, zdravotníckych zariadeniach, v soláriach, úradoch, na športových akciách a iné,
- **znižovanie krvného tlaku nemedikamentózne** - 557 aktivít v rámci akcií pre občanov realizovaných v spolupráci s inými orgánmi a organizáciami a pod.,
- **zdravý životný štýl** – 332 aktivít pre všetky cieľové skupiny.

2. *Zabezpečiť zvýšenie zdravotného uvedomenia a zlepšenie zdravotného stavu u vybraných skupín populácie eliminovaním rizikových faktorov zdravia.*
 - aktivity v spolupráci s komunitnými centrami v PO – kraji pre komunity žijúce v segregovaných a separovaných rómskych osídleniach,
 - RÚVZ Stará Ľubovňa – v rámci realizácie projektu bol seminár pod názvom „Plnenie projektu Životné podmienky a zdravie obyvateľov rómskych osád v okrese Stará Ľubovňa“.

3. *Zabezpečiť zvýšenie informovanosti širokej verejnosti o zdravom spôsobe života*
 - Naplnení tejto úlohy sa podieľali všetky oddelenia podpory zdravia v PO- kraji s využitím dostupných foriem pre zvýšenie informovanosti širokej verejnosti o zdravom spôsobe života, s cieľom čo najúčinnejšie zabezpečiť šírenie informácií, formovanie vedomostí, postojov a návykov obyvateľov regiónu v oblasti podpory, rozvoja a zachovania zdravia,
 - šírenie zdravotno-výchovných informácií formou konzultácií, individuálnych rozhovorov, prednášok a iných metód zdravotno-výchovnej činnosti, využívali sme printové a internetové médiá (zdravotno-výchovné články).

4. *Pripraviť Program podpory zdravia znevýhodnených skupín populácie*
 - RÚVZ Prešov - úloha sa plnila realizáciou Programu podpory zdravia znevýhodnených skupín od 1. 3. 2007 do 31. 12. 2007 s 3 komunitnými asistentkami - Jarovnice, Svinia, Kojatice, Chminianske Jakubovany, Varhaňovce, Mirkovce . Celkový počet výkonov 15 477. Prieskum životného štýlu a zdravotného stavu s celkovým počtom 200 Rómov z toho 100 žien a 100 mužov.
 - RÚVZ Poprad – od 13. 3. 2007 do 31. 12. 2007 s 3 komunitnými pracovníkmi asistentkami – v obciach Holumnica, Ihľany, Toporec a v samostatných osadách Spišský Štiavnik, Veľká Lomnica a Rakúsy. Prieskumu o životnom štýle a zdravotnom stave sa zúčastnilo 206 Rómov z toho 116 mužov a 90 žien.
 - RÚVZ Stará Ľubovňa – od 1. júna 2007 do 31. 12. 2007 s 3 komunitnými pracovníkmi v osadách Jakubany, Kolačkov, Ľubotín, Kyjov, Šarišské Jastrabie, Podsadok a v Lomničke. Prieskum životného štýlu a zdravotného stavu 202 osôb.
 - RÚVZ Bardejov – od 1. júna 2007 do 31. 12. 2007 s 3 komunitnými pracovníkmi rámci prieskumu životného štýlu a zdravotného stavu bolo vyšetrených 210 rómskych obyvateľov.
 - Komunitní pracovní asistenti pri plnení úloh spolupracovali so starostami obcí, lekármi pre deti a dorast, gynekológmi, lekármi pre dospelých a s učiteľmi. V teréne podľa konkrétnych informácií o problémoch, ktoré lekári určili za prioritné vykonávali intervencie a pohovory s jednotlivcami a zabezpečovali účasť detí na očkovaní, tehotných žien na gynekologických prehliadkach, dohliadali na pravidelné užívanie liekov , merali krvný tlak. V rámci edukačnej činnosti vzdelávali túto etnickú skupinu v problematike zdravého životného štýlu a vykonávali ciele intervencie podľa aktuálnych problémov. Podrobné detaily správy boli zaslané na ÚVZ SR v Bratislave.

5. *Hodnotiť kvalitu dopadu efektívnosti podpory zdravia a preventívnych programov podpory zdravia u vybraných skupín.*
 - Keďže nie je jednotná metodika hodnotenia kvality dopadu efektívnosti PZ, táto úloha nebola plnená.

7. *Zabezpečiť vzdelávanie vybraných skupín obyvateľov v SR v podpore zdravia.*
- v rámci konzultácií pre študentov verejného zdravotníctva, pedagogiky, sociálnej práce,
 - pedagógov prostredníctvom MPC Prešov,
 - koordinátorov prevencie drogových závislostí – Vranov nad Topľou, Stará Ľubovňa.
9. *Pripraviť návrh zákona o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia s jasne stanovenými kompetenciami pre orgány štátnej správy, samosprávy, fyzické a právnické osoby a iné organizácie s dôrazom na medzirezortnú spoluprácu a poskytovanie údajov pre trvalé monitorovanie zdravotného stavu obyvateľov, podporu a ochranu zdravia. Akceptovať v zákone Medzinárodné zdravotné predpisy /2005/ - IHR, schválené SZO v roku 2005*
- svojimi návrhmi sme sa podieľali na príprave tohto zákona.
11. *Vypracovať Národný program prevencie obezity a nadváhy*
- svojimi návrhmi sme sa podieľali na príprave Národného programu prevencie obezity.

Politika kontroly tabaku a prevencia fajčenia

Úlohy:

3. *Sledovať a hodnotiť výkon kontroly Zákona o ochrane nefajčiarov na základe oznámení kontrolných inštitúcií*
- úlohu plnili oddelenia RÚVZ rámci ŠZD so zameraním na dodržiavanie zákona NR SR č. 377/2004 Z. z. o ochrane nefajčiarov a o zmene a doplnení niektorých zákonov.
4. *Hodnotiť účinnosť súťaže pre fajčiarov Prestaň a vyhraj 2006*
- Na hodnotenie účinnosti súťaže v jednotlivých regiónoch nie je k dispozícii žiadna jednotná metodika. Súťažiaci sa prihlasovali do súťaže aj individuálne. RÚVZ Stará Ľubovňa – po roku sa podarilo kontaktovať jednu účastníčku kampane, ktorá je stále nefajčiarkou.
6. *Školenie koordinátorov prevencie v prevencii užívania tabakových výrobkov*
- V spolupráci s Metodicko-pedagogickým centrom v Prešove školíme učiteľov koordinátorov prevencie drogových závislostí ZŠ, SŠ Prešovského a Košického kraja. Koordinátorov školili aj v RÚVZ Stará Ľubovňa a Vranov nad Topľou.

Košický kraj

1.1. Akčný plán pre prostredie a zdravie obyvateľstva SR III (NEHAP III)

Názov projektu:

Monitorovanie kvality vnútorného prostredia v umelých soľných jaskyniach, prírodných jaskyniach (speleoterapia detí) a materských škôlkach – úlohu plnil RÚVZ KOŠICE.

Dosiahnuté výsledky:

Začiatok plnenia úloh projektu bol v 2. štvrtroku 2007, kedy boli vykonané prípravné práce a zvolený rozsah úloh na projekte. V 2. štvrtroku 2007 boli vybraté 3 umelé soľné jaskyne v meste Košice (ul. Letná, Bačikova, Kováčska), v ktorých sa v 2. a 3. štvrtroku r. 2007 vykonalo monitorovanie kvality mikrobiologického, biologického, chemického

a rádiologického prostredia. V rámci biologického a mikrobiologického vyšetrenia boli odobraté vzorky sterov z prostredia, vzorky vnútorného ovzdušia (sedimentačnou a aeroskopickou metódou) a vzorky vôd z fontán a jazierok. Chemické vyšetrenia vnútorného ovzdušia sú zamerané na sledovanie koncentrácií oxidov uhlíka, dusíka, síry, formaldehydu a organických zlúčenín. Rádiologické vyšetrenia zahŕňajú sledovanie koncentrácií radónu a prírodnej rádioaktivity. Monitorovanie vnútorného prostredia umelých soľných jaskýň a spracovanie výsledkov bolo ukončené v 3. štvrtroku 2007. V 3. štvrtroku 2007 boli realizované odbery vzoriek vnútorného prostredia dvoch prírodných jaskýň (Jasovská a Ochtinská aragonitová jaskyňa), u ktorých bola vykonaná laboratórna analýza mikrobiologických, chemických a rádiologických ukazovateľov. V poslednom štvrtroku r. 2007 boli odobraté vzorky vnútorného i vonkajšieho prostredia na analýzu mikrobiologických, chemických a rádiologických ukazovateľov v 2 materských škôlkach v meste Košice a to na Watsonovej ul. a ulici Obrancov mieru.

Plnenie úlohy a jej dopad na zdravie:

Vnútorné prostredie je uznávané ako jedno z významných prostredí, ktoré ovplyvňuje ľudské zdravie. Úlohy tohto projektu sú plánované v súlade s regionálnym prioritným cieľom č. 3 Akčného plánu pre životné prostredie a zdravie SR III (NEHAP III) – „Zameranie sa na prevenciu a zníženie respiračných ochorení spôsobených znečisteným vzduchom vo vnútri i vonku, čím sa prispeje k zníženiu frekvencie výskytu astmatických záchvatov a k životu detí v prostredí s čistým ovzduším“. Výsledky monitorovania kvality prostredia v troch umelých soľných jaskyniach budú porovnávané s výsledkami monitorovania takého istého rozsahu v dvoch prírodných jaskyniach a v dvoch materských škôlkach v meste Košice. Z prírodných jaskýň v Košickom kraji boli vybraté Ochtinská aragonitová a Jasovská jaskyňa, v ktorej sa vykonáva od roku 1995 speleoterapia alergických a astmatických detí liečených v kúpeľoch Štós. Výsledky projektu by mali poskytnúť odborné údaje o prítomnosti a koncentráciách najčastejšie sa vyskytujúcich znečisťujúcich látkach vo vnútornom prostredí (spóry plesní, vláknité huby, patogénne a podmienené patogénne mikroorganizmy, dráždivé a toxické chemické zlúčeniny, radón, ...), ktoré môžu negatívne vplyvať na zdravie detí i dospelých, podporovať alebo zhoršovať priebeh alergických ochorení a astmy v týchto vybraných zariadeniach, ktoré sú buď určené pre deti, alebo ich deti s obľubou navštevujú. Zároveň ide o také vybrané zariadenia, v ktorých je možné realizovať nápravné opatrenia na ochranu zdravia.

1.7. Zhodnotenie poklesu spotreby pitnej vody z verejných vodovodov a zdravotných dôsledkov (OPZ).

- pozri úlohu č. 9.4.8.2 Odhad zdravotného rizika u obyvateľov žijúcich v obciach v blízkosti košickej spaľovne komunálneho odpadu, ktorá bola rozšírená o sledovanie kvality vody vo vybraných individuálnych vodných zdrojoch, ktoré sa stávajú náhradnými vodnými zdrojmi z dôvodu šetrenia financií za vodu z verejných vodovodov.

- S Lekárskou fakultou UPJŠ v Košiciach bola konzultovaná možnosť spolupráce na ich projekte zameranom na sledovanie kvality individuálnych vodných zdrojov zásobujúcich obyvateľov vybraných obcí okresu Košice – okolie, vzhľadom na to, že je to iniciatíva LF UPJŠ v Košiciach, zapojíme sa do tohto projektu, keď bude pripravený a schválený.

1.10. Vyhodnotenie zdravotných rizík podľa environmentálnej regionalizácie zaťažených území SR ako podklad pre biologický monitoring (OPZ).

Názov projektu:

Sledovanie zdravotného stavu obyvateľov vybraných obcí Spišsko- Gemerského Rudohoria a vplyvu kovov prítomných v životnom prostredí na zdravie ľudí.
(Nadstavbový projekt s medzinárodnou účasťou – Dánsko – plnil RÚVZ KOŠICE).

Cieľ: Zber demografických údajov, údajov o špecifickej chorobnosti a úmrtnosti, ich analýza a posúdenie vplyvu životného prostredia na zdravie obyvateľov 98 obcí Spišsko-Gemerského Rudohoria.

Dosiahnuté výsledky:

V máji r. 2006 sa začali v rámci projektu vykonávať práce zamerané na skompletizovanie a analýzu základných demografických údajov o obyvateľoch Spišsko-Gemerského regiónu (spolu cca 171 tisíc obyvateľov). Celý sledovaný súbor bol rozdelený na dve skupiny – obyvateľov žijúcich v mestách a v obciach a druhé rozdelenie obcí na 3 skupiny bolo podľa hladiny arzenu v pôde. Analyzované boli nasledovné demografické údaje: živonarodenosť, celková úmrtnosť, celková potratovosť i samovoľné potraty. V rámci sledovania špecifickej chorobnosti a úmrtnosti sme sa zamerali na sledovanie výskytu onkologických ochorení podľa veku a pohlavia. Údaje o chorobnosti za roky 1998 – 2002 získané z Onkologického registra pre obidve skupiny sme spracovávali v programe Microsoft Excel, vypočítaná bola štandardizovaná úmrtnosť na jednotlivé skupiny onkologických ochorení podľa MKCH-10 a sú v tabuľkovej podobe k dispozícii na Odbore podpory zdravia. Prezentované budú v záverečnej správe a následne publikované v domácej a zahraničnej odbornej literatúre a prezentované na odborných podujatiach..

Návrh na ďalší postup:

Univerzita v Iowe, zaslala koordinátorovi projektu, ktorý je zodpovedný za vypracovanie záverečnej správy, v mesiaci september 2007 predpísaný formulár na jej vypracovanie. Podľa získaných informácií v čase spracovávaní správy o plnení programov a projektov nebola záverečná správa projektu vypracovaná.

V rámci výzvy na predkladanie projektov pre rok 2007, ktorú na svojej internetovej stránke dňa 16.5.2007 zverejnila Agentúra pre vedu a výskum, pripravil odbor Podpory zdravia návrh projektu s názvom: „**Biomonitoring ťažkých kovov u dospelých a detskej populácie žijúcej v meste Košice a okolí**“.

Predložený projekt bol zameraný na zisťovanie hodnôt ťažkých kovov v biologickom materiáli u vybranej detskej a dospelých populácie. Medzi hlavné ciele projektu patrilo získavanie podkladov k hodnoteniu celkového prívodu toxických kovov do ľudského organizmu, získavanie údajov k určeniu referenčných hodnôt pre slovenskú populáciu, prispieť k vybudovaniu informačného systému o environmentálnych záťažoch v SR a zabezpečiť informovanosť odbornej verejnosti a obyvateľstva o reálnych rizikách zo znečistenia životného prostredia. Na základe rozhodnutia komisie na prijímanie žiadostí bol projekt vylúčený z odborného posudzovania. Projekt sa však čiastočne riešil v novembri 2007 biomonitoringom ťažkých kovov u 20 pracovníkov Spaľovne odpadov v Kokšov – Bakši, ktorá poskytla finančné prostriedky na jeho realizáciu. Výsledky vyšetrení t. č. nie sú k dispozícii.

6.5. Surveillance chronických ochorení

V priebehu roka 2007 bolo v stabilnej Poradni zdravia RÚVZ so sídlom v Košiciach vyšetrených spolu 815 osôb, z toho 584 žien a 231 mužov. Práca bola zameraná najmä na monitoring rizikových a protektívnych faktorov metabolického syndrómu u klientov, ktorí poradňu navštívili. Na základe dohody o spolupráci medzi Úradom verejného zdravotníctva SR a Všeobecnou zdravotnou poisťovňou na žiadosť riaditeľa krajskej pobočky, sa pracovníčky odboru Podpory zdravia zúčastnili na štyroch akciách VŠZP (pre Katastrálny úrad, Úrad práce, VSS, Eurobus). V septembri 2007 sme začali realizovať kontrolné vyšetrenia parametrov metabolického syndrómu u zamestnancov RÚVZ Košice. Výsledky

budú porovnané s prvou etapou štúdie prevalencie MS u našich zamestnancov, ktorá bola realizovaná v I. polroku 2006. Vo vyšetreniach sme pokračovali aj vo IV. štvrtroku 2007.

Údaje z činnosti stabilnej poradne zdravia (podmienkou na spracovanie je výber klientov, ktorí majú vyšetrené všetky biochemické parametre) sú raz ročne spracovávané na základe kritérií Panela expertov odborných spoločností (podľa Národného cholesterolového edukačného programu NCEP ATP III) a sú súčasťou tejto správy v časti 4.

V tab. č. 1a a tab. č. 1b sú výsledky prevalencie rizikových faktorov metabolického syndrómu u klientov stabilnej poradne zdravia za rok 2007 podľa pohlavia a spolu.

Tab. č. 1a

Prevalencia rizikových faktorov metabolického syndrómu u klientov STABILNEJ PORADNE ZDRAVIA RÚVZ KE za rok 2007															
Klienti PZ všetky vyšetrenia	tlak krvi			triacylglyceroly			HDL cholesterol			glykémia			obvod pásu		
	počet vyšetrených		zvýšené hodnoty	počet vyšetrených		zvýšené hodnoty	počet vyšetrených		zvýšené hodnoty	počet vyšetrených		zvýšené hodnoty	počet vyšetrených		zvýšené hodnoty
	Spolu	abs	%	spolu	abs	%	spolu	abs	%	spolu	abs	%	spolu	abs	%
Muži	231	137	59,3	190	68	35,8	170	45	26,5	169	27	16,0	230	114	49,6
Ženy	584	255	43,7	520	129	24,8	480	129	26,9	482	36	7,5	579	286	49,4
Spolu	815	392	48,1	710	197	27,7	650	174	26,8	651	63	9,7	809	400	49,4

Tab. č. 1b

klienti PZ vyšetrenia kompletné pre MS	Spolu	tlak krvi		triacylglyceroly		HDL cholesterol		glykémia		obvod pásu		prevalencia MS	
		zvýšené hodnoty		zvýšené hodnoty		zvýšené hodnoty		zvýšené hodnoty		zvýšené hodnoty			
		abs	%	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%
Muži	168	91	54,2	55	32,7	45	26,8	26	15,5	75	44,6	46	27,4
Ženy	476	204	42,9	118	24,8	126	26,5	36	7,6	239	50,2	98	20,6
Spolu	644	295	45,8	173	26,9	171	26,6	62	9,6	314	48,8	144	22,4

V tabuľke č. 2 sú údaje získané od klientov Poradne zdravia v roku 2007 spracované na základe odporúčaní Svetovej zdravotníckej organizácie pre vykonávanie surveillancie rizikových faktorov kardiovaskulárnych ochorení(SuRf 2).

Tab. č. 2

Rizikový faktor	počet dotazovaných	spolu	muži	ženy
Fajčenie	počet dotazovaných	656	171	485
	z toho fajčiarov	150	44	106
	percent. vyjadrenie	22,87	25,73	21,86
BMI	počet vyšetrených	809	230	579
	nadváha – BMI ≥ 25 , <30	259	98	161
	percentuálne vyjadrenie	32,01	42,61	27,81
	obezita – BMI ≥ 30	115	38	77
	percent. vyjadrenie	14,22	16,52	13,30
krvný tlak	počet vyšetrených	815	231	584
	počet meraní	942	270	672
	z toho TK $\geq 140/90$ mmHg	331	112	219
	percent. vyjadrenie	35,14	41,48	32,59
cholesterol celkový	počet vyšetrených	785	208	577
	z toho chol $\geq 5,2$ mmol/l	277	67	210
	percent. vyjadrenie	35,29	32,21	36,40
Glukóza	počet vyšetrených	651	169	482
	z toho glukóza $\geq 6,0$ mmol/l	28	17	11
	percent. vyjadrenie	4,30	10,06	2,28
konzumácia alkoholu	Počet dotazovaných	656	171	485
	vôbec	209	40	169
	príležitostná	443	127	316
	pravidelná	4	4	0
fyzická aktivita	Počet dotazovaných	656	171	485
	žiadna	57	13	44
	rekreačná	482	118	364
	pravidelná	117	40	77
príjem ovocia a zeleniny	Počet dotazovaných	656	171	485
	do 2 porcií/deň	439	125	314
	3 – 5 porcií/deň	207	44	163
	> 5 porcií/deň	10	2	8

9.1. Materské centrá

Jedná sa o dlhodobé plnenia celoslovenského projektu, zameraného na vzdelávanie matiek v oblasti zdravého životného štýlu. V Košickom kraji je evidovaných 7 materských centier. Na území Košíc sú to MC Radosť, MC Slniečko pri ZŠ na Starozagorskej ulici, MC Slniečko pri CVČ Technik, ktorých zriaďovateľmi sú samosprávne mestské časti. Materské centrum Dietka je v Spišskej Novej Vsi. Materské centrum Sedmokráska v Trebišove je zriadené Slovenským červeným krížom. V Michalovciach je zriadené materského centra Margarétka. V druhom mestskom MC Mima nie sú zatiaľ podmienky pre realizáciu projektu.

V regióne Rožňava sú materské centrá v štádiu realizácie. Na výchovu a vzdelávanie matiek v oblasti zdravého životného štýlu sa využíva najmä zdravotno-výchovný materiál, ktorý sa distribuuje na oddelenie gynekologicko - pôrodnice a do gynekologických resp. prenatálnych poradní. Na existujúcej webovej stránke RÚVZ v Rožňave sa uverejňujú krátke informácie o zdravom životnom štýle. V sledovanom období sa v jednotlivých regiónoch nadviazal kontakt s osobami, zodpovednými za činnosť MC, boli vypracované ponukové listy, dohodnuté cykly prednášok a besied s diskusnými blokmi, v rámci ktorých sa zrealizovali zdravotno-výchovné aktivity pre matky s deťmi, zamerané na podporu zdravia a prevenciu, doručené boli aktuálne zdravotno-výchovné letáky a iný informačný materiál. V hodnotenom roku 2007 boli pripravené a v materských centrách realizované mnohé témy týkajúce sa životného štýlu a determinantov zdravia

RÚVZ so sídlom v Michalovciach hľadá nové formy a spôsob oslovenia mamičiek a vytvoril stálu ponuku kurzu pre budúce mamičky v rámci vlastného projektu „Čakáme na bociana“. Kurzy sa realizovali v úzkej spolupráci s odbornými pracovníkmi gynekológie a pôrodnictva, novorodeneckého oddelenia, OAIM a rehabilitačného oddelenia nemocnice Š. Kukuru v Michalovciach. Informácie o projekte sú zverejnené na webovej stránke RÚVZ.

Na RÚVZ Spišská Nová Ves boli v rámci témy Prvá pomoc účastníčkam prezentované aj praktické ukážky a počas bloku Pohyb a zdravie sa dobrovoľníčkam vykonali jednoduché testy telesnej zdatnosti s následným vyhodnoteným a odborným poradenstvom k optimalizácii pohybovej aktivity.

9.2. Žiť zdravší a kvalitnejší život v staršom veku alebo mám 65+ a teší ma, že žijem zdravo

Pre cieľovú skupinu seniorov sa pokračovalo v aktivitách z roku 2006. Plnenie tejto úlohy v regiónoch bolo v roku 2007 na rôznej úrovni:

RÚVZ Košice - Záverečné testy po absolvovaní cyklu prednášok v roku 2006 preukázali prínos pre obohatenie vedomostnej úrovne starších ľudí. V priebehu roka sa ďalej organizovali podujatia, ktorých náplňou bolo poskytovanie poradenských služieb s ponukou tlačených zdravotno-výchovných informácií a filmových titulov pre jednotlivé kluby dôchodcov na území Košíc a okolia.

RÚVZ Spišská Nová Ves - v rámci spolupráce s Jednotou dôchodcov Slovenska v Spišskej Novej Vsi sa zrealizovali prednášky a besedy na témy Zdravá výživa, cukor a kandidóza, Pitný režim a Rizikové faktory životného štýlu. Tému zameranú na výživu a pitný režim sme prednášali aj pre dôchodcov v Krompachoch, kde bol zhotovený k tejto téme aj panel. Ďalej sa zrealizovalo 8 kurzov cvičenia pre záujemkyne – seniorky zamerané na prevenciu osteoporózy, správne dýchanie a držanie tela. Absolventkám kurzov bolo sprostredkované v NsP v Spišskej Novej Vsi denzitometrické vyšetrenie na ortopedickej ambulancii. Účastníčky využili aj služby Poradne zdravia vrátane kapilárneho odberu krvi a cvičiace seniorky sa zapojili do celoslovenskej kampane „Vyzvi srdce k pohybu“. Pre seniorov združených v Jednote dôchodcov Slovenska v Spišskej Novej Vsi sa zorganizovala návšteva Poradne zdravia, v rámci ktorej boli diskutované témy o zdravom

životnom štýle, zdravej výžive a pitnom režime, vhodnej pohybovej aktivite, zvládání stresu a škodlivosti fajčenia v seniorskom veku. Poskytnuté bolo merania krvného tlaku, antropometrických ukazovateľov a obsahu tuku v tele vrátane individuálnych konzultácií k nameraným hodnotám. Všetkým boli demonštrované cvičenia zamerané na prevenciu osteoporózy. Seniori mali k dispozícii zdravotno-výchovný materiál k témam súvisiacim so zdravým životným štýlom, stresom a osteoporózou.

RÚVZ Trebišov - nerealizuje tento projekt v plnom rozsahu, nakoľko sa nepodarilo nájsť vhodných adeptov na zaradenie do výcvikových kurzov pre edukáciu a prípravu lektorov z radov starších ľudí.

Témy pre seniorov sú obsiahnuté na besedách realizovaných podľa požiadaviek v kluboch dôchodcov, alebo na schôdzach miestnych spolkov SČK, kde sú pozývaní starší obyvatelia. Besedy bývajú spojené s meraním krvného tlaku, prípadne podľa podmienok aj s mobilnou poradňou zdravia.

RÚVZ Michalovce – začiatkom roku 2007 boli odovzdané certifikáty pravidelným absolventom kurzu v priebehu roka 2006 a pokračovalo sa prednáškovým cyklom na témy: Bolesti hlavy, Bolesti chrbtice, Farmakoterapia v III. veku, Inkontinencia a Diabetes mellitus v Základnej organizácii Klubu dôchodcov pri jednote dôchodcov Michalovce, malometrážne byty. Rovnako v MsKS Strážske sa pokračovalo v stretnutiach s dôchodcami a uskutočnili sa prednášky na tému Výživa v staršom veku, Infekčné ochorenia III. veku, Psychické zdravie tretieho veku a Obezita. V roku 2007 sa zahájil projekt v spolupráci s Mestským úradom Sobrance pre Jednotu dôchodcov Sobrance, a to s úvodnou témou Správna výživa a pitný režim v III. veku. Cyklus pokračoval témou Infekčné ochorenia + očkovanie, zároveň Poradňa zdravia zabezpečovala meranie TK a fajčiarom meranie prístrojom Smokerlyzer. Posledná prednáška v roku 2007 bola na tému Duševné zdravie III. veku. V spolupráci s Mestskou políciou Michalovce sa uskutočnili spoločné aktivity pre dôchodcov združených v Jednote dôchodcov Michalovce na tému Drogová závislosť a jej následky. Prednášky pokračovali aj v ďalších domovoch dôchodcov mesta, a to na tému Akútne stavy a Podpora duševného zdravia v treťom veku.

RÚVZ Rožňava - bol v roku 2007 nadviazaný kontakt so zástupcami regionálnej organizácie Jednoty dôchodcov Slovenska regiónu za účelom realizácie vzdelávacieho programu pre ďalších seniorov a v súlade s osnovou metodickéj príručky bol vypracovaný časový a obsahový harmonogram realizácie projektu, ktorý absolvovalo 10 seniorov. Spolu sa uskutočnilo 11 seminárov, rozdelených do 5 tematických celkov - Starnutie, Životospráva v staršom veku, Zdravotné problémy v staršom veku, Psychologické aspekty starnutia, Poradňa zdravia – informácia o činnosti, jej návšteva a vyšetrenie záujemcov. Na prvom a poslednom stretnutí všetci prítomní vyplnili dotazníky a na základe úspešnosti záverečného dotazníka, získali všetci 10 osvedčenie o absolvovaní vzdelávacieho kurzu. Na poslednom stretnutí prebehla voľná diskusia na tému „Ako budem realizovať projekt“. Väčšina frekventantov bude realizovať projekt v rámci schôdzí základných organizácií JDS v okrese, v Kluboch dôchodcov, v miestnych knižniciach v okrese a príležitostne pri rôznych stretnutiach dôchodcov.

9.3. Zdravotno-výchovné pôsobenie u detí predškolského veku - stomatohygiena

Predmetný projekt RÚVZ Košice realizoval v dvoch vybraných materských školách, a to v MŠ na Rumanovej ulici v Košiciach a v MŠ na Školskej ulici v Čani. Riešenie projektu sa nachádza vo fáze priebežných edukačných činností vo vzťahu k deťom, pedagógom a rodičom v MŠ. Okrem cieľovej vekovej skupiny 4 - 5-ročných detí, sa kvôli záujmu zdravotno-výchovne pôsobilo aj na 3 a 6-ročné deti. Skupinovej intervencie sa zúčastnilo celkovo 61 detí. Po obsahovej stránke výučba pozostávala z názornej demonštrácie čistenia zubov na modeli ľudského chrupu, z premietnutia videofilmu - kreslenej rozprávky pre deti

pod názvom "Zúbky" (v trvaní 9 min.) a následnej besedy. Každé dieťa dostalo 2 druhy maľovaniek z oblasti stomatohygieny a 2 letáky z produkcie RÚVZ Košice „Vieš, z čoho sa skladá zub?, Vieš, ako si správne čistiť zuby?“. Cieľová skupina detí v počte 30 dostala detské zubné pasty Elmex s priloženým letákom (určeným pre rodičov). Na dožiadanie MUDr. Ciklaminovej z ÚVZ SR, celoslovenskej koordinátorky projektu, bola zaslaná správa o využívaní videofilmov pri aktivitách v danej problematike a informácia o rozšírenom intervenčnom pôsobení na ďalšie materské školy, neparticipujúce na projekte. V správe sme tiež žiadali o ďalšie metodické usmernenie zo strany gestora. O zdravotno-výchovné pôsobenie v oblasti orálneho zdravia prejavili záujem aj základné školy a komunitné centrá, podľa možností na ich požiadavky reflektujeme.

RÚVZ Spišská Nová Ves v rámci realizácie tejto úlohy pokračoval v zdravotno – výchovných aktivitách na 2 materských školách – MŠ Ružová ul. Smižany a MŠ Lipová ul. Spišská Nová Ves v skupine 50 detí formou premietania video filmov s problematikou hygieny ústnej dutiny a správneho čistenia zúbkov. V rámci stretnutia s deťmi v školách sa využil aj model zúbkov, na ktorom sa demonštroval celý postup správneho čistenia. S deťmi sa diskutovalo aj o zdravej výžive s obmedzením sladkostí a sladkých nápojov a dostatočným množstvom vitamínov a minerálov. S pedagogickými pracovníčkami v týchto škôlkach boli vykonané konzultácie k problematike stomatohygieny a kontroly správnosti zubných kefiek a pást u detí predškolského veku ako aj o zdravej výžive a pitnom režime. V uvedenej skupine detí bola zodpovednými pracovníčkami následne dlhodobo kontrolovaná stomatohygienu počas pobytu v predškolskom zariadení. Do realizácie týchto aktivít sa dobrovoľne zapojila aj materská škôlka na Šoltésovej ulici. Aktivity v oblasti stomatohygieny sa rozšírili aj na základnú školu Kožuchová ul., kde sa v 16-tich triedach 1. – 4. ročníka zrealizovali pre deti prednášky a besedy s využitím modelu zúbkov.

RÚVZ Trebišov pre realizáciu projektu vybral tri materské školy – jednu mestskú v Trebišove, dve vidiecke - Vojčice, Streda nad Bodrogom. V spolupráci s vedením týchto zariadení bol projekt realizovaný v mysle usmernení ÚVZ SR a použité boli materiály a pomôcky zaslané z ÚVZ SR. (Pracovné zošity, maľovanky, videokazeta – kreslená rozprávka, makety zubov a ďalšie pomôcky.) Zdravotno-výchovné pôsobenie na týchto MŠ bolo spojené s praktickým nácvikom správnej stomatohygieny. Edukačné materiály v podobe článkov a letákov boli dodané aj rodičom týchto detí. Súčasťou projektu boli metodické pokyny, odporúčania a školenia pre profesionálov z týchto vybraných MŠ. Videokazeta sa využívala aj v ďalších kolektívoch detí predškolského veku.

RÚVZ Michalovce vybralo do projektu 83 detí z troch materských škôl, a to MŠ F. Kráľa Michalovce, MŠ Krčava a MŠ Trhovište. Ďalej bol projekt „Monitoring orálneho zdravia“ upravený pre deti 1. ročníkov ZŠ a ako projekt „Zdravé zúbky“ sa začal v dvoch etapách realizovať v na všetkých ZŠ v Michalovciach, Sobranciach, Veľkých Kapušanoch a Strážskom, spolu 808 žiakov. Do tohto projektu boli zapojení aj predškoláci v 14-tich MŠ mesta Michalovce. Pre tento projekt boli v vyhotovené dotazníky, maľovanky, pravítka. V rámci dotazníkového prieskumu bolo distribuovaných 808 dotazníkov, z ktorých sa vrátilo len 169. Údaje boli vložené do počítača a štatisticky boli spracované. Intervencia u detí pozostávala z premietnutia videofilmu „Zúbky“, oboznámenia sa s funkciou a pomenovaním jednotlivých zubov, správnu výživou a s nácvikom správnej techniky čistenia zubov na makete. Intervencia pre rodičov sa uskutočnila prostredníctvom letákov, plagátov a dotazníkov. V TV Mistrál vysielala cielenú besedu s odborníkmi.

RÚVZ Rožňava pokračuje sa v realizácii projektu Monitorovanie zdravotného stavu orálneho zdravia vo vybraných MŠ v okrese, a to v MŠ Kyjevská Rožňava, MŠ Plešivec, v zmysle usmernenia ÚVZ SR. Vybraté boli 2 MŠ -1 vidiecka a 1 mestská, s počtom detí 50. Bola vykonaná demonštrácia správnej techniky čistenia zubov u detí s praktickými

ukázkami. Výstupný dotazník na konci projektu u učiteľov bude vyplnený a zaslaný na ÚVZ SR na ďalšie spracovanie.

9.4. Plnenie harmonogramu realizačných projektov NPPZ 2004 – 2006

RÚVZ so sídlom v Trebišove už od roku 1992 je zapojený do realizácie Programu CINDI – Slovensko. V rokoch 1998 a 2003 bol uskutočnený aj v okrese Trebišov skrining zdravotného stavu obyvateľstva okresu Trebišov (a následne analyzovaný) podľa intencií tohto medzinárodného projektu. Mimo tieto roky plynulo prebieha v rámci poradenského centra práca s klientmi, kde sú individuálni klienti vyšetrovaní podľa metodiky. Vyhodnocovanie získaných údajov je realizované v počítačovom programe Test zdravé srdce. Okrem týchto individuálnych aktivít sú realizované aj skupinové a populačné aktivity na ovplyvnenie životného štýlu obyvateľstva okresu Trebišov, a tým zníženie chorobnosti a úmrtnosti na chronické ochorenia, ktoré sú zakotvené v programe CINDI.

RÚVZ Rožňava sa podieľalo na plnení úloh vyplývajúcich z 8 stanovených cieľov NPPZ. Na zvyšovanie úrovne informovanosti obyvateľstva o **zdravom životnom štýle** bolo uskutočnených 1053 aktivít, pri ktorých sa využili individuálne, skupinové a hromadné metódy zdravotno-výchovného pôsobenia a všetky dostupné formy a prostriedky – články v regionálnych novinách, káblová televízia, prednášky a besedy pre ciele skupiny obyvateľstva, letáky dodané z ÚVZ SR, ako aj letáky vlastnej edície, nástenky, internetová stránka RÚVZ. V oblasti stanoveného cieľa „**Starostlivosť o zdravie**“ sa organizovali akcie s cieľom zvyšovania informovanosti obyvateľstva o ochrane, zachovaní alebo vrátení zdravia. Ďalej sa vykonávalo individuálne poradenstvo zdravého životného štýlu pre 540 klientov. Pre riaditeľov 45 škôl v okrese (36 základných škôl a 9 stredných škôl) bol distribuovaný zdravotno-výchovný materiál „Manažment zdravia v školskej komunite“, zaslaný z ÚVZ SR. Výchova a edukácia obyvateľov bola zameraná aj na zdravú výživu, na zlepšenie stravovacích návykov a na zdraviu prospešné potraviny s využitím všetkých dostupných foriem a prostriedkov zdravotno-výchovného pôsobenia – 276 aktivít. Zdravotno-výchovné aktivity boli zamerané aj na **zníženie škôd spôsobených alkoholom, drogami a tabakovými výrobkami**. Prostredníctvom skupinových a hromadných metód sa zdravotno-výchovne pôsobilo prioritne na deti a mládež, (články, prednášky a besedy pre mládež, letáky), ďalej sa obyvatelia informovali o nebezpečenstve a škodlivom vplyve návykových látok na človeka a o možnostiach aktívnej ochrany pred nimi. Pre výchovné pôsobenie detí a mládeže a aj pre dospelých sa využila putovná výstava na 8 paneloch, venovaná problematike drogovej závislosti – „Drogy, nie“, inštalovaná postupne do školských zariadení v okrese. V rámci činnosti „výkonného pracoviska“ drogovej prevencie, ktoré je zriadené na RÚVZ sú podávané informácie a poradenstvo týkajúce sa drogovej závislosti. Bol zabezpečený dotazník, sledujúci základné údaje o klientovi a jeho postojoch k návykovým látkam. Údaje sa zbierali v polročných intervaloch a boli zaslané na ÚVZ SR (od 3 klientov) V hodnotenom období požiadali 4 klienti o poradenstvo resp. o pomoc. V oblasti **prevencie úrazovosti** sa vykonali na 4 základných školách besedy a boli distribuované 3 druhy letákov. V rámci cieľa č.6 „**Zdravá rodina**“ v 3 materských školách v okrese na rodičovskom združení bola vykonaná beseda na tému „Zdravý životný štýl“. Na rodičovskom združení vo dvoch vybraných materských školách rodičia boli informovaní o zdravom životnom štýle. Zdravotno-výchovné aktivity sa zamerali aj na edukáciu obyvateľstva o rizikových faktoroch srdcovocievnych ochorení a nádorových ochorení s cieľom zníženia výskytu neinfekčných ochorení v populácii – článok v regionálnych novinách, v káblovej televízii, distribúcia edukačných materiálov, názornou propagáciou – formou nástenky umiestnenej vo vstupnej hale RÚVZ. Prostredníctvom poradenského centra ochrany a podpory zdravia sa sledovala prevalencia najzávažnejších rizikových faktorov neinfekčných ochorení, a to spôsob stravovania, pohybová aktivita, stres, fajčenie, obezita, hypertenzia u klientov, ktorí navštívili

všeobecné poradenské centrum ochrany a podpory zdravia (540 obyvateľov okresu). Ďalej sa v priestoroch RÚVZ (externý rehabilitačný pracovník) realizovali zdravotno-výchovné akcie zamerané na rozvoj a propagáciu **pohybovej aktivity** obyvateľstva. Akcií sa zúčastnilo 447 dospelých zúčastníkov. Na rozvoj a propagáciu pohybovej aktivity obyvateľstva bolo celkovo realizovaných 310 zdravotno-výchovných akcií.

9.4.1. Školy podporujúce zdravie

V rámci projektu Školy podporujúce zdravie realizoval RÚVZ Košice v meste i okolí zdravotno-výchovné aktivity uvedené v časti NPPZ - Cieľ č.1 a v úlohách 9.4.4., 9.5. (9.10.), 9.7. Dominovali skupinové intervenčné metódy – prednáškovo - aktivizačná činnosť ku 7 témam (prevencia drogových závislostí, prevencia fajčenia, zdravý životný štýl vrátane zdravej výživy, osobná hygiena a stomatohygiena, výchova k zodpovednému partnerstvu, manželstvu a rodičovstvu, environmentálna výchova, prvá pomoc). Pre zvýšenie účinnosti bol vytvorený a distribuovaný propagačno-náučný materiál (letáky a plagáty). Priebežne bolo poskytované metodické usmernenia a individuálne konzultácie podľa potrieb klientov. V hodnotenom období sa realizovala zdravotno-výchovná činnosť na 19 základných školách (I. a II. stupeň). Intervenovaných v rámci uvedených tém bolo spolu 2652 žiakov.

RÚVZ Spišská Nová Ves sa pri plnení tejto úlohy zamerával na primárnu prevenciu a podporu zdravia detí a mládeže so zameraním na rizikové faktory životného štýlu. Na základných školách sa vykonalo 23 prednášok spojených s besedami pre žiakov 5. ročníkov na tému „Fajčenie a zdravie“, 16 prednášok a besied k problematike zdravej výživy a správneho pitného režimu a 19 zdravotno – výchovných aktivít pre žiakov 9. ročníkov zameraných na témy HIV/AIDS a drogovú závislosť. V súvislosti s prevalenciou fajčenia a konzumácie tabakových výrobkov u žiakov 8. a 9. ročníkov základných škôl sa realizoval v spolupráci s oddelením Hygieny detí a mládeže celosvetový prieskum GYTS na 3 základných školách v okresoch Spišská Nová Ves, Gelnica a Levoča. Do prieskumu bolo podľa metodiky zapojených 13 tried. Vyplnené dotazníky sme zaslali na Lekársku fakultu, katedru Epidemiológie do Martina, kde sa všetky celoslovenské údaje centrálnie spracovali. V súvislosti s týmto prieskumom bolo vykonaných 6 konzultácií zo školami a katedrou Epidemiológie. V prípravnej fáze pred prieskumom sa pracovníci zúčastnili odborného seminára k projektu na Lekárskej fakulte v Martine. Pre pedagógov základných a stredných škôl sa v spolupráci s Územným spolkom Slovenského červeného kríža v Spišskej Novej Vsi zrealizovala prednáška na tému „Prvá pomoc“. V rámci súťaží hliadok mladých zdravotníkov a družstiev prvej pomoci pre deti základných škôl a študentov stredných škôl sa zabezpečovali funkcie hlavného rozhodcu a konzultanta na stanovišti kardio – pulmonálnej resuscitácie. Tieto aktivity z priebehu súťaže boli zverejnené širokej verejnosti formou rozhovoru v mestskej televízii TV Reduta.

RÚVZ Michalovce plnil v projekte „Adamko – zdravo, hravo“ len úlohu sprostredkovateľa. V hodnotenom období sa do projektu prihlásili 3 materské školy (F. Kráľa Michalovce, Markovce a Falkušovce) a 1 mamička. Podľa požiadaviek MŠ zaradených do siete škôl podporujúcich zdravie sa realizovali prednášky na témy Zdravá výživa a Správne držanie tela predškôlkov a mladších školákov.

V rámci projektu Školy podporujúce zdravie RÚVZ Košice realizoval zdravotno výchovné aktivity uvedené v časti NPPZ - Cieľ č. 1 a v úlohách 9.4.4., 9.5. (9.10.), 9.7. Dominovali skupinové intervenčné metódy - prednášková činnosť doplnená o aktivizačné metódy, uskutočnená k 7 témam (prevencia drogových závislostí, prevencia fajčenia, zdravý životný štýl vrátane zdravej výživy, osobná hygiena a stomatohygiena, výchova k zodpovednému partnerstvu, manželstvu a rodičovstvu, environmentálna výchova, prvá pomoc). Kvôli zvýšeniu účinnosti nášho vplyvu tvoríme a distribuujeme propagačno-náučný

materiál (najmä letáky a plagáty). Priebežne poskytujeme metodické usmernenia a individuálne konzultácie podľa potrieb žiadateľa.

V hodnotenom období bola zdravotno výchovná činnosť realizovaná na 19 základných školách (na I. a II. stupni). Intervenovaných v rámci uvedených tém bolo spolu 2652 žiakov.

Projekt Hrou proti AIDS (pozri úloha 9.4.4.) ako hromadná vzdelávacia aktivita bol prezentovaný na 7 ZŠ s celkovou účasťou 405 žiakov.

9.4.2 Primárna prevencia onkologických ochorení prsníka u adolescentných dievčat

Tento projekt plnil RÚVZ Michalovce od roku 2004 a cieľom bolo naučiť dievčatá samovyšetrovaniu prsníkov, zvýšiť ich zdravotné uvedomenie a získať poznatky o danej problematike, a tak predchádzať úmrtiam na zhubné ochorenia prsníka. Cieľovou skupinou boli 16-17 ročné dievčatá na vybraných stredných školách okresov Michalovce a všetky dievčatá na stredných školách v okrese Sobrance, nakoľko údaj – štandardizovaná úmrtnosť na rakovinu prsníka má, v porovnaní so Slovenskom, najvyššiu hodnotu práve v Sobranciach. Vysoká úmrtnosť a nízka incidencia /obe štandardizované/ v okrese Sobrance naznačuje, že pravdepodobne zistenie výskytu zhubných nádorov prsníka je až vo vyšších štádiách ochorenia (III,IV), a teda vyliečiteľnosť je horšia. Pri úvodnom stretnutí dievčatá vyplnili dotazník zameraný na exaktné vedomosti k danej téme a na názory a postoje dievčat k tomuto ochoreniu. Po vyplnení dotazníka absolvovali dievčatá prednášku spojenú s besedou s lekárom na tému „Rakovina prsníka“. Hovorilo sa o rizikových faktoroch, prevencii a včasnom zistení možného nález formou samo vyšetrovania prsníkov. Stretnutie s dievčatami bolo doplnené o videofilm „Hrčka strachu“ a prezentáciu s diapozitívmi nafotených záberov na onkológii z lokálnych nálezov. Každé z dievčat dostalo leták – trojskladačku „Samo vyšetovanie prsníkov“ a brožúru „Rakovina prsníka - rady nielen pre postihnutých“ vydanú Ligou proti rakovine SR. Následne, po čase približne 3 mesiace, dievčatá absolvovali druhý dotazník, v ktorom odpovedali na identické otázky ako v prvom dotazníku. Pri spracovaní dotazníkov riešiteľom projektu sa hodnotil nárast vedomostí a zmena postojov. Pri hodnotení úspešnosti pozitívna skutočnosť bola, že do pamäti dievčat sa najlepšie vštípili poznatky o tom, komu hrozí riziko vzniku tohto ochorenia a následne – ako sa vyvarovať rizikových faktorov ochorenia. Informácie o situácii výskytu zhubných nádorov prsníka v okrese Sobrance a o realizácii projektu RÚVZ Michalovce predchádzala široká masmediálna kampaň doplnená aj o rozhovory s onkológmi vo večerných televíznych spravodajských reláciách. Hostom bola aj vyliečená pacientka. V roku 2005 sa projekt zrealizoval na stredných školách v Michalovciach a v roku 2006 sa ťažisko intervencií presunulo do okresu Sobrance. Zahrnutých bolo spolu 476 dievčat. Cieľová skupina v celom projekte v roku 2006 bolo 1 062 dievčat oproti plánovanej skupine 1000 dievčat. Následne bolo spracovaných 2 124 dotazníkov a ich záverečné hodnotenie bolo prezentované na 33 dňoch zdravotnej výchovy Ivana Stodolu. Za pomoci početných aktivít masovokomunikačných prostriedkoch lokálnych aj celoštátnych sa podarilo ovplyvniť spoločenské vedomie o včasnej diagnostike rakoviny prsníka a následne lepšej liečiteľnosti tohto ochorenia. Splnené boli i čiastkové ciele – „nebáť sa hovoriť otvorene o tomto probléme“ a snaha odovzdať tieto nové poznatky aspoň jednej žene vo svojom okolí (matke, sestre), tzv. „efekt reťazovej reakcie“. Po úspešnej realizácii projektu bolo dohodnuté pokračovanie projektu na niektorých stredných školách mesta Michalovce na prelome rokov 2007/2008. Takýmito intervenciami ktoré majú edukačný vplyv a menia zdravotné uvedomenie a zdravotné návyky obyvateľstva sa do budúcnosti ovplyvnia pozitívne údaje o zdravotnom stave populácie.

9.4.3 Primárna prevencia drogových závislostí

RÚVZ Spišská Nová Ves realizoval v hodnotenom období primárnu prevenciu drogových závislostí pre žiakov základných škôl formou prednášok a besied a pre študentov

stredných škôl v rámci peer projektu „**Mladí ľudia a život**“. Zvlášť bolo 23 prednášok a besied zameraných na prevenciu fajčenia u žiakov 1. a 2. stupňa na 3 základných školách. Počas 16 prednášok a besied sa s deťmi základných škôl diskutovalo o problematike alkoholizmu a drog. Pre stredoškolákov sa v rámci peer projektu zrealizovalo 62 besied zameraných na prevenciu, liečbu a resocializáciu alkoholizmu a drogových závislostí. Ďalšie aktivity boli súčasťou workshopu „Mladí ľudia a život“.

9.4.4. Hrou proti AIDS

Na RÚVZ Košice bolo spracované usmernenie k tomuto projektu pre všetkých riešiteľov pre rok 2007 (všetky krajské regionálne úrady a vybrané regionálne úrady Košického kraja). Vypracovaný bol metodický postup na riešenie úlohy formou epidemiologickej štúdie, 2 typy dotazníkov na overenie efektívnosti zdravotno-výchovného pôsobenia v oblasti HIV/AIDS akciou Hrou proti AIDS a štatistický program na spracovanie získaných údajov z dotazníkov v programe Microsoft Excel. V rámci odborného certifikovaného seminára, ktorý organizoval ÚVZ Bratislava a RÚVZ Košice pre vybraných pracovníkov zo všetkých RÚVZ v sídlach krajov a pre vybraných pracovníkov z RÚVZ Košického kraja získali účastníci materiály potrebné na realizáciu tejto štúdie a manuál „Hrou proti AIDS“ s podrobným postupom na realizáciu edukačnej akcie na školách. Pre potreby epidemiologickej štúdie boli vypracované 2 typy dotazníkov, 1. určený pre exponovanú skupinu pred edukáciou a pre kontrolnú skupinu bez edukácie; 2. typ určený pre exponovanú skupinu po edukácii. Dotazníková časť bola realizovaná na šiestich košických školách. Pred edukáciou vyplnilo dotazník 203 a po edukácii 206 respondentov. V kontrolnej skupine vyplnilo dotazník najprv 159 po 7 – 10 dňoch 162 respondentov. Údaje z dotazníkov boli priebežne zadávané do programu Microsoft Excel a spolu za celé Slovensko vyhodnotené.

V roku 2007 plnili dotazníkovú časť projektu tieto regionálne úrady: RÚVZ so sídlom v Bratislave, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, RÚVZ so sídlom v Trenčíne, RÚVZ so sídlom v Trnave, RÚVZ so sídlom v Nitre, RÚVZ so sídlom v Prešove, RÚVZ so sídlom v Žiline, RÚVZ so sídlom v Spišskej Novej Vsi a RÚVZ so sídlom v Košiciach.

Tab. č. 1 Počet vyplnených dotazníkov

Počet dotazníkov v celoslovenskom projekte "Prevencia HIV/AIDS" v roku 2007					
RÚVZ	kontrola		edukácia		spolu
	1. dotazník	2. dotazník	pred dotazník č. 1	po dotazník č. 2	
Banská Bystrica	300	300	300	300	1200
Bratislava	0	0	51	41	92
Košice	159	162	203	206	730
Nitra	175	156	145	142	618
Prešov	138	138	142	142	560
Sp. Nová Ves	174	172	169	166	681
Trenčín	157	125	124	124	530
Trnava	150	150	150	150	600
Žilina	143	143	101	101	488
spolu	1396	1346	1385	1372	5499

Analýzou získaných údajov bolo možné sledovať zmenu úrovne vedomostí mladých ľudí o HIV/AIDS a zmenu ich postojov k tomuto ochoreniu, k vlastnému zdraviu, resp. k ľuďom HIV pozitívnym. Výsledky tejto časti projektu umožnili zistiť, ktoré otázky sú stále problémové a je na jednotlivých moderátoroch panelov projektu „Hrou proti AIDS“, aby výsledky analýzy preniesli do praxe a zamerali edukačné aktivity priamo na ne, resp. aby projekt „Hrou proti AIDS“ nebol jedinou aktivitou zameranou na problematiku HIV/AIDS.

V súvislosti s potrebou dlhodobo sa venovať problematike účinnej prevencie HIV/AIDS sa RÚVZ Košice stal asociovaným partnerom projektu „Mladí a HIV: Európska sieť pre vytvorenie inovatívnej preventívnej kampane, výmenou dobrých spôsobov a skúseností v celej Európe“. Medzinárodný projekt pod názvom „SUNFLOWER“ bol prijatý a bude finančne podporovaný EÚ. Začiatok plnenia projektu je plánovaný na I. štvrtrok 2008. Získaná databáza údajov, ako aj ich analýza bude vkladom do úvodu tohto projektu.

K predmetnému projektu sa RÚVZ Spišská Nová Ves zúčastnil certifikovaného seminára pre realizátorov projektu na RÚVZ v Košiciach, ktorý organizoval ÚVZ Bratislava a RÚVZ Košice. Projekt Hrou proti AIDS bola plnená v mesiaci október a november 2007, nakoľko sme v prvom polroku neboli k dispozícii potrebné panely k projektu. Dotazníkový prieskum ako aj intervenčné aktivity s panelmi podľa metodického postupu zrealizovaný pre 6 škôl zo Spišskej Novej Vsi, z toho boli 2 základné (žiaci 9. ročníkov) a 4 stredné (študenti 1. ročníkov). Realizačný tím – tzv. moderátori jednotlivých stanovíšť v rámci interaktívnych aktivít bol zložený z 3 pracovníkov RÚVZ (2 z oddelenia Podpory zdravia a 1 z oddelenia Epidemiológie) a 2 skúsených peer aktivistov – študentov stredných škôl zo Spišskej Novej Vsi. Celkom sa do projektu zapojilo 680 žiakov a študentov, ktorí

absolvovali 3 fázy projektu podľa metodických pokynov – vyplňanie dotazníkov pred a po hre ako aj samotné panely. Údaje získané z dotazníkov boli počítačovo spracované a odoslané na RÚVZ Košice. V rámci prípravy novej peer skupiny ako aj skvalitnenia peer prevencie už existujúcich peer skupín a plánovania ďalších peer aktivít vrátane celoslovenského workshopu bolo zrealizovaných 6 odborných výcvikových kurzov pre viac ako 40 peer aktivistov stredných škôl v Učebno – výcvikovom zariadení UPJŠ Košice, so sídlom v Danišovciach. V súvislosti s týmito aktivitami bolo vykonaných na školách viac ako 30 konzultácií. Informácie o peer projekte boli zverejnené v Spišskom informátore a o aktivitách bol osobne informovaný aj primátor mesta Spišská Nová Ves. Pre televíziu TV Reduta bolo taktiež poskytnuté interview o aktivitách peer aktivistov a peer prevencii.

Úloha č. 9.4.6 - Podpora zdravia detí a mládeže

V rámci tejto úlohy RÚVZ Spišská Nová Ves pokračoval v realizácii projektu **9.4.6.4 „Monitoring životného štýlu stredoškolskej mládeže“**.

Úloha č. 9.4.7 - Zdravá výživa pre zdravé srdce

Úlohu plnil RÚVZ Spišská Nová Ves v rámci projektu **9.4.7.1 „Sledovanie výživového stavu vybraných skupín populácie“**, ktorý vychádza z „Programu ozdravenia výživy obyvateľstva SR“. Samotná realizácia prebiehala prostredníctvom základnej Poradne zdravia v spolupráci s oddelením Hygieny výživy a predmetov bežného užívania. Z celkového počtu 80 plánovaných osôb v rámci úlohy zaradených do prieskumu bol za uplynulé obdobie r. 2007 zmonitorovaný požadovaný počet klientov u oboch pohlaví v dvoch vekových kategóriách od 19 –34 rokov a 35 – 54 rokov. Mnohí klienti na základe zistení a odporúčaní navštívili Poradňu aj opakovane, niektorí z nich absolvovali aj záťažové ergometrické testy v rámci Poradne pre optimalizáciu pohybovej aktivity, kde im po stanovení stupňa telesnej zdatnosti bola odporúčaná vhodná pohybová aktivita a kontrolné vyšetrenia.

9.4.8.2.1 Odhad zdravotného rizika u obyvateľov žijúcich v obciach v blízkosti košickej spaľovne komunálneho odpadu z vybraných škodlivín vo voľnom ovzduší a v pôde a Odhad zdravotného rizika u obyvateľov obce Zlatá Idka z arzénu a antimónu prítomných v životnom prostredí – II. etapa

Úlohy projektu plnil RÚVZ Košice v rokoch 2004-2007 monitorovaním chemických faktorov vo voľnom ovzduší obcí Kokšov Bakša, Valaliky, Geča a Krásna n/Hornádom ako 24 hodinové odbery PAU, Pb, Cd, Ni, Cu, As, Mn, Hg, Cr, CO, oxidov síry a dusíka. Odobraté boli vzorky krvi, moču a vlasov od 251 respondentov za účelom stanovenia koncentrácií kovov a vykonania testu mutagenity v krvi, ďalej boli odobraté a vyhodnotené vzorky orných pôd v celkovom počte 20 vzoriek a začali sa spracovávať štatistické a demografické údaje pre jednotlivé obce. Posledné práce na výskumnom projekte boli realizované v roku 2007, do konca septembra boli laboratórne vyhodnotené vzorky krvi a vlasov, spracovávali sa štatistické a demografické údaje, bolo odobratých a laboratórne vyhodnotených 41 vzoriek vôd z individuálnych vodných zdrojov, z toho 30 bolo posudzovaných ako jediný zdroj pitnej vody obyvateľov. V mesiacoch október - november 2007 boli realizované prezentácie výsledkov v obecných novinách (občasníkoch) a boli uskutočnené ústne prezentácie výsledkov spojené s verejnou diskusiou vo všetkých štyroch zúčastnených obciach. V decembri 2007 bola expedovaná 205 stranová záverečná správa hlavnému hygienikovi SR, koordinátorke projektov NPPZ pre oblasť HŽP a hlavnej odborníčke SR pre odbor HŽP.

Plnenie úlohy a jej dopad na zdravie :

Košická spaľovňa komunálneho odpadu je na základe legislatívnych požiadaviek zaradená ako veľký zdroj znečistenia ovzdušia. Z výsledkov meraní koncentrácií imisných škodlivín v ovzduší vyplynulo, že v každej obci bola nameraná nadlimitná koncentrácia kadmia a niklu, v troch obciach (okrem obce Valaliky) chrómu a v dvoch obciach a to v Kokšov Bakši a Valaliky nadlimitná koncentrácia mangánu. Z výsledkov monitorovania kvality ornej pôdy vyplynulo, že v každej sledovanej obci boli zistené nadlimitné koncentrácie kadmia a medi v pôde, v troch obciach (okrem MČ Krásna) nadlimitné koncentrácie chrómu, v Geči a Krásnej nadlimitné hodnoty arzénu a ortuti a v obci Krásna navyše aj olova. Metódou Risk Assessment bol vypočítaný odhad zdravotných rizík z ovzdušia a pôdy, výsledky sú spracované v tabuľkovej forme s určením stupňa zdravotného rizika. Najvyšší rizikový stupeň (stupeň č.3-stredné riziko) bol vypočítaný u chrómu z ovzdušia, ostatné kovy monitorované v ovzduší a pôde predstavujú podľa výsledkov výpočtov nízky stupeň zdravotného rizika pre sledovanú populáciu. Košická spaľovňa TKO je v trvalej prevádzke od roku 1992 t.j. 15 rokov, v posledných rokoch realizovala ozdravné opatrenia smerom k okolitému životnému prostrediu, čo jednoznačne naznačujú výsledky meraní emisií najmä po roku 2003. Výsledky nameraných koncentrácií emisií, imisíí, v pôde a v biologickom materiáli nasvedčujú skutočnosti, že spaľovňa TKO nie je jediným zdrojom znečisťovania životného prostredia v sledovaných obciach, koncentrácie ťažkých kovov v biologickom materiáli u 251 respondentov poukazujú skôr na staršiu záťaž spaľovne na zdravotný stav obyvateľov a na existenciu ďalších zrejme dosť významných zdrojov. Mohlo by ísť o dopravu, priemyselné podniky, spôsob vykonávania hnojenia a postrekov v záhradách, domáce kúreniská a v nemalej miere i o životný štýl a potravinový reťazec jednotlivcov, čo vyplynulo aj so záverov verejnej diskusie na tuto tému s obyvateľmi jednotlivých obcí.

9.5. Aktivity pri príležitosti významných dní

Aktivity realizované RÚVZ Košice a RÚVZ Spišská Nová Ves sú opísané v úlohe

9.10. Iniciovat' a organizovat' zdravotno – výchovné akcie pre obyvateľstvo s osobitným zameraním na témy a termíny odporúčané SZO.

RÚVZ Trebišov v rámci plnenia tejto úlohy v dostatočnom časovom predstihu - zverejňoval články podľa aktuálnej hygienicko – epidemiologickej problematiky, pri príležitosti dní vyhlásených SZO a k otázkam zdravého životného štýlu v okresnom týždenníku Slovo Zemplína, Košický Korzár, Zemplín extra a na internetovej stránke úradu. Realizované boli zdravotno-výchovné aktivity v spolupráci s SČK, nadáciami, obecnými úradmi, školami (dni otvorených dverí, besedy, workshopy, atď.) Oddelenie podpory zdravia distribuovalo zdravotno výchovné materiály – v sieti lekární, Základných a stredných škôl podľa spracovanej problematiky a na využitie v realizovaných kampaniach. V regionálnej televízii Zemplín boli odvysielané krátke informačné vstupy o činnosti odd. podpory zdravia na úseku práce s mládežou, v drogovej problematike, peer programe, o činnosti poradenského centra. V priebehu roka 2007 boli realizované dotazníkové prieskumy týkajúce sa zdravotného povedomia najmä u detí a mládeže, ktorých výsledky boli využité pri následných intervenčných zdravotno-výchovných aktivitách a vyhodnocované v rámci realizovaných úloh, projektov a programov aj regionálneho rozsahu.

Dňa 30.5.2007 sa v ambulancii – Poradni zdravia pri RÚVZ Michalovce konal Deň otvorených dverí z príležitosti prichádzajúceho Svetového dňa bez tabaku. Občanom ktorí navštívili regionálny úrad boli poskytované materiály o fajčení, škodlivosti fajčenia, rakovine pľúc, škodlivosti pasívneho fajčenia a 12 z nich ktorí sú fajčiarmi využili možnosť otestovať zloženie svojho vydychovaného vzruchu prístrojom Smokerlyzer. Všetci dostali informácie

o možnosti skončovania s nikotínovou závislosťou v nadstavbovej poradni pre odvykanie od fajčenia pri našom RÚVZ. V priebehu dopoludnia navštívili poradňu zdravia 4 skupiny študentov z gymnázia Pavla Horova Michalovce v sprievode ich profesoriek, ktorí si vypočuli krátke prednášky o nikotinizme spojené s ukázkami – fúkania do Smokerlyzera. Študenti s každej skupine mali možnosť porovnať hodnoty aktívnych fajčiarov s tými, ktorí žijú v domácnosti s fajčiacimi rodičmi. Taktiež všetci študenti na exkurzii obdržali horeuvedené materiály. 26. jún - Medzinárodný deň proti zneužívaniu drog a nezákonnému obchodovaniu s nimi: K tomuto dňu boli základným a stredným školám v regióne formou mailu i osobného rozhovoru poskytnuté možnosti – prednášky, besedy na tému drogové závislosti, požičanie videokaziet na tému *Drogy a Fajčenie*. Na niektorých stredných školách boli k tomuto dňu zhotovené nástenky z poskytnutých materiálov Poradne zdravia.

RÚVZ so sídlom v Rožňave. V roku 2007 boli realizované aktivity pri príležitosti 18 významných dní (Svetový deň vody, Svetový deň tuberkulózy, Svetový deň zdravia, Svetový deň bezpečnosti a zdravia pri práci, kampaň „Vyzvi srdce k pohybu“, Svetový deň „Pohybom ku zdraviu“, Svetový deň bez tabaku, Svetový deň životného prostredia, Medzinárodný deň proti zneužívaniu drog a nezákonnému obchodovaniu s nimi, Svetový deň srdca, Medzinárodný deň starších, Svetový deň duševného zdravia, Svetový deň potravy, Svetový deň osteoporózy, Svetový deň diabetu, Európsky týždeň boja proti drogám, Medzinárodný deň bez fajčenia, Svetový deň boja proti AIDS).

9.6. Zdravotný stav a úmrtnosť špeciálnej skupiny obyvateľstva

Názov programu: Program podpory zdravia pre znevýhodnenú komunitu žijúcu v segregovaných a separovaných rómskych osídleniach

Dňa 23.2.2007 sa na RÚVZ so sídlom v Poprade uskutočnila pracovná porada vybraných regionálnych úradov, na ktorej bol prezentovaný Program (v tom čase v schvaľovacom konaní vlády SR) a metodika jeho 1. a 2. etapy (1. etapa 2007 – od 1.3.2007 do 31.12.2007 – 6 regionálnych úradov vrátane RÚVZ so sídlom v Košiciach, 2. etapa 2007 – od 1.6.2007 do 31.12.2007) koordinátormi z Úradu verejného zdravotníctva Slovenskej republiky. Komunitní pracovníci RÚVZ Košice na začiatku Programu pôsobili v 5 obciach Kecerovsko – Olšavského mikroregiónu (Kecerovce, Bidovce, Boliarov, Vtáčkovce a Rankovce) spolu v 11 separovaných a segregovaných rómskych osadách. V priebehu roka 2007 sa predovšetkým z iniciatívy základných škôl, ktorých vedenie sa dozvedelo o aktivitách komunitných pracovníkov, rozšírilo ich pôsobenie aj na obce Vyšná Kamenica, Nižná Kamenica, Herľany a Čakanovce.

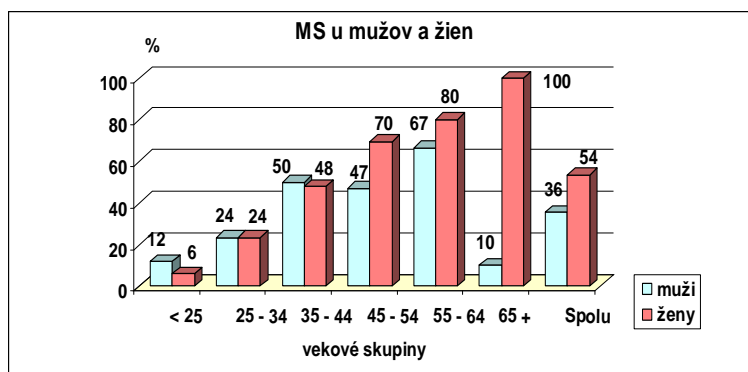
Plnenie úlohy a jej dopad na zdravie:

V rámci adaptačného programu na Odbore podpory zdravia boli riešené nevyhnutné administratívne záležitosti týkajúce sa vyplňovania formulárov týždenných a mesačných správ, Vypracované a odoslané boli listy dotknutým obecným úradom, základným a materským školám a praktickým lekárom pre dospelých a pre deti a dorast so žiadosťou o spoluprácu pri realizácii tohto Programu. Zároveň komunitní pracovníci navštívili tieto inštitúcie a bližšie vysvetlili svoju pracovnú náplň.

V II. štvrtroku 2007 bol realizovaný monitoring zdravotného stavu vybranej rómskej populácie (111 žien a 89 mužov vo vekových kategóriách od 18 do 65+ rokov), ktorým bola odobratá kapilárna krv na vyšetrenia 4 parametrov prístrojom Reflotron (celkový cholesterol, glukóza, HDL cholesterol, triacylglyceroly), uskutočnené antropometrické merania, meranie krvného tlaku a percenta tuku v tele. Komunitní pracovníci následne vyplňali so zúčastnenými dotazníky formou riadeného rozhovoru. Monitoring sa uskutočnil vo všetkých obciach, v ktorých komunitní pracovníci pôsobia, a to buď v priestoroch obecných úradov alebo komunitných centier. Všetky údaje zistené monitoringom boli v priebehu III. štvrtroka 2007 vložené do predpísanej mustry v programe Microsoft Excel a

koncom septembra odoslané Úradu verejného zdravotníctva SR. Výsledky vyšetrení ako aj údaje získané z rozsiahlych dotazníkov budú ďalej podrobne analyzované a porovnávané s výsledkami vyšetrení majoritnej populácie.

Graf č. 1

Na grafe č. 1 je znázornený percentuálny podiel výskytu metabolického syndrómu u vyšetrených obyvateľov rómskych komunít podľa veku a pohlavia. Celkove z vyšetrených obyvateľov rómskych komunít spĺňalo kritériá metabolického syndrómu 36 % mužov a 54 % žien. V analyzovanom súbore bol najvýraznejší vzostup percentuálneho podielu výskytu metabolického syndrómu u mužov vo vekovej skupine 35-44 rokov (50 %) a najvyšší podiel bol v skupine 55-64 ročných (67 %). U žien podiel výskytu metabolického syndrómu s pribúdajúcim vekom postupne stúpala a ženy staršie ako 65 rokov prakticky všetky spĺňali stanovené kritériá.

V spolupráci s odborom Hygieny životného prostredia boli odobraté vzorky vôd na chemické a mikrobiologické vyšetrenie z 8 vodných zdrojov (studne v osadách, potok), ktoré Rómovia využívajú na pitné účely, ako aj pre osobné potreby a potreby svojich domácností. Ani jedna vzorka nevyhovela požiadavkám stanoveným v platných právnych predpisoch pre pitnú vodu, komunitní pracovníci výsledky následne konzultovali so starostami obcí, ktorí prisľúbili nápravu (vyčistenie studní, pumpy) a jednak upozorňovali obyvateľov osád na nebezpečenstvá súvisiace s používaním týchto vodných zdrojov a zdôrazňovali potrebu udržiavať okolo studní čistotu a poriadok.

Komunitní pracovníci v rámci spolupráce s lekármi prvého kontaktu pre deti aj dospelých informovali obyvateľov osád o význame pravidelného povinného očkovania proti vybraným infekčným chorobám a pozývali rodičov maloletých rómskych detí na ich zaočkovanie. Súčasťou ich práce bola v čase Európskeho imunizačného týždňa distribúcia informačných a propagačných materiálov o očkovaní a očkovacích látkach na obecné úrady, školy, ambulancie praktických lekárov pre deti a dorast, ako aj priamo do rómskych osád so zameraním zlepšiť súčasný stav vo vykonávaní očkovania u ťažko dosiahnuteľných skupín populácie (rómskych detí pre ich častú migráciu, odmietanie očkovania, bezdomovcov).

V októbri tohto roku sa v rámci Programu začal realizovať projekt „Primárna prevencia črevných nákaz u detí z predškolských zariadení“, ktorého gestorom je odbor Výchovy k zdraviu. V rámci tohto projektu boli postupne v materských školách vo všetkých obciach mikroregiónu odobraté vzorky stolice u detí a vyplňané dotazníky pre rodičov formou riadeného rozhovoru. Odobratých bolo spolu 48 vzoriek a výsledky projektu sa t. č. spracovávajú.

Koncom novembra bola nadviazaná spolupráca s Fakultnou nemocnicou L. Pasteura (FNLP) v Košiciach, ktorej boli už v júni tohto roku v rámci projektu Phare z MZ SR poskytnuté dve sanitné vozidlá slúžiace na prevoz pacientov z marginalizovaných komunít k poskytovateľom zdravotnej starostlivosti. Vzhľadom na skutočnosť, že fakultná nemocnica

nemala informácie o Programe prebiehajúcom na našom úrade a naopak, náš úrad nebol informovaný o tejto časti projektu Phare, spolupráca sa rozvinula až po upozornení pracovníčky z Úradu splnomocnenkyne vlády pre rómsku problematiku, ktorá kompetentných vo FNLP navštívila. V priebehu týždňa bola dohodnutá forma spolupráce a sanitné vozidlá boli použité napr. pre prevoz detí z osady Boliarov, v ktorej je proťahovaná epidémia Hepatitídy typu A, k detskému lekárovi na vyšetrenie.

Edukačné a športové aktivity.

V priebehu celej realizácie Programu v tomto roku komunitní pracovníci uskutočňovali edukačné aktivity vychádzajúce tematicky z vypracovanej metodiky Programu. Edukačné aktivity predovšetkým skupinového charakteru sa realizovali formou besied a interaktívnych hier a zamerané boli najmä na problematiku fajčenia, stomatohygiény, sexuálnej výchovy, dojčenia, starostlivosti o novorodencov, antikoncepcie, správneho stravovania, životného štýlu, drogovej závislosti, ekonomického vedenia domácnosti, možnostiach prevencie infekčných ochorení a pod. V obci Kecerovce boli založené športové krúžky pre deti a mládež (basketbalový, futbalový a volejbalový), ktorých činnosť bola spojená aj s poskytovaním informácií o správnom pitnom režime a dodržiavaní osobnej hygieny. V priestoroch komunitných centier boli organizované aeróbne cvičenia pre ženy. Ďalej pozri 9.7. „Vyzvi srdce k pohybu“.

Práca v osadách.

Aktivity, ktoré komunitní pracovníci realizovali priamo v osadách boli prevažne na úrovni jednotlivcov, resp. rodín, či domácností. Činnosť v osadách spočívala predovšetkým vo vyhľadávaní prirodzených lídrov a mladých ľudí, ktorí chcú svoj život zmeniť, intenzívnom a opakovanom pôsobení na členov domácností, učení základným hygienickým návykom, vysvetľovaní princípov správnej starostlivosti predovšetkým o dojčatá a malé deti, zvyšovaní informovanosti o zdravotnej starostlivosti, právach a povinnostiach pacienta, pomoci pri vybavovaní preukazov poistencov, vedeniu rodín k uvedomelému prístupu k svojmu zdraviu, dodržiavaniu liečebného režimu chorých (kontrola užívania ordinovanej liečby, meranie TK a pod.), vybavovaní antikoncepcie pre mnohonásobné matky, ktoré prejavili záujem o túto formu zábrany neželaného tehotenstva RÚVZ Spišská Nová Ves realizoval túto úlohu v spolupráci s 2 komunitnými asistentkami a 1 komunitnou koordinátorkou v rôznych obciach okresu Spišská Nová Ves a Gelnica. V mesiacoch apríl – júl bol vykonaný zber dát o životnom štýle ako aj antropometrické merania, merania krvného tlaku a biochemické vyšetrenia u 202 občanov rómskej populácie v 8 rozličných obciach v okrese Spišská Nová Ves a Gelnica. Tieto vyšetrenia sa stretli u Rómov s veľkým záujmom. Údaje boli počítačovo spracované v Teste zdravého srdca a v programe Dotazník životného štýlu. Všetky zozbierané dáta boli zaslané gestorovi úlohy – ÚVZ Bratislava.

Okrem sledovania zdravotného stavu vykonávali komunitné pracovníčky pri oddelení Podpory zdravia aktivity zamerané na zvýšenie zdravotného povedomia v oblasti povinného očkovania, zdravotného poistenia a zdravého životného štýlu. Taktiež asistentky informovali rómskych občanov o možnosti návštevy všeobecného lekára, gynekológa a stomatológa za účelom prevencie, čo v neskoršom dôsledku zvýšilo včasné odhalenie rôznych chorôb a umožnilo nasadiť špecifickú liečbu. V školách vykonávali pre rómske deti a mládež prednášky a besedy obsahovo zamerané na zdravú výživu a pitný režim, pohybovú aktivitu, výchovu k partnerstvu, manželstvu a rodičovstvu ako aj primárnu prevenciu drogových závislostí a infekcie HIV/AIDS a iných sexuálne prenosných ochorení. U menších detí sa vykonávala výchova k starostlivosti o ľudské telo a chrup a v prípade potreby aj odvrátenie. S mládežou diskutovali aj na témy civilizačných, onkologických a metabolických chorôb, ich prevenciu a včasnú liečbu.

V rámci Európskeho imunizačného týždňa sa aktivity viac orientovali na zistenie zaočkovania rómskych detí a v spolupráci s detskými lekármi aj na návštevu rodín, kde nebolo doposiaľ toto očkovanie u detí vykonané. K týmto aktivitám bolo poskytnuté pre TV Redutu interview a materiál bol zverejnený aj v celoslovenskom vysielaní televízie JOJ, STV a Markíza. K problematike pedikulózy bol na RÚVZ zhotovený pre širokú verejnosť názorný panel. O skúsenostiach z terénnej práce v rómskych komunitách vystúpili komunitné pracovníčky s prezentáciou na vedeckej konferencii „34. Dni zdravotnej výchovy I. Stodolu“, ktoré sa konali v Modre – Harmónii.

V okrese Rožňava bol program realizovaný od 13.3.2007 prostredníctvom 3 komunitných pracovníkov v oblasti zdravotnej výchovy – asistentov. Boli zabezpečené administratívne, technické a organizačné opatrenia na zabezpečenie realizácie programu. Po výbere 3 komunitných pracovníkov sa uskutočnil aj výber rómskych osídlení, v ktorých sa program realizuje. Jedná sa o segregované rómske osídlenie v Krh.Podhradí (680 obyvateľov), separované rómske osídlenie v Roštári (240 obyvateľov), v Slavošovciach (170 obyvateľov) a v Slavci (110 obyvateľov). Od 1.8.2007 program sa realizuje aj v separovanom rómskom osídlení v Brzotíne s cca 550 obyvateľmi.

Príslušní starostovia obcí a zdravotnícki pracovníci (praktickí lekári pre dospelých a deti a odborní lekári gynekológ a stomatológ) boli listom regionálneho hygienika vyzvaní k spolupráci pri realizácii programu a oboznámení s programom.

Každému komunitnému pracovníkovi bolo pridelené rómske osídlenie, v ktorej vykonával činnosti podľa metodiky vypracovanej ÚVZ SR v Bratislave – zabezpečoval šírenie zdravotnej osvetly, komunikáciu medzi komunitou a všeobecným lekárom, pediatrom, gynekológom, stomatológom, ZŠ, materskou školou, poskytoval informácie o prevencii, o zdravotnej starostlivosti, o zdravotnom poistení, spolupracoval s terénnymi sociálnymi pracovníkmi, rómskymi asistentmi učiteľa, zisťovali stav životného prostredia a životných podmienok vo vybraných rómskych osídleniach.

Podieľali sa na monitorovaní zdravotného stavu a životného štýlu vybranej rómskej populácie – zabezpečovali vyplnenie dotazníkov o životnom štýle. Riadeným pohovorom s respondentom bolo zabezpečené vyplnenie 200 dotazníkov.

Vykonaný sa monitoring zdravotného stavu a životného štýlu vybranej rómskej populácie v okrese a to antropometrické a biochemické vyšetrenie podľa Testu zdravé srdce, prostredníctvom 2 odborných pracovníkov Poradenského centra ochrany a podpory zdravia a za spoluúčasti 3 komunitných pracovníkov–asistentov. Celkove bolo vyšetrených 200 respondentov , 100 mužov a 100 žien vo veku 18-65 a viac rokov, podľa vypracovanej metodiky ÚVZ SR. Podľa zistenia rizikových faktorov sa vykonala u klienta okamžitá krátkodobá intervencia zameraná na odporúčania optimálnych zmien vo výžive, fajčiarskych návykoch, vo fyzickej aktivite, vo zvládaní stresu, príp. sa respondentovi odporučilo špecializované poradenstvo v PC správnej výživy a úpravy hmotnosti, PC prevencie a odvykania od fajčenia, alebo sa odporučil do starostlivosti všeobecného lekára pre dospelých. Výsledky vyšetrení boli doručené komunitnými pracovníkmi príslušnému ošetrovateľskému lekárovi aj s listom regionálneho hygienika.

Od 1.9.2007 boli listom regionálneho hygienika vyzvaní aj riaditelia základných škôl, ktoré navštevujú žiaci z vybraných rómskych osídlení, kde sa program realizuje. V týchto školách komunitní pracovníci vykonávajú pravidelne zdravotno-výchovné akcie podľa spracovaného plánu, ktoré sú zamerané na osobnú hygienu, reprodukčné zdravie, prevenciu proti šíreniu infekčných ochorení, správnu výživu a pod.

RÚVZ so sídlom v Trebišove a RÚVZ so sídlom v Michalovciach doposiaľ neboli zapojené do tohto projektu.

9.7. „Vyzvi srdce k pohybu“

Na základe organizačných pokynov celoslovenského gestora - RÚVZ Banská Bystrica sa regionálne úrady Košického kraja zapojili do II. ročníka celoštátnej a medzinárodne koordinovanej kampane na zvýšenie pohybovej aktivity dospelaj populácie.

RÚVZ so sídlom v Košiciach v prvej polovici marca 2007 požiadal o spoluprácu v oblasti propagácie viaceré inštitúcie. Sprievodný list s metodickým usmernením, doložený propozíciami súťaže a účastníckym listom bol v Košiciach a okolí zaslaný adresátom (v celkovom počte 129), t. j. všetkým stredným školám (v počte 56), všetkým vysokým školám (v počte 11), študentským domovom (v počte 6), vybraným samosprávam (Úradu Košického samosprávneho kraja, Magistrátu mesta Košice, miestnym úradom v Košiciach, obecným a mestským úradom v obvode Košice - okolie - v súhrnnom počte 34), mestským kultúrnym strediskám (v počte 2), vybraným pracoviskám Slovenskej pošty (v počte 3), vybraným športovým útvarom (v počte 4) a klubom dôchodcov (v počte 7). O kampani informovali regionálne médiá, informácia o kampani spolu s prihláškou a propagačnými plagátmi bola umiestnená na internetovej stránke RÚVZ Košice. V súvislosti s participáciou na Programe podpory zdravia znevýhodnených komunít na Slovensku, jeho prvej etape (2007 – 2008) a v zmysle doplnkového usmernenia RÚVZ Banská Bystrica ku kampani Vyzvi srdce k pohybu bola uvedená akcia daná do povedomia marginalizovaným skupinám obyvateľstva cez vybrané inštitúcie (obecné úrady, základné školy a ambulancie praktických lekárov pre deti a dorast) v 5 obciach Kecerovsko – olšavského mikroregiónu.

Následne boli o kampani inštruovaní terénni komunitní pracovníci, do ktorej sa osobne zaangažovali propagačno-intervenčnou prácou. Výsledkom ich snaženia bolo organizovanie skupinových športových aktivít. Obe komunitné pracovníčky priebežne vypomáhali záujemcom o kampaň vyplňať účastnícke listy. Na konci kampane bolo na RÚVZ Košice doručených spolu 51 vyplnených formulárov (od 40 žien a 11 mužov) zo 7 obcí nášho spádového územia (Košice a okolie). V júni sme všetky získané účastnícke listy spolu so správou o našej propagačnej činnosti zaslali gestorovi kampane - RÚVZ Banská Bystrica, MUDr. S. Kontrošovej, MPH.

Pracovníci oddelenia Podpory zdravia RÚVZ so sídlom v Spišskej Novej Vsi a Poradne zdravia zrealizovali sa v súvislosti s touto kampaňou zúčastnili celoslovenského seminára v Banskej Bystrici, kde boli podrobne informovaní o cieľoch kampane a podmienkach zapojenia sa širokej verejnosti do kampane. Informácie o kampani ako aj účastnícke listy boli zverejnené na webovej stránke RÚVZ Spišská Nová Ves. Pre mestskú televíziu TV Reduta bolo poskytnuté interview ku kampani a ponúknutá možnosť zapojenia sa do kampane. Informácie boli zverejnené aj v periodikách Spišské hlasy a Spišský korzár. O kampani boli informovaní všetci klienti základnej poradne zdravie vrátane klientov v rámci terénnych aktivít poradne ako aj klientov poradne pre optimalizáciu pohybovej aktivity. Záujemcom boli vykonané aj záťažové ergometrické testy telesnej zdatnosti, výsledky ktorých sa neskôr porovnávali pri opakovanom testovaní po ukončení kampane.

Pre pracovníkov RÚVZ v Spišskej Novej Vsi bol zrealizovaný odborný seminár s názvom „Pohyb, zdravie a prevencia“, kde boli prítomní informovaní o pozitívnych vplyvoch pohybovej aktivity ako aj možnosti zapojenia sa do kampane. Pre skupinky záujemcov - seniorov boli organizované 4 x týždenne počas celej kampane na pôde RÚVZ cvičenia zamerané na prevenciu osteoporózy a pešie túry pozdĺž rieky Hornád a v oblasti Slovenského raja pre členov Jednoty dôchodcov Slovenska.

V jarnom období roku 2007 v rozsahu 15 týždňov bola kampaň realizovaná aj v podmienkach RÚVZ so sídlom v Trebišove pre obyvateľov okresu Trebišov. Následne boli spracované a vyhodnotené výsledky podľa usmerní RÚVZ Banská Bystrica a v spolupráci s jej koordinátormi. Boli sledované dáta o úrovni pohybovej aktivity vo voľnom čase pred kampaňou a počas nej, zapisované do účastníckych listov. Hodnotila sa efektivita - odraz

vykonávanej pohybovej aktivity počas kampane na subjektívny pocit zdravia a telesnú hmotnosť účastníkov. V okresných médiách prebehla zdravotno-výchovná kampaň s cieľom informácie o kampani ako aj motivácií ľudí k pravidelnej pohybovej aktivite.

Predmetná kampaň bola v období jej zahájenia intenzívne propagovaná v regióne okresov Michalovce a Sobrance.

V okrese Rožňava bolo zabezpečené spropagovanie kampane prostredníctvom regionálnych médií – zdravotno-výchovný článok v regionálnych novinách a na webovej stránke RÚVZ, nástenky umiestnenej vo vstupnej hale RÚVZ a informácia v mestskej káblovej televízii, ako aj priebežnej ďalšej propagácie počas trvania kampane. Bolo zabezpečené potrebné množstvo a distribúcia účastníckych listov a 2 druhov zdravotno-výchovných materiálov (vo vlastnej réžii) zameraných na význam pohybovej aktivity, do verejne prístupných priestorov úradných budov a zariadení, do priestorov čakární polikliniky NsP Rožňava, na lôžkové oddelenia NsP Rožňava, na ambulancie praktických lekárov pre dospelých v okrese Rožňava, pre klientov PC ochrany a podpory zdravia, pre pedagogických pracovníkov a žiakov 36 základných škôl a 9 stredných škôl a do 3 závodov v okrese.

Predmetná kampaň bola dňa 26. 9. 2007 ukončená tlačovou konferenciou na RÚVZ v Banskej Bystrici, kedy sa uskutočnilo žrebovanie o vecné ceny. V Košickom kraji sa do kampane zapojilo 116 súťažiacich, z toho 55 bolo z územia Košíc a okolia. Na základe splnených kritérií a správnosti vyplnenia záznamových hárkov o pohybovej aktivite bolo z Košického kraja zaradených do žrebovania spolu 51 účastníkov (t. j. 44 % z prihlásených do súťaže). Spomedzi vyžrebovaných boli 2 výhercovia z obvodu Košice - okolie (v kategórii dospelý účastník: 1. cenu - horský bicykel v hodnote 10 000,-Sk získala D. Gáborová z Vtáčkoviec; v kategórii detský podporovateľ súťaže: 3. cenu - stolný tenis v hodnote 300,-Sk získala A. Turtáková z Rankoviec).

9.8. Národný program prevencie chronických srdcovo-cievnych ochorení (VkZ, OPZ)

RÚVZ so sídlom v Košiciach v marci 2007 nadviazal spoluprácu s Ligou proti rakovine - pobočkou Košice. V spolupráci s pracoviskom klinickej rádioterapie a onkológie pri FN L. Pasteura na Rastislavovej ulici v Košiciach a Klubom turistov Medicína bola usporiadaná spoločná turisticko-osvetová akciu na Hornom Bankove k 1. aprílu 2007 pod názvom Onkokardioturistika (20. ročník – jarná časť) spolu s poskytnutím poradenských služieb. Uvedená turistická aktivita pokračovala podujatím Onkokardioturistika - 20. ročník - jesenná časť v Kavečanoch – Hrešnej dňa 21. októbra 2007. Na základe oslovenia vyššie zmienenou Ligou proti rakovine – pobočkou Košice bola Poradňa zdravia prezentovaná aj na XI. košických chemoterapeutických dňoch - III. konferencii sestier pracujúcich v onkológii – III. patientskom semináre. V mobilnej poradni bolo dňa 1. 12. 2007 v priestoroch Magistrátu mesta Košice vyšetrených 36 účastníkov konferencie.

RÚVZ so sídlom v Spišskej Novej Vsi plnil tieto úlohy v rámci činnosti Poradenského centra ochrany a podpory zdravia. V mesiacoch marec – september sa zamestnanci zúčastnili v Senci 5 školiacich modulov pre pracovníkov Poradní zdravia v rámci projektu „Vzdelávanie pracovníkov v podpore zdravia“, ktorý organizoval ÚVZ Bratislava.

V mesiacoch júl – september bola spracovaná zdravotno – demografická charakteristika obyvateľov okresov Spišská Nová Ves a Gelnica. Spracované údaje boli zaslané na ÚVZ SR Bratislava. Tieto údaje budú na oddelení naďalej zhromažďované a aktualizované pre prípravu publikácie týkajúcej sa zdravotno – demografickej charakteristiky obyvateľov okresov Spišská Nová Ves a Gelnica.

Úloha bola v RÚVZ so sídlom v Rožňave realizovaná prostredníctvom Poradenského centra ochrany a podpory zdravia. Vykonávalo sa systematické monitorovanie zdravotného stavu obyvateľstva so zameraním na chronické srdcovo-cievne ochorenia. Všeobecné PC

ochrany a podpory zdravia navštívilo v roku 2007 540 klientov, 35,5% tvorili muži a 64,4% ženy. Všeobecné PC ochrany a podpory zdravia poskytlo poradensko-konzultačnú resp. intervenčno-výchovnú službu 1288 klientom (zahrnutá aj intervenčná pohybová aktivita). Vykonávala sa intervencia na optimalizáciu rizikových faktorov životného štýlu obyvateľstva skupinovou formou a to výjazdmi pracovníkov všeobecného PC ochrany a podpory zdravia na pracoviská vybraných zariadení a závodov, do jednotlivých obcí a pri významných dňoch vyhlásených SZO. V roku 2007 bolo uskutočnených 19 výjazdov v 11 zariadeniach okresu.

9.9. „CINDY program SR“

Formou individuálneho a skupinového poradenstva sa RÚVZ Košice podieľal na aktivitách základnej stabilnej a mobilnej Poradne zdravia a Poradne na odvykanie od fajčenia. Rozsiahla bola prednášková činnosť, zameraná prioritne na školskú mládež, v rámci ktorej boli tematicky najviac preferované zdravý životný štýl a prevencia drogových závislostí. Všeobecne kladnú odozvu mali intervencie pre zamestnancov samosprávy, ktoré majú pravidelnú periodicitu.

V rámci projektu CINDI bolo v poradni zdravia v RÚVZ Michalovce vyšetrených spolu 710 klientov. Z počtu 2548 vyšetrení bolo 114 kontrolných. Všetkým klientom bol okrem základného poradenstva – odberov kapilárnej krvi na základné biochemické ukazovatele prevencie srdcovo cievnych ochorení meraný tlak krvi, počítané riziko srdcovo-cievnych ochorení podľa Framinghamskej štúdie, vykonaný Test zdravé srdce III. verzie. Klienti s výsledkami mimo referenčných hodnôt boli odoslaní s odporúčaním svojmu regionálnemu obvodnému lekárovi na ďalšie riešenie problému.

V roku 2007 sa nechalo otestovať Smokerlyzerom v Poradenskom centre a na prednáškových akciách 341 fajčiarov. Spirometer – 158. V spomínanom období sa realizovalo poradenstvo správnej výživy a úpravy hmotnosti, absolvovalo ho 428 klientov. Každý z nich dostal nami vydávané informačné materiály. Záujemcovia o toto poradenstvo sú vyšetrení tukomerom, všetky namerané parametre sú zadávané do programu Body software control ktorý zhodnotí ich telesnú skladbu. Poradenstvo pre odvykanie od fajčenia sa realizovalo buď formou individuálneho sedenia s klientom alebo formou skupinovej terapie.

9.10. „Iniciovať a organizovať zdravotno – výchovné akcie pre obyvateľov s osobitným zameraním na témy a termíny odporúčané SZO“ (VkJ)

V súvislosti s významným termínom SZO - *Svetový deň zdravia (7. apríl)*, sa uskutočnila Poradňa zdravia pre 19 zamestnancov vedenia Miestneho úradu mestskej časti Košice - Staré mesto, akcia v Klube dôchodcov na Hlavnej ulici v Košiciach, kde sme vyšetřili 13 klientov. Priebeh akcie bol spropagovaný v Slovenskom rozhlase - Rádia Regina, v príspevku pod názvom „Poradne – ich význam“ odvysielanom v apríli 2007. V rámci environmentálneho kalendára významných termínov bolo ku *Dňu Zeme (22. apríl)* na žiadosť Športového gymnázia na Popradskej ulici v Košiciach realizované pre skupinu študentov 1. - 3. ročníka zdravotno-výchovné podujatie (zahŕňujúce prednášku s besedou, skupinovú prácu a premietnutie videofilmu) na tému Psychoaktívne látky a ich účinok na organizmus. Pri príležitosti *Svetového dňa bez tabaku (31. máj)*, boli v obvode Košice – mesto a Košice – okolie oslovené všetky základné školy v počte 80 a stredné školy v počte 58, ktoré boli usmernené v propagačnej činnosti cestou metodického listu a informačných materiálov (dva druhy letákov z edície RÚVZ Košice pod názvami: 1. „31. máj – Svetový deň bez tabaku – Práva nefajčiara“, 2. „Fajčenie a jeho zdravotné následky“). Súčasne boli na školy v zmysle pokynu ÚVZ SR distribuované ďalšie 2 tituly, ktoré boli zamerané na podporu dodržiavania zdraviu prospešnej atmosféry na školách a prevenciu v oblasti telesného a duševného zdravia, t. j. metodický materiál pre učiteľov vo forme letáka pod názvom "Manažment zdravia v školskej komunite" a upravenú zmenšenú verziu plagátu pre žiakov – príhovor známej

osobnosti na tému zdravie a prevencia (oba z produkcie ÚVZ SR Bratislava). V spolupráci s Národnou transfúznou jednotkou pri FNŠP na Triede SNP 1 v Košiciach boli pri príležitosti **Svetového dňa darcov krvi (14. jún)**, vyšetrené hladiny cholesterolu v krvi a krvný tlak u 39 darcov. Všetky základné školy v Košiciach a okolí (v počte 76) boli oslovené aj pri príležitosti **Európskeho týždňa boja proti drogám (47. týždeň)**, distribuované boli 2 letáky ("Nikdy nezačnite fajčiť!", "Moderné je nefajčiť"), odvysielaná rozhlasová relácia na tému "Drogová závislosť" ..

Pri príležitosti Svetového dňa zdravia RÚVZ so sídlom v Spišskej Novej Vsi vykonal terénne výjazdy poradne zdravia, v rámci ktorých boli pre 21 pracovníkov Obvodného úradu v Spišskej Novej Vsi zrealizované antropometrické merania, merania krvného tlaku a obsahu tuku a štandardné biochemické merania a poskytnuté poradenstvo k zmene životného štýlu. K týmto aktivitám bolo poskytnuté interview pre regionálnu TV Redutu a vykonané 3 konzultácie. K Svetovému dňu nefajčenia bola v spolupráci s Mestom Spišská Nová Ves a Gymnáziom na Javorovej ulici zrealizovaná akcia pre širokú verejnosť „Vymeň cigaretu za vitamín“, ako aj odborný lekársky seminár „Zlom v terapii nikotinizmu“, ktorý organizovala firma Pfizer. K Svetovému dňu boja proti drogám bolo zrealizovaných formou rovesníckej prevencie na základných a stredných školách v rámci projektu „Mladí ľudia a život“ 19 besied, ako aj aktívna účasť na medzinárodnej vedeckej konferencii Túžby a realita v Košiciach. V rámci aktivít k Svetovému dňu výživy boli pre žiakov základných škôl zrealizované prednášky a besedy na tému "Výživa, pitný režim a zdravie" a beseda pre ženy organizovaná v Materskom centre na tému "Racionálna výživa a pitný režim".

V rámci plnenia tejto úlohy pracovníci RÚVZ so sídlom v Michalovciach.. vypracovali projekt zameraný na výchovu mládeže pre poskytovanie prvej pomoci pod názvom „Aj ty môžeš zachrániť život“. Tento projekt začali v októbri realizovať v deviatych ročníkoch ZŠ v mestách Michalovce a Sobrance. Program pokračuje aj v II. polroku. Pre žiakov šiesteho ročníka ZŠ bol vypracovaný a realizovaný projekt zameraný na prevenciu drogových závislostí „Maj odvahu povedať NIE!“ , ktorý podľa záujmu škôl sa bude realizovať aj v druhom polroku školskom roku. V roku 2007 boli organizované zdravotno-výchovné, vzdelávacie, propagačné a informačné aktivity k 18 témam a termínom odporúčaným SZO týkajúce sa pitnej vody, pohybovej aktivity, fajčenia, drog, tuberkulózy, bezpečnosti a zdravia pri práci, duševného zdravia, seniorov, aterosklerózy, diabetu, atď.

Pri realizácii úlohy sa v RÚVZ Rožňava uplatňovali všetky dostupné metódy a formy zdravotno-výchovného pôsobenia a to najmä skupinové a hromadné metódy – články v regionálnych novinách, káblová televízia, prednášky, besedy pre cieľové skupiny obyvateľstva, zdravotno-výchovný výklad (vstupný areál Polikliniky Rožňava), letáky vlastnej edície, panelová putovná výstava “DROGY, NIE“ vyhotovené pracovníkmi odd. PZ (inštaluje sa podľa vypracovaného harmonogramu do škôl a školských zariadení v okrese), využitie zdravotno-výchovných videokaziet, internetová stránka RÚVZ a nástieniek umiestnených vo vstupnej hale RÚVZ v Rožňave.

10.3. Sledovanie a hodnotenie výkonu kontroly zákona o ochrane nefajčiarov na základe oznámení kontrolných inštitúcií

V rámci zdravotno – výchovných aktivít na základných a stredných školách ako aj na rôznych pracoviskách sa pracovníci oddelenia Podpory zdravia RÚVZ so sídlom v Spišskej Novej Vsi zameriavali aj na kontrolu Zákona o ochrane nefajčiarov a usmerňovaní zodpovedných pracovníkov týchto inštitúcií podľa obsahu zákona. Pri týchto aktivitách nebolo zistené v areáli a budovách škôl a v priestoroch pracovísk porušovanie zákona o ochrane nefajčiarov.

Súčasťou previerok v zariadeniach dozorovaných RÚVZ so sídlom v Trebišove. v rámci ŠZD je sledované a hodnotené aj dodržiavanie príslušných ustanovení Zákona o ochrane nefajčiarov, v prípade zistenie nedostatkov sú uložené nápravné opatrenia.

RÚVZ so sídlom v Rožňave. Priebežne resp. počas celého sledovaného obdobia v rámci ŠZD a PD sa vykonávala kontrola dodržiavania zákona o ochrane nefajčiarov (odbornými pracovníkmi odd. HŽP, HV, HDM, Epid. a PPL). V hodnotenom období sa vykonalo 511 kontrol. V rámci kampane vyhlásenej z príležitosti „Svetového dňa bez tabaku“ bolo spolu vykonaných 106 kontrol zameraných na dodržiavanie ustanovení zákona o ochrane nefajčiarov v školách a školských zariadeniach – 51 kontrol, v zariadeniach spoločného stravovania – 12 kontrol, v cukrárnach – 4 kontroly, v divadlách a kinách – 16 kontrol a v zdravotníckych zariadeniach – 23 kontrol. V každom skontrolovanom zariadení bola odovzdaná kópia zákona o ochrane nefajčiarov. Sankcie udelené neboli, nakoľko porušenie ustanovení zákona o ochrane nefajčiarov zistené nebolo.

10.5. Školenie koordinátorov prevencie v prevencii užívania tabakových výrobkov

RÚVZ so sídlom v Spišskej Novej Vsi. V rámci plnenia I. etapy úlohy bola počas prípravy realizácie besied a prednášok pre žiakov základných a študentov stredných škôl zameraných na prevenciu fajčenia konzultovaná problematika prevencie užívania tabakových výrobkov s koordinátormi, pedagógmi a riaditeľmi na týchto školách a poskytnuté potrebné odborné informácie, ktoré môžu využívať pri svojej práci so žiakmi a študentmi.

Školenia, ktoré organizoval ÚVZ SR pre lektorov – pracovníkov poradenských centier v danej problematike sa zúčastnila aj pracovníčka RÚVZ so sídlom v Trebišove, ktorá následne získala aj certifikát.

PROGRAMOVÉ VYHLÁSENIE VLÁDY SR - C. OBLASŤ PODPORY ZDRAVIA

Zabezpečiť plnenie cieľov Národného programu podpory zdravia na všetkých úrovniach spoločnosti na roky 2006 – 2010

Cieľ č. 1: Zdravý životný štýl

Iniciatívy RÚVZ Košice zamerané na zvyšovanie zdravotného uvedomenia cestou informačno-propagačnej a intervenčnej činnosti je možné zhrnúť nasledovne:

Pre matky, zapojené do diania v materských centrách boli zabezpečené viacúčelové tlačené informácie, preventívno-náučného zamerania (4 druhy letákov, 1 brožúru, očkovacie kalendáre), ktoré spolu s videofilmami z filmotéky - ako doplnok k prednáškovej činnosti - sú žiadanými mienkotvornými prostriedkami. Na základe požiadavky školskej koordinátorky pre problematiku prevencie drogových závislostí zo ZŠ Bruselská 18 v Košiciach bol pre kolektív učiteľov (v počte 69) realizovaný prednášku na tému Zneužívanie návykových látok – sociálno-patologický jav a zároveň prezentovali vybrané výsledky prieskumu Skúsenosti s návykovými látkami a návykovými činnosťami u žiakov ZŠ a SŠ v obvode Košice – okolie. Príkladom netradičnej výučby bola aktivita určená žiakom 1. ročníka na ZŠ Belehradská, 7. ročníka na ZŠ Masarykova v Košiciach, ako aj žiakom 1. - 2. ročníka na ZŠ v Bidovciach, kde sme v rámci posilnenia motivačného účinku prednášky k stomatohygiene, názorne demonštrovali správnu techniku čistenia zubov prostredníctvom modelu chrupu a mimickej bábkovej Adamko. Teoretický výklad bol doplnený praktickou časťou – možnosťou individuálneho nácviku čistenia zubov každého dieťaťa ako aj videokazetou. Súčasne sme žiakom I. stupňa základných škôl k danej téme poskytli maľovanky. V roku 2007 (t. j. v II. polroku školského roka 2006/07 a I. polroku šk. r. 2007/08) boli realizované skupinové edukačné aktivity s témami: Prevencia drogových závislostí, Prevencia fajčenia, Zdravý životný štýl a zdravá výživa, Osobná hygiena, stomatohygiene, Výchova k zodpovednému partnerstvu, manželstvu a rodičovstvu, Hrou proti AIDS, Environmentálna výchova, Prvá pomoc na mnohých základných a stredných školách v košickom regióne. Poradenstvo

v oblasti využívania zdravotno-výchovných metodík, postupov a obsahového zamerania tematických celkov z výchovy k zdraviu bolo na požiadanie poskytnuté 10 stredným školám. 4 stredným školám, 21 základným školám, 2 základným školám a 1 praktickému lekárovi pre deti a dorast z ambulancie na Rooseveltovej ul. v Košiciach s pôsobnosťou pre obvod Košice - okolie. V roku 2007 bolo distribuovaných 261 titulov tlačených materiálov, z toho 89 bolo z vlastnej edície. Využívanie videofilmov, z hľadiska počtu premietnutí pri aktivitách, resp. počtu zapožičaných titulov, má oproti predchádzajúcim rokom stúpajúci trend.

Cieľ č. 2: Starostlivosť o zdravie

Na základe požiadavky z ÚVZ SR boli spracované a zaslané podklady týkajúce sa:

- aktuálneho prehľadu preventívnych programov a projektov (domácich a zahraničných) zameraných na ochranu a podporu zdravia, ktoré Odbor výchovy k zdraviu rieši, resp. na nich participuje, účasti zamestnancov Odboru výchovy k zdraviu na vzdelávacích a odborných podujatiach v roku 2006, 2007, publikačnej a prednáškovej činnosti zamestnancov Odboru výchovy k zdraviu za rok 2006, prípravy doktríny v súvislosti so zákonom o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia, spolupráce a činnosti realizovanej s orgánmi verejného zdravotníctva mimo rezortu zdravotníctva, prevencie drogových závislostí (vo forme dotazníkového formulára) pre Národnú správu o drogách 2007 - údaje za RÚVZ Košice rok 2006, prehľadu príspevkov uverejnených v masmédiách za RÚVZ Košice. Počnúc mesiacom august 2007 sa začalo so zasielaním uvedeného prehľadu s mesačnou periodicitou vždy k 5. dňu nasledujúceho mesiaca.

V záujme podpory prevencie chrípkového ochorenia boli oslovené vybrané inštitúcie z Košíc a okolia v celkovom počte 60 (7 klubov dôchodcov, 7 materských centier, 41 úradov miestnych samospráv, 2 mestské kultúrne strediská, 3 inštitúcie slovenskej pošty). Adresáti boli vyzvaní k spolupráci v propagačnej oblasti a za tým účelom im bol zaslaný leták na tému "Pozor nebezpečná chrípka" z vlastnej edície, popisujúci význam očkovania pri predchádzaní danej nákazy.

- Na základe požiadavky Úradu vlády SR, Generálneho sekretariátu Výboru ministrov pre drogové závislosti a kontrolu drog, bola spracovaná a zaslaná správa o prieskumno-výskumných projektoch z oblasti prevencie drogových závislostí, realizovaných v časovom horizonte od roku 2000 po súčasnosť, na RÚVZ Košice – Odbore výchovy k zdraviu, ako podklad pre pripravovanú Národnú správu SR o drogách (2006) publikovanú Národným monitorovacím centrom pre drogy SR.

V rámci výučby študentov LF UPJŠ v Košiciach, odboru Verejné zdravotníctvo, sme v mesiacoch jún – júl 2007 participovali na letnej odbornej praxi 12 študentov 1. ročníka dennej formy. V zimnom semestri školského roka 2007/2008 sme garantovali a zabezpečili výučbu predmetu Výchova k zdraviu a poradenská činnosť (formou prednášok a praktických cvičení) pre študentov 2. ročníka dennej formy a 4. ročníka externej formy.

Do programu stredoškolských seminárov organizovaných pri RÚVZ Košice sme dňa 9. 10. 2007 aktívne prispeli prezentáciou pod názvom Realizácia celoslovenského projektu „Mám 65+ a teší ma, že žijem zdravo“ v podmienkach RÚVZ v Košiciach. Prostredníctvom uvedeného príspevku odznela informácia o doterajších výsledkoch projektu zameranom na vzdelávanie seniorov v problematike zdravého životného štýlu.

Na webovú stránku RÚVZ Košice, v položke Menu – Poradne bol umiestnený ponukový list s informáciami o zdravom životnom štýle, informácie týkajúce sa škodlivosti fajčenia o možnosť merania koncentrácie CO a karboxyhemoglobínu vo vydychanom vzduchu fajčiarov prostredníctvom prístroja Smokerlyzer.

Cieľ č. 4: Alkohol, tabak, drogy

Koordinácia opatrení boja proti drogám na regionálnej úrovni je zabezpečovaná Komisiou pre problematiku drog pri Krajskom úrade v Košiciach, ktorej sme členmi. Vo februári tohto roku sa konalo prvé rokovanie členov Protidrogovej komisie. Jednou z úloh komisie, ktorá zo zasadnutia vyplynula, bolo pripraviť medzinárodnú vedeckú konferenciu a workshop pod názvom Prevencia drogových závislostí – túžby a realita, ako súčasť regionálneho projektu „Účinnosť programov prevencie drogových závislostí“. V rámci príprav na konferenciu sme z pozície členstva v Komisii pre problematiku drog a krajského metodického pracoviska pre výchovu k zdraviu oslovili jednotlivé RÚVZ v Košickom kraji a RÚVZ so sídlom v Prešove s cieľom spropagovať podujatie a zabezpečiť účasť z našich radov. Za RÚVZ Košice boli na uvedenom podujatí prezentované dva príspevky (1. Projekt „Hrou proti AIDS“ – súčasť systémového prístupu k prevencii drogových závislostí, 2. Úloha poradne HIV/AIDS v boji s krvou prenosnými infekciami u drogových závislých). V záujme ďalšieho vzdelávania v problematike účinnosti programov prevencie drogových závislostí, sme sa zúčastnili pracovného stretnutia odborníkov v prevencii drogových závislostí a koordinátorov prevencie drogových závislostí na školách (ZŠ a SŠ). Stretnutie sa uskutočnilo v Košiciach v priestoroch hlavného organizátora – Filia, n. o. (dňa 20. 3. 2007), spolu iniciátorom akcie bolo Krajské osvetové stredisko. Cieľom akcie bola SWOT analýza preventívnych protidrogových programov realizovaných inštitúciami, ktorých zástupcovia tam boli prítomní.

Na Slovenskej zdravotníckej univerzite v Bratislave sme sa zúčastnili odborného seminára pod názvom „Vypracovanie a implementácia komunikačnej, vzdelávacej a informačnej stratégie v oblasti kontroly tabaku na Slovensku“. Organizátormi akcie boli ÚVZ SR, Kancelária WHO na Slovensku, Občianske združenie Stop fajčeniu a Národná koalícia na kontrolu tabaku, ktorí mali za cieľ usmerniť pracovníkov v Poradniach na odvykanie od fajčenia v metodike práce s manuálom ako aj s inovovanými metódami práce a postupmi. Tie zahŕňali nácviky techník poradenstva (telefonické poradenstvo, etické aspekty poradenstva, nové možnosti farmakologickej liečby). Koncom roka sme sa zúčastnili odborného seminára „Vnímanie a postoje mládeže k prevencii fajčenia a kontrole alkoholu“, ktorého usporiadateľmi boli ÚVZ SR a SZU Bratislava. Konal sa v dňoch 4. – 5. 12. 2007 v priestoroch SZU v Modre – Harmónii. Náplňou programu boli teoretické bloky a zostavenie pracovných skupín, ktoré poskytli možnosť výmeny informácií a praktických skúseností z oblasti poradenstva a preventívnych protidrogových činností. Všeobecne k prevencii drogových závislostí boli uskutočnené vzdelávacie akcie na 3 stredných a 8 základných školách. O problematike tabakizmu boli formou prednášok, besied a panelovej diskusie oboznámení študenti z 3 SŠ. Študenti - fajčiari mali možnosť na báze dobrovoľnosti vyplniť test nikotínovej závislosti (Fagerströmov dotazník závislosti FTQ) a dotazník "Prečo fajčím". Zároveň si mohli otestovať na prístroji smokerlyzer percentuálne množstvo alveolárneho CO vo vydychovanom vzduchu. Firma EMBRACO zo Spišskej Novej Vsi, v rámci sociálneho programu pre zamestnancov, požiadala o služby Poradne na odvykanie od fajčenia, prednáškovú činnosť, videoprojekciu a zdravotno-výchovné materiály. Akcia uvedeného charakteru sa uskutočnila v novembri 2007 s účasťou 82 zamestnancov. Dotazníkovou metódou i smokerlyzerom bolo vyšetrených 33 fajčiarov, ktorým zároveň boli zistené parametre tlaku krvi a pulzu.

V hodnotenom období bolo v Poradni na odvykanie od fajčenia poskytnuté individuálne poradenstvo 70 záujemcom v produktívnom veku (39 ženám a 31 mužom). Kolektívneho poradenstva sa zúčastnilo 333 študentov stredných škôl a 82 firemných zamestnancov. Okrem vyplnenia dotazníkov, vyšetrení prístrojom smokerlyzer, merania tlaku krvi, pulzu a u niektorých aj stanovenie biochemických ukazovateľov v krvi, boli klienti

oboznámení o možnostiach náhradnej nikotínovej terapie, resp. odvykacích programov. V rámci spolupráce a aktualizácie zdravotno-výchovných materiálov k proti fajčiarskej tematike sme občianskemu združeniu Stop fajčeniu zaslali 4 druhy letákov vlastnej produkcie (z toho 2 tituly boli preložené do rómskeho jazyka) kvôli zabezpečeniu ich dotlače. Propagačne sme podporili aktivitu uvedenej neziskovej organizácie Stop fajčeniu pod názvom Súťaž nefajčiarskych tried – Smokefree Class Competition. V regióne Košíc a okolia boli o súťaži informované všetky základné a stredné školy (v celkovom počte 140). Jedná sa o súťaž medzinárodného rozsahu, ktorá je súčasťou 3. ročníka preventívneho programu s určením pre 10 – 16-ročnú mládež -žiacov ZŠ (II. stupňa) a SŠ (1. – 2. roč.). Akcia trvá 6 mesiacov, t. j. od 19. novembra 2007 do 5. mája 2008. Na základe oslovenia našej inštitúcie MUDr. Tiborom Baškom, PhD. z Ústavu verejného zdravotníctva - Oddelenia epidemiológie JLF UK v Martine (výskumným koordinátorom), sme sa dňa 12. 4. 2007 na pôde menovanej univerzity zúčastnili inštruktáže - ako terénni administrátori – k prieskumnej akcii celoslovenského rozsahu "Global Youth Tobacco Survey (GYTS)". GYTS je súčasťou projektu Global Tobacco Surveillance System, ktorý vypracovala a vykonáva Svetová zdravotnícka organizácia v spolupráci s Centers for Disease Control and Prevention v Atlante, USA (CDC). Projekt sa zameriava najmä na monitorovanie užívania tabaku a účinok opatrení kontroly tabaku u populácie hlavne v spojitosti s Rámcovou dohodou o kontrole tabaku vo vybraných cieľových skupinách v jednotlivých krajinách. Na Slovensku sa prieskum uskutočnil v máji 2007 na vzorke 60 vybraných škôl. V rámci Košíc a okolia boli do prieskumu zahrnuté 2 ZŠ – žiaci 7. - 9. ročníka, konkrétne ZŠ Železiarska 4 v Košiciach (s počtom respondentov 54) a ZŠ Severná 21 v Moldave nad Bodvou (s počtom respondentov 122). Ukončený bol zber údajov k III. etape vlastného dotazníkového prieskumu "Vzťah žiakov 8. a 9. ročníkov k alkoholu, tabaku a drogám", ktorým je monitorovaná situácia na všetkých základných školách v meste Košice. Získané údaje sa počítačovo spracovávajú.

Cieľ č. 5: Prevencia úrazovosti

Na základe záujmu o problematiku prevencie úrazovosti u detí, bola zorganizovaná prednáška s názornými ukážkami prvej pomoci pre cieľovú skupinu matiek navštevujúcich Materské centrum na Alžbetinej ulici v Košiciach. Akcia bola doplnená zdravotno-výchovnými materiálmi. Zapojili sme sa do celoslovenskej kampane zameranej na zníženie úrazovosti detí pod názvom „Aby deti nezomierali“, ktorej iniciátorom je mimovládna organizácia Detský fond SR (DF SR). Cieľom tohtoročnej kampane je informovať verejnosť o rizikách úrazov, ktoré hrozia najmä v domácnostiach, o preventívnych prístupoch a možnostiach ochrany pred nimi. Podľa usmernenia ÚVZ SR boli intervenčne oslovené všetky ambulancie praktických lekárov pre deti a dorast (v počte 86) a materské centrá (v počte 8) v územnej pôsobnosti RÚVZ Košice a zaslané dva monotematické materiály z edície DF SR: leták - skladačka pod názvom „Urobme všetko preto, aby deti nezomierali“ a plagát „Aby deti nezomierali“. Zároveň boli v rámci kampane oslovené všetky základné a stredné školy v Košiciach a okolí (v celkovom počte 138) a poskytnutý im bol rovnomenný titul „Aby deti nezomierali“ (vydaný DF SR).

Cieľ č. 6: Zdravá rodina

Tento cieľ je napĺňaný predovšetkým prostredníctvom aktivít určených materským centrom, a to dostupnými formami, ktoré zahŕňajú prednášky, videoprojekciu, názornú propagáciu - letáky, brožúry, prácu s mimickou bábkou.

Cieľ č. 10: Zníženie výskytu neinfekčných chorôb

Za hodnotené obdobie sa okrem individuálneho poradenstva v stabilnej zložke Poradne zdravia, zorganizovali a uskutočnili akcie pre seniorov a pracovné kolektívy. V spolupráci so zdravotnou poisťovňou Union bolo poskytnuté poradenstvo 54

zamestnancom firmy Siemens v rámci ich Dňa zdravia usporiadanom na štadióne Technickej univerzity v Košiciach. Viacročne spolupracujeme s Národnou transfúznou stanicou pri FNŠP na Triede SNP 1 v Košiciach, v priestoroch ktorej sme pri príležitosti Svetového dňa darcov krvi (14. jún) vyšetřili hladinu cholesterolu u 39 darcov krvi. Pri uvedených akciách sme klientom poradne navyše spropagovali celoslovenskú súťaž na podporu pohybovej aktivity "Vyzvi srdce k pohybu", viac v cieľi č. 11 - NPPZ a v úlohe č. 9.7. Participovali sme na celoslovenskej osvetovej kampani, zameranej na oblasť kardiovaskulárnej prevencie u laickej verejnosti, ktorá bola organizovaná spoločnosťou Wörwag Pharma o.z., Bratislava a Slovenskou nadáciou srdca. Išlo o projekt Slovenskej kardiologickej spoločnosti s príznačným názvom MOST (Mesiac O Srdcových Témach), ktorý prebiehal počas celého mesiaca september 2007 na základných školách, stredných odborných školách, gymnáziách a v obchodnom dome Kika v Bratislave. V rámci uvedeného projektu sme navštívili Strednú veterinárnu školu v Košiciach - Barci, kde sme vyšetřili 127 študentov a 22 zamestnancov školy. Vyšetřenie smokerlyzerom absolvovalo 12 študentov (6 dievčat a 6 chlapcov). Distribuované boli propagačné upomienkové predmety, ako perá, náramky a brožúry z edície Wörwag Pharma, Bratislava. V Akadémii vzdelávania so sídlom na Rooseveltovej ulici v Košiciach bolo ponúknuté poradenstvo a vyšetřenia zamestnancom a jej klientom, v celkovom počte 28. Na Košickom samosprávnom kraji bolo vyšetřenie spolu s poradenstvom poskytnuté 66 zamestnancom. V poslednú septembrovú nedeľu sa konala akcia „Beh o srdce“, pri Dolnej bráne na Hlavnej ulici v Košiciach, ktorej organizátorom bola firma Comm. Poradenstvo vtedy využilo spomedzi verejnosti 105 klientov. Na uvedenom podujatí bol o priebehu akcie poskytnutý rozhovor pre TASR. V súvislosti so spomínaným „mesiacom o srdcových témach“ bola dňa 24. 9. 2007 v Rádiu Regina odvysielaná upútavka v relácii Ranný žurnál o význame Poradní zdravia (išlo o reprízu reportáže Slovenského rozhlasu - Rádia Regina z Klubu dôchodcov na Hlavnej 100 v Košiciach počas výkonu poradenstva Odborom výchovy k zdraviu).

V rámci tvorby registra vrodených vývojových chýb (VVCH) u detí z obvodu Košice - okolie sme ukončili zber údajov z jednotlivých detských ambulancií za rok 2006. Uvedený rok vyhodnotíme v kontexte s predchádzajúcim sledovaným obdobím. Spracované informácie o stave VVCH v obvode Košice - okolie predstavujú východiskový materiál pre ďalšiu orientáciu štúdie.

Ďalšie úlohy Programového vyhlásenia vlády.

2. Zabezpečiť zvýšenie zdravotného uvedomenia a zlepšenie zdravotného stavu u vybraných skupín populácie eliminovaním rizikových faktorov zdravia.

- pozri úlohy 9.1., 9.2., 9.3., 9.6., 9.9., 9.10. z Programov a projektov úradov VZ.

V hodnotenom období bol RÚVZ so sídlom v Trebišove realizovaný **Peer program** u žiakov 7.-9. ročníkov vybraných základných škôl a študentov 1. a 2.ročníka stredných škôl. Realizovali sa zdravotno-výchovné a intervenčné aktivity zamerané na pozitívnu zmenu životného štýlu (prioritne ozdravenie výživy, zvýšenie telesnej aktivity a nefajčenie) u detí a mladistvých cestou ich rovesníkov - vyškolených lektorov v rovesníckom prostredí. Jedná sa o: besedy s využitím skupinových techník a zážitkovej metódy. Doposiaľ je vyškolených spolu 44 študentov stredných škôl, ktorí pôsobia ako lektori v rovesníckom prístupe na základných a stredných školách okresu, z nich 11 pôsobí v školách s vyučovacím jazykom maďarským. Všetci absolvovali výcvikové kurzy zamerané na poznatky z oblasti medicíny a sociálnej komunikácie, úspešne vykonali záverečné skúšky pozostávajúce z písomného testu a praktickej demonštrácie besedy zameranej na podporu zdravia a prevenciu neinfekčných chorôb.

3. Zabezpečiť zvýšenie informovanosti širokej verejnosti o zdravom spôsobe života

Pre aktuálne šírenie hovorového, písaného slova i obrazovej formy sprostredkovania informácií, slúžia iniciatívy rozmanitého charakteru (vo vzťahu k inštitúciám, pri verejne dostupných hromadných akciách i v prístupe k jednotlivcom) ako aj prostriedky masmediálnej prezentácie (denná tlač, SRo, TV vysielania) a internetovej komunikácie. Úloha bola plnená v rámci intervenčných aktivít v poradni zdravia, pri príležitosti Svetových dní, besied a prednášok určených pre detskú, dospelujúcu, dospelú populáciu a skupinu seniorov.

4. Pripraviť Program podpory zdravia znevýhodnených skupín populácie

- pozri úloha č. 9.6 v časti Programy a projekty úradov verejného zdravotníctva.

5. Zabezpečiť vytvorenie systému pre hodnotenie kvality, dopadu a efektívnosti podpory zdravia a preventívnych programov podpory zdravia

RÚVZ so sídlom v Košiciach v spolupráci s mimovládnu organizáciou SAVEZ a ďalšími partnermi predložil dňa 16.7.2007 vecný zámer projektu s názvom „Na dôkazoch založená podpora zdravia v SR – udržateľnosť a budovanie kapacít“, ktorého cieľom je okrem iného nájsť príklady najlepšej praxe v oblasti podpory zdravia v SR na základe zmapovania efektívnosti realizácie vybraných intervenčných aktivít v zmysle ich udržateľnosti, zlepšovania zdravia obyvateľstva, znižovania rozdielov v zdraví a využitia ich výsledkov v rámci politických rozhodnutí. Do konca roka 2007 neboli známe závery hodnotiacej komisie.

6. Priebežne sledovať zdravotný stav obyvateľov SR

- pozri úloha č. 6.5 z Programov a projektov úradov verejného zdravotníctva SR
- pozri úloha č. 9.8 z Programov a projektov úradov verejného zdravotníctva SR

7. Zabezpečiť vzdelávanie vybraných skupín obyvateľov v SR v podpore zdravia

RÚVZ so sídlom v Košiciach. V roku 2007 bol vypracovaný návrh Konceptie odboru Podpory zdravia, ktorý je t. č. na vnútrorezortnom pripomienkovaní. Až po etablovaní podpory zdravia ako samostatného vedného odboru nielen na pôde regionálnych úradov verejného zdravotníctva, ale predovšetkým na akademickej pôde, bude možné v prvom rade pripravovať odborníkov v tejto oblasti a následne exaktne vzdelávať aj vybrané skupiny obyvateľstva.

RÚVZ so sídlom v Spišskej Novej Vsi. V r. 2007 sme vzdelávali pedagógov ako aj žiakov základných a študentov stredných škôl formou prednášok a besied a výcvikových kurzov v problematike zásad a poskytovania prvej pomoci, stredoškolskú mládež v rôznych oblastiach životného štýlu – HIV/AIDS, STD, láska, sexualita, antikoncepcia, drogy, zdravý životný štýl, duševné zdravie (peer projekt, Hrou proti AIDS), účastníkov kurzov ošetrovateľstva SČK - rizikové faktory životného štýlu, meranie krvného tlaku a pulzu, infekčné a neinfekčné ochorenia. Vzdelávanie v podpore zdravia sme realizovali aj počas individuálnych konzultácií a odborného poradenstva pre klientov základnej poradne zdravia a poradne pre optimalizáciu pohybovej aktivity ako aj pre motivovaných fajčiarov.

V hodnotenom období bol v RÚVZ so sídlom v Trebišove realizovaný rad interaktívnych vzdelávacích podujatí, prednášok, besied pre odborníkov z iných inštitúcií spolupracujúcich v podpore zdravia (pedagógovia MŠ, ZŠ, SŠ, pracovníci regionálneho osvetového pracoviska, SČK, obyvatelia, ktorí prejavili aktívny záujem o niektorú z problematiky podpory zdravia zoskupení v rôznych záujmových združeniach). Odborní pracovníci úradu pracujúci v oblasti podpory zdravia sú oslovení, aby boli odbornými garantmi spoločných projektov v rámci zvyšovania vzdelávania niektorých komunít obyvateľstva nášho okresu.

10. Vypracovať Rámcový plán úloh verejného zdravotníctva do roku 2010 s harmonogramom plnenia úloh v roku 2007 až 2010.

- pozri úloha č. 9.8 z Programov a projekty úradov verejného zdravotníctva SR.

11. Vypracovať Národný program prevencie obezity a nadváhy.

- pozri úloha č. 9.8 z Programov a projektov úradov verejného zdravotníctva SR.

2. Seminárne školiace akcie

Bratislavský kraj

Pracovníci oddelenia zdravotnej výchovy a Poradni zdravia sa zúčastnili na 17 školiacich akciách. Školiace akcie boli určené na zvýšenie odbornosti pracovníkov.

Trnavský kraj

Seminárnu školiacu činnosť v rámci Trnavského kraja prezentuje 75 školení a 337 prednášok. Vzhľadom na veľký počet akcií vyberám niektoré:

- Trnavský samosprávny kraj – seminár o drogách;
- MKS Piešťany – seminár – „Súvislosti, otázky a odpovede venované prevencii alkoholu, tabaku, marihuany“;
- Jednota dôchodcov Slovenska krajská organizácia v Trnave – konferencia pri príležitosti medzinárodného dňa starších ľudí;
- Obvodný úrad Senica – odborný seminár – „Chráňme sa pred drogovým nebezpečenstvom“;
- Asertivita nielen v komunikácii;
- Nové metódy a formy výučby prevencie AIDS;
- Závislosti a postoje spoločnosti;
- Zdravý životný štýl;
- Choroby v staršom veku;
- Mám 65+ a teší ma, že žijem zdravo;
- Praktické cvičenia študentov TU;
- Konzultácie diplomových prác;
- Odborná prax študentov TU;
- Školiace akcie pre FVZ SZU v Bratislave;

Aktivity odborov podpory zdravia RÚVZ na zlepšenie a posilnenie zdravia detí a mládeže boli zamerané na správny životný štýl, pohybovú aktivitu, prevenciu zubného kazu, zdravú výživu, prevenciu drogových závislostí, prevenciu infekcie HIV/AIDS, výchovu k partnerstvu a rodičovstvu priebežne počas celého roka.

Školenie prvej pomoci sme uskutočnili pre:

- kluby dôchodcov,
- učiteľov základných škôl,
- pracovníkov osvetových stredísk,
- pre verejnosť,
- materské centrá.

Zabezpečili sme rozšírenie ordinačných dní a presunutie času poradenstva na poobedňajšie hodiny, práca poradne zdravia - formou výjazdov, diskusné sústreďenia, zlepšovanie materiálno-technického vybavenia poradenského centra, pre informačné, intervenčné aj propagačné aktivity.

Trenčiansky kraj

Pracovníci OPZ pôsobili:

- 25. 1. 2007 na školení vedúcich pracovníkov MŠ v Metodicko-pedagogickom centre Pod Sokolicami v Trenčíne. Školenie sa týkalo hygieny v MŠ.
- Workshop na MZ SR Bratislava 29.-31.01.2007 na tému „Budovanie kapacít v podpore zdravi v strednej a východnej Európe“. Prednesený príspevok - Podpora zdravia v kontexte verejného zdravotníctva v Slovenskej republike“.
- 15. 2. 2007 – prednesená téma: „Srdcovo-cievne ochorenia, rizikové faktory a prevencia“ – pre koordinátorov ŠPZ v Bánovciach nad Bebravou.
- Seminár Ústavu zdravotníctva a ošetrovateľstva, 16.03.2007.
- Seminár Metodicko pedagogického centra v Trenčíne 20.03.2007.
- V mesiaci marec- apríl OPZ PB uskutočnilo na V.ZŠ a SZŠ v Považskej Bystrici séria prednášok s besedami k problematike - " O vplyve pohybu na zdravie" s cieľom vytvoriť správne pohybové návyky u žiakov II. stupňa a študentov 2.- 3. ročníka v spolupráci s ich pedagógmi.
- 12. 4. 2007 na seminári pre učiteľky MŠ V Novom Meste nad Váhom boli odprednášané témy: „Predlekárska prvá pomoc“ a „Zdravá výživa“.
- Školenie riaditeľov základných a stredných škôl v Trenčianskom kraji, Patrovec 13.04.2007. Prednesený príspevok „Význam pohybu v bežnom živote“ a propagácia súťaže Vyzvi srdce k pohybu.
- Vedecká konferencia „Ošetrovateľstvo a zdravie“. Trenčín, 19.4.2007
- Celoštátna konferencia: Riziká z potravín, Trenčín, 19.4.2007
- Cyklické školenie pedagogických pracovníkov, Metodicko pedagogické centrum Trenčín, 17.04.2007, téma „Zdravý životný štýl a rodinné prostredie“.
- Na výstave MEDIPHARM 3. 5. 2007 – propagácia súťaže „Vyzvi srdce k pohybu“.
- VI. Celoštátna odborná konferencia Medicínsko- technických pracovníkov SR, 03.-04.4.5.2007, Trenčín.
- 29. 5. 2007 „Škodlivosť fajčenia a prevencia drogovej závislosti“ - pre preventistov policajného zboru. Pracovné stretnutie sa konalo v rámci preventívneho projektu PZ „Správaj sa normálne“ v Hornej Marikovej .
- Akadémia vzdelávania Trenčín, 12.09..2007, „Tetanus stále nebezpečný“.
- 34. Dni zdravotnej výchovy MUDr. Ivana Stodolu 3. - 4. októbra 2007 v Účelovom vzdelávacom zariadení SZU v Modre - Harmónii. „Podpora zdravia u seniorov“.
- 23. 10. 2007 a 29. 10. 2007 - „Návykové látky za volantom“ pre účastníkov kurzu Autoškoly Trenčín.
- Hotelová škola Trenčín, 14.11.2007, „Infekčné ochorenia a ich prevencia“.
- 15. 11. 2007 – školenie v rámci odbornej prípravy príslušníkov Policajného zboru na tému „Prevencia fajčenia a alkoholizmu, legislatívnou úpravou uvedenej problematiky, súčasná situácia v danej oblasti medzi školskou mládežou“ v Tatranskej Lomnici.
- Oboznámenie a spropagovanie činnosti odporu podpory zdravia - pre študentky Trenčianskej univerzity odb. ošetrovateľstvo.
- 23. 11. 2007 školenie pedagógov v Trenčianskych Tepliciach – téma: „Racionálna výživa detí“.

- Cyklické školenie koordinátorov drogových závislostí Krajskej pedagogicko psychologickej poradne, Kvet zdravia Tr.Teplice, 23.11.2007, Životný štýl a predchádzanie rizikám v každodennom živote.
- ODA, pedagogickí pracovníci – seniory, 29.11.2007 „Prevencia onkologických ochorení“.
- Výstavnisko TMM, Trenčín, 01.12.2007, „Uplatňovanie zákona o ochrane nefajčiarov v zariadeniach spoločného stravovania“.

Nitriansky kraj

Všetci pracovníci oddelení sa pravidelne zúčastňujú odborných seminárov RÚVZ.

RÚVZ Komárno:

Oddelenie dlhodobo spolupracuje s Okresnou koordinátorkou prevencie drogových závislostí na ZŠ. V roku 2007 sa zúčastnili okresného stretnutia koordinátorov prevencie na ZŠ, kde prezentovali vybrané novinky z oblasti závislostí.

Pracovníci OPZ realizovali 2 prednášky na seminári v RÚVZ: „Rakovina prsníka a jej prevencia“ a „Drogová scéna na Slovensku“.

RÚVZ Levice:

Oddelenie sa podieľalo na školení pracovníkov SČK a laikov – 14 krát.

Na seminári pracovníkov RÚVZ pripravili pracovníčky prednášky na témy: Eliminácia TK nefarmakologickou formou, Antioxidanty v strave – ich význam v prevencii.

RÚVZ Nitra:

Aktívna účasť na 34. dňoch I. Stodolu: Poster autori Schultzová, P. Gregušová A., RÚVZ Nitra „Analýza výsledkov Poradne zdravia za I. polrok 2007“.

RÚVZ Nové Zámky:

Oddelenie spolupracuje s Okresnou koordinátorkou prevencie drogových závislostí na ZŠ. Aj v roku 2007 sa zúčastnil okresného stretnutia koordinátorov prevencie drogových závislostí na ZŠ.

RÚVZ Topoľčany:

Oddelenie v spolupráci s oddelením hygieny životného prostredia zorganizovalo seminár v RÚVZ pre zamestnancov úradu s aktuálnymi poznatkami v problematike HIV/AIDS a novou legislatívou.

Žilinský kraj

Seminárna a školiaca činnosť v r.2007 bola väčšinou cielene zameraná na aktuálnu problematiku . Odborné prednášky a semináre sa týkali hlavne problematiky drog, fajčenia, zdravej výživy, stravovania detí, pohybovej aktivity, zdravého životného štýlu, infekčných ochorení a pod. Určené boli hlavne deťom a mládeži, prednášalo sa aj pre dospelú populáciu /pedagógovia, vychovávatelia, seniory/.

V r.2007 bolo pripravených viacero intervenčných aktivít:

OPZ Čadca - v rámci projektu "Stomatohygiena detí predškolského veku" uskutočnili pracovníci odbornú inštruktáž s konkrétnou praktickou ukážkou čistenia zubov pre pedagógov /6/ tak, aby aj pedagógovia ovládali správnu techniku čistenia zubov u detí a pomohli pestovať správne hygienické návyky u svojich zverencov.

OPZ Dolný Kubín - vzdelávanie v podpore zdravia venovali cieľovým skupinám občanov v produktívnom veku a pripravili pre nich prednášky na tému Ochrana osobných údajov a Chybné držanie tela. Pokračovali vo vzdelávaní seniorov v rámci projektu "Mám 65+a teší ma, že žijem zdravo".

OPZ Martin - prednáškovú a konzultačnú činnosť realizovali pracovníci OPZ v rámci výjazdových aktivít podľa záujmu klientov. Väčšinou sa venovali témam - Zdravá výživa, Zdravý životný štýl, Prevencia drogových závislostí, Alkohol, Tabakizmus.

OPZ Liptovský Mikuláš - aktivity pre skupiny pedagógov telesnej výchovy /2x/, pre koordinátorov prevencie drogových závislostí na základných a stredných školách /1x/, pre vedúcich školských jedální /1x/, pre riaditeľky materských škôl /1x/, vzdelávacie semináre pre zdravotné sestry /1x/. Témy aktivít - Nedostatky v stravovaní detí, Vplyv výživy na zdravotný stav, Prevencia užívania tabakových výrobkov a závislosti na nikotíne, Prevencia neinfekčných ochorení zdravým spôsobom života.

OPZ Žilina - seminárnu a vzdelávaciu činnosť pracovníci OPZ v r.2007 orientovali na ďalšie vyškolenie odborníkov pre realizáciu interaktívneho projektu "Hrou proti AIDS".

Pri konkrétnom rozvíjaní projektu bolo v problematike poučených 112 žiakov a niekoľko pedagógov v 4-och školských a mimoškolských zariadeniach.

Odborné vzdelávanie v rámci odborného seminára pracovníci uskutočnili v projekte "Orálne zdravie detí predškolského veku " pre 5 pedagógov a 23 rodičov. Odbornú inštruktáž spojili s konkrétnou praktickou ukážkou čistenia zubov tak, aby rodič a pedagóg techniku správne ovládol a pomohol pestovať správny návyk u svojho dieťaťa.

Banskobystrický kraj

Pracovníčky OPZ v rámci kraja sa zúčastnili na seminároch a školeniach uvedených v bode B – vzdelávanie pracovníkov. Na konferenciách a seminároch majú pracovníčky spravidla aktívnu účasť (postre, prednášky s prezentáciami, diskusné príspevky).

Všetky pracovníčky sa aktívne podieľali na vzdelávacích aktivitách OPZ pre rôzne cieľové skupiny – mládež, študenti, seniori, profesné skupiny, odborná verejnosť a aktívne sa zúčastňovali na odborných konferenciách, seminároch, poradách a diskusných stretnutiach, kde prezentovali výsledky práce odboru, ako aj svojich prieskumov a analýz.

- Na pôde OPZ v **Banskej Bystrici** sa tradične organizuje vzdelávanie VŠ študentov Fakulty environmentalistiky Technickej univerzity vo Zvolene a študentov ekológie FPV UMB v Banskej Bystrici,
- V rómskej komunite v Telgárte OPZ bolo zorganizované školenie pre obyvateľov v záujme zvýšenia ochrany a podpory zdravia, preberala sa problematika poskytovania prvej pomoci, hygieny a prevencie šírenia nákaz, správnej výživy, zdravého životného štýlu a prevencie chronických ochorení, odvykania od fajčenia a iných závislostí a ďalšie témy dôležité pre ozdravenie života v rómskej osade.
Niektoré ZV témy (poskytovanie 1. pomoci, prevencia úrazov, nákazlivých ochorení a starostlivosť o choré dieťa) boli odprednášané aj v iných rómskych komunitách (KOTVA v Banskej Bystrici, Ponická Huta).
- Na SZU V Banskej Bystrici odprednášala lekárka OPZ 5 hodín na tému Podpora zdravia pre študentky bakalárskeho štúdia odboru Ošetrovatelstvo a viedla 1 praktické cvičenie
Aktivity inštruktorky ZV v Brezne :
- Zúčastnila sa snemu SČK a zasadnutí výkonnej rady SČK
- Spoluorganizovala a viedla ošetrovateľský kurz pre nezamestnané ženy okresu Brezno – 27 dní po 7 hodín + praktické cvičenia a skúška, v spolupráci s Úradom práce v Brezne a Akadémiou vzdelávania v Banskej Bystrici
- 8 školení pre policajtov okresu Brezno v poskytovaní 1.pomoci
- Preškolenie inšpektorov OBP v Banskej Bystrici v poskytovaní 1.pomoci

- 5 školení pre budúcich vodičov v poskytovaní 1.pomoci
- 7 školení pre učiteľov zdravotníkov – lektorov zdravotnovýchovných tém v rámci etickej výchovy – Ovplyvňovanie životného štýlu
- Cyklické školenia učiteľov – koordinátorov projektu Zdravé školy v okrese Brezno
Témy: Pohybová aktivita, Zdravá výživa, Výchova k partnerstvu a rodičovstvu a prevencia sexuálne prenosných chorôb
- 2 školenia v poskytovaní 1. pomoci pre rómske komunitné asistentky
- 1 školenie v poskytovaní 1.pomoci pre pracovníkov RÚVZ BB

V okrese Lučenec :

V spolupráci s p. riaditeľom IV. ZŠ v Lučenci zorganizovali preškolenie pedagógov ohľadom zlepšovania preventívnych opatrení pri výskyte neinfekčných chorôb so zameraním na pedikulózu.

V spolupráci s oddelením HDM na vybraných MŠ okresov LC a PT / Cinobaňa , Lučenec /, pokračovali v monitorovaní zdravotného stavu orálneho zdravia, zdravotno – výchovné pôsobenie u detí predškolského veku.. Zozbierali dotazníky 45 od detí a 4 vstupné, 4 výstupné od pedagógov.

Prednášková činnosť :Domov dôchodcov Tuhárske námestie – Najčastejšie sa vyskytujúce ochorenia v letnom období (Dyzentéria, Salmonelózy, Borelióza)

Domov dôchodcov Sušany – Najčastejšie sa vyskytujúce ochorenia v letnom období (Dyzentéria, Salmonelózy, Borelióza)

Prešovský kraj

Pracovníci OPZ sa zúčastnili seminárov a školení, ktoré sú uvedené v časti vzdelávanie pracovníkov.

Košický kraj

Výchovno-vzdelávaciu činnosť bola v RÚVZ so sídlom v Košiciach realizovaná pre široké vekové spektrum obyvateľstva, od predškolského veku, cez mladší a starší školský vek (základné a stredné školstvo), po dospelú populáciu (aj cestou poradenských služieb pre verejnosť) s cieľom zvyšovania ich zdravotného uvedomenia a formovania postojov a správania sa v zmysle zdravého spôsobu života. Na základných a stredných školách boli realizované skupinové edukačné aktivity – prednáškové činnosti doplnené o aktivizačné metódy k 7 zdravotno-výchovným témam, ku ktorým boli zároveň pripravené a distribuované propagačno-náučné materiály. Intervenovaných bolo spolu 2652 žiakov z 19 základných škôl (I. a II. stupňa) a 556 študentov z 10 SŠ..

V rámci prednáškovej činnosti bolo na RÚVZ so sídlom v Spišskej Novej Vsi vykonaných 152 prednášok. Prednášky boli obsahovo zamerané na prevenciu srdcovo-cievnych ochorení, orálneho zdravia a prevenciu zubného kazu, somatológiu a interné ochorenia, zásady kardiopulmonálnej resuscitácie a prvú pomoc pri život ohrozujúcich stavoch, hygienu a infekčné ochorenia, prevenciu TBC, sexuálne prenosné ochorenia vrátane HIV/AIDS, antikoncepciu, výchovu k partnerstvu, manželstvu a rodičovstvu, rizikové faktory životného štýlu - fajčenie, alkohol a drogy, zdravú výživu a pitný režim, pohybovú inaktivitu, duševné zdravie, psychologické aspekty starnutia a stres ako aj činnosť Poradenského centra zdravia. Poslucháčmi boli deti, rodičia a pedagógovia materských škôl, matky s deťmi, žiaci a učitelia základných škôl, študenti stredných škôl, účastníci rekvalifikačných kurzov „Masér“ a „Opatrovateľ“, deti, mládež a dospelá populácia rómskych osád, koordinátori primárnej prevencie, dospelí a seniori.

Besedy: Na základných, stredných školách, v Centre voľného času, v Materskom centre, v Jednote dôchodcov Slovenska ako aj pre deti a pedagógov materských škôl bolo

vykonaných celkom 227 besied. Pre deti MŠ boli besedy zamerané na hygienu ústnej dutiny, zdravú výživu a prevenciu zubného kazu. Pre seniorov boli prioritné témy starnutia a psychológie ako aj zdravej výživy, pitného režimu a vhodných pohybových aktivít. Pre rómske etnikum boli besedy zamerané na hygienu bývania a stravovania, zdravú výživu, fajčenie, alkohol a drogy, výchovu k partnerstvu, materstvu a rodičovstvu, sexuálne prenosné ochorenia a potrebu absolvovania povinného očkovania detí, mládeže a dospelých. Pre učiteľov a zdravotníkov prvej pomoci na základných a stredných školách sme odborné viedli seminár zaoberajúci sa problematikou prvej pomoci. Pre žiakov základnej školy sme zorganizovali seminár s rovnakou problematikou k Svetovému dňu prvej pomoci. Pre zamestnancov RÚVZ Spišská Nová Ves sme usporiadali semináre na témy: Zvládni svoj stres, Sebapoznanie a riešenie problémov, Charakteristika zdravia, Mladí ľudia a rodina a Životný štýl. V rámci prednáškovej činnosti sme boli prizvaní na rekvalifikačné kurzy opatrovateľov a masérov, ktoré organizuje Územný spolok SČK v Spišskej Novej Vsi, kde sme prednášali na témy - somatológia, anatómia, fyziológia, interné ochorenia, hygiena a infekčné ochorenia. V spolupráci s SČK sme organizovali aj kurzy prvej pomoci pre žiakov základných a študentov stredných škôl.

Na RÚVZ vykonávala AHS p. Vlčáková sériu 8 pohybových kurzov zameraných na prevenciu osteoporózy a posilňovanie svalstva panvového dna pre záujemkyne, predovšetkým ženy v strednom a dôchodkovom veku.

Pred zbierkou, konanej pri príležitosti celoslovenskej kampane „Dni nezábudiek“ v rámci dňa duševného zdravia, ktorú organizujeme v spolupráci s OZ Liga za duševné zdravie a OZ Mladí ľudia a život, sme vykonali odborné školenie určené na prípravu dobrovoľníkov zo stredných škôl v počte 40.

RÚVZ so sídlom v Trebišove realizoval zdravotno-výchovné aktivity u žiakov ZŠ a SŠ, interaktívne besedy, dotazníkové prieskumy, súčasť poradenstva pri ovplyvňovaní životného štýlu klientov PZ v rámci podpory nefajčenia a pomoci pri odvykaní fajčenia. Pokračovalo sa v realizácii lokálneho projektu **INVENAPRA** – intervencie, názory a praktiky žiakov ZŠ v problematike alkohol, fajčenie a drogy. Základné výstupy z realizovaného projektu boli publikované v časopise Verejné zdravotníctvo. Uskutočnený bol dotazníkový prieskum GYTS u 13.-15.ročných žiakov vybraných ZŠ (Malčice, Sobrance) realizovaný podľa usmernení gestora. RÚVZ v Trebišove sa podieľa na riešení projektu Výživový stav obyvateľstva, Programu ozdravenia výživy, projektu Zdravá výživa pre zdravé srdce, programu CINDI (skrining RF neinfekčných ochorení a intervencia do RF životného štýlu klientov PZ aj činnosťou poradne správnej výživy). Zdravotno-výchovné aktivity sa realizujú formou besied a intervencií už u detí a mládeže. Realizovaný bol regionálneho dotazníkového prieskumu „*Anorexia, bulímia – poruchy príjmu potravy – verejno-zdravotný problém*“, základné tézy projektu a výsledky analýz boli prezentované aj na celoslovenskej porade v podpore zdravia na Repiskách

Pracovníci OPZ RÚVZ so sídlom v Michalovciach sa pravidelne zúčastňovali vnútorných odborných seminárov. Na týchto seminároch mali aktívnu účasť 4x s prednáškami: Možnosti prevencie hypertenzie, Poruchy metabolizmu tukov, Úloha poradenských centier v ochrane a podpore zdravia, Program podpory zdravia v znevýhodnených komunitách na Slovensku na roky 2007 – 2015 v realizácii RÚVZ Michalovce. Pracovníci sa zúčastňovali aj krajských odborných seminárov týkajúcich sa zdravotno výchovnej problematiky. Aktívne vystúpili s prednáškami Zdravé rómske matky a Primárna prevencia onkologických ochorení prsníka u adolescentných dievčat. V dňoch 3. – 4.. októbra sa za oddelenie PZ zúčastnili v Modre - Harmónii, odbornej vedeckej konferencie „34. Dni zdravotnej výchovy I. Stodolu“, MUDr. Mária Murárová a komunitní pracovníci. MUDr. Mária Murárová sa zúčastnila dvoch školení v Poprade (február, máj) k Programu

podpory zdravia v znevýhodnených komunitách. V dňoch 21. – 23. novembra sa komunitní pracovníci zúčastnili Tréningu pracovných a komunikačných zručností v Levoči.

Pracovníci oddelenia v RÚVZ so sídlom v Rožňave. sa pravidelne zúčastňujú odborných seminárov v rámci RÚVZ, zasadnutí Purkyňovej spoločnosti, odborných konferencií a iných odborných podujatí v rámci Slovenska, kraja i okresu i vzdelávacích aktivít v rámci Slovenskej zdravotníckej univerzity v Bratislave. Pracovníci sa zúčastnili 15 celoslovenských a regionálnych pracovných a odborných akcií, seminárov, porád resp. konferencií a 26 odborných seminárov SZP i VŠ pracovníkov v rámci RÚVZ resp. Purkyňovej spoločnosti. Na odborných seminároch resp. konferenciách sa aktívne prezentovali 3 prednáškami. Vedúca oddelenia je členkou skúšobnej komisie na preskúšanie odbornej spôsobilosti na vykonávanie epidemiologicky závažných činností. V roku 2007 sa zúčastnila na 27 zasadnutiach komisie.

3. Výskumná a prieskumná činnosť.

Bratislavský kraj

Oddelenie zdravotnej výchovy a Poradní zdravia sa priebežne podieľalo s inými odborními úradu na realizácii úloh Národného programu podpory zdravia vyplývajúci z harmonogramu na rok 2007, pracoviská samostatne neriešili žiadny projekt. Pracovníci sa iba zúčastňovali na monitorovacích aktivitách, ktoré sa zabezpečovali v rámci projektov a úloh určených pre všetky RÚVZ v SR, ako celoslovenská kampaň „Vyzvi srdce k pohybu, aktivity Svetovej zdravotníckej organizácie pod názvom Európsky imunizačný týždeň v čase od 16. do 22.4.2007, dotazníkovú akciu Svetovej zdravotníckej organizácie pod názvom Global Youth Tobacco Survey, ktorá bola zameraná na monitorovanie užívania tabaku a postoja k užívaniu tabaku cielene u mladej generácie. Jednotlivé poradne zdravia v priebehu prvého polroku 2007 sa podieľali aj na monitoringu vzťahu klientov k problematike drogových závislostí a Európske zisťovanie o zdraví formou interview (European Health Interview Survey).

Trnavský kraj

OPZ RÚVZ Trnavského kraja sa v r. 2007 podieľali na celoslovenských projektoch i vlastnej prieskumnej činnosti formou dotazníkov, ankiet alebo retrospektívnych štúdií so zameraním na vedomosti, postoje a motivácie obyvateľstva k rôznym problémom ochrany zdravia, ev. na monitorovanie zdravotného stavu obyvateľstva.

Všetky RÚVZ Trnavského kraja sa podieľali na riešení nasledovných celoslovenských projektoch a prieskumoch:

- projekt: „Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospeléj populácie“ v spolupráci s oddelením hygieny výživy sme zisťovali rizikové faktory zamerané na KVCH s následným poskytovaním individuálneho poradenstva

- dotazníkový prieskum o zdravom životnom štýle obyvateľov v rámci akcií „Dni zdravia“
- dotazník „Životného prostredia a životného štýlu“ v Trnave
- dotazníková anketa na zistenie vedomostí o HIV/AIDS medzi žiakmi SŠ
- analýza vybraných ukazovateľov zdravotného stavu klientov PCZ
- prieskum postoja mládeže k tabaku, alkoholu a drogám
- dotazník „Prevencia drogových závislostí pre Národnú správu o drogách 2007“

- projekt o implementácii ECHIS – European Core Health Interview Survey –vyplnenie dotazníkov zo vzorky 17 respondentov

Výskum a prieskum individuálnych rizikových faktorov, ktoré ovplyvňujú zdravý životný štýl sme realizovali hodnotením tých faktorov, ktoré klient môže ovplyvniť, ktoré nemôže zmeniť a hodnotu rizika (skóre) ovplyvňujúceho zdravie klienta. Získané údaje slúžia k individuálnej intervencii a k následnej edukácii obyvateľstva v regióne.

V základných poradniach zdravia v Trnavskom kraji sme v roku 2007 evidovali 3 282 klientov. Z toho bolo 970 mužov a 2 312 žien. Poradne navštívili klienti celkom 3 465 krát. Z toho prvýkrát navštívilo poradne 2 155 klientov a kontrolné vyšetrenie absolvovalo 1 310 klientov. Najpočetnejšie zastúpená bola veková skupina veková skupina 45-54 (24,2%) a veková skupiny 65 a viac (22,7%).

Testom zdravé srdce (TZS) sme vyhodnotili celkové skóre rizika KVCH u 674 klientov, ktorí mali vyšetrené všetky požadované parametre.

Celkové vyhodnotenie Testu zdravé srdce:

MUŽI

Hladina cholesterolu bola vyšetrená u 955 mužov. Zvýšenú hodnotu sme zaznamenali u 97 mužov (10,2%). Najpočetnejšou skupinou so zvýšenými hodnotami je skupina 45-54 rokov s počtom 28 mužov (28,9%).

Hladina glukózy bola vyšetrená u 864 mužov. Zvýšené hodnoty malo 214 mužov (24,8%). Najpočetnejšou skupinou so zvýšenými hodnotami bola skupina 65 a viacročných 94 klientov (43,9%).

Hladina HDL bola vyšetrená u 342 mužov. U 207 mužov (60%) bola nameraná nižšia hladina ako 1,2 mmol/l. Najviac hodnôt pod 1,2 mmol/l sa vyskytuje vo vekovej skupine 45-54 v počte 49 (27,3%). Nízke hodnoty HDL evidujeme od vekovej skupiny 20-24 rokov.

Hladina triglyceridov bola vyšetrená u 320 mužov. Zvýšené hodnoty malo 74 mužov (23,1%).

Najpočetnejšou skupinou so zvýšenými hodnotami je skupina 45-54 rokov s počtom 20 mužov (27%).

Hodnota BMI bola stanovená u 805 mužov. Nadváhu sme zaznamenali u 336 mužov (41,7%). Obéznych bolo 172 mužov (21,4%). Najväčší počet s nadváhou bol vo vekovej skupine 65 a viac - 103 klientov (30,7%) a s obezitou klientov vo vekovej skupine 65 a viac - 57 klientov (33,1%).

ŽENY

Hladina cholesterolu bola vyšetrená u 2 265 žien. Zvýšené hodnoty boli zistené u 292 žien (12,9%). Konštatujeme, že so stúpajúcim vekom sa zvyšuje hodnota cholesterolu. Najväčší počet zvýšených hodnôt bol v kategórii 55-64 rokov - 107 žien (36,6%).

Hladina glukózy bola vyšetrená u 2 192 žien. Zvýšené hodnoty boli zistené u 482 žien (22%). Najviac zvýšených hodnôt u 184 žien je vo vekovej kategórii 65 a viac (38,2%).

Hladina HDL bola vyšetrená u 734 žien. Hodnoty nižšie ako 1,4 mmol/l malo 393 žien (53,5%). Najviac hodnôt pod 1,4 mmol/l sa vyskytuje vo vekovej skupine od 45-54 rokov v počte 106 klientov (27%). Nízke hodnoty HDL evidujeme od vekovej skupiny 20-24 rokov.

Hladina triglyceridov bola vyšetrená u 669 žien. Zvýšené hodnoty malo 97 žien (14,5%). Najpočetnejšou skupinou so zvýšenými hodnotami je skupina 45-54 rokov s počtom 32 žien (33%).

Hodnota BMI bola stanovená u 2 100 žien. Z toho nadváhu sme zaznamenali u 756 žien (36%), obezitu u 370 žien (17,6%). Najvyššie percentuálne zastúpenie v nadváhe bolo vo vekovej skupine 65 a viac s počtom 237 žien (31,3%) a najviac obéznych je vo vekovej skupine 65 a viac rokov v počte 136 žien (36,8%).

Tlak krvi bol meraný 3 354 klientom, z toho bolo 2 366 žien a 988 mužov. Normálne hodnoty TK boli namerané u 1 743 žien a 676 mužov.

Hypertenziu I. stupňa sme zistili u 152 žien (6,4%) a 70 mužov (7,1%)

Hypertenziu II. stupňa sme zistili u 17 žien (0,7%) a 6 mužov (0,6%)

Hypertenziu III. stupňa sme zistili u 2 žien (0,08%) a 1 mužovi (0,1%)

Opakované vyšetrenia – výsledok intervencií

Opakované vyšetrenia klientov so zvýšenými hodnotami (cholesterolu, glukózy, triglyceridov, HDL- cholesterolu, BMI, TK) vykázali zlepšenie parametrov – úspešnosť intervencie nasledovne :

- cholesterol - 252 klientov (21,6%)
- glukóza - 312 klientov (27,2%)
- triglyceridy - 156 klientov (39,4%)
- HDL cholesterol - 163 klientov (42,2%)
- BMI - 36 klientov (2,9%)
- TKS - 178 klientov (13,5%)
- TKD - 221 klientov (16,8%)

Dotazník životnej pohody WHO

Dotazník vyplnilo 699 klientov. Hodnotením duševného stavu sme zistili, že 66 klientov (9,42%) vyšetrených je zahrnutých do rizikových skupín – má teda zvýšenú stresovú záťaž. V porovnaní s predchádzajúcim obdobím konštatujeme mierny nárast stresovej záťaže o 0,6%.

Fagerstromov dotazník závislosti na nikotíne (FTQ)

Dotazník vyplnilo 100 klientov. Najviac klientov bolo zaradených do skupiny so slabou závislosťou 54,0%. Do kategórie silnej a ž veľmi silnej závislosti spadá 22,0% klientov, 49,0% opýtaných fajčí 10- 25 cigariet denne. Dotazníkom vyhodnocujeme hlavné prejavy a stupeň závislosti na nikotíne.

Dotazník životného štýlu

Oproti minulému roku sa zmenilo poradie medzi najčastejšie uvádzanými problémami, ktoré trápia obyvateľov mesta Trnavy. Prvé miesto jednoznačne zaujala doprava 27,5% a za ňou pokračujú problémy s hlukom 26,5% a ovzdušie 17,5%. Uvedené 3 najvyššie hodnoty, ktoré podľa obyvateľov najviac ohrozujú životné prostredie sa v porovnaní s predchádzajúcim obdobím podstatne nezmenili.

Na „Dňoch zdravia 2007“ poriadaných mestom Trnava, RÚVZ so sídlom v Trnave ako spoluorganizátor tohto podujatia zabezpečoval zdravotno-výchovné aktivity formou poradenstva jednotlivých odborov a oddelení.

Najväčší záujem širokej vrstvy obyvateľstva bol o vyšetrenie v poradni zdravia a vyšetrenie vody a zeleniny.

V základnej poradni bolo vyšetrených 212 klientov, z toho 156 žien (73,6%) a 56 mužov (26,4%).

Záujem o vyšetrenie a poradenstvo v najväčšom počte prejavili obyvatelia mesta vo vekovej kategórii 65 a viac roční a ďalšou najpočetnejšou kategóriou bola veková kategória 45 až 54 ročných.

Počet vyšetrených mužov sa v porovnaní za predchádzajúce roky zvýšil, avšak ako vidieť, naďalej prevažuje počet vyšetrených žien.

Podľa vzdelania môžeme konštatovať, že najviac vyšetrených 58,7% bolo stredoškolsky vzdelaných klientov, 18,8% vysokoškolsky vzdelaných, 15,1% malo najvyššie ukončené základné vzdelanie a 7,4% učňovské vzdelanie.

Z uvedeného prehľadu vyplýva, že záujem o svoje zdravie prejavujú hlavne seniori, ktorých počet aj štatisticky v populácii obyvateľstva stúpa.

V Teste zdravé srdce sme vyhodnocovali a porovnávali hodnoty získané antropometrickými meraniami a biochemickým vyšetrením s predchádzajúcim obdobím .

Hodnoty cholesterolu v sledovanom súbore vykazovali normálne hodnoty u 52,35%, hraničné a zvýšené hodnoty u 47,65% klientov.

Cukor v krvi vykazoval normálne hodnoty u 85,85%, hraničné a zvýšené hodnoty boli u 14,15% klientov.

BMI – index telesnej hmotnosti (normálna váha, nadváha, obezita) hodnoty do 25 sme namerali u 42,4% klientov, hodnoty 25-30 u 44,3% klientov a hodnoty nad 30 u 13,3% klientov.

Percentuálne množstvo telesného tuku bolo merané prístrojom OMRON 128 klientom, vykazuje nasledovné kategórie: štíhly 5,5%; normálny 19,8%; hraničný 20,9% a obézny 53,8%.

Tlak krvi – hodnoty tlaku krvi vykazujú normálne hodnoty u 63,2% a vysoký krvný tlak u 36,8% klientov.

Pohybová aktivita – menej ako 1 krát týždenne 15,6%; 1-2krát týždenne 23,1% a viac ako 2 krát v týždni 61,3%.

Dotazník životnej pohody WHO – poukazuje na skóre duševného stavu. 6,6% vyšetrených spadá do rizikových skupín - má teda zvýšenú stresovú záťaž, čo je v porovnaní s predchádzajúcim obdobím pokles o 3,4%. Môžeme teda povedať, že skóre duševného stavu sa u obyvateľov vylepšilo.

Dotazník životného štýlu – oproti minulému roku sa zmenilo poradie medzi najčastejšie uvádzanými problémami, ktoré trápia obyvateľov mesta Trnava. Prvé miesto jednoznačne zaujala doprava 27,5% a za ňou pokračujú problémy s hlukom 26,5% a ovzdušie 17,5%. Uvedené 3 najvyššie hodnoty, ktoré podľa obyvateľov najviac ohrozujú životné prostredie sa v porovnaní s predchádzajúcim obdobím podstatne nezmenili.

V porovnaní s predchádzajúcim ročníkom Dní zdravia konštatujeme zvýšenie počtu vyšetrených klientov. Záujem o vyšetrenie a poradenstvo v najväčšom počte prejavili obyvatelia mesta vo vekovej kategórii 65 a viac roční a ďalšou najpočetnejšou kategóriou bola veková kategória 45 až 54 ročných. V porovnaní počtu vyšetrených mužov a žien prevažuje počet vyšetrených žien. Zloženie klientov podľa vzdelania zostalo nezmenené. V sledovanom súbore sa znížilo percento zvýšených hodnôt cholesterolu a cukru v krvi.

Hodnoty BMI ako aj percentuálne množstvo telesného tuku vykazujú nárast klientov s nadváhou a štíhlych klientov a zároveň vykazujú pokles výskytu obezity.

Vyšetrenie klientov a individuálne poradenstvo poskytované klientom v jednotlivých poradniach prebiehalo v XII. ročníku „Dní zdravia“ na vysokej kvalitatívnej úrovni, dodržali sme správne podmienky a dobu odberu krvi pri vyšetrení (na lačno) a počet vyšetrovaných ukazovateľov a poradenstiev.

Dni zdravia boli spropagované v masmédiách, regionálnej tlači, na webových stránkach RÚVZ a Mestského úradu v Trnave. Splnili hlavný cieľ ovplyvniť vedomie obyvateľov mesta i širokého okolia k aktívnej účasti na ochrane a podpore svojho zdravia.

Deň zdravia mesta Hlohovec - antropometrické vyšetrenia, biochemické vyšetrenia, štandardné meranie TK, analýzu vydychovaného vzduchu prístrojom MICRO CO a meranie percentuálneho množstva telesného tuku sme zadali do Testu zdravé srdce. Prístrojom Reflotrón sme u 44 klientov urobili 88 vyšetrení na cholesterol a glukózu, poradenstvo bolo poskytnuté 173 klientom o význame rizikových faktorov s odporúčaním návštevy v poradni na odvykanie od fajčenia, optimalizácie pohybovej aktivity, na zvládanie stresu.

V súčasnom období sa do projektu „**Školy podporujúce zdravie**“ zapojili v okresných mestách materské školy, základné školy, stredné a učňovské školy. Ďalšie monitorovanie a analyzovanie zdravotného správania sa obyvateľov sme realizovali formou Dňa zdravej školy I. Krasku Trnava – Modranka, Dňa zdravia Vančurova ul., ZŠ a MŠ Križovany nad Dudváhom.

V spolupráci so VŠZP v Trnave sme uskutočnili formou výjazdu poradne zdravia do obce Madunice zdravotno-výchovnú akciu spojenú s vyšetrovaním klientov (antropometrické merania, biochemické vyšetrenia cholesterolu a cukru v krvi), stanovenie indexu telesnej hmotnosti BMI a centrálnej obezity WHR, určovanie % množstva telesného tuku, meranie TK a individuálnym poradenstvom v oblasti zdravého životného štýlu podľa zistených rizikových faktorov. Vyšetrenia sa zúčastnilo 34 klientov, výsledky boli spracované v počítačovom programe TZS.

Sledovanie výživového stavu obyvateľstva

Cieľom projektu ako je už uvedené v kapitole projekty, bolo zistenie rizikových faktorov zameraných na kardiovaskulárne ochorenia. Týmto projektom bolo sledovaných a vyšetrených 117 klientov. Z celkového počtu vyšetrených sme u 15 klientov čo je 12,8% zistili zvýšené riziko vzniku KVCH.

Odpočet projektu „Hrou proti AIDS“ – hodnotenie dotazníkového prieskumu o znalostiach, postojoch a rizikovom správaní vo vzťahu k HIV/AIDS.

Projekt **GLOBAL YOUTH TABACCO SURVEY** – realizovali sme monitoring užívania tabaku na 3. ZŠ dotazníkovým prieskumom u detí vo veku 13-15 rokov v počte 405 dotazníkov.

Projekt **ECHIS** – European Core Health Interview Survey – zapojili sme sa do projektu európskej únie formou anonymného dotazníkového prieskumu (17 dotazníkov) zameraný na zisťovanie zdravotného stavu a rizikových faktorov v krajinách EU.

Trenčiansky kraj

Prieskum **GYTS** – prieskum uskutočnený na školách:

Bánovce nad Bebravou, Partizánska,
Melčice Lieskové,
Dubnica nad Váhom – Pod Hájom,
Trenčín – Piaristické Gymnázium

Prieskum je súčasťou globálneho monitorovania užívania tabaku vypracovaného a koordinovaného SZO a Centrom pre kontrolu chorôb a prevenciu v USA.

Projekt **ECHIS**- European Core Health Interview Survey - RÚVZ so sídlom v Trenčíne, Pov. Bystrici i v Prievidzi sa zapojili do monitorovania európskeho prieskumu zdravia. Ide o projekt Európskej únie zameraný na monitorovanie zdravotného stavu a determinantov zdravia v jednotlivých krajinách EÚ. Pilotný projekt sa uskutočnil v čase od 27.-14. septembra 2007. Jeho cieľom bolo nastaviť projekt na rovnaký obsah a metódy používané v SR i EÚ. Vzorka obsahovala 612 respondentov z celého Slovenska, na každý RÚVZ pripadlo 17 dotazníkov, pri ktorých boli dodržané kritéria zadania pre jednotlivé RÚVZ týkajúce sa veku, pohlavia, bydliska a vzdelania.

Nitriansky kraj

RÚVZ Komárno:

Oddelenie v spolupráci s oddelením hygieny detí a mládeže - realizovalo dotazníkový prieskum GYTS. Prieskum sa zameriaval na monitorovanie užívania tabaku, faktorov s ním asociovaných ako aj odrazu opatrení kontroly tabaku u populácie 13-15 ročných detí.

Na základe spolupráce Úradu verejného zdravotníctva SR so Štatistickým úradom RÚVZ v Komárne sa zúčastnilo projektu ECHIS. Projekt bol zameraný na zisťovanie zdravotného stavu a rizikových faktorov v krajinách EÚ vo forme anonymnej dotazníkovej štúdie.

V roku 2007 pokračovala úloha „Sledovanie výživového stavu vo vybraných skupinách obyvateľstva SR“. Pri realizácii uvedeného projektu OPZ zabezpečovalo vyšetrenie biochemických a fyzikálnych parametrov.

RÚVZ Levice:

Projekt ECHIS - Európsky prieskum zdravia. Podklad dotazníka tvoril dotazník EÚ, preto bol pracovníkmi RÚVZ v SR opravený a prispôsobený podmienkam SR.

Sledovanie výživového stavu vybraných skupín dospeljej populácie SR – bolo zozbieraných a vyhodnotených v programe Alimenta 80 dotazníkov.

Zlepšenie zdravotného stavu obyvateľov okresu Levice – v roku 2007 bolo záverečné spracovanie údajov získaných z dotazníka odoslané na ÚVZ SR v Bratislave. Výstupy projektu boli prezentované na konferencii Stodolove dni. Na základe výsledkov vykonávame naďalej cieľnú intervenciu u obyvateľov okresu Levice.

RÚVZ Nitra:

Oddelenie Podpory zdravia sa v roku 2007 na danej činnosti nepodieľalo.

RÚVZ Nové Zámky:

OPZ - v spolupráci s oddelením hygieny detí a mládeže - realizovalo dotazníkový prieskum GYTS.

Oddelenie sa zúčastnilo projektu ECHIS. Oddelenie sa spolupodieľalo na úlohe „Sledovanie výživového stavu vo vybraných skupinách obyvateľstva SR“. Pri realizácii uvedeného

projektu OPZ zabezpečovalo vyšetovanie biochemických a fyzikálnych parametrov u 80 respondentov.

RÚVZ Topoľčany:

Global Youth Tobacco Survey 2007 - monitoring fajčenia žiakov 7. - 9. ročníka vo vybraných školách. Koordinátorom projektu bola Jesseniova lekárska fakulta v Martine.

Projekt ECHIS - projekt Európskej únie zameraný na zisťovanie zdravotného stavu a rizikových faktorov v krajinách EÚ. Spolu s respondentmi sme vyplnili 17 dotazníkov.

Aktívna účasť – Stodolove dni: Včasná identifikácia rizikových faktorov v detstve z hľadiska prevencie kardiovaskulárnych ochorení /MUDr. Harineková, Mgr. Bielichová, Trenčanská/

Žilinský kraj

Pracoviská OPZ v Žilinskom kraji / MT, LM, ZA/ sa aktívne zapojili do celosvetového projektu GYTS /máj - jún 2007/. Projekt bol zameraný na monitorovanie užívania tabaku u školskej mládeže vo veku 13 - 15 ročných. problematiku užívania a závislosti školskej mládeže na tabaku zisťovali pracovníci prostredníctvom dotazníkov, ktoré pre projekt pripravilo Svetové centrum prevencie v Atlante /USA/. Do projektu bolo zapojených 12 vybraných základných škôl v okresoch Žilina, Martin, L.Mikuláš a cca 1000 žiakov. Výsledky štúdie zatiaľ nemáme k dispozícii.

V mesiacoch august - september 2007 sa realizoval pilotný projekt ECHIS, na plnení ktorého sa podieľali všetky pracoviská OPZ v Žilinskom kraji /CA,DK,MT,LM a ZA/. Cieľom projektu bolo zisťovanie zdravotného stavu obyvateľstva a rizikových faktorov zdravia v krajinách EÚ. Prostredníctvom obsiahlych dotazníkov bolo vybraných pre každý okres 17 respondentov v presne určených vekových skupinách - celkom 85 .

Spracované dotazníky boli podľa pokynov odoslané na ÚVZ SR a Štatistický úrad SR. V projekte sa bude pokračovať aj v roku 2008.

Banskobystrický kraj

Všetky pracoviská podpory zdravia v kraji „boli zapojené do realizácie projektu „Sledovania výživového stavu vybraných skupín dospelých populácie SR“ v spolupráci s oddelením hygieny výživy, v rámci tohto projektu – antropometrické a biochemické vyšetrenie, vyplnenie dotazníkov, odborné poradenstvo po získaní výsledkov a individuálna intervencia (80 respondentov).

V Banskej Bystrici OPZ spracoval dáta zo súťaže Vyzvi srdce k pohybu za celé Slovensko, od 1305 účastníkov. Vyhodnotenia boli čiastočne dokončené a prezentované už v roku 2007, ďalšie analýzy prebiehajú a budú k dispozícii v priebehu r. 2008.

Pracovníčky Odboru podpory zdravia RÚVZ BB v rámci celosvetového projektu GLOBAL YOUTH TOBACCO SURVEY (GYTS) v mesiaci máj zmonitorovali fajčenie u 483 žiakov 4 ZŠ a jedného gymnázia. Prieskum sa uskutočnil v určených lokalitách u detí vybraných vekových kategórií.

Lučenec: V spolupráci s HDM uskutočnil dotazníkový prieskum u rodičov a pedagógov detí u detí / 50 v MŠ Cinobani a v Lučenci ohľadne správnej hygieny dutiny ústnej a konzumovaní sladkostí respondentov /, a prieskum o fajčení na stredných školách v okrese LC a Poltár.

Prieskum o životnom štýle v rámci akcie Vyzvi srdce k pohybu – zisťovanie pohybovej aktivity dotazníkovým prieskumom (50 respondentov)

Prešovský kraj

RÚVZ Prešov

- GYTS – celosvetový prieskum zameraný na monitorovanie užívania drog – realizovaný dotazníkovou formou v ZŠ Jarovnice, ZŠ Čsl. Armády v Prešove, ZŠ Bzenov.
- Program podpory zdravia znevýhodnených komunit na Slovensku – prieskum životného štýlu a zdravotného stavu , dotazníkom formou riadeného rozhovoru v počte 200 Rómov 100 mužov a 100 žien podľa vekových skupín od 18 rokov do 65 a viac.
- Projekt Hrou proti AIDS – dotazníková forma , vstupný a výstupný dotazník v počte 569.

RÚVZ Bardejov

- Projekt ECHIS (European Core Health Interview Survey) – respondenti nad 18 rokov, 17 dotazníkov.

RÚVZ Humenné

- regionálny monitoring vedomostí o drogách a prvé skúsenosti s drogami, žiaci 8. a 9. ročníkov ZŠ.

RÚVZ Poprad

- analýza listov o prehliadke mŕtveho z okresov Poprad, Kežmarok a Levoča. V roku 2007 bolo spracovaných 921 listov okresu Poprad, 515 z okresu Kežmarok a 233 listov z okresu Levoča. Z listov sa zisťujú najčastejšie príčiny úmrtia obyvateľstva okresov ako celku a samostatne majoritnej a minoritnej (Rómskej) populácie,
- analýza výskytu vrodených vývojových chýb z okresov Poprad, Kežmarok a Levoča zo štatistických hlásení zasielaných z novorodeneckých oddelení NsP,
- Program podpory zdravia znevýhodnených komunit na Slovensku – prieskum životného štýlu a zdravotného stavu , dotazníkom formou riadeného rozhovoru v počte 206 Rómov podľa vekových skupín od 18 rokov do 65 a viac,
- Európsky školský prieskum o tabaku, alkohole a drogách (ESPAD 2007) – 272 dotazníkov,
- Prevalencia fajčenia, užívania alkoholu a drog – forma prieskumu štandardizovaný dotazník u 601 žiakov ZŠ , u 155 žiakov SOU a u 83 dievčat Dievčenskej odbornej školy, 77 učiteľov vyjadrilo svoje názory a postoje k danej téme dotazníkom TAD 3.

RÚVZ Svidník

- ECHIS (EUROPEAN CORE HEALTH INTERVIEW SURVEY)– dotazníková anonymná štúdia na zisťovanie zdravotného stavu a rizikových faktorov v krajinách EU u respondentov nad 18 rokov v počte 17,
- dotazníkový prieskum v rámci projektu „Monitorovanie zdravotného stavu orálneho zdravia, zdravotno-výchovné pôsobenie u detí predškolského veku“.

RÚVZ Stará Ľubovňa

- ECHIS – dotazníková anonymná štúdia na zisťovanie zdravotného stavu a rizikových faktorov v krajinách EU u respondentov nad 18 rokov v počte 17.

RÚVZ Vranov nad Topľou

- ECHIS – dotazníková anonymná štúdia na zisťovanie zdravotného stavu a rizikových faktorov v krajinách EU u respondentov nad 18 rokov v počte 17,
- prieskumná úloha „Sledovanie stavu výživy vybraných vekových skupín dospelých populácie“, cieľová skupina stredne ťažko pracujúci respondenti, 80 klientov vo veku 19 – 60 rokov. Každému klientovi bol vypracovaný klinicko-somatický dotazník a záznamový list o biochemickom vyšetrení.

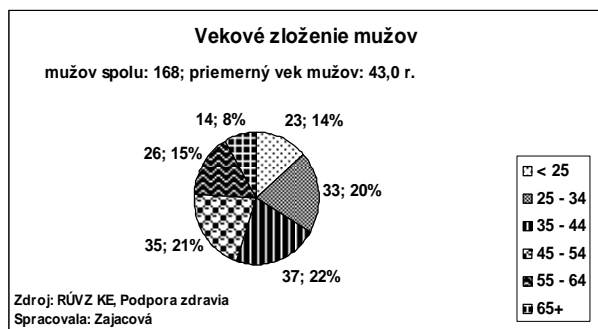
Košický kraj

RÚVZ so sídlom v Košiciach.

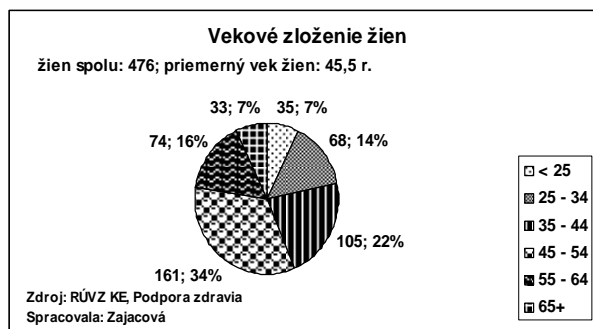
Analýza rizikových faktorov metabolického syndrómu vybraných klientov Stabilnej poradne zdravia v roku 2007. (OPZ)

Súbor tvorilo 168 mužov a 476 žien, u ktorých boli zrealizované vyšetrenia všetkých biochemických a antropometrických parametrov. Vekové zloženie súboru je znázornené na grafe č. 1 a 2.

Graf č. 1

Graf č. 2

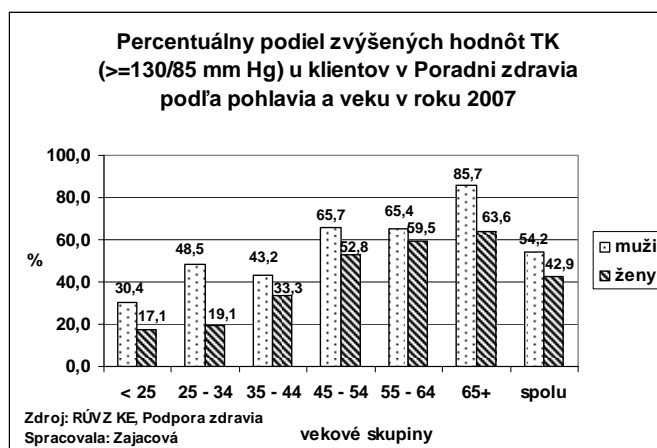
Metabolický syndróm je definovaný ako súbežný výskyt viacerých klinických príznakov, v ktorého jadre je abdominálna obezita a inzulínová rezistencia. Je významným rizikovým faktorom rozvoja kardiovaskulárnych ochorení a diabetes mellitus II. typu. Diagnostické kritériá metabolického syndrómu sú:

1. Abdominálna obezita definovaná na základe obvodu pásu: muži > 94 cm, ženy > 80 cm
2. Triacylglyceroly (TAG): > = 1,7 mmol/l
3. HDL cholesterol: muži < 1,0 mmol/l, ženy < 1,3 mmol/l
4. Zvýšený krvný tlak: > = 130/85 mmHg
5. Glykémia nalačno: > = 5,6 mmol/l

Pri splnení dvoch z uvedených kritérií je pravdepodobnosť definície metabolického syndrómu vysoká, s prítomnosťou ďalších kritérií ďalej stúpa.

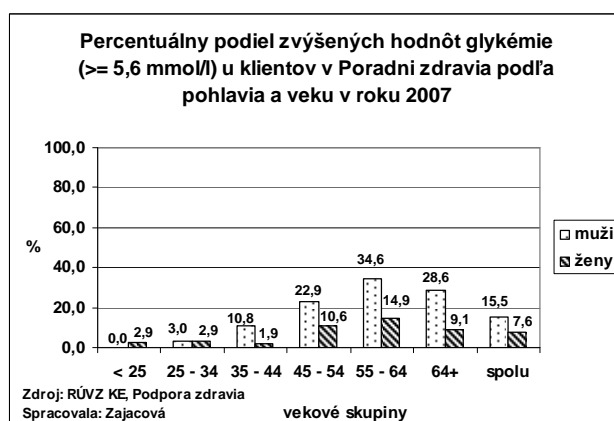
Na grafe č. 3 je znázornený percentuálny podiel zvýšených hodnôt tlaku krvi podľa veku a pohlavia. U mužov aj u žien so stúpajúcim vekom stúpa podiel klientov so zvýšenými hodnotami tlaku krvi, pričom u mužov je tento podiel v každej vekovej skupine vyšší. Alarmujúci je vysoký podiel vo vekových skupinách 55 – 64 a 65+ ročných, nakoľko sa v dvoch tretinách jedná o liečených hypertonikov so zle nastavenou liečbou, resp. nedisciplinovanosť v užívaní predpísanej liečby.

Graf. č. 3

Percentuálny podiel zvýšených hodnôt glykémie, ako aj priemerné hodnoty hladiny glukózy v krvi sa pri analýzach údajov získaných činnosťou Poradne zdravia ukazujú ako najlepšie, z grafu č. 4 vyplýva, že vekovou skupinou s najvyšším podielom zvýšených hladín sú muži vo veku 55 – 64 rokov, u žien v rovnakej vekovej skupine je tento podiel 14, 9%.

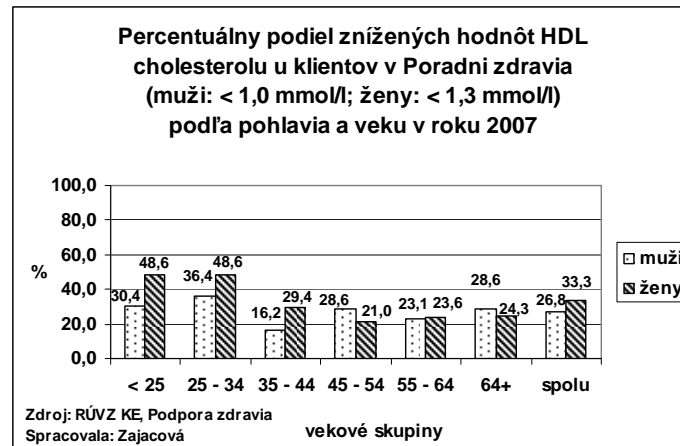
Graf č. 4

Percentuálny podiel znížených hladín HDL cholesterolu je najvyšší u žien v najmladších vekových skupinách, kde dosahuje takmer 50% (graf č. 5). Vzhľadom na skutočnosť, že tento ukazovateľ je považovaný v odbornej verejnosti za najvýznamnejší rizikový faktor

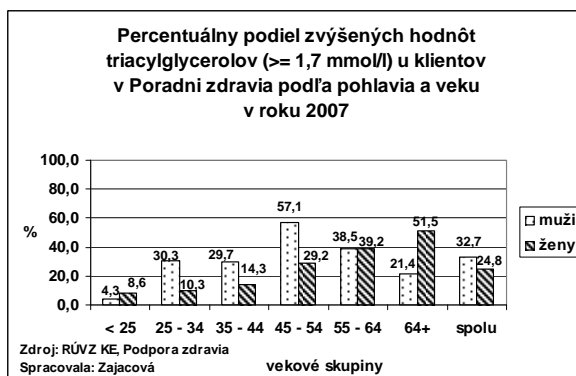
metabolického syndrómu a zároveň pomerne ťažko ovplyvniteľný (pozitívny vplyv má fyzická aktivita, nefajčenie, niacín a chróm), tento výsledok musíme zohľadniť pri ďalších intervenčných aktivitách a činnosti poradne.

Graf č. 5

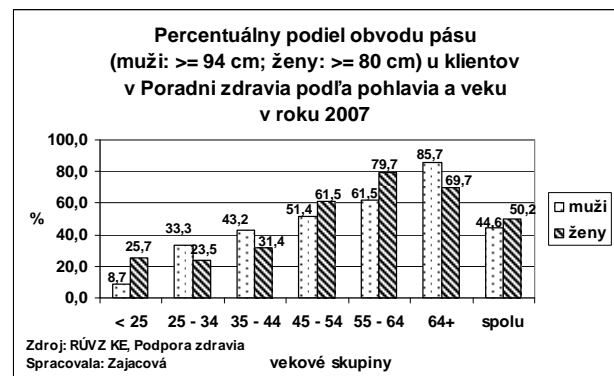

Percentuálny podiel zvýšených hodnôt triacylglycerolov u žien stúpal v závislosti od stúpajúceho veku, podobne ako u ukazovateľa „obvod pása“, ale u tohto ukazovateľa bol percentuálny podiel zvýšených hodnôt vo všetkých vekových skupinách dvojnásobne vyšší (grafy č. 6 a 7). U mužov bol percentuálny podiel zvýšených hodnôt najvyšší vo vekovej skupine 45 – 54 ročných, čo sa pri pohľade na všetky parametre metabolického syndrómu ukazuje ako najrizikovejšia veková skupina. U ukazovateľa „obvod pása“ stúpal percentuálny podiel zvýšených hodnôt so stúpajúcim vekom, podiel bol veľmi podobný ako u parametra „tlak krvi“.

Graf č. 6

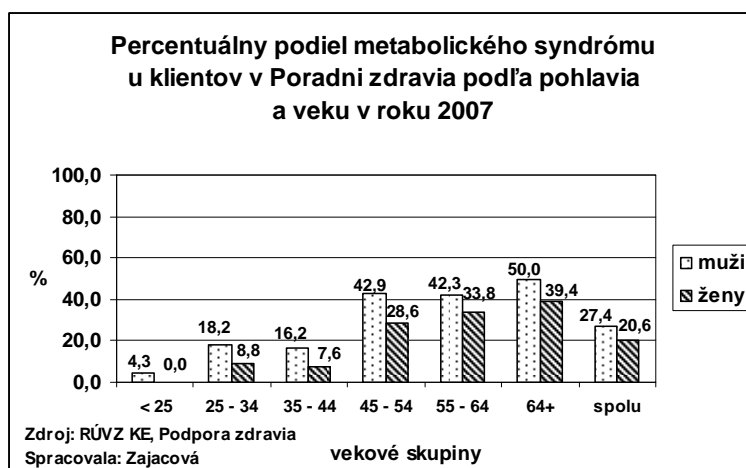

Graf č. 7

Percentuálny podiel klientov stabilnej poradne zdravia v roku 2007, ktorí spĺňali kritériá parametrov metabolického syndrómu (graf č. 8) bol u mužov 27,4% a u žien 20,6%, čo zodpovedá prevalencii metabolického syndrómu v populácii podľa výsledkov mnohých epidemiologických štúdií. Najvyšší percentuálny podiel u mužov aj u žien bol v najvyššej vekovej skupine, významný vzostup podielu nastal vo vekovej skupine 45 – 54 rokov. Odporúčaním pre ďalšiu činnosť poradne je zamerať sa na mladšie vekové skupiny, kde účinnou intervenciou je možné z dlhodobého hľadiska predísť významnému nárastu v neskoršom veku.

Graf č. 8

Pracovníci oddelenia Podpory zdravia a Hygieny detí a mládeže RÚVZ so sídlom v Spišskej Novej Vsi sa podieľali pri plnení úlohy GYTS – celoslovenský prieskum prevalencie fajčenia u žiakov základných škôl v celosvetovom meradle. Formou dotazníka boli podľa metodiky zberu a výberového kľúča prieskumu oslovení anketárkami oddelenia Podpory zdravia žiaci 13 tried v obciach Smižany, Spišské Podhradie a Švedlár. Počet oslovených žiakov bolo viac ako 200 respondentov. Dotazníky boli zaslané na ďalšie spracovanie na Lekársku fakultu Martin, oddelenie Epidemiológie.

V mesiacoch august a september 2007 bol realizovaný prieskum s názvom ECHIS, v rámci ktorého sa jednalo o spoluprácu pri tvorbe dotazníka k projektu s rovnakým názvom. Zber dát sa realizoval formou riadeného rozhovoru. Oslovených bolo 36 respondentov, vyplnených a zaslaných dotazníkov bolo 17. Návrhy a pripomienky k dotazníku a zberu dát boli spracované a formou správy zaslané na RÚVZ SR Bratislava.

V rámci činnosti oddelenia bola realizovaná výskumná a prieskumná činnosť formou pilotnej štúdie k projektu „**POHODA – hľadá sa zdravie školáka s pozitívnym stresom**“, ktorá predstavovala v 1.fáze zistenie životnej energie pre zvládanie úloh v súvislosti so zdravím a zvládaním stresu u všetkých žiakov 8.ročníka ZŠ Nad medzou v Spišskej Novej Vsi. Dotazníkového prieskumu sa zúčastnilo 81 školákov, z toho 35 chlapcov a 46 dievčat.

Podarilo sa vytvoriť orientačný obraz o tom, aký štýl života u týchto ôsmakov prevláda a akú majú životnú energiu. Na základe toho je možné stručne charakterizovať, že okolo 60% ôsmakov sa cíti zdravo a každý ôsma navštívi lekára pre chorobu v priemere 1-3 krát za rok. Takmer tri štvrtiny opýtaných (70,4%) prežíva najčastejšie stres (konflikty, nedorozumenia...) v školskom prostredí, pričom horšie a zle s problémami stres zvláda takmer 14% z nich. Samovraždu plánovalo okolo 9% žiakov a pokúsilo sa o ňu takmer 4%. Vyšetrovaných políciou pre priestupok bolo takmer 9% respondentov. Prejavy zlosti, nenávisť a hnevu voči niekomu má skôr 60,5%. Viac ako 70% ôsmakov si myslí, že by mal byť na škole stály poradca (psychológ, terapeut...). V rodinnom prostredí sa cíti najlepšie najväčšia skupina okolo 46% ôsmakov a skoro tretina sa cíti najlepšie na ulici v partii svojich kamarátov. Takmer tretina už má priateľa, alebo priateľku s ktorými chodia, viac ako desatina týchto ešte nedospelých ľudí už mala pohlavný styk. Skúsenosti s fajčením má okolo 30% ôsmakov, pričom takmer denne a denne fajčí 6,2% ôsmakov, pričom prevažuje väčšie percento dievčat oproti chlapcom. Viac ako polovica (54,3%) najčastejšie pije alkoholické nápoje pri oslavách, 14,3% chlapcov a 2,2% dievčat pije alkoholické nápoje aspoň 1 krát týždenne až takmer denne. Pri hodnotení užívania drog je možné konštatovať, že takmer desatina (9,9%) ôsmakov už mala skúsenosť s užívaním drog a ide prevažne o chlapcov,

pričom 8,6% opýtaných chlapcov drogy užíva aj teraz. Hru na výherných automatoch skúsilo viac ako 30%, častejšie v týždni až takmer denne hrá 4,9% oslovených, z toho iba chlapci. PC hry častejšie v týždni, až takmer denne hrá 42% ôsmakov a ide prakticky o 68,6% chlapcov a 21,7% dievčat. Životnú energiu pre zvládanie úloh podľa vyhodnotenia testu má viac ako polovica ôsmakov vyhovujúcu, viac ako štvrtina (25,4%) má ubúdajúcu a menej ako štvrtina (23,81%) má životnú energiu nevyhovujúcu a kandiduje na „energetické vyhorenie“. Zo štatistického hodnotenia okrem iného vyplynulo poznanie, že životnú energiu pre zvládanie úloh kladne ovplyvňuje dobrý pocit zdravia, dostatočná pohybová aktivita, racionálne stravovanie. Ďalej bolo zistené, že štatisticky významná väčšina ôsmakov s dobrou životnou energiou pre zvládanie úloh nefajčí, nehrá na výherných automatoch, nemala ešte pohlavný styk, verí v Boha, rada sa stretáva s priateľmi, vie sa na sebe zasmiať, dôveruje ľuďom, netrpí depresiami, smútkom a nechutou do života, je sebavedomá, nemáva trému, alebo iba zriedkakedy je optimisticky a skôr optimisticky naladená..., oproti tým ôsmakom, ktorí majú životnú energiu nevyhovujúcu. Pri uvedení do praxe tohto projektu bola dohodnutá spolupráca s psychológom a pedagogickými pracovníkmi uvedenej základnej školy a v tejto fáze bol vypracovaný a daný do užívania **minimálny proti stresový program** pre všetkých žiakov tejto školy. V prednáškovej činnosti, pri besedách a prostredníctvom vyhotovených panelov a skladačiek na tému „Nezvládnutý stres – rizikový faktor ohrozujúci zdravie človeka“ boli poskytnuté informácie ako zvládať stres, ako preventívne otužovať proti stresu a pritom podporovať vývoj silnej a zdravej osobnosti. Po overení ročnej účinnosti minimálneho proti stresového programu u sledovanej skupiny školákov sa plánuje rozpracovať tento projekt pre všetkých žiakov základných škôl v okrese Spišská Nová Ves a Gelnica. Hlavným cieľom tohto projektu je zdôrazniť potrebu začlenenia vhodného minimálneho proti stresového programu do učebných osnov žiakov základných škôl a zriadiť na školách psychologické poradne a tým dopomôcť k lepšej kvalite telesného a duševného zdravia u dospievajúcej mládeže.

V priebehu roka 2007 boli v RÚVZ so sídlom v Trebišove realizované dotazníkové prieskumy týkajúce sa zdravotného povedomia najmä u detí a mládeže, ktorých výsledky boli využité pri následných intervenčných zdravotno-výchovných aktivitách a vyhodnocované v rámci realizovaných úloh, projektov a programov, uvedených v iných častiach tejto správy. V tomto období sa realizoval aj projekt GYTS.

Od 16. 6. 2007 do 15. 7. 2007 boli v RÚVZ so sídlom v Michalovciach v rámci Programu podpory zdravia v znevýhodnenej rómskej komunite realizované výjazdy do osád s Poradňou zdravia. Pracovníci poradne realizovali monitoring zdravotného stavu a komunitní pracovníci realizovali prieskum životného štýlu a distribuovali motivačné balíčky. Spolu bolo vyšetrených 200 mužov a žien z rómskych osád Michalovce - Angy Mlyn , Veľké Kapušany – Tehelňa a Strážske – Osada pri Laborci. Z prieskumu vyplynulo, že aktuálny zdravotný stav dospelej populácie sledovaných komunít je lepší ako sa očakával, horší je u mužov, ale neodlišuje sa od stavu majority. V rámci projektu „Zdravé zúbky“ sa realizoval dotazníkový prieskum pre rodičov žiakov 1. ročníkov zameraný na vedomosti týkajúce sa orálneho zdravia. Dotazníkov bolo rozdaných 808. K vyhodnoteniu sa vrátilo 169. Tento výsledok hovorí o zlej spolupráci rodičov pri zdravotno-výchovných aktivitách. Z vyhodnotenia prieskumu vyplynulo, že len 36% opýtaných si umýva zuby pre zdravie, 41% má rezervy v umývaní chrupu, len 21% uviedlo správne ako majú chodiť k zubnému lekárovi. Z foriem zdravotno-výchovného pôsobenia za najúčinnjšiu formu považujú oslovenie zubného lekára (32%), na druhom mieste- leták/plagát (22%) a na treťom mieste televíziu(20%).

RÚVZ so sídlom v Rožňave. **Európsky školský prieskum o alkohole a drogách** u študentov stredných škôl ESPAD 2007. Prieskum sa realizoval na Združenej strednej škole v Rožňave u 360 študentov. Vyplnené dotazníky spolu s hlásením za triedu boli zaslané ÚVZ SR Bratislava v zmysle usmernenia. **Prieskum o užívaní legálnych a nelegálnych drog**

na jednej strednej škole v okrese u študentov prvého a druhého ročníka v počte 39. **Dotazníkové šetrenie** u 105 žiakov dvoch ZŠ 1-4 ročníka (1 vidiecka a 1 mestská ZŠ) **ohľadne úrazovosti**. Na základe zistených výsledkov bola spracovaná analýza a v mesiaci september boli vykonané intervenčné aktivity na obidvoch školách so zameraním na prevenciu úrazov detí v oblasti dopravy, pri športových aktivitách i v domácnostiach. **Dotazníkový prieskum** na 2 stredných školách, **zameraný na význam pohybovej aktivity**, ktorého sa zúčastnilo 83 študentov vo veku 16-18 rokov. Spracovaná bola analýza a vykonané intervenčné aktivity s dôrazom na význam pohybu najmä v súvislosti s predchádzaním vzniku srdcovocievnych ochorení. Dotazníkový prieskum u 90 fajčiarov zameraný na zistenie závislosti na nikotíne. Vyhodnotením **FAGERSTROMOVHO dotazníka** sa zistilo, že 33 – 36,7% fajčiarov nie je závislý na nikotíne, 30 – 33,3% vykazuje strednú závislosť, 20 – 22,2% fajčiarov je silne závislý na nikotíne a 7 respondentov - 7,8% veľmi silne závislý.

4. Ďalšie špecifické programy, projekty alebo úlohy riešené na regionálnej úrovni

Bratislavský kraj

Poradňa zdravia na Ružinovskej ulici riešila v spolupráci s DFNSP problematiku aktuálneho spôsobu výživy a životosprávy detí vo veku 6 až 16 rokov z 10 okresov SR. Projekt bude pokračovať aj v roku 2008 a bude zameraný cielene na rozšírenie súboru detí z Bratislavského kraja so zameraním na analýzy spôsobu výživy, predovšetkým na príjem základných a ochranných nutričov a plnenie odporúčaných výživových dávok.

Poradňa zdravia v Petržalke v spolupráci s Fakultou telesnej výchovy a športu zabezpečila cvičenie žien so súčasným meraním telesnej hmotnosti, krvného tlaku a poradenstva k zdravej telesnej aktivite a zdravej výžive.

Trnavský kraj

V rámci plnenia špecifických programov, projektov a úloh bolo v rámci Trnavského kraja vykonaných 9 289 intervenčných zdravotno - výchovných aktivít.

Na základe výziev č.3/2007, 4/2007, 5/2007 TTSK zameraných na tému **Prevencie civilizačných ochorení a Podporu športových aktivít v Trnavskom kraji** boli OPZ RÚVZ Galanta, Trnava vypracované nasledovné projekty:

Projekt: Zriadenie Poradne pohybovej aktivity so zameraním na prevenciu abdominálnej obezity a civilizačných ochorení u obyvateľstva v okrese Galanta

Cieľom projektu je zvýšiť informovanosť obyvateľstva o aktívnej ochrane a podpore zdravia, zlepšenie zdravotného stavu obyvateľstva. Pozitívnym ovplyvnením vedomostí, postojov a rizikového správania sa.

Celý projekt sa realizoval priebežne v roku 2007.

Projekt: Organizácia a zabezpečenie Dní zdravia v regióne Galanty

Projekt bol zameraný na prevenciu civilizačných ochorení u sociálne znevýhodnených a odkázaných občanov, s cieľovým vedením k formovaniu správnych postojov k zdravšiemu životnému štýlu, ochrane a podpore zdravia u seniorov, rómskej minority a sociálne slabších spoluobčanov v regióne.

Projekt: Tanečné workshopy – mladí pohybom k zdraviu

Projekt za využitia atraktívnej, mládežou akceptovateľnej formy pohybovej aktivity a zároveň zdravotno-výchovných intervencií formou multimediálnej projekcie napomôže k zvýšeniu záujmu a pozitívneho vzťahu k pohybu a pohybovej aktivite.

Projekt: Prvé kroky k športu 2

Zameraním projektu bolo preniesť cvičenie s deťmi, ktoré Materské centrum vedie od septembra min. roku do vonkajších priestorov. Cieľom Materského centra je v letných mesiacoch naučiť deti raného veku pohybu a cvičeniu na čerstvom vzduchu. Projektom sledujeme zvýšenie možností malých detí v Galante prístupu k športu a vypestovaniu prvých športových a pohybových návykov. Partnerom a garantom projektu je Úrad verejného zdravotníctva v Galante.

Projekt: Podpora zdravia u znevýhodnených skupín obyvateľstva v okrese Galanta

Projekt bol zameraný na prevenciu civilizačných ochorení u sociálne znevýhodnených a odkázaných občanov, s cieľovým vedením k formovaniu správnych postojov k zdravšiemu životnému štýlu, ochrane a podpore zdravia u seniorov, rómskej minority a sociálne slabších spoluobčanov v regióne.

Regionálny projekt: Prevencie protispoločenskej činnosti mládeže s dôrazom na problematiku záškoláctva a požívaníu alkoholu a tabakových výrobkov na území mesta Galanty

Garantom tohto regionálneho projektu je Mestský úrad v Galante a vykonávateľom sú Mestská polícia Galanta, MsÚ Galanta – odd. sociálnych vecí, zdravotníctva a bytov; odd. školstva, kultúry a športu; zástupcovia ZŠ a SŠ v Galante; Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny; OR PZ SR v Galante a OPZ RÚVZ Galanta. Cieľom projektu okrem predchádzania záškoláctva je aj prevencia požívaníu alkoholu a tabakových výrobkov žiakmi a mladistvými na území mesta Galanty.

Ochrana a podpora zdravia populácie so zameraním na prevenciu civilizačných ochorení

Cieľom bolo zvýšiť informovanosť obyvateľstva o aktívnej ochrane a podpore zdravia, zlepšiť zdravotný stav obyvateľstva pozitívnym ovplyvnením vedomostí, postojov a správania.

„Zvýšenie informovanosti o škodlivosti návykových látok na ZŠ“

Projekt bol vypracovaný a zaslaný na VÚC Trnava. Cieľom tohoto projektu je prevencia drogových závislostí, zvýšenie informovanosti o rizikách pri užívaní návykových látok a výcvik zvládania rizikovej situácie u žiakov základných škôl (7. – 9. ročníky) v regióne Trnava, Piešťany, Hlohovec.

„Pohybom ku zdraviu“ - projekt bol vypracovaný a zaslaný na VUC Trnava. Cieľom projektu je vybudovanie špecializovanej poradne podpory pohybovej aktivity a výživového poradenstva. Projekt zameriava zvýšenú pozornosť na ovplyvnenie rizikového správania občanov a vylúčenie rizikových faktorov, ako sú nesprávna výživa a nedostatok pohybovej aktivity a tým má prispieť k zvýšeniu zdravotného uvedomenia a znížiť chorobnosť srdca ciev.

Deň zdravia dôchodcov

Každý dôchodca nášho regionálneho úradu mal možnosť navštíviť poradenské centrum podpory zdravia. V základnej poradni na podporu zdravia bolo dôchodcom poskytnuté kompletne vyšetrenie, individuálne poradenstvo a zdravotno-výchovný materiál k zdravému životnému štýlu.

Vzdelávanie „e-learning“ v primárnej zdravotníckej starostlivosti

V rámci vzdelávania v primárnej zdravotníckej starostlivosti sme vypracovali materiál zameraný na zdravotno-výchovné vzdelávanie osôb nad 40 rokov, čím sme vytvorili podmienky na prehĺbovanie vedomostí občanov o negatívnom pôsobení rizikových faktorov životného štýlu na vznik civilizačných ochorení. Uvedený materiál sme zverejnili na našich webových stránkach.

„Adamko - hravo, zdravo“

Cieľom projektu je skvalitnenie života detí a rodiny kreatívnym akcentovaním zásad podpory a rozvoja zdravia v prepojení s prosociálnymi a environmentálnymi zásadami výchovy. Aktivity projektu sú určené pre deti predškolského a mladšieho školského veku – 1. a 2. ročníky ZŠ. Oslovili sme 11 MŠ a 4 ZŠ, odbor vzdelávania MsÚ v Trnave, kde sme prezentovali uvedený projekt a poskytli objednávkové listiny. Projekt bol tiež prezentovaný na metodickom stretnutí pedagógov materských škôl v MŠ K. Mahra v Trnave.

„Škola zdravého srdca“

Z údajov prvých návštev klientov v poradni zdravia sme vytvorili mapu nadváhy, obezity, hypertenzie a hypercholesterolémie produktívneho veku. Štatisticky sme vyhodnotili trendy nadváhy, obezity, hypertenzie a hypercholesterolémie za sledované obdobie z prvých návštev poradne zdravia. Na webových stránkach RÚVZ sme prezentovali model skupinovej intervencie, Škola krvného tlaku a Škola prevencie nadváhy.

Prevenia úrazov detí a mládeže

V rámci tejto kampane súvisiacej s prevenciou úrazov sme distribuovali 3 druhy plagátov a skladačiek na 87 detských ambulancií a na 75 základných a stredných škôl s názvom: „Urobme všetko preto, aby deti nezomierali“.

Posilnenie zdravotno-výchovného pôsobenia prirodzených vzorov medzi mládežou

Túto kampanď sme realizovali rozdelením plagátov určených riaditeľom škôl s názvom: „Manažment zdravia v školskej komunite“. Plagáty boli distribuované na všetky základné školy.

Zahraničné programy a projekty

Európsky informačný prieskum o zdraví u obyvateľov v našom regióne.

Ukončili sme projekt EÚ „Znižovanie rozdielov: Stratégie pre boj s nerovnosťami v zdraví v Európe“. Na tomto projekte sa zúčastnilo 22 štátov, vrátane Slovenskej republiky, ktorej jediným zástupcom bol RÚVZ so sídlom v Trnave. Tento projekt mal ako hlavný cieľ v priebehu troch rokov vypracovať jasnú a koherentnú definíciu redukcie nerovností zdravia pomocou dialógov na národnej úrovni a úrovni EÚ. Tento projekt skončil záverečným stretnutím v Bruseli 8. mája 2007, na ktorom prijali účastníci Deklaráciu pre boj s nerovnosťami v zdraví. Vytvorila sa internetová stránka EK www.health-inequqlities.eu, na ktorej sú prístupné príklady dobrých postupov na znižovanie nerovností v zdraví (89) zozbierané zo zúčastnených krajín.

„Európsky prieskum zdravia“ – pilotný projekt, hlavný cieľ: zdravotný stav obyvateľstva, subjektívne vnímanie zdravia, životný štýl, výber vzorky jedinec od 15 rokov do 99 rokov. Vyplnili sme požadovaných 17 dotazníkov. Projekt bude pokračovať v druhom polroku.

Trenčiansky kraj

- Projekt **Uplatňovanie poznatkov o vplyve alkoholu a iných návykových látok na spôsobilosť riadiť motorové vozidlo a na bezpečnosť cestnej premávky vo vzdelávacích programoch autoškôl**- podľa dostupných materiálov a informácií z pripravovaného Národného programu boja proti alkoholu boli pripravené analýzy. V školskom roku 2007/2008 podľa prísľubu autoškôl v regióne Trenčín bude možné projekt realizovať.

Na našu výzvu o spoluprácu v uvedenej úlohe zo štyroch autoškôl na území mesta Trenčín reflektovala jedna súkromná autoškola, ktorá bola ochotná vo svojom vyučovacom pláne venovať jednu vyučovaciu hodinu pre našu aktivitu. Takto boli vykonané štyri prednášky v štyroch rôznych kurzoch uvedenej autoškoly. Prednáška bola spojená s vyšetrením prístrojom Smokerlyzer čo malo u frekventantov autoškoly pozitívny ohlas.

- Pracovníci PCOPZ Prievidza sa podieľali aj na **projekte „Občan“**, a to v spolupráci so ZŠ Malonecpalská Prievidza. Ide o projekt zameraný na výchovu mládeže k demokratickému občianstvu. Projekt je realizovaný vo viac ako 20 krajinách sveta a na Slovensku záštitu nad ním prevzalo Združenie Orava.

- Pracovníčky oddelenia PZ v spolupráci s POS v Považskej Bystrici dňa 14.8.2007 usporiadali vo Vrchteplej zdravotnovýchovné dopoludnie pre účastníkov medzinárodného tábora pozorovateľov hviezd **"Perzeidy**. Počas tohto dňa vyšetrili záujemcov v rámci TZS a poskytli odborné poradenstvo. Nechýbal dostatok zdravotnovýchovného materiálu týkajúci sa zdravého životného štýlu.

- V roku 2007 bola vypracovaná práca na tému : **"Výskyt dyslipoproteinémií a obezity u klientov v Poradni zdravia pri RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici**

Nitriansky kraj

Oddelenia v kraji realizovali úlohy podľa požiadaviek a potrieb regiónu.

RÚVZ Komárno

Oddelenie vyhlásilo výtvarnú súťaž pri príležitosti Svetového dňa zdravia pre deti ZŠ na tému „Zdravý životný štýl očami detí“. Zapojilo sa 7 ZŠ, na RÚVZ v Komárne bolo poslaných 34 výtvarných prác.

OPZ od roku 2005 realizuje vlastný projekt „Zdravý životný štýl“. Určený je pre vekovú kategóriu od 12 rokov, jeho cieľom je poskytnúť obyvateľstvu okresu Komárno možnosť oboznámiť sa so zásadami zdravého životného štýlu

RÚVZ Levice:

V závere roka bol zahájený vlastný projekt OPZ „Pyramída zdravej výživy školáka“, zameraný na osvojenie si zásad racionálnej výživy. Bol zameraný na prvý stupeň ZŠ. Deti si osvojujú zásady správneho stravovania hlavne zážitkovou formou s použitím názorných zdravotno – výchovných pomôcok, vytvorených na OPZ.

V spolupráci s Tekovskou knižnicou sme uskutočnili projekt na prevenciu drogových závislostí pre žiakov stredných škôl. Projekt pozostával z dvoch na seba nadväzujúcich besied, prvá bola venovaná prevencii užívania alkoholu a nelegálnych drog a druhá bola venovaná prevencii fajčenia. Besedy boli organizované formou sociálno-psychologických výcvikov. Uskutočnilo sa 20 besied.

RÚVZ Nitra:

Pre realizátorov projektu „Zdravé mesto Nitra“ pracovníci oddelenia vypracovali aktuálny „Profil zdravia mesta Nitry“ k 30. 07. 2007.

RÚVZ Nové Zámky:

Na oddelení Podpory zdravia zhotovili 13 panelov a prednášali 14 prednášok na témy zdravého spôsobu života.

RÚVZ Topoľčany:

Spolupráca s Ligou proti rakovine: Deň zdravia – Deň narcisov. Vyšetrených 74 ľudí Poradňou zdravia.

V spolupráci s SČK pobočka Topoľčany sa uskutočnilo z príležitosti Medzinárodného dňa seniorov v priestoroch SČK meranie krvného tlaku spojené s poradenstvom pre obyvateľov regiónu – 38 vyšetrených.

Prednášky s témou „Zdravý životný štýl po 60-tke“ spolu s meraním krvného tlaku a besedou v 4 mestských kluboch dôchodcov.

Žilinský kraj

OPZ Čadca - "Program boja proti drogám a drogovým závislostiam" - v oblasti primárnej prevencie venujú pracovníci tejto problematike už dlhodobo veľa cielených intervenčných aktivít. Sú to hlavne prednášky, besedy, informačné panely, vlastný edičný materiál a príspevky do tlače a miestnej televízie.

Celkom pracovníci pripravili a zrealizovali 7 prednášok a 2 besedy pre 378 poslucháčov na základných a stredných školách kysuckého regiónu.

OPZ Martin - " Quitline" - telefonické poradenstvo odvykania od fajčenia s celoslovenskou pôsobnosťou. Linka bola na pracovisku vybudovaná v spolupráci s Národnou koalíciou pre kontrolu tabaku a činnosť začala 3.januára 2006. Ide o štandardnú aktivitu v rámci podpory nefajčenia, ktorá sa realizuje v Európskej únii. Cez telefón je umožnený klientovi -fajčiarovi prvý kontakt s odborníkom, ktorý mu pomáha pri prekonávaní závislosti na nikotíne. Cieľovou skupinou sú fajčiari, ktorí nedokážu prekonať abstinénne príznaky bez cudzej pomoci. V roku 2007 odborní pracovníci poskytli poradenstvo v tejto forme celkom 57 - klientom. Aktivita je dlhodobá a bude pokračovať i v roku 2008.

OPZ Liptovský Mikuláš -

"Projekt VEGA" - Chorobnosť rómskeho etnika v regióne Turiec a Liptov - pracovníci spolupracovali pri spracovávaní údajov a ochorení zo zdravotnej dokumentácie účastníkov projektu.

"Informovanie vybraných skupín obyvateľov o rizikách drog v regióne Liptov" - vyhodnotenie realizácie celého vlastného projektu + vypracovanie sumárnej správy pre ÚVZ SR. Aktivity projektu pracovníci prezentovali na odborných konferenciách, v Rádiu Regina , v regionálnej tlači , v rámci projektu "Zdravé mesto" počas Dňa otvorených dverí.

"Prieskum u študentov oslobodených od hodín telesnej výchovy na stredných školách v Ružomberku - vlastným prieskumom bolo zistené, že priemerný počet oslobodených študentov stredných škôl je 5,44%.

"Prevenia kriminality a inej protispoločenskej činnosti v okrese Lipt.Mikuláš" - v spolupráci s Mestskou políciou odprednášali pracovníci prednášky s témou "Vplyv alkoholu na agresívne správanie ", "Fajčenie gravidných žien ", "Potreba citovej saturácie dieťaťa zo strany oboch rodičov, ako jeden zo základných predpokladov normálneho psychického vývoja jedinca".

OPZ Dolný Kubín - špecifické programy, projekty a úlohy na regionálnej úrovni pracovníci v r.2007 riešili .

OPZ Žilina - "Žilinské dni zdravia " / ŽDZ/ - sú jednou z veľmi úspešných intervenčných aktivít, ktoré v rámci mesta pracovníci odboru pripravujú a realizujú pre širokú verejnosť už piaty rok k "Svetovému dňu srdca". Pri príprave spolupracujú s mnohými miestnymi organizáciami - MÚ, zdravotnými poisťovňami, SČK, základnými a strednými školami, kultúrnym osvetovým centrom, mediálnymi partnermi a pod.

Počas IV. ročníka 2007 bolo vyšetrených 207 záujemcov /159 žien a 48 mužov/, čo predstavuje 668 vyšetrení. Rizikové hodnoty cholesterolu boli namerané 45-účastníkom, čo predstavuje 21,8 % všetkých vyšetrených.

Žilinské dni zdravia založili tradíciu verejných zdravotno-výchovných aktivít pre obyvateľov mesta i okolia.

- **Monitoring záťaže faktormi životného štýlu so zameraním na KVCH pre ekonomicky aktívne osoby vo veku 25-55 rokov v okrese ŽA a BY** - vlastný projekt s cieľom priamo v teréne objektivizovať počet osôb s ochorením srdca a ciev, poskytnúť kvalifikované odborné informácie o úprave životného štýlu ohrozeným osobám a tak prispieť k znižovaniu prevalencie osôb s rizikom KVCH. Do projektu sa od jeho začiatku /r.2001/ zapojilo celkom 737 záujemcov /pedagógovia, manažéri, radoví pracovníci/. Za vykazované obdobie /r.2007/ pracovníci vyšetrili celkom 137 záujemcov - 101 žien a 36 mužov, účastníkov s rizikovými hodnotami pozvali na ďalšie kontrolné vyšetrenie priamo do poradne. Trom účastníkom bola doporučená neodkladná návšteva u svojho praktického lekára /doteraz neboli v sledovaní žiadneho odborníka/.

- **Iné** - pracovníci viacerých OPZ pracujú ako členovia pracovných skupín pri ÚVZ SR /Zdravá výživa, Pohybová aktivita, Deti a mládež, Seniori, Alkohol a návykové látky, Úrazovosť a násilie, Tabak/. Základnou náplňou ich práce v odbornej skupine je podieľať sa na príprave stratégií vybranej oblasti v prospech ochrany, podpory a rozvoja zdravia obyvateľov SR.

Pracovníci OPZ RÚVZ Martin a Žilina sú členmi Koordinačného výboru pre kontrolu tabaku v SR a pracujú tiež v koordinačných výboroch MÚ pre intervenčné aktivity a v projekte "Zdravé mesto".

Zahraničné projekty a programy :

- do medzinárodného projektu sú zapojení pracovníci OPZ v Martine v súvislosti s aktívnou činnosťou telefonickej linky "QUITLINE". Linka pre odvykajúcich fajčiarov s celoslovenskou pôsobnosťou bola zriadená v januári 2006 v spolupráci s Národnou koalíciou pre kontrolu tabaku a Kanceláriou WHO.

V roku 2007 odborní pracovníci poskytli poradenstvo v tejto forme celkom 57 - klientom. Aktivita je dlhodobá a bude pokračovať i v roku 2008.

Banskobystrický kraj

Banská Bystrica: Výjazdové zdravotnovýchovné alebo poradenské aktivity sa často spájali s významným dňom alebo obdobím (Svetový deň zdravia, Deň narcisov, Svetový deň pohybu pre zdravie, Svetový deň srdca, Svetový deň bez tabaku, Svetový deň Alzheimerovej choroby, Týždeň seniorov, Mesiac o srdcových témach, Dni športu, Týždeň duševného zdravia a iné). Na takýchto podujatiach sme propagovali hlavné myšlienky a témy podpory zdravia a pri takýchto príležitostiach sme pripravili zdravotnovýchovný materiál a tiež plagáty, informácie o sprievodných aktivitách a o našej participácii na nich (ponuku poradenských a zdravotníckych služieb). Zabezpečili sme aj názornú propagáciu poradní zdravia pri RÚVZ

a ďalších aktivít v okresoch Banská Bystrica a Brezno, na ktorých sme sa podieľali ako spoluorganizátori.

Najdôležitejšia aktivita nášho odboru, kulminujúca na Svetový deň pohybu pre zdravie, bola celoslovenská kampaň „Vyzvi srdce k pohybu“, ktorú sme široko propagovali a konala sa pod našou gesciou v kontexte s podobnými podujatiami v iných krajinách zapojených do programu CINDI. V rámci nej sme organizovali sprievodné zdravotnovýchovné a poradenské aktivity.

Projekt „Mám 65+ a žijem zdravo“ pokračuje úspešne druhou realizačnou fázou najmä v Brezne, kde jedna z vyškolených senioriek, naša pracovníčka, zrealizovala sériu 10 prednášok a besied ku všetkým relevantným témam v seniorských komunitách.

V oboch okresoch naše pracovníčky pôsobia ako lektorky v rámci vzdelávania seniorov v kluboch a jednotách dôchodcov, kde popri prednáškach a besedách poskytujeme aj služby Poradne zdravia a individuálne poradenstvo na základe vyšetrení.

Rimavská Sobota: V rámci regiónu sa priebežne realizuje projekt vo vlastnom gestorstve v spolupráci so Všeobecnou nemocnicou, oddelením neurológie v Rimavskej Sobote. „Register a intervencia v rodinách chorých hospitalizovaných na cievne choroby mozgu“. Cieľom je zmeniť jestvujúci trend vývoja epidémie cievnych ochorení mozgu a prispieť k zlepšeniu zdravotného stavu a dĺžky dožitia populácii regiónu.

Je rozdelený do troch základných častí s nasledovnou metodikou a hodnotením rizika:

Hlavné časti:

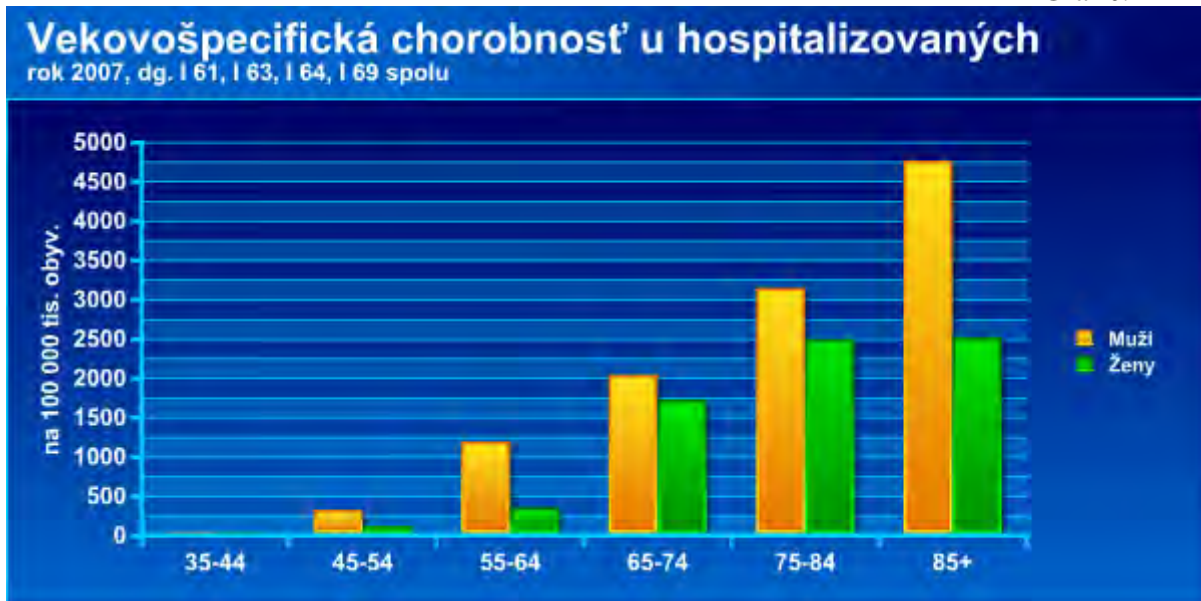
- I. Registrácia vybraných hospitalizovaných cievnych chorôb mozgu v regióne Rimavská Sobota (*Register chorých*)
- II. Určenie miery rizika rodinných príslušníkov z registra hospitalizovaných chorých detekciou a odmeraním rizikových faktorov a zníženie prevalencie rizikových faktorov intervenciou primeranou úrovni zisteného rizika (*Register rodinných príslušníkov*)
- III. Dlhodobé sledovanie zmien detekovaného rizika v kohorte detí od detstva do dospelosti (*Kohorta detí chorých*)

Od roku 1995 sa monitorujú na základe prepúšťacích správ hospitalizovaných pacientov dohodnuté diagnózy cievnych chorôb mozgu a to mozgový infarkt (I 63), mozgová porážka (I 64), mozgové krvácanie (I 61) a neskoré následky cievnych príhod (I 69). Zostavuje sa register hospitalizovaných chorých a zomretých za príslušný kalendárny rok. Samostatne sa zostavuje register chorých a hospitalizovaných v definovanom veku u mužov do 54 rokov veku a u žien do 59 rokov veku. V registri ochorení a úmrtí je vypočítaná chorobnosť a úmrtnosť na 100 tisíc obyvateľov a rok.

Takto zostavený register chorých hospitalizovaných na vybrané CCHM a definovaný vek, slúži ako základ pre následné zostavenie registra rodinných príslušníkov a určenie ich individuálnej miery rizika k danému druhu ochorenia. Vybrané rodiny chorých sa na základe písomného kontaktu pozývajú do poradenského centra pri RÚVZ, pričom písomné pozvanie sa opakuje maximálne jedenkrát.

V hodnotenom roku sa realizovala len prvá časť projektu – register chorých. Ďalšie časti sa nerealizovali z rôznych príčin (najčastejšie ekonomických), rodiny chorých na pozvanie nereagujú, resp. reagujú telefonickým ospravedlnením a v dôsledku krátenia finančných prostriedkov.

Celkový počet novo evidovaných ľudí v roku 2007 je 304, z toho 154 mužov a 150 žien, ktorí ochoreli alebo zomreli na sledované diagnózy (I 61, I 63, I 64, I 69). V mladšom veku (do 55 rokov u mužov a 59 rokov u žien) je to 19 mužov a 15 žien. Prehľad vekovo špecifickej chorobnosti v hodnotenom roku je uvedený v grafe č. 1.

Chorobnosť na sledované diagnózy u hospitalizovaných stúpa s pribúdajúcim vekom, vo všetkých vekových kategóriách je vyššia chorobnosť u mužov ako u žien. Z tabuľkového prehľadu za sledovaný rok vyplýva, že u hospitalizovaných sa najčastejšie vyskytujúcou sa diagnózou je I 63 (mozgový infarkt), kde je aj najvyššia úmrtnosť. Najvyššia smrtnosť u hospitalizovaných v sledovanom roku bola na diagnózy I 64 a I 61.

Dg.	Chorobnosť		Z toho úmrtnosť		Smrtnosť
	abs.	rel.	abs.	rel.	%
I 61	21	25,46	5	6,06	23,80
I 63	277	335,92	16	19,40	5,77
I 64	4	4,85	1	1,21	25,00
I 69	2	2,42	0	0,00	0,00
Spolu	304	368,66	22	26,67	7,24

Projekt "Register a intervencia v rodinách chorých na cievne choroby mozgu v regióne Rimavská Sobota" bol vybraný za SR a zaradený do Európskeho zoznamu dobrých postupov na znižovanie nerovností v zdraví na portál www.health-inequalities.eu.

Pre rómskych aktivistov bolo začiatkom roka v rámci projektu „Zvyšovanie zdravotného uvedomenia rómskej komunity v regióne“ zorganizované druhé cyklické preškolenie v problematike zdravého spôsobu života a prevencii prenosných ochorení. Následná realizácia projektu bola v sledovanom roku pozastavená, z dôvodu zapojenia sa RÚVZ do „Programu podpory zdravia pre znevýhodnenú komunitu žijúcu v segregovaných a separovaných rómskych osídleniach“, ktorý sa venuje tej istej problematike.

Prešovský kraj

RÚVZ Prešov

- Projekt Príprava žiakov základných škôl zo znevýhodneného prostredia na ďalšie štúdium – projekt je zameraný na vzdelávanie rómskych detí, súčasťou je aj zdravotná výchova, ktorej odborným garantom je RÚVZ Prešov.
- Projekt Príprava dievčat na manželstvo a rodičovstvo (Rómovia) – realizovaný v Odbornom učilišti internátnom v Prešove.

RÚVZ Svidník

- Projekt „Výživa, životný štýl a rizikové faktory SCCH u Rómov v okrese Svidník a Stropkov“ celkovo bolo vyšetrených 142 Rómov z toho 45 mužov a 97 žien. Súbor nemá homogénne zloženie z hľadiska vekovej štruktúry a pohlavia. Spoločným znakom všetkých klientov bol dobrovoľný záujem.
- „Telesná zdatnosť žiakov stredných škôl a učilíšť v okrese Svidník“ školské kolá súťaže prebiehali v mesiacoch september – október , v novembri, počas týždňa boja proti drogám, sme uskutočnili okresné kolo s 5 trojčlennými družstvami.

RÚVZ Vranov nad Topľou

- Regionálny projekt „Jablko za cigaretu“ – realizovaný k Svetovému dňu bez tabaku 31. 05. 2007 v meste Vranov nad Topľou v čase od 9,00 do 12,00 hod . Bolo vytvorených 5 trojčlenných skupín, ktoré pracovali na frekventovaných miestach. Spolu bolo oslovených 720 ľudí rôznych vekových kategórií a vymenených 215 cigariet.

RÚVZ Stará Ľubovňa

- Projekt „Životné podmienky a zdravie obyvateľov rómskych osád v okrese Stará Ľubovňa“ – získané výsledky boli prezentované na seminári pracovníkov RÚVZ.
- Projekt „Rozhovory pod lampou“ – autorom projektu je Ľubovianska knižnica. RÚVZ bol garantom a spoluriešiteľom – besedy, prednášky, konzultácie a propagačné materiály na tému zdravý životný štýl.
- Projekt „Čisté ruky“ – autor projektu ZŠ Podolinec, RÚVZ bol odborným garantom a spoluriešiteľom , projekt zameraný na zásady pre dodržiavanie osobnej hygieny žiakov ZŠ.

Košický kraj

RÚVZ so sídlom v Košiciach sa v rámci výzvy komunitárneho programu „Public Health 2007“ stal asociovaným partnerom projektu: **HIA – CLIPH „Health impact assessment – common language in Public Health“ (Hodnotenie dopadov na zdravie – spoločný jazyk vo verejnom zdravotníctve)**, ktorý bol v evaluačnom procese komisie expertov v Luxembursku.

Stručný opis projektu: Projekt nadväzuje na nedávno skončený európsky projekt, v rámci ktorého sa v zúčastnených nových členských štátoch EÚ uskutočnila séria workshopov týkajúcich sa poskytnutia základných informácií o jednotlivých fázach HIA, jeho využitia v praxi a možnosti implementácie do rozhodovacích procesov na národnej, regionálnej a lokálnej úrovni. Na Slovensku sa tento workshop uskutočnil aj pod záštitou kancelárie WHO v októbri 2006 v Bratislave. Jedným zo záverov, ktoré vyplynuli z tohto projektu bola potreba ďalšieho tréningu v oblasti HIA a diskusia zameraná na rutinné používanie HIA na všetkých úrovniach. Koordinátor projektu koncom októbra 2007 oznámil, že hodnotiacia komisia EU predložený projekt nebude finančne podporovať, zároveň však prisľúbil poskytovanie informácií a výmenu skúsenosti v problematike HIA

V dňoch 27. 9. – 28. 9. 2007 sa v Bratislave uskutočnil pracovný seminár **„Hodnotenie dopadu na zdravie – posilnenie inštitucionálnych a technických kapacít na hodnotenie dopadov na zdravie“** v rámci dvojročnej medzinárodnej spolupráce medzi MZ SR a WHO s aktívnou účasťou zástupcu z Odboru podpory zdravia.

Odbor Podpory zdravia sa stal kooperujúcim partnerom ďalšieho projektu finančne podporovaného Európskou úniou s názvom: **PHETICE project – „Public Health Training**

and Education in an Enlarging Europe“ (Výcvik a vzdelávanie vo verejnom zdravotníctve v rozšírenej Európe). Cieľom celého projektu je prispieť k zlepšeniu zdravia európskej populácie prepojením vedomostí a skúseností rôznych profesionálnych skupín pracujúcich v oblasti verejného zdravia. Odbor podpory zdravia RÚVZ sa zapojil do IV. pracovného balíčka tohto projektu, ktorého koordinátorom je Medzinárodné výskumné centrum rozvoja zdravia (International Health Development Research Centre – IHDRC) Univerzity v Brightone (Veľká Británia). Cieľom tohto pracovného balíčka je napomáhať budovaniu kapacít medzi vyučujúcimi teórie aj praxe v oblasti verejného zdravotníctva a podpory zdravia v Európe, podporovať najlepšie postupy a rozvíjať inovatívne metódy. V rámci plnenia tohto projektu sa za účasti reprezentantov 14 krajín (predovšetkým akademická obec) koncom augusta v Prahe uskutočnil štvordňový medzinárodný workshop, ktorý bol zameraný na výmenu informácií a skúseností o výučbe študentov verejného zdravotníctva, oboznámenie účastníkov s „PHETICE“ výučbovým modelom ako základným rámcom pre denné štúdium a posúdenie metodológií používaných v procese PBL (Problem Based Learning).

Ďalším projektom, ktorého kooperujúcim partnerom je RÚVZ so sídlom v Košiciach prostredníctvom odboru Podpory zdravia je **„EURO URHIS – European Urban Health Indicator System“**, ktorého cieľom je zistiť dostupnosť údajov o zdraví a ovplyvňujúcich faktoroch, ako aj stanoviť systém indikátorov, ktoré sa budú zbierať a vzájomne porovnávať medzi participujúcimi krajinami.

V auguste tohto roku bola podpísaná dohoda o vzájomnej spolupráci s Agentúrou pre podporu regionálneho rozvoja v Košiciach, ktorou sa RÚVZ Košice stal kooperujúcim partnerom EÚ projektu **„PROFIT – HACCP as a public health indicator for the value chain of food production processes“**, ktorého začiatok je plánovaný na prvý štvrtrok 2008.

RÚVZ so sídlom v Spišskej Novej Vsi. V našom regióne pokračujeme i naďalej v realizácii rovesníckeho - peer projektu **„Mladí ľudia a život“**, ktorý je pokračovaním pôvodného projektu **„Primárna prevencia infekcie HIV/AIDS v rovesníckom prostredí“** a zahŕňa v sebe aj metodiku projektu **„Hrou proti AIDS“**. Hlavným cieľom tohto projektu je zvýšenie zodpovednosti u adolescentov za svoje zdravie a zdravie svojich rovesníkov ako aj pozitívna zmena postojov a názorov na rizikové správanie na základe získavania objektívnych informácií a diskusiách o problémoch tejto generácie so svojimi rovesníkmi. Peer aktivity na stredných školách rozvíjame v troch základných oblastiach – odbornej, športovej a kultúrnej. Aktivity skupín, ktoré absolvovali v priebehu roka 5 výcvikových kurzov, vyvrcholili v novembri a decembri na 5. ročníku trojdňového regionálneho workshopu **„Mladí ľudia a život“**, na ktorom sa aktívne zúčastnilo takmer 220 stredoškolákov zo Spišskej Novej Vsi, Levoče a Ružomberka, z toho 40 ich bolo v úlohe organizátorov a moderátorov. Rovesníci, ktorí boli na túto prácu pripravovaní v rámci odborných výcvikových kurzov, moderovali jednotlivé odborné stanoviská a najväčším prínosom celej akcie bola práve ich „pozitívna“ rola. S účastníkmi, ktorí vytvorili podľa počtu stanovísk 10 samostatných skupín, diskutovali o rôznych témach aktuálnych pre dospievajúcu generáciu mladých ľudí a podávali zároveň potrebné informácie z nasledovných oblastí – infekcia HIV a ochorenie AIDS, sexuálne prenosné ochorenia a prevencia, antikoncepcia a gynekológia, partnerské vzťahy a sexualita, skúsenosti peer aktivistov v rovesníckom prostredí, nikotín, alkohol a drogy, duševné zdravie, životný štýl, právne aspekty a prvá pomoc. Posledné stanovisko bolo divadlo, počas ktorého jednotlivé zúčastnené skupiny prezentovali nacvičené scény k obsahu jednotlivých stanovísk workshopu, ktoré prezentovali všetkým účastníkom posledný deň workshopu. Súčasťou kultúrnej časti bol aj sviečkový pochod pri príležitosti **„Svetového dňa AIDS“**, bohatý kultúrny program a koncert hudobných skupín. Športovú časť workshopu tvoril floorbalový turnaj chlapcov a dievčat, v rámci ktorého bolo aj vystúpenie športových a tanečných skupín.

RÚVZ so sídlom v Trebišove realizoval zdravotno-výchovné a intervenčné aktivity zamerané na pozitívnu zmenu životného štýlu (prioritne ozdravenie výživy, zvýšenie telesnej aktivity a nefajčenie) u detí a mladistvých cestou ich rovesníkov - vyškolených lektorov v rovesníckom prostredí. Doposiaľ bolo vyškolených spolu 44 študentov stredných škôl, ktorí pôsobia ako lektori v rovesníckom prístupe na základných a stredných školách okresu, z nich 11 pôsobí v školách s vyučovacím jazykom maďarským. Všetci absolvovali výcvikové kurzy zamerané na poznatky z oblasti medicíny a sociálnej komunikácie, úspešne vykonali záverečné skúšky pozostávajúce z písomného testu a praktickej demonštrácie besedy zameranej na podporu zdravia a prevenciu neinfekčných chorôb. V tomto roku bolo uskutočnených spolu 95 peer besied (alkohol a fajčenie 30x, anorexia, bulímia a zdravá výživa 25x, partnerské vzťahy 40x). **„Peer výchova v prevencii, podpore a rozvoji zdravia“** - manuál je poňatý ako úvodný materiál v oblasti peer výchovy. Má slúžiť na získanie jasnej predstavy o peer výchove a peer programoch.

- **Program „PO-ZDRA-VY PRE SRDCE“:**

Originálny slovenský verejno-zdravotnícky program je jedinečný svojou komplexnosťou v prístupe k populácii vo zvýšenom a vysokom riziku chronických chorôb a spôsobom prevencie u detí a mládeže v oblasti životného štýlu v krajinách strednej a východnej Európy. Prioritami programu sú ozdravenie výživy, optimalizácia pohybu a prevencia fajčenia. Podľa najnovších poznatkov WHO z roku 2005 možno nimi predísť 80% prípadov chronických chorôb srdca, ciev mozgu a diabetu a 40% prípadov ochorení na rakovinu. Tento integrovaný program ideálne spája preventívne intervencie u vysokorizikových s populačnými. Reaguje na výsledky skrýingov zdravotného stavu a na naliehavú spoločenskú potrebu zmeny životného štýlu. Je postavený na optimálnej platforme zdravotníckych inštitúcií, neziskovej organizácie, verejnej správy, podnikateľskej obce, škôl, školských zariadení a dobrovoľníkov. Hlavným cieľom je zlepšenie kvality života a zníženie nerovností v zdraví medzi regiónmi znížením chorobnosti a úmrtnosti na srdcovo-cievne, nádorové a metabolické ochorenia.

Pracovníci OPZ RÚVZ so sídlom v Michalovciach vypracovali a realizovali projekt zameraný na výchovu mládeže pre poskytovanie I. pomoci pod názvom „Aj ty môžeš zachrániť život“. Tento projekt začali v októbri realizovať v deviatich ročníkoch ZŠ v mestách Michalovce a Sobrance. Program pokračuje aj v II. polroku. Pre žiakov šiesteho ročníka ZŠ bol vypracovaný a realizovaný projekt zameraný na prevenciu drogových závislostí „Maj odvahu povedať NIE!“, ktorý podľa záujmu škôl sa bude realizovať aj v druhom polroku šk. roku. Cieľom projektu je osvojenie si asertívneho správania sa zážitkovou formou. Projekt je zameraný na primárnu prevenciu drogových závislostí (s dôrazom na fajčenie a konzumáciu alkoholu) cestou predchádzania rizikového správania sa detí spojeného s následným poškodením zdravia. Pri príležitosti 18 svetových dní sa v RÚVZ so sídlom v Rožňave uskutočnili zdravotno-výchovné, vzdelávacie, propagačné a informačné aktivity pre obyvateľov pri ktorých sa využili všetky dostupné metódy a formy zdravotno-výchovného pôsobenia. Na RÚVZ je zriadené špecializované poradenské centrum prevencie a odvykania od fajčenia, taktiež je zriadené „výkonné pracovisko drogovej závislosti“ ktoré pri týchto významných dňoch boli k dispozícii pre záujemcov. V rámci kampane pri príležitosti **„Svetového dňa bez tabaku“** bola zabezpečená možnosť návštevy PCOPZ (všeobecného a špecializovaného) a poskytnutá možnosť klientom – fajčiarom vyšetrenie množstva CO a %COHb vo vydychovanom vzduchu a spirometrického vyšetrenia. PCOPZ navštívilo 12 klientov. V rámci **Medzinárodného dňa starších** bola zabezpečená informácia v mestskej káblovej televízii, zdravotno-výchovná informácia na internetovej stránke RÚVZ, 4 prednášky resp. besedy v 4 Kluboch dôchodcov v okrese Rožňava na tému „Zdravé starnutie“ a distribúcia zdravotno-výchovných materiálov (5 druhov). Zároveň bolo poskytnuté poradenstvo ohľadne zdravého životného štýlu spojené s aplikáciou služieb

Poradne zdravia. Akcie sa realizovali v priebehu mesiaca október a zúčastnilo sa na nich 62 dôchodcov. Realizovala sa mediálno-výchovná kampaň aj k ďalším témam podľa kalendára WHO týkajúce sa **Svetového dňa tuberkulózy** (informačný oznam v mestskej káblovej televízii, zdravotno-výchovná informácia na internetovej stránke RÚVZ, distribúcia zdravotno-výchovných edičných materiálov), **Svetového dňa zdravia** (článok v regionálnej tlači, informačný oznam v Infotexte, článok na internetovej stránke RÚVZ, názorná propagácia – nástenka, edičný materiál–leták.), **Svetového dňa bezpečnosti a zdravia pri práci** (informácia v Infotexte, zdravotno-výchovná informácia na internetovej stránke RÚVZ), **Svetového dňa pohybom ku zdraviu** (informačný oznam v Infotexte a na internetovej stránke RÚVZ, poskytnutá možnosť obyvateľom testovania pohybovej výkonnosti a zdatnosti, názorná propagácia – nástenka, edičný materiál – leták), **Európskeho dňa** venovaného informačnej kampani na ochranu zdravia pred **slniečnym žiarením** (informácia na internetovej stránke RÚVZ, distribúcia zdravotno-výchovných edičných materiálov), **Svetového dňa životného prostredia** (prostredníctvom regionálnych médií uverejnený článok v regionálnej tlači, informácia v mestskej káblovej televízii a na internetovej stránke RÚVZ, distribúcia zdravotno-výchovných edičných materiálov), **Svetového dňa srdca** (zdravotno-výchovný článok v regionálnej tlači, informačný oznam v Infotexte, článok na internetovej stránke RÚVZ, vyhotovenie zdravotno-výchovných materiálov na tému „Zdravé srdce“, jeho distribúcia do zdravotníckych zariadení, do čakární polikliniky Rožňava, rómskych osídlení v okrese, vyhotovenie nástenky, ktorá bola inštalovaná vo vstupnej hale RÚVZ Rožňava), **Svetového dňa duševného zdravia** (odvysielaná zdravotno-výchovná informácia v mestskej káblovej televízii, článok na internetovej stránke RÚVZ, distribúcia zdravotno-výchovných edičných materiálov, vyhotovená nástenka), **Svetového dňa osteoporózy** (zdravotno-výchovný článok v regionálnej tlači, informačný oznam v mestskej káblovej televízii a internetovej stránke RÚVZ, vyhotovená nástenka), **Svetového dňa diabetikov** (zdravotno-výchovná informácia v mestskej káblovej televízii a na internetovej stránke RÚVZ, distribúcia zdravotno-výchovných materiálov, vyhotovená nástenka), **Svetového dňa boja proti AIDS** (zdravotno-výchovný článok v regionálnej tlači, informačný oznam v mestskej káblovej televízii a na internetovej stránke RÚVZ, názorná propagácia – nástenka, distribúcia edičných zdravotno-výchovných materiálov, poradenstvo v súvislosti s HIV/AIDS, zdravotno-výchovné aktivity stredoškolskej mládeže prostredníctvom členov mládežníckeho ČK pri SZŠ v Rožňave pod odborným usmerňovaním odborného pracovníka RÚVZ).

5. Spolupráca s ostatnými odbormi RÚVZ a zdravotníckymi zariadeniami

Bratislavský kraj

Pracoviská odboru v roku 2007 boli v stálom kontakte so 7. zdravotníckymi inštitúciami, ako aj na požiadanie s neštátnymi zdravotníckymi zariadeniami a mimovládnyimi organizáciami. Oddelenie zdravotnej výchovy ako aj Poradne zdravia spolupracovali s inými odbormi úradu pri zabezpečovaní a plnení Plánu činnosti a hospodárenia na rok 2007.

Trnavský kraj

Práca na úseku výchovy k zdraviu a poradenskej činnosti je prácou tímovou a je zabezpečovaná spolupracou pracovníkov OPZ s jednotlivými odbormi a oddeleniami RÚVZ podľa tematiky. Okrem toho sú k lektorskej činnosti využívaní aj odborníci zo zdravotníckych zariadení, pedagogicko-psychologických poradní, z Centra pre liečbu drogových závislostí,

Inštitútu drogových závislostí v Bratislave, Ústavu patopsychológie dieťaťa v Bratislave, a z Trnavskej univerzity.

HDM - výživový stav detí, prednášky na stredných školách v rámci správnej výživy, monitoring užívania tabaku, distribúcia zdravotno-výchovného materiálu na ZŠ.

HV - sledovanie výživového stavu obyvateľstva.

HŽP - projekt sledovania nezávadnej pitnej vody.

Odbor epidemiológie – poskytnutý zdravotno-výchovný materiál do masmédií, prevencia chrípky a HIV/AIDS.

Odbor objektivizácie a hodnotenia faktorov prostredia – účasť na Dňoch zdravia a štatistické vyhodnotenie chemických parametrov vody a zeleniny v regióne Trnava, Hlohovec. Spolupráca so všetkými odbormi a oddeleniami RÚVZ na Dňoch zdravia Trnava.

RÚVZ so sídlom v Dunajskej Strede, Galante v Senici - výmena skúseností v oblasti prevencie nadváhy a obezity, fajčenia a drogových závislostí.

NZZ - lekári prvého kontaktu - spoločný postup pri ochrane práv pacientov, vzájomné informácie a spolupráca s poradenským centrom podpory zdravia a oddelením výchovy obyvateľstva k zdraviu pri zabezpečovaní zdravotno-výchovných akcií pre obyvateľstvo s osobitným zameraním na témy a termíny odporúčané SZO.

Národná transfúzna služba – podujatia zamerané na zdravý životný štýl pre širokú verejnosť s distribúciou zdravotno-výchovného materiálu (Svetový deň darcov krvi).

Poliklinika Trnava, Piešťany, Hlohovec – panelové výstavy zamerané na rizikové faktory zdravého životného štýlu.

Fakultná nemocnica v Trnave, nemocnica Piešťany - distribúcia zdravotno-výchovného materiálu.

Centrum pre liečbu drogových závislostí v Bratislave - spolupráca s lektormi.

Všeobecná zdravotná poisťovňa - spolupráca na úseku distribúcie zdravotno-výchovného materiálu a ochrany práv pacientov. Realizovanie projektu „Sledovanie zdravotného stavu pracovníkov“.

Dentibus – Signal Unilever Slovensko – preventívne vyšetrenia chrupu, odborné poradenstvo v starostlivosti o chrup.

Lekárne – Týždeň zdravého srdca v lekárňach.

Trenčiansky kraj

OPZ Trenčín

- OPZ cielene, podľa tematiky, distribuuje zdravotno-výchovný materiál do jednotlivých zdravotníckych zariadení i na oddelenia RÚVZ.

- S jednotlivými odbormi RÚVZ je dobrá spolupráca, vypracovávajú informatívne články zo svojej činnosti pre obyvateľov, pri hromadných aktivitách poriadaných OPZ sa zapájajú do zdravotno-výchovných aktivít, prednáškovej činnosti i pri distribúcii aktuálnych letákov.

- S oddelením hygieny detí a mládeže spolupracujeme na realizácii projektu, ktorý sa zaoberá detekciou kotinínu v moči u školskej mládeže.

OPZ Prievidza

Pri realizácii projektu zameraného na prieskum stravovania vybraných skupín populácie Slovenska PCOPZ spolupracovalo s Oddelením hygieny výživy nášho RÚVZ. V rámci

fungovania poradne pre deti a mládež bola rozvinutá spolupráca s praktickými lekármi pre deti a dorast, keď títo v prípade výskytu hyperlipoproteinémie u dieťaťa informovali rodičov o vhodnosti vyšetrenia ostatných členov rodiny v poradni zdravia.

Do jednotlivých zdravotníckych zariadení v regióne boli periodicky distribuované zdravotno-výchovné edičné materiály, ktoré napomáhali pri plnení úloh v primárnej, sekundárnej a terciárnej prevencii. V rámci metodického usmerňovania regionálnych médií boli poskytnuté odborné informácie, ktoré napomáhali ich spolupráci s príslušnými klinickými odborníkmi jednotlivých špecializácií.

OPZ Považská Bystrica

V roku 2007 sa uskutočnilo sledovanie výživového stavu u vybraných vekových skupín dospelaj populácie v počte 80 respondentov. V Poradni zdravia sme klientov vyšetrili v rámci TZS, vyplnili klinicko-somatometrické dotazníky a záznamové listy pre biochemické vyšetrenie. Spracovanie získaných údajov sa uskutočnilo na OHV.

V spolupráci s občianskym združením "Zdravá duša" a psychiatrickým oddelením v NsP Považská Bystrica sa v dňoch 8.-14. 10 2007 uskutočnil týždeň za podporu duševného zdravia. Počas neho boli realizované rôzne aktivity pre širokú verejnosť: poradenská služba psychiatra a psychológa, poradenstvo v sociálnej oblasti, prednáška na tému "Psychiatrický pacient v remisii". Aktivity boli zabezpečené zdravotnovýchovným materiálom k danej problematike.

Oddelenie Podpory zdravia spolupracovalo s oddelením Preventívneho pracovného lekárstva pri vytvorení komisie na overovanie odbornej spôsobilosti pre prácu s veľmi jedovatými a jedovatými látkami a prípravkami.

Počas celého roka sú rizikovní klienti na CHOCHP testovaní počas vyšetrenia v PZ a v prípade pozitívneho zistenia rizika spolupracujeme s pľúcnou ambulanciou v NsP Považská Bystrica.

Počas celého roka sú v rámci dlhodobej spolupráce s NsP Považská Bystrica realizované v priestoroch a areáli NsP zdravotnovýchovné nástienky a distribuovaný zdravotnovýchovný materiál pri príležitosti svetových dní a podľa aktuálnosti.

Do celonárodnej medzinárodnej kampane "Vyzvi srdce k pohybu" sa zapojili okrem jedného všetky oddelenia RÚVZ. Informáciu o súťaži, ktorá bola prístupná na našich webových stránkach, zabezpečila pracovníčka sekretariátu.

V mesiaci december pracovníčky PZ vyšetrili v rámci Testu zdravého srdca zamestnancov Rýchlej zdravotnej služby FALCK, s.r.o. v Papradne.

Nitriansky kraj

RÚV Z Komárno:

Spolupráca medzi oddeleniami RÚVZ v Komárne a OPZ je na dobrej úrovni.

Vedúci OPZ bol členom Komisie na preskúšanie odbornej spôsobilosti na prácu s jedovatými chemickými látkami a prípravkami.

OPZ distribuovalo zdravotno-výchovné materiály na oddelenia Všeobecnej Nemocnice FORLIFE n. o. v Komárne, praktickým lekárom pre deti a dorast, praktickým lekárom pre dospelých a lekárom špecialistom a do Pedagogicko-psychologickej poradne v Komárne.

RÚVZ Levice:

OPZ spolupracuje predovšetkým s oddelením Epidemiológie – prednášky, články, distribúcia z.v. materiálu, s oddelením HV spolupracujeme pri plnení projektu Sledovanie výživového stavu vybraných skupín populácie, s oddelením HDM pri plnení úloh na školách. So

zdravotníckymi zariadeniami spolupracujeme formou cielenej distribúcie zdravotno – výchovných materiálov do čakární.

RÚVZ Nitra:

Veľmi dobrú spoluprácu vykazujú s oddelením HDM a epidemiológie. Na úseku zdravotnej starostlivosti spolupracujeme najmä s lekármi prvého kontaktu.

RÚVZ Nové Zámky:

Spolupráca medzi oddeleniami RÚVZ v Nových Zámkoch a OPZ je na dobrej úrovni.

OPZ spolupracovalo s hygienou výživy pri plnení projektu „Sledovanie výživového stavu vo vybraných skupinách obyvateľstva SR“. OPZ spolupracovalo s oddelením epidemiológie pri príprave „Európsky imunizačný týždeň“, s oddelením hygieny detí a mládeže pri realizácii dotazníkového prieskumu GYTS.

OPZ distribuovalo zdravotno-výchovné materiály na oddelenia Fakultnej nemocnice Nové Zámky, praktickým lekárom pre deti a dorast, praktickým lekárom pre dospelých a lekárom špecialistom.

RÚVZ Topoľčany:

Spolupráca s oddeleniami v RÚVZ bola pozitívna, hlavne v lektorskej činnosti a pri zabezpečovaní prednášok v oblasti preventívnej medicíny.

V spolupráci s oddeleniami v RÚVZ bola vytvorená vývesná tabuľa v meste pre obyvateľov k aktuálnej problematike zdravia. Pre prácu oddelení a odborných bol distribuovaný zdravotnovýchovný materiál.

Žilinský kraj

Spoluprácu so štátnymi aj neštátnymi zdravotníckymi zariadeniami možno hodnotiť ako dobrú. Jej ťažisko spočíva hlavne v príprave a organizovaní väčších zdravotno– výchovných aktivít - besedy, semináre, odborné školenia, súťaže, výskumné činnosti a pod.

Spolupráca s odbornými oddeleniami RÚVZ sa rozvíja a realizuje hlavne v oblasti konkrétnych projektov. S oddelením hygieny výživy každoročne OPZ spolupracujú na projekte „Výživový stav obyvateľstva“, s oddelením detí a mládeže je to „Podpora nefajčenia na školách“, s oddelením preventívneho pracovného lekárstva "Zdravé pracoviská", s oddelením epidemiológie "Hrou proti AIDS" pod.

Banskobystrický kraj

Na všetkých pracoviskách podpory zdravia v kraji je úzka spolupráca s oddeleniami v rámci RÚVZ.

Najviac všetky odborné oddelenia RÚVZ zabezpečujú systematickú kontrolu dodržiavania zákona o ochrane nefajčiarov v zariadeniach, v ktorých sa vykonáva ŠZD, zabezpečujú hlásenie porušení zákona a vykonaných nápravných opatrení v štvrtročných intervaloch OPZ. V sledovanom roku sa celkovo vykonalo 796 kontrol. Priestupkové konanie nebolo v hodnotenom období realizované.

Banská Bystrica: V priebehu r. 2007 spolupracovali s praktickými lekármi, s rôznymi oddeleniami NsP FDR v Banskej Bystrici, NsP Brezno, Polikliniky v Banskej Bystrici, s Novamedom a s ambulanciami špecialistov podľa vzájomnej dohody a potreby.

Žiar n/Hronom : Spolupráca so zdravotníckymi zariadeniami spočíva najmä v distribúcii zdravotno-výchovného materiálu, spoločných aktivitách – v roku 2007, najmä v oblasti poskytovania prvej pomoci a s ProCare poskytujúcim závodné zdravotné služby aj semináre o drogách pre zamestnancov Slovalca a.s.

R. Sobota: Spolupráca so zdravotníckymi zariadeniami je zabezpečená v rámci regiónu hlavne v súvislosti s naplňaním databázy registra k projektu „Register a intervencia v rodinách chorých na cievne choroby mozgu v regióne Rimavská Sobota“ kde priamo spolupracujeme s Neurologickým oddelením Všeobecnej nemocnice v Rimavskej Sobote. Tiež spolupracujeme s lekármi prvého kontaktu pri zachytení rizikových pacientov v PC. V septembri 2007 pri príležitosti zabezpečenia osvetovej kampane „Týždeň srdca v lekárňach“, ktorý organizovala Slovenská lekárska komora spoločne s kanceláriou WHO na Slovensku, sme boli požiadaní o spoluprácu pri biochemických vyšetreniach klientov lekární.

Lučenec: Dlhodobo funguje spolupráca s ambulanciami I. kontaktu a niektorými odbornými ambulanciami pri propagácii zdravého životného štýlu, životosprávy pri jednotlivých chorobách, nefajčení cestou distribúcie osvetových materiálov. Lekári s vedúcim OPZ konzultujú problematiku odvykania od fajčenia, poradenstva pre príslušníkov rodín ohrozených hypercholesterolémiou.

Prešovský kraj

RÚVZ Bardejov

Spolupracovali sme s gynekologicko-pôrodnickým oddelením NsP v Bardejove. V rámci programu “Baby friendly hospital“ sme zabezpečili 21 besied s neonatológom a s gynekológom pre tehotné ženy.

Na zdravotno-výchovnej činnosti RÚVZ sa podieľajú pracovníci aj z iných oddelení a na základe požiadaviek zo škôl vykonávali prednášky z ich problematiky (oddelenie životného prostredia prednášky o pitnej vode, oddelenie hygieny detí a mládeže o stravovaní detí, oddelenie epidemiológie o problematike chrípky, očkovaní, AIDS).

RÚVZ Humenné

Zamestnanci PCOAPZ pokračovali v spolupráci s Oddelením hygieny výživy pri realizácii projektu: „Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospelých populácie“. V rámci tohto projektu bolo v roku 2007 vyšetrených 80 klientov.

RÚVZ Poprad

Na zvyšovaní zdravotného uvedomenia obyvateľov spádového regiónu sa podieľajú odborní pracovníci všetkých terénnych oddelení, spolupráca pri plnení úloh je v rámci organizácie dobrá.

Veľmi dobrá je aj spolupráca s Nemocnicami s poliklinikou najmä okresu Kežmarok ale i Poprad a Levoča pri získavaní štatistických údajov o výskyte vrodených vývojových chýb, nádorových ochorení, úrazov a pod. v rámci monitorovania zdravotného stavu obyvateľov.

Uvítali by sme lepšiu spoluprácu s lekármi I. kontaktu najmä na úseku prevencie kardiovaskulárnych ochorení v súvislosti s poradenstvom RÚVZ.

Pokračuje dobrá spolupráca s lekárom TARCHu a diabetologičkou v Poprade pri znižovaní počtu fajčiarov a včasnom záchyte a liečení diabetu u klientov.

RÚVZ Prešov

- V rámci RÚVZ sme spolupracovali s oddeleniami epidemiológie, hygieny detí a dorastu, hygieny životného prostredia a oddelením hygieny výživy, potravín a kozmetických výrobkov.
- FNsP Prešov – hlavne distribuovaním letákov a plagátov .

RÚVZ Stará Ľubovňa:

So zdravotníckymi zariadeniami spolupracujeme pri sledovaní zdravotno-hygienickej charakteristiky v okrese spracováanej na oddelení podpory zdravia. Na sledovaní sa podieľajú aj ostatné oddelenia RÚVZ.

Pravidelne spolupracujeme so všetkými detskými lekármi a praktickými lekármi pre dospelých, stomatólogmi, gynekológmi v okrese Stará Ľubovňa a lekárkou ambulancie TARCH v Starej Ľubovni v súvislosti s realizáciou zdravotno-výchovných aktivít pri príležitosti svetových dní, či realizácii projektov a programov.

S praktickými a odbornými lekármi vzájomne spolupracujeme aj pri odporúčaní klientov z Poradne zdravia do ich ambulantnej starostlivosti. V roku 2007 sme takto odporúčali 95 klientov PZ. Samozrejme aj títo lekári odporúčajú k nám svojich pacientov do poradne zdravia alebo nadstavbových poradní napr. POF, PZV.

S jednotlivými oddeleniami RÚVZ spolupracujeme v rámci plnenia jednotlivých úloh, programov a projektov /napr. NPPZ, Program podpory zdravia znevýhodnených komunit, ŠPZ, ZMŠ, Mám 65+ a teší ma že, žijem zdravo, Zdravé pracovisko, atď./ prípravou a edíciou zv materiálov, ich distribúciou, prednáškovou činnosťou, článkami. V roku 2007 sme spolupracovali aj pri aktualizácii www stránky RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni.

RÚVZ Svidník

Pri realizácii zdrav.- výchovných aktivít sme spolupracovali aj so zdravotníckymi zariadeniami v spádovom regióne a s RZP Falck s.r.o.. Zabezpečovali sme distribúciu letákov a plagátov do týchto zariadení. Pri realizácii celoštátnych a regionálnych projektov sme spolupracovali so všetkými oddeleniami v rámci RÚVZ so sídlom vo Svidníku.

RÚVZ Vranov nad Topľou:

Oddelenie podpory zdravia spolupracuje so všetkými oddeleniami pri zdravotno-výchovných aktivitách. Oddelenie HV : spoločná prieskumná úloha „ Sledovanie stavu výživy vybraných vekových skupín dospelaj populácie “; HDaM : plnenie projektu Školy podporujúce zdravie – spolupráca na seminároch pre koordinátorov prevencie drog, v poradni pri odvykaní od fajčenia, PPL : plánované vyšetrenia pracovníkov zo „ zdravého pracoviska.

OPZ spolupracuje s Vranovskou nemocnicou a. s. a jej klinickými odborníkmi (metabolická poradňa, interná ambulancia, ambulancia TARCH, geriatrická ambulancia a ambulancie praktických lekárov).

Košický kraj

Odbory podpory zdravia v Košickom kraji v rámci plnenia stanovených úloh v roku 2007 spolupracovali so všetkými odbormi regionálnych úradov, zdravotníckymi zariadeniami, lekármi prvého kontaktu, špecialistami, stomatólogmi, gynekológmi, pediatrami, lekárnikmi, psychologmi a Všeobecnou zdravotnou poisťovňou, Národnou transfúznou stanicou.

6. Spolupráca s orgánmi a organizáciami SOZ, SČK, nadáciami, orgánmi štátnej správy a samosprávy

Bratislavský kraj

Súčasťou zdravotno-výchovnej práce oddelenia zdravotnej výchovy a Poradni zdravia bola spolupráca s Jednotou dôchodcov na Slovensku, s klubmi dôchodcov, Slovenským Červeným krížom, Humanitnou nadáciou zdravotne postihnutých ako aj inými mimovládnyimi

organizáciami, ktoré vykonávajú činnosť na úseku podpory a ochrany zdravia. Okrem spolupráce s mimovládnyimi organizáciami bola pravidelne zabezpečovaná koordinácia činnosti so zariadeniami liečebno-preventívneho charakteru. Rozvinula sa spolupráca so Slovenskou akadémiou vied, Slovenskou zdravotníckou univerzitou, kanceláriou Svetovej zdravotníckej organizácie v SR, Lekárskou fakultou UK, Trnavskou univerzitou. Na medzinárodnej úrovni sa pokračovalo vo vzájomnej výmene informácií s Kepllerovou univerzitou v Linzi, Österreichisches College vo Viedni a Inštitútom fur den Donauraum und Mitteleuropa vo Viedni.

Trnavský kraj

OPZ pri realizovaní zdravotno-výchovných aktivít majú veľmi dobrú spoluprácu s nezdravotníckymi zložkami a inštitúciami - VÚC, okresné, mestské a miestne orgány štátnej správy, mestské úrady, vedenia podnikov, ÚS SČK, Úrady práce, Akadémia vzdelávania, Vojenské útvary, Policajné zbory, Kluby dôchodcov, Osvetové strediská, Centrá voľného času, poisťovne, charitatívne organizácie, občianske združenia, svojpomocné skupiny, galérie, Združenie abstinentov Slovenska, Zväz telesne postihnutých a Zväz postihnutých civilizačnými chorobami. Vzhľadom na rozsiahlu činnosť v tejto oblasti uvediem len nasledovné aktivity:

VÚC Trnava

Spolupráca pri preventívnych zdravotno-výchovných aktivitách na stredných školách a riešenie problematiky ochrany podpory zdravia vypracovaním projektov.

Mestský úrad v Trnave

Významný spoluúčastník viacerých našich akcií. Najväčšou akciou boli „Dni zdravia“, ktoré sa uskutočnili pod záštitou primátora mesta Trnava. Významnú pomoc poskytol mestský úrad pri akciách s protidrogovou tematikou, tematikou odvykania od fajčenia, správneho životného štýlu a celoslovenskej kampane boja proti rakovine. Spolupracujeme s Kanceláriou zdravé mesto, kde je jeden z našich pracovníkov členom riadiaceho výboru a mestskej protidrogovej komisie, ďalší pracovník je členom prípravného výboru Dní zdravia.

Na Deň narcisov sme sa zapojili do celoslovenskej akcie, ktorá bola zabezpečená v centre mesta Trnava, kde sme poskytovali informácie o správnom životnom štýle a poskytli sme vhodný zdravotno-výchovný materiál.

Spolupracovali sme na vyhlásenej celoslovenskej kampani „Na kolesách proti rakovine“, kde sme zabezpečovali meranie % množstva telesného tuku, poradenstvo k otázkam rizikových faktorov správneho životného štýlu a prevencie boja proti rakovine, poskytnutý bol zdravotno-výchovný materiál.

Mesto bolo spoluúčastníkom celonárodnej kampane na zvýšenie pohybovej aktivity „Vyzvi srdce k pohybu“, „Nefajčiarskeho dňa“ zameraného na rizikové faktory fajčenia s meraním % množstva telesného tuku a určovaním analýzy vydychovaného vzduchu prístrojom MICRO CO pre širokú verejnosť.

Mestský úrad nám v rámci činnosti Kancelárie zdravé mesto zabezpečuje bezplatné uverejňovanie článkov a informácií v regionálnej tlači a v MTT. Dobrá spolupráca je na poli medializovania činnosti RÚVZ a aktuálnych informácií v rámci zdravého životného štýlu.

Spolupracujeme s odborom vzdelávania MsÚ Trnava pri preventívnych zdravotno-výchovných aktivitách, výtvarných súťažiach a dňoch zdravia na základných školách zapojených do projektu „Školy podporujúce zdravie“.

Trnavské osvetové stredisko

Dobrá spoluprácu vykazujeme na úseku organizovania prednášok a besied na všetkých typoch škôl, pre dôchodcov a ostatné skupiny obyvateľstva. Spoločne sme vydávali letáky, plagáty, organizovali rôzne akcie ako „Deň polície“ a „Dni zdravia“. V spolupráci s TOS sme sa ďalej podieľali na výtvarnej súťaži „Polícia očami detí“ – zabezpečili sme zber výtvarných prác zo škôl z Trnavy, Piešťan a Hlohovca, ktoré sa zapojili do krajskej súťaže. V priestoroch Kalokagatie sme v spolupráci s TOS zorganizovali ďalšiu výstavu výtvarnej súťaže „Prečo som na svete rád“, „Týždeň boja proti drogám“, „Deň narcisov“.

Mestský úrad Hlohovec a Centrum voľného času Hlohovec

Spolupracujeme pri organizovaní „Dňa zdravia mesta Hlohovec“, zabezpečovaní prednášok na ZŠ a stredných školách v okrese Hlohovec a realizovaní názornej propagácie panelových výstav, distribúcií zdravotno-výchovného materiálu a videokaziet. Významná bola spolupráca pri realizovaní celonárodnej kampane „Vyzvi srdce k pohybu“ sprístupnením účastníckych listov a distribúciou na základné a stredné školy.

Mestské kultúrne stredisko v Piešťanoch

Organizovali sme prednášky s besedami k projektu „Mám 65+ a teší ma, že žijem zdravo“, ku konferencii poriadanej Krajskou Jednotou dôchodcov Slovenska, k projektu s protidrogovou tematikou „Súvislosti – otázky a odpovede“ v spolupráci s Kultúrnym strediskom Senica a Krajským policajným zborom Trnava. Spolupráca bola tiež pri realizovaní celonárodnej kampane „Vyzvi srdce k pohybu“ sprístupnením účastníckych listov a distribúciou na základné, stredné školy a iné organizácie.

Policajný zbor

S Krajským riaditeľstvom PZ v Trnave sme spolupracovali na projekte „Súvislosti - otázky a odpovede“ zamerané na prevenciu užívania alkoholu, marihuany a fajčenia. Spoločne sme v Trnave a v Piešťanoch realizovali prednášky a besedy v oblasti prvej pomoci a prevencie drogovej závislosti. Boli sme spoluorganizátorom výtvarnej súťaže u detí na tému „Polícia očami detí“. Mali sme zastúpenie vo vyhodnocovacej komisii víťazných prác. Zároveň sme sa zúčastnili „Dňa polície“ na štadióne A. Malatinského v Trnave, kde príslušníci policajného zboru zásahovej jednotky predvádzali ukážky prvej pomoci. V spolupráci s DI PZ v Trnave sme sa zapojili do celokrajskej preventívnej špeciálnej kontroly preverujúcej úroveň vedomostí vodičov z poskytovania prvej pomoci v súvislosti s cestnou premávkou a kontroly vybavenia vozidla autolekárnou.

Sociálna poisťovňa

Realizovali sme prednášky v oblasti sociálnej politiky v SR v rámci projektu „Mám 65+ a teší ma, že žijem zdravo“.

Občianske združenie - Stop fajčeniu

Spolupráca pri zdravotno-výchovných aktivitách týkajúcich sa boja proti fajčeniu.

Občianske združenie - Otvorené srdcia

Spolupráca s poradňou prevencie drogových závislostí formou konzultácií.

Všeobecná zdravotná poisťovňa

Realizovali sme projekt „Starostlivosť o zdravie zamestnancov“ vyšetrovaním zamestnancov vybraných závodov výjazdnými poradnami zdravia. Ďalej sme spolupracovali pri ochrane práv pacientov, tvorbe a distribúcií zdravotno-výchovného materiálu.

Kalokagatia – Centrum voľného času v Trnave

V rámci spolupráce využívame priestory v budove Kalokagatie na prednáškovú činnosť podľa vypracovaného plánu prednášok zameraných na zdravý životný štýl, prevenciu drogových závislostí, odvykanie od fajčenia a prevenciu infekcie HIV/AIDS pre základné a stredné školy, realizovanie projektu „Hrou proti AIDS“ a prezentáciu výstavných prác.

Zväz postihnutých civilizačnými chorobami SR

Realizovali sme prednášky a besedy zamerané na civilizačné choroby. Pre Základnú organizáciu postihnutých civilizačnými chorobami – sekcia diabetikov a sekcia respirikov sme uskutočnili prednášku na tému „Rizikové faktory ovplyvňujúce zdravý životný štýl“ spojenú s vyšetrovaním hladiny glukózy v krvi, meraním % množstva telesného tuku, určovaním hodnôt BMI, WHR, meraním tlaku krvi s následným individuálnym poradenstvom a distribúciou zdravotno-výchovného materiálu.

Stredisko sociálnych služieb v Trnave

Pri príležitosti „Svetového dňa seniorov“ a vyhláseného „Týždňa seniorov“ sme sa zúčastnili kampane, ktorej cieľom bolo aktivovať záujem seniorov o vlastné zdravie. Zabezpečili sme prednášku na tému: „Životospráva v staršom veku“ a meranie tlaku krvi, percentuálneho množstva telesného tuku spojené s individuálnym poradenstvom

Liga proti rakovine

Spoločne sme zorganizovali „Deň narcisov“. Akcia bola zabezpečená v centre mesta Trnava - pešia zóna, Hypermarket Tesco. Poskytli sme konzultácie v oblasti zdravého životného štýlu a prevencie nádorových ochorení, 18 titulov zdravotno-výchovného materiálu v počte 1350 kusov (fajčenie, partnerstvo, čo môžeme urobiť pre svoje zdravie, zachyťme signály včas, prídte včas – zachránite si život a iný materiál s protirakovinovou tematikou). Zároveň bola v priestoroch MsÚ inštalovaná panelová výstava pre verejnosť „Signály rakoviny“. Akcia bola spropagovaná v masmédiách.

Trnavská univerzita

Na základe uzavretej dohody o spolupráci zabezpečujeme praktickú výučbu študentov, konzultácie, metodické usmernenia, odbornú prax študentov a spolupracujeme pri distribúcii zdravotno-výchovných materiálov.

Územný spolok SČK

Podieľali sme sa na mestskej, okresnej súťaži hliadok mladých zdravotníkov (hlavný rozhodca, riaditeľ súťaže), na výučbe poskytovania prvej pomoci a zúčastnili sme sa celokrajšej preventívnej špeciálnej kontroly preverujúcej vedomosti vodičov z poskytovania prvej pomoci pri dopravných úrazoch, kontroly vybavenia vozidiel autolekárnčkou a technický stav motorových vozidiel.

Materské centrá

Výchova a vzdelávanie matiek v oblasti zdravého životného štýlu. Vzdelaná mama - vzdelaná a zdravá rodina.

Do tohoto projektu sme sa zapojili edukačno-intervenčnými prednáškami o zdravom životnom štýle detí aj dospelých, zásadách poskytovania prvej pomoci, ktoré boli odprednášané v Materskom centre Trnava formou dialógu. Okrem toho sme distribuovali informačné letáčky o zdravom životnom štýle. Informácie o zdravom životnom štýle sú tiež prezentované na webových stránkach RÚVZ. V pilieri č.3 sme vytvorili kurzy pre budúce

mamičky v štvrtročných intervaloch, ktoré spočívajú v prednáškových blokoch (životospráva, výživa, kojenie, hygiena dieťaťa, úrazy, vhodné hračky a pohybová aktivita).

Jednota dôchodcov Slovenska - Krajská organizácia v Trnave

Do spolupráce sme sa zapojili projektom „Žiť zdravší a kvalitnejší život v staršom veku, alebo Mám 65+ a teší ma, že žijem zdravo“, ktorý má zlepšiť životný štýl a zdravotné uvedomenia starších ľudí a aktivovať záujem starších ľudí o vlastné zdravie systémom certifikovaného vzdelávania. Projekt sme realizovali v spolupráci s Jednotou dôchodcov Slovenska Piešťany pre 14 účastníkov podľa vypracovaného časového a obsahového harmonogramu. Projekt rieši otázky životosprávy v staršom veku, zdravotné problémy a psychologické aspekty starnutia a tiež sociálne zabezpečenie pre občanov v staršom veku. Absolventi projektu dostali osvedčenia o spôsobilosti ďalšieho vzdelávania svojich rovesníkov.

Slovenská únia proti osteoporóze

Spolupráca v rámci projektu „Mám 65+ a teší ma, že žijem zdravo“ realizáciou prednášky zdravotné problémy v staršom veku a z príležitosti medzinárodného mesiaca starších ľudí s Krajskou organizáciou JDS Slovenska v Trnave pre Slovenskú úniu proti osteoporóze v Piešťanoch sme zabezpečili prednášku „Zdravší a kvalitnejší život v staršom veku“.

Materské školy

Cieľom zdravotno-výchovného pôsobenia u detí predškolského veku – stomatohygiena, je zlepšiť stav chrupu obyvateľov Slovenska.

Intervenčné aktivity v tejto oblasti sme uskutočňovali na materských školách formou praktického nácviku správnej stomatohygieny. Naučené zručnosti sme u detí fixovali pomocou vizuálneho obrazu – vo forme maľovanky. Pre rodičov a učiteľov sme zabezpečili edukačné materiály vo forme letákov. Tento projekt sme realizovali v súčinnosti s projektom „Adamko – hravo, zdravo“ a tiež v rámci prednáškovej činnosti o zdravom životnom štýle.

Základné, stredné, učňovské školy

V súčasnom období sa do projektu „Školy podporujúce zdravie“ zapojili v okresných mestách materské školy, základné školy, stredné a učňovské školy. V rámci spolupráce organizujeme a realizujeme zdravotno-výchovné akcie, na ktorých sme zabezpečili prednáškovú činnosť, názornú propagáciu – panelové výstavy a distribúciu zdravotno-výchovného materiálu.

Pre žiakov základných, stredných škôl a odborných učilíšť v Trnave, v Piešťanoch a v Hlohovci, v Centre voľného času v Hlohovci, v Mestskom kultúrnom stredisku v Piešťanoch, Kalokagatii v Trnave sme vykonali spolu 156 prednášok zameraných na správny životný štýl, prevenciu zubného kazu, prevenciu drogovej závislosti, prevenciu odvykania od fajčenia, pohybový režim, AIDS, výchova k partnerstvu a plánovanému rodičovstvu a prvá pomoc.

Obecné úrady

V rámci spolupráce realizujeme prednáškovú činnosť zameranú na zdravý životný štýl a poskytujeme vyšetrenia výjazdmi poradne zdravia s následným individuálnym poradenstvom.

Európska komisia

Spolupracovali sme na projekte Európskej komisie s názvom „Znižovanie rozdielov: Stratégie pre boj s nerovnosťami v zdraví v Európe“. Na Národnom seminári o nerovnostiach v zdraví zástupca nášho RÚVZ predniesol informáciu o projekte.

Slovenská akadémia vied –ekonomický ústav

Aktívna účasť s diskusným príspevkom na konferencii AHEAD – „Starnutie, zdravotný stav a determinanty výdavkov na zdravie“.

Trenčiansky kraj

Považská Bystrica

Odbor podpory zdravia v roku 2007 spolupracoval pri plnení úloh s nasledovnými organizáciami: Považské osvetové stredisko, Centrum voľného času ABC, PX centrum, Kluby dôchodcov, OZ Zdravá duša, Materské centrá Včielka Považská Bystrica, Dubnické slniečko v Dubnici nad Váhom, Stromček v Košeckom Podhradí, Dubáčik v Ilave, Mimčo v Ladcoch, základné školy, stredné školy, špeciálne základné školy, OR SAŠŠ, Sociálna poisťovňa, zdravotné poisťovne: Všeobecná zdravotná poisťovňa, Dôvera, Apollo, Union.

Materské centrá:

V mesiaci apríl sa uskutočnila distribúcia dvoch druhov plagátov a jednej skladačky "Urobme všetko preto, aby deti nezomierali" za účelom prevencie detskej úrazovosti do Materských centier nášho regiónu /MC Včielka v P.B., MC Dubnické slniečko v DnV, MC Stromček v Košeckom Podhradí, MC Dubáčik v Ilave/.

V mesiaci október sme nadviazali spoluprácu s materským centrom MIMČO v Ladcoch. V priestoroch MC v Ladcoch sa dňa 23.11. 2007 uskutočnila prednáška pre mamičky a širšiu verejnosť pod názvom "Zásady zdravého stravovania detí - trendy a fakty". Akcia bola zabezpečená zdravotno-výchovným materiálom a pre záujemcov doplnená meraním celkového množstva tuku v tele, zhodnotením BMI a WHR indexu spolu s individuálnym lekárskeym poradenstvom.

Kluby dôchodcov:

V rámci projektu -"Žiť zdravší a kvalitnejší život v staršom veku, alebo mám 65+ a teší ma, že žijem zdravo" bolo uskutočnené:

V mesiaci marec a apríl 2007 v priestoroch PZ boli kompletne vyšetrení členovia KD v Považskej Bystrici v rámci TZS v počte 18 členov. V mesiacoch september-október v priestoroch PZ boli kompletne vyšetrení členovia KD v Považskej Bystrici v rámci TZS v počte 14 členov. Pri príležitosti Medzinárodného dňa starších bol pre KD v Pov. Bystrici zhotovený zdravotno - výchovný materiál podľa požiadavky členov.

Školy:

Základné :

Na V.ZŠ v Považskej Bystrici bola uskutočnená prednáška pre 6. a 7. ročníky dňa 5.3.2007 venovaná škodlivosti fajčenia, rizikám spojenými s ochoreniami dýchacích ciest (tbc, CHOCHP, astma...) doplnená meraním CO vo výdychu a zdravotnovýchovným materiálom.

Na ZŠ Plevník bola uskutočnená 12.3.2007 prednáška pre žiakov 6.a 7. ročníkov venovaná škodlivosti fajčenia, rizikám spojenými s ochoreniami dýchacích ciest (tbc, CHOCHP, astma...) doplnená meraním CO vo výdychu a zdravotnovýchovným materiálom.

Na V. ZŠ v Považskej Bystrici bola dňa 12.4.2007 uskutočnená prednáška pre žiakov 8.a 9. ročníkov na tému "Fajčenie-aktívne i pasívne a riziká spojené s ochoreniami dýchacích ciest

(tbc, astma, CHOCHP...)" . Bola doplnená anketou, meraním CO vo výdychu, %COHb v krvi a zdravotnovýchovným materiálom.

Pracovníčky PZ v P.B. sa zúčastnili v mesiaci jún krajského kola "Na bicykli bezpečne", ktoré usporiadala VIII.ZŠ v Považskej Bystrici, Rozkvet v spolupráci s Krajským školským úradom v Trenčíne, CVČ v Trenčíne , OR SAŠŠ Považská Bystrica a CVČ Považská Bystrica. V rámci tohto dňa sme poskytovali záujemcom meranie tlaku krvi, % tuku v tele a množstvo CO vo výdychu.

V mesiaci marec a máj bola na V.ZŠ v Považskej Bystrici (pre pedagógov, žiakov II.stupňa) uskutočnená séria prednášok o vplyve pohybu na zdravie.

V spolupráci s I.ZŠ v Považskej Bystrici sa uskutočnil v priestoroch školy deň otvorených dverí /23.10.2007/ pre rodičov a širokú verejnosť spojený s ochutnávkou celozrnných výrobkov a zeleninových nátierok. Nechýbal aktuálny zdravotnovýchovný materiál zameraný na zdravú výživu. V dňoch 22.,23.,29., 30.10. 2007 sa uskutočnilo vyšetrenie zamestnancov I.ZŠ v rámci TZS.

Na ZŠ v Plevníku bola dňa 16.11.2007 uskutočnená prednáška pre žiakov II. stupňa týkajúca sa škodlivosti aktívneho i pasívneho fajčenia spojená s meraním CO vo výdychu, %COHb v krvi a zdravotnovýchovným materiálom.

Na ZŠ Rozkvet v Považskej Bystrici bola dňa 19.11., 20.11. a 28. 11. 2007 uskutočnená prednáška pre žiakov II.stupňa týkajúca sa škodlivosti aktívneho i pasívneho fajčenia spojená s meraním CO vo výdychu, %COHb v krvi a zdravotnovýchovným materiálom. Dňa 11.12.2007 bola uskutočnená prednáška na ZŠ v Plevníku pre žiakov 9. ročníka. Aktivita bola zabezpečená zdravotnovýchovným materiálom k danej problematike a doplnená videofilmom.

Séria prednášok a besied venovaná problematike AIDS pre 8. a 9. ročníky na V. ZŠ Rozkvet v Považskej Bystrici sa uskutočnila v dňoch 12.12.,18.12. a 19.12. 2007. Aktivity boli zabezpečené zdravotnovýchovným materiálom k danej problematike a doplnené videofilmom.

Špeciálne základné školy:

Na ŠZŠ v Púchove bola dňa 31. 5. 2007 uskutočnená beseda pre žiakov II.stupňa týkajúca sa škodlivosti aktívneho i pasívneho fajčenia spojená s meraním CO vo výdychu, %COHb v krvi a zdravotnovýchovným materiálom.

Dňa 30.11.2007 bola uskutočnená prednáška na ŠZŠI v Považskej Bystrici pre žiakov II. stupňa a ich pedagógov venovaná problematike AIDS. Aktivita bola zabezpečená zdravotnovýchovným materiálom k danej problematike a doplnená videofilmom.

Stredné školy:

Na SZŠ v Považskej Bystrici bola dňa 4.4.2007 uskutočnená prednáška pre 2. a 3.ročníky venovaná zdravému životnému štýlu, doplnená meraním celkového % tuku v tele, výpočtom BMI, WHR indexu a zdravotnovýchovným materiálom.

V mesiaci marec a máj bola na SZŠ v Považskej Bystrici / pre pedagógov, študentov 2.-3. ročníkov / uskutočnená séria prednášok a besied o vplyve pohybu na zdravie.

Na SZŠ v Považskej Bystrici bola dňa 2.5. 2007 uskutočnená prednáška pre 1. ročníky venovaná ochoreniam dýchacích ciest a alergiám. Doplnená bola meraním CO vo výdychu, %COHb v krvi, anketou a zdravotnovýchovným materiálom.

V rámci dní otvorených dverí 28. - 29. 5. 2007 navštívili Poradňu zdravia študenti SPŠ v Považskej Bystrici a študenti ZSSHSaO v Púchove, s ktorými bola uskutočnená beseda a meranie CO vo výdychu .

Pre študentov Gymnázia v Púchove boli v dňoch 16. a 25.10. 2007 uskutočnené prednášky týkajúce sa "Zdravia a výživy" pre 2. a 3.ročníky, doplnené meraním celkového % tuku v tele, výpočtom BMI, WHR indexu a zdravotnovýchovným materiálom.

Na SOUS v Považskej Bystrici bola dňa 14.12.2007 uskutočnená séria prednášok pre 1.- 2. ročníky a pre nadstavbových študentov, týkajúca sa škodlivosti aktívneho i pasívneho fajčenia. Sprievodnými aktivitami bolo meranie CO vo výdychu, %COHb v krvi a poskytnutie zdravotnovýchovného materiálu k danej problematike.

Školy podporujúce zdravie

Dňa 8.6.2007 bola uskutočnená prednáška pre 8. a 9. ročníky na VII. ZŠ PB, ktorá je zaradená do európskej siete ŠPZ. Prednáška bola venovaná "Sexuálnej výchove", nechýbal zdravotnovýchovný materiál k danej problematike. Záujem medzi žiakmi bol mimoriadny.

V dňoch 19.11., 20.11. a 28.11.2007 sa uskutočnila séria prednášok týkajúcich sa boja proti drogám pre 6. - 8. ročníky na ZŠ Rozkvet PB, ktorá je zaradená do národnej siete ŠPZ. Aktivity boli zabezpečené zdravotnovýchovným materiálom k danej problematike a doplnené meraním CO vo výdychu.

V dňoch 12.12., 18.12. a 19.12. 2007 bola uskutočnená séria prednášok týkajúcich sa prevencie proti AIDS pre 8. a 9. ročníky na V. ZŠ Rozkvet PB, ktorá je zaradená do národnej siete ŠPZ. Aktivity boli zabezpečené zdravotnovýchovným materiálom k danej problematike a doplnené videofilmom.

Považské osvetové stredisko, Centrum voľného času ABC, PX centrum:

V spolupráci s POS v Považskej Bystrici bolo dňa 14.8.2007 zorganizované zdravotnovýchovné dopoludnie pre mládež - účastníkov medzinárodného tábora pozorovateľov oblohy "Perzeidy", venované zdravému životnému štýlu a prevencii srdcovocievnych ochorení, spojené s vyšetrovaním v rámci TZS.

V spolupráci s CVC ABC v Považskej Bystrici sme za podpory Protidrogového fondu v mesiaci november vyhlásili mesiac protidrogových aktivít s názvom "Droga a Ty". Aktivity boli určené najmä žiakom SŠ, ZŠ a OŠI, ale i rodičom a širokej verejnosti. Počas tohto mesiaca sa uskutočnila literárna súťaž ako forma komunikácie na tému drogy. Besedy spojené s premietaním videoprojekcií boli zamerané na priblíženie problematiky drogy deťom mladšieho školského veku. Pre deti staršieho školského veku bol zameraný nácvik komunikačných zručností na zaujatie správneho postoja k problematike ponuky drog a samotnej drogovej závislosti. Kvíz - anketa bola určená pre širokú detskú i dospelú verejnosť. Po ukončení sa v decembri uskutočnilo žrebovanie správne vyplnených anketových lístkov. Vyžrebovaní účastníci boli odmenení vecnými cenami.

OZ Zdravá duša

V spolupráci s občianskym združením "Zdravá duša" a psychiatrickým oddelením v NsP Považská Bystrica sa v dňoch 8.-14. 10. 2007 uskutočnil týždeň za podporu duševného zdravia. Počas neho boli realizované rôzne aktivity pre širokú verejnosť: poradenská služba psychiatra a psychológa, poradenstvo v sociálnej oblasti, prednáška na tému "Psychiatrický pacient v remisii". Aktivity boli zabezpečené zdravotnovýchovným materiálom k danej problematike.

Zdravotné poisťovne:

V spolupráci so zdravotnými poisťovňami Apollo, Dôvera, Union a Všeobecnou zdravotnou poisťovňou boli v mesiacoch august a september usporiadané zdravotnovýchovné dopoludnia pre zamestnancov DRB Slovakia, s.r.o. v Považskej Bystrici, RONA v Lednických Rovniach, ÚP v Považskej Bystrici, Púchove a Ilave, ZTS Elektronika v Dubnici nad Váhom, ZVS Holding v Dubnici nad Váhom a Sociálnej poisťovne v Považskej Bystrici. Počas týchto dní bol záujemcom meraný tlak krvi, celkové množstvo tuku v tele, množstvo CO vo výdychu a celkový cholesterol spolu s odborným poradenstvom. Sprievodnými aktivitami, ktoré zorganizovali jednotlivé zdravotné poisťovne spolu s ich propagáciou boli: ochutnávka celozrnných výrobkov a zeleninových nátierok, ovocia a ovocných a zeleninových štiav.

V spolupráci s poisťovňou Apollo Púchov bol v priestoroch poisťovne dňa 22.6.2007 usporiadaný pre širokú verejnosť "Deň zdravia". V rámci tohto dňa bol záujemcom meraný tlak krvi, celkové množstvo tuku v tele, množstvo CO vo výdychu a celkový cholesterol spolu s odborným poradenstvom. Sprievodnými aktivitami boli: ochutnávka celozrnných výrobkov a zeleninových nátierok, reflexná masáž, praktická demonštrácia 1. pomoci na resuscitačnom modeli a iné.

KŠÚ a CVČ Trenčín, OR SAŠŠ , CVČ a VIII.ZŠ P.Bystrica:

Pracovníčky PZ v P.B. sa zúčastnili v mesiaci jún krajského kola "Na bicykli bezpečne", ktoré usporiadala VIII.ZŠ v Považskej Bystrici, Rozkvet v spolupráci s Krajským školským úradom v Trenčíne, CVČ v Trenčíne , OR SAŠŠ Považská Bystrica a CVČ Považská Bystrica. V rámci tohto dňa sme poskytovali záujemcom meranie tlaku krvi, % tuku v tele a množstvo CO vo výdychu.

OPZ Trenčín

- Dňa 19.-21. 4. 2007 sme pri príležitosti „Svetového dňa zdravia“ realizovali preventívnu akciu „Zdravý životný štýl“ na Výstavisku TMM a.s. v Trenčíne. Súčasťou boli preventívne vyšetrenia: meranie CO u fajčiarov - v počte 51, stanovenie % telesného tuku – 350 vyšetrených, spirometria u 70 ľudí. Zároveň sme poskytli odborné poradenstvo a zdravotno-výchovný materiál. Počas výstavy prebiehala prednášková činnosť pre odbornú i laickú verejnosť zameraná na „Zdravú výživu“ a „Ošetrovatelstvo“.
- Dňa 24. 4. 2007 OPZ v spolupráci s ÚSSČK sa podieľalo ako rozhodca na súťaži zdravotníckych hliadok prvej pomoci v Bánovciach nad Bebravou. Týmto spôsobom sme si i overili vedomosti detí.
- Dňa 2. – 9. 5. 2007 prebiehala výstava „MEDIPHARM“, na ktorej sme propagovali zdravotno-výchovnú činnosť oddelenia podpory zdravia, zároveň sme účastníkov oboznámili s realizáciou projektov „Stomatohygiena v MŠ“, „Adamko – hravo, zdravo“, „Vyzvi srdce k pohybu“. Podľa záujmu sme realizovali preventívne vyšetrenia: % tuku v organizme, spirometria, stanovenie CO vo výdychu.
- 30. 5. 2007 sa na Mierovom námestí uskutočnil Challenge day. OPZ sa zapojilo do akcie realizáciou preventívnych vyšetrení (meranie CO, TK, % tuku v organizme a spirometriu) pre širokú verejnosť, poskytovalo poradenstvo a zdrav.-vých. materiál.
- 31. 5. 2007 sme pri príležitosti Svetového dňa bez tabaku uskutočňovali na Mierovom námestí meranie CO vo výdychu u fajčiarov a poskytovali poradenstvo v odvykaní od fajčenia. Na tento deň bolo upozornené aj v regionálnej tlači.
- 14. 6. 2007 prebiehal Svetový deň darcov krvi, v rámci ktorého sme v spolupráci s transfúznou stanicou propagovali význam darovania krvi a zároveň sme uskutočnili preventívne vyšetrenia (meranie TK, % tuku, CO, cholesterol) a poradenstvo.
- 23. 6. 2007 v spolupráci so ÚSSČK sme sa zúčastnili Harinekovoho memoriálu. V rámci tejto aktivity sme realizovali preventívne vyšetrenia (meranie TK, % telesného tuku a spirometriu) pre zdravotnícke hliadky.
- 25. 6. 2007 - Medzinárodný deň boja proti zneužívaniu drog a nezákonnému obchodovaniu s nimi. V knižnici KS Juh pre žiakov ZŠ boli uskutočnené besedy na tému „Škodlivosť fajčenia“ a beseda ku knihe „Anjel narkomanov“. Prednášky boli spestrené kvízom o fajčení, po skončení akcie mali žiaci možnosť navštíviť fitnesscentrum.
- 7. 9. 2007 – pri príležitosti Svetového dňa prvej pomoci boli záchranármi Trenčianskeho kraja zorganizované ukážky poskytovania prvej pomoci a záchranárskych aktivít na Mierovom námestí v Trenčíne. OPZ pre obyvateľov

pripravilo zdravotno-výchovný materiál, meralo TK, spirometriu ,CO vo výdychu a poradenstvo v zdravom spôsobe života.

- 13. – 14. 9. a 11. – 12. 10 2007 v spolupráci s ÚSSČK sme realizovali preventívnu aktivitu Tesco Charita 2007. V rámci tejto akcie sme uskutočnili preventívne vyšetrenia (meranie TK, CO, spirometriu, % telesného tuku), odborné poradenstvo a ponúkli zdravotno-výchovný materiál. Akcia bola spojená s finančnou zbierkou na zlepšenie soc. podmienok pre seniorov.
- Október, mesiac úcty k starším – v spolupráci s Jednotou dôchodcov Slovenska OPZ uskutočnilo prednášku „Prevencia onkologických ochorení“ pre seniorov.
- 18. 9. 2007 sme realizovali v spolupráci s poisťovňou Dôvera preventívne vyšetrenia (meranie TK, spirometriu, % telesného tuku a glykémii) pre zamestnancov podniku Zornica v Bánovciach nad Bebravou.
- 20. 9. 2007 sme realizovali v spolupráci s poisťovňou Dôvera preventívne vyšetrenia (meranie TK, % telesného tuku a glykémii) pre zamestnancov podniku Eterna v Bánovciach nad Bebravou.
- 22. 9. 2007 v spolupráci so Všeobecnou zdrav. poisťovňou sme sa zúčastnili preventívnej aktivity MOST (mesiac o srdcových témach) v OZC Južanka. Pre verejnosť sme uskutočnili preventívne vyšetrenia (meranie % telesného tuku, TK, cholesterol). Zároveň sme poskytli odborné poradenstvo a ponúkli zdravotno-výchovný materiál. Aktivita bola spojená s odbornými prednáškami a kultúrnym programom pre všetky vekové skupiny.
- 11. – 12. 10. 2007 pri príležitosti Svetového dňa duševného zdravia sme v priestoroch RÚVZ Trenčín uskutočnili názornú propagáciu k zbierke „Kúp si nezábudku a pomôž iným“, ktorá bola venovaná na pomoc duševne chorým ľuďom.. Vyzbierané peniaze boli odovzdané do Psychosociálneho centra v Trenčíne.
- Celoročne spolupracujeme s Centrom voľného času v Trenčíne pri organizovaní aktivít pre školskú mládež.
- Pri príležitosti Nefajčiarskeho dňa bola v regionálnej televízii Trenčín spropagovaná činnosť poradne odvykania od fajčenia pri RÚVZ Trenčín.
OPZ nadviazalo spoluprácu s lekárkou psychiatickej ambulancie na propagovanie nefajčenia a prevenciu drogových závislostí.

OPZ Prievidza

V rámci územného obvodu okresov Prievidza a Partizánske pracovníci OVZ úspešne nadviazali spoluprácu s Regionálnym kultúrnym centrom Prievidza, Oblastným športovým centrom Prievidza, Krízovým centrom Prievidza, s Terénno-sociálnym integračným centrom. Nemenej významná bola aj spolupráca so Slovenským zväzom zdravotne postihnutých Prievidza, s občianskym združením Šťastie si ty v Prievidzi, so Základnou organizáciou onkologických pacientov a ich priateľov v Prievidzi, s Regionálnym klubom Združenia občanov Slovenska postihnutých epilepsiou „AURA“, so Zväzom diabetikov v Prievidzi, s Úniou nevidiacich a slabozrakých v Prievidzi a s Klubom cystickej fibrózy v Prievidzi. Obojstranne prínosná spolupráca bola aj s Integračným centrom pre postihnuté deti v Prievidzi, s Centrom sociálnej pomoci Domino Prievidza, klubmi dôchodcov v Prievidzi – Bôbar a Mestský klub a Mestským klubom dôchodcov v Bojniciach. Úspešnú spoluprácu sme tento rok nadviazali s materskými centrami v Prievidzi, Handlovej a Novákoch.

Výborná spolupráca je so materskými, základnými a strednými školami, ako aj so špeciálnymi základnými školami a domovmi detí v oboch okresoch.

Aj v tomto roku pokračovala úspešná spolupráca so zdravotnými poisťovňami – konkrétne ZP Union, ZP Apollo a Všeobecnou zdravotnou poisťovňou. Prostredníctvom nich sme poskytli svoje služby viacerým významným podnikom v regióne – Vegum Dolné Vestenice, Contitech Dolné Vestenice, Baňa Nováky. Pri prevádzkovaní Poradne zdravia v

Partizánskom dlhodobo spolupracujeme s Mestským úradom Partizánske, ktorý zabezpečuje materiálne vybavenie poradne, ako aj propagačnú činnosť prostredníctvom mestského rozhlasu a regionálneho týždenníka Tempo.

Nitriansky kraj

RÚVZ Komárno:

V meste Komárno funguje Materské centrum Eszter, OPZ dohodlo spoluprácu pri realizovaní prednášok, kurzov masáže detí.

Tretí rok funguje spolupráca OPZ s mestom Komárno – bol realizovaný projekt „Zdravý životný štýl“.

RÚVZ Levice:

Oddelenie priebežne spolupracovalo so štatistickým úradom SR a v Nitre. So SČK – prednášky, zapožičiavanie z.v. videokaziet, s neziskovou organizáciou ISKRA – prednášky. V rámci spolupráce s MsÚ Šahy a Želiezovce, ktoré poskytl priestory na vyšetrenie rizikových faktorov mobilnou PZ boli vykonávané výjazdy 1-krát mesačne. S MsÚ Levice bola aktívna účasť na podujatí Deň zdravia mesta Levice.

Spolupráca so VŠZP pri vyšetrení RF a poradenstve.

RÚVZ Nitra:

Oddelenie spolupracovalo s Miestnym spolkom SČK č. 1 v Šali, ktorý zorganizovalo akciu zameranú na prevenciu civilizačných ochorení. Celkovo sa akcií zúčastnilo 176 osôb. 50 záujemcom sme vyšetrili Reflotronom celkový cholesterol a glukózu.

V septembri 2007 sa zúčastnili na Dňoch zdravia Mesta Nitra.

Spolupráca so Slovenskou nadáciou srdca v rámci projektu MOST a s poisťovňami UNION a VŠZP.

Spolupracovali s Národnou transfúznou službou – pracovisko Nitra pri príležitosti „Svetového dňa darcov krvi“.

Pokračuje spolupráca s Katedrou ošetrovateľstva, fakultou sociálnych vied a zdravotníctva UKF Nitra .

RÚVZ Topoľčany:

Spolupráca s Ligou proti rakovine - pri príležitosti Svetového dňa zdravia a Dňa narcisov.

Spolupráca so Slovenským červeným krížom - s regionálnou pobočkou SČK v Topoľčanoch, V spolupráci s SČK Topoľčany sa uskutočnilo meranie krvného tlaku spojené s poradenstvom pre obyvateľov regiónu /102 seniorov/. Súčasne bola zabezpečená distribúcia a propagácia zdravotno-výchovného materiálu.

Spolupráca pri organizovaní kurzov I. pomoci pre všetky vekové kategórie.

Spolupráca s MsÚ Topoľčany.

Spolupráca so zdravotnými poisťovňami UNION a VŠZP realizáciou **Dňa zdravia** vo vybraných firmách.

Spolupráca s lekárnou - v rámci „**Týždeň srdca v lekárňach**“ – v lekární NOVA v Topoľčanoch pracovníčky poradne zdravia merali krvný tlak a cholesterol s poradenstvom.

Žilinský kraj

Všetky pracoviská OPZ v žilinskom regióne aj v roku 2007 pokračovali v aktívnej spolupráci so základnými a strednými školami, zdravotnými poisťovňami, štátnymi i neštátnymi zdravotníckymi zariadeniami, mestskými a obecnými úradmi, s občianskymi združeniami / Stop fajčeniu, Život a zdravie/, významná je spolupráca s miestnymi knižnicami a zložkami SČK, klubmi kardiakov, diabetikov, jogy, záchranou a transfúznou službou.

Spolupráca s uvedenými zložkami je veľmi efektívna hlavne pri organizovaní a konkrétnej realizácii zdravotno-výchovných intervenčných aktivít v podnikoch, firmách i verejných akciách. Veľmi kladne sú aktivity hodnotené priamo zo strany samotných účastníkov. Základným cieľom vzájomnej spolupráce je sústavne zvyšovať zdravotné uvedomenie širokej verejnosti v oblasti podpory a ochrany vlastného zdravia.

Banskobystrický kraj

Pri plnení jednotlivých programov a zabezpečovaní konkrétnych akcií bola v rámci okresov kraja aktívna spolupráca s týmito inštitúciami:

- Mestské a obecné úrady (spolupráca pri pôsobení na verejnosť, poriadanie spoločných zdravotno-výchovných aktivít venovaných dňom podľa WHO kalendára, najmä ku Svetovému dňu zdravia, Dňu narcisov, Týždňu seniorov a Dňom športu,
- Stredné, základné a materské školy /najmä Školy podporujúce zdravie/
- Vysoké školy: Univerzita Mateja Bella BB, Univerzita 3.veku, TU Zvolen, Slovenská zdravotnícka univerzita
- SČK (podľa zákona je garantom výučby poskytovania prvej predlekárskej pomoci, spoločné akcie - napr. súťaže mladých zdravotníkov, školenia o poskytovaní predlekárskej prvej pomoci, vyškolení študenti v Brezne pomáhajú pri našich ZV aktivitách - Deň narcisov, Deň nezábudiek, Jablko za cigaretu, v spolupráci so SČK sa realizujú aj projekty Kvapka krvi, Kvapôčka, Poznaj svoje telo, Evička nám ochorela a Veverička zdravotníčka pomáha)
- Kabinet Zdravé mesto (spoločné aktivity v rámci mesta , poradenstvo v priestoroch MÚ)
- Kancelária Svetovej zdravotníckej organizácie na Slovensku – podpora a sponzorstvo súťaže „Vyzvi srdce k pohybu“
- Kultúrne informačné stredisko v Banskej Bystrici a Mestské kultúrne stredisko v Brezne (propagácia našich aktivít)
- MIKŠ - medzinárodný inštitút kultúry a športu
- Slovenská kardiologická spoločnosť
- Slovenská epidemiologická asociácia
- PR Agentúra Comm – propagácia kampane „Vyzvi srdce k pohybu“ a sprostredkovanie cien do súťaže „Vyzvi srdce k pohybu“ od hlavného sponzora – firmy Unilever, organizovanie poradensko - osvetových akcií pre obyvateľstvo, poskytovanie ZV materiálu
- Sponzorské firmy kampane „Vyzvi srdce k pohybu“ a „Mesiaca o srdcových témach“
- Kluby dôchodcov, Univerzita 3.veku, Jednota dôchodcov, domovy dôchodcov a penzióny, ústavy sociálnych služieb – prednášky a besedy, vzdelávanie dôchodcov - aj prednášky v rámci Akadémie tretieho veku, pravidelné návštevy v kluboch, meranie TK, ukážky zdravotných cvičení, aktívne vedenie cvičencov, cvičenia vo vode na plavárni, poradenstvo, vyšetrenie v Poradni zdravia, poskytovanie ZV materiálu, premietanie zdravotno-výchovných videofilmov)
- Krajská úradovňa splnomocnenkyne vlády pre rómske komunity
- OZ „Nádej deťom“ a rómske komunitné centrum Kotva v Banskej Bystrici
- Komunitné centrum v Telgárte
- VOKA
- Liga proti rakovine (organizovanie Dňa narcisov)
- Živena v Brezne (prednášky a besedy pre členky)

- Materské centrum Slniečko v Brezne
- Matica slovenská v Brezne
- Liga za duševné zdravie v Brezne
- Dopravná polícia (previerka vedomostí vodičov o poskytovaní prvej pomoci na cestách a kontrola lekárničiek v okrese Brezno)
- Centrá voľného času
- Slovenský zväz telesnej kultúry (spoluúčasť pri podujatí Horehronské hry)
- Zdravotné poisťovne (viaceré ZV akcie sa uskutočnili v spolupráci so Všeobecnou zdravotnou poisťovňou, ktorá sponzorsky podporila aj súťaž „Vyzvi srdce k pohybu“ v BB regióne)
- Centrum výchovy a psychologickéj prevencie v Brezne
- ALFA BIO s.r.o. - propagácia racionálnej výživy na spoločných akciách
- Autoškola v okrese Brezno (prednášky pre budúcich vodičov)
- BB EXPO Banská Bystrica (organizátor výstavy Športlína)
- Podniky a organizácie v jednotlivých okresoch

Prešovský kraj

RÚVZ Bardejov

Spolupracujeme so Zväzom telesne postihnutých, ktorý nás prizývajú na ich športové akcie, v rámci ktorých vykonávame meranie tlaku krvi, fajčiarom zisťujeme %COHb a vykonáme podľa potreby krátke poradenstvo o životnom štýle, o škodlivosti fajčenia a pod. Distribuujeme zdravotno-výchovný materiál.

Spolupracovali sme so Slovenským červeným krížom v rámci rekvalifikačného kurzu pre ošetrovatelky a vykonali sme prednášku na tému infekčné ochorenia, DDD.

RÚVZ Humenné

V roku 2007 sme spolupracovali s klubmi dôchodcov a so základnými a strednými školami na realizácii besied a prednášok. V rámci primárnej prevencie drogových závislostí prebehla v školskom roku 2006/2007 séria prednášok na témy: Fajčenie a závislosť na nikotíne, Alkohol a alkoholizmus, Úvod do drogovej problematiky a konopné drogy, Závislosť na syntetických a iných „tvrdých“ drogách. V rámci tejto problematiky bolo realizovaných 82 prednášok a besied. Séria prednášok venovaná primárnej prevencii drogových závislostí pokračuje aj v školskom roku 2007/2008 na základných a stredných školách v okresoch Humenné, Snina a Medzilaborce. V rámci prevencie civilizačných ochorení a zlepšenia životného štýlu prebieha na základných a stredných školách séria prednášok na témy: Zdravá výživa, Pitný režim, Poruchy pri nevyváženom príjme potravy (obezita, anorexia, bulímia). V rámci tejto problematiky bolo realizovaných 58 prednášok a besied.

V spolupráci s PCOAPZ sme sa zúčastnili na akciách zameraných na poradenskú činnosť, kde sme zároveň uplatnili zdravotno-výchovné pôsobenie a rozdali príslušné materiály. Tieto akcie sa uskutočnili v spolupráci so Sociálnou poisťovňou v Humennom, s VŠZP a s poisťovňou Apollo v závode Chemes v Humennom a v Špeciálnej základnej škole v Humennom. Tieto vyšetrenia prispeli k zvýšeniu počtu klientov v produktívnom veku. V rámci tohto projektu bolo v roku 2007 vyšetrených 72 klientov.

RÚVZ Poprad

a) V spolupráci so SČK sme uskutočnili:

- akciu „Vymeň cigaretu za jablko“ pri príležitosti Svetového dňa bez tabaku, odborné poradenstvo a edičný materiál s tematikou fajčenia mladým členom SČK poskytlo oddelenie podpory zdravia,
 - školenie učiteliek MŠ okresu Poprad a Kežmarok v poskytovaní I. pomoci a prevencii SCO
 - výjazdové vyšetrenie rizikových faktorov SCO u obyvateľov obce Liptovská Teplička,
- b) s obecnou samosprávou sme spolupracovali:
- pri výbere respondentov z radu rómov a vytváraní podmienok na vyšetrenie rizikových faktorov SCO v rámci projektu „Podpora zdravia znevýhodnených skupín obyvateľstva“,
 - pri spracovaní pasportov rómskych osád komunitnými pracovnými asistentmi,
 - pri výjazdových vyšetreniach rizikových faktorov SCO u obyvateľov obcí,
 - s obvodnými úradmi Poprad a Kežmarok – oddeleniami Matriky spolupracujeme pri spracovávaní listov o prehliadke mŕtveho.

RÚVZ Prešov

- Krajský úrad Prešov – zastúpenie v Komisii pre riešenie problémov rómskych komunít, práca v Komisii pre prevenciu protispoločenskej činnosti.
- Metodicko – pedagogické centrum (s pôsobnosťou pre Prešovský a Košický kraj) – odborné prednášky v problematike Fajčenie a NPPZ pre učiteľov - koordinátorov drogových závislostí na ZŠ a SŠ.
- Mestský úrad Prešov –zúčastňujeme sa na akciách „Beh Terryho Foxa 2007 a Memoriál Mariána Madeja“, „VI. Ročník Na kolesách proti rakovine“, v rámci prevencie onkologických ochorení robíme vyšetrenia cholesterolu a triglyceridov, poskytujeme individuálne poradenstvo k zdravému životnému štýlu, letáky a brožúry na tému správne stravovanie, odvykanie od fajčenia, stresy a pod..
- OZ Venuša (združenie žien s ochorením rakovina prsníka) – akcie pre občanov v centre mesta v rámci svetového dňa zdravia 7. apríl, zamerané na prevenciu onkologických ochorení konkrétne rizikový faktor fajčenie – individuálne poradenstvo a meranie CO a COHb vo vydychovanom vzduchu , propagačný zdravotno – výchovný materiál.
- ZP Dôvera, ZP Apollo – akcie zamerané na prevenciu kardiovaskulárnych ochorení pre cieľovú skupinu produktívny vek zamerané na rizikové faktory fajčenie a nesprávne stravovanie.
- Slovenská spoločnosť pre výživu pobočka Prešov – v rámci spolupráce sa zameriavame na zdravé stravovanie pre cieľovú skupinu produktívny a poproduktívny vek – besedy v klube dôchodcov, prednášky, letáky a iné.
- Krajský školský úrad v Prešove - členstvo v Komisii krajskej biologickej olympiáde .
- Školy – základné, stredné a stredné odborné učilištia – spolupráca je veľmi intenzívna a flexibilná , formou besied na vybrané determinanty zdravia .
- Ďalšie orgány, organizácie a ... Štátna správa, Samospráva, Fakulta zdravotníctva Prešovskej univerzity, Slovenské združenie telesnej kultúry, Okresná pedagogicko – psychologická poradňa, OZ RISEN, OZ Človek v ohrození

RÚVZ Stará Ľubovňa:

Oddelenie podpory zdravia v roku 2007 spolupracovalo s **MsÚ v SL** pri realizácii regionálnej kampane „Vyzvi srdce k pohybu 2007“, kde mesto Stará Ľubovňa prevzalo záštitu nad priebehom kampane v okrese Stará Ľubovňa. Ďalšia spolupráca bola založená na poskytnutí sponzorstva a samotnej účasti pri žrebovaní účastníkov v rámci vyhodnotenia regionálnej kampane „Vyzvi srdce k pohybu 2007“. Pre Informačné centrum mesta Stará Ľubovňa sme vypracovali plán našich podujatí na rok 2008 a podieľali sme sa zároveň na vypracovaní správy o uskutočnených aktivitách v rámci Kalendára kultúrnych, spoločenských a športových podujatí za rok 2007. Celkom 9 aktivít.

Spolupráca s **Okresnou knižnicou** bola v roku 2007 založená na organizácii a príprave projektu „Rozhovory pod lampou“, ktorého autorom bola Ľubovnianska knižnica. Ďalšia spolupráca bola realizovaná pri príprave a samotnej realizácii kampane „Vyzvi srdce k pohybu 2007“. Celkom 9 akcií.

S **Pedagogicko-psychologickou poradňou** sme spolupracovali pri realizácii aktivít v rámci kampane „Vyzvi srdce k pohybu 2007“, Európskeho týždňa boja proti drogám, a pri realizácii aktivít v rámci celoslovenskej putovnej výstavy „Prečo som na svete rád/a.“. Celkom 3 akcie.

S **Ľubovnianskym osvetovým strediskom** sme spolupracovali pri príprave a organizovaní aktivít pre deti ZŠ v meste Stará Ľubovňa v rámci celoslovenskej putovnej výstavy „Prečo som na svete rád/a.“ Ďalšia spolupráca bola realizovaná pri príprave a samotnej realizácii kampane „Vyzvi srdce k pohybu 2007“. Celkom 10 akcií.

SČK so sídlom v Starej Ľubovni zaslali v rámci spolupráce informácie ohľadom kampane „Vyzvi srdce k pohybu 2007“ a pri plánovaní ďalších aktivít v rámci spolupráce na rok 2008. Celkom 2 akcie.

V súvislosti s realizáciou kampane Vyzvi srdce k pohybu bola v rámci spolupráce zaslaná informácia aj **Ľudovej škole umenia**. Celkom 1 aktivita.

V roku 2007 sme obnovili a dohodli ďalšiu spoluprácu s CPPS v Starej Ľubovni. Celkom 1 aktivita.

V rámci spolupráce s orgánmi a organizáciami SOZ, SČK, nadáciami, orgánmi štátnej správy a samosprávy sme **v roku 2007 uskutočnili celkom 35 aktivít**.

RÚVZ Svidník

V rámci realizácie NPPZ, celoslovenských i regionálnych projektov sme spolupracovali s MŠ na ul. gen. Svobodu vo Svidníku, MŠ na ul. Ľ. Štúra vo Svidníku, s I., II., III., IV. ZŠ vo Svidníku, s Gymnázium vo Svidníku, Strednou priemyselnou školou odevnou, Stredným odborným učilišťom odevným a strojárskym, Obchodnou akadémiou a Strednou zdravotníckou školou Milosrdného Samaritána vo Svidníku, s Mestským úradom vo Svidníku a v Gíraltovciach, Podduklianskym osvetovým strediskom, Podduklianskou knižnicou, územným spolkom SČK, Domovom mládeže pri SPŠO, s Klubom dôchodcov vo Svidníku, s Domovom dôchodcov a domovom sociálnych služieb vo Svidníku, s Jednotou dôchodcov, so Zväzom postihnutých civilizačnými chorobami v Kukovej a dôchodcami obce Mestisko, Obecným úradom v Stročine, MŠ V. Orlík, MŠ Stročín, ZŠ V. Orlík, zamestnancami Službytu vo Svidníku, zamestnancami SÚC PSK, Všeobecnou zdravotnou poisťovňou vo Svidníku, RZP Falck s.r.o. Svidník, RZP Falck s.r.o. Gíraltovce, OR PZ Svidník, Hasičský a záchranný zbor Svidník, OR PZ Gíraltovce, Hasičský a záchranný zbor Gíraltovce, Mestská polícia Svidník, Mestská polícia Gíraltovce, TS mesta Svidník, pekárň Koruna s.r.o. Svidník, kuchyňa Modul s.r.o. Svidník.

V okrese Stropkov sme spolupracovali s Materskou školou Matice slovenskej v Stropkove, Materskou školou na ulici A. Hlinku v Stropkove, III. Základnou školou v

Stropkove, Gymnázium v Stropkove, so ZŠ a MŠ v Chotči, so ZŠ v Bukovciach, s MÚ v Stropkove, Obecným úradom v Chotči, okresnou organizáciou Únie žien Slovenska v Stropkove, Mestskou knižnicou v Stropkove, Domovom sociálnych služieb v Stropkove, OR PZ Stropkov, Hasičský a záchranný zbor Stropkov, RZP Falck s.r.o. Stropkov, Mestská polícia Stropkov, OÚ Stropkov, ÚPSVaR Stropkov, Repro Slovakia s.r.o., ZŠ Lomné, ZŠ Kolbovce, ZŠ Havaj, SOU elektrotechnické Stropkov.

RÚVZ Vranov nad Topľou:

V rámci zdravo-výchovných a intervenčných aktivít motivujúcich obyvateľstvo k aktívnej podpore zdravia sme spolupracovali hlavne s týmito organizáciami : HZOS, Mestský úrad Vranov nad Topľou, občianske združenia (Zväz postihnutých civilizačnými chorobami, Slovenský zväz zdravotne postihnutých, Jednota dôchodcov, Materské centrum Slniečko, komunitné centrá), obecné úrady, školy podporujúce zdravie, akadémia vzdelávania, zdravotné poisťovne (v rámci dohody o spolupráci. APOLO a Všeobecná zdravotná poisťovňa), lekárne v rámci aktivity MOST a ďalšie.

Košický kraj

RÚVZ so sídlom v Košiciach. V rámci participácie na projektoch, programoch a úlohách sme spolupracovali s Univerzitou verejného zdravotníctva v Esbjergu (Dánsko), Univerzitou verejného zdravotníctva v Brightone (Veľká Británia), Národným inštitútom verejného zdravotníctva v Prahe (Česká republika), mimovládnu organizáciou ANLAIDS (Miláno, Taliansko), mimovládnu organizáciou SAVEZ (Slovensko), Regionálnym inštitútom verejného zdravotníctva v Egeri (Maďarsko), Kanceláriou WHO na Slovensku, Centrom excelentnosti KISH (Holandsko), Univerzitou Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Agentúrou na podporu regionálneho rozvoja v Košiciach, Košickým samosprávnym krajom, miestnou samosprávou Kecerovsko – Oľšavského mikroregiónu, miestnou samosprávou obcí Kokšov - Bakša, Valaliky, Geča, Košice - Krásna.

Spolupráca sa rozvíja na miestnej, regionálnej i medzirezortnej úrovni, so štátnou správou i samosprávou. Na základe spolupráce s Magistrátom mesta Košice každoročne prispievame do Kroniky mesta Košice.

Aktivizujeme sa na úrovni krajskej, resp. regionálnej, obvodnej i miestnej (spoluprácou s KÚ, VÚC, MÚ i subjektmi z oblasti školstva, kultúry). Široký záber činnosti predstavuje poradenstvo, komunikácia s neziskovými a dobrovoľnými organizáciami (Stop fajčeniu, Filia, Liga proti rakovine, Jednota dôchodcov Slovenska - cestou aktivít v kluboch a domovoch dôchodcov a pod.) ako aj participácia na činnosti odborných spoločenských zoskupení (typu Zdravé mestá, Školy podporujúce zdravie). Všeobecne prospešné bolo členstvo v účelovo zriadenej komisii na boj proti drogám na území kraja (konštituovanej pri KÚ v Košiciach), ktorá však v dôsledku transformácie štátnej správy ukončila svoju činnosť zrušením KÚ v roku 2007.

Príkladom spolupráce je aktivita s občianskym združením Stop fajčeniu, ktoré za finančnej spoluúčasti zabezpečí grafickú úpravu a tlač zdravotno-výchovných materiálov k proti fajčiarskej tematike z našej reedície (2 tituly).

V rámci zdravotno – výchovnej intervencie spolupracoval RÚVZ so sídlom v Spišskej Novej Vsi v oblasti primárnej prevencie drogových závislosti, infekcie HIV/AIDS a ostatných preventabilných zložiek životného štýlu s orgánmi štátnej a miestnej správy – Mestským a Obvodným úradom v Spišskej Novej Vsi a Obecnými úradmi, so základnými, strednými školami, s Centrom voľného času. Pri plnení programov a projektov oddelenie Podpory

zdravia spolupracovalo s Materským centrom, Jednotou dôchodcov Slovenska, s Občianskym združením Mladí ľudia a život, Územným spolkom Slovenského červeného kríža a Ligou za Duševné zdravie. Pri získavaní údajov a kompletizovaní zdravotno – hygienickej charakteristiky okresu sa spolupracovalo s Obvodným úradom životného prostredia v Spišskej Novej Vsi a Gelnici, Krajským a Okresným štatistickým úradom, Štatistickým úradom SR, Inštitútom informatiky a štatistiky, Okresným oddelením násilnej trestnej činnosti, Národným centrom zdravotníckych informácií, Dopravným inšpektorátom, Výskumným demografickým centrom, Inštitútom pre výskum práce a rodiny, štátnym pedagogickým ústavom, Geografickým ústavom SAV, Centrom psychologicko- poradenských služieb.

RÚVZ so sídlom v Trebišove má dlhodobu spoluprácu so Slovenským červeným krížom, Nadáciou pre prevenciu civilizačných ochorení, kardioklubom južného Zemplína, občianskym združením Patronus health, Domovmi dôchodcov, obecnými úradmi, ADOS.

RÚVZ so sídlom v Michalovciach. Pri svojej činnosti spolupracujeme so štátnou správou, samosprávou a tretím sektorom (MsÚ Michalovce, Sobrance, Strážske, Veľké Kapušany, SČK, Komunitným centrom Rómov v Michalovciach a Veľkých Kapušanoch, Ligou proti rakovine, Okresným zväzom diabetikov, Klubmi a domovmi dôchodcov, Saleziánmi apod.). V uplynulom roku sa nevyskytlo pri našej práci žiadne negatívne, či iné problémové stanovisko pri ich oslovení.

Pri realizácii úloh oddelenie podpory zdravia RÚVZ so sídlom v Rožňave. spolupracuje s mestskými a obecnými úradmi, so školskými zariadeniami, územným spolkom SČK, kultúrnymi strediskami, akadémiou vzdelávania a inými inštitúciami a občianskymi združeniami. Najaktívnejšia je spolupráca so školskými zariadeniami a kultúrnymi strediskami.

7. Spolupráca s masovokomunikačnými prostriedkami – rozhlas a televízia, denníky, týždenníky a mesačníky

Bratislavský kraj

Pracoviská Odboru podpory zdravia na požiadanie masmédií poskytujú požadované informácie, ktoré sa týkajú ochrany a podpory zdravia. Všetky dôležité informácie sa odovzdávajú tlačovej agentúre TASR. V roku 2007 sa pokračovalo v rozvinutej spolupráci so Slovenskou televíziou, televíznou stanicou Markíza a JOJ, televíziou TA3, s regionálnymi televíznymi stanicami Staré mesto, Nové mesto, Ružinov, Slovenským rozhlasom, rádiom Regína, OK, EXPRES, denníkmi Pravda, SME, Nový čas, Plus jeden deň, Petržalské noviny, Istropolitán, Zdravotnícke noviny, Hospodárske noviny, Rodina a škola, časopismi Život, Plus sedem dní, Eva, Žurnál, Humanita.

Celkove bolo poskytnutých 85 odborného-edukačných príspevkov, a to 33 audiovizuálnych a 52 printových.

Trnavský kraj

Odbory podpory zdravia RÚVZ Trnavského kraja využívali všetky dostupné formy a spôsoby informovania obyvateľstva svojich regiónov o aktuálnych otázkach ochrany zdravia, ich aktívnej účasti na jeho ochrane, prevencii infekčných ochorení, civilizačných ochorení, o vplyve životného prostredia a životného štýlu na zdravie, o problematike drogových závislostí. Boli využívané masovokomunikačné prostriedky s pôsobnosťou na celé Slovensko (ÚJ SZÓ, Hlas ľudu), príspevky do vysielania v maďarskom jazyku, Slovenského rozhlasu, do regionálneho rozhlasu, ADUT Skalica, MTT Trnava, Hlohovca, DSTV Dunajská Streda,

TV - SEN Senica, regionálna tlač (Slovenský Juh, Galantské noviny, Záhorák, Naša Senica, Trnavsko, Trnavský hlas extra, Novinky z radnice (TT), Život v Hlohovci, Csallóköz – Žitný ostrov (DS)), rozhlas, linka dôvery a linky zdravia, HELP LINE AIDS až po závodné či obecné noviny. O pripravovaných akciách občania mohli získať informácie z webových stránok RÚVZ.

- regionálna tlač - 54 príspevkov
- mestská televíziu - 42 príspevkov
- webové stránky - 28 príspevkov
- Tlačová agentúra SR - 2 príspevky
- Slovenská televízia - 2 príspevky
- Slovenský rozhlas - 5 príspevkov

Priebežne počas roka sme vo vlastnej edícii vydávali letáky a plagáty k aktuálnej zdravotno-výchovnej problematike.

Ku všetkým vyhláseným a odporúčaným dňom WHO sme organizovali zdravotno-výchovné akcie, na ktorých sme zabezpečili prednáškovú činnosť kde bolo zabezpečené i premietanie videokaziet na danú problematiku (218 videokaziet), názornú propagáciu – panelové výstavy a letáky. Obyvateľstvo bolo informované o týchto dňoch v regionálnej tlači a ostatných masmédiách. V prednáškach sme sa zamerali najmä na správny životný štýl, prvú pomoc, na prevenciu kardiovaskulárnych a nádorových ochorení. Vykonali sme 54 prednášok pre dospelú populáciu v počte 1931.

Pre žiakov základných, stredných škôl a odborných učilíšť bolo realizovaných spolu 283 prednášok pre 7198 žiakov, zameraných na správny životný štýl, prevenciu zubného kazu, prevenciu drogovej závislosti, prevenciu odvykania od fajčenia, pohybový režim, AIDS, výchova k partnerstvu a plánovanému rodičovstvu a prvá pomoc.

Trenčiansky kraj

Prostredníctvom hromadných oznamovacích prostriedkov pracovníci OVZ kladne ovplyvňovali zdravý životný štýl obyvateľstva a prispievali k zmenám postojov a návykov smerujúcich k zlepšeniu zdravia jednotlivca, a následne zdravia celej populácie. Z printových médií sme spolupracovali s týždenníkmi MY Priebor Hornonitrianske noviny a Tempo Partizánske, z regionálnych televízií s Televíziou Prievidza (o.i. premietanie zdravotno-výchovných videofilmov) a 3TV Handlová. Obe televízie okrem vysielania informácií o činnosti poradenského centra pripravili v spolupráci s našimi pracovníkmi reportáže k zaujímavým zdravotno-výchovným témam (zdravá výživa, drogová problematika). K šíreniu osvetu prispeli aj informácie odvysielané v regionálnom rádiu Beta a účasť na diskusii venovanej činnosti poradenských centier v Slovenskom rozhlase Banská Bystrica. Činnosť poradne pre drogovú závislosť bola propagovaná aj prostredníctvom videotextov MÚ Bojnice a Nováky.

Množstvo informácií bolo možné získať aj na webovej stránke nášho úradu. Týkali sa jednak činnosti základnej a nastavbových poradní, jednak boli zamerané na aktuálne informácie v súvislosti so svetovými dňami SZO a inými významnými dňami, ale aj na špecifické problémy týkajúce sa prevencie infekčných ochorení (salmonelóza, chrípka, atď.), zásad zdravého životného štýlu (opaľovanie, pitný režim, atď.) a pod.

Spolupráca s masovokomunikačnými prostriedkami – rozhlas a televízia, denníky, týždenníky a mesačníky - OPZ Trenčín

OPZ Trenčín vypracovalo a zaslalo do redakcií zdravotno–výchovné i informačno-propagačné články na témy :

- Vyzvi srdce k pohybu,
- Zdravý životný štýl,
- Svetový deň bez tabaku.
- Nefajčiarsky deň bol spropagovaný v regionálnej televízii

Články boli uverejnené v regionálnych novinách i na webovej stránke našej organizácie.

- Propagácia Poradne na odvykanie od fajčenia a Nefajčiarskeho dňa v **Trenčianskej televízii**.

Spolupráca s masovokomunikačnými prostriedkami – rozhlas a televízia, denníky, týždenníky a mesačníky - OPZ Považská Bystrica.

Informácia o súťaži "Vyzvi srdce k pohybu" bola prístupná na našich webových stránkach - www.ruvzpb.szm.sk, príspevky boli uverejnené v oblastných novinách: týždenník OBZOR".

Pri príležitosti Svetového dňa bez tabaku 31.5. bol pripravený príspevok "Prostredie bez tabakového dymu" do regionálneho týždenníka Považskobystrické novinky.

Nitriansky kraj

RÚVZ Komárno:

V oblasti spolupráce s médiami OPZ vykazuje 10 aktivít. V regionálnej televízii mali uvedené 3 témy k zdravému spôsobu života. V regionálnych novinách uverejnili 6 článkov a v denníku s celoslovenskou pôsobnosťou 1.

RÚVZ Levice:

V priebehu roka bolo v regionálnych novinách uverejnených 11 článkov, na Infokanáli mesta Levice boli uverejnené 3 témy k svetovým dňom. Zdravotno – výchovný materiál bol uverejnený aj na intranetových stránkach SES a.s. Tlmače a EMO Mochovce. O situácii v NsP Levice (pooperačné komplikácie) boli priebežne informované regionálne médiá a médiá s celoslovenskou pôsobnosťou 27 krát.

Komunikácia s médiami: Regionálne noviny – 31 článkov, Infokanál Levice – 5 rozhovorov, Celoslovenské médiá – 22 poskytnutých vyjadrení o pooperačných komplikáciách v NsP Levice.

RÚVZ Nitra:

Spolupráci s regionálnymi médiami sa zamerali hlavne na dni zamerané na problematiku zdravia.

V lokálnej televízii mali 1 rozhovor, v N-rádiu 1 rozhovor, v regionálnych novinách 2 články.

RÚVZ Nové Zámky:

V oblasti spolupráce s médiami OPZ vykazuje 5 aktivít. V regionálnej televízii mali uverejnenú 1 tému, v regionálnych novinách boli zverejnené 4 články na aktuálnu tému.

RÚVZ Topoľčany:

V regionálnom týždenníku mali uverejnených 16 článkov na aktuálnu tému.

Žilinský kraj

Regionálne médiá /tlač, rozhlas, TV/ a domáce web-stránky sú dôležitým článkom reťazca spolupráce a poskytovania informácií v oblasti intervenčných zdravotno-výchovných a poradenských aktivít.

Prostredníctvom printových a internetových médií majú pracovníci OPZ v Žilinskom kraji možnosť aktuálne prezentovať odbornú činnosť a poskytovať množstvo odborných informácií z oblasti zdravotno-osvetovej a poradenskej, čo v nemalej miere prispieva k zvyšovaniu zdravotného povedomia ľudí.

Články uverejnené v printových a internetových médiách

- **názov článku, názov média**
- **regionálna televízia a rozhlas**

OPZ Čadca - v regionálnej tlači /Kysuce, Kysucké noviny, Zvesti Kysuckého Nového Mesta, Regionálny Žurnál a na regionálnej stránke mesta Čadca / boli uverejnené články s témou - 22.marec - Svetový deň vody, 24.marec - Svetový deň tuberkulózy, 7.apríl - Svetový deň zdravia, 31.máj - Svetový deň bez tabaku, 30.september - Svetový deň srdca, 1.december - Svetový deň AIDS, Ponuka Základnej poradne zdravia, Chrípka - ako sa pred ňou chrániť.

Niekoľko príspevkov na uvedené témy bolo pripravených aj do regionálnej KTV Čadca.

OPZ Dolný Kubín - uverejnené články v regionálnych novinách na tému - Investícia do zdravia znamená bezpečnejšiu budúcnosť - k Svetovému dňu zdravia, propagácia kampane "Vyzvi srdce k pohybu".

OPZ Martin - pre mesačník Lekárnik pripravené a uverejnené články s tematikou - Na Slovensku telefónna linka na pomoc pri odvykaní od fajčenia. Rovnaký príspevok bol odvysielaný pre TV Turiec.

OPZ Liptovský Mikuláš - články pre regionálny týždenník Ružomerský hlas - 6 príspevkov pre seniorov.

Na web stránky RÚVZ - informácia o kampani "Vyzvi srdce k pohybu", aktualizácia informácií o základnej poradni a nadstavbových poradniach.

Informačné panely / 6 / na témy - Fajčenie - rizikový faktor CHO, Svetový deň bez tabaku, Vyzvi srdce k pohybu, Vplyv spôsobu duševného zdravia - 10.október, Ochorenie AIDS.

OPZ Žilina - v regionálnych novinách "Žilinský večerník" boli uverejnené 3 príspevky /jeden ku kampani "Vyzvi srdce k pohybu" a dva v súvislosti s prípravou a realizáciou IV. ročníka Žilinských dní zdravia.

Pre Rádio ZET a FAJN + TV Patriot - celkom bolo pripravených 14 vstupov na témy /Metódy v odvykaní od fajčenia, Jarná únava a prevencia, Zdravá výživa v letnom období, Pozvánka poradne zdravia na Žilinské dni zdravia, Peľová informačná služba, Monitoring chemických faktorov v pracovnom prostredí, Situácia zásobovania pitnou vodou v okresoch ŽA a BY, Zhodnotenie letnej turistickej sezóny, Interaktívny projekt Hrou proti AIDS.

Informačné panely / 9/ - témy korešpondovali so vstupmi do rádii a TV.

Banskobystrický kraj

Všetky pracoviská v kraji spolupracujú s regionálnymi televíznymi spoločnosťami.

Banská Bystrica : V súvislosti s kampanou „Vyzvi srdce k pohybu“ sa na pôde OPZ konala tlačová konferencia. Pracovníčky OPZ mali v priebehu roka 2007 28 prezentácií v masmédiách. Z printových médií bola najlepšia spolupráca s týždenníkom Horehronie. Z elektronických médií nám najviac priestoru venovali Slovenský rozhlas (Rádio Regina aj Rádio Slovensko), Rádio Lumen, Rádio ONE, Slovenská televízia (najmä STV2) a AZ TV.

R.Sobota :

V lokálnych tlačových médiách (týždenníky Gemerské zvesti, Revúcke listy) z príležitosti významných dní (Svetový deň bez tabaku a Svetový deň duševného zdravia) uverejnili články s aktuálnou tematikou – ako je uvedené v časti C.1. V rámci prevencie šírenia chrípky bol uverejnený článok v troch lokálnych médiách. Propagácia súťaže „Vyzvi srdce k pohybu“ prebehla taktiež aj cestou lokálnych médií.

V hodnotenom roku sa zamerali aj na publikovanie na internetových portáloch nášho regiónu (www.gemerland.sk , www.rimava.sk, www.rimavskasobota.sk) a tiež na vlastnej webovej stránke RÚVZ. Stretli sme sa s pozitívnymi ohlasmi, hlavne pri uverejnení prihlášky do súťaže „Vyzvi srdce k pohybu“.

V celoslovenskej tlači určenej pre pedagógov a školy boli uverejnené články v celkovom počte 6. Jednalo sa o problematiku zmien v prevádzkových poriadkoch (Právo v školskej praxi), o problematiku zmien v požiadavkách na pieskoviská (Učiteľské listy) a školského stravovania (Manažment pre MŠ). Ďalší článok uverejnený v časopise Právny kuriér bol venovaný problematike režimu upratovania školských zariadení vrátane dezinfekcie. V mesiaci november bol v zdravotníckych novinách uverejnený článok o činnosti PC pri RÚVZ.

Žiar n/Hronom: Články uverejnené v printových a internetových médiách:Obecné zvesti Baďan,Lutílske noviny,Novobanské noviny,Žarnovický hlásnik, Haló Vyhne, Mestský úrad Banská tiavnica, My (regionálne noviny), Naše noviny (noviny mesta Žiar nad Hronom)Regionálna televízia ATV – propagácia programu „ Vyzvi srdce k pohybu“

Pracovníčky spolupracujú s MsÚ v regióne ZH, ktorý zabezpečuje vysielanie poskytnutých aktuálnych informácií mestským rozhlasom.

Zvolen: Skúsenosti v spolupráci s masovokomunikačnými prostriedkami sú veľmi rôznorodé.

Regionálna tlač pri publikovaní príspevkov väčšinou vychádza v ústrety. Z komerčných dôvodov sú však mnohé príspevky krátené resp. upravované a tým sa následne stráca celkový obsah textu, pôvodný zmysel a zámer.

Okres Zvolen - Zvolenské noviny, Nový vpred Žurnál. Bol uverejnený článok pri príležitosti Dňa zdravia mesta Zvolen, na propagáciu projektu Vyzvi srdce k pohybu, pri príležitosti Dňa diabetikov.

Okres Detva – Detviansky aperitív. Pri príležitosti Svetového dňa zdravia bol uverejnený propagačný zdravotno-výchovný článok.

Okres Krupina – Hontianske noviny. Na propagáciu zdravotno-výchovnej akcie pri príležitosti Svetového dňa zdravia v apríli 2007 bol uverejnený informačný leták s pozvánkou na akciu.

V mesačníku Technickej univerzity vo Zvolene Univerzitné noviny bol uverejnený zdravotno-výchovný článok „Predchádzajme civilizačným chorobám“.

V poslednom období máme lepšie skúsenosti s uverejňovaním zdravotno-výchovných textov na www stránkach mestských úradov v našom regióne, prípadne na www stránkach štátnych a verejných inštitúcií (napr. školy).

Prešovský kraj

RÚVZ Bardejov

V rámci zlepšenia informovanosti širokej verejnosti využívame spoluprácu s masovokomunikačnými prostriedkami. V regionálnej tlači sme uverejnili článok s protifajčiarskou tematikou - „31. máj- Svetový deň bez tabaku“ a propagovali sme pohybové aktivity v súvislosti s kampaňou „Vyzvi srdce k pohybu“. Ďalšie články s cieľom informovanosti širokej verejnosti: „Hygienické kritériá na pitnú vodu a kontrola kvality pitnej vody“, „Pitný režim v predškolských a školských zariadeniach“ , „ Kúpacia sezóna sa už začala“, „Zásady zdravej výživy“, „Tetanus stále aktuálny“, „Pracovné zdravotné služby“, „Očkovanie proti chrípke“, „1.december – Svetový deň boja proti AIDS“. V mesačníku „Sestra“ vyšiel informačný článok „Hlásenie výskytu prenosných ochorení“.

V Bardejovskej televízii boli odvysielané tri reportáže o aktuálnych témach. V zimnom období sme informovali o situácii výskytu chrípkových ochorení a v letnom období o kvalite vôd na kúpaliskách v našom okrese a o hepatitídach.

RÚVZ Humenné

V regionálnom týždenníku Podvihorlatské noviny bolo v roku 2007 uverejnených 5 článkov: v marci: Vyzvi srdce k pohybu, Svetový deň zdravia, v máji: Svetový deň bez tabaku, v júni: Pitný režim v lete, v októbri: Svetový deň potravy.

V regionálnej televízii boli 4-krát odvysielané krátke vstupy na témy: Svetový deň zdravia, Svetový deň bez tabaku a Vyzvi srdce k pohybu, Svetový deň potravy.

RÚVZ Poprad

V regionálnej TV Poprad je pravidelne niekoľkokrát ročne odvysielaný príspevok z činnosti základnej poradne zdravia a nadstavbových poradní, o aktuálnej epidemiologickej situácii, hygienickej problematike spádového regiónu a o tématických Svetových dňoch.

Takéto príspevky sú zasielané aj do regionálnych novín, LIM, noviny Kežmarok a 2 závodných novín v rámci projektu „Zdravé pracoviská“ (Chemosvit, Whirpool). Informácia o stave zdravotníctva a zdravotníckych zariadení bola zaslaná do Hospodárskych novín, situácia na úseku školstva v meste Spišské Podhradie bola uverejnená v Korzáre.

V denníku Plus 1 deň bola uvedená informácia o zdravotnom stave a úmrtnosti rómskej populácie v Popradskom regióne.

Aktuálne informácie z hygienicko epidemiologickej problematiky spádového regiónu z činnosti RÚVZ a z tematiky svetových dní sú aktualizované aj na webovej stránke RÚVZ.

RÚVZ Prešov

- Súťaž „ Vyzvi srdce k pohybu“ – denníky: Prešovský Večerník, Prešovský Korzár.
- Svetový deň bez tabaku –denníky: Prešovský večerník, Prešovský Korzár.
- QUO VADIS ROMA ? – týždenník Žurnál.

RÚVZ Stará Ľubovňa:

V roku 2007 sme poskytli pre celoslovenské médiá /Rádio Expres, TASR, Plus jeden deň/ a regionálne médiá /Ľubovnianske noviny, Mestský rozhlas, TDT štúdio, Tatranský korzár/ rozhovory, oznamy, články, spracované výsledky z našej poradne, vyhodnotenia aktivít usporiadaných pri príležitosti svetových dní, vyhodnotenia aktivít v súvislosti s realizáciou projektov, odborné informácie a informácie požadované na základe aktuálnych potrieb hygienicko-epidemiologickej situácie. Celkom sme v rámci spolupráce s rozhlasom

a televíziou uskutočnili 8 aktivít, s denníkmi 5 aktivít, s týždenníkmi 13 aktivít s TASR 2 aktivity. Celkom 28 aktivít.

Pravidelne aktualizujeme informácie na www.ruvzsl.sk, kde informujeme širokú verejnosť o aktivitách usporiadaných RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni, aktuálnom stave v oblasti hygienicko-epidemiologickej situácie okresu, o problematike infekčných chorôb, o aktivitách v rámci svetových dní venovaných problematike zdravia a odbornej činnosti RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni. Celkom 61 aktivít.

V roku 2007 sme v rámci spolupráce s masovokomunikačnými prostriedkami realizovali 89 aktivít.

TASR:

- Aktuálne informácie o výskyte chrípky (TASR)
- Aktuálne informácie o výskyte chrípky (TASR)

ROZHLAS: (Mestský rozhlas, Rádio Expres)

- Oznam o kampani „Vyzvi srdce k pohybu 2007“ (Mestský rozhlas)
- Informácia o výskyte Akútnych respiračných ochoreniach (Rádio Expres)

TELEVÍZIA: (TDT štúdio)

- Zahájenie kampane „Vyzvi srdce k pohybu 2007“ (TDT štúdio)
- Obezita (TDT štúdio)
- Závery kontrol RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni zameraných na dodržiavanie zákona o ochrane nefajčiarov (TDT štúdio)
- Oznámenie o výberovom konaní na voľné pracovné miesto Komunitný pracovník asistent (TDT štúdio)
- Program podpory zdravia znevýhodnených komunít (TDT štúdio)
- Kliešťová encefalitída (TDT štúdio)

DENNÍKY: (KORZÁR, PLUS 1 DEŇ, TATRANSKÝ KORZÁR)

- Informácia o výskyte ARO (KORZÁR)
- Informácia o výskyte ARO (PLUS 1 DEŇ)
- Aktuálne informácie o výskyte chrípky (TATR.KORZÁR)
- Zahájenie kampane Vyzvi srdce k pohybu (KORZÁR)
- Program podpory zdravia znevýhodnených komunít (KORZÁR)

TÝŽDENNÍKY: (ĽUBOVNIANSKE NOVINY)

- Informácia o výskyte ARO (ĽN)
- Aktuálne informácie o výskyte chrípky (ĽN)
- Aktuálne informácie o výskyte chrípky (ĽN)
- Aktuálne informácie o výskyte chrípky (ĽN)
- Zahájenie kampane Vyzvi srdce k pohybu (ĽN)
- Európsky imunizačný týždeň (ĽN)
- Oznámenie o výberovom konaní na voľné pracovné miesto (ĽN)
- Obezita (ĽN)
- Závery kontrol RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni zameraných na dodržiavanie zákona o ochrane nefajčiarov (ĽN)
- Kliešťová encefalitída (ĽN)
- Program podpory zdravia znevýhodnených komunít (ĽN)
- Chrípka očkovanie (ĽN)
- Voda na kúpanie v bazénoch vo V. Ružbachoch (ĽN)

WWW.RUVZSL.SK

- Zahájenie kampane Vyzvi srdce k pohybu (www)
- Svetový deň vody (www)
- Svetový deň TBC (www)

- Realizácia projektu „Monitorovanie zdravotného stavu orálneho zdravia, zdravotno – výchovné pôsobenie u detí predškolského veku“ (www)
- Svetový deň zdravia (www)
- Svetový deň bez tabaku (www)
- 36 x – Aktuálna týždenná epid. situácia (www)
- 11 x – Mesačná epid. situácia (www)
- Očkovací kalendár (www)
- Importované nákazy – riziko cestovateľov (www)
- Pitný režim v školských a predškolských zariadeniach (www)
- Európsky imunizačný týždeň (www)
- Ste zaočkovaný proti tetanu? (www)
- Epidémia horúčky v Taliansku (www)
- Zaočkujte sa proti chrípke (www)
- Zákon o ochrane nefajčiarov (www)

RÚVZ Svidník

V priebehu roku pracovníci RÚVZ uverejňovali články a informácie o zdravotno-výchovných aktivitách v regionálnych novinách : Dukla, Podduklianske novinky, Spektrum a na Infokanály mesta Svidník a Stropkov.

Na uverejnenie sme zaslali tieto články:

- Všetky akútne respiračné ochorenia /ARO/ a chrípke podobné ochorenia /CHPO/
- Situácia vo výskyte akútnych respiračných ochorení v okresoch Svidník a Stropkov.
- Všetky akútne respiračné ochorenia /ARO/ a chrípke podobné ochorenia /CHPO/
- Voda a mimoriadne situácie
- Odborná spôsobilosť na prácu s veľmi jedovatými látkami a prípravkami a jedovatými látkami a prípravkami
- Zavšivenie – pedikulóza
- Vtáčia chrípka - preventívne opatrenia v poľnohospodárskych podnikoch s chovom hydiny
- Ochrana obyvateľov pri povodniach
- Riziká vegetariánskej stravy u detí a mládeže.
- Prevencia kliešťového zápalu mozgu – kliešťovej encefalitídy
- Informácia o nebezpečných kozmetických výrobkoch
- Vyzvi srdce k pohybu
- Informácia o nebezpečných kozmetických výrobkoch II
- 24. marec – svetový deň tuberkulózy
- Vyzvi srdce k pohybu II
- EURÓPSKY IMUNIZAČNÝ TÝŽDEŇ
- Žltáčka typu A – vírusový zápal pečene
- EURÓPSKY IMUNIZAČNÝ TÝŽDEŇ
- Odstraňovanie azbestových materiálov zo stavieb
- Pohybom ku zdraviu
- 31. máj 2007 - SVETOVÝ DEŇ BEZ TABAKU
- Zabezpečovanie pracovnej zdravotnej služby zamestnávateľmi
- 31. máj 2007 - SVETOVÝ DEŇ BEZ TABAKU- „Deň otvorených dverí“.
- Ochrana zdravia pri cestovaní
- Doprajte si šálku čaju
- Ochrana zdravia zamestnancov pred nadmernou záťažou teplom pri práci
- Oznam – pečiatka
- Informácia o nebezpečných kozmetických výrobkoch
- Informácia o výskyte horúčky Chikungunya v Taliansku

- Chrípka.
- Aktuality o chrípke.
- Zdravie zamestnancov - hlavná priorita zamestnávateľov
- Zdravie zamestnancov - hlavná priorita zamestnávateľov - II
- Mlieko vo výžive detí.
- Bezpečnosť potravín a kozmetických výrobkov - neboli zistené žiadne porušenia
- Starostlivosť o životné prostredie vo vzťahu k zdravotnému stavu obyvateľstva
- Tri vzorky boli s negatívnym výsledkom, jedna vzorka nevyhovovala hyg. požiadavkám.
- Zariadenia s dlhodobou starostlivosťou.
- Epidemiologická situácia v meste Svidník je priaznivá.
- Starostlivosť o pracovné prostredie.
- 75 zdravotno-výchovných aktivít bolo zrealizovaných na podporu zdravia.
- Z podujatí v rámci Týždňa boja proti drogám v našom regióne.
- HIV
- Hrou proti AIDS.

RÚVZ Vranov nad Topľou:

Súčasťou NPPZ je zabezpečenie priebežnej komunikácie s verejnosťou, aby obyvatelia mali voľný prístup k primeraným a zrozumiteľným informáciám. Tie sú dôležité k pozitívnemu ovplyvneniu ich vedomostí, postojov a správania sa k svojmu zdraviu.

Na zabezpečenie komunikácie s verejnosťou sme využili všetky dostupné prostriedky masmediálne (regionálna tlač) a elektronické (živé vstupy vo vysielaní TV B52, webová stránka).

Košický kraj

RÚVZ so sídlom v Košiciach spolupracoval v roku 2007 predovšetkým s regionálnou TV Reduta, regionálnou TV Naša, regionálnymi novinami - Spišský Večer, Korzár, SME, žurnálom „Nový čas“, denníkom Pravda, denníkom Nový čas, intranetmi zdravotných poisťovní, spaľovne Kokšov Bakša, rádiom Lumen, Hornet, časopisom Žurnál, agentúrou TASR rádiom Expres, rádiom KISS, miestnou TV v Moldave nad Bodvou

Pri medializácii zdravotno-výchovných aktivít, informovaní o svetových zdravotníckych dňoch a akciách usporiadaných RÚVZ Spišská Nová Ves sa spolupracovalo s regionálnym denníkom Korzár, mesačníkom Spišské hlasy, TV Redutou, Slovenským rozhlasom, TV JOJ a TV Markíza. Informácie boli podávané aj do TA SR. V priebehu roka bolo pre regionálnu tlač a médiá poskytnutých 10 článkov, 16 interviu a 1 teletext. Obsahom boli informácie o Svetových dňoch, Európskom imunizačnom týždni, Programe podpory zdravia pre znevýhodnené komunity, celoslovenskej kampani Vyzvi srdce k pohybu, akcii Vymeň cigaretu za vitamín, Mesiaci o srdcových témach, celoslovenskej kampani „Dni nezábudiek“, peer projekte, HIV/AIDS, workshope „Mladí ľudia a život“ a Monitoringu životného štýlu stredoškolskej mládeže v SR.

RÚVZ so sídlom v Trebišove uverejňoval články v printových a internetových médiách: Košický Korzár, Zemplín extra, Okresný týždenník Slovo Zemplína. V regionálnej televízii Zemplín boli odvysielané krátke informačné vstupy o činnosti odd. PZ na úseku práce s mládežou, v drogovej problematike, peer programe, o činnosti poradenského centra.

Obyvateľom okresov Michalovce a Sobrance bolo sprostredkované aktivity hromadno-oznamovacími prostriedkami. (TV Mistrál Michalovce, TV Zemplín, Slovenský rozhlas, Rádio Lumen, noviny Zdravotnícke noviny, Michalovčan, Zemplínsky denník, Extra Zemplín, Korzár, Nový čas, Romano nevo ľil) V svojich médiách vytvárali priestor

pre aktuálne informácie i zdravotno-výchovné pôsobenie prostredníctvom, článkov, rozhovorov, besied a reportáží. Spoluprácu tradične hodnotíme ako veľmi dobrú

Spolupráca s masmédiami sa v RÚVZ so sídlom v Rožňave uskutočňovala pri príležitosti dní vyhlásených SZO a aktuálnej situácie a záujmu obyvateľstva okresu. Vypracované preventívno - výchovné články boli pravidelne a podľa harmonogramu odovzdávané do redakcie regionálnych novín. Dobrá spolupráca bola s mestským televíznym štúdiom a mestským kultúrnym strediskom. V káblovej televízii sú pravidelne odvysielané zdravotno-výchovné príspevky a pravidelná informácia o ponúkaných službách v poradenskom centre ochrany a podpory zdravia. Do redakcie regionálnych novín (Gemerský denník) bolo zaslaných 22 článkov na 22 tém. Tieto boli uverejnené aj na webovej stránke RÚVZ Rožňava. V káblovej televízii bolo odvysielaných 120 vysielaní na 24 tém.

8. Činnosť poradenského centra a podpory zdravia
 8. 1. Základná poradňa
 8. 2. Nadstavbové poradne

Bratislavský kraj

8.1. Základná poradňa

V roku 2007 bola zriadená ďalšia Poradňa zdravia. V súčasnosti v rámci RÚVZ Bratislava hl. m. je poradenská činnosť zabezpečená poradňami a to:

Poradňa zdravia umiestnená na Ružínovskej ul. č. 8, ktorá sa nachádza v budove úradu na Ružínovskej č. 8, poskytuje poradenskú činnosť pre okresy Bratislava I – IV a Poradňa zdravia nachádzajúca sa v Petržalke na Osuského ul. č. 1/3, ktorá poskytuje svoju činnosť pre obyvateľov okresu Bratislava V – Petržalka.

V prípade potreby Poradne poskytujú i poradenskú činnosť aj pre obyvateľov okresov Malacky, Senec a Pezinok, ktoré sú súčasťou Bratislavského kraja.

Poradňa zdravia nachádzajúca sa na Ružínovskej ulici zabezpečovala základnú a nastavbovú poradenskú činnosť, celkovo bolo vyšetrených 1 836 klientov. Z toho v rámci poradenstva z oblasti výživy a životosprávy so zameraním na prevenciu bolo v stabilnej poradni zdravia vyšetrených 1 128 klientov. Do starostlivosti odborných lekárov bolo odporučených 84 klientov.

V spolupráci so Združením pre zdravie a výživu, Kardiologickou spoločnosťou, Slovenskou lekárskou spoločnosťou, Diabetologickou spoločnosťou Slovenskej lekárskej spoločnosti, poisťovňami UNION, Všeobecnej zdravotnej poisťovne, UniFarmou, pri príležitosti preventívnych aktivít a výročných dní Svetovej zdravotníckej organizácie, FAO (Svetový deň srdca, Deň darcov krvi, Svetový deň výživy, Most) sa realizovali hromadné preventívne podujatia mimo pracoviska a vyšetrili sa rizikové faktory s poskytnutím poradenstva z oblasti zdravej výživy a životného štýlu. Spolu bolo takto vyšetrených 708 klientov. Podrobný popis činnosti je v tabuľkách č.3 A až 12 A.

Poradňa zdravia nachádzajúca sa v Petržalke na Osuského ulici začala svoju činnosť 2.3.2007. Služby boli poskytnuté 2 259 klientom. Z toho 801 klientov bolo vyšetrených v rámci činnosti

v teréne pri príležitosti významných podujatí ako je Deň zdravia, Svetový deň srdca, v spolupráci so Slovenskou kardiologickou spoločnosťou pod názvom MOSTY, ako aj iných. Na tomto pracovisku sa vyhodnotilo 87 EKG záznamov.

Poradňa okrem základnej činnosti zabezpečovala aj nadstavbovú poradenskú činnosť, kde bolo vyšetrených 1 017 klientov. Na tomto úseku práce sa zabezpečovala nasledovná činnosť:

V poradenskej činnosti nefarmakologického ovplyvňovania tlaku krvi bolo vyšetrených 285 klientov, z toho 37 klientov bolo pre závažné nálezy odoslaných do starostlivosti iného odborného lekára, na úseku zdravej výživy bolo vyšetrených 405 klientov, 40. klientom bol vyhodnotený jedálny lístok a 4 klienti boli odporučený do odbornej starostlivosti.

Na úseku poradenskej činnosti podpory psychického zdravia bolo vyšetrených 80 klientov, z nich 79 bolo odoslaných do odbornej starostlivosti. Na úseku poradenskej činnosti práva pacienta bolo vykonaných 247 konzultácií. Podrobný popis činnosti je v tabuľkách č. 3 B až 12 B.

8.2. Nadstavbové poradne

V Poradni pre podporu psychického zdravia sa podrobilo 38 klientov kompletnému vyšetreniu s následným súhlasom na vykonanie Bortnerovho diagnostického testu, ktorý je metódou poskytovania orientačných informácií o type správania, úrovni iritability, tenzie, hostility, interpersonálnej senzitivity a prežívaní životných situácií, ako i úrovne frustrácie. Ďalším 50 klientom boli poskytnuté informácie a poradenstvo z oblasti duševnej pohody. Prostredníctvom telefónu boli poskytnuté rady 28 klientom.

V roku 2007 Poradňa na odvykanie od fajčenia mala 19 stálych klientov, ktorý sa podrobili kompletnému vyšetreniu. Základom pre dlhodobú spoluprácu bolo vyplnenie Fagerströmova dotazníka závislosti FTQ.

V rámci Poradne zdravia v Petržalke bolo na úseku poradenskej činnosti na podporu práva pacientov poskytnutých 247 konzultácií, ktoré sa v prevažnej miere dotýkali liečebno-preventívnej starostlivosti. Konzultácie viedli k uspokojeniu požiadaviek klientov.

Ostatné nadstavbové poradne vykonávajú iba konzultatívno-poradenskú činnosť, preto sú uvedené iba informatívne ukazovatele činnosti.

Poradňa environmentálneho zdravia poskytla informácie 256 klientom telefonicky, 56 klientom e-mailom, 22 klientom osobne a 123 občanom odpovedala písomne.

Poradňa zdravia odboru preventívneho pracovného lekárstva odpovedala 61 občanom e-mailových spôsobom, 356 telefonickým spôsobom a 37 vybavila písomne.

Trnavský kraj

Priestorové podmienky pre činnosť samostatných poradní nie sú vo všetkých RÚVZ Trnavského kraja rovnaké. Prístrojové a materiálno-technické vybavenie vo všetkých RÚVZ bolo čiastočne inovované. Personálne obsadenie vychádza z konkrétnych podmienok jednotlivých RÚVZ.

Najlepšie podmienky pre činnosť Centra a poradensko-konzultačnú činnosť sú v **RÚVZ Dunajská Streda**, kde v rámci Centra podpory zdravia pracujú poradne: základná poradňa zdravia, poradňa zdravej výživy, poradňa prevencie a odvykania od fajčenia, poradňa pre optimalizáciu pohybovej aktivity, protistresová poradňa, poradňa pre deti a mládež, poradňa protidrogová a HIV/AIDS.

V **RÚVZ Senica** pracuje základná poradňa zdravia, poradňa zdravej výživy a protifajčiarska poradňa.

V **RÚVZ Galanta** v Centre podpory zdravia pracuje základná poradňa zdravia a poradňa pre výživové poradenstvo, poradňa na podporu psychického zdravia, prevenciu stresu a prevenciu a odvykanie od fajčenia.

V **RÚVZ Trnava** okrem základnej poradne zdravia je zriadená aj poradňa zdravej výživy, poradňa k zodpovednému partnerstvu, rodičovstvu, manželstvu a prevencie chorôb prenášaných pohlavným stykom (HIV/AIDS), linka AIDS, poradňa prevencie drogových závislostí a odvykania od fajčenia, poradňa na podporu psychického zdravia, poradňa pohybovej aktivity, poradňa v oblasti používania zdravotno-výchovných metodík a postupov pre nezdravotnícke organizácie.

Klienti navštevujú Poradenské centrá zdravia individuálne. Skupinové vyšetrenia klientov priamo na pracoviskách sú organizované po dohode s vedeniami závodov (celkove bolo vyšetrených 308 pracovníkov). K hromadným vyšetreniam sú využívané rôzne zdravotno-výchovné akcie z príležitosti Svetových dní WHO a ďalšie široko zdravotno-výchovne koncipované aktivity – „Dni zdravia“ v Trnave, Hlohovci, Galante a Dunajskej Strede v spolupráci s orgánmi štátnej správy a ďalšími zainteresovanými účastníkmi.

Základná poradňa

Základná poradňa všetkých PCZ RÚVZ Trnavského kraja pracuje pod odborným dohľadom kvalifikovaných pracovníkov. Je určená všetkým obyvateľom spádového územia, ktorí prejavia záujem o svoje zdravie. Odhaľuje individuálne riziká vzniku chronických neinfekčných ochorení, a to najmä srdcovo-cievnych a nádorových.

Poskytuje spektrum vyšetrení, ktoré určujú hladinu individuálneho rizika klienta:

- anamnestické vyšetrenia,
- antropometrické vyšetrenia (BMI, WHR),
- biochemické vyšetrenia na prístroji Reflotron (celkový cholesterol, HDL cholesterol, triglyceridy a glukóza),
- somatické vyšetrenie, štandardné merania TK,
- hodnota percentuálneho množstva telesného tuku (tukomer Omron BF 300).

Na základe analýz zistených údajov odporúčame optimálne zmeny okamžitou intervenciou:

- vo výžive a spotrebe alkoholu,
- vo fyzickej aktivite,
- pri zvládaní stresu,
- vo fajčiarskych návykoch,
- v nefarmakologickom ovplyvňovaní TK.

V základných poradniach zdravia v Trnavskom kraji sme v roku 2007 evidovali 3 417 klientov, z toho 1 008 mužov a 2 409 žien. Poradne navštívili klienti celkom 3 527 krát. Z toho prvýkrát navštívilo poradne 2 155 klientov a kontrolné vyšetrenie absolvovalo 1 310 klientov. Najpočetnejšie zastúpená bola veková skupina 65 a viac - 866 klientov (24,6%) a veková skupina 45-54 rokov - 833 klientov (23,6%).

Testom zdravé srdce (TZS) sme vyhodnotili celkové skóre rizika KVCH u 674 klientov, ktorí mali vyšetrené všetky požadované parametre. Celkové vyhodnotenie TZS:

MUŽI

Hladina cholesterolu bola vyšetrená u 955 mužov. Zvýšenú hodnotu sme zaznamenali u 97 mužov (10,2%). Najpočetnejšou skupinou so zvýšenými hodnotami je skupina 45-54 rokov s počtom 28 mužov (28,9%).

Hladina glukózy bola vyšetrená u 864 mužov. Zvýšené hodnoty malo 214 mužov (24,8%). Najpočetnejšou skupinou so zvýšenými hodnotami bola skupina 65 a viacročných 94 klientov (43,9%).

Hladina HDL bola vyšetrená u 342 mužov. U 207 mužov (60%) bola nameraná nižšia hladina ako 1,2 mmol/l. Najviac hodnôt pod 1,2 mmol/l sa vyskytuje vo vekovej skupine 45-54 rokov v počte 49 mužov (27,3%). Nízke hodnoty HDL evidujeme od vekovej skupiny 20-24 rokov.

Hladina triglyceridov bola vyšetrená u 320 mužov. Zvýšené hodnoty malo 74 mužov (23,1%). Najpočetnejšou skupinou so zvýšenými hodnotami je skupina 45-54 rokov s počtom 20 mužov (27%).

Hodnota BMI bola stanovená u 805 mužov. Nadváhu sme zaznamenali u 336 mužov (41,7%). Obéznych bolo 172 mužov (21,4%). Najväčší počet s nadváhou bol vo vekovej skupine 65 a viac - 103 klientov (30,7%) a s obezitou vo vekovej skupine 65 a viac - 57 klientov (33,1%).

ŽENY

Hladina cholesterolu bola vyšetrená u 2 265 žien. Zvýšené hodnoty boli zistené u 292 žien (12,9%). Konštatujeme, že so stúpajúcim vekom sa zvyšuje hodnota cholesterolu. Najväčší počet zvýšených hodnôt je v kategórii 55-64 rokov bol 107 (36,6%).

Hladina glukózy bola vyšetrená u 2 192 žien. Zvýšené hodnoty boli zistené u 482 žien (22%). Najviac zvýšených hodnôt u 184 žien je vo vekovej kategórii 65 a viac (38,2%).

Hladina HDL bola vyšetrená u 734 žien. Hodnoty nižšie ako 1,4 mmol/l malo 393 žien (53,5%). Najviac hodnôt pod 1,4 mmol/l sa vyskytuje vo vekovej skupine od 45-54 rokov v počte 106 žien (27%). Nízke hodnoty HDL evidujeme od vekovej skupiny 20-24 rokov.

Hladina triglyceridov bola vyšetrená u 669 žien. Zvýšené hodnoty malo 97 žien (14,5%). Najpočetnejšou skupinou so zvýšenými hodnotami je skupina 45-54 rokov s počtom 32 žien (33%).

Hodnota BMI bola stanovená u 2 100 žien. Z toho nadváhu sme zaznamenali u 756 žien (36%), obezitu u 370 žien (17,6%). Najvyššie percentuálne zastúpenie v nadváhe bolo vo vekovej skupine 65 a viac s počtom 237 žien (31,3%) a najviac obéznych je vo vekovej skupine 65 a viac rokov v počte 136 žien (36,8%).

Tlak krvi bol meraný 3 354 klientom, z toho bolo 2 366 žien a 988 mužov.

Normálne hodnoty TK boli namerané u 1 743 žien a 676 mužov.

Hypertenziu I. stupňa sme zistili u 152 žien (6,4%) a 70 mužov (7,1%)

Hypertenziu II. stupňa sme zistili u 17 žien (0,7%) a 6 mužov (0,6%)

Hypertenziu III. stupňa sme zistili u 2 žien (0,08%) a 1 mužovi (0,1%)

Opakované vyšetrenia – výsledok intervencií

Opakované vyšetrenia klientov so zvýšenými hodnotami (cholesterolu, glukózy, triglyceridov, HDL- cholesterolu, BMI, TK) vykázali zlepšenie parametrov - úspešnosť intervencie nasledovne:

- cholesterol - 252 klientov (21,6%)
- glukóza - 312 klientov (27,2%)
- triglyceridy - 156 klientov (39,4%)

- HDL cholesterol - 163 klientov (42,2%)
- BMI - 36 klientov (2,9%)
- TKS - 178 klientov (13,5%)
- TKD - 221 klientov (16,8%)

Dotazník životnej pohody WHO

Dotazník vyplnilo 699 klientov. Hodnotením duševného stavu sme zistili, že 66 klientov (9,42%) vyšetrených je zahrnutých do rizikových skupín – má teda zvýšenú stresovú záťaž. V porovnaní s predchádzajúcim obdobím konštatujeme mierny nárast stresovej záťaže o 0,6%.

Fagerstromov dotazník závislosti na nikotíne (FTQ)

Dotazník vyplnilo 100 klientov. Najviac klientov bolo zaradených do skupiny so slabou závislosťou 54,0%. Do kategórie silnej a ž veľmi silnej závislosti spadá 22,0% klientov, 49,0% opýtaných fajčí 10- 25 cigariet denne. Dotazníkom vyhodnocujeme hlavné prejavy a stupeň závislosti na nikotíne.

Dotazník životného štýlu

Oproti minulému roku sa zmenilo poradie medzi najčastejšie uvádzanými problémami, ktoré trápia obyvateľov mesta Trnavy. Prvé miesto jednoznačne zaujala doprava 27,5% a za ňou pokračujú problémy s hlukom 26,5% a ovzdušie 17,5%. Uvedené 3 najvyššie hodnoty, ktoré podľa obyvateľov najviac ohrozujú životné prostredie sa v porovnaní s predchádzajúcim obdobím podstatne nezmenili.

Nadstavbové poradne

Poradňa zdravej výživy (všetky PCZ)

Poradňa pracuje formou individuálneho a skupinového poradenstva zameraného na zistené rizikové faktory. Klienti boli oboznámení so všeobecnými pravidlami výživy pre podporu zdravia.

Na základe individuálnej situácie boli klientom vysvetlené špeciálne požiadavky výživy na prevenciu a liečbu hypertenzie, porúch lipidového a glycidového metabolizmu, bola im doporučená vhodná pohybová aktivita.

Počet klientov poradne za rok: 2 759 klientov

Počet nových klientov poradne: 1 511

Počet opakovane vyšetrených klientov za rok: 1 248

Klienti navštívili poradne zdravej výživy 2 894 krát.

Podiel klientov vyšetrených v poradni podľa vekových skupín v roku: uvádza tab.č.6.

Všetky PCZ sa podieľali na realizácii projektu: „Sledovanie výživového stavu obyvateľstva“ dotazníkovou formou v dvoch vekových skupinách 19-34 r. a 35-54 r. Zároveň boli vyšetrené biochemické ukazovatele lipoproteínového metabolizmu.

Poradňa prevencie a odvykania od fajčenia (všetky PCZ)

Počet klientov poradne za rok: 330 klientov

Počet nových klientov poradne: 315

Počet opakovane vyšetrených klientov za rok: 15

Klienti navštívili poradne odvykania od fajčenia 502 krát.

Podiel klientov vyšetrených v poradni podľa vekových skupín v roku: uvádza tab.č.6.

Fajčenie je jedným z rizík, ktoré sa významne podieľa na chorobnosti a úmrtnosti. Cieľom poradenstva odvykania od fajčenia je zmeniť správanie fajčiara a navrhnúť adekvátnu metódu k zanechaniu fajčenia. Diagnostika fajčenia je založená na dotazníkovej metóde a individuálnom pohovore. Avšak vo všetkých poradniach bola ťažiskom činnosti prevencia fajčenia realizovaná prostredníctvom zdravotno-výchovných aktivít (prednášky, besedy, videofilmy, zdravotno-výchovný materiál) so zameraním na mladú generáciu.

Poradňa prevencie drogových závislostí a HIV/AIDS

Poradňa pracuje v RÚVZ Trnava, Dunajská streda, Galanta.

Počet klientov poradne za rok: 368 klientov

Počet nových klientov poradne: 364

Počet opakovane vyšetrených klientov za rok: 4

Klienti navštívili poradne 433 krát

Podiel klientov vyšetrených v poradni podľa vekových skupín v roku: uvádza tab.č.6.

Činnosť bola zameraná na organizovanie zdravotno-výchovných aktivít týkajúcich sa prevencie drogových závislostí a AIDS. Zdravotno-výchovné aktivity pri príležitosti Svetových dní boli zamerané hlavne na mladú generáciu, doplnené vhodnými videofilmami a zdravotno-výchovným materiálom. Poradňa prevencie drogových závislostí sprostredkováva kontakty na zariadenia zamerané na protidrogovú liečbu. V poradni k zodpovednému partnerstvu a rodičovstvu a prevencie infekcie HIV/AIDS je poskytované anonymné poradenstvo a odber krvi na vyšetrenie anti – HIV protilátok.

Poradňa pre optimalizáciu pohybovej aktivity

Poradňa pracuje v RÚVZ Trnava, Dunajská streda, Galanta.

Počet klientov poradne za rok: 4 094 klientov

Počet nových klientov poradne: 1 016

Počet opakovane vyšetrených klientov za rok: 3 078

Klienti navštívili poradne 4 168 krát

Podiel klientov vyšetrených v poradni podľa vekových skupín v roku: uvádza tab.č.6.

Činnosť je zameraná hlavne na rizikové skupiny - osoby s nadváhou, obezitou a diabetikov.

Pre dospelých boli zabezpečené kondičné a redukčné cvičenia a aerobic. Pre osoby, ktoré sa rozhodli aktívnym pohybom redukovať nadváhu sa po zmeraní telesného tuku prístrojom FUTREX vypracováva individuálny program na zníženie nadváhy. Činnosť poradne bola rozšírená o skupinu mentálne postihnutých detí a ich rodičov s cieľom usmernenia ich fyzickej aktivity. U cvičencov sa zisťuje prístrojom Spirometer vitálna kapacita pľúc a vyšetrenie telesnej zdatnosti s prihliadnutím na zdravotný stav.

Poradňa na podporu psychického zdravia a prevencie stresu

Počet klientov poradne za rok: 1 156 klientov

Počet nových klientov v poradne: 113

Počet opakovane vyšetrených klientov za rok: 1 043

Klienti navštívili poradne 1 240 krát

Podiel klientov vyšetrených v poradni podľa vekových skupín v roku: uvádza tab.č.6.

Zameraná na diagnostiku psychosociálnych rizikových faktorov. Klientom, ktorým boli v základnej poradni zistené prekročené kritické hodnoty biochemických ukazovateľov zdravotného stavu

a mohli by byť na základe anamnestických údajov ovplyvnené aj pôsobením stresových faktorov, psychickým diskomfortom bola ponúknutá možnosť odborného poradenstva (externý spolupracovník – psychiater – GA).

V RÚVZ DS sa zamerali na skupinové relaxačné cvičenia osôb na zvládnutie stresových situácií formou relaxačnej a meditačnej jogy. V RÚVZ TT samotné poradenstvo spočíva v rozbere stresogénnych situácií a ich zvládaní rôznymi relaxačnými technikami (relaxačné dýchanie a hudba).

Poradňa pre deti a mládež

Poradňa je zriadená v PCZ RÚVZ Dunajská Streda

Počet klientov poradne za rok: 173

Počet nových klientov poradne: 17

Počet opakovane vyšetrených klientov za rok: 156

Klienti navštívili poradne 173 krát

Podiel klientov vyšetrených v poradni podľa vekových skupín v roku: uvádza tab.č.6.

Usporadúva ciele cvičenia zamerané na správne držanie tela u detí predškolského veku rehabilitačné cvičenia pre deti ZŠ, skupinové cvičenia pre deti s chybným držaním tela a individuálne cvičenia pre deti.

Poradňa ochrany a podpory zdravia pri práci

Počet klientov poradne za rok: 628

Počet nových klientov poradne: 460

Počet opakovane vyšetrených klientov za rok: 168

Klienti navštívili poradne 680 krát

Podiel klientov vyšetrených v poradni podľa vekových skupín v roku: uvádza tab.č.6.

Všetky PCZ realizovali hromadné vyšetrenia pracovníkov v podnikoch so zameraním na zistenie zdravotných rizík a následnú poradenskú činnosť. Bolo vyšetrených 308 zamestnancov.

Poradňa nefarmakologického ovplyvňovania tlaku krvi

Počet klientov poradne za rok: 1 648

Počet nových klientov poradne: 973

Počet opakovane vyšetrených klientov za rok: 675

Klienti navštívili poradne 1 947 krát

Podiel klientov vyšetrených v poradni podľa vekových skupín v roku: uvádza tab.č.6.

Prehľad odborného poradenstva PCZ RÚVZ Trnavského kraja podáva tabuľka č.6. V rámci kraja poradne celkom navštívilo 15 564 klientov (počet návštev), odborné poradenstvo sme poskytli 6 924 novým klientom.

V spolupráci s OPZ sa pracovníci PCZ všetkých RÚVZ podieľali na početných zdravotno-výchovných aktivitách zameraných na plnenie úloh preventívnych programov a projektov ochrany a podpory zdravia verejnosti. Zdravotno-výchovné aktivity boli doplnené vhodnými videofilmami a zdravotno-výchovným materiálom.

V roku 2007 bolo v základných poradniach PCZ RÚVZ Trnavského kraja poskytnuté vyšetrenie 3 465 klientom ktorí sú evidovaní v TZS. Prvé vyšetrenie v TZS bolo poskytnuté 2 155 klientom a opakované vyšetrenie 1 310 klientom. U žien bolo najpočetnejšie zastúpenie vo vekovej skupine 35 – 44 rokov (24,8%), u mužov vo vekovej skupine 65 a viac rokov (25,7%).

Z hľadiska vzdelanostnej štruktúry najviac klientov bolo so stredoškolským vzdelaním s maturitou (43 %).

Riziko na KVCH bolo zistené u 674 klientov. Všetkým klientom bolo poskytnuté príslušné poradenstvo na základe zistených rizikových faktorov, doplnené vhodným zdravotno-výchovným materiálom.

PCZ Trnavského kraja v r. 2007 realizovali 49 827 výkonov, vykonaných bolo 6 951 biochemických vyšetrení, odborné poradenstvo bolo poskytnuté v rámci poradenskej činnosti 9 127 krát.

Trenčiansky kraj

Základná poradňa

V roku 2007 bolo vyšetrených v základnej poradni v Trenčianskom kraji 2407 klientov, z toho 666 (27,7%) mužov a 1741 (72,3%) žien.

Počet nových klientov v základnej poradni v Trenčianskom kraji za rok 2007: 1959 klientov, z toho 516 (26,3%) mužov a 1443 (73,7%) žien.

Počet novoevidovaných klientov v PCZ Trenčín: 896

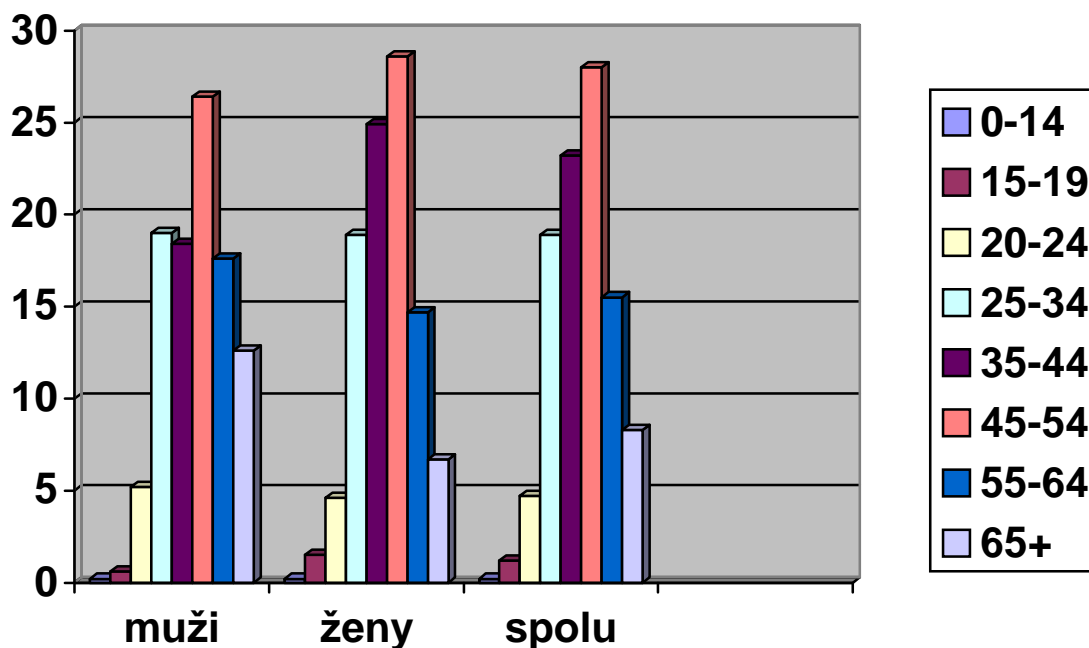
Počet novoevidovaných klientov v PCZ Považská Bystrica: 597

Počet novoevidovaných klientov v PCZ Prievidza: 466

Počet návštev v základnej poradni v Trenčianskom kraji: 2451 klientov.

Percentuálny podiel prvovýšetrených klientov v PCZ podľa vekových skupín v roku 2007 .

<i>Veková skupina</i>	<i>Muži %</i>	<i>Ženy %</i>	<i>Spolu %</i>
0-14	0,2	0,2	0,2
15-19	0,6	1,5	1,2
20-24	5,2	4,6	4,7
25-34	19	18,9	18,9
35-44	18,4	24,9	23,2
45-54	26,4	28,6	28
55-64	17,6	14,7	15,5
65+	12,6	6,7	8,3

Krvný tlak

Celkový počet meraní tlaku krvi je 2373 v PCZ v Trenčianskom kraji, z toho 1865

prvomeraní a 508 u opakovane vyšetrených klientov.

V roku 2007 sme uskutočnili v PCZ 1865 meraní tlaku krvi u prvovýšetrených klientov, z toho u 510 (27,3%) mužov a 1355 (72,7%) žien. Priemerná hodnota systolického tlaku krvi u vyšetrených klientov bola 126,74 mmHg, vyššia priemerná hodnota bola u mužov- 129,52 mmHg. Priemerné hodnoty diastolického tlaku krvi u vyšetrených klientov boli 81,92 mmHg. Maximálna nameraná hodnota systolického tlaku krvi bola 210 mmHg u mužov a 205 mmHg u žien. Maximálna hodnota diastolického tlaku krvi bola 130 mmHg u mužov a 120 mmHg u žien.

Prvovýšetrení muži

Z celkového počtu 510 prvovýšetrených klientov malo hypertenziu až 210 (41,2%) klientov, z toho najviac vo vekovej skupine 65 a viac ročných 42 (64,6%), potom vo vekovej skupine 55 – 64 rokov 50 (55,6%).

Hypertenzia I.- 121 mužov (23,7%)

Hypertenzia II.- 61 mužov (12 %)

Hypertenzia III.- 28 mužov (5,5%)

Prvovýšetrené ženy

Z celkového počtu 1355 prvovýšetrených žien malo hypertenziu 426 (31,4 %). Maximum hypertenzných žien je vo vekovej skupine 65 a viac ročných 63 (67,7%).

Hypertenzia I.- 299 žien (22,1%)

Hypertenzia II.- 98 žien (7,2%)

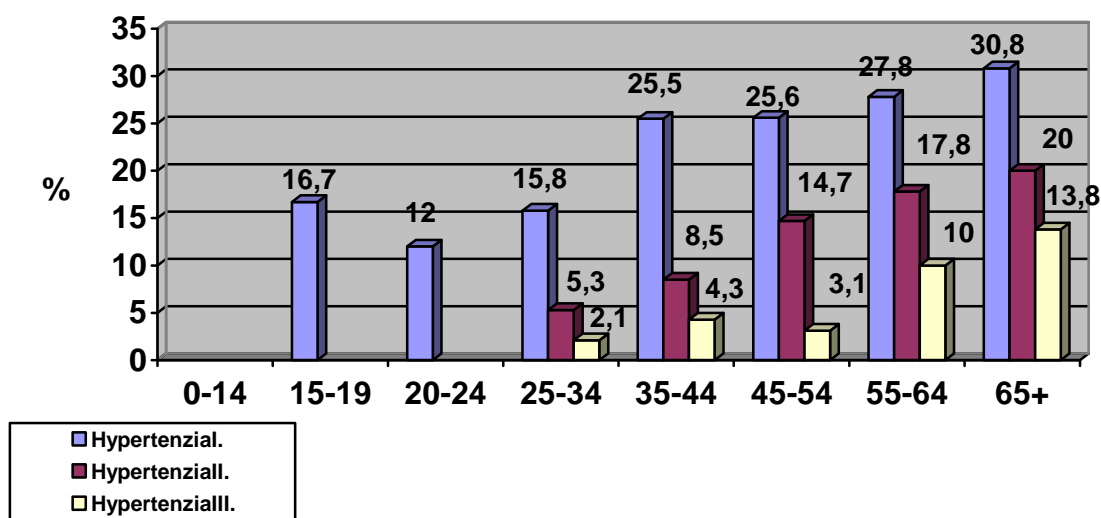
Hypertenzia III.- 29 žien (2,1%)

Výsledky hodnotenia skríningu u opakovane vyšetrených klientov.
Hypertenziu malo 95 (54,9%) z celkového počtu 173 opakovane vyšetrených mužov a 117 (34,9%) z celkového počtu 335 opakovane vyšetrených žien.

Výsledky hodnotenia tlaku krvi u prvý raz vyšetrených klientov za rok 2007- muži v %.

<i>Vek.skup.</i>	<i>15-19</i>	<i>20-24</i>	<i>25-34</i>	<i>35-44</i>	<i>45-54</i>	<i>55-64</i>	<i>65+</i>
<i>Optimálny</i>	16,7	24	13,7	12,8	7,8	6,7	7,7
<i>Normálny</i>	66,7	36	47,4	33	25,6	21,1	12,3
<i>Vysoký normálny</i>		28	15,8	16	23,3	16,7	15,4
<i>Hypertenzia I.</i>	16,7	12	15,8	25,5	25,6	27,8	30,8
<i>Hypertenzia II.</i>			5,3	8,5	14,7	17,8	20
<i>Hypertenzia III.</i>			2,1	4,3	3,1	10	13,8

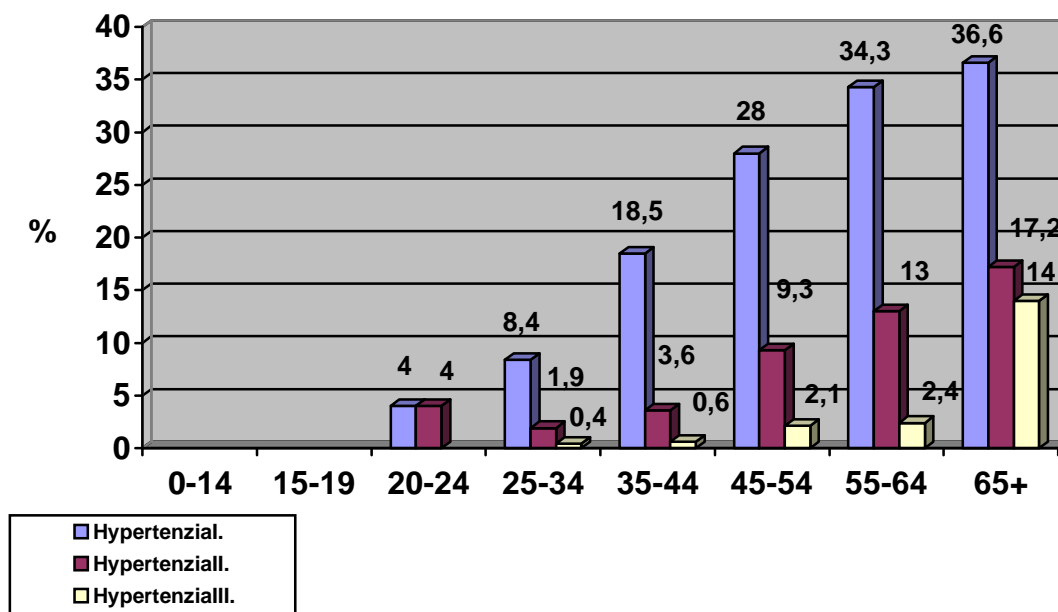
Hypertenzia u mužov v %.

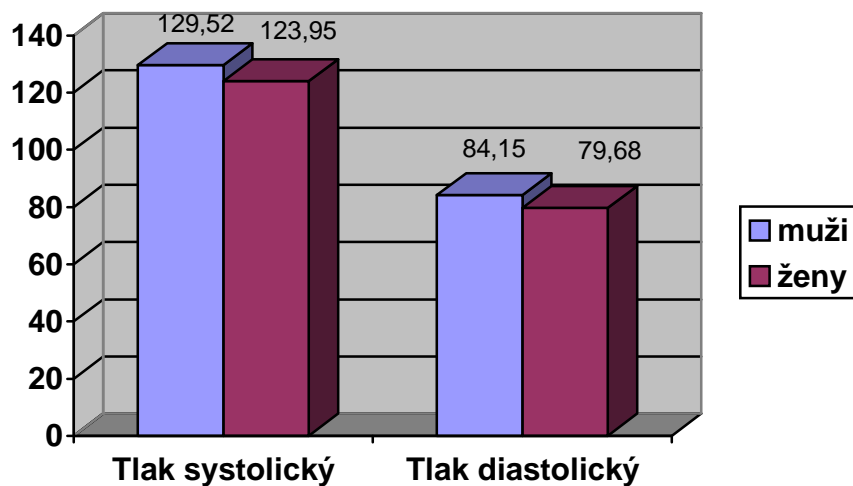
Výsledky hodnotenia tlaku krvi prvý raz vyšetrených klientov za rok 2007 v %- ženy.

<i>Vek.skupina</i>	<i>0-14</i>	<i>15-19</i>	<i>20-24</i>	<i>25-34</i>	<i>35-44</i>	<i>45-54</i>	<i>55-64</i>	<i>65+</i>
<i>Optimálny</i>	80	56,3	62	46,2	36	20,5	14	7,5
<i>Normálny</i>		37,5	28	32,1	25,6	22	21,7	8,6
<i>Vys.normálny</i>	20	6,3	2	11,1	15,8	18,1	14,5	16,1
<i>HypertenziaI.</i>			4	8,4	18,5	28	34,3	36,6
<i>HypertenziaII.</i>			4	1,9	3,6	9,3	13	17,2
<i>HypertenziaIII.</i>				0,4	0,6	2,1	2,4	14

Hypertenzia u žien v %.

Štatistika tlaku krvi u vyšetrených klientov za rok 2007 – priemerné hodnoty.

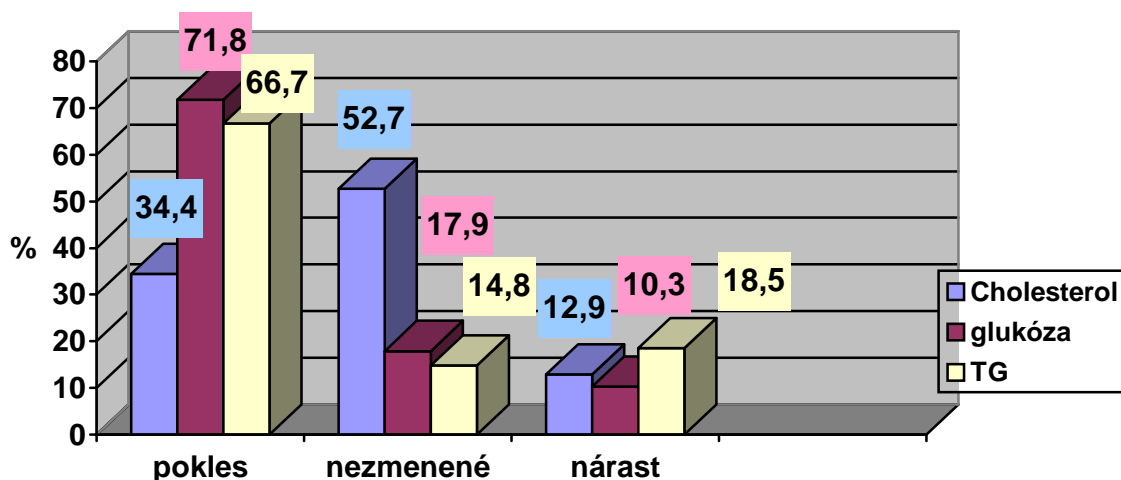
Cholesterol

Hladiny celkového cholesterolu, triacylglyceridov a glukózy v kapilárnej krvi, HDL cholesterolu v plazme sa vyšetřili metódou suchej chémie na prístroji Reflotron.

Prvovyšetřenia:

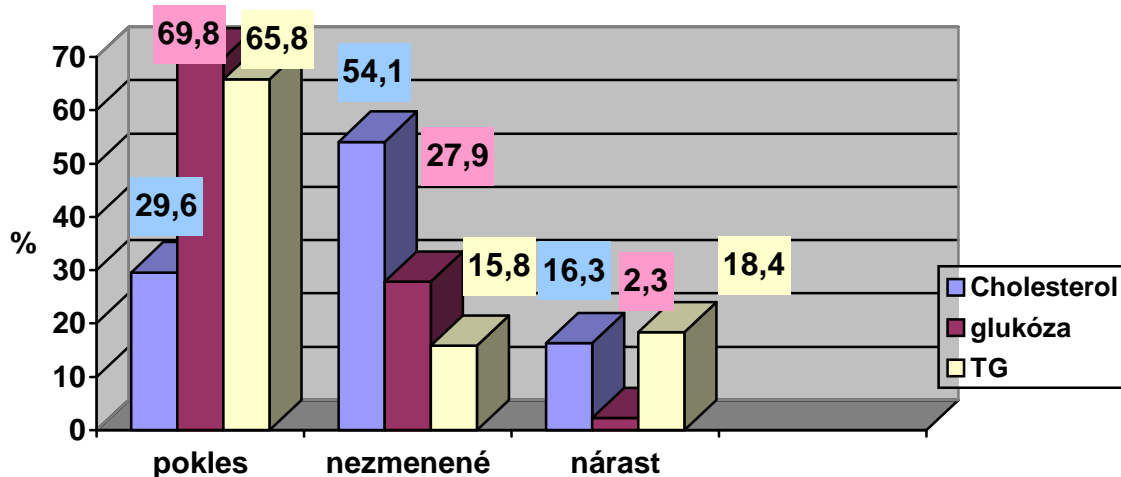
V sledovanom roku sme v PCZ v TN kraji vyšetřili celkový cholesterol 1704 klientom- prvovyšetřenia, z toho 473 (27,8%) mužom a 1231 (72,2 %) ženám. Maximálna hodnota meraného cholesterolu dosiahla 11,9mmol/l u mužov a 9,98mmol/l u žien. Priemerné hodnoty dosahovali 4,72mmol/l u mužov a 4,94 mmol/l u žien.

Analýza dynamiky zistených parametrov opakovane vyšetrených klientov za rok 2007 z prvého a posledného vyšetrenia pre skupinu klientov so zvýšenými hodnotami ukazovateľov prvých vyšetrení v %. Muži: cholesterol, glukóza, triacylglyceroly

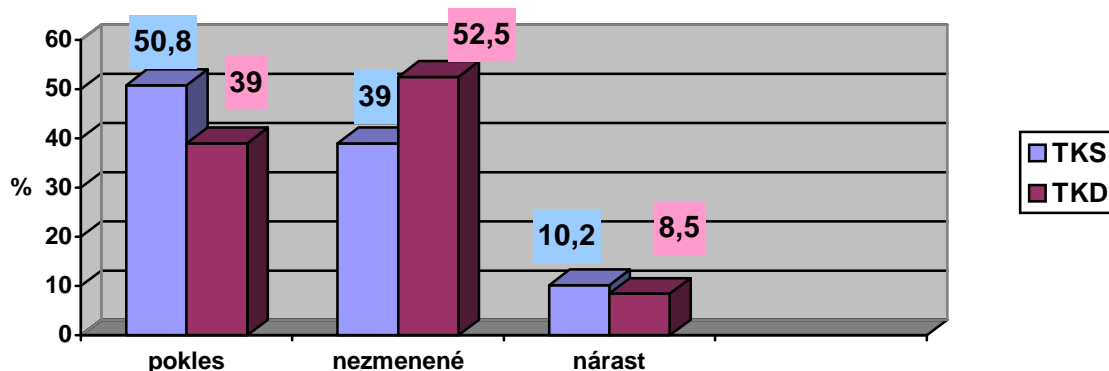
Analýza dynamiky zistených parametrov opakovane vyšetrených klientov za rok 2007 z prvého a posledného vyšetrenia pre skupinu klientov so zvýšenými hodnotami ukazovateľov prvých vyšetrení v %.

Ženy: cholesterol, glukóza, triacylglyceroly

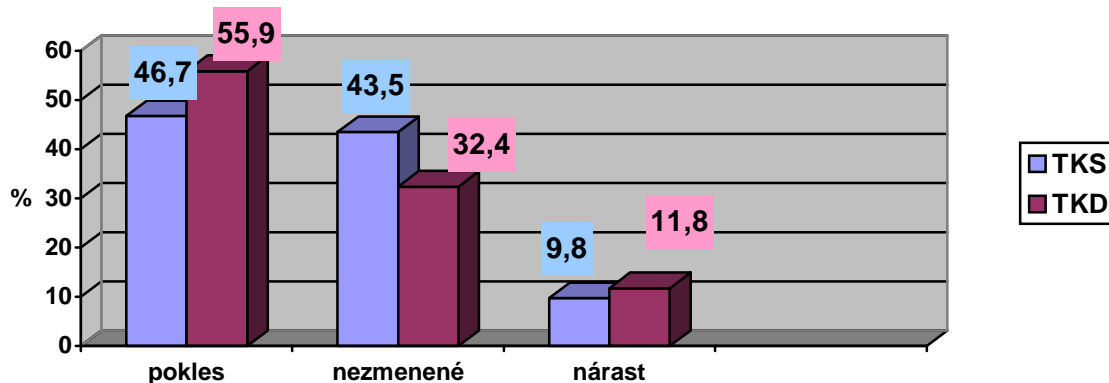
Analýza dynamiky zistených parametrov opakovane vyšetrených klientov za rok 2007 z prvého a posledného vyšetrenia pre skupinu klientov so zvýšenými hodnotami ukazovateľov prvých vyšetrení v %.

Muži: Tlak krvi systolický, Tlak krvi diastolický

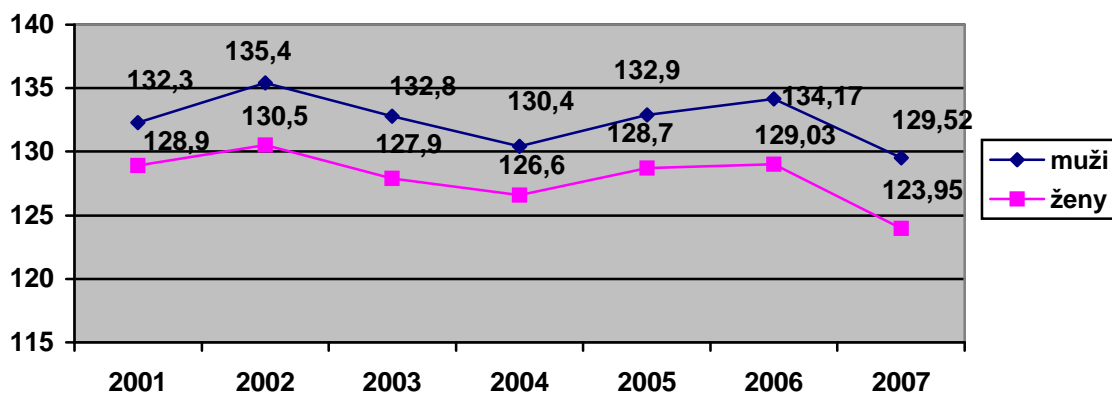
Analýza dynamiky zistených parametrov opakovane vyšetrených klientov za rok 2007 z prvého a posledného vyšetrenia pre skupinu klientov so zvýšenými hodnotami ukazovateľov prvých vyšetrení v %.

Ženy: Tlak krvi systolický, Tlak krvi diastolický

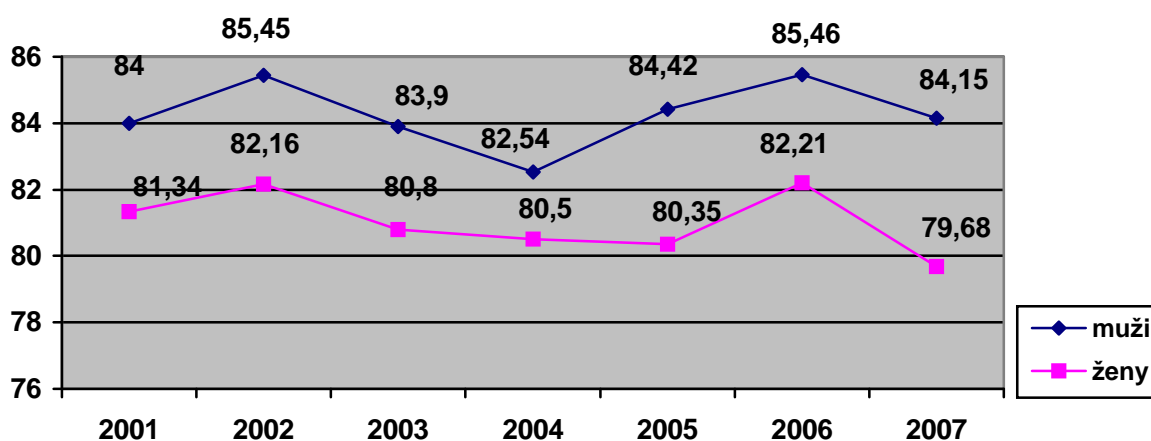

Trendy za roky 2001 –2007– poradne zdravia Trenčiansky kraj

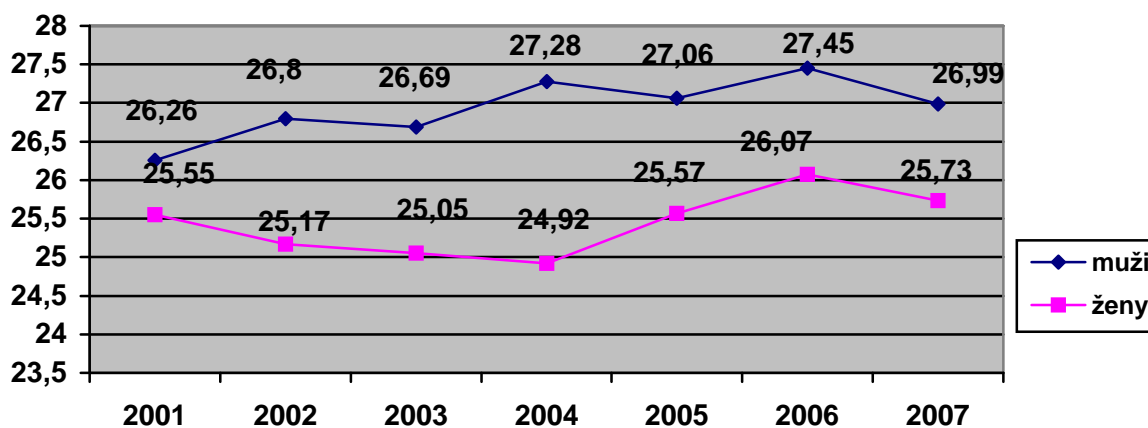
Tlak krvi systolický-priemerné hodnoty

Tlak krvi diastolický – priemerné hodnoty

BMI

Nadstavbové poradne - PCZ Trenčiansky kraj – rok 2007

Poradňa zdravej výživy

Počet vyšetrených osôb v poradni zdravej výživy v roku 2007 bol 279 klientov.

Počet nových klientov v základnej poradni za rok 2007: 55

Počet návštev: 279

Poradňa nefarmakologického ovplyvňovania tlaku krvi

Počet vyšetrených osôb v poradni v roku 2007 bol 198 klientov.

Počet nových klientov v základnej poradni za rok 2006: 46

Počet návštev: 198

Poradňa odvykania od fajčenia

Počet vyšetrených osôb v poradni v roku 2007 bol 9 klientov,

Počet nových klientov v základnej poradni za rok 2007: 9

Počet návštev: 35

Poradňa pre deti a mládež

Počet vyšetrených osôb v poradni v roku 2007 bo 32 klientov,

Počet nových klientov v základnej poradni za rok 2007: 32

Počet návštev:32

Nitriansky kraj

Poradenské centrá zdravia pracujú vo všetkých RÚVZ v kraji, Poradňa zdravia základná ako súčasť oddelení podpory zdravia, nadstavbové poradne podľa možností úradov, pracujú v nich pracovníci aj iných oddelení.

8.1. Základná poradňa

V kraji Nitra v Poradni zdravia základnej bolo v roku 2007 vykonaných **2849** návštev spojených s vyšetrením a poradenstvom, z toho bolo u žien **1846** návštev a u mužov **1003**. Počet nových zaevidovaných klientov poradne zdravia bolo 2104, z toho 760 mužov a 1344 žien. Bolo im poskytnuté vyšetrenie rizikových faktorov spojené s odborným poradenstvom. Počet opakovane vyšetrených klientov v roku 2007 bolo 745, z toho 243 mužov a 502 žien.

Vyšetrenie v PZ bolo poskytnuté a vyhodnocované podľa Testu zdravé srdce.

Najvyššie percento vyšetrených podľa vzdelania bolo s neregistrovaným vzdelaním – 34,3 %.

Vyšetrenia tlaku krvi sa vykonávali u prvýkrát vyšetrených a opakovane vyšetrených.

Tlak krvi bol prvýkrát vyšetrený u klientov v PZ vid' tabuľky č. 10a, 10b. U mužov má 50,7% mužov hypertenziu, z toho hypertenziu I st. – 31,9% mužov, hypertenziu II. st. 13,4% mužov a hypertenziu III st. 5,5% mužov.

U žien vyšetrených prvý raz má 30,7% hypertenziu, z toho hypertenziu I. st. má 21,9% žien, hypertenziu II. st. malo 7,0% žien a hypertenziu III st. malo 1,8% žien.

Z kontrol TK pretrváva hypertenzia u 42,2% mužov. U opakovane vyšetrených žien pretrváva hypertenzia u 28,4% žien. Kontrolné vyšetrenie TK popisujú tabuľky č. 11a, 11b.

Klienti s hypertenziou boli doporučení na následnú terapiu k obvodnému lekárovi, s doporučenou možnosťou navštíviť odbornú internú ambulanciu.

U prvý raz vyšetrených klientov mužov (tab.č.8a) má 329 mužov zvýšené hodnoty **cholesterolu**. Najvýraznejšie sú zvýšené hodnoty vo vekovej skupine 45 – 54 roční muži, čo tvorí 34,3% z vyšetrených mužov.

U prvýkrát vyšetrených žien (tab.č.8b) bol zvýšený cholesterol u 654 vyšetrených. Vo vekovej skupine 45 - 54 ročných žien má zvýšené hodnoty cholesterolu 32,3% žien.

U opakovaných vyšetrení u mužov má zvýšený cholesterol 108 mužov (tab.č.9a). Z opakovane vyšetrených žien má zvýšený cholesterol 252 žien (tab.č.9b) .

Klientom s opakovane zistenými vysokými hodnotami cholesterolu bola doporučená návšteva ošetrojúceho lekára.

HDL – cholesterol u prvý raz vyšetrených mužov (tab.č.8a) boli zvýšené hodnoty v počte 139 klientov, najviac vo vekovej kategórii 45 – 54 roční, čo tvorilo 28,8%.

U žien prvý raz vyšetrených malo zvýšené hodnoty HDL - cholesterolu (tab. č. 8b) 221 žien, z toho najviac vo vekovej kategórii 45 – 54 ročné, čo tvorilo 33%.

U opakovaných vyšetrení malo zvýšený HDL - cholesterol 65 mužov a 114 žien. (tab.č.9a, 9b)

Triglyceridy vyšetované u klientov poradne zdravia boli u prvý raz vyšetovaných zvýšené u 87 mužov, z toho najviac vo vekovej kategórii 35 – 44 ročných mužov čo tvorilo 28,7%. (tab.č.8a)

U žien prvý raz vyšetrených boli triglyceridy zvýšené u 122 žien, z toho najviac vo vekovej kategórii 45 – 54 ročných žien, čo tvorilo 27,9%. (tab.č.8b)

U opakovaných vyšetrení malo zvýšené triglyceridy 46 mužov a 77 žien. (tab.č.9a,9b)

Rizikový index I, ktorý je tvorený z pomeru cholesterol /HDL - cholesterol, malo zvýšené hodnoty u prvý raz vyšetovaných mužov 121 klientov, z toho najviac vo vekovej kategórii 45 - 54 roční čo tvorilo 29,8 %. (tab.č.8a)

U prvý raz vyšetovaných žien malo zvýšené hodnoty 211 žien, z toho najviac vo vekovej kategórii 45 – 54 ročných žien , čo tvorilo 36 %. (tab. č. 8b)

U opakovane vyšetrených klientov malo zvýšené hodnoty 69 mužov a 124 žien. (tab. č. 9a,9b)

Rizikový index II, ktorý je tvorený z pomeru triglyceridy / HDL - cholesterol, malo zvýšené hodnoty u prvý raz vyšetovaných mužov 147 klientov, z toho najviac vo vekovej kategórii 45 – 54 roční, čo tvorilo 28,6%. (tab.č.8a)

U prvý raz vyšetovaných žien malo zvýšené hodnoty 190 žien, z toho najviac vo vekovej kategórii 45– 54 ročných žien, čo tvorilo 33,2 %. (tab. č. 8b)

U opakovane vyšetrených klientov malo zvýšené hodnoty 18 mužov a 20 žien. (tab. č. 9a, 9b)

Waist Hip Ratio (WHR)– index centrálnej obezity, ktorého hodnotenie v TZS pretrvávajú, napriek tomu, že nie vždy objektívne hodnotí obezitu klienta. (Pre možný výskyt metabolického syndrómu by bolo vhodné hodnotenie obvodu pása.) U prvý raz vyšetovaných mužov malo zvýšené hodnoty 107 mužov vo vekovej kategórii 45 – 54 roční, čo tvorilo 30,8 % (tab.č.8a).

U prvý raz vyšetovaných žien malo zvýšenú hodnotu 411 žien, z toho najviac vo vekovej kategórii 45 – 54 ročných čo tvorilo 35,8 % (tab. č. 8b).

U opakovane vyšetrených klientov malo zvýšený WHR 53 mužov a 196 žien. (tab.č.9a,9b)

Body mass index (BMI) – údaj, ktorý poukazuje na problematiku obezity nám poukázal, že z prvý raz vyšetrených mužov malo zvýšené hodnoty 411 mužov, najviac vo vekovej skupine 45 – 54 ročných, čo tvorilo 28,7 % . (tab.č.8a)

Z prvý raz vyšetrených žien malo 542 žien zvýšené hodnoty, najviac vo vekovej kategórii 45 – 54 ročných žien čo tvorilo 33,8 %. (tab.8b)

U opakovane vyšetrených mužov malo zvýšenú hodnotu BMI 121 mužov a z opakovane vyšetrených žien malo 216 žien zvýšené hodnoty BMI. (tab. č.9a, 9b)

Všetkým klientom s vysokým BMI bola doporučená zvýšená pohybová aktivita s vysvetlením možností aktívneho pohybu a všetci boli doporučení do PSV.

Analýzy výsledkov poukazujú, že medzi najčastejšie rizikové faktory patria zvýšené hladiny cholesterolu, BMI a TK, ktoré môžu byť dôsledkom dlhodobu pretrvávajúcich nesprávnych stravovacích návykov, nedostatku aktívneho pohybu, neprimeraného zvládania stresových situácií a obezity.

Klientom v PZ – základnej bolo poskytnuté: u 2049 novozaevidovaných klientov založenie karty, odobratie anamnézy, vyšetrenie rizikových faktorov, odborné poradenstvo a podľa potreby doporučená návšteva nadstavbových poradní. V prípade kritických hodnôt, ktoré nebolo možné zvládnuť nefarmakologickou liečbou, bola klientom vždy odporučená návšteva obvodného lekára s možnosťou kompletného vyšetrenia a prípadnej následnej farmakologickej liečby. K návšteve obvodného lekára bolo doporučených 199 klientov. Vykonaných bolo 2685 antropometrických meraní, 2675 meraní TK, pulzu, 5398 biochemických vyšetrení. Stanovenie rizikového skóre KVCH podľa TZS bolo vykonané u 1217 klientov. Odborné poradenstvo bolo podané pri každom vyšetrení, štandardnom i neštandardnom teda 1853-krát.

Poradňou zdravia – základnou bolo vykonaných 20 766 výkonov.

8.2. Nadstavbové poradne

Poradňa správnej výživy

Poradne v roku 2007 navštívilo spolu 247 klientov za účelom prehodnotiť, alebo pozmeniť svoje stravovacie zvyklosti. Počet novozaevidovaných klientov v PSV bol 222.

Poradňa správnej výživy vykonala 819 výkonov.

Poradňa na odvykanie od fajčenia

Poradňami v kraji bolo odborné poradenstvo poskytnuté 56-krát .

Bolo vykonaných 62 výkonov.

Poradňa pre zvládanie stresu

Poradne podali anonymné odborné poradenstvo 17-krát, 2-krát bola založená karta klienta. Klienti viac využívajú možnosť anonymného poradenstva.

Poradňou bolo vykonaných 25 výkonov.

Poradňa pre optimalizáciu pohybovej aktivity

Odborné poradenstvo v pohybovej aktivite bolo podané 194-krát. Pohybová inštruktáž bola vykonaná 11-krát. Spolu bolo vykonaných 205 výkonov.

Poradňa pre deti a mládež

Odborné poradenstvo bolo vykonané 267- krát. Odporúčanie do siete zdravotníckych zariadení bolo v 43 prípadoch.

Bolo vykonaných 318 výkonov.

Poradňa ochrany a podpory zdravia pri práci

Poradňa podala odborné poradenstvo v 624 prípadoch.

Vykonalí 744 výkonov.

Poradňa nefarmakologického ovplyvňovania TK

V poradni bola založená karta klienta 465-krát. Odborné poradenstvo bolo podané 493-krát.

Poradňa podala 1989 výkonov.

Celkove pre poradenskú činnosť bolo v PCZ vykonaných 24928 výkonov pre všetky poradne.

Z našej práce a sústavného kontaktu s klientom vyplýva, že u klientov napriek teoretickým vedomostiam o zdravom spôsobe života, pretrvávajú negatívny vzťah k vlastnému zdraviu. Tento dlhodobý stav možno zmeniť pretrvávajúcim pôsobením na obyvateľov a hľadaním novších možností vyplývajúcich z pokrokov vedy.

Vzhľadom k tomu, že obyvatelia z ekonomických a sociálnych dôvodov nenachádzajú čas navštevovať Poradenské centrum zdravia, ukázalo sa opodstatneným vychádzať za obyvateľmi v okrese bližšie k miestu bydliska a na pracoviská, ale vyšetrenia vykonávať za štandardných podmienok stanovených platnou metodickou príručkou pre prácu v poradniach zdravia.

Žilinský kraj

Pracovníci OPZ v okresoch CA, DK, MT, LM a ZA sa podieľajú na plnení pracovných úloh Poradenského centra zdravia /PCZ/ i Oddelenia výchovy ku zdraviu /OVZ/ spoločne.

Z dôvodu nedostatočného personálneho obsadenia je dlhodobo činnosť oboch oddelení vzájomne prepojená . /Vid'. personálne obsadenie jednotlivých oddelení v tab.č.1/.

8.1. Základná poradňa.

V základných poradniach Žilinského kraja /celkom je zriadených 5 - CA, DK, MT, LM, ZA/ poskytujú odborní pracovníci poradenské služby v oblasti životného štýlu s konkrétnym zameraním na eliminovanie rizík KVCH spojených so zlou životosprávou, nedostatkom pohybovej aktivity, fajčením, stresom a pod.

Základným ťažiskom činnosti poradní je tiež monitorovanie rizikových faktorov životného štýlu s cieľom, čo najobjektívnejšie určiť u klienta mieru rizika srdcovo - cievnych ochorení a zároveň mu poskytnúť čo najkonkrétnejšiu odbornú konzultáciu. Všetky výsledky skriningových vyšetrení fyzikálnych a biochemických ukazovateľov sú prehľadne upravené do tabuliek TZS. Program TZS pomáha pracovníkom v poradenskej činnosti už od r.2002. Prostredníctvom neho sú výsledky analýz prehľadnejšie a práca s klientom je kvalitnejšia. Prehľady v absolútnych číslach a percentách sú súčasťou tabuľkovej časti výročnej správy.

Poradenské centrá zdravia v kraji navštívilo počas r. 2007 celkom 2117 klientov, z toho 1490 žien /t.j. 70,4%/ a 627 mužov /t.j. 29,6%/.

Z celkového počtu vyšetrených bolo 53 detí - 29 dievčat a 24 chlapcov vo vekovej skupine 0-14 r. Biochemické a antropometrické vyšetrenia u tejto vekovej skupiny uskutočnili pracovníci PCZ v Čadci. V rámci spolupráce s odd. detí a mládeže zrealizovali vlastný dotazníkový prieskum o životnom štýle a stravovacích návykoch žiakov 1. až 9. ročníka na dvoch ZŠ v okrese Čadca. Vyšetrenia sa uskutočnili so súhlasom rodičov vybraných detí.

Opakovane bolo vyšetrených 542 klientov /t.j. 25,6 %/. Počet výkonov v poradniach je za aktuálny rok 2007 celkom 32 305.

Pracovníci centier pozitívne hodnotia stále vysoký záujem klientov o odborné výživové poradenstvo. Vyšší záujem o služby znova mali ženy - celkom ich do centier zdravia prišlo 1490. Kladnou stránkou zvýšeného záujmu žien - matiek o vyšetrenia a poradenské služby je možnosť veľmi dobre vplyvať na životný štýl celej rodiny. Počet opakovane vyšetrených klientov - 542 naznačil i v r.2007 veľmi pozitívny záujem o vlastné zdravie zo strany klientov i o rešpektovanie poskytovaných odborných rád a doporučení odborníkmi v poradenských centrách zdravia. Väčšia časť doporučených opakovaných vyšetrení priamo v PCZ signalizuje pozitívnu zmenu životného štýlu konkrétneho klienta, ktorý poradňu navštívil.

Spektrum klientov aj v r. 2007 podľa vzdelania tvorili vo väčšine klienti so stredoškolským / 49,3%/ a vysokoškolským vzdelaním / 25,8%/. Menej zastúpené boli skupiny s učňovským / 13,1%/ a základným vzdelaním /9,3%/. Zvyšok patrí neregistrovaným klientom.

Zistenie poukazuje na to, že o vlastné zdravie majú väčší záujem ľudia vzdelanejší, než osoby s nižším stupňom vzdelania.

Pre pracovníkov poradenských centier zdravia je to výzva k zintenzívneniu cielenej edukačnej práce v teréne, so zameraním na komunity s nižším stupňom vzdelania.

Z hľadiska rizikových kategórií mali najväčšie zastúpenie klienti vo vekových skupinách 45-54 a 35-44 ročných. Spoločne z vyšetreného súboru predstavujú 46,1 %.

Veľmi významnou skupinou, kde stúpa záujem o služby PCZ, sú i klienti vo veku 25 - 34 ročných. V roku 2007 ich bolo vyšetrených celkom 312 = 14,74 %.

Z odborného pohľadu i z pohľadu realizácie cielejších intervenčných aktivít, ide o veľmi významné skupiny ekonomicky činného obyvateľstva.

Klientov s vysoko rizikovými hodnotami resp. tých, ktorým sa nepodarilo v rámci intervenčných aktivít zlepšiť zdravotný stav, pracovníci centier odosielajú priamo do ambulancií lekárov prvého kontaktu na ďalšie sledovanie.

Aktivity v rámci základných poradní pracovníci vykonávali i v roku 2007 formou individuálneho poradenstva v poradni priamo alebo prostredníctvom cielenej intervencie vo firmách, závodoch, na základných i stredných školách.

Dlhodobu pozitívny záujem o služby vo všetkých poradenských centrách zdravia pripisujú pracovníci dobrej informovanosti obyvateľstva prostredníctvom regionálnych médií, vlastných webových stránok jednotlivých regionálnych úradov i osobným kontaktom počas cielených i verejných aktivít.

8.2. Nadstavbové poradne.

RÚVZ Čadca :

- **Poradňa pre odvykanie od fajčenia** - zriadená je od r.1996. Po odchode vyškolenej pracovníčky /k 31.5.2007 rozviazala pracovný pomer/ sa poradenské služby neposkytujú. Nová pracovníčka /nastúpila od júla 2007/ nie je zatiaľ zaškolená pre vykonávanie odborného poradenstva na odvykanie od fajčenia.

Za hodnotené obdobie je v poradni vykázaná nulová návštevnosť.

- **Poradňa pre optimalizáciu pohybovej aktivity** - zriadená bola v r.2000 s čiastočným úväzkom externého pracovníka. Od 30.10.2005 je nefunkčná - pracovník ukončil pracovný pomer a do t. č. je funkčné miesto stále neobsadené.

RÚVZ Dolný Kubín :

- Poradňa prevencie a odvykania od fajčenia

Počet klientov za rok 2007 - 0

- Poradňa zdravej výživy

Realizuje sa hlavne prostredníctvom projektu "Sledovanie výživového stavu v spolupráci so základnou poradňou. Počet klientov za rok 2007 - 80.

Klienti boli v rámci poradne zapojení do projektu v dvoch vekových skupinách - mladší muži a ženy do 34 rokov a starší muži vo veku 35-59 r., ženy 35-54 r.

Opakovane nebol nikto vyšetrený.

- Poradňa zdravia pri práci

realizuje sa v rámci terénnej práce oddelenia PPL. Podiel klientov vyšetrených v poradni sa podľa veku nesleduje.

- Poradňa pre HbsAg pozitívne rodiny

Činnosť sa realizuje prostredníctvom činnosti oddelenia epidemiológie .

- Poradňa HIV/AIDS

Činnosť sa realizuje prostredníctvom činnosti oddelenia epidemiológie .

RÚVZ Martin :

- Poradňa zdravej výživy

Počet klientov za rok 2007 : 158

Počet nových klientov : 80

Podiel klientov vo vekových skupinách : 15-19 r. - 3, 20-24 r. - 28, 25-34 r. - 52, 35-44r. - 31, 45-54r.- 44.

- Poradňa odvykania od fajčenia

Funguje od 05.2006 prostredníctvom telefonického poradenstva - **QUITLINE** - v pracovné dni od 17.00 - 19.00 hod. a má celoslovenskú pôsobnosť.

Jej cieľom je poskytovanie interaktívnej pomoci pri odvykaní od fajčenia a prekonávaní závislosti na nikotíne. Poskytnuté poradenstvo 57 klientom .

RÚVZ Liptovský Mikuláš :

- Poradňa zdravej výživy

Počet klientov poradne za rok : 492

Vyšetrenia tuku na prístroji Omron a Bodystat : 91

- Poradňa optimalizácie pohybovej aktivity

Poskytuje individuálne a skupinové poradenstvo.

Individuálne poradenstvo pracovníci poskytli 377 klientom.

V rámci poradne sa realizovalo posudzovanie správneho držania tela a demonštrácie cvičení pre 655 detí základných škôl a 101 študentov stredných škôl. Každý zúčastnený bol poučený o problémoch i o cvičení na vyrovnanie zistenej svalovej dysbalancie.

- Poradňa odvykania od fajčenia

Počet klientov poradne za rok 2007 - individuálne konzultácie : 25

Vyšetrenie na Smokerlyzeri : 38 klientov

RÚVZ Žilina :

- Poradňa pre odvykanie od fajčenia

Je zatiaľ jedinou nadstavbovou poradňou, ktorá pri základnej poradni pracuje od r.2002. Záujemcom o odvykanie je k dispozícii 2x do týždňa popoludní - v čase od 13.00 do 14.0hod. popoludní, v prípade záujmu dokážu pracovníci čas spoločne s klientom dohodnúť.

V rámci individuálneho poradenstva je klientom indikovaná tzv. behaviorálna liečba /rady, ktoré im pomôžu ľahšie zvládnuť nepríjemné situácie pri odvykaní od fajčenia/. Pokiaľ sa klient rozhodne procedúru odvykania v poradni absolvovať, ponúknu sa mu všetky dostupné spôsoby, z ktorých si sám vyberie.

V r.2007 poradňu kontaktovalo celkom 16 nových klientov, 5 mužov vo veku 25 až 54 rokov, 11 žien vo veku 34 až 60 rokov. Vo väčšine prípadov išlo o poskytnutie informácií k užívaniu nikotínových náhrad, ako si pomôcť v období odvykania a konkrétnu pomoc pri abstinenčných príznakoch. Pre procedúru odvykania sa nerozhodol nikto. Číselné údaje o poradni sú uvedené v okresnej výročnej správe 2007 v tab.č.5.

Banskobystrický kraj

Vo všetkých Poradniach v kraji bola činnosť zameraná predovšetkým na :

- **Individuálnu intervenciu**, ktorá bola koncentrovaná na zdravý spôsob života vo všeobecnosti a podľa individuálnych potrieb klientov poradne zdravia na špecifické rizikové faktory chronických ochorení a to na fajčenie, nedostatok pohybovej aktivity, na zdravé stravovanie a stres.

Súčasťou individuálnej intervencie bolo:

- vyhľadávanie rizikových osôb s biologickými rizikovými faktormi

Základná poradňa pracuje v rozsahu: anamnéza, antropometrické vyšetrenie, zmeranie TK, biochemické vyšetrenie na Reflotrone, zmeranie podielu telesného tuku na celkovej hmotnosti, analýza zistených výsledkov a údajov, poradenstvo štandardné alebo podľa požiadaviek či potrieb klientov, v prípade potreby aj jednorázové sedenie psychoterapeuticky zamerané. Všetky výsledky vyšetrení vykonaných pri prvej a každej ďalšej návšteve sa tiež zaznamenávajú do kartotéky klienta. Pre technické problémy so softwarom TZS sa klienti, ktorých odporúčame do nadstavbových poradní v programe neevidujú, nakoľko by vypadli z počtov základnej poradne. Tiež nie je možné testom evidovať a vykonať sumárnu analýzu u klientov s novo zistenými odchýlkami biochemických

parametrov a tlaku krvi. Uvedené nedostatky zabehnutého softwaru boli opakovane pripomienkované a budú pravdepodobne riešené centrálné v roku 2007

Základná poradňa zdravia bola koncentrovaná na zdravý spôsob života vo všeobecnosti a podľa individuálnych potrieb klientov na špecifické rizikové faktory chronických ochorení, predovšetkým na fajčenie, nedostatok pohybovej aktivity, na nezdravé stravovanie a stres.

- **Skupinová intervencia** bola sústredená na tri oblasti:
 1. Pre zamestnancov vybraných závodov a organizácií boli realizované pravidelné výjazdy ,ktoré boli spojené s vyšetrovaním a skupinovou intervenciou.
 2. Návštevníkom výstav a iných hromadných podujatí, opäť spojené s vyšetrovaním, individuálnou a skupinovou intervenciou.
 3. Starším občanom, pre ktorých sa celoročne organizovali aktivity na zvýšenie pohybovej aktivity a zdatnosti .
 - cvičenie v priestoroch Poradne zdravia , kluboch dôchodcov, a v iných sociálnych inštitúciách,
 - plávanie v plavárni na PF UMB, na univerzite 3.veku.
- Významný podiel činnosti v poradenskom centre v Rimavskej Sobote je venovaný dlhodobu riešenému projektu „Primárna prevencia v rodinách s rizikom cievnych príhod v mladom veku“. Je to projekt riešený vo vlastnom gestorstve v spolupráci s NsP oddelením neurológie v Rimavskej Sobote.
- Vo všetkých poradniach vedúci lekár vedie poradenské aktivity pre základnú poradňu, potom sú nadstavbové poradne, ktoré vedie buď ten istý lekár alebo iný odborník – lekár z RÚVZ. Rovnako ako v predchádzajúcich rokoch aj tohto roku pokračoval projekt Odboru hygieny výživy - „**Sledovanie výživového stavu u vybraných vekových skupín dospelaj populácie**“, so zameraním na stredne ťažkú prácu. V rámci tohto projektu vo všetkých okresoch sa vyšetřilo 80 respondentov (40 žien, 40 mužov), vo vekových kategóriách 19 – 34 ročných a 35 – 54 ročných. Išlo o respondentov, ktorí boli vyšetřovaní základnou poradňou, ako aj nadstavbovou poradňou pre zdravú výživu tam, kde ju majú zriadenú. Súčasťou vyšetření bolo vyplnenie dotazníka o stravovacích zvyklostiach a jednodňový jedálny lístok. Na vyhodnotení tohto projektu participuje Odbor hygieny výživy pri jednotlivých RÚVZ SR.
- Vo všetkých okresoch kraja bol realizovaný projekt „Vyzvi srdce k pohybu“ a v dvoch okresoch Banská Bystrica a R.Sobota bola zahájená I. etapa Programu podpory zdravia pre znevýhodnenú komunitu žijúcu v segregovaných a separovaných rómskych osídleniach.

V roku 2007 bolo opäť ako v predchádzajúcom roku vyšetřených viac klientov v rámci výjazdov priamo na pracoviskách, ďalej pri výjazdoch do ZŠ a MŠ, ktoré sú zapojené do projektu Zdravá škola , ďalej na požiadanie zdravotných poisťovní (VZP, Apollo, Sidéria, Dôvera) , ako aj pri výjazdoch organizovaných firmou Comm.s.r.o- FLORA, Z príležitosti Svetového dňa zdravia,Sv. dňa pohybu, Medzinárodného dňa bez tabaku bol v niektorých poradniach deň otvorených dverí spojený s vyšetřovaním a poradenstvom o zdravom životnom štýle,v rámci akcie MOST ,ktorá bola v septembri 2007 v niektorých okresoch boli rôzne akcie zamerané na prevenciu KVCH.

Ďalej v okresoch boli výjazdy poradne zdravia aj do klubov dôchodcov, rôzne intervencie v rámci Dňa seniorov, Dni zdravia, Deň narcisov, Deň darcovstva, Celoslovenský Deň rodín a iných významných dní.

Celkom základné Poradne zdravia v Banskobystrickom kraji prvý krát navštívilo 2322 klientov, 770 mužov a 1552 žien, čo je o 36% viac ako v predchádzajúcom roku. Najviac z vekovej skupiny 45-54 ročných (22,4 %).

Bolo poskytnutých 1473 kontrolných vyšetrení na ktorých sa zúčastnilo 1269 klientov. Tab.č.3.

V roku 2007 sa vyšetřilo riziko kardiovaskulárnych chorôb 1475 klientom, najčastejšie sa jednalo o vekovú skupinu 25 – 34 ročných (24,0 %) pri prvom vyšetrení pri kontrolách to bola skupina 55- 64 ročných (26,0%). **Tab.č.4**

Tab.č.5 Poradňu zdravia najčastejšie navštívili klienti so stredoškolským vzdelaním(43%), potom boli klienti s vysokoškolským vzdelaním (23 %). Dobré bolo zastúpenie aj klientov so základným vzdelaním(16 %).

U 30% klientov bolo uvedené v osobnej anamnéze KVCH, u 11 % iné cievne ochorenie a 60% klientov malo osobnú anamnézu na prítomnosť KVCH negatívnu.

U 12 % klientov bol výskyt náhlej cievnej príhody u rodinného príslušníka (matka, otec alebo starí rodičia) do 55 rokov veku a u 25 % klientov nad 55 rokov veku.

Základnú poradňu navštívilo 25 % klientov s hypertenziou v anamnéze a **47,8 % (t.j.1310 klientov) nevedelo hodnotu svojho krvného tlaku.**

Stravovacie návyky: V jedálničku denne mäso udávalo 19 % klientov, 1- 2 týždenne 41 %, u 23,5 % klientov bola uvedená konzumácia len hydiny, ryby a dietnejšie stravovanie, 23 klientov udávalo, že sú vegetariáni..

Pohybová aktivita: Menej ako 1x týždenne sa venuje pohybovej aktivite 32 % klientov (t.j.1111 klientov) 1-2 týždenne - 21 % a 30 % udávalo že sa venuje pohybu viac ako 2x týždenne.

Fajčenie: 49 % klientov (t.j. 1717) udávalo že sú absolútni nefajčiari, 10% klientov prestalo s týmto zlozvykom pred viac ako 2 rokmi.

V **tab.6** je ročný výkaz jednotlivých poradní, čiže základnej aj nadstavbových ktoré poskytovali služby klientom v danom roku. Celkom 4317 klientov navštívilo poradenské centrum 1x, z toho najviac základnú poradňu t.j.54 % klientov. Z nadstavbových poradní najväčší záujem bol o Poradňu pre optimalizáciu pohybovej aktivity (t.j.27% klientov.

Poradňa pre optimalizáciu pohybovej aktivity.

V roku 2007 Poradňa pre optimalizáciu pohybovej aktivity vyšetřila 547 individuálnych klientov, v poradni na RÚVZ v Banskej Bystrici, bolo vyšetřených 42% klientov z celkového počtu v Banskobystrickom kraji.

Aktivity nadstavbovej poradne pre optimalizáciu pohybovej aktivity v Banskej Bystrici sa v roku 2007 zamerali najmä na propagáciu pohybu pre zdravie a získavanie ľudí pre pravidelnú pohybovú aktivitu v rámci celoštátnej kampane „Vyzvi srdce k pohybu“. Z klientov, ktorí absolvovali vyšetřenia a testy POPA v r. 2007 sa súťaže „Vyzvi srdce k pohybu“ zúčastnilo 2,2%. Z 2 regiónov v pôsobnosti nášho RÚVZ sme celkovo pre súťaž získali 128 účastníkov, z nich 5 absolvovalo aj vyšetřenie a testy v POPA, čo je 3,91% účastníkov. Spomedzi žien, ktoré sa zúčastňovali skupinových cvičení s inštruktorkami z RÚVZ bola účasť v súťaži VSkP pomerne vysoká, do súťaže sa zapojilo 21 cvičeníek v regióne Banská Bystrica a 13 cvičeníek v regióne Brezno, čo je dohromady 17,7 % žien navštevujúcich cvičenia na RÚVZ v Banskej Bystrici.

Uskutočnilo sa 9 výjazdových aktivít, na ktorých poskytovala služby aj POPA, najmä v rámci podujatí zameraných na propagáciu zdravého životného štýlu a významu pohybovej aktivity pre zdravie – 4 podujatia, 1 takáto aktivita bola súčasťou praktickej výuky ošetrovateliek na SZU, 3 výjazdy boli do klubov dôchodcov, 1 v ZŠ. Rovnako ako v predchádzajúcom roku boli na výjazdoch popri základných meraniach robené aj fyzické kondičné testy. Výsledky boli klientovi interpretované a na ich podklade mu boli poskytnuté rady, rovnako ako u klientov, ktorí boli vyšetrovaní a testovaní na RÚVZ.

V roku 2007 sa zvýšil počet klientov, ktorí sa zúčastňovali skupinových cvičení pod odborným vedením našich inštruktoriek, zvýšil sa aj počet skupín a počet zrealizovaných aktivít. Poradňa pre zvyšovanie pohybovej aktivity, ktorá má v náplni svojej činnosti cvičenia so skupinami klientov, pracovala v r. 2007 v Banskej Bystrici s 10 skupinami cvičencov (prevažne žien v poproduktívnom, ale aj produktívnom veku), s každou skupinou odcvičila inštruktorka cca 1 hodinu týždenne. V priestoroch nášho RÚVZ cvičili 3 skupiny, v priestoroch KD viedli naše inštruktorky 4 skupiny cvičení a 2 skupiny v zariadeniach sociálnej starostlivosti, v rámci spoločného projektu s UMB 1 skupina cvičila na plavárni. Cvičenia boli zamerané na liečebný telocvik s prvkami PIR, AGR, mobilizácií, posilňovania, na dychové cvičenia a cvičenia s fit-loptou, na plavárni sa robili aj cvičenia s využitím zvýšeného odporu, vztlaku a hydrostatického tlaku vodného prostredia. Pred cvičením aj po ňom bol cvičenkám a cvičencom meraný krvný tlak. V Brezne inštruktorka z RÚVZ B.Bystrica viedla 3 skupiny cvičení, ktoré navštevovali cvičenia opakované, dohromady odcvičila 92 cvičebných jednotiek. Cvičenia v Brezne boli zamerané na liečebný telocvik, obsahovali relaxačné prvky, prvky kalanetiky, cvičenia s fit-loptou a cvičenia podľa metodiky E. Šipeky. V rámci každej skupiny sa v r. 2007 robili 2x klientkam antropometrické merania, každá cvičenka mala 2x v roku počas kurzov meraný telesný tuk, najmenej 2x aj merania krvného tlaku (sledovanie vplyvu cvičenia na hodnoty TK) .

Na RÚVZ v Banskej Bystrici, ako jediná v Banskobystrickom kraji je zriadená nadstavbová **poradňa enviromentálneho zdravia**.

Táto poradňa funguje predovšetkým prostredníctvom webovej stránky úradu, na druhej strane pracovníci odboru hygieny životného prostredia poskytujú informácie verejnosti systematicky rôznymi formami. Najčastejšou formou sú osobné a telefonické konzultácie, zverejňovanie informácií na internete, poskytovanie informácií cez miestne a regionálne médiá.

V roku 2007 pracovníci odboru HŽP poskytli:

- cca 200 telefonických konzultácií
- cca 80 individuálnych odborných konzultácií
- 7 písomných odpovedí na základe žiadostí podľa zákona č.211/2000 Z.z. o slobodnom prístupe k informáciám (ako postupovať pri výpadku tepla v bytovom dome, kvalita pitnej vody v rozvodných sieťach verejných vodovodov okresov Banská Bystrica a Brezno, kvalita vody na kúpanie vo vodnej nádrži Ružiná – Divín, zriadenie prevádzky kaderníctva a nechtového dizajnu, návštevnosť vyhlásených prírodných kúpalísk oblastí Banskobystrického kraja, vnútorné ovzdušie budov a používanie klimatizačných zariadení, kvalita vody na kúpanie a kúpanie detí).
- Bola pripravená a zverejnená na internete informácia pre uchádzačov o odbornú spôsobilosť na prevádzkovanie pohrebísk a pohrebnej služby, vrátane rozsahu požadovaných vedomostí a absolvovania odbornej prípravy v akreditovanej vzdelávacej ustanovizni.

- Bol pripravený a zverejnený na internete register odborne spôsobilých osôb (na úseku epidemiologicky závažných činností, prevádzkovanie pohrebísk a pohrebnej služby) s registráciou od 01.09.2007.
- Bola zabezpečená účasť v Slovenskej televízii Bratislava na prípravu dokumentárneho filmu s náplňou: Legislatívne požiadavky na kvalitu pitnej vody – Smernica EC, národná legislatíva SR; Zásobovanie pitnou vodou a problematiku arzénu – zdravotné účinky zvýšených koncentrácií As, požiadavky na ochranu zdravia; Riešenie situácie s využitím fondov EÚ v obci Brusno (okres Banská Bystrica), vybudovanie nového vodného zdroja a privedenie vody vyhovujúcej kvality.
- Bola zabezpečená účasť v rozhlasovom vysielaní Rádio Regina - 30.11.2007 – rozhovor a odpovede na otázky poslucháčov o ochrane verejného zdravia na úseku pohrebníctva.
- Bola zabezpečená informovanosť obyvateľov okresu Brezno v letnom období o kvalite vody na kúpanie, zdravotných rizikách pri používaní vody na kúpanie, zdrojoch o informáciách o kvalite vody na kúpanie prostredníctvom novín „Horehronie“.
- V letnej sezóne boli na internetovej stránke RÚVZ v pravidelných týždňových intervaloch zverejňované aktuálne informácie o kvalite vody na kúpanie v kúpaliskách Banskobystrického kraja so sezónnou prevádzkou. Súčasne bol zverejnený materiál s odporúčaniami smerujúcimi k ochrane zdravia kúpajúcich sa.

Poradňa zdravej výživy

Je zriadená pri každej poradni v Banskobystrickom kraji, okrem RÚVZ vo Zvolene kde bola z personálnych a organizačných dôvodov zrušená..

Najviac klientov bolo v poradni v Banskej Bystrici, ktorá poskytla služby 89 klientom, z toho 47 ženám a 42 mužom. Táto poradňa sa podieľala na realizácii projektu odboru Hygieny výživy „Sledovanie výživového stavu u dospeléj populácie“, so zameraním na stredne ťažkú prácu. Klienti v tomto roku pri návšteve základnej poradne dostali odborné usmernenie v správnom stravovaní a pri opakovanej kontrole im bola doporučená aj nastavbová poradňa zdravej výživy, ktorú navštívilo o 1/3 menej klientov z počtu doporučených zo základnej poradne.

Poradňa zdravia pre deti a mládež

Táto poradňa je zriadená v okrese R, Sobota a Banská Bystrica.

V okrese Banská Bystrica, poradenstvo v roku 2007 bolo prioritne orientované na prevenciu kardiovaskulárnych ochorení, prevenciu obezity, aktívny životný štýl a na zvládnutie dlhodobého stresu u detí. Podpora zdravia v poradni predstavuje stratégiu, ktorá dopĺňa súčasny systém starostlivosti o zdravie detí. S tým súvisí aj spolupráca s klinickými pracoviskami určenými pre deti a mladistvých ako metabolická ambulancia FDNR v Banskej Bystrici, spolupráca s klinickým psychológom. V roku 2007 bolo v poradni vyšetrených 55 detí, pričom opakované konzultácie boli poskytnuté štyrom detským klientom. Spoločné vyšetrenie pre dieťa a jeho rodinných príslušníkov vyľadali 2 kompletne rodiny. Aj v tomto roku pokračuje spolupráca s jednou MŠ v Banskej Bystrici, kde sú pravidelne vykonávané ranné 30 minútové cvičenie s fitloptami. Na cvičení sa zúčastňujú deti od 4 rokov na základe dobrovoľnosti a podľa záujmu. Cvičí sa formou tanca a hry v sprievode hudby. Pravidelnou súčasťou cvičenia sú aj relaxačné a dychové prvky.

Poradňa podpory psychického zdravia

Je zriadená len v Banskej Bystrici.

V poradni bolo v roku 2007 vyšetrených 52 klientov, pričom opakované poradenstvo bolo poskytnuté šiestim klientom. Odborné rady cez internet poskytl 3 klientom a anonymne 10 klientom. Prioritne sa zameriavajú na zvládnutie nadmerného a dlhodobého stresu u klientov všetkých vekových kategórií. Diagnostika psychickej záťaže a stresu, vytvorenie adekvátnych stratégií na zvládnutie stresorov a detekcia týchto stresorov s cieľom eliminovať tie, ktoré sú ovplyvniteľné, analýza životných udalostí a diagnostika psychosociálnych faktorov vo vzťahu k typu osobnosti sú hlavné oblasti intervencie v poradni. Cieľom je zvýšenie psychickej odolnosti s dôrazom na posilnenie jej najslabších subštruktúr a vytvoriť plán individuálneho protistresového režimu. V tomto roku bol zakúpený z prostriedkov projektu CINDI prístroj na meranie hladiny stresu v organizme založený na mechanizme biofeedbacku systému – ThoughtStream. Meranie kožného odporu spomínaným prístrojom je realizované na základe merania biologickej spätnej väzby. Elektrodermálna aktivita je jednou z najčastejšie používaných fyziologických premenných, ktoré sprostredkujú aktuálne dianie nervového systému, hlavne aktiváciu sympatiku. Prístroj priebežne je testovaný a plánuje sa ho využívať v individuálnom poradenstve v nadstavbovej poradni pre podporu duševného zdravia ako aj pre ciele odvykania od fajčenia u stredoškolskej a vysokoškolskej mládeže. V decembri 2007 bol zahájený kurz na odvykanie od fajčenia pre 8 dievčat z SOU farmaceutické Slovenská Ľupča.

Poradňa na odvykanie od fajčenia

Je zriadená pri každom okrese, ale len v dvoch v roku 2007 boli zrealizované skupinové poradenstvá v rámci kurzov (Banská Bystrica a Zvolen) v ostatných okresoch sa jednalo o individuálne poradenstvo v rámci základnej poradne zdravia.

V Banskej Bystrici boli zahájené ku koncu roku 2007 4 kurzy na odvykanie od fajčenia, z toho jeden u rómskeho etnika.

V okrese Zvolen Táto poradňa začala pracovať 1. januára 1996. Vede ju vyškolený lekár, vedúci oddelenia epidemiológie.

V roku 2007 odvykanie od fajčenia absolvovali 4 klienti. Z nich 1 bol úspešný, prestal fajčiť. Pri príležitosti Svetového dňa bez tabaku absolvovalo zdravotno-výchovnú akciu 30 žiakov ZŠ Sv. Dominika Savia vo Zvolene.

Odbor podpory zdravia v Banskej Bystrici všetkým riaditeľom ZŠ a stredných škôl dal do povedomia Svetový deň bez tabaku-31.5.2007, pod akým heslom sa tento deň nesie a kládli dôraz na osvetu v danej problematike .

V dňoch 28.5. a 29.5.07 boli pracovníci Odboru podpory zdravia na gymnáziu v Brezne ,kde študentov oboznámili s dodržiavaním zákona o ochrane nefajčiarov. Aktivity boli uskutočnené formou vzdelávania a diskusných stretnutí, ako aj diagnostiky a objektivizácie fajčenia Smokerlyzerom.

V meste Brezno za spoluúčasti MÚ, v rámci „Dní mesta Brezno“. Celkom bolo vyšetrených 41 klientov z toho fajčiarov bolo 7. Smokerlyzerom bolo vyšetrených 10 v PZ a 57 v uliciach mesta Brezno.

Na RÚVZ v B.Bystrici zabezpečili názornú agitáciu zameranú na prevenciu fajčenia a dodržiavanie zákona o ochrane nefajčiarov, predovšetkým detí, rovnako sme túto problematiku dali aj na našu webovú stránku RÚVZ, ďalej sme tento deň spropagovali aj v slovenskom rozhlase a rádiu LUMEN.

Odbor podpory zdravia v Banskej Bystrici v rámci celosvetového projektu GLOBAL YOUTH TOBACO SURVEY (GYTS) v mesiaci máj zmonitoroval 483 žiakov 4 ZŠ a v jednom gymnáziu. Cieľom bolo monitorovať fajčenie u detí vo vybraných vekových kategóriách.

V roku 2007 v okrese Banská Bystrica a Brezno bolo vykonaných 1 695 kontrol zameraných na dodržiavanie zákona č.465/2005 Z.z. ktorým sa mení a dopĺňa zákon č.377/2004 Z.z. o ochrane nefajčiarov.

V rámci vykonaných kontrol bolo uložených 5 blokových pokút priamo na mieste v celkovej sume 3 500.-Sk.

Poradňa nefarmakologického ovplyvňovania krvného tlaku

v roku 2007 pracovala pri RÚVZ v Banskej Bystrici, R.Sobote, V.Krtíš a v Lučenci.

V **tab.7** je uvedený prehľad výkonov v PCZV PZ je tu základná poradňa a jednotlivé nadstavbové poradne. Celkom bolo vykonaných 62 004 výkonov v poradenských centrách Banskobystrického kraja . Najviac výkonov zaznamenala základná poradňa 47 244, čo je 76 % z celkového počtu výkonov poradenského centra v rámci kraja. Zo základnej poradne k ošetrojúcemu lekárovi bolo poslaných 525 klientov, t.j.14% z celkového počtu klientov ktorí navštívili poradne zdravia v Banskobystrickom kraji. Doporučenia k ošetrojúcemu lekárovi boli poskytnuté za účelom nasadenia farmakoterapie, nakoľko výsledky boli v kritických hodnotách napriek úprave stravovania a celkového životného štýlu klienta.

.Najviac výkonov bolo zaznamenaných v nadstavbovej poradni pre optimalizáciu pohybovej aktivity (6479-t.j.10%),čo súvisí s realizáciou projektu „Vyzvi srdce k pohybu“, ďalej to bola nadstavbová poradňa nefarmakologického ovplyvňovania krvného tlaku, kde bolo vykonaných 3213 výkonov, u 73 klientov bola zistená hypertenzia, ktorá si vyžiadala návštevu ošetrojúceho lekára.

V **tab.8,a,b** sú uvedené výsledky biochemických vyšetrení u **prvýkrát** vyšetrených klientov aj podľa pohlavia. U 1344 klientov, boli zistené normálne hodnoty celkového cholesterolu, je to 58% z prvovyšetrených klientov , u Triglyceridov u 65% klientov bola hodnota v norme, HDL u 51% klientov bola hodnota v norme ,u aterogénnych indexoch bola norma zaznamenaná u 51 – 67 % klientov. U BMI polovica prvovyšetrených klientov mala hmotnosť v norme.

V **tab.9a** a **9b** sú uvedené výsledky biochemických vyšetrení u **opakovane** vyšetrených klientov podľa pohlavia a vekových skupín. Zistilo sa, že 46 % klientov z celkového počtu klientov ktorí prišli na opakovanú kontrolu malo normálne hodnoty celkového cholesterolu, išlo o 390 žien a 198 mužov, 73% malo Glukózu v norme, 63 % malo triglyceridy v norme, HDL bola v norme u 57% klientov, aterogénne indexy boli v norme u 46 – 64 % klientov, BMI bol v norme u 44 % klientov.

U klientov kde boli zistené zvýšené hodnoty pri prvom vyšetrení tak pri opakovaných kontrolách sa

zistilo že priemerné hodnoty boli nižšie ako pri prvom vyšetrení, okrem diastolického a systolického krvného tlaku a BMI.

V **tab.10,11** sú výsledky hodnotenia **skríningu tlaku krvi** u prvý raz a opakovane vyšetrených klientov. Ako vidíme pri prvej návšteve klienta v poradni u 46% mužov a 31% žien z celkového počtu klientov malo zistenú hypertenziu je to na rovnakej úrovni ako v predchádzajúcom roku 2006. Pri opakovaných kontrolách došlo k nárastu prevalencie klientov-mužov s hypertenziou o 3 %

Tab.12a,12b V roku 2007 výsledky analýzy dynamiky zistených parametrov u opakovane vyšetrených klientov so zvýšenými hodnotami ukazovateľov prvých vyšetrení boli veľmi priaznivé. U všetkých biochemických parametrov došlo k poklesu

hodnôt u CCHOL, TG, GLU, u 37,3 .- 65,4 % klientov, TKs u 33,7 %, TKd u 40,8 % klientov, HDL sa zvýšila u 77,2 % klientov, LDL sa naopak znížila u 67,5 % klientov. Aterogénne indexy sa všetky znížili u viac ako 60% klientov. **Nedošlo k priaznivému efektu u nadváhy a obezity.**

V rámci výjazdov bolo vyšetrených 3517 klientov v rámci Banskobystrického kraja ,najviac v regióne Banská Bystrica (45%) s následným individuálnym poradenstvom lekára o správnom životnom štýle. Najčastejšie sa jednalo o tieto akcie: MOST, Svetový deň zdravia, Svetový deň pohybu, Svetový deň srdca, Kluby dôchodcov, personál základných škôl, materských škôl, stredných škôl, Deň seniorov, , Deň narcisov, pracovníci MU v jednotlivých okresoch opakovane, Svetový deň Deň rodín, rôzne pracoviská v jednotlivých okresoch kraja.

Ďalej v rámci výjazdov organizovaných VŠZP pracovníci poradne zdravia pri RÚVZ v Banskej Bystrici vyšetřili 210 klientov s následným individuálnym poradenstvom (TESCO, Harmanec-papierne, výstava-Šport línia, pracovníci pobočky VŠZP)..

Pre študentov ekologickej fakulty zo Zvolena pripravili prednášky o zdravom životnom štýle a všetkým (20 študentov) vyšetřili základné biochemické ukazovatele a v prípade potreby aj odborne poradili.

Prešovský kraj

8.1 Základná poradňa

V Prešovskom kraji bolo v roku 2007 v základnej poradni zdravia vyšetřených 4305 klientov, z toho 38 % mužov a 62 % žien. Po prvýkrát poradňu navštívilo 2852 klientov z toho bolo 42 % mužov a 58 % žien. Opakované vyšetřenie bolo zaznamenané u 1453 klientov z toho väčšie percento (69 %) tvorili ženy. V porovnaní s minulým rokom sa zvýšil počet prvýkrát vyšetřených klientov o 1017 a taktiež sa zvýšilo percento vyšetřených mužov.

Podiel prvýkrát vyšetřených klientov podľa vekových skupín od najpočetnejšej po najmenej početnú skupinu bol nasledovný:

- 45 – 54 roční 22,1 %
- 35 – 44 roční 19,4 %
- 25 – 34 roční 18,0 %
- 55 – 64 roční 15,7 %
- 65 a viac roční 9,8 %
- 20 – 24 roční 8,0 %
- 15 – 19 roční 6,2 %
- 0 – 14 roční 0,9 %

Najväčší podiel opakovane vyšetřených klientov bol vo vekových skupinách : 45–54 ročných (442 klientov), 55-64 ročných (324 klientov) a u 65 a viac ročných (320 klientov)

Štatistika tlaku krvi u prvýkrát vyšetřených klientov: optimálny tlak krvi malo 24,3 % mužov a 38,8 % žien, normálny tlak krvi malo 28,2 % mužov a 26,8 % žien, vysoký normálny tlak krvi malo 12,6 % mužov a 10,5 % žien, hypertenzia bola zistená u 34,9 % mužov a u 23,9 % žien. Hypertenziu sme zaznamenali predovšetkým u 55 – 64 ročných mužov a žien.

U opakovane vyšetřených klientov sme hypertenziu zaznamenali u 37,7 % mužov a u 25 % žien a to najpočetnejšie vo vekovej kategórii 65 a viac ročných.

Zvýšené hodnoty celkového cholesterolu u prvýkrát vyšetřených klientov boli zaznamenané v 1180 (42 %) prípadoch, z toho väčšie percento (24 %) tvorili ženy. Pri opakovaných vyšetřeniach bola zvýšená hladina cholesterolu zistená v 801 (57 %) prípadoch.

Znížená hladina ochranného HDL cholesterolu bola zistená u 42 % prvýkrát vyšetrených mužov a u 37 % prvýkrát vyšetrených žien. Zvýšenú hladinu triglyceridov malo 17,6 % prvýkrát vyšetrených a 18 % opakovane vyšetrených klientov. Zvýšené hodnoty biochemických parametrov boli najviac zaznamenané vo vekovej kategórii 45–54 ročných klientov. Nízke hodnoty HDL cholesterolu sme najčastejšie zaznamenali u 45–54 ročných mužov a u 35–44 ročných žien.

Hodnota rizikového indexu I vyššia ako 4 bola zistená u 39,4 % prvýkrát a u 45 % opakovane vyšetrených mužov. U žien bola zvýšená hodnota tohto parametra zaznamenaná u 36 % prvýkrát a u 39 % opakovane vyšetrených klientiek. Zvýšené hodnoty tohto parametra sme zaznamenali predovšetkým u 45–54 ročných klientov.

Centrálnu obezitu sme zaznamenali u 33 % prvýkrát vyšetrených mužov a u 53 % prvýkrát vyšetrených žien. Najčastejšie sa tento typ obezity vyskytoval u 55–64 ročných mužov a u 45–54 ročných žien. Pri opakovanom vyšetrení bol tento parameter zvýšený u 49 % klientov s vyšším podielom žien.

Hodnoty BMI vyššie ako 25 boli zaznamenané viac než u polovice klientov a to u 60 % prvýkrát a u 71,6 % opakovane vyšetrených mužov a u 52 % prvýkrát a u 55,9 % opakovane vyšetrených žien. Aj v tomto prípade boli zvýšené hodnoty najčastejšie vo vekovej kategórii 45–54 ročných.

Analýzou dynamiky zistených parametrov u opakovane vyšetrených klientov so zvýšenými hodnotami bol zistený pokles cholesterolu u 35,3 % klientov, triglyceridov u 68,9 % klientov, TK-S u 39,2 % klientov, TK-D u 39,6 % klientov, LDL cholesterol u 57,5 % klientov, rizikového indexu I. u 71,4 % klientov, rizikového indexu II. u 70,8 % klientov, BMI u 5 % a WHR u 4,3 % klientov. Nárast hladiny HDL cholesterolu bol zaznamenaný u 71,7 % klientov. Z toho vyplýva, že v budúcnosti je potrebné zamerať sa predovšetkým na takú osvetu a aktivity, ktoré povedú k výraznejšiemu poklesu zvýšených hodnôt BMI a WHR u klientov, nakoľko sú tieto zvýšené hodnoty u väčšiny klientov nezmenené.

V rámci Prešovského kraja bolo v roku 2007 vykonaných 133 výjazdových poradní a tie sa konali:

- ⇒ na žiadosť škôl (MŠ, ZŠ, SŠ), obecných úradov, firiem, zdravotných poisťovní
- ⇒ v rámci projektu „Sledovanie výživového stavu vybranej skupiny obyvateľstva“ a programu „Podpory zdravia znevýhodnených komunít na Slovensku“.

(v rámci týchto výjazdových poradní bolo klientom poskytnuté základné vyšetrenie a stanovenie rizika KVOCH)

- ⇒ pri príležitosti významných dní: Svetový deň bez tabaku, európsky týždeň proti drogám, Medzinárodný deň bez fajčenia, Medzinárodný deň starších, Medzinárodný deň srdca, Svetový deň zdravia, Svetový deň výživy, Svetový deň darcov krvi, Na kolesách proti rakovine, Beh Teryho Foxa

(v rámci týchto výjazdových poradní sme klientom vyšetřili niektorý z biochemických ukazovateľov rizika vzniku KVOCH, zmerali krvný tlak prípadne percento podkožného tuku Omronom)

Základné poradne Prešovského kraja naďalej spolupracujú s oddeleniami hygieny výživy, bezpečnosti potravín a kozmetických výrobkov pri realizácii projektu „Sledovanie výživového stavu vybranej skupiny obyvateľstva“, kde vyšetřovali u vybraných klientov rizikové faktory pre vznik KVOCH.

Základné poradne RÚVZ Prešov, Poprad, Bardejov, Stará Ľubovňa sa podieľali základným vyšetřením rizikových faktorov pre vznik KVOCH na plnení programu „Podpory

zdravia znevýhodnených komunit na Slovensku“. Vyšetrenie prebiehalo v rómskych osadách Prešovského kraja kde bolo dokopy vyšetrených okolo 800 Rómov v rôznych vekových kategóriách.

8.2 Nadstavbové poradne

V Prešovskom kraji boli v roku 2007 v činnosti tieto poradne:

- RÚVZ Prešov: Poradňa zdravej výživy, Poradňa odvykania od fajčenia, Poradňa prevencie HIV/AIDS
- RÚVZ Bardejov: Poradňa zdravej výživy, Poradňa optimálnej pohybovej aktivity, Poradňa pre tehotné a dojčiace matky, Poradňa prevencie HIV/AIDS
- RÚVZ Humenné: Poradňa zdravej výživy, Poradňa optimálnej pohybovej aktivity
- RÚVZ Svidník: Poradňa zdravej výživy, Poradňa optimálnej pohybovej aktivity, poradňa odvykania od fajčenia, Poradňa prevencie HIV/AIDS, Poradňa podpory ochrany zdravia pri práci, Poradňa pre HbsAg pozitívne rodiny, Poradňa pre deti a mládež, Poradňa nefarmakologického ovplyvňovania tlaku krvi
- RÚVZ Stará Ľubovňa: Poradňa zdravej výživy, Poradňa optimálnej pohybovej aktivity, Poradňa odvykania od fajčenia, , Poradňa podpory ochrany zdravia pri práci
- RÚVZ Vranov nad Topľou: Poradňa zdravej výživy, Poradňa odvykania od fajčenia, Poradňa prevencie HIV/AIDS, Poradňa pre HbsAg pozitívne rodiny, Poradňa nefarmakologického ovplyvňovania tlaku krvi
- RÚVZ Poprad: Poradňa zdravej výživy, Poradňa optimálnej pohybovej aktivity, Poradňa odvykania od fajčenia, Poradňa prevencie HIV/AIDS

Poradňa zdravej výživy

Odborné poradenstvo v oblasti výživy prostredníctvom tejto poradne bolo v roku 2007 v Prešovskom kraji poskytnuté 1079 klientom z toho väčší podiel 57 % tvorili ženy. V porovnaní z minulým rokom sa zvýšil záujem mužov o výživové poradenstvo z 30 % na 43 %. Prvýkrát túto poradňu navštívilo 1062 klientov a opakovane len 17klientov. Najväčší záujem o túto poradňu mali 45–54 ročný klienti.

Poradňa optimálnej pohybovej aktivity

Poradňu navštívilo 186 klientov z toho prvýkrát 75 klientov. V porovnaní s minulým rokom sme zaznamenali pokles o 98 klientov. Týmto klientom sa poskytlo individuálne aj skupinové poradenstvo. O túto poradňu mali aj v roku 2007 väčší záujem ženy, ktoré tvorili až 82 % z celkového počtu klientov a to predovšetkým ženy vo vekovej kategórii 45–54 ročných. Čo sa týka mužov o túto poradňu mali najväčší záujem 35– 44 ročný klienti.

Poradňa odvykania od fajčenia

Individuálne poradenstvo bolo poskytnuté 89 (55 % mužov a 45 % žien) klientom, z toho prvýkrát navštívilo poradňu 65 klientov. Najväčší záujem o túto poradňu sme zaznamenali u 25–34 ročných klientov. Meranie CO smokerlyzerom bolo zaznamenané 208 krát. Činnosť týchto poradní sa zameriava aj na prevenciu fajčenia u detí a mládeže kde pracovníci poradní vykonávajú osvetu formou besied, prednášok a konzultácií na školách (ZŠ, SŠ).

Poradňa nefarmakologického ovplyvňovania TK

Odborné poradenstvo bolo v tejto poradni za rok 2007 poskytnuté 270 klientom, z toho 261 novoevidovaným klientom. O túto poradňu mali väčší záujem ženy, ktoré predstavujú 54

% z celkového počtu klientov. Najviac klientov sme zaznamenali vo vekovej kategórii 55–64 ročných.

Poradňa prevencie HIV/AIDS

V priebehu roka 2007 bolo v tejto poradni poskytnuté poradenstvo 47 (64 % mužov a 36% žien) klientom, z toho u 16 klientov bola odobratá venózna krv na zistenie anti-HIV protilátok. Tento odber sa v Prešovskom kraji vykonáva len v RÚVZ Prešov. Vo všetkých prípadoch bol výsledok negatívny. V rámci telefonického poradenstva bolo uskutočnených 31 hovorov.

Poradňa podpory a ochrany zdravia pri práci

Individuálne poradenstvo bolo poskytnuté 91(76 % mužov a 24 % žien) klientom, z toho novoevidovaných klientov bolo 46. Najčastejšie sa poradenstvo poskytlo 35–44 ročným mužom a 25–34 ročným ženám.

Poradňa pre HbsAg pozitívne rodiny

Individuálne poradenstvo bolo poskytnuté 39 klientom z toho 13-tim novoevidovaným. O túto poradňu mali záujem predovšetkým ženy (79 %), najmä vo vekovej kategórii 20–24 ročných.

Poradňa pre tehotné a dojčiace matky

V tejto poradni bolo poskytnuté skupinové poradenstvo 89 ženám z toho najviac 25-34 ročným. Súčasťou poradenstva boli prednášky lekárov (gynekológov, pediatrov) o priebehu tehotenstva, o pôrode, o starostlivosti o dieťa a cvičenie s tehotnými ženami v rámci psychofyzickej prípravy na pôrod, ktoré vykonávala zdravotná sestra.

Poradňa pre deti a mládež

O túto poradňu malo záujem 52 (40 % mužov a 60 % žien) klientov najviac vo vekovej kategórii 15–19 ročných. Táto poradňa bola zameraná na prevenciu srdcovocievnych ochorení a obezity mládeže.

Košický kraj

8.1. Základná poradňa

Návštevnosť jednotlivých poradní Poradenského centra ochrany a podpory zdravia v rámci regionálnych úradov verejného zdravotníctva Košického kraja je uvedená v tab. č. 6. Celkový počet výkonov v poradenskom centre je uvedený v tab. č. 7. Účelom poradenského centra je zlepšenie zdravotného stavu občanov ovplyvnením ich vedomostí, postojov, správania sa, resp. spôsobu života. Vo svojej činnosti sa zameriava na prevenciu vybraných chronických chorôb včasnou detekciou rizikových faktorov. Pritom používa biochemické, epidemiologické a edukačné metódy a formy práce, ako sú skrining (surveillance) rizikových faktorov chronických chorôb a determinantov zdravia, individuálne, skupinové a hromadné poradenstvo, resp. navrhuje, organizuje a realizuje intervencie na podporu zdravia obyvateľstva. Štatistické spracovanie a vyhodnocovanie sa vykonáva zadávaním údajov do programu „Zdravé srdce“.

Analýzy výsledkov skriningových vyšetrení za rok 2007 sú uvedené v tabuľkách č. 8 – 12. Z týchto analýz vyplýva, že v základnej poradni zdravia bolo vyšetrených 3621 klientov, z toho 2399 nových (66,25 %) a 1222 opakovane vyšetrených (33,75 %). Vo vekovej kategórii od 0 – 14 rokov bolo 7 klientov, v kategórii od 15 – 19 rokov bolo vyšetrených 199 klientov, v kategórii od 20 – 24 rokov evidujeme 186 klientov, v kategórii 25 – 34-ročných 524 klientov, v kategórii od 35 – 44 rokov 751 klientov, 45 – 54-ročných bolo 901,

v kategórii 55 – 64 sme zaznamenali 609 záujemcov a v kategórii 65 a viacročných bolo vyšetrených 444 klientov. V PZ bolo prvýkrát vyšetrených 2399 klientov, z toho 805 mužov (33,56 %) a 1594 žien (66,44 %).

Z celkového počtu 805 vyšetrení u mužov sa zvýšené hodnoty cholesterolu (TCH) vyskytli u 37,42 % a u žien z 1594 vyšetrení u 43,33 %. Najpočetnejší výskyt zvýšených hodnôt bol u oboch pohlaví vo vekovej skupine 45 – 54-ročných.

Zvýšené hodnoty glukózy sa vyskytli u mužov z 791 vyšetrení u 20,1 %, najviac vo vekovej skupine 45 – 54. U žien sme namerali zvýšené hodnoty glukózy u 15,79 % z 1576 vyšetrených žien, najviac vo vekovej skupine 45 – 54-ročných i 65 a viacročných.

TG (triacylglyceroly) - u mužov bolo zrealizovaných 792 vyšetrení, z toho zvýšené hodnoty boli namerané u 20,07 %, z 1577 vyšetrení u žien malo zvýšené hodnoty 15,85 %, najviac v skupine 45 – 54-ročných, u mužov v skupine 35 – 44.

Znížené hodnoty HDL cholesterolu boli zistené z 790 meraní u mužov v 50,12% v skupine 35 – 44 a 55 – 64-ročných. U žien z 1572 vyšetrení boli znížené hodnoty u 48,66%.

Zvýšené hodnoty rizikového indexu II. (TG/HDL) z 789 vyšetrených mužov u 45,75 %, najmä u 45 – 54-ročných a 55 – 64-ročných, z 1570 vyšetrených žien u 39,23 %, najviac u 45 – 54-ročných.

Z 2421 klientov oboch pohlaví, ktorým bol zisťovaný BMI, malo zvýšené hodnoty 1035, t. j. 42,75 %, u mužov to bolo 413 z 814 vyšetrení, t.j. 50,73 %, väčšina v rozmedzí 35 – 44 rokov i 65 a viac rokov, u žien 622 z 1607 vyšetrení, t.j. 38,7 %, najviac u 45–54 ročných.

Rizikové hodnoty centrálnej obezity (WHR) boli namerané z 1580 vyšetrených žien u 757 (47,91 %), najviac u 45 – 54-ročných, z 386 vyšetrených mužov u 798 (24,81 %), najviac u 55 – 64 i 65 a viacročných.

Hodnoty TK zodpovedajúce jednotlivým stupňom hypertenzie boli namerané u 224 (33,5 %) mužov prvýkrát vyšetrených zo 669 vyšetrených, u žien v 312 (25,4 %) prípadoch z 1227 vyšetrení. U opakovane vyšetrených mužov v 56 prípadoch (45,5 %) zo 123 vyšetrení, u žien v 115 prípadoch (33,9 %) z 339 vyšetrení.

8.2. Nadstavbové poradne

V poradni zdravej výživy bolo evidovaných 670 návštev, celkový počet evidovaných klientov bol 670 a počet novo evidovaných klientov bol 281. V poradni odvykania od fajčenia celkový počet evidovaných klientov bol 428, počet novo evidovaných klientov bol 428. V poradni optimalizovania pohybovej aktivity celkový počet evidovaných klientov bol 44, počet novo evidovaných klientov bol 44. Poradňu nefarmakologického ovplyvňovania krvného tlaku navštívilo 82 klientov, poradňu prevencie HIV/AIDS celkovo 326 klientov. Celkový počet klientov, ktorí navštívili poradňu pre HbSAg pozitívne rodiny bol 40, z toho novo evidovaných klientov bolo 23.

• Intervenčné aktivity PCZ – dlhodobé

- pokračovanie v individuálnej intervencii prostredníctvom činnosti Poradne zdravia,
- pokračovanie v skupinovej intervencii výjazdmi pracovníkov Poradne zdravia pri RÚVZ,
- mediálna intervencia na regionálnej úrovni zameraná na rizikové faktory vyplývajúce zo životného štýlu,

- prehľbovanie intervenčných aktivít na nefarmakologické ovplyvňovanie hypertenzie a jej primárnu prevenciu,
- spolupráca s regionálnym zväzom postihnutých civilizačnými chorobami,
- vykonávanie intervencie s cieľom priblížiť sa okrajovým skupinám obyvateľstva (besedy a školenia mladých vzdelaných rómskych žien v spolupráci s občianskym združením a SČK).
- Údaje o prevalencii RF zdravia využívame pri realizácii cielenej regionálnej štátnej zdravotnej politiky s aktuálnou orientáciou pre vytvorenie celospoločenských predpokladov primárnej prevencie chronických neinfekčných ochorení.
- Meradlom efektivity programu sú údaje o prevalencii jednotlivých rizikových faktorov, u ktorých sa očakáva v zmysle cieľov programu CINDI ich významné postupné znižovanie a v konečnom dôsledku údaje o špecifickej a celkovej úmrtnosti obyvateľstva.

Podľa zistenia rizikových faktorov sa vykoná u klienta okamžitá krátkodobá intervencia zameraná na odporúčania optimálnych zmien vo výžive, vo fajčiarskych návykoch, vo fyzickej aktivite, vo zvládaní stresu, príp. sa klientovi odporučí špecializované poradenstvo v PC správnej výživy a úpravy hmotnosti, PC prevencie a odvykania od fajčenia, alebo sa odporučí do starostlivosti praktického lekára (v prípade zistenia patologických hodnôt). V rozhodovaní o postupe sa vychádza z metodickéj príručky pre prácu v poradniach zdravia, ako aj zo „Štandardných diagnostických a terapeutických postupov“ príp. z ďalších aktuálnych odporúčaní resp. usmernení.

D. Ďalšie informácie o činnosti

Bratislavský kraj

Oddelenie zdravotnej výchovy na úseku boja proti fajčeniu a užívaniu drog spolupracovalo s Centrom pre drogové závislosti na Hraničnej ul. Takto bolo realizovaných 24 prednáškových cyklov určených cielene pre mladú generáciu v rámci základných a stredných škôl. Prednášková činnosť bola pracoviskom zdravotnej výchovy zabezpečovaná i spoluprácou so Slovenským Červeným krížom a Klubmi dôchodcov. Pre tieto organizácie v roku 2007 sa odprednášalo 37 tém z oblasti zdravého spôsobu života, ochorenia tráviaceho systému, ochorenia horných dýchacích ciest, srdcovocievne ochorenia, ochorenia pohybového ústrojenstva. Prednášky boli zabezpečované formou panelovej diskusie. Na požiadanie sa realizovala i prednášková činnosť pre samosprávy mesta Bratislavy a miestne úrady okresov. Týmto spôsobom sa odprednášalo 8 prednášok, ktoré boli realizované formou otázok a odpovedí.

Pri príležitosti Svetového dňa proti AIDS oddelenie sa organizačne a obsahovo podieľalo na príprave sviečkového sprievodu, ktorý organizoval Slovenský Červený kríž a bol určený ako prejav solidarity s postihnutými na HIV a AIDS. Organizačná príprava a poradenstvo bolo potrebné z dôvodu zabezpečenia kontinuity s ostatnými sprievodmi organizovanými v Európe a vo svete v zmysle stanoveného ideového cieľa.

Poradne zdravia pri RÚVZ Bratislava hlavné mesto v priebehu roka 2007 vykonávali zdravotno-výchovné aktivity na akciách organizovaných pri príležitosti svetových dní WHO a výjazdových akciách v spádovom regióne úradu a to nasledovne:

Poradňa zdravia na Ružinovskej ulici:

Svetový deň zdravia 7.4.2007	131 klientov
Deň darcov krvi 14.6.2007	68 klientov
Kapvital 27. – 28.6.2007	133 klientov
MOST 11 – 12. 07.2007	68 klientov
FarmProfi 15.9.2007	74 klientov
VšZP 19.9.2007	37 klientov
Union 20.9.2007	38 klientov
Beh o srdce 25.9.2007	21 klientov
Svetový deň srdca 30.9.2007	84 klientov
Medzinárodný kardiologický kongres 4-5.10.2007	54 klientov

Poradňa zdravia v Petržalke na Osuského ul.:

pri príležitosti Svetového dňa zdravia, v spolupráci so SKOI osvetová akcia pre občanov Bratislavy, propagovanie Poradní zdravia pod názvom

Svetový deň zdravia 14.3.2007	200 klientov
3. výstave zdravotníckej techniky a farmaceutických výrobkov, Bratislava, 17. – 19. 5. 2007	107 klientov
UNION a.s. 29. 6. 2007	48 klientov
Svetového dňa srdca MOSTY 16. 9.2007	97 klientov
EKOTOPFILME 24. 10.2007	19 klientov
Svetového dňa ľudských práv 10. 12.2007	270 klientov
Regionálny projekt pohybom k zdraviu 14.12.2007	60 klientov

V prílohe textovej časti sú tabuľky rozdelené takto:

- tab. č. 1 a 2 sú spoločné pre celý Odbor podpory zdravia
- tab. č. 3 až 12 sú rozdelené na: tab. č. 3 A až 12 A – Poradňa zdravia nachádzajúcej sa v budove úradu na Ružinovskej ul. č. 8
a tab. č. 3 B až 12 B – Poradňa zdravia nachádzajúca sa v mestskej časti Petržalka na Osuského ulici.

Trnavský kraj

Činnosť PCZ RÚVZ Trnavského kraja vychádzala z „Programov a projektov úradov verejného zdravotníctva SR na rok 2007 a úloh vyplývajúcich z Programového vyhlásenia vlády SR na úseku verejného zdravotníctva na roky 2006 – 2010.“ a súčasných priestorových, personálnych a materiálno-technických podmienok pre vykonávanie tejto činnosti. V roku 2007 bolo zrealizovaných 49 827 výkonov.

Úspešne sa rozvíjala spolupráca v realizovaní zdravotno-výchovných aktivít hlavne hromadného charakteru so spolupracujúcimi zložkami v zmysle § 3 Zákona o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia, čo sa odrazilo v počte a rozmanitosti foriem zdravotno-výchovného pôsobenia vo všetkých vekových skupinách s dôrazom na mladú generáciu, ktorých sa zúčastnilo 7 198 detí.

Hľadanie a realizácia nových atraktívnych foriem zdravotno-výchovného pôsobenia, rozširovanie vzájomných kontaktov a spolupráce, informovanosti obyvateľstva o poradenských aktivitách centier a celkovej činnosti RÚVZ vytvára v Trnavskom kraji predpoklady pre zapojenie čo najširšieho okruhu obyvateľstva do aktivít zameraných na prevenciu, ochranu a podporu zdravia populácie.

Pozitívnym prínosom je rozšírenie spektra zdravotno-výchovných aktivít o nové formy (projekt Hrou proti AIDS, hudobné, dramatické a výtvarné) a vypracovanie ďalších projektov na základe výziev TTSK.

Hlavným zámerom činnosti Poradenských centier podpory zdravia bolo ponúknuť možnosť preventívnych vyšetrení, čo najväčšiemu počtu obyvateľov s možnosťou aktívne sa zapojiť do ochrany a podpory svojho zdravia absolvovaním vyšetrení mobilnou poradňou v mestách, obciach, závodoch i školách.

V roku 2007 prišlo k významnému kvalitatívnemu posunu v spolupráci s orgánmi štátnej správy, vedeniami škôl a ďalšími spolupracujúcimi zložkami a inštitúciami v tom zmysle, že aktívne oslovujú pracovníkov OPZ ohľadom odborného usmernenia a zapájajú sa a vytvárajú podmienky pre realizáciu zv. aktivít v rámci svojej pôsobnosti. Pretože úroveň ochrany, posilňovania a rozvíjania zdravia závisí od hodnoty, ktorú človek pripisuje zdraviu, čo zase závisí od jeho poznania ako aj od starostlivosti, ktorú venuje tejto stránke svojho života a od aktívneho prístupu k svojmu zdraviu, ale aj od podmienok a možností, ktoré človeku pre ochranu a rozvíjanie zdravia poskytuje spoločnosť.

Poďakovanie za našu vykonanú prácu vyslovené niektorými občianskymi združeniami, ako i výsledky činností jednotlivých PCZ poukazujú na nezastúpiteľnosť PCZ pri plnení úloh NPPZ.

Trenčiansky kraj

- Popis vlastných špecifických aktivít, prieskumov a programov.
- Špecifické poznatky v problematike stavu zdravotného uvedomenia, postojov a chovania sa obyvateľov spádového územia.
- Počet účastníkov pri realizácii metód skupinového pôsobenia, analýza činnosti a potrieb.

OPZ v roku 2007 so štátnou správou – odborom školstva, riaditeľmi ZŠ i SŠ na základe ponukového listu uskutočnilo nasledovné prednášky:

Zdravý životný štýl – 48 prednášok, pre cca 1385 žiakov,

Alkohol, fajčenie a drogy – 96 prednášok, pre starších žiakov bol 461 x použitý Smokerlyzer a 21 x bolo k tejto tematike premietnuté video na danú tematiku.

Výchova k partnerstvu a k rodičovstvu – 29 x, AIDS a iné sexuálne prenosné ochorenia – 27x – pôsobenie prostredníctvom projektu Hrou proti AIDS

Osobná hygiena a hygiena bývania – bola odprednášaná hlavne pre nižšie ročníky a MŠ 26 x. Aktivity boli doplnené videofilmom a vmaľovávankami.

Chrípka a iné ochorenia dýchacích ciest – 7 prednášok pre 375 žiakov

Úrazy a prvá pomoc- 4 prednášky pre 130 žiakov

Civilizačné ochorenia – 3 x pre 105 žiakov

- Obracajú sa na nás i pacienti o materiály ako si upraviť životosprávu pri rôznych ochoreniach, žiaci a študenti o podklady k prácam so zdravotníckou tematikou, pedagógovia o podklady k aktuálnym témam, zdravotnícki pracovníci z jednotlivých oddelení i lekárskej knižnice.

Spoluprácu s organizáciami máme na dobrej úrovni o čom svedčí i mnoho spoločných aktivít.

Pracovníci Poradenského centra zdravia v roku 2007 realizovali vyšetrenia pracovníkov školstva v oblasti regiónu a vyšetrenia pracovníkov závodoch.

Preventívne vyšetrenia na školách v rámci regiónu:

Dňa 12.3. 2007 - vyšetrenie celkového cholesterolu, TG, HDL cholesterolu, glukózy, antropometrické merania, meranie tlaku krvi, odobratie osobnej a rodinnej anamnézy, poskytnutie odborného poradenstva u pedagogických pracovníkov v ZŠ Kostolná. Vyšetrených bolo 17 pracovníkov.

Dňa 19.3.2007 - vyšetrenia pedagogických pracovníkov v ZŠ Moravské Lieskové- celé spektrum vyšetrení v rámci prevencie srdcovo – cievnych ochorení. Vyšetrených bolo 12 pracovníkov.

Dňa 29.3.2007 - vyšetrenia pedagogických pracovníkov v ZŠ Svinná- celé spektrum vyšetrení v rámci prevencie srdcovo – cievnych ochorení. Vyšetrených bolo 13 pracovníkov.

Dňa 5.5.2007 – vyšetrenia študentov Európskeho súkromného polytechnického inštitútu v Hodoníne. Vyšetroval sa celkový cholesterol., tuk v tele Tukomerom, vyšetrenia CO Smokerlyzerom, vitálna kapacita pľúc Spirometrom. Súčasťou bolo i odborné poradenstvo. Vyšetrených bolo 26 študentov.

Dňa 20.9. 2007 - vyšetrenie celkového cholesterolu, TG, HDL cholesterolu, glukózy, antropometrické merania, meranie tlaku krvi, odobratie osobnej a rodinnej anamnézy, poskytnutie odborného poradenstva pre pracovníkov Správy školských zariadení. Vyšetrovali sme v MŠ Kubra .

Dňa 16.11. 2007 – ZŠ Brezová pod Bradlom – vyšetrenia pedagogických pracovníkov a pracovníkov školy- celé spektrum vyšetrení.

Dňa 23.11.2007 – vyšetrenia pedagogických pracovníkov v Dome speváckeho zboru v Trenčianskych Tepliciach zamerané na prevenciu srdcovo – cievnych ochorení spojené s prednáškou: „Zdravá výživa u detí“

Dňa 27.11. 2007 – Špeciálna škola Nové Mesto nad Váhom – vyšetrenia pedagogických pracovníkov - celé spektrum vyšetrení.

Preventívne vyšetrenia v závodoch:

Dňa 25.1.2007 – vyšetrenia pracovníkov mäsovýroby Fi Maroš Trenčín- vyšetrenie celkového cholesterolu, triacylglycerolov, glukózy, HDL cholesterolu, antropometrické merania, odobratie osobnej a rodinnej anamnézy, meranie tlaku krvi, vyšetrenie % tuku v tele a odborné poradenstvo . Celkový počet vyšetrených – 15 ľudí.

Dňa 14.2.2007- preventívne vyšetrenia pracovníkov Živnostenského úradu Trenčín v rámci prevencie srdcovo – cievnych ochorení. Celkový počet vyšetrených osôb- 14.

Dňa 18.9. 2007 – Leoni Soblahov – vyšetrenie pracovníkov v rámci prevencie srdcovo – cievnych ochorení. Celkový počet vyšetrených pracovníkov 94.

Dňa 19.9.2007 – Dekoralt Svinná – vyšetrenie pracovníkov rámci prevencie srdcovo – cievnych ochorení . Celkový počet vyšetrených –51.

Dňa 24.9.2007 - Leoni Soblahov – vyšetrenie pracovníkov v rámci prevencie srdcovo – cievnych ochorení. Celkový počet vyšetrených pracovníkov 33.

Dňa 28. 9.2007 sme vyšetřili pracovníkov Old Herold (zmerali tlak krvi, vyšetřili tuk v tele a poskytli odborné poradenstvo v rámci zdravého životného štýlu).

OPZ Prievidza

Pracovníci PCOPZ v rámci skvalitnenia svojich služieb pripravili vlastné zdravotno-výchovné materiály venované rôznym témam (nové trendy v stravovaní, súbor cvičení na fit-lopte, osteoporóza, cukrovka, rady na zníženie hladiny tukov v tele atď). Ich zhotovením reagovali na dopyt zo strany klientov. Zdrojom potrebných informácií boli odborné lekárske publikácie, časopisy a odborné články na internete.

OVZ k šíreniu osvedy využíva aj názornú propagáciu. Tri stále nástenky sú situované v priestoroch RÚVZ a jedna v Mestskej poliklinike Prievidza. Za uplynulé obdobie bolo zhotovených 120 násteniek, panelov a koláží.

Práca na oddelení výchovy ku zdraviu a v poradenskom centre ochrany a podpory zdravia bola vykonávaná v súlade s koncepciou výchovy ku zdraviu a jej cieľom bolo spolupôsobiť v oblasti formovania zdravého uvedomenia obyvateľov s dôrazom na zlepšenie informovanosti v oblasti podpory a ochrany zdravia. Najväčšia pozornosť bola venovaná zdravotno-výchovným intervenciám v rámci programov a projektov úradov verejného zdravotníctva, ako aj plneniu úloh vyplývajúcich z Programového vyhlásenia Vlády SR na úseku verejného zdravotníctva.

Nitriansky kraj

RÚVZ Levice:

V roku 2007 bolo spolu prednášaných 114 prednášok pre ZŠ, SŠ, SČK na témy Prevencia drogových závislostí, Prevencia infekčných ochorení HIV, AIDS, Živé vektory krvných nákaz, Zdravá výživa, Režim dňa školáka, Výchova k partnerstvu a rodičovstvu.

Pracovníci oddelenia poskytli odborné konzultácie spolu s odborným materiálom študentkám univerzitného štúdia a pracovníčke Úradu práce sociálnych vecí a rodiny.

Spolupráca so ŠPZ – prednášková činnosť – bol vypracovaný a distribuovaný ponukový list prednášok zameraných na životosprávu a prevenciu návykových látok, zapožičiavanie z. v. videokaziet a zdrav. výchovných. materiálov a plagátov.

Formou sprievodného podujatia sme sa zúčastnili na „Dni otvorených dverí,“ v MŠ na Konopnej ulici, kde bol záujemcom vyšetrovaný cholesterol, TK a bolo poskytované cielečné poradenstvo s využitím z. v. materiálu – spolu 22 záujemcom.

V PZ LV bolo neštandardne o poskytnutých 47 konzultácií spojených s poradenstvom, tento počet nebol zahrnutý do klientov TZS k vyhodnoteniu!

RÚVZ Nitra:

Podľa potrieb a požiadaviek boli poskytované odborné konzultácie žiakom a študentom v rámci odbornej praxe a pri vypracovávaní SOČ v oblasti ochrany, podpory a rozvoja zdravia. V mesiaci júl boli v poradni zdravia na praxi 2 študenti.

V rámci prevencie infekčných a neinfekčných ochorení bolo odprednášaných 32 prednášok, vypožičaných 27 videokaziet a vypracovaných 5 odborných materiálov určených pre populáciu seniorského veku. Bolo pripravených 8 panelov

RÚVZ Topoľčany:

Pracovníci sa venovali prednáškam zameraným na riziká zneužívania drog, zdravotné následky a psychosociálne aspekty fajčenia, omamných látok, prevencii HIV/AIDS.

Cyklus prednášok o dospievaní pre stredoškolskú mládež.

S turistickým oddielom Žochár v Topoľčanoch absolvovali pracovníci spoločné celodenné turistické aktivity, cykloturistické výlety – počas akcií účastníkom merali TK, BMI, spirometriu, % telesného tuku.

Žilinský kraj

Pracovníci Odborov podpory zdravia v Žilinskom kraji zabezpečujú odbornú činnosť v dvoch rovinách :

- v rámci OPZ sa zameriavajú hlavne na odborné poradenstvo v oblasti zdravej výživy a v odvykaní od fajčenia. Pracovisko v DK má poradňu zdravia pri práci, pre HbsAg pozitívne rodiny, pre HIV/AIDS a nefarmakologické ovplyvňovanie tlaku krvi . Poradňa pre optimalizáciu pohybovej aktivity pracuje v LM,

- na úseku výchovy ku zdraviu vo všetkých okresoch zabezpečujú pracovníci intervenčno výchovné aktivity spolu s publikačnou a mediálnou činnosťou, s cieľom zvyšovať zdravotné uvedomenie ľudí pri podpore a ochrane vlastného zdravia.

S aktivitami úzko súvisí zabezpečenie dostatočného množstva kvalitného odborného osvetového materiálu, ktorého chronický nedostatok pretrváva dlhšie časové obdobie. Ide hlavne o materiál pre deti a mládež k aktuálnym témam /fajčenie, drogy, výživa detí a pod./, chýba materiál pre ohrozené a špeciálne skupiny osôb a pod.

Počítačový program "Test zdravé srdce" na všetkých pracoviskách poradní výsledky činnosti sprehládnal a skvalitnil. Jeho výhodou je tiež možnosť konkrétne si vybrať z ponúkaných výstupných zostáv a získať tak kvalitné a prehľadné súbory. Stále sa však objavujú drobné technické problémy, ktoré môžu byť príčinou niektorých nedostatkov vo výstupných zostavách. Pripomienky k chybám už pracovníci všetkých pracovísk viackrát predkladali, zatiaľ sa však žiadne úpravy programu nerealizovali.

V zásobovaní diagnostickým a zdravotníckym materiálom väčšie nedostatky neboli.

Napojenie všetkých pracovísk na internetovú sieť pracovníkom pomáha pružnejšie získať odborné informácie a urýchľuje komunikáciu medzi jednotlivými OPZ v regióne i v rámci Slovenska.

Záujem o činnosti poradní a intervenčné zdravotno-výchovné aktivity je veľmi pozitívny. Z veľkej časti tento poznatok pripisujú pracovníci dobrej informovanosti obyvateľov prostredníctvom vlastných webových stránok, regionálnych médií, ale i viacerým aktivitám, ktoré pracovníci v priebehu roka 2007 uskutočnili.

Problémy, podnety, návrhy :

- napriek pripravenej novej osnove pre VS 2007 a úprave tabuliek pre OZV pretrváva nejednotnosť v spracovaní zo strany niektorých okresov, čo zvyšuje náročnosť spracovania údajov pri komplexnom krajskom spracovávaní. Doporučujeme preto s časovým predstihom zmeny k textovým úpravám pripravovať, aby sa všetci pracovníci mali možnosť so zmenami včas oboznámiť, prípadne problémy prekonzultovať.
- Novoupravenú tabuľku č.2 - Intervenčné a zdravotno-výchovné aktivity OPZ doporučujeme zaradiť ako poslednú - pod č.13 v Tabuľkovej časti VS, pretože tabuľka č.2 je aj v TZS, kde je komplikované meniť číslovanie tabuliek.
- Nejednotnosť pretrváva aj v organizačnom začlenení pracovísk zdravotnej výchovy a poradní zdravia jednotlivých RÚVZ, čo môže byť príčinou variability práce a istou prekážkou objektívneho porovnávania.
- Pretrvávajúcim problémom na viacerých pracoviskách je častá obmena pracovníkov a práca na veľmi nízke pracovné úväzky, čo si často vyžaduje dlhodobú zastupiteľnosť. Pre kvalitné plnenie úloh by bolo vhodné riešiť stabilné personálne obsadenie s príslušným počtom pracovníkov.
- V programe TZS sa ešte stále vyskytujú drobné technické problémy, ktoré nevieme samostatne odstrániť a niekedy môžu byť príčinou chýb vo výstupných zostavách. I napriek viacerým našim výzvam neboli chyby doteraz vyriešené. Znova doporučujeme nedostatky prehodnotiť tak, aby sa program stal naozaj vysoko kvalitnou súčasťou odbornej činnosti PCZ.

Banskobystrický kraj

K ďalším činnostiam OPZ v okrese Rimavská Sobota je možné zaradiť každoročné sledovanie a analýzu zdravotného stavu detskej populácie, čo sa týka hodnotenia dynamiky zmien živorodenosti, dojčeneckej úmrtnosti, novorodeneckej a ponovorodeneckej úmrtnosti aj s prihliadnutím k rómskemu etniku. Ďalej sledovanie úmrtnosti detí do 18 rokov a počet detí narodených s nízkou pôrodnou hmotnosťou.

OPZ RÚVZ BB ako gestor kampane Vyzvi srdce k pohybu 2007 prezentoval význam pohybovej aktivity v médiách, informoval o cieľoch kampane a získaval partnerov, koordinoval podujatia podporujúce zvýšenie pohybovej aktivity a propagujúce súťaž spojenú s kampaňou, získal hlavných sponzorov a podporovateľov súťaže. Čiastočne vyhodnotili údaje z účastníckych listov, o výsledkoch informovali na odborných fórach.

V spolupráci s SČK sa podieľali na organizovaní súťaže mladých zdravotníkov, na krajskom kole súťaže hliadok ČK boli naše pracovníčky členkami poroty.

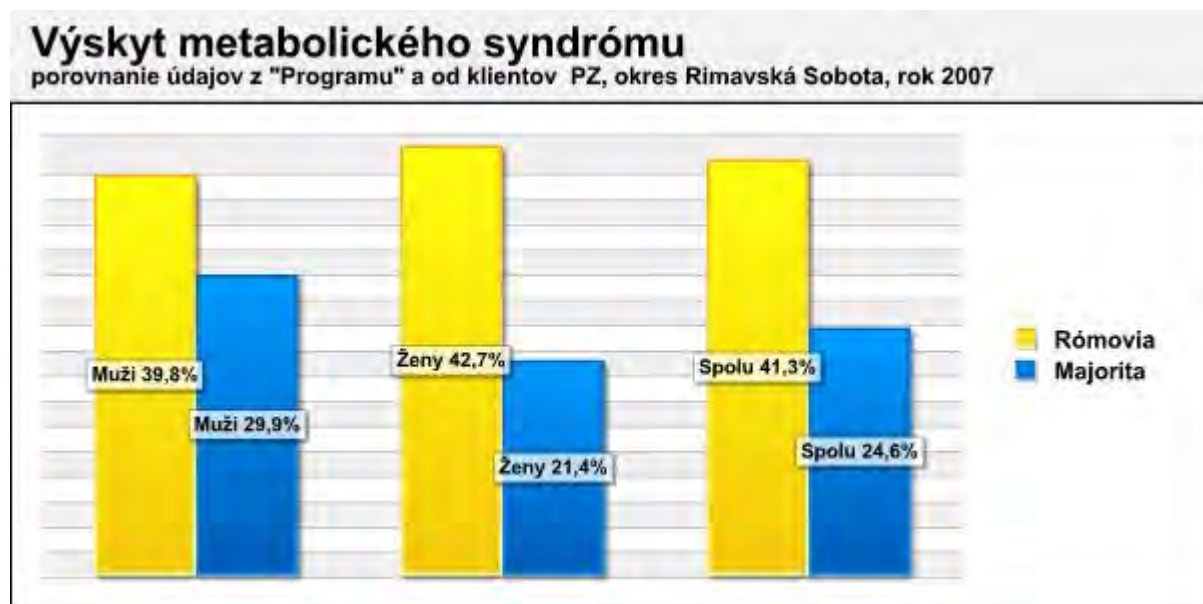
Súčasťou riešenia I. etapy „Programu podpory zdravia pre znevýhodnenú komunitu žijúcu v segregovaných a separovaných rómskych osídleniach“ v okrese R.Sobota bolo vyšetrenie Rómov priamo v rómskych osadách. U 201 respondentov (98 mužov a 103 žien) určených vekových skupín (18-65+) pomocou dotazníka životného štýlu (DŽŠ) sme získali údaje o stravovacích zvyklostiach a vykonali monitoring rizikových faktorov kardiovaskulárnych chorôb (vyšetrenie cholesterolu, TAG, HDL-cholesterolu a glykémie z kapilárnej krvi, meranie krvného tlaku, percenta tuku, váhy, výšky, obvodu pása a bokov). Výsledky

lipidových parametrov boli hodnotené podľa odporúčania Lipidového konsenzu 2, metabolický syndróm (MS) bol stanovený podľa kritérií MS, ktoré boli vypracované International Diabetes Federation - 2005.

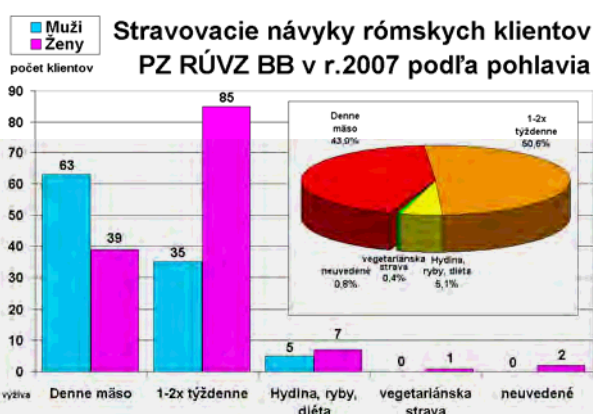
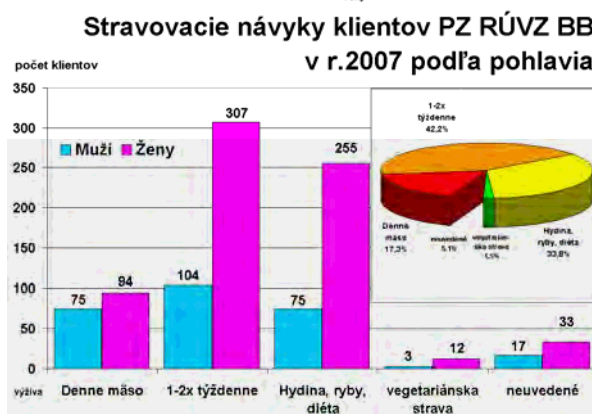
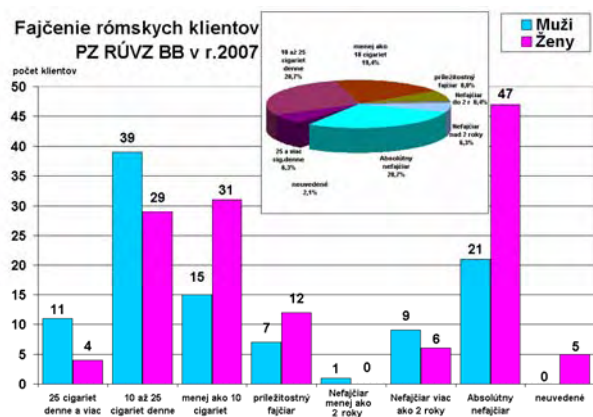
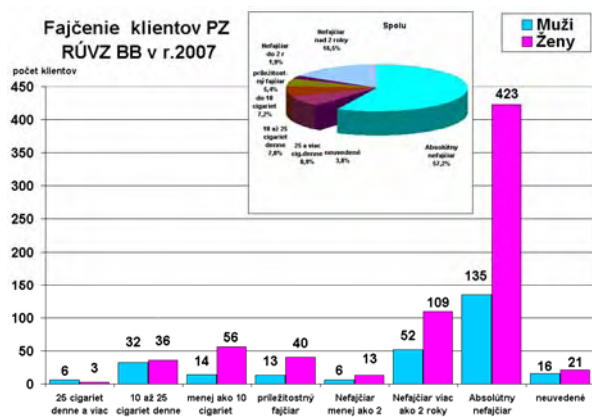
Všetky získané údaje boli spracované na lokálnej úrovni. Z analýzy monitoringu kardiovaskulárnych rizikových faktorov v rómskej komunite vyplýva vysoký výskyt nadváhy a obezity - 55%, hypertriacylglycerolémie - 42%, hypercholesterolémie - 38% (graf č. 9) a v porovnaní s majoritou veľmi vysoký výskyt metabolického syndrómu - 41% (graf č. 10). Výskyt metabolického syndrómu sa postupne zvyšuje vekom, v mladších vekových skupinách sa častejšie vyskytuje u mužov, v starších vekových skupinách viac u žien.

Podľa údajov z dotazníka životného štýlu v dennej strave u Rómov je najviac zastúpený biely chlieb a zemiaky. Kým dennú konzumáciu mlieka a mliečnych výrobkov, zeleniny a ovocia udáva len 1/5 opýtaných, vyše 1/2 respondentov pije sladené nealkoholické nápoje a 1/4 konzumuje sladkosti každý deň (graf č.11). Zloženie stravy nezodpovedá výživovým doporučeniam (dospelý človek by sa mal stravovať pestro, mal by denne vypíť 2 l tekutín, zjesť čo najviac celozrnných výrobkov, ovocia a zeleniny, strukovín a orechov. Mäso, sladkosti, biele pečivo, zemiaky a maslo by sa mali konzumovať striedmo - WHO).

V rómskych osadách je veľmi vysoký podiel fajčiarov - 70,3% (muži 74,5%, ženy 66,0%), čo je oproti ostatnej populácii takmer dvojnásobne vyšší podiel. U Rómov priemerný vek dožitia skraca nezdoravý životný štýl, s výraznou prítomnosťou horeuvedených rizikových faktorov.

V okrese Banská Bystrica roku 2007 sa tiež podieľali na celoslovenskom zisťovaní zdravotného stavu, zdravotného uvedomenia, životného štýlu, zvyklostí a postojov minoritnej skupiny obyvateľstva – Rómov od 1.6.2007. Vyšetřili 239 Rómov, žijúcich v osadách v spádovej oblasti ,vrátane obce Telgárt. Z výsledkov vyplýva, že správanie našich Rómov je rizikovejšie oproti klientom poradne zdravia vyšetřeným v r. 2007, čo sa odrazilo aj vo výsledkoch vyšetření:

Na základe vysokej prevalencie fajčiarov, ktorá sa zistila v rámci monitoringu zdravotného stavu obci Telgárt (69 % žien a 82% mužov), bol zahájený kurz na odvykanie od tohto zlovyku. Kurz pokračuje aj v roku 2008, zúčastnilo sa ho 11 rómskych žien. Veľký dôraz je kladený na edukáciu v problematike pasívneho fajčenia. V spolupráci s rómskymi asistentkami a komunitným centrom v Telgárte formou výjazdového poradenstva vyšetrili 239 rómskych klientov, výsledky vyšetrení korešponujú s doterajšími zisteniami u iných Rómov, častejšie ako u majoritného etnika sa stretávame s výkyvmi v hmotnosti, s centrálnou distribúciou tuku, v biochemických výsledkoch s nízkou hladinou HDL, ktorá aj pri normálnych hladinách celkového cholesterolu a TAG zvyšuje aterogénne indexy, a spolu s rizikovým životným štýlom, fajčením a somatickými parametrami sa podieľa na celkovo vyššom rizikovom skóre.

V kluboch a domovoch dôchodcov v rámci kraja boli v najväčšom množstve distribuované ZV materiály o krvnom tlaku, o cukrovke 2. typu, o osteoporóze, o pitnom režime, o ateroskleróze, o cvičeniach pri bolestiach pohybového ústrojenstva, o spôsoboch ochrany pred nákazlivými ochoreniami a o očkovaní proti chrípke, pre klientov poradne a na výjazdoch o správnej výžive pri dyslipoproteinémii, o životospráv

Na školy boli najviac distribuované materiály o škodlivosti fajčenia, o drogovej závislosti, v menšej miere o fyziológii dospievania dievčat, o ochrane pred sexuálne prenosnými ochoreniami, o AIDS.

V Brezne sa pracovníčka RÚVZ podieľala na príprave súťažiacich detí a ako lektorka 1.pomoci a držiteľka európskeho certifikátu SČK na organizovaní kurzov 1. pomoci pre rôzne profesné aj záujmové skupiny, pri organizovaní súťaží Olympiáda MŠ, Olympiáda CO, Policajt – môj kamarát, pri organizovaní rôznych podujatí zvyšujúcich povedomie obyvateľstva o dôležitosti správneho poskytovania predlekárskej prvej pomoci v prípade nešťastia – napr. ukážky KPR na Čiernom Balogu a v Brezne, pri kontrole obsahu

autolekárníciiek a vedomostí vodičov o poskytovaní 1.pomoci a i. Angažuje aj v projektoch Kvapka krvi a pre deti MŠ Veverička zdravotníčka pomáha, Kvapôčka, Evička nám ochorela a Poznaj svoje telo, uskutočňuje ZV aktivity v uliciach mesta Brezno v rámci dní vyhlásených SZO, Dní mesta Brezna a pod

Vo februári 2007 táto pracovníčka pani Mária Parobeková dostala za verejnoprospešnú činnosť v oblasti zdravotnej výchovy Cenu primátora mesta Brezno a v decembri 2007 bola ocenená titulom SRDCE NA DLANI od katedry sociálneho lekárstva SZU BB, Centra dobrovoľníctva o. z. v BB a od primátora Banskej Bystrice.

Záver

1. V roku 2007 v Banskobystrickom kraji v rámci Poradenských centier bolo poskytnutých 62.004 odborných výkonov, je to o 23 % viac ako v predchádzajúcom roku. Služby boli poskytnuté pre 8551 klientov, čo je o 18 % klientov viac ako v predchádzajúcom roku.
2. Od roku 1993 do 31.12.2007 bolo vo všetkých poradniach zdravia v Banskobystrickom kraji prvýkrát vyšetrených 31.779 klientov, (t.j.5,1% z celkového počtu obyvateľov Banskobystrického kraja. Na opakovanej kontrole bolo 8 101 klientov, čo je 26 % z celkového počtu prvovýšetrených klientov v základnej poradni zdravia.
3. Je potešiteľné, že naďalej sa znižuje vek klientov poradní zdravia v celom kraji.
4. Na základe analýzy zdravotného stavu klientov Banskobystrického kraja je potrebné naďalej vynakladať maximálnu pozornosť pri informovaní verejnosti o zdravom životnom štýle a potreby pohybovej aktivity nielen prostredníctvom poradne zdravia, ale mnohorezortne. Ochota meniť dlhodobou zaužívaný stereotyp a hlavne rizikovosť správania je veľmi ťažko dosiahnuteľná a slovná motivácia nie vždy je postačujúca.
5. Pre poradne je prínosom, že majú k dispozícii softwerový program TZS. Je potrebné, zadávať všetky položky do databázy, aby výsledné analýzy boli validné pre celý kraj.
6. Pre zviditeľnenie významu činnosti PC by bolo žiadúce vykonať upgrade TZS v zmysle možnosti zaznamenania a vyhodnotenia novozistených prípadov s patologickými biochemickými a somatometrickými hodnotami, taktiež možnosťou zaznamenania klientov, ktorí boli odporúčaní do siete zdravotnej starostlivosti. Bolo by vhodné tiež upraviť referenčné hodnoty sledovaných charakteristík so súčasne platnými odporúčaniami vo vzťahu k detskej populácii, ale aj odporúčaniam odborných európskych spoločností.
7. Je potrebné naďalej pokračovať v poskytovaní služieb prostredníctvom poradní pre učiteľov ZŠ a MŠ, lebo touto formou je zaistená intervencia prostredníctvom detí aj na rodičov a tým by sme zabezpečili spätnú väzbu zo strany rodiny.
8. Poradenské centrá by mali venovať zvýšenú pozornosť masmédiám, ktoré ich činnosť a výsledky práce zviditeľnia a tým prilákajú nových klientov.
9. V roku 2008 je potrebné sa intenzívne zaoberať problematikou pasivity poradní na odvykanie od fajčenia.
10. Zvýšiť pozornosť vysokej prevalencii fajčiarov u rómskeho etnika, predovšetkým sa zamerať na problematiku pasívneho fajčenia v tejto komunite.
11. Rozšíriť činnosť poradne pre duševné zdravie na všetky PCZVPZ.
12. Výsledky Poradne zdravia, konkrétne zníženie priemerných hodnôt biochemických faktorov pri opakovanej návšteve poradni zdravia, svedčia o tom že má jej činnosť opodstatnenie, má pozitívny dopad na správanie ľudí v problematike zdravého životného štýlu.
13. Naďalej pokračovať v intenzívnej intervencii s nadváhou a obezitou.
14. Dôležitým výsledkom práce s klientom v poradni zdravia je stanovenie profilu rizika a stratégie nefarmakologického ovplyvnenia zvýšeného tlaku krvi.

15. Z nedostatkov je potrebné vypichnúť to že pre prácu poradní zdravia je málo edukačného materiálu k jednotlivým rizikovým faktorom z nesprávneho životného štýlu, ale aj k rizikovým faktorom ktoré na nás vplyvajú zo životného prostredia (hluk, ionizujúce žiarenie, skleníkový efekt atď.) Pre skvalitnenie činnosti odborného poradenstva by bolo vhodné vo väčšej miere zabezpečiť centrálnu výrobu a distribúciu zdravotno - výchovných materiálov (letáky, brožúry, odporúčania, atď.) s aktuálnou problematikou, kvalitou porovnateľnú s liekovými firmami.
16. V septembri 2007 Európska kardiologická spoločnosť (EKS) aktualizovala odporúčanie pre prevenciu kardiovaskulárnych ochorení. Aktualizovaná verzia odporúčaní obsahuje niekoľko nových prvkov, čo sa týka zhodnotenia celkového kardiovaskulárneho rizika, zhodnotenia krvného tlaku a celkového algoritmu pri poradenstve ohľadom životného štýlu. Prahové hodnoty tlaku krvi sú zadefinované pri rôznych typoch merania (meranie v ambulancii, meranie doma a 24 hodinové monitorovanie. Činnosť PC by sa mala riadiť na základe týchto nových odporúčaní EKS.

Prešovský kraj

Aj tento rok pociťujeme nedostatok edičných materiálov najmä pohybovej aktivity, prevencie AIDS, prevencie drogových závislostí. Zároveň je potrebné rozšíriť spektrum zdravotno-výchovných videofilmov prípadne DVD, zameraných na jednotlivé ciele NPPZ kde dej prebieha v reálnej dobe 21. storočia.

- RÚVZ so sídlom v Prešove - participoval pri tvorbe Protidrogovej koncepcie Prešovského kraja na obdobie rokov 2008 – 2013. Súčasťou tohto materiálu bol aj výskum drogových závislostí v Rómskych komunitách. Gestorom tvorby koncepcie bol Krajský úrad.
- RÚVZ so sídlom vo Svidníku – podieľali sa pri organizovaní súťaže „Poskytovanie prvej pomoci“ pre žiakov základných škôl a na športovom odpoľnutí pre deti a rodičov MŠ.
- RÚVZ Stará Ľubovňa – pripravili 16 informačných zdravotno-výchovných letákov.
- RÚVZ Vranov nad Topľou, Stará Ľubovňa – celoslovenská putovná výstava „ Prečo som na svete rád/rada“.

Košický kraj

Okrem činností zdravotno-výchovného charakteru boli v RÚVZ so sídlom v Košiciach v priebehu roka spracované podklady pre ÚVZ SR týkajúce sa aktuálneho prehľadu preventívnych programov a projektov (domácich a zahraničných) zameraných na ochranu a podporu zdravia, ktoré Odbor výchovy k zdraviu rieši, resp. na nich participuje, prípravy doktríny v súvislosti so zákonom o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia, popisu spolupráce a činnosti realizovanej s orgánmi verejného zdravotníctva mimo rezortu zdravotníctva, návrhu koncepcie odboru podpory zdravia, aktivít v oblasti prevencie drogových závislostí (vo forme dotazníkového formulára) pre Národnú správu o drogách 2007 - údaje za RÚVZ Košice rok 2006, prehľadu príspevkov uverejnených v masmédiách za RÚVZ Košice. Počnúc mesiacom august 2007 sa začalo so zasielaním uvedeného prehľadu s mesačnou periodicitou vždy k 5. dňu nasledujúceho mesiaca, pripomienkovania návrhu Národného programu prevencie nadváhy a obezity SR, ktorého predkladateľom bol ÚVZ SR.

V správe oddelenia podpory zdravia RÚVZ Spišská Nová Ves je aj knižnica RÚVZ, evidencia kníh a časopisov. Na konci roka 2007 bolo evidovaných celkom 1419 kníh. Počas roka boli zaevidované 2 nové knižničné jednotky. Pre pracovníkov RÚVZ Spišská Nová Ves bolo za uplynulý rok vypožičaných 172 kníh. V evidencii sú 3 tituly odborných časopisov, ktoré využili pracovníci na študijné účely 24 krát. V rámci intervenčnej časti projektu „Monitoring životného štýlu stredoškolskej mládeže v SR“ sa realizovala séria besied pod názvom „Poradme si navzájom ako byť dobrým rodičom“, ktoré boli určené pre rodičov a pedagógov základných a stredných škôl. Na základe záverov týchto besied na rôzne témy súvisiace s rodičovskou výchovou bola v spolupráci s Doc. PhDr. E. Šimovou pripravená do tlače brožúrka s rovnomenným názvom „Poradme si navzájom ako byť dobrým rodičom“, ktorá pozostáva z dvoch samostatných častí na seba navzájom nadväzujúcich. Tento materiál bude v budúcom roku poskytnutý rodičom a pedagógom škôl v regióne, ako aj pracovníkom oddelenia podpory zdravia všetkých RÚVZ v SR, ktorí ju môžu využívať v rámci zdravotno – výchovných aktivít zameraných na výchovu detí a dospievajúcej mládeže. V spolupráci s ÚS SČK Spišská Nová Ves v rámci súťaží prvej pomoci hliadok mladých zdravotníkov a družstiev prvej pomoci, ktoré sú určené pre žiakov základných a študentov stredných škôl z okresu Spišská Nová Ves a Gelnica, vykonával MUDr. P. Mišenda hlavného rozhodcu a konzultanta pri stanovišti kardio – pulmonálna resuscitácia.

Na úseku podpory zdravia RÚVZ so sídlom v Trebišove sa zabezpečujú zdravotno-výchovné aktivity na akciách organizovaných pri príležitosti svetových dní WHO a na výjazdových akciách vrátane škôl v spádovom regióne RÚVZ, informovanie obyvateľstva o činnosti RÚVZ, aktuálnej hygienicko-epidemiologickej situácii, o zdravotnom stave obyvateľstva z výsledkov skríningu rizikových faktorov a činnosti poradne zdravia, informácie o zdravotnom povedomí obyvateľstva z dotazníkových prieskumov, medializácia aktuálnych tém v oblasti ochrany, podpory a rozvoja zdravia obyvateľstva, realizujú sa projekty, programy NPPZ, a vlastné regionálne programy. V publikácii o realizácii programu CINDI na Slovensku „Surveillance chronických ochorení“ bol uverejnený článok „Vybrané ukazovatele zo skríningu zdravotného stavu obyvateľstva realizovaného v rámci programu CINDI v okres Trebišov v rokoch 1998 a 2003“. V zborníku príspevkov z vedeckej konferencie „33.dni zdravotnej výchovy I. Stodolu“ boli uverejnené prezentované prednášky „IVENAPRA-ALKOHOL 2 – Vyhodnotenie intervencií a prieskum vedomostí, názorov a praktík u študentov základných a stredných škôl vo vzťahu k alkoholu“ a prednáška „Chorý znamená krásny? – problematika anorexie a bulímie“.

V rámci 19 výjazdových akcií PCOPZ RÚVZ so sídlom v Rožňave sa konali aj zdravotno-výchovné aktivity zamerané na zdravý životný štýl - poskytovanie zdravotno-výchovných materiálov, vykonávanie intervencie na optimalizáciu rizikových faktorov životného štýlu obyvateľstva skupinovou formou. Pri príležitosti svetových dní WHO bola zabezpečená aj možnosť návštevy PCOPZ a to všeobecného i špecializovaných PC, podľa zamerania svetového dňa. Obyvateľstvo bolo pravidelne informované o PCOPZ prostredníctvom médií – regionálneho denníka, mestskej TV, vlastných edičných materiálov – letákov, distribuovaných na frekventované miesta, ambulancie všeobecných lekárov, poliklinika, školy, stravovacie zariadenia, pošta, mestské a obecné úrady, väčšie podniky a pod., internetovej stránky RÚVZ, zdravotno-výchovného výkladu resp. propagačného panelu, umiestneného vo vstupnom areáli Polikliniky NsP sv.Barbory v Rožňave. Pri diagnostike psycho - sociálnych faktorov u klientov vo všeobecnom poradenskom centre ochrany a podpory zdravia sa vykonal 5 položkový WHO dotazník životnej pohody. U 82 – 15,2% respondentov zo 540 klientov je znížený pocit psychického zdravia (skóre <50). Takýto pocit má viac žien než mužov. Na RÚVZ je zriadené „**výkonné pracovisko**“ pre prevenciu drogových závislostí. Na požiadanie záujemcov podávajú sa ústne alebo telefonicky informácie týkajúce sa drogovej závislosti. V roku 2007 4 záujemcovia požiadali

o poradenstvo resp. o pomoc. Boli to dospelí ľudia, ktorí majú problémy so svojimi deťmi resp. vnúčatami, ktorí prišli do kontaktu s drogou. Na RÚVZ poskytujeme poradenstvo v súvislosti s HIV/AIDS 2x týždenne (utorok a stredu od 7⁰⁰ - 13⁰⁰ hod.). V hodnotenom roku využilo poradenstvo 10 osôb (5 mužov a 5 žien) vo veku od 15 do 44 rokov, z toho 1 osoba bola HIV pozitívna. HIV pozitívna osoba poradňu navštívila opakovane, bola poučená a odporučilo sa jej dodržiavať zásady pre človeka infikovaného vírusom ľudskej imunodeficiencie. V hodnotenom roku sa vykonávali zdravotno-výchovné aktivity stredoškolskej mládeže prostredníctvom členov mládežníckeho ČK pri SZŠ v Rožňave. V rámci zvyšovania pohybovej aktivity obyvateľstva sa usporadúva v priestoroch RÚVZ (1 x týždenne, v dobe od 15.00 do 16.00 hod.) akcia a to cvičenie pre dospelých. K dispozícii je miestnosť o ploche 82 m², šatňa a zariadenie pre osobnú hygienu. Akciu zabezpečuje externý rehabilitačný pracovník. V roku 2007 sa akcií zúčastnilo 447 záujemcov z radov dospelých. Pre zamestnancov RÚVZ na rozšírenie a zintenzívnenie pohybovej aktivity a na kompenzáciu duševného a pracovného zaťaženia sú vytvorené podmienky na pohybovú činnosť. Je vyčlenená osobitná miestnosť s náradím, ktoré je možné denne využívať. Celkove ju využilo 133 pracovníkov RÚVZ.

Pre skupiny klientov so zvýšenými hodnotami ukazovateľov prvých vyšetrení

tab. č.
12b

RÚVZ v Trnavskom kraji

Dynamika	Cholesterol		Glukóza	Triglyceridy	TK-S	TK-D	HDL	LDL	TC / HDL	TG / HDL	LDL / HDL	BMI	WHR	
	Abs	Rel												
Muži	Pokles	Abs	48	26	40	43	13	10	39	18	12	7	6	
		Rel	32,7	70,3	30,1	37,7	17,8	66,7	66,7	55,7	56,3	66,7	3,4	3,6
		+	+	8,5	14,7	7,8	8,9	8,8	23,9	11,6	17,2	21,8	2,5	2,9
	Nezmenené	Abs	67	42	6	87	62	21	2	14	2	2	191	158
		Rel	45,6	31,3	16,2	65,4	54,4	28,8	13,3	20	6,3	11,1	92,7	95,8
		+	8,1	7,9	11,9	8,1	9,1	10,4	17,2	9,4	8,4	14,5	3,5	3,1
	Nárast	Abs	32	25	5	6	9	39	3	17	12	4	8	1
		Rel	21,8	18,7	13,5	4,5	7,9	53,4	20	24,3	37,5	22,2	3,9	0,6
		+	6,7	6,6	11	3,5	5	11,4	20,2	10	16,8	19,2	2,6	1,2
	Celkom	100%	147	134	37	133	114	73	15	70	32	18	206	165
Ženy	Pokles	Abs	139	35	121	113	24	19	68	34	24	34	21	
		Rel	28,2	48,3	62,5	36,1	39,2	15,7	57,6	45	73,9	77,4	6,3	5,2
		+	4	5,7	12,7	5,1	5,6	5,8	16,9	7,9	12,7	14,7	2,1	2,2
	Nezmenené	Abs	260	109	12	198	165	54	9	50	6	5	463	367
		Rel	52,7	36,6	21,4	59,1	57,3	35,3	27,3	33,1	13	16,1	86,2	90,8
		+	4,4	5,5	10,7	5,3	5,7	7,6	15,2	7,5	9,7	12,9	2,9	2,8
	Nárast	Abs	94	45	9	16	10	75	5	33	6	2	40	16
		Rel	19,1	15,1	16,1	4,8	3,5	49	15,2	21,9	13	6,5	7,4	4
		+	3,5	4,1	9,6	2,3	2,1	7,9	12,2	6,6	9,7	8,6	2,2	1,9
	Celkom	100%	493	298	56	335	288	153	33	151	46	31	537	404
Spolu	Pokles	Abs	187	61	161	156	37	29	107	52	36	41	27	
		Rel	29,2	48,8	65,6	34,4	38,8	16,4	60,4	48,4	66,7	73,5	5,5	4,7
		+	3,5	4,7	9,7	4,3	4,8	4,8	13,8	6,6	10,5	12,4	1,6	1,7
	Nezmenené	Abs	327	151	18	285	227	75	11	64	8	7	654	525
		Rel	51,1	35	19,4	60,9	56,5	33,2	22,9	29	10,3	14,3	88	92,3
		+	3,9	4,5	8	4,4	4,8	6,1	11,9	6	6,7	9,8	2,3	2,2
	Nárast	Abs	126	70	14	22	19	114	8	50	18	6	48	17
		Rel	19,7	16,2	15,1	4,7	4,7	50,4	16,7	22,6	23,1	12,2	6,5	3
		+	3,1	3,5	7,3	1,9	2,1	6,5	10,5	5,5	9,4	9,2	1,3	1,1
	Celkom	100%	640	432	93	468	402	226	48	221	78	49	743	569

Chýbajú tabuľky 1a 2

Návštevnosť základnej poradne za obdobie od 1.1.2007 do 31.12.2007

Základné - prvé vyšetrenie

RÚVZ trenčiansky kraj**tab. 3**

VEKOVÁ SKUPINA	MUŽI			ŽENY			SPOLU		
	Abs.	%	+ [%]	Abs.	%	+ [%]	Abs.	%	+ [%]
0-14	1	0,2	0,4	3	0,2	0,2	4	0,2	0,2
15-19	3	0,6	0,7	21	1,5	0,6	24	1,2	0,5
20-24	27	5,2	1,9	66	4,6	1,1	93	4,7	0,9
25-34	98	19	3,4	273	18,9	2	371	18,9	1,7
35-44	95	18,4	3,3	359	24,9	2,2	454	23,2	1,9
45-54	136	26,4	3,8	412	28,6	2,3	548	28	2
55-64	91	17,6	3,3	212	14,7	1,8	303	15,5	1,6
65 a viac	65	12,6	2,9	97	6,7	1,3	162	8,3	1,2
SPOLU:	516	100		1443	100		1959	100	

Kontrolné vyšetrenie

VEKOVÁ SKUPINA	MUŽI			ŽENY			SPOLU		
	Abs.	%	+ [%]	Abs.	%	+ [%]	Abs.	%	+ [%]
0-14	0	0	0	2	0,6	0,8	2	0,4	0,5
15-19	1	0,6	1,2	3	0,9	1	4	0,8	0,8
20-24	8	5	3,4	9	2,6	1,7	17	3,3	1,6
25-34	7	4,3	3,2	16	4,6	2,2	23	4,5	1,8
35-44	15	9,3	4,5	46	13,3	3,6	61	12	2,8
45-54	29	18	5,9	68	19,6	4,2	97	19,1	3,4
55-64	38	23,6	6,6	94	27,1	4,7	132	26	3,8
65 a viac	63	39,1	7,5	109	31,4	4,9	172	33,9	4,1
SPOLU:	161	100		347	100		508	100	

Počet štandardných vyšetrení u klientov, ktorým sa vyšetrilo riziko kardiovaskulárnych chorôb za obdobie od 1.1.2007 do 31.12.2007

Základné - prvé vyšetrenie

RÚVZ trenciansky kraj
tab. 4

Veková skupina	MUŽI			ŽENY			SPOLU		
	Abs.	%	+ [%]	Abs.	%	+ [%]	Abs.	%	+ [%]
0 -14	1	0,4	0,8	1	0,2	0,3	2	0,2	0,3
15-19	4	1,6	1,6	5	0,8	0,7	9	1,1	0,7
20-24	16	6,5	3,1	21	3,5	1,5	37	4,3	1,4
25-34	50	20,2	5	141	23,2	3,4	191	22,3	2,8
35-44	49	19,8	5	158	26	3,5	207	24,2	2,9
45-54	73	29,4	5,7	175	28,8	3,6	248	29	3
55-64	44	17,7	4,8	84	13,8	2,7	128	15	2,4
65 a viac	11	4,4	2,6	23	3,8	1,5	34	4	1,3
SPOLU:	248	100		608	100		856	100	

Kontrolné vyšetrenie

Veková skupina	MUŽI			ŽENY			SPOLU		
	Abs.	%	+ [%]	Abs.	%	+ [%]	Abs.	%	+ [%]
0 -14	0	0	0	1	0,5	1	1	0,4	0,7
15-19	1	1,3	2,4	2	1,1	1,5	3	1,1	1,3
20-24	7	8,8	6,2	7	3,7	2,7	14	5,2	2,7
25-34	6	7,5	5,8	11	5,9	3,4	17	6,4	2,9
35-44	13	16,3	8,1	24	12,8	4,8	37	13,9	4,1
45-54	23	28,8	9,9	44	23,5	6,1	67	25,1	5,2
55-64	19	23,8	9,3	54	28,9	6,5	73	27,3	5,3
65 a viac	11	13,8	7,5	44	23,5	6,1	55	20,6	4,9
SPOLU:	80	100		187	100		267	100	

**Spektrum klientov vo veku od 0 do 99 rokov vyšetrených v poradni zdravia za obdobie
od 1.1.2007 do 31.12.2007**

RÚVZ trenčiansky kraj
tab. 5

Vzdelanie	MUŽI			ŽENY			SPOLU		
	Abs.	%	+ - [%]	Abs.	%	+ - [%]	Abs.	%	+ - [%]
Základné	19	2,7	1,2	103	5,7	1,1	122	4,9	1,1
Učňovské	88	12,6	2,5	159	8,8	1,3	247	9,9	1,3
Stredoškolské s maturitou	211	30,1	3,4	561	31,1	2,1	772	30,8	2,1
Vysokoškolské	118	16,9	2,8	219	12,1	1,5	337	13,5	1,5
Neregistrované	264	37,7	3,6	761	42,2	2,3	1025	41	2,3
SPOLU:	700	100		1803	100		2503	100	

Prehľad o počte výkonov v Poradenskom centre ochrany a podpory zdravia za rok 2007
RÚVZ trenčiansky kraj
tab. č. 7

Poradňa	Výkon	Počet výkonov	Spolu	
Základná poradňa	Založenie karty klienta pre TZS	2012	18176	
	Anamnéza	2002		
	Antropometrické meranie (výška, hmotnosť, obvod pásu, obvod bokov)*	1466		
	Meranie TK, P *?	2236		
	Biochemické vyšetrenie ***	4251		
	Vyšetrenie % tuku (Bodystat, Kaliper, Omron)	1241		
	Vyšetrenie	Smokerlyzer		445
		Spirometer		190
	Vyplnenie Dotazníka celkovej životnej pohody	590		
	Stanovenie rizikového skóre KVCH podľa TZS	1003		
	Odborné poradenstvo	2550		
	Odporúčanie do siete zdrav. zariadení	35		
Iné (konzultácie)	155			
Poradňa zdravej výživy	Založenie karty klienta	55	597	
	Vyplnenie dotazníka o stravovacích zvyklostiach	48		
	Zadanie údajov do príslušného software pre OHV	48		
	Odborné poradenstvo	278		
	Iné (konzultácie)	168		
Poradňa odvykania od fajčenia	Meranie TK a pulzu	18	107	
	Meranie spirometrom	6		
	Meranie smokerlyzerom	23		
	Odborné poradenstvo	28		
	Iné	32		
Poradňa optimalizovania pohybovej aktivity	Založenie karty klienta	2	27	
	Vyšetrenie funkčnej zdatnosti, výkonnosti			
	Meranie spirometrom	2		
	Vyšetrenie % tuku (Bodystat, Kaliper, Omron)	2		
	Antropometria	2		
	Pohybová inštruktáž			
	Odborné poradenstvo	2		
Iné	17			
Poradňa podpory psychického zdravia	Založenie karty klienta			
	Psychologické vyšetrenie			
	Anonymné odborné poradenstvo			
	Odporúčanie do siete zdrav. zariadení			
Poradňa pre deti a mládež	Založenie karty klienta	32	260	
	Odborné poradenstvo	22		
	Odporúčanie do siete zdrav. zariadení			
	Iné	206		
Poradňa ochrany a podpory zdravia pri práci	Založenie karty klienta			
	Vyšetrenie pracovného rizika			
	Odborné poradenstvo			
	Odporúčanie do siete zdrav. zariadení			
	Iné			
Poradňa nefarmakologického ovplyvňovania TK	Založenie karty klienta	46	585	
	Meranie TK, P *?	198		
	Anamnéza			
	Odborné poradenstvo	198		
	Odporúčanie do siete zdrav. zariadení			
Iné(konzultácie)	143			
Celkom			19752	

Výsledky biochemických vyšetření prvýkrát vyšetřených klientov v poradni zdravia za obdobie od 1.1.2007 do 31.12.2007

Muži

RÚVZ trenčiansky kraj tab. č. 8a

Veková skupina	Cholesterol		Glukóza		Triglyceridy		HDL		LDL		TC / HDL		TG / HDL		LDL / HDL		BMI		WHR		
	N	Z	N	Z	N	Z	N	Z	N	Z	N	Z	N	Z	N	Z	N	Z	N	Z	
0-14	abs.	4	2	1	0	5	1	3	3	4	2	3	3	3	3	3	5	1	0	1	
	rel.	1,4	1,1	0,4	0	2	1,3	2,4	2,1	2,1	3,2	2,5	2	2,7	2	1,9	3	3,5	0,4	0	0,7
	+-%	1,3	1,5	0,7	0	1,7	2,5	2,7	2,3	2	4,4	2,8	2,3	3	2,3	2,2	3,3	3,1	0,8	0	1,5
15-19	abs.	5	0	4	0	5	0	0	5	4	1	2	3	1	4	2	3	3	2	4	0
	rel.	1,7	0	1,5	0	2	0	0	3,5	2,1	1,6	1,7	2	0,9	2,7	1,3	3	2,1	0,8	2,1	0
	+-%	1,5	0	1,5	0	1,7	0	0	3	2	3,1	2,3	2,3	1,7	2,6	1,8	3,3	2,4	1,2	2,1	0
20-24	abs.	26	0	19	0	19	1	13	5	18	0	14	4	13	5	15	3	15	6	18	1
	rel.	8,8	0	7,1	0	7,7	1,3	10,5	3,5	9,3	0	11,6	2,7	11,6	3,4	9,6	3	10,6	2,5	9,6	0,7
	+-%	3,2	0	3,1	0	3,3	2,5	5,4	3	4,1	0	5,7	2,6	5,9	2,9	4,6	3,3	5,1	2	4,2	1,5
25-34	abs.	75	15	59	5	52	10	25	27	45	3	33	19	25	25	35	13	36	29	57	6
	rel.	25,4	8,3	22,1	8,6	21	13	20,2	18,8	23,2	1,8	27,3	12,9	22,3	16,9	22,4	13	25,5	12,3	30,3	4,5
	+-%	5	4	5	7,2	5,1	7,5	7,1	6,4	5,9	5,3	7,9	5,4	7,7	6	6,5	6,6	7,2	4,2	6,6	3,5
35-44	abs.	54	30	57	2	48	11	24	28	39	11	23	29	24	27	31	19	27	39	42	17
	rel.	18,3	16,7	21,3	3,4	19,4	14,3	19,4	19,4	20,1	17,7	19	19,7	21,4	18,2	19,9	19	19,1	16,5	22,3	12,7
	+-%	4,4	5,4	4,9	4,7	4,9	7,8	7	6,5	5,6	9,5	7	6,4	7,6	6,2	6,3	7,7	6,5	4,7	6	5,6
45-54	abs.	63	63	72	14	58	25	32	46	49	25	25	53	27	48	40	34	27	70	40	45
	rel.	21,4	35	27	24,1	23,4	32,5	25,8	31,9	25,3	40,3	20,7	36,1	24,1	32,4	25,6	34	19,1	29,7	21,3	33,6
	+-%	4,7	7	5,3	11	5,3	10,5	7,7	7,6	6,1	12,2	7,2	7,8	7,9	7,5	6,9	9,3	6,5	5,8	5,9	8
55-64	abs.	35	46	36	23	34	23	22	24	27	17	16	30	15	29	24	20	10	58	17	42
	rel.	11,9	25,6	13,5	39,7	13,7	29,9	17,7	16,7	13,9	27,4	13,2	20,4	13,4	19,6	15,4	20	7,1	24,6	9	31,3
	+-%	3,7	6,4	4,1	12,6	4,3	10,2	6,7	6,1	4,9	11,1	6	6,5	6,3	6,4	5,7	7,8	4,2	5,5	4,1	7,9
65 a viac	abs.	33	24	19	14	27	6	5	6	8	3	5	6	4	7	6	5	18	31	10	22
	rel.	11,2	13,3	7,1	24,1	10,9	7,8	4	4,2	4,1	4,8	4,1	4,1	3,6	4,7	3,8	5	12,8	13,1	5,3	16,4
	+-%	3,6	5	3,1	11	3,9	6	3,5	3,3	2,8	5,3	3,5	3,2	3,4	3,4	3	4,3	5,5	4,3	3,2	6,3
SPOLU:100%	295	180	267	58	248	77	124	144	194	62	121	147	112	148	156	100	141	236	188	134	

Ženy

Tab. č. 8b

Veková skupina	Cholesterol		Glukóza		Triglyceridy		HDL		LDL		TC/HDL		TG/HDL		LDL/HDL		BMI		WHR		
	N	Z	N	Z	N	Z	N	Z	N	Z	N	Z	N	Z	N	Z	N	Z	N	Z	
0-14	abs.	3	4	1	0	6	0	4	2	4	2	4	6	0	5	1	6	0	1	0	
	rel.	0,4	0,7	0,1	0	0,9	0	1	0,7	2,3	0,5	1,4	1,5	0	1	0,7	1,2	0	0,3	0	
	+-%	0,5	0,7	0,3	0	0,7	0	1	1	0,6	2,2	0,7	1,4	1,2	0	0,9	1,4	1	0	0,5	0
15-19	abs.	12	2	7	0	8	0	3	3	5	1	4	2	4	2	4	2	4	2	4	4
	rel.	1,8	0,4	1	0	1,3	0	0,7	1,1	1,1	0,6	1	0,7	1	0,9	0,8	1,4	1,8	0,5	1,1	0,9
	+-%	1	0,5	0,8	0	0,9	0	0,8	1,2	1	1,1	1	1	1	1,2	0,8	1,9	1,2	0,7	1,1	0,9
20-24	abs.	51	8	28	0	24	2	15	9	20	1	19	5	17	4	16	3	34	3	23	8
	rel.	7,6	1,4	4,1	0	3,8	1,6	3,7	3,3	4,4	0,6	4,8	1,8	4,3	1,7	3,7	2,1	7	0,8	6,2	1,9
	+-%	2	1	1,5	0	1,5	2,2	1,8	2,1	1,9	1,1	2,1	1,5	2	1,7	1,7	2,4	2,3	0,9	2,5	1,3
25-34	abs.	195	46	150	4	143	10	95	57	126	18	112	40	112	32	126	18	128	38	106	50
	rel.	29,2	8,1	21,9	5	22,4	7,9	23,5	21	28	10,3	28,4	14,2	28,1	13,9	26,1	12,7	26,2	9,7	28,7	11,8
	+-%	3,4	2,2	3,1	4,8	3,2	4,7	4,1	4,8	4,1	4,5	4,5	4,1	4,4	4,5	3,9	5,5	3,9	2,9	4,6	3,1
35-44	abs.	193	111	172	14	164	19	119	59	128	32	117	61	118	43	130	30	141	63	131	68
	rel.	28,9	19,5	25,1	17,5	25,7	15,1	29,5	21,7	28,4	18,3	29,7	21,6	29,6	18,7	26,9	21,1	28,8	16,2	35,5	16,1
	+-%	3,4	3,3	3,2	8,3	3,4	6,2	4,4	4,9	4,2	5,7	4,5	4,8	4,5	5	4	6,7	4	3,7	4,9	3,5
45-54	abs.	142	198	188	30	165	51	112	83	121	60	95	100	99	83	136	45	108	133	75	148
	rel.	21,3	34,8	27,4	37,5	25,9	40,5	27,7	30,5	26,9	34,3	24,1	35,5	24,8	36,1	28,2	31,7	22,1	34,1	20,3	35
	+-%	3,1	3,9	3,3	10,6	3,4	8,6	4,4	5,5	4,1	7	4,2	5,6	4,2	6,2	4	7,7	3,7	4,7	4,1	4,5
55-64	abs.	51	136	92	21	81	32	47	45	36	48	36	56	32	54	50	34	44	101	23	93
	rel.	7,6	23,9	13,4	26,3	12,7	25,4	11,6	16,5	8	27,4	9,1	19,9	8	23,5	10,4	23,9	9	25,9	6,2	22
	+-%	2	3,5	2,6	9,6	2,6	7,6	3,1	4,4	2,5	6,6	2,8	4,7	2,7	5,5	2,7	7	2,5	4,3	2,5	3,9
65 a viac	abs.	21	64	47	11	47	12	9	14	12	11	9	14	11	12	14	9	19	50	6	52
	rel.	3,1	11,2	6,9	13,8	7,4	9,5	2,2	5,1	2,7	6,3	2,3	5	2,8	5,2	2,9	6,3	3,9	12,8	1,6	12,3
	+-%	1,3	2,6	1,9	7,5	2	5,1	1,4	2,6	1,5	3,6	1,5	2,5	1,6	2,9	1,5	4	1,7	3,3	1,3	3,1
SPOLU:100%	668	569	685	80	638	126	404	272	450	175	394	282	399	230	483	142	489	390	369	423	

Výsledky biochemických vyšetření opakované vyšetřených klientov v poradni zdravia za obdobie od 1.1.2007 do 31.12.2007

Muži

RÚVZ trenčiansky kraj. tab. č. 9a

Veková skupina		Cholesterol		Glukóza		Triglyceridy		HDL		LDL		TC / HDL		TG / HDL		LDL / HDL		BMI		WHR		
		N	Z	N	Z	N	Z	N	Z	N	Z	N	Z	N	Z	N	Z	N	Z	N	Z	
0-14	abs.	1	0	1	0	0	1	0	1	0	1	0	1	0	1	0	1	0	1	0	1	0
	rel.	1,2	0	0,9	0	0	2,6	0	1,7	2,5	0	1,7	0	2,2	0	3	0	1,5	0	1,6	0	0
	+-%	2,3	0	1,8	0	0	5,1	0	3,3	4,8	0	3,4	0	4,2	0	5,8	0	3	0	3,1	0	0
20-24	abs.	8	0	7	0	2	5	3	5	7	0	7	1	2	5	7	0	6	2	8	0	0
	rel.	9,4	0	6,4	0	2,1	13,2	11,5	8,5	17,5	0	25,9	1,7	5,9	10,9	21,2	0	9,2	2,1	12,7	0	0
	+-%	6,2	0	4,6	0	2,9	10,7	12,3	7,1	11,8	0	16,5	3,4	7,9	9	13,9	0	7	2,8	8,2	0	0
25-34	abs.	7	1	6	0	5	1	0	6	5	1	2	4	2	4	3	3	4	2	6	0	0
	rel.	8,2	1,1	5,5	0	5,2	2,6	0	10,2	12,5	2,6	7,4	6,9	5,9	8,7	9,1	6,7	6,2	2,1	9,5	0	0
	+-%	5,8	2,1	4,2	0	4,4	5,1	0	7,7	10,2	5,1	9,9	6,5	7,9	8,1	9,8	7,3	5,8	2,8	7,2	0	0
35-44	abs.	10	8	15	0	9	6	4	9	9	4	2	11	4	9	4	9	5	11	8	7	7
	rel.	11,8	8,8	13,6	0	9,4	15,8	15,4	15,3	22,5	10,5	7,4	19	11,8	19,6	12,1	20	7,7	11,3	12,7	9,3	9,3
	+-%	6,8	5,8	6,4	0	5,8	11,6	13,9	9,2	12,9	9,8	9,9	10,1	10,8	11,5	11,1	11,7	6,5	6,3	8,2	6,6	6,6
45-54	abs.	14	23	28	4	21	9	8	17	9	12	7	18	11	12	7	14	12	22	17	15	15
	rel.	16,5	25,3	25,5	14,8	21,9	23,7	30,8	28,8	22,5	31,6	25,9	31	32,4	26,1	21,2	31,1	18,5	22,7	27	20	20
	+-%	7,9	8,9	8,1	13,4	8,3	13,5	17,7	11,6	12,9	14,8	16,5	11,9	15,7	12,7	13,9	13,5	9,4	8,3	11	9,1	9,1
55-64	abs.	9	30	23	6	23	6	7	13	2	17	4	16	11	8	6	13	13	26	8	20	20
	rel.	10,6	33	20,9	22,2	24	15,8	26,9	22	5	44,7	14,8	27,6	32,4	17,4	18,2	28,9	20	26,8	12,7	26,7	26,7
	+-%	6,5	9,7	7,6	15,7	8,5	11,6	17	10,6	6,8	15,8	13,4	11,5	15,7	11	13,2	13,2	9,7	8,8	8,2	10	10
65 a viac	abs.	364	29	30	17	36	10	4	8	7	4	5	7	4	7	5	6	24	34	15	33	33
	rel.	42,4	31,9	27,3	63	37,5	26,3	15,4	13,6	17,5	10,5	18,5	12,1	11,8	15,2	15,2	13,3	36,9	35,1	23,8	44	44
	+-%	10,5	9,6	8,3	18,2	9,7	14	13,9	8,7	11,8	9,8	14,7	8,4	10,8	10,4	12,2	9,9	11,7	9,5	10,5	11,2	11,2
SPOLU:	100%	85	91	110	27	96	38	26	59	40	38	27	58	34	46	33	45	65	97	63	75	75

Ženy

tab. č. 9b

Veková skupina	Cholesterol		Glukóza		Triglyceridy		HDL		LDL		TC / HDL		TG / HDL		LDL / HDL		BMI		WHR		
	N	Z	N	Z	N	Z	N	Z	N	Z	N	Z	N	Z	N	Z	N	Z	N	Z	
0-14	abs.	1	1	0	1	0	1	0	1	0	1	0	1	0	1	0	1	0	1	0	
	rel.	0,7	0,5	0,4	0	0,4	0	1,1	0	0,9	0	1,2	0	1	0	0,8	0	0,7	0	1	0
	+-%	1,4	0,9	0,8	0	0,9	0	2,2	0	1,7	0	2,4	0	2	0	1,5	0	1,4	0	2	0
15-19	abs.	3	0	3	0	3	0	1	2	3	0	3	0	2	1	3	0	3	0	3	0
	rel.	2,2	0	1,2	0	1,3	0	1,1	1,8	2,7	0	3,7	0	2	1,1	2,3	0	2,1	0	3	0
	+-%	2,5	0	1,3	0	1,5	0	2,2	2,5	3	0	4,1	0	2,7	2,1	2,5	0	2,4	0	3,4	0
20-24	abs.	7	1	7	0	4	3	2	5	7	0	3	4	2	5	6	1	7	0	7	0
	rel.	5,2	0,5	2,8	0	1,7	4,9	2,3	4,6	6,2	0	3,7	3,4	2	5,3	4,5	1,7	4,9	0	7,1	0
	+-%	3,7	0,9	2	0	1,7	5,4	3,1	3,9	4,4	0	4,1	3,3	2,7	4,5	3,5	3,2	3,6	0	5	0
25-34	abs.	9	6	12	0	12	0	5	6	8	3	6	5	7	4	9	2	9	4	6	6
	rel.	6,7	2,8	4,8	0	5,2	0	5,7	5,5	7,1	3,8	7,4	4,3	7	4,2	6,8	3,3	6,3	2,3	6,1	3,2
	+-%	4,2	2,2	2,6	0	2,9	0	4,8	4,3	4,7	4,2	5,7	3,7	5	4	4,3	4,5	4	2,2	4,7	2,5
35-44	abs.	24	22	34	0	32	4	14	13	19	7	17	10	21	5	22	4	27	9	21	13
	rel.	17,8	10,2	13,6	0	13,9	6,6	15,9	11,9	16,8	8,8	21	8,6	21	5,3	16,5	6,7	19	5,2	21,2	6,9
	+-%	6,4	4	4,2	0	4,5	6,2	7,6	6,1	6,9	6,2	8,9	5,1	8	4,5	6,3	6,3	6,5	3,3	8,1	3,6
45-54	abs.	31	38	47	11	48	9	19	27	28	18	17	29	21	25	29	17	30	29	25	30
	rel.	23	17,6	18,8	28,2	20,9	14,8	21,6	24,8	24,8	22,5	21	25	21	26,3	21,8	28,3	21,1	16,8	25,3	15,9
	+-%	7,1	5,1	4,8	14,1	5,3	8,9	8,6	8,1	8	9,2	8,9	7,9	8	8,9	7	11,4	6,7	5,6	8,6	5,2
55-64	abs.	25	76	75	7	62	19	29	27	23	32	18	38	25	30	37	18	35	58	22	59
	rel.	18,5	35,2	30	17,9	27	31,1	33	24,8	20,4	40	22,2	32,8	25	31,6	27,8	30	24,6	33,5	22,2	31,2
	+-%	6,6	6,4	5,7	12	5,7	11,6	9,8	8,1	7,4	10,7	9,1	8,5	8,5	9,3	7,6	11,6	7,1	7	8,2	6,6
65 a viac	abs.	35	72	71	21	68	26	17	29	24	20	16	30	21	25	26	18	30	73	14	81
	rel.	25,9	33,3	28,4	53,8	29,6	42,6	19,3	26,6	21,2	25	19,8	25,9	21	26,3	19,5	30	21,1	42,2	14,1	42,9
	+-%	7,4	6,3	5,6	15,6	5,9	12,4	8,2	8,3	7,5	9,5	8,7	8	8	8,9	6,7	11,6	6,7	7,4	6,9	7,1
SPOLU:	135	216	250	39	230	61	88	109	113	80	81	116	100	95	133	60	142	173	99	189	

Výsledky hodnotenia skríningu tlaku krvi u prvý raz vyšetrených klientov za obdobie od 1.1.2007 do 31.12.2007
RÚVZ trenciansky kraj tab. č. 10a

Muži	Počet klientov vo vekových skupinách:											Spolu
	0-14	15-19	20-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65 a viac				
1. Optimálny (<120 and <80)	abs.	5	1	6	13	12	10	6	5	58		
	rel.	83,3	16,7	24	13,7	12,8	7,8	6,7	7,7	11,4		
	+-%	29,8	29,8	16,7	6,9	6,7	4,6	5,2	6,5	2,8		
2. Normálny (120-129 or 80-84)	abs.	1	4	9	45	31	33	19	8	150		
	rel.	16,7	66,7	36	47,4	33	25,6	21,1	12,3	29,4		
	+-%	29,8	37,7	18,8	10	9,5	7,5	8,4	8	4		
3. Vyšší normálny (130-139 or 85-89)	abs.	0	0	7	15	15	30	15	10	92		
	rel.	0	0	28	15,8	16	23,3	16,7	15,4	18		
	+-%	0	0	17,6	7,3	7,4	7,3	7,7	8,8	3,3		
4. Hypertenzia I (140-159 or 90-99)	abs.	0	1	3	15	24	33	25	20	121		
	rel.	0	16,7	12	15,8	25,5	25,6	27,8	30,8	23,7		
	+-%	0	29,8	12,7	7,3	8,8	7,5	9,3	11,2	3,7		
5. Hypertenzia II (160-179 or 100-109)	abs.	0	0	0	5	8	19	16	13	61		
	rel.	0	0	0	5,3	8,5	14,7	17,8	20	12		
	+-%	0	0	0	4,5	5,6	6,1	7,9	9,7	2,8		
6. Hypertenzia III (>179 or >109)	abs.	0	0	0	2	4	4	9	9	28		
	rel.	0	0	0	2,1	4,3	3,1	10	13,8	5,5		
	+-%	0	0	0	2,9	4,1	3	6,2	8,4	2		
S P O L U	abs.	6	6	25	95	94	129	90	65	510		
HYPERTENZIA	abs.	0	1	3	22	36	56	50	42	210		
	rel.	0	16,7	12	23,2	38,3	43,4	55,6	64,6	41,2		
	+-%	0	29,8	12,7	8,5	9,8	8,6	10,3	11,6	4,3		

tab. č. 10b

Ženy	Počet klientov vo vekových skupinách:										Spolu
	0-14	15-19	20-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65 a viac			
1. Optimálny (<120 and <80)	abs.	4	9	31	121	121	79	29	7	401	
	rel.	80	56,3	62	46,2	36	20,5	14	7,5	29,6	
	+-%	35,1	24,3	13,5	6	5,1	4	4,7	5,4	2,4	
2. Normálny (120-129 or 80-84)	abs.	0	6	14	84	86	85	45	8	328	
	rel.	0	37,5	28	32,1	25,6	22	21,7	8,6	24,2	
	+-%	0	23,7	12,4	5,7	4,7	4,1	5,6	5,7	2,3	
3. Vyšší normálny (130-139 or 85-89)	abs.	1	1	1	29	53	70	30	15	200	
	rel.	20	6,3	2	11,1	15,8	18,1	14,5	16,1	14,8	
	+-%	35,1	11,9	3,9	3,8	3,9	3,8	4,8	7,5	1,9	
4. Hypertenzia I (140-159 or 90-99)	abs.	0	0	2	22	62	108	71	34	299	
	rel.	0	0	4	8,4	18,5	28	34,3	36,6	22,1	
	+-%	0	0	5,4	3,4	4,1	4,5	6,5	9,8	2,2	
5. Hypertenzia II (160-179 or 100-109)	abs.	0	0	2	5	12	36	27	16	98	
	rel.	0	0	4	1,9	3,6	9,3	13	17,2	7,2	
	+-%	0	0	5,4	1,7	2	2,9	4,6	7,7	1,4	
HYPERTENZIA III (>179 or >109)	abs.	0	0	0	1	2	8	5	13	29	
	rel.	0	0	0	0,4	0,6	2,1	2,4	14	2,1	
	+-%	0	0	0	0,7	0,8	1,4	2,1	7	0,8	
SPOLU	abs.	5	16	50	262	336	386	207	93	1355	
	abs.	0	0	4	28	76	152	103	63	426	
	rel.	0	0	8	10,7	22,6	39,4	49,8	67,7	31,4	
HYPERTENZIA	+-%	0	0	7,5	3,7	4,5	4,9	6,8	9,5	2,5	
	abs	11	22	75	357	430	515	297	158	1865	
	abs	11	22	75	357	430	515	297	158	1865	

Výsledky hodnotenia skríningu tlaku krvi u opakovane vyšetrených klientov za obdobie od 1.1.2007 do 31.12.2007

RÚVZ trenčiansky kraj tab. č. 11a

Muži	Počet klientov vo vekových skupinách:										Spolu
	0-14	15-19	20-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65 a viac			
1. Optimálny (<120 and <80)	abs.	0	0	3	1	3	4	4	5	20	
	rel.	0	0	37,5	12,5	16,7	10,5	10,5	8,1	11,6	
	+-%	0	0	33,5	22,9	17,2	9,8	9,8	6,8	4,8	
2. Normálny (120-129 or 80-84)	abs.	0	0	5	1	4	10	7	5	32	
	rel.	0	0	62,5	12,5	22,2	26,3	18,4	8,1	18,5	
	+-%	0	0	33,5	22,9	19,2	14	12,3	6,8	5,8	
3. Vyšší normálny (130-139 or 85-89)	abs.	0	0	0	1	0	4	7	14	26	
	rel.	0	0	0	12,5	0	10,5	18,4	22,6	15	
	+-%	0	0	0	22,9	0	9,8	12,3	10,4	5,3	
4. Hypertenzia I (140-159 or 90-99)	abs.	0	1	0	2	4	13	12	26	58	
	rel.	0	100	0	25	22,2	34,2	31,6	41,9	33,5	
	+-%	0	0	0	30	19,2	15,1	14,8	12,3	7	
5. Hypertenzia II (160-179 or 100-109)	abs.	0	0	0	3	7	6	6	11	33	
	rel.	0	0	0	37,5	38,9	15,8	15,8	17,7	19,1	
	+-%	0	0	0	33,5	22,5	11,6	11,6	9,5	5,9	
HYPERTENZIA III (>179 or >109)	abs.	0	0	0	0	0	1	2	1	4	
	rel.	0	0	0	0	0	2,6	5,3	1,6	2,3	
	+-%	0	0	0	0	0	5,1	7,1	3,1	2,2	
S P O L U	abs.	0	1	8	8	18	38	38	62	173	
HYPERTENZIA	abs.	0	1	0	5	11	20	20	38	95	
	rel.	0	100	0	62,5	61,1	52,6	52,6	61,3	54,9	
	+-%	0	0	0	33,5	22,5	15,9	15,9	12,1	7,4	

Tab.č.11b

Ženy	Počet klientov vo vekových skupinách:										Spolu	
	0-14	15-19	20-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65 a viac				
1. Optimálny (<120 and <80)	abs.	1	2	5	8	18	18	18	7	77		
	rel.	100	100	62,5	53,3	40,9	26,9	18,2	7,1	23		
	+-%	0	0	33,5	25,2	14,5	10,6	7,6	5	4,5		
2. Normálny (120-129 or 80-84)	abs.	0	0	3	5	16	22	23	22	91		
	rel.	0	0	37,5	33,3	36,4	32,8	23,2	22,2	27,2		
	+-%	0	0	33,5	23,9	14,2	11,2	8,3	8,2	4,8		
3. Vyšší normálny (130-139 or 85-89)	abs.	0	0	0	1	3	8	23	15	50		
	rel.	0	0	0	6,7	6,8	11,9	23,2	15,2	14,9		
	+-%	0	0	0	12,6	7,4	7,8	8,3	7,1	3,8		
4. Hypertenzia I (140-159 or 90-99)	abs.	0	0	0	1	5	11	24	32	73		
	rel.	0	0	0	6,7	11,4	16,4	24,2	32,3	21,8		
	+-%	0	0	0	12,6	9,4	8,9	8,4	9,2	4,4		
5. Hypertenzia II (160-179 or 100-109)	abs.	0	0	0	0	2	6	9	15	32		
	rel.	0	0	0	0	4,5	9	9,1	15,2	9,6		
	+-%	0	0	0	0	6,2	6,8	5,7	7,1	3,1		
HYPERTENZIA III (>179 or >109)	abs.	0	0	0	0	0	2	2	8	12		
	rel.	0	0	0	0	0	3	2	8,1	3,6		
	+-%	0	0	0	0	0	4,1	2,8	5,4	2		
S P O L U	abs.	1	2	8	15	44	67	99	99	335		
	abs.	0	0	0	1	7	19	35	55	117		
	rel.	0	0	0	6,7	15,9	28,4	35,4	55,6	34,9		
HYPERTENZIA	abs.	0	0	0	12,6	10,8	10,8	9,4	9,8	5,1		
	rel.	0	0	0	12,6	10,8	10,8	9,4	9,8	5,1		
	+-%	0	0	0	12,6	10,8	10,8	9,4	9,8	5,1		
CELKOM	abs.	1	3	16	23	62	105	137	161	508		
	abs.	0	0	0	1	7	19	35	55	117		
	rel.	0	0	0	6,7	15,9	28,4	35,4	55,6	34,9		
CELKOM	abs.	0	0	0	12,6	10,8	10,8	9,4	9,8	5,1		
	rel.	0	0	0	12,6	10,8	10,8	9,4	9,8	5,1		
	+-%	0	0	0	12,6	10,8	10,8	9,4	9,8	5,1		

Pokračovanie tab. č. 12a														
<i>Spolu</i>	Nezmenené	Rel	49,6	52,7	28,4	54,6	42,9	28,7	29,9	26	16,3	16,4	87,3	77,1
		+-%	4,4	4,9	4,5	4,4	4,4	6,6	6,7	6,4	5,4	5,5	3,1	4,2
		Abs	131	77	132	96	116	60	56	69	86	77	38	78
	Nárast	Rel	26,5	19,7	34,1	19,4	23,4	33,1	31,6	38,1	48,3	43,5	8,4	20,5
		+-%	3,9	3,9	4,7	3,5	3,7	6,9	6,9	7,1	7,3	7,3	2,6	4,1
	Celkom	100%	494	391	387	496	496	181	177	181	178	177	450	380

pre skupiny klientov so zvýšenými hodnotami ukazovateľov prvých vyšetrení

tab. č. 12b

Dynamika		Cholesterol	Glukóza	Triglyceridy	TK-S	TK-D	HDL	LDL	TC/HDL	TG/HDL	LDL/HDL	BMI	WHR	
Muži	Abs	32	28	18	30	23	10	7	11	16	11	2	0	
	Rel	34,4	71,8	66,7	50,8	39	40	35	40	66,7	55	2,3	0	
	+-%	9,7	14,1	17,8	12,8	12,4	19,2	20,9	18,5	18,9	21,8	3,2	0	
	Abs	49	7	4	23	31	4	10	4	0	1	82	28	
	Rel	52,7	17,9	14,8	39	52,5	16	50	14,8	0	5	95,3	75,7	
	+-%	10,1	12	13,4	12,4	12,7	14,4	21,9	13,4	0	0	9,6	4,5	13,8
	Abs	12	4	5	6	5	11	3	12	8	8	2	2	9
	Rel	12,9	10,3	18,5	10,2	8,5	44	15	44,4	33,3	33,3	40	2,3	24,3
	+-%	6,8	9,5	14,7	7,7	7,1	19,5	15,6	18,7	18,9	18,9	21,5	3,2	13,8
	100%	93	39	27	59	59	25	20	20	27	24	20	86	37
Ženy	Abs	58	30	25	43	57	13	14	19	16	12	14	6	
	Rel	29,6	69,8	65,8	46,7	55,9	34,2	51,9	43,2	50	60	10	4	
	+-%	6,4	13,7	15,1	10,2	9,6	15,1	18,8	14,6	17,3	21,5	5	3,2	
	Abs	106	12	6	40	33	9	9	15	8	1	109	119	
	Rel	54,1	27,9	15,8	43,5	32,4	23,7	33,3	34,1	25	5	77,9	79,9	
	+-%	7	13,4	11,6	10,1	9,1	13,5	17,8	14	15	15	6,9	6,4	
	Abs	32	1	7	9	12	16	4	10	8	8	17	24	
	Rel	16,3	2,3	18,4	9,8	11,8	42,1	14,8	22,7	25	25	35	12,1	16,1
	+-%	5,2	4,5	12,3	6,1	6,3	15,7	13,4	12,4	15	15	20,9	5,4	5,9
	100%	196	43	38	92	102	38	27	44	44	32	20	140	149
Abs	90	58	43	73	80	23	21	30	30	32	32	16	6	

Pokračovanie tab. č. 12b														
	Pokles	Rel	31,1	70,7	66,2	48,3	49,7	36,5	44,7	42,3	57,1	80	7,1	3,2
		+-%	5,3	9,8	11,5	8	7,7	11,9	14,2	11,5	13	12,4	3,3	2,5
		Abs	155	19	10	63	64	13	19	19	8	2	191	147
	Nezmenené	Rel	53,6	23,2	15,4	41,7	39,8	20,6	40,4	26,8	14,3	5	84,5	79
		+-%	5,7	9,1	8,8	7,9	7,6	10	14	10,3	9,2	6,8	4,7	5,9
		Abs	44	5	12	15	17	27	7	22	16	15	19	33
	Nárast	Rel	15,2	6,1	18,5	9,9	10,6	42,9	14,9	31	28,6	37,5	8,4	17,7
		+-%	4,1	5,2	9,4	4,8	4,7	12,2	10,2	10,8	11,8	15	3,6	5,5
	Celkom	100%	289	82	65	151	161	63	47	71	56	40	226	186

**Personálne obsadenie Odboru (oddelenia) podpory zdravia a Poradenského centra
ochrany a podpory zdravia**

RÚVZ Prešovský kraj

tab. č. 1

Pracovníci	Odbornosť - kvalifikácia (atestácia)	prac. miesta úväzok	Počet osôb
Lekár - ved. odboru		2,7	4
Lekár - metodológ		0,2	1
Iný vysokoškolák I. stupňa		1	1
Iný vysokoškolák II. stupňa		3,4	9
DAHE		0,2	1
AHE		3,2	5
Iný zdravotnícky pracovník		3	6
Iný nezdravotnícky pracovník		1	1
S P O L U		14,7	28

Intervenčné a zdravotno-výchovné aktivity Odboru podpory zdravia

**RÚVZ Prešovský kraj
tab. č. 2**

Číslo riadku	N á z o v a k t i v i t y	Počet aktivít	Cieľové skupiny			Iné
			Deti a mládež	Produktívny vek	Poproduktívny vek	
1.	Prioritné celospoločenské intervenčné a zdravotno - výchovné aktivity Odboru podpory zdravia	336 1349	58 207	128 957	11 143	139 42
	- zvýšenie pohybovej aktivity					
	- ozdravovanie výživy					
	- podpora nefajčiara a abstinencia	412	209	131	3	69
	- prevencia drogových závislostí	300	223	49	0	28
	- výchova k partnerstvu , rodičovstvu manžel. a prevencia pohl. chorôb HIV, AIDS	318	146	103	0	69
	- znižovanie krvného tlaku nemedikamentózne	557	7	368	111	71
SPOLU		3272	850	1736	268	418
2.	Zdravotno-výchovné akcie pre obyvateľov a osobitných zameraní na témy a termíny podľa kalendára SZO	296	132	52	6	106
3.	Regionálne intervenčné a informačné zdravotno-výchovné aktivity	155	33	30	0	92
4.	Školenia a odborné semináre	64	0	56	0	8
	- lektorov - laikov	52	2	50	0	0
5.	Práca a spolupráca na výskumných a prieskumných úlohách	279	55	20	0	204
6.	Aktivity v hromadných označovacích prostriedkoch	364	0	13	0	351
7.	Spolupráca s orgánmi, organizáciami, nadáciami, atď	587	165	202	22	198
8.	Správy , rozbor pre orgány štátnej správy	79	3	53	0	23
9.	Iné aktivity podľa cieľových skupín	332	77	48	0	207
SPOLU		2208	467	524	28	1089

Návštevnosť základnej poradne za obdobie od 1.1.2007 do 31.12.2007

RÚVZ Prešovský kraj
tab. č. 3

Základné - prvé vyšetrenie

VEKOVÁ SKUPINA	MUŽI			ŽENY			SPOLU		
	Abs.	%	+ - [%]	Abs.	%	+ - [%]	Abs.	%	+ - [%]
0-14	6	0,5	0,4	19	1,1	0,5	25	0,9	0,3
15-19	76	6,4	1,4	100	6,0	1,1	176	6,2	0,9
20-24	89	7,5	1,5	139	8,4	1,3	228	8,0	1,0
25-34	185	15,5	2,1	328	19,7	1,9	513	18,0	1,4
35-44	223	18,7	2,2	331	19,9	1,9	554	19,4	1,5
45-54	270	22,7	2,4	359	21,6	2,0	629	22,1	1,5
55-64	212	17,8	2,2	235	14,1	1,7	447	15,7	1,3
65 a viac	130	10,9	1,8	150	9,0	1,4	280	9,8	1,1
SPOLU :	1191	100,0		1661	100,0		2852	100,0	

Kontrolné vyšetrenie

VEKOVÁ SKUPINA	MUŽI			ŽENY			SPOLU		
	Abs.	%	+ - [%]	Abs.	%	+ - [%]	Abs.	%	+ - [%]
0-14	3	0,7	0,8	2	0,2	0,3	5	0,3	0,3
15-19	1	0,2	0,4	1	0,1	0,2	2	0,1	0,2
20-24	6	1,3	1,1	13	1,3	0,7	19	1,3	0,6
25-34	34	7,5	2,4	81	8,1	1,7	115	7,9	1,4
35-44	74	16,4	3,4	152	15,2	2,2	226	15,6	1,9
45-54	121	26,8	4,1	321	32,0	2,9	442	30,4	2,4
55-64	91	20,2	3,7	233	23,3	2,6	324	22,3	2,1
65 a viac	121	26,8	4,1	199	19,9	2,5	320	22,0	2,1
SPOLU :	451	100,0		1002	100,0		1453	100,0	

Počet štandardných vyšetrení u klientov, ktorým sa vyšetrilo riziko kardiovaskulárnych chorôb za obdobie od 1.1.2007 do 31.12.2007

RÚVZ Prešovský kraj
tab. č. 4

Základné - prvé vyšetrenie

Veková skupina	MUŽI			ŽENY			SPOLU		
	Abs.	%	+ [%]	Abs.	%	+ [%]	Abs.	%	+ [%]
0 -14	1	0,1	0,2	4	0,3	0,3	5	0,2	0,2
15-19	75	7,6	1,7	98	7,0	1,3	173	7,3	1,0
20-24	84	8,5	1,7	131	9,4	1,5	215	9,0	1,2
25-34	160	16,2	2,3	277	19,9	2,1	437	18,4	1,6
35-44	189	19,2	2,5	278	20,0	2,1	467	19,6	1,6
45-54	213	21,6	2,6	300	21,5	2,2	513	21,6	1,7
55-64	166	16,9	2,3	196	14,1	1,8	362	15,2	1,4
65 a viac	97	9,8	1,9	109	7,8	1,4	206	8,7	1,1
SPOLU:	985	100,0		1393	100,0		2378	100,0	

Kontrolné vyšetrenie

Veková skupina	MUŽI			ŽENY			SPOLU		
	Abs.	%	+ [%]	Abs.	%	+ [%]	Abs.	%	+ [%]
0 -14	1	0,3	0,5	1	0,1	0,2	2	0,2	0,2
15-19	1	0,3	0,5	1	0,1	0,2	2	0,2	0,2
20-24	5	1,4	1,2	10	1,2	0,8	15	1,3	0,6
25-34	33	8,9	2,9	70	8,6	1,9	103	8,7	1,6
35-44	62	16,8	3,8	119	14,5	2,4	181	15,2	2,0
45-54	102	27,6	4,6	246	30,1	3,1	348	29,3	2,6
55-64	70	18,9	4,0	197	24,1	2,9	267	22,5	2,4
65 a viac	96	25,9	4,5	174	21,3	2,8	270	22,7	2,4
SPOLU:	370	100,0		818	100,0		1188	100,0	

Spektrum klientov vo veku od 0 do 99 rokov vyšetrených v poradni zdravia za obdobie od 1.1.2007 do 31.12.2007

RÚVZ Prešovský kraj
tab. č. 5

Vzdelanie	MUŽI			ŽENY			SPOLU		
	Abs.	%	+ [-%]	Abs.	%	+ [-%]	Abs.	%	+ [-%]
Základné	386	24,8	2,1	571	22,8	1,6	957	23,6	1,6
Učňovské	228	14,6	1,8	259	10,3	1,2	487	12,0	1,2
Stredoškolské s maturitou	434	27,9	2,2	979	39,1	1,9	1413	34,8	1,9
Vysokoškolské	268	17,2	1,9	409	16,3	1,4	677	16,7	1,4
Neregistrované	242	15,5	1,8	286	11,4	1,2	528	13,0	1,2
SPOLU:	1558	100,0		2504	100,0		4062	100,0	

pokračovanie tab. č. 6

	do 14		15 – 19		20 – 24		25 – 34		35 – 44		45 – 54		55 – 64		65 +		Spolu	
	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž		
Poradňa ochrany a podpory zdravia pri práci	Počet klientov novo evidovaných v sledovanom roku						13	7	7	5	12	2					46	
	celkový počet klientov, ktorým bolo poskytnuté odborné poradenstvo v sledovanom roku						17	12	31	6	21	4						91
	Počet návštev						17	12	31	6	21	4					91	
Poradňa nefarmakolog. ovplyvňovania TK	Počet klientov novo evidovaných v sledovanom roku						5	4	8	10	39	42	37	52	30	34	261	
	celkový počet klientov, ktorým bolo poskytnuté odborné poradenstvo v sledovanom roku						5	4	8	11	39	42	39	54	33	35	270	
	Počet návštev						5	4	8	12	39	58	57	57	38	36	314	
Poradňa proti drogová a HIV/AIDS	Počet klientov novo evidovaných v sledovanom roku				1	2	5	3	13	0	1	4					32	
	celkový počet klientov, ktorým bolo poskytnuté odborné poradenstvo v sledovanom roku				1	2	7	6	7	13	0	2	4					47
	Počet návštev				1	2	7	6	7	5	6	4					40	
Poradňa pre HbsAg pozitívne rodiny	Počet klientov novo evidovaných v sledovanom roku						5	1	5	1	0	1					13	
	celkový počet klientov, ktorým bolo poskytnuté odborné poradenstvo v sledovanom roku		2	0	1	0	2	18	0	8	1	1	2	1	0	0	2	39
	Počet návštev		2	0	1	0	2	7	0	4	1	1	2	1	0	0	2	24
Poradňa pre tehotné a dojčiacie matky	Počet klientov novo evidovaných v sledovanom roku						28		60	1							89	
	celkový počet klientov, ktorým bolo poskytnuté odborné poradenstvo v sledovanom roku						28		60	1								89
	Počet návštev						28		60	1							89	

Prehľad o počte výkonov v Poradenskom centre ochrany a podpory zdravia za rok 2007

RÚVZ Prešovský kraj tab. č. 7

Poradňa	Výkon	Počet výkonov	Spolu	
Základná poradňa	Založenie karty klienta pre TZS	2971	46725	
	Anamnéza	3838		
	Antropometrické meranie (výška, hmotnosť, obvod pásu, obvod bokov)*	4309		
	Meranie TK, P *?	5556		
	Biochemické vyšetrenie ***	16628		
	Vyšetrenie % tuku (Bodystat, Kaliper, Omron)	3384		
	Vyšetrenie	Smokerlyzerom		219
		Spirometrom		33
	Vyplnenie Dotazníka celkovej životnej pohody	893		
	Stanovenie rizikového skóre KVCH podľa TZS	3803		
	Odborné poradenstvo	4478		
	Odporúčanie do siete zdrav. Zariadení	586		
Iné	27			
Poradňa zdravej výživy	Založenie karty klienta	489	3098	
	Vyplnenie dotazníka o stravovacích zvyklostiach	781		
	Zadanie údajov do príslušného software pre OHV	860		
	Odborné poradenstvo	616		
	Iné	352		
Poradňa odvykania od fajčenia	Meranie TK a pulzu	41	472	
	Meranie spirometrom	0		
	Meranie smokerlyzerom	208		
	Odborné poradenstvo	127		
	Iné	96		
Poradňa optimalizovania pohybovej aktivity	Založenie karty klienta	182	1057	
	Vyšetrenie funkčnej zdatnosti, výkonnosti	22		
	Meranie spirometrom	18		
	Vyšetrenie % tuku (Bodystat, Kaliper, Omron)	188		
	Antropometria	218		
	Pohybová inštrukcia	204		
	Odborné poradenstvo	219		
Iné	6			
Poradňa podpory psychického zdravia	Založenie karty klienta			
	Psychologické vyšetrenie			
	Anonymné odborné poradenstvo			
	Odporúčanie do siete zdrav. Zariadení			
Poradňa pre deti a mládež	Založenie karty klienta	52	104	
	Odborné poradenstvo	52		
	Odporúčanie do siete zdrav. Zariadení			
	Iné			
Poradňa ochrany a podpory zdravia pri práci	Založenie karty klienta		91	
	Vyšetrenie pracovného rizika			
	Odborné poradenstvo	91		
	Odporúčanie do siete zdrav. Zariadení			
Poradňa nefarmakologického ovplyvňovania TK	Založenie karty klienta	261	1174	
	Meranie TK, P *?	314		
	Anamnéza	261		
	Odborné poradenstvo	314		
	Odporúčanie do siete zdrav. zariadení	24		
Celkom			52721	

Výsledky biochemických vyšetrení prvýkrát vyšetrených klientov v poradni zdravia za obdobie od 1.1.2007 do 31.12.2007

RÚVZ Prešovský kraj
tab. č. 8a

Muži

Tab. č. 8a

Veková skupina	Cholesterol		Glukóza		Triglyceridy		HDL		LDL		TC / HDL		TG / HDL		LDL / HDL		BMI		WHR		
	N	Z	N	Z	N	Z	N	Z	N	Z	N	Z	N	Z	N	Z	N	Z	N	Z	
0-14	abs.	3	2	4	1	2	0	0	2	0	2	0	2	0	2	0	2	2	2	0	0
	rel.	0,4	0,4	0,5	0,4	0,3	0,0	0,0	0,3	0,0	0,3	0,0	0,3	0,0	0,3	0,0	0,3	0,5	0,3	0,3	0,0
	+-%	0,5	0,6	0,4	0,9	0,3	0,0	0,0	0,5	0,0	0,4	0,0	0,4	0,0	0,4	0,0	0,4	0,6	0,4	0,4	0,0
15-19	abs.	74	2	74	2	75	1	44	32	74	2	64	12	58	18	72	4	67	9	76	0
	rel.	10,8	0,4	8,4	0,9	9,4	0,4	7,4	7,6	9,8	0,9	10,4	3,0	10,1	4,2	9,5	1,7	15,4	1,4	11,0	0,0
	+-%	2,3	0,6	1,8	1,2	2,0	0,9	2,1	2,5	2,1	1,2	2,4	1,7	2,5	1,9	2,1	1,7	3,4	0,9	2,3	0,0
20-24	abs.	75	13	77	7	77	7	39	45	77	6	62	22	61	23	73	10	61	24	82	3
	rel.	10,9	2,7	8,8	3,1	9,7	3,1	6,6	10,6	10,2	2,6	10,1	5,5	10,6	5,3	9,6	4,3	14,1	3,6	11,8	0,9
	+-%	2,3	1,5	1,9	2,2	2,1	2,3	2,0	2,9	2,2	2,0	2,4	2,2	2,5	2,1	2,1	2,6	3,3	1,4	2,4	1,0
25-34	abs.	134	47	159	14	131	35	91	71	135	25	112	50	104	57	124	36	86	87	133	35
	rel.	19,5	9,8	18,1	6,2	16,5	15,6	15,3	16,8	17,9	10,7	18,2	12,4	18,0	13,3	16,4	15,5	19,8	13,2	19,2	10,4
	+-%	3,0	2,7	2,5	3,1	2,6	4,7	2,9	3,6	2,7	4,0	3,0	3,2	3,1	3,2	2,6	4,7	3,8	2,6	2,9	3,3
35-44	abs.	128	92	179	34	146	53	114	82	145	47	111	85	106	89	143	49	78	132	145	54
	rel.	18,7	19,2	20,4	15,0	18,3	23,6	19,2	19,4	19,2	20,2	18,0	21,1	18,4	20,7	18,9	21,1	18,0	20,0	20,9	16,1
	+-%	2,9	3,5	2,7	4,6	2,7	5,5	3,2	3,8	2,8	5,2	3,0	4,0	3,2	3,8	2,8	5,3	3,6	3,1	3,0	3,9
45-54	abs.	116	152	180	66	148	71	128	93	141	68	107	114	100	117	144	65	74	170	139	87
	rel.	16,9	31,7	20,5	29,1	18,6	31,6	21,5	22,0	18,7	29,2	17,4	28,4	17,3	27,2	19,0	28,0	17,1	25,8	20,1	25,9
	+-%	2,8	4,2	2,7	5,9	2,7	6,1	3,3	3,9	2,8	5,8	3,0	4,4	3,1	4,2	2,8	5,8	3,5	3,3	3,0	4,7
55-64	abs.	92	111	124	65	134	38	105	68	111	57	94	79	89	82	122	46	37	151	79	94
	rel.	13,4	23,2	14,1	28,6	16,8	16,9	17,6	16,1	14,7	24,5	15,3	19,7	15,4	19,1	16,1	19,8	8,5	22,9	11,4	28,0
	+-%	2,6	3,8	2,3	5,9	2,6	4,9	3,1	3,5	2,5	5,5	2,8	3,9	2,9	3,7	2,6	5,1	2,6	3,2	2,4	4,8
65 a viac	abs.	64	60	82	38	83	20	72	32	71	28	64	40	57	44	77	22	29	84	37	63
	rel.	9,3	12,5	9,3	16,7	10,4	8,9	12,1	7,6	9,4	12,0	10,4	10,0	9,9	10,2	10,2	9,5	6,7	12,7	5,3	18,8
	+-%	2,2	3,0	1,9	4,9	2,1	3,7	2,6	2,5	2,1	4,2	2,4	2,9	2,4	2,9	2,2	3,8	2,3	2,5	1,7	4,2
SPOLU: 100 %	686	479	879	227	796	225	595	423	756	233	616	402	577	430	757	232	434	659	693	336	336

Ženy

pokračovanie tab. 8b

Veková skupina	Cholesterol		Glukóza		Triglyceridy		HDL		LDL		TC / HDL		TG / HDL		LDL / HDL		BMI		WHR		
	N	Z	N	Z	N	Z	N	Z	N	Z	N	Z	N	Z	N	Z	N	Z	N	Z	
0-14	abs.	8	9	10	8	4	1	4	2	4	1	4	2	4	1	4	1	5	8	0	4
	rel.	0,8	1,3	0,7	3,2	0,3	0,5	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,3	0,3	0,6	0,6	1,0	0,0	0,5
	+-%	0,6	0,9	0,4	2,2	0,3	0,9	0,4	0,5	0,3	0,7	0,4	0,5	0,4	0,5	0,3	1,2	0,6	0,7	0,0	0,5
15-19	abs.	95	5	89	11	97	1	67	31	98	0	91	7	96	2	98	0	87	12	90	9
	rel.	9,9	0,7	6,4	4,5	7,9	0,5	7,3	5,8	8,6	0,0	9,8	1,3	9,2	0,5	7,8	0,0	11,3	1,5	13,0	1,1
	+-%	1,9	0,6	1,3	2,6	1,5	0,9	1,7	2,0	1,6	0,0	1,9	1,0	1,8	0,7	1,5	0,0	2,2	0,8	2,5	0,7
20-24	abs.	119	19	128	9	127	7	88	46	126	8	111	23	111	23	129	5	100	38	99	36
	rel.	12,4	2,8	9,3	3,6	10,3	3,4	9,6	8,6	11,1	2,8	12,0	4,4	10,7	6,0	10,3	3,1	12,9	4,6	14,3	4,6
	+-%	2,1	1,2	1,5	2,3	1,7	2,5	1,9	2,4	1,8	1,9	2,1	1,8	1,9	2,4	1,7	2,7	2,4	1,4	2,6	1,5
25-34	abs.	258	68	300	25	276	14	199	87	264	19	228	58	249	34	269	14	219	101	200	100
	rel.	26,9	10,0	21,7	10,1	22,5	6,7	21,8	16,3	23,2	6,8	24,6	11,1	24,0	8,9	21,4	8,6	28,3	12,3	28,9	12,7
	+-%	2,8	2,2	2,2	3,8	2,3	3,4	2,7	3,1	2,5	2,9	2,8	2,7	2,6	2,8	2,3	4,3	3,2	2,2	3,4	2,3
35-44	abs.	201	128	282	43	248	35	170	115	233	48	179	106	208	74	249	32	160	166	149	154
	rel.	21,0	18,7	20,4	17,4	20,2	16,8	18,6	21,5	20,5	17,1	19,4	20,3	20,0	19,3	19,8	19,8	20,7	20,2	21,6	19,5
	+-%	2,6	2,9	2,1	4,7	2,2	5,1	2,5	3,5	2,3	4,4	2,5	3,5	2,4	3,9	2,2	6,1	2,9	2,7	3,1	2,8
45-54	abs.	147	211	298	55	246	65	197	114	219	87	165	146	199	107	255	51	128	219	108	219
	rel.	15,3	30,9	21,6	22,3	20,0	31,3	21,6	21,3	19,2	31,0	17,8	28,0	19,2	27,9	20,3	31,5	16,6	26,6	15,6	27,8
	+-%	2,3	3,5	2,2	5,2	2,2	6,3	2,7	3,5	2,3	5,4	2,5	3,9	2,4	4,5	2,2	7,2	2,6	3,0	2,7	3,1
55-64	abs.	80	150	171	55	143	57	118	90	120	80	96	112	108	92	160	40	44	177	30	171
	rel.	8,4	22,0	12,4	22,3	11,6	27,4	12,9	16,8	10,5	28,5	10,4	21,5	10,4	24,0	12,7	24,7	5,7	21,5	4,3	21,7
	+-%	1,8	3,1	1,7	5,2	1,8	6,1	2,2	3,2	1,8	5,3	2,0	3,5	1,9	4,3	1,8	6,6	1,6	2,8	1,5	2,9
65 a viac	abs.	50	93	103	41	88	28	69	50	75	38	51	68	64	51	94	19	30	101	15	95
	rel.	5,2	13,6	7,5	15,6	7,2	13,5	7,6	9,3	6,6	13,5	5,5	13,0	6,2	13,3	7,5	11,7	3,9	12,3	2,2	12,1
	+-%	1,4	2,6	1,4	4,6	1,4	4,6	1,7	2,5	1,4	4,0	1,5	2,9	1,5	3,4	1,5	5,0	1,4	2,2	1,1	2,3
SPOLU: 100 %		958	683	1381	247	1229	208	912	535	1139	281	925	522	1039	384	1258	162	773	822	691	788

RÚVZ Prešovský kraj

tab. č. 9a

Muži

Veková skupina	Cholesterol		Glukóza		Triglyceridy		HDL		LDL		TC / HDL		TG / HDL		LDL / HDL		BMI		WHR	
	N	Z	N	Z	N	Z	N	Z	N	Z	N	Z	N	Z	N	Z	N	Z	N	Z
0-14	abs.	1	1	2	2	0	2	0	1	1	2	0	2	0	2	0	0	2	0	2
	rel.	0,5	0,3	1,7	0,6	0,0	0,8	0,0	0,3	0,9	0,9	0,0	0,8	0,0	0,7	0,0	0,0	0,7	0,0	1,5
	+-%	0,9	0,6	2,3	0,8	0,0	1,1	0,0	0,6	1,7	1,2	0,0	1,2	0,0	0,9	0,0	0,0	0,9	0,0	2,1
15-19	abs.	1	1	0	1	0	0	1	1	0	1	0	1	0	1	0	1	0	1	0
	rel.	0,5	0,3	0,0	0,3	0,0	0,0	0,6	0,3	0,0	0,4	0,0	0,4	0,0	0,3	0,0	0,8	0,0	0,4	0,0
	+-%	0,9	0,6	0,0	0,6	0,0	1,1	0,0	0,6	0,0	0,8	0,0	0,8	0,0	0,7	0,0	1,7	0,0	0,7	0,0
20-24	abs.	6	6	0	6	0	2	3	5	0	5	0	1	4	5	0	5	1	6	0
	rel.	2,8	1,8	0,0	1,8	0,0	0,8	1,7	1,7	0,0	2,2	0,0	0,4	2,2	1,7	0,0	4,2	0,3	2,3	0,0
	+-%	2,2	1,5	0,0	1,4	0,0	1,1	1,9	1,4	0,0	1,9	0,0	0,8	2,1	1,5	0,0	3,6	0,7	1,8	0,0
25-34	abs.	26	32	2	30	4	24	10	29	5	25	9	26	8	29	5	21	13	29	4
	rel.	12,0	9,8	1,7	9,1	4,3	9,8	5,6	9,6	4,3	10,8	4,7	10,9	4,4	9,7	4,2	17,8	4,4	11,1	3,0
	+-%	4,3	3,2	2,3	3,1	4,1	3,7	3,4	3,3	3,7	4,0	3,0	4,0	3,0	3,4	3,6	6,9	2,3	3,8	2,9
35-44	abs.	30	42	11	48	24	41	30	43	27	30	41	38	33	44	26	17	52	47	20
	rel.	13,8	19,3	9,3	14,5	25,5	16,7	16,9	14,2	23,3	13,0	21,4	16,0	18,0	14,7	21,8	14,4	17,5	17,9	15,2
	+-%	4,6	4,2	5,2	3,8	8,8	4,7	5,5	3,9	7,7	4,3	5,8	4,7	5,6	4,0	7,4	6,3	4,3	4,6	6,1
45-54	abs.	51	67	29	85	28	68	45	76	36	62	51	62	50	81	31	28	84	80	28
	rel.	23,5	30,7	24,6	25,7	29,8	27,8	25,3	25,2	31,0	26,8	26,6	26,1	27,3	27,1	26,1	23,7	28,3	30,5	21,2
	+-%	5,6	4,8	7,8	4,7	9,2	5,6	6,4	4,9	8,4	5,7	6,2	5,6	6,5	5,0	7,9	7,7	5,1	5,6	7,0
55-64	Abs.	37	50	30	64	20	43	42	58	24	42	43	41	43	58	24	22	61	47	30
	rel.	17,1	22,9	25,4	19,3	21,3	17,6	23,6	19,2	20,7	18,2	22,4	17,2	23,5	19,4	20,2	18,6	20,5	17,9	22,7
	+-%	5,0	4,2	7,9	4,3	8,3	4,8	6,2	4,4	7,4	5,0	5,9	4,8	6,1	4,5	7,2	7,0	4,6	4,6	7,1
65 a viac	abs.	65	50	44	95	18	65	47	89	23	64	48	67	45	79	33	24	84	52	48
	rel.	30,0	22,9	37,3	28,7	19,1	26,5	26,4	29,5	19,8	27,7	25,0	28,2	24,6	26,4	27,7	20,3	28,3	19,8	36,4
	+-%	6,1	5,6	8,7	4,9	8,0	5,5	6,5	5,1	7,3	5,8	6,1	5,7	6,2	5,0	8,0	7,3	5,1	4,8	8,2
SPOLU: 100 %		217	328	118	331	94	245	178	302	116	231	192	238	183	299	119	118	297	262	132

tab. č. 9b

Ženy

Veková skupina	Cholesterol		Glukóza		Triglyceridy		HDL		LDL		TC/HDL		TG/HDL		LDL/HDL		BMI		WHR		
	N	Z	N	Z	N	Z	N	Z	N	Z	N	Z	N	Z	N	Z	N	Z	N	Z	
0-14	abs.	0	2	0	2	0	2	0	2	0	2	0	2	0	2	0	2	0	2	0	1
	rel.	0,0	0,3	0,2	0,0	0,3	0,0	0,3	0,0	0,3	0,0	0,4	0,0	0,3	0,0	0,3	0,0	0,0	0,4	0,0	0,2
	+-%	0,0	0,5	0,3	0,0	0,4	0,0	0,4	0,0	0,4	0,0	0,5	0,0	0,4	0,0	0,4	0,0	0,0	0,5	0,0	0,4
15-19	abs.	0	1	0	1	0	1	0	1	0	1	0	1	0	1	0	1	0	1	0	0
	rel.	0,0	0,2	0,1	0,0	0,1	0,0	0,2	0,0	0,4	0,0	0,3	0,2	0,0	0,1	0,0	0,1	0,0	0,2	0,0	0,3
	+-%	0,0	0,3	0,2	0,0	0,3	0,0	0,3	0,0	0,7	0,0	0,6	0,3	0,0	0,3	0,0	0,3	0,0	0,5	0,0	0,5
20-24	abs.	11	1	13	0	10	1	5	5	10	0	9	1	9	1	10	0	9	2	9	2
	rel.	2,8	0,2	1,6	0,0	1,3	0,7	0,8	1,8	1,6	0,0	1,6	0,3	1,4	0,4	1,3	0,0	2,2	0,4	2,3	0,4
	+-%	1,6	0,3	0,9	0,0	0,8	1,4	0,7	1,6	1,0	0,0	1,0	0,6	0,9	0,8	0,8	0,0	1,4	0,5	1,5	0,6
25-34	abs.	61	19	79	0	71	5	59	18	72	3	68	9	69	7	74	1	67	11	60	14
	rel.	15,4	3,3	9,7	0,0	9,2	3,5	9,4	6,5	11,7	1,1	12,2	2,6	10,4	2,9	9,5	0,8	16,7	2,1	15,2	2,9
	+-%	3,6	1,4	2,0	0,0	2,0	3,1	2,3	2,9	2,5	1,2	2,7	1,7	2,3	2,1	2,1	1,6	3,7	1,2	3,5	1,5
35-44	abs.	80	66	136	13	121	11	95	37	115	16	96	36	105	26	123	8	94	48	88	42
	rel.	20,2	11,3	16,6	8,5	15,8	7,8	15,1	13,3	18,7	5,7	17,3	10,3	15,9	10,8	15,9	6,7	23,4	9,0	22,2	8,6
	+-%	4,0	2,6	2,6	4,4	2,6	4,4	2,8	4,0	3,1	2,7	3,1	3,2	2,8	3,9	2,6	4,5	4,1	2,4	4,1	2,5
45-54	abs.	119	193	268	39	245	40	204	80	181	100	175	109	213	70	244	37	122	170	133	146
	rel.	30,1	33,1	32,8	25,5	31,9	28,4	32,5	28,8	29,4	35,8	31,5	31,1	32,2	29,2	31,5	30,8	30,4	32,0	33,6	29,9
	+-%	4,5	3,8	3,2	6,9	3,3	7,4	3,7	5,3	3,6	5,6	3,9	4,9	3,6	5,8	3,3	8,3	4,5	4,0	4,7	4,1
55-64	abs.	62	169	182	46	173	45	154	62	126	87	116	100	147	68	176	37	68	152	73	134
	rel.	15,7	29,0	22,2	30,1	22,5	31,9	24,5	22,3	20,5	31,5	20,9	28,6	22,2	28,3	22,7	30,8	17,0	28,6	18,4	27,5
	+-%	3,6	3,7	2,9	7,3	3,0	7,7	3,4	4,9	3,2	5,4	3,4	4,7	3,2	5,7	2,9	8,3	3,7	3,8	3,8	4,0
65 a viac	abs.	63	132	137	55	145	39	108	76	110	72	90	94	115	68	145	37	40	147	32	149
	rel.	15,9	22,6	16,7	35,9	18,9	27,7	17,2	27,3	17,9	25,8	16,2	26,9	17,4	28,3	18,7	30,8	10,0	27,6	8,1	30,5
	+-%	3,6	3,4	2,6	7,6	2,8	7,4	3,0	5,2	3,0	5,1	3,1	4,6	2,9	5,7	2,7	8,3	2,9	3,8	2,7	4,1
SPOLU: 100 %	396	583	818	153	768	141	628	278	616	279	556	350	661	240	775	120	401	532	396	488	

Výsledky hodnotenia skríningu tlaku krvi u prvý raz vyšetrených klientov za obdobie od 1.1.2007 do 31.12.2007

RÚVZ Prešovský kraj
tab. č. 10a

Muži	Počet klientov vo vekových skupinách:											Spolu
	0-14	15-19	20-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65 a viac				
1. Optimálny (<120 a <80)	abs.	2	36	38	63	54	55	22	12	282		
	rel.	50,0	48,0	42,7	34,6	25,0	20,9	10,8	9,4	24,3		
	+-%	49,0	11,3	10,3	6,9	5,8	4,9	4,3	5,1	2,5		
2. Normálny (120-129 alebo 80-84)	abs.	0	24	32	66	71	75	50	9	327		
	rel.	0,0	32,0	36,0	36,3	32,9	28,5	24,5	7,1	28,2		
	+-%	0,0	10,6	10,0	7,0	6,3	5,5	5,9	4,5	2,6		
3. Vyšší normálny (130-139 alebo 85-89)	abs.	1	12	8	21	34	32	22	16	146		
	rel.	25,0	16,0	9,0	11,5	15,7	12,2	10,8	12,6	12,6		
	+-%	42,4	8,3	5,9	4,6	4,9	4,0	4,3	5,8	1,9		
4. Hypertenzia I (140-159 alebo 90-99)	abs.	1	3	10	22	40	70	66	45	257		
	rel.	25,0	4,0	11,2	12,1	18,5	26,6	32,4	35,4	22,2		
	+-%	42,4	4,4	6,6	4,7	5,2	5,3	6,4	8,3	2,4		
5. Hypertenzia II (160-179 alebo 100-109)	abs.	0	0	1	9	13	20	30	30	103		
	rel.	0,0	0,0	1,1	4,9	6,0	7,6	14,7	23,6	8,9		
	+-%	0,0	0,0	2,2	3,1	3,2	3,2	4,9	7,4	1,6		
6. Hypertenzia III (>179 alebo >109)	abs.	0	0	0	1	4	11	14	15	45		
	rel.	0,0	0,0	0,0	0,5	1,9	4,2	6,9	11,8	3,9		
	+-%	0,0	0,0	0,0	1,1	1,8	2,4	3,5	5,6	1,1		
S P O L U	abs.	4	75	89	182	216	263	204	127	1160		
HYPERTENZIA	abs.	1	3	11	32	57	101	110	90	405		
	rel.	25,0	4,0	12,4	17,6	26,4	38,4	53,9	70,9	34,9		
	+-%	42,4	4,4	6,8	5,5	5,9	5,9	6,8	7,9	2,7		

Tab. č. 10b

Ženy	Počet klientov vo vekových skupinách:											Spolu
		0-14	15-19	20-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65 a viac			
1. Optimálny (<120 a <80)	abs.	2	54	84	186	146	112	34	10	628		
	rel.	11,8	54,0	60,9	57,9	45,2	31,9	15,2	6,9	38,8		
	+-%	15,3	9,8	8,1	5,4	5,4	4,9	4,7	4,2	2,4		
2. Normálny (120-129 alebo 80-84)	abs.	2	38	37	92	92	99	51	22	433		
	rel.	11,8	38,0	26,8	28,7	28,5	28,2	22,8	15,3	26,8		
	+-%	15,3	9,5	7,4	4,9	4,9	4,7	5,5	5,9	2,2		
3. Vyšší normálny (130-139 alebo 85-89)	abs.	1	1	11	17	41	48	34	17	170		
	rel.	5,9	1,0	8,0	5,3	12,7	13,7	15,2	11,8	10,5		
	+-%	11,2	2,0	4,5	2,4	3,6	3,6	4,7	5,3	1,5		
4. Hypertenzia I (140-159 alebo 90-99)	abs.	4	6	6	19	31	61	66	40	233		
	rel.	23,5	6,0	4,3	5,9	9,6	17,4	29,5	27,8	14,4		
	+-%	20,2	4,7	3,4	2,6	3,2	4,0	6,0	7,3	1,7		
5. Hypertenzia II (160-179 alebo 100-109)	abs.	4	1	0	5	10	21	32	39	112		
	rel.	23,5	1,0	0,0	1,6	3,1	6,0	14,3	27,1	6,9		
	+-%	20,2	2,0	0,0	1,4	1,9	2,5	4,6	7,3	1,2		
HYPERTENZIA III (>179 alebo >109)	abs.	4	0	0	2	3	10	7	16	42		
	rel.	23,5	0,0	0,0	0,6	0,9	2,8	3,1	11,1	2,6		
	+-%	20,2	0,0	0,0	0,9	1,0	1,7	2,3	5,1	0,8		
S P O L U	abs.	17	100	138	321	323	351	224	144	1618		
	abs.	12	7	6	26	44	92	105	95	387		
	rel.	70,6	7,0	4,3	8,1	13,6	26,2	46,9	66,0	23,9		
HYPERTENZIA	+-%	21,7	5,0	3,4	3,0	3,7	4,6	6,5	7,7	2,1		
	Abs.	21	175	227	503	539	614	428	271	2778		

Výsledky hodnotenia skríningu tlaku krvi u opakovane vyšetrených klientov za obdobie od 1.1.2007 do 31.12.2007

RÚVZ Prešovský kraj
tab. č. 11a

Muži	Počet klientov vo vekových skupinách:											Spolu
	0-14	15-19	20-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65 a viac				
1. Optimálny (<120 a <80)	abs.	0	0	2	11	16	10	11	7			57
	rel.	0,0	0,0	33,3	35,5	27,6	10,2	15,3	7,7			15,9
	+-%	0,0	0,0	37,7	16,8	11,5	6,0	8,3	5,5			3,8
2. Normálny (120-129 alebo 80-84)	abs.	0	1	1	11	22	39	14	13			101
	rel.	0,0	100,0	16,7	35,5	37,9	39,8	19,4	14,3			28,2
	+-%	0,0	0,0	29,8	16,8	12,5	9,7	9,1	7,2			4,7
3. Vyšší normálny (130-139 alebo 85-89)	abs.	1	0	1	5	6	18	15	19			65
	rel.	100,0	0,0	16,7	16,1	10,3	18,4	20,8	20,9			18,2
	+-%	0,0	0,0	29,8	12,9	7,8	7,7	9,4	8,4			4,0
4. Hypertenzia I (140-159 alebo 90-99)	abs.	0	0	2	2	12	24	23	30			93
	rel.	0,0	0,0	33,3	6,5	20,7	24,5	31,9	33,0			26,0
	+-%	0,0	0,0	37,7	8,6	10,4	8,5	10,8	9,7			4,5
5. Hypertenzia II (160-179 alebo 100-109)	abs.	0	0	0	1	2	6	6	19			34
	rel.	0,0	0,0	0,0	3,2	3,4	6,1	8,3	20,9			9,5
	+-%	0,0	0,0	0,0	6,2	4,7	4,7	6,4	8,4			3,0
6. Hypertenzia III (> 179 alebo >109)	abs.	0	0	0	1	0	1	3	3			8
	rel.	0,0	0,0	0,0	3,2	0,0	1,0	4,2	3,3			2,8
	+-%	0,0	0,0	0,0	6,2	0,0	2,0	4,6	3,7			1,5
S P O L U	abs.	1	1	6	31	58	98	72	91			358
HYPERTENZIA	abs.	0	0	2	4	14	31	32	52			135
	rel.	0,0	0,0	33,3	12,9	24,1	31,6	44,4	57,1			37,7
	+-%	0,0	0,0	37,7	11,8	11,0	9,2	11,5	10,2			5,0

Tab. č. 11b

Ženy	Počet klientov vo vekových skupinách:										Spolu
	0-14	15-19	20-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65 a viac			
1. Optimálny (<120 a <80)	abs.	0	1	9	49	63	91	48	20	281	
	rel.	0,0	100,0	81,8	68,1	48,5	35,8	26,2	12,7	34,6	
	+-%	0,0	0,0	22,8	10,8	8,6	5,9	6,4	5,2	3,3	
2. Normálny (120-129 or 80-84)	abs.	0	0	1	21	42	71	48	28	211	
	rel.	0,0	0,0	9,1	29,2	32,3	28,0	26,2	17,7	26,0	
	+-%	0,0	0,0	17,0	10,5	8,0	5,5	6,4	6,0	3,0	
3. Vyšší normálny (130-139 alebo 85-89)	abs.	1	0	1	2	13	39	29	31	116	
	rel.	50,0	0,0	9,1	2,8	10,	15,4	15,8	19,6	14,3	
	+-%	69,3	0,0	17,0	3,8	5,2	4,4	5,3	6,2	2,4	
4. Hypertenzia I (140-159 alebo 90-99)	abs.	1	0	0	0	11	40	43	45	140	
	rel.	50,0	0,0	0,0	0,0	8,5	15,7	23,5	28,5	17,3	
	+-%	69,3	0,0	0,0	0,0	4,8	4,5	6,1	7,0	2,6	
5. Hypertenzia II (160-179 alebo 100-109)	abs.	0	0	0	0	1	13	13	29	56	
	rel.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,8	5,1	7,1	18,4	6,9	
	+-%	0,0	0,0	0,0	0,0	1,5	2,7	3,7	6,0	1,7	
6. Hypertenzia III (>179 alebo >109)	abs.	0	0	0	0	0	0	2	5	7	
	rel.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1,1	3,2	0,9	
	+-%	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1,5	2,7	0,6	
S P O L U	abs.	2	1	11	72	130	254	183	158	811	
HYPERTENZIA	abs.	1	0	0	0	12	53	58	79	203	
	rel.	50,0	0,0	0,0	0,0	9,2	20,9	31,7	50,0	25,0	
	+-%	69,3	0,0	0,0	0,0	5,0	5,0	6,7	7,8	3,0	
CELKOM	abs.	3	2	17	103	188	352	255	249	1169	

Analýza dynamiky zistených parametrov opakovane vyšetrených klientov za obdobie od 1.1.2007 do 31.12.2007 z prvého a posledného vyšetrenia

**RÚVZ Prešovský kraj
tab. č. 12a**

Dynamika		Cholesterol	Glukóza	Triglyceridy	TK-S	TK-D	HDL	LDL	TC/HDL	TG/HDL	LDL/HDL	BMI	WHR	
Muži	Abs	120	74	154	68	84	53	166	210	205	215	9	2	
	Rel	31,2	19,1	41,0	17,8	22,0	14,8	46,9	58,7	57,4	60,7	2,4	0,5	
	+-%	4,6	3,9	5,0	3,8	4,2	3,7	5,2	5,1	5,1	5,1	1,5	0,8	
	Abs	167	214	98	238	217	92	91	88	57	65	333	330	
	Rel	43,4	55,3	26,1	62,5	57,0	25,7	25,7	24,6	16,0	18,4	87,6	90,9	
	+-%	5,0	5,0	4,4	4,9	5,0	4,5	4,6	4,5	3,8	3,8	4,0	3,3	3,0
	Abs	98	99	124	75	80	213	97	60	95	95	74	38	31
	Rel	25,5	25,6	33,0	19,7	21,0	59,5	27,4	16,8	26,6	26,6	20,9	10,0	8,5
	+-%	4,4	4,3	4,8	4,0	4,1	5,1	4,6	3,9	4,6	4,6	4,2	3,0	2,9
	100%	385	387	376	381	381	358	354	358	358	357	354	380	363
Ženy	Abs	194	207	295	207	239	107	322	434	439	469	32	22	
	Rel	22,1	23,7	36,0	24,4	28,1	13,6	41,6	55,1	55,9	60,6	3,7	2,8	
	+-%	2,7	2,8	3,3	2,9	3,0	2,4	3,5	3,5	3,5	3,4	1,3	1,1	
	Abs	458	502	267	501	450	223	251	219	137	146	693	690	
	Rel	52,2	57,6	32,6	58,9	52,9	28,3	32,4	27,8	17,5	18,9	80,9	86,4	
	+-%	3,3	3,3	3,2	3,3	3,4	3,1	3,3	3,1	2,7	2,8	2,6	2,4	
	Abs	226	163	257	142	161	459	201	135	209	159	132	87	
	Rel	25,7	18,7	31,4	16,7	18,9	58,2	26,0	17,1	26,6	20,5	15,4	10,9	
	+-%	2,9	2,6	3,2	2,5	2,6	3,4	3,1	2,6	3,1	3,1	2,4	2,2	
	100%	878	872	819	850	850	789	774	788	785	774	857	799	
Abs	314	281	449	275	323	160	488	644	644	644	41	24		
Rel	24,9	22,3	37,6	22,3	26,2	13,9	43,3	56,2	56,4	60,6	3,3	2,1		

Pokračovanie tabuľky 12a																		
		+-%	2,4	2,3	2,7	2,3	2,5	2,0	2,9	2,9	2,9	2,9	2,9	2,9	2,9	1,0	0,8	
Spolu		Abs	625	716	365	739	667	315	342	307	194	211	1026	1020				
	Nezmenené	Rel	49,5	56,9	30,5	60,0	54,2	27,5	30,3	26,8	17,0	18,7	82,9	87,8				
		+-%	2,8	2,7	2,6	2,7	2,8	2,6	2,7	2,7	2,6	2,2	2,3	2,1	1,9			
		Abs	324	262	381	217	241	672	298	195	304	233	170	118				
Nárast		Rel	25,7	20,8	31,9	17,6	19,6	58,6	26,4	17,0	26,6	20,7	13,7	10,2				
		+-%	2,4	2,2	2,6	2,1	2,2	2,9	2,6	2,2	2,6	2,4	1,9	1,7				
Celkom		100%	1263	1259	1195	1231	1231	1147	1128	1146	1142	1128	1237	1162				

pre skupiny klientov so zvýšenými hodnotami ukazovateľov prvých vyšetrení

tab. č. 12b

Dynamika	Muži														Ženy																															
	Abs	Rel	+-%	Abs	Rel	+-%	Abs	Rel	+-%	Abs	Rel	+-%	Abs	Rel	+-%	Abs	Rel	+-%	Abs	Rel	+-%	Abs	Rel	+-%																						
	95	47,5	6,9	78	39	6,8	27	13,5	4,7	200	153	30,5	4,0	276	55,0	4,4	73	14,5	3,1	502	248	35,3	33	37,9	10,2	43	49,4	10,5	11	12,6	7,0	87	82	50,6	7,7	61	18	18	17,5	7,3	19	11,7	5,0	162	115	46,2
	53	66,3	8,2	16	20,0	8,8	11	13,8	7,5	80	73	70,9	8,8	276	55,0	4,4	73	14,5	3,1	502	248	35,3	33	37,9	10,2	43	49,4	10,5	11	12,6	7,0	87	82	50,6	7,7	61	18	18	17,5	7,3	19	11,7	5,0	162	115	46,2
	45	34,6	8,2	75	57,7	8,5	10	7,7	4,6	130	95	41,9	6,4	276	55,0	4,4	73	14,5	3,1	502	248	35,3	33	37,9	10,2	43	49,4	10,5	11	12,6	7,0	87	82	50,6	7,7	61	18	18	17,5	7,3	19	11,7	5,0	162	115	46,2
	53	32,5	7,2	98	60,1	7,5	12	7,4	4,0	163	108	44,3	6,2	276	55,0	4,4	73	14,5	3,1	502	248	35,3	33	37,9	10,2	43	49,4	10,5	11	12,6	7,0	87	82	50,6	7,7	61	18	18	17,5	7,3	19	11,7	5,0	162	115	46,2
	132	72,5	6,5	38	20,9	5,9	12	6,6	3,6	182	262	70,8	4,6	276	55,0	4,4	73	14,5	3,1	502	248	35,3	33	37,9	10,2	43	49,4	10,5	11	12,6	7,0	87	82	50,6	7,7	61	18	18	17,5	7,3	19	11,7	5,0	162	115	46,2
	112	70,0	7,1	18	11,3	4,9	30	18,8	6,0	160	165	71,4	5,8	276	55,0	4,4	73	14,5	3,1	502	248	35,3	33	37,9	10,2	43	49,4	10,5	11	12,6	7,0	87	82	50,6	7,7	61	18	18	17,5	7,3	19	11,7	5,0	162	115	46,2
	106	80,9	6,7	22	16,8	6,4	3	2,3	2,6	131	149	84,7	5,3	276	55,0	4,4	73	14,5	3,1	502	248	35,3	33	37,9	10,2	43	49,4	10,5	11	12,6	7,0	87	82	50,6	7,7	61	18	18	17,5	7,3	19	11,7	5,0	162	115	46,2
	9	3,6	2,3	226	91,1	3,5	13	5,2	2,8	248	25	5,8	2,2	276	55,0	4,4	73	14,5	3,1	502	248	35,3	33	37,9	10,2	43	49,4	10,5	11	12,6	7,0	87	82	50,6	7,7	61	18	18	17,5	7,3	19	11,7	5,0	162	115	46,2
	0	0,0	0,0	61	96,8	4,3	2	3,2	4,3	63	17	5,0	2,3	276	55,0	4,4	73	14,5	3,1	502	248	35,3	33	37,9	10,2	43	49,4	10,5	11	12,6	7,0	87	82	50,6	7,7	61	18	18	17,5	7,3	19	11,7	5,0	162	115	46,2
	112	70,0	7,1	18	11,3	4,9	30	18,8	6,0	160	165	71,4	5,8	276	55,0	4,4	73	14,5	3,1	502	248	35,3	33	37,9	10,2	43	49,4	10,5	11	12,6	7,0	87	82	50,6	7,7	61	18	18	17,5	7,3	19	11,7	5,0	162	115	46,2
	106	80,9	6,7	22	16,8	6,4	3	2,3	2,6	131	149	84,7	5,3	276	55,0	4,4	73	14,5	3,1	502	248	35,3	33	37,9	10,2	43	49,4	10,5	11	12,6	7,0	87	82	50,6	7,7	61	18	18	17,5	7,3	19	11,7	5,0	162	115	46,2
	9	3,6	2,3	226	91,1	3,5	13	5,2	2,8	248	25	5,8	2,2	276	55,0	4,4	73	14,5	3,1	502	248	35,3	33	37,9	10,2	43	49,4	10,5	11	12,6	7,0	87	82	50,6	7,7	61	18	18	17,5	7,3	19	11,7	5,0	162	115	46,2
	0	0,0	0,0	61	96,8	4,3	2	3,2	4,3	63	17	5,0	2,3	276	55,0	4,4	73	14,5	3,1	502	248	35,3	33	37,9	10,2	43	49,4	10,5	11	12,6	7,0	87	82	50,6	7,7	61	18	18	17,5	7,3	19	11,7	5,0	162	115	46,2
	112	70,0	7,1	18	11,3	4,9	30	18,8	6,0	160	165	71,4	5,8	276	55,0	4,4	73	14,5	3,1	502	248	35,3	33	37,9	10,2	43	49,4	10,5	11	12,6	7,0	87	82	50,6	7,7	61	18	18	17,5	7,3	19	11,7	5,0	162	115	46,2
	106	80,9	6,7	22	16,8	6,4	3	2,3	2,6	131	149	84,7	5,3	276	55,0	4,4	73	14,5	3,1	502	248	35,3	33	37,9	10,2	43	49,4	10,5	11	12,6	7,0	87	82	50,6	7,7	61	18	18	17,5	7,3	19	11,7	5,0	162	115	46,2
	9	3,6	2,3	226	91,1	3,5	13	5,2	2,8	248	25	5,8	2,2	276	55,0	4,4	73	14,5	3,1	502	248	35,3	33	37,9	10,2	43	49,4	10,5	11	12,6	7,0	87	82	50,6	7,7	61	18	18	17,5	7,3	19	11,7	5,0	162	115	46,2
	0	0,0	0,0	61	96,8	4,3	2	3,2	4,3	63	17	5,0	2,3	276	55,0	4,4	73	14,5	3,1	502	248	35,3	33	37,9	10,2	43	49,4	10,5	11	12,6	7,0	87	82	50,6	7,7	61	18	18	17,5	7,3	19	11,7	5,0	162	115	46,2

Pokračovanie tabuľky 12b														
		+-%	3,5	6,2	6,7	5,1	4,8	2,1	5,2	3,8	4,5	4,2	1,6	2,0
		Abs	354	104	34	193	221	114	114	111	47	35	584	351
<i>Spolu</i>	Nezmenené	Rel	50,4	41,8	18,6	54,1	54,3	21,8	32,5	20,1	12,0	11,4	85,6	87,8
		+-%	3,7	6,1	5,6	5,2	4,8	3,5	4,9	3,3	3,2	3,6	2,6	3,2
		Abs	100	30	23	24	25	25	375	35	47	17	64	32
Nárast		Rel	14,2	12,0	12,6	6,7	6,1	71,7	10,0	8,5	17,1	5,5	9,4	8,0
		+-%	2,6	4,0	4,8	2,6	2,3	3,9	3,1	2,3	3,7	2,6	2,2	2,7
		100%	702	249	183	357	407	523	351	552	391	307	682	400
	Celkom													

**Personálne obsadenie oddelenia podpory zdravia
a poradenského centra ochrany a podpory zdravia**

Kraj Nitra, rok: 2007

Tab.č. 1

Pracovníci	Odbornosť - kvalifikácia (atestácia)	prac. miesta úväzok	Počet osôb
Lekár - ved. odboru		2,7	4
Lekár - metodológ		0,7	2
Iný vysokoškolák I. stupňa			
Iný vysokoškolák II. stupňa		3,9	5
DAHE		1	1
AHE		2	2
Iný zdravotnícky pracovník	SZP	4,6	5
Iný nezdravotnícky pracovník			
S P O L U		14,9	19

Výsledky hodnotenia skríningu tlaku krvi u opakovane vyšetrených klientov
za obdobie od 1.1.2007 do 31.12.2007

Košický kraj

Tab. č. 11 a:

Muži	Počet klientov vo vekových skupinách:									Spolu
		0-14	15-19	20-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65 a viac	
1. Optimálny (<120 and <80)	abs.	0	1	0	4	4	6	1	1	17
	rel.	0,0	16,7	0,0	33,3	15,4	23,1	3,6	5,3	13,8
	+-%	0,0	29,8	0,0	26,7	13,9	16,2	6,9	10,0	6,1
2. Normálny (120-129 or 80-84)	abs.	0	3	3	4	7	6	4	1	28
	rel.	0,0	50,0	50,0	33,3	26,9	23,1	14,3	5,3	22,8
	+-%	0,0	40,0	40,0	26,7	17,0	16,2	13,0	10,0	7,4
3. Vyšší normálny (130-139 or 85-89)	abs.	0	1	1	1	6	7	4	2	22
	rel.	0,0	16,7	16,7	8,3	23,1	26,9	14,3	10,5	17,9
	+-%	0,0	29,8	29,8	15,6	16,2	17,0	13,0	13,8	6,8
4. Hypertenzia I (140-159 or 90-99)	abs.	0	1	2	2	8	6	16	9	44
	rel.	0,0	16,7	33,3	16,7	30,8	23,1	57,1	47,4	35,8
	+-%	0,0	29,8	37,7	21,1	17,7	16,2	18,3	22,5	8,5
5. Hypertenzia II (160-179 or 100-109)	abs.	0	0	0	1	1	1	3	6	12
	rel.	0,0	0,0	0,0	8,3	3,8	3,8	10,7	31,6	9,8
	+-%	0,0	0,0	0,0	15,6	7,4	7,4	11,5	20,9	5,2
HYPERTENZIA III (>179 or >109)	abs.	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	rel.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	+-%	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
S P O L U	abs.	0	6	6	12	26	26	28	19	123
HYPERTENZIA	abs.	0	1	2	3	9	7	19	15	56
	rel.	0,0	16,7	33,3	25,0	34,6	26,9	67,9	78,9	45,5
	+-%	0,0	29,8	37,7	24,5	18,3	17,0	17,3	18,3	8,8

Tab. č. 11 b:

Ženy	Počet klientov vo vekových skupinách:									Spolu
		0-14	15-19	20-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65 a viac	
1. Optimálny (<120 and <80)	abs.	0	1	4	10	34	34	8	1	92
	rel.	0,0	100,0	57,1	47,6	48,6	26,4	11,6	2,4	27,1
	+-%	0,0	0,0	36,7	21,4	11,7	7,6	7,6	4,6	4,7
2. Normálny (120-129 or 80-84)	abs.	0	0	1	6	17	36	12	7	79
	rel.	0,0	0,0	14,3	28,6	24,3	27,9	17,4	16,7	23,3
	+-%	0,0	0,0	25,9	19,3	10,0	7,7	8,9	11,3	4,5
3. Vyšší normálny (130-139 or 85-89)	abs.	0	0	0	4	11	22	13	3	53
	rel.	0,0	0,0	0,0	19,0	15,7	17,1	18,8	7,1	15,6
	+-%	0,0	0,0	0,0	16,8	8,5	6,5	9,2	7,8	3,9
4. Hypertenzia I (140-159 or 90-99)	abs.	0	0	2	0	8	31	25	21	87
	rel.	0,0	0,0	28,6	0,0	11,4	24,0	36,2	50,0	25,7
	+-%	0,0	0,0	33,5	0,0	7,5	7,4	11,3	15,1	4,6
5. Hypertenzia II (160-179 or 100-109)	abs.	0	0,0	0	0	0	6	9	7	22
	rel.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	4,7	13,0	16,7	6,5
	+-%	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	3,6	7,9	11,3	2,6
HYPERTENZIA III (>179 or >109)	abs.	0	0	0	1	0	0	2	3	6
	rel.	0,0	0,0	0,0	4,8	0,0	0,0	2,9	7,1	1,8
	+-%	0,0	0,0	0,0	9,1	0,0	0,0	4,0	7,8	1,4
S P O L U	abs.	0	1	7	21	70	129	69	42	339
HYPERTENZIA	abs.	0	0	2	1	8	37	36	31	115
	rel.	0,0	0,0	28,6	4,8	11,4	28,7	52,2	73,8	33,9
	+-%	0,0	0,0	33,5	9,1	7,5	7,8	11,8	13,3	5,0
CELKOM	abs.	0	7	13	33	96	155	97	61	462

Personálne obsadenie Odboru (oddelenia) podpory zdravia a Poradenského centra ochrany a podpory zdravia

**RÚVZ Bratislava hl. mesto
tab. č. 1**

RÚVZ Bratislava hl. mesto

Pracovníci	Odbornosť - kvalifikácia (atestácia)	prac. miesta úväzok	Počet osôb
Lekár - ved. odboru			
Lekár - metodológ	lekár s odbornosťou	3	3
Iný vysokoškolák I. stupňa			
Iný vysokoškolák II. stupňa			
DAHE	DAHE	1	1
AHE			
Iný zdravotnícky pracovník	SZP – zdravotná sestra	1	1
Iný nezdravotnícky pracovník			
S P O L U		5	5

Intervenčné a zdravotno-výchovné aktivity Odboru podpory zdravia

RÚVZ Bratislava hl. mesto
tab. č. 2

Číslo riadku	Ná z o v a k t i v i t y	Počet aktivít	Cieľové skupiny		Poproduktívny vek	Iné
			Deti a mládež	Produktívny vek		
1.	Prioritné celospoločenské intervenčné a zdravotno - výchovné aktivity Odboru podpory zdravia	15			15	
	- zvýšenie pohybovej aktivity	23	5	10	8	
	- ozdravovanie výživy	7	7			
	- podpora nefajčiara a abstinencia	13	13			
	- prevencia drogových závislostí	4	4			
	- výchova k partnerstvu , rodičovstvu manžel. a prevencia pohl. chorôb HIV, AIDS	10		5	5	
	- znižovanie krvného tlaku nemedikamentózne	72	29	15	28	
S P O L U		29	3	13	13	
2.	Zdravotno-výchovné akcie pre obyvateľov a osobitných zameraní na témy a termíny podľa kalendára SZO	5				5
3.	Regionálne intervenčné a informačné zdravotno-výchovné aktivity	22		5		17
4.	Školenia a odborné semináre	50		1	49	
5.	Práca a spolupráca na výskumných a prieskumných úlohách	5	2	2		1
6.	Aktivity v hromadných oznamovacích prostriedkoch	85				85
7.	Spolupráca s orgánmi, organizáciami, nadáciami, atď	33	6	6	6	15
8.	Správy , rozbor pre orgány štátnej správy	11	2	2	2	5
9.	Iné aktivity podľa cieľových skupín	42				42
S P O L U		282	13	29	70	170

Návštevnosť základnej poradne od 1.1.2007 do 31.12.2007 a kontrolné vyšetrenia

Základné - prvé vyšetrenie

RÚVZ Bratislava hl. mesto, Ružinovská ul.

tab. č. 3

VEKOVÁ SKUPINA	MUŽI			ŽENY			SPOLU		
	Abs.	%	+ - [%]	Abs.	%	+ - [%]	Abs.	%	+ - [%]
0-14	0	0,0	0,0	3	0,5	0,6	3	0,4	0,4
15-19	0	0,0	0,0	3	0,5	0,6	3	0,4	0,4
20-24	6	2,0	1,6	19	3,4	1,5	25	2,9	1,1
25-34	57	19,4	4,5	94	16,8	3,1	151	17,7	2,6
35-44	59	20,1	4,6	85	15,2	3,0	144	16,8	2,5
45-54	67	22,8	4,8	159	28,3	3,7	226	26,4	3,0
55-64	67	22,8	4,8	137	24,4	3,6	204	23,9	2,9
65 a viac	38	12,9	3,8	61	10,9	2,6	99	11,6	2,1S
SPOLU :	294	100,0		561	100,0		855	100,0	

Kontrolné vyšetrenie

VEKOVÁ SKUPINA	MUŽI			ŽENY			SPOLU		
	Abs.	%	+ - [%]	Abs.	%	+ - [%]	Abs.	%	+ - [%]
0-14	1	1,1	2,1	0	0,0	0,0	1	0,4	0,7
15-19	1	1,1	2,1	2	0,6	1,1	2	0,7	1,0
20-24	0	0,0	0,0	3	1,7	1,9	3	1,1	1,2
25-34	6	6,3	4,9	5	2,8	2,4	11	4,0	2,3
35-44	9	9,5	5,9	8	4,5	3,0	17	6,2	2,9
45-54	16	16,8	7,5	23	12,9	4,9	39	14,3	4,2
55-64	22	23,2	8,5	55	30,9	6,8	77	28,2	5,3
65 a viac	40	42,1	9,9	83	46,6	7,3	123	45,1	5,9
SPOLU :	95	100,0		178	100,0		273	100,0	

Počet štandardných vyšetrení u klientov, ktorým sa vyšetrilo riziko kardiovaskulárnych chorôb za obdobie od 1.1.2007 do 31.12.2007

Základné - prvé vyšetrenie

RÚVZ Bratislava hl. mesto, Ružinovská ul.
tab. č. 4

Veková skupina	MUŽI			ŽENY			SPOLU		
	Abs.	%	+ - [%]	Abs.	%	+ - [%]	Abs.	%	+ - [%]
0 -14	0	0,0	0,0	1	0,2	0,4	1	0,1	0,2
15-19	0	0,0	0,0	3	0,6	0,6	3	0,4	0,4
20-24	6	2,1	1,7	18	3,4	1,5	24	2,9	1,2
25-34	54	18,9	4,5	90	16,8	3,2	144	17,5	2,6
35-44	59	20,6	4,7	84	15,7	3,1	143	17,4	2,6
45-54	65	22,7	4,9	152	28,4	3,8	217	26,4	3,0
55-64	66	23,1	4,9	130	24,3	3,6	196	23,9	2,9
65 a viac	36	12,6	3,8	57	10,7	2,6	93	11,3	2,2
SPOLU:	286	100,0		535	100,0		821	100,0	

Kontrolné vyšetrenie

Veková skupina	MUŽI			ŽENY			SPOLU		
	Abs.	%	+ - [%]	Abs.	%	+ - [%]	Abs.	%	+ - [%]
0 -14	1	1,5	3,0	0	0,0	0,0	1	0,6	1,1
15-19	1	1,5	3,0	1	0,9	1,8	2	1,2	1,6
20-24	0	0,0	0,0	3	2,8	3,1	3	1,7	1,9
25-34	4	6,2	5,8	3	2,8	3,1	7	4,0	2,9
35-44	5	7,7	6,5	5	4,6	4,0	10	5,8	3,5
45-54	6	9,2	7,0	14	13,0	6,3	20	11,6	4,8
55-64	15	23,1	10,2	23	21,3	7,7	38	22,0	6,2
65 a viac	33	50,8	12,2	59	54,6	9,4	92	53,2	7,4
SPOLU:	65	100,0		108	100,0		173	100,0	

Spektrum klientov vo veku od 0 do 99 rokov vyšetrených v poradni zdravia za obdobie od 1.1.2007 do 31.12.2007

RÚVZ Bratislava hl. mesto, Ružinovská ul.
tab. č. 5

Vzdelanie	MUŽI			ŽENY			SPOLU		
	Abs.	%	+ - [%]	Abs.	%	+ - [%]	Abs.	%	+ - [%]
Základné	40	11,1	3,2	47	7,0	1,9	87	8,4	1,9
Učňovské	11	3,1	1,8	6	0,9	0,7	17	1,6	0,7
Stredoškolské s maturitou	126	35,0	4,9	313	46,4	3,8	439	42,4	3,8
Vysokoškolské	158	43,9	5,1	296	43,9	3,7	454	43,9	3,7
Neregistrované	25	6,9	2,6	13	1,9	1,0	38	3,7	1,0
SPOLU:	360	100,0		675	100,0		1035	100,0	

pokračovanie tab. č. 6

Poradňa ochrany a podpory zdravia pri práci	Počet klientov novo evidovaných v sledovanom roku	do 14		15 – 19		20 – 24		25 – 34		35 – 44		45 – 54		55 – 64		65 +		Spolu
		M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	
Poradňa nefarmakolog. ovplyvňovania TK	Počet klientov novo evidovaných v sledovanom roku	0	1	0	0	2	4	20	21	26	26	40	86	57	93	54	84	514
	celkový počet klientov, ktorým bolo poskytnuté odborné poradenstvo v sledovanom roku	1	2	1	4	6	21	60	95	66	90	77	173	83	168	72	127	1046
	Počet návštev	1	2	1	4	6	21	60	95	66	90	77	173	83	168	72	127	1046
Poradňa protidrogová a HIV/AIDS	Počet klientov novo evidovaných v sledovanom roku																	
	celkový počet klientov, ktorým bolo poskytnuté odborné poradenstvo v sledovanom roku																	
	Počet návštev																	
Poradňa pre HbsAg pozitívne rodiny	Počet klientov novo evidovaných v sledovanom roku																	
	celkový počet klientov, ktorým bolo poskytnuté odborné poradenstvo v sledovanom roku																	
	Počet návštev																	
Poradňa pre tehotné a dojčiacie matky	Počet klientov novo evidovaných v sledovanom roku																	
	celkový počet klientov, ktorým bolo poskytnuté odborné poradenstvo v sledovanom roku																	
	Počet návštev																	

Prehľad o počte výkonov Poradenského centra ochrany a podpory zdravia za rok 2007

tab. č. 7

RÚVZ Bratislava hl.m., Ružinovská ul.

Poradňa	Výkon	Počet výkonov	Spolu	
Základná poradňa	Založenie karty klienta pre TZS	855	12130	
	Anamnéza	855		
	Antropometrické meranie (výška, hmotnosť, obvod pásu, obvod bokov)*	1703		
	Meranie TK, P *?	1703		
	Biochemické vyšetrenie ***	1703		
	Vyšetrenie % tuku (Bodystat, Kaliper, Omron)	1703		
	Vyšetrenie	Smokerlyzerom		
		Spirometrom		
	Vyplnenie Dotazníka celkovej životnej pohody	1128		
	Stanovenie rizikového skóre KVCH podľa TZS	1128		
	Odborné poradenstvo	1128		
	Odporúčanie do siete zdrav. zariadení	224		
Iné				
Poradňa zdravej výživy	Založenie karty klienta	855	4814	
	Vyplnenie dotazníka o stravovacích zvyklostiach	1128		
	Zadanie údajov do príslušného software pre OHV	1128		
	Odborné poradenstvo	1703		
	Iné			
Poradňa odvykania od fajčenia	Meranie TK a pulzu	19	85	
	Meranie spirometrom			
	Meranie smokerlyzerom			
	Odborné poradenstvo	66		
	Iné			
Poradňa optimalizovania pohybovej aktivity	Založenie karty klienta			
	Vyšetrenie funkčnej zdatnosti, výkonnosti			
	Meranie spirometrom			
	Vyšetrenie % tuku (Bodystat, Kaliper, Omron)			
	Antropometria			
	Pohybová inštrukcia			
	Odborné poradenstvo			
Iné				
Poradňa podpory psychického zdravia	Založenie karty klienta		126	
	Psychologické vyšetrenie	38		
	Anonymné odborné poradenstvo	88		
	Odporúčanie do siete zdrav. zariadení			
Poradňa pre deti a mládež	Založenie karty klienta	9	21	
	Odborné poradenstvo	9		
	Odporúčanie do siete zdrav. zariadení	3		
	Iné			
Poradňa ochrany a podpory zdravia pri práci	Založenie karty klienta			
	Vyšetrenie pracovného rizika			
	Odborné poradenstvo			
	Odporúčanie do siete zdrav. zariadení			
	Iné			
Poradňa nefarmakologického ovplyvňovania TK	Založenie karty klienta	408	1642	
	Meranie TK, P *?	408		
	Anamnéza	408		
	Odborné poradenstvo	408		
	Odporúčanie do siete zdrav. zariadení	10		
	Iné			
Celkom			18818	

Výsledky biochemických vyšetrení prvýkrát vyšetrených klientov v poradni zdravia za obdobie od 1.1.2007 do 31.12.2007

Muži

RÚVZ Bratislava hl.m., Ružinovská ul.

tab.č. 8a

Veková skupina	Cholesterol		Glukóza		Triglyceridy		HDL		LDL		TC / HDL		TG / HDL		LDL / HDL		BMI		WHR			
	N	Z	N	Z	N	Z	N	Z	N	Z	N	Z	N	Z	N	Z	N	Z	N	Z		
0-14	abs.																					
	rel.																					
	+-%																					
15-19	abs.																					
	rel.																					
	+-%																					
20-24	abs.	6	0	6	0	6	0	5	1	6	0	6	0	6	0	6	0	6	0	5	1	
	rel.	3,9	0,0	2,9	0,0	2,6	0,0	3,1	0,8	3,0	0,0	3,9	0,0	3,8	0,0	2,9	0,0	5,6	0,0	3,3	0,7	
	+-%	3,1	0,0	2,3	0,0	2,0	0,0	2,6	1,5	2,3	0,0	3,1	0,0	2,9	0,0	2,3	0,0	4,3	0,0	2,8	1,4	
25-34	abs.	44	11	49	6	47	8	27	27	50	3	36	18	35	19	44	9	26	29	39	16	
	rel.	28,6	8,0	24,0	6,8	20,0	14	16,6	21,1	24,6	3,7	23,7	12,9	21,9	14,5	21,6	11,3	24,1	15,9	25,7	11,7	
	+-%	7,1	4,5	5,9	5,3	5,1	9,0	5,7	7,1	5,9	4,1	6,8	5,6	6,4	6,0	5,6	6,9	8,1	5,3	6,9	5,4	
35-44	abs.	31	28	42	17	48	11	32	27	42	16	32	27	30	29	44	14	21	38	28	31	
	rel.	20,1	20,3	20,6	19,3	20,4	19,3	19,6	21,1	20,7	19,8	21,1	19,4	18,8	22,1	21,6	17,5	19,4	20,9	18,4	22,6	
	+-%	6,3	6,7	5,5	8,2	5,2	10,2	6,1	7,1	5,6	8,7	6,5	6,6	6,0	7,1	5,6	8,3	7,5	5,9	6,2	7,0	
45-54	abs.	23	44	40	27	50	17	31	36	31	32	23	44	28	39	30	33	18	48	35	31	
	rel.	14,9	31,9	19,6	30,7	21,3	29,8	19	28,1	15,3	39,5	15,1	31,7	17,5	29,8	14,7	41,3	16,7	26,4	23,0	22,6	
	+-%	5,6	7,8	5,4	9,6	5,2	11,9	6,0	7,8	4,9	10,6	5,7	7,7	5,9	7,8	4,9	10,8	7,0	6,4	6,7	7,0	
55-64	abs.	28	39	43	24	50	17	43	24	44	22	32	35	36	31	49	17	22	45	31	36	
	rel.	18,2	28,3	21,1	27,3	21,3	29,8	26,4	18,8	21,7	27,2	21,1	25,2	22,5	23,7	24,0	21,3	20,4	24,7	20,4	26,3	
	+-%	6,1	7,5	5,6	9,3	5,2	11,9	6,8	6,8	5,7	9,7	6,5	7,2	6,5	7,3	5,9	9,0	7,6	6,3	6,4	7,4	
65 a viac	abs.	22	16	24	14	34	4	25	13	30	8	23	15	25	13	31	7	15	22	14	22	
	rel.	14,3	11,6	11,8	15,9	14,5	7,0	15,3	10,2	14,8	9,9	15,1	10,8	15,6	9,9	15,2	8,8	13,9	12,1	9,2	16,1	
	+-%	5,5	5,3	4,4	7,6	4,5	6,6	5,5	5,2	4,9	6,5	5,7	5,2	5,6	5,1	4,9	6,2	6,5	4,7	4,6	6,1	
SPOLU:100%	154	138	204	88	235	57	163	128	203	81	152	139	160	131	204	80	108	182	152	137		

Ženy

Pokračovanie tab. č. 8 b

Veková skupina	Cholesterol		Glukóza		Triglyceridy		HDL		LDL		TC/HDL		TG/HDL		LDL/HDL		BMI		WHR	
	N	Z	N	Z	N	Z	N	Z	N	Z	N	Z	N	Z	N	Z	N	Z	N	Z
0-14	2	0	1	0	2	0	2	0	2	0	2	0	2	0	2	0	1	1	0	2
	abs.																			
	0,7	0,0	0,3	0,0	0,4	0,0	0,7	0,0	0,5	0,0	0,7	0,0	0,5	0,0	0,4	0,0	0,3	0,5	0,0	0,7
	rel.																			
	1,0	0,0	0,5	0,0	0,6	0,0	1,0	0,0	0,7	0,0	1,0	0,0	0,7	0,0	0,6	0,0	0,6	0,9	0,0	0,9
	+-%																			
15-19	3	0	2	1	3	0	1	2	3	0	3	0	3	0	3	0	3	0	3	0
	abs.																			
	1,1	0,0	0,5	0,7	0,7	0,0	0,4	0,7	0,8	0,0	1,1	0,0	0,8	0,0	0,6	0,0	0,9	0,0	1,2	0,0
	rel.																			
	1,3	0,0	0,7	1,3	0,7	0,0	0,7	1,0	0,8	0,0	1,2	0,0	0,9	0,0	0,7	0,0	1,0	0,0	1,3	0,0
	+-%																			
20-24	15	4	16	3	18	1	8	11	18	1	14	5	17	2	19	0	18	0	17	1
	abs.																			
	5,6	1,4	4,0	2,1	4,0	1,1	2,9	4,0	4,5	0,7	5,0	1,9	4,4	1,3	4,1	0,0	5,5	0,0	6,7	0,3
	rel.																			
	2,7	1,4	1,9	2,3	1,8	2,2	2,0	2,3	2,0	1,4	2,6	1,6	2,0	1,8	1,8	0,0	2,5	0,0	3,1	0,7
	+-%																			
25-34	71	22	84	8	87	5	41	51	83	9	69	23	83	9	89	3	82	10	64	27
	abs.																			
	26,3	7,7	21,1	5,5	19,1	5,6	15,1	18,8	20,8	6,5	24,7	8,7	21,4	5,7	19,1	4,2	25,0	4,6	25,4	9,2
	rel.																			
	5,3	3,1	4,0	3,7	3,6	4,8	4,3	4,6	4,0	4,1	5,1	3,4	4,1	3,6	3,6	4,7	4,7	2,8	5,4	3,3
	+-%																			
35-44	57	28	75	9	82	2	38	46	77	7	50	34	73	11	80	4	63	21	52	32
	abs.																			
	21,1	9,8	18,8	6,2	18,0	2,2	14,0	16,9	19,3	5,1	17,9	12,8	18,9	7,0	17,1	5,6	19,2	9,6	20,6	11,0
	rel.																			
	4,9	3,5	3,8	3,9	3,5	3,1	4,1	4,5	3,9	3,7	4,5	4,0	3,9	4,0	3,4	5,4	4,3	3,9	5,0	3,6
	+-%																			
45-54	55	102	108	47	122	32	82	72	103	48	66	88	98	56	125	26	92	63	63	92
	abs.																			
	20,4	35,8	27,1	32,2	26,8	36,0	30,1	26,5	25,8	34,8	23,7	33,2	25,3	35,7	26,8	36,6	28,0	28,9	25,0	31,5
	rel.																			
	4,8	5,6	4,4	7,6	4,1	10,0	5,5	5,2	4,3	7,9	5,0	5,7	4,3	7,5	4,0	11,2	4,9	6,0	5,3	5,3
	+-%																			
55-64	42	93	86	45	102	30	71	61	82	49	54	78	85	47	107	24	51	82	38	94
	abs.																			
	15,6	32,6	21,6	30,8	22,4	33,7	26,1	22,4	20,5	35,5	19,4	29,4	22,0	29,9	22,9	33,8	15,5	37,6	15,1	32,2
	rel.																			
	4,3	5,4	4,0	7,5	3,8	9,8	5,2	5,0	4,0	8,0	4,6	5,5	4,1	7,2	3,8	11,0	3,9	6,4	4,4	5,4
	+-%																			
65 a viac	25	36	26	33	39	19	29	29	32	24	21	37	26	32	42	14	18	41	15	44
	abs.																			
	9,3	12,6	6,5	22,6	8,6	21,3	10,7	10,7	8,0	17,4	7,5	14,0	6,7	20,4	9,0	19,7	5,5	18,8	6,0	15,1
	rel.																			
	3,5	3,9	2,4	6,8	2,6	8,5	3,7	3,7	2,7	6,3	3,1	4,2	2,5	6,3	2,6	9,3	2,5	5,2	2,9	4,1
	+-%																			
SPOLU:100%	270	285	398	146	455	89	272	272	400	138	279	265	387	157	467	71	328	218	252	292

Výsledky biochemických vyšetrení opakovane vyšetrených klientov v poradní zdravia za obdobie od 1.1.2007 do 31.12.2007 pre ženy a mužov

Muži

RÚVZ Bratislava hl.m., Ružinovská ul.
tab.č. 9a

ková skupina	Cholesterol		Glukóza		Triglyceridy		HDL		LDL		TC / HDL		TG / HDL		LDL / HDL		BMI		WHR		
	N	Z	N	Z	N	Z	N	Z	N	Z	N	Z	N	Z	N	Z	N	Z	N	Z	
0-14																					
	abs.	1	0	1	0	1	0	1	0	1	0	1	0	1	0	1	0	1	0	1	0
	rel.	2,8	0,0	2,2	0,0	1,7	0,0	2,3	0,0	1,8	0,0	2,9	0,0	2,8	0,0	1,8	0,0	2,4	0,0	1,9	0,0
	+-%	5,4	0,0	4,2	0,0	3,3	0,0	4,5	0,0	3,5	0,0	5,7	0,0	5,4	0,0	3,4	0,0	4,6	0,0	3,6	0,0
15-19																					
	abs.	1	0	1	0	1	0	1	0	1	0	1	0	1	0	1	0	1	0	1	0
	rel.	2,8	0,0	2,2	0,0	1,7	0,0	2,3	0,0	1,8	0,0	2,9	0,0	2,8	0,0	1,8	0,0	2,4	0,0	1,9	0,0
	+-%	5,4	0,0	4,2	0,0	3,3	0,0	4,5	0,0	3,5	0,0	5,7	0,0	5,4	0,0	3,4	0,0	4,6	0,0	3,6	0,0
20-24																					
	abs.	3	3	3	1	3	3	2	4	6	0	2	4	3	3	5	1	1	5	5	1
	rel.	8,3	5,5	6,5	3,6	5,1	11,5	4,7	10,8	10,7	0,0	5,9	8,7	8,3	6,8	8,8	4,5	2,4	10,2	9,3	3,1
	+-%	9,0	6,0	7,1	6,9	5,6	12,3	6,3	10,0	8,1	0,0	7,9	8,1	9,0	7,4	7,3	8,7	4,6	8,5	7,7	6,0
35-44																					
	abs.	5	4	5	0	5	4	4	3	6	1	3	4	3	4	4	3	6	3	8	1
	rel.	13,9	7,3	10,9	0,0	8,5	15,4	9,3	8,1	10,7	4,3	8,8	8,7	8,3	9,1	7,0	13,6	14,3	6,1	14,8	3,1
	+-%	11,3	6,9	9,0	0,0	7,1	13,9	8,7	8,8	8,1	8,3	9,5	8,1	9,0	8,5	6,6	14,3	10,6	6,7	9,5	6,0
45-54																					
	abs.	3	12	5	4	7	6	7	3	5	4	3	7	2	8	7	2	5	11	10	5
	rel.	8,3	21,8	10,9	14,3	11,9	23,1	16,3	8,1	8,9	17,4	8,8	15,2	5,6	18,2	12,3	9,1	11,9	22,4	18,5	15,6
	+-%	9,0	10,9	9,0	13,0	8,3	16,2	11,0	8,8	7,5	15,5	9,5	10,4	7,5	11,4	8,5	12,0	9,8	11,7	10,4	12,6
55-64																					
	abs.	7	15	12	5	13	7	9	11	12	8	9	11	10	10	12	8	9	11	11	8
	rel.	19,4	27,3	26,1	17,9	22,0	26,9	20,9	29,7	21,4	34,8	26,5	23,9	27,8	22,7	21,1	36,4	21,4	22,4	20,4	25,0
	+-%	12,9	11,8	12,7	14,2	10,6	17,0	12,2	14,7	10,7	19,5	14,8	12,3	14,6	12,4	10,6	20,1	12,4	11,7	10,7	15,0
65 a viac																					
	abs.	16	21	19	18	29	6	19	16	25	10	15	20	16	19	27	8	19	19	18	17
	rel.	44,4	38,2	41,3	64,3	49,2	23,1	44,2	43,2	44,6	43,5	44,1	43,5	44,4	43,2	47,4	36,4	45,2	38,8	33,3	53,1
	+-%	16,2	12,8	14,2	17,7	12,8	16,2	14,8	16,0	13,0	20,3	16,7	14,3	16,2	14,6	13,0	20,1	15,1	13,6	12,6	17,3
SPOLU:	100%	36	55	46	28	59	26	43	37	56	23	34	46	36	44	57	22	42	49	54	32

Veková skupina	Cholesterol		Glukóza		Triglyceridy		HDL		LDL		TC / HDL		TG / HDL		LDL / HDL		BMI		WHR		
	N	Z	N	Z	N	Z	N	Z	N	Z	N	Z	N	Z	N	Z	N	Z	N	Z	
0-14	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	abs.																				
	rel.																				
	+-%																				
15-19	1	0	1	0	1	0	1	0	1	0	1	0	1	0	1	0	1	0	1	0	0
	rel.	2,1	0,0	1,2	0,0	1,0	0,0	1,4	0,0	1,3	0,0	1,8	0,0	1,2	0,0	0,9	0,0	1,3	0,0	1,7	0,0
	+-%	4,0	0,0	2,3	0,0	1,9	0,0	2,6	0,0	2,5	0,0	3,5	0,0	2,4	0,0	1,8	0,0	2,5	0,0	3,2	0,0
20-24	3	0	2	1	3	0	2	1	3	0	3	0	3	0	3	0	2	1	2	1	1
	rel.	6,3	0,0	2,4	1,9	3,0	0,0	2,7	1,8	3,8	0,0	5,5	0,0	3,7	0,0	2,8	0,0	2,6	1,4	3,3	1,2
	+-%	6,8	0,0	3,3	3,7	3,3	0,0	3,7	3,4	4,3	0,0	6,0	0,0	4,1	0,0	3,1	0,0	3,6	2,7	4,5	2,3
25-34	3	2	3	0	4	0	2	2	2	2	2	1	3	3	1	3	1	2	3	3	2
	rel.	6,3	1,7	3,6	0,0	4,0	0,0	2,7	3,5	2,6	4,0	1,8	3,9	3,7	2,0	2,8	5,0	2,6	4,1	5,0	2,4
	+-%	6,8	2,3	4,0	0,0	3,8	0,0	3,7	4,8	3,5	5,4	3,5	4,4	4,1	4,0	3,1	9,6	3,6	4,6	5,5	3,2
35-44	2	5	6	1	7	0	3	4	3	4	5	2	3	4	7	0	7	1	4	4	3
	rel.	4,2	4,2	7,2	1,9	6,9	0,0	4,1	7,0	6,4	4,0	5,5	5,3	8,5	0,0	6,5	0,0	9,1	1,4	6,7	3,5
	+-%	5,7	3,6	5,6	3,7	5,0	0,0	4,5	6,6	5,4	5,4	6,0	5,0	6,0	0,0	4,6	0,0	6,4	2,7	6,3	3,9
45-54	4	19	12	3	13	7	10	8	8	13	5	8	10	10	8	15	3	15	6	10	10
	rel.	8,3	16,1	14,5	5,8	12,9	20,6	13,5	14,0	16,7	10,0	14,5	13,2	12,2	16,3	13,9	15,0	19,5	8,2	16,7	11,8
	+-%	7,8	6,6	7,6	6,3	6,5	13,6	7,8	9,0	8,3	8,3	9,3	7,6	7,1	10,3	6,5	15,6	8,8	6,3	9,4	6,8
55-64	10	44	19	14	24	11	18	17	16	17	16	12	23	17	18	28	5	16	21	15	20
	rel.	20,8	37,3	22,9	26,9	23,8	32,4	24,3	29,8	20,5	34,0	21,8	30,3	20,7	36,7	25,9	25,0	20,8	28,8	25,0	23,5
	+-%	11,5	8,7	9,0	12,1	8,3	15,7	9,8	11,9	9,0	13,1	10,9	10,3	8,8	13,5	8,3	19,0	9,1	10,4	11,0	9,0
65 a viac	25	48	40	33	49	16	38	25	38	24	27	27	36	41	22	51	11	34	41	25	49
	rel.	52,1	40,7	48,2	63,5	48,5	47,1	51,4	43,9	48,7	48,0	49,1	47,4	50,0	44,9	47,2	55,0	44,2	56,2	41,7	57,6
	+-%	14,1	8,9	10,7	13,1	9,7	16,8	11,4	12,9	11,1	13,8	13,2	11,2	10,8	13,9	9,4	21,8	11,1	11,4	12,5	10,5
SPOLU:	100%	48	118	83	52	101	34	74	57	78	50	55	76	82	49	108	20	77	73	60	85

Výsledky hodnotenia skríningu tlaku krvi u prvý raz vyšetrených klientov za obdobie od 1.1.2007 do 31.12.2007

RÚVZ Bratislava hl.m., Ružinovská ul.
tab.č. 10a

Muži	Počet klientov vo vekových skupinách:											Spolu	
	0-14	15-19	20-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65 a viac					
1. Optimálny (<120 a <80)	abs.	0	0	2	23	19	17	10	2				73
	rel.	0,0	0,0	33,3	41,8	32,2	26,2	15,2	5,3				25,3
	+-%	0,0	0,0	37,7	13,0	11,9	10,7	8,7	7,1				5,0
2. Normálny (120-129 alebo 80-84)	abs.	0	0	2	13	15	14	11	7				62
	rel.	0,0	0,0	33,3	23,6	25,4	21,5	16,7	18,4				21,5
	+-%	0,0	0,0	37,7	11,2	11,1	10,0	9,0	12,3				4,7
3. Vyšší normálny (130-139 alebo 85-89)	abs.	0	0	1	12	7	16	11	11				58
	rel.	0,0	0,0	16,7	21,8	11,9	24,6	16,7	28,9				20,1
	+-%	0,0	0,0	29,8	10,9	8,3	10,5	9,00	14,4				4,6
4. Hypertenzia I (140-159 alebo 90-99)	abs.	0	0	1	7	16	17	24	14				79
	rel.	0,0	0,0	16,7	12,7	27,1	26,2	36,4	36,8				27,3
	+-%	0,0	0,0	29,8	8,8	11,3	10,7	11,6	15,3				5,1
5. Hypertenzia II (160-179 alebo 100-109)	abs.	0	0	0	0	2	0	7	4				13
	rel.	0,0	0,0	0,0	0,0	3,4	0,0	10,6	10,5				4,5
	+-%	0,0	0,0	0,0	0,0	4,6	0,0	7,4	9,8				2,4
6. Hypertenzia III (>179 alebo >109)	abs.	0	0	0	0	0	1	3	0				4
	rel.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1,5	4,5	0,0				1,4
	+-%	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	3,0	5,0	0,0				1,3
S P O L U	abs.	0	0	6	55	59	65	66	38				289
HYPERTENZIA	abs.	0	0	1	7	18	18	34	18				96
	rel.	0,0	0,0	16,7	12,7	30,5	27,7	51,5	47,4				33,2
	+-%	0,0	0,0	29,8	8,8	11,7	10,9	12,1	15,9				5,4

pokračovanie tab. č.10b

	Počet klientov vo vekových skupinách:										Spolu	
	0-14	15-19	20-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65 a viac				
Ženy												
1. Optimálny	abs. 1	2	12	54	42	39	26	5	181			
(<120 a <80)	rel. 50,0	66,7	66,7	59,3	50,0	25,0	19,3	8,3	33,0			
	+-% 69,3	53,3	21,8	10,1	10,7	6,8	6,7	7,0	3,9			
2. Normálny	abs. 0	1	2	17	18	36	32	8	114			
(120-129 alebo 80-84)	rel. 0,0	33,3	11,1	18,7	21,4	23,1	23,7	13,3	20,8			
	+-% 0,0	53,3	14,5	8,0	8,8	6,6	7,2	8,6	3,4			
3. Vyšší normálny	abs. 0	0	4	13	16	28	22	13	96			
(130-139 alebo 85-89)	rel. 0,0	0,0	22,2	14,3	19,0	17,9	16,3	21,7	17,5			
	+-% 0,0	0,0	19,2	7,2	8,4	6,0	6,2	10,4	3,2			
4. Hypertenzia I	abs. 0	0	0	6	8	40	42	22	118			
(140-159 alebo 90-99)	rel. 0,0	0,0	0,0	6,6	9,5	25,6	31,1	36,7	21,5			
	+-% 0,0	0,0	0,0	5,1	6,3	6,9	7,8	12,2	3,4			
5. Hypertenzia II	abs. 0	0	0	1	0	6	9	10	26			
(160-179 alebo 100-109)	rel. 0,0	0,0	0,0	1,1	0,0	3,8	6,7	16,7	4,7			
	+-% 0,0	0,0	0,0	2,1	0,0	3,0	4,2	9,4	1,8			
HYPERTENZIA III	abs. 1	0	0	0	0	7	4	2	14			
(>179 alebo >109)	rel. 50,0	0,0	0,0	0,0	0,0	4,5	3,0	3,3	2,6			
	+-% 69,3	0,0	0,0	0,0	0,0	3,2	2,9	4,5	1,3			
S P O L U	abs. 2	3	18	91	84	156	135	60	549			
HYPERTENZIA	abs. 1	0	0	7	8	53	55	34	158			
	rel. 50,0	0,0	0,0	7,7	9,5	34,0	40,7	56,7	28,8			
	+-% 69,3	0,0	0,0	5,5	6,3	7,4	8,3	12,5	3,8			
CELKOM	abs. 2	3	24	146	143	221	201	98	838			

Výsledky hodnotenia skríningu tlaku krvi u opakovane vyšetrených klientov za obdobie od 1.1.2007 do 31.12.2007

RÚVZ Bratislava hl.m., Ružinovská ul.
tab.č. 11a

Muži	Počet klientov vo vekových skupinách:										Spolu
	0-14	15-19	20-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65 a viac			
1. Optimálny (<120 a <80)	abs.	1	1	0	2	4	4	4	0	4	16
	rel.	100,0	100,0	0,0	40,0	57,1	33,3	11,8	0,0	11,8	20,8
	+-%	0,0	0,0	0,0	42,9	36,7	26,7	10,8	0,0	10,8	9,1
2. Normálny (120-129 alebo 80-84)	abs.	0	0	0	2	2	2	5	5	16	
	rel.	0,0	0,0	0,0	40,0	28,6	16,7	14,7	29,4	20,8	
	+-%	0,0	0,0	0,0	42,9	33,5	21,1	11,9	21,7	9,1	
3. Vyšší normálny (130-139 alebo 85-89)	abs.	0	0	0	0	0	3	8	4	15	
	rel.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	25,0	23,5	23,5	19,5	
	+-%	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	24,5	20,2	14,3	8,8	
4. Hypertenzia I (140-159 alebo 90-99)	abs.	0	0	0	1	1	2	10	6	20	
	rel.	0,0	0,0	0,0	20,0	14,3	16,7	29,4	35,3	26,0	
	+-%	0,0	0,0	0,0	35,1	25,9	21,1	15,3	22,7	9,8	
5. Hypertenzia II (160-179 alebo 100-109)	abs.	0	0	0	0	0	1	7	2	10	
	rel.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	8,3	20,6	11,8	13,0	
	+-%	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	15,6	13,6	15,3	7,5	
S P O L U	abs.	1	1	0	5	7	12	34	17	77	
	abs.	0	0	0	1	1	3	17	8	30	
	rel.	0,0	0,0	0,0	20,0	14,3	25,0	50,0	47,1	39,0	
HYPERTENZIA	+-%	0,0	0,0	0,0	35,1	25,9	24,5	16,8	23,7	10,9	

pokračovanie tab. č. 11b

Ženy	Počet klientov vo vekových skupinách:										Spolu	
	0-14	15-19	20-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65 a viac				
1. Optimálny (<120 a <80)	abs.	0	0	3	2	4	8	7	17			41
	rel.	0,0	0,0	100,0	50,0	66,7	47,1	21,2	25,4			31,3
	+-%	0,0	0,0	0,0	49,0	37,7	23,7	13,9	10,4			7,9
2. Normálny (120-129 or 80-84)	abs.	0	1	0	1	0	4	10	13			29
	rel.	0,0	100,0	0,0	25,0	0,0	23,5	30,3	19,4			22,1
	+-%	0,0	0,0	0,0	42,4	0,0	20,2	15,7	9,5			7,1
3. Vyšší normálny (130-139 alebo 85-89)	abs.	0	0	0	0	1	4	9	12			26
	rel.	0,0	0,0	0,0	0,0	16,7	23,5	27,3	17,9			19,8
	+-%	0,0	0,0	0,0	0,0	29,8	20,2	15,2	9,2			6,8
4. Hypertenzia I (140-159 alebo 90-99)	abs.	0	0	0	1	1	1	4	18			25
	rel.	0,0	0,0	0,0	25,0	16,7	5,9	12,1	26,9			19,1
	+-%	0,0	0,0	0,0	42,4	29,8	11,2	11,1	10,6			6,7
5. Hypertenzia II (160-179 alebo 100-109)	abs.	0	0	0	0	0	0	3	7			10
	rel.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	9,1	10,4			7,6
	+-%	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	9,8	7,3			4,5
S P O L U	abs.	0	1	3	4	6	17	33	67			131
HYPERTENZIA	abs.	0	0	0	1	1	1	7	25			35
	rel.	0,0	0,0	0,0	25,0	16,7	5,9	21,2	37,3			26,7
	+-%	0,0	0,0	0,0	42,4	29,8	11,2	13,9	11,6			7,6
CELKOM	abs.	1	2	3	9	13	29	50	101			208

Analýza dynamiky zistených parametrov opakovane vyšetrených klientov za obdobie od 1.1.2007 do 31.12.2007 z prvého a posledného vyšetrenia

RÚVZ Bratislava hl.m., Ružinovská ul.
tab.č. 12a

Dynamika		Cholesterol	Glukóza	Triglyceridy	TK-S	TK-D	HDL	LDL	TC / HDL	TG / HDL	LDL / HDL	BMI	WHR	
Muži	Abs	25	19	27	12	24	11	34	46	35	45	4	4	
	Rel	30,1	27,9	34,6	15,8	31,6	15,1	48,6	63,0	47,9	64,3	4,9	5,3	
	+-%	9,9	10,7	10,6	8,2	10,5	8,2	11,7	11,1	11,5	11,2	4,7	5,0	
	Abs	48	39	27	57	45	20	26	17	13	14	74	71	
	Rel	57,8	57,4	34,6	75,0	59,2	27,4	37,1	23,3	17,8	20,0	90,2	93,4	
	+-%	10,6	11,8	10,6	9,7	11,0	10,2	11,3	11,3	9,7	8,8	9,4	6,4	5,6
	Abs	10	10	24	7	7	42	10	10	10	25	11	4	1
	Rel	12,0	14,7	30,8	9,2	9,2	57,5	14,3	13,7	13,7	34,2	15,7	4,9	1,3
	+-%	7,0	8,4	10,2	6,5	6,5	11,3	8,2	7,9	7,9	10,9	8,5	4,7	2,6
	Celkom	83	68	78	76	76	73	70	70	73	73	70	82	76
Ženy	Abs	39	24	36	30	39	26	53	62	54	68	5	2	
	Rel	26,9	19,2	27,7	22,2	28,9	20,6	42,7	49,2	42,9	54,8	3,6	1,5	
	+-%	7,2	6,9	7,7	7,0	7,6	7,1	8,7	8,7	8,6	8,8	3,1	2,0	
	Abs	79	81	42	83	85	36	39	36	25	27	127	128	
	Rel	54,5	64,8	32,3	61,5	63,0	28,6	31,5	28,6	19,8	21,8	90,7	94,8	
	+-%	8,1	8,4	8,0	8,2	8,1	7,9	8,2	8,2	7,9	7,0	7,3	4,8	3,7
	Abs	27	20	52	22	11	64	32	28	47	29	8	5	
	Rel	18,6	16,0	40,0	16,3	8,1	50,8	25,8	22,2	37,3	23,4	5,7	3,7	
	+-%	6,3	6,4	8,4	6,2	4,6	8,7	7,7	7,3	7,3	8,4	7,5	3,8	3,2
	Celkom	145	125	130	135	135	126	124	124	126	126	124	140	135

pokračovanie tab.č. 12a

	Abs	64	43	63	42	63	37	87	108	89	89	9	6
Pokles	Rel	28,1	22,3	30,3	19,9	29,9	18,6	44,8	54,3	44,7	45,9	4,1	2,8
	+-%	5,8	5,9	6,2	5,4	6,2	5,4	7,0	6,9	6,9	7,0	2,6	2,2
	Abs	127	120	69	140	130	56	65	53	38	41	201	199
Nezmenené	Rel	55,7	62,2	33,2	66,4	61,6	28,1	33,5	26,6	19,1	21,1	90,5	94,3
	+-%	6,4	6,8	6,4	6,4	6,6	6,2	6,6	6,1	5,5	5,7	3,8	3,1
	Abs	37	30	76	29	18	106	42	38	72	40	12	6
Nárast	Rel	16,2	15,5	36,5	13,7	8,5	53,3	21,6	19,1	36,2	20,6	5,4	2,8
	+-%	4,8	5,1	6,5	4,6	3,8	6,9	5,8	5,5	6,7	5,7	3,0	2,2
Celkom	100%	228	193	208	211	211	199	194	199	199	194	222	211

Analýza dynamiky zistených parametrov opakovane vyšetrených klientov za obdobie od 1.1.2007 do 31.12.2007 z prvého a posledného vyšetrenia pre skupiny klientov so zvýšenými hodnotami ukazovateľov prvých vyšetrení

RÚVZ Bratislava hl.m., Ružinovská ul.
tab.č. 12b

Dynamika		Cholesterol	Glukóza	Triglyceridy	TK-S	TK-D	HDL	LDL	TC /HDL	TG /HDL	LDL /HDL	BMI	WHR
Muži	Abs	20	10	14	5	2	2	19	38	27	29	2	1
	Rel	37	35,7	66,7	45,5	66,7	4,3	59,4	76,0	62,8	78,4	5,0	4,0
	+-%	12,9	17,7	20,2	29,4	53,3	5,9	17,0	11,8	14,4	13,3	6,8	7,7
	Abs	30	1	5	6	1	11	11	7	6	4	37	24
	Rel	55,6	60,7	23,8	54,5	33,3	23,9	34,3	14,0	14,0	10,8	92,5	96,0
	+-%	13,3	18,1	18,2	29,4	53,3	12,3	16,5	9,6	10,4	10,0	8,2	7,7
	Abs	4	1	2	0	0	33	2	5	10	4	1	0
	Rel	7,4	3,6	9,5	0,0	0,0	71,7	6,3	10,0	23,3	10,8	2,5	0,0
	+-%	7,0	6,9	12,6	0,0	0,0	13,0	8,4	8,3	12,6	10,0	4,8	0,0
	Celkom	54	28	21	11	3	46	32	50	43	37	40	25
Ženy	Abs	36	15	16	2	3	5	35	54	36	42	5	1
	Rel	32,4	29,4	51,6	25,0	75,0	6,8	53,0	62,8	75,0	84,0	7,8	1,4
	+-%	8,7	12,5	17,6	30,0	42,4	5,7	12,0	10,2	12,3	10,2	6,6	2,8
	Abs	59	33	7	6	1	18	20	22	7	4	58	66
	Rel	53,2	64,7	22,6	75,0	25,0	24,3	30,3	25,6	14,6	8,0	90,6	95,7
	+-%	9,3	13,1	14,7	30,0	42,4	9,8	11,1	9,2	10,0	7,5	7,1	4,8
	Abs	16	3	8	0	0	51	11	10	5	4	1	2
	Rel	14,4	5,9	25,8	0,0	0,0	68,9	16,7	11,6	10,4	8,0	1,6	2,9
	+-%	6,5	6,5	15,4	0,0	0,0	10,5	9,0	6,8	8,6	7,5	3,0	4,0
	Celkom	111	51	31	8	4	74	66	86	48	50	64	69

pokračovanie tabuľky 12b

<i>Spolu</i>		Abs	56	25	30	7	5	7	54	92	63	63	7	2
	Pokles	Rel	33,9	31,6	57,7	36,8	71,4	5,8	55,1	67,6	69,2	72,4	6,7	2,1
		+-%	7,2	10,3	13,4	21,7	33,5	4,2	9,8	7,9	9,5	9,4	4,8	2,9
		Abs	89	50	12	12	2	29	31	29	13	8	95	90
	Nezmenené	Rel	53,9	63,3	23,1	63,2	28,6	24,2	31,6	21,3	14,3	9,2	91,3	95,7
		+-%	7,6	10,6	11,5	21,7	33,5	7,7	9,2	6,9	7,2	6,1	5,4	4,1
		Abs	20	4	10	0	0	84	13	15	15	8	2	2
	Nárast	Rel	12,1	5,1	19,2	0,0	0,0	70,0	13,3	11,0	16,5	9,2	1,9	2,1
		+-%	5,0	4,8	10,7	0,0	0,0	8,2	6,7	5,3	7,6	6,1	2,6	2,9
	Celkom	100%	165	79	52	19	7	120	98	136	91	87	104	94

Návštevnosť základnej poradne od 1.1.2007 do 31.12.2007 a kontrolné vyšetrenia

Základné - prvé vyšetrenie

RÚVZ Bratislava hl.m., Petržalka.

tab.č. 3

VEKOVÁ SKUPINA	MUŽI			ŽENY			SPOLU		
	Abs.	%	+ - [%]	Abs.	%	+ - [%]	Abs.	%	+ - [%]
0-14	0	0	0	0	0	0	0	0	0
15-19	2	1,0	2,0	2	0,8	1,1	3	0,8	0,9
20-24	2	2,0	2,8	8	3,1	2,1	10	2,8	1,7
25-34	17	17,3	7,5	27	10,4	3,7	44	12,3	3,4
35-44	10	10,2	6,0	23	8,8	3,5	33	9,2	3,0
45-54	23	23,5	8,4	69	26,5	5,4	92	25,7	4,5
55-64	18	18,4	7,7	72	27,7	5,4	90	25,1	4,5
65 a viac	27	27,6	8,8	59	22,7	5,1	86	24,0	4,4
SPOLU:	98	100,0		260	100,0		358	100,0	

Kontrolné vyšetrenie

VEKOVÁ SKUPINA	MUŽI			ŽENY			SPOLU		
	Abs.	%	+ - [%]	Abs.	%	+ - [%]	Abs.	%	+ - [%]
0-14	0	0	0	0	0	0	0	0	0
15-19	0	0	0	0	0	0	0	0	0
20-24	1	5,0	9,6	0	0	0	1	1,1	2,1
25-34	2	10,0	13,1	3	4,1	4,6	5	5,4	4,6
35-44	1	5,0	9,6	1	1,4	2,7	2	2,2	2,9
45-54	8	40,0	21,5	17	23,3	9,7	25	26,9	9,0
55-64	4	20,0	17,5	26	35,6	11,0	30	32,3	9,5
65 a viac	4	20,0	17,5	26	35,6	11,0	30	32,3	9,5
SPOLU:	20	100,0		73	100,0		93	100,0	

Počet štandardných vyšetrení u klientov, ktorým sa vyšetrilo riziko kardiovaskulárnych chorôb za obdobie od 1.1.2007 do 31.12.2007

Základné - prvé vyšetrenie

RÚVZ Bratislava hl.m., Petržalka.
tab.č. 4

Veková skupina	MUŽI			ŽENY			SPOLU		
	Abs.	%	+ - [%]	Abs.	%	+ - [%]	Abs.	%	+ - [%]
0 -14	0	0	0	0	0	0	0	0	0
15-19	1	1,1	2,1	2	0,8	1,1	3	0,9	1,0
20-24	2	2,1	2,9	7	2,7	2,0	9	2,6	1,7
25-34	17	17,9	7,7	27	10,6	3,8	44	12,6	3,5
35-44	9	9,5	5,9	23	9,0	3,5	32	9,1	3,0
45-54	23	24,2	8,6	69	27,1	5,5	92	26,3	4,6
55-64	18	18,9	7,9	71	27,8	5,5	89	25,4	4,6
65 a viac	25	26,3	8,9	56	22,0	5,1	81	23,1	4,4
SPOLU:	95	100,0		255	100,0		350	100,0	

Kontrolné vyšetrenie

Veková skupina	MUŽI			ŽENY			SPOLU		
	Abs.	%	+ - [%]	Abs.	%	+ - [%]	Abs.	%	+ - [%]
0 -14	0	0	0	0	0	0	0	0	0
15-19	0	0	0	0	0	0	0	0	0
20-24	1	7,7	14,5	0	0	0	1	1,6	3,2
25-34	1	7,7	14,5	1	2,1	4,0	2	3,3	4,5
35-44	1	7,7	14,5	1	2,1	4,0	2	3,3	4,5
45-54	6	46,2	27,1	10	20,8	11,5	16	26,2	11,0
55-64	2	15,4	19,6	18	37,5	13,7	20	32,8	11,8
65 a viac	2	15,4	19,6	18	37,5	13,7	20	32,8	11,8
SPOLU:	13	100,0		48	100,0		61	100,0	

Spektrum klientov vo veku od 0 do 99 rokov vyšetrených v poradni zdravia za obdobie od 1.1.2007 do 31.12.2007

RÚVZ Bratislava hl.m., Petržalka.
tab.č. 5

Vzdelanie	MUŽI			ŽENY			SPOLU		
	Abs.	%	+ - [%]	Abs.	%	+ - [%]	Abs.	%	+ - [%]
Základné	2	1,8	2,5	24	7,7	3,0	26	6,2	3,0
Učňovské	13	11,7	6,0	22	7,1	2,8	35	8,3	2,8
Stredoškolské s maturitou	45	40,5	9,1	155	49,8	5,6	200	47,4	5,6
Vysokoškolské	48	43,2	9,2	103	33,1	5,2	151	35,8	5,2
Neregistrované	3	2,7	3,0	7	2,3	1,6	10	2,4	1,6
SPOLU:	111	100,0		311	100,0		422	100,0	

Ročný výkaz Poradenského centra ochrany a podpory zdravia za rok 2007

RÚVZ Bratislava hl.m., Petržalka.
tab.č. 6

	do 14		15 – 19		20 – 24		25 – 34		35 – 44		45 – 54		55 – 64		65 +		Spolu
	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	
Základná poradňa	Počet klientov novo evidovaných v sledovanom roku																
	celkový počet klientov, ktorým bolo poskytnuté odborné poradenstvo v sledovanom roku																
	0	0	1	2	2	8	8	17	27	10	23	23	69	18	72	27	59
Poradňa zdravej výživy	Počet návštev																
	Počet klientov novo evidovaných v sledovanom roku																
	celkový počet klientov, ktorým bolo poskytnuté odb. poradenstvo v sledovanom roku																
0	0	1	2	3	8	8	19	30	11	24	24	86	22	98	31	85	405
Poradňa optimalizácie pohybovej aktivity	Počet návštev																
	Počet klientov novo evidovaných v sledovanom roku																
	celkový počet klientov, ktorým bolo poskytnuté odborné poradenstvo v sledovanom roku																
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Poradňa odvykania od fajčenia	Počet návštev																
	Počet klientov novo evidovaných v sledovanom roku																
	celkový počet klientov, ktorým bolo poskytnuté odborné poradenstvo v sledovanom roku																
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Poradňa podpory psychického zdravia	Počet návštev																
	Počet klientov novo evidovaných v sledovanom roku																
	celkový počet klientov, ktorým bolo poskytnuté odborné poradenstvo v sledovanom roku																
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Poradňa pre deti a mládež	Počet návštev																
	Počet klientov novo evidovaných v sledovanom roku																
	celkový počet klientov, ktorým bolo poskytnuté odborné poradenstvo v sledovanom roku																
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Prehľad o počte výkonov Poradenského centra ochrany a podpory zdravia za rok 2007

RÚVZ Bratislava hl.m., Petržalka.
tab.č. 7

Poradňa	Výkon	Počet výkonov	Spolu	
Základná poradňa	Založenie karty klienta pre TZS	358	6 328	
	Anamnéza	451		
	Antropometrické meranie (výška, hmotnosť, obvod pásu, obvod bokov)*	451		
	Meranie TK, P *?	1455		
	Biochemické vyšetrenie ***	1739		
	Vyšetrenie % tuku (Bodystat, Kaliper, Omron)	451		
	Vyšetrenie	Smokerlyzerom		0
		Spirometrom		0
	Vyplnenie Dotazníka celkovej životnej pohody	282		
	Stanovenie rizikového skóre KVCH podľa TZS	411		
	Odborné poradenstvo	560		
	Odporúčanie do siete zdrav. zariadení	61		
Iné (Ekg, pomer TK medzi členkom a pažou)	87/22			
Poradňa zdravej výživy	Založenie karty klienta	0	488	
	Vyplnenie dotazníka o stravovacích zvyklostiach	0		
	Zadanie údajov do príslušného software pre OHV	0		
	Odborné poradenstvo	445		
	Iné (vyhodnotenie jedálnička, odoslanie do obezitol.ambulancie)	40/3		
Poradňa odvykania od fajčenia	Meranie TK a pulzu	0	61	
	Meranie spirometrom	0		
	Meranie smokerlyzerom	0		
	Odborné poradenstvo	0		
	Iné (motivácia k odvyknutiu od fajčenia – manuál)	61		
Poradňa optimalizovania pohybovej aktivity	Založenie karty klienta	0	15	
	Vyšetrenie funkčnej zdatnosti, výkonnosti	0		
	Meranie spirometrom	0		
	Vyšetrenie % tuku (Bodystat, Kaliper, Omron)	0		
	Antropometria	0		
	Pohybová inštruktáž	0		
	Odborné poradenstvo	0		
Iné (cvičenie pre zdatné seniorky)	15			
Poradňa podpory psychického zdravia	Založenie karty klienta	0	159	
	Psychologické vyšetrenie	0		
	Anonymné odborné poradenstvo	80		
	Odporúčanie do siete zdrav. zariadení	79		
Poradňa pre deti a mládež	Založenie karty klienta	0	0	
	Odborné poradenstvo	0		
	Odporúčanie do siete zdrav. zariadení	0		
	Iné	0		
Poradňa ochrany a podpory zdravia pri práci	Založenie karty klienta	0	0	
	Vyšetrenie pracovného rizika	0		
	Odborné poradenstvo	0		
	Odporúčanie do siete zdrav. zariadení	0		
	Iné	0		
Poradňa nefarmakologického ovplyvňovania TK	Založenie karty klienta	0	5 229	
	Meranie TK, P *?	4845		
	Anamnéza	0		
	Odborné poradenstvo	316		
	Odporúčanie do siete zdrav. zariadení	37		
Iné (inštruktáž správneho merania TK)	31			
Celkom			12 280	

Poradňa práv pacientov 247 **SPOLU: 12 527**

Výsledky biochemických vyšetrení prvýkrát vyšetrených klientov v poradni zdravia za obdobie od 1.1.2007 do 31.12.2007

Muži

RÚVZ Bratislava hl.m., Petržalka.

tab.č. 8a

Veková skupina	Cholesterol		Glukóza		Triglyceridy		HDL		LDL		TC / HDL		TG / HDL		LDL / HDL		BMI		WHR	
	N	Z	N	Z	N	Z	N	Z	N	Z	N	Z	N	Z	N	Z	N	Z	N	Z
0-14	abs.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	rel.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	+-%	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
15-19	abs.	1	0	1	0	0	1	0	1	0	1	0	1	0	1	0	1	0	1	0
	rel.	1,5	0,0	1,8	0,0	1,4	0,0	1,8	1,3	0,0	2,2	0,0	2,3	0,0	1,5	0,0	0,0	1,7	2,0	0,0
	+-%	2,9	0,0	3,4	0,0	2,6	0,0	3,5	2,6	0,0	4,3	0,0	4,4	0,0	2,9	0,0	0,0	3,4	3,8	0,0
20-24	abs.	2	0	2	0	1	1	2	0	2	0	2	0	2	0	2	0	2	0	2
	rel.	3,0	0,0	3,5	0,0	1,4	4,3	5,0	0,0	2,6	0,0	4,4	0,0	2,3	3,0	0,0	0,0	3,4	2,0	2,1
	+-%	4,1	0,0	4,8	0,0	2,6	8,3	6,8	0,0	3,6	0,0	6,0	0,0	4,4	4,1	0,0	0,0	4,7	3,8	4,1
25-34	abs.	16	1	13	4	10	7	6	11	17	0	9	8	7	10	12	5	8	9	11
	rel.	23,9	3,2	22,8	9,8	13,5	30,4	15,0	20,0	22,4	0,0	20,0	16,0	15,9	17,9	17,9	20,0	15,5	21,6	12,8
	+-%	10,2	6,2	10,9	9,1	7,8	18,8	11,1	10,6	9,4	0,0	11,7	10,2	10,8	9,2	14,2	12,4	9,3	11,3	9,5
35-44	abs.	6	4	9	1	9	0	2	7	6	3	2	7	3	5	4	5	5	5	8
	rel.	9,0	12,9	15,8	2,4	12,2	0,0	5,0	12,7	7,9	15,8	4,4	14,0	6,8	7,5	14,3	12,5	8,6	15,7	4,3
	+-%	6,8	11,8	9,5	4,7	7,4	0,0	6,8	8,8	6,1	16,4	6,0	9,6	7,4	6,3	13,0	10,2	7,2	10,0	5,8
45-54	abs.	10	13	15	8	18	5	10	13	14	9	9	14	12	13	10	10	13	15	8
	rel.	14,9	41,9	26,3	19,5	24,3	21,7	25,0	23,6	18,4	47,4	20,0	28,0	27,3	19,4	35,7	25,0	22,4	29,4	17,0
	+-%	8,5	17,4	11,4	12,1	9,8	16,9	13,4	11,2	8,7	22,5	11,7	12,4	13,2	9,5	17,7	13,4	10,7	12,5	10,7
55-64	abs.	11	7	9	9	12	6	8	10	15	3	7	11	6	12	12	6	4	14	5
	rel.	16,4	22,6	15,8	22,0	16,2	26,1	20,0	18,2	19,7	15,8	15,6	22,0	13,6	17,9	21,4	10,0	24,1	9,8	27,7
	+-%	8,9	14,7	9,5	12,7	8,4	17,9	12,4	10,2	8,9	16,4	10,6	11,5	10,1	9,2	15,2	9,3	11,0	8,2	12,8
65 a viac	abs.	21	6	8	19	23	4	12	13	21	4	15	10	14	11	22	3	13	14	10
	rel.	31,3	19,4	14,0	46,3	31,1	17,4	30,0	23,6	27,6	21,1	33,3	20,0	31,8	32,8	10,7	32,5	24,1	19,6	36,2
	+-%	11,1	13,9	9,0	15,3	10,5	15,5	14,2	11,2	10,1	18,3	13,8	11,1	13,8	11,2	11,5	14,5	11,0	10,9	13,7
SPOJU:100%	67	31	57	41	74	23	40	55	76	19	45	50	44	51	67	28	40	58	51	47

Ženy

tab. č. 8b

Veková skupina	Cholesterol			Glukóza			Triglyceridy			HDL			LDL			TC / HDL			TG / HDL			LDL / HDL			BMI			WHR			
	N	Z		N	Z		N	Z		N	Z		N	Z		N	Z		N	Z		N	Z		N	Z		N	Z		
0-14	abs.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
	rel.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
	+-%	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
15-19	abs.	1	1	2	0	0	2	0	1	1	1	1	1	1	1	2	0	0	2	0	2	0	2	0	1	1	2	0	0	0	
	rel.	0,7	0,8	1,0	0,0	0,6	1,0	0,0	0,6	1,0	2,3	0,0	0,6	1,0	2,3	0,0	0,6	1,0	1,2	0,0	0,0	0,9	0,0	0,8	0,8	0,8	1,8	0,0	0,0	0,0	0,0
	+-%	1,4	1,6	1,4	0,0	1,3	2,0	0,0	1,3	2,0	4,5	0,0	1,2	2,0	4,5	0,0	1,2	2,0	1,6	0,0	0,0	1,2	0,0	1,5	1,5	1,5	2,5	0,0	0,0	0,0	0,0
20-24	abs.	7	1	8	0	0	7	1	3	4	7	0	5	2	0	5	2	2	5	2	2	7	0	6	2	8	0	0	0	0	
	rel.	5,1	0,8	4,0	0,0	1,9	4,0	3,2	1,9	4,0	3,3	0,0	3,2	2,0	3,3	0,0	3,2	2,0	3,0	2,3	2,3	3,1	0,0	4,6	1,5	7,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	+-%	3,7	1,6	2,7	0,0	2,2	3,9	2,3	2,2	3,9	2,4	0,0	2,7	2,8	2,6	2,6	2,8	2,8	2,6	3,1	3,1	2,3	0,0	3,6	2,1	4,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
25-34	abs.	25	2	26	1	27	0	19	8	8	27	0	24	3	26	1	27	0	26	1	27	0	22	5	23	4	4	4	4	4	
	rel.	18,1	1,6	12,9	1,7	12,3	0,0	12,2	8,1	12,8	0,0	15,3	3,1	15,5	1,1	15,5	1,1	12,1	0,0	16,9	3,8	4,3	0,0	16,9	3,8	20,9	2,7	2,7	2,7	2,7	2,7
	+-%	6,4	2,3	4,6	3,3	4,4	0,0	5,1	5,4	4,5	0,0	5,6	3,4	5,5	2,2	5,5	2,2	4,3	0,0	6,4	3,3	6,4	0,0	6,4	3,3	7,6	2,6	2,6	2,6	2,6	2,6
35-44	abs.	17	6	21	2	20	3	16	7	7	22	1	17	6	15	8	22	1	16	7	22	1	16	7	12	11	11	11	11	11	
	rel.	12,3	4,9	10,4	3,4	9,1	7,3	10,3	7,1	10,4	2,3	10,8	6,1	8,9	9,2	8,9	9,2	9,9	3,2	12,3	5,4	10,9	7,3	12,3	5,4	10,9	7,3	7,3	7,3	7,3	7,3
	+-%	5,5	3,8	4,2	4,6	3,8	8,0	4,8	5,0	4,1	4,5	4,9	4,7	4,3	6,1	4,3	6,1	3,9	6,2	5,6	3,9	5,8	5,6	5,6	3,9	5,8	4,2	4,2	4,2	4,2	4,2
45-54	abs.	32	37	61	8	61	8	44	25	56	13	40	29	46	23	46	23	58	11	38	31	38	11	38	31	31	38	38	38	38	38
	rel.	23,2	30,3	30,3	13,6	27,9	19,5	28,2	25,3	26,5	30,2	25,5	29,6	27,4	26,4	27,4	26,4	26,0	35,5	29,2	23,8	28,2	35,5	29,2	23,8	28,2	25,3	25,3	25,3	25,3	25,3
	+-%	7,0	8,2	6,4	8,7	5,9	12,1	7,1	8,6	6,0	13,7	6,8	9,0	6,7	9,3	6,7	9,3	5,8	16,8	7,8	7,3	8,4	16,8	7,8	7,3	8,4	7,0	7,0	7,0	7,0	7,0
55-64	abs.	30	42	48	24	57	15	43	28	56	14	39	32	44	27	44	27	61	9	35	37	26	9	35	37	26	46	46	46	46	
	rel.	21,7	34,4	23,9	40,7	26,0	36,6	27,6	28,3	26,5	32,6	24,8	32,7	26,2	31,0	26,2	31,0	27,4	29,0	26,9	28,5	23,6	29,0	26,9	28,5	23,6	30,7	30,7	30,7	30,7	30,7
	+-%	6,9	8,4	5,9	12,5	5,8	14,7	7,0	8,9	6,0	14,0	6,8	9,3	6,6	9,7	6,6	9,7	5,9	16,0	7,6	7,8	7,9	16,0	7,6	7,8	7,9	7,4	7,4	7,4	7,4	7,4
65 a viac	abs.	26	33	35	24	45	14	30	26	42	14	31	25	30	26	30	26	46	10	12	47	8	10	12	47	8	51	51	51	51	51
	rel.	18,8	27,0	17,4	40,7	20,5	34,1	19,2	26,3	19,9	32,6	19,7	25,5	17,9	29,9	20,6	29,9	20,6	32,3	9,2	36,2	7,3	32,3	9,2	36,2	7,3	34,0	34,0	34,0	34,0	34,0
	+-%	6,5	7,9	5,2	12,5	5,4	14,5	6,2	8,7	5,4	14,0	6,2	8,6	5,8	9,6	5,3	9,6	5,3	16,5	5,0	8,3	4,9	16,5	5,0	8,3	4,9	7,6	7,6	7,6	7,6	7,6
SPOLU:	100%	138	122	201	59	219	41	156	99	211	43	157	98	168	87	223	31	130	130	130	130	223	31	130	130	110	110	110	110	150	

Výsledky biochemických vyšetření opakovane vyšetřených klientov v poradni zdravia za obdobie od 1.1.2007 do 31.12.2007
pre ženy a mužov

Muži

RÚVZ Bratislava hl.m., Petržalka.
tab.č. 9a

Veková skupina	Cholesterol		Glukóza		Triglyceridy		HDL		LDL		TC / HDL		TG / HDL		LDL / HDL		BMI		WHR	
	N	Z	N	Z	N	Z	N	Z	N	Z	N	Z	N	Z	N	Z	N	Z	N	Z
0-14	abs.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	rel.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	+-%	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
15-19	abs.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	rel.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	+-%	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
20-24	abs.	1	0	1	0	1	0	1	0	1	0	1	0	1	0	1	0	1	0	1
	rel.	14,3	0,0	10,0	0,0	7,7	0,0	11,1	0,0	8,3	0,0	12,5	0,0	11,1	0,0	9,1	0,0	10,0	0,0	9,1
	+-%	25,9	0,0	18,6	0,0	14,5	0,0	20,5	0,0	15,6	0,0	22,9	0,0	20,5	0,0	17,0	0,0	18,6	0,0	17,0
25-34	abs.	2	0	1	0	2	0	1	1	2	0	1	1	1	2	0	2	0	2	0
	rel.	28,6	0,0	10,0	0,0	15,4	0,0	11,1	11,1	16,7	0,0	12,5	11,1	12,5	18,2	0,0	20,0	0,0	18,2	0,0
	+-%	33,5	0,0	18,6	0,0	19,6	0,0	20,5	20,5	21,1	0,0	22,9	20,5	22,9	22,8	0,0	24,8	0,0	22,8	0,0
35-44	abs.	0	1	0	1	0	1	0	1	0	1	0	1	0	1	0	1	0	1	0
	rel.	0,0	11,1	0,0	16,7	0,0	25,0	11,1	0,0	8,3	0,0	0,0	12,5	0,0	9,1	0,0	0,0	11,1	0,0	14,3
	+-%	0,0	20,5	0,0	29,8	0,0	42,4	20,5	0,0	15,6	0,0	0,0	22,9	0,0	17,0	0,0	0,0	20,5	0,0	25,9
45-54	abs.	1	5	5	3	4	2	3	4	5	1	3	4	2	3	3	4	3	4	3
	rel.	14,3	55,6	50,0	50,0	30,8	50,0	33,3	44,4	41,7	25,0	37,5	44,4	25,0	27,3	60,0	40,0	33,3	36,4	42,9
	+-%	25,9	32,5	31,0	40,0	25,1	49,0	30,8	32,5	27,9	42,4	33,5	32,5	30,0	26,3	42,9	30,4	30,8	28,4	36,7
55-64	abs.	1	2	2	1	3	1	2	2	1	2	2	2	2	1	2	1	4	2	2
	rel.	14,3	22,2	20,0	16,7	23,1	25,0	22,2	22,2	8,3	50,0	12,5	22,2	25,0	9,1	40,0	10,0	44,4	18,2	28,6
	+-%	25,9	27,2	24,8	29,8	22,9	42,4	27,2	27,2	15,6	49,0	22,9	30,0	27,2	17,0	42,9	18,6	32,5	22,8	33,5
65 a viac	abs.	2	1	1	1	3	0	1	2	2	1	2	1	2	3	0	2	1	2	1
	rel.	28,6	11,1	10,0	16,7	23,1	0,0	11,1	22,2	16,7	25,0	12,5	11,1	25,0	27,3	0,0	20,0	11,1	18,2	14,3
	+-%	33,5	20,5	18,6	29,8	22,9	0,0	20,5	27,2	21,1	42,4	30,0	20,5	30,0	26,3	0,0	24,8	20,5	22,8	25,9
SPOLU:	100	7	9	10	6	13	4	9	12	4	8	9	8	11	5	10	9	11	7	

Ženy

tab. č. 9b

Veková skupina	Cholesterol		Glukóza		Triglyceridy		HDL		LDL		TC / HDL		TG / HDL		LDL / HDL		BMI		WHR		
	N	Z	N	Z	N	Z	N	Z	N	Z	N	Z	N	Z	N	Z	N	Z	N	Z	
0-14	abs.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	rel.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	+-%	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
15-19	abs.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0
	rel.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	2,0	0,0	0,0
	+-%	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	3,9	0,0	0,0	0,0
20-24	abs.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	rel.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	+-%	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
25-34	abs.	2	0	2	0	2	0	1	1	2	0	1	1	1	2	0	1	0	1	0	0
	rel.	9,5	0,0	4,3	0,0	4,4	0,0	2,3	5,6	4,4	0,0	3,1	3,6	2,6	4,8	3,5	0,0	2,9	0,0	3,4	0,0
	+-%	12,6	0,0	5,8	0,0	6,0	0,0	4,5	10,6	6,0	0,0	6,0	6,9	5,0	9,1	4,8	0,0	5,7	0,0	6,6	0,0
35-44	abs.	1	0	1	0	1	0	0	0	1	0	1	0	1	1	0	1	0	1	0	1
	rel.	4,8	0,0	2,1	0,0	2,2	0,0	0,0	5,6	2,2	0,0	3,1	0,0	2,6	0,0	1,8	0,0	2,9	0,0	0,0	2,4
	+-%	9,1	0,0	4,1	0,0	4,3	0,0	0,0	10,6	4,3	0,0	6,0	0,0	5,0	0,0	3,4	0,0	5,7	0,0	0,0	4,7
45-54	abs.	7	10	13	1	13	3	11	4	12	3	9	6	12	3	14	1	11	12	9	8
	rel.	33,3	22,2	27,7	8,3	28,9	16,7	25,6	22,2	26,7	20,0	28,1	21,4	30,8	14,3	24,6	33,3	32,4	24,0	31,0	19,5
	+-%	20,2	12,1	12,8	15,6	13,2	17,2	13,0	19,2	12,9	20,2	15,6	15,2	14,5	15,0	11,2	53,3	15,7	11,8	16,8	12,1
55-64	abs.	6	18	16	5	13	12	18	5	14	9	11	12	12	11	22	1	10	22	6	19
	rel.	28,6	40,0	34,0	41,7	28,9	66,7	41,9	27,8	31,1	60,0	34,4	42,9	30,8	52,4	38,6	33,3	29,4	44,0	20,7	46,3
	+-%	19,3	14,3	13,5	27,9	13,2	21,8	14,7	20,7	13,5	24,8	16,5	18,3	14,5	21,4	12,6	53,3	15,3	13,8	14,7	15,3
65 a viac	abs.	5	17	15	6	16	3	13	7	16	3	10	9	13	6	18	1	11	15	13	13
	rel.	23,8	37,8	31,9	50,0	35,6	16,7	30,2	38,9	35,6	20,0	31,3	32,1	33,3	28,6	31,6	33,3	32,4	30,0	44,8	31,7
	+-%	18,2	14,2	13,3	28,3	14,0	17,2	13,7	22,5	14,0	20,2	16,1	17,3	14,8	19,3	12,1	53,3	15,7	12,7	18,1	14,2
SPOLU:	100	21	45	47	12	45	18	43	18	45	15	32	28	39	21	57	3	34	50	29	41
	%																				

Výsledky hodnotenia skríningu tlaku krvi u prvý raz vyšetrených klientov za obdobie od 1.1.2007 do 31.12.2007

RÚVZ Bratislava hl.m., Petržalka.
tab.č. 10a

Muži	Počet klientov vo vekových skupinách:											Spolu
	0-14	15-19	20-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65 a viac				
1. Optimálny (<120 a <80)	abs.	0	0	0	4	1	3	1	1	2	11	
	rel.	0,0	0,0	0,0	23,5	10,0	13,0	5,6	5,6	7,4	11,2	
	+-%	0,0	0,0	0,0	20,2	18,6	13,8	10,6	9,9	9,9	6,2	
2. Normálny (120-129 alebo 80-84)	abs.	0	1	1	3	4	5	1	1	2	17	
	rel.	0,0	100,0	50,0	17,6	40,0	21,7	5,6	5,6	7,4	17,3	
	+-%	0,0	0,0	69,3	18,1	30,4	16,9	10,6	9,9	9,9	7,5	
3. Vyšší normálny (130-139 alebo 85-89)	abs.	0	0	0	5	0	8	7	7	4	24	
	rel.	0,0	0,0	0,0	29,4	0,0	34,8	38,9	38,9	14,8	24,5	
	+-%	0,0	0,0	0,0	21,7	0,0	19,5	22,5	22,5	13,4	8,5	
4. Hypertenzia I (140-159 alebo 90-99)	abs.	0	0	1	4	4	4	5	5	9	27	
	rel.	0,0	0,0	50,0	23,5	40,0	17,4	27,8	27,8	33,3	27,6	
	+-%	0,0	0,0	69,3	20,2	30,4	15,5	20,7	20,7	17,8	8,8	
5. Hypertenzia II (160-179 alebo 100-109)	abs.	0	0	0	1	1	2	3	3	8	15	
	rel.	0,0	0,0	0,0	5,9	10,0	8,7	16,7	16,7	29,6	15,3	
	+-%	0,0	0,0	0,0	11,2	18,6	11,5	17,2	17,2	17,2	7,1	
6. Hypertenzia III (>179 alebo >109)	abs.	0	0	0	0	0	1	1	1	2	4	
	rel.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	4,3	5,6	5,6	7,4	4,1	
	+-%	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	8,3	10,6	10,6	9,9	3,9	
S P O L U	abs.	0	1	2	17	10	23	18	18	27	98	
HYPERTENZIA	abs.	0	0	1	5	5	7	9	9	19	46	
	rel.	0,0	0,0	50,0	29,4	50,0	30,4	50,0	50,0	70,4	46,9	
	+-%	0,0	0,0	69,3	21,7	31,0	18,8	23,1	23,1	17,2	9,9	

tab. č. 10b

Ženy	Počet klientov vo vekových skupinách:										Spolu
	0-14	15-19	20-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65 a viac			
1. Optimálny (<120 a <80)	abs.	0	2	5	21	13	23	14	5	86	
	rel.	0,0	100,0	62,5	77,8	56,5	33,3	19,4	8,5	31,9	
	+-%	0,0	0,0	33,5	15,7	20,3	11,1	9,1	7,1	5,7	
2. Normálny (120-129 alebo 80-84)	abs.	0	0	1	4	4	16	14	6	45	
	rel.	0,0	0,0	12,5	14,8	17,4	23,2	19,4	10,2	17,3	
	+-%	0,0	0,0	22,9	13,4	15,5	10,0	9,1	7,7	4,6	
3. Vyšší normálny (130-139 alebo 85-89)	abs.	0	0	2	0	1	9	14	8	34	
	rel.	0,0	0,0	25,0	0,0	4,3	13,0	19,4	13,6	13,1	
	+-%	0,0	0,0	30,0	0,0	8,3	7,9	9,1	8,7	4,1	
4. Hypertenzia I (140-159 alebo 90-99)	abs.	0	0	0	1	4	14	21	20	60	
	rel.	0,0	0,0	0,0	3,7	17,4	20,3	29,2	33,9	23,1	
	+-%	0,0	0,0	0,0	7,1	15,5	9,5	10,5	12,1	5,1	
5. Hypertenzia II (160-179 alebo 100-109)	abs.	0	0	0	1	1	6	7	12	27	
	rel.	0,0	0,0	0,0	3,7	4,3	8,7	9,7	20,3	10,4	
	+-%	0,0	0,0	0,0	7,1	8,3	6,6	6,8	10,3	3,7	
HYPERTENZIA III (>179 alebo >109)	abs.	0	0	0	0	0	1	2	8	11	
	rel.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1,4	2,8	13,6	4,2	
	+-%	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	2,8	3,8	8,7	2,4	
S P O L U	abs.	0	2	8	27	23	69	72	59	260	
HYPERTENZIA	abs.	0	0	0	2	5	21	30	40	98	
	rel.	0,0	0,0	0,0	7,4	21,7	30,4	41,7	67,8	37,7	
	+-%	0,0	0,0	0,0	9,9	16,9	10,9	11,4	11,9	5,9	
CELKOM	abs.	0	3	10	44	33	92	90	86	358	

Výsledky hodnotenia skríningu tlaku krvi u opakovane vyšetrených klientov za obdobie od 1.1.2007 do 31.12.2007

RÚVZ Bratislava hl.m., Petržalka.
tab.č. 11a

Muži	Počet klientov vo vekových skupinách:										Spolu	
	0-14	15-19	20-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65 a viac				
1. Optimálny (<120 a <80)	abs.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2
	rel.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	28,6	0,0	0,0	0,0	0,0	8,7
	+-%	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	33,5	0,0	0,0	0,0	0,0	11,5
2. Normálny (120-129 alebo 80-84)	abs.	0	0	0	1	1	3	2	1	2	1	8
	rel.	0,0	0,0	0,0	33,3	50,0	42,9	50,0	16,7	50,0	16,7	34,8
	+-%	0,0	0,0	0,0	53,3	69,3	36,7	49,0	29,8	49,0	29,8	19,5
3. Vyšší normálny (130-139 alebo 85-89)	abs.	0	0	0	1	0	2	1	1	1	1	5
	rel.	0,0	0,0	0,0	33,3	0,0	28,6	25,0	16,7	25,0	16,7	21,7
	+-%	0,0	0,0	0,0	53,3	0,0	33,5	42,4	29,8	42,4	29,8	16,9
4. Hypertenzia I (140-159 alebo 90-99)	abs.	0	0	1	1	0	0	1	3	1	3	6
	rel.	0,0	0,0	100,0	33,3	0,0	0,0	25,0	50,0	25,0	50,0	26,1
	+-%	0,0	0,0	0,0	53,3	0,0	0,0	42,4	40,0	42,4	40,0	17,9
5. Hypertenzia II (160-179 alebo 100-109)	abs.	0	0	0	0	1	0	0	1	0	1	2
	rel.	0,0	0,0	0,0	0,0	50,0	0,0	0,0	16,7	0,0	16,7	8,7
	+-%	0,0	0,0	0,0	0,0	69,3	0,0	0,0	29,8	0,0	29,8	11,5
S P O L U	abs.	0	0	1	3	2	7	4	6	4	6	23
	abs.	0	0	1	1	1	0	1	4	1	4	8
	rel.	0,0	0,0	100,0	33,3	50,0	0,0	25,0	66,7	25,0	66,7	34,8
HYPERTENZIA	+-%	0,0	0,0	0,0	53,3	69,3	0,0	42,4	37,7	42,4	37,7	19,5

tab. č. 11b

Ženy	Počet klientov vo vekových skupinách:										Spolu
	0-14	15-19	20-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65 a viac			
1. Optimálny (<120 a <80)	abs.	0	0	0	2	1	14	5	5	27	
	rel.	0,0	0,0	0,0	100,0	100,0	70,0	14,3	17,9	31,4	
	+-%	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	20,1	11,6	14,2	9,8	
2. Normálny (120-129 or 80-84)	abs.	0	0	0	0	0	1	10	6	17	
	rel.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	5,0	28,6	21,4	19,8	
	+-%	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	9,6	15,0	15,2	8,4	
3. Vyšší normálny (130-139 alebo 85-89)	abs.	0	0	0	0	0	0	8	6	14	
	rel.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	22,9	21,4	16,3	
	+-%	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	13,9	15,2	7,8	
4. Hypertenzia I (140-159 alebo 90-99)	abs.	0	0	0	0	0	4	10	6	20	
	rel.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	20,0	28,6	21,4	23,3	
	+-%	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	17,5	15,0	15,2	8,9	
5. Hypertenzia II (160-179 alebo 100-109)	abs.	0	0	0	0	0	1	2	3	6	
	rel.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	5,0	5,7	10,7	7,0	
	+-%	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	9,6	7,7	11,5	5,4	
HYPERTENZIA III (>179 alebo >109)	abs.	0	0	0	0	0	0	0	2	2	
	rel.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	7,1	2,3	
	+-%	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	9,5	3,2	
SPOLU	abs.	0	0	0	2	1	20	35	28	86	
	abs.	0	0	0	0	0	5	12	11	28	
HYPERTENZIA	rel.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	25,0	34,3	39,3	32,6	
	+-%	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	19,0	15,7	18,1	9,9	
	abs	0	0	1	5	3	27	39	34	109	

Analýza dynamiky zistených parametrov opakovane vyšetrených klientov za obdobie od 1.1.2007 do 31.12.2007 z prvého a posledného vyšetrenia

RÚVZ Bratislava hl.m., Petržalka.
tab.č. 12a

Dynamika		Cholesterol	Glukóza	Triglyceridy	TK-S	TK-D	HDL	LDL	TC/HDL	TG/HDL	LDL/HDL	BMI	WHR	
Muži	Abs	7	7	6	10	13	4	9	10	8	10	1	2	
	Rel	43,8	43,8	35,3	43,5	56,5	22,2	56,3	62,5	47,1	62,5	5,3	11,1	
	+-%	24,3	24,3	22,7	20,3	20,3	19,2	24,3	23,7	23,7	23,7	10,0	14,5	
	Abs	6	5	7	9	5	4	5	4	2	4	14	13	
	Rel	37,5	31,3	41,2	39,1	21,7	22,2	31,3	25,0	11,8	25,0	73,7	72,2	
	+-%	23,7	22,7	23,4	19,9	16,9	19,2	22,7	21,2	15,3	21,2	19,8	20,7	
	Abs	3	4	4	4	5	10	2	2	7	2	4	3	
	Rel	18,8	25,0	23,5	17,4	21,7	55,6	12,5	12,5	41,2	41,2	12,5	21,1	16,7
	+-%	19,1	21,2	20,2	15,5	16,9	23,0	16,2	16,2	23,4	23,4	16,2	18,3	17,2
	Celkom	16	16	17	23	23	18	16	16	16	17	16	19	18
Ženy	Abs	25	16	16	37	38	14	34	39	26	37	7	4	
	Rel	39,1	34,0	27,1	43,0	44,2	25,0	64,2	69,6	49,1	69,8	9,7	6,3	
	+-%	12,0	13,5	11,3	10,5	10,5	11,3	12,9	12,0	13,5	12,4	6,8	5,9	
	Abs	15	24	10	25	27	6	6	4	2	4	51	41	
	Rel	23,4	51,1	16,9	29,1	31,4	10,7	11,3	7,1	3,8	7,5	70,8	64,1	
	+-%	10,4	14,3	9,6	9,6	9,8	8,1	8,5	6,7	5,1	7,1	10,5	11,8	
	Abs	24	7	33	24	21	36	13	13	25	25	14	19	
	Rel	37,5	14,9	55,9	27,9	24,4	64,3	24,5	23,2	47,2	47,2	22,6	19,4	29,7
	+-%	11,9	10,2	12,7	9,5	9,1	12,5	11,6	11,1	13,4	13,4	11,3	9,1	11,2
	Celkom	64	47	59	86	86	56	53	56	56	53	53	72	64

Analýza dynamiky zistených parametrov opakovane vyšetrených klientov za obdobie od 1.1.2007 do 31.12.2007 z prvého a posledného vyšetrenia pre skupiny klientov so zvýšenými hodnotami ukazovateľov prvých vyšetrení

RÚVZ Bratislava hl.m., Petržalka.
tab.č. 12b

Dynamika		Cholesterol	Glukóza	Triglyceridy	TK-S	TK-D	HDL	LDL	TC / HDL	TG / HDL	LDL / HDL	BMI	WHR	
Muži	Abs	3	4	2	9	9	0	1	6	5	4	1	1	
	Rel	37,5	66,7	50,0	75,0	60,0	0,0	20,0	54,5	50,0	57,1	14,3	20,0	
	+-%	33,5	37,7	49,0	24,5	24,8	0,0	35,1	29,4	31,0	36,7	25,9	35,1	
	Abs	3	2	2	2	4	3	3	3	2	2	5	4	
	Rel	37,5	33,3	50,0	16,7	26,7	30,0	60,0	27,3	20,0	28,6	71,4	80,0	
	+-%	33,5	37,7	49,0	21,1	22,4	28,4	42,9	26,3	24,8	33,5	33,5	35,1	
	Abs	2	0	0	1	2	7	1	2	3	3	1	1	0
	Rel	25,0	0,0	0,0	8,3	13,3	70,0	20,0	18,2	30,0	30,0	14,3	14,3	0,0
	+-%	30,0	0,0	0,0	15,6	17,2	28,4	35,1	22,8	28,8	28,4	25,9	25,9	0,0
	100%	8	6	4	12	15	10	5	5	11	10	7	7	5
Ženy	Abs	20	8	3	24	28	5	18	27	10	13	4	1	
	Rel	46,5	61,5	50,0	60,0	70,0	19,2	81,8	84,4	58,8	100,0	12,1	4,3	
	+-%	14,9	26,4	40,0	15,2	14,2	15,1	16,1	12,6	23,4	0,0	11,1	8,3	
	Abs	11	4	1	8	8	2	2	2	1	0	25	14	
	Rel	25,6	30,8	16,7	20,0	20,0	7,7	9,1	6,3	5,9	0,0	75,8	60,9	
	+-%	13,0	25,1	29,8	12,4	12,4	10,2	12,0	8,4	11,2	0,0	14,6	19,9	
	Abs	12	1	2	8	4	19	2	3	6	0	4	8	
	Rel	27,9	7,7	33,3	20,0	10,0	73,1	9,1	9,4	35,3	0,0	12,1	34,8	
	+-%	13,4	14,5	37,7	12,4	9,3	17,0	12,0	10,1	22,7	0,0	11,1	19,5	
	100%	43	13	6	40	40	26	22	32	17	13	33	23	

pokračovanie tab. č.12b

		Abs	23	12	5	33	37	5	19	33	15	17	5	2
Pokles	Rel	45,1	63,2	50,0	63,5	67,3	67,3	13,9	70,4	76,7	55,6	85,0	12,5	7,1
	+-%	13,7	21,7	31,0	13,1	12,4	12,4	11,3	17,2	12,6	18,7	15,6	10,2	9,5
	Abs	14	6	3	10	12	12	5	5	5	3	2	30	18
Nezmenené	Rel	27,5	31,6	30,0	19,2	21,8	21,8	13,9	18,5	11,6	11,1	10,0	75,0	64,3
	+-%	12,2	20,9	28,4	10,7	10,9	10,9	11,3	14,7	9,6	11,9	13,1	13,4	17,7
	Abs	14	1	2	9	6	6	26	3	5	9	1	5	8
Nárast	Rel	27,5	5,3	20,0	17,3	10,9	10,9	72,2	11,1	11,6	33,3	5,0	12,5	28,6
	+-%	12,2	10,0	24,8	10,3	8,2	8,2	14,6	11,9	9,6	17,8	9,6	10,2	16,7
	100%	51	19	10	52	55	55	36	27	43	27	20	40	28
Spolu														
Celkom														

Personálne obsadenie Poradenského centra ochrany a podpory zdravia

RÚVZ B.Bystrica, kraj

Rok: 2007

Tab.1

Pracovníci	Pracovné miesta – úväzky								Spolu
	BB	LC	RS	VK	ZV	ZH			
Lekári	2		1	0,6	1				4,6
Iní vysokoškooláci	1		0,7		1				2,7
SZP	3,5		0,8	2	1	2			9,3
Iní						1			1

Pracovníci	Počet fyzických osôb								Spolu
	BB	LC	RS	VK	ZV	ZH			
Lekári	2	1	2	1	2	3			11
Iní vysokoškooláci	1	1	2		2	5			11
SZP	4		2	2	4				12
Iní		1			1	1			3

Intervenčné a zdravotno-výchovné aktivity Odboru podpory zdravia za rok 2007

RÚVZ B. Bystrica, kraj

Tab. č. 2

Číslo riadku	Názov aktivity	Počet aktivít	Cieľové skupiny			
			Deti a mládež	Produktívny vek	Poproduktívny vek	Iné
1.	Prioritné celospoločenské intervenčné a zdravotno - výchovné aktivity Odboru podpory zdravia - zvýšenie pohybovej aktivity - ozdravovanie výživy - podpora nefajčiara a abstinencia - prevencia drogových závislostí - výchova k partnerstvu , rodičovstvu, manželstvu a prevencia pohlavných. chorôb HIV, AIDS - znižovanie krvného tlaku - nemedikamentózne ovplyvňovanie zložiek životného štýlu	2188	203	668	538	779
		2390	383	722	468	817
		1246	455	352	148	291
		327	317	8	0	2
		467	452	0	0	15
		1874	37	449	466	922
		1024	50	700	149	125
		9516	1897	2899	1769	2951
		S P O L U				
2.	Zdravotno-výchovné akcie pre obyvateľov a osobitných zameraní na témy a termíny podľa kalendára SZO	506	76	255	143	32
3.	Regionálne intervenčné a informačné zdravotno-výchovné aktivity	3627	319	2733	460	115
4.	Školenia a odborné semináre	248	0	247	1	0
		40	1	25	9	5
5.	Práca a spolupráca na výskumných a prieskumných úlohách	1472	929	276	244	23
6.	Aktivity v hromadných oznamovacích prostriedkoch	114	6	35	2	71
7.	Spolupráca s orgánmi, organizáciami, nadáciami, atď	638	167	174	215	82
8.	Správy , rozbor pre orgány štátnej správy	95	0	29	0	66
9.	Iné aktivity podľa cieľových skupín	824	71	559	138	56
S P O L U		7564	1569	4333	1212	450

Návštevnosť základnej poradne za obdobie od 1.1.2007 do 31.12.200

Základné - prvé vyšetrenie

RÚVZ B.Bystrica, kraj **Tab. 3**

VEKOVÁ SKUPINA	MUŽI			ŽENY			SPOLU		
	Abs.	%	+- [%]	Abs.	%	+- [%]	Abs.	%	+- [%]
0-14	9	1,2	0,8	7	0,5	0,3	16	0,7	0,3
15-19	18	2,3	1,1	54	3,5	0,9	72	3,1	0,7
20-24	76	9,9	2,1	107	6,9	1,3	183	7,9	1,1
25-34	180	23,4	3,0	315	20,3	2,0	495	21,3	1,7
35-44	127	16,5	2,6	330	21,3	2,0	457	19,7	1,6
45-54	152	19,7	2,8	369	23,8	2,1	521	22,4	1,7
55-64	106	13,8	2,4	226	14,6	1,8	332	14,3	1,4
65 a viac	102	13,2	2,4	144	9,3	1,4	246	10,6	1,3
S P O L U	770	100,0		1552	100,0		2322	100,0	

Kontrolné vyšetrenie

VEKOVÁ SKUPINA	MUŽI			ŽENY			SPOLU		
	Abs.	%	+- [%]	Abs.	%	+- [%]	Abs.	%	+- [%]
0-14	1	0,2	0,5	3	0,3	0,3	4	0,3	0,3
15-19	1	0,2	0,5	5	0,5	0,4	6	0,4	0,3
20-24	3	0,7	0,8	13	1,2	0,7	16	1,1	0,5
25-34	43	10,7	3,0	66	6,2	1,4	109	7,4	1,3
35-44	57	14,2	3,4	148	13,8	2,1	205	13,9	1,8
45-54	86	21,4	4,0	319	29,8	2,7	405	27,5	2,3
55-64	96	23,9	4,2	275	25,7	2,6	371	25,2	2,2
65 a viac	115	28,6	4,4	242	22,6	2,5	357	24,2	2,2
S P O L U	402	100,0		1071	100,0		1473	100,0	

CELKOM :

1172

2623

3795

**Počet štandardných vyšetrení u klientov, ktorým sa vyšetrovalo riziko
kardiovaskulárnych chorôb za obdobie od 1.1.2007 do 31.12.2007
Základné - prvé vyšetrenie**

Tab. 4

RÚVZ B.Bystrica, kraj

VEKOVÁ SKUPINA	MUŽI			ŽENY			SPOLU		
	Abs.	%	+- [%]	Abs.	%	+- [%]	Abs.	%	+- [%]
0-14	5	0,8	0,7	4	0,4	0,3	9	0,5	0,3
15-19	17	2,9	1,3	27	2,4	0,9	44	2,6	0,7
20-24	64	10,8	2,5	73	6,5	1,4	137	8,0	1,3
25-34	154	26,1	3,5	251	22,4	2,4	405	23,7	2,0
35-44	106	18,0	3,1	239	21,3	2,4	345	20,2	1,9
45-54	111	18,8	3,2	283	25,2	2,5	394	23,0	2,0
55-64	80	13,6	2,8	160	14,3	2,0	240	14,0	1,6
65 a viac	53	9,0	2,3	85	7,6	1,5	138	8,1	1,3
S P O L U	590	100,0		1122	100,0		1712	100,0	

Kontrolné vyšetrenie

VEKOVÁ SKUPINA	MUŽI			ŽENY			SPOLU		
	Abs.	%	+- [%]	Abs.	%	+- [%]	Abs.	%	+- [%]
0-14	0	0,0	0,0	2	0,4	0,5	2	0,3	0,4
15-19	1	0,5	0,9	1	0,2	0,4	2	0,3	0,4
20-24	3	1,4	1,5	5	0,9	0,8	8	1,0	0,7
25-34	28	12,8	4,4	39	7,2	2,2	67	8,8	2,0
35-44	38	17,4	5,0	70	12,8	2,8	108	14,2	2,5
45-54	42	19,3	5,2	153	28,1	3,8	195	25,6	3,1
55-64	44	20,2	5,3	154	28,3	3,8	198	26,0	3,1
65 a viac	62	28,4	6,0	121	22,2	3,5	183	24,0	3,0
S P O L U	218	100,0		545	100,0		763	100,0	

CELKOM

808

1667

2475

**Spektrum klientov vyšetrených v poradni zdravia
za obdobie od 1.1.2007 do 31.12.2007 – podľa vzdelania**

RÚVZ B. Bystrica, kraj

Tab.5

Vzdelanie	Muži			Ženy			Spolu		
	Počet	Rel.	+-%	Počet	rel.	+-%	Počet	rel.	+-%
Základné	192	17,8	2,3	369	15,2	1,4	561	16,0	1,4
Učňovské	137	12,7	2,0	243	10,0	1,2	380	10,8	1,2
Stredoškolské s maturitou	390	36,2	2,9	1122	46,1	2,0	1512	43,0	2,0
Vysokoškolské	257	23,8	2,5	537	22,1	1,6	794	22,6	1,6
Neregistrované	102	9,5	1,7	164	6,7	1,0	266	7,6	1,0
CELKOM	1078	100,0		2435	100,0		3513	100,0	

Ročný výkaz Poradenského centra ochrany a podpory zdravia

RÚVZ B. Bystrica, kraj Tab. 6

rok 2007

	do 14		15 – 19		20 – 24		25 – 34		35 – 44		45 – 54		55 – 64		65 +		Spolu																		
	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž																			
Základná poradňa	Počet klientov novoevidovaných v sledovanom roku																	12	10	18	54	78	115	177	312	324	324	153	370	101	231	96	148	2322	
	celkový počet klientov, ktorým bolo poskytnuté odborné poradenstvo v sledovanom roku																	13	25	21	73	83	132	227	392	483	235	682	203	491	269	449	3955		
	Počet návštev																	11	13	14	49	55	102	187	321	419	206	631	177	487	198	348			3371
Poradňa zdravotnej výživy	Počet klientov novoevidovaných v sledovanom roku																	0	0	2	2	8	8	30	32	14	20	17	15	4	4	2	0	158	
	celkový počet klientov, ktorým bolo poskytnuté odb. poradenstvo v sledovanom roku																	35	35	2	2	19	19	40	42	27	32	28	30	5	6	3	0		325
	Počet návštev																	0	0	2	1	5	3	15	22	7	18	12	33	11	24	23	0		
Poradňa optim. pohybovej aktivity	Počet klientov novoevidovaných v sledovanom roku																	7	3	20	14	13	16	29	38	23	60	46	72	36	85	20	64	546	
	celkový počet klientov, ktorým bolo poskytnuté odborné poradenstvo v sledovanom roku																	7	3	23	15	18	42	33	73	29	116	47	118	38	127	26	135		850
	Počet návštev																	7	3	23	249	3	1009	6	1213	5	1510	31	1342	27	998	44	1576		
Poradňa odvykania od fajčenia	Počet klientov novoevidovaných v sledovanom roku																	0	0	5	6	19	10	22	34	12	32	17	39	17	13	5	4	235	
	celkový počet klientov, ktorým bolo poskytnuté odborné poradenstvo v sledovanom roku																	19	10	14	6	26	19	29	57	14	42	25	39	22	20	7	7		356
	Počet návštev																	0	0	0	1	1	0	2	14	10	21	5	9	1	9	4	6		
Poradňa podpory psychického zdravia	Počet klientov novoevidovaných v sledovanom roku																	0	0	0	16	1	3	4	9	0	6	1	6	1	5	0	0	52	
	celkový počet klientov, ktorým bolo poskytnuté odborné poradenstvo v sledovanom roku																	0	0	0	21	4	4	5	9	0	8	1	6	1	5	0	0		64
	Počet návštev																	0	0	0	22	1	3	4	9	0	6	1	6	1	5	0	0		
Poradňa pre deti a mládež	Počet klientov novoevidovaných v sledovanom roku																	145	276	21	22	4	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	471	
	celkový počet klientov, ktorým bolo poskytnuté odborné poradenstvo v sledovanom roku																	145	276	23	34	4	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		485
	Počet návštev																	5	5	15	25	4	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		

Tab. 6 pokračovanie		do 14		15 – 19		20 – 24		25 – 34		35 – 44		45 – 54		55 – 64		65 +		Spolu
		M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	
		Počet klientov novoevidovaných v sledovanom roku		Počet klientov novoevidovaných v sledovanom roku		Počet klientov novoevidovaných v sledovanom roku		Počet klientov novoevidovaných v sledovanom roku		Počet klientov novoevidovaných v sledovanom roku		Počet klientov novoevidovaných v sledovanom roku		Počet klientov novoevidovaných v sledovanom roku		Počet klientov novoevidovaných v sledovanom roku		
Poradňa ochrany a podpory zdravia pri práci	celkový počet klientov, ktorým bolo poskytnuté odborné poradenstvo v sledovanom roku	0	0	0	1	8	7	27	55	8	45	18	46	4	11	2	0	232
	Počet návštev	0	0	0	1	8	7	27	55	8	45	18	46	4	11	2	0	232
Poradňa nefarmakoloplyvňovacia TK	počet klientov, ktorým bolo celkový poskytnuté odborné poradenstvo v sledovanom roku	1	1	0	1	6	3	9	30	16	27	31	59	25	75	21	99	404
	Počet návštev	0	1	0	1	15	2	5	42	19	40	25	128	59	612	23	854	1826
Poradňa protidrog. a HIV/AIDS	celkový počet klientov, ktorým bolo poskytnuté odborné poradenstvo v sledovanom roku	0	0	3	0	9	7	14	25	14	1	14	4	4	0	0	0	95
	Počet návštev	0	0	3	0	9	7	14	25	16	1	14	4	4	0	0	0	95
Poradňa pre HbsSag pozitívne rodiny	Počet klientov novoevidovaných v sledovanom roku	0	0	1	1	3	3	7	9	7	8	2	12	2	9	0	4	68
	celkový počet klientov, ktorým bolo poskytnuté odborné poradenstvo v sledovanom roku	6	4	1	1	10	15	9	10	8	9	2	12	2	13	0	4	106
Poradňa pre tehotné a dojčiacie matky	Počet klientov novoevidovaných v sledovanom roku	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	celkový počet klientov, ktorým bolo poskytnuté odborné poradenstvo v sledovanom roku	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Počet návštev		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Počet návštev		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Prehľad o počte výkonov Poradenského centra ochrany a podpory zdravia

RÚVZ B.Bystrica, kraj Tab.7

rok 2007

Poradňa	Výkon	Počet výkonov	Spolu	
Základná poradňa	Založenie karty klienta pre TZS	2322	47244	
	Anamnéza	3369		
	Antropometrické meranie (výšky, hmotnosť, obv. pásu, obv. bokov)*	3905		
	Meranie TK, P *?	9315		
	Biochemické vyšetrenie ***	13264		
	Vyšetrenie % tuku (Bodystat, Kaliper, Omron)	4726		
	Vyšetrenie	Smokerlyzerom		419
		Spirometrom		142
	Vyplnenie Dotazníka celkovej životnej pohody	341		
	Stanovenie rizikového skóre KVCH podľa TZS	2566		
	Odborné poradenstvo	5596		
	Odporúčanie do siete zdrav. zariadení	525		
	Iné	754		
Poradňa zdravej výživy	Založenie karty klienta	329	1652	
	Vyplnenie dotazníka o stravovacích zvyklostiach	351		
	Zadanie údajov do príslušného software pre OHV	249		
	Odborné poradenstvo	490		
	Iné	233		
Poradňa odvykania od fajčenia	Meranie TK a pulzu	288	972	
	Meranie spirometrom	47		
	Meranie smokerlyzerom	166		
	Odborné poradenstvo	400		
	Iné	71		
Poradňa optimalizovania pohybovej aktivity	Založenie karty klienta	547	6479	
	Vyšetrenie funkčnej zdatnosti, výkonnosti	359		
	Meranie spirometrom	189		
	Vyšetrenie % tuku (Bodystat, Kaliper, Omron)	539		
	Antropometria	646		
	Pohybová inštrukcia	494		
	Odborné poradenstvo	749		
	Iné	2956		
Poradňa podpory psychického zdravia	Založenie karty klienty	52	116	
	Psychologické vyšetrenie	52		
	Anonymné odborné poradenstvo	10		
	Odporúčanie do siete zdrav. zariadení	2		
Poradňa pre deti a mládež	Založenie karty klienta	473	992	
	Odborné poradenstvo	485		
	Odporúčanie do siete zdrav. zariadení	20		
	Iné	14		
Poradňa ochrany a podpory zdravia pri práci	Založenie karty klienta	52	820	
	Vyšetrenie pracovného rizika	0		
	Odborné poradenstvo	232		
	Odporúčanie do siete zdrav. zariadení	16		
	Iné	520		

Pokračovanie tab.7

Poradňa nefarmakologického oplyvňovania TK	Založenie karty klienta	154	3213
	Meranie TK, P *?	2360	
	Anamnéza	193	
	Odborné poradenstvo	362	
	Odporúčanie do siete zdrav. zariadení	73	
	Iné	71	
Protidrogová a HIV/AIDS poradňa	Založenie karty klienta	119	458
	Odporúčanie do siete zdrav. zariadení	0	
	Odborné poradenstvo	210	
	Iné	129	
Poradňa pre HbSAg pozitívne rodiny	Založenie karty klienta	0	58
	Odporúčanie do siete zdrav. zariadení	0	
	Odborné poradenstvo	17	
	Iné	41	
Poradňa pre tehotné a dojčiace matky	Založenie karty klienta	0	0
	Odporúčanie do siete zdrav. zariadení	0	
	Odborné poradenstvo	0	
	Iné	0	
Poradňa ochrany a podpory enviromentálneho zdravia	Založenie karty klienta	INTERNET	
	Vyšetrenie pracovného rizika		
	Odborné poradenstvo		
	Odporúčanie do siete zdrav. zariadení		
	Iné		
Celkom			62004

Výsledky biochemických vyšetrení prvýkrát vyšetrených klientov v poradni zdravia za obdobie od 1.1.2007 do 31.12.2007

MUŽI

RÚVZ B. Bystrica, kraj

Tab. 8a

Veková skupina	Cholesterol		Glukóza		Triglyceridy		HDL		LDL		TC / HDL		TG / HDL		LDL / HDL		BMI		WHR		
	N	Z	N	Z	N	Z	N	Z	N	Z	N	Z	N	Z	N	Z	N	Z	N	Z	
0-14	abs.	9	0	0	9	0	5	4	9	0	9	0	6	3	9	0	8	1	4	1	
	rel.	1,9	0,0	1,7	0,0	2,0	0,0	1,4	1,4	1,8	0,0	2,3	0,0	2,0	0,9	1,9	0,0	2,5	0,2	0,9	0,4
	+-%	1,3	0,0	1,1	0,0	1,3	0,0	1,2	1,4	1,2	0,0	1,5	0,0	1,6	1,1	1,2	0,0	1,7	0,4	0,8	0,8
15-19	abs.	18	0	2	15	2	10	7	17	0	16	1	13	4	16	1	17	1	18	0	
	rel.	3,9	0,0	2,9	1,5	3,3	1,1	2,8	2,5	3,4	0,0	4,1	0,4	4,2	1,3	3,4	0,8	5,2	0,2	3,9	0,0
	+-%	1,8	0,0	1,4	2,1	1,6	1,5	1,7	1,8	1,6	0,0	2,0	0,8	2,3	1,2	1,6	1,5	2,4	0,4	1,7	0,0
20-24	abs.	71	4	63	2	55	11	33	33	1	51	14	40	26	57	7	57	18	67	8	
	rel.	15,3	1,3	12,1	1,5	12,0	5,9	9,1	11,9	12,8	1,0	13,0	5,7	13,1	8,2	12,1	5,4	17,5	4,1	14,3	3,1
	+-%	3,3	1,3	2,8	2,1	3,0	3,4	3,0	3,8	2,9	3,3	2,9	3,8	3,0	3,8	3,0	3,9	4,1	1,9	3,2	2,1
25-34	abs.	120	60	150	15	122	38	92	68	28	99	61	83	76	121	32	90	90	146	29	
	rel.	25,8	20,2	28,7	11,4	26,6	20,5	25,4	24,5	25,3	26,7	24,9	27,1	23,9	25,7	24,8	27,6	20,5	31,3	11,3	
	+-%	4,0	4,6	3,9	5,4	4,0	5,8	4,5	5,1	3,8	8,5	5,4	5,0	4,7	4,0	7,5	4,9	3,8	4,2	3,9	
35-44	abs.	72	54	100	17	80	35	64	50	26	67	47	53	59	83	26	49	76	79	39	
	rel.	15,5	18,2	19,2	12,9	17,4	18,9	17,7	18,1	16,8	24,8	19,2	17,3	18,6	17,7	20,2	15,0	17,3	16,9	15,2	
	+-%	3,3	4,4	3,4	5,7	3,5	5,6	3,9	4,5	3,3	8,3	4,9	4,2	4,3	3,4	6,9	3,9	3,5	3,4	4,4	
45-54	abs.	74	77	89	32	71	50	64	60	25	61	63	45	74	81	31	41	114	76	71	
	rel.	15,9	25,9	17,0	24,2	15,5	27,0	17,7	21,7	17,6	23,8	15,6	14,7	23,3	17,2	24,0	12,6	25,9	16,3	27,6	
	+-%	3,3	5,0	3,2	7,3	3,3	6,4	3,9	4,9	3,4	8,1	3,6	5,5	4,6	3,4	7,4	3,6	4,1	3,3	5,5	
55-64	abs.	46	59	54	33	53	32	56	33	17	51	38	34	50	57	20	39	66	44	55	
	rel.	9,9	19,9	10,3	25,0	11,5	17,3	15,5	11,9	12,1	16,2	13,0	15,5	11,1	12,1	15,5	12,0	15,0	9,4	21,4	
	+-%	2,7	4,5	2,6	7,4	2,9	5,5	3,7	3,8	2,9	7,0	3,3	4,5	3,5	3,0	6,2	3,5	3,3	2,6	5,0	
65 +	abs.	55	43	42	31	54	17	38	22	8	38	21	32	26	46	12	25	74	33	54	
	rel.	11,8	14,5	8,0	23,5	11,8	9,2	10,5	7,9	10,1	7,6	9,7	8,6	10,5	9,8	9,3	7,7	16,8	7,1	21,0	
	+-%	2,9	4,0	2,3	7,2	2,9	4,2	3,2	3,2	2,7	5,1	2,9	3,5	3,4	2,7	5,0	2,9	3,5	2,3	5,0	
SPOLU:	100%	465	297	522	132	459	185	362	277	494	105	392	245	306	318	470	326	440	467	257	

Výsledky biochemických vyšetrení prvýkrát vyšetrených klientov v poradni zdravia za obdobie od 1.1.2007 do 31.12.2007

ŽENY

Tab. 8b

Veková skupina	Cholesterol		Glukóza		Triglyceridy		HDL		LDL		TC / HDL		TG / HDL		LDL / HDL		BMI		WHR	
	N	Z	N	Z	N	Z	N	Z	N	Z	N	Z	N	Z	N	Z	N	Z	N	Z
0-14	abs.	4	3	2	5	2	6	1	3	4	2	4	2	4	4	2	5	2	2	3
	rel.	0,5	0,5	1,2	0,4	0,6	0,5	0,7	0,4	0,9	0,5	0,5	0,5	1,2	0,4	1,9	0,6	0,3	0,3	0,4
	+-%	0,4	0,5	1,7	0,4	0,5	0,9	0,8	0,4	0,4	1,2	0,5	0,7	1,2	0,4	2,6	0,5	0,4	0,4	0,4
15-19	abs.	47	7	36	2	20	7	14	14	26	0	24	4	18	9	26	0	44	9	39
	rel.	5,3	1,1	3,1	1,2	1,9	3,3	1,7	3,3	2,7	0,0	2,9	1,0	2,1	2,7	2,4	0,0	5,3	1,3	6,2
	+-%	1,5	0,8	1,0	1,7	0,8	2,4	0,9	1,7	1,0	0,0	1,1	1,0	0,9	1,7	0,9	0,0	1,5	0,8	1,9
20-24	abs.	92	15	81	0	74	4	56	26	75	3	67	15	61	17	76	2	84	22	77
	rel.	10,5	2,3	7,1	0,0	7,1	1,9	7,0	6,1	7,7	1,4	8,0	3,8	7,0	5,0	7,0	1,9	10,2	3,1	12,1
	+-%	2,0	1,1	1,5	0,0	1,6	1,8	1,8	2,3	1,7	1,5	1,8	1,9	1,7	2,3	1,5	2,6	2,1	1,3	2,5
25-34	abs.	253	58	263	10	244	22	169	96	250	11	217	47	220	44	253	8	232	83	196
	rel.	28,8	8,8	23,0	6,2	23,4	10,3	21,0	22,6	25,7	5,0	26,0	12,0	25,4	13,0	23,2	7,7	28,1	11,6	30,9
	+-%	3,0	2,2	2,4	3,7	2,6	4,1	2,8	4,0	2,7	2,9	3,0	3,2	2,9	3,6	2,5	5,1	3,1	2,3	3,6
35-44	abs.	208	122	266	15	234	44	172	102	226	41	198	76	207	62	240	27	195	133	154
	rel.	23,7	18,4	23,2	9,3	22,4	20,7	21,4	24,0	23,3	18,5	23,7	19,4	23,9	18,3	22,0	26,0	23,6	18,5	24,3
	+-%	2,8	3,0	2,4	4,5	2,5	5,4	2,8	4,1	2,7	5,1	2,9	3,9	2,8	4,1	2,5	8,4	2,9	2,8	3,3
45-54	abs.	160	206	261	54	247	61	210	100	232	71	197	113	207	98	276	27	172	193	116
	rel.	18,2	31,1	22,8	33,5	23,7	28,6	26,2	23,5	23,9	32,0	23,6	28,9	23,9	29,0	25,3	26,0	20,8	26,9	18,3
	+-%	2,6	3,5	2,4	7,3	2,6	6,1	3,0	4,0	2,7	6,1	2,9	4,5	2,8	4,8	2,6	8,4	2,8	3,2	3,0
55-64	abs.	61	164	152	42	134	50	117	52	93	70	78	91	99	66	136	27	58	167	34
	rel.	6,9	24,8	13,3	26,1	12,8	23,5	14,6	12,2	9,6	31,5	9,3	23,3	11,4	19,5	12,5	26,0	7,0	23,3	5,4
	+-%	1,7	3,3	2,0	6,8	2,0	5,7	2,4	3,1	1,8	6,1	2,0	4,2	2,1	4,2	2,0	8,4	1,7	3,1	1,8
65 +	abs.	54	87	81	36	84	24	62	32	66	24	50	43	53	38	79	11	35	109	16
	rel.	6,1	13,1	7,1	22,4	8,1	11,3	7,7	7,5	6,8	10,8	6,0	11,0	6,1	11,2	7,2	10,6	4,2	15,2	2,5
	+-%	1,6	2,6	1,5	6,4	1,7	4,2	1,8	2,5	1,6	4,1	1,6	3,1	3,4	3,4	1,5	5,9	1,4	2,6	1,2
SPOLU:	100%	879	662	1145	161	1043	213	803	425	972	222	835	391	867	338	1090	104	825	718	634

Výsledky biochemických vyšetření opakovane vyšetřených klientov v poradni zdravia za obdobie od 1.1.2007 do 31.12.2007
MUŽI

RÚVZ B. Bystrica, kraj
Tab. 9a

Veková skupina	Cholesterol		Glukóza		Triglyceridy		HDL		LDL		HDL/TC		TG/HDL		LDL/HDL		BMI		WHR	
	N	Z	N	Z	N	Z	N	Z	N	Z	N	Z	N	Z	N	Z	N	Z	N	Z
0-14	abs.	1	0	1	0	1	0	1	0	1	0	1	0	1	0	1	0	0	0	0
	rel.	0,5	0,0	0,4	0,0	0,5	0,0	0,5	0,0	0,5	0,0	0,6	0,0	0,7	0,0	0,5	0,0	0,0	0,0	0,0
	+-%	1,0	0,0	0,8	0,0	0,9	0,0	1,1	0,0	0,9	0,0	1,1	0,0	1,4	0,0	0,9	0,0	1,5	0,0	0,0
15-19	abs.	1	0	1	0	1	0	1	0	1	0	1	0	1	0	1	0	0	1	0
	rel.	0,5	0,0	0,4	0,0	0,5	0,0	0,5	0,0	0,5	0,0	0,6	0,0	0,7	0,0	0,5	0,0	0,0	0,0	0,0
	+-%	1,0	0,0	0,8	0,0	0,9	0,0	1,1	0,0	0,9	0,0	1,1	0,0	1,4	0,0	0,9	0,0	1,5	0,0	0,0
20-24	abs.	3	0	3	0	2	1	2	1	3	0	2	1	2	1	2	1	2	1	3
	rel.	1,5	0,0	1,3	0,0	0,9	1,0	1,1	1,0	1,4	0,0	1,2	0,9	1,5	0,7	1,0	1,9	1,5	0,4	1,5
	+-%	1,7	0,0	1,4	0,0	1,3	2,0	1,5	2,0	1,6	0,0	1,6	1,8	2,0	1,4	1,3	3,7	2,1	0,9	1,7
25-34	abs.	31	9	34	5	29	7	28	9	32	2	26	9	20	15	32	2	15	27	33
	rel.	15,7	5,3	14,3	6,3	13,4	7,2	15,1	9,1	15,2	3,9	15,3	8,3	14,7	11,0	15,2	3,8	11,3	11,9	16,8
	+-%	5,1	3,4	4,4	5,3	4,5	5,1	5,2	5,7	4,8	5,3	5,4	5,2	6,0	5,3	4,9	5,2	5,4	4,2	5,2
35-44	abs.	30	24	40	4	26	17	19	20	32	6	23	16	18	21	31	7	18	32	41
	rel.	15,2	14,1	16,8	5,0	12,0	17,5	10,3	20,2	15,2	11,8	13,5	14,7	13,2	15,4	14,8	13,5	13,5	14,2	20,8
	+-%	5,0	5,2	4,8	4,8	4,3	7,6	4,4	7,9	4,8	8,8	5,1	6,6	5,7	6,1	4,8	9,3	5,8	4,5	5,7
45-54	abs.	32	48	53	15	49	21	38	20	37	19	32	25	30	27	41	15	30	45	37
	rel.	16,2	28,2	22,3	18,8	22,7	21,6	20,5	20,2	17,5	37,3	18,8	22,9	22,1	19,9	19,5	28,8	22,6	19,9	18,8
	+-%	5,1	6,8	5,3	8,6	5,6	8,2	5,8	7,9	5,1	13,3	5,9	7,9	7,0	6,7	5,4	12,3	7,1	5,2	5,5
55-64	abs.	42	45	52	17	38	36	41	25	45	11	31	34	18	44	40	16	27	53	36
	rel.	21,2	26,5	21,8	21,3	17,6	37,1	22,2	25,3	21,3	21,6	18,2	31,2	13,2	32,4	19,0	30,8	20,3	23,5	18,3
	+-%	5,7	6,6	5,2	9,0	5,1	9,6	6,0	8,6	5,5	11,3	5,8	8,7	5,7	7,9	5,3	12,5	6,8	5,5	5,4
65 +	abs.	58	44	54	39	70	15	55	24	60	13	54	24	46	28	62	11	39	68	46
	rel.	29,3	25,9	22,7	48,8	32,4	15,5	29,7	24,2	28,4	25,5	31,8	22,0	33,8	20,6	29,5	21,2	29,3	30,1	23,4
	+-%	6,3	6,6	5,3	11,0	6,2	7,2	6,6	8,4	6,1	12,0	7,0	7,8	8,0	6,8	6,2	11,1	7,7	6,0	5,9
SPOL U	100%	198	170	238	80	216	97	185	99	211	51	170	109	136	210	52	133	226	197	112

**Výsledky biochemických vyšetření opakovaně vyšetřených klientů v poradni zdraví za období od 1.1.2007 do 31.12.2007
ŽENY**

Tab. 9b

Veková skupina	Cholesterol		Glukóza		Triglyceridy		HDL		LDL		TC / HDL		TG / HDL		LDL / HDL		BMI		WHR			
	N	Z	N	Z	N	Z	N	Z	N	Z	N	Z	N	Z	N	Z	N	Z	N	Z		
0-14	abs.	1	1	1	2	3	0	2	1	2	0	2	3	0	2	2	0	0	1	1		
	rel.	0,3	0,2	0,1	1,3	0,5	0,0	0,4	0,5	0,4	0,0	0,4	0,0	0,7	0,0	0,3	0,0	0,5	0,0	0,3	0,2	
	++%	0,5	0,3	0,3	1,7	0,6	0,0	0,5	1,0	0,6	0,0	0,6	0,0	0,8	0,0	0,5	0,0	0,6	0,0	0,6	0,4	
15-19	abs.	3	0	3	0	2	2	1	1	0	1	1	2	0	2	0	3	0	2	0		
	rel.	0,8	0,0	0,4	0,0	0,3	1,0	0,2	0,5	0,4	0,0	0,2	0,4	0,4	0,0	0,3	0,0	0,7	0,0	0,6	0,0	
	++%	0,9	0,0	0,5	0,0	0,5	1,4	0,4	1,0	0,6	0,0	0,4	0,8	0,6	0,0	0,5	0,0	0,8	0,0	0,9	0,0	
20-24	abs.	9	2	9	1	9	0	2	5	0	5	1	5	1	5	1	5	0	9	2	6	3
	rel.	2,3	0,3	1,3	0,6	1,5	0,0	0,4	2,6	1,0	0,0	1,1	0,4	1,1	0,4	0,8	0,0	2,1	0,4	1,9	0,6	
	++%	1,5	0,4	0,8	1,2	1,0	0,0	0,5	2,2	0,9	0,0	0,9	0,8	1,0	0,8	0,7	0,0	1,4	0,6	1,5	0,7	
25-34	abs.	53	10	51	1	44	5	36	11	44	2	42	5	39	7	45	1	47	13	47	10	
	rel.	13,6	1,6	7,4	0,6	7,5	2,5	6,8	5,7	8,9	1,1	9,0	2,0	8,6	3,0	7,4	1,5	11,0	2,7	14,7	2,0	
	++%	3,4	1,0	2,0	1,2	2,1	2,2	2,1	3,3	2,5	1,6	2,6	1,7	2,6	2,2	2,1	2,9	3,0	1,5	3,9	1,2	
35-44	abs.	92	49	103	8	84	19	74	23	80	12	78	19	70	24	87	5	82	34	80	28	
	rel.	23,6	7,7	15,0	5,0	14,3	9,5	13,9	11,9	16,1	6,8	16,6	7,6	15,5	10,2	14,3	7,6	19,2	7,2	25,0	5,7	
	++%	4,2	2,1	2,7	3,4	2,8	4,0	2,9	4,6	3,2	3,7	3,4	3,3	3,3	3,9	2,8	6,4	3,7	2,3	4,7	2,0	
45-54	abs.	105	204	227	35	184	51	164	60	156	57	144	78	149	66	191	22	125	116	94	133	
	rel.	26,9	32,0	33,0	22,0	31,4	25,4	30,8	31,1	31,4	32,4	30,7	31,1	33,0	28,0	31,5	33,3	29,3	24,4	29,4	26,9	
	++%	4,4	3,6	3,5	6,4	3,8	6,0	3,9	6,5	4,1	6,9	4,2	5,7	4,3	5,7	3,7	11,4	4,3	3,9	5,0	3,9	
55-64	abs.	66	206	161	58	132	77	131	61	122	53	98	92	96	84	151	24	84	161	57	159	
	rel.	16,9	32,3	23,4	36,5	22,5	38,3	24,6	31,6	24,5	30,1	20,9	36,7	21,3	35,6	24,9	36,4	19,7	33,9	17,8	32,2	
	++%	3,7	3,6	3,2	7,5	3,4	6,7	3,7	6,6	3,8	6,8	3,7	6,0	3,8	6,1	3,4	11,6	3,8	4,3	4,2	4,1	
65 +	abs.	61	166	133	54	128	47	123	31	86	52	99	55	87	54	124	14	75	149	33	160	
	rel.	15,6	26,0	19,3	34,0	21,8	23,4	23,1	16,1	17,3	29,5	21,1	21,9	19,3	22,9	20,4	21,2	17,6	31,4	10,3	32,4	
	++%	3,6	3,4	3,0	7,4	3,3	5,9	3,6	5,2	3,3	6,7	3,7	5,1	3,6	5,4	3,2	9,9	3,6	4,2	3,3	4,1	
SPOLU	100%	390	638	688	159	586	201	533	193	497	176	469	251	451	236	607	66	427	475	320	494	

Počet klientov vo vekových skupinách

tab. 10a Muži		0-14	15-19	20-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65 +	SPOLU
		1. Optimálny (<120 and <80)	abs.	7	7	18	44	27	15	12
	rel.	77,8	38,9	23,7	24,7	21,8	9,8	11,4	1,0	17,1
	+-%	27,2	22,5	9,6	6,3	7,3	4,7	6,1	1,9	2,7
2. Normálny (120-129 or 80-84)	abs.	1	5	18	50	25	27	11	7	144
	rel.	11,1	27,8	23,7	28,1	20,2	17,6	10,5	6,9	18,8
	+-%	20,5	20,7	9,6	6,6	7,1	6,0	5,9	5,0	2,8
3. Vysoký normálny (130-139 or 85-89)	abs.	0	1	18	36	27	32	13	10	137
	rel.	0,0	5,6	23,7	20,2	21,8	20,9	12,4	9,9	17,9
	+-%	0,0	10,6	9,6	5,9	7,3	6,4	6,3	5,8	2,7
4. Hypertenzia I (140-159 or 90-99)	abs.	1	5	18	38	35	53	37	29	216
	rel.	11,1	27,8	23,7	21,3	28,2	34,6	35,2	28,7	28,3
	+-%	20,5	20,7	9,6	6,0	7,9	7,5	9,1	8,8	3,2
5. Hypertenzia II (160-179 or 100-109)	abs.	0	0	3	8	6	19	17	32	85
	rel.	0,0	0,0	3,9	4,5	4,8	12,4	16,2	31,7	11,1
	+-%	0,0	0,0	4,4	3,0	3,8	5,2	7,0	9,1	2,2
6. Hypertenzia III (>179 or >109)	abs.	0	0	1	2	4	7	15	22	51
	rel.	0,0	0,0	1,3	1,1	3,2	4,6	14,3	21,8	6,7
	+-%	0,0	0,0	2,6	1,5	3,1	3,3	6,7	8,1	1,8
SPOLU	abs.	9	18	76	178	124	153	105	101	764
HYPERTENZIA	abs.	1	5	22	48	45	79	69	83	352
	rel.	11,1	27,8	28,9	27,0	36,3	51,6	65,7	82,2	46,1
	+-%	20,5	20,7	10,2	6,5	8,5	7,9	9,1	7,5	3,5

Ženy tab. 10b

1. Optimálny (<120 and <80)	abs.	3	23	58	184	128	83	34	6	519
	rel.	50,0	43,4	54,7	58,8	39,0	22,8	15,2	4,2	33,8
	+-%	40,0	13,3	9,5	5,5	5,3	4,3	4,7	3,3	2,4
2. Normálny (120-129 or 80-84)	abs.	1	19	17	75	84	90	32	18	336
	rel.	16,7	35,8	16,0	24,0	25,6	24,7	14,3	12,7	21,9
	+-%	29,8	12,9	7,0	4,7	4,7	4,4	4,6	5,5	2,1
3. Vysoký normálny (130-139 or 85-89)	abs.	0	9	18	30	42	60	34	13	206
	rel.	0,0	17,0	17,0	9,6	12,8	16,5	15,2	9,2	13,4
	+-%	0,0	10,1	7,1	3,3	3,6	3,8	4,7	4,7	1,7
4. Hypertenzia I (140-159 or 90-99)	abs.	0	2	12	17	51	95	64	49	290
	rel.	0,0	3,8	11,3	5,4	15,5	26,1	28,7	34,5	18,9
	+-%	0,0	5,1	6,0	2,5	3,9	4,5	5,9	7,8	2,0
5. Hypertenzia II (160-179 or 100-109)	abs.	1	0	1	5	18	26	42	30	123
	rel.	16,7	0,0	0,9	1,6	5,5	7,1	18,8	21,1	8,0
	+-%	29,8	0,0	1,8	1,4	2,5	2,6	5,1	6,7	1,4
6. Hypertenzia III (>179 or >109)	abs.	1	0	0	2	5	10	17	26	61
	rel.	16,7	0,0	0,0	0,6	1,5	2,7	7,6	18,3	4,0
	+-%	29,8	0,0	0,0	0,9	1,3	1,7	3,5	6,4	1,0
S P O L U	abs.	6	53	106	313	328	364	223	142	1535
HYPERTENZIA	abs.	2	2	13	24	74	131	123	105	474
	rel.	33,3	3,8	12,3	7,7	22,6	36,0	55,2	73,9	30,9
	+-%	37,7	5,1	6,2	2,9	4,5	4,9	6,5	7,2	2,3

CELKOM abs **15** **71** **182** **491** **452** **517** **328** **243** **2299**

Výsledky hodnotenia skríningu tlaku krvi u opakovane vyšetrených klientov za obdobie od 1.1.2007 do 31.12.2007

RÚVZ B. Bystrica, kraj
Tab.11a

MUŽI		Počet klientov vo vekových skupinách								
		0-14	15-19	20-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65+	SPO LU
1. Optimálny <120 and <80	abs	1	1	1	6	7	10	8	6	40
	rel	100,0	100,0	33,3	15,8	13,7	14,3	12,7	7,6	13,1
	+ %	0,0	0,0	53,3	11,6	9,4	8,2	8,2	5,8	3,8
2. Normálny 120-129 or 80-84	abs	0	0	1	7	13	17	9	8	55
	rel	0,0	0,0	33,3	18,4	25,5	24,3	14,3	10,1	18,0
	+ %	0,0	0,0	53,3	12,3	12,0	10,0	8,6	6,7	4,3
3. Vysoký normálny 130-139 or 85-89	abs	0	0	1	9	16	10	13	13	62
	rel	0,0	0,0	33,3	23,7	31,4	14,3	20,6	16,5	20,3
	+ %	0,0	0,0	53,3	13,5	12,7	8,2	10,0	8,2	4,5
4. Hypertenzia I 140-159 or 90-99	abs	0	0	0	15	15	25	23	25	103
	rel	0,0	0,0	0,0	39,5	29,4	35,7	36,5	31,6	33,7
	+ %	0,0	0,0	0,0	15,5	12,5	11,2	11,9	10,3	5,3
5. Hypertenzia II 160-179 or 100- 109	abs	0	0	0	1	0	7	8	20	36
	rel	0,0	0,0	0,0	2,6	0,0	10,0	12,7	25,3	11,8
	+ %	0,0	0,0	0,0	5,1	0,0	7,0	8,2	9,6	3,6
6. Hypertenzia III >179 or >109	abs	0	0	0	0	0	1	2	7	10
	rel	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1,4	3,2	8,9	3,3
	+ %	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	2,8	4,3	6,3	2,0
S P O L U	abs	1	1	3	38	51	70	63	79	306
HYPERTENZI A	abs	0	0	0	16	15	33	33	52	149
	rel	0,0	0,0	0,0	42,1	29,4	47,1	52,4	65,8	48,7
	+ %	0,0	0,0	0,0	15,7	12,5	11,7	12,3	10,5	5,6

**Výsledky hodnotenia skríningu tlaku krvi u opakovane vyšetrených klientov za
obdobie od 1.1.2007 do 31.12.2007**

Tab.11b

ŽENY		Počet klientov vo vekových skupinách								
		0-14	15-19	20-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65+	SPO LU
1. Optimálny <120 and <80	abs	1	3	10	32	69	87	41	30	273
	rel	33,3	100,0	100,0	57,1	50,7	32,0	19,1	16,8	31,2
	+ %	53,3	0,0	0,0	13,0	8,4	5,5	5,3	5,5	3,1
2. Normálny 120-129 or 80-84	abs	0	0	0	10	45	57	44	26	182
	rel	0,0	0,0	0,0	17,9	33,1	21,0	20,5	14,5	20,8
	+ %	0,0	0,0	0,0	10,0	7,9	4,8	5,4	5,2	2,7
3. Vysoký normálny 130-139 or 85-89	abs	0	0	0	6	15	47	43	37	148
	rel	0,0	0,0	0,0	10,7	11,0	17,3	20,0	20,7	16,9
	+ %	0,0	0,0	0,0	8,1	5,3	4,5	5,3	5,9	2,5
4. Hypertenzia I 140-159 or 90-99	abs	1	0	0	8	7	55	60	49	180
	rel	33,3	0,0	0,0	14,3	5,1	20,2	27,9	27,4	20,6
	+ %	53,3	0,0	0,0	9,2	3,7	4,8	6,0	6,5	2,7
5. Hypertenzia II 160-179 or 100- 109	abs	0	0	0	0	0	21	21	27	69
	rel	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	7,7	9,8	15,1	7,9
	+ %	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	3,2	4,0	5,2	1,8
6. Hypertenzia III >179 or >109	abs	1	0	0	0	0	5	6	10	22
	rel	33,3	0,0	0,0	0,0	0,0	1,8	2,8	5,6	2,5
	+ %	53,3	0,0	0,0	0,0	0,0	1,6	2,2	3,4	1,0
S P O L U	abs	3	3	10	56	136	272	215	179	874
HYPERTENZIA	abs	2	0	0	8	7	81	87	86	271
	rel	66,7	0,0	0,0	14,3	5,1	29,8	40,5	48,0	31,0
	+ %	53,3	0,0	0,0	9,2	3,7	5,4	6,6	7,3	3,1

CELKOM abs 4 4 13 94 187 342 278 258 1180

Pozn: ak za uvedené obdobie bolo u klienta vykonaných viac meraní, tabuľka zachytáva údaje len z jeho posledného merania

Analýza dynamiky zistených parametrov opakovane vyšetrených klientov za obdobie od 1.1.2007 do 31.12.2007 z prvého a posledného vyšetrenia

RÚVZ Banská Bystrica, kraj

Tab. 12a

Dynamika		Cholesterol	Glukóza	Triglyceridy	TK-S	TK-D	HDL	LDL	TC / HDL	TG / HDL	LDL / HDL	BMI	WHR
Pokles	Abs	85	51	88	50	53	35	98	125	106	121	6	4
	Rel	32,1	22,6	38,4	18,8	19,9	17,2	51,9	61,6	54,6	64,0	2,4	1,8
	+-%	5,6	5,5	6,3	4,7	4,8	5,2	7,1	6,7	7,0	6,8	1,9	1,7
Nezmenené	Abs	114	130	59	155	156	47	41	47	33	32	221	197
	Rel	43,0	57,5	25,8	58,3	58,6	23,0	21,7	23,2	17,0	16,9	87,4	88,7
	+-%	6,0	6,4	5,7	5,9	5,9	5,8	5,9	5,8	5,3	5,3	4,1	4,2
Nárast	Abs	66	45	82	61	57	122	50	31	55	36	26	21
	Rel	24,9	19,9	35,8	22,9	21,4	59,8	26,5	15,3	28,4	19,0	10,3	9,5
	+-%	5,2	5,2	6,2	5,1	4,9	6,7	6,3	4,9	6,3	5,6	3,7	3,8
Celkom	100%	265	226	229	266	266	204	189	203	194	189	253	222
	Abs	183	152	221	148	136	83	258	322	283	352	25	18
	Rel	21,6	21,1	32,8	17,6	16,2	13,8	45,9	53,9	49,5	62,6	3,3	2,6
Nezmenené	+-%	2,8	3,0	3,5	2,6	2,5	2,8	4,1	4,0	4,1	4,0	1,3	1,2
	Abs	444	455	172	469	462	166	160	166	93	90	651	569
	Rel	52,3	63,3	25,6	55,8	54,9	27,7	28,5	27,8	16,3	16,0	86,2	83,2
Nárast	+-%	3,4	3,5	3,3	3,4	3,4	3,6	3,7	3,6	3,0	3,0	2,5	2,8
	Abs	222	112	280	224	243	351	144	109	196	120	79	97
	Rel	26,1	15,6	41,6	26,6	28,9	58,5	25,6	18,3	34,3	21,4	10,5	14,2
Celkom	+-%	3,0	2,7	3,7	3,0	3,1	3,9	3,6	3,1	3,9	3,4	2,2	2,6
	100%	849	719	673	841	841	600	562	597	572	562	755	684
	Abs	268	203	309	198	189	118	356	447	389	389	31	22
Pokles	Rel	24,1	21,5	34,3	17,9	17,1	14,7	47,4	55,9	50,8	51,8	3,1	2,4
	+-%	2,5	2,6	3,1	2,3	2,2	2,4	3,6	3,4	3,5	3,6	1,1	1,0
	Abs	558	585	231	624	618	213	201	213	126	122	872	766
Nezmenené	Rel	50,1	61,9	25,6	56,4	55,8	26,5	26,8	26,6	16,4	16,2	86,5	84,5
	+-%	2,9	3,1	2,8	2,9	2,9	3,1	3,2	3,1	2,6	2,6	2,1	2,4
	Abs	288	157	362	285	300	473	194	140	251	156	105	118
Nárast	Rel	25,9	16,6	40,1	25,7	27,1	58,8	25,8	17,5	32,8	20,8	10,4	13,0
	+-%	2,6	2,4	3,2	2,6	2,6	3,4	3,1	2,6	3,3	2,9	1,9	2,2
	100%	1114	945	902	1107	1107	804	751	800	766	751	1008	906

Údaje v tabuľke sú uvedené s nasledovnými toleranciami pre status nezmeneného stavu: Biochem. parametre +- 10 %, Tlak krvi: +- 10 %, indexy : +-10 %

Analýza dynamiky zistených parametrov opakovane vyšetrených klientov za obdobie od 1.1.2007 do 31.12.2007 z prvého a posledného vyšetrenia pre skupinu klientov so zvýšenými hodnotami ukazovateľov prvých vyšetrení.

RÚVZ, Banská Bystrica, kraj

Tab. 12b

Dynamika		Cholesterol	Glukóza	Triglyceridy	TK-S	TK-D	HDL	LDL	TC/HDL	TG/HDL	LDL/HDL	BMI	WHR		
M Ů Ž I	Pokles	Abs	63	23	41	34	36	4	40	60	58	46	4	1	
		Rel	50,4	43,4	66,1	30,1	36,7	4,7	81,6	71,4	67,4	85,2	2,6	2,6	
		++%	8,8	13,3	11,8	8,5	9,5	4,5	10,8	9,7	9,9	9,5	2,5	5,0	
	Nezmenené	Abs	51	28	7	68	60	15	6	18	11	6	137	35	
		Rel	40,8	52,8	11,3	60,2	61,2	17,4	12,2	21,4	12,8	11,1	90,1	89,7	
		++%	8,6	13,4	7,9	9,0	9,6	8,0	9,2	8,8	7,1	8,4	4,7	9,5	
	Nárast	Abs	11	2	14	11	2	67	3	6	17	2	11	3	
		Rel	8,8	3,8	22,6	9,7	2,0	77,9	6,1	7,1	19,8	3,7	7,2	7,7	
		++%	5,0	5,1	10,4	5,5	2,8	8,8	6,7	5,5	8,4	5,0	4,1	8,4	
	Celkom	100%	125	53	62	113	98	86	49	84	86	54	152	39	
	Ž E N Y	Pokles	Abs	151	62	76	84	75	11	117	191	126	104	20	14
			Rel	30,8	48,8	62,8	35,4	36,2	5,2	62,2	71,8	66,7	86,7	6,1	4,7
++%			4,1	8,7	8,6	6,1	6,5	3,0	6,9	5,4	6,7	6,1	2,6	2,4	
Nezmenené		Abs	274	53	20	127	117	31	51	53	18	10	283	258	
		Rel	55,8	41,7	16,5	53,6	56,5	14,6	27,1	19,9	9,5	8,3	86,5	87,2	
		++%	4,4	8,6	6,6	6,3	6,8	4,7	6,4	4,8	4,2	4,9	3,7	3,8	
Nárast		Abs	66	12	25	26	15	171	20	22	45	6	24	24	
		Rel	13,4	9,4	20,7	11,0	7,2	80,3	10,6	8,3	23,8	5,0	7,3	8,1	
		++%	3,0	5,1	7,2	4,0	3,5	5,3	4,4	3,3	6,1	3,9	2,8	3,1	
Celkom		100%	491	127	121	237	207	213	188	266	189	120	327	296	
S P O L U		Pokles	Abs	214	85	117	118	111	15	157	251	184	184	24	15
			Rel	34,7	47,2	63,9	33,7	36,4	5,0	66,2	71,7	66,9	105,7	5,0	4,5
	++%		3,8	7,3	7,0	5,0	5,4	2,5	6,0	4,7	5,6	2,0	2,2	2,2	
	Nezmenené	Abs	325	81	27	195	177	46	57	71	29	16	420	293	
		Rel	52,8	45,0	14,8	55,7	58,0	15,4	24,1	20,3	10,5	9,2	87,7	87,5	
		++%	3,9	7,3	5,1	5,2	5,5	4,1	5,4	4,2	3,6	4,3	2,9	3,5	
	Nárast	Abs	77	14	39	37	17	238	23	28	62	8	35	27	
		Rel	12,5	7,8	21,3	10,6	5,6	79,6	9,7	8,0	22,5	4,6	7,3	8,1	
		++%	2,6	3,9	5,9	3,2	2,6	4,6	3,8	2,8	4,9	3,1	2,3	2,9	
	Celkom	100%	616	180	183	350	305	299	237	350	275	174	479	335	

Personálne obsadenie Odboru (oddelenia) podpory zdravia a Poradenského centra ochrany a podpory zdravia

RÚVZ Žilinský kraj 2007

tab. č. 1

Pracovníci	Odbornosť - kvalifikácia (atestácia)	prac. miesta úväzok	Počet osôb
Lekár - ved. odboru	Atestácia zo všeobecnej chirurgie Špecializačná skúška z traumatológie Atestácia: všeobecné lekárstvo, MPH Sociálne lekárstvo	1+1+0,3+0,2	4
Lekár - metodológ	atest.Hyg.-epid.I st. 2	0,5+0,5	2
Iný vysokoškolák I. stupňa	Verejné zdravotníctvo	2	2
Iný vysokoškolák II. stupňa	Verejné zdravotníctvo	2	2
DAHE		3	3
AHE		0	0
Iný zdravotnícky pracovník	zdravotná sestra	2	2
Iný nezdravotnícky pracovník		0	0
S P O L U		12,5	15

Intervenčné a zdravotno-výchovné aktivity Odboru podpory zdravia

RÚVZ Žilinský kraj 2007, tab. č. 2

Číslo riadku	Názov aktivity	Počet aktivít	Cieľové skupiny			
			Deti a mládež	Produktívny vek	Poproduktívny vek	Iné
1.	Prioritné celospoločenské intervenčné a zdravotno - výchovné aktivity Odboru podpory zdravia - zvýšenie pohybovej aktivity - ozdravovanie výživy - podpora nefajčára a abstinencia - prevencia drogových závislostí - výchova k partnerstvu , rodičovstvu manžel. a prevencia pohl. chorôb HIV, AIDS - znižovanie krvného tlaku nemedikamentózne	265	216	33	12	3
		1069	259	628	174	8
		763	580	156	25	2
		158	141	13	4	0
		52	51	1	0	0
		509	32	335	142	0
SPOLU		2816	1279	1166	357	13
2.	Zdravotno-výchovné akcie pre obyvateľov a osobitných zameraní na témy a termíny podľa kalendára SZO	297	209	15	52	21
3.	Regionálne intervenčné a informačné zdravotno-výchovné aktivity	457	128	281	43	5
4.	Školenia a odborné semináre	40	0	30	0	10
		25	0	16	9	0
5.	Práca a spolupráca na výskumných a prieskumných úlohách	139	105	24	9	1
6..	Aktivity v hromadných oznamovacích prostriedkoch	59	6	9	7	37
7.	Spolupráca s orgánmi, organizáciami, nadáciami, atď	263	25	218	18	2
8.	Správy , rozbor pre orgány štátnej správy	14	0	14	0	0
9.	Iné aktivity podľa cieľových skupín	34	15	13	6	0
SPOLU		1328	488	620	144	76

Návštevnosť základnej poradne za obdobie od 1.1.2007 do 31.12.2007

Žilinský kraj 2007

Základné - prvé vyšetrenie

RÚVZ Žilinský kraj 2007, tab. č. 3

VEKOVÁ SKUPINA	MUŽI			ŽENY			SPOLU		
	Abs.	%	+ - [%]	Abs.	%	+ - [%]	Abs.	%	+ - [%]
0-14	24	5,1	2,0	29	2,6	0,9	53	3,4	0,9
15-19	17	3,6	1,7	27	2,4	0,9	44	2,8	0,8
20-24	30	6,4	2,2	60	5,4	1,3	90	5,7	1,1
25-34	87	18,6	3,5	191	17,3	2,2	278	17,7	1,9
35-44	86	18,3	3,5	214	19,3	2,3	300	19,0	1,9
45-54	97	20,7	3,7	340	30,7	2,7	437	27,7	2,2
55-64	92	19,6	3,6	155	14	2,0	247	15,7	1,8
65 a viac	36	7,7	2,4	90	8,1	1,6	126	8,0	1,3
SPOLU :	469	100,0		1106	100,0		1575	100,0	

Kontrolné vyšetrenie

VEKOVÁ SKUPINA	MUŽI			ŽENY			SPOLU		
	Abs.	%	+ - [%]	Abs.	%	+ - [%]	Abs.	%	+ - [%]
0-14	0	0	0	0	0	0	0	0	0
15-19	0	0	0	0	0	0	0	0	0
20-24	2	1,3	1,7	9	2,3	1,5	11	2,0	1,2
25-34	15	9,5	4,6	19	4,9	2,2	34	6,3	2,0
35-44	18	11,4	5,0	60	15,6	3,6	78	14,4	3,0
45-54	34	21,5	6,4	126	32,8	4,7	160	29,5	3,8
55-64	51	32,3	7,3	78	20,3	4,0	129	23,8	3,6
65 a viac	38	24,1	6,7	92	24,0	4,3	130	24,0	3,6
SPOLU :	158	100,0		384	100,0		542	100,0	

Počet štandardných vyšetrení u klientov, ktorým sa vyšetrilo riziko kardiovaskulárnych chorôb za obdobie od 1.1.2007 do 31.12.2007

Základné - prvé vyšetrenie

RÚVZ Žilinský kraj 2007, tab. č. 4

Veková skupina	MUŽI			ŽENY			SPOLU		
	Abs.	%	+ - [%]	Abs.	%	+ - [%]	Abs.	%	+ - [%]
0 -14	23	6,4	2,5	29	3,3	1,2	52	4,2	1,1
15-19	15	4,2	2,1	21	2,4	1,0	36	2,9	0,9
20-24	27	7,5	2,7	43	5,0	1,4	70	5,7	1,3
25-34	65	18,1	4,0	149	17,2	2,5	214	17,4	2,1
35-44	73	20,3	4,2	186	21,4	2,7	259	21,1	2,3
45-54	75	20,8	4,2	293	33,8	3,1	368	30,0	2,6
55-64	59	16,4	3,8	93	10,7	2,1	152	12,4	1,8
65 a viac	23	6,4	2,5	54	6,2	1,6	77	6,3	1,4
SPOLU:	360	100,0		868	100,0		1228	100,0	

Kontrolné vyšetrenie

Veková skupina	MUŽI			ŽENY			SPOLU		
	Abs.	%	+ - [%]	Abs.	%	+ - [%]	Abs.	%	+ - [%]
0 -14	0	0	0	0	0	0	0	0	0
15-19	0	0	0	0	0	0	0	0	0
20-24	2	1,7	2,3	5	1,7	1,5	7	1,7	1,3
25-34	10	8,4	5,0	15	5,2	2,5	25	6,1	2,3
35-44	10	8,4	5,0	44	15,2	4,1	54	13,2	3,3
45-54	27	22,7	7,5	95	32,8	5,4	122	29,8	4,4
55-64	40	33,6	8,5	58	20,0	4,6	98	24,0	4,1
65 a viac	30	25,2	7,8	73	25,2	5,0	103	25,2	4,2
SPOLU:	119	100,0		290	100,0		409	100,0	

Spektrum klientov vo veku od 0 do 99 rokov vyšetrených v poradni zdravia za obdobie od 1.1.2007 do 31.12.2007

RÚVZ Žilinský kraj tab. č. 5

Vzdelanie	MUŽI			ŽENY			SPOLU		
	Abs.	%	+ - [%]	Abs.	%	+ - [%]	Abs.	%	+ - [%]
Základné	43	7,3	2,1	144	10,1	1,6	187	9,3	1,6
Učňovské	108	18,4	3,1	157	11,0	1,6	265	13,1	1,6
Stredoškolské s maturitou	249	42,3	4,0	746	52,2	2,6	995	49,3	2,6
Vysokoškolské	178	30,3	3,7	343	24,0	2,2	521	25,8	2,2
Neregistrované	10	1,7	1,0	39	2,7	0,8	49	2,4	0,8
SPOLU:	588	100,0		1429	100,0		2017	100,0	

Prehľad o počte výkonov v Poradenskom centre ochrany a podpory zdravia za rok 2007

RÚVZ Žilinský kraj tab. č. 7

Poradňa	Výkon	Počet výkonov	Spolu	
Základná poradňa	Založenie karty klienta pre TZS	1883	26407	
	Anamnéza	2375		
	Antropometrické meranie (výška, hmotnosť, obvod pásu, obvod bokov)*	3614		
	Meranie TK, P *?	3257		
	Biochemické vyšetrenie ***	8549		
	Vyšetrenie % tuku (Bodystat, Kaliper, Omron)	584		
	Vyšetrenie	Smokerlyzerom		176
		Spirometrom		300
	Vyplnenie Dotazníka celkovej životnej pohody	529		
	Stanovenie rizikového skóre KVCH podľa TZS	2358		
	Odborné poradenstvo	1905		
	Odporúčanie do siete zdrav. zariadení	460		
	Iné + konzultácie	417		
Poradňa zdravej výživy	Založenie karty klienta	652	2274	
	Vyplnenie dotazníka o stravovacích zvyklostiach	652		
	Zadanie údajov do príslušného software pre OHV	240		
	Odborné poradenstvo	730		
	Iné + konzultácie	0		
Poradňa odvykania od fajčenia	Meranie TK a pulzu	186	563	
	Meranie spirometrom	0		
	Meranie smokerlyzerom	206		
	Odborné poradenstvo	143		
	Iné + konzultácie	28		
Poradňa optimalizovania pohybovej aktivity	Založenie karty klienta	377	1822	
	Vyšetrenie funkčnej zdatnosti, výkonnosti	0		
	Meranie spirometrom	0		
	Vyšetrenie % tuku (Bodystat, Kaliper, Omron)	0		
	Antropometria	0		
	Pohybová inštruktáž	756		
	Odborné poradenstvo	377		
	Iné + konzultácie	312		
Poradňa podpory psychického zdravia	Založenie karty klienta	0	0	
	Psychologické vyšetrenie	0		
	Anonymné odborné poradenstvo	0		
	Odporúčanie do siete zdrav. zariadení	0		
Poradňa pre deti a mládež	Založenie karty klienta	0	0	
	Odborné poradenstvo	0		
	Odporúčanie do siete zdrav. zariadení	0		
	Iné + konzultácie	0		
Poradňa ochrany a podpory zdravia pri práci	Založenie karty klienta	155	717	
	Vyšetrenie pracovného rizika	155		
	Odborné poradenstvo	307		
	Odporúčanie do siete zdrav. zariadení	0		
	Iné + konzultácie	100		
Poradňa nefarmakologického ovplyvňovania TK	Založenie karty klienta	94	522	
	Meranie TK, P *?	136		
	Anamnéza	136		
	Odborné poradenstvo	136		
	Odporúčanie do siete zdrav. zariadení	20		
Celkom			32305	

Výsledky biochemických vyšetrení prvýkrát vyšetrených klientov v poradni zdravia za obdobie od 1.1.2007 do 31.12.2007

Muži

RÚVZ Žilinský kraj tab. č. 8a

Veková skupina	Cholesterol		Glukóza		Triglyceridy		HDL		LDL		TC / HDL		TG / HDL		LDL / HDL		BMI		WHR			
	N	Z	N	Z	N	Z	N	Z	N	Z	N	Z	N	Z	N	Z	N	Z	N	Z		
0-14	abs.	21	3	21	3	24	0	22	2	24	0	23	1	22	2	24	0	23	1	22	1	
	rel.	7,4	1,6	7,9	2,0	7,8	0,0	9,2	1,5	8,0	0,0	9,5	0,8	11,3	1,1	8,5	0,0	12,	7	0,4	6,7	1,2
	+-%	3,1	1,8	3,2	2,3	3,0	0,0	3,7	2,1	3,1	0,0	3,7	1,5	4,4	1,6	3,2	0,0	4,9	0,8	2,7	2,3	
15-19	abs.	17	0	15	2	16	1	7	9	16	0	15	1	11	5	16	0	14	2	15	1	
	rel.	6,0	0,0	5,6	1,4	5,2	0,9	2,9	6,7	5,3	0,0	6,2	0,8	5,6	2,8	5,6	0,0	7,7	0,9	4,5	1,2	
	+-%	2,8	0,0	2,8	1,9	2,5	1,8	2,1	4,2	2,5	0,0	3,1	1,5	3,2	2,4	2,7	0,0	3,9	1,2	2,2	2,3	
20-24	abs.	27	3	22	8	24	6	15	12	24	2	22	5	11	16	24	2	22	8	27	3	
	rel.	9,6	1,6	8,2	5,4	7,8	5,5	6,3	9,0	8,0	3,3	9,1	3,8	5,6	9,0	8,5	2,6	12,	2	3,4	8,2	3,6
	+-%	3,4	1,8	3,3	3,6	3,0	4,3	3,1	4,8	3,1	4,5	3,6	3,3	3,2	4,2	3,2	3,6	4,8	2,3	3,0	4,0	
25-34	abs.	58	28	68	16	65	19	41	27	56	11	39	29	33	35	51	16	41	43	75	9	
	rel.	20,6	15,4	25,5	10,8	21,2	17,4	17,	20,	18,	18,	16,2	22,1	16,9	19,8	18,0	21,1	22,	18,	10,	10,	
	+-%	4,7	5,2	5,2	5,0	4,6	7,1	4,8	6,8	4,4	9,8	4,6	7,1	5,3	5,9	4,5	9,2	6,1	4,9	4,5	6,7	
35-44	abs.	50	35	51	30	56	25	40	33	60	10	41	32	33	40	53	17	33	49	69	13	
	rel.	17,7	19,2	19,1	20,3	18,3	22,9	16,	24,	20,	16,	17,0	24,4	16,9	22,6	18,7	22,4	18,	20,	15,	15,	
	+-%	4,5	5,7	4,7	6,5	4,3	7,9	4,8	7,3	4,5	9,4	4,7	7,4	7,4	5,3	4,5	9,4	5,6	5,2	4,4	7,8	
45-54	abs.	49	46	48	38	61	24	53	25	52	21	49	29	45	33	53	20	26	60	64	21	
	rel.	17,4	25,3	18,0	25,7	19,9	22,0	22,	18,	17,	35,	20,3	22,1	23,1	18,6	18,7	26,3	14,	25,	25,	25,	
	+-%	4,4	6,3	4,6	7,0	4,5	7,8	5,3	6,6	4,3	1	5,1	7,1	5,9	5,7	4,5	9,9	5,1	5,6	4,3	9,4	
55-64	abs.	41	50	32	38	44	27	41	22	49	12	34	29	29	34	42	19	18	53	44	26	
	rel.	14,5	20,5	12,0	25,7	14,4	24,8	17,	16,	20,	16,	14,1	22,1	14,9	19,2	14,8	25,0	9,9	22,	22,	31,	
	+-%	4,1	6,5	3,9	7,0	3,9	8,1	4,8	6,3	4,2	1	4,4	7,1	5,0	5,8	4,1	9,7	4,4	5,3	3,7	0	
65 a viac	abs.	19	17	10	13	16	7	19	4	19	4	18	5	11	12	21	2	4	19	14	9	
	rel.	6,7	9,3	3,7	8,8	5,2	6,4	8,0	3,0	6,3	6,7	7,5	3,8	5,6	6,8	7,4	2,6	2,2	8,1	4,2	8	
	+-%	2,9	4,2	2,3	4,6	2,5	4,6	3,4	2,9	2,8	6,3	3,3	3,3	3,2	3,7	3,0	3,6	2,1	3,5	2,2	6,7	
SPOLU:100%	282	182	268	148	306	109	238	134	300	60	241	131	195	177	284	76	181	5	23	5	330	83

Ženy

tab. č. 8b

Veková skupina	Cholesterol		Glukóza		Triglyceridy		HDL		LDL		TC / HDL		TG / HDL		LDL / HDL		BMI		WHR		
	N	Z	N	Z	N	Z	N	Z	N	Z	N	Z	N	Z	N	Z	N	Z	N	Z	
0-14	abs.	27	2	28	1	15	14	29	0	26	3	26	3	28	1	28	1	28	1	22	7
	rel.	4,6	0,4	4,0	0,4	3,5	0,7	2,4	5,7	4,0	0,0	4,1	1,2	4,0	1,3	3,5	1,2	5,0	0,3	4,4	1,6
15-19	+-%	1,7	0,5	1,4	0,8	1,3	1,3	1,2	2,9	1,4	0,0	1,6	1,3	1,5	1,4	1,3	2,3	1,8	0,5	1,8	1,2
	abs.	23	4	17	4	20	1	13	8	20	1	17	4	18	3	21	0	19	2	12	9
20-24	rel.	3,9	0,8	2,4	1,6	2,5	0,7	2,0	3,3	2,8	0,7	2,7	1,6	2,8	1,3	2,7	0,0	3,4	0,5	2,4	2,0
	+-%	1,6	0,8	1,1	1,6	1,1	1,3	1,1	2,2	1,2	1,3	1,3	1,5	1,3	1,4	1,1	0,0	1,5	0,7	1,3	1,3
25-34	abs.	46	14	47	7	54	0	34	10	42	2	37	7	39	5	42	2	50	5	44	10
	rel.	7,8	2,7	6,6	2,9	6,8	0	5,3	4,1	5,8	1,3	5,9	2,8	6,0	2,1	5,3	2,4	8,9	1,3	8,7	2,3
35-44	+-%	2,2	1,4	1,8	2,1	1,7	0,0	1,7	2,5	1,7	1,8	1,8	2,0	1,8	1,9	1,6	3,2	2,3	1,1	2,5	1,4
	abs.	147	44	151	26	161	15	114	40	141	13	122	32	127	27	145	9	151	24	138	8
45-54	rel.	25,0	8,6	21,4	10,7	20,2	9,9	17,9	16,3	19,5	8,5	19,3	12,7	19,6	11,5	18,3	10,6	26,8	6,3	4	8,6
	+-%	3,5	2,4	3,0	3,9	2,8	4,7	3,0	4,6	2,9	4,4	3,1	4,1	3,1	4,1	2,7	6,5	3,7	2,4	3,9	2,6
55-64	abs.	139	74	158	42	172	28	148	41	160	23	148	40	144	44	167	16	129	71	120	80
	rel.	23,6	14,4	23,3	17,2	21,6	18,4	23,1	16,7	22,1	15,0	23,5	15,9	22,2	18,8	21,1	18,8	22,9	18,5	8	1
65 a viac	+-%	3,4	3,0	3,1	4,7	2,9	6,2	3,3	4,7	3,0	5,7	3,3	4,5	3,2	5,0	2,8	8,3	3,5	3,9	3,7	3,6
	abs.	130	210	225	91	255	60	218	79	219	77	190	107	208	89	260	36	142	173	122	192
SPOLU:100%	rel.	22,2	40,9	31,8	33,7	32,0	39,5	34,2	32,1	30,3	50,3	30,1	42,5	32,0	38,0	32,9	42,4	25,2	45,1	2	3
	+-%	3,3	4,2	3,4	6,1	3,2	7,8	3,7	5,8	3,3	7,9	3,6	6,1	3,6	6,2	3,3	10,5	3,6	5,0	3,7	4,6
SPOLU:100%	abs.	42	111	52	47	68	30	64	32	72	23	60	36	60	36	81	14	28	70	32	66
	rel.	7,1	21,6	7,4	16,3	8,5	19,7	10,0	13,0	10,0	15,0	9,5	14,3	9,2	15,4	10,2	16,5	5,0	18,2	6,3	9
SPOLU:100%	+-%	2,1	3,6	1,9	4,9	1,9	6,3	2,3	4,2	2,2	5,7	2,3	4,3	2,2	4,6	2,1	7,9	1,8	3,9	2,1	3,3
	abs.	35	55	29	26	36	17	32	22	40	14	31	23	27	27	47	7	17	38	14	41
SPOLU:100%	rel.	5,9	10,7	4,1	10,7	4,8	11,2	5,0	8,9	5,5	9,2	4,9	9,1	4,2	11,5	5,9	8,2	3,0	9,9	2,8	9,3
	+-%	1,9	2,7	1,5	3,9	1,5	5,0	1,7	3,6	1,7	4,6	1,7	3,6	1,5	4,3	1,6	5,8	1,4	3,0	1,4	2,7
SPOLU:100%	589	514	707	244	796	152	637	246	723	153	631	252	649	234	791	85	564	384	504	443	

Výsledky biochemických vyšetření opakované vyšetřených klientů v poradni zdravia za obdobie od 1.1.2007 do 31.12.2007
Muži

RÚVZ Žilinský kraj tab. č. 9a

Veková skupina	Cholesterol		Glukóza		Triglyceridy		HDL		LDL		TC/HDL		TG/HDL		LDL/HDL		BMI		WHR	
	N	Z	N	Z	N	Z	N	Z	N	Z	N	Z	N	Z	N	Z	N	Z	N	Z
0-14	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
15-19	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
20-24	0	2	2	0	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	0	2	0
rel.	0,0	2,9	2,6	0,0	0,9	2,6	1,1	2,1	1,0	2,8	1,2	1,9	1,3	1,7	1,0	3,4	4,4	0	1,9	0,0
+-%	0,0	4,0	3,6	0,0	1,8	5,1	2,2	4,1	2,0	5,4	2,3	3,7	2,5	3,4	1,9	6,6	6,0	0	2,7	0,0
abs.	12	3	14	1	11	4	8	6	13	1	11	3	9	5	12	2	3	9	12	2
rel.	15,4	4,4	18,2	1,4	10,4	10,5	9,1	12,8	4	2,8	13,	5,8	11,7	8,6	11,5	6,9	6,7	3	10	11,
+-%	8,0	4,9	8,6	2,7	5,8	9,8	6,0	9,5	6,8	5,4	7,3	6,3	7,2	7,2	6,1	9,2	7,3	4	6,	6,2
abs.	9	4	7	8	6	8	8	3	7	3	6	5	3	8	7	3	5	9	9	6
rel.	11,5	5,9	9,1	11,0	5,7	21,1	9,1	6,4	7,2	8,3	7,2	9,6	3,9	13,8	6,7	10,3	11,	10	3	8,7
+-%	7,1	5,6	6,4	7,2	4,4	13,0	6,0	7,0	5,1	9,0	5,6	8,0	4,3	8,9	4,8	11,1	9,2	4	6,	12,
abs.	17	16	15	18	23	9	22	9	24	7	21	10	16	15	28	3	6	25	22	10
rel.	21,8	23,5	19,5	24,7	21,7	23,7	25,8	19,1	7	4	24,	19,	25,	19,	2	20,8	25,9	13,	28	21,
+-%	9,2	10,1	8,8	9,9	7,8	13,5	9,0	11,2	8,6	9	12,	10,	9,1	11,3	8,5	11,1	9,9	8	9,	14,
abs.	21	28	26	24	39	9	27	19	28	17	22	24	26	20	31	14	19	21	34	9
rel.	26,9	41,2	33,8	32,9	36,8	23,7	30,7	40,4	9	2	28,	47,	46,	34,5	29,8	48,3	42,	24	33,	25,
+-%	9,8	11,7	10,6	10,8	9,2	13,5	9,6	14,0	9,0	3	16,	13,	10,6	12,2	8,8	18,2	14,	9,	9,	14,
abs.	19	15	13	22	26	7	22	9	24	7	22	9	22	9	25	6	10	23	24	9
rel.	24,4	22,1	16,9	30,1	24,5	18,4	25,0	19,1	7	4	24,	19,	26,	17,	24,0	20,7	22,	26	23,	25,
+-%	9,5	9,9	8,4	10,5	8,2	12,3	9,0	11,2	8,6	9	12,	10,	10,1	9,3	8,2	14,7	12,	9,	3	8,2
SPOLU:	78	68	77	73	106	38	88	47	97	36	83	52	77	58	104	29	45	87	103	36

tab. č. 9b

Veková skupina	Cholesterol		Glukóza		Triglyceridy		HDL		LDL		TC / HDL		TG / HDL		LDL / HDL		BMI		WHR	
	N	Z	N	Z	N	Z	N	Z	N	Z	N	Z	N	Z	N	Z	N	Z	N	Z
0-14	abs.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	rel.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	+-%	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
15-19	abs.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	rel.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	+-%	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
20-24	abs.	6	3	4	1	5	0	3	2	4	1	4	1	4	1	5	0	4	1	5
	rel.	4,0	1,3	1,6	0,9	1,8	0,0	1,3	2,2	1,7	1,2	1,8	0,9	1,8	1,0	1,8	0,0	2,7	0,6	3,0
	+-%	3,2	1,5	1,5	1,7	1,6	0,0	1,4	3,1	1,6	2,4	1,7	1,8	1,7	1,9	1,6	0,0	2,6	1,2	2,6
25-34	abs.	14	5	16	3	17	0	11	6	16	1	15	2	17	0	16	1	13	2	16
	rel.	9,4	2,2	6,4	2,7	6,1	0,0	4,6	6,7	6,6	1,2	6,8	1,9	7,5	0,0	5,7	2,3	8,9	1,2	9,8
	+-%	4,7	1,9	3,0	3,0	2,8	0,0	2,6	5,2	3,1	2,4	3,3	2,6	3,4	0,0	2,7	4,4	4,6	1,6	4,5
35-44	abs.	38	21	48	11	50	7	42	12	47	6	43	11	41	13	49	4	34	14	35
	rel.	25,5	9,4	19,1	9,8	18,1	10,1	17,13,19,5	5	4	7,4	19,4	10,3	18,1	12,6	17,6	9,1	23,3	8,3	21,11,3
	+-%	7,0	3,8	4,9	5,5	4,5	7,1	4,8	7,1	5,0	5,7	5,2	5,8	5,0	6,4	4,5	8,5	6,9	4,2	6,3
45-54	abs.	45	76	90	33	92	23	80	27	75	27	72	35	73	34	87	15	54	56	51
	rel.	30,2	33,9	35,9	29,5	33,2	33,3	33,30,30,3	3	3	0	3	32,4	32,3	33,0	31,2	34,1	37,37,0	33,31,0	31,31,1
	+-%	7,4	6,2	5,9	8,4	5,5	11,1	6,0	9,6	5,8	3	6,2	8,9	6,1	9,1	5,4	14,0	7,8	7,1	7,1
55-64	abs.	25	52	47	28	49	23	49	21	42	28	36	34	37	33	55	15	15	45	29
	rel.	16,8	23,2	18,7	25,0	17,7	33,3	20,23,4	4	6	4	16,2	31,8	16,4	32,0	19,7	34,1	10,26,3	26,17,3	20,17,9
	+-%	6,0	5,5	4,8	8,0	4,5	11,1	5,1	8,8	4,8	4	4,8	8,8	4,8	9,0	4,7	14,0	4,9	6,7	5,8
65 a viac	abs.	21	67	46	36	64	16	55	21	58	18	52	24	54	22	67	9	26	51	28
	rel.	14,1	29,9	18,3	32,1	23,1	23,2	22,23,6	9	6	0	2	23,4	23,9	21,4	24,0	20,5	17,30,8	30,17,2	28,1,6
	+-%	5,6	6,0	4,8	8,6	5,0	10,0	5,3	8,8	5,4	9,1	5,6	5,9	5,6	7,9	5,0	11,9	6,2	6,9	5,8
SPOLU:	100%	149	224	251	112	277	69	24	89	24	81	222	107	226	103	279	44	14	16	169
								0	89	2	81							6	9	182

Výsledky hodnotenia skríningu tlaku krvi u prvý raz vyšetrených klientov za obdobie od 1.1.2007 do 31.12.2007

RÚVZ Žilinský kraj tab. č. 10a

Muži	Počet klientov vo vekových skupinách:											Spolu
	0-14	15-19	20-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65 a viac				
1. Optimálny (<120 a <80)	abs.	16	8	9	8	14	10	7	0	72		
	rel.	69,6	50,0	30,0	9,8	16,9	11,1	9,2	0,0	16,8		
	+-%	18,8	24,5	16,4	6,4	8,1	6,5	6,5	0,0	3,5		
2. Normálny (120-129 alebo 80-84)	abs.	4	4	10	21	20	17	7	1	84		
	rel.	17,4	25,0	33,3	25,6	24,1	18,9	9,2	3,6	19,6		
	+-%	15,5	21,2	16,9	9,4	9,2	8,1	6,5	6,9	3,8		
3. Vyšší normálny (130-139 alebo 85-89)	abs.	2	4	6	19	25	21	17	4	98		
	rel.	8,7	25,0	20,0	23,2	30,1	23,3	22,4	14,3	22,9		
	+-%	11,5	21,2	14,3	9,1	9,9	8,7	9,4	13,0	4,0		
4. Hypertenzia I (140-159 alebo 90-99)	abs.	1	0	4	28	16	26	29	13	117		
	rel.	4,3	0,0	13,3	34,1	19,3	28,9	38,2	46,4	27,3		
	+-%	8,3	0,0	12,2	10,3	8,5	9,4	10,9	18,5	4,2		
5. Hypertenzia II (160-179 alebo 100-109)	abs.	0	0	0	6	4	12	9	8	39		
	rel.	0	0	0	7,3	4,8	13,3	11,8	28,6	9,1		
	+-%	0	0	0	5,6	4,6	7,0	7,3	16,7	2,7		
6. Hypertenzia III (>179 alebo >109)	abs.	0	0	1	0	4	4	7	2	18		
	rel.	0	0	3,3	0	4,8	4,4	9,2	7,1	4,2		
	+-%	0	0	6,4	0	4,6	4,3	6,5	9,5	1,9		
S P O L U	abs.	23	16	30	82	83	90	76	28	428		
HYPERTENZIA	abs.	1	0	5	34	24	42	45	23	174		
	rel.	4,3	0	16,7	41,5	28,9	46,7	59,2	82,1	40,7		
	+-%	8,3	0	13,3	10,7	9,8	10,3	11,0	14,2	4,7		

tab. č. 10b

	Počet klientov vo vekových skupinách:											Spolu
	Ženy											
	0-14	15-19	20-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65 a viac				
1. Optimálny (<120 a <80)	abs.	20	17	28	98	100	76	5	4	348		
	rel.	69,0	68,0	51,9	55,4	49,0	23,8	4,5	6,8	35,6		
	+-%	16,8	18,3	13,3	7,3	6,9	4,7	3,9	6,4	3,0		
2. Normálny (120-129 alebo 80-84)	abs.	7	7	16	46	52	73	17	7	225		
	rel.	24,1	28,0	29,6	26,0	25,5	22,9	15,5	11,9	23,0		
	+-%	15,6	17,6	12,2	6,5	6,0	4,6	6,8	8,3	2,6		
3. Vyšší normálny (130-139 alebo 85-89)	abs.	2	0	8	19	24	60	33	12	158		
	rel.	6,9	0,0	14,8	10,7	11,8	18,8	30,0	20,3	16,2		
	+-%	9,2	0,0	9,5	4,6	4,4	4,3	8,6	10,3	2,3		
4. Hypertenzia I (140-159 alebo 90-99)	abs.	0	1	2	9	23	72	40	22	169		
	rel.	0,0	4,0	3,7	5,1	11,3	22,6	36,4	37,3	17,3		
	+-%	0,0	7,7	5,0	3,2	4,3	4,6	9,0	12,3	2,4		
5. Hypertenzia II (160-179 alebo 100-109)	abs.	0	0	0	3	4	25	8	10	50		
	rel.	0	0	0	1,7	2,0	7,8	7,3	16,9	5,1		
	+-%	0	0	0	1,9	1,9	2,9	4,9	9,6	1,4		
HYPERTENZIA III (>179 alebo >109)	abs.	0	0	0	2	1	13	7	4	27		
	rel.	0	0	0	1,1	0,5	4,1	6,4	6,8	2,8		
	+-%	0	0	0	1,6	1,0	2,2	4,6	6,4	1,0		
S P O L U	abs.	29	25	54	177	204	319	110	59	977		
	abs.	0	1	2	14	28	110	55	36	246		
	rel.	0	4,0	3,7	7,9	13,7	34,5	50,0	61,0	25,2		
HYPERTENZIA	+-%	0	7,7	5,0	4,0	4,7	5,2	9,3	12,4	2,7		
	abs	52	41	84	259	287	409	186	87	1405		
	abs	52	41	84	259	287	409	186	87	1405		

Výsledky hodnotenia skríningu tlaku krvi u opakovane vyšetrených klientov za obdobie od 1.1.2007 do 31.12.2007

RÚVZ Žilinský kraj tab. č. 11a

Muži	Počet klientov vo vekových skupinách:											Spolu	
	0-14	15-19	20-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65 a viac					
1. Optimálny	abs.	0	0	1	1	2	6	5	2	17			
	rel.	0	0	100,0	8,3	16,7	22,2	14,7	6,9	14,8			
(<120 a <80)	+-%	0	0	0	15,6	21,1	15,7	11,9	9,2	6,5			
2. Normálny	abs.	0	0	0	6	1	4	7	5	23			
	rel.	0	0	0	50,0	8,3	14,8	20,6	17,2	20,0			
(120-129 alebo 80-84)	+-%	0	0	0	28,3	15,6	13,4	13,6	13,7	7,3			
3. Vyšší normálny	abs.	0	0	0	2	6	8	11	3	30			
	rel.	0	0	0	16,7	50,0	29,6	32,4	10,3	26,1			
(130-139 alebo 85-89)	+-%	0	0	0	21,1	28,3	17,2	15,7	11,1	8,0			
4. Hypertenzia I	abs.	0	0	0	2	2	6	9	9	28			
	rel.	0	0	0	16,7	16,7	22,2	26,5	31,0	24,3			
(140-159 alebo 90-99)	+-%	0	0	0	21,1	21,1	15,7	14,8	16,8	7,8			
5. Hypertenzia II	abs.	0	0	0	1	1	3	1	7	13			
	rel.	0	0	0	8,3	8,3	11,1	2,9	24,1	11,3			
(160-179 alebo 100-109)	+-%	0	0	0	15,6	15,6	11,9	5,7	15,6	5,8			
HYPERTENZIA	abs.	0	0	0	0	0	0	1	3	4			
III	rel.	0	0	0	0	0	0	2,9	10,3	3,5			
(>179 alebo >109)	+-%	0	0	0	0	0	0	5,7	11,1	3,3			
S P O L U	abs.	0	0	1	12	12	27	34	29	115			
	abs.	0	0	0	3	3	9	11	19	45			
HYPERTENZIA	rel.	0	0	0	25,0	25,0	33,3	32,4	65,5	39,1			
	+-%	0	0	0	24,5	24,5	17,8	15,7	17,3	8,9			

tab. č. 11b

Ženy	Počet klientov vo vekových skupinách:										Spolu
	0-14	15-19	20-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65 a viac			
1. Optimálny (<120 a <80)	abs.	0	0	5	15	29	39	11	5	104	
	rel.	0	0	55,6	88,2	55,8	34,8	19,0	7,1	32,7	
	+-%	0	0	32,5	15,3	13,5	8,8	10,1	6,0	5,2	
2. Normálny (120-129 or 80-84)	abs.	0	0	4	1	9	18	9	18	59	
	rel.	0	0	44,4	5,9	17,3	16,1	15,5	25,7	18,6	
	+-%	0	0	32,5	11,2	10,3	6,8	9,3	10,2	4,3	
3. Vyšší normálny (130-139 alebo 85-89)	abs.	0	0	0	0	6	26	17	11	60	
	rel.	0	0	0	0	11,5	23,2	29,3	15,7	18,9	
	+-%	0	0	0	0	8,7	7,8	11,7	8,5	4,3	
4. Hypertenzia I (140-159 alebo 90-99)	abs.	0	0	0	1	8	20	17	18	64	
	rel.	0	0	0	5,9	15,4	17,9	29,3	25,7	20,1	
	+-%	0	0	0	11,2	9,8	7,1	11,7	10,2	4,4	
5. Hypertenzia II (160-179 alebo 100-109)	abs.	0	0	0	0	0	7	3	9	19	
	rel.	0	0	0	0	0	6,3	5,2	12,9	6,0	
	+-%	0	0	0	0	0	4,5	5,7	7,8	2,6	
HYPERTENZIA III (>179 alebo >109)	abs.	0	0	0	0	0	2	1	9	12	
	rel.	0	0	0	0	0	1,8	1,7	12,9	3,8	
	+-%	0	0	0	0	0	2,5	3,4	7,8	2,1	
SPOLU	abs.	0	0	9	17	52	112	58	70	318	
HYPERTENZIA	abs.	0	0	0	1	8	29	21	36	95	
	rel.	0	0	0	5,9	15,4	25,9	36,2	51,4	29,9	
	+-%	0	0	0	11,2	9,8	8,1	12,4	11,7	5,0	
CELKOM	abs.	0	0	10	29	64	139	92	99	433	

Analýza dynamiky zistených parametrov opakovane vyšetrených klientov za obdobie od 1.1.2007 do 31.12.2007 z prvého a posledného vyšetrenia RÚVZ Žilinský kraj tab. č. 12a

Dynamika		Cholesterol	Glukóza	Triglyceridy	TK-S	TK-D	HDL	LDL	TC/HDL	TG/HDL	LDL/HDL	BMI	WHR	
Muži	Abs	37	31	55	14	22	30	48	51	66	55	2	1	
	Pokles	29,1	24,6	44,4	11,3	17,7	25,2	41,7	42,9	55,5	47,8	1,8	0,9	
	+-%	7,9	7,5	8,7	5,6	6,7	7,8	9,0	8,9	8,9	9,1	2,5	1,7	
	Abs	47	69	25	84	71	27	17	34	12	18	103	109	
	Nezmenené	37,0	54,8	20,2	67,7	57,3	22,7	14,8	28,6	10,1	15,7	92,0	93,2	
	+-%	8,4	8,7	7,1	8,2	8,7	7,5	6,5	8,1	8,1	5,4	6,6	5,0	4,6
	Nárast	43	26	44	26	31	62	50	34	34	41	42	7	7
	Rel	33,9	20,6	35,5	21,0	25,0	52,1	43,5	28,6	28,6	34,5	36,5	6,3	6,0
	+-%	8,2	7,1	8,4	7,2	7,6	9,0	9,1	8,1	8,1	8,5	8,8	4,5	4,3
	Celkom	127	126	124	124	124	119	115	115	119	119	115	112	117
Ženy	Abs	62	73	100	61	70	62	99	129	129	143	8	9	
	Pokles	18,7	23,2	33,0	19,0	21,8	22,0	35,5	45,7	45,7	51,3	2,7	2,9	
	+-%	4,2	4,7	5,3	4,3	4,5	4,8	5,6	5,8	5,8	5,9	1,9	1,9	
	Nezmenené	162	161	80	188	191	82	71	67	42	36	257	272	
	Rel	48,8	51,1	26,4	58,6	59,5	29,1	25,4	23,8	14,9	12,9	88,0	88,3	
	+-%	5,4	5,5	5,0	5,4	5,4	5,3	5,1	5,0	4,2	4,2	3,9	3,7	3,6
	Nárast	108	81	123	72	60	138	109	86	86	111	100	27	27
	Rel	32,5	25,7	40,6	22,4	18,7	48,9	39,1	30,5	30,5	39,4	35,8	9,2	8,8
	+-%	5,0	4,8	5,5	4,6	4,3	5,8	5,7	5,4	5,4	5,7	5,6	3,3	3,2
	Celkom	332	315	303	321	321	282	279	279	282	282	279	292	308
Pokles	Abs	99	104	155	75	92	92	147	180	195	198	10	10	
	Rel	21,6	23,6	36,3	16,9	20,7	22,9	37,3	44,9	48,6	50,3	2,5	2,4	
	+-%	3,8	4,0	4,6	3,5	3,8	4,1	4,8	4,9	4,9	4,9	1,5	1,4	
	Abs	209	230	105	272	262	109	88	101	54	54	360	381	

Pokračovanie tab. č. 12a														
Spolu	Nezmenené	Rel	45,5	52,2	24,6	61,1	58,9	27,2	22,3	25,2	13,5	13,7	89,1	89,6
	+-%		4,6	4,7	4,1	4,5	4,6	4,4	4,1	4,2	3,3	3,4	3,0	2,9
	Abs		151	107	167	98	91	200	159	120	152	142	34	34
	Nárast	Rel	32,9	24,3	39,1	22,0	20,4	49,9	40,4	29,9	37,9	36,0	8,4	8,0
		+-%	4,3	4,0	4,6	3,9	3,7	4,9	4,8	4,5	4,7	4,7	2,7	2,6
	Celkom	100%	459	441	427	445	445	401	394	401	401	394	404	425

pre skupiny klientov so zvýšenými hodnotami ukazovateľov prvých vyšetrení

Dynamika		Cholesterol	Glukóza	Triglyceridy	TK-S	TK-D	HDL	LDL	TC/HDL	TG/HDL	LDL/HDL	BMI	WHR	
Muži	Abs	29	21	21	9	11	7	23	36	48	25	1	1	
	Rel	46,0	36,8	75,0	20,9	32,4	12,1	71,9	62,1	75,0	67,6	1,4	3,6	
	+-%	12,3	12,5	16,0	12,2	15,7	8,4	15,6	12,5	10,6	15,1	2,7	6,9	
	Abs	24	29	5	29	19	6	4	12	3	8	64	26	
	Rel	38,1	50,9	17,9	67,4	55,9	10,3	12,5	20,7	4,7	21,6	90,1	92,9	
	+-%	12,0	13,0	14,2	14,0	16,7	7,8	11,5	11,5	10,4	5,2	13,3	6,9	9,5
	Abs	10	7	2	5	4	45	5	10	13	4	6	1	
	Rel	15,9	12,3	7,1	11,6	11,8	77,6	15,6	17,2	20,3	20,3	10,8	8,5	3,6
	+-%	9,0	8,5	9,5	9,6	10,8	10,7	12,6	9,7	9,9	9,9	10,0	6,5	6,9
	Celkom	63	57	28	43	34	58	32	32	58	64	37	71	28
Ženy	Abs	48	53	25	30	30	12	35	74	48	43	4	8	
	Rel	27,4	49,5	56,8	38,0	46,2	10,9	52,2	66,7	55,8	84,3	2,9	5,6	
	+-%	6,6	9,5	14,6	10,7	12,1	5,8	12,0	8,8	10,5	10,0	2,8	3,7	
	Abs	93	44	11	42	35	21	17	21	10	7	120	132	
	Rel	53,1	41,1	25,0	53,2	53,8	19,1	25,4	18,9	11,6	13,7	88,2	91,7	
	+-%	7,4	9,3	12,8	11,0	12,1	7,3	10,4	7,3	6,8	9,4	5,4	4,5	
	Abs	34	10	8	7	0	77	15	16	28	28	1	12	4
	Rel	19,4	9,3	18,2	8,9	0,0	70,0	22,4	14,4	14,4	32,6	2,0	8,8	2,8
	+-%	5,9	5,5	11,4	6,3	0,0	8,6	10,0	6,5	6,5	9,9	3,8	4,8	2,7
	Celkom	175	107	44	79	65	110	67	67	111	86	51	136	144
Pokles	Abs	77	74	46	39	41	19	58	110	96	68	5	9	
	Rel	32,4	45,1	63,9	32,0	41,4	11,3	58,6	65,1	64,0	77,3	2,4	5,2	
	+-%	5,9	7,6	11,1	8,3	9,7	4,8	9,7	7,2	7,7	8,8	2,1	3,3	

Pokračovanie tab. č. 12b														
<i>Spolu</i>	Abs	117	73	16	71	54	27	21	33	13	15	184	158	
	Rel	49,2	44,5	22,2	58,2	54,5	16,1	21,2	19,5	8,7	17,0	88,9	91,9	
	+-%	6,4	7,6	9,6	8,8	9,8	5,6	8,1	6,0	4,5	7,9	4,3	4,1	
	Abs	44	17	10	12	4	122	20	26	41	5	18	5	
	Rel	18,5	10,4	13,9	9,8	4,0	72,6	22,2	15,4	27,3	5,7	8,7	2,9	
	+-%	4,9	4,7	8,0	5,3	3,9	6,7	7,9	5,4	7,1	4,8	3,8	2,5	
	Celkom	100%	238	164	72	122	99	168	99	169	150	88	207	172

Ochrana zdravia pred žiarením

ODBOR OCHRANY ZDRAVIA PRED ŽIARENÍM
ÚRAD VEREJNÉHO ZDRAVOTNÍCTVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY

(Vedúci odboru: RNDr. Vladimír Jurina)

Odbor ochrany zdravia pred žiarením sa člení na 4 pracovné skupiny:

- ❖ výkonu štátneho zdravotného dozoru a biologických účinkov,
- ❖ pracovísk so zdrojmi ionizujúceho žiarenia,
- ❖ jadrových zariadení,
- ❖ centrálnych registrov.

Ťažiskové úlohy odboru vykonané v roku 2007

1. Výkon Štátneho zdravotného dozoru (ŠZD) na pracoviskách so zdrojmi ionizujúceho žiarenia vrátane posudzovania návrhov a kontroly vyradovania Jadrovej elektrárne (JE) JE V1 z hľadiska ochrany zdravia (dávky žiarenia pracovníkov a obyvateľov a kontrola rádioaktivity v životnom prostredí), zabezpečenie plnenia úloh Programového vyhlásenia vlády
2. príprava a vydávanie radiačných preukazov,
3. vykonávanie skúšok odbornej spôsobilosti,
4. príprava legislatívy – zákon, vykonávacie vyhlášky k zákonu (vyhláška č. 524/2007, ktorou sa ustanovujú podrobnosti o radiačnej monitorovacej sieti, vyhláška č. 528/2007, ktorou sa ustanovujú podrobnosti na obmedzenie ožiarenia z prírodného žiarenia, vyhláška č. 545, ktorou sa ustanovujú podrobnosti o požiadavkách na zabezpečenie radiačnej ochrany pri činnostiach vedúcich k ožiareniu a činnostiach dôležitých z hľadiska radiačnej ochrany
5. medzirezortná spolupráca: Komisia vlády pre radiačne havárie, Ústredný krízový štáb vlády SR, Štátny fond pre likvidáciu jadrových zariadení,
6. medzinárodná spolupráca v oblasti ochrany zdravia pred žiarením:
 - a) EÚ -monitoring rádioaktivity (ročné správy o rádioaktívite vody, pôdy, vzduchu a potravín), transport rádioaktívnych látok, plnenie zmlúv a dohôd (Euratom treaty),
 - b) Medzinárodná agentúra pre atómovú energiu – zabezpečenie opatrení na zníženie rizika možného zneužitia zdrojov žiarenia (Code of Conduct), práca v expertných pracovných skupinách (RASSC, UNSCEAR a pod.) celkový počet posudzovaných dokumentov (stanoviska, pripomienky a dotazníky) cca 200,
 - c) OECD/NEA – zastúpenie v riadiacom výbore pre radiačnú ochranu a v pracovnej skupine ISOE – sledovanie osobných dávok žiarenia pracovníkov v jadrovej energetike. Celkový počet posudzovaných dokumentov cca 50,
 - d) WHO - IHR

7. medzinárodné projekty zamerané na znižovanie radiačnej záťaže pacientov a zdravotníckych pracovníkov – ESOREX, SENTINEL a DIMOND.

Podrobnejšie sú rozvedené aktivity odboru pod informáciami uvádzanými v rámci jednotlivých odborov sekcie ochrany zdravia pred žiarením.

Centrálny register zdrojov žiarenia a centrálny register dávok pracovníkov so zdrojmi žiarenia

Centrálny register dávok pracovníkov so zdrojmi žiarenia

Údaje o veľkosti ožiarenia pracovníkov, ktorí pracujú so zdrojmi ionizujúceho žiarenia v Slovenskej republike v roku 2007 boli spracované na základe informácií a údajov poskytnutých od organizácií, ktoré poskytujú služby osobnej dozimetrie – Laboratórium osobnej dozimetrie, Slovenská legálna metrológia s.r.o. Bratislava, Slovenské elektrárne, závod EBO Jaslovské Bohunice, Slovenské elektrárne, závod EMO Mochovce a SZÚ Bratislava a od jednotlivých prevádzkovateľov zdrojov ionizujúceho žiarenia.

V súlade s platnými legislatívnymi požiadavkami a odporúčaniami medzinárodných inštitúcií a smerníc Európskej únie na Odbore centrálnych registrov sa centrálny zber a spracovanie údajov o osobných údajoch pracovníkov so zdrojmi ionizujúceho žiarenia vykonáva v náväznosti na ich pracovné zaradenie, profesiu a typ pracoviska so zdrojmi žiarenia, na ktorom pracujú. Výsledky merania dávok všetkých pracovníkov sú evidované za každé monitorovacie obdobie (mesačné alebo štvrťročné), pričom sú samostatne evidované efektívne dávky za jednotlivé monitorovacie obdobia a za kalendárny rok, ekvivalentných dávky na ruky, ekvivalentných dávky na kožu, ekvivalentných dávky na očné šošovku.

Evidencie osobných dávok pracovníkov so zdrojmi žiarenia zabezpečuje evidenciu dávok pracovníkov pri bežnej pracovnej činnosti, dávok pri mimoriadnych situáciách a haváriách a dávok z výnimočného ožiarenia. Evidencia osobných dávok pracovníkov so zdrojmi žiarenia obsahuje: osobné údaje a pracovné zaradenie pracovníkov, typ pracoviska so zdrojmi žiarenia, dĺžku sledovaného monitorovacieho obdobia, dátum začatia a ukončenia prác so zdrojmi ionizujúceho žiarenia, počet pridelených dozimetrov a ich evidenčné čísla, výsledky meraní za každé monitorovacie obdobie, údaje o dozimetrickej službe, efektívnu dávku v kalendárnom roku, efektívnu dávku z vonkajšieho ožiarenia v kalendárnom roku, úväzok efektívnej dávky z vnútorného ožiarenia v kalendárnom roku, efektívnu dávku za posledných päť kalendárnych rokov, kumulovanú efektívnu dávku za celé obdobie práce so zdrojmi ionizujúceho žiarenia, efektívnu dávku pri radiačnej nehode a radiačnej havárii, údaje o výnimočnom ožiarení pracovníka.

V Slovenskej republike je priemerne ročne monitorovaných 12 000 až 13 500 pracovníkov so zdrojmi žiarenia kategórie A pomocou osobných dozimetrov. Pracovníci so zdrojmi žiarenia kategórie B nie sú v Slovenskej republike monitorovaní osobnými dozimetrami.

Najvyšší počet monitorovaných pracovníkov je v jadrových zariadeniach a následne v zdravotníctve. Distribúcia dávok pracovníkov jednotlivých pracovných profesií so zdrojmi žiarenia podľa veľkosti ožiarenia, celkový počet monitorovaných pracovníkov a priemerná výška efektívnej dávky pracovníkov sú uvedené v tabuľkách č. 1 až 6.

Dlhodobu najvyššiu priemernú efektívnu dávku na jedného monitorovaného pracovníka sú na pracoviskách s výskytom prírodných zdrojov ionizujúceho žiarenia – turistický sprievodcovia v jaskyniach, v dôsledku rizika ožiarenia radónom. V priemere druhé najvyššie dávky na jedného monitorovaného pracovníka sú na zdravotníckych pracoviskách so zdrojmi ionizujúceho žiarenia. Dlhodobu najnižšiu priemernú efektívnu dávku na jedného monitorovaného pracovníka sú na pracoviskách v jadrových zariadeniach a to najmä v dôsledku vysokého podielu externých dodávateľov služieb, ktorí pracujú v kontrolovanom pásme jadrových zariadení len obmedzený krátky časový interval. Priemerné efektívne dávky pracovníkov so zdrojmi žiarenia v rokoch 2001-2006 sú uvedené v grafoch č. 3 a 4. Distribúcia efektívnych dávok pracovníkov so zdrojmi žiarenia v SR v rokoch 2001 až 2006

je znázornená v grafoch č. 5 až 10.

Najvyšší príspevok ku kolektívnej efektívnej dávke pracovníkov v Slovenskej republike z používania zdrojov ionizujúceho žiarenia predstavuje ožiarenie zdravotníckych pracovníkov, ktorí pracujú so zdrojmi ionizujúceho žiarenia. Tento príspevok predstavuje približne 2/3 z celkovej kolektívnej efektívnej dávky pracovníkov so zdrojmi ionizujúceho žiarenia. Distribúcia kolektívnej efektívnej dávky pracovníkov v SR v rokoch 2001 až 2006 je zobrazená v grafoch č. 11 až 16. Prehľad kolektívnych efektívnych dávok pracovníkov v SR v rokoch 2001-2006 je uvedený v grafe č. 17 a distribúcia dávok zdravotníckych pracovníkov je uvedená v grafe č. 18.

K prekročeniu ročného limitu ožiarenia pre pracovníkov so zdrojmi ionizujúceho žiarenia (maximálne 50 mSv v kalendárnom roku) dochádza len veľmi ojedinele (v priemere 1-2 pracovníci ročne). Ku všetkým prípadom prekročenia limitov ožiarenia došlo v zdravotníctve u pracovníkov, ktorí vykonávajú mimoriadne náročné činnosti spojené s vysokým rizikom ožiarenia a to najmä v intervenčnej rádiológii a kardiológii, výnimočne pri niektorých chirurgických zákrokoch.

Centrálny register zdrojov ionizujúceho žiarenia

Na základe zavedeného systému vedenia evidencie o dovážaných zdrojoch ionizujúceho žiarenia a používaných zdrojoch ionizujúceho žiarenia na Odbore centrálnych registrov sú jednotlivé zdroje ionizujúceho žiarenia evidované formou štandardných registračných kariet a sú rozdelené podľa jednotlivých typov do piatich základných skupín. Záznamy o zdrojoch žiarenia sa pravidelne aktualizovali na základe hlásení firiem o dovoze zdrojov žiarenia do SR a oznámení o nadobudnutí zdrojov žiarenia od jednotlivých používateľov zdrojov žiarenia.

V roku 2007 sa pravidelne aktualizovala evidencia zdrojov ionizujúceho žiarenia na základe pravidelných hlásení o dovoze zdrojov žiarenia na územie Slovenskej republiky a oznámení o ich používaní jednotlivými subjektami.

Najväčší počet prevádzkovateľov zdrojov ionizujúceho žiarenia pôsobí v oblasti zdravotníctva, kde ide v absolútnej väčšine o používanie diagnostických röntgenových prístrojov, v menšom počte sa používajú rádioaktívne žiariče a generátory ionizujúceho žiarenia na rádioterapiu. Zdravotníctvo je tiež najväčším spotrebiteľom rádioaktívnych látok, ktoré sa používajú na diagnostické a terapeutické účely v nukleárnej medicíne. Prevádzkovatelia v priemysle používajú predovšetkým uzavreté rádioaktívne žiariče a zariadenie, ktoré obsahujú rádioaktívne žiariče najmä ako súčasť technologických zariadení na meranie na reguláciu pri výrobe v chemickom priemysle a na nedeštruktívnu defektoskopiu. Pracovníci so zdrojmi žiarenia v rezorte školstva využívajú najmä otvorené rádioaktívne žiariče nízkej aktivity v rámci laboratórnej výučby alebo ako značkovacie a stopovacie látky pri rôznych experimentoch pri výskumných prácach.

Najväčším problémom a nedostatkom pri zabezpečení riadnej činnosti centrálnych registrov je absolútny nedostatok odborne kvalifikovaných pracovníkov. Počet pracovníkov, ktorí zabezpečujú činnosť centrálnych registrov nedosahuje ani 50% pôvodne plánovaného počtu. Po odchode dvoch pracovníkov v roku 2004 a 2005 nebola zabezpečená žiadna náhrada pracovníkov. Vzhľadom na tieto skutočnosti a vzhľadom na to, že po uvedení do platnosti zákona č. 126/2006 Z.z. a 355/2007 Z.z. pribudlo ďalšie obrovské množstvo administratívnych činností ako je registrácia oznamovaných činností so zdrojmi ionizujúceho žiarenia a vydávanie potvrdení o registrácii činností vedúcich k ožiareniu a vydávanie osobných radiačných preukazov pre pracovníkov nie je možné v plnom rozsahu zabezpečiť riadnu činnosť centrálného registra zdrojov žiarenia a centrálného registra dávok pracovníkov

tak, ako je to obvyklé u centrálnych registrov v iných krajinách Európskej únie.

Činnosť centrálného registra zdrojov ionizujúceho žiarenia a centrálného registra dávok pracovníkov so zdrojmi žiarenia v roku 2007 zabezpečovali len 2 pracovníci, čo je absolútne nedostatočný počet pre zabezpečenie ich riadnej prevádzky. Okrem toho vydanie zákona 126/2006 Z.z. a následne zákona č. 355/2007 Z.z. a ďalších nariadení vlády a novej vyhlášky Ministerstva zdravotníctva SR 545/2007 Z.z. vo vzťahu k radiačnej ochrane znamenalo, že štruktúra a rozsah údajov evidovaných v registroch pomocou software dodaného v roku 2004 firmou AxonPro nezodpovedá už novým legislatívnym požiadavkám.

Vydávanie potvrdení o registrácii činností vedúcich k ožiareniu

Centrálny register zdrojov žiarenia v roku 2007 vydával potvrdenia o registrácii činností vedúcich k ožiareniu na základe oznámení jednotlivých prevádzkovateľ zdrojov ionizujúceho žiarenia, ktorí používajú zdroje ionizujúceho žiarenia, na používanie ktorých nie je potrebné povolenie. V priebehu roku 2007 bolo vydaných celkovo 58 potvrdení o registrácii činností vedúcich k ožiareniu. Podľa vykonávanej činnosti sa jednalo o nasledovné oznamované činnosti:

- 14 oznámení o používanie röntgenových kostných denzitometrov,
- 1 oznámenie o používaní uzavretých rádioaktívnych žiaričov,
- 18 oznámení o používaní röntgenfluorescenčných spektrometrov alebo laboratórnych mikroštrukturálnych röntgenových zariadení,
- 1 oznámenie o používaní kalibračných rádioaktívnych žiaričov,
- 2 oznámenia o používaní zariadení s rádioaktívnymi žiaričmi,
- 6 oznámenia o používaní röntgenových zariadení na kontrolu batožín,
- 14 oznámení o používaní technických röntgenových prístrojov,
- 2 oznámenia o používaní otvorených rádioaktívnych žiaričov.

Vydávanie osobných radiačných preukazov

Centrálny register dávok pracovníkov, ktorí pracujú so zdrojmi ionizujúceho žiarenia v roku 2007 zabezpečoval vydávanie osobných radiačných preukazov pre externých pracovníkov so zdrojmi ionizujúceho žiarenia, ktorí pracujú v kontrolovaných pásmach externých pracovísk so zdrojmi žiarenia. Zabezpečilo sa grafické spracovanie návrhu radiačného preukazu, výber dodávateľa a tlač preukazov. V priebehu roka 2007 bolo vydaných celkovo 1288 osobných radiačných preukazov.

Vydávanie osobných radiačných preukazov predstavuje enormnú administratívnu a časovú záťaž – spracovanie údajov, vydanie preukazu, vystavenie potvrdenia o vydaní preukazov, zavedenie osobných údajov pracovníkov do centrálnnej evidencie preukazov a vyhľadanie a zápis dát o veľkosti ožiarenia pracovníkov za posledných 5 kalendárnych rokov si vyžaduje minimálne 20 minút pri vydaní jedného preukazu.

Tabuľka 1: Distribúcia efektívnych dávok ožiarenia pracovníkov so zdrojmi žiarenia v Slovenskej republike a priemerné efektívne dávky v roku 2001

SLOVENSKO, rok 2001	Počet pracovníkov s efektívnou dávkou v intervale (mSv)											Kolektívna dávka (man.mSv)	Priemerná dávka (mSv)				
	>MDL	0,1-0,2	0,2-0,5	0,5-1,0	1,0-2,0	2,0-5,0	5,0-10,0	10,0-15,0	15,0-20,0	20,0-50,0	> 50		Spolu	>MDL	Na jedného monitorovaného pracovníka	Na pracovníka s dávkou E > 0	
Jadrové zariadenia spolu	3 695	481	460	355	287	252	90	9	3				5 632	1 937	3155.33	0.56	1.63
Jadrové elektrárne spolu	2 808	345	304	249	216	181	39	6	2				4 150	1 342	2069.05	0.50	1.54
Jadrové elektrárne – vlastní pracovníci	1832	181	206	145	145	111	27						2 647	815	1245.00	0.47	1.53
Jadrové zariadenia - dodávateľia	976	164	98	104	71	70	12	6	2				1 503	527	824.05	0.55	1.56
Jadrový výskum	99	16	38	14	17	8	6	1	1				200	101	151.45	0.76	1.50
Vyrad'ovanie JEZ a manipulácia s RA odpadmi - spolu	788	120	118	92	54	63	45	2					1 282	494	934.83	0.73	1.89
Vyrad'ovanie JEZ a manipulácia s RA odpadmi – vlastní pracovníci	183	54	54	49	28	33	23	1					425	242	465.80	1.10	1.92
Vyrad'ovanie JEZ a manipulácia s RA odpadmi – dodávateľia	605	66	64	43	26	30	22	1					857	252	469.03	0.55	1.86
Zdravotníctvo spolu	3	17	177	561	3 286	1 307	117	28	10	2	1	1	5 509	5 506	10716.60	1.95	1.95
Rádiodiagnostika	1	2	113	408	2 147	818	77	21	6				3 594	3 593	6980.55	1.94	1.94
Kardiológia		1	3	5	19	71	12	5	2	2			120	120	445.56	3.71	3.71
Chirurgická rádiológia	2	4	26	82	448	134	19	1	1				717	715	1303.94	1.82	1.82
Rádioterapia		3	19	30	241	135	2	1	1				432	432	785.26	1.82	1.82
Nukleárna medicína		4	2	8	117	125	7						263	263	619.99	2.36	2.36
Stomatológia			5	3	14								22	22	22.24	1.01	1.01
Veterinárna medicína				1	38	2							41	41	64.29	1.57	1.57
Anesteziológia a intenzívna medicína		3	8	24	218	16							269	269	407.71	1.52	1.52
Iné zdravotnicke pracoviská			1		44	6							51	51	87.06	1.71	1.71

Tabuľka 1: pokračovanie

SLOVENSKO, rok 2001	Počet pracovníkov s efektívnou dávkou v intervale (mSv)										Kolektívna dávka (man.mSv)	Priemerná dávka (mSv)				
	<MDL	0,1-0,2	0,2-0,5	0,5-1,0	1,0-2,0	2,0-5,0	5,0-10,0	10,0-15,0	15,0-20,0	20,0-50,0		< 50	Spolu	>MDL	Na jedného monitorovaného pracovníka	Na pracovníka s dávkou E > 0
Priemysel spolu																
Priemyselná defektoskopia		1	31	43	539	132	7	1	1				755	1307.42	1.73	1.73
Karotáže		1	13	20	276	76	5	1	1				393	716.55	1.82	1.82
Chemický priemysel					5	1							6	11.42	1.90	1.90
Montáž, údržba a opravy zdrojov žiarenia			15	13	157	37	1						223	375.18	1.68	1.68
Skúšky zdrojov žiarenia			1	3	12	8							24	38.34	1.60	1.60
Priemyselné laboratória			1	2	12	2							17	24.94	1.47	1.47
Distribúcia rádiofarmák			1	2	59	8							69	109.11	1.58	1.58
Iné priemyselné pracoviská			1	1	1	1							4	8.11	2.03	2.03
Školstvo, veda a výskum spolu																
Vysoké školy			2	20	301	40							19	23.77	1.25	1.25
Výskum			11	8	149	17							185	575.35	1.48	1.48
Dozor v radiačnej ochrane			8	13	107	12							140	277.79	1.50	1.50
Metrológia ionizujúceho žiarenia			1	3	37	8							49	196.25	1.40	1.40
Pracoviská s prírodným žiarením																
Jaskyne			2	4	5	14	6						15	80.03	1.63	1.63
Civilná ochrana			2	4	4	5	14	6					15	21.28	1.42	1.42
Armáda				1	27	2	1						35	93.23	2.66	2.66
SPOLU																
		3 698	503	693	990	4 458	1 749	221	38	13	3	1	12 367	15928.33	1.67	1.84

Tabuľka 2: Distribúcia efektívnych dávok ožiarenia pracovníkov so zdrojmi žiarenia v Slovenskej republike a priemerné efektívne dávky v roku 2002

SLOVENSKO, rok 2002	Počet pracovníkov s efektívnou dávkou v intervale (mSv)											Kolektívna dávka (man.mSv)	Priemerná dávka (mSv)			
	<MDL	0,1-0,2	0,2-0,5	0,5-1,0	1,0-2,0	2,0-5,0	5,0-10,0	10,0-15,0	15,0-20,0	20,0-50,0	> 50		Spolu	>MDL	Na jedného monitorovaného pracovníka	Na pracovníka s dávkou E > 0
Pracovná profesia																
Jadrové zariadenia spolu	4 115	416	492	385	282	305	94	13	2				1 989	0.44	1.34	
Jadrové elektrárne spolu	3 161	267	331	271	212	219	42	7	2				1 351	0.38	1.28	
Jadrové elektrárne – vlastní pracovníci	1 991	197	224	158	136	142	29						886	0.36	1.18	
Jadrové zariadenia - dodávateľia	1 170	70	107	113	76	77	13	7	2				465	0.42	1.47	
Jadrový výskum	97	18	32	14	12	17	3	4					100	0.87	1.71	
Vyrad'ovanie JEZ a manipulácia s RA odpadmi - spolu	857	131	129	100	58	69	49	2					538	0.55	1.43	
Vyrad'ovanie JEZ a manipulácia s RA odpadmi – vlastní pracovníci	199	59	59	53	30	36	25	1					263	1.08	1.89	
Vyrad'ovanie JEZ a manipulácia s RA odpadmi – dodávateľia	658	72	70	47	28	33	24	1					275	0.29	0.98	
Zdravotníctvo spolu	110	135	435	1 750	2 425	462	91	30	8	11	1	5 458	5 348	1.39	1.42	
Rádiodiagnostika	23	85	274	1 175	1 623	293	60	18	5	5	1	3 562	3 539	1.39	1.40	
Kardiológia	6	3	5	6	61	25	9	7	3	3		128	122	3.42	3.59	
Chirurgická rádiológia	64	34	49	224	292	43	15	4				727	663	1.28	1.40	
Rádioterapia	2	8	24	151	193	24	3	1				406	404	1.19	1.20	
Nukleárna medicína	8	2	9	55	139	62	3			1		279	271	1.67	1.72	
Stomatológia			8	12								20	20	0.62	0.62	
Veterinárna medicína				6	6	1						13	13	1.25	1.25	
Anesteziológia a intenzívna medicína	6	3	65	115	102	14	1					306	300	0.92	0.94	
Iné zdravotnícke pracoviská	1		1	6	9							17	16	0.94	1.00	

Tabuľka 2: pokračovanie

SLOVENSKO, rok 2002	Počet pracovníkov s efektívnou dávkou v intervale (mSv)											Kolektívna dávka (man.mSv)	Priemerná dávka (mSv)		
	<MDL	0,1-0,2	0,2-0,5	0,5-1,0	1,0-2,0	2,0-5,0	5,0-10,0	10,0-15,0	15,0-20,0	20,0-50,0	< 50		Spolu	>MDL	Na jedného monitorovaného pracovníka
Priemysel spolu	15	37	100	329	269	40	5	1				796	781	1.02	1.04
Priemyselná defektoskopia	9	18	41	151	161	21	3					404	395	1.07	1.10
Karotáže					6							6	6	1.17	1.17
Chemický priemysel		13	44	119	51	12	1	1				241	241	0.95	0.95
Montáž, údržba a opravy zdrojov žiarenia	3	1	5	6	11	1						27	24	0.98	1.10
Skúšky zdrojov žiarenia					13	3	1					17	17	1.79	1.79
Priemyselné laboratória		1	8	30	26	2						67	67	0.96	0.96
Distribúcia rádiofarmák		2	2	1	1							4	4	1.09	1.09
Iné priemyselné pracoviská	3	2	2	22	1							30	27	0.54	0.60
Školstvo, veda a výskum spolu	2	7	66	195	148	10	1	1				430	428	0.97	0.97
Vysoké školy	2		41	102	81	3	1					230	228	0.93	0.94
Výskum		6	19	67	31	4			1			128	128	0.97	0.97
Dozor v radiačnej ochrane			4	23	23	3						53	53	1.07	1.07
Metrológia ionizujúceho žiarenia		1	2	3	13							19	19	1.05	1.05
Pracoviská s prírodným žiarením		4	20	19	28	24	14	5				114	114	2.50	2.50
Jaskyne		4	20	19	28	24	14	5				114	114	2.50	2.50
Civilná ochrana			1	18	12							31	31	0.98	0.98
Armáda		1		5	7							13	13	0.99	0.99
SPOLU	4 242	600	1 114	2 701	3 171	841	205	49	11	11	1	12 946	8 704	0.91	1.36

Tabuľka 3: Distribúcia efektívnych dávok ožiarenia pracovníkov so zdrojmi žiarenia v Slovenskej republike a priemerné efektívne dávky v roku 2003

SLOVENSKO, rok 2003	Počet pracovníkov s efektívnou dávkou v intervale (mSv)											Kolektívna dávka (man.mSv)		Priemerná dávka (mSv)		
	<MDL	0,1-0,2	0,2-0,5	0,5-1,0	1,0-2,0	2,0-5,0	5,0-10,0	10,0-15,0	15,0-20,0	20,0-50,0	> 50	Spolu	>MDL		Na jedného monitorovaného pracovníka	Na pracovníka s dávkou E > 0
Pracovná profesia																
Jadrové zariadenia spolu	4 758	402	673	515	385	304	76	7				2 362	2744,90	0,39	1,16	
Jadrové elektrárne spolu	3 825	239	500	420	305	236	29	2				1 731	1841,00	0,33	1,06	
Jadrové elektrárne – vlastní pracovníci	2765	149	284	256	180	154	17	1				3 806	998,00	0,26	0,96	
Jadrové zariadenia - dodávateľia	1060	90	216	164	125	82	12	1				1 750	843,00	0,48	1,22	
Jadrový výskum	134	11	18	14	11	7	2					197	67,90	0,34	1,08	
Vyrad'ovanie JEZ a manipulácia s RA odpadmi - spolu	792	150	156	81	70	64	49	5				1 367	836,00	0,61	1,45	
Vyrad'ovanie JEZ a manipulácia s RA odpadmi – vlastní pracovníci	264	50	52	27	22	20	13	2				450	360,00	0,80	1,94	
Vyrad'ovanie JEZ a manipulácia s RA odpadmi – dodávateľia	535	102	103	54	47	41	32	3				917	476,00	0,52	1,25	
Zdravotníctvo spolu	79	80	484	2 424	1 584	348	98	27	20	12	5	5 161	7659,10	1,48	1,51	
Rádiodiagnostika	14	45	295	1 654	986	204	63	14	10	3	1	3 289	4362,64	1,33	1,33	
Kardiológia	1		4	18	58	26	15	5	5	7	2	141	964,50	6,84	6,89	
Chirurgická rádiológia	59	13	84	413	180	43	14	7	5	2	2	822	1126,09	1,37	1,48	
Rádioterapia		10	23	208	149	12	3	1				406	431,53	1,06	1,06	
Nukleárna medicína	2	5	36	66	123	53	3					288	411,60	1,43	1,44	
Stomatológia	2	3	1	15	2							23	14,17	0,62	0,67	
Veterinárna medicína			2	20	14							36	33,45	0,93	0,93	
Anesteziológia a intenzívna medicína	1	4	28	22	69	10						134	300,59	2,24	2,26	
Iné zdravotnicke pracoviská			11	8	3							22	14,53	0,66	0,66	

Tabuľka 3: pokračovanie

SLOVENSKO, rok 2003	Počet pracovníkov s efektívnou dávkou v intervale (mSv)										Kolektívna dávka (man.mSv)	Priemerná dávka (mSv)			
	<MDL	0,1-0,2	0,2-0,5	0,5-1,0	1,0-2,0	2,0-5,0	5,0-10,0	10,0-15,0	15,0-20,0	20,0-50,0		< 50	Spolu	>MDL	Na jedného monitorovaného pracovníka
Priemysel spolu	14	27	166	426	164	42	9	2			1	851	837	0,98	1,00
Priemyselná defektoskopia	6	17	77	206	107	22	3					438	432	0,92	0,93
Karotáže				6								6	6	0,91	0,91
Chemický priemysel	1	3	46	150	34	18	6	1				259	258	1,10	1,10
Montáž, údržba a opravy zdrojov žiarenia		1	5	16	10				1			33	33	1,83	1,83
Skúšky zdrojov žiarenia	2	2	4	6	4							18	16	0,60	0,67
Priemyselné laboratória	3	1	10	34	6	2						56	53	0,73	0,77
Distribúcia rádiofarmák		1			3							4	4	1,31	1,31
Iné priemyselné pracoviská	2	2	24	8				1				37	35	0,71	0,75
Školstvo, veda a výskum spolu		4	51	216	60	6						337	337	0,80	0,80
Vysoké školy		1	15	115	36	5						172	172	0,89	0,89
Výskum		2	26	53	10							91	91	0,61	0,61
Dozor v radiačnej ochrane		1	5	38	10	1						55	55	0,82	0,82
Metrológia ionizujúceho žiarenia			5	10	4							19	19	0,74	0,74
Pracoviská s prírodným žiarením		15	13	21	20	23	11	4				107	107	2,31	2,31
Jaskyne		15	13	21	20	23	11	4				107	107	2,31	2,31
Civilná ochrana		2	3	22	5							32	32	0,73	0,73
Armáda		2	2	11	7							22	22	0,78	0,78
SPOLU	4 851	532	1 392	3 635	2 225	723	194	40	20	13	5	13 630	8 779	0,87	1,34

Tabuľka 4: Distribúcia efektívnych dávok ožiarenia pracovníkov so zdrojmi žiarenia v Slovenskej republike a priemerné efektívne dávky v roku 2004

SLOVENSKO, rok 2004	Počet pracovníkov s efektívnou dávkou v intervale (mSv)											Kolektívna dávka (man.mSv)	Priemerná dávka (mSv)				
	<MDL	0,1-0,2	0,2-0,5	0,5-1,0	1,0-2,0	2,0-5,0	5,0-10,0	10,0-15,0	15,0-20,0	20,0-50,0	> 50		Spolu	>MDL	Na jedného monitorovaného pracovníka	Na pracovníka s dávkou E > 0	
Pracovná profesia																	
Jadrové zariadenia spolu	3 356	521	725	532	444	263	66	6					5 913	2 557	2649,07	0,45	1,04
Jadrové elektrárne spolu	2 591	284	477	412	355	199	20						4 338	1 747	1670,44	0,39	0,96
Jadrové elektrárne – vlastní pracovníci	1 368	159	308	227	194	109	11						2 376	1 008	908,73	0,38	0,90
Jadrové zariadenia - dodávateľia	1 223	125	169	185	161	90	9						1 962	739	761,71	0,39	1,03
Jadrový výskum	118	12	20	13	10	4	2						179	61	59,82	0,33	0,98
Vyrad'ovanie JEZ a manipulácia s RA odpadmi - spolu	647	225	228	107	79	60	44	6					1 396	749	918,81	0,66	1,23
Vyrad'ovanie JEZ a manipulácia s RA odpadmi – vlastní pracovníci	74	109	123	45	30	32	19	5					437	363	429,92	0,98	1,18
Vyrad'ovanie JEZ a manipulácia s RA odpadmi – dodávateľia	573	116	105	62	49	28	25	1					959	386	488,89	0,51	1,27
Zdravotníctvo spolu	26	121	505	2 451	1 526	303	91	28	12	21	21	12	5 084	5 058	6718,05	1,32	1,33
Rádiodiagnostika	9	69	307	1 493	927	184	43	16	6	4	4	6	3 058	3 049	3724,90	1,22	1,22
Kardiológia	2	2	7	28	40	23	25	6	3	8	3	4	144	142	688,37	4,78	4,85
Chirurgická rádiológia	2	19	69	463	274	42	16	4	3	4	3	4	896	894	1174,80	1,31	1,31
Rádioterapia	12	14	67	155	106	14	2						370	358	341,54	0,92	0,95
Nukleárna medicína		6	16	78	106	35	4	2		5			252	252	487,91	1,94	1,94
Stomatológia		1		10									11	11	7,56	0,69	0,69
Veterinárna medicína			2	23	3								28	28	22,34	0,80	0,80
Anesteziológia a intenzívna medicína	1	9	36	187	50	4	1						288	287	232,16	0,81	0,81
Iné zdravotnicke pracoviská		1	1	14	20	1							37	37	38,47	1,04	1,04

Tabuľka 4: pokračovanie

SLOVENSKO, rok 2004	Počet pracovníkov s efektívnou dávkou v intervale (mSv)										Kolektívna dávka (man.mSv)	Priemerná dávka (mSv)		
	<MDL	0,1-0,2	0,2-0,5	0,5-1,0	1,0-2,0	2,0-5,0	5,0-10,0	10,0-15,0	15,0-20,0	20,0-50,0		< 50	Spolu	>MDL
Priemysel spolu	8	42	120	407	156	71	21	4	2	2	833	825	1.26	1.27
Priemyselná defektoskopia	4	15	76	195	74	35	14		2		415	411	1.23	1.24
Karotáže				6							6	6	0.66	0.66
Chemický priemysel		16	25	112	67	32	7	4	2		265	265	1.61	1.61
Montáž, údržba a opravy zdrojov žiarenia	3	1	3	22	4						33	30	0.68	0.74
Skúšky zdrojov žiarenia			3	12	8	1					24	24	0.98	0.98
Priemyselné laboratória		1	10	40	2						53	53	0.67	0.67
Distribúcia rádiofarmák						3					3	3	2.75	2.75
Iné priemyselné pracoviská	1	9	2	8	1						21	20	0.44	0.46
Školstvo, veda a výskum spolu	3	22	30	192	33	1					281	278	0.72	0.73
Vysoké školy	1	9	21	96	24	1					152	151	0.74	0.75
Výskum	1	1	3	54	3						62	61	0.76	0.77
Dozor v radiačnej ochrane		12	3	28	4						47	47	0.61	0.61
Metrológia ionizujúceho žiarenia	1		3	14	2						20	19	0.74	0.78
Pracoviská s prírodným žiarením		4	20	27	16	15	6	4	1		93	93	2.22	2.22
Jaskyne		4	20	27	16	15	6	4	1		93	93	2.22	2.22
Civilná ochrana			2	27	3						32	32	0.82	0.82
Armáda				7	7	1					15	15	1.18	1.18
SPOLU	3 393	710	1 402	3 643	2 185	654	184	42	15	23	12 251	8 858	0.89	1.23

Tabuľka 5: Distribúcia efektívnych dávok ožiarenia pracovníkov so zdrojmi žiarenia v Slovenskej republike a priemerné efektívne dávky v roku 2005

SLOVENSKO, rok 2005	Počet pracovníkov s efektívnou dávkou v intervale (mSv)											Kolektívna dávka (man.mSv)	Priemerná dávka (mSv)		
	<MDL	0,1-0,2	0,2-0,5	0,5-1,0	1,0-2,0	2,0-5,0	5,0-10,0	10,0-15,0	15,0-20,0	20,0-50,0	< 50		Spolu	> MDL	Na jedného monitorovaného pracovníka
Jadrové zariadenia spolu	4 296	453	557	400	415	373	115	7	0	0	0	6 616	2 320	0,47	1,35
Jadrové elektrárne spolu	3 466	548	746	680	700	598	154	6	0	0	0	6 898	3 432	0,35	0,69
Jadrové elektrárne – vlastní pracovníci	954	64	65	57	31	38	3	1	0	0	0	1 213	259	0,20	0,91
Jadrové zariadenia - dodávateľia	2 512	210	308	283	319	261	74	2	0	0	0	3 969	1 457	0,53	1,45
Jadrový výskum	60	46	41	17	15	11	3	3	0	0	0	196	136	0,74	1,07
Vyrad'ovanie JEZ a manipulácia s RA odpadmi - spolu	770	133	143	43	50	63	35	1	0	0	0	1 238	468	0,51	1,34
Vyrad'ovanie JEZ a manipulácia s RA odpadmi – vlastní pracovníci	257	48	43	12	26	38	9					433	176	0,59	1,46
Vyrad'ovanie JEZ a manipulácia s RA odpadmi – dodávateľia	513	85	100	31	24	25	26	1				805	292	0,46	1,27
Zdravotníctvo spolu	71	134	519	2 053	1 694	336	112	30	9	25	3	4 986	4 915	1,47	1,49
Rádiodiagnostika	12	54	300	1 381	1 066	197	61	18	6	11	1	3 107	3 095	1,41	1,41
Kardiológia	1	4	4	14	45	33	29	8	3	8	1	150	149	5,55	5,59
Chirurgická rádiológia	47	45	70	258	253	40	17	2		3		735	688	1,21	1,29
Rádioterapia	4	5	67	190	138	12	1			3	1	421	417	1,42	1,44
Nukleárna medicína	6	8	8	68	101	48	4	2				245	239	1,59	1,63
Stomatológia			1	14	2							17	17	0,81	0,81
Veterinárna medicína			1	13	4							18	18	0,77	0,77
Anesteziológia a intenzívna medicína	1	18	64	101	73	5						262	261	0,78	0,78
Iné zdravotnícke pracoviská			4	14	12	1						31	31	1,00	1,00

Tabuľka 5: pokračovanie

SLOVENSKO, rok 2005	Počet pracovníkov s efektívnou dávkou v intervale (mSv)											Kolektívna dávka (man.mSv)	Priemerná dávka (mSv)		
	<MDL	0,1-0,2	0,2-0,5	0,5-1,0	1,0-2,0	2,0-5,0	5,0-10,0	10,0-15,0	15,0-20,0	20,0-50,0	< 50		Spolu	>MDL	Na jedného monitorovaného pracovníka
Priemysel spolu	4	18	82	425	205	56	20	3	2	1	2	818	814	2.26	2.28
Priemyselná defektoskopia	1	12	48	231	100	24	9	2			2	429	428	2.98	2.99
Karotáže	1			5								6	5	0.70	0.84
Chemický priemysel		4	19	125	75	29	10	1	2	1		266	266	1.74	1.74
Montáž, údržba a opravy zdrojov žiarenia			4	19	6							29	29	0.83	0.83
Skúšky zdrojov žiarenia			6	17	2							25	25	0.70	0.70
Priemyselné laboratória				10	7							17	17	0.92	0.92
Distribúcia rádiofarmák	1				1	2	1					5	4	2.91	3.64
Iné priemyselné pracoviská				14	1							15	15	0.79	0.79
Školstvo, veda a výskum spolu	6	15	80	232	63	3	4	0	0	0	0	403	397	0.80	0.81
Vysoké školy	1	8	62	150	47	2	4					274	273	0.84	0.85
Výskum	5	5	4	39	6							59	54	0.63	0.69
Dozor v radiačnej ochrane		2	10	32	5	1						50	50	0.78	0.78
Metrológia ionizujúceho žiarenia			4	11	5							20	20	0.76	0.76
Pracoviská s prírodným žiarením	3	5	14	18	36	38	8	0	0	0	0	122	119	1.94	1.99
Jaskyne	3	5	14	18	36	38	8				0	122	119	1.94	1.99
Civilná ochrana				3	27	4						34	34	0.81	0.81
Armáda	1	5	5	8	2							21	20	0.55	0.58
SPOLU	4 381	630	1 260	3 163	2 419	806	259	40	11	26	5	13 000	8 619	0.99	1.50

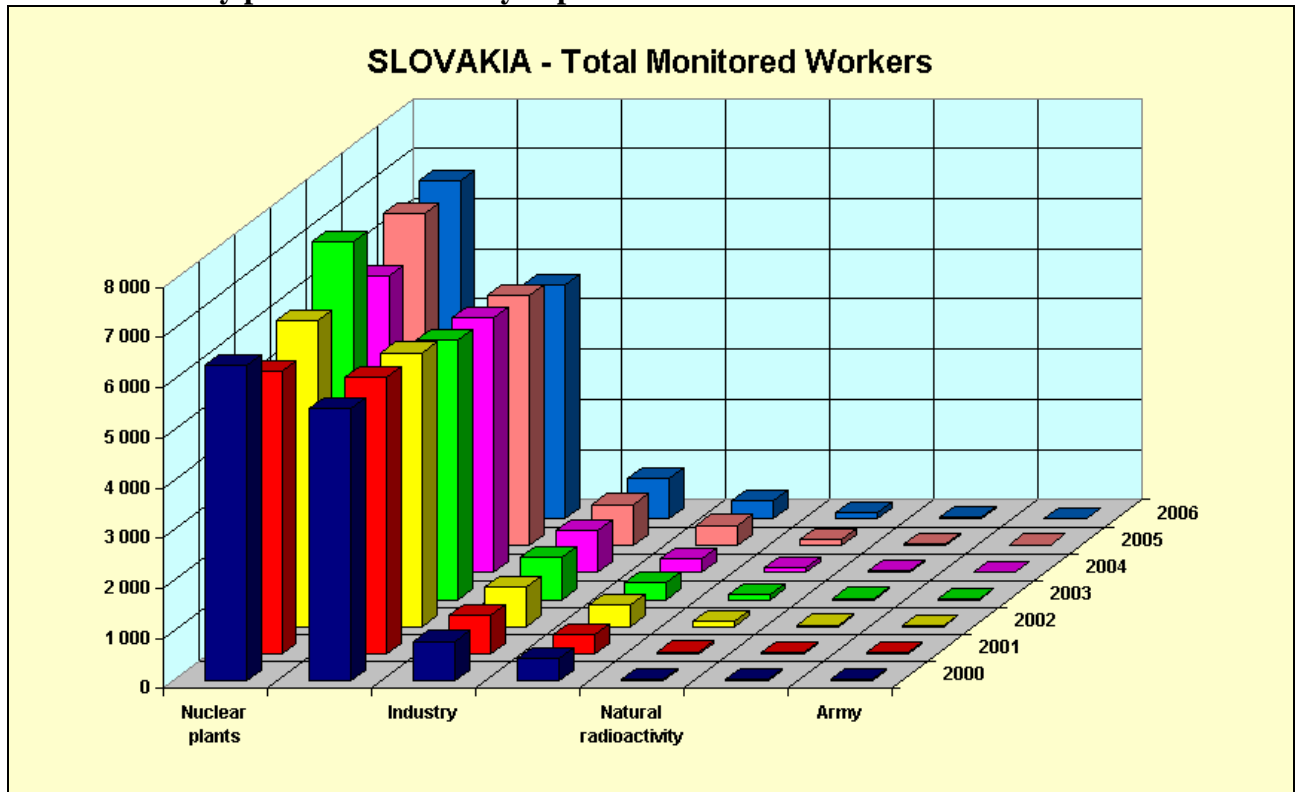
Tabuľka 6: Distribúcia efektívnych dávok ožiarenia pracovníkov so zdrojmi žiarenia v Slovenskej republike a priemerné efektívne dávky v roku 2006

SLOVENSKO, rok 2006	Počet pracovníkov s efektívnou dávkou v intervale (mSv)										Kolektívna dávka (man.mSv)	Priemerná dávka (mSv)			
	<MDL	0,1-0,2	0,2-0,5	0,5-1,0	1,0-2,0	2,0-5,0	5,0-10,0	10,0-15,0	15,0-20,0	20,0-50,0		< 50	Spolu	>MDL	Na jedného monitorovaného pracovníka
Jadrové zariadenia spolu	4 296	453	557	400	415	373	115	7				6 616	2 320	0,47	1,35
Jadrové elektrárne spolu	3 466	548	746	680	700	598	154	6				6 898	3 432	0,35	0,69
Jadrové elektrárne – vlastní pracovníci	954	64	65	57	31	38	3	1				1 213	259	0,20	0,91
Jadrové zariadenia - dodávateľia	2 512	210	308	283	319	261	74	2				3 969	1 457	0,53	1,45
Jadrový výskum	60	46	41	17	15	11	3	3				196	136	0,74	1,07
Vyrad'ovanie JEZ a manipulácia s RA odpadmi - spolu	770	133	143	43	50	63	35	1				1 238	468	0,51	1,34
Vyrad'ovanie JEZ a manipulácia s RA odpadmi – vlastní pracovníci	257	48	43	12	26	38	9					433	176	0,59	1,46
Vyrad'ovanie JEZ a manipulácia s RA odpadmi – dodávateľia	513	85	100	31	24	25	26	1				805	292	0,46	1,27
Zdravotníctvo spolu	71	134	519	2 053	1 694	336	112	30	9	25	3	4 986	4 915	1,47	1,49
Rádiodiagnostika	12	54	300	1 381	1 066	197	61	18	6	11	1	3 107	3 095	1,41	1,41
Kardiológia	1	4	4	14	45	33	29	8	3	8	1	150	149	5,55	5,59
Chirurgická rádiológia	47	45	70	258	253	40	17	2		3		735	688	1,21	1,29
Rádioterapia	4	5	67	190	138	12	1		3	3	1	421	417	1,42	1,44
Nukleárna medicína	6	8	8	68	101	48	4	2				245	239	1,59	1,63
Stomatológia				1	14	2						17	17	0,81	0,81
Veterinárna medicína				1	13	4						18	18	0,77	0,77
Anesteziológia a intenzívna medicína	1	18	64	101	73	5						262	261	0,78	0,78
Iné zdravotnícke pracoviská				4	14	12	1					31	31	1,00	1,00

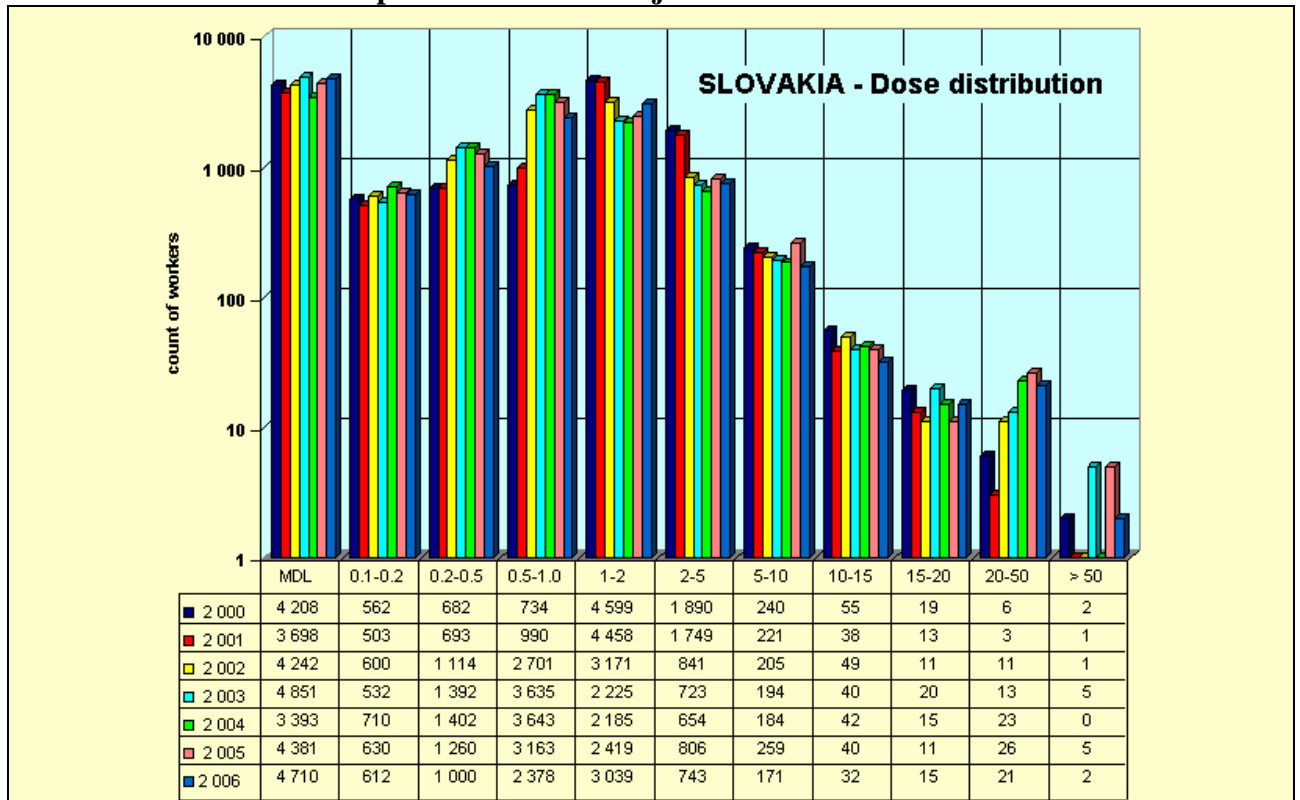
Tabuľka 6: pokračovanie

SLOVENSKO, rok 2005	Počet pracovníkov s efektívnou dávkou v intervale (mSv)										Kolektívna dávka (man.mSv)	Priemerná dávka (mSv)				
	<MDL	0,1-0,2	0,2-0,5	0,5-1,0	1,0-2,0	2,0-5,0	5,0-10,0	10,0-15,0	15,0-20,0	20,0-50,0		< 50	Spolu	>MDL	Na jedného monitorovaného pracovníka	Na pracovníka s dávkou E > 0
Priemysel spolu	4	18	82	425	205	56	20	3	2	2	1	2	818	814	2.28	2.28
Priemyselná defektoskopia	1	12	48	231	100	24	9	2				2	429	428	2.98	2.99
Karotáže	1			5									6	5	0.70	0.84
Chemický priemysel		4	19	125	75	29	10	1	2	1			266	266	1.74	1.74
Montáž, údržba a opravy zdrojov žiarenia			4	19	6								29	29	0.83	0.83
Skúšky zdrojov žiarenia			6	17	2								25	25	0.70	0.70
Priemyselné laboratória				10	7								17	17	0.92	0.92
Distribúcia rádiofarmák	1				1	2	1						5	4	2.91	3.64
Iné priemyselné pracoviská				14	1								15	15	0.79	0.79
Školstvo, veda a výskum spolu	6	15	80	232	63	3	4						403	397	0.80	0.81
Vysoké školy	1	8	62	150	47	2	4						274	273	0.84	0.85
Výskum	5	5	4	39	6								59	54	0.63	0.69
Dozor v radiačnej ochrane		2	10	32	5	1							50	50	0.78	0.78
Metrológia ionizujúceho žiarenia			4	11	5								20	20	0.76	0.76
Pracoviská s prírodným žiarením	3	5	14	18	36	38	8						122	119	1.94	1.99
Jaskyne	3	5	14	18	36	38	8						122	119	1.94	1.99
Civilná ochrana				3	27	4							34	34	0.81	0.81
Armáda	1	5	5	8	2								21	20	0.55	0.58
SPOLU	4 381	630	1 260	3 163	2 419	806	259	40	11	26	5	13 000	8 619	12926,28	0.99	1.50

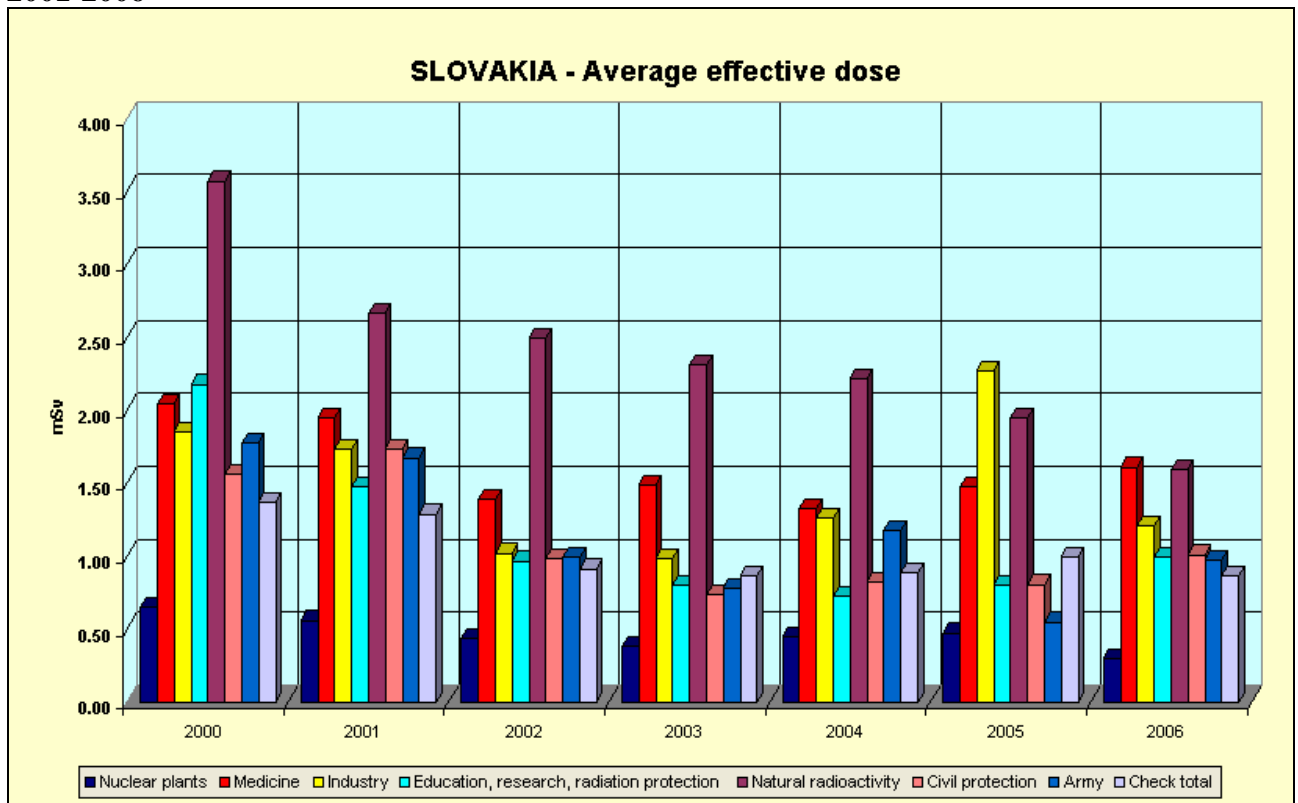
Graf 1: Celkový počet monitorovaných pracovníkov v SR v rokoch 2001-2006

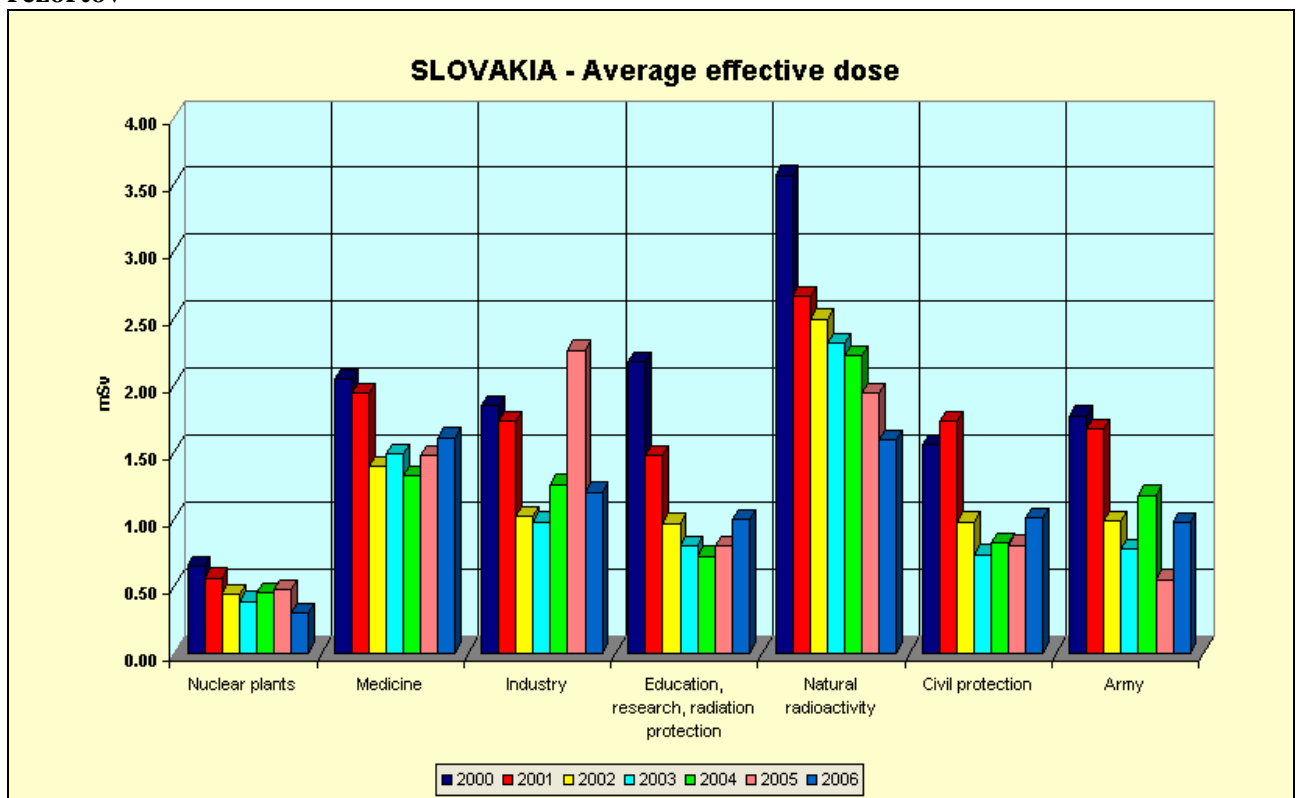
Graf 2: Distribúcia dávok pracovníkov so zdrojmi žiarenia v SR v rokoch 2001-2006

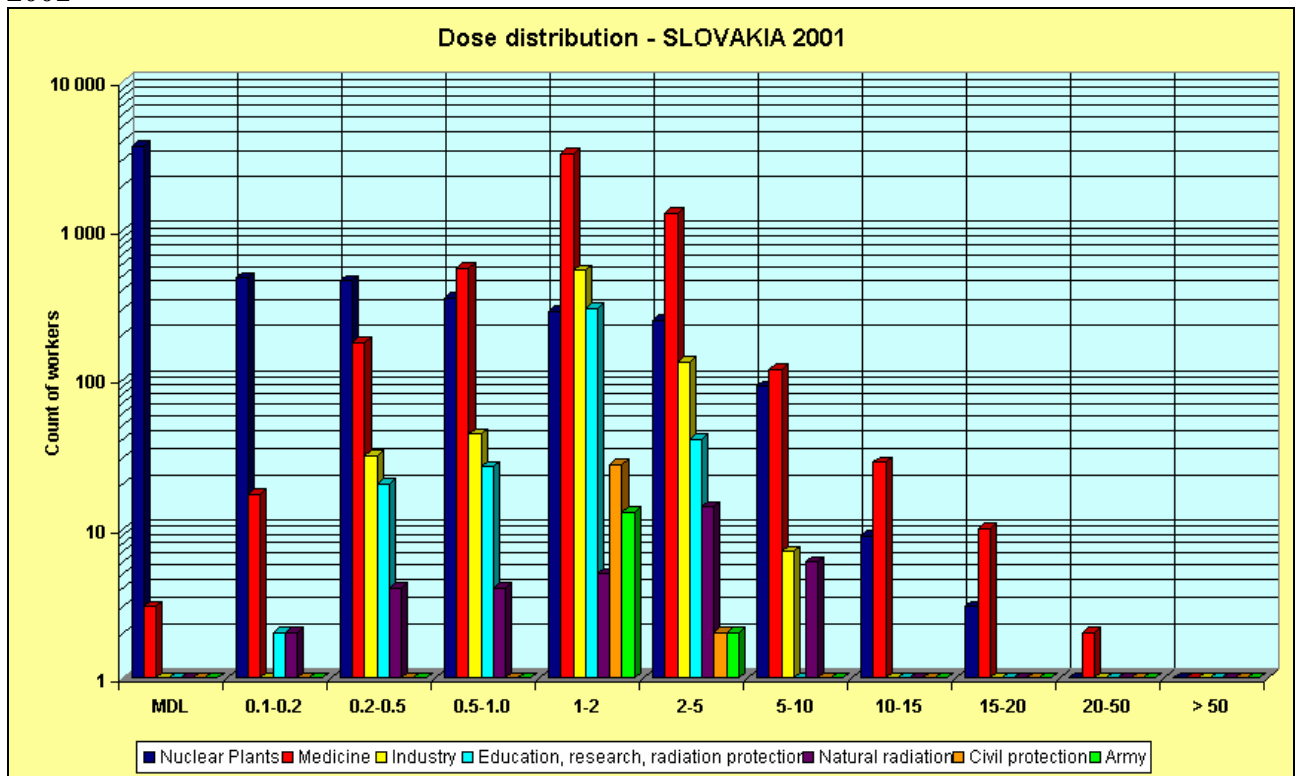
Graf 3: Priemerné efektívne dávky pracovníkov so zdrojmi žiarenia v SR v rokoch 2001-2006

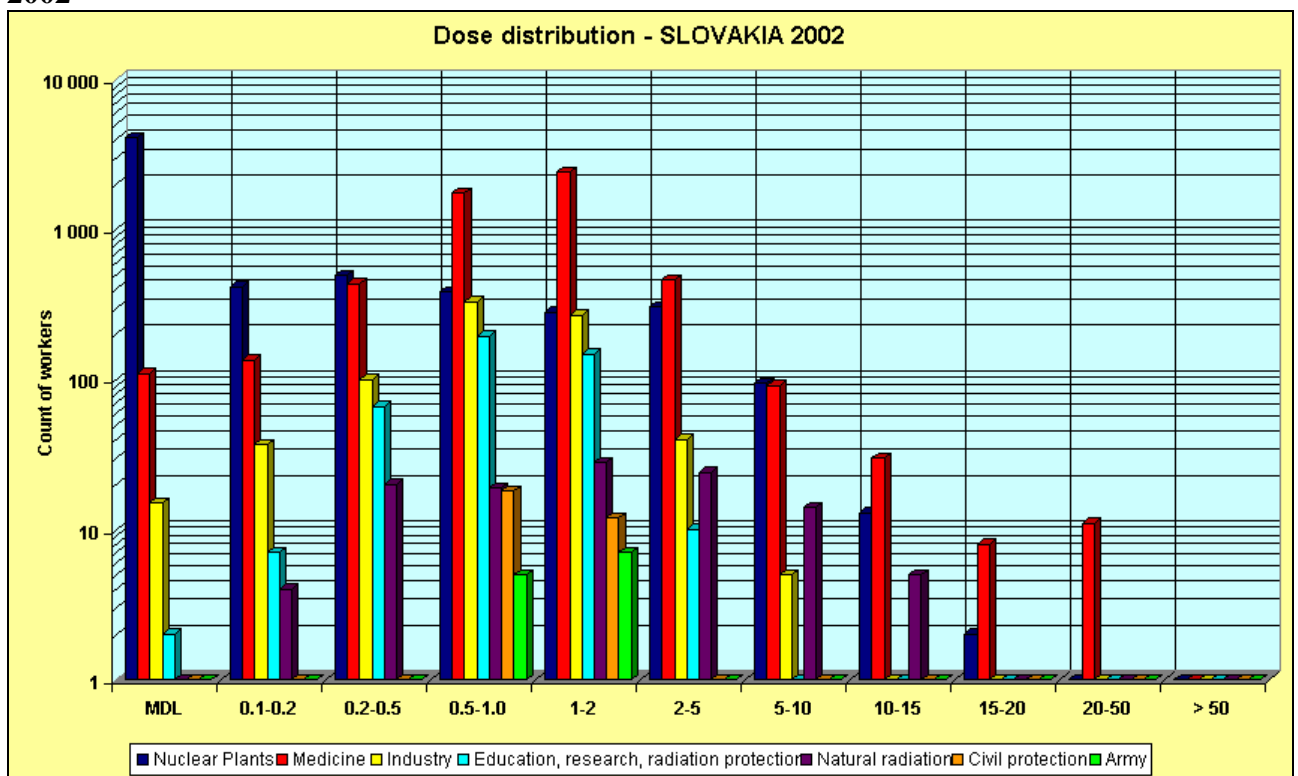
Graf 4: Priemerné efektívne dávky pracovníkov so zdrojmi žiarenia v SR podľa rezortov

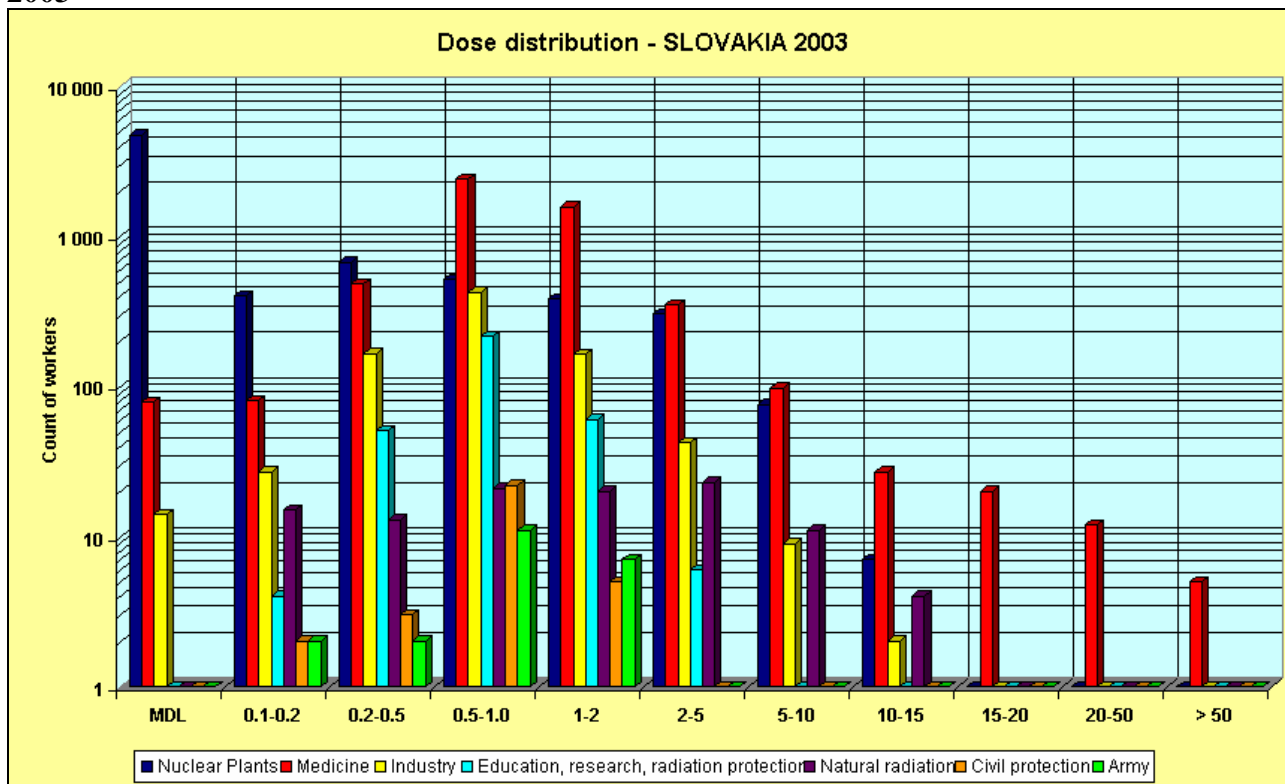
Graf 5: Distribúcia efektívnych dávok pracovníkov so zdrojmi žiarenia v SR v roku 2001

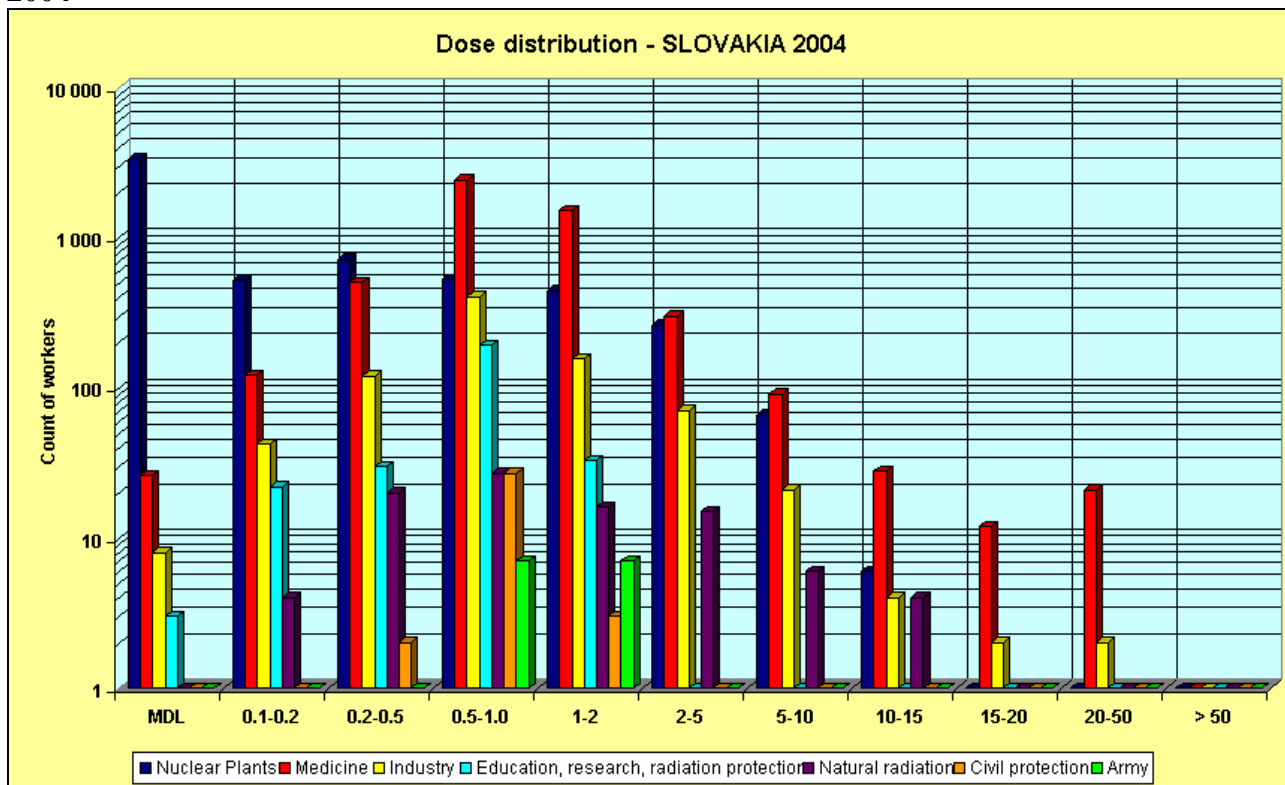
Graf 6: Distribúcia efektívnych dávok pracovníkov so zdrojmi žiarenia v SR v roku 2002

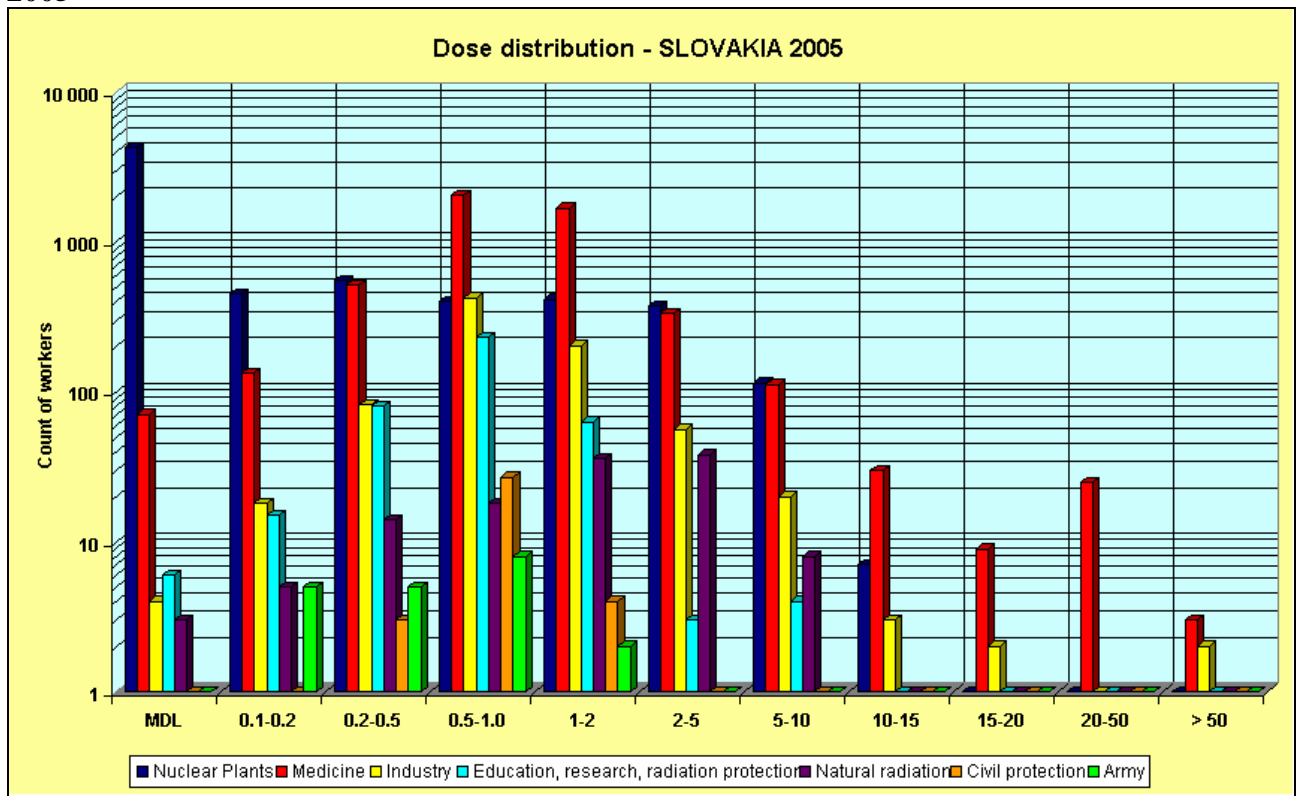
Graf 7: Distribúcia efektívnych dávok pracovníkov so zdrojmi žiarenia v SR v roku 2003

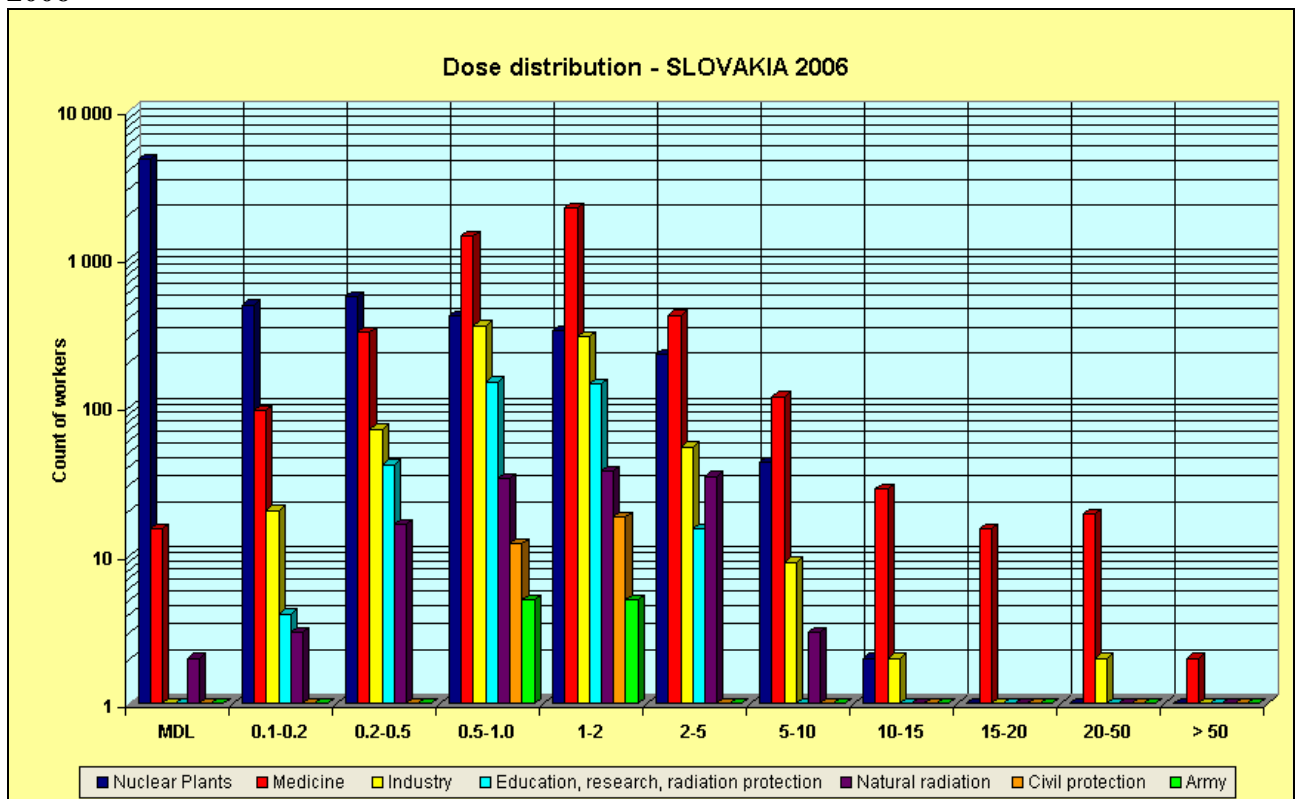
Graf 8: Distribúcia efektívnych dávok pracovníkov so zdrojmi žiarenia v SR v roku 2004

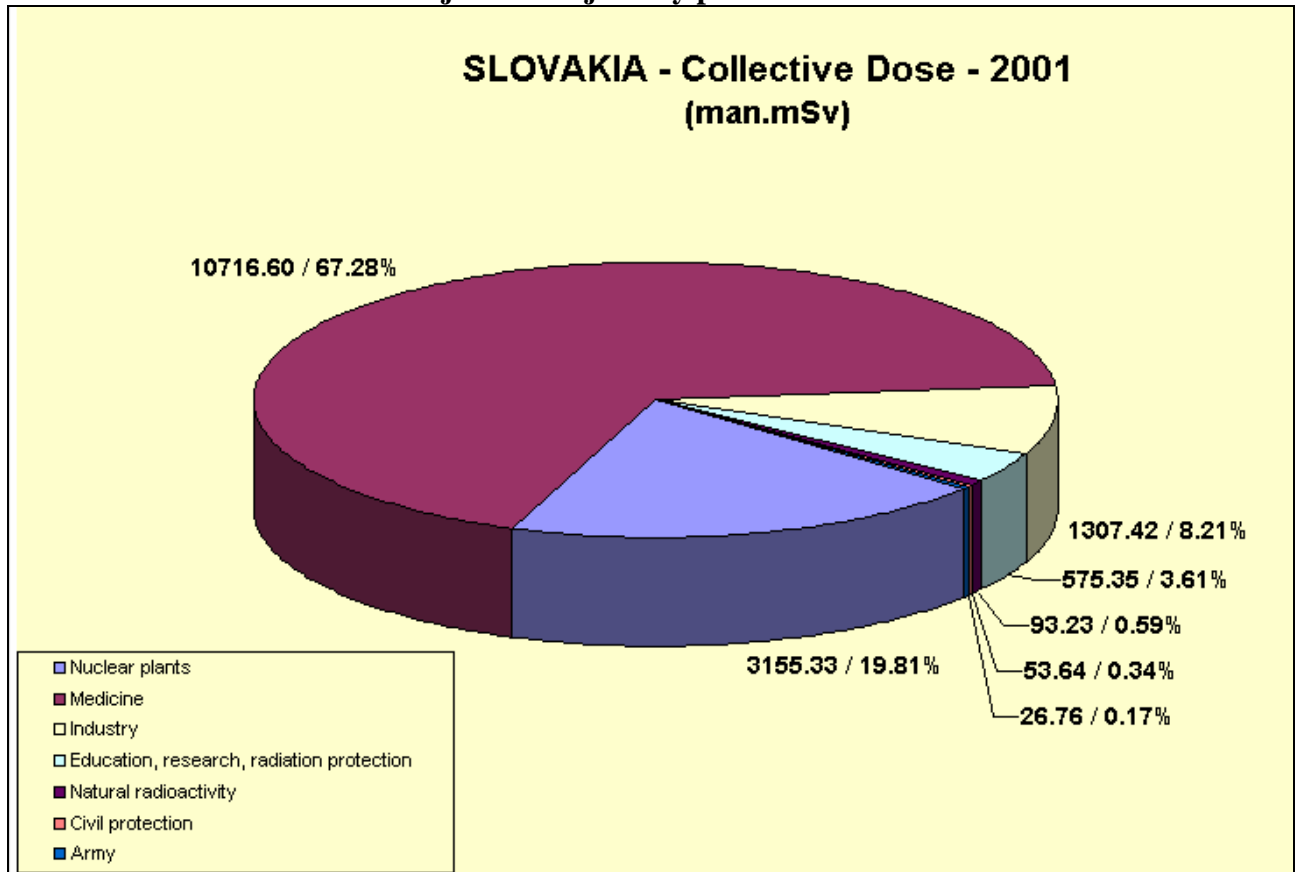
Graf 9: Distribúcia efektívnych dávok pracovníkov so zdrojmi žiarenia v SR v roku 2005

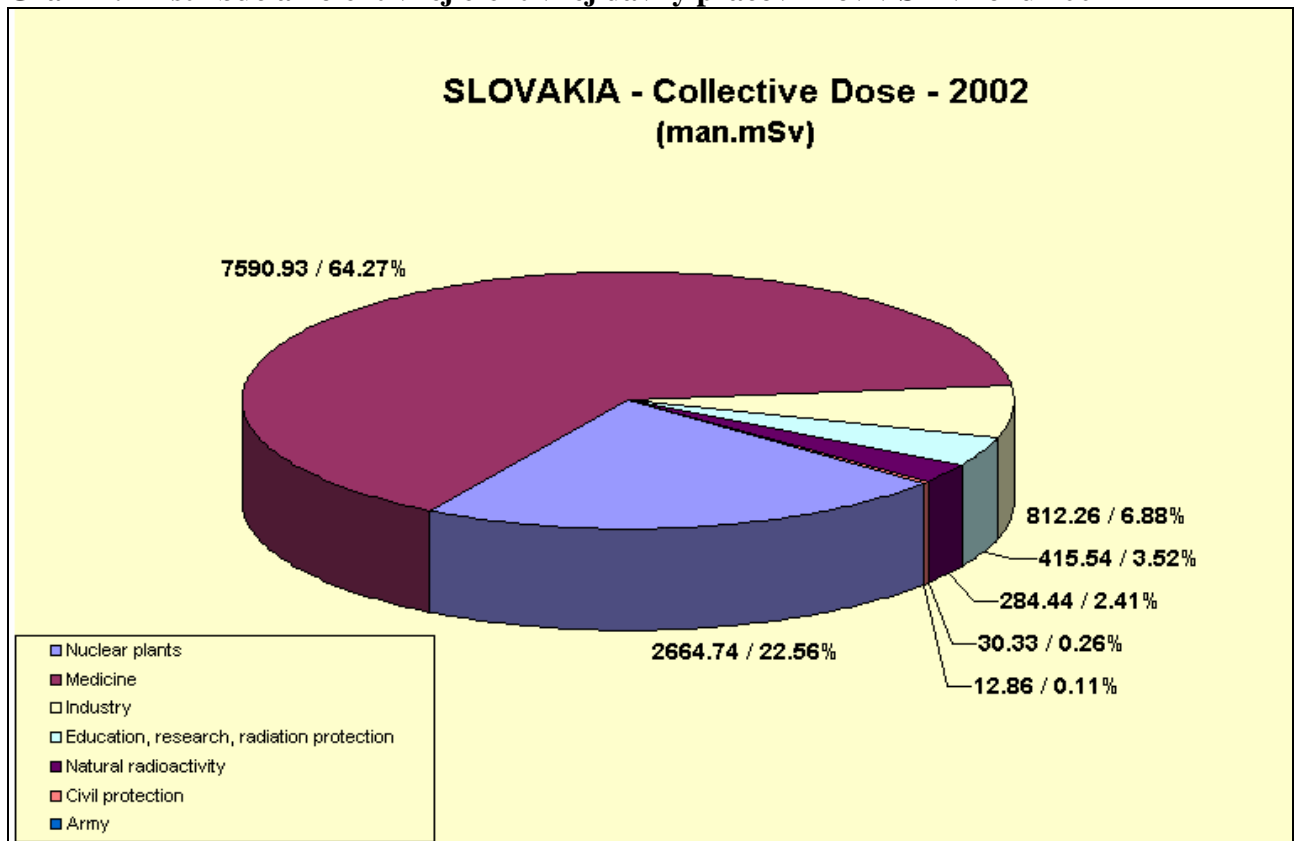
Graf 10: Distribúcia efektívnych dávok pracovníkov so zdrojmi žiarenia v SR v roku 2006

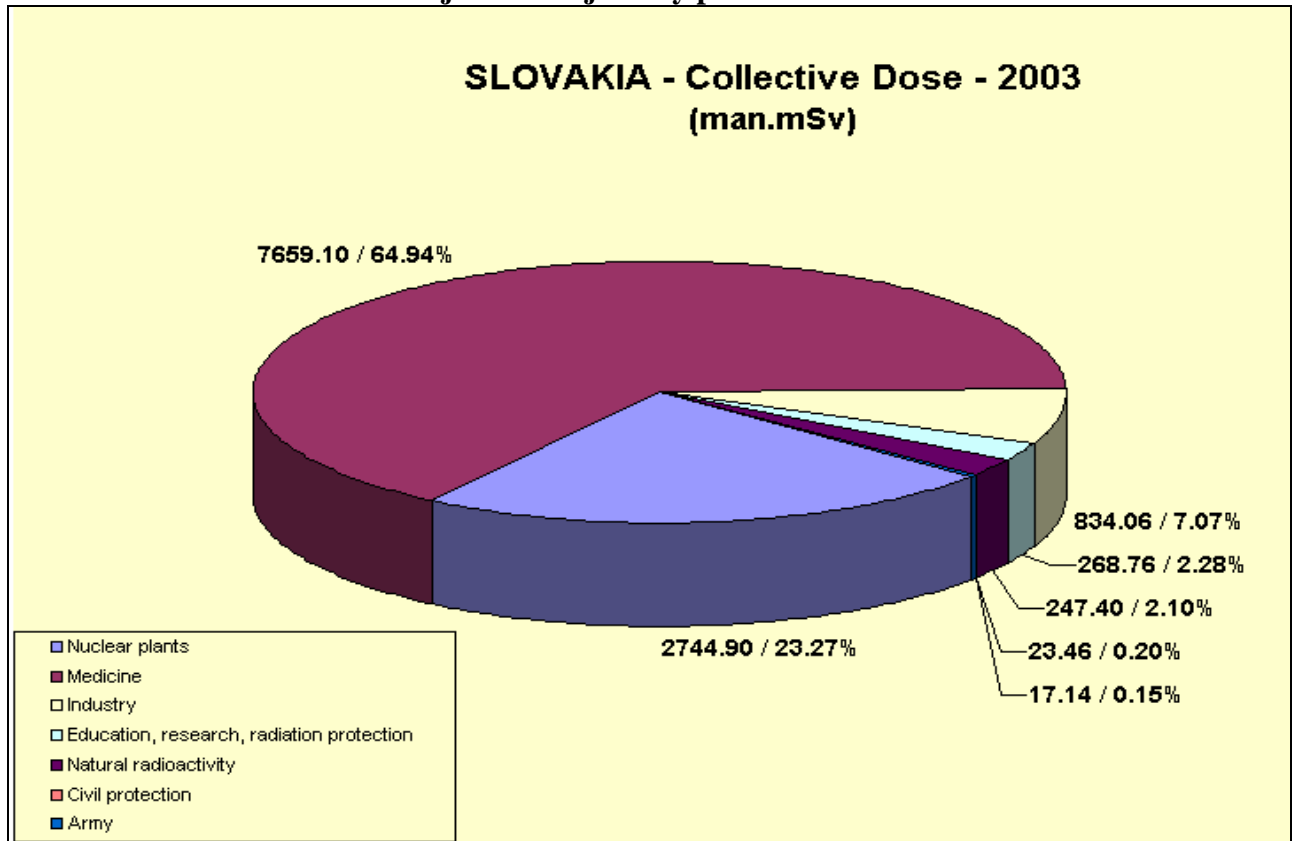
Graf 11: Distribúcia kolektívnej efektívnej dávky pracovníkov v SR v roku 2001

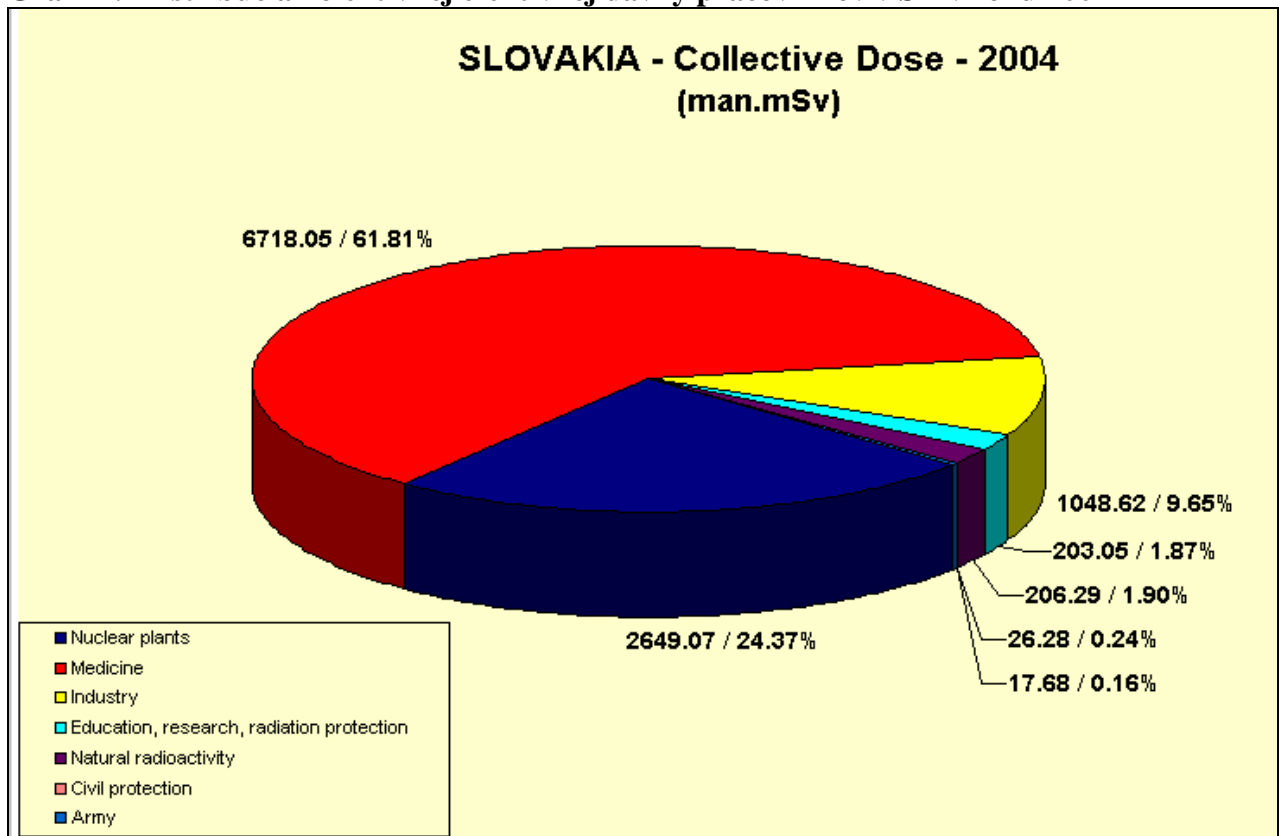
Graf 12: Distribúcia kolektívnej efektívnej dávky pracovníkov v SR v roku 2002

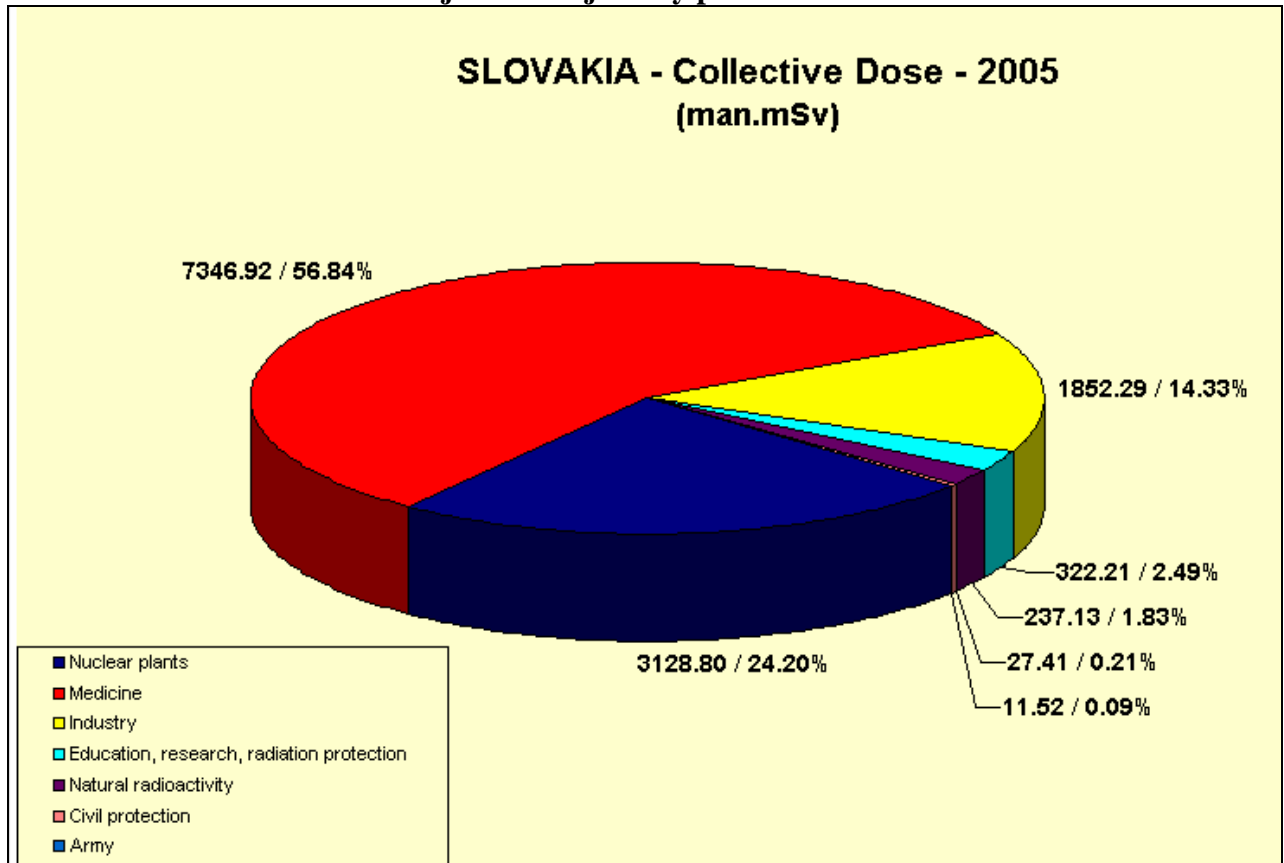
Graf 13: Distribúcia kolektívnej efektívnej dávky pracovníkov v SR v roku 2003

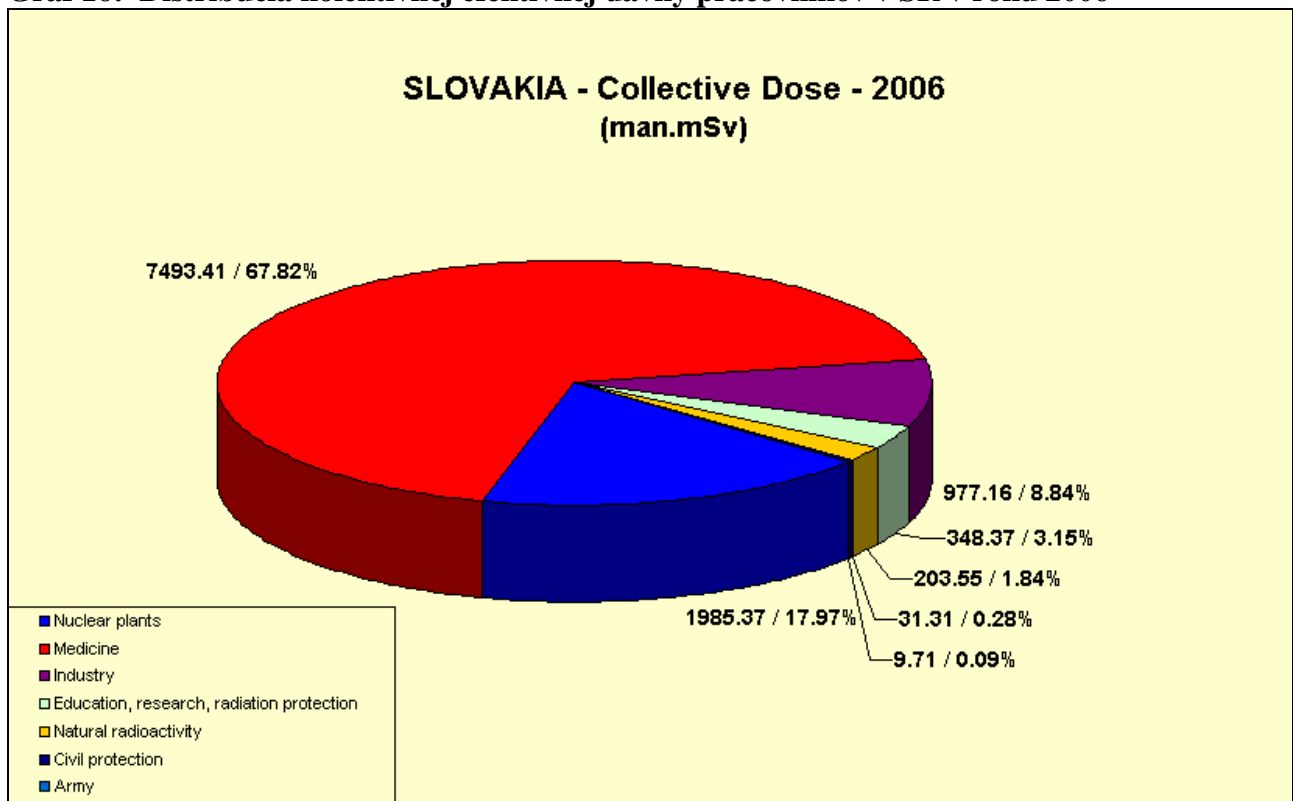
Graf 14: Distribúcia kolektívnej efektívnej dávky pracovníkov v SR v roku 2004

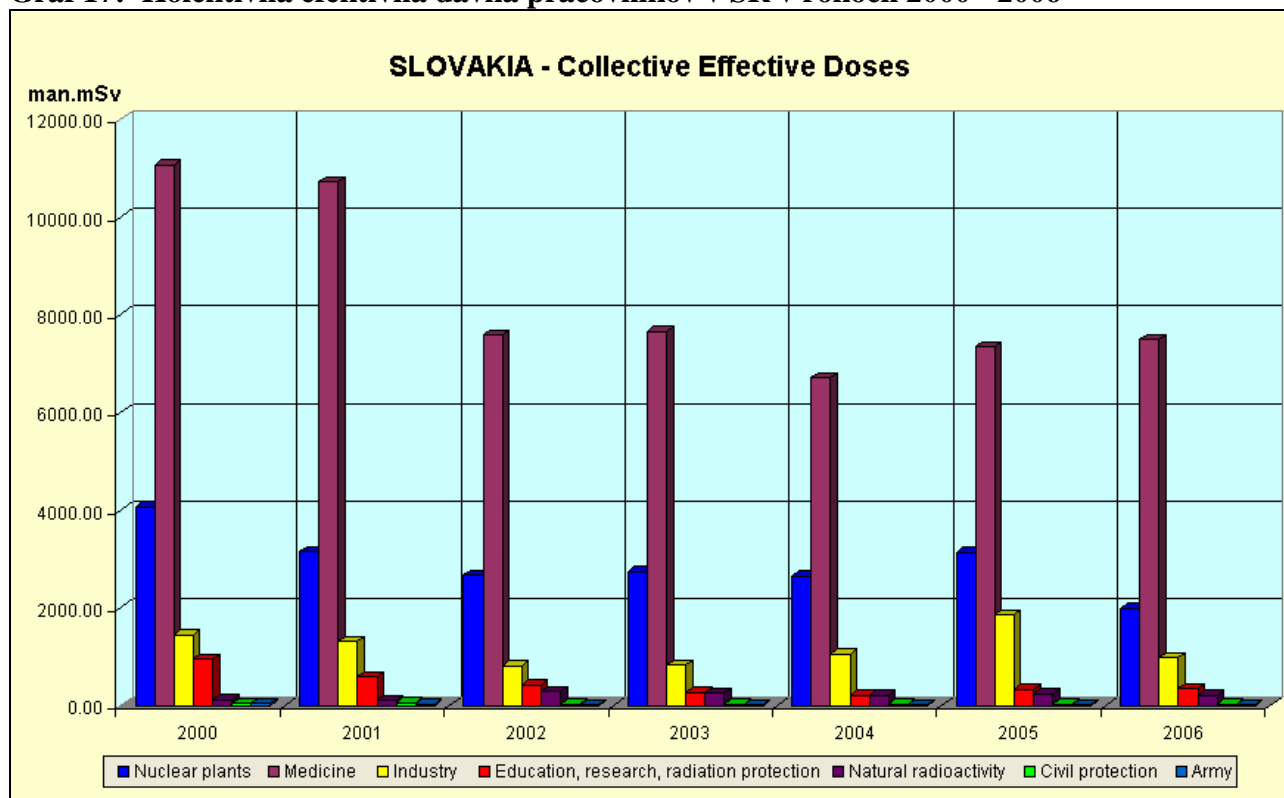
Graf 15: Distribúcia kolektívnej efektívnej dávky pracovníkov v SR v roku 2005

Graf 16: Distribúcia kolektívnej efektívnej dávky pracovníkov v SR v roku 2006

Graf 17: Kolektívna efektívna dávka pracovníkov v SR v rokoch 2000 - 2006

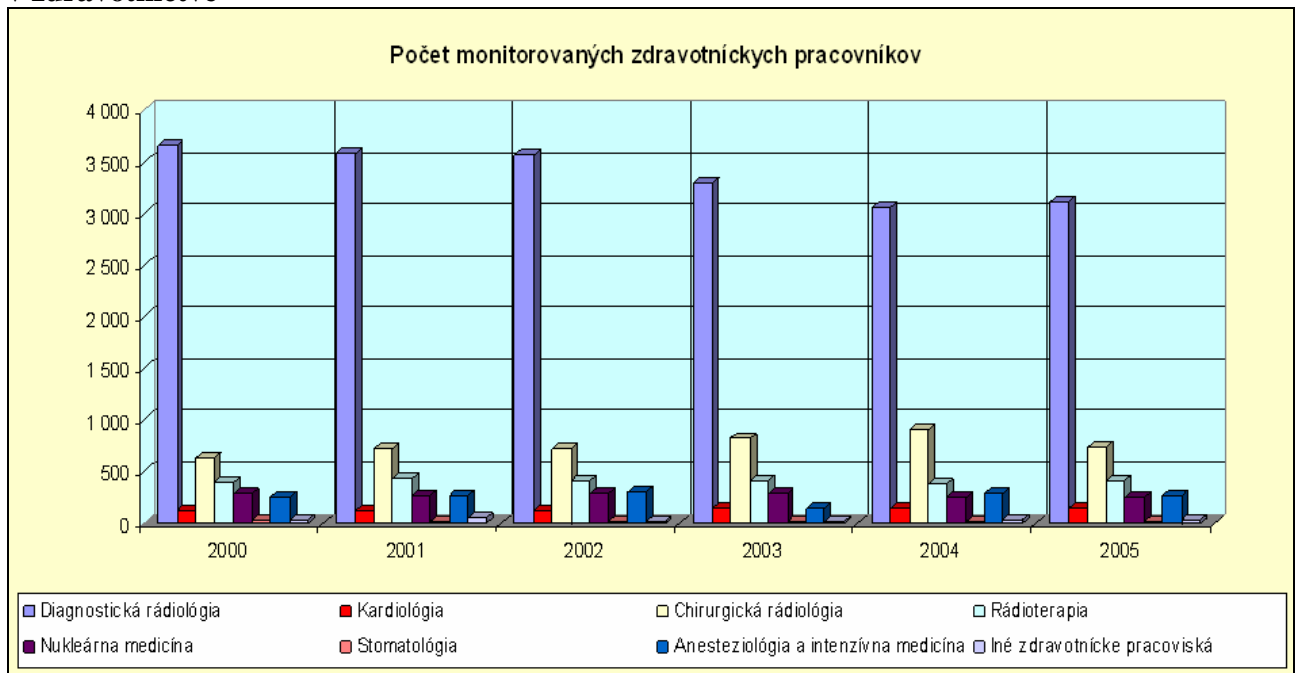

Výsledky monitorovania zdravotníckych pracovníkov

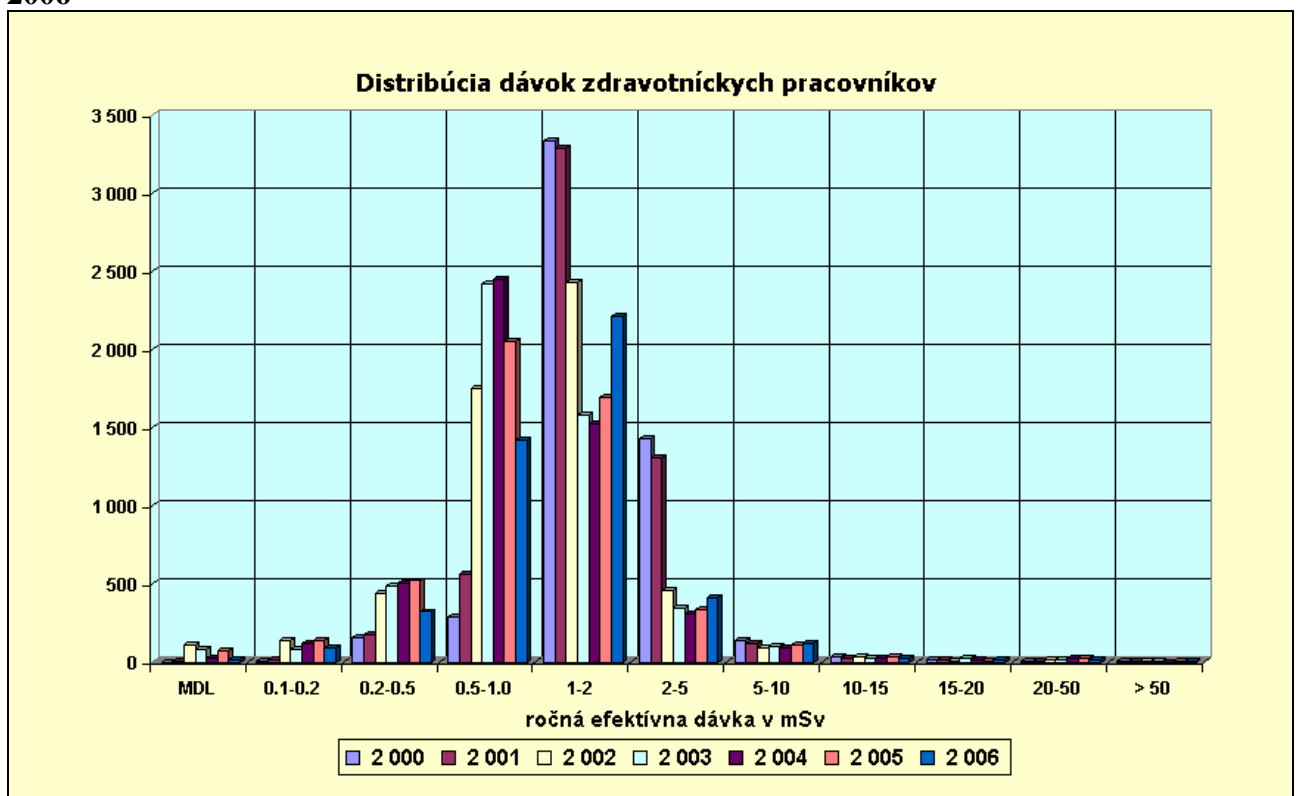
Tabuľka 7: Počet monitorovaných zdravotníckych pracovníkov

ROK	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Diagnostická rádiológia	3 652	3 594	3 562	3 289	3 058	3 107	2831
Kardiológia	115	120	128	141	144	150	160
Chirurgická rádiológia	625	717	727	822	896	735	708
Rádiačná onkológia	402	432	406	406	401	421	445
Nukleárna medicína	291	263	279	288	252	245	225
Stomatológia	26	22	20	23	11	17	17
Anesteziológia a int. med.	255	269	306	134	288	262	216
Iné pracoviská	28	51	17	22	37	31	34

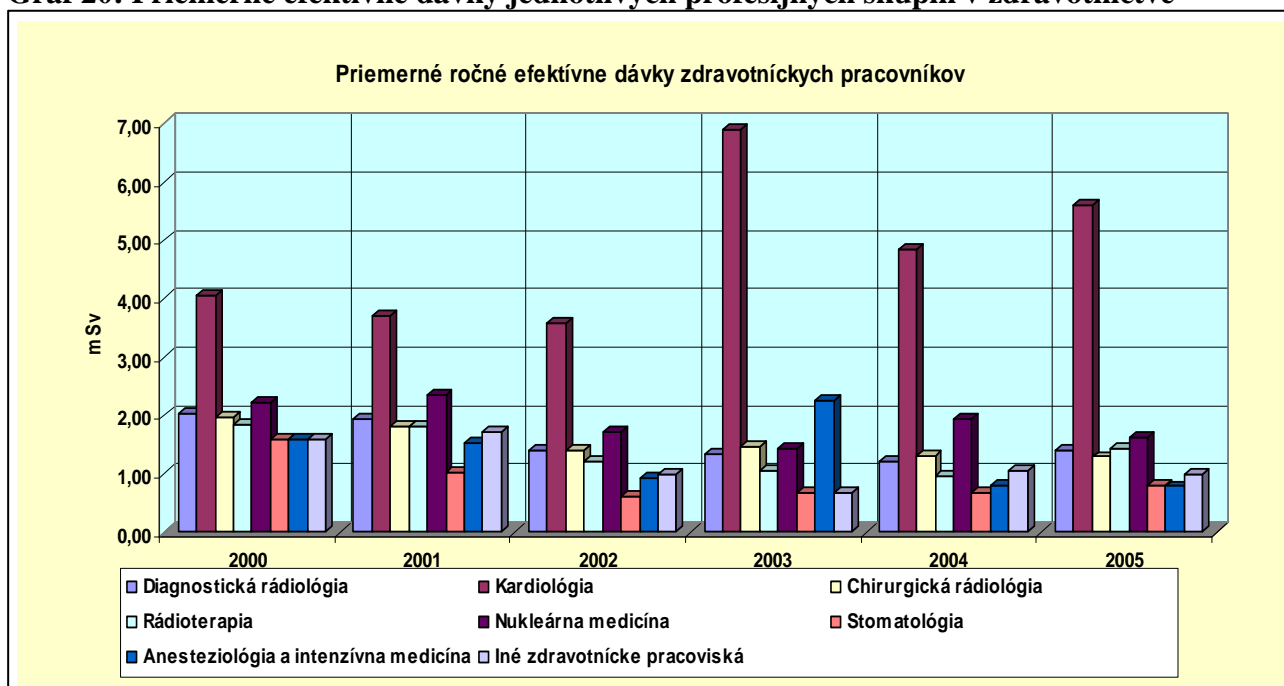
Graf č. 18: Počet monitorovaných pracovníků jednotlivých profesijních skupín v zdravotnictví

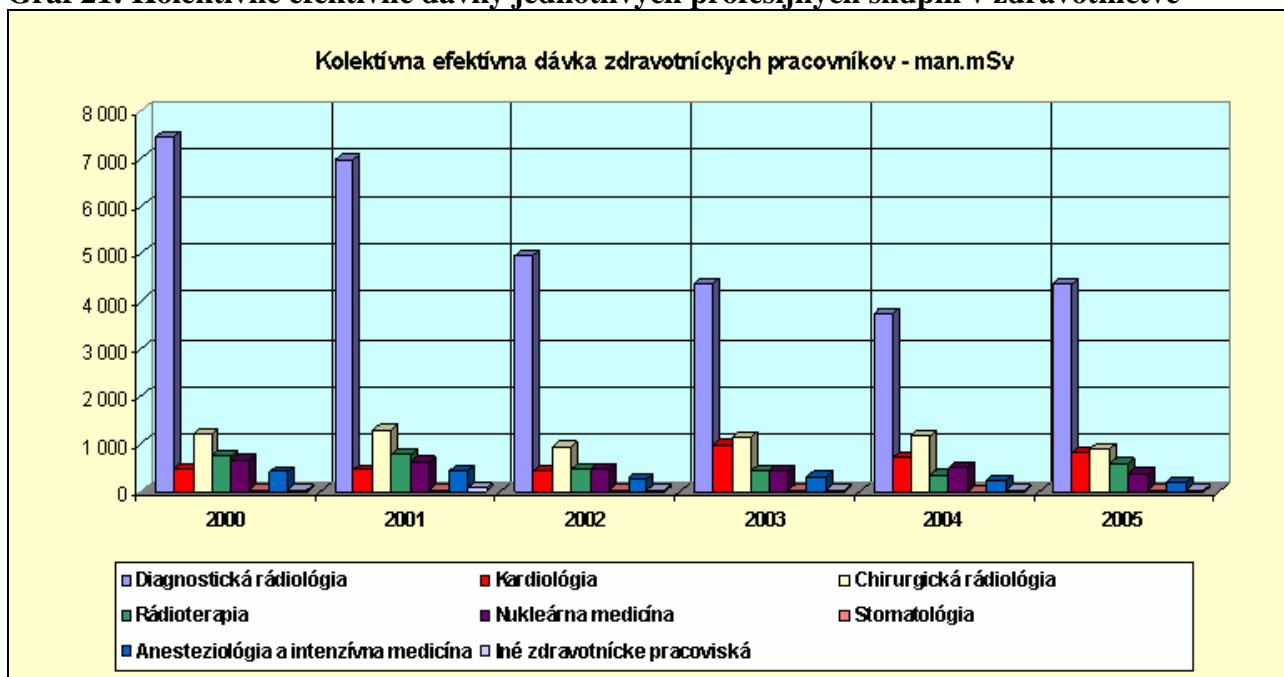
Graf 19: Distribúcia efektívnych dávok zdravotníckych pracovníkov v rokoch 2000 - 2006

Graf 20: Priemerné efektívne dávky jednotlivých profesijných skupín v zdravotníctve

Graf 21: Kolektívne efektívne dávky jednotlivých profesijných skupín v zdravotníctve

Tabuľka 8: Kolektívne efektívne dávky jednotlivých profesijných skupín v zdravotníctve v Slovenskej republike (v %)

ROK	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Diagnostická rádiológia	67,58	65,53	65,33	57,21	55,63	59,67	55,82
Kardiológia	4,21	4,18	5,78	12,65	10,28	11,36	11,76
Chirurgická rádiológia	11,13	12,24	12,27	14,77	17,55	12,09	15,09
Rádioterapia	6,75	7,37	6,38	5,66	5,10	8,16	8,06
Nukleárna medicína	5,87	5,82	6,15	5,40	7,29	5,32	5,59
Stomatológia	0,37	0,21	0,16	0,19	0,11	0,19	0,19
Anesteziológia a int. medicína	3,68	3,83	3,71	3,94	3,47	2,79	2,81
Iné zdravotnícke pracoviská	0,40	0,82	0,21	0,19	0,57	0,42	0,49

Najvýraznejší nárast kolektívnej efektívnej dávky zdravotníckych pracovníkov so zdrojmi ionizujúceho žiarenia je v profesijnej skupine pracovníkov na kardiologických pracoviskách, kde sa zvýšil od roku 2001 do roku 2006 takmer trojnásobne. Záverom ohľadne veľkosti radiačnej záťaže zdravotníckych pracovníkov možno uviesť:

- Najvyššie priemerné ročné efektívne dávky sú dlhodobo u pracovníkov na špecializovaných kardiologických pracoviskách, ktorí vykonávajú komplikované a časovo náročné intervenčné a kardiologické zákroky.
- Intervenčné zákroky výrazne vzrástli od roku 2003 s modernizáciou kardiologických pracovísk (angiografie o 70%, endovaskulárne intervencie o 465%, koronárne angioplastiky o 51% v porovnaní s rokom 1999).
- Dlhý čistý prevádzkový skiaskopický čas v priebehu intervenčných zákrokov (od 2 min pri angiografiách až po 195 min pri rádiorefekvenčnej ablácii).
- Opakovane sa vyskytujúce ročné efektívne dávky vyššie ako 20 mSv, resp. 50 mSv.

Pracovná skupina jadrových zariadení

1. Legislatívna činnosť

Príprava časti zákona č. 355/2007 Z. z. týkajúcej sa radiačnej ochrany, pripomienkové konanie a zapracovanie pripomienok.

príprava vyhlášok MZ SR a pripomienkové konania

- č. 524/2007 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o radiačnej monitorovacej sieti,
- č. 528/2007 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o požiadavkách na obmedzenie ožiarenia z prírodného žiarenia,
- č. 545/2007 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o požiadavkách na zabezpečenie radiačnej ochrany pri činnostiach vedúcich k ožiareniu a činnostiach dôležitých z hľadiska radiačnej ochrany

Okrem toho boli na odbore v rámci medzirezortného pripomienkového konania posudzované návrhy celého radu právnych predpisov.

2. Vydávanie rozhodnutí:

Do konca augusta roku 2007 vydával ÚVZ SR rozhodnutia podľa zákona č. 126/2006 Z. z. od začiatku septembra podľa zákona č. 355/2007 Z. z. (prehľad výkonov, dôležité rozhodnutia)

Pracovná skupina pre jadrové zariadenia pripravila v súvislosti s jadrovými zariadeniami podklady na vydanie povolení podľa § 25 zákona č. 126/2006 Z. z. v rámci 10 správnych konaní a podľa § 45 zákona č. 355/2007 Z. z. v rámci 11 správnych konaní.

Zo závažnejších rozhodnutí považujeme za potrebné uviesť:

- povolenia na vykonávanie činnosti vedúcej k ožiareniu vydané pre JAVYS a.s.:
 - aktívne komplexné vyskúšanie technologických zariadení a s návrhom na uvedenie do prevádzky Finálneho spracovania kvapalných rádioaktívnych odpadov v Mochovciach,
 - preprava vyhoretého jadrového paliva z blokov VVER SE - EMO po vnútro podnikovej vlečke EMO do železničnej stanice Kalná nad Hronom a zo železničnej stanice Veľké Kostoľany po vnútro podnikovej vlečke do MSVP v areáli Jadrovej vyradovacej spoločnosti Jaslovské Bohunice,
 - II etapa vyradovania jadrovej elektrárne A-1,
 - zmena projektu IPR VYZ00203-C8 - Integrovaný sklad RAO v Jaslovských Bohuniciach,
- nové povolenia na činnosti vedúce k ožiareniu v súvislosti s prevádzkou jadrovej elektrárne V-2 v Jaslovských Bohuniciach,
- nové povolenia na činnosti vedúce k ožiareniu v súvislosti s prevádzkou jadrovej elektrárne EMO 1,2 v Mochovciach,
- nové povolenia na činnosti vedúce k ožiareniu vykonávané spoločnosťou VUJE, a. s. Trnava,
- nové povolenia na činnosti vedúce k ožiareniu vykonávané spoločnosťou AllDeco, s.r.o.

3. Odborné stanoviská, konzultačná a poradenská činnosť

Podiel aktivít v tejto oblasti v poslednom čase narastá. Často sú vyžadované odborné stanoviská k aktuálnym otázkam alebo problémom v radiačnej ochrane, k rôznym dokumentom a materiálom. Každé takéto stanovisko vyžaduje nielen štúdium predložených materiálov, ale aj získavanie a štúdium nadväzujúcej legislatívy EÚ, materiálov a odporúčaní MAAE, OECD a podobne. Celý rad odborných stanovísk k problémom týkajúcim sa radiačnej ochrany si vyžiadal napríklad Úrad jadrového dozoru SR.

Zo spoločenský záväzných stanovísk uvádzame napríklad:

- stanovenie smerných hodnôt, ktoré sa budú používať ako kritérium na účely hodnotenia bezpečnosti jadrových zariadení v bezpečnostných správach.
- stanovenie oblasti ohrozenia jadrovej elektrárne V2 v Jaslovských Bohuniciach,
- stanovisko k strategickému dokumentu o Záverečnej časti jadrovej energetiky,
- stanovisko k zámeru „Zvýšenie výkonu blokov JE EMO 1, 2 v Mochovciach“ pri posudzovaní vplyvov na životné prostredie.

Do tejto oblasti možno zahrnúť aj mnohé odborné konzultácie, rokovania a účasť na pracovných stretnutiach a seminároch najmä pre odborných zástupcov v radiačnej ochrane a riadiacich pracovníkov.

4. Výkon štátneho zdravotného dozoru

Výkon štátneho zdravotného dozoru - Vyrad'ovanie jadrovej energetických zariadení z prevádzky, zaobchádzanie s rádioaktívnymi odpadmi a vyhoretým palivom – JAVYS a.s.

JAVYS (Jadrová vyrad'ovacia spoločnosť a.s.) vznikla rozdelením Slovenských elektrární na dva subjekty JAVYS a.s. A Slovenské elektrárne a.s (Enel). Spoločnosť JAVYS združuje zariadenia a prevádzky na spracovanie a ukladanie rádioaktívnych odpadov na dvoch lokalitách Slovenskej republiky. Do tohto podniku patrí JE A-1, Medzisklad vyhoretého paliva, Bohunické spracovateľské centrum (v Jasl. Bohuniciach) a Republikové úložisko rádioaktívnych odpadov resp. Finálne spracovanie kvapalných rádioaktívnych odpadov v Mochovciach.

JE A-1, ktorá je našou najstaršou elektrárnou (v súčasnosti vyrad'ovanou z prevádzky, predstavuje značné radiačné riziko. Súvisí to s tým, že na elektrárni sa ešte stále nachádzajú rádioaktívne odpady o vysokých aktivitách a vo forme potenciálne ohrozujúcej životné prostredie a zdravie ľudí.

Hlavný dôraz zo strany štátneho dozoru nad radiačnou bezpečnosťou bol kladený na dodržiavanie usmerňovania expozície zamestnancov SE-VYZ, zdôvodnenie expozície, posudzovanie stupňa ochrany pri plánovaní pracovných činností, zvládnutie organizácie činností na pracoviskách a posúdenie navrhnutých systémov a ochrany vrátane mechanizačných a automatizačných prostriedkov.

Vykonané preverky v zariadeniach JAVYS a.s. v Jaslovských Bohuniciach a Mochovciach:

- Zabezpečenie skladovania IRAO v priestoroch JE A-1.
- Uvoľňovanie nízko-kontaminovaných materiálov z kontrovaného pásma JE A-1
- Zabezpečenie radiačnej ochrany pri preprave RAO v rámci areálu JAVYS
- Rekonštrukcia aktívnych potrubných kanálov
- Uvoľňovanie nízko-kontaminovaných materiálov z kontrovaného pásma JE A-1
- Činnosti vedúce k ožiareniu v obj. č. 41
- Činnosti vedúce k ožiareniu v obj. č. 44/10 a 44/20
- Činnosti vedúce k ožiareniu v MSVP
- Radiačná situácia v hlavnom výrobnom bloku A1
- Činnosti vedúce k ožiareniu v Bohunickom spracovateľskom centre (spaľovňa)
- Monitorovanie vnútornej kontaminácie pracovníkov JE A-1.
- JE A- 1 - Monitorovanie výpustí, evidencie dát a hodnotenie ich vplyvu na dávkovú záťaž obyvateľstva.
- Činnosti vedúce k ožiareniu na regionálnom úložisku v Mochovciach
- Radiačná situácia na linke vitrifikácie chrompiku JE A-1.
- Radiačná situácia na veľkokapacitnej dekontaminačnej linke JE A-1

- Činnosti vedúce k ožiareniu v HVB (dočasné skladovanie pevných RAO, IRAO, ZRAM a PUŽ)
- Činnosti vedúce k ožiareniu v strojojni - obj. 34 (dočasné skladovanie pevných RAO)
- Činnosti vedúce k ožiareniu - transport VBK kontajnerov z EBO do RÚ Mochovce.
- Systém merania plyných a kvapalných výpustí z JE A-1

Nedostatok odborných pracovníkov a zaťaženosť inými úlohami sa prejavila na počte vykonaných previerok. Na druhej strane však prevádzkovatelia jadrových zariadení v súlade s podmienkami stanovenými v povolení poskytujú dozornému orgánu priebežne celý rad informácií a správ. Niektoré z nich poskytujú denne elektronickou formou, iné písomne v mesačných, štvrtročných alebo ročných intervaloch. Okrem toho rozsiahle informácie poskytuje dokumentácia, ktorá je v zmysle nových právnych predpisov požadovaná k vydávaniu rozhodnutí. V tejto dokumentácii prevádzkovateľ nielenže dokumentuje aké stavebné, technologické a organizačné opatrenia na zabezpečenie radiačnej ochrany vykonal, ale predkladá aj prevádzkové predpisy podľa, ktorých bude postupovať. Tieto skutočnosti sú veľmi efektívnym nástrojom pri výkone štátneho zdravotného dozoru. Systém zabezpečenia radiačnej ochrany v jadrových zariadeniach je účinný a systematicky vnútorne kontrolovaný, preto sa pri kontrolách len výnimočne zistia závažnejšie nedostatky, ktoré nie je možné na mieste odstrániť. V roku 2007 nebol o nariadené vykonanie žiadneho osobitného opatrenia ani nebola udelená v tejto súvislosti žiadna sankcia. Pochopiteľne, že úroveň radiačnej ochrany v jadrových zariadeniach ovplyvňuje aj skutočnosť, že riadiace funkcie, najmä funkcie odborného zástupcu pre radiačnú ochranu, v týchto zariadeniach vykonávajú erudovaní pracovníci s medzinárodnými skúsenosťami.

5. Laboratórna činnosť

Monitoring rádioaktivity životného prostredia so zameraním na okolie prevádzkovaných atómových elektrární Jaslovské Bohunice a Mochovce v roku 2007

Ochrana obyvateľstva a životného prostredia pred účinkami rádioaktívnych látok a ionizujúceho žiarenia vychádza z informácií o stave ožiarenia obyvateľov z rôznych zdrojov žiarenia. Predmetom záujmu sú najmä umelé, ale aj prírodné rádionuklidy, lebo nie je rozdiel v biologických účinkoch týchto dvoch rôznych zdrojov ožiarenia.

Úlohou nášho monitoringu životného prostredia je nepretržité sledovanie aktivít jednotlivých rádionuklidov, ktoré sa dostávajú do životného prostredia prevádzkou sledovaných atómových elektrární, za účelom získania dlhodobých časových trendov a včasného zistenia odchýliek od normálnych hodnôt.

Jeho výsledkom je vytvorenie databázy výsledkov o rádioaktívnej kontaminácii životného prostredia za dané časové obdobie, ktoré slúži ako podklad pre zhodnotenie vplyvu prevádzky atómových elektrární na okolité životné prostredie a v konečnom dôsledku na zdravie obyvateľstva.

Monitoring rádioaktivity životného prostredia v okolí atómových elektrární Jaslovské Bohunice a Mochovce prebiehal v roku 2007 podľa vypracovaných monitorovacích plánov v nezmenenej forme, podobne ako v predchádzajúcich rokoch. Celkovo sme odobrali 448 vzoriek (atmosferický spad – 48, vody (pitné, povrchové, odpadové) – 237, čerstvé kravské mlieko – 99, krmoviny (lucerna, repné a kukuričné listy) – 23, obilie (jačmeň, pšenica) – 16, orná pôda – 8, zelenina, ovocie – 5, vodné rastliny a sedimenty (Dudváh, Váh) – 12).

V rámci sledovania prieniku trícia do podzemných vôd sme odobrali 6 vzoriek vôd

z individuálnych studní občanov obce Žilkovce, ktoré sa nachádzajú v blízkosti odpadového kanála Manivier, za účelom stanovenia objemovej aktivity trícia.

Okrem vyššie uvedených vzoriek sme odobrali v rámci územia južného Slovenska 8 vzoriek zeleniny. V lokalite Záhorie sme odobrali vzorku čerstvých húb a machu.

V rámci plnenia úlohy vyplývajúcej z článku 35 zmluvy Euratom sme pokračovali v monitorovaní vybraných vzoriek životného prostredia podľa Odporúčania Európskej komisie 2000/473/Euratom. Celkovo sme odobrali 48 vzoriek, z toho 16 pitných vôd (vodné zdroje Sihof Bratislava a Jelka), 18 povrchových vôd (Dunaj – Bratislava, Morava – Vysoká pri Morave, Váh – Sereď, 4 vzorky čerstvého kravského mlieka (Rajo Bratislava) a 4 vzorky celodennej stravy – mix (Onkologický ústav Sv. Alžbety).

V roku 2007 sme pokračovali v odberoch termálnych vôd za účelom stanovenia rádiologických ukazovateľov v týchto vodách, nakoľko sú využívané na liečebné a rekreačné účely. Odobrali sme 6 vzoriek termálnych vôd z vrtov v areáli kúpeľov Trenčianske Teplice, 2 vzorky termálnych vôd z vrtov v areáli kúpaliska Margita-Ilona (Levice), 1 vzorku termálnej vody v areáli kúpaliska Santovka a 1 vzorku minerálnej vody Santovka (pitný prameň). Hodnoty nameraných rádiologických ukazovateľov sú uvedené v tabuľkovej časti tejto správy.

Na základe požiadavky sme vykonali odber vzorky vody z vrtu v lokalite Podbranč. V rámci platenej expertízy sme vo vode stanovili základné rádiologické ukazovatele.

V rámci monitoringu trícia v pitných a povrchových vodách v lokalitách východoslovenského kraja sme analyzovali 8 vzoriek vôd, ktorých odber zabezpečil RÚVZ v Košiciach.

Vyššie uvedené vzorky životného prostredia sme laboratórne spracovali, analyzovali a vyhodnotili. Vo vzorkách sme stanovili nasledovné rádiologické ukazovatele: celková objemová aktivita alfa a beta, aktivity ^{90}Sr a ^{137}Cs , objemové aktivity ^3H , ^{131}I , ^{222}Rn , ^{226}Ra a hmotnostná koncentrácia U_{nat} . Výsledky meraní sú uvedené v tabuľkovej časti tejto správy.

V roku 2007 sme celkovo odobrali 462 vzoriek životného prostredia, vykonali 1368 rádiochemických analýz a 5140 rádiometrických meraní.

Laboratórium sa pravidelne zúčastňuje medzilaboratórnych porovnávacích skúšok za účelom zabezpečenia kontroly kvality nameraných výsledkov. V roku 2007 sme sa zúčastnili OR-RA-07 v oblasti rádiologického rozboru pitných a povrchových vôd, ktorý organizuje Aslab Praha, v nasledovných rádiologických ukazovateľoch: celková objemová aktivita alfa (modelová vzorka), hmotnostná koncentrácia U_{nat} (prírodná vzorka) a objemová aktivita ^{90}Sr (modelová vzorka). Stanovené hodnoty vyššie uvedených ukazovateľov boli v rámci medze tolerancie určenej pre jednotlivé ukazovatele (Osvedčenie o účasti v medzilaboratórnych porovnávacích skúškach).

Zhodnotenie nameraných výsledkov

V tabuľkovej časti tejto správy je uvedený prehľad o celkovom počte odobratých vzoriek (652), vykonaných rádiochemických analýz (1 368) a rádiometrických meraní (6 883).

Vo vzorkách pitných vôd z vodných zdrojov neboli prekročené smerné hodnoty podľa Prílohy č.4 k vyhláske č.528/2007 Z. z. Objemové aktivity ^{90}Sr boli na úrovni blízkej MDA (0,004 Bq/l) a ^{137}Cs v rozmedzí $< 0,011(\text{MDA}) - 0,031 \text{ Bq/l}$.

V povrchových a odpadových vodách boli aktivity ^{90}Sr na úrovni MDA (0,01Bq/l) a $^{137}\text{Cs} < 0,01 (\text{MDA}) - 0,07 \text{ Bq/l}$.

Objemové aktivity trícia v pitných vodách a atmosferických zrážkach boli na úrovni blízkej MDA (1,8 Bq/l), v povrchových a odpadových vodách v rozmedzí $< \text{MDA} - 119,0$

Bq/l. Najvyššia nameraná hodnota bola $162,0 \pm 2,0$ Bq/l vo vode z odpadového potrubia Socoman (Madunice). Nezaznamenali sme prekročenie koncentračného limitu $1 \cdot 10^5$ Bq/l platného pre vypúšťanie trícia do životného prostredia.

V 6 vzorkách vôd z individuálnych studní (obec Žlkovce), nachádzajúcich sa v blízkosti odpadového kanála Manivier boli objemové aktivity trícia na úrovni blízkej MDA.

Aktivity trícia na úrovni blízkej MDA (1,8 Bq/l) boli namerané aj v pitných a povrchových vodách pochádzajúcich z lokalít východoslovenského kraja.

Objemové aktivity ^{90}Sr v čerstvom kravskom mlieku boli v rozmedzí 0,02 (MDA) – 0,05 Bq/l a ^{137}Cs 0,04 (MDA) – 0,19 Bq/l.

Aktivity ^{90}Sr vo vzorkách atmosferického spadu boli v rozmedzí $< 0,4$ (MDA) – 0,8 Bq/m² a ^{137}Cs $< 0,6$ (MDA) – 5,0 Bq/m². Vo vzorke atmosferického spadu z odberového miesta Jaslovské Bohunice za mesiac august bola nameraná plošná aktivita beta 183 ± 2 Bq/m², čím bola prekročená jej vyšetrovacía úroveň (60 Bq/m²). Následne bola vykonaná gamaspektrometrická analýza tejto vzorky a stanovená aktivita ^{90}Sr . Vo vzorke spadu bol stanovený ^{60}Co (1,3 Bq/m²), ^{137}Cs ($91,0 \pm 1,4$ Bq/m²), ^{90}Sr ($23,3 \pm 0,6$ Bq/m²), ^{40}K (191,0 Bq/m²) a ^7Be (45,0 Bq/m²). Porovnanie hodnôt plošnej aktivity beta, ^{137}Cs a ^{90}Sr v atmosferickom spade v roku 2007 je znázornené graficky v tabuľkovej časti tejto správy.

Poľnohospodárske produkty (krmoviny, obilie, zelenina, ovocie) boli gamaspektrometricky analyzované na obsah ^{137}Cs a rádiochemicky stanovené ^{90}Sr . V krmovinách boli aktivity 0,2 – 3,6 Bq/kg ^{90}Sr a $< 0,1$ (MDA) – 0,5 Bq/kg ^{137}Cs (suchá váha), v obilí 0,05 – 0,10 Bq/kg ^{90}Sr a $< 0,05$ (MDA) Bq/kg ^{137}Cs , v zeleninách $< 0,06$ (MDA) Bq/kg ^{137}Cs a max. 0,9 Bq/kg ^{90}Sr (suchá váha).

Najvyššie aktivity ^{137}Cs sú každoročne namerané vo vzorkách húb a machu. Vo vzorke sušených hríbov bolo 353,0 Bq/kg ^{137}Cs a 3,7 Bq/kg ^{134}Cs , vo vzorke machu 22,8 Bq/kg ^{137}Cs a 1,2 Bq/kg ^{134}Cs (suchá váha).

V orných pôdach z okolia EBO a EMO boli aktivity 1,9 – 7,3 Bq/kg ^{137}Cs a 0,8 – 2,0 Bq/kg ^{90}Sr .

Vo vzorkách vodných rastlín a sedimentov z Dudváhu a odpadového kanála Manivier (Žlkovce) boli aktivity 3,2 – 88,0 Bq/kg ^{137}Cs (suchá váha). Z koróznych produktov bol nameraný ^{60}Co (0,65 Bq/kg) a ^{54}Mn (0,70 Bq/kg).

Súhrnný prehľad o odobratých vzorkách ŽP a vykonaných analýzach v roku 2007

Druh analyzovanej vzorky	Počet odobratých vzoriek	Počet chemických a rádiochemických analýz									Spolu analýz
		celková alfa akt.	celková beta akt.	⁹⁰ Sr	¹³⁷ Cs	¹³¹ I	²²² Rn	U _{nat}	²²⁶ Ra	³ H	
atmosferický spad	48		48	16	16					12	92
aerosoly v ŽP	12										
vody - pitné, povrchové, podzemné	237	137	254	126	151	12	53	24	40	205	1002
vodné rastliny a sedimenty	12			12							12
mlieko a mlieč.výrobky	99			99	99						198
krmoviny	23			23							23
obilie (jačmeň, pšenica)	16			16							16
zelenina a ovocie	13			13							13
celodenná strava - mix	4			4							4
huby, lesné plody,mach	2										
iné potraviny	1										
pôdy	35			8							8
stavebný materiál	77										
ovzdušie na prac.	30										
otery z prac. prostredia	15										
kontrolné vzorky z AE	28										
spolu:	652	137	302	317	266	12	53	24	40	217	1368

Prehľad rádiometrických vyšetrení vo vzorkách odobratých v roku 2007

Druh analyzovanej vzorky	Počet mer. vzoriek	Počet rádiometrických meraní											Spolu meraní
		TLD	celková akt.alfa	celková akt.beta	⁹⁰ Sr	¹³⁷ Cs	¹³¹ I	²²⁶ Ra	²²² Rn	U _{nat}	³ H	gamasp. analýza	
atmosferický spad	49			96	64	32					120	1	313
vody pitné, povrch., podzemné	237		151	525	504	302	36	80	159	48	2050	6	3861
vodné rastliny a sedimenty	12				48								48
mlieko	99				396	198						14	608
krmoviny	23				92								92
obilie	16				64							28	92
zelenina a ovocie	13				52							18	70
celodenná strava mix	4				16							4	20
huby, lesné plody	2											4	4
iné potraviny	1											1	1
pôdy	35				32							35	67
ovzdušie na prac.	30			30									30
otery z prac. prostredia	15			15								18	33
stavebný materiál	77											77	77
vyhodnotenie TLD	448	448											448
aerosóly v ŽP	12											16	16
etalóny		200	50	203	93	90	28	20	38	40	54	260	1076
gamasp. in situ	27											27	27
spolu:	1100	648	201	869	1361	622	64	100	197	88	2224	509	6883

Súhrnný prehľad výsledkov meraní v roku 2007

Celková objemová aktivita beta v mBq/l v pitných a povrchových vodách v okolí AE Jaslovské Bohunice v roku 2007

Miesto odberu	jan.	feb.	mar.	apr.	máj	jún	júl	aug.	sep.	okt.	nov.	dec.
Vodovod EBO*	58 ± 5	83 ± 6	98 ± 7	65 ± 5	83 ± 5	79 ± 6	80 ± 6	89 ± 6	82 ± 6	75 ± 6	62 ± 5	79 ± 5
Sereď Váh	101 ± 5	106 ± 5	79 ± 5	95 ± 5	92 ± 5	123 ± 6	121 ± 6	101 ± 5	143 ± 6	157 ± 7	108 ± 5	113 ± 6
Trakovice Dudv.	184 ± 8	181 ± 8	169 ± 8	134 ± 6	130 ± 6	131 ± 6	146 ± 6	184 ± 7	269 ± 9	270 ± 9	184 ± 8	190 ± 8
Žilkovce pred k.	146 ± 7	137 ± 7	135 ± 7	104 ± 6	111 ± 6	125 ± 6	120 ± 6	141 ± 6	245 ± 9	212 ± 8	162 ± 6	155 ± 7
Žilkovce za k.	197 ± 8	180 ± 8	191 ± 8	121 ± 6	110 ± 6	139 ± 6	133 ± 6	213 ± 8	222 ± 8	247 ± 9	172 ± 7	208 ± 8
Žilkovce kanál	255 ± 9	224 ± 8	197 ± 8	215 ± 8	240 ± 8	311 ± 10	276 ± 9	264 ± 9	210 ± 8	132 ± 6	118 ± 6	182 ± 7
Madunice potr.	319 ± 10	323 ± 10	288 ± 10	370 ± 11	265 ± 9	336 ± 11	257 ± 8	404 ± 12	394 ± 12	320 ± 10	192 ± 7	379 ± 11

* pitná voda

Celková objemová aktivita beta v mBq/l v pitných a povrchových vodách v okolí AE Mochovce v roku 2007

Miesto odberu	jan.	feb.	mar.	apr.	máj	jún	júl	aug.	sep.	okt.	nov.	dec.
Hron Kalná	131 ± 6	82 ± 5	74 ± 5	60 ± 4	123 ± 6	111 ± 6	132 ± 6	155 ± 7	103 ± 5	132 ± 6	102 ± 5	122 ± 6
Čifáre rybník	178 ± 8	227 ± 8	172 ± 8	195 ± 8	242 ± 9	317 ± 10	267 ± 9	238 ± 8	282 ± 9	344 ± 11	288 ± 10	310 ± 10
Horný Ohaj	185 ± 8	215 ± 8	188 ± 8	177 ± 8	216 ± 9	195 ± 8	238 ± 9	235 ± 9	221 ± 9	187 ± 8	178 ± 8	195 ± 8
M.Kozmál ovce	107 ± 6	88 ± 5	75 ± 5	77 ± 5	125 ± 6	133 ± 6	130 ± 6	125 ± 6	110 ± 5	135 ± 6	103 ± 5	**
Mochovce	114 ± 6	100 ± 6	104 ± 6	108 ± 6	121 ± 7	157 ± 7	172 ± 7	123 ± 6	138 ± 7	108 ± 6	124 ± 6	91 ± 6
Nový Tekov *	98 ± 6	49 ± 4	94 ± 6	108 ± 6	115 ± 6	143 ± 7	162 ± 7	156 ± 7	141 ± 7	142 ± 7	64 ± 5	72 ± 5
Červ.Hrádok *	70 ± 5	74 ± 5	118 ± 6	98 ± 6	119 ± 6	119 ± 6	108 ± 6	104 ± 6	85 ± 5	80 ± 5	86 ± 5	65 ± 5

* pitná voda

** neodobratá vzorka

Aktivita ^{90}Sr a ^{137}Cs v povrchových vodách v mBq/l v okolí AE Jaslovské Bohunice v roku 2007

Miesto odberu	jan.	feb.	mar.	apr.	máj	jún	júl	aug.	sep.	okt.	nov.	dec.
^{90}Sr v mBq/l												
Žilkovce kanál	12±2	13±2	15±4	16±3	16±3	13±2	15±3	16±3	17±3	17±3	10±2	7±2
Dudv. za kan.	10±2	9±2	12±3	17±3	17±3	15±3	18±3	17±3	10±2	15±3	12±2	< 6
Trakovice Dudv.	9±2	14±3	8±3	13±3	12±2	12±2	17±3	10±3	10±2	10±2	9±2	14±2
Odpad.potrubie	12±2	14±3	< 8	14±3	17±3	14±3	11±3	15±3	20±3	10±2	< 6	35±3
^{137}Cs v mBq/l												
Žilkovce kanál	51±6	41±4	39±5	< 23	23±4	< 22	< 22	26±4	24±4	23±4	42±5	< 23
Dudv. za kan.	33±4	39±4	37±4	31±4	< 22	< 22	27±4	38±4	< 22	22±4	< 20	< 23
Trakovice Dudv.	72±7	46±4	44±5	26±4	28±4	< 22	< 23	24±4	22±4	< 22	33±4	< 23
Odpad.potrubie	51±6	40±4	34±4	< 22	< 22	< 22	31±4	< 22	< 22	< 22	38±4	< 23

Aktivita ^{90}Sr a ^{137}Cs v povrchových vodách v mBq/l v okolí AE Mochovce v roku 2007

Miesto odberu	jan.	feb.	mar.	apr.	máj	jún	júl	aug.	sep.	okt.	nov.	dec.
^{90}Sr v mBq/l												
Hron - Kalná	12±2	9±2	8±2	22±3	17±3	14±2	17±3	12±3	12±2	17±3	10±2	12±3
Čifáre-rybník	14±3	13±2	10±2	16±3	13±3	13±2	14±3	21±3	10±2	13±2	18±3	< 8
Mochovce	10±2	8±2	< 7	19±3	21±3	10±3	8±2	15±3	8±2	18±3	20±3	8±3
Kozmálovce	14±3	8±2	13±3	23±3	13±3	8±2	14±3	11±2	< 7	12±2	13±2	*
Horný Ohaj	12±2	12±2	9±2	12±3	14±3	8±2	13±3	12±2	13±2	12±2	19±3	< 9
^{137}Cs v mBq/l												
Hron - Kalná	53±6	44±5	37±4	24±4	< 22	< 22	< 22	< 22	< 22	23±4	40±5	< 22
Čifáre-rybník	71±7	37±5	32±4	< 22	< 22	< 23	< 22	32±4	< 22	< 22	27±4	< 22
Mochovce	48±6	44±4	30±4	29±4	< 22	< 22	< 22	< 22	< 22	< 22	31±4	< 22
Kozmálovce	71±7	48±5	28±4	40±5	26±4	< 22	< 22	< 22	< 22	24±4	43±5	*
Horný Ohaj	52±6	28±4	< 22	27±4	< 22	< 23	23±4	< 22	< 22	< 22	36±4	< 22

* neodobratá vzorka

Aktivita ^{131}I v povrchových a odpadových vodách v mBq/l v okolí AE Jaslovské Bohunice v roku 2007

Miesto odberu	jan.	feb.	mar.	apr.	máj	jún	júl	aug.	sep.	okt.	nov.	dec.
Žlkovce kanál	260±35	285±37	< 97	232±30	233±35	*	*	*	*	*	172±29	-
Madunice potr.	253±38	156±28	129±36	< 79	95±26	*	*	*	*	*	169±42	-

* pokazený prístroj NRR 610

Objemová aktivita trícia v pitných, povrchových a odpadových vodách v Bq/l odobratých v okolí AE Jaslovské Bohunice v roku 2007

Miesto odberu	jan.	feb.	mar.	apr.	máj	jún	júl	aug.	sep.	okt.	nov.	dec.
Jasl. Bohunice*	< 1,8	-	4,3±1,2	-	< 1,8	< 1,8	< 1,8	< 1,8	< 1,8	-	-	2,3±1,2
Sereď Váh	< 1,8	< 1,8	4,2±1,2	< 1,8	4,5±1,3	< 1,8	7,0±1,3	5,2±1,2	< 1,8	< 1,8	< 1,8	< 1,8
Trakovice Dud.	3,1±1,2	< 1,8	4,2±1,2	< 1,8	< 1,8	< 1,8	< 1,8	1,9±1,2	2,7±1,3	8,2±1,3	< 1,8	3,8±1,2
Žlkovce pred k.	< 1,8	< 1,8	3,6±1,2	< 1,8	< 1,8	< 1,8	< 1,8	2,0±1,2	< 1,8	< 1,8	3,2±1,2	< 1,8
Žlkovce za k.	< 1,8	< 1,8	3,5±1,2	< 1,8	< 1,8	< 1,8	< 1,8	2,2±1,2	6,5±1,3	6,5±1,3	2,3±1,2	4,8±1,2
Žlkovce kanál	5,7±1,3	5,3±1,3	4,9±1,2	3,3±1,2	< 1,8	< 1,8	< 1,8	5,8±1,2	38,6±1,6	119,7±2,2	6,0±1,3	9,0±1,3
Madunice potr.	22,2±1,4	25,0±1,5	22,1±1,4	19,2±1,4	34,5±1,6	13,8±1,3	162,4±2,4	31,5±1,5	< 1,8	2,6±1,2	19,6±1,4	25,4±1,4

* pitná voda

Objemová aktivita trícia v pitných, povrchových a odpadových vodách v Bq/l odobratých v okolí AE Mochovce v roku 2007

Miesto odberu	jan.	feb.	mar.	apr.	máj	jún	júl	aug.	sep.	okt.	nov.	dec.
Nový Tekov *	< 1,8	< 1,8	7,1±1,2	< 1,8	< 1,8	< 1,8	2,1±1,2	< 1,8	< 1,8	< 1,8	3,1±1,2	2,4±1,2
Mochovce	2,6±1,2	2,0±1,2	5,4±1,2	< 1,8	< 1,8	< 1,8	< 1,8	< 1,8	< 1,8	< 1,8	< 1,8	2,0±1,2
Čifáre rybník	< 1,8	< 1,8	2,3±1,2	< 1,8	< 1,8	2,0±1,2	< 1,8	2,6±1,2	< 1,8	< 1,8	< 1,8	< 1,8
Kalná n/Hronom	65,0±1,8	3,0±1,2	4,8±1,2	< 1,8	< 1,8	< 1,8	88,7±2,0	3,3±1,2	< 1,8	< 1,8	27,5±1,5	4,1±1,2
Červ. Hrádok *	< 1,8	-	-	< 1,8	-	< 1,8	-	< 1,8	< 1,8	< 1,8	< 1,8	-
M.Kozmálovce	< 1,8	< 1,8	7,1±1,2	< 1,8	< 1,8	< 1,8	1,8±1,2	3,6±1,2	< 1,8	1,9±1,2	< 1,8	-

* pitná voda

Objemová aktivita trícia v atmosférických zrážkach v Bq/l odobratých v Bratislave v roku 2007

Miesto odberu	jan.	feb.	mar.	apr.	máj	jún	júl	aug.	sep.	okt	nov.	dec.
Koliba, Bratisl.	< 1,8	< 1,8	3,3±1,2	< 1,8	< 1,8	< 1,8	2,2±1,2	< 1,8	< 1,8	< 1,8	< 1,8	2,2±1,2

Objemové aktivity trícia vo vzorkách vôd zo studní odobratých v obci Žlkovce (okolie kanála Manivier) dňa 28.8.2007

Miesto odberu	Aktivita [Bq/l]
Žlkovce, č.d. 75	1,9 ± 1,1
Žlkovce, č.d. 76	3,8 ± 1,2
Žlkovce, č.d. 77	5,0 ± 1,2
Žlkovce, č.d. 79	3,5 ± 1,2
Žlkovce, č.d. 254	2,2 ± 1,1
Žlkovce, č.d. 255	3,8 ± 1,2

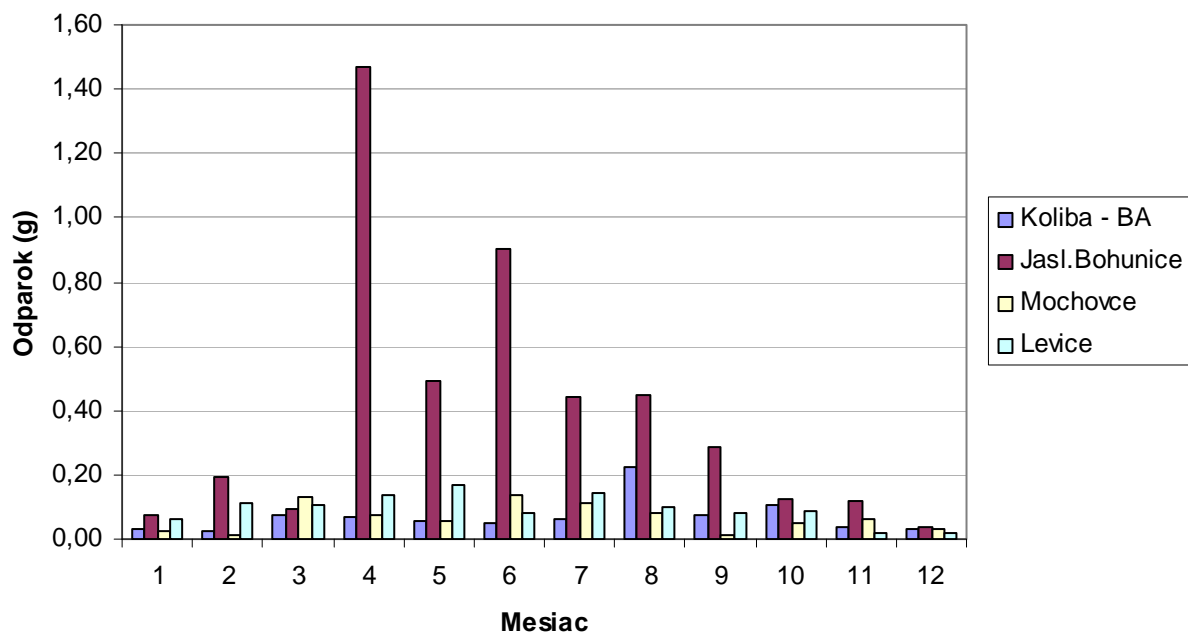
Objemové aktivity trícia vo vzorkách pitných a povrchových vôd odobratých v lokalitách východoslovenského kraja

Druh vzorky	Miesto odberu	Dátum odberu	Aktivita [Bq/l]
povrchová voda	Krásna n/Hornádom, Hornád	9.5.2007	5,4 ± 1,2
povrchová voda	Krásna n/Hornádom, Hornád	6.6.2007	3,8 ± 1,2
povrchová voda	Krásna n/Hornádom, Hornád	10.7.2007	< 1,7
pitná voda	Krásna n/Hornádom, fy TAMAS	9.5.2007	4,4 ± 1,2
pitná voda	Krásna n/Hornádom, fy TAMAS	6.6.2007	3,8 ± 1,2
pitná voda	Krásna n/Hornádom, fy TAMAS	10.7.2007	5,0 ± 1,2
povrchová voda	Borša, Bodrog	6.6.2007	4,6 ± 1,2
pitná voda	Borša, predajňa zmrzlín	6.6.2007	3,4 ± 1,2

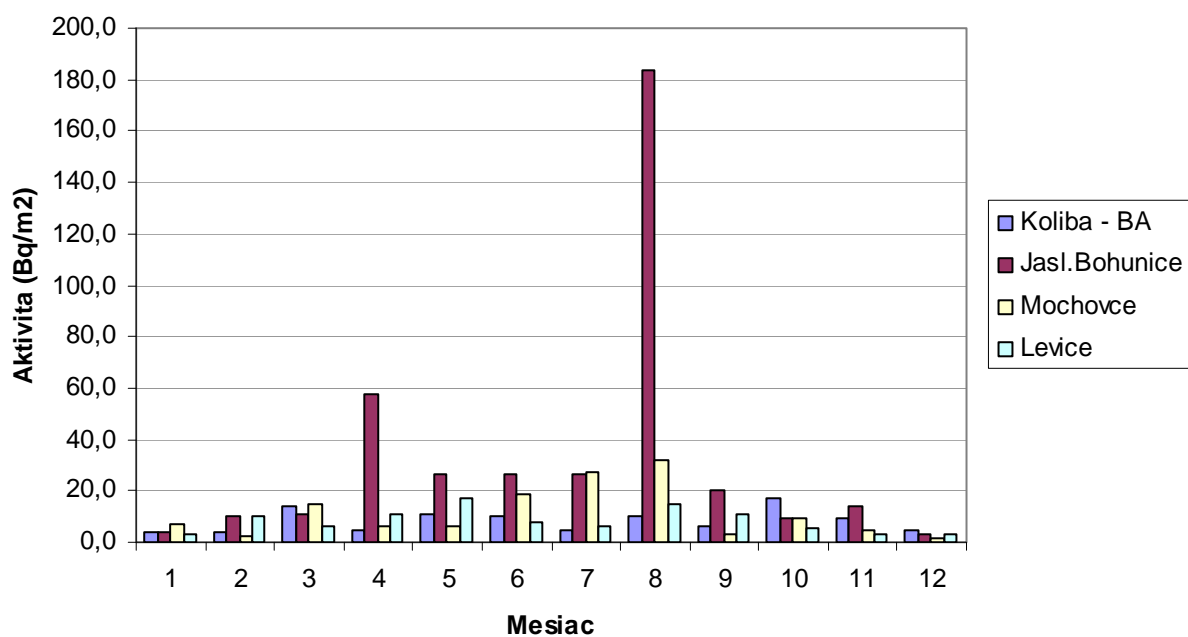
**Rádioaktivita v atmosferickom spade v Bq/m² v Jaslovských Bohuniciach, Mochovciach
a na referenčnom mieste v Bratislave v roku 2007**

Miesto odberu	jan.	feb.	mar.	apr.	máj	jún	júl	aug.	sep.	okt.	nov.	dec.
Celková aktivita beta v Bq/m²												
Jasl. Bohunice	4,2±0,3	10,5±0,4	0,6±0,4	57,2±1,1	26,4±0,7	26,6±0,7	6,1±0,7	183,0±1,7	20,2±0,6	9,4±0,4	14,0±0,5	3,4±0,2
Mochovce	3,3±0,2	2,0±0,2	14,7±0,5	6,0±0,3	6,0±0,3	18,6±0,5	27,0±0,6	32,0±0,7	3,2±0,3	9,7±0,4	5,0±0,3	1,6±0,2
Levice	7,2±0,3	9,9±0,4	6,6±0,3	10,9±0,4	17,4±0,5	7,5±0,4	6,5±0,3	15,0±0,5	11,2±0,4	5,4±0,3	3,1±0,2	2,8±0,2
Bratisl.-Koliba	4,1±0,3	3,8±0,3	14,1±0,5	4,7±0,3	10,6±0,4	10,1±0,4	4,9±0,3	10,3±0,4	5,9±0,3	17,4±0,5	9,2±0,4	4,4±0,3
⁹⁰Sr v Bq/m²												
Jasl. Bohunice	< 0,42			0,72 ± 0,17			18,25 ± 0,50			0,87 ± 0,15		
Mochovce	< 0,34			0,55 ± 0,15			0,62 ± 0,20			0,56 ± 0,18		
Levice	< 0,40			0,71 ± 0,16			< 0,47			0,56 ± 0,18		
Bratisl.-Koliba	< 0,34			0,84 ± 0,16			0,71 ± 0,23			0,93 ± 0,16		
¹³⁷Cs v Bq/m²												
Jasl. Bohunice	5,01 ± 0,37			1,32 ± 0,23			129,96 ± 1,69			1,50 ± 0,24		
Mochovce	< 0,63			0,68 ± 0,20			1,24 ± 0,23			0,61 ± 0,20		
Levice	1,70 ± 0,26			1,24 ± 0,24			1,50 ± 0,24			0,71 ± 0,21		
Bratisl.-Koliba	0,85 ± 0,22			2,73 ± 0,30			< 0,61			< 0,61		

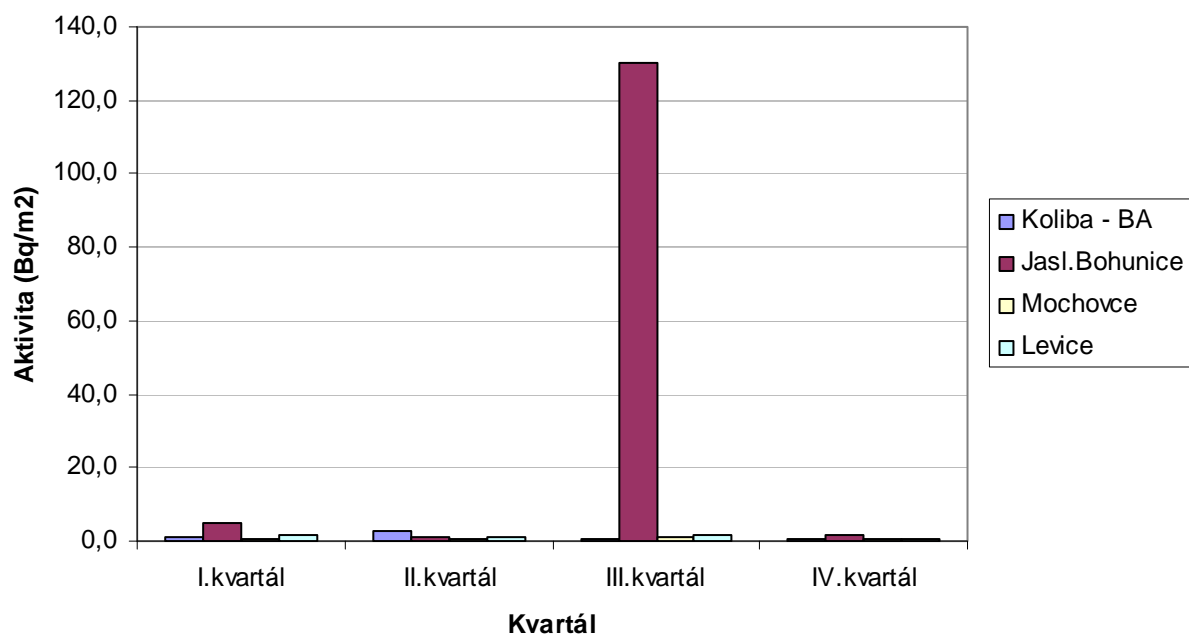
Prašnosť vzoriek atmosférického spadu v roku 2007

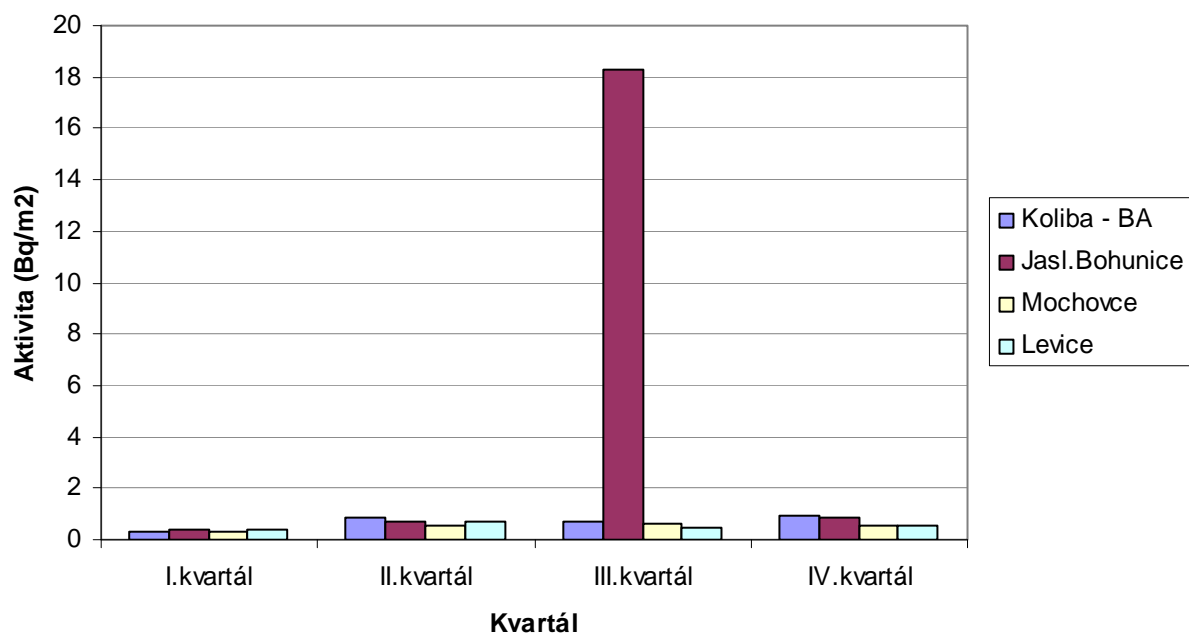
Plošná aktivita beta v atmosférickom spade v roku 2007

Plošná aktivita Cs-137 v atmosferickom spade v roku 2007

Plošná aktivita Sr-90 v atmosferickom spade v roku 2007

Aktivita ^{90}Sr a ^{137}Cs v mlieku v mBq/l v okolí AE Jaslovské Bohunice v roku 2007

Miesto odberu	jan.	feb.	mar.	apr.	máj	jún	júl	aug.	sep.	okt.	nov.	dec.
^{90}Sr v mBq/l												
Malženice	17±4	37±5	30±6	24±8	34±6	20±4	26±5	*	23±5	17±5	18±6	*
Žlkovce	12±4	24±4	23±5	22±5	34±6	19±4	24±4	23±5	34±5	< 13	30±5	41±5
Kátlovce	43±7	41±8	22±4	< 14	24±6	17±4	27±5	16±5	35±5	25±6	41±5	70±6
Bernolákovo	27±5	21±4	14±4	34±6	35±7	26±4	40±7	31±5	29±5	12±5	37±4	25±5
^{137}Cs v mBq/l												
Malženice	90±11	104±10	123±11	128±11	< 43	81±9	59±8	*	83±9	81±9	76±9	*
Žlkovce	78±11	92±10	109±10	< 46	< 54	103±10	56±8	53±8	64±8	100±10	59±8	66±9
Kátlovce	93±11	88±10	114±11	65±8	59±8	89±9	69±9	67±9	75±9	84±9	89±9	65±8
Bernolákovo	102±12	115±11	143±11	118±11	< 44	98±10	47±7	74±9	87±9	70±9	88±9	77±9

* neodoberateľná vzorka

Aktivita ^{90}Sr a ^{137}Cs v mlieku v mBq/l v okolí AE Mochovce v roku 2007

Miesto odberu	jan.	feb.	mar.	apr.	máj	jún	júl	aug.	sep.	okt.	nov.	dec.
^{90}Sr v mBq/l												
Starý Tekov	23±4	29±5	21±5	37±5	31±6	21±4	24±5	31±6	50±6	19±5	22±5	40±6
Levmilk	22±5	21±4	32±6	28±4	27±4	28±4	28±4	22±5	34±7	30±5	28±7	15±4
Tek. Hrádok	15±4	25±5	29±6	29±4	29±6	19±4	30±5	22±5	26±5	17±5	28±5	18±4
Kozárovce	30±5	23±5	24±5	38±5	29±6	33±5	26±5	28±6	25±7	28±5	51±5	28±5
^{137}Cs v mBq/l												
Starý Tekov	82±11	96±8	128±11	187±13	< 44	61±17	62±8	98±10	99±10	88±10	97±10	136±11
Levmilk	98±11	112±10	131±11	96±10	< 43	128±21	64±8	70±9	91±9	128±11	73±9	76±9
Tek. Hrádok	104±12	83±7	106±10	93±9	< 44	80±18	73±9	83±9	105±10	101±10	114±15	82±9
Kozárovce	74±10	75±9	127±11	69±9	107±10	82±9	53±8	60±9	88±9	93±9	87±9	84±9

Aktivita ^{90}Sr a ^{137}Cs v obilninách a ornej pôde v Bq/kg v okolí AE Jaslovské Bohunice v roku 2006

Druh vzorky	Jaslovské Bohunice		Žlkovce		Kátlovce		Bernolákovo	
	^{90}Sr	^{137}Cs	^{90}Sr	^{137}Cs	^{90}Sr	^{137}Cs	^{90}Sr	^{137}Cs
pšenica	0,10 ± 0,01	< 0,05	0,09 ± 0,01	< 0,03	0,08 ± 0,01	< 0,04	0,12 ± 0,01	< 0,03
jačmeň	0,09 ± 0,01	< 0,02	0,05 ± 0,01	< 0,04	0,09 ± 0,01	< 0,05	0,08 ± 0,01	< 0,02
orná pôda	1,30 ± 0,13	1,50	1,00 ± 0,10	1,45	2,00 ± 0,14	2,00	1,28 ± 0,11	2,40

Aktivita ^{90}Sr a ^{137}Cs v obilninách a ornej pôde v Bq/kg v okolí AE Mochovce v roku 2006

Druh vzorky	Kalná n/Hronom		Červený Hrádok		Čifáre		Starý Tekov	
	^{90}Sr	^{137}Cs	^{90}Sr	^{137}Cs	^{90}Sr	^{137}Cs	^{90}Sr	^{137}Cs
pšenica	0,07 ± 0,01	< 0,03	0,12 ± 0,01	< 0,04	0,08 ± 0,01	< 0,03	0,07 ± 0,01	< 0,05
jačmeň	0,15±0,01	< 0,03	0,06 ± 0,01	< 0,05	0,08 ± 0,01	< 0,02	0,12 ± 0,01	< 0,04
orná pôda	0,96 ± 0,10	2,20	1,50 ± 0,11	5,30	0,88 ± 0,11	4,30	0,83 ± 0,10	4,30

Aktivita ^{90}Sr a ^{137}Cs v obilninách a ornej pôde v Bq/kg v okolí AE Jaslovské Bohunice v roku 2007

Druh vzorky	Jaslovské Bohunice		Žlkovce		Kátlovce		Bernolákovo	
	^{90}Sr	^{137}Cs	^{90}Sr	^{137}Cs	^{90}Sr	^{137}Cs	^{90}Sr	^{137}Cs
pšenica	0,07±0,01	< 0,03	0,07±0,01	< 0,03	0,10±0,01	< 0,03	0,07±0,01	< 0,02
jačmeň	0,07±0,01	< 0,03	0,07±0,01	< 0,05	0,10±0,01	< 0,07	0,07±0,01	< 0,03
orná pôda	-	2,00	-	2,20	-	1,90	-	2,00

Aktivita ^{90}Sr a ^{137}Cs v obilninách a ornej pôde v Bq/kg v okolí AE Mochovce v roku 2007

Druh vzorky	Kalná n/Hronom		Červený Hrádok		Čifáre		Starý Tekov	
	^{90}Sr	^{137}Cs	^{90}Sr	^{137}Cs	^{90}Sr	^{137}Cs	^{90}Sr	^{137}Cs
pšenica	0,05±0,01	< 0,03	0,07±0,01	< 0,04	0,07±0,01	< 0,04	0,09±0,01	< 0,03
jačmeň	0,08±0,01	< 0,04	0,09±0,01	< 0,04	0,10±0,01	< 0,03	0,08±0,01	< 0,06
orná pôda	-	5,50	-	7,30	-	2,60	-	4,20

Aktivita ^{90}Sr a ^{137}Cs v krmovinách v Bq/kg v okolí AE Jaslovské Bohunice v roku 2007

Druh vzorky	Jaslovské Bohunice		Žlkovce		Kátlovce		Bernolákovo	
	^{90}Sr	^{137}Cs	^{90}Sr	^{137}Cs	^{90}Sr	^{137}Cs	^{90}Sr	^{137}Cs
kukuričné listy	0,52±0,05	< 0,91	0,62±0,05	< 0,39	0,86±0,06	< 0,52	0,53±0,06	< 0,30
repné listy	3,56±0,06	< 0,47	1,50±0,04	< 0,32	1,39±0,04	< 0,32	1,00±0,03	< 0,36
lucerna	1,22±0,05	< 0,31	1,75±0,04	< 0,42	2,42±0,06	< 0,67	1,12±0,04	< 0,28

Aktivita ^{90}Sr a ^{137}Cs v krmovinách v Bq/kg v okolí AE Mochovce v roku 2007

Druh vzorky	Šandorhalma		Kalná n/Hronom		Nemčiňany		Nevidzany	
	^{90}Sr	^{137}Cs	^{90}Sr	^{137}Cs	^{90}Sr	^{137}Cs	^{90}Sr	^{137}Cs
kukuričné listy	0,62±0,06	< 0,53	0,78±0,07	< 0,89	0,96±0,07	< 0,54	0,70±0,06	< 0,30
repné listy	0,58±0,03	< 0,73	0,47±0,06	0,48	1,85±0,06	< 0,53	0,67±0,03	< 0,55
lucerna	0,90±0,03	< 0,09	1,09±0,04	< 0,57	0,18±0,02	< 0,26	-	-

Aktivita ^{90}Sr a ^{137}Cs v jedlom podiele zeleniny v Bq/kg suchej váhy odobratej v lokalitách južného Slovenska v roku 2006

Druh vzorky	Miesto odberu	^{90}Sr	^{137}Cs
zemiaky	Kalinkovo	$0,26 \pm 0,02$	< 0,01
jablká	Dolná Streda	$0,06 \pm 0,01$	< 0,03
kapusta	Topoľníky	$0,62 \pm 0,03$	< 0,02
mrkva	Gabčíkovo	$0,74 \pm 0,03$	< 0,06
cibuľa	Gabčíkovo	$0,92 \pm 0,03$	< 0,04
fazuľa	Vlčany	$0,05 \pm 0,01$	< 0,15
kaleráb	Gabčíkovo	$0,83 \pm 0,03$	< 0,02

Aktivita ^{90}Sr a ^{137}Cs v jedlom podiele zeleniny v Bq/kg suchej váhy odobratej v okolí AE Mochovce v roku 2006

Druh vzorky	Miesto odberu	^{90}Sr	^{137}Cs
hrozno biele	Malé Kozmálovce	-	< 0,03
kel	Tekovské Lužany	$0,38 \pm 0,03$	< 0,04
kapusta	Tekovské Lužany	$0,44 \pm 0,03$	< 0,04
jablká	Devičany	$0,06 \pm 0,01$	< 0,03
čierna reďkovka	Levice	$0,33 \pm 0,03$	< 0,04

Aktivita ^{137}Cs v jedlom podiele zeleniny v Bq/kg suchej váhy odobratej v lokalitách južného Slovenska v roku 2007

Druh vzorky	Miesto odberu	^{137}Cs	^{40}K
zemiaky	Tvrdošovce	< 0,17	310,0
kapusta	Tvrdošovce	< 0,50	161,0
karfiol	Čakany	< 0,18	520,0
mrkva	Čakany	< 0,17	416,0
cvikla	Čakany	< 0,50	413,0
zeler	Čakany	< 0,28	571,0
cibuľa	Štvrtok na Ostrove	< 0,01	224,0
šošovica	Vlčany	< 0,29	141,0

Aktivita ^{137}Cs v jedlom podiele zeleniny v Bq/kg suchej váhy odobratej v okolí AE Mochovce v roku 2007

Druh vzorky	Miesto odberu	^{137}Cs
karfiol	Radava	< 0,07
kaleráb	Tekovské Lužany	< 0,29
kapusta	Tekovské Lužany	< 0,51
zemiaky	Želiezovce	< 0,41
jablká	Devičany	< 0,03

Aktivita ^{137}Cs v Bq/kg vo vzorkách húb a machu odobratých v roku 2007

Druh vzorky	Miesto odberu	^{137}Cs	^{134}Cs	^{40}K	^7Be
Zmes sušených hríbov	Lakšárska Nová Ves	353,0	3,7	633,0	-
Mach - sušený	Lakšárska Nová Ves	22,8	1,2	118,0	26,7

Aktivita ^{137}Cs a korózných produktov vo vodných sedimentoch a rastlinách (sušina) v Bq/kg odobratých v Dudváhu a v Manivieri (okolie EBO) v roku 2007

Druh vzorky	Miesto odberu	^{137}Cs	^{60}Co	^{40}K	^{54}Mn	^{134}Cs
vodný sediment	Bučany	29,2	-	170,0	0,7	-
vodný sediment	Trakovice	9,4	-	160,0	-	-
vodný sediment	Malá Mača	28,2	-	189,0	0,5	-
vodný sediment	Žlkovce za kanálom	10,7	-	151,0	-	0,3
vodný sediment	Žlkovce kanál	44,5	0,65	146,0	-	-
vodný sediment	Siladice	52,0	-	180,0	-	-
vodný sediment	Madunice	7,3	0,01	219,0	0,7	-
vodné rastlinstvo	Siladice	1,7	-	356,0	-	-
vodné rastlinstvo	Trakovice	3,2	-	224,0	-	-
vodné rastlinstvo	Bučany	6,6	-	342,0	-	-
vodné rastlinstvo	Žlkovce za kanálom	4,2	-	542,0	-	-
vodné rastlinstvo	Žlkovce kanál	88,0	-	270,0	-	-

Výsledky meraní rádiologických ukazovateľov v termálnych vodách odobratých v Trenčianskych Tepliciach v roku 2007

Vzorka (term.vrt)	obsah solí (g/l)	celk. obj. aktivita alfa (Bq/l)	celk. obj. aktivita beta (Bq/l)	obj. aktivita ²²⁶ Ra (Bq/l)	obj. aktivita ²²² Rn (Bq/l)	hmotn. koncentrácia U _{nat} (mg/l)
SB5	2,43	1,84 ± 0,07	1,70 ± 0,03	1,20 ± 0,01	9,30 ± 1,10	0,003 ± 0,002
P1	2,40	2,90 ± 0,09	1,76 ± 0,03	1,23 ± 0,01	13,20 ± 1,20	0,004 ± 0,002
SB3	2,44	3,53 ± 0,22	1,72 ± 0,03	1,24 ± 0,01	12,60 ± 1,10	0,003 ± 0,002
TT2	2,45	3,93 ± 0,18	1,95 ± 0,03	1,26 ± 0,01	3,10 ± 0,80	0,005 ± 0,002
V2	2,48	3,38 ± 0,16	1,55 ± 0,03	1,31 ± 0,01	-	< 0,002
V3	2,38	3,52 ± 0,10	1,97 ± 0,03	1,31 ± 0,01	-	0,003 ± 0,002

Výsledky meraní rádiologických ukazovateľov v termálnych vodách odobratých v Leviciach (Margita – Ilona) a v Santovke v roku 2007

Vzorka (term.vrt)	obsah solí (g/l)	celk. obj. aktivita alfa (Bq/l)	celk. obj. aktivita beta (Bq/l)	obj. aktivita ²²⁶ Ra (Bq/l)	obj. aktivita ²²² Rn (Bq/l)	hmotn. koncentrácia U _{nat} (mg/l)
HBV1	0,76	0,08 ± 0,02	0,41 ± 0,01	< 0,011	10,90 ± 1,00	< 0,002
HBV2	0,77	0,14 ± 0,03	0,43 ± 0,01	0,015 ± 0,001	7,80 ± 1,00	< 0,002
Sant. t.p.	3,68	1,99 ± 0,23	3,74 ± 0,05	0,513 ± 0,011	1,30 ± 0,80	0,007 ± 0,001
Sant.m.p.	2,48	0,50 ± 0,09	1,96 ± 0,03	0,225 ± 0,011	-	0,004 ± 0,001

Hodnoty rádiologických ukazovateľov v Bq/l vo vode z vrtu v lokalite Podbranč odobratej v roku 2007

Vzorka	obsah solí (g/l)	celk. obj. akt. alfa (Bq/l)	celk. obj. akt. beta (Bq/l)	obj. aktivita ²²² Rn (Bq/l)
Podbranč	0,98	< 0,07	0,07 ± 0,01	2,87 ± 0,25

Výsledky meraní z monitoringu pitných, povrchových vôd, mlieka a celodennej stravy za rok 2007

Hodnoty jednotlivých rádiologických ukazovateľov v mBq/l a v Bq/l v pitnej vode z vodného zdroja Sihat' Bratislava v roku 2007

Druh stanovenia	jan.	feb.	mar.	apr.	máj	jún	júl	aug.	sep.	okt	nov.	dec.
	mBq/l											
Celk.obj.akt.alfa	40 ± 21	60 ± 25	27 ± 13	-	66 ± 28	41 ± 18	69 ± 28	-	-	54 ± 22	81 ± 34	57 ± 24
Celk.ob.akt.beta	122 ± 6	104 ± 6	110 ± 6	131 ± 6	108 ± 6	128 ± 6	113 ± 6	120 ± 6	114 ± 6	117 ± 6	115 ± 6	119 ± 6
Obj.akt. ⁹⁰ Sr	7 ± 2	8 ± 2	6 ± 1	8 ± 1	13 ± 2	7 ± 1	7 ± 1	8 ± 1	11 ± 2	8 ± 2	6 ± 1	4 ± 1
Obj.akt. ¹³⁷ Cs	31 ± 3	26 ± 2	20 ± 2	< 11	< 11	< 11	< 11	< 11	< 11	< 11	< 12	< 11
	Bq/l											
Obj.akt. ³ H	2, 7±1,2	3,7±1,2	6,9±1,2	< 1,8	< 1,8	2,2±1,2	< 1,8	3,7±1,2	3,8±1,3	4,3±1,2	3,3±1,2	3,5±1,2
Obj.akt. ²²² Rn	6,2±0,5	5,0±0,4	-	-	3,1±0,3	6,6±0,6	3,8±0,3	-	6,3±0,6	6,2±1,0	4,3±0,4	5,4±1,0

Hodnoty jednotlivých rádiologických ukazovateľov v mBq/l a v Bq/l v pitnej vode z vodného zdroja Jelka (kvartálny odber) v roku 2007

Druh stanovenia	I. kv.	II. kv.	III. kv.	IV. kv.
	mBq/l			
Celk.obj.akt.alfa	58 ± 26	98 ± 29	-	132 ± 54
Celk.obj.akt.beta	110 ± 6	121 ± 6	114 ± 6	108 ± 6
Obj.akt. ⁹⁰ Sr	< 3	6 ± 1	6 ± 1	6 ± 1
Obj.akt. ¹³⁷ Cs	15 ± 2	< 11	< 11	< 9
	Bq/l			
Obj.akt. ³ H	7,8±1,2	2,9±1,2	2,3±1,2	3,8±1,2
Obj.akt. ²²² Rn	5,2 ± 0,4	3,8 ± 0,3	4,8 ± 0,4	7,2 ± 08

Hodnoty jednotlivých rádiologických ukazovateľov v mBq/l a v Bq/l v povrchovej vode Dunaj - Bratislava v roku 2007

Druh stanovenia	jan.	feb.	mar.	apr.	máj	jún	júl	aug.	sep.	okt	nov.	dec.
	mBq/l											
Celk.obj.akt.alfa	46 ± 20	64 ± 22	72 ± 23	-	26 ± 13	71 ± 29	53 ± 22	-	-	109±45	45 ± 20	34 ± 15
Celk.ob.akt.beta	122 ± 6	92 ± 5	84 ± 5	77 ± 5	86 ± 5	91 ± 5	103 ± 5	106 ± 6	89 ± 5	107 ± 6	87 ± 5	103 ± 6
Obj.akt. ¹³⁷ Cs	31 ± 3	17 ± 2	20 ± 2	< 11	< 11	< 11	< 11	< 11	< 11	< 11	< 11	< 9
	Bq/l											
Obj.akt. ³ H	< 1,8	< 1,8	5,2±1,2	< 1,8	< 1,8	< 1,8	1,9±1,2	< 1,8	< 1,8	2,2±1,2	1,8±1,2	2,0±1,2

Hodnoty jednotlivých rádiologických ukazovateľov v mBq/l a v Bq/l v povrchovej vode Morava – Vysoká pri Morave v roku 2007

Druh stanovenia	jan.	feb.	mar.	apr.	máj	jún	júl	aug.	sep.	okt	nov.	dec.
	mBq/l											
Celk.obj.akt.alfa	115±48	33 ± 17	117±38	-	34 ± 18	68 ± 28	73 ± 30	-	-	85 ± 38	81 ± 34	68 ± 29
Celk.ob.akt.beta	202 ± 8	218 ± 8	208 ± 8	223 ± 8	247 ± 8	355 ± 10	282 ± 9	332± 10	296 ± 9	311± 10	222± 8	219 ± 8
Obj.akt. ¹³⁷ Cs	37 ± 3	14 ± 2	20 ± 2	< 12	< 11	< 11	< 11	< 11	< 11	12 ± 2	< 11	24 ± 2
Bq/l												
Obj.akt. ³ H	3,4±1,2	2,0±1,2	10,6±1,3	2,3±1,2	< 1,8	3,0±1,2	2,7±1,2	5,2±1,2	6,6±1,3	5,5±1,2	7,2±1,3	7,3±1,3

Aktivita ¹³⁷Cs v mBq/l a zvyšková beta aktivita v mBq/l v povrchovej vode Váh - Sered' v roku 2007

Druh stanovenia	I. kv.	II. kv.	III. kv.	IV. kv.
	mBq/l			
Obj.akt. ¹³⁷ Cs	15 ± 2	< 11	14 ± 2	< 11
Bq/l				
Zvyšková beta aktivita	0,010	0,015	0,019	0,027

Aktivita ¹³⁷Cs a ⁹⁰Sr v mBq/l v čerstvom kravskom mlieku, ktoré dodalo Rajo – Bratislava v roku 2007

Druh stanovenia	I. kv.	II. kv.	III. kv.	IV. kv.
	mBq/l			
Obj.akt. ⁹⁰ Sr	20 ± 6	26 ± 4	39 ± 7	21 ± 4
Obj.akt. ¹³⁷ Cs	106 ± 10	81 ± 18	79 ± 9	83 ± 9

Aktivita ¹³⁷Cs, ⁹⁰Sr a ⁴⁰K v Bq/kg mokrej váhy v celodennej strave – mix odobratej v Onkologickom ústave Sv. Alžbety v roku 2007

Druh stanovenia	I. kv.	II. kv.	III. kv.	IV. kv.
	mBq/kg			
aktivita ⁹⁰ Sr	20 ± 3	20 ± 3	40 ± 4	- *
Bq/kg				
aktivita ¹³⁷ Cs	< 0,04	< 0,04	< 0,03	< 0,05
aktivita ⁴⁰ K	38,50	33,10	27,70	37,10

* vzorka vo fáze analýzy

Gamaspektrometrické analýzy

Gamaspektrometrickou analýzou sa zisťuje aktivita rádionuklidov, ktoré vyžarujú gama žiarenie. Paleta vzoriek, v ktoré sa merali bola aj v roku 2007 pomerne široká.

Prehľadné počty vzoriek, ktoré boli v roku 2007 gamaspektrometricky analyzované uvádza nasledovná tabuľka :

Vyšetrené vzorky	Počet analýz
ae-pracovné prostredie	16
Spád	1
Atom.el. (odpady/filtre)	18
Vody	6
vod.rastl. a sedimenty	14
Pôdy	20
ovocie + zelenina	18
celodenná strava	4
Obilniny	28
Krmoviny	24
Huby a mach	4
Export	1
stavebné materiály	77
Iné	4
in situ	27
tech.analýzy	260
c e l k o m	522

V roku 2007 rovnako ako v predchádzajúcich rokoch početne dominovali analýzy stavebných materiálov zamerané na sledovanie objemových rádia. Zaujímavú skupinu tvorili rôzne aditívne látky firmy STACHEMA, ktoré sa pridávajú do stavebných materiálov a ktoré nedosahovali ani prahové hodnoty.

Samostatnú kapitolu tvorili stavebné materiály sledované v rámci projektu na základe dohody s firmou PORFIX

Početne boli významne zastúpené aj analýzy obilnín, krmovín, pôdných vzoriek, ovocia a zeleniny. Časť pôdných vzoriek bola previazaná s gamaspektrometrickými analýzami in situ, pretože okrem objektivizácie prírodnej záťaže rádioaktívnymi látkami slúžili aj pre potreby poloempirickej kalibrácie prenosného gamaspektrometrického systému.

V roku 2007 naďalej pretrvával deficit analýz základných potravín (mlieko, mliečne výrobky a mäso), ale tento nedostatok bol čiastočne kompenzovaný kvartálnym hodnotením vzorky celodennej stravy z veľkokapacitnej kuchyne.

Zaujímavým indikátorom bola tiež skutočnosť, že zdravotná nezávadnosť v roku 2007 sa hodnotila iba u jednej vzorky určenej na export.

Používanie gamaspektrometrických metód v radiačnej ochrane si vyžaduje aj relatívne značný počet tzv. technických meraní a výnimkou nebol ani rok 2007. Išlo najmä o:

- kalibračné merania
- analýzy pozad'ových spektier
- verifikácie odozvy systému
- servisné merania

- “quality assurance tests “
- komparatívne analýzy
- vývoj nových metodík

Sem možno zaradiť aj analýzy nutné pre modifikáciu kalibračných funkcií, ktorú si vynútil trvalý deficit gamaspektrometrických etalónov.

Použitý bol digitálny gamaspektrometer DSPEC/ORTEC so softverovým vybavením Gamma Vision-32 a polovodičovým detektorom HPGe s vysokým energetickým rozlíšením typ GEM 35 190.

Meridlo bolo overené SMÚ podľa § 15 zák. 142/2000 Z.z. 12.2.2007 a certifikát o overení meridla platí do 12.2.2009.

Podľa zmieneného certifikátu, meridlo spĺňa požiadavky na daný druh meradla pre triedu presnosti 5 % ustanovenú STN 35 6578 a pracovným postupom SMÚ č. 02/250/02.

Objemová aktivita rádia v stavebných materiáloch

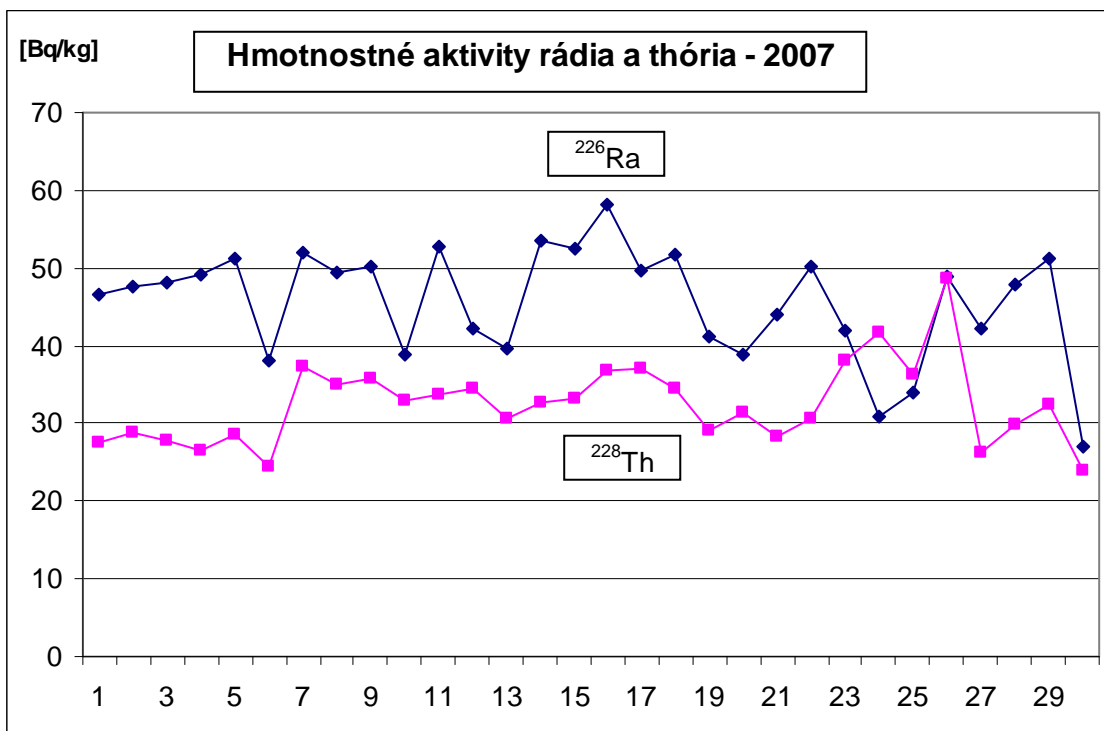
Skupiny homogenizovaných vzoriek boli doručené zástupcom firmy PORFIX a po zvážení boli hermeticky uzavreté v marinelliho meracích nádobkách (600 ml). Gamaspektrometrická analýza sa realizovala až po 30 dňoch od hermetizácie vzoriek, aby sa dosiahla rovnováha medzi rozpadovými produktami uran - thórovej rady. Rádioaktívna rovnováha umožňuje „zastupiteľským“ spôsobom určovať obsah ^{226}Ra a ^{228}Th vo vyšetrovanej vzorke pomocou ich dcérskych produktov.

Výber dcérskych produktov z hľadiska použitej metodiky rešpektoval veľkosť výťažku a energie gama umožňujúce dosahovať vyššie citlivosti merania. Išlo o energetické čiary izotópov ^{214}Pb a ^{214}Bi pomocou ktorých bola určená hmotnostná aktivita ^{226}Ra , resp. energetické píky ^{212}Pb a ^{228}Ac pre stanovenie hmotnostnej aktivity ^{228}Th .

Výsledky:

V roku 2007 bolo analyzovaných 30 vzoriek stavebných materiálov PORFIX (z toho 9 vzoriek za rok 2006).

Ako vidno z grafickej prezentácie hmotnostných aktivít rádia zistených v roku 2007, obsah rádia v žiadnej z vyšetrovaných vzoriek stavebných materiálov PORFIX neprevýšil maximálnu prípustnú hodnotu 120 Bq $^{226}\text{Ra}/\text{kg}$.

Priemerné hodnoty zastúpenia rádia a tória boli $45,7 \pm 7,2$ Bq $^{226}\text{Ra}/\text{kg}$, $32,5 \pm 5,3$ Bq $^{228}\text{Th}/\text{kg}$ a odpovedali priemernej hodnote indexu hmotnostnej aktivity pre obsah prírodných rádionuklidov v stavebných materiáloch $I = 0,421 \pm 0,05$.

Celkove možno konštatovať, že stavebné materiály PORFIX mali hmotnostné aktivity rádia nižšie ako je hodnota príslušného limitu (120 Bq $^{226}\text{Ra}/\text{kg}$)

Index hmotnostnej aktivity u žiadnej z vyšetrovaných vzoriek neprevýšil limitnú hodnotu 2, dokonca ani hodnotu 1 a priemerná hodnota indexu hmotnostnej aktivity vzoriek odpovedala 21 % (pre limit = 2)

Pokiaľ ide o ostatné materiály, väčšina z nameraných hodnôt objemovej, resp. index hmotnostnej aktivity rádia vo vzorkách stavebných materiálov neprevýšila príslušný zákonný limit. Signifikantne vyššie úrovne predstavovali len popolčky s firemným označením BERAPLAST a niektoré dokonca prevýšili limit pre hmotnostnú aktivitu rádia (120 Bq $^{226}\text{Ra}/\text{kg}$)

V prípade prevýšenia vyšetrovacej úrovne (tj. odvodená úroveň, ktorá je vždy nižšia ako príslušný limit zo zákona) príslušný merací protokol obsahoval požiadavku venovať zvýšenú pozornosť použitým surovinám ako i zvýšiť frekvenciu týchto vyšetrení.

Samozrejme vzorky, ktorých aktivita prevýšila zákonný limit neobdržali certifikát o zdravotnej nezávadnosti z hľadiska kontaminácie rádioaktívnymi látkami.

Pôdne vzorky

Odbery pôdných vzoriek v okolí jadrových zariadení SR (obrábaná i neobrábaná pôda) sa realizovali v súlade s monitorovacím programom a v lokalitách so významným zastúpením prírodných rádionuklidov.

Celkove bolo v roku 2007 analyzovaných 20 pôdných vzoriek, pričom relatívne vysoký počet predstavovali pôdy odoberané v lokalitách, kde sa realizovali gamaspektrometrické analýzy in situ. Tieto vzorky poskytli objemové aktivity prírodných rádionuklidov v danej lokalite, avšak navyše boli využité aj pre pokračujúce precízovanie kalibračných funkcií prenosného gamaspektrometrického systému.

Pôdne vzorky v r.2007 boli odoberané v nasledovných lokalitách:

Jelka, Lúč na Ostrove, Šoporňa, Vydrany, Hurbanova Nová Ves, Vlky, Veľký Meder, Levice, Šamorín, Gabčíkovo a Nitra.

Orná pôda sa odoberala v Kátlovciach, Mochovciach, Kozmálovciach, Tlmačoch, Jaslovských Bohuniciach, Bernolákove, Žlkovciach, Veľkom Ďure a v Šandorhalme.

Zistené úrovne draslíka sa pohybovali od 205 Bq - 588 Bq $^{40}\text{K}/\text{kg}$.

Hladiny cézia v pôdach sa pohybovali od $0,8$ – $52,8$ Bq $^{137}\text{Cs}/\text{kg}$, pričom v obrábaných pôdach zastúpenie cézia bolo od $1,9$ – $7,3$ Bq $^{137}\text{Cs}/\text{kg}$

Stopové množstvá ^{54}Mn , prípadne aj ^{60}Co boli zistené vo vzorkách najmä obrábaných pôd z okolia jadrových zariadení: Levice, Tlmače, Kozmálovce a Katlovce

Objemové aktivity rádionuklidov uránovej rady ^{214}Bi a ^{214}Pb sa pohybovali v rozmedzí: $8,2$ – $44,9$ Bq/kg, pričom najnižšie úrovne dosahovali pôdy z okolia jadrových zariadení: Žlkovce, J.Bohunice, Katlovce, Mochovce a najvyššie hladiny obsahovali pôdne vzorky z Jelky.

Hodnoty objemových aktivít izotópov thórovej rady, reprezentovaných izotópmi ^{212}Pb a ^{228}Ac boli z intervalu: $13,8$ – $38,5$ Bq/kg, pričom rozdelenie lokalít podľa zastúpenia tória kopirovalo rozdelenie podľa uránovej rady.

Potravinové články

Vo vzorkách celodennej stravy nebola zistená prítomnosť umelých rádionuklidov,

pričom minimálna detekovateľná aktivita bola cca $3,0 \times 10^{-2}$ Bq $^{137}\text{Cs}/\text{kg}$ vzorky

Obsah draslíka v celodennej strave sa pohyboval od 27,7 – 38,5 Bq $^{40}\text{K}/\text{kg}$.

Zelenina a ovocie tvorili aj v roku 2007 najpočetnejšiu skupinu potravinových vzoriek. Zastúpené boli zemiaky, mrkva, fazuľa, kaleráb, kapusta, karfiol, kel, cibuľa, cvikla, zeler, jablká a jedlé gaštany.

Céziu v uvedených vzorkách neprevýšilo detekčný prah, ktorý sa pohyboval v intervale: 0,03- 0,5 Bq $^{137}\text{Cs}/\text{kg}$.

Obsah draslíka v ovocí a sušenej zelenine bol 16,1 až 794 Bq $^{40}\text{K}/\text{kg}$, pričom najmenej draslíka obsahovali jablká a vyššie hladiny v uvedenom poradí vykazovali: karfiol, zeler, mrkva, kaleráb, cvikla, cibuľa

Každoročne sa námatkovo vyšetrujú hríby aj mach. V roku 2007 to bola zmes sušených hríbov z Čajkova obsahujúcich 1,0 Bq $^{137}\text{Cs}/\text{kg}$, zatiaľ čo sušené hríby z lokality Lakšárska Nová Ves obsahovali 353 Bq $^{137}\text{Cs}/\text{kg}$ a 3,7 Bq $^{134}\text{Cs}/\text{kg}$.

Skúsenosť naznačuje, že hladiny cézia v čerstvých hríboch boli cca 10 nižšie.

V sušenom machu z Jura nad Hronom bolo zistené okrem cézia, berílium a kobalt 8,3 Bq $^{137}\text{Cs}/\text{kg}$, 20,1 Bq $^7\text{Be}/\text{kg}$, 1,2 Bq $^{60}\text{Co}/\text{kg}$.

Podobne v sušenom machu z lokality Lakšárska Nová Ves to boli 22,8 Bq $^{137}\text{Cs}/\text{kg}$, 26,7 Bq $^7\text{Be}/\text{kg}$, 1,2 Bq $^{134}\text{Cs}/\text{kg}$.

Obilniny

Jačmeň a pšenica v roku 2007 boli odoberané v lokalitách:

Kátlovce, Chorvátsky Grob, Malženice, Žlkovce, Červený Hrádok, Telince, Kalná nad Hronom, Starý Tekov a Malženice.

V prípade obilnín objemová aktivita cézia v žiadnom prípade neprevýšila dolnú detekovateľnú aktivitu, ktorá sa pohybovala v intervale: $(1,8 - 6,9) \times 10^{-2}$ Bq $^{137}\text{Cs}/\text{kg}$

Zistené hmotnostné aktivity v obilninách boli:

43,6 – 78,4 Bq $^{40}\text{K}/\text{kg}$

0,13 – 0,23 Bq $^7\text{Be}/\text{kg}$

0,35 – 2,4 Bq $^7\text{Be}/\text{kg}$

Krmoviny

V roku 2007 boli zisťované hmotnostné aktivity v sušených vzorkách lucerny, repných a kukuričných listov.

Lucerna bola odoberaná v lokalitách: Mochovce, Blatná, Kátlovce, Malé Kozmálovce, Paderovce, Žlkovce a Nemčiňany. Aktivita cézia u žiadnej zo vzoriek neprevýšila dolnú detekovateľnú aktivitu, ktorá odpovedala: $(0,09 - 0,67)$ Bq $^{137}\text{Cs}/\text{kg}$. Zistené hladiny draslíka: $(208 - 635)$ Bq $^{40}\text{K}/\text{kg}$ a zastúpenie berília bolo: $(5,5 - 20,1)$ Bq $^7\text{Be}/\text{kg}$.

Repné listy pochádzali z lokalít: Blatné, Jaslovské Bohunice, Kátlovce, Hronské Kľačany, Starý Tekov, Žlkovce, Kalná nad Hronom a Nevidzany.

Aktivita cézia v repných listoch neprevýšila dolnú detekovateľnú aktivitu, ktorá sa pohybovala v intervale: $(0,32 - 0,73)$ Bq $^{137}\text{Cs}/\text{kg}$.

Hladiny draslíka boli: $(327 - 731)$ Bq $^{40}\text{K}/\text{kg}$ a berília: $(6,4 - 62,2)$ Bq $^7\text{Be}/\text{kg}$.

Kukuričné listy boli odoberané v lokalitách: Jaslovské Bohunice, Žlkovce, Kátlovce, Bernolákovo, Nevidzany, Kalná nad Hronom, Horná Seč a Mochovce.

Objemové aktivity zistené v kukuričných listoch boli nasledovné:

céziu $< (0,3 - 0,91)$ Bq $^{137}\text{Cs}/\text{kg}$

draslík $(215 - 492)$ Bq $^{40}\text{K}/\text{kg}$

berílium $(10,9 - 38,5)$ Bq $^7\text{Be}/\text{kg}$

Priemerné hodnoty hmotnostných aktivít zistené v krmovinách sú uvedené v nasledovnej tabuľke.

Bq/kg	⁴⁰ K	¹³⁷ Cs	⁷ Be
lucerna	385	< 0,4	12,4
kukurič.listy	313	< 0,55	28,3
repné listy	530	< 0,47	44,7

V porovnaní s predchádzajúcimi rokmi sa znovu potvrdilo, že hladiny draslíka a berília v krmovinách sú relatívne ustálené a ich úroveň je daná skutočnosťou, že išlo o sušené krmoviny, kde dochádza k značnej koncentrácii prirodzene sa vyskytujúceho draslíka a berília. Obsah cézia v krmovinách napriek ich “koncentrácii” neprevýšil detekčný prah použitej metódy u žiadnej z vyšetovaných vzoriek.

Hydrosféra a sedimenty

V roku 2007 boli gamaspektrometricky analyzované vybrané pramene minerálnych vôd z lokality Piešťany. Rovnako ako u iných vodných vzoriek analyzovaných v predchádzajúcich rokoch nebola v týchto naturálnych vodách zistená žiadna merateľná aktivita, pričom priemerné hodnoty dolných detekovateľných aktivít boli: 0,1 Bq ¹³⁷Cs /liter, resp. 13,3 Bq ⁴⁰K/liter.

Vodné rastliny a vodné sedimenty boli odobraté v nasledovných lokalitách: Malá Mača, Bučany-Dudváh, Siladice, Trakovice, Žlkovce-Dudváh za kanálom, Žlkovce – kanál a Madunice.

Objemové aktivity cézia a draslíka vo vzorkách vodných rastlín sumarizuje nasledovná tabuľka:

vodné rastliny	¹³⁷ Cs	⁴⁰ K
Bq/kg sušiny	1,7 – 88,0	224 - 542

Zastúpenie cézia vo vodných rastlinách sa väčšinou pohybovalo na úrovni niekoľkých Bq s výnimkou vzoriek odobratých pri vyústení kanálu v Žlkovciach, kde objemová aktivita cézia dosiahla 88,0 Bq ¹³⁷Cs/kg.

Objemové aktivity zistené vo vzorkách vodných sedimentov sumarizuje nasledovná tabuľka:

vodné sedimenty	¹³⁷ Cs	⁶⁰ Co	⁴⁰ K
Bq/kg sušiny	7,3 – 44,5	0,01 – 0,65	146 - 219

V sedimentoch Bučany-Dudváh a Madunice boli zistené stopové množstvá mangánu cca 0,7 Bq ⁵⁴Mn/kg.

Sledovanie rádioaktivity ovzdušia

V roku 2007 pokračovalo kontinuálne sledovanie rádioaktivity ovzdušia pomocou

odberového zariadenia na streche budovy ÚVZ SR. Priebežné sledovanie objemových aktivít je dôležité najmä pre efektívne odlišenie príspevku v prípade možných mimoriadnych situácií.

Vzorky aerosolov sa odberali v mesačných cykloch, pričom presaté objemy sa pohybovali od 13.112 – 20.898 m³.

Horná hranica presatého objemu vzduchu vyplynula z postupnej snahy zvyšovať citlivosť použitej metódy. Vzorky aerosolových filtrov boli gamaspektrometricky analyzované, pričom aktivity cézia ani v jednom prípade neprevýšili detekčný prah použitej metódy.

Výsledky sledovania rádioaktívnych aerosolov v roku 2007 ilustruje nasledovná tabuľka:

rádioaktivita aerosolov	¹³⁷ Cs	⁴⁰ K	⁷ Be
mBq/m ³	< (3,4 - 8,0)x10 ⁻³	< (0,4 - 0,6)	1,8 – 7,1

Ani v prípade kumulatívnej vzorky, kedy bol súčasne analyzované filtre z celého roku, kedy ich celkový presatý objem odpovedal 200.002 m³, neboli detekované merateľné aktivity, napriek tomu, že citlivosť merania rádovo stúpla.

Pracovné prostredie

V rámci dozorovania jadrových zariadení SR a ich okolia boli analyzované vybrané vzorky, dodané prevádzkovateľom týchto zariadení (EBO, EMO.) Išlo najmä o kontrolné práčovenské a debilančné nádrže (38-330 m³) a filtre z rôznych technologických zariadení.

Cieľom analýz bola námatková kontrola obligátnych meraní, ktoré musí zabezpečovať prevádzkovateľ jadrového zariadenia, pred vypúšťaním “bezpečných” hladín rádioaktívnych látok do ŽP.

Vo vzorkách nádrží s výnimkou dvoch neboli zistené významnejšie hladiny rádioaktívnych látok. Väčšina poskytla aktivity vzorky na úrovni desiatín až jednotiek Bq, avšak u niektorých vzoriek najvyššie zistené hodnoty boli:

109 Bq ¹³⁷ Cs	20,0 Bq ^{110m} Ag	12,3 Bq ⁶⁰ Co
4,6 Bq ⁵⁴ Mn	3,3 Bq ⁵¹ Cr	2,4 Bq (⁵⁸ Co, ¹³⁴ Cs)
1,2 Bq ⁹⁵ Nb	0,7 Bq ¹²⁴ Sb	0,6 Bq ¹⁰³ Ru

Gamaspektrometricky boli analyzované aj vybrané filtre EMO, resp. EBO. Pri týchto analýzach boli zistené nasledovné rádionuklidy usporiadané podľa najčastejšie zistených najvyšších aktivít na 1 m³:

(3,5x10 ⁻² - 0,7) mBq ^{110m} Ag
(1,5x10 ⁻² - 1,4) mBq ⁶⁰ Co
(5,8x10 ⁻³ - 0,6) mBq ⁵⁴ Mn
(4,0x10 ⁻³ - 0,3) mBq ¹³⁷ Cs

Analogicky z komparatívnych dôvodov bola analyzovaná aj vzorka atmosférického spádu, odoberaná v auguste 2007 na meteorologickej stanici v Jaslovských Bohuniciach a poskytla nasledovné aktivity :

9,5 Bq ¹³⁷ Cs	13,6 Bq ⁷ Be
--------------------------	-------------------------

Export

Už v roku 2006 bol zaznamenaný dramaticky pokles počtu komodít určených na export a v roku 2007 tento typ sledovania prakticky ustal. Cieľom týchto vyšetrení bolo overiť nezávadnosť vyšetrovaných vzoriek z hľadiska ich možnej kontaminácie rádioaktívnymi látkami a v minulosti ho vyžadovala väčšina zahraničných odberateľov.

Gamaspektrometria “in situ”

Gama spektrometria “in situ” ponúka priame a rýchle hodnotenie kontaminácie prostredia rádioaktívnymi látkami a je nezastupiteľná, najmä pri havarijných situáciách spojených s únikom rádioaktívnych látok do životného prostredia.

Za normálnych okolností sa gamaspektrometrické analýzy “in situ” využívajú k systematickému mapovaniu hladín prírodných a umelých rádionuklidov v životnom prostredí ako i k rozvoju empirických kalibračných metód pre rôzne meracie podmienky pri rešpektovaní klimatických, resp. sezónnych faktorov.

V roku 2007 sa realizovalo 27 gamaspektrometrických analýz “in situ.” Vo väčšine prípadov boli tieto analýzy doplnené meraním dávkových príkonov a odberom pôdných vzoriek v meraných lokalitách. Navyše všetky lokality boli zakreslené a popísané pomocou údajov z GPS. Išlo o nasledovné lokality: Jelka, Orechová Potôň, Malé Nemčiňany, Bučany, Trakovice, Vydrany, Lúč, Vlky, Hurbanova Ves, Veľký Meder, Levice, Vráble, Šamorín, Gabčíkovo, Šoporňa, Nitra, Tvrdošovce, Šaľa, Stará Turá, Nové mesto nad Váhom, Smolenice, Dojč, Skalica, Osuské, Borský Mikuláš, Borský Svätý Júr, a Rovensko.

Detekčná citlivosť

Historicky sa pre vyjadrenie hodnoty detekčnej citlivosti používala pestrá škála rôznych kritérií z ktorých mnohé postrádali štatistický charakter (zvolený násobok četnosti pozadia), alebo pri rovnakých meracích podmienkach viedli dokonca k rádovo odlišným hodnotám detekčného prahu. Vrcholom preto bola numericky vyjadrená detekčná citlivosť bez toho, aby bol uvedený aspoň odkaz na použité kritérium.

V súčasnosti sa používajú objektivizované tzv. Currieho kritéria odlišujúce minimálne detekovateľný signál a minimálnu detekovateľnú aktivitu. Jediným subjektívnym faktorom je zvolenú hladinu spoľahlivosti (akceptovateľné riziko “omylu”).

Od zmienených dvoch kritérií sa kvalitatívne odlišuje tretie kritérium, tzv. kvantitatívny limit. Kvantitatívny limit vyjadruje minimálnu aktivitu, ktorú je možné stanoviť s vopred požadovanou chybou.

Pri gamaspektrometrických analýzach sa používa hodnota minimálnej detekovateľnej aktivity s vopred zvolenou hladinou spoľahlivosti (tzv. lower limit of detection – LLD - druhý Currieho limit).

Ak sa v analyzovanom spektre nenachádza “očakávaný kritický” rádionuklid, softvér vyčíslí hodnotu jeho LLD. To je možné interpretovať tak, že ak sa príslušný rádionuklid nachádza v analyzovanej vzorke, potom jeho aktivita neprevýšila detekčný prah použitej metódy.

Detekčná citlivosť je dominantne určovaná hodnotou pozadia, závisí na zvolenej hladine spoľahlivosti (veľkosti rizika omylu) a čiastočne ju možno ovplyvniť pomocou niektorých multiplikatívnych zložiek tzv. kalibračného koeficientu.

Kalibračný koeficient obsahuje detekčnú účinnosť, výt'azok príslušnej čiary, navážku a meraciu dobu. Ovplyvňovanie detekčnej citlivosti je možné optimalizáciou týchto

parametrov s výnimkou výťažku príslušnej gamaenergie, ktorý je konštantný.

Gamaspektrometrické techniky umožňujú analýzu prakticky všetkých zložiek ŽP a to spôsobuje značnú variabilitu parametrov vstupujúcich do kalibračného koeficientu. Výpočet detekčnej citlivosti musí preto rešpektovať výlučne parametre spojené s konkrétnou analýzou a iné prístupy môžu slúžiť len k rámcovým odhadom (napríklad pre plánovanie kapacity vyšetrení).

Detekčný limit pre ^{137}Cs pre meráciu geometriu najčastejšie využívanú v našom laboratóriu, napríklad pri analýze vzoriek potravy, vôd, pôdy, obilnín, krmovín, zeleniny ilustruje nasledovná tabuľka (LLD vyjadruje symbol L_d):

$$B_{\text{ckg}} = 0,003 \text{ CPS} \quad V = 600 \text{ gr}$$

$$\text{kal.const.} = 1 / (0,6 \text{ kg} * 0,8642 * 0,021 * T(\text{sec}))$$

95% hlad.spol.

(sec)	3600	10000	80000
kal.const.	2,55E-02	9,18E-03	1,15E-03
L_C (Bq/kg)	1,95E-01	1,17E-01	4,14E-02
L_D (Bq/kg)	4,59E-01	2,59E-01	8,58E-02

90% hlad.spol.

(sec)	3600	10000	80000
kal.const.	2,55E-02	9,18E-03	1,15E-03
L_C (Bq/kg)	1,52E-01	9,14E-02	3,23E-02
L_D (Bq/kg)	3,47E-01	1,98E-01	6,65E-02

Pri určovaní detekčnej citlivosti v prípade spektrometrie "in situ" sme vychádzali z nasledovných skutočností. Najnižšie pozorované hodnoty céziového pozadia sa pohybovali od 0,024 CPS (Kuchyňa) do 0,167 CPS (Záhorie-piesok).

Pri in situ spektrometrii sa používa tzv. multiplikatívny kalibračný koeficient, tj. $\text{mass} * \text{efficiency}$, resp. $\text{area} * \text{efficiency}$. Pri určovaní tohto kalibračného faktoru bol využitý softver ISOCS (umožňuje výpočet kalibračného faktoru pre rôzne meracie geometrie).

Hodnota $\text{mass} * \text{efficiency}$ sa v našich meraciách podmienkach pohybovala v intervale $(1,5-3,8) * 10^{-2} \text{ kg}$.

Pre výpočet citlivosti bola použitá hodnota: $2,0 * 10^{-2} \text{ kg}$.

$$B_{\text{ckg}} = 0,024 \text{ CPS}$$

$$\text{kal.const.} = 1 / (2 * 10^{-2} * 0,8642 * T(\text{sec}))$$

95% hl.spol.

(sec)	3600	8000	10000
kal.const	1,61E-02	7,23E-03	5,79E-03
L_C (Bq/kg)	3,48E-01	2,33E-01	2,09E-01
L_D (Bq/kg)	7,39E-01	4,86E-01	4,33E-01

LLD v prípade plošnej aktivity (v tab. uvedené ako L_D) bolo určené na základe empiricky známeho pomeru hmotnostnej a plošnej účinnosti, verifikovanej pomocou kalkulácii ISOCS:

$$\text{eff} * \text{mass} / \text{eff} * \text{area} = 470$$

95% hl.spol.

(sec)	3600	8000	10000
L_D (Bq/m ²)	3,47E+02	2,28E+02	2,03E+02

6. Informovanie verejnosti

Záujem verejnosti a v mnohých prípadoch aj odborníkov o otázky zabezpečenia radiačnej ochrany sa prejavil v narastajúcich požiadavkách na informácie alebo na odborné konzultácie. Táto oblasť činnosti kladie nielen časové nároky na pracovníkov odboru, ale aj na ich sústavné vzdelávanie a sledovanie odbornej literatúry. Informácie verejnosti sa poskytujú najmä elektronickou poštou alebo telefonicky.

7. Medzirezortná spolupráca

V oblasti radiačnej ochrany v jadrových zariadeniach sa najvýznamnejší podiel medzirezortnej spolupráce viaže na spoluprácu s Úradom jadrového dozoru SR, ktorú riadi spoločný výbor.

- Činnosť v medzirezortnej koordinačnej skupine na koordináciu úloh vyplývajúcich z článkov Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva pre atómovú energiu.
- Príprava materiálov pre MZ SR s návrhom riešenia problému likvidácie inštitucionálnych rádioaktívnych odpadov na Slovensku.

8. Medzinárodná spolupráca

Pracovníci skupiny pre radiačnú ochranu v jadrových zariadeniach sa podieľajú na rozsiahlej spolupráci s medzinárodnými organizáciami alebo partnerskými orgánmi dozoru v iných krajinách. Časovo najnáročnejšou formou medzinárodnej spolupráce je poskytovanie informácií, vypracovávanie správ a odpovede na dotazníky. Ide predovšetkým o pravidelné informácie o výsledkoch monitorovania v životnom prostredí, o informácie o dávkach pracovníkov v jadrových zariadeniach, o výpustiach z jadrových zariadení. Dotazníky sa týkajú často právnych predpisov a systému regulácie jednotlivých oblastí v radiačnej ochrane.

Ďalšou formou spolupráce je činnosť v medzinárodných pracovných skupinách EÚ, MAAE, OECD alebo v bilaterálnych pracovných skupinách.

Pracovníci skupiny jadrových zariadení sa podieľali na činnosti

- výboru OSN pre účinky ionizujúceho zdravia na žiarenie - UNSCEAR.
- kontaktného bodu pre EÚ – EURATOM Treaty čl. 35. a 36. monitorovanie zložiek ŽP.
- kontaktného bodu pre IAEA Country Contact Point pre Directory of radioactively contaminated sites (DRCS).
- staršieho projektového pracovníka v rámci projektu *Improvement of the Management of Institutional Radioactive Waste in Slovakia*.
- riadiacej skupiny OECD/NEA/ISOE.

Zahraničné pracovné cesty

UNSCEAR, Viedeň, Rakúsko, 20.5.- 25.5. 2007, RNDr. Emil Bédi,

Luxembourg, Technical Meeting of Member State representatives under the terms of Articles 35 and 36 of the EURATOM Treaty. 4.10.- 5.10. 2007, RNDr. Emil Bédi,

Ispra, REM Data Submission Tool Course I, 14.2. – 16.2. 2007, RNDr. Emil Bédi,

Belgicko, Švajčiarsko, Česká republika, Projekt: EUAID/200401676407 - Zlepšenie systému nakladania s inštitucionálnym rádioaktívnym odpadom v SR, 11.03. - 17.03. 2007, RNDr. Emil Bédi, Viktory,

ILO, Ženeva, Švajčiarsko, 25.- 27.4.2007, príprava BSS, Viktory,

ISOE, Paríž, Francúzsko, 14.-16.11.2007, riadiaca skupina,

GICNT, Mníchov, SRN, 11.- 13.12.2007, workshop o vysokoaktívnych žiaričoch.

9. Hlavné úlohy a ich plnenie, účasť na projektoch

Uznesenie vlády SR č. 674/V zo dňa: 07.07.2004 Úloha: B.1.

Plnenie úlohy: Monitorovanie v Slovenskej republike vykonávajú zložky monitorovacej siete, ktorú tvoria ÚVZ SR, RÚVZ Bratislava, RÚVZ Banská Bystrica, RÚVZ Košice, Slovenský hydrometeorologický ústav Bratislava a Štátny veterinárny a potravinársky ústav Nitra.

Výsledky sú zhromažďované na ÚVZ SR, ktorý je tiež zodpovedný za ich zasielanie formou výročných správ Európskej komisii v zmysle článku 35 a 36 zmluvy Euratom. Výsledky za rok 2006 boli zaslané Európskej komisii dňa 5.6. 2007 prostredníctvom internetovej databázy (REM Database). Súčasťou plnenia úlohy bolo aj inštalovanie a aplikovanie nového softwaru na ÚVZ SR, ktorý Európska komisia pre tieto účely vyžaduje. Európska komisia potvrdila prijatie údajov za Slovenskú republiku mailom zo dňa 12.6.2007. Údaje zo všetkých členských krajín EÚ sú zverejňované na webovských stránkach Európskej komisie (<http://rem.jrc.cec.eu.int/webremdb.html>).

Keďže do plnenia úlohy je zapojených viacero organizácií z rôznych rezortov (min. zdravotníctva, min. životného prostredia a min. pôdohospodárstva) je súčasťou plnenia úlohy aj koordinácia úloh a stretnutie zástupcov zložiek monitorovacej siete, ktoré sa konalo na ÚVZ SR dňa 24.4.2007.

Programy a projekty úradov verejného zdravotníctva na rok 2007:

Úloha č. 5.1. Vyhľadávanie, inventarizácia a odstraňovanie nepoužívaných rádioaktívnych žiaričov a opustených žiaričov

Plnenie úlohy:

V rámci plnenia tejto úlohy pracovníci odboru ochrany zdravia pred žiarením RÚVZ Banská Bystrica pripravili dva druhy informačných letákov s obrázkami zdrojov ionizujúceho žiarenia, ktoré sa najčastejšie vyskytujú v železnom šrote. V októbri minulého roku usporiadali seminár pre prevádzkovateľov zberní kovového šrotu z celej SR, na tomto seminári informovali o problematike zdrojov ionizujúceho žiarenia, ktoré sa vyskytujú v železnom šrote a o postupe pri nájdení zdrojov ionizujúceho žiarenia. Prítomní dostali k dispozícii uvedené informačné letáky. Semináru sa zúčastnilo 42 zástupcov firiem, ktoré prevádzkujú viac ako 300 zberní kovového šrotu. Na základe požiadaviek firiem pripravili 4 školenia pre pracovníkov zberní šrotu z banskobystrického kraja. Školení sa zúčastnilo viac ako 80 prevažne vedúcich zberní. Najväčší záujem o školenia prejavili veľké firmy prevádzkujúce viac ako 10 zberní, napr. ŽP Eko-Qelet Martin, KOVOD B. Bystrica, Zber surovín B. Bystrica. Za desať mesiacov tohto roku vykonali pracovníci odboru kontrolu s premeraním ionizujúceho žiarenia v 38 zberniach šrotu. Na základe skúseností z uvedených kontrol pripravili na druhý polrok 2007 školenia pre radových pracovníkov zberní. Školenia sa uskutočnili v prvom rade v okresoch kde sú prevažne malé zberne, ktoré nie sú súčasťou veľkých firiem a to v mesiaci auguste v Tvrdošíne a v Žiline. Pri týchto školeniach pracovníci RÚVZ Banská Bystrica zistili, že pre prevádzkovateľov zberní šrotu je problém uvoľniť radových pracovníkov na školenie. Prítom cieľovou skupinou pre tento druh školení sú práve radoví pracovníci zberní, ktorí denne manipulujú so šrotom a majú možnosť rozoznať vo vykúpenom šrote nebezpečné zdroje ionizujúceho žiarenia. Z tohto dôvodu začlenili školenie radových pracovníkov do programu previerky zberne. Tri prípady nálezov zdrojov žiarenia pracovníkmi zberní na základe poznatkov zo školení a možnosti porovnať nález s obrázkami na plagátoch ukazujú, že ide o efektívny spôsob dozoru.

V rámci činností v Bratislavskom kraji sa pracovníci odboru ochrany zdravia pred žiarením RÚVZ Bratislava zamerali na vyhľadávanie zdrojov ionizujúceho žiarenia od

neznámych majiteľov v zberniach kovového odpadu. V Bratislavskom kraji takýchto zberní je 37 a pracovníci RÚVZ Bratislava navštívili 8 z nich, kde sa premerali prístupové koridory medzi jednotlivými skládkami kovového šrotu. Všetky výsledky boli negatívne. Pri týchto návštevách sa súčasne vysvetlili prevádzkovateľom zásady pri zabezpečení radiačnej ochrany pracovníkov a okolia v prípade pozitívneho nálezu rádioaktívnej látky. Druhá časť činnosti bola na pracoviskách, kde sa z rôznych príčin niektoré zdroje žiarenia nevyužívajú a sú iba skladované. Treba podotknúť, že všetky pracoviská majú dobre fungujúce a zabezpečené sklady týchto žiaričov. Problém je s odstraňovaním týchto nepotrebných žiaričov cez firmy, ktoré majú na túto činnosť oprávnenie. Väčšina pracovísk s uzavretými zdrojmi žiarenia, ktorých je celkom na území Bratislavského kraja 41 má problémy finančné. Na odstránenie rádioaktívneho žiariča sa vyžaduje vysoká odbornosť personálu a nákladné pracovné prostriedky, čím cena služby narastá. Špecifický problém je s odstránením rádiových ihiel z Onkologického ústavu sv. Alžbety, kde problém je opačný v tom zmysle, že prostriedky na odstránenie dlhodobo uskladnených nepoužívaných zdrojov sú, ale organizácia štátom určená tieto zdroje nechce odobrať. V rámci činností v Košickom a Prešovskom kraji sa pracovníci odboru ochrany zdravia pred žiarením RÚVZ Košice zamerali hlavne na kontroly nepoužívaných žiaričov. Na porade odborných pracovníkov odboru ochrany zdravia pred žiarením konanej v Látkach v dňoch 19.–21.6.2007 boli prerokované najčastejšie problémy pri vyhľadávaní a inventarizácii nepoužívaných a opustených žiaričov. Hlavný problém nastane, keď zanikne organizácia, ktorá vlastnila rádioaktívne žiariče. Dozorný orgán sa o zániku organizácie nedozvie včas a nie je potom možné zistiť, čo sa stalo s nepoužívanými žiaričmi, hlavne vtedy, keď žiariče nie sú uvedené v súpise majetku organizácie. Potrebne je zintenzívniť dozor na pracoviskách, na ktorých je riziko výskytu opustených žiaričov, a spojiť to s informovaním pracovníkov o možných rizikách ožiarenia požadovať úradnou cestou, aby účastníci konkurzu oznamovali podklady dozornému orgánu zánik organizácie, ktorá vlastnila rádioaktívne žiariče. Na porade bol dohodnutý postup pri riešení úlohy, ktorý môžeme špecifikovať do nasledovných bodov:

- ak fyzická, alebo právnická osoba požiada o zrušenie pracoviska s rádioaktívnymi žiaričmi, vykoná sa štátny zdravotný dozor na predmetnom pracovisku a skontroluje sa, či nezostali na pracovisku žiariče, či boli zlikvidované, premiestnené na iné pracovisko, predané inej organizácii a pod.,
- organizovať sa budú hromadné školenia pracovníkov, ktorí môžu prichádzať do kontaktu s opustenými žiaričmi (týkať sa to bude hlavne pracovníkov šrotovísk),
- štátny zdravotný dozor sa bude vykonávať na pracoviskách, na ktorých je riziko výskytu opustených žiaričov s hlavným dôrazom na zabezpečenie informovania a poučenia osôb, ktorým hrozí riziko ožiarenia.

Vypracované boli vzory materiálov (plagátov a prezentácie), ktoré sú potrebné na školenie a informovanie pracovníkov šrotovísk. Pracovníci Odboru ochrany zdravia pred žiarením Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Košiciach vykonali štátny zdravotný dozor na 21 pracoviskách šrotovísk.

Pracovníci šrotovísk boli informovaní o možnostiach výskytu rádioaktívnych materiálov v dodávkach šrotu. Poučení boli o postupe pri zaregistrovaní a ďalšej identifikácii podozrivého materiálu v šrote. Vhodným zdrojom sú aj poskytnuté plagáty o možných materiáloch identifikovaných v dodávkach šrotu vo výrobných ocele. V rámci štátneho zdravotného dozoru boli vykonané okamžité merania príkonu dávkového ekvivalentu, vypracovaný bol záznam, ktorý podpísali pracovníci odboru aj pracovníci šrotovísk. Dôkazom toho, že zvolený postup má opodstatnenie, je skutočnosť, že vo výkupni šrotu KOVOD RECYCLING, s.r.o., Banská Bystrica, prevádzka Košická 34, Prešov, pracovníci odboru ochrany zdravia pred žiarením RÚVZ so sídlom v Košiciach vykonali obhliadku pracoviska, kde bol zaregistrovaný požiarny hlásič a podobne v prevádzke Pri Hornáde 4,

Krásna nad Hornádom bol zaregistrovaný kryt žiariča. Na pracoviskách boli vykonané okamžité merania šrotoviska a premeraný bol aj podozrivý materiál. Dňa 3.10.2007 bolo na Odbore ochrany zdravia pred žiarením RÚVZ Košice zorganizované školenia o postupe pri likvidácii rádioaktívnych materiálov v kovovom šrote.

V rámci činností v Nitrianskom kraji sa pracovníci odboru ochrany zdravia pred žiarením RÚVZ Nitra zamerali aj na pracoviská, na ktorých sa používajú alebo skladujú uzavreté rádioaktívne žiariče s dôrazom na zaktualizovanie evidencie o žiaričoch a zabezpečenie informovania a poučenia osôb o požiadavkách súčasných legislatívnych predpisoch. Z evidovaného počtu 14 subjektov, ktoré v Nitrianskom kraji používajú 166 uzavretých rádioaktívnych žiaričov a skladujú 291 nepoužívaných uzavretých rádioaktívnych žiaričov (z toho 286 rádioforov vo Fakultnej nemocnici Nitra) boli v priebehu roka vykonané kontroly na všetkých pracoviskách okrem WIZACO NDT s.r.o., Tlmače, kde sa vzhľadom na prebiehajúce rozšírenie činnosti plánuje vykonať previerku v 1. štvrtroku 2008.

V rámci plnenia úlohy boli tiež vykonané kontroly v 21 zberniach druhotných surovín (čo je cca 24% všetkých zberní v Nitrianskom kraji) s cieľom dozimetrického preverenia kovového šrotu na možný výskyt rádioaktívneho materiálu, poučenia zamestnancov manipulujúcich s kovovým šrotom o postupe v prípade nálezu podozrivých predmetov, ako aj poskytnutie informačných materiálov (plagáty zobrazujúce najčastejšie sa vyskytujúce predmety a zariadenia obsahujúce rádioaktívne žiariče a rádioaktívne kontaminované predmety s dôležitými telefónnymi kontaktmi). Z dozornej činnosti vyplynulo, že prevádzkovatelia zberní druhotných surovín sú už vo vysokej miere oboznámení so zdravotným rizikom ionizujúceho žiarenia a postupmi v prípadoch nálezov rádioaktívneho materiálu. V súvislosti s možnými záchytnými podozrivého rádioaktívneho materiálu bol vypracovaný informačný článok, ktorý bol umiestnený na internetovú stránku RÚVZ Nitra a tiež zaslaný na všetky RÚVZ v rámci Nitrianskeho kraja na jeho zverejnenie na ich internetových stránkach.

Úloha č. 5.2. Vypracovanie systému likvidácie inštitucionálnych rádioaktívnych odpadov v SR

Z celoslovenského hľadiska bola pracovníkmi ÚVZ SR zosumarizovaná databáza organizácií používajúcich, pričom postupne boli :

- zozbierané adresy pracovísk s IRAO .
- Pracovníci odboru ochrany zdravia pred žiarením ÚVZ SR pripravili dotazník pre pracoviská, na ktorých sa vykonávajú alebo vykonávali činnosti vedúce k ožiareniu o nepoužívaných žiaričoch.
- Bol pripravený list a dotazník na organizácie nakladajúce s IRAO.
- Listy boli rozposlané na všetky organizácie v SR.
- Dotazníky boli priebežne vyhodnocované a zapracované do konečnej databázy.

Súčasťou riešenia úlohy boli aj viaceré stretnutia s pracovníkmi JAVYS a.s. Jaslovské Bohunice, ktorá je zodpovedná za konečnú likvidáciu týchto žiaričov. Boli prerokované otázky nielen uložiteľnosti IRAO na republikovom úložisku rádioaktívnych odpadov v Mochovciach ale aj problematika stanovenia konečnej ceny za odber IRAO. Cena stanovená JAVYS a.s. koncom roku 2007 bola navrhnutá neprimerane vysoko a pôsobí ako vážna bariéra nielen pre odstraňovanie IRAO z pracovísk, ale aj pri nákupe nových zdrojov žiarenia a s tým súvisiacou potrebou zloženia záruky.

Na tému zneškodňovania IRAO z pracovísk bolo uskutočnených viacero rokovaní z pracovníkmi Úradu jadrového dozoru SR, nakoľko práve ÚJD SR svojou podmienkou neukladať IRAO v JAVYS a.s. zablokovalo zneškodňovanie IRAO cestou, ktorá bola dohodnutá pri rokovaní na Ministerstve hospodárstva SR a odsúhlasená listom štátneho

tajomníka firme JAVYS a.s. V tomto liste MH SR prikazuje povinne odoberat' IRAO zo všetkých pracovísk na ktorých sa vyskytujú takéto žiariče.

V rámci rezortu zdravotníctva sa na túto tému tiež uskutočnilo stretnutie krajských odborníkov s hlavným odborníkom, kde sa hľadali nové racionálne možnosti na plynulé odstraňovanie nepoužívaných zdrojov žiarenia z jednotlivých pracovísk. Na každom odbore ochrany zdravia sa vytvorí databáza týchto zdrojov, ktorá bude doplňovaná z hlásení z jednotlivých pracovísk so zdrojmi ionizujúceho žiarenia. Pri vykonávaní štátneho dozoru sa tento ukazovateľ osobitne skúma. Návrh systému na bezpečné odstraňovanie nepoužívaných zdrojov žiarenia z pracovísk sa bude opierať o zmluvu na súčinnosť medzi dotknutými už hore spomenutými štátnymi organizáciami. Obe strany v súčasnosti sa zhodli na dôležitosti tejto spolupráce. Ďalším krokom bude vymedzenie finančných prostriedkov a finančných úľav pre odovzdávajúce organizácie aby sa nepredlžovalo neúmerne skladovanie týchto zdrojov.

Pracovníci odborov OZPŽ boli inštruovaní aby sa pri výkone ŠZD na pracoviskách s uzavretými žiaričmi zamerali na to, aby nepoužívané žiariče boli neodkladne likvidované cestou oprávnených organizácií. Osobitným problémom zostávajú spoločnosti v konkurze, osoby, ktoré boli určené súdom za správcov konkurznej podstaty skrachovaných spoločností opakovane nemajú žiariče v zozname spravovaného majetku.

Zhrnutie:

Obidve úlohy 5.1. aj 5.2. boli splnené v navrhovanom rozsahu. ÚVZ SR aj všetky zainteresované RÚVZ vykonávali činnosti v zmysle navrhnutých etáp riešenia. Údaje ktoré boli zaslané na ÚVZ SR obsahovali všetky potrebné dáta. V zmysle plnenia úlohy 5.2. sa ÚVZ SR podieľalo na vytvorení konečnej databázy IRAO spolu s ďalšími organizáciami. Z pohľadu aktualizovania dát v databáze by bolo vhodné naviazať spoluprácu s JAVYS a.s. , ktorý je taktiež majiteľom uvedenej databázy, nakoľko tieto údaje využíva pre plánovanie svojich kapacít.

V rámci plnenia úlohy 5.1. bol zmapovaný veľký počet šrotovísk v SR. Všetky takéto miesta však z kapacitných dôvodov nebolo možné prejsť a ani poučiť všetkých pracovníkov o možných rizikách na týchto pracoviskách. Do budúcnosti je možné uvažovať o rozšírení činnosti a zmapovania všetkých šrotovísk v SR. Túto alternatívu je potrebné zvážiť vzhľadom na pretrvávajúci nedostatok pracovníkov odborov ochrany pred žiarením.

Pracovná skupina výkonu štátneho zdravotného dozoru a biologických účinkov

Pracovná skupina sa podieľala na výkone štátneho zdravotného dozoru nad činnosťami vedúcimi k ožiareniu a činnosťami dôležitými z hľadiska radiačnej ochrany. Činnosť bola zameraná na aplikáciu zákona č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov pri výkone štátneho zdravotného dozoru.

Odborné usmerňovanie výkonu štátneho zdravotného dozoru príslušných regionálnych úradov verejného zdravotníctva zabezpečilo, že tento bol jednotne vykonávaný v rámci celej Slovenskej republiky.

Z významnejších činností pracovnej skupiny vykonaných v roku 2007 uvádzame:

- Príprava návrhu hlavných úloh odboru ochrany zdravia pred žiarením.
- Príprava návrhu Koncepcie odboru ochrany zdravia pred žiarením.
- Príprava podkladov pre návrh Doktríny verejného zdravotníctva v nadväznosti na zákon o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov.
- Príprava podkladov pre jednanie odborov ochrany zdravia pred žiarením regionálnych úradov verejného zdravotníctva o spôsobe vyhlasovania rizikových prác.
- Účasť na jednaniach o návrhu systému bezpečného odstraňovania inštitucionálnych rádioaktívnych odpadov v Slovenskej republike. Cieľom tejto úlohy je na základe analýzy súčasného stavu skladovania a likvidácie inštitucionálnych rádioaktívnych odpadov (IRAO) v SR a podľa požiadaviek producentov a oprávnených organizácií na likvidáciu IRAO vypracovať súbor opatrení, ktorý by umožnil naplnenie požiadaviek legislatívy v oblasti ochrany zdravia pred ionizujúcim žiarením.
- Príprava odborného stanoviska pre Ministerstvo zdravotníctva SR k zneniu § 85 ods. 6 Zákonníka práce, ktorý upravuje dĺžku pracovného času pracovníkov so zdrojmi ionizujúceho žiarenia.
- Priebežne sme sa podieľali na činnosti odborných komisií a iných grémii MZ SR a iných centrálnych orgánov.
- Pripravovali sme odborné stanoviská a posudky v rámci pripomienkového konania k materiálom predkladaných na rokovanie vlády, k návrhom legislatívnych úprav a pod.
- Usmerňovanie postupu odborov ochrany zdravia pred žiarením RÚVZ pri výkone štátneho zdravotného dozoru pri ilegálnom nakladaní so zdrojmi ionizujúceho žiarenia a pri náleze rádioaktívnych látok, ktorých držiteľ nie je identifikovateľný. Príprava návrhu postupu pracovníkov odborov ochrany zdravia pred žiarením v prípade nálezu rádioaktívnych žiaričov a rádioaktívne kontaminovaných materiálov.
- Pre zabezpečenie jednotného postupu pri náleze rádioaktívnych materiálov, ktoré sú súčasne jadrovým materiálom boli uskutočnené opakované jednania so zástupcami Úradu jadrového dozoru SR.
- Riešenie mimoriadnych situácií pri strate kontroly nad zdrojmi ionizujúceho žiarenia v teréne.
- Aktívna účasť na zasadnutiach Spoločného výboru Úradu jadrového dozoru SR a Úradu verejného zdravotníctva SR zriadeného v zmysle Dohody o spolupráci pri výkone dozoru medzi MZ SR a ÚJD SR.
- Zabezpečovanie spolupráce s klinikou pracovného lekárstva a toxikológie a inými pracoviskami pracovného lekárstva pri posudzovaní poškodenia zdravia ionizujúcim žiarením. Spolupráca a kontrola činnosti zdravotníckych zariadení poskytujúcich zdravotnícku starostlivosť pre pracovníkov EBO a EMO. Ad hoc príprava odborných stanovísk a posudkov.
- Účasť na havarijných cvičeniach EBO a EMO.

- Podieľanie sa na odbornej príprave určených pracovníkov so zdrojmi ionizujúceho žiarenia. Činnosť v komisii hlavného hygienika SR pre preskúšanie odborných znalostí pre výkon určených činností vedúcich k ožiareniu a činností dôležitých z hľadiska radiačnej ochrany. Boli pripravené návrhy skúšobných testov pre jednotlivé činnosti vedúce k ožiareniu a činnosti dôležité z hľadiska radiačnej ochrany.
- Aktívna účasť na zasadaniach vedeckého výboru OSN pre sledovanie účinkov atómového žiarenia na ľudí (UNSCEAR) vo Viedni.
- Zdravotné hodnotenie závažnosti lekárskej expozície tehotných žien – posúdenie zdravotnej indikácie k prerušeniu tehotenstva resp. pravdepodobnosti poškodenia plodu ionizujúcim žiarením.
- Príprava a prednesenie stanovísk v masmédiach.

Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Bratislave

1. Charakteristika odboru

1.1. Počet oddelení: 3

- Oddelenie röntgenov, uzavretých a otvorených žiaričov
- Oddelenie dozimetrie a rádiometrie
- Oddelenie rádiochémie

1.2. Počet pracovníkov: 5

1.3. Špecifikácia:

- Oddelenie röntgenov, uzavretých a otvorených žiaričov: 1 VŠ (analytická chémia), 1 VŠ (jadrová fyzika)
- Oddelenie dozimetrie a rádiometrie: 1 VŠ (jadrová fyzika)
- Oddelenie rádiochémie: 1 VŠ (biochémia), 1 SŠ (chemický laborant)

1.4. Priority činnosti

Medzi priority pracoviska patria nasledujúce činnosti:

- Vykonávať štátny zdravotný dozor na pracoviskách so zdrojmi ionizujúceho žiarenia pri posudzovaní projektovej a prevádzkovej dokumentácie nových alebo rekonštruovaných pracovísk.
- Vykonávať kontrolu a hodnotenie radiačnej záťaže pracovníkov so zdrojmi ionizujúceho žiarenia a pacientov pri rádiodiagnostike a rádioterapii.
- Hodnotiť vplyv radiačnej záťaže od prírodných zdrojov žiarenia zo životného prostredia na verejné zdravie obyvateľov v Bratislavskom kraji.

Pri hygienickej previerke pracoviska sa kontrolujú mesačné, resp. štvrt'ročné záznamy ožiarenia pracovníkov pri práci so zdrojmi ionizujúceho žiarenia. Záznamy z osobných dozimetrov jednotlivých pracovníkov zhromažďuje a vyhodnocuje odborný zástupca. Podkladom pre hodnotiacu činnosť sú výsledky meraní zložiek pracovného a životného prostredia, ktoré sú v príčinnej súvislosti s determinantmi zdravia ožiarenia ionizujúcim žiarením. Dávková záťaž jednotlivých pacientov pri diagnostike alebo terapii zo zdrojov ionizujúceho žiarenia sa posudzuje na základe záznamov ich osobných dávok. Pracovisko plní tiež úlohy stálej zložky Slovenskej radiačnej monitorovacej siete. Na posúdenie vplyvov rozptýlených antropogénnych izotopov v životnom prostredí na verejné zdravie slúžia laboratórne merania objemových aktivít izotopov v zložkách životného prostredia a v potravinovom reťazci. Hodnotenie radiačnej záťaže pracovníkov, ktorí pracujú v dosahu radiačných polí, pozostáva z dvoch častí, a to z ročného zhromažďovania záznamov dozimetrických údajov osobných dávok a z výsledkov zdravotného stavu jednotlivých pracovníkov. Výsledky zdravotného stavu pracovníkov sa získavajú z periodických zdravotných prehliadok pracovníkov, ktorí pracujú v kontrolovanom pásme. Hodnotenie verejného zdravia obyvateľov Bratislavského kraja z hľadiska radiačnej záťaže od prírodných zdrojov žiarenia je založené na systematickom laboratórnom monitorovaní vzoriek životného prostredia a štatistického spracovania výsledkov. Cieľom je pomocou verifikovaných

modelov vytvoriť kvalifikovaný odhad zdravotného rizika pre pracovníkov so zdrojmi ionizujúceho žiarenia a vplyv na verejné zdravie obyvateľov v Bratislavskom kraji.

2. Charakteristika výsledkov pracovnej činnosti

2.1. Rádiodiagnostické a rádioterapeutické pracoviská

V roku 2007 všetky pracoviská so zdrojmi ionizujúceho žiarenia, ktoré požiadali o povolenie pre svoju činnosť do septembra 2007 sa posudzovali podľa zákona NR SR č.126/2006 Z. z. o verejnom zdravotníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Žiadosti po 1. septembri 2007 sa posudzovali podľa nového zákona NR SR č.355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov. V tomto roku získali obnovené povolenie na používanie zdrojov ionizujúceho žiarenia pri lekárskom ožiarení FNŠP Bratislava pre pracovisko Nemocnica akad. L. Déreera na Limbovej 5 v Bratislave, Detská fakultná nemocnica na Limbovej 1 v Bratislave, Ružinovská poliklinika, a.s. na Ružinovskej 6 v Bratislave a Nemocničná, a.s. člen Medirex Group na ulici Duklianskych hrdinov 34 v Malackách. O obnovenie povolenia si požiadali aj spoločnosti Euromedix, a.s. na Vansovej 2 v Bratislave, BPB Med, s.r.o. zo Stromovej 34 v Bratislave a Onkologický ústav sv. Alžbety na Heydukovej 10 v Bratislave. Dňa 21.5.2007 bolo vydané povolenie na činnosť nového lineárneho urýchľovača elektrónov Oncor Impression Plus s maximálnou energiou elektrónov do 21 MeV na Onkologickom ústave sv. Alžbety. Žiadosť o vydanie povolenia na prevádzku rtg pracoviska s mobilným röntgenom zaslal Národný ústav srdcových a cievnych chorôb, a.s. na Ul. Pod Krásnou hôrkou 1 v Bratislave. O predĺženie platnosti povolenia na prevádzku a používanie diagnostických rtg prístrojov požiadalo aj Priemyselné zdravotnícke centrum Slovnaft, a.s., Vlčie hrdlo 49 v Bratislave. V žiadosti o povolenie na Národnom onkologickom ústave na Klenovej 1 v Bratislave sme posudzovali výmenu starého lineárneho urýchľovača za nový urýchľovač Elekta Synergy Platform a výmenu starého simulátora za nový Nucleon Simulix Evolution. Súčasťou žiadosti bola aj požiadavka na schválenie premiestnenia brachyterapeutického ožarovača Microselectron HDR V3 do pôvodnej ožarovne. Na všetky žiadosti boli vydané kladné rozhodnutia. Činnosť na CT pracovisku začala vo FNŠP- Petržalka na Antolskej 11 v Bratislave aj spoločnosť Rádiológia, s.r.o. z Hraničiarskej 116/76 v Bratislave. Obdobne začala svoju činnosť spoločnosť Med-Point, s.r.o. z Hollého 14 v Senci na Poliklinike na Námestí 1. mája v Senci na druhom poschodí bývalého pracoviska centrálného rtg. Toto pracovisko získala od spoločnosti MediRelax M+M, s.r.o., ktorá predtým požiadala o zrušenie svojej činnosti.

V Bratislavskom kraji v roku 2007 vzniklo alebo obnovilo svoje povolenia na činnosť s rtg prístrojmi 27 stomatologických ambulancií. Ohlasovacou povinnosťou zo dňa 3.1.2007 zahájil svoju činnosť Onkologický ústav sv. Alžbety na Heydukovej 10 v Bratislave na vykonávanie vyšetrení kostným rtg denzitometrom Hologic Sahara. S podobným rtg kostným denzitometrom Hologic Discovery QDR začala svoju ohlasovanú činnosť aj spoločnosť EuroRehab na Oráčskej 20 v Bratislave dňa 12.2.2007. O kvalite diagnostického alebo terapeutického zariadenia rozhoduje stabilita vysokého napätia zdroja a reprodukovateľnosť nastaviteľných prvkov prístroja. Funkčnosť a kvalitu zväzkov rtg prístrojov na pracoviskách kontrolujú firmy s oprávnením pre túto činnosť na základe zmluvy s daným pracoviskom v stanovených časových intervaloch. Výsledky skúšok prevádzkovej stálosti rtg zariadení sa zaznamenávajú do protokolov. Pri hygienickej obhliadke rádiodiagnostického alebo rádioterapeutického pracoviska sa pomocou meracieho prístroja GR-130 kontroluje rozptýlené žiarenie v okolí zdroja žiarenia. Účinnosť radiačnej ochrany pracoviska zisťujeme meraním rozptýleného žiarenia v priľahlých a okolitých miestnostiach.

Výsledky meraní potom porovnávame s výsledkami dokumentu Optimalizácia radiačnej ochrany, ktorý je súčasťou žiadosti. V štátnom zdravotnom dozore sa venovala pozornosť kontrole dodržiavania schválených pracovných postupov, písomných podkladov o činnostiach na pracovisku a kontrole funkčnosti a vybavenosti pracoviska dozimetrickými prístrojmi. Na rádiodiagnostických a rádioterapeutických pracoviskách došlo k hláseným nadexpozíciám v 33 prípadoch. Po prešetrení týchto prípadov sa zistilo, že zvýšené údaje osobných dávok sú zaznamenané na povrchu ochranných pomôcok pracovníkov. Po zhodnotení jednotlivých hodnôt sa konštatuje, že ani v jednom prípade nedošlo k prekročeniu celoročných limitov stanovených pre pracovníka so zdrojmi ionizujúceho žiarenia. Na počte nadexpozícií sa náročné srdcovo-cievne operácie podieľajú v 25 prípadoch. Ostatné nastali pri zvýšenej frekvencii rádiodiagnostických vyšetrení v zdravotníckych zariadeniach. Pracovníci štátneho dozoru pri každej previerke na rádiodiagnostických a rádioterapeutických pracoviskách ako aj na rôznych školiacich akciách upozorňujú zdravotnícky personál na škodlivosť zvyšovania efektívnej dávky pre pracovníka a pacienta neodôvodnenými expozíciami alebo nepresným rádioterapeutickým plánom. Limit ročnej efektívnej dávky pre pracovníka na rádiodiagnostických a rádioterapeutických pracoviskách v Bratislavskom kraji nebol ani v jednom prípade prekročený. Významnou súčasťou dozoru je kontrola stavu a množstva osobných ochranných pomôcok na jednotlivých pracoviskách. V súčasnosti je na rtg pracoviskách v Bratislavskom kraji vybavenosť s kvalitnými osobnými ochrannými pomôckami uspokojivá.

Prehľad o rozmiestnení rádiodiagnostických a rádioterapeutických pracovísk v Bratislavskom kraji je v tab.č.2.1.

2.2 Technické a defektoskopické pracoviská

Firma Glova-Geokop z Malodunajskej 7 v Bratislave sa zmenila na spoločnosť s ručením obmedzeným. Získala povolenie na meranie pôdnej vlhkosti pomocou neutrónového vlhkomera NZK dňa 3.4.2007. Doprastav, a.s., Mlynské nivy 68 z Bratislavy získal dňa 17.9.2007 povolenie na činnosť s vlhkosťou sondou Troxler, ktorá obsahuje neutrónový zdroj $^{241}\text{Am-Be}$ o aktivite 1,48 GBq a ^{137}Cs ako gama zdroj o aktivite 0,3 GBq. Súčasne táto firma zrušila svoje detašované pracovisko Laboratórium stavebného skúšobníctva na Nitrianskej ceste v Senci. Zdroje tohto pracoviska boli premiestnené do Oblastného laboratória Bratislava na Mlynských nivách 68. Defektoskopické práce so zdrojmi žiarenia vykonáva v areáli Slovnaft, a.s. na pracovisku Stroje a mechanizmy, a.s. v prevádzke Metalchem spoločnosť Stroje a mechanizmy, a.s. na Galantskej ceste 4 z Dunajskej Stredy. Povolenie získala od ÚVZ SR dňa 21.12.2007 s platnosťou na 5 rokov. Ústav stavebníctva a architektúry SAV na Dúbravskej ceste 8 v Bratislave ohlásil svoju činnosť s rtg difraktometrom Philips PW 1730 dňa 27.2.2007. Rovnako dňa 15.11.2007 ohlásila svoju činnosť aj spoločnosť Samsung Electronics LCD Slovakia, s.r.o. na Mostovej 2 v Bratislave pre svoje vysunuté pracovisko vo Voderadoch, kde sa používa rtg zariadenie HI-Scan 5030 od výrobcu Smiths na kontrolu batožiny.

Na technických pracoviskách sa v roku 2007 nezaznamenalo žiadne porušenie schválených pracovných postupov. Pracoviská sú vybavené dostatočne osobnými ochrannými pomôckami a technickými prostriedkami na zabezpečenie ochrany pred účinkami ionizujúceho žiarenia v terénnych podmienkach. Prehľad o rozmiestnení technických a defektoskopických pracovísk na území Bratislavského kraja je v tab. č.2.1.

2.3. Pracoviská s otvorenými žiaričmi

Pracoviská s otvorenými žiaričmi v Bratislavskom kraji zásobuje desať obchodných

firiem, ktoré majú oprávnenie na distribúciu rádioaktívnych látok. Pravidelne zásobujú pracoviská s otvorenými žiaričmi. Medzi najväčších odberateľov patria Onkologický ústav sv. Alžbety na Heydukovej, DFNSP na Limbovej, Výskumný ústav vodného hospodárstva na Nábr. arm. gen. L.Svobodu, Výskumný ústav liečiv v Modre, ďalej Prírodovedecká fakulta UK, SZU-Vedecko-výskumná základňa a ústavy SAV ako sú: Virologický ústav, Ústav experimentálnej onkológie, Ústav experimentálnej endokrinológie a Ústav molekulárnej biológie. Onkologický ústav sv. Alžbety získal na základe žiadosti o obnovenie povolenia pre prácu s otvorenými zdrojmi ionizujúceho žiarenia a splnení zákonných podmienok povolenie na ďalších päť rokov. Ústav oznámil svoju ďalšiu činnosť v dňoch 15. – 16.11.2007 pre novú brachyterapeutickú liečebnú metódu s názvom „Permanentná intersticiálna aplikácia ^{125}I “ na dvoch pacientoch, ktorým sa aplikoval menovaný žiarič v podobe 104 zrn ako uzavretých žiaričov o aktivite 22,2 MBq. Aplikácia skončila 16.11.2007 o 19 hod. V roku 2007 nedošlo na žiadnom z pracovísk s otvorenými žiaričmi k porušeniu zásad ochrany zdravia pred žiarením platných pre pracovníkov a obyvateľov z okolia. Prehľad o rozmiestnení pracovísk s otvorenými žiaričmi na území Bratislavského kraja je v tab.č.2.2.

2.4. Pracoviská s uzavretými žiaričmi

V roku 2007 požiadala firma Holcim, a.s. z Rohožníka o obnovu povolenia na činnosť so zdrojom ionizujúceho žiarenia pre neutrónový zdroj ^{252}Cf o aktivite 2 GBq. Zdroj je súčasťou kontinuálneho analyzátoru Geoscan od firmy Scantech International Pty Ltd z Austrálie. Zariadenie je určené na analýzu cementárenských surovín. Doteraz platné povolenie bolo vydané v roku 2001. Ďalej firma Holcim, a.s. požiadala o zrušenie pracoviska Meranie prašných emisií Rohožník- Sološnica- studňa. Na tomto pracovisku sa nachádzali meracie zariadenia s 3 kusmi uzavretých žiaričov ^{85}Kr o aktivite každého z nich 1,87 GBq. Tieto zariadenia boli už nefunkčné. Odvoz žiaričov zabezpečila firma Huma-Lab Košice, ktorá má na túto činnosť oprávnenie. Povolenie na činnosť so zdrojmi ionizujúceho žiarenia získal aj Slovnaft, a.s. pre zdroj ^{60}Co o aktivite 37 GBq, ktorý je súčasťou indikátora hladiny na vysokotlakovom separátore H 103.105 na prevádzke P-2.3 Hydrocracking unit. Žiadosť na používanie indikátorov ^{137}Cs v počte 2 kusov o aktivite každého 1,85 GBq si podala spoločnosť Palma-Tumys, a.s. z Račianskej 76 v Bratislave. Indikátory sú nainštalované na reakčných kolónach v prevádzke Mero, Divízia 03 v Šenkviaciach. Slovenské centrum poľnohospodárskeho výskumu na Hlohovskej 2 z Nitry zrušilo pracovisko s ožarovacím zariadením GUT 400 so žiaričom ^{60}Co o aktivite 11,9 GBq v Stanici chovu a šľachtenia hydiny v Ivanke pri Dunaji. Žiarič bol odvezený firmou Huma - Lab Košice. Povolenie pre svoju činnosť získala aj Slovenská legálna metrológia, n.o. na Hviezdoslavovej 31 v Banskej Bystrici s vysunutým pracoviskom v Bratislave pre odber, skladovanie a používanie uzavretých rádioaktívnych žiaričov ^{14}C o aktivite 2 x 2,22 MBq a ^{90}Sr o aktivite 18,5 MBq. Žiariče sú umiestnené v meracích zariadeniach TLD Reader Harshaw 6600 a slúžia na monitorovanie správneho chodu zariadenia. Povolenie od ÚVZ SR na distribúciu, predaj a prenájom zdrojov ionizujúceho žiarenia získala firma PCS Bratislava, s.r.o., Za stanicou 1 v Bratislave dňa 10.10.2007 s platnosťou na 5 rokov.

V roku 2007 nedošlo na žiadnom z pracovísk s uzavretými zdrojmi žiarenia k mimoriadnej situácii. Pracoviská sú uspokojivo vybavené dozimetrami a osobnými ochrannými pomôckami. Osobné dozimetre, ktorými sú pracovníci vybavení sa vyhodnocujú v mesačných alebo štvrtročných intervaloch.

Prehľad pracovísk s uzavretými zdrojmi žiarenia v Bratislavskom kraji je v tab.č.2.3.

2.4.1. Pracoviská s požiarnymi žiaričmi

Väčšina priemyselných podnikov je vybavená požiarnymi hlásičmi, ktoré obsahujú malé množstvo rádioaktívnej látky ^{241}Am . Z hľadiska možného ohrozenia zdravia ľudí nepredstavujú tieto zdroje žiarenia väčšie riziko. Zvýšené riziko by predstavovalo iba nahromadenie týchto zdrojov alebo prípadný prístup nepovolaných osôb k vnútorným súčiastkam požiarného hlásiča. Firmy, ktoré uvádzajú na trh tento výrobok sú preto povinné ohlásiť štátnemu dozoru množstvo a druh požiarnych hlásičov nainštalovaných u zákazníka. Každá dodávateľská firma je zaviazaná po skončení životnosti požiarnych hlásičov tieto odobrať späť a zdroje žiarenia zlikvidovať predpísaným spôsobom. V roku 2007 sa nezaznamenala žiadna nová firma, ktorá by sa chcela touto činnosťou zaoberať.

Prehľad o počte inštalovaných požiarnych žiaričov s obsahom rádioaktívneho zdroja je v tab.č.2.4.

2.4.2. Informácie o likvidácii rádioaktívneho odpadu

Na odstraňovanie inštitucionálneho rádioaktívneho odpadu má v súčasnosti povolenie šesť firiem. Hlavným odberateľom tohto odpadu je JAVYZ Jaslovské Bohunice. Ostatné firmy HUMA-LAB APEKO Košice, ZIS Halma z Novej Bane, firma Sandtner z Pezinka, AMEKO a Pegasus Faktoria, s.r.o. z Bratislavy majú menší obrat. JAVYZ Jaslovské Bohunice odoberá hlavne rádioaktívny odpad s otvorenými žiaričmi, HUMA-LAB APEKO Košice, ZIS Halma a Sandtner odoberajú uzavreté žiariče a firma AMEKO a Pegasus Faktoria, s.r.o. požiarné hlásiče. Pri odstraňovaní inštitucionálneho rádioaktívneho odpadu z pracovísk so zdrojmi ionizujúceho žiarenia sa v roku 2007 nezaznamenala žiadna mimoriadna situácia. Na požiadanie Úradu verejného zdravotníctva MDPT SR sa naši odborní pracovníci v piatich prípadoch zúčastnili na identifikácii žiariča neznámeho pôvodu vo vrátených vagónoch železného šrotu. Všetky prípady sa ukázali pozitívne. V dvoch prípadoch sa jednalo o strojné súčiastky z neidentifikovateľných strojov a v troch prípadoch sa jednalo o šamotové výplne stien malých ohrevných zariadení.

Prehľad výkonov štátneho zdravotného dozoru v ochrane pred ionizujúcim žiarením je v tab.č.2.5. a v tab.č.2.6.

2.5. Rádioaktivita v životnom prostredí, bytoch, v stavebných materiáloch a v potravinovom reťazci

V roku 2007 bolo zmeraných celkom 121 vzoriek životného prostredia a vzoriek potravinového reťazca. Vo vzorkách životného prostredia a vo vzorkách potravinového reťazca stále zisťujeme výskyt antropogénneho izotopu ^{137}Cs v pomerne konštantnej úrovni. Z tejto stálosti nameraných aktivít sa dá usúdiť, že vplyv incidentu z Černobyľu sa vo vzorkách prekryl dôsledkami skúšok jadrových výbuchov v atmosfére z poloviny minulého storočia. Na obr.č. 1 – 11 sú znázornené obsahy merných a objemových aktivít izotopu ^{137}Cs do roku 2007 vo vybraných vzorkách životného prostredia a z potravinového reťazca. Dávkový príkon externého žiarenia vonkajšieho prostredia sa v Bratislavskom kraji mení podľa známych zákonitostí v denných a ročných variáciách. Mení sa medzi hodnotami od 75 nSv/h do 130 nSv/h. Obsahy merných a objemových aktivít izotopu ^{137}Cs vo vybraných vzorkách potravinového reťazca z Bratislavského kraja do roku 2007 sú znázornené na obr. č. 6 – 11. Objemová aktivita ^{137}Cs v moči dobrovoľníkov je za posledných 10 rokov temer nemenná. Nie je badateľný žiadny pokles tejto hodnoty, čo svedčí o tom, že rádioaktívny zbytok ^{137}Cs pochádza z jadrových výbuchov v atmosfére. Túto skutočnosť znázorňuje obr. č.

12. Namerané hodnoty antropogénneho izotopu ^{137}Cs a ostatných antropogénnych izotopov získaných z odbornej literatúry dokazujú, že priemerná radiačná záťaž obyvateľa Bratislavského kraja v roku 2007 nepresiahla smernú hodnotu $10\ \mu\text{Sv/r}$.

Prehľad o laboratórnej činnosti na odbore ochrany zdravia pred žiarením je uvedený v tab.č.2.7.

3. Činnosť v rámci Slovenskej radiačnej monitorovacej siete

V nepravidelných intervaloch sa sledoval príkon kermy externého žiarenia v okolí nášho úradu vo voľnom teréne pomocou rádiometra FH 40 G-L. Sledovala sa distribúcia ^{137}Cs v odberovom stĺpci pôdy do hĺbky 28 cm s diferenčným krokom 2 cm. Výsledky potvrdili pokles mernej aktivity ^{137}Cs s hĺbkou. Maximum mernej aktivity má hodnotu okolo $10\ \text{Bq/kg}$ suchej, neobrábanej pôdy a nachádza sa v hĺbke od 7 do 10 cm od povrchu pôdy. Pre účely Slovenskej radiačnej monitorovacej siete sa za Bratislavský kraj poskytli aj výsledky komentované v bode 2.5.

4. Úlohy vyplývajúce z Programov a projektov úradov verejného zdravotníctva v SR

Úloha 5.1 Vyhľadávanie, inventarizácia a odstraňovanie nepoužívaných rádioaktívnych žiaričov a opustených žiaričov.

Odpočet:

V roku 2007 sa naša činnosť pri riešení tejto úlohy uberala dvoma smermi.

1) Vyhľadávanie zdrojov ionizujúceho žiarenia od neznámych majiteľov v zberniach kovového odpadu. V Bratislavskom kraji takýchto zberní je 37. Doteraz sme navštívili 8 z nich, kde sa premerali prístupové koridory medzi jednotlivými skládkami kovového šrotu. Všetky výsledky boli negatívne. Pri našej návšteve sme súčasne vysvetlili prevádzkovateľom zásady pri zabezpečení radiačnej ochrany pracovníkov a okolia v prípade pozitívneho nálezu rádioaktívnej látky.

2) Druhá časť našej činnosti bola na pracoviskách, kde sa z rôznych príčin niektoré zdroje žiarenia nevyužívajú a sú iba skladované. Treba podotknúť, že všetky pracoviská majú dobre fungujúce a zabezpečené sklady týchto žiaričov. Problém je s odstraňovaním týchto nepotrebných žiaričov cez firmy, ktoré majú na túto činnosť oprávnenie. Väčšina pracovísk s uzavretými zdrojmi žiarenia, ktorých je celkom na území Bratislavského kraja 36 má problémy finančné. Na odstránenie rádioaktívneho žiariča sa vyžaduje vysoká odbornosť personálu a nákladné pracovné prostriedky, čím cena služby narastá. Špecifický problém je s odstránením rádiových ihl z Onkologického ústavu sv. Alžbety, kde problém je opačný v tom zmysle, že prostriedky na odstránenie dlhodobo uskladnených nepoužívaných zdrojov sú, ale organizácia štátom určená tieto zdroje nechce odobrať. V súčasnosti sa o tejto problematike jedná na úrovni Hlavného hygienika SR a Predsedkyne Úradu jadrového dozoru SR.

Úloha 5.2: Navrhnutie systému bezpečného odstraňovania inštitucionálnych rádioaktívnych odpadov v SR.

Odpočet:

Na túto tému sa uskutočnilo stretnutie krajských odborníkov s hlavným odborníkom, kde sa hľadali nové racionálne možnosti na plynulé odstraňovanie nepoužívaných zdrojov žiarenia z jednotlivých pracovísk. Na každom odbore ochrany zdravia sa vytvorí databáza

týchto zdrojov, ktorá bude dopĺňovaná z hlásení z jednotlivých pracovísk so zdrojmi ionizujúceho žiarenia. Pri vykonávaní štátneho dozoru sa tento ukazovateľ osobitne skúma. Návrh systému na bezpečné odstraňovanie nepoužívaných zdrojov žiarenia z pracovísk sa bude opierať o zmluvu na súčinnosť medzi dotknutými už hore spomenutými štátnymi organizáciami. Obe strany v súčasnosti sa zhodli na dôležitosti tejto spolupráce. Ďalším krokom bude vymedzenie finančných prostriedkov a finančných úľav pre odovzdávajúce organizácie, aby sa nepredlžovalo neúmerne skladovanie týchto zdrojov.

5. Programové vyhlásenie vlády SR na úseku verejného zdravotníctva

Úloha 1: Vypracovať návrh kritérií správnej praxe pri lekárskom ožiarení- vypracovať a uverejniť bezpečnostné návody a odporúčania Podľa NV č. 340/2006 Z. z. preveriť neprekročovanie smerných hodnôt v zdravotníckych zariadeniach Bratislavského kraja, kde sa využíva skiagrafia. Podľa NV č. 340/2006 Z. z. preveriť neprekročovanie smerných hodnôt v zdravotníckych zariadeniach Bratislavského kraja, kde sa využíva skiaskopia.

Odpočet:

V roku 2007 do súčasnosti navštívili naši pracovníci odboru za účelom štátneho dozoru 114 zdravotníckych pracovísk, kde sa mimo iného preverovalo zaťaženie pacientov pri skiografii a skiaskopii. Podkladom pre hodnotenie je zoznam smerných hodnôt pre spomínanú diagnostiku v závislosti od vyšetrovaného orgánu. Ani v jednom prípade sme nezaznamenali prekročenie zákonom stanovených smerných hodnôt. Vysvetľujeme si to tým, že smerné hodnoty sú stanovené ako priemer diagnostických dávok vo svetovom meradle, čím sú pre našu oblasť nadhodnotené. Druhý aspekt je v tom, že sa výrazne obnovila diagnostická technika, kde sa staré mnohokrát dlhé roky využívané zariadenia vymenili za najmodernejšie prístroje s veľmi sofistikovanou ochranou pacienta. Bude potrebné aj do ďalších rokov tento trend udržať a podporovať. K tomu bude potrebné pokračovať v tejto kontrole.

Úloha 2: Vypracovať podrobné postupy a vzorové spôsoby zaznamenávania dávok, resp. údajov potrebných pre odhad radiačnej dávky pacientov, tak aby mohli prevádzkovatelia v jednotnej forme predkladať ÚVZ SR záznamy o dávkach pacientov a písomné záznamy o počte a veľkosti ožiarenia. Podľa NV č. 340/2006 Z. z. zabezpečiť zaznamenávanie dávok pacientov v zdravotníckych zariadeniach Bratislavského kraja, kde sa využíva skiagrafia. Podľa NV č. 340/2006 Z. z. zabezpečiť zaznamenávanie dávok pacientov v zdravotníckych zariadeniach Bratislavského kraja, kde sa využíva skiaskopia.

Odpočet:

Pri návšteve zdravotníckych pracovísk, ktorých bolo v roku 2007 do súčasnosti 114 sme informovali prevádzkovateľov týchto zariadení o systéme zaznamenávania dávok pacientov. Náš cieľ- digitálne spracovávanie týchto údajov sme zatiaľ v plnej miere nedosiahli. V súčasnosti však všetky zdravotnícke zariadenie pri využívaní rtg prístrojov na diagnostiku zaznamenávajú o každom pacientovi parametre prístroja a druh diagnózy. Z týchto údajov sa dá dodatočne vypočítať dávková záťaž na pacienta pri absolvovaní rtg vyšetrenia. Za účelom zjednotenia týchto snáh pre celé územie Slovenska sa uskutočnila v dňoch od 19. – 21. júna 2007 porada v Látkach pri Prašivej. Tu sa vytvorili pracovné skupiny s vymenovanými vedúcimi týchto skupín. Úlohou pracovných skupín je dopracovanie systému zaznamenávania osobných dávok pacientov pre všetky diagnostické vyšetrenia aj mimo rtg oblasti. Z nášho odboru bol menovaný Mgr. Jozef Husár za vedúceho

pracovnej skupiny, ktorá pracuje na vytvorení systému záznamu dávok pri diagnostických vyšetreniach v nukleárnej medicíne. V každej pracovnej skupine máme svojich zástupcov, ktorí na tomto probléme pracujú.

Úloha 3: Vypracovať podklady pre softvér pre potreby spracovania a vyhodnocovania dávok pacientov pre rôzne rádiologické typy vyšetrení Podľa NV č. 340/2006 Z. z. vypracovať databázu na zaznamenávanie dávok pacientov v zdravotníckych zariadeniach Bratislavského kraja, kde sa využíva skiagrafia. Podľa NV č. 340/2006 Z. z. vypracovať databázu na zaznamenávanie dávok pacientov v zdravotníckych zariadeniach Bratislavského kraja, kde sa využíva skiaskopia.

Odpočet:

V súčasnosti pracovník nášho odboru RNDr. Richard Zona, PhD. vytvoril na základe našich dlhoročných skúseností databázový program na zaznamenávanie dávok od pacientov pri jednotlivých rtg a iných diagnostikách. Databáza sa postupne dopĺňa a stále aktualizuje. Spomenutý pracovník je v pracovnej skupine, ktorá má za úlohu podobným spôsobom tento problém riešiť na úrovni Slovenskej republiky. Existujú dve cesty ako túto úlohu vyriešiť. Prvou je adaptovať už existujúce databázové prostriedky napr. od firmy Microsoft (Acces), čo je náš prípad. Skúsenosti s týmto programom sú veľmi dobré. Druhou cestou bude vytvorenie špeciálneho softvéru na tento účel, kde sa zohľadnia všetky požiadavky a skúsenosti od ostatných kolegov. V súčasnosti v našej databáze sú spracované zdravotnícke zariadenia na 65%.

Úloha 4: Zabezpečiť efektívnu činnosť ústredia radiačnej monitorovacej siete a radiačnej monitorovacej siete Podľa zákona č. 355/2007 Z. z. vykonať zber vzoriek životného a pracovného prostredia a z potravinového reťazca na území Bratislavského kraja a stanoviť mernú alebo objemovú aktivitu prítomných izotopov a výsledky umiestniť do databázy Podľa zákona č. 355/2007 Z. z. vykonať zber vzoriek životného a pracovného prostredia a z potravinového reťazca na území Bratislavského kraja a stanoviť mernú alebo objemovú aktivitu prítomných izotopov a výsledky umiestniť do databázy.

Odpočet:

Do súčasnosti sme na našom gamaspektrometrickom zariadení zmerali 121 vzoriek životného a pracovného prostredia. U každej vzorky sme stanovili merné alebo objemové aktivity minimálne 10-tich izotopov prítomných v životnom prostredí. Výsledky sú zaznamenané v našej databáze, ktorá pre tento účel bola u nás zavedená pred 21 rokmi. V tomto roku pokračuje zber údajov o radiačnej záťaži životného a pracovného prostredia od rádioaktívnych reziduí a kontaminantov. V roku 2007 sme nezaznamenali žiadne mimoriadne situácie pri práci so zdrojmi žiarenia na našich pracoviskách a ani sme nezaznamenali žiadnu anomáliu v životnom prostredí.

Úloha 5: Vypracovať monitorovací plán a návrh na dovybavenie radiačnej monitorovacej siete a monitorovať radiačný monitoring územia SR. Zabezpečiť nákup gamaspektrometrickej trasy s polovodičovým detektorom. Zabezpečiť nákup zariadenia kvapalinovej scintigrafie na stanovovanie alfa a beta rádionuklidov.

Zabezpečiť nákup riadiaceho počítača na riadenie detekčných trás.

Odpočet:

V súčasnosti máme pripravené podklady na nákup spomenutých zariadení v úlohe. Čakáme na priaznivejšiu situáciu z hľadiska poskytnutia finančných prostriedkov štátu na

tento účel. Zariadenia, ktoré využívame na plnenie úloh zatiaľ spoľahlivo pracujú. Do budúcnosti bude potrebné tento prístrojový park obnoviť aj z pohľadu zvýšených požiadaviek na meranie vzoriek životného prostredia. V súčasnosti existujú plány na odstavenie jadrovej elektrárne V-1 v Jaslovských Bohuniciach, čo je v bezprostrednej blízkosti nášho kraja. Táto situácia si vyžaduje pripravenosť v prístrojovom vybavení nášho laboratória.

6. Konzultačná, expertízna a školiaca činnosť nad rámec bežných povinností

Pracovníci odboru poskytli žiadateľom o zriadenie, zrušenie alebo obnovu povolení pre prácu so zdrojmi ionizujúceho žiarenia cca 129 odborných konzultácií. Štyria odborní pracovníci pôsobili ako lektori pre odbornú prípravu pracovníkov so zdrojmi ionizujúceho žiarenia. Na odbore sa vyhotovili 2 odborné posudky na rizikové práce so zdrojmi ionizujúceho žiarenia pre rozhodovaciu činnosť riaditeľky RÚVZ Bratislava, hl. m.

7. Mimoriadne udalosti a havárie na pracoviskách so zdrojmi ionizujúceho žiarenia

V roku 2007 sme nezaznamenali ani na jednom pracovisku porušenie pracovných postupov pri práci so zdrojmi ionizujúceho žiarenia. Žiadna mimoriadna udalosť alebo havária sa na pracoviskách so zdrojmi ionizujúceho žiarenia v Bratislavskom kraji nevyskytla.

8. Prístrojové vybavenie na Odbore ochrany zdravia pred žiarením

Prístroje, ktoré sa používajú na stanovovanie kontrolovaných veličín v pracovnom prostredí pracovali spoľahlivo. Gamaspektrometer v oddelení dozimetrie a rádiometrie sa tohto roku podrobí novej certifikácii, ktorú organizuje Slovenský metrologický ústav. V súčasnosti spektrometer pracuje uspokojivo. Prevádzka spektrometra je 24 hodinová. Každý týždeň sa polovodičový detektor z čistého germánia dopĺňa kvapalným dusíkom. V prípade, že by sa kontinuita dolievania s kvapalným dusíkom prerušila, hrozilo by zničenie detektora. V nasledujúcom období by bolo potrebné vybaviť odbor o zariadenie na spektrometriu alfa žiaričov a o kvapalný scintigraf na sledovanie aktivít vzoriek z povrchovej kontaminácie na kontrolovaných pracoviskách.

Prehľad o rtg pracoviskách v Bratislavskom kraji v roku 2007
tab.č.2.1.

Okres	Bl.I	Bl.II	Bl.III	Bl.IV	Bl.V	Malacky	Pezinok	Senec	spolu
Pracovisko									
Zubné	38	45	29	29	19	3	6	4	173
Mobilné	10	6	25		10	1			52
Skiagrafia a Skiaskopia	17	11	31	1	19	2	2	2	85
Terapeutické	1		1						2
Štítovka									0
CT	4	1	3		2	1			11
Veterinárne	3	2	2		4			1	12
Technické		7	9	1			1		18
Mikroštruktúralne	1	1		12					14
Spolu	74	73	100	43	54	7	9	7	367

Prehľad o pracoviskách s otvorenými žiaričmi v Bratislavskom kraji v roku 2007
tab.č.2.2.

Okres Pracovisko	Bl.I	Bl.II	Bl.III	Bl.IV	Bl.V	Malacky	Pezinok	Senec	spolu
Výskum			6	3					9
Školstvo	4		1	4					9
Zdravotníctvo	4		1	1	1				7
Poľnohospodárstvo									
Priemysel									
Iné				1					1
Spolu	8		8	9	1				26

Prehľad o pracoviskách s uzavretými žiaričmi v Bratislavskom kraji v roku 2007
tab.č.2.3.

Okres Pracovisko	Bl.I	Bl.II	Bl.III	Bl.IV	Bl.V	Malacky	Pezinok	Senec	spolu
Výskum			2	1					3
Školstvo	3		1	2					6
Zdravotníctvo	3		1						4
Bane									
Priemysel	2	14	2				1		19
Iné	1	2		1					4
Spolu	9	16	6	4			1		36

Prehľad o počte inštalovaných ionizačných požiarňach hlásičov v Bratislavskom kraji
v roku 2007

tab.č.2.4.

Okres Typ IPH	Bl.I	Bl.II	Bl.III	Bl.IV	Bl.V	Malacky	Pezinok	Senec	spolu
MGH	210	30	320	225					785
ZETTLER	25	58					51		134
SYS. SENZOR	18				90				108
APOLLO					12				12
ESSER	15	16	12	186					229
Iné	170		115		203				488
Spolu	438	104	447	411	305		51		1756

Prehľad výkonov štátneho zdravotného dozoru na Regionálnom úrade verejného zdravotníctva Bratislava, hl. m. v jednotlivých odvetviach v ochrane zdravia pred ionizujúcim žiarením

tab.č.2.5.

Preverované zložky	Počet a druh výkonu										
	a	b	c	d	e	f	g	h	i	j	k
Poľnohospodárstvo, potravinový priem.	3			2	2		2	3			
Bane, geológia					2		2				
Stavebníctvo	5			1	2	1	2	2		1	
Priemysel	chemický	8		5	2		2	2		2	
	ostatný	6		7	1		1	2		1	
Obchod, hotely	2							96			
Školy, výskum	8			8	1	1	1	6		3	
Životné prostredie	12			3	1		1	5			
Byty, budovy	2										
Zdravotníctvo	65	4	4	56	53	8	53	2		2	
Iné *)	18	1	1	5	1	2	1	3		1	
Spolu	129	5	5	87	65	12	65	121		10	

a - konzultácie a rokovania

b - posudky projektov

c - schválené projekty

d - odborné vyjadrenia a zápisy

e - posudzovanie prevádzkových predpisov a programov činností

f - previerky pri kolaudáciách a počas výstavby

g - meranie faktorov radiačných polí (alfa, beta, gama, e⁻, rtg, n)

h - meranie merných a objemových aktivít vzoriek

i - podklady pre rozhodovaciu činnosť okr. úradov

j - podklady pre rozhodovaciu činnosť HH

k - riešené odvolania

*) - súkromné defektoskopické zariadenia, zariadenia MV SR a iné

Prehľad výkonov štátneho zdravotného dozoru na Regionálnom úrade verejného zdravotníctva Bratislava, hl. m. v ochrane zdravia pred ionizujúcim žiarením

tab.č.2.6.

Počet a druh výkonu	Preverované zložky										
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Previerky celkom							1			8	2
Previerky pracovísk							1			8	2
Zákaz činností											
Podklady pre OÚ a HH			1	2	1		3			2	1
Meranie rtg a e ⁻				1			1			23	
Meranie gama a n	2	2	2	1	1			1		32	1
Konzultácie a rokovania	3		5	8	6	2	8	12	2	65	18
Odvolania											
Podozrenie na chorobu z povolania											
Zápisy a vyjadrenia	2		1	5	7		8	3		56	5
Nadexpozičné					1					33	
Mimoriadne udalosti, havárie a nehody											
Stanoviská pre HH										4	1
Stanoviská pre OÚ											
Stanoviská pre iné org.											
Skúšky pracovníkov											

Školenia pracovníkov				5			15			25	3	
Oponentské posudky	2	2	2	2	1		1	1		57	2	
Meranie vzoriek	spadu											
	aerosolov									3		
	plynov								1			
	pôdy	8	5						6		3	
	vody	6	2			1	3	2	5		5	
	stavebných materiálov			2	1	1						5
	potravín	8					27					
	krmovín	3										
	oterov				1	1		1			2	
iné vzorky		3	1				1	2	8	3		
Tl – dozimetre									1	6	3	
Stopové detektory												
Publikácie										3		
Prednášky				1			2			3		
Tvorba legislatívy										1		

1 - Poľnohospodárstvo, potravinový priem.

2 - Bane, geológia

3 - Stavebníctvo

4 – Priemysel chemický

5 – Priemysel ostatný

6 - Obchod, hotely

7 - Školy, výskum

8 - Životné prostredie

9 - Byty, budovy

10 - Zdravotníctvo

11 - Iné

Prehľad laboratórnej činnosti na Regionálnom úrade verejného zdravotníctva Bratislava, hl. m. v ochrane zdravia pred ionizujúcim žiarením
tab.č.2.7.

Preverované zložky	Počet odobratých vzoriek							Počet vyhodnotení	
	Príprava			Určenie mernej aktivity				Tl detektory	- Stopové detektory
	chem.	Mech.	iná	Rn	alfa	beta	gama		
Poľnohospodárstvo, potravinový priem.	8	25					25		
Bane, geológia		10			1		9		
Stavebníctvo		3					3		
Priemysel	chemický	1	1				2		
	ostatný		3				3		
Obchod, hotely	8	31					31		
Školy, výskum	1	5					5		
Životné prostredie	4	19					19	1	
Byty, budovy	1	1					1		
Zdravotníctvo	9	13					13	10	
Iné *)	6	9			1		8	3	

*) – súkromné defektoskopické zariadenia, zariadenia MV SR a iné

Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Nitre

Oddelenia preventívneho pracovného lekárstva – pracoviska ochrany zdravia pred žiarením

1. Úvodná časť:

V zmysle ustanovenia § 6 ods. 5 písm. b/ zákona č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov je vo veciach radiačnej ochrany v územnom obvode Nitrianskeho kraja príslušným orgánom verejného zdravotníctva Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Nitre. V mesiaci december 2006 došlo v rámci štrukturálnych zmien v sieti úradov verejného zdravotníctva v SR k zrušeniu oddelenia ochrany zdravia pred žiarením organizačne začleneného do odboru preventívneho pracovného lekárstva RÚVZ Nitra a v priebehu celého roku 2007 predmetné pracovisko pôsobilo v rámci oddelenia PPL už ako pracovisko ochrany zdravia pred žiarením. Zaoberá sa sledovaním a hodnotením vplyvu ionizujúceho žiarenia na zdravie pracovníkov so zdrojmi ionizujúceho žiarenia, pacientov pri lekárskom ožiarení ako aj obyvateľov vo všeobecnosti a tiež vplyvu na životné prostredie. Pracovisko je odborne usmerňované odborom ochrany zdravia pred žiarením Úradu verejného zdravotníctva SR, pričom rozsah jeho pôsobnosti a kompetencií v oblasti ochrany zdravia pred žiarením ustanovuje zákon č. 355/2007 Z. z.

Výkon dozornej činnosti na pracoviskách so zdrojmi ionizujúceho žiarenia bol v roku 2007 zameraný na:

- vedenie evidencie pracovísk so zdrojmi ionizujúceho žiarenia a poskytovanie informácií do centrálného registra zdrojov žiarenia
- kontrolu pracovných podmienok a spôsobu zaobchádzania so zdrojmi ionizujúceho žiarenia z hľadiska ich možného vplyvu na zdravie pracovníkov a obyvateľstva v zmysle požiadaviek platnej legislatívy
- problematiku zaraďovania pracovných činností so zdrojmi ionizujúceho žiarenia do príslušných kategórií rizika
- vykonávanie dozimetrických meraní kermy vo vzduchu a príkonu kermy vo vzduchu neúčinného ionizujúceho žiarenia a špecializovaných meraní kvality rtg prístrojov v zdravotníckych zariadeniach a radiačnej úrovne pri používaní veterinárnych a technických rtg prístrojov, ako aj uzavretých a otvorených rádioaktívnych žiaričov a merania úrovne povrchovej alfa, beta a gama kontaminácie na pracoviskách s otvorenými rádioaktívnymi žiaričmi
- vydávanie posudkov na výstavbu pracovísk so zdrojmi ionizujúceho žiarenia a povolení na činnosti vedúce k ožiareniu podľa zák. č. 355/2007 Z. z. a usmerňovanie fyzických a právnických osôb pri nakladaní so zdrojmi ionizujúceho žiarenia
- konzultačnú činnosť v problematike ionizujúceho žiarenia
- prešetrovanie mimoriadnych udalostí, radiačných nehôd a havárií
- plnenie programov a projektov úradov verejného zdravotníctva v SR a úloh verejného zdravotníctva vyplývajúcich z programového vyhlásenia vlády

Okrem problematiky ionizujúceho žiarenia oddelenie zabezpečuje výkon štátneho zdravotného dozoru v oblasti používania vybraných zdrojov neionizujúceho žiarenia (lasery, intenzívne impulzné svetlo, magnetická rezonancia) v okresoch Nitra, Zlaté Moravce a Šaľa.

2. Legislatívna činnosť:

Pracovisko ochrany zdravia pred žiarením sa v oblasti ochrany zdravia pred ionizujúcim žiarením v roku 2007 priamo nepodieľalo na tvorbe legislatívy. V štyroch prípadoch pripomienkovalo nasledovné návrhy:

- Nariadenie vlády o radiačnej monitorovacej sieti
- Doktrína odboru ochrany zdravia pred žiarením
- Konceptia odboru ochrany zdravia pred žiarením
- Návrh uvádzania povinností v povoleniach na činnosti vedúce k ožiareniu

3. Vydávanie rozhodnutí:

V roku 2007 boli vydané 3 posudky RÚVZ Nitra na výstavbu pracovísk so zdrojmi ionizujúceho žiarenia podľa § 13 zák. č. 355/2007 Z.z. Išlo o rekonštrukciu a stavebné zmeny na skiagrafickom pracovisku v Ústave pre výkon väzby v Nitre a dva prípady premiestnenia rtg pracovísk JESSENIUS – DC, a.s. Nitra na Špitálskej ul. v Nitre – mamografického pracoviska a pracoviska počítačovej tomografie.

V problematike rizikových prác vykonávaných v prostredí ionizujúceho žiarenia boli podľa § 20 zák. č. 126/2006 Z. z., resp. § 13 zák. č. 355/2007 Z. z. vydané 2 rozhodnutia o vyhlásení rizikových prác (pre Duslo, a.s., Šaľa a Fakultnú nemocnicu Nitra) a zrušené 2 rozhodnutia (FN Nitra a RÚVZ Nitra).

Pracovníci RÚVZ Nitra podali na ÚVZ SR 35 návrhov na vydanie rozhodnutí na činnosti vedúce k ožiareniu podľa § 10 zák. č. 126/2006 Z. z. a 3 návrhy na prerušenie konania. Všetky uplatnené návrhy boli zo strany ÚVZ SR zrealizované. Okrem toho RÚVZ Nitra vydal 3 povolenia na činnosti vedúce k ožiareniu podľa § 45 zák. č. 355/2007 Z.z. a jedno prerušenie konania.

Celkový prehľad počtu vydaných rozhodnutí je uvedený v tabuľke č. 1: Prehľad výkonov činnosti pracoviska ochrany zdravia pred žiarením.

4. Vydávanie osvedčení a skúšky odbornej spôsobilosti:

RÚVZ Nitra nemá v zmysle zákona č. 355/2007 Z. z. kompetencie vykonávať skúšky v oblasti radiačnej ochrany a vydávať príslušné osvedčenia o odbornej spôsobilosti. Pracovníci pracoviska ochrany zdravia pred žiarením nie sú ani členmi odborných komisií na vykonávanie takéhoto druhu skúšok.

5. Iné vyžiadané odborné stanoviská, konzultačná a poradenská činnosť:

Na základe vyžiadania bolo v roku 2007 vydaných 10 odborných stanovísk a v rámci výkonu najmä preventívneho štátneho zdravotného dozoru bolo uskutočnených 107 konzultácií. Z odborných stanovísk išlo v štyroch prípadoch o vydanie písomných stanovísk k problematike zaradovania prác do kategórií z hľadiska možných zdravotných rizík (Duslo, a.s. Šaľa, 3x pre RÚVZ Komárno), ďalej k zmene účelu užívania objektu bývalej výmenikovej stanice na rtg pracovisko veterinárnej ambulancie MVDr. Hlobena v Nitre, k protiradónovým opatreniam na stavbe City Park Nitra pre investora stavby spoločnosť EURO CITY PARK, a.s. Bratislava, k žiadosti MEDIPAL, s.r.o. Levice ohľadom povinnosti

zamestnávať pracovníka vlastniaceho osvedčenie o odbornej spôsobilosti na používanie osteodenzitometrického rtg zariadenia, k zámeru fyzickej osoby p. Vladimíra Žabku z Nitry prepravovať ^{99m}Tc pre IZOTOPCENTRUM, s.r.o. Nitra, ďalej stanovisko pre Fakultnú nemocnicu Nitra k frekvencii vykonávania skúšok dlhodobej stability uzavretých rádioaktívnych žiaričov a stanovisko zaslané predsedovi Spoločnosti pre osteoporózu a metabolické ochorenia kostí k neodôvodnenému viacnásobnému denzitometrickému vyšetrovaniu pacientov z dôvodu stanovenia presnosti merania.

Odborná konzultačná činnosť sa týkala hlavne problematiky zámerov zriadiť nové rtg pracoviská (napr. KARDIOCENTRUM NITRA, s.r.o., JESSENIUS–diagnostické centrum, a.s. Nitra, SANAT, s.r.o., Levice, veterinárna ambulancia MVDr. Hloben, Nitra, Ústav na výkon väzby Nitra, SoXRa, s.r.o. Komárno, WIZACO NDT, s.r.o. Tlmače a pod.), ďalej problematiky prehodnotenia rizikových prác s ohľadom na novoprijatú legislatívu a usmernenia fyzických a právnických osôb v súvislosti s požiadavkami kladenými na predkladanie návrhov na vydanie rozhodnutí na činnosti vedúce k ožiareniu.

6. Výkon štátneho zdravotného dozoru:

RÚVZ Nitra eviduje v spádovej oblasti Nitrianskeho kraja spolu 179 fyzických a právnických osôb, ktoré sú držiteľmi celkom 830 používaných a aj nepoužívaných zdrojov ionizujúceho žiarenia (podrobnejší prehľad je uvedený v tabuľkovej časti). Celkovú situáciu v oblasti ochrany zdravia pred nepriaznivými účinkami ionizujúceho žiarenia je možné hodnotiť ako uspokojivú aj napriek tomu, že v priebehu roka 2007 bolo v kraji Nitra zaznamenaných 6 mimoriadnych udalostí. Išlo o nález rádioaktívneho žiariča v zberní druhotných surovín, 2 prípady lekárskeho ožiarenia tehotných pacientiek a 3 prípady zvýšených dávok ožiarenia pracovníkov v zdravotníctve (podrobnejšie pozri kapitolu 16). Závery šetrenia týchto udalostí nepreukázali, že by mohli mať výrazne negatívny dopad na zdravotný stav osôb. Nebol uplatnený ani jeden podnet na prešetrenie podozrenia na chorobu z povolania a podaná sťažnosť v súvislosti s vykonávaním činností vedúcich k ožiareniu. Okrem skutočnosti, že dochádza k neustálemu zvyšovaniu počtu subjektov, ktoré vo svojej činnosti používajú zdroje ionizujúceho žiarenia (nárast oproti roku 2006 o 12 subjektov) považujeme za významnú aj skutočnosť, že najmä v rezorte zdravotníctva dochádza k postupnému vyradovaniu morálne zastaralých rtg zariadení a k ich nahrádzaniu modernými, často už digitalizovanými rtg zariadeniami umožňujúcimi aj priame odčítavanie dopadových dávok na pacientov.

Výkon štátneho zdravotného dozoru podľa jednotlivých rezortov je nasledovný:

Činnosti vedúce k ožiareniu v zdravotníctve:

Na základe návrhov RÚVZ Nitra vydal v roku 2007 ÚVZ SR podľa zákona č. 126/2006 Z. z. v rezorte zdravotníctva 28 rozhodnutí na činnosti vedúce k ožiareniu a po nadobudnutí účinnosti zákona č. 355/2007 Z. z. vydal RÚVZ Nitra v zdravotníctve 1 povolenie na činnosti vedúce k ožiareniu. Z uvedeného celkového počtu 29 rozhodnutí sa 18 týkalo používania zubných rtg prístrojov.

Z významnejších udalostí je potrebné uviesť vytvorenie nových rtg pracovísk – skiagrafického, mamografického a osteodenzitometrického – spoločnosťou SANAT, s.r.o., Levice. Okrem osteodenzitometrického pracoviska SANAT, s.r.o., Levice bolo v roku 2007 uvedených do prevádzky ďalších 5 pracovísk osteodenzitometrie prevádzkovaných nasledovnými subjektami: MUDr. Katarína Vinczeová, s.r.o., Nové Zámky, MEDIPAL,

s.r.o., Levice, RDG–Stredisko, s.r.o., Topoľčany, REVITA–MediCentrum, s.r.o. Nitra, pracovisko Topoľčany a Nemocnica Topoľčany, n.o., Topoľčany. Bolo vytvorené nové angiografické pracovisko KARDIOCENTRUM NITRA, s.r.o. Nitra a premiestnené dve rtg pracoviská prevádzkované spoločnosťou SoXRa, s.r.o. Komárno no nových priestorov. Na viacerých pracoviskách boli vymenené staršie typy rtg zariadení za nové – napr. na skiagrafických pracoviskách nasledovných subjektov: Špecializovaná nemocnica sv. Svorada Zobor, n.o., Nitra (nainštalovaná digitálna skiagrafia CPI INDICO RAD 100), Medchir, s.r.o. Komárno - pracovisko v Kolárove (rtg zariadenie typu CS 3000), JESSENIUS–DC, a.s., Nitra, rtg pracovisko v Poliklinike Nitra–Chrenová (rtg zariadenie ITALRAY), na zubných rtg pracoviskách Mestskej polikliniky Šurany (intraorálny zubný rtg prístroj Kodak 2000), v stomatologickej ambulancii MUDr. Bardiavskej v Kolárove (intraorálny rtg Satelec X Mind DC), na osteodenzitometrickom pracovisku JESSENIUS–DC, a.s., Nitra (kostný denzitometer HOLOGIC DISCOVERY QDR Series). V porovnaní s predchádzajúcim rokom sa zvýšil počet používaných zubných rtg prístrojov v kraji z 98 na 102. Pribudol jeden zubný panoramatický prístroj v stomatologickej ambulancii MUDr. Kmeca v Nových Zámkoch a viaceré zubné intraorálne prístroje v rámci stomatologického oddelenia Fakultnej nemocnice Nitra a u neštátnych stomatólov. Niektorí stomatólovia ukončili používanie zubných rtg prístrojov (napr. MUDr. Vavro, Nové Zámky). Bola tiež ukončená prevádzka rtg pracovísk nemocničnej časti spoločnosti Wespa, s.r.o., Želiezovce (3 stabilné rtg pracoviská a 2 pojazdné rtg prístroje).

Počas roka 2007 boli vydané 3 posudky na výstavbu pracovísk so zdravotníckymi rtg zariadeniami (pozri bod č.3).

Výkonom štátneho zdravotného dozoru sa dosiahlo odstránenie zistených nedostatkov na viacerých zdravotníckych rádiodiagnostických pracoviskách, napr. vo Forlife, n.o., Všeobecná nemocnica Šaľa, Mestskej nemocnici prof. MUDr. R. Korca DrSc. Zlaté Moravce, CS – Salvus, s.r.o., Levice, Fakultnej nemocnici s poliklinikou Nové Zámky, Mestskej poliklinike Šurany, v spoločnostiach Wespa, s.r.o., Želiezovce, Bomedik, s.r.o., Komárno, pracovisko v Hurbanove, RDG–Stredisko, s.r.o., Topoľčany, SANAT, s.r.o., Levice, SoXRa, s.r.o., Komárno a iné. Najčastejšie išlo o nedostatky týkajúce sa funkčnosti výstražnej svetelnej signalizácie, chýbajúceho akustického dorozumievacieho zariadenia medzi obsluhovňou a rtg vyšetrovňou, vyznačenie kontrolovaných pásiem, vybavenia najmä mamografických pracovísk zariadeniami na sledovanie kvality vyvolávacieho procesu, vedenia požadovaného rozsahu údajov o jednotlivých rtg výkonoch a vedenia dokladov o prehláseniach žien v reprodukčnom veku o prípadnom tehotenstve, ako aj prehláseniach sprevádzajúcich osôb nutne prítomných v rtg vyšetrovni počas rádiodiagnostického výkonu. Zisťované boli aj viaceré nedostatky týkajúce sa odchýlok od technických požiadaviek na parametre kvality kladené na jednotlivé druhy zdravotníckych rtg zariadení.

Významnou skutočnosťou je ukončenie činnosti s otvorenými rádioaktívnymi žiaričmi – diagnostickými setmi značenými rádionuklidom ¹²⁵I na RIA pracovisku BIORTG Kežmarok, s.r.o., Poprad, prevádzka Nové Zámky. Predmetný rádionuklid bol na uvedenom pracovisku používaný od roku 1985 na stanovovanie prítomnosti a koncentrácie hormónov a ich metabolitov a tumormarkerov metódami in–vitro. RIA pracovisko ukončilo svoju činnosť v auguste 2007 a pracovníci RÚVZ Nitra následne vykonali kontrolu zrušeného pracoviska spojenú s dozimetrickým premeraním povrchovej rádioaktívnej kontaminácie aktívnych laboratórií a ich pôvodného zariadenia.

Činnosti vedúce k ožiareniu v priemysle a stavebníctve:

V oblasti priemyslu a stavebníctva boli v roku 2007 rozhodnutím povolené činnosti vedúce k ožiareniu pri používaní priemyslových indikačných zariadení v pivovaroch Heineken Slovensko, a.s. Hurbanovo a Pivovary Topvar, a.s. Topoľčany, ďalej na cechu DFA

v Duslo, a.s. Šaľa (2 nové URŽ ^{137}Cs) a v spoločnosti Smurfit Kappa Štúrovo, a.s., Štúrovo (spolu 24 URŽ na prevádzkach Várňa a Fluting). V oblasti vykonávania prác nedeštruktívnej defektoskopie so zdrojmi ionizujúceho žiarenia bolo povolené používanie 2 technických rtg prístrojov v Slovenských lodeniach Komárno, a.s., Komárno. Ďalej bolo vydané povolenie na používanie, prepravu a skladovanie uzavretých rádioaktívnych žiaričov tvoriacich súčasť dvoch rádioizotopových sond typu Troxler na dočasných pracoviskách na celom území SR pre spoločnosť Inžinierske stavby, a.s. Košice, pracovisko Centrálna stavebná skúšobňa, Nitra.

Významnou je skutočnosť, že spoločnosť Icopal, a.s. Štúrovo odovzdala 19 ks nepoužívaných žiaričov (rádionuklidy ^{60}Co) na likvidáciu cestou spoločnosti Huma-lab Apeko, s.r.o., Košice. V súčasnosti spoločnosť nevlastní žiadny nepoužívaný rádioaktívny žiarič.

Podľa evidencie uzavretých rádioaktívnych žiaričov vedenej na RÚVZ Nitra nie je v Nitrianskom kraji žiadny subjekt, ktorý by vlastnil iba nepoužívané žiariče.

Z previerok vykonaných v rámci štátneho zdravotného dozoru je potrebné sa zmieniť o kontrole odstránenia nedostatkov v SES, a.s. Tlmače zistených pri prešetrovaní krádeže defektoskopického zariadenia Gammamat TIF so žiaričom ^{192}Ir (aktívita 2,2 TBq k 10.8.2006), ktorý bol odcudzený zo zaparkovaného vozidla SES, a.s. Tlmače v septembri 2006 v Košiciach. V priebehu roka vykonali pracovníci RÚVZ Nitra na základe žiadosti ÚVZ SR aj meranie dozimetrického profilu v okolí vozidla, z ktorého bolo zariadenie so žiaričom odcudzené.

Z významnejších konzultácií je možné uviesť prerokovanie zámeru vybudovania novej prežarovacej kobky na defektoskopickom pracovisku SES Inspekt, s.r.o., Tlmače a zámeru rozšírenia vykonávanej činnosti na defektoskopických pracoviskách WIZACO NDT, s.r.o., Tlmače.

Činnosti vedúce k ožiareniu v školstve, vede a výskume:

V predmetnej oblasti bola vykonaná kontrola odstránenia nedostatkov na rádioizotopovom pracovisku Katedry biochémie a biotechnológie Fakulty biotechnológie a potravinárstva Slovenskej poľnohospodárskej univerzity v Nitre. Nedostatky spočívajúce v nefunkčnej vzduchotechnike, ako aj samotných digestorov v dvoch laboratóriách boli doriešené. Zároveň bola prekonzultovaná problematika inštitucionálneho rádioaktívneho odpadu v súvislosti s plnením úlohy č. 5.2 v rámci programov a projektov ÚVZ v SR (pozri bod č.13).

V Slovenskom centre poľnohospodárskeho výskumu, Výskumnom ústave živočíšnej výroby v Nitre bol prekonzultovaný zámer presťahovania pracoviska, na ktorom sa v rámci výskumu používa otvorený rádioaktívny žiarič ^{125}I na analýzu vzoriek pomocou rádioimunologických a rádioreceptorných metód. Konzultácia bola spojená s opakovanou obhliadkou miestnosti budúceho aktívneho laboratória endokrinológie, skladu rádioaktívnych odpadov a ďalších prevádzkových miestností. Vo VÚŽV bolo v priebehu roka zlikvidovaných cca 0,5 litra kvapalného rádioaktívneho odpadu – vodného roztoku s trícium ^3H s počiatočnou aktivitou 40 MBq.

Činnosti vedúce k ožiareniu vo veterinárnom lekárstve:

V roku 2007 boli vydané 3 rozhodnutia o povolení na používanie veterinárnych rtg prístrojov v nasledovných ambulanciách neštátnych veterinárnych lekárov: MVDr. Zubrický, Nitra, MVDr. Babinský, Levice a MVDr. Jasenovec, Šaľa. Vo všetkých prípadoch ide o používanie rtg prístrojov výlučne v rámci ambulancie. V súvislosti so zámerom presťahovania

veterinárnej ambulancie MVDr. Hlobena a Nitre bolo podané odborné stanovisko k zmene účelu užívania objektu v rámci zámeru zriadenia veterinárneho rtg pracoviska v priestoroch bývalej výmenníkovej stanice.

Činnosti vedúce k ožiareniu na cyklotróne, v jadrových zariadeniach a činnosti dôležité z hľadiska radiačnej ochrany:

Pracovisko ochrany zdravia pred žiarením RÚVZ Nitra nemá kompetencie vykonávať predmetné činnosti.

Prehľad o uložených opatreniach, pokutách a iných sankciách:

Okrem ukladania povinností odstraňovania zistených nedostatkov zakotvených v záznamoch z radiačných previerok neboli v hodnotenom období uložené žiadne opatrenia v správnom konaní a ani sankcie.

7. Laboratórna činnosť:

Pracovisko ochrany zdravia pred žiarením RÚVZ Nitra nemá vytvorenú zložku pre laboratórnu činnosť, nepodieľa sa na monitorovaní okolia Atómovej elektrárne Mochovce, ktorá sa nachádza v Nitrianskom kraji a ani nevykonáva činnosti súvisiace s radiačnou monitorovacou sieťou.

8. Kontrola ožiarenia prírodným ionizujúcim žiarením:

Na RÚVZ Nitra nie sú vytvorené podmienky na komplexné sledovanie a hodnotenie problematiky súvisiacej s prírodným ionizujúcim žiarením. V prípade potreby sa v tomto smere spolupracuje a odborne konzultuje s Úradom verejného zdravotníctva SR. V priebehu roka 2007 nevznikla v Nitrianskom kraji osobitná požiadavka riešiť ochranu zdravia z prírodného žiarenia. V jednom prípade bolo vydané stanovisko k návrhu protiradónových opatrení v rámci výstavby kultúrno-spoločenského komplexu City Park Nitra pre investora stavby spoločnosť EURO CITY PARK, a.s. Bratislava. Dôvodom nutnosti realizovania stavebných protiradónových opatrení je skutočnosť, že v lokalite predmetnej stavby bola zistená hodnota III. kvartil nameranej objemovej aktivity radónu v pôdnom vzduchu 43,10 kBq/m³, čo vzhľadom na druh stavby s pobytovými priestormi a priepustnosť podlažia predstavuje prekročenie odvodenej zásahovej úrovne 30 kBq/m³ na vykonanie opatrení proti prenikaniu radónu do stavby z podlažia.

9. Činnosť centrálnych registrov:

Činnosť centrálnych registrov zdrojov ionizujúceho žiarenia a dávok je v kompetencii Úradu verejného zdravotníctva SR. Pracovisko ochrany zdravia pred žiarením RÚVZ Nitra v rámci dozornej činnosti dohliada na to, aby držiteľia zdrojov ionizujúceho žiarenia a subjekty vykonávajúce činnosti vedúce k ožiareniu napĺňali legislatívou stanovené požiadavky voči predmetným registrom. Okrem toho zasiela do registra činností vedúcich k ožiareniu všetky povolenia vydané v uvedenej oblasti.

10. Informovanie verejnosti:

Okrem aktualizovania informácií uvádzaných na internetovej stránke RÚVZ Nitra pracovisko ochrany zdravia pred žiarením nevykázalo v roku 2007 žiadnu činnosť v oblasti informovania verejnosti (príspevky do médií a periodík, rozhlasové relácie a pod.).

11. Medzirezortná spolupráca:

Pracovisko ochrany zdravia pred žiarením RÚVZ Nitra spolupracovalo v roku 2007 na dvoch cvičeniach simulujúcich nález rádioaktívneho materiálu v životnom prostredí.

V prvom prípade išlo o policajné cvičenie „ARGON“ za účasti policajného zboru, Regionálneho úradu verejného zdravotníctva Nitra a Banská Bystrica, Úradu jadrového dozoru, a spoločnosti JAVYS, a.s. Jaslovské Bohunice konané v okrese Nitra dňa 31.5.2007. V rámci cvičenia bol na odpočívadle diaľnice medzi Nitrou a Trnavou pri Veľkom Záluží podľa policajného zistenia nájdený v batožinovom priestore odstaveného motorového vozidla bez evidenčných čísiel predmet označený značkou radiačného nebezpečenstva. Pracovníci RÚVZ Nitra v spolupráci s políciou danú záležitosť dozimetricky preverili, oznámili kompetentným orgánom a uplatnili výzvu organizácii poverenej na zber a uskladnenie rádioaktívneho materiálu neznámeho pôvodu (JAVYS, a.s., J. Bohunice). Pri cvičení bol ako zdroj žiarenia použitý štiepny materiál z jadrovej elektrárne – palivové tablety obsahujúce rádionuklid ²³⁵U.

V 2. prípade sa RÚVZ Nitra zúčastnilo cvičenia „Radiácia 2007 – projekt U2010“ konaného dňa 26.11.2007 v priestoroch Kontrolného chemického laboratória CO v Nitre. Cieľom cvičenia, pri ktorom sa simuloval nález defektoskopického zariadenia s vysokoaktívnym žiaričom ¹⁹²Ir na námestí v Nitre smerovo vyžarujúcim najmä do priestoru pešej zóny bolo precvičiť reakciu a súčinnosť integrovaného záchranného systému a ďalších zúčastnených zložiek, ako aj prezentovať prototypy navrhovaných komunikačných prostriedkov v prípade ohrozenia obyvateľstva v súlade s medzinárodným projektom U 2010. Účastníkmi cvičenia boli Obvodný úrad v Nitre, Mestská polícia Nitra, Okresné riaditeľstvo Hasičského a záchranného zboru Nitra, Krajské riaditeľstvo Policajného zboru Nitra, Zdravotná záchranná služba, Kontrolné chemické laboratórium CO Nitra, RÚVZ Nitra a firmy prezentujúce nové komunikačné prostriedky.

Pôsobnosť vykonávania štátneho zdravotného dozoru sa po nadobudnutí účinnosti zákona č. 355/2007 Z.z. rozšírila aj na pracoviská v rámci rezortu ministerstva spravodlivosti (zariadenia justičnej a väzenskej správy a pod.)

12. Medzinárodná spolupráca:

Pracovisko ochrany zdravia pred žiarením sa v priebehu roka 2007 nezúčastnilo žiadnych aktivít v rámci medzinárodnej spolupráce.

13. Hlavné úlohy a ich plnenie, účasť na projektoch:

Pracovisko ochrany zdravia pred žiarením sa v roku 2007 podieľalo na plnení 3 programov a projektov úradov verejného zdravotníctva v SR a 3 úloh v rámci programového vyhlásenia vlády:

Úlohy programov a projektov ÚVZ v SR:

Úloha č. 5.1.: Vyhľadávanie, inventarizácia a odstraňovanie nepoužívaných rádioaktívnych žiaričov a opustených žiaričov.

Cieľom tejto úlohy je prostredníctvom monitoringu a kontroly na pracoviskách s rádioaktívnymi žiaričmi a na pracoviskách, na ktorých sa najčastejšie vyskytujú opustené žiariče zistiť, identifikovať a následne zabezpečiť bezpečnú likvidáciu nepoužívaných žiaričov a opustených žiaričov.

V hodnotenom období bol výkon štátneho zdravotného dozoru zameraný aj na pracoviská, na ktorých sa používajú alebo skladujú uzavreté rádioaktívne žiariče s dôrazom na zaktualizovanie evidencie o žiaričoch a zabezpečenie informovania a poučenia osôb o požiadavkách súčasných legislatívnych predpisoch. Z evidovaného počtu 14 subjektov, ktoré v Nitrianskom kraji používajú 166 uzavretých rádioaktívnych žiaričov a skladujú 291 nepoužívaných uzavretých rádioaktívnych žiaričov (z toho 286 rádioforov vo Fakultnej nemocnici Nitra) boli v priebehu roka vykonané kontroly na všetkých pracoviskách okrem WIZACO NDT s.r.o., Tlmače, kde sa vzhľadom na prebiehajúce rozšírenie činnosti plánuje vykonať previerku v 1. štvrtroku 2008.

V rámci plnenia úlohy boli tiež vykonané kontroly v 21 zberniach druhotných surovín (čo je cca 24% všetkých zberní v Nitrianskom kraji) s cieľom dozimetrického preverenia kovového šrotu na možný výskyt rádioaktívneho materiálu, poučenia zamestnancov manipulujúcich s kovovým šrotom o postupe v prípade nálezu podozrivých predmetov, ako aj poskytnutie informačných materiálov (plagáty zobrazujúce najčastejšie sa vyskytujúce predmety a zariadenia obsahujúce rádioaktívne žiariče a rádioaktívne kontaminované predmety s dôležitými telefónnymi kontaktmi). Z dozornej činnosti vyplynulo, že prevádzkovatelia zberní druhotných surovín sú už vo vysokej miere oboznámení so zdravotným rizikom ionizujúceho žiarenia a postupmi v prípadoch nálezov rádioaktívneho materiálu.

V súvislosti s možnými záchytnými podozrivého rádioaktívneho materiálu bol vypracovaný informačný článok, ktorý bol umiestnený na internetovú stránku RÚVZ Nitra a tiež zaslaný na všetky RÚVZ v rámci Nitrianskeho kraja na jeho zverejnenie na ich internetových stránkach.

Úloha č. 5.2.: Vypracovanie systému bezpečného odstraňovania inštitucionálnych rádioaktívnych odpadov v SR.

Cieľom úlohy je na základe analýzy súčasného stavu skladovania a likvidácie inštitucionálnych rádioaktívnych odpadov (IRAO) v SR a podľa požiadaviek producentov a oprávnených organizácií na likvidáciu IRAO vypracovať súbor opatrení, ktorý by umožnil naplnenie požiadaviek legislatívy v oblasti ochrany zdravia pred ionizujúcim žiarením.

V rámci 1. etapy riešenia úlohy spočívajúcej v zmapovaní miest, kde sa IRAO skladajú a stanovení počtu a aktivity týchto odpadov bola dňa 10.9.2007 zaslaná gestorovi úlohy (ÚVZ SR) správa za spádovú oblasť Nitrianskeho kraja so zoznamom subjektov nakladajúcich s IRAO, údaje o druhoch skladovaného IRAO, jeho množstvách a aktivitách podľa situácie ku koncu júla 2007. Išlo o 7 subjektov nakladajúcich s otvorenými rádioaktívnymi žiaričmi, z ktorých však medzičasom spoločnosť BIORTG Kežmarok, s.r.o., Poprad, pracovisko Nové Zámky oznámila dňa 27.9.2007 ukončenie činnosti so zdrojmi ionizujúceho žiarenia a dňa 9.10.2007 bolo pracovníkmi RÚVZ Nitra vykonané dozimetrické premeranie radiačnej úrovne zrušeného rádioizotopového pracoviska (záznam zaslaný aj na ÚVZ SR). Ide o nasledovný zoznam subjektov nakladajúcich s IRAO, druh skladovaného IRAO, jeho množstvo a aktivity:

1. Fakultná nemocnica Nitra so sídlom Špitálska 6, 950 01 Nitra skladuje v samostatnej,

uzamknutej a zabezpečenej miestnosti na pracovisku oddelenia rádioterapie a klinickej onkológie 286 ks nepoužívaných rádioforov (rádiové ihly a tuby) obsahujúcich spolu 36,26 TBq ^{226}Ra (980 mg).

2. Slovenská poľnohospodárska univerzita v Nitre so sídlom Trieda Andreja Hlinku 2, 949 76 Nitra používala v 70. a 80. rokoch minulého storočia v RI-pavilóne, ktorý je súčasťou Katedry biochémie a biotechnológie Fakulty biotechnológie a potravinárstva na uvedenej adrese najmä čisté beta žiariče s kratším polčasom premeny ako značkovače v biologických systémoch, ktoré sú v súčasnosti už vymreté, s výnimkou dlhožijúcich rádionuklidov ^3H a ^{14}C . Za posledné roky neboli na SPU vyprodukované žiadne IRAO. V súčasnosti je v rámci RI-pavilónu skladovaný nasledovný IRAO:

Kvapalný odpad (skladovaný v sklenených a plastových nádobách v priestoroch skladu rádioizotopov, sumárne aktivity sú uvedené k referenčnému dátumu 1.5.2007):

- cca 5 litrov vodných roztokov obsahujúcich do 42 MBq ^{14}C
- cca 10 litrov vodných roztokov obsahujúcich do 109 MBq ^3H

Pevný odpad (skladovaný v podzemných šachtách, sumárne aktivity sú uvedené k referenčnému dátumu 1.5.2007):

- cca 20 kg rastlinných vzoriek (zrno) uložených v sklenených hrubostenných uzavretých nádobách s celkovým obsahom do 227 MBq ^{14}C (max. aktivita, podľa celkovej aktivity značených aminokyselín použitých v pokusoch)
- 6 igelitových vriec (50 litrov) s neseparovaným savým a nesavým laboratórnym a obalovým materiálom kontaminovaným v súčasnosti už len ^{14}C (ostatné RN vymreté) s aktivitami do max. 100 kBq/vrece

3. Štátny veterinárny a potravinový ústav Nitra so sídlom Akademická 3, 949 01 Nitra používa v prenajatých priestoroch RI-pavilónu, ktorý je súčasťou Katedry biochémie a biotechnológie Fakulty biotechnológie a potravinárstva Slovenskej poľnohospodárskej univerzity v Nitre na adrese Trieda Andreja Hlinku 2, 949 76 Nitra rádioaktívne látky (najmä jednoizotopové rádioaktívne štandardy) predovšetkým na kalibráciu a overovanie nukleárnej meracej techniky. Malé množstvá čistých beta žiaričov sa používajú ako vnútorné štandardy pri analýzach zahrňajúcich rádiochemické separácie. V RI-pavilóne je skladovaný nasledovný IRAO:

Kvapalný odpad (skladovaný v sklenených a plastových nádobách v priestoroch skladu rádioizotopov, sumárne aktivity sú uvedené k referenčnému dátumu 1.5.2007):

- cca 20 litrov biologického odpadu vo formalíne obsahujúceho spolu do 20 kBq zmesi $^{152}\text{Eu} + ^{137}\text{Cs}$
- cca 10 litrov vodných roztokov obsahujúcich spolu do 40 kBq $^{152}\text{Eu} + ^{137}\text{Cs}$
- cca 30 litrov organických rozpúšťadiel (scintilačné roztoky) s ^{14}C (aktivita do 100 kBq)

Pevný odpad (skladovaný v podzemných šachtách, sumárne aktivity sú uvedené k referenčnému dátumu 1.5.2007):

- cca 30 kg piesčitej pôdy kontaminovanej ^{152}Eu , ^{137}Cs , ^{60}Co s aktivitou do 200 kBq
- savý a nesavý laboratórny a obalový materiál kontaminovaný rádionuklidmi používanými pri kalibrácii a overovaní meradiel, aktivity pod 10 kBq, typicky okolo 1 kBq

4. Slovenské centrum poľnohospodárskeho výskumu, Výskumný ústav živočíšnej výroby so sídlom Hlohovská 2, 949 92 Nitra používa v Laboratóriu endokrinológie na vyššie uvedenej adrese v rámci výskumu fyziológie a endokrinológie laboratórných a hospodárskych zvierat

pri analýze biologicky aktívnych látok pomocou rádioimunologických a rádioreceptorných metód otvorený rádioaktívny žiarič ^{125}I . V roku 2006 bolo v laboratóriu spotrebovaných spolu 27 setov s celkovou aktivitou 8,325 MBq ^{125}I a v 1. polroku 2007 neboli zakúpené ani spotrebované žiadne rádionuklidy. Vo vymieracom sklade rádioaktívneho odpadu je skladovaných cca 8 litrov kvapalného odpadu obsahujúceho ^{125}I a 11 vriec s pevným odpadom kontaminovaným ^{125}I . Odpad je po vymretí pod úroveň umožňujúcu jeho uvoľnenie spod administratívnej kontroly likvidovaný ako neaktívny.

5. IZOTOPCENTRUM, s.r.o. so sídlom Špitálska 6, 950 01 Nitra používa otvorené rádioaktívne žiariče $^{99\text{m}}\text{Tc}$, ^{125}I , ^{123}I , ^{111}In , ^{18}F , $^{81\text{m}}\text{Kr}$, ^{90}Y a ^{201}Tl vo forme rádiofarmák na diagnostické vyšetrenia metódami nukleárnej medicíny. Odpad (striekačky, rukavice, ihly, skúmavky a pod.) je po jeho vymretí pod úroveň umožňujúcu jeho uvoľnenie spod administratívnej kontroly likvidovaný ako neaktívny biologický odpad v spaľovni Fakultnej nemocnice Nitra. Vypúšťanie tekutých rádioaktívnych odpadov, ktoré je v súčasnosti riešené cestou kanalizačnej siete Fakultnej nemocnice Nitra následne napojenej na verejnú kanalizačnú sieť mesta Nitry, bude najmä z dôvodu rozšírenia činnosti zabezpečené pomocou dvoch v súčasnosti zriaďovaných vodotesných záchytných nádrží.

6. OSRAM Slovakia, a.s. so sídlom Komárňanská cesta 7, 940 93 Nové Zámky používa v rámci výroby žiarivkových svetidiel na plnenie tlejivkových zapalovačov plyn so stopovým zastúpením rádionuklidu ^{85}Kr . Od spustenia predmetnej technológie výroby v roku 2002 bolo uvoľnených do životného prostredia (vypustených do ovzdušia) 1146,44 GBq ^{85}Kr . V sklade rádioaktívnych látok sú v súčasnosti skladované tlakové fľaše s celkovou aktivitou 203,54 GBq. Spoločnosť neprodukuje žiadny IRAO, ktorý by bolo potrebné skladovať.

Problematickou je likvidácia dlhodobo nepoužívaných rádiových ihliel obsahujúcich spolu 36,26 TBq ^{226}Ra vo Fakultnej nemocnici Nitra, Špitálska 6, Nitra a biologického rádioaktívneho odpadu v Štátnom veterinárnom a potravinovom ústave Nitra, Akademická 3, Nitra a Slovenskej poľnohospodárskej univerzity, Trieda A. Hlinku 2, Nitra.

Úloha č. 2.1: Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce.

Hlavným cieľom úlohy je zvýšiť odbornú úroveň hodnotenia pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce vo vzťahu k zdravotným rizikám zamestnancov.

Predmetnú úlohu rieši oddelenie preventívneho pracovného lekárstva a na svojom úseku práce aj pracovisko ochrany zdravia pred žiarením organizačne zaradené do odd. PPL. Posudzovanie rizikovosti vykonávaných prác, resp. profesií je súčasťou každej previerky vykonanej v rámci štátneho zdravotného dozoru. V hodnotenom období boli v problematike ochrany zdravia pred ionizujúcim žiarením vyhlásené rizikové práce pre 2 subjekty (Duslo, a.s. Šaľa a Fakultná nemocnica Nitra), zrušené pre 2 subjekty (FN Nitra, RÚVZ Nitra) a vypracované 4 stanoviská v problematike rizikových prác v prostredí ionizujúceho žiarenia, z toho 3 pre RÚVZ Komárno. Celoplošné prehodnocovanie rizikovosti prác na pracoviskách so zdrojmi ionizujúceho žiarenia je vykonávané až od 4. štvrťroku 2007 po nadobudnutí účinnosti zákona č. 355/2007 Z.z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov (od 1.9.2007) a vyhlášky Ministerstva zdravotníctva SR č.

448/2007 Z. z. o podrobnostiach o faktoroch práce a pracovného prostredia vo vzťahu ku kategorizácii prác z hľadiska zdravotných rizík a o náležitostiach návrhu na zaradenie prác do kategórií (od 1.10.2007). V tejto súvislosti bolo všetkým subjektom v kraji s vyhlásenou rizikovou prácou s rizikovým faktorom ionizujúce žiarenie zaslané písomné upozornenie na povinnosť prehodnotiť rizikovosť pracovných činností podľa požiadaviek súčasnej legislatívy. Ku koncu roka 2007 boli v databáze počítačového programu ASTR aktualizované údaje o počtoch pracovníkov v riziku ako aj ďalšie evidované údaje.

Úlohy vyplývajúce z programového vyhlásenia vlády:

Úloha č. 1: Vypracovať návrh kritérií správnej praxe pri lekárskom ožiarení

Pracovníci RÚVZ Nitra neboli menovaní do pracovnej skupiny, ktorá má za úlohu špecifikovať náplne programov kvality pre jednotlivé druhy lekárskeho ožiarenia.

V rámci vykonaných previerok na zdravotníckych pracoviskách, kde sa používajú zdroje ionizujúceho žiarenia sa od prevádzkovateľov požaduje dôsledné plnenie všeobecných povinností vyplývajúcich z ustanovení nariadenia vlády SR č. 340/2006 Z. z. o ochrane zdravia osôb pred nepriaznivými účinkami ionizujúceho žiarenia pri lekárskom ožiarení. V hodnotenom období bolo na zdravotníckych pracoviskách so zdrojmi ionizujúceho žiarenia vykonaných spolu 67 radiačných previerok.

Úloha č. 2: Vypracovať podrobné postupy a vzorové spôsoby zaznamenávania dávok, resp. údajov potrebných pre odhad radiačnej dávky pacientov

V rámci plnenia predmetnej úlohy boli zriadené pracovné skupiny, pričom jeden VŠ pracovník - fyzik je členom prac. skupiny pre rádiodiagnostiku a prac. skupiny pre nukleárnu medicínu. Ich úlohou je vypracovať vo svojej oblasti postupy na odborné zhodnotenie radiačnej záťaže pacientov. V prípade rádiodiagnostiky je veľkým problémom nedostatočná vybavenosť riešiteľských pracovísk prístrojovou technikou. V oblasti nukleárnej medicíny bol vedúcim pracovnej skupiny (Ing. Husár – RÚVZ Bratislava hl. mesto) vypracovaný návrh postupu zaznamenávania a vyhodnocovania údajov z pracovísk nukleárnej medicíny, ktorý bol zaslaný riešiteľským pracoviskám na pripomienkovanie a na základe prijatého spôsobu plnenia úlohy pracovníci RÚVZ Nitra usmernili v mesiaci december spoločnosť IZOTOPCENTRUM, s.r.o., Nitra, ktorá ako jediná v kraji vykonáva lekárske vyšetrenia metódami nukleárnej medicíny o rozsahu a spôsobe zaznamenávania potrebných údajov a intervaloch ich poskytovania na účely ďalšieho spracovania.

Dozorná činnosť RÚVZ Nitra bola v roku 2007 zameraná aj na to, či prevádzkovatelia dôsledne vedú evidencie o dávkach ožiarenia pacientov, resp. údaje potrebné pre odhad týchto dávok v zmysle požiadaviek nariadenia vlády č. 340/2006 Z. z.

V rámci cieľa: Monitorovanie radiačnej situácie na území SR a hodnotenie ožiarenia obyvateľstva

V rámci predmetnej úlohy ide o rozšírenie a skvalitnenie hodnotenia úrovne a dynamiky rádioaktivity v zložkách životného prostredia počas normálnej situácie a pri radiačnom ohrození. RÚVZ Nitra, ktorý nemá laboratórnu zložku pre hodnotenie rádioaktivity v životnom prostredí sa podieľa na monitorovaní radiačnej situácie na území Nitrianskeho kraja podľa požiadaviek Úradu verejného zdravotníctva SR a pri výkone

štátneho zdravotného dozoru od prevádzkovateľov požaduje dôsledné napĺňanie povinnosti nakladať so zdrojmi ionizujúceho žiarenia tak, aby dopad radiačnej záťaže na životné prostredie a obyvateľov bol minimalizovaný na čo najnižšiu racionálne dosiahnuteľnú úroveň. Okrem toho vykonáva ciele preverky možného výskytu rádioaktívneho materiálu v zberniach druhotných surovín (prelínanie s úlohou č. 5.1).

14. Celkové zhodnotenie úrovne radiačnej ochrany pracovníkov:

Na pracoviskách so zdrojmi ionizujúceho žiarenia neboli v rámci radiačnej ochrany pracovníkov okrem troch prípadov zistených zvýšených dávok ožiarenia zdravotníckych pracovníkov rádiologických pracovísk zaznamenané ďalšie iné mimoriadne radiačné udalosti ani zaevidované podnety na prešetrenie podozrenia na chorobu z povolania. Všetky pracoviská prevádzkujú zdroje ionizujúceho žiarenia na základe povolenia, majú schválenú príslušnú dokumentáciu, vrátane programov kvality radiačnej ochrany, majú zabezpečený dohľad nad radiačnou ochranou odborne spôsobilými osobami, zabezpečené sledovanie kvalitatívnych parametrov zdrojov ionizujúceho žiarenia a monitorovanie radiačnej úrovne na pracoviskách a v ich okolí. V súvislosti s novoprijatou legislatívou v roku 2007 sa začalo prehodnocovať zaradovanie pracovníkov do kategórií z hľadiska možných zdravotných rizík. V priebehu hodnoteného roka boli v tomto smere vydané 2 rozhodnutia o vyhlásení rizikovej práce z titulu rizikového faktora ionizujúceho žiarenia a 2 subjektom boli zrušené rizikové práce. Celkovú situáciu na všetkých druhoch pracovísk možno hodnotiť ako uspokojivú s tým, že na pracoviskách je v zásade zabezpečovaná dostatočná ochrana pracovníkov. Až na výnimky a sporadické prípady zistených zvýšených osobných dávok ožiarenia pracovníkov, ktoré sa vyskytujú väčšinou v zdravotníctve z dôvodu mimoriadne komplikovaných výkonov, resp. nárazovým zvýšením množstva práce v prostredí ionizujúceho žiarenia, je radiačný dopad na pracovníkov na úrovni bežných dávok pre daný druh rtg výkonov.

15. Celkové zhodnotenie úrovne radiačnej ochrany obyvateľov:

Pracovisko ochrany zdravia pred žiarením RÚVZ Nitra eviduje v spádovej oblasti Nitrianskeho kraja celkom 179 fyzických a právnických osôb, ktoré sú držiteľmi 830 používaných a aj nepoužívaných zdrojov ionizujúceho žiarenia. Ide o 12 subjektov viac ako v roku 2006, kedy sa ich evidovalo spolu 167. Počty držiteľov zdrojov ionizujúceho žiarenia a počty jednotlivých druhov používaných a nepoužívaných zdrojov sú podrobnejšie uvádzané v tabuľkovom prehľade.

Úroveň radiačnej ochrany obyvateľov Nitrianskeho kraja považujeme za uspokojivú. Až na jeden prípad nálezu požiarneho hlásiča typu MSK 102 obsahujúceho rádionuklid ^{241}Am o aktivite 1,9 kBq v zberni druhotných surovín ŽP EKO QELET, a.s., Martin, prevádzka Nádražný rad, Levice a dva prípady lekárskeho ožiarenia tehotných pacientiek (podrobnejšie pozri kapitolu 16. Mimoriadne udalosti) nebol zaznamenaný ďalší prípad, ktorý by mohol mať priamy súvis s možným ohrozením zdravia obyvateľov z titulu ožiarenia. Sledovanie dôsledkov radiačného dopadu na životné prostredie a zdravie obyvateľov v okolí Atómovej elektrárne Mochovce zabezpečuje Úrad verejného zdravotníctva. Nebol preukázaný ani súvis možného negatívneho dopadu na zdravie obyvateľov dvomi prevádzkovateľmi, ktorí v kraji Nitra v rámci svojej činnosti vypúšťajú rádioaktívne látky do životného prostredia. Ide o OSRAM Slovakia, a.s. Nové Zámky s povoleným uvádzaním plynu s obsahom rádionuklidu ^{85}Kr do atmosféry s limitom výpustí 456 GBq za rok a IZOTOPCENTRUM, s.r.o., Nitra, pracovisko nukleárnej medicíny, s vypúšťaním tekutých rádioaktívnych odpadov do

kanalizačnej siete Fakultnej nemocnice Nitra následne napojenej na verejnú kanalizačnú sieť mesta Nitry. Z dôvodu uvedenia do prevádzky nového PET + CT pracoviska a za účelom vylepšenia zabezpečenia uvádzania rádioaktívnych látok do životného prostredia bolo predmetnej spoločnosti zo strany ÚVZ SR uložené zabezpečiť vybudovanie kanalizácie so záchytnou stanicou tak, aby problematika uvádzania rádioaktívnych látok do životného prostredia bola zosúladená s platnou legislatívou. Uvedená spoločnosť zabezpečila vypracovanie projektovej dokumentácie na riešenie vyhovujúceho spôsobu záchytu takýchto rádioaktívnych látok. Podľa vyjadrenia konateľa spoločnosti MUDr. Vondráka je predpoklad ukončenia stavebných prác (kanalizácia a dve vodotesné záchytné nádrže, každá o objeme 1 m³) v mesiaci apríl 2008.

16. Havarijná pripravenosť a mimoriadne udalosti:

Havarijná pripravenosť:

Pre druh pracovísk so zdrojmi ionizujúceho žiarenia, ktoré sa v súčasnosti v Nitrianskom kraji nachádzajú, je pracovisko ochrany zdravia pred žiarením RÚVZ Nitra svojim personálnym a technickým vybavením schopné a pripravené riešiť, resp. odborne usmerňovať riešenia predvídateľných prípadov lokálnych havarijných a mimoriadnych radiačných situácií menšieho rozsahu. Ide o pripravenosť riešiť napr. straty kontroly nad zdrojmi ionizujúceho žiarenia pri činnostiach vedúcich k ožiareniu s rádioaktívnymi žiaričmi, nálezy žiaričov a rádioaktívne kontaminovaných materiálov známeho aj neznámeho pôvodu, ožiarenia pracovníkov, pacientov a obyvateľov. Štátny zdravotný dozor v Atómovej elektrárni Mochovce nachádzajúcej sa v Nitrianskom kraji však vykonáva Úrad verejného zdravotníctva SR.

V súčasnosti je najzávažnejším problémom pracoviska skutočnosť, že nie je prístrojovo vybavené na meranie parametrov kvality rtg zariadení vrátane veľkosti dopadových dávok na pacientov pri rádiodiagnostických vyšetreniach. Dôvodom je skutočnosť, že doposiaľ na tieto účely používané meradlo je už zastaralé a nespĺňa súčasné metrologické požiadavky.

Jeden vysokoškolský pracovník – fyzik je členom Komisie pre radiačné havárie Obvodného úradu v Nitre.

Mimoriadne udalosti:

V priebehu roka 2007 bolo v kraji zaznamenaných 6 mimoriadnych udalostí. Išlo o nález rádioaktívneho žiariča v zberni druhotných surovín, 2 prípady lekárskeho ožiarenia tehotných pacientiek a 3 prípady zvýšených dávok ožiarenia pracovníkov v zdravotníctve:

- Dňa 21.9.2007 pracovníci RÚVZ Nitra prešetrovali prípad podozrenia na nález rádioaktívneho materiálu v zberni druhotných surovín ŽP EKO QELET, a.s., Martin, prevádzka Nádražný rad, 934 01 Levice, ktorý sa dozimetrickou kontrolou potvrdil. Nakoľko nebolo možné identifikovať pôvodcu zachyteného rádioaktívneho materiálu, bol nález oznámený spoločnosti JAVYS, a.s., Jaslovské Bohunice, ktorá materiál neznámeho pôvodu prevzala na uloženie. Tento bol následne identifikovaný ako požiarne hlásič typu MSK 102 obsahujúci rádionuklid ²⁴¹Am o aktivite 1,9 kBq.

- Zaevidované a šetrené boli dva prípady ožiarenia tehotných pacientiek na rádiologických pracoviskách Mestskej nemocnice prof. MUDr. Rudolfa Korca DrSc., Zlaté Moravce a

JESSENIUS–diagnostické centrum, a.s., Nitra. V oboch prípadoch išlo o rtg snímkovanie, pri ktorom vyvíjajúci sa plod nebol priamo ožiarený primárnym zväzkom žiarenia a prípady boli uzavreté tak, že riziko poškodenia plodu, resp. riziko jeho nesprávneho vývoja je v dôsledku obdržaných dávok minimálne.

- V priebehu roka boli v Nitrianskom kraji zaznamenané 3 prípady zistenej zvýšenej dávky ožiarovania na osobných telových, resp. prstových dozimetroch pracovníkov rádiologických oddelení (lekár Rádiodiagnostického oddelenia Forlife, n.o., Všeobecná nemocnica Šaľa, primár Rádiologického oddelenia Nemocnice s poliklinikou, n.o. Levice a lekár Neurochirurgickej kliniky Fakultnej nemocnice s poliklinikou Nové Zámky). V žiadnom z uvedených prípadov nebol prekročený niektorý z limitov ožiarovania pracovníkov so zdrojmi žiarenia, avšak v prípade lekára Neurochirurgickej kliniky FNŠP Nové Zámky MUDr. Harangozóa pristúpil zamestnávateľ z dôvodu obdržania relatívne vysokej efektívnej dávky za obdobie 2. štvrťroka 2007 k jeho dočasnému vyradeniu z prác spojených s používaním rtg prístrojov v skiaskopickom režime na dobu 2 mesiacov.

Okrem uvedených udalostí boli Úradu verejného zdravotníctva SR a Národnému jadrovému fondu, Bratislava poskytnuté podklady k strate žiariča, ku ktorému došlo v roku 1998, resp. 1999 počas likvidácie bývalého podniku Cukrovar a konzervárne, š.p. Nitra. Dňa 30.7.2007 totiž vykonali pracovníci RÚVZ Banská Bystrica prešetrovanie nálezu rádioaktívneho žiariča vo vagóne so železným šrotom na Železničnej stanici Podbrezová, pričom šrot patriaci spoločnosti ŽP EKO QELET, a.s. Martin bol do vagóna naložený na prevádzke v Nitre. Podľa údajov z evidencie žiaričov vedenej na RÚVZ Nitra ide o žiarič, ktorý bol súčasťou priemyslového indikačného zariadenia používaného na meranie výšky hladiny na vápennej peci v Cukrovare a konzervárni, š.p., Štúrova 61, Nitra (aktivita žiariča 4,15 GBq k 3.9.1987). Predmetný štátny podnik v čase jeho likvidácie odkúpila spoločnosť SK-pen, s.r.o., Radošinská 36, Lužianky a žiarič sa koncom 90-tych rokov stratil počas demontáže technologického zariadenia cukrovaru.

Tabuľka č.1: Prehľad výkonov činnosti pracoviska ochrany zdravia pred žiarením

PREHĽAD VÝKONOV	Zdravotníctvo	Priemysel	Poľnohos- podárstvo	Školstvo, veda, výskum	Iné	Spolu
Počet previerok v rámci ŠZD	67	9		2	25	103
Počet preverených pracovísk	87	11		2	28	128
Počet meraní rtg žiarenia	816	25			19	860
Počet meraní gama žiarenia	3	74			2119	2196
Počet meraní povrchovej kontaminácie	20	40			30	90
Počet záznamov z previerok	65	9		1	21	96
Návrhy na sankčné opatrenia						
Prešetrenie chorôb z povolania						
Prešetrenie nadexpozícií	1					1
Prešetrenie - nehôd - mimoriadnych udalostí	2				1	3
Podklady pre správnu činnosť orgánov štátneho zdravotného dozoru	2	1			2	5
Podklady pre vydanie povolení ÚVZ SR	29	3			6	38
Odborné vyjadrenia	5	3			2	10
Skúšky odbornej spôsobilosti						
Prednášky (hodín)						
Počet školených pracovníkov						
Počet publikácií						
Počet riešení sťažností						
Počet konzultácií a odborných jednaní	52	20		1	34	107
Posudky	2				1	3
Písomné úpravy	27	13		6	6	52

Pozn.: V tabuľkovom prehľade nie sú zahrnuté výkony činnosti na úseku problematiky neionizujúceho žiarenia

Tabuľka č.2: Prehľad o počte fyzických osôb a právnických osôb, ktoré používajú röntgenové prístroje

OKRES	Zdravotníctvo	Priemysel	Poľnohospodárstvo	Školstvo	Veda, výskum	Iné	SPOLU
Nitra	21	1				4	26
Zlaté Moravce	2						2
Šaľa	5	1				1	7
Levice	22	3				5	30
Topoľčany	8					2	10
Nové Zámky	28					1	29
Komárno	25	1				1	27
CELKOVO	111	6				14	131

Tabuľka č.2a: Prehľad o počte fyzických osôb a právnických osôb, ktoré vlastní a nepoužívajú röntgenové prístroje

OKRES	Zdravotníctvo	Priemysel	Poľnohospodárstvo	Školstvo	Veda, výskum	Iné	SPOLU
Nitra	3				1	4	8
Zlaté Moravce						1	1
Šaľa	1						1
Levice	2					6	8
Topoľčany	2					1	3
Nové Zámky						2	2
Komárno	1	2				3	6
CELKOVO	9	2			1	17	29

Pozn: V tabuľkovom prehľade nie sú uvedené subjekty, ktoré vlastní nepoužívané a zároveň aj používané rtg prístroje (napr. Fakultná nemocnica Nitra a pod.). Počty zahŕňajú subjekty vlastníace iba nepoužívané rtg prístroje.

Tabuľka č.3: Prehľad o počte používaných röntgenových prístrojov a lineárnych urýchľovačov

OKRES	SPOLU	Röntgenové prístroje											Veterinárne			Technické rtg prístroje		
		Zdravotnícke röntgenové prístroje											rtg prístroje	Defektskopia	Mikroštruktúralne	Na kontrabatožín		
		Zubné	Mobilné	Skiaografia	Skia-skopia	Terapia	Rádiografia	Mamografia	CT	Lineárne urýchľovače								
Nitra	73	20	15	15	9			2	2	1		3	5	1				
Zlaté Moravce	13	3	4	4	2			1										
Šaľa	20	6	2	4	2			1				1	3	1				
Levice	64	19	5	12	4			2	1			2	18	1				
Topoľčany	29	6	8	10	1			1	1			2						
Nové Zámky	45	25	4	10	2			1	1			2						
Komárno	41	23	4	6	1			2	1			1	2					
CELKOVO	285	102	41	61	21	1	1	10	6	1	11	28	3					

Pozn.: Do kolónky Zdravotnícke röntgenové prístroje – Skiografia sú zaradené aj osteodenzitometre.

Tabuľka č.3a: Prehľad o počte nepoužívaných röntgenových prístrojov a lineárnych urýchľovačov

OKRES	SPOL U	Röntgenové prístroje										Veterinár ne			Technické rtg prístroje		
		Zdravotnícke röntgenové prístroje										rtg prístroje	Defekto- skopia	Mikroštru k- turálne	Na kontr batožín		
Zubn é	Mobiln é	Skia- grafia	Skia- skopi a	Terapi a	Rádiol o- tografi a	Mamo- grafia	CT	Lineárne urýchľova če									
Nitra	20	7	5	2	1		1					3			1		
Zlaté Moravce	6		3	1	1		1										
Šaľa	5	2	2	1													
Levice	23	3	6	2								5			7		
Topoľčany	10	3	2	3								2					
Nové Zámky	8		1	2	1						1	3					
Komárno	16	5	1	3	2						1	1			3		
CELKOVO	88	20	20	14	5		2				2	14	10	1	10		

Tabuľka č.4: Prehľad o počte fyzických osôb a právnických osôb, ktoré používajú uzavreté rádioaktívne žiariče

OKRES	Zdravotníctvo	Priemysel	Poľnohospodárstvo	Školstvo	Veda, výskum	Iné	SPOLU
Nitra	2						3
Zlaté Moravce							
Šaľa		1					1
Levice		3				1	4
Topoľčany						1	1
Nové Zámky		3					3
Komárno	1					1	2
CELKOVO	3	7				3	14

Tabuľka č.4a: Prehľad o počte fyzických osôb a právnických osôb, ktoré vlastní a nepoužívajú uzavreté rádioaktívne žiariče

OKRES	Zdravotníctvo	Priemysel	Poľnohospodárstvo	Školstvo	Veda, výskum	Iné	SPOLU
Nitra							
Zlaté Moravce							
Šaľa							
Levice							
Topoľčany							
Nové Zámky							
Komárno							
CELKOVO	0						

Pozn: V tabuľkovom prehľade nie sú uvedené subjekty, ktoré vlastní nepoužívané a zároveň aj používané uzavreté žiariče (napr. Fakultná nemocnica Nitra a pod.). Počty zahŕňajú subjekty vlastniace iba nepoužívané uzavreté žiariče.

Tabuľka č.5: Prehľad používaných uzavretých žiaričov

OKRES	SPOLU	UZAVRETÉ RÁDIOAKTÍVNE ŽIARIČE									
		Zdravotníctvo-rádioterapia Externá gama	Defekto- skopia	Hladino- mery	Hustomery	Vlhkomery	Hrubkomery	Karotáže	Kalibračné, etalóny	Iné	
Nitra	11	2	1		4					4	
Zlaté Moravce											
Šaľa	82		2	71	9						
Levice	16		16								
Topoľčany	1			1							
Nové Zámky	49			46	1			2			
Komárno	7	1		6							
CELKOVO	166	3	1	124	14			2		4	

Tabuľka č.5a: Prehľad nepoužívaných uzavretých žiaričov

OKRES	SPOLU	UZAVRETÉ RÁDIOAKTÍVNE ŽIARIČE											
		Zdravotníctvo-rádioterapia Externá gama	Afterloading	Defekto- skopia	Hladino- mery	Hustomery	Vlhkomery	Hrúbkomery	Karotáže	Kalibračné, etalóny	Iné		
Nitra	286		286										
Zlaté Moravce													
Šaľa	1				1								
Levice	1			1									
Topoľčany													
Nové Zámky													
Komárno	3	1			2								
CELKOVO	291	1	286	1	3								

Pozn: V tabuľkovom prehľade je uvedených aj 286 ks rádioforov skladovaných vo Fakultnej nemocnici Nitra, ktoré už nemajú platné osvedčenia uzavretých žiaričov.

Tabuľka č.6: Prehľad o počte fyzických a právnických osôb, ktoré používajú otvorené rádioaktívne žiariče

OKRES	Zdravotníctvo	Priemysel	Poľnohospodárstvo	Školstvo	Veda, výskum	Iné	SPOLU
Nitra	1			1	2		4
Zlaté Moravce							
Šaľa							
Levice							
Topoľčany							
Nové Zámky		1					1
Komárno							
CELKOVO	1	1		1	2		5

Pozn: V tabuľkovom prehľade je uvedená aj spoločnosť OSRAM Slovakia, a.s. Nové Zámky, kde vykonáva štátny zdravotný dozor na základe zákona č. 355/2007 Z.z. Úrad verejného zdravotníctva SR.

Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Banskej Bystrici

1.1 VŠEOBECNÁ ČASŤ

1.1.1. OBECNÝ POPIS ČINNOSTI ODBORU A CELKOVÉ ZHODNOTENIE ČINNOSTI ODBORU

V roku 2007 bolo jednou z hlavných úloh odboru zabezpečenie štátneho zdravotného dozoru na pracoviskách so zdrojmi žiarenia.

Pracovníkom odboru pribudla nová úloha vyplývajúca z nariadenia vlády č. 348/2006 o požiadavkách na zabezpečenie kontroly vysokoaktívnych žiaričov a opustených žiaričov.

Podľa §9, ods.6, písmeno b), citovaného nariadenia vlády vykonávali kontroly na miestach zberu kovového šrotu s cieľom zistiť a zabezpečiť odstránenie opustených žiaričov.

Pracovníci odboru sa venovali taktiež riešeniu mimoriadnych situácií - nálezov rádioaktívnych materiálov mimo kontroly, ktoré vzhľadom na spracovateľov šrotu v regióne nie sú zriedkavosťou.

Ďalej plnili úlohy vyplývajúce zo zaradenia pracoviska do monitorovacej siete SR, v roku 2007 pokračovali v monitorovaní rádioaktivity v zložkách životného prostredia na základe požiadavky EÚ. Ak sa majú v budúcnosti plniť úlohy v rámci monitorovacej siete v rozsahu vyžadovanom novou legislatívou, je bezpodmienečne nutné obnoviť časť laboratórnych meracích prístrojov a doplniť terénne vybavenie.

1.1.2 PERSONÁLNE ZLOŽENIE ODBORU

OOZPŽ RÚVZ Banská Bystrica sa v roku 2007 skladal zo 4 oddelení, ktoré rovnako ako v roku 2006 neboli dostatočne personálne obsadené. K 31.12.2007 bolo personálne obsadenie 15 pracovníkov. Profesné zloženie:

- 1 lekár
- 2 VŠ so zameraním na jadrovú fyziku
- 1 VŠ so zameraním jadrová chémia
- 2 VŠ so zameraním na chémiu (jedna t. č. na materskej dovolenke)
- 1 VŠ so zameraním biomedicínska fyzika (t. č. na materskej dovolenke)
- 1 VŠ so zameraním verejné zdravotníctvo
- 2 VŠ so zameraním environmentálna výchova
- 3 SŠ - DAHE
- 1 SŠ - laborantka
- 1 pomocná laborantka

1.1.3 VÝKON ŠTÁTNEHO ZDRAVOTNÉHO DOZORU PODĽA VYKONÁVANÝCH ČINNOSTÍ VEDÚCICH K OŽIARENIU

Odbor ochrany zdravia pred žiarením evidoval k 31.12.2007 v spádovom území celkom 711 pracovísk so zdrojmi ionizujúceho žiarenia (pozri tabuľky č. 2 až č. 4 v časti 8.2). Zamestnanci odboru vykonávali na uvedených pracoviskách štátny zdravotný dozor v zmysle príslušných ustanovení zákona NR SR č.126/2006 o verejnom zdravotníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov a od 21. júna 2007 v zmysle zákona NR SR č.355/2007

o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Rozhodujúcim používateľom zdrojov ionizujúceho žiarenia naďalej ostáva zdravotníctvo, ktoré prevádzkuje 583 pracovísk, t.j. 82,0 % pracovísk z celkového počtu.

V roku 2007 bolo zriadených spolu 21 nových pracovísk, z toho: 4 pracoviská zdravotníckej rádiodiagnostických, 15 pracovísk stomatologických a 1 pracovisko veterinárne. Z nezdravotníckych pracovísk pribudlo 7 technických rtg pracovísk. Zrušených bolo 46 pracovísk, prehľad podľa okresov je uvedený v špeciálnej časti (1.2) v tabuľke č. 5.

Prehľad výkonov v rámci výkonu štátnej správy je uvedený v tabuľke č. 1 v časti 1.2.

V roku 2007 pracovníci odboru ochrany zdravia pred žiarením Regionálneho úradu verejného zdravotníctva v Banskej Bystrici nezaregistrovali prekročenie limitu ročnej efektívnej dávky pracovníkov na dozorovaných pracoviskách.

1.1.3.1. Výsledky dozoru na pracoviskách v zdravotníctve

Previerky a dozimetrické merania:

Pracovníci RÚVZ OOZPŽ vykonali v roku 2007 previerku na 145 rádiodiagnostických pracoviskách so zdrojmi ionizujúceho žiarenia. Typy a počty prístrojov diagnostického použitia na vybraných preverených rádiodiagnostických pracoviskách v roku 2007:

a) skiagrafické	30 prístrojov
b) skiaskopické	5 prístrojov
c) zubné	73 prístrojov
d) mamografické	2 prístrojov
e) CT	3 prístroje
f) osteodenzitometrické	0 prístroje
g) pojazdné	13 prístrojov

V roku 2007 sa na rádiodiagnostických pracoviskách nadviazalo na kvalitatívny posun vo vykonávaní skúšok dlhodobej stability a prevádzkovej stálosti čo sa odráža na lepšej kvalite používaných rtg prístrojov a tým aj kvalite vyšetrenia, pričom žiaducim výsledkom je zlepšenie kvality snímok a zníženie radiačnej záťaže obyvateľstva pri vyšetreniach.

Výsledná kvalita diagnostického vyšetrenia do veľkej miery závisí od typu prístroja, jeho veku, vyťaženia a taktiež od pravidelnej údržby. Ďalším rozhodujúcim parametrom celkového efektu vyšetrenia je aj kvalita vyvolávacieho procesu. Väčšina rádiodiagnostických pracovísk má už v prevádzke vyvolávacie automaty. Postupne sa prechádza na celkovú digitalizáciu celých rádiodiagnostických oddelení a s tým súvisiaci aj ďalší nárast kvality vyšetrovacích metód.

V roku 2007 bol zaznamenaný ďalší nárast či už nových rádiodiagnostických prístrojov, alebo výmena starších prístrojov za nové a to najmä u zubných rtg prístrojov.

Diagnostické röntgeny:

V spádovom území OOZPŽ RÚVZ Banská Bystrica bolo ku koncu roka 2007 spolu 309 diagnostických rtg prístrojov (mimo stomatologických).

	<i>Banskobystrický kraj</i>	<i>Žilinský kraj</i>
- grafické + skopické:	83	80
- pojazdné:	52	34
- angiografické:	2	6
- osteodenzitometre:	4	9
- mamografické:	10	10
- CT:	11	8
celkový počet:	162	147

Malej časti pracovísk už skončila platnosť vydaného povolenia a ešte nemajú nové rozhodnutie potrebné na používanie zdrojov ionizujúceho žiarenia pri lekárskom ožiarení v zmysle platných predpisov, ale boli na uvedené upozornení a požiadajú o vydanie nového rozhodnutia.

Stomatologické röntgeny

Spolu ich bolo v spádovom území RÚVZ v roku 2007 - 299. Rovnako ako pre ostatné pracoviská platí, že ešte časť nemá nové platné rozhodnutie. Zvýšil sa počet nových kvalitných stomatologických röntgenov aj systémov vyhodnocovania snímok pomocou RVG.

Terapeutické röntgeny, rádionuklidové ožarovače, urýchľovače

Celkový počet *radioterapeutických* pracovísk je 6. V prevádzke boli nasledovné prístroje: 6 rtg pracovísk, 3 lineárne urýchľovače, 5 kobaltových pracovísk, 2 céziové pracoviská a 4 brachyterapeutické pracoviská s ¹⁹²Ir.

Nukleárna medicína (diagnostika a terapia)

V našom spádovom území sú dve veľké oddelenia nukleárnej medicíny – vo Fakultnej NsP F.D.R. v Banskej Bystrici a v Martinskej fakultnej nemocnici Martin. Pracovisko v Martine je presťahované do nových moderných priestorov a v najbližšej dobe sa počíta aj s presunom a modernizáciou pracoviska v Banskej Bystrici.

1.1.3.2. Výsledky dozoru na pracoviskách v hospodárstve

Okrem zdravotníctva má používanie röntgenových a rádioizotopových zdrojov ionizujúceho žiarenia široké uplatnenie aj v iných oblastiach hospodárstva. Röntgenové zdroje sa využívajú najmä v priemysle na defektoskopickú kontrolu zvarov rôznych materiálov (makroštruktúrne rtg) a na stanovenie prvkov resp. prímiesí v rôznych materiáloch (mikroštruktúrne rtg). Rádioizotopové zdroje sa využívajú v priemysle napríklad na meranie hrúbky, výšky hladiny, hustoty alebo zhutnenia. Ďalej sa rádionuklidy používajú v laboratóriách ako etalóny alebo kalibračné žiariče.

Priemyselné indikátory (hladinomery, hustomery a pod.)

V roku 2007 bolo v našom spádovom území používaných, alebo skladovaných 305 kusov uzavretých žiaričov. Počty pracovísk uvádzame v tabuľke č. 3 v časti 8.2. Prehľad jednotlivých typov uzavretých žiaričov a ich počet je uvedený v tabuľke č. 6.

Defektoskopia a priemyselná rádiografia

V spádovom území je v prevádzke 20 pracovísk s rtg defektoskopickými prístrojmi a 4 pracoviská rádionuklidovej defektoskopie s uzavretými rádioaktívnymi žiaričmi (irídium ¹⁹²Ir + selén ⁷⁵Se).

Ostatné rtg prístroje slúžiace na kontrolu kvality výrobkov alebo mikroštruktúrnú

analýzu, resp. podobný účel sa prevádzkujú na 25 technických pracoviskách, v prevažnej miere priemyselných (výnimkou je 6 pracovísk na kontrolu batožín na colnici a letiskovej kontrole.

Pracoviská s otvorenými žiaričmi

S otvorenými rádioaktívnymi žiaričmi sa najviac pracuje na pracoviskách nukleárnej medicíny a klinickej biochémie v zdravotníckych zariadeniach. Tieto pracoviská používajú rádioaktívne látky na diagnostické vyšetrenia in vivo a in vitro a na terapiu rádionuklidmi. Na uvedených pracoviskách sa najčastejšie používajú rádionuklidy ^{99m}Tc , ^{125}I a ^{111}In . Okrem toho sa v menšej miere využívajú rádioaktívne látky v rôznych laboratóriách. Prehľad pracovísk s otvorenými žiaričmi v jednotlivých rezortoch a okresoch je uvedený v tabuľke č. 4 v časti 1.2.

1.1.3.3. Výsledky dozoru v jadrových zariadeniach

Prevádzkové monitorovanie JE Mochovce

Časť 30 km zóny okolia JE Mochovce spadá do nášho spádového územia. Z tohto dôvodu od spustenia JE do prevádzky uskutočňujeme monitoring v časti regiónu spadajúceho do uvedenej zóny ako aj v širšom okolí. V rámci monitoringu sa uskutočňuje pravidelné meranie príkonu absorbovanej dávky externého žiarenia gama (6 meracích miest), meranie celkovej beta a celkovej alfa aktivity pitných vôd (2 odberové miesta), meranie trícia v pitnej vode (4 odberové miesta) a v povrchovej vode z Hrona (2 odberové miesta), meranie ^{137}Cs a ^{90}Sr v mlieku z mliekárne vo Zvolene a meranie celkovej beta aktivity a celkovej alfa aktivity vo vode z vodnej nádrže v Bátovciach. K monitorovaniu okolia JE Mochovce môžeme priradiť aj meranie rádionuklidov v atmosférickom spade odoberanom v Dudinciach a monitorovanie trícia v zrážkovej vode odoberanej v Banskej Bystrici.

Hodnoty aktivít umelých rádionuklidov vo vzorkách spadu a vody sú pod detekčným limitom našich prístrojov. Výsledky ostatných meraní sú uvedené v tabuľkách č. 7 až č. 10 v časti 1.2.

1.1.3.4. Dozor na iných pracoviskách so zdrojmi žiarenia a v zberniach kovového šrotu

Školstvo a vzdelávanie

V rezorte školstva sú v našom spádovom území 3 pracoviská s uzavretými a jedno pracovisko s otvorenými žiaričmi (Univerzita Mateja Bella Banská Bystrica, Technická Univerzita Zvolen, Žilinská Univerzita Žilina, Jeseniova lekárska fakulta Martin).

Výskum

Výskumné ústavy v našom spádovom území nemajú pracoviská so zdrojmi IŽ.

Veterinárna medicína

V spádovom území máme registrovaných 26 rtg pracovísk. Kvalita používaných diagnostických prístrojov je variabilná a obnova nových prístrojov za staré zaostáva za stomatologickými pracoviskami.

Zberne kovového šrotu

V rámci plnenia úloh vyplývajúcich z požiadaviek § 9 nariadenia vlády SR č. 348/2006 Z. z. a z úlohy 5.1. projektov ÚVZ: „Vyhľadávanie, inventarizácia a odstraňovanie nepoužívaných rádioaktívnych žiaričov a opustených žiaričov“ pripravili pracovníci odboru dva druhy informačných letákov s obrázkami zdrojov ionizujúceho žiarenia, ktoré sa najčastejšie vyskytujú v železnom šrote. V októbri roku 2006 usporiadali seminár pre

prevádzkovateľov zberní kovového šrotu z celej SR, na tomto seminári informovali o problematike zdrojov ionizujúceho žiarenia, ktoré sa vyskytujú v železnom šrote a o postupe pri nájdení zdrojov ionizujúceho žiarenia. Prítomní dostali k dispozícii uvedené informačné letáky. Semináru sa zúčastnilo 42 zástupcov firiem, ktoré prevádzkujú viac ako 300 zberní kovového šrotu.

Na základe požiadaviek firiem pripravili 4 školenia pre pracovníkov zberní šrotu z banskobystričského kraja. Školení sa zúčastnilo viac ako 80 vedúcich resp. zodpovedných pracovníkov zberní. Najväčší záujem o školenia prejavili veľké firmy prevádzkujúce viac ako 10 zberní, napr. ŽP Eko-Qelet Martin, KOVOD B. Bystrica, Zber surovín B. Bystrica.

Za jedenásť mesiacov tohto roku vykonali pracovníci odboru kontrolu s premeraním ionizujúceho žiarenia v 42 zberniach šrotu. Na základe skúseností z uvedených kontrol pripravili na druhý polrok 2007 školenia pre radových pracovníkov zberní. Školenia sa uskutočnili v prvom rade v okresoch kde sú prevažne malé zberne, ktoré nie sú súčasťou veľkých firiem a to v mesiaci auguste v Tvrdošíne a v Žiline.

Pri týchto školeniach pracovníci RÚVZ zistili, že pre prevádzkovateľov zberní šrotu je problém uvoľniť radových pracovníkov na školenie. Prítomnou cieľovou skupinou pre tento druh školení sú práve radoví pracovníci zberní, ktorí denne manipulujú so šrotom a majú možnosť rozoznať vo vykúpenom šrote nebezpečné zdroje ionizujúceho žiarenia. Z tohto dôvodu začlenili školenie radových pracovníkov do programu previerky zberne. Tri prípady nálezov zdrojov žiarenia pracovníkmi zberní na základe poznatkov zo školení a možnosti porovnať nález s obrázkami na informačných letákoch ukazujú, že ide o efektívny spôsob dozoru.

1.1.3.5. Dozor na pracoviskách s prírodnými zdrojmi žiarenia

V roku 2007 sme vykonali merania OAR a dávkového príkonu, spojené s výkonom štátneho zdravotného dozoru v podzemných priestoroch:

1. Slovenského banského múzea v Banskej Štiavnici a to v štôlnach Bartolomej a Michal. Objemové aktivity ^{222}Rn v ovzduší vyššie uvedených priestorov Slovenského banského múzea v Banskej Štiavnici prekračujú smernú hodnotu na vykonanie opatrení na obmedzenie ožiarovania pracovníkov na pracovisku s výskytom radónu v ovzduší OAR $1000 \text{ Bq}\cdot\text{m}^{-3}$ v zmysle §36 ods.1 nariadenia vlády SR č.345/2006 o základných bezpečnostných požiadavkách na ochranu zdravia pracovníkov a obyvateľov pred ionizujúcim žiarením.

2. Jaskýň:

- Demänovská jaskyňa Slobody
- Harmanecká jaskyňa
- Važecká jaskyňa
- Bystrianska jaskyňa

Objemové aktivity ^{222}Rn v ovzduší vyššie uvedených jaskýň prekračujú smernú hodnotu na vykonanie opatrení na obmedzenie ožiarovania pracovníkov na pracovisku s výskytom radónu v ovzduší OAR $1000 \text{ Bq}\cdot\text{m}^{-3}$ v zmysle §36 ods.1 nariadenia vlády SR č.345/2006 o základných bezpečnostných požiadavkách na ochranu zdravia pracovníkov a obyvateľov pred ionizujúcim žiarením.

3. Kremnickej banskej spoločnosti

Objemové aktivity ^{222}Rn v ovzduší v niektorých priestoroch Kremnickej banskej spoločnosti prekračujú smernú hodnotu na vykonanie opatrení na obmedzenie ožiarenia pracovníkov na pracovisku s výskytom radónu v ovzduší OAR $1000 \text{ Bq}\cdot\text{m}^{-3}$ v zmysle § 36 ods.1 nariadenia vlády SR č.345/2006 o základných bezpečnostných požiadavkách na ochranu zdravia pracovníkov a obyvateľov pred ionizujúcim žiarením. Na základe výsledkov meraní a informácií o pracovnom čase pracovníkov strávených v podzemných priestoroch sme navrhli opatrenia na obmedzenie ožiarenia pracovníkov na pracovisku.

1.1.4. ČINNOSŤ PRESAHUJÚCA RÁMEC VÝKONU ŠTÁTNEHO ZDRAVOTNÉHO DOZORU, OSOBITNÁ ČINNOSŤ A AGENDA

1.1.4.1. Mimoriadne situácie

Pracovníci odboru ochrany zdravia pred žiarením Regionálneho úradu verejného zdravotníctva v Banskej Bystrici boli v priebehu rokov 1996 – 2007 zainteresovaní do viac ako 60 prípadov neočakávaných nálezov rádioaktívneho materiálu v šrote. V priebehu roku 2007 overovali nálezy, resp. sami zistili nálezy rádioaktívnych látok v nasledujúcich prípadoch :

- 8.1. Železničná stanica Podbrezová, nerezová tyč obsahujúca ^{137}Cs
- 1.5. Železničná stanica Podbrezová, 1 ks pásová oceľ kontaminovaná ^{60}Co
- 30.7. Železničná stanica Podbrezová, kryt obsahujúci ^{60}Co
- 26.10. Železničná stanica Podbrezová, 2 ks pásová oceľ kontaminovaná ^{60}Co
- 30.10. ŽP EKO QELET, Žilina, 72 ks súčiastok vojenskej techniky obsahujúcich ^{133}Ba
- 4.12. Železničná stanica Podbrezová, 40 ks pásová oceľ kontaminovaná ^{60}Co

Prvoradým cieľom pri týchto akciách je zabrániť neodôvodnenej expozícii ionizujúcemu žiareniu pracovníkov, ktorí manipulujú s rádioaktívne kontaminovanými predmetmi a obyvateľstva zo zdrojov ionizujúceho žiarenia, ktoré sú mimo kontroly.

1.1.4.2. Monitorovanie prírodného žiarenia v životnom prostredí

Prírodné žiarenie

Zdrojom rádioaktivity, prirodzene sa vyskytujúcej v životnom prostredí sú rádioaktívne izotopy nachádzajúce sa v horninách a kozmické žiarenie. V zemskej kôre majú najvýznamnejšie zastúpenie izotopy premenových radov uránu, tória a izotop ^{40}K . Ostatné rádioizotopy sa na prirodzenej rádioaktivite podieľajú hodnotami rádovo nižšími. Vďaka svojim fyzikálnym a chemickým vlastnostiam sa izotopy z hornín dostávajú do ostatných zložiek životného prostredia (voda, ovzdušie, potraviny,...). Ľudská činnosť môže tiež viesť k zvýšeniu úrovne ožiarenia z prirodzene sa vyskytujúcich rádionuklidov. Napríklad pri ťažbe uránových rúd, v troskách z vysokých pecí, v popolčekoch, na podzemných pracoviskách a pri iných činnostiach.

Obrazom výskytu rádionuklidov emitujúcich žiarenie gama sú hodnoty meraní dávkového príkonu. V týchto meraniach je okrem terestrickej (rádioaktivita zemskej kôry) a kozmickej zložky obsiahnutá aj antropogénna zložka (rádioaktivita spôsobená ľudskou činnosťou). Preto môžu výsledky meraní dávkového príkonu slúžiť nielen ako indikátor rádioaktívneho zamorenia územia umelými rádionuklidmi, ale aj ako indikátor ľudskou činnosťou zvýšenej úrovne ožiarenia z prírodných rádionuklidov.

Niektoré výsledky merania externého žiarenia gama sú uvedené v kapitole 1.1.4.3.

Stavebné materiály

V rámci bežného hygienického dozoru a expertíznej činnosti bolo zmeraných 123 vzoriek hotových stavebných materiálov a surovín na ich výrobu. Väčšina vzoriek hotových stavebných výrobkov bola dodaná Technickým a skúšobným ústavom stavebným vo Zvolene, Technickým a skúšobným ústavom stavebným v Nitre a Zlatých Moravciach a výrobcami tvárnic v Zemianskych Kostol'anoch. Prekročenie hodnoty 120 Bq/kg bolo zistené len u troch vzoriek vstupných surovín pre výrobu finálnych stavebných výrobkov. U hotových výrobkov nebolo zistené prekročenie uvedenej hodnoty.

Radón v ovzduší pobytových priestorov

V roku 2007 neboli zo strany obyvateľstva ani právnických osôb vznesené požiadavky na krátkodobé meranie objemovej aktivity radónu v bytoch. Dlhodobé merania zabezpečuje SZU v Bratislave. Výsledky týchto meraní nemáme k dispozícii. Na okamžité odbery radónu máme k dispozícii Lukasove komory a kontinuálny monitor Silena 5S. Tieto prístroje však nestačia na komplexné zhodnotenie rizika z radónu.

Prírodná rádioaktivita vo vodách

V priebehu roku 2007 sme pokračovali v monitorovaní pitných vôd. V uvedených vodách sme stanovovali celkovú objemovú aktivitu alfa, celkovú objemovú aktivitu beta a objemovú aktivitu ^{222}Rn . Celkovú objemovú aktivitu alfa a celkovú objemovú aktivitu beta sme stanovili v 268 vzorkách pitných vôd. Objemovú aktivitu ^{222}Rn sme nemohli stanovovať pre poruchu prístroja. Celková objemová aktivita beta a celková objemová aktivita alfa bola prekročená v 8. vzorkách vôd v zmysle vyhlášky MZ SR č.528/2007 Z. z. ktorou sa ustanovujú podrobnosti o požiadavkách na obmedzenie ožiarenia z prírodného žiarenia.

V priebehu roku 2007 sme stanovovali aj objemovú aktivitu ^{226}Ra a koncentráciu Unat vo vodách. Výsledky stanovení sú uvedené v tabuľkách č. 12 a 13 v časti 1.2.

1.1.4.3. Monitorovanie úrovne globálnej kontaminácie životného prostredia umelými rádionuklidmi

V rámci celoštátnej radiačnej monitorovacej siete naše pracovisko plní úlohy podľa pokynov Slovenského ústredia radiačnej monitorovacej siete (SÚRMS) na území Banskobystrického kraja a Žilinského kraja. Tieto úlohy sú zamerané na dve činnosti:

- 1.) na monitorovanie životného prostredia pre napĺňanie zmluvy EURATOM
- 2.) na sledovanie kontaminácie prostredia pre účely hodnotenia jej vplyvu zdravie obyvateľstva.

Monitorovanie bolo zamerané na :

- monitorovanie jednorázových okamžitých hodnôt príkonu absorbovanej dávky,
- integrálne meranie príkonu absorbovanej dávky vo vybraných lokalitách (19 meracích miest väčšinou v objektoch SHMÚ),
- monitorovanie výskytu rádionuklidov ^{137}Cs a ^{90}Sr v mlieku a celodennej strave,
- monitorovanie výskytu rádionuklidu ^{137}Cs v ostatných potravinách,
- stanovovanie aktivity ^{137}Cs v atmosferickom spade,
- sledovanie objemovej aktivity umelých rádionuklidov v povrchových vodných tokoch a pitnej vode.

Atmosférický spad a aerosóly

Výsledky sledovania rádioaktivity atmosférického spadu poukazujú na úroveň znečistenia atmosféry prírodnými a umelými rádionuklidmi. Umelé rádionuklidy sa v atmosfére nachádzajú v dôsledku skúšok jadrových zbraní a havárií jadrových reaktorov.

Atmosférický spad sa odoberá na dvoch miestach regiónu - B. Bystrica, Dudince. Z lokality B. Bystrica sa vyhodnocuje spad v dvojtýždenných intervaloch. Z lokality Dudince sa vyhodnocuje spad v mesačných intervaloch. V odobraných vzorkách sa stanovuje ^{137}Cs prípadne iné detekované umelé rádionuklidy. Aktivita ^{137}Cs v spade je v súčasnom období väčšinou pod detekčným limitom našich prístrojov, ktorý sa pohybuje okolo $1,0 \text{ mBq/m}^2/\text{deň}$. Z prírodných rádionuklidov je detekovateľné ^7Be , ktoré tiež slúži na priebežnú kontrolu detekčného zariadenia.

Aktivity rádionuklidov deponovaných na vzdušných aerosóloch sa v roku 2007 neuskutočňovali, pretože nevlastníme vhodnú odberovú aparatúru. V minulosti sme stanovovali rádionuklidy z filtrov veľkoobjemových odberových aparátúr, ktoré sú nainštalované na pozorovacích stanici SHMÚ v Boľkovciach a Lieseku. Tieto odberové zariadenia a podmienky transportu filtrov však nespĺňajú metrologické požiadavky. Z tohto dôvodu sme tieto filtre prestali vyhodnocovať.

Kontaminácia potravín

Aj v roku 2007 sme pokračovali v sledovaní rádioaktívnej kontaminácie potravín. Zamerali sme sa na komodity, ktoré tvoria podstatnú zložku potravy obyvateľstva, ako sú múka, ryža, cestoviny, mlieko, ovocie a zelenina.

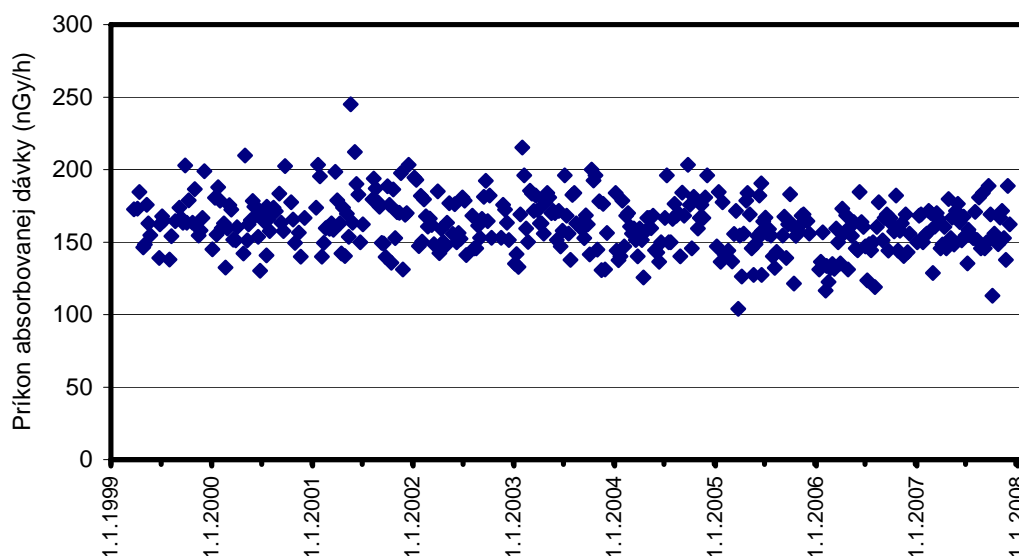
V odobraných vzorkách sa stanovuje ^{137}Cs prípadne iné detegované umelé rádionuklidy. Hodnoty objemových aktivít ^{137}Cs v mlieku sú uvedené v tabuľke č. 10 v časti 8.2. Aktivity v ostatných potravinách sú na úrovni, ktorá absolútne neohrozuje zdravie obyvateľstva. Zvýšený výskyt iných rádionuklidov vyžarujúcich žiarenie gama nebol zistený.

Externé žiarenie gama

Aj v roku 2007 pokračoval systematický monitoring externého žiarenia gama na území sledovaných krajov. Zdrojom externého žiarenia gama sú prírodné rádioaktívne izotopy nachádzajúce sa v zemskej kôre, kozmické žiarenie a umelé rádionuklidy.

Na našom pracovisku sa tak ako v niekoľkých predchádzajúcich rokoch ani v roku 2007 nemohol uskutočňovať nepretržitý monitoring externého žiarenia gama vzhľadom na nefunkčnosť pôvodného prístroja a jeho neopraviteľnosť (výrobca už nevyrába náhradné diely) a nepridelenia finančných zdrojov na zakúpenie iného. Monitorovanie sa preto uskutočňovalo formou jednorázových okamžitých meraní prístrojom FH 40G-L. Výsledky sú zobrazené v nasledujúcom grafe:

Príkion absorbovanej dávky - RÚVZ B.Bystrica

Na ďalších miestach sledovaného regiónu sa uskutočňujú jednorázové krátkodobé merania prenosným prístrojom FieldSpec. Namerané hodnoty príkonu fotónového dávkového ekvivalentu v roku 2007 sa pohybovali v rozmedzí od 39 nSv/h do 137 nSv/h a na jednotlivých lokalitách nevykazovali štatisticky významnú zmenu oproti predchádzajúcim rokom. Výsledky monitorovania v okolí JE Mochovce sú uvedené v tabuľke v časti 1.2.

V rámci monitorovacej siete SR je na území sledovaných krajov rozmiestnených 21 integrálnych TLD dozimetrov na 19-tich lokalitách. Tieto integrálne dozimetre sa vyhodnocujú štvrťročne a na lokalitách, kde sú umiestnené sa meria štvrťročne dávkový príkon. Výsledky z týchto monitorovacích miest sú uvedené tiež v časti 1.2.

1.1.4.4. Manažment kvality

Odbor ochrany zdravia pred žiarením RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici je poskytovateľom odborných podkladov pre rozhodovacia činnosť orgánov ochrany zdravia v Slovenskej republike v oblasti radiačnej ochrany. Ako odborné pracovisko plniace úlohy štátu na úseku ochrany a podpory zdravia ľudí postupuje vo svojej činnosti tak, aby v odbornej terénnej, laboratórnej, analytickej aj hodnotiacej práci poskytoval objektívne, výpovedné a obhájiteľné informácie a údaje. K tomuto účelu je v laboratóriu odboru OZPŽ zavedený systém manažérstva podľa STN EN ISO/IEC 17025: 2005. Tento systém je akreditovaný Slovenskou národnou akreditačnou službou. Do akreditovaného systému sú zahrnuté metodiky na stanovenie celkovej objemovej aktivity alfa, celkovej objemovej aktivity beta, objemovej aktivity ^{222}Rn , ^{226}Ra a objemovej koncentrácie uránu. Ďalšie laboratórne metodiky (gamasppektrometria, alfaspektrometria,...) ako aj metodiky používané pri ŠZD v teréne (meranie kvality RTG zväzkov, dopadových dávok a pod.) nebolo možné akreditovať z personálnych, materiálnych a finančných dôvodov. V roku 2007 došlo k poruche prístroja, ktorým boli zabezpečené metodiky na stanovenie ^{222}Rn a ^{226}Ra vo vodách. Z tohto dôvodu naše pracovisko nedokáže zabezpečiť stanovenie ^{222}Rn vo vode a stanovenie ^{226}Ra sa vykonáva neakreditovanou metodikou.

Aj v roku 2007 sa manažment kvality laboratória OZPŽ zameril na pravidelné činnosti, ako sú: interné audity, preskúmanie manažmentom, preskúmanie dokumentácie, kontroly záznamov a pod.

1.1.4.5. Konzultačná, expertná, školiaca a iná činnosť

Pracovníci OOZPŽ poskytli v priebehu roku 2007 celkom 698 konzultácií. Jednalo sa väčšinou o telefonické konzultácie. Najviac konzultácií sa týkalo zriaďovania rtg pracovísk v privátnej praxi, monitorovania pracovísk v nemocniciach i priemysle, skúšok a odstraňovania ra odpadov a pracovnej zdravotnej služby.

1.1.5. RIEŠENÉ ÚLOHY, PROGRAMY A PROJEKTY

1.1.5.1. Monitorovanie rádioaktivity životného prostredia pre JRC v Ispre

Pracovníci OOZPŽ sa podieľajú na monitorovaní rádioaktivity životného prostredia pre JRC (Spojené vedecké centrum) v Ispre, ktorý vychádza z Odporúčania Európskej Komisie 2000/473/Euratom.

Výsledky monitorovania sú uvedené v tabuľkách v časti 1.2.

1.1.6. SANKČNÉ OPATRENIA

V roku 2007 na pracoviskách v spádovom území odboru ochrany zdravia pred žiarením nenastal dôvod na začatie sankčného konania.

1.1.7. PREDNÁŠKOVÁ A PUBLIKAČNÁ ČINNOSŤ

Prednášky

1. Ďurec, Ďurecová, Betti: Field trial sampling and Intercomparison exercise at the Dudvah's river banks – results
WORKSHOP „Radionuclides in the Environment and Foodstuff“, Karlsruhe, Nemecko, 26.-29.06.2007
2. Ďurec, Betti, Ďurecová: Intercomparison exercise at the Dudvah's river banks“
International Conference on Environmental Radioactivity: From Measurements and Assessments to Regulation., Viedeň, Rakúsko, 23.-27.04.2007
3. Auxtová, Adámek: Road and railway border crossing points-experience with the installed detection systems, INFL/ITWG meeting, 25. – 29.6. 2007, Umea, Švédsko
4. Auxtová: Hodnotenie prírodnej rádioaktivity stavebných materiálov v SR
43. BERLIN - KOLLOQUIUM, Berlín, Nemecko, 3. 10. – 6.10. 2007
5. Auxtová: Diagnostické referenčné úrovne pre pediatrické vyšetrenia v rtg diagnostike a nukleárnej medicíne
43. BERLIN – KOLLOQUIUM, Berlín, Nemecko, 3. 10. – 6.10. 2007
6. Auxtová: Biologické účinky vF elektromagnetických polí – projekty v SR
43. BERLIN – KOLLOQUIUM, Berlín, Nemecko, 3. 10. – 6.10. 2007

7. Auxtová: Pripravenosť na mimoriadne radiačné udalosti s vnútornou kontamináciou v SR
43. BERLIN – KOLLOQUIUM, Berlín, Nemecko, 3. 10. – 6.10. 2007

Publikácie

1. Ďurec, Betti, Ďurecová: Intercomparison exercise on the determination of radionuclides in sediment from the Dudvah River, Applied Radiation and Isotopes, In Press

1.2 ŠPECIÁLNA ČASŤ

- 1.2.1. POČET VÝKONOV V RÁMCI VÝKONU ŠTÁTNEJ SPRÁVY
Tabuľka č. 1

- 1.2.2. VÝKON ŠTÁTNEHO ZDRAVOTNÉHO DOZORU PODĽA TYPU PRACOVÍSK
Tabuľka č. 2 až 6

- 1.2.3. MONITOROVANIE IONIZUJÚCEHO ŽIARENIA V ŽIVOTNOM PROSTREDÍ
Tabuľka č. 7 až 15

- 1.2.4. ČINNOSŤ RÁDIOCHEMICKÉHO A SPEKTROMETRICKÉHO LABORATÓRIA
Tabuľka č. 16

Tabuľka č. 1: Počet výkonov v rámci výkonu štátnej správy

Prehľad výkonov	Zdravotníctvo	Priemysel	Veterinár. diagnostika	Školstvo, veda, výskum	Iné	Spolu
Počet previerok v rámci ŠZD	89	15	4			139
Počet preverených pracovísk	145	20	4			197
Počet meraní rtg žiarenia	767	33	15			807
Počet meraní gama žiarenia	8	36				39
Počet meraní povrch. kontaminácie						
Počet záznamov z previerok	107	15	8			140
Návrhy na sankčné opatrenia						
Prešetrenie chorôb z povolania						
Prešetrenie nadexpozícií						
Prešetrenie nehôd a mimoriad. udalostí					6	6
Podklady pre správnu činnosť orgánov na ochranu zdravia (RÚVZ BB)	82	8	4	1	1	96
Odborné vyjadrenia						
Prednášky (hodín)						
Počet školených pracovníkov						
Publikačná činnosť						
Sťažnosti						
Konzultácie a odborné jednanie	515	95	4	1	83	698

Tabuľka č. 2: Prehľad rtg pracovník. Banskobystrický kraj

OKRES	SPOLU	Röntgenové pracovníká													
		Zdravotnícke rtg pracovníká							Veterinárne			Technické rtg pracovníká			
		Zubné	Mobilné	Skia- grafie	Skia- skopie	Terapia	Angio- grafia	Mamo- grafia	CT	Lineár. urýchľ.	Veterinárne rtg pracovníká	Defekto- skopia	Mikro- štruktúrálné	Na kontrolu batožín	
B. Bystrica	91	34	17	15	4	1	1	4	3	1	5	1	5		
B. Štiavnica	11	3	4	2	2										
Brezno	34	16	3	4	1			1	1		1	5	2		
Detva	8	6		2											
Krupina	8	2	2	2	1								1		
Lučenec	26	6	5	5	2	1	1	1	1		2	1	1	1	
Poltár	3	2		1											
Revúca	19	7	2	5	3								2		
Rimavská Sobota	39	15	8	5	2	1		2	3		2		1		
Veľký Krtíš	12	5	2	3	1				1						
Zvolen	42	15	6	8	2			1	1		3	1	1	4	
Žarnovica	15	10	1	2	1							1			
Žiar n/Hronom	33	13	2	6	2			1	1		1	5	2		
Kúpele	1			1											
Celkový počet	342	134	52	61	21	3	2	10	11	1	14	13	15	5	

Tabuľka č. 2: Pokračovanie - Prehľad rtg pracovník. Žilinský kraj

OKRES	SPOLU	Röntgenové pracoviská															
		Zdravotnícke rtg pracoviská							Veterinárne								
		Zubné	Mobilné	Skia- grafia	Skia- skopie	Terapia	Angio- grafia	Mamo- grafia	CT	Lineár. urýchľ.	Veterinárne rtg pracoviská	Defekto- skopia	Mikro- štruktúrálné	Na kontrolu batožín			
Bytča	4	2		2													
Čadca	35	16	3	8	2	1				1							
Dolný Kubín	22	9	4	3	1					1	1	2			1		
Kys. N. Mesto	8	5		2	1												
Lipt. Mikuláš	51	23	10	8	4					1	1	1					
Martin	61	19	9	12	4	1				3	4	3	1		3		
Námestovo	7	2		4	1												
Ružomberok	16	13		1	1										1		
Turč. Teplice	8	3		4	1												
Tvrdošín	19	9	2	4	2						1	1					
Žilina	57	21	6	10	4	1				1	2		1		4	3	1
Kúpele	0																
Celkový počet	288	122	34	58	21	3	6	10	8	2	12	7	4		1		

Tabuľka č. 3: Prehľad pracovísk s uzavretými rádioaktívnymi žiaričmi. Banskobystrický kraj

OKRES	Zdravotníctvo	Priemysel	Poľnohospod.	Školstvo	Veda, výskum	Iné	SPOLU
B.Bystrica	3	3		1		4	11
B.Štiavnica							0
Brezno		3					3
Detva							0
Krupina							0
Lučenec							0
Poltár							0
Revúca		1					1
Rimavská Sobotka	3						3
Veľký Krtíš							0
Zvolen		2		1		1	4
Žarnovica		1					1
Žiar n/Hronom							0

Tabuľka č. 3: Pokračovanie – Prehľad pracovník s uzavretými rádioaktívnymi žiaričmi. Žilinský kraj

OKRES	Zdravotníctvo	Priemysel	Poľnohospod.	Školstvo	Veda, výskum	Iné	SPOLU
Bytča						1	1
Čadca							0
Dolný Kubín		2					2
Kys.Nové Mesto						1	1
Lipt.Mikuláš						1	1
Martin	4	1					5
Námestovo							0
Ružomberok		13				1	14
Turč.Teplice		1					1
Tvrdošín							0
Žilina	3	10		1		1	15

Tabuľka č. 4: Prehľad pracovísk s otvorenými rádioaktívnymi žiaričmi. Banskobystrický kraj

OKRES	Zdravotníctvo	Priemysel	Poľnohospod.	Školstvo	Veda, výskum	Iné	SPOLU
B.Bystrica	3					2	5
B.Štiavnica							0
Brezno							0
Detva							0
Krupina							0
Lučenec						1	1
Poltár							0
Revúca							0
Rimavská Sobotka							0
Veľký Krτίš							0
Zvolen							0
Žarnovica							0
Žiar n/Hronom		1					1
Celkový počet	3	1	0	0	0	3	7

Tabuľka č. 4: Pokračovanie – Prehľad pracovník s otvorenými rádioaktívnymi žiaričmi. Žilinský kraj

OKRES	Zdravotníctvo	Priemysel	Poľnohospod.	Školstvo	Veda, výskum	Iné	SPOLU
Bytča							0
Čadca							0
Dolný Kubín							0
Kys.Nové Mesto							0
Lipt.Mikuláš							0
Martin	4			1			5
Námestovo							0
Ružomberok	3						3
Turč.Teplice							0
Tvrdošín							0
Žilina	1					2	3
Celkový počet	8	0	0	1	0	2	11

Tabuľka č. 5: Prehľad pracovísk zrušených v roku 2007 podľa krajov

Kraj B.	Bystrica / Okres	BB	BR	DT	KA	LC	PT	RA	RS	ZV	Spolu
	zrušenie zdravotníckych rtg a ra pracovísk	10	1	1	4	2	2	0	1	2	23
	zrušenie technických rtg a ra pracovísk		1			1		1			3
Kraj Žilina / Okres	BY		DK	LM	MT	RK	ZA				
	zrušenie zdravotníckych rtg a ra pracovísk	0	8	1	2	0	5				16
	zrušenie technických rtg a ra pracovísk	1		1		1	1				4
SPOLU:											46

Tabuľka č. 6: Prehľad počtu uzavretých žiaričov v jednotlivých krajoch

Typ žiariča	KRAJ		SPOLU
	Banskobystrický	Žilinský	
Am - 241	5	4	9
Am/Be	3	8	11
Cd - 109	1	0	1
Co - 60	9	10	19
Cs - 137	13	29	42
Ir - 192	3	6	9
Kr - 85	1	8	9
Pm - 147	1	3	4
Pu - 238	0	0	0
Ra - 226	180	18	198
Se - 75	0	2	2
Sr - 90	0	0	0
Tl - 204	1	0	1
SPOLU	217	88	305

Tabuľka č. 7: Príkion absorbovanej dávky v nGy/h v okolí JE Mochovce (prístroj FieldSpec)

Dátum	Monitorovacie miesta					
	N. Baňa	Hr. Beňadik	Tlmače	N.Tekov	Bátovce	Dudince
19.01.2007	117 ± 9	99 ± 7	100 ± 3	86 ± 6	97 ± 7	92 ± 3
13.02.2007	101 ± 23	97 ± 9	98 ± 3	103 ± 8	91 ± 3	87 ± 6
21.03.2007	114 ± 13	101 ± 5	97 ± 4	93 ± 8	95 ± 17	87 ± 10
18.04.2007	122 ± 15	105 ± 6	102 ± 8	107 ± 5	94 ± 8	103 ± 11
16.05.2007	106 ± 6	108 ± 4	111 ± 4	88 ± 7	95 ± 7	87 ± 12
14.06.2007	122 ± 7	108 ± 5	117 ± 8	96 ± 10	92 ± 12	100 ± 5
16.07.2007	99 ± 5	108 ± 4	108 ± 7	99 ± 10	91 ± 7	93 ± 9
13.08.2007	114 ± 9	111 ± 6	109 ± 4	108 ± 5	95 ± 5	95 ± 7
12.09.2007	113 ± 8	99 ± 11	90 ± 8	97 ± 9	94 ± 4	96 ± 3
15.10.2007	118 ± 11	107 ± 6	105 ± 5	98 ± 9	99 ± 5	102 ± 7
21.11.2007	111 ± 5	108 ± 3	89 ± 3	89 ± 3	77 ± 7	88 ± 5
10.12.2007	124 ± 4	98 ± 5	95 ± 6	129 ± 10	127 ± 4	107 ± 5

Tabuľka č. 8: Objemová aktivita ³H (Bq.l⁻¹) v pitných vodách v roku 2007

Obdobie	Miesto odberu		
	Nový Tekov	Hronský Beňadik	Nová Baňa
	Objemová aktivita ³ H (Bq.l ⁻¹) ±U		
Január	< 7.82	–	< 7.82
Február	< 7.88	< 7.88	< 7.88
Marec	< 7.75	< 7.75	< 7.75
Apríl	< 6.77	< 8.05	< 7.11
Máj	–	< 7.30	< 7.30
Jún	< 7.09	< 7.35	< 7.14
Júl	< 9.12	< 6.67	< 7.22
August	–	< 6.50	< 6.62
September	4.77 ± 2.40	< 6.89	< 7.02
Október	< 6.99	–	< 7.21
November	< 7.09	< 7.35	< 7.35
December	< 7.37	< 7.37	< 7.37
			Tlmače
			< 7.82
			< 7.88
			< 7.75
			< 6.77
			–
			< 7.80
			< 6.88
			< 7.35
			< 7.02
			< 7.02
			< 7.09
			< 7.37

Tabuľka č. 9: Objemová aktivita ^3H (Bq.l^{-1}) v povrchových vodách v roku 2007

Obdobie	Miesto odberu		
	Banská Bystrica Zrážková voda	Nový Tekov Povrchová voda	Malé Kozmálovce Povrchová voda
	Objemová aktivita ^3H (Bq.l^{-1}) \pm U		
Január	< 2.07	< 2.07	2.45 \pm 0.71
Február	< 2.15	< 2.07	< 2.70
Marec	2.61 \pm 0.74	< 2.10	< 2.10
Apríl	–	21.12 \pm 0.85	2.14 \pm 0.75
Máj	< 2.67	–	3,17 \pm 0.76
Jún	2.43 \pm 0.80	2.88 \pm 0.80	6.10 \pm 0.83
Júl	< 2.64	4.42 \pm 0.84	< 2.46
August	< 2.51	< 2.10	–
September	< 2,37	< 2,25	< 2,24
Október	< 2.03	< 2.23	–
November	< 1,97	3.39 \pm 0.67	2.74 \pm 0.74
December	1.63 \pm 0.69	< 2.15	–

Tabuľka č. 10: Objemová aktivita ^{137}Cs a ^{90}Sr v mlieku, Zvolen

Dátum odberu	^{137}Cs A [Bq/l]	^{90}Sr A [Bq/l]
26.01.2007	0.015 \pm 0.005	
21.02.2007	0.034 \pm 0.008	
26.03.2007	0.075 \pm 0.007	0.083 \pm 0.016
09.05.2007	0.054 \pm 0.006	0.081 \pm 0.016
23.07.2007	0.032 \pm 0.005	0.062 \pm 0.015
20.08.2007	0.023 \pm 0.003	0.056 \pm 0.012
21.09.2007	0.056 \pm 0.005	
22.10.2007	0.041 \pm 0.005	0.109 \pm 0.023
29.11.2007	0.052 \pm 0.006	0.076 \pm 0.016
17.12.2007	0.078 \pm 0.009	0.102 \pm 0.021

Tabuľka č. 11 : Objemová aktivita ^{137}Cs a ^{90}Sr v pitných vodách v roku 2007

a) Úpravná voda Turček

Dátum odberu	^{137}Cs A [mBq/l]	^{90}Sr A [mBq/l]
26.01.2007	< 0.84	0,007 ± 0,002
21.02.2007	0.88 ± 0.13	0,003 ± 0,001
26.03.2007	0.70 ± 0.28	0,007 ± 0,002
09.05.2007	< 079	
23.07.2007	0.65 ± 0.10	0,004 ± 0,001
20.08.2007	0.80 ± 0.18	
21.09.2007	0.99 ± 0.23	
22.10.2007	1.11 ± 0.35	0,004 ± 0,001
28.11.2007	0.84 ± 0.19	
17.12.2007	0.82 ± 0.12	0,007 ± 0,001

b) RÚVZ Banská Bystrica a Žilina

Banská Bystrica A [mBq/l]		Žilina A [mBq/l]	
Dátum odberu	^{137}Cs A [mBq/l]	Dátum odberu	^{137}Cs A [mBq/l]
10.01.2007	< 0.85	13.03.2007	< 0.97
11.04.2007	< 0.76	07.06.2007	< 0.59
09.07.2007	< 0.78	13.09.2007	0.53 ± 0.18
15.10.2007	< 0.69	05.12.2007	0.46 ± 0.15
			^{90}Sr A [mBq/l]
			0,009 ± 0,002
			0,006 ± 0,001

Tabuľka č. 12: Objemová aktivita ^{226}Ra , ^{228}Ra vo vzorkách vôd v roku 2007

CEV	Dátum odberu	Miesto odberu	^{226}Ra (Bq.l ⁻¹)	^{228}Ra (Bq.l ⁻¹)
29	08.01.2007	Meander Park Oravice	2,788 ± 0,231	0,007 ± 0,001
5363	03.04.2007	Meander Park Oravice		<0,004
11320	31.07.2007	Meander Park Oravice	5,270 ± 0,750	0,002 ± 0,001
12321	27.08.2007	Kalonda	0,015 ± 0,003	<0,001
14285	10.10.2007	Gemerské Dechtáre	0,003 ± 0,001	
15176	24.10.2007	Leváre	0,004 ± 0,001	
15177	20.02.2006	Gemerská Ves	0,003 ± 0,001	
17014	28.11.2007	Meander Park Oravice	4,808 ± 0,597	<0,004

Tabuľka č.13: Koncentrácia U_{nat} vo vzorkách vôd v roku 2007

CEV	Dátum odberu	Miesto odberu	ρ ($\mu\text{g.l}^{-1}$)
17014	28.11.2007	Meander Park Oravice	< 1,5
15177	25.10.2007	Gemerská Ves	1,6 ± 0,4
14285	10.10.2007	Gemerské Dechtáre	3,1 ± 0,5
15177	24.10.2007	Leváre	< 0,6
12321	27.08.2007	Kalonda	3,5 ± 0,4
11320	31.07.2007	Meander Park Oravice	< 0,5
5363	03.04.2007	Meander Park Oravice	< 0,6
29	08.01.2007	Meander Park Oravice	1,6 ± 0,3

Tabuľka č. 14: Výsledky meraní dávkového príkonu na lokalitách s TLD (nSv/h)

Lokalita	I. Q	II. Q	III. Q	IV. Q
Banská Bystrica – RÚVZ	107,5 ± 2 %	101,2 ± 12 %	114,3 ± 4 %	114,3 ± 14 %
Banská Bystrica – SHMÚ	98,2 ± 3 %	94,4 ± 7 %	93,3 ± 1 %	92,3 ± 3 %
Čadca	88,1 ± 1 %	143,7 ± 15 %	83,4 ± 1 %	107,5 ± 11 %
Čadca - budova	148,5 ± 4 %	147,8 ± 3 %	161,3 ± 4 %	138,7 ± 10 %
Dolné Plachtince	96,4 ± 4 %	86,3 ± 11 %	87,1 ± 3 %	94,9 ± 2 %
Dudince	92,9 ± 2 %	100,1 ± 8 %	89,1 ± 8 %	102,4 ± 9 %
Chopok	85,3 ± 6 %	136,9 ± 18 %	152,2 ± 5 %	102,8 ± 8 %
Chopok 2 m	77,3 ± 2 %	116,6 ± 1 %	148,9 ± 5 %	99,6 ± 7 %
Chopok – budova	94,4 ± 2 %	107,8 ± 3 %	129,8 ± 1 %	116,9 ± 6 %
Liesek	97,6 ± 2 %	107,3 ± 7 %	95,1 ± 2 %	98,1 ± 8 %
Liesek – budova	113,2 ± 2 %	110,3 ± 9 %	115,5 ± 6 %	105,2 ± 14 %
Liptovský Mikuláš	111,0 ± 2 %		102,4 ± 3 %	104,1 ± 10 %
Lom nad Rimavicou	101,9 ± 3 %		106,3 ± 6 %	113,4 ± 9 %
Lučenec – Boľkovce	100,5 ± 2 %	92,5 ± 10 %	102,9 ± 2 %	132,2 ± 13 %
Martin	105,7 ± 4 %		99,3 ± 0 %	153,4 ± 8 %
Oravský Podzámok	94,1 ± 4 %	103,6 ± 8 %	92,7 ± 1 %	99,9 ± 9 %
Podbanské	90,2 ± 4 %		97,3 ± 4 %	114,3 ± 8 %
Rimavská Sobota	113,1 ± 7 %		96,2 ± 5 %	86,5 ± 7 %
Sliac	102,2 ± 7 %	93,4 ± 7 %	105,8 ± 1 %	105,0 ± 11 %
Teľgárt	104,1 ± 2 %		113,6 ± 2 %	119,3 ± 5 %
Žiar nad Hronom – Lovča	102,0 ± 1 %	89,1 ± 10 %	92,7 ± 1 %	104,8 ± 5 %
Žilina	101,5 ± 2 %		100,0 ± 1 %	114,7 ± 15 %

Tabuľka č.15: Monitoring rádioaktivity životného prostredia pre JRC v Ispre, objemová aktivita ^3H (Bq.l^{-1})

Obdobie	Miesto odberu					
	Zvolen Povrchová voda	Žilina Pitná voda	Turček Pitná voda	B. Bystrica Pitná voda	Objemová aktivita ^3H (Bq.l^{-1})	
Január	< 2.07	–	< 2.07	< 1.83		
Február	< 2.07	–	< 2.15	–		
Marec	3.04 ± 0.72	< 7.88	< 2.17	–		
Apríl	2.14 ± 0.88	–	–	< 2.13		
Máj	< 2.75	–	< 2.03	–		
Jún	< 2,34	< 6.46	–	–		
Júl	–	–	< 2.62	< 2.16		
August	4.24 ± 0.74	–	< 2.40	–		
September	< 2,23	< 6.89	< 2.25	–		
Október	< 2,07	–	< 2.37	2.53 ± 0.73		
November	–	–	< 2.16	–		
December	2.42 ± 0.74	< 7.09	< 2.03	–		

Tabuľka č.16: Prehľad terénnych a laboratórnych výkonov

Polrok	I	II	Spolu
	18	19	37
	67	35	102
	163	166	329
ODBERY VZORIEK	4	0	4
	4	6	10
	2	3	5
	36	10	46
	294	239	533
	102	144	246
	0	0	0
	0	0	0
	240	240	480
TERÉNNÉ MERANIA	0	0	0
	0	0	0
	342	384	726
	109	48	157
	4	6	10
SPRACOVANIE	181	185	366
	294	239	533
	89	76	165
	83	40	123
	4	0	4
	3	6	9
	2	8	10
GAMA SPEKTROMETRIA	15	13	28
	0	0	0
	2	2	4
	3	12	15
	201	157	358

CELKOVÁ ALFA	vody + kalib. + kontrol.	299	192	491
	pozadie	303	243	546
CELKOVÁ BETA	vody + kalib. + kontrol.	285	192	477
	pozadie	303	243	546
TRÍCIUM	vody + kalib. + kontrol.	169	221	390
	pozadie	17	22	39
Sr-90	mlieko + kalib. + kontrol.	55	64	119
	pozadie	0	0	0
Pb-210	vody + kalib. + kontrol.	0	0	0
	pozadie	0	0	0
Ra-226	vody + kalib. + kontrol.	5	13	18
	pozadie	9	0	9
RADÓN	ovzdušie	2	0	2
	vody + kalib. + kontrol.	88	0	88
Alfaspektrometria	pozadie	80	0	80
	vody + kalib. + kontrol	0	1	1
URÁN	pozadie	2	1	3
	vody + kalib. + kontrol.	6	15	21
	pozadie	12	9	21

Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Košiciach

1. ÚVODNÁ ČASŤ

Medzi základné úlohy štátneho zdravotného dozoru patrí radiačná ochrana, to znamená ochrana zdravia ľudí pred účinkami ionizujúceho žiarenia pri všetkých činnostiach vedúcich k ožiareniu za normálnych podmienok a v prípade straty kontroly nad zdrojom žiarenia. V rámci radiačnej ochrany je potrebné regulovať radiačnú záťaž pracovníkov so zdrojmi ionizujúceho žiarenia a obyvateľstva ako celku, zabrániť vzniku nestochastických účinkov a udržiavať riziko stochastických účinkov na najnižšej možnej miere. Je potrebné zabezpečiť, aby činnosti vedúce k ožiareniu vykonávali iba osoby so zodpovedajúcou zdravotnou a odbornou spôsobilosťou, pričom musí byť zaistená i odborná lekárska starostlivosť pre pracovníkov so zdrojmi ionizujúceho žiarenia a v prípade straty kontroly nad zdrojom žiarenia i pre obyvateľstvo. Činnosť odborníkov v ochrane zdravia pred účinkami ionizujúceho žiarenia je sledovaná orgánmi Európskej únie a Medzinárodnej komisie pre atómovú energiu. Táto skutočnosť kladie vysoké nároky na odbornú úroveň pracovníkov odboru. Ochrana zdravia pred ionizujúcim žiarením je taktiež sledovaná a pripomienková zo strany mimovládnych ekologických organizácií.

Mimoriadne dôležitou súčasťou systému zdravotnej starostlivosti je bezpečnosť pacientov a racionálne znižovanie dávok ionizujúceho žiarenia pri zachovaní poskytovaných diagnostických informácií, prípadne ich rozšírení. Pracoviská odborov ochrany zdravia pred žiarením spolupracujú pri zavádzaní programov kvality pri lekárskom ožiarení na jednotlivých rádiodiagnostických pracoviskách a dbajú na dodržiavanie predpísaných pracovných postupov pri rôznych typoch vyšetrení.

Veľký význam má aj kontrola dovozu zdrojov ionizujúceho žiarenia na územie Slovenskej republiky ako aj ich vývozu zo Slovenskej republiky. Každý členský štát Európskej únie musí mať vybudované zariadenia na uskutočňovanie nepretržitého sledovania úrovni radiačnej kontaminácie atmosféry, hydrosféry, pôdy a článkov potravinového reťazca. V súvislosti so sledovaním prírodnej rádioaktivity je činnosť zameraná na stanovenie radónu v podlaží, v stavebných materiáloch, ako aj na meranie objemovej aktivity radónu v ovzduší, v obytných a v pracovných priestoroch (napr. verejnosti prístupné jaskyne). V roku 2007 bolo taktiež zahájené sledovanie prírodnej rádioaktivity v oblasti vrtov a pri materiáloch vyťažených zo skúšobných vrtov v rámci geologického prieskumu.

2. LEGISLATÍVNA ČINNOSŤ

V rámci pripomienkového konania pracovníci odboru poslali pripomienky a návrhy k zákonu NR SR č. 355/2007 Z.z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov a taktiež písomne upozornili na niektoré sporné ustanovenia zákona.

3. VYDÁVANIE ROZHODNUTÍ

Odbor vypracoval za sledované obdobie 4 záväzné stanoviská v súvislosti s § 13 ods. 5 písm. b) podľa zákona č. 355/2007 Z.z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Podľa § 10 ods. 5 zákona č. 126/2006 Z.z. bolo v roku 2007 vydaných 123 povolení a podľa § 45 ods. 3 zákona č. 355/2007 Z.z. bolo v roku 2007 vydaných 46 povolení.

4. VYDÁVANIE OSVEDČENÍ A SKÚŠKY ODBORNEJ SPÔSOBILOSTI

Komisia na preskúšanie odbornej spôsobilosti a vydanie osvedčenia o odbornej spôsobilosti na činnosti vedúce k ožiareniu podľa § 45 ods. 2, 3 a 7 zákona č. 355/2007 Z. z. je zriadená na Úrade verejného zdravotníctva Slovenskej republiky v Bratislave. Na Regionálnom úrade verejného zdravotníctva so sídlom v Košiciach nie je takáto komisia zriadená a osvedčenia o odbornej spôsobilosti Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Košiciach nevydáva.

5. INÉ VYŽIADANÉ ODBORNÉ STANOVISKÁ, KONZULTAČNÁ A PORADENSKÁ ČINNOSŤ

Zákon NR SR č. 355/2007 Z.z. vstúpil do platnosti 1.9.2007 a v súvislosti so zavedením nového zákona sa prejavili mnohé nejasnosti, ktoré bolo potrebné riešiť. Pracovníci odboru poskytovali konzultácie a radili užívateľom zdrojov ionizujúceho žiarenia pri aplikácii nového zákona do praxe.

6. VÝKON ŠTÁTNEHO ZDRAVOTNÉHO DOZORU

a. činnosti vedúce k ožiareniu v zdravotníctve

Zdravotnícke rádiodiagnostické a rádioterapeutické pracoviská

V roku 2007 bolo pripravených 128 návrhov rozhodnutí na povolenie činností vedúcich k ožiareniu a činností dôležitých z hľadiska radiačnej ochrany.

V roku 2007 bolo v rámci štátneho zdravotného dozoru vykonaných 166 previerok. Pri previerkach bol používaný prístroj MINI-ION na meranie rozptýleného žiarenia. Prípadné nedostatky, zistené počas previerok a meraní, boli oznámené majiteľovi röntgenového prístroja alebo štatutárnemu zástupcovi zariadenia. V zázname z previerky bol na mieste určený termín na odstránenie zistených nedostatkov.

V rámci Košického a Prešovského kraja boli zriadené 3 nové mamografické pracoviská v zdravotníckom zariadení v Levoči, v Moldave nad Bodvou a v Snine. Vo Fakultnej nemocnici L. Pasteura v Košiciach bol zakúpený nový pojazdový röntgenový prístroj a vo Východoslovenskom ústave srdcových a cievnych chorôb v Košiciach bolo zriadené nové angiografické pracovisko. V Nemocnici v Levoči došlo k výmene zariadení na pracoviskách počítačovej tomografie. Nové pracovisko počítačovej tomografie bolo zriadené v Nemocnici v Snine.

Počas previerok bola kontrolovaná i činnosť odborných zástupcov. Nedostatky v ich činnosti, prevažne formálneho charakteru, boli zistené iba na niektorých menších pracoviskách. Väčšina týchto nedostatkov bola odstránená ešte počas previerky samotnej.

Terajší zastaralý prístrojový park zatiaľ nie je schopný znížiť záťaž obyvateľstva z ionizujúceho žiarenia a z hľadiska programu kvality zdrojov ionizujúceho žiarenia momentálne nenastal trend k zlepšeniu tohto stavu.

Zubné röntgenové pracoviská.

Celkove je v súčasnosti v oboch krajoch spolu 337 stomatologických röntgenových pracovísk. V uplynulom roku bol najväčší nárast v počte súkromných stomatologických pracovísk. V rámci Košického a Prešovského kraja bolo schválených 18 nových stomatologických röntgenových pracovísk (Košický kraj – 8, Prešovský kraj – 10). Jedno súkromné stomatologické pracovisko v Trebišove a jedno súkromné stomatologické pracovisko v Poprade bolo zrušené. Novozriadované pracoviská sú v prípravnom štádiu konzultované s pracovníkmi odboru ochrany zdravia pred žiarením, čím sa predchádza

prípadným nedostatkom pri ich zriaďovaní. Nové pracoviská sú vybavované modernými stomatologickými röntgenovými prístrojmi, pri ktorých je dávková záťaž na pacienta podstatne nižšia, ako u starých röntgenových prístrojov. Vybavenie stomatologických röntgenových pracovísk ochrannými prostriedkami je štandardné. Pozostáva z ochranného Pb goliera a Pb zástery, pričom na detských pracoviskách sú k dispozícii pacientom detské Pb goliere a detské Pb zástery.

K nesplneniu si povinností v súlade s platnou legislatívou došlo v prípade dvoch stomatologických pracovísk.

Pracoviská s otvorenými rádioaktívnymi žiaričmi

V roku 2007 sa v Košickom a Prešovskom kraji nezmenil počet oddelení nukleárnej medicíny. Rozsah prác s otvorenými rádioaktívnymi žiaričmi v roku 2007 bol najvyšší v Košickom a Prešovskom kraji na pracoviskách oddelení nukleárnej medicíny. V Košiciach, Poprade a v Michalovciach je po jednom oddelení nukleárnej medicíny, v Prešove sú dve, z toho je jedno neštátne zdravotnícke zariadenie. Najčastejšie používanými rádionuklidmi sú ^{99m}Tc , ^{125}I , ^{131}I .

Pracoviská nukleárnej medicíny v Košickom i Prešovskom kraji zodpovedajú požadovaným štandardom v oblasti ochrany zdravia pred ionizujúcim žiarením, okrem pracoviska vo Východoslovenskom onkologickom ústave v Košiciach. Komplexné riešenie pracoviska vo Východoslovenskom onkologickom ústave v Košiciach je však možné iba jeho premiestnením do priestorov, účelovo rekonštruovaných pre potreby oddelenia nukleárnej medicíny.

V roku 2007 došlo k nárastu spotreby rádionuklidov v Diagnosticko-terapeutickom centre Reimanus Prešov.

V roku 2007 boli v Košickom a Prešovskom kraji 3 RIA pracoviská, z toho 1 súkromné v Košiciach. Na sledovaných pracoviskách je spotreba rádionuklidov porovnateľná s rokom 2006.

Používaným rádionuklidom na hore uvedených pracoviskách je ^{125}I . Na všetkých pracoviskách sú dodržiavané predpisy pre ochranu zdravia pri práci so zdrojmi ionizujúceho žiarenia. Rádioaktívny odpad z pracovísk je skladovaný do doby jeho vymretia v priestoroch špeciálne určených na tento účel.

b. činnosti vedúce k ožiareniu v priemysle a stavebníctve

Pracoviská s uzavretými rádioaktívnymi žiaričmi

V Košickom a Prešovskom kraji je 86 pracovísk s uzavretými rádioaktívnymi žiaričmi. V roku 2007 došlo k zrušeniu dvoch pracovísk s uzavretými rádioaktívnymi žiaričmi v U. S. Steel, s.r.o. Košice.

Najrozšírenejšie je používanie uzavretých žiaričov, ako súčasť zariadení na riadenie a kontrolu technologických procesov, na meranie kvality finálnych výrobkov a ako súčasť rozličných meračích prístrojov. Vykonali sa previerky na pracoviskách a pripravili sa podklady pre ich uvedenie do prevádzky.

Prehľad podnikov, závodov, ústavov a organizácií, ktoré používajú uzavreté žiariče je uvedený v tabuľke.

Priemyselné indikačné zariadenia sa nachádzajú väčšinou v prevádzkových priestoroch, kde sa pracovníci trvale nezdržiavajú, ale vzhľadom na to, že sa v prevádzkových priestoroch vyskytuje riziko prašnosti, resp. vysoká koncentrácia chemických látok, zvýšená pozornosť sa venuje technickému stavu používaných zariadení (či sú vykonávané pravidelné kontroly) a zabezpečenie proti nepovolanej manipulácii.

Najväčším problémom na pracoviskách s uzavretými žiaričmi sú rádioaktívne odpady. Nepoužívané uzavreté žiariče sa skladujú na jednotlivých pracoviskách, pretože v SR ešte nie je doriešená otázka likvidácie inštitucionálnych rádioaktívnych odpadov. Tým, že nie je doriešená otázka likvidácie inštitucionálnych rádioaktívnych odpadov je väčšia pravdepodobnosť (a aj sa objavuje) strát žiaričov, čo môže viesť k ožiareniu väčšieho počtu ľudí.

Technické röntgenové a defektoskopické pracoviská.

Používanie technických röntgenových prístrojov v priemysle je zamerané predovšetkým na defektoskopické skúšky pri sledovaní a kontrole zvarov, materiálov a výrobkov nedeštruktívnym spôsobom a na mikro a makroštruktúrnú analýzu surovín a materiálov.

V regióne sa nachádzajú dvaja súkromníci pre defektoskopické činnosti.

Prehľad o počte defektoskopických pracovísk je v tabuľkách.

c. činnosti vedúce k ožiareniu v školstve, vede a výskume

Školstvo a vzdelávanie, výskum

Vo výskumných ústavoch a na vysokých školách (Veterinárna univerzita a Prírodovedecká fakulta UPJŠ) sa rádioaktívne látky využívajú v malej miere.

Na PF UPJŠ v Košiciach sa nachádza ožarovač CHISOSTAT s uzavretým žiaričom ^{60}Co . Z otvorených žiaričov sa používajú ^3H , ^{32}P , ^{14}C a ^{131}I .

d. činnosti vedúce k ožiareniu vo veterinárnom lekárstve

Veterinárna medicína

V roku 2007 sa počet röntgenových pracovísk nezmenil. V súčasnosti sú všetky veterinárne röntgenové pracoviská privatizované, okrem röntgenových pracovísk na Univerzite veterinárneho lekárstva v Košiciach.

Pri prevádzke veterinárnych röntgenových pracovísk neboli zistené žiadne závažnejšie nedostatky v oblasti ochrany zdravia pred ionizujúcim žiarením. Veterinárne röntgenové pracoviská sú štandardne vybavené ochrannými Pb zásterami pre zamestnancov a v prípade potreby i majiteľov zvierat.

e. činnosti vedúce k ožiareniu na cyklotróne

Predmetné pracovisko sa v meste Košice a okrese Košice-okolie nenachádza.

f. činnosti vedúce k ožiareniu v jadrových zariadeniach

Predmetné pracovisko sa v meste Košice a okrese Košice-okolie nenachádza.

g. činnosti dôležité z hľadiska radiačnej ochrany

V Košiciach je v prevádzke firma HUMA-LAB APEKO, s.r.o., zaoberajúca sa prevádzkovou manipuláciou, prechodným skladovaním, prepravou a distribúciou uzavretých žiaričov. Na pracovisku sa uskutočňujú skúšky tesnosti uzavretých žiaričov a na ich základe sa vydávajú osvedčenia, ako aj osvedčenia pre dovážané uzavreté žiariče. Na prevádzkovú manipuláciu bola vybudovaná horúca komora, ktorá umožňuje pomocou diaľkových manipulátorov uskutočňovať manipuláciu s rádionuklidmi, ako aj krátkodobé uskladnenie použitých uzavretých žiaričov. Technicky je pracovisko zabezpečené tak, že je možnosť bezpečného uskladnenia použitých uzavretých žiaričov pre potreby Slovenskej republiky.

Pri náhodnom záchyťe rádioaktívnych materiálov na území SR sa pracovisko zúčastňovalo na ich identifikácii a likvidácii takýchto zdrojov ionizujúceho žiarenia.

Pracovisko je situované na ulici Pri krásnej č. 4 v Košiciach a má platné povolenie

ÚVZ SR Bratislava na práce so zdrojmi ionizujúceho žiarenia.

V Michalovciach sa nachádza odštepny závod Karotáže a cementace s.r.o. Hodonín. Pracovisko sa nachádza v účelovo vybudovaných priestoroch (bunker pre skladovanie žiaričov) a práce sú vykonávané na celom území SR.

h. prehľad o uložených opatreniach, pokutách a iných sankciách (prípadne iných problémoch)

V roku 2007 boli uložené štyri pokuty subjektom z oblasti Košického a Prešovského kraja. Všetky štyri pokuty boli uložené pre zanedbanie povinnosti mať platné povolenie na prácu so zdrojmi ionizujúceho žiarenia. Dve pokuty boli uložené stomatologickým rtg pracoviskám, jedna pokuta zdravotníckemu zariadeniu a jedna pokuta bola uložená servisno-distribútorskej firme MEDICALERNST, s.r.o., Košice.

V rámci procesu povoľovania pracovísk so zdrojmi ionizujúceho žiarenia bolo 20 žiadateľom konanie prerušené podľa ust. § 29 ods. 1 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní.

Po doplnení podania bolo 16 žiadateľom vydané povolenie podľa § 45 ods. 355/2007 Z. z., 4 subjektom bolo konanie zastavené. Ide o firmu VH DENT, s.r.o., Košice, ktorá písomne oznámila demontáž rtg prístroja doloženú potvrdením servisnej organizácie, ktorá demontáž vykonala. Firmy TOMKA DENT s.r.o, Košice, APOLONIA, s.r.o., Vranov nad Topľou a Psychiatrická nemocnica Michalovce, v ktorých prípadoch bolo konanie taktiež zastavené bude riešené v roku 2008. Prerušenie konania pre firmu Slovenská správa ciest Košice v rámci určenej lehoty prešlo do roku 2008.

7. LABORATÓRNA ČINNOSŤ

Rádioaktivita stavebných materiálov

Na obsah prírodných rádionuklidov sa vyšetrilo 53 vzoriek stavebných materiálov a surovín z lokalít v rámci Košického a Prešovského kraja. V odobratých vzorkách sa stanovovala aktivita nasledujúcich rádionuklidov: ^{226}Ra , ^{232}Th , ^{40}K a I (index hmotnostnej aktivity). Prekročenie úrovne 120 Bq.kg^{-1} pre ^{226}Ra nebolo zistené ani v jednej odobratej vzorke. Maximálna hodnota $116,4 \pm 4,74 \text{ Bq.kg}^{-1}$ bola zaznamenaná u vzorky Expandovaný perlit EP 150 z firmy Kerko Košice. Minimálna hodnota ^{226}Ra ($2,33 \pm 0,30 \text{ Bq.kg}^{-1}$) bola stanovená vo vzorke kamenná múčka – CALMIT Margecany.

Výsledky meraní rádioaktivity stavebných materiálov sú uvedené v tabuľke.

Prírodná rádioaktivita vo vodách a vodných sedimentoch

Na stanovenie rádioaktivity bolo v roku 2007 z 268 odberových miest odobratých 610 vzoriek vôd. Uskutočnilo sa v nich 858 rádiochemických vyšetrení.

Pitné vody

Zo 135 odberových miest (129 Košický kraj + 6 Prešovský kraj) bolo odobratých 276 (267 Košický kraj + 9 Prešovský kraj) vzoriek pitných vôd a vykonalo sa v nich 395 (385 Košický kraj + 10 Prešovský kraj) vyšetrení. Výsledky pre Košický a Prešovský kraj sú uvedené v tabuľkách.

V ukazovateli celková objemová aktivita alfa odvodená zásahová úroveň $0,20 \text{ Bq/l}$ bola prekročená v štyroch vzorkách vôd odobratých z verejných vodovodov na OcÚ Hrčel' (okr. TV) – $0,28 \pm 0,09 \text{ Bq/l}$, vodovod verejný - krčma v Borši (okr. TV) – $0,26 \pm 0,07 \text{ Bq/l}$, vodovod v predsieni WC na OcÚ v Trstenom pri Hornáde (okr. KS) - $0,24 \pm 0,07 \text{ Bq/l}$ a

vodovod verejný – MŠ - kuchyňa v Trstenom pri Hornáde (okr. KS) - $0,21 \pm 0,06$ Bq/l.

V ukazovateli celková objemová aktivita beta odvodenú zásahovú úroveň $0,50$ Bq/l neprekračovala ani jedna vzorka vody. Maximálna hodnota bola zistená vo vzorke z verejného vodovodu na OÚ v Haniske pri Košiciach (okr. KS) - $0,29 \pm 0,04$ Bq/l.

V ukazovateli objemová aktivita ^{222}Rn odvodená zásahová úroveň 50 Bq/l bola prekročená len vo vzorkách vôd vyšetrovaných len v tomto ukazovateli pre VVS a.s., Košice : z Vyšného Klatova (okr. KS) – prameň Handžová – $528,9 \pm 1,6$ Bq/l, združený odber – $230,9 \pm 1,3$ Bq/l, prameň Uslander – $104,0 \pm 1,1$ Bq/l a r.d. č. 6 (RS1) – $89,8 \pm 1,0$ Bq/l, zo studní pri Hornáde (okr. KE) – studňa VI – $120,7 \pm 1,1$ Bq/l a studňa V – $59,2 \pm 1,0$ Bq/l a z Vyšného Slavkova (okr. LE) – hlavný prameň – $78,2 \pm 1,1$ Bq/l. Maximálna hodnota objemovej aktivity ^{222}Rn v ostatných vzorkách vôd nepresiahla hodnotu 42 Bq/l.

Minerálne vody

Z 19 lokalít (3 Košický kraj + 16 Prešovský kraj) bolo odobratých 76 vzoriek minerálnych vôd (12 Košický kraj + 64 Prešovský kraj). Vykonalo sa v nich 95 vyšetrení. Výsledky pre Košický a Prešovský kraj sú uvedené v tabuľkách.

Vo vzorkách minerálnych vôd sa oproti pitným vodám zaznamenávali vyššie hodnoty rádioaktivity. Tá sa však pohybovala na úrovni dlhodobých priemerných hodnôt charakteristických pre daný zdroj vody.

Maximálna hodnota celkovej objemovej aktivity alfa – $2,46 \pm 0,51$ Bq/l a maximálna hodnota celkovej objemovej aktivity beta – $4,22 \pm 0,38$ Bq/l bola zaznamenaná vo vode z prameňa Sv. Kríža na Sivej Brade (okr. LE). Maximálna objemová aktivita ^{222}Rn – $211,7 \pm 1,2$ Bq/l a maximálna objemová aktivita ^{226}Ra – $0,841 \pm 0,042$ Bq/l vo vode z prameňa Sv. Ondreja na Sivej Brade. Maximálna koncentrácia U_{nat} bola stanovená vo vode z vrtu Cígeľka v Cígeľke (okr. BJ) – $0,214 \pm 0,006$ mg/l.

Termálne vody

Z 5 odberových miest (2 Vrbov a 3 Vyšné Ružbachy) bolo odobratých 20 vzoriek termálnych vôd. Vykonalo sa v nich 25 vyšetrení. Výsledky vyšetrení sú uvedené v tabuľke.

Vo vzorkách termálnych vôd sa oproti minerálnym a pitným vodám zaznamenali vyššie hodnoty rádioaktivity. Tá sa pohybovala na úrovni dlhodobých priemerných hodnôt charakteristických pre daný zdroj vody.

Maximálne hodnoty rádioaktivity boli zistené vo vodách z vrtov vo Vrbovom (okr. KK): vrt č.1: celková objemová aktivita alfa – $14,83 \pm 1,26$ Bq/l, celková objemová aktivita beta – $1,23 \pm 0,27$ Bq/l a objemová aktivita ^{226}Ra – $2,792 \pm 0,063$ Bq/l a vrt č.2 : celková objemová aktivita alfa – $12,60 \pm 1,17$ Bq/l, celková objemová aktivita beta – $1,13 \pm 0,26$ Bq/l a objemová aktivita ^{226}Ra – $1,572 \pm 0,047$ Bq/l.

Rádioaktivita minerálnych a termálnych vôd je určovaná predovšetkým vlastnosťami geologického podložia lokalít, v ktorých sa vrty nachádzajú.

Povrchové vody

128 vzoriek povrchových vôd (123 Košický kraj + 5 Prešovský kraj) bolo odobratých zo 26 lokalít (21 Košický kraj + 5 Prešovský kraj) a uskutočnilo sa v nich 176 vyšetrení rádioaktivity. Výsledky pre Košický kraj a Prešovský kraj sú uvedené v tabuľkách.

V meraných vzorkách vôd neboli zaznamenané zvýšené hodnoty rádioaktivity. Maximálna hodnota v ukazovateli celková objemová aktivita alfa - $0,13 \pm 0,05$ Bq/l bola zistená vo vzorke vody odobratej 11.6. z Čermel'ského potoka na Alpinke (okr. KE). Maximálna hodnota v ukazovateli celková objemová aktivita beta bola stanovená vo vzorke vody odobratej z rieky Olšava v Bohdanovciach (okr. KS) – $0,25 \pm 0,02$ Bq/l.

Spolu so vzorkami vôd sa z odberových miest odoberajú aj vzorky riečnych a potočných sedimentov. Tieto sa v súčasnosti premeriavajú.

Zrážkové vody

V roku 2007 boli z lokality Ipeľská 1, Košice odobraté 4 vzorky dažďovej vody – 24.1. a 30.7. V meraných vzorkách neboli zaznamenané zvýšené hodnoty rádioaktivity. Aj celková objemová aktivita alfa aj celková objemová aktivita beta sa pohybovali pod úrovňou 0,01 Bq/l, aktivita ^{137}Cs nepresiahla hodnotu 0,005 Bq/l. Výsledky vyšetrení sú uvedené v tabuľke.

Sneh v roku 2007 nebol odobratý.

Odpadové vody

V rámci platených služieb bolo v roku 2007 pre Štátny geologický ústav Dionýza Štúra v Spišskej Novej Vsi vyšetrených 86 vzoriek vôd. Vykonalo sa v nich 137 vyšetrení rádioaktivity. Výsledky vyšetrení sú uvedené v tabuľke.

Hodnoty celkovej objemovej aktivity alfa sa v nich pohybovali pod úrovňou 4,72 Bq/l, hodnoty celkovej objemovej aktivity beta pod úrovňou 7,01 Bq/l, objemová aktivita ^{222}Rn pod úrovňou 33,2 Bq/l. Hodnoty objemovej aktivity ^{226}Ra sa pohybovali pod úrovňou 4,83 Bq/l.

Kontinuálne meranie príkonu dávkového ekvivalentu

Kontinuálne merania príkonu dávkového ekvivalentu sa uskutočňovali sondou PDE FHZ 621 G-L2 na streche budovy RÚVZ, Ipeľská č. 1, Košice. Bolo vykonaných 365 celodenných meraní. Celodenné meranie pozostáva z 24 čiastkových jednohodinových meraní. Priemerný denný PDE sa stanovuje z týchto hodnôt a to od 00:00 do 24:00 daného dňa. Priemerné denné hodnoty sa zasielajú do centra Slovenského ústredia radiačnej monitorovacej siete.

V priebehu roka 2007 nebolo zaznamenané významné zvýšenie hodnôt PDE nad dlhodobý priemer. Priemerný denný PDE bol 110,8 nSv/h s maximálnou hodnotou 120,9 nSv/h nameranou 3.12.2007 a minimálnou hodnotou 98,6 nSv/h nameranou 2.4.2007. Dlhodobý priemer PDE pre dané odberové miesto je 110,8 nSv/h.

Priemerné mesačné hodnoty PDE sa pohybovali v intervale 104,1 - 116,4 nSv.h⁻¹. Výsledky týchto meraní sa nachádzajú v tabuľke.

Plošné integrálne a jednorazové meranie príkonu dávkového ekvivalentu

Na 18-tich pevných stanovištiach v Košickom a Prešovskom kraji sú rozmiestnené termoluminiscenčné dozimetre (TLD), ktorých pravidelná výmena sa uskutočnila v dňoch 15.1. – 26.1., 11.4. - 16.4., 2.7. – 10.7. a 1.10. – 15.10.2007. Pretože RÚVZ Košice nevlastní zariadenie na vyhodnocovanie dozimetrov tieto sú zasielané do centra Slovenského ústredia radiačnej monitorovacej siete, ktoré ich vyhodnotí. Výsledky sú spätne zasielané na RÚVZ Košice.

Súčasne s výmenou dozimetrov sa v daných lokalitách prenosným meračom merali aj okamžité hodnoty PDE.

Výsledky integrálnych meraní dozimetrami a výsledky meraní prenosným meračom ani na jednom stanovišti nezaznamenali zvýšené hodnoty od dlhodobých priemerov charakteristických pre dané lokality. Najvyššia hodnota PDE bola nameraná v lokalite Stará Voda (okr. GL) 9.10.2007, t.j. 168 ± 6 nSv.h⁻¹. Najnižšia hodnota, 97 ± 3 nSv.h⁻¹, bola stanovená v lokalite Stropkov – Tisinec (okr. SP) (10.7.2007).

Výsledky integrálnych meraní termoluminiscenčnými dozimetrami a výsledky jednorazových meraní PDE na stanovištiach TLD pre obidva kraje sú uvedené v tabuľkách.

Pri výmene dozimetrov, odberoch vzoriek a meraniach v teréne bol v týchto lokalitách prenosným meračom meraný jednorazový príkon dávkového ekvivalentu. Výsledky týchto meraní pre Košický a Prešovský kraj sú uvedené v tabuľkách. Neboli zaznamenané významné odchýlky od dlhodobého priemeru, ktorý je daný predovšetkým geologickým zložením podlažia v danej lokalite. Maximálna hodnota príkonu dávkového ekvivalentu ($144 \pm 4 \text{ nSv.h}^{-1}$) bola nameraná pri potoku Belá (pred Hotelom) v Košickej Belej (okr.KS).

Spad

Odberové miesto sa nachádza na streche budovy RÚVZ, Ipeľská č. 1, Košice. Vyhodnotenie vzoriek sa robí 1 x mesačne, výsledky sú uvedené v tabuľke. Namerané hodnoty sa nachádzajú na úrovni minimálnej detekovateľnej aktivity ^{137}Cs . Maximálna hodnota bola stanovená vo vzorke za mesiac október : $2,97 \pm 0,86 \text{ Bq.m}^{-2}$. V mesiacoch apríl, máj a jún hodnota ^{137}Cs bola pod detekčným limitom. Vo vzorkách spad sa stanovuje aj sumárna alfa a beta aktivita. Maximálna hodnota sumárnej alfa aktivity bola stanovená vo vzorke z mesiaca jún – $28,14 \pm 1,96 \text{ Bq.m}^{-2}$. Hodnoty sumárnej beta aktivity pre jednotlivé mesiace sa pohybovali v intervale $6,33$ až $29,56 \text{ Bq.m}^{-2}$.

Meranie vzoriek potravinového reťazca

Pri monitorovaní sa berie zreteľ na sledovanie tých druhov potravín, ktoré predstavujú rozhodujúci zdroj príjmu rádionuklidov obyvateľstvom.

V roku 2007 v rámci monitorovania rádioaktivity boli sezónne odobraté vzorky potravín v spolupráci s RÚVZ Košického a Prešovského kraja v jednotlivých okresoch. V sledovaných lokalitách sa stanovovali hodnoty ^{137}Cs v obilninách (53 vzoriek - z toho kukurica (9), jačmeň (12), pšenica (12), raž (9), ovos (11)), jačmeň sladovnícky (1), sladový kvet (1), krmný jačmeň (1) a slad svetlý(1)), v ovocí (17 vzoriek - z toho hrušky (7), jablká (9) a slivky (1)), v zelenine (53 vzoriek - z toho kapusta (10), zemiaky (12), mrkva (7), petržlen (7), kaleráb (9) a cibuľa (8)) a v hubách - 56 vzoriek. U plodín sú hmotnostné aktivity na takej nízkej úrovni, že sa vytvárajú zmesné vzorky a pomocou špeciálnej metodiky sa ^{137}Cs koncentruje. Merania sa vykonávali na RÚVZ Košice gamaspektrometrickou analýzou. Odobraté vzorky sú v súčasnosti v štádiu merania.

Huby so svojím metabolizmom sa výrazne odlišujú od zelených rastlín a vyznačujú sa výraznou schopnosťou akumulovať rádiocéziu. V súvislosti s touto skutočnosťou sa v sledovanom období odoberali a spracovávali vzorky húb z rôznych lokalít Košického a Prešovského kraja. Zároveň sa sledovala aj možnosť zníženia aktivity v sledovaných vzorkách použitím niektorých kuchynských úprav.

V rámci monitorovania rádioaktivity v životnom prostredí boli odobierané aj vzorky kravského (15) a ovčieho (19) mlieka. Kravské mlieko sa odoberalo v mliekárni Kežmarok a na troch poľnohospodárskych družstvách (Jarovnice, Perín a Turnianska Nová Ves) a ovčie mlieko sa vzorkovalo na PD Kluknava-Slovinky, PD Hermanovce a PD Uzovské Pekl'any.. Hodnoty aktivity sa stanovovali v mesačných zlievaných vzorkách (100 ml/deň). Obsah ^{137}Cs v kravskom mlieku sa pohybuje v intervale $0,04 - 0,14 \text{ Bq.l}^{-1}$. Vyššie hodnoty sme získali pre vzorky ovčieho mlieka ($0,07 - 0,46 \text{ Bq.l}^{-1}$). Rádiochemicky bol stanovený aj obsah ^{90}Sr .

V súvislosti s požiadavkou Európskej únie sa začalo aj s odberom celodennej stravy bez diétnych obmedzení na pracoviskách Fakultnej nemocnice L. Pasteura. Z odobratých vzoriek sa vytvára zmesná vzorka, ktorá sa po spracovaní gamaspektrometricky vyhodnocuje. Obsah ^{137}Cs vo vzorke celodennej stravy v I. – IV. Q. 2007 dosahoval hodnotu $0,04 - 0,14 \text{ Bq.kg}^{-1}$.

Gamaspektrometricky boli vyhodnotené aj vzorky krmného jačmeňa, sladu, sladovníckeho jačmeňa a sladového kvetu zo sladovne v Michalovciach. Vo vzorkách sa

namerali hodnoty ^{137}Cs v intervale od 0,27 do 0,41 Bq.kg⁻¹.

Meranie vzoriek pôd a porastov

Vzorky pôd sa odoberali raz ročne v miestach, kde sú umiestnené termoluminiscenčné dozimetre. V rámci Košického a Prešovského kraja je 18 lokalít. Vzorky sa odoberali v troch vrstvách: prvá vrstva 0-5 cm, druhá vrstva 5-15 cm a tretia 15-30 cm pod povrchom plochy 30x30 cm. Vzorky sa vyhodnocujú na obsah umelých a prírodných rádionuklidov.

Maximálna hodnota aktivity ^{137}Cs sa namerala u vzorky z tretej vrstvy v lokalite Stará Voda ($47,53 \pm 0,81$ Bq.kg⁻¹). Vysoké hodnoty boli získané aj pre vzorky pôd z jednotlivých vrstiev z lokality Štrbské Pleso. Najnižší obsah ^{137}Cs bol stanovený pre vzorky z lokality Prešov.

Spolu so vzorkami pôd sa odoberali aj vzorky porastov v daných lokalitách. Odobrané vzorky sú v súčasnosti v štádiu merania.

V súvislosti so vstupom do Európskej únie za účelom sledovania migrácie ^{137}Cs v hĺbkovom profile vrstvenom na 0 – 5 cm, 5 – 15 cm a 15 – 30 cm sa v lokalite Košice, v povodí rieky Hornád odoberala raz mesačne vzorka pôdy a raz kvartálne v lokalite Borša v povodí rieky Bodrog. Najvyššia hodnota bola stanovená vo vzorke pôdy z III. vrstvy z lokality Košice odobratej 10.7.2007 a dosiahla hodnotu $19,99 \pm 0,37$ Bq.kg⁻¹.

Spolu so vzorkami pôdy sa odoberali aj vzorky porastov.

8. KONTROLA OŽIARENIA PRÍRODNÝM IONIZUJÚCIM ŽIARENÍM

Najväčší podiel (>80 %) na celkovej radiačnej záťaži obyvateľstva majú prírodné zdroje žiarenia a z nich najvýznamnejší je ^{222}Rn . Na odbore sa vykonávali merania objemovej aktivity radónu jednak v obytných priestoroch, ako aj v jaskynných priestoroch. Spolu s meraniami sa odoberali aj vzorky jaskynných vôd a sedimentov, ktoré sa gamaspektrometricky a rádiochemicky vyhodnocovali.

V roku 2007 bolo v Ochtinskej aragonitovej (okr. RV) a Jasovskej jaskyni (okr. KS) odobratých 20 vzoriek jaskynnej vody. Výsledky vyšetrení sú uvedené v tabuľke.

V meraných vzorkách neboli zaznamenané zvýšené hodnoty rádioaktivity. Celková objemová aktivita alfa nepresahovala hodnotu 0,09 Bq/l, celková objemová aktivita beta hodnotu 0,13 Bq/l, objemová aktivita ^{222}Rn hodnotu 6,8 Bq/l a objemová aktivita ^{226}Ra hodnotu 0,007 Bq/l. Maximálna hodnota koncentrácie prírodného uránu bola zaznamenaná vo vzorke vody: Hessovo jazierko - Veľký Dóm - Jasovská jaskyňa – $0,046 \pm 0,001$ mg/l.

9. ČINNOSŤ CENTRÁLNYCH REGISTROV

Centrálne registre dávok pracovníkov so zdrojmi ionizujúceho žiarenia ako aj centrálne registre zdrojov ionizujúceho žiarenia sú vedené na Úrade verejného zdravotníctva Slovenskej republiky v Bratislave. Pri vykonávaní ohliadky nového pracoviska so zdrojmi ionizujúceho žiarenia je užívateľ zdroja ionizujúceho žiarenia dostáva registračné karty, ktoré po získaní povolenia na prevádzku pracoviska zasiela na Odbor ochrany zdravia pred žiarením RÚVZ Košice, ktorý sa potom zasiela na ÚVZ SR Bratislava.

10. MEDZIREZORTNÁ SPOLUPRÁCA

Odbor ochrany zdravia pred žiarením spolupracoval s odborom Podpora zdravia. Podieľali sme sa na porovnávaní vplyvu umelých a prírodných jaskýň na zdravie obyvateľov.

11. MEDZINÁRODNÁ SPOLUPRÁCA

Vstupom Slovenskej republiky do Európskej únie sa pre Slovenskú republiku stali záväznými ustanovenia zmluvy o založení Európskeho spoločenstva pre atómovú energiu, ktoré v článku č. 35 požadujú, aby každý členský štát EÚ vykonával monitorovanie rádioaktivity v životnom prostredí a v pravidelných intervaloch oznamoval namerané výsledky Európskej komisii. zároveň podľa citovaného článku Európska komisia preveruje a kontroluje subjekty, ktoré monitorovanie vykonávajú.

12. HLAVNÉ ÚLOHY A ICH PLNENIE, ÚČASŤ NA PROJEKTOCH

Úloha č. 5.1. Vyhľadávanie, inventarizácia a odstraňovanie nepoužívaných rádioaktívnych žiaričov a opustených žiaričov

Gestor úlohy: ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko: ÚVZ SR, RÚVZ hl. m. SR Bratislavy, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, v Košiciach a v Nitre

Cieľ

Prostredníctvom monitoringu a kontroly na pracoviskách s rádioaktívnymi žiaričmi a na pracoviskách, na ktorých sa najčastejšie vyskytujú opustené žiariče zistiť, identifikovať a následne zabezpečiť bezpečnú likvidáciu nepoužívaných žiaričov a opustených žiaričov.

Vytvorením podmienok na včasnú identifikáciu opustených žiaričov a dôsledným odstraňovaním nepoužívaných rádioaktívnych žiaričov sa zníži riziko nelegálnej manipulácie s nimi, riziko ich teroristického zneužitia ako aj riziko neodôvodneného ožiarenia obyvateľov.

Plnenie úlohy:

Na porade odborných pracovníkov odboru ochrany zdravia pred žiarením konanej v Látkach v dňoch 19. – 21.6.2007 boli prerokované najčastejšie problémy pri vyhľadávaní a inventarizácii nepoužívaných a opustených žiaričov. Hlavný problém nastane, keď zanikne organizácia, ktorá vlastnila rádioaktívne žiariče. Dozorný orgán sa o zániku organizácie nedozvie včas a nie je potom možné zistiť, čo sa stalo s nepoužívanými žiaričmi, hlavne vtedy, keď žiariče nie sú uvedené v súpise majetku organizácie. Potrebné je zintenzívniť dozor na pracoviskách, na ktorých je riziko výskytu opustených žiaričov, a spojiť to s informovaním pracovníkov o možných rizikách ožiarenia požadovať úradnou cestou, aby účastníci konkurzu oznamovali podklady dozornému orgánu zánik organizácie, ktorá vlastnila rádioaktívne žiariče. Na porade bol dohodnutý postup pri riešení úlohy, ktorý môžeme špecifikovať do nasledovných bodov:

- ak fyzická, alebo právnická osoba požiada o zrušenie pracoviska s rádioaktívnymi žiaričmi, vykoná sa štátny zdravotný dozor na predmetnom pracovisku a skontroluje sa, či nezostali na pracovisku žiariče, či boli zlikvidované, premiestnené na iné pracovisko, predané inej organizácii a pod.,
- organizovať sa budú hromadné školenia pracovníkov, ktorí môžu prichádzať do kontaktu s opustenými žiaričmi (týkať sa to bude hlavne pracovníkov šrotovísk),
- štátny zdravotný dozor sa bude vykonávať na pracoviskách, na ktorých je riziko výskytu opustených žiaričov s hlavným dôrazom na zabezpečenie informovania a poučenia osôb, ktorým hrozí riziko ožiarenia.

Vypracované boli vzory materiálov (plagátov a prezentácie), ktoré sú potrebné na školenie a informovanie pracovníkov šrotovísk. Pracovníci odboru ochrany zdravia pred

žiarením Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Košiciach vykonali štátny zdravotný dozor na pracoviskách šrotovísk:

- Dňa 28.08.2007 – Zberné suroviny, a.s., Žilina, prevádzka Prešov
- Dňa 12.09.2007 – Druhotné suroviny, Jaroslav Lamanec, Kacvinského 14, Bardejov
M.V.KOV, s.r.o., Ing. Marián Vlkovič, Priemyselňa 5, Bardejov
Zberné suroviny, a.s., Žilina, prevádzka Bardejov
KOV – RK, s.r.o., Bardejov, Dlhá Lúka
- Dňa 18.10.2007 – ZBERKO, s.r.o., Košice-Šaca, prevádzka Rožňava, Šafárikova
KOVOZBER, s.r.o., Štítnicka 48, Rožňava
Zberné suroviny, a.s., Žilina, prevádzka Rožňava, Štítnicka 4
TOPEX - RV, spol. s.r.o., Štítnicka 19, Rožňava
- Dňa 06.11.2007 – Ladislav Grán, Ochtinská 32, Štítnik
MOTOTECHNA, Kovošrot, Ladislav Spišák, Plešivec
Komora Milan, Výkup kovového odpadu, Železničná 502, Plešivec
- Dňa 08.11.2007 – Zberné suroviny KIMO, Sečovce, prevádzka Horovce 191
PEMI TRADE, s.r.o., Košice, prevádzka Stavbárov 15, Michalovce
STAFER, s.r.o., Priemyslená 7, Michalovce
Jozef Fígel – KOV – NZPÚ, Plynárenská 7, Michalovce
- Dňa 14.11.2007 – JUZEP, Lenz Jozef, Slánska 54, Prešov
VYDRS- DRUHOTNÉ SUROVINY, Na Kameni 343, Raslavice
LUKAS – Kamila Lukáčová, výkup kovového odpadu, Prešovská 1361,
Kapušany
- Dňa 05.12.2007 – Ján Džunda UNO Gerlachov, prevádzka Továrenská 7, Stará Ľubovňa
KOVOD RECYCLING, s.r.o., Banská Bystrica, prevádzka Košická 34,
Prešov a prevádzka Pri Hornáde 4, Krásna nad Hornádom.

Pracovníci šrotovísk boli informovaní o možnostiach výskytu rádioaktívnych materiálov v dodávkach šrotu. Poučení boli o postupe pri zaregistrovaní a ďalšej identifikácii podozrivého materiálu v šrote. Vhodným zdrojom sú aj poskytnuté plagáty o možných materiáloch identifikovaných v dodávkach šrotu vo výrobních ocele.

V rámci štátneho zdravotného dozoru boli vykonané okamžité merania príkonu dávkového ekvivalentu, vypracovaný bol záznam, ktorý podpísali pracovníci odboru aj pracovníci šrotovísk. Dôkazom toho, že zvolený postup má opodstatnenie, je skutočnosť, že vo výkupni šrotu KOVOD RECYCLING, s.r.o., Banská Bystrica, prevádzka Košická 34, Prešov, pracovníci odboru ochrany zdravia pred žiarením RÚVZ so sídlom v Košiciach vykonali obhliadku pracoviska, kde bol zaregistrovaný požiarny hlásič a podobne v prevádzke Pri Hornáde 4, Krásna nad Hornádom bol zaregistrovaný kryt žiariča. Na pracoviskách boli vykonané okamžité merania šrotoviska a premeraný bol aj podozrivý materiál.

Dňa 3.10.2007 bolo na Odbore ochrany zdravia pred žiarením RÚVZ Košice zorganizované školenia o postupe pri likvidácii rádioaktívnych materiálov v kovovom šrote.

Číslo úlohy: 5.2.

Názov úlohy: Navrhnutie systému bezpečného odstraňovania inštitucionálnych rádioaktívnych odpadov v SR

Gestor úlohy: ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko: ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Bratislave, v Banskej Bystrici, v Nitre a v Košiciach

Cieľ:

Plnenie úlohy: Na základe analýzy súčasného stavu skladovania a likvidácie inštitucionálnych rádioaktívnych odpadov (IRAO) v Slovenskej republike a podľa požiadaviek producentov a oprávnených organizácií na likvidáciu IRAO vypracovať súbor opatrení, ktorý by umožnil naplnenie požiadaviek legislatívy v oblasti ochrany zdravia pred ionizujúcim žiarením. Náležité nakladanie s IRAO zabezpečí, že súčasní producenti IRAO nezanechajú neodôvodnenú záťaž do budúcnosti.

Riešenie úlohy bolo rozvrhnuté do štyroch etáp.

V prvej etape, ktorej riešenie zahŕňa obdobie od januára do júla 2007 sa začalo s mapovaním miest, kde sa inštitucionálny rádioaktívny odpad môže vyskytovať a skladuje.

V rámci Košického a Prešovského kraja bol pripravený zoznam pracovísk, kde sa špecifikujú druhy a počty uzavretých žiaričov ako aj hodnoty aktivít a zaslaný bol na Úrad verejného zdravotníctva v Bratislave. Pripravený bol formulár, ktorý sa rozposlal na pracoviská, na ktorých je možné riziko výskytu IRAO.

V rámci Programového vyhlásenia vlády Slovenskej republiky pre oblasť ochrany zdravia pred žiarením boli navrhnuté na rok 2007 tieto úlohy

Úloha č. 1: Nastaviť správnu prax pri lekárskom ožiarení – vypracovať a uverejniť bezpečnostné návody a odporúčania.

Jednou z najdôležitejších úloh vyplývajúcou zo Smernice Európskej únie je pre oblasť ochrany zdravia pred žiarením zavedenie systémov zabezpečenia kvality a kontroly kvality v rádiológii. Bezpečnosť pacientov je mimoriadne dôležitá súčasť zdravotného systému a preto je potrebné vo všetkých oblastiach zdravotnej starostlivosti sledovať kvalitu a efektivitu vykonaných úkonov. Výkonom štátneho zdravotného dozoru zabezpečujeme regulovanie podmienok zaobchádzania so zdrojmi ionizujúceho žiarenia, sledovanie stavu ožiarenia obyvateľstva z rôznych zdrojov ionizujúceho žiarenia.

Cieľom tejto úlohy je vypracovať náplne programov kvality hlavne pri lekárskej expozícií detí, pri zdravotnom skríningu, v intervenčnej rádiológii, pri CT vyšetreniach a pri rádioterapii v súlade s NV č. 340/2006 a medzinárodnými odporúčaniami.

Plnenie úlohy:

Na riešenie tejto úlohy bola navrhnutá pracovná skupina, ktorej členovia sú pracovníci odborov ochrany zdravia pred žiarením jednotlivých RÚVZ. Lekárske vyšetrenia je potrebné rozdeliť do niekoľkých skupín (mamografia, rádiodiagnostika, rádioterapia, CT vyšetrenia a pod.) a náplne programov kvality vypracovať osobitne pre jednotlivé skupiny vyšetrení. Potrebné je určiť systém skúšok prevádzkovej stálosti pre jednotlivé typy pracovísk.

Úloha č. 2: Vypracovať podrobné postupy a vzorové spôsoby zaznamenávania dávok, resp. údajov potrebných pre odhad radiačnej dávky pacientov tak, aby mohli prevádzkovatelia v jednotnej forme predkladať Úradu verejného zdravotníctva Slovenskej republiky záznamy o dávkach pacientov a písomné záznamy o počte a veľkosti ožiarenia.**Úloha č. 3: Vypracovať podklady pre software pre potreby spracovania a vyhodnotenia dávok pacientov pre rôzne rádiologické typy vyšetrení.**

Plnenie úloh:

Na riešenie týchto úloh boli zriadené dve pracovné skupiny pre rádiodiagnostiku a nukleárnu medicínu, ktoré budú riešiť úlohu č. 2 a úlohu č. 3. Členovia pracovných skupín sú pracovníci odborov ochrany zdravia pred žiarením jednotlivých RÚVZ.

Zvlášť sa bude pozornosť venovať vybraným rtg pracoviskám (pracoviská počítačovej tomografie, lekárska expozícia detí). V nasledujúcom období sa budú špecifikovať jednotlivé vekové kategórie, jednotlivé druhy vyšetrení ako aj jednotlivé typy prístrojov, ktoré sa pri jednotlivých vyšetreniach používali.

Na pracovnej porade bol prezentovaný postup riešenia pre nukleárnu medicínu. V prvom rade bolo potrebné vytvoriť dotazník pre pracoviská nukleárnej medicíny, ktorý obsahuje údaje týkajúce sa aplikovaného rádionuklidu, aktivity, formy rádiofarmák a počet vyšetrení. Vypracovaný dotazník bol zaslaný na jednotlivé pracoviská nukleárnej medicíny v rámci Košického a Prešovského kraja. Na základe uvedených údajov pomocou vhodného softwaru je možné vypočítať dávku, ktorú pacient dostal.

13. CELKOVÉ ZHODNOTENIE ÚROVNE RADIAČNEJ OCHRANY PRACOVNÍKOV

Pracovníci so zdrojmi ionizujúceho žiarenia pri výkone svojej činnosti používajú dozimetre, ktoré sú podľa druhu činnosti mesačne, alebo kvartálne vyhodnocované. Pracoviská sú monitorované, kde sa sleduje príspevok k celkovej dávkovej záťaži pracovníkov. Rozbor riešenia prípadných nadexpozícií na jednotlivých pracoviskách je uvedený v odseku 16.

14. CELKOVÉ ZHODNOTENIE ÚROVNE RADIAČNEJ OCHRANY OBYVATEĽOV

Za účelom hodnotenia celkovej dávkovej záťaže sa vykonáva monitorovanie životného prostredia, kde sa sleduje úroveň radiačnej kontaminácie atmosféry, hydrosféry, pôdy a článkov potravinového reťazca.

15. HAVARIJNÁ PRIPRAVENOSŤ A MIMORIADNE UDALOSTI

Mimoriadne udalosti

Dňa 1.2.2006 bol zachytený vagón, ktorý vykazoval zvýšenú rádioaktivitu. Pri kontrole sa zistilo, že aktivitu vykazuje železná pásovina privarená na spodnej časti vagóna a materiál vo vagóne nie je kontaminovaný.

Ďalšou mimoriadnou situáciou boli namerané zvýšené hodnoty ionizujúceho žiarenia na tranzitnom vagóne z Talianska do Ruskej federácie. Záverom po vykonaní meraní bolo, že vzhľadom k deklarovanej nákladu železničný vagón nepredstavuje žiadne zdravotné riziko a je možné s ním manipulovať bez akýchkoľvek obmedzení.

Dňa 10.4.2007 nám bol zaslaný e-mailom oznam o výskyte materiálu s rádioaktívnym označením na bývalom pracovisku oddelenia nukleárnej medicíny NsP Rožňava-Čučma. Po vykonaní kontroly a meraní rádioaktivity na uvedenom pracovisku bol nájdený materiál pozbieraný a odnesený na ďalšiu identifikáciu firmou na to určenou.

Výskyt rádioaktívne kontaminovaného materiálu v dodávke kovového šrotu v U. S. Steel Košice, a.s. bol oznámený aj v dňoch 17.5., 25.5. a 7.6.2007. Vo všetkých troch prípadoch sa jednalo o pásovinu, resp. súčiastku z poľnohospodárskeho stroja. Nájdené

predmety boli prevzaté firmou HUMA-LAB APEKO Košice na ďalšiu identifikáciu.

Dňa 22.6.2007 bola zistená zvýšená hodnota dávkového príkonu ionizujúceho žiarenia na povrchu železničného vagóna s kovovým šrotom v U. S. Steel Košice, a.s. Pri previerke sa zistilo, že sa jedná o žiarič, ktorý prevzali pracovníci firmy HUMA-LAB APEKO Košice, a.s.

Poslednou mimoriadnou udalosťou v roku 2007 bol výskyt požiarneho hlásiča v kovovom šrote v Zberni kovového šrotu KOVOD RECYCLING, s.r.o., prevádzka Prešov. Firma HUMA-LAB APEKO, s.r.o., Košice prevzala požiarneho hlásiča na predbežné uskladnenie a ďalšiu identifikáciu.

Nadexpozičné

Na základe oznámenia Slovenskej legálnej metrologie, n.o., Metrologické pracovisko Bratislava, oddelenie osobnej dozimetrie boli prešetrené dva prípady zvýšenej hodnoty efektívnej dávky z externých zdrojov ionizujúceho žiarenia u pracovníkov Fakultnej nemocnice L. Pasteura na Rastislavovej ulici v Košiciach. Pri osobnom pohovore s obidvoma pracovníkmi bola táto skutočnosť prejednaná. Výsledkom bolo doporučené prácu mimo žiarenia a dohoda o absolvovaní mimoriadnej lekárskej prehliadky a vyšetrenia na Klinike pracovného lekárstva. Zároveň bolo navrhnuté aj premeranie žiarenia na katetrizačnom pracovisku III. internej kliniky, kde došlo k zvýšenej dávke ožiarenia. U obidvoch pracovníkov sa v apríli na Oddelení genetickej toxikológie PPL RÚVZ Košice vykonalo vyšetrenie pre komplexnú objektivizáciu rizika mutagenity. V rámci prešetrovania nadexpozičné pracovníkov bola v mesiaci júl vykonaná na elektrofyziológickom sále III. internej kliniky pracovníkom Odboru ochrany zdravia pred žiarením kontrola. Na základe nameraných hodnôt boli navrhnuté odporúčania na možnosť zníženia expozičie u pracovníkov.

Zvýšené dávky ožiarenia boli zistené aj u pracovníka Východoslovenského ústavu srdcových a cievnych chorôb v Košiciach. Na pracovisku bolo navrhnuté vykonať skúšku dlhodobej stability angiografického prístroja. Kvôli spresneniu merania expozičie počas práce so zdrojmi ionizujúceho žiarenia bude umiestnený ďalší dozimeter pod oloveným plášťom pracovníka. Potrebné je sprísniť ochranný režim personálu na pracovisku ako aj dodržiavanie rovnomernej časovej dĺžky práce pre jednotlivých pracovníkov.

Zvýšené hodnoty efektívnej dávky z externých zdrojov ionizujúceho žiarenia boli prešetrované aj u troch pracovníkov FNLP, Rastislavova ulica, Košice.

Pri vyhodnocovaní osobných termoluminiscenčných dozimetrov sa zaznamenala zvýšená hodnota ekvivalentnej dávky z externých zdrojov ionizujúceho žiarenia u pracovníka Kardiologického oddelenia VÚSCH Košice. Pri ďalšej činnosti bude potrebné pracovníka na určitú dobu vyradiť z doterajšej práce, aby nedošlo k možnosti prekročenia celoročnej dávky.

Zvýšená hodnota efektívnej dávky z externých zdrojov ionizujúceho žiarenia bola prešetrovaná aj u pracovníka VIVAMED, s.r.o., Oddelenie nukleárnej medicíny Prešov.

Zvýšené hodnoty dávok boli zaznamenané aj pracovníkov Neurochirurgickej kliniky FNLP Košice, Trieda SNP 1. Za sledované obdobie stúpol počet výkonov na operačných sálach Neurochirurgickej kliniky, pri ktorých nevyhnutá rtg kontrola. Aby u pracovníkov nedošlo k prekročeniu ekvivalentného ročného limitu dávok z ionizujúceho žiarenia boli nariadené opatrenia.

16. INFORMÁCIE O ODBORE OCHRANY ZDRAVIA PRED IONIZUJÚCIMI ŽIARENÍM

b. zabezpečenie činnosti pri mimoriadnych udalostiach (prehľad aktivít – výjazdov pri nálezoch, účasť na cvičeniach, vybavenie a podobne)

Pracovníci odboru riešili mimoriadne udalosti v súvislosti so záchyтом rádioaktívne kontaminovaného materiálu v dodávkach kovového šrotu.

b. personálne obsadenie a štruktúra personálu (prípadne vývoj za posledné roky)

Členenie odboru ochrany zdravia pred žiarením:

Vedúci odboru

1. Oddelenie röntgenov, uzavretých a otvorených žiaričov

Lekár -1

AHS -3

2. Oddelenie rádioaktivity a monitorovania životného prostredia

Vedúci oddelenia

VŠ - 2

lab. - 2

PZP - 1

Počet pracovníkov odboru v roku 2007:

9 - 3 VŠ

3 AHS, 2 lab.

1 PZP

e. vedecká, výskumná a pedagogická činnosť pracovníkov odboru

V roku 2006/2007 pracovníci odboru pracovali ako externí pracovníci vykonávali výučbu predmetu laboratórne cvičenia pre študentov SPŠ Hutnícka. V rámci druhého a tretieho ročníka odboru Verejné zdravie na LF UPJŠ Košice sa vyučoval predmet environmentálne zdravia, laboratórne vyšetrovacie metódy a Hygiena práce. Prednášalo sa aj na Univerzite veterinárneho lekárstva v Košiciach.

f. prednášková a publikačná činnosť, účasť na konferenciách

V uvedenom období boli výsledky činnosti prezentované na nasledujúcich konferenciách a publikované v časopisoch:

13.4.2007

Čipáková, A., Dietzová, Z.: Rádioaktivita v životnom prostredí, Stretnutie stredných škôl venovaný geologickému prieskumu a ťažbe uránu, medi a molybdénu v Novoveskej Huti, Spišská Nová Ves.

20.4.2007

Čipáková, A.: Černobyľská havária a jej dôsledky na Slovensko, Výstava venovaná havárii jadrovej elektrárne Černobyľ, Technické múzeum Košice

23.11.2007

Čipáková, A.: Migrácia rádionuklidov v životnom prostredí, Katedra biológie a genetiky, Univerzita veterinárneh

Tab. č. 1 - Prehľad výkonov štátneho zdravotného dozoru na pracoviskách so zdrojmi ionizujúceho žiarenia – Košický a Prešovský kraj

Druh výkonu	Zdravotníctvo	Priemysel	Poľnohospodárstvo	Školstvo, Veda Výskum	Iné	Spolu
Počet previerok	166	43	3	-	27	239
Návrh na zákaz činnosti	-	-	-	-	-	-
Podklady pre správnu činnosť	128	38	1	-	2	169
Počet meraní rtg žiarenia	846	102	7	-	-	955
Počet meraní gama žiarenia	290	218	-	-	680	1188
Prešetrenie chorôb z povolania	-	-	-	-	-	-
Odborné vyjadrenia	133	28	2	-	46	209
Mimoriadne udalosti	1	6	-	-	1	8
Prešetrenia nadexpozícií	11	-	-	-	-	11
Prešetrenia nehôd	-	-	-	-	-	-
Stanoviská pre MZ SR	1	-	-	-	-	1
Skúšky odbornej spôsobilosti	-	-	-	-	-	-
Počet školených pracovníkov	-	-	-	-	-	-
Prednášky (hodín)	-	-	-	-	3	3
Publikačná činnosť	-	-	-	-	1	1
Sťažnosti	-	-	-	-	-	-
Konzultácia a odborné jednania	411	73	9	15	48	556

Spracoval : RÚVZ Košice, OŽ, február 2008

Tab. č. 2 - Přehľad o počte jednotlivých röntgenových pracovišť – Košický kraj

Okres	Spolu	Z toho											
		Zdravotnícke rtg pracovišká								Vete- rinár-ne rtg		Techn. rtg	
		zubné		pojaz. rtg	skiagr. skiask.	mamo graf	tera- pia	CT	makro struk.	mikro štrukt.			
		štátne	súkr.										
Košice – mesto	213	10	68	22	57	6	2	3	10	31	4		
Košice – okolie	18	2	8	-	4	1	-	-	2	-	1		
Gelnica	7	1	1	3	2	-	-	-	-	-	-		
Michalovce	49	1	24	4	12	1	-	2	2	3	-		
Rožňava	28	2	12	2	10	1	-	1	-	-	-		
Sobrance	9	-	6	-	3	-	-	-	-	-	-		
Spišská Nová Ves	44	2	22	2	11	1	-	2	1	2	1		
Trebišov	43	1	17	6	14	2	-	1	2	-	-		
Spolu	411	19	158	39	113	12	2	9	17	36	6		

Spracoval : RÚVZ Košice, OŽ
február 2008

Tab. č. 3 - Prehľad o počte jednotlivých röntgenových pracovišť – Prešovský kraj

Okres	Z toho														
	Spolu	Zdravotnícke rtg pracoviská										Vete- rinár-ne rtg		Techn. rtg	
		Zubné		pojaz. rtg	skiagr. Skiask.	mamo graf	tera- pia	CT	makro strukt.	mikro štrukt.					
		šťátne	súkr.												
Prešov	62	1	30	4	18	3	2	2	2	-	-				
Bardejov	40	3	24	3	6	1	-	1	2	-	-				
Humenné	31	1	10	5	8	1	-	1	1	3	1				
Kežmarok	17	2	9	1	5	-	-	-	-	-	-				
Levoča	18	1	4	2	8	2	-	1	-	-	-				
Medzilaborce	4	1	-	-	3	-	-	-	-	-	-				
Poprad	64	2	26	8	17	1	-	1	1	6	2				
Sabinov	13	2	4	-	5	-	-	-	1	-	-				
Snina	12	-	7	2	2	1	-	1	-	-	-				
Stará Ľubovňa	15	-	9	2	2	1	-	1	-	-	-				
Stropkov	4	1	2	-	1	-	-	-	-	-	-				
Svidník	14	3	4	2	4	-	-	1	-	-	-				
Vranov	29	1	13	6	5	1	-	1	2	-	-				
Spolu	323	18	142	35	84	11	2	10	9	9	3				

Spracoval : RÚVZ Košice, OŽ
február 2008

Tab. č. 4 - Prehľad rádioizotopových pracovísk s uzavretými rádioaktívnymi žiaričmi – Košický kraj

Okres	Spolu	Výskum Ústavy	Školstvo	Zdravotníctvo	Priemysel
Košice – mesto	56	3	4	4	47
Košice – okolie	-	-	-	-	-
Gelnica	-	-	-	-	-
Michalovce	4	-	-	2	2
Rožňava	2	-	-	-	2
Sobrance	-	-	-	-	-
Spišská Nová Ves	-	-	-	-	-
Trebišov	2	-	-	-	2
Spolu	64	3	4	6	53

Spracoval : RÚVZ Košice, OŽ
február 2008

Tab. č. 5 - Prehľad rádioizotopových pracovísk s uzavretými rádioaktívnymi žiaričmi – Prešovský kraj

Okres	Spolu	Výskum Ústavy	Školstvo	Zdravotníctvo	Priemysel
Prešov	2	-	-	1	1
Bardejov	-	-	-	-	-
Humenné	3	-	-	-	3
Kežmarok	10	-	-	-	10
Levoča	-	-	-	-	-
Medzilaborce	-	-	-	-	-
Poprad	5	-	-	-	5
Sabinov	-	-	-	-	-
Snina	-	-	-	-	-
Stará Ľubovňa	-	-	-	-	-
Stropkov	-	-	-	-	-
Svidník	-	-	-	-	-
Vranov	2	-	-	-	2
Spolu	22	-	-	1	21

Spracoval : RÚVZ Košice, OŽ, február 2008

Tab. č. 6 - Prehľad rádioizotopových pracovník s otvorenými rádioaktívnymi žiaričmi – Košický kraj

Okres	Spolu	Výskum Ústavy	Školstvo	Zdravot- níctvo	Iné
Košice-mesto	20	4	9	5	2
Košice-okolie	-	-	-	-	-
Gelnica	-	-	-	-	-
Michalovce	1	-	-	1	-
Rožňava	-	-	-	-	-
Sobrance	-	-	-	-	-
Spišská Nová Ves	1	-	-	1	-
Trebišov	-	-	-	-	-
Spolu	22	4	9	7	2

Spracoval : RÚVZ Košice, OŽ
február 2008

Tab. č. 7 - Prehľad rádioizotopových pracovísk s otvorenými rádioaktívnymi žiaričmi – Prešovský kraj

Okres	Spolu	Výskum Ústavy	Školstvo	Zdravotníctvo	Iné
Prešov	2	-	-	2	-
Bardejov	-	-	-	-	-
Humenné	-	-	-	-	-
Kežmarok	-	-	-	-	-
Levoča	-	-	-	-	-
Medzilaborce	-	-	-	-	-
Poprad	1	-	-	1	-
Sabinov	-	-	-	-	-
Snina	-	-	-	-	-
Stará Ľubovňa	-	-	-	-	-
Stropkov	-	-	-	-	-
Svidník	-	-	-	-	-
Vranov	-	-	-	-	-
Spolu	3	-	-	3	-

Spracoval : RÚVZ Košice, OŽ, február 2008

Tab. č. 8 – Prehľad o zdrojoch ionizujúceho žiarenia na defektoskopických pracoviskách – Košický kraj

Okres	RTG	URI	Spolu RTG + URI	Z toho súkromné
Košice- mesto	15	14	29	2
Košice-okolie	-	-	-	-
Gelnica	-	-	-	-
Michalovce	2	1	3	-
Rožňava	-	-	-	-
Sobrance	-	-	-	-
Spišská Nová Ves	-	-	-	-
Trebišov	-	-	-	-
Spolu	17	15	32	2

Spracoval : RÚVZ Košice, OŽ
február 2008

Tab. č. 9 – Prehľad o zdrojoch ionizujúceho žiarenia na defektoskopických pracoviskách – Prešovský kraj

Okres	RTG	URI	Spolu RTG + URI	Z toho súkromné
Prešov	1	1	2	-
Bardajov	-	-	-	-
Humenné	1	1	2	-
Kežmarok	-	-	-	-
Levoča	-	-	-	-
Medzilaborce	-	-	-	-
Poprad	6	2	8	-
Sabinov	-	-	-	-
Snina	-	-	-	-
Stará Ľubovňa	-	-	-	-
Stropkov	-	-	-	-
Svidník	-	-	-	-
Vranov	-	-	-	-
Spolu	8	4	12	-

Spracoval : RÚVZ Košice, OZ
február 2008

Tab. č. 10 - Používané druhy rádionuklidov a množstvo spracovanej aktivity v roku 2007

Odberteľ	Rádionuklid										
	¹²³ I [MBq]	¹²⁵ I [MBq]	¹³¹ I [MBq]	^{99m} Tc [GBq]	⁹⁰ Y [MBq]	^{81m} Kr [MBq]	²⁰¹ Tl [MBq]	⁶⁷ Ga [MBq]	⁵¹ Cr [MBq]	¹¹¹ In [MBq]	
FNLP ONM Košice	2497,5	96,86	6066	493,00	1850	3293	1022	328	296	2318	
FNLP OKB Košice		18,91									
RIA lab., Košice, Americká trieda		1018,00									
NsP ONM Michalovce		25,00		125,00							
FNsP ONM Prešov	666,0	179,14	5626	556,70		2220					
NsP ONM Poprad		68,98		203,45	1480	2331					
Diagn.-terap.centrum Reimanus Prešov				1600,00							
NsP OKB Spišská Nová Ves		101,46									
Spolu	3163,5	1508,35	11692	2978,15	3330	7844	1022	328	296	2318	

Spracoval : RÚVZ Košice, OŽ
február 2008

Tab. č. 11 - Prehľad odobratých vzoriek, analýz a rádiometrických vyšetrení v roku 2007 v Košickom a Prešovskom kraji

Druh vyšetrovaného materiálu	Počet chemických a rádiochemických analýz										Počet rádiometrických vyšetrení						
	Počet odobr. vzo – riek	Suma alfa	Suma beta	Sr-90	Cs-137	U-nat	Ra-226	Spolu analýz	TLD	Suma alfa	Suma beta	Sr-90	Cs-137	Rn-222 +RP	Ra-226	Gama spektr. meran.	Spolu meraní
atmosférický spad	12	12	12	-	-	-	-	24	-	12	12	-	12	-	-	12	48
aerosoly v život. prostr.	12	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	12	-	-	12	24
vody pitné, povrchové, banské, iné (kontrolné)	611	246	246	-	-	49	78	619	-	246	246	-	36	180	78	36	822
hydrosféra-sedimenty dna a vodné rastliny	61	9	9	-	-	-	-	18	-	9	9	-	43	-	43	43	129
ovocie, zelenina	70	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	18	-	-	18	36
obilie	53	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	10	-	10	20	20
steril. ovocie a zelenina	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
huby	56	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	56	-	-	56	112
Iné potraviny (mlieka, med, soľ, slad)	47	-	-	34	-	-	-	34	-	-	-	34	47	-	-	47	128
ovzdušie v priest. obč. vybavenosti a bytoch	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	81	-	81	162
stavebný materiál	73	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	73	-	73	73	73	219

Tab. č. 11 – Prehľad odobratých vzoriek, analýz a rádiometrických vyšetrení v roku 2007 v Košickom a Prešovskom kraji dokončenie

Druh vyšetrovaného materiálu	Počet odobr. vzo - riek	Počet chemických a rádiochemických analýz							Počet rádiometrických vyšetrení								
		Suma alfa	Suma beta	Sr-90	Cs-137	U nat	Ra-226	Spolu analýz	TLD	Suma alfa	Suma beta	Sr-90	Cs-137	Rn-222 +RP	Ra-226	Gama-spektr. meran.	Spolu meraní
pôdy	185	36	36	8	-	-	-	80	-	36	36	8	141	-	141	141	503
porasty, kŕmne zmesi	51	-	-	11	-	-	-	11	-	-	-	11	40	-	-	40	91
stery	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
vyhodnocovanie TLD	92	-	-	-	-	-	-	-	92	-	-	-	-	-	-	-	92
merania PDE	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1920
S p o l u	1323	303	303	53	-	49	78	786	92	303	303	53	488	261	335	569	4306

Spracoval: RÚVZ Košice, OŽ
február 2008

Tab. č. 12 - Výsledky merania rádioaktivity aerosolov v Bq.m⁻³ za rok 2007 v odberovom mieste - SHMÚ Stropkov

Odber od - do	Aktivita	
	⁷ Be	¹³⁷ Cs
08. I. - 15. I.	4,15 E-04 ± 1,32 E-05	< 1,33 E-06
12. II. -19. II.	6,61 E-04 ± 9,96 E-06	< 1,24 E-06
12. III. - 19. III.	1,20 E-03 ± 0,23 E-05	< 1,32 E-06
09. IV. - 16. IV.	2,77 E-03 ± 3,20 E-05	< 1,35 E-06
14. V. - 21. V.	1,80 E-03 ± 5,30 E-05	< 2,2 E-06
11. VI. - 18. VI.	3,64 E-04 ± 8,33 E-06	2,77 E-06 ± 5,13 E-07
09.VII. - 16. VII.	1,47 E-04 ± 6,20 E-06	2,58 E-06 ± 5,16 E-07
13. VIII. – 20. VIII.	2,96 E-04 ± 7,54 E-06	2,85 E-06 ± 5,02 E-07
10. IX. – 17. IX.	4,12 E-04 ± 8,75 E-06	3,18 E-06 ± 5,23 E-07
08. X. - 15. X.	5,18 E-04 ± 9,35 E-06	3,19 E-06 ± 5,52 E-07
12. XI. – 19. XI.	3,59 E-04 ± 8,45 E-06	3,15 E-06 ± 0,53 E-06
10. XII. - 17. XII.	6,20 E-04 ± 1,03 E-05	3,33 E-06 ± 5,37 E-07

Spracoval: RÚVZ Košice, OŽ
február 2008

Tab. č. 13 - Výsledky merania rádioaktivity spadov v Bq.m⁻² za rok 2007 odoberaných na RÚVZ Košice, Ipeľská 1

Odber od – do	Aktivita			
	⁷ Be	¹³⁷ Cs	Σα	Σβ
2 . I. – 1. II.	23,85±3,36	1,89±0,43	0,76±0,37	6,33±0,43
1. II. – 1. III.	38,84±5,90	2,38±0,65	2,44±0,51	7,63±0,43
1. III. - 2. IV.	99,04±8,02	2,47±0,65	5,723±0,86	14,94±0,67
2. IV. – 2. V.	25,87±4,50	<1,84	19,11±2,52	26,11±0,98
2. V. – 1. VI.	90,78±7,40	<1,84	9,01±1,47	16,54±0,64
1. VI. – 6. VII.	123,81±8,48	<2,38	28,14 ± 1,96	29,56 ± 0,83
6.VII. – 1. VIII.	-	2,12±0,74	-	-
1.VIII. - 3. IX.	20,43±3,52	2,53±0,43	-	-
3. IX. – 2. X.	-	2,69±0,59	-	-
2. X. – 1. XI.	30,79±6,55	2,97±0,86	4,02±1,03	8,12±0,54
1.XI. – 3.XII.	42,75±3,85	2,23±0,43	-	-
3. XII. – 2. I.	21,96±3,34	2,33±0,43	2,71±0,47	8,80±0,45

Spracoval: RÚVZ Košice, OŽ, február 2008

Tab. č. 14 - Merania rádioaktivity stavebných materiálov v Bq.kg⁻¹ za rok 2007 z lokalít v Košickom a Prešovskom kraji

Druh	Aktivita			
	²²⁶ Ra	²³² Th	⁴⁰ K	I
Surový perlit – ETAŽ 1 Kerko a.s. Košice	81,69 ± 2,41	96,49 ± 2,93	1541,00±18,80	1,27
Surový perlit – ETAŽ 2 Kerko a.s. Košice	85,30 ± 2,21	93,55 ± 2,56	1545,00 ±17,40	1,27
Surový perlit – ETAŽ 3 Kerko a.s. Košice	86,15 ± 1,57	96,18 ± 1,81	1586,00±11,70	1,30
Surový perlit – ETAŽ 4 Kerko a.s. Košice	86,69 ± 1,48	94,79 ± 1,66	1556,00±11,10	1,28
Surový perlit – ETAŽ 5 Kerko a.s. Košice	79,55 ± 2,22	89,01 ± 2,48	1445,00±16,50	1,19
Expandovaný perlit EP 100 Kerko a.s. Košice	105,17 ± 4,62	113,55 ± 6,14	1679,00± 4,60	1,48
Expandovaný perlit EP 150 Kerko a.s. Košice	116,40 ± 4,74	124,73± 5,56	1838,00±36,20	1,62
Expandovaný perlit EP 180 Kerko a.s. Košice	98,75 ± 5,11	120,14 ± 6,82	1748,00±40,50	1,51
Agroperlit Kerko a.s. Košice	110,52 ± 4,96	121,30 ± 9,05	1798,00±64,70	1,57
VVJM – kamenná múčka Calmit s.r.o. Margecany	2,33 ± 0,30	0,90 ± 0,16	8,08 ± 1,46	0,01
Expandovaný perlit EP150 Kerko a.s. Košice	115,78± 2,17	115,65 ± 3,13	2948,38±59,68	1,95
Surový perlit – ETAŽ 5 Kerko a.s. Košice	76,31 ± 0,75	85,36 ± 0,95	1478,07±26,88	1,17

Tab. č. 14 - Merania rádioaktivity stavebných materiálov v Bq.kg⁻¹ za rok 2006 z lokalít v Košickom a Prešovskom kraji **pokračovanie**

Druh	Aktivita			
	²²⁶ Ra	²³² Th	⁴⁰ K	I
Prírodné Kamenivo-Geča VHS Turňa n Bodvou	11,73 ± 0,21	12,40 ± 0,31	378,70 ± 7,37	0,23
Prírodné Kamenivo- Mlhosť VHS Turňa n Bodvou	14,30 ± 0,24	16,68 ± 0,37	473,75 ± 9,06	0,29
Prírodné Kamenivo-Orlov VHS Turňa n Bodvou	11,21 ± 0,21	15,18 ± 0,35	434,61 ± 8,34	0,26
Prírodné Kamenivo CEM I – 52,5 N VHS Turňa n Bodvou	27,83 ± 0,43	19,47 ± 0,51	343,23 ± 7,37	0,31
Prírodné Kamenivo CEM I – 42,5 R VHS Turňa n Bodvou	33,91 ± 0,46	19,77 ± 0,40	304,15 ± 6,55	0,31
Prírodné Kamenivo CEM I- 32,5 R VHS Turňa n Bodvou	37,26 ± 0,42	18,76 ± 0,45	300,12± 6,51	0,32
Prírodné Kamenivo CEM I – 42,5 N VHS Turňa n Bodvou	35,27 ± 0,48	18,63 ± 0,48	305,90 ± 6,65	0,31
Prírodné kamenivo CEM II/A – S 42,5 N VHS Turňa n Bodvou	38,89 ± 0,51	21,71 ± 0,50	310,83 ± 6,71	0,34
Prírodné kamenivo CEM II/A – S 32,5 N VHS Turňa n Bodvou	37,36 ± 0,49	29,32 ± 0,58	921,18± 17,15	0,58
Prírodné kamenivo CEM II/B – S 32,5 R VHS Turňa n Bodvou	51,69 ± 0,63	23,22 ± 0,52	300,26 ± 6,72	0,39
Prírodné kamenivo CEM III/A – 32,5 N VHS Turňa n Bodvou	59,92 ± 0,69	26,48 ± 0,56	338,02 ± 7,24	0,45
Slinok VHS Turňa n Bodvou	32,12 ± 0,43	19,30 ± 0,33	286,87 ± 6,17	0,30

**Tab. č. 14 - Merania rádioaktivity stavebných materiálov v Bq.kg⁻¹ za rok 2007 z lokalít
v Košickom a Prešovskom kraji** **pokračovanie**

Druh	Aktivita			
	²²⁶ Ra	²³² Th	⁴⁰ K	I
Prírodné Kamenivo CEM II/B – S 32,5 R Zeocem, Bystré VHS Turňa n Bodvou	51,97 ± 0,62	22,34 ± 0,45	315,76 ± 6,82	0,39
Prírodné Kamenivo CEM II/B – P 32,5 R Zeocem, Bystré VHS Turňa n Bodvou	31,07 ± 0,50	27,75 ± 0,66	599,83 ± 12,09	0,44
Prírodné Kamenivo CEM V/A (S-V) 32,5 R Zeocem, Bystré VHS Turňa n Bodvou	64,01 ± 0,75	27,52 ± 0,53	446,04 ± 9,20	0,50
Prírodné Kamenivo Veľký Šariš AGROMELIO s.r.o. Prešov	12,27 ± 0,23	12,17 ± 0,31	364,63 ± 7,11	0,22
Keramické obkladové prvky - vzorka 1 Kerko a.s. Michalovce	70,75 ± 0,70	37,43 ± 0,57	951,74 ± 17,63	0,74
Keramické obkladové prvky - vzorka 2 Kerko a.s. Michalovce	76,20 ± 0,77	45,95 ± 0,62	896,83 ± 16,72	0,78
Keramické obkladové prvky - vzorka 3 Kerko a.s. Michalovce	81,43 ± 0,82	52,14 ± 0,77	991,42 ± 18,33	0,86
Keramické obkladové prvky - vzorka 4 Kerko a.s. Michalovce	100,33 ± 1,00	54,08 ± 0,88	849,84 ± 16,02	0,89
Kamenivo - Lom Brehov IS-LOM Maglovec	20,52 ± 0,32	22,93 ± 0,46	474,98 ± 9,19	0,34

Tab. č. 14 - Merania rádioaktivity stavebných materiálov v Bq.kg⁻¹ za rok 2007 z lokalít v Košickom a Prešovskom kraji
pokračovanie

Druh	Aktivita			
	²²⁶ Ra	²³² Th	⁴⁰ K	I
Kamenivo Lom Maglovec IS-LOM Maglovec	22,98 ± 0,36	23,01 ± 0,49	461,91 ± 9,10	0,35
Prírodné kamenivo-andezit Kameňolom J.Vôľa Eurovia Cesty Košice	25,19 ± 0,56	26,47 ± 0,80	633,81 ± 13,88	0,44
Prírodné kamenivo Agrostav Poprad	24,67 ± 0,78	50,15 ± 1,30	580,40 ± 6,46	0,53
Prírodné kamenivo Štrkopiesky Batizovce	23,27 ± 0,73	46,98 ± 1,18	600,70 ± 6,33	0,51
Prírodné kamenivo-andezit Lom Vehec VSK Minerál – Košice	14,12 ± 0,51	15,17 ± 0,63	326,40 ± 4,53	0,23
Prírodné Kamenivo - andezit Lom Slanec VSK Minerál – Košice	13,60 ± 0,50	11,64 ± 0,55	206,70 ± 3,88	0,17
Briketový materiál TOPEX MgO CSC LOVINIT SERVICE s.r.o. Košice	7,12 ± 0,32	0,82 ± 0,14	46,00 ± 2,00	0,04
Dlaždice I – GL LASSELSBERGER a.s. Plzeň	68,52 ± 1,24	42,66 ± 1,23	1148,00 ± 9,79	0,82
Dlaždice I – UGL LASSELSBERGER a.s. Plzeň	60,41 ± 1,23	41,20 ± 1,57	1100,00 ± 9,99	0,77
Dlaždice II – UGL LASSELSBERGER a.s. Plzeň	49,82 ± 1,08	38,03 ± 1,26	1003,00 ± 9,00	0,69
Dlaždice II – GL LASSELSBERGER a.s. Plzeň	63,31 ± 1,20	44,54 ± 1,34	1204,00 ± 10,10	0,84

**Tab. č. 14 - Merania rádioaktivity stavebných materiálov v Bq.kg⁻¹ za rok 2007 z lokalít
v Košickom a Prešovskom kraji** **dokončenie**

Druh	Aktivita			
	²²⁶ Ra	²³² Th	⁴⁰ K	I
Borovany – UGL LASSELSBERGER a.s. Plzeň	28,28 ± 0,97	28,03 ± 1,13	980,30 ± 9,26	0,56
Rako I – GL LASSELSBERGER a.s. Plzeň	74,450 ± 1,23	28,09 ± 1,23	1057,00 ± 9,60	0,74
Dlaždice II–GL –VEGA DII - LASSELSBERGER a.s. Plzeň	67,05 ± 1,21	37,37 ± 1,19	937,60 ± 8,92	0,72
Rako I – GL(GAT 24714) LASSELSBERGER a.s. Plzeň	79,15 ± 1,23	28,39 ± 1,30	1051,00 ± 9,09	0,76
Rako II – GL LASSELSBERGER a.s. Plzeň	89,46± 1,24	30,15 ±1,38	1028,00 ± 8,87	0,79
Rako III – GL LASSELSBERGER a.s. Plzeň	54,11 ± ,113	39,42 ±1,07	497,20 ± 7,12	0,54
HOB – GL LASSELSBERGER a.s. Plzeň	52,12 ± 1,06	30,64 ±1,30	355,10 ± 6,08	0,45
Podbořany – GL LASSELSBERGER a.s. Plzeň	71,40 ±1,25	42,18 ±1,53	501,40 ± 7,32	0,62
Rako I – GL WAA 1 NO 35 LASSELSBERGER a.s. Plzeň	73,91 ± 1,26	36,03 ± 1,25	655,60 ± 7,88	0,65

Spracoval : RÚVZ Košice, OŽ
február 2008

Tab. č. 15 - Výsledky monitorovania rádioaktivity potravín v Bq.kg⁻¹ čerstvej váhy z Košického kraja za rok 2007

Druh	Aktivita ¹³⁷ Cs
Iné potraviny – objednávky	
Krmný jačmeň (MI)	0,38 ± 0,09
Slad svetlý (MI)	0,41 ± 0,09
Jačmeň sladovnícky (MI)	0,27 ± 0,05
Sladový kvet (MI)	0,28 ± 0,07

Spracoval : RÚVZ Košice, OŽ
február 2008

Tab. č. 16 - Výsledky monitorovania rádioaktivity celodennej stravy v Bq.kg⁻¹ čerstvej váhy.

Druh	Dátum odberu	Aktivita ¹³⁷ Cs
Celodenná strava , FNLP , Tr, SNP 1, Košice	08.02.2007	0,036 ± 0,007
Celodenná strava , FNLP , Tr, SNP 1, Košice	31.05.2007	0,14 ± 0,01
Celodenná strava , FNLP , Tr, SNP 1, Košice	09.08.2007	< 0,06
Celodenná strava , FNLP , Tr, SNP 1, Košice	08.11.2007	< 0,05

Spracoval : RÚVZ Košice, OŽ
február 2008

Tab. č. 17 – Výsledky meraní rádioaktivity v jednotlivých vzorkách kravského mlieka v Bq.l⁻¹ za rok 2007 odobratých kvartálne v Košickom a Prešovskom kraji.

Lokalita	¹³⁷ Cs
I. kvartál	
Jarovnice	0,086 ± 0,023
Kežmarok	0,084 ± 0,015
Perín	0,093 ± 0,028
Turnianska Nová Ves	0,085 ± 0,017
II. kvartál	
Jarovnice	0,071 ± 0,017
Kežmarok	0,088 ± 0,016
Perín	0,109 ± 0,011
Turnianska Nová Ves	0,064 ± 0,024
III. kvartál	
Jarovnice	0,041 ± 0,021
Kežmarok	0,091 ± 0,029
Perín	0,087 ± 0,025
Turnianska Nová Ves	0,143 ± 0,024
IV. kvartál	
Jarovnice	0,372 ± 0,047
Kežmarok	0,059 ± 0,020

Spracoval : RÚVZ Košice, OŽ, február 2008

Tab. č. 18 – Výsledky meraní rádioaktivity v jednotlivých vzorkách ovčieho mlieka v Bq.l⁻¹ za rok 2007 odobratých mesačne v Košickom a Prešovskom kraji.

Lokalita	¹³⁷ Cs
Apríl	
Hermanovce	0,073 ± 0,019
Uzovské Pekľany	0,162 ± 0,053
Slovinky I.	0,079 ± 0,016
Máj	
Hermanovce	0,436 ± 0,047
Uzovské Pekľany	0,145 ± 0,040
Slovinky I.	0,203 ± 0,035
Slovinky II.	0,215 ± 0,036
Jún	
Hermanovce	0,087 ± 0,025
Uzovské Pekľany	0,204 ± 0,012
Slovinky I.	0,149 ± 0,031
Júl	
Hermanovce	0,461 ± 0,046
Uzovské Pekľany	0,427 ± 0,054
Slovinky I.	0,120 ± 0,030
Slovinky II.	0,220 ± 0,032

Spracoval : RÚVZ Košice, OŽ, február 2008

Tab. č. 19 - Výsledky meraní rádioaktivity pôd v Bq.kg⁻¹ za rok 2007 odobratých z lokalít, kde sú umiestnené TLD

Lokalita	Rádionuklid	I. vrstva	II. vrstva	III. vrstva
Orechová	¹³⁷ Cs	5,64 ± 0,27	5,16 ± 0,39	5,01 ± 0,38
	⁴⁰ K	470,20 ± 7,20	437,40 ± 10,10	444,40 ± 9,94
	²²⁶ Ra	36,89 ± 1,06	36,36 ± 1,43	35,87 ± 1,45
	²³² Th	44,63 ± 1,57	42,90 ± 2,15	42,13 ± 2,03
Bardejov	¹³⁷ Cs	4,15 ± 0,46	3,26 ± 0,19	3,87 ± 0,21
	⁴⁰ K	551,10 ± 13,90	529,30 ± 6,24	485,90 ± 6,23
	²²⁶ Ra	26,69 ± 1,05	25,48 ± 0,80	22,31 ± 0,75
	²³² Th	35,85 ± 2,33	33,68 ± 1,09	30,96 ± 1,17
Stropkov	¹³⁷ Cs	20,26 ± 0,46	14,11 ± 0,55	9,27 ± 0,49
	⁴⁰ K	510,30 ± 8,30	454,10 ± 10,80	512,40 ± 11,40
	²²⁶ Ra	37,04 ± 1,19	37,81 ± 1,63	35,69 ± 1,56
	²³² Th	43,56 ± 1,68	44,96 ± 2,28	44,87 ± 1,88
Prešov	¹³⁷ Cs	2,96 ± 0,32	2,00 ± 0,31	1,97 ± 0,31
	⁴⁰ K	539,40 ± 11,10	554,70 ± 11,40	485,40 ± 9,99
	²²⁶ Ra	28,88 ± 1,38	29,98 ± 1,33	25,37 ± 1,11
	²³² Th	31,64 ± 2,05	38,73 ± 2,06	35,29 ± 1,84
Medzilaborce	¹³⁷ Cs	7,04 ± 0,45	6,11 ± 0,45	6,11 ± 0,45
	⁴⁰ K	469,30 ± 11,60	515,40 ± 12,20	515,40 ± 12,20
	²²⁶ Ra	32,80 ± 1,49	35,65 ± 1,61	35,65 ± 1,61
	²³² Th	34,19 ± 1,74	40,76 ± 2,20	40,76 ± 2,20
Kamenica n/Cir.	¹³⁷ Cs	19,85 ± 0,39	11,26 ± 0,48	12,74 ± 0,50
	⁴⁰ K	560,50 ± 7,52	573,30 ± 11,10	560,10 ± 11,40
	²²⁶ Ra	31,41 ± 0,95	32,77 ± 1,45	29,62 ± 1,39
	²³² Th	37,52 ± 1,39	37,44 ± 1,55	36,70 ± 1,57
Milhostov	¹³⁷ Cs	5,63 ± 0,48	4,32 ± 0,35	4,11 ± 0,35
	⁴⁰ K	662,00 ± 14,90	595,20 ± 11,10	605,50 ± 11,50
	²²⁶ Ra	27,45 ± 1,44	27,18 ± 1,36	28,66 ± 1,31
	²³² Th	41,45 ± 2,64	38,26 ± 1,79	38,14 ± 1,98

**Tab. č. 19 - Výsledky meraní rádioaktivity pôd v Bq.kg⁻¹ za rok 2007 odobratých z lo-
kalít, kde sú umiestnené TLD** **pokračovanie**

Lokalita	Rádionuklid	I. vrstva	II. vrstva	III. vrstva
Štrbské Pleso	¹³⁷ Cs	24,75 ± 0,58	25,10 ± 0,75	17,21 ± 0,28
	⁴⁰ K	880,57 ± 18,60	772,10 ± 14,50	882,70 ± 16,92
	²²⁶ Ra	32,32 ± 0,68	31,25 ± 1,53	34,74 ± 0,55
	²³² Th	36,63 ± 1,01	40,57 ± 2,43	39,87 ± 0,78
Plaveč	¹³⁷ Cs	14,87 ± 0,33	15,29 ± 0,34	13,37 ± 0,52
	⁴⁰ K	740,82 ± 15,90	746,34 ± 15,79	563,60 ± 11,10
	²²⁶ Ra	27,12 ± 0,63	33,59 ± 0,67	29,70 ± 1,34
	²³² Th	33,12 ± 0,94	38,08 ± 0,98	34,45 ± 1,46
Červený Kláštor	¹³⁷ Cs	19,52 ± 0,67	15,64 ± 0,55	9,69 ± 0,49
	⁴⁰ K	570,10 ± 12,60	580,00 ± 11,50	643,10 ± 12,20
	²²⁶ Ra	30,81 ± 1,59	32,26 ± 1,31	32,45 ± 1,50
	²³² Th	40,35 ± 1,87	38,41 ± 1,75	41,71 ± 1,91
Gánovce	¹³⁷ Cs	18,55 ± 0,42	14,65 ± 0,50	11,95 ± 0,30
	⁴⁰ K	931,72 ± 19,86	880,12 ± 18,64	854,90 ± 17,78
	²²⁶ Ra	33,16 ± 0,73	32,46 ± 0,72	31,18 ± 0,66
	²³² Th	41,84 ± 1,17	41,07 ± 1,11	40,91 ± 1,04
Spišské Vlachy	¹³⁷ Cs	17,20 ± 0,59	29,20 ± 0,49	17,26 ± 0,44
	⁴⁰ K	1071,62 ± 22,77	761,09 ± 15,80	745,92 ± 15,75
	²²⁶ Ra	28,96 ± 0,77	29,00 ± 0,59	28,90 ± 0,62
	²³² Th	36,75 ± 1,14	35,51 ± 0,92	35,25 ± 0,91
Milhost'	¹³⁷ Cs	10,88 ± 0,50	12,15 ± 0,61	12,32 ± 0,49
	⁴⁰ K	604,40 ± 12,30	613,60 ± 14,10	610,10 ± 11,20
	²²⁶ Ra	28,06 ± 1,44	31,98 ± 1,75	29,02 ± 1,29
	²³² Th	48,73 ± 2,06	37,66 ± 2,29	37,86 ± 1,87
Stará Voda	¹³⁷ Cs	16,00 ± 0,63	13,26 ± 0,89	17,53 ± 0,81
	⁴⁰ K	923,93 ± 17,77	833,10 ± 14,30	874,60 ± 14,20
	²²⁶ Ra	26,09 ± 0,49	30,41 ± 1,43	30,53 ± 1,34
	²³² Th	45,98 ± 0,88	53,24 ± 2,90	57,88 ± 2,54

Tab. č. 19 - Výsledky meraní rádioaktivity pôd v Bq.kg⁻¹ za rok 2007 odobratých z lokalít, kde sú umiestnené TLD dokončenie

Lokalita	Rádionuklid	I. vrstva	II. vrstva	III. vrstva
Košice	¹³⁷ Cs	2,08 ± 0,31	1,90 ± 0,09	6,79 ± 0,40
	⁴⁰ K	503,80 ± 10,70	614,33 ± 12,00	572,30 ± 10,90
	²²⁶ Ra	27,00 ± 1,31	25,49 ± 0,41	30,05 ± 1,35
	²³² Th	35,71 ± 1,96	34,74 ± 0,67	40,44 ± 1,79
Jasov	¹³⁷ Cs	13,80 ± 0,34	-11,41 ± 0,54	11,63 ± 0,39
	⁴⁰ K	900,70 ± 18,93	784,90 ± 14,20	836,99 ± 17,28
	²²⁶ Ra	31,07 ± 0,67	33,34 ± 1,67	31,15 ± 0,63
	²³² Th	51,93 ± 1,23	57,14 ± 2,20	50,55 ± 1,12
Rudná	¹³⁷ Cs	10,52 ± 0,53	9,47 ± 0,50	6,58 ± 0,48
	⁴⁰ K	567,50 ± 11,60	572,10 ± 12,30	581,00 ± 12,30
	²²⁶ Ra	37,06 ± 1,49	41,06 ± 1,71	37,83 ± 1,70
	²³² Th	52,03 ± 1,99	58,24 ± 2,26	59,04 ± 2,23
Nová Vieska	¹³⁷ Cs	10,29 ± 0,48	12,74 ± 0,53	13,38 ± 0,53
	⁴⁰ K	541,70 ± 11,50	681,70 ± 14,60	550,70 ± 11,80
	²²⁶ Ra	25,68 ± 1,31	29,85 ± 1,03	26,23 ± 1,37
	²³² Th	32,09 ± 1,65	36,13 ± 1,89	33,57 ± 2,10

Spracoval: RÚVZ Košice, OŽ
február 2008

I. vrstva: 0 - 5 cm
II. vrstva: 5 - 15 cm
III.vrstva: 15 - 30 cm

Tab. č. 20 – Výsledky meraní rádioaktivity v jednotlivých vrstvách pôd v Bq.kg⁻¹ za rok 2007 odobratých v Košickom kraji.

Lokalita	Dátum Odberu	Rádioaktivita	I. vrstva	II. vrstva	III. vrstva
I. kvartál					
Košice - Hornád	08.03.2007	¹³⁷ Cs	9,28±0,52	9,89±0,45	6,50±0,40
		⁴⁰ K	503,20±12,40	497,30±10,80	479,10±10,60
		²²⁶ Ra	24148±1,19	21,10±1,20	22,68±1,27
		²³² Th	31,85±1,99	28,35±1,51	30,54±1,57
Borša – Bodrog	08.03.2007	¹³⁷ Cs	13,95±0,32	1,22±0,08	1,49±0,05
		⁴⁰ K	671,84±14,56	676,74±12,97	647,77±12,01
		²²⁶ Ra	25,79±0,58	27,32±0,43	26,49±0,35
		²³² Th	32,78±0,88	33,58±0,65	32,71±0,52
II. kvartál					
Košice - Hornád	09.05.2007	¹³⁷ Cs	13,54±0,60	11,48±0,34	7,39±0,21
		⁴⁰ K	487,90±12,60	572,90±12,15	531,57±11,55
		²²⁶ Ra	22,40±0,92	20,66±0,44	18,90±0,44
		²³² Th	30,52±2,01	26,11±0,75	23,71±0,68
Borša – Bodrog	06.06.2007	¹³⁷ Cs	11,50±0,49	13,63±0,45	10,47±0,41
		⁴⁰ K	869,82±18,77	756,26±16,38	752,35±15,96
		²²⁶ Ra	31,50±0,71	29,67±0,66	30,08±0,60
		²³² Th	40,74±0,68	39,14±1,03	39,19±1,02
III. kvartál					
Košice - Hornád	10.07.2007	¹³⁷ Cs	9,46±0,28	13,94±0,50	-7,39±0,21
		⁴⁰ K	522,10±6,96	485,30±10,40	531,57±11,55
		²²⁶ Ra	25,25±0,83	23,20±1,15	18,90±0,44
		²³² Th	30,31±1,19	28,54±1,67	23,71±0,68
Borša – Bodrog	18.09.2007	¹³⁷ Cs	11,35±0,52	14,57±0,58	14,77±0,57
		⁴⁰ K	602,50±12,50	607,60±12,60	562,10±12,00
		²²⁶ Ra	29,78±1,54	28,87±1,49	27,36±1,45
		²³² Th	40,57±2,01	37,76±2,06	37,59±2,25
IV. kvartál					
Košice - Hornád	13.11.2007	¹³⁷ Cs	2,81±0,36	3,30±0,38	3,00±0,33
		⁴⁰ K	517,90±13,20	624,90±13,10	601,70±11,60
		²²⁶ Ra	23,38±1,40	27,54±1,47	26,97±1,33
		²³² Th	34,78±2,06	39,83±2,11	38,84±1,91

Spracoval: RÚVZ Košice, OŽ, február 2008

Tab. č. 21 - Monitoring rádioaktivity pitných vôd v Košickom kraji za rok 2007

Zdroj	Lokalita	Okr.	Alfa [Bq/l]	Beta [Bq/l]	²²² Rn [Bq/l]	²²⁶ Ra [Bq/l]	U _{nat} [mg/l]
studňa	Margecany	GL	0,06±0,02	0,07±0,01	13,1±0,9		
vodovod r.d.-Bystrá 35	Margecany	GL	<0,04	0,10±0,01	<2,0		
vodovod verejný-pre ZOO (výdajňa stravy)	Kavečany	KE	0,05±0,03	<0,04	4,5±0,9		
vodovod verejný (Čermel)-Tryskáč	Košice	KE	0,09±0,03	<0,03	5,7±0,9		
vodovod verejný-ZŠ Drábova-umývarka	Košice	KE	<0,04	0,06±0,01	<2,1		
vodovod verejný-MÚ mestskej časti Furča-kuchynka	Košice	KE	0,03±0,01	0,03±0,01	<2,1		
vodovod verejný-Tepláreň Košice (AB II,posch)	Košice	KE	0,20±0,09	0,28±0,04	19,6±0,9		
studňa pri Hornáde-st. VI (VVS)	Košice	KE			120,7±1,1		
studňa pri Hornáde-st. VIII-IX (VVS)	Košice	KE			32,1±0,9		
ÚČS-stará	Košice	KE			29,1±0,9		
vodovod verejný MUMC-predsieň-WC	Košice-Šaca	KE	<0,01	0,13±0,02	<2,2		
vodovod verejný-fy TAMAS	Krásna nad Hornádom	KE	0,04±0,01	0,05±0,02	4,9±0,9		
vodovod verejný-fy TAMAS	Krásna nad Hornádom	KE	<0,02	0,04±0,01	<2,2		
vodovod verejný-fy TAMAS	Krásna nad Hornádom	KE	<0,01	0,03±0,01	<2,2		
vodovod verejný-fy TAMAS	Krásna nad Hornádom	KE	<0,05	0,04±0,01	7,4±1,0		
vodovod verejný-fy TAMAS	Krásna nad Hornádom	KE	<0,06	0,05±0,02	<2,2		
vodovod verejný-fy TAMAS	Krásna nad Hornádom	KE	0,07±0,04	0,07±0,02	<2,0		
vodovod verejný-fy TAMAS	Krásna nad Hornádom	KE	0,07±0,03	0,04±0,01	4,1±0,9		
vodovod verejný-fy TAMAS	Krásna nad Hornádom	KE	0,06±0,03	0,06±0,03	<2,0		
vodovod verejný-fy TAMAS	Krásna nad Hornádom	KE	<0,04	<0,04	<2,1		
vodovod verejný-fy TAMAS	Krásna nad Hornádom	KE	<0,04	<0,03	<2,0		
vodovod verejný-fy TAMAS	Krásna nad Hornádom	KE	0,04±0,02	0,04±0,01	<2,0		
vodovod verejný-MŠ-kuchynňa	Lorinčík	KE	<0,01	0,03±0,01	<2,2		
vodovod-MUMC-predsieň WC	Myslava	KE	<0,02	0,04±0,01	4,9±0,9		
vodovod verejný (KE+Bukovec)-MÚ-kuchynka	Pereš	KE	<0,01	0,03±0,01	2,8±0,9		

Tab. č. 21 - Monitoring rádioaktivity pitných vôd v Košickom kraji za rok 2007

		pokračovanie			
vodovod verejný MUMC-kuchynka	Poľov	KE	<0,04	0,04±0,01	<2,0
studňa V-KE (VVS)	studne pri Hornáde	KE			59,2±1,0
vodovod verejný-MÚ-kuchynka	Šebastovce	KE	<0,02	0,07±0,01	2,8±0,9
vodovod verejný-OcÚ-chodba	Bičovce	KS	<0,04	0,15±0,03	11,6±0,9
vodovod-KD-kuchyňa	Bohdanovce	KS	0,10±0,05	0,12±0,02	14,5±0,9
vodovod verejný-OcÚ-kuchynka	Buzica	KS	<0,05	0,11±0,03	36,6±1,0
VDJ	Čakanovce	KS	0,03±0,02	0,03±0,01	4,0±0,9
vodovod verejný-MŠ-kuchyňa	Čakanovce	KS	<0,04	0,05±0,01	5,0±0,9
vodovod verejný-ZŠ-kuchyňa	Čaňa	KS	0,02±0,01	<0,02	3,3±0,9
vodovod verejný-OcÚ-predsieň WC	Debrad'	KS	<0,09	<0,05	5,3±0,9
prívod do Košíc, ÚČS (VVS)	Družstevná pri Hornáde	KS			28,1±0,9
vodovod verejný-OcÚ kuchynka	Ďurďošik	KS	<0,04	0,10±0,03	6,9±0,9
vodovod verejný-OcÚ-kuchynka	Dvorníky	KS	0,06±0,03	<0,04	11,4±0,9
vodovod verejný-RD č.10-kuchyňa	Geča	KS	<0,03	0,07±0,01	4,2±0,9
vodovod verejný-OcÚ-chodba	Hačava	KS	<0,05	0,04±0,01	8,2±0,9
vodovod verejný-OcÚ-predsieň WC	Haniska pri Košiciach	KS	<0,06	0,29±0,04	23,5±1,0
vodovod verejný- -zdroj T-D-KE (OcÚ predsieň WC)	Hostovce	KS	0,12±0,06	<0,05	3,7±0,9
vodovod verejný-MŠ-kuchyňa	Hýľov	KS	<0,01	<0,01	21,7±1,0
vodovod verejný-MŠ-kuchyňa	Hýľov	KS	<0,01	<0,01	6,9±0,9
vodovod verejný-hostinec-výčap	Chorváty	KS	<0,01	<0,01	4,3±0,9
vodovod verejný-RD č.82-kuchyňa	Chým	KS	<0,04	0,11±0,02	15,2±1,0
vodovod verejný-OcÚ-predsieň WC	Kechnec	KS	<0,13	<0,07	3,2±0,9
ÚV Kechnec	Kechnec	KS	0,10±0,06	<0,07	4,5±0,9
vodovod verejný-OÚ predsieň-WC	Kostoľany nad Hornádom	KS	0,09±0,02	0,10±0,02	16,8±1,0
vodovod verejný-OcÚ-predsieň WC	Košická Belá	KS	<0,02	<0,03	10,0±0,9
vodovod verejný-(RO Ružín)- -Bradaň-výčap	Košická Belá	KS	0,03±0,01	<0,03	6,7±1,0
vodovod verejný-OcÚ predsieň-WC	Košické Oľšany	KS	<0,04	<0,06	14,0±0,9
vodovod verejný-dolný prameň- -rešt.pri ZŠ-výčap	Kysak	KS	<0,02	<0,03	9,3±1,0

Tab. č. 21 - Monitoring rádioaktivity pitných vôd v Košickom kraji za rok 2007

						pokračovanie	
vodovod verejný-byt p.Tatranskej-kuchyňa	Lucia Baňa	KS	0,02±0,01	0,02±0,01	3,5±0,9		
vodovod verejný-r.d.č.90-kuchyňa	Lucia Baňa	KS	0,02±0,01	0,02±0,01	6,8±0,9		
vodovod verejný (Bukovec)-ZŠ-kuchyňa	Malá Ida	KS	<0,03	0,06±0,01	2,2±0,9		
vodovod verejný-potok Čierna Moldava-ZŠ-zubná ambulancia	Medzev	KS	<0,02	<0,01	<2,0		
vodovod verejný-MŠ-kuchyňa	Milhosť	KS	<0,09	0,12±0,03	7,3±0,9		
vodovod verejný-r.d.308-kuchyňa	Mokrance	KS	0,18±0,08	<0,06	<2,2		
vodovod verejný-T-D-KE-MÚ-predsieň WC	Moldava nad Bodvou	KS	0,05±0,02	<0,05	6,2±1,0		
vodovod-r.d.č.17-kúpeľňa	Mudrovice	KS	<0,02	0,07±0,01	7,8±0,9		
vodovod verejný-OcÚ-predsieň WC	Nížná Myšľa	KS	0,11±0,03	0,16±0,02	6,4±0,9		
vodovod verejný-MŠ-kuchyňa	Péder	KS	0,03±0,02	0,07±0,02	2,4±0,9		
vodovod verejný	Ploské	KS	0,04±0,02	<0,04	11,9±0,9		
vodovod verejný-OÚ-kuchynka	Rákoš	KS	0,06±0,03	0,07±0,02	14,9±0,9		
vodovod verejný-MŠ-kuchyňa	Rudník	KS	0,04±0,02	0,03±0,01	33,9±1,0		
vodovod verejný-r.d.č.81-kuchyňa	Rudník	KS	0,04±0,02	0,06±0,01	32,1±0,9		
vodovod verejný-MŠ-kuchyňa	Rudník	KS	0,02±0,01	0,05±0,01	30,4±0,9		
vodovod verejný-r.d.č.75-p.Markovič	Rudník	KS	<0,02	0,04±0,01	26,7±0,9		
výtokový stojan pri r.d.č.14 (zdroj Ferdinand)	Rudník	KS	0,02±0,01	0,05±0,01	19,2±0,9		
výtokový stojan pred r.d.č.14 (štóľňa Ferdinand)	Rudník	KS	0,05±0,02	0,04±0,01	24,1±0,9		
vodovod verejný-OÚ-kuchynka	Ruskov	KS	<0,19	0,13±0,03	<2,0		
vodovod verejný-dolný prameň-OcÚ-predsieň WC	Slanec	KS	<0,09	0,11±0,02	<2,1		
vodovod verejný-OcÚ-predsieň WC	Slanské Nové Mesto	KS	<0,07	0,21±0,03	3,8±0,9		
vodovod verejný-RS II horná časť obce RD č.19-kuchyňa	Sokol	KS	<0,03	0,04±0,01	22,6±1,0		
vodovod verejný-OcÚ-chodba	Sokolany	KS	<0,16	0,25±0,05	22,2±0,9	0,011±0,005	0,066±0,002
vodovod verejný-Kúpele Štós-kuchyňa	Štós	KS	0,02±0,01	0,04±0,01	4,1±0,9		

Tab. č. 21 - Monitoring rádioaktivity pitných vôd v Košickom kraji za rok 2007

							pokračovanie	
vodovod skupinový-vrt Bidovce (r.d.č.63-kuchyňa)	Trst'any	KS	<0,12	0,22±0,03	8,2±0,9	0,033±0,008	0,033±0,002	
vodovod-OcÚ-predsieň WC	Trstené pri Hornáde	KS	0,24±0,07	0,21±0,03	9,0±0,9	0,033±0,008	0,033±0,002	
vodovod verejný-OcÚ-predsieň WC	Trstené pri Hornáde	KS	<0,10	0,19±0,03	8,3±0,9			
vodovod verejný-MŠ-kuchyňa	Trstené pri Hornáde	KS	0,21±0,06	0,14±0,04	6,0±0,9	0,022±0,006	0,035±0,001	
vodovod verejný-OcÚ-chodba	Vajkovce	KS	0,15±0,05	0,10±0,03	8,5±0,9			
vodovod verejný-OcÚ-chodba	Vajkovce	KS	0,11±0,06	0,07±0,02	8,2±0,9			
vodovod verejný- -ČS-Teplá voda-Lom Včeláre	Včeláre	KS	0,08±0,03	<0,05	<2,1			
vodovod verejný-OcÚ-predsieň WC	Veľká Lodina	KS	<0,03	<0,03	<2,2			
vodovod verejný-DD-kuchyňa	Vyšná Kamenica	KS	<0,01	0,04±0,01	15,2±1,0			
vodovod verejný-MŠ-kuchyňa	Vyšná Myšľa	KS	0,11±0,04	0,12±0,03	19,1±0,9			
vodovod verejný-OcÚ-predsieň WC	Vyšný Klatov	KS	<0,02	0,02±0,01	8,1±0,9			
združený odber (VVS)	Vyšný Klatov	KS			230,9±1,3			
prameň V.Šimove (VVS)	Vyšný Klatov	KS			30,9±0,9			
prameň Uslander (VVS)	Vyšný Klatov	KS			104,0±1,1			
prameň Handžova (VVS)	Vyšný Klatov	KS			528,9±1,6			
VDJ (VVS)	Vyšný Klatov	KS			24,9±0,9			
r.s.1-č.d.6 (VVS)	Vyšný Klatov	KS			89,8±1,0			
vodovod verejný-druhá b.j.č.16-horný byt	Vyšný Lánec	KS	0,07±0,03	<0,05	7,0±0,9			
vodovod verejný- predajňa Potravinový-horný prameň	Zlatá Idka	KS	0,05±0,01	<0,01	7,7±0,9			
vodovod verejný-HD-kuchynka	Žarnov	KS	0,05±0,02	0,06±0,02	31,8±1,0			
vodovod verejný-OcÚ-kuchynka	Žarnov	KS	<0,09	0,08±0,02	24,7±0,9			
vodovod skupinový (Lekárovce)- -OÚ Bežovce	Bežovce	MI	<0,02	0,04±0,01	4,1±0,9			
vodovod verejný-OÚ	Husák	MI	<0,01	0,09±0,01	6,2±0,9			
vodovod skupinový-OcÚ	Jastrabie	MI	<0,06	0,04±0,02	<2,0			
vodovod skupinový-MŠ (Michalovce)	Kaluža	MI	0,02±0,01	0,09±0,01	6,8±1,0			
vodovod skupinový-MŠ	Klokočov	MI	<0,03	0,11±0,01	33,5±1,0			
vodovod verejný-OcÚ	Kusín	MI	0,06±0,02	0,11±0,01	2,1±0,9			

Tab. č. 21 - Monitoring rádioaktivity pitných vôd v Košickom kraji za rok 2007
dokončenie

vodovod-OÚ	Láškovce	MI	<0,07	0,05±0,02	23,8±0,9		
vodovod skupinový-OcÚ	Lesné	MI	<0,09	<0,05	6,0±0,9		
vodovod skupinový-MŠ	Ložín	MI	0,07±0,03	0,05±0,02	20,5±0,9		
vodovod skupinový-Tech. a zahr. služby	Michalovce	MI	0,07±0,03	0,09±0,02	6,1±0,9		
vodovod skupinový-OcÚ	Oreské	MI	<0,10	0,07±0,03	15,8±0,9		
vodovod skupinový (Michalovce)-MŠ	Pozdišovce	MI	<0,02	<0,03	<2,2		
vodovod verejný-MŠ	Staré	MI	<0,10	<0,06	8,9±0,9		
ÚV Chemko Strážske	Strážske	MI	0,08±0,03	0,08±0,01	<2,0		
ÚV Chemko Strážske	Strážske	MI	<0,07	0,12±0,02	2,3±0,9		
vodovod skupinový-OÚ	Vyšná Rybnica	MI	<0,01	0,08±0,01	6,9±0,9		
vodovod skupinový (Sobrance) - MŠ	Křčava	SO	0,14±0,02	<0,07	11,0±1,0		
vodovod skupinový (Sobrance)-MŠ	Tibava	SO	0,08±0,02	0,07±0,01	2,7±1,0		
vodovod obecný-MŠ	Bačkov	TV	0,07±0,04	0,14±0,02	13,9±0,9		
vodovod verejný-kréma	Borša	TV	0,06±0,03	0,17±0,03	3,4±0,9		
vodovod verejný-Zmrzlina	Borša	TV	<0,13	0,25±0,03	4,6±0,9		
vodovod verejný-kréma	Borša	TV	0,26±0,07	0,17±0,03	2,2±0,9	<0,006	0,025±0,002
vodovod verejný-kréma	Borša	TV	0,15±0,05	0,15±0,03	<2,0		
vodovod verejný (Boťansky)	Čierna nad Tisou	TV	<0,03	0,10±0,02	2,5±0,9		
vodovod obecný-OcÚ	Dvorianky	TV	<0,10	<0,06	7,5±0,9		
vodovod obecný-OcÚ	Hrčeľ	TV	0,28±0,09	0,08±0,04	41,1±0,9	0,054±0,010	0,031±0,002
vodovod verejný- -COPP Jednota (Boťansky VV)	Kráľovský Chlmec	TV	<0,03	<0,03	2,8±0,9		
vodovod verejný-slatina (Milk Agro)	Sečovce	TV	<0,03	0,07±0,01	8,3±0,9		
vodovod verejný- -hostinec (Pobodrožsky VV)	Streda nad Bodrogom	TV	0,04±0,02	0,12±0,03	3,5±0,9		
vodovod verejný- -Potraviny CBA (Berehovo)	Trebišov	TV	<0,03	0,04±0,01	2,9±0,9		
vodovod skupinový-Oborín-Raškovce-OÚ	Veľké Raškovce	TV	<0,04	0,06±0,02	<2,2		

Spracoval : RÚVZ Košice, OŽ, február 2008

Tab. č. 22 - Monitoring rádioaktivity pitných vôd v Prešovskom kraji za rok 2007

Zdroj	Lokalita	Okr.	Alfa [Bq/l]	Beta [Bq/l]	²²² Rn [Bq/l]	²²⁶ Ra [Bq/l]	U _{nat} [mg/l]
vodovod verejný-Hydroforka	Vrbov	KK	<0,17	0,21±0,04	17,7±0,9	<0,009	0,047±0,003
prameň hlavný	Vyšný Slavkov	LE			78,2±1,1		
zberná studňa	Vyšný Slavkov	LE			41,6±1,0		
vodovod verejný	Brezovica	SB			41,1±1,0		
vodovod verejný-pohostinstvo	Brezovička	SB			32,4±1,0		
vodovod verejný-pohostinstvo	Torysa	SB			12,6±0,9		

Spracoval : RÚVZ Košice, OŽ
február 2008

Tab. č. 23 - Monitoring rádioaktivity minerálnych vôd v Košickom kraji za rok 2007

Zdroj	Lokalita	Okr.	Alfa [Bq/l]	Beta [Bq/l]	²²² Rn [Bq/l]	²²⁶ Ra [Bq/l]	U _{nat} [mg/l]
vrt G5-Gajdovka-Anička	Košice	KE	0,70±0,16	0,53±0,13	65,0±1,1	0,242±0,023	0,094±0,003
studňa (za dedinou)	Herľany	KS	<0,22	0,33±0,09	11,0±0,9	0,210±0,020	0,084±0,002
altánok v dedine	Herľany	KS	0,35±0,07	0,13±0,05	38,4±1,0	0,135±0,018	0,106±0,003

Spracoval : RÚVZ Košice, OŽ
február 2008

Tab. č. 24 - Monitoring rádioaktivity minerálnych vôd v Prešovskom kraji za rok 2007

Zdroj	Lokalita	Okr.	Alfa [Bq/l]	Beta [Bq/l]	²²² Rn [Bq/l]	²²⁶ Ra [Bq/l]	U _{nat} [mg/l]
Hlavný prameň	Bardejovské Kúpele	BJ	<0,33	0,73±0,19	21,3±1,0	0,119±0,016	0,078±0,002
Lekársky prameň	Bardejovské Kúpele	BJ	<0,43	1,43±0,21	17,4±1,0	0,149±0,018	0,084±0,002
vrt Čigel'ka	Čigel'ka	BJ	<2,35	3,80±1,19	<2,1	0,715±0,037	0,214±0,006
vrt BV1	Baldovce	LE	<0,15	0,52±0,09	4,5±0,9	0,056±0,011	0,089±0,003
prameň Sv. Kríža (na parkovisku)	Sivá Brada	LE	2,46±0,51	4,22±0,38	28,6±1,0	0,312±0,024	0,124±0,004
prameň Sv. Ondreja	Sivá Brada	LE	1,31±0,35	2,11±0,35	211,7±1,2	0,841±0,042	0,124±0,004
tretí vrt (bazén)	Sivá Brada	LE	2,03±0,46	3,49±0,42	6,1±0,9	0,449±0,030	0,114±0,003
vrt S1	Lipovce	PO	0,34±0,13	0,37±0,13	17,7±1,0	0,163±0,020	0,089±0,003
vrt S2	Lipovce	PO	1,02±0,23	0,65±0,16	12,6±0,9	0,704±0,038	0,099±0,003
vrt Sultanka	Šindliar	PO	<0,41	1,09±0,14	4,6±0,9	0,051±0,011	0,114±0,003
vrt u Rómov	Gánovce	PP	0,78±0,23	0,43±0,16	16,1±0,9	0,379±0,027	0,104±0,003
vrt u Bielych	Gánovce	PP	1,23±0,25	0,39±0,18	15,7±0,9	0,643±0,036	0,097±0,003
vrt na parkovisku	Hôrka	PP	0,26±0,12	0,60±0,12	19,8±0,9	0,154±0,018	0,099±0,003
vrt Veronika-LZ 6	Ľubovnianske Kúpele	SL	<0,12	0,13±0,06	3,1±0,9	0,077±0,014	0,084±0,002
vrt v potoku	Ľubovnianske Kúpele	SL	0,12±0,05	0,10±0,05	11,3±0,9	0,050±0,012	0,084±0,002
vrt Johanus (Sulínka)	Sulín	SL	<0,33	0,71±0,17	6,3±0,9	0,335±0,026	0,109±0,003

Spracoval : RÚVZ Košice, OŽ
február 2008

Tab. č. 25 - Monitoring rádioaktivity termálnych vôd v Prešovskom kraji za rok 2007

Zdroj	Lokalita	Okr.	Alfa [Bq/l]	Beta [Bq/l]	²²² Rn [Bq/l]	²²⁶ Ra [Bq/l]	U _{nat} [mg/l]
vrt 1	Vrbov	KK	14,83±1,26	1,23±0,27	<2,0	2,792±0,063	0,097±0,007
vrt 2	Vrbov	KK	12,60±1,17	1,13±0,26	<2,0	1,572±0,047	0,082±0,006
vrt Jozef (pri pošte)	Vyšné Ružbachy	SL	<0,64	0,48±0,13	5,1±0,9	0,243±0,020	0,087±0,006
vrt Izabela	Vyšné Ružbachy	SL	0,59±0,19	<0,13	5,0±0,9	0,223±0,018	0,092±0,006
vrt Kráter	Vyšné Ružbachy	SL	<0,62	0,36±0,13	33,4±0,9	0,264±0,020	0,087±0,006

Spracoval : RÚVZ Košice, OŽ
február 2008

Tab. č. 26 - Monitoring rádioaktivity povrchových vôd v Košickom kraji za rok 2007

Zdroj	Lokalita	Okr.	Alfa [Bq/l]	Beta [Bq/l]	²²² Rn [Bq/l]	²²⁶ Ra [Bq/l]	U _{nat} [mg/l]
rieka Hnilec	Gelnica	GL	<0,03	0,08±0,01			
rieka Smolník	Smolník	GL	<0,04	0,08±0,01			
Čermel'ský potok	Alpinka	KE	0,11±0,06	<0,03	<2,2	<0,008	0,031±0,001
Čermel'ský potok	Alpinka	KE	0,13±0,05	0,06±0,02	2,1±0,9	0,013±0,006	0,024±0,002
Čermel'ský potok	Alpinka	KE	<0,06	0,11±0,02		<0,050	0,021±0,003
Čermel'ský potok	Alpinka	KE	0,11±0,04	0,06±0,02		<0,008	<0,016
rieka Hornád	Krásna nad Hornádom	KE	<0,02	0,04±0,01			
rieka Hornád	Krásna nad Hornádom	KE	0,07±0,03	<0,04			
rieka Hornád	Krásna nad Hornádom	KE	<0,04	0,11±0,02			
rieka Hornád	Krásna nad Hornádom	KE	<0,02	0,07±0,01			
rieka Hornád	Krásna nad Hornádom	KE	<0,07	0,09±0,02			
rieka Hornád	Krásna nad Hornádom	KE	<0,07	0,11±0,02			
rieka Hornád	Krásna nad Hornádom	KE	<0,08	0,15±0,02			
rieka Hornád	Krásna nad Hornádom	KE	<0,08	0,14±0,02			
rieka Hornád	Krásna nad Hornádom	KE	0,09±0,03	0,07±0,02			
rieka Hornád	Krásna nad Hornádom	KE	<0,06	0,11±0,02			
rieka Hornád	Krásna nad Hornádom	KE	<0,06	0,12±0,02			
Myslavský potok	Myslava	KE	<0,05	0,11±0,01	<2,2	<0,008	0,028±0,001
Myslavský potok	Myslava	KE	0,08±0,04	0,06±0,01	<2,0	<0,010	0,019±0,001
Myslavský potok	Myslava	KE	<0,06	0,08±0,02		0,005±0,003	0,014±0,002
Myslavský potok	Myslava	KE	0,11±0,03	0,03±0,01		<0,008	<0,013
rieka Oľšava	Bohdanovce	KS	<0,07	0,25±0,02			
potôčik pri vrte KG-J-1 (1A)	Jahodná	KS	0,06±0,02	0,06±0,01	4,8±1,0	0,020±0,005	<0,009
potok pri rampe-Jahodná	Jahodná	KS	<0,04	0,03±0,01	2,1±0,9	0,014±0,004	0,009±0,001
potok pri vrte KG-J-5 Jahodná	Jahodná	KS	<0,06	0,04±0,01	91,7±1,0	0,005±0,003	0,014±0,002
potok Jahodná-rampa	Jahodná	KS	0,09±0,02	<0,02	3,7±0,9	0,050±0,009	<0,016
potok Belá	Košická Belá	KS	<0,06	0,03±0,01	<2,2	<0,006	<0,015
potok Belá	Košická Belá	KS	0,10±0,03	<0,02	<2,0	<0,009	0,010±0,001
potok Belá	Košická Belá	KS	<0,07	0,04±0,01		<0,005	0,009±0,001

Tab. č. 26 - Monitoring rádioaktivity povrchových vôd v Košickom kraji za rok 2007 pokračovanie

potok Belá	Košická Belá	KS	0,05±0,02	0,02±0,01	<0,008	<0,008
rieka Bodva	Moldava nad Bodvou	KS	<0,05	0,11±0,02		
rieka Torysa	Nížná Hutka	KS	<0,11	0,11±0,04		
rieka Laborec	Michalovce	MI	<0,08	0,14±0,02		
rieka Slaná	Rožňava	RV	<0,06	0,13±0,02		
rieka Štútnik	Štútnik	RV	<0,04	0,08±0,01		
rieka Uh	Lekárovce	SO	0,07±0,03	0,07±0,01		
rieka Bodrog	Borša	TV	0,02±0,01	0,07±0,01		
rieka Bodrog	Borša	TV	<0,04	0,10±0,02		
rieka Bodrog	Borša	TV	<0,08	0,14±0,02		
rieka Bodrog	Borša	TV	<0,04	0,12±0,01		
rieka Topľa	Božčice	TV	<0,08	0,22±0,02		
rieka Ondava	Sírnik	TV	<0,09	0,13±0,02		
rieka Latorica	za Lelesom	TV	<0,06	0,11±0,01		

Spracoval : RÚVZ Košice, OŽ, február 2008

Tab. č. 27 - Monitoring rádioaktivity povrchových tokov v Prešovskom kraji za rok 2007

Zdroj	Lokalita	Okr.	Alfa [Bq/l]	Beta [Bq/l]	²²² Rn [Bq/l]	²²⁶ Ra [Bq/l]	U _{nat} [mg/l]
rieka Čirocha	Kamenica nad Čirochou	HE	<0,03	0,09±0,01			
rieka Dunajec	Červený Kláštor	KK	<0,06	0,10±0,01			
Studený potok	Stará Lesná	KK	0,05±0,01	<0,01			
rieka Kamienka	Kamienka	SL	<0,07	0,06±0,02			
rieka Poprad	Plaveč	SL	<0,03	0,08±0,01			

Spracoval : RÚVZ Košice, OŽ
február 2008

Tab. č. 28 - Monitoring rádioaktivity zrážkových vôd v Košickom kraji za rok 2007

Zdroj	Lokalita	Okr.	Alfa [Bq/l]	Beta [Bq/l]	²²² Rn [Bq/l]	²²⁶ Ra [Bq/l]	U _{nat} [mg/l]
dážď 24.1.2007 RÚVZ KE, Ipeľská 1	Košice	KE	<0,01	<0,01			
dážď 30.7.2007-Ipeľská 1	Košice	KE	<0,01	<0,01			

Spracoval : RÚVZ Košice, OŽ
február 2008

Tab. č. 29 - Monitoring rádioaktivity jaskynných vôd v Košickom kraji za rok 2007

Zdroj	Lokalita	Okr.	Alfa [Bq/l]	Beta [Bq/l]	²²² Rn [Bq/l]	²²⁶ Ra [Bq/l]	U _{nat} [mg/l]
Hesovo jazierko-Veľký Dóm- Jasovská jaskyňa	Jasov	KS	<0,09	0,13±0,02	<2,1	<0,007	0,046±0,001
Veľký Dóm-jazierko Jasovská jaskyňa	Jasov	KS	<0,07	<0,05	6,8±0,9	<0,007	0,025±0,002
Mramorová sieň- Ochtinská jaskyňa	Ochtiná	RV			<2,1	<0,006	<0,021
Hviezdna sieň- Ochtinská jaskyňa	Ochtiná	RV			2,8±0,9	<0,006	0,012±0,001

Spracoval : RÚVZ Košice, OŽ
február 2008

Tab. č. 30 - Rádioaktivita odpadových vôd dodaných SGÚDŠ SN v roku 2007

Zdroj	Lokalita	Okr.	Alfa [Bq/l]	Beta [Bq/l]	²²² Rn [Bq/l]	²²⁶ Ra [Bq/l]	U _{nat} [mg/l]
EVO (SGÚDŠ SN)-9759	Vojany	MI	<0,15	0,30±0,04			
EVO (SGÚDŠ SN)-9760	Vojany	MI	<0,15	<0,10			
EVO (SGÚDŠ SN)-9761	Vojany	MI	<0,17	0,14±0,03			
EVO (SGÚDŠ SN)-9762	Vojany	MI	<0,13	0,81±0,05			
EVO (SGÚDŠ SN)-9763	Vojany	MI	<0,11	<0,06			
EVO (SGÚDŠ SN)-9764	Vojany	MI	<0,10	0,08±0,02			
EVO (SGÚDŠ SN)-9765	Vojany	MI	<0,18	<0,09			
EVO (SGÚDŠ SN)-9766	Vojany	MI	<0,11	<0,08			
EVO (SGÚDŠ SN)-9767	Vojany	MI	<0,08	0,09±0,02			
EVO (SGÚDŠ SN)-9768	Vojany	MI	<0,13	<0,07			
EVO (SGÚDŠ SN)-9769	Vojany	MI	<0,04	0,21±0,02			
EVO (SGÚDŠ SN)-9770	Vojany	MI	<0,13	0,52±0,04			
EVO (SGÚDŠ SN)-9771	Vojany	MI	0,08±0,03	0,05±0,01			
EVO (SGÚDŠ SN)-9772	Vojany	MI	<0,04	0,11±0,01			
EVO (SGÚDŠ SN)-9773	Vojany	MI	<0,18	<0,09			
EVO (SGÚDŠ SN)-9992	Vojany	MI	1,74±0,27	0,49±0,07			
EVO (SGÚDŠ SN)-9993	Vojany	MI	<0,15	<0,10			
EVO (SGÚDŠ SN)-9994	Vojany	MI	<0,08	<0,06			
EVO (SGÚDŠ SN)-9995	Vojany	MI	<0,43	1,95±0,14			
EVO (SGÚDŠ SN)-9996	Vojany	MI	<0,09	0,16±0,03			
EVO (SGÚDŠ SN)-9997	Vojany	MI	<0,09	0,07±0,02			
EVO (SGÚDŠ SN)-9998	Vojany	MI	<0,11	<0,05			
EVO (SGÚDŠ SN)-9999	Vojany	MI	<0,18	<0,08			
EVO (SGÚDŠ SN)-10000	Vojany	MI	<0,08	<0,06			
EVO (SGÚDŠ SN)-10001	Vojany	MI	<0,12	<0,07			
EVO (SGÚDŠ SN)-10002	Vojany	MI	<0,07	0,08±0,02			
Novoveská Huta SGÚDŠ SN-10126	Novoveská Huta	SN				0,014±0,005	
Novoveská Huta SGÚDŠ SN-10127	Novoveská Huta	SN				0,011±0,005	
Novoveská Huta SGÚDŠ SN-10128	Novoveská Huta	SN				<0,007	

Tab. č. 30 - Rádioaktivita odpadových vôd dodaných SGÚDŠ SN v roku 2007

Novoveská Huta SGÚDŠ SN-10129	Novoveská Huta	SN							dokončenie
ENO (SGÚDŠ SN)-9601 NX-6	Nováky		<4,72	4,40±1,11				0,057±0,008	
ENO (SGÚDŠ SN)-9602 NX-7B	Nováky		<3,44	7,01±1,04				<4,255	
ENO (SGÚDŠ SN)-9608 NX-18	Nováky		<3,29	<1,58				<4,825	
8628-SGÚDŠ-geoanal.lab.-Sp.N.Ves	Trnava		0,13±0,07	0,09±0,03				<1,726	
8629-SGÚDŠ-geoanal.lab.-Sp.N.Ves	Trnava		<0,15	<0,09				0,039±0,008	
8647-SGÚDŠ-geoanal.lab.-Sp.N.Ves	Trnava		<0,36	<0,22				0,046±0,007	
8648-SGÚDŠ-geoanal.lab.-Sp.N.Ves	Trnava		0,11±0,06	<0,07				0,093±0,010	
8649-SGÚDŠ-geoanal.lab.-Sp.N.Ves	Trnava		<0,16	<0,07				0,034±0,007	
8650-SGÚDŠ-geoanal.lab.-Sp.N.Ves	Trnava		<0,15	<0,06				0,055±0,008	
8651-SGÚDŠ-geoanal.lab.-Sp.N.Ves	Trnava		<0,14	<0,08				0,020±0,006	
8652-SGÚDŠ-geoanal.lab.-Sp.N.Ves	Trnava		<0,13	0,13±0,04				0,031±0,007	
8653-SGÚDŠ-geoanal.lab.-Sp.N.Ves	Trnava		<0,22	<0,09				0,022±0,005	
8654-SGÚDŠ-geoanal.lab.-Sp.N.Ves	Trnava		<0,19	<0,08				0,041±0,008	
8655-SGÚDŠ-geoanal.lab.-Sp.N.Ves	Trnava		<0,15	<0,07				0,035±0,007	
8656-SGÚDŠ-geoanal.lab.-Sp.N.Ves	Trnava		0,21±0,09	0,12±0,04				0,017±0,005	
8707-SGÚDŠ-geoanal.lab.-Sp.N.Ves	Trnava		0,27±0,11	<0,08				0,025±0,006	
8708-SGÚDŠ-geoanal.lab.-Sp.N.Ves	Trnava		<0,26	<0,17				0,057±0,009	
8709-SGÚDŠ-geoanal.lab.-Sp.N.Ves	Trnava		<0,21	<0,11				0,049±0,008	
8710-SGÚDŠ-geoanal.lab.-Sp.N.Ves	Trnava		<0,36	<0,17				0,031±0,006	
R-1 SGÚDŠ-Sp.N.Ves			<0,16	0,18±0,03			18,6±0,9	<0,007	
R-2 SGÚDŠ-Sp.N.Ves			0,16±0,08	<0,07			4,6±0,9	<0,008	
R-3 SGÚDŠ Sp.N.Ves			<0,10	0,05±0,02			29,3±0,9	<0,007	
R-4 SGÚDŠ Sp.N.Ves			<0,11	0,26±0,04			7,4±0,9	<0,008	
R-5 SGÚDŠ Sp.N.Ves			<0,24	0,49±0,06			2,9±0,9	<0,007	
R-6 SGÚDŠ Sp.N.Ves			<0,11	0,09±0,03			33,2±1,0	0,012±0,005	

Spracoval : RUVZ Košice, OŽ

február 2008

Tab. č. 31 – Denný príkon dávkového ekvivalentu PDE v nSv/h meraný kontinuálne na RÚVZ Košice - Ipeľská 1 v roku 2007

Mesiac	Počet meraní	Minimum	Maximum	Priemer
Január	31	106,9	116,8	111,2
Február	28	102,8	110,8	108,1
Marec	31	100,4	109,0	104,1
Apríl	30	98,6	108,3	104,2
Máj	31	104,1	110,4	107,4
Jún	30	108,6	113,8	111,1
Júl	31	100,0	116,0	110,5
August	31	110,6	116,8	113,5
September	30	111,4	118,0	113,9
Október	31	111,9	116,8	114,0
November	30	113,7	118,8	116,4
December	31	111,7	120,9	115,3

Spracoval : RÚVZ Košice, OŽ
február 2008

Tab. č. 32 - Lokality, zemepisné súradnice a príkon dávkového ekvivalentu v odberových miestach v Košickom kraji za rok 2007
(merané jednorázovo prenosnými meračmi)

Lokalita	Stanovište	Okres	Sev.šírka	Vých.dĺžka	I.kv.	II.kv.	III.kv.	IV.kv.
Gelnica	rieka Hnilec	GL	48:51:21	20:56:32				122±3
Margecany	studňa pri potoku	GL	48:53:49	21:01:08			140±4	
Košice	Považská 38 (p.Laská)-práčovňa	KE	-	-	140±10			
Košice-Anička	vrt Gajdovka	KE	48:45:03	21:15:10	98±3			
Krásna nad Hornádom	fy TAMAS	KE	48:40:05	21:19:13	110±4 107±3	115±4 107±3	115±5 107±3	103±6 88±3
Krásna nad Hornádom	rieka Hornád	KE	48:40:17	21:18:36	105±4 107±3 101±4	112±3 114±4 128±3	107±3 104±4 112±3	101±4 99±4
Myslava	Myslavský potok (pri škole)	KE	48:42:49	21:11:47		122±3 130±4	114±4	105±4
Alpinka	pri moste	KS	48:45:39	21:10:53		139±4 133±4	101±4	95±4
Bohdanovce	rieka Olšava	KS	48:39:33	21:23:36				115±4
Budimír	r.d. č.158 (p.Dobeš)	KS	-	-				124±4
Herľany	prameň v dedine	KS	48:48:01	21:28:40	107±3			
Herľany	studňa	KS	48:48:06	21:28:47	118±3			
Košov-Bakša	radch.lab. VVS a.s.	KS	48:39:25	21:18:40	105±4			
Košická Belá	potok Belá (pred Hotelom)	KS	48:47:12	21:07:33		144±4 120±4	117±6	104±4
Moldava nad Bodvou	rieka Bodva	KS	48:36:35	20:59:55				124±4
Nižná Hutka	rieka Torysa	KS	48:39:24	21:21:18				107±3
Perín	poľnohospodársky dvor	KS	48:32:05	21:10:42	105±4	123±4	107±3	105±4
Turnianska Nová Ves	poľnohospodársky dvor	KS	48:34:27	20:53:00	108±3	112±3	97±3	114±4
Michalovce	rieka Laborec	MI	48:45:39	21:55:15				112±3
Rožňava	rieka Slaná	RV	48:39:37	20:31:17				99±5

**Tab. č. 32 - Lokality, zemepisné súradnice a príkon dávkového ekvivalentu v odberových miestach v Košickom kraji za rok 2007
(merané jednorázovo prenosnými meračmi)
dokončenie**

Smolník	rieka Smolník	RV	48:47:08	20:47:55				126±4
Štítnik	rieka Štítnik	RV	48:39:34	20:21:56				101±6
Slovinky	poľnohospodársky dvor	SN	48:52:08	20:50:06	121±2	115±4		143±6
Lekárovce	rieka Uh	SO	48:36:20	22:09:18				119±2
Borša	krčma	TV	48:23:42	21:42:31	92±3	109±2	92±2	90±4
Borša	rieka Bodrog	TV	48:23:10	21:42:27	103±3	123±4	99±4	99±4
Božčice	rieka Topľa	TV	48:45:51	21:44:05				130±4
Sírnik	rieka Ondava	TV	48:30:31	21:48:33				124±4
za Lelesom	rieka Latorica	TV	48:29:57	22:03:15				107±3

Spracoval : RÚVZ Košice, OŽ
február 2008

Tab. č. 33 - Lokality, zemepisné súradnice a príkon dávkového ekvivalentu v odberových miestach v Prešovskom kraji za rok 2007
(merané jednorázovo prenosnými meračmi)

Lokalita	Stanovište	Okres	Sev.šírka	Vých.dĺžka	I.kv.	II.kv.	III.kv.	IV.kv.
Bardejovské Kúpele	Hlavný prameň	BJ	49:19:40	21:16:17	127±3			
Bardejovské Kúpele	Lekársky prameň	BJ	49:19:40	21:16:17	127±3			
Cígefka	vrt Cígefka	BJ	49:24:07	21:08:29	107±3			
Kamenica nad Cirochou	rieka Cirocha	HE	48:55:43	21:59:25				116±3
Červený Kláštor	rieka Dunajec	KK	49:24:00	20:24:55				102±3
Kežmarok	mliekareň	KK	49:09:10	20:25:48	111±4	95±4		
Stará Lesná	Studený potok	KK	49:07:58	20:19:05				114±4
Vrbov	Hydroforka	KK	49:04:56	20:25:33		123±3		
Vrbov	vrt 1	KK	49:04:48	20:25:22		132±3		
Vrbov	vrt 2	KK	49:05:02	20:25:10		142±3		
Vrbov	vrt 2 - prepad	KK	49:04:59	20:25:17		185±4		
Baldovce	vrt BV-1	LE	48:59:34	20:42:19	112±3			
Sivá Brada	3.vrt (bazén)	LE	49:00:27	20:43:22	263±4			
Sivá Brada	prameň Sv.Križa	LE	49:00:25	20:43:26	133±3			
Sivá Brada	prameň Sv.Ondreja	LE	49:00:28	20:43:20	141±2			
Hermanovce	poľnohospodársky dvor	PO	49:02:48	21:00:41	103±3	80±4	87±6	
Lipovce	vrt S1	PO	49:02:51	20:56:44	112±3			
Lipovce	vrt S2	PO	49:02:54	20:56:33	105±4			
Šindliar	vrt Sultanka	PO	49:02:18	20:56:36	112±3			
Gánovce	u bileych	PP	49:01:43	20:19:39	120±4			
Gánovce	u rómov	PP	49:01:42	20:19:06	108±3			
Hôrka	vrt na parkovisku	PP	49:01:19	20:23:26	98±3			
Jarovnice	poľnohospodársky dvor	SB	49:03:21	21:04:24	108±3	108±3		129±4
Uzovské Peklany	poľnohospodársky dvor	SB	49:05:22	21:00:42	123±3			
Kamienka	rieka Kamienka	SL	49:19:52	20:36:55				78±3
Ľubovnianske Kúpele	v potoku	SL	49:15:44	20:43:44	122±3			
Ľubovnianske Kúpele	vrt Veronika	SL	49:15:44	20:43:44	122±3			
Plaveč	rieka Poprad	SL	49:15:27	20:50:44				92±3

Tab. č. 33 - Lokality, zemepisné súradnice a príkon dávkového ekvivalentu v odberových miestach v Prešovskom kraji za rok 2007 (merané jednorázovo prenosnými meračmi)
dokončenie

Lokalita	severná zemepisná šírka	východná zemepisná dĺžka	I. kv.	II. kv.	III. kv.	IV. kv.	Priemer	Minimum	Maximum
Sulín	48:40:58	20:57:45	124	124	124		63	161	113
Vyšné Ružbachy	48:43:23	21:14:02	79	99	85		55	199	96
Vyšné Ružbachy	48:32:29	21:16:09	-	-	102		61	144	100
Vyšné Ružbachy	48:39:33	21:43:38	104	125	96		59	197	102
	48:25:17	21:49:07	82	82	82		72	114	84
	48:42:18	22:13:27	96	128	100		59	181	100
	48:39:30	20:29:11	102	157	107		65	157	105
	48:56:36	20:48:08	95	117	103		58	158	99
	48:47:52	20:40:31	122	143	103		64	172	113

Spracoval : RÚVZ Košice, OŽ
február 2008

Tab. č. 34 - Príkon dávkového ekvivalentu (PDE) v nSv/h na miestach umiestnenia TLD v Košickom kraji v roku 2007 meraný termoluminiscenčnými dozimetrami (TLD)

Lokalita	Okr.	severná zemepisná šírka	východná zemepisná dĺžka	I. kv.	II. kv.	III. kv.	IV. kv.	Priemer	Minimum	Maximum
Jasov	KS	48:40:58	20:57:45	124	124	124		63	161	113
Košice	KE	48:43:23	21:14:02	79	99	85		55	199	96
Milhost'	KS	48:32:29	21:16:09	-	-	102		61	144	100
Milhostov	TV	48:39:33	21:43:38	104	125	96		59	197	102
Nová Vieska	TV	48:25:17	21:49:07	82	82	82		72	114	84
Orechová	SO	48:42:18	22:13:27	96	128	100		59	181	100
Rudná	RV	48:39:30	20:29:11	102	157	107		65	157	105
Spišské Vlachy	SN	48:56:36	20:48:08	95	117	103		58	158	99
Stará Voda	GL	48:47:52	20:40:31	122	143	103		64	172	113

Spracoval : RÚVZ Košice, OŽ
február 2008

Tab. č. 35 - Príkon dávkového ekvivalentu (PDE) v nSv/h na miestach umiestnenia TLD v Košickom kraji v roku 2007 meraný prenosnými meračmi

Lokalita	Okr.	severná zemepisná šírka	východná zemepisná dĺžka	I. kv.	II. kv.	III. kv.	IV. kv.	Dlhodobé hodnoty		
								Priemer	Minimum	Maximum
Jasov	KS	48:40:58	20:57:45	118±3	126±4	152±3	111±2	68	152	113
Košice	KE	48:43:23	21:14:02	110±5	102±6	116±4	116±4	76	130	101
Milhost'	KS	48:32:29	21:16:09	100±4	103±3	114±4	115±4	57	139	106
Milhostov	TV	48:39:33	21:43:38	118±3	108±3	103±6	112±3	35	182	109
Nová Vieska	TV	48:25:17	21:49:07	117±4	121±4	114±4	100±4	84	126	112
Orechová	SO	48:42:18	22:13:27	156±9	127±3	124±4	113±3	60	156	114
Rudná	RV	48:39:30	20:29:11	117±3	142±3	153±4	116±4	71	158	118
Spišské Vlchy	SN	48:56:36	20:48:08	128±3	113±3	123±3	122±3	77	153	114
Stará Voda	GL	48:47:52	20:40:31	125±4	131±5	164±4	168±6	81	168	128

Spracoval : RÚVZ Košice, OŽ
február 2008

Tab. č. 36 - Príkonn dávkového ekvivalentu (PDE) v nSv/h na miestach umiestnenia TLD v Prešovskom kraji v roku 2007 meraný termoluminiscenčnými dozimetrami (TLD)

Lokalita	Okr.	severná zemepisná šírka	východná zemepisná dĺžka	I. kv.	II. kv.	III. kv.	IV. kv.	Dlhodobé hodnoty		
								Priemer	Minimum	Maximum
Bardejov	BJ	49:17:05	21:16:13	93	105	98		61	171	102
Červený Kláštor	KK	49:23:15	20:25:22	90	118	105		57	449	107
Gánovce	PP	49:02:05	20:19:24	99	114	104		70	190	108
Kamenica nad Cirochou	HE	48:56:03	21:59:39	75	126	91		60	195	96
Medzilaborce	ML	49:15:10	21:54:42	81	113	83		60	183	98
Plaveč	SL	49:15:39	20:50:28	97	157	94		69	180	104
Prešov	PO	49:00:02	21:15:22	92	122	82		54	168	101
Stropkov	SP	49:12:54	21:38:47	101	146	85		57	158	98
Štrbské Pleso	PP	49:07:04	20:03:45	109	167	101		20	341	111

Spracoval : RÚVZ Košice, OŽ
február 2008

Tab. č. 37 - Príkonn dávkového ekvivalentu (PDE) v nSv/h na miestach umiestnenia TLD v Prešovskom kraji v roku 2007 meraný prenosnými meračmi

Lokalita	Okr.	severná zemepisná šírka	východná zemepisná dĺžka	I. kv.	II. kv.	III. kv.	IV. kv.	Dlhodobé hodnoty		
								Priemer	Minimum	Maximum
Bardejov	BJ	49:17:05	21:16:13	121±3	121±2	118±3	128±3	50	145	111
Červený Kláštor	KK	49:23:15	20:25:22	123±4	112±3	128±3	120±4	70	163	111
Gánovce	PP	49:02:05	20:19:24	120±4	123±3	133±3	120±4	79	151	115
Kamenica nad Cirochou	HE	48:56:03	21:59:39	118±3	112±3	118±3	142±3	68	147	109
Medzilaborce	ML	49:15:10	21:54:42	99±4	119±4	113±3	118±3	66	143	110
Plaveč	SL	49:15:39	20:50:28	108±3	123±3	132±6	125±4	64	153	108
Prešov	PO	49:00:02	21:15:22	117±4	112±3	112±3	140±3	76	143	110
Stropkov	SP	49:12:54	21:38:47	124±4	100±4	97±3	133±4	52	184	109
Štrbské Pleso	PP	49:07:04	20:03:45	108±3	110±4	163±3	130±4	72	163	112

Spracoval : RÚVZ Košice, OŽ
február 2008

St'aznosti a petície

Regionálne úrady verejného zdravotníctva Slovenskej republiky za rok 2007 vybavili nasledovné petície, sťažnosti a ostatné podania:

8 petícií, z toho: 3 opodstatnené
3 neopodstatnené
1 odstúpená
1 nevyhodnotená

228 sťažností, z toho: 47 sťažností odstúpených
181 prešetrovaných

Zo 181 sťažností, ktoré boli prešetrované bolo: 88 sťažností opodstatnených
82 sťažností neopodstatnených
11 sťažností nevyhodnotených

Anonymných podaní: 35, z toho: 23 prešetrovaných
1 odložené
11 opodstatnených

Opakované podania 13, z toho: 9 opodstatnených
4 neopodstatnené

Regionálne úrady verejného zdravotníctva vybavili za rok 2007 celkom 910 iných podaní (žiadosti, podnety, návrhy, oznámenia a pod.)

Najviac sťažností bolo vybavených v Regionálnom úrade verejného zdravotníctva Bratislava, Ružinovská 8, ďalej v RÚVZ Trnava a RÚVZ Michalovce .

Zamerania opodstatnených sťažností v RUVZ boli nasledovné:

- na zhoršenie podmienok bývania hlukom zo stavebnej činnosti, z klimatizačných zariadení, z prevádzky kotolní,
- hygienické nedostatky z prevádzky kaderníctva,
- znečisťovanie spoločných priestorov obytného domu
- výskyt hlodavcov a uhynutých holubov v obytných domoch,
- na zhoršenie podmienok bývania hlukom z hudobnej produkcie, hlukom a zápachom z prevádzky barov a reštaurácií umiestnených v obytných domoch,
- podnet na kvalitu a predaj zdravotne závadných potravín v reštauračných zariadeniach a bufetoch
- hygienické nedostatky v prevádzkach kaviarní, reštaurácií
- porušovanie zákona o ochrane nefajčiarov
- sťažnosť na ubytovacie a stravovacie zariadenie
- hygienické nedostatky v predškolských a školských zariadeniach
- nevyhovujúce pracovné prostredie atď.
- nízka teplota v materskej škôlke, ktorej zriaďovateľom je obec
- obťažovanie obyvateľov obce hlukom pochádzajúcim z prevádzky drevovýroby
- obťažovanie obyvateľov obce hlukom pochádzajúcim z prevádzky píly

- zníženie pohody bývania po rekonštrukčných prácach
- hlučnosť a prašnosť, nedostatočná prevádzková hygiena
- hygienické nedostatky v pohostinstve (nezabezpečenie tečúcej teplej vody)
- hluk z ventilátorov obchodného domu CBA, M. R. Štefánika č. 27, Martin
- prevádzkovanie živnosti bez predchádzajúceho súhlasu príslušného RÚVZ / Detské centrum Levice – 1. trieda)
- výučba anglického jazyka detí v byte obytného domu – k 1. 12. 2007 prevádzkovateľ ukončil činnosť atď.

V RÚVZ na odstránenie zistených nedostatkov boli prijaté nasledovné opatrenia u opodstatnených sťažností:

- 8 rozhodnutí podľa § 6 ods. 5 písm. n zák. NR SR č. 126/2006 Z. z.
- 4 rozhodnutia podľa § 37 ods. 4 písm. f zák. NR SR č. 126/2006 Z. z.
- 1 rozhodnutie o uložení pokuty podľa § 39 ods. 11 písm. a/ zák. NR SR č. 126/2006 Z. z.
- 1 rozhodnutie podľa § 19 ods. 1 písm. c zák. NR SR č. 152/1995 Z. z.
- 19 blokových pokút
- 1 zákaz činnosti
- 1 prerušenie konania
- 2 začatia správneho konania
- opatrenia na zníženie hluku pri prevádzkovaní chladiaceho zariadenia, opakované merania
- zákaz prevádzkovania priestorov do vydania súhlasu RÚVZ SR so sídlom v Martine
- prevádzkovateľ ukončil činnosť
- uloženie povinnosti plnenia ustanovení právnych predpisov v stanovenom termíne a súčasne sankčné opatrenie za nesplnenie povinností ustanovených príslušným právnym predpisom
- voči zamestnancom iných subjektov podľa § 22 zákona o sťažnostiach
- (s uvedením výšky pokuty) : 1/200,- Sk
- 1/300,- Sk
- 1/400,- Sk
- 7/1000,-Sk
- 1/1700,-Sk
- 2/2000,-Sk
- nariadenie opatrenia na odstránenie nedostatkov podľa zák. č. 355/2007

Regionálne úrady verejného zdravotníctva v SR vybavili v roku 2007 8 petícií, z ktorých 3 boli opodstatnené a boli zamerané na:

- skládku hnoja na poli v blízkosti rómskej osady
- zhoršenie životných podmienok v oblasti, v ktorej sú postavené rodinné domy sa budujú prevádzky, z ktorých sa šíri nepríjemný hluk, zápach a prach

- hlučnosť mechanizmov prevádzkovateľov v priemyselnej zóne mesta bezprostredne susediacej s obytnou časťou

Z vybavených opodstatnených petícií v regionálnych úradoch verejného zdravotníctva boli prijaté opatrenia na odstránenie zistených nedostatkov.

Príloha č. 1

Štatistika RÚVZ SR- sťažnosti, podanie, petície za rok 2007

	sťažnosti	podania	petície
RÚVZ SR	228	910	8

RÚVZ ktoré prijali najviac sťažností za rok 2007

RÚVZ Bratislava	135
RÚVZ Trnava	67
RÚVZ Michalovce	10
RÚVZ Martin	7

RÚVZ ktoré prijali najviac petícií za rok 2007

RÚVZ Bratislava	3
RÚVZ Košice	2
RÚVZ Michalovce	1
RÚVZ Spišská Nová Ves	1
RÚVZ Vranov nad Topľou	1

RÚVZ ktoré prijali najviac iných podaní za rok 2007

RÚVZ Košice	116
RÚVZ Trnava	81
RÚVZ Trenčín	79
RÚVZ Bratislava	69

Vyhodnotenie sankčných opatrení za rok 2007

Sankcie za RÚVZ v SR

Pokuty v blokovom konaní za priestupky podľa § 38 zákona č. 126/2006 Z. z.	Odbor	Počet	Zaplatená suma
	HV	236	227300,-
	EPID	0	0
	PPL	6	4 500,-
	HDM	14	13000,-
	HŽP	22	19100,-
	spolu	279	263900,-

Blokové pokuty uložené priamo na mieste (podľa § 29 zák. č. 372/1990 Zb.)	Odbor	Počet	Zaplatená suma
	HV	531	370800,-
	EPID	0	0
	PPL	3	3000,-
	HDM	60	27400,-
	HŽP	86	36600,-
	spolu	680	437800,-

Výkon rozhodnutia orgánu na ochranu zdravia (podľa § 79, ods. 3, zák. č. 71/1967 Zb.)	Odbor	Počet návrhov	Uložená suma	Zaplatená suma
	HV	8	37000,-	20000,-
	EPID	0	0	0
	PPL	50	117000,-	70000,-
	HDM	3	10000,-	10000,-
	HŽP	13	248000,-	5000,-
	spolu	74	412000,-	105000,-

Pokuty podľa § 39 zák. č. 126/2006 Z. z.	odbor	Počet návrhov	Uložená suma	Zaplatená suma
	HV	56	723500,-	342263,-
	EPI	0	0	0
	PPL	44	1543000,-	1158000,-
	HDM	7	90000,-	60000,-
	HŽP	30	369000,-	295000,-
	OŽ	4	35000,-	35000,-
	Spolu	141	2760500,-	1890263,-

Úhrada nákladov podľa § 41 zák. č. 126/2006 Z. z.	odbor	Počet návrhov	Uložená suma	Zaplatená suma
	HV	11	33594,-	32349,-
	EPI	0	0	0
	PPL	2	9604,-	9604,-
	HDM	3	11257,-	11257,-
	HŽP	9	23967,-	19675,-
	Spolu	25	78422,-	72885,-

Iná sankcia (§ 40 ods. 2 zák. č. 126/2006 Z. z.)	Počet
Zákaz činnosti	232
Zákaz prevádzky	37
Zákaz výroby, spracovania a uvádzania do obehu zdraviu škodlivých alebo iných výrobkov	7
§ 6 ods. 5 písm. n) v spojení s § 37 ods. 5 zák. č. 126/2006 Z. z.	3
Prerušenie vyučovania, zákaz návštev v nemocnici, zákaz prev. studní	94
Zákaz predaja rakiev	2
§ 37 ods. 5 písm. i), d)	10

Pokuty podľa § 56 zák. č. 355/2007 Z.z.	odbor	Počet návrhov	Uložená suma	Zaplatená suma
	HV	31	27000,-	27000,-
	EPI	0	0	0
	PPL	0	0	0
	HDM	19	8200,-	8200,-
	HŽP	51	50000,-	50000,-
	Spolu	101	85200,-	85200,-

Pokuty podľa § 57 zák. č. 355/2007 Z. z.	odbor	Počet návrhov	Uložená suma	Zaplatená suma
	HV	46	720000,-	142500,-
	EPI	2	75000,-	5000,-
	PPL	19	495000,-	95000,-
	HDM	8	42000,-	35000,-
	HŽP	11	145000,-	25000,-
	Spolu	86	1477000,-	302500,-

Úhrada nákladov podľa § 58 zák. č. 355/2007 Z. z.	odbor	Počet návrhov	Uložená suma	Zaplatená suma
	HV	12	20614,-	18726,-
	EPI	0	0	0
	PPL	1	4850,-	0
	HDM	2	6396,-	2040,-
	HŽP	7	11643,-	8173,-
	Spolu	22	43503,-	28939,-

Iná sankcia (§ 12 zák. č. 355/2007 Z. z.)	Počet
Zákaz činnosti	61
Zákaz prevádzky	8
Zákaz výroby, spracovania a uvádzania do obehu zdraviu škodlivých alebo iných výrobkov	7
§ 55 ods. 2 písm. g) zák. č. 355/2007 Z. z.	2

Pokuty podľa § 28 zák. č. 152/1995	Uviesť podľa akého písmena	Počet	Uložená suma	Zaplatená suma
		48	516500,-	331500,-

Pokuty za priestupky (podľa § 29 zák. č. 152/1995 Z. z.)	Uviesť podľa akého písmena	Počet návrhov	Uložená suma	Zaplatená suma
		43	29900,-	29900,-

Úhrada nákladov (podľa § 20 ods. 2 zák. č. 152/1995 Z. z.)	Počet	Uložená suma	Zaplatená suma
	95	199934,50	162927,50

Iná sankcia* (§ 19 ods. 8 zák. č. 152/1995 Z. z.)	Počet
Zákaz výroby výrobkov, manipulácie s výrobkami alebo obeh výrobkov	31
Zákaz používania prístrojov a zariadení	2
Podnet na zrušenie živnostenského oprávnenia	0
Dočasný zákaz uvádzania potravín do obehu	10
Zákaz umiestnenia výrobkov	9
Uzatvorenie celej prevádzky	9

Blokové pokuty uložené priamo na mieste (podľa § 84 zák. č. 372/1990 Zb.)	Odbor	Počet	Zaplatená suma
	HV	2320	1698900,-
	EPID	7	5500,-
	PPL	18	14400,-
	HDM	316	176200,-
	HŽP	176	128900,-
	spolu	2837	2023900,-

OSVEDČENIA O ODBORNEJ SPÔSOBILOSTI

Počet vydaných osvedčení o odbornej spôsobilosti	Počet	Zaplatená suma
	36888	17 586 340,-

POKUTY PODĽA § 56 ZÁK. Č. 355/2007 Z. Z.

Odbor	Počet	Uložená suma	Zaplatená suma
HŽP	1	500,-	500,-
PPL	0	0	0
HDM	3	1500,-	1500,-
HV	2	1000,-	1000,-
EPI	0	0	0
ŽIAR	0	0	0
spolu	6	3000,-	3000,-

POKUTY PODĽA § 31 ZÁK. Č. 470/2005 Z. Z. O POHREBNÍCTVE

Odbor	Počet	Uložená suma	Zaplatená suma
HŽP	31	38500,-	38500,-

POKUTY PODĽA § 30 ZÁK. Č. 470/2005 Z. Z. O POHREBNÍCTVE

Odbor	Počet	Uložená suma	Zaplatená suma
HŽP	0	0	0